TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 1. ANULU XI.

Sabiiu 3. Ianuariu 1863.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Sabiiu 1 Ianuariu 1863. Nu va fi de prisosu a aruncá o privire seriosa la anulu espiratu spre orientarea-ne in anulu inceputu, dupa ce simte totu natulu o impresiune misteriósa, cand cifr'a anului se schimba.

Oare se póte, ca schimbarea unei cifre in scrierea anului se aiba putere fermecatóre asupra dispusetiunei omului?

Nu incape indoiala; pentru ca schimbarea cifrei anului ne presenta atatu cele trecute, catu si cele viitóre, acele ni le infacisiadia in tóta golitiunea, ear aceste le acopere cu velulu intunerecului.

Ferice de acela, carele avendu dinnaintea sa cele trecute, remane nemiscatu, si ne tanguitu; dar si mai ferice de acela carele cu fruntea descisa priveste in viitoriu.

Noi romanii nu suntemu asiá de fericiti, cà aruncandu ochii la trecutu, sa nu ne miscamu, si se nu ne tanguimu.

Trecutulu nostru de unu sîru de seculi incóce ne arata o icóna trista despre starea nostra politico-nationale si bisericeasca, ceea ce absolutismulu si spiritulu neomenosu alu celoru trei seculi din urma ne au croit'o, si a carei urmari grav inca si astadî ne apasa.

Trecutulu nostru ne convinge; ca çint'a absolutismului erá, a ne stinge ca natiune si religiune, facandune de o pila a volniciei altei natiuni si religiuni, pona iau succesu a ne desbinà politiceste si bisericesce, si asia a ne pregati stingerea natiunei si a Bisericei nostre din cartea celoru vii!

Aci la descrierea acestoru imi tremura man'a, si-mi da signalulu spre a incetá dela mai amerunt'a descriere a trecutului fatale, si me aduce la anulu mantuirei, ce este 1848.

Si ce vediu aci?

Vediu, ca natiunea si Biseric'a isi leapada obedîle absolutismului, isi inaltia vocea cu o convictiune morale vrednica de o natiune si biserica educata si maturisata in scol'a persecutieloru si a necasuriloru, pretindiandu siesi alu seu, si lasandu fiecarui, ce este alu lui;

Se lipesce mai dintaiu de Imperatulu Imperatiloru, si apoi de Imperatulu seu pamantescu,

si se dechiara, ca este gat'a spre aducerea sacrificieloru pe altariulu Bisericei si alu patriei.

Cu astfeliu de credintia neclatita trecù natiunea si biseric'a nostra in anii tentatiuneloru, ce sau inceputu cu a. 1849., si inca totu dura, de si cifr'a anului sau schimbatu de atunci pona astadi de patrusprediece ori!

Asia este; acesti 14 ani din urma au fostu anii tentatiuneloru seducatore pentru natiunele si **religiunele**, care pona la anulu 48. erau mai multu ori mai puçinu apasate si asuprite;

Pote fi, ca cetitorii nostri voru asteptá dela noi o desbatere mai punctuata a acestoru tentatiuni; insa noi aceast'a nu o vomu face, ci o lasamu cetitoriloru, cá sa mai gandeasca si ei putintelu, caci altmintrelea aru fi de totu comodu pentru Domniele loru, cand jurnalistic'a tote learu da loru gata, si ei s'aru tavali in grasimea comoditatei, cá si oamenii din orasîe mai mari, carii nu gatescu prandiulu la casele sale, ci mergu la ospeterii, de prandiescu acolo,

Apoi asertiunele nóstre lesne se potu descifra, deoarece substratulu loru este de totu prospetu, de acea nu face debuintia de nici o deslucire mai pre largu.

Trecandu noi romanii peste pragulu anului 1863., si intrandu in salonulu lui, nu vedemu alta decatu tentatiuni, si earasi tentatiuni, caci si acestu anu ni se infacisiadia numai decatu la inceputulu seu cu acelasi caracteru, care au fostu si alu aniloru espirati; despre acestu adeveru, pre care noi ilu vedemu nu cu calculatiune profetica, ci cu ochi trupesci, numerii cei din taiu ai jurnaleloru nostre ne voru convinge pe de plinu.

Dupa ce insa anii cei trecuti prelanga tóte tentatiunile loru nu neau potutu stricá, caci schinteaoa de viatia a credintiei nóstre bisericesti si politice nu numai ne-au padîtu de caderea in tentatiuni, ci inca neau feritu si de campi'a seducatóre a esperimenteloru, si caci devis'a nostra din anulu 1848 o amu prosecutatu cu consecuintia logica, sub a carei scutu amu innaintatu prin ceati'a tentatiuneloru cá unii, carii imbratîsiadia positivulu, si intorcu fetiele de catra negatiuni seci: pentru aceea putemu sperá, ca cu succesu bunisioru vomu reusi si din tentatiunile anului nou, remanendu statornici catra devis'a nóstra, carea va efeptui, cá sa nu venimu in tentatiuni, ci sa scapemu de celu vicleanu!

Sabiiu 30 Decembre. Domnulu Consiliariu de scóle Dr. P. Vasiciu, despre a carui reactivare amu fostu facutu insciintiare mai inainte, a plecatu astadi la Clusiu spre a-si incepe, langa r. Guvernu de tieara, functiunea momentósa ce-lu asceapta. Noi si cu ocasiunea aceasta nu potemu a nu ne esprimá profundu simtit'a dorintia, cá atotu potintele DDieu sa tiena anca multi ani pre Multu veneratulu D. Consiliariu in favoritoarea pusatiune de a-si potea pune in lucrare cu celu mai doritu efectu bogatele esperiintie si invapaiatulu zelu, despre care adatu atatea dovedi, in favorulu scóleloru si alu culturei poporului nostru!

Sabiiu 31 Decembre. O scire telegrafica ne aduce trist'a insciintiare, cà Dómn'a Elisabet'a Gozsdu, multu stimat'a soçia a D. Comite supremu Emanuile Gozsdu, a reposatu la Pest'a in 31 Decembre c. v. In ea a perdutu soçiulu soçia credintiosa, biseric'a si natiunea romana o fiica insufletita pentru binele loru, orfanii si orfelinele unu razimu binefacatoriu, ear' tinerimea studiosa romana o sigura sprigenitóre a ei. Inmormentarea reposatei in Domnulu va fi Mercuri, in 2 Ianuariu, la 3 óre dupa prandiu, candu se voru trage si in Sabiiu clopotele la amendoua bisericele ortodocse resaritene intru onorea acestei fiice române. Fia-i tieren'a usiora!

Gazat'a „Botschafter" aduce o corespondintia datata din Sibiiu, pre carea pentru cuprinsulu ei caracteristicu o reproducemu si noi. Cuprinsulu ei e urmatorulu:

Inca totu domnesce linisce in tiera in privinti'a dietei transilvane ce ne sta înainte. Deaca foile diarieloru n'aru aduce uneori cate-o-scire privitóre la tempulu conchiamarei, cu buna seama s'aru parea ca suntemu cu decenii departati de dieta.

Este o fapta tare considerabila, ca in Transilvani'a nu se afla nici o foia, carea s'aru fi ocupatu pene acum'a de tienenda dieta. O patientia considerabila se pare a insufletî tóte foile transilvane, ori catu suntu de diferite liniele loru si tendintiele, ce le urmarescu. Catu pentru foile mageare din Clusiu resignatiunea acelora este fórte explicabila. Ochii loru suntu indreptati catra uniunea cea nesecutabila cu Ungari'a, prin urmare catra Pest'a. Pentru ca nu potu, cum aru vrea ei, nu facu nici o vorba despre dieta. — Ceea ce se tiene de dorintiele si interesele pamentului sasescu, acelea si afla espresiunea loru in siedintiele universitatei nationale. Activitatea parlamentare a acestei universitati recompenseaza pre sasi pentru dieta.

Dara si foile romane nu asteapta cu nerabdare diet'a si resignatiunea loru este mai tare batatóre la ochi.

Amu face conducatoriloru si preluptatoriloru luminati ai

natiunei romane mare nedreptate, deca am cautá caus'a acestei aparintie in indolentia sî indiferentismu politicu.

Aceast'a pacientia generala in asteptare se pare a-si avé caus'a parte in cunoscinti'a greutatîloru ce s'au adusu pana acum chiamarei dietei transilvane, parte in convingerea, ca o intardîere fundata este cu multu mai preferabila decatu o precipitatiune.

Afirmatiunea, ca organisarei cei drepte si scopului potrivite a representatiunei tierei nu stau in protiva asia mari dificultati in nici o provincia a monarchiei austriace, cá in Transilvani'a, cu bunà seama ca nu este nici decum esagerata.

Regimulu biurocraticu alu celoru diece ani a fecutu aici tabula rasa; dupa 20 Octomvre 1860. se fecú incercare, de a restatornicí conditiunile constitutionale si administrative, dupa cum au statutu acelea pana la a. 1848. schimbarea totala a imprejurariloru din a. 1848. si 1849. face imposibila intórcerea la starea din a. 1848. —

Astù-feliu vedemu o epocha incontinuu neconditionatu contrarisandu pre ceealalta si prin aceesta impedecandu progresulu celu salutariu; vedemu anulu de nivelatiune din 1848. in contradictiunea cea mai mare cu timpulu trecutului, ce favoriza pré tare clas'a privilegiata; regimentulu biurocraticu in contradictiune cu disposiunile de mainainte; 20 Octomvre 1860. si urmarile sale pe campulu administratiunei in contradictiunea cea mai eclatanta cu administratiunea precedenta a c. r. diregatorii politice si judiciale. Si precum in tempu asea stau si in spatiu nationalitatile si clasele cele odinióra privilegiate si neprivilegiate ale societatei cetatienesci lênga o-alta si amestecate in contradictiune dîsputatória unile cu altele, cei dintaiu catu se póte mai multu tienenduse de prerogativele loru, cei din urma nisuiudu dupa drepturi catu se póte mai estinse. Confesiunile, Natiunile si Clasele mainainte politice indreptatîte si neindreptatîte se provoca cu totele la 20 Octomvre 1860. spre intemeiarea seu denegarea pretensiuniloru loru siesi opuse.

Diploma din 20 Octobre inprivintia Transilvaniei se perde in generalitati, pene acuma n'are nici o hotarîre concreta sî de aceea se póte provocá cineva la ea si pentru una si pentru alta. —

Este de necese o putere geniala, carea in incurcaturile chaotice ale marelui Principatu sa pótà dîce: „ fia lumina “ si sa aduca reconciliatiune, ordine si armonia in contradictiuni. Atomii, cari necurmatu isbescu unii in altii, singuratici nu potu veni nici de cum intro ordine de statu; din partea regimului trebue sa iasa legea si poterea, cari sa prescrie singuraticiloru loculu si mesura, cari sa separeze totu ce politice nu se póte tiené, si sa ofere celoru plini de viatia concursulu loru de neaparata lipsa pentru prosperitate, regimulu trebue sa inventioneze formul'a, carea sa conduca spiritulu in organismulu venitoriu alu marelui Principatu, regimulu debue sa dea o lege despre representatiunea Transilvaniei, carea sa prefaca nedeterminatiunea dominanta in determinatiune, intunecimea in lumina, si contradictiunile sa le aduca in armonia.

Usioru definita este aceasta tema, greu insa fórte greu de esecutatu. Spiritele suntu pré tare invrajbite, asteptarile pré mari, diversitatea pareriloru a luatu atatu intensive catu si estensive pré mari dimensiuni, decatu cá sa se póta asteptá, cá prin o lege despre representatiunea si diet'a Transilvaniei sa putemu ajunge fara pedeci la tînt'a dorita. Spre acestu sfersitu trebue sa ne tienemu strictu de principiile constitutiunei, iara regimulu are lipsa ca sa póta face aceea, ce vreá. Si ce insemnatate au anii in viatia natîonalitatiloru!

Boccea 7. Ianuarie c. n. 1863.

Scirea respandita prin diurnalulu „Concordi'a“, scósa din asiá usu funte credîbilu: ca actualulu aministratoru a comitatului Carasiu vá fi promovatu la Arad, si postulu lui devenindu vacante se vá inlocui prin unu barbatu neromanu, a atinsu un'a din ardele celle mai sentîtórie a animeloru nóstre, – in impregiurare de facîa, córd'a unica, pe carea man'a romana producea nesce sunuri mai placute urechiloru nóstre; – carea inse prin vibrarea neordatinata a faimei amintîte a produsu o disonantia, ce a electrisatu fórte neplacutu tóte clasele romaniloru d'in Carasiu, si odata tóte foile romanesci au resunatu unu discordu, de care si acum anco ne doru urechile.

Intieleginti'a romana vedîendu, si esperiendu resensulu acestu de comunu manifestatu, si audîndu dorinti'a universala, de a recurge la Majestatea S'a, pré-induratulu nostru Imperatu, pentru departarea viscolului greu de pe orizonulu sperantiei romane, ce amenintia interesele nationale, si efluintiele ei cu suferinti precalculatórie, – si a implinitu datorinti'a santa catra car'a-i natiune: cà intr'o petîtiune indreptata la Majestatea S'a a descoperitu dorerile, si temerea, ce li-a causau faim'a prin „Concordi'a“ latîta, si la préinaltui Tronu au cerutu vindecare, si mangaiere, racîmandusc pre pré-gratiosulu Rescriptu din 27 Decembre 1860.

Petîtiunea aceasta subsrisa de tóte clasele romaniloru, impreuna cu oficiantii romani s'a substernutu in 3 Ianuariu a. c. dupa c. n. pr'in Posta direptu la Maiestatea S'a pré-bunulu nostru Imparatoriu.

Diregatorii insusi prin subscrierile loru puse in petîtiune si-au inplinitu chiaru numai datorinti'a sacra catra scump'ale natiune; tot-o-data cá credintiosi supusi a Majestatii Sale, si ascultatori a inaltului Guvernu, au socotitu de cea mai urginta necesitate, a aduce la cunoscinti'a Majestatii S'ale, si a Inaltului Guvernu inpresiunea esperimentata, ce a casiunatu faim'a desu numita.

Fapt'a aceast'a laudavera, si plina de loialitate nu li se póte inputá loru cá dirigatoriloru de rea, precum aru dorí contrarii nostri, fiindca scirea amintîta nu se póte neci-decum considerá de autentica, séu de o fapta acomplinita a Inaltului Guvernu, ci numai de o simpla faima, cá si mai multe asemine, ce se latiescu, si se demintiescu pr'in tóte diurnalele. Contrarii causei nóstre potu se fia linisciti; ca oficiantii nostrii romani sciu sentîmentele loru pure, firesci nationale tot-de-un'a a le aduce in consunantia cu datorintiele, cu care sunt oblegati Inaltului Guvernu a Maiestatii S'ale; si n'au neci o causa de a se sfii de faptá aceast'a; dupa-ce ei cá fii adeverati ai unei natiuni, – carea in totu tempulu, si in inpregiurarile cele mai critice, a aretatu neclatit'a credintia catra Inalta Casa domnitória, sacrificandusi averea, si insasi viati'a pentru pré-bunulu Monarchulu seu, – n'au voitu, dar' neci ca afla de consultu a se desparti de ea, si a se izolá de fratii loru cei dulci.

Cu tóte acestea suntemu constrinsi a marturisí: ca si intre noi anca esista unu barbatu, dar' lauda fia Domnului, ca elu este uniculu, carele mecarca prin voinți'a comuna a fostu o-data chiamatu a conduce comitatulu nostru pe calea adeverata, d' in contr'a prin abusulu demnitatii sale in locu de a inaintá si aperá interesele natiunii s'ale, dupa inpregiurarile de atunci, le a periclitatu cu totulu, si acum simulandu: ca voesce se remane in pasivitate, cá omu nedependinte a refusatu subscrierea petîtiunei din partea sa.

Contrarii causei nóstre condusi de simplulu loru egoismu se nesuescu a trage si pucîntic'a spuz'a a romanului pe turtele loru; candu se opintescu prea gratiosulu Rescriptu din 27 Decembre 1860 alu esplicá dupa-cum loru le-aru veni mai bine, firesce in disfavórea romaniloru, dicandu: ca romanii asiediati pe bas'a laudatului Rescriptu împ. au totu dreptulu a pretînde, inse cá numai diregatoriele acele, care vinu nemediulocitu in contactu cu poporulu, se fia ocupate de romani; ear' unu postu de capetenia in Comitatu, cá unu postu de incredere se se confereze, in urmarea propusetiunei a Guvernului, ori carui barbatu de incredere fora diferintia de nationalitate.

Noi concedemu, si consentimu, ca posturile de incredere, cum e si postulu de Comite supremu, Aministratoru, etc. se potu conferì numai barbatîloru cualificati, si increditi la Inaltulu Guvernu a Maiestatii S'ale, inse la noi banatienii, in vigórea Rescriptului Imperatescu, numai unui barbatu de nationalitatea romana.

Se presupunemu, mecarca nu credemu, ca postulu de Aministratoru din Carasiu eventualminte devenindu vacantu, s'aru concrede unui neromanu, – ce la tóta intemplarea s. poté face numai cu apriat'a vetemare a desu memoratului Rescriptu, – atunci s'aru nasce la noi acea intrebare: oare avutau romanii barbati cualificati pentru postulu cuestionatu, séu ba? – Respunsulu nu se póte dá altcum, decatu ca, au avutu de ajuusu. Si pe langa deplin'a cualificatlune totu-si postulu acest'a ne concredînduse unui barbatu romanu, aru resultá: ca Guvernulu n'aru avé incredere in romani; – si aceast'a aru fi o fatalitate grea pentru natiunea intreaga, cu

atat'a mai multu, fiindca ea cu inteligintí'a ei in frunte tot-de-una s'a manifestatu cu indatorat'a loialitate, neclatil'a credintia, si alipire catra adoratulu seu Monarchu, si a doveditu in fapta prin barbatii ei increditi: ca intentiunile salutari a Inaltului Gubernu a voitu, si s'a nesuitu tot-de-una sinceru a le spriginí, – si pe langa toate aceste sentîmente n'a fostu asiá de ferice de a poté cascigá meritat'a incredere. Impregiurarea acést'a nefavoravera aru trebui se ne inpinga la aceá convictiune dorerósa: ca barbatii magiari de statu, cu influintia patrundatória in cercurile mai inalte, zelulu barbatîloru nostri adeverati, care'lu desvólta in favórea natiunei, si a limbei materne, li se ascria de fapta rea si aceast'a aru fi caus'a unica de neincredere.

Noi si acum o spunemu apriatu la toti, carii se mai indoiescu, si le facemu cunosculu, cá se preceapa; ca romanulu e petrunsu adî mai multu decatu a fostu altadata, de adeverulu celu santu, care 'lu insufletiesce: ca nationalitatea i este viati'a, éra limb'a sufletulu. Fara limba, fara nationalitate elu se privesce de mortu. Elu simte cà limb'a este uniculu mediulocu pentru civilisatiune, si desvoltarea s'a nationale, prin carea medularii natiunei sale, in viati'a parlamentare, numai asiá si potu imbratiosi'a, si esersa dreptulu constitutionalu; caci fara liber'a intrebuintiare a limbei materne, ce aru folosi romanului constitutiunea, viati'a palamentare? Nemic'a! Arù fi pentru elu numai o satyra!

Se aruncamu o cautatura si la trecutu, apoi ne vomu convinge, ca romanulu a patimitu, si a suferitu si mai multu, – dar tot-o-data petrunsu fiind de sentînti'a eredîta dela stramosii sei, ca a patîmi, si a suferi este tari'a si virtutea romanului, se acomodeaza dupà impregiurari, si in nevinoveti'a animei sale, ce caracterizeasa pe romanu, leganandusé in sperantiele cele mai vii, pentru unu viitoriu mai bunu, mai ferice, canta cu laureatulu seu poetu: De n'a peritu Romanulu. . . .

Dar' si datorinti'a unui adeveratu patriotu inca o cunósce, si o implinesce romanulu: ca cu conpatriotii sei, si mai alesu cu confratele seu, celu mai betranu, cu carele vietiuiesce la-o-lalta peste 800. de ani, voiesce se traiasca in fratiasc'a iubire, si concordia – si neci-ca a pecatuitu verodata in contr'a legii acesti'a crestinesci, – daca numai si fratele seu acest'a in asemine gradu, si mesura aru cunósce, si insusi aru inplini datorinti'a aceast'a; atunci nemic'a n'aru mai turburá bun'a intielegere fratiésca, si ne aru tieni la toti liniscea din casa.

Se tacemu o-data, si se nu totu prepunemu unulu in contr'a altui'a fara fundamentu, si se nu ne incusamu fara neci o causa adeverata; ci mai bine cu toata diliginti'a se incongiuramu ori care ocasiune ce aru poté provoca neincrederea inprumutata.

Mai nainte de toate se cunóscemu adeverulu, si se fimu drepti; se damu la totu insulu ce e alu seu, apoi numai asia vomu pote fi frati adeverati, si fericiti in dulcea-ne-patria comuna.

(Va urmá).

Estrasu *)

din Protocolulu Diecesanului Consistoriu Aradanu.

Aradu 20. Decemvre 1862.

N-rulu 436.

S'au censuratu socotile fundatiunei Zsiga-iane pentru ajutorarea studentiloru romani greco-resariteni din Oradea-Mare, dela 1-e Noembre 1861. pana la 1-e Noemvre 1862; care infacisiédia sumariulu urmatoriu:

I. Perceptiunea:

1. Arenda casei fundatiunale	— —	1475 f. — cr.
2. Colecta — — — — — —		54 „ — cr.
de totu	—	1529 f. — cr.

II. Erogatiunea:

Pe desplatirea supererogatului din anulu trecutu; in contributiunea casei fundatiunale; pe instruarea casei si a Alumneului; si pe provisiunea Alumniloru, de totu 1936 f. 29 cr.

III. Alaturare.

Erogatiunea e mai mare decatu perceptiunea cu 407 f. 29 cr. cu carea suma fundatiunea remane datóre manipulantului fundatoru.

Determinare:

Socotile aceste de bune aflanduse, se tramitu inderetru la Senatulu fundatiunalu; éra determinetiunea acésta, dupa punctulu 14 alu statuteloru fundatiunale, se tramite la Gazetele romane pentru bunavointi'a de a o publicá.

Semnatu prin Ierodiaconulu si Notariulu Consistorialu

Andreiu Papp.

*) Estrasulu acesta protocolaru se publica in tóta estinderea dupacum l'am primitu. R.

Bibliografia.

Inscientiare in privinti'a opuscului istoricu bericescu publicatu in 10 si 11. Martiu a. c. in foiile nóstre periodice di'n Transilvania.

Auctorulu acestei carti cu tóta invapaiat'a-i dorintia, ca se-sî védia fruptulu ostenelelorù sale esîtu la lumina inca in anulu curentu, é constrinsu sî pana acum in capetulu anului a se uitá cu intristare la implinirea temerei sale, de carea erá cuprinsu candu a dîsu in prim'a-i inscientîare, cà „neavendu elu bani gata pentru tipariu, sî nesciendu cum sîar poté ajutá, nece nu póte promite, cum cà opuscululu seu fara spriginulu fratiloru romani, vá vedé órecandva lumin'a, cà nascerea ori pierirea aceluia chiaru in nascere e legata numai si numai de caldur'a ori recél'a, cu care elu vá fi imbraciosîatu.

Auctorulu scie prea bine, càpre orizonulu natiunei romanesci inca nu a resaritu sórele, c rèle la alte natiuni, buna-óra la germani, demultu incaldîesce animele ómeniloru sî-i pléca catre cultura intr' atâta in câtu sî agricultorii (tieranii) iéu cu sine la aratu sî sapatu novele sî alte cartî spre cetire; scie, cà necum poporulu tieranu, dara nece celialti romani mai vedîutî sî mai culti, seau asîa numitii carturari — esceptiunea e fórte mica — nu-sî batu atâta capulu dupa carti sî mai pucînu dupa carti romanesci; scie in urma d'in esperinti'a propria sî cu durére trebuie se marturisésca, cá nece cei mai mari si puterosi, pre cari-i numimu cu fala conducatorii sî lucéferii nostri mai susu atins'a inscientîare nu o aflara demna de Inalt'a sî Gratiós'ale privintia sî ajutorintîa!

Materi'a cartiei, care e destulu de interesanta, nu póte fi caus'a acestei recele. Anonimitatea auctorului? Daca cineva se teme de acést'a, apoi cu ce cuventu nu se increde in garanti'a ce o iea asuprasî Onorat'a Redactîune a Gazetei dara tacite si Onor. Redactiune a Telegrafului Romanu, carea asemine publicà acésta carte. Au dóra aceste Redactiuni, carí de atîtîa ani se lupta pentru binele publicu sî mai alesu pentru fericireá natîunei sale nu au meritatu inca pre deplinu tóta increderea sî multiemit'a nóstra a tuturora?! Acestu adeveru chiaru sî contrarii natiunei nóstre nu potu a nu-lu recunósce.

Cu tóte acestea spre a dá de golu sî a nimici sî cea mai d'in urma umbra de prepusu, sî cea mai mica friculitîa de pierderea baniloru, auctòrulu mai róga odatâ pre Onorat. Publicu, pe fratii sei mari sî mici d'in tóta Romanimea, cá ceia carii monumentele sî documentele cuprinse in anunciat'a istorióra voru fi aflandule de o mai mare valóre de câtu 80–90 cruceri sî voru vrea a dà acesti cruceri nu mai 'nainte, ci la immanarea cartîei, se binevolésca a sî aratá dorinti'a sá a-acést'a cu suscrierea numelui, etc la cunoscutîi D. D. Colectanti câtu se pote mai curandu, iéra D. D. Colectanti pre calea aratata de mui nainte atari consemnari a le tramete la Auctorulu. Acesta apoi de sî desgustatu incâtva prin refusarea unui imprumutu modestu pre oblegatiune provedîuta cu ipoteca, d'*in* partea unuia d'intre cei mai mari Romani si Mecenati, da ea nu vá resuna sî acésta alui ultima vóce in desiertu, -vá mai cercá inca odata a bate astadata la usîele acelora, carii dè dupa devis'a misiunei loru indreptatîescu pre ori ce lucratoriu in campulu literaturei romane a cere ajutorîulu loru sî priminduise rogarea, se voru pune tóte la cale celu pucinu d'in partea auctorului, cá se se póta incepe indata tiparirea cartîei.

Dorinti'a Auctorului este, cá acésta carte se strabata in tóte laturele sî clasile Romanimei; sî pentru cá ea se póta respunde scopului de a fi adeca cetita si intîelésa de toti, Auctorulu vede neincungiurát'a necesitate de a o tipari cu litere chirilice civili. Celui ce ar vrea a criticá aceste litere ise respunde d'in capulu locului cu intrebarea: cu ce cuventu ar vrea Dsa a opri miiele carturariloru nostri dela cetirea acestei istorie pentru beseric'a nóstra mai vertosu acuma atatu de interesanta?! —

On. Secretariatu alu Associatiunei transilvane etc. ne comunica spre publicare, ca

la fondulu

Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu a mai incursu in lunile Novembre si Decembre contribuiri dela urmatorii Domni:

a) Prein prea onor. D. Niculae Hurmuzachi s'a tramisu la fondulu Asociatiunei sum'a de 750 f. v. a. si anume dela urmatorii DD.

Dela D. Baron Alesandru Vasilco 200 f. v. a. Dela fratii Popoviciu 150 f. v. a. Dela D. Niculae Cristea 100 f. v. a. Dela D. Emanuele Tabora 75 f. v. a. Dela D. Alesandru Grigorcea 50 f. v. a. Dela D. Georgiu Giurgiuvanu 50 f. v. a. Dela D. Costache Mirza 50 f. v. a. Dela D. Alesandru Costinu 25 f. v. a. Dela D. Leon Vasilco 25 f. v. a. Dela D. Dimitrie Vasilco 25 f. v. a. Sum'a totala 750 f. v. a.

B) Prin D. Adm. protopopescu a Cinculi mare Gregoriu Maioru s'a tramesu 32 f. 90 x. v. a. dela urmatorii benefacatori: a) dela Glimboaca

Ioane Radoviciu Parochu 1 f. Nicolae Ciocanu invetiatoriu 50 x. Alesie Lapadatu ant. com. 1 f. Comun'a Glimboc'a 3 f. Teodoru Lapadatu 1 f. Georgie Pop'a curatoriu 1 f. Toma Puscasiu 1 f. Onia Vladu 1 f. Ioane Craciunu 1 f. Ioane Bucsia 1 f. Ioan Popa 50 x. Ioane Filimonu parochu 20 x. Ioan Stanciu 50 x. Simeonu Ciocanu 20 x. Suma 12 f. 90 x.

b) Dela Sasausiu.

Dela I. Stanuletiu ant. com. 1 f. 10 x. Ioann Stanuletiu Parochu 1 f. Ioan Popoviciu par. gr. or. 1 f. Georgie Tarti'a 50 x. Georgie Bucsi'a 1 f. Dionisie Olariu 50 x. Tanasie Budia 50 x. Nicolae Stanuletiu 30 x. Georgie Lengenu 20 x. Ilie Popa 20 x. Fratila Vusu 20 x. Georgie Rutila invetiat. 50 x. Ioane Stoic'a Notariu 2 fl. Cass,a alodiala 3 fl. Sum'a 12 fl.

c) Dela Domnii

Ioane Grecu parochu la Rugia 2 fl. Chirionu Rotariu Par. Prostia 1 fl. Ioan Civela Parochu Bindrunctiu 2 fl. Nicolau Capritia 1 fl. Ioane Givanta Parochu Boholtiu 1 fi. Ioan Grecu invatiatoriu 1 fl. Sum'a 8 f.

Prin D. protopopu Ioane Popasu tacs'a pentru 21 diplome 21 fl. si anume:
dela D. Damianu Datco Cimisariu in Brasiovu 1 fl. Tom'a Vasiliu parochu 1 fl. Filaretu Dumbrava Erodiaconu 1 fl. Georgie Ucenescu Cantoru 1 fl, Constantinu Murgu invatiatoriu 1 fl. Georgie I. Teclu negutitoriu 1 fl. Nicolae T. Ciurcu 1 fl. Iacobu Muresianu directoru 1 fl. Georgie Persienariu parochu 1 fl. Constantinu Nicolaus negutttoriu 1 fl. Constantinu Steriu, negutitoriu 1 fl. Ioan Dusioiu negutiatoriu 1 fl. Ioane B. Popoviciu negutitoriu 1 fl. Georgie Dobrinu oficialu 1 fl. Nicolae I. Babrianu negutiatoriu 1 fl. toti din Brasiovu. Oprea Odoru parochu in Turchesiu 1 fl. Nicolae Soiu parochu 1 fl. Oprea Verzea parochu in Cernatu 1 fl. Dimitrie Ghimbasianu invatiatoriu in Cernatn 1 fl. Ioane Eft. Popviciu parochu in T'intiariu 1 fl. Ioane Popescu parochu in Tintiariu 1 fl. Sum'a totala 21 fl. v. a.

Totu prin D. protopopu al' Brasiovului Ioane Popasu s'a primitu dela D. D. cá membrii ord. pre 1862.
Dela D. Petru Carstocea parochu in Bacifaleu 5 fl. Ioanu Comanu parochu in Bacifaleu 5 fl. Petru Piposiu amploiatu la c. r. agent. in Bucuresti 5 fl. Basiliu Popu amploiatu la posta c. r. in Bucuresti 5 fl. Florescu profesoru in Bucuresti 1 ⁋. Andreiu Adomescu tipografu in Bucuresti 1 ⁋. Constantinu Margineanu profesoru in Bucuresti 1 ⁋. Ioane Badilescu profesoru in Bucuresti 1 ⁋. Ioane Francu negutiatoriu in K'ezdi – Vás'arhely 5 fl. Nicolau Comsia parochu in Szita-Buzeu 5 fl. Alesandru Petricu negutiatoriu in Sibiu 5 fl. Avunu Crainicu prof. in Bucuresti 1 ⁋. Ioane Martinoviciu negutiatoriu in Bucuresti odatu pentru totudeuna cá membru ord. 100 fl.

E) Totu prin D. prot. I. Popasu s'a tramesu urmatoarele colecte:

Dela Georgie Dragu din Tarlungeni 1 fl, Dumitru Penesi 1 fl. Radu Sbarcea 1 fl. Ioan Dragosiu Gocimanu 1 fl. Radu Stanu Bestga 1 fl. Ioan Ioan Sbarcea 1 fl. Nicolae Pasere 1 fl. Alese Pop'a 1 fl. Ioan Pasere 40 cr. Dumitru Cranga 60 cr. Ioan Cornic'a 50 cr. Ioan G. Tabacu 50 cr. Dela Eremia Pivasiu din Tarlungeni 30. cr. Sum'a totala 10 fl. 30 cr.

(Va urmá).

64—3 **Конкурс.**

Дп Котвпа Коштегвлвї дп Епархіа ші Протопресвітератвл Вершецвлвї е вакант постл de дпвъцъторіѣ ротъпеск. Емолвментеле анвале сжнт: 105 фл. в. a. 30 меџї de грѫѣ, 25 меџї de кѣкврz, 100 пвпџї саре, 25 пвпџї лвмінї, 6 стжпженї de лемне, $^1|_2$ de лапџѣ de гръdinъ ші кортел лібер.

Доріторіі аѣ рекѣрсвріле сале ачестѣї Конcісторіѣ, алътвржnd картеа de вотez, адеверінџеле деспре харнічіле сале, деспре сервіџвріле пъпъ акът, ші деспре пвртареа політікъ ші моралъ пъпъ дп 10-леа Іанварие 1863 a сѣвштерпе.

Конcісторіѣл Епархіеї Вершецвлвї.

65—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla populara romana gr. or. din Buciumu-Satu, sa deschide prin acésta Concursu, pona la 10 Ianuariu 1863.

Emolumentele suntu: 200 f. v. a. si trei stangeni de lemne. Concurentii au sa documentedie:

a) Ca au absolvatu celu putinu patru clase normale, si cursulu Pedagogicu in Institutulu diecesanu.

b) Ca suntu romani de religia greco-orientala,

c) Adeverintia despre portarea morala, si acestea pana la terminulu prefiptu, spre a se potea asterne Escelentiei Sale D. Episcopu diecesanu, spre parintésc'a intarire.

Abrudu in 15 Decembre 1862.

Inspectorulu Scóleloru gr. or. din Protopop. Zlatnei de josu.

Absolonu Popoviciu,

Protopopu.

Nr. 66—2 **Insciintiare.**

Din talcuirea istorica-literara a cartiloru N. T. in limb'a romanésca de Vasilie Ianoviciu, c. r. profesoru alu studiului besericescu alu N. T. la institutulu teologicu in Cernautiu a esîtu la lumina prin tipariu pan'acum cinci tomuri in 138 de cóle, cuprindiendu lamurirea sant. evangelii si a fapteloru Apostoliloru, si se póte capetá prin libreri'a D-lui Enricu Pardini in Cernautiu (Bucovina), si in Sibiiu prin libreriulu S. Filtsch.

Pretiulu unui esemplariu alu celoru cinci tomuri este 14 fiorini val. austr. séu 100 lei moldovenesci.

Pretiulu singuriteloru tomuri este urmatoriulu, si anume

talcuirea s. evang. de	Mateiu	.	2 fi.	21 cr.
„ „	Marcu	.	1 „	42 „
„ „	Luca	.	2 „	80 „
„ „	Ioane	.	3 „	57 „
faptele Apostoliloru		.	4 „	50 „

Autorulu prin aplicarea sciintieloru biblicesci s'a sirguitu pre cititorii sei a-i stramutá in véculu apostolicescu si asiá ale face cu putintia si a le inlesní temeinic'a intielegere a s. scripturi. Asemenea opu, care ar' respunde starii de facia a teologiei sistematice, pan'acuma nu se afla in limba romanésca

---

Anuntiu de balu!

In $^{13}|_{25}$ Ianuariu 1863 se va dá în sal'a redutei de aici unu balu stralucitu in folosulu fondului Reuniunei f. r. din Brasiovu, la care se invita cu tóta onórea p. t. publicu, ce pe lunga o petrecere formósa de dantiu voiesce a contribuì la immultîrea fondului unui institutu filantropicu, ce 'si are de devisa ajutorarea omenimei patimande. Pretiulu intrarei a pers. e 1 f. 60 x.

Inceputulu sér'a la 8 óre. —

Brasiovu $\frac{\text{29 Decembre 1862.}}{\text{10 Ianuariu 1863.}}$

Comitetulu Reuniunei F. R.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 2. ANULU XI.

Sabiiu 6. Ianuariu 1863.

Sabiiu 3. Ianuariu. Dintr'o epistola privata din Brasiovu amu intielesu cu placere, ca comitetulu administrativu alu fonduriloru scolare jugaiane, in contielegere cu Efori'a scolara cumparà nesce case frumóse in piatiulu Brasioulu pentru Gimnasiu. —

Cu asemenea placere sî bucuria intieleseramu mai departe: Ca in scaunulu Mercurei mai in tóte comunele se realisà portiunea canonica pentru Preotimea nóstra, intr'unu chipu catu se póte mai favoritoriu, hotarenduse adeca pentru unu Parochu dela 400 f. – pana la 800 f. v. a. din cassele comunale. Noi sî pana vomu afla ceva mai deaprópe despre lucrulu acestu-a, nu potemu din destulu laudá activitatea sî zelulu celu mare, precumu sî simtiulu de egala indreptatîre alu D. Jude regescu I. Macelariu sî alu Oficiolatului intregu respeptivu, prin a caror'a mediulocire credemu ca se aduse lucrulu acestu-a importantu la indeplinire, spre multiumirea Preotîmei, precumu sî a aduce multiumire Comuneloru respective, pentru a loru buna vointia. Acésta fapta este unu documentu destulu de puternicu pentru aceea, ce s'au mai dîsu in acestu diuariu: ca unde este vointia, acolo este sî putintia!

Sabiiu 4. Ianuariu. Dupa cum cetimu in unele dîare vieneze, o deputatiune constatatóre din mai multi magnati magiari, petrece in Vien'a de mai multe dîle in caus'a drumului de feru transilvaneanu. E cunoscutu, ca in privinti'a acestuia esista doue proiecte; unulu pentru line'a de feru Aradu-Sibiiu-Turnu-rosiu, celalatu pentru line'a de feru Oradea mare-Clusiu-Brasiovu. Deputatiunea, despre care e vorb'a, in fruntea careia este contele Georgiu Karoly, din motive „private si politice“ opereaza pentru realisarea liniei de feru Oradea mare-Clusiu, si in obiectulu acesta dupa „Pressa“ aceeasi a si avutu audientia la Imperatulu in 8 Ianuariu c. n. Maiestatea Sa, dupa cum se scrie, si-a esprimatu deputatiunei dorinti'a Sa de a vedea realisata intreprinderea aceasta, iara in catu pentru garanti'a de interese, ce se cere din partea Statului, a promisu cá va dá lucrulu spre pertractare consiliului ministerialu. Dupa audiinti'a avuta la Maies. Sa Imperatulu s'a dusu deputatiunea la amenduoi cancelarii, la alu Ungariei si alu Transilvaniei, spre a-si aretá multiemirea s'a si spre ai rugá cá sa sprijineasca si de aci inainte caus'a aceast'a. Contele Forgach a dimisu deputatiunea de-la sine cu cele mai mari sperantie, precandu Cancelariulu Transilvaniei Contele Nadasdi a accentuatu cu deosebire dificultatile, ce stau in cale intreprinderei acesteia, adaugendu ca sî pentru rugarea aceasta speciala a deputatiunei anca aru fi favoritoriu cá sa se completeze odata senatulu imperialu, séu celu puçinu sa fia representata in acel'a sî Transilvani'a. La aceasta sa fi respunsu deputatiunea, ca Mai. Sa Imperatulu, dupa cumu se spereaza, va afl'a mediulóce, prin care sa se delature sî dificultatea aceasta. Sear'a a datu Cancelariulu Ungariei, in onórea deputatiunei unu diner stralucitu, la carea a luatu parte mai multe notabilitati; Contele Nadasdi insà nu a fostu intre óspeti.

Astadi in 5 Ian. c. v. si-au inceputu Universitatea sasesca earasi siedintiele. Despre care in numerii viitori.

„Lloydului Pestanu“ se scrie d'in Vien'a: „ea congresulu nationalu alu Românîloru din Transilvani'u, initiatu de Episcopulu Baronu de Siaguna, nu preocupa putînu atentiunea partiteloru politice in Transilvani'a. Positiunea partiteloru fatia cu congresulu este cunoscuta. Dar' nu totu asia de cunoscutu va fi, adauge mai departe corespondintele numitei foi, acea jurstare, ca gubernulu reg. trans. din Clusiu a si luatu la pertractatiune petitiunea pentru tienerea congresului sî a decisu imprivinti'a aceast'a. Decisiunea suna, cá se se conceda congresulu romanescu, sî petitinea dimpreuna cu aceasta opiniune sî propunere sa se astérna reg escei cancelarii aulice a Transilvaniei. Aceast'a va avé a decide finaliter. Se dice, ca congresulu romanu se va tiené in Februariu a. c., firesce déca va fi concesu.

„Sürgöny“ aduce in contr'a articuliloru publicati de curendu in „Telegrafulu românu“ in urm'a faimei, ce s'a respanditu despre stramutarea D. Administratratoru alu Comitatului Carasiului T. Serbu, urmatoriulu articulu:

„Telegrafulu Romanu“ îsi ia ansa din faim'a imprastiata despre transpunerea administratorului Comitatului Crasioului, Dom. Teodoru Sêrbu, in Comitatulu Aradulului, sî inlocuirea postului aceluia prin Dlu de Makay, a se descarcá in tonu inversiunatu asupra regimului presente alu Ungariei, sî a-lu pîrî pentru nerespectarea drepturiloru apromise nationalitatiloru din partea locuriloru mai inalte.

Articolulu „Telegr. Rom“ se baseaza pre altu-feliu de idei false, incatu acel'a abia merita vreunu respunsu, deórece fiacine, avendu vointia buna spre aceea, de sine aru fi in stare sa emendeze astu-feliu de idei false in urm'a evenimenteloru chiare. Intr'aceea lucrulu, despre carele e vorb'a acî, este de natura cu multu mai seriósa, decatu cá sa nu ne esprimamu mai indetaiu spre luminarea sî liniscirea spiriteloru, cari usioru se ducu pre calea ratacita.

Mai întaiu foi'a romana, candu se tanguiesce, ca in urm'a transpunerei Dlui Teodoru Serbu s'aru pune in postulu supremu din comitatulu Crasioului unu unguru, care imprejurare aru taiá dreptu in Pré-inaltulu biletu de mana din 20 Octomvre 1860 indreptatu catra Cancelariulu de curte Vay, purcede dintr'o dupla erére.

Pomenitulu pré-inaltu biletu dc mana, prin aceea ca introduce de nou limb'a mageara de limba oficiósa „la tóte diregatoriile administrative si judiciale,“ nu renduiesce, cá in privinti'a denumirei barbatiloru administratori de comitatu, sa fia hotarîtóre majoritatea limbistica a Comitatulu, cî renduiesce: cá comunele cetatienesci si satesci in afacerile bisericesci si scolare sa-si póta alege liberu limb'a oficiósa; — mai departe ca „functionarii judiciali si politici totu feliulu de ordinaciuni si porunci, cari suntu indreptate nemidîlocitu catra comune, sa le concipeze in limb'a aceea, care va fi limba oficiósa pentru afacerile fiecarei comune.“

Incatu asia-dara acelu préinaltu biletu se póte reduce la privinti'a, ce este de a se luá la respectivele natîonalitati, candu se alegu amploiati de comitatu, aceea vine de a se intielege numai despre amploiatii, ce stau in nemidîlocita atingere cu poporulu, nu insa despre siefii comitateloru.

Noi nu vremu sa ne slobozimu la o polemica teoretica, nu vremu sa deslusîmu, catu de marginita e acea privire a administrarei statului, carea vreá sa se ocupe insemnatele, asea dîcendu posturile de duci a le administratiunei si a le regimului, cu deosebire din privintia la nationalitate, deórece in privinti'a aceast'a, cá in ori ce statu organisatu, numai chiamarea mai inalta si capacitatea póta sa decida: insa noi remanemu la intemplarea factica.

In privinti'a aceast'a insa tóta purtarea Guvernului arata ca elu la alegerile sale, ceteris paribus, totu deuna au invrednicitu de atentiunea s'a si privinti'a nationala. Insa inprejurarea in sine, ca cineva se tiene de nationalitatea romana séu alta nationalitate, nu da nici o pretensiune de preferintia inaintea celoru mai cualificati.

Asia, incatu privesce la comitii supremi, demnitatea aceast'a are de conditiune pentru respectivulu afara de o cultura mare inca bogatîa insemnata, amicitii si influintia sociala, si pre lenga aceea se cere, cá respectivulu sa cunósca limb'a nationala a tînutului, daru daca e elu romanu seu unguru, aceea pentru regimu ne póte fi normativu.

De altumintrea si pucinu dîsu, insa trebue sa se numeasca unu ce curiosu, ca in privinti'a aceast'a aceia arata a fi mai simtîtori, carii candu primesce vreunulu dintre connationalii loru vre unu postu, - lu calumniaza si 'lu infereaza de renegatu si magearomanu.

Este mai departe o mare gresiala - nu vremu sa intrebuintiamu o espresiune mai aspra - pentru aceea, ca inaltulu rescriptu din 23 Iuliu nu s'a publicatu prin diregatorii - de a ascrie aceast'a intrigiloru unguriloru si de a acusá guvernulu, ca ignoreaza intentiunile pré inalte.

Rescriptulu din 23 Iuliu nu este o publicaciune, ci o porunca indreptata catra diregatorii; acel'a este un'a din acele ordinaciuni, care nu suntu obicinuite a se aduce la cunoscintia publica, pentru ca scopulu loru este numai de a dá o indreptare diregatorieloru si de a serví pentru amploiati de norma. Aceasta e asiadara curatu unu obiectu internu alu oficiului. In intemplarea, despre carea ne este vorb'a insa, au fostu de a se pastrá descrisulu caracteru alu ordinaciunei cu atata mai vertosu, ca publicarea aceleia n'a avutu nici unu scopu, si s'aru fi pututu intrebuintiá celu multu cá o agitatiune; aceea aru fi servitu ca provocatiune de a sprijini astfeliu de pretensiuni, ce n'au temeiu nici in ordinaciunile mai inalte, nici in legile acelea, din care purcedu acestea; si in privivinti'a realisarei ei nu esista nici o posibilitate.

Candu noi prin cele dîse credemu ca amu redusu la mesur'a cuviinciósa plansorile si acusatiunile foiloru romanesci si amu demonstratu ca acelea n'au temeiu, vremu totusi intraceea - spre a liniscí pre viitoriu pretensiuni drepte - a nu lasá nepomenita imprejurarea aceea, ca nasuinti'a inaltului Guvernu e indreptata intracolo: de a regulá definitivu aceasta afacere, incatu atêrna dela elu, si romanii potu fi incredintiati, ca aceasta se va intemplá intrunu modu nepartinitoriu, dreptu, si carea va aveá in privire numai binele comunu." —

Din Vien'a se scriu „Lloydului pestanu" sub 8 Ian. c. n. urmatórele: Scirea adusa de multu in fói'a DTale, cumca baronulu de Friedenfels va esí din ministeriu dela conducerea afaceriloru presei, si va fi aplicatu la afacerile transilvanene, se adeverésce. Stramutarea personala insa nu se vede a avea vreo însemnatate principiale in nici o directiune. Stramutarea s'a facutu din trebuinti'a de a mai intarí personalulu r. cancelarii aulice transilvanene. Intru adeveru, pana acuma sunt la aceea numai patru consiliari aulici. Consiliarii de vitia magiara, Kabos si Horváth, anume pentru afaceri magiare; consiliariulu de curte romanu Moldovanu, pentru afacerile Româniloru, in fine baronulu Reichenstein de origine sasu, cu sfera de lucrare de o deosebita influintia. Afara de acestia se mai ia intr' ajutoriu la lucruri mai insemnate si consiliarulu de tribunalu de tiara Meister, ce e in disponibilitate. Poterile acestea sunt prea impovarate cu lucrurile, ce se îmbulzescu unele pe altele, si o înmultire a celora erá fórte de lipsa. Acelea capata acum o inmultire prin D. Friedensfels, sasu transilvaneanu, carea va intarí nesmintitu direptiunea politica, ce a luatu r. cancelaria aulica. Aceasta e póte partea cea mai considerabila a stramutarei acesteia personale. D. Friedenfels a asistatu si astadi la o siedientia gremiala a r. Carcelarii aulice. Despre aceea, ca cine va urmá Domnului baronu Friedenfels in postulu seu avutu cá conducatoriu alu presei ministeriale, nu se aude inca nimica positivu. Mai candvá se dicea ca-i va urmá D. Lakkenbacher. —

Sighisióra 1 Ianuarie 1863 c. n.

Din'a de adi ne aduse o insemnata bucuria pe ne asceptate; cu prilejulu unei casatorii furamu norocosi a ne bucurá de presenti'a Dlui Protosingelu N. Popea, carele sosindu eri ne-au cercetatu scól'a, si adi au celebratu S. L't. cu am. Parochi de aici, tînendu poporului o cuventare potrivita pătrundiatóre, care de s'ar templá mai desu, ósele cele réci din campulu lui Ezechiilu in privinti'a scólei ar capatá Duchu de viatia. Dîn'a de adi a anului nou pentru Sighisioreni intreitu binecuventata va fí multu timpu ne uitatata.

Boccea 7. Ianuariu c. n. 1863.
(Incheiare din Nr. trecutu).

Premitîndu aceast'a voimu mai departe a atinge si impregiurarea aceea: ca noi asiá intielegemu pre Gratiosulu Rescriptu Imperatescu din 27 Decembre 1860., carele Maiestatea S'a pré-induratulu nostru Imperatu pr'in nemarginit'a gratia, si parinteasc'a ingrijire, cu intentiune chiara, de a resipí temerea fundata a credintiosiloru romani banatieni, la ocasiunea incorporarei Banatului cu Ungari'a, a binevoitu a dá in favorulu acestorá, ponendu dreptu conditiune de incorporare; cá pentru assecurarea nationalitatii si a limbei, acolo unde romanii locuescu desu la olalta, se se aplice diregatori apti, numai de nationalitatea romana, - si acestu pré-gratiosu Rescriptu a fostu bas'a adeverata, motivulu realu. de capetenia, pre care suspinsulu Comitetu Comitatensu s'a radîmatu la aducerea decisiunei, pr'in carea s'a pronunciatu, si s'a introdusu limb'a romana de limba oficiósa in Comitatu.

Pr'in aptitudinea la oficianti nu se póte rationalminte intielege alt'a, decatu cualificatiunea juristica pentru amploati judeciari, si cea politica pentru oficianti politicesci, fara neci o reflesiune la limb'a magiara, intielegenduse de se-ne cea romana, - pentru-ca numai asiá potu fi oficiantii romani deplinu in stare, de asi conservá, si aperá interesele sale nationale si limbistice, respicate de Maiestatea S'a in pré-gratiosulu seu Rescriptu.

Daca la Oficiantii romani neconditiunatu s'aru fi cerutu sciinti'a deplina a limbei magiare, cá acelei oficióse si pe acolo, unde romanii locuescu desu la-o-lalta, atunci mentionatulu Rescriptu n'aru contiené neci o concesiune pentru romani, prin urmare neci cea mai mica garantia pentru securitatea nationalitatii, si a limbii romane, si asiá n'aru avé neci o valóre, neci o ponderositate, dar' neci unu intielesu n'aru avé; - dupa-ce in vigórea limbei magiare, cá acelei oficióse, toti altii de ori-ce nationalitate, - avendu altmintre si insusirile pentru oficiu, - se aplica fara neci o pedica, - si asiá devenindu oficiurile in manele neromani oru, caus'a nationalitatii si a limbei romane nu ca n'aru fi neci de catu asigurata, da aru fi cu totulu periclitata, - ce inse pe langa tota intortocarea, si cea mai curagiósa sucire, si resucire, onestu, si rationalminte nu se póte deduce; pr'in urmare necesitatea, si consecinti'a logica ne constringe se recunóscemu: ca romanii au fostu in dreptulu loru deplinu, candu au decisu si introdusu limb'a romana de limb'a oficióse in Comitatu.

De limb'a aceast'a oficiósa s'a servitu Comitatulu Carasiu neintreruptu pana la venirea Comisariului regescu, pr'in acarui apriata demandatiune apoi s'a delaturatu, si in locui s'a introdusu cea magiara.

Oare potutu-sau legalminte delaturá limb'a romana, decretata de oficiósa, si introdusa in Comitatu pe bas'a preagratiosului Rescriptu Imperatescu? Pe langa toata pusetiunea straordinaria de atunci, si de facîa suntemu constrinsi a respunde, cu tóta sinceritatea si devotiunea, ca nu! si prin urmare trebue se recunóscemu, ca delaturarea ei s'a facutu in poterea inpregiurariloru straordinari, cu vetemarea Rescriptului Imperatescu d'in 27. Decembre 1860. in contr'a dreptului nostru garantatu, si a apriatei vointie a Maiestatii S'ale, pré-induratului nostru Imperatoriu, - fiindu ca dupa disolvarea Dietei din Pest'a, Inaltulu Guvernu a fostu chiamatu de Maiestate, cá se delature abusurile facute pe bas'a legiloru d'in 1848, si nae'a de statu se o conduca intre marginile desemnate pr'in Diplom'a d'in 20 Octobre 1860.; pr'in urmare Inaltu acella a fostu asemine chiamatu a respectá si drepturile respicate de insusi Maiestatea S'a in pré-gratiosulu seu Rescriptu d'in 27 Decembre 1860, concese romaniloru banatiani, pentru asecurarea nationala si a limbei; - caci acea ce e Diplom'a d'in 20 Octobre 1860. pentru Ungari'a, totu aceea e si Rescriptulu Imperatescu d'in 27 Decembre 1860. pentru fostii romani banatieni, si precum Diplom'a, asiá si Rescriptulu inca sta in deplin'a lui valóre.

In legatura cu aceste scirea corespondintelui din „Sür-

gony“ ca: barbatii de statu se nesuescu in fapta a corespunde pretensiuniloru natiuneloru fratiesci. precum ni se spune, si sprijoan'a poternica in caus'a restaurandei Metropolii ortodose romanesci, o primimu cu recunoscintia.

Natiunea romana cu multa bucuria, si placere saluta asemine nesuintie salutări, si e in asceptare magulitória: ca barbatii de statu, cu influintia la locurile respective voru conlucrá, cá cu respectarea Rescriptului din 27 Decembre 1860 se se aplice barbati cualificati romani, nu numai pentru postulu de Supremu Comite, Aministratoru etc. pe acollo unde romanii locuescu desu la-o-lalta, dar' se voru ingriji, cá romanii se nu remana nerepresentati la Cancelari'a aulica, si se fia mai bine provediuti si pe la Dicasteriele cele-lalte; — tot-o-data sperezu, ca din partea respectiva se vor delaturá pedecele obstanti, si se vá demandá, cá limb'a romana in poterea Rescriptului Imperatescu decretata, si introdusa de limba oficiósa in Comitatulu Carasiu se se rehabiliteze in dreptulu ei de mai nainte.

Olim P . . . . viciu.

Bucovin'a.

Cernautiu 12 Ianuariu c. n. Dupa „Pres'a“ s'a deschisu astadi la 12 óre diet'a Bucovinei prin siefulu de tiéra contele Amadei, carele a presentatu adunarei cá Presidiute alu ei pre Dlu Locutitoriu guvernialu cavaleru de Hurmuzachi. Acest'a a atinsu in cuventarea s'a folósele, ce resulta pentru Bucovin'a din impreunarea ei cu Austri'a, precum si bunatatea constitutiunei din Februarie, si a incheiatu cu unu vivatu pentru Austri'a, Bucovin'a, Imperatulu si ducele. in confederatiune nedespartita, - dupa aceea a urmatu unu cuventu in limb'a romana.

Principatele romane unite.

Cuestiunea monastiriloru asia dise inchinate, carea ocupá atata timpu indelungatu unele din cele mai eminente spirite ale Romaniei, si carea in timpulu din urma ajunse a fi cuestiune universala, si-a aflatu favoritórea solutiune din partea camerei in siedinti'a din 22 Decembre tienuta in capital'a Romaniei, pronuntiandu-se intreag'a adunare, afara de unu membru, pentru tienerea colosaleloru venituri ale mentionateloru monastiri pre seama statului.

Dintr'unu articulu insufletitoriu, ce-lu aduce „Românulu“ in privinti'a votului camerei in obieptulu acesta, estragemu si noi urmatórele:

Bucuresci 24 Decembre c. v. Faptulu celu mare, facutu de Adunarea nóstra Sambata la 22 Dacembre, ocupa, cu dreptu cuvintu, tóte spiritele. Elu a resunatu adancu in inimele tuturoru Romaniloru, si toti serbédia in acestu anu cu fericire aniversarea nascerii Mintuitoriului, avendu credintia, ca faptulu d- Sambata, este bun'a vestire si a renascerii Romaniei! Si erá timpu se ne viia acésta buna vestire. Starea Europei ne ordina imperiosu se damu semnu de viatia pentru ca mane, candu lumea cea viua va pasi 'nainte, se nu ne ié de morti si se tréca peste noi; ne ordina se manifestamu prin fapte ca suntemu o natiune autonoma, ca scimu ca suntemu, si ca suntemu otariti se ne mantinemu a nóstra autonomia pe tóte caile si cu ori ce modu. Géniulu celu bunu alu Romaniei, acelu-a care d'atatea ori si atatu de lungu timpu facù, cá 'n midiloculu celoru mai mari fortune si pe candu valurile cele mai infuriate ale oceanului celui mai mare, celui mai infioratoriu, se redicau d'asupra-ne si tota lumea credea ca s'au sfarsitu de noi, se esimu d'odata d'asupra printr'o saltare nationale si 'n locu d'a ne afundá se ne luamu unu nou sboru spre viétia; geniulu celu bunu alu Romaniei care 'n ocasiunele cele mari facù se se stérga tóte interesele individuali si chiaru cele de partite, tóte antipatiele, si chiaru tóte urele. cá astfelu uniti se putemu invinge ori ce furia si ori ce lovire, facù si acumu, candu mai nimine nu sperá, se péra tóte partitele si se nu mai fia de catu un'a singura, representatiunea natiunala, servindu toti, ca unu singuru si adeveratu preotu la altariulu Patriei; si plantandu in midiloculu seu, cu tari'a cea ne'nvinsa ce da unitatea, drapelulu autonomiei nóstre. In desiertu, inimicii nostrii de totu felulu, puternici sau „gibaci,“ au intrebuintiatu tóte midilócele pentru a trunchiá natiunea in mai multe partite si provincie, ei au vediutu de cate-va ori, si 'n sfarsitu a-lalta-eri, ca tocmai candu erau sicuri ca divisiunea, trunchiarea, erá atatu de mare, in catu parea ca nici o putere omenésca nu va mai puté aducé, nu o unitate, daru nici chiaru o maioritate in Adunarea actuale si pentru nici o partita, o singura suflare a natiunii, suflare morale, si nesimtita de profani, adiá, si 'n tr'o clipa tóte partitele se contopira in natiune si astfelu se radica d'odata, in fati'a lumii intrege, Romani'a, un'a si nedespartita, care puté se dica s u n t u si v o i e s c u! —

Si candu Romani'a mai dice din non in unanimitate s u n t u si v o i e s c u, mai póte sperá cineva ca g i b a c i'a si chiaru puterea materiale va mai puté s'o 'nvinga! Atunci se spere furnic'a de suptu piciorulu Leului ca va puté se-lu restórne, se spere plevusié'a ca urcanduse pe spatele Chitului ilu va puté afund'a! Nu. Romanii au vediutu, au intielesu si s'au afirmatu din nou in siedinti'a Adunarii de la 22 Decembre, si suntemu in dreptu a crede nu numai ca suflarile cele corupte nu-i voru mai puté divisá pana nu-si voru implini pana 'n capetu datori'a, ci inca ca unirea si unanimitatea voru fi si mai mari pentru faptele si mai mari ce voru veni neaparatu la ordinea zilei la redeschiderea Adunarii.

Ministeriulu aptuale a avutu curagiulu se declare ca; daca adunarea va dá votulu ce se propunea, elu nu-lu va puté pune in lucrare, caci crede ca se compromite cestiunea monastiriloru dise inchinate Adunarea a respunsu ministrului cea-ce este in inim'a si mintea natiunii intrege si a votatu in unanimitate cumu aru fi votatu si natiunea intéga. . . . . .

Este de prisosu a mai aretá astadi insemnetatea acestui votu, caci credemu ca toti o 'ntielegu, ba inca ca toti voru dice ca elu a respunsu la un'a din cele mai unanime cereri ale natiunii, si prin urmare sfîrsimu pentru astadi strigandu: traiésca natiunea, traiésca Adunarea nóstra, pe catu va merge 'nainte pe calea cea mare pe care a intratu! –

„Lloydului pestanu“ se scrie din Bucuresci cu dat'a 27 Decembre:

Comisiunele asentatóre austriace isi incepu activitatea in 2 Ian. c. n. 1863 in Bucuresci, Iasi si in Ruscincu, si si o voru finí cu sfersitulu lui Ianuariu. Spre sfersitulu acest'a consulatulu generalu austriacu de aici a facutu cunoscutu, cá Maiestatea Sa, prin decisiunea dtto Schönbrun 17 Novembre 1862, s'a indura prea gratiosu a dá ertare de pedepse tuturoru aceloru transilvaneni obligati la militia, carii s'a retrasu prin fuga dela inrolarea in armata, fara privire la timpulu in care au fugitu precum si fara privire la destoinici'a loru trupéasca de a servi la militia, deacá aceia nu a fugitu pentru de a scapá de cercetarea judecatoreasca, pentru vreo crima ori delictu, si deaca pana la finea lui Ianuariu 1863 se voru infacisiá de buna voia spre a-si implini detorinti'a servitiului in militia. —

Franci'a.

In 13 Ianuariu c. n. a deschisu Imperatulu Francesiloru sesiunea senatului si a corpului legislativu. Cuventarea ce se citi de pre tronu cu aceasta ocasiune serbatorésca, cu privire la politic'a esterna este, din cate a tienutu Imperatulu, cea mai fora de colóre. Precandu cuventarile Imperatului la deschiderea cameroloru in tempulu trecutu difereau de cuventarile de tronu ale altoru suverani constitutionali prin acea imprejurare, ca aruncau o lumina mai multu séu mai pucinu batatóre la ochi, aaupra situatiunei, deschideau perspective in viitoriu, si inlesneau preceperea tendintieloru regimului napoleonicu, de astadata se ocupa numai si numai cu resultatele politicei, pe care o au aprobatu si ratificatu camerile si cu deosebire corpulu legislativu pre timpulu periodului de 5 ani alu siedintieloru loru, cu ascultarea si supunerea cea mai loiala. Cu buna seama imperatulu tienú, fatia cu alegerile ce stau inainte pentru corpulu legislativu, de nepotrivitu scopului, a se angageá pre viitoriu. Elu vrea sa-si tiena man'a libera si sa nu preocupe prin vorbele sale nici Franci'a nici Europ'a. —

Dupa o depesia telegrafica cuventarea de tronu se incepe cu o espunere a politicei esterne in periodulu de 5 ani. Pasagiulu in privinti'a Italiei este urmatoriulu: Armele nóstre au defendatu neaternarea Italiei, fora de a stá in legatura cu revolutiunea, luanduse afara campulu de resbelu, fora de a stricá relatiunile cele bune intre noi si inimiculu nostru de odiniora, fora de a parasi pre santulu parinte, pre carele alu apera ne obliga onórea nóstra si legaturele de mai nainte. Atinge mai incolo in cuventare, ca mortirea cea silita a activitatei e demna de grija si stare intr'ajutoriu, de aceea se va

cere creditu. Incetarea resboiului americanu s'a amenatu, prin neinterventiunea puteriloru celoru mari maritime, pre unu tempu mai favorabilu. Cuventarea incheia cu provocarea deputatîloru, cá sa aduca institutiunile la mai mare perfectiune, si intorcandu-se acasa sa conlucre spre alegerea astoru feliu de barbati in camer'a deputatîloru, precum suntu cei de acuma.

Cuventarea de anulu nou a Papei inca facù mare sensatiune. Diariulu „des Debats“ accentueaza loculu, unde se plange Pap'a, ca nu-i este cu putintia sa binecuvinte pre inimici si dice, ca nu evangeli'a e carea opresce asia ceva. „Temps.“ opservà, ca Pap'a comite eróre, candu dîce, ca inimicii lui voru, cá Rom'a sa incete d'a mai fi scaunulu Locutîitoriului lui Christosu. Observa mai incolo ca amicii Italiei nici odata nu aru fi pusu la intrebare dreptulu santului scaunu, de a resiedé in Rom'a. In Parisu a fêcutu sensatiune, ca „Monitoriulu“ a reprodusu in colonele sale loculu din cuventarea Papei, unde Itali'a se numesce „nu sciu ce regatu“. Consululu italianu D-lu Nigr'a voiá sa reclameze, daru in fine s'a lasatu.

Greci'a. Dupa o depesia telegrafica din 3 Ian. c. n. in Aten'a sa se fi facutu doua demonstratiuni la L. Elliot cu scopu de a primi principele Alfredu alegerea; in mercurea trecuta se tienù a doua siedintia a adunarei nationale. La esaminarea mandateloru de alegere, se vediura multe alegeri ilegale. In Provincii suntu furtisiagurile din dî in dî totu mai dese. . . . . Totu in aceiasi dî primira Scarlett sî Elliot neintreruptu deputatiuni. Alfredu seu Republic'a suntu devisa prin care voiescu a'si castigá ascultare. Se pregatesce o adresa de femei catra regin'a Victori'a. Scirile din Provincii suntu liniscite, numai in Mani'a se afla poporulu in ferbere. Spre urmarirea unui Piratu ce se aratà in Archipelagu, sî carele a despoiatu mai multe nai negutiatoresci, s'a tramisu dín partea regimului o corabia de resbelu. Corpulu oficiriloru se dechiarà cà voiesce a aperá adunarea nationala in contr'a ori carui atacu. Nnmerulu deputatîloru a fostu eri implinitu. —

Colonelulu Artemis Michos este denumitu de Inspectoru generalu alu armatei, Maiorulu Zimbrakakis de comandante alu cetatei. La Patras s'a aprinsu o fabrica, sî directorulu aceleiasi fu omorîtu; in Lami'a inca s'a intemplatu unu omoru. Scirea ca Bulgaris aru fi incheiatu tractate cu Svedi'a, spre a oferi corón'a Principelui Oscaru, sa fia lipsitu de adeveru.

On. Secretariatu alu Associatiunei transilvane etc. ne comunica spre publicare, ca

la fondulu

Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu a mai incursu in lunile Novembre si Decembre contribuiri dela urmatorii Domni:

(Incheiare).

b) Dela benefacatorii din Comun'a Dirste si anume:

Tom'a Bârsanu Parochu 1 f. Stefan Popescu 40 x. Tom'a Morchesiu 20 x. Tom'a Mesiota 20 x. Hristea Morchesiu 20 x. Nicolau Mosia 20 x. Ioan Morcasiu junior 1 f. Ioan Bodjanu 10 x. Georgie Moldoveanu 30 x. Bucuru Siubeiu 20 x. Stoic'a Morcasiu 20 x. Petru Borosiu 40 x. Ioane Secelianu 10 x. Stefanu Fugaciu 15 x. Iosefu Secelianu 10 x. Iancu Barsanu 20 x. Anastasiu Barsanu 20 x. Iuon Munteanu 10 x. Teodoru I. Morcasiu 10 x. Georgie Mesiot'a senior 40 x. Georgie Mesiot'a junior 20 x. Radu Mosia 10 x. Constantinu Barsanu 10 x. Dumitru Secelianu 10 x. Dumitru Niacsiu 10 x. Ioan Olteanu 10 x. Andreiu Barsanu 20 x. Sum'a 6 f. 65 x.

1. D-lu V. Protopopu dein Borsîa Alimpie Barboloviciu tramite 10 f v. a. cá tacsa anuala pre 1863 pentru DSa, si pentru Protopopulu Gherlei Sim Bocsia.

2 Prein D. Protopopu dein Bai'a mare Theodoru Szabo s'a tramesu 15 f. v. a. si anume:

Dela D. Ioan Stanu prot. District. Somesiului 10 f. Dela D. Ioan Tom'a preotu in Borbidu 1 f. Dela D. Ciriacu Barbulu preotulu Bicaului de padure 1 f. Dela D. Gregorie Fasi preotu in Valasutu 1 f. Dela D. Georpie Maniu Protopopulu Seinului pentru diplom'a de m. ord. 1 f. Sum'a 15 f. v. a.

3) Prein D. Adm. Protopopescu a Mediasiului Dionisie Chendi s'a tramesu 13 f. v. a., si anume:

Dela Domni'a Sa, tacs'a de membru ordinariu pre anulu 1862 si 1863 in suma 10 f. Dela Comun'a Bertanu 1 f. Dela Comun'a Seic'a mare 1 f. Dela Comuna Brateiu 1 f. Sum. 13 f.

4) Prein D. Parochu dela Satulu Poiana Sarata Ioane Baloiu s'a tramesu 18 f. 60 x. v. a. si anume:

Dela DSa tacs'a anuala de 5 f. Georgiu Popu Notariu 2f. Ioan Crintea Jude 1 f. Constantinu Dimianu 1 f. Emilianu Oloianosi seau Romanu 1 f. Silivestru Dregani 1 f. Luca Vertanu 1 f. Dumitru Ciurea 50 x. Nicolae Negoescu 40 x. Georgie Scrisu 40 x. Dumitru Lazaru 40 x. Chiriacu Nestoru 40 x. Ioan Angene 40 x. Ioan Tatariu 40 x. Georgie Olteanu 40 x. Bucuru Caciuloiu 40 x. Bartolomeiu Boholtianu 40 x. Nicolae Spenu 40 x. Constantinu Ciurea 40 x. Nicolae Papucu 40 x. Vasilie Berledianu 50 x. Nicolae Negoescu 40 x. dela alti crestini 40 x. Sum'a 18 f. 60 x. v. a.

Prein D-lu Consiliariu de finantia Manu s'a primitu dela Protopopulu Vasilie Piposiu 5 f. tacsa anuale pre 1863 si 1 f. pentru diploma — 6 f. v. a.

Prein D-lu Colectoriu din Blasiu Ioane Antoneli, s'a tramesu la fondulu Asociatiunei tacsele anuale pre 1863 in suma 162 f. v. a. dela urmatorii DD.

Dela D. Bas. Ratiu Prepositu 10 f. Constantinu Alutanu Canonicu 10 f. Timoteiu Cipariu Canonicu 10 f. Constantinu Papfalvi Canonicu 10 f. Ioane Negrutiu Canonicu 5 f. Ioane Chirila Canonicu 5 f. Antoniu Vestemianu Canonicu 5 f. Ladislau Popu magistru de posta 10 f. Vasiliu Popescu Profesoru 5 f. Teodoru Deacu V. rectoriu 5 f. Simeonu Popu Mateiu Cancelistu 5 f. Michaile Gramma Jude 5 f. Nicolau Tipografu 5 f. Petru Gramma cetatienu 5 f. Gregoriu Pongratiu negutiatoriu 5 f. Georgiu Ratiu Teologu absolutu 5 f. Atanasiu Mesarosiu Prot. in Venisiór'a 5 f. Ioane Antoneli prof. 5 f. Dr. Ioane Bobu profes. 5 f. Nicolau Solomonu Prof. membru nou 5 f. Stefanu Manfi Notariu Consist. membru nou pre 1863 5 f. Michaele Tipografu membru nou pre 1863 5 f. Demetriu Imandi cetatienu 1 f. Georgiu Popa inspectoriu dominale 10 f. Nicolau Rusanu economu in Sancelu 5 f. Zaharia Branu 5 f. cá tacsa si 1 f. pentru diploma 6 f. Alesandru Neagoe rationistu 5 f. Sum'a 162 f. v. a.

Gregoriu Temesvari Capelanu de Carantine a tramesu tacs'a pre a. 1863 in suma 5 f. v. a.

Prein D-lu Colectoriu dela Muresiu-Osiorhein Iosefu Fülep s'a tramesu 15 f. v. a. cà tacse pre an. 1863 si anume:

Dela D. Georgie Romanu Asesoriu la Tabla regía 5 f. Nicolae Gaetanu Cons. Trib. crim. 5 f. Georgie Tabacariu Cancelistu 5 f. Sum'a 15 f.

Prein D-lu Dr. P. Vasiciu, dela Senatoriulu Andreiu Vasiciu dein Versietiu tacs'a pre anulu 1863 5 f. v. a.

Nr. 66—3 **Insciintiare.**

Din talcuirea istorica-literara a cartiloru N. T. in limb'a romanésca de Vasilie Ianoviciu, c. r. profesoru alu studiului besericescu alu N. T. la institutulu teologicu in Cernautiu a esîtu la lumina prin tipariu pan'acum cinci tomuri in 138 de cóle, cuprindiendu lamurirea sant. evangelii si a fapteloru Apostoliloru, si se póte capetá prin libreri'a D-lui Enricu Pardini in Cernautiu (Bucovina), si in Sibiiu prin libreriulu S. Filtsch.

Pretiulu unui esemplariu alu celoru cinci tomuri este 14 fiorini val. austr. séu 100 lei moldovenesci.

Pretiulu singuriteloru tomuri este urmatoriulu, si anume

talcuirea s. evang. de Mateiu	.	2 fl.	21	cr.
„ „ Marcu	.	1 „	42	„
„ „ Luca	.	2 „	80	„
„ „ Ioane	.	3 „	57	„
faptele Apostoliloru	.	4 „	50	„

Autorulu prin aplicarea sciintieloru biblicesci s'a sirguitu pre cititorii sei a-i stramutá in véculu apostolicescu si asiá ale face cu putintia si a le inlesní temeinic'a intielegere a s. scripturi. Asemenea opu, care ar' respunde starii de facia a teologiei sistematice, pan'acuma nu se afla in limba romanésca

---

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 3. ANULU XI.

Sabiiu 10. Ianuariu 1863.

Sabiiu in 9 Ian. In privinti'a Mitropoliei române orient. citimu in „Herm. Ztg.“ dupa „Pest. Lloyd.“ Se astépta, ca decisiunea Mai. Sele in privinti'a Patriarchatului romanescu va esí asiá, ca Mitropoli'a romanésca sa se estinda atâtu asupr'a Romaniloru din Ungari'a, câtu sî aceloru din Tranni'a. Se crede, ca 'ntr'o p. n. decisiune de mai nainte se cunósce unu preiudiciu pentru astfeliu de decisiune.

Se vede, ca corespond. Vienesu alu-lui P. L. nu cunósce fasele, prin care au trecutu pan' acum obieptulu Mitropoliei nóstre; de aceea deslucimu cititoriloru nostri cuvintele ne'ntielese din P. L., ca adica Mai. Sea la a. 1860. in 27 Sept. s'au declaratu prin resolutiune, ca nu este neaplecatu infiintiârei unei Mitropolii române de rel. ort. resar. Acést'a au urmatu la petitiunea celoru trei barbati români din trei provincii, Ardealu, Ungari'a si Bucovin'a, cari au fostu la consiliulu imperialu inmultîtu; sî asiá Maiestatea sa Imperatulu in principiu au enunciatu infiintiarea unei Mitropolii ortodocse pentru toti Românii de sub sceptrulu seu. Déca insa Dicasteriele aulice au facutu catra Imperatorulu propunere pentru Mitropolia nóstra cestiunata, fâra le a-si luá de punctu de manecare resolutiunea imperatésca din a. 1860, atunci nu ne mirâmu, ca resolutiunea hotaritóre imperiala n'au esitu inca.

Sabiiu 8 Ian. Universitatea natiunei sasesci, dupa in trerumpere de 7 luni, reincepù in $^{5}/_{17}$ Ian, siedintiele sele sub presidiulu d. procomite Conrad Schmidt. Lucrarile din siedinti'a d'antâiu, le impartasimu sî noi dupa „Herm. Zeit.“ Siedinti'a se 'ncepù cu unu cuventu alu d. Procomite, in care espune evenemintele principale de-la inchiderea sessiunei premergatóre pâna acum, starea actuala a lucruriloru sî problemele, ce are ale deslegá Universitatea in sesiunea de fatia.

Prin prea inalt'a decisiune din 24 Martiu 1861 se facuse reorganisarea politica administrativa a Transilvaniei.

Dregatoriile municipale sasesci au fostu avisate cu lefile la cassele alodiale, care insa neajungendu, impedecara administratiunea. Parerile despre puseciunea natiunei sasesci fura diferite si natiunalitatile se osteau un'a in contr'a alteia; cestiunile despre puseciunea in statu a natiunei sasesci sî cestiunea egalei indreptatiri cereau cu urgintia a fi deslegate. Universitatea natiunei sasesci s'a dechiaratu in privinti'a tuturoru acestoru puncte in dechiaratiunea s'a din 28 Martiu 1862. Acésta representatiune au fostu asternuta prin o deputatiune aiésa Maiestatei Sele Imperatului. De atunci incóce urmà p. n. decisiune din 18 Octom. 1862, in carea se recunoscu in modu preagratiosu propusetiunele Universitatii. Deregatoriele supreme transilvane se insarcineaza a asterne o propositiune pentru compunerea Dietei transilvane, avendu in bagare de séma principiele prochiemate de Univers. Urmâ pr. n. decisiune din 7 Sept. 1862, prin carea spesele administratiunei pol. si jud. din pam. reg. se resolva din visteri'a Sratului. Urmà p. n. decisiune din 24 Nov. 1862. prin carea se 'ncuviinti'a unu tribunalu stabilu superioru pentru fund. reg. Acum, adauge, potemu propasî cu sperantia vesela sî cu incredere tare pe cararea, ce se deschise prin represent. din 29 Mart. 1862. sprijiniti prin toti patriotii, cari stau pe lânga constitutiunea imp. austriaca; sprijiniti prin simpatiele, ce stau intre natiunea Rom. si sasa; spriginiti prin incredintiarea Mai. Sele Imp. din cuventulu de tronu, ca c resolutu a duce la deplinire caus'a cea inceputa a constitutiunei. Problemele Univers. presinte le desémna a fi: ducerea la deplinire a prea Inalt. decisiuni pentru formarea tribunalului apelatoriaIu stabilu pentru fund. reg., reforme in administratiunea pol. si comunala. In fine bineventà D. Procomite pre membrii Univers. si-i provocà a conluer'a cu taria la deslegarea momentóseloru probleme propuse, sî incheia cu urarea: Domnedieu sa binecuvinte pre Maiestatea Sea Imperatulu si principele nostru Franciscu Iosifu!, ce o insotî adunarea cu intreitu: Se traiésca! — Deputatulu Schwarz din Sighisióra dechiara in numele Universitatii multiemit'a, bucuri'a si speranti'a membriloru adunarei si promise concursulu acestor'a la lucrârile propuse.

Dupa aceea urmà citirea acteloru pomenite prin notariu, care, fiindu cunoscute on. publicu cititoriu de mainainte, nu le mai reproducemu.

Deputatulu Cincului Mare, Binder, cere cuventulu si propune: „Cá incl. Universitate a natiunei sasesci sa decreteze o adresa, in carea Maiestatei Sele pr. r. Apostolice prea gratiosului Imperatu pentru gratiósele decisiuni citite, care garantéza, ca rogari drepte si decisiuni legale ale Universitatei natiunei totdeuna si si in venitoriu voru aflá la tronu ascultare si aplacidare, sa i se aduca multiemit'a cea mai profunda. Propunerea sa primesce cu unanimitate si esecutarea se concrede presiedintelui.

Schwarz propune, a se multiemí deputatiunei, compuse din Procomitele, deputatului Sabiiului Rannicher si deputatulu Sighisiórei Gull. Adunarea in semnu de multiemita se radica sî striga deputatiloru: Sa traiésca!

Procomitele respunde, ca resultatele cascigate vinu a se multiemí directiunei, ce o a luatu Universitatea, si carea spera ca o va pazí si pe venitoriu.

In siedinti'a urmatóre va vení la ordinea dîlei p. n. decisiune pentru infiintiarea tribunalului apelatorialu in Sabiiu.

Referinte e procurorulu de statu si deputatu alu Sabiiului Schneider.

Deputatii cei noi sunt provocati a predá creditivele séle. Spre cercetarea loru se compune o comissiune din dd. Schwarz, Dr. Kein si Macellariu.

In fine se cetesce si se aprobéza protocolulu siedintiei din urma.

Siedinti'a cea mai de aprópe, carea insa nu e publica, se va tiené Luni in $^{19}/_{7}$ Ianuariu.

Sabiiu in 8 Ian. „Hermanstädter Zeitung“ etc. — fói'a german', ce ese aici in tipografi'a d. Th. Steinhaussen-binevoiesce a reproduce in nr. seu 14. respunsulu lui „Sürgöny“ incontr'a unei corespundintie din „Telegr. Rom.“ in privinti'a stramutârei dlui Teodoru Serbu din Carasiu. Ne a surprinsu a vedé pre pomenit'a fóia reproducendu respunsulu, fâra de a fi reprodusu sî articululu nostru, sî suntemu provocati de partea unoru cititori de ai lei „Herm. Ztg.“ a aduce aminte onorabilei redactiuni, ca acésta procedura fu nendatinata pâna acum in jurnalistica.

Sabiiu in 9 Ian. Dupa o depesia a lei „Hermanst. Zeitung“ etc., Imperatulu – dupa corespondinti'a generala – au incuviintiatu sî pentru preotîmea greco-catolica din Transilvani'a unu ajutoriu de 30,000 f. pe anu, sî anume pentru archidiecesa 18,000, pentru partea transilvana a diecesei Armenopolitane (Gherlei) 8000, pentru partea transilvana a diecesei Lugosiane 4000 f. —

Brasiovu 31 Decembre 1862. Instructi'a deputatiloru alesi la Universitate. Oare cum sau alcatuitu si primitu cele

4 puncte din Instructie, date Deputatiloru, care mergu din Brasieu la Universitate?

Avutau si Romanii influintia la desbatere si la priimirea loru, avutau la alegerea Deputatiloru peutru Universitate?

Póte se fie interesantu la finea anului acestuia, cá se afle publiculu si ceva din afacerile publicesa le Comuuei Brasieu.

Eri si astadi avú Centuviratulu Brasieului desbateri - pentru Dloru - interesate, éru pentru altii de risu. (? R.) De risu, caci in aceste dile séu creatu si priimitu cele 4 puncte din Instructi'a, care o da Deputatiloru Snell si Lassel pentru se o aiba fiindu la Universitate.

Punctele cuprindu: 1) Ca Membrii Universitatii se protesteze asupr'a decisiunei la infiintiarea Tribunalului superioru dein Sabiiu 2.) Sa lucre, cá acelu Tribunalu sa nu fia despartitu pe celu politicu 3.) ca pentru alegatori dela orasie sa se hotarésca censu de 20 f., la orasiele 8 f. 4) Sa lucre pentru infiintiarea legei comunale.

Dupa ce o Comisiune dintre Membrii Centumviratului fu mai de ainte alésa, cá se elaboreze asiá ceva; (póte insuflatu dela Matadorii loru); eri acé Comisiune si asternù elaboratulu seu centumviratului. Cetinduse dara acelu elaboratu, care cuprindea mentionatele puncte, toti membrii l'aru fi priimitu cu unu votu, daca nu se intemplá se fie acolo si doi corbi albi adeca 2 romani, respective numai unulu, caci celalaltu tacù. Romanulu nostru se sculà si declarà in generalu, ca nu se póte invoi cu intregu elaboratulu acela. Ear in specie deslusî, ca cu punctele I. II. nu se invoiesce, caci Tribunalulu apelativu dein Sabiiu cauta se fia asi'a, cum lau hotaritu de susu, de unde se platesce. (Mi se pare le fù téma aceloru Domni, ca acela care infiintia Tribunalulu va denumi consiliari, va face dreptate, denumindu si romani.) La punctulu 3 apasà Domnulu nostru, ca neci decum se póte cineva invoi, pentru ca taie in viatia locuitoriloru. Audi colo 20 f. censu.

Asupra parerii Romanului nostru de si se sculá unii Sasi a o combate, éru deosebitu D. Gött de alu capacita tiindui lecti'a la ochi, cu accea, ca e neaparatu de lipsa o asemenea Instructia, pentru ca altfelu se struncina constituti'a si daca nu va fi censulu mare pentru alegatori, toti proletarii voru fi alegatori; (audi colo! se fie dar numai Aristocrati ?) totu nu folosi nimica, caci invatiacelulu nu intielegea pe Dascalulu seu. Asia dar precatu de prisosu fu osteneala D-loru caci Romanulu nostru nu se capacitá, ci cerú asi pune opini'a la Protocolu si o parte o dicta singuru; pre atâtu fara folosu fura si argumentele D-lui cele pretióse; caci altii nu se 'mpiega la parerea lui.

Aceste fura pentru anteia. — Pentru adoua - ca avutau Romanii influintia la desbateri si la alegerea Deputatiloru Universitatii? E sciutu, ca centumviratulu de aici e compusu mai reu, ca pe airi in pamentulu regescu; caci aici elu e caracterisitu mai multu decatu Sasu.

Astadi dara se adunà ér Siedinti'a C. V. si si Districtulu, pentru cà se aleaga Deputati la Universitate. Vedeai acolo totufeliulu de ómeni, numai romani nu, de catu pre cei pomeniti. D. Judetiu, care presiedea in adunare, tienú unu cuventu, prin care descoperi, ca au se alega Deputati la Universitate, pentru care causa au chiematu si Districtulu etc. D. nostru aci ér nu putú pazí tacerea, ci intrebà pe D. judetiu - ca Districtulu reprezenteadia o maioritate de romani si satele mai nainte supuse? (Vre o 17 sate curatu romanesci la 40,000), si daca sau chiematu intregu Districtulu, acele sate nu se vedu representate. D. Judetiu i respunse, ca de órece aceste Adunari se facu inca dupa modulu nostru vechiu din P. Reg. cand iobagii n'avéu dreptu la acést'a, nu potu lua parte neci adi. (Auditi cei dein Districtu!!) Mai departe se urmà votarea, dela care pentru romani numai votulu acelui romanu singuru 'l capata D. C. I. ér celealalte D. D. Snell si Lassel. —

Dupa acésta se sculà D. Judetiu impunendu adunarei pentru Diurnele acestoru deputati, caci Comun'a n'are bani *) si se ajute la spese si Districtulu. Aci strambandu cei din Districtu din nasu, dise unulu dintre ei, ca si cele alte Sate (care nu erau representate acolo prin romani) se ajute. Judetiulu afirmà cu dà, ne gresitu caci si pentru dreptulu loru se lucra. La acestea Romanulu nostru ear nu se putu stapani, ci dise, daca aceia aci parte n'au luatu, cum vor putea contribuí pentru spesele Deputatiloru - cand scimu ca Comunele sunt si sarace. D. judetiu 'l ncredintia, ca va contribuí - dar dupa multa vorba remase josu acésta. —

Poftimu sciri dela Brasieu. Me vei intrebá acum, ca numai Dlu acela romanu sí alti nu sau mai alaturatu lenga el? respundu, ca nu se mai alaturara, caci romani nu mai erau acolo, ér grecii pe cari sasi tienu ca representeadia pe romani, dar' putea ar face mai multu reu ca sasii. Romanii acestui Orasiu, la 9000, suntu representanti in Centumviratu numai cu 7 Individi, dar dieu neci aceia cá romani. Caci de si nu mergu la sesii bine facu, pentruca candu mergu nusi deschidu gur'a, ci voteadia ori ce in contr'a interesului romanu. Brasioveni au meritulu seu intr'unu feliu, insa in 9. feliurl au si scaderile loru si mai alesu in aperarea dreptului loru.

Noi asceptamu, cá „Kr. Zeit.“ se produca ceva de aceste; - dar mi se pare are pureci la códa.

Vien'a. Partid'a ultramontana din Tirolu a suferitu in dîlele acestea o lovitura grea. Ministeriulu de statu adica au concessu infiintiarea unei parochii protestantice in Meran. Acest'a fu semnatulu, ca Regimulu austriacu va sa frânga planurile cele egoistice sî intolerante ale acelei partide, carea facù atât'a gura cu unitatea religiunara din Tirolu sî priviá pre cei de alte religiuni, imprasciati pe ici pe côlea prin tiéra, cá pre nisce dusmani neimpacati. Erá têmpulu, sa cada odata si acestu parete, sî Regimulu nostru si-a cascigatu prin acést'a unu titlu nou la increderea popóreloru sele sî de siguru si la stim'a strainatâtii. Cumca Regimulu nu pórta cugetârile acestea liberale sî tolerante crestinesci numai de eri de alaltaeri, se dovedì inca in anii trecuti, cându huntiulu papalu din Vien'a, cardinalulu Viale Prela, ii prededà unele gravamine, intre altele sî rogarea, cá intr'acele tînuturi si tieri de coróna, unde domnesce numai religiunea rom. cat., sî de aci nainte acésta religiune sa remâna unic'à, sî necatoliciloru — cuventu remasu din barbari'a evului mediu! — sa nu li se concéda a-si manifestá cultulu sî a avé drepturi cetatienesci. Cererea insa nu se 'ncuviintià, si cardinalulu Raucher, Archiepiscopulu Vienei, care se aflá pe atunci la Rom'a, fu incunosciintiatu sî informatu, a se marginí pe langa a dá in Rom'a incredintiarea, ca Mai. Sea de siguru vâ conlucrá cu zelu pentru sustînerea religiunei catolice. —

Ceea-ce anulu 1858 se 'ntemplas in Bologn'a cu prunculu Evreului Mortar'a, se repetî de curendu in Veron'a. Foile publice adica se spunu, ca o veduva israelita a fostu surprinsa intro dî de unu preotu rom. catolicu insotîtu de unu politiaru, pentru de ai se luà uniculu copilu, care inainte cu mai multî ani aru fi fostu botezatu de servitórea crestina cu apa sfintita. Faptulu acest'a, mai necredibilu in luminatulu seculu alu nouaspredieelea, se adevereaza, de sî impregiurarile mai deaprópe inca nu suntu cunoscute pe deplinu; la tóta 'ntemplarea insa arunca o lumina fórte palida asupr'a ministriloru unei biserici crestine, cari au nevoia de astufelu de apucaturi. Sperâmu pentru onórea statului nostru celui constitutionalu, in care egal'a indreptatire religiunara e unulu din asiediamintele cardinale, ca celu pucinu essistinti'a poterei lumesci la acestu actu nu se va adeverí. —

Bucovin'a.

In 31 Dec. 1862 la 11½ óre se deschise diet'a Bucovinei. Cont. Amadei, siefulu tierei, aretà intardîarea dietei conchiamate pe 20 Dec. sî resignatiunea fostului capitanu, a Esc. Sele Eppului Hackmanu, sî introduse pre substitutulu de capitanu alu tierei, d. Eudoxiu de Hormuzachi, care salutà adunarea intr'unu cuventu lungu sî momentosu. Ne pare reu, ca n'avemu cuventulu acest'a in tóta estensiunea lui, sî asiá suntemu constrinsi a-lu reproduce numai estractive dupa „Bucovin'a.“ Chiamatu prin increderea Monarchului la postulu seu celu onorificu, ce-i impune datorinti'a a fi midilocitoriu intre tiéra sî regimu, afla de lipsa a espune mai antâiu principiele,

12 Ian. 1863.

*) Nare bani, caci astufeliu dice si catra Efori'a Gimnasiului de candu au incetatu se mai dea Scoleloru sum'a obligata. Astfeliu dise D. I. si pentru Preoti, candu indatora pe D. N. se spuie D-lui Popasu ca sa fie odihnitu, ca abea au strabatutu a dá pentru totu preotulu dein Brasiovu 15 holdi si fiindu ca elu este Stadtpfarrer, le va lua numai elu; caci Dloru nu cunoscu alte parochii. Au si menatu pe Inginerulu pe zepada ca se mesure. (Nu avea la ce). Daca nu suntu bani, de ce n'aretati Bilantiu? Noi scimu, ca Comun'a are venitu pe anu: dela cuponi 9 mii, dela arendi 60 mii, dela carcimi etc. 20 mii, si pe Amploiati i platesce statulu.

ce-lu voru conduce in purcederea sea parlamentara. Intrebarea principala e: pusetiunea tierei fatia cu imperiulu, autonomi'a provinciei fatia cu centrulu. In privinti'a acést'a suntu dóua partide: unii barbati de statu inclina prea tare spre centru sî prin acést'a vatema autonomi'a singuritelorú tieri; altii pretindu pentru singuritele tieri influintia prea mare sî prin aceea slabescu poterea centrului. Intre aceste dóua partide, care amendóua aru duce la perire, nu insa la fericire, sta un'a midilocia, carea da fiacarui din cesti doi factori dreptulu, ce i se cuvine. Pe aceste principii e basata constitutiunea din Februariu, carea tocmai pentru pazirea acestei cali midilocii are prospecte de viétia sî de venitoriu fericitoru. Prin acésta constitutiune s'a facutu deosebirea cuvenita intre statu sî tiéra, sî Bucovin'a inca a devenitu unu individu deplinu indreptatîtu, care póte dîce: Cogito, ergo sum (cugetu, prin urmare sum)! Cá unu surcelu nobilu romanescu, oltoitu in trupin'a cea poternica de stejaru din Vien'a, va inflorí Bucovin'a frumosu sî tare; basata pe acést'a, pastrandu-si individualitatea, ea va fi sî va remané Bucovina! — Ori ce intarire preste mesura a individualitatii, a pârtii pe cont'a totului e stricatiósa; geniulu celu bunu alu Bucovinei a pazitu acésta tiéra pâna acum de eschisivismu. Apoi trecendu la constituliunea din Februariu, espune imputarile, ce i se facu, dar adauge, ca ea, cá ori ce lucru omenescu, avendu scaderile sele, totusi are unu sêmbure sanatosu sî cultivabilu; fericirea popóreloru din Austri'a va resultá din acea constitutiune, déca éle se voru tiné de aceea, ce e practicu sî ajungibilu, sî nu se voru perde prin teorii seci, sî déca in privinti'a energiei impreunate cu cumpetu voru urmá frumosulu esemplu alu senatului imperiatu. — Liniscea, cumpetulu sî ordinea voru fi normele nestramutabile, ce dênsulu le va pazí in postulu seu, care spera, ca si adunarea, de sî de felurite partide, le va privi cá semnulu celu d'antâiu alu unei lucrâri parlamentare salutarie. Oratorulu incheia cu eschiamarea: „Sa traiésca Austri'a sî Bucovin'a! Sa traiésca centrulu sî periferi'a! Sa traiésca Imperatulu sî Ducele nostru Franciscu Iosifu in legatura nedeslegabila!“ —

Dupa aceea Procapitanulu de Hormuzachi in urm'a unei cuventâri romanesci de assemenea intielesu prochiamà diet'a deschisa sî trecù apoi la cele mai momentóse eveneminte de-la sessiunea primaria incóce. Aceste eveneminte suntu: tramiterea a trei esemplare originale in limb'a germana, româna sî ruteana din diplom'a de 20 Oct 1860. sî din patent'a de 26 Febr. 1861, subscrise de insusi Maiestatea Sea Imperatulu, concederea unui insigniu alu Bucovinei, priimirea gratiósa a adresei de multiamita câtra Mai. Sea Imperatulu, decise in sessiunea antâi'a, sî a adresei de gratulare, indreptate din partea Comitetului Tierei pentru insanatosiarea Mai. Sele Imperatesei.

Siefulu tierei, cont. Amadei accentuà momentositatea cestiuniloru, ce vinu a se desbate in sessiunea de fatia sî presentà propusetiunile regimului, care cuprindu 1) elaborarea pe principiele intr'unite prin Senatulu Imperialu a unei ordini comunale, ordini comunale de alegere sî a unei legi pentru pamenturile proprietaresci; 2) o lege de concurintia pentru drumurile sî calile neerariale; alte propusetiuni voru mai urmá. Cont. Amadei promite in fine pentru lucrârile dietei totu sprijinulu seu.

La ordinea dîlei e acum referat'a Comitetului Tierei despre cercetarea crediditiveloru ablegatiloru celoru noi.

Dr. Fechner propune priimirea celoru 4 alegeri de suplinitori, a dd. Conte Amadei, Ioann de Costinu, Vasiliu Ioannoviciu sî Andreiu Miculiciu; cei trei d'antâiu se priimescu fâra contradîcere, alu patrulea dupa o desbatere scurta.

Urmeaza introducerea celoru nou alesi prin Procapitanulu Tierei, cu carea se finesce siedinti'a la 1 óra sî 30 minute.—

Aceast'a dar a fostu siedinti'a d'antâiu a dietei bucovinene. Actulu celu mai insemnatu intr'êns'a fâra 'ndoiéla e cuventulu Dlui Procapitanu Eudoxiu de Hormusachi, a acelui barbatu bine meritatu de statu si patria, care in sessiunea de mai nainte fusese capulu partitei constitutionale sî tînta atacului federalistiloru. Cuventarea se distinge prin logica chiara, limbagiu francu si barbatescu, tonu liniscitu si fara patima sî simtieminte nobile sî moderate. Fericitâmu Bucovin'a, ca are in fruntea s'a unu barbatu, carele mai multù decâtu ori care altulu merita onórea de a fi conducatorulu tierei, sî denumirea lui de Procapitanu credemu ca este garanti'a cea mai tare pentru unu venitoriu mai ferice alu tierei sorori! —

Ear in câtu pentru scirile despre lucrarile dietei bucovinene, credemu ca nù ni se va luá in nume de reu, déca vomu apelá la patriotismulu sî simtiulu natiunalu alu fratîloru de acólo, cá sa ne impartasiésca cându si cându date autentice despre cele ce se petrecu la ei. Sî la aceasta rugare „Telegr. Rom.“ se simte cu atât'a mai indreptatîtu, cu catu totu deuna au aretatu interessu deosebitu pentru Bucovin'a.

Despre siedinti'a a dóu'a a dietei Bucovinene are „Press'a“ urmatorulu telegramu din $^{15}/_{3}$ Ian. Baronulu Nicolau Petrino priimesce concedia de 6 septemâni. S'a luatu inainte alegerea comitetului pentru ordinea lucruriloru; verificatiune sî petitiune. Se producu 14 propusetiuni a le Comitetului Tierei, intre care bugetele tierei pe $186^{3}/_{4}$, depunerea socoteleloru pe $186^{1}/_{2}$ sî proieptulu pentru infiintiarea unei bibliotece provinciale. — Siedinti'a prossima Marti ($^{20}/_{8}$ Ian). Ordinea dîlei: ordinea lucruriloru, apoi cá restantia din sessiunea trecuta despre desdaunarea pentru quartiru a preotîloru greco-orientali.

Principatele romane unite.

Publicamu dupa Monitoriulu oficiale cuvintele pronuntiate la primirea de la Curte din dîua de $^{1}/_{13}$ Ianuariu, si începemu, conservandu ordinea, în care le da Monitoriulu, cu discursulu tinutu de Em. Sea Mitropolitulu, in numele seu, cá capu alu clerului, éru nu cá presiedinte alu Adunarii: câci cuvintele dise in numele Adunarii le au pronuntiatu mai pe urma, si Monitoriulu nu le publica.

„Mari'a Ta!

„Acésta di, care ne stramuta de la cele cunoscute la „cele ascunse, de la cele vediute la cele nevediute, de la unu „trecutu limpede la unu viitoriu nedescoperitu noua de Inalt'a „Provedintia, ne indémna, mai multu de catu alta data, a Ve „incungiurá Tronulu impreuna cu servitorii Altariului, si a „Ve esprima, precatu putemu, simtiemintele si dorintiele, ce „nutrimu pentru Mari'a Ta si famili'a Mariei Tale.

„Daca fia-care Romanu credinciosu, Mari'a Ta! „Isi va intórce privirile in trecutulu cunoscutu, de la care „ne stramuta diu'a de astadi, si se va uitá cu cautaturi de „sinceritate si patriotismu adeveratu, nu va putea a nu se „convinge, ca Inalt'a Provedintia nu Ve parasi un momentu in „conducerea Natiunei pe cararile destinului seu, pe cararile „marirei si fericirei sale.

„Martori ai acestui adeveru, Mari'a Ta, suntu impregiu„rarile cele grele, prin care strabaturati pîna astadi cu o e„nergia si o prudintia ce Ve ducu la resultate mîntuitóre „pentru Natiunea nóstra Romana.

„Totu Romanulu dar, Mari'a Ta, remaindu nestramutatu „in drépt'a sa credintia si in devotamentulu catre Tronulu Mariei „Tale, trebuesce a fi patrunsu de o simptire viia si a privi „cu sigurantia realisarea sperantieloru, ce nutresce pentru vii„toriulu Patriei sale.

„Câtu pentru Noi, Mari'a Tá, cá Pastoriu alu aceliasi „turme si pazitoriu altariului Dumnedieului strabuniloru nostrii, „Ve marturisimu si astadi, ca suntemu si remanemu nedeslipiti „de dreptele intentiuni ale Mariei Tale, neincetîndu impreuna cu toti servitorii altariului strabunu de a rugá pre celu Prea „Puternicu, si a chiema sprijinulu seu spre a Ve conservá subtu „alu seu acoperementu pre cararile cele necunoscute ale vii„toriului, catre care pasimu.

„Iara anii Mariei Tale si ai Mariei Sale Dómnei fie „indelungati si seninosi, cá sa puteti a Ve bucurá indestulu „de fructele ostenelelóru, ce veti mai depune pentru marirea „si fericirea a totu nêmului Romanescu.“

Principele Domnitoriu a respunsu:

„Priimimu cu unu sentimentu religiosu urarile, ce Ne adu„ce Clerulu Romanu Noua si Mariei Sale Dómnei, prea iubit'a „Nóstra socia.

„Gasimu in aduncʻa Nóstra credintia cele mai bune garantie „pentru fericirea si viitoriulu Tierei. Caci, consciinti'a 'mi dice, „ca credinti'a si dreptatea suntu strînsu legate impreuna.

„Sa pastramu in tóta sfintienica ei credinti'a parintiloru „nostri. Ea nu nea parasitu in momentele cele grele, ea a „fostu totu d'auna scaparea nóstra.

„Totu ea va inspirá si Noua aceleasi virtuti si aceeasi „energie, cá sa putemu asigura fericirea Romaniei.“

Fm. S'a Mitropolitu, in calitate de Presiedinte alu Adunarei Legislative, a luatu inca odata parol'a si a presentatu felicitatiile si urarile Camerei.

Principele Domnitoriu a respunsu:

„Primimu totu deun'a cu o via placere felicitarile, ce „adunarea legislativa Ne adreseaza prin Présfinti'a Vóstra, Nóua „si Marici Sale Dómnei, prea iubit'a Nóstra socie.

„Apretiuimu cumu se cuvine, si Tiér'a va apretiuí ca „si Noi, sentimentele Domniloru Represintanti."

D. Vasilie Sturza, primulu Presiedinte alu Curtii de Casatie, a presentatu M.M. L.L. omaginile si urarile Curtii.

Principele Domnitoriu a respunsu:

„Primescu cu placere, atatu Eu, catu si Mari'a Sa Dó„mn'a, sociá Mea multu iubita, urarile si felicitatiile Curtii de „Casatie.

„Suntu fericitu a ve spune la acésta ocasie, Dom niloru! „ca amu constatatu chiaru de acumu, si impreuna cu Mine „Tóta Tiér'a, facerile de bine ale acestei inalte si folositóre „institutii."

Dupa primirea curtiloru si tribunaleloru, administratiile centrale s'au introdusu in sala Tronului si au fostu presentate M.M. L.L. de catre DD. Ministrii respectivi.

Principele Domnitoriu le a adresatu cuvintele urmatóre:

„In urm'a unui tristu evenimentu, luandu insumi cârm'a „Guvernului, amu urmatu cu luare aminte mersulu trebiloru, „Statului si m'amu pututu incredinti'a de zelulu, cu care ve „indepliniti datoriile Dumnévóstra.

„M'amu convinsu, ca alaturi cu armat'a sîntu ómeni devo„tati, activi, cari pricepu ca sî dîns'a, ca Tiér'a Nóstra are „nevoie de ordine si cari se consacra cu otarire la desvoltarea „prosperitatii sale printr'o intielépta reorganisare interióra.

„Totu intr'o vreme m'am pututu incredintiá de neinde„manarile si suferintiele, ce cercati, daru a caroru pricina ve „este cunoscuta.

„Continuati, ministriloru mei! totu concursulu Domniei-vó„stre si contati pe intrég'a Nóstra solicitudine. Grij'a Nóstra „cea mai mare va fi aceea, de a va asicurá si imbunatatí po„siti'a, facenduo demna de partea, ce sunteti chiemati a luá la „administrarea Tierei.

„Mar'a Sa Dómn'a, prea iubit'a nóstra socia, ve multiu„mesce impreuna cu Noi pentru urarile ce Ne aduceti astadi.

Discursulu Mariei Sale Principelui Domnitoriu a fostu salutatu prin calduróse aclamatii.

(Va urmá).

Actulu celu mare alu adunarei Romaniei din 22 Decembre 1862., prin care monastirile asiá numite inchinate se predau administratiunei statului, au produsu unu echo puternicu, care resuna si acum'a prin foile liberale. „Buciumulu", sociulu celu credinciosu alu „Romanului", face la acelu actu unu comentariu lungu, din care estragemu si noi pasagiulu urmatoriu:

In siedinti'a Adunarei legislative din 22 Decembre 1862 s'a votatu, prin desrobirea Manastiriloru dîsse închinate, desrobirea unei a cincea pârti a Romaniei de sub jugulu strainu; s'a votatu înavutirea Statului cu unu milliunu de galbeni pe totu anulu; s'a votatu suveranitatea si indipendinti'a interióra a Statului romanu! — Fia bine-cuventatu geniulu Romaniei, câci a inspiratu la acést'a pe elitii sei din Camer'a representativa a Romaniloru.

Ameruntele acestei siedintie memorabile, lea aretatu Natiunei Românulu. Noi nu avemu sa mai adaugamu altu de catu ca D. Lascar Catargiu a desfasiuratu, în asta siedintia, o logica si unu bunu simtiu nationalu admirabilu ca D. Panu, vechiulu luptatoru alu Uniunei, s'a întrecutu în atticismulu sêu oratoricu; si ca D. Ioann Bratianu a fostu sublimu si asta data ca în tóte ocasiunile cele mari.

Votulu, care a fostu pe façia, a fostu unanimu, cá votulu Adunarei ad-hoc, cá tóte voturile facute sub presiedint'a geniului Romaniei. Independinti si dependinti, drépt'a si stîng'a, rosii si albi, toti au fostu in picióre, printr'o potere electrica, la vocea poternica a patriei. — Pana si chiaru D. Epureanu, care la antaia chiemare a angerului, luptându-se intre angeru si demonu, a potutu prin forti'a celui din urma sa resiste puterei celui d'antaiu, standu starcitu pe vine, la a dóua trimbitiare a fostu in picióre, fara sa scie. — Numai o capra a fostu intre oi; numai o vespe a fostu intre albine; numai o cióca a fostu intre porumbi; numai unu singuru representatu s'a opusu intereseloru tierei, ce represinta; numai unu strainu a fostu intre Romani. —

Aflamu din „Romanulu", ca numerulu abonantiloru acestui jurnalu la finitulu anului 1862. a fostu 1785, iar venitulu din anontíuri pre anulu 1862 s'a urcatu de-la 19,416 lei 7 parale din a. 1861 la sum'a de 33,889 lei 19 parale, unu documentu frumosu despre desvoltarea, ce ia cultur'a spirituala si comerciulu in tiera vecina.

In privinti'a Bugetului pentru armat'a romanésca aflamu in Bucovin'a urmatórele date: Armat'a cuprinde preste totu 16000 de feciori, dintre cari 10000 vinu pe Romani'a de dincóce, 6000 pe Romani'a dincolo de Milcovu. Pentru acestia s'au fipsatu 32191420 de lei (1005988$^{5}|_{32}$ galbini.) Din acesti'a 413258 galbini vinu pe lefuirea trupeloru regulare; 131249$^{11}/_{32}$ galbini pe corpulu geandarmiloru si darabantilor; 55950$^{1}|_{2}$ galbini pe granitieri; 38072 galbini pentru statulu majoru si 18345$^{15}|_{32}$ galbini pre admistratiunea centrala militara. Pe spitalele militare se cheltuescu 57679, cu instructorii militari francesi 12500, cu monturele 73019, infine cu Flotil'a 8709$^{14}/_{32}$ de galbini. Pentru avantiare in armat'a romaneasca Camera premergatóre votase o lege noua. Aceea a primitu acum sanctiunea domneasca. In urm'a legii asesteia nime nu se póte face locoteninte, care nu e celu putinu de 19 ani si n'a servitu celu putinu 2 ani in armata cá suboficieru ori n'au absolvatu cu successu o scola militara. La tóte siargele pâna la colonelu inchisivu se cere servitiu de 2 ani, la siarge mai inalte de 4. In timpuri de batalie têmpulu acest'a de servitiu, ce se cere pentru avantiare, se reduce la jumatate.

Russi'a.

Din Chievu aduce gazet'a „Czas" o descriere pre largu a unei esecutiuni asupr'a colonelului Krasucki, carele a fostu osanditu la mórte din partea tribunalului militaru pentru ca s'au gasitu la elu nisce scrisori revolutionare; sentinti'a insa a fostu stramutata prin gratia imperateasca, osandindu-se vinovatulu la lucrulu de 12 ani in minele din Sibiria. Guvernatoriulu din Chievu, Principele Vasilczikof a ordinatu, cá degradarea colonelului, care s'a intemplatu in piatia in publicu, sa se sevarsiésca cu tóte ceremoniele. Krasucki, in uniform'a sa sî decoratu cu ordurile sele, a fostu pusu in publicu si dupa ce 'i sa cetitu sentinti'a, 'i-a ruptu carneficele epoletele sî ordurile josu, 'i-a frantu sabi'a, sî 'i-a datu doue palme preste fatia. Icón'a maicii Domnului n'a vrutu sa lase Krasucki sa i-o ia de la grumazu. Sotî'a lui Krasucki, carea a fostu de fatia la scen'a aceasta, si-a perdutu mintea.

Dupre cum se spune mai departe, Principele Vasilczikof, carele inca a fostu de fatia la esecutiune, s'a recitu, sî nu multu dupre aceea a sî moritu. Sotî'a Guvernatoriului in urm'a acestei intemplari inca se dîce ca si-a perdutu mintea.

Greci'a.

Cabinetulu englesescu inca n'a 'ncetatu a 'mbiiá pre regele Ferdinandu din Portugali'a cu corón'a grecésca, insa 'ndesiertu; câci acest'a nu va a schimbá cuibulu seu celu caldutiu din Lissabon'a cu tronulu „unui poporu de copii," — precum dîce ca aru fi pronuntiatu odata. — Generositatea Engliterei cu cessiunea insuleloru ionice, carea o legase de ajungerea unui membru din c'asa coburgiana pe tronulu grecescu, incepe a se recí; diplomatiloru insa le bate la ochi blandeti'a, cu carea se pórta Guvernatorulu englesescu in Ioni'a, sî carea e cu atât'a mai straina, cu cátu fusese mai mare asprimea Engliterei pâna bine de curendu. Sa fia acést'a unu semnu de slabitiune din partea Engliterei, ori o politica ascunsa, carea in modulu acest'a va sa arete lumei, ca insulele inca nu-su capace de a se guverná pre sine sî ca prin urmare au lipsa inca de protectiunea Engliterei? Cei-ce cnnoscu pre Englesi mai deaprópe, suntu aplicati a crede césta din urma. —

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 4. ANULU XI.

Sabiiu 13. Ianuariu 1863.

Sabiiu in 10 Ian. „Lloidului de Pest'a“ i se scrie din Vien'a, ca pregatirile pentru diet'a transilvana se voru amaná de nou prin legea urcârei contributiunei. Câci pe cându prin p. n. biletu de mâna imperatescu dreptulu alegerei se legase de censulu de 8f. dare directa, acum lânga cei-ce aveau dreptulu de alegere, se voru adauge sî aceia, a câroru contributiune s'au urcatu acum la 8 f. Pentru aceea voru trebuí schimbate sî completate listele de alegatori dupa norm'a cârticeleloru de dare, – ceea-ce va cere têmpu de cate-va septemâni. Acum numerulu alegatoriloru suie la 80,000; care va fi numerulu loru dupa urcarea contributiuuei, firesce inca nu se póte sci. —

Sabiiu in 11. Ian. Mâne pertractéza Universitatea natiunei sasesci in siedintia privata afaceri administrative.

Sabiiu in 12 Ian. Luni in 14/26 Ian. se va tiné o siedintia publica a Universitâtii natiunei sasesci.

Astadi in 24. s'a otaritu dotarea preotîmei (a cârci'a? Red.) sî in Brasiovu. Parochi'a matre capeta 10 holde aratura sî 5 holde fenatia. Gaz. Transs.

Gaz. germ. de Brasiovu aduce scirea, ca numerarea sufleteloru de rel. evang, facuta la finea anului 1862. prin presviteriulu localu, aréta resultate multu mai nefavoritóre, decâtu cea facuta pe calea administrativa; caci pecându, in urm'a acestei'a com. biser. evang. numera 8632 suflete, pe atunci, dupa conscriptiunea facuta prin presbiteriu, esu numai 7436, va sa dîca ca 1196 mai pucine. Faptulu acest'a „Herm. Ztg.“ etc. -lu comentéza cu laconic'a eschiamatiune: „Sî cu tóte aceste **totusi?!**“

Reuniunea agronomica transsilvana alese in siedinti'a sea din 5|17 ale curintei o deputatiune, carea sa aduca Mai Se'e Imperatului multiemit'a pentru gratiós'a dechiaratiune in privinti'a drumului de feru transilvanu, sa recomânde starea cea critica materiala a tierei consideratiunei Lui ceii gratróse sî sa astérna o rogare pentru properarea desdaunârei urbariale.

Din Clusiu se scrie lei „Hermanst. Ztg“ etc., ca pictorii G. Vastag sî I. Urlaki au espusu spre vederea publicului patru tablouri, care se potu numí opuri artistice, precum sî ramele loru de lemnu sepate de maiestrulu S. Tradenick. Artistii, dîce corespundintele, au de cugetu a espune lucrurile sele câtu de curendu si in Sabiiu.

Lei „Herm. Ztg.“ etc. i se scrie din M. Vasiarheiu, ca la Tabl'a Regésca in anulu 1862 au fostu insinuate 4629. processe civile, dintre care se superara prin decisiuni 4451, restara 178; decisiuni a firmatóre se adusera 109, se modificara 56, se suspendara 87; recurse se superara 605; plansori sindicatiale 11. Casuri criminale se pertractara sî superara: crime 220, delicte 5, prevaricatiuni 29, recurse se superara 37 in casuri de crime sî 4 in casuri de delicte. — In fine se lauda activitatea cea mare a Tablei Regesci sî cu deosebire tactulu sî circumspectiunea presiedintelui acelei'a, a baronului Carolu de Apor. —

Sighisióra la 'nceputulu anului 1863. Impressiunea, ce o face acestu orasiu asupr'a unui'a, ce-lu cunósce de mai multi ani sî-lu revede acum, o-asiu poté assemenà cu aceea, ce se nasce in cine-va, cându intra dupa câtu-va têmpu intro casa, ce o-a relasatu plina sî 'ndestulata sî viia, sî acum o regasesce góla, seracita si tacuta. Nerodirea mai multoru ani, greutatea sarcineloru publice, parte, dorere! sî crescerea luxului pe lânga scaderea iubirei lucrului, dar mai pre susu de tóte stagnatiunea totala a comerciului sî a industriei au produsu o seracía intristatóre, carea celu cunoscutu mai deaprópe o póte vedé asiá dîcendu cu ochii. Cu deosebire tare au decadiutu pensari'a, sî numerosii maiestri, ce-sî sustîneau familiele din acésta ocupatiune, acum suntu siliti a-si casciga amar'a bucatica de pâne cu lucrulu pe dî, parte sî cu cersîtulu prin orasiu sî prin satele vecine. Privirea unei familii, ce pe lânga truda incordata nu e 'n stare a-si impacá fómea, e ingrozitóre. Collectele, ca se facu ne 'ntreruptu pentru acesti nefericiti, d'abia potu alinâ necasulu in pârtile lui cele mai nesuferibile. — In atari impregiurâri, ori câtu partinimu imbratîsiarea meserieloru, totusi n'amu svatui pre compatriotii nostrii români a se entusiasmá prea tare pentru ele, ci mai bucurosu am trage atentiunea loru cu totudeadinsulu asupr'a lucrarei pamentului si i-am indemná cu tóta tari'a la ceea-ce-i-am indemnatu sî pâna acum: Cumperati mosii!

Cu bucuria vediuramu frumósele progrese, ce le face tiner'a nóstra scóla subt invetiatorii Ioann Ciceiu si Michailu Pacala. Cu deosebire nu potu retacé impressiunea cea placuta, ce facù asupra-mi frumós'a cantare, ce o esecutéza scolarii scólei populare in legatura cu elevii rom. din gimnasiulu evang. in biserica, carea surprinde sî pre concetatienii nostri sasi. In fine nu potemu a nu laudá sî cu asta ocasiune pe de o parte zelulu inainte-statatoriloru bisericesci, pe de alt'a ascultarea poporului nostru de aici, care avendu pentru scóla o datoria vechia de aprópe la 2000 f., s'a otaritu a o platì cu lucrulu, carându adica asiá numitii stânjini ai orasiului. Multoru comune bisericesci, care nu voru ori nu sciu, cum sa se ajute, li s'aru poté dîce: Mergeti de facti assemenea!

Vien'a. Maiest. Sea Imperatulu an facutu museului natiu alu croatico-slavonicu din Zagrabi'a unu daru de bani in summa de 2000 f. v. a.

Vien'a in 8 Ian. La bursa se sunà, ca Austri'a tramite trupe câtra marginea Turciei. Cu privire la acésta faima dîce „Botschafter“: Faim'a, ce cerculá adi la burs'a de aici, ca adica Austri'a asiédia trupe la frontier'a turcésca, fu produsa negresîtu de parerea aceea, ce antecipéza desfasiurarea reala a evenimînteloru. Turcii se póte ca suntu ocupati cu pregatiri de eveniminte, ce-i amenintia. Pórt'a, dupa parerea nóstra, are óre-care causa de a se pregatí sî de a cugetá la aceea, ca 'n fine totu numai in poterea sea propria se póte radîmá. Ea sî daunele, ce-i provinu dintr'o esistintia basata pe garantii straine, le cunósce prea bine, cá sa nu prinda cea d'antaiu ocasiune, pentru de a-si eluptá o esistintia mai neaternata. Prin scutintie straine, mai cu séma prin scutintie date de staturi mai multe, care rivaliséza unulu cu altulu, nu se póte sustîné multu nici unu statu. O astfelu de scutintia e numai indelungarea unei catastrofe ne'ncungiurabile. Altfelu se are lucrulu cu acelu ajutoriu, ce se da unui statu din partea unoru aliati credintiosi, cându statulu acest'a e gat'a a-si aperá la n'templare de asiá sî singuru esistinti'a sea. Nu numai Pórt'a insasi, ci si acele poteri, alu caroru interessu cere, cá Turci'a sa esiste, precum suntu Austri'a sî Egliter'a, trebuie sa dorésca, cá Turci'a sa easa din pusetiunea sea de minorena, in carea cadiuse prin slabitiunea sea. Incordâri de felulu acest'a avemu póte ca sa asceptâmu. — Déca mai tardiu in decurgerea lucruriloru s'aru vedé névoita Austri'a la mesuri active, acestea deocamdata s'aru cuprinde numai in asiediarea unui corpu de observatiune la marginea serbésca sî remâneasca. Dar faimele despre astfelu de mesuri, cum diseramu, acum negresîtu suntu pripite. —

Mai in tóte dîlele aducu dîuarele tanguiri despre seraci'a cea mare, ce amenintia pre meseriarii, mai cu séma pre pensarii in tóte pârtile. In Vien'a 'n tóte dîlele se afla pe la cas'a svatului sute de astfelu de nenorociti, câror'a d'a

bia li se póte dá lucru si ce-va cascigu dintr'o dî pâna 'n-tr'alt'a. Imbucuratóre, sî indoitu imbucuratóre in atâri giurstâri, suntu jertfele cele filantropice, ce vedemu aducendu-le pentru fratii sei cei lipsiti unii sî altii dintre cei cu dare de mâna. Asiá pitarulu din Vien'a Romanu Uhl s'a oblegatu, a imparti in tóta sambat'a de acum pâne 'n Martiu intre acesti seraci câte 600 pâni in daru.

Cestiunea déspre diet'a ungara re'nviia sî ocupa iara foile publice per excellentiam. Câtu insa de aprópe e acestu evenimentu de cea mai mare insemnatate nu numai pentru Ungari'a, ci si pentru monarchi'a intréga, acést'a nu cuteaza nimenea a o profetî. Cu atât'a mai pucinu, câci in cercurile normative inca nici despre aceea: ca sa se conchiame diet'a ori nu, nu-su limpedite parerile. Pe cându adica Ministrulu de statu starniescé cu totudeadinsulu pentru conchiamarea dietei, cà sa nu pasiasca de nou inaintea Senatului imperialu cu faim'a, ca afacerile cu Ungari'a inca totu stau balta, pe atunci cancellarulu ungaru se nevoiesce a are'á, ca conchiemarea acestei diete totu n'aru duce la vre unu resultatu, prin urmare aru fi de prisosu. „Press'a" desbate pe Iangu acésta diferintia de pareri sî devine in urma la acea concesiune logica, ce ambele politice, venindu in contrastu diametralu un'a cu alt'a, nu se voru puté resolve altfeliu decâtu esîndu din ministeriu unulu ori altulu din cei doi barbati de statu. Cavalerulu de Schmerling – au Contele Forgach, aceast'a aru fi intrebarea ceà imperativa a presintelui celui mai deaprópe. Pentru casulu acest'a foi'a nomita profetiesce resignatiunea contelui Forgach; spera insa, ca acest'a, convigendu-se despre aceea, ca elu prin conchiamarea dietei ungare nu pierde nimic'a, va cede drepteloru cerintie ale Ministrului de statu; earu pre acest'a-lu indémna la moderatiune, aducendu-i aminte, ca Ungari'a nu vine a se tractá cá inimicu, ci cá aliatu gresîtu.

Diet'a Austriei de josu au cercatu a deslegá prin desbateri de mai multe siedintie intrebarea despre usiurarea sarcineloru, ce provinu din incuartirarile militare. Êii dara, dupa espressiunea lei „Ost deustche Post", i se cuvine meritulu, de a fi adusu o lege pentru tiéra. In Diet'a Austriei de susu se superara in siedinti'a din urma mai multe petitiuni de ale comuneloru sî se predete unui comitetu proieptulu pentru infiintiarea unui Institutu de creditu pentru pamentulu Austriei de susu. In Diet'a Stiriei se desbatù intrebarea infiintiârei unei facultâti medicinale la universitatea din Gratiu. Cu câta dorinti'a au asteptatu tiér'a plinirea acestei lipse profundu simtîte, se potù vedé atâtu din fervórea discussiuneloru, câtu si din participarea ceà numerósa si viia a publicului. Cestiunea sa deslegà in modu favoriloriu, decretându-se completarea universitâtii din Gratiu prin infiintiarea facultâtii medecinale. Multa indignatiune starni protestulu, ce-lu redicá dr. Hlubek in contr'a dorintiei comune, câci prin realisarea aceleia s'aru imulti. dîce, „proletariatulu medecinalu" si s'ar spori immultirea Iudeilora in Stiri'a. Cu atât'a mai mare bucuria produce generositatea regimului, care spesele, ce n'aru ajunge din midilócele tierei, se oferi a le implini din finantiele statului. —

In diet'a Boemiei propuse deputatulu Klaudy, ca ablegatii, ce au servitie de statu, ori fiindu diregatori inaintéza in rangu si in leafa, sa se aleaga a dóu'a óra.

Desbaterea au fostu viia si propunerea se priimi.

Lucrarile din Americ'a influintiéza in modulu celu mai tristu asupr'a multoru sute de mii de lucratori din tóte partile Europei. O trista illustratiune a acestui adeve aducemu astadi sî sub rubric'a Franci'a; si in Vien'a si impregiurime multe familii, mai cu sema de pensari, au ajunsu la sépa de lemnu, sî neavendu nici ce mancá cu familiile sele, se 'nfatîsiédia cu sutele pe la magistratu, spre a cere lucru de dîuari. Multi se sî intrebuintiaza la caratulu de pietrii, la pardosirea stradeloru, ca dirimarea zidùriloru etc.

Ungari'a.

Pest'a 6 Ian. c. v. 1863.

(M. B.) Articolulu de mai adeuna-di comunicatu in „Telegrafu" si in „Gazeta" intitulatu „Unu cuventu din Banatu" dedù ocasiune jurnalisticei magiare a face óresicari observari in caus'a Banatieniloru, pentru carea radicaramu cuventù cu ocasiunea faimei latite despre strapunerea Il. Salè D. Teodoru Serbu in comitatulu Aradului.

Jurnalulu oficiosu „Sürgöny" si „Ungarische Nachrichten", — cârora astadata li dâm mai mare insemnatate decâtu ori cârui altu jurnalu, din causa cà suntu oficióse — se incercara a ni dà unu respunsu la reclamatiunea nóstra despre impregiurarea trista, cà cuventulu Monarcului datu unei natiuni credintióse catra tronu, nu e respectatu nici decâtu; dicem: ca numai se incercara, pentruca noi, carii ne-am fostu provocatu la documinte chiare, publice, autentîce, nici decâtu nu suntemu indestuliti cu unu respunsu nepotrivitu si basatu pe arguminte false, precum e a jurnaleloru susnumite; ba chiaru ni dau o dovédà mai nóua despre sînceritatea si amiceti'a fratiloru nostri, ni dau se pricepemu: cum intielegu ei indreptatirea egala!

Lasandu la o parte unele espresiuni mai aspre ale jurnaleloru oficióse, ne restrengemu numai la esenti'a documinteloru, ce le aduce spre adeverirea cuvinteloru sale; câci e de insemnatu, ca se provóca si la documentu publicu si autenticu?

Insa la ce feliu de documentu?

La documentu, care in ast'a privintia nu se tiene de caus'a Banatieniloru de feliu, la documentu, despre care noi n'am atinsu nici unu cuventu, si d'in care voescu a ne frange argumintele basate pe altu documentu, care-lu voru cunósce binè si densii.

Noi, candu radicaramu cuventu in caus'a Banatieniloru pentru respectarea dreptului loru respectatu de Monarculu insusi: ne-am fostu provocatu la resolutiunea préinnalta din 27. Decemv. 1860. din tempulu incorporârii Banatului cu Ungari'a, carea ne asiguréza, cà „deregatoriile prin locurile desulocuite de romani se voru suplini prin barbati de nationalitate romana", si am fostu disu: ca romanii din Carasiu au dreptu de a pretinde se aiba deregatori romani pâna 'n celu din urma!

Si ce dîcu jurnalele oficióse la aceste?

Ele intorcu lucrulu pe dosu, si dicu: cà noi purceseram dintr'o insielare indoita, candu ne provocaram la diplóm'a din 20 Octomv. 1860, – noi am esplicatu reu diplóm'a, si ca noi n'avem dreptu a pretînde introducerea limbei romane in Comitaturi din caus'a cà in diplóm'a din 20. Octomvre limb'a magiara e dechiarata de oficiósa, si pe lenga tóte ca comunitatile 'si potu alege limb'a afaceriloru sale, nu se póte deduce si pretinde, cá Comitele Supremu a Carasiului se fie romanu!"

Dómne Sante! Cum póte cineva rataci asiá afundu in labirintulu confusiuniloru? dar' vorbit'am noi despre limb'a oficiósa? provocatu-ne-am noi la diplóm'a din 20 Octomvre (precumu diceti DVóstra)? pe diplóma ne-am radiematu noi candu am pretinsu, cá Comitele Supr. a Carasiului se fie romanu? – Ba! noi ne-am fostu basatu pe resolutiunea din 27. Dec. 1860. si n'am vorbitu nici unu cuventu despre limb'a oficiósa.

Deci, de órece documentulu, la care se provóca „Sürgöny" si „Ungarische Nachristen" in desbaterile sale, e cu totulu nepotrivitu si neaplicabile in cestiunea presînte: ce e mai firescu decâtu cà deducerile facute din diplóma nici nu se potu privi de respunsu la articolulu „Unu cuventu din Banatu."

Insa nu potemu retacé aceea impregiurare ponderósa, ca jurnalele oficióse de mai susu la intrebarea nóstra: pentru ce nu se pubitcà prin Comitaturi resolutiunea din 26 Iuliu 1862 in caus'a limbeloru diferite a Ungariei? ni dau deslusirea urmatóre:

„Rescriptul din 26 Iuliu nu e o publicatiune, fara e o ordenatiune indreptata catra oficie; o astu-feliu de ordenaciune nu e datina a o publicà, pentruca are de scopu numai a dà dîreptiune oficielor, si a servi de cinosura deregatoriloru. Deci acést'a e unu objeptu numai internu pentru oficiu."

Ce sé dicem la aceste? qui s'éxcuse, s'accuse.

Negâm serbatorescé, cà ordenaciunea in caus'a natiunalitâtilor s'ar fi datu numai pentru dereptiunea oficieloru in a facerile sale. Séu nu sciti Dvóstra, cá Monarculu dupa atâte plansori ale romaniloru a demandatu locutienentiei reg. sè faca unu proieptu in caus'a natiunalitatiloru? Nu vé aducetî aminte, cà acest'a s'a facutu, s'a intaritu, si cà Esc. sa guvernatoriulu Ungariei D. Pálffy cu ocasiunea desbaterilor (dupa intarirea resolutiunei) facute asupr'a actiunilor nemagiare in lun'a lui sept. a. tr. s'a repeditu la Vien'a cu scopu de a

mediloci retragerea resolutiunii in privinti'a actiunilor nemagiare?

Ordenatiunile (parancs, precum diceti Dvóstra), daca acele sunt menite numai pentru cinosura in afacerile deregatorilor, nu sunt supuse desbaterilor la dicasterii séu prin Comitaturi nici candu; cu atâtu mai putienu sunt competînti deregatorii a pune „ad act'a" o ordenatiune de mare insemnatate cá si acést'a; câci daca poporulu nu-si scie dreptulu, ce-lu póte pretînde dela amploiati (deregatori) si nu scie ce feliu de scrisori se potu face romanesce: atunci nu e de lipsa, cá deregatorii sê capete instructiuni in nisce afaceri ce nu esîsta.- Ordenaciunea aceea e destinata pentru publicu, si nici decatu numai pentru deregatori, aceea nu 'i iertatu sê cerculéze prin câile secrete ale Comitatéloru, deórece aceea e indreptata (Nr 56991) „Catra tóte comunitâtile Comitatéloru, Dîstrictéloru si a Cetatiloru regesci", deregatorii„ suntu indatorati pe lenga respunsabilitatea personala "ca„ scrisorile in ori carelimba a patriei nu numai câ trebue primite, ci si decisiunile sê se dee in limb'a in carea suntu scrise esîbitele."

Aceste suntu cuvintele resolutiunii din 16 Iuliu 1862, si daca ast'a ar servi numai de cinosur'a deregatoriloru, ên spuneti-mi, pentru ce s'a publicatu acele prin comitaturile slavegermane, pentrucè s'a pertractatu aceèa in congregatiunea publica a Carasiului incà in 15 Octómvre 1862, si in urma pentru ce s'a decisu in Carasiu, ca ordenatiunea (séu ori cum sê o numimu) sê se traduca pe romanesce, si sê se impartiésca prin tóte comunitâtile? Deobuna sama pentru ca aceea e menita de a fi adusa la cunoscintia publica.

Tare ve 'nsielati, Domniloru redactori oficiosi! candu diceti, câ„ astufeliu de lucruri nu se potu da publicitatii, pentruca ar servi numai de agitari, si ar dá ocasiune la pretensiuni, ce nu se potu implini."

Noi asia scimu, mintea sanetósa astufeliu ne dictéza, cá celu-ce 'si intrebuintiédia dreptulu, nu face nedreptate nimeruia , cu atâtu mai putienu agitéza; nasuintiele ne-in-cetate ale nóstre pentru folosîrea libera a limbei romanesci numai in ochii Dvostre suntu agitari; carii nu voiti a face deosebire intre „alu meu, si alu teu", nu voiti a recunósce dreptulu celu mai naturalu alu nostru respicatu si in resolutiunea pré-inalta; deregatoriile suntu indatorate a esecutá voi'a sî demandatiunea Monarchului, nu dela ei aterna aceea, cá pretensiunile nationalitatiloru suntu óre drepte, precum nici aceea, óre potu-se acele implini séu ba.

Altu-cum noi nu ne tememu câ vom peri, „alios nos vidimus ventos" „-trecut'am noi nu odata prin focu si apa, decandu lacuimu intr'o tiéra. Bunu e Ddieu! si sperâmu in elu, câ precumu au incetatu cu tempulu certele cele mai versiunate pentru religiune, asiá vor incetà si frecarile nationalitatiloru din Ungaria prin pracsa; Ungaria liberala (??) nu-si va mai poté inchide ochii din naintea devisei secolului presinte, si a spiretului democraticu (? R.); credem ca si incuisitiunile nu peste multu tempu se vor face intr'o limba priceputa de partide, precum asta se 'ntempla prin tóte provinciile Austriei ; numai aci, in Ungari'a se póte ivi o cestiune scandalósa, precum fu a advocatului din Orade, a dlui Gozmanu, care voindu a folosî unu documentu romanescu in procesulu seu, fu reiiciatu pe lenga tóte diplomele si ordinatiunile, ce ar trebuí se servésca de cinosura deregatoriloru. —

Tocmai priimimu nr, 1. din 1863. alu „Concordiei". Cu schimbarea anului sî fói'a acést'a schimba redactiunea sea. D. Comite supremu alu comit. Cetatii de pétra, Sigismund Popu de Siomut'a mare, fostulu eî redactoru de pân' acum, resignéza intr'unu actu lungu sî memorabilu la postulu celu greu, dar sî onorificu alu redactiunei , predandu-o acést'a in ghibacele mani ale D. Alessandru Romanu, profesorulu de limb'a sî literatur'a româna la universitatea r. din Pest'a. Ce sa urâmu d. redactoru de pan' acum ? Marturi'a consciintiei, ca si-a plinitu datorinti'a. Dar d. redactoru celui nou ? Perseverantia, curagiu sî unu mare gradu de resignatiune.

„Concordi'a" ne spune de unu actu frumosu de pietate. Junimea româna din Pest'a a hotaritu , a jelí mórtea dómnei Anastasi'a Pomet'a, démnei socii a dlui Emmanuilu Gozsdu, in decursu de dóua septemâni. Frumósa vietia, carea au lasatu suveniri asiá multe sî asiá profunde de dorere! Si laudabile inimi, care suntu capace de astfelu de simtieminte! —

Negotiatoriulu din Pest'a Simon Wilhelm schossberger au 'nfiintiatu o fundatiune de 10,000 f. pentru crescerea feteloru militariloru activi nascuti in Ungari'a. Mai. Sea Imperatulu a sanctiunatu acésta fundatiune pâtriotica, ce va portà numele fundatiune Schossberg'iana, ear Mai. Sea Imperatés'a a priimitu protectoratulu asupr'a eii Totdeodata ne spunu jurnalele, ca fundatorulu fu radicatu la rangulu de nobilu ungaru cu predicatulu „de Tornya."

Bucovin'a.

Daspre a dou'a siedintia a dietei Bucovinei se scrie lei „Ostdeusche Post:" Dupa ce se deschise siediti'a, sî se citi sî priimi protocolulu siedintiei trecute , Procapitanulu de Hormuzachi trecù la impartasîrea incurseloru. Dupa ce se citira mai multe petitiuni , baronulu Petrino se sui pe tribuna si referà despre ordinea lucrariloru proieptata de Comitetulu Tierei, carea o recomendà a se priimí in tóta estensiunea eii. Contele Amadei recunósce urginti'a unei ordini a lucrâriloru, insa cá Commisariu alu Regimului cere mai ântâiu cercarea acelui proieptu din partea unei commissiuni. Dupa votisare maioritatea cere a sê predá proieptulu unei commisiuni, carea sa refereze despre elu. Intre desbateri Siefulu tierei predete Procapitanului unu etui, ce contînea diplom'a pentru insigniulu tierei , si Procapitanulu impartasî, ca acum Imperatulu a datu si Bucovinei unu semnu vedintu alu autonomiei eii, si aduse Mai. Sele daruitoriului multiemita si: Sa traiasca! — la care-lu insotî adunarea. Apoi intrerupse presie dintele siedinti'a pe 10 minute.

Cându erá sa se reiá firulu lucrâriloru si sase aleaga comitetulu, care sa cerce proieptulu pentru ordinea lucrâriloru, se ridicà drépt'a cea feudala, spre a-si resbuná pentru refusarea proieptului lui Petrino. Deputatulu Flondoru , de si se votase odata, cerù a se priimi ordinea lucrariloru enbloc; deputatulu Simonoviciu sprijini parerea acést'a, si baronulu Petrino se radicà, pentru de a-si mai cercá odata noroculu: cându presiedintele dechiarà, ca dupa votare desbaterile nu mai au locu. Br. Petrino strinse rapede harthiele, ce le avea dinainte, si rastîndu cuvintele: „Déca suntemu siliti sa tacemu, nu vomu ajunge la nici unu resultatu!" parasì sal'a. — Putîna rutina de parlamentarismu! —

Despre siedinti'a a irei'a a dietei bucovinene din 20|8 Ian. se scrie lei „Ostdeutchc Post": In Comitetulu pentru legea comunala alese tóta adunarea : din grup'a orasietoru sî a camerei comerciale pre dd. Alth sî Backwitz, din proprietarii mari pre dd. Bendel'a, Costinu sî Petroviciu , din comunele satesci pre dd. Iaworski, Püthy, Weinarowicz sî Procopowicz. Din partea Regimului se propuse unu proieptu pentru suspenderea patronatului scolasticu intemeiatu prin lege. Eppului Hackmanu i se dà concedia pâna la 'nceputulu lui Februariu. Acum urméza referat'a despre ordinea lucrâriloru sî despre alegerile in Comitetu.

„Gazetei Transilvaniei" i se scrie din Bucovin'a, ca clerulu bucovineanu se pregatesce de a 'ntempiná pre Archipastorulu seu, Esc. Sea Eppulu Eugeniu Hackmanu la re-'ntórcerea sea din Vien'a intr'unu modu solennu sî ca se facu colecte in diecesa spre scopulu acest'a. Numai despre modulu intempinârei inca nu suntu de totu lamurite parerile ; câci pecându unii aru voí a illuminá cladirea consistoriala, pe atunci altii credu a fi mai nobilu sî mai cu scopu a se face cu banii adunati o fundatiune pentru tinerimea studiósa, care fundatiune sa pórte numele „fundulu Eugenianu".

Nr. 7. din „Bucovin'a" ne aduce sciri mai amenunte despre siedinti'a a dóu'a a dietei tierei, care insa preste totu confirma cele impartasîte de noi dupa altu isvoru. Acelasi

numeru ne comunica sî cuventulu d. Procapitanu Eudoxiu de Hormuzachi in tóta estensiunea lui; noi-lu impartasîseramu on. nostri cititori estractive in nr. trecutu.

Principatele romane unite.

In locu de continuare din cuventu in cuventu a ceremonieloru de priimire la anulu nou impartasîmu numai estractive, ca M. Sea Domnitorulu a mai priimitu, afara de branșiele sî corporatiunile pomenite, sî „missiunile“ – terminulu Romanului – francese, ce se afla in servitiulu Guvernului romanescu pentru disciplinarea armatei, regularea finantieloru sî cladirea poduriloru sî a drumuriloru; apoi s'au presentatu oficerii de tóte armele cá representantii militiei. La 3 óre dup'amedi au avutu onórea a se presentá dd. agenti si consuli generali, la care actu solenelu asistara Ministrii sî statulu-majoru princiaru. Bar. Eder, agentulu sî consululu generalu alu Austriei, cá celu mai betrânu in corpulu diplomaticu, a portatu cuventulu, la care M. Sea a respunsu:

„Ve suntu adîncu recunoscatoriu pentru urarile ce aduceti „atatu persónei Nóstre, catu si pentru prosperitatea Principa- „teloru-Unite.

„Cu placere amu ascultatu pre cei mai vechi din dum- „neavóstra, ecsprimandu-mi sentimente, ce sciu sa apretiescu.

„Fiti, domniloru pe langa guvernele domniloru-vóstre „organii sincerei mele gratitudine pentru simpatiele necur- „mate, care mi se arata; prin aceasta voiescu a vé dovedi cat „stimezu relatiile, care in totu d'auna amu intretinutu cu dum- „nea-vóstra.

„Cá si dumnea-vóstra, credu, ca annlu ce incepe, sa se „termine totu asia de norocitu, cá si acelu trecut.“

La 3½ óre se 'nfatisiara capii comuneloru religiunare, catolice, protestantice, armeniane sî israelitice, spre a substerne fericitarile sele. Corporatiunea din urma, ce se presentà, fu a banchieriloru sî negotiatoriloru principali israeliti. —

Unu frumosu esemplu despre talentele si resultatele in studii ale tineriloru români din strainatate ne da d. C. Riureanu, elevu alu scóleloru technice din Franci'a. Elu in anulu d'antâiu alu petrecerei sele in Franci'a reportà o medalia de brontiu. La Nantes inventà o masîna pentru batutulu porumbului, pentru carea i se dede o medalia de argintu. In iérn'a trecuta inventà o alta masîna pentru facerea siurufuriloru (tarsîeloru), carea essaminându-se de o comissiune din Paris, fu dechiarata de lucru nou sî emininte sî aduse inventatorului seu o medalia de auru. Acum de curendu vestira dîuarele francese de o alta masîna, inventata de tinerulu genialu pentru batutulu grâului, pentru carea priimi de nou o medalia de auru. — Dupa unu essamenu depusu cu succesu bunu d. Riureanu se facù membru alu conservatoriului sî alu mai multoru societâti industriale. —

Germani'a.

O corespondintiâ din Turingi'a a „jurnalului de Dresd'a dice„ ca ducele de Coburg inca n'aru fi refusatu tronulu grecescu La casu de priimire princ. Alfredu nu va succede indata, ci unu regimu va guverná deocamdata tiér'a in numele ducelui.

Franci'a.

Despre starea cea trista, ba desperata, in carea prin resbelele americane au devenitu sî lucratorii din Franci'a, ne dau dîuarele esemple ingrozitóre; in Franci'a singura 515,000 ómeni, cari traiau din lucrarea bumbacului, suntu amenintiati cu perderea pânei de tóte dîlele.

Turci'a.

De multu cerculeaza prin jurnale vestea, ca Sultanulu e smintitu. Ocorespondintia privata a lei „Ostdeutsche Post“ indreptéza acésta scire intr' acolo, ca sultanulu, fiindu pe de o parte fórte infocâtu pentru bi.ele imperiului seu, ear pe de alt'a trebuindu sa véda in tóta diu'a, ba 'n tóta ór'a, cum de tare vinu in decadintia tóte celea din ce in ce mai multu, preste acea fiindu fórte plinu de sânge, devine cându si cându in furia atât'a de mare, incâtu aceea sémena a perdere de minte.

Cá unu documentu la acelu faptu, ca sultanulu nu este smintitu, se póte aduce intre altele si acea impregiurare, impartasîta lui Botschafter din Vien'a, ca pentru cele mai inalte sî mai importante posturi in statu Sultanulu au alesu totu barbati de aceia, cari suntu versati in diplomati'a europeana sî capaci de a 'ntielege sî de a sprijini pre suveranulu seu in incercârile lui reformatorice. —

Itali'a.

Unu Lordu englesescu sa fia 'mbiiatu pre Garibaldi cu o summa grozava de bani pentru glontiulu celu scosu din piciorulu acestui'a. Garibaldi refusà, respundiendu, ca glontiulu i-e unu documentu ori de dreptate mare ori de nedreptate sî mai mare.

Politi'a au descoperitu in Neapole unu comitetu muratisticu. Se facura mai multe arestâri si se sequestara documinte momentóse, intre care si o epistola scrisa de mân'a lui Muratu.

Greci'a.

Foile ionice con tradîcu cu taria la faim'a acee'a, ca Ionianii n'aru dorí impreunarea cu Greci'a.

Demustratiunele din Zante suntu documinte chiare despre contrariulu. Déca n'au urmatu demonstratiuni imposante, acést'a provine din neicredorea câtra scopurile Engliterei.

Literariu.

Avemu dinainte-ne nr. 1. alu „Aurorei Romane“ sî cu acést'a aiu antâiului jurnalu beletristicu romanescu din Austri'a. Nr. acest'a aduce 1) o poesia „Câtra romane“ de d. Ios. Vulcanu, 2) o novela istorica: Celu de pe urma duce dacicu (inceputulu), 3) Unu suspinu la anulu nou 1863, poema de-la d. Iustinu Popfiu, 4) unu june sî o juna, novela francésca, (inceputulu), 5) Foisióra cu cununa de noutâti, unu necrologu, literatura, felurite, miscele, din strainatate, din massimele filosofiloru greci, in fine o gacitura de siacu. — Impressiunea, ce o facù primulu numeru asupr'a nóstra, fu placuta: formatulu e octavu mare, harthi'a buna, tipariulu fórte frumosu, – preste totu form'a din afara in assemenare cu alte foi române se pote numí eleganta. Pretiulu noveleloru se va poté dejudecá numai in urma; poesiele suntu inceputuri laudabile, foisior'a e interessanta si destulu de usióra, mai prea usióra. Numai un'a mica observatiune ne luâmu voia a face, ca adica suntu multe eróre de tipariu, care cu atât'a se aréta mai pagubitóre, cu câtu fói'a acést'a prin cuprinsulu seu celu usioru sî interessantu e menita a fi unu felu de scóla mai cu séma pentru femeile române. Dintr'alte ne tînemu de datorintia a o recomandá de nou familieloru române, adaugendu pe cuventulu redactiunei, ca cu câtu imbratîsiarea foii va fi mai caldurósa, cu atât'a sî form'a si cuprinsulu eii voru devení din ce in ce mai multiemitóre. —

Buciumulu aduce in 3. sî o poesia nefinita inca, suprascrisa: Plângerea sântei Manastiri a Silvasiului in Eparchi'a Hatiegului din Prislopii, o poesia cu atât'a mai momentósa, câci ne 'nfacisióza tabloulu aceloru timpuri, cându b'seric'a resariténa sî crestini cii din Transsilvani'a trecura inca odata prin er'a Deciana sî Diocletianiana. O recomândamu atentiunei on. publicu, sî ne reservâmu a ne re'ntórce la dens'a, cându o vomu avé tóta gat'a dinainte-ne.— Acelasi dinariu aduce totu in partea sea literaria unu ciclu de articuli „despre Daci, cari merita a fi cititi de ori ce literatu românu.

Corespundintia.

DD. G. P. sî M. B. in Pest'a. Numerulu reclamatu Vi-s'a tramisu a dóu'a óra.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 5. ANULU XI.

Sabiiu 17. Ianuariu 1863.

Gazeta' „Bucovin'a“ ne aduce in partea sa oficiósa

Diplom'a imperatésc'a

in privinti'a insigniului ducatului Bucovinei; - carea pentru insemnatatea ei cea mare o 'mpartasîmu aicea in traductiune fidela din cuventu in cuventu.

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu, din mil'a lui Domnedieu Imperatulu Austriei, Regele Ungariei sî alu Boemiei, Regele Lombardiei sî alu Venetiei, Slavoniei, Galitiei, Lodomeriei sî Illiriei, Archiducele Austriei, Mareducele Cracoviei, Ducele Lotaringiei, Saliburgei, Stiriei, Carintiei, Carnioliei, Silesiei de susu sî de josu sî alu Bucovinei, Mareducele Transsilvaniei, Marchionului Moraviei, Contele princiaru alu Habsburgei sî alu Tirolului, Marevoievodu alu voivodatului serbescu etc. etc. etc. am intielesu cu placere, ca diet'a credintiosului Nostru ducatu alu Bucovinei au innoitu preaumilit'a sea rogare, substernuta din partea comissiunei de incredere inca la anulu 1849. pentru aplacidarea unui insigniu propriu de tiéra.

Cá parte din Daci'a vechia tiér'a acést'a sub guvernulu principiloru Moldoviei se adnumerá la asiá numit'a „tiér'a de susu“, mai tardîu se insemná cu numele Arborosa Plonina si pe urma dupa fagetulu dintre Cernautiu sî Wiznitz Bucovin'a.

Pecându inainte de Stefanu celu Mare o mica parte a tierei de dincolo de Prutu se tînea de Galiti'a, car unele tînuturi muntesci de Transsilvani'a, marginile Moldaviei, prin urmare sî ale Bucovinei prin invingerile eluptate de principele numitu incontr'a Poloniloru sî Unguriloru se detiermurira prin tractate proprii, in urm'a câror'a decâtra apusu sî miédianópte formau mediuin'a Dnistrulu, vâlile Serafimesci, Colacinulu sî riulu Ceremusiu, apoi de câtra médiadî isvórele cestui din urma, ale Suceavei, ale Bistritiei sî ale Trotusiului pâna la Milcovu. Tié'ra acést'a, locuita la 'nceputu da Daci, apoi impoporata de coloniele lui Traianu, pe têmpulu migrârei popóreloru fu cercetata dê Goti, Gepidi, Hunni, Avari, Unguri, Tatari sî alte semintii, care lasara dupa sine numai urme de grozavii sî pustiiri.

In atari impregiurâri grele, ce tînura mai o miia de ani, poporulu indigenu fu opritu in calea sea câtra trepte mai inalte de cultura sî trebui sa fia multiemita a-si scuti viéti'a, datinele sî limb'a prin fug'a in intunereculu paduriloru, dupace cu armele 'n mâna nu se mai potù luptá incontr'a barbariloru navalitori.

Numai dupa-ce, in urm'a impreunarei intrunu statu a singuriteloru tinuturi foste d'abia legate prin Principele Dragosiu poterea populatiunei prin aperarea de popórele vecine crescuse in câtu-va, ajunse statulu acest'a subt eroulu Stefanu celu Mare faima marétia prin invingerile lui cele stralucite asupr'a inimiciloru crestinatâtii sî ai civilisatiunei, de care vorbescu pânâ 'n dîu'a de astadi numerósele biserici sî monastiri Putn'a, Volovetiu, Radautiu, Suceav'a, Solc'a, Moldoviti'a, Suceviti'a, Dragomirn'a, Prisac'a, sî mai multe altele.

Din momentulu acel'a, in care Bucovin'a prin tractatulu din 7 Maiu 1775. fu unita cu corón'a Nóstra, incepù a respirá tiér'a sub binecuventârile unui regimu blându de dusmaniile, ce o turburasera pan' atunci necurmatu, sî a se bucurá de o trépta de cultura mai inalta. Se cladira drumuri, ce 'nlesnira comerciulu, agricultur'a sî industri'a luara sboru, in tóte pârtile se 'nfiintiara scóle sî asiá se puse temeli'a unui venitoriu mai bunu, spre care cauta Bucovina cu incredere vesela. Dupa ce se unì tiér'a cu sceptrulu Nostru, se puse mai antâiu subt administratiune militara, apoi la a. 1788. se unì cu Galiti'a; 1790. fu prochiamata de provincia autonóma, cu tribunale locale proprii; 1804. se provedìù sî cu unu Forum nobilium; 1807. iar se facù unu cercu alu Galitiei sî remase in calitatea acést'a subordinata guvernului galitîanu pâna la a. 1848.

Resultându insa din esperinti'a cascigata, ca diferinti'a limbei, a datineloru sî obiceiuriloru nu producu dorinti'a de contopire cu Galiti'a, de aceea la a. 1848. Ne am induratu a radicá Bucovina la rangu de ducatu si i-am daruitu autonomia administrativa, carea, dupa-ce cercarea facuta 1860. de a ouni cu Galiti'a, nu reusîse, curendu dup' aceea se rastabilì cu statornicia. Prin legea fundamentala de statu din 26 Febr. 1861. acésta restituire a autonomiei credinciosului Nostru ducatu alu Bucovinei, prin carea i se dedù representatiunea de tiéra sî se chiamà a luá parte la senatulu imperialu, o-am garantatu sî prîn imperatésc'a Nóstra resolutiune din 26 Augustu 1861. Ne-am aflatu indemnati a-i dàrui unu insigniu propriu alu tierei.

Concedemu indeosebi, cá representatiunea tierei a credintiosului Nostru ducatu alu Bucovinei sî organele ei sa se servésca de acestu insigniu ducalu lucratu cu colorile artificiale sî descrisu in cele urmatóre. Pe scutu impartîtu de-alungulu in albu sî rosiu, pusu cu fati'a nainte unu capu naturalu de bouuru sî comitatu de trei stele in triunghiu verticalu. Scutulu-lu incungiura o mantá rosia tivita cu frandie de auru, cuptusîta cu ermelinu sî radicata cu ciucuri de auru preste coltiurile scutului, sî deasupr'a mantalei jace o pelaria ducala de auru, ornata cu pietrii scumpe sî de jumetate umpluta cu rosiu.

Pentru mai mult'a 'ntarire a tuturoru acestor'a am subsemnatu diplom'a de fatia cu numele Nostru imperatescu cu mân'a propria sî am demandatu a se aternà sigilulu Maiestâtii Nóstre imperatesci.

Data sî edata prin iubitulu sî credintiosulu nostru Antoniu cavaleru de Schmerling, Marecruceriu alu ordinelui Nostru imp. austriacu Leopoldinu sî alu mareducatului badenesu pentru credintia, consiliarulu Nostru intimu actualu sî ministrulu de statu, doctoru de drepturi etc. in cetatea Nóstra imperiala sî resiedintiala Vien'a in dîu'a a nóu'a a lui Decembre, anulu dupa nascerea lui Christosu o miia optu sute sî siesedieci sî doi, a imperieloru Nóstre alu cincisprediecelea.

Franciscu Iosifu m. p.

Ministru de statu:

Antoniu cavaleru de Schmerling m. p

La p. n. demandare propria a
Mai. Sele c. r. Apotolice:

Carolu cavaleru de Reich m. p.
consiliaru ministerialu.

Ne vine fórte strainu, ca diplom'a acest'a imperatésca n'o publicara, ba nici ca o mentiunara nici dîuarele oficióse sî semioficióse, sî nici vreunulu din cele private vienese. —

Siedinti'a

Universitatii natiunei sasesci din 27/15 Ian. 1863.

Dupa verificarea protocolului neschimbatu din siedinti'a publica tinuta in 17. Ian. enuncia d. Procomite Conradu Schmidt, ca pe dîu'a de astadi sta la ordinea dîlei de consultatu adress'a de multiemire câtra Mai. Sea Imperatulu pen-

tru p. n. decisiuni in privinti'a crearei tribunalului apelativu sî a portârei speseloru administrative din partea statului, precum sî a resolutiunei imperatesci la representatiune Universitâtii din 29 Marte 1862., — care adreasa s'a proieptatu sî priimitu cu votu unanimu prin Universitate in siedinti'a din 17 Ian. 1863. — Dep. Sabiianu Rannicher citesce adress'a formata de dênsulu. Dep. Cinculni-Mare Balthes propune, cà adréss'a sa se primésca in form'a facuta de concipientulu fâra schimbare sî desbatere. — Dep. Sighisiórei Gull propune o modificare stilistica citita de densulu in siedintia, carea intr'acolo, ca Universitatea sa-si reserve inadinsu dreptulu de a medificá statutulu pentru tribunalulu apellatorialu.

Dep. Orastiei Balomiri declaréza, cumca pusetiunea séu constructiunea la 'nceputulu conceptului de adréssa despre poporulu germanu alu Sasiloru din Trannia' (das deutsche Volk der Sachsen) nu are locu potrivitu in adréss'a acést'a de multiemire, pentru ca e numai o istoria particulara despre Sasi, sî adress'a acést'a a Inclitei Universitâti are a se face nunumai in numele poprului sasescu, ci a poporimei intregi din fundulu regescu, adica sî a Româniloru sî a Magiariloru; pentru-ca decisiunile Maiestâtii Sele, pentru care se face acésta adresse de multiamire, nu atingu numai pre poporulu sasescu, ci sî pre Românii sî Magiarii din fundulu regescu, sî 'n sîrsitu Universit. acést'a representéza nu numai pre Sasii, ci sî pre Românii sî Magiarii din fundulu regescu. Numirea de „deutsches Volk der Sachsen" nu cuprinde 'n sine poporimea 'ntreaga din fundulu regescu, ci numai pre Sasi, si asiá facendu-se tocmai in fruntea adressei pomenire de „deutsches Volk der Sachsen", apare ca 'n fundul reg. n'aru fi locuitori de alte natiunalitate, ci numai Sasi. Deci propune, ca constructiunea din inceputulu adressei, nepotrivindu-se cu caracterulu acesteia, sa se stérga. — Intr'altele se declara pentru cuprinsulu adressei in form'a ei facuta cu aceea adaugere osebita, ca statutulu intaritu de Mai. Sea despre crearea tribun. apellativu, de sî Dlui l'aru fi doritu altmintrea sî de sî nu s'a 'ntaritu dupa proieptulu Incl. Universitati, totusi mai multu respectéza indreptatîrea egala natiunala sî cuprinde in sine mai multa sperantia de a se realisá indreptatîrea egala natiunala, decâtu statutulu proieptatu de Incl. Universitate.

D. Procomite reflectéza, ca Universitatea natiunei sasesci are caracterulu seu propriu basatu pe istoria sî dreptu, ce nu i se póte denegá, si déca Românii, pe lânga totu sprijinulu din partea Universitatii, pentru de a devení natiune deplinu indreptatîta cu celelalte popóre conlocuitóre, inca nu ocupa pusetiunea sî dreptulu de natiune, dieu nu e de vina Universitatea.

La acést'a respunde dep. Balomiri, ca densulu n'a vorbitu incontr'a numirei „Univers. sasésca," ci numai in privinti'a numirei de poporulu sasescu, sî cumca numirea „poporulu germânu alu Sasiloru" cu „Universitatea" nu-su identice.

Dep. Mierourei Macellariu declara, ca se 'nvoiesce cu parerea d. Procomite in privinti'a constructiunei d'antâiu din adressa, insa observa, ca numirea „Sachsenland," in contr'a cârei'a sî pân acum la tóte ocasiunile date deputatii de natiunalitate româna au protestatu, n'o afla legala sî citéza unu decretu din an. 1765. de sub Mari'a Teresi'a, prin care se opresce numirea „pamentu sasescu" sî se demânda intrebuintiarea terminului „fundu regescu," sî ca numirea acést'a la natiunalitâtile celelalte asiá e de neplacuta, cá concordatulu la confessiunile acatolice. Deci propune, cá 'n locu de numirea „Sachsenland" sa se priimésca terminulu „fundulu regiu". Ear in privinti'a tribunalului apelativu declara, ca densulu aru fi fostu mai bucurosu fâra acestu tribunalu, cu atât'a mai vertosu, cu catu in Tranni'a se afla unu tribunalu apelativu, si déca se creeaza in fundulu regescu unu foru apelativu, aru poté pretinde Secuii sî Românii câte unu foru apelativu deosebitu.

D. Pres. curma disput'a prin assertiunea, ca „pamentulu sasescu" e unu dreptu istoricu, ce nu se póte disputá.

Dep. Löw reflectéza colegului seu Macellariu, ca de sî are instructiune a nu 'ntrebuintiá cuventulu „Sachsenland," totusi incontr'a convictiunei sele cu atât'a mai pucinu póte lucrá, câci instructiunea nu-i impune in modu oblegatoru alta numire in locu de „Sachsenland."

Pres. resuma parerile vorbitoriloru sî declara, cà parerile dep. Balomiri sî Macellariu se afla isolate, cà prin urmare remane adress'a in form'a primitiva.

Dup'aceea Gull, dep. Sighisiórei poftesce consultare despre propunerea sea pentru modificarea de mai susu, sî dupa-ce maioritatea pareriloru nu se potù cunósce din desbateri, propuse Pres. votisarea singulara, din care resultéza, ca 12 deputati, cu cei patru Români, au fostu incontr'a propunerei lui Gull, ear 8 pro.

Dupa finirea consultârei in privinti'a adresei, s'au cititu prin dep. Rannicher dóua comitive compuse, cá sî adres'a, de dênsulu, un'a câtra Esc. Sea Pres. gub. cont. de Crenneville, alt'a câtra Esc. Sea Ministrulu sî Canc. aulicu Cont. de Nádasdy, césta din urma in forma de multiemire din partea Universitatii, care comitive se priimescu neschimbate cu votu unanimu.

Pres. enuncia, ca siedinti'a prossima va fi mâne in 28|16 Ian. in carea sta la ordinea dîlei statutulu pentru crearea forului apellativu sî alegerea personalului.

Covasn'a in 9 Ianuariu 1863. Diu'a din 6 Ianuariu a. c., in care serbeadia Biseric'a ortodoxa orientala Aretarea Domnului, fu o dî de mare insemnatate pentru noi. Prin clopotele bisericesci, ce la 6 óre diminéti'a se tragea, ni se dedù signalulu, ca servitiulu Ddieescu se incepe. Asiá noi din despartiamentulu sectiunei de Gendarmaria c. r., ai celei finantiare si totu odata si Compani'a a 13-a dela Regimentulu c. r. Br. Cölner, ce stationéza aice in Garnisóna, cá unii ce – prin ordina datata din 4|16 Ianuariu a. c. catra tóte Comandele Militare c. r. in acestu opidu aflatóre a Prea Cinstitului Parinte gr. rasariteanu de aici Nicolae Popoviciu eram invitati a luá parte la servitiulu Ddiescu, ne grabiramu amesuratu ordinei superiore a ne investá cá la Parada, – de si gerulu pela noi erá adeveratu alu Bobotezei – si a purcede spre S-ta Biserica. Aici ajungendu togma candu se celebrá servitiulu Liturgiei, ne ordonà D. Comandantu Capit. de Henricu in frontulu usii Besericei, precum fu si in 6 August 1862 si 22 Septemvre tot a aceluiasi anu. Deci fiindu cu luarea aminte la Servitiulu Ddieescu, candu intonà On. Parinte la esirea cu sf. Daruri „Pre prea Inaltiatulu si bunu. stapanitoriulu Imperatulu nostru Franciscu Iosifu I-lea etc. se dedù de catra Mltti'a de linia 1. salva; la signalulu sfintirii sf. Daruri a 2. salva, si la eschiamarea „Cu frica lui Ddieu" a 3-a salva; abea insa se descarcara puscile, sî a – dîmu ca clopotele se tragu; eara doi crescini dusera o masa pregatita cu covoru frumosu, ceea-ce ne puse in cunoscintia, ca vomu merge la riu. Aci D. Capitanu prin comanda desfacù Compani'a in dóua parti, si o parte in pasi scurti porni inaintea S-teloru Steaguri Bisericesci, dinapoia carora urmá On. Parinte intre sfesnicele, ce le duceau prunci in sticare imbracati; eara cealalta parte de Compania urma O. Parinte, dinapoia carora apoi in sîru potrivitu au urmatu nu numai mass'a crestiniloru de acésta religiune, ci mai multi si de alte religiuni. In tipula acest'a sub cantece melodióse ale Parint. si ale nou venitului bravului Invatiatoriu si Cantaretiu Ioann Flesieriu, si sub tragerea clopoteloru ajunseramu la loculu celu pregatitu pentru sfintirea apei. Aci eara dupa incepérea servitiului la chiamarea Duchului Sântu se dedu 1 salva, la intonarea „Si pazesce Dómne pre Prea Inalt. nostru Imperatu Franciscu Iosifu I-iul!" a dóua salva, la cântulu „In Iordanu etc." a trei'a salva. Dupa aceea D. Parinte venindu spre c. r. Militia, comandà D. Capitanu ingenunchiare sî Prea Cinsti'a Sa botezà dela Comandante militi'a de a rendulu, cu atatu mai multu, ca acesti militari – cá Bucovineni – se tinu de religiunea ortodoxa: apoi Gendarmari'a si finantiele; si 'n urma rosti P. On. Parinte din frontulu militiei cuvinte patrundiatóre despre insemnatatea dîlei acesti'a, apoi ne provocà, cá romani se fimu credinciosi si viteji buni Tronului Austriei, precumu totdeuna natiunea nostra romana au fostu, este si va fi; si in urma dupa multiumita câtra D. Com. Capit. ne re'niórseramu catra casarme; eara Parintele botezà pre poporulu remasu acolo.

Astufeliu se serbà la noi Prasniculu Botezului Domnului, care de cinci ani si mai bine, decandu me invertescu prin diferite Comune ale Haromsechiului, precum: Bretcu, Vasiarheiu si Poian'a sarata, nu amu potutu vedea; care si D. Ofi-

Ceri intru asemenea lauda harnici'a acestui tineru Preotu, ce se distinge dintre toti Preotii romani din Haromsehiu.

Astufeliu sau serbatu si diu'a onomastica si a numelui Maiestatii Sale Imperatului totu cu sfintirea apei, si asiá pompa, incatu acestu Preotu sau facutu tare placutu, atâtu inaintea DD. Oficeri ai acestui Batalionu, catu si inaintea altoru corporatiuni de oficiolate; de unde se póte vedea, ca nu fara temeiu imi luaiu voia a aduce aceasta fapt a la cunosciinti'a publicitatii, totu odata esprimendu-mi compatimirea, ce o amu catra acestu vrednicu Preotu, dicendu: ca l paguba, de se afla unu astfeliu de Preotu harnicu si vrednicu intro asemenea Parochia comunala seraca. Unu soldatu.

Vien'a. In privinti'a Mitropoliei române orientale se scrie „Lloidului de Pest'a" din Vien'a, ca aceea s'aru fi desbatutu de curendu intr'o conferintia ministeriala, dar decisiunea ei finala inca nu se pare a fi aprópe. Atât'a insa se crede, ca acésta Mitropolia va cuprinde nu numai pre Românii din Trannu'a, ci si pre cei din Ungari'a, de óre ce Ministeriulu de statu si Cancellari'a aulica ungara s'aru fi unitu la pareri in acestu punctu. —

Vien'a. In diet'a Austriei de josu se pertractara in siedinti'a din $^{23}|_{11}$ Ian. dóua obiepte momentóse: necasulu pensariloru din Vien'a si impregiurime, ce cereá in modu imperativu urginti'a unei ajutoriu, si subventiunarea scóleloru industriale din Vienn'a. — In diet'a Boemiei se folosii depunerea unoru socoteli si publicarea unoru referate pentru frecâri natiunale intre Germani si Cechi, ce illustra de ajunsu ur'a intre cele dóua partide. E de vaieratu, ca, intre assemenea frecari seci, pentru alinarea necasului lucratoriloru celoru multi de bumbacu, ce 'n urm'a evenemînteloru din Americ'a ajunsera la sépa de lemnu, nu se face mai nimicu. — Obieptele cele mai momentóse din diet'a Moraviei sunta dóua proiepte adise de dr. Ghiskra si consortii lui, dintre cari unula privesce la 'mbunatîrea sortii clerului de josu, altulu la eliberarea de-la militîaa ascultatoriloru de technica. — Din diet'a Austriei de susu de asta data nimicu de interessu comunu. — Diet'a stirica desbate in privinti'a desdaunârei pamentului.

Ungari'a.

Mare sensatiune face in foile germane si ungare o brosiura esita din dilele acestea in Pest'a sub titulu „A megoldáshoz" (la deslegare). Titulu ne arata, ca tendinti'a ei e a desfasiurá unu proieptu, dupa care incalciturile, ce esista intre Ungari'a si imperiulu austriacu, sa se póta deslegá intr'unu modu multiemitoru pentru ambele parti. Noi ne retinemu de discussiuni prematuré asupr'a ei, si incungiurându atâtu defaimele vorbite asupr'a ei din partea foiloru vienese, câtu si laudele, ce-i-se aducu din partea diuareloru ungare, ne marginimu a espune pe scurtu planulu, ce-lu croiesce. Deslegarea cestiunei se ingreuiéza prin ne'ncrederea, ce sustá intre Ungari'a si imperiu; Ungari'a adica se teme, ca tramitiendu ablegatii sei la senatulu imperialu, va perde autonomi'a sea, imperiulu iara, resignându la acést'a, ca va slabi centralitatea si poterea sea. Pentru deslegarea cestiunei nu e destulu, ase re'ntórce cine-va la diplom'a din 20 Oct. 1860. nici la patent'a din 26 Febr. 1861, ci la sanctiunea pragmatica. Tóte tierile de sub corón'a S. Stefanu sa aiba unu Ministeriu — ori cum se va numi si o dieta in Pest'a, celelalte tieri in Vien'a; ambele acestea desbatu, judeca. aducu legi, care apoi si le comunica, si déca se'nvoiescu amendóuâ corporatiunile guvernementale, atunci decisiunile substernendu-se Mai. Sele Imperatului si sanctiunandu-se, devinu legi oblegatore; la casulu din contra se alegu din ambele parti deputati pentru unu comitetu imperialu - Compromissu, — care desbate numai asupr'a puncteloru de diferintia. In modulu acest'a s'aru impacá tóte pretensiunile atâtu a le diferintieloru tieri, câtu si ale imperiului intregu. —

Asia dara se vede, ca si acestu proieptu nesuiesce dupa unu dualismu, de care e fórte problematicu, ca sterges'aru prin proieptatulu „compromissum" ori nu. — Autorulu brosiurei se credea mai antâiu a fi Pavelu de Somssich; „Lloydulu de Pest'a" insa aduce in nr. seu 17. o dechiaratiune espressa a numitului autoru, ca brosiur'a nu e scrisa de elu. —

Bucovin'a.

In 8|20 Ian. se tienù á trei'a siedintia a dietei Bucovinene. Noi impartasimu lucrârile ei dupa „Bucovin'a" estractive in urmatórele: Protocolulu siedintiei trecute se citesce si aprobéza. Pres. anuntia, ca deputatiloru de Costinu si Turetzki li s'a datu concediu de cate-va dile, ca au incursu câte-va petitiuni, in fine ca cele trei comitete alese in siedinti'a din urma s'au constituitu, si conducatori ai acelor'a s'au alesu: pentru comitetulu ordinei lucrâriloru dep. Rakwitz, pentru comitetulu petitiuniloru dep. Bendell'a, pentru comitetulu verificatiunei dep. Ianoviciu. Pe urma ca prin emissulu presidiului tierei s'au asternutu adunârei unu proieptu de lege asupr'a patronatului scólei si a concurintiei scolastice ca a trei'a propusetiune a Regimului.

La ordinea dilei e referat'a comitetului despre ordinea lucrâriloru; dar nepotendu-se fini lucrârile acestui'a, pres. amâna obieptulu pe siedinti'a urmatóre. Acum aru veni referat'a Comitetului Tierei despre proieptulu pentru urcarea desdaunârei de quartiru a preotîmei grêro-orientale; dar fiindu bolnavu referintele, presied. 'ntréba, sa se amâne obieptulu ori sa se aléga unu comitetu nou pentru desbaterea si relatiunarea in acésta causa.

Dep. Simonoviciu propune amanare pâna la finirea ordinei lucrâriloru. — Dep. Pitei propune alegerea unui comitetu nou de 5 Membri. Simonoviciu remâne pelânga parerea sea. — Pitei reflectéza, ca elu propune unu comitetu nou pentru darea parerei asupr'a propusetiuniloru regimului. Rakwitz crede, ca nainte de tóte se cere aducerea unei ordini a lucrâriloru si se alatura lânga Simonoviciu. Assemenea dep. dr. Fechner. Maioritatea priimesce propunerea Simonoviciana.

Presied. provoca adunarea, a se enunciá asupr'a obieptului alu treilea din ordinea dilei, adica asupr'a alegerei unui comitetu pentru cercarea proieptului de lege privitoru la dietele Capitanului Tierei si ale deputatiloru dietei.

Dep. Simonoviciu cere si amanarea acestui obieptu pânu la primirea definitiva a ordinei lucrâriloru.

Siefulu tierei, Contele Amadei chiama atentiunea adunârei asupr'a scumpetei timpului, care trece nefolositu, si cere pertractarea propusetiuniloru regimului, apoi a ordinei comunale, „a sufletului fia-carei constitutiuni"; Dep Issèczeskul (dupa éterografi'a „Bucovinei", éar dupa ortografi'a româna credemu ca Isacescului) se alatura lânga parerea prevorbitorului, formulându-o mai deaprópe.

Votându-se, proieptulu de amanare alu dep. Simonoviciu cade, si parerea Contelui Amadei, formulata mai deaprópe prin dep. Isacescului, se radica la conclusu.

Dupa aceea se trece la alu patrulea obieptulu alu ordinei dilei, alegerea unui comitetu pentru legea comunala.

Dep Simonoviciu, pentru cá sa nu-si calce consequinti'a, cere amanarea acestei alegeri de comitetu pâna la priimirea definitiva a ordinei lucrariloru; ear neprimindu-se acésta parere, apoi propune alegerea unui comitetu de 9 membri, din cari 3 sa si ia din comunele satesci, 3 din proprietarii mari, 3 din cetatieni, precum si din camer'a comerciala si industriala a Bucovinei.

Dep. Procopoviciu se multiemesce cu numerulu de 9., cere insa alta proportiune, si anume 2 membrii din orasie impreuna cu camer'a comerciala si industriara, 3 din proprietarii mari si 4 din comunele satesci.

Simonoviciu modifica parerea sea in modulu acest'a.

Dep. Dr. Fechner inca se 'nvoiesce cu numerulu de 9., cere insa pentru fiacare parte câte 3 membrii, „cari se se aléga prin fiacare grupa din diet'a intréga."

Maioritatea dupa o scurta desbatere asupr'a acestoru trei proiepte diferite, priimesce celu adusu de Procopoviciu amplificatu in privinti'a compunerei comitetului (din tota diet'a) prin proieptulu dr. Fechner.

In comitetulu pentru legea comunala se alegu: dintre cetatieni Alth si Rakwitz, dintre proprietarii mari Bendell'a, Costinu si Petroviciu, pentru comunele satesci Iaworski, Pitey, Woinarowicz si Procopowicz; ear in comitetulu pentru dietele deputatiloru Alth, Fechner, Miculiciu, Bendell'a si Iaworski. —

Principatele romane unite.

In privinti'a tributului, ce-lu platesce Românî'a Turciei, aduce „Bucovin'a" intr'o corespundintia urmatórele date fórte interessante. Romani'a da-

toresce Turciei 1,500,000 lei pe anu, ear Turci'a e da óre Romaniei la 60 millióne de lei pentru trebuintiele armatei turcesci din resbelulu orientalu. Din acésta datoria Pórt'a n'a respunsu inca nici o pará, sî asiá ce e mai firescu, decâtu cá statulu românu sa-si subtraga datori'a sea din tributulu anualu? Turci'a s'aru scapá de datori'a sea cam preste 50 ani, si atunci apoi Turci'a iara-si va poté cere tributulu, de care acum de vr'o trei ani se face a nu sci. —Aci se 'mplinesce verbalminte: Lasa-me, sa te lasu! —

Lloydului pestanu i se scrie din Bucuresci, ca s'a formatu o societate compusa din dd. Maighilomanu, Golescu, Arionu s. a. persóne inalte, carea cérca a realisá planulu infiintiârei unei linii de feru de-la Galatiu la Bolgradu la marea négra sî de a cladí aici unu portu. —

Acelasi dîuariu ne spune, ca comun'a bisericésca evangelica din Galatiu sî-a radicatu casa de rogatiune impreuna cu casa parochiala sî scóla, care au costatu 3000 galbini, din cari 1000 i-au contribuitu diferitele reuniuni Gustavu Adolfiale. Principele Sturdi'a daruise inca la a. 1845. loculu pentru cimiteriu, principele Ghic'a in anulu urmatoriu loculu de cladire.

„Romanulu“ ne spune, ce domn. Constanti'a Dunc'a a sositu in Bucuresci sî au asternutu camerei unu proieptu pentru infiintiarea sî organisarea institutelorn de educatiunea feteloru. „Romanulu“ adauge, ca proieptulu preste totu e fórte bunu sî practicabilu, sî doresce, cá sa afle in camera priimirea, ce merita. In fine promite, a se re'ntórce mai tardîu la acestu obieptu, sî noi inca promitemu on. nostri cititori, ca vom pandí cu scumpatate la toti pasii, ce se voru face pentru crescerea genului femininu prin acésta démna fiia a Romaniei. - Asteptâmu cu incordare a citi in „Concordi'a“ ce va din proieptele laudatei autrice, sciindu din cuvintele dênsei chiaru, ca a predatu on. redactiuni órecare date spre publicare.

Russi'a.

Despre lucrurile din Poloni'a citimu in „Press'a din Vien'a:

De cate ori cumparatorii de sclavi din Americ'a sosescu la tiermurile vestice ale Africei, e indatinatu regele din Dahomei a face venatória. Venatulu ce si-lu procura cu aceasta ocasiune, consta din ómeni de colóre neagra, din ai sei supusi. In fruntea ordeloru sale armate se repede asupr'a fugintiloru Negri, aruncandu arcanulu pre dupa capulu celoru mai juni si mai robusti dintre densii. Indata ce acestu rege feroce africanu si-a procuratu atatea victime, cate a fostu tocmitu cu negotiatorii de sclavi, demanda, pentru de ai face impotenti de fuga, a se taiá sclavilorn ven'a piciorului dreptu, in care stare infiima cu manile legate pre dupa spinare se preda aceasta marfa omenesca negotiatoriloru in schimbu pentru bani sunatori. Intemplarile ce se petrecu de vr'o cateva dîle pre campulu remnului Poloniei, ne face far' de voia a ne reproduce asumutiarile regelui din Dahomei asupra sirmaniloru Negrii. Sub nume si pretestu de recrutatiune se facu acolo totu atatea venatorii de ómeni, cu acea distingere insa, ca acesti'a suntu ómeni albi, civilisati, cari se prindu prin arcanele organeloru regimului rusu in remnulu Poloniei.

Barbatulu, carele este in fruntea regimului in remnulu Poloniei, acelu-asiu Marquis Vielopolski, pre carele mai deunadî jurnalulu „Revue des deux Mondes“ 'lu characterisá de regeneratorulu Poloniei, sa se fia esprimatu, ca spre domolirea ferberei spiriteloru din tiéra e de neaparata lipsa o „recrutatiune“. Regimulu rusu, dupre cum sé pare, nu lasà a i se dice acést'a sî dou'a óra, sî presentiá in Petropole a Principelui Constantinu, „Namiesticu“ alu regatulu Poloniei, fu esploatata, spre a se pune in lucrare acea „recrutatiune“.

Unu telegramu de-la marginea Poloniei fu in stare a ne anuntiá inainte cu doue dîle, ca lucrulu se petrecù in cea mai mare linisce, dupa care telegramu aru fi pututu lumea sa creada pentru unu momentu, ca autoritatea regimului rusu au reportatu o mare victoria fara intrebuintiare de mediulóce silnice. Insa dupa acestu anunciu urmà o astufeliu de deslucire, in catu aceea ce aflamu din epistole private sî dîuare despre inceputulu recrutatiunei din Varsiovi'a din 15 a lunei cur., chiaru de amu lepadá tóte esageratiunile, este destulu de ingrozitoriu, spre a escitá inspaimentarea lumei civilisate. Nu de formele stateloru culte se tiene regimulu rusu in regatulu Poloniei, nu o simpla mesura de asentare, ci o sugrúmare generala militara esecutata cu poterea este aceea, ce se intreprinde, nu spre a recrutá soldati, ci spre a prinde persóne suspicióse politice sî spre a le aruncá in companiele penale din Orenburg sî din Causasu.

In nóptea din 15 se trase din partea trupeloru ruse imprejurulu Varsoviei unu cordonu inpenetrabilu. dupa care a inceputu recrutatiunea. Spre medulu noptiei toti, cari se aflau pre strade fura inchisi, dupa care a urmatu incuisitiunea din casa in casa. Nici o casa nu fu crutiata, fiacare 'si dedu contigentulu seu, tineri si barbati, lucratori. meseriasi, studenti devenira prisonieri fara distictiune de familia, sî deaca din intemplare persón'a cautata nu fu aflata, fu luatu parintele séu fratele dreptu chizasiu. Citadel'a din Varsiovi'a in modulu acest'a fu umpluta cu „recruti“, sî dupa cum se aude, se continuà modulu acestu nou de recrutatiune in nóptea din 16 in Varsiovi'a cea muta de terórc. Nu e vorb'a insa aici de o mesura, carea remane tiermurita asupr'a capitalei tierei. Regimulu rusu a facutu tóte pregatirîle de a „recrutà“ in intrég'a tiéra in asemenea modu, sî se pare decisu, a sugrumá ori si ce incercare de resistintia in modulu celu mai necrutiatoriu. De pazirea vreunei ordine in procederea aceasta nici ca e vorb'a; atatea persóne se prindu, cate 'su numai cu putintia, pentru-ca nu e vorb'a de a recrutá soldati, ci pentru de a escitá o gróza folositóre si pentru de a indepartá pre cei politice suspiciosi diu tiéra. Acest'a 'i metodulu, prin carele cugeta Panvlasismulu regimului rusu a linisci Poloni'a sî a o regenerá. „Cu inim'a sangeranda“, se scrie lui „Czas“ celu-ce apare in Cracovi'a, „cu ochii plini de lacrimi privesce populatiunea la furtulu fratîloru sei, esecutatu in liniscea cea mai misteriósa, sî aceasta recrutatiune in urmarile sale atatu crudela, catu sî lipsita de tóta consciinti'a este socotita de cea mai crancena persecutatiune, din cate a suferitu poporulu polonesu din partea Russiei.“

Dupa o depesia telegr. ce o priimimu tocmai la 'ncheiarea numerului de astadi, prin acéstea apesâri s'au sî aprinsu revolutiunea in Varsiovi'a sî impregiurime.

Germani'a.

„Kreuzzeitung“ din Berolin'a publica, ca cabinetulu din Petropole protesteaza incontr'a candidaturei ducelui de Coburg, care cá unchiu alu princ. Alfredu totu asiá e de aprópe de cas'a regésca engleseasca, cá sî ducele de Leuchtenberg de cas'a imperiala rusésca.

Itali'a.

Comitetulu natiunalu. dechiar'a intr'unu manifestu, ca nu si-a schimbatu directiunea sî nu recunósce alta autoritate, afara de regele.

Franci'a.

„Patri'a“ demintesce faim'a, ca Russi'a, pandindu la incurcaturi, ce s'aru poté nasce (unde? Red.), aru concentrá trupe in Bessarabi'a.

Pentru ajutorirea iuristiloru români, de-la academi'a c. r. din Sabiiu au mai incursu:

Prin staruinti'a P. On. D. V. Protopopu Ioann Russu din Sabiiu:

Prein Parohulu Nicolae Cumanu dela Comunitatea basericesca gr. cath. dein Bradu 7 f. Prein Parochulu Ioane Clein dela comunitatea basericesca gr. cath. dein Sadu 1 f. Prein Vasilie Cumanu dela comunitatea bes. gr. cath. dein Revasielu 1 f. Dein partea Parochului Vas. Cumanu dein Revasielu 40 x. Prein Parochulu Ioane Veltianu dela Comunitatea gr. cath. dein Ghisasa de susu 80 x. Prein Parochulu Pavelu Lehb dein Sialdorfu s'a adunatu sum'a de 5 f. 5 x. v. a. si anume:

Dela densuiu 1 f., Preutes'a Rachil'a 10 x., Mari'a Vladu nepot'a preotului Lebb 30 x., dein lad'a basericei 1 f., Curatoriulu Mateiu Duma 10 x., Dein lad'a comunala 1 f. Ioan Codre Antiste comunalu 30 x. Vasilie Manu 10 x, Pavelu Georgie 10 x., Ioan Candiciu Crasnicu 10 x., Soci'a s'a Mari'a Candiciu 10 x., Dumitru Bince 10 x., Soci'a s'a Mari'a Bince 10 x., Chelemenu Ioseph Evreu 50 x., Mari'a Ciocica ved. seraca 5 x., Gligoru Casiu 10 x Sum'a 15 f. 25 x.

67—1 **Loteria in folosulu seraciloru,**

Tragerea urmeza in 17|5 Febr. 1863.

Casciguri 1000 sî 100 galbini in auru,
100 „ 100 taleri de confederatiune,
100 florini in argintu,

sî o multîme de alte obiepte de auru, argintu, brontiu, porcelanu, sticla, etc.

2000 nimeritori, in pretiu la 40,000 florini.

1 sórte costa 50 xr.

Cine ia 5 sorti, capeta 1 gratis.

I. C. Sothen in Vien'a.

La comissiuni din afara se ceru epistole francate, sî pe deasupr'a 30 xr. pentru list'a de tragere la têmpulu seu.

Sorti se afla la espeditur'a „Telegr. Românu.“

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu' ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5¼ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 6. ANULU XI.

Sabiiu 20. Ianuariu 1863.

Sabiiu in 30|18 Ian. Siedinti'a

Universitâtii natiunei sasesci din 29|17 Ian. 1863. sub presidiulu ordinaru.

Citirea protocolului din siedinti'a trecuta. Balomiri reflectéza, ca notiti'a sea n'a fostu priimita in protocolu, si cere a se adauge. Thalmann cere a se numí deputatii, cari au sprijinitu votulu minoritâtii.

Ord. dilei e statutulu pentru crearea unui tribunalu superioru séu apellatorialu stabilu in Sabiiu. Referint. (dep. Sabiiului Schneider) citesce statutulu (vedi nr. 103. alu „T. R.“ 1862.) si propune a se priimí cu multiemita, a se pasî la alegerea diregatoriloru intr'unu modu potrivitu, a propune Univers, ca la casu de vacantia a Vicepr. si a consiliariloru posturile sa se plinésca prin Univers.; a se lasá afara § 7. si a se modificá § 6., in fine a se creá si alu 6 postu de consiliariu.

Pres. resuma, ca ref. propune priimirea neconditiunata si substernerea dorintieloru Univers. in forma de rogâri; cu tóte acestea vine a se pune 'ntrebarea, ca óre statutulu nu vatema constitutiunea municipala sasésca? dênsulu crede ca nu; câci de si unele puncte s'au modificatu, insa acést'a nu 'mpiedeca liber'a desvoltare a constitutiunei. Apoi trage o pararela intre justiti'a din fondulu regiu inainte de 1848, si intre justiti'a, cum s'aru organisá dupa acestu statutu. Atunci Univers. au fostu numai pentru cause civile, nu si pentru penale, prin urmare Andreanulu (Nemo eos judicet, misi Nos vel Judex Noster!) i-e preiudicase; câci locuitorii fund. reg. se trageau in casuri penale la foruri straine. Acestu statutu largesce câmpulu Univ., dându-i si procesele penale. Datorinti'a Univ. e, a aduce pusetiunea sea in legatura cu constitutiunea imperiului intregu, si elu ací nu vede nici o vatemare a autonomiei sasesci. Comitele e presiedintele, si alegerea lui nu se modifica. Se da Universitâtii dreptulu alegerei primitive, Mai. Sea e legatu asiá dicendu de propunerea ternala a Universitâtii; Univ. in alegerea judecatoriloru nu e restrinsa la nici o conditiune contraria const. sasesci. Univers. e 'n starea cea placuta a ocupá tribunalulu prin cei mai bravi, cá asiá de bunatâtile unei judecati drepte sa se póta bucurá toti lacuitorii fundului regiu. Univ. nu e legata la alegerile sele nici de natiunalitate, ceea-ce aru fi o 'mpregiurare fórte nedrépta si pagubitóre pentru justitia, de óre ce normativ'a judecatorului are sa fia numai aptitatea séu harnici'a lui, si nimicu alt'a. Refer. doresce, cá ocupatiunile posturiloru la acestu tribunalu totdeun'a sa se faca prin Univ. Si elu o doresce acést'a; si crede, ca Universitatea sa se dechiare cu franchetia in acésta privintia.

O preferintia mai departe a statutului propusu e, ca spesele de totu felulu le pórta erariulu. Cu câtu suntu mai stórse cassele comunale, care adesea nici pre deputatii nu-i potu platí, cu atat'a mai considerabilu si appretiuibilu e ofertulu acest'a.

Se provóca deputatii, a 'ntrebuintiá câtu mai bine aceste concessiuni (Zugeständnisse), cá sa póta corespunde dorintieloru comitentiloru sei si a le populatiunei intregi.

Gullu. Din assemenarea statutului propusu de Universitate cu acest'a intaritu resulta o diferintia essintiala. Mai antâiu formala, ca statutulu s'au intaritu in urm'a propunerei Cancellariei aulice, ceea-ce nu se potrivesce cu unu statu constitutiunalu; acest'a insa nu-i face scrupuli in astfelu de impregiurâri.

Alt'a e insa decisiunea § 7., prin care se vatema unulu din cele mai vechi si mai scumpe drepturi ale poporului sasescu, si asiá elu in consîmtiu cu comitentii sei e de parere, ca dreptulu acest'a sa nu se dea din mâni, cu atât'a mai pucinu, cu catu constitutiunea in Austri'a inca nu e assigurata. Cere, cá dreptulu de propunere sa se lase Universitâtii totudeun'a, nu numai pentru ocupat. primitiva, si asiá apoi se alatura la parerea referintelui.

Pres. propune, a se urmá la desbaterea obieptului acestui importantu din punctu in punctu.

Schnell (Brasiovu) nu consimte intru tótc cu Gull si Schneider; câci pecându acestia purcedu mai multu numai din punctulu de vedere alu indreptârei justitiei, peatunci elu purcede cu deosebire dela scump'a datorintia de a sustiné drepturile municipale. Pétr'a de smintéla e § 6. si 7. A cere adica modificarea acestui § pe de o parte, si a propune pe de alt'a, e o centradîcere; propunerea in fapta aru involve priimirea lui. Libertatea municipala, celu mai scumpu tesauru alu libertatii, prin acést'a se periclitéza. E adeveratu, ca acestu tribunalu e superioru séu apellativu, asiá dar de instanti'a a dóu'a, prin denumirea judecatoriloru apell. insa se vatema liber'a alegere si a judecatoriloru subalterni. Unde e organulu acel'a guvernementalu, câruí'a sa ne potemu increde neconditiunatu? Nu esista. Pecându altii se silescu a-si creá autonomia, pecându 27 diete in Austri'a voru a-si eluptá independintia si autonomia câtu se póte de mare, pe atunci noi sa jertfimu autonomi'a nóstra? Óre prin órecare imbunatatire a jestitiei nu niamu perde libertatea? — Deci propune, cá § 6, sa se moidfice, § 7. sa se stérga, cá propunerea ternala sa nu se faca nici decum. A priimí acelu statutu si numai provisorialminte, e o cutesantia; in politica nu este generositate. Nu prin gratia, ci prin merite si-au cascigatu parintii drepturile, ce le au Sasii acum, si acelea nu trebuiescu jertfite pentru nici unu pretiu.

Schwarz se alatura la parerea referintelui.

Schneider. In 31 Mart. 1861. s'a reorganisatu justiti'a, sustinendu-se legile austriace. Univers., pentru cá sa nu decada de totu justiti'a, a propusu infiintiarea acestui tribunalu. Acestu statutu dara nu se póte numí octroatu; de aceea parerea lui e a primi statutulu si a 'ntreprinde alegerea in sensulu § 6. Ori sa mai tréca înca 15 luni, pána va urmá alta decisiune in urm'a propunerei Universitatii? La casu de neprimirea statutului ce e de facutu? Acum suntu multi amploiati disponibili; dar ducendu-se acesti'a? Potu-se tiné judecatori platiti aici in Sabiiu? Nu s'au rechiamatu si pan' acum deputatii din caus'a seraciei diferiteloru districte?

Rannicher spriginesce propunerea ref. si se alatura la parerea lui Gull, desfasiurându in cuventu lungu si samburosu, ca justiti'a trebuie sa devina obieptu alu imperiului. Transilvanulu nu póte avé 'ncredere in jndecatile sele, ci trebuie sa astepte dreptatea din centrulu din Vien'a, - Reichgerichtshof. Elu e contrarialu lui Schnell: tóta Europ'a va sa emancipeze justiti'a de influintiele cele pagubitóre ale municipieloru. Panacandu judecatoriuu va fi alesu de poporu pe 2 séu 3. ani, nu suntemu liberi.

Balomiri chiama desbaterea la punctulu propusu si se dechiara, ca priimesce statutu conditiunalu. Statutulu e incâtu-va octroatu, si acést'a-lu indémna la punerea de conditiuni.

Klein (Bistr.) se alatura la Schnell, temendu-se, ca propunerile tribunalului, ce s'aru face câtra regimu mai tardiu, nu se voru primií.

Lassel. (Bras.) Ei au instructiune, a partiní dreptulu de alegere; potemu sa refusâmu? Potemu si priimimu? Trib. e provisoriu, se póte schimbá. Se alatura lânga referint. Sa se

priimésca statutulu, sa se propuna ternele, sa se céra modificarea § 6.

Binder (Med.) assemenea; dto dr. Klein, Thalmann, dr. Tincu.

Schnell repetiesce sî completéza parerea sea, motivându-o prin ne 'ncrederea in referintiele de acum ale patriei. Apoi apera metod'a cea simpla sî nesumptuósa a procedurei de pân' acuma, a caria parasire au contribuitu la seraci'a de acum a poporului,

Binder (Cincu) in cuventare lunga se dechiara pentru priimirea conditiunata. — Legea municipala sa nu contradîca legei imperiale; dechiara, ca cere denumirea judecatoriloru prin Imperatulu.

Pres. dechiara, ca cunósce punctele, pe care stau deputatii; acést'a o multiemesce essintialminte deput. Schnell. Viéti'a manicipala póte sustá sî déca ise va luá justiti'a. Inainte de 48. — si alegea poporulu pre judetiulu; atunci insa erá un' a natiunalitate, acum s'a schimbatu. Natiunalitâtile ceru influintiá asupr'a alegerei: nici ca se póte altmintrea. Dreptulu romanu, cá suplementu alu statuteloru sasesci, e mai greu, decâtu legea austriaca. Unu casu despre judecâtile de atunci, ce-lu istorisesce, produce ilaritate generala.

Parerea deputatiloru Schnell, Klein sî Wittstock sta isolata. Maioritatea eclatanta se decide pentru priimirea statutului sî esecutarea lui cu modificatiuni, ce au a se face in urm'a ulteriór eloru propuneri si rogâri.

Siedinti'a se 'nchieia aprópe de 1 óra. — La ordinea dilei pentru siedinti'a urmatóre e modalitatea alegerei la posturile tribunalului apellatorialu. —

Balulu reuniunei femeiloru române etc din Brasiovu reusî, precum ne spune „Gazet'a Transilvaniei“, fórte frumosu. Intre alte preferintie lauda „Gazet'a“ sî modesti'a toaleteloru secsului frumosu — cuventu de moda pentru: secsulu femeescu —. Noi ne alaturâmu din tóta inim'a la acésta judecata a „Gazetei,“ sî dorimu, cá sa fia venitu odata têmpulu, unde sî femeile române, cá tóte femeile culte, sa cunósca, ca celu mai frumosu ornamentu alu unei toalete este simplitatea. —

Totu „Gazet'a Transs.“ ne spune unu faptu, care de n'aru fi referitu de unu corespundinte alu numitei foi, ni-aru veni a-lu numí fabula. Atât'a este de straniu sî de vatematoru! Curtea Escelentiei Sale, Mitropolitului fu calcata in dîu'a mare de doi gendarmi cu juratii satului din Springu, cautându-se arme sî munitiune pâna sî prin butile de vinu. Pentru DDieu! In ce têmpuri traimu, de se potu intemplá astfelu de fapte! Asteptâmu cu nerabdare deslucirea lucrului.

Din Belgradu (Alb'a Iuli'a) se scrie lei „Herm. Ztg“ ect. din 27|15 Ian., ca 'n nóptea spre acésta dî, intre 1 sî 2 óre se furara de-la canonicului Franciscu Banciu la 50,000 f. baní fundatiunali, testamentari sî dominali. La furtu se pare a fi luatu parte o banda 'ntréga, carea mai antâiu aprinse o siura, sî sciindu, ca d. canonicu pomenitu la stingerea focului totdeun'a e unulu dintre cei da'ntâiu, folosî apoi focului, pentru de a navalí in locuinti'a lui, a-i luá cheile dintr'o lacritia sî a descuiá cu ele cass'a cu banii. — Audîmu vorbindu-se, ca 2 dintre furi s'aru fi prinsu prin gendarmi in Dev'a.

Slimnicu in 26|14 Ianuariu. Eri sér'a pe la 7 óre comun'a nóstra fu cercetata de alu patrulea focu in anulu acest'a, care-si luá inceputulu dintr'o claia de paie, se intinse prin comun'a nóstra sî in pucine minute prefacù in cenusia 8 siuri cu totu nutrementulu viteloru, ce se aflá in ele sî 'n giurulu loru. Istetîmea locuitoriloru si vremea domóla din momentulu acel'a potù oprí intinderea focului. Sî óre cine au fostu cei dintâiu impedecatori ai focului, Romanii ori Sasii? Eu am vediutu, ca Romanii au fostu cei dintâiu, carii se pusera cu tóta poterea in contr'a latîrei focului, má unii dintr'ênsii-sî parlira sî fetiele de arsiti'a focului, urcandu-se cu ciuberele pline pe coperisiele de paie ale siuriloru. Insa ce multiamita primescu dela concetatienii sasi, pentru ca nóptea 'ntréga o petrecura cu totii stingendu la focu, far de a 'nchide cineva ochiulu?!

Eata ce: Unii dintre fratii sasi -'si esprimara cugetele chiaru in presenti'a Românilorù, ca de voru mai arde totù Sasii, sî Romanii voru fi scutiti de asta nenorocire, atuncea insîsi ei voru merge sî le voru aprinde casele.“ Èi nu-si aducu aminte mai din anii trecuti, candu din caus'a sugârei unui'a dintre dênsii fura espusi amarei seracii 28 familii române, si totu asiá in mai multe renduri se intamplara escarile de focu totu din negrij'a loru, nu din a Romaniloru. De ar' fi fratii sasi asiá de bagatori de seama si ingrijati in umblarea cu foculu, precum suntu Romanii, atunci nenorocirile acestea demne de compatimitu aru fi o raritate in comun'a nóstra. C.

Vienn'a. Legea de pressa se publicà prin fói'a ofic. „Gazeta Viennesa‘ (Wiener Zeitung) sî prin fói'a legiloru imperiale. Legea e 'mpartîta in trei despertieminte: ordinea presei, legea pentru procedur'a penala in cause de pressa, sî o novela privitóre la unele suppliniri ale tribunalului penalu civilu sî militaru. Tótetrele legile priimira in 16|5 Dec. 1862. sanctiunarea imperatésca sî fura contrasemnate de Archiducele Rainer, apoi de ministrii Baronulu de Mecsery, contele de Degenfeld, de Schmerling sî de Lasser. Validitatea legei ceii nóue de pressa se marginesce pelânga tierile senatului mai angustu imp. sî se va 'ncepe in 10 Martiu, dîu'a 45. dupa publicatiunea sea. Instructiunile pentru esecutarea ei nu se publicara.

Vien'a. In 24|12 Ian. se tinù aci o conferintia in privinti'a drumului de feru Orade—Clusiu—Brasiovu, carea conferintia, de sî fu privata, totusi tînendu-se sub presiedinti'a d. Ministru de comerciu sî luându parte la ea sî unu representate alu Ministeriului belicu, ia óre care caracteru de publicitate. D. Ministru se dechiarà in favorea acestei linii, assemenea sî substitutulu d. Ministru de resbelu. Tóta dificultatea dara s'aru cuprinde numai in assigurarea cameteloru capitalistiloru intreprindiatori. In privinti'a acést'a se aduse nainte, ca jertfele statutui pentru assigurarea cameteloru nu potu suferí assemenare cu folósele, ce le va secerá statulu din acestu drumu, care afara de aceea, ca e practicabilu sî rentabilu, e celu d'antâiu in Transilvani'a sî mediulu celu mai tare, pentru de a smulge Tranni'a din isolatiunea sea de acum. Firesce veni vorb'a sî la senatulu imperialu, care aru poté dá garanti'a cea mai tare pentru securitatea intreprinderei; dar desbaterea mai departe, ca dá-se-va garanti'a acést'a prin senatulu imperialu ori fâra elu? fiindca se parea ca va inferbentá inimele, d. Ministru o curmà in terminí scurti, pretindiêndu, ca acést'a vine a se pertractá intr'o conferintia ministeriala. Sî asiá conferinti'a se margini pelânga intrebârile: 1) ca cu potintia, dreptu si folositoru e drumulu Oradea mare-Clusiu? 2) este de doritu infiintiarea acestei linii, încâtu sa se póta naintá prin garantarea cameteloru? — La amendóua aceste intrebâri conferinti'a respunse cu: Dá! „Pesti Hirnök“ impartasiesce intr'o corespondintia din Vien'a, ca cestiunea assigurârei cameteloru pentru lini'a de feru Orade-Clusiu va fi un'a din propunerile, ce guvernulu va presentá senatului imperialu in cea mai de aprópe a lui siedintia.—

Impartasîseramu mai de multu cititoriloru nostri, ca Ministeriulu nostru de comerciu pregatesce o espusetiune generala 'n Vien'a pentru anulu 1865. Acum aflâmu, ca s'a si formatu unu comitetu pentru cladirea unui palatiu spre acestu scopu, sî ca spesele acestui palatiu au sa le pórte biletele de intrare la acea espusetiune. —

Noudenumitulu Episcopu greco-unitu alu diecesei Oradei mare, D. Pap Szilagy depuse in 22/10 ale lunei curinte in presinti'a Cancellarului ungaru juramentulu seu oficiosu in mânile Maiestâtii Sele Imperatului.

Ungari'a.

Din privinti'a nenorociriloru (ca-si afla pânea? Red.), câror'a suntu espusi Secuii, carii-si parasescu patri'a, ce nu-i mai póte nutrí, sî trecu in Romani'a, „Pesti Naplo“ proieptéza colonisarea sistematica a Secuiloru prin Tranni'a sî Ungari'a; câci prin acést'a s'aru incungiurá atâta perirea multoru emiganti in principatele de-la Dunare, câtu sî impucinarea vitiei magiare din Tranni'a. — Noi scimu appretiuí dupa deplinulu lui meritu patriotismulu, ce inspira lui „Pesti Napl'o“ acestu proieptu sî ne vom bucurá, déca compatriotii nostrí voru poté aflá moduri de a traí in tiér'a loru sî a nóstra; suntemu datori insa a reprob'a manier'a aceea, carea

Românici, pentru ca dà pânc sî casa alàtoru mii de Magiari, ti resplatesce cu nemultiemiri pronuntiate in publicu. —

Bucovin'a.

In dilele acestèa se propusera din partea corpului profesoralu de-la gimnasiulu din Cernautiu tinerii studinti, ce sa se 'mpartasiésca de cele 10 stipendii à 50 fl. pe anu create de Br. Nic. Petrino. Epistol'a acestui'a datata din Paris cuprinde acea modificatiune, ca pecându stipendiele pan' acum se dedeau studintiloru fàra de nici o deosebire, de a ci incolo se voru impartì numai intre Bucovineni, insa fàra distinctiune de religiune sî natiunalitate.

Vedemu cu bucuria, ca apelulu nostru din nr. 103 câtra patriotismulu fratiloru bucovineni n'a resunatu indesietu.

Domnulu Orestu Rennei, secretariulu dietau alu Bucovinei, ne imbucurà astadi prin tramiterea a trei protocole stenografice din cele trei siedintie din tàiu ale dietei bucovinene, si a ne promite continuarea loru. Ne simtimu datori, a ne esprim'a in publicu multiemite, si a adauge incredintiarea, ca scimu apretiui acestu nobilu serviti pentru binele publicu.

Galiti'a.

Di t'a tierei din nenorocire mai nu se distinge prin altu ceva, decàtu prin opositiuni sî invective vomite din partea Poloniloru asupr'a Ruteniloru; ceeace acelor'a le e cu atât'a mai lesne, câci formèza maioritatea compacta. Câtu de mare e ur'a Poloniloru asupr'a compatriotiloru loru Ruteni, poporu fraternu de unu sânge sî mai sî de o lege, se vede nunumai din priimirile cele batjocoróse ale Ruteniloru in dieta, ci sî din convorbirea sî contielegerea Poloniloru, de a nu face Ruteniloru pe terenulu natiunalu nici cea mai mica concessiune. Ba foile polonese incungiura cu mare grija chiaru si cuvêntulu „Ruteni“ si „partida ruteana,“ ci acést'a o numescu numai „partid'a regimului“ s'au „inmicii nostri“. E de mirare, cum unu poporu, care umple lumea cu vaietele sî tîpetele despre nedreptatile si apesarile, ce i se facu din partea altuia mai tare, nu se sfiesce, ale esercià sî elu cu tóta poterea, de carea dispune, asupr'a altui poporu mai micu. Cà cându politic'a dileloru nóstre ar fi compusa numai din sugrumatori sî sugrumati! —

Rutenii intr'aceea totu mai multu se familiariseàza cu ide'a de a cere dieta deosebita. Din lucrarile dietei galitiane avemu de a inregistr'a deocamdata alegerea mai multoru comitete pentru ordinea comunala, inquartirare, prejunctura sî altele. Propositiuni din partea regimului s'au facutu pentru concurinti'a la spesele zidirei sî sustînerei bisericiloru romane si greco-catolice sî patronatulu scóleloru.

In decurgerea siedintiei maioritatea asterne unu proiectu, cà propunerile regimului sa nu se faca in limb'a germana cu traductiune polona si ruteana, ci in limb'a polona.

Croatî'a.

„Gazet'a de Zagrabi'a“ indémna pre patriotii sei a tramite deputati la senatulu imperialu, de óre ce temeiurile, ce 'ndémna pre Croatii la acésta tramitere, suntu multe, tari sî nerestornabile.

Principatele romane unite.

Astadi Adunarea a 'nceputu insemnatele lucrari, ce are a face, si ce speramu ca va face, si prin urmare, dîcemu si acumu cà 'n lun'a trecuta, cu Represintantii natiunii fiindu in activitate, noi ne 'nlaturamu, le lasamu intaietatea d'a vorbí si de a face, si devenimu Monitoriulu cuvinteloru si fapteloru dumnialoru celoru bune si mari.

Guvernulu a 'nfatîsiatu cate-va proiecte de lege, intre cari cele mai de capetenia suntu pentru instituirea consiliului de Statu, pentru desvoltarea institutiuniloru municipali si rurali, pentru reformarea legii asupr'a acteloru civile, botezu si cununia, pentru judecatorii de pace, pentru desfiintiarea magazileoru de reserva, pentru constringerea corporale pentru datoria si 'n sfersitu doue proiecte, pentru organisarea cadreloru armatei si a militieloru, facendu serviciulu unui soldatu de 18 ani: 6 in armata, 6 in militia, si 6 in reserva.

Dupa acést'a au urmatu o desbatere asupr'a votarei venituriloru, si dupe cererea comisiunei s'a amanatu votarea pentru o dî séu doua. Veni apoi desbaterea asupra proiectului de lege, prin care se cerea unu creditu, cà se se platésca procentele imprumuturiloru. Se tiene minte, ca adunarea à adaogatu la acelu proiectu unu articlu, prin care numesce si o comisiune financiaria, spre a cercetà starea in care se afla finânciele tierei. Ministeriulu a protestatu contra modului, prin care se numea acea comisiune, aretandu ca ea, numita astufelu, ese din drepturile Adunarii. Acésta cestiune a deschisu desbateri calduróse, a datu ocasiune a se mai aretà desordinele in care suntu financiele si inca a se dice de catre d. Panu, ca guvernulu aptuale este in contra formeloru constitutionali, si a se declarà de d. I. Bratianu, ca sting'a nu va da nici o para unui guvernu, care, in locu de a se pune pe lucru pentru a face se se curme desordinile in financie, nu face de catu à le mari prin modulu seu de procedere. Rom.

In privinti'a transpórteloru de arme, ce ocupa acum de câte-va septemâni tóte jurnalele, se dîce, ca acelea au ajunsu sanatósc la 'ocul'i destinatiunei loru in Serbi'a. Acum se va aduná in Bucuresci o conferitia din partea mai multoru poteri, carea sa cerceteze starea lucrului; acésta conferintia se pare ca nu va avé multa bataia de capu, câci ce au fostu de facutu, s'a facutu.

Aflâmu, ca principele Mihailu din Serbi'a in semnu de recunoscintia au tramisu principelui Cuz'a 20 tunuri.

Franci'a.

In 25|13 Ianuariu imparti Imperatulu medaliele englesesci intre acei industriari, cari se distensera prin productele sele la espositiunea generala din Londra. Imperatulu rosti unu cuventu entusiasticu, in care dîse, ca Francesii au facutu o invasiune maretia pre pamentulu englesescu, nu prin arme, ci prin industria, carea inavutiesce sî infratiesce popórele, sî ca elu e fericitu, a remunerà acum pre cei mai eroici din acestu corpu de invasiune.

Russi'a.

Recrutatiunea din Poloni'a russésca, sî anume din Varsiovi'a, se continua cu asprime inspaimentatóre. In Varsiovi'a singura se dîce, ca se prinsera la 2000 feciori, la 1800 scapara prin fuga. Acestu'a voru retací prin tiéra 'ncóce sî 'ncolo, panacându desperatiunea ii va aruncà in vr'o lupta, cé-i póte costa viéti'a. — Orasiulu Kalisch si 'mpregiurimea are de a asteptà dîle amare, câci oficierulu pe gendarmaria Bergmann, unulu din cei mai infuriati contrari ai causei natiunale, indata dupa sosirea sea prinse 30 de mesteri sî 'n monastirea Bernardiniloru facù cercetare din firu in peru. Nici biseric'a nu fu crutiata: nedumeritulu comandà a se scóte podelele sî a se visità altariulu, nu cum-va cuprinde vr'unu magazinu de arme.

Despre lucrurile din Poloni'a citimu prin jurnale inca urmatórele date respandite prin telegrafu: Comitetulu centralu revolutiunaru au emisu dóua proclamatiuni, un'a chiama la arme natiunea 'ntréga, ceealalta se adresséza câtra tierani, spunendule, ca pamenturile se voru impartì intr'altu modu, ca proprietarii sa se despagubésca din midilóce natiunale, sî ca veduveloru si orfaniloru celoru cadiuti li se voru dà pamenturi. Orasiele Pultosk sî Kutno se dîce ca suntu ocupate de revolutiunari; in Botzantyn fu ucisa militi'a de garnisona. Din Varsiovi'a se telegrafèza „jurnalului de Dresd'a“ ca s'a publicatu dreptulu martialu pentru toti, cari se voru prinde cu armele 'n mâna. Varsiovi'a e liniscita. Mesurile politiare se inasprifa, sî se 'ntrodusè sila umblârei cu lumin'a. —

Bandele revolutiunare au stricatu drumurile de feru sî au ruptu droturile telegrafice, incâtu scirile de-la Varsiovi'a la Petropole trebuie sa mérga prin Berolin'a. — Din Petropole se spune, ca Imperatulu cu ocasiunea unei parade militare au tînutu unu cuventu câtra oficeri, in care dîce, ca nu actisa pre natiunea 'ntréga, ca revolt'a e numai machinatiunea unei partide inemice, carea vrea sa restórne ordinea sî legea. Eu sciu, sa fia dîsu mai de parte, ca partid'a acést'a crede, ca si 'ntre voi va aflá tradatori; insa increderea mea in armata e nefrânta, ca ea mai multu decâtu ori cându alta data-si va face datori'a. Speru, a aflá acusi ocasiune, de a ne convinge, ca me potu lasá pre voi!“ Cuventulu facù órecare efectu sî fu insotitu de strigate de: Urá!

Jurnalulu de Petropole aduce in 25|13 Ian. urmatórele sciri din Varsiovi'a: Joi trecura bande de 1000 fetiori preste Vistul'a câtra padurile din Nasielsk. Facenduse recognoscintie prin paduri, se 'ntemplara atacuri fórte seriose la Plock, Plonsk, Kadzin sî Siedlce. Vineri se 'ntarira bandele pe malulu dreptu alu Vistulei. Unu regimentu le gonesce. In nóptea din 22. rebellii din Varsiovi'a atacara trupele, ce cantonau despartite, mai pretutindeni, ucisera ici colea sol-

dati sî navalira prin case. Despartieminteloru insa le succese a se intruní sî a alungá pre rebelii. Perderea trupeloru suntu 30 morti (intre cari unu colonelu), 90 raniti (inte cari unu generalu). Perderea rebelliloru e mare. S'a ordinatu in tóte pârti concentrarea trupeloru; preste totu regatulu e prochiamatu dreptulu martialu.

Nóptea din 22 spre 23 c. n. partid'a rev. o menise de nópte bartolomeica. Pe la mediulu noptii urmà totdeodata in tóta provinti'a ataculu asupr'a despartieminteloru cetatienesci (?) sî de trupe. Soldatii fura surprinsi sî sugrumati in asternuturi; insurgintii arsera satele cele aperate de soldati cu tóta poterea. In tóte pârtile fura refrânti insurgintii cu perderi mari, sî legea martiala fu prochiamata in totu regatulu.

Itali'a

In privinti'a legiunei unguresci, de carea le place concetatatieniloru nostri competinti a face atât'a vâlva, se scrie lei „Ostdeutsche Post“ din Alessandri'a: Legiunea costa acum cam din 600 fetiori, 80 oficieri sî totu cam atâtia elevi ai scólei din Cumeo. Cei mai multi suntu oficieri austriaci quietati. Dintre fetiori numai 150–180 suntu Magiari; ceialalti se tînu de cele mai felurite natiunalitâti. Cunoscintiele militare suntu lucru secundaru, de disciplinarea fetioriloru nu se pórta grija. Subordinatiunea e fórte debila, sî cas'a de pedépsa e totu plina. Intre legiunisti domnesce ura, invidia sî nemultiemire; de curendu neungurii din caus'a scaderei lefei rupsera insigniulu ungurescu de pe caciuli sî-lu calcara 'n picióre.

Greci'a.

Astadi, cându caus'a Greciei se crede a fi aprópe de deslegare, nu va fi fâra scopu, a face o scurta reprivire preste stadiele, prin care au trecutu. Regele Ottone din cas'a bavaresa, care ocupà tronulu grecescu 27 ani, vedemu ca atât'a devenise de urgisitu inaintea Greciloru, incâtu se repetîse cu dênsulu spectaculu, ce-lu vediuramu in anii din urma in Itali'a cu regele Francisc II. Elu adica fu surpatu de pe tronu sî alungatu din tiéra cu cas'a sea sî cu cei mai de aprópe ai sei. Déca regele au meritatu acésta ura din partea poporului elinu, ori déca poporulu acest'a a pastratu inca din vechime reu renumitele sele ereditâti de inconstantia, patima sî necredintia, sî impinsu de acestu caracteru au seversitu grav'a fapta, remâne sa judece istori'a; cea mai probabila e, ca ambe pârtile au gresitu: regele prin despretiuirea Greciloru sî prin favorirea cea órba a Germaniloru sei, Grecii iarasi prin iutiél'a sî precipitatiunea loru. Destulu ca tronulu Greciei devenì vacantu, sî Grecii prochiamara de Rege pre principele englesescu Alfredu. Acest'a insa nu potea priimí corón'a oferita, câci poterile protectice ale Greciei (Engliter'a, Franci'a sî Russi'a) se oblegasera inca 'n a. 1832. prin tractatu, ca devenindu tronulu elinu vecantu, principii din casele loru sa fia eschisi de-la candidatura. Acum semenau Grecii cu bróscele, ce umblau desperate cautându-si imperatu: principii din cas'a bavaresa se 'mbiau unii pre altii cu acésta onóre problematica. Engliter'a oferi corón'a veduvita fostului rege din Portugali'a, Dom Fernando; dar acest'a n'o priimi, ci multiemì prea frumosu pentru schimbarea pacinicei Lissabone cu vulcani c'a Atina. — Intr'aceea diplomatii nu desperara; câci de sî nu aflasera surcelulu, dar aflasera trùpin'a, din carea sa easa regele: acést'a fu famili'a duciloru de Coburg.

Ducele Ernestu, marele patriotu germânu, care 'n anii din urma, precum se sciá, stetù in fruntea patriotiloru idealisti sî a unei propagande latîte preste tóta Germani'a, pâna si intre studenti, ducele acest'a energiosu sî ambitiosu, cârui'a Caburg-Goth'a i se pare prea strimta pentru planurile cele inalte, ce le pórta, se dîce acum mai cu siguritate, ca e candidatulu din partea Engliterei, prin urmare sî priimituln din partea Greciei. Protestulu, ce dîcu jurnalele ca l'au facutu Russi'a in contr'a acestei candidature, sub cuventu, ca ducele Ernestu de Coburg—Goth'a totu asiá e de 'nruditu cu dinasti'a englesésca, precum e sî ducele de Leuchtenberg cu dinasti'a russésca, nu va avé efeptu, de óre ce a fi 'nruditu cu o dinasti'a sî a fi membrulu unei dinastii, nu e totu un'a. Admirabila 'ntr'adeveru e rol'a, cu carea betrânulu Palmerstan se pare ca va a 'nchieiá dîu'a vietiei sele diplomatice. Pe tronulu grecescu se suie unu inruditu alu familiei regesci englese, ducele Ernestu de Coburg; acestui'a-i urméza in ducatulu Coburgianu principele Alfredu din Engliter'a, sî neavendu Ernestu copii, Alfredu mâne poimâne totu póte fi rege grecescu. Câci atunci — firesce — nu mai e membru alu familiei englesesci, ci numai clironomulu lui Ernestu. Ce triumfu stralucitu fâra o picatura de sânge! —

Sciri mai nóue ne spunu, ca ducele Ernestu de Coburgu aru fi refusatu sî elu corón'a grecésca. Prin acést'a cresce de nou perplessitatea poteriloru in privinti'a aflârei unui candidatu. Faimele din Greci'a insufla grij'a sî fric'a unei revolutiuni interne. Guvernulu provisoriu e prea slabu. pentru de a sustîné ordinea, partid'a actiunara, ce sta subt influinti'a Russiei sî a Franciei, incepe a-si radicá capulu; d. Elliotu, tramisulu Engliterei, care fusese priimitu mai nainte de câte-va dîle cu atât'a entusiasmu, fu salutatu in ceste din urma cu musica de pisice. Nuorulu celu greu, ce prevestesce furtun'a, nesiguritatea proprietâtii sî a vietiei, stà tocmai deasupr'a Greciei.

Mai nou.

Tocma candu incheiâmu, ne sosesce nr. 2 din „Auror'a Romana.“ Salutamu cu bucuria intrens'a cu deosebire o poezióra neteda, cursa dupa asigurarea On. Red. din pean'a unei damicele romane.

Asemenea ne bucuramu, ca esistinti'a acestei foi aflamu a fi asigurata prin nr. abonantiloru. Recomandamu de nou, cu deosebire femeiloru romane, tiner'a fóia.

Adeverintia.

Noi subscrisii marturisîm, cumca caus'a intre D. Mihaiu Besan si D. Iulianu Grozescu s'a finitu in naintea nóstra pe calea onesta si conveniabile cu tóte conformitatile de onóre.

Pesta 21 Ianuariu 1863.

Stefann Perianu m. p. — E. B. Stanescu. m. p.
Simeonu Stoianoviciu m. p. — G. Ardeleanu m. p.

Pentru ajutorirea iuristiloru români, de-la academi'a c. r. din Sabiiu au mai incursu:

(Urmare din nr. trecutu).

Prin d. Axentiu Severu se tramite sum'a de 90 f., dintre cari 70 adunati prin staruinti'a On. D. Parochu Petru Truti'a din comun'a Cricau ne specificati, ear 20 f. prin staruinti'a d. notariu Nicolau Nestoru din comun'a Tibru, sî anume:

Dimitrie Sandru Parochu 1 f. Macavei Rusanu Curatoru 12 f. Alisie Rosiu Titoru 2 f. Petru Sandru Titoru 1 f. Ioan Beldianu Jude Com. 1 f. Alisie Giorgiu 14 x. Petru Rusanu 20 x. Simeonu Sim'a 20 x. Pavel Rusanu 60 x. Mathei Beldianu 10 x. Simeon Siandru a lui Petru 50 x. Gavrila Lupsianu 10 x. Todor Rusianu 10 x. Constantin Giorgiu 10 x. Dimitrie Rusianu 10 x. Filipu Rosiu 10 x. Mathei Grodia 8 x. Mathei Rosiu 20 x. Simion Iacsia 8 x. Ignatie Fretila 10 x. Vasilie Geldianu 20 x. Ioan Draganu 10 x.

Sum'a 20 f.

Pentru care generóse contribuiri se simte indatoratu, a aduce prin acést'a multiemita publica in numele celoru ajutoriti

Sabiiu in 17|29 Ian. 1863.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru de-la academi'a c. r. din Sabiiu.

67—2 **Loteria in folosulu seraciloru,**

Tragerea urmeza in 17|5 Febr. 1863.

Casciguri 1000 sî 100 galbini in auru,
100 „ 100 taleri de confederatiune,
100 florini in argintu,

sî o multîme de alte obiepte de auru, argintu, brontiu, porcelanu, sticla, etc.

2000 nimeritori, in pretiu la 40,000 florini.

1 sórte costa 50 xr.

Cine ia 5 sorti, capeta 1 gratis.

I. C. Sothen in Vien'a.

La comissiuni din afara se ceru epistole francate, sî pe deasupr'a 30 xr. pentru list'a de tragere la têmpulu seu.

Sorti se afla la redactiunea „Telegr Romanu.“

Corespundintia.

D. N. B. post'a din urma Tövis. In epistol'a DTale. din nenorocire a remasu afara loculu Spunene, unde esti?

P. in Rip'a. Ce e de interessu comunu, e bineventatu.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** — Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 7. ANULU XI.

Sabiiu 24. Ianuariu 1863.

Congressulu.

I.

Faim'a impartasîta in Nr. 98. 1862. alu „Telegrafului Romanu“, ca Escell. Sele, Archiiereii nostri din Tranni'a au facutu pasii cuveniti pentru conchiamarea unui congressu natiunalu, – a datu ansa la unele venturâri si desbateri prin foile publice ale acestei intrebâri âtâtu de importate pentru viéti'a nóstra politica sî natiunala. Sî anume avemu dinainte-ne unu articulu alu on. Redactiuni a „Gaz. Transs.“ publicatu in nr. 98. alu acelei foi, apoi unu articulu fâra semnatur'a numelui sî a locului in nr. 102. alu „Concordiei“ sî 'n fine o corespundintia a „Concordiei“ (Nr. 3. 1863.) din Fagarasiu, semnata cu liter'a R... Atâtu catalîmea corespundintieloru publicate in acésta materia, câtu sî lungimea têmpului, ce trecù de-la publicarea prin „Tel. Rom.“ a proieptului asternutu de Escellentiele Sele, Archiiereii Presiedinti ai conferintiei natiunale din 1861. ne face a crede, ca opiniunea publica a natiunei nóstre in privinti'a congressului proieptatu este in formare, ca prin urmare suntemu indreptatîti a ne re-'ntórce privirea asupr'a obieptului cestiunatu, parte pentru de a reasumá parerile straine, parte pentru de a desfasiurá sî parerile nóstre. O vom face acést'a, luându articulii pomeni i in rendu cronologicu, ear punctele comune dintr'ênsii pertractându-i intr'un'a.

„Gazet'a Transs.“ purcede de-la suppositiunea, ca acestu congressu, neavendu caracteru strictu natiunalu, nu va poté portá nici numirea de congresu natiunalu, prin urmare nu va poté representá vointi'a natiunei române. Câci, dîce acestu dîuariu, sî adunarea din 1861., ba ch'aru sî cea marétia din 1848., cá cându aru fi fostu mai multu improvisate sî impuse decâtu construite pe cale constitutiunala, se combatu din partea contrariloru nostri politici cá opulu unoru capete ambitióse, nici decatu insa nu se considera cá espressiunea vointiei generale a popopului. Cu tóte acestea insa „Gazet'a“ se 'nvoiesce cu cele 6. puncte d'antâiu, adica cu conchiamarea barbatiloru români din oficii de statu, ear in privinti'a preotiloru celoru 40, sî a onoratioriloru celoru 60. cere, cá alegerea loru sa se faca dupa cercuri prin poporu, tramitiendu-se din fiacare comuna barem câte unu alegatoru. Congresulu constituitu in modulu acest'a va fi apoi „icón'a omagiului sî a dorintieloru natiunei formalu representate; sî 'n modulu acest'a vom merge nainte, ear altmintrea nu. — Eata spiritulu programei espuse in „Gazet'a Transsilvaniei!“

— Corespundintele „Concordiei“ N. 102. din a. tr. afirma mai autâiu, ca congresulu e vointi'a comuna a natiunei române, carea va vedé intr'ênsulu „stéu'a conducatóre pentru viitoriu.“ Dar, cá sa dilucideze lucrulu mai bine, pune mai antaiu intrebarea, ca „unde se va tiné acelu congresu?“ apoi „ca cine voru luá parte la acelu congresu?“ In privinti'a punctului d'antâiu coresp. afla de bine a recomendá Armenopolea (Gherl'a) pentru casulu, cându congressulu aru fi generalu pentru toti Românii din Austri'a, ear Belgradulu ori Blasiulu, cându congresulu s'aru compune numai din representantii Româniloru din Tranni'a, adaugendu, ca „se 'ntielege firesce, ca Sabiiulu séu Brasiovulu nici la o 'ntemplare nu potu fi loculu congresului.“ — Acum vine la 'ntrebarea, ca cine sa ia parte la acelu congressu? Intrebarea acést'a o respunde asiá, ca totu Românulu trecutu de 20 ani s'aru cadé sa participe la dênsulu, insa dorere! acésta nu se póte; câci nu e têmpu si nu e nici locu pentru o adunare asiá colosala. Ei, sî asiá cine sa faca parte din congressu? Amploiatii, dîce, chiamandu-se ex offo, nu potu representá natiunea, câci la oficiele sele nu suntu alesi de natiune, ci denumiti de regimu. La congressu, dupa „T. R.“ aru vení a se conchiama vr'o 26 amploiati, 40 preoti sî 60 onoratiori, sî cându preotii cu amploiatii „aru dá mân'a“, atunci representantii poporului-adica onoratiorii corespundintelui-aru remané in minoritate, sî atunci congressulu n'aru mai fi congressu natiunalu. Mai departe crede corespundintele, ca nr. de 126 membrii e prea micu, câci de aru fi sa represente congressulu pre toti Românii din Austri'a, atunci acel'a aru trebui sa costea celu pucinu din 600, ear cându aru representá numai pre Românii transsilvani, celu pucinu din 200 membrii, pre cari aru trebui sa-i aléga poporulu sî sa-i provéda cu credintiunale. Alegatoru insa, sî eventualuminte sî alesu sa póta fi totu Românulu trecutu de 20 ani, care are possessiune séu venitu de 50 fl. pe anu sî e 'n usuarea drepturiloru politice. In casulu acest'a n'aru fi de lipsa denumirea cestui ori celui amploiatu ori preotu, ci poporulu si-aru alege pre barbatii sei de incredere, cari apoi intr'adeveru aru representá natiunea. Acésta procedere o cere libertatea constitutiunala, ear facendu-se altmintrea, congressulu aru devení o satira a libertâtii constitutiunale, ear decisiunile congressulu inumai atunci aru esprime vointi'a natiunei, cându cei chiamati ex offo aru remané in minoritate. —

Corespundinti'a din urma din „Concordi'a“ e 'ntr'adeveru numai unu resunetu din cele doua corespundintie numite, mai cu séma din a „Gaz. Transs.“, sî n'am potutu scóte altu ce-va din ea, decâtu trei lucruri nóue sî minunate: unulu ca amploiatii români suntu „pusi numai din mil'a Unguriloru sî a Sasiloru,“ altulu ca congressulu conchiamatu prin Archiierei aru fi numai privatu, alu treilea ca 'n senatulu imperialu nu-su representate popóre sî natiuni, ci numai „munti sî vâi.“ —

Acestea suntu parerile estte pân'acum in publicu despre congressulu natiunalu românu; dilucidarea loru o vom cercá in nr. venitoru.

Sibiiu 22. Ianuariu. Astadî se tînù siedinti'a lunara a Comitetului Asociatiunei trans. pentru literatur'a etc. sub presidiulu Eselentiei Sale D. Presiedinte, fiindu de facia dintre D. D. membrii: Canon. Papfalvi, Petru Manu, N. Popea, I. Antoneli, Sava B. Popoviciu sî D-r Nemesiu; apoi secret. secundaru I. Rusu, Casieriulu I. Brote sî Contr. A. Bacu.

Siedinti'a se incepù la 10 óre, cu cetirea protocolului siedintiei lunare din 4. Novemvre 1862., carele s'au verificatu.

Dupa aceea se insemnà spre sciintia, ca in lunele Decemvre 1862. sî Ianuariu 1863. din lips'a membriloru nu se potura tiné siedintie.

Se face intrebare in privinti'a improtocolarei sî sumarei pe venitoriu a obligatiuniloru de statu, sî adeca: ca sumasevoru acestea in moneta convent. ori in valuta austr.? sî se cerù opiniunea D. Casieru Brote, carele si-o sî dedu intr'acolo: ca obligatiunile sa se improtocoleze sî sa se sumeze cá sî pone acumu in valut'a austriaca, cu atat'a mai vertosu, cu catu in adunarea generala din Brasiovu, nu se decise nemicu in privinti'a acést'a; ceea ce se sî acceptà.

Se decise mai incolo, ca sa se asemnedie spesele de drumu ale d. d. membrii Papfalvi sî Antoneli, carii au pregetara a calatori in timpulu est'a de iarna dela Blasiu la Sibiiu, ceea ce inse laudatii Domni, din privire la fondulu celu micu alu Asociatiunei, nu acceptara, pentru ce li se descoperì multiemire.

Din partea cassei se arata starea de facia a Asociat., care este de 16,537 fl. v. a. ce se luà spre sciintia.

Sa aretara din partea secretariatului sî a altoru membrii, ca mai multe carti venite pentru Asociatiune, nu suntu registrate sî jacu pe mésa de mai multe luni. Se decise, a se admonia D. Archivariu la implinirea chiamarei sale in sensulu §-lui 14. lit. c. din statute.

Se cetesce o hartia a Guvernului tierei, in care se dîce: ca Comand'a milltara de tiéra din Timisiór'a 'lu aru fi recuiratu pentru o istoria naturala sî o carte de economia, romana, spre introducerea loru in scólele române granitiare din Banatu, sî despre cartîle acestea se intréba Asociatiunea, ca nu le are? se decise a se rescrie: ca Asociatiunea inca nu posede astufeliu de carti, sî ca aru fi bine, déca in. Guvernu s'aru indreptá cu intrebarea acést'a la Ordinariatile romane concerninte.

Pretiulu protocolului adunarei gen. din Brasiovu tiparitu deja, se defige in 60 xr. v. a. cu aceea, ca sa se incunosciintiedie DD. Colectori prin diarele romane, ca se aflu de vendiare in cancelari'a Asociatiunei, sî sa binevoiasca a aduná prenumeranti.

(Continuarea, fiindu nr. de astadi gat'a de tipariu, suntemu siliti a o lasá pe nr. urmatoru. Red.)

Sabiiu in 21 Ian. Universitatea natiunei sasesci in siedinti'a sea din 31|19 Ian. s'au ocupatu cu aflarea modalitatii, dupa care sa se faca alegerile personale pentru tribunalulu apelativu din Sabiiu. Nu suntemu in stare a reproduce in strimtele colóne a le foiei nóstre pertractarile acestei siedintie din punctu in punctu, ci ne marginimu, a impartasí momentele cele mai de frunte, care ni se paru a fi urmatórele: Fiecare propunere ternala sa se faca deosebi prin alegere, predandu-se bilete de alegere. Balomiri cere, a se face tóte propunerile deodata; Macellariu sî Orosu lu spriginescu, dar remanu in minoritate. Mai antaiu sa se faca alegerile pentru postulu de Vicepresiedinte, apoi pentru Consiliari. Pentru de a fi primitu in propunerea ternala, se cere maioritate absoluta de voturi.

Domnii deputati români ceru maioritate de voturi relativa, dar remânu in minoritate; iar alegerea prin maioritatea de voturi absoluta se priimesce, modificandu-se mai deaprópe.

Propunerele ternale sa se substearna Mai. Sele Imperatului pentru denumirea Vicepresiedintelui si a Consiliariloru din sirulu celoru propusi dupa §. 6. din statute. In privinti'a paragrafiloru 6 si 7. se nasce o desbatere viia, la carea se impartasiescu mai toti deputatii; maioritatea priimesce propunerea lui Lassel, cá §. 7. sa se stérga si in §. 6. sa se lase afara cuvintele: pentru ocuparea primara, sî sa se adauge: reservanduse motivarea mai de parte a acestei modificatiuni in representatiune. Balomiri cere, ca in §. 8. alu statutului cuvintele: fâra deosebire de natiunalitate si religiune sa se puna: cu privire la natiunalitate sî religiune. Orosu spriginesce propunerea; asemenea Macellariu, cest'a din urma adaugendu, ca candidatii de oficiulu judicialu sa scie vorbi sî scrie limbele patriei. Dr. Tincu sprijinesce propunerea; Lassel o combate; Românii remanu in minoritate; Balomiri insinua votu separatu.

In fine se decide in urm'a punctului finalu alu referintelui cererea infiintiarei unui a 6-lea postu de Consiliaru, ce o motivéza refer. prin dés'a absintia a Procomitelui, pentru care postu in urm'a proieptarei lui Gull se sî decide alegerea ternala. Procomitele enuncia, ca in siedinti'a cea mai de aprópe se va procede la alegerea personalului de tribunalu, face a se citî o lista a candidatiloru sî provóca pre membrii a o completá. Thalmann in urm'a intrebarei, déca erariulu va portá spesele tribunalului dela infiintiarea lui? se provóca a formulá sî a motivá o rogare, cá erariulu sa pórte sî spesele justitiei dela desfiintiarea tribunalului apell. c. r. incóce.

Siedinti'a publica
a

Universitatii natiunei sasesci tînuta in 3 Febr. (22 Ian.) 1863 sub presidiulu d. procomite sî cons. gub. Conradu Schmidt.

Citirea sî autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta.

Gull sî Balomiri ceru unele modificatiuni stilistice in protocolu.

Procomitele trece la ordinea dîlei, carea e alegerea personalului pentru tribunalulu apellatorialu in Sabiiu, sî doresce, cá alegerile sa se faca intr'unu modu, prin care sa se ajunga scopulu celu inaltu, ce depinde de aceste alegeri.

Pasîndu-se la alegerea Vicepresiedintelui, reporta Herbert 17, Bolog'a 12, Kirchner 11 voturi, cari dara remânu a se propune; voturi mai pucine au avutu Plecker 9, Schneider 7, Br. Milius 3, Macellaru 2, Alduleanu 1, Dunc'a 1.

Trecendu-se la alegerea consiliarului I. se afla, ca s'au alesu Scheider cu maior. abs. de 16 voturi, sî alegendu-se dupa hotarirea din siedinti'a trecuta acei'a, cari cascigasera maioritate de voturi numai relativa, sî a dou'a óra: ese Schwarz cu 17, sî Wagner cu 14; - cari remânu a se propune; voturi au mai raportatu Bömches 11, Macellaru sî Haas câte 5, Br. Milius sî Balomiri câte 3, Gatanu sî Meister câte 2, Lassel, Spech, Löw sî Brecht câte 1.

Pentru postulu de consiliaru II se alege cu maioritate absoluta de 12 voturi Löw; apoi candidându-se a dóu'a óra intre dd. Lassel sî Macellaru cu câte 7, Henrich sî Welter cu câte 5, resulta cu maioritate abs. Henrich cu 15. sî votându-se sî a trei'a óra intre dd. Macellaru sî Welter, cari raportasera maioritate de voturi relativa, cel'a de 10, cest'a de 9, se alege Macellaru cu 13. Welter remâne cu 8.

Pentru postulu de consiliaru III capeta maioritatea voturiloru absolute numai Lassel cu 17; sî asiá votându-se a dóu'a óra intre Schmidt sî Lupini cu câte 6 sî intre Br. Milius sî Berger cu câte 5 voturi, se alege pentru loculu alu doilea Berger cu 18 sî pentru alu treilea Lupini cu 12 voturi.

Pentru postulu de alu patrulea consiliaru se alege in loculu d'antâiu Binder cu 13; asiádara cu maioritate absoluta; dintre cei cu maioritate relativa se alegu in urm'a unei votâri nóue in loculu alu doilea Eitel cu 18, in alu treilea Haenel cu 13.

Pentru postulu de cosiliaru alu cincilea se alegu Bömches cu 16, Brecht cu 13 sî Kroner cu 11 voturi.

Pentru postulu alu sieselea de consiliaru, care in urm'a propunerei Universitâtii sa se creeze, se alegu Meister cu 13 sî Haas cu 12 prin maioritate absoluta de voturi. Ear in urm'a alegerei a dóu'a Mangesius cu 12 voturi. Br. Milius la acésta a dóu'a votare remase in minoritate cu 9 voturi.

Siedinti'a se 'ncheià la 2 $\frac{1}{2}$ óre.

Vien'a. In diet'a Tirolului s'a infatîsiatu in dîlele trecute unu actu fórte momentosu. Archiepiscopulu de Brixen, de Trientu impreuna cu mai multe autoritâti bisericesci facura o propositiune pentru modificarea patentei protestantice pentru Tirolu, in carea se pretinde, cá sa nu se conceada a se mai formá in tiéra vreo comuna protestantica, ear protestantii, cari traiescu in Tirolu, in privinti'a spirituala sa se alature langa cea mai deaprópe comuna din Austri'a, sustînendu-se insa dreptulu de eserciarea privata a religiunei. Cumperarea de bunuri immobile din partea protestantiloru sa se conceada din casu in casu prin o lege a tierei.

Din pertractârile dieteteloru inregistrâmu in terminii cei mai scurti urmatórele:

Diet'a Silesiei se ocupa cu afacerea infiintiârei unei bance filiale pentru tiéra.

Diet'a Stirieí pertracteaza caus'a inbunatatîrei scóleloru populare si asigurarea granitiei decâtra Ungari'a sî Croati'a pentru epidemiile de vite; in fine diet'a Carintiei cu preliminarele speseloru tierei.

Dieta din Galiti'a, dupacum ne spune „Bucovin'a“ se ocupa in siediti'a 7. cu cestiuni de limba, de stipendii, de salarisarea deputatiloru sî de scól'a de fauria diu Leopole.

„Lloydului de Pest'a“ se scrie din Vien'a in 30|18 Ian., ca se ascépta cu órecare incordare rescriptulu, ce are sa urmeze la adress'a comit. Solnocului din launtru. — La Cancellari'a aulica transsilvana se socotesce cá unu ce siguru, ca diet'a transilvana se va adunná in primavér'a urmatóre. — Assemenea e probabila sî convocarea congresului romanescu din Tranni'a, dar pertractârile in pri-

vinti'a acést'a inca nu-su finite. In cercurile Cancellariei aulice transsilvane se astépta cu siguritate, ca congressulu acest'a se va dechiará pentru patent'a din 26 Febr.

„Lloydului de Pest'a" i se scrie din Vienn'a in 29|17 Ian: Precum intielegu, rogarea capiloru bisericesci a Româniloru transsilvani pentru tînerea congressului romanescu proieptatu s'a sî pertractatu sî decisiunea r. Cancelarie aulice transsilvane va fi pentru concessiunea congressului. —

Acelu iasi jurnalu i se scrie in privinti'a representatiunei Solnocului dinlauntru, ca afacerea acést'a atât'a se parù de importanta, incatu operatulu prelucratu de Cancelari'a aulica se asternì consiliului imperialu spre cercare sî darea de parere; de aci pro ine intardîarea, ce s'a lacutu in acésta causa.

„Lloidului de Pest'a" se scrie din Vien'a in privinti'a drumului de feru Oradea mare-Clusiu, ca comitetulu aceluia are sa se puna in pertractatiuni cu comitetulu ofic. pentru drumurile de feru, pentru de a dá impartasîri mai de aprópe despre proiectu, medîlócele banale de care dispune, sî despre modulu garantiei procenteloru. Mai depate i se spune, ca rogamintea, ce o substernù Maiestatei Sele comitetulu ungaro-transilvanu sî carea este subtratulu consultariloru din 24 Ianuariu, la care luà parte si d. Ministru de comerciu (vedi „Tel. R." nr. 6) nu aru fi avutu temeiu indestulatoriu, spre a se potea aduce o decisiune meritoria. Prim'a conditiune, de a se aretá prin rugaminte capitalele trebuincióse pentru cladire, nu se implinì, sî un'a din cerintiele ce se-aru face Comitetului respectivu, aru fi cá sa arete capitalele necesarie de cladire; a dou'a aru fi impartasirea planului de cladiru sî a tree'a precisiunea mai deaprópe a cererei pentru garanti'a de procente. —

Ungari'a.

Pesta in Ianuariu 1863.

(M. B.) Stralucitatea sa D. Iosîfu Pop-Selagianu, noulu Episcopu a diecesei de Oradea Mare in caletori'a sa din Vien'a catra casa se opri si in Pesta. O parte a tenerimei, intielegandu, ca Stralucitatea sa se afla in capital'a Ungariei, se repedì indata a-i aduce felicitarile cele mai cordîali la postulu acestu innaltu a Stralucitatii sale.

In respunsulu catra tenerimea gratulatóre Stralucitatea sa se folosî de esprimatiunile cele mai patrîotîce si natiunali dechiarandu-se deodata, cà tóte nesuintiele sale vor fi indreptate spre binele si fericirea poporului romanu, va intrebuintiá tóte medilócele spre radicarea lui la trépt'a proposirei in cultura etc.

Noi din parte-ne inca-i gratulâm, si rogâmu pre Atotu-potîntele sê-lu traiasca intru multi ani cu sanetate duratóre, ca chiemarea cea frumósa a unui pastoriu sê o póta implini dupa dorintiele turmei sale, pana atuncea sê póta fi conducatoriulu poporului seu, panacandu va pastrá in peptu-si sentiemintele cele mai curate pentru fericirea acestui-a!

Stralucitatea sa cu asta ocasiune tenerimei gratulatóre a cinstitu 20 f. v. a.

Precum intieleseram si scim din isvóre autentîce, Stralucitatea sa s'a detiermuritu a intreprinde o caletoria mai lunga pana la resiedinti'a pontîficelui — in Roma.

Noî, ce e dreptu, nu suntemu competînti a scirici mai departe causele sî scopulu caletoriei acestei-a, precum nici aceea, ce va avé de a face acolo Stralucitatea Sa, insa credem, cà binecuventarea Pontificelui nici decâtu nu se póte privi de unu motivu atâtu de ponderosu in asta privintia, cu atâtu mai tare, cà-precum scimu-pana acuma nici unu Episcopu gr-rom. nu s'a ostenitu asia departe pentru de a poté fi santitu. Blasiul e cu multu mai aprópe decâtu Roma; apoi de alta parte ne cam témem, ca nu cumva S. scaunu din Roma, radiemandu-se pe usu mai târdiu din acestu unulu casu sé-si formedie unu cutare dreptu de a polti séu dóra a si pretînde ca episcopii romani de relegea greco-romana sê se santiésca in Roma. Noi trebue se fim precugetatori, sê incungiurâmu tóte momintele, prin cari am poté dà ocasiune alto'ra de a se amestecá ori si candu in viéti'a nóstra natiunale, cîci influinti'a spiretuale séu morale usioru se póte preface intru influintia natiunale, d'in usu usioru se póte face abusu, precum asta avem nenorocire a o esperia si pana 'n dióa de adi.

Fericirea poporului nostru insedarn o vom cautà noi in protegiarea strainiloru, noi de noi intre marginile patriei nóstre trebue sê ne apucâm de tóte medilócele salutarie pentru unu viitoriu mai favoritoriu, cîci „sórtea nóstra e data in mân'a nóstra"

Intr'altele am sê comunicu scirea imbucuratóre, cà D. Alesandru Romanu astadi in 31. Ianuariu c. n. depùsa juramentulu ca profesoriu de limb'a si literatur'a romana la Universitatea de Pest'a; sperâm cà inca in semestrulu acest'a de iérna-si va incepe prelegerile din gramatic'a si iiteratur'a romana, - la cari va grâbi si o multime de teneri magiari dela universitate.

Jurnalului „Pesther Lloyd" i se scrie din Viena, cà rogarea archiereiloru poporului romanu din Transilvania pentru tienerea unui Congresu romanu a fostu pertractata, Cancelari'a aulica a Transilvaniei va decide pentru tienerea Congresului." (Scirea din urma adusa sî de noi. Red.)

In privinti'a dietei imperiale ungare (ungarische Reichstag) se scrie lui „Pesti Naplo" din Vien'a, ca aceea preste pucinu va vení la pertractare in svatuírile ministeriale, barem sî numai intr'atât'a, incâtu se va pune Cancellarului ungaru intrebarea, pe cându cam crede dênsulu, ca va fi cu potintia conchiamarea eii? Mai nerabdatori suntu in privinti'a acést'a br. Lichtenfels sî cont. Nádasdy, cari aru vrea sa puna capetu stârei actuale, dar intr'unu modu, pentru care mai ca nu li amu multiemí. —

„Hon" spune, ca industriarii ungari, ce tramisesera produpte de ale istetîmei sele la espusetiunea generala din Londr'a din anulu trecutu sî raportasera medalie, suntu provocati din partea Ministeriului c. r. de comerciu, a merge la Vien'a, unde se voru impartî premiele. Fói'a amintita combate acésta mesura, ce rapesce industriariloru fâra folosu bani sî têmpu, sî pretinde, cá premiele cascigate sa se tramita la comitetulu centralu pentru Ungari'a, (carea scimu ca capetase la espositiunea din Londr'a unu locu deosebitu pentru contingentulu seu. Red.) sî imparîrea loru sa se faca in Pest'a. — „Lloydulu de Pest'a" adauge, ca dupa scirile, ce le are, s'au sî facutu pasi, pentru de a se face impartîrea premieloru in Pest'a.

Caransebesiu in 10|22 Ian 1863.

Pre onorate Domnule Redactoru!

La provocarea domnului autoru anonimu a opusculului „Istoria besericei romanesci" nu amu intrelasatu indata a aduná prenumeranti, inse deschidiendu foia de prenumeratiune intre domnii oficieri, spre miraremi fú ca se retragu cu totii, din caus'a ca e anoníma. Deci la provocarea a dou'a a domnului autore din N-rul primu al Telegrafului Romanu m'am hotaritu a luá asupram 50 de esemplare spre vendiare, cu acea obligaciune, cá pretiul se-lu depunu dupa ce voiu fi impartîtu esemplarele, de oarece sciu, ca nimeni nu-mi va dá banii mai nainte, pana ce nu-i voiu inmanúa opusculului.

Ve rogu asia dara in privinti'a aceast'a a incunoscintià pre domnulu autore la timpu, pentru cá se se scie orientá in privinti'a tipariului, cu acea observatiune, ca de-mi va succede, voiu se-i cascigu si mai multi cumperatori.

Sunt al Domniei Tale cu toata stim'a

Andreeviciu m. p.
Directoriu

Credemu, ca prin acésta publicare n'am vatematu discretiunea, ce suntemu datori unei epistole private. Scopulu ni-a fostu parte a 'n curagiá pre p. t. d. autoru, aretându-i, ca apelulu lui câtra publicu n'a resunatu in desiertu, parte a miscá pre d. autoru, a se dechiará la cele observate, pe cale publica ori privata. Red.

Istria. Din o corespondintia a „Presei," relativa la imprejurarile Italieniloru si Slaviloru din aceasta tiéra, estragemu urmatórele: Episcopulu Dobrila propuse in diet'a tierei, ca protocólele de siedintia sa-se publice sî in limb'a slavóna, dara aceasta a lui propunere fu respinsa din caus'a diferintiei dialecteloru slavice sî a neinsemnatului gradu de cultura intre Slavi. Corespondintiele numitei foi dechiara aceasta respingere de injusta, basandu-se pre preponderanti'a elementului slavonu in aceasta tiéra sî pre acea imprejiurare, ca ori sî care slavonu e in stare a pricepe mai bine dialectulu iliricu decatu celu italianu. Se voru fi aflandu in ori si care comuna vre-o doi trei ómeni. vre-unu preotu séu invetiatoriu, carele celoru necunoscatori de cititu sa le ceteasca protocó-

lele. Dice mai departe, ca Italienii despretiuesca prétare tenacitatea caracteriului slavonu, déca credu a poté italienisá pre Slavoni in tipulu aretatu, si incheia cu atirmatiunea, ca prin astufeliu de pretensiuni injuste s'aru dá locu numai unei reactiuni ingrozitóre, sî ca Italienii aru face cu multu mai bine sa lase sa fia tiér'a aceea ce este, — adeca austriaca.

Principatele romane unite.

Bucuresci in 15 sî 16 ale lunei curente se continuara siedintiele camerei din Romani'a. Intreag'a sessiune din dîlele prementiunate fu, dupa cum se esprima insusî „Romanulu“ de mare gravitate. Ne pare reu, ca pentru ingustimea colóneleru acestui diuariu nu ne e cu potintia a reproduce in totu cuprinsulu loru cuventarile diferitîloru oratori. Ne marginimu numai a inregistrá cá lucrulu essintialu, ca obieptulu, impregiurulu caruia se invertira diferitele discussiuni si carele provocà infocate desbateri, fu proieptulu de lege pentru unu creditu de 150,000, lei, pentru care proieptu unii dintre membrii adunarei opinara de a se intórce acest'a la o comissiune a cercetatória, eara altii contra Siedintiele se inchieiara cu punerea la votu a propunerei de inapoiarea proeptului la sectiune, carea se sî primi. —

Consululu italianu din Bucuresci curendu un'a dupa alt'a a insinuatu in contr'a „Romanului“ dóua procese pentru vatemarea guvernului seu. Celu dintâiu s'a finitu in favórea „Românului, celu de alu doilea curge inca.

Russi'a.

Ceea-ce foile russesci la 'nceputu se sileau a aretá ca e o simpla revolta, urmarea ne 'nvétia a cunósce cá revolutiune, ce cresce pe dî ce merge. Regimulu totu mai multu trebuie sa se convinga, ca revolutiunea are câmpu fórte latu, sî sa se téma, ca acel'a nu se va angustá lesne, ci mai curendu se va largí sî mai tare. Revolutiunarii suntu imprasciati prin tiéra in bande mici, incontr'a câror'a militi'a russésca, a cârei fortia stà in multîme, in massivitate, operéza fâra mare efectu. Nici chiaru in cercurile optimistice din Varsiovi'a nu se crede, ca revolutiunea se va poté sugrumá inainte de vr'o trei luni. La cererile comandantiloru militari, de a li se tramite din Petropole ajutóre, s'a respunsu, ca nu e cu potintia. Afara de aceea in Varsiovi'a trebuie sa fia garnisóna tare, câci nu se scie ór'a, in carea póte irumpe foculu sî ací. Totu mai tare insa se aréta caracterulu celu seriosu, ce-lu are acésta revolutiune pentru intrég'a impetatîa russésca, carea preste totu se pare a fi subminata de tendintie democratice. —

Intre conducatorii revolutiunei se pare ca se distingu tinerii poloni, ce studiasera artea militara in scól'a polona fosta in Genu'a. De va fi asiá, apoi se póte vedé sî de ací, câtu de perverse suntu câte odata lucrurile omenesci. Un'a din conditiunile, cu care Russi'a se 'nduplicà a recunósce regatulu Italiei, fusese desfiintiarea acestei scóle. Gubernulu din Turinu nu 'ntardîà a satisface indata acestei dorintie. Scól'a se 'ncuià, sî elevii se 'mprasciara in catrâu ii dusera ochii, ear guvernulu russescu cu tóte acestea se pare ca nu si-au ajunsu scopulu.

Engliter'a.

Precum se aude, Cabinetulu englezescu, dupa ce Ducele Ernestu de Coburg-Gotha a refusatu corón'a grecésca, cugeta a propune cá candidatu pre Principele Leiningen. Dealta parte iarasî de suna, ca Ducele de Aost'a e propusu pentru tronulu Greciei sî ca Engliter'a sprijinesce accasta propunere la casu, cundu candidaturele principiloru germani nu aru succede.

Pentru ajutorirea iuristiloru români, de-la academi'a c. r. din Sabiiu au mai incursu:

totu prin staruinti'a P. On. D. Protopopu g. cat. alu Sabiiului Ioanu V. Russu 4 f. v. a., sî anume 2 f. de-la comunitatea bisericésca din Ocn'a Sabiiului, sî 2 f. de-la comunitatea bisericésca din Orlatu, pentru care aduce multiemita publica

Comitetulu juristiloru.

NB. Intre cei binemeritati pentru colect'a din Cricâu, publicata in Nr. trecutu, vine a se pune pe lânga P. Petru Truti'a sî d. Grigoriu Mezei. —

Redactiunea.

Literariu.

Tocmai ne sosi sî fasciór'a pentru Ianuariu 1863. din „Tesauru de monumente istorice pentru Romani'a etc. de d. A. Papiu Ilarianu. Ea cuprinde capete estrase din „Istori'a tempului seu (1546-1607) de Iacobu Augustu dn Thou séu Thuanu, capete, ce, se referéza la istori'a Românîloru, sî cu deosebire la domnirea lui Mihaiu Bravuiu. — Ne plinimu o datorintia de consciintia, recomandându patriotiloru nostrí acestu adeveratu „Tesauru“ sî cu acésta ocasiune spre deosebita consideratiune. —

Inca o fóia româna in 1863! Tocmai priimimu fói'a de prenumeratiune la „**Speranti'a**,“ fascióre sciintiefice-beletristice. Consciinti'a sî procederea nóstra de pan'acum ne suntu martore, ca noi salutámu cu viia bucuria totu, ce ne póte prevestí vreunu folosu publicu in ori sî ce directiune. Consciinti'a insa sî procederea de pan' acum ne sunt martore sî despre aceea, ca reprobámu cu seriositate ne 'nvingibila ori ce 'ncercare prematura, ori ce intreprindere fâra basa solida, ori ce-cá s'o numimu asiá — trecere de têmpu literaria. Am salutatu cu 'nceputulu anului curinte „Auror'a Româna,“ câci cunosceamu trebuinti'a, planulu sî prospectele eii; ne pare reu, ca acésta salutare n'o potemu estinde sî asupr'a „Sperantiei,“ carea dupa parerea nóstra nu are, nu póte avé multa sperantia de esistintia. Recunóscemu cu placere bun'a intentiune a dd. intreprindiatori, de a conlucrá pentru binele publicu, dar nenorocirea e, ca nu ne unimu cu dd-loru in privinti'a midilóceloru. Câci pecându ddloru credu, ca concursulu seu la inaintarea binelui publicu -lu potu manifestá mai bîne prin edarea unei scrieri periodice, noi am reclamá concurinti'a-le la foile române, ce esista; câci esperiintia ne a convinsu, ca nu risipirea, ci concentrarea poteriloru face adi trebuinti'a cea mai mare poporului nostru. Credemu, ca nu numai „Aur. Rom.“, a cârei problema e tocmai identica cu a fiitórei „Sperantie“, dar sî celelalte foi române din Austri'a suntu deschise pentru totu, ce tinde la acoperirea unei adeverate trebuintie, ori politice, ori istorice, ori pedagogice, ori belletristice, - cu unu cuventu a ori ce trebuintia adeverata. Sî asiá dd. intreprintiatori Emericu B. Stanescu sî Iulianu Grozescu, contribuindu la foile, ce sustau, credemu ca mai bine aru poté a-si desfasiurá sî formá modulu cugetârei sî alu vorbirei sele, cu atât'a mai vertosu, câci, pecâtu scimu, ddloru suntu inca studinti. In modulu acest'a dara suntemu convinsi, ca mai bine aru servî sî pre „dulcea nóstra natiune,“ sî sî pre sine, decâtu tînendu Românîloru prelegeri demostenice sî „apellându la cele 12 millióne de Români, cá sa le fia ajutoriu.“ — Cu acestea credemu ca ne am plinitu datorinti'a sî câtra publicu, sî catra ddloru, datorinti'a cea mai sânta sî mai simpla: de a spune adeverulu.

Redactiunea „Telegr. Rom.“

67—3 **Loteria in folosulu seraciloru.**

Tragerea urmeza in 17|5 Febr. 1863.

Casciguri 1000 sî 100 galbini in auru,
100 „ 100 taleri de confederatiune,
100 florini in argintu,

sî o multîme de alte obiepte de auru, argintu, brontiu, porcelanu, sticla, etc.

2000 nimeritori, in pretiu la 40,000 florini.

1 sórte costa 50 xr.

Cine ia 5 sorti, capeta 1 gratis.

I. C. Sothen in Vien'a.

La comissiuni din afara se ceru epistole francate, sî pe deasupr'a 30 xr. pentru list'a de tragere la têmpulu seu.

Sorti se afla la redactiunea „Telegr Romanu.“

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 8. ANULU XI.

Sabiiu 27. Ianuariu 1863.

Congressulu.

II.

Déca „Gaz. Transs.“ crede, ca congressulu Românilor transsilvani s'aru pote numí congressu natiunalu numai atunci, cându membrii chiamati la elu aru fi alesi intregei natiuni din Austri'a séu dintr'o provintia macaru, sî aru fi representantii intregului poporu, alesi de elu insusi cá mandatari: apoi a pronuntiatu unu dreptu, care nu se va poté combate de nimenea din lume. Paguba numai, ca „Gazet'a“ a trecutu cu vederea dóua 'mpregiurâri: un'a ca Românii din Austri'a numai in a i n t e a r e g i m u l u i s î i n a i n t e a l o r u i n s î s i s u n t u n a t i u n e“, ear naintea legiloru patriei, precum potemu audî sî vedé in tóte dîlele, nici ca esista inca „natiune româna politica“; alt'a, ca „natiunea româna“ din Tranni'a adunarea sea din 1 Ian. 1861. o-a privitu-sî o privesce sî acum cá a d u n a r e n a t i u n a l a, cá i c ó n' a d o r i n t i e l o r u n a t i u n e i r o m â n e din Tranni'a.

De aceea cându „Gaz. Transs.“ ignoréza ceste doua 'mpregiurâri n e c o m b a t u t e i n c a d e n i c i u n u Românu, aduce-si ea óre aminte de consecintiele, ce se potu, ce trebuie sa se traga de acî? Ce felu? Pentruca compatriotii nostri adunarea nóstra n'aru voí s'o recunósca, pentru aceea sa n'o recunóscemu nici noi insine? Au dóra crede „Gazet'a,“ ca déca aceea s'aru face pe cea mai lata basa constitutiunala, aru aflá aprobarea acelor'a, cari in veci sî 'n pururea ne scotu ochii totu cu dreptulu istoricu? Déca o póte crede „Gazet'a“ acést'a, apoi dieu o invidiâmu pentuu optimismulu, in care se légana. Pre noi esperiinti'a cea trista de 15 ani ne-a 'nvetiatu altmintrea. Ne-a 'nvetiatu adica a crede, ca Românulu n'are de a sperá nimicu de-la altii, ci dupa Domnedieu sî regimulu seu legitimu numai de-la tactulu, energi'a si poterea sea. Poporulu românu nu traiesce astadi intr'unu evu de auru, ci traiesce 'ntr'unu evu de feru sî de arama, unde tóta urm'a, ce o propasiesce, trebuie sa si-o elupte prin sudórea cea crunta a fetiei sele. Ce s'aru fi alesu de noi, déca scrupulii „Gazetei“ din 1862. aru fi legatu mânile nóstre in 48? in 61? Insa e sî unu testimoniu de slabitiune, déca pe cerbici'a concetatieniloru nostri vom pune prea mare pondu. Nu trebuie sa trecemu cu vederea, ca Românulu adunarea din 48, sî assemenea cea din 61. le privesce de cele mai legitime din lume, câci s'au facutu cu scirea sî cu voi'a lui, sî cu scirea sî aprobarea guvernului legitimu. Nu trebuie sa trecemu cu vederea, ca acestu guvernu a recunoscutu legitimitatea adunâriloru mentiunate, s'a adressatu câtra capii loru, a respunsu la cererile loru, a p r o c h i a m a t u p r e p o p o r u l u r o m â n u d i n T r a n n i' a i n t r' u n u a c t u p u b l i c u sî s o l e n n u d e n a t i u n e.—

Dar sa dîcemu pentru unu momentu sî noi, cá contrarii nostri politici, ca ceste dóua adunâri suntu illegale. Atunci intrebâmu numai unu cuventielu: Pe ce ne basâmu noi astadi? Respunsulu nu póte fi atunci altulu, decâtu: Pe nimicu! —

„Gazet'a“ va mai departe unu congressu facutu pe drumulu alegeriloru, cá in modulu acest'a congressulu sa póta fi representanti'a completa sî competinte a natiunei. Sî ací are „Gazet'a Transs.“ dreptu; insa preste punctulu celu mai greu trece 'n tacere sî se face a nu sci de elu. Noi insa scimu sî prea scimu. „Gazet'a“ aru fi fostu datóre nu numai a spune, ca fiitorulu congressu sa se construeze pe basa de alegeri - lucru, ce-lu sciamu cu totii - ci a aretá o modalitate, de unde sî cum sa se purcéda. Cine sa escrie alegerile? Cine sa arondeze cercurile electorale? Cine sa esecuteze alegerile? - acestea suntu 'ntrebári, la care noi din partene celu pucinu nu potemu aflá respunsu multiemitoru, de-sî nu suntemu amicii octroiriloru, ci ai unei praxe, de carea sî pan' acum destulu de bine ne am folositu. Catu pentru 'ntrebarea d'antêiu, unde are natiunea nóstra din Tranni'a, câci pelânga dêns'a avemu sa ne marginimu - organulu seu supremu? Unde are ea o representatiune oficiósa? Unde are unu senatu, o universitate - ori numesce-o cum vei voí! - o iurisdictiune publica? - Ear ce se atinge de cestiunea a dóu'a sî a trei'a, unde suntu organele romanesci, de care aceea, cându o - am avé - sa dispuna la o alegere, ce aru fi sa se faca? Cu câtu mai multu assemenâmu pretensiunea „Gazetei“ cu starea actuala a lucruriloru, cu atât'a mai strania ni se pare utopi'a aceea, prin carea se perde ea. Au nu scie sî „Gazet'a,“ cá sî ori care Românu transsilvanu, ca din tóte districtele comitatense sî scaunale ale tierei d'abiá 4—5 au in fruntea sea capi români? Ca suntu o multîme de cercuri, in care Românii nu numai n'au nici unu representatu de influintia, ci dóra nici unu scriitoru la oficiu? Prin cine sî pentru cine sa se facu acolo alegerile? Dato ast non concesso, ca s'aru poté oblegá capii districteloru de ori ce natiunalitate la punerea 'n lucrare a acestoru alegeri, - vom predá alegerile acestea mai bucurosu amploiatiloru de natiunalitate straina, decâtu sa lasâmu alegerile la consciinti'a de Români si de preoti a veneratiloru nostri Archiierei?

Cu acést'a insa venimu la altu punctu momentosu, care atâtu „Gaz. Transs.“, câtu sî dd. corespundinti ai „Concordiei“ l'au trecutu cu vederea. Deputatiunea româna din 1860. in suplic'a sea maiestatica din 30 Dec. 1860. ceruse intre altele in pt. VI. concederea unui congressu natiunalu sub conducerea celoru doi Archipastori, care apoi s'a sî concessu sî s'a sî tînutu in forma de conferintia natiunala româna in 1—4 Ian. 1861. Acésta conferintia indata in siedinti'a sea d'antâiu a votatu Esc. Sele Archipastoriulu multiemita publica pentru jertfele aduse in interessulu binelui publicu alu natiunei sî s'a dechiaratu in modu solenelu sî cu unanimitate, ca „priimesce asupr'a sea solidaritatea in tóte lucrarile ambiloru Archipastori, c e l e a u f a c u t u sî c e l e v o r u f a c e in interessulu natiunei române, sî ca le va dá barbati permanenti lânga dênsii, pâna cându natiunea româna-si va cascigá dreptulu seu de natiune politica.“ — Prin ce óre au meritatu veneratii presiedinti ai acelei adunâri aceste voturi de ne 'ncredere respandite prin jurnale publice?

Scie dóra „Gaz. Transs.“ din vreo divinatiune, ca Archipastorii au pasîtu la acésta programa dupa arbitriu sî fâra de ase fi contielesu mai nainte cu acei barbati de incredere ai natiunei, cu acei membrii ai comisiunei permanente, cu cari le au iertatu tempulu sî loculu a se cóntielege? Marturisimu, ca nu cuprindemu politic'a aceea, dupa carea unu omu privatu, fia ori sî cine, are cutezarea de a atacá-câci pân la restornare sperâmu, ca nu va vení! — decisiunea cea matura sî solenela a unei adunâri natiunale. Ear déca Archipastorii români pân' acum au statu in fruntea natiunei in têmpurilé cele grele ale aniloru din urma sî parte sî ale celoru de mai nainte; déca nai'a vietiei nóstre politice o-au condusu pan' acum cu atât'a circumspectiune sî energia; deca prin acestu congressu voru a dá unu sboru nou inaintârei nóstre: de ce, pentru Ddieu! aceste forme, sub care de siguru vom perde materi'a? Tóta starea nóstra este o anomalia inaintea strainiloru; dór nu se voru, alâturá sî „Gaz.“ si corespundintii Concordiei la t'aber'a acestor'a! Pentru-ce numai in punctulu acest'a unulu sa pretindemu, ce nu e cu potintia nici de cum?!

In fine, ce se atinge de pretensiunea „Gazetei,“ ca alegerile onoratioriloru sa se faca prin poporu insusi, despre acést'a am vorbitu in generalu in cele premergatóre. O astfelu de alegere dupa starea' actuala a lucruriloru chiaru sî numai la preotîme s'aru poté fa e, dar sî la dêns'a numai asiá, déca se va aduce mai antâiu o norma de alegere; câci altmintrea ori voru fi protopopiate mai multe ori mai pucine, decum e numerulu ablegatiloru din cleru, sî atunci cu ce dreptu ditr'unu cercu s'aru tramite, dintr'altulu nu ;dintr'unu cercu unulu, dintr'altulu doi, dintr'alu treilea nici unulu s. a. m. d; — in fine totu aru remané a se convocá aceia, pre cari ordinariatele competinte i-aru cunósce a fi mai demni de acésta chiamare.

Preste totu insa aducemu aminte „Gazetei,“ ca unde e vorb'a de a alege intre cója sî sâmbure, acolo sa nu fimu dubii a lasá cój'a pentru cascigarea sámburelui!

Sibiiu 22. Ianuariu. Siedinti'a Comitetului Associatiunei.
(Incheiare din nr. trecutu)

Dela D. D. Antoniu sî Georgiu Mocioni se primira in obligatiuni 420 f. sî dela D. Stefanu Sotiru din Brasiovu 100 f. v. a. iarasi in obligatiuni.

Pentru mai multi membrii ord. estranei se decise, a se cere dela Guvernu invoire.

Pentru D D. membrii onorari Sionu, Odobescu sî Manu, sosindu deja consimtiamentulu Guvernului, se decise, a li se espedá diplomele.

Nesciinduse, ca unii Domni din Bucovin'a, carii trimisera prin D. Nicolau Hurmuzachi sume dela 200 f in diosu, voiescu a fi membrii ordinari, séu ca Dloru trimisera banii aceia numai cá unu daru? — se decise a se cere dela D. Col. Hormuzachi deslusîre.

Se primira sume de bani dela unii D. D. Colectori, care inse se publicara deja in „Telegrafulu rom.“, sî iarasi dela altii, acaroru nume se voru publicá la rendulu seu, candu ni se va impartasî protocolulu siedintiei acesteea.

D. Vasiliu Moldovanu in Dicio S. Martinu trimite protocolulu despre mai multe obligatiuni din partea unoru Comune, care conferira in bucate pentru Asociatiune. Tóte hartiile atingatóre se predara D. membru Dr. Nemesiu spre deslucire in siedinti'a venitóre.

D. Georgiu Visia din Zlatn'a trimise 15 f. interesele anuale pentru datori'a de 300 fl. sacrificata Asociatiunei. — Se decise, a se scrie D. Redactoru Iacobu Muresianu, pentru trimiterea obligatiunei respective la Asociatiune.

D. Administratoru I. Puscariu se insinuédia pentru sectiunea istorica, trimite tacs'a de 15 fl. sî 1 fl. pentru diploma.

Din partea Tipografiei diecesane se asterne computulu pentru tiparirea sî brosiurarea protocolului Comisiunei filologice din Oct. 1860. in suma de 33 fl. 13 x. v. a. — Se decise asignarea baniloru.

Dela D. Notariu Nic. Ardeleanu in Berz'a, Comit. Aradului se primira 6. numi de argintu din timpulu Romaniloru aflati in o vale, sî se decise a se publicá cu multiumire.

Siedinti'a se incheià la 1 óra dupa amédiu.

Sabiiu in 25 Ian. Eri a tînutu Universitatea sasésca o siedintia publica. Obieptulu eii a fostu proieptulu pentru o lege agraria (de mosii.) Mai speciale in nr. urmatoru. —

Lei „Kronst. Ztg.“ se scrie din Sabesiu, ca aprópe de Petreni (Petrifaleu) s'au aflatu o multîme de morminte paganesci sî parte s'au sî desgropatu. In ele s'au gasitu pan' acum inca numai hârbe, oseminte sî cenusia. Urme de acestea se afla sî prin alte locuri. — Facemu atenti pre intieligintii români de pe acolo, a nu lasá nefolosita acésta ocasiune, de a esploat'a funtân'a de anticitâti a patriei nóstre strabune. Museele din Blasiu sî Brasiovu, cu deosebire insa museulu Associatiunei nóstre literarie ceru a ve aduce aminte de ele!

Brasieu in Dumine c'a Vamesiului 1863.

Iar dotatiunea Preotîmei! Iéra sî iéra totu acést'a; câci prunculu flamendu e silitu se planga.

Meritulu dotatiunei l'au descrisu d. Baritiu in „Gaz.“ Nr. 2. 3. 4. destulu de importantu. — Pre noi ne dóre de esecutarea ei. La Mercurea s'au esecutatu sî la Brasieu inca, acolo cá de Români, aici cá de Sasi. Insa óre unde siau facutu ómenii risu cu esecutarea dotatiunei? Totu la Brasieu, sî inca ómenii cei seriosi, cei umani si luminati, precum sunt caracterisati Brasiovenii. Me va intrebá cine-va, cum? Eata cum: D. Procomite iau consultatu a urgá si dotatiunea preotîmei din Orasiu, déca cu cea de pre sate s'au facutu ce s'a facutu. Domnii nostri au priimitu acestu consultu, incredintiându, ca caus'a este sub esecutiune. Cum s'au esecutatu, amu vediutu in Nrul „Gazetei“ 2. si „Telegrafu“ 4., ca l a 9 Preoti s'au datu 15 holde!

Cá se vorbimu mai incolo in aceasta privintia, este de lipsa sa deslegâmu intrebârile, ce le facu ómenii, adeca: 1.) Cum au potutu Magistratulu Brasiovénu se dea numai 15 holde, si n'au gresitu? 2.) Cum s'ar potea indreptá aceasta hotarire?

Cá sa deslegâmu intrebarea 1, aru fi de lipsa inainte de tóte a cità parochiile dupa Canóne, care pentru ai nostri ar fi de ajunsu sa le spunem, ca suntu amesuratu Can. 6-le Sob. alu 4-lea, ér pentru concetatienii Sas ar fi acésta de prisosu, cá pentru cei reformati. De aceea se vorbimu, cum ne intielegu Dloru. O se citâmu motivele Dloru, ca au hotaritu 15 holde numai D-lui Popassu, câci Dlui este Stadtpfarrer sî Biseric'a Dlui e Matera, candu cei alti Preoti suntu socotiti de predicatori. Astfelu aplicându caus'a cá la Preotîmea Dloru, cari numai pe D-lu Schiel 'l are de Parochu, au hotaritu 15. holde. Dar cei alti vre 8 Preoti ai Dloru traescu din aeru? Oare n'au cate 8—9 sute sî stola?

Dar vorbindu ad rem, ai nostri ce au? Se aretamu, ca au gresitu Domnii, candu au hotaritu cele 15 holde curatu sî numai D-lui Popasu, pentru ca nu e d. Popasu „Stadtpfarrer.“ In asemenare cu D. Schiel noi avem pe Parint. Thom'a Vasiliu, Preotulu Cetâtii, care trebuie dotatu cá unu Parochu neaternatu cu o parochia de 400 suflete. — Ear pe Dl Popassu noi-lu avem in asemenare cu D. Filipi, Decanulu D-loru.

Mai departe deslusîndu lucrulu, aretâmu ca au gresitu intr'unu modu batatoriu la ochi, cându n'au dotatu si cele alte parochii. — Parochi'a Dloru din Blumenau si cele din Brasiovulu vechiu suntu de sîne, si Preotii acelor'a-su dotati; astfelu se cuvine, cá si Parochii nostri din Brasiovulu vechiu, cari au preste o mîia de suflete, sa fia dotati. Caci precum Sasii de aici, asiá si Românii au pamenturile sele, au si de cele comunale - si pona de unadile n'aveau cetatienii influintia in administratiunea loru. — Voiu sa dîcu, ca se cuvine sî au de unde se-i doteze. Asceptamu acést'a, ca de nu, presupunemu, ca fiii Bisericei din Brasiovulu vechiu voru cautá dreptulu acelei biserici, macaru de ara merge si pona la Sf. Vineri.

Trecendu din suburbiulu acest'a in celu de susu (Scheiu), aici adeveratu strainii suntu ca corbi albi risipiti unde sî unde printre Români; insa pentru aceea nu suntu cei 3 Preoti de aici Predicatori, nici Biseric'a Sf. Nicolae neci unei alte parochii matera; ci aici suntu 3 parochii, care cuprindu preste 4 mii de suflete, pe care le pastorescu 3 parochi de o potriva. Parochienii acestia suntu negotiatori si alti locuitori, insa toti improprietariti, va se dica dela toti curgu picaturi in lad'a Comunei Brasieu, si prin urmare toti au dreptu la averea eii. Aceast'a cu atâtu mai vertosu, caci Românii contribuiescu insutitu mai multu decâtu Sasii, caci acesti'a cá de ai D-loru suntu ocrotiti, pe cându ceia suntu jepuiti. Cine nu crede, sa intrebe despre padurariulu si dielógele din tóte dilele, care se iau romaniloru. (?? Red.) Intru asemenea se potu intielege tóte si deaicea despre cei 2 Parochi dela Biseric'a Sf. Treime „de pe Tocile,“ cari pastorescu in 3 parochii preste 2 mii de suflete, prin urmare aici nu e filia, sî neci Preotii, Predicatori. Asiá dara Cinstit'a Comunitate se faca bine sa se uite, ca au gresitu - si indreptându aceast'a, sa binevoiésca ai dotá pe toti 8 Parochii, - si inca cum se cuvine cá la Orasiu, nu ca la Satu; caci acestiá au facutu studiile unei facultati; caci de nu noi nu credemu ca Dloru voru remané bajocoriti. (? Red.) Apoi daca li se dau sî pamenturi, nasi voi se dicu ca sa fie nemultiemitori; dar trebuie sciutu, ca dela nesce pamentu pietrosu de pe aici Dlor, cari au avutu ocupatie cu studiulu, potevoru trage folosu dela aratu? Caci curatu sî D. Popasu, carui ca Parochu de Matera sî preste 9000 de suflete cu 8 Predicatori (Preotii din Brasieu) cum lau socotitu concetatienii Sasi, candu lau dotatu cu 15 holde, óre ce folosu vá trage din ele? Eata

ce: Dlui căuta sé le dea in arenda. Pentru 5 holde de fenatie, maximulu va luá numai 20 fl.; ear din cele 10 holde de aratu, remaindu 3 holde ogoru totu anulu, pentru cele alte 7 holde a 10 fl. de aru capetá — — — 70 fl. v. a. vă se dica o Suma de — — — — — 90 fl. v. a. cum sa va ajutá din ei pre sine si pe cei alti 8 Preoti? Deci dara óre nau gresitu Dloru cu aceasta donatie? Si nu avuramu dreptu, cându diseramu, ca s'au facutu dé risu?

(Incheiarea urmeza).

Vien'a. Se vorbesce, ca Mai. Sea Imperatulu pe la Pascile urmatóre va 'ntreprinde o calatoria la Dalmatia si ca 'n acésta calatoria va fi 'nsotitu si de Mai. Sea Imperatés'a, carea va petrece câtu-va tempu in Veneti'a. — Assemenea se vorbesce prin Vienn'a, ca 'n Ministeriu se lucrá la redigerea legei de responsabilitatea Ministriloru, — In privinti'a decoratiunei celoru premiati de la espusatiunea generala din Londr'a citimu in „Lloydulu de Pest'a", ca aceea pentru toti Austriacii — 470 la numeru — si pentru tóte classele obiepteloru espuse — diu Austri'a intréga 36-se va face numai in Vienn'a in 3 Febr. c. n. —

Vienn'a in 30|18 Ian. „In privinti'a Tranniei, dice „Press'a", se astépta o decisiune, in urm'a carei'a unu dominiu mare de-lá Brasiovu (Branulu? Red.), locuitu mai cu séma (ba de totu! Red.) de Români. se va alaturá la districtulu Fagarasiului. Lucrulu intr'atât'a are insemnatate mare, incâtu se modifica marginile cele vechi si se face 'nceputu cercuriloru natiunale. Paguba numai, eschiamu foi'a cu doiosta, ca esperimentulu acest'a d'antâiu se face pe contulu unui districtu germânu." — Intrebâmu 1) óre de unde si pâna unde districtu germânu? 2) óre cine pune la cale acestu esperimentu? — Ei batu, ei se vaieta!

Totu „Press'a" ne spune, ca natiunea sasésca prepará alegerea noului seu Comite natiunalu.

Bucovin'a.

Reluându firulu pertractariloru din diet'a Bucovinei, care de-la nr. 5. incóce din lips'a spatiului fuseseramu siliti a-lu intrerumpe, continuâmu astadi pe bas'a relatiuniloru din „Bucovin'a." In nr. 5. alu „T. R." espuseseramu lucrurile urmate in siedinti'a a trei'a. Siedinti'a a patr'a se tinù in 26|14 Ian. sub presiedinti'a procapitanului Eudoxiu de Hormuzachi si 'n presinti'a comissarului ducatialu contelui Amadei. Dupá autenticarea protocolului enunciá presied., ca comitetulu pentru fixarea dieteloru, precum si celu pentru legea comunala s'au constituitu. — Dep. Iliutiu rectificá absinti'a sea prin bolnavire. — Mai multe petitiuni incurse din felurite pârti ale tierei se aducu la cunoscinti'a casei, intre care un'a a notariului A. Banczeskul (recte Bancesculu) din Kimpolung (recte Câmpulungu) pentru mai bun'a respectare a egalei indreptatîri a limbei tierei. Economulu Ambrosiu asterne o propusetiune pentru agricultur'a tierei, carea propusetiune se predá reuniunei agricole — Dep. Rakwitz-si depune mandatulu. — Dep. Simonoviciu asterne proieptulu lucratu de comitetulu tierei, privitoru la preliminariulu pentru a 1863., din care se vede, ca summele preliminate facu 59,289 fl., ear pentru acoperirea loru se cere aruncatura de 6 xr. pe florinulu de dare, — cu 4 xr. mai pucinu, decâtu in anulu trecutu. Apoi se alese unu comitetu, care sa desbata propunerile regimului si se aprobá alegerea d. Ioanu de Prunculu cá deputatu alu Suceavei. — Dep. Alth propune priimirea ordinei lucrâriloru, cum se facuse prin comitetu, care propunere se si adoptéza de maioritatea adunârei. — In privinti'a alegerei unui deputatu nou, cându celu de mai nainte aru fi reposatu ori aru fi depusu mandatulu seu, se nasce o discussiune viua; maioritatea decide, ca 'n astfelu de casuri capitanulu tierei numai decâtu are de a face cele de lipsa pentru punerea la cale a unei alegeri nóue.

In privinti'a punctului din elaboratulu comitetului, prin care se proieptéza denumirea Procapitanului prin Capitanulu Tierei, cându acest'a aru lipsí din siedinti'a, se nasce o discusiune ferbinte, carea se 'ncheia cu decisiunea maioritâtii, cá „tóte oblegamintele si drepturile Capitanului Tierei pentru casulu si pentru totu tempulu, cându aru fi acest'a impiedecatu, sa le ia asupra-si locotinatorulu lui. Si cu acést'a siedindinti'a a patr'a se 'nchide.

Siedinti'a a cincea 27/15 Ian., afara de unele incise de pretiu secundaru, o umplu desbaterile asupr'a §§-loru din ordinea lucrâriloru. Necunoscendu insa in totu cuprinsulu lui acestu proieptu de lege, nici ca potemu vorbí in specialu despre dênsulu. Unu punctu, asupr'a càrui'a se 'ncinge o desbatere viua, e acel'a; ca membriloru dietei ertatu le e, a luá parte la siedintiele comitételoru si comisiuniloru speciale? — Altulu, ca lipsindu vreunu membru in trei siedintie dup'olalta fára cause 'ndestulitóre, sa sé facá alegere nóua in loculu lui. Pentru punctulu acel'a, care cere, că comissarulu regimului sa nu ia parte la votârile si aducerea decisiuniloru in comitetele speciale, sé nasce desbatere 'nfocata. Comitetulu alesu pretinde, ca siefulu tierei séu substitutii lui sa fia de fatia si 'n siedintiele comiteteloru; assemenea dr. Fechner si cont. Amadei; br. Petrino combate cu tóte armele acésta stîmtare a libertâtii dietei. Membrii comiteteloru speciale, dîce, nu voru avé toti si totdeun'a curagiulu, de a vorbí cu francheti'a, ce le dictéza inim'a, fiindu fatia unu comissaru regimalu „Câci, adauge", dé si suntemu straneptii unei colonii române, totusi nu suntemu toti Romani si specialminte nu suntemu toti Bruti. Chiaru nici Romanii nu se poteau falí cu multe caractere de materialulu acest'a; ear tempurile nóstre, vorbindu dreptulu, suntu inca multu mai serace de astfelu de caractere." — Cav. de Tustanowski, dep. Simonoviciu si cont. Amadei apera propunerea comitetului, carea la votare se si priimesce cu 14 voturi incontr'a a 10. Asiadara se priimesce proieptulu Comitetului in form'a acést'a: „Siefulu tierei ori comissarii tramisi de densulu au dreptulu, a veni in comitete si a dá deslusîri si relatiuni in privinti'a propusetiuniloru regimului ori a altoru obiepte de desbatere, fára insa de a luá parte la decisiunile finale."

Preste siedinti'a a siesea (din 28|16 Ian.) trebuie sa trecemu cu repediunea, ce ni o impune parte specialitatea obiepteloru, parte angustimea spatiului, de care dispunemu. Se asternu adunârei 11 rogaminti de-la persóne private, care se predau comiteteloru competinte. Presied. enuncia, că 'n fruntea comitetului pentru patronatulu scóleloru s'au alesu prof. deput. Ianoviciu si 'n fruntea comitet. pentru legea de concurintia la drumuri br. Bas. Petrino, ear de secretaru pentru amendóua dep. Miculiciu. — Cont. Amadei propune a se concede deputatiloru necunoscatori de limb'a germână, a-si alege din sinulu adunârei unu increditatu, care sa le interpreteze in limb'a loru obieptele de votare. Cei trei deputati tierani si-alegu pre dep. Miculiciu. Discussiune mai lunga cere §-ulu in privinti'a interpelatiuniloru (cererei de deslusiri de-la organele stapanirei. Red.), pentru care se decide, „ca fiacare interpelatiune sa fia subsemnata de 5. membri ai dietei, cá interpellatulu, fiindu de lipsa, sa póta si refusá respunsulu, infine cá asupr'a unei interpellatiuni sa nu fia iertata desbaterea." — In privinti'a interpellârei Comitetului Tierei, in urm'a propuneriloru br. Petrino si ale dep. de Alth, se face unu § nou, care concede a se interpelá si acelu Comitetu la casuri de lipsa.

Cu acestea se 'nch ia desbaterea asupr'a ordinei afaceriloru; la ordinea dîlei pentru siedinti'a urmatóre suntu: 1) a trei'a citire a ordinei afaceriloru, 2) propositiunea regimului pentru urcarea baniloru de quartiru ai parochiloru si capellaniloru greco-orientali la tiéra; 3.) alegerea unui comitetu pentru cercarea preliminariului pe 1863., — despre care in nr. urmatoru.

Principatele române unite.

D. Ministru Culteloru a facutu eri cunoscutu Adunarii, ca conflictulu dintre profesorii din Iasi si guvernu a 'ncetatu si toti profesorii au fostu restabiliti in functiunile loru. Aceste cuvinte ale d-lui ministru au fostu aplaudate in Adunare, si esprimemu si noi cele mai sincere salutari pentru acestu dreptu si frumosu faptu.

Nenorocit'a, fatal'a si neaudit'a lovire comisa asupr'a d-lui Bolliacu, in curtea de justitie, de catre fratii Blaremberg a causatu doue dueluri, unulu intre oficiarii Blaremberg si A. Peretz, si altulu intre d. Blaremberg procuratoriu si d. Cesaru Bolliacu. Celu d'antâiu s'a facutu eri cu sabi'a si d. Blaremberg a fostu lovitu si ranitu la capu; si celu d'a lu doilea astâdi, cu pistolu, si s'a ranitu d. Blaremberg in pulp'a de susu a piciorului. Domnii Peretz si Bolliacu s'au pur-

tatu ca nisce adeverati cavaleri, gentlemeni sî ómeni cu anima, sî unulu sî altulu, dupa ce au ranitu pe adversarii loru s'au dusu sî au datu man'a ranitiloru, ba inca d. Bolliacu a mersu pan' alu imbracisiá. Românulu.

Russi'a.

Dup'o depesie telegrafica din Vratislavi'a (Breslau.) din 31|19 Ianuariu, se dîce, ca la insurgenti totu intruna alearga multîme de tineri din classele cele mai bune ale societatei, ca la Pietreo!k fu prinsa o banda de revolutîunari, intre cari erau sî doi oficeri rusesci, cari numai de catu fura puscati. Corpulu de grenadiri din Litvani'a alearga catu póte spre Varsiovi'a.

Preste totu ne incredintiamu din spus'a tuturoru jurnaleloru, ca insurectiunea, pre lânga tóte frasele foiloru oficióse rusesci, are characteru generalu sî seriosu. E lucru pré firescu, ca nu nunumai Russi'a, într'a carei casa s'a aprinsu acestu focu infricosiatu, ci si statele vecine suntu cuprinse de celu mai viu interesu fatia cu aceste evenimente.

Câtu pentru Austri'a, ea celu pucinu pentru momentulu din taiu a privitu lucrulu din puntu de vedere mai multu umanitariu decatu politicu.

Nu poteá lipsí firesce, ca sa nu treaca o multîme de revoltanti poloni sî pe pamentulu vecinu austriacu. Balabinu ambasadoruln russescu din Vien'a, indata sî cerú edarea acestoru fugari pe temeiulu tractateloru sustatóre. Din partea austriaca insa se dîce ca s'aru fi reflectatu, ca aceste tractate obleaga pe Austri'a a edá fugarii de militîa sî criminalistii ordinari, insa ca aceia nu se potu numerá in aceasta categoria, cî vinu a se computá in numerulu fugariloru politici. E de insemnatu, ca pe candu Austri'a scutesce pre nefericitii de emiganti, pre atunci Prussi'a nu numai ca i eda indata ce se reclama din partea Russiei, ci emise si o demandare catra directiunile drumuriloru de feru resaritene, ca sa fia gata a-transportá militia rusească in trasuri sfortiate.

Foile englesesci, care nu prea grabescu cu judecarea evenemînteloru, incepu a partini, celu pucinu a escusá insurectiunea sî a combate sistem'a cea 'ntórsa a regimului russescu. Interessanta e dechiaratiunea Times-ului, a acelei foi gigantice, carea de regula e icón'a cugetarei sî simtîrei poporului englesescu. „Scirile telegrafice, dîce ca, aréta, ca nu e vorb'a de o simpla turburare locala a ordinei, sî ca insurgentii, de sî despereza de invingere, totusi suntu resoluti de a-si resbuná. Ce-i va ajutá Zarului invingerea? Polonii se voru impuciná cu câte-va mii, ear in loculu loru va remané o cruda aducere aminte cá parete între invinsi sî invingatori. E lucru ridiculu, a cautá temeiulu rescolârei „in pareri revolutiunare“, de óre ce Poloni'a nicicându nu s'au esaltatu pentru ideile lui Mazzini, ci in escessele sistemei russesci sî 'n mani'a de persecutiune, ce caracteriséza legea cea nóua de conscriptiune. Evenimintele celoru 15 ani din urma ar' trebui se reformedie credinti'a politica chiaru si a unui Zaru russescu. Politicii de astadi recunoscu, ca unu suveranu, care nu scie multiumí dorintiele poporului seu, nu-si intielege chiamarea. Unulu cá acel'a in dîu'a de astadi nu se mai socotesce de tiranu activu si curagiosu, ci numai de unu capritiosu fara minte; pentruca evenimintele au aretatu legea aceea, ce dirége schimbarile politîce ale timpului nostru, si ne-au invetiatu chiaru, ca instinctele nationale sî dorulu libertatii nationale invingu ori ce pedeca. De nu se va impaciui Poloni'a, agitatiunea trebue se tréca din anu in anu, pana candu va aduce vreo nenorocire mare asupra imperiului russescu. Revolutiunele potu se se sugrume un'a dupa alt'a, pana candu mai curendu ori mai tardiu vreo incalcire va armá Europ'a incontr'a poterei rusesci, si atunci apoi inimici'a Poloniei póte aduce Zaratului perire.“

Interesante suntu si parerile foiloru francese asupr'a acestui evenimentu.

O corespundintia a Monitoriului spune, ca stricarea drumului de feru dintre Varsiovi'a si Petropolea nu s'au facutu prin insurginti, ci chiaru prin Rusi. Directorulu drumului de feru, dice, intorcendu Varsioviei spatele ar' fi ruptu podurile in urm'a s'a. Insurectiunea n'ar' fi cuprinsu anca vreo parte insemnata a regatului, si ca din nóptea spre 23—27 lanuariu c. n. nu s'aru fi versatu sange, inse amendoua partidele aru fi gata de lupta. Insurgentii, continua, se 'ntaresc prin emiganti din tóte partile si se armédia totù mai bine. Regimulu russesc aru fi fostu pré fara grija la 'nceputu si de aceea l'aru fi surprinsu revolutiunea nepregatitu. Tieranii n'aru prea luá parte la rescóla; dar de minune aru fi esaltatiunea, ce domnesce intre femeile polone de tóte starile. —

In tr'altu numeru Monitorulu enuncia desiertatiunea rescólei poloneze, fiinduca „juni nefericiti, mai numai copii, fara arme, fara disciplina, stau fati'a cu o armata brava de 100,000 de feciori condusa de Oficieri esperti.“ —

„Europei“ de Francfurtu se scrie din Paris: Ambasadorulu russescu, Br. Budberg mai in tóte dilele are conferintie mai lungi cu ministrulu Drouin de Lhuys. Curtea rusésca staruesce a se priveghia mai cu asprime asupr'a emigratiunei polone din Franci'a.

Preste scenele de lupta singuratice trecemu cu tacerea; ingrozitóre insa e crudîmea, cu carea purcedu Rusii catra prisonierii poloni, pre cari ii omóra fara mila. Polonii nu suntu asiá crudi; cu tóte acestea generalii muscalesci parte latiescu intre soldatii sei faime catu se póte de infricosiate, parte tramitu raporturi esagerate la imperatulu, cugetandu, ca prin de acéstea pe de o parte voru interîtá pre soldatii la mania si resbunare pe de alt'a voru insielá opiniunea publica a Europei, aretandu nevinovati'a loru. —

Sciri mai noue ne spunu, ca foculu revolutiunei nunumai nu se stinge, ci anca totu cresce. Numerulu rescula-tiloru se socotesce la 200,000, bine imbracati, bine armati si bine condusi, si ca au si o multime de tunuri, ce le dirigu cu multa bravura. Se vorbea, ca Russi'a vrea sa puna de catra Galiti'a unu corpu de trupe; in atari impregiurari inse mai ca nui va veni asi risipi poterea. Se ascépta cu incordare, ce voru face poterile straine fatia cu aceste maceluri infricosiate.

On. Secretariatu alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu ne comunica in cele urmatóre:

P u b l i c a r e a

sumeloru, ce au mai incursu la fondulu Asociatiunei in decursulu lunei trecute, pana in 3 Fauru a. c. pre tempulu siedintiei Comitetului Asociatiunei.

Dr. Ioane Colceriu Corabianu, medicu districtuale in Sionsut'a mare, tramite la fondulu Asociatiunei tacs'a anuale pre an. 1863 in suma 5 f. v. a.

D. Basiliu Popu de Harsianu Asesoriu de sedria in Abrudu tacs'a anuale pre 1863, 5 f. v. a.

D-lu Elia Vlassa nou-denumitulu Canonicu metropolitanu, tramete la fondulu Asociatiunei 22 f. v. a. cá tacse anuali pre an. 1863, si anume:

a) Dela D-Sa 5 f. b) D. Ioane Rusu parochu unitu in Lith'a romana 5 f. D. c) Titu Farcasiu parochu unitu in Hesdathe 5 f. d) D. Vasiliu Ciurileanu parochu unitu in Ciurilla 5 f. e) tacs'a pentru diplome dela DD. Georgiu Seliuca sî Ioane Rusu câte 1 f. v. a. = 2 f.

Asiadara sum'a totale tramesa prin D. Can. Elia Vlassa face 22 f. v. a. (Va Urmá).

68-1 **Edictu.**

Mari'a Miculu mai nainte cu patru ani cu nedreptate parasi pre legiuitulu seu barbatu Moise Grapa, amendoi gr. resariteni din Cati'a; pomenit'a in unu anu se sorocesce a se înfatiosiá la subscrisulu Sc. Protopopescu, eâci altu feliu si fara de ca se va dá hotarire suplicei asternute asuprai conformu S. S. canóne ale Bisericei Resaritului.

S. Protopopescu gr. orientalu alu tractului Cohalmului Draosu 19. Ian. 1863.

Ioann Iosifu m. p. adm. Prot.

Rogâmu pre toti, cari dorescu a avé sorti de-la loteri'a publicata in cei 3 numeri din urma ai „T. R.,“ cá sa grabésca, câci sortile netrecute se retramitu la Vien'a.

Corespundintia.

D. B. B. in Carnecea. Binevoiti a cautá la Lugosiu.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de douaori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 9. ANULU XI.

Sabiiu 31. Ianuariu 1863.

Congressulu.

III.

Corespundintele din „Concordi'a" N. 102. din a. tr., precum aretaramu, pune dóua 'ntrebâri:

1) unde se va tîné congressulu?

2) cine voru luá parte la elu?

Intrebarea d'antâiu nóua ni se pare atâtu de secundara. incâtu, de n'am fi vediutu, ca sunt ómeni, ce punu pretiu sî pe dêns'a, nici ca ni-am fi adusu aminte a o desbate. Câci scimu totdeun'a, dar scimu cu deosebire in têmpurile cele grave, in care traimu, ca nu loculu, ci capacitâtile sî simtiemintele, ce le voru aduce cu sine membrii congressului, acelea voru dá congressului insemnatate mare ori mica, buna ori rea, inaintea Româniloru sî a neromâniloru. Nu vomu sa scrutamu, ce indemnuri au condusu pre corespundintele la recomandarea Armenopolei, a Blasiului ori Belgradului, sî la punerea 'n pragu incontr'a Sabiiului sî a Brasiovului, sî vom crede pe parol'a lui, c'au avutu dinaintea ochiloru scopulu binelui comunu. Insa ce reminiscintie, precum le cere corespundintele, léga pre Românîi de Gherl'a? — Ce recomânda Blasiulu in lun'a lui Fauru ori Martisioru, pecându suntu mai grele drumurile? Cându scimu, ca cei 2—3 dd. membri ai comitetului Associatiunei adesea nu potu veni la siedintiele lunarie, ori câtu suntu de 'nsufletîti de dorînti'a de a veni! In fine ce recomânda Belgradulu? Prescurtu ce classicitate natiunala afla coresp „Conc." in acele trei locuri? Ni se pare, ea nici mai mare, nici mai mica, decum se afla la Sabiiu ori la Brasiovu. Noi asiá cred-mu, ca numai sî numai oportunitatea póte fi aci normativa.

Cu tóte acestea departe fia de-la noi a vorbí cá Cicero pro domo sua; noi am fi gat'a a merge ori unde ne va chiamá vocea conducatoriloru.

La punctulu alu doilea: ca cine sa ia parte la congressu? ne alaturâmu bucurosu la parerea corespundintelui, insa numai asiá, déca vom face mai antâiu deosebirea cuvenita sî nencungiurabila intre membrii cu votu sî membrii fâra votu séu simplii ascultatori. Numai cesti din urma aru poté fi toti Românii trecuti de 20 ani. — Dar cá membrii consultatori sî votatori cine sa fia chiamati? Corespundintele protestéza incontr'a chiamârei ex offo a amploiatiloru séu a ómeniloru regimului. Cuvintele lui suntu: Dupa „T. R." ex offo s'aru conchiamá vreo 26 de amploiati s. a. Nainte de a trece mai departe, avemu cuventu a rogá, ori, déca vrea mai bine, a provocá pre corespundintele, sa ne spuna, unde sî cându au dîsu „T. R" ce fingéza dênsulu? Iata cuvintele „T. R." „La congressulu natiunalu românu s. c. l. se proieptéza, precum audîmu, din partea Presantîti—Acelor'a a fi chiamati, sî cele urmatóre. Déca corespundintele e miopu, apoi l'am svatuí sa ia fói'a mai aprópe, cându citesce; ear déca elu singuru si-a creatu fantasm'a „ex offo," ce-lu gonesce sî-lu necadiesce cu atât'a cumplitate: apoi trebuie sa-i aducemu aminte noi, ca unui jurnalistu nu i se cade, a combate aceea, ce nu s'a dîsu, cá cându s'a rufidîsu. Acestea numai per tangentem! Corespundintele dara pre amploiatii aru vrea sa-i scóta din numerulu membriloru congressului, câci ei aru fi chiamati la posturile sele de regimu, eara nu alesi prin natiune. Sa lasâmu la o parte aceea, ce se scie astadi de tóta lumea, ca la multe, la fórte multe posturi nici in staturile cele mai constitutiunale nu se facu denumirile amploiatiloru prin poporu; sa lasâmu la o parte sî aceea, ca „natiune româna politica" in Trannî'a inca nici ca esista de jure; dar sa 'ntrebâmu pre corespundintele, óre acei amploiati nu cá Români suntu chiamati la posturile sele? Toti scimu, ca cá Români suntu chiamati sî pre Românii ii representa, fiacare in sfer'a sea; pentruca traimu intr'o tiéra, unde amploiatii se punu dupa religiuni si natiunalitâti. Dóra nu place corespundintelui acestu principiu? spuna-ne altulu mai bunu, cá sa-i multiemimu! Ori nu acést'a au fostu rogarea natiunei de atâtea sute de ani? Déca insa coresp. face deosebire intre acesti amploiati cu preotii de o parte, sî intre „representantii poporului", precumu numesce pre cei-ce aru veni a se alege, de alta parte; déca prin urmare pre amploiatii sî preotii ii socotesce órecum a nu fi sî ei barbati ai natiunei, representanti ai poporului, apoi a pasîtu in publicu cu o assertiune, carea póte numai câce e prea vatematóre, nu s'a combatutu inca de nimenea. Óre candu sî óre unde, apelâmu la simtiulu de onóre alu scriitoralui cá sa ne spuna, óre cându, intrebâmu, sî óre unde sî óre prin ce amploiatii sî preotii romani in corpore s'au portatu cu atât'a rea credintia fatia cu caus'a natiunala, incatu sa merite temerile corespundintelui, ca voru supremati.á pre barbatii poporului? sî óre cine suntu acesti barbati ai poporului? Acei'a, pre cari ii alege poporulu pentru congressu! Acei'a, cari au possessiune ori venitu curatu de 50 fl.. suntu in usurarea drepturiloru politice sî-pretensiunea de predilectiune a corespundintelui! — suntu trecuti de 20 ani. Multe cere corespund., numai capacitatea i se pare lucru necessentialu pentru de a fi cine-va alesu! Preotii sî amploiatii dara, ei nu suntu representantii poporului! Dar óre cine formézu intieligînti'a de astadi a Româniloru din Trannî'a? Luâudu afara pre cei — dorere d'abiá! — câti-va profesori, advocati sî unde sî unde dór vr'unu oficiaru pensiunatu, cine mai remâne, decâtu preotii sî amploiatii? Ear cum-ca la unu congressu au de a se aduná sî a portá vorb'a intieligintii natiunei, câci ei suntu capulu eii, acést'a ni o va crede, speramu, ori cine sî fâra demonstratiune matematica.

Cum se are lucrulu cu alegerile, ce aru pretinde cine-va a se face pentru congressu, despre acést'a am vorbitu, pâna ne-am ostenitu, in nr. trecutu; cine-si va luá ostenél'a a assemená cele dîse acolo cu cele afirmate de corespundintele: ca cercurile de alegere se potu face dupa programm'a dênsului in 24. óre, ne va crede, ca nici in 24 dîle, ba nici in 24 septemâni! Presupunendu firesce, ca corespundint. inca e numai omu cá noi, sî nu vr'unu balauru nesdravanu!

Corespundinti'a a trei'a, din Fagarasiu, e numai o planeta, ce luminéza cu lumin'a imprumutata de-la articululu din „Gaz. Transs." facemu atenta pre on. redactiune a „Concordiei" sa nu se 'nsiele, privindu acésta corespundintia de resunetu alu districtului Fagarasiului, ci eac'asiá! numai de resunetu alu parerei unui individu.

Dupa aceste escursiuni insa suntemu datori a espune sî programm'a nóstra. Ea e tare scurta. De óre ce Esc. Sele Archipastorii suntu increditii natiunei prin prochiamatiunea eii propria; de óre ce cei mai multi membri ai comitetului permanentu, adica din barbatii ceialalti de incredere, ce li s'au datu la conferinti'a din 1861., cu cari sau potutu consultá Archiiereii dupa impregiurari, n'au desavouatu programm'a in privinti'a congressului proieptatu, despre care mainainte de a se face au fostu intrebati pentru parere; de óre ce dara vointi'a loru armonéza cu convictiunea Archiiereiloru, ear vointi'a increditiloru natiunei e vointi'a natiunei insesi, carea are trebuintia imperativa de acestu congressu-totu atât'a in ce forma-; pentru aceea crédemu, ca congressulu sa se conchiame in modulu proieptatu, care garantéza din destulu unu resultatu salutariu.

Déca insa pe lânga tôte assecurârile foiloru viennese, ca congressulu e la usia, acel'a prin astfelu de voturi, precum le 'ntempinaramu in „Gazeta“ sî 'n „Concordi'a“ sî precum vediuramu ca le esploatéza câtu se póte de bine foile straine, s'aru amaná ori dóra s'aru suspendá de totu: atunci responsabilitatea celu pucinu nu va cadé pe increditii legitimi ai natiunei, ci pe aceia, cari passiuniloru private le lasa frêu liberu pe contulu salutei generale, cari liter'a cea mórta, vrêndu ori nevrêndu, sciindu ori nesciindu, o punu mai pre susu de spiritulu celu viu!

Sabiiu in 30 Ian. In siedinti'a din urma a Univers. nat. sasesci din 5 Febr. (24 Ian.) se desbat'a asupr'a unui proiectu de lege agraria, elaboratu de dep. Mircurei Löw. Asupr'a cestiunei: ca sa se tramita elaboratulu mai antâiu diferiteloru oficii cercuale spre darea parerei, ori sa se predea numai deputatîloru Universitâtii, cari cunoscu parerile comitentiloru sei?, precum sî asupr'a 'ntrebârei, ca traduce-seva in romanesce elaboratulu sî statutulu - precum cerura Românii, sî dep. Cincului Binder, sprijinindu pre Balomirí - ori numai statutulu, precum cerù Rannicher, se escara desbateri, din care resultà: 1) ca maioritatea cere a se comunicá scauneloru totu elaboratulu, 2) cu 13 incontr'a a 4 voturi, ca numai statutulu sa se traduca in romanesce, 3) ca statutulu sa se traduca sî 'n magiaresce, 4) ca desbateriloru se lasa têmpu de 6 septemâni, 5) ca 'ngrijirea tiparirei se 'ncrede Procomitelui. —

Sabiiu 28. Ianuariu. Gazet'a ungurésca din Pest'a „Független“ Nr. 28. reprobeadia unu articulu din „Donau Zeitung“, carele afirma necesitatea unui Institutu politechnicu pe seam'a Ardealului. „Donau Zeitung“ numesce acea imprejurare anomalia, ca dóua milióne de suflete nu pantîcipa din binefacerile unui asemene institutu, cu atâta mai multu, de óre ce Universitatea pestana, carea este ungurésca, este in departare de 40. de miluri dela marginea tierei..

Dîce la aceast'a „Független“, ca articululu din „Donau Zeitung“ va, sa se infiintiedie pentru Ardealu o universitate germano-romana, ai carei profesori aru fi germani deocamdata, insa deaca voru avé voia si capacitatea loru asiá aru aduce cu sine, aru poté invetiá si limb'a romana.

Ardealulu, dîce „Donau-Zeitung“, are debuintia si de unu Politechnicu, si intemeiarea lui o urgeadia. Promite Universitatei improvisate unu venitoriu stralucitu si pune in privinti'a aceast'a mare valóre pe Germanii din Ungari'a, Moldo-Romani'a, si Serbi'a. (Aru fi potutu dîce cu o cale si pentru cei din Besarabi'a, si Turci'a, adauge Független).

Független inca observeadia, ca scriitoriulu din Donau Zeitung nu va sa recunósca tendinti'a cea otarita a spiritului romanu, si de aceea va sa plasmuiésca proseliti in tiér'a romaneasca; in natiunea aceast'a va sa recrutedie, carea dupa instinctulu seu graviteadia catra Parisu, deunde au adusu tóta civilisatiunea sea, si carea mai are atâtea parale, cá sa puna pe corabii pre fiii sei, cá acolo afara de patri'a loru sa afle peatr'a intieleptiunei.

Dar lasându aceasta neghiobia, dîce mai departe Független, proiectulu mentionatu pentru relatiunile interne ale Ardealului n'are nici unu temeiu rationabile si demnu de partinire, de sî afirma Donau Zeitung, ca jumetatea impopulatiunei ardelene consta din romani; insa datele sale statistice aci intrerumpendule, ocolesce cu tacerea, ca dintre 2,074,202. locuitori in Ardealu dupa conscrierea facuta la a. 1855. se afla 745,439. unguri, apoi o impopulatiune mestecata de mai multe mii, din care o parte vorbesce unguresce, si numai 194,120 suntu sasi si germani. Si pentru placerea acestei fractiuni voiesce sa particípe germanulu din o Universitate asiá numita germano-romana. Prin astfeliu de dispusatiune cugeta a fi posibile de a pune in lucrare pe calea practica principiulu celu frumosu alu egalei indreptatîri?

Insa lasându-une si de aceast'a, intrebamu: óre n'are Ardealulu in genere, si in specie fratii nostrii romani mai mare debuintia de scóle elementare? Aruncatau scriitoriulu acelui articulu ochii asupr'a tierei, cercetatau neajunsulu sistemei scolare, pâna n'au prinsu pean'a a mâna? Oare scíe elu, câte scóle au greco-catolicii români, si câti potu sa se impartasiésca de ele? Scie elu, ca greco-neunitii in 1043. Parochii d'abia numera câteva scoli, si ca crescerea poporului este in starea cea mai rea? Corespundintele cunósce tóte acestea, si totusi ese cu planulu seu celu stralucitu, cá sa dîca pe ascunsu, ca o parte a locuitoriloru din Ardealu capeta unu milionu subt acea conditiunea, deaca va tramite la Senatulu imperialu representanti.

In fine asiá incheia „Független“, ca propunerea aceea din punctu de vedere alu inocentiei este diplomatica, ear in privinti'a diplomatica este transparente de totu“. — Fâra de a cercetá mai deaprope, ca óre pre care jurnalu pre „Független“ ori pre „Donau-Zeitung“ lu dóre mai tare inim'a pentru binele Româniloru, vom sa aducemu numai aminte lui „Független“, ca scólele române sî afacerea educatiunei la poporulu nostru, pelânga tóte neajunsurile, totusi nu merita atât'a compatimire generósa din partea lui. Resaritenii din Tranni'a, - câci pre ei ii cunóscemu mai bine - au vr'o 600 scóle populare sî unu numeru frumusielu de scóle principale, dintre care unele potu rivalisá cu cele magiare, sî preste totu invetiamentulu au trecutu preste stadiulu primaru alu infiintiârei scóleloru sî se afla pe trépt'a imbunatatîrei sî reformârei. Dovéda evidinte la cele dîse suntu instructiunile sî ordinatiunile cele mai próspete ale Inspectiunei supreme scolare, precum sî ammeliorarea educatiunei sî a 'nvetiamentului fiitoriloru invetiatori. —

Sabiiu in 29 Ian. De-la on. archivariatu cppescu gr. cat. din Gherl'a ni se tramite spre publicare unu cerculariu oficiosu — Nr 2910 dto 26 Dec. 1862. — alu Illustritâtii Sele, D. Eppu Ioann Alexi câtra clerulu sî poporulu eparchialu pentru stringerea de colecte de sém'a studintiloru seraci din acea diecesa; assemenea dóua liste: un'a a contribuitoriloru, alt'a a studintiloru impartasîti cu ajutóre din aceste colecte, — tóte trei spre publicare in fói'a nóstra. Ne pare reu, ca strimtimea colóneloru eii sî aparerea eii numai de dóua ori pe septemâna nu ne concede a dá publicitâtii tóte aceste acte memorabile in totu cuprinsulu loru; ne plinimu insa o datorintia preaplacuta, estragendu din ele, ca ven. D. Eppu apare atâtu de devotatu acestei ceii mai nobile filantropii, incâtu e resolutu a face colecte siscematice pentru tinerii studinti in totu anulu, ca 'n 1862. s'au adunatu-dupa socotél'a nóstra 1383 fl. 19 xr. sî s'au ajutatu cu ei 34 tineri, dintre cari 6 iuristi, 23 gimnasisti, 1 preparandu si 1 normalistu absolutu, multi dintre dênsii primindu ajutóre in mai multe renduri. Fapt'a credemu ca este prea nobila, decâtu sa numai aiba lipsa de comentariu din partea nóstra. —

Brasieu in Duminec'a Vamesiului 1863
Iar dotatiunea Preotîmei! (Urmare sî capetu.)

Pentru adóu'a intrebare, ca cum s'aru indreptá acésta hotarire? respunsulu e usioru: ca cu un'a alt'a - modificandu acést'a. Insa cam greu, ca ómenii seriosi, cari dicu ca numai din mila facu ce facu, nu voru mai vrea a 'mmultî poman'a. S'au totu pomenitu hotarîrea I. Universitati si aprobarea de susu; eu n'o mai citediu, ca si aceasta e facuta p'un asiá calapodu. Mi destulu, ca am vedintu, ca ómenii nostri neci hoteririle de susu nu le respecteadia, necum aceast'a, care li distrage din hasnuire.

Scimu catu sau respectatu limb'a si organisarea in pamentulu regescu, si alte. D-loru pona sunt Wächteri aici, pona candu suntu sub aripá - pre noi ne va ninge pe afara. —

Deci dara ce era se ascepte Preotîmea nóstra? Caci ce au parochienii ei, nu e alu loru, si ce sau facutu pentru Preotime sau facutu de pomana, intr'unun locu unu stucu mai mare, intraltulu mai micu, vedeti DVóstra dupa cum suntu si ómenii. Unii ómeni credu, ca daca neau si aruncatu sórtea se traimu cá frati in gradin'a Transilvaniei, nu vom trai neci pe viitoru fratiesce; ci unii domnindu, ér altii suferindu, pentru ca punctele regulative au remasu negainate. Apoi Dieta nu va fi, si daca va sî fi, nu póte face mai multu decâtu Universitatea, (asiá credu Dloru). Deci de unde mai ascepti Preotime? dela sperantia? Ei! insa unii nu se multiemescu cu atat'a, ci striga, ca facemu slujba Statului si Magistratului, si fómea ne stringe, ce e de facutu? La asta intrebare parerea mea ar fi, ca daca nu e umanitate, se o luâmu advocatiesce. D. Popasu credu ca nu primesce acea bajocura d'a Dotatie, ce lovesce in drepturile celoralalti Preoti din Brasiovu, si nepriimindu va apelá cu toti Preotii deslusîndu Sc. Episcopescu si I. Universitâti totu lucrulu, de unde credemu ca va urmá ceva. Daca nu va face D. Popasu, atunci de nu voru fi tufe, voru face cei alti. Ne capetându neci o mangaiere de la acele I. Locuri, atunci

O. Preoti sa se intórca la poporu, si elu firesce n'are de unde le da, dar se-i deslusiésca lucrulu si dreptulu seu, si selu faca cá sa pretinda elu pe calea judiciala dreptulu seu de a se dotá preotii lui, de unde se platescu altii, adeca din cass'a aceea, unde si elu au aruncatu si arunca ne'ntreruptu bani si nu mai scie ce se face cu ei.

Mergendu astfelu de hartii dintr'o instantia 'n tr'alt'a, póte ca se voru saturá Domnii nostri si voru dá ce voru dá, cá sa nu se mai deschida si alte belele.

De nu-i place Preotîmei neci acést'a, si neci tem'a din jur. romanu (?Rd.) apoi atunci se mai tie speranț'a si rabdarea, ca-su fórte bune. †.

Vienn'a. Cu prim'a Februariu ese la lumina in Vienn'a unu diuariu nou germanu intitulatu Austri'a — mare (Gross—Oesterreich) sub redactiunea d. I. F. Iuhász. Tendinti'a, ce asigura a o urmari, este a uní tóte popórele monarchiei intrunu imperiu puternicu sî liberu de ori sî ce simtieminte sî dorintie separatistice, purcediendu din principiulu, ca diversele populatiuni ale marelui imperiu numai atunci voru ajunge la tient'a optateloru loru dorintie, la punctulu de culminatiune alu adeveratei libertàti constitutiunale, déca voru nesui a straformá acestu imperiu asiá de tiendaritu prin forme sî drepturi multifarie separatistice, intr'o unica sî puternica patria. — Spre unu astufeliu de sfersitu, dîce numit'a fóia mai departe, are Austri'a lipsa de o constitutiune de sine statatóre sî corespundiatoria urgînteloru sele cerintie, sî ca patent'a imperatesca din Octomvre da o ocasiune favorabila, de a poté aduce la deplinire o astufeliu de constitutiune. Insa spre aceast'a este neîncugiuratu de lipsa inainte de tóte unu simtiementu de unitate, o statornicia spirituala. Nu e destulu numai a cunósce constitutiunile Engliterei, Belgiei sî a al oru staturi sî ale straplantá, cerendu lips'a, pre pamentulu Austriei in trunu tipu mechanicu; deórece o planta straina nu aru poté prosperá asiá bine pe pamentulu acestui imperiu. Dîce, ca sî aceste staturi si-au facutu singure constitutiunea, sî apoi de ce se nu fia in stare sî popórele acestui statu sa-si faca o constitiune, carea, intocm'a ca o planta domestica, potrivita cerintieloru pamentului sî raporturiloru climatice ale acestei tieri, sa fia in stare a prinde radâcina; sî ca a-césta constitutiune suntu chiamate natiunile germane si ungare a o aduce la deplinire, cá unele cari seculi intregi au fostu lipite un'a de alta prin legaturi fratiesci si sociale. — E destulu atât'a pentru de a cunósce, ca jurnalulu si-a propusu a contribuí la dirimarea paretelui, ce sustà de actu intre Germâni si Magiari. —

Din Vienn'a se scrie „Lloydului de Pest'a“ in 6 Feb. (25 Ian.) despre diet'a transsilvana: Precum se scie, la conchiamarea dietei transsilvane va fi cea d'antâiu intrebare impartîrea Tranniei in cercuri elective. Precum audu, la acésta 'mpartîre se voru considerá referintiele natiunale, sî tiermurirea cercuriloru elective sa va face dupa locuintiele diferiteloru populatiunei ale tierei. Acésta considerare insa nu va merge pân' acolo, cá sa se rumpa coerinti'a geografica a cercuriloru elective si d. e dintr'unu cercu electivu geograficu, ca aru cuprinde grupe de locuitori de alta limba, acestia sa se eschida sî sa se alature la altu cercu de limb'a loru. — Câtu pentru marimea singuriteloru cercuri elective, audu, ca se va luá cam numerulu de 30,000 locuitori pentru unu cercu. Intr'acestu numeru insa se paru a fi cuprinse numai comunele satesci, asiá incâtu din detiermurirea de mai susu inca nu s'aru poté conchide cu siguritate la nnmerulu deputatiloru, ce voru compune diet'a, de óre ce orasiele, comerciulu sî industri'a, proprietariatulu mare inca suntu factori, ce voru tramite la dieta deputati. Dintr'alte insa tóte acestea pórta inca numai caracterulu de propusetiuni sî proiepte, nu de hotariri definitive, si comunicatele mele nu pretindu a fi decâtu nisce simple indegetâri. Cancellari'a aulica transsilvana a cerutu a i se propune listele alegatoriloru, pentru de a scóte din ele materialu statisticu pentru diet'a. Numerulu celoru ce aveau dreptulu de alegere dupa legile cele vechi, numerulu celoru adausi din nou, proportiunea alegatoriloru dupa natiunalitâti se pare ca nu voru remané ne respectate la ordinea electiva. —

Bucovin'a.

Siedinti'a a sieptea a dietei din Bucovin'a (din 29|17 Ian.) fu un'a din cele mai importante pentru tiéra sî mai interessante pentru toti Românii. Câci cestiunea principala, ce avea sa o deslege, erá propusetiunea ducala pentru imbunatîrea sortii preotîmei gr. orientale; a acelei preotîmi, carea pe lânga celu mai mare fondu ecclesiasticu din tóta imperatî'a austriaca, pelânga fondulu de câte-va milióne de florini, prin multe locuri trebuie sa locuiésca adeseori prin cutuni ruinóse, sî sî acelea platite cu chiria. Unu tablou fórte tristu se desfasiura dinaintea ochiloru nostri din vorbirile deputatiloru despre administratiunea cea deplorabila a acestui fondu, care economisandu-se altmintrea, in scurtu têmpu aru fi in stare a radicá institutele bisericesci sî scolare ale Bucovinei la rangulu d'antâiu intre cele romanesci din Austri'a. Intre vorbitori se distinsera br. Petrino sî prof. Ianoviciu, cari descoperira cu franchetia onorabila sî adeveratu barbatésca ranele, dø care sangeréza bisericele sî preotîmea; diet'a mai cu unanimitate priimi propusatiunea cea bine motivata a cestui din urma, prin carea cere a se formá unu comitetu, care sa erueze, ce despagubire (pentru quartiru. R.) sa se dea preotiloru sî din ce midilóce sa se scóta. — In decurgerea vorbirei pretinsese urcarea baniloru de quartiru, pe unde nu suntu case parochiale, de-la 80 fl, celu pucinu la 200 fl.

Citimu in „Bucovin'a“. ca scól'a reala gr. or. in Cernautiu, precum se aude din isvóre sigure, se va deschide in anulu scolasticu venitoru, sî inca 'nlat'a cu patru classe.

Principatele romane unite.

Imprumutâmu din „Gaz. Tranniei“ urmatórele depesie telegrafice:

Bucuresci, 5. Fauru 11 óre, sositu in 5|2. 8 óre séra. Trei dieci si trei de deputati, din cari D. Panu, Bratiann, Rosseti, principii: Brancovanu, Stirbei, fratii Ghic'a, Jon Ghic'a, Grigorie Sturdza au propusu eri unu contra proiectu la respunsulu discursului de tronu, care au fostu preparatu prin comisiunea speciala numita de majoritatea adunarei nationale. Acestu contra proiectu e o diatriba pe catu falsa, pe atatu si pasionata in contra administratiunei trebiloru tierei de suptu timpulu celoru patru ani din urma. E de insemnatu, ca duoisprediece dintre suscrisi au fostu ministri, si mai multi de mai multe ori, in decursulu tempului acestuia. Mai multi subscrisi si au retrasu inca de a séra iscalitur'a, protestandu ca bun'a loru credintia fù amagita.

Bucuresci, 6. Fauru 12 óre 30 min. sosita in Brasiovu in 6 Fauru 12 óre 55 min. (ad in 25 min. prin Timisiu).

Balulu municipalu din 24 Januariu fù fórte briliantu. Altetiele Sale (Domnulu si Domn'a) se aflara de facia. Domn'a a jocatu hor'a intre mii de aclamatiuni unanime si entusiastice.

Bucuresci, 6. Febr., 5 óre 40 min. nóptea, sositu la 7 óre 30 min. diminétia.

Victori'a a esitu pentru gubernu; cei 33 nu potura reesi, cá se li se primésca contraproieptulu loru cá respunsu la cuventulu de tronu. Camer'a a decisu se se esamine adres'a proiectata de comisiune.

Germani'a.

Totu mai multu se adeverédia, ca ducele Ernestu de Koburg-Gotha a renunciatu la corón'a grecésca. Ministrulu Franciei Drouin de Lhuys se dîce ca aru fi primitu despre acést'a sciri oficióse. Er' din Gotha insasi se telegrafédia, ca diet'a a decisu cu unanimitate a multiumí si a dechiará ducelui bucuri'a tierei, câci n'au priimitu candidatur'a grecésca. Ducele enuncià deputatiunei cea mai viua a sea bucuria pentru simpathiele tierei.

Conflictele din Prussi'a intre cas'a deputatiloru si regimu inca n'au incetatu. - Dupa spunerea uneidepesie telegrafice Regele Prussîei a respunsu la adress'a casei ablegatiloru intr'unu tonu nemultiemitoru pentru acést'a, dechiarându, ca Ministeriuln pórta cârm'a dupa principiele Lui, care trebuie sa sustîna drepturile corónei sî ale casei magnatiloru. —

Russi'a.

„Jurnalulu de S. Petropole“ dechiara, ca regimulu rusescu ar' fi cunoscutu dé mai multe luni planurile insurgintiloru si ar' fi sciutu, ca recrutatiunea va fi semnalulu resculare i, si ca regimulu, nepotendu prinde pre capii ei din tierile straine, ar' fi trebuitu sa puna mân'a pe bratiele si instrumentele ei. - Intr'aceea insurectiunea insasi propasiesce

ne'ncetatu si interitarea de amendone partile cresce mereu. Emigrantii din tierile straine lucra din respoteri, si Polonii in luptele cu Rusii arata unu eroismu admirabilu. Temuti suntu mai cu séma insurgentii armati cu cóse. —

Greci'a.

Regimulu provisoriu din Greci'a au depusu potere'a sea in mânile adunârei natiunale. Se crede, ca regimulu provisoriu, cu presiedintele Balbis in frunte, se va constitui de nou.

Regimulu provisoriu au propusu adunârei natiunale dóua decrete: unulu, prin care sa prochiama depunerea regelui Ottone sî a dinastiei bavarese, altulu prin care princ. Alfredu se prochiama rege alu Greciei. Adunarea natiunala a 'ntaritu cu unanimitate amendóua decretele sî au prochiamatu pre princ. Alfredu rege alu Ellenilor u eá alesulu a 230,000 de votanti.

Nr. 43=1863. **Publicare.**

In urmarea decisiunei aduse in siedinti'a Comitetului Asociatiunei transilvane tienuta in 3 Fauru c. n. a. c. subscrisulu Comitetu se grabesce a aduce la cunoscinti'a respectiviloru Domni Colectori ai Asociatiunei, cumca Protocolulu adunarei generale II. se afla tiparitu sî brosiuratu, si cà pretiulu i-s'a defiptu in 60 xr. v. a., provocandu totudeodata pre DD. Colectori, cá fiacare in cerculu seu se adune prenumeranti, cá asia se i-se póta trametе esemplaria in numerulu poftitu. Se vende de a dreptulu sî dela Cancelari'a Asociatiunei.

Dein siedinti'a Comitetului Asociatiunei transilvane.

Sibiiu in 5 Februariu 1863.

Bar. de **Siaguna**
Presiedinte.

Ioann V. Rusu m. p. Secr. II.

Nr. 44—1863.

S'a observatu, cà unii deintre membrii Asociatiunei transilvane nu si-ar' fi primitu decretele, de si au respunsu tacs'a prescrisa prein §. 6. dein Statute; déca s'a templatu acest'a, caus'a fú aceea, cà unii dintre P. T. D. D. mai alesu la adunarea generale dein anulu trecutu, candu sau inscrisu de membri ai Asociatiunei, au uitatu se-si spuna caracterulu si locuenti'a: deunde secretariatulu de multe ori se aflá in perplesitate, cà in care parte se espedeze decretele pentru atari Domni; apoi alta causa mai fù si aceea, ca candu cu inscrierea membriloru ordinari, cu ocasiunea adunarei generali, nu se puse lista speciale pentru cei ce-si primira, seau nu-si primira decretele. — Deci subscrisulu secretariatu petrunsu de dorinti'a de a implení pre câtu se pote mai acuratu detorinti'a s'a in acesta respectu, si lia volia a rogá pre aceli Domni, cari nu-si primira pana acumu decretele, cà in acestu obiectu, sese adreseze de adreptulu la Colectoriulu respectivu, carele nu vá lipsí a esoperá dela secretariatu, câtu mai curendu, spedirea diplomeloru delípsa. —

Totu cu ast'a ocasiune, subscrisulu secretariatu in interesulu regularitatiei, acuratetii, si a usiurarei in ducerea sî manipularea afaceriloru curente ale Cancelariei Asociatiunei, are onore a rogá pre toti D. D. acelia, cari voru a se face membrii si pre anulu curente, a acestei june Asociatiuni, eá tacsele anuale prescrise se le depuna de a dreptulu la Colectoriulu, — deca se pote, — care adunandule pre lunga o lista curatu si chiaru scrisa, le vá trametе seau de a dreptulu la cass'a Asociatiunei, seau la secretariatu; dandu cu aceea ocasiune desluciri, despre aceli membrii, carí in anulu trecutu au platitu in doue renduri tacs'a de 5 fl. v. a. fara de a se esprime, cà respuns'au aceea tacsa numai pre a. 1862, seau si pre 1863.?

Dela secretariatulu Asociatiunei transilvane.

On. Secretariatu alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu ne comunica in cele urmatóre:

Publicarea

sumeloru, ce au mai incursu la fondulu Asociatiunei in decursulu lunei trecute, pana in 3 Fauru a. c. pre tempulu siedintiei Comitetului Asociatiunei.

(Incheiare).

Prein D-lu Colectoriu dein Blasiu, Prof. Ioane Antonelli s'a mai tramesu 15 f. v. a., cá tacse anuali pre 1863 dela membrii ord. sî anume:

a) Dela D. Vasilie Puianu Jude cercualu in Sancelu tacs'a pre a. 1863 5 f. b) Dela D. Vasilie Albini inspectoriu dominalu tacs'a pre 1863, si 1 f. pentru decretulu de membru ordinariu 6 fl. c) Dela d. Demetriu Imandi cetatienu in Blasiu pre 1863 4 f.

NB. adaugunduse la acesti 4 f. inca 1 f. publicatu in Nr. 2. alu „Telegrafului romanu“, numitulu D. Demetriu Imandi se face membru ordinariu alu Asociatiunei pre a. 1863.

Prein D. Senatoriu sî Colectoriu in Orastia Ioane Balomiri s'au depusu la cass'a Asociatiunei tacsele anuali pre 1863 dela urmatorii Domni sî anume:

a) Dela Domnulu Nicolau Popoviciu protopopu in Orastia 5 f. b) Dela D. Ioane Tulbasiu Concipistu de finantia 5 f. c) Dela D. Ioane Michaiu Notariu comunale in Balomiru 5 f. d) Dela D. Iacobu Orosz Vice-Notariu in Orastia 5 f. e) Dela D. Franciscu Iechimu Asesoriu de Tribunalu in Deva 5 f.

Asia dara sum'a totala depusa la cassa prein D. Senatoriu si Colectoru Ioane Balomiri face 25 fl. v. a.

D. Nic. Isaacu predà la cass'a Asociatiunei tacs'a anuale pre 1863 tramese de D. Nicolau Vladu Asesoriu de Judecatoria in M. Osiorheiu, cá m. ord. in suma 5 f. v. a.

D. Nicolau Crainicu protopopu la Dobr'a trametе tacs'a anuale pentru sene sî pentru fiulu seu Ioane Crainicu pre a. 1863, cum sî pentru decrete câte 1 f. in suma totale: 12 fl.

D. Georgie Visia aurariu la Zlatn'a trametе la fondulu Asociatiunei interesulu anuale in suma 15 f. v. a. pentru o detoria de 300 fl. v. a., carea dein preuna cu documentele resp. a oferit'o in folosulu fondului Asociatiunei.

D. Protopopu dein Bai'a mare Teodoru Szabo trametе 3 fl. tacs'a pentru trei decrete, sî anume:

Dela D. Georgiu Molnaru protopopu emeritu 1 f. Dela D. Vasiliu Anderco adm. protopopescu in Districtulu Turtiului 1 f. Dela Corstantinu Dragasiu Cantoriu invetiatoriu in Gerti'a mica 1 f. Sum'a 3 fl. v. a.

D. Protopopu dein Lippov'a Ioane Tiereanu trametе tacs'a pre 1863 in suma 5 fl.

D. Protopopu alu Deagului Georgie Tamasiu tramite tacs'a pre anulu 1863 in suma 5 f., facandu-se membru ordinariu a Asociatiunei, si tacs'a pentru decretu 1 fl. v. a. cu totulu 6 fl. v. a.

D. Administratoriu a Comitatului Cetatiei de balta Ioane Puscariu trametе la fondulu Asociatiunei tacs'a anuale pre 1863 in suma 5 fl. v. a. si 1 fl. v. a. pentru decretu, cu totulu 6 fl. v. a.

Prein D. Colectoriu Iova Poppovits dein Lugosiu s'a tramesu la fundulu Asociatiunei sum'a de 68 fl. v. a. cá tacse anuali pre anulu 1863 si anume dela urmatorii Domni:

Dela D. Constantinu Radulescu Geometru 5 fl. Dela Rm. D. Stefanu Moldoveanu Prepositu Capit. 10 fl. Dela D. Ioann Iovitia Castelanu Comitat. 5fl. Dela D. Aronu Damaschinu Notariu in Lugosielu 5 fl. Dela Rm. D. Andreiu Liviu Canonicu 5 fl. Dela Rm. D. Michaele Nagy Canonicu 10 fl. Dela D. Constantinu Udrea negotiatoriu 5 fl. Dela D. Petru Catrusca negotiatoriu 5 fl. Dela toti acestia Domni inca câte 1 fl. v. a. tacs'a pentru decretu vîne 58 fl. v. a.

Dela Domni membrii noui pre 1863, si anume dela DD. Dr. Aureliu Maniu advocatu 5 fl. Iulianu Ianculescu perceptoriu Comitatent. 5 fl. Asia dara summ'a tramese prein susu laudatulu Dl. Colectoru Iova Popovits face 68 fl. v. a.

3—1 **Concursu.**

In Comun'a Apadiei din Eparchi'a Versietiului e vacantu postulu de Invatietoriu romanescu. Emonumentele anuale suntu 63 fl. v. a., 25 meti de cucuruzu, 100 p. de clisa, 50 p. sare, 10 p. lumini si 8 stenjini de lemne.

Doritorii au recursurile sale acestui Consistoriu, alaturandu cartea de Botezu, Adeverintiele despre harniciile sele, despre servitiurile pana acuma, si despre purtarea politica si morala pana in 25-lea Februare 1863 a substerne.

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

68-2 **Edictu.**

Mari'a Micului mai nainte cu patru ani cu nedreptate parasì pre legiuitulu seu barbatu Moise Grapa, amendoi gr. resariteni din Cati'a; pomenit'a in unu anu se sorocesce a se înfatiosiá la subscrisulu Sc. Protopopescu, eâci altu feliu si fara de ca se va dá hotarire suplicei asternute asuprai conformu S. S. canóne ale Bisericei Resaritului.

S. Protopopescu gr. orientalu alu tractului Cohalmului Draosu 19. Ian. 1863.

Ioann Iosifu m. p. adm. Prot.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nro 10. ANULU XI.

Sabiiu 3. Februariu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sibiiu 1. Fauru. O scire 'mbucuratóre pentru literatur'a nóstra natiunale avemu a aduce astadi la cunoscinti'a publicului românu, ca adeca Inaltulu Ministeriu de Politîa au emisu in 4 Fauru a. c. cal. nou o ordinatiune, prin carea se radica piedec'a aducerei cârtiloru române, ilire (serbesci) si evreesci din alte provintie. — Noi salutâmu acésta loiala ordinatiune ministeriala, carea pórta icon'a priceperei adeverate a fruptelor civilisatiunei Europene. Cu câtu statulu va avé câtra popórele sale incredere mai mare, cu atât'a si acestea i se voru alipí cu amóre sî devotare mai caldurósa. —

Jurnalulu nostru „Tel. Rom.“ au adusu in numerulu 38. alu anului trecutu respunsulu, ce Escelenti'a Sea Dlu nostru Eppu A n d r e i u lau datu Inaltului Guvernu in privinti'a mesureloru, dupa care aru avea a se tractá cartile si jurnalele române din tieri estranee; in acestu respunsu sau proiectatu, ca dupa aceleasi mesuri sa se tractedie cartile si jurnalele estranee române, dupa care se tractedia si cartile si jurnalele estranee de alte limbi.

Ordinatiunea suslaudata ministeriale, este tocmai basata pe principiulu egalei indreptatiri, si de aceea noi o salutâmu că unu triumfu alu consolidârei vietii constitutionale, si alu incetârii suprematiei din partea unei limbi asupra alteia. —

O scire importanta pentru tiér,a nóstra e, ca Reghinulu sasescu se radicà prin gratî'a Monarchului la rangu de orasiu liberu regescu (königliche Freistadt). O dovéda nóua pentru toti, cari vreau sa véda, despre aceea, ca concetatienii nostri nesuiescu din tóte poterile spre consolidare, unire, centralisare a poteriloru. Scimu cá Regenulu sasescu inca dela Dieta ungureasca d'in Pesta din 1848. ceruse impreuna cu 5 sate vecine impreunare si autonomia in privinti'a judiciara, firesce fara de a o cascigá. Si pe candu vedemu impregiurulu nostru astu-feliu de procederi, unii dintre noi anca mai potu strigá asupr'a congresului! —

Suntemu datori citiloriloru nostri cu deslusirea, ca cautarea de arme, ce o publicaseramu dupa „Gaz. Transs.“ dupa-cum spune aceeasi fóia, nu s'a 'ntemplatu la scaunulu resiedintiei mitropolitane gr. cat. in Blasiu, si la dominiulu din Springu.

S a b i i u in 2 Febr. Carnevalulu e pe finitu, si noi inca n'am vorbitu de baluri. Sa vorbimu adi celu pucinu de unulu, sî sa ne espectorâmu ceea-ce de multu doriamu a pronunciá. Balulu, de care voimu a vorbí, e balulu Reuniunei femeiloru române din Brasiovu.

Elu s'au indatinatu a se dá de unu sîru de ani regulatu, s'au indatinatu a fi sî unulu din cele mai pompóse din Brasiovu sî a aduce venituri frumosiele in cass'a orfelineloru române, pentru care s'a 'nfiintiatu sî sustà Reuniunea. Cine aru poté reprobá acestu mediu, de a 'mmultî fondulu acestuí institutu filantropicu sî prin vesel'a petrecere de o séra? Dar neassemenatu mai mare e meritulu acelui'a, care la astfelu de institutiuni j e r t f e s c e f â r a i n t e r e s s u, fia macaru sî numai interessulu petrecerei dintr'o séra, la carea fâra de aceea pucinu se potu impartasî altii afara de Brasioveni. Vremu sa dîcemu, ca aru fi de doritu, cá sî dameloru române din alte partî sa li se deschida ocasiune, de a contribuí la acestu fondu nobilu intru'nu modu regulatu sî sistematicu. Acést'a insa numai atuncea s'aru poté, cându sî prin alte orasie ale patriei s'aru infiintiá assemenea reuniuni intre femeile române. Aci am poté pledá pentru infiintiarea unei reuniuni nóue d. e. in Sabiiu; dar marturisimu, ca nu ne place a fi originali, numai pentru de a fi, ci preferimu a ne alaturá lânga o corporatiune, ce sustà dejá, sî a o 'ntarí sî consolidá pre acést'a dupa micele poteri, de care am dispune. De aceea dara am crede, ca aru fi unu meritu, ba o datorintia a femeiloru romane de prin celelalte orasie sî orasiele ale patriei, déca aru formá sî ele intre sine r e u n i u n i f i l i a l e, organisandu-se dupa modulu dameloru din Brasiovu, oblegându-se la contribuiri anuale câtu de mici macaru, ear sumulitiele adunate din cercurile sele a le strapune apoi la anumite têmpuri C o m i t e t u l u i c e n t r a l u a l u R e u n i u n e i i n B r a s i o v u. Initiativ'a insa credemu c'aru trebuí s'o ia on. comitetu din Brasiovu insusi, rogându pre un'a sî pre alt'a din damele contribuitóre de pe airea, a provocá la formarea unoru assemenea comitete pre damele române din orasiulu Dloru. Acést'a aru fi dupa parerea nóstra o cale oportuna nu numai de a 'ncinge pre tóte femeile române intr'o legatura amicabila spirituala sî a le dá ocasiune la cea mai nobila emulatiune in facerea de bine – celu mai frumosu privilegiu alu inimei femeesci – ci sî de a deschide pentru fondulu amintitu unu isvoru nesecabilu de contribuiri regulate anuale. Vom revení póte la prestatiunile tinerei Reuniuni cu alta ocasiune; de asta data incheiâmu cu dorinti'a, cá cuvintele nóstre sa fia o sementia cadiuta pe pamentu bunu!

Din colib'a lui Raresiu 1 Februariu 1862.

Onorata Redactiune!

Am tacutu de unu anu de dîle. Trebuie se-mi intrerumpu tacerea cu dîsa lui Cicerone: Quousque tandem abutere Catilina patientia nostra! Am cetitu in „Gazet'a Transilvaniei“ si in „Concordia“ mai multi articuli in contr'a modalitatii de convocarea congresului nostru proiectatu de ambii nostri Archipastori, care artichi – de nu ne insielamu, se reducu cam intracolo, cà unii voru cá membrii congresului in parte seu peste totu se fia alesi; altii cá loculu congresului se nu fia nice Brasiovulu nice Sibiiulu, iera – u n u l u – auditi colo! ca totu romanulu trecutu de 20 de ani se iea parte la congresu!!!

Am audîtu si aceea, ca multi contrari ai romaniloru – se intielege din alte nationalitâti – si au pusu carulu in petre, cá congresulu nostru se nu se infiintieze. Ast'a e naturalu. Incâtu au reusitu seu voru reusî acesti'a nu sciu, atât'a e adeveratu, ca românulu are unu proverbu fórte bunu, adeca: padurea n'are téma de toporu, ci de renegatii padurii, adeca de codoristi, care dau mana de ajutoriu toporului. Si intru adeveru, cine potea dá contrariloru nostri mai buna mana de ajutoriu, ca chiaru unii dintre noi, ce esu cu nisce artichi neoportuni, cum sunt si cei susu memorati? . —

Sî eu asi dorí, cá romanii se aiba unu congresu basatu pe tóte formele de representatiune catu mai larga, dara la acésta ne trebue mai intaiu o lege positiva, si tocmai ca se putemu devení cu tempu si la una cà aceea trebuie se ne multiumimu mai intaiu cu conferintie sub ori ce forme; trebue se ne folosimu de ori ce ocasiune bine venita, se nu scapamu bucat'a de carne din gura pentru ca umbra din apa ni se pare mai mare. — Pentru aceea, ca contrarii nostri dîcu ca adunârile nóstre din Blasiu, Sibiiu etc. aru fi fostu numai conventicule etc., pucinu ne pasa – intrebarea e, avutau aceste adunari resultate bune? Asta nu o póte denegá nimené. Contrarii nostri aru dîce chiaru si atuncea, ca adunarea nóstra n'are valóre, candu congresulu proiectatu s'aru aduná dupa tóte formele de representatiune, ba chiaru si atuncea candu – cea ce mi se pare o nebunia de legatu – s'aru

adună la acela totu romanulu trecutu de 20 de ani, incatu se nu remane nice unulu pe acasa, – pentru ca chiaru si in ambele aceste casuri ni s'aru opune obiectiunea, ca (in legile din 1847 ori 1848) nu esista lege constitutionale, prin care aru fi recunoscute astufeliu de congrese nationale, – celu putinu romanesci nu. — Totu interesulu nostru e de a ne aduná chiaru si numai pentru atât'a – de a ne fi fostu adunatu –

Dara óre Ungurii, Sasii etc. nu se aduna, nu tienu si ei conferintie privale totu mereu sub deosebite preteste? nu se aduna astadi unii mane altii, si conferéza cu ómenii gubernului de impaciuire si altele? nu se aduna astadi unii si mane altii de a midiloci dela gubernu concesiuni – si inca cu sucese bune? Si cine le mai denéga dreptutu de adunatu! Cine i intréba de forme? Cine de scopu? — Apoi noi se nu ne folosimu chiaru de invoirea mai inalta? sî óre n'am imputernicitu noi pre Archipastorii nostri, cá pana atunci, candu caus'a nóstra nationale va fi deslegata in tóte formele, se lucre in numele natiunei dupa bun'a intielepciune a loru, si se convóce natiunea candu afla de lipsa? vrem se denegamu insine ori ce validitate a acteloru si anteacteloru nóstra nationali?

Deci – lasati sa se convóce congresulu sub ori ce forme – numai se ne adunamu, ca altufeliu perdemu firulu! Lasati sa se adune congresulu la Brasiovu, la Sibiiu, la Blasiu ori la Babahalma, se nu cautamu quartiru in luna si stele; lasati sa se adune inteligint'a natiunei, stea asta din Patriarchi–Metropoliti–Grofi ori baroni din lexiconulu conversationalu alu lui Mayer *) ori din proletari si dîleri luati din povestea vorbii a lui Anton Pan, stea congresulu din barbe sure – brane rosii, din amploiati platiti, din privati salari ati ori din beati illi, qui procul negotiis paterna rura bobus exercent suis, cu unu cuventu din aceia pe cari i va convocá in rendulu acesta – inca imputernicitii nostrii spre aceea – archipastori inatiunei, – numai se fia romani bravi – ce dorescu binele natiunei sele. Lasati se se adune mai antaiu, acolo apoi ve descoperiti dorintiele si in acea privintia, ca pe viitoriu cum se se adune. Nu faceti dificultati gubernului, candu acest'a e aplecatu a ve face unu bine! Nu spariati pe contrarii nostri cu ilusiuni, cá se ne puna pedeci si la ce e realu! nu faceti incurcaturi chiaru si in natiune cu eschiamatiuni neoportune; folositive de ocasiune, ca e plesiuga, si deca trece nu o mai puteti apuca de plete. — Fiti intielepti ca sierpi si blandi ca porumbii! — Sapienti sat. —

Ungari'a. Lugosiu in Ianuariu 1863.

In Nrii 96. 99 101. si 102 alu „Telegrafului Romanu" din anulu trecutu unu corespondinte aduce cateva desluciri din Carasiu cá respunsu la unu articulu reprodusu din diuariulu „Reforma" in Nrulu 86 alu „Telegr. Rom.", in carele refuteaza si re'npinge invinovatîrile facute DDloru Gozsdu si Serbu, cu care fapta noi cu atatu mai multu suntemu indestulati si intielesi, cu catu incriminarea din numitulu articulu n'are nici unu temeiu, fiindu-ca circustarile, din carii se deduce incriminarea, suntu neadeverate, ne'ntemplate, prin urmare numai nesce fictiuni malitióse; in privinti'a acésta laudamu dara zelulu corespondintelui noua bine cunoscutu si din preuna cu elu cu indignare strigamu catra astfeliu de corespondinti séu reu informati, séu reutaciosi, cá cum e si autorulu articulului amintîtu „Nu superati natiunea nóstra si asiá destulu de superata prin vatemarea barbatiloru nostrii aplicati in demnitate de statu, carii rari si puçini suntu" modificandu si resp. adaugendu acésta eschiamare cu acea, „ca ori suntu suntu barbatii nostri aplicati in demnitate de statu ori nu" fiindu-ca credemu cá si altii au dreptulu a pretinde se nu fie vatamati fara causa, ear de esista caus'a, atunci nici cei in demnitate de statu nu potu fi scutiti de acelea. Corespondintele inse se vede ca ori e de alta parere, – de óre-ce densulu numai pre aceia nu voesce a–'i vatmá, carii suntu in demnitate temendu-se de densii, – ori ca dóra 'si arogheaza siesi dreptulu de a vatamá si suspitiá fara responsabilitate barbatii romani, cá unu censoru infalibile, carele peste toti stà.

Caci in Nr. 102 alu „T. R." din a. tr. cu o malitia nerusînata vatema si cu insinuatii suspicióse o suma bunisióra din barbatii romani ai Carasiului numai pentru ca acestia nu au urmaritu pasiurile corespondintelui infalibilu! Oare numai elu si cei ce au intru tóte asemenea opiniune cu elu suntu chiemati a judecá ce e bine si ce e reu in prinvinti'a nationala? Oare numai aceia suntu nationalisti, prê carii densulu 'i atestéasa de acestea? si loru le–amu putea cu insusi corespondintele dîce „ce ati facutu voi pentru binele natiunei romane?"

Nu facemu din partene nici o observare in privinti'a aceloru „patru romani mai prevedietori si fara planuri politice si antinationale", precum numesce corespondintele pre aceia, carii nu au resemnatu de oficiu; ma le lasamu loru laud'a a fi fara planuri si principe politice, – cine a fostu mai prevedietoriu? acésta nainte nu se póte afirmá, ci numai viitoriulu va aratá, ear' ce se atinge de antinationalitate voimu numai atat'a a insemná, cumca pana ce eramu cu totii in oficiu, functionamu in limb'a nationala romana, cu concursulu tuturora eluptata si de noi insine decretata, ear' Dloru cei fara principe antinationale – dupa cum corespondintele 'i si se numesce – functioneasa in alta limba, si vedemu ca nici pana adi nu au reeluptatu limb'a, se tacemu de alte invingeri, de carii asiá rare insetosiesa natiunea; asiadar' noi cu mai mare dreptu amu puteá subsumá simtiu antinationalu séu baremu in conseciintia acelor'a, carii si dupa redicarea limbei mai functioneasa, – inse acésta nici decâtu o facemu fiindu–ca scimu respectá convingerea fiecaruia, scimu apretiui giurstarile in care ne aflamu, scimu respectá la starea barbatîloru nostrii, si nu voimu se cademu in retecirea corespondintelui, carele in „deslucirile" sale vatema si suspitionésa intreaga inteligintia din Carasiu numai pentru ca nu au fostu de o pârere cu elu, si déca si suntu unii, pe carii interesulu privatu 'i conduce, totusi neavendu acésta la toti aplicare, nu voimu a urmarí tactic'a corespondintelui, cá pentru unulu doi se suspitiamu si incriminamu pre toti.

Deci trebue se ne aparâmu si se refusâmu in numele tuturoru fostiloru oficianti constitutionali ai Carasiului, – se intielege ca cu esceperea celoru mai prevedietori ai Dlui corespondinte, – acea insinuare malitiósa, cá cum la resemnare amu fi speratu prin omnipotintele Garibaldi, va se dîca prin revolutiune a fi repusi pre tronulu (?!) constitutionalismului, – acésta insinuare a pututu purcede numai dela unulu carele puçinu cugeta de cele ce scrie, dela unulu cá Dlu corespondinte, carele ocupandu-se mai multu cu fantasmagorii de câtu cu realitatea, nici a cuprinsu ponderositatea acestei incriminâri, ci a fostu ingrigeatu a folosí o espresiune, carea se faca efectu, ne mai cugetându la conseciintie; de aci vine ca Dlu corespondinte nu si–a facutu nici unu scrupulu a aretá publicului pre inteligint'a din Carasiu de revolutionare. Purtarea la resemnare a fostu chiara si pre façia, causele si motivele resemnarei suntu in documentulu de resemnare continute, carele cu acea rugare 'lu alaturâmu, cá onorat'a Redactiune se binevoésca alu reproduce in stimatui organu.

Copi'a documentului de resemnare a oficianţilor u constitutionali din Carasiu.

Illustrissime Domnule comite—supremu!

Subscrisulu magistratu alu comitatului Carasiu — luandu in consideratiune, ca Escelenti'a sa cancelarulu Domnulu conte Antoniu Forgách prin ordinatiunea sub N–rulu 15621—1133 in urmarea prea'naltei mandatiuni orale a Majestatii S'ale a opritu fórte strensu tienerea siedintieloru comitetului comitatensu, si prin aceasta a detrasu acestui magistratu comitatensu aceea basa legala si putere morala, a carei efluinti'a e densulu si care compune pondulu esistintiei sale constitutionale; —

Luandu mai de parte in consideratiune cumca magistratulu acestui Comitatu e numai esecutorulu ordinatiuniloru comitetului comitatensu; — si in fine luandu in consideratiune, ca fiindu in estu modu suspinsa in dependinti'a si sustarea constitutionala si municipala a comitatului, a incetatu a esiste si acea corporatiune, a carei nepretiuivera incredere a chematu acestu corpu magistratualu la administrarea comitatului, si prin urmare magistratulu acest'a a perdutu tota bas'a legala spre a functioná mai de parte, si acésta cu atata mai vertosu, fiindu-ca ordinatiunile de pana aci si cele viitóre cu delaturarea legiloru patriei esmise, pretindu si dóra si in viitorime v'oru pretinde punerea in viétia a astufeliu de principii, a caroru inplinire suntu contrarie juramentului loru constitutionalu—resemneasa prin acésta serbatorésce de oficiulu seu, dechiarandu totu-odata si acea, ca cu restabilarea functiunei comitetului comitatensu actu dupa lege sustatoriu, si subscrisulu corpu magistratualu, amesuratu increderei asuprasi luate, inca 'si va continuá functiunile sale.

*) Despre Graţii s Baronii Gazetei voiu vorbi cu alta ocasiune mai pa largu. —

(Aci viu dispositiile cumca care oficiuri au pana la preluare a functiona).

Despre care resemnare a nóstra candu te incunosciintiamu pre Ilustritatea Ta cá pre Comitele supremu alu Comitatului acestui'a, remanemu cu onóre destinsa.

In Lugosiu in 2-lea Novembre 1861.

Umeasa subscrierile.

(Va urmá.)

Pest'a in 26 Ian.

Se stâmu óre cu mânile 'n sînu?

(M. B.) Trebue sê recunóscemu adeverulu, cá anii 1860. si 1861. au fostu cu multu mai insemnati si mai avuti pe terenulu politicei decâtu fu anulu trecutu; fi-va óre si acest'a asia de secu in evinemínte grandióse, apune-va si acest'a óre fara vre-unu resultatu eclatante, remane-vor óre dorintiele nóstre natiunali si mai departe neimplinite: nu o potemu profeti; pentru ca acést'a atêrna mai multu dela tempu, dela domnulu acestu mare si despoticu, care vine, apune, ni aducê sperantia, si iara ne lasa insielati in sperantiele nóstre; insa credemu, suntemu convinsi, ca cestiunile cele mai ponderóse atâtu pentru viéti'a nóstra natiunale de presinte, câtu si pentru viitoriulu, dreptulu politicu al nóstru nu se potu amenà pana la eternitate, acele trebuie sê fie odata deslegate incóce séu in colo, numai tempulu, candu se va intemplà acésta nu se póte de tiermuri, panacandu se va nascê o idea buna, sanetósa, carea cá Alesandru celu Mare va desface nodulu Gordianu.

Ce sê facemu dara noi si pana atuncea? sê fimu óre nepasetori de totu? sê stâmu cu manile in sînu? sê petrecemu óre tempulu acestu frumosu in lenevire si asceptare? sê nu lucramu nimica pana ce se vor implini dorintiele natiunali ale nóstre?

Bá! pentruca asta ar fi pentru noi nu numai unu ce periculosu, ci deodata am comite o crima mare si neiertata fatia cu natiunea nóstra, a carei viitoriu „e datu in man'a nóstra"; care de care sê ne apucâmu de lucru; trebuie sê punemu in miscare tóta peatra; faca totu insulu numai atât'a câtu póte dupa poterile sale fisice si spiretuali, câci noi trebuie sê luptâmu o lupta mare si grandiósa pe terenulu acela, pre care suntemu inca asia dicandu: numai de alaltaeri, trebue sê pasimu pe terenulu faptelor energióse cu spiretu, intieleptiune, cu svatu si bunavointia; trebuie sê pregatîmu calea, pe carea sê purcéda urmatorii nostri, sê ii dâmu direptiune chiara: cê au ei de a face pentru mârirea numelui, pentru radicarea culturei si a binelui natiunali.

Insa innainte de tóte noi avemu de a implini o datorintia santa fatia cu urmatorii nostri, noi suntem chiamati a cercà medilócele, prin cari sê constatâmu principiile, pe cari se va basà direptiunea urmatorilor nostri.

Daca e de condemnatu parintele, care nu-si tramite pruncii sei la scóla dicandu: cá nici elu nu scie a scrie si a ceti, totusi traesce d'in mil'a lui Dumnedieu: cum nu vom fi condemnati noi, daca nu intrebuintâmu bine tempulu sê potemu concura cu altii pe carier'a spiretuale si materiale, noi, carii stâmu cu manile 'n sînu fatia cu proposirea gigantica a-strainilor, si a veciniloru nostri, si asceptâmu tóte numai dela sórte, dela tempu, seu dela grati'a órecuiva? . . . . .

De si e dreptu cá epoc'a presinte tare multu se ocupa cu materialismulu, cu cascigarea avutiei, incâtu dóra s'ar pote numi de „secolulu materialismului", si pe lenga tóte ca noi in asta privintia nu potemu concurge cu altii din caus'a cá-nu d'in vin'a nóstra-am remasu tare in derêptu de alte popóre: au nu e destulu de larga câlea spiretuale, - nu e deschisu innaintea-ne campulu celu largu a activitatii intielesuali? terenulu spiretuale e acel'a, „e care potemu de si nu emulà cu altii, dar celu „putienu a ne resfirá ideile liberu, a desbate principii, cause publice dc interesu publicu si comunu, a curâti aerulu acestu nedusitu dê parerile sînistre si reutaciose ale binevoitorilor (?) nostri dintr'o tiéra cu noi.

Dómne sante! câte cestiuni insemnate, cause publice si de interesu natiunale am avê noi, cu cari neincungiuratu ar trebui sê ne ocupâmu cu dê ameruntulu nu numai pentruca prin desbateri publice, prin schimbarea ideilor ne-am deprinde a ne cunósce pre noi insine, si a ne pretiui poterile piretuali: ci si pentru aceea cá prin discusiuni jurnalistice am ajunge baremu atât'a, cá respicandu un'a séu alt'a dintre dorintiele si pretensiunile drepte ale nóstre, — cei ce stau séu vor sta in capulu lucrârilor, la unu tempu binevenitu opiniunea publica o ar avé innaintea ochilor, ar stà innaintea judelui celui mai dreptu si celui mai competinte in ori ce causa publica.

O parte mare din acei-a, cari sunt chiamati a ni dà direptiune in cestiunile cele mai ardinti ale nóstre, tacu, sê rêtragu cu totulu, si numai din indepartare privescu la resultatulu luptelor intielesuali portate cu fratii nostri, chiaru ca si candu ei n'ar fi o propta comuna a natiunii nóstre, cá si candu n'ar fi o oglinda pretiósa, in carea, mai alesu generatiunea tenera, se uita cu sete sê vêda si sê invetie intieleptiune, potere spiretuale nefrangibile, convingere curata si caracteru stabile. . . .

Noi scimu apretiui nesuintiele si bunavointi'a ori cârui romanu iubitoriu da natiunea sa, insa ce ni solesce nóua, daca nu iesu la lumina cei „chiamati". daca „barbatii natiunii" nu-si ocupa loculu cuvenitu lor pe campulu nemarginitu a lucrârilor intielesuali, sê ne pôta conduce pe calea cea drépta si adeverata! Cunun'a meritata a lor nici decatu nu se vescediesce, trecutulu stralucitu al lor nici cá se intuneca prin aceea, daca vor iesi la lumina cu planuri, cu svaturi si cu idee salutarie; bá chiaru numai astufeliu vor fi mai stralucite radiele acele, cu carii sunt impregiurati de recunoscinti'a cea mai viá a natiunii.

Valurile cele sgomotóse ale politicei au scadiutu, tóte sunt reduse intre tiermurile nâturali, incâtu abia vedemu séu audimu candu si candu cata unu faptu mai insemnatu din vieti'a politica, chiaru pentru aceea avemu tempu destulu si ocasiune buna sê ne intielegemu; sê ne consolidâmu si sê ne scimu orientà bine, si sê nu fimu desbinati in mai multe castre la tempulu candu se va decide asupra drepturilor natiunali, ci sê fimu toti uniti si tari in lupt'a spiretuale, câci numai atunci si numai asia vom potê plutí cu siguritate câtra ajungerea limanului doritu. —

Cit'mu, ca la rogarea Românilor din Carasiu pentru remanêrea acelu a d. adm. Serbu âru fi urmatu respunsulu. Sperâmu, ca dd. nostri corespundinti ne voru impartasi in curendu „date mai deaprópe. —

Vien'a. Difirinti'a, ce esistá intre ministeriulu de statu si cancellari'a aulica ungara, dupa-cum ne spunu foile vienese, incepe a se stergê cu 'ncetulu si a face locu unei apropiari deocamdata personale si 'n cestiuni mai mici, care insa garantéza si contielegere in causele cele mari ale imperiului. Multu au contribuitu la acésta apropiare, de cea mai mare insemnatate pentru toti locuitorii statului, convorbirea de mai multe óre, ce o avu in dilele trecute d. de Schmerling cu cont. Forgách. In legatura cu acésta apropiare a ambiloru barbati de statu se pare a fi si calatori'a, ce o facu acum de curendu primatele Ungariei cu mai multe notabilitati ale tierei la Vien'a. - Nu e mirare, déca in urm'a astorufelu de evenemínte politicii facu câte si mai câte coniecture, si déca cu aplicare la cele espuse acum a si esitu prin Ungari'a vestea, ca s'a decisu reconcederea unui ministeriu ungurescu completu, ba s'au alesu si barbatii, ce voru sa fia membrii lui. „Wanderer" impartasiesce acésta lista . de si deocamdata plutitóre in aeru = a minist iloru dreptu curiositate in urmatórele: Ministru presiedinte si totdeodata ministru de justitia Judex Curiae comit. Apponyi (la 1848 Deák), Ministru la curtea 'mperatésca cancelarulu aulicu cont. Forgách, (la 1848 princ. Eszterházy), Ministru de interne camerarulu c. r. Iosifu de Uermenyi (la a. 1848 Szemere), Ministru de bellu locotinatorulu contele Palffy (la 1848 colonelulu Mészaros), Ministru de finantie fostulu siefu de sectiune in Ministeriulu de finantie cont. Mauritiu Almasy (1848 Kossuth), Ministru de cultu si instructiune eppulu Danielik (1848 Eötvös), pentru comerciu si comunicatiuni cont. Dessewffy ori br. Sennyey (la 1848 Klanzal si Szechenÿ). Latóta 'ntemplarea, continua „Wanderer" probabilitatea contielegerei au crescutu, de si unirea in 'n privinti'a punctului celui mai greu, a punctului continuitatii de dreptu, inca e indereptu. —

Déca potemu dá credimentu si numai probabilitatii acestoru lucruri, apoi preste putinu avemu sa vedemu schimbata tóta fati'a imperitului nostru. Dualismu ori contralismu?- devine o cestiune cardinala si pentru noi!

Se dice, ca 'n cancellari'a aulica transsilvana se ascépta

in tóta dîu'a respunsulu la cunoscut'a representatiune a comitatului Solnoculni dinlauntru, sî se crede, ca aceea negresîtu va fi de influintia nemidilucita asupr'a cestiunei constitutionale.

Galiti'a.

Dupa depesiele delegrafice ale foiloru vienese diet'a Galitiei la P. N. demandare s'au amanatu din 9 Febr. pâna pe 2 Martiu c. nou. Caus'a nu se scie, dar se crede a fi rescól'a din Poloni'a russésca. Prin Leopole se vorbesce, ca principele Sapieha aru fi avutu de cugetu a face o interpelatiune sî a proieptá o adressa, prin carea sa se róge Mai. Sea Imperatulu a se intrepune pe cale diplomatica pentru Poloni'a, - sî acest'a aru fi motivulu suspenderei siedintieloru.

Principatele romane unite.

Bucuresci, 7. Febr. Adunarea s'a terminatu. Siedinti'a de eri se diferi cu totulu de cea dinainte, ea rejeptà votarea secreta, — asupra primiloru paragrafi ai proieptului de adresa a comisiunei; estrem'a dreapta votiséza impreuna cu steng'a estrema. —

Bucuresci in 8 Febr. Asia adres'a in primii paragrafi se rejeptà. Comisiunea (ce facùse adres'a comisa de maioritatea adunarii) sia datu demisiunea. S'a alesu o nóua comisiune, spre a pregati alta adresa. Balaceanu, Apostoleanu, Romalos si doi dintre cei 33 (cu amendamentulu primu si cu unele cam pe dosu) ad. Jon Ghica, Panu.

Principele a priimitu din tóte districtele adrese de felicitari calduróse pentru dîu'a de 24 Ianuariu. Gaz. Tr.

Citimu in „Românulu," ca pentru o loteria, ce are sa se faca in Romăni'a in favórea tieraniloru, Dómn'a a datu dóua covóre lucrate de mân'a In. Sele, luându sî unu biletu, ce l'a platitu cu 20 galbini, - unu testimoniu nou depatriotismulu sî inim'a cea nobila de mama a Dómmei Romaniei. —

Germani'a.

„Gaz. germ. de miédia nópte „Noddeutsche Zeitung" spune, ca din Prussi'a apuseana vinu faime turburatóre; câci pecându pân'acum rescóla polonésca n'a trecutu graniti'a polóna, acum in unele tînuturi, mai cu séma in cerculu Kulm, este agitatiune mare intre Poloni, cu deosebire intre proprietari. Se crede, ca va fi de lipsa, sa pasiesca regimulu prussianu cu energia. — „Kreuz-Zeitung" referéza, ca insurectiunea polóna s'au latîtu, sî ca se contrage corpulu 1. sî alu 6., precum sî o divisiune din corpulu alu 2. de armata.

Itali'a

In camer'a deputatiloru anuncia Petrucelli o interpellatiune in privinti'a causei polóne; dar nefiindu ministrii de fatia, interpelatiunea se amanà. Discussiunea asupr'a bugetului inca nu s'a finitu.

Russi'a.

Din Poloni'a se telegraféza, ca 'n 7 Febr. (26 Ian.) pe la 3 óre diminéti'a câte-va sute de insurginti venira cu drumulu de feru la Sosnowice, o luara cu assaltu, despoiara cassele sî iar se retrasera pe drumulu de feru. Russii raniti sî cosacii trecuti la Poloni se adusera la Myslowitz. — Din Varsiovi'a se telegraféza totu din 7 Febr. nou, ca unu despartiementu de 480 soldati au nimicitu la Zamosc o banda de insurgenti, ce costá din 250 ómeni. — Relatiunile senatului imperialu câtra Imperatulu se voru dá pe venitoriu in limb'a polona. (Buna mesura, numai intardîata! Red.)

Preste totu telegrafulu russescu e fórte barbatu intru aducerea vestiloru de 'nvingere din partea trupeloru imperatesci. De aru fi adeverate aceste vesti sî numai pe jumetate, insurectiunea polóna aru fi ajunsu la resuflarea cea din urma, pecându insa de alta parte vinu sciri despre crescerea sî 'ntarirea eii. Cu tóte acestea insa tóte profetîile jurnaleloru mergu intr'acolo, ca Polonii sî de asta data-si voru fi versatu sângele 'ndesiertu, câci insurectiunea loru, nefiindu ajutata de nimenea din afara, mai curendu ori mai tardîu o voru sugrumá massele muscalesci. La aceea insa se unesce opiniunea publica a popóreloru europene, ca Russi'a va fi luatu din acésta rescóla infricosiata lectiunea, de a respectá la guvernarea popóreloru sele barem vocea umanitâtii sî a nu le aduce la desperare prin mesurile sele tîntitóre la unu panslavismu nerealisabilu.

Literariu.

Eri esî desub tipariu brosiur'a antai'a a Organului pedagogicu. O privire asupra lui, cumu e cu potintia dintr'o di pana 'ntr'alta, ne 'ncredintia cà acésta intreprindere, precumu avù de basa o adeverata cerintia a presintelui asiá promite lucrari de pretiu darabilu d'in ser'a educatiunei si a invetiamentului. Elu nu e unu conglomeratu de cate verdi si uscate, care stau in óre-care conferintia, -- macaru si numai trasa de pêru — cu scól'a, neci o arena pe care toti, cati au dascalitu unu anu séu doi, se'si duca de vendiare intieleptiunea cea de eri de-alaltaeri, nici in fine unu midilocu de a vorbi cu 'nvetiatorii intr'o limba asiá de invetíata, incatu ei nici sa n'o 'ntieléga, ci unu magazinu de articuli solidi, basati pe studiu lungu si esperiintia latîta, si scrisi intr'unu limbagiu, care totu Românulu propasîtu cu natiunea s'a 'lu póte 'ntielege. Ne 'mplinimu o datorîa de consciintia, recomandându-lu atentiunei tuturoru, cari se ocupa cu caus'a educatiunei in ori si ce privintia, cu atât'a mai vertosu, caci pretiulu lui celu moderatu de 3 fl. pe anu, 1 fl. 70 x. pe ½ de anu, precum si formatulu lui (brosiurele in octavu) inlesnesce ori cui procurarea si pastrarea lui. — Nr. acest'a aduce 1. program'a scrierei preste totu, 2. scólele populare si organisarea din launtru si din afara a acelor'a (art. I) 3. educatiunea, 4. simtiulu natiunalu, 5. din viati'a unui invetiatoriu. —

Facuseramu amintire in nr. 4. despre o poesia publicata in „Buciumulu" sî 'ntitulata „Plângerea sântei Monastiri a Silvasiului in eparchi'a Hatiegului din Prislopi". Facuseramu, dîcemu, amintire despre dêns'a cá despre unu documentu din istori'a Românilor, sî anume din acea pagina négra a istoriei loru, cându biseric'a resariteana, dupa terminulu istoriei bisericesci, erá sub góne. Poesi'a insa - câci noi n'o judecaramu dupa passiune, ci dupa meritulu eii, sî 'n privinti'a acést'a avemu sî noi gustulu sî convictiunea nóstra, in urm'a caror'a o numimu asiá - poesi'a are sî frumsetiele sele poetice sî pretiulu seu de documentu vechiu limbisticu, sî noi voiamu a o privi sî din aceste puncte de vedere. Intr'aceea „Concordi'a" se rapede asupr'a nevinovatei plângeri cu vehemintia admirabila, o poreclesce, o scarmena, o spurca cum scie mai reu, denegându-i nu numai valórea limbistica sî poetica, ci chiaru sî autenticitatea sî anticitatea. Câtu pentru acestea, illustrulu redactoru alu „Buciumului," unulu dintre cei mai meritati istorici ai Romaniei, va sci respunde, sî credemu, ca va sî respunde. Numai incâtu „Concordi'a" provóca indirectu sî pre „T. R." a se dechiará, ca glumesce ori vorbesce seriosu, recomandându-o publicului seu, numai intr'atât'a avemu sî noi dreptulu sî datorinti'a de a 'ntreb'a deocamdata pre „Concordi'a", ca voiesce ea seriosu, a 'ntunecá adeverulu istoricu, ori numai glumesce?

Respundiendu-ne ea, i vom respunde sî noi. —

3—1 **Concursu.**

In Comun'a Apadiei din Eparchi'a Versietiului e vacantu postulu de Invatietoriu romanescu. Emonumentele anuale suntu 63 fl. v. a., 25 meti de cucuruzu, 100 p. de clisa, 50 p. sare, 10 p. lumini si 8 stenjini de lemne.

Doritorii au recursurile sale acestui Consistoriu, alaturandu cartea de Botezu, Adeverintiele despre harniciile sele, despre servitiurile pana acuma, si despre purtarea politica si morala pana in 25-lea Februare 1863 a substerne.

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

68-2 **Edictu.**

Mari'a Miculu mai nainte cu patru ani cu nedreptate parasì pre legiuitulu seu barbatu Moise Grapa, amendoi gr. resariteni din Cati'a; pomenit'a in unu anu se sorocesce a se înfatiosiá la subscrisulu Sc. Protopopescu, eâci altu feliu si fara de ca se va dá hotarire suplicei asternute asuprai conformu S. S. canóne ale Bisericei Resaritului.

S. Protopopescu gr. orientalu alu tractului Cohalmului

Draosu 19. Ian. 1863.

Ioann Iosifu m. p. adm. Prot.

Corespundintia.

Din nr. 1—5 nu mai avemu esemplare. Ne rogâmu de nou, a nu fi molestati nici cu epistole nefrancate séu provediute cu marce prea mici, nici cu scrisori ex offo — care câtra o redactiune nu umbla —, nici in fine cu cereri de a retramite manuscrise ne 'ntrebuintiate, la carea nu ne potemu oblegá. —

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nr. 11. ANULU XI.

Sabiiu 7. Februariu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu in 6 Febr. Alaltaeri in 16|4 Febr. tînù Univers. sas. o siedintia publica. Obieptulu d'antâiu e citirea scrisorei, ce o tramise Esc. Sea Ministrulu sî Cancelariulu aulicu transilvanu, cont. Nádasdy câtra Univers. cá respunsu la adress'a acestei'a din 27 Ian. sî in carea dechiara mulţiemirea sca pentru increderea manifestata, sî incredintiarea, ca sî pe venitoriu va conlucrá spre binele Transsilvaniei sî alu locuitoriloru ei de tóte natiunalitatile.

Procomitele enuncia, ca la ordinea dîlei aru fi operatulu pentru regularea administratiunei politice sî judiciare din funduiu regescu; darfiindca la aceea se ceru unele lucrâri preparative, se supune adunârei rogarea camerei comerciale din Brasiovu, cá Univers. sa midilocésca la locurile p. n. a se introduce legea de complanare cea discutata sî decretata in senatulu imperialu sî si sanctiunata, sî pentru fundulu regescu. — Procom. faca cunoscutu, ca rogarea o-a predatu Universitâtii sî ca dep. Rannicher va referí adi despre ea.

(Urmarea in nr. venitoru.)

Sabiiu in 5 Februariu. „Concordi'a“ are in numerulu 8 o corespondintia din Vien'a, ce cuprinde unu prospectu fugitivu asupr'a aceloru trei dîuare nóue romanesci: „Auror'a Romana“, „Organulu pedagogicu“ si „Speranti'a“ anuntiate cu 'nceputulu anului 1863. On. Redactiune a „Concordiei“ comiteaza acestu prospectu cu unele reflessiuni din partea sea. Intre altele ne spune, ca aru fi fostu vorb'a in Pest'a de infiintiarea unei foi mari romanesci, carea sa suplinésca tóte trele foile mici politice, ce le avemu, de óre ce Gazet'a si Concordi'a aru fi organele unitiloru, (!?!), iar Telegrafulu romanu „nu are neci o auctoritate.“

Incâtu aceasta dechiaratiune este a altora ori sî a sorei „Concordiei“ carea nu dice „nu aru avé,“ ci „nu are“ punendu indicativulu, va sa dîca lucrulu cá hotaritu, nu vomu a cercetá; nepretensiunea foii nóstre ne scutesce de „propria laus“. Numai aceea, ca „Concordi'a“ comiteaza sî aceasta dechiaratiune cu adausulu seu celu sarcasticu: „(Complimentu chiaru dela omeni de aceeasi confessiune)“ marturisimu ca ne a surprinsu cu dorere din partea unei foi, dela carea aveamu dreptu de a pretinde aperarea unei foi publice romane, carea in 11 ani, decându esista, totu va fi facutu si ca Românîloru ce-va bine, sî va fi avendu barem atâtea sfarmituri de autoritate, câte voru fi picându din més'a cea abundanta a sororei sele mai tinere sî mai norocóse. —

Vorbe de acestea, cându mai bune cându mai rele, vom fi audîndu sî noi despre foile române; dar am crediutu, ca facemu publicului mai mare servitiu retacendu-le, decâtu trambitiându-le 'n lume.

Sabiiu in 4 Febr. Sâmbata sér'a in 2|14 Febr. se tînù in sal'a redutei cetatienesci de aici balulu iuristiloru, unulu din cele mai frumóse sî mai cercetate in carnevalulu acést'a. Intre chiamati vediuramu multe autoritati de tóte bransiele, sî preste totu representanti ai classeloru celoru mai alese ale locuitorimei. Decoratiunea fu eleganta, cu deosebire atragea atentiunea óspetiloru portretulu in marime gigantica alu Mai. Sele Imperatului cu devis'a: Viribus unitis!, ear de ambele laturi emblemele dreptului: de o parte fascele cu securile, classicu'u semnude potestate ereditu dela consulii din Rom'a vechia, de ceealalta cumpan'a si sabi'a cu inscriptiunea: Sine lege chaos. Biletele de invitare sî intrare, ordinele jocuriloru (ambele tiparite pentru Germani germanesce, pentru Români romanesce,) erau fórte netede, toaletele dameloru elegante, multimea ospetiloru straordinara, vivacitatea mare. Tóte jocurile moderne, straine sî patriotice, fara representate; Roman'a, jocata credemu antâi'a data la unu balu publicu in acésta sala, facù impressiune multiemitóre. Fia, cá acestu balu sa fia contribuitu sî elu la consolidarea fratietâtii intre fii sî fiiele aceleiasi patrii! —

Din Miercurea ni se spune despre unu focu infricosiatu, care esî in 1|13 Februariu acolo din cas'a unei veduve, si fiindu têmpulu fórte fortunosu, se latî cu iutiéla cumplita mai preste târgulu intregu si nimicì in câteva óre parte casele, dar mai cu seama cladirile economice a vreo 80 familii.

„Lloydului de Pest'a“ i se scrie din Rosî'a, ca la fondulu Associatiunei pentru autorii magiari s'atramfde isuacolo 40 f., cari s'aru fi adunatu intr'o societate vesela de sear'a. Asemenea, ca la Berchesiulu de susu s'au aflatu auru cristalisatu in massa si ca d. Ministru de comerciu, cont. de Wickenburg indata au si cerutu informatiuni mai de aprópe, precum si a se tramite din acestu auru mai multe bucati la Vien'a. Pân' acum sa se fie scosu la 26 ℔. astfelu de auru

De sub Buceciu in dîu'a fiului ratacitoriu.
Desbinarea si rumperea Românîloru din Tiér'a Bârsei.

Sirmana tiéra! Vei mai suferí tu lovituri grele cá cele de sub Tökölyi si cá la mutarea granitiei? Marginasii tei fii s'au desbinatu de fratii de deincolo, se desbina si de aici, se vor mai desbiná si de unde-i mâna? Pusetur'a ta pentru cine nu e buna? fiii tei adeverati cui se paru multi?

Indata ce Gazet'a Nr. 7. si Telegr. Nr. 8. produsera tresaratórea scire, ca pentru interesele nu sciu cui Românii districtului Barsei sa se desbine, Branenii sa se rumpa si sa se instreineze cu afacerile sele la Fagarasiu, oamenii pe aici au simtitu adencu consecuintiele, ce voru urmá de aici, sî se vaieta in modulu aretatu.

I-am intrebatu, pentru ce? Unii-mi respunsera cam asiá: Nu e pucinu a luá adi pe unii de aici si ai impiega dincolo, si mâne ai desbiná si de acolo si ai duce airi; ca desî sub numele „munteni“ se cuprindu toti locuitori romani, câti locuiescu pe sub pólele Carpatîloru, totusi e prea cunoscutu, ca trasurile loru romane nu 'su asemenea. Ceia de sub pólele muntiloru Fagarasiului se deosebescu de asestia de sub pólele Buceciului. Au si dreptulu, ca aceia-su Fagarasieni, ér acesti'a Brasioveni, Braneni. Cei'a au trasuri mai multe dela Ternava, si acesti'a dela Romani'a. Asiá dar nu numai natur'a lucrului si a loculoi, dar si natur'a individuala a ambeloru pâturi de locuitorime nu se unesce.

Adeveratu ca cu 100 % suntu mai buni ceia decâtu Brasiovulu, dar noi am vrutu derigerea nóstra acasa, ér nu desbinare si cale lunga.— Altii -mi respunsera sa lasâmu acestea vorbe, câci si Românulu din Macedoni'a sau naravitu pre bine cu celu de aici, ba si Spaniolulu din Mecsico credemu ca va traí bine cu Romanulu din Transilvani'a, necum Fagarasienii. Acele dara aru fi numai vorbe, nerespicandu ce-i dóre. Noi simtimu si scim toti ce i dóre. Pe uni ii dóre, ca prevedu realisânduse fabul'a ariciului. Prevedu ca in vatr'a loru in Tiér'a Bârsei, pe Valea glajeriei, pe Valea oului, si pe lâng' Coltiulu lui Solomonu pe unde si astadi i silescu sa scrie si sa vorbésca nemtiesce sî a-i face deplinu Sasi, câci voru vietuí in

purulu Sachsenland (suntu 53 de mii de romani sub Brasieu, voru rumpe 13 mii pe Braneni, totu mai remânu 40 de mii, tocmai câti suntu si Sasi! Ori voru desbiná si pre Saceleni?) — Pe altii, câroru le-au storsu pasu (? Red.), de si nui ducu sub alte limbi, i doru la pele ca li departe si de aceea facu mai mare gura dicendu: Noi sirmanii suntem mai toti economi de vite, si vitele nóstre pascu in Romani'a pre la Baraganu. Lasa ca cine cunósce pusetiunea nóstra a celor 11 Comune Branene, scie ca n'avem picu de locu de semenatura, locuimu imprasciati prin paduri, si la tóe 5 dile luâmu potec'a calâri séu pe josu cu saculu dupa porumbu la Câmpulungu. Nu ni era nóua destulu de greu a platí vama si a vení si la Brasieu dupa pasu-portu, cand cu câti-va ani mai ainte (1830) n'aveamu aste greutati. Ear dupa aceea suinduse lini'a vâmei din susu de noi de si avému, ni erau tóte la 'ndemâna in Branu, ba si sub absolutismu totu ací aveamu domniile pentru tóte. Acum sciindu acestea, ce ganditi, de si iubimu pe fratii nostri Fagarasieni, de si d. capitanu alu Fagarasiului e din sinulu nostru; usioru ne este a merge acolo? Ba neci decum. De aceea Brasiovulu simtîndu atât'a s'a aieptatu si au storsu acésta rupere din cerculu lui politicu.

In fine apoi ómeni cu capu dîcu: se vorbim ad rem; ca dela cererea Braneniloru au urmatu acést'a, si Sasii vor dice: Ce totu lari fari, ca ei au cerutu. . ! Noi trebuie sa nu uitâmu, ca la organisare in a. 1861. candu D. Comite Salmen nu facù nimica pentru multîmea Romaniloru de aici, au fostu planuita acést'a. Toti romanii din Brasiovu si Districtu au protestatu (vedi Gaz. Nr. 30 si fóea Nr. 19. 1861.); Braneni se simtira mai tare atacati si neodichniti (vedi foia Nr. 16. 1861.), din acelu temeiu ca causele loru, care suntu pré multe cu Comuna Brasieului, fiind ea si actoru si judecatoru intr'o persóna, seprevedeau perdute, si astfeliu mai multe. Si din acestu temeiu ei au cerutu domniile loru in Branu, si éta ce sau hotaritu! Acumu se te miri cum s'au resolvatu cererea loru si a intregului Districtu atuturoru Romaniloru? Nu! — Póte ca D. Salmen au fostu referentu. I. Guvernu odichnise téma' Braneniloru, renduindu-le foruri judiciale straine si ei erau pe pace; ce lipsa era dar de ai rumpe? La atâtea intrebari Brasiovulu nu ni vá respunde, ci va tacé si va rîde, ca sau taiatu de susu. Adeveratu, ca s'au taiatu, insa harthi'a Braneniloru inca credu ca va alergá acolo spunendu, ca daca se desbina, altufelu nu voru, fara numai precumu au cerutu ei.

Noi la tóte acestea dîcemu: Fia ce va fi; caci numai dela a. 1848. incóce n'ati vediutu câtu nému totu schimbatu, dar in trei secoli inainte ce au facutu cu noi? si totu noi suntemu. Sciti, ca deunadile ómenii sau incercatu aface Teritorie natiunale in Trani'a si nu li-au succesu. Acésta inca e o astfeliu de incercare esecutata. Acumu fia, se fimu multiemitori cu ori ce s'aru intemplá prin scirea I. Monarchu, cu atâtu mai usioru, caci tóte voru tiné numai pâna la Dieta, candu Tér'a trebuie sa se organiseze dupa cum cere natur'a ei. Nu póte fi o tiéra cu 2. Guvernuri impartita dupa planulu unuia seu altuia, si trasa impinsa cá Comitatulu Albei pe susu, unde era sa ne impiege. Acestea suntu dupa odichnirea ce ni o da Barbatii cari sciu mai muite; ér noi, cari scimu câte un'a, credemu anevoe cá se vina curendu acé dieta. Pentruca câta vreme este Transilvania cá amanetu pentru vre o pace a Unguriloru cu Nemtii, nu potemu crede, ca vomu avé dieta. Si in acestu casu Branenii 'si vor rupe multe opinci calcându 9. miluri pana la fagarasiu! (La tóta 'ntemplarea insa Braneniloru le poftimu „mintea Românului cea din urma.“ Red.)

De pre malulu Oltului.

„Kolozsvari Közlöny“ cá profesoru politicu alu Romaniloru.

In numerulu 15 alu jurnalului magiaru „Kol. Köz.“ aiâmu unu articulu conducatoriu, din care se vede apriatu, ca are de scopu a influentiá preparative conduit'a romaniloru din Austria in cestiunea constitutiva a Imperiului. —

Spre întroducere numitulu articulu ne cânta, acumu dóra a sut'a óra, melodi'a afinitatii si fratietatii intre romani si magyari, din care nu potemu culege altuceva esentialu, decatu ca romanii si in privintia spiritului, datenilolu, musiceisi celoru-l'alte insusiri nationale suntu numai o copia bine-nimerita a poporului magiaru, adeca nu-si potu atribui óre care originalitate proprie, din care apoi firesce ca resulta o iubire a magyariloru pentru romani. —

In privinti'a iubirei sunetului celui latinu alu limbei nóstre in salónele si actele administrative si legeslative ne lasa la indoiala. —

Apoi trecându la politica ne arata: ca in cestiunea cea mare a constituirei interne a monarchiei austriace, curgu numai dóua torente principale: Centralismulu si Dualismulu; totu ce este afara de acesie principii, este umbra trecatóre.

Adeca unu poliglotismu, nici pre strinsu nici pre debilu—precum ilu cere natur'a statului austriacu cá **conservatore** de nationalitati diferite, (mai mici) si esistinti'a sua proprie, apoi vointi'a maioritatei popóreloru lui, — este in ochii lui „Kol. Közlöny o fantasma trecatóre!!! —

Mai incolo se silesce a dovedí, ca intre romani esista trei directiuni de politica nationala:

1. Directiunea Centralismului,
2. Directiunea Dualismului.
3. Directiunea gravitarii in afara; cu alte cuvinte: a Daco-romanismului. —

Manecandu apoi de acolea ne dice: Centralismulu pote ca promite folóse momentane mai mari, inse acelea vomu avea a le platí scumpu. —

Dualismulu seamena multu cu centralismulu, pentru ca fatia cu românii legile din 1848 au multa asemenare cu „Februar-Verfassung,“ inse acesta conserva bas'a legislativa magiara; — de care ne vomu folosí si noi.

Neutralitatea in ori si ce casu ne aru fi daunatóre, — si in fine imposibila. —

Directiunea politica a gravitatiunei in afara aru fi periculósa, imposibila, si ne dojenesce a nu o adoptá. —

In fine ne provoca a ne declará pentru dualismu, pentru ca noi nu avemu alta cale de manecare, decatu a alege intre politic'a Sasiloru si a Magiariloru!

Pana aici „Kolosvari Közlöny.“ —

Noi din parte-ne, multiemiudu compatriotului nostru clusianu pentru ingrigirea dovedita, spre binele nostru, si asigurându-lu de patriotic'a nóstra stima pentru elementulu magiaru din patria, trebuie se-i marturisimu cu sinceritate: ca noi privimu aliernativ'a: séu a alege intre politic'a Sasiloru, séu intre a Magyariloru, de unu atacu in contr'a individualitâtii nóstre cá poporu-cá natiune; si cà nici de cum avemu de cugetu a alege intre uu'a séu alt'a, ci avemu de cugetu a merge pe piciórele nóstre proprii. Cându noi, in lupta principiala intre asiá numitulu Centralismu si Dualismu ne vom dá votulu nostru, vomu face-o in numele nostru, dea. dreptulu catra coróna, nepriimindu de epitropi sau mentori, — nici pre Sasi nici pre Magyari. —

Si suntemu convinsi, ca corón'a va priimí acestu votu, fâra a ne mâná la tutel'a Magyariloru ori Sasiloru. —

Noi ne socotimu in patria cá natiune, cumu ori care alta, si asiá consecuinte si in Imperiu cá parte constitutiva, politica, a lui. —

Avemu dovedi, ca si Maiestatea Sea de facto ne socóte cá atare; — apoi de legile asupritóre ale vóstre aru fi stupiditate cându ne aru mai pasá. —

Ve insielati, daca credeti, ca conformarea nóstra de astadi sub supremati'a vóstra limbistica este semnu de slabiciune nationala; ea este numai unu semnu de devotamentu fatia cu patri'a—si cu Corón'a. —

Incatu pentru „Daco—romanismulu—cá edificiu politicu, nu aveti nici o grija.

Noi avemu o ideia destulu de buna despre Austri'a constitutionala, — catu se potemu crede, ca Institutiunile ei politice si sociale voru devení mai rele si asupritóre de popóre intregi, — cá cumu suntu celea feudale ale fratiloru nostri dincolo de Carpati. —

Noi speramu, ca barbatii de statu ai Imperiului, — dupa ce s'au convinsu, ca magyarisarea si germanisarea incercata au remasu fara resultatu - si ca Institutiunile feudale suntu imposibile, voru vení si ei la acea convingere: ca conservarea elementului latinu in oriente este unu interesu si specificu austriacu, — si eu-

ropeanu, tocmai asiá, cá Conservarea celui germanu si magyaru.

Dacaromani'a — precumu o pricepemu noi, — este de multu gata, si consiliulu amicului nostru clusiànu fórte intardiatu. —

Elu consta numai si numai din acele simpathii de sange si legamente spirituale, care le confeseadia spre esemplu Sasii din Transilvani'a si Germanii din Austri'a cu cei din Prussi'a si Americ'a, Magyarii cu cei din principate si chiaru cu Turcii. —

Adio amice „K. Közlöny!“ f.

Ungari'a. Lugosiu in Ianuariu 1863.

(Urmare din nr. trecutu.)

Noi avem principiile si convingerile nóstre, care cu atata mai multu suntu de respectatu, cu catu nu suntu magulite si sustienute prin posturi, ma din contra amu fostu parati posturile nóstre nu neinsemnate a-le jertfi convingerei nóstre, - noi suntemu constitutionali, dar' nu revolutionari, pentruca trecutulu, starea nóstra sociala, caracterulu politicu, conseciinti'a garantuescu, cumca noi vomu face unu phalanx neclatitu precum in contr'a absolutismului asiá si in contr'a revolutiunei, bun'a ordina are in noi mai buni aparatori decatu e Dlu corespondinte, care inóta cu und'a apei. Noi la resemnare amu speratu cu totii si actu sperâmu intronisarea constitutionalismului, dar' nu prin revolutiune - dupa cum corespondintelui 'i place a-ne subsumá - ci prin nemarginit'a gratia a Majestatii Sale c. r. apostolice, carele a promisu ca voesce a representá si restabilisa constitutionalismulu, ce are se fie unic'a forma de regimu pentru intregulu imperiu, acelei Majestâti careia dupa insasi inalta-i dechiaratiune nemica 'i jace mai multu la inima, decatu asi vedea tierile indestulate si multiumite. Noi prevedemu si cunóscemu ca rehabilitarea constitutionalismului prin revolutiune aru aduce patriei si natiunei nóstre atatea rane si lovituri, catu cu greu le-aru putea purtá, sciindu bine catu de incerte si nestabile suntu invingerile unei revolutiuni; noi suntemu convinsi ca acea de ce are lipsa natiunea si patri'a nóstra, mai siguru se ajunge prin grati'a Majestatei Sale prea bunului nostru Monarcu, prin dreptulu nostru si lolalitatea nóstra, si acésta sperantia a nóstra nu se vede a fi departe de realisare, candu apoi de vomu fi chiemati, fara interessu particularu vomu concurge cu puterile nóstre intru eluptarea drepturiloru nóstre natiunale.

Noi avem principe constitutionali, fara inse a perde din vedere interesulu scumpei nóstre natiuni, ma chiaru din contra suntemu constitutionali numai si numai in interesulu natiunei, caci amu esperiatu din trecutu si presinte, ca nationalitatea nóstra e mai scutita sub o constitutiune representativa, unde singura are se decida despre sórtea sa, decatu sub ori ce alta forma de regimu, - suntemu convinsi ca natiunea nóstra prin barbatii sei pre bas'a unei constitutiuni representative cu atata mai securu 'si va cascigá drepturile sale si in contra numerosiloru antagonisti, cu catu suntemu in privinti'a acést'a sprigioniti de grati'a Maiestâtii Sale, si pentru ca avemu asiá convingere nu ne putemu resolvá a jertfi uniculu acestu mediulocu a recascigârei drepturiloru nationale, ci 'lu voimu in interesulu natiunei; pre un'a o voimu in interesulu alteia, — si intrebâmu óre suntemu noi pentru acésta convingere culpaveri, séu antinationali, dupa cum 'i place D-lui corespondinte a numi pre toti cei ce au astufeliu de principe? De ce nu s'a nisuitu Dlu corespundinte a-ne abate dela acésta convingere, o aretá ca ne aflamu pre cale retacita si contrarie intereseloru nationale, si a-ne avisá calea cea adeverata? Acésta inse nu a facutu, caci i-a cadiutu mai usioru si l'a constatu mai pucina precugetare a-ne numi de Garibaldiani, decatu a-ne demustrá din faptele nóstre cumca nutrimu simtiuri antinationale si revolutionare. E D-le corespondinte! a incriminá pre cineva in generalitate fara motivare e in stare si celu mai ticalosu omu.

Acestea sinu ce corespondintele malitiosu (?Red.) si fara temeiu insiuncasa suntu simtiemintele acestora, carii au aflatu de bine din motivele in documentulu de resemnare contienute, cu stremutarea sistemei a resemná de oficiu fara distingere ori au primitu earasi oficiu ori nu; pretindemu dara dela ori si cine a-ne respectá aceste couvingeri a-le nóstre, cu atata mai tare inse o pretindemu acésta dela corespondintele, care nici candu scie ce vre, si are nenorocire a nu sci nici candu calea pre care se purceada. Protestàmu serbatorescè in numele tuturoru atacati in contra insinuarei malitóse (?Red.) si fara temeiu, cá cum amu speratu ori speramu dela Garibaldi si Revolutiune intronisarea constitutionalismului, — de rumegá mai bine corespondintele aceea ce voesce se scrie, nu aru fi atacatu si incriminatu de revolutiunari si antinationali mai pre toti inteligintii romani si fosti oficianti constitutionali ai Carasiului, — sciindu ca cea mai mare parte din aceia pre carii densulu i atésteasa de Garibaldiani, servescu cu cea mai mare loialitate si credintia guvernulu presintu, si avendu densulu cá diregatorin datorintia pre unii cà acestia guvernului ai aretá, — caci aru fi cuprinsu gravitatea acestei incriminări si se retienea de o atacare plina de conseciintie ce tae afundu in viitoriulu fiecaruia, — ori voesce D-lu corespondinte à nu-i-se dá nici o momentositate corespondintioi sale? déca densulu a voitu acésta, atunci 'lu facemu numai atentu, ca altii au chiemarea a luá notitii despre cele ce se scrie in foi, prin urmare corespondinti'a sa si fara voe póte se aibe urmari grele, ce dóra nici insusi corespondintele nu le doresce.

Chiaru asia de neadeverate, vatamatóre si dejositóre suntu si celelalte espositii a-le D-lui corespondinte privitóre la resemnare, si a nume cá cum veru cine aru fi disu cu ocasiunea subscrierei resemnarei „oameni buni! nu resemnati, nu demonstrati si altele“ fiindu-ca din cei 4, carii nu au resemnatu, nici unulu n'a refusatu subscrierea documentului de resemnare din principiu séu din vre-unu motivu politicu ori natiunalu afará de persóna loru esistinte, ci cu escusare unulu ca nu voesce asi periclita dreptulu de pensiune castigatu prin servitiu de mai nainte, altulu ca neprimindu timpuriu invitarea nu s'a pututu presentá la subscriere, alu treilea desi in principii erá intielesu neplacendu-i form'a a refusatu subscrierea documentului de resemnare, ear' alu patrulea si a nume D-lu corespuudinte au avutu noroculu à fi absentu de a casa in o caletoria mai indelungata, caci altcum — dupa cum 'lu cunóscemu-de siguru nu aru fi resistatu amagirei de caria-dupa spunerea lui-cei ce au resemnatu fura sedusi si moralicesce siliti, fiindu ca cei ce au resemnatu toti au mai multa statornicia, independintia in faptele loru si barbatia decatu corespundintele, carele inaintea antestatatoriloru sei fiindu atacatu 'si perde faci'a si graiulu. Deci creada-ne corespondintele ca n'au facutu nici siesi, nici de comunu connationaliloru sei din Carasiu carii au resemnatu nici unu servitiu, dechiarandu-i asia de slabi si nestatornici, catu se se fie lasatu a-se amagi si seduce dela o cale mai buna; noi suntemu in privinti'a acésta cu totulu de alta parere, nu despre D-lu corespondinte, ci despre acei barbati romani din Carasiu, pre carii D-lu corespondinte asia 'i micsioreasa si de carii dice ca dupa resemnare la venirea comisariului regescu se tareiau pre fóle si batundusi pepturile cersieu oficiuri; caci din contra scimu, cumca cei mai multi din cei ce au resemnatu si adi se afla in oficiuri, au fostu provocati de a primí earasi oficiuri, unde din contra corespondintele se tareiá nu numai dupa oficiu, ci si dupa unu atestatu recomendatoriu dela unulu din aceia, pre carii acum cu invective 'i suspiciasa, cá se póta numai cascigá oficiu; — nu inbesce totu omulu natiunea pentru oficiu si oficiulu pentru salariu cá D-lu corespondinte, care defaima, dejosesce si incrimineasa si pre cei ce nu au primitu oficiu si pre cei ce au primitu, numai cu sine e indestulatu. — Apara Domne natiunea nóstra de asia fii, carii atuncea cugeta ai servi, candu defaima si injosesce conationalii sei nu din alta causa, ci numai cá prin defaimarea loru se 'si castige merite, ce nu le au.

(Va Urm'a).

Pest'a 14 Ianuariu 1863 st. n.

Domnule Redaptore!

In nrulu 7 a „Telegrafului Romanu“ ai avutu bunatate a aminti anuntiulu de prenumeratiune la „Speranti'a“ si cu acésta ocasiune conformu chemarei d'Tale ca profesore de pedagogia - Te incerci a ni dá si nóa lectiuni, carii - precum dici - suntu bazate pre cuvinctiunea d'Tale si facendu acestea ai fostu indemnatu de datorinti'a misiunei 'nalte — — de a spune adeverulu.

In aceste lectiuni infruntatórie, ce ni tieni nóa Te adresedi cu nesce cuvinte, carii ni atacu - séu mai bine disu vroescu a ni atacá persónele, — marturisimu si ni recunóscemu debilitatea de a ne poté apará pe acelu terenu, pre care

ne ataci, ca-ci nu suntemu in stare a Ti urmá, – pre lunga tóte aceste ne sentimu indatoriti facîa cu onor. publicu a pretiósei foie a d.Tale, precum si cu datorinti'a de a ni apará onórea — a Ti respunde D-le Redaptore si profesore, totu de odata facemu apelu la loialitatea d.Tale, ca acésta epistola sa aibi bunatate a o publicá nestremutata in nrulu mai de aprope a „Telegrafului Roman“.

Nu e loculu aici a face reflecsiuni la cele ce ai disu despre lucrarea pentru binele comune si despre medilócele'i mai nimerite, Te rogamu numai sa faci revista asupra foiloru de dincoce de Carpati si luandu in cunsideratiune seriósa sterilitatea si avaritatea loru facîa cu literatur'a beletristica, ba si scientiefica – sa Ti dai opiniune barbatésca, ca romanu – despre ele si in fine sa judeci ce e de facut ?!

D.Ta informedi onor. publicu cetitoriu a fóiei d.Tale ca, intreprinderea nóstra nu pote avé neci o sperantia de esestentia, ca-ci redigentii suntu teneri si numai studenti.

Adeveru ca nu ne potemu laudá ca avemu anii lui Matusalemu, dar' acesta imputatiune, de nu ne insielamu – se ar poté face si d.Tale, iar ce se atinge de aptivitatea literarie a d.Tale si a nóstra – ni se pare ca, cam totu intr'unu tempu si a luatu iniciativ'a, – – – apoi vedi D-le! – d.Ta inca numai ce ai absolvatu pedagogi'a din Lipsc'a (? Red.) si iata avemu onóre a Te vedé ca redaptrorela o foia asiá insemnata cum e „Teleg. Rom.“ Séu dóra ce e ertatu dlui Boiu – nu e ertatu si lui Stanescu, Grosescu ?! Credeni D-le ca, daca ti a fostu sortea asiá favoritórie, nu faci serviciu neci literaturei, neci autoritatei d.Tale de vorbesci asiá stentatoricesce, (cit. stentoricesce! ?Red.), catu ni vine a crede ca, neci ca evocea D.Tale.

Ce se atinge de numele – Studenti, marturisimu serbatorésce, ca totudeun'a lu vomu portá, ca-ci scopu'ni ca, cât vomu trai sa ni cunoscemu de datorintia a studié si pentru ca atributivulu acest'a elu portamu ponandu totudeodata ostenéla spre alu meritá – – Te rogâmu altadata alu pronuntiá mai cu reverintia si nu per – numai studenti! Intr'altu chipu suntu studenti de mai multe feluri, amu fi asceptatu dara, ca sa nu fi uitatu a spune ca suntemu óre studenti de scóle elementare, pedagogia, teologia etc. etc. séu de Facultatea de drepturi la universitatea din Pest'a ?!

Iarta dle ca, in salonulu d.Tale Ti spunemu adeverulu precatu ni permite bun'a cuviintia, dar speramu ca nu Te vei supará, ci ca unu barbatu eruditu cum esci d.Ta, care iubesci adeverulu – alu spune, negresitu va ave tari'a spirituale de alu si escultá.

Cu adencu respeptu

E. B. Stanescu m. p.
Ioann Grosescu m. p.

V'am facutu pe voia, Domniloru! Cá sa nu apara insa, ca ne lnâmu parerea indereptu, ori suntemu convinsi prin cele espuse de DV., parte mare neessentiale, dechiarâmu: 1) ca nici v'am vatematu, nici am vrutu a ve vatemá personalitatea; 2) ca nu v'am imputatu tineretiele, 3) ca n'am disu, ca sunteti numai studinti, ci inca studinti, ceea-ce DVóstra o mistificarati; 4) ca prin studinti in tierile nóstre se 'ntielegu e o ipso ascultatorii de facultâti la universitâti; 5) ca ceea-ce ve spuse „T. R.“ antâiu, ve spusera sî altii pe urma; 6) sî ultim'a, fiti sanatosi sî faceti cnm sciti! Red. T. R.

Vien'a. „Lloydulu de Pest'a“ i se scrie din Vien'a in 12 Februáriu c. n., ca deputatiunea din Clusiu au fostu primita acolo cu mare atentiune, ca Esc. Sea Cancelariulu aulicu transilvanu, Cont. Nadasdy au datu in onórea deputatiunei o dinea stralucita, si ca Maiestatea Sea va priimì deputatiunea in dîlele acestea la audiintia privata.

Galiti'a.

Impartasiseramu in nr. trecutu, ca diet'a Galitîei la demandarea imperatésca s'a 'nchisu pe trei septemâni. Acésta mesura, la carea nn a datu ansa nici diet'a insasi, nici vr'o alta impregiurare dinlauntru, nu póte sa-si aiba isvorulu airea decâtu in evenemintele din vecin'a Russia polona-ori Polonia russésca. Din rapedîunea demandârei imperatesci, precum sî din acea 'mpregiurare, ca terminarea dietei fâra de aceea avea sa urmeze inca la finea lui Martiu, se vede de ajunsu, ca guvernulu austriacu au prevediutu unu periculu mare, de va remané adunata diet'a galitiana. Care insa suntu adeverate motive ale acestei suspendârí, acést'a numai venitoriulu a va desvelí pe deplinu; foile germâne facu multe conjecture. In depesi'a telegrafica impartasîta si de noi in nr. premergatoru se dîce, ca princ. Sapieh'a aru fi avutu de cugetu a proieptá, cá diet'a sa róge pe Mai. Sea Imperatulu, a se intrepune la Russi'a pentru Poloni. Prin acést'a Austri'a, cá un'a din cele trei poteri ale sacrei aliantie (ea, Prussi'a sî Russi'a) aru fi venitu in perplessitate la ori ce casu: de se intrepunea pentru Poloni, atunci pasiá in contr'a unui'a diu aliatii sei chiaru; ear de nu ascultá de vocea princ. Sapieha, carea probabilminte erá sa fia secundata si de vocea celoru 150 deputati din diet'a galitîana, atunci ea singura aparea ca aprobéza politic'a respective crudîmea russésca latia cu Polonii. La tóta 'ntemplarea dara fu unu actu dictatu de trebuintia imparativa, de a 'nchide diet'a galitîana sî de a 'ncungiurá imputarile, ce se dîce ca se prepara Russi'a a le face Austriei, cá cum ea aru partiní insurectiunea polóna. — Din terminulu de trei septemâni, pusu pâna la redeschiderea siedintieloru dietale se vede, ca regimulu austriacu spera, ca sangerósele conflicte intre Poloni sî Rusi pân' atunci se voru complaná; fia cá presupunerea guvernului nostru sa se implinésca spre multiemirea ambeloru partide! —

Franci'a.

In Parisu s'au facutu demostratiuni in onórea Poloniei din partea tinerimei studióse, dar nu sau turburatu ordinea

Greci'a.

Principele de Leiningen, unulu din candidatii Englitere pentru tronulu grecescu, au sositu in insul'a Corfu, dar primirea cea rece din partea insulaniloru se dîce ca l'aru fi indemnatu a resemná la candidatur'a aceast'a.

Comitetulu camerei dupa o dep. tel. incunosciintiédia, ca din cei 240701 de alegatori 230,016 au votatu pentru principele Alfredu. Elliot (inputernicitulu Engliterei) nu datu pe cale officiosa respunsu negativu. Pentru asceptat'a inpreunare a insuleloru ionice cu Greci'a s'au facutu demonstratiuni de bucuria. Scirile din provintie sunt mai impaciuitóre.

3—3 **Concursu.**

In Comun'a Apadiei din Eparchi'a Versietiului e vacantu postulu de Invatietoriu romanescu. Emonumentele anuale suntu 63 fl. v. a., 25 meti de cucuruzu, 100 p. de clisa, 50 p. sare, 10 p. lumini si 8 stenjini de lemne.

Doritorii au recursurile sale acestui Consistoriu, alaturandu cartea de Botezu, Adeverintiele despre harniciile sele, despre servitiurile pana acuma, si despre purtarea politica si morala pana in 25-lea Februare 1863 a substerne.

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 4—1 ☞ **Bani gat'a** ☜

Proprietariloru sî masînistiloru, industriariloru, comuneloru, corporatiuneloru sî privatiloru, cari pelânga ipoteca sigura indestulitóre dorescu a luá bani, li se arata capitale disponibile cu conditiuni fórte priimibile.

Deslusîre mai de aprópe la epistole francate dau

Henry Frimont sî Iosifu nobilu de Augeli.

Cetate, am Peter, Hôtel Wandel, Nr. usiei 149. in Vienn'a.

La cererea mai multoru dd. abonanti vom impartasi de acî 'ncolo regulatu sî starea bursei din Vien'a.

Burs'a din Vien'a in 18|6 Febr.

Metalicele 5%	75. 95.	Actiile de creditu	220. 20.
Imprumutulu nat. 5%	81. 75.	Argintulu	114. 50.
Actiile de banca	811.	Galbinulu	5. 52.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 10. ANULU XI.

Sabiiu 12. Februariu 1863.

Sabiiu in 9 Febr. Evenimentulu celu mai insemnatu alu dîlei a 'ncetatu d'a fi caus'a Greciei, decându din recrutatiunea, respective apucatur'a Russiei s'au aprinsu in Poloni'a foculu unei insurectiuni, ale cârei estensiuni sî urmâri inca nu se potu precalculá. Press'a jurnalistica de tóte colorile se ocupa de asta data dara cu deosebire cu revolutiunea polóna. Cá o urmare a acestei revolutiuni aparù apoi conventiunea secreta, ce se vorbea ca s'aru fi incheiatu cu privire la acésta revolutiune intre Russi'a si Prussi'a, si prin care césta din urma s'aru fi facutu mai aliat'a Russiei; elu dara aru fi alu doilea evenimentu de insemnatata generala pentru Europ'a. In privinti'a revolutiunei insesi firele electrice ale telegrafului nu 'ncetéza dî sî nópte a aduce scirile cele mai próspete din câmpulu, ori mai bine dîcendu din câmpurile bataliei; cu tóte acestea e greu, a ne face unu tablou chiaru despre cele se intempla: un'a pentruca insurgentii, precumu diseramu si in numerulu trecutu, nu se lupta in masse mai mari, ci in multe despartieminte mici respandite prin tiéra; alt'a ca scirile venindu parte dela Rusi, parte dela Poloni, adeseori — si contradicu. Faimele cele mai próspete le impartasîmu in estrase scurte sub rubric'a Russi'a. — Câtu pentru conventiunea, ce aru esistá in secretu intre Russi'a si Prussi'a, foile germane reprobeaza cu unanimitate rara rol'a cea dejositoare, ce o-a luatu asupra-si Prussi'a, de a fi ajutâtórea Russiei la sevarsîrea unei fapte, care e un'a din cele mai crude sî mai neumane din secululu nostru.

Foile cele mai próspete ne spunu, ca insurgentii au prinsu unu curieru alu Mareducelui Constantinu, care ducea o epistola dela Varsiovi'a la Berolin'a, o epistola, ce ilustreaza fórte bine acésta causa. Se dîce adeca; ca nu va fi de lipsa, cá Prussi'a se pasiésca cu mâna armata in contr'a insurectiunei si va fi de ajunsu, cá sa padiésca marginile sele, spre a nu scapá acolo fugarii poloni. Precum se vede din aceasta dechiaratiune, „Press'a“ de Vien'a are dreptu candu dîce, ca „Prusi'a e mai russésca decâtu Russi'a“. —

In privinti'a revolutiunei insesi citâmu din strainatate dóua voci de cea mai mare insemnatate. Un'a e vocea Times-eloru, a giganticei foi englesesci, alt'a e vocea imperatului Napoleone. Ceea dice: Insurectiunei se póte pune capetu numai prin dóua medii, au sugrumându-se insurectiunea fâra mila, au introducendu-se unu regimu, care sa multiemésca pre Poloni si sa recascige imperatului respectulu Europei. Despre modalitatea antâi'a nu ne vomu slobodî la speculatiuni; sperâmu insa, ca unu domnitoru de caracterulu lui Alessandru II. nu va aflá de bine a reproduce sub ochii generatiunei de astadi scenele de crudîmi din 1830. O astufeliu de crima aru stricá cu dreptulu tóta cordialitatea intre regimulu russescu si regimele Europei apusene si aru potea isolá Rusi'a de nu de suveranulu, dar de poporulu si parlamentulu ori carui statu constitutiunalu.

Memorabile suntu in privintia acést'a si cuvintele lui Napoleon, care precumu spune „Independinti'a“ se fia dîsu catra unu barbatu destinsu din strainâtate: In dîu'a de astâdî fia-care suveranu trebuie se asculte cu atentiune la aspirârile morale ale poporului seu. Deasiu fi eu imperatulu Russiei, n'asiu asceptá cu concesiuncle pana cându mi saru cere de sila. Pentru astfeliu de concessiuni stórse popórele nu multiemescu, ci se facu inca si mai lacome, simtindu ca li sau datu numai de frica. Turburârile de acum nunumai ca nu m'aru retinea de a nu dá reforme, ci inca m'aru face sa largescu cerculu loou. Catu pentru venitorime, Russi'a nu are fara numai unu mediu de a impacá Poloni'a,- restituirea constitutiunei din 1815.“ Ce e dreptu, frumóse cuvinte, dar nepotrivite cu cele mai de alaltaeri rostite catra deputatiunea de adresa a camerei. Insa asiá e politic'a.

Siedinti'a Univ. nat. sas. din 16|4 Febr. (Urmare sî incheiare din nr. trecutu.) Referintele Rannicher, dupace espune rogamintea camerei industriale si comerciale din Brasiovu pentru introducerea in fundulu regiu a procedurei de complanare, propune, cá dupace Universitatea in adres'a de multiemita catra Mai. Sea Imperatulu dto. 20 Februariu 1863 s'a dechiaratu pentru legea de dreptu austriaca, 1) sa se primésca nestramutata legea pentru procedur'a de complanare, si sa se róge Maiestatea Sea a sanctiuná introducerea acestei legi si in teritoriulu fundului regiu; 2) sa se midilocésca p. n. sanctiunare pentru introducerea codicei comerciale generale din 17 Decembre 1862; 3) cá sa se primésca nestramutate si legile pentru asecurarea libertâtii personale, a dreptului casei, a legei de pressa, a legei de procedura in afacerile de pressa, precum si unele suplemente ale codicei generale si militare, si sa se ceara prea inalt'a loru sanctiunare si pentru tînutulu fundului regiu.

Neavendu insa toti deputatii instructiuni in privinti'a acést'a dela comitentii sei, se escà desbaterea, ca sa tramita Universitatea cá atare operatulu mentiunatu la diferitele cercuri spre darea parerei, ori sa o faca acést'a fiacare deputatu cu comitentii sei? In urm'a mai multoru opiniunâri se primesce in fine propunerea lui Ranicher: cá operatulu sa se espuna pe mas'a adunarii, cá deputatii in terminu de trei septemâni unu numai sa se familiarisese cu elu, ci sa-si esopereze sî instructiunele de lipsa.- Lassel (din Brasiovu) cere, cá sa se elaboreze si sa se publice o relatiune pe largu despre tóte lucrârile deputatiunei foste la Vien'a; propunerea, de órece relatiunea aceast'a s'a facutu cu cuventulu prin Procomitele sî s'a trecutu la protocolu in tóta estensiunea, se refusa.

Sabiiu in 9 Febr. Asociatiunea (germana) transilvana pentru cunoscinti'a tierei, dupa cum ne spune Herm. Ztg. etc: au avutu in anulu 1861|2 404 membri. Tragendu-o paralela intre numerulu membriloru deacumu si alu celoru din 1847, care facù 640, se vede, ca associatiunea in anulu 1861|2 are cu 236 membri mai putîni, decâtu in a. 1847. Cei mai multi membri suntu din tînutulu Sabiiului (125), cei mai putini dintr'alu Fagarasiului (4); cu mirare ne e, ca din tinutulu Orestiei sî alu Nocrichiului nu fu inscrisu neci baremu unu membru in acestu anu. Herm. Ztg. etc. esplica acestu fenomenu prin aceea, ca 'n unele tînuturi n'au fostu destulu de activi casierii — Averea numitei assotiatiuni facù in 1861|2 9019 fl. 5 2|4 cr. Fórte viua apare activitatea din launtru a assotiatiunei, carea parte au sprijinitu, parte au ingrijitu deplinu tiparirea multoru opuri pretióse. —

In privinti'a drumului de feru Aradu-Sabiiu citimu in „Herm. Ztg.“ etc: Proieptulu detaiatu sî elaboratu deplinu alu acestei linii sta gat'a de curendu la directiunea foicetâtii drumului Tissei, spre a se substerne ministeriului pentru concessiunea definitiva a cladirei, sî fiindu capitalele procurate pe deplinu, sta lucrulu numai in concederaa garantiei inte-

resseloru din partea statutului. — Mai totdeodata citiramu in „Lloydulu de Pest'a“ totu cam aceea despre lini'a Oradea Clusiu. —

Alaltaieri in 6|18 fu sortitur'a fetioriloru de militîa pentru Sabiiu, astadi e assentarea.

De la Somesiu 2 Fevruariu. In Capital'a tierii e cam monotonu, vreocateva baluri, intre care si celu numitu alu gubernialistiloru, pusera lumea tinera in misicare. Intrebarile politice dormu, seu celu putînu, nu se desbatu in locuri publice. Cererea, ce s'a facutu din óre care parte la locurile cele mai inalte, cá la Comitetele Comitatense sa nu se póta alege membri de prin alte tînuturi, ci numai barbati din Comitatulu acel'a, in care locuiescu, si cá amploiatii sa nu influintiese alegerile, nu s'a incuviintiatu, ba din contra sa decisu, ca membri la Comitetele Comitatense se potu alege ori de unde, era câtui pentru amploiati, fiindu acesti'a factorii cei mai apti a indreptá si luminá parerile despre intentiunea cea buna a regimului, suntu chiemati a manuduce alegerile dupa instructiune.- Adnecsarea comuneloru pure românesci, ce formédia complecsulu Branului, precum si a Comuneloru Tohanulu nou sî vechiu, Zernescii, Vladenii sî Ţintiarii la Districtulu Fagarasiului, nu mai putînu intrebarea, ce este a se pune Saceleloru, ca unde doresecu ele sa se adnecsese? face pe multi se cugete, ca tiér'a a si inceputu a se impartí dupa nationalitâti.

Noi inse nu vedemu aci nici unu temeiu pen'ru o astfeliu de supositiune, ba din contra scimu, ca Branulu a cerutu acésta adnecsare, si Sasiloru lea fostu bine venita din motive usioru de intielesu. Ce atinge inse adnecsarea Saceleloru, fiindu ca ele constau din Români si Secui, óre punenduli-se intrebarea : unde vreu sa se adnecsese ? nu voru divergá in opiniuni, de óre ce nu e indoiala, ca Secuii voru gravitá catra Haromszék, pana ce Românii vrendu a se despartî de Districtulu Brasiovului, séu nevrendu acest'a a le recunósce drepturile, nu credemu, ca aru fi aplecati a se alipí de vreunu scaunu secuescu, ci aru fi indreptâtîti cu atât'a mai multu a cere unu scaunu séu districtu de sine statatoriu in Satulungu, cu catu s'aru potea bine arondá cu satele din Alb'a de susu, care precum se cam aude, aru avea sa se desfiintiese seau sa se arondese altufeliu. Déca dara Bodil'a, Telulu, Marcosiulu, Hidigulu, Arpataculu, Elepataculu si Ariesidiulu ; apoi Apati'a, Crisb'a, Noulu, Dirstea si Buzeele s'aru alaturá langa Sacele, aru formá unu districtu fromosu românu-ungurescu. Despre acést'a voru sci inse cei interesanti mai bine judecá.- Decisiunea imparatésca, prin care se redica oprirea cartîloru romanesci, ce vinu din tieri estranee, a facutu cea mai buna impressiune, dovada ca regimulu vrea se fia dreptu catra toti (.).

Se ascépta cu nerabdare din tóte partîle congresulu, pentru care au petitonatu Archiereii nostri, nu numai de romani, ci si de alte nationalitâti. Cei din táiu dorescu a se mai consultá despre viitoriulu seu si puseciunea de acuma fatia cu statulu si cu celelalte nationalitâti conlocuitórie; cei de pre urma privescu in congresulu nostru óresicare misticu si nu si lu potu esplicá, séu nu vreu, sa si'lu esplice, si de aceea isi incorda atentiunea la toti articulii, ce esu in priviinti'a lui prin jurnale, éra mai cu séma prin jurnalele nóstre si se folosescu de tóte cuvintele, ce le potu esploata in partea loru, cá sa demustre, ca romanii insîsi nu sciu, ce vrea prin acestu congresu. Firesce ca si amanarea lui o privescu dupa dorinti'a loru, adeca ca nici regimulu nu aru favorí ide'a congresului. Noi inse suntemu de cea mai buna credintia, ca regimulu nu e in contr'a congressului nostru, si aplacidarea lui nu se va amână multu, fiindu ca diferintiele, care au cerutu póte o judecata mai cumpanitória si o pertractare mai seriósa, sau delaturatu, si elu se va aplacidá asiá, precum lau cerutu capii nostri bisericesci imputerniciti de natiune prin congresulu din anulu 1861, cá sa lucre dupa tactulu si intielepciunea, care o ceru dela ei si dela intrég'a natiune gravele impregiurâri, in care traimu. Si noi sperâmu, ba suntemu convinsi, ca totu romanulu binesimtitoriu, apretiuindu ostenelele Archiereiloru si in directiunea acést'a, i va sprijiní din tóte puterile.

Precum audîmu a capatatu tabl'a regesca o strinsa demandatiune, cá se respectese ordinatiunile, ce au esitu dela locurile mai inalte in privinti'a limbeloru tierei —

Timpulu, care cu putine schimbari erá móle ba adeseori ne imbucurá cu cele mai placute dîle de primavéra, sa schimbatu de eri. Unu ventu dela miediulu noptii aduse volbure de nea tocmai cá in dîlele babeloru si acoperí feti'a pamentului cu vestmentu albu, ce imbucura pre plugarii cu atât'a mai multu, cu catu holdele au lipsa de umediala mai multa.

Brasiovu in 4 Febr.

Domnule Redactoru!

Ve rogu iertatî-mi si mie a Ve incunoscintiá ce-va de pe aici. Credu ca colónele pretiuitulu D-Vóstra jurnalu s'au desgustatu (?!Red.) de scirile de pre la noi, insa acestea nu sunt din pan'a celoru ce voru sa apuce sórele cu mânile, ci mai imbucuratóre.

Esamenele semestrale pe la scólele n'stre de aici curgu, sporulu se vede preste tóta asceptarea. Ale gimnasisiiloru se facu numai sub cercarile profesoriloru, credu insa ca sunteti convinsi de un asemenea spoiu cându sciti ca avemu infrunte pre D. Dir. M. neobositulu autoru a atâtoru opuri scolastice si deosebite. Ér de Profesori atâti'a barbati vrednici de totu respectulu. Cele ale normei pre lânga resultatulu publicitâtii loru le 'ncoronédia pretiuitii Domni, ce i avemu de invetiatori, dintre cari concetatienii Luterani inca au unulu la scólele reale cu limb'a româna; si cei alti Pedagogi de Vien'a si Prag'a. Scurtu, la toti cá unoru parinti spirituali li suntem detori cu tóta stim'a. Din tóte esamenele publiculu cercetédia mai asceptatoru alu classei a IV de copile, care este si clas'a de lucru. In acést'a predà si D. Prot. Popasà un studiu lânga alti 2 dd. Profesori de gimnasiu, pentru plat'a cerésca. N-rulu Eleviloru, dupa cum audim, e cu mult mai mare, cá in anulu trecutu. Scólele, adeca clasele tóte si cele gimnasiale suntu provediute cu lemnele trebuincióse de focu din drépt'a ingrijire a Onorabilei Comune cetatienesci de aici. Sum'a preste o mia de fiorini, ce se dedea de numit'a comuna, audîmu ca iar va curge cá ajutoriu scóleloru. Zidiriloru acestora dela cea din tâiu pétra de cându leau datu Esc. Sea D. Eppu. Baronu de Siagun'a patronatulu sî'eloru Mucenitie Sofia cu fiicele Pistis, Agapi si Elp da (intielepciunea cu credinti'a, iubirea sî Speranti'a), se vede ca sun tintemeiate pre norocu si naintare. Un barbatu din Tiér'a romanésca cu avere bunicica si fora moscenitori audîmu ca daruindu in dîlele acestea o suta de fioreni la scóle, si au esprimatu dorinti'a, ca aceste i voru fi moscenitóre. (Ddieu sa-i tîna cugetulu! Red.) Despre dotati'a preotîmei de aici n'au esitu inscrisu neci o hotarire. Eu am mare nadejde, sî cred, dupa cum m'au asiguratu O. D. Gött, cá unulu din cei dintâiu membri ai comunitâtii, in not'a sa la rêndurile mele din Gazet'a germana in anulu trecutu, ca vom fi mangaiati. Astfel ne aflâm si voimu a vietiui ascultându de Sirach, co dice: (c. 2 st. 3): „Lipescete si nu te departá, cá sa cresci intru ale tale“. Baiulescu.

Fagarasiu 15 Fauru 1863. De si cam tardiu, totusi nu ne potemu retînea de a nu face Dlui Corespondinte din Fagarasiu in Nrulu Concordiei 3. a. c. intrebarea : Cumu de Dni'a Sea, care e asiá mare contrariu alu octroiarei, octroiasa in parerile sele parerile unui Districtu mare românescu ? De unde are Dni'a Sea plenipotentia a vorbí in numele Districtului ? Si ca Dni'a Sea au imputernicitu pe liberal'a Concordia a face acea audace nota ? Séu voiesce Concordi'a a gaci dechiaratiunele districtului? atunci i spunemu curatu, ca au gacitu forte reu; iara de este not'a insuflata de Dlu Corespondinte, alunci lu mai intrebamu, cunósce Dnia Sea dis'a romanului: Advocatulu nentrebatu etc. greca? In merito nu ne lasamu, pentru ca Telegrafulu Romanu in Nrii 7. 8. 9. si Dlu Corespondinte din Colib'a lui Raresiu nr. 10, a carui pareri le aplaudamu, sia facutu din destulu detori'a vis a vis de Corespondintele anti-congresuale. —

Mai multi.

(.) Asiá este; numai catu nu scimu, sa ne descifrâmu acea impregiurare din susatins'a resolutiune ministeriala, ca adeca mai nainte se dice despre cârtile evreesci, si apoi despre cârti christiane de limb'a serbeasca si româna. Nu scimu sa dicemu alta, decatu ca dóra de aceea seau datu acolo intaietate limbei evreesci, caci testamentulu vechiu din Biblia ocupa in corpulu Bibliei christiane loculu dintaiu, si apoi urmeadia testamentulu nou! R.

Vienn'a.

In ministeriu se lucra la proieptulu unei legi de colonisatiune, carea are de basa interessele intregei monarchii si e condusa de principii liberale. E mai multu de câtu probabilu, ca la sessiunea a dóu'a a senatulu imperialu se va substerne acestu proieptu. „H. Z. etc.“

Ungari'a. Lugosiu in Ianuariu 1863.

(Urmare si incheiare din nrii. trecuti.)

Corespondintele condemneasa resemnarea de oficiu si din acea causa, fiindu-ca altu cum remanendu cu totii in oficiu, s'aru fi pututu mantui limb'a in comitatu, dupa cumu acésta s'a facutu in Cetatea de Peatra — desi aci dupa scirea nóstra nu e curatu limb'a romana de oficiósa, ci numai ceva mai bine, decum erá la noi nainte de Septembre 1861 —si in Zarandu; – noi suntemu convinsi, ca prin remanerea in oficiu nu s'aru fi folositu nemica in privinti'a sustienerei limbei romane de oficióse, de óre-ce organulu, care au introdusu-o a in cetatu a-o mai putea aperá in contra atacariloru, si suntemu totu-odata convinsi, ca acésta nici insusi D-lu corespondinte si altii, carii se facu a crede, nu-o credu, ci e numai unu pretestu binevenitu de a suspiciá purtarea unora, cá se póta asi motivá acea a loru, nesocotindu ca de erá limb'a de mantuitu, acea puteau si D-loru barem a incercá dechiarandu ca primescu oficiuri numai sub conditiune deaca se va sustienea limb'a romana de oficiósa in comitatu; — adeveratu ca nici noi nu credemu cu tóta positivitatea ca o astufeliu de fapta aru fi avutu de siguru succesulu doritu, dar' suntemu convinsi, ca aru fi ingreueatu nespusu reinfiintiarea magistratului din Carasiu si prin pedecile acestea dupa impregiurarile de aici saru fi pututu mai usioru cascigá nesce concesiuni in privinti'a limbei, nu se delaturá baremu cu totulu, fara cá D-loru prin o astufeliu de dechiaratiune se 'si fi periclitatu viitorimea, ori ejucatu modulu de a capetá oficiu.

Altcum póte se aiba presupunerea D-lui corespondinte ceva temeiu, si ca prin remanerea in oficiu s'aru fi pututu dóra ceva folosi in privinti'a limbei, inse déca D-lui pre acésta presupunere intemeésa incriminarea altora, atunci cá se aibe dreptu la acésta aru fi trebuitu se se arete mai desinteresatu si se nu fie privitu nainte de tóte la oficiu, ci se fie meditatu despre mediulóce, prin care s'aru putea sustienea limb'a, se se fie ingrigeatu asi cascigá soçi carii la primirea oficiului se fie incercatu mentuirea limbei prin punerea conditiunei acum amintîte, séu se fie cautatu cá dupa re'ntroducerea limbei magiare de oficióse se se fie petitionatu la Majestatea sa, rogandu dela grati'a monarchului rehabilitarea limbei romane; inse la acestea nu a cugetatu D-lu corespondinte, elu crede asi fi inplinitu datoriuti'a in privinti'a natiunei, déca striga in lume cumca resemnarea dela oficiu a periclitatu limb'a romana in Carasiu, desi, cum dîseramu acésta nici insusi elu nu o crede, baremu nu e convinsu, ci numai presupune, si elu afla din destulu pre o supositia a intemeiá astufeliu de incriminare care se condemne pre cineva de antinationalu, – óre nu a precugetatu D-lui cumca si in casulu déca resemnarea aru fi periclitatu in adeveru limb'a romana, inca acei ce au resemnatu nu suntu mai nainte de condemnatu in privinti'a acésta, pana ce nu e doveditu, cumca densii cu voea si cunoscinti'a periclului au indeplinitu resemnarea, nu a pututu acésta si o calculare rea fi? si pentru acésta invrednicescu óre atatia barbati o incriminare asia grava, cum e acea a simtiului antinationalu? —

Vedi D-le corespondinte, catu de usioru esci gata a rumpe batiulu asupra capului altora, fara se prejudeci, ca nemicu e mai usioru decatu a-se suspiciá cineva, si ca altii inca aru avea destulu de ponderóse arguminte spre a-te suspiciá si pre D-ta, inse de noi e departe o astufeliu de intentiune (?! R.); caci scimu cumca moralitatea ne impune a respectá impa erea si convingerea fiecaruia, si ca nemicu e mai injositoriu si misielu mediulocu decatu „suspitionarea.“

Amu mai avea inca cate-va observatiuni si in alta privintia in contra articliloru D-lui corespondinte, inse le retacemu, nu putemu inse a nu dechiará ca amu fi doritu cá D-lu corespondinte se fie remasu numai pe langa rectificarea neadererurilor contienute in articululu din „Reforma“, se fie remasu pe langa aperarea aceloru barbati, carii prin articulu fara fara vina atacati si vatemati, si se nu fie invinovatîti fara causa pre altii, fiindu-ca prin acésta si-a stricatu si meritulu ce si l'aru fi cascigatu prin rectificarea neadeverurilor; dar' prin acea ca tocmai atunci, candu re'npinge invinovatîrile fara temeiu, atunci asemenea fara nici unu temeiu singuru invinovatiesce, vatema si dejosesce mai tóta inteligenti'a romana din Carasiu, ne face a crede ca nici fapt'a acea nu a fostu spontanea.

Cu ocasiunea acést'a nu intrelasamu acea dechiarare cumca nu putemu din destulu reprobá mani'a acea, carea a intratu in unii din corespondintii diuareloru nóstre nationale, carii din motive personale, din onórea catra sine, din invidia catra altii vatema, invinovatiescu, injosescu si micsioreasa fara nici unu temeiu pre conationalii sei in foile publice, nu cu si pentru fapte demne de condemnatu—in care casu si noi suntemu intielesi—ci cu insiunari din aeru luate, numai pentru ca e in unele de alta parere, ne socotindu ca celu din taiu gradu a culturei si simtiului de libertate cere a respectá convingerea fiecaruia si a nu-se tienea pre sine de infalibilu. Conlucre fie care la fericirea natiunei dupa cum i-se vede lui mai bine, nu numai o cale duce la raiu, asiadar' nu pretinda nimenea preponderantia, ci pana ce au toti unu scopu, fia indulginti, déca si in catu-va suntu abateri intru alegerea mediulóceloru. Noi atatu de puçini suntemu, incatu natiunea are lipsa de fiecare pana ce acesta e credintiosu, nu trebuie dara a-se pretinde eschisivitate, cu atata mai puçinu a-se suspitiá barbatii romani inaintea natiunei, a-se injosi naintea strainiloru, prin ce contrarii nostri, carii suntu legióne, numai se bucura, — se luamu esemplu dela alte natiuni, unde astufeliu de casu nu esista, se lasamu persónele la o parte si se le mustramu faptele demne de mustratu, inse nu naluciri si insiunuatii.

Noi din partene nu vedemu pentru natiune mai mare stricare decatu candu noi insine ne nisuimu a-ne ingropá barbatii nostri in opiniunea publica, ai face suspecti inaintea Guvernului; procedur'a acésta acolo ne va duce incatu aceia, in contra caror'a contrari nostrii nu au arme, atacandu-se de insusi connationalii loru, li-se dá contrariloru arme in mana si in contra acestora, candu apoi cu totu dreptulu voru putea dîce: n'aveti barbati afara de esceptiune, caci aceia carii aru fii, insusi voi i-ati condemnatu; — aice ne va duce egoismulu si invidi'a unor'a, si cu dreptu cuventu pre acestea si numai pre acestea, carii si nesciindu lucra la surparea barbatîloru romani, i-amu putea numi de inimici, dar' nu de fii natiunei.

Nu cugete corespondintele, ca noi dóra in interesulu nostru seriemu acésta apologia, noi nu ne tememu de sagetele lui veninate, ca'suntemu scutiti de ele cu caracterulu nostru corectu, cu increderea ce-o posedemu la aceia, carii cunoscu faptele si trecutulu nostru.

Si acum'a de incheiare inca unu cuventu seriosu catra D-lu corespondinte, pre carele cu tóta seriositatea in numele tuturoru celoru atacati 'lu provocamu a-si delucidá si in catu e de lipsa a revocá iusiunati'a aceea; ca noi, si ceialalti, carii au resemnatu de oficiu, asteptamu a fi redicati pre tronulu constitutionalismului prin Garibaldi si prin urmare ca aspiramu revolutiunea, caci altucum vomu fi siliti a pretinde dela D-sa dovedîle recerute spre motivarea legiuita a acestei incriminari dechiarandulu pana atunce de columniatoru.

Unii d'in cei atacati.

Bucovin'a.

Incheiaseramu referat'a din urma despre tiér'a sora cu descrierea fugitiva a siedintiei a sieptea dietale. Siedinti'a a opt'a se tînù in 3 Febr. (22 Ian.) sub presidiulu ordinaru alu Procapitanului Endoxiu cavaleru de Hormazachi, fiindu fatia cá comissaru ducalu Siefulu tierei, contele Amadei. Se citesce sî verifica protocolulu siedintiei premergatóre, se propunu câte-va ragari private, din care amintimu numai a preotului gr. or. — acésta espressiune cuvenita o 'ntrebuintiedia acum sî relatiunile stenografice! — Georgiu Procopoviciu cá illustratiune a stârei lefiloru preotiesci de presinte; câci acel'a cere a i se dá acum congru'a, ce i se cuvine de 10 ani. Siefulu tierei, a cerutu in scrisu a i sa face cunoscutu têmpulu, cându voru tîné siedintie comitetele speciale, cá in urm'a decisiunei dietei

dintr'un'a din siedintiele din urma sa póta luá parte la ele organele regimului. Presiedintii acelor'a enuncia tempu n tînerei acestoru consultâri. — Siefuln tierei respunde la o interpellatiune din siedintiele trecute a dep. Covaciu pentru scoterea contributiunei pe cale esecutiva la têmpu nelegiuitu in cerculu Staniste. Dep. Covaciu — si reserva a produce câtu de curendu documinte autentice despre adeverulu seu. — La ordinea dîlei e elaboratulu comitetului competinte pentru statorirea dieteloru Capitanului Tierei, a membriloru comitetului tierei sî a deputatiloru dietali. Referint. (dr. Fechner) propune: 1) ca Capitanulu tierei ducatului Bucovinei sa traga cá bani de representatiune pe anu summ'a de 2500 fl. 2) Desdaunarea cuvenita assessoriloru comitetului tierei dupa §. 15. alu ordinei dietale sa se statorésca pentru fiacare cu 1000 fl. 3) Contingentulu de desdaunare, ce se cade pe timpulu impedecarei unui assessoru de comitetu, se cuvine substitutului, ce se va pune in loculu lui; 4) Fiacare deputatu priimesce pe têmpulu participârei sele la dieta diurnu de 3 fl., sî déca locuiesce de regula afara de loculu de adunare alu dietei, afara de aceea o desdaunare de calatoria de unu florinu de milu de-la departarea intre loculu de alegere sî loculu de adunare pentru dieta, atâtu pentru mergere, câtu si pentru re'ntórcere; 5) Pentru têmpulu de concedia alu unui deputatu dreptulu lui la tragerea diurneloru se perde din dîu'a urmatóre dupa priimirea concediei: 6) Tóte taxele cuprinse in punctulu unulu pân la punctulu patru se chieltuiescu din fondulu tierei.

Dep. Cav. Simonoviciu propune, cá aceste decisiuni sa nu se aduca cá simple decisiuni, ci cá lege definitiva; insa la darea opiniuneloru remâne in minoritate. Pasindu-se apoi la votarea diferiteloru sume propuse de comitetulu competinte, punctulu antâiu: cá Procapitanulu ori substitutulu lui sa traga adausulu de 2500 fl., pe anu, in urm'a mai multoru desbateri se reduce la 2000 de fl. Punctulu alu doilea cá assesoriloru Comitetului tierei sa li se dea despagubire de câte 1000 fl. pe anu, se priimesce.

Assemenea punctulu alu treilea: cá pe têmpulu, câtu unu assesoru aru fi impedecatu dela oficiulu seu, despagubirea sa o priimésca substitulu acestui'a. In privinti'a punctului alu patrulea: cá deputatiloru sa li se dea diurne de 3 fl. pe dî sî despagubire de calatoria à 1 fl. pe milu, se intinde o discussiune: Deputatulu Covaciu trage atentiunea adunârei asupr'a angustimei fondului tierei si asupr'a insarcinarei locuitoriloru cu poverele publice, si propune a se fipsá diurnele à 2 fl. pe dî. Deputatulu Niculiciu espune in discursu mai lungu sî pe ici colea umoristicu, ca diurnulu de 2 fl. nu e de ajunsu; sî cere a se priimi propunerea Comitetului sî a se recunósce deputatiloru diurnulu de câte 3 fl. pe dî. Maioritatea priimesce parerea acésta din urma, asemenea punctulu cinci si siése (vedi mai susu!) se priimescu fâra desbatere. Deputatulu Simonoviciu proieptéza, a se adauge sî alu sieptelea paragrafu, care sa sune: Esecutarea decisiunei acesteia se concrede Comitetului tierei. Maioritatea priimesce.

Alu doilea obieptu de pertractare erá sa fia relatiunea Comitetului tierei despre administratiunea lui dela sessiunea din urma dietala pana acumu; dar fiindca relatiunea tiparita d'abia ajunsese in mânile deputatiloru, remâne a fi obieptulu siedintiei urmatóre.

Principatele romane unite.

Scimu, ca 'n camera se alesese o commissiune de 5 membri, pentru de a elaborá adress'a nóua, a trei'a 'n acésta sessiune, câtra Tronu. Membrii acelei'a fura dd. Balaceanu, Apostoleanu, Romalo, Panu sî Ioann Ghic'a. Insa nici pe calea acést'a nu se potù cascigá fatal'a adressa; câci pecându cei trei d'antâiu infatisiara ó adressa noua, cei doi din urma reprodusera numai cea cunoscuta subscrisa de 32. Camer'a dara posede astadi, cá nu scimu care altu statu, patru proiepte de adressa. Discussiunea loru va fi la ordinea dîlei in siedintiele cele mai deaprópe. —

Dupa o scrisóre a „Gaz. Transs." in urm'a unui ordinu ministerialu din 22|1 1863 titul'a Romaniei se demandà a se intregi prin acte asiá: „Principatele—Unite Romane". — Reproducemu acésta ordinatiune cu atat'a mai bucurosu, câci noi mai de multu decâtu de dóua luni intrebuintiaramu totu titul'a acést'a, careantr 'nadeveru corespunde mai bine decâtu or care alt'a adeveratei stâri a tieriloru vecine. Aru fi de doritu, cá sî foile romanescí din Austri'a sa adopteze numirea acést'a.

Russi'a.

In privintia modului russescu de a portá bataia, se scrie, ca Rusii dupa sistema ardu satele sî orasiele sî omóra pre cei nearmati, pedepsindu in modulu acest'a pre nevinovatii, ce-i afla, in loculu vinovatiloru, ce nu-i afla. Unu altu faptu caracteristicu, de e adeveratu, e sî acel'a, ca ei pre cei omoriti nearmati inca-i numera intre „cei cadiuti dintre insargenti." In fine, ca Rusii adeseori iau cu asaltu unu orasiu, din care s'aru retrasu alienii, cá sa aiba pretestu de a predá sî de a aprinde. —

Din Petropolea se scrie, ca scirile din Poloni'a facu impressiuni doreróse sî ca Rusiloru nu le place sa vorbésca de ele, simtindu, ce stirbitura au patimitu sî va patimi inca Russi'a in renumele seu la opiniunea publica a popóreloru europene.

Turci'a.

Turburarile in Muntele Negru d'abiá 'ncetasera prin unu felu de pace, sî acum iar le vedemu escându-se. La acésta pace-si reservase Pórt'a dreptulu a duce unu drumu militaru prin Muntele Negru sî a-lu presará cu case de fortificare. Amintiseramu si 'n fói'a nóstra cam pe la 'nceputulu lui Decembre, a. tr. ca Austri'a la rogarea Muntenegreniloru luase asupra-si a 'n duplecá pre Turci'a sa zidésca astfelu de case numai la intrarea sî esîrea drumului din Muntele Negru. Pórt'a remasese pelânga drepturile din tractatu, facù fortificârile de-alungulu drumului sî le ocupà cu militîa. Acum tramisera Muntenegrenii o deputatiune la Constantinopole, cá sa céra órecare immoiare a conditiuniloru din tractatu; dar nainte de a sî ajunge dór deputatiunea la loculu seu, Muntenegrenii-si luara insîsi satisfactiune, atacându sî surpându mai multe fortificatiuni de acestea. Ce va mai urmá, vom aflá credemu câtu de curendu.

Mai nou.

Vienn'a.

„Pressei" de Vienn'a se scrie din Pest'a in 3|15 Febr., ca in Vienn'a iara este o crisa de cele mai serióse, ce amenintia, a se fini cu rumperea tuturoru sperantieloru de complanare fatia cu Ungari'a. O illustratiune agera a situatiunei, dîce numit'a corespundintia e faptulu, ca deputatiunea reuniunei agronomice din Clusiu, a carei tramitere au fostu o demustratiuue de impaciuire din partea elementului magiaru din Transilvani'a, pana in momentulu acest'a n'a luatu audiintia si póte nici ca va luá. Se vorbesce pe aici, ca deputatiunea s'aru fi convinsu, ca va priimí unu respunsu, ce nu i-aru placé, si de acea afla mai de bine, a se re'ntórce la comitentii sei, spre a cere instructiuni nóue. (Nu potemu crede. Red.)

Burs'a din Vien'a in 21|9 Febr.

Metalicele 5%	75. 70.	Actiile de creditu	220. 20.
Imprumutulu nat. 5%	81. 90.	Argintulu	114. 75.
Actiile de banca	813.	Galbinulu	5. 52. ½

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nr. 13. ANULU XI.

Sabiiu 14. Februariu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Concederea préinnalta a Congresului natiunei romane din Ardélu.

Sabiiu 13/25 Februariu. Astadiau priimitu Esselenti'a Sa, D. Eppu Baronu de Siagun'a urmatórea insciintiare dela Inaltulu Gubernu alu Tierei din 20-lea Februariu:

In urmarea solicitarei colective a Eselentiei Tale cu Archieppulu greco-catolicu din Blasiu, ce sau asternutu Presidiului guberniale in 2-lea Decembre, si in urmarea comitivei Guberniului regescu catra loculu celu mai innaltu din 31 Decembre Nr. 31,172. Maiestatea Sa cesaro-regésca s'au induratu a concede prin préinnalt'a resolutiune din 17-lea ale curentei, cá Esselenti'a Ta, si Esselenti'a Sa Archieppulu greco-catolicu din Blasiu, cá Presiedintii Conferintiei nationale romane tienute la a. 1861 in lun'a lui Ianuariu, sa puteti conchiemá câtu mai curendu in acelasi Orasiu 120—150 dintre indi idii mai insemnati ai natiunei romane din acestu mare Principatu la o conferintia continuativa, unde acea resolutiune préinnalta a Maiestatei Sale cesaro-regesci din 18-lea Octombre anului trecutu, prin carea Placerea préindurata, ce au urmatu la descoperirile omagiale asternute din conferinti'a de mai nainte a acestei natiuni, serbatoresce sa se publice, si sá se tractedie despre o adresa de multiumire, ce va cuprinde cre in'i'a cea neclatita a natiunei romane din acestu Mare Principatu, si sentimentele ei armonice cu intentiunele préindurate ale Maiestatei S.le cesaro regesci.- Alegerea persóneloru conchiemande, si prefigerea timpului de adunare, precum si o astfeliu de conducere a consultâriloru, cá acele sa decurga cu seriositate si demnitate corespundiatóre problemei conferintiei, se concrede Eselentiei Tale si Eselentiei Sale Archiepiscopului greco-catolicu din Blasiu Alesandru Sterc'a Siulutiu, cá celoru doi Archipastori, si respective Presiedinti.

Care in urm'a descoperirei apriate din acea préindurata Resolutiune se aduce la cunoscinti'a Eselentiei Tale cu acea insemnare, ca este prea de doritu, ca conferinti'a, in câtu numai va fi cu putintia, sa duredie catu mai scurtu, cá nu cumva prin mai indelung'a absentare a amploiatiloru, carii se voru conchiemá, sa sufere servitiulu publicu vreo intardiare.

Sabiiu in 11. Febr. Dupa o depesia telegr. a lei „Hermanst. Ztg.“ etc. „insciintiéza „Corespundinti'a generala:“ Rogârei deputatiunei transilvane, ce petrece aici, pentru amanarea audiintiei concesse prin p n. gratîa, Maiestatea Sea s'au induratu a nu satisface, ci a demandá, cá infatîsiarea a concessa a acestei deputatiuni inaintea p. n. tronu are sa remâna.“

Sabiiu in 12 Februariu. In nr. nostru premergatoru aduseseramu scirea, ca in ministeriu se lucra la o lege de colonisare, carea se va substerne senatului imperialu spre desbatere sî priimire. Scirea acést'a, la parere neinsemnata, póte portá in sinulu seu urmâri de prea mare insemnatate sî pentru tiér'a nóstra, carea, precum scimu din istoria, inca din vechime fu norocósa, inca prea norocósa de colonisti. De aceea véca vomu considerá, ca pe deoparte legea prementiunata va adusa in interesulu intregei monarchii, ca prin urmare e lobabilu, ca se voru straplantá prin tierile nóstre colonisti d provintiele cele mai impopulate, d. e. din cele germane; ea de alta parte vomu apretiuí dupa meritu desimea populaunei in unele tinuturi ale tierei nóstre, mai cu seama secusci sî romanesci: apoi impregiurârile acestea ne aparu deulu de momentóse, pentru de a ne face sa credemu, ca cestiunea de colonisare va fi obieptu de discussiune sî la diet'a fiitóre transilvana. Acelui'a, care va fi observatu statulu populatiunei transilvane in dieceniulu din urma, decându tiér'a nóstra a fostu lovita de atâtea calamitâti, acel'a va fi vediutu, ca din unele tînuturi, cu deosebire din marginea secuiésca sî romanésca nunumai individi, ci sî multe familii intregi au trecutu preste Carpati câutându-si acolo o subsistintia mai buna. Foile magiare au sî aruncatu ochii asupr'a emigratiuneloru secuiesci; cá sa o fia facutu insa acést'a sî foile nóstre in favórea emigratiloru romani, noi celu pucinu nu ne aducemu aminte. Emigratiuni din tiér'a nóstra numai atuncia s'aru poté face fara pagub'a tierei, cându pamentulu n'aru mai fi in stare a dá locuitoriloru sei bucatîc'a de pâne de tóte dîlele. De acést'a insa multiemita lui Ddieu! Transilvani'a nóstra speramu ca va fi inca departe, sî asiá credemu ca e datorinti'a ori carui patriotu, a staruí, cá pâna cându tiér'a nóstra preste totu póte incapé sî nutri pre fiii sei, pâna atunci emigrârile acestor'a pe deoparte, sî immigrarile altoru straini pe de alta sa nu se faca. Aplicându cele dîse la scirea de mai susu, resulta, ca asupr'a unei astfelu de legi va avé diet'a transilvana sî dreptulu sî datorinti'a de a se dechiará sî ea mai nainte de a o priimí, sî a nu se 'nvoi la aceea, cá teritoriulu acest'a sa fia ocupatu de straini, ce n'au nici unu meritu pentru densulu, ear „fiii imperatîei sa se scóta afara.“ Sî 'n privinti'a acést'a suntemu convinsi, ca nu numai foile magiare, ci tóte cele patriotice voru fi de o parere cu noi. —

Respunsu la corespondinti'a din „T. R.“ Nr. 11 „desbinarea si rumperea Româniloru din Tiér'a Barciei.“

Domnule Corespondinte!

Nu putînu ne surprinse pre noi Branenii - locuitorii cercului Branenu - articolulu D-tale, din care pré curatu sî chiaru, dieu nu potemu intielege sî distinge, ce voesci. Voiesci prin aeel'a cumva a sugrumá pre fetulu inca in pantacele mamei, - pentrucà póte prin nascerea lui ti prevedi resturnate sî nemicite mai multe interesse ale D-tale? Au dóra cà voiesci a plânge alaturea cu ceialalti Romani din Tiér'a Barciei, pentru caci prin despartirea nóstra se imputienéza numeric'a multîme a D-loru?

Domnule! Fia au cele predîse causele au sî altele, care Tea indemnatu a scrie pentru noi Branenii, noi ti-o spunemu verde cà nu ai avutu dreptu nece temeiu a scrie atari vaietâri in numele nostru, cu atat'a mai cu séma, fiindu ca esti fórte departe de principiuln, din care noi am procesu candu ni-amu ascernutu plangerea sî cererea in privirea despartîrei dela districtulu Brasiovului; dîcemu fórte de parte sî inca mai departe cá Mesico alu D-tale de noi. —

Noi Branenii scimu pentru ce am cerutu rumperea si apoi reincorporarea nostra la Districtulu Fagarasiului (dar nu cum te esprimi D-ta, lipirea seau impiegarea); scimu sî cu ce conditiuni amu cerut'o, totusi nu ne dà man'a a'ti spune si acestu secretu alu nostru pana mai antanin nu vedemu realisata cererea nóstra, id est: visulu cu ochii.- Din tóte vei sci cà Branénulu a facutu acést'a cu lapadarea de sine sî luarea unei sarcine comune asuprasi. — Domnule corespondinte! Cá totusi se ne poti mai bine precepe, ce voimu a aratá cu cele predîse sî insîrate, ti spunemu, cumca noi prin reicorporarea cu Fagarasiulu, — care inca nu-i realisata sî pre care inse o dorimu cu mare sete sî nerabdare —

neamu semtî cei mai ferice; neamu semti cei mai oblegati a multiami de mii de ori Inaltului nostru Monarchu sî tu'uroru aceloru ganerosi, carii au coajutatu la deciderea sî realisarea unei atari mari sî de multu dorite cereri a nóstre.—

Incheindu te amu rogá numai cé te binevoiesci a-te lasá de atari desmantari sî publicare de pareri unde nuti compete, cá dieu sî vei stricá pan'a numai in zadaru, deórece nece odata la noi Branenii nu vei aflá priimire sî ascultare. Fii sanetosu sî D-dieu cu noi Branenii!!

Mai multi Braneni.

Spre liniscirea d. respundiatoru lu-putemu asigurá, ca d. coresp. de mai nainte nu e patriotu mai rece, nici mai pucinu binevoitoru alu Braneniloru, decum e dênsulu. Diverginti'a pareriloru nu e crima! Red. Tel. Rom.

Din tiér'a Hatiegului in 7 Februariu 1863.

Petrecuramu cu ajutoriulu ceriului o luna sî mai bine de dîle in pace sî din anulu Domnului 1863. E de prisosu a mai amintí, ca sî acestu têmpu trecù fara vreo insemnatate mai de dai dómne. — Sî cu toate astea se vedi numai omenii totusi pare cá candu aru totu mai asteptá ceva, buna óra cá Evreii pe Mesia; ei totu mai credu ca dóra dóra, sórtea cea abnorma de presentu se va schimbá spre mai bine, sî ca acei ómeni, pe cari dragulitiele de legi constitutionale transilvane de mai deunadi îi numea „misera plebs contribuens", voru ajunge a se numí „natiune", et quidem nu numai de facto, ci sî de jure, câci póte aru fi sî têmpulu odata.

Dar' apoi se vedemu dintraltele, cumu ne mai aflâmu?

Preste totu iarna avuramu fórte usióra, spre marea norocire a oieriloru, sî in genere a tuturoru economiloru de vite, intr'unu anu atâtu de lipsitu de nutretiu, cumu fu acest'a.

Bucatele in proportiune cu alti articuli, amu potea dîce ca suntu eftine. Lips'a cea mai simtietóre, de carea se vaiera p'aici tóte clasele, suntu „banii", acestu idolu nesatîosu, pentru care se sbuciuma 'n lume atât'a bietulu muritoriu, sî caruia i se inchina astadi mici sî mari.

Camu prela inceputulu anului presinte o nóua fatalitate amenintià pe bietulu poporu celu sî dealtmintrelea destulu de storsu sî necajitu din tiér'a Hatiegului. In vreocâteva sate, sî mai vertosu in Bucov'a (de câtra Banatu, patru mile dela Hatiegu), Salasiulu de susu sî Nucsiór'a, (la pólele Retezatului), se ivì bóla de vite, ce inse multiemita lui Dumnedieu audîmu ca au incetatu cu totulu. Sub pretestulu bólei de vite, vrendu unii dintra Domnii dela Comitatu a-si aretá poterea sî marirea, spre a impedecá cu totulu tergulu celu de tiéra de vite alu Hatiegului, ce cadiù togmai in septemân'a trecuta, nu trasera cordonu numai in partea de unde se audî vestea de bóla, ci oprira pana sî tienuturile de câtra Orestia, Hunedóra sî Dev'a, unde nu s'a aretatu nici celu mai micu semnu de asemenea bóla. Calamitati preste calamitati!

Despre politica lasamu se vorbésca altii, cari se pricepu mai bine la asta maiestria fina; caci sî dealtmintrelea paremise traimu in nisce timpuri, in cari e mai consultu a tacé sî a lasá lumea 'n draga voia. Observâmu numai, ca sî prela noi cá ori unde 'n lume: cine póte óse róde; cine 'mparte parte-si face; cine-i mai mare, e sî mai tare. Vreo câtiva mai limbuti dintra romanasii nostrii, cari prela an. 1861 strigau sî ei dupa dreptate pana mai regusiau,- cându cu restaurarea Comitatului in Dev'a, facendu-si scie Dumnedieu ce illusiune,- cá cându vedi dómne dreptatea s'aru dá numai eaca asiá usioru pe vorbe gôle,- astadi tacu toti ca pescii. Dar apoi asiá le sî trebue acestor'a, facându sî dealtmintrelea - dupa cumu dîse mai adeunedi unu filomagiaru - numai confusiuni; ei nu au sî dealtmintrelea o cunoscintia mai deaprópe despre aceea, ca ce va se dîca la noi in dîu'a de adi „constitutiune? Ei vréu a pune pe romanu totu intr'o paralela cu ungurulu sî sasulu, ba ce e mai multu, ei cu tóta obrasnici'a erá p'aici se bage limb'a romana pana sî in cancelarii, de aru fi potutu, fara cá se intieléga, ca in viati'a „constitutionala", dupa cumu adeca se esplica aceeasi astadi in patri'a nóstra, a vorbí multe despre nationalitate sî limba, este o crima grea, fatia cu legile constitutiunale, fia acelea cele din nainte de 48, sau cele din 48.- totu atât'a.

Trebile preste totu - plus - minus, ne mergu totu cam dupa cum ne mergeau sî mai nainte de ce neamu fi aflatu in drag'a de constitutiune; deosebirea intra atunci sî adî (inainte de esîrea di lomei din 20 Octombre sî adî) este numai, ca atunci se scria prin Cancellarii nemtiesce, iar' astadi ungaresce; ca atunci limb'a ungurésca erá eschisa din dreptulu seu naturalu togmai atât'a catu sî cea romana, iar astadî a remasu eschisa numai cea din urma; ca atunci aveamu Domni streini, iar astadi indigeni, sî ca acu vinu inainte casuri, in cari bietulu tieranu are a se judecá uneori pentru mosii sî alte multe, chiaru cu judecatoriulu seu. Apoi se vedî dreptate!

Se mai scriemu acu ceva sî din Hatiegu. Magistratulu Hatiegului pre langa tóte admonitiunile in mai multe renduri, se folosesce pana adi conformu cu dorinti'a maioritatii de limb'a romana.

Domnii dela Comitatu, dupa catu amu intielesu, au mare sete a sapá subt autonomi'a acestui orasielu. De ce? nu scimu. Se póte, pentru ca e óresicumu prea romanetiu; sî ca cutédia a se folosi in afacerile oficióse de limb'a romana, de sî chiaru in contr'a legiloru constitutionale. Nai ce, Hatiaganii, acesti ómeni cerbicosi, cari cá militari de confinii se luptara de atâtea ori cu multa bravura pentru tronu sî patria, ei tienu mortisiu, ca suntu sî ca voru a remanea romani sî numai romani; ei sciu se 'ntimpine cu caritate fratiésca pe ori cine, firearu de ori sî care nationalitate, dar din dreptulu loru nu lasa câtu negru suptu unghia, odata cu capulu.

Pe cându inse unii dintre Domni isi facu esperimintele loru pentru usurparea drepturiloru municipale, de care s'a bucuratu din vechime orasielulu Hatiegu, Hatieganii in credinti'a loru cea ne'nfranta, ce o au in Dumnedieu sî in Imperatulu loru, se 'ntréba unii pre altii: Óre n'ar fi meritatu sî dênsii unu capitanatu, buna óra cá fratii loru Nasaudeni sî Fagarasieni, cu cari dimpreuna cá militari au avutu un'a sî aceeasi sórte? Sî acést'a cu atâtu mai vertosu, câci crisovele cele vechi *) cu privire la acestu orasiu facu amintire destulu de apriata despre Districtulu Hatiegului de odinióra.

(V a u r m á.)

*) Aru fi bine sa se publice aceste documinte prin tipariu. Red

Din Vienn'a se scrie lei „Prager Zeitung", ca Russi'a aru fi invitatu sî pre Austri'a la infiintiarea unei asemenea conventiuni, precum e cea cu Prussi'a. Guvernulu austriacu sa fia refusatu.

Din Banatu. Trecura mai bine de siese luni, de candu se-au latitu vestea cea imbucuratóre, ca unu barbatu de incredere a natiunei au jertfitu 60 de jugere pentru fondulu unei jurnalu politicu, care va aparé in Timis'óra; durere inse ca pana acu nu se-au implinitu dorinti'a nóstra cea mai ferbinte se avemu sî noi banatienii dimpreuna cu ungurenii unu organu politicu natiunalu, prin care se ne esprimamu dorintiele sî temerile nóstre atâtu publicului, câtu sî inalt. Guvernu, se nu fimu siliti, cá sî pana acum, a recurge la grati'a unui séu altui jurnalu, cá se publice cutare articulu ori intemplare sî a depinde prin urmare cu totulu de o redactiune, care e póte cu totulu indifferinte fatia cu interessele nóstre, precum amu esperiatu acést'a adeseori spre daun'a nóstra; durere cu atatu mai tare, caci desi ne suntu colónele jurnaleloru nóstre deschise, totusi in casuri ponderóse ele arare-ori séu nici de catu nu-si redica cuventulu seu propriu se-si spuna opiniunea sa; ci lasa numai pe corespondintele se vorbésca, ori reproduce simplu intêmplarea, de multe ori spre daun'a nóstra si a publicului intregu, care nu scie in casuri de aceste, óre este si jurnalulu respectivu cointielesu cu corespondintele séu ba?

„Telegrafulu Rom." si „Gazet'a Transs." ne stau geografice pré indepartate, de catu se se póta lasá mai cu deameruntulu la debateri in causele nóstre, avendu afara de acea jurnalele aceste destule afaceri spre desbatere in patri'a-si propria. Ne-aru stá asiadara mai de aprópe „Concordia" Jurnalulu acesta inse dela ivirea sea subtu o protectiune fórte ominósa (? Red.) pana acu au observatu mai totu deuna in cestiunele nóstre cele mai vitale o tactica dubiósa, anume asiá unu juste milieu, adeca nici caldu nici rece, prin ca politica odiósa au trebuitu se-si atraga neincredere. Incredere numai pana atunci va avea unu jurnalu, pana candu a corespunde opiniunei publice; catu se abate dela calea acé'a si cérca numai opiniunea publica (póte in favórea unei partide ori a regimului) fara a-i dá espresiune, i urmédia nu-

credere, iara jurnalistic'a insémna atare purtare a unui jurnalu cu espresiunea de oficiosu. Nu e de mirare dara, déca noi banatienii cu ungurenii, lipsiti fiindu de unu organu in midilocuiu nostru, care se ne esprime fara sfiala opiniunea publica spre indreptarea si informarea compatriotiloru nostri si a guvernului, asteptamu cu mare doru aparerea unei foi politice nationale, in carea se avemu incredere deplina si carea se ne servésca totu deodata de indreptatoriu sinceru in têmpuri grele. Si ne place a crede, ca nu va fi departe timpulu acel'a, se vedemu si dorinti'a acést'a a nóstra implinita, iara din partea barbatiloru nostrii de incredere, precum si a inteligintiei nóstre speramu, ca voru conlucrá cu puteri unite spre realisarea unui atare organu de o necesitate imperativa.

Mai multi.

Publicaramu articululu de susu, ce ni se tramise dela o mâna de 'ncredere, pentru dea-i dá ocasiune „Concordiei" dea audî si a 'ndrepta opiniunea espusa, care sperâmu ca nu va fi opiniunea publica prin Banatu.

Red. „Tel. Rom."

Oraviti'a 17. Februariu 1863.

„Telegrafulu Romanu" intr'o corespondintia a sa sub N-rulu 1. a. c. aduce la cunoscinti'a publicului cititoriu: ca o petitiune subscrisa de toate clasele romaniloru, inpreuna cu oficiantii romani s'a substernutu la Majestatea Sa, in caus'a eventualminte denumindului Chef de Comitatu.

Nu multu dupa-aceea diurnalulu „Magyar Ország" publica in colónele sele o corespondintia d'in Lugosiu, — reprodusa si in Pester Lloid in foi'a de séra Nr. 30 — despre respunsulu, ce aru fi urmatu la petitiunea amintîta: ca in Respunsulu acel'a s'aru fi reprobatu romaniloru totu pasiulu facutu, si mai vîrtosu dirigatoriloru sa se fi luatu in fórte mare nume de reu, pentruca si ei au subscrisu petitiunea.

Noi inse ne aflamu in pusetiunea placuta, d'in funte autenticu, in interesulu adeverului a poté referi: ca petitiunea dela locurile mai inalte a venitu, si aceast'a pe calea prescrisa s'a înmanuatu petitionarilor cu urmatórea Resolutiune:

Disposetiunea despre conducerea Comitatului se vá face la tempulu seu in poterea dreptului nedisputaveru a C. R. Mafestatii Sale Apostolice, dupa cum cu se-ne va aduce binele patriei, a Comitatului, sî a poporatiunii acestui'a.

D'in aceste onoratulu publicu cititoriu vá conchide: ca Corespondintele d'in Lugosiu aru fi fostu reu înformatu atunci, candu a tramisu corespondinti'a sa diurnalului Magyaru Ország.

Noi d'in contra potemu afidá: ca acel'a daca si nu dela prim'a, siguru dela man'a tertî'a a fostu pré-bine informatu despre adeverat'a tienóre a Resolutiunei emanate; inse acest'a, — care si pana acumu n'a adusu pentru antei'a data sdornituri malitióse in contr'a adeverului, — a precalculatu, sî cu intentiune apriata, de a seduce opiniunea publica, sî pri'n aceast'a de asî resbuná in contr'a romaniloru, d'in adinsu a bîrfitu mai vîrtosu in contr'a dirigatoriloru romani, calculandu la accea ca: calumniare audacter semper aliquid adhaeret.

Modulu sî manier'a aceast'a de calumniare intrebuintiaza corespondintele lui M. Ország cu atat'a mai siguru, -fiindca dupa masim'a sustatóre a Diurnalisticei Magyare, — care nu primesce, sî nu reproduce in colónele sele articuli de interese romanesci, — se sente scutitu cu apucaturile a le sele, sî n'are neci o frica, ca póte fi demascatu celu pucinu inaintea publicului cititoriu magyaru. —

Tiesutulu desu memoratei petitiuni este urmatoriulu:

Cesaro Regeasca Apostolica Maiestate, Domnule a totu Gratiosissime!

Pe cându Maiestatea Vóstra C. R. Apostolica in anulu 1860 condusu de privintie mai inalte de statu ati binevoitu prégratiosu a enunciá incorporarea Banatului temesianu cu Ungari'a, credinciosii romani din Banatu sentîra o mangâiere, sî o dovada de parintésc'a ingrijire a M. Vóstre intru acea asigurare altissima, carea fu cuprinsa in Rescriptulu préinnaltu de reincorporare din 27 Decembre 1860, prin carele se facù Cancelariului de curte ungurésca de pe atunci, de o deschilinita datorintia: cà pentru delaturarea temei a românîloru, cu privire la aperarea limbei sî a nationalitâtii, in tienutele acestei tieri de romani desu indesatu locuite se fia aplecati de oficianti publici numai individi apti de acést'a nationalitate.

De acést'a gratiosissima concessiune cascigata ne bucurarâmu noi in Comitatulu Carasiu de dupa ingrijirea sî grati'a M.Vóstre intr'atat'a, ca in cesti doi ani din urma. la culmea administratiunei politice a Comitatului acestui'a fusera chiamati barbati de nationalitatea romana; pentru acést'a gratia a M. Vóstre noi sî cutediamu a aduce a nóstra cea mai adenca multiamire la treptele Tronului M. Vóstre.

Dar' o consternare mare ne cuprinse, pricependu din foile publice: cà cu stramutarea actualului Administratoru a Comitatului Carasiu la Aradu, se vá pune in fruntea Comitatului nostru unu barbatu de alta nationalitate. Faim'a aceast'a produsa sentieminte de superare, sî de temere in spiritele poporatiunei romane din Comitatulu acest'a.

Precum pe de o parte credinciós'a poporatiune romana a acestui Comitatu este din deplinu patrunsa, sî convinsa despre altissim'a gratia, sî plecare a M. Vós.re, intru asemine din alta parte ei este fundata sî temerea, pentru sustarea cea mai departe a favorului, prin altissimulu Rescriptu de reincorporare din 27 Decembre 1863 atatu de gratiosu concessu romaniloru din Comitatulu acest'a.

Dreptu aceea, de si noi cu deplin'a sperantia credemu: ca mandatulu M. Vóstre indreptatu catra Cancelariulu de Curte unguresc, sî cu ocasiunea acést'a nu vá remané nerespectatu, totusi din temerea, ce ne apasa animele nóstre constrinsi fiind, cutezamu cu respectulu celu mai afundu a ne apropiá de treptele Tronului M. Vóstre cu acea préumilita rogare: cá pentru delaturarea temerii nóstre, desceptata prin faim'a susu atinsa se Ve indurati M. Vóstra de dupa préinnalta-Ve asiguratiune in loculu actualului, din intêmplare la Aradu stramutândului Administratoru prégratiosu a chiamá de Chef a Comitatului acestui'a pre unu barbatu de nationalitate romana

Renoindu noi sî cu ocasiunea acést'a asigurarea despre neclati'a credintia, sî alipirea nóstra catra pré-inaltulu Tronu sî santî'a Persóna a M. V. sî pe langa magulitórea sperantia despre incuviintiarea acestei petitiuni, remanemu cu omagial'a supunere:

Ai Majestâtii Vóstre cei mai aplecati, sî mai supusi. (Urméza subscrierile.) — H. . . —

Bucovin'a.

Siedinti'a a nóu'a dietala din 6 Febr. c. n. sub presidiulu ordinaru alu Procapitanului Endoxiu de Hormuzachi, fiindu de fatia siefulu tierei, cont. Amadei. Dupa citirea sî verificarea protocolului siedintiei premerse Procapit. anuncia, ca au incursu 6 petitiuni, care se citescu estractive sî apoi se predau spre pertractare comiteteloru competinte. Apoi se aduce la cunoscinti'a casei unu proieptu subscrisu de nóua membri, cari ceru a se face din partea dietei pasii cuveniti, pentru de a nu se ingreuiá poporulu cu atatea pedepse pentru delicte de timbru. Dupa acela se trece la ordinea dîlei, la care e mai antâiu pertractarea relatiunei comitetului tierei despre administratiunea sea. Propunerea dep. cav. de Tustanowski, cá pertractarea aceast'a sa se amâne, se priimesce cu maioritate de voturi. — Urmédia cele 4 proiepte de legi in privinti'a prejuncturei (Vorspann), a drumului dintre Cernautiu sî Storozynetz, a cladirei unei biblioteci provinciale, sî a regulârei veniturilor naturale ale preotîmei de miru gr. orientale. Referint. cav. de Simonovicz aduce la cunoscinti'a casei, ca spre scopulu cladirei acestei biblioteci s'au daruitu din partea mai multoru patrioti loculu, eara in bani s'au adunatu 13454 fl., cari inse ne ajungendu, sa se inmultiésca prin unu creditu de 50,000 fl. sub garanti'a tierei. Dep. de. Alth. propune, a se predá aceasta causa comitetului de finantie; proieptulu se priimesce. Dep. cav. de Simonovicz aduce si adóu'a propositiune in privinti'a impartîrei egale a sarcineloru provenitoare din prejuncture, care pre unele tinuturi nu le atingu mai intru nimicu, pre altele rara le apasa preatare. Dep. br. de A. Petrino substerne a trei'a propositiune a comitetului tierei, cá drumului Cernautiu-Storozynetz sa se cladésca sî sustîna din fondurile tierei. Proieptulu se concîede comitetului pentru legea de concurintia la drumuri. A patr'a propositiune, substernut asemenea de br. A. Petrino, atinge regularea veniturilor naturale ale preotîmei gr. orientale. (Óre cându o vomu

audî acésta sî in diet'a transilvana?! Red.) Referintele arată, ca preotîmea orientala mirenésca trage veniturile sele parte din claca, parte din folosirea libera de mosii dominicale, parte dintr'unu feliu de stola, sî ca considerandu insemnatatea cestiunei acesteia, comitetulu tierei a compusu o comissiune de barbati competinti, cari au sî elaboratu unu proieptu in acésta causa. Amendóua proieptele se substernu adunârei.– Sietulu tierei cont. Amadei incunoscintiédia, ca sî regimulu pregatesce unu proieptu pentru regularea veniturilor peotimei gr.–or., care se va substerne adunârei inca in sessiunea presinte; deci pretinde, cá proieptulu comitetului tierei sa se amâne pâna atunci: un'a pentru ca propositiunele regimului au preferintia inaintea altor'a, alt'a pentru cá avendu comitetulu competinte ambele propositiuni dinnaintea sea, sa póta regulá cu atât'a mai bine caus'a acést'a in modu definitivu. Bar. de Petrino reflectédia parerea cont. Amadei, accentuându, ca propositiunea regimului numai atuncea aru avé preferintia, cându s'aru propune in natura, ear nu cându se promite pe venitoriu, sî ca regimului dupa principiulu pretinsu de cont. Amadei i se da arma in mâna, pentru de a amână unu obieptu neplâcutu ad calendas græcas -(cum amu dîce: pâna la lun'a cailoru). Dupa o discussiune viua intra ambii vorbitori se priimesce propunerea cont. Amadei: cá acésta propositiune de lege adusa de comitetulu tierei pentru regularea veniturilor naturale ale preotîmei gr.–orientale sa se amâne pâna la asternerea promisei propositiuni a regimului despre acelasi obieptu". Propunerea de p. Miculicz, cá comissiunea, ce se va denumí pentru drumulu (sioséu'a) amintitu mai susu, sa traga in cerculu pertractâriloru sele tóte acele drumuri, ce se potrivescu a fi drumuri de tiéra",– se va tiparí sî impartasî deputatiloru, sî se va pune la ordinea dîlei in siedinti'a urmatóre. In privinti'a regulârei prejunctureloru. la propunerea cont. Amadei, se denumesce o comissiune speciala, in carea se alegu cu maioritâti absolute de voturi deputatii Mikulicz, Turecki, Flondor, Petrowitz sîWoynorovicz. —Celalaltu têmpu alu siedirtiei se petrece cu desbateri asupr'a diferiteloru rogaminti, substernute parte de comune sî corporatiuni, parte de ómeni privati, cele mai multe processe urbariale fâra insemnatate generala.

Principatele romane unite.

Foile romanesci din urma aducu acumu sî proieptulu de adressa la discursulu tronului, lucratu, dupa cum amintiramu in numerulu trecutu, de DD. Romalo, Apostoleanu sî I. Balaceanu. „Chiamata, incepe adress'a, a se intruni cu o luna inaintea terminului ficsatu de conventiune, adunarea, patrunsa de urgenti'a reformeloru recerute de nóu'a situatiune facuta prin realisarea celei mai scumpe dorinti a Romaniloru, a respunsu cu bucurie sî grabire la apelulu Mariei Tale."

Apoi trecendu la referintiele tierei sî espunendu necasurile sî suferintiele ei promite ale aduce la cunoscinti'a Domnitoriului, cá acelea sa se alinedie, sî asiá sa nu se impedece desvoltarea vitalitatii natiunei romane, decare la a datu dovedi prin memorabilele voturi ale divanului ad hoc, sî prin intrunirea pe capulù Mariei Sele a straluciteloru corone alui Stefanu celu Mare sî Mihaiu Viteadiulu." — Celu d'antâiu punctu, asupr'a ca di'a adress'a-si indrépta atentiunea, este referinti'a tierei fatia cu staturile celelalte europene; apoi trece la organisarea administratiunei sî instituirea administratiunei pre cum sî instituirea consilieloru districtuale, la organisarea sî desvoltarea institutiuniloru municipale sî comunale, cá la „basele esentiale a ori cârei constituiri serióse a statului." Unu accentu deosebitu pune adress'a pe despartîrea diregatorieloru administrative de cele justitiare, cerendu aplicarea principiului de inamobilitate, cá a conditiunei de frunte pentru independinti'a sî demnitatea diregatoriloru statului. Cu acestea aduce in legatura cerinti'a cea imperativa a unoru legi pentru inviolabilitatea locuintiei sî libertatea individuala. Apoi cere avantiarea instructiunei publice sî reformarea administrativa a bisericei. „Tiér'a intréga, dîce in privinti'a aceea, este aduncu convinsa, ca desvoltarea instructiunei publice in unire cu intarirea armatei, este celu mai poternicu midilocu de a 'naltiá natiunea româna la rangulu, ce i se cuvine in marea familia a staleloru europene" Ear in privinti'a bisericei:„ Assemenea este urgintia, Mari'a Ta! cá constitutiunea bisericei sa se reforme in vederea principiului de unitate a capului eii, cá inaltele demnitâti sa iésa din starea actuala de veduvia sî cá sórtea clerului mireanu sa se imbunatatiésca." — Apoi se ceru: reformarea legei electorale, proiepte de legi pentru infiintiarea de bance sî de drumuri de tiéra, precum sî o 'ndreptare radicala in starea finantiara, — acésta calamitate principala a tierei. — In fine se cere regularea referintieloru rurale sî deslegarea definitiva a cestiunei „monastiriloru inchinate."—„Espunendu, asiá 'ncheia adress'a, Mariei Tale cu unu deplinu devotamentu si cu nepartinire starea lucruriloru, nevoile si dorintiele tierei, Adunarea in fati'a pericleloru si nenumerateloru dificultâti care incongiura situatiunea, pune impreuna cu tiér'a intréga sperantiele sale in patriotismulu alesului ei; ea este patrunsa de adunca convictiune, cà pe lânga o nepregatita activitate a tuturoru puteriloru Statului, conditiunea cea mai de câpetenia pentru a invinge atâtea greutâti, este perseveranti'a loru pe calea constitutionala, asiá ca se se mantîna o deplina armonia si o reciproca incredere intre puterea esecutiva si puterea legislativa. Adunarea dar a trebuitu se vada cu o adeverata durere acea armonia compromia prin imprudintile cuvinte, cu care unu Ministru au pusu in suspiciune simtiemintele ei.

Mari'a Ta!

Adunarea nestrâmutata in credintiele sale asigura sî astadi, ca o vei gasí totu deuna impregiurulu Mariei Tale pentru apararea sî marirea patriei sî a tronului constitutionalu.

Se traiesci Mari'a Ta!

Se traiésca Românii'a.

(Sub–semnati): Romalo, Apostolénu, I. Bâlâcénu.

Germani'a.

In camer'a Prussiei 175 membri interpelara pre ministrulu presiedinte, d. de Bismarck: „ca incheiatu–s'au intre guvernulu regescu de statu sî guvernulu imperatescu russescu vreunu tractatu de ajutorire la suprimerea revolutiunei din Poloni'a, sî eventualminte care e cuprinsu lui? "Domnulu de Bismarck, calcându articululu constitutiunei, ce–i impunea datorinti'a de a respunde, refusà darea respunsului. Conflictulu intre camera sî regimu prin astfelu de procederi trebuie firesce sa devina totu mai mare. — Intr'aceen jurnalulu „L' Europe" impartasiesce cuprinsulu conventiunei prusse–rusesci. „Partea antâi'a, dîce elu, cuprinde trei stipulatiuni principale: 1) trupele russesci, gonindu pre insurgintii, au dreptulu de a trece granitiele, panacându intêmpina corpuri de armata prussésca destulu de tari, spre a desarmá pre insurgintii, sî vice versa; 2) conditiuni pentru trecerea granitiei, ce le aflara de lipsa generalii russesci pentru succesele srategice; 3) mesuri pentru pazirea granitiei sî a vâmiloru, spre a taiá insurgintiloru tragerea celoru de lipsa din strainatate. Partea a dóu'a, dîce jurnalulu mentiunatu, cuprinde clausule secrete, despre care se suna in Vienn'a, Londr'a sî Paris, ca hotarescu portarea ambeloru guvernuri la casu cându s'aru face sî alte interventiuni in favórea Poloniei afara de cele pe cale diplomatica Lordulu Russel sî d. Drouiu de Lluys, prochiamându principiulu de neintrevenire, sa fia reprobatu conventiunea.

Franci'a.

Unele din foile liberale francese ceru pe fatia, cá sa intrevina Franci'a deadreptulu in favórea Poloniei. „Opininnea natiunala" publica o multiemita a tinerimei studióse din Paris câtra studintii francesi, ce facusera in dîlele trecute o demonstratiune in onórea Poloniei. Subscriitorii aréta totdeodata in numele loru sî alu colegiloru poloni, ca ei pléca la lupta pentru independinti'a patriei.

Nr. 4—2 **Bani gat'a**

Proprietariloru sî masînistiloru, industriariloru, comuneloru, corporatiuneloru sî privatiloru, cari pelânga ipoteca sigura indestulitóre dorescu a luá bani, li se arata capitale disponibile cu conditiuni fórte priimibile.

Deslusîre mai de aprópe la epistole francate dau

Henry Frimont sî Iosifu nobilu de Augeli.

Cetate, am Peter, Hôtel Wandel, Nr. usiei 149. in Vienn'a.

Burs'a din Vien'a in 25|13 Febr.

Metalicele 5%	75. 25.	Actiile de creditu	220. 40.
Imprumutulu nat. 5%	81. 50.	Argintulu	115. 10.
Actiile de banca	813.	Galbinulu	5. 5. 4.

De indreptatu. In Nr. trecutu alu T. R. ne rogâmu sa se indrepte: Nr. 12. dto 10 Febr. in locu de Nr. 10. dto 12 Febr.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: Joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 14. ANULU XI.

Sabiiu 17. Februariu 1863.

Organulu pedagogicu.

Fasciór'a I. pentru Ianuariu a acestui organu a esitu de sub tipariulu tipografiei diecesane si ne sta inainte. In acésta fascióra arata D. Redactoru alu acestui organu intr'unu articulu datatu din Sabiiu 15 Ianuariu fasele, prin care au trecutu romanii, semnele de viatia ce au datu pana acum'a si ce mai au de facutu, cá se elupte acelu gradu de perfectiune, care este destinatu omului dela natura. Desemnandu apoi midilócele, prin care se póte latí o cultura solida intr'unu poporu, intr'o natiune, vine la institutele publice scolare destinate pentru educatiunea si instructiunea tinerimei nóstre, ce suntu tiint'a acestui organu, si cá se dee cetitoriloru sei, éra mai cu séma invetiatoriloru si altoru barbati de scóla o ideia chiara despre starea scóleloru nóstre buna séu rea, doresce a ne pune inainte unu idealu formatu dupa principiile adoptate si practicate acum de cei mai renumiti pedagogi ai Germaniei, unde tréb'a scolara a luatu sborulu celu mai innaltu, si prin idealulu acest'a se ne arete, care este starea normala a instituteloru publice de crescere si invetiamentu, cá cunoscendu acésta stare, usioru se putemu pricepe ce lipsesce scóleloru nóstre.

Aceste pretrimitindule cu cea ma frumósa consecintia logica si cu unu tactu adeveratu pedagogicu, trece D. Redactoru intr'unu rendu sistematicu la scólele populare si la organisarea din launtru si din afara a loru. Asiom'a adusa de D. Redactoru si recunoscuta de cei mai renumiti pedagogi, ca scól'a populara in intielesulu celu adeveratu alu cuventului esista si prosperéza numai acolo, unde e recunoscutu si poporulu de rendu in drepturile sale si undo prin urmare se simte trebuinti'a de alu redicá si pre elu la gradulu de cultura, ce'lu cere starea si conditiunea vietii lui, cuprinde in sine atata adeveru si o ideà asiá de sublima, in câtu noi amu dori cá ea se patrunda tóte organele simtiului omenescu si se aduca in vibratiune si cele mai subtile fibre ale simtiului poporului nostru.

Ce este scól'a populara, ce insemnatate are, cum se deosebesce, necesitatea ei, care suntu midilócele prin care are se-si implinésca chiamarea sa cum vine ea in referintia cu famili'a, cu societatea, cu statulu, cu biseric'a, cum in strinsa legatura cu viati'a si cum influintiasa viati'a asupra scólei? suntu intrebari puse inaintea nóstra, cá nisce icóne bine deliniate. Cu putinu, intr'unu limbagiu usioru sa zugravitu icón'a scólei populare, si aru fi de doritu cá toti cei ce se ocupa cu scól'a, éra mai vertosu invetiatorii, carii suntu chiamati mai aprópe a ingriji de ea, se o studiese si privésca pana atunci, pana cându nu se va intiparí in mintea loru intr'atâta catu se fia in stare ai dimensurá tóte liniamentele pana si cele mai subtile. Se nu lasamu din vedére nici aceea cumpanitóri'a accentuare a D. Redactoru, ca scól'a populara are de a fi de odata institutu de crescere si invetiamentu. Pe aceste doua cuvinte: crescerea si invetiamentulu jace tóta ponderositatea lucrului si e basata destinatiunea scólei populare. Numai aceea scóla va fi bine organisata, care va sporí in amendoua directiunile, numai acel'a va meritá numele de invetiatoriu, care va sci ce e crescerea si cum influintiasa ea in desvoltarea invetiamentului si cum are educatiunea se pasiasca mana in mana cu invetiamentulu. Cine a observatu cu o privire mai adenca starea scóleloru nóstre, acel'a scie catu de mare este cascat'a intre invetiamentu si educatiune si cum cei mai multi dintre invetiatorii nostri fara nici o privire la educatiune, suntu multiamiti, ca elevii invatia ceva. Invetiamentulu fara crescere este cá si o icóna fara coloritu.

De aceea D. Redactoru trece de locu la educatiune si ne arata lips'a ei, ne arata ce e educatiunea si care e tint'a ei cea adeverata, de ce are trebuintia educatoriulu, care suntu midilócele educatiunei, planulu ei si pe ce e basatu acest'a? Ce e pedagogi'a si cine e pedagogu? Tóte aceste suntu scrise precisu si desvoltu, si amu dorí, cá tinerii candidati de invetiatori, carii bucurosu se trufescu cu: eu suntu pedagogu absolutu! se citésca articolulu acest'a de repetite ori, sesi intiparésca bine in minte directiunea lui si astfeliu se-si agonisésca cunoscintiele, ce le lipsescu. Apoi mai conversandu si cu alti barbati de scóla, éra mai alesu cu invetiatori practici, comprobati in chiamarea loru, nu ne indoimu ca nu voru sporí in perfectionarea sa.

In fine mai cuprinde acésta fascióra inca doi articuli: „Simtiulu nationalu“ si „Din viati'a unui invetiatoriu“, amendoi scrisi cu unu tactu pedagogicu bine nemeritu. Aru fi de doritu cá celu dintaiu se fia citit nu numai de invetiatori, ci de toti romanii si cu deosebire de acei guralivi, carii pururea suntu cu nationalitatea pe buse si cari cugeta, ca simtiulu nationalu saru poté manifestá cu atat'a mai tare, cu câtu s'aru defaimá mai bine alte nationalitati, cu catu saru detrage dela aceste ori ce parte buna si saru atribuí numai natiunei sale, si suntemu de cea mai buna credintia ca ei se voru convinge, ca la desceptarea simtiului nationalu in elevi nu avem se fimu condusi de ura asupr'a altoru nationalitati, nu de batjocur'a limbei loru, nu de nisce naratiuni fabulóse si mituri invechite, ci adeverulu are se fia si se remana totu de un'a singurulu midilocu in tendinti'a acést'a, déca vremu se nu inveninamu inimile prunciloru nostri togmai atunci, candu incepu a se desvoltá;— Éra celu de pre urma se fia tineriloru invetiatori o oglinda, in care se se oglindese in tóte dîlele, fiindu ca ei nici nu incepu bine carier'a, si se si vaiera asupra parintîloru prunciloru, asupra preotimei, judelui localu, comunei si asupr'a lumei intregi, ca nu-i stiméza din destulu, ca nu vréu se le recunósca invetiatur'a loru, harnici'a loru, cantarile loru si nu sciu ce mai ale loru.

Considerandu dara, ca dintr'o parte seracia, éra din alta parte necunosciinti'a altoru limbi retînu pre invetiatorii asi cascigá carti cuviincióse si jurnale pedagogice pentru perfectionarea loru; considerandu mai departe, ca educatiunea numai atunci póte fi prosperitóre poporului, déca ea va fi nationala si bisericésca, adeca acomodata caracterului poporului nostru; considerendu in fine ca nu toti invetiatorii sciu utilisá si alege din cartile straine, ceea ce e bunu si pentru poporulu nostru, subscrisulu cá unu organu publicu, carui'a este concredinta inspectiunea scóleloru gr. resaritene din Transilvani'a, isi tiene de cea mai strensa daloria a chiamá atentiunea barbatiloru de scóla, si cu deosebire a invetiatoriloru nostri la acestu „Organu pedagogicu“ scrisu cu intielepciunea, ce caracteriséza pe unu barbatu versatu in tréb'a scolara si cu unu tactu pedagogicu, ce arata pe maiestrulu seu, si alu recomendá cu atat'a mai multu ferbintei imbratisiari a loru, cu catu elu este astâdi neincungiuratu de lipsa pentru desvoltarea trebei scolari, a crescerii si invetiamentului si a invetiatoriloru insusi prin articulii sei cei plini de instructiune, cu catu pretiulu lui numai cu 3 f. pe anu este fórte moderatu, si cu catu caracterulu celu solidu alu D. Redactoru si Profesoru de Pedagogia I. Popescu, precum si esperiinti'a lui in acést'a specialitate ne dau garanti'a cea mai buna, ca organulu ace-

st'a va corespunde scopului, care si la propusu si va ajutorá fara nici o indoiala tréb'a scolara pe calea cea mai buna si solida.

Clusiu 6 Februariu 1863. **Dr. Vasiciu**
Cons. de scóle.

Siedinti'a Univers. natiunei sasesci din 25 Febr. c. n. sub presidiulu ordinaru alu Procomitelui Conradu Schmidt fu un'a din cele mai tumultuóse, dar si mai fara resultatu din sessiunea aceast'a. La ordinea dîlei fu operatulu comissiunei pentru regularea administratiunei politice si judiciale din fundulu regiu. Ref. Gull, motivându in vorbire mai lunga principiele, pe care s'a basatu comissiunea propune, cá Urv. sa decreteze 1) ca acésta regulare este de trebuintia, 2) ca la esecutarea eii sa se purcéda dupa principiele cuprinse sub A), despre care mai tardîu. (3) ca pentru regularea eii definitiva sa se adapteze organele sustatóre dupa acl. sub B. 4) ca propunerea pentru infiintiarea unui trib. apelativu, devenita acum de prisosu, sa nu se mai ia la pertractare." Procomitele dechiara, ca desbaterea este deschisa, propunendu, a se dechiará adunarea asupr'a intrebarei: ca luase-va principiulu desfacerei totale a justitiei de administratiunea politica? Binder (Cinculu mare) se dechiara pentru aceasta desfacere; asemenea Balthes. Toti deputatii pledéza pentru adoptarea acestui principiu in teoria; câtu insa pentru esecutarea lui in praxa, multi, dór mai cei mai multi se dechiara in contr'a lui cá incontra trecerei din tr'unu provisoriu intr'altulu. Pentru primirea neconditiunata staruiescu cu deosebire depp. Sabiiului sî ai Cincului mare; incontr'a esecutârei lui deputt. Brasioveni, Bistritieni Cohalmeni, precum sî Dr. Tincu, Balomiri sî Orosu, dintre cari celu d'antâiu in discussiune mai lunga cere remanerea acestui obieptu pâna pe dieta. In fine pelânga tóte cererea dep. Wittstock neconcedendu Procomitele votarea speciala, se prochiama cá parerea maioritâtii primirea principiului desfacerei justitiei de administratiunea politica. Preste totu insa siedinti'a aceast'a ni se pare unu ce inca nefinitu in sine; sî Universitatea, remanendu deputatii pe lânga parerile sele pâna la siedinti'a urmatóre, dupa consecuinti'a logica aru devenì in fatal'a positiune, de a adoptá unu principiu in toria, ear in praxa anu-lu esecutá.! —

Sabiiu in 15 Februariu. Diu'a de eri, diu'a natala a constitutiunei imperiale austriace, dupa cum ne spune „Herm. Ztg." etc. seserbà in Sabiiu cu solenitate „demna." Gimnasiulu de stalu distinse serbatorea prin adunarea eleviloru in sal'a cea mare, prin o cuventare potrivita din partea D. Directoriu câtra clevi, prin cantarea imnului popularu sî prin ferii.

Centrulu serbatórei insa fu prandiulu celu solenu in sal'a otelului „la Imperatulu Romaniloru." Toaste redicara d. procomite Conrad Schmidt pentru Maiestatea Sea Imperatulu, dr. Kein pentru constitutiune, Gull pentru ministrulu Schmerling, dr. Müller pentru senatulu imperialu, senat. Seivert pentru armat'a austriaca sî pentru comandatele generalu cont. Montenuovo, care din parte-si respunse inchinandu pentru ministrulu de belu cont. Degenfeld. Urmara apoi toaste pentru Cancelariulu cont. Nadasdy, Guvernatorulu cont. Crenneville, apoi unulu umoristicu de dr. Sentz pentru Transsilvani'a, de orat. Schneider pentru Procomitele, in fine de dep. Univ. Rannicher pentru br. Iosifu de Bruckenthal. —

In septeman'a trecuta decursera esamenele la academi'a c. r. de drepturi de aici. Multi dintre tinerii nostri studiosi la aceasta academia reportara calculu de eminentie, mai alesu cei din anu alu doilea; cu atata inse ne pare mai reu, ca multi din anulu antaiu parte nu se supusera la esamene, parte reportara calculu nemultiemitoriu, credemu insa ca impregiurarea se pote incatuva escusá prin cunoscinti'a cea defectuósa a limbei germane din partea celoru mai multi.

Din tiér'a Hatiegului in 7 Februariu 1863.

(Urmare sî incheiare din nr. trecutu).

Intieleseramu cu multa bucuria, ca Congresulu nostru, despre care si pana acum'a se vorbira multe bune si rele, s'au concesu de catra locurile mai inalte.

Despre dieta audîmu din dî in dî totu mai pucine, de si noi credemu, ca fara de acést'a anevoe vomu potea scapá din labirintulu de adî si cá numai acést'a aru pune odata capetu la plesniturile, cu cari ne intimpina totu mereu fratii nostrii concetatieni, cu drepturile loru istorice, de cate ori le amintimu despre egalitate.

A propos! fiiudu ca ne fu vorb'a de „egalitate", en se vedemu nitielu cumu suntu de egale si confesiunile romane adi sî inca chiaru sî intra sine? caci de nu me insielu, romanii inca dela fatalulu anu 1438 incoace, adeca de candu se despoiara formalu de tóte dredturile loru, au protestatu totudeuna nu numai in contr'a ne 'ndreptâtirei si a asuprirei sale natiunale; si ceast'a o facura romanii chiar dupa ce devenira sfasiati in doua confesiuni, cu deosebire inse la an. 1848. sî deatunci in coace totudeuna pana 'n diu'a de astadi.

Daca dara noi romanii fara cea mai mica deosebire confesionala, petitionaramu totudeuna pentru egala indreptatire nationala sî confesionala, apoi se vedemu totusi, nu cumva cademu sî noi in pecatulu altora? caci eu afla de o necesitate prea mare, cá noi insine se ne recunóscemu gresialele, sî inca daca e cu potintia — la care nu se cere nimicu alt'a decatu voi'a cea buna—se le sî indreptâmu. Se cercamu—dicu, inca odata—daca noi suntemu dara mai drepti de catu altii? sî daca aceea ce pretindemu dela altii, facemu sî noi unii altora? pentruca la din contra dieu me temu, ca prea usioru niar' potea respunde oricarele dintre concetatienii nostrii unguri sî sasi: taceti voi romaniloru, nu ve mai totu spelati atat'a gur'a cu „egalitatea", caci vedeti — infapta nice voi intre voi nu o respectati in cele religionarie, spre dovada, ca candu ati fi voi in loculu nostru, nu ati fi mai buni sî mai drepti nice voi, decatu ce suntemu noi in dioa de astadi.

Ce a cerutu romanulu totudeuna fara deosebire confesionala? decatu numai drepturi egale in cele nationale sî bisericesci sî cu deosebire stergerea sî anularea aceloru rusinatori articuli de legi, ce nea proscrisu natiunea sî biseric'a, abia numai tolerandune ca pe tiegani, usque ad bene placitum celoru ce nu-su de o religiune sî natiune ca noi, la acaroru privire nu póte se nu se spaimente sî se nu suspine inim'a omenésca. Cine nu crede, ceteasca de a rendulu tóte petitiunile romaniloru asternute la locurile mai innalte, sî cu deosebire cele dela 48 incoace pana in dioa de astadi. Cu tóte astea inse cu durere trebue de simta fiesce care romanu iubitoriu de dreptate, candu e silitu a vedea, cumu unii dintre fratii romani sî cu deosebire preotîmea de religiunea gr. catolica, sî adi mai dorescu a esercitá unn feliu de prerogativa asupr'a fratiloru-loru de religiunea gr. orientala, sau dupacumu îi botediara streinii cu numele negativu „neuniti" — in cele matrimoniale, de câteori vinu in nainte casuri de casatorii mestecate intre persóne de ambele confesiuni, tienendusi dreptulu, cá oricarele dintre miri aru fi de religiunea gr. catol., cununi'a se se sevîrsiesca totudeuna sî numai prin Parochulu gr. catol., chiaru sî atunci, daca mireas'a se afla intro comuna, carea se tiene intreaga de religiunea gr. orientala.

Trecura ani preste ani, sî romanii neuniti simtîra cu multa dorere aste ne 'ndreptatîri, cu atatu mai vertosu, caci atari casuri de cununii mestecate intre romani vinu inainte mai in tóte dilele. Preotii gr. orientali din acestu tienutu crediendu ca timpulu prerogativeloru a trecutu, sau ca aru fi vremea se treaca, provocanduse la legatur'a cea sânta de fratietate declarata intre altele cu atata solenitate in conferintia nationala din 1|13 Ianuarie 1861 tienuta in Sabiiu, unde ne declararamu in fati'a lumei, ca: „a furisitu va fi acelu romanu, care va mai incercá a stricare asta legatura fratiasca;" basati sî pe nenumeratele petitiuni, in cari romanii, cá fratii de o muma —de ambele confesiuni, cerura drepturi egale politice sî religiunarie; basati cu unn cuventu pe egalitate sî adeverata fratietate isi luara voia a cununá sî densii in atari casuri de cununii miste, — firesce numai cá Parochi ai mireseloru, sî ce se vedi? fratii nostrii uniti, respective Preotiemea unita, se scola de odata sî punendu piciorulu in pragu, striga, ca i sa vetematu unu dreptu mare, unu „dreptu istoricu." Sî daca apoi pre lenga tóte protestele redicate din partea acestei preotîmi, aru mai cutediá cate unu Preotu ne unitu

a cununá cate o mirésa de religiunea sa candu mirele e unitu, apoi se vedi jálbe si incuse date sî redicate in tóte parti asupra bietei preotîmi neunite.

Nu vreau a aduce aci inainte casuri speciale, nu vreau a mai descrie amaraciunea ce se nasce din asemenea casuri intre romanii de ambe confesiunile, nmu numai se 'mi esprimu dorerea, ce o simte aci fiesce care romanu iubitoriu de dreptate, vediendu, cum inca chiaru sî intra romani se mai afla ómeni, cari se revoca la usu sî drepturi istorice, in contr'a caroru au protestatu de atatea ori natiunea, sî ca acesti ómeni suntu mai gat'a a jertfí principiulu egalitatii sî álu fratietatii, decatu sar' indura a face o mica sî drépta concesiune fratîloru loru de o mama, de unu sange, de o sórte sî acelasi nume. (Ierarchi'a unita ne mângaia cu atâta, cá sa asceptâmu pana la diet'a cea d'antâiu, cându se va aduce lege despre egal'a indreptatîre a religiunei nóstre cu celelalte. Noi intocmai asiá de bine intielegemu acest'a manier'a in causele confessiunale, precum intielegemu manier'a, acelor'a, in privinti'a egalei indreptatîri natunale inca neindrépta pana la diet'a cea d'antaiu. Insa ciine se mai teme de astfelu de neluci, stându in valórea sea deplina diplom'a imperatésca din 20 Oct. 1860. ! Red.) Sermani de noi dómne! Sî óre nu totu cu usu sî cu drepturi, reminiscintiele cele mai triste ale evului mediu, ale barbarismului sî ale nedreptatii ne plesnescu in fatia astadi sî streinii?

Ne place a ne tîngui neincetatu, ca amu suferitu mai scie D-dieu cate tóte din partea streiniloru, cá cuncetatiehii nóstrii au fostu, ba ca mai suntu sî adi nedrepti fatia cu noi, ci en se nu ne ascundemu nice slebiciunile nóstre, sî se ne intrebamu insine fara de patima sî prejudetiu: nu cumva óre sî noi insine portâmu incatva vin'a la nenorocirile trecutului, sî póte chiaru sî ale presintelui? Au nu deduremu sî noi prin discordiile sî invresbirile nóstre confesionale o arma prea tare adversariloru nostrii? de cari aceia sciinduse folosí au profitatu totudeuna fórte multu, iar' noi amu simtitu totudeatâtea ori daune infricosiate. Eu credîu ca acum aru fi vremea, cá romanulu invetiânduse din daun'a sa, se rapeasca asta arme ucigatóre din manile streiniloru. Egalitate dara intru tóte, intra ambele confesiuni romane, caritatea care este plinirea legei, sî carea nu se inaltia, nu cauta ale sale, sî adeverata fratietate sincera, suntu astadi unicele conditiuni necesarie, ce se ceru la fondarea unui viitorin mai ferice alu natiunei nóstre. A vorbí de egalitate sî fratietate, sî totusi a ne provocá la prerogative, a protestá in contr'a drepturiloru istorice asupritóre si totusi a ne provocá la unele dintr'acelea candu ne vine bine, este o contradicere pe fatia.

Mai are treaba acést'a sî alta parte, caci fratii Preoti uniti ne dicu, ca ei aru lasá, ca cununiele fetieloru mestecate sa se facé dupa bas'a egalei indreptatieri confesionale, dar ei aceast'a nu o potu face, caci au porunci dela mai marii sei. Noi suntemu siliti a crede aceast'a, caci vedemu, cumu ne pîrescu ordinariatele unite pre noi preotii neuniti la locurile mai inalte, care ne tragu pre noi la respundere; noi insa ne provocamu la egal'a indreptatîre, sî la cuvintele Dlui Archi-Eppu Siulutiu, ce léu rostitu in conferinti'a nationale din 1861. dîcendu:"

„Neamicii natiunei nóstre, totudeuna pana acumu, cu indoiti sî cei mai poternici foi au suflatu in foculu celu ardietoriu sî mai tare de fericirea natiunei nóstre mistuitoriu, alu fanatismului religiosu, alu despartîrei natiunei nóstre in confesiuni diverse, care au doritu ca se fie vecinicu cá alu Vestaleloru, cá numai ei singuri prin elu se se luminedie, sî se se incaldiasca. Póte ca sî pe timpurile nóstre iau pascutu asemenea sperantie. . . . . Dara se voru insielá, ba acum s'au insielatu tare! ca romanulu de sî dorere camu tardiu-si cu mare paguba a intregei natiuni, — acumu sa desteptatu, sa tredîtu din letargi'a sa, sî a cunoscutu pecatulu seu, sî acumu cu totu sufletulu crede, ca de si in cele religióse, — in care are de a face numai cu Dumnedieu, — sórtea sau inimicii, (ca Dumnedieu cu buna sama nu), au vrutu se fie taiati in doue confesiuni, ei (romanii) totusi suntu ó carne, suntu unu trupu, unu sange, o natiune romana, de carea togmai religiunea ne poruncesce, se ne lipimu cu tóta inima, unite cugete sî cu unite inimi, sî se ne silimu a o fericí, sî a o sprigini cu tóta unitele nóstre poteri. . . . . eara care dintra romani altumintre ar cugeta sau ar lucrá, va fi nu romanu, — ci unu fiu bastardu, unu fiu degenerat." Se mai póte dara aflá romanu cu inima curata, carele la audiulu acestoru cuvinte strabatatóre pline de caritate se nu se misce? mai póte óre chiaru preotimea gr. catolica la audiulu acestoru cuvinte pline de invetietura morala, rostite din gura zelosului ei Archipastoriu, se mai caute sî astedi a se inaltiá preste fratii sei, sî a se revocá la niscé prerogative, cé suntu eflucsulu aceloru dile triste sî jalnice pentru romani, cându se lupta romanu asupr'a romanului, cerendu scutulu sî ajutoriulu streinului! Se incheiamu vorba dara cu atata, ca daca dorimu „dreptate", apoi mai naiute de tóte noi insine se fimu drepti unii catra alti; daca dorimu cá se ne respectedie altii, apoi mai naiute de tóte sî noi se ne respectamu intru tóte unii pre alti; daca pretindemu dela altii, cá se fie toleranti catra noi si se nu ne apese, opoi nice noi se nu ne redicamu unii preste alti cu vetemarea principiului egalitatei; daca dorimu cá streinulu se nu mai profitedie din discordiile nostre, cari si pana acum—inparte—neau facutu mici sî debili, apoi patrunsi de dreptate sî condusi de caritate se urmanu intru tóta concordi'a fratiasca, carea singura 'e in stare a ne potea redica din decadentia in care amu ajunsu, sî a ne face mari sî tari; caci: „Concordia res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur." — u.

Bucovin'a.

Siedinti'a a nóu'a dietala din 9 Febr. (28 Ian.) sub presidiulu ordinaru alu Procapitanului Eudoxiu cav. de Hormuzachi, fiindu de fatia Siefulu Tierei, cont. Amadei. — Procapit. enuncia: Comitetulu in caus'a de prejunctura s'a infiintiatu alegendu-se presied. d. de Petrowicz, secretaru d. Mikulitsch. Apoi se conchiama mai multe comitete le siedintie speciale. Br. A. Petrino, Ioann de Prunculu, Isacesculu, Iacuboviciu sî Covaciu substernu o interpelatiune câtra Siefulu Tierei pentru o inquisitiune nelegiuita seversita de unu organu finantiaru; despre carea cont. Amadei promite a face cercetarea sî a relatiuná la têmpulu seu. — Dep. Covaciu, care promisese intr'un'a din siedintiele trecute a aduce dovedi despre nelegiuit'a storcere a contributiunei in cercului Stanesci, propune acum documintele competinte. Mai multe petitiuni, mai cu séma comunale in cause urbariale, se citescu sî se predau comitetului alesu spre cercetarea loru. Apoi urmézá representatiunea d. de Prunculu. Procapitanulu: „Vedu in midilocului nostru unu domnu deputatu, câruí'a pâna la qualificatiunea-i legala ii mai lipsesce o conditiune dictata de lege sî câruí'a prin urmare inca nu-i compete dreptulu votativu. Rogu pre d. deputatu de Prunculu a veni nainte sî a depune votulu prescrisu. Dupa §. 9. alu o. t. vei promite Mai. Sele Imperatului credintia sî ascultare, observarea legiloru sî implinirea dupa consciintia a datorintieloru DTale. Dep. de Prunculu: Promitu. — Presied. Me bucuru, a Te vedé luându parte la siedintiele dietei nóstre cá membru cu aceleasi drepturi sî cu aceleasi datorintie. (Vorbirea d de Prunculu câtra comitentii sei mai josu). Dep. Alth aduce unu proieptu de urgintia pentru denumirea unui comitetu, care sa cerceteze, sî 'n dóua dîle sa refereze, cum va serbá diet'a diu'a de 26 Febr.; diu'a constitutiunei austriace? Proieptulu se priimesce, sî comitetulu se compune din dd. de Alth, Bendella, Woynarovicz, de Tustanowski sî Isacescului. — La ordinea dilei suntu: proieptulu dep. Mikulitsch pentru usiurarea poporului de pedepsele pentru delicte timbrale (carea se retrage), unele modificâri in ordinea tierei, (pentru care se alege unu comitetu de 5 membri: Prunculu, Iacubowicz, Isacesculu, Tustanowski, Zachariasewicz); pertractarea asupr'a referatului comisiunei ce fusese compusa pentru urcarea baniloru de quartiru ai preotimei gr. orientale (carea, nefiindu comisiunea gat'a cu lucrârile sele, se amâna); in fine proieptulu dep. Mikulitsch pentru drumurile de tiéra (care cade). Cu acestea siedinti'a se'nchide. —

Credemu ca astadi ni se da ocasiunea cea mai buna a 'mpartasî on. nostri cetitori vorbirea rostita de d. de Punculu, deputatulu Sucevei, câtra comitentii sei la plecare. Aceea, dupa testulu germanu alu „Bucovinei" o comunicâmu cá confessiunea de credintia politica a unui'a dintre cei mai buni fii ai tierei: „Domniloru! Incredintiatu, ca alegerea DVóstra esita in favórea mea o potu computá numai amicabilei DVóstre bunevointie, sî nu meriteloru mele personale, mi-iau voia á Ve rogá: aducetive totdeun'a aminte, cá civi constitutiunali, de datori'a Domnieloru Vóstre, carea se cuprindu intru aceea, cá mie

că ablegatu sa-mi aduceti aminte de datoriutiele mele. Apathi a rece din partea alegatoriloru, produce in inim'a ablegatului prea demulteori recéla sî indiferintia.— Déca vreodata aru fi sa ve insielati in sperantiele puse in mine, nici odata nu fiti dubii in privinti'a vointiei mele ceii bune.— Ce se tîne de parerile mele politice, acelea nici odata nu voru trece preste nivel'a libertâtii sî a egalitâtii cei drepte si legiuite; pentru ca eu sum amicu alu coordinatiunei, inimicu alu ori cârei subordinatiuni si apesâri a vreunei classe, confessiuni seau natiunalitâti.

Ce se atinge de opiniunea mea sociala, speru, ca secululu civilisatiunei si alu umanitâtii, care face cu dreptu atâtea pretensiuni la simtiulu umanu si la unic'a religiune adeverata, la religiunea inimei, intr'unulu din fiii sei sa nu se afle insistatu".— Domniloru! Eu plecu acum la loculu destinatiunei mele, si anume cu carulu iute, care ve este prea bine cunoscutu; si poftescu cá carulu de statu austriacu sa ajunga cu multu mai iute si mai usioru in limanulu liniscei sî alu multiemirei.

In fine credu ca esprimu numai simtiemintele DVóstre, aducendu din inim'a plina unu vivat pentru Maiestatea Sea iubitulu nostru Imperatu, unu vivat Bucovinei impreuna cu Suceav'a; unu vivat natiuneloru celoru libere austriace, ce voru trai de ací incolo in iubire fratiésca!"

Principatele romane unite.

Dupa o depesia tel. dto Constantinopole 20 (8) Febr. Principele Cus'a se escusa la Pórta prin domnulu Negri pentru concederea transportârei de arme din Russi'a la Serbi'a.

Citimu in „Românulu" In Siedinti'a de la 30 Genarie, onorabilulu d. Prejbénu dîce: cà macedono-românii, n'au nici sângele nici sentimen tele de romani. Eu [cá macedono-românu suntu datoriu a respunde d-lui, insa fórte pe scurtu.

Onor. d. Prejbene, cauta sa sciti ca, celu mai puru sânge de romanu s'afla in Transilvani'a si partile ei, si in muntii Turciei si Eladei, cari mai toti suntu plini de romani, si când macedeno-românulu isi cunósce originea, e mândru de nationalitatetea sa! dati-mi voe dar se ve aducu putîne probe.

Pe cându la cei mai multî boiarid'aicea le era rusine se dîca ca suntu românî, D-nu Roz'a macedono-romannlu la anulu 1811 prin opulu seu scrisu in limb'a germâna si gréca, a demonstratu istoricesce ca „die Walachen sind wahre Römer", „i vlahi ine i alitini romaii."

Pe cându romanii d'aicea póte ca nici visau pentru gramatic'a limbei loru; d. Baiagiu macedono-romanulu la anulu 1863. tipari gramatic'a macedono-romana.

La annln 1813, a parutu unu opu anonimu, prin care autorulu se sfortia a face sa créza lumea ca romani uu constituescu o natiune ci suntu nisce turme erante si de diferite elemente, E. Bozsin'a macedono-romanulu, combâtù in limb'a latina pe anonimulu cu fórte bunu sucesu.

La anulu 1828 circulà o satira in limb'a germana si anonima intitulata „Die wilde Walachei" adeca selbatic'a Românía si unu macedono-roman. . . o combatù in Gazet'a din Bud'a „Ofner Zeitung".

D. Gojdu macedono-românulu in dietele magyare din Pest'a a aparatu cu celu mai mare zielu natiunea româna sî interesele ei.

Suntu cati-va ani, cându magyari voiau sa anecsese Banatulu cu Ungaria, d. Mocioni macedono-românulu se opuse cu vigóre, nu numai in dietele magyare, ci sî chiaru la Vienn'a:

Cine nu cunósce marele devotamentu, ce are E. Baronulu de Siaguna macedono-românulu pentru natiunea româna.?

M'amu miratu fórte multu ca, in memorabil'a siedintia de la 30 Genariu, nu s'afla unu singuru barbatu care se dieca, fratiloru, nu aruncati sentintia de mórte auspra macedono-românîloru, caci póte ca comitemu o crima de les-nationalitate, pentru ca macedono-românii nu suntu nationalmente morti, ci ei zacu de cati-va secoli in letargia, sî este de datori'a nóstra de ai descepta, aplicandu cele mai eficace midilóce.

Russi'a.

Dupa o dep. tel. a Pressei din Vienn'a din 19|7 Febr. ataculu insurgentiloru de sub comand'a lui Kurowski asupr'a Miechovului a fostu condusu fórte reu. Russii se baricadara in monastire sî 'n dóua bisericci, precumu sî 'n casele de lânga drumu, unde stetù cavaleri'a insurgentiloru in foculu celu mai mare. Dintr'unu despartiementu remasera numai patru fetiori. Miechovulu-lu arsera Rusii. Venatorii sî cosasii luara o biserica cu asaltu. Retragendu-se Rusii, insurgentii strabatura pâna 'n midiloculu orasiului, dar pe lânga tóta bravur'a, neavendu tunuri, nu potura asaltá nici monastirea, nici biseric'a, nici casarm'a, care erau mai cá nisce fortaretie. Dupa ce perdura preste 100 morti sî raniti, ce-i luara cu sine, insurgentii se retrasera spre Proszowice sî Wolbrom. Sî pe partea Rusiloru e 'nsemnata perderea, câci perdura la 100 fetiori. — 2000 Rusi sub comand'a lui Bagration, marsiându spre Ojcow, — lu aflara parasitu. Pentru acést'a insa despoiara satele, intre altele sî curtea de Korszkiev. Tieranii, imbarbatati de Rusi, ajutara la pradatu. —

De multu se citea prin jurnale despre mai multe atentate asupr'a marchisului Wielopolski din Varsiovi'a, a acelui barbatu de statu, pre care Russi'a—lu pusese in fruntea Poloniei sî care dedù sî planulu la renumit'a „recrutatiune" din urma. Acel'a acumu intr'atât'a se pare a se teme de mórte, incâtu umbla in trasura imbracata cu feru sî 'ncungiuratu de cosaci. Cându e chiamatu unde-va la mésa, trebuie sa se faca cercetare cu órele prin cas'a, in carea vrea sa intre, sî cu deosebire prin bucataria. Jurnalele incepu a se 'ndoí de sinceritatea Marchionelui sî a dîce, ca tóte acestea le face numai din politica, pentru de a se aretá mai mare inimicu alu revolutiunei, decum este 'ntr'adeveru. Assertulu acest'a-lu intarescu jurnalele prin aceea, ca tóte mesurile, spre a 'mpedecá unu atentatu, le da Marchionele prea pe fatia, cá cându aru voí sa se falésca cu ele, precum sî prin molitiunea, cu carea se pórta diregatoriele politice russesci, eliberându indata pre prisonieriii poloni, ce li se predau, asiá incâtu acestia in câte-va dîle iar stau fatia 'n fatia cu trupele russesci. De aci se póte esplicá in câtu-va sî crudîmea, cu carea se pórta militî'a fatia cu prisonierii sî cu amploiatii rusi.— Dealtmintrea scirile din câmpulu bataliei suntu diferite. Din Varsiovi'a se scrie, ca emigrantulu Mieroslavski a sositu in Poloni'a, cá sa ia asupra-si dirigerea resbelului; din Leopole, ca ducele Langiewicz se intaresce sî se organiséza totu mai bine, avendu sî câte-va tunuri de feru, in fine ca sî 'n Varsiovi'a incepe a ferbe sî se ascépta erumperea revolutiunei. Preste totu starea lucruriloru devine totu mai seriósa nu numai pentru Russi'a, ci pentru Europ'a. Engliter'a sî Franci'a au inceputu a schimbá note in privinti'a evenemînteloru din Poloni'a.

Dupa o dep. tel. dto Leopole in 7|19 Febr. Langiewicz inca totu sta la Staszow sî o lovire cu Russii din 17|5 n'a fostu decidatóre.— „Czas" scrie in 5|17 din Staszow: Russii s'apropiara sî cercara unu atacu, dar fura respinsi cu perdere de 30 morti sî 60 raniti, sî se retrasera la Stobnic'a. Crudîmile seversîte de Russi asupr'a prisonieriloru sî ranitiloru remasi in Ojcow se adeveréza.

Dupa o depesia telegrafica din Varsiovi'a cu datulu 24 Februariu c. n. Officiolatele rusesci se re'nlocuira in Miechow si Nlkuss. Mieroslawski la Radziejlow fu batutu, si s'au facutu fugariu; corespondinti'a i se luâ.

5—1

Edictu.

Prin care Parastea Todea lui Precupu din Valea Ieri, Comitatulu Torda, care de 12 ani au parasitu pre leguitulu ei barbatu Costandinu Rusu lui Nicolae din Albacu in Comitatulu Albei inferiore, si a carei locu si modu de petrec re nu se scie, se 'ndatoréza, cá in terminu de unu anu si o dî, dela datulu de fatia, nesmintitu se se presenteze innaintea scaunului protopopescu subscrisu, ca la din contra si in nefiinti'a ei de fatia se vá decide cele prescrise de s. Canóne ale bisericei nóstre gr.-orientale.

Campeni 11 Febrnariu 1863.

Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului Zlatnei de susu.

I. Patiti'a,
Administratoru protopopescu.

Burs'a din Vien'a in 28|16 Febr.

Metalicele 5%	75. 20.	Actiile de creditu	220. 20.
Imprumutulu nat. 5%	81. 60.	Argintulu	115. 25.
Actiile de banca	813.	Galbinulu	5. 52.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: Joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 15. ANULU XI.

Sabiiu 21. Februariu 1863.

Sabiiu in 19 Febr. Dupa o dep. tel. a lei „Hermannst. Ztg.“ etc. „corespundinti'a generala“ afla dintr'o parte autentica despre p. n. resolutiune in urm'a representatiunei comitatului Solnocului dinlauntru: Comitetulu comitatensu in privinti'a adressei representatiunei se insarcineaza, a indreptá pe venitoriu representatiunele obvenitóre numai in form'a legala indatinata; se accentuiéza trebuinti'a cea neincungiurabila a provisoriului, care cu valore de dreptu potù esî numai dela Coróna. Pentru de a reactivá jurisdictiunea tierei sî a impartasî si classele acelea de poporu cu drepturi actuale politice, care pâna la 48 fusesera eschise, Maiestatea Sea se indure a suspendà instructiunea de mai nainte sî a sanctiuná o norma provisoria pentru ordinea municipala. Maiestatea Sea nu póte satisface rogârei comitetului comitatensu alu Solnocului din launtru pentru retragerea constitutiunei provisorie. Comitetulu comitatensu sa se incunoscintieze: ca Imperatulu a insarcinatu pre Cancelari'a aul. transsilvana, a luá la pertractare preparativele pentru introducerea tabeleloru catrastale, mai departe a substerne o dare de parere pentru estinderea semenarei tabacului in Trassilvani'a. Ce se atinge de rogarea pentru conchiamarea dietei legale, se dîce in prea inalt'a resolutiune: ca uniunea Transsilvaniei cu Ungaria vine a se privi cá nerealisabila pana atunci, pana cându interessele natiunale ale locuitoriloru nemagiari transsilvani suntu periclitate prin tr'ensa, sî pana cându nu se garantéza prin ea sî interessele sî postulatele imperiului intregu. Conchiamarea câtu de curendu a dietei Transsilvane pentru multiemirea tuturoru popóreloru deacolo sî pentru de a regulá referinti'a Transsilvaniei fatia cu monarchi'a intréga, suntu dorintia viua a Imperatului, sî inprivinti'a acést'a la repetît'a demandare a Imperatului se lucra la pregatirile trebuintióse.

Sabiiu 19:Febr. / 3 Mart. Comitetulu Asociatiunei transilpentru literatur'a romana etc. tînù adi siedintia lunara sub presidiulu ordinariu, fiindu facia dintre membrii dd. Manu, D. Vasiciu, Macelariu, Popea, Sav'a Popoviciu sî Dr. Nemesiu; apoi secr. secundariu Rusu, Casieriulu Brote, Contr. Bacu sî arch. Romanu.

Siedinti'a se incepù la 9 óre cu verificarea protocolului siedintiei trecute.

Se aretà starea de facia a cassei Asociatiunei, carea este 16882 fi. 32 xr., sî anume: obligatt. publ. sî assemnatt. de banc'a ipotecaria 14120 fl., auru sî argintu 252 fl., in note de banca 2762 fl. 32 xr., pe lânga care Esîtulu se suie la 1788 fl. 98 xr. v. a., ce se luá spre sciintia. Se ceti sî lua spre sciintia o harthia de multiamire a d. Poienariu din Bucuresci, pentru denumirea-i de membru onorariu alu Asociatiunei.

D. Macelariu referà computulu comisiunei espusetiunei adunarei gen. a Asoc. din Brasiovu, sî aflanduse atatu intratele catu sî erogatele din destulu documentate, se decise a se pune la pastrare, sî a se descoperi multiumire membriloru aceleeasi comisiuni pre langa absolvare.

D. dr. Nemesiu asemenea referà raportulu d. col. Vasiliu Moldovanu din Dicsö-S. Martinu despre deobligarea mai multoru Comune, de a contribuí in bucate pentru Asociatiune, sî se decise: sa se ia spre sciintia pre lânga multiumire publica catra trimitiatori sî d. colectoru, sî totu acest'a sa se increda cu manipularea mai departe in privinti'a acést'a.

Totu acelasi referédia inca a adou'a harthia a d. Vice-Comite Siulutiu, iarasi despre indetorirea mai multoru Comune de a contribuí in bucate la fondulu Asociatiunei, sî se decise sî aici cá la ceealalta cu acea adaugere, ca d. Vice Comite sa se poftésca a innaintá partea Asociatiunei, respective sum'a incasanda in bani la Comitetu, iara partea luristiloru sa o imparta dédreptulu de a acolo respectiviloru.

D. Prot. Popasu, Presiedintele comisiunei espusetiunei din Brasiovu, asterne computulu espusetiunei dimpreuna cu 100 fl 92 xr. v. a.

Mai multi d. d. Colectori asternu tacsele anuale incasate pentru anulu curinte.

Din partea Presidiului se propune: cá din privire, ca esle o necesitate imperativa, de a se face pregatirile preliminare pentru urmatórea adunare gen. a Asociatiunei tînende in Blasiu, d. Vicepresiedinte can. Cipariu sa se poftésca a compune sub presiedinti'a s'a unu comitetu din vreo cati-va barbati, spre a se svatui asupr'a actiuniloru acelor'a, care se voru poté pune in lucrare in tempulu adunarei de acolo, sî a refera Comitetului despre aceea pana in lun'a lui Maiu a. c.; care tóte luanduse in cuviintiós'a desbatere se incuviintiara.

Siedinti'a se incheiá la 11 óre.

Sabiiu. 20 Febr. „Gazet'a Transs.“ se folosesce de ocasiunea, unde vorbesce de protocolulu adunarei generale alu Asociatiunei nóstre literarie, pentru de a pune intrebarea: ca ce s'au alesu de obieptele acelea din espositiune, care nu s'au vendutu? Intrebarea aceast'a ni se pare a fi fostu fórte la locu sî la tempu; sî fiindu ca un'a idea sternesce alt'a, ne aduseramu aminte, ca órecine propusese órecandu sî óre unde — de nu tocma iara in Gazeta —, cá pentru vendiarea acestoru obiepte sa se ceara licentia a se face o loteria. Noi improspetamu aceasta idea sî o sprijinimu cu seriositate cá pe un'a, carea intr'adeveru aru fi calea cea mai sigura sî mai scurta pentru de a cascigá asociatiunea ce este alu ei in bani gat'a, si mediulu celu mai inlesnitoru, pentru de a reportá cine-vá pentru multu 1 fl. unu semnu de suvenire dela cea d'antaiu espositiune romaneasca. —

In privinti'a propunerei lei „Donau Ztg.“ pentru infiintiarea unei universitâti germano-romane in Transsilvani'a, se scrie lui „Hon“ din Aiudu: De s'aru face si pentru noi numai atât'a, nu câtu cere egalitatea de dreptu, ci numai câtu pretinde sensulu Diplomei Leopoldine. Dee-se indereptu scóleloru reformate din Transsilvani'a numai beneficiele luate in têmpii trecuti. Noi ne indestulimu si cu acést'a; cându s'aru radicá insa si sarcin'a contributiunei de pe institutele nóstre publice, scólele protestant. transsilvane n'ar mai ingreuia pre statulu cu rogâri. Insa noi vedemu cu dorere, ca chiaru societatea ungurésca agronoma se pare a denegá pre 48, si pe cându marinimositatea Imperatoriului au aplacidatu 280,000 f. pentru scolele agricolare ungare, pentru partea care jace dincóce de Királyhago nu se propune neci o scóla de categori'a susu dîsa.— Déca insa in vreo provintia a corónei sf. Stefanu e lipsa de o scóla agronomica, aceast'a aru fi negresîtu in Transsilvani'a. Pamentulu Ungariei luatu in sensulu anului 1860 asiá e de abundantu, incâtu produptele crude aru poté nutrí si pre cei mai mici possesori póte inca o jumetate de seculu. Transsilvani'a are de a se luptá atâtu cu natur'a, câtu sî cu seraci'a. In atari impregiurâriaici infiintiarea unui institutu de agricultura este necesitate mai mare decatu universitatea promisa. De s'aru da societâtii agricole Transsilvane din cele 280,000 fl. numai 40,000 f; aru poté infiintiá cu ei in Aiudu institutulu.

Ungaria'a.

Pest'a 27. Febr. 1863.

(M. B.) Nu e ceva mai iritatoriu decâtu a cetî atare articolu jurnalisticu, a carui autoriu e condusu de patima séu de ura natiunale. Tactic'a cea mai rea sî cea mai nenimerita! sî asta o intrebuintiéza fratii nostri mai totudeuna, candu scriu ceva despre noi in publicitate.

Jurnalulu magiaru „Ország", — a carui redactoriu e o óie din turm'a beserecei dreptucredincióse din Pest'a, sî e de origine macedo-romana, aduce in numerulu de astadi o impartasîre d'in Abrudu, sî vorbindu despre balulu romaniloru de acolo tienutu in 8 Febr. pentru unu scopu filantropicu, citéza biletulu de intrare d'in cuventu, in cuventu, precumu e romanesce, sî bate jocu de literatur'a sî de tendinti'a literatiloru nostri dicandu intr'altele sî aceea, ca „celu ce a cunoscutu limb'a romana innainte de 10. ani, acuma nu o va mai cunósce, pentruca o parte a literatiloru romani se ie dupa principiile binescriintiei sî stilisârii frantiosesci, ceealalta dupa acelei italienesci, a treia dupa acelei latinesci, — iar' a patr'a, adeca mas'a poporului nu pricepe nici un'a nici alt'a limba, prin urmare — dice — nu e mirare daca intieleginti'a nu se póte intielege cu poporulu, iar' acesta cu intieleginti'a."

Ne prinde mirarea, cum póte sê primésca unu redactoriu de origine macedo-romana in jurnalulu seu o astufeliu de malitia sî insinuare inveninatóre a opiniunei magiare? cumu póte sê scrie asia ceva unu ardeleanu, care pe lenga tóte ca nu e romanu, totusi va pricepe romanesce, prin urmare aru poté fi justu in judecat'a sa candu face o asemenare intre limb'a intielegintiei, séu mai bine a literatiloru sî intre limb'a poporului romanu.

Corespundintele dtn Abrudu va fi avutu ocasiune destula a esperia câ poporulu nostru pricepe limb'a romana de astadi ca tocma innainte de 10 ani, sî-lu asigurâmu, câ o va pricepe sî mai tardiu cu sute de ani, pentru ca in limb'a nóstra nu s'a facutu nici nu se va face o astufeliu de stramutare, catu sê nu fia intielésa de romani. Ceea ce nu intielege poporulu nostru in limb'a romana, (insa nici in tr'alta), suntu terminii tecnici, carii numai atuncea sî numai asia 'i va pricepe, daca va fi invetiatu sciintiele mai inualte, ceea ce insa dela poporu nu se póte poftí.

Astufeliu credu ca va recunósce sî corespundintele din Abrudu adeverulu câ nu esîsta poporu pe fati'a pamentului care sê scie sî se pricépa tóte cuvintele sî espresiunile limbei sale materne pana ce nu va invetiá tóte sciintiele. Séu dóra poporulu magiaru le cunósce acele? asta nu o va crede nici singuru corespundintele din Abrudu, câruia 'i recomendamu sê ceteasca numai opurile magyarului celui mai mare, alui Szechényi; dsa va aflà antr'acele o massa de cuvinte, espresiuni, sî constructiuni, cari ne cumu poporulu sîmplu, ba chiaru dóra nici singuru corespundintele nu le va pricepe cu tóte câ dsa se va anumerá intre intieleginti'a magiara. — Apoi daca privimu in genere limb'a magiara, intrebamu: numai cu cativa ani mai nainte óre totu asia au vorbitu magiarii ca astadi; óre limb'a loru intru atat'a e de culta séu curata, câtu astadi n'are nici o lipsa de a mai imprumutà unele espresiuni tecnice? ba intrebamu si mai multu: óre cuvintele cele de tóte dilele a magyariloru, cu cari numescu obieptele cele de tote dilele, nu suntu imprumutate din limbe straine? I pociu aduce esemple câte va voii. Eu amu unu dictionariu tiparitu in Buda la anulu 1825., in care suntu enumerate tóte cuvintele magyare imprumutate dela gintele slavene; mii sî mii suntu acele cari se afla mai in tóte limbele slavice, prin urmare suntu imprumutate de la aceste, dar' apoi cate au luatu dela alte natiuni, numai bunulu D-dieu le scie! sî totusi ei cutédia a defaimá limb'a nóstra pastrata prin atâte viscóle grandióse a secoliloru trecuti? ei cari n'au nici frati nici sorori p'intre noi sê se póta radiemà sî contà la ajutoriulu loru in casu de lipsa, ci suntu siliti a face schîmositura sî cuvinte faurite, candu voescu a esprimá atare terminu!

Deci, corespundintele lui Orzzág aru face bine, daca s'aru uitá mai nainte prin pregiurulu casei sale, sî daca le-a aflatu tóte in ordinea cea mai buna, numai atuncea aru poté face visita la vecinulu seu, ca sei admire sî se-i stiméze limb'a, insa nici decatu se o bajiocoreasca.

Pest'a. O corespondintia a lei „Ost Deutsche Post" din 24|12 Februariu spune, ca Judex Curiae din Ungari'a Cont. Aponyi in urm'a unei petitiuni a statului negotiatorescu din Pest'a pentru introducerea legei generale germane de comerciu a conchiamatu o comissiune din negotiatori, judecatori sî advocati, pentru pertractarea sî opiniunarea acestui obieptu. — O nenorocire infricosiata se intemplà cu vaporulu „Kübek", in care, mergendu pe Dunare la vale, cale de ½ óra dela Buda esplodà o caldare sî omorî indata pre controlorulu, unu masînistu, unu carmaciu, doi focari sî doi mateloti, dintr'ale câroru corpuri se mai aflara numai bucâti. — Pre capitanulu sî unu cârmaciu apasarea cea grozava a aerului ii aruncà intr'unulu din vasciorele cele mici, ce erau acatiate de vaporu. — Esplosiunea trebuie sa fia urmatu cu taria deosebita, aruncându-se pârti din masîna in departâri de câte 600 urme. —

Vienn'a. Comun'a cetatienésca din Troppau tramise Esc. Sele ministrului de justitia dr. Hein, fostului eii capu sî concetatianu, prin o deputatiune de patru membri magistratuali unu pocalu de argintu, lucratu dupa modele antice cu gustu modernu.

Bucovin'a.

Siedinti'a a unspredecea- in nr. tr. din gres. se dîsese a nóu'a in locu de a diecea - dieta la din 13 Febr. c. n. sub presidiulu ordinaru alu Procapitanului cav. Eudoxiu de Hormuzachi, fiindu fatia cá comisari ai regimului Siefulu tierei cont. Amadei si cons. gub. cav. de Medvey. Citirea si verificarea protocolului siedintiei premerse, substernerea mai multoru petitiuni de la comune si privati; apoi mai multe proiepte din partea deputatiloru, precum: unulu alu dep. Kovacs, Prunculu, Bendella, Isacesculu, Iliutiu, Petrovics pentru unele usurari din legea de militia; in fine trei proiepte ale dep. de Prunculu: unulu pentru radicarea si sustînerea unei scóle de agricultura si silvicultura in Bucovin'a, altulu pentru radicarea si sustînerea unei scóle reale in Suceav'a, alu treilea pentru cererea introducerei unei ordine penale nóue si a judetieloru de jurati,— care tóte se voru tiparí, se voru impartî deputatiloru si 'ntr'un'a din siedintiele urmatóre se voru propune spre desbatere.— Comitetulu peniru pregatirile de serbarea dilei 26 Februariu propune prin referintete cav. de Tustanowski a se serbá memorabil'a dî 1) prin rogatiuni in bisericele tuturoru confessiuniloru, 2) prin netînerea siedintieloru, 3) prin aducerea unei multiemite câtra préinaltulu Tronu pentru darea constitutiunei si autonomi'a Bucovinei. — Tóte se priimescu. — Alu doilea punctu din ordinea dilei e relatiunea comitetului pentru urcarea baniloru de quartiru ai parochiloru si capelaniloru gr. or. — Ref. Pitey espune, ca in comitetulu alesu s'a formatu o minoritate, carea s'au abstînutu in parte de la desbateri mai departe si asterne unu votu deosebitu. Votulu maioritâtii e, ca de órece fondulu relipiunaru e ingreuiatu cu radicarea resiedintiei eppesci, a seminariului, a cladiriloru economice si a casei preotîloru, care tóte la olalta voru costá 716,807 f., acestu fondu sa nu se insarcineze si mai tare, ci banii de cuartiru, pentru parochi 80 f. pentru capelani 50 f. pe anu, sa se dea din partea partideloru competinte de concurintia.

Votulu minoritâtii (alu profesorului Ianoviciu si alu dep. Flondoru) e: 1) Desdaunarea de quartire pentru parochii si administratorii parochiali la sate sa fia 200, in orasie 300 f. v. a.; pentru capelani la tiéra 120 f., la orasiu 180f. v. a.; 2) cá despagubirea pentru quartire de pan acum sa se radice dupa legile de concurintia sustatóre, ear urcarea proieptata sa se dea numai din fondulu relig. 3) cá sa se indrepte o adresa prea umilita câtra Maiestatea Sea c. r. Apostolica, Imperatulu, cá autonomi'a bisericei gr. or. din Bucovin'a, garantata prin procederea Préinaltu-Aceluiasi sa se restituie, si averea biscricésca, proprietatea eii, sa se redea organeloru celoru chiamate canonicesce la administrarea eii. Dep. prof. Ianoviciu motivéza proieptulu acest'a; si motivarea din capu pana in capu e multu mai seriósa, mai caldurósa, si mai interesanta pentru totu Romanulu, cá sa nu o reproducemu din cuventu in cuventu. Eata-o! „Unu reu fórte apesatoru este in Bucovin'a lips'a locuintieloru naturale pentru clerulu de miru gr. or.— Cele mai multe din locuintiele luate pentru elu nu corespundu nici demnitâtii, nici trebuintieloru preoti-

loru; adeseori o astfelu de locuintia luata pe plata n'are fâr' o casa josu mica si o bucataria si mai mica. Si acésta unica casa e preotului casa de óspeti, de dormitu, de studiatu, de cancelaria, de locuintia si de copii; si asiá e adeseori si in parochiele fondului religionaru, pe cându quartirele naturale ale diregatoriloru, padurariloru s. a. zidite din acelasi fondu, suntu frumóse, spatióse, comóde si in stare fórte buna.

Avemu domniloru, si esemple de acelea, unde preotulu cu intréga famili'a sea au fostu adapostitu in camer'a mortiloru si caii lui in tind'a aceleiasi. O astfelu de locuintia avura mai multu tempu de esemplu preotii din Storozynecz si Suceveni. Aflându-me la 1840—41 in Petreutiulu de josu lânga Seretu, amu cercetatu pre parochulu deacolo si l'amu aflatu in intréga famili'a tui cea numerósa locuindu in grajdu intr'unu locu cu caii.— Lips'a locuintielorn potrivite pentru clerulu lumescu gr. or. influintiéza in modu prea pagubitoru asupr'a luminârei si a culturei.— Posessiunea cunoscintieloru si a desteritatiloru in privinti'a schimbatiunei nu se póte asemaná cu posessiunea aurului si a argintului. Aurulu si argintulu sa potu conservá cu siguritate, si dupá 10 ani voru cumpaní totu atât'a. Posessiunea cunoscintieloru si a desteritatiloru nu se bucura de aceeasi stabilitate. In sciintia nu esista stare pe locu. Cine nu propasiesce, de necesitate repasiesce. Cine nu continua studiulu, uita cu incetulu si aceea ce sciuse fórte bine, si merge mersulu racului. Iubirea sciintieloru intr'unulu cá acel'a se slabesce si se suprime, trece in apathia (nepasare), ba chiaru in disgustu de câtra studiatu.

Preoti'a este unu oficiu prea momentosu, prea greu, adeseori reu cunoscutu. Preotulu e unu doftoru sufletescu, care sa vindece scaderile morale. Simptómele acestoru scaderi adeseori se potu cunósce fórte cu greu si se schimba dupa felurimea isvóreloru, din care au cursu. A aflá si a astupá aceste isvóre, a gasí si a intrebuintiá medicinele cele potrivite, e o problema fórte grea si la deslegarea eii se cere unu studiu profundu alu psichologiei, multa scrutare si meditare, si cetire si studiare a opuriloru, ce cuprindu cele ce au esperiatu preoti cugetatori.— Conceperea prediceloru, care sa corespunda trebuintieloru parochieriloru, cere têmpu si studiu. Nu propunerea cea fromósa, nu eleganti'a terminiloru, nu figurele oratorice, nu amplitatea ideiloru dau prediceloru efeptulu doritu. Efeptulu e fórte fugitivu. Va admirá cine-va elocuinti'a predicatorului, eruditiunea lui, ideile cele frumóse, dar a dóu'a dî mai nu-si va mai aduce aminte de cupriusulu cuventarei. Pentru o predica se cere studiu profundu alu sufletului omenescu, cunoscintia curata a slabiciuniloru, scaderiloru, gresieleloru si a treptei de cultura a ascultatoriloru. Trebuie sa se vorbésca cá din sufletulu loru, pecatosulu in predica trebuie sa cunósca icón'a sea propria, sa se spaimenteze de ea, sa se descepte, sa-si dorésca cu serîositate indreptarea, sa cunósca midilocele eii, precumu si pedecile preste care aru dá propunerea lui. La o astfelu de predica se cere studiu, si inca studiu profundu. Acumu intrebu, Domniloru, óre intr'o casa, unde locuiesce tóta famili'a impreuna, unde blateréza unulu seau altulu, unde striga si tipotescu copii, unde e totu nelinisce, este cu potintia a urmá cine-va tóte aceste studii?. Prin lips'a locuintieloru potrivite parochiale se zadarnicesce scopulu culturei teologice si alu oficiului preotiescu. Precumu pentru crescerea clerului e de lipsa institutulu teologicu si seminariulu clericalu, tocmai asiá e de lipsa si aceea, cá pentru acestu cleru sa se radice locuintie potrivite; câci altmintrea, precum amu aretatu, fruptele culturei lui se pierdu de totu.— Radicarea de locuintie preotiesci ccorespundiatóre este o necesitate neincungurabila, urgenta. Dar la comand'a regimului si din serinu nu se potu face case parochiale. Pân atunci reulu acest'a apesatoru sa se delature prin despagubiri de cuartiru amesurate.

Ba eu sum de parere, ca pe cele mai multe mosîi private sî pe bunurile fondului religiunaru si camerale zidirea de case parochiale pe calea legala de concurintia e chiaru cu nepotintia.— Pentru adeverirea celoru dîse serve descrierea urmatóre, scósa din acte ojicióse. (Va Urmá).

Inainte de a ajunge insa la capetulu acestoru desbateri, antecipâmu urmatórele.

Siedintiele cele trei din urma a le dietei au avutu unu interesu fórte mare pentru publicu si cu deosebire pentru publiculu de confesiunea ortodóse resariteana. Obieptulu pertractariloru sî desbateriloru a fostu inmultirea baniloru de cuartire pentru preotimea ortodoxa de prin comunele satesci. Obieptulu acest'a a datu ansa dietei de a se pronunciá in privinti'a administrarei de pan'acum a fondului religiunaru sî a autonomiei bisericei ortodoxe. In o desbatere lunga deputatii Ianoviciu, Baronulu Alecu Petrino sî Georgiu Flondoru au supusu administrarea mentionatului fondu la o critica fórte apriga sî au accentuatu cu deosebire aceea impregiurare, ca numitulu fondu n'au fostu de locu intrebuintiatu amesuratu scopului seu. Prin desbaterile privitóre la administrarea fondului religionariu s'au impinsu cum amu dîce la o parte mentionat'a intrebara dintaiu, adeca inmultirea baniloru de cuartire pentru preotime. Dar' cu atat'a mai cu efeptu a fostu propunerea Baronului Petrino, ce s'au priimitu cu unanimitate, propunerea adeca: „Cá diet'a sa decida a se face o adresa catra Maiestatea Sa in privinti'a autonomiei bisericei ortodoxe resaritene sî in privinti'a transpunerei fondului religionariu in administrarea organeloru, ce suntu indreptatîte spre aceea prin Dreptulu canonicu.“ Propunerea aceast'a, dupacumu sî dintr'o privire se póte vedea, cuprinde in fine momentulu celu d'antaiu alu vietiei bisericei nóstre ortodoxe; ea, dupacum iarasi de sine se intielege, involveaza sî intrebarea dintaiu, a carei deslegare favoritóre urmeaza de sine din incuviintiarea propunerei Baronului Petrino. Fia cá aceasta propunere basata pe dreptulu omenescu sa afle apretuirea ce merita inaintea Monarchului, catra Carele se adreseaza cu unanimitate diet'a Bucovinei, pe carea de siguru o acompagneaza in dreapt'a-i rogare toti Românii ortodosi din Austri'a, sî, potemu dice, toti ómenii in carii mai e viu anca simtiulu de dreptate!

Principatele romane unite.

„Buciumulu“ arunca in numerulu seu din urma o privire fórte seriósa asupr'a stârei actuale a lucruriloru din Romani'a, si dîce intre altele:

„Trecutulu nostru este destulu de condemnatu de toti. Ca n'amu facutu nici unu pasu seriosu afara de acel'a alu unirei, nici in privinti'a natiunalitatei, nici in privinti'a autonomiei, nici in privinti'a intaririi statului nostru macaru, si chiaru in spiritulu conventiunei date nóue de catra straini, in toti acesti patru ani de dîle, este constatata atâtu in Romani'a, câtu si in strainatate“. . . . „Noi amu cerutu necontenitu instructiunea publica generala, gratuita si obligatóre, si suntemu departe, fórte departe a o avé; amu cerutu armarea tierei pe sistemulu prussianu séu elvetianu; amu cerutu cetâti si altele spre a ne poté aperá de invasiuni, si suntemu departe a le avé; amu cerutn incetarea regimului consularu in Romani'a si intarirea statului nostru, astu-felu cum sa fia respectatu cá unu statu de alu doilea ordinu, cum merita sa fia; amu cerutu libertatea pressei, a adunariloru; . . . . amu cerutu improprietarirea saténului cu despagubire; amu cerutu intinderea legei electorale, cá sa putemu avé o camera natiunala; amu cerutu tóte cate nu avemu; si n'amu dobenditu nimicu din câte amu cerutu. Condemnâmu dar trecutulu fâra replica, si voimu sa esîmu dintrênsulu cu ori ce pretiu.“ „Buciumulu“ merge apoi mai departe, facendu o deductiune din cele predîse: „Condemnându trecutulu, dîce, potemu scusá pre cei-ce l'au facutu atatu de uriciosu si a-i alege totu pe densii, spre a luptá cu ei impreuna la realisarea binelui doritu, in viitoriu? Si mai espresu, condemnându acesti patru ani trecuti, dela renascerea nóstra politica si pâna astadi, in cari poteamu sa facemu totu, si n'amu facutu nimicu, potemu alege totu pe ómeni incriminati de natiunea intréga, cari au facutu numai rele in acesti patru ani, spre a-i pune totu pe ei inainte, cá sa dobendimu totu printr'ênsii binele, de care avemu nevoia?“ — Vorbesce mai incolo de coalitiunea, de infratirea celoru mai liberali cu cei mai reactiunari (espressiunile „Buciumului“) si o califica de unu ce misteriosu, de o coalitiune monstruósa; apoi incheia cu intrebârile: „Ce s'a hotarîtu de catra acésta coalitiune pentru improprietarirea saténului, pentru legea electorala, pentru regimulu consularu, pentru monastirile dîse inchinate, pentru libertatea pressei, pentru art. 15 din conventiune, pentru . . . pentru . . si iar' pentru . . . ? O! noi nu vomu cadé in acésta coalitiune. Vomu combate-o din tóte fortiele.“ —

Pentru de a face cele dîse pana ací mai intielegibile si publicului nostru celui ce nu are ocasiune de a citî jurnalele romane de dincolo, reproducemu urmatorulu telegramu alu „Gazetei Transs.“ care deslusiesce destulu de bine coalitiunea intre ultraliberali si aristocrati.

Bucuresci, 26 Febr. 3 óre, sositu la 6 óre 58 min.

Poterile miscate de scandalósa pornire a unei partite din adunarea natiunala au datu instructiuni agentiloru sei in Bucuresci, spre a se contielege asupr'a mesureloru, ce suntu a se luá, cu scopu de a vighiá, spre a preveni orce atacu in contr'a constitutiunei si in contr'a Principelui. Acestu semnu de simpathia, pastrata Principelui, apromite efectu esceltent. Dealtmintrea spiritulu publicului se pronuncia pe dî ce merge mai tare in contr'a boieriloru si ultraliberaliloru, cari astadi suntu aliati (tienu un'a). Turburarile manifestate (si aretate) in Constantinopole suntu essagerate. Linisce deplina pretutindenea afara de camera.

Russi'a.

Scenele sangeróse din Poloni'a duréza necontenitu, sî noi impartasîmu datele cele mai de frunte dupa datin'a de pana acum in estrase compendióse. Frankowski, unulu din capii revolutiunei, despre care se vorbise ca au moritu ranitu, se dîce a fi inca in viétia. Mareducele Constantinu aru fi ordinatu cea mai scrupulósa grija din partea mediciloru pentru servarea vietiei lui. Acum se afla in Lublin; si cu tóta ca ranele lui suntu fórte periculóse, si glontiulu dintre cóste inca nu e scosu, generalulu russescu Churszeczew face incuisitiune asupr'a lui.— Ducele Langiewicz e denumitu generalu.— Unulu ce vediuse cu ochii sei luptele din Miechow; scrie lui „Czas“. Pâna tînù lupt'a, locuitorii Miechowului stetusera pe pace, si nici mai nainte nu luasera parte la insurectiune. Cu tóte acestea Rusii dupa retragerea insurgentiloru lasara frêu liberu selbatacimei sele. Mai antâiu puscara in ferestri, apoi fu atacata cas'a judelui Orzechowski. Acest'a, imbracatu in uniform'a sea cea mare, se puse dinaintea casei, si dechiarà, ca nu suntu fara femei in trêns'a. Unu oficiru umanu, vrendu a-i scapá viéti'a, strigà ca-lu aretéza; dar soldatii nu ascultara, ci navalira asupr'a lui, ilu ucisera, desbracara, bucatîra si-lu portara prin cetate. Apoi irupsera soldatii prin case pradându si omorindu si stricându ce nu potura duce cu sine. Chiaru neci post'a, tribunalulu, apotec'a, spitalulu si o mica galeria de tablouri nu potura scapá de vandalismulu loru. Pe la trei óre dupa amédi toti locuitorii impreuna cu amploiatii russesci, chiaru si mueri si copii, fura alungati la paduri, pe semne cá sa nu véda cele ce aveau de a se mai intemplá in nefericitulu orasiu. Dóua mii de persóne fura date prada fómei si gerului; iar din orasiu n'au mai remasu fâra patru case.— Nici chiaru foile russesci nu potu negá crudîmele seversîte de Rusi incontr'a Poloniloru, si nu le demintiescu, ci numai le acoperu prin frase silite si necrediute de nimenea.

Scirea cumca garnisón'a din Sasnowicze aru fi prinsa de Poloni, precum sî aceea, ca Kurowski, ducele insurgentiloru la atacarea Miechowului, s'aru fi puscatu, nu suntu adeverate. — Calatorii spunu, ca Rusii stau la Siewierez sî ca Langiewicz alearga asupr'a loru, vrendu sa puna mân'a pe Poloni'a apuseana sî pe drumulu de feru. Comunicatiunea o intrerumpu insurgentii parte prin stricarea drumuriloru, parte prin oprirea trasuriloru. — Pusetiunea Marchionelui Wielopolsky in urm'a relatiunei generalului Adlerberg despre referintiele din Poloni'a se dîce ca incepe a se clatiná. — Siefulu comitetului revulutiunaru din Varsiovi'a amerintia cu mórte pre toti, cari voru dá armele politiei.

Femeile polone tramisera insurgintiloru unu steagu, ce pórta in fatia icón'a Maicei Domnului, ear in dosu insigniile polonese cu inscriptiunea: „Sa traiésca Maximilianu Regele Poloniloru!“

„Ostseezeitung“ (Gazet'a mârei resaritene) spune: Mieroslawski emise in 19. unu ordinu de dî, in care arata, ca guvernulu natiunalu i-a concrediutu comand'a suprema a intregei insurectiuni. „Danziger Ztg“ aduce o depesia din Varsiovi'a din 25, Febr. carea spune, c'a sositu acolo unu ordinu din Petropole, ca insurectiunea in diece dîle pentru ori ce pretiu sa se stinga. Organisatiunea si numerulu insurgentiloru crescu. In diet'a prussiana inca nu se fini desbaterea in privinti'a Poloniei.

Notitia literaria.

Unu corespundinte alu nostru din Brasiovu ne spune cu multa indignatiune, ca poesiele d. **Andreiu Muresianu** jacu inca parte mare pe mas'a premiatului poetu, ca banii pentru cele tramise in diferite pârti a conto inca n'au mai incursu, sî ca receal'a publicului românu impreuna cu alte fatalitati, ce au lovitu inim'a primului poetu românu din Transilvani'a, i-a storsu dur'a espressiune: ca mai bine va arde, de câtu sa tiparésca restulu lucrâriloru sele poetice, ce-lu promisese in precuventarea poesieloru osîte.

Marturisimu nepotinti'a nóstra de a mai scrie vr'unu comentariu la acéste cuvinte; recunóscemu, ca precare Românu nu-lu voru petrunde ele, asupr'a acelui'a nu va avé potere nici elocuinti'a unui jurnalu, de-aru fi macaru cea mai profunda sî mai stralucita. De accea credemu, ca ni amu implinitu o datorintia adeverata atàtu fatia cu on. publicu, catu sî cu literatur'a nóstra cea tinera, in care unele din poesiile mentiunate lucescu cá nesce stele netrecatóre, deaca vomu aduce la cunoscietia publica impregiurârile de mai susu, sî vomu chiamá atentiunea cetitoriloru nostri cu tóta seriositatea asupr'a loru. —

6—1 **Concursu.**

In comunele urmatoare, sî adeca: in a Berlistei in Eparchi'a Versietiului in protopresviteratulu Palanci e vacantu-postulu de invetiatoriu romanescu. Emolumentele anuali sunt 126 fl. v. a., 20 meti grâu, 20 meti cucurudiu, 100 p. sare, 100 p. clisâ, 25 p. lumini, 8 stângeni de lemne, 2 lantiuri de pamântu sî quartiru liberu.

In comun'a Pestera, Eparchia susnumita, Protopresviterulu Caransebesiului, e vacantu postulu de invetiatoriu românescu. Emonomentele anuale sunt: 84 fl. v. a. 36. Meti de cucuruzu, 100 p. Sare, 100 p. clisa, sî 12 stângeni de lemne; —

Mai pre urma in Comun'a Ciuganovitiei in eparchi'a Versietiului, protopresviteratulu Varadiei e vacant postulu de invetiatoriu românescu. Emonumentele anuale suntu 63 fl. v. a. 20 metti cucuruzu, 100 p. clisâ 50 p. sare, 12½ p. lumini, 4 stângeni de lemne si 2 lantie de pamêntu.

Doritorii au recursurile sale acestui Consistoriu alaturându cartea de Botezu, adeverintiele despre hârniciile sale, despre servitiurile pâna acum, si despre portarea politica si morala pâna in 7 Martiu 1863. a substerne la Consistoriulu Eparchiei Versietiului

Nr. 7—1 **Tragerea in 1 Aprile c. n. 1863**
a
sortiloru de creditu
cesaro-regesci austriace.

Fiacare sórte trnbuie sa cascige in decurgerea trageriloru.

Casciguri ale imprumutului fl. **250,000**; fl. **200,000**. fl. **150,000**; fl. **40,000**; fl. **30,000**; fl. **20,000**; fl. **15,000**; fl. **5000**; fl. **4000**: fl. **3000**; fl. **2500**; fl. **2000**: fl. **1500** etc. etc.

Cascigulu celu mai micu fl. **140**.

O sórte costa numai 3 f. in bancnote austriace.
5 sorti costau numai 14 „ „ „

Comissiuni pe lânga alaturarea sumei sa se tramita; **ca'u de curendu** si numai **deadreptulu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels in
Frankfurt a. M.

Liste se tramitu fiacarui participante indata dupa tragere.

☞ Spre sciintia.

Tramitiendu-ni-se din Vien'a numai unu esemplariu-in locu de patru,— din list'a de tragerea loteriei din 17 Febr. c. n., cá sa nu causâmu dloru cumparatori de sorti spese postale desierte, enunciâmu, ca numerii 355384,191752,191751, 36196,164644,355385 (I. M., Branu); 36200,66307 (B. Brasiovu); 36199,93420,36198 (A. I., Ianov'a); 293194, 36197,126527,271081,220860,398195 (I. I., Cumanesci); 293191,293192,293193,398192,398193,355390 (I. P. S. Martinu) n'au esîtu. La cerere tramitemu sî list'a. —

Corespundintia.

G. P. Ceneda. N—7 s'a tramisu. — B. Brasiovu. S'a facutu; se va face.

Burs'a din Vien'a in 20 Febr.

Metalicele 5%	75. 50.	Actiile de creditu	220. 10.
Imprumutulu nat. 5%	81. 50.	Argintulu	114. 65.
Actiile de banca	813.	Galbinulu	5. 49.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentr^u inteia óra cu 7. cr. sirulu cu literę mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr^o 16. ANULU XI.

Sabiiu 24. Februariu 1863.

Sabiiu in 21 Febr. Dupa o dep. telegr. a lei „Herm. Ztg“ etc. dto Vien'a 3 Martiu c. n. „Corespundinti'a generala“ scrie: La demandarea Imperatului s'a spusu Associatiunei agronomice din Clusiu, ca cladirea drumului de feru transsilvanu e dorinti'a cea mai ferbinte a Imperatului, dar realisarea acestei dorintie pretinde poteri mari banale, care fara garanti'a interesseloru anevoia se voru aflá. Deci fiindca greutatea acestei garantii a interesseloru trece preste poterea marelui principatu alu Transsilvaniei celui atâtu de scumpu Imperatului, trebuie sa se céra sprijinulu imperiului, care numai pe calea legala se póte cascigá. Spre scopulu acest'a dar este o cestiune vitala pentru Tranni'a a 'ngriji prin diet'a sea, cá prin participarea ablegatiloru la pertractârile senatutui imperislu acestu interessu de prea mare insemnatate alu Tranniei sa fia representatu in senatulu imperialu cu energia sî cu resultatulu doritu de Maiestatea Sea.— In cestiunea desgreunârei pamentului se voru face dietei transsilvane propusetiuni corespundiatóre.

In 3 Martiu (19 Febr.) avù Universit. nat. sas. siedintia publica, despre alu cârei resultatu in nr. urmatoru.

D. cons. c. r. de instructiune, dr. Pavelu Vasiciu, dupa petrecere de câte-va dîle in sinulu familiei, plecà in 22 Febr. spre Brasiovu, spre a cercetá starea scóleloru.

Din capital'a tierei Oltului.

Onorate Domnule Redactoru! Inca pre tempulu candu esî in „Concordia“ plagiatur'a aceea de articolu din Fogarasiu subsemnatu cu R, in urm'a carui'a draguti'a „Concordia“ erá pe aci se ne faca pre toti Fagarasienii congresofagi, imi propusesemu alu refrange si a comunicá si alte lucruri de interesu de pre la noi. Insa o patîiu si eu siodu, caci in punctulu dintâiu me luara altii pre din nainte, éra in cest'a din urma, lasandu de adî pe mâne, abiá acumu 'mi potu implini dorinti'a, de si, póte, de o suta de ori o putému face pana acum'a. Dar, cá intru cele ce voiu a comunicá, se nu esu din obiceiulu de adî, trebue se'mi facu o mica dispositiune, vreamu se dîcu o Cuasiprograma, caci, scii Domni'a Ta, asiá se cade acum'a! Voiu tractá dar' despre petrecerile avute sub decursulu carnelegiloru trecute, si apoi vorbindu ceva si despre asentarea pre anulu 1863, voiu cerca a aretá care suntu causele cele adeverate de esî ea si pre acestu anu asiá de reu, póte si mai reu decâtu in anulu trecutu!— Inse cá nu cumv'a, si intru resolvarea problemeloru puse, se esu din ogasi'a tempului de adî, cându la noi tóte se iau dupa cum dîce Românulu dea'ndaratele, o se vorbescu mai intâiu cevá despre asentare. Acést'a se 'ncepù la noi pre anulu 1863 in 16 Faur s. n., dupa ce adeca se finira tóte ce in sensulu legiloru costatatóre, au de a precede acestui actu. Toti indatoratii de militia, din tóte cinci clasele de vîrsta, fura provocati prin respectivii amploiati de a se 'nfaçiosiá in naintea comisiunei asentatóre, fiacare tractu in deosebi. Cei cari erau pre acasa, se si presentara; insa facuiu observarea sub decursulu asentarii, ca mai multe sute de feciori, indatorati de a se presentá, lipsescu, si nu audiamu alt'a dela Judii comunali la cetirea numelui loru, decâtu: „e dusu in tiér'a Romanésca“, cel'a din copilaria iara cest'a de mai multi ani! Si asiá din unu contingentu de mai multu de dóue sute si jumetate abiá se putura inrolá vr'o 50, si se mai innotara pre atâti'a pentru superarbitriu! Visitarea cea prea stricta din partea mediciloru militari inca contribuì multu la aceea de nu se potura dá mai multi. — Dar' se lasamu acestea si se cercetâmu, ca óre ce iau adusu pre bietii feciori acolo de siau parasitu ce au mai scumpu pre lume, ad: patri'a si vetrele parintesci? Nu cumv'a aceea cu ce ne plesnira si ne plesnescu in fatia voitorii nostrii de bine la tóte ocasiunile candu e vorb'a de obieptulu acest'a, ca adeca Romanii 'su fricosi si se temu de pusca si ca cérca tóte ocasiunile si mediulócele de a se retrage de indatorirea de a aperá Inaltulu Tronu si patri'a, si ca in Romanu nu esista nici o scanteia de patriotismu? Nu, fratiloru! daca credeti acést'a seriosu, dovediti o ignorantia de cele trecute, carei nu i se póte dá epiletu! Scimu noi inse prea bine causele cele adeverate de ce ve esprimati voi la cuestiunea militara asiá de noi! Voi cercati tóte mediulócele de a ne innegrí inaintea Regimului si inaintea lumei, si asiá cu daun'a nóstra se ve faceti mari si tari! Spunetimi, procedurile vóstre aceste nu'su ocar'a si rusinea secolului in care traimu?!— Lips'a, necazulu si chiaru temerea de a nu perí de fóme e caus'a adeverata, ce duce pre Romanasii nostri in streinatate, nu insa téma de militîa. Cercetati mai intâiu starea materiala a acestui districtu, lipsele si necazurile grele, cu cari are se se lupte unu bietu omu cá tatalu unei familii constatatóre adesea dela 6—12 membri, aducetive aminte de calamitatile de cari furâmu cercetati de unu sîru de ani in cóce, si apoiu vorbiti de Olteni, ca fugu de fric'a puscei in tiéra! Óre stâmu inaintea séu indereptulu fratiloru sacui in privinti'a acést'a? Si óre daca s'aru fi luatu tóte susu insirate si alte inca nepomenite in drépta considerare, meritat' aru fi districtulu nostru, unde pre lânga tóte necazurile mai suntu si fórte multi incarcati cu atâtea defecte corporali, se i se puna unu contingentu asiá pe mare? De siguru ca nú! Ilustritatea Sa Domnulu Capitanu supremu alu Tierii Oltului, voindu se se convinga in persóna despre cele ce se petrecu la actulu asentarii, luà parte activa in comissiunea destinata spre acelu scopu.— Audîmu ca Oficiolatulu districtuale aru fi demandatu respectiviloru Judi tractuali cá se osendésca pre parintii acelor'a, cari nu se 'nfatisiara inaintea comisiunei, cá se tiena esecutiune militara pana atunci, pana cându isi voru aduce fetiorii inainte, si ca spre acestu scopu saru fi si recuiratu Coman-d'a militara a tierii de a tramite unu batalionu de ostasi! In catu 'su de drepte (juste)mesurile aceste intrebuintiate de oficiolatulu nostru, o lasu la judecat'a onoratului publicu, si numai atat'a mai amintescu in caus'a acést'a, ca mai multe sute de parinti de familia din districtulu nostru si plecara in tóte pârtile de a'si cautá si aduce fetiorii.—

Carnelegile decursera la noi in anulu acest'a in modulu celu mai voiosu, cá totu deun'a. Ele se 'ncepura cu o petrecere de dansu, data in folosulu casinei romane din locu, si tienuta in 12|24 Febr. Eleganti'a bileteloru si frumseti'a ordineloru de dansu, aretara 'n destulu gustulu celu finu alu arangiatoriloru, si déca ei cu ocasiunea invitariloru n'aru fi comisu o eróre, ce nu lio potem ert'a, ar trebuí sa-i laudâmu publice! La acésta petrecere luara parte, pre lânga D-nii oficiali ai districtului, si unu numeru insemnatu de óspeti de tóte nationalitâtile, cum si intregulu corpu oficierescu de la militi'a garnisonata in Fogarasiu, nu mai putînu si vr'o câti-va Dni ascultatori de drepturi din Sabiiu; si asiá toti cu amabilele Dame, ce ne onorara cu placut'a loru presentia inpreuna, contribuira in modulu celu mai cordialu la splendórea balului si la scopulu celu bunu, pentru care se tienù. Primésca dara cea mai vie multiamita publica!— Avemu si noi in districtu vro cativa Dni oficeri pensionati romani, cari multu putînu, aru putea contribuí la splendórea unui balu, si cu atat'a mai tare, ca nici unulu nu e mosnégu inca, durere ci si

de astadata aretara o nepasare esemplara!— Venitulu curatu pentru casin'a nóstra fu o suma de 120 f. v. a. pre lânga tóte ca chieltuelile, proportionatu cu ceilalti ani, fura fórte mari. Se traiésca cei cari au contribuitu! — ȷ.

Vienn'a.

Jurnalele din Vien'a ne spunu, ca in capitalele mai ale tuturoru tieriloru s'a serbatu dîu'a din 26 Febr., cá sarbatórea constitutiunei austriace, in modu solenelu si cu participare viua din partea poporatiuneloru. Numai Tirolulu a turburatu bucuri'a generala, decretându diet'a lui in nóptea prémergatóre, ca tiér'a acést'a remâne inchisa infiintiârei ori carei comune bisericesci, carea nu se tîne de relig. rom. catolica.

Ungari'a.

Lugosiu in 27|15 Februariu 1863.

Aceast'a se sci, ca in dîlele cele de apoi voru ocure têmpi periculosi.

Ap. Paulu câtra Timoteu cap. 3 v. 1.

Nici provocatiunile amicavere private, nici cele oficióse, mai serióse; nici suspitiunile grave a-le opiniunei publice; nici insusi atacurile vatematóre, strigoesci, in decursulu de 7 ani, mai de multe ori facute, si pona la greatia si injuria repetîte n'au fostu in stare pana adî, se produca Resultatulu atiintatu: cà Comun'a bisericésca ortodoxa româna din Lugosiu se ajunga odata a-si vedé depuse socotîle bisericesci, de 7 ani restanti.(.)

O fapta cá acést'a - pana adî in lumea crestinêsca ne mai audîta, (?Red.) si de cându esista biseric'a nóstra ne mai intemplata - s'aru poté insîrá intre minunile lumei moderne.

Comun'a Lugosiului cea renumita si de fatia inca totu mai ascépta,— ne aflanduse in pusetiunea dorita, cà se póta efeptuí — depunerea, si revisiunea socotîloru amintite.

Anormetatea si neregularitatea acést'a taia afundu, si vatema pana la radecina in constitutiunea bisericei române.

Onoratulu publicu cetitoriu se vá implé de mirare, si va eschiamá: cum se póte asiá ce-vá intêmplá in Lugosiu! Si va fi curiosu a rescí caus'a ? —

In interesulu adeverului, cu scopu salutaru, de a promová prosperitatea basericei, si tot-o-data cu nesuintia chiara, câtu se póte de a si delaturá abusurile deja vîrite, ce se facu cu vatemarea apriata a asiediemînteloru basericei române, — suntemu constrinsi cu seriositate a pasí in publicu cu cuestiunea acést'a, marturisindu adeverulu: ca caus'a neregularitatei acestei'a nu e nici decâtu indolinti'a, séu nepasarea pentru binele basericii din partea medulariloru activi; ci numai octroarea facuta in contr'a autonomiei bisericesci, in poterea carei se aministréza adî binele, averea, si interesele basericii nóstre.

La noi esista unu Comitetu octroatu din 24 medulari, cá representanti pusi nainte de 7 ani, invescuti cu dreptulu, si datorinti'a in numele comunei de a adminisrtá interesele basericesci.

Nu ca dóra numai singura comun'a nóstra basericésca, si respective medularii ei activi n'ar avé nici o cunoscintia despre statulu activu si pasivu, precum si despre modalitatea manipulatiunei averei bisericesci; ci inca, cu mirare! Tóte acestea insusi inaintea Representantiloru sunt astrucate cu velulu celu mai desu alu secretului.

Unde altcum dupa cum s'ar cuvení, in poterea dreptului, mecar prin octroare impusu, fara scirea, si consentîrea Representantiei n'ar fi ertatu a se face nici o espensa mai insemnata,— séu ver-o stramutare in binele, si proprietatea basericii.

Representanti'a acést'a n'a datu comunei in decursulu de 7 ani nici o ratiune despre manipulatiunea averei, si despre administratiunea intereseloru basericii.

Facandu-se vacantia in Corpulu representantîloru prin mutarea, repasirea, séu mórtea ver unui medularu, loculu vacante nu se suplinesce prin alegere nemedilocita din partea comnnei; ci Representanti'a se re'ntregesce pe sine insasi; (..) de unde se vede chiaru, ca cu modalitatea acést'a Comun'a, respective medularii ei activi remânu eschisi dela drepturile loru, prescrise in canónele bisericesci. —

Noi inse asiá scimu, ca in intielesulu Canóneloru asiediate de santii Parinti la Sinódele ecumenice: Medularii basericii nóstre romane suntu toti, cei ce marturisescu credinti'a crestina, espresa prin Simbolulu credintiei, sunt initiati prin botezu, si tienu ritulu si discidlin'a ei,— carii cá fiii aceluiasi parinte cerescu, si frati intre sine au toti drepturi de o mesura, fara diferintia de ani, si de sesu, dupa cuvintele lui Christosu: Celu mai mare dintre voi se fia celu mai micu, si celu mai micu se fia celu mai mare.

Ér' membrii activi ai unei comune bisericesci suntu toti acei barbati, ajunsi la etatea de 20 de ani, carii prin poterea, consiliulu, si averea lor se afla in stare de a contribuì la sustienerea basericii, cá a unei societati vedibile,— si din membrii acesti se compune sinodulu parochialu, séu cum i dîcemu: adunarea bisericésca.

Presiedintele ordinariu aluunei atari adunari este parochulu, ear Protopresviterulu numai in casulu, cându se alege parochulu.

A fara de aceast'a pe la orasie mai mari, si mai importante Presiedintele adunarii se alege totu deun'a din mediloculu mireniloru.

Protopresviterulu respectivu, cá espusetur'a Consistoriului eparchialu are dreptulu, si datorinti'a in Districtulu intregu de a veghiá: cá tóta administratiunea pe la basericele inspectiunei sale concrediute, se se pórte dupa prescriptele asiediemînteloru bisericesci. —

Pana atunci, pana ce manipulatiunea averei basericesci, si adminstratiunea intereseloru ei se facea conformu asiediamînteloru mai susu desfasiurate, neregularitatea predomnitória de adî, nu s'a potutu observá la Comun'a nóstra, ci numai de cându prin octroare, si abusu, cu vatemarea evidinte a autonomiei basericesci, s'a asiediatu Representanti'a, se afla Comun'a nóstra in starea anormala, si pusetiunea deplorabile.—

Singura impregiurarea acést'a trebue se ne convinga pe deplinu, despre inpractibilitatea pusetiunei de fatia,— la care prin abatere dela calea prescrisa, si prin retecire amu devenitu — si se ne indémne: cá desiertându terenulu acestu fórte alunecosu, si periculosu, se nesuimu de a ne reconstituì curatu pe bas'a asiediaminteloru, si se inbratiosiamu cu tóta virtutea, si nescirbatu autonomi'a nóstra basericésca, carea de nenumerate ori ne a scapatu natiunea de perire.

Aceast'a este dorinti'a universale in comun'a nóstra bisericeasca, a careia intetîtória realisare o asceptamu cu nerabdare nesuferitória. —

Mai departe amu pasîtu cu caus'a nóstra pe calea diurnalisticei cu atat'a mai vîrtosu, fiindca atacurile aspre, facute in contr'a Curatorelui bisericei nóstre C. Udrea au esit mai alesu in „Strigoiu.“

Cá se fimu drepti, sî fara patima, servindu curatu numai adeverului, trebuie s'o spunemu apriatu: ca precumu d'intro parte cu tóta seriositatea critisamu erórele comise, sî condemnamu portarea necompatibila, observata d'in partea D. Udrea, facia cu santietatea asiediaminteloru bisericesci, ce se coprindu dintr'aceea: ca n'a depusu secotîle de 7 ani; a facutu espense mari, si a intreprinsu siramutari grandióse, precum si o inscriptiune asupr'a pórtei bisericesci a datu se se scria, fara ver o autorisare din partea Comunei, séu a Representantiei,— nici ca voimu se scusâmu procesur'a acést'a arbitraaia, macar se fia fostu intreprinsa din scopu, si tendintia mai buna, si folositória; — ear din alt'a parte nu potemu fi cointielesi cu modalitatea, si asprimea incriminariloru facute barbatului acestui'a,— carele de dupa meritele cascigate pentru baserica, si natiune sta intre fruntasii comunitâtii nóstre; elu a fostu acel'a, care din evlavia, prin zelulu sun laudaveru, si neobosit'a staruintta a s'a a efeptuitu ingardirea cea formósa a cîntirimului, ne-a netedîtu curtea, si a renovatu murii la biserica; elu nu numai o data pe spesele sale a alergatu cá deputatu pela Vien'a in caus'a ierarchiei, si a natiunei,— si afara de aceste si in privintia materiala insusi a depusu formóse sacrificii pe altariulu sacru si alu natiunei, incâtu in privinti'a acést'a in Lugosiu raru i s'aru aflá pareche.

Si intru câtu pentru aceste tóte nu potemu retiené a nu-i recunósee meritele si a-i laudá zelulu: intru atât'a nu ne potemu retiené a nu-i spune apriatu si aceea: ca socotîle bisericesci, cu care dê 7 ani se afla in restantia, au desceptatu suspitiuni grele in opiniunea publica,— si o socotimu de cea mai intetîta ne-

(.) Depuuerea rationiului bisericescu in totu anulu o randuesce si Rescriptulu declaratoriu sub punctulu alu 7-lea, si Sistem'a Consistoriale in Sectiunea I. §. 5. lit. l.— Red).

(..) Mai suntu si alte Comune insemnate bisericesci de ale nóstre, ale caror'a Representantie inca se constituescu prin sine, si care inca nu suntu tocma in ordnea edificatóre cu ratiotiniele loru. Dupa Cunoscintiele nóstre, intre disordinea ratiotinieloru bisericesci banatiene si ardelene este acea deosebire, ca precându jurisdictiunea suprema bisericésca ardeléna staruesce pentru sustinerea ordinei celei bune, pre atunci staruinti'a acést'a in Banatu se vede a se face mai numai din partea mireniloru. Red).

cesiate a-i dá consiliulu celu bunu, cá pentru aperarea onórei, si reabilitarea reputatiunei sale, se se adopereze câtu mai curendu a-si depune socotile, si a numai asceptá, cá Comun'a se-si pérda patienti'a de totu, si prin medilóce estreme se-lu constr.nga la implinirea datorintiei. P.—

Bucovin'a.

Siedinti'a a unspredecea dietala. Cuventulu dep. prof. Ianoviciu. (Continuare din nr. tr.) Dupa regularea parochieloru din anulu 1843 au de a sustá in Bucovin'a: a) pe mosîile fondului religiunaru 85 parochi si 21 capelani; b) pe bunurile camerale 13 parochi sî 4 capelani; c) pe bunurile private 136 parochi sî 26 capelani: la olalta 234 parochi sî 51 capelani.— Pentru parochii acestia sustau: a) pe bunurile fondului religiunaru 6 locuintie parochiale zidite anume din materialu tare sî 3 in zidirile suspenseloru monastiri Solc'a, Hnmor'a sî Vatr'a Moldaviti'a, cu totulu dar 9 locuintie naturale. O casa parochiala zidita de lemnu in Fratautiulu nou a sî devenitu nelocuibila. b) Pe bunurile camerale suntu dóua case parochiale sî dóua case comunale intrebuintiate spre acést'a, cu to.ulu dar 4 locuintie parochiale naturale. c) Pe mosîile private se afla 14 case parochiale bunisióre sî 22 de acelea, care nu dau mai multa comoditate, decâtu casele tieranesci din tiér'a nóstra, parte fâra urlóie, parte fâra podele, parte fâra tîtîni la ferestri, parte fâra lacate la usi. In dieces'a Bucovinéna suntu dara pentru clerulu de miru gr. or. numai 27 locuintie parochiale potrivite, sî 22 nepotrivite. Va sa dîca, mai lipsescu inca 165 case parochiale sî 51 capelanesci, sî 22 locuintie parochiale suntu de a se adaptá inca in modu corespundiatoru.

Starea bisericeloru gr. or. in Bucovin'a e cea urmatóre: a) pe bunurile fondului religiunaru se afla biserici zidite de principii moldovenesci din materialu vertosu in Suceav'a, Seretu, St. Onufriu Milsieutia, Radautiu, Suceviti'a' Arbore, monast. Humor'a, Vatr'a, Moldoviti'a, Voronetiu, Ilisiesci, St. Ilia, Wolowetz, Petroutiu sî Horezu. Biserici de materialu solidu zidite de privati se afla la Wikors (?) de susu sî Comanesci. — De-la crearea fondului religiunaru din a. 1786 acel'a a datu cotingentele sele de concurintia numai pentru zidirea a patru biserici de zidu (Cuzurmare, Marginea, Mitoc'a Dragomirn'a si Mahal'a) sî a 6 biserici de lemnu (in Suchoverch'a, Lascovc'a, Voloc'a, Straz'a, Botusian'a sî Ipotesci).- Catedral'a din Cernautiu e zidita intréga, sî bis. s. Paraschive fu gatata din fondulu religiunaru.- Celelalte biserici suntu zidite de comune din materialu móle; dintre acestea 60, radicate pe la anii 1700—1790 suntu cu multu prea mici pentru poporatiunea de acum, ruinóse, parte mare radîmate cu stélpi, cá sâ nu cada.— In Negrilés'a trebuie biserica. In comun'a cea mare Bilc'a biseric'a pentru periculului ruinârei nu se folosesce, sî comun'a trebuie sa mérga la biserica preste riulu Sucév'a, in Vicovulu de josu. b) Pe mosîele camerale din Bucovin'a suntu 12 biserici parochiale sî 4 filiale. Un'a in Fundulu Moldavei e zidita de tieranulu liberu N. Doroteiu din materialu solidu. Biseric'a de lemnu in Câmpulungu e zidita pe cont'a tieranulni liberu Dom. Sielvaru sî a unoru binelacatori, sî dominiulu a datu lemnele fâra bani; celelalte biserici suntu zidite de comune cu spesele loru, 12 din aceste biss. sustînute numai cu necasu, sî trebuiescu altele nóue in locu-le. a) Pe bunuri private suntu 136 biserici paroch. sî 30 filiale; dintr'acestea 22 ziduite, celelalte 144 de lemnu. Dintre acestea 17 se mai potu pastrá unu têmpu; celelalte 127 suntu prea mici sî putredîte sî trebuiescu inlocuite prin nóue. In Bucovin'a vinu dar a se zidí 200 biserici gr. or. din nou.

Mi-iau voia a espune numai in modu approximativu spesele pentru zidirea trebuintióselorn case parochiale si preotiesci. (Va urmá)

Principatele romane unite.

Proiectulu de Adressa

spre respunsu

la Discursulu Tronului,

Precumu s'a amendatu de Camera.

Maria Ta!

Adunarea, vediandu c'a fostu vocata c'o luna 'naintea termenului prescrisu de legea organica a tierei, sî fiindu pe diplindu patrunsa de marile sî urgintele trebuintie ale natiunei, atâtu de imperiosu reclamate de starea nóstra sociala sî de situatiunea nóstra politica, a respunsu cu cea mai viua bucuria la ciemarea ce i s'a fâcutu, Ea a respunsu cu fericire chiaru, avendu sî chiamarea sî credintia ca va putea se dea dovedi nóua sî mai pipaite despre devotamentulu iei pentru mantinerea sî desvoltarea principieloru dâtatórie de viatia contienuta in Conventiune, si pentru râdicarea sî consolidarea natiunei

Cu câtu însa simtiemintele nóstre aü fostu mai sincere sî mai calduróse, cu atâtu guvernulu Mariei Tale au fostu mai departe d'a respunde la asceptarea nóstra prin atitudinea ce a luatu, din cele d'antâiu dile, in faci'a representatiunei natiunale.

Nu numái cá, de la deschiderea Camerei sî pan'acumu, nu ne a datu in nimicu sêma despre starea afaceriloru, atâtu din intru câtu sî din afara, nu ni-a spusu unu singuru cuventu despre calea pe care cugeta a merge, dar nu ne arata nici insasî starea nóstra financiaria, despre care tiéra erá tare ingrijita, mai 'nainte chiaru dea fi pe deplinu spaimentata prin propria declarare a ministrului de finantia ca „ea este in cea mai mare desordine;“ sî pe lângá tóte aceste elu ne negá, sî ânca in dóue rânduri, sî cu tonuln celu mai amenintiatoriu, celu mai neauzîtu in analele parlamentarie, drepturile de capetenie ale representatiunei nationale; elu merse pân'a o declara o vatra de conspiratiune, lovindu astu-felu natiunea intrégá, lovinduo chiaru in suveranitatea ei, compromitandu-o 'naintea Europei, si acesta tocmai in ajunulu unoru eveneminte esterióre, prin care póte insa-si sórtea Românici are sa fia pusa in jocu.

Acestea tóte ne impunu o 'ndatorire sî mai imperiósa, d'a espune Mariei Tale, cá representati ai natiunei, cu cea mai intréga sinceritate sî celu mai asolutu devotamentu, situatiunea tierei.

Câudu tóte puterile cele mari re cunoscurá si constatara naintea Europei, prin tractatulu de la Paris, drepturile nóstre cá natiune autonoma, si ne asigurara independinti'a actiunei nóstre, declarandu neutralitatea tieritoriulni principateloru, Romanii dovedira indata lumei, prin spontaneele loru manifestari si prin adunârile ad. hoc, puterea vitalitatli loru cá natiune, si aptitudinea loru politicá cá corpü sociale, cá Statu europeanu. Din nenorocire deplin'a incredere, ce aveamu in bun'a vointia a poteriloru garanti ne opri dea si pune in lucrare vointi'a espresa in unanimitate de catre natiune.

In fati'a acestei alitudine, cé nu erá de cata o prudintia din parte a Romaniloru, puterile garanti crediura, prin acést'a chiaru ca au trebuintia a s'asicurá ca vigórea nóstra n'a fostu resultatulu unei saltari momentane, si ne supusera la noui incercari. Astufeliu in locu de a recunósce indata dorintiele natiunei esprese si dea dreptulu si prin representatiunile ei legali, Ele ne creara, prin Conventiunea de la Paris, unu organismu politicu, care 'n locu dea inlesni fonctionarea vietii nationale o 'mpedicá. Natiunea intielese indata periclulu, si constrinsa din antâi'a dî d'a luptá in contr'a lui, reintra in vechi'a ei credintia româna, se 'ntruni, redeveni unanimitate s'anuntiá intrarea ei in lupta prin faptulu celu maretiu de la 24 Ianuariu 1859; s'acestu faptu facü, ca Europa o recunoscü din nóü dêmna de solicitudinea acelorü püteri, care au sustinutu-o la congresulu de la Paris.

Cu tóte acestea, adeverat'a unire totu nu fu implinita; trunchiarile create prin organismulu politicu ne impiedecau, si natiunea, de si vedea cu ingrijire ca 'n curgere de trei ani guvernulu Mariei Tale, nu punea neaparat'a staruintia si vigóre in lucrarile sale, spre a inlesni oper'a de renascére si reconstituire, ce era menitu a face, suferi cu cea mai mare rabdare si linisce, atribuindu totü reulu lipsei de unitate in guvernu, starii provisorie a situatiunei nóstre politice. Candu insa unirea fu proclamata, candu unu singuru ministeriu fu chiamatu a administrá Romani'a, candu unu singuru tronu fu infiptu deasupr'a edificiului nostru politicu, animile Românileru fura domnite d'o 'ncredere asoluta, cá orisontele politicu alu Romaniei are se fia limpede deaci nainte, ca 'n sfârsîtu tóte puterile publice, au se rivalizeze pentru reedificarea si consolidarea Statului Romanu, spre a redevení, cumu a fostu declaratu imperatulu Napoleone naintea corpuriloru legiuitórie ale Franciei, „unu bulevardu de asigurare pentru Occidinte.“ (Va urmá).-

„Românulu“ dupa o corespondinti'a din Iasi ne aduce scirea, ca atâtu autoritatile administrative, câtu si cele politienesci-si punu tóta silinti'a si poterea, spre a isgoní pre toti refugiatii poloni din tiéra, persecutându, nu numai pre cei cari acuma au venitu cá studinti de prin scóle straine, cá sa alerge la lupt'a pentru patria, ci si chiaru pre acei'a, cari suntu mai demultu possessiunati acolo in tiéra. — Acesti'a din urma se iau pe alocurea de pe la mosîile si casele sele si se tramitu câtra Dunare, dându-li-se câte 2. galbeni spre a poté calatorí mai departe.— Déca vrea Români'a sa faca prin acésta asprime vreunu complimentu vreunei poteri straine, ori gonesce alta politica misteriósa, — nu potemu sci; marturisimu insa, ca politic'a acést'a ni se pare nedémna de ospitalitatea româna, ce s'a probatu la atâtea ocasiuni!

Russi'a.

„Czas“ din 26 Febr. spune de dóuà incaierature: cea d'antâiu sub Langievicz, a dóu'a la Cutno, unde Rusii sub Sierzputovski fura impraściati; acest'a insusi se fie cudiutu. In Podlachi'a iar' cresce numerulu insurgentiloru; o trupa mare din ei se tîne in locurile cele baltóse dela Livicz sî Muhavice. — Dupa unu altu telegramu din Cracovi'a dto 26 Febr. Langievicz sparse o trupa russésca de 500 fetiori, cari escortau recruti, sî pre acestia ii eliberà. — O dep. telegrafica de etc. Bratislavi'a 26 Febr. spune, ca Mieroslavski au strabatutu la Kolo in guvernementulu Kalisch, unde se batü cu Russii in dîu'a acéca sî 'n cea prémergatóre. Langievicz a mersu preste Vistul'a sî agiteza pela Lublin.

Germani'a.

Conflictulu intre camer'a deputatiloru si guvernulu prussianu a devenitu atâtu de seriosu, incâtu in un'a din siedintiele trecute deputatulu Sybel pronunciá: ca regimulu (in pri-

vinti'a convenţiunei cu Russi'a) n'are decâtu a alege intre o trista retragere ori periculu nemesuratu, ca camer'a trebuie sa adhorteze, déca mai e cu potintia re'ntórcerea; de altmintrea debuie se desavueze in modu solenu politic'a regimului. Preste totu representantii tierei atacara politic'a regimului in modulu celu mai necrutiatoriu; ér' ministrulu Bismark refusà ori ce respunsu positivu.

Greci'a.

Dupa o dep. tel. de dto Atin'a 25 Febr. a cadiutu guvernulu si ministeriulu, si acum nu este regimu. Ast'a tînù de Sambâta pân' Luni, cându apoi adunarea natiunala denumì pre ministeriulu celu nou. Pentru tronulu grecescu se vorbesce acum de unu candidatu nou, care sa fia princ. Leopoldu de Hohenzollern – Sigmaringen.

Itali'a.

„Jurnalulu de Veron'a" aduce din Turin din 24|12 Februariu scirea, ca ministrii de belu si de finantie voru sa propuna camerei unu proieptu, dupa care armat'a italiana sa se reduca cu 40,000 fetiori, si ca 4|5 ale deputatiloru voru priimí acestu proieptu. — Va sa dîca, semnu de pace!

Notitia literaria.

In dîlele trecute ne sosì sî fasciór'a a opt'a sî a nóu'a (Februariu sî Martiu intrun'a) din „Tesauru de monumente istorice pentru Romani'a" etc. de A. Papiu Ilarianu. Fasciór'a de fatia cuprinde:

1) Iac. Augusti Thuani Historiarum sui temporis, libr. CXIX, CXXI, CXXII, CXXIV, CXXVI; 2) Memorialulu lui Michaiu Voda câtra Rudolfu Imperatu. —

On. Secretariatu alu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna etc. ne comunica

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Asociatiunei dela 3 Fauru a. c. pana in 3 Martiu a. c., adeca: pana pre tempulu siedintiei Comitetului.

D-lu Colectoriu Ioane Antonelli depune la cass'a Asociatiunei tacs'a pentru doue decrete in suma 2 fl. v. a. si anume: dela D. Stefanu Manfi Not. Cons. sî Michaele Tipografu cetatianu.

D. Senatoriu Petru Rosca din Sabiiu, sî Ioane Macelariu Notariu Comunalu in Racoviti'a au depusu la cass'a Asociatiunei tacs'a de membrii ord. pre 1863 cate 5 fl. in suma totala: 10 fl. v. a.

D. N. Velia Tincu parochu in Secasiu depune prein D. Ioane Marcu Directoriu a Tipografiei diecesane tacs'a anuala de membru ord. pre 1863 in suma 5 fl. v. a.

D-lu Eliseiu Iuniu Armatu inspectoriu dominalu in Miclausieni in Moldovi'a, a depusu la Secretariatulu Asociatiunei, tacs'a apromisa pre fiacare anu in folosulu fondului Asociatiunei in suma 5 # galbini in natura, sî 1 fl. tacs'a pentru decretu.

Prin D. Colectoriu sî protopopu in Sabesiu Ioane Tipeiu s'a tramisu la fondulu Asociatiunei 20 fl. v. a. cá tacse anuale pre 1863, sî anume:

Dela D-Sa 5 fl. Dela D. Nicolau Lazaru parochu in Sabesiu 5 fl. Dela D. Ioann Stoicuti'a parochu in Sasciori 5 fl. Dela D. Georgie Munteanu economu in Câlnicu 5 fl.

Summ'a totala 20 fl. v. a.

Prin D-lu Colectoriu dela Oradea mare Nicolae Zsig'a senioru s'a tramesu la fondulu Asociatiunei, 4 fl. cá tacse pentru decrete, sî anume:

Dela Ilustritatea Sa D. Consiliariu Dimitrie Ioanescu 1 fl. Dela D. Protopopu Simeonu Bic'a 1 fl. Dela D. Protopopu Iosifu Marchisiu 1 fl. Dela D. adm. protopopu. Ambrosiu Marchisiu 1 fl. Summ'a 4 fl. v. a.

Prin D. Colectoriu dela Zlagn'a Lazaru Piposiu s'a tramesu 12 fl. parte tacse anuale, parte daruire, sî anume:

Dela D. adm. parochialu in Zlagn'a Gedeonu Blasianu tacs'a de membru ord. pre 1863 5 fl. Dela D. Georgie Rosc'a Jude comunalu tacs'a de membru ord. nou pre 1863 5 fl. Dela D. Sebastianu Popescu Notariu Comunalu, cá daru 2 fl. Summ'a totala 12 fl. v. a.

Prin D. Colectoriu din Lipov'a Alesandru Csordanu s'a tramesu la fondulu Asociatiunei 25 fl.; dintre care 5 fl. cá tacsa pentru decrete, sî anume de la Domnii Sofronie Petrovits 1 fl. Grigorie Racz 1 fl. Alesandru Csordanu 1 fl. Nicolau Sierbanu 1 fl. Er' 20 fl. v. a. suntu cá tacse anuale pre anulu 1863 dela Domnii Sofronie Petroviez 5 fl. Grigorie Racz 5 fl. Nicolae Sierbanu 5 fl. Alesandru Csordanu 5 fl.

Asiá sum'a totala tramesa prin D. ColectoriuAl. Csordanu face 25 fl. v. a.

Prin D. Ioane Maioru Colectoriu in Sasu-Reginu, s'a tramesu la fondulu Asociatiunei tacsele anuale pre 1863 dela urmatorii Domni.

Dela D. Georgie Bardosi Presiedinte la Tribunalulu Comitatensu 5 fl. Dela D. Nicolae Marinoviciu negotiatoriu 5 fl. Georgie Morinoviciu negotiatoriu 5 fl. Michailu Orbonasiu junioru Asesoriu de Sedria 5 fl. Dela D. Iosifu Popu Vice—Fiscalu 5 fl. Alesandru Szilasi perceptoriu pensionatu 5 fl. Iosifu Fincu Jude procesualu 5 fl. Ioane Dombradeanu Jude procesualu 5 fl. Iosofu Brancoveanu Protopopu 5 fl. Michailu Crisianu Protopopu 5 fl. Petrea Grecu Negotiatoriu 5 fl. Veduv'a Veronic'a Sierbanu Proprietaresa 5 fl. Simeonu Crainicu Jude orfanalu 5 fl. Albertu Siorbanu Juristu in Sabiiu 5 fl. Alesandru Darabantu Asesoriu de sedria 5 fl. Nechita Callini Notariu comunalu in Toplitia 5 fl. Teodoru Stoic'a Notariu Com. in Filea 5 fl. Nicolae Mateiu Parochu in Solovestru 5 fl. Georgie Sceopulu Cancelistu Judecatorescu, membru nou a Asociatiunei 5 fl. Ioane P. Maioru Posesoru 5 fl. Summ'a totala 100 fl. v. a.

D-lu Colectoriu sî capelanu castrense Ioane Dumbrav'a din Botzen in Tirolu tramete la fondulu Asociatiunei tacs'a de membru ord. pre 1863 in suma 5 fl. v. a.

Prin D-lu Colectoriu sî adm. Protop. in Clusiu Vasilie Rosiescu s'a tramesu la fondulu Asociatiunei tacsele pre anulu 1863 cá m. ord. sî anume:

Dela Ilustritetea Sa D. Cons. Guberniale Ioane Alduleanu 5 fl. Dela P. O. D. Secretariu Gubernialu Servianu Popoviciu 5 fl. Dela P. O. D. Nicolau Barbu secretariu gubernialu cá membru ord. nou 5 fl Dela P. O. D. Ioane Babb de Kapolnok—Monostor c. r. Directoriu de Canc. in pensiune 5 fl. Dela M. O. D. Vasilie Rosiescu adm. Protopopescu 5 fl. Dela M. O. D. Ioane Moldoveanu Oficialu de Rat. la Gub. regiu 5 fl. Dela M. O. D. Ioane Pamfilie Protopopu 5 fl. Dela M. O. D. Lazaru Masimu adm. protopopescu in Apahida, cá m. ord. nou 5 fl. Dela O. D. Gregorie Kiff'a Capelanu 5 fl. Dela O. D. Georgie Selinc'a prefectu dominalu 5 fl. Dela O. D. Leontinu Popu asesoriu de sedria 5 fl.

Summ'a 55 fl. v. a.

Pentru decretu: a) dela M. O. D. Nicolau Molnaru Proprietariu 1 fl. b) Dela O. D. Ioane Condoru Parochu cá ofertu 1 fl. v. a.

Sum'a totala tramesa prin D-lu Vasiliu Rosiescu adm. Protopopescu in Clusiu face 57 fl. v. a.

Sabiiu 4 Martiu 1863.

6—2 **Concursu.**

In comunele urmatoare, sî adeca: in a Berlistei in Eparchi'a Versietiului in protopresviteratulu Palancei e vacantu-postulu de invetiatoriu romanescu. Emolumentele anuali sunt 126 fl. v. a., 20 meti grâu, 20 meti cucurudiu, 100 p. sare, 100 p. clisâ, 25 p. lumini, 8 stângeni de lemne, 2 lantiuri de pamântu sî quartiru liberu.

In comun'a Pestera, Eparchia susnumita, Protopresviterulu Caransebesiului, e vacantu postulu de invetiatoriu românescu. Emolumentele anuale sunt: 84 fl. v. a. 36. Meti de cucuruzu, 100 p. Sare, 100 p. clisa, sî 12 stângeni de lemne; —

Mai pre urma in Comun'a Ciuganovitiei in eparchi'a Versietiului, protopresviteratulu Varadiei e vacant postulu de invetiatoriu românescu. Emolumentele anuale suntu 63 fl. v. a. 20 metti cucuruzu, 100 p. clisâ 50 p. sare, 12½ p. lumini, 4 stângeni de lemne si 2 lantie de pamêntu.

Doritorii au recursurile sale acestui Consistoriu alaturându cartea de Botezu, adeverintiele despre hârniciile sale, despre servitiurile pâna acum, si despre portarea politica si morala pâna in 7 Martiu 1863. a substerne la Consistoriulu Eparchiei Versietiului

---

Burs'a din Vien'a in 23 Febr.

Metalicele 5%	75. 30.	Actiile de creditu	217. 30.
Imprumutulu nat. 5%	81. 80.	Argintulu	114. 90.
Actiile de banca	809.	Galbinulu	5. 49.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nro 17. ANULU XI.

Sabiiu 28. Februariu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Resolutiunea p. n. la representatiunea comitatului Solnocului din launtru.

In numerulu nostru penultimu aduseseramu in estrasu scurtu resolutiunea p. n. la representatiunea comitatului Solnocului dinlauntru. Astadi suntemu in stare a o impartâsî, dupa „Corespundinti'a gen. austr.“, in tóte pârtîle eii essintiale. „Inainte de tóte, dîce organulu ofic., se observa comitetului Soln. dinlauntru in numele Mai. Sele, ca Préinaltu-Acel'a adress'a cea necorespundiatóre formei legale („Innaltiate Rege, Prégratiosulu nostru Domnu!“) nu voiesce a o privi cá'vatemare inadinsu a demnitâtii Corónei, sî o iérta din gratia, ear comitetulu numitu se 'nsarcinéza, a 'ndreptá pe venitoriu representatiunile obvenitóre numai in form'a indatinata legala câtra Altissim'a Maiestate c. r. Apostolica. — Câtu pentru meritulu representatiunei, adica pentru rogarea comitetului Solnocului dinlauntru pentru de a se retrage instructiunea provisoria sanctiunata prin p. n. resol. dto 12 Dec. 1861 privitóre la constitutiunea municipala a Tranniei, in respunsulu imperatescu se accentuéza nainte de tóte: ca prin diplom'a imper. din 20 Oct. 1860. restituirea constitutiunei Marelui Principatu alu Tranniei s'a assiguratu de Mai. Sea numai cu conditiunile cele ne'ncungiurabile, cuprinse in articulii II. sî III. ai diplomei, fundati pe interesulu tronului sî alu imperiului, — c'a fostu datorinti'a de domnitoru a Altissimei Sele Maiestâti, a 'ngrijí, cá trecerea acést'a la formatiunea cea nóua administrativa sî legislativa a tierei sa se faca fâra prejuditiulu sî pagub'a stabilitâtii administratiunei sî a justitiei, — sî ca dupa-ce relatiunile prin caderea privilegieloru aristocratiei sî prin statorirea egaleloru drepturi sî datorintie civile pentru tóte classele locuitorimei, s'au schimbatu cu totulu, sî nu se mai póte recede la art. XII din a. 1790: emiterea unui provisoriu a fostu ne'ncungiurabila, cel'a-ce cu valóre de dreptu numai de-la Coróna potù esî. — Spre scopulu acest'a cu ocasiunea restituirei autonomiei municipale din Tranni'a prin p. n. resolutiune dto 24 Martiu 1861 se emise o instructiune provisoria pentru comitii supremi, judii regesci supremi sî capitanii supremi ai tierei, si Mai. Sea au asceptatu de-la mintea cea sanetósa a popóreloru Sele transilvane, ca considerându greutâtile actuale ale transitiunei, voru urmá cu multiemita Mai. Sele pe calea presemnata câtra ajungerea cu 'ncetulu la tînta.— Acésta drépta sperantia a Mai. Sele nu s'a 'mplinitu, in cele mai multe comitate sî scaune secuiesci reorganisarea municipieloru s'a facutu pe bas'a articull. de lege XVI sî XVII ai regatului Ungariei din a. 1848, cari articuli chiaru sî presupunendu cu nedreptulu esistinti'a legala a uniunei Tranniei cu Ungari'a, pentru Tranni'a inca nu poteau avé valóre de legi. — Prin acésta nerespectare a p. n. ordinatiuni positive s'a latîtu in tiéra o despectare a ori-cârei autoritâti, carea amenintia cu desfacerea totala a toturoru legaturiloru ordinei sociale, ca prin urmare a devenitu pentru Altss. Sea Maiestate datorintia de reginte, a staruí pe lânga urmarea neconditiunata a câlei presemnate de Préinaltu—Acelasi.— Pentru de a realisá dar reactivarea iurisdictiunei tierei sî pentru de a facé sî pre acele classe ale poporatiuneí partasie de drepturile politice, care pân' la 1848 fusesera eschise de-la aceleasi, Mai. Sea, suspendendu instructiunile mentiunate, devenite nepractice sî delaturate in fapta prin cele mai multe iurisdictiuni, prin p. n. resolutiune din 12 Dec. 1861 s'a 'nduratu a sanctiuná sustatórea ordine provisoria pentru constitutiunea municipiala a Tranniei.— Fiindca Altss. Sea Maiestate in instructiunea aceast'a provisoria dictata prin nepotinti'a actuala de a se reintórce fâra conditiuni la referintiele cele vechi vede trecerea midilocitóre pâna la consolidarea dietala a constitutiunei municipale in Tranni'a: Maiestatea Sea dechiara, ca nu se póte aflá indemnata a satisface rogârei comitetului comitatensu alu Solnocului dinlauntru pentru retragerea acestei constit. municip. provisorie.— Resolvendu mai departe prea umilit'a representatiune, Mai. Sea a demandatu a se aduce la cunoscinti'a com. comit. a Solnocului din launtru, ca din partea Preainnaltu-Aceluiasi s'a impusu Cancellariei reg. aul. transsilvane neamanat'a prelucrare pentru introducerea tabeleloru catastrale in Marele Princtpatu alu Transsilvaniei, cu deosebita considerare a comitatului Solnocului din launtru, precumu si totu deodata opiniunarea bine cugetata pentru estinderea plantârei de tabacu in Transsilvani'a.— Câtu in fine pentru rogarea Comit. comitat. alu Solnocului din launtru pentru conchiamarea dietei legale, prin care dieta, cu privire la deductiunea din representatiune, cum dupa priceperea comitetului s'a desfasiuratu pe calea istorica dreptulu de statu alu Marelui Princ. alu Transsilvaniei pana la an. 1848, comitetulu comits. se pare ca voiesce a 'ntielege diet'a regatului Ungariei: in p. n. resolutiune a Mai. Sele c. r. din 20 Octombre 1860 uniunea Tranniei cu Ungari'a s'a lasatu neatinsa si s'a demandatu a se prepará numai restituirea unei representatiuni provinciale transsilvane; câci uniunea acést'a nu s'a infiintiatu nici odata cu deplin'a valóre legala; câci, pâna cându locuitorii Transsilvani de limb'a nemagiara prin atare pretensiune vedu periclitate interessele sele natiunale si pana cându prin aceea nu se dâ garanti'a de lipsa si pentru interessele si pretensiunile imperiului intregu, uniunea vine a se privi cá nerealisabila.— Ear tînerea neamanata a dietei transs. pentru de a se complaná afacerile din launtru ale Marelui Princip. alu Transs. câtu mai curendu spre multiemirea tuturoru popóreloru lui si pentru de a se regulá referinti'a de dreptulu statului intre Marele Princip. Tranni'a si Monarchi'a întréga dupa decisiunele din 20 Oct. 1860 si 26 Febr. 1861, e dorinti'a viua a Mai. Sele c. r. Apostolice, si in privinti'a acést'a la repetît'a demandare a Mai. Sele se si lucra la preparativele trebuintióse.“

Sabiiu in 27 Febr. In siedinti'a Univ. nat. sas. din 3 Martiu (19 Febr.) se aduce mai antâiu prin Procom. Conrad Schmidt la cunoscintia unu emissu alu In. Presidiu gubernialu dto Clusiu 26 Febr. 1863, prin care acest'a arata, ca Mai. Sea a priimitu cu multiemire adres'a de multiemita a Univ. nat. sasesci din 27 Ian. 1863.— Apoi se trece la ordinea dîlei, adica la continuarea desbaterei despre desfacerea deplina a justitiei de administratiunea politica in teritoriulu fundului regiu. Procom. afla in operatulu comissiunei contradîceri; câci pe cându pe de o parte se recunósce adeverulu principiului desfacerei totale, pe de alt'a totusi se remâne pelânga starea de fatia sî se proieptéza numai unu felu de adaptare sî pentru cele judiciare a organeloru actuale. Deci propune de nou intrebarea: ca creá-se-va o justitia independinte de organismulu municipalu? — Balomiri: Univ. s'a dechiaratu pentru principiu, dar incontr'a efeptuirei lui acum. Procom. Despre punerea 'n lucrare nu s'au adusu decisiune, ci acést'a are de a se facc astadi. Balomiri: Asiadar incontra. — Rannicher: Comissiunea a cadiutu in inconsecuintia; Univ. pe temeiulu sciintiei sî alu trebuintiei sî pentru onórea sea sa decreteze desfacerea justitiei de politica; elu propune unu elaboratu nou

purcediatoru din acesta principiu, ear cu lucrarea lui crede ca sa se 'nsarcineze dep. Cincului Mare Binder. Binder: E gat'a, déca i se va concrede lui. Lassel: Comissiunea a datu unu elaboratu defeptuosu, dar n'a potutu lucrá altucum, fiindu marginita prin intrebarea, ce i s'a propusu spre resolvare. Din caus'a urgintiei afacerei se alatura lânga Rannicher, cu conditiunea cá operatulu celu nou sa se dea cercuriloru, pentru cá acestea sa-lu póta judecá sî sa-si póta instruí pre deputatii sei. (Va urmá.)

Sabiiu in 27 Febr. Inca nu incetasera tîpetele de spaima sî de dorere din partea celoru preste 80 familii din Miercurea, pre care infricosiatulu focu din 1/13 Febr. in câte-va óre le despoiase de crunt'a agonisita din atâtia ani: sî iata iar strabate la noi vaietulu causatu de cumplitulu elementu. Vaietulu acest'a vine din invecinatulu târgu Slimnicu, de unde d'abi'a cu câte-va septemâni mai nainte iar aduseseramu scirea despre unu focu cumplitu. Scen'a cea trista, precumu ni se scrie de acolo, se repetî in nóptea din 20 spre 21 Febr., isbutindu foculu din siur'a unei veduve sî prefacendu in urm'a têmpului venturosu iu pucine minute 99 siuri sî 29 case (ceste din urma totu romanesci) in cenusia. Pagub'a casiunata nu se póte sci inca pe deplinu; in grab'a dictata de grelele impregiurari ni se spune, ca Romaniloru le arsera 1038 galete de bucate, 4 vite mari, 34 vite mici; ómeni se ranira multi, intre cari unulu din cei d'antâiu a fostu zelosulu nostru invetiatoru D. C. Colbianu; 2 suntu raniti de mórte.

Asiá se 'mmultiesce pe dî ce merge trist'a cronica de daune grozave casiunete priu focu; asiá se adaugu nepreruptu rane nóue lânga cele vechi, de care patimesce cu deosebire poporulu nostru; asiá ne alunga seraci'a-dupa dîs'a Scripturei — cá unu calaretiu sî ne mai calca pe calcâie, amenintiandune cu unu proletariatu, care pân'acum - lu cunosceamu numai din descrierea altor'a. E constatatu de ajunsu, ca unui poporu seracu ii suntu legate mâniile sî piciórele in calea progressului, prin urmare in calea ajungerei la tînt'a prefipta lui de Ziditorulu.

Pe acésta basa aretata de sciintia sî constatata prin esperiintia insutita, stâmu noi sî de-la acestu principiu purcedemu, câudu din scirile de focu luâmu ansa a scrie unu articulu mai pe largu in acestu diuariu. Cu espunerea principiului insa n'am facutu publicului nici unu servitiu essintialu; acést'a am face-o numai, câudu am poté aretá sî câlile pentru indreptarea reului. Firesce radacin'a acestui reu cumplitu o aflâm mai antâiu in negrija sî dorere sî'n reutatea inimei unoru individi. Incontr'a acestoru rele insa e fara folosu a dá instructiuni. Câci ce folosu, déca 100 familii voru fi cu grija, sî numai un'a nu? Ori ce folosu, déca locuitorii unei comune intregi voru respectá cu consciintia proprietatea deaprópelui, in comun'a acést'a insa se va aflá sî unu sufletu diavolescu, care din poft'a de resbunare-si va luá refugiulu la ticalós'a tetiunaria?!— O alta causa a deseloru focuri la noi negresîtu e structur'a cea fâra planu a caseloru, claditureloru economice sî 'n fine a strateloru (ulitieloru) sî a sateloru la poporulu nostru.

Casele tieraniloru nostri suntu mai cu séma din materialu móle, de lemnu; cu atât'a mai vertosu siurile si celelalte zîdiri economice, care tóte in modulu acest'a intr'unu momentu potu devení prada focului. Mai ia acum irregularitatea zidirei, mai ia strimtórea strateloru, mai ia manier'a aceea rea, dupa carea siurile se punu lânga case, cá nu cumva aprindiendu-se un'a ceealalta sa scape;— sî iata materialulu focuriloru celoru mari sî dese. Precum insa suntu de rele preventivele focului, asiá suntu de defectuóse sî midilócele de stingere. Mai in tóte comunele române lipsescu tulumbele de apa, mai la tóte casele lipsescu nisce galete potrivite, nisce scâri sî carlige pentru eventualitâti.

Ce sa dîcemu insa de assecurârile la vr'un'a din reuniunile pentru despagubirea de focu, care assecurâri poporului nostru d'abiá-i suntu cunoscute dupa nume? Avuramu ocasiune d'a vedé, cum d. e. „Fenicele austriacu“ despagubì pre assecuratii sei in tempu fórte scurtu sî 'n modu fórte multiemitoru, asiá incâtu acestî'a pentru cei câti-va florini de assigurare platiti pe anu repriimira la têmpulu de lipsa desdaunare de dieci de mii.

De aceea dar grija sî consciintiositate, cladire din materialu solidu sî dupa planu, strade largi sî óble, curti spatióse, siurile sî zidirile economice departe de case, tulumbe, galete, scâri sî carlige câtu de multe,— in fine assecurarea la un'a din associatiunile de desdaunare pentru focu!— suntu svatuiri, ce nu se potu repetî din destulu cu deosebire tieranioru nostri. E lucru firescu, ca problem'a unui articulu fugitivu jurnalisticu nu póte fi a dá lectiuni pe largu pentru stingerea focului sî pentru assecurarea in contr'a dauneloru causate de elu; credemu insa, ca lucrulu in sine e destulu de momentosu, pentru de a meritá deosebit'a atentiune atâtu a organeloru politice, câtu sî a tuturoru, ce suntu chiamati a veghiá pentru binele sî prosperarea poporului. Lucrulu in fine ni se pare destulu de momentosu sî pentru de a meritá atentiunea Associatiunei nóstre, câtra carea indreptâmu cu ocasiunea acést'a nenormativ'a rogare, cá precum in prim'a sea adunare generala au ascultatu sî incuviintiatu tesele unui barbatu demnu alu natiunei, ce priviau la mai multe imbunatîri, chiaru sî materiale, in sórtea poporului nostru, sî precum in decurgerea têmpului a publicatu mai multe concursuri pentru scripte sî intreprinderi de folosu comunu: asiá sa 'ncuviintieze câtu mai curendu unu onorariu potrivitu pentru elaborarea unui proieptu, cum sa se assecureze poporulu nostru mai bine incontr'a focuriloru? Ear proieptulu aflându-se lucratu dupa cerintiele impregiurâriloru nóstre, sa se tiparésca sî sa se imparta in esemplare câtu de multe in tóte pârtile, cá asiá sa póta devení la cunoscinti'a toturoru. Caus'a se recomânda insasi pre sine, sî déca unde-va, apoi aici de siguru se póte aplicá dîs'a latina: Bis dat qui cito dat, - indoitu dâ cine dâ curendu!

Ungari'a.

Lugosiu in 3 Martiu 1863.

In fói'a magiara din Pest'a „Idök tanuja“ s'a publicatu o Corespondintia din Lugosiu din 12 Februariu a. c. sub titula „Clerulu catolicu din Carasiu“, plina de mintiuni necalite, si de apucaturi cu tendintia malitiósa.

Corespondintele câudu spune: ca romanii pentru cererile loru necópte (?) intr'o petitiune substernuta la Maiestatea Sa in privinti'a eventualminte denumindului Chef de comitatu - aru fi capetatu infruntare, insusi-si dâ testimoniu de paupertate, si elu senguru se insinue la publicu cá unu omu inca fórte crudu la capatîna;— caci - afara de o intentiune malitiósa - amu trebuì altcum se presupunemu dela unu omu cu mintea cópta,— care scrie articuli in diuruale - ca are celu pucinu atat'a cunoscintia, si aru trebuí se scie: ca calea petitionala nu numai in tiér'a nóstra, dar si in tierile cele mai absolutistice tot-deun'a este deschisa, si ca afara de incuviintiare, séu refusare a cererei oneste si cuviintióse nu se póte dá nici o infruntare. Sapienti pauca!

Mai departe fórte evidinte 'si documentéza tendinti'a malitiósa, candu scornesce: ca Romanii din Carasiu aru fi avantagiati, adeca partiniti fatia cu ceialalti,— si se opintesce asertiunea acést'a falsa a o demustrá prin impregiurarea urmatória clocita si puiata numai in crierii corespondintelui: ca la Congregatiunile comitatensi a le Oficiantiloru, cari s'au tienutu mai nainte, si la cea din urma din 10-le Februariu a. c. Clerulu de religiunea ortodoxa resariténa aru fi fostu in numeru formosu representatu, si ca aru fi jocatu rol'a de capetenia; ear Clerulu catolicu precum dela Congregatiunile de mai nainte, aseminea si dela cea din urma ar fi fostu cu totulu eschisu, si ca partea mai intieleginte a comitatului s'ar fi scandalisatu de procedur'a acést'a. —

Cá onoratulu publicu cetitoriu se se convinga, si apoi se póta aduce o judecata drépta despre relatiunea falsa a Corespondintelui, vomu insîrá date, care apoi sengure voru vorbí, si adeca: din partea Clerului catolicu au fostu invitati la Congregatiune: Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu Dobra, Reverend. Domni: prepositulu Moldovanu, canoniculu Liviu, si Decanulu Lithahorszki, ear din partea Clerului de religiunea ortodoxa resariténa Reverend. Domni Protopresviteri respectivi din Lugosiu, Oraviti'a si Fagetu. Loculu de capetenia la congregatiune n'a fostu ocupatu de nici unulu din cei duoi Protopresviteri de religiunea ortodoxa resariténa, carii au fostu de fatia, ci de Reverend. D. prepositu Moldovanu.

Se facemu acum o comparatiune intre statulu preotiloru de religiunea catolica, si intre acelu de religiunea ortodoxa resariténa, si vomu aflá proportiunea aceloru d'antaiu cá 5. la 60 a acestoru din urma.

Acum se intrebamu dela corespondintele: care din aceste dóua cofessiuni se afla in avantagiu, si e mai bine representata; si care ar avé mai multa causa, si mai mare dreptu de a nu fi indestulata, si de a se tanguí?— (Nu potemu crede, ca acelu articulu sa fia scrisu de Românu, fia de ori ce contesiune! Red.)

Se vedemu si mai departe de dupa aceste dóua religiuni, cum stau impartîte posturile oficiantîloru intr'unu Comitatu, locuitu de absolutisim'a maioritate romana, si adeca:

Din 96 Oficianti numai 27 suntu romani de religiunea ortodoxa rasariténa.

Din 5 Judi primari numai unicului, si la Sedri'a Comitatensa din 11 medulari, numai 2 suntu de rel. ort. res. —

Datele aceste statistice arata evidentu: ca Romanii de rel. ort. res. nu se bucura de nici celu mai micu avantagiu, séu vre o partinire, ci din contr'a numai catolicii senguri se alla in emolumentu. —

Dar ce se mai dîcemu despre limba!

Intr'unu Comitatu locuitu curatu de Romani, unde nici o comuna magiara nu esista, limb'a romana- odinióra in potérea Rescriptului Imperatescu din 27 Decembre 1860 din partea fostului Comitetu decretata, si introdusa de limb'a oficiósa a Comitatului s'a delaturatu simplu si 'n loculu eii s'au introdusu cea magiara!

Daca Corespondintele aru fi rumegatu mai bine aceea ce a scrisu, si mai vertosu daca ar fi cuprinsu dorerea cea manina, ce totu romanulu adeveratu o sente afundu prin delaturarea dulcei, scumpei limbei sale,- atunci mai bine facea, daca tacea, si nu sfasiá plagele usturóse a le animeloru nóstre, totu mai sangerande. —

Inse bunu e Dumnedieu! Speranti'a nóstra! Préinduratulu nostru Imperatoriu nu va lasá, cá pururea credintiosii romanii sui se remana ne mangaeti, si nu vá suferí, cá ei se se mai supreматiseze prin unu alu treilea poporu, lor numai asemine indreptatîtu.

Romanulu candu tace, atunci sente mai multu, si cu tari'a sufletésca, si cu barbatî'a tóte necazurile scie a le suferí; elu nu face sgomotu tendintiosu, nu intriguaza, ci ascépta cu blandétia si linisce desfasiurarea regulata si normala a evenimenteloru, radiamanduse pe principiulu adeveratu, pronunciatu de insasi sacratisim'a Persóna a Majestatii Sale: ca dela anulu 1848 incoace in Monarchi'a austriaca nu mai esista natiune privilegiata, ci ca tóte suntu asemîne îndreptatire, prin urmare predomnirea unei asupr'a altei a trei'a nu mai póte avé locu. — Domnedieu cu noi.

Bucovin'a.

Siedinti'a a unspredieceа dietala. Discursulu prof. Ianoviciu. (Continuare). 1) Zidirea unei biserici cu turnulu, fruntariulu sî aparamentele trebuintióse va costá celu pucinu 20,000 fl., va sa dîca, tóte 200 biserici zidinde din nou 4 milione. 2) Spesele cladirei unei case parochiale corespundiatóre, costatore din 3 camere de locuitu, o cancellaria, o casa pentru servitori, apoi bucataria, camara, pivnitia, grajdiu, siopu, siura sî alte cladiri economice voru costá celu pucinu 6000 f; asiadara pentru 185, care lipsescu acum, 1,110,000; cladirea unei locuintie capelanesci va costá cam 3000 f., asiá dara a toturoru 51, ce lipsescu, 153,000. Adaptarea celoru 22 locuintie parochiale necorespundiatóre, computându-se à 3000 f., va costá 66,000 f. Sum'a espenseloru dara pentru cladirea tuturoru bisericeloru sî caseloru preotiesci de trebuintia ne'ncungiurabila suie la 5,339,000 f.— Dupa legile de concurintia sustatóre a trei'a parte a acestoru spese are a le porta patronulu, celelalte dóua pârti proprietarimea mare sî comunele, sî anume impârtîte dupa florinu'u de contributiune directa.— Consistoriulu intr'o relatiune din a. 1861 privitóre la regularea diecesei au aretatu, ca dupa florinulu de contribut. parochiele pórta preste jumetate din contingentele de concurintia, prin urmare dar parochiele aru avé de a dá cam 3 millióne, patronii bisericesci insa camu $2\frac{1}{2}$ mill. fl. Acumu ve'ntrebu, domniloru! cá pre unii ce cunosceti starea materiala a poporului gr. or. de-la tiéra sî de-la orasie, ca óre póte-se impune comuneloru acésta sarcina immana, fâra d'a le ruiná ori d'a le 'mpinge la desperatiune sî la lapedarea de maic'a loru biserica?— Contingentele de concurintia pentru cladituri parochiale sî bisericesci, ce cadu pe patroni, facu cam $2\frac{1}{2}$ mill. f.— Fiindu in Bucovin'a 234 parochii gr. orient., patronulu unei biserici preste totu aru avé d'a contribuí spre scopurile de cultu amintite preste totu cam 11,000 f.— In Bucovin'a suntu numai pucini proprietari, ce possedu o mosîa 'ntréga; cea mai mare parte a bunuriloru private suntu ale mai multora, adeseori unu bunu nu prea mare la câte 100 insi. Acestia partea cea mai mare n'au stare mai buna, ba adeseori multu mai rea, decâtu unu tieranu seracu. —

Din acesti proprietari partiali nu se póte cere nici decâtu acea prestatiune de concurintia, pentru ca nu suntu in stare a o dá. Aruncându o cautare numai fugitiva in cârtile tabelare, prea arareori se va aflá unu bunu neingreuiatu, nevorbindu de datoriele cu politie, care-su inca sî mai apesatóre. — Acest'a documentéza de ajunsu, ca proprietarii cei mari n'au reserve sî medii, de a face destulu indatoririi de concurintia de mai susu. — Nu este in monarchi'a austriaca tiéra de coróna, carea în proportiune sa aiba bunuri de fondu religiunaru asiá estinse, sî unde cu tóte acestea patronii bisericescisa dea atât'a.- Déca cugetâmu, ca patronulu are de a dá dotatiunea cu pamentu a parochului, apoi impreuna cu Comun'a de a zidi sî de a tiné 'n stare buna biseric'a sî cas'a parochiala, ca parochienii au de a face preotîloru dóua dile de lucru, a platí taxele preotiesci numite mariasie, a tiné pre cantorulu sî pre clisierulu, apoi nu se va paré esagerata asertiunea, ca patronii bisericesci si parochiele gr. or. au de a portá $\frac{2}{3}$ sî fondulu relig. alu Bucovinei cam $\frac{1}{3}$ din spesele pentru cultu. (Va urmá).

Principatele romane unite.

Proiectulu de Adressa

spre respunsu

la Discursulu Tronului,

precum s'a amendatu de Camera.

(Urmare din numerulu trecutu.)

Maria-Ta! vorbindu de implinirea unei-a din cele mai marî dorintie ale natiunei, noi representatii ei, avemu imperiós'a datoria a nu lasá sa tréca acésta solemna ócasiune, far'a declara, ca de cate ori se pronuntia in acésta Adunare cuventulu de o Românía, un'a sî nedespartita, animile nóstre nu se potu oprí d'a repurtá recunoscinti'a loru eterna la piciórele tronului Augustului Suveranu alu Francîei, care a contribuitu mai cu osebire la constitutiunea Statului Românu, sî care, prin memorabilele sale cuvinte, dîse chiaru in lun'a acést'a catre corpurile legiuitóre, ne asigura inca odata de nestramutat'a sa solicitudine pentru triumfulu definitivu alu causei române.

Unirea daru proclamata, natiunea uita, cumu dîseramu, tóte suferintiele ei trecute spre a se dá, sî cu anim'a sî cu mintea, spre viitoriulu celu frumosu, ce se deschide acumu cu atât'a sigurantia nainte-i.

Dîn nenorocire insa ea fu amagita în sperantiele si'n credinti'a sa. Ea vede, ca dupa ce in cursu d'unu anu, de candu avemu in sfârsîtu deplin'a unire, nu numai n'a facutu unu singuru pasiu 'nainte, daru vine acumu guvernulu sî se 'ncérca a spulbera chiaru basele guvernului constitutionale, a lovi ins'a-si representatiunea nationala sîa pune astu-feliu in cestiune tóte beneficiele dobândite dup'atâti'a seclii de lupte sî suferintie; sî'n acésta critica positiune ea se 'ntréba cu dorere sî cu spaima, care este caus'a, ce o paraliséza sî-i mistuie tóte puterile pân'a o face a perde chiaru din increderea ce avea intrens'a?

Caus'a este, ca regimele constitutionale nu póte produce nicî intr'unu Statu vr'unu bine, déca guvernulu nu-lu inbratisiédia cu sinceritate. Din contra, daca guvernulu îi este ostilu, sî chiaru daca nu-lu intielege bine sî pe deplinu, acestu regimu nu póte conduce de câtu la anarchia sau la despotismu.

Acésta este, din nenorocire sî situatiunea, in care se afla Statulu nostru. De patru ani neaplicandu-se pe deplinu regimele constitutionale, acestu regimu n'a potutu da ródele ce cu dreptu cuventu astépta de la densulu si Europ'a.

Acestu regimu liberalu nu este la noi o planta straina, ci din contr'a unu regime traditionale, caci, precumu scii bine Mari'a Ta, alegerea a fostu la noi sorgintea poteriloru publice, totu de-una cându natiunea nu a fostu suptu pressiunea din afara.

In acésta necontenita sî totu deun'a stérpa frementare cautându-se de câtre toti causele ei, s'a atribuitu de unii reulu spiritului Cameriloru cá provenite dintr'o lege electorala defectuósa. Daru óre la ce ocasiune mare, la care, apelu alu guvernului Mariei Tale, n'au respunsu aceste Camere? Alegerea unanima a Mariei Tale, fost-au ea productulu unui spiritu reactiunariu? Creditele acordate indata, doue de cinci sî unulu de optu milióne, pentru cumparatóre de arme, nouile creatiuni ale armatei, tóte sacrificiile facute de catre Camere pentru ostire, sî manifestarile facute adesea si prin propri'a loru initiativa, cá ostirea se se organiseze astu-feliu in câtu se devina unu scutu puternicu alu independintiei nóstre nationale, fost-au óre voturi si manifestari anti-nationale? Bugetele cari de la 60 de milióne leamu suitu la 120 milióne, suire neaudîta anca in analele parlamentare ale altoru State, nu este óre o dovada ca nu crutiaramu nici unu feliu de sacrificiu pentru a netedî calea puterei esecutive? Unirea ceruta cu o necontenita staruintia, votata chiaru de mai multe ori, entusiasmulu cu care priimiramu proclamarea ei si grabirea ce au pusu Camerele de a se intruni, tóte aceste suntu óre pentru tóta lumea semne de spiritu

de reactiune, sau din contra dovedi netagaduibile, ca ori cându guvernulu s'a 'ntorsu cu fati'a spre calea nationala, ori cându a facutu cereri, cari respundeau la trebuintiele si la dorintiele natiunei, Camerile nu numai ca n'au respinsu nici un'a, daru ânca au respunsu la tóte si cu celu mai invederatu devotamentu!

Cu aceste râpedi amintiri nu vomu se ne facemu aparâtorii legii electorale, astadi mai cu séma, cându nu venimu cá representanti ai unei opiniuni politice, ci ai Camerei, ai natiunei. Din contr'a, déclaramu din nou, precumu in unanimitate amu declaratu Mâriei Tale, ânca de acumu doi ani, ca si noi suntemu atâtu de convinsi de defectele acestei legi, in câtu luaramu in desbatere unu anesu alu constitutiunei elaborate de comisiunea centrala, si care constitutiune, cu intristare suntemu datori a constatá, ca nu s'a tramisu ânca Adunârei cu tóta chiar'a prescriere a conventiunei. Acestu faptu este nu numai o dovada pipâita ca voimu toti reform'a legei electorale, ci ânca o deplina convingere pentru Mâri'a Ta, câ'ncercarile fâcute la Constantinopole, cá strâinii se ne octroiedie o lege electorale, au fostu o violare a autonomiei nóstre, fâra cá celu putienu se fia scusata — de s'aru poté scusá — d'o indârâtnicire neclintita a camereloru. (Vá urmá.)

Russi'a.

Gazet'a Silesiana din 2 Martiu c. n. aduce din Sosnovice dto 1 Martiu scirea: ca Langievicz diminéti'a au ajunsu la Zomcovicz cu 6000 fetiori si au batutu si au nimicitu unu corpu russescu. Calatori spunu si de alta invingere, ce o au reportatu 4000 poloni laHiszkow asupr'a unui corpu russescu, ce alergá din Czenstochau la Zombkowitz intr'ajutoriu. O multîme mare de Russi raniti se adusera la curtea drumului de feru din Mislowitz.— Din Varsiovi'a se telegraféza in 1 Martiu, ca intr'o strada se adunara vre o 80 persóne, pentru de a trece la insurgenti, dar fura impedecati prin politîa. Dupa cateva puscaturi dintr'o casa acestia o tulira la fuga, dar fura ajunsi, unulu si omorîtu. Turburare nu sa facù, si linisce a remase cá si mai nainte.

„Czas" din 6 Martiu ne aduce scirea, ca la Tarnav'a sî Skala s'au lovitu Rusii cu insurgentii, cari steteau sub Langievicz: resultatulu acestei batalii fu, ca Rusii fura alungati cu perdere de 60 100 fetiori si s'au trasu in cea mai mare disordine spre Slomnika. Insurgentii perdura 30 fetiori, o parte dintre ei persecutéza pre Rusii alungati, ear cecalalta parte stâ in Smarzevice.-Rusii cu trecerea loru din Miechow la Skala pradara Prozestansk-ulu si Ivanovice. Dela Varsiovi'a cu datulu 4 Martiu se face cunoscutu, ca unu despartiementu din trupele rusesci atacà o banda de insurgenti constâtatóre din 600 fetiori pedestrime si 200. câlareti la Mozyglod, sî-i imprasciara. Insurgentii perdura 90 fetiori, si 25 fura prinsi.

Din funte sigura se aduce urmâtóre'a scire dela granitiele Prussiei. Bromberg in 3. Martiu. Eri în 2 Martiu - se intemplà o lovire intreinsurgenti si Russi la Niezgoda in Poloni'a. — Insurgentii fura bâtuti de totu. Unu mare numeru trecù in Prussi'a, sî o alta parte se desarmà sî se duse la Mogilno.

Greci'a.

Greci'a se afla intr'o situatiune fórte leganata. In 18 Febr. se adunara Triumvirii Bulgaris, Rufos sî Canaris, spre a determiná prin sorti ordinea, cum au sa functiuneze ei cá presiedinti: care se sî facù. — Turburarea fatia cu ministeriulu erá mare, cerenduse séu demissiunarea aceluia séu celu putînu o stramutare. — Presiedintii insa opunendu-se la aceast'a, se radicà chiaru sî adunarea natiunala in contr'a acelor'a. — Regimulu vediendu aceast'a, se supuse vointiei adunarei natiunale sî schimbà pre ministrii. — Dupa acést'a se escà o discussiune tumultuósa, formanduse in adunarea natiunala dóua partide: un'a carea cercá sa se formeze unu regimu nou, ear ceealalta carea stá pe lânga celu vechiu. Proieptulu d'antâiu venindu la votare- cadiù cu minoritate de 77 voturi incontr'a la 101. Peurma sa escà turburare in tóta capital'a: ómenii de pe strade se ascunsera prin case, tóte boltele se inchisera, — o parte din garnisón'a se adunà lânga o prinsóre sub strigâri: Iosu cu regimulu! Gard'a natiunala se asiedià in diferite locuri ale cetâtii, carea se parea a fi prefacuta in castre. Preste totu scirile din Greci'a suntu fórte turburi; câci mai in tóte unghiurile se ivescu schintei revolutiunare, care potu sa aprinda de nou foculu revolutiunei celu-ce d'abi'a se stinsese.

6—3 **Concursu.**

In comunele urmatoare, sî adeca: in a Berlistei in Eparchi'a Versietiului in protopresviteratulu Palancei e vacantu postulu de invetiatoriu romanescu. Emolumentele anuali sunt 126 fl. v. a., 20 meti grâu, 20 meti cucurudiu, 100 p. sare, 100 p. clisa, 25 p. lumini, 8 stângeni de lemne, 2 lantiuri de pamântu sî quartiru liberu.

In comun'a Pestera, Eparchia susnumita, Protopresviteratulu Caransebesiului, e vacantu postulu de invetiatoriu românescu. Emolumentele anuale sunt: 84 fl. v. a. 36. meti de cucuruzu, 100 p. sare, 100 p. clisa, sî 12 stângeni de lemne; —

Mai pre urma in Comun'a Ciuganovitiei in eparchi'a Versietiului, protopresviteratulu Varadiei e vacant postulu de invetiatoriu românescu. Emolumentele anuale suntu 63 fl. v. a. 20 meti cucuruzu, 100 p. clisa, 50 p. sare, 12½ p. lumini, 4 stângeni de lemne si 2 lantie de pamêntu.

Doritorii au recursurile sale acestui Consistoriu alaturându cartea de Botezu, adeverintiele despre hârniciile sale, despre servitiurile pâna acum, si despre portarea politica si morala pâna in 7 Martiu 1863. a substerne la Consistoriulu Eparchiei Versietiului

---

5—2 **Edictu.**

Prin care Parastea Todea lui Precupu din Valea Ieri, Comitatulu Torda, care de 12 ani au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Costandinu Rusu lui Nicolae din Albacu in Comitatulu Albei inferiore, si a carei locu si modu de petrecere nu se scie, se 'ndatoréza, cá in terminu de unu anu si o dî, dela datulu de fatia, nesmintitu se se presenteze innaintea scaunului protopopescu subscrisu, ca la din contra si in nefiinti'a ei de fatia se voru decide cele prescrise de s. Canóne ale bisericei nóstre gr.-orientale.

Campeni 11 Febrnariu 1863.

Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului Zlatnei de susu.

I. Patiti'a,
Administratoru protopopescu.

Bani gat'a

Proprietariloru sî masînistiloru, industriariloru, comuneloru, corporatiuneloru sî privatiloru, cari pelânga ipoteca sigura indestulitóre dorescu a luá bani, li se arata capitale disponibile cu conditiuni fórte priimibile.

Deslusîre mai de aprópe la epistole francate dau

Henry Frimont sî Iosifu nobilu de Augeli.

Cetate, am Peter, Hôtel Wandel, Nr. usiei 149. in Vienn'a.

Nr. 7—2 **Tragerea in 1 Aprile c. n. 1863**
a
sortiloru de creditu
cesaro-regesci austriace.

Fiacare sórte trebuie sa cascige in decurgerea trageriloru.

Casciguri ale imprumutului fl. **250,000**, fl. **200,000**. fl. **150,000**; fl. **40,000**; fl. **30,000**; fl. **20,000**; fl. **15,000**; fl. **5000**; fl. **4000**: fl. **3000**; fl. **2500**; fl. **2000**: fl. **1500** etc. etc.

Cascigulu celu mai micu fl. **140**.

O sórte costa numai 3 f. in bancnote austriace.
5 sorti costau numai 14 „ „ „

Comissiuni pe lânga alaturarea sumei sa se tramita; **catu de curendu** si numai **deadreptulu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels in Frankfurt a. M.

Liste se tramitu fiacarui participante indata dupa tragere.

De suplinitu.

Intre contribuitorii la fondulu Assoc., publicati in nr. trecutu, vine a se adauge la Lipov'a: d. Parteniu Popu tacs'a pentru decretu 1 f. —

Burs'a din Vien'a in 27 Febr.

Metalicele 5%	75. 30.	Actiile de creditu	218. 30.
Imprumutulu nat. 5%	81. 65.	Argintulu	114. 50.
Actiile de banca	810.	Galbinulu	5. 47.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 18. ANULU XI.

Sabiiu 3. Martiu 1863.

Metropoli'a romana.

(M. B.) Dupa atâte manifestâri publice, deputatiuni sî rogâri nenumerate ale romaniloru ascernute la tronulu Maestâtii Sale mai póte inca avé cinevá indoial'a despre necesitatea restaurârii metropoliei romane? mai esista inca cineva, care n'aru fi convinsu despre adeverulu sî dreptatea dorintiei celei mai juste a romaniloru ortodoxi in privinti'a metropoliei?

Restaurarea scaunului metropolitanu e o trebuintia atâtu de ponderósa pentru romani, incâtu cutediâmu a crede, ca dela acést'a deprinde de o parte innaintarea poporului in cultura, acest'a e factorulu asiá dicându celu mai poternicu pentru viitoriulu, ba tocm'a sî pentru fericirea romanului.

Iata pentru ce!

Clerulu a fostu sî e sî acuma conducatoriulu sî invetiatoriulu poporului, elu e chiamatu a aprinde lumin'a intieleptiunei sî a moralitâtii, elu are datorintia a portá grige sî a indreptá cu siguritate pasii poporului prin catacombele cele dubióse a viitoriului; insa intrebâmu: are óre clerulu nostru tôte trebuintiele sî capabilitâtile acele innalte, cu cari inzestrati sî-aru poté implini missiunea acést'a grea sî fromósa?

Bá! pentruca cultivarea lui de pana acuma a fostu negligeata de totu; —

Pentruca posturile preotiesci cu putiena esceptiune au fostu sî suntu sî astadi numai scapare de fóme, insa nu sî de sép'a cea de lemnu; —

Pentruca referintiele ierarchice ale nóstre au fostu in desordinea cea mai mare; sî in urma:

Pentruca interesele nóstre religiunarie sî fundationali au depinsu dela voi'a si grati'a unui poporu, care s'a sciutu ingrigí totudéun'a, si intre ori ce feliu de 'mpregiurâri, sê póta maná ap'a pe mór'a sea.

Tóte aceste voru fi delaturate prin restaurarea scaunului metropolitanu; ranele cele seculare ale nóstre voru fi vindecate, tóte relele ce s'au incuibatu pana acuma in puterea vitale sî morale a nóstra, voru fi impedecate si sugrumate; caci organisarea deplina a parochieloru, a institueloru teologice si preparandiale, precumu si a scóleloru popurali, va repedî cu pasi estraordinari proposirea poporului nostru in cultur'a generale.

Din aceste motive dorimu noi unu archiereu, unu capu besericescu comunu pentru **toti** romanii din Austri'a, in intielesulu acest'a fura susternute tóte petitiunile, intr'acolo s'au dechiaratu tóte deputatiunile romaniloru, asiá o doresce opiniunea publica, asiá e voi'a poporului, apoi „vocea poporului e vocea lui Ddieu.“

Ce folosu ar avé romanimea intréga de relegea greco-resariténa, daca scaunulu metropolitanu s'aru restaurà d. e, numai pentru Transilvani'a? séu n'aru remané o parte mare a ei sî mai departe sub apesarea pré sentitóre e ierarchiei serbesci? n'aru domni si mai departe asupr'a nóstra despotismulu coreligiunariloru nostri, ce e in contrarietate cu ori ce idee de dreptate sî umanitate? O parte mare a besericei nóstre ortodoxe sî natiunali ar fi nemangiata si lasata pradei strainiloru, ar remané nevindecata o rana sangerósa a corpului intregu, ceea ce o va sentí si corpulu insusi.

Maiestatea Sa c. r. Apostolica s'a induratu a ne promite prégratiosu vindecarea raneloru acestor'a, si noi speràmu, ca parol'a imperatésca nu va remané neimplinita cu atâtu mai tare, ca greutatile cele mai mari in asta privintia suntu delaturate, deci caus'a metropoliei romane va fi si trebue se fie deslegata câtu mai curendu in intielesulu petitiuniloru si a representatiuniloru:

Pentruca poporulu si clerulu nostru nu póte orbecá si mai departe fara lumina, fara unu capu comunu a bisericei nóstre natiunali; —

Pentru ca ast'a e o trebuintia neaperata chiaru si pentru binele comunu a statului, deórece statului ii sta in interesu si are datorintia morale a intinde membriloru constituitori ai lui tóte medilócele acele, prin cari acesti'a aru poté devení intr'o pusetiune câtu mai favoritóre pentru bunastarea spirituale sî materiale in genere.

Deci noi nu credemu de locu, ca cestiunea metropolici romanesci va fi deslegata asiá, precumu impârtasiescu jurnalele neromane, adeca: ca metropolituiui romanu aru fi subordenata **numai** o parte a clerului romanu de relegea greco-resariténa d'in Austri'a; — ci scaunulu metropolitanu vá fi, sî trebue sê fie restauratu pentru toti romanii de aceeasi confessiune.

Ast'a e convingerea nóstra; vomu vedé ce ni va aduce viitoriulu.

Sabiiu 1 Martiu. Caus'a comunei bis. asiá numite grecesci de-la biseric'a Sfintei Treimi din cetate din Brasiovu, a acelei comune, carea lipita de privilegiele sele antemartîale perseveréza de mai multi ani in neascultare si nesubordinatiune fatia cu organele legiuite bisericesci, se pare c'au intratu intr'unu stadiu nou. Audîmu adica din isvoru siguru, ca In. Guvernu alu tierei la rogarea Principelui Brancovanu din Romani'a aru fi renduitu o comissiune din sinulu seu, carea sa cerceteze socotelele bisericesci sî fundatiunale sî sa dea o opiniune despre modalitatea, cum sa se administreze mai bine aceste fonduri in intielesulu fundatoriloru, dupa cerintiele presintelui si 'n armonia cu legile sustatóre, pe scurtu o comissinne, carea sa aduca la ordine caus'a acést'a.

Ven. Ordinariatu Eppescu, precum se poté prevedé, se dice c'aru fi protestatu cu solemnitate incontr'a acestui actu, care vatema in modulu celu mai evidinte autonomi'a sî indreptatîrea egala a bisericei ortodoxe resaritene cu tóte celelalte biserici din Monarchia. Ordinariatului Eppescu adica aru fi adusu inainte, ca caus'a cestiunata curge de mai multi ani, ca actele tînatóre de ea jacura gramada la desfiintiat'a Locotînintia c. r., ca Guvernulu insa cu tóte acestea se pare a ignorá tóte acele anteacte, candu dispune tramiterea unei comissiuni curatu politice intr'o causa curatu bisericésca; ca aici nu e vorb'a numai de fundatiuni si de avere bisericésca, ci mai vertosu de pusetiunea, ce o ocupa acésta parte a bisericei fatia cu biseric'a, si respective cu representanti'a eii legala sî cu canónele bisericesci. Mai departe, ca déca fundatiunile nu se 'ntrebuintiéza amesuratu scopului loru si averea bisericésca nu se administréza dupa cuviintia, acést'a e numai consecuinti'a retacirei acestei comune dela calea legala bisericésca, care retacire nu numai ca nu se va indreptá, ci va cresce din ce in ce, panacându se va reduce comun'a la ascultare de legile bisericesci. In acésta causa Sc. Eppescu au staruitu, necontenitu, insa pân' acum totu indesiertu. Dar ceea-ce sub Ministeriulu dissolvatu c. r. de cultu sî invetiamentu n'a succesu, crede ca-i va succede acum, sî de aceea asceptá de-la Gnvernulu constitutiunalu aceea, ce Guvernulu absolutisticu ii refusase. Cu

atât'a mai multu insa fu sursprinsu, ca trecendu-se cu tacerea preste toti pasii facuti de Sc. Eppescu in acésta privintia, cá cându n'aru mai fi nici urma de ei, cându la cererea unui stranepotu de ai fundatorului, care nu póte documentá, ca aru fi avutu óre-cându controla asupr'a aceloru fundatiuni, Guvernulu renduiesce o comissiune curatu politica sî póte pretinde de-la Sc. Eppescu, cá acest'a sa dea comissiunei mâna de ajutoriu cu tóte actele si deslusîrile, ca se voru cere. Óre ce aru dîce alta biserica din Tranni'a, cându Statulu, fara de a cere ea, s'aru ammestecá in causele eii interne! Biseric'a resariténa nu se póte privi pre sine dintr'altu punctu de vedere, decâtu dintr'alu deplinei indreptatîri egale cu celelalte biserici, sî pretinde pentru sine aceeasi emancipatiune de sub tutel'a statulu, ce o au sî celelalte biserici ale tierei, ce suntu scutite prin poterea statului. Scaunulu Eppescu deci, in interessulu armoniei chiaru intre Biserica sî Statu, trebuie sa-si enununcie parerea de reu, ca nu póte dá actele cerute comissiuei ordinate, câci pre aceea, fiindu curatu politica in cause bisericesci, scolare sî fundatiunale, Sc. Eppescu. pe bas'a constitutiunei bisericesci n'o privesce de legitima, ci mai vertosu de vatemare a autonomiei sî a dreptulu de a judecá celu are Biseric'a. Sî asiá Sc. Eppescu protestéza cu deadinsulu incontr'a tramiterei unei astfelu de comissiuni sî incontr'a urmâriloru eii mai departe, rogandu-se pentru reducerea acestei cause pe calea unica convenibila: a intielegerei intre autoritatea lumésca sî cea bisericésca.

Siedinti'a Univ. nat sas. din 3 Martiu (19 Febr.) (Cont. sî incheiare). Procom. nu va sa faca commissiunei imputâri; câci ea a facutu, ce s'a potutu face atunci. Acum insa s'a priimitu principiulu desfacerei justitiei de administratiunea politica sî sau efeptuitu tribunalulu de apellatiune. — Schwarz inca cere unu operatu nou dupa principiulu espusu. Loew se alatura la parerea Sabiianiloru si Cincaniloru, ca sa se lucre unu proieptu nou sî sa se substérna Universitâtii spre pertractare. Macellariu e contraru efeptuirei indata a desfacerei, mai antâiu pentru-ca prin aceea se alteréza organismulu diregatorieloru municipale, dar apoi vine la midilocu sî impartîrea tierei, sî trebuie asceptatu pâna la dieta. Procom. Tocmai din Mercurea s'au adusu rogâri repetîte in privinti'a indreptârei justitiei. Dr. Tincu e 'ncontr'a efeptuirei principiului de asta data; câci nu e de doritu, cá sa picâmu dintr'unu provisoriu intr'altulu. Procom. Nu e tocmai de lipsa, cá sa se creeze unu provisoriu. Gull representa operatulu, dupa cum ii impune datorinti'a. Procom. E pusu in mân'a Universitâtii a creá unu provisoriu ori unu definitivu. Rannicher. Provisorie suntu tóte! Definitivu numai Domnedieu! Desvoltarea organica e legea naturei sî a vietiei omenesci. Provisoriele ducu la definitivu; cine va scopulu, trebuie sa vrea sî mediele. Wittstock se alatura langa Gull sî e 'ncontr'a Sabiianiloru. Dupa mai multe incidintie de mai pucina insemnatate, combatendu-se sî aperandu-se Wittstock, Schneider se alatura lânga principiuln desfacerei totale a justitiei sî pentru aceea, câci statulu o va, sî o sî platesce. Procom. resuméza; apoi trecendu-se la votare, sî priimindu-se principiulu esecutârei desfacerei justitiei cu 10 incontr'a a 9 voturi, dep. Cincului Mare Binder se 'nsarcinéza cu compunerea unui elaboratu nou. —

Siedinti'a Univ. nat. sas. din 4 Martiu se trecù cu alegerea a doi candidati pentru posturile de consiliari la trib. apelatorialu devenite vacante prin resignarea dd. Bömches si Lupini. Asupr'a cererei dep. Schwarz (Sighisióra): ca, fiindu elu alesu la alegerea de mai nainte in terna antai'a la loculu alu doilea, n'are prospecte de a se denumí de Consiliariu la trib. apelatorialu, de aceea acum sa se stérga din terna intaie locu alu doilea si sa se puna in terna a cincea la loculu intaiu sa estinde e discussiune viua. Unii deputati nau nimicu incontr'a cererei lui Schwarz; altii pretindu a se face alegere nóua, iara nu stramutare; altii in fine (Balomiri si Macelariu) ceru a nu se calca modalitatea prefipta, in urmá caria celu candidatu odata nu se mai póte candidá. Maioritatea se decide pentru parerea cea d'antâiu, si asiá se alege in tern'a a cincea la loculu dintâiu Schwarz, apoi la loculu alu doilea interna dintaiu Spech, iar la loculu alu treilea in terna a trei'a Kaufmann.

Wagner, care e in asemenea impregiurari cá Schwarz protestéza incontr'a schimbarei modului de alegere; dar remanendu in minoritate, insinua votu separatu. Lasselu pune pe més'a adunari operatulu séu despre tabelele catastrale.

Sabiiu in 2 Martiu. In septemân'a acést'a decursera essamenele semestrale la Institutulu diecesanu pedagogico-teologicu de aici sub presiedinti'a Escell. Sele Par. Ep pu Diecesanu Andreiu Barone de Siagun'a. —

In dîlele acestea esî desub tipariu fasciór'a a doua (pentru Februariu) **a Organului pedagogicu.** Fasciór'a acést'a contine: Scólele populare si organisarea din launtru si din afara a acelor'a (II). Chiamarea femeiloru in educatiune. Invetiamentulu. Cunoscintie reale. Ordinatiune scolastica.

Brasiovu 25. Febr. 1863.

Alaltaeri sâmbata ferbea publiculu nostru rostindu cu bucuria, cá D. Cons. scol. Dr. Pavelu Vasiciu aru fi sositu in midiloculu nostru. La acestu huetu doritu Corporatiile bisericesci sî scolatice cumu sî negotiatorii indata alergara 'ndrépta sî steng'a spre acautá sî 'ntempiná pre meritatulu nostru óspe. D. Sa cá vietiuitoru de mai multi ani in acestu cercu sciá, catu de multu si de intimu au invetiatu Brasiovenii a-lu stimá; sî de acést'a presupunemu ca n'au incunoscintiatu venirea sea. De aici sî dâmu cu socotéla ca au fostu hotaritu a ocolí ori ce manifestari, precumu intradeveru au sî evitatu acést'a; pentru ca si candu abea l'amu aflatu, au multiemitu sî au refusatu curtenirea pomeniteloru Corporatii, intrebându pe celu ce iau anuntiatu aceast'a, ca scimu noi unde are quartirulu? si candu ne va anuntiá quartirulu, bucurosu primesce, ér astadata multiemesce la descoperirea acést'a.

Acumu audîndu acestea, sî sciindu publiculu nostru cu câta dorintia s'au esprimatu jurnalele nóstre mai 'nainte pentru cá sa se 'ndure sî se ne dea Maestatea Sa acestu Consilariatu cá celu mai ne aparatu de lipsa la romani, sî inca in persón'a D-lui Consiliaru Dr. Vasiciu. a carui activitate sî sporiu din trecutu este destulu de documentatu, sî sciindu publiculu nostru aceste, sî ca articulii din Gazet'a Transilvaniei a. t. erau scrisi cu ardinti'a Brasioveniloru, cari oftau dupa Consilariatu, ne póte crede ca cu ce asceptare, cu ce dragoste sî bucuria, cum sî cu ce manifestatiuni voiamu a-lu priimí. Daru daca au fostu buna vointi'a D. Sale de asiá, noi amu remasu machniti. Pentru ca curatu si daca lau adusu Ddieu la noi cu alte oficie trimisu de In. Guvernu sî nu in visitatiune, totusi scimu bine, ca asemene persóne chiaru sî de alta confessiune cu ce pretiu sî respectare se priimescu: de aceea noi suntemu in dreptu afi machniti. Cu tóte aceste fia buna vointi'a D. Sale, si remanemu crediendu, ca de altadata ne vá iertá sa desfâsiuramu cele cuvenite.

Eri Dumineca ér ne cercà, caci cându copiii Gimnasiului sî Normei se vedeau cu stégurile mergendu dupa obiceiu la Biserica, éta ca si D. Sa se zaresce ací pre alta parte. Cându sa 'ntramu in Biserica la 'nceputulu Liturgiei, D. Sa erá acolo. Ascultandu tóta Liturgi'a, pe care o cantà Corulu prunciloru, cumu si cuventarea Preotului, observà érasi esîtulu prunciloru. Dupa acést'a se urmara visitele. Numai adî Luni cercetà d. Cons. Gimnasiulu, unde-lu intimpinara DD. Profesori sî Preoti. Mai incolo nu-i scimu Program'a, audîmu ca vá cercetá strinsu in fie care classa.

B—u.

De sub Buceciu 22. Febr. 1863. Cei multi, cari combatu articolulu din Tel. Nr. 11., mi se pare au fostu numai unulu, care dupa aliu consultu au lucratu. Noi consultâmu se cetésca mai bine acelu articolu, ca nu lau intielesu. Sî deaca dîce, ca l'au intielesu, apoi nu e adeveru cându subscrie pre cei multi; câci totu miediulu Branului, striga in acelu sensu sî au strigatu cându au subscrisu petitiunea loru amintita in acelu Articulu. —

Mai. Sea c. r. apostolica cu resolutiune préinnalta din 24 Febr. a. c. a binevoitu a denumí pre concipistulu ministerialu in disponibilitate Dr. Ioane Maior de consiliariu scolariu pentru scólele romane gr. cath. din Ardélu. „Gaz. Tr.“

Ungari'a.

Descalciturî din Carasiu. *)

In n-rii 10, 11, si 12 a-i „Tel. Rom.“ a. c. aflaiu sub rubric'a „Ungari'a Lugosiu 1863 respunsu la „Deslucirile din Carasiu“ publicate in nrulu 99 etc. an. trecutu.

Subscrierea respunsului e „Unii din atacati.“

*) Primindu dupa datorintia si replic'a, ne rogâmu de scurtime si moderatiune catu se póte. Red.)

Judecându imprejurarea cà eu am subscrisu „Deslucirile“ cu numele meu, si prin acést'a am aretatu, ca subscriu o convingere, si ca cutezu a dá fétia cu ori si cine, carele s'aru cugetá atacatu,— nu e maniera cavalerésca a respunde, respective a injurá de sub larva, déca e vorb'a de a aretá neadeverulu „Desluciriloru“ mele!

Ar trebuí multu se-mi batu capulu, ca óre cui, séu caroru din atacati, li sumu detoriu cu respunsu? Si ar trebuí se me spariu de impetulu celu cumplitu alu compunintelui de respunsu, de cumv'a n'asiu fi convinsu: cà adversariloru mei lipsindule argumente ponderóse,— fura siliti a se folosî de astufelu de arme (injuraturi), ce li stetea spre dispositiune.

Eu am inse acelu norocu, ca sciu chiaru dela atacati, si e si notoriu in Lugosiu, cumca fauritoriulu principalu a respunsului e Dlu Ioan Fauru, fostulu vicecomite constitutiunalu, si adî advocatu in Lugosiu, — unulu, si anume capulu din atacati; iéra ceialalti atacati — dupa marturisirea loru propria— suntu DD. Alesandru Atanasieviciu fostulu protofiscalu, Dr. Aureliu Maniu fostulu on. protonotariu, si Dr. Demetriu Hatieganu, fostulu jude supremu, si astadî toti advocati — Despre acestu din urma me miru cà se veresce intra atacati, deórece densulu n'a resemnatu de oficiu, si nici se numera intra aceia, carii nu vrura a primí diregatoria, càci numai mai târdîu a refusatu ce i s'a oferitu,— pentru ca nu i s'a datu, ce a doritu.

Deórece eu am scrisu „Deslucirile“ in numele meu, si nu a mai multor'a romani din Carasiu, iéra atacatii nu semnára respunsulu nu numele loru,— eu, sciindu-i— si de dupa provocarea loru, redicu manusi'a si me incingu cu densii la o lupta jurnalistica,— si deórece Dlu Fauru a fostu conducatoriulu comitatului, a compusu respunsulu, e capulu atacatiloru si a falanx-ului neclatitu,- dorescu cá acestu duelu mai cu séma se-lu purtâmu noi de noi.— Se cugetâmu cà unulu e Horatiu, si altulu Curiatiu, apoi, carele e in partea poporului romanu, si carele invinge? voru judecá on. spectatori!

Dar am se marturisescu, cà e greu a respunde, deórece respunsulu nu se ocupa atâta cu fapte, date si principie— despre ce am scrisu eu in „Deslucirile“ mele— ci se ocupa mai multu cu vatemari personale, cu escueari, si cu nesce suciri si intortocaturi din espressiunile mele,- si greomentulu acest'a 'lu simtu numai pentru aceea, pentru ca nu asiu vré se me bagu in polemica si se abusezu cu paciinti'a on. cetitori; inse credu, cà scriendu eu altadata si mai serióse, mi se va permite acum'a, pentru antaiaóra si mai pe urma, a aduce descalciri nóue, spre deslucirea adeverului, si spre verificarea mea la respunsulu acelu nemoderatu, si cum— se pare- pretentiosu!

Multu m'am cugetatu, ca deunde se incepu? Pentru ca in totu respunsulu nu am aflatu nici firu cronologicu,— nici impârtîre in materia, nici urmarirea „Desluciriloru“ mele din punctu in punctu,— ma, in unele locuri am datu chiaru de lips'a unei logice,— de unde trebuia se conchidu,- cà deslucirile mele asiá impressiune puternica facura, incâtu pe Dlu Fauru 'lu adusera in confusiune! Pe lenga tote aceste me bucuru ca i-am datu ocasiune, cá — dupa 40 de ani— se scria antaiaóra ceva in jurnalu romanu. — Tiesutulu respunsului, si scaderile gramaticale si sintactice — desi trecura prin censur'a falanx-ului intregu — demustra din destulu, câtu de multu s'a deprinsu cu limb'a si literatur'a romana, si aréta pe fétia gradulu simtiamînteloru, ce le nutresce pentru literatur'a, si prin urmare pentru prosperitatea natiunei sale.

Dar— dupa ce Dlu Fauru se opintesce a me impinge pe mine si pe alti romani de pe terenulu causei natiunale, pe care steturâmu nentreruptu,— si dupace voiesce insusi a-lu ocupá, cá se aiba putere morala de a detrage altoru barbati adeverati, meritele cunoscute innaintea lumei romane,— se vedemu mai nainte unele antecedintie, si anume: „De cându Dlu F. si de unde a intratu in rol'a natiunala, de astadî se apera din acést'a rola?“ deórece pana la esirea diplomei nici odata nu a stetuta pe terenulu romanu, — apoi si deatunci, mai multu a sîmulatu pe lenga caus'a romana.

In urmarea premiseloru aceste, — si intra incalcirile respunsului, ce atinge o materia in mai multe locuri si fara a o desbate cuviintiosu,— me sîmtu sîlitu a culege daraburile imprastiate, ce se tienu de o materia, la unu locu, si asiá a o combate cá unu objetu — incâtu se póte a-lu constituí — independinte, sí pentru cá descalcirile se fia mai evidente, lamurite si cu conesu intra sine, voiu respunde la urmatórele punete. (Va urmá).

Pe cându voiamu sa impartasîmu on. nostri cetitori scirea ajunsa la noi pe calea corespundintiei private, ca D. Administratoru alu com. Carasiului, Teodoru Serbu se stramuta in 25 Febr. de-la Lugosiu la Aradu in calitate de Comite supremu, o mâna préstimabila din Aradu ne 'mbucura cu corespundinti'a urmatóre.

Aradu $\frac{26\text{ Febr.}}{10\text{ Mart.}}$ 1863. Faim'a, ce inca in anulu trecutu sburatorea, ca in Comit. Aradului de Comite supremu se va denumí unu romanu, se sî adeverí cu aceea, ca in septeman'a tr. si cetiramu prin diurnale, ca Ilustritatea Sa D. Teodoru Serbu, Administratorulu Comitatului Carasiu, este denumitu de com. supr. in Comitatulu Aradului.— De locu dupa acésta imbucuratóre scire inteliginti'a rom. de aici se si consultà despre unu modu, in urm'a carui câtu mai pompósa sa fia intimpinarea Ilustr. Sale: cându de odata astadî si audîrâmu,-ca D. nou denumitulu comite supremu eri de cu séra si ajunnse singuru (lasandu-si pana mai tardîu préstimat'a familia la Lugosiu); si fiindca Administratorulu de mai nainte se aflá inca in cortelulu casei de Comitatu, asiá Ilustritatea Sa D. T. S. descalecà intr'o casa privata.

Primindu dara astadi Ilustr. Sa conducerea oficiósa a comitatului, mersera mai multe deputatiuni spre omagial'a bineventare; asiá un'a din partea Comitatului sub conducerea vice-comitelui alu doilea Dlui Michaiu Cuciuba, care tienù o cuventare fórte petrundiatóre, prin care aretà, ca Maiestatea Sa c. r. n'a luatu in consideratiune nici avutîa, nici vitia stralucita, ci numai personalele merite ale nou denumitului Comite supremu; alt'a prénumerósa sub conducerea consulelui orasiescu F. Schärffeneder aducandu innainte placut'a aducere aminte a meriteloru, ce puse nou denumitulu si la Magistratulu Aradului cá fostu notariu supremu, apoi cá jude, apoi dela anulu 1848 radicatu fiindu la alte mai multe diregatorii mai innalte; ear a trei'a deputatiune a clerului si poporului romanu, pe cali se potura cam in pripa astringe, — cativa si din parti,— sub conducerea Ilustritatei Sale Dlui Ep. Procopiu Ivacicoviciu, Innaltucare in limb'a rom. prin o cuventare amesurata acestei solenitati aduse innainte pasii, carii ii facuse poporulu romanu prin cateva petitiuni intinse c. r. Maiestatei Sale Imperatului si Regelui nostru, cerendu in acestu comitatu locuitu de o mare numerositate de romani,— unu romanu de comite supremu, care bine cunoscandu lipsele poporului si anume ale celui romanu, sa aiba bunavointi'a a lucrá spre inaintarea si cultur'a lui. La care Ilustritarea Sa D. Comite supr. respundiendu atinse: ca denumirea unui romanu de comite supr. in acestu Comitatu este a se multiamí staruintiei barbatiloru rom., ear mai vertosu Ilustritatei Sale Dlui Ep. necrutiandu-si nici ostenele, nici spese intru alergarea pana la locurile cele mai innalte, ba chiaru si pana la Tronulu Maiestatei Sale, Innaltu care dupa descoperirea rugariloru intinse se si indurà a implini cererea romaniloru din comitatu. Ilustr. Sa accentuà mai departe, cà pentru propasire intru ajungerea doririloru connatiunaliloru sei intre marginile legiloru doresce a fi spriginitu si prin alti binevoitori, incheindu cu aceea, ca nu va intrelasá a aretá multiamirea si recunoscinti'a deputatiunei acesteia- pentru denumirea unui romanu de comite supremu - pana la Tronulu Maiestatii Sale c. r. — Atunci deputatiunea cu unu glasu prorumpendu incheià solenitatea cu „sa traiasca Maiestatea Sa, sà traiasca D. comite supremu!“

Principatele romane unite.

Proiectulu de Adressa

spre respunsu

la Discursulu Tronului,

precum s'a amendatu de Camera.

(Urmare si incheiare din numerulu trecutu.)

Nu, Mari'a Ta, nu este regimele constitutiunale, ci din contra, nedeplin'a lui aplicare, care a facutu, cá suferintiele tierei sa crésca in proportiune cu sacrificiele contribuitoriloru. Nu este regimele constitutiunale, care a facutu cá legea proprietâtii votata de Camera si nesanctionata se stea in mân'a guvernului Mâriei Tale atârnata pe capulu natiunei cá o amerintiare, in locu d'a o intórce Camerei cu observârile sale, pe cari. ea, care n'a avutu pretensiunea dea face o lucrare perfecta, se le póta apretiui si aplicá in totu ce voru avé bunu. Nu este regimele constitutiunale care a fâcutu cá lucrarile publice precumu si instructiunea se fia fórte departe de ce trebuiá

a fi in comparatiune cu milióne[illegible]aramu pe totu anulu; cá armat'a se fia in lipsa; cá functionarii publici se fia neplatiti la timpu; cá sumele votate de Camera se fia distrase de la destinarea loru; cá finanticle tierei se fia intr'o desordine atâtu de spaimentatóre, incâtu mandatele se nu fia platite la timpu si se se vêndia cu scadiamentulu de 25%; cá bugetele se nu fia cercetate si votate de la 1860, si sumele pe mai multi ani nepresentate Camerei, violare vegliata a Conventiunei; cá legea Presei sa fia aplicata fâra jurati; cá libertatea individuale se nu fia respectata; cá functionarii publici sa fia pe tóte dîlele cernuti si destituiti si nu dupa interesulu publicu, ci dupa unu capritiu fâra frâu, care facu cá insa-si magistratur'a sa deviia mai clâtinatóre de câtu ori cându, sa deviia unu incstrumentu in locu de edificiulu solidu prescrisu de conventiune; á administratiunea sa fia arbitraria si prevaricatória, si Romani'a de preste Milchovu se remâie parasita bunului placu alu functionariloru subalterni. Nu este regimele constitutionale, care a fâcutu cá impiegatii, departati din servitiu pentru abusuri, sa mai fia orinduiti in servitiu fâra cá mai antâiu se tréca prin canalele judecâtoresci si sa se justifice acolo dupa lege, éru nu dupa nisce mârturii luate de densii pe timpulu cându se aflau in servitiu si cându acei ce le-au iscalitu avéu nevoia de densii.

Este dreptu a recunósce, ca obiceiulu inradacinatu in clasele cele comparativu mai luminate ale societâtii nóstre, de a desdemná ori ce alta profesîune si de a se imbulzi in acea-a a servitiului publicu, a adusu concurinti'a ce-si facu cetatienii intr'acésta cariera, la unu gradu funestu moravuriloru nóstre publice, astu-feliu in câtu chiaru poté zadarnicí ori ce incercare de o seriósa imbunatatire din partea unui guvernu luminatu si cu intentiune sincera. Totu-si Adunarea deplânge, ca guvernele Mâriei Tale, nu mai putienu de câtu acele ale predecesoriloru Mâriei Tale, departe dea cercá a combate acestu defectu alu moravuriloru nóstre, care este un'a din causele principale a paralisiei societâtii nóstre, n'a fâcutu de câtu ai favorá desvoltarea, intorcându-o in folosulu loru cà pe unu medilocu legitimu de conservatiune a loru.

Aci e loculu s'aretâmu M. Tale, ca ministeriulu pana acumu nici o data n'au datu séma Camerei despre afacerile esterióre cu Staturile straine. Indatoritu de Conventiune a contrasemná tóte actele puterei executive, cu parere de reu vedemu ca pâna acumu nu s'au depusu pe biuroulu Camerei actele diplomatice in cestiunile, cari din firea loru nu mai potu fi tinute in secretu.

Mâri'a Ta! A fostu si greu si durerosu pentru noi se ne hotârîmu a pune 'naintea Mâriei Tale si'a lumei desvelite in tóta goliciunea loru, ranele ce bântue natiunea sio facu se sufere amaru. Daru amu crediutu ca este o datoria imperiósa pentru noi, representanti ai natiunei, s'aducemu nevoile, pâsurile si suferintiele ei pâna la Tronulu alesului nostru, cá incredintiandu-Te si Mâri'a Ta cá si noi, cá si tóta tiér'a, ca reulu este in culmea sá, se faci cá guvernulu Mâriei Tale se ésa dupa drumulu, retâcitu si vetemâtoriu intereseloru tierei, pe care merge.

Atunci, Mâri'a Ta, tóte puterile Statului fiindu in acordu se voru pune la lucru cu barbatîa si voru aduce in curendu Statulu Românu in positiune dea potea trece cu avantagiu crisea, ce se pregâtesce in giuru-ne, si care este póte menita a schimbá fati'a Orientelui.

Sa traiésci Mâri'a Ta! Traiasca Natiunea Româna, un'a si nedespârtita.—

In unulu din n-rii nostri din urma reproduseramu din „Românulu“ aperarea unui Macedono-romanu incontr'a unoru atacuri parute de câtra unu dep. asupr'a Macedono-romaniloru Datorimu insa on. nostri cetitori cu o indreptare publicata de Redactorulu Românului d. C. A. Rosetti, carea este urmatoarea:

D o m n u l u i C o s a c o v i e i.

Onorabile amice!

Intielegu drépt'a durere, ce a produsu asupr'a unei anime pline de amórea Patriei, precum este a D. tale, cându ti s'a spusu cele dîse in Adunare. Da-mi voie insa a-ti spune ca relatarea ce ti sa facutu n'a fostu esacta. Nici d. Prijbenu, nici cei lalti deputati n'a negatu natiunalitatea Romaniloru din Macedoni'a, nici n'a aruncatu cea mai mica umbrà asupr'a acestoru Romani. Ceea-a ce s'a dîsu, a fostu numai asupr'a acelor'a, cari fâr' a avea nici sângele, nici anim'a de Romanu, se dîcu c'ar fi Romani, si pe nisce acte ce nu suntu autentice, dobandescu recunóscerea cá Romani si vinu apoi, prin faptele loru, s'arete ca n'au fostu si nu suntu Români si ca au splotatu si densii acésta frumósa si nenorocita natiune, precumu au splotat-o cei mai multi straini si d'atat'a lungu tempu.

Acést'a si numai acést'a s'a dîsu, onorabile amice, in Adunare, si'acumu intielegi, pentru ce nimine n'a protestatu, caci si d-ta, d'amu fi avutu fericirea se te avemu in Adunare, na'i fi protestatu, ci din contra ai fi dîsu cá noi, ca asiá este.

Cu acésta ocasiune da-mi voie a-ti stringe man'a cu onóre. R o s e t t i.

Apoi credemu, ca facemu unu servitiu placutu publicului nostru impartasîndu totu despre fratii din Macedoni'a si urmatórele date, ce le scótemu din „Buciumulu“:

M a c e d o n o — r o m â n i i. —

„In fine semintiele aruncate acumu trei ani decatra comitetulu Macedono-Românu centrale din Bucuresci au inceputu sa resara. Preoti Romani din Macedoni'a, veniti spre a invetiá aici sa faca servitiulu divinu in limb'a patriei, se intorcu intre Romanii de acolo cá sa-i invetie sa se róge lui D-dieu in limb'a romana; juni din Macedoni'a si Epiru facu studiele loru in scólele si in institutele nóstre spre a putea sa intinda limb'a regulata, si literile romane intre concetatienii loru.

Duoi Romani din Macedoni'a, apostoli ai nationalitatii romane, tramisi de câtra concetatienii loru, se afla astadî in Bucuresci spre a cere ajutoriulu celoru cu putere a-lu da pentru fundarea unei scóle romane in Macedoni'a. Ministrulu instructiunei publice a autorisatu acésta contributiune nationale si lea datu chiaru din Ministeriu o condica legalisata, spre a putea subscrie intr'însa ori cine va bine-voí câtu va putea, fâra sa se téma ca fondulu adunarii nu va merge la destinatiunea sea.

Directiunea „Buciumului“ deschide liste de subscriptiune pentru acésta scóla, si pentru ca listele sa nu se ratacésca, le marginesce intr'unu numeru de o suta, numerate si insemnate cu sigiliulu administratiunei dîariului.

Se va numí o comissiune de trei Romani Macedoneni, asediati si cu credite in capitala, in man'a acelora se voru incredintiá tóte fondurile, si se voru luá tóte mesurele, pentru ca fórte curendu, cei ce voru binevoí sa contribue, sa aiba placerea a vedea fapta loru realisata.

Suntu rugati toti aceia, carora se voru incredintiá aceste liste, sub luare de adeverintia, sa ingrijésca a nu se repune vre un'a din transele.

Este de prisosu sa mai spunemu cari au sa fia resultatele acestei fapte patriotice.

Avemu dóua milióne de frati Romani concentrati si risipiti in Epiru, in Macedoni'a, in Tesali'a si Albani'a, si simte fie-care ca desceptarea natiunale intre acesti frati departati ai nostri trebuie sa li se tramita dela noi din Romani'a libera.“

Russi'a.

Generalulu L a n g i e w i c z stà in pusetiunea sea la Goszcza. Rusii din Miechow au primitu ajutoriu din Kielce.- Dintr'alte insurectiunea devine totu mai mare sî se latiesce sî preste tinuturi, care pân'acumu fusesera liniscite. In privinti'a organisarei Poloniloru aflâmu urmatórele. Conscriptiunea sî contributiunea suntu organisate in tóta Poloni'a; fiacare conscrisu are numerulu seu sî sub pedéps'a mortii trebuie sa se duca indata, unde-lu striga. Numerulu conscrisîloru trece preste 100,000 ómeni. Curagiulu loru e mare, sî dîcu, ca d'aru avé 40,000 pusci, curendu aru gatá-o cu Rusii. Preste tóta tiér'a suntu intinse posturi de curiri, cari stau gat'a dîu'a si nóptea. Fórte multu contéza ei la Austri'a, crediendu ca e interessulu eii chiaru a nu concede, cá colossulu russescu sfarmandu Poloni'a sa strabata mai departe spre apusu.

8—1 **Concursu.**

In Comun'a Ballincz Dieces'a Timisiórei, Protopresviteratulu Hasziasului, e vacantu postulu Invetiatorescu romanescu. Emolumentele anuale suntu 72 f. v. a., 4 stengini de lemne, $^3/_4$ lantie gradina, 4 lantie livade si cortelu liberu. — Doritorii de a ocupá acestu postu, au Recursurile sale alaturandu cartea de botezu, adeverinti'a despre harniciile sale, despre servitiulu pana acumu si despre portarea politica si morala pâna in 20 Martiu 1863. subscrisului Protopresviteru a substerne.

Bellincz 20 Februariu 1863.

C o n s t a n t i n u G r u i c s,
Protopresviterulu Hasziasului si
Directoru district.

B[illegible]urs'a din V i e n'a in 2 M a r t i u.

Metalicele 5%	74. 85.	Actiile de creditu	214. 20.
Imprumutulu nat. 5%	81. 20.	Argintulu	114. 50.
Actiile de banca	800.	Galbinulu	5. 48.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12.fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 19. ANULU XI.

Sabiiu 7. Martiu 1863.

N-rulu Cons. 134. 1863.

Prea Cinstitiloru PP. Protopopi, si Administratori protopepesci!

Scaunulu nostru protopopescu din Dobr'a la insarcinarea mea erá provocatu, a infiintiá un'a Eforia pentru ducerea trebiloru de manipulatie ale scólei capitale din Dobr'a cu patru classe, spre a carei infiintiare si sustînere mai tóte Comunele nóstre bisericesci din acelu Protopopiatu au contribuitu, si contribue. Scaunulu protopopescu vrendu acésta insarcinare a Supremului Inspectoratu de scóla sa o savarsiésca amesuratu înstitutiuniloru Bisericei nóstre, despre care Circularulu episcopescu din 26 Augustu 1862 Nru.—Cons. 657. tractéza prelargu, si adeca, ca Comunele bisericesci tractuale, care sustînu acea scóla capitale, si au dreptulu a luá parte la manipularea averei si la punerea invetiatoriloru, sa tîna in Parochiele loru Soboru parochialu, spre a tramite din sinulu seu câte unu deputatu, cu totulu 24, ér Preotîmea tractuale 10 deputati, cá apoi sa se póta tiené cu acesti 34 deputati Soboru protopopescu, in care obiectele tiitóre de scól'a loru centrale sa se tracteze, si sa se organiseze un'a Eforie cu presiedinte si vice-presiedinte, cu optu membrii ordinari, unu secretariu, s. a. m. d.

Intielegendu insa Inclitulu Presidiu Comitatensu alu Hunedórei dispusetiunile, ce din partea scaunului protopopescu se facura in privintia acést'a, acelasi Presidiu scrise Scaunului protopopescu din Dobr'a, cà acele adunâri nu se potu tiené fara Comisari politici, ce insa Scaunulu protopopescu n'au priimitu, si asiá laudatulu Presidiu comitatense m'au recviratu pre mine, cá sa demându scaunului protopopescu susatinsu, de a se conformá dispusetiunei Presidiului comitatense; eu insa iamu respunsu, ca acést'a nu o potu face, ci recvirezu pre acelasi laudatu a nu strimtorá drepturile bisericei nóstre autonome si egale indreptatîte cu celelalte Religii din tiéra. Insa deslaudatulu Presidiu comitatense nemultiamindu-se cu respunsulu meu, au aratatu lucrulu la Inaltulu Presidiu gubernialu alu Tierei, innaltu carele au bine voitu a me insciintia in 3-ilea Martiu c. n. a. c. Nr. Pr. 1190 despre gratiós'a s'a hotarîre la pîr'a Inclitului Presidiu alu Comitatului Hunedórei: cumca adunarile, ce se tienu spre scopulu curatu bisericescu si scolaru, suntu iertate a se tiené fara intrevenirea Comisariului politicu, la care adunari insa nu este iertatu a tractá despre obiecte politice.

Gratiós'a aceast'a resolutiune a inaltului Presidiu de Tiéra Vi o aducu la cunoscinti'a Preacinstieloru Vóstre, sî a Eparchiei intregi, cá precumu pan' acumu, asiá sî spre viitoriu sa tractati in sobóre parochiale sî protopopesci numai obiecte curatu bisericesci sî scolare, sî sa priveghiati sub propri'a-ve responsabilitate, cá in asemene sobóre bisericesci sa nu ocure nici umbr'a vreunui obiectu politicu, ci totdeun'a sa deslusîti deosebirea lucruriloru bisericesci sî scolare de catra cele politice, sî de bas'a acestoru deslusîri sa luati totdeun'a cercularele mele, caci asiá facendu nu veti gresî. Totu in tipulu acest'a suntu datori Parochii locali a priveghiá sub a loru responsabiliate, cá la sobórele parochiale numai obiecte curatu bisericesci si scolare sa se tracteze, si sobórele parochiale sa le desfiintieze, cum voru vedé, ca membrii loru aducu inainte lucruri politice, si fara intardîare sa referedie scaunului protopopescu, carele apoi vá asterne Consistoriului eparchialu lucrulu cu tóte impregiurarile intemplate.

Din Siedinti'a consistoriale tînuta la Sabiiu in 21. Febr. 1863.

Andreiu Baronu de **Siagun'a** m. p.

Episcopu. —

Ne bucurámu multu de acésta respectare a autonomiei nóstre bisericesci din partea In. Presidiu Gubernialu, si nu potemu recomandá din destulu considerarea sî apretiuirea autonomiei acestei'a toturoru celoru chiamati a functiuná in oficiulu bisericei sî alu scólei. —

Siedinti'a

Universit. nat. sas. din 11 Martiu c. n. sub presidiulu ordinaru alu Procom. Conrad Schmidt.

La ordinea dîlei e legea de 'nvoire esîta din Senatulu imperialu. Procom. provóca pre referint. Rannicher, cá cerendu demnitatea Universitatii, sa se citésca acésta lege in tóta estensiunea eii,— ceea-ce se sî facù. Desbaterile pentru priimire fura la inceputu catu se póte de domóle. Schnell (Brasiovu) repetiesce 'ntralte cuvinte numai aceea, ce dîsese Procomitele mai nainte despre folósele acestei legi, adaugendu numai in privinti'a formei, cá sa se faca unu statutu din cati-va paragrafi, dupa care sa urmeze legea, sî 'n acésta forma sa se astérna la locurile mai inalte spre intarire, din causa ca senatulu imperialu n'are dreptu sa faca legi pentru Ungari'a si Tranni'a.

Rannicher. Sa se deslege d'antâiu intrebarea despre priimirea legei sî dupa aceea apoi sa se tréca la desbaterea formei, in carea sa se astérna la locurile mai inalte.

Wagner pentru. Balomirí e 'ncontr'a priimirei, din causa ca Univers. de o parte nu este competenta in privinti'a acést'a, precumu sî din caus'a, ca nu e bine, cá 'ntr'o patria sa fia legi diferite.

Binder (Cinculu mare) pentru priimire din cause de necessitate sî politica (cu desfasiurarea cestoru din urma remanendu insa datoru).

Macellariu recunósce bunatatea acestei legi, insa nu afla Universitatea competenta de a desbate asupr'a unui lucru de importantia asiá mare.

Rannicher (cu afectu). Dar a desbate asupr'a intrebârei pentru dotarea preotîmei gr. orient. din fundulu regescu avut'a Universiiatea dreptu d'a desbate?!

(Dar a nu ascultá de dispusetiunile eii avut'au sî au dreptu mai tóte magistratele?! Red.)

Macellariu. Nu aruncá DTa o farmitara, cá cu acést'a sa iai pânea 'ntréga.

Schnell se mira, ca se afla ómeni, cari sa combata competinti'a Universitâtii, de óre ce dênsulu nu cunósce in fundulu regescu alta natiune politica afara de cea sasésca.

Macellariu se mira sî mai tare, cum in a. 1863 se afla ómeni, cari cutéza a dîce asiá. —

Conchiderea: Legea se priimesce in principiu, ear desbaterea formei se reserva pana cându se va desbate si asupr'a proiepteloru urmatóre pentru assemenea legi din Senatulu imperialu.

Sabiiu in 4 Martiu. „Auror'a Romana“ in numerulu 5 aprobéza propunerea facuta de noi, cá sî prin alte orasie, locuite de Romani, sa se infiintieze reuniuni filiale dupa modelulu reuniunei femeiloru române din Brasiovu, sî 'n óre care aternare de acea reuniune centrala. Numai acea modificare o aru voí „Auror'a“, cá acele reuniuni sa fia independinte. Nu scimu firesce, in câtu cugeta „Auror'a“ ca aru fi de mare séu de superatóre unu feliu de dependintia

organisata a reuniuniloru filiale de reuniunea centrala; atât'a insa scimu, ca atari reuniuni filiale nici ca aru fi in stare a aduná vreunu quantu mai considerabilu, prin urmare nici ca aru poté produce vre unu fruptu mai insemnatu in binele comunu alu poporului nostru, pe cându alaturându-se aceste reuniuni filiale, (care firesce esista inca numai in fantasí'a nóstra) lânga reuniunea centrala, acestei'a i s'aru asigurá óre care immultire regulata a fondului si prin aceea apoi ea aru devení in staro a intinde mana de ajutoriu mai larga, unde aru cere lips'a. Ér altu folosu de prea mare ponderositate, care vorbesce pentru proieptulu nostru, e acel'a, ca tóte femeile române din Transsilvani'a, eventualminte chiaru si din Austri'a, prin o asemenea intreprindere comuna aru devení unu feliu de corporatiune inspirata de un'a idea mare, — cascigu, alu carui pretiu nu se póte mesurá. —

„Concordi'a in nr. seu 17 reproduce din „Tel. Românu" referat'a despre siedinti'a din 19 Febr. a Comitetului Associatiunei, fara insa de a numí si funtea, din carea scóse.

Se póte, ca Concordiei – déca nu e cum-va o simpla trecere cu vederea-i se parù inconsecuintia a reproduce dintr'unu jurnalu „fara nici o auctoritate." Noi insa cu tóte acestea ne rogâmu, cá ceea-ce am scrisu noi, sa si mérga 'n lume sub firm'a nóstra. —

In 26 Febr. se publicà in Reghimulu sasescu, prin d. Procomite Züllich de Züllborn p. n. resolutiune imperatésca, prin care târgulu acest'a se radica la rangu de cetate libera si se scóte de desubt iurisdictiunea comitatensa. Publicarea se facù cu cea mai mare solemnitate si cu participarea multoru óspeti alesi. Universitatea nat. sas. tramisese la festivitate doi deputati, pre dd. Gull si Klein.

Fagarasiu in 10. Martiu 1863.

In N-rulu 37. alu „Gazetei" de Brasiovu (Kr. Z.) citimu cu datulu din 5. l. c. o corespundintia din Fagarasiu, alu carei fabricatoru dejá in constructiunea prima minte un'a mai mare decâtu densulu, unde dice ca elu a cititu deunadi in H. Z. intr'o corespundintia din Fagarasiu „dass bei'm Districtsamte eine orientalische Wirthschaft sei;" — ceea-ce insa cititorii atatu cu ochielari câtu si fara ochielari n'au potutu citi, cu atata mai putinu cu catu ca in H. Z. sta i m Amte, eara nu Districtsamte, si de erá Districtsamte, de siguru pana acuma inca amu fi respunsu. Acést'a inse au fostu de prisosu, pentru ca in Fagarasiu in adeveru in unu Oficiu, — (Amt) cum amu intielesu, esista acea ocarmuire, séu mai bine dicendu economia orientale, si corespondintele lui H. Z. de siguru siau redusu not'a sea la acelu faptu intemplatu dupa metod'a orientale la unu Oficiu nu de multu infiintiatu, unde vatemandu o servitóre de altmintre onesta pe o domnisióra la onóre (?), tat'a domnisiórei o au paritu la acelu oficiu, la care se aflá cá amploiatu o rudenia de aprópe a vatematului. — Acel'a in data o au inchisu, si dupa ce singuru paratoriulu seu vatamatulu au visitatu, si au datu atestatulu ca e in stare de a poté priimí 10-20. bate, pe locu judecatoriulu nepartialu au pus'o josu si cu usîle localului de oficiu incuiate au esecutatu pedépsa trupeasca; dupa care paragrafu nu scimu — de siguru dupa orecare §. din legile orientale-asiatice. Corespundintele are dara dreptu ca esista im Amte orientalische Wirthschaft, eara nu in Districtsamte.

Se trecemu la celelalte barfele insirate custatore parte din ieremiade, parte din binesfatuitóre pareri si invetiaturi — dar mai intâiu se nu trecemu preste acea dicala, ca „simílis simili gaudet"; — asiá corespundintele cu referintia la secaturile si infamele acele multe minciuni trecute si insirate prin gazetele magiare despre Fagarasiu si fagarasienii romani nu póte se nu le renoésca mutatis mutandis, spunendune, ca ce amploiati necapabili avemu, si cu deosebire se agatia de unu bietu tineru cu totulu nevinovatu, care vine la midilocu cá Pilatu in credeu.

Acumu unu anu, sciti, ca s'a organisatu judecatoriile in tóta Transilvani'a, denuminduse de catra Inaltulu Guvernu R. si pentru Districtulu Fagarasiului, unde mai nainte erau 3. preturi cu cate 4.-5. amploiati judiciali, si o multime de diurnisti, la care mai adauga si personalulu ce aru cadea pe Districtu prin amploiati prefecturiali, — denuminduse dicu, unu presiedinte si 6. asesori cu cate unu cancelistu, cari asesori suplinescu loculu judecatoriiloru delegate urbane cá judi singulari si totu de o data si cá asesori la sedri'a Districtuale, resp. referinti. —

Este de obste cunoscutu, ca judecatoriile c. r. desfiintiate indata ce audîra despre finirea domniei loru, nu mai lucrau nimicu, asiá in-catu amploiatii actuali priimira fórte multe restantii seu si de nu restantii, dara acte astfeliu resolvate, in catu celoru mai multe le au trebuitu a li se dá cu totulu alta resolutiune. Mai adauge la acestea si nerenduél'a dupa desfiintiarea loru candu la judecatori'a districtuale unu anu intregu deabi'a se aflá din gratia propria vreo 2 referinti, din care causa s'au adunatu cumu disei o multime de restantii. — Asesorii se denumescu si-'si incepu activitatea, daru poteau ei resbí cu lucrulu?

Ill. S. D-lu Capitanu vediendu acést'a, facù In. Guvernu R. propunere si se rogà a se inmulti personalulu, la care se concedu posturi de cancelisti onorari, si asiá fia care afesoru cá jude delegatu priimi inviatiune de a propune unu individu pentru postu ne salarisatu D-lui Capitanu, care apoi se 'lu denumésca cu decretu. Se intielege de sine, ca la acestu postu nesalarisatu nu s'a imbiatu nice unu juristu absolutu, ci nisce tineri, cari mai nainte servisera parte cá diurnisti, parte cá Notari comunali, si asiá destulu de apti de a face servitiulu unui cancelistu manipulantu, si déca si corespundintelui K. Z. se imbiiá, de siguru capetá acelu postu, pentru ca precumu scimu noi, scie fórte bine actuá ceea ce-i dictéza altulu, si nu venia in acea neplacuta positiune de a-lu luá barbieriulu pe dinainte, si acuma se nu aiba cine-lu mai rade. —

D. Asesore Szikszai convingenduse de aptivitatea tinerului de care se impiedeca carespondint., dealtumintre absolutu Gimnasistu si afara de aceast'a cunoscatoriu a trusteleloru limbi a le patriei 'lu propune de cancelistu onorariu, si D-lu Capitanu supr.-lu si intaresce. Pentru ca au fostu elu barbieru, aceea nui deróga nemic'a de a poté fi acumu cancelistu onorariu, atâtu catu mai nainte unu diurnistu. Au nu amu vediutu noi in timpulu nu asiá de multu trecutu chelari, tamburi, caprari etc. inaltiati la posturi de amploiati de rangulu primu, (?Red.) prin care noi nece de cumu vomu a scusá astufeliu de fapte? O! D-le Corespundinte! fi siguru, ca cancelistulu, de care te impiedeci, are norociro a nu fi unulu dintre „dummen Kerle" . . .

Deaca inse aru fi adeveratu ce dice Corespundint., ca numitulu Cancelistu au eserciatu oficiulu unui judecatoriu. si au ascultatu martori singuri — atunci trebuie si noi se marturisimu, ca nu au fostu indreptatitu, nice competinte, si asiá au lucratu in contr'a ordinatiuniloru mai nalte. — Acést'a insa nu i se póte imputá atatu numitului Cancellistu, catu Domnului Asesore, si nice decumu Corespundintele nu trebuie a-si aretá geniulu seu in astufeliu de sarcasme próste si Witz-uri, nece erá indreptatitu a numí o gresiéla cu numele de economia orientale. Corespondint. nu se multiemesce cu atat'a, ci croncanindu si asupr'a celoralalti amploiati se opresce cu deosebire la judii tractuali, ne aducendu-si aminte de proverbulu „ca ce-i pasa lunei, ca o latra canele" — si se plange ca suntu din acestia, cari la ori ce alta s'aru potrivi, nu mai la posturile ce le ocupa nu; si ca numai prin cunosciinti'a mai inalta a dresurei de cai, si prin pasiuni nobili si nenobili esceleasa. Sutoru ne ultra crepidam! — nu te amestecá unde nu-ti ferbe ól'a, pentru ca cine i-au pusu in acele posturi, aflandu de neapti si necapabili seu neonesti, de siguru îi vá si delaturá si vá sci ce vá avé d'a face, fara de a-lu pune Dta la cale. — Eara deaca esti cuprinsu de mani'a scrierei prin gazete, scrie despre niiserabil'a politîa din opidulu Fagarasiu, care de nimic'a nu are grige, si alu carei membru, cumu mi se pare, esti si DTa; scrie apoi despre orientalic'a economia deprin Comuna sasésca S. . . . . unde cu incungiurarea tuturoru legiloru matadorii eii pedepsescu publice inaintea intregei comunitati pre acel'a, care face vreunu delictu, cu cate 10-20 garbace in dosu si in altu modu simtitoriu, tocmai cá in secululu alu 8-lea, etc. etc. —

Eara nu cualificá Dta cá celu mai ne competentu pre amploiatii Districtului, cari Dtale numai pentru aceea nu-ti placu, pentru ca suntu romani séu magiari.

Pocoiu.

Ungari'a.

Descalcituri din Carasiu.

(Urmare din nr. trecutu).

La punctulu 1-iu capulu falanxului dice: „c' are principiele si convingerile sale, ca e constitutionalu, pentruca

trecutulu, starea sociala, caracterulu politicu, si consecinti'a garantuescu cà va face unu falanxu neclatitu etc.,— si ca e constitutiunalu fara a perde interesulu natiunei din vedere, ma e constitutiunalu numai si numai in interesulu natiunei!"

Aceste suntu marturisiri de totu frumóse, si fericescu pe acelu barbatu romanu, carele e in stare nu numai a le dice, dar totdeodata a le demustrá prin fapte; candu inse aceste 'i suntu de alta colóre si natura,— 'i potu dice cà e fariseu.

Se vedemu dara ceva din trecutulu Dlui F.

Dênsulu nascutu din parinti romani, nu se sfiesce a-si cresce pruncii in limba si spiritu neromanu,— si nici cându s'a interesatu de opurile si jurnalele romane. Dela inceputu si inca si in 48 a fostu unu antagonistu alu romaniloru,— si dupa ce se re'ntórse cá emigrantu, vorbiá catra romani per „voi!" Acésta rola a continuat'o in 1860, cându a lucratu pentru anecsarea Banatului cu Ungari'a. —

La an. 1861 la renascerea constitutiunii, cându parea cà spiritele incepu a se impacá, romanii intra imprejurari straordinarie, aflara de lipsa cá se adune pe toti fratii loru lenga scopulu natiunalu, si din acést'a causa imbratîsiara si pe asiá romani, carii pana acum'a nu fura dechiarati, sperandu cà 'i voru atrage din taberile neromane. Din acestu motivu politicu, fortiara— pe lenga totu resensulu poporului— pe D-lu F. de 1-iu vice-comite.

Urmarile insa aretara, ca acei'a, carii sperara ceva dela densulu, se insielara fórte, pentruca a lucratu din adinsu in contr'a interesului natiunalu, la constituirea comitetului comitatensu,— la antâi'a lupta pentru introducerea limbei romane de oficiósa (Febr. 1861), si mai alesu la alegerea ablegatîloru pentru dieta,— cá se nu se aléga barbatii romani. —

Densulu a vrutu se fia alesu in Lugosiu, insa vediendu ca poporulu e pentru unu barbatu mare romanu, cunoscutu la mare si micu,— si fiindu sîguru de caderea sa, se retrase.— Atunci, cu unii din atacati, adusera pe Dlu Eftimiu Murgu, corele adeveru ca avea odata o stea stralucitóre— dar acù erá depopularisatu pentru principiele sale neromane, si 'lu candidara de ablegatu crediendu, ca acest'a se vá mesurá cu barbatulu poporului, insa credinti'a loru fù desiérta.

Densulu pentru alegerea ablegatului din cerculu B. a tramisu cerculare, subscrise si de unii din atacati, cá se nu se aléga condiregatoriulu P. carele e unu romanu popularu;— inse poporulu totusi alese pe P.

Dlu F. pentru cerculu S. recomendà si se incercà cá se aléga de ablegatu pe unu advocatu magiaru din Pest'a,— dóra, pentruca acest'a avea acele merite la romanii din Carasiu, ca in 48 cá si comisariu inchise la comitatu pe mai multi cetatieni si inteliginti— romani. Dar' si ací poporulu alese pe P. —

Densulu cá si vice-comite 'si esoperà totusi, cá se fia si insusi ablegatu. Pasí in O. dar' si ací cu greu ar fi reusitu, decumva candidatulu romaniloru B. nu s'aru fi alesu in S. si déca nu se prolungea votisarea pe dupa amédiu, cându partea contraria a recesu.— Ce facù pe urma densulu cá si ablegatu, scimu toti,— si la dieta nu-lu vediuramu in falanxulu romaniloru, ci alu adversariloru batandu-si jocu de „pretensiunile esagerate" ale romaniloru; si éta caus'a ca nu-i vedemu portretulu intra ablegatii romani, carii subscrisera amandamentele, si fura anteluptatori pentru natiunalitate. *) —

Cându a re'ntorsu dela dieta, la desbaterea din Sept. pentru introducerea limbei romane, D. F. a fosu dóra celu din urma intra romani, carele vediendu acum'a invingerea limbei romane- in principiu; din politica se alaturà la maioritate; éra cându se batù in specie pentru terenulu aplicarii limbei romane,— atunci se luptà dóue dîle in contr'a limbei, aducandu si acele motive, ca la tabl'a regésca, causele private neintelegandu-se in limb'a romana, voru odihní in archivu, si ómenii seraci voru avea paguba,— crediendu cà prin acést'a vá aduce pe membrii comitetului cá se se retraga dela o aplicare mai lata a limbei romane; membrii insa nu-i ascultara svatulu.

Dlu F. nici cându n'a pasitu cu vr'o prepunere in interesulu romanu; éra cându a fostu chiamatu la vre o consfatuire de a face ceva pasiu legiuitu si ertatu,— totu deun'a a remasu cu principiele si convingerile sale isolatu, séu cu catiya atacati;— si condemnatu de opiniunea publica. D. e. in caus'a mitropoliei si alegerii dedutatîloru la Imperatulu, in adunarea cetatienésca tienutu la scóla, vrù se infranga aplecarea poporului catra acelu barbatu, dinnaintea carui'a retirà la antai'a alegere de ablegatu in Lugosiu,— si dupa unele altele 'lu vediuramu luandu-si iute caciul'a, si parasîndu adunarea.

E si greu a-i cunósce naravulu! Totu deun'a se aréta de ce pretiu e— cá romanu?

Éta dara trecutul'a, starea sociala, caracterulu politicu, si consecinti'a ,— ce dice— ca garantuescu, cumca va face cu atacatii (2—3), unu falanx *) neclatitu (!) in contr'a absolutismului si revolutiunii (?);— si éta câtu e de constitutiunalu numai si numai in interesulu natiunii!

(Va urmá).

Lugosiu 10 Martiu 1863.

Faim'a, ca Il. Sa d. Teodoru Serbu merge de comite supremu la Arad, o si vedemu implinita.

In 7 Martiu, a predatu conducerea comitatului, M. D. Atanasiu Ratiu 1-iu vice-comite, si in acést'a dî magistratualistii condusi de Dlu vice-comite se representaru cá se gratuleze avangiarea de comite supremu, si se esprime superarea pentru despartîre.— Mai multe comune tramisera representantii loru, cá se-si iee sanetate buna.

Sér'a se facù o serenada cu faclii si band'a militara a ulaniloru.— Dlu Dr. M. si Dr. K. tienura cuventari; acel'a romanesce, si acest'a magiaresce; éra Il. Ra respunse in ambele limbe.

In 8 Martiu diminéti'a, ambii vice-comiti, si alti diregatori si cetatieni, petrecura pe Ill. Sa pana la marginea comitatului.— In satele din cale 'lu asteptara calareti romani cu stéguri natiunale si 'lu petrecura pana la Chizeteu in comitatulu Timisiórei, deunde dupa prandiu continuà calatori'a prin Timisiór'a catra Aradu. —

* * *

Vienn'a. in 25 Febr. E faptu, ca contele Forgach a priimitu de-la p. n. locu insarcinarea, de a formulá si de a asterne acum si dênsulu proieptele sele pentru deslegarea cestiunei constitutiunale ungare. Mai. Sea Imperatulu sa fia pusu la inima Cancellarului aulicu provocarea acést'a in un'a din conferintiele ministeriale din urma, in care se desbatù cestiunea transilvana, dicendu-i: „Cauta acum si DTa, iubite conte Forgach, cá sa nu mai remâni indereptulu Contelui Nadasdy.

Intre propositiunile regesci, pivitóre la diet'a Tranniei, se dice ca cea d'antâiu e tramiterea la Senatulu imperialu din Vien'a. —

In privinti'a dintei galitiane se dice, ca se va continuá in 16 Martiu c. n. — Citimu, ca'iar s'a mai amanatu.

Bucovin'a.

Siedinti'a a 11 dietala (Continuare). Insarcinarea patroniloru si a parochieloru cu darile pentru cultu intr'adeveru e prea mare, si normativele concerninte, fâra de a ruiná pre concurintii nu se potura si nu se potu esecutá cu strictetie.—De aici provenira relele cele mari in privinti'a zidiriloru bisericesci si parochiale. La tiéra bisericele suntu mai cu séma din timpurile Guvernului Moldovanu, facute de lemnu, vechi, parte mare ruinóse si pentru poporatiunea immultita cu multu prea mici, incâtu d'abiá potu cuprinde a 10 parte a parochieniloru; ceialalti neavendu locu, trebuie sa stea afara impregiurulu bisericei si petrecu têmpulu cu povesti, ori fiindu veaculu reu mergu acasa. Intemplandu-se acestu reu mai adeseori se slabesce si se stinge voi'a de a merge la biserica, si ocolirea ei devine obiceiu, asiá incâtu si bisericele cele mici stau pe jumetate góle.

Resultatulu e remanerea indereptu, ba repasirea in cultur'a religiósa - morala. E dara necesitate urginte, a se zidí prin sate biserici corespundietóre multimei poporului.- Necesitatea neincungiurabila de a se zidí case parochiale, am espus'o dejá, precumu si imposibilitatea de a radicá cladirile numite pe calea concurintiei. Legile sustatóre de concurintia suntu o povara nesubportabila pentru tiéra. — (Va urmá).

Principatele romane unite.

In unulu din nrii nostri din urma impartasiseramu dupa jurnale straine, ca multi Poloni locuitori in Romani'a, mai cu

*) Se póte; dar opiniunea publica pe la noi simte cu dorere lips'a unui barbatu adeveratu românu, a d. Gojdu, din acelu tablou. Red.)

*) Falanc, falanca, — mai popularu Fleanc'a sora cu Treanc'a. Ref.)

séma in partea dincolo de Milcovu, fusesera alungati din tiéra, sî reprobaseramu acésta mesura cá un'a, ce prostitue statulu românu inaintea sea sî a lumei. „Buciumulu“ aduce in privinti'a acést'a unu articulu dictatu de fervórea unui patriotu sî de fragedulu simtiementu alu unui poetu, precumu e d. Bolliacu, in care interpeléza, róga, jura pre Guvernulu a luá mesuri pentru curmarea acestui abusu, ori eventualminte pentru demintîrea oficiósa a faimeloru imprasciate. —

Audîmu, ca guvernulu românu va sa creeze unu dîuaria mare de tóte dîlele, care sa sustîna politic'a lui sî sa respunda la inculpârile, ce se voru face Guvernului atâtu din partea diuareloru române, câtu sî a celoru straine. — Unu astfelu de organu, precumu esista in tóte staturile constitutiunale, ba chiaru sî in cele absolutistice, se pare a fi cu atât'a mai de lipsa pentru Romani'a, câci conflictulu intre Guvernu sî Camera devine din ce in ce mai seriosu, de siguru parte mare din dubiosulu intunerecu, ce e reversatu preste actele Guvernului. —

Adress'a de respunsu la discursulu Tronului s'a predatu In. Sele Domnitorului Joi in 21 Febr. prin o deputatiune cu d. Lascaru catargiu in frunte.

Russi'a.

Din Cracovi'a in 10 Februariu se scrie despre insurgenti: Langievicz nu mai fu conturbatu din partea Rusiloru dela cele 2 atacuri intemplate la Skala sî Pieskowa Skala; elu se afla in castru la Goszcza, unde fiindu aperatu parte prin paduri dese, parte prin drumurile cele rele se pregatesce acumu de 5 dîle spre a poté erumpe mai cu energia asupr'a Rusiloru; sî fiindu ca tiér'a intreaga-'lu intempina cu cea mai mare bucuria, póte ii va succede a face invingeri insemnate asupr'a Russiloru, fiindu si trupele lui acumu inzestrate cu tóte cele trebuintióse. Castrulu insusi in sine este fórte interesantu. Trupele cu tóte ca nu arata cá cele regulate, si cu tóte ca au fostu ostenite prin marsiurile cele multe, totusi suntu voióse si se uita cu linisce sî resignatiune in fati'a mortii. Prospectulu asupr'a castrului este fórte frumosu: aici vedí Krakusi in portulu celu albu alu lui Kosciusko si Zuavi negri de ai colonelului Kochebrune, dincolea calugari Capucini, cari facu serviciu, si vreo cateva muieri, care grijescu de cei raniti; dincolo focuri mari, pe lânga care se frigu boi si berbeci intregi. — Generalulu Langievicz si-a luatu quartiru intro cascióra, in antea careia stau doi armati cu cóse. Trasurile fetiei lui arata energia, ochii lui cei negri si stralucitori agerime de duce. Elu nu nesocotesce poterea Rusiloru, insa se increde multu in organisarea loru cea rea. In politica nu se amesteca Langievicz, sî dice ca elu nu e omu de partida, ci numai soldatu, sî are d'a face numai cu Russii. Infatîsiarea lui e forte simpla atâtu in vestminte, câtu sî in maniere. Soldatii lui ilu iubescu ferbinte.— Preste totu se pare, c'a adoptatu natur'a lui Garibaldi, lânga care a servitu mai nainte ca adiutantu. —

Lasâmu acum pentru unu momentu câmpurile de batalía, pentru de a aruncá o privire fugitiva barem asupr'a trecutului din urma alu Poloniei, care a provocatu in fine macelulu celu infricosiatu din dîlele nóstre. Acestu trecutu l'aflâmu in linii fugitive, dar chiare sî vii in epistol'a deschisa, ce o-a adressatu Emil de Girardin, renumitulu publicistu alu Franciei (sî amicu alu Românîloru) câtra Imperatulu russescu Alesandru II. Scótemu din acea epistola, dupa Buciumulu, pasagele acelea, ce privescu la Istori'a mai nóua a Poloniei. Pecându Imp. Alessandru I. unchiulu lui Alessandru II. la congressulu din Vienn'a la a. 1815. pronunciase, „ca pâna nu va morí, va restabilí Poloni'a“ si pre suveranii contempurani ii sfatuise sa observe „preceptele dreptâtii, caritâtii (iubirei) sî pâcii“, Imperatulu din urma Nicolau I. la a. 1831. a'ntrodusu cocard'a russa in loculu celei polone; 1832. a datu administratiunea Poloniei ministriloru russesci, a confiscatu bibliotecele, natiunale, a'nchisu universitatea de-la Viln'a sî a 'mpucinatu scólele; 1833. a transpusu in Russi'a scól'a cea mare din Volhyni'a; 1834. a despoiatu de dreptulu proprietâtii nobilimea mica; 1835. a scosu studiulu limbei polone din scólele gubernamentului; 1836. a silitu pre nobilimea polona sa 'mbrace uniform'a russésca; 1841. a desfiintiatu monet'a polona; 1847. a stramutatu 20,000 familii polone in diferite guvernaminte russesci: — antecedintie, care sî singure aru fi in stare a dá arm'a in mân'a unui poporu cu potere de viétia. — Acelasi numeru din „Buciumulu“ (16 dto 23 Febr.) aduce prochiamatiunea lui Garibaldi catra popórele Europei, a vení Poloniloru intr'ajutoriu. E interessantu, ca intre popórele, la care apeléza eroulu secululuí, cei d'antâiu suntu „Românii de-la Dunare“, apoi Maghiarii, Germanii sî Scandinavii. —

9—1 **Edictu.**

Prin care Bucur'a, fii'a lui Mihaiu Micu Musiunoiu din Fisiaru, Sc. Cuhalmului, carea cu necredintia a parasitu de 3 ani pre legiuitulu seu barbatu Ioann Curt'a din Ródesiu, Sc. Sighisiórei, nesciindu-i-se loculu petrecerei, se provóca a se 'nfatîsiá in terminu de unu anu sî o dî inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu atât'a mai vertosu, câci la dincontra sî lipsindu ea se va procede in caus'a eii matrimoniala dupa preceptele Canóneloru Bisericei resaritene.

Sighisiór a in 3 Martiu 1863.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu tract. Sighisiórei.

Zacharia Boiu sen.
Protopopu.

Multiamita Publica.

Unu fiiu alu natiunei sî alu tinerimei eii, care nu va sa scie stâng'a ce face drépt'a, tramite pentru ajutorirea juristiloru de-la academi'a c. r. din Sabiiu summ'a de 20 f. v. a., pentru care nobila fapta ii aduce multiamita publica.

Sabiiu in 5 Martiu 1863.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru.

Spre sciintia.

In urm'a intrebatiunei facute din partea Redactiunei la dd. Henry Frimont si Iosifu nobilu de Angeli in Vien'a pentru **„Bani Gat'a“** (despre cari se facù publicare in T. R.), ni se rescrise, ca sume mai josu de 50,000 f. v. a. nu se dau; ceea-ce o aducemu la cunoscintia publica cu atât'a mai vertosu, câci ni s'a facutu din mai multe parti intrebatiuni in privinti'a acést'a.

Redactiunea.

Nr. 4-4 **Bani gat'a**

Proprietariloru sî masînistiloru, industriariloru, comuneloru, corporatiuneloru sî privatiloru, cari pelânga ipoteca sigura indestulitóre dorescu a luá bani, li se arata capitale disponibile cu conditiuni fórte priimibile.

Deslusîre mai de aprópe la epistole francate dau **Henry Frimont sî Iosifu nobilu de Augeli.**

Cetate, am Peter, Hôtel Wandel, Nr. usiei 149. in Vienn'a.

Nr. 7—3 **Tragerea in 1 Aprile c. n. 1863**

a

sortiloru de creditu

cesaro-regesci austriace.

Fiacare sórte trebuie sa cascige in decurgerea trageriloru.

Casciguri ale imprumutului fl. **250,000**; fl. **200,000**; fl. **150,000**; fl. **40,000**; fl. **30,000**; fl. **20,000**; fl. **15,000**; fl. **5000**; fl. **4000**: fl. **3000**; fl. **2500**; fl. **2000**: fl. **1500** etc. etc.

Cascigulu celu mai micu fl. **140.**

O sórte costa numai 3 f. in bancnote austriace.
5 sorti costau numai 14 „ „ „

Comissiuni pe lânga alaturarea sumei sa se tramita; **catu de curendu** si numai **deadreptulu** la cas'a de banca si negotiu en gros **B. Schottenfels** in **Frankfurt a. M.**

Liste se tramitu fiacarui participante indata dupa tragere.

Burs'a din Vien'a in 5 Martiu. 1863.
(nesosindu cea din 6 pâna laesîrea foii.)

Metalicele 5%	74. 25.	Actiile de creditu	210. 80.
Imprumutulu nat. 5%	80. 95.	Argintulu	114. 50.
Actiile de banca	796.	Galbinulu	5. 49.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 20. ANULU XI.

Sabiiu 10. Martiu 1863.

Ce vréu Romanii?

Cea mai condamnabila din tóte politicele din lume ni se pare cea suspiciunatóre, aceea adica, carea pentru de a-si aretá istetîmea si genialitatea sea, aduce pre altii in prepusu de tendintie periculóse. Acést'a este fatia cu noi Românii transsilvani politic'a lei „Hermst. Ztg“ etc. din Sabiiu, carea decându o scimu urmaresce cu perseverantia admirabila pasii nostri sî cu barbatîa démna de o causa mai buna cérca a respandí in lume tóte necaliturile, ce se verbescu séu se scriu unde-va si de cine-va asupr'a nóstra. Pâna mai eri alaltaeri erá Dacoromani'a fantasm'a, ce o goniá dî sî nópte sî-i rapiá somnulu sî odichn'a; astadî a mai lasatu ce-va din acele temeri nefericite, sî 'ntr'unu articulu scurtu cá aculu albinei, suprascrisu: Ce voru Românii? (Was wollen denn die Romänen?) inveninéza inim'a Românului cu suspiciunarea, ca elu va possessiunea Transsilvaniei, carea crede ca nu-i va scapá din mâna. Fatia cu astufelu de atacuri marturisimu ca aperarea e nefolositóre, pana cându jurnalistic'a germana din Sabiiu jóca rol'a miserabila de innegriri nefundate. Noi adica cunóscemu modulu cugetarei lei „H. Ztg“, si scimu, ca precum de pe scai nu potemu culege smochine, asiá din partea eii nu potemu sa asceptâmu alte celea; ear innaintea strainiloru, sî cu deosebire innaintea patriei sî a celoralalte natiuni patriotice ne-am rectificatu sî pana acum prin fapte. Ér déca Românulu transsilvanu de-la prochiamarea constitutiunei incóce- neavendu unu corpu representativu specialu alu seu— inca nu s'a dechiaratu nici pentru continuitatea de drepturi- déca tocmai vremu sa ignorâmu luptele lui singuratice, dar in tóte pârtîle incontr'a acelei'a—, nici pentru unitatea imperiului creata prin tiner'a constitutiune,— la carea dealtmintrea s'a provocatu cu tóta ocasiunea data; déca jurnalele române— pe semne abonate, dar necitite, ori déca citite, apoi neintielese— se paru a conduce pre Românii pe cali proprii sî diferite de ale ambiloru loru vecini din patria; déca in fine deputatii români de-la Universitatea nat. sas. combatu acele -mesuriale eii, ce credu ca voru prejudecá natiunei române sî altoru natiuni patriotice, care arata politica de impacare, dar nu pe invrajbire, precum este a lei „H. Z.“, déca, dîcem, acestia manifestéza o procedere, cu carea suntu datori cá Românii sî cá Transsilvani: apoi nu trebuie sa uitâmu nici pentru unu momentu, ca Românii transsilvani numai de unu dieceniu iau sî ei parte la viéti'a politica a patriei loru; ca trecutulu loru nu sémena nici cu alu Magiariloru, nici cu alu Sasiloru; ca ei, nainte de a poté sî numai cugetá la sistemele sî partidele politice ale imperiului austriacu, au cea mai sânta datorintia câtra sine, câtra fiii si nepotii sei, a-si assigurá pusatiunea, ce le compete in patri'a propria. La ei nu e vorb'a de a traí asiá ori asiá; ci preste totu de a traí, de a fi, de a esistá,— intielegu cá o totalitate, cá corpu, cá natiune intre natiuni. „Herm. Ztg“ nu trebuie sa se ostenésca departe, pentru de a audî, cum se denéga Româniloru pâna 'n dîu'a de astâdî natiunalitatea politica; o scurta escursiune in cas'a cea mare galbina din piati'a Sabiiului ii póte cascigá acésta convictiune. Si pana cându sa stea Românii in starea acést'a? Panacându sa-si elupte asiá dîcendu cu pumnulu pasu de pasu terenulu de dreptu, ce li se cuvine? Dîceti, ca pân' la dieta? Bine, sî nu totu asiá dîcemu sî noi? De aceea, déca „Hermanst. Zeit.“ intr'adeveru doresce fericirea Tranniei sî a locuitoriloru eii, creada-ne pre noi, ca mai mare servitiu li aru face, când aru staruí pentru conchiamarea câtu mai curendu a dietei transsilvane, cá acolo dupa tóte formele legale sa se proclame Românii natiune politica in tiéra. Câci noi suntemu de credintia, ca votulu loru numai atuncia va avé valóre sî 'n tiéra sî 'n imperiu, candu nu le va poté denegá nimenea natiunalitatea politica. Pâna atunci insa ne luâmu voia a dá lei „Herm. Ztg.“ svatulu celu binevoitoriu, a-si cascigá merite pentru Tranni'a prin complanarea sî apropiarea pareriloru, eara nu prin suspiciunâri, care câtu de curendu au sa se demintiésca prin fapte sî au sa arete pre acestu dîuariu in tóta golitiunea de profetu mincinosu. . . .

Cam asiá voiamu sa respundemu noi lei „H. Z.“; nu e mirare insa, déca articululu eii nu in toti cetitorii români a produsu efectu seriosu, ci pre unulu l'a 'ndemnatu a scrie respunsulu urmatoru, care ni-am socotí pecatu neiertatu a nu-lu impartasî foii germane in totu cuprinsulu lui. —

Respunsu la intrebarea „Was wollen denn die Romanen?

„Hermst. Ztg“ maritata dupa „Sieb. Bote“, pre care ilu puse de desuptu, spre a aretá lumea intórsa, ne pune naiv'a intrebare: Was wollen denn die Romanen!

Iata unu respunsu, camu in gluma, camu intradinsu.

1. Romanii „wollen“ cá jupanés'a „Hstdtr Ztg“ se se lepede de vanitatea in care a cadiutu imaginandusi ca noi suntemu asiá de prosti a crede, ca fundulu regescu din Transsilvani'a se póte transportá la Dresd'a ori la Rinu, fie si per „Eisenbahn“. —

2. Romanii „wollen“ cá „Hstdtr Ztg“ impreuna cu inclit'a Universitate se le spuna si se-i capacitedie, cumu pote fi cinevá potestate legislativa si administrativa independinte de Transsilvani'a si autoritâtîle principelui ei (reichsunmittelbar) si apoi totusi se cuprinda locu si in diet'a transsilvana, si in guvernulu transsilvanu, acaroru autoritate peste Sachsenland (bata-lu crucea) nu se recunósce. —

O logica aceast'a tocmai cá maritisiulu de la inceputulu acestei epistole.

3. Romanii „wollen“ a sci, cum saru poté face unu Sachsenland cu competenti'a Universitatii adoptata acumu, fora stergerea tuturoru confiniiloru provinciale de pana acumu in Austri'a.— De nu amu fi respectatori ai Diplomei din 20 Oct. 1860 si ai Const. fundamentale din 26 Febr. 1861, dieu ca nému alaturá acestui principu a inclitei Universitâti, si confratele nostru Papiu Ilarianu, aru avé satisfacerea a-si vedé realisata ide'a prin Dlu G. contr'a Deputatîloru romani— Aru fi minunatu! —

4. Apoi Romanii „wollen“ a sci, cumu s'aru poté aplicá principiulu pronunciatu in inclit'a Universitate: „im Sachsenlande existirt nur eine politische Nationalität etc. etc.— cu 175,000 sasi, si 180,000 de romani?— Mai incolo romanii aru poftí a sci, cata dare directa platescu romanii, si cata sasii pe fundulu regescu, cá se vada de cumvá acesti din urma nu suntu proletari, eara nebagandu darea capului in calculu la impartîrea beneficiiloru— nu se póte cere platirea ei. —

5. Romanii „wollen“ a sci, dupa care punctu alu instructiunei „für Kulturmission“ sau a regulamentului de „Vorpostendienst für deutsche Zivilisation“ se eschidu romanii din Salisce etc. etc. dela esercitarea drepturiloru politice — si de portarea greutâtîloru sociale nu.—

6. Romannii „wollen" a sci, pana cându press'a germana din patria nu va incetá a calumniá, bagatelisá sîbatjocori pre romani? —

Amu avé mai multe respunsuri si intrebari,— insé'aru trebuí apoi se vorbimu seriosu, care nu se platesce facia cu „Hſtdtr Ztg" pentru ca: den Mohren kann man nicht weiß waſchen, (pre Arapulu nu-lu poti albí) si pre „Hſtdtr Ztg" nu o poti convinge, ca si alti ómeni suntu ómeni. —

†

Fagarasiu in 16|4 Martiu 1863.

In „Telegrafulu Romanu" nr. 16 din 24 Fauru sî in „Gazet'a Transsilvaniei" nr. 17 din 2 Martiu anulu curinte doi corespundentî fagarasiani referescu despre resultatulu meserabile alu recrutatiuniloru din esti doi ani din urma, in districtulu Tierei Oltului.

De sî deversî dupa semnele articliloru acesti doi corespondenti, in câtu despre esenti'a impartâsîrei se póte judecá, suntu unulu sî acel'asî. —

Ambi articlii se invertescu pre lânga dóue lucruri: unulu, a desculpá poporatiunea districtuale de neiertat'a indiferintia a-sî implini sacr'a detoria catra altisemulu tronu sî patria, altulu, a inculpá oficiolatulu districtuale, cà nu-sî scie implini obligamentele lui impuse de legi, bá, (cá cumu sî ar fi perdutu capulu) cà ar fi luatu pana sî mesuri, ce nu se unescu cu spiretulu umanitâtii in caus'a recrutatiunei. —

Noi, cari cunóscemu lucrulu din funte autentica sî nu portâmu simtiulu de umanitate sî de patriotismu numai in gura, ci l'avemu profundu intiparitu in anima sî inca in anima de adeveratu românu, cauta se ne adoperâmu a serví publicului cetitoriu vinulu curatu, nu asémenea laturi ametitóre sî tarbacitóre de opiniunea publica, cumu facura respectivii corespundentî. —

Pana la 1848 s'au administratu districtulu Fagarasiului prin unguri sî renegatî, de atunci incóce cu pucina escepti-une prin alte limbe straine, éra din anulu 1861 de câudu se restaurara municipalitâtîle in tiéra, se bucura acestu districtu de diregatori mai totu romani.

Eh bine! Câudu au patitu districtulu acest'a rusîne colosale, cá in anii 1862 sî 1863 in afacerile de recrutatiune? Totu de-un'a contingentii impusî pana la neinsemnatu restu s'au coperitu, sau dupa impregiurari, s'au datu cativá individî preste numeru. —

Diregatoriloru natiunali au fostu pastratu acestu pacharu de amaratiune, cá se-lu beie cu drosdile dimpreuna; oficiolatului romanu, cá se pata rosîne cu carulu! —

In 1862 s'au repartîtu pre districtu 148 de recrutî sî la ultim'a Decembre remase inca unu restu de 60 pre 1863 se repartîra 191 sî dupa assentarea principale remase unu restu de 145, cu totulu dara 205 de recrutî restantia.

Se-mi spuna acumu cinevá, cà **un'a miia si cinci sute** de recrutantî, ce dupa consemnari se afla dusi in Principatele române unite sî in Turci'a, cari nici câudu s'au presentatu la comissiunea asentatória, atâtu ei insîsi, câtu sî parentii sau consangenii loru suntu cu totulu inocintî sî merita compatimire, apoi suntu gat'a a radicá pétr'a asupr'a oficiolatului districtuale, care in Maiu 1862 in tóta lumea au emisu edictu convocatoriu amenintiandu pre **un'a miia si doue sute** de insi de ésta categoria, cu urmarile cele mai aspre ale legei de emigratiune, fora celu mai pucinu resultatu favorabile, sî care sî acumu, **nu de la sine, ci din speciale mandatu alu Maiestatei Sele Imperatului,** au fostu constrinsu a pune la cale cercetarea sî osendirea parintîloru culpabili la departarea in massa a fetioriloru, cá se tiena esecutiune militara, pana i voru aduce, sau se voru justificá legale de inculpabilitate.

Ilustritatea Sea D. Capitanu supremu sî oficiolatulu, — caci nu dusera curendu la deplinire, respective nu cerusera esecutorii inca din 1-ia Fauru a. c., in este dîle se amenintiara cu mesagiariu de pedépsa. —

Noi nu suntemu de acei'a, cari netediescu in facia sî musca furisiu. Nóue nu ne place a tiené pre romanu in bratie sî atunci, câudu-si uita de detorintia catra patria sî face rusîne natiunei sele. — Noi voimu a taiá ran'a cu scalpelulu pana in fundu, voimu se curetiamu gangren'a sî se mantuimu corpulu intregu de peritiune. **Quis vere amat, bene castigat.** In adeveru judecii tractuali, in a caroru competentia cade conscrierea sî presentarea recrutatîloru, suntu organe ale oficiolatului, nota bene organe de sine statatóre nu oficiolatu, sî deca ici colé nu au pasîtu cu destula precautiune in ésta afacere, sau déca cinevá ar suferí suptu sententiile de esecutiune de dînsii pronunciate, nu se póte inculpá eficiolatulu in sensu strictu, ci impregiurarea, cà alegerea unor'a sî substituirea altor'a au esîtu de totu nefericita. —

Unulu din corespondintî póte n'au cugetatu la acést'a, altmintre credemu, cà nu ar fi arucatu cu pétr'a in capulu tataseu. —

Suntu provocatî fagarasianii in gazeta a referí sî des pre starea scóleloru, o materia delicata acést'a. —

Suntu in districtu trei scóle centrali, ce stau binisioru. Spre regularea scóleloru comunali curge caus'a cu inaltele ordinariate, la cari sau facutu pasii cuviintiosî, sî speramu resultatu bunu. Judeciloru tractuali sau datu inviatiuni strinse, spre a-sî implini detorintiele fatia cu scól'a, sî asiá potemu afirmá, ca in districtulu nostru suptu impregiurarile administrative de adî ale Transsilvaniei, scólele celu pucinu nu patimescu mai multu, cá alte afaceri. — **D.**

Ungari'a.

Descaleituri din Carasiu.

(Urmare din nr. trecutu).

La punctulu alu II. falanxieriulu dîce, cà eu me ocupu cu fantasmagorii.

Eu nu m'am ocupatu cu lucruri asiá grandióse, — dar' dupa puterea mea spiretuala sî materiala cá unu romanu adeveratu, amu nisuitu pentru cultur'a poporului sî literatur'a lui sî am scrisu: a) Istori'a romana natiunala, b) Invetiatoriulu sî poporulu, c) Petru Raresiu, d) Balade, e) Colinde popurale etc. Éu am facutu ce am potutu cá sî o albina mica, — si déca nu mai multu, am dusu dóra sî eu unu stropu de miere in cosniti'a natiunii. —

Incatu suntu aceste fantasmagorii, lasu se judece on. publicu!

De asiu intrebá inse, ca cu ce s'a ocupatu D-lu F. pentru cultur'a poporului romanu, sî literatur'a lui, — atunci sî singuru trebuia se respundu, ca cu nimic'a, — sî asiá 'lu aflamu in cosniti'a natiunei, intra acele albine, cari nu folosescu.

La punctulu alu III. capulu falanxului dîce: „carele innaintea antestatoriloru fiindu atacatu, 'sî perde fésti'a sî graiulu."

Fatala posetiune candu densulu trebuia se se apere sî cu asiá motive, sî mare slabitiune a intrebuintiá asiá arme, candu e — minciuna.

D-lu F. fiindu-mi unu antestatoriu despotu, m'a atacatu odata, dîcendu-mi: „Dta esti in optim'a forma bújtogató!" dar' eu, fara cá se-mi perdu féti'a sî graiulu, i-am respunsu ridiendu: „D-le vicespanu, asiá dîcu adi magiarii catra romanii natiunalisti!"

De candu nu-mi e antestatoriu, iara m'a atacatu audîndu despre „Desluciri" sî fara cá se le fia cetitu, dîcendu-mi: „Trebuia se te inchidu pe 10. ani la Kufstein pentru articoluiu,al'a!" sî eu fara cá se-mi perdu fati'a sî graiulu, i-am respunsu ridiendu: „Apoi me voiu duce, ce se facu!" sî trebuiá se rîdu, pentruca nu credeamu ca are drepturi majestatice!

De candu amu alti antestatori, lauda lui Ddieu, ca nu m'a atacatu nici unulu; pentruca fiindu diligiute sî omu dreptu in diregatori'a mea, nu amu datu causá spre atacare, sî pentruca eu sciu pretiuí nu numai pe antestatorii mei, carii aretara o amóre catra mine, ci sî pre totu omulu din lume. Apoi, innaintea antestatoriloru de acumu se vede sî din aceea imprejurare ca n'a trebuitu se-mi perdu fati'a sî graiulu, — ca in restimpu de unu anu, amu avangeatu de 3.-ori.

Dar' D-le F., déca cumvá cugeti ca prin atacare grobiana vatemandu-mi-se simtiulu de onóre sî provocandu-mi-se despectulu catra o asiá purtare — mi-am perdutu fati'a sî graiulu, — atunci esti reu fisiognomistu. —

La punctulu alu IV. capulu falanxului dîce: „Unde din contra, corespundintele se teraiá nu numai dupa oficiu, ci si dupa unu atestatu recomendatoriu, dela unulu din acei'a, pre

care acumu cu invective'lu suspiciéza cá se póta numai castigá oficiul!“

Cu o dî innainte de 26. Martiu 1861. diu'a alegerei ablegatului in Lipov'a, partid'a magiara vediendu in mine unu rivalu puternicu de ablegatu alu vicecomitelui din Timisiór'a, — 'mi oferì unu oficiu de jude supremu, numai cá se repasiescu dela candidatura, — Eu nu amu primitu acestu oficiu pentruca nu cugetamu la interesulu materialu, ci alu poporului. —

Dupa nefericit'a alegere am siediutu pe pace in Lipov'a; — sî in mediloculu persecutiuniloru suferite eramu provocatu de fostulu D. Comite supremu, sî invitatu chiaru de unii din atacati cá se vinu la Lugosiu de vice notariu comitatensu. — Cumca venirea mea a fostu din interesu natiunalu, o sciu sî unii din atacati.

La stramutarea sistemei, D-lu comisariu regescu insusi m'a provocatu se priimescu oficiu de szolgabireu; — eu amu multiemitu, sî amu remasu vicenotariu in centru.

Sî nici ca m'am rugatu vr'odata pentru avangementu, — nici ca am sciutu pana am capetatu decretele. — Eu amu cunoscutu ca siefulu meu e omu dreptu, sî cunósce ómenii; iéra de alta parte portandu-mi oficiulu cu scumpetate, sî basandu-me pe calitatîle mele, nu am avutu, nici voiu avé lipsa cá se me teraiescu dupa oficiu.

Acumu poti crede D-le F. ca nu iubescu natiunea pentru oficiu — sî oficiulu pentru salariu, caci sî eu potu crede, ca de cumvá te-ar imbiá cinevá cu vr'o diregatoria buna, sî grasa, — vei iubí natiunea pentru oficiu. —

„Atestatulu recomendatoriu“ e dela D-lu F. sî a fostu cerutu, pentru cá se potu documentá timpulu deprinderii mele in oficiu. — Cu acest'a erá detoriu vicecomitele, se fia fostu chiaru sî u nu tataru. — Dar' densulu póte fi incrediutu, ca nu atestatulu — pe lenga tóte ca a fostu recomendatoriu mi-a castigatu oficiulu, — ci doctoratu, censurele etc.

Vai sî amaru de principiele sî convingerea falancsieriului, déca sî cu asiá trénca flénca vre se se verifice in opiniunea publica. (Va urmá.)

Bucovin'a.

Cuventulu candidatului Georgiu cav. de Hormuzachi la alegerea preliminara urmata in Cernautiu la 4 Martiu 1863.

Domniloru! Onorabilulu comitetu de alegere asiediatu de D-Vóstra din prea mare indulgintia mi-a facutu onórea cea nemeritata de a me pune in numerulu candidatiloru sei la loculu vacantu de deputatu dietalu pentru orasiulu Cernautiu. Concedetî-mi sa ve spunu, — ceea ce ve potu asigurá omenesce fâra figura retorica, — ca in contradîcere cu amicii mei nu aveamu nici decumu pretensiunea de a ambitiuná representanti'a capitalei nóstre. Cu multiemita voiamu sa refusu candidatur'a, ce mi se oferì inca la inceputu, câci crediusemu ca numai unu cetatianu indigenu sa represenieze orasiulu; unu cetatianu indigenu dîcu, care e familiarisatu din pruncia cu propriile referintie ale tierei nóstre de coróna, care e crescutu la unu locu cu patri'a nóstra, sî care cá nascutu in tiéra nu numai intielege, ci, ceea ce e nespusu mai multu, care sî simte tóte dorintiele sî trebuintiale eii.

Dar intêmplandu-se altufeliu, sî necadiendu alegerea comitetului pe vreunu cetatianu si numai pe unu singuru indigenu, pe mine: consideru datorintia de onóre, a urmá chiamarei concietatieniloru mei sî a me presentá cá candidatu de alegere in midiloculu D-Vóstra.

S'a poftitu, cá „sa dau in publicu cugetârile mele politice.“ Eu asiu crede, ca asiu poté fi scutitu de acést'a, sî speru ca sî D. Vóstra — mi veti dá dreptulu. Alu Bucovinei prin nascere, prin tóta alipirea, prin iubire sî credintia traditiunala, prin starea sî averea mea, sî prin istori'a familiei mele, crescutu in midiloculu D-Vóstra, concietatianu alu acestui orasiu prin proprietatea ereditara de pamentu a familiei mele, nu ve potu fi necunoscutu, nu ve potu fi strainu.

Dar inca mai multu decâtu acést'a; chiaru si formulata cu acuratetia cunóscetî dór confessiunea mea politica. O cunósceti de 15 ani. Cincisprediece ani suntu,— acea epoca memorabila cându blastemulu regimului absolutisticu reposatu se franse, si popóreloru Austriei le fu iertatu a respirá libere—, cându avui onóre, a Ve impartasî intr'o adunare mare publica conchiamata anume cugetârile mele politice si Ve invitai a le cercá, a le aprobá si a le face substratulu unei petitiuni a tierei, carea cá icón'a dorintieloru Bucovinei sa se astérna la treptele Tronului imperatescu. Cu consemtîre si bucuria priimiserati atunci totu proieptulu meu sî indata-lu puseserati in lucrare.

Deci, la cuprinsulu acestei petitiuni a tierei, adoptate de orasiulu intregu, de Bucovin'a intréga, cu venerabilulu Domnulu Episcopu si intregulu Lui cleru in frunte,- la acel'a me provocu acumu.

Tiparita in esemplare nenumerate ea se afla inca in multe mâni. Si pentru ce óre aflà ea acestu resunetu in inimele tuturoru Bucovineniloru fâra deosebire? Pentru ca pórta tipulu celu fidelu alu dorintieloru loru celoru vechi si ferbinti. Si care suntu acelea? Iertati-mi, cá sa deschidu unu esemplariu si sa le amintescu numai pe scurtu. I. Nainte de tóte altele punctulu cardinalu alu confessiunei politice a fia carui Bucovinénu de omenia, autonomi'a tierei; II. dieta deosebita pentru Bucovin'a in Cernautiu; III. egalitatea tuturoru religiuniloru in tóta privintia cu suspenderea tuturoru asupririloru si poveriloru provenitóre din diferinti'a religiunara; IV. egal'a indreptatîre a natiunalitatîloru, intocmirea scóleloru populare, considerarea pamenteniloru, si altele; V. unu Sinodu natiunalu din representantii clerului, ai nobilimei, cetatienimei si tieranimei gr. n. u. si alegerea Episcopului gr. n. u. prin acelasi; VI. regulare amesurata tempului a causei bisericesci gr. n. un.; VII. administrarea fondului religiunaru g. n. u. alu Bucovinei prin unu comitetu alesu din tóte stârile cultului g. n. u. sub control'a dietei Bucovinei *).— Mai departe: regularea Tablei de tiéra, cârti catastrale, unu institutu de creditu in Bucovin'a pentru proprietarii de pamentu dominicalu si rusticalu, inlesnirea comerciului de margine cu Moldavi'a, moderarea pretiuriloru sârei, ce apasa pre poporulu mai seracu si impedeca cultivarea viteloru, delaturarea si respective modificarea unoru secaturi de accise si vâmi.

Acestea au fostu parerile mele si si ale D. Vóstra ale tuturoru, si acelea nu sau schimbatu. Tóte cestiunile politice si intesessele Bucovinei, atatu acestea catu si cele de mai tardîu au aflatu in mine totudeun'a celu mai sinceru representante.— Inainte de tóte insa nu potu retacé, ca totdeun'a va fi un'a din suvenirile mele cele mai mândre, a sci numele meu si alu intregei mele familii legatu de cestiunea vitala a patriei nóstre, de autonomi'a Bucovinei cea eluptata tardîu si cu greu.— Cine cunósce diferitele fase ale istoriei acestui scumpu triumfu, acel'a va sci si aceea, déca a-avemu si incâtu avemu noi parte la densulu.

Domniloru! s'au audîtu unele voci, ca n'aru fi cu scopu a tramite in dieta unu proprietaru mare cá deputatu alu orasiului..— Cându fui alesu la anulu 1848 de orasiulu Cernautiu deputatu pertru diet'a Galitiana cu ceialalti 3. domni, atunci Guvernatoriului Contelui Stadionu in numele deputatiunei, alu carei vorbitoru avui onóre a fi, i-amu dechiaratu resolutiunea nóstra cea tare, de a nu luá parte la o dieta straina; ca dorinti'a generala si ferbinte a Bucovinei e, de a avé diet'a nóstra propria in Cernautiu si de a cascigá independinti'a nóstra provinciala, deplin'a autonomia a tierei nóstre cu tóte folósele eii pentru orasie si sate, tocmai asiá, precum si-o dorescu vecinii nostri cei nobili si bravi din Galiti'a, pentru care a sî petitiunatu tiér'a intréga la Maiestatea Sea Imperatulu. Si indata ne reintórseramu la Cernautiu. Atunci'a mie, marelui proprietaru, nu—mi facù nimenea imputarea, ca n'asiu fi representatu la ocasiunea acést'a dupa potintia interessele orasiului, dar mai vertosu aflà procederea mea consimtiementulu cordialu alu comitentiloru mei. Sî ce contrastu si este intre interessele nóstre orasienesci sî tieranesci? Au petitiunea tierei, ce cuprinde confessiunea nóstra politica comuna, cu a cârei esecutare suntemu datori cu totii in solidaritate, nu o ati aprobatu sî o-ati substernutu la treptele tronului imperatescu? Au D. vóstra nu doriti autonomi'a tierei? resiederea tuturoru decasterieloru supreme provinciale sî a instituteloru in Cernautiu? Dieta deosebita in Cernautiu? Indreptatire egala a confessiuneloru sî a natiunalitâtiloru? Scóle populare? Regimu constitu-

*) Acést'a n'o sufere autonomi'a Bisericei, dupa carea la assemenea casuri control'a compete Sinodului Mitropolitanu. Red.)

tiunalu? Eu credu, ca orasiele sî satele armoniéza in aceste dorintie. Asiá suntu de impletite unulu cu altulu interessele amendurora, incâtu unulu fara de altulu nu póte prosperá, nu póte esistá. — Deaceea trebuie sa cugetu, ca suspiciunatori insusirei celei fórte eventive a proprietatii ceii mari se impedeca numai de independinti'a caracteriului candidatului, carea nu e necunoscuta. De, la casulu acest'a n'amu decatu cu consecuintia a ve urá de deputatu la dieta vreunu lingânu servilu politicu. — Dedatu totdeun'a, a-mi cautá singuru de cale, din parte-mi cu indatinat'a-mi independintia voiu cautá adeverulu numai acolo, unde potu sperá ca-lu voiu aflá, in interessulu bine intielesu alu comitentiloru mei, in convictiunea sî consciinti'a mea (Incheiarea urméza.)

N o u t â t i d e d î.

In Hunedór'a aprópe de castelulu Corviniloru unu tieranu românu sapându fundamentu de casa gasí unu zidu ruinatu si mai multe statue, parte din timpurile Romaniloru, parte inca din ale Daciloru. Tragemu atentiunea inteligintiei nóstre din tiér'a Hatiegului asupr'a acestei sciri aduse de „Korunk“, sî sperâmu ca nu va lipsí a esploatá dupa potintia acelu tesauru pentru istori'a patriei si a natiunei nóstre.

Necasulu intre pandiarii din Sighisióra, cari n'au lucru si pane, inca n'a incetatu. Aprópe la 400 de suflete retacescu incóce si 'ncolo, traindu din grati'a comunei si a privatîloru.

In 9/21 Martiu a. c. audîmu ca se va tienea Congregatiune comitatensa in Dev'a.

In satulu Danesiu langa Sighisióra s'a escatu in nóptea din 6 spre 7 Martiu c. v. unu focu grozavu, care a mistuitu in pucine minute 7 case si 6 siuri, multe bucate si 5 capete de vite menunte.

Domnulu consiliaru de instructiune Dr. Vasiciu dupa o epistola privata din Brasiovu, care spartiulu nu ne iérta a o impartasî per extensum cerceta in 26 Febr. clas'a a dóu'a normala si clas'a a patr'a a fetitieloru, dupa prandiu class'a a trei'a, in 27 Septemvre class'a a patr'a normala, precum si unele din classele gimnasiale. In 28 apoi visità celelalte trei classe de fetitie, scól'a din suburbiulu de susu, cea din tiegania si cea din Brasiovulu vechiu, surprindiendu pre invetiatori candu nu cugetau. In prim'a Martiu cercetà clasele gimnasiale, si aflandu intru un'a propunendu-se in fisica despre ochelari, continuà insusi prelegerea. In dóua Martiu se duse apoi la Sacele pentru de a cercetá scólele, in 4 Martîu tienù siedintia cu Dnii profesori sî invetiatori din Brasiovu, iara in 5 plecà spre Branu. —

Dr. Tkalac, fostulu Redactoru alu lui „Ost si West“ e condemnatu la inchisóregrea de 8 luni, la pedépsa de 1100. fiorini si la perderea nobilimei. —

Baronulu Iancu Mustatia din Bucovin'a escrie in „Bucovin'a“ unu premiu de 50 galbini in auru pentru o scriere in limb'a romana, care in form'a catechetica va desfasiurá mai bine principiele vietiei constitutiunale. —

Principatele romane unite.

Sessiunea camerei pe anulu 62 sî 63 se inchise prin mesagiulu Domnescu, alu carui testu e urmatoriulu:

Domniloru Deputati!

Suntu patru luni de candu v'amu convocatu, pentru a votá antâiulu budgetu alu tieriloru unite sî a pune unu capetu starei anormale a finantieloru nóstre.

Elementele acestoru insemnatóre lucrâri vi s'au presentatu la temputu oportunu, si eramu in dreptu a crede, precumu o dîceamu in mesagiulu Meu din lun'a lui Noemvrie trecutu, ca unu budgetu regulatu alu resurseloru sî trebuintieloru tierei va fi discutatu in votatu inainte de sfârsîtulu anului 1862. Guvernulu Meu v'a presentatu asemenea unu sîru de proiecte de legi organice sî de unificare, pe carii de patru ani tiér'a le astépta cu o legitima nerabdare. Cu parere de reu constatu inse, ca adunarea legislativa a esîtu de pe terenulu practicu alu lucrâriloru: activitatea sî silinti'a Domniiloru-Vóstre s'au perdutu in discussiuni politice, în lupte de partide séu de persóne; si cu tóta staruinti'a vrednica de lauda a multor'a dintre DD.-Vóstre, a caror'a intentiune sî devotamentu sciu a apretiuí, totusi s'a perdutu unu timpu pretîosu fara nici unu resultatu folositoriu.

Sessiunea estraordinaria a lunei lui Noemvrie sî acea ordinara din lunile Decembre, Ianuariu si Februariu, suntu sfarsîte, ear' budgetulu nu este votatu, sî din deosebitele proiecte de legi remase nevotate din sessiunile trecute sî mai tóte acelea presentate adunârei de guvernulu Meu in cursulu sessiunei de estu timpu, abia vreo trei patru au capetatu sanctiunea deliberârilorn DD.-Vóstre.

Fara cá se atribuiu adunarei rea vointia catra puterea esecutiva, séu lipsa de cunoscintia a datoriiloru sale, gasescu ca neesperienti'a nóstra, nerabdarea nóstra, precipitarea adesea imprudenta a aspiratiuniloru nóstre catra progresu, ne facu a ne departá dela adeverat' a missia, ce ne este impusa noua Romaniloru. Astufelu numai 'mi pociu esplicá acele lupte regretabile ce s'au produsu de catu-va timpu in sinulu adunarei; câci cumu altufeliu s'aru scusá acelu votu al unei parti din adunare, prin care agentii publici se chiama la neascultarea ordineloru guvernului, si din care ar fi destulu se resulte o adeverata desordine, daca providenti'a n'aru fi datu poporului romanu acelu bunu simtiu si acelu adeveratu patriotismu, cu care a sciutu totud'aun'a a conjurá relele, la care a potutu fi espusi.

Acésta situatiune, spre a evitá evenimente mai neplacute, me pune in imposibilitate de a mai prelungí terminulu lucrariloru Domniiloru-Vóstre preste epoc'a inchiderei legale a sessiunei, atunci candu cele din urma dîle ale ei, de ar fi fostu mai bine intrebuintiate, ar fi potutu stabilí creditulu dinafara sî datá tiér'a cu institutiuni menite a desvoltá bogatiile sale.

Domniloru deputati! Aceste lupte, prin care amu trecutu, se ne serve la toti de invetiamentu. In trebile publice cá si in cele private, fiacare dî isi are sarcin'a sa; progressulu este oper'a timpului, agitatiunile nu potu de catu a-i impedecá mersulu, si mandatarii unei natiuni in discussiunea mariloru interese ce le suntu incredintiate, nu se potu departá de moderatiunea si rabdarea, de carea puterea essecutiva a avutu ocasiunea a ve dá mai multe probe in cursulu acestei sessiuni.

Petrundeti-va dar, Domniloru deputati! de ide'a, ca desvoltarea puteriloru sî institutiuniloru nóstre nu este cu potintia fara unu deplinu accordu intre poterea esecutiva sî representantii legali ai tierei. Trebue mai cu deosebire, si acést'a este antai'a conditiune, cá drepturile fia-carei poteri sa fia respectate in tóta intregimea loru. Atunci numai vomu poté conduce Romani'a catra viitoriulu ferice, ce ii este reservatu, si vomu poté respunde cu demnitate la acele simpatii, ce necontenitu august'a curte suzerana si innaltele poteri garante arata catra patri'a nóstra.

Sessiunea anului $186^{2}|_{3}$ este inchisa.

ALESANDRU IOANN I.

Contra-semnati: N. Cretiulescu. Al. Cantacuzinu. Chr. Tell. Ioann Florescu. Ioann Gr. Ghic'a. Al. Catargiu.

Russi'a.

L a n g i e v i c z se proclamà dictatoru si capu alu regimului natiunalu, care pâna acumu lucrase pe sub mâna. Proclamarea se facù cu mare solenitate si cu entusiasmu netiermuritu, incependu-se cu servitiu d-dieescu si finindu-se sér'a tardîu cu cântece insufletîte belicóse.

9—1 **Edictu.**

Prin care B u c u r 'a, fii'a lui Mihaiu Micu M u s ̦ i u n o i u din Fisiaru, Sc. Cuhalmului, carea cu necredintia a parasitu de 3 ani pre legiuitulu seu barbatu I o a n n C u r t 'a din Ródesiu, Sc. Sighisiórei, nesciindu-i-se loculu petrecerei, se provóca a se 'nfatîsiá in terminu de unu anu sî o dî inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu atât'a mai vertosu, câci la dincontra sî lipsindu ea se va procede in caus'a eii matrimoniala dupa preceptele Canóneloru Bisericei resaritene.

S i g h i s i ó r a in 3 Martiu 1863.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu tract. Sighisiórei.

Zacharia Boiu sen. Protopopu.

Ioannu Cristea,

compactoru in Sabiiu, se recomânda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promptu sî solidu sî pretiuri câtu se póte mai moderate.

L o c u i n t i 'a: S a b i i u, s t r a d 'a i e r n e i (W i n t e r g a s s e) N-ru. 253 v i s a v i s d e-l a t i p o g r a f i 'a d i e c e s a n a.

Burs'a din V í e n 'a in 9 Martiu 1863.

Metalicele 5%	75. 20.	Actiile de creditu	215. 80.
Imprumutulu nat. 5%	81. 50.	Argintulu	113.
Actiile de banca	798.	Galbinulu	5. 43.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 21. ANULU XI.

Sabiiu 14. Martiu 1863.

Insciintiare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“
pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anului 1863. Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiiu 1 f. 75; pentru districte sî provinciele Monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele române unite sî preste totu strainatate 3 f.
Abonaminte se priimescu sî de jumetate sî pe trei patrare de anu.
Cei-ce doresc u a avé acestu dîuariu, suntu invitati a-si tramito abonamintele la „Editur'a „Telegrafuiui Românu“ in Sabiiu, carea a 'ngrijitu, că pentru têmpulu, câtu voru dură conferintiele natiunale sî diet'a, **T. R. sa casa de trei ori pe septeamana fara urcarea pretiului. —**
Edtur'a „Tel. Rom“.

Conferinti'a natiunala.

Sabiiu 12 Martiu 1863.

Precum sau potutu presupune, ambii Archierei că Presiedintii tienendei Conferintie natiunali sau intielesu in privinti'a terminului Conferintiei natiunali, si au aflatu de bine a-lu prefige pe Duminec'a Tomei. Unulu dintre Domnii Presiedinti, precumu ne arata Gazet'a Transsilvaniei in numerulu 18 au sî emisu dispusetiune pentru alegerea membriloru dupa Comitate, Districte si Scaune; ear cela laltu au tienutu consultare cu câte-va capacitatati mai insemnate din statulu eclesiasticu si civile pentru designarea membriloru conchiamandi la aceeasi Conferintia natiunala. Nimicu mai firescu n'a potutu face acestu Presiedinte, decatu a indreptá rogare câtra Innaltele Presidii ale aceloru Amploiati de Statu, carii in acea consultare s'au gasitu cu cale a se chiamá la Conferinti'a natiunale. Acumu se ascépta respunsurile Presidieloru dicasteriale, si apoi dupa impregiurâri Esc. Sea, Eppulu nostru va dispune cele dispunende. Prin urmare noi credem, ca acést'a este caus'a, pentru care dispusetiunea necesaria n'au urmatu din partea Presidiului nostru pana acumu catra Eparchia.

Noi suntemu convinsi, ca barbatii nostri natiunali, cari ocupa posturi de Statu, sciu apretiuí increderea natiunei loru, ce acésta o are in ei, si ca Presidiele dicasteriale voru dá Domnieloru Sale concedie de a luá parte la conferintia, câci acést'a este si indegetatu in resolutiunea maiestatica, unde apriatu se dîce: „ca Archiereii potu conchiamá câtu mai curendu la Sabiiu 120—150 dintre individii cei mai insemnati ai natiunei romane din Ardélu“.

Nu facu bine acei'a, cari dîcu: ca dupa petitiunea Presiedintiloru unii dintre membrii Conferintiei tienende voru fi chiamati ex officio, si aci intielegu pre barbatii nostrii cei mai eminenti, cari ocupa posturi mai inalte in Statu, si altii earasi alesi. Nu este asiá. Archierii, candu in petitiunea loru au cerutu, cá la Conferinti'a viitóre sà se lase a luá parte si Amploiatii de Statu, au pormitu din acelu punctu de vedere, ca acesti barbati cualificati sà nu se impedece prin oficiu dela intrevenire la Congresu, candu ei pe bas'a punctului VI. din petitiunea Deputatiei natiunale, ce acést'a au asternutu Tronului imperatescu la Vien'a in 10 Decembre 1860 si pre carea conferinti'a natiunala din 1861 o-au priimitu de a sa, se voru alege, designá si conchiamá spre venire la conferintia. Si asiá suspiciunile n'au adusu nici candu frupte bune, si noi sa ne lasemu de ele, câci asiá ne vomu indulcí de frupte dulci, ear cei ce se ocupa cu suspiciuni, voru róde frupte amare!

In resolutiunea Imperatésca nu se amintesce nimicu despre acei Amploiati mai mari, ci simplu se dîce: ca Archiereii potu conchiamá 120—150 dintre individii cei mai insemnati ai natiunei. Presidiulu din Sabiiu vede in numerulu 120-150, ca insasi resolutiunea maiestatica cuprinde facultatea de a se poté chiamá si Amploiati mai mari de Statu la acea conferintia, câci Archiereii fâra de specificatiunea numerica a aceloru Amploiati au propusu numai 40 din cleru, si 60 din statulu civile, prin urmare ce prisosesce preste 100 in resolutiunea imperatésca, se reduce la Amploiati. De aceea câte 75 de individi vinu pe unu Presiedinte spre alegere, designare si conchiamare dupa modulu din susatins'a petitiune a Deputatiunei natiunale. Si fiindca intre cei 75 Individi, cari vinu pe partea natiunei de relegea ort. resarit. sau alesu in acea consultare presidiale cu privire la Protopopiate mai multi natiunalisti, cari ocupa posturi de Statu: pentru aceea s'au facutu rogarea catra Presidiele dicasteriale cá sa binevoiasca a dá acestoru facultate de a poté intrevení la corferintia, carea insa n'a urmatu pâna acumu si asiá acést'a este caus'a, pentru carea din partea nóstra nu s'au potutu face pâna acumu cele de debuintia pentru convocarea membriloru Conferintiei.

Legea electorala pentru Transsilvani'a.

Legea cea nóua electorala pentru Transsilvani'a, — reproducemu din „Press'a“ de Vien'a dupa „Gazet'a Silesiana,“ a priimitu sanctiunea Imperatésca sî se cuprinde in 73. §§.

Mai antâiu se rectifica in introducere ordinea cea nóua electiva prin espunerea, ca suspenderea positiunei esemtiunale a nobilimei, a roboteloru sî altoru dâri tieranesci, sî statorirea de datorii sî drepturi egale cetatienesci pentru tóte classele locuitoriloru tierei impunu modificâri aduncì in representanti'a dreptului de statu alu tierei. Apoi urméza testulu legei insesi.

Diet'a transsilvana sa constea a) din 121 deputati alesi prin alegeri directe, cari nu priimescu instructiuni, sî dreptulu de a votá-lu esercéza numai in persóna; b) dintr'unu numeru netrecatoru preste 40 de barbati, cari esceléza prin esperiintia in afacerile publice, prin merite pentru tronu sî statu, pentru biserica, sciintia sî arte, carí fara distinctiune de religiune sî natiunalitate se chiama prin Imperatulu a participá la dieta.— Pre Presiedintele sî doi Vicepresiedinti pentru diet'a de fatia (pentru carea remâne preste totu marginita valórea legei), ii denumesce Imperatulu din siese persóne alese pentru fia care din aceste locuri prin dieta insasi din sinulu eii pe calea votârei secrete. Pâna la urmarea acestei denumiri, pórta presiedinti'a unu membru alu Guberniului, ce are d'alu tramite Guberniulu regescu. — Pre secretarii, incetându tabl'a regésca d'a fi parte intregitóre a dietei, ii alege diet'a din sinulu seu prin votare secreta. Toti membrí dietei se alegu sî se conchiama numai pentru tempulu tînerei eii.— Diet'a o deschide, o amâna sî o 'nchide la demandarea Imperatului unu comissaru imperatescu denumitu spre acést'a.— Apoi urméza decisiuni privitóre la jurarea membriloru dietei, la cercetârile alegeriloru, la publicitatea siedintieloru, la sustînerea ordinei, la siedintiele private (familiare, vertraulich).

Obieptele singuratice de consultare ajungu inaintea dietei a) cá propusetiuni regimale prin commissarulu imperatescu; b) prin proiepte din partea singulariloru membri,

c)'că referate ale comissiuniloru. Proiepte de sine statat óre, care nu se reducu la vr'o propusetiune de a Regimului, trebuie sa se predea mai nainte Presiedintelui. Acel'a decide asupr'a compatibilâtii eii sî determina ordinea; in privinti'a d'antâiu proieptatorulu póte recurge la commissarulu imperatescu. — Propusetiunile Regimului premergu tuturoru altoru obiepte de consultare. — Presiedintele, Vicepresiedintii sî consiliarii Guberniului imperatescu (?Red.) ordinati de Presiedintele au dreptulu, de a se presentá in dieta sî in comissiuni sî de a luá cuventulu oricându; la votâri iau parte numai déca suntu membri ai dietei. — Pentru aducerea de decisiuni in dieta se cere presinti'a a mai multu decâtu jumetatea numeruluitotalu alu toturoru membriloru, sî pentru validitatea unei decisiuni maioritatea absoluta de voturi. — Modulu publicârei pertractariloru desbatute o defige diet'a. — Dietei nu-i e iertatu a intrá in corelatiuni cu nici un'a din representantiele de tiéra ale vreunui regatu-ori a vreunei tieri din monarchia; assemenea nu-i e iertatu a emite publicatiuni; deputatiuni nu póte priimí nici cându, sî rogaminti numai atunci, cându se predau prin vreunu membru. La p. n. resiedintia póte tramite deputatiuni numai priimindu mai nainte p. n. aplacidare. — La consultârile dietei fiacare membru se póte folosí dupa placere de un'a din cele trei limbi indatinate ale patriei. — Pâna la defigerea unei ordine de afaceri prin dieta valéza o ordine de afaceri legata de acésta lege. Câtu pentru insasi compunerea dietei, ablegatii alegendi prin alegeri directe se voru alege dupa o 'mpartîre preportîunata, fundata atâtu pe considerarile drepturiloru politice usitate sî pân' acumu sî dupa numerulu locuitoriloru, câtu si dupa impregiurarile teritoriale sî economice de statu in modulu urmatoru:

A. Urmatórele comune singuratice tramitu ablegati, sî anume doi: orasiele libere Clusiulu, Muresiu—Vasiarheiulu, Alb'a Iuli'a, Gherl'a, Elisavetopolea, Sabiiulu, Brasiovulu, Sighisiór'a, Mediasiulu, Bistriti'a sî Sabesiulu, orasiele Orasti'a sî Reghinulu sasescu; câte unu deputatu târgurile: Abrudu, Ocn'a Sabiiului, Hunedór'a, K. Vásárhely, Hatiegulu, Sepsi-Sângeorgiu, Odorheiu, Iliafalvá, Csik-Szereda, Breticu, satulu privilegiatu Olafaleulu, tergurile Secu, Cojocn'a (sî cele ne representate pân'acumu) Aiudulu, Turd'a, Deajulu, (cele trei oppida nobilium) Fagarasiu, Gyergyo-San-Miclausiu sî Rasînarii.

B. Cercurile elective formate din tienuturile comitateloru, districteloru sî scauneloru, la a câroru alegere de deputati nu se impartasiescu acele comune, care au dreptulu de a-si alege deputati propri. Siese deputati tramitu: comitatele Alb'a de josu sî Huniadu, cinci alu Clusiului, patru alu Turdei sî alu Solnocului dinlauntru; trei alu Cetâtii de balta, alu Dobîcei, districtulu Fagarasiului, scaunulu Odorheiului, Treiscaunele (Háromzék), scaunulu Cinculi sî distr. Brasiovului; doi deputati comitatulu Albei de susu, districtulu Naseudului, scaunulu Muresiului, alu Ariesiului, alu Sabiiului, alu Sighisiórei, alu Mediasiului, alu Bistritiei, alu Sabesiului, Cinculi mare, Cuhalmului, Mercurei, Nocrichiului, Orastiei, in fine scaunele filiale alu Saliscei sî alu Talmaciului cu locurile mai nainte militarisate Orlatulu, Vestemulu, Racoviti'a sî Jin'a la olalta.— Apoi urméza formarea singuriteloru cercuri de alegere.— Dreptulu de alegere compete toturoru locuitoriloru maiorení sî autonomi, carí platescu dare directa optu florini ori mai multu; apoi fara privire la darea loru doctorii, chirurgii, advocatii, artistii academici, professorii, apotecarii (spicerii), preotii, caplanii, predicatorii, notarii comunali sî invetiatorii in cerculu eléctivu, in care locuiescu cu stabilitate. Alegibilu e totu insulu, ori unde aru avé dreptulu de alegere in Transsilvani'a, care a trecutu de treidieci de ani. De-la alegere sî alegibilitate suntu eschise persónele, care pentru vr'o crima ori delictu ori pentru vreo calcare de lege seversîta din lacomia ori incontr'a moralitâtii publice suntu dovediti ori se afla sub cercetare, sî persóne, asupr'a averei cârora curge procedur'a de concursu séu de invoire. Pentru conducerea alegeriloru se institue in totu comitatulu, scaunulu séu districtulu unu comitetu centralu; in fiacare comuna, ce tramite ablegati, o comissiune centrala pentru alegeri. Cu instructiunile pentru organele acestea alese din comitate, scaune sî districte, respective comune, se incheia legea.

Siedinti'a.

Univ. nat. sas. din 12 Martiu. (28 Febr. 1863.)

Dupa citirea protocolului cere dep. Balomiri, cá sa se arete sî in protocolu caus'a, pentru ce densulu sî Macelariu au fostu incontr'a priimirei legei de invoire. Cererei acesteia se face destulu, incâtu pentru Balomiri; ear incâtu pentru Macellariu, nefiindu de fatia, nu se face in protocolu nici o observatiune.

La desbatere vine legea comerciala. Procomit. desfasiura câtu se póte folósele legei acestei'a, carea e facuta pentru 75 mill. ómeni. (pentru Germani'a.)

Balomiri sî Orosu suntu incontr'a priimirei acestei legi din causa ca voiescu a sustiné unitatea legiloru din patria.

Legea insa prin maioritate de voturi se priimesce. Spre desbatere mai stau sî proieptulu pentru primirea legiloru: pentru asecuranti'a libertâtii personale, pentru aperarea dreptului de casa, legea de pressa, precum sî procedur'a eii, in fine unele suppliniri ale legei penale generale sî militare.

Dupa-ce-si esprime Procomitele parerea, ca nu se 'ndoiesce despre priimirea acestoru legi salutare eluptate prin constitutiunalismu, cere cuventu Thalmann (Sabesiu). In intielesulu instructiunei mele trebuie sa me dechiaru incontr'a priimirei legei pentru asecuranti'a libertâtii personale. Acésta lege cuprinde modificatiuni in legea penala, care nu suntu asiá urginti, de óre ce fâra de aceea se ascépta o prelucrare a procedurei penale.

Rannicher recomenda Universitâtii priimirea acestoru legi.

Lassel (Brasiovu) e pentru priimire din causa ca e numai o consecuintia a priimi o parte a unei legi, care lege, precum sî altele de incl. Univers. priimite au valóre in monarchi'a intréga.

Dr. Tincu. Aici (aretendu o scrisóre), incl. Universitate! amu o instructiune neplacuta a comitentiloru mei, care mau facutu de amu tacutu pân acum'a sî amu priimitu neconditiunatu legile susu mentiunate.

Parerea mea individuala in privinti'a acést'a e cu totulu alt'a; nefiindu insa dispusu a portá procesu cu comitentii mei, in intielesulu instructiunei sum de parerea D. Thalmann, adeca in contr'a primirei. Dlui deputatu alu Brasiovului am numa a-i reflectá, ca nu mi se pare consecuintia a priimí acésta lege, pentru ca sau priimitu sî altele, carí au valóre in celelalte tieri de coróna. Legile penale ale unei provincii, intr'unu imperiu potu prea usioru fi diferite de ale altei, de óre ce religiunea, datinele sî gradulu de cultura, pe cari cu deosebire suntu basate aceste legi, suntu diferite.

In contr'a voturiloru din Orastia si Sabesiu se priimesce sî acésta lege. Legea de pressa si procedur'a eii anca se priimesce incontr'a voturiloru din Orasti'a. In contr'a priimirei suplementului legei penale generale si a legei militare suntu depp. din Sabesiu in intielesulu instructiuniloru, Balomiri din causa ca voiesce unitatea dreptului in patria.

Orosu. In intielesulu scrisorei de mâna a Maiestatei Sele din 21|12 1860 au sa remâna in vigóre legile pana la o schimbare pe calea legislatiunei; Univers. sasésca nici ca are dreptu a face nici a priimí astfelu de schimbari, pana candu nu voru poté luá parte la legislatiune si celelalte natiuni din fundulu regiu.

Desbaterile mai pe largu le aduce Herm. Zeitg. etc.; paguba numai, ca diuariulu acest'a in nesuinti'a sea tendentiósa trece câte odata marginea adeverului.

Sabiiu in 19 Martiu 1863. La staruintil'a Ill. Sale D. Administratoriu alu Comitatului Cetatei de balta, se fece pentru subscrisulu, o colectiune de 37 f. v. a. dela urmatorii D. contribuenti: 1) Esc. Sea D. Metropolitu Ales. St. Siulutiu 10 f. 2) Ill. Sea D. Adm. Ioane Puscariu 5 f. 3) RV. D. Can. Basiliu Ratiu 1 f. 4) RV. D. Can. Constantinu Papfalvi 1 f. 5) RV. D. Can. Constantinu Alutanu 1 f. 6) RV. D. Can. Teodoru Sereni 1 f. 7) RV. C. Vicerectoriu 1 f. 9) RV. D. V. Nicolau Manu 1 f. 10) D. jude cercuale Basiliu Puianu 4 f. sî din cerculu Tatarlauei prin D. jude cercuale Ladai 12 f. Sum'a 37 f. v. a., pentru care fapta nobila, desi marinimi'a susnumitiloru On. Domni nu me iérta, a le publicá on. nume, totusi sum silitu ale aduce cea mai cordiale multiumita publica. P. Banutiu, juristu.

De sub Bucecîu din Branu in 17|3 1863.

Ceva despre venirea D. Consiliariu scolariu Pavelu Vasiciu, cumu sî despre starea presenta a infiintiarei scólei centrale normale in Branu.

Venirea D. Consiliariu scolariu in sinulu nostru ne in-

plù de nespusa bucuria pre noi brahenii, carii in mare numeru ne aflaramu fatia la intempinare, si acest'a cu atata mai vertosu, fiinduca furamu ferice a mai vede in sinulu nostru pre acelu barbatu, care singuru este in stare a desceptá si desmorti si spiritele cele mai indiferente pentru scóla si propasire.—Domni'a Sa, comitatu de multimea cea mare a poporului nostru, intrà in scólá II. normala centrale, — care acum'a deodata, pana la edificarea unei cladiri potrivite si pre loculu menitu, — se afla in comun'a Moieciulu de josu. — Aci cercetandu scolarii, aratà cea mai mare bucuria si multiumire, ca o asiá frageda tenerime documentà prin respunsurile cele precise si prompte, cumca in venitoriu potemu cu cea mai mare siguritate sperá la cele mai frumóse si imbucuratoria resultate prin unu atare asiediamentu; asemenea nu mai putinu fù surprinsu, candu si in prim'a classa popular'a de ati potù aflá talente alese in crud'a tenerime scolara. — Cu acésta ocasiune nu poturamu trece cá se nu reportamu on. publicu interesatu cevá si despre starea susu amintitei scóle normale centrale.

In alta privire debe se marturisimu, cumca inca se mai afla intre noi si astadi omeni fara caracteriu, ómeni de acei'a, carii nu se tienu de otarirea, — care odata singuri, nesiliti si o-a facutu, — si cari pentru interese particulare, putinu duratórie, lucra contr'a binelui comunu si a propasirei; de acei'a adeca, carii nu se tienu de conclusulu facutu inainte cu 2-3 ani in o adunare marétia si numerósa in Brahu, sub conducerea pré onoratului D. Protopopu de astadi, cumu si a D. Pretore de atunci, cá scól'a normala centrala Branéna sa se edifice in centrulu comuneloru celoru mai mari si mai impoporate, adeca intre Moieciulu de josu, Simonu, Pórt'a, Sohodolu si Predélu, pre terenulu, incependu din Contumatia paha la asiá numitá Turtaresa ori unde, (:pentruca, pentru scolarii din comunele Moieciulu de susu, Fundat'a, Sirne'a, Pester'a si Magur'a, de se ar zidi numit'a scóla in ori ce comuna in cele de diosu, totu atat'a usiurintia ar avé, de órece suntu cu órele departate:) debe adeca se ne plangemu si cu noi multimea, ca nu ne venimu in cunoscintia a ne uní si a dá man'a unii cu altii tóte comunele; a incepe cu zidirea scólei pre loculu destinatu, si a lasá pre indiferentii la o parte; in fine si pentru acea debe se ne plangemu, ca ne uitamu cu ochii, cumu putinulu fondu scolaru, decandu se tiene invetiamentu numai cu 10-20 tineri, fara a se tentá, de 2-3 ani se pierde totalu — pentruca pana la edificarea scólei pre loculu otaritu potu cercetá numai putieni tineri scól'a. —

Acésta neunire, reulu releloru, se si delatura cu venirea D. consiliariu scolariu aici, déca candu se pregatise o multime din alesii comuneloru a aduce causele inainte, diavolic'a intriga nu siar fi veretu si aci tefulu veninosu si n'ar fi impintenatii vréo doi trei locuitori din comun'a Predélu, plév'a poporului si cei mai miserabili, cá se aduca in cea mai mare machnire si superare pre celu mai caldu amicu alu scólei si propasirei, pre D. Consiliariu, prin séc'a loru protestare contr'a infiintiandei scóle, cá in numele comunei Predélu, — deunde si suntu. — Nu mai putinu ne semtiramu machniti si cu noi multi, ca chiaru unu preotu deveni pana la acea scadere, ca-si informà din turm'a s'a pre susu numitii, a intreprinde lucruri netrebnice si proclete; totusi si mai adanca ne fù machnirea, candu vediuramu cu ochii, cumu pentru informatorulu de susu cadiù in suspiciu, pre nevinovatia, unu altu preotu, carele a lucratu si lucra mai multu pentru binele comunu, decatu pentru sine; la acest'a martoru e Domnedieu. Cu tóte acestea, se nu ne tesimu de nesce atari bazaconii, ci se pasimu innainte cu zidind'a scóla pre loculu menitu, cerendu ajutoriulu atotpotintelui si spriginulu D. Consiliariu scolasticu, carui'a ti dorimu multi si fericiti ani. —

Unu amicu alu scólei.

Ungari'a.

Descaleituri din Carasiu.

(Urmare din nr. trecutu).

La punctulu alu V-lé luandu la desbatere objetulu resemnarii, — ce respunsulu falanxului 'lu imprastia, ca si candu l'ar raschiá o gaina, — voiu aducé urmatórele:

Mai antaniu voiu desbate din punctu de dreptu publicu; pe urma din municipalu, — si in fine manier'a resemnarii in Carasiu. —

Dupa nefericit'a revolutiune din 48, patri'a a perdutu constitutiunea sa; diplom'a din 20 Oct. 1860 restaurà acésta constitutiune in parte, — éra in catu in timpii mai vechi nu erá vorba de romani in constitutiune, si pentru ingrigirea de nationalitatea loru facura pasiu, — pentru ei, cá pretiulu anecesarii Banatului cu Ungari'a, esi rescriptulu din 27 Dec. an. 1860.

Aceste hrisóve desemnara marginile, intre cari comitatele provocate de a se reconstituí — trebuiá cá pe o cale legala a se misicá. — Ce pasiu a trecutu preste aceste margini, — acel'a a fostu si preste calea legala. —

Comitatulu Carasiului s'a constituitu pe bas'a acestoru hrisóve, si spiritulu legiloru din 48, — incatu acesta n'a trecutu spiritulu hrisóveloru, — p. e. legea electorala etc. —

Acum'a, — dupa ce o multime din Comitate, si diet'a a transgresu marginile desemnate prin diploma, — Maiestatea Sa cu intentiune, de a readuce tóta misicarea intra tiermii sei, a disolvatu diet'a, si pentru Comitate a introdusu sistem'a acést'a estraordinara de adi. —

De aci urméza, cà pe bas'a reconstituirei Comitatului Carasiu, diregatorii romani — mai alesu in interessulu limbistic si natiunalu — avea datorintia a se tiené de acelu oficiu, in cari fura pusi prin alegere, si a nu qualificá comitatulu Carasiului, cu comitatele cele mai renitente. — Atunci s'ar fi facutu din destulu intentiunei Maiestatii Sale, — mai multu bine patriei, — si mai mare emolumentu pentru interesulu natinnalu si limbisticu. — Din contra, — trecandu preste marginile susu desemnate, ati pasitu pe unu terenu neconcesiunatu, renitentu, si cá se nu dicu si revolutiunariu, dar totusi incontr'a vointiei Monarchului. —

Din punctu municipalu, — ati facutu in contr'a comitetului, care v'a alesu, si constituitu pe toti, ati facutu eróre, pentru care suntemu detori inca a-i respunde; de órece — chiaru precumu si singuri recunóscetí in actulu de resemnare, — comitetulu a fostu numai suspinsu, iéra inca nu desfiintiatu; de órece magistratulu Comitatului e numai esecutoriulu ordinatiuniloru comitetului. — Concedendu ca comitetulu a fostu suspinsu pe timpu prelungu, — magistratualistii trebuiá se se supuna aceloru ordinatiuni mai innalte, cari a datu si luatu comitetului dreptulu acest'a constitutiunalu, — si in acestu modu se astepte pana gubernulu séu 'i depune, séu le poftesce resemnarea. — Acést'a e apriatu; câci Cancelari'a, si dupa actulu resemnarii provóca pe magistratualistii se functiuneze; cá se nu se faca anarchia. —

Si nici ca sta asertatiunea, ca déca sustarea municipala e suspinsa, a incetatu si magistratulu; pentruca chiaru si in constitutiune nu comitetulu, ci gubernulu gubernésa comitatulu in cause de dreptu publicu; — de unde se vede ca la resemnare se poftea invoirea gubernului, — dara de acést'a, — s'a facutu renitintia. —

Dar' tacendu alte multe motive politice, din cari nu se póte aprobá resemnarea, si aducendu numai devis'a jurnalisticei magiare de atunci: „se nu scapamu terenulu de sub piciórele nóstre; si mai bine se fimu noi de catu altii! . . . . .“ se venimu la modulu resamnarii, carea nu a fostu chiaru si pe fétia — cumu dice falanxulu — ci a fostu intocmita de totu neconstitutiunalu; —

Vreu se scuitu pressiunea, cu carea s'a efeptuitu actulu de resemnare, si vréu numai se arétu; ca acel'a nu s'a facutu cu invoirea magistratului intregu. — Magistratulu nu a fostu conchiamatu — cá in alte comitate — la o consfatuire; cá aici, desbatenduse cuestiunea, se se fia facutu unu actu solidariu; ci precumu se scie, compunendu-se actulu de resemnare de capulu falanx-ului, densulu a conchiamatu mai antaiu pe a-i sei, si dupa ce acesti'a 'lu subscrisera, — se convocara diregatorii esterni din oficiu, si veniindu acesti'a, iéra nu toti la olalta ci cate 1, 2; pe rendu prin sfaturi si amagiri unii fura sedusi de a subscrie, dara altii dupa ce vediura ca unii mai statornici au refusatu subscrierea, reculegendu-se au retrasu propri'a loru subscriere séu cu gura, séu in scrisu, má si in plansu. —

Principiele aci desfasiurate suntu motivele — iéra nu momentele personale, precumu dicu atacatii — pentruca unii nu subscrisera actulu de resemnare. —

La unu caru de óle, e destulu si o bata buna — D-lu P.!

(Vá urmá.)

Bucovin'a.

Cuventulu candidatului Georgiu cav. de Hormuzachi la alegerea preliminara urmata in Cernautiu la 4 Martiu 1863.

Concedeti-mi a cuprinde pe scurtu punctele principale ale cugetâriloru mele politice. In privinti'a binelui specialu alu tierei nóstre de coróna sî alu capitalei indeosebi, cele mai de frunte suntu cele formulate in petitiunea desu citata a tierei, care parte mare spre bucuria ni s'au sî implinitu, parte suntu inca nerealisate. Preste tóte autonomi'a provinciala a Bucovinei, autonomia la orasie si sate, in biserica sî scóla, in comun'a cetatienésca si satésca, dejudecarea indreptatîrei individului dupa mesur'a concurintiei la sarcinele comune, onórea si binele capitalei nóstre fâra restringeri religiunare, natiunale ori politice. — Dar sî priimirea cea sincera, atâtu ordiala catu si multiemitóre a institutiuniloru liberale — daruite cu marinimia de gratî'a Imperatului popóreloru Austriei! Totu deodata convictiunea despre necessitatea deplinirei defectuósei nóstre constitutiuni promise de gratia Maietatii Sele Imperatului pentru realisarea garantiiloru libertâtii, ale binelui sî ale fericirei imperiului intregu, precumu suntu: Pressa adeverata liberala, dreptulu associatiunei libere, reorganisarea sî simplificarea ceruta de têmpu a administratiunei sî reducerea organeloru eii pâna la minimulu impusu de esecutarea administratiunei proprie, crearea unei justitii grabnice sî eftine prin introducerea reformeloru de justitia recerute de seculu, ale oralitâtii sî publicitâtii in procedur'a civila sî penala, cu deosebire insa zidulu tuturoru libertatiloru civile sî politice ale poporului: institutulu juratîloru in procedur'a penala, precumu si in delictele de pressa.

Acestea, D-loru! suntu cugetârile mele politice; ele suntu totu cele vechi sî voru remané neschimbate sî pe venitoriu; câci au trecutu preste unu tempu greu de probe. Au trecutu preste ele fantasmele stârei de assedia sî ale reactiunei triste sî desnervatore ale unui dieceniu lungu; ele insa au remasu nevatemate; ele nu me voru parasí neci candu si odata le voiu lasá mostenire copiiloru mei. — **Nepatronatu de nimeni** decatu de increderea D-Vóstra, neluatu sub aripete scutitóre, **ale vreunei influintie normative mai inalte**, sum ambitiosu, a avé radîmulu meu numai in cugetârile mele sî in nedependinti'a caracterului meu, precumu si in consimtiementulu D. Vóstra. Deaca aveti lipsa de unu astufeliu de ablegatu, bine, me voiu aflá a dóu'a óra multu onoratu prin increderea concietatieniloru mei. De nu, me voiu reintórce in modest'a singuratate, din carea si acum n'amu esîtu de buna voia, relasându insa dorintiele mele cele mai sincere si mai calduróse pentru o representatiune démna si neaternatóre a capitalei nóstre."

Noutâti de dî.

Din Vien'a se impartasiesce, ca calatori'a Maiestatei Sele Imperatoriului la Dalmati'a se va intemplá in 5 séu 6 Aprile, ear reintórcerea in 5 séu 6 Maiu. —

Maiestatea Sea a denumitu de vice presiedinte pentru senatulu politicu alu Guberniului reg. trans. pre consiliariulu c. r. intimu sî gubernialu sî presiedinte alu registraturei regesci, cont. Ioann Nemes. —

Sciri din Constantinopole spunu, ca 6000 bucâti de arme russesci, care erá sa treaca prin Principate la Serbi'a, au ajunsu in Poloni'a. —

Sultanulu insotîtu de Fuad Pasi'a va face o catatoria la Egiptu, carea va durá 40 dîle. —

Cetatea Herat din Persi'a — fu occupata decâtra Afgani, sî in urm'a acestei'a se facu pregatiri de bataia din partea Persiei. —

Dupa reintórcerea deputatiunei agronomice din Clusiu erá sa se faca in onórea cont. Miko unu conductu de facle, dar se oprì, prin politîa. —

Russi'a.

Pecându in parlamentele din Londr'a, Parisu sî Turinu resuna adesea cuventâri infocate in favórea Poloniloru; pecându insurectiunea pusese destinulu seu in mânile unui dictatoru pecâtu de bravu sî de cercumspectu, pe atât'a sî de entusiasmatu pentru caus'a poporului seu; pecându scirile despre cascigurile Poloniloru sî perderile Rusiloru deveniau totu mai dese; pecându in fine unii politici sanguinicí, cu Garibaldi in frunte, promiteau sî profetiau insurectiunei unu triumfu glorios: pe atunci deodata strabate in tóte partile scirea despre risipirea insurgentiloru sî fug'a lui **Langiewicz** pe terenu austriacu, prin urmare despre finirea sî acestei revolutiuni polone. Asiá de iute irrupse nefericit'a catastrofa asupr'a Poloniloru, incâtu— ce satira a sortii!— in foile, in care citimu despre invingerile loru, intr'acelea aflâmu sî telegrammele despre nimicire-le. „Ostdeutsche Post" aduce de-la corespundintele seu din Leopole depesi'a, ca Langiewicz se afla dejá pe pamentu austriacu, venitu in 20 Martiu c. n. cu o parte a oficeriloru sei sî cu doua muieri; ca la 'nceputu au aretatu unu pasuportu francesu cu nume strainu, ear dupa unele intrebâri se vedì sî se aduse la Tarnow. Alte jurnale adaugu, ca dupa lupte grele de trei dîle la Chroberz, Zlota, Zagascie sî Brusk corpulu lui Langiewicz sî alu lui Iezioranski fu frântu sî risipitu. — Din aceste sciri seci, ale câroru detaiuri nu suntu cunoscute inca, s'aru poté dar' concheiá, ca insurectiunea polona e trantita sî de asta data. Se ascépta cu incordare, ce vá urmá cu **Langiewicz**; se crede insa, ca nefiindu elu suditu russescu, ci prussianescu, se va eliberá. Carea vá fi sórtea Poloniei acumu, remané-va ea,— cum dîse de curendu ministrulu francesu Billault — „avisata la cugetele marinimóse sî liberale ale lui Alessandru II." ori intrevení-voru baremu cu sabi'a cuventului, déca nu 'ntrevenira cu cea de feru, poterile apusene pentru de a pregatí Poloniloru o sórte mai lina, se va vedé câtu de curendu. La tóta 'ntemplarea insa aru fi o crudîme neassemenata a sortii, câudu sângele tinerimei polone aru fi cursu sî de asta data fara nici unu succesu. —

9—3 **Edictu.**

Prin care **Bucur'a**, fii'a lui Mihaiu Micu **Musiunoiu** din Fisiaru, Sc. Cuhalmului, carea cu necredintia a parasitu de 3 ani pre legiuitulu seu barbatu **Ioann Curt'a** din Ródesiu, Sc. Sighisiórei, nesciindu-i-se loculu petrecerei, se provóca a se 'nfatîsiá in terminu de unu anu sî o dî inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu atât'a mai vertosu, câci la dincontra sî lipsindu ea se va procede in caus'a eii matrimoniala dupa preceptele Canóneloru Bisericei resaritene.

Sighisiór'a in 3 Martiu 1863.

Scaunulu Protopopescu gr. or. alu tract. Sighisiórei.

Zacharia Boiu sen. Protopopu.

Nr. 10-2 **Ioannu Cristea,**

compactoru in Sabiiu, se recomânda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promptu sî solidu sî pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: **Sabiiu, strad'a iernei** (Wintergasse) N-ru. 253 **vis a vis de-la tipografi'a diecesana.**

Nr. 7—4 **Tragerea in 1 Aprile c. n. 1863**

a

sortiloru de creditu

cesaro-regesci austriace.

Fiacare sórte trebuie sa cascige in decurgerea trageriloru.

Casciguri ale imprumutului fl. **250,000**; fl. **200,000** fl. **150,000**; fl. **40,000**; fl. **30,000**; fl. **20,000** fl. **15,000**; fl. **5000**; fl. **4000**: fl. **3000**; fl. **2500** fl. **2000**: fl. **1500** etc. etc.

Cascigulu celu mai micu fl. **140**.

O sórte costa numai 3 f. in bancnote austriace.

5 sorti costau numai 14 „ „ „

Comissiuni pe lânga alaturarea sumei sa se tramita; **catu de curendu** si numai **deadreptulu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels in **Frankfurt a. M.**

Liste se tramitu fiacarui participante indata dupa tragere.

Burs'a din Vien'a in 12 Martiu 1863.

(ne sosindu cea din 13 pâna la esîrea foii.)

Metalicele 5%	75. 50.	Actiile de creditu	212.
Imprumutulu nat. 5%	81. 05.	Argintulu	112.
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 39.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nro 22. ANULU XI.

Sabiiu 17. Martiu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Insciintiare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“
pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anului 1863. Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiiu 1 f. 75; pentru districte sî provinciele Monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele române unite sî preste totu strainatate 3 f.

Abonaminte se priimescu sî pe jumetate sî pe trei patrare de anu.

Cei-ce dorescu a avé acestu dîuariu, suntu invitati a-si tramite abonamintele la „Editur'a „Telegrafuiui Românu“ in Sabiiu, carea a 'ngrijitu, cá pentru têmpulu, câtu voru durá conferintiele natiunale sî diet'a, **T. R. sa easa de trei ori pe septemana fara urcarea pretiului. —**

Editur'a „Tel. Rom“.

Siedinti'a

Universitâtii nat. sas. din 5|17 Martiu 1863. sub presidiulu ordinaru alu Procomitelui Conrad Schmidt.

In loculu judelui reg. Simonis din Noerich se presenta Universsitâtii assessorulu Drotleff cá deputatu. Deputatiunea tramisa din partea Universitâtii pentru de a luá parte la festivitâtile inaugurârei de orasiu la Reghinulu sasescu s'a re'ntorsu; Procomitele o bineventeaza sî propune a i-se aduce multiemit'a Universitâtii; ceea ce se sî fâcù. Procomitele comunica, ca documintele candidatiloru de consiliari la tribunalulu apelatorialu pentru fondulu regiu au intratu; referintele Schneider refera, ca le-au aflatu valide, ca au compusu sî representatiunea câtra Maiestatea Sea c. r., precumu sî comitiv'a câtra In. Guvernu reg. Transsilvanu.

Tóte acestea se citescu, sî dupa putîne reflectâri neessentiale se sî priimescu de bune. Apoi trecendu-se la ordinea dîlei: adeca la operatulu celu nou asupr'a organisatiunei justitiei, Referintele Binder (din Cinculu mare,) care fusese insarcinatu cu acestu elaboratu, citesce 1.) relatiunea sea catra Universitate. 2.) decisiuni asupr'a judetieloru pure pentru fundulu regiu; 3.) statulu personalu sî salarialu, — acte adanci sî momentóse, care insa angustimea foii nóstre nu ne iérta a le reproduce sî pentru care ne luâmu voia a avisá pre toti cei ce voiescu a le cunósce, la „Herm. Ztg.“ etc.

Sabiiu in 16 Martiu. Spre mirare ne vedemu incurcati de nou intr'o mica diatriba cu „Concordi'a“. Spre mirare, dîcemu: câci de si priimiseramu intr'unulu din numerii nostri din urma o corespondintia ce cuprindea multe neplacute pentru „Concordia“ — procedere, cu carea cá organu alu publicitâtii eramu datori si inca cu atat'a mai multu, câci corespondinti'a ne venise dela mâna cunoscuta de onesta si competinte: totusi noi pasagiulu celu mai gravu, (ca „Concordi'a“ aru stá subt o protectiune ominósa) ilu comitaseramu cu esprimerea indoelei si alu necredintiei, ba intr'o scurta notitia adauseseramu, ca priimimu articululu pentru de a dá „Concordiei“ ocasiune, d'a cunósce si d'a indreptá opiniunea espusa, carea speramu ca nu va fi opiniunea publica prin Banatu. Aceste impregiurari singure, judecandu-se cu impartialitate, aru fi trebuitu sa ne scutésca pre noi de acatiaturile numitei foi. Cum insa sor'a „Concordia, ignorându acele impregiurari, prin care voiamu a evitá chiaru si umbr'a unei vatemari, are curagiulu a ne imput'a priimirea acelui articolu, ea care eri alaltaeri adusese asupr'a „Tel. Rom“. barfele de pe ulitia, nóua cari priimiramu o corespondintia seriósa, — de aceast'a numai „Concordia“ singura aru potea dá séma.

Câtu pentru meritulu lucrului, articululu eii incepatoru continuatu in trei numeri va fi esploatatu dór tem'a cestiunata de ajunsu. Tramitiatorii corespundintiei nóstre vor sci ce au de facutu mai departe, si publicului inca i-si va fi potutu formá si-si va fi si formatu opiniunea. Noi dara pretindemu cu totu dreptulu, ca déca „Concordi'a“ de astadata ne face nemeritat'a onóre de a-ne respunde nóua, celoru ce nu o-amu intrebatu, nici o amu provocatu sa ne respunda, ci i-amu comunicatu simplu o parere straina: baremu pe venitoriu se fimu crutiati cu participarea la o lupta atatu de sterila (stearpa), cu atât'a mai vertosu, câci nu e timpulu vorbeloru, ci alu fapteloru.

Si acumu inca un'a! Déca in privinti'a fatalei „plangeri a monastirei Silvasiului“, devenite meru de cérta intra „Concordia“ sî „Tel. Rom.“, „Concordia“ vedemu ca in numerulu 5. e in stare a-si bate jocu de „Buciumulu,“ earu in n-rulu 20 a-i tamaiá, n'avemu ce facé; noi insa convictiunea nóstra in privinti'a acelei poesii in decurgerea timpului n'amu scimbat'o si nici ca o vomu scimbá; câci ne place a recunósce si aperá adeverulu istoricu. Ca si stimatulu Redactoru alu „Buciumului“ e convinsu de pretiositatea acelui documentu istoricu, se vede de acolo, ca originalulu lui va sa-lu depuna in bibliotec'a nationala din Bucuresci. (Vedi „Buciumulu“ nr. 16.) Momentulu acést'a noi nu putemu a nu-lu inregistrá aici pentru ca sor'a „Concordia“ au aflatu de bine a-lu trece cu vederea acolo unde citéza cuvintele „Buciumului“.

Aceasta fapta a Onoratului Redactoru alu „Buciumului“ dejudeca ceart'a intra „Telegrafulu Romanu“ si „Concordi'a“ dar nu acele sîruri stirbite, care le scóte „Concordi'a“ din „Buciumulu“, cá cându acelea aru cuprinpe justificarea ei. In finea fineloru daca „Concordi'a“ umbla a-ne dá sfatu, cá se urmâmu toleranti'a fratiloru de preste Carpati i aducemu aminte, ca noi o facuseramu aceast'a nu numai nainte de sfatulu ei, ci si nainte de notitia „Buciumului“ curmandu publicarea poesiei, ce o promiseseramu cetitoriloru nostri, numai si numai, cá sa facemu fratiloru pre placere.

Ne intrebâmu insa cu dorere, ca o facu oare aceast'a toti, cari-si dau fatia dea lucrá pentru bun'a armonie intra frati. —

Satulungu in Sacele 2. Martiu Eri fura norocite comunitâtile nóstre din Satulungu de a priimí in sinu-le pre D. Consiliariu de scóle Dr. Pavelu Vasiciu insocitu de Pré onoratulu D. Protopopu tractualu Ioanu Popasu. Astadi inainte de prândiu D. sa visità scól'a capitala despartiamentulu I. sî II. de aci, unde in ambe locurile fu priimitu in modulu celu mai distinsu decâtra preotîmea locala, corpulu invetiatorescu si representantii poporului, iéra dupa prândiu cercetà sî scólelc celelalte din Sacele: Cernatu, Turchesiu sî Bacifaleu. In pr.vinti'a starei tuturoru scóleloru comuneloru prementîunate sî cu deosebire a scólei capitale din Satullungu sî a celei comunale din Turchesiu — sî esprimà D. Cons. perfect'a Sa multiemire, vediendu ordinea sî disciplin'a cea buna scolastica, modulu celu bunu observatu in propunere, precumu sî folosulu ce resulta pentru tinerime, câudu

invètiatorii suntu patrunsi de adeverat'a chiamare invetiatorésca, si in fine vediendu ca scólele din Satullungu s' in genere din Sacele in Protopopiatulu I. alu Brasiovului in timpulu acest'a, candu in cea mai mare parte a patriei nóstre au ajunsu la apunere, ba in unele locuri au si apusu cu totulu, (??Red.) nu numai ca n'au datu indereptu, dar inca pres'e asteptare au inaintatu; câci pre candu nainte cu vre-o trei ani, numerulu scolariloru din Satullungu d'abiá ajungeá la cifr'a de 400., astadi acel'a trece preste 500., ba aru fi si mai mare, deaca incaperile aru fi mai spatióse. †

Ungari'a.

Descalcituri din Carasiu.

(Urmare si incheiare).

La punctulu alu VI-lé atacatii dîcu in caus'a limbei: Pâna ce eram cu totii in oficiu, functiunam in limb'a natiunala romana etc., iéra Domni'a-lorufunctiunéza in alta limba, si vedemu ca pana adî nu au reluptatu limb'a etc. asiá dara noi putemu subsumá sîmtiu antinatiunalu in acei'a carii si dupa redicarea limbei mai functiunéza etc"

Ce sofisma, si pedanteria!

Se vorbescu iéra despre fapte! Pe cându domniá inca absosolutismulu, limb'a romana erá binisioru intr'odusa pe la unele comune, si mai alesu in Carasiu.-- Dela renascerea municipalitâtii pana la introducerea limbei romane de oficiósa in Carasiu e o epoca, in carea de osebi si sub conducerea Dlui F. esplicându-se ca notarii nu aru fi diregatori comunali (dóra de statu?) tóte, ordinatiunile dela judii cercuali catra notari- respective comune si partide-se dedea si se cerea in limb'a magiara.— Adeca in timpulu renascerii constitutiunii s'a efeptuitu mai putinu limb'a romana de câtu— sub absolutismu catra capetu!—

Cu introducerea limbei romane s'a lucratu catu s'a pututu mai multu romanesce. —

Cu venirea comisariului regescu s'a re'ntrodusu cea magiara.— Caderea limbei romane amu documentat'o deosebi la punctulu de resemnare;— éra acù voiu se premitu, cà atacatii— dupa cuvintele loru citate— interesandu-se de limb'a romana,— si remanendu dênsii advocati, ómeni mai independinti, si dupa ide'a loru cu politica mai ratiunala, avea datorintia se lucre cevá, inse nu se potu numerá nici intra acei'a, carii baremu au gâraitu ceva, — càci diregatorii nu puteau pune conditiuni, nici ingreuná re'nfiintiarea magistratului— dupa dorinti'a atacatiloru.— Déca Dlui F. 'i sta asiá tare la anima limb'a romana, pentru ce nu lucra adî in causele procesuale si romanesce? Afara de dóua cause facute de altulu, nu se scie ca a datu in limb'a romana nici ca a scrisu vre unu protocolu de pertraptare romanesce; pana ce chiaru si din unii din atacati o facu acést'a. —

Noi trebuia se dîcemu inse si acumu, ca am facutu mai multu de câtu atacatii si intra imprejurarile aceste critice in privinti'a limbei,— câci intimatulu din resolutiunea preinalta s'a publicatu in congregatiunea de diregatori, (in comitatele vecine inca nu) ,— s'a efeptuitu publicarea in esemplare tipatite, si diregatorii cercuali se facura responsabili pentru introducerea limbei romane in comitatu. — Mai departe rugarile romane 'si capeta indorsat'a in limb'a materna,— si asesorii romani ieu protocóle si in limb'a romana. —

Mai departe in treb'a scolara s'a facutu motiune in limb'a romana prin unu diregatoriu, si magistratualistii pe lenga tóte cà nu e comitetu, desbatura caus'a acést'a romanesce, si representatiunea pe bas'a motiunii, s'a asternutu de insusi administratorulu romanu. —

Si la intrebarea aceea, „ca ce ati facutu voi pentru natiune?!" respundu, cà intra imprejurarile aceste critice,— aceste suntu meritele diregatoriloru romani de adî.— Se se fia facutu si in altu locu asemene,— inca nu cetiramu!

Aceste le facuramu cá diregatori supusi,— inse capulu falancei, carele are terenu mai largu, nu face nimicu,— si inca se vaeta pentru limb'a romana?! Ce fetiaria! —

La punctulu alu VII-lé stríngu cuvintele intrebuintiate de atacati „malitia nerusinata,— insinuatia suspitiósa,— malitiósa, calumniatoru,ticalosu etc." si dîcu cà e unu asertu priimitu, cumca „Stilulu e omulu, si cuvintele icón'a lui!" si asiá in aceste sînguri se fotografara naturalmente.— Din acésta causa nu le potu priimi, pentru ca nu-su acomodate modestiei mele,— ci le retramitu— se-si apuce calea de unde venira. —

Se vede cà espresiunea din desluciri: „cu speranti'a ca omnipotentulu Garibaldi si altii in dóua trei luni 'i voru rennaltiá pe tronulu constitutiunalismului" supera mai tare pe atacati, si pentru acést'a cu amanintiari me provóca se me esplicu. —

Cele de frunte in caus'a acést'a le-amu adusu la punctulu de resemnare,— dar' cumca asiu fi incriminatu pe toti inteligintii romani, si fostii oficianti constitutiunali de garibaldiani, acea nu e adevoratu, de oré ce nu am dîsu, nici am intielesu asiá, ce se vede si din aceea imprejurare, ca din tóta inteligenti'a romana numai patru se aflara atacati. —

„Omnipotentulu Garibaldi si tronulu constitutiunalismului" e o satira, hiperbóla, ce o póte pricepe totu insulu, tocma cá si cându asiu dîce: „marele barbatu alu natiunii F.,— e fericirea romanismului"— séu cu variatiune: „grózniculu falanx neclatitu cà unu sténu de pétra!"

Déca atacatii deducu altu ceva,— acele suntu combinari false.— Si espressiunea „in 2—3 luni" se referéza la conducerea comitatului, si anume la D. F., pentru ca dîcea: „Acesti'a suntu domni de érna, ca in 2—3 luni se stramutà sistem'a, (cum se stramuta, ó va sci insulu mai bine);— si adaugea: „Nu mi greu se me mutu din cortelu (vicespanalu) ci mi greu, cà preste trei luni éra trebuia se me mutu in cortelu!"

Din tóte aceste se vede,— cà sagetile mele— de si suntu ascutite— dar nu suntu inveninate,— Dle F.!

La punctulu alu VIII-lé se culegu fariseismulu falancei, respective a capului ei. —!

„Nu superati natiunea nóstra (dór atacatii vréu se-si insusiésca numele de natiune— mari idei) si pe acei'a carii sciu respectá convingerea fiacarui'a" (cu ce respectu ati gratitu la convingerea mea?) —

„Noi amu speratu intronisarea constitutiunalismului in nemarginit'a gratia a Maiestatii Sale" (Dle F. de cându asiá kaiserlich? óre aceea e adeveru, ce scrii odata in viatia,— séu ce dîci de 77 de ori?)—

„Suntemu convinsi, ca aceea de ce áre lipsa natiunea si patri'a nóstra mai siguru se ajunge prin grati'a Maiestatii Sale prin dreptulu si loialitatea nóstra" (cu acésta sum intielesu, si noi prin aceea am documentatu cà nu resemnaramu).—

„Suntemu convinsi, ca natiunea mai siguru 'si vá cascigá drepturile sale si in contr'a numerosiloru antagonisti — spriginita de Maiestatea Sea" (pentru ce ati immultitu numerulu antagonistiloru,— ce dîceti ca suntu milióne— cându capulu falanxului sta pe unu terenu cu ei?) —

Altumintre Dle F.! aceste principie si convingere chiaru dela Dta— lumea acum'a le aude antai'a óra.— Pentru aceste, nici cându 'ti va dîce cineva antinatiunalu si altu cum, si crede ca corespondintele— pe care 'lu numesci malitiosu— chiaru la acésta convingere a vrute se te aduca.— Mari lucruri se intempla in lume! Eu carele am crediutu, ca nici cându voiu fi in stare a te capacitá, pentru ca acést'a nu o lasi nici amiciloru mai buni, — — sum adî fórte norocosu, caci singuru dîci, ca acum'a acést'a convingere o ai,— si acum'a poti pretinde, cá acésta convingere se o respectese ori si cine!—

Cându ai dîsu despre mine: „Apera Dómne natiunea de asiá fii etc," dóra nici D-ta aî crediutu, ca acestu fiu a fostu in stare, cá pe Dta, cá pe unu fiu retacitu alu natiunii se te aduca la asiá marturisire. —

Si eu, credemi, ca in câtu convingerile aceste ar avé fundamentu in anim'a Dtale— m'asiu bucurá, si miasiu gratulá, ca deslucirile mele castigara unu resultatu ce nici speramu; insa pe lenga tóte vorbele frumóse: „Timeo Danaos et dona ferentes! —

Lugosiu in 8 Martiu 1863.

Dr. Marienescu.

Pecica romana 7. Martiu 1863.

Multu onorate Domnule Redactoru!

Cu mare bucurie grabescu a face cunoscutu in urmatórele solenitatea intemplata in onórea Illustritatei Sale Domnului Comite supremu de poporulu romanu. —

Intielegându intieligint'a romana din Comitatulu Aradului, cumca Illustritatea Sa Domnulu Comite supremu Teodoru Serbu pe neasteptate au ajunsu la Aradu in 25-le Fauru sér'a-sî in 26-le a si priimitu conducerea Comitatului, — cá unu fulgeru strabat'i acésta veste de multu dorita in inimile Romaniloru din Comitatulu Aradului, — si cá plói'a se aduná Românimea de tóta plasele (Protopópi, preoti, invetiatori, judi de cercu, notari sî judi comunali, civili sî din poporu:) in 4|16 Martiu intrunu numeru insemnatu, ca nicicandu dóra de candu e Aradulu, — dorindu a vedé pe marele seu óspe, pe carele dela anulu 1848 nu l'a vediutu nici l'a avutu in sînulu seu pana acuma. —

Pela 10. óre ainte de amiadi concentrânduse românimea la Institutulu clericalu, — de aci pornindu mdi preuna pe strad'a cea mare a orasiului pana la resiedinti'a Comitatului, — intrandu toti in curtea Comitatului — iata vine Illustritatea sa Domnulu Comite supremu; — multimea erupsa intrunu tonu entusiasticu „se traiésca Illustritatea Sa!“ de mai multe ori. —

Aci ridic'à cuventu in numele intregei deputatiuni romane — Prea Onoratulu Domnu Protopopu alu Aradului Ioane Ratiu — cá conducatoriu: multiemi Maiestatii Sale pentru denumirea Illustritatei Sale Domnului Comite supremu, carele se trage din sînulu poporului romanu alu acestui Comitatu. salutà — sî rugà pe Illustritatea sa. ca: privindu la scadêrile in cultura, dorerile, nedreptatile, suferintiele, cererile, rugarile, sî apasarea limbei — ce i sa facutu poporului romanu, credinciosu Tronului — pana aci: cá unu parinte adeveratu dupa dreptate, egalitate, sî fratîalate sa le vindece sî implinésca, — poftindui cá la multi ani sa traiésca. Multimea érasi: sa traiésca Illustritatea sa ! —

Dupa incetarea sa traiésca: Illustritatea sa-cu mare bucurie, multiemi deputatiunei romane atâtu de numeróse — pentru dragostea ce a arétatu in privinti'a Ill. Sale, sî promise ca totu cei va stá in putere dupa lege sî dreptate, va face pentru poporulu romanu (precumu sî altoru natiunalitati) poftindu deputatiunei totu binele si innaintarea natiunei romane in cultura, carea la multi ani sa traiésca. —

De aci mergandu in córpore la Mari'a Sa Domnulu Episcopu alu Aradului — aci iarasiu Prea Onoratulu Domnu Protopopu alu Aradului a luatu cuventulu in numele deputatiunei — multiemindu Mariei Sale D. Episcopu pentru trud'a, ostencala, sî grigea, ce a pusu pana aci pentru poporulu romanu din Dieces'a Aradului, — rogandulu, ca sî de aci incolo se fie adeveratu Archipastoriu acestui poporu credinciosu Tronului Imperatescu, carele nici candu va incetâ a glorificá numele Francisciu Iosifu I. — Iara pre Maria Sa sa lu traiésca Dumnedieu la multi fericiti ani, spre bucuri'a poporului romanu. —

Dupa aceea multiemi Mari'a Sa deputatiunei romane pentru dragostea, salutarea, sî onórea, ce a aretatu in privinti'a Illustritatei Sale Domnului Comite supremu — sî si in privinti'a sa. — Dandu bunacuventarea Archiereasca pofti deputatiunei sa traiésca la multi ani sî buni, sî cu toti cei de acasa. —

Incatu tînu acésta solenitate dóra in viétia Românului mai marétia — timpulu era formosu, dara dupa ce imparti M. Sa D. Episcopu binecuventarea Archiereasca peste deputatiune, se slobodi unu noru formosu, sî ploua o ploae lina dela 12. óre mai pana la 3, óre dupa amiadi. — Seráce poporu romanu, se parea ca sî Ceriulu plangea de mil'a ta. — Precumu prin ploi'a data de bunulu Dumnedieu sá'u stersu lacrimile tale: asiá prin Illustritatea Sa Domnulu Comite supremu incetará sufernitiele tale.

Alu Onorátei Domniei Tale plecatu servu
Ioann Ardeleanu. m. p.

Vien'a. Faime, ce au multa probabilitate d'a fi crediute, vorbescu adi despre o crisa seriósa in privinti'a pusatiunei Cancellarului aulicu Contelui Forgach; ómenii mergu pâna la a crede, ca cestiunea remanerei lui in oficiu a devenitu o cestiune de principie pentru statulu Ministeriului intregu sî ca complanarea acestei cause, ajunse la dimensiuni insemnate, se ascépta in dilele cele mai de aprópe. — O. D. P.

Gazet'a oficiala „Wiener Ztg“ demintiesce legea electorala pentru Trenssilvani'a, carea dupa „Gazet'a Silesiana“ o 'mpartasiseramu sî noi in nr. trecutu, numindu-o pripita.

Noutâti de di.

D. Iosifu Köhler, care in dilele trecute reposà cá consulu emeritatu alu Sighisiórei in etate de 93 ani, lasà in testamentulu seu si pentru biseric'a gr. orient. de acolo unu ajutoriu de 100 fl. Ni-aru fi parutu bine, sa nu scotemu scirea despre o fapta atatu de nobila dintr'o fóia straina.

Unu Englesu, care calatorise prin Transsilvani'a, scrise o carte despre referintiele tierei, din carea dupa „Kronstâd. Ztg“ impartasimu numai pasagiulu urmatoriu: „Limba oficiala pentru cea mai mare parte a Transsilvaniei aru trebui sa fia cea Daco-Romana, care fiacare proprietariu magiaru o vorbesce bine si o aru potea si scrie, déca in loculu literelorû cirilice, precum s'ar cadea la unu dialectu latinu, s'ar intrebuintiá cele romane.„

Mai totu in diu'a aceea, in carea Langiewicz pierdù caus'a Poloniei, câscigà la loteri'a din Vien'a 4000. fl. Sórtea i se cumparasè in urm'a unei remasieli.

Despre mórtea lui Bogdanowicz conducatoriulu insurgentiloru poloni se Vorbesce: Chruszczew disa catra erou la loculu perdiârei „Rogate de ertare ca inca esci tinaru“. — „Eu sumu tinaru“ respunse Bogdanowicz „insa caus'a pentru care moru e vechia“ „dar dumnéta ai o mama“ ii striga Cltruszczew „Mam'a mea s'aru fusin'a cându asiu cere cu pardonu“ disa bravulu potonu,— si sententi'a se esecutà.—

Starea sanâtâtii lui Garibaldi, dupa sciri din Milano dto. 15 Martiu, au luatu o direptiune fórte periculósa. Rân'a vindecata sau spartu de nou cu atât'a vehemintia, incâtu in constitutiunea Generalului se ivescu simtomele unei slabiri totale a poteriloru vitale.

Miculu Printiu imperatescu din Paris-avangià in 15 a. l. c. — tocmai in diu'a nascerei sele — din caprariu la rangulu de sergeant. Printiulu care este acumu de 7 ani R facù esercitiulu militaru spre cea mai mare bucurie a imperatesei, care privea din fereasta, — fórte bine. Serbarea inaintarei lui se fini cu unu banchetu; la care fura invitati toti elevii din Garda Grenadiriloru. —

Russi'a.

Despre luptele din urma ale Polonilóru impartâsimu dupa sciri telegrafice urmatórele.

In 17 sî 18 Martiu c. n. Langievicz la Zagosz sî Grochowiska batuse pre Rusii. Cu deosebire lupt'a din urmà sa fia fostu fórte sangerósa si sa fia rapitu de ambe pârtile fórte multi; doi oficiri mari russesci sa fia cadiutu in mânile insurgentiloru.

In nóptea din 18 spre 19. Langievicz sa fia tinutu consultare, sî dupa o cuventare, in carea aretà ca din motive politice sî militare trebuie sa se departeze pe tempu nehotaritu, sa fia denumitu pre ducele Zuaviloru Rochebrune generalu, apoi pe câti-va insi conducatori de despartieminte mai mici, de óre ce lips'a magazineloru sî greutatea provisiantârei aru impune impârtirea si lupt'a in cete mai mici.

Câtu pentru detaiuri, atâtu despre luptele acestea din urma, câtu sî despre persón'a si sórtea lui Langievicz; cele mai sigure sciri ni-se pare ca le aflâmu in „Ost-deutsche-Post,“ carea anume trâmisése unu corespundinte la Tarnow, sî din carea scótemu cele urmatóre.

Langievicz indesuitu de massele russesci, se retrasese câtr'a marginea austriaca. Russii impartîti in trei colóne cam cu 9000 fetiori atâcara pre Polonii, cari erau cam 10,000. In 17, 18, sî 19, Martiu c. n. se continuà lupt'a de a-lungulu Vistulei dela Nipolomice pana la Tarnow, Langievicz fu batutu si corpulu lui nimicitu. De aceea Langievicz, cá sa incungiure versarea nefolosit ire de atât'a sânge, se retrase sî scapà pe terenu austriacu sî in 19 Martiu sear'a ajunse la Uscielesnicke, unde mai antâiu negà numele seu, dar apoi pe urma se vedi, cerendu voia a calatori mai departe, — ceea ce i se refusà. Nóptea din 19 spre 20 Martiu o petrecù la unu nobilu, ear' diminiéti'a insotitu de 4 husari fu adusu la Tarnow. Dupa unu telegramu alu Guvernamentului din Leopole era sa fia transportatu aici cu trenulu, ce plecà la un'a dupa amiadi, sî Langievicz se sî aflase la 12 óre in curtea drumului de feru in Tarnow. Totu Tarnovulu era pe picióre, pentru de a vedé pre nefericitulu Dictatoru. Lânga elu se aflâ adjutantulu, séu mai bine adjutant'a lui; fat'a unui generalu russescu. Nainte de a plecá, veni alta depesia. sa remâna pe locu. Otelulu, in care se afla Langievicz, e im-

presuratu de multîmi de privitori din tóte pârtîle. Dictatorulu e desperatu de caus'a Poloniloru. Tarnovulu peste totu e plinu de insurgenti fugari, sî totu mereu vinu; cei mai multi suntu totu tineri, ba mai numai baieti. Armatur'a loru se dîce a fi fostu fórte defectuósa: de uniforma nu e vorba. Langievicz spune, ca din armat'a sea d'abiá a trei'a parte aru fi avutu arme. Se mai vorbesce, ca sî Rochebrune aru fi fugitu pe pamentu austriacu sî aru fi ajunsu la Cracovi'a. Assemenea, ca 2000. insurgenti voru mai trece dincóce de Vistul'a. —

Ce va fi cu Langievicz, inca nu se scie.

O depesia mai nóua din Cracovi'a dto 22 Martiu spune, ca Langievicz cu adjutant'a sea ar fi fostu adusi la Cracovi'a, unde pâna acumu s'aru fi adunatu la 700. de insurgenti. Se dîce, ca Mierovslavski aru fi fostu caus'a imparechiârei in castrele insurgentiloru. —

Turci'a.

Sciri din Constantinopole ne spunu, ca deputatiunea trâmisa decatra Printiulu Nicolae alu Montenegrului, au fostu bine primita de Sultanulu; care nu numai ca au abdisu cladirea citadeleloru dea lungulu drumului militaru din Montenegru, dar sî pazirea acestuiá o-au incredintiatu Montenegreneloru, asignandu Printiului pentru spesele ce va causá aceasta padire 500,000 franci.

Multîamita publica.

Reverendissime D. Protopope Nicolau de Crainicu!

Prin aceast'a-mi iau libertatea a aduce la cunoscinti'a p. t. publicu românu ajutoriulu tramisu mie prin R. Vóstra in summa de 43 fl. 50 xr. v. a. oferiti atâtu din partea R. Vóstre, câtu sî a venerabilei preotîme sî invetiatorime tractuale, precumu si din partea aceloru onorati Domni, carii au luatu parte la serbarea casatoriei stimatului Domnu Iosifu de Crainicu tînuta in 3 Februariu 1863. Neiertandu colónele acestui pretiuitu jurnalu a insîrá cu numele pre fiecare Domnu, care au contribuitu cu dinariulu seu spre scopulu acest'a, indrasnescu numai a Ve aduce atâtu R. Vóstre câtu sî aceloru ai mei binefacatori aduncă mea multiamita publica.

Sabiiu in 23|11 Martiu 1863.

Simeone Trifu Juristu an. I.

Literariu

Cart'a Banatului

de D. Geometru Trumauer.

Timisiór'a in 18/7 Martiu 1873. Cu multa placere luaiu condeiulu a mana a face cunoscutu on. publicu aceea faima imbucuratóre, ca D. Geometru Trumauer interesandu-se de natiunea romana, carea desu concentrata locuesce Banatulu, se au resolvatu a face unu servitiu placutu on. nostru publicu prin redigerea unei charte câtu mai complete in totu respeptulu. Chart'a acést'a va cuprinde in sine tóte orasiele, comunitatîle, baltîle, locurile si muntii, carii i-au preseratu Creatorulu pre pamentulu ceiu manosu si pitorescu alu siesului banatianu; precumu si distantiele locuriloru dimpreuna cu drumurile si caile ferate, cari sierpuiescu provinti'a acést'a; ea ne vá infacisiá totu Banatulu impartitu in Comitate si cercuri dupa starea politica de acum, impreuna cu confiniile militare, adeca: cele trei Comitate banatice, Torontalulu, Timisiulu, si Carasiulu, si cele trei regimente confiniare: celu Romano,-Serhosi Germano-banaticu.

Ne aflandu-se nici in un'a limb'a pana acum atari charte geografice mai detaiminte lucrate, apelamu la marinimositatea onoratului publicu, contandu unu spriginu caldurosu; si mai cu séma din acelu punctu de vedere, fiindu-ca unui'a fiacare individu ii pote serví spre folosinti'a s'a necesaria, precumu in respeptulu socialu si comercialu, asiá si scientificu.

Acésta charta se póte introduce in tóte scólele nóstre din Banatu, si pruncutii nostri cei fragedi voru poté trage din trans'a unu folosu nepretiuibilu, de care pana acum erau lipsiti, ne avendu atari funti de invatiamentu, si mai alesu in limb'a romana, de carea nu numai ca nu se-au ingrigitu stainii, dar chiaru si fiii ei au fostu parasit-o.

Formatulu chartei va fi cam de trei ori mai mare ca a celoru de comunu; pre papiru velinu si cu litere romane amesuratu cerintiei presente tiparita. Spre a se poté edá banatianu si sperâmu la unu spriginu favoritoriu. Dnulu câtu mai curendu, contâmu pre marinimositatea on. publicu Geometru Trumauer se-au serguitu de au elucratu chart'a si acumu nu mai remane alt'a, decâtu sa se dee spre tiparire; ansa cerendu-se spese mari, cari suntu cu neputintia Dlui Trumauer a le acoperí, ne luamu voia prin acést'a a deschide prenumeratiune. Pretiulu unui esemplaru este 3 f. v. a., din cari diumetate se voru tramite Dloru coleptanti innante; eara ceealalta diumetate la immanuare.

Domnii prenumeranti suntu invitati a tramite banii de prenumeratiune câtu mai in graba D. Coleptanti si adeca: in Timisiór'a Dlui Cermen'a capitanulu cetatii si subscrisului; in Lugosiu Dlui Popaviti'a negutietorului; in Toraculu mare Dlui par. Th. Tempea; in Foenu Dlui Lazaru notariu; in Sadelacu D. notariu Adam; in Lipov'a D-lui protepopu Tieranu; in Belintiu D-lui protopou Gruiciu; in Komlosu Dlui parochu Sierbanu; in Petromanu Dlui parochu T. Tieranu; in Zsebelu Dlui notariu V. Popu; in Caransebesiu Dlui negotiatoriu Peti'a; in Mehadi'a Dlui protopopu Iacobescu; in Beseric'a—alba Dlui negotiatoriu Raduloviciu; sî in Alibunaru judelui comunalu Siosidianu. *)

Mai in urma incheiamu provocarea nóstra cu aceea magulire, ca totu romanulu binesentitoriu 'si va tiené de santa datorintia a spriginí aceasta intreprindere; deci avemu voia a crede, ca un'a fiesi-care comunitate vá prenumerá doue esemplare, adeca: unulu pentru sine, sî altulu pentru scóla, fiindu atare charta de necesitate neincungiuravera precumu oficiolateloru comunale, asiá sî scóleloru nóstre popurale.

Intreprinderea aceast'a, fratiloru! éste d'in partea unui strainu, pre carele eu atâtu mai vertosu deve sa-lu sprigínimu, ca pr'in aceea sa starnimu in transulu boldulu vointiei sî spre alte intreprinderi folositóre intereseloru nóstre natiunali.

Noi suntemu ómeni cu stare, sî daca ne vomu aratá nepasatori de interesele nóstre, atunci cu totu dreptulu putemu dice, ca amu meritatu osand'a, carea va procede d'in vointia nóstra cea inrationala!

I. Tempea

Profesoru de limb'a sî literatur'a romana.

*) Pentru Transsilvani bucurosu va priimí abonaminte sî Redactiunea „Tel. Rom.“ !

Nr. 11—1 Sunete si Resunete.

Cercâri poetice

de

Zacharia Boiu.

(Venitulu menitu pentru Catedral'a din Sabiiu), au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare, **unu esemplariu brosiuratu 60 xr. v. a.,**

la

Editur'a Tipografiei Diecesane.

Nr. 10-2 Ioannu Cristea,

compactoru in Sabiiu, se recomânda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc. sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promptu sî solidu sî pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, strad'a iernei (Wintergasse) N-ru. 253 vis a vis de-la tipografi'a diecesana.

Burs'a din Vien'a in 28|3 Martiu 1863.

Metalicele 5%	76.	Actiile de creditu	212. 40.
Imprumutulu nat. 5%	81. 55.	Argintulu	111. 25.
Actiile de banca	796.	Galbinulu	5. 34.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foicei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 23. ANULU XI.

Sabiiu 21. Martiu 1863.

Sibiiu 15. Martiu. Fiindu ca din partea Inalteloru Presidii au sositu licenti'a, ca Amploiatii de Statu de nationalitate romana, si de relegea ort. orient., carii suntu subordinati aceloru Presidii, potu lua parte la tienend'a Conferintia nationale la Duminec'a Tomei, pentru aceea Escelentia Sa Domnulu Eppu alu nostru potrivitu resultatului celoru doua consultari din 21. Februar. si 3. Martiu cal. vechiu, ce au tienutu spre acestu sfersîtu, au emisu hartiele presidiale catra indivdii participandi la Conferentia, care asia suna:

Maiestatea S'a Cesaro-regeasca sau induratu preagratiosu a ordiná in 8-lea Octobre 1862. „cá sà se descopere Natiunei romane din Ardealu Placerea preainnalta pentru documentarea loialitatei, credintiei si alipirei ei catra Cas'a domnitóre, si legile fundamentale sanctiunate de Maiestatea S'a“.

Aceasta preainalt'a Resolutiune au indemnatu pre Presidiulu adunariloru natiunale, de a cere in 2-lea Decembre 1862. voia dela Locurile competenti spre a se putea conchiamá Congresu natiunale, in care solennelu sà se publice acea preaindurata Resolutiune maiestatica, si apoi sà se póta tractá nu numai despre o Adresa de multiumire câtra Maiestatea S'a, ci si a se tiené consultari asupr'a unoru obiecte, ce taia in vieti'a politica a natiunei noastre.

Rugarea aceast'a preaumilita sau induratu Maiestatea S'a a o incuviintiá in 17 Februariu a. c. cu aceea, ca Presiedintii Conferintiei nationali din 1861. potu conchiamá câtu mai curendu la Sabiiu o Conferintia natiunale constatatóre din 120—150. individi mai insemnati ai Natiunei.

In urm'a acestei preainnalte Concessiuni amu tienutu o Consultare cu mai multi Barbati natiunali de mai alese capacitati din statulu eclesiasticu si civile pentru defigerea timpului tienendei Conferintie, precumu si pentru modulu de alegere si conchiamare a membriloru la aceeasi, potrivitu punctului alu 6 din petitiunea Deputatiunei natiunali in Vien'a din 10 Decembre 1860., pre carea adunarea natiunale din a. 1861 o au priimitu de a sa.

Timpulu tienendei Conferintie sau defiptu pe Duminec'a Tomei din privinti'a postului mare si a serbatoriloru Santeloru Pasci, earu loculu ei Sabiiulu es'e preainaltu aprobatu dupa petitiunea Presidiului din 2-lea Decembre 1862. Mai departe in urm'a Consultarei tienuté au cadiutu dintre cei 75, carii vinu pe partea nóstra, sortea din partea Protopopiatului pre Ta.

Deci eu cá unulu dintre cei doi Presiedinti ai adunarei natiunali aducu acestea la placut'a cunoscintia a

Tale cu aceea, cá sà nu pregeti a luá parte la Conferinti'a natiunale pe Duminec'a Tomei, si acolo a conlucrá spre mai desevârsit'a fericire a natiunei nóstre romane, si a starui, cá aceea sà se aduca in armonie cu interesele Tronului imperatescu si ale Patrici.

Sabiiu 18 Martiu cal. nostr. 1863.

Insemnarea

Membriloru de Relegiunea ort. res. la tienend'a Conferintia nationale romana la Duminec'a Tomei in Sibiiu 1863.

Nru	Protopopiatele	Din Statulu bisericescu		civile	
1	Sibiiulu I.	1	Moise Fulea Protop si Direct. scol. nation. in pensiune.	1	Paulu Vasiciu Dr. si Consiliariu de Scola.
		2	Ioanne Hannia, Protopopu.	2	Constantinu Stejariu Capitanu c. reg. pension.
				3	Ioanne Onitiu Advoc.
				4	Ioanne Borcea Dr. de Drepturi.
2.	Sibiiulu II.	3	Ioanne Panoviciu Protopopu	5	Servianu Popoviciu Secret. guberniale.
				6	Petru Rosca Senatore magistrat. la Sibiiu.
				7	Ioanne Brote Propriet.
3.	Miereurea	4	Petru Badila Protopopu.	8	Ilia Macelariu jude regescu.
				9	Ioanne Macelariu Vice Secret. Scaunale.
4.	Nocrichulu	5	Nicolau Popea Protosingelu.	10	Iacobu Bologa Consiliariu guberniale
5.	Birghisiulu			11	Georgiu Romanu Asesoru la Tabla reg.
6.	Cinculu mare			12	Ioanne Tecoantia Vice-Secret. Scaunale.
7.	Deva	6	Ioanne Papiu Protopopu.	13	Dimitriu Moldovanu Consiliaru aulicu.
8.	Ilia			14	Lazaru Petco Doctore de Drepturi.
9.	Dobra	7	Nicolau de Crainicu Protopopu.	15	Alesandru de Craiuicu, jude procesuale.
10.	Branu	8	Ioanne Metianu Protopopu.	16	Ioaune Alduleanu Consiliariu gubern.
11.	Brasiovulu I.	9	Ioanne Popasu Protopopu	17	Nicolau Gaietanu Asesoru la judecat. urbarial.
				18	Ioanne Georgiu Ioannu Propriet. si Negut.
				19	Constantinu Ioannu Senatore magistratuale.
12.	Brasiovulu II. cu alu Trei scaune-loru.	10	Ioanne Petricu Protopopu	20	Damianu Datco Comisariu de Pretur'a financiale.
13.	Heghiculu	11	Ioanne Moga Protopopu	21	Constantinu Pantiu Asesore la judec. Distr. Fagar.
14.	Fagarasiulu I.			22	Ioannu Brann Popu de Lemény Capitanu Supremu
				23	Ioanne Codru Dragusianu Vicecapitanu.
				24	Georgiu Eiseru Negut.
15.	Fagarasiulu II.			25	Iosifu Puscariu Asesor la judec. dist. Fagar.
16.	Tarnav'a de josu	12	Georgiu Tamasiu Protopopu	26	Ioanne Puscariu Administratore alu Comitat. Cetate de Balta.
17.	Tarnav'a de susu	13	Ioanne Almasianu Protopopu.	27	Ioanne Pinciu Asesore la judec. Comitatului Cetate de Balta.
18.	Hatiegulu	17	Ioanne Ratiu Protopopu	28	Teodoru Stanislau Capit. c. reg. in pens.
				29	Nicolau Petroviciu Senatore magistrataale.
19.	Hondolulu I.	15	Basiliu Piposiu Protopopu	30	Petru Demianu jude procesuale.
20.	Hondolulu II.	16	Sabinu Piso		
21.	Zalatna de susu cu alu Lupsiei	17	Absolone Popovicin Protopopu.	31	Lazaru Piposiu oficiale la oficiulu montanu.
22.	Zlatna de susu			32	Petru Siulutiu Negut si Curatore prim. bisericescu.
23.	Belgradulu	18	Gregoriu Ratiu Protopopu	33	Niculau Barbu Secret. guberniale.
				34	Nicolau Berghianu Senatore magistr.
				35	Victoru Piposiu Oficiale la oficiulu c. reg. de bani.
24.	Sebisiulu	19	Ioanne Tipciu Protopopu	36	Gabrile Munteanu Directore gimnas.
				37	Abrahamu Tincu Doctore de Drepturi
				38	Ioanne Paraschivu, Vicesecret. magistr.
25.	Orasci'a			39	Spiridone Tatartiu, Negut. si Curat. prim. biser·

26.	Turda I.	20	Simeonu Popu Moldovanu, Protopopu	40	Ioanne Moldovanu Asesore la judecatori'a Comitatense.
27.	Turda II.			41	Michaele Orbonasiu Protonotariu la Tabla reg.
28.	M. Osiorheiului	21	Partenin Trombitasiu de Betlenu	42	Nicolau Vladu, Adiunctu de Pret. in dispon.
29.	Clusiulu I. si II.	22	Gabriele Moldovanu, Protopopu	43 44	Ioanne Nemesiu Doctore de Drepturi. Teopemptu Corchesiu Doctore de Drepturi.
30.	Ungurasiulu	23	Petru Rosca Protopopu	45	Nicolau Siustaii Asesore la judec. Comitatului Dobacei
31.	Bârgâulu	24	Teodoru Buzdugu Protopopu	46	Basiliu Buzdugu jude procesuale.
32.	Solnoculu I. si II.	25	Ioanne Bodea Protopopu	47	Ioanne Filipescu Controlore la Pretur. finant. in Deesiu.
33.	Mediasiulu			48	Basiliu Axentiu Asesore la judec. Districtului Naseaudeanu.
34.	Cohalmulu			49	Ioanne Popescu Prof. in Ins. ped. teol.
35.	Sighisiór'a			50	Zacharia Boiu Prof. in Inst. ped. teol.

Sabiiu 18 Martiu. Legea electorale menita pentru compunerea membriloru Dietei ardelene, ce are sà se tiena câtu mai curendu, ne da ansa la cugetari serióse, de si legea aceea o privimu numai de posibile, câci publicarea eii oficiósa inca n'a urmatu. Noi nainte de tóte nu potemu pricepe acea intentiune a acestei legi, prin carea ni se pare, cá cumu alegelerile aru fi sà se faca dupa teritorii, firesce, dupa teritoriele antemartiale ale aceloru trei natiuni recepte! Asiá dara noi Românii neavendu teritoriulu nostru natiunalu, odata vom concurge la alegere cá Unguri, odata cá Secuí si odata cá Sasi; seau sà dîcemu altmintrea, odata vomu fi alesi si noi cá Unguri, odata cá Secui, si odata cá Sasi; seau si mai altmintrelea, odata vomu fi alesi din mil'a Unguriloru, altadata din mil'a Secuiloru sî alta data din mil'a Sasiloru! Dupa ce acumu dreptulu de Statu alu Ardealului nu mai póte fi mai multu dupa natiunile recepte antemartiale, nici dupa teritoriele loru, noi Românii amu dorí, si avemu totu cuventulu a asceptá, ca dupa ce Diet'a Ardealului se va conchiamá pe bas'a individualitatei politice a patriei nóstre, carea cuprinde individualitâtile tuturoru fiiloru sei, alegerile sà se intocmeasca astfeliu, cá individualitatea eii sa nu se schimonoseasca, precumu au fostu pana la anulu 1848.

Ne luâmu voia a mai observá si aceea, ca Comitetele alegatóre in orasie nu se potu compune din membrii Comunitâtiloru celoru vechi, fiindu ca acele nu potu representá dorulu tuturoru orasieniloru, nici suntu alese dupa forma constitutiunale, ci dupa unu modru vechiu de cast'a privilegiata' ce eschide totu interesulu, care aru fi favorabile pentru Romani.

In fine amu fi doritu si aceea, si inca in interesulu industriei, si alu comerciului, cá unele orasie si sate insemnate romane, precum: Satulungu, Dobr'a, Campeni, Selisce, Blasiu, si altele, care tóte au sí târguri, sà se bucure de dreptulu alegerei, pentru ca aceste locuri suntu mai insemnate in tóte privintiele, de câtu s. e. Olahfalu, Viszocn'a, seau sî Ibasifaleu, care numai pentru inaintarea intereseloru natiunali unguresci au fostu inzestrate cu voturi de alegere in timpii antemartiali; astadi debue o lege electorale sà aiba alte motive mai patriotice, cá sà nu dîcemu, mai morale, cându este vorb'a despre regenerarea radicale dreapta, si umana a individualitatei patriei comune pe bas'a unui Statu modernu constitutiunale, cu acomodarea sborului sciintieloru de Statu, la care ele au ajunsu, si despre care se facu prelegeri publice in Academiele de drepturi, unde esista acestea. Rogarea, intentiunea si tóta nediuél'a Romanului e 'ndreptata intracolo, cá sciintiele, ce suntu recunoscute de Statu, sa se aplice dupa valórea loru cea adeverata si in viéti'a practica spre binele fiacarui, ceeace pona atunci nu va fi, pona cându privilegiele unor'a voru sustá spre pagub'a altor'a! sau cu alte cuvinte, pona cându Gubernulu dupa enunciarea préinnalta nu-si va luá de punctu de manecare aduncu taiatórele schimbari, si la compunerea legei electorale asternende Tronului nu va invrednicí de consideratiunea sea petitiunile natiunei române. —

Siedinti'a

Universitâtii natiunei sasesci din 7|19 Martiu. Fiindu la ordinea dilei **alegerea Comitelu'i natiunei sasesci**, d. Procomite **Conrad Schmidt** incredintiase presidiulu d. dep. alu Sabiiului **Iosifu Schneider.** — Mai antâiu se citesce decretulu concerninte alu Inaltului Guvernu R. transsilvanu; apoi propune ref. **Ranicher**, a se pasî la alegerea Cómitelui, de óre ce Br. de **Salmen** resignase in urm'a denumirei sele de Consiliaru aulicu la c. r. Curte de cassatiune in Vien'a. Referintele desfasiurandu mai pe largu casulu celu neindatinatu pana acum in istori'a Comitîloru sasesci, cá Br. de Salmen, cá Comite alesu, intaritu si instalatu constitutiunalminte sa fia transpusu in altu oficiu, dupa aceea cu tóte ca resignase de comitiatu, iar sa se faca Comite, apoi i'ar sa intre in altu oficiu, si in fine pe cându se **denumesce** unu Procomite, elu sa se puna in pensiune cá consiliaru aulicu, si totu deodata si cá Comite alu natiunei sasesci: Referintele deci proiepteaza 1) a se face o representatiune catra Maiestatea Sea c. r. pentru p. n. concessiune de alegerea Comitelui pe temeiulu rescriptului imp. din 31 Dec. 1845; cá in representatiunea acést'a sa se desfasiure in modu cuvenitu notitiele de mai susu, spre asigurare de assemenea eveniminte in venitoriu. Apoi citesce conceptulu representatiunei proieptate câtra Maiestatea Sea Imperatulu: assemenea conceptulu câtra In.Guvernu regiu transs. Maioritatea multu intrecatóre priimesce ambele propuneri; deputatii români protesteaza incontr'a modului de pana acumu alu alegerei Comitelui, nefiindu dreapta representatiunea comuneloru si a cercuriloru; dar remanendu firesce in minoritate, insinua votu separatu. In fine ref. **Rannicher** aduce la cunoscintia adunârei actulu, prin care Br. de Salmen isi ia dîu'a buna, si propune a se aduce atâtu actulu mentiunatu, câtu si cele dispuse pentru alegerea cea nóua a Comitelui la cunoscintia natiunei sasesci, care proieptu dupa putîne reflectâri neinsemnate inca se priimesce. In fine se citesce altu actu, prin care Br. de Salmen recomanda pre urmatoriulu seu; care actu firesce se pune ad acta. —

Sabiiu in 18 Martiu. In nr. 20 alu acestui dîuariu venturaseramu si noi intrebarea, ce-o pusese „H. Ztg", ca adeca „Ce vreau Românii?" Spre deplinirea celoru dîse acolo adaugemu, ca deputatiloru români dela Univ. sas. li se facuse imputarea, ca cérca a ingreuiá sî a 'mpedecá lucrârile acestei'a.

D. deputatu **Balomiri** din Orastia se simtî provocatu a respunde in „Herm. Ztg." etc. la imputarile acelea; sî fiindu ca respunsulu acest'a e scrisu nu numai cu cunoscinti'a impregiurâriloru si cu interessulu de adeveratu Românu si patriotu, ci sî cu moderatiunea ceruta cu deosebire in tempurile nóstre,—totu atribute, ce facu onóre D. Balomiri: de aceea-lu reproducemu si noi, traducendu-lu din cuventu in cuventu.

Multu onorate D-le Redactoru!

Me rogu sa binevoiti a priimí in pretiuitulu D-Vósire jurnalu urmatoriulu meu respunsu:

Dupa ce cá deputatu alu Universitâtii prin articululu esîtu in foi'a D-Vóstre Nr. 64 a. c. sub titul'a „Ce vreau Românii?" me aflu atinsu, imi iau voia, a respunde urmatoarele:

Se dîse, ca deputatii de natiunalitate româna din Universitatea nat., cându se desbate si decretéza ce-vá favoritoriu pentru Români, se invoiescu indata, dar de altmintrelea cérca a ingreuiá si a'mpedecá pertractarile din tóta poterea.

La acést'a trebuie sa reflectediu, ca noi deputatii români pana acum, dorere! n'amu fostu in placut'a positiune, d'a audî vr'o decisiune favoritóre pentru Români, dar nefavoritóre mai tóte.

Favoritoriu póte fi pentru totu omulu numai aceea, ce-si poftesce insusi. De aceea sî pentru Români numai acele decisiuni ale Universitâtii nat. potu fi privite de favoritóre, care le dorescu Românii insîsi, nu inse acelea, care se aducu fâra ori dor chiaru incontr'a dorintiei si vointiei loru. Chiaru nici atunci, cându ceva ce dorimu priimimu in alta cualitate séu cuantitate, nu póte fi vorb'a de favóre.

„Herm. Ztg" etc. dór decisiunea din Aprile 1848. in privinti'a dotârei preotîmei gr. or. din fundulu regiu o privesce cá favoritóre pentru Români; câci sî pâna acumu din partea sasésca s'a facutu provocare la aceea in modu imputatoru, cá candu natiunea sasésca portiunea canonica pentru preotîmea gr. orient. o aru fi datu din midilócele sele proprii.

Sî deaca statutulu cestiunatu pentru de a se realisá in pracsa, se va judecá strinsu, cuprinde uniculu folosu for-

malu', ca dupa 13 ani la cererea unui deputatu românu se substernù la locurile p. n. si se sanctiunà.

Dar in natur'a essentiala a statutului se arata lips'a valórei lui corespundiatóre scopului. Si se póte dîce: Nesze semmit fog meg jól. Câci sî nefiindu cestiunatulu statutu, dotarea preotîmei gr. orient. se potea face pe cale totu asiá de valorósa, cá sî cându aru fi acelu statutu. Câci deaca comunele indatorate la dotare in potérea statutului numitu, nu voru vrea sa-si implinésca datori'a, acelasi statutu nu e midilocu potrivitu spre ajungerea scopului, pentru ca nu cuprindc indegetârile nici basele, de care au lipsa organele esecutive la realisarea lui practica, si prin urmare aceste organe chiamate la esecutarea statutului, intrebuintiându— deaca aru fi aplecate,—midilóccle cerute si corespundiatóre scopului, totusi n'au nici unu radîmu.

Cumca noi pertractârile Universitâtii natiunale cercâmu a le ingreuiá, si ne dechiarâmu in contr'a imbunatatîriloru recunoscute, e unu assertu fâra temeiu; caci deaca in parerile si opiniunile nóstre nu convenimu cu maioritatea sasésca, de aci inca nu se potu urmarí cercârile, cu care suntemu invinuiti noi deputatii români, cá cându n'amu poté avé convingerea si consciinti'a nóstra propria cá basa a dechiaratiuniloru nóstre.

O dechiaratiune fundata pe convictiune sî consciintia nu ni se póte reprobá cá cercare imputabila. Câtu pentru pomenit'a centralisatiune, eu distingu intre centralisatiunea transsilvano-sachsenlandica— (fia-ne iertatu acestu cuventu cutezatu! Red.)— si cea generala austriaca. Aceste dóua centralisatiuni suntu cu totulu diferite un'a de alt'a. Si deaca noi Românii suntemu contrari centralisatiunei acelei'a, nu e necessitate, cá eo ipso sa fimu contrari si acestei'a, adeca celei generale austriace; câci, cumu dîseramu, aceste dóua centralisatiuni nu suntu identice (un'a).

Dar din partea sasésca adesea se identifica interessele loru natiunale proprí cu interessele regimului seau a le Austriei preste totu, asiá incâtu contrarii natiunei loru se proclama a fi contrari ai regimului seau ai Austriei preste totu. Si deaca noi Românii neamu enunciatu incontr'a imbunatatîriloru proieptate si decretate, aceast'a n'a fostu pentru centralisatiunea austriaca preste totu, ci pentru cea transilvano-sachsenlandica.

Asiá d. e. desfacerea justitiei de administratiune in principiu o-amu recunoscutu a fi potrivita si amu fostu numai incontr'a esecutarii eii acumu; dar nu, precumu dîce „H. Z.“ etc. pentru alterarea séu nealterarea organismului administrativu de acumu, ci pentru necompetinti'a Universitatii sasesci, si pentru nepotrivirea tempului inainte de organisarea generala a tierei prin dieta, carea e tocmai la usia.

Nu numai noi patru Români, ci si nóua deputati sasi, si anume: Brasiovulu doi, Bistriti'a doi, Mediasiulu doi, Cuhalmulu doi, Sabesiulu unulu, au fostu incontr'a esecutârei acumu a despartîrei justitiei de administratiune, prin urmare au fostu maioritatea de 13 voturi in contr'a la 8.

Cause sî considerâri deosebite me indeamna a nu referí de asta data despre decurgerea concernintei consultâri sî enunciatiuni a decisiunei.

Deaca proieptulu pentru organisarea justitiei in asiá numitulu „Sachsenland“ (mai bine fundulu regiu), facutu prin deputatulu Cinculi mare Binder se va judecá sî numai pe deasupr'a, apoi in centralisatiunea sea transsilvano — sachsenland'ica e unu capu de opera. Caci prin §. §. 8 sî 9 drepturi, ce pâna acumu competeau comunitâtiloru si deregatorieloru scaunale, se detragu dela acestea si se atribuiescu Universitatii natiunale sasesci.

Asiá dara fapt'a acést'a, complinindu-se, aru fi ce e dreptu o imbunatatîre, dar numai natiunala sasésca, pe candu pentru Români aru fi inreutatîre. Câci prin fapt'a acést'a natiunea sasésca din drepturile sêle municipale n'aru perde nimicu, ci drepturile impartîte intre comunitatile scaunale aru trece de-la comunitâtile si deregatoriele scaunale la Universitatea natiunala si prin urmare s'aru concentrá la maioritatea sasésca a Universitatii natiunale, pe candu Romanii in acele scaune, unde prin maioritatea loru au aceste drepturi municipale, le-aru perde de totu, câci si acestea s'aru concentrá la Universitatea natiunala.

Imbunatîrile dar, incontr'a caror'a se dechiara Românii in Universitatea natiunala, nu suntu principiale generale, nici preste totu austriace, ci numai transsilvano-sachsenlandico-centralistice sî derogatóre drepturiloru natiunale române, sî prin urmare nu nesuintiele de centralisatiune generala austriaca, ci de cea transsilvano-sachsenland'ica indémna pre Românii a se enunciá in Universitatea natiunala incontr'a ataroru imbunatîri sasesci, dar totdeodata inreutatîri romanesci.

Ba astfelu de cercâri de 'mbunatîre sachsenland'ico-centralistice mai vertosu suntu apte, a face pre unii Romani dealtmintrea aplecati centralisatiunei austriace in generalu, cá sa-i intórca dosulu, mai cu séma candu se aude opiniunea sasésca, ca fundulu regiu are insusîtate sasésca — natiunala, — ca pastréza acésta insusîtate pana atunci, panacându va mai esistá unu singuru Sasu pe acestu pamentu; apoi ca natiunea sasésca trebuie sa se privésca cá proprietar'a suprema a fundului regiu sî prin urmare acestu dreptu de proprietate suprema chiaru candu pe pamentulu regescu intregu aru mai esistá unu singuru Sasu trebuie sa se concentreze intr'acest'a unulu; ca 'n fine fundulu regiu cu perderea pretinsei lui insusîtati nu se póte 'mputînâ candu s'aru formá unu teritoriu politicu natiunalu romanescu, ci ca unu teritoriu romanesu politico-natiunalu aru avé sa costea numai din districtulu Fagarasiului sî 'alu Naseudului, immultîndu-se inca celu mai multu prin comitatulu Hunedórei.

Déca dar Sasii se credu indreptatîti a-si pastrá fundulu regiu cá neatingibilu (noli me tangere!), apoi acelasi dreptu aru trebuí sa-lu recunósca Magiariloru pentru pamentulu comitatensu sî Secuiloru pentru pamentulu secuiescu.

Atunci insa e 'ntrebarea: ca Românii din Transsilvani'a teritoriulu, ce li aru trebuí ne'ncungiuratu pentru esistinti'a loru politica-natiunala, unde l'aru poté priimi, sî cum aru fi cu potintia esecutarea practica a egalei indreptatîri natiunale cu teritorii propri deosebite, — la ceea-ce incl. Universitate natiunala binevoì a promite cu placere conlucrarea sea. —

„Pertru-ce dar domnii deputati Români mergu intr'o adunare, carea o arata cu degetulu a fi incompetinte, cercandu prin acésta dechiaratiune de incompetintia a opací activitatea Universitâtii natiunei sasesci, fâra d'a fi demustratu incompetinti'a sî fâra de a o sî poté numai demustrá?“ Accstea suntu cuvintele lei „Herm. Ztg“ etc., carea prin acelea se pare a afirmá, ca noi amu vrutu sa combatemu validitatea esistintiei Universitâtii natiunei sasesci.

Noi validitatea esistintiei Unipersitâtii natiunei sasesci inca nu o-amu combatutu nici cându. Sî déca unele fapte ale Universitâtii natiunale cu cuventu de necompetintia le-am dechiaratu invalide, de ací inca nu se póte urmarí, ca prin aceea am fi dechiaratu invalida esistinti'a Universitâtii natiunale.

Dar sî dintr'aceea, ca Universitatea natiunei sasesci esista cu validitate, nu se póte conchide cu necessitate, ca tóte faptele Universitatii trebuie sa fia valide sî ca nici un'a din ele sa nu póta fi enunciata de invalida.

Assertulu lei „Herm Zig.“ etc., ca noi Românii voimu sa lipsimu poporulu de binefacatórele legi imperiale' sî ca nu ne place, a ne apropiá prin acele legi imperiale de Austri'a solidara, e fara temeiu; câci „Herm. Ztg“ etc. nr. 61. cuprinde in relatiunea sea, ca 'n Universitatea natiunala s'a dechiaratu din partea româna dorinti'a de aceleasi legi imperiale, sî inca pentru tóta tiér'a Transsilvani'a.

Cestiunatele legi salutare pentru imperiu nóua Românilor ne suntu totu asiá de dorite, cá Sasiloru din Universitatea natiunala. Dorintiele nóstre suntu diferite numai in privinti'a cercului, pentru care se dorescu aceste legi. Din partea româna adica: tóta Transsilvani'a, sî din partea sasésca: numai fundulu regiu. Acum care omu cu minte din espusele dóua dorintie putînu (? Red). diferite va poté conchide sî afirmá, ca nóua Românilor nu ne e pe voia a ne apropiá de Austri'a solidara? Cine in dorinti'a d'a estinde legile imperiale asupr'a Transsilvaniei intregi, vede neapplecare catra apropiarea de Austri'a solidara, acel'a se pare a crede, ca estinderea legiloru imperiale asupr'a Transsilvaniei intregi amiciloru Austriei solidare nu le e pe placu.

Incontr'a estinderei cestiunateloru legi imperiale numai asupr'a unei pârti a Tranniei, adica asupr'a fundului regiu, noi Românii nu ne amu dechiaratu din caus'a legiloru, ci pentru-cá sa 'ncungiurâmu felurimea de legi intr'o tiéra; câci scimu din felurimea legiloru tierei de mai nainte efeptele sî

greutâtile, cu care e impreunata felurimea legiloru intr'o tiéra.

Déca unitatea de dreptu e favoritóre sî de doritu intr'unu imperiu, ca atât'a mai de doritu e intr'o tiéra; câci cu câtu suntu mai mici particelele singulare ale unei natiuni, cu atât'a mai grea e ingrijirea, mantînerea sî impreunarea loru.

Cându e d'a se alege intre bunu sî bunu, celu intieleptu (ceteris paribus) alege totdeun'a bunulu celu mai de aprópe.

De aceea credu, ca ori ce omu cu minte va pretiuí mai multu unitatea in cas'a sea, decâtu in comuna, totu asiá unitatea comunei mai multu decâtu a tierei, sî unitatea tierei mai multu decâtu a imperiului, fara d'a se conchide d'ací cu necessitate, ca n'aru dorí sî celelalte unitâti mai indepartate.

Déca dara noi Românii din Universitatea natiunala unitatea tierei o-amu preferitu unitâtii imperialui, prin aceea n'amu eschisu dorinti'a unitâtii imperiului. Assemenea nu e necessitate cá dorinti'a dietei transsilvane sa eschida dorinti'a de senatulu imperialu. Ba mai vertosu dorinti'a acést'a e basata pe legea fundamentala despre senatulu imperialu; câci dupa legea fundamentala mentiunata intrarea in senatulu imperialu se determinà a se face din dieta sî nu din Universitatea natiunei sasesci. De aceea dorinti'a dietei transsilvane mai póte cuprinde 'n sine sî dorinti'a senatului imperialu.

Mai departe pomenesce „Herm. Ztg" representatiunea in dieta, si anume nu dupa capete (câci numerulu capeteloru pentru „Herm. Ztg" este absurdu), ci dupa numerulu interesseloru (câci numerulu interesseloru pe semne n'aru fi absurdu.)

Si eu asiu partiní representanti'a interesseloru, déca diferiteloru interesse dupa ponderositatea si insemnatatea pentru statu li-saru dá considerarea cuvenita.

Ponderositatea si insemnatatea unui interesu fatia cu altu interesu nu depinde dela felulu lui, ci dela referintiele lui proprii fatia cu celelalte interesse.

Asiá d. e. unu industriaru ori comerciantu póte sa fia pentru statu mai insemnatu decâtu 100 de proprietari; din contra insa unu proprietaru cu prestatiunele sale póte fi pentru statu mai insemnatu decâtu 200 comercianti.

Câtu pentru mentiunat'a suprimere natiunala a Sasiloru prin Români, seau mai bine câtu pentru dechiarat'a temere de acestia, e lucru remarcabilu, cumu din partea sasésca se póte si numai pomení.

Au nu eserceaza minoritatea sasésca a fundului regiu asupr'a maioritâtii române supremati'a insemnata in administratiune si justitia? Au deregatoriele scaunale cu mica esceptiune nu suntu compuse numai din Sasi? Au nu e compusa Universitatea natiunei sasesci din 18 membri sasi si numai 4 Români? Ba chiaru sî acesti 4 membri Români din Universitatea natiunala de si nu tocmai pe fatia, dar totusi prea invederatu se privescu cá sarea in ochiulu sasescu. (Vedi nr. 58 din „Herm. Zeit.")

In fine dîce acel'a – si jurnalŭ: „sa nu ascepte amicii constitutiunei austriace prea multu dela poporatiunele orientale". Firesce: prea multu nici ca e sanatosu. Daru prea multu nu va potea prestá nici natiunea sasésca.

Ce suntu datóre poporatiunele orientale de a prestá, aceea de siguru voru prestá, fara de a pretinde despagubire preste mesura; câci acesta aru fi unu negotiu de speculatiune cu politic'a, care ori câtu se fia de favoritóre impregiurârile tempului, totusi e neonestu.

Sabiiu in 21 Martiu 1863.

Ioann Balomiri,
deputatu confluxualu.

Noi gratulamu d. Balomiri pentru articululu acest'a, sî adaugemu, ca sî Eselenti'a S'a P. E. Andreiu B. de Siagun'a avendu la sine pre on. autoru in Duminec'á trecuta la unu prandiu frugalu, ii descoperí a s'a multiumire, prin radicarea pacharului, pentru succederea cea buna a art. mentionatu.

Red.

P. Sabiiu 19. Martiu. Dintr'o epistola privata din Brasiovu estragemu cu mirare acea scire inspaimentatóre: ca fratii sasi de acolo, dupa manier'a loru antemartiala, iarasi incepura a alungá din piati'a Brasiovului pre bietele femei române deprin sate oprindule vendiarea itiareloru, zecheloru, dimnieloru sî a altoru panurarii, din care acelea sermanele 'si câscigau póte atat'a avere incâtu sa'si pota sustienea pruncutii sî sa'si acópere lipsele cele mai intetîtóre.

O fapta acést'a, déca e adeverata, despre ce inse nu ne indoimu, — démna de barbarismulu evului mediu, déru nici decumu de véculu celu luminatu alu 19-lea sî cu atat'a mai pucinu démna de o natiune, ce 'si da aerulu de a fi avantgard'a civilisatóre in orientele Europei!

Óre nici fapt'a acést'a sa nu documentedie spre indesulire, nesuinti'a de separatismu a fratiloru sasi? Óre ce va dice „Herm. Zeitung" etc. la acést'a? Mai dîceva óre, tca totu romanii nesuiescu la separatismu?! —

Mi aducu aminte, ca in timpulu antemartialu, multe nevoi sî scârbe avéu bietele romane serace deprin Saccle, Branu etc. care se ocupa cu astufeliu de manufacturi, sî le ducu la târgulu Brasiovului spre vediare, a suferí in privinti'a acést'a dela fratii nostrii óspeti teutonici din Brasiovu. Ba nu numai femeile, ci si barbatii mai cu séma sacelenii, carii ducéu spre vendiare lapte acru in steanduri (putine) facute airea sî nu in Brasiovu de maiestrii sasi, avéu nenorocirea de a fi alungati din piati'a Brasiovului, deaca nu li se confiscáu chiaru. Inse atunci, in timpurile acele nefericite sî de trista memoria pentru noi, fratii sasi se escusau celu pucinu cu Çechiurile loru, cu dreptulu loru eschisivu de manufactura, fabricatura sî vendiatura in orasiulu loru, de sî pe nedreptu; éru acumu, acumu in timpulu egalitatei de drepturi sî alu liberei produceri sî vendiâri, cu ce se voru fi mai putêndu escusá?

Totu in acea epistola se dîce mai departe, ca femeile alungate cu manufacturele loru din piatia, se dusera la Politîa de se plansera, deunde li se dede indreptarea, cá sa'si caute dreptulu loru la Guvernulu tierei.

Mie mi se pare, ca sî pana acumu, sî dóra in mai multe renduri se plansera Sacelenii la Guvernulu tierei pentru asuprirea acést'a; nu sciu inse, ce efeptu voru fi avutu plansorile loru de pana acumu. Aru fi dar de doritu, cá In. Guvernu, devenindu lucrulu la cunoscintiai, sa binevoiésca a pune odata capetu chicaneloru sî volnicieloru acestor'a sasesci.

Din Fagarasiu are „Herm. Ztg" o corespundintia de 3 renduri, carea am dorí sa o vedemu demintita prin alta corespundentia barem numai de dóua. Intr'aceea se spune ca in 25|13 Martiu „nóptea tardîu au fostu intr'o casa privata o mica adunare de locuitori gr. cath. ai târgului nostru, in carea se alesera pentru congresulu românescu Dnii Fetti, Gramoiu si Pasarariu."

Din Salisce (in Zarandu) ni se scrie despre o frumósa festivitate seversîta la sfintîrea bisericei gr. orientale de acolo sî ni se tramite sî cuventarea tînuta la acea ocasiune de P. Petru Saft'a din Luncoiulu de josu. Ne pare reu, ca strimtimea spatiului, de care dispunemu, nu ne iérta a publicá nici acésta cuventare, nici câte-va altele, ce ni se mai tramisera spre publicare in „Tel. Romanu." Ce necesitate aru fi pentru noi o fóia curatu bisericésca!

Din Dev'a audîmu trist'a scire, ca mórtea a mai seceratu o viétia scumpa româna, rapindu pre d. Vicecomite Nicolau Petco dupa o bóla paruta ne'nsemnata de o septemana in 14 ale curintei dintre cei vii.— Fia-i tierân'a usióra sî amintirea dulce!

Din valea Muresiului (via Trajana:) in Comitatulu Huniadu in Martiu 1863. —

Domnule Redactoru!

Fapte inplinite de unu timpu in cóce pe la noi me indemnara a luá pén'a a mana, spre a vi le face cunoscute, — roganduve a le comunicá onor. publicu cetitoriu in Jurnalulu stimatu ce-lu dirigeti, — de sine intielegendu-se, ca numai de voru fi demne de publicatu. — La acestea me inpintenà parte lips'a de inteligintia in acestu tienutu, — parte sî aceea

La nr. 23 sa alatura unu suplementu de o jumetate de cóla.

cá sa nu mai fimu invinuiti, ca „tacemu cá pescii“; — ceea ce nu ni se pare lucru mare pentru Comitatulu Huniadu însemnatu nu numai din punctu de vedere istorico-geograficu, — fiindu acea parte a patriei românului transsilvanu, in carea odinióra se afla Ulpi'a Trajan'a, Castelulu Corviniloru, Cetatea dacica Dev'a s. a. actu numai ruine,— ci si prin inpregiurarea caci si momentu este cerculu politicu celu mai mare in estindere si populatiune, si mai ca mai romanescu in totu Ardélulu.— care numera numai familii române nobile aprópe la optu mii,— ce-ce si in timpurile legislatiunei fatalu si inpilatóre natiunei române a aprobateloru si compilateloru au precumpanitu elementulu neromânu, incâ mai unu seculu intregu a fostu posibilu a se sustinea in fruntea Comitatulu famili'a romana nobila „Nopcea“, carea si actu se afle in esercitiulu acestui postu, de sî dupa opiniunea publica spre daun'a Româniloru, — despre ce voiu sa vorbescu altu data mai „en detaille“. (Va urmá)

Din Bucovin'a in Martiu. — Diet'a tierei nóstre, care in prim'a-i sessiune din anulu 1861. sî din cause, care nu mai vremu sà le repomenimu, umpluse pe fia-care patriotu cu durere sî ingrigire, càci atâtu de nepotrivitu se aretà sî dupa toate semnele, amerintiá cà totu asiá vá sî remanea, celu putînu acesti siese ani diutâi ai mandatului deputatiloru de-acum; — acea dieta-'si schimbà in sessiunea presenta cu totulu fisionomi'a sá, sî esterna, sî interna, sî aceea spre mare bucuri'a noastra a tuturor'a, carii ne iubimu patri'a, sî prin urmare-i sî dorimu unu viitoriu mai bunu, de-cum i-au fost trecutulu ei. —

Presiedintele dietei e altulu, sî unii din deputati punendu-si mandatele sale josu, asijderea se 'nlocuira prin alte personalitàti: eara ce e mai multu, principiulu propasîrei sî alu ratiunei, principiulu adeca alu liberalitàtii-'si eluptà dejá in diet'a nóstra superioritate.

'I oftàmu din inima unu sinceru „Doamne-ajuta!“ — iara barbatii, carí representédia in diet'a nóstra acelu principu, sî alu caroru meritu pré laudaveru e atragerea sî comformarea maioritàtii dietei pe acelu terenu alu loru, voru fi sî voru remané profundu inscrisi in inimele patriei sî ale locuitoriloru ei.

Nu scimu numai intru adeveru, cu care nume sà incepemu, de si miculu, dar' cu atât'a mai demnulu sî mai frumosulu sîru alu aceloru demni si pretîosi barbati, cari prin manifestarea in sessiunea presenta dietala — a unui patriotismu adeveratu sî a unei amori sinceri sî apriate pentru adeveru sî dreptate, in care cu buna seama e cuprinsa sî liberalitatea, se facura, mai cà-am dice, creatorii acelei maioritàti liberale in diet'a nóstra, ce cu atât'a mai greu erá, càci fiind in dieta sî tierani de-rendu sî proprietari mari, carii din urma nu pâna de-multu fura stapànii tieraniloru; iara acestia iobagii acelor'a, a-greu semená, cà, consideràndu referinti'a cea dintre aceste dóue classe de cetatieni abié trecuta, se voru uni ele càndu-vá in dieta un'a cu alt'a; cu atât'a mai putinu, cu câtu pentru o adunare de abié 29. de membri ai diétei — pré multi oficiali guvernamentali, *) sciindu-se pe lànga aceea din tempulu „alegeriloru“ ce mediu-lóce firesce ca efeptuóse se 'ntrebuintiara din partea loru fatia cu credulii sî timidii tierani, aveau dupa parerea comuna sî aice in dieta cele mai multe sianse in mân'a loru de a tînea pre ablegatii tierani in dependinti'a de sine. Celu putînu asiá stetera lucrurile la inceputulu sessiunei presinti; deci nu fu nici mirare cà D'ia Sa, Siefulu tierei debui in consciinti'a sá, cà abie 8-9. luni se afla in tiér'a noastra sî cà Domnia Lui prin urmare nici poate anca sà scie bine lipsele, dorintiele, sî ce e mai multu, insusîtatile Bucovinei sî ale locuitoriloru ei, debui dicu de siguru sà se simta jenatu prin aceea, cà in toate ce Domnia Lui in consecuinti'a-i cá organu sî representantu alu Guvernului, punea sau sî numai indegetá in dieta, se vedea secundatu, cá orbisi, de o maioritate eclatanta. Càci prin aceast'a devenise diet'a noastra o cancelaria—Guvernamentala,—ce, nici supremului Guvernu nu-i póte trebuí, nici nóua, de óre ce noi cancelarii — guvernamentale avemu „mil'a Domnului!“ cam destule. (Va urmá.)

*) Suntu in dieta Siefulu—tierei si cinci pretori — tinutali ca deputati; celu din tâiu din partea orasiului Siretiu, iara cei din urma cá deputati ai diferiteloru cercuri—electorale—tierenesci. Mai suntu sî vr'o 4-5 alti oficiali publici. Adauge la acesti'a anca vr'o 5-6, bá si mai multi, carii socot ca guvernului ori siefului tierei i-voru face servitiu ori placere: iar sie-si folosu, deaca voru votá cu Siefulu tierei, si atunce, anumeràndu pre cei 4. tierani la partid'a pretoriloru vedi càt mai remânu in partea opuseciunala, chiaru sà si fia pururе toti deputati presintii.

Varietâti.

Pentru dè a face pre cititorii nostri mai cunoscuti cu campulu bataliei in Poloni'a, impartasîmu urmatórele date statistice: Regatulu Poloniei cuprinde, — pe suprafatia de 2331. mile □. 4,764. 446 locuitori. Dupa numerarea din 1859, s'au aflatu, ca populatiunea au scaditu din 1855, cu 25. 933. — In guvernamentulu Varsioviei se afla 1,699. 461, intr'alu Lublinului 952. 224.; intr'alu Radomului 932. 603, intr'alu Augustov-ului 628.010, intr'alu Plocu-lui 552.148, locuitori. — Din acestia se tînu de religiunea gr. or. 4856, rom. cat. 3.657. 140, gr. cat. 215,967; Protestanti de confessiunea augustana 274, 707, reformati 4189, Mennoniti 1581., frati moravici 1451. Evrei 599. 875. — In anuln 1836 erá numerulu nobililoru 282. 320. In Regatulu Poloniei suntu 453 orasie cu 1,164, 487 locuitori, intre cari suntu mai insemnate Varsiovi'a cu 162. 777. locuitori, Lodz cu 29. 617, Lublinulu cu 18.304. —

O minune a naturei. — Mari'a Grumîc'a nascuta in Silesi'a, in etate de 5½ ani, au pornitu cá artista prin orasie; ea manuiesce perfectu clavirulu, cânta fórte bine in concerte, compune, sî fantaseasa cu usiurime, sî dîce cu violin'a fara d'a fi invetiatu notele.

Principatele romane unite.

Scirile politice dinlauntru dè-la dissolvarea camerei incóce devinu totu mai rare; poterile insa, ce subscrisera tractatulu de Parisu, se dîce ca au datu consuliloru sei generali din Bucuresci pe cale telegrafica ordinu de a conlucrá dupa potintia pentru sustînerea constitutiunei sî a drepturiloru Principelui. In urm'a acestei depesie consulii se dusera in 15/27 Februariu la Principele, recunoscura ca Camer'a a trecutu preste drepturile sele sî ca tóta impaciuirea intre adunare sî poterea esecutiva a devenitu cu nepotintia. —

Cestiunea asiá numiteloru „monastiri inchinate“ inca totu se ventura cá obieptu de prim'a insemnatate in tiéra. „Buciumulu“ are nu scimu de unde scirea, ca calugarii greci aru fi cercatu a face unu felu de târgu cu d. Negri, representantele Romaniei in Constantinopole. Treab'a, ce de altmintrea nici „Buciumulu“ nu o crede, aru fi venitu la atât'a, ca s'aru fi cerutu de-la calugari 40% din veniturile monastiriloru, sî ei n'aru fi 'mbiatu fâr 20%, adaugendu, ca cum aru poté cerc Românii-respect. statulu acum 40%, càndu Voda Stirbeiu cerea numai 25?! — (Se non e vero, e almeno ben trovato; de nu-i adeverata, celu pucinu e bine aflata). —

Dealtmintrea afara de dóua polemici, un'a asupr'a unoru oficiri de marina austriaca, cari aru fi amenintiatu Turnulu Severinu cu bombardarea pentru o pretinsa desonestare a Imperatului, alt'a asupr'a unoru preoti retaciti din Bessarabi'a desrobita, carí sî acum mai pomenescu in biserica nu pre legiuitulu Domnitoriu, ci pre Czarulu russescu; in fine afara de scirea despre pedepsirea unui ingamfatu, care 'n Brail'a insultase pre cantaretiulu românu dintr'o biserica, la 45 dîle închisóre sî la 300 lei amenda: — afora de acestea, dîcemu, „Buciumulu“ in numerulu seu din urma se ocupa cu deosebire de caus'a scoleloru sî a instructiunei. Credintiosu devisei, ce pórta 'n frunte, elu lucsa cu seriositatea démna de unu obieptu asiá gravu pentru instructiunea publica. Cu dorere profunda, marturisimu sinceru, trecuramu preste tabloulu ce ni-lu pune „Buciumulu“ sub ochi cu colori asiá vii; ba, de ce sà nu spunemu, cu indignatiune chiaru, vediendu ca intr'o tiéra, unde se vérsa atât'a multîme de bani pentru instructiune din partea statului—câci despre milliónele privatîloru, ce umplu Europ'a cine aru poté dá seama? — se face asiá de putînu. Scólele mai inalte ale tierei dupa acestu raportu alu „Buciumului“ suntu mai góle, professorii prelegu câte odata unui iscolaru. „Buciumulu“ afla un'a radacina a reului — care de altmintrea e destulu de cunoscutu sî la noi in Tra-

ini'a.—intr' aceea, ca elevii indata ce sciu portá sî ei condeiulu, déca au din nenorocire vreo rudenia in diregatoria, se facu sî ei amploiati de statu. sî recomânda incontr'a acestui reu 1) „o lege pentru admissibilitatea in functiunile statului, 2) alegerea de profesori, carí sa aiba 'n adeveru vocatiunea necesaria inerenta la o missiune atâtu de delicata.“ — Ear alt'a in starea cea necadiuta a scóleloru satesci séu populare, care trebuie sa fia seminariele cele d' antâiu pentru tóte scólele mai inalte pregatitóre séu de specialitate. —

Precumu vedemu din „Buciumulu“, spirá prin tiera in urm'a deplorabilului conflictu intre Camera sî Guvernu dóua propagande periculóse: un'a cá sa nu platésca contributiunile statului, alt'a cá sa nu se respunda creditoriloru datoriile.

Dlui Veghezzi Ruscala, renumitulu literatu Italianu filoromanu, i s'a donatu dreptulu de indegenatu alu Romaniei sî i s'au acordatu unu onorariu corespundiatoru pentru de a 'ntroduce unu cursu de limb'a sî literatur'a româna la Universitatea din Turinu.

Dlui Heliade pentru prestatiunile liţeriarie iu cursu de 35 ani i s'au acordatu din partea statului o remuneratiune.—

Russi'a.

Notiti'a cea mica, ce o facuram in numerulu trecutu, ca caus'a perderei Poloniloru se pare a fi fóstu desbinarea loru, se adeveresce acumu in urma totu mai multu. Prin tóte foile cerculeaza protestulu generalului Mieroslavski in contr'a surpatei dictature alui Langievicz. Lucrulu, dupa acestu documentu, se are asiá. Guvernulu natiunalu provisoriu in 25 Ianuariu 1863 rogase pre „generalulu Ludvicu Mieroslavski“ sa primeasca dictatur'a sî comand'a suprema preste revolutiune! Mieroslavski insa, dupa cum dice in protestulu mentiunatu, „din respectu catra mareati'a dorere a patriei nu publicase aceasta denumire, pana cându nu voru fi ocupatu armele Polone unu pasu dé pamentu sî o tribuna, de unde sa-lu póta audî tóta tiéra.

Intraceea, fiindu Mieroslavski bolnavu, Langievicz in 10 Martiu usurp'a in tinutulu catorva miluri patrate a douà dictatura preste natiunea polona.

„Eu, asiá incheia Mieroslavski protestulu seu, nu priimescu aceasta cutezata provocare la resbelulu civilu; me multiemescu, a apelá la intieleptiunea natiunei, protestându in numele marturiiloru vii si morti ai actului din 25 Ianuariu in contr'a infamiei facute asupra lui prin Marianu Langievicz. 11 Martiu 1863.

Generalulu Ludovicu Mieroslavski.

Intraceea caus'a polona cu caderea lui Langievicz se pare a nu fi finita inca. Câci pe cându acest'a trece ca prisonieru prin Galiti'a din cetate 'n cetate, de unii admiratu, de altii condemnatu, sî iarasi de altii vaeratu, comitetulu revolutiunaru ia comand'a iar in mân'a sea sî imbarbatéza pre Poloni a stá neclatiti pana la unulu. „Prindeti armele“ dice in urma proclamatiunea; inimiculu ne sta in facia, fratii nostri cadu, in armata e astadi loculu fia carui Polonu!“

La Langievicz se dîce ca sar fi aflatu vre o 200.000 fiorini, dupa spus'a altor'a totu atati'a galbeni. Multi chiaru sî dintre Poloni dietatur'a o numescu sminteal'a cea mare, ce a trasu dupa sine perderile insurgentiloru. Ataculu Rusiloru sa fia fostu cu mass'a, sî Polonii fatia cu acestu atacu, ne armati sî ne disciplinati firesce nu potura stá inaintea lui.

Cu tóte acestea nu poterea Rusiloru, ci vechi'a desbinare polona, reulu releloru la acestu poporu totu deun'a, se pare a fi nimicitu caus'a polona. Corpulu lui Czechowski dupa pierdere sa desfiintiatu. Insurgentii, mai toti fara arme, trecu in cete preste granitia.

Dupa o dep. tel. din 25|13 Martiu sî Csechovski au trecutu in Galitî'a, si perderile lui in morti sî raniti suntu fórte insemnate.

Din Kiew se scrie, ca guvernatorulu generalu a tramisu la granitia corpuri de militia, câci au venitu vestea, ca o legiune polona cá de 2 regimente, va sa intre prin Basarabia in Poloni'a.

La Konin a fostu in 11|23 Martiu o lupta, in carea Rusii aru fi suferitu pierderi insemnate. Patru oficiri sî 60 fetiori sa fia cadiutu, earu Pricipele Wittgenstein sa fi cadiutu ranitu in mânile insurgentiloru.

Vre unu pasu insemnatu diplomaticu in privinti'a causei polóne pana acumu nu sa facutu.

Langievicz se dîce ca aru fi cerutu sa fia transferitu la Vien'a, sî se crede, ca câtu de curendu se va aduce din Cracovi'a la Vien'a.

Literariu.

A esîtu la lumina interesant'a opera „Calatorii la Romanii din Macedoni'a, Thessali'a, Epiru si Albani'a“ de poetulu Dim. Bolintineanu. Renumitulu autoru prin darea la lumina a acestei opere trage atentiunea seriósa a poporului românu de dincóce de Dunere asupr'a acestoru Români, 'lu face cunoscutu cu limb'a, originea, datinele, mai incolo cu influintiele si nefericirile causate pentru ei din diferitele loru raporturi temporali si locali cu conlocuitórele popóre si cu regimulu,-si în fine-lu face cunoscutu cu gradulu de cultura alu acestoru frati, cari in respectulu originei loru fura ignorati nu numai de straini, daru chiaru de multi dintre fratii loru de la Carpati, cari de neseiintia toti-i confundara cu elementulu pelasgicu séu grecu. — Numerulu Rom. Macedoneni dupa datele statistice si dupa cumu s'a convinsu din esperintia neobositulu scrutatoru, carele a traversatu partea cea mai mare a orasieleru si sateloru din Provinciele Macedoni'a, Thessali'a, Epiru si Albani'a pe unde se afla respanditi Românii Macedoneni (Aureliani), — trece trece preste unu milionu si dóue sute de mii. E unu ce insemnatu, ca fórte multe orasie si sate din prementiunatele provincii au numiri romanesci cá cele din Principatele Dunarene si parte si din Transsilvani'a, precumu: Tergovistea, Romanati, Turnulu, Vlasc'a, Galatiulu, Rimniculu, Slatin'a, Danesci, Racoviti'a si altele fórte multe! —

Recomandâmu scrierea acést'a interesanta sî instructiva atentiunei on. publicu. —

Domnisiór'a **Constanti'a Dunc'a**, precum ne spune „Buciumulu“ va intreprinde edarea – deocamdata de dóua ori pe luna-a unei scrieri periodice, ce va portá numele „Amiculu familiei“ sî va tractá sciintie, arte, pedagogia sî industria. Pretiulu doi galbini pe anu. — Unde se 'ntalnesce intr' unu modu atâtu de frumosu vointi'a sî potinti'a, precum e la Domnisiór'a Dunc'a, acolo cu totu dreptulu se póte sperá unu opu demnu sî salutaru. Numele tinerei, dar renumitei autóre chizesiuiesce pentru imbratîsiarea intreprinderei din partea publicului românu. —

D-lu Prof. Ieremi'a Circa incepe a publicá in „Buciumulu“ unu proieptu de ortografia. Ne reservâmu a vorbí despre essinti'a eii dupa-ce vomu avé totu proieptulu dinainte-ne. Cá motto elu pórta 'n frunte cuvintele lui Quintilianu: „Ego nisi quid consuetudo obtinuerit, sic scribendum judico, quomodo sonat.“

Nr. 11—2 Sunete si Resunete.

Cercâri poetice

de

Zacharia Boiu,

(Venitulu menitu pentru Catedral'a din Sabiiu), au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare, **unu esemplariu brosiuratu cu 60 xr. v. a.,**

la

Editur'a Tipografiei Diecesane.

Burs'a din Vien'a in 20 Mart. (1 Apr.) 1863.

Metalicele 5%	76.	Actiile de creditu	206. 20.
Imprumutulu nat. 5%	81. 30.	Argintulu	110. 75.
Actiile de banca	796.	Galbinulu	5. 30.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dóuă ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 24. ANULU XI.

Sabiiu 24. Martiu 1863.

Insciintiare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“
pe patrariulu alu doilea (Aprile, Maiu, Iuniu) alu anului 1863. Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiiu 1 f. 75; pentru districte si provinciele Monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele române unite si preste totu strainatate 3 f.

Abonaminte se priimescu si pe jumetate si pe trei patrare de anu.

Cei-ce doresc u a avé acestu diuariu, suntu invitati a-si tramite abonamintele la „Editur'a „Telegrafului Românu“ in Sabiiu, carea a 'ngrijitu, **cá pentru têmpulu, câtu voru durá conferintiele natiunale si diet'a, T. R. sa easa de trei ori pe septemana fara urcarea pretiului. —**

Editur'a „Tel. Rom“.

Depesie telegrafice.

Vien'a 1 Apr. c. n. Contele Apponyi nu mai e Iudex Curiæ.

Conchiamarea dietei transsilvane se ascépta nemidilocitu. —

„Herm. Ztg“ etc.

Atîn'a 31|19 Martiu. Astadi Adunarea natiunala a proclamatu in unanimitate de rege constitutiunalu alu Elleniloru pre Principele Guillaume George alu 2-lea fiiu alu Principelui Danimarcei, cu numele de George 1-iu rege alu Elleniloru.

S'a otâritu ca successorii sa profeseze ritulu ortodoxu, si Adunarea va alege o Comissiune de trei membrii, care sa se duca la Copenhag'a spre a oferí regelui coróna in numele natiunei Ellene.

Aici este o bucuria generala. „Buciumulu“.

Sabiiu in 22 Martiu. La list'a personala pentru Tabl'a regeasca, precumu o adusera aceea „Magyar Saito“ si „Ung. Nachricht“ corespundintele lui „Herm. Zeitung“ face reflecsiunea, ca in acea lista sau consideratu diferitele confessiuni, denumindu-se membri de conf. rom. cath. 3 de cea ref. 3, de cea lut. 1., de cea gr. cat. 3, si de cea greco-orientala totu 3. Ne luâmu voia a re ectá corespondintelui, ca noi membrii gr. orient., de si Confesiunea orientala este cea mai numeróse, amu a atu numai doi, adeca pre dd. Mahailu de Orbonasiu si Georgiu Romanu, dar amu dorí cá cuvintele corespondintelui sa devina adeveru.

Congregatiunea Comitatului Hunedórei.

Congregatiunea comitetului din Comitatulu acest'a tienutu in Dev'a s'a 'nceputu in 11|23, si s'a finitu numai in 15/27 Martiu a. c. Iata aci cateva trasuri mai insemnate din aceste siedintie:

Luni in 11|23 Martiu deschise Ill. Sa D-lu Comite Supremu si presiedin'e Bar. Fr. Nopcea prim'a siedintia dupa tóte formalitatile usuate, cuventându in limb'a magiara si româna. Se cetì apoi ratiotiniulu Comitatului si alte ordinatiuni esmise de la locurile mai innalte, intre care si resolutiunea prea gratiósa catra Comitatulu Solnocului de midilocu. Dlu Vicariu gr. catol. P. Petru respunde presiedintelui in limb'a romana, descoperindu-si multiemita pentru Diplom'a din 20 Octobre 1860, rogandu pe D. Presiedinte, cá sa purceada cu tóta increderea in membrii comitetului la afacerile Comitatului. Din partea magiariloru respunde Dlu Conte Bethlen Olivier, camu in intielesulu, ca pentru a nu perde terenulu legiuitu in acésta stare apasatóre (nyomasztó álapot) priimescu si ei provisoriulu, accentuându, cá candu ai dîce: „de sila bucurosu.“ Cinci insi dintre membrii români ai Comitetului asternu Presiedintelui in scrisu o rogare, conformu cu § 29 din instructiunea provisoria, pentru a poté propune Comitetului unu proieptu spre a se votá Maestatei Sale Ces. Reg. Apostolice o adressa de multiemita pentru Diplom'a din Octobre si pentru tóte intentiunile cele prea parintesci, ce le are Prea 'naltu – Acelasi, etc. etc.

Presiedintele priimesce rogarea si promite pentru siedinti'a urmatóre. Dlu Conte Bethlen dice, ca-si reserva dreptulu de a cuventá la timpulu seu, daca se va desbate adress'a. Se propune apoi candidatiunea pentru posturile cardinale, si anumitu pentru Iudii supremi si Vice-Comiti. Totu in siedinti'a aceast'a se desbatu si alte lucruri amenunte, intre cari si redicarea unui officiolatu nou, care sa aiba in evidintia referintiele catastrale, si care officiolatu apoi sa se platésca dupa fia care fumu cu câte 10 cr. Inzadaru radicara unii si altii cuventu, ca acestu principiu nu corespunde cu dreptatea, si ca n'ar fi cu cale, cá si celu ce are mosîi intinse si Curti boeresci, sa plateasca totu numai câte 10 cr., catu si seraculu, carele abia-si póte plecá capulu in colibuti'a sa, si ca ar' fi mai convenibilu a se facc aceasta plata nóua dupa fiorinii de contributiune ori dupa proportiunea mosîei, inzadaru dîcu, pentru ca maioritatea nu se invoiesce, si veti sci prea bine, cine face prin comitete maioritatea.

Marti in 12|24 Martiu se deschide la 10 óre a dóu'a siedintia, si in locu ca sa se fia luatu proieptulu adressei de multiemita inainte, se incepe votisarea, carea se intinde pana catra trei óre dupa amiadi. Timpulu éra asiá dara innaintatu, cea mai mare parte a membriloru de Comitetu parasira sala, candu Dlu Presiedinte cere a i se imanuá proieptulu de adressa, provocandu pe Notariulu ca sa-lu ceteasca.

Poftesce apoi Dlu Presiedinte pe Protopopulu Ratiu, cá se-i dea o scurta deslusîre despre scopulu si cuprinsulu acestui proieptu. Acest'a descopere pe scurtu, ca intregulu proieptu contiene numai o multiemita simpla catra Maiestate, pentru diplom'a din 20 Octobre si pentru tóte intentiunile cele prea parintesci dovedite prin atatea ordine prea gratióse, si mai vertosu caci prin instructiunea provisoria sau induratu a luá in parinteasca privire si class'a tieraniloru, si asiá prin urmare si a Românilor deschidiendu-le calea a poté luá parte la tóte afacerile publice si la tóte drepturile, reservate pana aci numai classeloru privelegiate, si a rogá pe Maiestatea Sa pentru organisarea definitiva pe calea dietala. Ill. Sa D. Presiedinte cu provocare la o ordinaciune presidiala, ce contiene, ca sa nu sufere in desbaterile comitetului frecâri nationale, respunde ca acelu proieptu nici decumu nu-lu póte slobodî la pertractare, ci-lu va priimí si inaintá la loculu seu, numai cá Adressa din partea membriloru români. Membrii romani ai Comitetului uimira cu totii la acestu respunsu, si numai atunci li se deschisera ochii a potea intielege, intre ce impregiurari serióse si triste se afla, denegandulise chiaru si unu proieptu simplu de adressa catra Maiestate, pe care Comitetulu avea voia a-lu modificá dupa cumu i-aru fi placutu, si cându o simpla amintire despre class'a tieraniloru seau a Românilor se cualificà de esprimeri iritatóre. Siedinti'a se inchide si proieptulu mentionatu se inapoiaza cá se-'lu subscrie numai membrii români cá adress'a de multiemita, asternuta numai din partea loru.

D. L. Barciai multiemesce presiedintelui, caci n'a slobo i u proieptulu la desbatere, sî face cunoscutu, ca daca membrii romani ai comitetului asternu Maiestatei Sale adress'a, atunci sî d-loru membrii unguri, inca voru dá o adressa. Siedinti'a se inchide numai dupa trei óre.

In 13|25 Martiu, serbandu biseric'a apuseana Bun'a vestire, nu se tiene siedintia.

In 14|26 Martiu, sub verificarea protocolului, la loculu unde sau facutu amintire despre adress'a mentionata, se scóla Protopopulu Ratiu, sî imanuându Dlui Presiedinte adress'a, îsi descopere parerea sa de reu, câci o asemenea adressa de multiemita catra Maiestate nau potutu esî din sinulu comitetului cá corpu representativu, sî se róga a se luá la protocolu observatiunea: ca membrii români ai comitetului, numai de aceea asternu aceasta adressa extra dominium, pentru ca nu i s'a datu locu a se pertractá in proieptu. Dlu Presiedinte respunde vorbitoriului ceva camu aspru, dîce ca acù s'au enunciatu odata obiectulu acest'a, sî mai multu nu se póte discutá. Magiarii strigara: helyes! Contele Bethlen dîce, ca pe siedinti'a viitóre sî membrii magiari ai comitetului inca voru asterne o adressa.

La tóte acestea numai atât'a suntemu siliti a observá cu parere de reu, ca nici unulu dintre membrii romani n'au cugetatu nice prin visu, cumu ca Magiarii voru privi unu assemenea proieptu de adressa, cá unu feliu de demonstratiune, — dupa cumu s'a privitu; sî cu atâtu mai putienu au potutu crede cinevá, ca unu proieptu atatu de nevinovatu nu va potea fi priimitu a se pertractá in Comitetu. Sau mai luatu apoi innainte sî alte amenunte, precumu: restituirea Subjudiloru processuali, dotarea plaiesîloru s. a.

Sa cetitu apoi resultatulu candidatiunei.

Fiindu ca cei mai multi dintre membrii comitetului se departara pe a casa, asiá verificarea protocolului s'a incredintiatu magistraturei pe dîu'a urmatóre, adeca 15|27 Martiu, in care dî au asternutu sî membrii magiari ai Comitetului adress'a loru. —

Adunarea Comitetului din Alb'a inferióre.

Abrudu-satu in 14|26 Martiu 1863.

Domnule Redactoru!

Pâna veti priimi sî alte detaiuri despre adunanti'a Comitetului nostru din Alb'a inferióre, amu crediutu, ca nu voiu comite nici o gresiéla, (Nici cea mai mica! Red.) déca grabescu a serví cu acestu raportu facutu si restrinsu mai alesu la obiectele pertractate,— onoratului publicu cetitoriu,- crediendu ca acela nu potînu se intereséza si de ponderós'a causa a acestui Comitatu. —

Mai nainte insa de a me lasá in descrierea celoru petrecute in cele dóua Siedintie ale acestui comitetu, si pentru mai bun'a oientare a on. publicu cetitoriu, nu potu lasá neamintita acea impregiurare, ca de sî populatiunea româna a Comitatului Albei inferióre ,forméza maioritate absoluta, ea totusi d'abiá au fostu representata prin dóuadiecí de individî, insa nici acesti'a se scie ca cine suntu, dupa ce numele acelor'a nu sau potutu cetí prin nici unu jurnalu, séu actu oficiosu.— Lasându insa la o parte acést'a, sa trecemu „ad rem".

Dupace inca in 10|22 Martiu dupa médiadî, poteai vedea prin Aiudu ici colea adunându-se memdrii Comitetului, deodata se scirì dorinti'a D. Comite supremu George Pogany, ca pela 5 óre sér'a aru dorí tienerea unei conferintie premitive, cu scopu, cá facendu agendele Comitetului cunoscute, sa aiba prilegiu membrii aceluiasi de a se consultá despre ele mai nainte de a fi acelea obieptulu desbaterei in Comitetu.

In 11|23 Martiu diminéti'a la 10 óre, adunati fiindu toti membrii Comitetului in sal'a Comitatului, si unu numeru mare de audîtori, — dupa care invitându-se d. Comite supremu, prin o deputatiune micsta, din Unguri si Români, intrà in Sal'a intre „Eljen!" si „se traiésca!" ocupandu-si loculu destinatu; de unde mai nainte, cetindu numele membriloru Comitetului, prin o cuventare potrivita scopului, facendu cunoscuta situatiunea comitatului, declara adunanti'a de deschisa.— La ordinea dîlei au fostu obieptulu celu d'antâiu, promulgarea Instructiunei provisorie pentru municipiile comitatense. Cetindu-se acést'a prin notariulu primariu in limb'a magiara, erá a se procede mai departe, de cumva la propunerea d. fiscalu Nicol'a nu s'ar fi cetitu acea Instructiune si in limb'a româna, ceea-ce s'au aprobatu cu unanimitate. Magiarii, cu absolut'a loru maioritate, nevrendu a se declará tocmai pe fatia, cumca ei nu priimescu Instructiunea, la motiunea cunoscutului oratore D. Zeik au votatu, a se insemná numai la protocolu, ca Instructiunea s'au cetitu si publicatu. Minoritatea româna din contra au declaratu, ca ea in principiu priimesce Instructiunea, si votéza multiumita Maiestatei Sele c. r. pentru préinalt'a 'ngrijire si de natiunea romana. — La ordinea dîlei au urmatu apoi Decretulu guberniale, pentru sistemisarea submediciloru din acestu comitatu, Decretulu pentru tienerea in evidentia a Catastrului de pamentu, unulu pentru maierile (?Red.) din Belgradu, si iara altulu, pentru reclamatiunile de militîa; tóte aceste obiepte, pelanga potîna desbatere, remasera nedecise, si indreptate la maideparte-a ingrijire a Regimnlui, carele a dispusu si pana acumu asupra-le.— La cetirea decretului pentru rescumperarea Ieleriloru sau nascutu dispute ferbinti pro si contra, insa fara de resultatu, pentruca maioritatea magiara si acésta causa o-au indreptatu la dieta, — minoritatea româna si deastadata remase numai cu notiti'a protocolului.— Fiindu timpulu dupa médiadî, d. Comite supremu au denumitu o comissiune micsta din optu membrii, pentru intocmirea protocolului Siedintiei; apoi au urmatu prândiu stralucitu la d. Comitele, unde au luatu parte si din membri români multi insî. (Va urmá).

Adunarea districtuala a tierei Fagarasiului.

Fagarasiu in 28 Martiu 1863.

In urm'a convocârei din 9. a lunei curente se adunà Comitetulu Centrale alu Districtului Fagarasiu sî tînù in 23, 24, si 25 ale l. c. a dóu'a adunare dela infiintiarea lui. La 9 óre se aflau toti membri in sal'a siedintieloru, de unde prin o deputatiune se invità Ill. Sea D. Capitanu Supremu, care sosindu, fú intempinatu cu aclamatiune „sa traiésca!" — Dupa care luându presidiulu, deschise Siedinti'a I. cu o cuventare solemna, in carc aretà Adunârei satisfacerea, ce o simte vediendu membrii Comitetului municipale adunati de a dóu'a óra spre consultarea afaceriloru administrative ale Districtului; si desfasiurându folósele vietiei constitutiunale, recomandà membriloru Comitetului neclatita credintia câtra Maiestatea Sea c. r. Apostolica, simtieminte de multiumire pentru parintesc'a ingrijire a Maiestatei Sele fatia cu toti subditii sei din tote classele societatei si fatia cu tote popórele imperiului Seu. Finindu-si simburós'a cuventare, resuná din partea tuturoru unu entusiasticu „se traiasca Maiestatea Sea Imperatorele." La ordinea dîlei vení mai antâiu citirea rescriptului imperatescu cá respunsu la representatiunea Comitetului municipale a Solnocului interiore.

D-lu Notariu primariu Spiridonu Fetti cá referinte face propunere, sa se faca Maiestatei Sele o adressa de multiumire din partea Comitetului Districtuale pentru simtiemintele cele parintesci pronunciate in acelu rescriptu. —

D-lu fiscalu Ioanne Romanu e de parere, ca sa nu se faca din mai multe motive. Aceast'a aduse cu sine o desbatere mai indelungata, dupa carea presiedintele enuntià votulu eclatantei majóritati de 26 contr'a 3, ca s e s e f a c a a c e e a a d r e s s a, pentru a carei compunere se denumì o Comisiune din sinulu Comitetului, carea sa o aduca pe dîu'a viitótóre in Comitetu. (Cuprinsulu acelei adrese-lu vomu publicá de alta data. Red.)

Urmeaza citirea Inaltului Decretu Guberniale din 13 Martiu 1863 n. 5599. pentru incorporarea Dominiului Branu si a Comuneloru Zernesci, Tohanulu vechiu si nou, apoi Vladeni si Cintiari la Districtulu Fagarasiului, care s'a luatu cu placere la cunoscintia, si pasîndu-se la cele ordinate in acelu Decretu, se alege mai antâiu o comissiune pentru solenel'a transpunere si incorporare a numiteloru Comune la Districtulu Fagarasiului, custatore din 3 membrii: unu amploiatu superiore politicu, altulu judiciale si unu membru alu Comitetului Centrale. (D.Vice cap. Dragusianulu, D. Asesore Maieru si D. Maioru pens. de Popa.) In privinti'a immultîrei amploiatiloru si a membriloru Comissiunei centrale cu privire la noulu crescamentu s'a otaritu dupa órecari desbateri a se propune inmultîrea amploiatiloru a) politici cu unu Vice-capitanu în gremiu, 2 judi tractuali in sinulu noului adatementu, 2 Cancelisti si unu chirurgu - b) judicialu cu unu alu doilea presiedinte (Fóbiro) in gremiu si la sedri'a orfanale — cu unu assessoru cá jude singuratecu in sinulu noului adatementu si 2 Cancelisti la aceasta judecatoria. Se propune si enuntia conclusulu in privinti'a propunerei pentru immultirea membriloru Comitetului cu 7, asiá cá numerulu membriloru sa devina 40. —

Cu citirea altoru mai multe Decrete guberniale, dintre cari aru fi de memoratu acel'a, prin care se cere parerea Co-

mitetului, cumu s'aru poté mai potrivitu realisá abolitiunile Alodialistiloru (conf. § 26 28 din pat. imp. din 21 Iuniu 1854.. Inaintatu fiindu tempulu, Siedinti'a prima s'a inchisu la 3 óre d. a. chiamânduse membrii pe dîu'a urmatóre.

Siedinti'a a II. se incepù cu verificarea protocolului Siedintiei I; apoi citindu-se adress'a de multiumire proieptata, cu putîne modificatiune se primesce; si fia carea din Comisiunile alese in Siedinti'a I-si aducu operatele loru, care desbatendu-se s'au priimitu. Urmeaza acuma proieptulu oficiolatului Districtuale si a inspectoriloru bisericesci cá scolastici despre organisarea mai potrivita a scóleloru in privinti'a materiale, adeca pentru introducerea unei contributiuni séu repartitiuni scolare. Acestu interesantu obieptu aduce cu sine discussiuni mai indelungate si serióse, dupa care se otaresce, ca sa easa o Comissiune mista din partea politicei si a bisericeloru confessiunali, cerea sa mearga din Comunitate in Comunitate si sa cerce cu tóta seriositatea, in care modu voiesu si aru poté Comunele a-si asigurá bun'a esistintia a scóleloru loru Comunali, din ce mijloce seu venituri comunali s'aru poté statorì lefi bune de invetiatori, fipsandu-se acestea totudeodata peunde numai va fi cu potintia; pentru ca panacându nu voru fi statorite lefi bune de invetiatori prin Comune, pâna atnnci reulu simtitoriu, de care suntu cuprinse scolele nostre comunale prin starea loru cea slaba, nu se va poté delatura. —

Vinu mai multe proiepte administrative in privinti'a drumuriloru, câiloru ect, ect., precumu si supliei ale unoru comunitâti si iudividi, a caroru amintire e mai putînu de interessulu publicului. —

Siedinti'a IiI si ultima ı are si se mai citescu óresi cari Decrete guberniale si in fine D-lu Vicecapitanu Dragusianulu face Comitetului centrale propunerea pentru regularea notariateloru comunali prin contragerea mai multoru Comune la unu notaru aptu, si cá Oficiolatulu sa póta pasî imperativu la regulareu Notariateloru Comunali, cu atata mai multu ca prin notari neapti nu numai ca se causéza deregatorieloru atâtu administrative, catu si judecatoresci, impedecaminte si neajunsuri, dar chiaru privatii patimescu cea mai mare danna.

Se conclude a se face din partea oficiolatului unu proieptu in aceasta prtvintia si a se asterne Inaltului r. Gubernu spre intarire. — Siedinti'a a III se fini cu unu prandiu stralucitn datu din partea Ill. Sale D. Capitanu, la care luaru parte membrii Comitetului si la carea se ridicara mai multe toaste pentru Maiestate s. a. s. a. p.

Din valea Muresiului (via Trajana:) in Comitatulu Huniadu in Martiu 1863. —

(Urmare din nr. trecutu).

Reapucându dara firulu celoru mai susu dîse, debuie sa marturisimu, ca nu e mirare ca in acestu Comitatu din partea Românilorn e mai tacerea mortii, pentru ca: cu câtu teritoriulu ne este mai estinsu;— in aceeasi proportiune, fatia cu alte tienuturi, avemu mai de totu putîna inteligintia natiunale, carei'a se nu-i fia numai pântecele natiunalitatea.— Asiá dara eata ca Comitatulu Huniadu chiaru cá prefeptur'a cea mai mare, si afara de nou creatulu Districtu alu Nasaudului, cea mai romanésca, nu posede factorulu celu mai principalu, — va sa dîca nu are „capu comme il faut“?— din ce urméza prea firesce, ca acolo unde nu'i capu, „e vai de picióre“. — La noi dara vai de Români,— cu tóte ca in alte privintie acestia facu Comitatulu,— si ca dînsii ar debuí sa-lu si representeze cá Natiune politica etc.; pentru ca vre-o cateva sute familii neromâne, — fosti proprietari mari si mici, — putini meseriasi abiá de dai dómne, séu mesteri strica, mai multi nobili bancrotati seau proletari, cocieri de sânge „nemes“ etc. necompacti nicairi,— ci rasipiti cá fain'a orbului, dupa mintea sanetósa nici ca se potu numí natiune representativa,— si cu tóte acestea sa vedî Dómne! ca acesti'a adeca putînii puri magiari, ceva mai multisiori Români magiarisati seau renegati,— vre-o câtiva Armeni, Germani, Evrei si Uj-polgár társak (tigani) cu totulu 3—4000 de suflete imbracati in bunde sinorate, — nu numai ca representeaza in facto acestu Comitatu, cá teritoriu magiaru alu halhatatlanului Hunyady János (nemuritoriului Ioann Hunyady) dar ei suntu si chiamati a decide despre sórtea celoru doua sute de mii de Români din tr'ensulu, — cu tóte ca nici ei afara de tiundre insînorate, — pinteni ruginiti si putîna pracsa in politica,— firesce dupa sistem'a de nante de 1848 cu alunulu, séu cu charlateria inca nu stau mai cu nimicu mai bine cu inteligintia cá românii,— va se dîca nici ei nu suntu, si nici ca potu fi indestulati cu capulu. —

Promitendu acestea despre starea Comitatului Hu niadu in genere, actu viu la faptele intemplate, care nu numai voiescu a le insîrá cá noutâti,— ci a le si documentá prin date in adinsu culese,— si lasandu-me de o camu data de politica, cu carea ne aflâmu intr'o stare cu totulu ticalósa,— sau asiá dicendu mai ca politicesce nici ca esistâmu, din caus'a capului, Dle Redactoru! si respective din aceea ca putînii amploiati români, unii suntu prea politicosi,— altii indiferenti,— eara altii venându numai dupa interesse particulare,— cei mai multi temendu-si posturile, ori fiindu slabi la sufletu si la capatîna, eara cei mai putîni si curagiosi persecutându-se si batendu-se la spate pentru apararea causeloru natiunali, si a legiloru imperiali;— trecu la cestiunea ce mi se pare ca aru fi mai de frunte pentru Românii din Comitatu, seau Comitatulu Huniadu,— adeca la a scóleloru.

In aceasta cestiune, Domnule Redactoru! cugetu a spune nu numai purulu adeveru, daca dîcu ca ne aflâmu mai numai in starea cea mai primitiva,— pentru ca mai nu avemu nici scóle populare,— aflându-se cele infiintiate in sistem'a absolutistica trecuta, in stare decadiuta si din caus'a nespriginirei patriotiloru oficianti politici mai de totulu derapanate, — scurtu cu instructiunea publica suntemu mai acolo, unde ne aflamu nainte de 1848,— pentru ca dela Orestia pre calea Trajana spre Banatu si Ungari'a de o parte,— eara prin Valea Hatiegului de alt'a pana la Lugosiu,— Aradu si Caransebesiu, va se dîca in totu Comitatulu Huniadu, si in parte in cele invecinate — Carasiu, Aradu si Zarandu, nu esista nici barem u o norma româna,— afara de cea in 1861 infiintiata in Dobr'a,— adeca scóla capitale româna gr. or. a Protopopiatului Dobrei, radicata pana in momentu numai cu 3 classe, prin poterile unite ale locuitoriloru din Protopopiatulu mentiunatu. —

Neavendu dar a vorbí de vre-o scóla mai insemnata, mi iau libertate a vorbí mai pe largu despre acést'a.— Dupa ce de câtra fost'a Locotiintia innalta a Tierei,— s'a concesu si respective intaritu crearea fundului scolaru, aducêndu-se scól'a in viétia cu concederea si binecuventarea Esc. Sele parintelui Eppu Andreiu Barone de Siagun'a sub auspicele unei Eforii provisorie pana la intarirea Statuteloru scolare, acést'a pana actu nu s'a potutu organisá definitive, dincause ca Esc. Sea neaflându statutele compuse de Efori'a provisoria potrivite deplinu cu organismulu bisericei si scólei,— le au retramisu in mai multe renduri spre modificare,— eara mai in fine au aflatu a le prelucrá insusi, si dupa ce inca odata le a tramisu Eforiei scolare spre deplinire *) abiá au devenitu intarite cu datnlu 8 Ianuariu 1863 demandându totu deodata, cá numai decâtu pe bas'a acelorasi sa se reorganiseze Efori'a scólei capitale, acésta scóla si tote scólelele parochiale din Protopopiatu, prin convocarea unui sinodu protopope, statoriu din Preotimea tractuale, si 3 representani mireni din fiacare Comun'a bisericeasca, alesi in Sinodulu Comunei bisericesci,— carii alegêndu unu Comitetu de 10 Representanti preoti si 24 mireni, sub Presidiulu Protopopului tractualu, sa puna in lucrare cele mai susu dîse. — (Va urmá).

Din Bucovin'a in Martiu. (urmare din nr. tr.)

Inse, dîseramu, ca nu scimu cu care nume sa 'ncepemu miculu sîru alu demniloru sî pretiosiloru barbati, carii prin o dovedire apriata sî constanta, ca ei pre langa loialitatea loru cea mai stricta ce-i insufletiesce facia cu Guvernulu, mai suntu sî amici adeverati ai patriei sî locuitoriloru ei, atrasera sî cascigara pentru principiulu liberalitatii pre maioritatea dietei; — sa 'ncepemu adeca cu Alessandru Baronulu de Petrinò au cu Antoniu Cavaleriu de Simonovici: Celu din tâiu proprietariu mare alu mosîei Budeniti **); eara celu alu doilea Subprocuroru-de-statu, asiá

*) Se publica in fasciór'a III. (pentru Martiu a. c.) a „Organului Pedagogicu.“ Red.)

**) Fratele mai junu alu Baronului Nicolaiu de Petrinò, fostului membru in senatulu-imperialu din anulu 1859., carele fu din partea Bucovinei si la M. S. Imperatulu cu E. Sa. Episcopulu Andreiu Baronu de Siagun'a cá sa se roage de gratioas'a aplacidare a dorintiei tuturoru Românilorn de religiunea ortodossa din Austri'a pentru o mitropolia natiunala, a carei rugàri resolutiune favoravera se si scie, emisa adeca in 29. Septemvre a acelui anu. Ref.

ensa ca Baronulu Alesandru de Petrino, deputatu din partea proprietariloru mari. Amendoi acesti patrioti ai Bucovinei nobili si zelosi; amendoi inzestrati cu o eruditiune implinita si sciinti sublime; amendoi plini de spiretu sî ageri in combinatiuni sî judecata: sî amendoi oratori escelinti sî cu o logica otaritoaria, care tóte vedeti-le precâtu se póte, din „protocólele stenografice“ ale dietei nóstre.

Ce se atinge de Presiedintele presentu alu dietei noastre, Domnulu Eudossiu Cavaleriu de Hormusachi, apoi e superfluu a mai vorbí cevá despre Domni'a Sa; câci lumea nóstra sî intrég'a civilisatiune presenta, ce afla interesu a sci despre sórtea Bucovinei de 15. ani in cóce, 'l cunósce pre Dnia Sa dejá bine, sî meritele Dniei Sale pentru patri'a sî natiunalitatea nóstra din Bucovin'a suntu asîjdere in comunu cunoscute sî recunóscute; pre-cumu e cunoscutu sî recunoscutu sî aceea, ca recâscigarea autonomiei politice a tierei nóstre avemu in cea mai mare parte sa o multiemimu staruintieloru sî potriviteloru mesuri adsvatuite de Dni'a Sa. — Atât'a ansa totusi vremu sa pomenimu, ca cuventulu D-lui Pro-capitanu Eudossiu Cav. de Hormusachi, cu carele deschise sessiunea presenta a dietei, sî care cuventu de unii — ce aru vré cá tóte in lumea trupeasca sa mearga cum li e pinsu de inchipuiciunea loru cea anca cam pré-viua, se dejudecà, sau mai bine dicându se numì fâra judecata, de „pré-centralisticu,“ — chiaru acelu cuventu desceptà la noi in consideratiunea solida sî omni-cercumstatiale a tierei nóstre Bucovin'a, in toti adeveratii patrioti si'n toti bine-cugetatorii ó multiemire, lauda sî aprobatiune esacta; sî aceea cu atât'a-mai multu, cunoscându-se la noi pré bine liberalitatea Domnului Pro-capitanu. Vedemu ca Dnia Lui pastrà sî dovedì in cuventulu seu o prudintia sî circumspectiune profund-calculata, care netagaduiver 'i da testimoniulu celu mai frumosu, cum ca Domniei Sale 'i e preste tóte sî unicu aminte de binele sî folosulu patriei. Eara ce vá dice asiá numit'a lume „federalistica“ despre cuventulu Dniei Sale, le va adnumerá la cont'a acelui scopu sublimu, pentru carele Dia Lui atâtea alte sacrificii si tentatiuni grele au mai dusu sî pâna acumu in destulu, si care scopu sublimu e binele patriei sale. E de prisosu sî nemodestu, dara I-am spune Dniei Sale, ca sa speredie Dnia Lui cu securitate dela istoria sî toti cei bine-ganditori — judii cei unici competinti — ca acesti'a nu numai ca facu sî voru face tóte acele criticàri sinistre si ne-cópte, de nemica; ci 'l voru mai sî recompensá pre Domnulu Pro-capitanu pentru acestu cuventu in deplina mesura sî cu o adeverata si propria apretiuire sî lauda. (Va urmá.)

Principatele romane unite.

Dintr'o corespondintia privata a „Gaz. Transs.“ estragemu urmatórele:

Romani'a se prepara a face mai multe espositiuni, si anume in Bucuresci, in Giurgiu, Ploiesci, in Judetiulu Mehedintiu, Vlasc'a si alte locuri. Se vorbesce sî de o espositiune permanenta in Bucuresci dupa modulu celoru din Londr'a, Parisu. etc. —

Poetulu Ioann Vacarescu reposà in 3 Martiu si in 5 fu inmormentatu cu pompa deosebita. In cuventulu funebralu d. I. Eliade Radulescu numì pre reposatulu parintele poesiei române si impreuna-luptatorulu lui Georgiu Lazaru.

Totu din „Gaz. Trans.“ scótemu scirea, ca statulu românu a denumitu agentu oficialu alu seu la Guvernulu Serbiei pre d. T. Callimachi.—

Totu acolo se spune, ca M. S. Dómn'a a pusu pétr'a fundamentala la biseric'a calvinica. Cu ocasiunea acést'a Dómn'a rostì câtra Bar. Eder, consululu imp. austriacu, urmatorulu cuventu: „Me simtu ferice, fiindu chiamata a pune prim'a petra a unei biserice consacrate lui Domnedieu de comunitatea evangelica reformata. Vedu totud'aun'a cu o profunda multiumire immultîndu-se pe pamentulu Romaniei numerulu institutiiloru, care potu aduce aceloru, cari suferu, consolatii si adjutórea.“

Ne oprimu la cuvintele acestea marinimóse rostite de Domnitórea Romaniei; dar pe cându suntemu patrunsi de înnaltulu simtiu de tolerantia religiunara, ce inspira pre Dómn'a, nu potemu a nu dá espressiune profundei doreri a nóstre a Românilor de dincóce, cari trebuie sa vedemu si sa audîmu in tóte dîlele, cumu acelu innaltu simtiu si acele nobile, bá ne vine a dîce esageratu nobile sacrificie, ce le aduce Romani'a pentru óspetii sei de natiunalitâti straine, acesti'a pré adeseori i le resplatescu cu calumniâri odióse vomite la tóta ocasiunea asupr'a statului Românu.

Russi'a.

Despre sosirea dictatorului Langievicz pe pamentu austriacu mai aflâmu pe urma detaiurile urmatóre. Intre multi alti insurgenti, cari trecura in 19 Martiu c. n. Vislul'a si a câroru multîme induplecà pre comissariulu c. r. Hassler a se duce in persóna la malulu Vistulei, câtra seara sosì intre multi altii si unu barbatu de statura mica, bine imbracatu, de 36-40 ani si cu elu unu tineru fragedu, amendoi in costumu elegantu polonesu. Intrebându-i comissarulu de pasporte, celu mai betrânu arătà unu pasportu subscrisu de ambasad'a svedesa din Parisu pe numele lui Alessandru Valigorski si fiiuiu acestui'a Ladislau. Tinerulu sotiu si unu pachetutiu de bancnote russesci desceptara in comissarulu prepusulu, ca acest'a nu va fi Valigorski, li vreo alta personalitate insemnata. Comissarulu nu mai lasà din ochi pe ambii fugari, ci mergendu pe urm'a loru pâna la contumatia, intrebà pre alti insurgenti ce stateau pe afara, ca cunóscere-aru ei pre Langievicz? si afirmându ei tramise in casa, sa véda, nu cumva e acolo? si venindu acestia, spusera, ca Langievicz e acolo, acel'a adica micu brunetu, cu barba négra si cu ochelari.

Tocmai atunci esîra si cei doi fugari. spre a plecá cu o trasura mai departe. Atunci comissarulu se adressà câtra Langievicz dîcendu-i pe nume; si elu nu mai negà. In urm'a acestor'a fura dusi intr'o casa, unde petrecura pâna se transpusera la Tarnow. Tinerulu, ce se aflá cu elu, precumu spuseramu, e fii'a unui generalu russescu, carea facuse cunoscintia cu Langievicz in Itali'a, fusese si acolo adjunctan-t'a lui, apoi se re'ntorsese in Poloni'a russésca, fu prinsa din partea regimului pentru tendintie periculóse politice sî inchisa intr'o monastire. De acolo fugise in Romani'a si traise pâna pe la inceputulu anului curinte in Bucuresci. De ací se se dusese iar in Poloni'a la Langievicz, de care apoi nu s'a mai despartîtu, si dîce, ca nici nu se va mai despartî. —

Imperatulu au denumitu pre generalulu Berg adlatus alu Mareducelui Constantinu in Poloni'a. —

Trecerea insurgentiloru pe pamentu austriacu urmeaza necontenitu.

Din Leopole se scrie „Presséi din Vienn'a, ca insurgentii adusi acolo, mai cu seama galitîani, se dimîtu pe acasa. Cei mai multi, dîce, suntu ómeni tineri dela 20-30 ani, intre ei câte unii de marime straordinara, dar adesea sî tîneri cruduti. Imbracamintea loru fórte diferita, cu deosebire se pare ale fi placuta colórea castania. Ei suntu tare nemultiemiti cu conducatorii, cu tieranii sî cu multi dintre nobili. De militî'a russésca nu vorbescu cu despretiu; numai pre cosacii îi descriu hotiosi, crudeli sî fricosi. Pe descrierile din gazete, care punu numerulu loru multu mai mare, de cumu au fostu, le e fórte necasu, temendu-se ca voru fi acusati de fricosi. —

Dupa spusele dîuareloru competinte luptele in Poloni'a duréza necontenitu. Se scrie despre multe loviri in diferite provintie sub diferiti capi, precumu Cieskovski, Mielenck i, Malenczewski, Czengieri, Czechovski, Levandovski. s. a. In Litvania au luatu revolt'a caracteru religiunaru, luptându-se Polonii incontr'a Russiloru nu numai cá incontr'a inimiciloru sei politici, ci si cá asupr'a dusmaniloru credintiei loru. —

Foile polonese deslusiescu acumu referintiele intre Mieroslavski si Langievicz. Ele constatéza, ca iara desbinarea a fostu idr'a aceea veninósa, ce a nimicitu speranti'a Poloniloru, imputa insa lui Mieroslavski, ca in locu de a se retrage dupa denumirea lui Langievicz de dictatoru, elu tocmai in dîu'a urmâtóre a publicatu denumirea sea propria.

Preste totu ele descriu pre Mieroslavski cá pre unu demonu reu, care n'au adusu asupr'a patriei, decâtu nefericire.

Burs'a din Vien'a in 21 Mart. (2 Apr.) 1860.

(ne sosindu alt'a pâna la esîrea foii).

Metalicele 5%	76. 10.	Actiile de creditu	206. 50.
Imprumutulu nat. 5%	81. 25.	Argintulu	160.
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 29.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tiparitulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dóua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. óra pe o jumetate de anu 4 fl. v. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12.. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu literi mici, pentru dóua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 25. ANULU XI.

Sabiiu 28. Martiu 1863.

Adress'a Comitetului Centrale alu Districtului Fagarasiului catra M. Sea Imperatoriulu.

Maiestate Cesaro Regia Apostolica!

Mare-Principe si Dómne clementissime!

Préumilitu subsemnatulu Comitetu centrale alu Districtului Tierei Fagarasiului in Transsilvani'a pururea credinciosu si leale catra Innaltulu Tronu si Augusta Dinastia a Maiestatei Tele sacratissime, cuprinsu de cea mai aduncа multiumire pentru altissim'a diploma din 20 Octombre 1860. prin care Maiestatea T'a Apostolica Te ai induratu a charesi imperiului austriacu regime constitutiunale si patriei nóstre din vechile eii institutiuni restaurarea acelei parti tuturoru popóreloru binevenita prelenga schimbări afundu taiatóre in favórea classeloru mai inante ne'ndreptatîte spre viéti'a politica;— petrunsu de cea mai aduncа recunoscintia pentru prégratiós'a Instructiune despre regularea provisoria a constitutiunei municipali a comitateloru, districteloru si scauneloru estradata in urm'a altissimeloru resolutiunei din 27 Noembre si 12 Dec. 1861, pre acârei base sau fundatu si organisatu acestu Comitetu centrale in spiritulu susulaudatei diplome;— in preinduratulu rescriptu dto 26 Fauru a. c. nr. aulicu 897 direptatu comisiunei centrali a Comitatului Solnocului internu cu gratiosulu decretu reg. Guberniale de dto 4 Martiu nr. 7739 nóue cuminecatu, afla ocasiunea propice de nou a-si esprimá cu cea mai profunda umilintia sentemintele sele de omagiu si devotiune câtra augusta persóna a Maiestatei Tele Cesaro Regie.

Maiestatea T'a sacratissima prin acestu actu de nou Te-ai induratu a esprimá altissim'a tare vointia de a sustiené autonomi'a Transsilvaniei fatia cu regatulu Ungariei, de a garantá egal'a participare a tuturoru locuitoriloru acestei provincie fara destinctiune de natiunalitate si religiune la drepturile politice, apoi ce e mai pre susu de tóte a ne assecurá câtu mai curend'a infiintiare a unei diete transsilvane, cá in fine definitivu sa se reguleze atâtu referintiele interne spre satisfactiunea tuturoru natiunalitâtiloru, câtu si relatiunele acestui Mare principatu câtra monarchi'a intréga.

Maiestate Ces. Reg. Apostolica!

Acésta parintésca cura, acésta staruintia neclatita, acésta pregratiósa solicitudine spre fericitarea poporatiuniloru transsilvane sunt emanatiuni maestatece, cari neci intr'unu modu le putemu trece cu vederea, si cari dandu-ne nóua si vii'a sperantia, cumca inceputurile ce dejá ni se presintédia de unu tempu in cóce favoritóre, curendu se voru preface in gustare stabile, totu odata ne umplu de gratetudene nemarginíta, si care prin acésta préumilita manifestatiune venimu a o esprimá cu cea mai profunda veneratiune si fiésca pietate, fiindu a pururea

Ai Maiestatei Tele sacritissime

Cei mai umiliti servi si
précredinciosi suditi

Fagarasiu in 24 Martiu 1863.

Comitetulu centrale alu districtului Tierei Fagarasiului.

Resultatele sessiunei dietale.

„Press'a din Vien'a“ are sub titlulu acest'a unu articolu de fondu, care pentru insemnatatea lui 'lu reproducemu in totu cuprinsulu.

„Afara de diet'a Boemica, a carei sessiune se amanà pana la 18 Aprilie, de cea Galitiana ce se suspinse in 9 Februariu fara de a se fi mai deschisu pana acum, in fine afara de diet'a municipale Triestina tote celelalte diete dupa 2½ luni si-au incheiatu sessiunea a dóu'a. Resultatulu e re ative forte indestulitoru. Nainte de tote -si va potea gratulá ministeriulu, c'a reusitu cu cercarea de a pune se lucre 15 asifeliu de parlamente dintrodata si ca afara de cateva demostratiunei isolate dietele nau insufflatu grija regimului in privinti'a constitutiunei. Aceast'a vine a se multiumí pe deoparte straordinarei moderatiuni si prudintie, cu care processera dietele, si dealt'a apriatei preveniri, cu carea representantii regimului cercara a evita cu binele ori ce diferintia mai seriosa. Afara de diet'a Boemica, tote celelalte se nevoira, ase tiné strinsu de marginile competintiei dietale si a se ocupá cu lucruri practice. Cu catu este de lucratu mai multu in aceasta privintia pentrua delaturá gramadile de rele din epocele trecute, cu atat'a fu mai usioru a resistá tentatiunei de a se amestecá in cestiuni generale politice si de a usurpá competinti'a senatului imper. Unu prospectu asupr'a resultateloru dieteloru documenteaza activitatea practica a representantieloru provinciale.

Intre lucrarile legislatorie ale dieteloru celu d'antaiu e legea comunala, si infiintiarea eii e resultatulu principalu alu sessiunei. Provisoriulu, celu creà legea comunala din 1849, se apropia de sfarsîtu, pe base nóue sanatóse se va potea desvoltá o via viiatia comunala, comunele nu voru mai fi pilele, cu care se se mai joce volnici'a birocratica cá pana acumu, ci conservându-si cu zelu autonomi'a, ce li se da, voru forma zîdurile fundamentale cele dorite demultu si cu dorere ale organisatiunei politice libere. La votarea acelei legi representantiele singulare au consideratu interessele particulare ale tieriloru sele; uniformitate in coerintia cu acést'a intr'adeveru nue semnulu caracteristicu alu decisiuneloru aduse, dar divergintiele nu facu stricare totului. Disparitâti in parte nu cumpanescu multu; caci in fine totu e lucru secundaru, daca d. e. un'a dieta pune pre amploiatii in corpulu de alegere intailea si alt'a intr'alu treilea.

Considerare'a deosebita pretindu aci numai intrebarile de principii si in privinti'a aceasta e unu fenomenu imbucuratoriu, ca cea mai importanta din cestiunele de principii, escinderea proprietarimei mari, sa resolvitu camu cu uniformitate. Din 15 diete 14 sau enunciatu incontr'a escinderei; a 15. adeca a Bucovinei, unde se scie ca cá si in Galiti'a combinarea proprietarimei mari cu comun'a n'a fostu realisata cumu sa cade neci candu, a dechiaratu convenibila escinderea facultativa. Reintorcerei pusatiunei privelegiale a nobilimei prin acele decisiuni comune i sa pusu piedeca tare pentru totu deuna. Unoru diete li sa parutu, ca trebue sa despagubeasca pre proprietarimea mare pentru perderea positiunei ei esceptionale si sa o scutéasca de pretensiuni neproportionate materiale din partea comuneloru prin aceea, ca li detera in representanti'a comunala voturi virile; altele, anume ceea din Austri'a de susu si Stiria au refusatu in principiu darea voturiloru virile; cea morava au impacatu pre proprietarii mari prin aceea ca celoru ce au proprietate de 200 juguri, li-a concesu mantinerea unoru mesuru politiane si óre care influintia asupr'a averei comunei din casu in casu.

In dietele mai mici, precum e in cea in Salisburgu, Tirolu, Voralberg, a amesuratu referintieloru economice deacolo, firesce tota cestiunea navù mare insemnatate.

O resolvire multu mai diferita decatu aceast'a aflá cestiunearepresentantieloru cercuale. Din cele 15 diete 4 (Moravi'a, Silesi'a, Tirolulu, si Dalmati'a) au decisu a introduce re-

presentantiele cercuale sau districtuale, si diet'a Boema fara indoiala va urmá acestu esemplu, 9· altele (Austri'a de josu si de susu, Bucovina, Salisburg, Carinti'a, Carnioli'a, Voralberg, Gorit'a,) au refusatu introducerea acestoru membre medie intre comuna si comitetulu tierei, pe candu dieta Stiriei decise refusarea numai de astadata si va mai luá odata cestiunea la desbatere in sessiunea urmatore.

Cumpanindu-se ca numai estensiunea mai mare teritoriala recomenda esperimentulu cu representantiele cercuale, divergînti'a acestei resolutiuni se va aflá a fi fundata si a corespunde imprejurariloru, deca representantiele tieriloru mai mici, ale caroru comitete suntu mai putienu însercinate, lasara la o parte acelu esperimentu. (Va urmá.)

Sabiiu in 27. Apr. Din congregatiunea comitatului Clusiului accentuâmu din câte se pertractara, precum citirea mai multoru decrete guberniale, a resolutiunei imperatesci câtra Solnoculu dinlâuntru, adress'a câtra Mai. Sea pentru delaturarea mai multoru gravamine etc. numai trei episode: un'a pararel'a, ce o trage d. Hoszu (Românu) intre influinti'a, ce o avura Românii in comitetele comitatense la a. 1861 si intre ceea-ce o au acumu, din carea resultà, ca adî Românii stau cu multu mai reu, decâtu atunci; alt'a gravaminulu d. Dimitriu Mog'a asupr'a apesâriloru, ce se facu Românîloru din partea Magiariloru dintr'unu coltiu de tiéra pâna 'n celalaltu; in finc cuventulu bar. Iojic'a, care 'ntr'unu discursu lungu adressându-se câtra Magiari sî Români, ii indémna la unitate sî cá sa se pazésca de ómenii cu interesse false, ce din 1848 incóce cérca a rumpe acésta unitate. Caracteristicu e, ca d. Baronu marturisi sî cu acésta ocasiune, ca se trage din vitia românésca, dar adause, ca e Magiaru cu trupu sî cu sufletu.— (Óre din câte pârti e compusu d. Baronu, déca cu nascerea e Românu, ear cu trupulu sî cu sufletulu Magiaru ?)

Din Sacele lânga Brasiovu ni se scrie, ca 'n 16 Martiu se 'mmormentà Georgiu Butanchi din satulu Turchesiu, unulu din cei mai de frunte Saceleni. Immormentarea se seversî prin 30 Preoti sî se infrumsetià prin o cuventare aleasa a P. Protopopu I. Popasu. Reposatulu lasà pentru scól'a din Turchesiu 400 fl., — monumentu cu atât'a mai frumosu, cu câtu e mai raru prin Sacele, unde simtiulu pentru binele comunu e rece, incâtu n'aru crede cine-va. Corespundintele amintesce-sî ni se pare cu totu dreptulu-de disordinea, ce domnesce la astfelu de ocasiuni nu numai intre poporu, care stâ sî merge cum dâ intemplarea cá o turma gonita, ci si intre preotîme, intre care inca adesea nici bun'a cuviintia intru respectarea betranetieloru nu se observa.- Dl. Cons. de instructiune Dr. Vasiciu a lasatu prin scóle multe semintie bune, asiá se spuse, c'a trasu atentiunea scolariloru si a invetiatoriloru asupr'a pârtii sanitare a educatiunei, au esamenatu cu deamenuntulu din tóte obieptele etc.—

(Inca unu esemplu de justitia constitutiunala!) Din Slimnicu ni se scrie, ca 'n urm'a focului celui mare din septemânile trecute locuitorii Sasi indata incepura a pradá pe 'ntrecute padurile, de care acésta comuna e fórte avuta, fâra nici o crutiare. Panacându se desceptara-dupa obiceiu si Românii, Sasii-si umplusera curtile sî sî cioplisera lemnele carate. Acum esî o comissiune, carea mai antâiu aflà, ca 'n Slimnicu „domnesce disordinea", apoi demandà, cá nimenea sa nu aduca fâr 26 derabe delemne; sî juratii sasî acum umbla pe la Români de cauta, nu cum-va au adusu vreunulu bietulu cu vr'unu derabu mai multu. Si asia Românulu, de va fi adusu unu lemnu ori dóua preste numerulu defiptu, dâ de belea; ear Sasulu, care si-a caratu póte 30-40, remâne omu de omenia ! —

Adunarea Comitetului din Alb'a inferióre.

Abrudu-satu in 14|26 Martiu 1863.

(Urmare sî 'ncheiare din nr. trecutu).

In urmatórea dî, 12|24 Martiu, continuându-se Siedinti'a si citindu-se protocolulu din dîu'a trecuta, sau autenticatu; apoi la ordinea dîlei au fostu citirea mai departe a decreteloru guverniale, astfelîu au fostu: Resolutiunea imperatésca catra Comitatulu Solnoculuî. Aici, sculându-se oratorii magiari Zeik, Kemény si altii, au propusu, ca; deórece Representatiunea Solnoculuî se improtivesce chiaru legiloru si constitutiunei loru, sa se puna la o parte, ceeace sau si aprobatu din partea maioritâtii,— minoritatea româna indata, prin oratorii sei dd. Canonici Papfalvi si Negrutiu, si prin d. Nicol'a au apâratu acea Resolutiune, cu tóta scumpâtatea, de aceea din partea acést'a sau si proieptatu votu de multiumire Maiestatei Sele c. r. apostolice.— S'au cititu apoi Decretulu pentru infiintiarea casseloru allodiale prin comune; altulu pentru organisarea notariateloru comunale, si in fine pentru incorporarea Solnoculuî cu Ungari'a; tóte acestea, cá si cele mai multe, din partea maioritâtii magiare se reieptara, cá unele ce ar cadea numai in competinti'a Dietei.— Mai pe urma apoi au venitu la desbatere alegerea diregatoriloru Comitatului; lupte ferbinti se ivira din nou, insa fora efepte;— câci opunendu-se maioritatea, minoritatea nóstra româna si de astadata remase numai cu dorinti'a alegerei, anotându-o aceea la Protocolu. —

Finindu-se astfeliu cetirea sî pertractarea Decreteloru guberniale, au urmatu proiectele aduse de unii sî altii Representanti;— din partea maioritâtii magiare prin d. Zeik se propuse o adressa lunga sî maiestrósa, prin care descriinduse starea absolutismului trecutu, a multeloru provisóre, róga pe Maiestatea Sea c. r. apostolica, pentru restituirea constitutiunei magiare, sî a legiloru din an. 1848. Intrebându Presiedintele, déca au de a graí la acea adressa, au ba ? s'au radicatu d. Nicol'a, carele spunendu-le cà pe bas'a aceloru legi o infratîre, ceeace totu bine simtitoriulu patriotu debuie sa o dorésca, nu se va potea midilocí nici odata, din care causa nici ca póte partiní acea adressa; dupa acést'a luà cuveniulu d. Canonicu Papfalvi, carele, schitiându pe scurtu nedreptâtîrele Românîloru, ce leau suferitu dela antâi'a pasîre a Magiariloru pe pamentulu Ardélului, au pârtinitu pre antevorbitoriulu; in fine, din partea minoritâtii române prin d. Canonicu Negrutiu se propuse o adressa câtra Maiestatea Sea c. r. Apostolica, pentru catu mai curend'a conhiamare a Dietei transilvane sî restituirea constitutiunei ardelene din 1791 pe bas'a diplomei din 1860 cu schimbâri afundu tâiatóre etc. a carei substernere prin presidiulu comitatensu se sî hotarî prin maioritatea Comitetului.

Mai departe se dede apoi serie sî unei petitiuni a Preotîmei de ambe confessiunile din acestu Comitatu, pentru o inviatiune dela regescului Gubernu câtra judecâtoriele urbariale, spre dotarea preotîloru din terenulu comunalu, intr'o cuantitate mai mare, de cumu prescrie Patent'a urbariale din 21 Iuniu 1854. Acést'a petitiune acceptându-se din partea maioritâtii Comitetului, s'au hotârîtu a se substerne la loculu cerutu prin Presiedintele comitatense.

In urm'a sau datu serie sî proieptului insinuatu de d. fiscalu Nicol'a, ca de óre ce comunele române nu sau chiamatu ex officio la participarea in alegere intre cei cu tacs'a de 20 f. sî mai mare, sa se róge Innaltulu Gubernu Regescu, pentru costarea (?) alegeriloru deastâdata, si sa se ordinedie o nóua alegere, la carea comunele cu dare de 25 f. si mai mare, sa se provóce ex officio la participarea la alegere, insa si acestu proiectu cadiendu in minoritate au remasu simplicimente cá insemnatu la protocolu.— Dupa acestea s'au datu iara prândiu stralucitu la d. Comitele supremu, la care au luatu parte si mai multi representanti români; totu atunci pela 6 óre sér'a, au urmatu verificarea protocolului, carele cetindu-se sau autenticatu din partea intregului Comitetu pelânga acea observatiune din partea minoritâtii române, ca: Protocolulu de ací inainte sa se iea si in limb'a româna, ceea-ce sau priimitu cu unanimitate, apoi in fine d. Comite supremu multiumindu adunantiei pentru respeptulu, si bun'a intielegere, au declatatu Siedintiele Comitetului pentru astadata de finite. Si asiá, dupa detrecere de mai multe dîle— ne re'ntórseramu iara la vetrele nóstre. — G. . .

Congregatiunea Comitatului Cetate de Balta.

In dîu'a prefipta adeca 23 Martiu s'au deschisu congregatiunea cu o cuventare de Dnulu Administratoru rostita in 3 limbi, sî fiind ca aceasta congregatiune au fostu continuarea celei din 25 Septembre a anului trecutu, se póte cugetá, ca oppositiunile Magiariloru au fostu câtu de contrarie. Totusi pre lânga tóte improtivirile dupa o desbatere de 4 dîle vediendu Magiarii ca am reesîtu in maioritate sî spriginimu legile regimului, precumu sî caus'a nóstra natiunala, s'au lasatu si ei mai moderati, si pre lânga darea mâniloru s'au facutu restauratiunea amploiatiloru din tóte natiunile si religiunile. — Alegerea celoru cu posturi mai inalte, pre cumu Judii primari sî Vice-Comitii amesuratu § 23. alu instructiunei se va tramite spre aprobare la locurile mai inalte.

Caintielegerea s'au facutu in urmatorulu modu: Unu Jude primariu sa fia magiaru, unulu Românu; unu Vice-Comite Magiaru, altulu Romànu; trei Judi processuali Magiari trei, Romani sî doi Sasi, Notariulu Comitatului magiaru, Vice-Notariulu Romanu; insa cu conditiune, ca cand va fi Comitele supremu Magiaru, Notariulu primariu sa fia Romanu. Acésta contielegere s'au luatu la protocolu, cá sa servésca de cinosura sî spre venitorime. Acestea suntu in celea politice. Asemenea si la Judecatori'a tribunala: 4 asessori Romani, 4 Magiari, unu Sasu, protocolistulu Românu; cei lalti, precumu seriitorii sî adjunctii Dloru Judi processuali se denumescu de Administratorulu. Acestea suntu fruptele principale ale Congregatiunei nóstre marcale din acestu Comitatu; dar marturisindu adeverulu, cu nepotintia-mi este a descrie chiaru tóte pertractârile sî desbaterile, ca mi-aru trebuí prea multa vreme si scrisóre.

Hatiegu in 19 Martiu. Calatorindu cinevá cu atentiune prin Transilvani'a, prea usioru se póte convinge, ca abiá va aflá ací locu, carele se nu vorbésca prin monumentele sale antice istorice despre glori'a strabuniloru nostrii.

Sciu ca o parte a on. publicu va fi aflatu si pana acù din jurnalele magiare din Clusiu despre o nóua descoperire de assemenea monumente antice in Hunedór'a, aprópe de castelulu Corviniloru in partea despre meadiadî.

Intielegendu eu despre descoperirea mentiunateloru monumente, de si sciamu ca Dlu Benedikty Jude processuale in Hunedór'a, in locu fiindu, fu norocosu a pune mân'a pe acele monumente cumpârandu-le, totusi 'mi tienui de datorintia a-mi castigá o cunoscintia mai deaprópe despre acelea, si asiá in 9|21 Martiu dimpreuna cu unu amicu esîramu in fati'a loculuí, unde nainte de tóte cautarâmu pre Românulu Adamu Tom'a, proprietarulu loculuí, carele a sî sepatu monumentele. Elu este unu omu seracu si simplu in sensulu celu strictu alu cuventului, si carele nu se potea din destulu mirá de curiositatea nóstra, nepotendu-si esplicá, ca óre de ce faceamu noi atâtea vorbe numai pentru nisce pietrii? Esîramu dar la loculu destinatu, unde insa nu aflarâmu de câtu o gramada de pietrii fara nici o insemnetate, sî o multîme de oseminte resipite in drépt'a si 'n stâng'a.

Plecaramu de ací la Dlu Benedikty, unde erau duse sî asiediate tóte monumintele aflate. Acestu Domnu, cunoscutu si dealtmintrelea in partîle nóstre de unu barbatu eruditu, umanu sî ospitalu, ne cuprinse cu multa afabilitate si ne conduse intr'o camera, unde se aflau monumentele asiediate. Atari monuminte se afla ací preste totu la olalta douedieci de bucâti, insa numai o pétra intréga, pe carea se afla 12 sîruri de scrisóre, ce abiá se mai cunoscu inca. Se afla mai departe intre acestea siese statue in forma de omu, tóte insa suntu ciungite, la tóte le lipsesce capulu, la câteva si piciórele; se mai afla unu leu sculptatu si vreo cate-va pietrii, tóte vatemate. Pe o peatra in trei unghiuri de dóua partî se afla dóua figuri de omu, assemenea unoru legiunari romani; de alta parte se afla o urna, din carea se redica vitie de viia cu struguri, deasupr'a urnei suntu dóue paseri. Pe un'a dintre aceste pietrii, ce erá 'mbucâtîta, nefiindu sîrurile de scrisóre intregi, amu potutu cetí numai atat'a:

IOSIA
VIXIT AN
VLP ROMV
CON.

Catu mai curendu voiu fi norocitu a tramite onoratei Redactiuni tóte monumintele acestea, desemnate de unu tineru de ai nostrii din Hunedór'a. (Ne rogâmu. Red.)

In fine Dlu Benedikty, intr'acarui proprietate se afla aceste monumente, ni-a promisu si ni-a datu parol'a, ca la timpulu seu va impârtî aceste monumente in dóua pârti, si a-numitu la Museulu din Clusiu si la Associatiunea nóstra cá la dóua institutiuni patriotice si publice. (Bravo!)

Contâmu dar la caracterulu Domnului Benedikty, in carele atâtu de frumosu se afla concentratu patriotismulu si onórea, sî sperâmu, ca la timpulu seu isi va rescumperá negresîtu parol'a. R.

Din Bucovin'a in Martiu.

(Urmare sî incheiare din nr. tr.)

Nu e Bucovin'a nóstra nici Galitî'a nici Ungari'a sau alta tiéra asemenea acelora, cârora poate nu numai le place, ci care au poate sî folosu in „negatiunile“ sciute, sî 'n acele staruinti politice, ce vedem ca le manifesteadia acele tieri ne 'ncetatu fatia cu centrulu imperiului Austriei. Bucovin'a are pre-cum caracterulu, asiá sî interessele ei proprie sî diforite de ale Galitiei séu Ungariei: cu mesurariulu deci acest'a alu Bucovinei sî nu cu altulu prin urmare are de a se dejudecá sî „cuventulu deschiderei dietei“ din acestu anu. Sî intru adeveru Bucovin'a numai asiá potù sî trebuí sa vorbésca, cum vorbì Domnulu Procapitanu Eudossiu Cav· de Hurmusachi in acelu cuventu. Cine altu-feliu judeca, pare-ni-se, ca ori cugeta numai supreficialminte; ori ar avé-iarasi multa placere sa-i mai poate aduce Diei Sale Domnului Eudossiu de Hurmusachi, sî prin urmare sî noua aminte de vestit'a — Dacoromania. . . . . .

Gloria ensa Ceriului! de acei aducatori aminte de Dacoromani'a, proprie de fabul'a — „Lupulu sî melulu“, suntu la noi dejá cam putîni, sî de sî suntu, credemu ca nici toti cetitorii lui „Wanderer“ pre ei nu-i pré credu nici aprobeadia. . . . . .

Ne-am cam abatut cevá de propri'a — ne tema a corespundintiei nóstre de astadi; insa sa ne fia ertatu, càci am socotitu de trebuintia sa vorbimu sî despre Presiedintele dietei nóstre, vrendu a o laudá pre aceast'a, sî a spune, ca precâtu partid'a liberala-si elupta, de sî cu grele opintiri, maioritatea: pre atât'a sî conducatoriulu dietei merita tóta stim'a pentru prudinti'a si tactulu, cu care Domni'a Lui representeadia acésta tieara in imperiulu Austriei, fatia cu supremulu guvernu centralu, sî cu interessele ei cele adeverate.

Acésta maioritate liberala in dieta, care e totodata sî maioritate in tiéra, aduse prin purtarea ei in unele siedintie, sî anume in siedinti'a a 7-ea, a 11, 12, sî 13. a sessiunei de fatia, dietei nóstre cea mai frumósa onóre, sî anume in caus'a inceputa cu „banii—cuartirali“ ai clerului nostru—pastorialu ortodossu sî finita cu-caus'a autonomiei sî constitutiunei legiuite a Besericei ortodósse din Bucovin'a. Aceste siedinti dietale, de n'aru poté intregulu repertoriu alu sessiunei de-acumu alt'a mai multu, decâtu numai aceste siedintie cu cele vorbite din ele imfatîsiá; aceste si singure suntu sî vor fi unu castigu mare pentru istori'a patriei sî Besericei nostre, sî deaca vá vreá bunulu Dumnedieu, voru fi ele unu castigu mare sî pentru noi, adica intreag'a-ne tiéra.

In vorbire escellara in siedintiele acestea Baronulu Alessandru de Petrino, profesorulu pe teologia Vasilie Ioanoviciu, Antoniu Cav. de Simonoviciu, Georgiu de Flonduru sî Grigoriu Illiutiu.

Judecati cum vreti: ori gréu'a sî tanguiver'a puseciune in care deveni starea ierarchica sî administrativa a Besericei nóstre din Bucovin'a, deducendu-se prin „samovolniciì“ dela constitutiunea sî firea ei cea primitiva la o fatia straina sî anti—ortodóssa: ori osebit'a demnitate a respectiviloru e caus'a, ca nu numai persóne lumene; ci sî — pre-cumu Cav. de Simonoviciu, de religiune straina, compatimira cu strembatatit'a nóstra beserica sî ciungit'a eii organisaciune naturala sî propria, vorbindu acesti barbati cu cea mai apriata bunavointia in interessulu sî favorulu Besericei nóstre. Sî un'a sî alt'a suntu asemeni de mari; sî pre-câtu din partea prima a dilemmei acesteia e cunoscivera santieni'a, nevinovati'a sî perfeptetudinea organismului sî caracterului constitutiunale, carele e propriu sî primitivu alu Besericei nóstre, sî pentru care-'si sî pusera numitii Domni deputati cuventulu partinirei loru: pre atât'a protegandu sî aparàndu ei o causa dreapta sî santa, inse totodata sî strembatatîta, — cu atât'a zelu sî esactitudine, dedera prin aceea doveada préfrumósa, ca nobleti'a sî demnitatea cea adeverata a fiintiei omenesci nu numai le e loru propria, ci o sî manifesteadia francu sî fàra nici o reserva in fati'a lumei, cum ómeniloru de caracteru sî de onóre li se sî siede sâ faca, càndu binele comunu — pentru carele sî siede, sau mai bine, ar trebuí sa siéda unu deputatu in dieta — cere o asemine pasîre frânca, fara cá sa se atinga si sa se jignésca prin aceea interesulu statului sî alu Guvernului — supremu. —

Iniciativ'a in caus'a acést'a o facù numitulu deputatu Alessandru Baron de Petrino, carele vediendu, ca atâtu Consistoriulu Bucovinei, câtu sî deputatii ce vorbiau despre cestiunea „baniloru— de cuartiru“ ai preotiloru ortodosi, vroiescu sî acum când ne e libertatea comfessiunala pré-gratiosu apromisa sî garantata, totu anca sa se mai folosésca numai cu cârpituri palliative, care pe-lânga aceea nici nu'su macai de natur'a Besericei nóstre, numai cá sa nu se 'ntórca dela abusu la legalitate, numai cá sa nu lase Consistoriulu nici

causele cele de o 'nsemnatate sî cumpana mai mare competintiei sî otarirei Sobóreloru-diecesane, sî-apoi anca-se 'ntielege, ca in cause ne-strins-dogmatice — Sobórelor-miste, adeca: compuse din preoti sî din mireni. Acestea dîcu, vediendu-le illustrulu deputatu Alessandru Baron de Petrino, facà cu „simburulu“ cestiunei respeptive celei atât de 'ncalcite prin abusuri sî eviatiuni arbitrarie cá unu adeveratu „Alessandru“ cu „nodulu gordicu,“ si-i dede in siedinti'a a 7-tea dietàla cu unu cuventu, insa energicu si potrivitu, propri'a direptiune, dicendu cu glasu sonoru sî cu unu interessu, carele-lu vedeai ca provine din inim'a unui fiiu credinciosu alu unei maice patimitóre, urmatóriele: „.....simburulu cestiunei acestei'a, se afla, dupa parerea mea in altu locu, acolo adeca, ca constitutiunea Besericei nóstre cea legala e suspendata, sî noi in dreptulu nostru, altmintrea apromissu si garantatu prin legi, — strembatatî-i.“ Tóta adunarea dietale sî intregulu publicu de diferite comfessiuni, de carele erá sal'a dietei la acea siedintia ticsitu de plina, fu unu minutu cuprinsu de stupóre, audîndu adeverulu — nimeritu prin aceste cuvinte drept in capatîna, apoi rupse in unu aplausu eclatantu, carele semená ca nu mai vré sa 'nceteidie.

Tóte cele lalte vorbite despre cestiunea acést'a de alti deputati, sî vorbite anca cu zelu sî patrundiaciune, suntu ele de valóre sî insemnatate mare: inse suntu tóte reducende numai la acestu „simburu“ aludatorului, lá principal'a causa a tuturoru lipseloru in dieces'a nóstra, pre care antâi'a-si-data atât de cu esactitudine sî importantia o descoperi sî aretà Baronulu Alessandru de Petrino.

Varietâti sî noutâti de dî.

Fostulu dictatoru Langievicz impreuna cu adjutant'a sea fura adusi din Cracovi'ala Lundenburg (unde o multîme de Vienesi cu curiositate de maimutia alergasera numai sî numai cá sa-lu véda), sî de acolo la Tischnovitz— alta versiune dîce ca la Brünn— in Moravi'a. Tischnovitz e unu orasielu intra Brünn sî Prag'a, 4 óre departe de Brünn, cu inpregiurime fórte placuta. Aici Langievicz va locui intro casa privata sî dându-si parol'a de onóre, ca nu va parasi orasielulu, nu va fi tractatu ca prisonieru, ci va umblá liberu.

In dîlele trecute o multîme de deputati dietali ungureni din 1861 predara cu mare solenitate patriotului Francisou Deák in Pest'a unu albumu pretîosu. Cu acea ocasiunea bar. Eötvös rosti unu cuventu lungu sî insufletîtu, la care Deák respunse cu afectiune dorerósa. Cinci foi din Pest'a, sî anume „Pester Lloyd“, „Pesti Napló, Magyar-Ország, Magyar-Sajtó“ sî „Hon“, care adusesera aceste cuventâri, fura confiscate. Foile vienese, adunci sî inventióse cum suntu ele, indata vediusera in acésta ovatiune o demonstratiune grandiósa sî alarmasera jumetate imperiulu. Ce póte face o cuventare intre patru pareti! —

Cetatea Cernautiu cu ocasiunea serbârei de 26 Febr. tramise Escellentiei Sele d. Ministru Antoniu cav. de Schmerling diplom'a de cetatianu onorariu alu acestei capitale. Escelenti'a Sea primindu denumirea multiumí representantiei cetâtii pentru aceasta onóre. —

Vediuramu pentru prim'a óra noulu insigniu alu Bucovinei cá sigilu alu dietei. Intr'o coróna ducala se vede anticulu capu de bouru intre trei stele. Inscriptiunea e: Comitetulu dietei Bucovinei. —

Pluralitatea lumiloru locuite. Professorulu de Astronomia Camille Flamarion arata in brosiur'a sea: „La pluralité des Mondes habilités“ mai antaiu istoricesce, ca toti ómenii cugetatori ai tuturoru timpuriloru si natiuneloru au fostu de opiniunea aceea; apoi documentéza in modu scientificu astronomicu si fisiologicu, ca planetele, cá si pamentulu nostru, trebuie sa fia locuite de ómeni si inzestrate, cá si acést'a, cu animale sî plante.

Dupa „Pesther Lloyd“ esu intierile monarchiei austriace cu totulu 454 novele sî scrieri periodice. Dintr'acestea 128 se numera intre cele politice sî 326 intre cele nepolitice. Dintre cele politice esu in limb'a germana 71, in cea magiara 19, in cea italiana 13, in cea boemica (cechica) 6, in cea polóna 4, in cea româna 3, in cea serbésca, cea croatica, cea ruténa, cea grecésca sî cea evraica câte 2, in cea ilirica sî cea slovacésca câte 1. — Din cele nepolitice esu in limb'a germana 178., in cea magiara 55, in cea italiana 29, in cea boemica 23, in cea polona 14, in cea serbésca 7, in cea croatica 6, in cea slovenésca sî slovacésca câte 4, in cea rutena sî ebraica câte 2, in fine 'n cea francésca sî cea gréca câte 1. In Vien'a aparu 21 politice sî 99 nepolitice, in Bud'a—Pest'a 17 politice sî 46 nepolitice, in Prag'a 10 politice sî 25 nepolitice, in Triestu 7 politice sî 13 nepolitice. — Din nenorocire dintre serierile nepolitice au remasu afara cele 5 românesci: Fói'a Gazetei, Amiculu Scólei, Organulu pedagogicu, Auror'a romana sî Strigoiulu; câci de Sperantia nu scimu, de se mai numera intre cei vii. —

Principatele romane unite.

Domnitoriulu României, precumu ne spune „Buciumulú“ a seversîtu in ceste din urma unu nou actu de patriotismu sî generositate, oferindu pentru usiurarea finantieloru tierei din list'a civile, ce-i compete cá Principe, va sa dîca din proprietatea sea privata, câte 1000 galbini pe luna, asiadara 12000 galbini pe anu. Inaltî'a Sea-si reservà dreptulu de a dispune singuru de acestu daru, sî dispusatiunea, ce o facà, e altu documentu despre sublimele simtieminte, ce-Lu insufletiescu. A destinatu adica a se 'ntrebuintiá aceste sume la cumperarea de tunuri, la incuragiarea literaturei române sî la 'nfiintiarea unui consiliu privatu alu Mariei Sele, pentru prepararea proiecteloru de legi. Fericitându pre Românii de dincolo pentru acésta rara marinimia a Domnitorului loru, nu potemu a nu gratulá indeosebi „Buciumului“, care vede pre Domnitorulu nutrindu aceleasi simtieminte, ce le profesézà dênsulu scrise pe frante-i: Instructiune obligatória! Armarea tierei! —

Generalulu Tell, ministrulu de cultu sî instructiune, assemenea-si castigà unu nou titlu la recunoscinti'a tierei, ordinându, cá pe venitoriu în tóta Romani'a in bisericele române sa nu se mai faca servitiulu domnedieescu decâtu in limb'a româna.

Russi'a.

Din câmpulu batâliei avemu urmatórele date, mai cu seama depesie telegrafice.

Lelevel cu restulu corpului seu, care se pretiuesce la 300 fetiori, s'a retrasu in launtrulu Poloniei. In tînuturile Szavelski si Ponievski revolutiunea se estinde asupr'a tuturoru stâriloru.

Drumulu de feru dela Varsiovi'a pâna la Granic'a e ocupatu de militîa russésca. Bandele lui Czieskovski, care nelinisceau drumulu de feru, de-la dissolvarea corpului Langieviczianu sau retrasu spre Kalicz.

Comitetulu revolutiunaru centralu din Varsiovi'a, care dupa caderea lui Langievicz reluase conducerea resbelului, amenintia cu mórte pre totu acel'a, care si-aru usurpá dictatur'a. Tara indoiala mesura acést'a e indreptate indirectu asupr'a lui Mieroslavski; câci mai nu-se póte crede, ca s'aru mai bate altu cineva dupa nesigur'a onóre de dictatoru. In privînti'a referintiei intre Langievicz si Mieroslavski se dîce, ca unulu din subordinatii lui Langievicz, anume Grabovski sa fia fostu spensuratu, câci aru fi adusu lui Langievicu decretu falsu, cu sigilulu comitetului revolutiunariu imitatu. Bandele singuratece se disolva totu mai multu, si se prevede, ca pre urma va remanea in câmpulu bataliei numai partid'a lui Mieroslavski.

Negur'a, ce invelise pana acumu pre membrii comitetului centralu alu revolutiunei, se radica totu mói tare, si se vede, ca aceia cea mai mare parte suntu ómeni teneri dela 20—24 ani, cari chiaru si intre Poloni suntu deabea cunoscuti. Presiedintele pana in septemânile trecute fusese unu anginerin la drumulu de feru dintre Varsiovi'a si Vien'a, anume Marczevski, care fu prinsu in Varsiovi'a si prin hartiele aflate la densulu esperà si cunóscerea celoralalti.

Scirea, ce se latîse decurendu, ca Marchionele Vielopolski aru fi cadiutu in disgratia la Mareducele Constantinu si la Imperatulu Alessandru alu II, se demintiesce. Multu se dîce a fi contribuitu la intarirea pusatiunei lui Vielopolski invectivele vomite de printiulu Napoleonu asupr'a lui; câci Mareducele Constantinu sa fia dîsu, ca pre cine injura asiá tare printiulu Napoleonu, acel'a trebuie sa fia unu barbatu de statu emininte, sau celu putînu amicu sinceru alu Russiei. De celu mai bunu dintre ducii insurgentîloru trece acumu Padlevski, care mai nainte fusese capitanu de artileria si professoru la academi'a militara din Petropole.

Burs'a din Vien'a in 27 Mart. (8 Apr.) 1863.

Metalicele 5%	76. 75.	Actiile de creditu	206. 60.
Imprumutulu nat. 5%	81. 75.	Argintulu	109. 50.
Actiile de banca	804.	Galbinulu	5. 25.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 26. ANULU XI.

Sabiiu 31. Martiu 1863.

Depesia telegrafica

dto Vien'a 9 Aprile 12 óre 45 minute dîu'a. Partea oficiósa a lei „Wiener Zeitung“ aduce preanaltulu biletu de mâna alu Maiestâtii Sele Imperatului dto 8 Aprile a. c., prin care contele Apponyi la cererea sea se elibera de postulu de Iudex—Curiæ. Contele Andrassy e denumitu Iudex-Curiæ.“

Herm. Ztg. etc.

Siedinti'a universitâtii natiunei sasesci din 11|23 Martiu sub presidiulu ordinaru alu Procomitelui Conrad Schmidt. Siedinti'a se petrece cu citírea representatiunei câtra Maiestatea Sea Imparatulu pentru sanctiunarea introducerei mai multoru legi create de Senatulu imperialu si adoptate de Universitate pentru teritoriulu fundului regiu. Referintele Rannicher citesce conceptulu representatiunei, apoi trei proiepte de statute tînatóre de ea sî proieptulu comitivei câtra Inaltulu Guvernu regiu. Procomitele lauda si recomânda priimirea aceloru acte; Schnell face unele reflessiuni in privinti'a representatiunei, cu deosebire accentuiéza, ca legea pressei, nefiindu in essintia mai buna de câtu cea vechia, sa nu se laude preste mesura. Rannicher apera conceptulu seu. Balomiri combate mai antâiu provocarea Universitatii la constitutiunea da mai nainte, ear' nu la diplom'a din 20 Octobre 1860; apoi denéga Universitâtii si competinti'a de a aduce atari legi. Rannicher reflectéza lui Balomiri, ca prin diploma sî patenta natiunei sasesci i-s'a redatu constitutiunea. Schnell inca combate pre Balomiri; in fine Orosu cere introducerea legiloru cestiunate, dar' numai in modu provisoriu, nu definitivu.

Sî asiá se priimesce representatiunea din partea majoritâtii.

Resultatele sessiunei dietale.

(Urmare sî incheiare).

Causei scolare, atâtu a scoleloru populare, câtu sî a celoru medie, dietele, cunoscendu cu chiaritate defectele pe acestu câmpu, îi sacrara atentiune deosebita. Ce se facù aici, e cu atât'a mai demnu de recunoscintia, in câtu vine a se multiumí mai preste totu initiativei representantieloru. Summele acordate pentru instructiune suie in unele tieri fórte susu. Cu deosebire in Austri'a de josu, a cârei dieta decretà infiintiarea unui gimnasiu, a trei scóle reale superióre sî dóua inferióre, carea institutulu agronomicu din Grossau, precum si scol'a pomologica din Kloster-Neuburg le facù institute provinciale, in fine acordà 20,000 fl. pentru ajutorirea invetiatoriloru lipsiti. Si dietele din Austri'a de susu si Silesi'a au avisatu pentru scopulu acest'a summe considerabile, si diet'a din Carnioli'a a decretatu infiintiarea unei scóle reale superióre in Laibach din midilocele tierei. Ce se atinge de instructiunea mai inalta, vine a se inregistrá completarea universitatei din Graz sî Innsbruck cu facultâti medicinale decretata prin dietele din Stiri'a sî Tirolu. Cea mai mica parte de atentiune o avù caus'a scolara din partea dietei morave, insîrându-se acést'a la celelalte pecate de lasare ale acelei diete. De studiulu technicu mai multe dieto manifestara interessu viu prin aceea, ca pronunciara eliberarea eleviloru de militîa; acestoru scóle dintre dietele, in care se vorbì despre acést'a afacere, numai cea morava ii dedù votu nefavoritoru. Diet'a boema a facutu din institutulu technicu din Prag'a obieptu de pertractâri zelóse reformatorice. Cu tóte acestea sî altele insa s'au facutu numai pasi modesti introducatori pentru reformarea causei instructiuei, séu mai bine pentru delaturarea releloru si defecteloru sustatóre; de activitate mai adunca pe terenulu acest'a dietele numai atunci voru aflá ocasiune potrivíta, cându va luá in mâna legislatiunea imperiala aceasta causa prea ponderósa si va deliniá principele unei reorganisatiuni complete principiale prin delaturarea tuturoru piedeceloru sustatóre si intarite mai cu seama prin Concordatu.

Aceste pedeci insesi se pusera subt ochii regimului in decurgerea pertractâriloru dietale de repetîte ori; sa sperâmu ca lânga celelalte si acestu votu moralu alu dieteloru va aflá considerarea cuvenita.

Unu obieptu, cu care afara de diet'a boema si galitîana se ocupara tóte celelalte, fù acordarea in urma a bugeteloru provinciale pentru 1863, precum sî statorirea acelor'a pentru anulu venitoru administrativu 1864, — faptu, prin care se preparà totu deodata trecerea dela anulu finantîaru la celu solaru.

Starea fondului de desgreunarea pementului dete ocasiune mai multoru diete, de a aretá necessitatea plinirei in scurtu sî perfecte a restantieloru aflatóre la statu; deslegare definitiva insa nu aflà acésta cestiune nicari'a; tóta cercarea practica din capulu locului aru fi trebuitu sa se sparga de angust'a stare finantîara a statului sî de impossibilitatea de a scóte pentru acést'a o summa mai de 50 milióne - câci la atât'a se urca summ'a contingenteloru restante. —

Un'a din cele mai momentóse manifestatiuni a dieteloru fu introducerea judetieloru de jurati. Purcediendu de-la cuventulu, ce-lu deduse cându-va Ministrulu de statu in senatulu imperialu, dar nu-lu tînuse, sî prin resolutiuni corespundiatóre, dietele facura ce se potù face in impregiurârile actuale. Optu dintr'ênsele (Austri'a de josu, Austri'a de susu, Moravi'a, Silisi'a, Stiri'a, Carinthi'a, Carnioli'a sî Bucovin'a) au dechiaratu institutulu judetieloru de jurati de postulatu nerefusabilu pentru tierile representate de ele, sî prin acést'a au scutitu pre Ministeriulu de ostenél'a d'a le mai intrebá; cea boema e inca 'n restantia cu votulu seu in caus'a acést'a; sî déca dietele celelalte, mai cu séma ale tieriloru mai mici, lasara la o parte cestiunea acést'a, apoi caus'a e, parte câci le stetura mai aprópe la inima alte lucruri, precum d. e. Tirolului unitatea credintiei, parte câci se temura, a nu vatemá influinti'a gubernamentala, ce domina pe alocurea. Faptulu insa, ca nici unic'a dintre diete nu s'a dechiaratu incontr'a judetieloru de jurati, in sine e destulu de companitoru, sî sperâmu ca 'n sessiunea urmatóre a senatului imperialu elu va aflá apretiuirea cuvenita.“ —

Sabiiu in 29 Martiu. Maiestatea Sea C. R. s'au indurat a iertá comunei Sabiiului restulu unui imprumutu erarialu in summa de 147,000 fl. Comunitatea va manifestá multiemit'a sea prin o adressa.

Sabiiu in 28 Martiu. Siedinti'a lunara a Comitetului Associatiunei transsilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, ce dupa statute erá sa se tîna in Marti'a trecuta 26 Mart. / 7 Apr., din caus'a lipsei numerului recerutu alu membriloru nu se potù tînè. —

Sabiiu in 30 Mart. P. Georgiu Popoviciu Parochu gr. orient. in Petrosiani lânga Zlatn'a tramise la Redactiunea Tel. Rom. summ'a de 9 fl. 40. cr. adunata la o petrecere de casa pe sém'a juristiloru români din Sabiiu.

Multiemit'a publica se aduce Dlui tramitiatoru prin comitetulu concernite in dosulu foii nóstre de astadi; fapt'á se

lauda pre sine insasi; eara noi ne folosimu de ocasiunea data, pentru de a apelá de nou la filantropi'a sî marinimitatea Românîloru, sa nu lase in decadintia totala opulu inceputu cu ajutorirea iuristiloru.

Totu Românulu adeveratu va trebuí sa véda cu dorere lips'a cea flagranta, ce o avemu de barbati politici in tote pârtîle; cine s'ar indoí cumva de dîs'a nóstra, citésca cu atentiune numai sî numai ralatiunile jurnalistice despre congregatiunile comitatense din urma. De aceea, de este undeva de lipsa ajutoriulu, aici intr'adeveru e, sî nu cunóscemu capitalu, care sa aduca natiunei interesse atâtu de mari si atâtu de curendu, cá ajutorirea iuristiloru.

Pe catu insa e de mare zelulu in unele cercuri ale poporatiunei române in privinti'a acést'a, pe atat'a trebuie sa ne fia mai mare indignatiunea, candu vedemu in altele o nepasare ghiatiósa, o apathia neinvingibila. Ni se spune. ca in pârtîle tierei de câtra meadiadî apuseana, sî anume in Comitatulu Hunedórei, intr'unu tînutu asiá de mare sî mai curatu romanescu, unde lips'a juristiloru români au ajunsu culmea, nu numai ca nu se face nimicu pentru ajutorirea tineriloru studiosi de acésta specialitate, ci inca se desmânta sî cei cu simtieminte bune, sî acést'a cu nesce preteste, care mai ne e rusîne a le reproduce. Câci déca unu amploiatu românu, pre care numai discretiunea nu ne iérta a-lu numí pe nume, e in stare, a'mpedecá colect'a pentru iuristi, numai cá nu cumva cu tempu aceia sa-i ia postulu sî pânea: apoi iata ací in tóta form'a celu mai incarnatu materialismu, celu mai comdemnabilu simtiu, nedemnu de numele simtiu romanescu! Iata frumosulu principiu: „Totu pentru natiune, nimicu pentru mine!“ intorsu obiu cu capulu in josu: „Totu pentru mine, nimicu pentru natiune!“ Ce sa cugetâmu noi Românii, ce sa cugete lumea despre capacitatea, despre simtiulu de dreptate, despre popularitatea, preste totu despre demnitatea unui amploiatu, care are causa a se teme de rivalitatea tineriloru din scóla?!

Cetatea de Balta 5 Aprîle 1863. *)

Onorata Redactiune!

Intr'adinsu amu intardiatu cu acésta a mea corespundintia in privinti'a sessiuniloru Comitatului representativu din Comitatulu Cetatea de Balta, ce s'au tienutu din 23 pana in 26 Martiu a. c., pentru ca voiamu a vedé ce opiniune s'a formatu in privinti'a acést'a si in jurnalistic'a straina. Acum dâ-mi voia a referí pe scurtu despre lucrârile nóstre in urmatoriulu estractu.

In 23 Martiu a. c. castelulu Bethleneanu din Cetatea de Balta erá de susu pana josu incarcatu de membri si de unu publicu numerosu, sal'a castelului erá demna de acésta adunare splendida. La 10 óre o deputatiune poftí pre D. Administratoru in siedintia, care o deschise cu o cuventare in tustrele limbele, scurta, insa plina de mediu, si acomodata periodului dela 25 Septembre an. trecutu pana de fatia. Speréza, dîse Dlu Administratoru intre altele, ca intervalulu acest'a ni-a datu repausa destula, cá nedeterminatiunea ce s'a manifestatu in sesonulu trecutu, se faca acum locu unei precugetâri si deliberatiuni mai mature. Contele Bethlen Farkas se rogà a i se concede spre a dá unu respunsu la cuventulu de deschidere dupa vechiulu usu. D. Administratoru concede acest'a sub conditiune, ca cuventulu de deschidere se nu se faca obiectu de discussiune. Contele Bethlen respunse, ca din deosebitulu respectu catra Maiestatea Sea c. r. apostolica, voiesce a luá parte la Comitetu intru tóte dupa instructiunea provisoria, cu reserv'a insa in contr'a continuitatii de dreptu. Escellenti'a Sea Dlu Mitropolitu C. Al. Sterc'a Siulutiu inca cere cuventu de a respunde la cuventulu de deschidere, observându intre altele, ca reserv'a Dlui Conte Bethlen e superflua, dupa ce insasi instructiunea provisoria a avutu de acel'a grige. Mai voira si altii a cuventá, D. Administratoru insa intrecurma aceste preliminarii, si trece la cetirea membriloru de fatia. Aci intra la midilocu intrebarea de verificatiune, care dedù ocasiune la o lupta—dupa cum bine observéza „Korunk“ — fórte indrasnétia, ce tienù patru óre, incâtu foculu luptei incepù a se mai stemperá numai la reclamatiunea stomacului, care catra patru óre dupa prandiu cerea din tóte partîle partea sea legitima. Si intru adeveru ca lupt'a acést'a intre gubernamentali si opositiune aci nu numai erá la locu, dara si naturala, pentru ca nu se lucrá de altu ceva mai putînu decâtu, care se-si revindece maioritatea si superioritatea. Erá demnu de luptatu,— ca fratii magiari stau iu Comitetu 33 vis a vis cu 33 de Români si sasi, pe lenga cari 33 de substituti asteptau cu nerabdare, cá se umple liniele, indata ce va cadé vr'unu ostasiu de o parte séu alt'a.— Opositiunea n'avea de lipsa mai multu, de câtu numai se cada unulu séu doi din partea nóstra; spre scopulu acest'a au si desvoltatu cele mai fine manevre parlamentare. Mai antaiu voiau a face d'a crede ca cei vr'o cati-va dintre proprietarii mari ce ori au resignatu, ori s'au eschisu prin lege, au fostu resignatu numai pentru sesonulu trecutu, si eschiderea n'are locu, pentru cá reusîndu-le ast'a, unu romanu (Mitropolitulu) si unu sasu (Comun'a Zagoru), ce intrase intre proprietarii mari, se se respinga intre substituti. A dóu'a manevra erá, cá se esplice instructiunea intr'acolo, ca amploiatii substituti— indata ce se aduna bizotmanyulu (Comitetulu), incetéza de a functiuná si nu mai are dreptu de votisatu,— prin urmare, cá lucrurile comitetului sa se incépa cu alegerea amploiatiloru; si dupa ce cu tóte astea nu reusîra, apoi voiau a face sila morale dupa vechiulu usu, cá amploiatii substituti se resigneze. Asta sila morale asiá de artificiosu s'a desvoltatu, in câtu vr'o cati-va stau gatá a se aplecá. Dara D. Administratoru intrecede, ca indata ce va resignâ unulu, pe locu se vá substituí altulu.— In fine dupa ce D. Administratoru dechiarà, ca acésta siedintia e continuatiunea celei din 25 Septembre, cându membri s'au verificatu, si ca astadi numai despre constatarea identitâtii persóneloru póte fi vorb'a, éra in privinti'a membriloru, dupa ce cei intrati dedura deslucirile cuviintióse, reasumà opiniunele si lasà tréba la votisare asupr'a intrebârii, ca vré Comitetulu a continuá intrebarea verificârii mai departe prin intrarea in specialitate, séu recunósce pre membrii de fatia de verificati?— Partid'a gubernamentala aci spriginita de Mitropolitulu, assesorulu Pinciu, Darabant, Rusu, Canonic ulu Cipariu si altii reusî- ,si acésta reusîre se mantînù pana la sfersîtu ,— éra opositiunea in minoritate se multiumì cu ovasiurile.— A dóu'a dî erá pace— sî lucrarile luara unu caracteru solidu sî regulatu,— de si opositiunea inca se mai cercà la cetirea unoru decrete guberniale,— a le restalmací— a denegá competinti'a si altele asemenea;— ai nostri sustienura decretele si facura in privinti'a loru conclusiunile amesurate, séu primindu-se numai in principiu se dedura la Comissiuni speciale spre referada pana la sessiunea viitóre.— Anume: resolutiunea altissima la adress'a comitatului Solnocu din partea romaniloru la propunerea Dlui Mitropolitu se priimì spre sciintia pre langa manifestatiunea de multiumire, ceea ce s'a si trecutu la protocolu.— Decretulu pentru formarea casseloru alodiala prin comunitâti— dupa ce opositiunea cercà alu esplicá stangaciu si ca aru provocá repartitiuni si aruncaturi nóue etc., dupa o cuventare energiósa a Dlui Administratoru, ca astadî averea comunale nu se mai póte administrá prin bâtiulu szolgabireiloru, ci prin dreptulu de autonomia alu Comuneloru,— se hotarî o comissiune, care se elaboreze unu statutu in privinti'a ast'a.— Decretulu pentru mesurarea unei sessiuni tieranesci din punctulu de vedere alu eliberârei de militia, se dechiara din partea opositiunei ca nu intra in competinti'a comitetului, si dupa ce maioritatea gubernamentele 'lu sustînù, opositiunea dedù votu separatu.— Alte propositiuni trecura mai usioru, intre care sî petitiunea protopopiloru pentru dotarea scóleloru si a parochieloru se priimí si se dedù la o comissiune spre elaborare. —

A trei'a dî venì caus'a alegeriloru amploiatiloru municipali la tapetu; — aci precumu si in caus'a pretoriului comitatense partidele se infratîra cu totulu— si ele lucrara intr'o armonia démna de imitatu si in alte comitate, unde alegerile — se vede ca numai de aceea nu s'au facutu, pentru ca substitutiunile suntu facute in partea cea mai mare cu unguri.— Dupe ce in obiectulu acest'a se tienura conferintie private si partidele se unira intru tóte, la propusetiunea Contelui Bethlen Farkas se hotarî, 1) cá amploiatii se aiba cerintiele ce le cere art. XI. din 1791 (se 'ntielege cu ignorarea prerogativeloru cadiute) 2) cá respectându-se cerintiele natiunali— unulu dintre judii primari se fia unguru, altulu românu, unu Vice—comite românu, celalaltu unguru, notariulu primariu pe cându administratorulu e românu se fia unguru, éra fiindu Chefulu unguru, notariulu primariu se fia românu; dintre doi vice—notari unulu se fia românu, altulu sasu, dintre 8 judi tractuali trei se fia unguri, trei români si doi sasi. Dintre judecatori 4 se fia romani, 4 unguri si 2 sasi, procurorulu si subprocurorulu se se schimbe intre romani si unguri luându-

*) De si publicaseramu in nr. trecutu o mica corespundintia in caus'a acést'a, dâmu publicitâtii si cea de fatia mai ampla. Red.

se consideratiunea acóst'a si la presiedintii de sedriele judecatoresci si orfanale, apoi la comissiunele pentru alegerile de deputati dietali asemené proportiune. —

Dupa statuirea acestoru principii de alegere Dlu Administratoru dechiara, ca slobóde ase alege oficialii, ce depindu dela altissim'a confirmatiune, iéra pre cei lalti numai dupa ce va urmá acést'a — pentru cá vediendu-se resultatulu confirmârei, sa se póta luá respectu si in privinti'a celoru lalte posturi la referintiele natiunali si confessiunali, apoi la persónele ce nu s'au confirmatu. Insa la acésta dechiaratiune se sculà comitetulu intregu, si unguru, romanu si sasu fara esceptiune contra-votara pre D. Administratoru dechiarându ca argumentele lui,— dupa ce proportiunea natiunale s'a regulatu inante, si persónele candidate pentru posturile mai innalte se potu candidá si in a dóu'a categoria— nu mai au locu, si de nu va ingaduí alegerea deplina— comitetulu vá reclamá la Maiestatea Sea,— ca Administratorulu impedeca usuarea drepturiloru municipali date prin instructiunea provisoria.— Asiá Administratorulu se vediù constrinsu in interessulu municipiului a se abate dela prim'a sea propusetiune si sub respunderea comitetului a dá locu ambeloru candidatiuni. —

Acésta dechiaratiune se priimì cu entusiastice: Eljen si vivaturi, si comitetulu dictà la protocolu multiamirea publica a municipiului pentru Dlu Administratoru.

Alegerea se facù cu o rara unanimitate, concentrându-se voturile din ambele pârti la unii sí aceiasi candidati, si regimulu inca fu respectatu intr'aceea, ca cu mica esceptiune se alesera mai totu acei amploiati, ce au functiunatu si pana acum. Ce dîce „Korunk", ca trei „szolgabirei" s'au alesu din cei dimissiunati la an. 1862, denegâmu, câci unulu dintre ei a fostu esîtu din postu prin resignare, altulu prin morbu, iéra altulu intrase intr'altu postu.— Unu prândiu splendidu la Dlu Administratoru incheià dîlele acestea— ce luasera unu caracteru de totu serbatorescu.—La prândiurile acestea s'au radicatu toaste pentru Maiestâtile Sele Imperatulu si Imperatés'a, pentru EE. SS. Cancelariulu Contele Nadasdi, gubern. Contele Creneville, Mitropolitulu Siulutiu sî Episcopulu Baronu de Siagun'a, pentru Banulu Contele Haller, pentru natiunea româna, magyara si sasa, pentru Administratorulu si pentru alte persóne mai insemnate.— Asiá membrii Comitetului si publiculu se despartîra cu o multiemire rara in analele congregatiuniloru municipali. —

Ungari'a.

Natiunalitâtile nemagiare din Ungari'a, ce mai multu ori mai putînu steteau fatia cu Magiarii cam in aceleasi referintie, cá sî noi Românii Transilvani fatia cu Magiarii sî Sasii nostri, adica portau sarcini, fâra d'a avé drepturi, incepu a se desceptá sî ele sî a pretinde acea participare la sórtea Ungariei, ce le compete dupa numeru, avere sî întieligintia. O dovéda despre acésta desceptare la consciintia natiunala aflâmu intre altele in pasagiulu unei corespundintie din „Pest-budinske Vedomosti," in carea unu Slovacu vorbesee despre partea, ce compete Slovaciloru la resolvirea cestiunei despre pusetiunea de dreptu a Ungariei. Dupa-ce corespundintele mai antâiu afirma, ca Slovaciloru li se cuvine a se amestecá in causele publice ale Ungariei, ale patriei sele, argumenteza cam asiá:

„Nu póte negá niminea, ca natiunea nóstra slovaca face o parte insemnata sî diferita de celelalte natiuni ale Ungariei din poporatiunea tierei nóstre. Natiunea nóstra, c e a mai v e c h i a l o c u i t ó r e a U n g a r i e i, impoporéza nenumerate sate, multe têrguri sî orasie, sî pecându locuiesce risipita mai prin tóte comitatele, in comitatele de-la médianóptea apuseana locuiesce atâtu de compacta, atâtu de singurita, incâtu in privinti'a acást'a nici un'a din celelalte natiuni ale Ungariei, nu se póte mesurá cu ea. Din sinulu natiunei nóstre au esîtu multi magnati, multi demnitari bisericesci, nenumerati preoti, nobili sî cetatieni; sî multi barbati culti, eruditi, emininti prin oficiu sî pusatiune sociala din tóte aceste stâri marturisescu cu bucuria sî zelu, prin cuventu. sî fapta alipirea de natiunea loru.

De aceea natiunea slovaca in sîrulu poporatiuuei ungare intregi apare incâtu-va cá unu corpu separatu sî s e r e c u n ó s c e cá a t a r e sî 'n c e r c u r i l e c e l e m a i i n a l t e. Pe scurtu, natiunea nóstra slovaca viéza viéti'a sea propria.

Pe lânga acésta caracteristica a sea natiunea nóstra slovaca este unu factoru prea importantu in organismulu totalu alu Ungariei. De aceea nu e nici barem cu cvatu, a se regulá referintiele de fatia ale Ungariei, ba ale intregei monarchii austriace fara concursulu sî just'a influintia a natiunei slovace, cu atât'a mai putînu a se aduce decisiuni definitive; câci precumu natiunea nóstra e unu organismu moralu separatu in sine, asiá cu privire la Ungari'a 'ntréga e o parte organica, p r e c u m i a r a s i U n g a r i ' a e o p a r t e o r g a n i c a a M o n a r c h i e i a u s t r i a c e p r e s t e t o t u. Sanatatea unui intregu organicu costa in concursulu tuturoru pârtiloru singuratice, sî lucrarea sî numai a unei pârti nu se póte impedecá, fâra d'a se slabanogí totulu." —

Asiá e, ca corespundintele slovacu in cele mai multe pârti ale tractatului seu pare ca au scrisu despre Românî?!

Cestiunea natiunalitâtiloru din Ungari'a ocupa astadi multu sî pre jurnalele magiare, sî privindu-le acestea cá unu echo alu simtieminteloru magiare, potemu conchide, ca Magiarii se temu multu de urdîrea acestui processu atâtu de periculosu pentru ei sî cérca tóte midilócele a-lu amaná câtu se póte. Ele voru sa faca 'pre Austri'a sa creada, ca, precum Austri'a intre imperiele Europei este conservatórea dreptului istoricu fatia cu revolutiunea, asiá in Austri'a insasi Ungari'a este scutitórea acelui dreptu istoricu, sî Austri'a, luptându-se incontr'a acestui'a, se lupta incontr'a sea insasi etc. etc. Cine nu cunósce, ca acestea suntu nisce carpituri, prin care se vede golitiunea?! Câci traducendu acestu limbagiu infloratu in limbagiulu celu prosaicu de tóte dîlele, aru esî aceea, ca Austri'a gresiesce, déca nu lasa m a i o r i t a t e a poporatiunei ungare sub tutel'a m i n o r i t a t i i magiare. Cá cându n'aru fí monopolisatu Magiarii inca de ajunsu cu drepturiie tierei! Sî spre alu cui folosu?! —

La promissiunea, ce o da Deák in cuventulu seu din urm'a diferiteloru natiunalitâti sî confessiuni ale Ungariei, ca diet'a venitóre va face destulu dorintieloru loru, „Europe" dupa „Botschafter" reflectéza fórte bine, ca acést'a nu o voru asceptá acestea cá o gratîa de-la Magiari, dupace li o-a datu odata Imperatulu. „Numai ridiendu, dîce „Europe",— alu cârei redactoru de nu ne 'nsielâmu e Românu— se póte acceptá promissiunea, de a face ce-va, ce s'a facutu dejá in modu emininte. Nu credemu sa fia unu singuru barbatu de statu, unu singuru publicistu, unu singuru poporu in tóta Europ'a, care sa nu scie, ca 'ndreptâtîrea egala a natiunalitatiloru sî libertatea tuturoru confessiuniloru de doi ani e innaltiata prin Imperatulu Franciscu Iosifu, consiliarii, parlamentulu Lui la rangu de legi neatacabile fundamentale de statu, pe care baseaza Monarchi'a austriaca sî prin care aceea se desvólta sî cresce. —

„Sűrgöny" dîce despre cuventulu din urma alu lui Deák ca sî elu crede cu „Donau-Ztg", ca cuventulu acest'a nu representa opiniunele maioritâtii natiunei, ce cugeta acum'a mai liniscitu.

Bucovin'a.

Diet'a tierei se 'nchise cu solemnitate in 1 Apr. (20 Mart.). Cuventulu d. Procapitanu nu vomu lipsí a-lu impartasî indata ce-lu vomu avé deplinu.

Intr'aceea, datorindu cititoriloru nostri cu relatiunile dela diet'a 11. incóce, constrinsi de augustimea spatiului sî de multimea materieloru, ce ni se oferu, vom impartasî numai resultatele in cele mai scurte estrase.

V a r i e t â t i s i n o u t â t i d e d î.

(N e c r o l o g u) ·|. In 28 Martiu immormentaramu pre tinerulu N i c o l a u D e m b i a n u, clericu absolutu si fostu invetiatoru in Sighisiór'a, carele dupa jacere de mai multe septemâni in ospîtar'a casa a Par. Administratoru Protopopescu Dionisíu Chendi din Siarosiulu sasescu, dorindu a fi mai aprópe de inaltulu seu patronu, de Escellenti'a sea Eppulu seu, ce-i aretase totdeun'a deosebita iubire sî ingrijire, fu adusu la Sabiiu in spitalulu civilu, unde dupa o luna reposà in 26 ale lunei curinte.

Loculu parintîloru, cari amendoi suntu reposati mai demultu, i-lu supliní Esc. Sea P. Episcopu, care partea cea mai maa speseloru immormentârei le portà însusi; ear alu fratîniloru, cari póte nici ca sciu inca de adormirea fratelui loru, i-lu suplinira tinerii juristi sî clerici, cari in numeru frumosu ii detera amicabil'a petrecere din urma, cei d'antâiu cá ducatori sî petrecatori, ear' cesti din urma, cu d. profescru de cantu

I. Dragomiru in frunte, cá membrii unui coru de musica vocala, ce face onóre institutului nostru diecesanu.

Prea de timpuriu adormitului fia-i tierân'a usióra! —

In Bucuresci unu calugaru betranu are o sabi'a, care dupa inscriptiune aru fi fostu a lui Absolonu, fiiului lui Davidu. Inscriptiunea e: Daru dela Gessur la Absolon, fiiulu lui David. Ieho Ieho.

Langa inscriptiune e depinsu tronulu lui David. De ceea parte a ei e scrisu totu evreesce; „Titu o luà cu sine din Ierusalim“. Manunchiulu e de auru, din josu leu, din susu capu de osiasiu. Calugarulu dîce, ca o au capetatu la anùlu 1807 dela unu soldatu turcescu in Constantinopole, si ca teac'a, ce fusese aurita si representá unu sierpe, o-a si vendutu. Cumca arm'a e forte vechia, se vede din semnulu de fabrica, care e facutu din litere semitice.

Principatele romane unite.

In „Pesther Lloyd“ aflâmu o corespundintia reprodusa din „Reform'a“ din Berolin'a, carea pentru importanti'a eii straordinara o 'mpartâsîmu numai cu cea mai stricta reserva. Se dîce adica, ca Franci'a aru fi 'mbiiatu pre Austri'a cu Moldoromani'a sî cu Silesi'a prussiana, déca 'n caus'a polóna va se 'nvoí a merge mâna 'n mâna cu ea. — Consecuintiele, ce le trage fói'a numita mai departe, suntu, ca Romani'a are sa fia pretiulu pentru eliberarea poporului polonu si ca Franci'a pentru concederea Silesiei firesce aru pretinde apoi provinti'a renana. —

De sî faim'a acést'a e prea rapede sî prea importanta, pentru de a fi sî numai probabila, totusi noi o reproduseramu; pentruca ni se pare unu testimoniu infricosiatu pentru o tiéra, cându altii, sî 'nca tocmai acei'a, in cari si-a pusu ea 'ncrederea, sa negotieze despre ea cá despre unu mediu, despre unu instrumentu pentru unu scopu mai inaltu, celu putînu mai inaltu in ochii aceior'a.

Credemu, ca nu suntemu noi cei d'antâiu, sî speramu ca nu vom fi nici cei din urma, cari aducu aminte fratiloru de dincolo: Nu ve nadajduiti spre boieri, spre fiii ómeniloru, i n t r u c a r i n u e s t e m a n t u i r e!

Russi'a.

Din câmpulu batâliei aveinu urmatórele:

In cerculu Olkusz se intemplà unu atacu micu, in care se nimici unu despartiementu de cosaci. In Guvernamentulu Cracoviei se afla unu despartiementu de insurgenti bine armati sub colonelulu Gregovicz. In tóta Litvani'a Russii se neliniscescu si se ataca necontenitu prin corpuri mici de insurgenti. Poterea cea mai mare a insurgentiloru e in tînutulu Zmudsch. In tînutulu de-la Vilnovu au nimicitu Russii 70 fetiori, cari voiau sa tréca la insurgenti; in Kovno puscara pre ducele Knreva. Unu despartiamentu de Poloni au atacatu in Sklany unu pichetu de cosaci de 12 fetiori; 2 cosaci calâri scapara, 2 fura ucisi.

In Cracovi'a in 5 Martiu c. n. dupa amédî se audî de câtra margine unu focu crâncenu de pusci si la urma si de tunuri.

In privinti'a administratiunei russesci din regatulu Poloni'a unu decretu imperatescu concrede generalului B e r g la casu do impiedecare a Mareducelui Constantinu si administratiunea civila. Prin mesur'a aceast'a curtea de Petropole se pare ca va se pregateasca delaturarea totala a Marchisului Wielopolski.

In Petropole e respandita faim'a, ca trei corabii cu flamura americana, incarcate cu arme din Belgiu si cu baní din Engliter'a voru sa aduca o mullîme de Poloni, cari sa atace pre Russii din dosu.

Cabinetulu englesescu se pare a nu mai glumí cu caus'a polona, ci a pregatí o manifestatiune imposanta in favórea acelei'a, angagiându pre Franci'a sî de se va poté sî pre Austri'a— la o nota colectiva câtra Russi'a.

Ad Nrum $^{177}_{crim.}$ 1862.

13-1 **Publicatiune.**

Judecatori'a provisoria comitatensa a Albei inferióre din Aiudu face de obste cunoscutu, cumca in anulu 1861 in Novembre 25-a in hotarulu Sorostinului, in calea (drumulu) de sub padurea famíliei Conte Teleki s'au aflatu cadavrulu unei omu necunoscutu cá de 50 ani, barbatu, care dupa cum arata protocolulu de sectiune, s'a omorîtu.

Acestu omu omorîtu a fostu de statura de midilocu, trupu robustuosu, plesiugu pe capu (numai pe partea din dereptu in juru s'a vediutu nesce peru caruntu), obradiu rotundu, plinu si barnaciu, mustetie negre, tunse dinnainte cá de 4 septemâni, barba sura nerasa, mai multu a semenatu a fi Ziganu decâtu Românu, cu fati ainflata, imbracamintea i a statu dintr'o tiundra sura rea, cióreci albi sparti in genunchi, opinci rele in picióre, care nu a fostu parechie, camesia rea négra, asemenea a fostu si izmenele. Dupa cumu s'au aflatu din premis'a investigatiune, omoritulu in viati'a sea mai pre urma, a fostu in crism'a cea mai aprópe de Seic'a mica, in dîu'a mai innainte, inca cu 2 soti alu sei, dintra carii unulu a fostu cá de 40 ani de statura micutia, palitu la obradiu, paru cretiu galbenu, fisionomia frumósa, cu tiundra sura imbracatu si cióreci albi,— celalaltu cá de 25—26 ani de statura inalta, brunetu la obradiu, asemene cu tiundra sura si cióreci albi, cu multu mai bine imbracati cá celu d'antâiu, care s'a aflatu omorîtu, afara de acei'a au avutu amendoi palarii late negre, sierdariu, si cu bâte provediuti, pele cu peru petarniti, si cu frêu provediuti siadeau pe cai, predinafara judecându, economi sasi seau vediutu a fi, fiindu ca acesti 3 ómeni pe trei cai au nimeritu in crasm'a mai susu pomenita, in limb'a româna siau inceputu vorbire, inse fórte tainuitu, câtu numai aceea s'a potutu abia observá, ca eii a pornitu sa caute 2 cai de furatu, cu alu 3-lea sotiu care pre ei pâna acum'a ia portatu de nasu totu pe locuri de acelea, po care pana acum'a nu siau aflatu caii, si pentru acést'a a pretinsu dela ei 1 f. v. a. care nevrendu a i-lu dá, si dupa ce s'au suitu toti 3 calari a fugitu catra loculu, unde sau aflatu cadavrulu mortu; aceea suspiciune este asupr'a loru cum ca ei aru fi omoritu pre alu 3-lea sotiu alu loru necunoscutu, si mai virtosu din acea causa, ca acest'a sciindu-le faptele loru cele hlastemate, si aretandu-se asupr'a loru, cá se scape de unu care se nu deie la lumina faptele loru, totu daodata si acel'a prepusu mai este asupr'a loru, ca lenga cadavrulu mortu s'au aflatu si unu darabu de bâta infrânta.

Deci suntu recuirate tóte jurisdictiunile comitatense, scaunale, secuesci si sasesci, câtu si cele cetatienesci, publicatiunea aceast'a a o impartasî cu antistiile comunale, cá de cum-va s'aru aflá factorii acestui omoru atatu si numirea celui mortu, ca cine aru fi fostu acel'a, a se insciintiá judecatori'a aceast'a provisoria.

Din Siedintiia judecatoriei provisorie comitatense a Albei inferióre tînuta in Aiudu in 13 Martiu 1863.

12—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu din Comunele B ó ó z si T i r n a v i t i'a, devenitu in vacantia, se deschide Concursu pâna in 7 Aprile a. c.

Doritorii de a se aplicá in acestu postu, cu care este impreunata o leafa anuala de 100 f. v. a., 60 ferdele bucate,, 6 orgii de lemne si Cvartiru, suntu poftiti a-si asterne petitiunile sale subtinsemnatei Inspectiuni scolare pâna la susu prefiptulu terminu, provediute

1 Cu Atestatu, ca au absolvatu celu putînu patru classe normale, si Cursulu pedagogicu in Institutulu diecesanu;

2 Atestatu despre portarea morala, sî ca suntu de religiunea ortodoxa resariténa.

Illi'a 19 Martiu 1863.

Inspectiunea scolara distr. gr. res.

I. O r b o n a s i u, Protopopu.

M u l t i a m i t a p u b l i c a.

O. D. Georgiu Popoviciu Parochu gr. orientalu in Petrosiani, care a tramisu pentru fondulu juristiloru seraci dela academi'a c. r. din Sabiiu,— 9 f. 40 xr., ii aduce prin acést'a multiamita publica C o m i t e t u l u.

Burs'a din V í e n' a in 30 Mart. (11 Apr.) 1863.

Metalicele 5%	76. 50.	Actiile de creditu	205. 60.
Imprumutulu nat. 5%	81. 35.	Argintulu	110. 50.
Actiile de banca	801.	Galbinulu	5. 33.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu 'ése de doua ori pe septeniana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. a. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 27. ANULU XI.

Sabiiu 4 Aprile. 1863.

Depesia telegrafica

dto Vien'a 13 Aprile c. n.

Petropole 12 Aprile c. n. A esîtu unu manifestu alu Imperatului, care dâ amnestia tuturoru Poloniloru si Russiloru, ce au luatu parte la insurectiune si se voru supune nainte de 1 Maiu. (Herm. Ztg etc).

Votu separatu

alu subscrisiloru deputati de natiune romana la Universitatea fondului regescu la conclusulu Universitate ipomenite dto 31 Ianuariu 1863 in privinti'a statutului despre crtuearea si constituirea unui tribunalu apellativu in Sabiiu.

Préinclyta Universitate!

Préinclyt'a Universitate in siedinti'a sa de dato 31 Ianuariu 1863 prin pluralitatea voturiloru, adeca prin voturile deputatiloru de nationalitatea saseasca, a facutu conclusu, ca prin o rogare indreptata catra Maiestatea Sa c. r. in forma de representatiune se exoperedie schimbarea statutului sanctionatu de Maiestatea Sa de dato 4 Novembre 1862 Nrulu aulicu 4411|1862 in privinti'a crearei unui tribunalu apelativu in Sabiiu pentru scaunele si districtele din fundulu regescu.

Schimbarile poftite si propuse de preinclita Universitate in statutulu susu pomenitu aru fi intre celelalte si aceste dóue:

I. Ca §. 6. din statulu pomenitu se se modifice asiá, in catu Universitatea fundului regescu nu numai la Constituirea tribunalului apelativu sanctionatu de Maiestatea Sa, ci si in viitoriu pentru totu deuna, adeca si la intregirea tribunalului prin umplerea posturiloru vacante de vicepresiedinte si de consilieri se aiba dereptu de a candidá cate trei individi pentru totu postulu vacantu.

II. Cá §. 7. din statutulu pomenitu se se stearga, seau se-si pearda valorea.

Intru celelalte puncte se remana statutulu neschimbatu.

Ne invoindune noi cu conclusulu susu pomenitu, ne declaramu urmatori'a posta si parere a nóstra:

a. Cá §. 6. din statutulu susu citatu pentru crearea tribunalului apelativu din Sabiiu se nu se schimbe dupa poftá si propunerea deputatiioru de nationalitatea saseasca, ci se remana intregu ne schimbatu.

b. Cá §. 7. din statutulu pomenitu se nu-si pearda valórea, ci se remana intregu in valórea sa.

c. Cá §. 8. totu din acelu statulu se se schimbe intru aceea forma, cá posturile de vicepresiedinte si de Consiliari se se imple nu numai nu f o r a, dara positivu c u privire si respectare la tóte natiunile si confessiunile conlocuitóre in fundulu regescu, dupa proportiunea urmatoria:

2. adeca duoi sasi de confessiunea evangelico-lutherana, —
1. adeca unu romano-catholicu fora privire la nationalitate,
1. adeca unu romanude confessiunea romano-unita, seau greco-catholica, — si
1. adeca unu romann de confessiunea ortodoxa-resariteana. —

si cumca la implerea posturiloru de Vicepresiedinte si de consiliari intre celelalte recerintie ale candidatiloru se fia si cunóscerea limbeloru patriotice usuate, adeca: a limbei germane, romane si maghiare o conditiune, sine qua non·

Temeiulu, pe care radîmamu noi subscrisii votulu acest'a separatu alu nostru, e numai unulu; care cu dorere marturisindu-lu e neincrederea nóstra, adeca a Romaniloru **in natiunea saseasca.**

Neincrederea aceast'a a Romaniloru fatia cu natiunea saseasca nu o va poté imputá nimine Romaniloru, daca va sci relatiunile natiunale intra Sasii si intra Romanii din fundulu regescu nu numai de acum, ci de candu se afla aceste dóue popóre eterogene conlocuitóre pe fundulu regescu.

Spre intemeiarea neincrederei nostre aducemu aici vro cateva fapte inainte:

(Va urmá)

Sabiiu in 1 Aprile. Cris'a ministeriala de curendu, in carea diferinti'a intre ministeriulu de statu si cancellari'a aulica ungara, respective intre Cancellarulu Contele Forgach si Ministrulu de statu Cavalerulu de Schmerling ajunsese pâna la alternativ'a: Au-Au!— o vedemu trecuta inca odata fâra vr'o urmare decisiva, finita adica numai cu esîrea contelui Apponyi din demnitatea de Judex Curiaæ. „Wiener Zeitung“ aduce acum si p. n. dóua autografe, pri care Contele Apponyi „la cererea sea“ se dimite, si demnitatea de „Iudex Curiæ Regiæ·· alu Ungariei se concrede contelui Andrássy. — Schimbarea acést'a numai atuncia aru avé vr'o însemnatate mai generala, déca cu schimbarea persóneloru s'aru scimbá si principiele in cercurile mai inalte gubernamentale austriace si specifice ungare. Acestea insa sémena cu dóua linii divergînti paralele, care nu se mai intalnescu in veci. Asiá suntu si intentiunile Ministeriului de statu si ale Cancellariei aulice ungare, respective ale barbatiloru de statu magiari. Concederea si restituirea deplina a „legitimitâtii,“ conchiamarea dietei „imperiale“ ungare cu deputatii si ai Croatiei si ai Transsilvaniei, infiintiarea unui Ministeriu ungaru, recunóscerea legiloru din 48,— acestea suntu pretensiunile Magiariloru; efeptuirea diplomei din 20 Octobre 1860 si a patentei din 26 Februariu 1861.— suntu principiele Ministeriului de statu, si nici un'a, nici alt'a din ambele partide nu va sa faca celeialalte vr'o concessiune, nici câtu de mica. Nu trebuie sa fia cine-va politicu de specialitate, pentru de a cunósce, ca Austri'a, déca nu vrea sa se 'mpartiésca pre sine insasi în dóua pârti cu totalu neegale, nu póte sa concéda pretensiunile magiare, si „Press'a“ de Vien'a ni se pare ca are dreptu, cându dîce, ca Ungari'a pretinde a taiá deocamdata o bucata de carne din trupulu Austriei si apoi mai tardîu promite a i o pune iar la locu. Magiarii iara nu voru a se miscá din punctulu, ce-lu ocupa, nu pentru ca n'aru cunósce dóra ca constitutiunea cea nóua austriaca e mai drépta si mai perfecta decâtu cea vechia ungara, ci pentru ca cea nóua smulge si pre poporatiunile nemagiare din letargi'a de pân' acum si le chiama la participarea de sórtea tierei si a imperiului,— faptu, prin care de si póte nu acum indata, dar de siguru in decurgerea tempului se dâ superioritâtii magiare de pâna acumu o lovitura cumplita. In acésta lupta de principii, in acésta tragere 'n drépt'a si 'n stâng'a a poteriloru miscatóre, carulu statului sta pe locu de nu se clatesce, si viéti'a imperiului preste totu, precum si a diferiteloru popóre indeosebi, atâtu cea materiala, câtu si cea intielesuala si morala stagnéza necurmatu. Ceea-ce aru poté scóte imperiulu austriacu din acésta stagnatiune stérpa, aru fi mai antâiu de tóte diet'a ungara; dar nechiaritatea politicei Cancellariei aulice ungare nu concede a profetí ce-va si numai probabilu despre conchiamarea eii. In atari impregiurâri cu atât'a mai vertosu suntu atîntati ochii tuturoru popóreloru austriace asupr'a dietei transsilvane, a cârei infiintiare se pare a ocupá acum mai pre susu de tóte activitatea cercuriloru celoru mai

inalte ale Regimului. Preparârile de lipsa pentru conchiamarea dietei transsilvane se paru a fi sî caus'a calatoriei Escellentiei Sele, Gubernatorului transsilvanu Contelui Creneville, la Vien'a. Diet'a transsilvana insa iara e conditiunata, incâtu-va celu putînu, prin conferintiele natiunale romane. De aceea, pe cându de alta data aceste conferintie aru fi avutu o 'nsemnatate numai secundara sî mai multu locala decâtu generala, pe atunci ele astadî se paru a fi chiamate, cá sa arunce unu pondu greu in cumpan'a vietiei constitutiunale a Austriei, sî la tóta 'ntemplarea fati'a, ce are s'o ia patri'a nóstra pe venitoriu, atârna mediatu sî de aceste conferintie. Napoleonu celu mare nainte de lupt'a de lânga piramidele Egiptului la anulu 1798 au imbarbatatu pre soldatii sei prin cuventulu: „Soldatiloru, patru mii de ani cauta spre voi!“ Asiá sî jurnalistic'a româna in ajunulu conferintieloru e detóre a aduce aminte membriloru acelor'a: Intréga multu necajit'a natiune româna din Transsilvani'a caut a spre star u intiele sî decisiunile vóstre!

Fagarasi'u in 3 Aprile 1863.

Scirea din numerulu 75 din „Herm. Zeit.“, ca deputatii la congressulu natiunalu in Fagarasiu s'aru fi alesu intr'o casa privata, nóptea,— este **minciuna**; precumu vedemu iara din „Herm. Zeit.“ care desmanta acea scire cu adaugere ca alegerea s'au facutu din partea membriloru Comitetului municipale gr.-uniti, in officiolatu, la 2 óre dupa amédiadî. —

(Ne pare bine nespusu de acésta demintîre in interessulu onórei alegatoriloru sî alesîloru din Fagarasiu. Red.)

Din Bucovin'a 9. Martiu, v. — Pre-cum ori si unde, asiá si la noi in Bucovin'a depinde binele seau reulu comunu cea mai mare parte de la tînerea si portarea intieleginteiei respeptivei tieri seau poporu. Fia o comunitate si câtu de propasîta in cultura: ea totusi are o parte din sine inzestrata cu sciinti mai temeinice si cu simtieminte mai civilisate si mai fine, si aceasta parte, fia si câtu de mica, e intieleginti'a acelei societâti, care e, seau mai bine, poate fi conducatoria si diregatoria ei in toate afacerile si cestiunele comune. Deosebirea intre intieleginti'a unei societâti mai culte si mai civilisate si intre a unei masse de poporu ne-scoase anca din primitivitatea-i intielesuala, e, cà intieleginti'a cea din tâiu intentiuni salutarie pentru societatea respectiva le póte realisá mai usioru; fiindu cà ele afla mai multa sprijonire in capacitatea cea in oaresi-câtu deja lamurita a societâtii. Eara intieleginti'a unui poporu ne-cultu are unu lucru mai greu in conducerea acestui'a la unu scopu, carele nu e asisi de locu, cum am dice, pipaiveru, ci carele de o camdata se poate numai cunoasce si prevedé cu ochi morali si emancipati dejá de ceati'a neculturei si prejudecâtiloru ratacite. — Acolo e intieleginti'a impunatoaria firesce; aice ea debe sa-si elupte mai intâiu impunaciunea prin mesuri prudinti ale ingeniului si perseverantiei. — Aice ne e la noi in Bucovin'a fapt'a anca in restantia: si dela cine o asceptâm, clerulu, intieleginti'a poporului, ne va intielege; eara a colo ne dedera in dîlele aceste orasienii capitaliei noastre Cernâuti si proprietarii — mari de tiéra unu frumosu si pre frumosu esemplu!

Devenindu adeca vacantu postulu unui deputatu la diet'a noastra din partea capitaliei Cernauti, si unulu din partea proprietariloru mari (cerculu electoralu II.) prin punerea giosu a mandatului fostiloru deputati din partea corpuriloru electorale respective, *) alesera aceia, capitali'a adeca Cernâuti, pre Georgiu Cavaleriu de Hurmusachi, propriatariulu mosiei Cernauc'a; eara acestia pre Alessandru Cavaleriu de Popovici, proprietariulu mosîei Stupca.

Opiniunea publica saluta in alegerea aceast'a a D-lui Georgiu Cav. de Hurmusachi urmata din partea orasieniloru capitaliei Cernâuti cu mare bucuria invierea consciintiei acesîui orasiu; cà elu e, intâiu centrulu culturei si civilisatiune, in tiér'a noastra; si alu doilea, cà Cernautiulu e capitali'a Bucovinei, care Bucovina este si vá remané pururе o tiéra romanésca.

Eara proprietarii-mari aretara prin alegerea D-lui Alessandru Cav. de Popovici de deputatulu loru, cà ei suntu in tru adeveru „Proprietari-mari“ si in privinti'a materiala, eara ce e mai multu, in privinti'a si intielesuala si patriotistica, si cum-cá Domnialoru: si singuri sciu si nóua celoralalti pamenteni ai Bucovinei ne dau esemplu, cum-ca la alegerea de representanti la diet'a legislativa a tierei noastre, se cere cu strictetia, cá sà cautàmu la candidatii nostri scientie sublime in genere si cunosciintie amenunte ale cercumstàriloru si insusietàtiloru patriei noastre in parte; dupre aceea, amoare sincera càtra patria, care numai la proprii fii ai propriei mame se póte mai cu securitate aflá; si in fine, unu caracteru francu, constantu, nobilu si inaltiatu preste toata particularitatea speciala.

Cu aceste aici dîse vroimu sà dàm tributulu de onoare capitaliei Cernàuti si proprietariloru nostri mai mari si sà mai semnificamu si meritulu respectiviloru barbati, pre carii-i alesera aceea, si acestia de deputatii loru. Atât'a mai avemu numai a mai inregistrá spre osebit'a laudaveritate a orasieniloru cernautieni, ca ei la alegerea aceast'a a ablegatului loru avura a se luptá in contr'a unoru inriuriri puternice si contrarie **) care altminterea nu se invingu cu usiorulu, si care la noi erau cam indatinate a fi mai totu deaun'a invingatoarie. Si totusi, repetimu, lauda si onoare respeptiviloru orasieni ai capitaliei noastre! Esactitudiunea voiei si solidaritatea staruirei lorui la unu scopu bunu si nobilu, a alege adeca de deputatulu loru la dieta pre unu barbatu in toata privinti'a maturu si demnu de a representá capitali'a unei tieri, de a alege, dîcu, pre barbatulu doririloru orasiului principalu alu Bucovinei, portara cunun'a victoriei! —

Conformu promisiunei din Nr. trecutu ne reintorcemu dupa unu intervalu lungu, suplinitu insa parte mare prin pretiósele corespundintie din Bucovin'a, ce le impartasîram si le impartasîmu, la siedinti'a dietala a unspredіecea. La ordinea dîlei este despagubirea pentru cuartire a preotîmei resaritene ortodocse.

In comitetulu de cinci formatu pentru elaborarea unui proieptu se formase o maioritate de trei incontra, si ominoritate de doi pentru urcarea baniloru de cuartiru. Minoritatea o formara deputatii Vasilie Janovici sî Georgiu Flondoru. Cuventulu dep. profesoru Janovici incepuseramu alu impartasî intregu pentru pretiósele date eclesiastico-statistice ce le cuprinde, dar intetîti de abundauti'a materiiloru, ce ni se oferira, trebuí salu intrerupemu. Sî pertractarea acestui obieptu se intrerupse in siedinti'a a unspredіecea sî se continuà intr'a douaspredіecea.

Varietati sî noutati de dî.

Jurnalulu „Europe“ din Frankfurt (alu carui redactoru D. Ganescu e Românu din Principate), dîce, ca in dîu'a de astâdî de cea mai mare insemnatate pentru Europ'a e viéti'a sî sanatatea a doi barbati: a Imperatului Napoleonu alu III-lea sî a Ministrului de statu din Austri'a Schmerling.

Un'a din maniele— câci nu o potemu numí altmintrelea — cele moderne se paru a se face acum calatoriile de petrecere. In dîlele trecute plecà din Vien'a o espeditiune la Constantinopole pe mare, alta espeditiune totu acolo sî totu asiá se pregatesce acum, sî a trei'a espeditiune totu la Constantinopole va merge pe uscatu cu drumulu de fieru. Alte espeditiuni, din Vien'a la Elveti'a, din Brûnn la Vien'a s. a. inca se pregatescu.

Scald'a Kissingen in Bavari'a se aude ca va curtení in var'a acést'a dóue imperatese, adeca pre a Austriei sî pre a Russiei.

Prin tóte jurnalele cerculéza o epistola a tinerului conte Wielopolski, fiiulu renumitului Marchisu din Varsiovi'a, adressata câtra Printiulu Napoleonu, prin carea-lu provóca pre acest'a la duelu pentru unele cuvinte rostite asupr'a tatului acestui'a in senatulu francesu.

*) Deputatulu din partea orasiului Cernàuti, carele-si puse mandatulu seu giosu, fu Dl. Racovici c. r. consilieriu de curtea judecatoreasca a Bucovinei; eara acelu din partea proprietariloru mari Iancu Cavaleriu de Costinu. Amendoi acesti barbati, altmintrea demni si stimati in intreag'a tiéra. Celu din tâiu inapoi mandatulu seu ensa dintr'unu in demnu internu alu seu si de totu nobilu: (Dumnialui e in servitiu publicu:), eara cel'a laltu din caus'a nesanatatii fisice a D-sale. Am dori ensa, ca sa fia si Dnialui in Diet'a noastra. Ref.

**) Vedi si „protocolulu stenograficu“ alu siedintiei dietale a XIX. Ref.

Aflâmu, ca contr'a-candidatulu cernautianu, pentru a carui alegere s'au abusatu chiaru sî cu numele Regimului, aru fi fostu unu Evreu, advocatulu Dr. Rott (cunoscutu sî pe la noi), care insa pe lânga d. Hormuzachi aru fi avutu cu 400 voturi mai putîne. Red.)

In resbelulu americanu fura omorîti pân acum 64,767 ómeni, raniti 156,644, prinsi 90,387; de rane sî de bóle au peritu 370,000. —

In Vien'a preste putînu are sa apara de trei ori pe septemâna o fóia nóua românésca „Albin'a Romana“ sub protectiunea dlui(séu dloru) Mocioni sî sub redactiunea dlui Vincentiu Babesiu.— Salutâmu pre tiner'a sora din centrulu imperiului sî asceptâmu cu incordare momentulu d'a o vedé sî 'n midîloculu nostru.

Escellenti'a Sea, Presiedintele Gubernialu, Contele de Creneville, a plecatu in 11 Aprile (30 Martiu) la Vien'a. Se crede ca 'n caus'a dietei.

Siedinti'a

Universitâtii natiunei sasesci din 19|24 Martiu sub presidiulu ordinaru alu procomitelui Conrad Schmidt. La ordinea dîlei e desbaterea asupr'a proieptului unei legi comunale elaboratu de dep. Rannicher. In decurgerea discussiuneloru se forméza trei opiniuni diferite: un'a a lui Gull (Sighisióra), care afla proieptulu defeptuosu sî cere completarea lui prin prin aceeasi comissiune séu unu membru alu eii; alt'a a lui Schnell (Brasiovu), care la insarcinarea espressa a comitentîloru sei reiépta ori ce desbatere in caus'a aceast'a sî cere amanarea eii pana la regularea-i definitiva prin dieta; in fine a trei'a opiniune, representata firesce prin referintele Rannicher insusi, apera proieptulu sî pe temeiulu necesitâtii urginti cere introducerea unei legi nóue comunale.

La opiniunea representata prin Gull se alatura deputatii Mediasiului sî ai Bistritiei; la a lui Schnell: Lassel, Thalmann sî toti deputatii români; Balomiri, Macellariu, Dr. Tincu sî Orosu. Ear' opiniunea referintelui e spriginita de maioritatea deputatîloru. Dintre vorbitori, afara de Schnell, mai escelara Rannicher si Binder (Cinculu mare) ambii, dar' cu deosebire cestu din urma, nu numai aperându operatulu asternutu, ci combatendu cându mai directu, cându mai indirectu, pre deputatii sasi, respective pre comunele acelea, care— cá s'o spunemu oblu si fara figura — tînu cu Românii si voru a luá poterea din mânile Universitâtii sî a o dá in mâni straine. (Intielegemu!).- In fine resumemndu Procomitele opiniunile espuse, sî dechiarandu ca in essintia suntu numai dóue opiniuni contrarie (de órece pretensiunele lui Gull potu fi considerate la paragrafii singuriti), enuntia votulu maioritâtii ca operatulu in privinti'a regulârei legei comunale se priimesce in principiu.

Desbaterea speciala se lasa pe siedinti'a urmâtóre.

Principatele romane unite.

„Buciumulu“ din 27 Martiu are urmatórele telegrame:

Brail'a in 24 Martiu 12 óre nóptea.

Asta-séra, scandalu de multi Greci indignati de limb'a româna, in biseric'a Archangelului; preotii batuti cu pietri pe ferestrile altariului; mane Te-deum in onórea noului rege Georgiu I. totu la Archangelu. Comunicati Dlui Ministru respectivu insult'a neaudîta.

Brail'a in 25 Martiu 10 ore diminéti'a.

Aseara unii greci Braileni facura mare scandalu in biseric'a catedrala, geamuri (ochiuri de feréstra) sparte in altaru, desordine, necuviintie.

Brail'a in 25 Martiu.

Acum la 11 óre s'a celebratu Te-deum pentru regele Greciei intr'o corabia, cá sa-lu póta face grecesce.— Ordinulu se essecuta. Linisce.— Economu se spune ca face intrigi.“

Aceste depesie suntu prea de ajunsu, pentru de a ne aretá, une póte duce ospitalitatea cea fara margini a Romaniei. O lectiune grozava aceast'a pentru tiér'a intréga! In care altu statu din Europ'a óre aru fi cutezatu o mâna de straini a face astufelu de scandaluri, fâra de a remané sî numai un'a óra ne-ajunsi de mân'a dreptâtii!

Russi'a sî Poloni'a.

„Gazetei de Coloni'a“ (Kölnische Zeitung) se scrie din Paris, ca Comitetulu centralu alu insurcitiunei polone secretu, a ordinatu cá insurgentii sa depuna arm'a-faptu din care laparere s'aru poté conchide la stingerea revolutiunei, pecându in adeveru Napoleonu a vediutu, ca partidá democratica singura nu e 'n stare a ajunge la vr'unu scopu realu, eâci nobilimea sî tieranimea nu iau parte la revolutiunea, si asiá aru vrea sa aduca la cârma partid'a moderata. Se crede, ca 'n fruntea trebiloru se voru pune barbati cá Zamoiski, Kosciesky, Branitzki s. a.

Preste totu planulu Franciei se pare a fi, cá moderându cu 'ncetulu acésta insurectiune sî aducendu-o pe calea diplomatica, sa esopereze desfacerea Poloniei de Russi'a.

Intr' aceea jurnalele vestescu necurmatu de loviri mai mici in diferite puncte ale Poloniei, cu deosebire dealungulu marginei austriace sî prusse.

Depesie telegrafice mai nóue ne spunu, ca revolutiunea in partîle apusene cresce sî se conduce de Cieszkovski sî Oxinski; assemenea se intaresce poterea armata a Poloniloru in tînutulu Calicz-ului (lânga marginea Prussiei).

Armat'a russésca intréga se pune pe pitioru de bataia sî Cronstat-ulu in stare de aperare.

Caderea lui Langievicz se vede ca n'a avutu in cursulu revolutiunei insesi insemnatate asiá nefericita pentru Poloni, dupa cum credeau jurnalele mai preste totu. Cu tóte acestea prin caderea lui Langievicz se radica totu mai multu velulu celu misteriosu, ce acoperea masîn'a dinlauntru a revolutiunei. Comitetulu revolutiunaru din Varsiovi'a, compusu precumu se vede din demagogi sî inimici neimpacati ai aristocratiei, aflând ca impregiurulu lui Langievicz se afla puse in posturi innalte persóne de colóre aristocratica, au emisu câtra fostulu dictatoru o ordinatiune, in carea aprobéza dictatur'a lui militara, dar ii ia tóta poterea in causele civile, admonendu-lu fórte strinsu, a nu mai suferí lânga sine pre aceste persóne. Acea ordinatiune, ce arata din destulu ur'a cea nedumerita intre radicalii sî aristocratii Poloni,— ur'a, ce poporulu acest'a nefericitu nici in momentele celui mai aprigu periculu n'o potù uitá,— acésta ordinatiune, dîcemu, sa fia contribuitu multu la retragerea dictatorului, care acumu petrece in cea mai profunda tacere, ba melancolia neinvingibila in orasielulu Tischnovicz, sî scrie, pre cum se dîce, la o brosiura despre scurt'a sea campana. —

Proieptulu poteriloru apusene: d'a adressá Russiei o nota colectiva in favórea Poloniloru, se scrie ca aru fi aflatu acea modificare, cá not'a acést'a sa se faca de fia care potere deosebi, sî anume sa incépa Austri'a sî apoi sa urmedie Franci'a sî Engliter'a ori la olalta ori un'a cate un'a.

In decursulu revolutiunei polone se intemplase de repepetîte ori, de despartieminte de soldatí russesci trecusera frontier'a austriaca. Austri'a firesce pretinsese indata satisfactiune, sî Mareducele Constantinu a sî ordinatu comissiuni speciale, care se cerceteze fara amanare starea lucruriloru in fati'a locului.

Din lovirile din urma cele mai insemnate suntu cea dela Szklary, esîta in favórea Poloniloru, sî cea de-la Praszka, nedecisa.

„Czas-ulu“ publica dóue acte necunoscute inca ale regimului russescu. Unulu se adresséza câtra tierani pentru eliberarea loru de iobagia, ce se incepù in 2 Martiu 1863; si in carea se invinuescu Polonii, ca ei insîsi aru fi cerutu rentroducerea servitutei; celalaltu e o adressa de loialitate câtra Imperatulu, carea éra sa se impartiésca intre preoti sî amploiati, cá ei sa adune subscriptiuni.

Nobilimea Guvernamentului Petropole a votatu cu unanimitate o adressa catra Imperatulu, in carea enuntia indignatiune de cele intemplate in Poloni'a si vointia firma pentru aperarea intregitâtii Russiei.

Franci'a.

Se vorbesce tare despre o crisa in ministeriu, cu deosebire despre esîrea ministrului de finantie Fould.

Situatiunea Francici unu corespundinte alu „Pressei“ de Vien'a o descrie in putîne cuvinte: Ca actiile lui Drouin de Lhuys scadu, ear a le lui Valevski crescu vediendu cu ochii,— semnu invederatu despre simpathiele Franciei pentru Poloni'a.

In dîlele trecute se adunara toti Polonii din Parisu la o consultare, in carea se adusera la cunoscintia scirile cele mai nóue sî se decise, ca fia care Polonu necasatoritu indata sa alerge la teatrulu luptei.

Turci'a.

Generalissimulu Omer Pasi'a a luatu conducerea provisoria a ministeriului belicu. —

In 7|19 Martiu s'au santîtu in Ierusalimu in modu serbatorescu capel'a peregriniloru austriaci.

Literariu.

Din „Amicul u Familiei“ de dsiór'a Constanti'a Dunc'a au esitu Nr. 1. Elu cuprinde: Curierulu Bucurescioru. Pictur'a si Sculptur'a. Nuvelle de pretutindeni. Visitorulu Românilor. Estell'a, nuvella ungaresa. Literatur'a orientala. Chronic'a modeloru. In fine cá supplementu: Oratiunea funebrala la mórtea lui I. Vacarescului, de I. Heliade R.

12—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu din Comunele Bóóz si Tirnaviti'a, devenitu in vacantia, se deschide Concursu pâna in 7 Aprile a. c.

Doritorii de a se aplicá in acestu postu, cu care este impreunata o leafa anuala de 100 f. v. a., 60 ferdele bucate,, 6 orgii de lemne si Cvartiru, suntu poftiti a-si asterne petitiunile sale subtinsemnatei Inspectiuni scolare pâna la susu prefiptulu terminu, provediute

1 Cu Atestatu, ca au absolvatu celu putînu patru classe normale, si Cursulu pedagogicu in Institutulu diecesanu;

2 Atestatu despre portarea morala, sî ca suntu de religiunea ortodoxa resariténa.

Illi'a 19 Martiu 1863.

Inspectiunea scolara distr. gr. res.

I. Orbonasiu, Protopopu.

Ad Nrum 177 crim. 1862.

13-2 **Publicatiune.**

Judecatori'a provisoria comitatensa a Albei inferióre din Aiudu face de obste cunoscutu, cumca in anulu 1861 in Novembre 25-a in hotarulu Sorostinului, in calea (drumulu) de sub padurea familiei Conte Teleki s'au aflatu cadavrulu unei omu necunoscutu cá de 50 ani, barbatu, care dupa cum arata protocolulu de sectiune, s'a omoritu.

Acestu omu omoritu a fostu de statura de midilocu, trupu robustuosu, plesiugu pe capu (numai pe partea din dereptu in juru s'a vediutu nesce peru caruntu), obradiu rotundu, plinu si barnaciu, mustetie negre, tunse dinnainte cá de 4 septemâni, barba sura nerasa, mai multu a semenatu a fi Ziganu decâtu Românu, cu fati ainflata, imbracamintea i a statu dintr'o tiundra sura rea, cióreci albi sparti in genunchi, opinci rele in picióre, care nu a fostu parechie, camesia rea négra, asemenea a fostu si izmenele. Dupa cumu s'au aflatu din premis'a investigatiune, omoritulu in viati'a sea mai pre urma, a fostu in crism'a cea mai aprópe de Seic'a mica, in dîu'a mai innainte, inca cu 2 soti alu sei, dintra carii unulu a fostu cá de 40 ani de statura micutia, palitu la obradiu, paru cretiu galbenu, fisionomia frumósa, cu tiundra sura imbracatu si cióreci albi,— celalaltu cá de 25—26 ani de statura inalta, brunetu la obradiu, asemene cu tiundra sura si cióreci albi, cu multu mai bine imbracati cá celu d'antâiu, care s'a aflatu omoritu, afara de acei'a au avutu amendoi palarii late negre, sierdariu, si cu bâte provediuti, pele cu peru petarniti, si cu frêu provediuti siadeau pe cai, predinafara judecându, economi sasi seau vediutu a fi, fiindu ca acesti 3 ómeni pe trei cai au nimeritu in crasm'a mai susu pomenita, in limb'a româna siau inceputu vorbire, inse fórte tainuitu, câtu numai aceea s'a potutu abia observá, ca eii a pornitu sa caute 2 cai de furatu, cu alu 3-lea sotiu care pre ei pâna acum'a ia portatu de nasu totu pe locuri de acelea, pe care pana acum'a nu siau aflatu caii, si pentru acést'a a pretinsu dela ei 1 f. v. a. care nevrendu a i-lu dá, si dupa ce s'au suitu toti 3 calari a fugitu catra loculu, unde sau aflatu cadavrulu mortu; aceea suspiciune este asupr'a loru cum ca ei aru fi omoritu pre alu 3-lea sotiu alu loru necunoscutu, si mai virtosu din acea causa, ca acest'a sciindu-le faptele loru cele hlastemate, si aretandu-se asupr'a loru, cá se scape de unu care se nu deie la lumina faptele loru, totu daodata si acel'a prepusu mai este asupr'a loru, ca lenga cadavrulu mortu s'au aflatu si unu darabu de bâta infrânta.

Deci suntu recuirate tóte jurisdictiunile comitatense, scaunale, secuesci si sasesci, câtu si cele cetatienesci, publicatiunea aceast'a a o impartasî cu antistiile comunale, cá de cum-va s'aru aflá factorii acestui omoru atatu si numirea celui mortu, ca cine aru fi fostu acel'a, a se insciintiá judecatori'a aceast'a provisoria.

Din Siedintîa judecatoriei provisorie comitatense a Albei inferióre tînuta in Aiudu in 13 Martiu 1863.

On. Secretariatu alu Associatiunei etc. ne requira a comunicá

Publicarea

Sumeloru incurse la fondulu Asociatiunei dela 3 Martiu a. c. adeca de pre tempulu siedintiei Comitetului dein aceea luna, pana in 6 Aprilie a. c.

1) Prin D. Colectoriu si Protopopu din Halmagiu Petru Moldoveanu s'a tramisu la fondulu Asociatiuuei sum'a de 8 fl. 90 xr. v. a. si anume:
dela Dsa cá tacsa do m. ord. pe 1863 5 fl. dela Ioane Sirc'a dein Tiermure cá ofertu 50 xr. dela Teodoru Arpasiu dein Tiss'a cá ofertu 50 xr. dela Vidu Martisiu dein Talagiu cá ofert 50 xr. dela Arseniu Farca dein Tiulestiu 50 xr. dela Nicolau Dulla dein Gur'a-vâii 50 xr. dela Petru Visdoganu dein Vati'a de diosu 50 xr. dela Nicolau Balsutu dein Ciuciu 30 xr. dela Teodoru Nicol'a dein Ciuciu 30 xr. dela Georgiu Gavrila dein Lunsor'a 30 xr.

Sum'a totala = 8 fl. 90 xr. v. a.

2) D. Redactoriu alu Telegrafului romanu Zacharia Boiu transpune la Secretariatulu Asociatiunei tacs'a de m. ord. pre a. 1863 a taicalui seu Zacharia Boiu protopopulu Sighisiorei in suma 5 fl. v. a.

3) D. Dr. Basilie Szabo depune la fondulu Asociatiunei tacs'a pre 1863 in suma 20 fl. v. a. apromisa pre fia care anu.

4) Prein D. Protopopu dein Lipov'a Ioane Tiereanu s'a tramisu la fondulu Asociatiunei 21 fl. v. a. si anume: dela D. Dimitrie Marcu adm. parochialu in Birchisiu cá m. ord. 5 fl. Dela Comun'a Birchisiulu 3 fl. Dela D. Porfiriu Goncianu administratoriu parochialu in Bata 2 fl. Dela D. Ambrosiu Jurm'a adm. parochialu in Bata 1 fl. Dela D. Niculau Gruescu adm. parochialu in Selciva 1 fl. Dela D. Partiminu Gasparu invetiatoriu in Selciu'a 1 fl. Dela D. Ioane Dum'a Jude conunalu 20 xr. Dela Comun'a Bat'a 2 fl. Dela Comun'a Selciu'a 1 fl. Dela Comun'a Pojogh'a 2 fl. Dela D. Ioane Curutiu parochu in Pojogha 1 fl. Dela D. Constantinu Armenchi invetiatoriu in Pojog'a 1 fl. Dela D. Gerasimu Craciunescu titoriulu bisericei 1 fl. Sinecu Ventielu negutiatoriu in Pojag'a 50 xr. Dela D. Euthimiu Ferendescu Jud. Comunalu in Pojogh'a 20 xr.

sum'a totale 21 fl. 90 xr

Dela D. Elia Morariu dein Salcea si Plopeni in Moldavi'a tacs'a pentru decretu 1 fl.

Serenitatea Sa principele Gregorie Brancoveanu a oferitu la fondulu Asociatiunei 100 # (galbini) in natura.

Prein D. Colectoriu dein Blasiu Ioane Antonelli s'a tramesu la fondulu Asociatiunei tacs'a de membru ord. pre anulu 1853 pentru On. D. protopopu dein Rosi'a Vasilie Paulethi in suma 5 fl. v. a. si alti 5 fl. 40 xr. pretiulu a 9 esempl. dein protocolulu adunarei gen. II, in suma totale: 10 fl. 40 xr. v. a.

Prein D. Senatoriu Ioane Balomiri s'a administratu dein partea D-lui Colectoriu in Orastia Nicolau Barbu la fondulu Asociatiunei 7 fl. v. a. ca tacse pentru 7 diplome si anume: Dela D. protopopu in Orastie Nicolau Popoviciu 1 fl. v. a. Dela D. Georgie Bercianu protopopu in Cudsiru 1 fl. v. a. Dela D. Georgiu Romanu Asesoriu in Muresiu-Osiorheiu 1 fl. Dela D. Ioane Mihu antiste Comunale in Vinerea 1 fl. Dela D. Elia Herlia proprietariu in Vinerea 1 fl. Dela D. Petru Herlia proprietariu in Vinerea 1 fl. Dela D. Nicolau Mariutiu antiste Comunalu in Cudsiriu 1 fl.

Sum'a totale 7 fl. v. a.

Prein D. Protopresbiteru dela Mehadia Dimitrie Iacobescu s'a tramesu la fondulu Asociatiunei 4 fl. v. a. cá tacse pentru 3 diplome, si anume: dela Dsa 2 fl. v. a. dela D. parochu Niculau Tatucu 1 fl. dela D negotiatoriu Simeonu Popovits 1 fl. cu totulu 4 fl. v. a.

D-lu Colectoriu Nicolae Boeriu dein Abrudu tramete la fondulu Asociatiunei 14 fl. v. a. cá tacsa pentru 14 diplome. NB D. Colectoriu ne tramatiendu incoce list'a Domniloru, cari au platitu acest'a tacsa, deocamdata nu se potu publicá cu numele.

Sibiiu in 6 Aprilie 1863.

Burs'a din Vien'a in 3/15 Aprile 1863.

Metalicele 5%	76. 10.	Actiile de creditu	206. 30.
Imprumutulu nat. 5%	81. 55.	Argintulu	110. 85.
Actiile de banca	800.	Galbinulu	5. 33.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. a pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 28. ANULU XI.

Sabiiu 7 Aprile. 1863.

Votu separatu

alu subscrisiloru deputati de natiune romana la Universitatea fondului regescu la conclusulu Universitatei pomenite dto 31 Ianuariu 1863 in privinti'a statutului despre crearea si constituirea unui tribunalu apellativu in Sabiiu.

(Urmare din nr. trecutu).

In fundulu regescu cu o maioritate absoluta de populatiune româna intre 206 amploiati municipali se afla numai 16 de natiunalitatea româna, sî 190 de sasi, cu vr'o 6—7 unguri.

Proportiunea ast'a numerica intre amploiatii sasesci sî cei romanesci din fundulu regescu nu se baseadia pe proportiunea numerica intre inteligentii sasesci sî cei romanesci, oi pe voi'a si poterea natiunei sasesci, sî respective a organeloru administrative a ei; ca dupa restituirea constitutiunei Transsilvaniei pe temeiulu diplomei din 20 Octobre 1860., restituindu-se sî organele administrative sî comunale, mai alesu acele din anulu 1852, natiunea saseasca a venitu iara in acea stare favorabila natiunala, in care erá pana in anulu 1847 sî 1848; si asiá cu reorganisarea magistrateloru, officiolateloru si a comunitâtiloru in anulu 1861 organele natiunei sasesci au exerceatu derepturile constitutiunale mai numai ei exclusive, sî le exerceadia si acum mai fora privire la natiunea romana din fundulu regescu.

Si de aci spoi au urmatu din tóte partîle fundului regescu de la Romani proteste si vaierari incontr'a reorganisârei magistrateloru, a officiolateloru si a comunitâtiloru.

In scaunulu Sabiiului cu o 'nteligintia cuviinciósa de Romani, si cu individî apti de a poté portá servitiulu publicu la magistratu, reorganisandu-se magistratulu Sabiiului in anulu 1861 prin domnulu Comite alu natiunei sasesci Baronu de Salmen: dintre Români nice unulu nu incapù in statulu personalu alu magistratului cá amploiatu, fora dupa reorganisarea deplinita vediendu-se neindestulirea intemeiata a Româniloru, au alesu fratii sasi, adeca Centumviratulu sasescu alu Sabiiului peste numerulu sistemisatu si completatu alu senatoriloru magistratuali si pe unu Românu cá alu 13. senatoru, sî l'au adausu cá pe unu appendixu la numerulu sistemisatu alu senatoriloru, si ast'a cá se comprobedie egal'a indreptatîre nationala.

Totu in scaunulu Sabiiului si in apropiarea Sabiiului se afla sate romanesci, cari pana in anulu 1848 sub nume de dominiuri ale natiunei sasesci, seau a siepteloru judetie (Siebenrichter - Herrschaft), adeca dominiulu Talmaciu si Saliscea. Aceste sate in anulu 1861 dupa restituirea constitutiunei Transsílvaniei fura cuprinse de magistratulu sabiianu sub administratiunea sa, si stau si acumu sub administratiunea aceast'a.

Inse aceste sate, cându satele din provinti'a intréga exercredia, s'au potu exerceá beneficiile constitutiunale comune, comitatense si scaunesci, suntu oprite prin organele administrative si comunale sasesci dela exercearea derepturiloru comune ale scaunului; pentru ca, dupa parerea fratiloru sasi, comunitâtile aceste satesci nu se aru tiené de teritoriulu scaunescu ale Sabiiului, si totusi cu greutatile si datorintiele publice se tienu de magistratulu Sabiiului sî stau in privinti'a administratiunei publice sub magistratulu Sabiiului de totu in acea forma, in care stau si acelealalte comunitatî satesci, cari exerceadia derepturile comune ale scaunului.

E adeveratu, ca daca aceste comunitâtî romanesci aru luá parte la esercearea derepturiloru comune ale scaunului si aru fi representate in adunarile scaunale, atunci representantii satesci de natiunalitatea româna in adunarea scaunala aru face maioritate, si maioritatea ast'a romanésca in adunarile scaunale nu aru fi placuta sasiloru dein scaunulu Sabiiului.

Daca vr'unu românu fatia cu vr'unu sasu isi apera dereptulu seu natiunalu fora de a atinge interessulu carmuirei, atunci sasulu din punctu de vedere alu carmuirei minteni socotesce pe românu de unu renitentu fatia cu amploiatii publici, si cu ordinatiunile mai innalte ale carmuirei.

Pentru esemplu unu casu: In anulu trecutu intr'o siedintia a Universitatei sasesci cu ocasiunea consultârei despre relatiunea sateloru tienatóre de dominiulu Talmaciu si Salisce fatia cu scaunulu Sabiiului, deputatulu Wagner de la Nochrichu in referad'a sa a imputatu o renitentia si opositiune in contr'a organeloru administratiunei publice si incontr'a ordinatiuniloru diregatoresci. Fiindu apoi numitulu deputatu provocatu de a documentá acea invinuire facuta Româniloru, minteni in siedintia a produsu o scrisóre cá documentu, si cetindu-se acea scrisóre in siedint'a in audiulu tuturoru membriloru, si a altoru ascultatori, se a aratatu, ca a fostu o declaratiune a antístelui comunalu din Talmacelu catra inspectorulu localu Waller, cumca numitulu antiste comunalu retramite susu nnmitului domnu inspectoru Waller o scrisóre germana si nesubscrisa cu acea adaugere, cumca comunitatea si officiulu comunalu din Talmacelu dela domnulu inspectoru numai in limb'a romanésca priimesce scrisori, pentru ca comunitatea pomenita pe temeiulu autografului imperatescu de dto 21 Decembre 1860 in causele sale comunale si-a statoritu si declaratu limb'a romaneasca de limba oficiala.

Si apoi astufeliu de declaratiune a Românului intemeiata pe ordinatiuni imperatesci se privesce din partea sasésca cá o renitentia si opunere a Românului in contr'a organeloru deregatoresci, si a ordinatiuneloru mai innalte.

In anulu 1861 intru unu procesu judecialu civilu intra comunitatea saseasca Talmaciu si intra comunitatea rothanesca Talmacelu pentru muntele „Sterpulu" a urmatu decisiunea augustei cancellarii aulice transsilvaniane cu datum 10 Maiu 1861 nrulu aulicu 1263 in favórea comunitatei romanesci Talmacelu.

Decisiunea susu citata a Cancellariei aulice intre altele suna asiá:

„Minthogy e tárgyban jelenleg csak a birtok ideiglenes fenntartása kerdése forog fenn— a folyamodó Talmátsi Kőzség pedig a tárgyalásnál nem csak el ismerte, hanem az e felett kihalgatott tanuk vallomásából is kiderül az, miszerént a Talmátseli község nem csak 1848 elött, hanem azután is mindaddig, meg 1851 ben azon havas a Talmátsi haszonbérlö által bérbe adátott, á Sterpulu din susu féle havason legeltetési joggal birt, ennélfogva ezen jogában fen is tartandó.

A folyamodó Talmátsi kőzség tehát szoban forgó igennyeivel igen helyesen utasittattván törvény utjará, foly a madvanyanak hely nem adatik". —

Decisiunea susu citata prin excelsulu guberniu regescu din Clusiu cu decretu de dto 28 Maiu 1861 nr. gub. 1218 se au intimatu la magistratulu Sabiiului spre publicare si oficiósa dispunere mai incolo.

Din textulu susu citatu alu Cancellariei aulice se vede fora indoiala, ca decisiunea urmata a fostu in favórea comu-

nitatei romanesci Talmacelu, dara nu in favórea comunitatei sasesci Talmaciu, si totusi inspectorulu Moritz Waller cá senatoru magistratualu din Sabiiu decisiunea susu citata a publicat-o comunitatei Talmacelu intru unu intielesu intorsu adeca contrariu, asiá cá cum nu comunitatea romaneasca Talmacielu incontr'a comunitatei sasesci Talmaciu, ci Talmaciulu in contr'a Talmacelului ar fi fostu partea iuvingatória in processulu loru.

Iata publicarea decisiunei susu citate prin organele magistratuale sasesci, respective prin senatorulu Waller in numele magistratului a urmatu in modulu urmatoriu:

„An das ehrsame Ortsamt in Talmatsel!

Das hohe königliche Gubernium für Siebenbürgen hat mit hohem Decrete vom 28 May D. J. Z. 1218 die Entscheidung der hohen Siebenb. Hof-Kanzley dto 10 May Z. 1263 auf dem Rekurs der Talmatser Gemeinde gegen die h. k. k. Statthalterei-Entscheidung vom 27 Jänner 1861 Z. 16385 mit dem Auftrage herabgesendet, dieselbe den betreffenden Partheien zu verlautbaren.

In dieser hohen Entscheidung wird die Gemeinde Talmatsch im Besitze der Weide auf „Sterpulu din susu" provisorisch geschützt — so wie dieser Besitz auch in der Entscheidung der Besitz störungsklage von Seite des kk. städtisch delegirten Bezirksgerichts de dto 15 März Z. 9654 zu Gunsten der Talmatser Gemeinde anerkannt wurde.

Auf Grund dieser Entscheidung, und damit die dasige Gemeinde nicht etwa durch abermalige Störung des fraglichen Besitzes zur angedrohten Strafe von 300 fl. verurtheilt werden müsste, beauftrage ich das ehrsame Ortsamt, Namens des Löblichen Härmannstädter Magistrats, sich jeder, wie immer gearteten Gewaltmaßregeln, zu enthalten, wofür das Ortsamt hiemit verantwortlich ist.

Talmatsch am 22 Juni 1861.
Waller. m. p.
Senator.

(Va urmá)

Sabiiu in 3 Apr. Unu corespundinte din Alb'a Iuli'a alu „Botschafter-ului" din Vien'a se ocupa cu multu zelu de fiitórea dieta transsilvana. Purcediendu de-la opiniunea, ca legea electorala esîta in „Gazet'a Silesiana" sî reprodusa mai de tóte foile patriotice, de si s'a publicatu cam prea curendu, dar totusi e cea autentica, ce ascépta inca numai p. n. sanctiunare imperatésca, corespundinti'a trece la specificarea acelei legi. Mai antaiu refere, ca chiamarea celoru 40 de barbati de 'ncredere in loculu regalistiloru de mai naainte, afla 'n tiéra multa aprobare; apoi venindu la cei 125 deputati alegendi concheia, ca la defigerea numerului loru s'a purcessu nu numai din principiulu representârei interesseloru, ci sî dintr'alu representârei numerului poporatiunei; espune mai multe puncte de nemultiemire, precum: ca de representante ale commerciului s'au luatu nisce sate séu târguri ne 'nsemnate, ce traiescu din agricultura, eara altele momentóse s'au lasatu afara, numaicá sa se aproprie numerulu deputatiloru români sî magiariunulu de altulu. Déca corespund. pe de o parte deplânge remanerea afara a terguriloru: Cuhalmu, Agnit'a sî Cinculu mare, nu-i potemu imputá, câci fiecare trage jaru la ól'a sea: ear déca se indignéza, c'au remasu nerepresentate locuri cá Sieic'a mare, Sieic'a mica, Saschizulu etc., — eata c'a cadiutu sî elu in erórea, ce o 'mputà mai susu; câci ce suntu aceste locuri alt'a, decâtu nisce terguletie locuite de plugari, sî inca unele, precum d. e. Saschizulu lânga Sighisióra, in decadintia din dî in dî?! Ce lesne e a judecá pe altii! — Assemenea se pare a-i fi umblatu corespundintelui, — care se cunósce de pe graiu cá paserea da pe cântecu, — sî cu Cisnadi'a, carea dupa parerea lui pórta negotiu de esportu de 2 millióne fl. pe anu. Numerulu acest'a, de sî nu suntemu norocosi a cunósce starea numerica a negotiului Cisnadieniloru, totusi atât'a ni se pare de esageratu, incâtu mai credemu, ca s'a gresîtu in nulle; câci scimu din esperiintia, câti Cisnadieni falosi suntu cufundati in pungile „opincariloru„ de Rasînareni, câtu de multu e decadiuta postovari'a din Cisnadia etc. Dar sa trecemu preste aceste specialitâti sî sa venimu la sâmburele corespundintiei! Dupa legea electorala amintita s'aru alege

1. din 8 comitate, 5 scaune asiá numite secuiesci, 11 scaune asiá numite sasesci, trei (?) districte romanesci:

	Magiari	Sasi	Români
	24	15	36
2. Din orasie	9	14	3
3. Din cele 13 locuri taxate vechi	11	—	2
4. Din cele nóue	5	—	5
Prin urmare	49	29	46;

sî asiá ese numerulu totalu — 125.

Déca, dupa-cum enuncia „Herm. Ztg etc." fâra reserva, obieptulu principalu de desbatere la diet'a venitóre va fi tramiterea au netramiterea in senatulu imperialu, apoi corespundintele profetiesce cam asiá:

Pentru senatulu imperialu suntu
Sasii - 29 voturi,
Incontr'a lui Magiarii - 46 voturi,
maioritatea - 17 voturi
dar incontr'a Senatului imperialu.

(Nu scimu firesce, pentru-ce n'a pusu incontra pre toti Magiarii (49), ci numai 46.)

Deciderea dar stà 'n mânile Românilor u. Déca din cei 46 Români numai 34 se voru enunciá pentru, eata maioritatea absoluta (63 voturi din 125) suntu **pentru.** Int' aceea scepticulu corespundintele se 'ndoiesce despre portarea Românilor u, sî dîce, ca aceea e nedecisa sî enigmatica, ca 'n congregatiunile din urma nu s'au dechiaratu nicari'a pentru unitatea imperiului (pe semne provocârile loru la diploma sî patenta pentru corespundintele nu esista! Red.), ca 'n fine judecându dupa jurnalistic'a româna se póte asceptá unu respunsu digressivu. Dintr'alte, incheia scriitorulu, se va vedé, ce va face congressulu romanescu, sî pe semne numai dupa aceea se va decide.

Noi inca credemu, ca asiá va fi, câci asiá se sî cade.—

Din Ili'a audîmu trist'a novela, ca mórtea a mai rapitu din miculu cercu alu Românilor u intieliginti sî patrioticio scumpa viétia.

Domnulu Amosu Tordosianu, uniculu assessoru românu— juristu— de-la Sedri'a comitatensa a Devei, reposà iu 2|14 a. c. D'abiá incetasera vaietele pentru perderea Domnului Nicolau Petco, sî iata dupa câteva dîle sî a dóu'a victima! Perderea acestui barbatu, care se distingea atâtu prin portarea demna a oficiului, câtu sî prin inflacaratulu seu patriotismu si natiunalismu, e cu atât'a mai deplorabila, câci impreuna cu elu apune in mormentu mangaierea nu numai a unei sotii si a 4 prunci necrescuti, ci a intregului multu nacajitului poporu românu din impregiurime, care avea intrênsulu unu stâlpu neclatitu incontr'a nenumerateloru suferintie, câror'a este espusu. —

Din valea Muresiului (via Trajana) in Comitatulu Hunia d in Martiu 1863.—

(Urmare sî 'ncheiare din nr. 25).

Facendu-se pentru acestea pregatirile debuincióse, in 26 Ian. 1863,— cá fulgerulu a ajunsu unu sunetu privatu la Presidiulu comitatense, carele din punctulu seu de vedere numai decâtu a si aflatu cu cale cu datulu 29 Ianuariu, in care dî s'a datu si Notificarea oficiósa dela scaunulu protopopiatului Dobrei despre cele ce erá sa se puna in lucrare,— a tramite Dlui Protopopu Nicolau de Crainicu admonitiune, prin carea declara intreprinsele de intreprinderi neplacute, facendu-se fora scirea, licentiunea si intervenirea Iurisdictiunei politice,— desaprobându totu lucrulu s. a. s. a.; din ce apoi sau escatu corespondintie fórte interesante intre Presidiulu Protopopiatului Dobrei, sî Presidiulu Comitatensu,—care adunandu-le dimpreuna cu alte documente tiitóre de causele scolare intreprinse, Vi le tramitu alaturate, Dle Redactoru! cu acea rogare cá celu putînu in estrase se le dati publicitatei,— *) cá sa se póta judecá de catra publiculu cetitoriu, daca cele scrise Dlui Comite supremu br. Napcea prin Dlu Protopopu de Crainicu suntu adeveruri, ori numai „invinuiri desierte".—

Spre informa e debuie se atragemu atentiunea celoru ce nu cunoscu impregiurarile in Comitatulu Huniad,— cumca: putinii inteliginti romani, si mai alesu cei ce au desvoltatu

*) Ne pare reu, ca nu suntemu in stare; dealtmintrea resultatele loru suntu cunoscute si din circulariulu Eppescu dto 21 febr. a. c. nr. cons, 134 si dlui Prot. de Crainicu i se cuvine bine meritatulu testimoniu, ca si-a 'ntielesu si si-a 'mplinitu datorinti'a. Red.)

curagiu in aperarea causeloru natiunale, si carii au multa vadia la poporu, suntu contrariloru nostri, numai spini in ochi. —

Din caus'a descrisa dara de o parte, eara de alta parte avendu trema de Români,— vediendu in ori ce miscare ce provine din scopu natiunalu romanu, numai demonstratiuni etc. partid'a seau Domnii cei cu puterea in mâna au inceputu inca mai bine de unu anu a prigoní, despopularisá si suspitiuná pre la locurile mai inalte pre Romanii cei mai capaci si curagiosi si mai alesu preotimea; va se dîca, au inceputu cu aceeasi politica, cu care nante de 1848 doborau prin ajutoriulu numerosiloru nobili români magnatii si corifei magiari, folosindu-se actu cá instrumente servile de unii amploiati români, fora characteru, si atat'a de orbi, incâtu nu vedu ca facendu-se unelte afurisite perdu reputatiunea naintea celoru ce i-au chiamatu in frontea loru. . . . .

Dupa aceste introduceri generale corespundinti'a trece la speciatitâti sî espune fapte comisse de diregatori publici români, care, de mai este 'n lume dreptate, aru trebuí sa traga dupa sine neamanat'a loru depunere sî stergerea pentru totdeun'a din list'a amploiatiloru statului. Da: de óre ce jurnalistic'a, ori câtu are d'a combate abusuri, totusi e detóre a avé 'naintea ochi, loru mai multu principiele decâtu persónele, sî pecându acusarea principieloru i se cuvine eii, ear acusarea persónelora prevaricaute sî criminale vine a se face 'naintea tribunaleloru: de aceea d. corespundiute ne va iertá, ca curmâmu aici pretiós'a Dlui corespundintia. Afara de aceea natiunea nóstra cea multu cercata nu numai de straini, ci chiaru sî de fiii sei, pe lânga tóte nedreptâtile, ce i se facu, pelânga tóte ranele, ce i se aducu din partea acestor'a, totusi pastréza caracterulu de mama si nu despera nici câudu de indreptarea fiiloru sei.

Redactiunea.

Bucovin'a.

Importanti'a, ce o dete diet'a Bucovinei cestiunei de despagubire pentru locuintiele preotîmei gr. or. din tiera, se vede de ajunsu din impregiurarea, ca cestiunea se desbatù in trei siedintie un'a dupa alt'a. In cuvinte apesate espusese inca in siedinti'a 11. prof. Janoviciu deplorabil'a stare a lucruriloru bisericesci gr. or. din Bucovin'a, si reflectându unulu din comissarii regimului, consiliarulu de Medvei intr'unu modu digressivu, dep. de Flondoru avù curagiulu de a spune dietei, respective regimului cuvinte, pre cum sunt cele urmatóre, rostite in limb'a româna: „Catolicii, Protestantii, Israilitii si Lipovenii au avere bisericeasca si o intrebuintiéza dupa a sa hotarire spre scopuri bisericesci si scolare, dara averea nóstra cea bisericeasca in Bucovin'a, ce este un'a din cele mai mari in tóta monarchi'a, cea mai mare parte se instrainéza de-la minirea sea.

In restempulu de 70 ani se zidira numai 7 biserici, si adeverite aflu cuvintele unui medulariu Bucovineanu la consiliulu imperatîei, care dîcea: „In Bucovin'a scólele si bisericile suntu cadiute," pentru aceea infloresce hegeligi'a Radadatiului. — *)

Viniturile mosîiloru Radautiului se istavescu spre crescerea de armasari si de epe, dara patronii si gramadîle trebuie sa pórte tóte sarcinile pentru tînerea bisericiloru si a preotîmei pastoresci,— de si se mandresce ocarmuirea, a fi desradicatu boieresculu. —

Nu voescu, cá diet'a tierei sa aiba dreptulu chivernisirei cu averea bisericeasca, ci numai cá aceasta avere sa se intrebuintieze dupa minirea eii cea adeverata, pentru scopuri bisericesci si apoi scolare."—

In siedinti'a a 12-cea dupa mai multe incidentii, cari inca an interessu, dar nu generalu, se continuà discussiunea asupr'a baniloru de cuartiru ai preotîmei gr. or.

In contr'a votului minoritâtii vorbescu Domnii Tustanovski si Miculicz, pentru votulu minoritâtii domnii Iliutiu si Simonovici. Miculici in vorbire lunga si digressiva espune, ca starea fondului religiunaru e destulu de buna, cérca a combate parerea dep. Flondor despre ergheli'a din Radautiu sî preste totu vrea sa faca din cestiunea aceast'a grava mere pere. Din norocire-si afla omulu in br. Alecu Petrino, care cu date sigure si cu numeri — argumintele cele mai nerestornabile din lume! — restórna cas'a cea de nasipu a dep. Miculici si arata, ca dominiulu Radautiului costa pre fondulu religiunaru pe fia care anu 19,000 fl. din celelalte venituri ale lui. Si anume:

Arend'a, ce o platesce erariulu militaru pentru totu dominiulu Radautiului, face 60,000 fl. — Detragendu-se contributiunele si alte sarcini, ce f.resce are de a le portá fondulu religiunaru cá proprietarulu, remânu 37,000 fl.

— Dominiulu Radautiulni cuprinde 195,813 juguri de pamentu, afara de dreptulu carcimaritului, de mori si altele. Calculându, ca 43,000 fl. aduce propinatiunea (carcimaritulu), 12,000 fl. morile, va sa dîca banii uscati, ce-i scóte erariulu din aceste dóua ramuri de economica, facu 55.000 fl.: ii remâne jugulu de pamentu in- 7½ cruceri.

Nu potemu insa a nu reproduce unele din cuvintele br. Petrino insesi. „Vedemu, dîse elu, ca dominiulu Radautiului, ce cuprinde preste 195,000, juguri, aru poté sa aduca preste 200,000 fl. De ore ce dar, inlocu de a aduce 200,000 fl, cari sa se intrebuintieze spre scopuri bisericesci si scolare, mai manânca inca fondului religiunaru din celelalte venituri 18,000 fl; de siguru, Domniloru! nu va poté negá nimenea, ca scopulu si menirea, ce o avù fondulu acest'a, prin infiintiarea unei erghelii nu se ajunge. Voiu sa tragu ací paralel'a, ca midilócele, cele intinde fondulu religiunaru scóleloru din Bucovin'a, dabiá face ¼ din ceea ce da din midilócele sele pentru erarulu militaru, pentru statulu intregu. Noi bucurosu voimu sa portâmu tóte sarcinile statului in mesura egala, nu vremu nici de câtu, cá sa peara de aici ergheli'a, ci vorbimu numai despre o-impartire egala a sarcineloru; si deaca pe contulu unui fondu specialu alu unui cultu religiunaru din tiéra vinu a se impliní scopurile statului preste totu, apoi fia cine va trebue sa-mi dea dreptu, ca aceast'a este o nedreptati mare eclatanta!

Dar credu si aceea, ca scopulu, ce-lu atinse d. prevorbitoru (Miculici, Red.), adeca influinti'a cea buna, ce o avà economisarea Radautiului asupr'a culturei inpregiurimei intregi, s'aru poté ajunge cu midilóce multu mai mici. Deaca e sa se influintieze cu banii fondului religiunaru asupr'a inflorirei agriculturei, de siguru mi va concede d. prevorbitoru, ca o scóla agronomica, ce n'aru costá 200,000 —250,000, ei multu 10,000—12,000 fl. aru fi unu midilocu cu multu mai bunu si mai potriyitu . . . . ." In fine combate cu indignatiune suspiciunârile, ce cutezase a le face dep. Miculici asupr'a unoru deputati, abusându chiaru si de numele celu sacru alu Monarchului, si incheia apoi asiá: Cá pe lânga tóte acestea sa nu se strice bun'a intielegere intre noi, la proverbulu romanescu, ce-lu citá on. d. prevorbitoru: „Mica mosîa, mare calicia," voiu sa respundu: „Multa vorba seraci'a omului."

*) Bunulu celu fórte mare din Radautiu-lu tîne erariulu in arenda si-lu folosesce pentru sustînerea unei erghelii (stave) vestite.

Varietati si noutati de di.

In Pest'a in tipografi'a lui Hornyanszky si Hummel va esî preste putînu in limb'a germana unu opu intitulatu: Regatulu Ungariei, istori'a, constitutiunea sî starea lui actuala, de Iulius Horn, care opu in siese parti va cuprinde: 1. Istori'a Ungariei, 2. form'a naturala a Regatului Ungariei, 3. locuitorii Ungariei, 4. constitutiunea de statu a Ungariei, 5. descrierea geografico-topografica a Regatului Ungariei, in fine 6. tierile laterale ale Ungariei. De óre ce dara judecându dupa largitudinea cuprinsului, opulu promite a fi de interessu generalu pentru locuitorii Ungariei sî ai tieriloru vecine, tragemu atentiunea onoratului nostru publicu cu atât'a mai vertosu asupr'a lui, câci pretiulu de 2 fl. v. a. (tramisu acasa franco 2 fl. 50 xr) ni se pare fórte moderatu. Opulu ese in fascióre de 4-5 cóle in terminu de 5 luni, asiá incâtu abonantii pâna 'n Augustu a. c. voru avea in mâna opulu intregu. —

Dupa ce 'n ss. serbatori avuseramu celu mai frumosu têmpu de primavéra, in nóptea din 4 spre 5 Apr. in urm'a unui ventu rece de médianópte ne mai cercetà odata iérn'a, gramadindu-ne pamentulu cu nea cá de o urma buna, carea insa pâna dupa amédî se sî topí.

In Aradu ne spune „Auror'a Romana" ca s'a formatu

o associatiune natiunala pentru cultur'a poporului romanu sî pentru conversare, carea in siedinti'a din 18,30 Martiu se constitui provisorialminte, alegendu-si presiedinte pre D. Episcopu Ivacicoviciu, ear notari pre dd. Mironu Romanu, Lazaru Ionescu sî Popoviciu Desianu. Deschiderea associatiunei se va tîné in 30 Apr. sî dîlele urmatóre. Cu facerea programmei etc. se 'nsarcinà o comissiune sub presiederea d. Protopopu Ioann Ratiu. Sa traiésca tiner'a reuniune! —

Totu „Aurorei Romane“ se scrie din Bucuresci, ca Dómn'a Elen'a a promisu, ca 'n vér'a anului acestuia va face o calatoria prin tóte 32 de districte ale Romaniei, sî au provocatu pre dómnele din districte a-i pregatí costume romanesci populare, cá 'n fia care districtu sa umble sî 'n portulu lui. Costumele- sî acést'a dovedesce inaltulu simtiu alu M. Sele — sa fia câtu se póte de simple sî de originale.

Russi'a sî Poloni'a.

In privinti'a insurectiunei polone inregistrâmu astadi trei acte de cea mai mare insemnatate. — Unulu e n o t' a, ce o tramisera la curtea din Petropole Guvernulu englesu, francesu si austriacu — pentru usiurarea sórtei Poloniloru. — Alu doilea actu e a m n e s t i' a data de Imperatulu Alessandru II., despre carea in numerulu trecutu amintiseramu sî noi sî din carea adi estragemu pasagiulu principalu: „Asupr'a Nóstra jace indatorirea de a apera tiér'a de reintórcerea la disordine sî de a deschide vietiei politice o era nóua, carea cere de fundamentu o organisatiune ratiunale a autonomiei administrative sî locale. Noi am pusu temeiurile acestei autonomii in institutiunile acelea, care fura octroate, insa neprobate prin esperiintia. Noi tînemu strinsu de aceste institutiuni, reservându-Ne a propasî cu ele dupa cerinti'a têmpului sî a tierei.“ — Ear alu treilea evenimentu insemnatu e a d r e s s' a indreptata de Pap'a câtra poterile rom. catolice Franci'a sî Austri'a, in carea espunendu suferintiele Poloniloru de câtra „schismaticii“ Russi, apella la interesulu si inbirea fratîloru de un'a credinti'a. Aceasta adressa dâ Poloniloru pe neasceptate unu aliatu forte-poternicu, cu atâta mai vertosu, câci simpathiele pentru Poloni sî 'n Austri'a, dar apoi cu deosebire in Franci'a au ajunsu culmea. Se crede, ca Imperatulu Napoleonu va pasî cu energia pentru caus'a Polona cu atâta mai vertosu acum, cându i-se dâ ocasiune atâtu de binevenita, de a lucí cu splendóre dupla; odata aretându-se suditîloru sei cá domnitoru liberalu, apoi scaunului papalu cá romano-catolicu bunu.

La aceste trei sciri, care de care mai grave, se adauge sî a patr'a, ce insa pâna acum cerculéza numai cá faima nechiara: ca adeca Imperatulu Napoleon aru fi intrebatu pre Regele Victoru Emanuilu, deaca cerendu trebuinti'a i s' a r n p o t é a l a t u r á c u 60,000 f e t i o r i? Regele sa fia respunsu in modu afirmativu. Deaca s'aru adeverí faim'a aceast'a, apoi mai nu se p o t e crede alt'a, decâtu ca ce se face se face in favórea Poloniloru. Russ'a cea renumita pentru mirosulu seu celu finu se pare a se sî ingriji de unu assemenea pasu; câci intaresce Cronstat-ulu sî Petrepolea sî pune t ó t a armata pe pitioru de bataia. Imperateas'a se dîce ca nu va merge pe vér'a aceast'a in Germani'a, ci la Crime'a. —

Fatia cu aceste evenimente mari, ce ce croiescu in tierile straine, luptele insurgentîloru scadu la insemnatate secundara.

Cele mai remarcabile din câmpulu batâliei suntu urmatórele: C z a c h o v s k i prin manevre istetie ocupa cu 1500 fetiori pusatiunea, ce o avuse candva Langievicz in muntii de Swienty-Krzyz. Unu altu despartiamentu de insurgenti cá la 1000 fetiori sub Geringer sta aprópe de elu in Brody. In Podlachi'a se sustîne insurectiunea in potere.

M a i n o u.

La conferintiele venitóre sosira dejá: Esc. Sea M i t r o p o l i t u l u gr. cat. Al. St. S i u l u t i u, sî mai multi dd. Canonici, D. Cons. aulicu M o l d o v a n u, dd. conss. guberniali Dunc'a sî Bolog'a, mai multi dd. Protopopi de ambe confessiunile sî mai multi alti amploiati sî onoratiori. Pe astâdi se ascépta sî ceialalti dd. consiliari puberniali, ear pe mâne 7/19 Apr. sî d. Vicepresiedinte gubernialu.

12—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu din Comunele B ó ó z si T i r n a v i t i' a, deyemtu in vacantia, se deschide Concursu pâna in 7 Aprile a. c.

Doritorii de a se aplicá in acestu postu, cu care este impreunata o leafa anuala de 100 f. v. a., 60 ferdele bucate,, 6 orgii de lemne si Cvartiru suntu poftiti a-si asterne petitiunile sale subtinsemnatei Inspectiuni scolare pâna la susu prefiptulu terminu, provediute

1 Cu A'estatu, ca au absolvatu celu putînu patru classe normale, si Cursulu pedagogicu in Institutulu diecesanu;

2 Atestatu despre portarea morala, sî ca suntu de religiunea ortodoxa resariténa.

Illi'a 19 Martiu 1863.

Inspectiunea scolara distr. gr. res.

I. O r b o n a s i u, Protopopu.

Ad Nrum $^{177}_{crim.}$ 1862.

13-3 **Publicatiune.**

Judecatori'a provisoria comitatensa a Albei inferióre din Aiudu face de obste cunoscutu, cumca in anulu 1861 in Novembre 25-a in hotarulu Sorostinului, in calea (drumulu) de sub padurea famîliei Conte Teleki s'au aflatu cadavrulu unei omu necunoscutu cá de 50 ani, barbatu, care dupa cumu arata protocolulu de sectiune, s'a omorîtu.

Acestu omu omorîtu a fostu de statura de midîlecu, trupu robustuosu, plesiugu pe capu (numai pe partea din dereptu in juru s'a vediutu nesce peru caruntu), obradiu rotundu, plinu si barnaciu, mustetie negre, tunse dinnainte cá de 4 septemâni, barba sura nerasa, mai multu a semenatu a fi Ziganu decâtu Românu, cu fati ainflata, imbracamintea i a statu dintr'o tiundra sura rea, cióreci albi sparti in genunchi, opinci rele in picióre, care nu a fostu parechie, camesia rea négra, asemenea a fostu si izmenele. Dupa cumu s'au aflatu din premis'a investigatiune, omoritulu in viati'a sea mai pre urma, a fostu in crism'a cea mai aprópe de Seic'a mica, in dîu'a mai innainte, inca cu 2 soti alu sei, dintra carii unulu a fostu cá de 40 ani de statura micutia, palitu la obradiu, paru cretiu galbenu, fisionomia frumósa, cu tiundra sura imbracatu si cióreci albi,— celalaltu cá de 25—26 ani de statura inalta, brunetu la obradiu, asemene cu tiundra sura si cióreci albi, cu multu mai bine imbracati cá celu d'antâiu, care s'a aflatu omorîtu, afara de acei'a au avutu amendoi palarii late negre, sierdariu, si cu bâte provediuti, pele cu peru petarniti, si cu frêu provediuti siadeau pe cai, predinafara judecându, economi sasi seau vediutu a fi, fiindu ca acesti 3 ómeni pe trei cai au nimeritu in crasm'a mai susu pomenita, in limb'a româna siau inceputu vorbire, inse fórte tainuitu, câtu numai aceea s'a potutu abia observá, ca eii a pornitu sa caute 2 cai de furatu, cu alu 3-lea sotiu care pre ei pâna acum'a ia portatu de nasu totu pe locuri de acelea, po care pana acum'a nu siau aflatu caii, si pentru acést'a a pretinsu dela ei 1 f. v. a. care nevrendu a i-lu dá, si dupa ce s'au suitu toti 3 calari a fugitu catra loculu, unde sau aflatu cadavrulu mortu; aceea suspiciune este asupr'a loru cum ca ei aru fi omoritu pre alu 3-lea sotiu alu loru necunoscutu, si mai virtosu din acea causa, ca acest'a sciindu-le faptele loru cele blastemate, si aretandu-se asupr'a loru, cá se scape de unu care se nu deie la lumina faptele loru, totu daodata si acel'a prepusu mai este asupr'a loru, ca lenga cadavrulu mortu s'au aflatu si unu darabu de bâta infrânta.

Deci suntu recuirate tóte jurisdictiunile comitatense, scaunale, secuesci si sasesci, câtu si cele cetatienesci, publicatiunea aceast'a a o impartasî cu antistiile comunale, cá de cum-va s'aru aflá factorii acestui omoru atatu si numirea celui mortu, ca cine aru fi fostu acel'a, a se insciintiá judecatori'a aceast'a provisoria.

Din Siedintîa judecatoriei provisorie comitatense a Albei inferióre tînuta in Aiudu in 13 Martiu 1863.

Burs'a din V i e n' a in 6|18 Aprile 1863.

Metalicele 5%	76. 30.	Actiile de creditu	206. 30.
Imprumutulu nat. 5%	81. 45.	Argintulu	111. 25.
Actiile de banca	801.	Galbinulu	5. 38.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intreia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 29. ANULU XI.

Sabiiu 10 Aprile. 1863.

Sabiiu in 7 Apr. Opulu celu gravu, pentru care s'au adunatu adi fiii natiunei române din tóte pârtîle Transsilvaniei, se inaugurà cu plecarea genunchiloru innaintea Acelui'a, de-la care vine tóta darea cea buna sî totu darulu desevesîtu. Biseric'a din cetate inca de diminétia se umpluse de privitori sî ascultatorî, sî Escellenti'a Sea Parintele Episcopu Andreiu Baronu de Siagun'a, cându veni la 9 óre, fu intempinatu sî condusu din resiedintia pana 'n biserica de unu frumosu numeru de Preoti sî domni mirenesci. Erá unu prospectu sublimu. a vedé pre veneratulu Archipastoru incungiuratu de atât'a de flóre a Romanimei din Transsilvani'a. Escellenti'a Sea celebrà insusi S. Liturgia, assistatu de P. Protosinghelu Pope'a sî p. o. dd. Protopopi Popasu, de Crainicu, Petricu, Metianu sî Piposiu. Corulu clericiloru esecutà cantârile liturgice spre placere sî multiamire generala. In fine éitì Esc. Sea rogatiunea pentru venirea Duchului Sfântu asupr'a fiitóreloru conferintie natiunale, sî membrii acelei'a, presinti in biserica, plecara genunchii cu devotiunea démna de sacrulu momentu.— La esîrea Esc. Sele se observà aceeasi manifestatiune de iubire sî veneratiune, cá la intrare.— Cu assemenea solennitate s'a celebratu servitiulu ddieescu sî 'n biseric'a greco-catolica, functiunându Esc. Sea Mitropolitulu Conte Alessandru Sterc'a Siulutiu sî assistându mai multi p. o. dd. Canonici sî Protopopi.

Dupa sevarsîrea actului religiosu se 'ncepura curtenirile imprumutate, care fura cu atât'a mai dese, câci intr'aceea sosisera si d. Vicepresiedinte gubernialu Vasiliu de Popu. dd. Consiliari guberniali Alduleanu sî Lazaru, dd. Capitani supremi Branu de Lemény, si Bohetielu Comitele supremu Laday sî dd. Administratori comitatensi Puscariu sî Buteanu eara din statulu eclesiasticu mai toti p. o. dd. Canonici, Vicarí sî Protopopí. —

Dupa ameadi fu o consultare preliminara in resiedinti'a episcopésca. —

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a I.

Luni in 8 Aprile, dupa-ce se adunasera toti membrii conferintiei sî unu mare numeru de ascultatori din tóte natiunalitâtile sî classele in sal'a cea mare de-la otelulu „Imperatulu Romaniloru“, dóua deputatiuni de câte 6. membrii: Bolog'a, Dunc'a, de Crainicu, Popasu, Munteanu, Fetti, mergu dupa Esc. Sele dd. Presiedinti, cari ambii se priimescu cu intreite: Sa traiésca!

Esc. Sea, P. Mitropolitulu: Fiindca adunarea acést'a e numai o continuare a adunârei natiunale din 1|13 Ian. 1861; sî fiindu ca atunci s'au alesu secretari sî fiindu partea cea mai mare din acei dd. ací fatia, socotescu din partea mea, ca totu aceia sa remâna cá secretari. Se priimesce.

Ocupa loculu fostii secretari: Puscariu, Baritiu, Macellariu, Hodosiu, la cari apoi in decurgerea siedintiei in loculu celoru absenti se mai adaugu Codru Dragusianulu sî Popu Grideanu.

Esc. Sea P. Mitropolitulu radicându-se citesce cuventarea, care 'n unulu din nrii urmatori o vomu impartasî. Aplause dese, unde se amintesce numele Mai. Sele Imperatului si a p. n. case domnitóre.

Esc. Sea, Eppulu Siagun'a: Sa traiésca Escellenti'a Sea Par. Mitropolitulu! Tóta adunarea applaudéza.

Apoi radicându-se Esc. Sea Par. Eppu Andreiu Bar. de Siagun'a rosti cuventulu urmatoru.

Cuventulu Eppului Br. de Siagun'a.

Domniloru! In numele Domnului celui invisibilu, a cârui mantuitóre inviére innainte cu optu dîle o-am serbatu, dîcu, ca totu natulu s'aru insielá, care aru presupune, séu numai aru sî gandí, ca adunarea nóstra de astadi aru avé óre-care tendintie separatistice. Adunarea acést'a de astadi nu e nici unu lucru nou in viéti'a natiunei nóstre sub sceptrulu inaltiatului nostru Imperatu, ci e o fapta legala, o a patr'a adunare din partea natiunei nóstre. Trei adunâri natiunale au avutu ea pâna astadi: cea d'antâiu sî cea mai numerósa a fostu in 3/15 Maiu 1848 la Blasiu pe câmpulu libertâtii. Ce au fostu nediuiél'a nóstra acolo? Innainte de tóte, cá sa esprimâmu— concretu unulu pentru toti sî toti pentru unulu, ca avemu nisce convingeri morale sî patriotice sî totodata legale, de sî nu legale in intielesulu constitutiunei ardelenesci antemartiale, dar cu buna séma in intielesulu sciintieloru cultivatóre ale vécului nostru sî 'n intielesulu spiritului constitutiunalu sî convingeriloru Imperatului nostru celui legitimu. (Sa traiésca! cu viu entusiasmu). Nu-su acestea tendintie separatistice, ci convingeri morale, scóse din natur'a pusatiunei nóstre. Dar, ce e dreptu, ca de-la adunarea cea d'antâiu din Blasiu am avutu sî pana sî astâdi avemu si nisce tendintie, care nu le placu la toti. Acestea suntu, cá pecatulu celu vechiu alu costitutiunei antemartiale sa se stérga sî sa se nimicésca si sa stapanésca o virtute obstésca ardeléna. Pecatulu celu vechiu alu constitutiunei antemartiale nu au fostu unulu, ci siepte. Ce se 'ntielege sub cele siepte pecate ale Ardealului, credu ca scili toti; acestea suntu cele 3 natiuni sî patru confessiuni privilegiate. (Ilaritate. Bravo!) Dar eu asiu cugetá a mai adauge lânga aceste siepte inca trei pecate: adica cele trei teritorii natiunale. (Bravo! Sa traiésca! lungu.) Intru adeveru, Domniloru, cá sa stergemu aceste diece pecate, acolo merge tóta nediuiél'a nóstra. Asiadar sa vedemu acum scopulu, tînt'a sî nediuielele adunârei nóstre. Noi tractându despre modulu sî terenulu lucrâriloru nóstre, vomu aflá, ca atâtu modulu, pe câtu sî terenulu e moralu sî legalu. Tendinti'a nóstra e, cá sa se stérga aceste 10 pecate ale tierei nóstre, sî precum tiér'a nóstra e in Austri'a o individualitate politica, unu corpu intregu: asiá sa fia sî starea fiiloru eii un'a sî aceea. Câci patri'a pre toti fiii ii socotesce deopotriva, precum o maica, de sî are mai multi fii, pre toti ii iubesce sî-i nutresce deopotriva fâra predilectiunea unui'a séu altui'a. Asiá suntemu noi convinsi ca stâmu sî fatia cu patri'a nóstra, sî dîcemu: Noi tare credemu, ca sî patri'a nu face nici o deosebire intre fiii sei sî nu tractéza pre unulu cu predilectiune, pre altulu cu selavia.

Astfelu am pornitu noi lucrulu nostru la 48 in adunarea de-la Blasiu, sî cá sa nu aiba nimeni indoiéla despre legalitatea terenului, pe care ne-am pusu, sciti ce am facutu la Blasiu: am juratu mai antâiu de tóte Imperatului fidelitate perpetua din partea natiunalitâtii nóstre; am juratu, ca vom fi amici amiciloru Imperatului nostru, sî ca pecâtu ne voru respectá pre noi natiunile sorore, pe atât'a vom respectá sî noi pre celelalte natiuni. Cu acele tendintie morale sî pe terenulu celu legalu am compusu petitiunea câtra Maiestatea Sea, carea sub conducerea mea s'a sî predatu, sî am capetatu resolutiune in scrisu incâtu-va multiemitóre; pentru-ca am capetatu assecuranti'a egalei indreptatîri individuale sî ni se spuse, ca uniunea Ardealului s'a facutu, sî asiá celelalte lucruri se voru face la Pest'a. Altei deputa-

tiuni tramise la Clusiu s'au respunsu, ca uniunea Ardealului e o fapta complinita sî ca legile dietei din Pojonu din 1848 sî pentru Ardealu suntu hotaritóre.

In tómn'a anului 1848 am fostu provocatu decâtra Esc. Sea Cammandantele generalu br. de Puchner sa tînu la Sabiiu adunare natiunala sî sa desfasiuru natiunei pusatiunea cea trista a patriei sî sa provocu pre barbatii, ce se voru aduná, cá crudîmile sa incete pe câtu se póte. In 28 Dec. 1848 ne-am adunatu chiaru in loculu acest'a cà la vr'o 300 barbati români, parte eclesiastici, parte mireni. Aci am compusu inca o petitiune, dar am facutu sî altu actu mare; câci tocmai atunci in dîlele acelea venise scirea oficiósa la Sabiiu despre suirea pe tronu a Maiestatii Sele gloriosului nostru Imperatu de acum Franciscu Iosifu I. Acésta intemplare momentósa o-a priimitu adunarea cu simtiemintele cele mai loiale sî cordiale sî au depusu inca atunci omagiulu câtra Imperatulu, despre care s'a sî facutu o adressa omagiala sî o petitiune, care sub conducerea mea s'au immanuatu Maiestâtii Sele. in 25 Febr. 1849. Am capetatu respunsu, ca Maiestatea Sea vrea sa indestuleze tóte popórele pe bas'a egalei indreptâtîri. Turburârile, ce au stapanitu in 48 si 49, au provocatu unu resboiu intestinu, intre fostii amici si vecini. Nici Regimulu n'a potutu fi in deplina potere, pânace cu ajutoriulu lui Ddieu armele Imperatului legitimu au restauratu pacea sî s'au restauratu Guvernulu legitimu, insa in stare de assedia, carea au tînutu pâna 'n 54. Vediendu Maiestatea Sea, ca spiritele incepu a se limpedî, se otaresce pentru radicarea stârei de assedia in Tranni'a sî introducerea unui Regimu provisoriu. Regimulu acest'a inca a 'nceputu a lucrá, dar se vede ca n'a lucratu nici spre deplin'a multiamire a popóreloru, dar nici spre deplin'a multiamire a Maiestatii Sele; pentru ca insusi Imperatulu a vediutu lips'a incetârei acestui Regimu provisoriu. De aceea au chiamatu la 1860 mai multi representanti din tóte provintiele la unu Senatu imperialu immultîtu, unde au fostu barbati din partea tuturoru interesseloru sociale: barbati independinti, voindu Mai. Sea a audî din gur'a representantiloru popóreloru sele, ca ce e caus'a nemultiamiriloru celoru mari. Aci debuie sa marturisescu, ca sî eu amu fostu intre acei'a, cari n'au fostu multiemiti cu Guvernuln acel'a estraordinaru, pentru-ca multe lupte sî necasuri am avutu cu elu. Asiá s'au adunatu Senatulu imperialu immultîtu. Din partea natiunei nóstre au fostu trei barbati. Sciti, ce au hotaritu acolo Senatulu, care au tînutu pâna la sfersîtulu lunei Septembre. Avendu acum Imperatulu cunoscintia despre cererile popóreloru, au luatu in consideratiune operatulu Senatului imperialu immultîtu sî dupa 4-5 septemâni au sî urmatu unu manifestu imperatescu sub datulu 20 Oct. 1860 sî au urmatu totu in dîu'a aceea sî o diploma imperatésca, carea da lumei sî tuturoru popóreloru din Monarchi'a austriaca de scire convingerile acelea imperatesci, care documentéza, ca 'n ce tipu s'aru poté infiintiá pentru totdeun'a o stare legala sî tignita pentru tóte popórele de sub sceptruiu Maiestâtii Sele. Sî aci Mai. Sea declara, cumca mai antâiu, precum in alte staturi suntu lucruri de capetenia de dóua feluri, adica unele privitóre la generalitate, sî altele privitóre la singularitate, defige Mai. Sea, cumca lucrurile generale trebuie pe venitoriu sa se tracteze dupa form'a constitutiunala sî la olalta din partea tuturoru popóreloru Sele. Pentru ca numai astfelu e assecurata starea constitutiunala a singuraticeloru provintié sî a intregului imperiu; pentru ca singularitâtile tieriloru deosebite nu potu sa sustea fâra de unu centru.

De prisosu aru fi, Dloru! a mai vorbí de lucruri generale.

Dar, Dloru! vine rendulu la aceea, ca ce simtiu, ce convingere s'au desceptatu in noi, cându au esîtu citat'a diploma din 20 Oct. Aru fi de prisosu sa vorbimu multe sî despre acést'a; pentru ca Gazetele nóstre natiunala sî convingerile politice suntu aci, care ne arata, ca diplom'a din 20 Oct. o-am salutatu sî 'nbratisiatu cu bucuri'a sî multiamirea cea mai mare. Dar vine intrebarea: Pentru-ce? Pentru aceea, câci acolo am aflatu implinirea dorintieloru sî petitiuniloru nóstre, ce le am manifestatu din 48 pâna la 60. Acolo vedemu assigurata egal'a indreptatîre politica, natiunala sî confessiunala, egale sarcini, seraculu da mai putînu, bogatulu mai multu. Barem scimu, ca 'n diploma stau acestea tóte, dar insa acestea inca nu s'au infiintiatu de totu, pentru-ca mai suntu ómeni, cari mai mestesiugescu (bravo!) la ele. Dupa diplom'a acést'a fiii natiunei nóstre numai de câtu au vediutu lips'a de activitatea loru. Nu ne-au mai superatu legile martiale sî Guvernulu estraordinaru. Esc. Sea Dlu Mitropolitu n'au crutiatu ostenél'a, s'a dusu la Vien'a in fruntea unei deputatiuni, cá sa multiamésca Imperatului pentru manifestatele convingeri imperatesci din diploma, sî totu deodata au cerutu sî concederea d' a se poté tînê unu congresu nationalu pentru innaintarea postulateloru sî dorintieloru natiunei pe bas'a diplomei. Asiá am avutu norocire, d'a si capetá concessiune, sî asiá Archiiereii au sî conchiamatu congressu pe 1|13 Ian. 1861. Aci iar ne-am svatuitu, cá convingerile morale sî patriotice sa le esprimâmu: „Quid tibi vis fieri, alteri feceris!“ pe terenulu legalu, cu petitiuni sî gravamine. Acum am vediutu numai decâtu nisce manifestatiuni din partea Regimului, ca petiunile nóstre nu suntu de totu puse la o parte, dara totu nu ne-au multiamitu ce am vediutu pân' acum din partea Guvernului. (Asiá e!) Pentru unu lucru bunu se cere si tempu indelungatu. Asiá au fostu sî cu resultatele petitiunei nóstre din 4 Ianuariu 1861. In decurgerea anului 1861 n'au venitu nimicu, si asiá amu si socotitu, ca nu mai vine nimicu; totu asiá sî 'n 1862. trece o luna, trece alt'a, pona 'n 18. Oct. 1862, candu Maiestatea Sa sau induratu a ordiná, cá natiunei romane din Ardealu sa se aduca la cunoscintia, indestularéa Maiestatei Sale catra natiunea romana, pentru documentarea credintiei sî alipirei eii catra preastralucit'a casa domnitóre si catra legile fundamentale, si totudeodata in 18. Oct. demanda Maiestaté Sea Cancellariei Sale aulice „ca pentru diet'a cea mai de aprópe a Ardélului, sa ia in o pertractatiune nóua, propositiunile Sele, cu privire la cerintiele natiunei romane; apoi lucrarea acést'a sa o comunice I. Guvernu alu Tierei, si asiá dandu'si Guvernulu parerea s'a sa se astérna MaiestâtiiSale, cá spre mul iumirea natiunei romane sa fia totu aceea in propositiunile regesci, ce se vá aflá de dreptu sî cuviintiosu sî in interesulu natiunei romane. Vá se dica: regularea legale de referintiele de statu a natiunei romane, a confssiuniloru eii, are a formá un'a dintre cele d'antâiu probleme ale celei mai de aprópe diete transsilvane, adeca: sa capete sî natiunea romana o stare normala in statu cá sî alte natiuni. Resolutunea acést'a s'au impartasîtu Archiereiloru; si ei cumu au intielesu cuprinsulu resolutiunei Maiestatice, au vediutu totudeodata, ca trebuie o serbatorésca adunare natiunala sa se tiena pentru publicarea acestei resolutiuni pré gratióse imperatesci, sî asiá Archiereii sau rogatu pentru o concedere sî in urm'a p. n. hotarîri din 17 Febr. 1863 neamu adunatu cu ajutoriulu lui Ddieu sî suntemu la olalta. Acumu tendintie separatistice n'amu avutu, nici avemu, daru amu avutu moralitate in lucrârile nóstre de pana acumu sî acést'a o vomu pastrá sî pentru prilegiulu acest'a. Amu avutu terenulu legalu sî 'lu vomu padî sî pe venitoriu, cá nu cumva numai cu o linia sa ne abatemu dela principiile nóstre pana acumu observate. Sciti in ce stare necajita politica sî bisericésca au fostu pana la 1829 natiunea sî poporulu irlandesu. Au avutu norocu sa aiba in midiloculu seu pe unu O'Conell. Lumea 'lu numesce agitatoru. Déca au fostu elu agitatoru, au fostu pentru dreptatea santa asupr'a Engliterei celei intolerante. Au tienutu si elu adunari cu barbatii, sei natiunali asiá ca si noi. Barbatii constitutiunali ai Engliterei au dîsu, cum si astadî unii din barbatii nostri de Statu de altenatiunalitâti ne dîcu nóua, ca nu-su legale adunarile loru. Si elu au tienutu la Dublinu o adunare de 100,000 ómeni fora nici o basa legale, numai cu midiulóce morale au cautatu usiorarea si emanciparea natiunei sele. La Kelking au tienutu o adunare de vreo 300,000 ómeni fora catane si gendarmi. La Clare se dîce, c'aru fi fostu 700,000 de ascultatori, asiá catu toti jurnalistii dîcu, ca nici Demostene nici de Cicerone nau avutu atati ascultatori cá acestu barbatu, bateru ca acei oratori au fostu „celeberrimi oratores“. O' Conell au sî castigatu unele drepturi pentru natiunea si confessiunea sea, sî intr'adeveru numai unele drepturi au castigatu, pentru ca despre acestu barbatu marturisesce Lordu Russell in parlamentu, sî dîce, ca acumu Irlandesii s'au scosu din temniti'a subteranea si suntu acum in temniti'a suprateranea. Chiaru asiá si cu noi.—

Nici o linia sa nu ne abatemu dela politic'a nóstra ce amu avutu pâna aci, ca au fostu fórte buna si bine nimerita. De vomu remané lânga ea, apoi atunci unu Lordu Russell ori din care parte a patriei nóstre nu-si va poté bate jocu de noi ca am fi esîtu din temniti'a subteranea sî ne-am aflá

acum in temnitia suprateranea. Insa nici ca e 'ndoiala, ca vomu schimbá politic'a nóstra, de câtu firea positiunei nóstre aduce cu sine, cá aceea sî de o parte sî de alt'a sa o desbatemu. Vomu remanea pelanga politic'á nóstra sî pelanga tesele nóstre, care leamu dîsu cându neamu rogatu de Guvernu pentru concederea adunârei, ce se tiene astadi: adeca o adressa de multiumire pentru resolutiunea imperatésca sî apoi ne vomu consultá despre starea nóstra de mane, poimâne sî venitoriu.

Escelentia s'a D. Archi-Episcopu din destulu au desvoltatu scopulu sî tendintiele adunârei acesteia; gandescu ca si eu mi-amu facutu datorinti'a sî asiá declaru adunarea nóstra de deschisa sî constituita, cu privire la membri ce suntu poftiti aici. In privinti'a secretariloru e intrebare, ca trebuie sa remana totu aceia, ori sa alegemu alții? inse cu acestea sa nu facemu o solenitate, care se ne manânce timpu multu, ci sa se cetésca numele membriloru conferintiei, sî apoi sa ajungemu la publicarea solena a resolutiunei Mai. Sale, pentru-ca ori ce verificatiune formala a membriloru adunârei este de prisosu.- (Din tóte partîle: Sa traiésca! entusiastice). (Va urmá).

Votu separatu

alu subscrisiloru deputati de natiune româna la Universitatea fondului regescu la conclusulu Universitatei pomenite dto 31 Ianuariu 1863 in privinti'a statutului despre crearea si constituirea unui tribunalu apellativu in Sabiiu.

(Urmare sî 'ncheiare.)

Gresial'a facuta de senatorulu Waller e mai multu decâtu o gresiala de peana, seau nesciintia de lege, ca decisiunea Cancellariei aulice asiá e de chiara, incâtu o astfeliu de interpretatiune contraria abiá ar poté casiuná.

In scaunulu Orastiei, care pana in anulu 1852 erá impartîtu in trei cercuri inspectorale arondate in anulu 1861. cu reorganisarea fundului regescu pe temeiulu diplomei imperatesci din 20 Oct. 1860 s'au schimbatu cercurile inspectorale prin Domnulu Comite alu natiunei sasesci Br. de Salmen intr'o forma de totu necorespundiatória scopului administrati u, ca s'au facutu unu cercu inspectoralu asiá de mare, incâtu cu marimea intrece pre celealalte amendóua cercurile. Apoi dintru celelalte dóua cercuri, nefiindu satele loru constitutive intr'o continuitate topografica, coprinde unulu in sine o parte de sate la marginea scaunului catra resaritu, si alta parte la marginea scaunului catra apusu. Si apoi o astfeliu de forma teritoriala se dice a fi unu cercu, cà cum cerculu ar avea se fia lungu, si nu arondatu.

Pentru inspectoratulu acelu mare s'au denumitu prin D. Comite alu natiunei sasesci Br. de Salmen unu amploiatu sasescu cá inspectoru, si pentru celealalte dóua cercuri inspectorale s'au denumitu unu unguru, si unu romanu, si asiá se au realisautu in privinti'a ast'a egal'a indreptatîre natiunala.

Inse e lucru fireseu, ca unu frate dulce (leiblich) mai tare trage câtra frate dulce, decâtu câtra unulu vitrigu, si apoi: Cine 'mparte, parte-si face.

Form'a teritoriala a Comitateloru e cu multu mai nepotrivita si necorespundiatória scopului administrativu; decâtu form'a teritoriala a inspectorateloru din scaunulu Orastiei; sî totusi restituindu-se constitutiunea Transsilvaniei cu pastrarea formei sale teritoriale din anulu 1848, form'a ast'a teritoriala nu se schimbà pana la organisarea definitiva a tierei intregi. Dara in fundulu regescu in locu de a se pastrá form'a aceea buna teritoriala si corespundiatória scopului administrativu, se schimbà in forma mai rea si necorespunditória scopulni administrativu, batarca judele regescu in Orasti'a a propusu Dlui Comite natiunalu, ca cu reorganisarea inspectorateloru se se pastredie form'a loru teritoriala cea vechia din anii 1848—1849. Inse propunerea si proiectulu judelui regescu fù fora resultatu, ci se facù cumu se vrù.

Incontr'a impartîrei susu descrise a scaunului Orastiei in inspectorate s'a facutu prin o comunitate scaunésca remonstratiune la excelsulu Guberniu regescu, care aflandu remonstratiunea intemeiata, a ordinatu, cá scaunulu seau inspectoratele cercuale ale scaunului sa se restitue in form'a teritoriala cea vechia a loru din anii 1848—1862.— Inse ordinatiunea acést'a guberniala din anulu 1862 pana acumu nu s'a respectatu. —

In statutulu citatu despre crearea tribunalului apelativu in Sabiiu pentru scaunele si districtele din fundulu regiu suna §. 8., cumca in fundulu regescu pana in anulu 1848 in privinti'a exercearei derepturiloru municipale intra natiuni si intra confessiuni nu a existatu vr'o osebire.

Noi inse dîcemu, ca a fostu o astfeliu de osebire natiunala si confessiunala pana in anulu 1848, ca Românii in insusîrea loru natiunala prin legi positive au fostu opriti de la orice oficiu publicu, si numai in insusîre natiunala saseasca au avutu dereptu de a portá vr'unu oficiu publicu municipalu.

Apoi confessiunea ortodoxa resariténa sub numele ei de atunci: disunita s'au neunita, a fostu o pedeca legala de a potea portá vr'unu oficiu publicu. Si asiá Românii de confessiunea disunita si chiaru in insusîre natiunala straina, adeca saseasca, s'au ungurésca nu a pututu portá vr'unu oficiu publicu la diriegatoriele municipale.

Cumca natiunalitatea româna si confessiunea ortodoxa resariténa au fostu pedece legale, de a fi potutu cineva cá românu, seau de aceea confessiune a portá unu oficiu publicu municipalu, se póte vedé din legile fundamentale ale Transsilvaniei, si anume: Aprobatae Constitut: Pars I. Titl. 1. artic. 2. 3., Pars I. T. 8. art. 1.- P. I. T. 9. art. 1., P. III. T. 1. art. 1., articulii dietali 15 din anulu 1791.

Cumca osebirea nationala si confessionala in fundulu regescu pe temeiulu legiloru susu citate, prin natiunea saseasca a fost strinsu si virtosu observata; se arata din processulu lui Constantinu Secarianu din Brasiovu, portatu cu organele administrative si comunale Brasiovenesci din 3 Septembre 1844. pana la incetarea constitutiunei sasesci in anulu 1848. fora nice unu resultatu.

Ca Magistratulu din Brasiovu pe numitulu Constantinu Secarianu cá practicantu magistratualu pentru insusîrea sa confessiunala, adeca orthoxa resariteana pe temeiulu legiloru susu citate prin resolutiunea magistratuale de dato 11 Septembre 1844. Nr. 3306. nu l'a primitu, ci i-a denegatu dereptulu de a poté pretinde primirea sa cá practicantu magistratualu Brasiovenescu unu processu, acest'a, desi prin Guberniulu regescu si prin Cancelari'a aulica s'a decisu in favórea lui Secareanu, totusi, pe recursulu comunitâții districtuale si cetatienesci din Brasiovu precum si pe comitiv'a Universitatii sasesci, s'au substernutu Maiestatii Sale spre decisiune prin Cancelari'a aulica sub datum 31 Iuliu 1846 Nr. aulicu 3895 846. fora de a fi urmatu pona in anulu 1848 vr'o decisiune.

Unu assemenea processu, cá alu lui Sacareanu, a fostu si processulu lui Simeonu Balomiri judului scaunescu din Sabesiu cu magistratulu din Sabesiu, care processu iara in anii 1839-1841. a tienutu mai multi ani, pona ce s'au decisu in favórea suplicatului Balomiri.

Asiá dara pona acumu, adeca numai pona in anulu 1848 in fundulu regescu pe temeiulu legiloru, si in fapta la implerea posturiloru de officiuri municipale a fostu osebire confessionala de observatu anca chiaru si intre confessiunile patru recepte; pentru exemplu: in Orastia la Magistratu romano-catholicii totu de un'a au debuitu se fia representati prin membrii magistratuali, adeca prin senatori.

De cându in Transilvania se afla aceste trei nationalitati: ungureasca, saseasca si romana la olalta conlocuitórie, evenimentele cele mai insemnate si ponderóse in Transilvani'a au bas'a loru pe relatiunile natiunale sî confessiunale; deci relatiunile natiunale sî confessiunale din Transsilvani'a cá cele mai ponderóse si cardenale meriteadia de la carmuire cea mai mare respectare si aplicare de activitate. —

Asiá dara noi subscrisii credemu, ca poft'a nóstra nu ar fi fora nici unu temeiu, daca noi si acumu poftimu apriat'a respectare a relatiuniloru nationale si confessionale, cu atat'a mai virtosu, cu catu Romanii in Transilvani'a pona la anulu 1848 n'au avutu nici unu dereptu politico-nationalu si au fostu de totu nerespectati.

Cumca in Transilvani'a totu deun'a cu exceptiunea Romaniloru a existatu respectare nationala si confesionala, unde erau confessiuni si nationalitati osebite laolalta, se póte vedé din legile fundamentale constitutionale despre „Unio trium nationum“ si „ quatuor receptae religiones.“

In statulu personalu alu Gubernului provincialu au fostu si suntu relatiunile cardinale acele nationale si confessionale baseate pe legile fundamentale ale Transilvaniei.

Asiá a fostu si este si statulu personalu alu Tablei regesci, precum si la tóte deregatoriele municipale, unde locuitorii respectivi erau de osebite natiuni si confessiuni.

E adeveratu, ca pe temeiulu § 8. din statulu de crearea tribunalului apelativu in Sabiiu Romanii nu suntu eschisi de la dreptulu de a poté intrá in statulu personalu alu tribunalului po-

menitu cá consiliari, seau vicepresiedinte, inse pe langa inpregiurarile de acum numai cu posibilitatea nu ne indestulimu, ci vremu o garantia baseata pe lege intru atatu, in catu Romanii se nu atêrne de la binevointi'a si grati'a natiunei sasesci. Mai bunu e dreptulu putînu. de catu grati'a multu.

Faptele cunoscute ale natiunei sasesci in privinti'a Romaniloru nu ne dau sperantia de a se implini egal'a indereptatire nationala in fundulu regescu, ca vedemu, cum fratii sasi legile positive le intrepreteadia, in folosulu loru, cum le abusiadia sî cumu dau abusului o valóre de lege, numai cá se suprematiseze pre Romani. Pentru exemplu: in contr'a §. 12. din punctele regulative din anulu 1805. la constituire'a corpului alegatoriu in scaunulu Sabiiului pentru alegerea de deputati la Universitate de comunitatea saseasca centumvirala din Sabiiu atati alegatori, cati dau Comunitatile satesci la adunare'a scannala, sî apoi in contr'a protesteloru Romaniloru se provóca la usu, seau mai bine dicendu la abusu, si asiá fiindu magistratulu sasescu, Comitele natiunei sasescu, sî Universitate'a saseasca: protestele Romaniloru remanu ne respectate, apoi desi natiunea saseasca se dechiara despre o parte a conlucrá la deplinirea egalei indereptâtiri nationale; ea totusi despre alta parte in fapta arata, ca ea se tiene de dereptulu eii istoricu, care l'a avutu pana la anulu 1848.

Dereptulu istoricu sasescu pana in anulu 1848. pentru Romanii din fundulu regescu a fostu sî este unu nedreptu istoricu, pentruca dereptulu istoricu sasescu eschide sî nu sufere langa sine dereptulu politico-nationalu romanescu, asiá dara daca vré sî se tiene natiunea saseasca de dereptulu ei istoricu, atunci ea nu vré indereptatirea egala nationala. Indereptatîrea egala natiunala inse e unu postulatu alu spiritului tempului presentu, sî debuie se vina la valóre.

Din motivele aduse credemu, ca propunerea sî poft'a nóstra peniru schimbarea statutului pomenitu aru fi destulu de baseata sî intemeiata.

Sabiiu in 26. Februariu 1863.

Elia Macelariu m. p jude reg. Ioann Balomiri m. p. Senatoru. Iacobu Orosz m. p. Vice-Notariu. Dr. Avramu Tincu m. p. deputatulu Sabesiului.

Pest'a 3. Apriliu 1863.

Domnule Redactoriu!

In dilele aceste venindu in atingere mai de aprópe cu propt'a cea mai firma a nóstra, cu poporulu, am esperiatu cu amaratiune sórtea deplorabile a lui, chiaru sî prin locurile, unde unele dintre posturile mai innalte ale Comitateloru suntu ocupate de romani, — am vediutu suferinti'a lui de pe fati'a-i trista, o cautatura la ochii lui mi-a fostu destula sê-me convingu despre aceea, ca unii dintre cei ce stau in fruntea Comitateloru, — altucum figuranti sub numele celu frumosu de „patriotu sî natiunalistu bunu“, intru atat'a abuséza cu increderea publica, cu autoritatea sî demnitatea de deregatoriu, in câtu intru adeveru ar mai meritá se-i numesci „trentoru,“ séu „jefuitoriu,“ decatu patriotu séu natiunalistu bunu.

Aspra numire! insa ast'a cutediu a o spune verde fatia cu publiculu celu mare alu jurnalului acestui-a, pentruca la o frantura a „barbatiloru nostri,“ cari intrebuintiédia tóte medilócele maestrite de a poté trece de poporali in ochii romaniloru, este ascunsa o arma fórte periculósa menita spre resipirea dreptului, spre impedecarea realisarii de egal'a indreptatire intre popórele colocuitóre, — arm'a cea mai misiea, — fatiarnici'a de patriotismu sî natiunalismu.

Binele publicu sî interesulu comunu ne pune tuturor'a de datorintia a trage masc'a depe fati'a misieiloru sî a tradatoriloru, a curati grâulu curatu de negina, a cunósce pre „barbatii nostri cei adeverati“ de cei ce nu se infioréza a sepá gróp'a se póta immormentá caus'a drépta sî justa a nóstra.

Me retienu a publicá numele acelor'a, despre cari atingu aci, asceptandu, ca cei chiamati, carii sentiescu in tóte dilele despotismulu respectiviloru, vor radicá cuventu in contr'a abusarii cu autoritatea si demnitatea de deregatoria; d'in parte-mi nu voiu incetá a urmari cu atentiune pasii loru, cá celu putienu se-i pociu apretiui dupa meritele fapteloru sale.

Respectu sî stima merita cea mai mare parte a barbatiloru nostri, pentruca ei nu d'in interesu propriu, nu pentru vre-o frundia vesceda a cununei de lauru, ci d'in sentiu nobile sî din datorintia santa catra mam'a nutritóre a lor au intrebuintiatu sî intrebuintiéza tóta ocasiunea de a demustrá ca ei sciu sî voescu a lucrá neintreruptu pentru interesulu poporului.

Insa adeveru adeveru dicu vóua, ca nu-i totu auru ce lucesce, nu totu pomulu aduce frupte, nu toti „barbati nostri,“ carii stau in fruntea poporului, apera cu caldura interesele acestuia atunci sî acolo, candu sî unde ar fi de lipsa; pentrucea unii se nesuescu intru adinsu numai a trece de romani sî de ómeni cu autoritate in ochii poporului, se paru a fi in câtuva aperatorii causei publice, pana candu de alta parte prin caile cele strembe sî secrete ale diplomatiei, in fapta suntu neamicii poporului, lucra in contr'a convingerei, in contr'a consciitiei sale, numai sî numai ca se-si póta alinâ incatvá setea neamesurata dupa — bani!

Am vediutu sî cunoscu barbati in demnitate insemnata, carii 'si bucina in lumea larga meritele altucum fórte neinsemnate, dau invetiaturi despre patriotismu sî natiunalitate, tienu prelegeri despre principiile eterne ale dreptatii: pana candu ei suntu cei ce punu pretiu nedetiemuritu la impartirea dreptatii ei, sunt cei ce-si vendu consciinti'a, mintea sî servitiulu celor ce voescu a-i intrebuintiá de medilocu dejositoriu pe cont'a unei parti insemnate din trupulu intregu alu natiunii, séu a cutarui comitatu; — ei suntu aceia, carii adi magulescu poporului cu cuvinte dulci sî frumóse despre natiunalitate, mane suntu despotii cei mai crudi a-i lui, 'lu amarescu pana 'n sufletu, 'lu despóia de dreptu sî avere cá tocma cei ce te oprescu pe cale. si-ti pretindu „banii ori viati'a.“

Dorere ca se afla sî de acesti'a; poporulu tóte le sufere, sî 'n amaraciunea sa dice numai atat'a: „ferésca-te Ddieu de domnu de romanu.“

Adeveru ca astufeliu de caractere debili vom aflá pretotu indenea, la tóte natiunile, ba inca póte in mesura mai mare; insa trebue se ne aducemu aminte, ca deregatorii romani au datorintia de onóre de a se retienea de tóte abusarile cu demnitatea sî autoritatea deregatoriei, cá poporulu romanu trasu impinsu se póta gustá baremu unu picu de dulceatia in viétia sa, se aiba atragere sî nu instrainare de catra deregatorii romani, câci numai atunci sî numai asiá, proptindu umeru la umeru, vom potea intrá in portulu doritu!

(M. B.)

Principatele romane unite.

Galati 3 Apr.

Mariele Loru Domnu'u sî Domn'a au pornitu adi pe la 9 óre diminéti'a pentru (?) Iasi.

Presinti'a Marieloru Loru in midiloculu orasieniloru au produsu adeverate serbâri natiunale. Trei dîle de-a rendulu orasiulu illuminatu. Bucuri'a a fostu generala. „Buciumulu.“

Nr. 14—1 **Insciintiare.**

„Rudolf Haller de Hilibu, advocatu de tiéra, face onoratului publicu cunoscutu, cumca in 24 Aprile a. c. deschide cancelari'a sua advocatiala in Clusiu in cas'a fiscala (numita fiscusiu:) ecatulu alu doilea.“

Multiamita publica.

On. D. Dim. Cuteanu, Parochu gr. cat. in Sacadate, a colectatu in comun'a sea sî a tramisu pentru ajutorirea iuristiloru de la c. r. academia din Sabiiu 3 fl. 60 xr. v. a., pentru care ii aduce atâtu On. D. Sele, catu sî celoralalti contribuitori multiamita pubtica

Comitetulu.

Burs'a din Vien'a in 9|21 Aprile 1863.

Metalicele 5%	75. 50.	Actiile de creditu	203. 90.
Imprumutulu nat. 5%	81. 15.	Argintulu	112. 50.
Actiile de banca	796.	Galbinulu	5. 43.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 30. ANULU XI.

Sabiiu 12 Aprile. 1863.

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a I

(Urmare si incheiare)

Acestu cuventu presidialu alu Esc. Sele D. Eppu Br. de Siagun'a, rostitu cu tóta gravitatea si demnitatea, ce este propria inaltului oratoru, n'a lipsitu a produce in adunarea intréga 'o insufletîre viia si o impressiune adunca. Si strainii cei numerosi se vedea cum suntu surprinsi si petrunsi de poterea cuventului, de moderatiunea, chiaritatea si profunditatea judecâtii lui. —

D. Baritiu citesce acum numele deputatiloru, din cari lipsindu unii s'au substituitu prin altii.

In privinti'a Br. Nopcea, care 'n urm'a scrisórei de conchiamare din partea gr. cat., a respunsu, ca nu se tîne de confessiunea aceea, unii ceru a se luá actulu la protocolu, altii, alaturându-se la parerea Eppului Presiedintelui Siagun'a, pretindu-si ni se pare cu totu dreptulu—a se ignorá lucrulu si a remané pelânga aducerea lui la cunoscinti'a Conferintiei.

D. Presiedinte Eppulu Siagun'a enuncia, ca adunarea e completa si constituita si capace de a aduce concluse, si asiá se póte procede mai departe; ear la repetîte strigâri, ca sa remâna totu secretarii cei vechi, lipsind doi, se propunu si se priimescu dd. Codru Dragusianulu si Popu Grideanu.

D. Baritiu cere citirea p. n. resolutiuni, pe alu cârei temeiu ne-am adunatu, cá sa nu se póta imputá, cá acum doi ani, illegalitate.

D. Bolog'a: Mai e de lipsa, sa siéda membri Comitetului permanentu la més'a presidiala?

D. Baritiu. Dá, pâna nu-si voru dá socotelele.

D. Vas. Popu. Comitetulu nu mai are nici o functiune, cându e adunatu congressulu.

D. Branu de Leméný: Comitetulu nu mai are intielesu.

D. Presied. Mitr. Siulutiu. Dar' sa remâna secretarii la mésa, si membrii Comitetului sa faca locu. (Se face.)

D. Baritiu citesce decretulu citatu in limb'a magiara.

P. Macedon pretinde, cá de óre-ce Archiiereii au scrisu in limb'a româna, si Inaltulu Gubernu aru fi trebuitu sa respunda totu asiá. (Bravo! lungu.)

D. Baritiu-lu citesce si romanesce in traductiune neoficiósa.

D. Presied. Mitrop. Siulutiu. Va urmá citirea p. n. resolutiuni imperatesci, si fiindca vorbesce insusi Monarchulu cu natiunea, sa ascultâmu cu tóta devotiunea. (Toti se scóla.)

D. Baritiu citesce in limb'a germana, si D. Puscariu la provocarea Presiedint. Eppu Siagun'a si 'n cea româna (In decurgerea citirei testului romanescu, precum si 'n fine: Sa traiésca! lungi entusiastice pentru Mai. Sea.

D. Pres. Eppu Siagun'a. Domniloru! Am auditu acum charti'a aceea frumósa, prin carea am dobanditu concederea pentru celebrarea acestei adunâri. Acum trebuie sa pasîmu la actulu, la care ne provóca convictiunea nóstra morala si patriotica. Activitate si lucrare se cere, câci vocea unanima a simtiuriloru nóstre ne dice, sa multiamimu Maiestâtii Sele pentru grati'a imperatésca, câci in astfelu de modu si limbagiu s'au induratu a se esprime in privinti'a portârei natiunei române, precum natiunea româna n'a fostu obicinuita a audî unu astfelu de limbagiu. Deci noi vomu sa esprimâmu solenniter convingerile nóstre morale, si acést'a intr'o adressa de multiamita, dupa-cum dîce limbagiulu quotidianu. Aci am ajunsu, Domniloru! la stadiulu, care ne insuflá o ingrijire, cá nu cum-va sa depunemu simtiurile nóstre altmintrea, de-cum se afla ele in fundulu celu mai profundu alu inimei nóstre, si cá nu cum-va sa luâmu punctu de purcedere la activitatea nóstra dintr'o parte neperfecta si lunecósa. Tóte impregiurârile, Dloru! ne dîcu un'a si aceeasi, adica o judecata matura, o prejudecare din mai multe puncte de vedere, o prejudecare purcediatóre din virtutea tuturoru virtutiloru. Nu numai din privinti'a convingerei religiunare e numai unic'a virtute, carea intrece tóte virtutile religiunare, ci si'n viéti'a politica numai un'a virtute este, carea intreco tóte virtutile. Virtutea acést'a, carea e virtutea tuturoru virtutiloru, e amórea curata, amórea adeverata, si in amórea acést'a curata si adeverata câtra persón'a cea prea inalta a Imperatului, care ne e bunulu, ne e scutulu in tóte, sa concentrâmu tóte convingerile nóstre natiunale si patriotice, si astfelu sa depunemu omagiulu nostru de bucuria prin o adressa! —

Nu me 'ndoiescu, ca cine-va nu va simtî amórea cea curata câtra Imperatulu, nu ca dóra acum au inceputu amórea nóstra, decâtu fiindca simtiurile convingeriloru nóstre produse prin nisce impregiurâri si intemplâri suntu legióne. Cá tóte acestea sa se aduca la o armonia si inca la o armonia de amóre, nu e lucru micu. Amórea, armoni'a, estetic'a, ce se forméza cu pripa, curendu si trece. Cá sa potemu dara purcede din centrulu amórei curate, gandescu ca nimerescu si convingerile Dvóstre, cá mainainte d'a ne apucá de compunerea unei adresse, e de lipsa o consultare obstésca, dar nu de unu patrariu, nici de o jumatate de óra, ci póte si de dóua séu trei óre; — o consultare, o pregatire pentru de a se poté descrie si formulá convingerile nóstre.

Astadi inca s'aru poté tînê o astfelu de consultare, insa eu sciu, ca suntemu dedati a prandî la 12 óre, preaputîni prandiescu la 1 séu 2 óre, de aceea sa ne adunâmu séu astadi dela 5 pân la 6, séu mâne la 9. Eu propunu, — Dvóstra veti hotarí. Siedinti'a aceeaPresiedintii dorescu sa se faca fâra audîtori, adica secreta.

Dloru! Nu e omu in lume, care sa iubésca mai putînu lucruri secrete cá eu. Eu iubescu publicitatea si cunoscu atâtu partea eii cea buna, câtu si cea rea. Stralucirea luminiloru acestor'a *) nu me smintesce, pentru-ca e 'ntr'o mesura practicabila. Déca e si publicitatea intr'o mesura practicabila, atunci si eu sum pentru publicitate; dar cându credu, ca publicitatea va avé spre cursulu desbateriloru si lucruriloru nóstre influintia pagubitóre, atunci si eu sum incontr'a eii. —

Asiá dara declarati-ve dorinti'a, ca astadi sa 'ncepemu ori mâne cu desbaterile pentru adressa, si ca publice sa fia desbaterile séu secrete? —

D. Vice-Presiedintele gubernialu Basilin Popu.

Prea Onorata Adunare!

Pan' a nu aduce inainte Esc. Sea D. Eppu, cumca consultârile obiectului acestui'a asiá suntu de momentóse, in câtu nu aru fi de ajunsu tempulu de o jumatate de óra, am avutu cugetu ca se ceru si eu cuventu.

Asiá dara me declaru si eu pentru amanarea siedintiei pe mâne la 9 óre. — Ori se va hotarí, ca se ne apucamu

*) Pe mas'a Presiedintiloru erau lumini aprinse. Red.

astadi de meritulu lucrului, ori nu, cugetu ca nu gresiescu déca voiu aduce unu obieptu fórte momentosu la pertractare. Eu credu, ca nu este nici unulu sa nu se bucure de acésta adunare; eu din parte-mi nu-mi potu esprime bucuri'a cu cuvinte, — câci bucuri'a cea mare numai prin simtiuri se esprima, — vedîendu acésta numerósa adunare natiunala. Cine a facut'o de suntemu aici adunati,? Acést'a avemu de a o multiumí numai Escellentieloru Sele Archi-Pastoriloru nostri, sî cugetu, ca mai buna multiamita nu vomu poté aduce Escellentieloru Sele, Archipastoriloru nostri, pentru ostenelele, ce le au avutu pentru aducerea in fiintia a acestei adunâri natiunale, cá deca vomu dice ca suntemu datori Escellentiiloru Sele cu mare multiumita. (Acést'a o manifestéza adunarea prin radicare sî strigâri entusiastice: Sa traiésca Escellentiele Sele!)

D. Maniu (Jude prim.) cere nainte de tóte, eá Comitetulu permanentu sa-si dea seama despre lucrârile din acesti doi ani.

D. Pres Eppu Siagun'a. Presidiulu remâne la ordinea dîlei; cine are vr'o motiune de altu felu, s'o astérna in scrisu. Dintr'alte Comitetulu si-a cunoscutu datorinti'a, si-a facutu raportulu sî-lu va presentá la tempulu seu.

D. Maniu - si retrage motiunea.

D. Pres. Eppu Siagun'a. La ordinea dîlei e compunerea unei adresse de muliamire pentru p. n. resolutiune la petitiunea Conferintiei natiunale din 1|13 Ian. 1861.

D. Puscariu. Acésta resolutiune imperatésca au umplutu inim'a nóstra de bucuria sî e démna cá noi sa dâm espressiune simtiuriloru nóstre de multiamire pentru aceeasi. Simtiurile acestea aru avé sa purcéda din istori'a trecutului nostru; câci bine scimu, ca numai de atunci'a au inceputu o epoca mai favorabila sî mai buna pentru natiunea nóstra, decându suntemu sub scutulu p. n. case imperatesci habsburgice. De aceea sum de parere, cá adress'a nóstra de multiamire propusa de Esc. Sea Eppulu Siagun'a sî D. VPresiedinte gubernialu, (?) cerendu consultare mai natura, sa se tracteze mâne, cá sa-i potemu dá valórea cuvenita; ear pentrucá sa castigâmu din têmpu, eu credu ca sa priimimu in principiu propunerile facute sî sa alegemu o comissiune, carea sa pregatésca pe mâne unu proieptu de adressa.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Obieptulu e deslusîtu, vorbirile mai departe sa se ciónte: multi suntemu betrâni sî avemu lipsa de odichna. Ne readunâmu mâne la 9 óre. (Toti se radica; d. Branu de Lemény cere cuventu).

D. Pres. Eppu Siagnn'a. Me rogu, Dloru! sa siedeti.

D. Branu de Lemény. Intrebarea e 1) Tînemu siedintia adî ori mâne? 2) publica ori privata va fi siedinti'a? Eu sum de parere, ca adî la 5 óre sa ne adunâm la siedinti'a privata, ear mâne la 9 óre la siedintia publica. Despre cea de astadi la 5 óre s'au enuntiatu sa fia privata.

D. Popu n'a auditu enuntiarea, se alatura lânga d. Branu.

D. Pres. Eppu Siagun'a. Eu nu potu enuntiá nimicu, ce inca nu s'a pertractatu. Am propusu adunârei, sa-si enuntie voi'a, ca adica sa se tîna adi ori mâne o conferintia pentru pregatirea materialului adressei, sî am dîsu, ca conferinti'a acést'a sa o tînemu numai noi intre noi, sî nu publica; sî acést'a s'a sî priimitu, câci: Qui tacet consentire videtur. Ast'a e unu ce atâtu de curatu sî de lamuritu, incâtu ce-va mai curatu nu se póte nici gandí. Sa-mi credeti, ca eu nu vorbescu nimicu din prim'a intentiune, ci mai nainte studiezu obieptele, punendu-me fâra cá sa simtîti, in inimile Dvóstra, sî reducu materialele la binele comunu, pentru care na-am adunatu.

Poftiti adi ori mâne?

Balomiri cere mai nainte o conferintia privata.

D. Baritiu cere adunare pe dupa amédi sî alegerea unei comissiuni pentru elaborarea adressei. (Strigâri: Fortebine! - Nu e bine!) — Dupa-ce va fi proieptulu gat'a, apoi sa se decida, ca publica sa fia siedinti'a ori secreta?

D. Branu de Lemeny. Sa remanemu strinsu la ordinea dîlei. D. Baritiu s'au abatutu deschidiendu cuventu pentru o comissiune. (Repetiesce intrebârile sî propunerile sele de mai susu.)

D. Gaitanu. Adunare preliminara secreta adi la 5 óre pentru statorirea principieloru adressei.

D. Popu. Meritulu lucrului sa-lu lasâmu pe mâne la siedintia publica, cum e sî acést'a, ear dupa amédi sa ne adunâmu la o conferintia straordinara secreta.

D. Alduleanu atâtu din motivu obieptivu (ponderositatea lucrului) câtu sî subieptivu (obosél'a) se alatura la parerea Escellentieloru Sele DD. Presiedinti; siedinti'a cea mai de aprópe sa fia secreta.

D. Popu e de totu pentru publicitate.

P. Boieru. In publicu! Sa ne pazimu sa nu picâmu intr'o „fama slaba!“ (Ilaritate).

D. Pres. Eppu Siagun'a. Am ajunsu la votisare. Suntu 3 opiniuni: 1) cá siedinti'a va sa tîna adi, 2) cá sa se tîna mâne, 3) - de nu gresiescu, cá elaborarea adressei sa se concréda unei commissiuni. — 1) dara: câti vreau sa fia adi la 5 óre o svatuire?

D. Baritiu. Votéza-se prin siedere ori prin scolare?

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Prin scolare!

D. Popu. Trebuie sa distingemu intre siedintia preliminara sî formala. Cea publica séu formala sa fia mâne la 9 óre, adi ne sta 'n voia a ne aduná la o siedintia pregatitóre privata.

D. Bolog'a Totu asiá cá d. Popu.

D. Macedonu. Sa se voteze.

D. Pres. Eppulu Siagun'a distinge intre siedintia 1) ordinara a Conferintiei, 2) cându Conferinti'a tîne siedintia cá Comitetu, nu cá Conferintia, 3) carea nu se póte numí siedintia, ci conversatiune.

Dupa mai multe desbateri de insemnatate mai secundare, vorbindu d. Bohotielu s. a. in privinti'a a adunârei mai de aprópe, se enuncia prin Presidiu, ca mâne la 10 óre va fi siedintia publica, ear astadi dupa amédi totu in sal'a adunâri o convorbire familiara intre membrii conferintiei.

Pe cându erá sa se 'nchida siedinti'a, sosesce urmatorulu

Telegrammu

datu in Cernautiu in 8|20 Aprile la 11 óre, 20 minute diminéti'a; sositu in Sabiiu in 8|20 Apr. 12 óre, 25 minute laamiadi.

Inaltului Presidiu alu congressului românu in Sabiiu.

Românii Bucovinei, preaimbucurati pentru adunarea congressului natiunalu, aducu acelui'a si presiedintilou lui, preameritatîloru Archiierei, salutare fratiésca aduncu simtita, devotamentu respectuosu sî cele mai cordiale sî intime fericitâri pentru deplinulu succesu alu consultâriloru lui pentru salutea natiunei. — Eudoxiu, Georgiu, Alessandru, Nicolau Hormuzachi. Ioann, Alessandru, Georgiu Costinu. Emanuilu, Eugenu, Victoru Sturza. Alessandru Grigorcza. Teodoru Buchenthalu, Iancu, Demeter Popoviciu. Nicolau Vasilco. Iliutiu, Protosingelu. Mitrofanoviciu, professoru. Calinciucu, professoru. Orest Renney· Ciupercoviciu. Sbier'a. —

care se citesce cu voce inalta sî se priimesce cu aclamatiune de cea mai via multiamita.

Cu acést'a se 'ncheia siedinti'a I.

Dupa amédi la 5 óre se tîne o 'ntalnire sî convorbire cu caracteru curatu familiaru sî confidintiaru. —

Cuventulu E. S. Mitropolitului Conte Siulutiu. *)

Domniloru!

Fiti din adunculu animei nostre in Domnulu salutati sî bineventati!!!

Nu putînu nutrementu de cea mai viua bucuria da sufleteloru nóstre privirea cea mangaitória asupr'a splendidei, numerósei sî alesei nóstre adunâri natiunale.

Nu putîna mangaiere si cutesare intru angustiele tempului de fatia insufla ingrigirei nóstre celei parintesci, cari pana acum'a fatîsiu cu atâtea impedecâri ne-au neodichnitu sî neau neliniscitu animele nóstre pentru unu vinitoriu mai fericitu sî pre seam'a natiunei nóstre, candu ne vedemu incungiurati sî spriginiti de lamur'a sî de cea mai alésa classa a fiiloru natiunei nóstre române, cari intre mai bine de unu millionu de Români credintiosi, esceléza cu intieleptiunea, cu unu judiciu profundu, cu neclatita credintia si alipire catra Tronu, cu zelu sî iubire catra patria, sî catra innaintarea fericirei iubitei sele natiuni.

Incuragiati dara, ca conferint ele, cari se voru face sub presidenti'a nóstra, voru fi spriginite prin asia propte tari sî barbati asiá zelosi sî natiunali, cu atât'a cu mai statornici pasi vomu potea cu ajutoriulu lui Dumnedieu purcede in consultarile nóstre, cu catu prin contestulu p. n. Resolutiuni suntemu sî despre aceea deplinu assecurati, ca nu numai tere-

*) Amesuratu oblegamentului din nr. trecutu reproducemu acestu cuventu indata ce-lu priimiramu. Red.

nulu pre carele acum in aceste conferintie natiunali stâmu, este legiuitu, pre care au statu sî in conferintiele nóstre din 13|1 Ianuariu 1861 sî din cari se-au substernutu Tronului sî acele petitiuni, pe cari avemu acum norocire a fi dobanditu prea nalt'a Resolutiune, care este obiectulu celu mai placutu alu conferintieloru nóstre acestoru de acum.

Nu mai esista dara la midilocu alta piedeca, cá se nu potemu legalnicesce sî in acestea conferintie liberu pentru inaintarea binelui de comunu sî alu natiunei nóstre consultá.

Cutesati dara, in Domuulu Onorati Domni! libere cu adeveratu, inse cu cea mai aduncа a intieleptiunei judecata, bine rumegatele glasuri ale radicá; pentru ca nu potu se nu ve desteptu intielépt'a-ve atentiune si spre aceea, ca loculu pre care stâmu sântu este, sî obiectulu sî substratulu consultariloru nóstre atatu e de grandiosu, momentosu sî afundu taiatoriu inca preste vécuri in viéti'a dulcei patriei si a natiunei nóstre, câtu dáca candva o natiune a avutu lipsa de intieleptiune, de unu sange rece sî asiediatu in judecatile, in cuvintele, consultarile sî hotaririle sale, sî de un'a privigere sî cugetare inainte, afundu sî bine socotita la venitorulu seu sî a iubitei patriei sale, nici un'a natiune cá natiunea româna, atât'a lipsa de acestea vertuti, sî togma tn momentulu de fatia, candu este intrebarea de mórte ori viatia pentru ea, nu are.

Nu e mica nici de a se condemná, ci prea grandiósa sî prea grea acea problema, asupr'a cârei'a avemu asiá seriosu sî cu sânge rece a ne consultá.

Cu unu cuventu, prea grandiós'a sî maréti'a problema sî substratu alu consultariloru este nu numai coordinarea iubitei nóstre natiuni câtra patria sî câtra colocuitórele sorori natiuni, sî a introducerei sî conlucrarei eii in tóte direpturile politice constitutiunale sî assignarea competentului locu in numerulu adeverateloru sî legiuiteloru de pan' acumu natiuni in patri'a nóstra, cu cari de aci inainte la olalta avemu de a constitui sistem'a Transsilvaniei; da a gandi sî cugetá seriosu sî despre caile acelea, prin care s'ar potea mai bine promová parintiescile sî preanaltele intentiuni ale adoratului nostru Monarchu sî a se uní autonomi'a iubitei nóstre patrie, care de Maiestatea Sea pre bas'a diplomei din 20. Octombre 1860 ne este cu cuventn regescu apromisa, sî care noua ni-se cade cu totu dreptulu a o spriginí sî sustinea, — cu relatiunile cari aru avea cu intregu Imperîulu Austriacu.

Domniloru! seriosu se cugetamu, ca acelea ce vomu scapá din gurile nóstre in conferintiele nóstre acestea, acelea nu voru resuná indesiertu numai in sal'a aceast'a; acelea voru respinge echoulu seu sî in urechile patriei, ba in ale intregu Imperiului Aaustriacu sî a tóta Europ'a. Glasulu nostru intieleptiesce formatu sî binenimeritu va avea pondulu seu tocma sî in cumpan'a sórtei intregului Imperiu Austriacu; elu de sî a fostu candu-va ne bagatu in seama sî nepretiuitu, insa acumu nu mai póte fi condemnatu; ca dîcu, ca dupa 1848 sî mai vertosu dupa d plom'a din 20 Oct. 1860, totu omulu acela tare ar' retací in calcululu politicei, care despretiuindu sî ne bagandu nici intr'o seama direptulu glasu alu natiunei nóstre române ar' socotí ca ea la coordinatiunea patriei nóstre sî a acestei'a câtra intregu Imperiulu Austriacu n'aru poté avea vre unu influxu sî glasu catu de micu hotaritoriu. —

De aceea se nu uitâmu Domniloru, ca ací in sal'a acést'a, sî in conferintiele acestea este concentrata nu numai tóta increderea, dá sî tóta speranti'a natiunei nostre. —

Ba, dela Adunarea aceast'a asceapta cu mare incordare a animiloru nu numai natiunea nóstra, iubit'a nostra patria sî tóte colocuitórele sorori natiuní, ci insusi si adoratuln nostru Monarchu sî Domnitoriu (Sa traiésca!) se vadia, cum-si va implini Adunarea nóstra inalt'a, mareati'a, inse sî prea ponderós'a sî pentru iubit'a nóstra natiune sî patria multu hotaritórea aceast'a missiune! Ba dîcu, ca dela adunarea nóstra aceast'a - dupa cum-si va deslegá ea problem'a-sa voru urmá sî binecuventârile seau blastamurile posteritatei asupr'a nóstra.

Nu ve mirati dara Domniloru! deaca éra ve voi repetî, ca daca candu-va vre o natiune a avutu lipsa de intieleptiune, de unu sange rece sî asiediatu, de o priveghiare sî de o afunda sî bine socotita inainte - cugetare sî cautare in venitoriulu seu, alu dulcei patriei sale, nici un'a natiune cá a nostra mai mare lipsa de aceste vertuti sî poteri sufletesci in momentulu acest'a de fatia, candu este intrebarea despre viéti'a seau apunerea, ei, n'a potutu se aiba.

La trei mari datorii sî lucruri de capetenie mai cu seama trebuie conferinti'a nostra aduncu sî cu tóta seriositatea se caute, cari dupa parerea mea ar' fi:

a) Interessele s'au mai bine drepturile sî beneficiurile politice a iubitei nostre natiuni.

b) Prosperitetea dulcei sî comunei nóstre Patrie. sî

c) Neclatit'a credintia sî alipirea catra august'a casa domnitorea, sî de aci urmând'a gloria a Tronului, Unitatea sî tari'a intregu imperiului Maiestatei Sele. (Sa traiesca!)

1. Ce se atinge de interessele, s'au mai bine de direpturile seau bineficiurile politice sî civile ale iubitei nostre natiuni, acelea intru atât'a de mare sî chiara mesura sî modalitate le a desfasiuratu natiunea nóstra in fati'a patriei, in adunarea regnicolara din Alba-Iulia 1861 sî a Comitateloru, districteloru sî scauneloru sî sî inaintea Maiestatei Sele, sî a Inaltului seu Regimu, prin mai multe suplice sî deputatiuni, din sinulu seu inaintea Augustului Tronu tramise, câtu acelea a le mai desfasiurá sî aci sî din nou a le mai repití tóte s'ar parea a fi unu lucru desiertu sî fara scopu. Ci Romanulu nici cu acestu binevenitu prilegiu, nu va potea nici de catu face taina din interessele sele natiunali, sî pana candu derepturile sele nu si-le va potea deplinu castigá. tocma sî interessulu patriei sî alu intregei Monarchii, nu se va potea odichní, sî nu va incetá a cere, a bate la usi, ba a le reclamá cu voce poternica sî inaintea lumei.

Mai bine cá 400 de ani natiunea nóstra sî confessiunea ei in patri'a loru a fostu fora mila tolerata, ba esilata sî de legi proscrisa, de sî ea a supportatu partea cea mai mare a greutatiloru publice ale patriei sale.

Ea acum vrea blastemulu acest'a, jugulu acelu de fieru pentru tóta veci'a a-lu scutură sî pre câli legalnice a-si asigurá deplin'a s'a libertate nu numai individuale, ci sî comuna natiunale cu tóte derepturile ecuale, cari se cuvinu ei cá atare.

Principalulu interesu alu natiunei române dara este, cá in patri'a s'a se fia de tóte colocuitórele natiuni, prin un'a lege in comunu adusa sî de Regele sanctiunata, recunoscuta de un'a asiá natiune legiuita, care de tóte acele privilegie, immunitati sî beneficiuri sa se bucure, de cari se bucura, sî se voru bucurá sî celelalte sorori colocuitóre natiuni.

Ce e dreptu, Domniloru, ca din grati'a Monarchului, prin diplom'a sî p. n. manuscrisu câtra grafulu Rechberg din 20 Octombre 1860, sî natiunei române, cu libertatea sî autonomi'a natiunale, sî cu mai multe beneficiuri natiunale, suntu nu numai promise, da in parte sî realisate; inse dupa ce Sistem'a Principatului Transsilvaniei in sensulu Art. diet. a VI. din 1774 s'a basatu mai nainte numai pre trei natiuni, sî 4 confessiuni autonome sî precumu din contextulu mai multoru legi ale patriei se culege (1) nu numai sarcinile publice, dar si representatiunea, sî alte beneficiuri sî oficiuri publice se-au impartîtu totu deun'a dupa interessele publice ale autonomeloru natiunalitâti si confessiuni.

Interessele dara ale natiunei române poftescu neertatu, cá ea in constitutiunea sî sistem'a patriei sele intre celea 3 natiuni autonome sî patru confessiuni, nu numai se figureze cá natiune libera cu ambele sele confessiuni, dar loculu ei in aceea sistem'a cá la a 4-a natiune autonom'a se-i se asigureze sî prin lege nóua sanctiunata de préinduratulu Monarchu.

De aici Domniloru! apoi prea firesce si legalnicesce urméza, ca interessele natiunei nóstre suntu totu acelea, cari dupa sistem'a marelui nostru Principatu alu Transsilvaniei si dupa constitutiunea eii -lu au seau lu voru avea si celelalte conlocuitóre natiuni, adeca se fia autonóma de sine statatória, cu unu perfectu direptu de limba- ca idei'a de natiune autonóma fara limba e numai o satira, assemenea acelei idei „ca marea aru potea fi fara apa séu fara fundu“ si cu direptulu la represantatiune in dieta, seau in adunarile Comitatense, sî se aiba tóte celelalte beneficiuri in aceea sî in atât'a numai proportiune, in care natiunea româna - fatîsiu cu conlocuitórele sî sororile natiuni concura sî la supportarea greutatiloru publice sî la sustînerea comunei patrie.

Natiunea româna nice odata nedereptate séu mai multu decâtu un'a derépta competintia de-la sororile natiuni séu de-

(1) Vedi si aprob. p. 1, art. II. par. III. art. I. Comp. Const. p. II. tit. 1. Nr. 16, 17, 18, Edict: 49 art. diet. de anno 1791 art. II. puncto 9° Dipl. Leopold.

la patr'a séu de-la Monarchulu seu nu va poftí. Ear' acésta pretensiune e asiá de drépta, câtu cu fatia curata incontra-i nimení nu va poté stá, si toti acei, cari aru indrasní a o botezá de o pretensiune escentrica séu de prea intinsa sî nederépta, insusi s'aru poté botezá sî tîné de cei mai mari neamici ai dreptâtii. Pentru-ca unii cá acei'a cu alte cuvinte numai atât'a aru dîce: Românilorn, fiti voi buni, séu mai bine nebuni, sî portati sî d'aici innainte din greutatile patriei sarcin'a cea mai mare sî din binefacerile eii indestuliti-ve cu partea cea mai mica!

Cându dara natiunea nóstra-si cere, precum din sarcinele cele publice, asiá si din folósele patriei sale numai competinti'a proportiunata si drépt'a sa parte: nu se póte nici innaintea cerului, nici innaintea lumei rusînâ, si nici ca cu vreo justitia i s'aru poté denegá.

2. Ce se atinge de prosperitatea dulcei nóstre patrie, Românulu interessele amatei sale natiuni pururea se va nevoi a le uní cu neclatit'a sa credintia câtra Domnitorulu seu, dar şi cu nemarginit'a iubire câtra dulcea s'a patria.

Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sa-si iubésca patri'a sî vétr'a strabuniloru sei, cá Românulu.

Sciti, Dloru! cu câta fragedîa-si iubesce Românulu patri'a sea sî cu câta caldura a animei se lipesce de pamentulu sî de vétr'a parintiloru sei!

Nu e natiune sub ceru, carea in virtutea iubirei sî alipirei de patri'a sea sa o póta intrece.

Cine s'aru mai indoí despre acést'a, l' indreptâmu la tristele sî istoricele patimi sî dorerósele eii rabdari mai preste cinci secule; candu ea in patri'a sea, in carea cu conlocuitórele natiuni, nu subjugata cu armele, fora „sponte sua dextram dantes“ — cum dîce anonimulu notaru alu lui Bel'a — si-au impartîtu pamentulu sî tóte politicescile sale bineficiuri, — erá totusi proscrisa, esilata sî tolerata numai usque ad beneplacitum Principis et Regnicolarum, sî totusi in sórtea acést'a asiá tirana, nederépta sî nemeritata, n'a voitu a se despartî de pamentulu acest'a, in care se odichnescu in urne sî sub monumente maretie ósele sî cenusi'a preastralucitiloru sei strabuni.

Au rabdatu mai bine confiscarea bunuriloru sî miseria, sî ce e sî decâtu mórtea mai greu, degradarea din tóte drepturile omenesci la cea mai urita, mai de josu sî mai tirana sclavia sî stare mai de dobitocu, decatu cá de-la vetrele parintiloru sei (ab aris et focis gloriosorum suorum parentum) sa se lase sî prin cea mai rea din lume miseria sî sórte a se goní sî alungá, séu sa se póta silí sa easa sî sa tréca din patri'a loru, chiaru nici aprópe numai preste Carpati la fratii sei.

Sî déca Românulu atunci, candu erá, cum am dîsu, in patri'a sea exule sî robu, seracu sî asupritu, atâtu si-a iubitu patri'a, câtu nu o-a parasitu, ba nu si-a pregetatu nici cu tóte putînelele sale poteri sî averi sî cu scumpulu seu sânge a o aperá impreuna cu celelalte conlocuitóre natiuni, — dupa diplom'a din 20 Octbre 1860 — indereptatîtu, — sî va uitá vr'odata de patri'a sea? Seau cine va mai cutezá a negá, ca Românulu intru dobandirea sî sustînerea autonomiei scumpei sale patrie, pe bas'a diplomei sî a innaltului manusorisu regescu din 20 Oct. 1860. catra Grafulu Rehberg, séu pentru promovarea binelui eii de comunu, din tóte poterile lui nu se va silí, dintr'o fratiésca contielegere cu sororile natiunei din patria, tóte cele potintióse sî legiuite a le face sî a le miscá?!

Sî acést'a e, Dloru! radical'a causa, pentru carea natiunea româna doresce din adânculu amimei sale unu terenu legiuitu, o dieta in patri'a sa sî nice decâtu afara de ea, unde deslegându-se deasupr'a eii blastemulu legei vechi sî prin o lege nóua recunoscendu-se de câtra celelalte conlocuitóre sorori natiuni, sî natiunea nóstra de sora legiuita a sa, cu care la olalta acum sistem'a marelui principatu alu Ardealului, nu cá mai nainte de 1848. numai trei natiuni sî patru confessiuni ci patru natiuni sî siese confessiuni constituându sî asiá impartâsîndu-se in tóte egalele daruri ale legei celei nóua, numai la olalta intru o fratiésca intielegere a celoru patru natiuni sî siese confessiuni, sa ne nevoimu nu numai fericirea sî prosperitatea comunei sî iubitei nóstre patrie a o solicitá, fundá si promová, dar sî preainnaltele sî parintescile intentiuni sî Tronulu adoratului Monarchu dupa homagial'a nóstra datoria cu unite poteri a le sprigini.

Dloru! natiunea nótra e convinsa, ca proni'a cea ddicésca dupa adancele sî neajunsele sale judecâti, de aceea a voitu a asiediá in patri'a nóstra mai multe natiunalitâti sî mai de diverse origine sî limba, cá imprumutatu un'a cu alt'a nu numai sa ne tolerâmu, ci sa ne sî iubimu sî sa ne voimu un'a altei'a binele; ca a patr'a (a dóu'a) porunca este „sa iubesci pre deaprópele teu cá insuti pre tine!“ sî la olalta intru o armonia fratiésca sî crestinésca cu poteri unite sa efeptuâmu fericirea comunei e scumpei nóstre patrie; ca dîsu este: Concordia res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur

Pentru-ca repetiescu sî aici aceea, ce de un'a miia de ori am mai dîsu sî voiu mai dîce ori sî cui, ca tóte acelea suntu numai visuri, fantasii sî idei fara fundamentu basate pe ventu, déca voru socoti séu sororile nóstre natiuni, adica fratii Magiari, Secui sî Sasi séu Românii, ca fâra impreuna sî fratiésca a acestoru 4 natiuni contielegere intr'un'a, voru poté deosebi, un'a fâra alt'a, ferici patri'a. — De unde nu me indoiescu, ca natiunea nóstra româna sî de asta data inca in adunarea sea presenta natiunala, in consultârile sale va dá semnele cele mai eclatante ale dorului, ale nesuintiei sale pentru o buna intielegere, pentru o infratîre adeverata pe terenulu unei derepte, proportîunate sî perfecte indreptâtîri, precum in greutâtile, asiá sî in tóte beneficiurile constitutiunei sî ale patriei, cu celelalte conlocuitóre sorori natiunalitâti din patria.

3. Incâtu se atinge de neclatit'a credintia e alipire câtra august'a casa domnitória, de unitatea sî consolidarea e glori'a Tronului sî tari'a intregului imperiu alu Maiestâtii Sale, — anim'a cea multiamitóre a Românului nici odata va poté sa uite, in ce mesura mare este natiunea sa datóre Domnitorului e Monarchului seu sî la tóta august'a casa austriaca domnitóre! —

Românulu pururea-sî va aduce aminte, ca—cá sa nu pomenimu de tóte cele multe sî mari faceri de bine, ce a luatu natiunea nóstra in daru din mânile gloriosiloru sî de eterna pomenire vredniciloru Domnitori ai casei austriace, indata dupa-ce proni'a ddieiasca dedù sî iubit'a nóstra patria sub prea blândulu sî omenosulu sceptru alu domnitórei case austriace sî inainte de 1848—numai acelea déca le vomu memorá, care din inalt'a sî prea crestin'a indurare a gloriosului acum Imperatu sî Mare-Principe alu nostru Franciscu Iosifu I. (Sa traiésca!) de-la 1848 incóce pâna 'n dîu'a de astadî in decursulu celoru 15 ani a dobanditu, suntu mai mari, mai grandióse sî mai multe, decrtu tóte acetea, care natiunea româna mai nainte de 1848 in decursulu mai a loru 500 de ani a luatu de-la egoistic'a si pentru Romani neomenós'a, cá sa nu-i dîcu, tiran'a constitutiune, legislatiune sî carmuire, numita natiunala patriotica.

Spuneti-mi, Dloru! ce este si p. n. sî indurat'a resolutiune din 18 Oct. 1862 alt'a, decâtu cele mai stralucite semne ale parintescei indurari si portări de grija a adoratulut nostru Domnitoru si a M. nostru Principe Franciscu Iosifu I. pentru natiunea nóstra?!

Intórceti, Dloru! foile istoricí patriei nóstre inapoi, pána 'n véculu 13, cautati sî vedeti, carele din Regii Ungariei séu dintre Principii Transsilvaniei séu prin vr'o diploma, decretu séu lege séu vreo resolutiune a vorbitu asiá umanu, asiâ cu parintésca ingrijire (decâtu numai dóra in batjocura) cu natiunea romana, cá cum au graitu gloriosii sî de etern'a pomenire demnii Domnitori ai augustei case austriace?! Si mai vertosu cá glorióse regnantele nostru Domnitoru sî Monarchu Franciscu Iosifu I. (Sa traiésca!) prin p. n. sea resolutiune, carea este caus'a adunârei nóstre de acum'a, sî preaplacutulu sî maretiulu obieptu alu desbateriloru sî conferintieloru eii. (Va urmá.)

Burs'a din Vien'a in 10/24 Aprile 1863.

Metalicele 5%	75. 20.	Actiile de creditu	203. 60.
Imprumutulu nat. 5%	80. 90.	Argintulu	111. 75.
Actiile de banca	795.	Galbinulu	5. 37.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 31. ANULU XI.

Sabiiu 15 Aprile. 1863.

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a II,

tînuta in Sabiiu in 9|21 Aprile 1863.

Escellenti ele Sele, Domnii Presiedinti se priimescu cu: Sa traiésca!

D. Pres. Mitr. Siulutiu requira pre d. Secretaru Puscariu a citi protocolulu siedintiei trecute, sî amintindu acest'a, ca pentru scurtimea tempului 'lu va citi numai in estrasu, citesce. Venindu vorb'a la secretari,

D. Pres. Eppulu Siagun'a dîce: ca la 'ntrebarea facuta din parte-i eri in privinti'a secretariloru din 1861., Adunarea i-a 'ncuviintiatu pre acei'a, dar nu cá substituti, ci cá secretari alesi sî pentru siedintiele conferintieloru acestor'a continuative.

P. Macedonu cere a i se luá propunerea de eri la protocolu.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Obieptele pertractate eri nu mai potu vení sî astadi la vorba.

D. Bolog'a. Sa se ia la protocolu, ca tóta adunarea au consimtîtu cu d. prepositu Macedonu.

D. Manu (cons. de finantie.) Cumu potemu noi pretinde respunsu românescu, déca rogarea nóstra a fostu scrisa in limb'a germana? (Strigâri: Dreptu!)

D. Branu de Lemény. Protocolulu cá „species facti“ are sa reproduca cele intemplate in rendu cronologicu. Eu am vorbitu innaintea d. Baritiu, cá sa se aléga o commissiune pentru facerea adressei de multiamire.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Nu e asiá Domnule! Câci dupa mine a vorbitu mai antâiu D. Vicepresiedinte Popp, apoi D. Maniu, apoi Esc. Sea D. Metropolitu, apoi D. Branu; dupa aceea dd. Balomiri, Baritiu s. a. — sî asiá eu sum de parere, cá acestea la protocolu sa nu se ia tóte asia pe largu, pentru-ca atunci aru trebui sa se puna toti vorbitorii si tóte, ce s'au vorbitu, pentru-ca toti o potu pretinde acést'a. —

La pasagiulu despre telegramulu Românilor din Bucovin'a.

D. Dr. Tincu afla telegramulu atâtu de momentosu, încâtu cere a se pune din vorba 'n vorba la protocolu. (O voce: S'a facutu, câci s'au alaturatu la protocolu.)

D. Alduleanu e de parere, — cá telegramulu sa se ia simplu la protocolu; câci a respunde subscriitoriloru telegramului cá unoru privati nu póte Adunarea natiunala; ear de le va respunde cá la natiune, se voru poté trage de aci consequintie neconvenibile.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. DD. Bucovineni s'au adressatu câtra Adunare; cugetu, ca iar Adunarea aru trebui sa le respunda.

D. Bohotielu (Capitanulu supremu.) Sa se alature cá aclusu la protocolu.

D. Popp. Adi la verificarea protocolului nu potemu face mai multu, decum facuramu eri: Adunarea primesce spre placuta cunoscintia. (Strigâri: Asiá sa fia!).

D. Bolog'a cere a se precisá, unde e vorb'a de chiamarea secretariloru la mésa, „la més'a presidiului“, pentru-ca suntu mai multe feluri de mese. (Ilaritate.)

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Domniloru! Verificându-se protocolulu siedintiei de eri, vine de a ne pune in legatura cu lucrarea aceea, ce o-am inceputu eri. Noi am hotâritu eri pe astadi de obieptulu dîlei: adress'a de multiamire câtra preainduratulu nostru Imperatu. Mi iau voia, Domniloru! a ve aduce la cunoscintia parerile sî convingerile mele in privinti'a unei compunende adresse de multiamire câtra Maiestatea Sea. — Eu asiu dori, cá Conferinti'a nóstra natiunala sa-si ia de punctu de manecare in compunend'a adressa de multiamire câtra Maiestatea Sea Imperatulu tocmai resolutiunea aceea preainalta imperatésca, ce ni-a datu ansa la acésta adunare, sî in carea aflu eu patru puncte cardinale, care sa se intrebuintieze in conceptulu nostru sî sa formeze totu atâtea puncte de manecare.

Punctulu celu d'antâiu, care-lu propunu eu adunârei nóstre natiunale astadi, din care sa inceapa inceputulu adressei nóstre de multiamire, suntu urmatórele cuvinte ale Innaltului nostru Imperatu din resolutiune: „Precându ordinezu Eu, cá sa se descopere natiunei române a Ardealului indestulirea mea pentru documentarea loialitatei, credintiei sî alipirei eii câtra cas'a Mea domnitóre sî câtra legile fundamentale de statu sanctiunate de Mine etc... Aici Maiestatea Sa cu indestulire recunósce credinti'a, loialitatea cea nepetata, ce natiunea nóstra româna din Ardealu au pastrat'o câtra intrég'a casa domnitóre sî legile fundamentale. Asiá in punctulu d'antâiu asiu spune eu, cum-ca natiunea româna din Ardealu se simte astadi de totu norocósa, de totu fericita, de vreme-ce sacrificiele eii cele multe pentru d'a documentá credinti'a sî alipirea sea câtra Tronu sî patria nu numai se recunoscu din partea Maiestâtii Sele; ci totdeodata se provóca cu placere la ea cá la o natiune politica transsilvana; sî totdeodata totu in acelasi punctu sa se dîca, ca precum pan'acum, asiá sî de acum innainte vomu fi credintiosi legiloru fundamentale. Déca-mi iertati, Dloru! pentru mai deseversît'a intielegere sa ve citescu unele pasage din acele legi fundamentale de statu, pe a câroru basa ne-am adunatu sî la care se provóca Maiestatea Sea. Legile fundamentale suntu cele patru puncte din diplom'a din 20 Octobre 1860. In introducerea diplomei asiá dîce Maiestatea Sea: Cu privire ca elementele institutiuniloru organice comune sî ale conlucrârei in contielegere s'au intaritu prin egalitatea subpusîloru Nostri innaintea legei, prin liber'a esercitare a religiunei garantata tuturoru, prin facultatea de functiuni publice neatarnata de stare sî nascere sî datorinti'a comuna sî egala impusa fiacârui'a de a fi ostasiu sî de a plati contributiune, prin delaturarea roboteloru sî radicarea liniei interne de vama in Monarchi'a Nóstra; — considerându mai departe, ca la concentrarea poterei de statu in tóte tierile continentului europeanu este o trebuintia ne 'ncungiurata comun'a pertractare a problemeloru celoru mai inalte de statu in favórea securitâtii monarchiei Nóstre sî buna-starea tieriloru eii singuratice; — am aflatu de bine, spre complanarea diversitâtiloru de mai nainte intre regatele sî tierile Nóstre sî spre impartâsîrea regulata cu scopu a suditiloru nostri la legislatiune sî administratiune, pe bas'a sanctiunei pragmatice, sî in poterea perfectei Nóstre potestâti, a determiná sî ordiná cá basa statornica sî irrevocabila de lege de statu, precum sî cá indreptariu pentru Noi, precum sî pentru successorii nostri legitimi in imperiu, urmâtórele. . . .

Acest'a e punctulu celu introducatoriu in legile fundamentale, adica: egal'a indreptâtire politico-natiunala sî confessiunala; ear insesi legile fundamentale cele patru suntu acestea:

1) Ca dreptulu de a dá, de a schimbá sî a suspendá legi se va esercitá de câtra Noi sî successorii Nostri numai cu conlucrarea dieteloru adunate dupa lege, respective a Senatului imperialu, la care dietele voru avé sa tramita numerulu membriloru hotaritu de Noi.

2) Tóte obieptele legislatiunei, ce privescu la drepturile, datorintiele sî interesele, ce suntu comune pentru tóte regatele sî tierile Nóstre, sî anumitu legislatiunea asupr'a monetei, a baniloru sî a creditului, asupr'a vâmiloru sî a afaceriloru comerciale, mai departe asupr'a trebiloru pentru bancnote, legislatiunea cu privire la trebile postei, telegrafului sî drumului de feru sî asupr'a modului sî a ordinei pentru datorinti'a de a militá, se voru resolvá pe venitoriu in modu constitutiunalu pertractându-se in sî cu Senatulu imperialu sî sub conlucrarea acelui'a, in tocmai cá sî introducerea contributiuniloru sî a aruncuriloru celoru nóue; apoi scarirea contributiunei sî a tacseloru ce se afla sî cu deosebire scarirea pretiului sârei sî luarea imprumutului nou, conformu cu emissulu Nostru din 17 Iuliu 1860; assemenea sî intórcerea datoriei de statu, ce se afla; instrainarea, straformarea sî impovararea proprietâtii de statu nemiscatóre, numai cu convoirea senatului imperialu sa se ordineze; in urma esaminarea, sî asiediarea proiecteloru chieltueliloru de statu pentru viitoriu, precumu sî esaminarea incheiarei socoteleloru de statu sî resultatele finantiale anuale, au sa urmeze sub conlucrarea Senatului imperialu.

3) Tóte celelalte obiecte de legislatiune, ce nu se cuprindu in punctele aduse mai nainte, se voru resolvá in sî cu respectivele diéte, sî anumitu in Regatele sî tierile tiitóre de corón'a ungurésca dupa constitutiunea loru de mai nainte, eár in celelalte Regate sî tieri ale Nóstre, in intielesulu sî conformitatea ordinatiuneloru provintieloru loru, in modu constitutiunalu.

Dupa ce totusi cu esceptiunea tieriloru de sub corón'a ungurésca, si in privinti'a astorufeliu de obiecte do legislatiune, ce nu vinu sub eschisiv'a competintia a Senatului imperialu, pentru celelalte tieri ale Nóstre s'a facutuo pertractare sî otarîre comuna, in unu sîru lungu de ani, ne retinemu dreptulu de a lasá spre desbatere sî assemenea obiecte la conlucrarea Senatului imperialu, supunendu-le senatoriloru din aceleasi tieri.

O pertractare comuna, se póte face sî atunci, deaca obiectele, ce nu cadu sub competinti'a Senatului imperialu, se voru propune sî pofti decâtra dietele respective.

4) Aceasta diploma imperateasca, sa se pastreze numai decâtu in Archivele Regateloru si la timpulu seu sa se petreaca in condic'a de lege in teestu autenticu sî in limbele tierei. Successorii nostrii au a provedé Diplom'a aceast'a numai decâtu la suirea loru pe tronu in assemenea modu cu subscrierea loru imperatésca sî a o espedá in singuratecele regate sî tieri, unde apoi are a se petrece in condica. —

Prin urmare, Dloru ! in anulu 1860, cum au esîtu diplom'a acést'a imperatésca, o deputatiune natiunala,, cu Esc. Sea Dlu Archiepiscopu Stere'a Siulutiu, au datu Maiestâtii Sele o hartia de multiamire, dîcendu, ca natiunea româna in legile acestea fundamentale afla implinirea dorintieloru sele celoru mai multe, au cerutu congressu natiunalu pe bas'a legiloru fundamentale, care s'au sî tînutu. Prin urmare in punctulu 1. se va poté pune pelânga bucuri'a si multiamirea nósira sî aceea, ca sî astadi natiunea româna remâne credintiósa diplomei din 20 Octobre 1860 si fiindca patent'a din 26 Febr. 1861 au urmatu naturalu din diplom'a din 20 Oct. 1860 si este numai o continuare basata pe diploma, se 'ntielege de sine, ca sî acést'a o priimesce. —

La punctulu alu doilea, unde Maiestatea Sea demânda Cancellariei Sele aulice, ca la compunerea dietei ardelene sa prelucre propositiunile din nou pentru dieta, sî sa considere si postulatele si petitiunile natiunei române, dîcu ca pentru acést'a inca sa dîcemu : „Ne multiamimu, Imperate ! pentru-ca asiá gratiosu ai facutu dispositiunea Ta! Pentru-ca déca ne vomu aduce aminte de dispositiunea gubernamentale in privinti'a dietei, ce erá proiectata a se tîné la a. 1861, apoi acolo putînu bine vedem pentru noi: „die Inarticulirung der romänischen Nation". Atât'a vedemu; alt'a nimicu.

La punctulu alu treilea, unde se vorbesce de regularea legala a referintieloru de statu iuridice sî confessiunale ale natiunei române, propunu, cá sî pentru dispositiunea acést'a maiestatica sa multiamimu cu atât'a mai multu, pentru-ca in propositiunile pentru diet'a din anulu 1861 se dice numai: „Die Inarticulirung der romänischen Nation," ear de confessiuni si altele nu se vorbesce.— Dar Maiestatea Sea, vediendu plansorile sî postulatele nóstre, prégratiosu se indurà a demandá, sa ni se esprime, ca adica regularea legala a referintieloru juristice de statu natiunale sî confessiunale, are a formá un'a din cele d'antâiu probleme ale dietei, ce se va tînê in Transilvani'a. Si asiá dar precum vedemu acést'a resolvata, Mai. Sea numai pe bas'a diplomei din 20. Oct. 1860. au potutu resolvá ; acolo vedemu, ca referintiele dintre deosebitele tieri, care au fostu suprematice sî diabolice, sa se stérga, sî tóte natiunile in privinti'a unoru lucruri generale sa formeze unu centru mare sî unu corpu intregu, sî sa se stérga factorii cei ruginiti ai classeloru privilegiate, cari au schimonositu tiér'a acest'a mica sî au facutu acele 10 pecate, cum am dîsu sî eri. (Bravo !) —

La punctulu alu patrulea, unde se dîce, ca parerile si dorintiele natiunei române in privinti'a limbei suntu luate in consideratiune prin harti'a de mâna din 21 Decembre 1860. emisa câtra Cancellarulu aulicu, dîcu, ca sa multiamimu sî pentru acést'a. Sa multiamimu dar, Dloru ! in punctulu alu patrulea sî pentru atât'a gratîa sî mila (câci lucruri mari nu se potu face dintr'odata) sî totu deodata sa spunemu, ca noi Românii ne vomu accomodá pâna la dieta impregiurâriloru de fatia.

Acum me rogu, Dloru! sa me ascultati cá intra parenthesin sî cu privire la cele-ce au dîsu D. Prepositu Macedonu mai nainte. Ce se atinge de petitiune, apoi ce e dreptu, eu am compusu petitiunea in limb'a germana sî o-am aretatu sî Escellentiei Sele, sî Esc. Sea n'a facutu nici o observare, ci o-a subscrisu cá sî mine. S'aru poté dîce, ca s'a facutu o mare gresiéla séu o perfidia prin acést'a; dar tocmai dupa natur'a pasului acestui'a n'am potutu face altmintrea, sî din punctu de vedere alu natiunalitâtii nu e nici o gresiéla ; ba déca vomu mai vení inca odata in assemenea stare, totu nemtiesce vom scrie, pentru-ca rogarea pentru concederea unui congressu nu póte fi obieptulu unei certe sî dispute politico-limbistice, sî asiá eu gandescu, ca cá sa nu se acatie carulu sî nai'a nóstra cu povara astadi de nisce mesuri, care suntu póte cele mai rele din lume, nu am facutu nici o perfidia câtra datorintiele nóstre natiunale. (Strigâri : Asiá e!) Sî asiá, cum am amintitu, la punctuiu alu patrulea vom spune Maiestâtii Sele, ca e bine; insa sî acést'a vomu spune, ca nu numai connatiunile nóstre potu sa pretinda in limb'a loru respunsuri, dar sî ómeni privati sî municipii mai capeta câte o resulutiune in limb'a loru — mai buna mai rea, precum se póte — ; insa Ordinariatele române inca n'au fostu asiá norocóse sa capete un'a hotarire in limb'a, in carea scriu, adica in cea româna. (Eu celu putînu n'am capetatu inca nici un'a ; dar Escellenti'a Ta ? P. Mitropol. Nici eu.) Dar totusi sî in privinti'a acést'a am propasitu ce-va.

Dar, Domniloru ! sa recapitulâmu punctele acestea! Sa dîcemu Imperatului in adressa mai pe largu, cum intielegemu noi legile fundamentale, care le-au sanctiunatu Maiestatea Sea. Sî adica 1) asiá intielegemu, ca Maiestatea Sea insusi recunosce, cumca tóte tierile Sele trebuie sa se guberneze dupa forma constitutiunala; 2) Recunóscemu sî noi lips'a unui centru, va sa dica lips'a unui corpu consultativu sî deliberativu sî ca recunóscemu lips'a pertractarei unoru obiepte, care dupa impregiurârile têmpului sî din alte impregiurâri trebuie sa se pertracteze la olalta, intr'unu Senatu imperialu, precum suntu obieptele monetei, postei, drumuriloru s. a. Eu, Dloru! din cinstire câtra têmpii de mai nainte antemartiali sî din respectu sî câtra constitutiunea cea cu 10 pecate, nu voiu sa mai amintescu, ca Ardealulu nu e stare sa faca unu drumu de feru mâcaru nici de acî pan la Belgradu; nu voiu s'atingu, ca tiér'a nóstra n'au avutu nici mai nainte nici o autonomia adeverata nici dupa legile eii de mai nainte; ci séu au fostu dependinte de Ungari'a séu de dragutiulu de Turcu (Ilaritate); pentru ca tiér'a nóstra n'are atributele acelea, care se ceru pentru o tiéra autonoma, adeca independente de ori ce atarnare alt'a ; nu le possede ea acele nici pentru de a fi tiéra independinta de rangulu intaiu, dara nici de rangulu alu doilea, câci nu possede nici poteri fisice, nici pecuniarie, cá sà retacu celelalte, spre sustienerea sa independinte interna sî esterna. — 3) Sa dîcemu Maiestatii Sele, cum intielegemu noi diplom'a din 20 Oct. 1860. sî patent'a din 26 Febr. 1861 ; ca adica noi astfeliu le 'ntielegemu, ca pentru obieptele dinlauntru ale tierei nóstre inca va fi viétia cconstitutiunala prin radicarea tuturoru privilegieloru de mai nainte, sî prin urmare sî radicarea teritorieloru privilegiate; câci de nu, noi nu vomu avé nici unde pune pitiorulu in tiér'a nóstra. 4) Apoi sa dîcem

ca noi de ací tragemu cu consecuintia logica, ca individua litatea politica a patriei nóstre prin constitutiune, care trebuie sa se desvólte si sa se statorésca, va fi din destulu assigurata.

Prin urmare, Dloru! mai e unu punctu fórte mare de insemnatu, si adica punctulu acest'a, ca multi cu astfelu de pareri si convingeri, precum amu avutu onóre a ve impartasî, nu se potu impacá. Si eu tare me miru. Oamenii au urechi, si nu audu; ómenii au ochi, si nu vedu. Eu credinti'a politica a fiacârui'a o cinstescu si-o lasu neatinsa; insa cându e vorb'a de binele obstescu alu patriei, atunci fia-care sa deschida bine urechile si sa auda vocea tempului, sa deschida ochii, sî sa véda caracterulu tempului presinte. Si acest'a e aceea, ce ne-am obicinuitu a dîce „necessitate imperativa a tempului. Quod factum est, infectum fieri nequit. Astadi, Dloru! e vorb'a nu despre restituirea in integrum a acelor'a, ce au esistatu inainte de 1848; acést'a o opresce necessitatea ceruta de tempulu presinte; astadi e vorb'a numai despre regeneratiunea lucruriloru pe bas'a institutiuniloru constitutiunei moderne, dar nu pe bas'a institutiuniloru ardelene ruginite cu cele10 pecate (Bravo!). E o urmare asiá prea naturala sî firesca, cá sa multiamimu Imperatutui pentru aceste patru puncte din resolutiunea Sea p. n. si apoi sa mai adaugemu si aceea, cá Mai. Sea sa se 'ndure a demandá punerea in lucrare a legiloru fundamentale de susu de-la oficiurile cele mai innalte pâna la celu mai de josu notaru satescu; ca e de lipsa, cá câtu se póte mai curendu sa se tîna diet'a Ardélului si acolo dupa legile fundamentali sa se formeze o constitutiune nóua ardeléna cu delaturarca, stingerea si nimicirea aceloru pecate vechi (Bravo!), si Maiestatea Sea sa se 'ndure strinsu a remané pelânga legile fundamentale, ce le au sanctiunatu; câci numai cu ele sî prin ele se potu fericí tóte popórele de sub sceptrulu Seu. (Vivat! Bravo! Sa traiésca!) —

Urméza **Cuventulu D. Vicepresiedinte Popp.**

Escellentiele Vóstre! Preaonorata adunare! La ordinea dîlei e compunerea unei adresse de multiamire câtra Maiestatea Sea, inaltulu nostru Imperatu pentru preagratiós'a resolutiune din 28 Oct. 1862. Cá sa se faca adress'a de multiamita s'a decisu inca de ieri, insa pentru ponderositatea obieptului, in care are a se face adress'a acést'a, s'au amanatu desbaterile pentru compunerea acelei'a pe astadi.—

Onorata adunare! Singuru cuventulu adressa de multiamire ne spune, ca 'n aceea trebuie sa se cuprinda o multiamire, sî nu altu ce-va; o multiamire póte fi acum in multe tipuri; e multiamire sî in 2—3 cuvinte, insa o adressa cá a nóstra intr'unu obieptu asiá momentosu cugetu eu ca trebuie sa fia asiá imbracata, câtu sa corespunda pe deplinu actului de gratîa imperatésca, care e cuprinsu in préinalt'a resolutiune. Escellenti'a Sea, P. Episcopu Baronu de Siagun'a m'au usiuratu tare multu in deslegarea problemei, de care m'am apucatu, adica a'ntrebârei, ca ce are de a intrá in acésta adressa, luându Escellenti'a Sea de punctu de manecare insasi préinalt'a resolutiune; — nevoindu a mai repetî cele-ce a dîsu Escellenti'a Sea, eu me alaturu la principiele, ce le-au desfasiuratu D. Episcopu. O singura abatere amu la punctulu din urma, carea insa a o desfasiurá mi reservezu la sfarsîtulu cuventârei mele. Cá punctu de manecare voiu sa se ia nu numai preainalt'a resolutiune a Maiestatei Sele, ci pe lânga acést'a si resolutiunea din Februariu a. c. data de sî nu chiaru de-la Imperatulu, dar totusi de-la unu organu, ce lucra in numele Imperatului, de-la care a esîtu concessiunea de a se tiné acestu congressu natiunalu. Pasulu respeptivu din acea resolutiune suna asiá.“ *)

Maiestatea Sa cesaro-regésca s'au induratu a concede prin préinalt'a resolutiune din 17-lea ale curentei, cá Escelenti'a Ta, sî Esecelsnti'a Sa Archieppulu greco-catolicu din Blasiu, cá Presiedintii Conferintiei nationale romane tienute la a. 1861 in lun'a lui Ianuariu, sa puteti conchiemá câtu mai curendu in acelasi Orasiu 120—150 dintre individii mai insemnati ai natiunei romane din acestu Mare Principatu la o conferintia continuativa, unde acea resolutiune preinalta a Maiestatei Sale cesaro-regesci din 18-lea Octombre anului trecutu, prin carea Placerea preîndurata, ce au urmatu la descoperirile omagiale asternnte din conferinti'a de mai nainte a acestei natiuni, serbatoresce sa se publice, sî sa se tractedie despre o adresa de multiumire, ce va cuprinde credinti'a cea neclatita a natiunei romane din acestu Mare Principatu, sî sentimentele ei armonice cu intentiuniel preîndurate ale Maiestatei Sale cesaro-regesci. —

Asiadara noi avemu sa punemu in adress'a de multiamita acele simtiuri, care le avemu câtra legile fundamentali. Si care su aceste l e g i fundamentale? Diplom'a din 20 Oct. 1860. Ci trebuie sa mai fia inca un'a, cá sa potemu dîce l e g i, sî nu l e g e fundamentala. Aceea este patent'a din 26 Februariu 1861. Trebuie dar in aceeasi adressa sa aretâmu simtiemintele nóstre, care le avemu câtra amendóua aceste legi fundamentali. Si care suntu acestea? Sa vedemu! De stilo, care s'au observata acumu de doi ani la tóte adunârile politice, aru trebuí cá sî eu sa 'ncepu a enumerá tóte suferintiele, ce le amu avutu noi pâna acum; dar de acésta problema nu me apucu, pentru-ca eu atunci asiu trebuí sa enumeru suferintie nu de 10—12 a n i, ci suferintie mai de atâtia s e c u l i; dar credu ca nici nu este de lipsa cá sa le enumeru, pentru-ca eu cugetu, ca toti le sciti, si apoi e lucru de prisosu de a istorisí lucruri de acelea, cari le sciu toti, sî e paguba numai de têmpu. Dar nu e nici de lipsa, pentru-ca acei'a, cari ni le au causatu nóua, credu ca nu mai suntu in stare a ni le mai causá sî continuá;— cei cari le-au suferitu, nu se voru usiurá prin aceea, ca le vomu mai audî odata aici. Nu voiu incepe dar cu enumerarea suferintieloru nici pentru aceea, ca eu nu-mi luai punctu de manecare d i r e p t u l u séu mai bine pe romania: n e d i r e p t u l u istoricu, ci fapte, eveneminte, cari inca suntu si ale nóstre, nu numai ale istoriei. Voiu incepe de-la anulu 1848, anulu mantuirei Românilor din Transsilvani'a; anulu, in care Românii din Transsilvani'a dupa suferintia de 400 ani au cutezatu antâiasi-data a-si radicá glasulu câtra acea funtâna de gratîa, de unde speramu usiurare suferintîeloru nóstre. In 15 Maiu 1848 au fostu acea adunare, la carea póte toti, câti suntemu aici, amu luatu parte. Celu mai solenu actu la acea adunare au fostu depunerea unui juramentu nu numai innaintea lui Domnedieu, care ne vedea ori unde ne ascundeamu, ci sub cerulu liberu pe asiá numitulu câmpulu libertâtiî in fati'a lumei intregi. Si ce amu juratu noi acolo? Amu juratu credintia neclatita câtra inalt'a casa domnitóre austriaca, amu juratu, ca amiciloru eii vom fi amici, eara inimiciloru eii inimici. Alu doilea actu alu acelei adunâri au fostu, ca natiunea româna, (carea mai innainte inca esistá cá natiune româna, pentru-ca sî in legile cele mai apesatóre ale Românilor, in Approbate sî Compilate se afla scrisa cá natiune),— natiunea româna dîcu s'au declaratu pre sine de sine statatóre, independinta, de egalu indreptatîta cu celelalte natiuni conlocuitóre. Ce au urmatu dupa acést'a? In 11 Sept. 1848 s'au adunatu representantii Regimentului I din Ardélu sî au facutu o petitiune câtra Maiestatea Sea augustulu nostru Imperatu. In petitiunea aceea au cerutu ei intre altele: Wir bitten Euer Maiestät, bis zu dem Zeitpuncte, als dieso Verhältnisse geschlichtet sein können, unseren zertretenen Rechten, unseren gefangenen Brüdern, unserem bedrochten Eigentum und unseren kummervollen Familien durch eine der ungarischen Magyaromanie fremde, in die Separations- und Unterdrückungsinteressen jenes Volksstammes nicht verflochtene keiserliche Commission Schutz und Sicherheit gnädigst gewähren zu wollen.“ Mai incolo totu in acea petitiune se dîce: Es ist kein Romäne, der nicht sein Gut und Blut für Euer Maiestät, für Ihre Gesammtmonarchie und für jede bedrückte und verletzte Nationalität des grossen Vaterlandes aufzuopfern bereit wäre. Totu cam asiá au facutu si Regimentulu II. in 13-14 Sept. in Naseudu. (Strigâri: Asiá e!) Veti dîce, ca acést'a au facut'o numai o parte a natiunei; dar putînu dupa acést'a, adica in 16 ale aceleiasi luni s'au adunatu o multîme de Români intelligenti la Blasiu, cari in numele natiunei române au facutu o petitiune câtra Maiestate, in carea urmatórele se cuprindu: „Das romänische Volk, gestützt auf den Eid, welchen es am 15. Mai d. I. auf dem Freiheitsfelde geschworen, hält fest an seinen natürlichen und bürgerlichen Rechten, an den Reschlüssen der National-Versammlung und macht dievon den zwei Romänen-Grenz-Regimentern gefassten Beschlüsse zu de seinigen.“ In 25 Dec. 1848. s'a tînutu âici in Sabiiu o adunare sub presidiulu Escellentiei Sele Domnului Episcopu Siagun'a. Acolo inca s'au facutu o petitiune, unde se afla subscrisi cá secretari: Dunc'a, Baritiu, Orbonasiu, Hannia s. a. In acésta petiune sub punctulu 9. se afla: „Indem die Versammlung auf die Beschlüsse der zu Blasendorf im Mai und Sep-

*) Ne-avendu spre dispositiune testulu magiaru, punemu celu romanescu alu Tel. Rom. Red.).

tember d. I. abgehaltenen Versammlungen auch dermalen beharrt, protestirt sie neuerdings gegen die Union Siebenbürgens mit Ungarn, als gegen die Quelle aller Drangsale, die unser Vaterland betrafen; sie verlangt, dass dies Grossfürstenthum seine Unabhängigkeit behalte, dessen Grundgesetze aber sollen nach der neuen östreichischen Constitution, die auch die romänische Nation angenommen hat, umgeändert werden.“

Acestea s'au intemplatu in 1848. Din anulu 1849. numai unu casu vréu sa aducu inainte; s'au facutu adica câtra Mai. Sea o petitiune in 25 Febr., unde assemenea e subscrisu Ecesll. Sea D. Episcopu Siagun'a, apoi Popasu, Macedonfi sî altii. Ce au urmatu dupa tóte aceste doriri sî petitiuni? Aceea, ca dorirle natiunei române nu s'au implinitu; nu s'au implinitu aceea, ce au asceptatu Românii; pre cei buni i-au ajunsu assemenea sórte cá pre cei re i;scimu adica toti, ca in locu de constitutiune au intratu o sistema asiá numita absolutistica,. carea noi n'am dorit'o. . . . .

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Sî n'amu meritat'o

D. VPres. Popu. . . . sî cum ne-am portatu noi fatia cn acestu sistemu neasceptatu? Ne-am odichnitu, p. on. Adunare! nu numai ca nu am facutu nici o resistintia incontr'a lui, ci inca am conlucratu la sustînerea lui, sî trebuie sa marturisescu, ca sî eu am fostn o parte mica, care l'am spriginitu. Sî óre din ce causa? De a buna séma nu pentru aceea, ca noi intr'o nópte ni am fi schimbatu dorintiele. ci singur unumai din acea causa, ca Românii, cá pururea credintiosi Imperatului, s'au incredintu in grati'a acestui'a; au fostu convinsi, ca precum parintele nu póte voi reulu fiiloru sei, asiá sî Imperatulu nu póte sa vrea reulu sî pagub'a subditiloru sei, asceptându schimbarea sî acestui sistemu numai de-la grati'a, de-la preainalt'a ingrijire a preabunului Domnitoru, care dîce in manifestulu seu din 20. Oct. 1860.

Als ich den Thron meiner Ahnen bestieg, war die Monarchie gewaltsamen Erschütterungen preisgegeben.

Nach einem Meinen landesväterlichen Gefühlen tiefschmerzlichen Kampfe trat in Meinen Ländern, wie fast überall in den gewaltsam erschütterten Gebieten des europäischen Festlandes vor Allem das Bedürfniss einer strengeren Concentrirung der Regierungsgewalt ein. Das öffentliche Wohl und die Sicherheit der Mehrzahl der ruhigen Bewohner des Monarchie erheischten dieselbe, — die aufgerechte Leidenschaften und die schmerzlichen Erinnerungen der jüngsten Vergangenheit machten eine freie Bewegung der nach vor Kurzem feindlich kampfenden Elemente unmöglich.“

(Va urmá).

Cuventulu E. S. Mitropolitului Conte Siulutiu.

(Urmare sî incheiare.)

De aceea dara Românulu fiindu un'a natiune, care nu atâtu injuriele, câtu mai tare facerile de bine le scie tînê in minte, alta mente repostum- ori sî cu ce pretiu, ori si in ce critice cercustâri nu va poté nici odata uitá, nu va poté nici odata a fi nemultiamitóre câtra atâtea, câtra asiá mari faceri de bine, câtra asiá frageda si parintésca portare de grija sî de fericitulu venitoriu alu natiunai nóstre, a adoratului nostru Monarchu si atóta augustla dinastia a casei austriace!!

Românii, cari la a. 1848 in câmpulu libertátii au juratu un'a solemna si vecinica si nestramutavera credintia si alipire câtra Tronulu acestei domnitóre case austriace, au rapitu si folossiu sî va rapí sî folosí totdeun'a si acum totu prilegiulu bunu de a-si rennoí acestu solenu sî cordiale juramentu de credintia si alipire.

Sum convinsu dara, ca Românii nice acestu preabunu si stralucitu prileju inca nu-lu voru poté lasá asiá, cá in adress'a sa câtra adoratulu sî celu mai bunu sub sóre Domnitoru, Domnu si Mere-Principe alu seu Franciscu Iosif I. si câtra august'a casa austriaca sa nu-si re'nnoiésca cu cele mai eclatante semne ale cordialeleloru si loialeloru loru simtieminte si a cuvinteloru de multiamita neinfrangibil'a credintia si alipire câtra Tronu.

Românulu nici odata nu va incetá a dorí si dupa poterile sale intru contielegere cu celelalte colocuitoare natiuni a conlucrá, cá parintescile intentiuni ale Maiestatii Sale la dorit'a complinire sa vina sî glori'a Tronului sî a tóta august'a casa domnitóre, sî poterea sî marirea sî uniunea intregului imperiu austriacu sa se consolideze, cá acest'a stându tare sî cu marire in concertulu potentiloru celoru mai mari ale Europei sub poterniculu lui sceptru tóte natiunalitâtile sî popórele sa potemu in totu tempulu aflá scutire, aperare, odichna sî fericire!!!

De aceea natiunea romana cu multa a animei sale ardóre doresce, ascépta, ba ea nu incetéza a cere terenulu acelu legiuitu, — adica diet'a Transsilvaniei, pe care cá natiune legalnicesce recunoscuta sî pronunciata stându in intielesulu diplomei din 20 Oct. 1860. intr'o conglasuire cu conlocuitórele natiuni sa póta, dupa-cum aceea poftesce sî Maiestatea Tronului sî demnitatea unei natiuni politice, libere sî autonome colucrá spre implinirea sî efeptuarea p. nalteloru sî parintesciloru intentiuni ale Mai. Sale adoratului nostru Monarchu sî Domnitoru. —

Iata dara, Dloru! aici in scurte cuvinte este detaiatu— cum credu eu-totu acelu pe câtu de grandiosu, po atât'a sî de greu pentru deslegare complexu sî substratu alu consultâriloru adunârei nóstre natiunale, cari astâdi poftescu un'a rara intieleptiune, un'a adunca si nu numai la presentu, dar mai multu la venitoriu cugetâtóre judecata, unu sânge domolu sî rece, nn'a alegere a cuvinteloru sî a tonului, unu tactu, prin care sa dovedimu nu numai in fati'a tuturoru ginteloru intregului imperiu austriacu, dar sî naintea popóreloru intregei Europe-ai câroru sî asceptare—fâra nici un'a indoiéla — este astâdi tintata asupr'a nóstra sî asupr'a lucrâriloru nóstre, — ca natiunea nóstra e démna de pusatiunea sea politica, care o cere intre conlocuitórele natiunalitâti, sî de sórtea sî derepturile egale, cari le pretinde in patri'a sa.

Asiá fiindu lucrulu, Dloru! ce ne remâne alt'a indereptu, decâtu sa deprecâmu de-la Parintele luminiloru darulu celu cerescu asupr'a adunârei acestei maretie, cá tramitiendu Spiritulu seu celu sântu preste toti sî preste fia carele deosebi, sa ne intieleptiésca sî numai acele cugete, judecâti sî cuvinte sa ne puna in anima, sî sa ne dea in gur'a nóstra, cari voru fi spre glori'a Tronului sî spre folosulu sî consolidarea binelui de comunu alu dulcei patrie sî iubitei nóstre natiuni.

Si prin acést'a deodata declarâmu sî conferintiele acestea natiunale a fi deschise. — (Sa traiésca!)

Nr. 102—1863. **Publicatiune.**

In urm'a insarcinarei din partea presidiului Asociatiunei transsilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu, subscrisulu Secretariatu are onóre a aduce prin acest'a la cunoscinti'a respectiviloru membrii ai Comitetului Asociatiunei, cumca, cu tóte ca siedinti'a lunaria a Comitetului ar' fi de a se tiené in 5-a Maiu c. n. totusi fiendu ca Escellenti'a Sea D. presiedinte alu Asociatiunei, cá alesu din partea Congressului natiunale— are important'a missiune de a conduce deputatiunea natiunale-pentru de a predá Maiestatei Sale C. R. Apostolice adress'a de multiumire a Natiunei Romane: asiá pre terminulu susu-insemnatu (5 Maiu c. n.) nu se va poté tiné siedinti'a lunaria a Comitetului.

Inse pentru cá nece afacerile Comitetului Asociatiunei se nu sufere scadere: Acelasiu Presidiu a aflatu cu cale, tempul tinerei siedintiei al' defige pre 12 Maiu dupa cal. nou, pre candu e sperare, cá Escelenti'a sa D. presiedinte reintorcunduse a casa, va poté tîne siedintia cu Comitetul Asociatiunei.

Deci, candu subscrisulu secretariatu se grabesce acést'a a o aduce la cunoscienti'a On. membrii ai Comitetului Asociatiunei: totu deodata si-tiene de detoria ai pofti, cá pre diu'a susu insemnata, adeca pre 12 Maiu c. n. se binevoiesca a luá parte la siedinti'a lunaria a Comitetului.

Se intielege de sine, ca Presidiulu ordinaru, nepotendu-se intielege cu D. Vicepresiedinte alu Comitetului Asociatiunei pentru indepartarea locuintiei si scurtimea témpului sî a-lu rogá de a tînê siedinti'a Comitetului pe dîu'a determinata in statute: au aflatu de bine a publicá prin subscrisulu Secretariatu acést'a a sea dispusatiune, cu aceea, ca Presidiulu ordinaru poftesce pre D. Vicepresiedinte Timoteiu Cipariu, cá la tóta intemplarea sa binevoiésca a si osteni la siedinti'a Comitetului din 12 Maiu, cu atât'a mai multu, câci atunci au de a se tînê consultari asupr'a unoru impregiurâri preliminare privitóre la adunanti'a generala a Associatiunei din anulu acest'a, ce se va tînê la Blasiu.—

Sibiu in 25 Aprilie c. n. 1863.

Secretariatulu Asociatiunei transilvane.

Burs'a din Vien'a in 15/27 Aprile 1863.

Metalicele 5%	74. 40.	Actiile de creditu	199. 40.
Imprumutulu nat. 5%	80.	Argintulu	113. 50.
Actiile de banca	792.	Galbinulu	5. 46.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tiparulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. óra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 32. ANULU XI.

Sabiiu 18 Aprile. 1863.

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a II.

Cuventulu D. Vicepresiedinte Popp.

(Urmare sî 'ncheiare).

Ce cuvinte sânte sî adeverate! alu câroru adeveru credu ca nu este nimenea intre noi se-lu aduca la indoiéla. Óre ce s'aru fi intemplatu, déca dupa debellarea revolutiunei s'aru fi restituitu numai decâtu constitutiunea de mai naint'? Revolutiunea aru fi inceputu iarasi din nou, intr'unu gradu sî mesura póte inca mai mare, de sî nu incontr'a Regimului, dara intre popóre sî popóre; câci scimu preabine, in ce esacerbare steteau natiunile conlocuitóre câtra olalta. Miestatea Sea in inalt'a Sea gratia sî intieleptiune cugetându, ca au venitu têmpulu, unde s'au asiediatu spiritele, s'au aflatu miscatu (O voce: cu dorere!) sî au aflatu cu cale a introduce iarasi o nóua constitutiune prin emiterea diplomei din 20 Octobre 1860. — Escellenti'a Sea, Dlu Episcopu au adusu inainte tóte punctele, ce se contînu in acea diploma; pentru aceea nu voiu sa mai ostenescu onorabil'a adunare cu reproducerea loru; numai aceea vréu sa amintescu, cumca in punctulu alu doilea sta apriatu, ca unele afaceri se voru pertractá in senatulu imperialu, intr'unu „Reichsrath“. — Acésta diploma au priimit'o mai tóte popórele cu cea mai mare multiamita; insa eu cugetu, ca noi nici ca avemu lipsa sa ne unîmu la alte natiuni, ci numai la natiunea nóstra, carea inca o-a priimitu cu mare bucuria sî multiamita, dupa-cum se vede acést'a din petitiunea Româniloru din 10 Decembre 1860 in numele natiunei substernuta Maiestatii Sele: „Si, Maiestate! tocma pentru-ca Românii credu asiá tare in simtiulu de dreptate celu neclatitu sî in sublimulu scopu alu Maiestâtii Vóstre, precâtu de profundu sunt ei convinsi despre bunulu sî vecîniculu loru dreptu sî de nedisputaverulu meritu pentru Tronu sî patria, aceiasi Români au cea mai deplina credintia câtra diplom'a din 20 Oct. a. c., sî tocmai pentru acést'a publicarea acelei'a abia au potutu produce la vre-o alta natiune o bucuria mai mare sî unu simtiu mai profundu de multiamita, precum la cea româna, carea totdeun'a fusese fórte vitrigu tractata, sî tocma pentru acést'a, condusi de acestu simtiu generalu respicatu preste totu in audiulu lumei, cum si de indemnulu inimei nóstre, voindu a corespunde si la asceptârile opiniunei publice, noi ne apropiâmu plini de respectu sî cu cea mai profunda umilintia câtra gloriosulu Tronu alu Maiestatei Vóstre C. R. Apostolice, pentru cá in numele credintiósei natiuni romane sa ne depunemu tributulu celui mai caldurosu simtiementu de dreptate sî lealitate pentru bogat'a impartasîre de gratîa si dreptate facuta prin augustulu actu de Maiestate din 20 Oct., sî sa ne rogâmu in genunchi cá Maiestatea Vóstra sa Vo indurati a luá in gratiósa cunoscintia bucuri'a cea fericitóre a credintiósei natiuni române din Transsilvani'a.“—

Mie nu-mi e cunoscutu, ca vre-unu Românu nu aru consimtî cu acestea.

Dupa diplom'a acést'a au urmatu patent'a din 26 Februariu 1861. Acést'a au spariatu sî ingrijitu pre multi. Póte ca au cugetatu, ca acést'a este unu lueru nou, o schimbare séu plane revocare a diplomei. Pre mine nu m'au spariatu, pentru-ca eu in patenta n'am aflatu nici schimbarea, nici revocarea Diplomei! Patent'a nu este alt'a, decâtu numai o modalitate de realisare, de ducere in deplinire a Diplomei; nu potu dara pricepe, cum acei'a, cari s'au multiamitu cu diplom'a, nu potu fi multiamiti cu patent'a, prin carea nici o Iota macaru nu s'au luatu din direpturîle, ce ni s'au datu prin diploma. Eu altmintrea nu potu sa-mi esplicu nemultiamirea unor'a cu patent'a, decâtu prin aceea, ca dênsii nu o-au cititu si nu o-au combinatu cum se cade. Numai ficsarea numerului membriloru Senatului imperialu e ce-va lucru nou, insa acést'a au trebuitu sa se faca, déca au fostu a se pune in lucrare Diplom'a. —

Noi Românii, ba noi Transsilvanenii, ce se tîne de ficsarea numerului membriloru, cari au de a se tramite din Transsilvani'a la Senatulu imperialu, avemu mai puţina causa de a fi nemultiamiti, pentru-ca in privinti'a acést'a dór nici o provintia nu e a proportione asiá bine representata cá Transsilvani'a. Asiá dara noi, cari cu bucuria am salutatu diplom'a, nu avemu a ne spariá nimicu de patent'a din 26 Febr. 1861.

Acestea suntu, acestea trebuie sa fia simtiemintele sî parerile Româniloru in privinti'a legiloru fundamentali ale diplomei din Octobre sî ale patentei din Februariu. Acestea dara trebuie sa le sî depuna in adressa, déca nu voimu sa fimu necredintiosi politicei nóstre de pâna acuma, de carea, pre cum preanimeritu observà Esc. Sea Episcopulu Baronu de Siaguna, noi nici odata nu trebuie sa ne abatemu. Cumca intru adeveru Românii aceste simtiuri le nutrescu astadi, trebuie sa credu dupa cele pretramise; dara cumca natiunea româna intru adeveru e petrunsa de aceste simtieminte nu potu sa scriu, pentru-ca Românii in privinti'a acést'a nicairi nu s'au dechiaratu; nici chiaru gazetele nóstre care de altumintrea dupa natur'a loru bucurosu vorbescu din spovedania, adica publica lucruri, cari nu aru fi a se publicá — pentru care retînere natiunea le e datóre cu recunoscinti'a, pentru-cá adica nu au preocupatu dechiaratiunea natiunei intregi.— Voru fi unii, cari voru dîce, ca eu privescu lucrulu numai dintr'o parte sî nu am cumpanitu, nici luatu in socotéla argumintele, ce potu avé locu incontr'a celoru premise. Dîcu unii, ca in politica nu e consecuintia, sî asiá in politica aru avé omulu sa-si schimbe simtiemintele dupa impregiurâri, prin urmare nu aru fi necessariu de a avé astadi totu acea politica, carea o-am avutu in 1848—1849; dar' eu nu me potu alaturá lânga astfelu de ómeni; eu, preaonorata adunare! vreau sa fiu sî in politica, precum in tóte lucrârile mele consequentu, incâtu consequinti'a nu e alt'a, decâtu caracteru (solidu), precumu in casulu de fatia.

Dara en' sa vedemu acele arguminte ori obiectiuni incontr'a dechiaratiunei nóstre pentru Diploma sî Patenta! Eu, Domniloru! am auditu insumi obiectiuni incontr'a patentei sî a „Reichsrath“—ului. Unii dîcu, ca noi nu suntemu competinti, cá sa ne dechiarâmu in privinti'a patentei; insa de competintia sî necompetintia numai acolo póte fi vorb'a, unde e de a se hotarí, de a se decide ce-va; unde insa e vorb'a numai de a-si esprimá convingerile, credinti'a si dorinti'a, acolo vorba de competintia nu e. (Bravo!) Cine póte sa ne oprésca pre noi, cá sa nu avemu pareri sî dorinti, sî cá sa nu le esprimâmu acelea? Déca nu vom fi noi competenti a esprime simtiemintele Româniloru, apoi nu sciu, cine aru poté fi. — Se dîce de câtra altii, ca noi nu suntemu natiune, prin urmare nici nu ne potemu dechiará cá natiune. Preaonorata Adunare! Nici insesi legile cele asupritóre sî dejositóre de Români nu ni-au denegatu natiunalitatea! Urme destule suntu despre acést'a in Approbate sî Compilate, — de sî dorere! numai in acelu intielesu, ca suntemu straini in patri'a nóstra sî ca suntemu numai suferiti in tiéra; noi sa dîcemu dara, ca nu suntemu natiune, cându Maiestatea Sea prin p. n. Diplom'a din 20. Octobre

proclama egalitatea dreptului tuturoru natiunalitâtiloru?! Suntemu natiune, — nu natiune tolerata in tiéra, ci natiune cu celelalte natiuni collocuitóre egalu indreptatîta pe temeiulu prochiamatiunei nóstre din 15 Maiu 1848. sî a p. n. legi fundamentali. Acést'a nu trebuie uitatu,— noi suntemu chiamati aici cá representanti ai natiunei pe temeiulu ordinatiunei mai inalte; trebuie dar ca esiste natiune, pre carea cum odata noi avemu de a o representá, fiindca noi lege n'avemu, cumu aru trebui sa fia representata natiunea. Déca noi, parte pentru-ca nu suntemu competinti, parte pentru-ca nu suntemu natiune, vomu lasá sa vorbésca sî sa faca altii ce voru vré ei, atunci aducendu-mi aminte d'unu proverbu de sî cam triviálu, dar bine nimeritu: „Cine manânca cu lingur'a altui'a, nu se satura!“ dîcu, ca dieu nu sciu, unde vom esî. Lasa sa vorbésca sî sa faca altii! noi sa totu tacemu! Au trecutu 400 de ani, decându Românii cá atari nu sî-au radicatu glasulu in caus'a tierei; sa tacemu si-acuma, ca nu suntemu competinti, nu suntemu natiune? Va fi mai bine óre, déca nespriginindu intentiunile Maiestâtii Sele, sî asiá nepotendu prinde radacina constitutiunalismulu concessu din plenitudinea poterei Maiestatii Sele, — sa ne pomenimu iarasi cu Absolutísmulu?

Altii iar' voru dîce, ca stricâmu bun'a intielegere cu sororile natiunalitâti. Mi-aru paré fórte reu; dara nici nu credu, ca prin acésta esprimatiune s'aru stricá bun'a intielegere intre natiuni. Acést'a nu e causa destula, spre a stricá bun'a intielegere intre noi. Dealtmintrea eu cugetu, ca nici nu suntemu datori cu atât'a atentiune câtra natiunile conlocuitóre; câci ele inca nu ne intréba, ca suntemu noi multiamiti cu ceea-ce vreau ele, séu nu suntemu multiamiti. (Bravo!) Aduceti-ve aminte numai de 1848! Au nu ne amu rogatu noi atunci destulu cu pelariile 'n mâna, cá natiunile conlocuitóre o 'ntrebare asiá momentósa, cumu erá a uniunei Ardealului cu Ungari'a, sa n'o decida fára de noi? Sî ce au facutu? Ne-au ascultatu? Respunsulu remânu datoru, ca scie preabine p. o. Adunare, ce au urmatu. Au nu scie astadi totu sufletulu neromânu, ca nóua nu ne trebuiescu legile din 1791. sî 1848., ca nu vremu sa scimu de uniune? sî totusi au nu tóte comitetele jurisdictiuniloru magyare totu aceste le-au petitiunatu de-la Maiestatea Sea, sî totusi avemu pace la olalta? — Altii iara dîcu, ca ne vindemu sî parasimu tiér'a. Eu cugetu, ca a vinde sî a parasí poti numai aceea, ce aibi; (Bravo! Bravo!) ce nu aibi, nu poti nici vinde, nici parasí. Ce autonomia avemu noi astadi? Ce autonomia ne potemu noi Românii dorí astadi? De buna séma nu autonomi'a dinnainte de 1848, asiá precumu a fostu; pentru-ca asiá pentru noi nu esista autonomia. Autonomi'a nóstra astadi e basata pe diploma. carea 'n § 3. dîce urmatórele: Alle anderen Gegenstände der Gesetzgebung, welche in den vorhergehenden Puncten nicht enthalten sind, werden in und mit den betreffenden Landtagen, und zwar in den zur ungarischen Krone gehörigen Königreichen und Ländern im Sinne ihrer früheren Verfassungen, in Unseren übrigen Königreichen und Ländern aber im Sinne und in Gemässheit ihrer Landesordnungen verfassungsmässig erledigt werden.“ Asiadar din autonomi'a acést'a, pe carea ne radîmâmu noi, suntu eschise acelea, ce se dîcu in § 2; prin urmare dara cu efepluarea Patentei din Februariu d'n autonomi'a, carea intru adeveru o avemu, nu ni se ia nimicu, — eara terile se vindeau sub principi natiunali, — nu acum, cându urmâmu la chiamarea Domni'orului. — Póte ca alte natiuni suntu in stare de a dîce, ca loru nu le trebuie autonomi'a din diploma, ci autonomi'a cea dinnainte de 1848, carea voru a si-o recastigá; noi nu o potemu dîce acést'a, ci noi parerea nóstra o-amu dîsu in petitiunea nóstra din 10 Decembre 1860.

Din câte s'au dîsu pâna aci se vede, ce simtiuri potu sî trebuie sa aiba Românii transilvaneni fatia cu legile fundamentale — Diplom'a sî Patent'a—; aceste simtieminte suntu a se esprime in adress'a, a cârei compunere e astadi la ordinea dilei. Adressa de multiemita câtra inaltulu nostru Imperatu, simtiuri de bucuria sî de multiamita suntu acelea, in privinti'a cârora credu ca nu voiu gresî daca le voiu formulá mai respicatu. Dupa cum sî Esc. Sea D. Eppu a propusu, in adressa aru fi a se esprime 1) multiamita pentru resolutiunea prea inalta, cu espressiunea de credintia, loialitate sî alipire catra prea inaltulu Imperatu, Tronu sî Casa domnitóre, 2) ca natiunea româna din Tranni'a e pururea credintiósa, leale sî alipita câtra legile fundamentale: diplom'a din 20 Oct. 1860 sî patent'a din 26 Februariu 1861., sî doresce cá intro dieta Transilvana, carea prea Inaltu Acelasi sa Se indure a o conchiamá câtu mai curendu, pe o basa, carea sa fia amesurata positiunei natiunei române in Transilvani'a, cu privire la celelalte natiunalitâti, factorii cei mai drepti, — adeca a portârei greutâtiloru publice, a possessiunei sî a dârei —; ca adeca intr'o dieta asiá compusa se ni-se dea ocasiune, cá pe cale legala cu efeptu sî potere de dreptu sa fimu in stare a ajutá sî spriginí, cá intentiunile inaltului nostru Imperatu din diploma sî patenta sa se duca in deplinire (Fórte bine! Sa traiésca!). Ce se tîne de punctulu din urma a p. n. resolutiuni, care tracteaza cu deosebire despre respectarea limbei nóstre, sî cu aceast'a me invoiescu cu D. Eppu, ca aceasta parte a resolutiunei p. n. inca e prea gratiósa sî multiamitóre! dar atâtâ nu potu sa nu reflectezu, ca, dupa cum amu esperiatu, natiunea româna nu e multiamita cu ducerea in deplinire a acelei resolutiuni — (Bravo! Asiá e! —) totusi insa cugetu, ca multiemirea nóstra are sa se intinda sî preste acestu punctu alu inaltei resolutiuni, fiindca nemultiamirea: ca nu se implinesce prin organele Regimului ordinatiunea prea 'nalta, cade insesi pe aceste organe sî are a se vindecá pe calea sea, ce insa nu-se tîne de adress'a de multiemire! Prin urmare acea impregiurare nici nu se póte aminti in adress'a de multiemita câtra Imperatulu, ci credu, ca avem alta cale de a ajunge acést'a. — Acestea suntu, prea onorata Adunare! simtiemintele mele; ba cugetu ca nu numai ale mele, ci ale mai multor'a; nu cutedu insa a dîce ca ale intregei natiuni, pentru ca aici de fatia suntu inca 150 de Români chiamati anume spre aceea, cá se descopere acele simtieminte ale natiunei române transilvane! — (Bravo. Sa traiésca! Sa traiésca!!!)

Apoi cere cuventulu Dlu Consiliariu reg. Georgiu Domzs'a sî dîce:

Onoratu Congressu natiunalu! O compellatiune, care in nici o adunare a natiunei Române de multe sute de ani, dar mai cu seama din anulu 1437 nu s'au auditu; o compellatiune de care se bucura natiunea Româna de 2 ani, o compellatiune, care dupa legile Transsilvaniei publice de pâna acum au fostu strinsu oprita, o compellatiune pentru care insusi Archipastorii nostri s'au trasu la respundere (Bravo!).— Compellatiunea aceast'a n'au fostu ertata natiunei nóstre pâna la anulu 1848; pana atunci, dupa cum arata insusi cuventulu legiloru acelor'a, pâna atunci au fostu natiunea Româna numai suferita „usque ad bene placitum principis et regnicolarum“.—

In 1/13 Ianuariu 1861 s'au declaratu natiunea Româna ca pentru fundamentulu constitutiunalu alu viitoriului seu, legile Transsilvane publice inainte de 48 nu le pote priimí de fundamentu, nici legile din 47, macar ca aceste legi suntu frumóse, libere sî humane, eara asteptârei natiunei romane un facu destulu, pentru ca natiunalitatea Româna nu o cunoscu: ea insa pana atunci nu se multiemesce. — Legile din nainte de 48 sau stersu, cele din 48 de sine au cadiutu, pentru ca nu numai Romanii, dar sî alte natiuni, afara de cea magiara, nu le-au primitu; sî asiá de sine se pune intrebarea: Deaca nu potemu nici luá de basa nici legile din 48, nici cele din nainte de 48, dar pe ce fundamentu legalu suntemu noi aici adunati? Respunsulu este cunoscutu tuturoru. Noi suntemu adunati aici pe bas'a diplomei din 20 Octobre 1860. Diplom'a acést'a nu numai pentru natiunea romana o-au facutu Inaltiatulu nostru Imperatu, dar sî pentru monarchi'a universa austriaca, pentru tóte popórele de sub sceptrulu Maiestatei Sele. Prin diplom'a acést'a s'au datu drepturi egale tuturoru tieriloru sî natiuniloru, dupa caracterulu loru, dupa starea loru politica, natiunala sî confessiunala. Diplom'a aceast'a natiunea Româna in adunarea sea din 1|13 Ianuariu o au priimitu cu aplausu — dar fiindca in diplom'a aceast'a suntu numai pârtîle principali, ear realisarea loru acolo nu e adusa inainte, si fiindca despre realisarea constitutiunei ceii nóue s'au facutu unu altu actu imperatescu, adeca patent'a din 26 Februariu 1861 asiá dar, dupa ce natiunea Româna au priimitu cu aplausu si multiemire diplom'a, de sine urméza, ca trebuie se priimésca si patent'a, pentru-ca „qui vult finem debet velle etiam media“.— Ore nu am cadea noi in neconsceuintia, daca amu priimí diplom'a, sî resolutiunea ei prin patenta nu?!. Pentru aceea de sine urméza, cá noi in adress'a, care are sa se faca, trebuie din nou sa multiamimu Maiestatei Sele pen-

tru diploma sî pentru actulu acel'a, prin care sa se realiseze constitutiunea si mai departe, pentru ca la gravaminele nóstre din 1|13 Ian. 1861. ne au datu o resolutiune asiá frumósa, cá care natiunea Româna, de cându au incetatu a fi natiune, inca nici odata, dela nici unu domnitoriu austriacu nu au priimitu. Prin resolutiunea acést'a ni-au aretatu, ca vorbele imperatesci din manifestu sî diploma nu se potu reputá numai de vorbe góle, ci ni-a datu in debuna, cumca tóte se voru implini. Dar fiindca Maiestatea Sea poterea Sea legislativa o au impartitu cu tóte popórele Sele dupa circumstantiele provintieloru Sele, asiá cá ele pe cale constitutionala insesi se-si faca legi, sî asiá cá tóte actele de inseminatate generala sa se lucre la olalta de tóte popórele, care afaceri apoi sa se confirme de Maiestatea Sea: pentru aceea eu asiu fi intru altele de opiniunea accea inprivinti'a adressei, cumca sa se faca adressa de multiamita, dar gravamine in adressa sa nu se aduca inainte, pentruca acestea aru fi numai unu argumentu de nemultiemire; numai aceea asiu voi sa adaugemu in adressa, ca Maiestatea Sea pentru alinarea tuturoru gravamineloru sa bine voiésca catu mai curendu a convocá diet'a Transsilvana, la care vomu conlucrá din tóte poterile spre innaintarea sî realisarea intentiuniloru Maiestatei Sele si spre intarirea regimului Maiestatei Sele. (Sa traiésca!) (Va urmá).

Sabiiu in 16 Apr. Escellenti'a Sea, Eppulu Andreiu Baronu de Siagun'a alesu in Congressulu natiunalu capu alu deputatiunei de 10 membrii, ce sa substérna Maiestâtii Sele adress'a de multiamire din partea Româniloru transsilvani, a plecatu Luni in 15 ale curintei la 5 óre diminéti'a la Vienn'a, unde au de a se 'ntalni toti deputatii pe Sâmbata 20 Aprile.

Sabiiu in 17. Apr. O dep. telegr. a lei „Hermanst. Z." etc. comunica dupa „Corespondinti'a generala" ca p. n. resolutiune despre propositiunea privitóre la conchiamarea dietei transsilvane au ajunsu la In. Cancelaria aulica transilvana, sî ca conchiamarea dietei pe prim'a Iuliu la Sabiiu se ascépta.

Siedintiele

Universitatii nat. sasesci din 26, 27, sî 28 Martiu c. n, cu unic'a esceptiune a introducerei deputatului celui nou din partea Cohalmului, a advocatului Dr. Zikeli, se absorbu deplinu cu desbaterile speciale asupr'a proiectului de lege comunala. Spat'ulu nu ne earta, a depinge aici totu tabloulu loru, sî pre doritorii de ale cunosce ne luamu voia a-i avisá la „Herm. Ztg. etc;" atâta insa trebuie sa marturisimu spre laud'á deputatiloru Români, ca ei sî cu aceast'a ocasiune, cunoscendusi datorin i'a catra patria sî natiune, au statu pe unu punctu mai liberalu, sî mai constitutionalu, de câtu multi dintre colegii loru.

Clusiu, la Dominec'a Tomei 1863. Datorinti'a me 'ndémna a aduce la cunoscinti'a publica o fapta nobila seversîta pe neasceptate sî din indemnu liberu. Pecându cu mic'a nóstra comuna bisericésca gr.-orient. din Clusiu eramu in mare ingrijire pentru introducerea unei colecte de buna voia spre zidirea unei scóle populare de multu sî cu ardóre dorite, pe atunci unu june, cunoscutu sî 'n cercuri mai largi, chiaru sî din jurnalistic'a româna, cá crestinu sî Românu bunu, anume d. Georgiu Vestemeanu, ne surprinse sî ne 'mbucurà cu frumosulu daru de 50 f. v. a. spre scopulu mentiunatu. De sî bucuri'a mea pentru acésta generósa sî voluntaria contribuire spre un scopu atâtu de sântu, a fostu nespusu de mare: totusi n'asiu fi cutezatu a o aduce la cunoscinti'a publica sî a vatemá pote prin acést'a bunulu simtiu alu contribuitorului, de nu m'aru fi insarcinatu la acest'a dd. Curatori sî totu poporulu nostru bisericescu. Rogandu-Ve dar, On. Dle Redactoru! a dá locu sincerei sî publicei nóstre multiamite câtra Dlu Georgiu Vestemeanu pentru acestu ofertu nobilu- nu celu d'antâiu, ce-lu aduce pe altarulu binelui publicu— ii urmâmu din adunculu inimeloru nóstre resplata cerésca sî nutrirea sî mai departe a astorufelu de simtieminte crestinesci sî romanesci. —

Pentru publicarea unui altu actu generosu in favórea bisericei nóstre din Clusiu imi voiu lua voia a Ve rogá mai tardîu, dupa-ce se va finí caus'a cea mare a Congressului natiunalu. *)

V. Rosiescu m. p.
Parochu si Adm. prot.

*) Totu ce e de interessu comunu, ne e binevenitu. Red.)

Ungari'a.

Din Banatu in 17 Aprile 1863.

Adeverulu, si dreptatea, tot-deun'a cá lumin'a sórelui, suntu pilastrii fundamentali, principali, si cei mai de capetenia ai societatii omenesci, acestea suntu sprijinitorii cei mai poternici ai principiului de egalitate si de sincer'a fratietate a nationalitatîloru.

Adeverulu si dreptatea, ambe aceste fiintie ceresci sa ne fia tot-deun'a inaintea ochiloru, sa ne premérga si sa ne conduca, cá duoi luceferi conducatori, pe calea ce duce la culmea fericirei atiintate de natiunile desceptate, si cu sentiu de viatia provediute.

Adeveru este, macarca intristatoriu si dorerosu, ca legelatiunea patriei pone adî anco n'a recunoscutu Romanului neci dreptulu de natiunalitate, nici acelu de limba.

Nedreptatea aceast'a s'a facutu Româniloru, si natiunalitâtîloru soróre din Ungari'a, aceasta patria comuna, prin legelatorii de mai nainte, cei alesi numai din,— si princastele privilegiatiloru, carii in poterea dreptului eschisivu aduceau legi si pentru poporulu legatu de glia si despoiatu de tóte drepturile omenesci, carele n'avea influintia neci in trebile dreptului publicu, neci in acele publico-politice, ci trebuiá neconditiunatu sa se supuna la,— si se supórte tóte, ce se faceau de elu, fora de elu.

Atunci aristocrati'a cea poliglóta privilegiata, cu nedreptatîrea si daun'a natiunalitâtiloru indigene, nemagiare, a insusîtu si apropriatu dreptulu eschisivu de natiune numai pentru conlocuitorii magiari ai patriei comune, si a pusu fundamentulu pentru supremati'a limbei magiare asupr'a limbeloru natiunalitatiloru soróre. —

La anulu 1848 candu si pe orizonulu patriei nóstre licurise auror'a libertâtii, popórele cele apesate scapându din jugulu servilismului rusinatoriu, s'au radicatu din mojici'a, sub carea gemusera atâti'a secoli,— atunci si poporulu romanu, pana aci celu mai tare apesatu, desceptându-se din somnulu, in carele se tienuse cufundatu de tempii cei vitregi, a eschiamatu, ca si elu inca esista, si cu o seriositate si resolutiune demna de Românu a pretinsu pe bas'a egalitâtii de dreptu: recunóscerea dreptului seu genuinu si istoricu de natiune si de limba,— de care odoare a-le sale proprii fusese despoiatu prin injuri'a tempiloru trecuti.— Dar doiere! Compatriotii nostri magiari neavendu sentiulu de dreptate, si ne-voindu sa intieléga necessitatea urginte a spiritului tempului, au ocupatu terenulu de dreptu eschisivu, si acel'a de negatiune,— si de pe acest'a in orbi'a egoismului incercându-se a ne rapí dreptulu nedisputaveru de natiune si de limba, insii prin aceast'a, in trufi'a loru culpósa au provocatu catastrof'a cea funebrala si tristele ei urmâri.

Veni dupa aceea epoch'a absolutismului, prin carea s'a suspinsu desvoltarea constitutionalismului;— dar pe langa tóta sistem'a absolutistica desvoltarea natiunalitatiloru n'a fost sugrumata,— ci din contr'a trebuie se marturisimu: ca Românii tocm'a sub sistem'a acést'a s'au desvoltatu mai multu, atatu in privinti'a natiunala, catu si in aceea a limbei si a literaturei.

Scólele natiunale s'au inmultîtu, dotatiunea invetiatoriloru s'au imbunatatîtu, literele strabune s'au introdusu la scóle. si peste totu cultur'a natiunala si-a reapucatu sborulu catra perfectiune.

Resultatulu acestu inbucuratoriu s'a potutu cascigá numai prin acea impregiurare favoritória: ca sub sistem'a absolutistica si compatriotii nostri magiari au statu intr-o linia, sî pe unu terenu comunu, assemine cu Românii, sî cu cele-alte nationalitâti conlocuitórie d'in patri'a nóstra comuna, sî poporulu magiaru, ne fiindu privilegiatu, sî barbatii lui n'avendu frenele gubernului in mâne; nici-ca au potutu sa ne impedece in desvoltarea sî cultur'a nóstra natiunala, cu atatu mai pucinu sa ne suprematiseze cu eschisivitatea dreptului de natiune sî de limb'a loru oficiósa.

Diplom'a imperatésca d'in 20. Octobre a anului 1860. punendu capetulu probeloru, a deschisu usi'a sî a aretatu calea constitutiunalismului pentru popórele cu esperiinti'a matura, carii sciu combiná din scól'a trecutului: cá acestea intielegendu-se intre se-ne cá compatrioti sî confrati adeverati sa propasiésca in concordia sî cu poteri unite sa nisuiasca a ajunge scopulu celu doritu sî de insasi inteleptiune si spiritulu tempului dictatu; adeca: fericitarea sî

indestularea tutoru natiunalitatiloru sórore, conlocuitórie din acésta patria comuna.

Românulu éra-si a inaltiatu vocea, si a strigatu d'in poteri: ca elu e Românu, si numai cá Românu voiesce sa traiasca, si sa móra; a spusu compatriotiloru sei, si a marturisitu lumei: ca e mândru si maretiu de acestu nume, ereditu dela gloriosii strabunii sei, pe care 'lu conserbeaza cu cea mai mare pietate; ca scump'a sea natiune o iubesce cu focului celu mai potemicu, o adoréza cu cea mai profunda veneratiune, si ca limba-i dulce, armoniósa, si incantatória de animi, pe carea numai singuru Dumnedieu pentru mai mare glori'a sa a straplantat-o in peptulu Romanului, o pretiuesce mai pe susu decatu insas viati'a sa, — si intr'at tu e jalusu de d'ens'a, incatu nu voiesce a-o schimbá nici cu melodiile angeresci.*) (Va urmá.)

Bucovin'a.

In siedinti'a 13. dietala s'a continuatu cestiunea despre banii de quartiru ai Preotîmei gr. orientale. Cav. Tustanovski cérca a midiloci intre maioritatea si minoritatea commissiunei, proieptându pentru preotii si capelanii satesci câte 120 si câte 90, ear pentru cei orasienssci câte 150 si 120 fl. pe anu cá relutu pentru quartire. — Dep. Covaciu staruiesce in cuventare bine cugetata pentru imbunatatîrea sortii preotiloru si pentru restituirea autonomiei bisericei din Bucovin'a dupa modulu celei din Transilvani'a (dorere inca parte mare numai pium desiderium! Red.), din Ungari'a, Serbi'a si alte provintie. Br. Mustazza inca se alatura la votulu minoritâtii si provóca pre deputatii a adoptá acestu votu si a-si castigá meritulu de a fi lucratu pentru fericirea Bucovinei. P. Iliutiu vorbesce romanesce totu in intielesulu acest'a, incheiându asiá: „Spriginescu cu caldura propunerea minoritâtii comitetului, care are maioritate in tiéra si in tóta biseric'a, si invitu pre prea onorat'a adunare, sa voteze pentru dens'a.“ — Cav. de Simonovici in cuventare lunga, bine motivata si intrerupta adeseori de aplause inca sa alatura „cu cea mai deplina convinctiune si sinceritate“ la votulu minoritâtii. Bar. Alessandru Petrino vorbesce cu temeinicia, caldura sicu o logica nerestornabila totu in favórea acestui votu, si ne pare reu intr'adeveru, ca spatiulu diuariului nostru nu ne iérta a reproduce acestu cuventu memorabilu, care póte devení unu evinimentu epocalu in viét'ia bisericei resaritene din Bucovin'a. Ne plinimu o datorintia de totu placuta, recomendându-lu cu caldura tuturoru Româniloru. Bar. Petrino arata ca minoritatea comitetului si-a intielesu prea bine problem'a, vrendu sa smulga reulu din sâmbure, din radacina. Apoi trecendu preste aretarea pâna la evidintia, ca fondulu religiunaru aduce de facto-celu putînu cu 140,000 fl. pe anu mai putînu decum aru trebui, vine la descierea deplorabilei stâri a fondului religiunaru, si arata, unde jace radacin'a reului. „Nu vomu enumerá, dîce, pecatele cele mici, ci vomu accentuá numai pecatulu capitalu. Acestu pecatu capitalu se cuprinde intru aceea, ca constitutiunea bisericei nóstre e suspendata, ca biseric'a nóstra se afla asiá dîcendu in stare de assedi'a.“ De aceea Br. Petrino pune totu pondulu cestiunei pe adressa si propune dietei: cá esprimendu-si totu deodata dorinti'a de a se dá clerului lumescu reseriteanu din Bucovin'a din midilócele fondului religiunaru gr. orient. o urcare potrivita a baniloru de quartiru, diet'a sa decida a indreptá câtra Maiestatea Sea e. r. Apostolica o adressa prea umilíta curogarea, cá sa se indure a restituí autonomi'a bisericei gr. orient. din Bucovin'a, garantata prin prea inaltii Sei strabuni, si a predá administratiunea proprietâtii eii organeloru celoru competinte canonicesce.

Dupa-ce apoi documentéza cu temeinicía si elocuintia iresistibila dreptulu dietei la acestu pasu, combate cu rigorositate necrutiatóre partid'a aceea din dieta, ce intre poporulu celu mai credintiosu si Monarchulu celu parintescu va a radicá unu parete burocraticu si credu a serví guvernului nespunendu-i adeverulu, si incheia asiá: Intr'un'a din siedintiele de mai nainte ni-s'a dîsu: Cine n'are curagiulu de a-si aretá colórea, cine nu spriginesce pre regimulu, nu-si implinesce datorí'a. — Dloru! eu trebuie sa dechiaru astadi: Ca cine n'are curagiulu de a votá dupa convictiunea sea, si de a votá in contr'á regimului, deaca aceast'a ii e convictiune'a, acel'a sa-si depuna mandatulu.

Cu cuvintele de mai susu Br. Alessandru Petrino, precum dise prea bine stimatulu nostru corespundinte din Bucovin'a, a taiatu prin midilocu „nodulu gordicu“ alu acestei cestiuni si a facutu, de maioritatea eclatanta a dietei a primitu cu entusiasmu propunerea lui, pentru carea nu potemu a nu fericitá, de trei ori a fericitá pe bravii luptaci pentru dreptate din diet'a Bucovinei!

Pentru compunerea adressei proieptate se alese unu comitetu de 5 membrii, si anume priimescu din 22 voturi: Isaiescului 22, Br. Petrino 21, Simonoviciu, Iliutiu si Ianoviciu câte 20 voturi. —

Principatele romane unite.

Trebile in principate mergu totu reu. Incriminâri, processe, abusuri, ba si proclamatiuni la revolta — câci ce alt'a e declaratiunea pe fatia a privatiloru câtra privati de a nu plati contributiunea! — se schimba un'a cu alt'a.

„Reform'a,“ carea dupa trei luni de inchisóre iar apare, comunica unu casu tristu-interesantu in acésta privintia din urma. Fratii Golesci, ne spune ea, adressara o declarare câtra comun'a Golesci in sensulu de mai susu, si publicarea acelei epistole din partea „Reformei“ se vede ca trase dupa sine punerea subtu actiune a redactorului eii. Ba si proclamatiuni d'adreptulu se paru a se face moda in nefericit'a tiéra vecina. „Buciumulu“ cá unu remediu incontr'a astorfelu de acte, precum e celu de susu, propune si elu o proclamatiune din partea natiunei române: ca adica locuitorii de pe mosîle acestoru proprietari, ce refusa platirea contributiunei statului, sa refuse si ei stapâniloru sei datoriile atâtu in bani, câtu si in lucru, ear proprietariloru insîsi sa se dîca, ca déca ei nu platescu contributiunea, din carea se sustînu organele politice si judecatoresci, precum si armat'a tierei, apoi tiér'a inca n'are pentru ei dorobantiu, n'are soldatu, n'are subadministratoru, n'are administratoru, n'are tribunalu.“ Ni se pare, ca „Buciumulu“ are fórte dreptu. —

Caus'a monastiriloru „inchinate“ se pare ca va fi inca multu têmpu merulu de certa intre Gubernulu tierei si intre calugarii greci in Romani'a. Câci cu tóte ca Gubernulu au proclamatu ca arêndîle acestori bunuri au a se platí in cass'a statului, totusi „epitropiele“ straine dau inviatiuni arendatoriloru concerninti, ca numai loru, si nimerui altui'a, sa platésca arêndile; câci ori ce alta platire se va privi de illegala. —

Unu altu reu mare in principate e delaturarea unei multimi mari de amploiati, cari acum neavendu subsistintia pentru sine si familiele sele, umbla necajiti din locu, cerendu lucru si pâne.

Despre calatori'a Domnului si a Domnei vom vorbí in numerulu venitoru.

Russi'a si Poloni'a.

Dram'a insurectiunei polone o desfasiurascramu dupa mesur'a potintiei diuariului nostru pâna la tramiterea celoru trei note ale Austriei, Franciei si Engliterei câtra cabinetulu din Petropole in favórea Poloniloru. Notele Franciei si Engliterei suntu aspre si suna a dechiaratiuni de bataia; a Austriei dincontra e mai multu numai o rogare amicabila a unui vecinu câtra altulu. Tustrele se predet'era intr'o di,— ceea-ce in limb'a diplomatica va sa dîca, ca lucrulu e fórte seriosu. Ce au urmatu din partea Russiei, inca nu se scie; se aude insa unu sunetu de departe si inca firesce necredibilu, ca cele trei poteri voru a-si rechiamá ambassadorii din Petropole, ceea-ce aru fi primulu signalu de bataia.

Amnesti'a data din partea Imperatului Alessandru Poloniloru rescolati, cari voru depune armele pâna 'n 1 Maiu, a fostu priimita din partea Poloniloru cu despretiu, si lovirile intre Poloni si Rusi duréza necontenitu.

*) Óre n'aru fi mai bine a lasá astfelu de figuri retorice popóreloru asiatice? (Red.)

Burs'a din Vien'a in 18/30 Aprile 1863.

Metalicele 5%	74. 40.	Actiile de creditu	199. 40.
Imprumutulu nat. 5%	80.	Argintulu	113. 50.
Actiile de banca	792.	Galbinulu	5. 46.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru p.inc. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5¼ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nro 33. ANULU XI.

Sabiiu 21 Aprile. 1863.

Adress'a de multiamita

a Congressului natiunalu tînutu in 8—11 Aprile 1863 in Sabiiu.

Cesaro-Regeasca sî Apostolica Maiestate!
Prea Indurate Dómne!

Congressulu natiunale românu din Marele Principatu alu Transsilvaniei, convocatu pre temeiulu concessiunei Prea Inalte din 17 Februariu 1863 sub Nrulu aulicu 783 intêmpina adî unu evenimentu, care ia implutu inim'a de bucuria, vediendu, ca pentru prea credintiós'a natiune româna din Marele Principatu alu Transsilvaniei dupa o sperantia indelungata, nutrita in peptu-i prin unu sîru de ani, acum intr'adeveru se ivesce auror'a unui venitoriu mai ferice, mai demnu de ea si sacrificiele eii documentate cu tóta ocasiunea pentru credinti'a si alipirea eii câtra Prea Inaltulu seu Imperatu si Mare Principe si câtra Patri'a sea.

Evenimentulu acest'a de mare insemnatate pentru natiunea româna ni-lu aduse prea gratiós'a Resolutiune Imperatésca din 18 Octobre 1862, care, publicându-se solenelu in siedinti'a Congressului natiunale românu, ne dede acea preaplacuta ocasiune, de a o salutá cu simtieminte pline de bucuria, cari se esprimara in urâri unanime repetîte adeseori cu entusiasmu, insotîtu de cea mai profunda reverintia omagiala pentru Prea Inalt'a Persóna a Maiestatei Vóstre C. R. Apostolice.

Aceasta preagratiósa Resolutiune Imperatésca se va reverí din partea natiunei nóstre de unu documentu, cu care are sa se inceapa epoca noua in viati'a politica a Românilorú din Transsilvani'a, de chei'a cea demultu dorita, care se deschida portîle edificiului sistemei de statu a Marelui Principatu alu Transsilvaniei, prin cari se intre sî ei cá natiune politica in concertulu aceloru natiuni, cari inca singure locuiescu acelu edificiu cu eschiderea natiunei române; pentru ca Preaindurate Dómne! prin acea Reesolutiune preagratiósa Te-ai induratu parintesce a descoperí prea 'nalt'a complacere pentru loialitatea, credinti'a si alipirea Natiunei române câtra Prea 'Nalt'a Casa Domnitória sî câtra legile fundamentali de statu, sanctiunate de Maiestatea Vóstra; V'a-ti induratu a ne afidá prea gratiosu, ca regularea referintieloru juridice de statu ale Natiunei române si ale confessiuniloru eii va avé sa fia un'a dintre cele d'antâiu datorintie ale celei mai de aprópe diete a Transsilvaniei, ordonându totu de odata Cancelariei Aulico-transsilvane a luá de nou in consideratiune prea umilitele nóstre representatiuni si petitiuni privitóre la compunerea pomenitei diete, si a grabí cu prea umilit'a-si substernere a propositiuniloru respective; V'a-ti induratu prin urmare a ne dá Imperatesculu si Regesculu cuventu, care-lu adoramu de amanetu assiguratoriu despre aceea, ca natiunea nóstra cea atâtu de cercata-si vá vedé nesuintiele sale cele loiale insocite de atatea sacrificii acum in scurtu tempu incoronate cu resultatulu doritu.

Maiestate! Prea umilitu subscrisulu congressu natiunale, insufletîtu de parintescile cuvinte sî de afidarea prea gratiósa cuprinsa in aceea-si Prea Inalta Resolutiune, petrunsu de multiamire câtra preabunulu si cavaleresculu nostru Imperatu sî Mare-Principe si câtra Prea Inalt'a Casa Domnitória a Maiestatei Vóstre, imbratîsiéza cu mare bucuria si placere ocasiunea dîlei acesteia solenele, spre a aduce Maiestatei Vóstre Cesaro-Regesci Apostolice descoperirea prea umilita a simtieminteloru de reverintia omagíale, de credintia neclatita sî de alipire câtra Maiestatea Vóstra Cesaro-Regeasca Apostolica, câtra Prea Stralucit'a Casa Domnitória Habsburgico-Lotaringica, precum si de alipire câtra legile fundamentali de statu, depuse in Diplom'a imperatésca din 20 Octobre 1860 sî in constitutiunea din 26 Februariu 1861, cu aceea promissiune omagiale, ca natiunea româna din Transsilvani'a simte aduncu préplacut'a datorintia de a sadí in generatiunile sele credintia sî alipire neclatita câtra aceeasi Prea Inalta Casa Domnitória sî de a le lasá prea acestea de ereditate fiiloru sei: pentru-ca acestea suntu insusîri traditiunale ale Româniloru, cari doresc ferbinte sosirea ocasiunei constitutiunale a dietei Transsilvaniei, unde radicati in starea de multu meritata de natiune politica, conlucrându cu poteri unite la realisarea principiului constitutiunalu alu Unitatei Imperiului, pre care prea credintiós'a Natiune româna inca in anii 1848—49 in adunantiele sale natiunale din motu propriu l'a imbratîsiatu, spre intarirea tronului Maiestatei Vóstre Cesaro-Regesci Apostolice, spre consolidarea imperiului, spre stabilirea trancvilitâtii publice spre multiamirea diferiteloru popóre de sub pr.a blândulu sî parintesculu sceptru alu Maiestatei Vóstre, sa póta dá nóue dovedi despre alipirea loru câtra prea'naltele institutiuni constitutíunali, sanctiunate de Maiestatea Vóstra Cesaro-Regésca Apostolica.

Pre lenga care remanemu cu cea mai profunda reverentia omagiale.

Din Siedinti'a adunantiei natiunali tienute in Sabiiu in 20—23 Aprile 1863.

Ai Maiestatei Vóstre Cesaro-Regesci Apostolice
pururea credinciosi si prea umiliti sierbi si suditi.

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a II. (Continuare).

Dupa aceea cerendu cuventulu d. Baritiu, dice: Onorata adunare! Déca cum-va in vorbirea mea voiu fi silitu a fi mai lungu, Ve rogu sa me escusati; voiu cercá insa a fi câtu se póte mai scurtu, pentru-ca Escellenti'a Sea d. Episcopu, d. Vicepresiedinte sî d. Domzsa m'au prevenitu cu mai multe, care am vrutu sa le aducu innainte. Mai naainte de tóte voiu sa reflectezu la innainte-cuventâtorii mei, ca din câte amu audîtu eu, de n'asiu cunósce pre natiunea mea, de asiu fi eu unu strainu, asiu fi trebuitu sa conchidu, ca 'n adunarea acést'a s'aru aflá o camplita oppositiune in contr'a legiloru fundamentale de statu. S'au enumeratu o multîme mare de arguminte, care—me va iertá atâtu Escellenti'a Sea Dlu Presiedinte, câtu sî d. Vicepresiedinte — eu le tînu a fi fostu de prisosu. . . .

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Nici de câtu, Domnule! nu e dreptu, n'au fostu de prisosu. (Sensatiune.)

D. Baritiu. . . Eu stau pe lânga parerea mea.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Nu e dreapta! (Sensatiune; strigâri: S'audîmu!)

D. Baritiu. Asiadara nu-mi e iertatu a vorbí? Nu e libera vorbirea?

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Fâra nici o 'ndoiéla.

D. Barítiu. Am dîsu, ca erau de prisosu atâtea arguminte, sî cugetu, ca cu acést'a n'am vatematu persón'a nimenui. — Eu nu cunoscu nici unu Românu in Transsilvani'a, care sa nu fia simtîtu bucuria, câudu a vediutu diplom'a; însa vreau sa-mi resumu convictiunile mele. Mai antâiu sum pentru unitatea monarchiei austriace, nu pentru dualismu. Innainte cu 15 ani mi-am perdutu tóta averea pentru unitatea monarchiei austriace (Strigâri: Bravo!) Sum pentru diplom'a din 20 Oct. cu adausulu mai tardîu; sum pen-

tru patent'a din 26 Febr. cu reflessiunea de mai tardîu. — D. Vicepresiedinte gubernialu au observatu, ca acésta din urma aru fi insuflatu unu felu de spaima in mai multi. Pre mine, Dloru! nu m'au spariatu patent'a nici decâtu; dar mie mi-au insuflatu unu punctu din diploma óresi care ingrijire. In punctulu III. din diploma sta: Alle anderen Gegenstände *) etc. Socotescu, ca e de prisosu a mai amintí, ca ce felu de urmari au avutu acestu punctu in anulu 1861. sî de atunci incóce; Ungari'a au luatu acestu punctu elasticu in deplina consideratiune, trecendu preste celelalte dóua cu vederea. — Nu voiu sa dau definitiunea dualismului, câci credu, ca toti o sciu; voiu numai sa observezu, ca decându amu ajuusu sub cas'a domnitóre a Austriei, de atunci sî pana acumu acei'a, cari apera dualismulu, se silescu a ne trage sî pre noi in partea aceea, sî acést'a-mi insufla mie ingrijire, nu pentru-ca asiu crede, ca ne vom clatí in credinti'a nóstra politica, ci pentru-cá sa nu fimu intrebuintiati de midilócele altor'a sî apoi parasiti . . Sute de esemple asiu poté aduce din istoria, ca o pusatiune analóga cu cea de astadi a mai fostu sî 'n alti seculi; sî de nu vomu invetiá din istoria, potemu sa o patîmu intocmai cá sî atunci. In dilele lui Ferdinandu I. sî ale lui Ioann Zapolya Nádasdy sî Stefanu Mailatu in urm'a intrigeloru dualistice, celu d'antâiu-si perdù in cetatea Fagarasiului averea sî viéti'a, celu din urma fu datu in mânile Turciloru sî dusu la Constantinopole. La a. 1566 (?) Gavriilu Mailatu, fiiulu lui Stefanu, rogatu fiindu de patriotii sei, cá sa sugrume pre Secui, au restituitu pacea. Mlutiemit'a i-a fostu, ca i s'a spusu sa se curetie din tiéra, câci viéti'a lui nu e assigurata. Sî asiá s'au dusu unde scimu ca se afla sî astadi famili'a lui. Intre anii 1595-1597 au urmatu totu o positiune analóga celei de astadi, totu jocari'a dualismului. In favórea unitâtii Domnitorulu Transsilvaniei si-au datu dimissiunea, sî venindu commissari regesci in tiéra, Stefanu Ioszika fu datu legatu in mânile loru. Asiá la anulu 1691, sî asiá sî de aci 'ncolo pana la sanctiunea pragmatica. — Eata, Domniloru! ce-mi insufla mie grija sî me face sa-mi reservezu de a face unu amandementu la adressa, in care asiu dori cá sa rogâmu pre Maiestatea Sea, sa binevoiésca a se declará, ca déca in intielesulu cuvinteloru espresse e determinata a-si aperá legile sanctiunate sî drepturile, pre noi sa binevoiésca a ne lasá la o parte sî a ne scuti de o astfelu de amestecare, cá pre noi sa ne scape de asiá o ingrijire. Mai incolo - mi pastrezu cá sa mai aretu, ce-mi lipsesce cá natiune. Imi lipsesce inca, Dloru! (ceea-ce amu ceratu in petitiunile nóstre de mai nainte) libertatea personala, dreptulu domiciliului, dreptulu vorbirei sî alu tiparirei, libertatea religiunara. Nu ne e assecurata limb'a sî prin urmare nici natiunalitatea, nu vedu nici unu felu de solidaritate pentru natiunea mea (bravo!); nu sum siguru, de va fi iertatu la fiii cei multi ai natiunei mele sa se mai numésca Români. (Sa traiésca! Bravo!) Asiadara-mi pastrezu numai de a adauge unu amandementu in adress'a de multiamita séu in alta petitiune, adica unu amandementu la ce lipsesce in diploma.

D. Cons. aulicu Moldovanu. Numai atât'a amu sa observu Dlui Baritiu la punctulu III. din Diploma, ca póte avé odichn'a sufletului, ca in diet'a tierei tóte se voru indreptá, si ca cuvintele „In Gemässheit der früheren Landesverfassung“ voru avé sî la noi totu acelasi íntielesu cá sî in dietele provintieloru celoralalte. —

D. Adm. comit. Puscariu. Escellentiele Vóstre sî prea onorata Adunantia! Dupa tendintiele nóstre presinte, voiu sa vorbescu numai putîne cuvinte la obiectulu dîlei. Domniloru! inca eri m'am esprimatu, cumca sentemintulu nostru, din care sa porcéda adress'a nóstra de multiumire, este o deductiune istorica, ce e basata pe trecutu, e o combinatiune universala; Illustr. Sa D. Vicepresiedinte gubernialu n'au vrutu sa tréca peste istori'a mai vechia innainte de 48, sî bine au facutu. Dar fiindca astadî e o dî cu multu mai insemnata, decâtu cá sa o potemu trece cu vederea, ertatî-mi cá macaru cu 3—4 cuvinte sa amintescu istori'a vechia. Dloru! in tiér'a nóstra Transsilvani'a amu datu mân'a cu Ungurii sî Sasii. Scimu ca intr'unu periodu de legislatiune de-la 1000—1500 legislatiunea Ungariei mai antâiu ni-a lutu tóta averea, tóte drepturile, care leamu fostu impartîtu noi cu ei, apoi Principii Transsilvaniei ni-au luatu sî onórea (?). Domniloru! Dupace ni-au scosu o chii, ni-au dîsu: duceti-ve orbiloru! —

Decându au venitu patri'a nóstra sub scutulu casei habsburgice, de atunci amu inceputu a resuflá. Acésta casa domnitóre totudeun'a au facutu propositiuni regesci la dieta pentru binele nostru, au datu porunci, cá sa ni se faca dreptate. Cine au fostu piedec'a? Cele diece pecate. Au venitu, Domniloru! anulu 1848: atunci se strigá, ca toti suntemu liberi sî egali indreptatîti cu ceilalti; insa totu acele legi din 48, precum bine scimu, Domniloru! au fostu acelea, care au sustînutu cele 10 pecate, dupa cum din destulu sau desfasiuratu acelea din partea Esc. Sele Dlui Eppu Br. de Siagun'a.

Acumu amu capetatu trei acte de mare insemnatate, adeca diplom'a din 20 Octobre 1860, patent'a din 26 Febr. 1861 si resolutiunea câtra natiunea româna din 18 Octombre 1862. Dloru! Nu remâne nici o indoiala, ca numai prin aceste acte potemu ajunge, cá natiunea româna sa scape de sub jugulu celoru 10 pecate si sa fia natiunea natiune, sî religiunea religiune. Dar dîcu unii, ca sa crutiâmu pre celelalte natiuni sî sa asceptamu pana la dieta? Aici nu e vorb'a de crutiare Dloru. Noi mai nainte ne-amu dechiaratu pentru actele acestea; dupa noi au urmatu fratii nostrii Sasi, si s'an declaratu pentru ele; — Magiarii singuri au fostu aceia, carii au facutu fórte multu chiaru pentru esîrea diplomei din 20 Octombre 1860, dupa cum bine au deslucitu Esc. Sea B. de Siagun'a, ca s'au intemplatu in Senatulu imperialu.

Nu credeti Dloru, ca demonstratiunele suntu tóte adeverate, ci credeti, ca si natiunea magiara e aplecata catra diploma (Voci: nici vorba!) si daca e pentru diploma, apoi patent'a e mai putînu decâtu diplom'a?!

Insîsi Magiarii au dîsu in congregatiunele marcale comitatense, ca priimescu si ei instructiunile provisorie comitatense, dupa cum au dîsu: din respectu câtra Maiest. Sea. Intr'acelea e cuprinsa diplom'a si patent'a, care noi,— precumu amu dîsu, innainte le-amu priimitu. Domniloru! me restringu sî eu la aceea, ca sî eu me alaturu la propositiunea Esc. Sele Dlui Eppu Br. Siagun'a cumca pe lânga acele 4 puncte sa stea adress'a nóstra, insa la punctulu alu 4 lea cugetu eu ca aru fi mai potrivitu sa dîcemu, ca noi ne multiemimu Maiestatei Sele pentru-ca ni s'au promisu respectarea limbei sî regularea referintieloru natiunale la cea mai d'antâiu dieta. (Sa traiésca!)

D. Pres. Metr. Siulutiu.

Domniloru! Tocma eu amu fostu acel'a, care eri amu fostu prefiptu dîu'a de astadi pentru o consultare despre principiele acelea, care aru trebui sa vina in umilit'a nóstra adressa de multiumita câtra prea induratulu nostru Monarchu. Initiativ'á aceast'a au bine voitu Esc. Sa Dlu Eppu sî Br. de Siagun'a—míe prea veneratu colega — a o luá. Esc. Sa combinative assemenându prea inalt'a resolutiune cesaro-regésca la petitiunea Românilor cu diplom'a din 20 Octobre 1860, au aretatu fundamentulu acel'á, pe care aru trebui adress'a nóstra indreptanda catra C.R. Apostolic'a Maiestate sa se baseze. Eu fundamentulu acest'a-lu facu de alu meu sî-lu numescu a fi alu meu, sî socotescu ca nu se afla nime, care sa nu-lu recunósca de fundamentu legiuitu, pentrn ca elu sa baséza pe diplom'a din 20 Octobre 1860, pe care noi cu totii o amu priimitu; noi nu amu priimit'o insa numai asiá cá o scrisóre, care dóra da numai autonomi'a, numai constitutiunea cea vechia cu afundu taiatórele schimbâri ale Transsilvaniei, ci amu priimit'o cu tóte consecuintiele, ce se cuprindu in diploma aceast'a, dintre care un'a e sî patent'a din 26 Febr. 1861.

Celu ce au priimitu diplom'a, au priimitu sî patent'a, sî credu ca intre noi sî in natiunea nóstra nu va fi nime, care sa primésca un'a fâra de alt'a (Strigâri: fórte bine!). Asiá fundamentulu, pe care aru trebui sa se faca acésta adressa de multiumita, e unu fundamentu legiuitu, desvoltatu sî tare, care trebuie sa remâna neclatitu. Illustritatea Sea Domnulu Vice-Presiedinte gubernialu au facutu bine sî au desfasiuratu tolu lucrulu mai pe largu, istorice-chronologice, din tempu in tempu; sî cu privire la observatiunea prea onoratului Dnu Baritiu numai atat'a sâ-mi fia iertatu a reflectá, cumca acea deductiune au fostu fórte necessaria (Strigâri: Asiá e!); pentruca póte ca pentru unii din noi au potutu sa fia dîsele Dlui Vice-Presiedinte de prisosu, dar pentru cei mai multi n'au fostu de prisosu. Câci credu ca suntu mai multi, cari

*) Vedi loculu citatu si in „Tel. Rom.“ Nr. 32, f. 125. Red.)

nu au sciutu acést'a, sî omulu de multe ori gresiesce din nesciintia; au trebuitu dara se fia cine-va, cá nesciinti'a aceast'a sa o delature, sî aceast'a au facuto Esc. Sea D. Eppu sî Ill. Sea D. Vice-Presiedinte; asiá dar socotescu ca au fostu deductiunea aceea fórte delipsa. Nu e nimo aici, care sa se indoiésca dar despre cursulu mergerei petitiuniloru nóstre, prin care noi amu priimitu diplom'a din 20 Octobre 1860, cu tóte consiecuintiele cele esîte din diploma, dîcu ca nu e nici unulu care aceast'a se nu o priimésca; dara numai in formarea lucrului ar mai fi ceva dubietate, dar in meritulu lucrului ne invoimu cu totii (Asiá e!).

Eu amu dîsu in cuventarea mea de eri, cumca dragostea sî alipirea natiunei Române catra Monarculu seu si catra cas'a domnitóre nu cunósce otaru, sî credinti'a eii in prea marea indurare a Monarcului seu e fórte tare; amu pomenitu ca Romanulu nici odata nu póte fi nemultiemitoriu catra Imperatulu seu (Sa traiésca!) de óre ce dela gloriosulu nostru Imperatu Franciscu Iosif I. (Sa traésca!) asiá mari daruri si beneficiuri au priimitu, catu natiunea nóstra in 500 ani n'au priimitu. Nu sau aflatu inca pana acum nici unu rege alu Ungariei, ori unu Principe alu Transsilvaniei, care sa se fia induratu a grai asiá umanu, asiá parintesce si cu asiá mare ingrigire, precum sau induratu a grai Maiestatea Sea acum catra noi. De aceea dar se priimimu diplom'a cu tóte consecuintiele ei, carele pe bas'a Petitiunei din 10 Dec. 1860 si pe bas'a celoru 4 puncte, pe care Esc. Sea le au aretatu si fórte pe largu leau dedusu Ill. Sea Dlu Vice-presiedinte, credu ca nime nu se va indoi. Me intorcu si la aceea, ce au propusu mai multi, cá nu cumv'a natiunalitatea sa fia uitata in adress'a aceast'a. Eu credu Domn loru! ca candu vomu aduce noi neclatit'a credintia si alipire câtra tronulu Maiestâtii Sele, nici odata nu va luá in nume de reu, déca noi vomu pomení ce-va sî despre constituirea natiunei nóstre. Acést'a are fundamentu in tóte petitiunile nóstre de mai nainte. In 48 natiunea nóstra cu foculu celu mai mare s'au dechiaratu pre sine natiune de sine statatóre si independinte de celelalte natiuni, sî ca va respectá pre celelalte natiunalitâti, numai poftesce si ea reciprocitate. De ací 'nainte n'am lasatu nici unu prilegiu in petitiunile nóstre ne'ntrebuintiatu, staruindu cá sa se considere sî sa se puna la loculu celu legiuitu alu eii si natiunea nóstra.— Asiadar eu me alipescu si sprijinescu opiniunea acelor'a, cari voiescu sî doresçu, cá si cu acestu prilegiu inarticularea natiunei nóstre sa se pomenésca cu atât'a mai multu, cu câtu sî Maiestatea Sea Imperatulu s'au induratu in propusatiunile sele regesci a se ingrijí despre inarticularea nóstra. Cu tóte ca acele cuvinte din propositiune suntu ale Maiestâtii Sele, Domnului pamentescu, pre care l'au renduitu Ddieu sa faca dreptate pe pamentu: totusi socotescu sa ne rogâmu cu umilintia, cá sa potemu cá natiune a ne silí cu tóte poterile a duce la deplinire tóte cererile nóstre. Pentru-aceea Illustritatea Sea, D. Vicepresiedinte guberniale au binevoitu a aretá si a formulá, cum-ca in ce tipu sa se faca adress'a nóstra, in care, dupa-cum socotescu eu, au binevoitu a pune aceea, cum-ca pe bas'a egalei indreptatîri sa fimu pusi in stare legala in dieta; legalnicesce a ne silí sa promovâmu si sa ajutâmu, cá intentiunile Maiestâtii Sele sa se duca in deplinire, insa ca acea adaugere, cum-ca cá natiune cu poteri indoite sî cu totu zelulu sa potemu promová intentiunile Maiestâtii Sele, sî credu, ca toti Românii suntemu odichniti sî asceptâmu aceea. Deci pentru dobandirea têmpului socotescu ca mai bine sa se aléga o comissiune, carea sa formeze o adressa, dupa-cumu amu dîsu; acea adressa commissiunea o va substerne adunârei natiunale, sî apoi adunarea in celu mai mare consensu sî va poté dá parerile sele, si pentru têmpulu acel'a si eu-mi reservezu cuvinte de observare. —

(D. Pres. Eppu Siagun'a: Sa traiésca! Toti: Sa traiésca! Sa traiésca!)

Sabiiu in 18 Aprile. Siedintiele Univesitatei nat. sasesci din 30 sî 31 Martiu, apoi (dupa o intrerumpere de dóua septemâni din caus'a ss. serbatori) din 16, 17, 18 sî 27 Aprile c. n. se petrecura eschisivu cu desbaterea proieptului de lege comunala. Numai dóua incise memorabile avemu de a inregistrá: unulu adica votulu separatu alu deputatîloru romani incontr'a infiintiârei tribunalului apelativu pentru fundulu regescu (publicatu in numerulu 27, 28 sî 29 a. c. alu „Tel. Rom.“; altulu rogarea noului orasiu Reghinulu sasescu pentru representantiunea sea in Universitate. Cu desbaterile asupr'a proieptatei legi comunale pentru teritoriulu fundului regiu nu vomu a osteni patiinti'a celitoriloru nostri cu atât'a mai vertosu, ca nu suntemu in stare a dá locu in dîuariulu nostru mentiunatului proiepta, ear caus'a teritoriala a Transsilvaniei nu ni-se pare nici decâtu ajunsa la o stare definitiva. Chiaru sî congressulu natiunalu decursu ne dete ocasiune de a vedé, ca Românii doresçu impartîrea tierei dupa principii ratiunale, generale sî coresoundietóre administratiunei politice sî judecatoresci; din care causa credemu, ca legea aceast'a comunala e unu provisoriu fórte scurtu sî mai multu numai unu materialu pretîosu pentru o fiitóre lege comunala valida in tóta Transsilvani'a.

Ungari'a.

Din Banatu in 17 Aprile 1863.

(Urmare din nr. trecutu).

Inse vai! Strigatele acestea sî tóte manifestatiunile facute au aflatu numai urechi inchise sî surde. Compatriotii nostri magiari, sî dupa trecutulu acest'a, de dupa atâtea probe au marturisitu inaintea lumei intregi: ca n'au invetiatu nemic'a, sî ca anca n'au cuprinsu spiritulu tempului. —

La diet'a din anulu 1861, carea din absenti'a representantîloru de Transsilvani'a si Croati'a privindu-se de neintregita si necompetinta, singura pre sine insasi n'a voitu sa se recunósca de corpu legelativu si din motivulu acest'a neci ca a fostu in stare a aduce legi valide: si totusi si in impregiurârile acestea s'a feritu cá de focu, si s'a luptatu cu poterea leului incontr'a pretensiuniloru drepte a-le ablegatiloru români,— si n'a priimitu in adress'a câtra Maiestatea Sa, pasulu: ca natiunalitâtile compatriotice nemagiare au de a fi impacate pe bas'a dreptului de egalitate,— ci strabatendu cu propusetiunea necompatibila si vatematória a decisu ca acele au neconditiunatu de a se supune voiei si gratîei compatriotîloru sei magiari, si de a fi impacate numai pe bas'a ecuitatii.

Fórte se insiéla compatriotii nostri magiari, deaca credu: ca natiunalitâtîle compatriotice nemagiare i-ar cunósce pe ei de o natiune eschisivu indreptatîta, prin urmare predomnitória, supremalisatória peste cele alte natiunalitati soróre; ba din contr'a sî ele avendu meritele sale pentru patri'a aceast'a comuna, se tienu de natiunalitâti assemine indreptatîte cu compatriotii si confratii loru de natiunalitatea magiara, si nu le permite demnitatea loru natiunala a priimí concessiuni si gratii dela compatriotii loru, ci pretindu cu tóta seriositatea partea loru cuviinciósa numai pe bas'a egalitâtii de dreptu, si neci decâtu pe aceea de ecuitate.

Ce inse ar si avea natiunalitatîle compatriotice nemagiare a asceptá dela ecuitatea compatriotîloru magiari, dar si in venitoriu dela o alta dieta compusa din elementele si cu spiritulu maioritâtii dietei trecute? Se póte fórte usioru conchide din esperimentatiunea facuta pana acmu;- dar mai vîrtosu daca vomu judecá dupa tonulu si cu atentiune vomu mustrá cuprinsulu diurnalisticei magiare, si vomu cumpaní spiritulu manifestatu, si cu consecintia de feru urmaritu dela desfiintiarea dietei pana in dîlele mai próspete;— cându tóta diurnalistic'a magiara a pusu devis'a dreptului istoricu pe fiamur'a sa, si cu devis'a aceast'a se opin esce din tóte poterile a esploatá drepturi eschisive numai pentru natiunea magiara dintr'o parte, ear dintr'alta parte spre daun'a compatriotîloru de natiunalitatîle nemagiare umbla la diu'a de amédî, si se incearca a spaimentá guvernulu Imperatescu cu principiulu de egal'a indreptatîre a tuturu natiunalitatiloru, si de libertatea tuturoru confessiuniloru pronuntiatu si promulgatu de Insusi Maiestatea S'a Imperatulu Francisçu Iosifu, pe care principiu, cá pilastru fundamentalu se baseaza adi monarchi'a austriaca-: atunci mai ca nu ne remâne neci o schinteia de sperantia consolatória, si n'avendu altu radîmu, afore de ecuitatea confratîlor nostri magiari, ar trebui se desperâmu cu totulu.

Politic'a aceast'a speculativa, si machiavellismulu documentatu din partea publicistiloru magiari ne suntu cu multu mai bine cunoscute, decâtu sa ne potemu abate dela combinatiunea si convictiunea noastra firma cascigata pona acum: despre iubirea de dreptate, zelulu, propensiunea si ecuitatea compatriotîloru si confratîloru nostri in privinti'a natiunalitatîloru compatriotice nemagiare.

Dupa esîrea Diplomei Imperatesci din anulu 1860 candu Românii se luptau pentru principiulu de egal'a indreptatîre a tuturoru natiunalitatiloru compatriotice nemagiare, in contr'a

apropriatiunei dreptului eschisivu de natiune si de limba din partea compatriotîloru de natiunalitatea magiara; atunci din partea acestoru din urma intîeligintia româna, si barbatii natiunei de incredere, pone si in diet'a tierei se infestau cu feliurite numiri, „Schwarzgelb, bécsi szag“—; éra dupa desfiintiarea dietei, din motive fórte plausibili sî bine premeditate, reservandu de ocamdata epitetele acestea pentru alte ocasiuni si impregiurări,— noua mai nefavoritórie, ear politicei loru mai bine potrivíte,— se incearca adî in loculu acestor'a a ne denuntiá si defaimá la guvernulu imperatescu: ca avemu idei separatistice si daco-romanice.

Modalitatea aceast'a si portarea compatriotîloru nostri fatia cu Românii si cu nationalitatîle soróre, ne arata fórte evidinte, si ne intaresce assertiunea nóstra mai susu rostita in privinti'a tendintieloru speculative ale loru,— si prin adoperarea cea neobosita, cu carea nisuiescu a stórce drepturi eschisive, sî a promová interessele egoistice, speciale numai pentru compatriotii de natiunalitatea magiara, ne dau probe sî dovedî ne-resturnavere: ca nu noi, ci numai ei singuri nutrescu in pepturile loru idei sî tendintie separatistice, fatia cu compatriotii de natiunalitatile soróre d'in patri'a nóstra comuna.

Daca compatriotii notri magiari ar fi mai drepti, sî ar judecá fara patima; atunci ar trebuí sa recunósca adeverulu celu sântu: ca precumu la ei, asia sî la tóte natiunalitâtile compatriotice assemine esista tendinti'a de a sî conservá sî asecurá esistinti'a; de a cultivá, sî a desvoltá tesaurele sî proprietâtile natiunale; — ca limb'a este proprietatea cea mai intima sî cea mai essentiala a tutor natiunalitâtiloru, care sta peste tóte proprietâtile cele lalte, sî ca neci unu bunu, d'intre tóte bunurile lumei nu e asiá de strinsu legatu de o natiune, cá limb'a materna. Ea pe lânga religiune este bunulu celu mai de frunte; pentru aceea tóta nisuinti'a, pr'in carea s'ar incercá a se sugrumá limb'a unei natiuni, aru fi unu actu de tirania. Sî neci o natiune, care anco n'a decadiutu, sî mai pórta in sînu-si macar numai o schinteia de viatia, nu vá poté cu rabdare suportá asiá o fapta silnica.

Daca compatriotii nostri magiari, pentru esistinti'a sî assecurarea natiunalitâtii lor sciu a-si pastrá limb'a, a o pretiuí, pr'in arte sî sciintie a o cultivá sî in afacerile publice oficióse a o intrebuintia: cumu potu ei denegá dreptulu compatriotiloru de nationalitâtile ne magiare, cá sî acestia pentru esistinti'a sî assecurarea natiunalitâtiloru proprii sa nu faca asseminea. —

Cu dorere sî acumu anco ne aducemu aminte de tempii cei trecuti, cându in patri'a nóstra comuna pentru latîrea suprematiei limbei magiare pr'in biserici sî in causele religiunarie se facea abusu. Dar' lauda fia Domnului! ca dîlele acele de mania au trecutu, sî nu credemu, ca confratiloru nostri le va mai vení aminte, cá sa mai incerce a intrá intr'unu assemine labirintu.

Sî precumu fórte bucurosi credemu, ca o assemine incercare nu mai póte avé locu; tocma asiá cu o mare placere suntemu plecati a crede sî aceea: ca sî incercarile in privinti'a inchipuitului dreptu de eschisivitatea natiunala sî a limbei oficióse voru trebuí sa incete, sî ca compatriotii sî confratii nostri magiari venindu la cunoscintia vor parasì calea glimpurósa cea retacita, sî adapandu-se o data d'in funtân'a adeverului se vor indulcí cu principiile nóstre sanitarie, insîsi ei catu mai curendn se vor inchiná dreptâtii;— câci altmintre vor trebuí se esperieze urmârile grave a-le adeverului celui santu: ca celu-ce inavutiesce sî maresce natiunea sá pr'in rapire dela alte popóre, acel'a s'a condemnatu pe sine insusi, sî singuru a atrasu blastemulu sî afurisirea asupr'a natiunei sale. (Va urmá.)

B u c o v i n ' a.

Siedinti'a 14. dietala s'a ocupatu cu statorirea unei legi pentru Comitetulu tierei, — acea jurisdictiune constitutiunala, carea pe têmpulu cându nu e adunata diet'a e organulu administrativu sî esecutivu alu acelei'a.

Varietati sî noutati de dî.

D. Eppu Szilágyi din-Oradea mare e pe drumu câtra Blasiu spre priimirea chirotoniei. —

D. Cons. aulicu M o l d o v a n u a serbatu Pascile in midiloculu familiei sî'n loculu nascerei sele 'n Dev'a, unde sî la re'ntórcerea dela congressu petrecù o dî spre cea mai mare bucuria a concetâtieniloru, consangeniloru sî cu deosebire a coreligiunariloru sei.

Dupa o corespundintia din Clusiu a lei „Herm. Ztg. etc.“ acolo se vorbesce tare despre radicarea Dlui Vicepresiedinte gubernialu P o p p la rangu de Baronu.

Dintr'o epistola privata din Pest'a vedemu, ca bucuri'a Românîloru de acolo pentru marele successu alu Congressului natiunalu a fostu nemarginita. — Despre impressiunea, ce o-a facu'u acestu votu alu Românîloru transsilvani asupr'a jurnalisticei straine, ne reservâmu a vorbí cu alta ocasiune.

Principatele romane unite.

Despre calatori'a Domnului sî a Dómnei are „Gazet'a Transsilvaniei“ urmatóreld telegrame:

Principele Domnitoriu impreuna cu Princes'a cercetéza mai multe districte in Moldov'a, pretutindenea se priimescu Altetiele Sale cu cele mai calduróse prevenintie, arcuri de triumfu si iluminatiuni. Vogorides a muritu.

Innaltîmile Sele Principele si Princes'a, pornindu in calatoria in 29 Martiu in partea de peste Milcovu au binevoitu a se ebate la Brosceni, la generosulu patrîotu Zappa, care in semnu de omagiu dede o nóua dovada de patrioiismulu seu, promitendu Mariei Sale Principelui Domnitoriu a daruí pe sám'a statului o bateria de tunuri ghintuite.

Deaci intre manifestari de cultu si reverintia din tóte partîle pe suptu arcuri de triumfuri inaintara MM. LL. la Galati, unde serbara invierea, facanduli-se omagiu si din partea corpului municipalu alu Brailei, pentru a carui buna stare viitória M. Sea 'si descoperí multe dorintîe. In Galati, dupa priimirea cea entusiastica urmata de iluminatiune, visità M. Sea intre altele cortele publice, casarmele pompieriloru, cortelulu flotilei, inchisorile, si M. Sea Dómn'a stabilimentulu de orfeline.— La Tecuciu si la tergulu Beseric'a-flori totu asiá fura priimiti si pentru gatirea besericii flori daruira 200 galbini.

☞ De indreptatu.

In cuventulu d. Vicepresiedinte gubernialu P o p p in locu de pasagiulu reprodusu din gresiéla in nr. 31 alu „Tel. Rom.“ f. 122. „Wir bitten — pana la gewähren zu wollen“ vinu ase pune cele citite in adunare din petitiunea dto 11 Sept. 1848; adica: Wir bitten Euer Maiestät, uns nicht von der Einheit Ihrer Monarchie und Ihres Heeres auszuschliessen.

Wir bitten Euer Maiestät, uns an den Wohlthaten Theil nehmen zu lassen, welche die Weisheit und Humanität Ihres östreichischen Ministeriums und des in Wien tagenden Reichstages allen Nationalitäten bereiten.“

Ne folosimu de acésta ocasiune, pentru de a face acumu ce voiamu sa facemu numai la capetulu siedintieloru, de a rogá adica pre p. t. Domnii vorbitori, sa binevoésca a ne face atenti la erorile essentiale, ce s'aru fi veritu in relatiunile nóstre basate pe semnârile stenografice ordinate de Innaltulu Presidiu alu Congressului natfunalu.

Redactiunea „Tel. Rom.“

C o r e s p u n d i n t i a.

P. in D. Pentru-ce sa mai aruncâmu oleu pe focu?! — M. B. in P. Telegrafulu Tî se espedéza regulatu; nu cum-va s'a facutu smintél'a prin schimbarea quartirului? — A. S. in L. Numerii ceruti Vi se tramitu deodata cu numerulu de astadi.

Nr. 14—2 **Insciintiare.**

R u d o l f H a l l e r de H i l i b u, advocatu de tiéra, face onoratului publicu cunoscutu, cumca in 24 Aprile a. c. deschide cancelari'a sua advocatiala in Clusiu in cas'a fiscala (numita fiscusiu:) ecatulu alu doilea.

B u r s ' a din V i e n ' a in $\frac{20\text{ Aprile.}}{2\text{ Maiu.}}$ 1865.

Metalicele 5%	76 30.	Actiile de creditu	200.
Imprumutulu nat. 5%	81.	Argintulu	111. 35.
Actiile de banca	794.	Galbinulu	5. 34.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineć'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nro 34. ANULU XI.

Sabiiu 25 Aprile. 1863.

Inseratele se platescu pentru intiela óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Depesia telegrafica

dto Vien'a, 4 Maiu, 6 óre, 10 minute dupa amédi.

Sosita in Sabiiu la 4 Maiu, 8 óre, 30 minute dupa amédi.

Maiestatea Sea Imperatulu priimi astadi la amédi deputatiunea româna, acceptà adress'a sî respunse: Cu placere Ve priimescu cá pre representantii braviloru Români ai Marelui Meu principatu Transsilvani'a, cari de repetîte ori mi-au datu testimonii de neclatibil'a loru credintia sî alipire de Mine sî cas'a Mea. In adress'a, ce mi s'a propusu sî in gravuln cuventu (inhaltsvolle Ansprache) alu demnului loru Presiedinte ei au sî intaritu de nou aceste simtieminte, sî au si recunoscutu cu incredere sincerà fiésca si cu multiamita acele principii de statu, ce le am proclamatu Eu prin diplom'a Mea din 20 Octobre 1860 sî patent'a din 26 Februariu 1861, sî care voru duce la salutifer'a straformare a imperiului intregu. Priimindu cu placere sî deplina indestulire assecurârile D-Vóstra cele deplinu corespundiatóre greleloru impregiurâri actuale, Ve impoternicescu totdeodata, a o impartasî acést'a committentiloru DVóstra, câror'a sî de aci 'nainte le remânu propensu cu indurare sî gratia imperatésca.

Maiestatea Sea Imperatulu a conversatu mai multu têmpu cu conducatorulu sî cu singuritii membrii ai deputatiunei.

Mâne e soareá la Ministrulu de statu.

Herm. Ztg. etc.

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a II.

(Urmare sî incheiare.)

D. Baritiu. Onorata adunare! Mise pare, ca veti fi facutu observatiunea, ca mie-mi e scumpu têmpulu; de aceea eu asiu pofti, cá comisiunea sa se usiureze pe câtu se póte. Aicea vedu unu proiectu de adressa dela Esc. Sea D. Eppu, sî fiinca, precumu amu auditu, mai suntu sî de-la alti Domni proiecte de feliulu acest'a, asiá m'asiu rogá de Dloru cá sa faca bine sa dea si Dloru lucrârile sele la comissiunea, ce se va alege. . . .

D. Presied. Eppulu Siagun'a: Esc. Sea Parintele Mitropolitu au enuntiatu, ca fiindca s'au desbatutu din destulu principiele, dupa care sa se compuna adress'a de multiamire, mai antâiu sa se aleaga o comissiune, carea sa elaboreze unu proieptu de adressa câtra Maiestatea Sea Imperatulu, sî a dóua cá sa se faca unu conceptu formulatu de adressa; intr'aceea eu amu predatu Domnului Baritiu unu proieptu de adressa, care déca e tempu, sa se cetésca; déca nu apoi, ve aducu aminte cá sa nu se uite acele 4 puncte. . . . . (Sgomotu. Strigâri: Sa se citésca! — sa nu se citésca!)

D. Gaitanu: S'au datu odata sa se citésca!

D. Popp. Domniloru! acum nu e vorb'a, sa se citésca seau nu, fiindca insusi Esc. Sea si-au retrasu conceptulu. . . . (Strigâri: Sa se aleaga comitetu! . . .

Prea Onorata Adunare! S'au enunciatu, ca se va alege unu comitetu pentru compunerea adressei; inse eu credu ca adunarea nu va poté alege, fiindca nu suntemu pregatiti de aceast'a — nu avemu modu de alegere; asiá dar eu asiu fi de parere, ca alegerea sa se concréda Escellentieloru Sele Dloru Presiedinti, sî adunarea numai numerulu membriloru sa-lu otarésca. . .

D. Gaitanu: Sa hotareasca Presidiulu numerulu, sî adunarea sa aléga.

D. Muresianu: Onorata adunare! Domnii presiedinti sa binevoiésca a propune, sî noi apoi vomu priimí cu asiá! séu nu! . . .

D. Gaitanu: Sa se votiseze; pentru ca o astfeliu de denumire póte aduce cu sine vréo vatemare de persóna; asiá dara sa se scrie de fia care membru 10 insi pe hartia. .

(Siedinti'a se 'ntrerumpe pe 10 minute.)

Presidiulu provóca adunarea prin clopotielu a ocupá locurile.

D. Pres. Eppulu Siagun'a: Domniloru! cu greu e, cá din partea Presidiului sa se denumésca membrii Comitetului; asiá dar Presidiulu predá prea bucurosu alegerea in mânile D. Vóstre; vreti dar sa se scrie pe hartia, séu sa se denumésca cine-va sî apoi D. Vóstra sa priimiti séu nu? — Voci: Sa se propuna prin Presidiu, sî apoi Adunarea va priimí séu nu! . . .

D. Pres. Eppulu Siagun'a: Apoi bine dar', vreti ca se ve propunu eu? (Toti: . . . Vremu! . . .) Sa fia dar 1.) Illustritatea Sea D. Vice-Presiedinte Gubernialu 2) D. Consiliaru aulicu Moldovanu, 3) D. Consiliaru Gub. Aldulcanu, 4) D. Capitanu supremu Branu, 5) D. Capitanu supremu Bohotielu, 6) D. prepositu Macedonu, 7) D. Canonicu Cipariu.

Pâna acumu vediu, ca mi-au successu propunerile, dar nu sciu acumu, cumu îmi-va umblá. (Ilaritate.) Sa fia dara 8) D. Protopopu Popasu, 9) D. Baritiu, 10) D. Consiliaru ces. reg. Domzsa, 11) D. Administratoru comitatensu Puscariu; 12) D. Administratoru comitatensu Buteanu, 13) D. Dr. Hodosiu, 14) D. Gaitanu, 15) D. Directoru Muresianu, 16) D. Consiliaru Gub Bologa, 17) D. Comite supremu Ladai, 18) D. Jude primariu Bohotielu, 19) D. Secretariu aulicu Georgiu Angyalu.

Toti membrii Comitetului se priimescu din partea Adunârei cu: Sa traiésca! Deosebita complacere manifestéza adunarea la numele d. Baritiu.

D. Domzsa róga pre d. Presied. Eppulu Siagun'a a luá parte la consultârile sî lucrârile Comitetului. Esc. Sea priimesce; Adunarea irumpe in: Sa traiésca!

D. Pres. Eppulu Siagun'a enuntia capetulu siedintiei, câci tempulu e innaintatu, sî Comitetulu trebuie sa se apuce de lucru.

D. Baritiu accentuiéza înca odata compunerea gravamineloru.

D. Pres. Eppulu Siagun'a invita pre dd. membri de Comitetu a se aduná la 5 óre dupa amédi.

Siedinti'a II., din 9|21 Aprile se 'ncheia dupa ce trecuse de 2 óre dupa amédi.

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a III

tinuta in Sabiiu in 10|22 Aprile 1863.

Siedinti'a se 'ncepe la 11½ óre.

Escellentiele Loru, DD. Presiedinti, precum sî d. Baritiu se priimescu cu: Sa traiésca!

Dupa citirea sî verificarea protocolului din siedinti'a trecuta, d. Bartiu propune, cá pentru incungiurarea ori cârei conturbâri a consultâriloru libere sa se faca unu feliu de regulamentu parlamentaru, cá desbaterile sa curga si de aci inainte cu demnitatea si seriositatea de pân'acum, sî ca aru dorí a remané afara tóte manifestatiunele sî de complacere sî

de neplacere, cá nu prin astufelu de manifes'atiuni, precum d. e. erau de moda in Franci'a pe tempurile lui Ludovicu Filipu, sa se conturbe vorbitorii sî sa se seduca opiniunea publica. Dupa mai multe desbateri privitóre la acestu obiectu formalu, se enuntia prin Presidiu, ca ori ce manifestatiune din partea publicului ascultatoru este oprita, ear membrii adunârei suntu rogati a remané la astfelu de espectoratiuni intre marginele bunei cuviintie.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Aceast'a au fostu numai o incidintia. La ordinea dîlei e cetirea adressei de multiamire.

D. Pres. Eppulu Siaguu'a. Eu socotescu ca cu citirea protocolului sunteti multiamiti (Adunarea: Suntemu cu totii!)

D. Alduleanu. Onorata adunare! Amu onóre a me presentá cá referinte alu comisiunei alese eri. Comitetulu acest'a in sessiunea sea tînuta aseara, au desbatutu conceptulu facendei adresse câtra Maiestatea Sea.

Dupa ce noi in principiu ne-amu unitu cu totii, mi se facù insarcinare sa compunu adress'a sî sa o representezu adunârei.

Mai naint'e de cetirea adressei mi-iau iertare, a ve desface ideile, din care amu pornitu. Cugetele, care ne-au condusu, au fostu urmatórele 4.

Celu d'antâiu au fostu, ca noi amu luatu de obiectu alu adressei de multiumire câtra Maiestatea Sea resolutiunea prea 'nalta, care privesce dea dreptulu la natiunea nóstra.

Alu doilea: ca noi harthiele de statu, sî anume diplom'a din 20 Octobre 1860 sî patent'a din 26 Febr. 1861 le amu privitu cá demultu priimite din partea natiunei nóstre, pentruca ele au fostu bas'a petitiuniloru de pana acum ale Româniloru.

Alu treilea cugetu au fostu, dupa cum se vede din resolutiunea prea 'nalta, indemnulu Maiestatei Sele, de a ne impartas indestulirea pentru leal'tatea, credin'i'a sî alipirea nóstra câtra cas'a domnitore; asiá dara acésta credintia sî alipire sa se innoiésca in adress'a nóstra de multiamire.

Alu patrulea cugetu au fostu, ca in acea adressa nu are sa intre neci unu comentariu sî nici unu petitu, ci sa i se retîna numai caracterulu curatu de multiumire.

Sî pe bas'a acestoru cugete conducatóre sau facutu adress'a urmatóre, care de catra comitetu s'au primitu astadi cu unanimitate.

D. Cons. gub. Alduleanu cetesce adress'a. *)

Dupa putîne observatiuni se radica Esc. P. Mitr. Siulutiu. Domniloru. Eu socotescu, ca cu totii suntemu indestuliti cu compunerea adressei acestei'a, sî cugetu ca sa dâmu comissiunei o multiumita (Adunarea: Sa traiésca!) precumu sî d. referinte (Sa traiésca!) sî sa intre acésta adressa la protocolu. Mai departe trebuie sa-mi tienu de o datoria santa, a aduce inainte on. adunari pre unu barbatu de statu, care cu sufletu cu trupu e alitu de statu sî de tronulu Maiestatei Sele: Barbatulu acest'a are multe merite de statu, dara sî pentru popórele neindreptatîte, sî anume pentru poporulu nostru. Acest'a este c. r. Ministru contele Nádasdi, presiedintele Cancellariei aulice transsilvane. Veti sci ca inca fiindu ministru de justitia subt absolutismu, au emisu unu decretu pentru Ungaria sî Transsilvani'a, prin care au ordinatu, ca in afacerile oficióse atingatóre de justitia limbile popóreloru sa se respecteze; sî de atunci au inceputu a se respectá sî limb'a nóstra. Socotescu ca acestu barbatu are merite mari sî in privinti'a inaltei resolutiuni, dandu svatulu seu intr'acolo, cá tóte popórele sa se indreptatiésca; pentru aceea cugetu, ca aru fi cu cuviintia, cá acestui barbatu sa-i damu unu votu de incredere (Sa traiésca). — Se priimesce.

D. Pres Eppulu Siagun'a: intorcenduse câtra Esc. Sea P. Mitr. Sî de multiamire? Esc. Sea P. Mitr. Sî! — Esc. Sea P Eppulu Siagun'a: Asiá dara Contelui de Nadasdi voteaza adunarea nóstra votu de incredere sî multiamire! Dar, Domniloru! fiind-ca adress'a nóstra trebuie sa mérga pe cale legala, pâna va ajunge la Maiestatea Sea, pentru ca punctulu celu d'antâiu, unde va ajunge adress'a nóstra in calatori'a sî innaintarea sea va fi Clusiulu. adeca Inaltulu Presidiu alu Guvernului, sî fiindca noi Presiedintii petitiunea nóstra pentru concessiunea acestei conferintie inca amu indreptato câtra Presidiulu gubernialu sî respective câtra persón'a Esc. Sele Contelui Ludovicu Folliot Crenneville, care au avutu bunatate fâra intârdiare a o innaintá câtra Inalt'a Cancellaria aulica transsilvana, sî care totdeuna au imbratîsiatu caus'a nóstra natiunala cu caldura; asiá dara gandescu sî aflu de datorintia cá sî acestui barbatu sa-i dâmu votu de ineredere sî multiumita, câci au innaintatu petitiunea nóstra. Assemenea sî pentru innaintarea adressei de multiamire (Sa traiésca). Se priimesce. —

Dloru! prea bine stiti, ca eu pre catu cá presiedinte, pre atâtu si cá motivatoriu punctelor acelor'a, din care sa purcedemu la compunerea adressei de multiamita, me simtu provocatu a me dechiará cu multiamita in privinti'a conceptului, ce s'a facutu. Dara mai este inca o impregiurare. Eri insusi Comitetulu, dupa-ce s'a alesu sî si-au esprimatu voi'a intru aceea, ca sî cu mine afara de conferintia se va consultá despre elaboratulu seu; caci amu datu si eu unu proiectu de adressa. Acést'a s'a sî luatu, caci astadi Comitetulu au avutu bunatate de m'au chiamatu si pre mine. Acolo am auditu conceptulu d. Alduleanu. Eu dara vréu sa fiu sinceru sî strinsu, fara patima, mai cu séma la unu astfelu de lucru; si trebuie sa marturisescu, ca conceptulu in tóta privinti'a lui e fórte nimeritu si corespundia'oru punctelor acelor'a de manecare, care eu le-am propusu sî DVóstra le-ati primitu. Dara omulu e ciudatu; totu nu se multiemesce. Eu amu doritu, cá sa mai intre inca ce-va in adressa, adica sa se aduca a olo si o motivare, o citare mai pe largu a convingeriloru nóstre de impretinire atâtu câtra diplom'a din 20 Octobre 1860, câtu sî câtra cuprinsulu constitutiunei din 26 Februariu 1861. Asiá am ganditu eu, sî asiá e sî conceptulu meu. Dar fiindca am vediutu, ca toti membrii Comitetului s'au descoperitu intr'acolo, ca astfelu de motivare aru fi de prisosu: asiá dar-ceca-ce in privatu n'am facutu — facu aici in publicu, me abatu adica de-la opiniunea mea sî me alaturu la opiniunea Dloru; (Bravo!) sî asiá marturisescu, ca tóte punctele de manecare suntu fidelu esprimate in conceptulu nostru de adressa, si ca toti potemu fi multiamiti, ca am facutu unu lucru mare pentru natiunea nóstra, am pusu o pétra nóua pentru documentarea credintiei nóstre nepetate sî nepetande petru totdeun'a câtra Inalt'a Casa domnitóre sî in sfarsîtu iarasi am pusu o pétra nóua de capulu unghiului in cas'a natiunei, pentru Maiestatea Sea, pentru Inalt'a Casa domnitóre sî pentru legile fundamentale de statu. (Va urmá)

*) Noi o 'mpartaramu in Nr. 33. alu „Tel. Rom." Red.

Congressulu romanu si diuarele straine.

I.

(N. P.) Congressulu romanu d'abea trecutu, cá a patr'a adunare de feliulu acest'a sî cá representantele legiuitu alu Natiunei române din Transsilvani'a, lassà dupa sine nesce trasuri atâtu de afunde, incâtu acelea, inregistrate odata in paginele istoriei popóreloru, de buna seama se voru amintí pe vécuri inainte de câtra generatiunile urmatóre. Care voru fi resultatele Congressului acestui'a? este o intrebare, la care astadi nu se póte respunde cu certitudine. Parerile sî convictiunile ómeniloru, ba sî ale Româniloru chiaru, voru fi diferite; eu inse credu tare, ca resultatele acestui congressu nu potu fi decâtu cele mai imbucuratóre pentru natiunea romana. Singura impregiurarea aceea— cá sa tacu de altele mai multe- ca la congressulu mentiunatu intaia-si data au vorbitu Imperatoriulu sî Marele principe cu natiunea româna cá cu o natiune, inca-si va fi avendu insemnatatea sea nedisputavera. Daru valórea cea mare a congressului nostru se documentédia destulu de eclatantu sî prin dîuarele streine, nu numai prin cele din patria, daru sî cele din Monarchi'a intréga, ba si prin unele dintre cele mai renumite europene, care tóte suntu pline de inregistrari sî comentare asupr'a desbateriloru congressuale, incatu potemu dîce ca totu dreptulu: ca congressulu românu din Sabiiu au resunatu de astadata in tóta Europ'a!

Unii dîcu, si inca dintre streini, ca congressulu acest'a va face epoca in viati'a natiunei romane; eara altii, ca concluselе lui voru decide chiaru sórtea imperiului. Incâtu voru avea dreptu unii si altii, venitoriulu va aretá; aceea totusi nu potemu negá, ca acelea, decisiunile con-

gressuale, aruncara deja unu pondu mare in cumpan'a sórtei Imperiului si a patriei nóstre prossime Transsilvani'a. —

Camu .n sensulu acest'a se descoperu dîuarele germane in privinti'a congressului românu. Ele recunoscu cu deplinatate consecuinti'a cea de feru a Romaniloru, sî terenulu celu legatu sî solidu pe care se misca ci in caus'a loru politica natiunala din an.1848 pone astadi neintreruptu, sî nu potu din destulu admirá ordinea, seriositatea sî demnitatea congressului loru in adeveru maretiu, precumu sî tactic'a, desteritatea sî demnitatea Presiedintîloru intru conducerea desbateriloru lui, intr'unu chipu câtu se póte de parlamentaru. Pre scurtu, ele dîcu: ca Romanii nu au potutu altmintrea lucrá, de câtu cum au lucratu, fora de a'si perde terenulu, pre carele numai prin lupte si sacrificie mari sî multe si-lu sciura câscigá. —

Daru, precându astfeliu de manifestatiuni asupr'a congressului romanu aflamu in dîuarele germane: nu ne putemu din destulu mirá de dîuarele maghiare din patria sî din vecin'a Ungaria, care tóte vorbescu despre congressulu romanu cu o inesactitate cumplita, care vêdesce seu o nesciintia grossolana seu reintia deplorabila, provenitóre din ura natiunala sî personala totu-odata. Noi nu putemu presupune pre cea din taiu; caci desî fratii Maghiari se vedu a'si fi luatu materialulu despre congressulu nostru partea cea mai mare, celu pucinu pone acum, din fói'a germana de aici, sî respective din insemnarile d. Prof. Dr. Senz, cá reportatoriului numitei foi la congressu (Prea frumosu!— inse numai pentru d. Senz; iara pentru redactiunile germane sî magiare din patria dieu nu e pré frumosu, ca acelea se vedu nevoite a luá instructiune din limb'a romana dela unu germanu, carele nu de multu se afla venitu in patri'a nóstra): — insemnarile acelea dîcu, scimu, ca cu prea pucin'a esceptiune suntu de totu esacte. —

S a b i i u in $\frac{22 \text{ Apr.}}{4 \text{ Maiu}}$ „Ost-Deutsche-Post“ din 2 Maiu c. n. anuntia: In onórea deputatiunei române! se face la 6 Maiu in Vien'a in otelulu la calulu albu in suburbiulu Leoldinu unu-dine solenelu. Comitetulu e compusu din Maresialulu tierei principele Colloredo, judele Vienei, mai multi deputati dietali sî banchieri. La ospetiulu acest'a solenelu voru participá ministrii, multi consiliari imperiali, deputati dietali, presidiulu camerei comerciale sî alte personalitâti de rangu.

S a b i i u 23. Aprile. Citimu in „Fremdenblatt: Precumu audîmu. feluritele emisse ale Regimului, privitóre la diet'a transsilvana, tiparite in tustrele limbile tierei, au mersu dejá la Gubernulu transsilvanu, pentru de a se publicá legalminte.*)

Cuprinsulu adressei române inca nu s'a publicatu din cuventu in cuventu, câci membrii congressului românu nu voru, cá adress'a sa colinde prin novele, nainte de a se predá prin deputatiune Imperatului. Acestu singuru actu de pietate in sine dovedesce, ca natiunea româna se pune cu totulu pe altu terenu fatia cu Corón'a decâtu Ungurii, afara de starea principiala. Cu aceasta pusatiune sta 'n legatura sî aceea, ca Congressulu românu vrù a tiné curatu caracterulu adressei de multiamita, priimindu intr'êns'a numai multiamit'a pentru constitutiune sî pentru restituirea indreptatîrei egale a natiunei române, ear rogârile sî gravaminele Congressului decise a se substerne Tronului intr'o petitiune deosebita. Aci dar se aretà cu totulu alta loialitate, decâtu in adressele Unguriloru, cari conditiunile le pusera 'n frunte sî cu tóte acestea vreau sa tréca de cei mai loiali amici ai imperiului.

De aceea nu se póte 'ntielege, cum magiaresculu „Kolozsvári Közlöny“ din Clusiu póte vorbi, ca jurnalele vienese au pretiuitu preste mesura insemnatatea adressei, necorespundiendu resultatulu pe deplinu zelului celui infocatu alu Eppului Siagun'a. „Közlöny“ adica accentuézá cu deosebire aceea, ca de si sâmburile adressei e alipirea de 26 Februariu; totusi decisiunea finala remâne reservata dietei. Noi inregistrâmu acésta reserva. de orece partid'a magiara in Transsilvani'a abdice de totu dreptulu replicârei, de nu va corespunde resultatulu finalu asceptâriloru loru.

Dealtmintrea e de mirare, ca organulu partidei magiare din Transsilvani'a se surprinde ori se face numai a se surprinde de zelulu celu de focu alu Episcopului Siagun'a in siedinti'a Congressului din 21 Aprile. De aru fi cititu domnii acestia cu atentiune cuventârile Episcopului in Senatulu imperialu immultitu, si-aru fi crutiatu acésta desmagire facuta cu vin'a loru.“ —

*) Intr'alte foi se dîce ca inca nu. Red.

Ungari'a.

Din Banatu in 17 Aprile 1863.

(Urmare sî 'ncheiare).

Ean' se aplicâmu sî cutîtulu anatomicu, cá se vedemu mai departe, cum stâmu si cu dreptulu istoricu in patri'a nóstra. Pone la anulu mentuirei 1848 singur castele privilegiatîloru, — care se compuneau din Magnatii, familiile nobilitarie, nu numai din Magiari, dar parte mare si din Romani, Croati, Slavi, Serbi, etc.— au fostu eschisivu indreptatîte. Cu incetarea privilegiatitoru a incetatu peste totu si starea esemtiunala a casteloru desu memorate, si cu aceast'a toti locuitorii nenobili, si toate natiunalitatîle din Patri'a aceast'a comuna s'au facutu assemine indreptatîte si egale cu castele privilegiate de mai nainte; prin urmare toate dreptu-rile politice,— pone aci intrebuintiate eschisivu diu partea privilegiatîloru,— au devenitu bunulu comunu pentru toti locuitorii patriei comune, asiá dar pentru toate natiunalitatîle compatriotice.

In patri'a nóstra poliglóta, mai pucinu dóua din trei pârtî a locuitoriloru se anumera de natiunalitâti nemagiare; unele din acestea, cá natiunalitâti veche, indigene, cu numerulu poporatiunei mai insemnate si si compacte: precumu suntu si Românii, carii cu insusi sângele stramosiloru sei au cascigatu patri'a aceast'a scumpa cu multu mai nainte, decâtu strabunii confratîloru nostri magiari, carii mai apoi, sî binisoru mai tardiu venindu in pârtîle aceste, s'au asiediatu lunga popórele indigene, si au aflatu adapostu in dulce patri'a aceast'a comuna.

Ear dela descalecarea loru in pârtîle aceste, pone in tempii din urma, precum Romanii, asiá si tóte popórele indigene, infratîte, la-o-lalta, totdeun'a cu poteri unite s'au luptatu in contr'a incursiuniloru numeróse a le diferiteloru oarde barbare; au versatu sângele, si au sacrificatu viéti'a intru aperarea si scaparea patriei; si prin victorii stralucite s'au facutu assemine domni si binemeritati de patria si crestinatate; si deaca nu mai multu, dar totusi in assemine gradu si mesura cu compatriotii magiari au contribuitu la glori'a si istori'a patriei.

Aceast'a ne marturisesce singura Istori'a patriei nóstre, carea pastréza intre foile sale mai formóse, meritele cele mai escellente, inscrise cu litere de auru, prin eroismu si vîrtute pentru patria cascigate, din partea numerosîloru beliduci, esîti din sînulu natiunalitatîloru indigene, natiunalitâtîloru indigene, nemagiare: precum au fost a-le lui Ioane Uniade, a-le Regelui Mathia Corvinulu, iubitoriului de dreptate, a le lui Paulu Chinezulu, si a le mai multoru.

Sub conducerea braviloru acestor'a, in toate legiónele, si anume in legionulu memorabilu celu negru, contingentele tutoru natiunalitâtiloru compatriotice nemagiare au fostu representate, s'au luptatu cu bravura, sî assemine au demustratu eroismulu cu compatriotii si confratii nostri magiari. Dovada deplina la acaast'a ne da numerulu celu mare alu familiiloru nobilitare de natiunalitâtîle compatriotice nemagiare.

In fine si insesi popoarele nenobilitare 'si au meritele sale, si in specie pone in tempii din urma de ordine numai ele singure au facutu sierbitiuri militare; au contribuitu nu numai la sustienerea patriei si a Tronului, dar totodata au contribuitu si pentru statele esemte si si in folosulu acestor'a.

Din acestea urmeaza fórte chiaru sî evidinte, ca precum tiér'a aceast'a Ungari'a ne este la toti patria comuna, asiá si Istori'a ei si dreptulu istoricu nu póte fi altcum, decâtu bunulu comunu alu tutoru locuitoriloru; prin urmare toate natiunalitâtîle compatriotice trebuie sa-si aiba partea egala la toate.

Deci dreptulu acest'a, cá o proprietate comuna, eredîta dela strabunii nostri, neci legalminte, neci cu dreptate nu se póte rapi dela compatriotii de nationalitâtîle nemagiare si a se insusî eschisivu numai pentru aristocrati'a magiara si poporulu magiaru, celu de mainainte cá nenobilu, si fostulu neindreptatîtu,— cu atât'a mai pucînu: fundca cu incetarea prerogativeloru nobilitare, nobilimea cea mare si fórte numerósa de nationalitatile nemagiare,— carea desbinându-se dela trupin'a poliglóta nobilitara de mai nainte, si alaturându-se totu ins'a la elementulu seu de natiunalitatea genetica, prin modalitatea aceast'a nu ca n'au cascigatu nemic'a, bá fatia cu nobilimea magiara, si cu poporulu nenobilu, celu

mai nainte colonu, si fore dreptu politicu, de natiunalitatea magiara,— carii adi vréu sa-si insusiésca pe bas'a dreptului istoricu dreptu eschisivu de natiunalitate si de limba oficiósa,— ar remané batjocorita si pedepsi'a.

Ce inse neci cu o lege, neci dreptate, dar neci cu minlea sanetósa nu se póte potrivi;— pentru aceea dreptulu istoricu si tóte consecintiele lui nu se potu considerá altcum, decâtu bunulu comunu si proprietatea comuna, in assemene parti, pentru tóte natiunalitâtîle compatriotice, fore neci o eschisivitate.

Aceast'a e conceptulu celu mai adeveratu si infalibilu despre posetiunea tutor natiunalitâtîloru din Ungari'a, fatia cu dreptulu istoricu.

Deci cu dreptulu istoricu, si cu viétiá natiunalitâtiloru compatriotice nu este permisu a se face specula!—

Maiestatea Sea cu Diplom'a din 20 Octobre a anului 1860 cându a recunoscutu si a pronuntiatu egal'a indreptatîre a tutoru natiunalitâtiloru din Ungari'a, anco a purcesu amesuratu spiritului tempului si cu privintia la dreptulu istoricu, assemenea pentru tóte natiunalitâtîle compatriotice, si nu eschisivu pentru natiunalitatea magiara.

Românii banatiani, mai innainte de incorporarea Banatului sub Mari'a Theresi'a, anco au avutu drepturi politice si autonomi'a propria natinala. Aceast'a se adeverésce cu Diplom'a Regelui (? Red.) Ungariei, data in Vien'a in dîu'a de botezu la a. 1457. prin carea se intarescu toate privilegiile, imunitatile, si prerogativele nobililor, judîloru si locuitoriloru celoru alti romani din Districtele: Lugosiu.Sebesiu, Mehadi'a, Almasiu, Crassov'a, Berzava, Comiatu, Lipp'a, si Iladi'a, ce dênsii pentru sierbitiele facute, intru aperarea marginiloru la Dunarea de josu au cascigatu dela Regii Ungariei de mai nainte. Drepturile aceste le au avutu Românii banatiani pone la evacuarea Banatului de Turci. Provinti'a aceast'a devenindu apoi sub domnirea Austriei, Românii sî in epoch'a aceast'a au pastratu autonomi'a tierei pr'in aceea: ca pr'in sate au avutu judii, prin districte prefectii sei, sî peste tóte districtele mai susu enumerate a statu Prefectulu supremu din sângele sî natiunea loru. — (Va urmá).

Statutele „Associatiunei natiunale in Aradu pentru cultur'a si conversarea poporului românu", despre a cârei infiintiare amintiserâmu intr'unulu din numerii nostri din urma, dupa-cum ni se scrie din partea Presidiului eii, s'au intaritu de-la locurile mai inalte. Salutâmu cu hucuria intreprinderea sî dorimu a-i cunósce câtu mai curendu sî statutele. —

Damele române din Pest'á tramisera dlui Georgiu Baritiu la dîu'a-i onomastica unu portofoliu pretiosu sî o adressa gratulatóre. Sî tinerimea de acolo ii gratulà dîu'a numelui prin o adressa. Mai pe largu in nr. venitoru.

Varietati si noutati de dî.

Domnisiór'a Paulin'a Corchesiu din Clusiu farmeca lumea iubitóre de arte de acolo prin cantârile sele. Déca, precum credemu, DEii e sor'a d. dr. de drepturi Teopemptu Corchesiu, apoi eata inca o artista româna din Transsilvani'a sî o démna sótia a domnisiórei Elis'a Circ'a, ce indulci asiá multu pre Românii la adunarea generala din Brasiovu din vér'a trecuta! Salutâmu pre Domnisiór'a Corhesiu sî-i urâmu celu mai frumosu succesu in nobil'a-i cariera!

„Wiener Zeitung" spune, ca decisiunile p. n. privitóre la diet'a transsilvana s'au publicatu in Cancellari'a aulica transsilvana in 26 Aprile c. n. si ca caus'a intardîârei loru e prepararea receruta, cu deosebire traductiunea loru in limbile tierei. —

Propositiunile cele mai de frunte pentru fiitórea dieta transsilvana se dîcu a fi: Inarticularea natiunei române, modalitatea intrebuintiârei diferiteloru limbi sî modalitatea tramiterei la Senatulu imperialu.

Se aude prin Sabiiu, ca fostulu secretaru locotenentialu Rannicher sî fostulu consiliaru locotenentialu Haupt aru fi denumiti consiliari guberniali. (Se adeveréza).

Se suna prin unele jurnale, ca Românii din Ungari'a inca aru avé de cugetu a cere p. n. concessiune pentru tînerea unui congressu natiunalu; lui „Független" insa se scrie din Vienn'a, ca acolo nu se scie nimica despre aceea. —

Russi'a si Poloni'a.

Respunsulu Russiei la notele colective ale Austriei, Franciei sî Engliterei in caus'a polona inca nu e cunoscutu; se crede insa, ca va fi in tonu moderatu sî va promite pentru usiurarea Poloniloru totu ce va fi cu potintia. Tustrele poterile tramisera note cerculare pe la celelalte curti ale Europei, provocându-le a se alaturá lânga ele, ceea ce se crede ca voru sî face; numai Prussi'a se assémena cu unu omu, care dupa-ce a mersu cat-va, têmpu pe o cale, ce o cunósce acum a fi gresîta, vrea sa intórne pe alt'a, sî nu scie, cum sa faca, sa fia mai bine. Intr'aceea luptele dureaza necontenitu; cele mai insemnate date le contragemu in urmatórele: In 24 Aprile c. n. o banda de 600 fetiori sub Lelevel fu risipita cu perderi mari. O alta banda perdù la Pustow Kluki 200 morti sî raniti. — Intre mortii cei mai din urma ai Poloniloru se numera sî poetii Romanowski sî Siemienski, cestu din urma atacatu bolnavu intr'o casa privata de cosaci, sî ucisu impreuna cu alti doi soti. —

In tînutulu Lublinu se arata unu corpu nou de insurgenti, cam 1000 pedestri sî 200 calareti, toti armati bine, sub conducerea lui Iezioranski. — Episcopulu Volonczevski din Samogetia fu aruncatu in prinsóre. — In 24 Aprile ba'ura Lûttig sî Oxinski pre Russii in diferite locuri. — Intraceea foile russesci nu mai gata a bucinà despre invingerile Russiloru asupr'a Poloniloru, asiá incâtu-ti vine a te mirá, ca de unde mai esu Poloni. — In Varsiovi'a in urm'a unei litii se arestara toti preotii poloni, ce luara parte la ea.

Lui Langievicz se pare ca nu-i placù aerulu din Tischnovitz, de órece se dice ca aru fi cercatu a fugí. Déca suntu adeverate cele ce le aflâmu prin jurnale despre elu, care insa celu putînu in form'a aceea nu ni se paru credibile apoi in dilele din urma vru sa corumpa pre unu soldatu de politîa, cá sa nui vedésca fug'a. Soldatulu insa, fiindu credintiosu ordinului seu, facù aretarea la diregatóri'a competinte, sî asiá Langievicz pe cându erá sa scape din Tischnovicz sî pentru trasportarea lui mai departe pâna la granitia erau facute precatiri secrete, fu veditu sî prinsu. Spre pedeapsa pentru calcarea dreptului ospitalitâtii sa fia fostu dusu apoi in fortareati'a Iosephstadt in Boemia.

*) Acumu dá. Red.)

15—1 **Anunciu literariu.**

„Clasicuiu latinu Corneliu Nepote, tradusu si esplicatu cu note in limb'a romana, de Canoniculu Andrea Liviu, a esitu de subtu tipariu, si se afla de vendiare la auctorulu in Lugosiu cu 1 fl. v. a."

Nr. 14—3 **Insciintiare.**

Rudolf Haller de Hilibu, advocatu de tiéra, face onoratului publicu cunoscutu, cumca in 24 Aprile a. c. deschide cancelari'a sua advocatiala in Clusiu in cas'a fiscala (numita fiscusiu:) ecatulu alu doilea.

Burs'a din Vien'a in $\frac{24 \text{ Aprile.}}{6 \text{ Maiu.}}$ 1860.

Metalicele 5%	77	Actiile de creditu	198 50.
Imprumutulu nat. 5%	81. 30.	Argintulu	110. 50.
Actiile de banca	798.	Galbinulu	5. 29.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nro 35. ANULU XI.

Sabiiu 28 Aprile. 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5¼ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a III,

tînuta la Sabiiu in 10|22 Aprile 1863.

(Capetu.)

D. Baritiu. Onorata adunare! Socotescu, ca dupa ce am luatu sî eu parte cá membru alu commissiunei pentru compunerea adressei, e de prisosu a me mai declara sî eu pentru adressa, pentru-ca me 'nvoiescu sî eu cu ea. Ceea ce dorescu eu, e numai unu amandementu, care l'am adusu la adressa. Acestu adausu suna asiá. *) Scimu Dloru! ca de 15 ani incóce s'au datu dóua constitutiuni, un'a in 1848, alt'a in 1861. Cea d'antâiu n'au fostu ajunsu la implinire din caus'a imprejurariloru de atunci.

Ba, dupa aceea Maiestatea Sea declarà in manifestulu Seu din 20 Octobre 1860.

„Als Ich den Thron Meiner Ahnen bestieg, war die Monarchie gewaltsamen Erschütterungen preisgegeben.

Nach einem Meinen landesväterlichen Gefühlen tief schmerzlichen Kampfe trat in Meinen Ländern, wie fast überall in den gewaltsam erschütterten Gebieten des europäischen Festlandes, vor Allem das Bedürfniss einer strengeren Concentrirung der Regierunsgewalt ein.“ —

Causele cele mai grele sî mai ponderóse, cá sa urmedie tóte precum au urmatu. — Maiestatea Sea assigura, ca ceea ce s'au intemplatu nu se va mai intemplá nici odata. Ceea ce au voitu Romanii dela inceputu, li s'au datu loru prin legile fundamentale de statu, pe care credu ca nu le vomu mai pierde, câci Maiestatea Sea au promisu, ca drepturile, care le-au datu prin diploma, le va pazí cu tóta seriositatea. Asiá dara asiu dori, cá pe aceast'a sa o ascultâmu, ca apoi sa nu ne mai remâna nici o umbra de temere. Asiu voí sî aceea, cá noi sa ne esprimâmu, ca sperâmu ca ce ni s'au datu, nu ni se va mai luá. Mai departe, amu observatu inca eri, ca in diploma lipsescu unele puncte essentiale. — Insa Maiestatea Sea nu au inchisu calea pentru de a mai adauge ceva, ce se cuvine omului cá omu, cetatianului cá cetatianu, ci numai au dîsu, ca de aci incolo va face sî va schimbá legile dimpreuna cu unu corpu legislativu, compusu din dietele tuturoru tieriloru monarchiei; deaceea eu dîcu, ca sî aceast'a sa o amintimu in adressa, adeca sperâmu, ca legile fundamentale sî in privinti'a Ungariei se voru lamurí, cá poporulu nostru sa fia sî din partea aceast'a odichnitu.

Temeiurile la partea din urma a amendamemtului le iau iara din legile fundamentale de statu. In legatura cu punctulu trei din diploma vine in 'patent'a din Februariu:

In Bezug auf Unsere Königreiche Ungarn, Croatien und Slavonien, sowie auf Unser Grossfürstenthum Siebenbürgen, haben Wir in Absicht auf die Wiederherstellung der früheren Landesverfassungen im Einklange mit Unserem erwähnten Diplome und innerhalb der in demselben festgesezten Grenzen, mittels Unserer Handschreiben vom 20. October 1860. bereits die geeigneten Verfügungen getroffen.

§ 11. dîce:

Gegenstände der Gesetzgebung, welche allen Königreichen und Ländern, mit Ausnahme der Länder der ungarischer Krone, gemeinsam sind, gehören nach dem III. Artikel des Diploms vom 20 October 1860. zum verfassungsmässigen Wirkungskreise des Reichsrathes ohne Zuziehung der Mitglieder aus den Ländern der ungarischen Krone.

*) Ne-avendu amandamentulu, nu-lu potemu publicá. Red:

Eu legamintea intre aceste pârti o cunoscu, sî nu me indoiescu ca fia care o cunósce. Insa va dice cineva, ca cum póte fi aceea, ca pana in diu'a de astadi amu vedutu cele mai triste confusiuni ale acestoru pârti fundamentali in Ungari'a, pentruca in acésta provintia se intielegu in altu tipu. Sî iarasi va dice cine-va: Ce-ti pasa tie de ce se 'ntempla in Ungari'a? Noi ne-am declaratu pentru unitatea monarchiei, si Tranni'a tractéza deadreptulu cu Monarchulu. Acestea tóte aru fi bune, deaca nu s'aru fi intemplatu ce sau intemplatu in 1861, cându Maiestatea Sea cá Rege alu Ungariei in rescriptulu Seu la adress'a cea d'antâiu a dietei unguresci combatendu uniunea precipitata din 1848 a Transsilvaniei cu Ungari'a, se provóca deadreptulu si la natiunea romana din Tranni'a, si si-o tîne de reserva, pana cându nu va sci sî aceea, ca óre Românii se invoiescu? Trebuie sa dîcemu dreptu, ca pâna in 48, pâna eramu noi sclavi, nu ne-au bagatu nime in seama, nu avému nici o potere, tóte se tractau „de nobis sine nobis“.— Aceste cuvinte stau curatu scrise in protocolulu din Blasiu. Asiá, Domniloru! eu cá omu alu pacii, cá omu cu familia numerósa, cá unulu din Ardealu, (macaru ca m'au fostu anuntiatu la Cancellaria, ca asiu fi nascutu in Campu-lungu, éra nu in Comitatulu Clusiului lânga Ungari'a) propunu, cá noi pentru uniunea cu Ungari'a sa nu ne mai sfarmâmu capulu, ci sa-o lasamu in voi'a Imperatului si sa rogâmu pre Maiestatea Sea, cá pe noi pre catu se póte sa nu ne mai amestece la aceea. Deaca nu se va priimí la adressa parerea mea, me rogu, sa se ia la protocolu, cá se me potu justificá macaru numai inaintea familiei mele.

D. Alduleanu: Precumu am pricepatu eu, adress'a nóstra uu póte sa aiba altu coloritu, de catu curatu de multiumire, éra nu de justificare seau motivare.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Cum sa remâna treab'a, Dloru? Sa se dea la comissiunea comitetului pentru gravamine si postulate? (Adunarea: Sa se dea!)

D. cons. Domzsa. Eu despre modificatiunile ce ar avé sa se faca in adress'a comitetului — — . . . .

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Despre acést'a sau facutu conclusu domnule!

D. Domzsa. Apoi dara asiá sa fia! (Ilaritate).

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Domniloru! asiadara conceptulu acest'a, din cuventu in cuventu, precumu s'au cititu, se va purisá si subscrie de presiedinti si secretari. Dupa aceea vomu face dóua adresse de multiamire, un'a câtra contele Nádasdi, a dóu'a catra Presiedintele gub. Crenneville.—

Asiá dara cu acestea amu fi gatatu, Dloru! Acumu credu ca vine la ordinea dîlei desbaterea pentru compunerea si elaborarea postulateloru sî gravamineloru; eu credu, ca comitetulu care s'au alesu pentru compunerea adressei, sa remâna sî pentru elaborarea postulateloru. (Strigari: Sa remâna!)

Asiá dara se punemu astadi capetu siedintiei, cá comitetulu se aiba tempu, de a lucrá. Siedintia mâne se va incepe la 10 óre.—

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Dloru! Deaca adress'a s'au votatu, aru trebuí acum, sa ne sfatuimu despre câile prin care aru trebuí sa se innainteze Maiestatei Sele. Eu asiu cugetá, ca acést'a sa se faca prin o deputatiune representativa, si eu din partea mea asiu indrasní pre Esc. Sea Eppulu Siagun'â a-lu propune cá deputatu. —

D. V. pres. gub. Popp. Esc. Sea Bar. de Siagun'a

au dîsu mai nainte, ca adress'a sa se tramita prin Guvernu.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Eu amu intielesu, ca numai adress'a trecuta si petitiunea Presiedintiloru cea din urmu s'au inaintatu prin Guvernu; éra de adress'a aceast'a cum sa se tramita, n'au fostu vorba.

D. V. Pres. gub. Popp. Asiá e! ca prin Guvernu s'au tramisu; eu asiu fi de parere, ca aceasta adressa sa se tramita prin o deputatiune.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Noi, Dloru! trebuie sa dâmu o insemnâtate mai mare actului acestui'a de multiamita câtra Maiestatea Sea; noi vomu dá de scire si Inaltului Guvernu; dara eu socotescu, ca adress'a sa se tramita prin o deputatiune câtu mai solena.

D. Popp. Sî eu sum de parere, ca sa se tramita in cea mai solena forma.

D. cap. supr. Bohotielu. Cum sa se innainteze nu s'au propusu.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Dupa-ce cu atâtea plansori si petitiuni neplacute amu facutu greutate Maiestatei Sele prin deputatiuni, cu atât'a mai vertosu aru trebuí sa se duca aceasta multiamita cá unu lucru mai placutu prin o deputatiune solemna.

D. Puscariu. Eu cá secretariu, ce amu compusu protocolulu, nu aflu nicairea unu conclusu in privinti'a tramiterei adressei. Eu sum pentru deputatiune, si socotescu, ca aceea sa se tramita cu Esc. Sea D. Eppu Siagun'a in frunte.

D. Bolog'a. Eu inca cunoscu importanti'a unei deputatiuni, si credu ca cu atât'a aru fi mai importanta, daca aru bine voí sa ia parte la aceasta deputatiune sî Esc. Sea Parintele Mitropolitulu, cá asiá sa fia amendoi capii natiunali in fruntea ei.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Dloru! veti sci bine, ca nime n'au fostu mai gat'a de a face unu servitiu mai iute, decâtu mine, si ca eu nici odata nu m'amu opusu vointiei natiunei mele, dara Dloru, etatea, sî bólele cele indelungate atât'a mi-au slabitu poterile, incâtu amu lipsa de odichna mai indelungata. Sî totusi nu mi-asiu pregetá a face si acestu sacrificiu natiunei mele, cu atâtu mai multu ca me simtiu fericitu, a merge innaintea Maiestatei Sele; dar acumu mai amu si alta piedeca, ca am de a sfintî pre Episcopulu din Oradea mare hotarându-i unu tempu, care uu-lu mai potu revocá, credu, ca unde e Esc. Sea acolo sum sî eu.— (Bravo! Sa traiésca!)

D. Puscariu. Dloru! pre lenga Presidiu mai trebuie sî memdri. Eu asiu propune pre Consiliarulu aulicu D. Moldovanu sî pre Secretariulu aulicu, D. Angyal.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Eu din partea confessiuneî nóstre pre D. Prepositu dela Gherl'a Macedon.

D. Prepositu Macedon. Dloru! eu credu ca aru fi cu scopu sa se tramita de acei Domni, cari n'au mai fostu la Vien'a (Ilaritate).

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Dloru! sa radicâmu siedinti'a pe unu patrariu de óra; ca scimu, ca si eri au fostu buna repausarea. . . . (Dupa pausa de 10 minute.)

Domniloru! ocupati loculu.— Noi ne-amu intielesu in conversare amicabîla in privinti'a membriloru deputatiunei, care se asterna adress'a de multiamire la pitiórele Maiestatei Sele, sî amu aflatu de bine ca sa fie 10 membrii, si alu 11. conducatorulu. —

Eu V'asiu propune pre Domnii urmatori: 1) pre D. Cons. aulicu Moldovanu, 2) D. Secretariu aulicu Angyalu, 3) D. Cons. gub. Lazaru, 4) D. Comite supremu Ladai, 5) D. Cons. gub. Dunc'a, 6) D. Capitanu supremu Branu, 7) D. Cons. de scóle Dr. Maior, 8) D. Prepositu Macedonu. 9) D. Protopopu Popasu, 10) D. Adm. comit. Puscariu, 11) D. Administratoru comit. Buteanu.

Adunarea fia-care din numele enumerat -lu salutà cu: Sa traiésca, mai multe escusâri se întrerumpu de sgomotosulu: Nu se primesce! sî: Sa traiésca! Numai a D. cons. gub. Lazaru, care e togmai intr'o comissiune urginte, se accepta la propunerea Dlui Vicepresedinte gubernialu Popp.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Adunarea de mane se va incepe la 10 óre.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Comitetul pentru pregatirea postulateloru va avé bunatate a se aduná dupa amédi.

Siedinti'a se finesce la $1\frac{3}{4}$ óra.

Congressulu romanu si diuarele straine.

II.

(N. P.) Si ce dîcu dîuarele maghiare, cu deosebire „K. K.“ si „Kor.“ despre congressulu romanu?

Iata ce!:

„Ca Congressulu romanu, nefiindu membrii acestuia alesi si conchiamati, nu se póte privi de representantele legalu alu natiunei romane; câci, de sî Esc. Sea Par. Mitropolitu Siulutiu din partea Romaniloru gr. catolici au renduitu alegeri, acestea inse se oprira de susu sî se demandà conchiamarea, eara din partea Romaniloru gr. resariteni se conchiamara membrii congressului deadreptulu.

Ca scopulu din taiu au fostu, ca siedintiele sa se tiena cu usîle incuiate, si numai in urm'a intrevenirei politîei si a demandarei de susu acelea devenira publice;

Ca Episcopulu Siagun'a au esersatu o influintia, o pressiune chiaru asupr'a congressului, carea au produsu apoi resultatulu sciutu;

Ca la Congressu àu fostu si o minoritate, o asiá numita opusetiune, carea nu s'au invoitu cu propusetiunile Episcopului Siagun'a, sî carea pre lenga tóta pressiunea totusi au datu semne de viétia la redigerea acteloru congressuale;

Ca Episcopulu Siagun'a au incriminatu constitutiunea maghiara sî prin acést'a pre natiunea maghiara insasi:

Ca Episcopulu Siagun'a au afurisitu uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a;

Ca cele 10 pecate, aduse de Episcopulu Siagun'a, nu se potu imputá Maghiariloru, ci Sasiloru sî Vienei; caci nu ei, ci Sasii au midîulocitu uniunea celoru trei natiuni, sî despre cele patru religiuni recepte mai intaiu in diplom'a leopoldina se face amintire;

Ca de sî Episcopulu Siagun'a in siedinti'a din 21 Apr. au rupto (sic!) ca natiunea maghiara; dar natiunea romana nu au rupt'o;

Ca intre O'Conell sî Oratorulu romanu (totu Episcopulu Siagun'a?), precumu si intre natiunea irlandica sî natiunea romana nu póte fi nici o asemenare, caci legile din 1848. maghiare au stersu tóta umbr'a de asemenare.“—

Si altele mai multe, care nu se potu numì decâtu secaturi, si tocm'a pentru aceea nici ca merita vre-o atentiune.—

Din acestea este prea invederatu, ca dîuarele maghiare se catranira tare, fórte tare, pe congressulu romanu si pe unulu dintre cei doi presiedinti ai lui, pe Escellenti'a Sea P. Episcopu Baronulu Andreiu Siagun'a.

Sî óre avutau ele dreptu a se catranî asiá de taro?

Ca congressulu romanu n'au fostu representantele legalu alu natiunei, etc.—

Eu socoteseu, ca Congressulu nostru, de sî membrii lui se conchiamara, au fostu representantele natiunei romane tocm'a asiá de legalu, cumu au fostu tóte celelalte Congresse séu adunari natiunale innainte de elu. Elu, déca au fost conchiamatu, s'au conchiamatu de catra acei doi Archipastori romani, caror'a natiunea le-au datu tóta increderea sî ii alése de presiedinti ai sei in tote adunarile sale natiunale. Abstragêndu-me dela aceea, ca din partea gr. catolica, prin Escellenti'a S'a p. Mitropolitu Alessandru St. Siulutiu se renduira mai intaiu alegeri, precumu si ca ce felu de alegeri aru fi fostu acelea, ca adeca potut'aru fi ele realisabile nefiindu statorita o lege, o norma dupa carea sa se seversiasca etc.— dîcu numai atatu: ca din partea gr. resariténa Esc. Sea P. Episcopu Andreiu Barone de Siagun'a conchiamarea membriloru la congressulu natiunalu o au facutu numai in urm'a a dóu'a consultari cu barbati inteliginti sî competinti din Sabiiu sî din tienuturi; ca nici macaru unulu dintre acesti intieliginti nu s'au aflatu, carele sa fi reprobatu modulu acest'a de conchiamare, si sa fi sfatuitu alegerea formala, sî ca in fine partea romana resariteana intreaga au fostu prea multiamita cu conchiamarea facuta astfelu, incâtu chiaru alegere sa se fie facutu, suntemu convinsi, ca totu aceiasi membrii s'aru fi alesu, afara póte de vre-unulu doi; inse cine nu scie, ca o rendunica nu face véra, si ca astfelu de nemultiamiri, ba póte si mai mari, se 'ntempla prea adesseori si la alegerile cele mai late. Daru despre acést'a s'au mai scrisu destule in acestu dîuariu si nainte de congressu; apoi suntemu convinsi, ca dîuarele maghiare nici cu alegerea cea mai lata n'aru fi fostu multiamite. —

Ca scopulu dintaiu alu congressului

au fostu, cá siedintiele sa se tiena cu usîle incuiate etc.— este o minciuna incornurata—sit venia verbo!—cu tendintia malitiósa. Cei-ce amu fostu facia la Congressu, amu vediutu cu ochii si audîtu cu urechile nóstre, ca siedintiele din inceputu pone 'n sfersîtu au fostu publice, sî ca numai la desbaterea adressei s'au pusu intrebarea: ca desbate-se-va in siedintia publica, or privata? si toti se dechiarara pentru cea publica. Asiá daru n'au fostu nici o lipsa, cá sa intrevina politî'a, séu de susu!!!

Ca Esc. Sea Episcopulu Siagun'a au influintiatu Congressulu — iara este unu assertu, care nu se póte altumintrea cualificá, decâtu de o calumnia tendentiósa. Sa punemu, ca Esc. Sea aru fi pututu influintiá asupr'a partei congressuale gr. resaritene, de sî intieligîntii, preotii si mirenii, de partea acést'a, dóra inca se voru fi socotindu a fi independinti in parerile si convictiunile loru, iara nu tufe!— daru apoi, óre cumu aru fi potutu acel'asiu influintiá si asupr'a partei gr. catolice? cumu asupr'a celui'a-laltu presiedinte, Esc. Sele Mitropolitului Siulutiu? cumu asupr'a d. Vicepresiedinte gubernialu Popp? cum asupr'a d. Baritiu etc. etc.? caci toti acesti'a nu stau nici câtu negru sub unghia in vre-o dependintia dela Episcopulu Siagun'a?

Ca la Congressu au fostu o minoritate, o opusetiune etc.— póte fi adeveratu; caci si pe aici se audiá de o opusetiune óre-care, inca cu luni innaintea congressului. Dara spuna-ne dîuarele maghiare, la care parlamentu din Europ'a nu suntu minoritati, opusetiuni? Spuna-ne la care dieta din Pest'a, ori din Clusiu, nu au fostu minoritati, opusetiuni? Apoi, si opusetiunile acestea inca suntu de multe feliuri. Unele, sicut experiéntia docet, se facu pentru de a trece cutare séu cutare de populari, liberali etc. innaintea lumei,— iara altele pentru de a'si secera cineva macaru sî numai aplausele galerieloru. Asiá daru ce mirare, deaca sî in congressulu nostru in o adunare de 150. membri sî cu cei doi presiedinti 152 de barbati intieliginti, aru fi avutu locu sî o minoritate, o opusetiune? Numaî, maioritatei iaru fi placutu, déca minoritatea aceea opositionara, déca au fostu vre-un'a, aru fi esîtu la maidanu cu unu ce positivu, cu o garantia mai mare, decatu cumu este aceea, pre carea ni o da diplom'a si patent'a. Acést'a inse nu s'au intemplatu. prin urmare sunteti constrensi si Dvóstra a tiené, ca in puntele essentiale, adeca in privinti'a primirei diplomei si patentei, precum si in privinti'a gravameneloru, nu au fostu nici o minoritate, nici o opusetiune.— Apoi despre aceea inca puteti fi asicurati, ca in Congressulu romanu au domnitu cea mai completa libertate a ideiloru si convictiuniloru.

Ca Episcopulu Siagun'a au incriminatu natiunea maghiara etc. sî au afurisitu uniunea cu Ungari'a, — nu e adeveratu. Episcopulu Siagun'a, cá sî toti cei-alti, carii vorbira in congressu, au vorbitu cu totu respectulu sî simtiulu de iubire catra natiunile conlocuitóre, prin urmare sî catra cea maghiara. Episcopulu Siagun'a au vorbitu despre nimicirea celoru 10. pecate natiunale, confessiunale sî teritoriale, care se cuprindu in constitutiunea antemartiala, cá a unoru pecate de mórte pentru natiunea romana sî confessiunile ei. Apoi déca ast'a insemnédia la dvóstra: a incriminá natiunea maghiara, n'avemu ce ve face. Incatu pentru uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, Episcopulu memorandu lucrarile nóstre natiunale, au citatu numai conclusulu adunarei din 1848., carele sunâ in contr'a uniunei aceleia, pre carea o aru face cineva fara de noi.

Ca cele 10. pecate nu se potu ascrie Maghiariloru, pentruca etc. Daru cui sa se ascrie acele pecate, déca nu Maghiariloru, Secuiloru sî Sasiloru, cá celoru trei parti, care incheiara intre sine pactulu uniunei trium nationum, care mediulocira diplom'a leopoldina etc. etc. — sî care faurira asiá dara constitutiunea ardeleana antemartiala, prin carea natiunea romana se desbraca de tóte drepturile ddieesci sî omenesci?!

Ca Episcopulu Siagun'a au rupto cu natiunea Maghiara, iara natiunea romana nu. —Ve insielati cumplitu! Nici Episcopulu Siagun'a nu au rupto cu natiunea maghiara, sî credemu, ca nici nu voiesce acést'a, — ci numai cu constitutiunea antemartiala, care cuprinde acele pecate de mórte, au rupto, sî inca nu numai Episcopulu, daru natiunea întréga. Puteti fi sicuri, ca numai unu casu aru fi posibilu, in care sî Episcopulu Siagun'a sî, credu ca nu me insielu, sî natiunea romana oaru rupe cu natiunea maghiara, sî acel'a aru fi: deaca natiunea maghiara nu aru voi seriosu a o rumpe cu cele 10. pecate! — de ce inse sa ne ferésca Ddieu sî pre noi, sî pre voi!!

Ca intre O'Conell sî Oratorulu romanu (Episcopulu Siagun'a) sî natiunea irlandesa sî cea romana nu e nici o asemenare etc. — Noi tienemu din contra, ca intre aceste doue natiuni e cea mai mare asemenare, sî ca prin urmare asemenarea acést'a o au nimeritu prea bine Episcopulu Siagun'a; caci, atâtu in privintia politica natiunala, câtu sî bisericésca, aceste doue natiuni au fostu asemenea de apassate, strivite, turtite sî incâtusiate. Legile din 48. au stersu numai incâtusiarea cea individuala, daru nici decumu sî pre cea politica-natiunala.

Incâtu pentru asemenarea din tâiu, paremi-se n'ati cuprinsu séu n'ati voitu a coprinde intentiunea Episcopului. Óre nu numeau fratii Maghiari pone ieri alalta-ieri pre toti intieligintii romani mai insemnati „Buitogâtâi"? Apoi ce insemnédia alt'a buitogâtâu, decatu agitatoru? Iar Episcopulu Siagun'a ce dîce alt'a, in cuventarea Sea, decatu, ca astufelu numéu Lordii englesi pre unu O'Conell—

Daru, deaca ati adusu tocm'a si imgregiurarea acest'a nainte, apoi voi insî-ve dîceti in „Korunk" nr. 50: „B. Sagunát, mint népét 's papjait civilisalni törekvő föpapot, mindenki elismeréssel szokta emlegetni". (Despre Bar. Siagun'a s'au obicinuitu fie-cine a vorbi cu recunoscintia, cá despre unu Archipastoriu, carele se nevoiesce a'si civilisá poporulu sî preotîmea).— Iaru noi, cá Romani resariteni mai adaugemu: ca ne-amu indatinatu a vorbí despre Bar. Siagun'a cá despre unu Archipastoriu, carele se nevoiesce neincetatu a emancipá biseric'a romana ortodosa, din catusîle sclavismului antemartialu, — iaru numai cá romani, fora privire confessiunala, ca ne-amu indatinatu a vorbí despre Bar. Siagun'a ca despre unu Archipastoriu, carele din an. 1848, asiá dara dela prim'a misîcare nationala, pone astadi, au luatu parte activa, cu pericululu vietiei chiaru, la tóte intreprinderile, la tóte momentele nationale asiá daru la emanciparea totala a natiunei romane, primo loco.

Ce pecatu aru fi dar, deaca s'aru asemená si cu O'Conell, caci dóra si O'Conell nu va fi picatu tocm'a din ceriu, ci si elu inca va fi fostu totu numai omu depre pamentu, in carele au si intratu? ! —

Deci, s'aru puté convinge si dîuarele magiare, ca diet'a nu pré au avutu la ce se superá asiá de tare, nici pe congressu, carele n'au facutu alt'a, decatu sî-au remasu sie-sî si principieloru sale din 1848. consecuinte'— sî nicî pe Episcopulu Siagun'a, carele iarasi nu au facutu alt'a, decatu au dîsu, ca sa nu ne abatemu dela principiele nóstre si dela terenelu nostru nici o linia, si ca la diet'a tierei sa ne facemu, la olalta si in fratîa cu celelalte natiuni conlocuitóre, o constitutiune noua, pe bas'a principieloru celoru liberale de astadi. —

Sabiiu in 27 Aprile. Foile vienese descriu cu colorile cele mai vii atâtu solenel'a priimire a deputatiunei române la Mai. Sea Imperatulu, câtu sî splendidele festivitâti, ce se facura in onórea eii din partea celora mai innalti barbati de statu ai Viennei. Despre tóte pe largu in nr. venitoriu.

Ungari'a.

Aradu 4 Maiu 1860 c. n.

Esc. Sea P. Eppu Andreiu Br. de Siagun'a au ajunsu aici marti dupa amiadi in 16|28 Apr. in pace si sanetosu, in catva obositu de drumu, si a descalecatu la Présanti'a Sea D. Eppu Procopiu Ivacicoviciu.

In urmatorea dî merse spre curtenire si inchinatiune clerulu de aici romanu si sêrbu, dimpreuna cu mai multi onoratiori civili, cu care ocasiune D. Prot. alu Aradului Ioanu Ratiu intr'o cuventare momentósa aretà bucuri'a deputatiunei pentru ca avù onóre a se infatisiá si a beneventá pe Esc. Sea cá pre barbatulu natiunei plinu de merite in privinti'a tronului si a natiunei rom. si care acum cá preside alu deputatiunei Congressului natiunalu rom. din Transsilvani'a merge spre immanuarea adressei congressuale la locurile cele mai

innalte, poftindu-i deputatiunea aradana celu mai fericitu resultatu pentru natiunea româna.— Esc. Sea cá unu adeveratu archiereu respunse reflectându pre ascultatori la tienerea bunei armonii intre fratii connatiunali, si conlocuitori compatrioti. —

Présanti'a Sea D. Eppu alu diecesei aradane totu in aceeasi dî in onórea marelui seu óspe dete unu prândiu splendidu, la care luara parte multi insi din fost'a deputatiune, precumu si alte préonorate persóne. Viue si sincere toaste se adusera pentru viéti'a sî sanetatea marelui óspe, pentru a Présantiei Sele D. Episcopu din locu si a multoru altor'a. — In urmatórea dî, adica joi Esc. Sea, petrecutu de Parintele nostru D. Episcopu pâna la curtea drumului de feru, fu earasi intimpinatu de unii barbati ai nostri, unde si multîme de români economi— steteau asteptandu pornirea si strigându: „sa traiésca !.“ La audiulu carui'a recrutii români aflatori prin vagóne cá unu echo respunsera cu ne'ncetatulu strigatu: „sa traiésca !“

La drumulu de feru se 'ntelni Esc. Sea si cu Ill. Sea D. Branu de Leméný, supremulu capitanu alu Fagarasiului, ajungendu dóra numai atunci acolo.

Esc. Sea a cercetatu si nou zidind'a nóstra biserica, si precumu audimu si-a desfasiuratu placerea sea. — Miercuri dupa Duminec'a Tomei cu lithia si frumósa ceremonia santindu-se crucea pentru unn turnu prin insasi Présanti'a Sea D. Episcopulu nostru, se si radicà aceea si se asiedià la loculu seu.— Peste vre-o 2—3 septemane se va radicá crucea si la alu doilea turnu. —

Associatiuuea natiunala rom. din Aradu va tienea congregatiunea generala in 30 Apr. c. v. —

Audîmu ca tinerimea teologica preparandiala si gimnasiala se gatá a face o serenada cu facle Escellentiei Sele, dar D. Romanu Prof. de teologia intrebandu pre D. nostru Episcopu si acest'a pre Esc. Sea, se deprecà. Dr. S.

Pest'a 28. Aprile 1863.

Domnule Redactoru!

Innainte de $3\frac{1}{2}$ ani tenerimea româna din Pest'a insufletîta de semtiemintele cele mai nobili natiunali, a tramisu o adressa, resp. rogare umilita câtra Esc. Sa D. Eppu Andreiu bar. de Siagun'a, precum sî in Domnulu repausatului Episcopu a Oradii Mari Bar. Erdélyi, cá se medilocésca la locurile mai innalte infiintiarea unei Catedre de limb'a sî literatur'a româna la Universitatea din Pest'a.

Vei sci prebine Dle, ca rogarea acésta a tenerimei avù efeptulu doritu; catedr'a s'a infiintiatu, sî in persón'a dlui Alessandru Romanu avemu de a salutá pre primulu professoriu de limb'a sî literatur'a româna.

Acum'a 'mi tienu de o datorintia placuta a Te insciintiá despre acea bucuria mare a nóstra, cumca d. Alessandru Romanu eri a sî deschisu cursulu prelegeriloru la Universitate cu o cuventare plina de semtiemintele cele mai patriotice sî natiunali, carea din partea tenerimei fu priimita cu unu „sa traiésca !“ poternicu.

Multiamita Domnului celui dintru innaltime! ca strabaturamu pana intr'acolo, de limb'a nóstra cea sonóra de acuma innainte se va rostí chiaru sî in institutulu celu mai de frunte alu Ungariei; multiamita Guvernului, care petrunsu de principiulu santei dreptâti, a prochiamatu egal'a indreptatîre a natiunalitâtiloru deosebite din Austri'a, multiamita intreita barbatiloru, carii s'au intrepusu pentru realisarea unei dorintie comune!

In acestu faptu de mare insemnatate pentru Românii din Austri'a eu vedu o apropiere, o propasîre mare in deslegarea practica a cestiunei natiunalitatiloru, carea din di ce merge devine totu mai urgint'a, incâtu a o parasí de totu nu e mai multu cu potintia.

Fiacare secolu 'si are simbolulu seu de credintia; secolulu acest'a pórta pe steagulu seu inscriptiunea cea marétia „Natiunalitate“, — pentru ast'a se lupta toti, sî deosebitu noi Românii, carii ni-am pastratu natiunalitatea cu scumpetate peste unu sîru de tempuri viforóse.

Natiunalitatea insa cuprinde in sine intrebuintiarea libera a limbei in afacerile private sî publice; acecte dóua, nu se potu despartî de olalta, pentru ca principiulu „de svoltarea libera a natiunalitâtii“ e numai sofisma sî sarcasmu fara de „intrebuintiarea libera a limbei.“ Din asta causa credu ca de sî tempulu nu e detiermuritu, totusî nu e departe cându limb'a româna se va poté intrebuinti'a sî in afacerile publice. Principiulu e stabilitu; desfasiurarea mai departe, precum sî aplicarea lui in viétia practica pe lenga tóte pedecile, ce ni se punu, va urmá de sine; deci desfacerea nodului acestui Gordianu depinde numai dela tempu.

Dorimu toti fericirea patriei comune, oftâmu armonia intre popórele colocuitóre; insa intrebu: óre póte esistá fericire, armonia adeverata fâra de indestulirea dorintieloru juste ale natiunalitatiloru? póte-se óre cugetá atare fratietate sincera intre noi, pana cându nu vom fi toti assemenea cetatieni ai statului, provediuti cu asemenea drepturi politice? Eu nu credu. — Daca cetatienii cutârui statu iéu o parte mare in portarea greutatiloru cá tocmai cetatienii de alta sementia, — daca atare natiune, cá membru constituitoriu alu statului, e indatorata a-si oferí averea sî viéti'a pentru binele comunu: préfirescu lucru, ca acést'a póte pretinde cu totu dreptulu se fia impartasîta in tóte bunatatile sî dulcetile derivate din ide'a statului, asemea cu ceialalti membri constituitori ai lui. Acea impregiurare, ca d: e: eu laudu pre Atotpotintele intr'alta limba, in limb'a mamei mele, nu me póte impedecá intru gustarea fructeloru dulci ale vietiei publice sî cetatienesci, pentruca nu limb'a, ci personalitatea si calitâtile personali 'mi dau dreptu de a fi cetatiénu sî membru folositoriu alu statului; prin urmare, daca eu 'mi implinescu datorintiele mele câtra statu, 'mi sacrificu averea sî viéti'a in casu de lipsa: din caus'a ca sum românu sî nu magiaru séu germanu; nu potu fi privatu de drepturile cetatienesci, cari cuprindu in sine par excellence intrebuintiarea sî desvoltarea limbei materne.

Din acestu punctu de vedere barbatii de statu au de datorintia a cercá moduri practice, prin cari limb'a sî natiunea se se póta desvoltá, sî sa se póta intrebuintiá in tóte afacerile publice fara de cea mai mica restringere; ei suntu chiamati a veghiá asupr'a dreptului sî a dreptâtii, cá nici unu membru alu statului, nici unu cetatiénu, cu atâtu mai putienu o natiune intréga se nu sufere vreo scadere in drepturile ce-i competu. . . . Inceputnlu s'a facutu, deci salutâmu cu bucuria pre barbatii, cari s'au intrepusu pentru realisarea unei dorintie comune a nóstre, — salutâmu limb'a strabuniloru nostri la Universitatea din Centrulu Ungariei!

(M. B.)

Onoratei Redactiuni a Telegrafului Romanu.

In urmarea provocârei facute de catra on. Redactiune in nr. 33 col. din urma catra vorbitorii din conferinti'a romanésca, imi iau voia a observá si eu, cá in cuventarea mea din siedinti'a II. s'au strecuratu prin stenografia nisce erori istorici, pe carii nici decumu nu'i pociu trece cu vederea. Anume la loculu, unde este vorb'a despre Nadásdi si Stefanu Mailatu, fostulu voivodu alu Ardealului si totuodata comandantu alu cetatii Fagarasiului, cârui cronicele sasesci ii facu complimentulu numindu-lu „Stephanus Mailat, valachus astutissimus et auri cupidissimus,“ tocma in dîlele cându acest'a tienendu cu partit'alui Ferdinandu apará si cetatile sasesci de incursiunile ostiriloru lui Zapolya si de ale Turciloru. Despre Nádasdi, carele pe atunci erá comandantu alu capitalei unguresci, n'am dîsu nici decumu ca a peritu la Fagarasiu, ci cá generalu aperandu elu cetatea Bud'a pentru Ferdinandu, fu prinsu totu in acea cetate de catra chiaru oficirii sei si datu in manile turciloru prin cea mai urîta proditiune.— Intr'aceea me pastresu pentru altu timpu spre a scóte óresi care pericope istorice asupr'a epoceloru si persóneloru, pe care in siedinti'a II. numai catu leamu atinsu in fuga. Pana atunci insa rogu pe on. Redactiune cá se binevoiasca a priimí in colónele sale aceste reflessiuni ale mele.

Priimiti s. c. l. G. Baritiu.

Burs'a din Vien'a in $\frac{27 \text{ Aprile.}}{9 \text{ Maiu.}}$ 1863.

Metalicele 5%	76	70.	Actiile de creditu	194.	30.
Imprumutulu nat. 5%	81.	15.	Argintulu	110.	
Actiile de banca	799.		Galbinulu	5.	27.

Redactoru respundietoru **Zacharie Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ¼ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 36. ANULU XI.

Sabiiu 2 Maiu. 1863.

Telegrame

ale „Herm Ztg.“ date: Viennʼa 9 Maiu / 21 Aprile

I

„Wien. Z.“ aduce patentʼa imperatésca dto 21 Aprile (c. n.) privitóre la conchiamarea dietei transsilvane la Sabiiu pe 1. Iuliu c. n. pe langa o ordine provisoria a Dietei. Dietʼa consta din 125 de membrii alesi prin alegere directa si din celu multu 40 de insi denumiti prin Imperatulu. Pe presiedintele si pe amendoi vicepresiedintii ii denumesce Imperatulu din 6 membrii alesi de dieta cu privire la diferitele religiuni. Dietei se voru propune proiecte de legi privitóre la realisarea egalei indreptatiri a natiunei române si a confessiuniloru ei; la intrebuintiarea celoru trei limbi ce se vorbescu in tiéra; la regularea definitiva a modalitatei trimiterei la Senatulu imperialu; la straformarea administratiunei politice si a justitiei; la organisarea dícasterieloru, anume la formarea unui foru de apelatiune de instantiʼa a treiʼa; la complinirea patentei pentru desdaunarea pamentului; la introducerea intabulatiunei pamenturiloru; la infiintiarea unei bance ipotecarie.

II.

„Gen. Cor.“ desfasiura intr'unu articulu lungu reseriptulu de conchiamare a dietei transsilvane, si dice: Lipsindu o basa legala aplicabila, a resultatu pentru coróna dreptulu si datorintiʼade a creá insasi basʼa acéstʼa carea insa este numai provisoria. Articululu pune accentu pe diferintiʼa intre numerulu representantiloru in dieta a celoru de mai nainte si a celoru de acum, si conchide: Ordinea dietala e facuta cu privire la recerintiele si trebuintiele presentului, si e de a se sperá, ca adunantiei acesteiʼa nu-i va lipsi poterea morala si conclusiuniloru ei autoritatea necesaria.

„Gen. Cor.“ anuntia: decisiunea imperatésca in privintiʼa conchiamarei senatului imperialu pentru anulu acestʼa pe 18 Iuniu c. n. sʼa datu la ministeriulu de statu.

Congressulu natiunalu.

Siedintiʼa IV,
tînuta la Sabiiu in 23|11 Aprile 1863.

Escellentiei Sele, DD. Presedinti se priimescu cu: Sa traiésca!

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Acumʼa dara Dloru! vomu incepe iérasi cu cetirea protocolului.

D. Vicecapitanu Codru Dragusianu cá secretariu citesce protocolulu.

Dupa putîne observâri din partea Escellentieloru Sele si a d. Bohotielu, alu câroru resultatu a fostu, ca voturile de incredere câtra contele Nádasdi si contele Creneville sa se tramita in scrisu, sʼau intaritu protocolulu.

D. Pres. Eppulu Siagunʼa. Domniloru! La ordinea dîlei e cetirea elaboratului asuprʼa postulateloru.

D. Puscariu. Escellentiele Vóstre! Prea onorata Congregatiune! Comissiunea, care o au hotaritu onoratʼa adunantia de alaltaeri, sʼa adunatu eri dupa amédi si sʼau consultatu despre gravaminele si postulatele nóstre, si mʼau insarcinatu pre mine de a le compilá si referá despre ele. Dara ce se atinge de modulu si formʼa loru, comitetulu au aflatu cu scopu, cumca acestea sa se compileze numai in punctele generale, fora de a le dá o forma de petitiune seau alta forma; si a dóuʼa a ne restringe pe lânga principiele generale, fàra de a ne lasá in specialitâti si argumentâri.— Aceastʼa au fostu cu nepotintia. Cându se voru aduce acestea la cunoscintiʼa Maiestatei Sele, atunci li se va dá o forma cuviintiósa, pentru ca Congressulu nʼau decisu, in ce modu sa se aduca aceste gravamine si postulate la cunoscintiʼa prea innalta.

Gravaminele suntu acestea:

1. Egalitatea de drepturi assigurata prin diplomʼa din 20. Oct. 1860, prin patentʼa din 26. Fauru, prin autografulu imperatescu totu din 20. Octomvre datu catra contele Rechberg, in Ardealu nu sʼa realisatu, ci din contra sʼa restauratu unu organismu administrativu, pe carele fostele natiuni privilegiate lʼau folositu spre a se intari in pusetiunea loru privilegiata.

2. Se cere (earasi) inarticularea natiunei si a confessiuniloru romanesci, cumu si stergerea tuturoru legiloru si institutiuniloru, care stau in contradicere cu egalitatea de drepturi.

3. Introducerea limbei romanesci in tóte afacerile publice, cumu si in institutele de invetiamentu in acea mesura, in care sunt introduse si ale celoralalte natiuni ardelene.

4. Independintiʼa Ardealului dela ori-care alta provincia a statului austriacu si reincorporarea P a r t i u m luate fara invoirea Ardealului.

5. Impartîrea noua a Ardealului pe temeiu topograficu natiunalu si in interesulu administratiunei politice si judecatoresci.

6. Representatiunea natiunei romanesci in dieta si si pre la municipalitati in proportiunea concurgerei loru la portarea greutatiloru publice.

7. Infiintiarea unui singuru tribunalu supremu apelativu pentru tiérʼa intréga si publicarea sentintieloru de judecata in numele Mai. Sale c. r. apostolice din partea tuturoru tribunaleloru tierei.

8. Respeptare mai drépta a Romániloru la inlocuirea deregatorieloru cardinale.

9. Impartasîrea Romaniloru din veniturile averiloru numite ale celoru 7 judetie si ale altoru casse alodiale, pre undé romanii locuiescu amestecati cu sasii.

10. Dotatiunea bisericeloru si scóleloru romanesci din mosîi comunale, din casse alodiale si la casu de trebuintia din midiulócele statului, in mesurʼa in care se impartasiescu si celelalte biserici si scóle.

11. Infiintiarea unei universitati paretetice din midiulócele statului pentru tiérʼa intréga.

12. O banca ipotecaria de creditu pentru poporulu tieranu fara diferintia de natiunalitate.

D. Gaitanu. Cu privire la concernintii articoli din 1846—1847, asiu fi de parere, sa nu ne legâmu manile, basandu-ne pe legile din 1847, care nu suntu publicate.

D. Vicepres. gub. Popp. Escellentiele Sele facendu in privintiʼa acéstʼa pasii cuviinciosi, sʼau provocatu la legile din 1847. —

D. Pres. Eppulu Siagunʼa. Me rogu Dloru! sa remâna proiectulu asiá cum este ori sa-lu facemu dupa cum dîce d. Gaitanu?

D. Baritiu. Sa se citésca inca odata.

D. Puscariu citesce.

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Dloru! dóua câli suntu, prin care potu sa capete preotii portiunea canonica. Unʼa e cá sa capete din locurile comunali, cu prilegiulu commassa-

tiunei; — insa aceste pe câte unu locu asiá suntu de mici, incâtu bietulu preotu aru capetá numai unu locu de 20 de stângeni de latu sî 30 lungu, adeca n'aru capatá mai nimicu. Pentru aceea amu facutu eu motiunea la Innaltulu Gubernu, ca cându se va impartî loculu comunale, mai antâiu sa se dea preotului, sî apoi sa imparta ce mai remane domnii pamentesci cu ómenii din comuna.— Dara aceast'a cine scie candu se va intemplà! A dóu'a cale aru fi, cá sa se plateasca de la erariu.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Dloru! numai cate-va cuvinte pentru deslucirea lucrului. Ardealulu au avutu o mare nenorocire sub constitutiunea antemartiala sî in privinti'a portiei canonice. Factorii constitntiunei aceleia antemartiale n'au privitu mai departe cumu e lucrulu acest'a sî in alte tieri ale lumei, d. e. in Ungari'a, Banatu, Bucovin'a, etc.; ca acolo inca au fostu ómeni constitutiunali; dara totusi povatiuiti de alte convingeri constitutiunali sî patriotice au purcesu in caus'a aceast'a dintr'o convingere mai morala, care in constitutiunea nóstra antemartiala nu se afla. — Cine au mai vediutu Domniloru! o portiune canonicala de 14 jugere, sî apoi punctum! —

Trebuie sa surprinda pre fiacare omu ratiunalu, cându se gandesce la acea impregiurare, ca la noi e inca „drei Felderwirthschaft.“ Asiá dara, Dloru! nu e lucru vrednicu a ne provoc'a la o lege asiá de seraca; sa lasâmu provocarea nóstra la legile Ardélului sî sî la patente, pentru ca nu scimu, de ce principii au fostu condusu unu ministru Bach. (Bravo!)

D. Domzsa. Domniloru! Pentru punctulu gravamineloru, ce se tîne de portî'a canonica, eu amu propusu, ca la preotii comunali sa li se dea o portîune amesurata circumstantieloru presinte. Incâtu pentru intrebarea, ca deunde sa se dea? cá sa nu ne lasâmu in specialitâti, numai atât'a dîcu, sa se dea din midilócele publice ale comunei, sî déca nu suntu la comuna, apoi atunci din midilócele statului. Pre ómeni nu-i potemu restringe cá sa dea din proprietatea sea. Acést'a cu atât'a mai vertosu o potemu pretinde, pre câtu sî preotii celoralalte natiuni sî confessiuni suntu sistemisati din midilócele statului, sî din principiulu egalitatei de dreptu trebuie sa aiba sî preotii romanesci acestu dreptu.

D. Brannu de Lemény. Incâtu pentru institutulu ipotecariu de creditu sum de parere, ca nu aru fi cu scopu sa restringemu activitatea lui numai la poporulu tieranu, ci preste totu.

D. Puscariu. In Ungari'a este unu institutu de creditu, care e facutu numai pentru Magiari*) sî la care poporulu de rendu nu póte luá parte. — Pentru ce dara sa nu potemu noi face unu institutu atare numai pentru poporulu tieranu?

D. Dr Tincu. Dupa parerea mea postulatele nu contînu numai nesce punctatiuni, ci ele suntu sî imbracate in form'a cuviintiósa spre a se poté asterne la locurile mai inalte. — Prin diploma sî patenta constitutiunea inca nu s'au introdusu, ci s'au pusu numai temeiu cá sa se introduca. —

D. Balomiri. In privinti'a punctului, ce se tîne de legile din 1847, trebuie sa observezu, cumca constitutiunea cea vechia nu e restituita prin diploma; pentru ca tóta constitutiunea e stérsa, e „tabula rasa.“

D. Vicepresiedinte gub. Popp. Cându s'au radicatu legile acelea sî prin ce s'au stersu?

D. Balomiri: S'au radicatu prin alte legi, care au esîtu deatunci pana acumu...

(D. Vicepres. Popp. Nu e dreptu! Sensatiune: Sa audîmu.!)

In privinti'a limbei amu de a face observare, ca sa se esplice in gravamine sî postulate cestiunea acést'a mai chiaru, pentru ca cestiunea cea mai ponderósa in Tranni'a e cestiunea limbei. Caracteristic'a natiunalitatei e limb'a. Fara limba nu e natiunalitate. — Constitutiunea din 1848 ne-au datu tóte drepturile civile sî politice, dara dreptulu limbei nu ni l'au datu,— din deslegarea acestei cestiuni, se desléga celelalte de sine. Deci -mi iau indrasnéla, a face o adaugere in privinti'a limbei si asiu poftí, cum ca tóte comunitatile in provintia sa-si statoreasca limb'a oficiósa dupa placulu maioritatei, insa fia care locuitoriu, care nu scie limba maioritatei, sa aiba dreptu de a se slugarí cu limb'a sea; fia care comunitate sa-si statornicésca limb'a sea sî sa fia autonoma in privintia aceast'a. Limb'a oficiósa sa fia limb'a maioritâtii.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Me rogu Domnule! Eu Te facu atentu la obiectulu dîlei.

Precum am audîtu din partea referintelui comitetului, noi avemu sa remanemu pre lânga punctele generali; DTa Te lasi in specialitate, sî asià n'au loru observarile DTale.

D. Bohotielu jun. (? Red). Incâtu pentru rescumpararea iobagiloru, amu de a observá, cumca noi in pamentulu nostru nu suntemu de totu rescumparati ne avendu noi nici unu advocatu sî care se aiba cunoscintia in privinti'a acést'a. Asià seraculu, au audîtu de la Bezirksamt, ca starea acést'a trebuie sa se schimbe, dara pana acasa si-au uitatu; de aceea a mea rogare aru fi, cumca la punctulu acest'a sa se dea unu anu pentru aducerea în deplinire a rescumperârei.

D. Brannu. Escellentiele Vóstre! Multu stimata adunare! (intorcendu-se câtra Esc. Sea Eppulu Siagun'a). Eu m'amu insinuatu la cuventu chiaru cându ati vorbitu Esc. Vóstra, dara mi-ati luatu cuventulu din gura; ce ati dîsu Escellenti'a Vóstra, aceea amu vrutu sa dîcu sî eu. (Intorcendu-se câtra D. Balomiri) Dle Balomiri! la dieta se va pertractá, ca cumu sa se aduca in deplinire caus'a limbei, — acolo va fi loculu, unde Domni'a-ta, cu elocinti'a Dtale, vei poté sa-ti aduci parerile inainte.—

D. jude prim. Bohotielu. Eu am tacutu, vediendu ca unanimiter s'au priimitu cá operatulu sa se restringa pe lânga principii generali; insa socotescu, ca reflectâri totusi se potu face din partea membriloru.

In privinti'a dotârei preotîleru cugetu, cumca acestia din midilócele statului sa se impartasiésca totu asiá ca sî cei de alte confessiuni.

D. Dragusianu. Dloru! Eu n'amu traitu sub legile transsilvane vechi unguresci, scrise de diplomati, insa amu audîtu ca (nu sciu de este adeveratu seau nu) ele se totu stergu, sî adecaprin usu; de aceea dîcu ca nici ca e lipsa sa se mai stérga (Strigâri hoho!) — dupa cum se cere in punctulu alu doilea din gravamine. — (Strigâri: Nici vorba!)

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Tempulu e fórte scumpu Domniloru! si asiá ve intrebu, ca nu aflati de bine cá sa se enuntie in privinti'a aceast'a, dupace au vorbitu 7 oratori la acestu obiectu? — (Strigâri: Se priimesce!) Se enuncia ca proiectulu acest'a de punctuatiuni a postulateloru si gravamineloru natiunei romane se priimesce. Acuma vine la intrebare ca ce forma sa se dea la postulatele acestea; si acést'a o punu la ordinea dîlei.

D. Puscariu. Despre acést'a Comissiunea n'a facutu neci unu conclusu. Eu din parte-mi propunu, cá sa se ia la protocolu, si sa incredintiamu Escellentieloru Sele DD. Presiedinti sá sa le aduca acestea la locurile préinnalte, dupa cumu voru socotí ca aru fi mai cu cuviintia.

D. jude primaru Bohotielu. Aci s'a denumitu o comissiune, carea sa faca unu proiectu de adressa; realisarea adressei numai asiá se póte ajunge deaca se va innaintá pe cale legiuita.

De aceea eu propunu, cá sa se aléga o comissiune, carea sa lucre postulatele nóstre, si dându-le form'a cuviintiósa, sa le innainteze Maiestatei Sele cu rogaminte: cá M. Sea sa binevoiésca a demandá câtu mai curendu realisarea dorintieloru nóstre. Sa nu se puna numai simplu la protocolu.—

(Va urmá).

Deputatiunea romana in Vienn'a.

Priimirea deputatiunei române in Vienn'a, despre carea amintiramu in nr. trecutu, fu solena sî splendida câtu se póte, sî ni se pare, ca nici odata, decându avemu sî noi o schinteia de viétia politica, n'a facutu metropolea imperiului o 'ntempinare atâtu de onorifica vreunei deputatiuni române. — Insa in locu ide ori-ce descrieri seau comentâri din partea nóstra a celoru vorbite sî intemplate lasâmu sa vorbésca foile germane insesi.

„Botschafter“ dîce: Deputatiunea cea imposanta, ce o tramise Congressulu romanescu la Vienn'a la resiedinti'a imperatésca, pentru de a predá Maiestatei Sele, adress'a votata fu priimita astadi (in 4. Maiu | 22 Aprile, Red.) de Imperatulu in audiintia solenna. Conducatorulu eii, elocuintele sî ingeniosulu Episcopu, Baronu de Siagun'a a rostitu unu cuventu, care trebuie sa se numésca unu manifestu politicu stralucitu din partea Românîloru. In cei doi ani ai

*) De nu ne 'nsielâmu, D. Puscariu au disu: Pentru aristocratii magiari. (Red.)

esistintiei eii constitutiunea imperiala arareori a mai aflatu apretiuire asiá omnilaterala sî elocuinte sî recunoscintia asiá entusiastica, precumu in cuvintele Baronului de Siagun'a. Sî ca apretiuirea acést'a se face din partea unei poporatiuni, carea locuindu dincolo de Leitha, e predata amagiriloru din cele mai diferite parti, a cârei fantasia potea sa fia influintiata atâtu de visulu celu de preste vâmile Carpatiloru despre o Romania — Mare, *) câtu sî de chiamarea cea magulitóre a Magiariloru, carea insa amenduoru intórse dosulu, pentru de a se aplicá cu sinceritate spre faptulu celu mare alu constitutiunei imperiale ; ca nu e unu poporu germanu, ci unulu de alta limba, care concrede natiunalitatea sea, autonomi'a sea politica, precum sî desvoltarea sea in cultura constitutiunei din Februariu: — acest'a e unu faptu, care nu numai in Austri'a, ci 'n Europ'a va face impressiune profunda. Constitutiunea din Februariu a fostu procletîta din motivulu natiunalitâtiloru ; a fostu acusata pentru sugrumarea natiunalitâtiloru, pentru germanisarea constitutiunala a Austriei. Ambele imputâri, de altmintrea de pondu fórte neegalu, suntu nedrepte, si acum o poporatiune negermana, carea nu e mai putînu jalusa de natiunalitatea sea sî carea lucra cu consciintia, desî fâra fala mare, la desvoltarea sî cultivarea acelei'a, premerge tuturoru popóreloru austriace sî prin alipirea sea demintiesce acele acusâri sî le restórna prin fapt'a sea mai bine, decum aru poté-o face acést'a cele mai illustre scripte de statu.

Pecându adress'a predata dechiara fâra reserva recunóscerea diplomei din Octombre si a constitutiunei din Februariu, alocutiunea insotiesce acésta recunóscere inca cu deslu-ciri momentóse, care contînu multe, ce parte fura transpuse din adressa in petitiunea speciala, parte nu se afla dîse in vreunu altu actu.

Urmarindu cursulu ideiloru din alocutiune sî scotiendu sâmburii dintr'êns'a, apoi considerare mai principala merita urmatórele momente. Românii spera de-la alipirea loru de constitutiunea din Februariu unu venitoriu mai bunu si acest'a-lu pretindu cá bine meritatu prin credinti'a sî sacrificiele sele. Nimenî nu va poté nesocotí meritulu, ce sî-lu castigara Românii prin portarea loru cea consecuinte de-la 1848 incóce, sî ori-cine va concede, ca prearespectabil'a pusatiune politica, ce o ocupa ei pe bas'a constitutiunei din Februariu, o-au meritatu pe deplinu. Românii dorescu, de a-si consolidá noucastigat'a pusatiune in statu la dieta pe calea legala si de a si-o assigurá pentru tóta venitorimea; de aceea se sî accentuéza, ca inca dietei celei mai de aprópe sa i se impuna datorinti'a, de a regulá pe cale legala indreptatîrea egala a natiunalitâtiloru din Transsilvani'a,— o dorintia, la a cârei implinire diet'a va fi invitata prin o propusatiune regésca.

Alocutiunea cu drépta satisfactiune se provóca la aceea, ca Românii de principiele de statu valide acum se tînu inca din anulu 1848. sî léga de acést'a declaratiunea, ca ei iau parte cu zelu la realisarea legiloru fundamentale de statu dupa modulu prescrisu de Maiestatea Sea, adica voru a conlucrá in Senatulu imperialu la perfectiunarea constitutiunei.

Celu mai splendidu pasagiu alu alocutiunei fâra 'ndoiéla e acel'a, unde Baronulu de Siagun'a a deverurile depuse in legile fundamentale de statu le esprime in modu pregnantu. Cea d'antâiu e recunóscerea naturei liberale a formei nóstre de regimu, carea e form'a gubernârei de sine a popóreloru imperiului. A dóu'a e confessiunea resoluta, ca sanctiunea pragmatica n'a fundatu numai uniune personala intre Ungari'a sî Austri'a, ci ca legatur'a politica, intentiunata prin acelu actu de statu au impreunatu interessele imprumutate in ori ce privintia, ca adica e uniune reala. De acésta confessiune se léga apoi espressiunea cea franca, ca precum e o necessitate, asiá e sî o binefacere politica a se pertractá de comunu afacerile comune ale imperiului. Mai antâiu se accentuéza autonomi'a perfecta a tierei, servata prin dieta autonóma transsilvana independinte de alte diete provinciale, sî prin aceea se lapeda uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a in modulu celu mai solenu. Unu altu adeveru e recunóscerea, ca constitutiunea are basa tare in faptele complinite ale dieceniului din urma. Declaratiunea solenna, ca individualitatea istorica prin constitutiune se pastréza cu taria, dâ espressiune departe resunatóre unui adeveru, alu carui cunóscere cért'a pentru constitutiune, ce totu mai imparte inca monarchi'a in castre dusmanesci, in scurtu têmpu o-aru fini intr'unu modu multiamitoru.

Imperatulu, care cu membrii deputatiunei, presentati nu in costumu natiunalu, ci dupa s'are parte in vestminte preotiesci, parte in fraculu celu negru, conversà mai multu têmpu, dete deputatiunei unu respunsu, *) in care acele mari principii de statu din Octobre sî Februariu se accentuéza tare, sî popóreloru Austriei de nou li se aduce la cunoscintia convictiunea imperatésca, ca numai cu acele legi fundamentale póte prosperá salutea Austriei.

Facemu sa urmeze alocutiunea lui Siagun'a, respunsulu Imperatului sî adress'a predata in testulu eii dupa traductiunea cea fidela din originalulu romanescu alu „Corespundintiei generale."

Alocutiunea Ierarchului e. **)

Maiestatea Vóstra Cesaro-Regésca Apostolica!

Preaindurate Imperate sî Mare-Principe!

Preainalt'a resolutiune imperatésca din 18 Octobre 1862., prin carea Maiestatea Vóstra V'ati induratu preagratiosu a ordiná:

„cá natiunei române din Transsilvani'a pentru dovedit'a-i loialitate, credintia sî alipire de preainalt'a Casa domnitóre sî de legile fundamentale de statu sanctiunate de Maiestatea Vóstra sa i se faca cunoscuta multiamirea imperatésca", —

au impreunatu pre natiunea româna prin 150 de fii mai alesi ai eii, dupa-ce priimise spre acést'a aplacidarea imperatésca din 17 Febr. a. c., la adunarea unei conferintie natiunale, cá sa proclame in modu solenu acea preainalta resolutiune sî sa se consulte asupr'a unei adresse de multiamita, carea sa documenteze de nou sî intru adeveru neclatibil'a credintia a natiunei române din Transsilvani'a sî simtiemintele eii, ce armonéza prea pe deplinu cu preainaltele intentiuni ale Maiestâtii Vóstre.

Maiestate! Natiunea româna din Transsilvani'a se simte adi ferice, vediendu cu bucuria, ca credinti'a sî alipirea eii cea 'nsufletîta si totdeun'a probata de Tronu sî patria suntu nu numai cunoscute, ci sî incoronate cu cuventulu multiamirei imperatesci, care-i deschide portile unui venitoriu mai bunu sî mai demnu de sacrificiele sî virtutile eii, — unu venitoriu, care cá o natiune christiana petrunsa de fric'a lui Dumnedieu, prin urmare pastrându cu taria neclatita si credinti'a catra legitimulu seu Monarchu, crede ca l'a meritatu.

Pentru tóte tempurile natiunea româna a Transsilvaniei va sci onorá nepretiuibil'a valóre a preainaltei indestuliri, cu carea fu distinsa probat'a eii credintia si sacrificare pentru Imperatu si patria; ea multiamirea, de carea avù parte, o va pastrá cá unu paladiu scumpu si pretîosu in tóta marimea gratîei imperatesci, si binefacerile, ce au sa mai curga pentru natiune din acestu tesauru, ii voru dá indemnu si taria pentru de a desvoltá din ce in ce poterile spirituale si materiale ale poporului in interessulu Tronului si alu patriei.

Si acele assecurâri le va sci pretiuí natiunea româna din Transsilvani'a, care Maiestatea Vóstra cá preagratiosu respunsu la preumilit'a petitiune natiunala din 1|13—3|15 Ianuariu 1861 cu aceeasi prementiunata preainalta resolutiune V'ati induratu a o esprime intr'acolo: „ca regularea legala a referintieloru de dreptu in statu ale natiunei române si a cofessiuniloru eii are sa fia un'a din cele mai d'antâiu probleme ale prossimei diete transsilvane, si ca parerile sî dorintiele natiunei cu privire la intrebuintiarea oficióse a diferiteloru limbi

*) Asiadar neghin'a semenata de „omulu dusmanu" preste nópte a resaritu sî'n Vienn'a! (Red.)

*) Publicatu in „T. R." Nr. 34. — Oferindu-ni-se ocasiunea, indreptâmu dóua gresieli essentiale din traductiunea româna. Un'a e a nóstra, cari traducendu dupa „Herm. Ztg." — (ce dice ihres-a eii— in locu de Ihres-a DVóstra—) puseramu: In adress'a, ce mi s'a propusu si in gravulu cuventu alu demnului loru Presiedinte ei au sî intaritu etc. in locu de: In adress'a, ce mi s'a propusu sî in gravulu cuventu alu demnului DVóstra Presiedinte DVóstra ati si intâritu etc. Mai nefericita insa fu „Gaz. Transs." carea intemplandu-i-se a traduce „würdig" prin Domnu in locu de demnu, dîse: „a Domnului" in locu de „a demnului" Presiedinte. (Red.)

**) Dupa traductiunea din german'a a lui „Botschafter. (Red.)

provinciale prin institutiunile Cancellariei transsilvane aduse pentru efeptuirea autografului imperatescu din 21 Decembre 1860 suntu considerate deja.—

Pe aceste assecurâri ale Maiestâtiii Vóstre Preinnalte si pe implinirea loru cea indestulitoare suntu fundate sperantiele nóstre, si plini de confidintia asceptamu totu binele.

Astfelu petrunsi si insufletîti de nobil'a marinimia a vointiei imperatesci, precum aceea ni se manifestà in totu cuprinsulu preainnaltei resolutiuni din 18 Octobre 1862, suntemu tramisi din parteaConferintiei natiunale române, pentru de a depune la pitiórele Maiestâtii Vóstre Preainnalte Cesaro-Regesci Apostolice cea mai intima si mai sincera multiamita dimpreuna cu solenn'aassecurare, ca natiunea-si tine de sânta datorintia, de a straplântá innascut'a si neclatit'a sea credintia, alipire si sacrificare pentru sacratulu Tronu alu Maiestâtii Vóstre si alu Preinnaltei Case domnitóre si asupr'a generatiuniloru fiitóre si a lasá acésta nefrangibila credintia cá testamentu neperitoru celoru mai departati ai sei urmatori, precum o-am eredîtu si noi de-la stramosii nostri.

Acésta credintia si alipire a nóstra sincera si purcediatóre din aduncului inimei ne'ndeamna a ne dechiará si in privinti'a legiloru fundamentale de statu, ce se cuprindu in diplom'a din 20 Octobre 1860, si 'n constitutiunea imperiala din 26 Februariu, care legi fundamentale de statu Maiestatea Vóstra din plenitudinea potestâtii imperatescî V'ati induratu a le dá preagratiosu pentru tóte popórele de sub sublimulu sceptru alu Maiestâtii Vostre pentru salutea loru si a Tronului, precum sî pentru complanarea diferintieloru si referintieloru dintre tierile deosebite, prin participarca corespundiatóre si regulata a tuturoru cetatieniloru de statu la legislatiune sî administratiune pe temeiulu sanctiunei pragmatice.

Aceste convictiuni sublime din legile fundamentale de statu, ce reflecta 'n sine icón'a ingrijirei parintesci a Maiestâtii Vóstre pentru fericitarea popóreloru si consolidarea Tronnului, au fostu si suntu acea tînta finala, dupa a cârei ajungere natiunea româna din anulu 1848 pâna 'n dîu'a de astadi au indreptatu tóte petitiunile si dorintiele sele, precum se vede din petitiunea deputatiunei natiunale din 10 Decembre 1860 si dintr'a celei din 1|13—4|16 lanuariu 1861. Natiunea româna voiesce sî doresce, cárealisarea acestoru principii de statu sa se efeptuiésca in modulu statoritu de Maiestatea Vóstra câtu mai curendu, umplendu acelea pre natiunea româna cu bucuri'a celei mai calde multiamite cu atât'a mai vertosu, câci vocea cea resoluta a Monarchului ei rostesce adeveruri ,care cu successu moralu nu se potu combate. Pentru-ca adeveruri suntu:

„ca tóte tierile statului austriacu au de a bucurá pe venitoriu de unu regimu constitutiunalu si au de a fi gubernate numai dupa formele constitutiunei;“

„;ca dupa-ce tóte aceste tieri pe bas'a sanctiunei pragmatice au unu capu politicu din preastralucit'a Casa domnitóre Habsburgico-Lotaringica,— faptu, prin care s'au nascutu intre ele o legatura politica, ce nu se póte nici necunósce, nici combate, si totdeodata sî interessele imprumutate atâtuale esistintiei, câtu si ale comerciului industriei si negotiului in tóta privinti'a au fostu intr'unite,— eo necessitate imperativa a têmpului presinte si o binefacere de celu mai mare pretiu, déca popórele toturoru acestoru tieri voru pertractá de comunu prin deputatii sei acele obiepte, ce suntu semnate in art. II. alu diplomei imperatesci din 20 Octobre 1860, si atinge tóte tierile acestea deopotriva; cací tóte trebuie sa cunósca, ca assecurarea Monarchiei, salutea popóreloru sî viéti'a regulata si constitutiunala prin tari'a cea impunatóre a poteriloru, fatia cu impregiurarile dinafara, depindu si se conditiunéza de respectarea acestei necessitâti imperative a presintelui si de-la desvoltarea interna a toturoru tieriloru si popóreloru de sub sceptrulu Maiestâtii Vóstre;“

„ca obiectele legislatiunei, ce se tînu de cerculu specialu alu autonomiei tieriloru singurite, sa se tracteze numai sî numai in diet'a fiacârei'a din aceste tieri; si prin urmare si Mavele-Principatu Transsilvani'a, independinte de celelalte diete provinciale, va pertractá afacerile sele interne cá tiéra autonóma in intielesulu constitutiunei de mai nainte, dar cu ne'ncungiurabila privire la necessitatea de schimbâri afundu taiatóre in privinti'a egalei indreptâtîri de dreptu in statu a toturoru religtuniloru christiane si a feluriteloru natiuni, va sa dîca cu delaturarea drepturiloru eschisive ale religiuniloru si natiuniloru foste singure indreptatîte si a teritorieloru loru;“

„ca legile fundamentale de statu, care se cuprindu in diplom'a imperatésca din 20 Octobre 1860 si 'n patent'a imperatésca din 26 Februariu 1861, formézа constitutiunea imperiului intregu si reguléza imprumutatele referintie de statu ale tieriloru si participarea popóreloru la legislatiunea generala si participarea popóreloru la legislatiunea generala sî speciala, au o basa solida ce sta pe necessitatea istorica, carea o au produsu evenimintele dieceniului din urma.“

De aceste adeveruri, Maiestate! e petrunsa si natiunea româna; câci scie, ca nici o familia singura, carea traiesce in comunitate cu alte familii, fara pericululu seu propriu nu se póte eschide din comunitate; scie ca nici o natiune, ce traiesce in assemenea referintie câtra alte natiuni, cum suntu ale popóreloru de sub sceptrulu Maiestâtii Vóstre, nu póte ignorá coerinti'a sea politia cu acelea, nici se póte deosebi in afaceri, de care depinde securitatea sî salutea nu numai alu statului intregu, ci sî alu tieriloru singurite.

Sî aceea omai recunósce natiunea romana, ca intocmai cá diplom'a imperatésca din 20 Octobre 1860, asiá sî constitutiunea imperiala din 26 Februariu 1861. sustîne neclintita individualitatea istorico-politica a singuriteloru regate sîtieri, dar totdeodata reduce necessitatea politica la mesur'a cuvenita sî pe temeiulu acest'a cladesce unu statu, ce se 'ntineresce dupa receritiele têmpului nou, — unu statu, subt alu cârui scutu individualitâtile politice ale tieriloru singuratice suntu assecurate preatare.

Sî tocmai pentru aceea prea credintiós'a Maiestâtii Vóstre natiune româna din Transsilvani'a nimicu nu doresce mai ferbinte, decâtu cá sub binecuventarea Atotpotintelui, Maiestatea Vóstra sa gustati fruptele virtutiloru imperatesci, care lucescu cu deplin splendóre din susmentiunatele, dóua legi fundamentale, pâna la cela mai adunci betranetie spre fericirea sî salutea toturoru popóreloru Maiestâtii Vóstre cu bucuria neturburata sî sa le lasati sî Preainaltiloru urmatori.

Indurati-ve Maiestatea Vóstra a-mi concede preagratiosu, cá sa predau Maiestâtii Vóstre cu tóta umilitatea preadevot'a adressa de multiamita a natiunei române din Transsilvani'a la care a datu fericitórea ansa preagratiós'a resolutiune imperatésca din 18 Octobre 1862. sî sa me recomându pre mine impreuna cu ceialalti membri ai acestei deputatiuni natiunale sî pre intrég'a creditiós'a natiune româna din Transsilvani'a cu cea mai profunda plecatiune preainaltei gratii sî indurâri imperatesci!“

Despre celelalte solenitâti in numerulu urmatoru. —

Sabiiu in 1 Maiu. Escell. Sea Parintele Episcopu Andreiu Baronu de Siagun'a s'a re'ntorsu din calatori'a la Vienn'a in 28 Apr. 10 Maiu pe la 10 óre nainte de amédi. —

Universitatea natiunei sasesci si-a 'ncheiatu sessiunea iu 11 Maiu.

Despre siedinti'a lunaria a Comitetului Associatiunei in nr. urmatoru.

Burs'a din Vien'a in 30 Apr. ‖ 12 Maiu 1863.

Metalicele 5%	76 80.	Actiile de creditu	194. 60.
Imprumutulu nat. 5%	81. 05.	Argintulu	110.
Actiile de banca	798.	Galbinulu	5. 20.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dóua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentra provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dóua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 37. ANULU XI.

Sabiiu 5 Maiu. 1863.

„Wiener Zeitung“ din 9 Maiu c. n. aduce patent'a imperatésca pentru conchiamarea dietei transsilvane:

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu,

din gratî'a lui Domnedieu Imperatu alu Austrici, Rege Apostolicu alu Ungariei sî Boemiei, Rege alu Lombardiei sî Venetiei, alu Galitiei, Lodomeriei sî Illiriei, Archiduce alu Austriei, Mare-Principe alu Transsilvaniei sî Comite alu Secuiloru etc. etc.

Illustriloru, Veneratiloru, Nobililoru, Preagenerosiloru, Generosiloru, Onoratiloru, Respectatiloru, Prudintiloru sî Intieleptiloru, iubitiloru Nostri Credintiosi!

Insufletîti de dorinti'a, de a vedé regulate afacerile Marelui nostru Principatu Transsilvani'a câtu mai curendu spre multiamirea toturoru popóreloru locuitóre intr'ênsa la o dieta propria, sî decisiunile din 20 Octobre 1860 si 26 Februariu 1861 despre referintiele ei de dreptu in statu fatia cu intrég'a Monarchia dupa scopulu Nostru respicatu de repetîte ori a le vedé aduse la deplinire, Ne aflâmu indemnati, a conchiamá diet'a Marelui Nostru Principatu Transsilvani'a pe 1 Iuliu a. c. la Sabiiu, sî in lips'a altei base legale sî aplicabile a emite aclus'a ordine de dieta sî de afaceri pentru asta data.

Totdeodata amu ordinatu, cá acestei diete sa i se propuna proiepte de legi despre urmatórele afaceri, despre

1. Esecutarea indreptatîrei egale a natiunei române sî a confessiuneloru ei;
2. Intrebuintiarea celoru trei limbi provinciale in comerciulu publicu oficiosu;
3. Compunerea sî ordinea dietei;
4. regularea definitiva a modului, cum sa se tramita la Senatulu imperialu ablegatii Marelui Nostru Principatu Transsilvani'a;
5. Modificârile de lipsa in impartîrea politica a tierei, pentru de a ajunge la administratiunea politica sî judiciara rugulata;
6. Regularea administratiunei publice sî
7. A justitiei;
8. Organisarea judecatorieloru si cu deosebire formarea unui tribunalu de instanti'a a trei'a;
9. Suplinirile si deslucirile cele de lipsa a le unoru decisiuni speciale din patent'a Nóstra Imperatésca din 21 Iuniu 1854 despre esecutarea desgreunârei pamentului;
10. Introducerea de cârti funduarie;
11. Infiintiarea unei bance ipotecarie.

Demandându-Ve Vóua, Gubernului Nostru Regiu prin acést'a, de a publicá indata dupa cuviintia ordinea dietala provisoria emisa de Noi, aclusa mai susu, Ve insarcinâmu: cá pentru conchiamarea dietei sî inceperea alegeriloru deputatîloru pentru acesa ne amanatu sa luati mesurile de lipsa sî sa supraveghiati implinirea loru acurata.

Cârora de altu mintrelea Ve remanemu aplecati nestramutatu cu grati'a sî indurarea Nóstra de Imperatu, Rege sî Mare Principe.

Datu in cetatea Nóstra capitala sî resiedintiala Vienn'a, in 21 Aprile, anulu un'a miia optsute siesedieci si trei, a domnirei Nóstre alu cincispredieceiea.

Franciscu Iosifu m. p.

Comite Franciscu Nádasdi m. p.

La Preainalt'a propria demandare a Maiestatei Sele C. R. Apostolice:

Baronulu Franciscu Reichenstein m. p.

Ordinea dietala provisoria

pentru diet'a tinenda a Marelui Principatu Transilvani'a.

§. 1. Acesta dieta a Marelui-Principatu Transsilvani'a va constá

a) din 125 deputati alesi prin alegeri directe,

b) dintr'unu numeru nu mai mare de 40 de barbati, cari escelleaza prin possessiune sî inteligintia, esperiintia in afacerile publice, merite pentru tronu si statu, beserica, sciintia sî arta, si cari fâra deosebire de religiune si natiunalitate se conchiama a participá la acésta dieta prin Maiestatea Sea c. r., Preainnaltu — Carele de nemarginitulu dreptu de denumire, ce—I compete, la diet'a Transsilvana tinenda va sâ faca intrebuintiare numai inlauntrulu acestui numeru detiermuritu.

Membriloru dietei nu le e iertatu a fi legati de vr'o instructiune, sî dreptulu de votare numai in persóna-lu potu esecutá.

§. 2. Pre Presiedintele sî pre doi Vicepresiedinti pentru acésta dieta ii denumesce Maiestatea Sea Preainnalta c. r. Apostolica din siese persóne, care se voru alege cu privire la feluritele religiuni pentru fiacare din aceste posturi prin insasi diet'a din rendulu ei pe calea scrutiniului sî se voru propune Maiestâtii Sele.

§. 3. Pâna va urmá denumirea Presiedintelui si a ambiloru Vicepresiedinti, presiedinti'a in dieta are a o portá unu membru alu R. Guvernu de tiéra, ce sa se tramita spre acestu scopu din partea R. Gubernu alu tierei.

§. 4. Incetându prin acést'a Tabl'a regésca a fi parte intregitóre a acestei diete, diet'a are de a alege pre secretarii din sinulu seu.

§. 5. Toti membrii dietei se alegu séu se conchiama numai pe têmpulu, câtu tine diet'a acést'a.

Alegerile deputatiloru la acésta dieta nu se potu revocá din partea alegatoriloru.

La casurile, cându pecâtu tine diet'a acést'a vreunu deputatu ese, more, perde insusîtatea receruta pentru alegibilitate ori este impedecatu neintreruptu de a fi membru dietalu, se escriu alegeri nóue.

§. 6. Diet'a o deschide, o amâna sî o 'nchide la deosebit'a Preainnalt'a insarcinare comissarulu r. dietalu impoternicitu sî desemnatu de Preainalt'a Sea Maiestate c. r. spre aceast'a.

§. 7. Membrii dietei la intrarea in dieta au de a votá Maiestâtii Sele c. r. Apostolice credintia si ascultare, pazirea decisiuniloru acestei ordini provisorie dietale sî implinire consciintiósa a datorintieloru sele in mânile Presiedintelui dietalu in locu de juramentu.

Presiedintele dietei sî cei doi Vicepresiedinti dau votulu acest'a in siedinti'a publica dietala in mânile Comissarului r. impoternicitu.

§. 8. Diet'a decide asupr'a validitâtii acteloru de alegere a deputatiloru alesi pe temeiulu relatiuniloru din partea comissiuniloru compuse pentru cercetarea documinteloru de alegere a singuritiloru deputati.

§. 9. Tóta alegerea e a se privi de valida, in privinti'a cârei'a protocolulu de alegere e compusu dupa decisiunile acestei ordine provisorie.

§.10. Siedintiele dietei se ordina, se deschidu sî se inchidu prin Presiedintele eii.

§. 11. Siedintele dietei suntu publice.

Sustînerea linescei sî ordinei de lipsa la consultâri, sî cá auditorii sa se abtîna de orice manifestatiune de complacere sî neplacere, va fi datorinti'a Presiedintelui.

§ 12. In privinti'a acést'a inca innainte se ordinéza, ca ascultatoriloru nu le e iertatu, a perturbá consultârile in nici unu modu.

§ 13. Déca unu ascultatoru singuru ori ascultatorii preste totu perturba consultarea, sî admonitiunea cea de odata a Presiedintelui n'are successu, a dóu'a óra, provocându-se la acésta decisiune póte scóte pre competintele ascultatoru séu respective pre ascultatorii afara sî póte golí loculu acelor'a.

§ 14. Esceptiunalminte se póte tînê o siedintia confidintiara, cându séu Presiedintele séu celu putînu diece membri o voru cere sî dupa departarea ascultatoriloru diet'a va decide asiá.

§ 15. Obieptele speciale de consultare ajungu innaintea dietei:

a) cá propositiuni ale Regimului prin Comissarulu r. impoternicitu;

b) prin propuneri din partea singuritoru membri ai dietei.

Proiepte de sine statatóre ale singuritiloru membri dietali, ce nu se reducu la vr'o propositiune a Regimului, trebuiescu predate mai nainte Presiedintelui in scrisu, care decide asupr'a concessibilitâtii pertractârei in dieta sî in casu de concessibilitate defige ordinea, cându sa vina proieptulu la pertractare.

Decidendu Presiedintele incontr'a concessibilitâtii pertractârei proieptului, proieptatorulu póte recurge la impoternicitulu Comissaru r.

§ 16. Presiedintele dietei defige ordinea obiepteloru pertractande.

Propositiunile Regimului, ce vinu innaintea dietei, au de a se pertractá sî de a se decide innaintea tuturoru altoru obiepte de consultare.

§ 17. Déca Presiedintele dietei unu proieptu de sine statatoru alu unui membru alu dietei, admisu la pertractare, fâra causa temeinica nu l'aru pune la ordinea dilei in têmpu fâra séma multu, membrulu dietei proieptatoru se póte plânge la imputernicitulu Comissaru r. dietalu.

§ 18. Presiedintele, Vicepresiedintii sî consîliarii Gubernului renduiti de Presiedintele Gubernului au dreptulu de a fi de fatia sî de a luá cuventulu in comissiunile dietei ori cându; la votâri iau parte numai atunci, déca prin alegere ori chiamare r. suntu membri ai dietei.

Cându apare de lipsa ori de doritu, cá pentru darea de informatiuni sî desluciri la pertractâri speciale sa se tramita membri de ai organeloru Regimului, Presiedintele dietei are a se adresá câtra impoternicitulu Comissaru r.

§ 19. Pentru aducerea de conclusiuni in dieta se cere presinti'a celu putînu a jumetâtii numerului totalu alu totuloru membriloru, ce au ocupatu locurile sele in dieta, sî pentru validitatea unei conclusiuni se recere maioritatea absoluta de voturi ale celoru de fatia.

Fiindu voturile egale proieptulu adusu la pertractare vine a se privi cá reieptatu.

§ 20. Votarea de regula se face prin scolare sî remanerea pe scaune. Déca acést'a nu da resultatu siguru, se face votarea nominala.

Afara de aceea votarea nominala séu votarea secreta prin siedule se face numai in urm'a decisiunei speciale a dietei.

Alegeri se facu prin siedule de votare.

§ 21. Pertractârile dietei pelânga alaturarea protocolului siedintiei suntu de a se aduce la preainalt'a cunoscintia prin impoternicitulu Comissaru r.

Modulu publicârei pertractâriloru dietale - lu decide diet'a.

§ 22. Dietei nu-i e iertatu a intrá in corespundintia cu nici o representantia din celelalte regate sî tieri ale Monarchiei, nici nu-i e iertatu, a emite publicatiuni.

Deputatiuni nu e iertatu a se admite la adunârile dietei, sî rogaminti numai atunci e iertatu a se priimí, cându i se predau prin unu membru.

Tramiterea de deputatiuni la preainalt'a resiedintia are locu numai atunci, déca s'a cascigatu mai nainte preainalt'a consessiune din partea Maiestâtii Sele c. r. Apostolice. —

§. 23. La consultârile dietei fia-cârui membru ii e iertatu a se folosí de un'a din cele trei limbi indatinate ale tierei.

Proieptele de legi si representatiunile decise prin dieta se elaboréza in tóte-trele limbile indatinate in tiéra, se subscriu prin Presiedintele dietei si unu secretaru sî se asternu prin impoternicitulu Comisaru r. dietalu Maiestâtii Sele c. r. Apostolice.

§. 24. La pertractârile dietei va fi de a se observá acclus'a ordine de afaceri.

§. 25 Deputatii dietali alesi dupa §. 1. a. prin alegere directa se voru alege dupa impartîrea proportiunata basata atâtu pe considerarea drepturiloru politice esserceate pân'acum si a numerului locuitoriloru, câtu sî pe considerarea respecteloru teritoriale si economice de statu in modulu urmatoru:

A. Deputatii, ce au a se tramite din partea singuritoru comune:

1.	Cetatea libera reg. Clusiulu			tramite deputati	2.
2.	„	„	„	M. Vásárhely	„ „ 2.
3.	„	„	„	Alb'a Iuli'a	„ „ 2.
4.	„	„	„	Gherl'a	„ „ 2.
5.	„	„	„	Elisabetopolea	„ „ 2.
6.	„	„	„	Sabiiulu	„ „ 2.
7.	„	„	„	Brasiovulu	„ „ 2.
8.	„	„	„	Sighisiór'a	„ „ 2.
9.	„	„	„	Mediasiulu	„ „ 2.
10.	„	„	„	Bistriti'a	„ „ 2.
11.	„	„	„	Sabesiulu sasescu	„ „ 2.
12.	Orasiulu			Orastia	„ „ 2.
13.	„			Reghinulu sasescu	„ „ 2.
14.	Tîrgulu			Abrudu	„ „ 1.
15.	„			Ocn'a Sabiiului	„ „ 1.
16.	„			Hunedór'a	„ „ 1.
17.	„			K. Vásárhely	„ „ 1.
18.	„			Hatiegulu	„ „ 1.
19.	„			Sepsi-Sangiorgiu	„ „ 1.
20.	„			Odorheiulu	„ „ 1.
21.	„			Ili'a	„ „ 1.
22.	„			Csik-Szereda	„ „ 1.
23.	„			Breticu	„ „ 1.
24.	Satulu			Olafaleu	„ „ 1.
25.	Tîrgulu			Szék	„ „ 1.
26.	„			Kolos	„ „ 1.
27.	„			Aiudulu	„ „ 1.
28.	„			Turd'a	„ „ 1.
29.	„			Deaju	„ „ 1.
30.	„			Fagarasiu	„ „ 1.
31.	„			Gyergyö-Szent-Miklos	„ „ 1.
32.	„			Rasînari	„ „ 1.
33.	„			Rosî'a	„ „ 1.
34.	„			Mociu	„ „ 1.
35.	„			Dev'a	„ „ 1.
36.	„			Huiedinu	„ „ 1.

B. Cercurile de alegere formate din giurulu comitateloru, districteloru si scauneloru, la a câroru alegere de deputati acele comune nu iau parte, câror'a dupa cele dîse mai susu le compete dreptulu de a alege deputati proprii.

37.	Comitatulu	Albei de susu	alege deputati	2.
38.	Comitatulu	Albei de josu	„	6.
39.	Comitatulu	Cetâtii de Balta	„	3.
40.	Comitatulu	Turdei	„	4.
41.	„	Clusiului	„	5.
42.	„	Dobocei	„	3.
43.	„	Solnoculu din launtru	„	4.
44.	„	Hunedórei	„	6.
45.	Districtulu	Fagarasiului impreuna cu pârtile adause ale dominiului Branului	„	3.
46.	„	Nasaudului	„	2.
47.	Scaunulu	Odorheiului	„	3.
48.		Treiscaunele	„	3.
49.	Scaunulu	Ciucului	„	3.
50.	„ „	Muresiului	„	2.
51.	„ „	Ariasiului	„	2.
52.	„ „	Sabiiului	„	2.
53.	„ „	Sighisiórei	„	2;
54.	„	Districtulu Brasiovului si Sacelele impreuna cu Apati'a, Crizb'a sî Noulu.	„	3.
55.	Scaunulu	Mediasiului	„	2.
56.	Districtulu	Bistritiei.	„	2.
57.	Scaunulu	Sabesiului	„	2.

58. „ „ „ Cinculul mare „ 2.
59. „ „ „ Cohalmului „ 2.
60. „ „ „ Mercurei „ 2.
61. „ „ „ Nocrichului „ 2.
62. „ „ „ Orestiei „ 2.

63. Scaunulu filialu a Salistei sî alu Talmaciului impreuna cu satele foste militarisate Sîna, Orlatuln, Vestemulu, Racovitia tramitu la olalta „ 2.

§. 26. Pentru alegerea deputatiloru aceloru Comune singuratice, care dupa §. §. premergatori suntu indreptatîte a tramite deputati proprii la dieta, formeaza aceste comune câte unu cercu de alegere.

§ 27. Pentru alegerea fiacârui deputatu in Comitatele, Scaunele, sî Districtele tierei intregi se formeza unu cercu de alegere separatu, sî fia care cercu de alegere alege numai unu deputatu dietalu.

(Specificarea cercuriloru singuratice, precum sî ordinea alegeriloru in nr. urmatoru).

Congressulu natiunalu.

Siedinti'a IV,
tînuta la Sabiiu in 23|11 Aprile 1863.

P. Prot. Hannea spriginesce pre d. jude prim. Bohotielu.

D. Puscariu. Domniloru! Eu nu amu dîsu sa se treaca numai la protocolu, ci amu dîsu ca caus'a sa se increda Presiedintiloru, sî Esc. Sele apoi se ingrigésca mai departe de ea.

D. Baritiu. Me invoiescu cu propunerile antivorbitoriloru mei; insa aru trebuí sa bagâmu de séma, ca intre aceste postulate potu sa fia unele de natur'a dreptului privatu, a câroru delaturare depinde numai dela Suveranulu nostru; altele voru fi, care Suveranulu nu le va poté singuru decide, ci numai pe calea legislativa constitutiunala; pentruca dupa cum scimu, Maiestatea Sea prin diplom'a din 20 Octobre 1860 au impartîtu potestatea legislativa cu popórele Sele.

(D. Baritiu cetesce punctulu respectivu din diploma:) Acést'a dar propunu sî me rogu, cá comisiunea destinata a elaborá postulatele sî gravaminele in forma de petitiune seau in forma de memorandu, sa bine voiésca, a tiné terenulu constitutiunalu in intielesulu celu mai strinsu alu cuventului; pentru ca de nu, usioru o póte refusá Maiestatea Sea. Deci déca intr'acestea postulate se voru aflá unele puncte, care sa se póta imbracá intr'o representatiune, aceasta sa se faca pana candu va plecá deputatiunea la Vienn'a; dara nici sa nu se amâne prea multu cá se nu venimu „post festa.“ Asiá dara cá sa cascigâmu têmpu, concredemu acestu actu comissiunei? in casulu acest'a noi ne amu scurtá lucrurile nóstre, ear déca va tiné adunarea acestea tóte pentru sine, apoi adunarea póte durá mâne sî poimâne. —

D. Prot. Hannia. — Escellentiele Vóstre! sî multu stimata adunare! Eu dupa chiamarea mea, atâtu care o portu in deregatoria, câtu sî dupa chiamarea aceea, dupa carea siedu in loculu acest'a, amu o datorintia, sî dupa aceea-mi iau voia a-mi aretá parerea mea, cumca la postulatele acestea, sa se mai adauge inca ceva despre o impregiurare, carea póte ca se va luá cá o specialitate, insa eu cugetu ca impregiurarea acést'a póte ca va tiné midiloculu intre generalitate sî specialitate. Eu sum chiamatu aici cá deputatu din partea Sabiiului, sî cá acela representezu sî unu numeru insemnatu alu crestiniloru nostri, cari se plângu sî cari pân' astadi nu si-au aflatu mangaierea sî lecuirea plângeriloru loru.

Credu ca nime din adunarea acést'a, nime dintre cari suntu de fatia, nu va fi, care sa nu scie, in ce stare se afla scaunulu Saliscei sî alu Talmaciului — Eu impregiurarea acést'a nu o potu trece cu vederea; comunele acestea in numeru 20,000 suflete inpreuna cu comunele foste granitieresci suntu astadi chiamate numai de a portá greutati de a dá recrute sî a face tóte. ce cere statulu sî tiér'a: éra dela bunatatîle constitutionali, de care se bucura astadi toti locuitorii Austriei, suntu cu totulu eschise. Ele nu sciu, ce suntu sî ale cui suntu; pâna mai eri alalta eri au fostu pârti intregitore ale scaunului Sabiiului, sî cá atari au contribuitu la tóte greutâtîle, insa prin vitregitatea têmpului au fostu aduse la starea de iobagi, ce insa n'au fostu nici odata. Totusi ele se privescu sî astadi cá cându n'aru âvé nici unu dreptu. Au alergatu in mai multe pârti sî au cerutu, dar comunitatea Sabiiului le-a scosu afara cá pe unele ce nu s'aru fi tînutu de scaunulu Sabiiului de sî scimu, ca la a. 1848 Universitatea natiunei sasesci sî insusi Sabiiulu le-au numitu intre comunele din fundulu regescu. Asiá dara Domniloru! me rogu in numele comuneloruacelor'a, in numele a 20,000 de suflete -mi radicu glasulu meu, sî me rogu, cá sa fia priimita cá sa se ia sî dorerea loru barem cá gravamine la protocolu. —

D. Puscariu: Socotescu ca tóta adunanti'a va fi de parerea d. Protopopu; dar fiinduca noi ne-am hotaritu sa remanemu pre lânga principiele generali, si fiinduca gravaminele de acestu feliu se contînu in punctulu 5 alu proiectului, credu ca noi sa nu ne lasâmu in specialitâti; ca atuncea póte vení cu astfeliu de cereri sî Branulu sî granicerii, etc. Eu socotescu, cumca déca se va hotarí ca gravaminele acestea sa se aduca la prea inalt'a cunoscintia spre vindecarea loru, sa se concreda Esc. Sele, domniloru Presiedinti sî Comitetului permanentu; pentruca credu ca acestia prossedu increderea publica, sî apoi acestia voru intregí, precumpaní sî deliberá lucrulu cum va fi mai bine. Asiá dara propunu ca caus'a aceast'a sa se concréda Escellentieloru Sele sî Comitetului, cá sa potemu incheiá astadi.

P. Prot. Hannea. Eu cu aceast'a me multiamescu; numai merogu, cá dorinti'a mea sa se ia la protocolu cu acea dorintia, cá sa ajunga sî pe la noi imperati'a constitutionala. (Bravo! — Strigari sa traiésca!)

D. Branu de Lemény. Eu, dupa cumu amu vediutu din cuvintele antevorbitoriului d. Puscariu, Dlui voiá sa se razime pre aceea, cà s'a hotaritu de a remané pe lânga principii generali sî de aceea voiesce sa respinga parerile D. Hannea; eu din partemi spriginescu in tóia privinti'a pre D. Protopopu sî vréu, cá sa se dîca espressu in protocolu, ca aceste postulate ale d. Hannea suntu cuprinse in punctulu alu 5-lea alu gravamineloru.

D.. Barbu. Eu n'am audîtu amendamentulu D. Baritiu intre gravamine.

D. Baritiu. Fiindca onorat'a adunare concrede lucrârile acestea comissiunei, eu n'am vrutu sa me lasu in specialitate; eu 'mi reservezu numai de a mai adauge aceea, ce mi-se pare ca aru mai lipsí spre indeplinirea constitutiunei date de Monarchulu nostru. —

D. Pres. Eppulu Siagun'a. S'au desbatutu destulu, sî socotescu, ca intregulu congressu adopteaza propunerea d. Baritiu.

D. Puscariu. Aceast'a e propunerea mea. D. Baritiu au modificat'o numai ce-va; totusi me tînu si eu de modificarea d. Baritiu.

D. Pres. Eppulu Siagun'a D. Baritiu face motiunea, ca comitetulu permanentu natiunale sa faca cele de lipsa in privinti'a ducerei in deplinire a postulateloru acestor'a. (Strigâri: „Aceast'a au propus'o d. referinte:) Dloru! Acumu credu ca amu cuprinsu lucrulu mai bine, sî adeca: Motiunea d. Puscariu, sî modificatiunea d. Baritiu mergu intr'acolo, cá 1) postulatele sa se dea Comitetului. 2) fiindca in postulate se afla unele care se tînu de legislatiunea constitutiunala, altele care se tînu de dreptulu Maiestatei Sele cá alu unui Suveranu sî Monarchu constitutiunalu: acestea dara sa se deosebésca de noi; numai acelea sa le propunemu Maiestatei Sele, care se potu deslegá de Maiestatea Sea; alte postulate, care numai pe calea constitutiunala se potu deslegá, sa se propuna acolo unde se potu deslegá. Propunerea au fostu a d. Puscariu sî d. Baritiu numai au talmacit'o. — Acum Presidiulu Ve propune raportulu Comitetulu permanentu, ce s'au compusu in 3|15 Ianuariu 1861.

Asiá dara binevoiti a-ascultá raportulu acest'a, care-lu vá face d. Dr. Nemesiu cá secretaru alu Comitetului permanetu. —

D. Dr. Nemesiu cetesce Raportulu comitetului natiunale permanentu din 16 Ianuariu 1861. pana in 19 Aprile 1863. — (La urma Strigâri: Sa traiésca!)

D. Pres. Eppulu Siagun'a: Asiá acest'a e in scurtu lucrulu Comitetului permanentu. Acuma vine intrebarea, ca adunarea de astadi poftesce cá sa remâna totu Comitetulu acest'a seau ba? (Voci: Sa remâna! dar sa se intregésca!) Asiá dara sa remâna! — Presidiulu demulteori vrendu se tîna siedintia de comitetu, membrii n'au fostu aci, sî nepotendu fi amendoi presiedintii la olalta, mai nainte amu tînutu siedinti'a de comitetu la Sabiiu, sî apoi 2. séu 3

membrii de aci s'au tramisu sî la Blasiu, cându au fostu obiecte de desbatere mai importante, precum au fostu d. e. obiectulu tramiterei unei deputatiuni natiunale la Vienn'a in anulu 1861.

In privinti'a acést'a Dloru! Ve propunu cá Comitetulu sa remâna.

D. Gaitanu: Nu se priimesce! dara Ve rogu, Domniloru! sa ganditi, nu aru fi consultu a face o schimbare in privinti'a drepturiloru presidiale, cá Presidiulu sa nu vina in totu momentulu in perplesitate. — Dupa parerea mea aru fi consultu, cá sa se dea o imputernicire Archiiereiloru, ca in casuri de lipse sa pota ei substituí pre membrii absenti (voci: fórte bine!) — Cându au fostu o lipsa mare, unu obiectu momentosu, eu de ací din Sabiiu nu amu facutu nimicu fâra scirea Ecs. Sale, am tramisu membrii, cá sa continue siedinti'a sî acolo; sî asiá sî pe venitoriu vomu face, pentru ca deaca sa svadescu popii romanesci intre sine, Episcopii nu se svadescu. (Strigâri: Bravo.!) — Asiá Domniloru! eu gandescu, ca mai bine vá fi, cá presiedintii pe venitoriu sa póta substituí membrii absenti. —

D. Harsianu. Eu asiu fi de parere, cá sa se intregeasca comitetulu sî sa se statorésca numerulu membriloru cari potu sa faca concluse.

D. Alduleanu. Aici s'au propusu, cá Presiedintii sa aiba dreptu de a substituí pre membri absenti, dupa propria-si alegere. Eu asiu fi de parere, ca de vreme ce conferinti'a imputernicesce pre comitetu, atunci in casuri de lipsa dela imputernicitulu comitetu sa atêrne pre cine aru vrea, prin cine aru vrea sa fie substituti, sî asiá propunu, sa aiba Comitutulu dreptu, de a substituí insusi pre membrii absenti prin maioritate de voturi; de membrii impedecati de a luá parte la siedintia se potu privi numai aceea, cari chiamati „ad personam" pe diu'a sessiunei nu s'aru presentá.

D. Branu de Lemény. Escellentiele Vóstre sî multu onorata adunare! In privinti'a reintregirei comitetului permanentu seau inprivinti'a acelei impregiurâri, ca substituirea sa se increda Presidiului, asiu fi de parere cá amendóua acestea sa se intrupeze, de órece impregiurârile s'au schimbatu fórte multu, fiindca dupa cumu se vede din raportulu fostului comitetu, multi dintre membrii fosti suntu departe sî nu mai potu luá parte la siedintie, sî póte altii, cari au potutu n'au vrutu. Eu dara credu, ca mai antâiu sa se intregeasca inca astadi comitetulu sî dupa aceea sa se dea Dlorn Presiedinti dreptulu câ sa substituésca pre unulu seau pe altulu, care e absentu, prin barbati din Sabiiu ori din jurulu Sabiiului. — In contra parerei d. Alduleanu n'asiu avé nimicu, dara nu e practica; pentru-ca deaca d. e. Presidiulu pe adi in dóua septemâni aru conchiamá Comitetulu, atunci membrii adunati aru trebuí sa mai ascepte celu putîuu inca o septemâna, pâna aru vení aceia, pre cari i-au alesu dênsii de substituti. —

D. Alduleanu. Eu am dîsu, ca membrii comitetului au dreptu sa ia parte la siedintie, insa deaca unii dintre chiamati n'au venitu atunci cei de fatia ne fiindu in stare se faca conclusu au dreptu sa chiame substituti, acést'a pentru aceea, ca e garantia mai multa.

D. Pres. Mitrop. Siulutiu. Asiá sciu, ca la adunarea dantâiu din Ianuariu 1861., s'au otaritu ca loculu siedintieloru comitetului sa fie in Sabiiu. Eu propunu dara, cá pentru inlesnirea atâtu a Presiedintîloru, câtu sî a unoru cari suntu mai departe de Sabiiu, aru fi bine, cá odata sa se tîna Siedinti'a in Sabiiu sî atunci vomu vení la olalta; de alta parte asiu vedé bucurosu sî pre Esc. Sea la Blasiu, dupa cumu vinu sî eu bucurosu la Sabiiu. (Asiá e! Sa traiésca!)

D. Muresianu. Cele ce amu vrutu sa dîcu sa asupr'a intregirei comitetului, le-au dîsu D. Alduleanu; numai atât'a vréu sa oservezu, ca déca domnii din comitetu nu voru poté vení in persóna, sa-si póta tramite suplinitori. (Nu se póte!)

D. Domzsa. Eu socotescu ca sa fie membriloru comitetului ertatu, cá dupa deslucirea obiectului inscrisu din partea Presidiului, sa-si póta deferá sî ei opiniunea loru in scrisu.

D. Pres. Eppulu Siagun'a Numai membrii presenti au dreptulu de a votá. (O voce: Absentes carent voto!)

D. Balomiri. Me rogu Domniloru, eu socotescu ca o causa natiunala e cu multu mai ponderósa, decâtu sa se póta increde unuia sau altuia; deaceea eu sprigenescu pre D. Aduleanu, cá adeca numai comitetulu sa fia în stare a se supliní pe sine.

D. Puscariu. Dloru! eu socotescu, ca mai antâiu trebuie sa se decida intrebarea, ca câti membrii trebuie sa fia de fatia, cá comitetulu sa póta fi capace de a aduce conclusu. Eu cugetu ca aru fi destulu numerulu de 12. seau membrii adeverati seau Substituti csîti de Comitetu.

D. Branu de Lemeny. Mai antâiu trebuie se scimu numerulu totalu.

D. Presird. Eppulu Siagun'a. Sa fia 18. Ei, Domniloru! cá sa vina 18. se intempla la 10 ani odata; dar cându aru vení 12, dann bin ich zufrieden. (Ilaritate)

D. Puscariu. Eu socotescu ca cu substituti cu totu sa fia 12.

D. Pres. Siagun'a. Asiá dara aceia, ce au fostu mai nainte, sa remâna; (suntemu toti in viétia?); dara fiinduca d. cons. Lazaru, dupa-cum spune d. Macellariu, au resignatu inca de atunci de candu s'au alesu de adunarea din 1861. (ce insa nu s'au bagatu din seama), propunu asiá dara pre d. Vicepres. gub. Popp (Sa traiésca!). Acumu mai suntu ce-va banisiori aci. . . . .

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Me rogu de onorata adunare, cá sami conceada, cá cându nu voiu poté vení eu la Siedinti'a Comitetului, se me suplineasca d. Vicepres. Popp (Se priimesce.)

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Si in presidiu sa Te suplineasca? (Esc. Sea Mitr. sî sî.) Asiá dara co sa facemu cu banii, cari au mai remasu la comitetu? Suntu preste 500 de fl.

Resignatiunile ddloru Baritiu, Fetti, Moldovanu (Cons. aulicu), ce se ceru din parte-le, se respingu cu: Nu se priimesce! Sa traiésca! Cestu din urma propune in loculu seu pre d. Cons. Manu, care la propunerea Esc. Sele Eppului nu cá substitutu alu d. Cons. Moldovanu, ci cá alu 19. membru se primesce.

Apoi D. Pres. Eppulu Siagun'a. Me rogu de on. adunare cá sa-mi dea voia, cá la casuri necesarii sa potu substituí pre membrii absenti prin altii, precum: d. e. d. Capitanu supremu Brann, care inca e aprópe, apoi sî d. Protopopu Russu, care e aci in locu; D. Vicepresiedinte Popp; d. Protosinghelulu, care e totu in Sabiiu; d. Senatoru Rosc'a.

D. Protp. Hanniá: Mie mi s'a face o nedreptate mare, ca in anulu trecutu amu fostu sî eu chiamatu câte odata, acumu nu sciu, cu ce dreptu suntu lasatu afara. (Ilaritate).

D. Pres. Eppulu Siagun'a: Acum'a se priimesce! (Sa traiésca!)

D. Pres. Mitr. Siulutiu mai propune din parte-si pre d. Administratoru com. Buteanu, D. Pres. Eppulu Siagun'a pre d. Vicecapitanu Codru Dragusianulu, sî o voce pre d. Sen. Balomiri; toti se priimescu.

D. Pres. Eppulu Siagun'a propune a se acoperí cu banii remasi spesele adunârei; D. Pres. Mitr. Siulutiu mai promite 100 fl. (Sa traiésca!)

(Preotulu Hossu din M. Vásárhely, nefiindu membru, dupa-ce de mai multe ori i se refusase din partea P. Mitr. votulu de a vorbí, radica bastonulu sî striga, ca loru (?) li se face nedreptate. (Indignatiune generala).

D. Baritiu propune a se decide in priviuti'a subscrierei protocolului, precum sî a publicârei stenogrammeloru, sî e de parere, cá tóte sa se publice impreuna cu harthiele mai momentóse din cei doi ani din urma.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Tóte sa se publice câtu mai curendu, afara de adressa; tiparirea protocolului sî a stenografieloru sa se concréda Comitetului.

D. Branu de Lemény. N'aru fi destulu sa se tiparésca dîuariulu, ear protocolulu nu, cá sa nu vina unu lucru de dóua ori?

D. Baritiu (?) Protocolulu trebuie sa se tiparésca; acclusele lui in dîuariu firesce numai se voru amintí la loculu seu.

D. Dir. Muresianu trage atentiunea adunârei asupr'a protocolului adunârei din 1861, care sta in Brasiovu intr'o lada nevendutu.

La nr. de astadi se alatura unu suplementu de o jumetate de cóla.

D. Popp cere pentru sine 20 esemplare. (Sa traiésca!)

D. Pres. Eppulu Siagun'a. De aceste lucruri se va ingriji Comitetulu permanentu. Noi avemu lipsa de a hotari têmpulu, cându sa astérna deputatiunea Maiestâti Sele adress'a sî pe cându sa fimu in Vienn'a. Eu am aflatu cu cale, cá de Sâmbata 'ntr'o septemêna sa ne aflâmu cu totii „beim weissen Ross in der Leopoldstadt," unu otelu fórte frumosu. (Se priimesce.) In urma sa multiamimu Escellentiei Sele Dlui Mitropolitu, care pentru acoperirea speseloru facute au binevoitu a dá 100 fl. v. a. (Esc. Sea Mitr. Eu mi-am tînut'o acést'a de sânta datoria. Strigâri: Bravo! Sa traiésca!) Eu credu ca sî alti membri nu se voru aflá impoverati, déca pe lânga cei 95 voru mai dá inca fiacare câte 5 fl. v. a., cá sa fia sut'a dep'inu. — Sî asiá suntemu gat'a! Sa ne intórcemu in fine cu frunte serina la atotpoterniculu sî sa-lu rogâmu, cá acelasi in convingerile nóstre cele morale sî patriotice sa ne sustîna prin darulu seu, cá astfelu sa innaintâmu trebile nóstre natiunale spre mai deseversît'a desvoltare a loru sî spre ajungerea scopului celui mare, cá sa fia intre natiunile Transsilvaniei o cugetare, o viétia tignita pentru bogati sî seraci, pentru tineri sî betrâni. Sa dea atotpoterniculu, cá rogâtiunea acést'a sa se primésca din partea tatalui nostru, carele este in ceruri! (Sa traiésca!)

D. Pres. Mitr. Siulutiu. Domniloru! Cându amu vediutu adunarea acést'a natiunala sî cându am vediutu, ca cu câtu zelu s'au adunatu cu totii, neeseusându-se nici unulu cu greutâtile speseloru, eu fórte tare m'am bucuratu sî me bucuru, vediendu ca toti au fostu condusi de nisce convingeri, de o potere morala. La ce am ajunsu noi, n'am ajunsu prin sila, ci prin potere morala. Domniloru! Pana-ce spiritulu concordialu alu fratîatâtii celu adeveratu-lu voru pastrá in sufletu medularii natiunei nóstre, sa sciti ca nici o tempestate nu e in stare sa oprésca innaintarea sî fericirea natiunei nóstre. Noi unu scopu sântu avemu; numai dragoste fratiésca poftimu de-la natiunile conlocuitóre. Sa le intindemu mân'a sî sa le dîcemu, ca precumu au datu strabunii nostri mân'a la Esculeu cu confratii nostri, priimindu-i in tóte drepturile civile sî politice, asiá dorimu sî noi, cá dênsii inca sa ne intinda mân'a cea fratiésca. Ca nici o natiune sa nu-si presupuna, ca ea singura, fâra de celelalte natiuni conlocuitóre, póte fericí patri'a. Fericirea patriei credu ca sta numai în conlucrarea comuna, in concordi'a sî fratiatatea totuloru natiuniloru din patria; sî apoi atunci nu ne vomu rusiná nici innaintea cerului, nici a pamentului. De vomu pazí, Domniloru! câte am dîsu, atuncea credu ca vom ajunge ceeace cautâmu. Eu numai atât'a potu, sa radicu mânile câtra ceru sî sa me rogu, cá acelasi sa binevoiésca a 'mpartî binecuventarea sea preste toti fiii patriei nóstre, si sa dîcu, ca pre acei fii ai natiunei nóstre, cari suntu radiele ei sî lucra pentru innaintarea binelui natiunei nóstre, sa-i tîna Dumnedieu la multi ani. (Sa traiésca!)

D. Vicepresiedinte gubernialu Popp. Escellentiele Vóstre! Si Onorata adunare! Raru, ba dóra nici odata nu s'au tînutu o adunare asiá de numerósa cu a.ât'a demnitate sî ordine, precum s'au tînutu adunarea de astadi. Acést'a merita lauda din partea mea pentru portarea ei cea démna, cu tóte ca cei mai multi dintre noi n'au trecutu preste treptele parlamentarie. — Laud'a cea d'antâiu insa se cuvine Escellentieloru Vóstre, cari cu atât'a rabdare sî intieleptiune Vati portatu câtra vorbitorii acestei adunârei. Priimiti dar, Escellentiele Vóstre! cea mai cordiala sî mai sincera a nóstra multiamita! Urându-ve totdeodata de-la Atotpotintele, cá sa Ve dea potere sufletésca sî trupésca, cá precum pâna acum, asiá sî de ací innainte sa poteti lucrá spre binele sî fericirea natiunei nóstre, a patriei comune sî spre intarirea Tronului. (Sa traiésca! lungu.)

P. Prot. Hannia. Domniloru! A patr'a óra este acum, decându suntemu noi asiá de norocosi a fi adunati la olalta; insa cugetu, ca nici un'a din aceste adunâri n'au fostu asiá de odichnita (?) sî ca de nici un'a nu ne potemu bucurá cá de cea de astadi. Sa ne intórcemu numai atentiunea la imprejurârile nóstre sî sa intrebâmu, ca cine au fostu sî pe cine amu vediutu noi pâna acumu cá inaintemergatorii natiunei nóstre?

Acestia Dloru! au fostu din statulu bisericescu, din statulu preotîmei: din statulu civile noi pâna acum n'amu avutu barbati de statu pe la deregatorii, câci amu fostu eschisi de tóte drepturile.

Acum cu bucuri'a cea mai mare vedemu ací de fatia o mare parte nu numai din statulu preotiescu, dar sî din statulu civilu. Aci vedemu pre Illustr. Sea D. Vicepresiedinte gubernialu Popp; pe unu consiliaru de curte d. Moldovanu, vedemu atâtia consiliari de Guvernu, Comiti sî Capitani Supremi, pre unu jude regescu, Assessori la Tabla regia, Vice capitani sî judi primari etc. etc. Asiá eu le urezu din anima, cá Dumnedieu sa-i tîna la multi ani, sî numerulu loru se sporésca (Bravo! Sa traiésca!) Dloru! Sa ne intóremu sî câtra acela (aretându spre protretulu Maiestatei Sele:) de la care amu priimitu darulu acest'a; — acest'a este Maiestatea Sea gloriosulu nostru Imperatu Francisc Iosifu I, pre care Dumnedieu sa-lu tîna intru multi ani! — Cu acclamatiuni entusiastice: Sa traiésca Maiestatea Sea! se 'ncheia siedinti'a a patr'a sî cu ea Congressulu natiunalu din 8|20—11|23 Aprile 1863.

Sabiiu in 3 Maiu c. v. In 12 Maiu c. n. Comitetulu Associatiunei trans. pentru literatur'a romana etc. tienù siedintia lunara, sub presidiulu ordinaru, fiindu fatia d. Vicepresiedinte, apoi dintre membrii: d. d. Papfalvi, Manu, Dr. Vasiciu, Macellariu, Pope'a, Sav'a B. Popoviciu sî Antonelli, precumu sî dd. Cassieriu, Controloru sî Archivariu.

Siedinti'a se incepù la 9 óre, sî se pertractara urmatoarele:

1. Se verificá protocolulu siedintiei lunare din 4. Martiu a. c.

2. Se presentà raportulu d. Archivariu despre cartîle donate Associatiunei de catra dd. Ingineriulu Gärtner din Sabiiu, Ille Morariu din Moldov'a, Profes. Zacharia Boiu din Sabiiu, Profes. Antonelli din Blasiu; totu in acela-si raportu se aretà starea presinte a bibliotecei Associatiunei, sî se propuse totodata: cá, spre imultîrea tînerei bibliotece, sa se recuire societatîle straine prin Comitetu, cá productele sale literarie sa le comunice sî Associatiunei nóstre. — La acestea se decise: ca cartîle donate Associatiunei se priimésca cu recunoscinti'a; 2. cá catalogulu cârtîloru daruite pone acumu sa se publice; 3· cá productele literarie ale Associatiunei nóstre sa se tramita sî celoru-lalte societâti straine sî 4. cá daruitorii de cârtî sa aiba bunatate, de ací nainte a immanuá cârtîle daruinde Associatiunei dd. Colectori. spre mai departe innaintare ocasionala a acelor'a la Comitetulu Associatiunei.

3. D. Vicepresiedinte Cipariu, conformu conclusului siedintiei din 4. Martiu asterne programulu Adunarei generale tenende in anulu curentu in Blasiu, care cu pucina modificatiune se sî priimí. *)

4. Presidiulu comunica comitetului ordinatiunea guverniala despre importarea cârtiloru romane in patria, — ceea-ce se ia spre sciintia.

5. Se citesce harthi'a Directiunei gimnas. din Brasiovu, prin carea se da ratiotîniu despre cei 60 fl. v. a. priimiti dela Associatiune pe seam'a Museului. Se ia spre sciintia.

6. D. Vicepresiedinte Cipariu, in contielegere cu dd. Munteanu, Baritiu sî Antonelli si da parerea in privinti'a cartîloru cumparande pe seam'a Associatiunei. Se priimesce atatu in privinti'a cartîloru cumparande, câtu sî in privinti'a intrârei Comitetului in relatiuni amicabile cu Societâtile straine in legatura cu punctulu 2., eara punerea ei in lucrare se amâna pone la adunare.

7. In privinti'a baniloru tramisi din Bucovin'a prin d. Hurmuzachi dela mai multi domni Bucovineni se decide a se face intrebare din nou spre deslucirea lucrului.

8. P. Capelanu Galu se denumesce de a'lu 2-lea Colectoru in Abrudu.

9· D. Cassieriu intréba: cumu are de a purcede in privinti'a computârei obligatiunei de 300 fl. donati Associatiunei de d. Georgiu Visia? — Obligatiunea acést'a se priimesce in averea Associatiunei, sî sa se administreze cá atare.

10. Dela mai multi dd. colectori se asternu tacsele anuale incassate. *)

11. D. Sav'a B. Popoviciu referéza ratîociniulu esposetiunei brasiovene din 12. Octombre, care se aprobéza.

Siedinti'a se incheià la 12½ óre.

---

*) Se va publicá câtu mai curendu. Red.)

On. Archivariatu alu Associatiunei ne requira a dá publicitâtii

Catalogulu

Cartîloru Bibliotecei Asociatiunei transsilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

In rendulu, dupa cum au intratu.

1. Gramatic'a daco-romana sive valachica lainitate donata, aucta, ac in huni ordinem redacta, opera et studio Ioanis Alexi, clerici almae dioeceseos g. r. c. Magno—Varadiensis in caesareo regio convictu Vienensi alumni theologi absoluti. Vienae 1826, apud bibliopolam Iosephum Geistinger. 1 Tomu.

2. Grichische Grammatik vorzüglich des Homerischen Dialektes von Friedrich Thiersch. Leipzig 1826 bei Gerhard Fleischer. 1 Tomu.

3 Homer's Ilias von I. H. Voss. Wien 1837 bei Michael Lechner, Universitäts Buchhändler. 2 Tomuri.

Donate de D. Dr. de medicina Nicolau Stoia in 1 Ianuariu 1862.

4. Elemente de limb'a romana dupa dialecte si monumente vechi de Tim. Cipariu canonicu gr. catolicu etc. Blasiu 1854 cu tiparulu Seminarului diecesanu. 1 Tomu.

5. Gramatic'a latina dupa M. Schinagl de T. Cipariu, partea I. Blasiu 1857 cu tiparulu Seminarului. 1 tomu.

6. Elemente de poetica metrica, scrisa de T. Cipariu. Blasiu 1859 cu tiparulu Seminarului. 1 Tomu.

7. Crestomatia séu Analecte literarie din cartile mai vechi si noue romanesci tiparite si manuscrise, incependu dela seclulu 16 pana la alu 19 cu notitia literaria, adunate si alese de T. Cipariu. Blasiu 1858 cu tipariulu Seminarulul. 1 Tomu. —

8. Gramatica latina dupa M. Schinagl de T Cipariu, partea II. Blasiu 1860 cu tipariulu Seminarului. 1 Tomu.

9 Acte si fragmente latine romanesci pentru istori'a bisericii romane mai alesu unite edite si anotate de Tim. Cipariu canonicu gr. catol. etc. Blasiu 1855 cu tipariulu Seminarului diecesanu. 1 Tomu.

10 Compendiu de gramatic'a limbei romane de T. Cipariu. Blasiu 1862 cu tipariulu Seminarului diecesanu. 1 Tomu.

11. Istori'a santa séu biblica a testamentului vechiu si nou pentru incepatori de T. Cipariu. Blasiu 1859 cu tipariulu Seminarului. 1 Tomu.

Donate tóte de Autorulu loru d. Timoteu Cipariu.

12. Cornelii Taciti opera omnia recensuit C. H. Weise. Lipsiae 1846 samtibus et typis Caroli Tauchnitii. 2 Tomuri.

13. P. Ovidii Metamorphoseon edidit Antonius Richter Lipsiae 1826 sumtibus et typis Tauchnitii. 1 Tomu.

Donate de d. Nicolau Stoi'a Dr. de medicina in 1 Ianuariu 1862.

14. Amiculu scólei scriptura pedagogica pentru invetiatori, educatori si barbarbati de scóla redigata de V. Romanu. Anulu I-iuSibiu 1860. editura si tipariulu lui S. Filtsch I tomu. Donata prin D. S. Filtsch.

15. Virgil's Gedichte erklärt v. Th. Ladevig, zweites Bändchen.

Aeneide Buch I-IV. Berlin 1855. Weidmansche Buchhandlung. I. tomu.

16. Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens, eine phisicalisch-statistisch-topographische Beschreibung dieses Landes v. E. Albert Bielz. Hermannstadt 1857. bei Filtsch. I. tomu.

Istori'a romana nationala pentru tinerimea romana de Dr. At. Marienescu, fasciór'a 1. si 2. Sibiiu 1861 tipariulu lui S. Filtsch. I. tomu.

Donate de S. Filtsch din Sibiin

18. Mayer's Volksbibliothek für Länder-Völker-und Naturkunde, Hildburghausen, Druck des bibliographischen Instituts. 102 fascióre.

19. Mayer's Geschichtsbibliothek für allgemeine Kunde des Cultur-und Völkerlebens, mit Illustrationen, Hildburg hausen, Druck des bibliographischen Institut's. 60 fasicóre — Donate prin D. Panga, directoru in Orlatu.

20. Cornelii Nepotis vitae excellentium imperatorum cum fragmentis edidit C. H. Weise, Lipsiae 1862. sumtibus et typis Caroli Tauchnitii. 1tomu.

Wörterbüchlein deutsch und Walachisch. Hermannstadt bei Martin v. Hochmeister 1822 1 tomu.

Donate de D. Nicolau Stoia Dr. de medicina.

22. Historiai értekezés a nemes székely nemzet eredetéröl, hadi és polgári intézeteiröl a régi idökben, készitette Kállay Ferentz. Nagy Enyed, nyomtattatott á N. S. Ref. Kollegyom betüivel. Fiedler Gottfried altal 1829 I. tomu.

Donata de D. Iuliu de Bardosi.

23. Examinatorium der Chemie von Theodor Schramm. Tübingen 1848 Oscander'sche Buchhandlung. I. tomu.

Donata de D. Nicolau Stoia Dr. de medicina I. Ianuariu 1862.

24. M. Tullii Ciceronis orationis in L. Catilinam IV, pro L. Murena, pro L. Flacco, recognovit Remholdus Klotz, Lipsiae 1853. sumtibus et typis Taubneri! I. tomu.

Donata de D. Al. Claudiu Vladu. —

25. Amiculu poporului, calendariu pe anulu comunu 1862. anulu II. Sibiiu la S. Filtsch. I. tomu.

Donata de S. Filtsch.

26. Elementa Matheseos purae in usus sooorum auditorum ab Ambrosio Hornyay. Pars II. Claudiopoli typis Lyc. Reg. 1844. —

(

De indreptatu.

In cuventulu D. Vicepresiedinte gubernialu Popp dupa citatele din „Tel. Rom." Nr. 31. f. 122. sa se mai adauge punctulu 6. din protocolulu adunârei din Blasiu la 16 Sept. 1848, care suna asiá: „.Es proclamirt die keiserlich-östreichische Constitution, welche auch für Siebenbürgen ihre Kraft haben soll;" apoi cuvintele din urma: „wir wollen aber weder unsere Nationalität aufgeben, noch dem österreichisehen Kaiserhause untreu werden;" dupa aceea din petitiunea dto Olmütz 25|13 Eebr. 1849. punctulu 6, prin care Românii ceru: „.Representarea natiunei romane dupa numerulu sufleteloru la diet'a universala a imperiului austriacu;" in fine f. 125. nr. 42 alu „Tel. Rom." in pasagiulu: „ca ne vindemu tiér'a" sa se adauge: „sî autonomi'a eii."

17—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la Scól'a poporala romana din Batania, in Dieces'a si Protopresviteratulu Aradului, cu care e incopceatu unu Salariu anualu de 315. f. val: aus:, 5. stangeni de lemne, si cortelu liberu cu gradina, in vacantia devenitu, se deshide Concursu.

Doritorii de a pute ocupa acestu postu, voru avé Recursurile sale, provediute cu Testimoniu preparandialu, Estrasu de Botezu, Adeverintia despre servitiulu de pana aci,— purtarea politica si morala, alu substerne subinsemnatului Consistoriu Diecesanu pana la 13. Iuniu a. c.

Aradu 22. Aprile, 1863.

Consistoriulu Diecesanu alu Aradului.

ad Nr. 69|1863

18—1 EDICTU.

Prin care Andreiu Vladu Danila din Hermanu, Districtulu Brasiovului, care de unu anu sî 7 luni au parasitu pre legiuit'a sa sotia Mari'a Stoian Moldovanu din Bodu, sî acaruia locu sî modu de petrecere nu se scie, se 'ndatoréza ca in terminu de unn anu sî o di, dela datulu de fatia se se presenteze inaintea Scaunului Protopopescu subscrisu, câci la dincontra sî in lips'a lui se voru decide cele prescrise de S. Canóne ale bisericei nóstre gr. orientale.

Brasiovu in 26 Aprile 1863.

Scaunulu Protopopescu gr. or. din Tractulu II. alu Brasiovului.

Ioann Petricu m. p. Protopopu.

Burs'a din Vien'a in 4|16 Maiu 186ɔ.

Metalicele 5%	76 40.	Actile de creditu	193. 40.
Imprumutulu nat. 5%	81. 15.	Argintulu	110. 40.
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 28.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dóua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 38. ANULU XI.

Sabiiu 9 Maiu, 1863.

Ordinea dietala provisoria

pentru tînend'a dieta a Marelui-Principatu Transsilvani'a.

(Urmare

§ 28. Pentru alegerea deputatiloru din comitatele, scaunele si districtele tierei intregi jurisdictiunile speciale forméza urmatórele cercuri de alegere:

I. Comitatulu Albei de susu dóua cercuri electorale, si anume:

1. Cercurile Peselnek, Heghigu, Palosiu, Héviz, la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Retestorfu, Crisiu, Ghisias'a, Bârghisiu, Calvaseru, Bui'a, apoi satele Colonu, Feldióra si Cârti'a la olalta unu cercu electoralu.

II. Comitatulu Albei de josu siese cercuri electorale, si adica:

1. Ciumbrudu, Santu-Benedicu, Uiór'a la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Blasiu si Pâuc'a la olalta unu cercu electoralu.

3. Cercurile Aiudulu si Ighiulu ungurescu de susu la olalta unu cercu electoralu.

4. Cerculu Campeni, satele Abrud-satu, Buciumulu si Cârpinisiulu din cerculu Zlatnei la olalta unu cercu electoralu.

5. Cerculu Zlatnei fâra satele cele trei de mai susu, cerculu Ighiului ungurescu de josu, si satele din cerculu Belgradului, ce stau pe malulu dreptu alu Muresiului, la olalta unu cercu electoralu.

6. Cecalalta parte a cercului Belgradului, apoi cerculu Vintiului de josu si alu Sangatinului la olalta unu cercu electoralu.

III. Comitatulu Cetâtii de Balta trei cercuri electorale si anume:

1. Cercurile Tatarlaca, Biia si Ernotulu la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Terimi'a, Galfalaulu, Cundulu, afara de satele Cundu si Idiciu, la olalta unu cercu electoralu.

3. Cercurile Zagaru si Nadesiu, apoi satele Cundu si Idiciu unu cercu electoralu.

IV. Comitatulu Turdei 4 cercuri electorale, si adica:

1. Cercurile Veciu si Gurghiu la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Reghinulu ungurescu, Iar'a ungurésca, V. St. Ivanu, si Pogacéu'a la olalta unu cercu alectoralu.

3. Cercurile Bogat'a ungurésca, Campi'a, Ariesiulu la olalta unu cercu electoralu.

4. Cercurile Trascâulu, Lupsi'a si St. Lasloulu la olalta unu cercu electoralu.

V. Comitatulu Clusiului cinci cercuri electorale, si anume:

1. Cerculu Clusiu, Feiurdu si Baciu la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Almasiulu mare, Bicalu si satele Bölkény, Bociu, Incelu, St. Craiulu de Calata, Noulu (Új-falu) de Calat'a, Calatielu, Valcoiulu ung., Calat'a-mare, Calatielu de Valcoiu, Zentelke, Meregyó, Rachitielulu cercului Uiedinu la olalta unu cercu electoralu.

3. Celelalte sate ale cercului Uiedinului si cerculu Gyilâu, la olalta unu cercu electoralu.

4. Cercurile Palasca si Mociu si comunele Köbölkut, Dêmbu, St. Georgiu, St. Petru, Silvasiulu, Tuzonu, Viszolyea cercului Ormenisiului, la olalta unu cercu electoralu.

5. Celelalte sate ale cercului Ormenisiului, apoi cercurile Milasiu si Teac'a la olalta unu cercu electoralu.

VI. Comitatulu Doboc'a trei cercuri electorale, si anume:

1. Cerculu Agrisiu si Panczelcseh la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Valasutu, Iclodulu mare si Siculu la olalta unu cercu electoralu.

3. Cercurile Buz'a, Cheralisiu si Bargâu la olalta unu cercu electoralu.

VII. Comitatulu Solnocului din launtru 4 cercuri electorale: si anume:

1. Lapusiulu ungurescu, cerculu Cascâu, afara de satele Uriulu de jósu, Cosieiulu de josu si de susu, Gug'a si Copleanulu, la olalta unu cercu electoralu.

2. Cerculu Reteagu si Peatra, si din cerculu Cascâu satele Uriulu de josu, Cosieiulu de josu si de susu, Gug'a si Coplanulu la olalta unu cercu electoralu.

3. Cercurile Betlean, Ungurasiu, si din cerculu Deasiului Ocn'a Deasiului la olalta unu cercu electoralu.

4. Cerculu Deasiului afara de Ocn'a Deasiului, cercurile Olpretu, Vadu, Surducu, la olalta unu cercu electoralu.

VIII. Comitatulu Hunedórei siese cercuri electorale, si anume:

1. Cercurile Silea, Riu-Barbatu, Clopotiv'a la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Macesci Todesci, Demsiusiu, Chitidu la olalta unu cercu electoralu.

3. Cercurile Hezdatu, Hunedór'a, Pistisiu, la olalta unu cercu electoralu.

4. Cercurile Almasiu, Gloagiu, Chimindea, la olalta unu cercu electoralu.

5. Cercurile Sibimusiu, Ili'a, Gura-Sadului la olalta unu cercu electoralu.

6. Cercurile Lapusnicu, Dev'a, Geledintiu, la olalta unu cercu electoralu.

IX. Districtulu Fagarasiului trei cercuri electorale, si anume:

1. Cerurile Veneti'a, Mândra, si satele Herseni, Ilieni, Copacelu, Margineni, Riusioru, Sebesiu, Berivoiulu micu si mare, Urediulu si Sasciorulu din cerculu Betleanului la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte sate ale cercului Betleanulu, apoi cercurile Sâmbat'a si Porumbaculu unu cercu electoralu.

3. Satele incorporate din dominiulu Branului impreuna cu Tohanulu vechiu si Tientiarii la olalta unu cercu electoralu.

X. Districtulu Nasaudului dóua cercuri electorale, si anume:

1. Cercurile Rodn'a vechia, St. Georgiu si Borgoprundu la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Nasaudu, Zagra si Monoru la olalta unu cercu electoralu.

XI. Scaunulu Odorheiului trei cercuri electorale, si anume:

Cercurile Bardocz, Olafalculu, Homorodulu, si Patakfalva la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Farczád, Praidulu, Begizulu, la olalta unu cercu electoralu.

3. Cercurile Cristuru, Etédu, Bezidu la olalta unu cercu electorale.

XII. Trei-scaunele trei cercuri electorale, si anume:

1. Scaunulu filialu Kézdi unu cercu electoralu;

2. Scaunulu Filialu Orbai unu cercu electoralu.

3. Scaunulu filiale Sepsi sî Miklosvár la olalta unu cercu relectoralu.

XIII. Scaunulu Ciucului trei cercurî electorale, sî anume:

1. Cercurile Kászon-Uyfalu, Csik-Szent-Marton, Csik-Szent-Imre la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile Szépviz sî Rakos la olalta unu cercu electoralu.

3. Cercurile St. Miclausiulu Giurgiului sî Tulghesiulu la olalta unu cercu electoralu.

XIV. Scaunulu Muresiului dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Cercurile tînutului de susu la olalta unu cercu electoralu.

2. Cercurile tînutului de josu la olalta unu cercu electoralu.

XV. Scaunulu Ariesiului dóua cercuri electorale, sî anume.

1. Cerculu de josu unu cercu electoralu.

2. Cerculu de susu unu cercu electoralu.

XVI. Scaunulu Sabiiului dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Satele Christianu, Gurariului, Siuramare, Gusteriti'a, Hamba, Siur'a-mica, Turnisioru, Amnasiu, Poplac'a, Rusciori, Rusi, Slimnicu la olalta unu cercu electoralu.

2. Satele Bungard, Vurperu, Sadulu, Avrigulu, Bradulu, Cisnadi'a, Casioltiu, Cisnadióra, Mohulu, Noulu, Rosi'a, Sielimberulu, Sacadatea, Dai'a, la olalta unu cercu electoralu.

XVII. Scaunulu Sighisiórei dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Tînutulu de josu sî de midilocu afara de satele Dai'a sî Tîeline la olalta unu cercu electoralu.

2. Tînutulu de susu, satele Dai'a sî Tielenele din cerculu de midilocu, apoi satele Meschendorf, Critiulu sî Klósterfulu la olalta unu cercu electoralu.

XVIII. Districtulu Brasiovului trei cercuri electorale, sî anume:

1. Satele tînutului de susu la olalta unu cercu electoralu.

2. Satele tînutului de josu la olalta unu cercu electoralu.

3. Sacelele impreuna cu Chrisba, Apati'a sî Noulu, la olalta unu cercu electoralu.

XIX. Scaunulu Mediasiului dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Satele Tiapulu, Alm'a sasésca, Agarbiciulu, Ibustorfu, Hasiagu, Frâu'a, Prostea mica, Prostea mare, Copsîti'a, Sicic'a mica, Sicic'a mare, Mórdesiu, Richistorfu, Sialu, Vorumblocu, la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte sate ale scaunului Mediasiului la olalta unu cercu electoralu.

XX. Districtulu Bistritiei dóua cercuri electorale. sî anume:

1. Satele Altorfu, Bistritiór'a, Iadulu, Dumitriti'a, Dumítr'a mare, Petrisiu, Pintacu, Iêln'a (Senndorf,) Terpisiu, Satulu nou, Vind'a la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte sate ale districtului Bistritiei la olalta unu cercu electoralu.

XXI. Scaunulu Sabesiului sasescu dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Comunele Dealu, Câlnicu, Rachâu, Petreni (Petrifalou), Lomanu la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte sate ale scaunului Sabesiului la olalta unu cercu electoralu.

XXII. Scaunulu Cinculi mare dóua cercuri electorale, sî anune:

1. Satele Siulumbergu, Merghindealu, Noisteatu, Prostea, Ruj'a, Zelisteatu, Agnit'a, Hundrubechiu, Veseudu, Iacastorfu, Vertu, la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte sate ale scaunului Cinculi mare la olalta unu cercu electoralu.

XXIII. Scaunulu Mercurei dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Comunele Mercurea, Apoldulu mare, Dobârc'a, Apoldulu micu, Ludosiulu mare, Topârcea la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte comune ale scaunului Mercurei la olalta unu cercu electoralu.

XXIV. Scaunulu Nocrichiului doua cercuri electorale, sî anume:

1. Comunele Altîn'a, Hosmanu, Chirperu, Nocrichiu, Magarei, Marpodu la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte comune ale scaunului Nocrichiului la olalta unu cercu electoralu.

XXV. Scaunulu Cuhalmului dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Comunele Draosu, Homorodu, Cati'a, Cuhalmu, Chisieru, Iomboru, Streitfort, Sten'a la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte comune ale scaunului Cohalmului la olalta unu cercu electoralu.

XXVI. Scaunulu Orastiei dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Comunele Sibotu, Balomiru, Vinerea, Cujiru, Romosu, Vaidei, la olalta unu cercu electoralu.

2. Celelalte comune ale scaunului Orastiei la olalta unu cercu electoralu.

XXVII. Scaunulu filialu alu Saliscei si alu Talmaciului cu comunele foste grantieresci Jin'a, Orlatulu, Vestemulu, Racoviti'a la olalta dóua cercuri electorale, sî anume:

1. Scaunulu filialu alu Saliscei cu comunele Jin'a sî Orlatulu la olalta unu cercu electoralu.

2. Scaunulu filialu alu Talmaciului cu Comunele Vestemulu sî Racoviti'a la olalta unu cercu electoralu.

§ 29. Dreptulu de alegere atâtu in comunele, ce tramitu representanti propri, câtu sî in comitate, tóte scaunele sî districtele, compete

a) toturoru locuitoriloru barbatesci, cari au trecutu de 24 ani, possedu liber'a administratiune a averei sele sî nu se tînu de statulu servitorescu, déca pentru anulu de contributiune 1861|62 au platitu contributiune totala directa de statu celu putînu 8 fi. v. a. (optu florini in valuta austriaca;)

b) Fára privire la sum'a contributiunei directe, ce o dau: preotiloru, capellaniloru, predicatoriloru, doctoriloru, chirurgiloru, advocatiloru, ingeneriloru, artistiloru academici, professoriloru, apotecariloru, notariloru comunali sî invetiatoriloru in acelu cercu electoralu, unde locuiescu cu stabilitate.

c) Déca intr'o comuna indreptatîta dupa § 25. A. la tramiterea de deputati dietali numerulu indreptâtîtiloru la alegere n'aru fi celu mai putînu 40, apoi alegatorii se supplinescu prin cei-ce platescu in comuna contributiune mai mare dupa acei'a, pâna la acestu numeru de 40.

§ 30. Fia-care indreptatitu la alegere póte esecutá dreptulu seu electoralu numai intr'unu cercu.

Alegerea, in care cercu de alegere vrea sa esecuteze dreptulu seu electoralu cine-va, care e indreptatitu de a alege in mai multe cercuri, ii este libera.

§ 31. Persóne morale, intre care se intielegu sî comunele cá atari, esercéza dreptulu de alegere, ce le compete, prin persónele acelea, care dupa normele legale sustatóre suntu indreptatîte, a le representá inafara.

§ 32. Pentru ablegatu e alegibilu fia-cine, ori unde in Transsilvani'a e indreptatîtu la alegere dupa § 29, déca a plinitu anulu alu 30 lea alu vietiei.

§ 33. Scosi dela indreptatîrea de alegere sî dela alegibilitate suntu; Oficiri in servitiu sî partide militare in servitiu cu titlulu de oficiri, feciorii dela strajamesteru in josu inpreuna cu militî'a de reserva sî cu individii adequati militiei; partide militare in servitiu fâra titula de oficiri, sî amploiati militari in servitiu, incâtu ambii se tînu de statulu unui corpu de trupe.

Partide militare in servitiu fâra titulu de oficiru, sî amploiati militari in servitiu, chiaru déca nu se tînu de unu corpu de trupe, nu suntu alegibili.

Cu conditiunile difipte in § 32, respective § 29. privitóre la alegibilitate oficirii; partidile militare sî amploiatii militari, ce se afla in pensiune definitiva ori quittati pre lunga pastrarea caracterului militaru, suntu atâtu indreptatîti la alegere, câtu sî alegibili.

§ 34. Dela dreptulu de alegere sî dela alegibilitate suntu eschise:

a) persone, care suntu dovedite de culpóse pentru o crima ori unu delictu ori prevaricare facuta din lacomia seau in contr'a moralitâtii publice, ori care de crima seau delictu seau prevaricatiune din lacomia numai din lips'a arguminteloru fura eliberate de subt acusâ;

b) persóne, care pentru vreun'a din faptele penale desemnate sub a) suntu date in cercetare, pe câtu tîne acést'a cercetare, sî

c) persóne, preste a câroru avere s'a deschisu concursu séu s'an introdusu procedur'a de invoire, pe câtu tî-

ne pertractarea de concursu sî de invoire, sî dupa finirea pertractârei deaca dintr'a celea n'au esîtu nevinovati.

§ 35. Pentru indeplinirea hotaririloru acestei ordine electorale provisorie, preste totu pentru mantînerea sî conducerea afacerei electorale in tóte referintiele cii se alege in fia care comitatu, scaunu sî districtu unu comitetu centralu, in fia care comuna singuratica indreptatîta dupa § 25. la tramiterea de deputati dietali, o comisiune centrala electorala.

§ 36. Comitetulu centralu in comitate, scaune sî districte se elege prin comitetulu seau prin adunarea scaunala séu districtuala a acelor'a, comissiunele centrale electorale in comunele singuratice indrep tatîte la tramiterea de deputati dietali prin representanti'a comunei, dar nu eschisivu din sine insasi. In scaunulu Saliscei sî alu Talmaciulni sî in comunele alaturate la ele comitetulu centralu se alege prin o adunare, carea sub presidiulu unui comissaru denumitu anume spre aceast'a de câtra R. Gubernu transilvanu alu tierei se formeaza din tramisii representanti ai tuturoru comuneloru competinte in modulu acel'a, in câtu fia care comuna, ce numera 200 sî mai multe locuri de case, tramite la adunarea aceast'a câte trei, fia care comuna mai mica câte doi representanti alegendi prin representanti'a comuneloru loru.

§ 37. Presiedinti'a in comitetulu centralu o pórta antistele municipiului seau substitutulu lui, in alu scaunului Saliscei sî alu Talmaciului comissariulu denumitu la aceast'a din partea Gubernului regiu, in comissiunile electorale centrale ale comuneloru singuratice indreptatîle la tramiterea de deputati dietali, antistele comunei seau substitutulu lui.

§ 38. Aceste comitete centrale si comissiuni electorale centrale stau in contactu immediatu cu Guberniulu reg. alu tierei.

§ 39. Deaca din óre care causa unu corpu representativu indreptatîtu la facerea alegerei acestoru comitete centrale si comissiuni electorale centrale aru fi impedecatu la facerea acestei alegeri seau s'ar improtivi a o face, comitetulu centralu seau comisiunea electorala centrala se va compune prin antistele jurisdictiunei, seau antistele comunei.

§ 40. Fia care comitetu centralu are de trei ori atati'a membrii, cate cercuri electorale suntu in tînutulu jurisdictiunei, sî siese pe deasupr'a, afara de presiedintele si notariulu ce vine a se impiegá.

Comissiunile electorale centrale, afara de presiedintele si notariulu, constau din 12 membrii.

§ 41. Membrii comitetului centralu sî ai comissiunei electorale centrale depunu juramentulu urmatoriu:

„Eu N. N. juru etc.; ca tóte, ce sum datoriu a face cá membru de comitetu tramisu pentru elegerea deputatului dietalu (seau a deputatiloru dietali), dupa ordinea electorala provisoria statorita de Preainalt'a Sea Maiestate, voiu face fâra partinire dupa cunoscinti'a sufletului. Asiá sa-mi ajute Domnedieu.“

§ 42. Adunându-se comitetulu centralu celu mai multu intro septemâna dupa tramitere:

a) defige comunele capitale ale singuriteloru cercuri electorale;

b) dupa ce prin presidiulu iurisdictiunei primesce totu deodata descrierile alegatoriloru renduite dupa cercuri electorale si estrase din acelea dupa comune, in câte trei parii, ordinéza, cá fia carei comune consemnarea alegatoriloru descrisi intr'êns'a sa i se comunice spre neamanata publicare sî afisiare la unu locu publicu.

c) pentru indreptarea si priimirea reclamatiuniloru in contr'a acestoru liste ale alegatoriloru pentru fia care cercu electoral'u subordinatu denumesce unu comitetu compusu din trei membrii.

d) defige dîu'a, candu in loculu principalu desemnatu pentru fia care cercu electoralu se incepe sî se continua trei dîle dupa olalta neprecurmatu activitatea acestoru comitete. (Capetulu va urmá).

Sabiiu in 3 Maiu. Priimirea deputatiunei române transsilvane in Vienn'a o istorisaramu in nr. trecuti pâna la solenn'a audiintia la Maiestatea Sea; restâ a amintí despre stralucit'a soareá data in onórea cii in salónele d. Ministru de statu, in 5 Maiu c. n. si despre dineulu intocmitu totu in onórea cii din partea municipalitâtii Viennei in 6 Maiu c. n. La serata luara parte cele mai innalte personalitâti: mai multi Archiduci, Ministrii, generali si amploiati civili, ambasadori, ablegati de senatulu imperialu si de dieta s. a. Deosebita atentiune atrase conducatorulu deputatiunei, Esc. Sea, Eppulu Andreiu Bar. de Siagun'a, pre care „Botschafter“-lu numesce „o personalitate marcanta in corpu si spiritu“.— Banchetulu din 6 Maiu c. n. reuni in sal'a cea mare a otelului „La calulu albu“ o societate fórte alésa camu de 90 persóne.

Presiedinti'a o portà Principele Colloredo; in drépt'a lui Eppulu Siagun'a, Ministrii Schmerling, Lasser, Degenfeld, Mecsery, Dr. Hein, multi membrii ai casei magnatiloru, ai senatului imperialu si ai dietei, consiliari magistratuali, presiedintii camerei comerciale, representanti ai amploiatiloru, finantîariloru, industriariloru, jurnalistiloru s. a. Toastulu d'antâiu -lu radicà Princ. Colloredo pentru Imperatulu, alu doilea Iudele Viennei Dr. Zelinc'a pentru óspetii români, alu treilea Eppulu Siagun'a pentru patriotismulu celu nou alu Austriaciloru, care trebuie sa cuprinda nu numai provinti'a cést'a séu ceea, ci Monarchi'a 'ntréga.

Eppulu Siagun'a dîse: „Ori din ce parte sa consideru festulu acest'a sî caracterulu lui, me cuprinde un'a sî ecceasi convictiune, ca festulu acest'a e votatu adeverului, celei d'antâiu virtuti cetatienesci, patriotismului. Mi-asiu luá voia a observá, ca sî pâna acum a fostu unu patriotismu, insa fórte localu, fórte provincialu. (Prea adeveratu !) Numai in armata se vedea unu caracteru, ce erá petrunsu de unitatea imperiului sî de binefacerile cii. — Noi trebuie sa ne smulgemu din patriotismulu celu vechiu ! (Bravo ! entusiasticu.) Trebuie sa ne impretinimu cu unu patriotismu mai inaltu, spre care ne conduce pre toti 1) devis'a Maiestâtii Sele: Viribus unitis ! 2) diplom'a din Octobre sî 3) constitutiunea din 26 Februariu. (Bravo! uragiosu). Asiá salutu pre ceice serbéza acestu festu, sî nu dorescu nimicu asiá multu, decâtu cá Domnedieu sa binecuvinte acestu patriotismu nou alu nostru sî sa sustîna pre portatorii acestui patriotismu la multi multi ani spre salutea publica.“ (Bravo! sa traiésca !)

A patr'a óra inchinà Cont. Salm pentru barbatii, cc au sa esecuteze constitutiunea si preste totu pentru Ministeriulu intregu, in numele cârui'a multiami Br. Mecsery cá celu mai betranu in oficiu. — Banchetulu tînù dela 5 pân la 9 óre.

Arangiamentulu, music'a etc. au fostu câtu se póte de stralucite. —

Sabiiu in 4 Maiu. Senatulu imperialu e conchiamatu pe 17 Iuniu 1863. la Vienn'a. —

Fagarasiu 3|15 Maiu 1863.

Onorabila Redactiune !

In Numerulu 36 alu „Telegrafului Romanu“ din 2 Maiu a. c. in reportulu stenograficu alu desbateriloru congressului natiunale pucinele mele observatiuni suntu redate estractive fora nice unu intielesu; deci me rogu se se rectifice in numerulu urmatoriu asiá, cumu in adeveru le facui, adeca: „Eu n'amu traitu subtu legile vechi transsilvane, am cetitu inse multe scrieri de diplomatî straini si desu amu audîtu, ca legile unguresci, de a caroru fire suntu si cele transsilvane, (e adeveratu sau nu, judece onorabil'a adunare,) nibi cându s'au abrogatu altmintre, fora prin desuetudene; caci tóte legile, ce recunoscu usu (consuetudene), din firea lucrului recunoscu sî desuetudene.

Asiu fi dara de parere, cá se nu totu ceremu abrogarea unoru legi deja abrogate prin desuetudene, cumu si in aceste gravamini s'au repetîtu intr'unu punctu.“

Dragusianulu.

Ungari'a.

Din Banatu in 17 Aprile 1863.

(Capetu din nr. 34 *)).

La anulu inse 1779. candu Banatulu s'a incorporatu cu Ungari'a, atunci legelatiunea tierei unguresci a stersu prin lege tóte prerogativele sî drepturile Românîloru banatiani sî in loculu districteloru romane, a impartîtu Banatulu in 3. comitate, cele de adî; — sî pentru uniformitatea si egal'a indreptatîre a Românîloru banatiani cu cele-lalte popóre nenobile din Ungari'a au facutu sî din Românii banatiani coloni simplii, si fore neci o proprietate.

Dupo o asiá tratare nefavoritória sî unu trecutu atatu de dorerosu sî intristatoriu nu ne póte prinde mirarea, daca

*) Preastim. d. Coresp. va escusá, ca furamu nevoiti a-i intrerumpe pretiosulu tractatu. Red.)

la anulu 1860 caus'a reincorpării Banatului cu Ungari'a n'a aflatu neci o simpathia in animile romaniloru banatiani, ci din contr'a venindule amente reminiscentiele trecutului plinu de durere si intristare, sî temenduse de caldarea contopitória, si metamorfosetória de natiunalitâti s'au luptatu cu toate poterile in contr'a anesiunei Banatului cu Ungari'a.

Maiestatea Sea inse din referintie mai inalte de statu a anuntiatu reincorporarea Banatului si fore invoirea romaniloru banatiani; dar totodata din ingrijirea parintésca catra credintiosii romani banatiani, cu Rescriptulu Seu din 27 Dec. a anului 1860 a binevoitu prea-gratiosu a demandá: ca pentru asecurarea, si aperarea natiunalitâtii si a limbei romaniloru banatiani, acolo, unde acesti locuescu desu indesuiti la olalta, in oficiile publice se fia aplicati, numai individî apti, de natiunalitate români.

Rescriptulu acestu gratiosu cu potere deplina, si valóre speciala numai pentru romanii banatiani, s'a datu parte pentru meritele speciali a le crediciosiloru romani banatiani, dar mai vertosu cu privintia la dreptulu loru istoricu.

Realisarea deplina a acestui prea-gratiosu Rescriptu, din caus'a pedeciloru nu s'a potutu efeptui nici in Comitatulu Carasiu. Romanii din Carasiu prin lupte mari, au realisatu atatu catu au potutu. Ear romanii din Comitatulu Temesiu pe langa toate luptele astrictive n'au potutu se reésa cu neci celu mai micu resultatu favoraveru la capetu. Si asiá realisarea in intielesulu deplinu a desu memoratului Rescriptu o asceptâmu dela tempii viitori, cei mai d'aprópe.

Dar neci pentru romanii din Ungari'a dreptulu de ega-l'a indreptatîre a natiunalitatîloru, respicatu in Diplom'a imperatésca din anulu 1860 sî in biletulu de mâna catra Cancelariulu Aulicu ungurescu, éra din caus'a pedeciloru, puse din partea compatriotiloru, si confratîloru nostri magiari nu s'a potutu realizá nici decâtu.

Mai departe Maiestatea Sea imperat. reg. Apostolica, cu scopu salutaré, de a estinde ingrijirea parintésca, asemine si la interesele natiunali ale locuitoriloru romani din Ungari'a, cu intentiune de a vindecá, respective a face, cá se incete plansorile repetîte, ajunse pone la Tronulu pré-innaltu s'a induratu prégratiosu a ordiná cu resolutiunea pré-înalta din 27 Iuliu a anului trecutu: ca in comunitâtîle nemagiare, in principiu aceea se se considere de limb'a oficiósa a comunei, cu carea se folosesce peste totu maioritatea comunei respective.

Totu-o-data pentru strîns'a acomodare, si consciintiós'a implinire a prégratiosului Rescriptu s'a inpusu de cea mai strinsa datorintia, si sub respundietatea personala diregâtoriloru respectivi.

Resolutiunea acést'a s'a publicatu cuviintiosu numai in Carasiu la congregatiunea oficiantîloru din 14 Octobre 1862. si traducendu-se in romania s'a impartîtu pe la toate comunitatîle.

Publiculu romanu va fi liniscitu, crediendu, ca in Comitatulu Carasiu siguru, si cu tóta scumpetatea se implinesce Resolutiunea acést'a; dar fórte se insiéla, ca neci aci pe totindene, si cu atatu mai putînu in comitatulu Temesiu sî mai incolo s'a efeptuitu Resolutiunea acést'a prégratiósa din partea judîlor u cercuali comitatensi, si a notariloru de natiunalitatea neromana.

Marturisirea aceast'a la prim'a ei audîre, s'ar parea de o scornitura, si asiá de neadeverata, inse precum Administrati'a comitatense, asemine ori-si-care ar fi curiosu se scia, cum de acuratu se inplinescu Resolutiunile imperatesci si ordinatiunile mai inalte, se póte pe deplinu convinge, daca vá pasî, afore de ainderea, in ori care comunitate d'in cerculu R. . ., dar cu putina esceptiune in vercare comuna, care sta sub unu Oficiantu comitatensu, si are notariu comunalu de nationalitate ne-romana.

Acnù intrebamu noi cu o mirare: óre cum se póte asiá cevá intemplà in inpregiurarile, si referintiele de adî, ? ! ? cand tóte ordinatiunile au neconditionatu a fi implinite, dupocum se demanda; — si cumu póte unu oficiantu Comitatensu, si unu notaresielu comunalu, fatia cu Resolutiunea imperateasca se-se arate renitentu, si fatia cu Administratiunea comitatensa ne-obedientu? ! ? —

Noi tragemu d'ací cololariulu urmatoriu: cá Maiestatea Sa la darea Rescriptului d'in 27 Decembre a anului 1860. a prevediutu, ca numai senguri dirigatorî romani potu avé voiá si fi in stare asi aperà interesele loru nationale si limbistice; pentru aceea a si demandatu, cà acolo unde romanii locuescu desu indesuiti la-o-lalta, in oficiile publice se-se aplice numai individî apti romani. —

Asiá dar' adeveratu este: ca compatriotii, si confratii nostri magiari, de pe terenulu eschisivu sî acnù, neintreruptu negeaza pertea cuviintiósa d'in dreptulu istoricu compatriotîloru de nationalitatîle ne-magiare; nu se invoiescu la incuviintiarea egalei indreptatiri a nationalitatîloru compatriotice ne-magiare pe bas'a dreptului, ci cu daun'a compatriotîloru ne-magiari vréu se usurpe eschisivu dreptulu de natiune si de limba, si pentru ajungerea scopului acestui specîalu, si separatisticu, intrebuintiescu tóte medîlócele; se opintescu d'in tóte poterile a pune pedici neinvingiveri; suspitioneaza tote miscarile si cele mai nevinovate si cu deformarea adeverului le negrescu pe unde pótu; pr'in Comitate pone la Notaresieii comunali se lupta in contr'a realisarei de egal'a indreptatîre, si facu apriatu renitentia in contr'a Diplomei, biletului de mana, Rescriptului, si Resolutiunei inparatesci emanate in privintia limbei oficióse; —cu unu cuventu ei se arata in aintea lumei intregi cá inimicii cei mai inversiunati a realisarei dorintieloru salutare, legale a-le nationalitatiloru compatriotice ne-magiare.

Si precumu tóte aceste suntu adeverate, si dreptu este: ca numai Maiestatea Sa, pré-induratulu nostru Imperatoriu d'in inascutasi iubire de dreptate apara si scutesce asemine toate popoarele sale credincióse; nu sufere suprematisarea unei natiuni asupr'a altei a treile, ci pe bas'a dreptului voiesce egal'a indreptatîre a tutor nationalitatîloru d'in intréga Monarchi'a Austriaca.

Intr'o asiá pusetiune, in carea ne aflamu noi romanii, inpregiurarile sengure ne deseamna calea, pe care avemu a merge.

Romanii din esperientia sciu prébine, si cu mangaere, si pietate precunoscu: ca totu binele, si toate bunatatîle cascigatepone adî, au de a multiamí numai Augustei Case Austriace. Numai acolo se concentréza tóta bunavointi'a, pentru asemine fericitare a tutoru natiunalitatîloru, acolo e sî poterea, care apara, si scutesce toate popórele de apasare; poterea aceast'a va si realizá egal'a indreptatîre a tutoru natiunalitatîloru, si nu vá suferi supremati'a unei natiunalitâti, asupr'a altei a treile.

Eata politic'a nóstra adeverata, fundata numai pe adeveru, si dreptate! —

Pentru aceea in impregiurarile de fatia, unde natiunea nóstra nu e anca pain lege recunoscuta de natiune politica, asemine indreptatîta cu natiunea conpatriotica magiara,- alta partida, afore de cea disinteresata, curatu natiunala,— de carea se tiene mas'a cea grandiósa a poporului intregu— nici ca póte se mai esiste.

Deci toti acei barbati romani,— sî asia fórte putîni la numeru, si fore nici o popularitate, carii se lupta in legióne straine, si totu spunu, ca aru avé aseminé principii, sentieminte, si tendintie cu partid'a natiunala, inse n'ar fi cointielesi cu calea acestei din urma, potu se-se convinga pe deplinu, ca calea loru e calea ce retecita, si precum o alta partida afara de cea curatu natiunala nu póte avé locu, asiá si calea acestei din urma, in impregiurarile de fatia, este cea mai adeverata si mai acomodata.

Si déca e adeveratu, precum spunu, ca ei ar avé asemine principii, sentiemente, si tendintie cá acele a partidei nationale, atunci nutrimu sperantia ca voru parasí castrele straine, si reintrandu in legionulu nationalu voru lucrá la olalta si in cointielegere cu partid'a nationala.

Sub barbatii acesti din urma, nu voimu neci decâtu se se intieléga renegatii,— carii si altmintre suntu numai pét'a si scarnavi'a genului omenescu; petecu, potlogu pentru rupturi, si carpituri; lipitori, ce sugu pretotindené, pe unde ajungu,— inse cu aceea diferintia: ca lipitorile adeverate usiurescu starea morbosului, si contribuescu la sanetosiarea omului; dar acesti sugu si la bolnavi si la sanitosi, si totdeun'a numai in folosulu loru; cu unii cá pe acesti neci ca voimu se spurcamu natiunea, ci bucurosu li lasamu se inmultiésca numerulu poporatiunei pe aindere, si se se ajuture altii cu ei; de carii Feréscane Dumnedieu.

La nr. de astadi se alatura unu suplementu de o jumetate de cóla.

Votulu unui Romanu ungurénu

către

Congressulu romanu transsilvanu.

Insemnatatea congressului romanu din Transsilvani'a. cu tóte ca partea cea mai mare a jurnaleloru magiare abiá 'i atribuie ceva valóre, este cu atâtu mai ponderósa. cu câtu conclusele acelui-a forméza o epoca splendida in viati'a politica a Romaniloru.

Sortiile au cadiutu; romanii din Transsilvani'a s'au dechiaratu pentru diplom'a din 20 Oct. 1860 si pentru patent'a din 26 Febr. 1861; s'au resolvatu a'si tramite deputatii sei in senatulu imperialu la Vienn'a, pentru cá numai in aceste dóua documinte fundamentali 'si alla garantatu viitoriulu si fericirea.

Noi, cei din côce de muntele regescu am privitu cu nerabdare la afacerile congressului. Resultatulu celu splendidu ne umple anim'a de bucuri'a cea mai eclatanta, incâtu ne esprimamu recunoscinti'a sî to'deodata multiamit'a cea mai adenca a nóstra pentru barbati'a si resolutiunea cea tare a Transsilvaneniloru, cu carea dedura unu semnu eclatantu despre virtutea romana.

Noi din parte-ne, carii nu suntemu asiá de fericiti a ne poté esprim'a cugetele, sentiemintele si dorintiele nós're intr'o atare adunare natiunale, respectamu nesuintiele cele patriotice ale Transsilvaniloru, sî incâtu conclusele si principiile congressului se potu reduce la referintiele nóstre, tóte le priimimu de ale nóstre, consemtimu intru tótecu acele, pentruca de o parte ne deobliga credinti'a câtra tronulu Maiestatii Sele, iar de alta parte avemu datorintia santa fatia cu noi insine pentru viitoriulu natiunii nóstre. Marturisimu cu bucuria, ca stim'a si recunoscinti'a nóstra catra membrii congressului este cu atâtu mai viia si mai adenca, cu catu noi Ungurenii, dica cine ce va dice, suntemu convinsi, cá viitoriulu nostru depinde fórte multu dela realisarea dorintieloru si a postulateloru congressului; deórece noi tocmai cá Transsilvanenii dorimu indreptalirea egala a natiunalitatiloru in tóte treburile si referintiele nóstre publice si private, dorimu cá drep'urile si datorintiele nóstre tóte se fie asemenea, dorimu fericirea patriei, poterea firma si unitatea imperiului in launtru si inafara; prin urmare trebuie se dorimu si realisarea diplomei din 20 Oct. 1860. si a patentei din 26 Februariu 1861.

Noi n'avemu alta basa, pe carea ne-am poté radiemá, decâtu diplom'a; in intielesulu acesteia s'a desfiintiatu sistemulu centralisârii, in poterea acestei'a s'a reorganisatu Ungari'a intréga, s'au introdusu institutiunile ci cele vechi cu tóte procedurele ei; in acésta aflamu garantia destula pentru viitoriulu natiunii si pentru binele comunu alu patriei nósure; prin urmare desvoltarea mai departe a constitutiunei si straformarile recerute dupa spiritulu tempului nu se potu deduce dintraltu locu decâtu numai de acolo, unde tóte aceste 'si afla isvorulu.

Aceea, cumca deputatii nostri sunt siliti a merge la Vien'a, din colo de marginile patriei, nu e nici unu scadiementu pentru desvoltarea vietiei nóstre politice si natiunali, ba tocmai vomu avé ocasiune destula a ne cunósce, a ne intielege si a ne infrati si cu acei frati ai nostri, cari pana acuma nu se interesau pretare de cele ce se 'ntempla cu noi si pe la noi.—

Credu ca atata e destulu pentru cei ce nu s'au convinsu pana acum'a cá noi Românii toti suntemu „roialisti“ si nici decâtu „separatisti.“

Varietati si noutati de di.

D. Cons. c. r. de Locotinintia pentru Tranni'a, cav. Dr. de Grimm, cá fostu membru si referinte alu directiunei c. r. a fondului de desdaunarea pamentului scrie la unu opu intitulatu „Das Urbarialwesen in Siebenbürgen“, care in trei taiâri cuprinde: istori'a urbariului pâna la 1848 impreuna cu legile concerninte, deslegarea referintieloru urbariale sî regularea referintieloru intre fostii proprietari si iobagi; starea de fatia a acestei cause, precum si a desdaunârei pertru decime; in fine cá apendice 1) consemnarea toturoru fostiloru proprietari impreuna cu mosiele etc. avute sî cu sumele de desdaunare; 2) consemnarea toturoru preotîloru luterani si calviniani, ce au priimitu desdaunarea pentru decime, impreuna cu sumele concerninte.

Tragemu atentiunea On. Publicu, cu deosebire a dd. amploiati, judi si notari comunali etc. asupr'a importantelui opu, ca a unui'a, ce taia afundu sî in viéti'a poporului nostru.

Prenumeratiunea se face la librarii cu 2 f. v. a. —

Principatele romane unite.

„Românulu“ mai in toti numerii sei din urma aduce câte o declaratiune de a privatiloru, ca au refusatu a platí contributiunea pe Martiu, nefiindu votata de Camera. „Buciumulu“ iarasi afirma, ca contributiunile intra regulatu sî fâra sila.

Domnulu sî Dómn'a in calatori'a M. M. Sele prin tiéra se priimescu pretutindeni cu devotamentu sî entusiasmu.

Russi'a si Poloni'a.

Respunsulu curtii de Petropolea la notele Engliterei, Franciei sî Austriei in favórea Poloniloru, fu, precum se potea prevedé, digressivu, amanatoriu, ecuivocu. Acum cabnetele de Londr'a sî Parisu se gatescu a tramite sî a dou'a nota sî cauta a 'nduplecá sî pre Austri'a la unu pasu colectivu.

Intr' accea pe câmpiele Poloniei curge lups'a necontenitu; intre mortii sei mai insemnati deplângu Polonii pre colonelulu Nullo, Italianu de nascere. — Sî baieti de 10-12 ani alérga la lupta.

On. Secretariatu alu Associatiunei ne comunica

Publicarea

Contribuiriloru sî sumeloru intrate la fondulu Asociatiunei dela 6 Aprilie a. c. pana in 12 Maiu s. n. adeca pana pre tempulu siadintiei Comitetului Asociatiunei.

1. D. proprietariu dela Lipov'a Georgiu Fogarasi ofereza la fondulu Asociatiunei sum'a de 100 fl. in obligatiuni de ale imprumutului de Statu dein 1854. facunduse prein aceea pentru totudeun'a membru ordinariu al' Asociatiunei, — si 1 fl. tacsa petru decretu.

2. Prein D. Colectoriu sî protopopu in Dev'a Ioane Papiu s'a tramesu la fondulu Asociatiunei sum'a de 50 fl. v. a. cá tacse anuali pre 1863 dela urmatorii Domni, si anume: Dela D. Baronu Franciscu Nopcea Comite supremu alu Comitatului Unedorei 5 fl. D. Iordanu Domokos Jude supremu in Dev'a 5 fl D. D. Dr. Lazaru Petco, advocatu in Dev'a 5. fl. Elia Hentes rationistu in Dev'a 5 fl. D. Lehmann Robertu advocatu in Dev'a 5 fl. D. Nicolau Petco Vice Comite † 5 fl. NB. Acestu barbatu a repausatu. D. Isai'a Moldovanu proprietariu in Dev'a 5 fl. D. Georgie Ciaclanu V. Comite in Dev'a 5 fl. Ioane Papiu protopopu in Dev'a 5 fl. Ivantie Chigsi'a invetiatoriu in Dev'a Sum'a totala face 50 fl. v. a.

3. Prein D. Canonicu in Blasiu Gregoriu Mihalli se trameté la fondulu Asociatiunei 5 fl. v. a. cá tacsa pre 1863 pentru fratele DSale Simeon Mihalli profesoriu gimnasiale in Craiov'a.

4. D. Colectoriu si Vice-Capitanu in Fagarasiu I. Codru Dragusiantulu administreza la fondulu Asociatiunei sum'a de 7 fl. v. a.

Sum'a de 7 fl. v. a. si anume:

Dela D. Asesoriu Iosifu Puscariu in Fagasiu tacs'a de membru ord. pre 1863, 5 fl. D. Constantinu Pantiu 1 fl. pentru Decretu; asemene 1 fl. dela D. Adjunctu pretorialu Strimbu pentru Diploma.

5. Prein D. Colectoriu si Vicariu foraneu in Nasaudu Gregoriu Moisi se administréza la fondulu Asociatiunei sum'a 118 fl. 40 xr. Deintre care 65 fl. suntu tacse de membrii ordinari pre 1863 dela urmatorii Domni si anume:

Dela D. Antonu Nicolau Capitanu pensionatu in Nasaudu 5 fl. D. Antonu Teodoru Capitanu pensionatu 5 fl. Axente Vasiliu Asesoriu 5 fl. Luchi Leontinu V. Capitanu 5 fl. Florianu Ioane 5 fl. Marcusiu Arithonu 5 fl. Margineanu Ioan 5 fl. Moisi Gregoriu Vicariu 5 fl. Nascu Basiliu 5 fl. Pavelu Ioane 5 fl. Petru Basiliu 5 fl. Porcius Florianu 5 fl. Vertieu Basiliu 5 fl.

Sum'a 65 fl. v. a.

Er' cá tacse pentru diplome s'a primitu 28 fl. si anume: Dela Domnulu Antonu Nicolae Capitanu pensionatu 1 fl. D. Antonu Teodoru Capitanu pensionatu 1 fl. D Anutia Ioan Cancelistu districtuale 1 fl. D. Axente Basiliu Asesoriu de Sedria 1D. fl. Bohetielu Alesandru Capitanu 1 fl. D

Galatianu Leon Asistentu 1 fl. Hangia Gregoriu c. r. Cancelistu 1 fl. D. Hangi'a Severu Capitanu pensionatu 1 fl. D. D. Luchi Leontinu presidente la Sedri'a 1 fl. D. Florianu Ioan Fiscalu 1 fl. D. Marcusiu Arithonu Notariu de Sedria 1 fl. D. Margineanu Ioan Asesoriu de Sedria 1 fl. D. Michesiu Florianu V. Fiscalu 1 fl. D. Mihailasiu Andreiu Locotenente pens. 1 fl. D. Moisi Gregoriu Vicariu 1 fl. D. D. Muresianu Ioan Notariu Comunale 1 fl. D. Nascu Basiliu docente normale 1 fl. D. Pavelu Ioan Cancelistu 1 fl. D. Pets Basiliu profesoriu preparandiale 1 fl. D. Porcins Florianu Asesoriu de Sedri'a 1 fl. D. Rosiu Teodoru docente 1 fl. D. Salvanu Paramonu Jude cercuale 1 fl. D. Verticu Basiliu, Asistinte 1 fi. Vergariu Grigoriu Archivariu 1 fl. D. Galanu Ioan parochu 1 fl. D. Tanco Simionu parochu 1 fl. Comun'a Naseudu 1 fl. Comun'a Zagr'a 1 fl.

Sum'a pentru decrete 28 fl. v. a.

Cá contribuiri odata pentru totu deun'a totu prein susu numitulu D. Vicariu s'a primitu 25 fl. 40 xr. v. a. si anume:

Dela D. Clementu Thomi docente 1 fl. D. Iacobu Candale parochu 1 fl. D. Stefanu Maniu parochu 1 fl. D. Ilarionu Filipoiu parochu 5 fl. D. Cosm'a Cotulu docente 1 fl. D. Luca Olariu Cantoriu 1 fl. Leontinu Popu Notariu 1 fi. D. Emanuilu Calin'a parochu 1 fl. D. Clemente Lupsiai parochu 2 fl. Florianu Domidipostespedient 2 fl. D. Iovu Constandinu economu 1 fl. D. Niceforu Civanca parochu 5 fl. D. Ioan Popu parochu in Feldra 2 fl. Vasilie Popu docente in Maicrin 40 xr. GregoriuUrechia fetu 40 xr.

Sum'a oferteloru 25 fl 40 xr. v. a.

Asiá dara sum'a totala administrata la fondulu Asociatiunei prein Rm. D. Vicariu foraneu dein Nasaudu Gregoriu Moisi face 118 fl. 40 xr. v. a.

NB. D. Vice-Notariu Iacobu Orosz dein Orestia a platitu si pre an. 1862 tac'sa de membru ordinariu inca cu ocasiunea adunarei gen. a Asociatiunei dein anulu trecutu, inse dein gresiala trecunduse atunci cu vederea, se publica acum.

Prein D. Colectoriu dela Abrudu Cocu Mihaiu s'a tramesu la fondulu Asociatiunei sum'a de 43 fl. 60 xr. v. a. si anume:

Dela D. prot'a Absolonu Popoviciu dein Abrudu-satu tacs'a de membru ord. pre 1863 10 fl. D. Colectoriu Cocu Mihaiu tacs'a pre 1863 10 fl. D. preotu Ioane Galu tacs'a pre an. 1863 5 fi. D. Alesandru Vasiu Jude Comunale in Abrudusatu tacs'a pre 1863 5 fl. D. Teodoru Serbutiu negotiatoriu in Abrudu 5 fl. Dein Comun'a Ciurulesa dela mai multi insi s'a adunatu 3 fl. Din Comun'a Soharu, dela mai multi insi s'au adunatu odata pentru totudeun'a 1 fl. 60 xr. — Pentru diplome: dela Ioanne Galu 1 fl. Cocu Mihaiu 1 fl. Alessandru Vasia 1 fl. Teodoru Serbutiu 1 fl. Asiá dara sum'a totala tramesa prin D. Colectoriu in Abrudu Cocu Mihaiu face 43 fl. 60 xr. adeca: patrudieci si trei floreni, 60 xr. in valut'a austriaca.

D. Directoru si profesoru gimnasialu in Craiov'a Georgie Fontanini tramite la fondulu Associatiunei sum'a de 50 fl. v. a. — Ioanne Brote Casierulu Associatiunei depune la cass'a Associatiunei tacs'a anuala pre 1863 in suma 5 fl.

D. Directoru gimnasialu in Brasiovu Iacobu Muresianu tramite tacs'a anuala pre 1863 pentru DSea si dela fiiulu seu Romulus unu legatu de de 5 fl. cu totulu 10 fl. v. a.

Prin D. Colectoru in Sasu-Reginu Ioanne P. Maioru se administréza la fondulu Associatiunei sum'a de 16 fl. v. a. si anume:

Dela D. parochu in Gurgiu Demetriu Angelu tacs'a pre 1863 5 fl. Parochu in Cuiesdi Teodoru Siandoru tacs'a pre 1863 5 fi. Parochu in Mesterhaza Ioanne Ujica tacs'a pre 1863 5 fl. Dela D. Cancelistu Georgie Sceopulu pentru diploma 1 fl.

Sum'a totala 16 fl. v. a.

D. Notariu in Resinariu si Archivariulu Associatiunei depune la cass'a Associatiunei tacs'a pre 1863 5 fl.

Comun'a romana Naseudu depune la fondulu Associatiunei prin manulu Dlui Ionne Florianu in obligatiuni natiunale numite de statu Nrii 123, 932, 123, 924. sum'a totala de 200 fl. cu dorinti'a de ase face membru fundatoru a Associatiunei transsilvane.

D. Mateiu Popu Grideanu Assesoru la Tabl'a regésca, in M. Osiorheiu, D. Alessandru Bach Controloriulu si I. Rusu Secretaiulu II. a Associatiunei depunu la cass'a Associatiunei tacsele anuale pe 1863 in suma 15 fl. v. a., si inca dela D. Alessandru Bach pentru diploma 1 fi.

Sum'a totala 16 fi. v. a.

Prin D. protopopu si Colectoru a Associatiunei Ioanne Hanni'a s'a administratu la fondulu Associatiunei sum'a de 50 fi. 18 xr. si anume:

Dela DSea tacs'a anuala pre 1863 5 fl. D. parochu din Cacov'a Alessandru Lebu tacs'a pre 1863 5 fl. totu dela parochulu din Cacov'a tacs'a decretului 1 fi., D. Antoniu Sanceleanu tacs'a pre 1863 5 fl., D. parochu din Sadu Stanu Popoviciu tacs'a pre a. 1863 5 fl.; totu prin D. protopopu Hannea dela d. protopopulu din Brasiovu Ioanne Petricu s'a administratu dela D. Ioanne Francu din Kezdi-Vásárhely tacs'a de m. ord. pre 1863 5 fl. D. Constantinu Cotofeanu din Breticu cá membru nou tacs'a pre 1863 si pentru decretu 6 fl., Ioann Fenchi 1 fl. si dela mai multi din Breticu 1 fl. 40 xr.; cu totulu 2 fl. 40 xr. Dela Spiridonu Dimianu Capelanu in Breticu tacs'a pre 1863 5 fl. 40 xr. D. Michaelu Popoviciu parochu din Kisborosneu cá ofertu benevolu 1 fl. D. Avramu Comsi'a parochu in Doberleu 1 fi. D. Nicolae Comsi'a parochu in Sit'a-Buzeu 60 xr. Comun'a bisericésca gr. orientala din Kikisu 67 xr. Comun'a basericésca gr orient. din Chrisbavu 21 xr. Comun'a basericésca gr. orient. din Magerusiu 1 fi. Comun'a basericésca gr. or. din Feldiór'a 1 fi. Comun'a basericésca gr. or. din Bodu 1 fl. Comun'a basericésca gr. or. din San-Petru 1 fl. 40 xr. Comun'a basericésca gr. or. din Hermanu 2 fl. Comun'a basericésca gr. orient. din Rosbavu 50 xr.

Asiá dar' Sum'a totala administrata prin D. Colectoru si Protopopu I. Hannea face 50 fi. 18 xr.

Dr. Pavelu Vasiciu Consiliariu de scóle si Sav'a Bercianu Popoviciu parochu in Resinariu depunu la cass'a Associatiunei tacs'a anuala pre 1863 in suma 100 fl.

Prin D. Colectoru din Blasiu Ioanne Antonelli se administreza la fondulu Associatiunei cá tacsele anuale pre 1863 sum'a de 25 fi. v. a. si anume:

Dela D. prof. de Teologia Iosefu Tartia 5 fl. D. prof. gimn. Popescu 5 fi. D. prof. gim. Ioanne Moldoveanu 5 fl. D. prof. gim. Ioanne Stoianu 5 fl. D. prof. gim. Alesandru Micu 5 fl.

Sum'a totala 25 fl. v. a.

Prin D Colectoru si protopopu in Hatiegu Ioanne Rat'u se administréza la Cass'a Associatiunei cá tacs'a pre 1863 dela dmnii membrii ord. noi si anume:

Dela D. Georgiu Popu perceptoriu 5 fl. D. Ioann Vladu Cancelistu 5 fi.

Sum'a totala 10 fi. v. a.

Sabiiu in 12 Maiu c. n. 1863.

17—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la Scól'a poporala romana din Batania, in Dieces'a si Protopresviteratulu Aradului, cu care e incopceatu unu Salariu anualu de 315. f. val: aus:, 5. stangeni de lemne, si cortelu liberu cu gradina, in vacantia devenitu, se deshide Concursu.

Doritorii de a pute ocupa acestu postu, voru avé Recursurile sale, provediute cu Testimoniu preparandialu, Estrasu de Botezu, Adeverintia despre servitiulu de pana aci,— purtarea politica si morala, alu substerne subinsemnatului Consistoriu Diecesanu pana la 13. Iuniu a. c.

Aradu 22. Aprile, 1863.

Consistoriulu Diecesanu alu Aradului.

15—2 **Anunciu literariu.**

„Classiculu latinu **Cornelius Nepote**, tradusu si esplicatu cu note in limb'a romana, de Canoniculu Andrea Liviu, a esitu de subtu tipariu, si se afla de vendiare la auctorul in Lugosiu cu 1 fl. v. a.“

Burs'a din Vien'a in 8|20 Maiu 1863.

Metalicele 5%	76 45.	Actiile de creditu	194. 50.
Imprumutulu nat. 5%	81. 20.	Argintulu	110. 25.
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 27½.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dóua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dóua óra cu 5½ cr. s pentru a treia repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 39. ANULU XI.

Sabiiu 12 Maiu, 1863.

Ordinea dietala provisoria

pentru tînend'a dieta a Marelui-Principatu Transsilvani'a. (Capetu.)

§ 43. Diu'a, in carea 'n comunele capitale ale fia-cărui cercu electoralu se 'ncepe totdeodata activitatea acestoru comitete, are de a se aduce neamanatu la cunoscinti'a publica prin harthii cercularie, afigerea publicatiuniloru din comuna 'n comuna la locuri publice sî intr'altu modu indatinatu dupa locu in privinti'a acést'a.

§ 44. Comitetulu denumitu dupa § 42. pentru fia-care cercu electoralu tîne in comun'a principala a cercului electoralu in dîlele statorite in § 42. d. neconte itu siedintia. Acelasi cerca atestatele produse ale aceloru persóne, care ceru de-la elu a fi priimite supletorie in list'a alegatoriloru.

Déca afla, ca atestatele produse ale aceloru persóne, ce se insinua pentru priimire mai tardîu, dupa decisiunele §. §. 29–34 ai acestei ordine electorale concedu dreptulu de alegere, inscrie numele alegatoriului in ambele liste electorale priimite dela comitetulu electoralu, insemnându sî atestatele produse sî esplicându acestuia lucrulu sî cu graiu viu.

Acei insiunatori pentru priimirea mai tardîa, pre cari comitetulu afla de bine a-i reicptá sî despre cari se pórta o consemnare speciala, assemenea vinu a se provocá cu graiu viu, a dá reclamatiunile sele eventuale indreptate câtra comitetulu centralu in contr'a acestei reieptâri neamanatu inca pâna tîne activitatea comitetului, de óre ce reclamatiuni produse mai tardîu nu se mai considera.

§ 45. Reclamatiuni incontr'a priimirei neindreptatîtiloru in listele electorale assemenea trebuie predate acestoru comitete sub tempulu activitâtii loru in comun'a capitala a cercului electoralu, de óre ce reclamatiuni produse mai tardîu nu se mai considera.

§ 46. Dupa decurgerea celoru trei dîle statorite in § 42. pentru activitatea acestoru comitete de rectificâri sî reclamatiuni, comitetele predau comitetu'ui centralu:

a) Listele de alegere provediute cu subscrierile loru.

b) consemnârile facute despre acele persóne, care pentru priimirea in listele electorale s'au insinuatu la comitetu, dar au fostu reieptate din partea lui.

c) Reclamatiunele duse la comitetu atâtu in contr'a nepriimirei, câtu sî in contr'a priimirei in listele de alegere a unor'a, ce n'aru fi indreptatîti la alegere.

§ 47. Cine, pentru de a fi priimitu supletorie in listele electorale, nu s'au insinuatu la unu comitetu de rectificare sî reclamatiune, nu mai póte recuirá pentru aceast'a pre comitetulu centralu.

§ 48. Comissiunele electorale centrale in comunele singuratice indreptatîte dupa § 25. la tramiterea de deputati dietali assemenea au de a emite din sinulu seu unu comitetu de rectificare sî reclamatiune compusu din trei membri care va avé de a observá decisiunele §§-loru precedenti.

§ 49. Celu mai multu 4 dîle dupa finirea activitâtii comiteteloru de rectificare sî reclamatiune emise se aduna comitetulu centralu sî a) revede priimirile suplinitóre in listele electorale ale celoru indreptatîti la alegere, facute din partea comiteteloru.

b) decide definitivu asupr'a reclamatiuniloru facute la tempu;

c) statoresce definitivu listele electorale pentru singuraticele cercuri de alegere.

d) gatesce pentru toti alegatorii carte de legitimatiune, care, adaugendu dîu'a de alegere statorita de Guvernu, pentru fia care comuna provediuta cu consemnatiune dupla, o preda competintei derogatorii politice spre intimare. Un'a din aceste consemnatiuni, provediu'a cu adeverirea priimirei din partea competintiloru indreptatîti la alegere, vine a se retramite comitetului centralu, a dóu'a consemnatiune, provediuta assemenea cu adeverirea priimirei, are de a o pastrá competintele antiste comunalu.

§ 50. Cá sa fia capace de conclusiuni comitetulu centralu se cere a fi de fatia celu putînu siese membrii afara de presiedintele.

Membriloru singuriteloru comitete de rectificare sî reclamatiune nu le e iertatu a luá parte la pertractârile comitetului centralu, câudu se decide asupr'a propusatiuniloru loru.

§ 51. Comitetulu pórta prin notariulu alesu din sinulu seu protocolu ordinaru despre tóte consultârile sele; unu esemplariu din elu se depune in archivu, celalaltu se tramite Guvernului r.

§. 52. Siedinticle comitetului centralu, precum si ale comiteteloru de rectificare sî reclamatiune suntu publice.

§ 53. Dupa defigerea terminului de alegere prin Guberniulu R., presiedintele comitetului centralu, si comunele indreptatîte la tramiterea de deputati proprii presiedintele comissiunei elective au de a-lu publicá dupa modulu aretatu in § 43. cu cea mai mare publicitate fara amanare.

§ 54. Comitetulu centralu alege pentru fia-care cercu electoralu pentru conducerea alegerei unu presiedinte si unu notariu, apoi substituti ai acelor'a, precum si cinci membri din rendulu celoru indreptatîti la alegere in cerculu electoralu, cari la olalta facu comissiunea de alegere.

Asseminea se forméza si comissiunea pentru conducerea alegerei in comunele singuratice indreptatîte la tramiterea de deputati dietali, prin comissiunea centrala electorala.

§ 55. Cartele de legitimatiune date celoru indreptatiti la alegere indreptatiescu la intrarea in localulu desemnatu pentru alegere si au de a fi provocare, cá fara vre o alta citare in dîu'a semnata in ele si la óra defipta sa fia de fatia la facerea alegerei.

§ 56. In dîu'a publicata pentru alegere, la ór'a prefipta sî 'n presemnat'a comuna principala a cercului electoralu se face actulu alegerei fâra privire la numerulu alegatoriloru presenti.

§ 57. Presiedintele emisu dupa § 54. pentru conducerea comissiunei elective, câruí'a prin presiedintele comitetului centralu séu alu comissiunei elective i se comunica consemnatiunea celoru indreptatîti la alegere din cerculu electoralu, are de a tîné la evidinti'a alegatoriloru adunati dispusatiunile acestei ordine elective despre calitâtile cerute la alegibilitate, are de a le esplicá procederea la alegere si de a-i provocá, a-si dá voturile dupa liber'a convictiune fâra tóte intentiunile secundare egoistice asiá, precum dupa cunoscinti'a sufletului credu ca va fi mai bine pentru binele comunu.

§ 58 Alegerea deputatiloru dietali nu e iertatu a se face prin acclamatiune, ci trebuie sa se faca prin votare.

§ 59. Presiedintele tramisu pentru conducere, in cerculu, in care pórta presidiulu la alegere, nu póte fi alesu deputatu dietalu.

§ 60. Déca cine-va nainte de 'nceperea votârei protestéza incontr'a indreptatîrei la alegere a vreunei persóne din list'a electorala, si afirma, ca aceea de-la facerea listeloru de alegere incóce si-a perdutu o recerintia a dreptului de alegere, se

hotaresce lucrulu numai decâtu sî fâra de a lasá drumu pentru recursu.

§ 61. Votarea insasi se 'ncepe cu aceea, ca mai antâiu-sî dau voturile acei indreptatîti la alegere, cari suntu membrii ai comissiunei electorale.

Dupa aceea se provóca la darea voturiloru prin unu membru alu comissiunei elective cei indreptatîti la alegere in rendulu acel'a, precum suntu inscrise numele loru in list'a alegatoriloru.

§ 62. Fia-care alegatoru provocatu la votare, predându cart'a sea de legitimare, are de a numí cu desemnare acurata pre acea persóna, carea dupa dorinti'a lui sa se faca deputatu dietalu.

In acele comune indreptatîte dupa § 25 lit. A. la tramiterea de deputati dietali, care au de a tramite doi deputati, fia-care alegatoru are de a numí dóua nume.

§ 63. Déca la darea voturiloru se ivescu indoieli in privinti'a identitâtii alegatorului, decide comissiunea electiva, fâra de a lasá locu la recursu.

§ 64. Fia-care votare se improtocoléza in rubricele pregatite ale duplei consemnatiuni de votare lânga numele alegatorului.

Improtocolarea intr'un'a censemnatiune o face notarulu comissiunei elective sî totdeodata unu membru alu comissiunei elective in ceealalta consemnatiune, carea cá a dóu'a lista face control'a improtocolârei.

§ 65. Voturi, ce se dau cu conditiuni séu cu adause de instructiuni pentru celu alegendu, n'au valóre.

Despre valórea séu nevalórea voturiloru singulare decide indata comissiunea electiva fâra de a lasà locu la recursu.

§ 66. Alegerea de regula trebuie sa se gate in decurgerea dîlei prefipte.— Dar venindu la midilocu impregiurâri, ce 'mpiedica continuarea séu terminarea alegerei, actulu de alegere se póte amaná séu prolungi pe diu'a prossima urmatóre.— Publicarea despre acést'a are sa se faca dupa modulu localu indatinatu.

§ 67. La 4 óre dupa amédi a dîlei prefipte pentru alegere si indata ce si-au datu voturile toti alegatorii presenti cari inca n'au votatu, Presiedintele commissiunei elective are de a declará vntarea incheiata, consemnatiunea votârei a o subscrie prin comissiunea electorala si de a 'ncepe indata cu scrutiniulu.

Resultatulu numerârei voturiloru, indata-ce se finesce, are de a se face cunoscutu prin presiedintele comissiunei elective.

§ 68. Pentru validita'ea alegerei fia-carui deputatu dietalu se cere maioritatea absoluta a voturiloru date.

Fiindu voturile egale, decide iu tóte casurile sórtea, ce are de a o trage Presiedintele commissiunei elective.

§ 99 Doca la actulu de alegere pentru vreunu deputatu nu succede astfelu de maioritate de voturi, se face alta alegere, si déca si la acést'a nu resulta maioritatea receruta, se pasiesce la alegerea mai angusta.

§ 70. La alegere mai angusta alegatorii trebuie sa se marginésca la acele dóua persóne, care la alegerea a dóu'a avura pentru sine voturile relative mai multe.

Fia-care votu, care la a trei'a alegere cade pe o persóna necuprinsa in alegerea mai angusta, víne a se privi cá nevalidu.

§ 71. Dupa finirea alegerei protocolulu dusu despre actulu de alegere se 'ncheia, se subscrie de membrii comissiunei elective sî pe lânga accluderea consemnatiuniloru de votare sî a listeloru de numerarea voturiloru se tramite Comitetului centralu.

§ 72. Sustînerea ordinei, atâtu la pertractârile comissiuniloru de rectificare sî reclamatiune, câtu si la alegerea insasi, e unu dreptu si unu oblegamentu alu comissiunei de rectificare sî reclamatiune emise, care spre scopulu acest'a cercndu lips'a póte dispune sî intrevenirea poterei armate.

§ 73. Comitetulu centralu fia-carui deputtu alesu, incontría câtui'a nu valéza vreunulu din motivele normate prin §§ 32, 33, si 34, are de a-i gatí si de ai immanuá unu certificatu de alegere, unu esemplariu din protocolulu votariloru pentru alegere si alu listeloru de numerarea voturilor are de a-lu tramite Gubernului R.

Certificatulu gâtitu da deputatului alesu dreptulu de a intrá in dieta sî fundéza credinti'a in validitatea alegerei lui, pâna nu cum-va Guvernulu dechiara alegerea a fi nevalida.

§ 74. Tóte actele de alegere Gubernulu R. are de a le transpune dietei, care e competinte de a essaminá si de a decide validitatea acteloru de alegere ale deputatiloru alesi.

§ 75. Toti deputatii dietali alesi priimescn diurnu de cinci florini v. a.

Nici unu deputatu alesu nu póte resignâ de tragerea acelui'a.

S a b i i u in 9 Maiu. Citimu in „Wiener Zeitg.“ din 19 Maiu: Maiestatea Sea c. r. Apostolica prin prea-inaltulu autografu din 14 Maiu a. c. S'au induratu prea gratiosu a denumí pre Consiliariulu aulicu alu Cancellariei R. transsilvane, Franciscu Br. de R e i c h e n s t e i n de Vice-Cancelariu aulicu alu acelei'a.

Maiestatea Sea c. r. Apostolica prin prea inaltulu autografu din 14 Maiu a. c. s'au induratu prea gratiosu a transpune pre Consiliarulu aulicu alu Cancellariei aulice R. transsilvane, D a n i i l u de K a b o s la cererea acestuia pelânga prea inalt'a recunóscere a servitieloru lui credintióse sî emininte de multi ani in meritat'a stare permanenta de odichna.

Maiestatea Sea c. r. Apostolica prin prea inalt'a resolutiune din 10 Maiu a. c. s'au induratu prea gratîosu a denumí pre Cons. c. r. de Tribunalulu supremu provincialu in disponibilitate S t e f a n u A m b r u s de Administratoru comitatensu alu comitatului Carasiului.“ —

S a b i i u in 9 Maiu. Escellenti'a Sea, Parintele Episcopu Diecesanu A n d r e i u B a r o n u de S i a g u n ' a, insufletîtu neprecurmatu de dorinti'a luminârei sî a innaintârei in cultur'a atâtu religiósa-morala, câtu sî intielesuala a Eparchiotîloru sei, sî cu deosebire a tinerimei scolare, au emisu in 1 Maiu a. c. Nr. scol. 41. unu cerculariu, prin care aduce la cunoscinti'a P. On. Scaune Protopopesci punerea in lucrare a unei dispusatiuni din 17 Septembre 1862, adica tramiterea de commissari scolari, cari in feriele de vara acum venitóre calatorindu din tractu in tractu sa tîna cu invetetorii conferintie si prelegeri din Instructiunea data in 17. Septembre 1862. Nr. scol. 45, apoi din Abcdariulu prof. Z. Boiu sî Manuducerea acestui Abcdariu.

Invetiatorii denumiti de comissari suntu:

N i c o l a u S o i u, Parochu sî Invetiatoru in Turchesiu in Sacele; G e o r g i u B e l l i s s i m u, D i m i t r i u C i o f l e c u sî I o a n n D o b r e a n u, invetiatori in Brasiovu; D i m i t r i u C u n t i a n u, invetiatoriu in Sabiiu; I o a n n D o r c ' a sî I o a n n P e t r i c u invetiatori in Satulungu in Sacele; A v r a a m u P e c u r a r i u invetiatoru la Dobr'a sî I g n a t i u M a n d o c e a invetiatoru in Cinculu mare, cá unii, cari s'au distinsu atâtu prin portarea loru morala sî diligenti'a, câtu sî prin cunoscintiele loru teoretice sî practice in studiele pedagogice, sî merita increderea in privinti'a acést'a a Supremului Inspectoratu scolaru.

Escellenti'a Sea este convinsu despre acésta mesura a Sea, ca aceea va avé urmâri bune sî folositóre, atâtu pentru perfectiunarea invetiatoriloru in chiamarea loru, câtu si pentru innaintarea generala a crescerei sî culturei tineretului scolaru.

Commissariloru acestoru scolari li se va dá o instructiune deosebita, dupa carea voru avé de a se portá in missiunea loru cea onorifica pentru ei, ear facatóre de epoca in terenulu scóleloru nóstre. —

Amesuratu Conclusului Onoratului Comitetu alu Asociatiunei dto 3 Martiu a. c. impartasitu cu Domnulu Vice Presiedinte Rmulu Domnu Canonicu Timotheu Cipariu sub Nr. 82. — Intrunu Comitetu sub Presiedinti'a susu laudatului Domnu Vice Presiedinte s'au facutu pentru tienend'a Adunare generale a Asociatiunei pre anulu 1863. urmatórea

Programa

I.

Augustu in 2 1863 la 9 óre deminéti'a „Veni Sancte“ in Cathedrale. La 5 ore dupa amedi Siedinti'a Comitetului preliminaria.

II.

Siedinti'a I.

Augustu in 3 1863 la 9 óre demanetia:

a) Adunarea in sal'a cea mare si tramiterea unei deputatiuni spre chiamarea EE. Sele Dlui Presiedinte sî a Dlui Mitropolitu.

b) Cuventarea deschidiatória a Presiedintelui.—

c) Bineventarea Asociatiunei din partea Escellentiei Sele si a Blasiului!

d) Respunsu-in numele Asociatiunei prin Dlu secretariu I. Georgie Baritiu.

e) Cetirea Catalogului Membriloru Asociatiunei, si consemnarea membriloru de facia.

f) Reportulu Secretariului despre afacerile Asociatiunei in decursulu anului $186^{2}/_{3}$.

g) Reportulu Cassieriului despre venitele si spesele Asociatiunei in decursulu anului $186^{2}/_{3}$.

h) Denumirea unei Comissiuni pentru revisiunea ratiuniloru Asociatiunei.—

i) Reportulu Archivarului despre starea Bibliotecei si altoru colectiuni a Asociatiunei.

III.

Siedinti'a II.

Augustu in 4 la 9 óre diminéti'a.

1) Verificarea Protocolului Siedintiei I. din 3 Augustu.

2) Reportulu Comissiunei pentru ratiunile Cassei Asociatiunei.—

3) Proiectulu pentru stipendiele Asociatiunei aplacidande pre anulu $186^{3}/_{4}$.

4) Proiectu pentru Premiale literarie — artistice — economice asemnande pre anulu $186^{3}/_{4}$.

5) Inceperea cetirei lucrariloru literarie insiuate la D. Vicepresiedinte T. Ciparíu pana la 2 Augustu 12 óre innainte de amédi, dupa ordinea stabilita.

6) Primirea motiuniloru din partea membriloru Asociatiunei si defigerea ordinei tractarei loru pre siedinti'a III.

IV.

Siedinti'a III.

Augustu in 5 la 9 óre diminéti'a.

a) Verificarea Protocolului Siedintei II.

b) Reportuln Comissiuniloru, ce se voru fi denumitu in siedinti'a II.

c) Tractarea motiuniloru presentate si acceptate dupa ordinea stabilita.

d. Defigerea Locului Adunarei pentru anulu $186^{3}/_{4}$. —

e) Finirea cetirei lucrariloru literarie remase din siedinti'a II.

f) Votarea de multiamita Presiedintelui etc.

g) Cuventulu inchiatoriu — si denumirea unei Comissiuni pentru Verificarea Protocolului siedintiei a III. —

U n g a r i 'a.

D'abiá finiseramu raportulu nostru despre Congressulu natiunalu alu Româniloru transsilvani, sî eata de nou suntemu in placut'a pusatiune a inregistrá unu mare actu in viéti'a spirituala a poporului nostru. Fratii din Ungari'a au inauguratu in 30 Aprile cu solennitate démna „Associatiunea natiunala româna pentru cultur'a poporului romanu sî conversare in Aradu.“ Marturisimu cu bucuria, ca tiner'a intreprindere se arata in realitate multu mai marétia, multu mai plina de viétia, de sperantia, de venitoriu, decum credeamu noi la inceputu, ba decum arata chiaru sî numele eii celu destulu de modestu. Marturisimu cu bucuria, ca cele-ce audîmu din tóte pârtile despre acésta adunare, ne a desmagitu in modu surprindiatoriu, sî suntemu mândrii a gratulá fratiloru Ungureni la nobil'a emulatiune cu Transsilvanii pe nobilulu câmpu alu progressului. Sî mandri'a acést'a nu este numai a nóstra, ea este a toturoru Româniloru din Transsilvani'a, câror'a le salta inim'a de bucuria pentru totu, ce audu nobilu sî mare sî frumosu despre fratii sei din ori ce parte. Deci stim. d. corespundinte si-a castigatu titlu la recunoscinti'a intregului nostru publicu, descriindu-ne pe largu acésta serbatóre adeveratu natiunala in urmatórele:

Prim'a adunare generala a Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului romanu si conversare in Aradu.

A r a d u , 2 Maiu

Intielegintiei romane diu partîle Aradului dupa desele staruintie de doi ani ia succesu a cascigà invoire preainalta, cá sa póta infiinti'a o asociatiune natiunala pentru cultur'a poporului romanu si conversare.— Diu'a de 30 Aprile si cea de 1 Maiu vechiu a. c. fusera la noi dile de serbatóre natiunala, in care numit'a asociatiune s'a deschisu cu solenitate si s'a constituitu in modu definitivu.— Pregatirile se facura timpuriu prin unu comitetu interminalu denumitu de catra membrii fundatori, care prin provocari tiparite a conchiamatu la adunarea generala unu numeru mare de romani din diferitele parti ale monarchiei. — Nu avea margini bucuri'a aradaniloru, candu in dîlele ultime se sciù de securu, ca la adunare va fi de fatia stralucit'a si pentru natiune multu meritat'a familia Mocioniana, cumu si alte persóne renumite, anume : Judele Tablei reg. D. Georgiu Pop'a; secretariulu aulicu D. Vincentiu Babesiu; canoniculu din Lugosiu D. Michaile Napy cu alti mai multi Domni de acolo; intre carii : Vladu, Pascu, Maniu, s. a.cei ce spre deplinirea bucuriei aradaniloru si venira toti la adunare.

In 30 Aprile la 9 óre demanéti'a multimea, ce a concursu la adunare: preoti, deregatori de comitatu si comunali, maiestri, plugari, s. a. luara parte la chiamarea spiritului s. in Biseric'a catedrala gr. resarit., la carea solenitate a pontificatu Preasanti'a Sa d. Episcopu diecesanu P r o c o p i u I v a c s k o v i c s asistendu mai multe persóne bisericesci; éra la 10 óre se adunà multimea in sal'a ospetariei dela „Crucea alba“, carea fu arangeata pentru adunare.— Aci dintre membrii fondatori ai asociatiunei se alésa o deputatiune, spre a invitá la adunare pre Prea santi'a sea d. Episcopu si presiedinte interimalu alu asociatiunei, la carea invitare Preasanti'a sea delocu a sî venitu, si la intrare fu intempinatu cu strigari cordiale sa traiésca! apoi cuprindindu scaunulu presidialu, deschisa adunarea cu o cuventare ponderósa, in carea a desfasiuratu indemnulu si scopulu infiintiarei acestei asociatiuni, cum si lips'a, de a concurge la spriginirea ei totu romanulu bine simtitoriu. — Présanti'a Sea in decurgerea cuventarîi sale repetîte ori a inaltiatu cuventulu, urandu fericita si indelungata viétia prébunului nostru monarchu, carele sa induratu a incuviinti'a acésta asociatiune, la ce intrég'a adunare a proruptu in vivate entusiastice pentru Maiestatea Sea Domnitoriu'u Imperatu.

La cuventulu presidialu de deschidere advocatulu din Aradu d. Lazaru Ionescu a datu unu resunetu forte amesuratu, vorbindu cu o oratoria de totu alésa despre insemnatatea asociatiunei, si aratandu, ca aceasta nici de cum nu e de interesu numai localu, ci e o asociatiuue pentru tóta romanimea din monarchia.— Cuventarea acestui tenecu oratoru precatu insufletîtu, preatat'a si maturu la judecata, a fostu urmatu de aplaudari dese din partea adunarii. — Dupa aceste Pré santi'a Sea d. presiedinte Episcopu avendu a se indepartá, rugà pre d. Jude alu Tablei reg. Georgiu Pop'a, cá in consultarile dîlei acestei'a sa tiena presidiulu.— Adunarea incuviintià acésta, si Presanti'a Sea intre salutari animóse din partea adunarii se indepartà cu notabilitatîle militare, ce erau de facia.

Substitutulu d. presiedinte interimalu intre dese vivate cuprindiendu presidiulu, nainte de tóte pentru ducerea protocolului siedintiei pe diu'a accasta, cu incuviintiarea adunarii denumí de notariu pre genialulu representante dietalu din an. 1861 D. Ioanne Popoviciu Deseanulu; apoi puse in curgere consultarile desemnate prin programulu nainte statoritu, facandu : cá numitulu notariu sa citésca statutele asociatiunei in totu cuprinsulu loru, care apoi se luara in cunoscintia.— Dupa accea d. Profesoru de Teologia, Sincelulu — Ieromonachu Mironu Romanulu, din insarcinarea Comitetului interimalu facù raportu despre tóte lucrarile aceluiasi comitetu: apoi érasi notariulu dîlei presentà ratiunile de pana acumu, care amendoue raporturi cu aprobare se priimira spre scire.— In urma purcésa adunarea la alegerea membriloru noi, si dintre persónele propuse prin Comitetulu interimalu, pe calea votizarii secrete se alesera 797 de membrii noi, cei mai multi de natiunalitate români, si — precum sau insinuatu— numai pucini de alte nafiunalitatî, cu toate ca statutele asociatiunei, incatu e pentru membri, nu facu nici o alegere de natiunalitate. Dupa tótè aceste terminulu siedintiei mai de aprope sa pusu pe alt'a di, adeca pe 1. Maiu la 9. óre demanéit'a, despre a careia decurgere voiu face incunoscintiare osebit'a onoratei Redactiuni, si asiá antei'a siedintia s'a incheiatu.— La mas'a Pré santitului d. presiedinte Episcopu fu prandiu alesu, la care luara parte persónele cele mai notabile din adunare.

Multu a contribuitu la splendórea solenitatii dîlei acesteia presinti'a celoru doi Domni Generali ces. reg. din locu si a altoru domni oficiri de stabu, cari toti in gala deplina fura de fatia la deschiderea adunarii; afacutu inca onóre adunarii si Illustritatea Sea d. Comite supremu alu Comitatului aradanu D. Teodoru Serbu, care mai indelungatu a remasu in adunare, asiá si unu numeru formosu de dame elegante, care au cuprinsu locu in galeria.— Presinti'a acestor'a, apoi a

Domniloru frati Mocionesci: Andrea, Antoniu si Georgiu, cum si a celora lalti óspeti alesi si veniti din indepartare, a umplutu de insufletîre tóta adunarea; a intaritu in curagiulu barbatescu animele cele mai debile, care inca totu mai avéu ceva indoiéla despre succesulu intreprinderii acesteia, si a facutu, cá in orbirea s'a sa se rusîne acei ómeni perduti, carii socotu, a nu poté luá parte la o intreprindere natiunala cá acést'a, fara sa nu-si pérda creditulu naintea fratiloru celoru de alte natiunalitati. Melarianu.

Bucovin'a.

Dupa-cum vedemu din invitatiunea, cu carea ne onoreaza „Reuniunea romana" din Bocovin'a, aceea va tîné adunarea sea generala in 14|26 Maiu. Parerea nóstra de reu, câci nu yotemu luá parte la aceea adunare momentósa, se precumpanesce mult prin bucuri'a cea intima, ca invitarea acést'a ne veni mai totdeodata cu invatiearea la deschiderea Associatiunei din Ungari'a. Asiá Romanii adi in fia-carea provintia austriaca au cate o reuniune!

Varietati si noutati de di.

Maiululu tinerimei române de-la gimnasiu sî scólele legate cu elu din Brasiovu se serbà in anulu acest'a cu solennitate deosebita, la carea afara de multîmea cea ne 'ndatinata de indigeni sî de straini multu contribui sî sosirea de atunci a P. Protopopu Popasu diu calatori'a deputatiunala de-la Vienn'a sî participarea d. Cons. gub. Bolog'a la aceea serbatóre scolastica sî mediatu sî natiunala. Deosebita bucuria arata stim. corespundinte, sî cu dênsulu de siguru sî noi, ca Brasiovenii incepu a apretiuí mai multu decâtu pâna acumu meritele braviloru sei professori sî invetiatori.

De-la Zernesci ni se scrie mai de multu despre unu focu infricosiatu, ce aflà pre Românii din Rasnovu.

Tinerimea colegiala reformata din Aiudu, carea pâna 'n revolutiune serbá in 16 Maiu unu festu spre aducerea aminte de principele Gavriilu Betlen, fundatorulu colegiului, ear dela revolutiune incóce fusese oprita dela aceasta serbatóre, in anulu acest'a au priimitu de non voia a o serbá.

Aflâmu in „Pester Lloyd," ca d. Emmanuilu Gozsdu au cumparatu langa Teaca in comitatulu Clusiului unu bunu, sî voiesce a fi alesu de deputatu la diet'a transsilvana.

Tragemu atentiunea onoratului publicu asupr'a unei brosiurele germane: „der Siebenbürgische Landtag", carea credemu ca va fi de interessu comunu cu deosebire acumu, cându diet'a e la usia. Se póte trage sî prin redactiunea „Tel. Rom." a 30 cr. v. a.

Principatele romane unite.

Dilele acestea au intratu in Romani'a sî in capitalea Romaniei 60,000 arme de focu, pusce ghintuite, carabine, pistóle sî revolvere. „Buciumulu."

Nr. 19—1

Publicare

Deora ce DD. membrii ord. noi ai Associatiunei transsilvane etc. adeca aceli Domni, cari in anulu curentu au respunsu mai antaiu tacs'a de membrii ord. ai Associatiunei defipta prin 5-lea § din statute: nusi, potura capetá inca diplomele sale: asiá subscrisulu Secretariatu, — spre liniscirea aceloru Domni— se sem'e detoriu ale aduce prin acést'a la cunoscintia, cumca fiindu de ase presentá toti membrii noi On. adunari generale spre recunóscere sî incuviintiare numai dupace acést'a se va fi facutu in form'a sá, lise voru poté espedí diplomele séu decretele respective.

Déca cumvá unii Domni, dintre membrii ord. pre a. 1862 nusi voru fi capetatu decretele, se se insinueze la resp. DD. Colectanti, cari nu voru lipsi ale midiloci espedarea loru; ceca ce s'a mai anunciatu sî in Nr. 27 a acestui dîuariu.

Protocolulu adunarei gen. II jace acum de cateva luni tiparitu in Cancelari'a Associatiunei, spre daun'a mare a fondului acelei'a; desi Comitetulu sî face detori'a sa in ast'a privintia, poftindu pre toti Domnii Colectanti, cá se adune prenumeranti, cá asiá se lise póta tramite esemplaria numai in numerulu poftitu; cá nu cumva tramitienduse esemplaria in sume mai mari, se jaca nevendute cu ani intregi pre la resp. Colectanti, seau acelia se fia nevoiti ale retramite nevendute pre spesele Associatiunei, la Cancelari'a Associatiunei. Unu casu acesta, ce s'a templatu locm'a cu actele adunarei generale I, din care o parte mare jacu sî acum nevendute.

Amu dori, cá de atari âcte natiunali, cari au de a sierbí de documente pretióse pentru viitorime, se se intereseze, — pre catu se póte mai tare, totu natulu romanu, celu indiestratu cu ceva intieligintia dela creatoriulu seu.

Sabiiu in 13 Maiu c. n. 1863.

Secretariatulu Associatiunei trassilvane etc.

Catalogulu

Cartiloru Bibliotecei Associatiunei transsilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu.

(Continuare)

49. Organu pedagogicu, pentru educatiune sî instructiune, redigatu de I. Popescu, profesoru la instit. diecesanu pedagogico-teologicu in Sabiu, tipografi'a diecesana, 1863. Fasciórele esîte pana acumu. Don. de autorulu.

50. Lehrbuch der Naturgeschichte, v. Dr. Schubert, Hofrath und Professor in München, Erlangen 1851. 1 tomu.

51. Geometrische Anschaungslehre von Dr. H. Gräfe, Leipzig 1850. 1. tomu.

52. Elemente de istori'a sî geografi'a vechia, scrise de Ioanne Rusu, profesoru in gimnasiulu completu din Blasiu 1854. 1 tomu. Daruita prin autorulu.

53. Din poesiile lui Andreiu Muresianu. Brasiovu, 1862. 1 tomu. Daruitu de autoru.

54. Világ Kronika. Népszerü eleadása az 1857. September elejétöl 1858 november végeig történt nevezetesebb eseményeknek. Irta Urházi György. Pesten 1859. 1 tomu. Don. de D. Iuliu Bardosí.

55. Regulamentulu scólei natiunale de medicina sî farmacie. Bucuresci 1858. 1 fasióra.

56. Verzeichniss der in Siebenbürgen wildwachsenden nutzbaren Pflanzen, nebst einem Anhange der dem bebauten Lande schaedlichen Unkräuter und der Giftpflanzen, von I. F. Binder, Hermannstadt, 1843. 1 tomu.

57. Annales Gymnasii gr. catholici majoris Blasiensi pro anno scol. MDCCCLVIII. et MDCCCLV. Blasii 1855 et 1858, edidit T. Cipariu. 2 fasióre.

58. Divinulu, séu Galciav'a intieleptului cu lumea, séu Judetiulu sufletului cu trupulu, prin Ioan Dimitrie Con. Iasi, 1698. Donata de D. I. Bardosi. 1 tomu.

59. Értekezödés az erdélyi nms szász nemzet eredetéröl és némely törzsökös jogairol. 1 tomu. Donata de I. Pinciu.

60. Poesii de Georgie Tautu. Iasii, imprimeri'a Buciumului romanu, 1862. 1 tomu in 10 esemplare. Don. de autorulu.

61. Sunete sî Resunete. Cercari poetice de Zacharia Boiu. Sabiiu in tipografi'a diecesana, 1862 1 tomu. Donata de autorulu. (Va urmá.)

17—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la Scól'a poporala romana din Batania, in Dieces'a si Protopresviteratulu Aradului, cu care e incopceatu unu Salariu anualu de 315. f. val: aus:, 5. stangeni de lemne, si cortelu liberu cu gradina, in vacantia devenitu, se deshide Concursu.

Doritorii de a pute ocupa acestu postu, voru avé Recursurile sale, provediute cu Testimoniu preparandialu, Estrasu de Botezu, Adeverintia despre servitiulu de pana aci,— purtarea politica si morala, alu substerne subinsemnatului Consistoriu Diecesanu pana la 13. Iuniu a. c.

Aradu 22. Aprile, 1863.

Consistoriulu Diecesanu alu Aradului.

Burs'a din Vien'a in 23|11 Maiu 1863.

Metalicele 5%	76 40.	Actiile de creditu	192. 10.
Imprumutulu nat. 5%	81.	Argintulu	110. 25.
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 29.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei diecsane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 40. ANULU XI.

Sabiiu 16 Maiu, 1863.

Ordinea provisoria a afaceriloru

pentru diet'a Marelui-Principatu Transilvani'a.

§ 1. Presiedintele denumitu din partea Gubernului r. pentru ducerea interimala a presidiului in dieta, inainte de deschiderea dietei are de a promite Maiestâtii Sele. c. r. Apostolice credintia si ascultare, observare a ordinei dietale emise de Prea Inalt'a Sea Maiestate si implinire consciintiósa a datorintieloru sele in mânile Comissariului r. dietalu in locu de juramentu, (§ 7. alu ordinei dietale provisorie), care apoi 'lu presenteaza membriloru dietei, ce s'au adunatu la dîu'a prefipta in conchiamarea r., la ór'a prefipta in sal'a siedintiei.

§ 2. Presentarea presiedintelui si a ambiloru Vicepresiedinti ai acestei diete, cari pe temeiulu § 2. din ordînea dietala prescrise prin Prea Inalt'a Sa Maiestate c. r. pentru diet'a presenta a Marelui Principatu Transilvani'a vinu ase denumi prin Prea-Inalt'a Sea Maiestate, assemenea se face prin Comissariulu dietalu r. impoternicitu, dupa ce aceia voru dá votarea in locu de juramentu in mânile lui in siedintia publica (§ 7. alu ordinei dietale provisorie.)

§ 3. Dupa presentarea presiedintelui interimalu emisu din partea Gubernului r., cei mai tineri siese membri presenti, si la casu de refusare cei urmatori in etate iau provisorialminte ducerea protocolului.

Dupa aceea membrii dietei la provocarea presiedintelui au de a dá promissiunea (§ 2. alu ordinei dietale provisorie). Membrii, ce in'ra mai tardîu, dau promissiunea la intrare.

§ 4. Dupa darea promissiunei urmeza deschiderea solena a dietei prin Comissariulu regiu dietalu, care saluta diet'a adunata cu rescriptulu r. adresatu câtra dieta in tustrele limbile tierei.

§ 5. Alegerile deplinite ale membriloru dietali alesi vinu de a se trage prin dieta la esaminare.

Spre scopulu acest'a se formèza prin Presiedintele dietei prin sortire din membrii presenti ai dietei nóua despartiaminte egale. Celu d'antâiu din aceste despartiaminte essaminéza protocólele de alegere a le despartiamentului alu doilea, acest'a ale alu treilea s. a. m. d., asiá incâtu in fine despartiamentulu alu nôualea essaminéza protocólele de alegere ale despartiamentului antâiu.

§ 6. Presiedintele dietei transpune atâtu singuritele acte de alegere suscepute pe calea Guvernului r., câtu sî gravaminele in scrisu, ce s'aru aduce incontra-lè, la singuritele despartiaminte desemnate pentru essaminarea acelor'a.

§ 7. Fia-care din aceste despartiaminte alege prin maioritatea absoluta de voturi pre presiedintele sî pre referintele seu.

§ 8. In fia-care despartiamentu trebuie sa fia presentu celu putînu jumetatea membriloru lui. Decisele sele le aducu aceste despartiaminte prin maioritate absoluta de voturi ale membritoru presenti.

§ 9. Déca unu membru alu unui'a din aceste despartiaminte de essaminare a fostu competitoru cu unu deputatu venitu subtu essaminarea lui, apoi in siedinti'a despartiamentala in privinti'a protocolului de alegere alu acestui deputatu nu-si póte dá votu.

§ 10. Decisiunea asupr'a validitâtii alegerei se face prin dieta in urm'a referatei acestoru despartiaminte. (§ 8. alu ordinei dietale provisorie).

Panacându diet'a alegerea dubia a unui deputatu n'o declara a fi invalida, acel'a are locu sî votu.

§ 11. Alegeri combatute prin si nguritele despartiaminte numai dupa plinirea constituirei dietei se potu trage la deciderea eii.

§ 12. Cá constituita e de a se privi sî de a se declará prin presiedintele diet'a atunci, déca despre tóte alegerile impârtite la 'nceputu celoru nóua despertiaminte spre essaminare, incâtu din partea despartiaminteloru s'a proieptatu declaratiunea validitâtii loru, s'a decisu din partea dietei.

§ 13. Cându alegerea unui deputatu dietalu s'aru declará invalida, precum sî in casurile § 5. alu legei provisorie despre compunerea ditei, indata trebuie facuti pasii de lipsa din partea presiedintelui dietei câtra Guvernulu r. pentru alegere nóua.

Casulu prevediutu in § 5., cându unu membru alu dietei e 'mpedecatu multu sî atunci se privesce cá esistinte, cându unu membru, care tragana intrarea sea preste optu dîle séu se departéza fâra concedia, séu remâne absentu preste terminulu concediei, la provocarea presiedintelui de a se presentá in optu dîle séu de a rectificá absenti'a sea, câci la dincontra se va privi cá esîtu, nu da ascultare.

§ 14. In privinti'a aceloru membri dietali, cari dupa § 1. lit. b. alu ordinei dietale provisorie suntu membri ai dietei prin chiamarea r., Gubernulu r. va impartasî presiedintelui dietei consemnatiunea acestoru membri inca nainte de deschiderea dietei, sî presiedintele legitimatiunele acestoru membri propunende lui, are de ale luá la cunoscintia.

Sî in privinti'a acestoru membri ai dietei are valóre decisiunea cuprinsa in taiarea a dou'a a § 13. alu acestei ordine de afaceri.

Déca unu astufeliu de membru dietalu e de a se privi cá esîtu, presiedintelè dietei are de a face despre acést'a raportu comissariului r. dietalu.

§ 15. Pentru essaminarea acteloru de alegere ale aceloru membri, cari se alegu numai dupa inceperea dietei, sî prin urmare nu potura fi impartîti in memoratele nóua despartieminte, se alege prin dieta din sinulu eii unu comitetu stabilu (comitetulu de legitimatiune) din optu membri.

§ 16. Cá alegeri, a câroru validitate nu póte fi combatuta, vinu a se privi acelea, ale câroru protocóle de alegere suntu in ordine.

§. 17. Presiedintele, ambii vice-presiedinti sî secretarii formèza biroulu dietei.

§ 18. Presiedintele deschide sî închide siedintielè, pórta presiedinti'a, priveghiéza asupr'a observârei normativeloru de afaceri, conducè desbaterilè, da cuventulu, pune întrebârile la votare, enuntia resultatulu loru, grijesce de ordine in adunare, sî are dreptulu de a intrerumpe sî dè a suspinde siedinti'a cându se face disordine, de a departá pre turburatori de pe galeria sî acést'a la casulu estremu de a o desiertá, dar sî in acestu casu siedinti'a se póte continuá pâna la finirea ordinei dîlei.

Presiedintele are dreptulu de a comunicá sî de a impartî tóte scriptele, ce vinu la dieta, sî e organulu dietei in tóte referintiele inafara.

Acte scripturistice, ce esu din dieta, vinu a se subscrie prin presiedintele sî unu secretariu. Adresse câtra Maiestatea Sea c. r. Apostolica se subscriu de presiedintele sî unu secretariu.

§ 19. La casu sî pe câtu tîne impiedecarea presiedintelui, tote datorintiele sî drepturile aceluia le ia asupra-si antâiulu vice-presiedinte, sî fiind impedecatu sî acest'a, alu doilea.

§ 20. Dupace se constitue diet'a in intielesulu § 12. alu acestei ordine de afaceri, alege prin siedule de votare pre cei siese membri, cari sa se propuna Maiestatei Sele c. r. Apostolice pentru prea indurat'a denumire a presiedintelui dietei, pe calea comissariului r. dietalu. (§ 1. alu ordinei dietale provisorie).

In asemenea modu alege apoi diet'a câte siese membrii pentru ambele posturi de Vicepresiedinti.

§ 21. Dupa-ce se face alegerea presiedintelui sî a ambiloru Vicepresiedinti, alege diet'a totu prin votare cu siedule 12 secretari sî 12 verificatori pe-câtu tîne diet'a, carii din urma au de a verificá referatele stenografice.

§ 22. Secretarii au datorinti'a de a portá protocólele siedintieloru dietale sî de a conceptá tóte harthiele cele de lipsa in urm'a decisiuniloru aduse, incâtu acést'a nu se concrede unei comissiuni.

Ei pórta listele de votare, prenotarea despre propunerile membriloru dietei sî consémna numele celoru ce ceru cuventu, in ordinea aceea, in carea se insinua.

§ 23. Presiedintele dietei e antistele sî conducatorulu buroului. Elu are dreptulu de a impartî afacerile sî lucrurile intre membrii acelei'a sî pórta grija de asiediarea translatoriloru, amploiatiloru de cancellaria sî de archiva, precum sî a personalului mai micu de servitiu, ce e de lipsa.

Scrierile si tiparirile de lipsa se facu prin inspectiunea si conducerea buroului. — Buroulu are inspectiunea asupr'a localitatei dietei, asupr'a personaluiui pusu preste acestea, asupr'a intocmirei si a mobileloru, precumu si asupr'a vigiliei; elu impartiesce cartele de intrare la galerii, câtra densulu au de a se adressá raportatorii pressei jurnalistice pentru avisarea locuriloru si stenogratii pentru de a li se dá localitâti potrivite pentru lucrurile sele. Scrierile buroului se facu prin presiedintele si unu secretariu.

§ 24. Membrii dietei au indatorirea, de a fi de fatia la diete si de a luá parte la pertractârile si lucrurile eii.

§ 25. Concedii pe 8 dîle da presiedintele, pe tempu mai indelungatu diet'a; dar nici odata nu e iertatu a fi concediati mai multi membri, decâtu a opt'a parte atuturoru membriloru dietali.

§ 26 Fia-care deputatu e datoriu a priimí alegerea cadiuta pe elu, dar din temeiuri ponderóse póte cere dispensare, despre care lucru indata decide diet'a.

Cine e dejá membru a duoru comitete, póte refusá o alegere ulterióra intr'unu comitetu.

§ 27. Diet'a pentru conducerea mai usióra a afaceriloru se imparte in urmatórele optu despartiaminte, si adeca formeza:

1. deputatii comitateloru Clusiu, Doboc'a, Solnoculu din launtru, Turd'a si ai districtului Nasaudului;

2. deputatii comitateloru Alb'a de josu Alb'a de susu, Cetatea de Balta, Hunedór'a, a districtului Fagarasiului, apoi a scauneloru filiale Salisce si Talmaciu;

3. Deputatii cetatîloru si târguriloru Clusiu, Alb'a-Iuli'a Gherl'a, Elisabetopolea, Deasiu, Turd'a, Aiudu, Cojocn'a, Sicu, Abrudu, Rosi'a. Hunedór'a, Hatiegu, Ocn'a Sabiiului, Fogarasiu, Mociu, Huiedinu sî Dev'a;

4. Deputatii scauneloru Sabiiu, Sighisiór'a, Mediasiulu, Sabesiulu sasescu, Cohalmulu, Cinculu mare, Nocrichiulu, Mercurea, Orasti'a si ai districteloru Brasiovu si Bistriti'a.

5. deputatii cetâliloru si târguriloru Sabiiu, Brasiovu, Sighisiór'a, Mediasiu, Bistriti'a, Sabesiulu sasescu, Orestia, Reghiuulu sasescu, Rasînari;

6. Deputatii scauneloru Odorheiu, Treiscaune, Ciucu, Muresiu, Ariasiu, apoi a cetatîloru si târguriloru Muresiu — Osiorheiu, Odorheiu, Csik-Sered'a, Olafalâulu, Sant-Miclausiulu Giurgiului, Kézdi-Vasárhely, Brezcu, Ili'a (Illye falva), Sepszi-Sangeorgiu;

7 si 8. Membrii chiamati prin Preainalt'a Sea Maiestate c. r. Apostolica impartîti prin sórte, forméza dóua despartiminte, dar le sta in voia, a remané impreunati intr'unu despartiamentu, si in casulu acest'a tramitu la comitetele formande prin despartieminte numerulu duplu alu membriloru, cá fia-care a aceloralalte siese despartieminte.

§ 28. Pentru preconsultarea tuturoru obiecteloru se formeaza comitete prin aceea, ca fia-care din despartiemintele de mai susu in urm'a consultârei alege unulu din membrii sei in formandulu comitetu.

§ 39. La casuri speciale póte decide diet'a, ca aceste comitete se forméza prin emiterea de câte doi membrii din fia-care despartiamentu.

§ 30. Dupa chipzuiél'a dietei pentru preconsultarea despre anumite sorte de afaceri se potu formá comitete stabile.

§ 31. Cá comitete stabile esista anume comitetulu de legitimatiune, cându dupa § 15 a 'ntratu casulu de a se form'a elu; comitetulu de verificatiunea protocóleloru siedintietoru dietale (§ 74), comitetulu pentru verificatiunea referateloru stenografice (§ 21) si comitetulu pentru petitiuni.

§ 32. Fia-care despartiamentu sî fia-care comitatu alesu are de a alege din sinulu seu unu presiedinte, unu substitutu alu acelui'a si unu, dupa cerintia doi secretari, si constituirea facuta de a o aduce la cunoscinti'a presiedintelui dietei.

Mai departe fia-care comitetu are de a alege pentru fia-care obieptu datu lui spre preconsultare unu referinte.

§ 33. Pentru tractarea afaceriloru despartiaminteloru sî comiteteloru au valóre preste totu si incâtu suntu aplicabile, decisiunile ordinei presente de afaceri.

Despartiamintele si comitetele suntu capace de concluse, déca suntu de fatia membrii loru celu putînu pe jumatate.

Conclusele se aducu cu maioritate absoluta de voturi.

Presiedintele póte esserceá dreptulu seu de votare totdeun'a.

§ 34. Fia-care fiindu alesu intr'unu comitetu, e datoru a fi de fatia regulatu in siedintiele lui.

Absentându unu membru de-la trei siedintie fâra escusare de ajunsu, presiedintele are de a face alegere nóua. —

(Va urmá)

Votu separatu

alu subscrisiloru deputati la Universitatea fundului regescu in privinti'a organisârei deregatorieloru judecatoresci in fundulu regescu.

Enunciarea Domnului Comeslocutieutoriu Conrad Schmidt cá Preside alu Universitâtii de dato 30 Aprile 1863. pentru consultarea speciala despre proieptulu deputatului M. Binder din Cinculu mare in privinti'a organisârei deregatorieloru judecatoresci din fundulu regescu nu are valóre, si prin urmare proiectulu pomenitu alu deputatului Mich. Binder din Cinculu mare despre organisarea judecatorieloru din fundulu regescu de dato 10 Martiu 1863 Nr. Univers. 225|1863 nu e aptu de a poté fi desbatutu de ameruntulu (specialiter) prin inclyt'a Universitate.

Temeiurile suntu urmatórele:

La Universitatea ast'a cá la unu corpu collegialu numai aceea se póte enunciá in numele Universitâtií, ce seau toti membrii, seau partea cea mai mare a loru voiesce.

In siedinti'a din 30 Aprile 1863 fiindu propusu de desbatutu proiectulu sus pomenitu alu deputatului Mich. Binder; 9 membrii ai Universitatii si anume: Dr. Czikeli — Schnell — Balomiri — Dr. Kein, Dr. Binder — Dr. Lindner — Dr. Thincu — Macellariu sî Orosz se au declarat incontr'a unei consultari speciale, adeca nu au vrutu sa primésca operatulu pomenitu spre desbatere speciala. — Altii 5 membrii anume: Gull — Schwarz — Löw — Wagner si Mich. Binder se au declatu pentru desbaterea speciala. — Aceialalti 5 membrii: Schneider — Klein, Wittstock — Balthes si Thalmann au tacutu. — Trei membri: Rannicher — Lassel si Drotleff au fostu absenti. — Votisare individuala dupa vorbirile aceloru 14 deputati nu se a facutu.

Deci operatulu pomenitu debuie privitu cá unu operatu reieptatu seau cadiutu, si asiá enunciarea Domnului Preside

pentru consultarea speciala nu are valóre, pentru ca nu e voi'a Universitâtii la consultarea speciala.

Domnulu Preside pe aceea si-a intemeiatu enunciarea cumuca Universitatea ast'a in siedinti'a din 25 Fauru si 3 Martiu 1863 se ar fi declaratu pentru despartîrea iustitiei de administratiunea politica, si ar fi insarcinatu pre deput. M Binder cu elaborarea unui astfeliu de proiectu, si asiá acum se -lu luâmu la desbatere speciala.—E adeveratu, ca Universitatea in 3 Martiu 1863 a insarcinatu pre deputatulu Mich. Binder cu elaborarea unui astfeliu de proiectu; inse daca Universitatea nu priimesce operatulu de aplu spre desbatere speciala, nice nu se póte admitte la o desbatere speciala, precum nu se a lassatu si proiectulu acelu d'antâiu de dato 13 Maiu 1862.

Inse sî Conclusulu Universitâtii de dato 25 Fauru 1863 nu a fostu pentru schimbarea organismului judecatorescu si politicu de acum, ci Universitatea se a declaratu numai in principiu pentru despartîrea organismului judecatorescu de acelu politicu, dara realisarea despartîrei acestei n'au aflat'o Universitatea acum de potrivita, si asiá nu s'a declaratu pentru realisarea principiului pana dupa organisarea definitiva a tierei intregi.

Asiá dara si insarcinarea deputatului Mich. Binder cu elaborarea unui astfeliu de proiectu a fostu de prisosu.

Noi inse nece nu cunoscemu pre inclit'a Uiversitate de competenta la o astfeliu de organisare a deregatorieloru judecatoresci, seau mai bine dîsu, cunoscemu ineompetenti'a Universitâtii la o astfeliu de organisare.

Incompetinti'a Universitâtii se póte vedé din decisiunile Maiestâtii Sele de dato 24 si 31 Martiu 1861, prin care decisiuni cercurile administrative si judecatoresci, precumu si organismulu administrativu si judecatorescu acelu vechiu din anulu 1847 pentru Transsilvani'a intreaga cu acelu adausu se au restituit, ca asiá se remana pana ce pe calea legislatiunei formale se voru poté statorí schimbarile coviintióse.

Deci fiinduca legislatiuniunea formala a tierei e numai diet'a provinciala, asia dara numai prin diet'a provinciala se voru poté face schimbârile coviintióse in cercurile territoriale administrative si judecatoresci, precum si in organismulu judecatorescu si administrativu.

Apoi chiaru de aru fi Universitatea competenta la o astfeliu de organisare; totusi tempulu nu e potrivitu inainte de diet'a provinciala; pentru ca constitutiunea vechia a Transsilvaniei pe temeiulu autographului imperatescu câtra Contele Rechberg de dato 20 Octobre 1860 pretinde schimbâri afundu taietóre.

Schimbârile aceste, cari fora indoiéla au de a atinge si constitutiunea fundului regescu, se tienu numai de competenti'a dietei provintiale; asiá dara nu e cu scopu, a face acumu vr'o organisare, care dóra inainte de ce ar ajunge la activitate, aru fi supusa unei schimbâri radicale seau fundamentale.

Asiá in fine noi subscrisii la consultarea speciala cá la un'a fara valore legala nu luâmu parte, dara nice nu cunóscemu legalitatea resultatului consultârei speciale in privinti'a asta.

Sabiiu 4 Maiu 1863.

Ioan Balomiri Senatoru. Iacobu Orosz Vice-notariu, deputati din scaunulu Orastiei la Universitatea fundului regescu.

In intielesulu votului acestui'a separatu s'a declaratu in siedinti'a Universitâtii si deputatulu dela Mercurea Elia Macellariu, care inca deodata au insinuatu votu separatu, inse nefiindu in Sabiiu, ci in Mercurea ocupatu cu alte trebe officiose, de mai multe dile nu a potutu subscrie votulu esta, si cá sa nu remana votulu acest'a nedatu, cu atât'a mai tare ne amu grabitu cu elu, cu câtu se apropia seversîrea activitâtii Universitâtii, si nu am sciutu ca óre deputatulu Mercurei susu numitu mai luá-va parte la Universitate seau ba. Apoi parerea deputatului din Sebesiu Dr. Tincu, nu a fostu de totu consunatória cu parerea ast'a a nostra, si pentru aceea nu a potutu subscrie votulu esta. Parerea Brasioveniloru declarata prin deputatulu Schnell a fostu de totu consunatoria cu ast'a a nóstra, inse deputatulu Schnell nu a insinuatu votu separatu, ci numai a poftitu, ca parerea densului sa fia pe scurtu insemnata in protocollu.

In privinti'a consultârei Universitatii de dato 25 Fauru 1863 despre despartîrea organismului judecatorescu de acelu politico-administrativu aflu de lipsa observatiunea, cumca in siedinti'a pomenita Dlu Comite cá Preside a pusu intrebarea, ca óre Universitatea vre seau nu vre in principiu despartîrea organismului judecatorescu de acelu politico-administrativu. Sub decurgerea consultârei individuale se au declartu unii membrii, ca densii de si aru dorí despartîrea pomenita in principiu, totusi acumu inainte de ce va fi regulata iustiti'a sî referintiele provintiei fatia cu celelalte provintie, nu voru schimbare in organismulu administrativu si judecatorescu ci vreau a -lu pastrá pana la alta ocasiune. Pe scurtu dîcandu, densii nu vreau acumu a face vr'o reforma in organismulu politico-administrativu si judecatorescu. Domnulu Comite cá Prœside nu vrea, cá membrii Universitatii sa-si estinda declaratiunea loru si in privinti'a tempului despartîrei, adeca ca ore vreau ei acumu, seau de alta data despartîrea pomenita. Tot deodata a declaratu Dlu Preside, ca tempulu despartîrei va fi alta interebare, care sa nu o confundâmu cu interebarea despre despartîrea in principiu fora privire la tempu.

Portarea Dlui Preside a adusu pe unii membrii in declaratiunile loru la óre care indoiéla, seau mai bine dicendu la óra care confusiune, nefiindu in stare a se declará deplinu, pentruca Dlu Preside numai cu d á seau cu b á poftea respunsu.

Si totusi din consultarile, seau declaratiunile individuale seau vediutu, ca de-si toti membrii (21) s'au declaratu, numai in principiu pentru despartîrea iustitiei de administratiunea politica; totusi 13 insi se au declaratu si intr'acolo, ca densii realisarea despartîrei nu o voiescu acumu, ci dupa organisarea definitiva a provintiei intregi.

Dupa finirea consultârei a enunciatu Dlu Preside cá unu conclusu a Universitatii, cumuca Universitatea vrea despartîrea deplina (vollständig :) a iustitiei de administratiune. Eu minteni dupa enuntiarea conclusului me am declaratu in fati'a siedintiei, cà eu am indoiéla despre adeverulu conclusului enuntiatu. Declaratiunea mea n'a au avutu vrunu effectu, ca aceialalti menbrii au tacutu, si asiá me am asiediatu si eu asteptandu urmârile Conclusului.

Acumu, dupa declaratiunea Dlui Preside, ar fi trebuitu sa urmedie intrebarea, ca óre Universitatea vrea acumu, seau mai tardîu, si candu despartîrea declarata?

Dara nu a urmatu intrebarea susu descrisa, ci ca cumu vrea Universitatea despartîrea? cá cumu Universitatea se aru fi declaratu pentru despartîrea de acumu; ce nu e adeveratu.

Dupace domnulu Preside a pusu intrebarea despre modalitatea despartîrei; eu am declaratu, ca intrebarea ast'a inca nu aru avé locu, pentruca, de órece Domnulu Preside n'a primitu declaratiunea membriloru in privinti'a tempului de despartîre a iustitiei, dîcundu: sa nu confundâmu dóua intrebâri deodata; dupa declaratiunea facuta pentru despartîre in principiu, aru avé sa urmedie intrebarea: cá óre Universitatea vrea acumu, seau dealta data despartîrea pomenita. Insa dupa parerea mea si intrebarea ast'a aru fi de prisosu; pentruca dintra 21 de membrii 13 se au declaratu, ca ei nu acumu, ci de alta data, adeca dupa regularea iustitiei in provinti'a intreaga, vreau despartîrea organismulni judecatorescu de acelu politico-administrativu.

La declaratiunea mea a reflectatu Dlu Preside, ca domnialui are dereptu de a pune intrebârile pecumu le afla de lipsa; si ponecându va coprinde scaunulu presidialu in Universitatea ast'a, nu-si va dá dereptulu acel'a din mâna, ci-lu va intrebuintiá dupa parere si voi'a propria.

Apoi asiá am ispravit'o cu tóta consultarea, nedicenduse mai multu vr'o vorba din partea membriloru.

Ioan Balomiri

Sabiiu in 13 Maiu 1863.

Sortile cele de multu asceptate cu cea mai viia incordare au cadiutu; diet'a transsilvana este conchiamata. Noi impartasîramu actele concerninte in modulu celu mai obiectivu, câci nu voiamu a trage la recensiune, buna séu rea, o lege necunoscuta inca pe deplinu de publiculu nostru cetitoru. De-la diet'a cea memorabila din 179$^{0}/_{1}$, cându Archiiereii români cá unicii representanti ai natiunei sele cercara cu multu curagiu, dar cu putînu efeptu a sfarmá lantiurile constitutiunei evimediane, pâna 'n 1848, cându Românii protestulu seu incontr'a acestei constitutiuni -lu sigilara cu sigilu de sânge,

n'a fostu in viéti'a publica de dreptu a patriei nóstre altu evenimentu asia momentosu, cá diet'a, ce ne ascépta. De dóua ori facù poporulu românu cu armele sele morale asaltu asupr'a fortaretiei ceii cerbicóse, ce-i închisese portîle de atâtea sute de ani sî nu i le mai deschisese, dar' fâra resultatu; a trei'a óra credemu ca i va succede a intrá sî elu in cetate nu insa cá inimicu, ci cá amicu.

Românii transsilvani privescu la acésta dieta cá la un'a, a cârei problema e cu deosebire a-i introduce sî pre ei in terenulu dreptului de natiune politicu transsilvana, sî as'á vedu intr'êns'a realisarea dorintiei sele celei de sute de ani. Temeiu de ajunsu, de a salutá fiitórea dietà cu bucuria! Bucuri'a loru insa devine cu atât'a mai inalta, cu câtu li se arata mai sigura; câci intre propositiunile regesci, care dupa constitutiunea tierei âu de a fi pertractate si finite n a i n t e a toturoru obiecteloru de desbatera, l o c u l u c e l u d' a n t â i u -lu ocupa: Inarticularea nutiunei române sî a confessiuniloru cii. Intre acésta propusatiune regésca sî intre cea din 4 Nevembre 1861 este o deosebire fórte mare; câci pecându aceea cuprinde numai „i n a r t i c u l a r e a n a t i u n e i r o m â n e i n t r e c e l e l a l t e n a t i u n i r e c e p t e“, acést'a pretinde: E s e c u t a r e a i n d r e p t a t î r e i e g a l e a n a t i u n e i r o m â n e sî a c o n f e s s i u n i l o r u e i i. Cine scie, eu câte greutâti colossale au avutu sî au de a se luptá Romanii transsilvani preste totu sî cei de religiunea ortodoxa resariténa deosebi in privinti'a bisericésca, sî cine dorésce intr'âdeveru fericirea loru, din carea religiunea face parte principala, acel'a nu pôte a nu salutà acésta modificare a propusatiunei cu bucuria, cà unu semnu invederatu despre ingrijirea cea sincera a regimului pentru unu venitoriu mai blându alu natiunei nostre. Déca vomu assemená propusatiunea acést'a 1. din rescriptulu r. cu punctulu alu doilez din gravaminele Congressului natiunalu din urma, trebuie sa recunóscemu, ca vocea Congressului au aflatu echulu doritu. Dar nu numai acestu punctu din gravaminele Congressului, ci sî altele mai multe fâra 'ndoiéla suntu luate in consideratiune la propusatiunile regesci; câci propusatiunea 2. „intrebnintiarea celoru trei limbi provinciale in comerciulu publicu oficiosu“ corespunde punctului 3. din gravamine (Introducerea limbei romanesci in tóte afacerile publice, cum si in institutele de invetiamentu in acea mesura, in carea suntu introduse sî ale celoralalte natiuni ardelene); propusatiunea 5.: Modificarile de lipsa in impartîrea politica a tierei, pentru da a ajunge la administratiune politica si judiciara regulata“ satisface dorintiei declarate in punctulu 5. din gravaminele Congressului; propusatiunea 8. „Organisarea judecatorieloru sî cu deosebire formarea tribunalului de instanti'a a trei'a“ noi o 'ntielegemu consunatóre cu punctulu 7. din gravamine; in fine propusatiunea 11. armonéza cu punctulu 12. din gravaminele Congressului, cu acea modificare numai, ca pecându in gravamine se' cere o banca ipotecaria pentru poporulu tieranu, aici se propune infiintiarea unei bance ipotecarie preste totu fâra nici o restringere. —

In generalu atâtu numerulu propusatiuniloru acestor'a din 1863. fatia cu cele din 1861. (acum 11., atunci 4), câtu sî cuprinsulu loru ne demustra o propasîre, carea va aduce patriei folóse insemnate. Déca in fine celelalte propuneri ale Congressului de asta data n'au fostu priimite intre propusatiunile regesci, nu trebuie sa uitamu, câte drepturi diferite, câte interesse incrucisiate suntu in Transilvani'a, sî prin urmare câtu e de greu sî pentru celu mai luminatu sî mai dreptn Gubernu de a impacá cu deplinatate tóte referintiele cele vechi cu tóte referintiele cele nóue. La tóta 'ntemplarea insa diet'a e maiestrulu, ce va avé sa tórne materi'a cuprinsa in aceste propusatiuni in form'a cea mai potrivita, sî de form'a acést'a apoi atârna, déca ele voru produce efeptele dorite. Acolo insá se deschide câmpulu sî pentru alte propusetiuni salutarie din partea membriloru dietei chiaru; prin nrmare membrii români, cari modelulu procederei sele-lu afla in actele Congressului decursu, voru avé cea mai buna ocasiune de a completá acelea, ce lí se paru a fi de lipsa pentru tronu, patria sî natiune. Studiulu cu demaruntulu dar alu acteloru natiunale din urma, precumu sî studiulu propusatiuniloru regesci cu tóte consecuintiele loru suntu cerintia neaperata pentru toti Românii transilvani, ce au dreptu de a sperá, cá sa figureze in proxim'a dieta cá representanti ai patriei nóstre. —

Magiarii, ori cum voru esî alegerile barbatiloru loru: adeca ori voru fi in maioritate, ori in minoritate, se pare ca au de cugetu, a proclamá 1848. sî a se departá. — Sasii inca prepara cu tóte mânile. Suntemu convinsi, ca sî Românii nu stau cu mâinile î n s n.. —

F a g a r a s i u in 20 Maiu 1063.

Alaltaeri sosì in capital'a Tierei Oltului o deputatiune custatóre din 10 membrii cá representanti ai noului adetamentu, tînutului Branu, condusa de P. On. D. Protopopu Metianu spre salutarea Ilustritatei Sele Dlui Capitanu supremu. Dupa asteptare de 2 dîle se 'ntórse astadi fora a-sî putea implini dorinti'a, fiindca Dlu Capitanu supremu inca nu se reintorsese din calatori'a sea dela Vien'a; totusi-si esprimà deputatiunea numita sintiem'ntele sale prin urmatorea Adressa, care se prededà indata dupa sosire Il. Sele in mâna. Adress'a suna:

I l u s t r i s s i m e!

Deaca si atunci, candu Dumnedieiasca provedintia, fora a carei volia nece unu firu de peru nu cade depre capulu omului, V'au chiamatu la conducerea si guvernarea acestui Districtu, amu simtîtu destula bucuria, pentruca Ve puteamu avé in apropriarea si vecinatatea nóstra; cu câtu mai nespusu de multu trebuì se creasca acumu bucuri'a nóstra aceea, câudu una Preinalta resolutiune Imperiale dispune si incorporarea tînutului nostru cu acestu Districtu, plinu de reminiscentii istorice.

Dara bucuri'a nóstra aceast'a nu o causà atât'a incorporarea nóstra cu acelu Districtu, careia nu-i putemu alt'a imputá, decatu distanti'a cea mare dintre tienutulu nostru si capital'a Districtului, catu prea placuta persóna a Illustritâtii Tale. Din asta privintia noi privimu inalt'a resolutiune de incorporare cá o nóua dovada despre parinteasca portare de grije a Maiestatei Sele Imparatului, si ea ne 'ndreptatiesce a crede sî a sperá, ca tienutului nostru, celui multu cercatu, prin aceast'a i se voru deschide portîle unui viitoriu mai ferice, dupre care inca de fericita amintire demnii nostrii parinti si antecessori au oftatu, éra aceast'a o sperâmu cu atat'a mai multu ca in fruntea si la carm'a acestui Districtu Te afli Illustritatea Ta, unu barbatu preademnu si binemeritatu pentru natiunea nóstra, unu barbatu carele in acea scurta epoca dela 1850, candu furamu norocosi a Ve avé in frunte tienutului nostru intre impregiurâri fórte grele si pre langa unu cercu de activitate prea marginitu, ati lasatu cele mai placute suveniri in inim'a poporului nostru; unu barbatu, a caruia natele solum, leaganulu tineretieloru este insusi tînutulu nostru.

Patrunsi de astufelu de credintia si sperantia, noi si toti comitenti nostri ne implinimu detori'a de acestia impusa, candu Ve descoperimu, ca vomu rugá pre parintele cerescu, cá se Ve intarésca si imputerésca spre a potea guvernà si conduce acestu Distrirtu strabunu,— la care-Ve oferimu si noi totu concursulu nostru— catra adeverat'a fericire si marire natiunala; cá se puteti pedepsí reulu si premiá dreptatea, cá se combateti intunereculu si se constituiti cultur'a — cá asiá guvernarea Illustritâtii Tale se faca epocha in istori'a lui si ca asiá venerabilulu nume alu Ilustritatii Tale se se eternisese, transplantanduse in inimile romaniloru diu generatiune in generatiune. Prelanga care ne recomandamu. etc.

Fagarasiu in 20 Maiu 1863 urméza subscrierile.

Tînemu de prisosu ori ce comentare mai departe, ci numai facemu prin aceasta atentu pre onoratulu publicu, care póte aru fi reu in formatn, cum ca noulu adetementu nu aru fi primitu cu placere si bucuria incorporarea lui la Districtulu Fagrasului, prin care au scapatu de master'a tractare a jurisdi'ctiunei, cârei'a au fost subpusu pâna acumu. ✝.

U n g a r i 'a.

P r i m ' a a d u n a r e g e n e r a l a a A s s o c i a t i u n e i n a t i u n a l e i n A r a d u, p e n t r u c u l t u r ' a sî c o n v e r s a r e a p o p o r u l u i r o m a n u.

(Continuare lá Nr. 39)

Aradu, 3 Maiu.

Siedinti'a a dóu'a, ce o tienù associatiunea natiunala romana de aicea in 10 Maiu, fù sî mai interesante, decatu cea

---

La nr. de astadi se alatura unu suplementu de o jumetate de cóla.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumătate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a treia repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 41. ANULU XI.

Sabiiu 19 Maiu, 1863.

Ordinea provisoria a afaceriloru

pentru diet'a Marelui-Principatu Transilvani'a.

§ 35. Deaca e de lipsa seau de doritu, cá pentru darea de deslusiri si declaratiuni inaintea unui comitetu la vreo pertractare speciala sa se invite membrii de ai organeloru regimului, comitetulu are de a face invitarea prin presiedintele dietei (§ 18 alu ordinei dietale prov.). Assemenea au dreptu comitetele, de a invitá ómeni de specialitate pentru ascultarea cu gur'a seau a-i provocá spre a-si dá opiniunea in scrisu.

Presiedintele, vice-presiedintii Guvernului r. seau comissarii tramisi de acelu antâiu numitu au dreptulu de a fi de fatia la pertractârile comiteteloru (§ 18 alu ord. dietale prov.)

§ 36. Comitetele au voia de a invitá pre astfeliu de membrii ai dietei, dela cari potu asceptá cunoscintia speciala a obieptului, de a luá parte la siedintie cu votu consultativu.

Proieptatorulu, deaca nu e insusi membru alu acelui comitetu, cârui'a fu incredintiata preconsultarea proieptului lui, la consultârile comitetului sa se invite celu putînu odata pentru de a-si motivá proieptulu, sî sî de altmintrea se póte invitá de atâtea ori, dc câte ori crede comitetulu ca e cu scopu.

Presiedintele si vice-presiedintii dietei potu luá parte la siedintiele comiteteloru tot deun'a, dar' fâra dreptu de votare.

§ 37. Indata ce unu comitetu au finitu deplinu preconsultarea concrediuta lui, presiedintele preda relatiunea despre hotaririle aduse presiedintelui dietei.

§ 38. Deaca opiniunarea in lucrulu principalu aru depinde de o intrebare preliminara, carea se póte decide in moduri feliurite, e iertatu comitetului a propune dietei unu proieptu pentru deciderea acestei intrebâri preliminare, sî de a procede cu consultarea mai departe numai dupa deciderea lui.

§ 39. Deaca la o decisiune adusa prin maioritate de voturi séu la proieptulu unui comitetu câtra dieta, o minoritate celu putînu de trei membrii cere a se propune dietei opiniunea minoritâtii, aceeasi are dreptulu, a o alaturá la relatiune seau proieptu, sî spre acestu scopu a alege unu referinte; dar prin acést'a sa nu intardîa nici predarea, nici facerea relatiunei seau a proieptului. Assemenea trebuie sa fia spriginite astufeliu de propuneri, cá tote celelalte proiepte, pentru de a ajunge in dieta la votare.

§ 40. Siedintiele dietei suntu publice.

Esceptiunalminte se póte tiné o siedintia confidintiara, cându voru poftí seau presiedintele seau celu putînu 10 membri, sî cându dupa indepartarea tuturoru celoru ce n'au dreptu de a participá la pertractare va decide diet'a asiá. (§ 11 sî 14 ai ord. diet. prov.).

§ 41. Diet'a e capace de concluse, cându suntu de fatia celu putînu jumetate membrii, ce si-au ocupatu locurile in dieta. (§ 19 alu ord. diet. prov.)

§ 42. Obieptele speciale de consultare ajungu innaintea dietei:

a) cá propositiuni ale Regimului prin comissarulu r. dietalu;

b) prin propuneri din partea singuritoru membri ai dietei (§ 15 alu ord. dietei prov.)

§ 43. Proiepte de sine statatóre ale singuritîloru membrii trebuie sa se predea in scrisu presiedintelui dietei, sî deaca prin presiedintele séu la casu de refusare prin comissariulu r. dietalu se admitu la pertractare (§ 15 alu ordinei diet. prov.), apoi trebuie sa se predea mai nainte consultârei in comitetu.

Astfeliu de proiepte trebuie sa fia spriginite celu putînu de 10 membri.

Deaca unu proieptu nu se spriginesce de ajunsu, se pune deadreptulu la o parte.

Deaca unu astufeliu de proieptu de sine statatoriu tîntesce la aducerea unei legi anumite, trebuie sa se concepteze sî sa se predea in forma de proieptu de lege completu.

§ 44. Unu proieptu sprijinitu deajunsu, tiparindu-se in tustrele limbele indatinate provinciale, vine de a se imparti intre membrii, sî proieptatorulu, déca e cu potintia, póte cere o dî, in carea obieptulu sa se dea la antâi'a cetire, sî proieptatorului sa i se dea voia a-si motivá proieptulu. Diu'a se determina indata prin presiedintele dietei.

§ 45. Ordinea obiepteloru pertractande se determina prin presiedintele dietei. (§ 15 alu ordinei diet. prov.)

Ordinea dilei fia-cârei siedintie vine a se face cunoscuta membriloru dietali deaca se póte la inchiderea siedintiei din urma, la tóta 'ntemplarea insa innainte de inceperea siedintiei.

§ 46. Presiedintele dietei deschide siedinti'a, indata ce suntu de fatia membrii in numerulu capace de conclusu (§ 19 alu ord. diet. prov.)

§ 47. Dupa deschiderea siedintiei presiedintele pune intrebarea, deaca cine-va cere a se rectificá protocolulu in sensulu § 74. alu acestei ordini de afaceri. Ne cerendu ni, menea vr'o rectificare, protocolulu vine a se privi de rectificatu. — La casulu contrariu decide diet'a asupr'a rectificârei cerute.

Dupa aceea se anuntia proiepte sî relatiuni admise de presiedintele seau de comissarulu r. dietalu la pertractare, sî in privinti'a celoru d'antâiu se pune intrebare, deaca suntu spriginite, apoi se aducu la cunoscinti'a dietei comunicate ale regimului, ale despartiaminteloru sî comiteteloru, in fine alte incurse eventuale.

§ 48. Propositiunile regimului, venindu la dieta, au de a se luá la pertractare sî de a se decide innaintea tuturoru altoru obiepte (§ 16 alu ordinei diet. prov.)

Dar sî propusatiuni de a le regimului mai nainte se tragu la consultarea in comitete.

Propositiunile regimului n'au lipsa de intrebarea pentru spriginire, sî fâra preconsultare nu se potu refusá.

Incâtu proiepte de ale comiteteloru pentru astufeliu de propositiuni se abatu dela acestea preste totu seau in unele pârti, deaca s'aru refusá astfeliu de proiepte, acele propositiuni ajungu la votare dupa formularea loru primitiva.

Regimulu ori când póte modificà seau sî retrage de totu propositiunele sele.

§. 49. In diu'a, cându e unu proieptu antâi'a data la ordinea dilei, proeptatorului la cererea lui i se da cuventulu, pentru de a-si motivá proieptulu.

Dupa aceea se decide din partea dietei fâra desbatere, ca dá-se-va proieptulu unui comitetu esistinte dejá, seau altui'a,

ce sa se formeze din despartieminte cu câte unu membru seau doi din fia-care despartiamentu.

Netranspunendu diet'a proieptulu la vreunu comitetu, acelasi incâtu nu e proieptu alu regîmului, vine a se privi cá refusatu.

§. 50. Indata ce dupa decisiunea acum memorata se preda relatiunea presiedintelui, acest'a are de a dispune, ca sa se traduca si sa se tipareasca in tustrele limbile proviciale indatinate, apoi sa se impartiésca, sî aduce obieptulu a dóu'a óra la ordinea dîlei, sî anume de asta data pentru desbatere sî votare asupr'a pârtîloru speciale ale proieptului.

Pertractarea sa nu se faca nainte de 24 óre de dupa impartîrea relatiunei celei tiparite a comitetului.

Fiindu obieptulu la ordinea dîlei pentru a dóu'a cetîre, in dieta consultarea asupr'a relatiunei facute se deschide prin referintele.

§. 51. Cuprindiendu proieptulu mai multe pârti, are de a premerge o desbatere generala, sî cea speciala asupr'a diferiteloru puncte urmeaza apoi.

La finea desbaterei generale numai atunci are locu votare, deaca s'a proieptatu trecerea la ordinea dîlei seau amanarea.

Aflându-se relatiunea in decurgerea pertractârei defectuósa in punctulu cest'a seau cel'a, diet'a o póte dá comitetului indereptu pentru de a o intregí.

§ 52. Dupu votarea asupr'a singuriteloru puncte ale unui proieptu urmeaza totudeun'a votarea preste totu (cetirea a trei'a), sî anume de regula in siedinti'a cea mai de aprópe, deaca nu decide adunarea altmintrea.

La votarea preste totu nu se mai potu aduce proiepte laterale, sî preste totu nu are locu desbaterea.

Numai cându pârtîle singurite ale unei decisiuni aduse prin modificare n'aru stá in legatura intre sine, se póte admite unu proieptu pentru delaturarea acestui reu, despre care diet'a intr'un'a póte decide rectificarea receruta.

§ 53. La casuri urginti diet'a póte decide a scurtá formele pertractârei afaceriloru. Conclusulu, prin care se face aceast'a, deaca proieptulu se desémna cá urginte, se póte aduce inca la comunicarea lui prin presiedintele seau la cetirea d'antâiu.

Desbaterea competinte trebuie sa se margineasca pe lânga cestiunea urgintiei.

Prescurtârile admitibile ale pertractârei se cuprindu intru aceea, ca

a) se pune comitetului unu terminu pentru facerea raportului,

b) indata dupa impartîrea raportului celu tiparitu se pasiesce la pertractare,

c) se trece preste tiparirea proieptului seau

d) a raportului comitetului,

e) se da proieptatorului cuventulu de motivare, fâra de a se fi pusu obieptulu la ordinea dîlei, in fine

f) preconsultarea se lasa de totu la o parte.

Pentru de a decide asupr'a celoru dóua prescurtâri din urma e) sî f), se cere maioritatea de dóua parti din trei ale voturiloru membriloru dietali de fatia.

Cu proieptulu de urgintia vine a se legá desemnarea prescurtâriloru dorite.

§ 54. Alta esceptiune de-la regula se face si la acele proiepte, ce se roducu numai la pertractarea formala a afaceriloru.

Acelea nu e de lipsa sa se dea totudeun'a in scrisu, sî se potu aduce prin presiedintele dupa impregurâri sî fâra desbatere indata la votáre sî conclusiune.

§ 55. Amânarea unei pertractâri totu deun'a se póte proieptá sî decide.

Proiepte pentru incheiarea desbaterei indata au de a se aduce prin presiedintele la votare, fâra de intrebarea de spriginire.

Enunciându maioritatea incheiarea desbaterei, oratorii inscrisi pro sî contr'a proieptului potu alege câte unulu din mediloculu loru, sî numai acestoru oratori alesi, apoi referintelui comitetului si — deaca n'a fostu preconsultare — proieptatorului ii e iertatu a luá cuventulu.

§ 56. Cine va sa vorbésca asupr'a unui obieptu pusu la ordinea dîlei, se póte insinuá in dîu'a desbaterei inca sî innainte de deschiderea siedintiei in persóna sî cu gur'a la secretarulu denumitu pentru aceast'a de presiedintele, esprimendu, ca vorbí-va pro seau contr'a proieptului.

List'a oratoriloru presemnati inca inainte de siedintia se cetesce prin presiedintele inainte de inceperea consultârei asiá, cá sa se póta scrie.

Oratorii se asculta dupa ordinea inscrierei sî adeca asiâ, ca unu oratoru „in contra" face inceputulu, sî pâna cându se póte se schimba unii cu altii oratorii, ce au declaratu ca voru vorbí „pro" si „contra."

Fia-care oratoru are voia, cá ajngendn la cuventu sa schimbe loculu seu in ordine cu loculu unui oratoru inscrisu mai tardîu seau a cede dreptulu seu altui deputatu; dar unui oratoru, care a vorbitu asupr'a obieptului dejá de dóua ori, nu se póte cede cuventulu.

Cine fiindu provocatu sá vorbeasca nu e de fatia, perde cuventulu.

§ 57. Dupa-ce vorbescu toti oratorii inscrisi, presiedintele da cuventu membriloru dietali ne inscrisi, in ordinea aceea, dupa cumu se insinua prin scolare pe lânga spunerea numelui.

§ 58. Voindu sa ia cuventulu presiedintele cá oratoru, parasesce scaunulu presiedintîalu si-lu reocupa numai dupa-ce s'a finitu obieptulu de totu.

§ 59. Referintii suntu datori a vorbí de pe tribuna.

Ei au dreptulu de a cetí tractate scrise.

Acestu dreptu compete afara de ei numai aceloru membri ai comiteteloru, ce fura denumiti pentru espunerea unui votu separatu, apoi presiedintelui r. sî deputatiloru lui (§ 18 alu ord. diet. prov.)

Cuventulu de pe tribuna totu deun'a sa se adresseze câtra adunare, de-la locu câtra presiedintele.

Nici unui oratoru nu e iertatu a vorbí despre acelasi obieptu mai multu de câtu de dóua orí.

Presiedintele, vicepresiedintii sî deputatii Guvernului r. potu luá cuventulu sî de repetîte ori, dar fâra de a intrerumpe pre vr'un oratoru. (§ 18 alu ord. diet. prov.)

Digressiuni (abateri) de-la obieptu tragu dupa sine chiamarea presiedintelui „la obieptu."

Dupa repetîta chiamare la obieptu presiedintele póte luá oratorului cuventulu.

La casu de a se luá unui oratoru cuventulu pentru digressiunea de-la obieptu, diet'a, fâra de a se face pertractare, póte dechiará, ca totusi va sa auda pre oratorulu. Pentru astufeliu de conclusiune se cere votare nominala.

§ 60. Deaca unu deputatu in cuventarea sea aru vatemá bun'a cuviintia seau moral'a, ori deaca o espressiune a lui aru luá chiaru caracterulu de culpabilitate, presiedintele enuntia reprobarea acelei'á prin chiamarea „la ordine."

Presiedintele póte intrerumpe cuventarea sî luá oratorului cuventulu sî de totu.

§ 61. Celu indreptatîtu de a participá la pertractare póte pretinde dela presiedintele chiamarea „la obieptu" seau la ordine. Presiedintele decide in privinti'a aceast'a, fâra de a se provocá la adunare.

§ 62. La casu de votare se votéza nainte de proieptulu principalu asupr'a proiepteloru de amanare, apoi a celoru de modificare, sî anume asupr'a celoru mai indepartate inaintea celoralalte. — Darea votului se face numai prin afirmare séu negare fâra motivare.

§ 63. Finindu-se desbaterea, presiedintele aduce la votare proieptele despre obieptele pertractate, sî enuntia, in care ordine are de cugetu a aduce intrebârile la votare.

Fia-care membru dietalu póte proieptá a se rectificá formularea sî ordinea intrebâriloru enuntiate de presiedintele, precumu sî a se desface un'a intrebare in mai multe, sî proieptulu, fiindu spriginitu de ajunsu, trebuie sa se aduca la votare. —

§ 64. Votarea de regula se face prin scolare sî remanere pe scaunu. — Déca resultatulu dupa parerea presiedintelui e dubiu, se face prob'a contraria. Nedându nici acést'a resultatu siguru, se intreprinde votarea nominala.

Afara de aceea se face votarea nominala séu votarea secreta prin siedule de votare numai in urm'a decisiunei speciale a dietei. (§ 20 alu ord. diet. prov.)

La votarea prin siedule de votare priimesce fia-care membru dietalu siedule de votare tiparite cu „dá sî „nu." Votantii se striga prin unu secretaru pe nume, se numera sî punu o siedula in urna.

Numerulu sieduleloru de votare trebuie sa armoneze cu alu votantiloru in adeveru, câci la dincontr'a se repetiesce votarea.

Cine la votarea nominala séu secreta, cându se citesce numele lui nu e de fatia, mai târdîu nu-si mai poate dá votulu.

Fiindu voturile egale, cestiunea se privesce cá negata. (§ 19 alu ordinei dietale prov.)

§ 65. Resultatulu, ce ese din votarea facuta asupr'a tuturoru proiepteloru principale, laterale sî de adaugere, vine a se enuntiá prin presiedintele.

§ 66. Protestele singuritoru séu mai multoru membri dietali asupr'a conclusiuniloru aduse de dieta nu suntu admitibile.

§ 67. Presiedintele, afara de alegeri, nicicându nu votéza impreuna, pecându membrii Gubernului r. dupa § 18. alu ordinei dietale provisorie numai intr'atât'a iau parte la votare, incâtu suntu membri ai dietei.

§ 68. Fia-care alegere in dieta, precum sî in despartiaminte sî comitete se face prin siedule de votare sî se decide prin maioritate absoluta a voturiloru participante la votare.

§ 69. Ne-castigându-se la alegerea d'antâiu maioritate absoluta de voturi, se face in assemenea modu a dóu'a votare.

Neresultându nici din acést'a maioritate absoluta de voturi, se face alegere mai angusta.—

Intr'acést'a acei'a, cari la alegerea a dóu'a priimira voturile cele mai multe, intra in numerulu duplu alu celoru de alesu.

Avendu la alegerea a dóu'a mai multi insi voturi egale, decide sórtea, care din ei sa intre in alegerea mai angusta.

Resultându si din alegerea mai angusta egalitate de voturi, assemenea decide sórtea.

§ 70. Fia-care membru dietalu are dreptulu, de a aduce prin intrebâri câtra presiedintele dietei, câtra presiedintii despartiaminteloru sî comiteteloru la desbatere unu obieptu, ce nu e pusu la ordinea dîlei.

La nici o 'ntemplare o desbatere inceputa dejá nu e iertatu a se intrerumpe prin interpellatiune.

Interpellatiuni, ce va sa le adresseze unu membru dietalu câtra presiedintele Gubernului r., suntu de a se predá presiedintelui dietei in scrisu provediute cu diece subscriptiuni, se impartasiescu din partea acestui'a presiedintelui Gubernului r. sî se citescu in fati'a dietei.

Respunderea ori refusarea astorfelu de interpellatiuni se transpune presiedintelui dietei si prin acest'a se facu cunoscute dietei.

§ 71. Asupr'a interpellatiuniloru facute sî a respunderei loru ori ce desbatere n'are locu.

§72. Fia-care membru dietalu are voia de a vorbi intr'un'a din cele trei limbi ale tierei, fâra de a avé locu traducerea in celelalte limbi. (§ 23. alu ord. diet. prov.)

Numai comunicatele câtra dieta, proieptele sî intrebârile ce vinu la votare, se propunu in tustrele limbile tierei.

§ 73. Despre fia-care siedintia pórta secretarii protocolu, care pelânga intarirea presintiei membriloru in numeru recerutu pentru concluse, are de a cuprinde cu acuratetia comunicatele presiedintelui, obieptele de pertractare, numele oratoriloru, proieptele facute sî conclusele aduse in urm'a loru. Protocolulu se pórta, respective se traduce in tustrele limbile tierei.

§ 74. Protocolulu subscrisu de trei verificatori sî de secretarii respectivi se póte citi in siedinti'a cea mai de aprópe, ori, déca nu se 'ncuviintiéza citirea, are sa stea trei dîle dupa siedintia in cancellari'a dietei.— Déca la ocasiunea citirei séu in siedinti'a cea mai de aprópe dupa decurgerea terminului de trei dîle, la 'ntrebarea presiedintelui nu doresce nimeni vr'o rectificare, protocolulu se privesce a fi rectificatu, la casulu dincontra decide diet'a asupr'a rectificârei dorite.

Protocólele de siedintia verificate se inscriu in protocolulu dietei, se tiparescu si se impartu intre membrii.

Protocolulu de siedintia alu unei siedintie nepublice tinute esceptiunalminte trebuie sa se faca sî sa se citésca inca 'n siedintia sî se petrece assemenea in protocolulu dietalu.

Sa se publice ori nu, depinde de conclusiunea dietei.

§ 75. Pertractârile dietei in tóta estensiunea loru sa se ia prin stenografia, si autenticitatea loru sa se supraveghieze prin verificatori.

§ 76. Raporturile stenografice au de a se predá prin presidiulu dietei folosirei publice.

Pertractârile facute in dieta pelânga alaturarea protocóleloru siedintieloru au de a se aduce prin commisarulu r. dietalu la cunoscinti'a préinalta. (§ 21. alu ord. diet. prov.)

§ 77. Dietei nu-i e iertatu, a intrá cu representanti'a vreunei alte provintie séu a vreunui regatu alu monarchiei in comerciu, assemenea nu-i e iertatu a emite publicatiuni.

Deputatiuni nu i iertatu a se admite in adunârile dietei seu ale comitetelou, si rogaminti sî alte scripte numai atunci se potu priimí din partea dietei, déca i se predau prin unu membru. (§ 22. alu ord. diet. prov.)

Tramiterea de deputati dietali la preainalt'a resedintia numai in urm'a concessiunei castigate dela Maistatea Sea c. r. Apostolica se póte face. (§ 22. alu ord. diet. prov.)

§ 78. Presiedintele dietei transpune rogamintile, ce nu se tînu de sfer'a buroului, la comitelulu pentru petitiuni, care are de a face despre ele propusatiuni câtra dieta.

§ 79. Proiepte pentru schimbarea acestei ordine de afaceri vinu a se aduce sî a se tractá cá alte proiepte. —

La Nrn Univers. 212‖1862.

Votu separatu

alu deputatului din scaunulu Sabesiului Dr. Tincu la proiectulu pentru regularea referintieloru comunali in fundulu regescu.

Inclita Universitate!

In cursulu desbateriloru asupr'a proiectului pentru regularea referintieloru comunali in fundulu regescu s'a facutu prin maioritate unele concluse, care dupa parerea mea individuala suntu nedrepte, neintemeiate si in contr'a convietiuirei in pace a Sasiloru cu Românii din fundulu regescu, in contr'a câroru concluse asternu acestu votu separatu, si anume:

I. In contr'a cuventului „tiéra sasésca“ (Sachsenland) din suprascriptur'a numitului proieptu. Dovedîle, care se aducu din partea Sasîloru pentru legalitatea nomenclaturei fundului regescu de S a c h s e n l a n d, suntu cam aceste:

a) in tóte cârtîle geografice, care se dau in mâna prunciloru nevinovati, stá, ca Ardélulu are trei pamenturi, adeca: ungurescu, secuiescu si sasescu,

b) in privilegiulu dela regele Stefanu Báthory prin care in 18 Februariu 1583 se intaresce dreptulu statutaru pentru fundulu regescu, se dîce „Saxonum nostrorum t e r r æ“ etc. desi Sasii se silescu a scóte numai t e r r a, si pe urma ca in mai multe ordinatiuni dela 1849 incóce totu cam asiá se numesce. —

Ad a. E adeveratu, ca in unele cârti geografice se pomenesce pamentulu sasescu, inse aceste cârti facute de ómeni privati nu au potutu nici odata luá de la cine-va unu coltiu de tiéra sî sa-lu daruiésca altui'a; pentru aceea unu opu privatu nu póte servî nici odata de documentu publicu pentru legalitatea unei denumiri, de care apoi suntu legate consecuintie de mare insemnatate.—

Ad b. In diplom'a regelui Stefanu Báthory nu se pomenesce de terra cá unu complecsu eschisivu sasescu, ci sta espressu t e r r a s, sub care nu se póte intielege alt-ceva decâtu deosebitele scaune si districte ale fundului regescu, in care s'a introdusu dreptulu statutaru. Numirea acést'a in diplom'a pomenita se baseaza pe acea imprejurare, ca in urm'a conjurârei din 1437/8 facute din partea Unguriloru, Sacuiloru si Sasiloru asupr'a Românilor, prin care cesti din urma s'au scosu din tóte drepturile cá atari, s'au facutu de tolerati in patri'a propria, pe cându Sasii au remasu domni in privinti'a administratiunei, fâra inse de a se fi schimbatu natur'a fundului regescu fatia cu Regele, fâra de a se fi daruitu prin unu cuventu fundulu regescu natiunei sasesci. Deci cuventulu tiéra sasésca (Sachsenland) revóca totu deun'a in memori'a Românilor suveniri neplacute din veaculu suferintieloru; afara de aceea diplom'a aceast'a e numai pentru intarirea dreptului privatu, si nu se póte nici odata privi de documentu pentru unu dreptu publicu. Deaca in contr'a

acestoru documente private vomu aduce unele din dreptulu publicu alu Transsilvaniei d e. Apr. P. III. 80; Apr. Comp. P. III. T. 1 si 3, unde peste totu loculu se dîce fundus regius, ear nu szászföld, deaca vomu aduce inainte cu deosebire rescriptulu dela Imperatés'a Mari'a Teresi'a ddtto 19 luliu 1769, ale cârui cuvinte: A mi kincstárnokságunknak azon részrevételére, hogy a szász nemzet maga lakta földét nem mindenkor király földének nevezgeti, figyelmeztetni fogjuk öket mi a udvari kamaránk által de mivel azon föld mint regibb, mint ujabb idökben, söt magobban a hazai törvénye ben oltan szaszság földének neveztetik azon nevezgetés a király földének tulajdonát nem érdekli. —

To'u pentru aceasta numire nedrépt'a a urmatu in 3 Augustu 1770 o scrisóre de mâna a Inaltei Imperatese, in care-si esplica neplacerea, pentru-ca natiunea sasésca voiesce prin o numire sa schimbe natur'a fundului regescu si sa-si atribue siesi acestu pamentu. Se afla si astadi unii intre Sasi, cari credu, cumca fundulu regescu e de acea natura, ca pana cându va mai fi unu Sasu, nu póte fi si nu se póte numi altmintrelea decâtu pamentu sasescu. Deaca ar stá intru adeveru aceast'a acsioma barbara, atunci consecuintiele ei aru fi pentru Sasi insîsi cele mai triste. Aceste ordinatiuni ale Inaltei Imperatese se vede ca nu au remasu fora resultatu, câci in punctele regulative din 1795. 1797. 1804. si 1805, care de altmintrelea suntu in limb'a nemtiasca, nu vine inainte nici barem odata cuventulu Sachsenland, ci unde e vorb'a de numirea, pentru care au valóre aceste puncte, se dîce peste totu loculu fundus regius. Din aceste pâna aici dîse e destulu de invederatu, ca numirea fundului regescu de tiéra sasésca e nedrépta sî neintemeiata. Dar fiindu ca aceasta numire aduce cu sine de multe ori frecâri intre locuitorii acestui teritoriu, pentru ca Românii se eschidu din drepturi numai pentru aceea, câci s'aru aflá pe pamentu sasescu, e acésta numire nedrépta sî 'ncontr'a scopului convietuirei in pace a diferiteloru natiunalitâti, e in contr'a intentiuniloru umane ale Inaltului Regimu, e in fine in contr'a principiului egalei indreptatîri. — (Va urmá.)

Pregatiri de dieta.

Sabiiu in 16 Maiu. Unu titlu nou la recunoscinti'a poporului seu eparchialu deosebi si a natiunei române din Transsilvani'a preste totu si-a castigatu Escelenti'a Sea, Parintele Episcopu Andreiu Baronu de Siagun'a prin cercullariulu de sub Nr. cons. 326. a. c; prin care aducendu la cunoscinti'a fiiloru sei sufletesci cele mai essintiale puncte ale legei dietale, ii povatiuesce, cum sa se folosésca de drepturile sele, ce insusîri sa caute la aceia, câror'a voru dá voturile sele, cum sa se impreune intru a dá aceste voturi la barbati demni in tóta privinti'a de increderea loru. Sperâmu, ca cercullariulu Episcopescu va aflá pretutîndenea echilu doritu, cu deosebire astadi, cându Românii stau gat'a, a reintrá dupa unu tristu intervalu de mai multi seculi prin portile dreptului constitutiunalu. Sperâmu cu deosebire, ca preotîmea româna, nascuta sî crescuta din trupin'a poporului sî partasia credintiósa a tuturoru bucurieloru, dar' mai cu séma a tuturoru suferintieloru lui, petrundiendu-se de importanti'a missiunei sele, va studiá din firu in peru legile concerninte publicate, va avé to'deun'a dinnaintea ochiloru acestu cercullariu Episcopescu, va luminá, va svatuí, va imbarbatá, ba va sî ferí — câci se pare ca va fi tare de lípsa, — pre poporenii sei de tóte influintiele cele stricatióse dinlauntru sî din afara. Sperâmu in fine, ca nu numai preotîmea, ci preste totu ori ce Românu la ori ce casu de indoiéla nu va pregetá a se adressá câtra barbatii de increderе ai natiunei, sî cu deosebire câtra redactiunile foiloru române patriotice, care-si voru tîné de datorintia, nu numai a le dá deslucirile cerute câtu se va poté mai curendu, ci inca a le dá sî in publicu, pentru de a ajunge la cunoscinti'a tuturoru! —

Censulu de 8 fl. pentru alegatori.

In urm'a intrebâriloru, ce ni se facu, ca ce anumitu are de a se 'ntielege prin „dare directa“? déca sî cea de mosîi? sî cea de venitu? sî aruncaturile (Aufschläge) la florinulu de dare?, aducemu la cunoscinti'a celoru-ce ne-au intrebatu sî la a tuturoru, ca prin dare directa se 'ntielege darea capului, darea de pamentu sî darea de venitu (proventu), insa fâra aruncâturi. Deaceea ori cine, care dare de capu, de pamentu sî de venitu la olalta au platitu pe anulu 186½ 8 fl. v. a., are dreptulu celu mare de a alege deputati la dieta. Red.)

Principatele romane unite.

O depesia telegrafica, ce circuleaza prin foile vienese, spune, ca Principele Cus'a inca nu s'a reintorsu din calatori'a prin tiéra; asseminea ca generalulu Türr a venitu in 24 Maiu c. n. la Bucuresci sî a descalecatu in consulatulu italianu, asceptându aici reintórcerea Principelui din Moldavi'a. —

Déca potemu dá crediementu unei epistole din Bucuresci ddto 18 Maiu c. n. la „Press'a“ din Vien'a, apoi lucrurile din Romani'a se incurca totu mai tare din dî in dî sî nu se voru poté finí, decâtu prin o cura radicala. Câci de óre ce guvernulu stapanesce cu un bugetu nevotatu de camera de o parte, ear de al'a parte poporulu totu mai tare refusa stapanirei platirea contributiuniloru neintarite de camera: numai doua lucruri se potu: adeca au restórna Principele representanti'a tierei de totu si ia dictatur'a, au restórna representanti'a poporului pre Principele si chiama pe tronulu romanescu devenitu in vacantia unu Principe strainu. Câci cá sa resigneze Principele de buna voia, aceast'a corespundintele amintitu crede ca o póte demintí in modulu celu mai siguru.

Russi'a sî Poloni'a.

Note in favórea Poloniloru au tramisu la Petropole sî Oland'a sî Dani'a. Cabinetulu russescu respunde cu totulu celu indatinatu finu sî digressivu. Intr'aceea Franci'a sî Engliter'a prepara in reprinderi serióse; mare cu deosebire se pare a fi dorinti'a Englesiloru de a se bate cu Russii. Se asceapta cu incordare, cá sa se alature sî Austri'a lânga poterile apusene.

De indreptatu.

In Nr. 38. in contribuirile pentru Assotiatiuue la numele d. înv. Chigsi'a din Dev'a remase afara sum'a de 5 fl. v. a. —

Nr. 21—1

Constantinu Bugarski

negotiatoru de specerii, marfe coloniale si de colori in Sabiiu recomanda depositulu seu bine assortatu de zacharu, cafeá, urediu, oleuri si tóte mârfile de speceria pelânga assecurarea celoru mai fine mârfuri si a celui mai promptu servitiu.

Localulu de vendiare: Strad'a de susu a Cisnadiei in cas'a domnului Androne Nr. 143.

20—1 **Edictu.**

Ann'a Banu din Poiéna Scaunulu Mercurei, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Nicolea Banu totu din Poiéna, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si 10 dîle dela datulu de fatia negresîtu sa se infatisiedie la acestu Scaunu Protopopescu inpersóna, séu prin Procuratoru, spre a stá fatia cu legiuitulu seu sotiu, pentru ca neivindu-se, se va hotarí si fâra de dâns'a, ceea ce legea dictédia.

Sabiiu 1 Maiu 1863.

Petru Badila, Prot. gr-res. alu Mercurii.

15—3 **Anunciu literariu.**

„Classiculu latinu Corneliu Nepote, tradusu si esplicatu cu note in limb'a romana, de Canoniculu Andrea Liviu, a esîtu de subtu tipariu, si se afla de vendiare la auctorul in Lugosiu cu 1 fl. v. a.“

Burs'a din Vien'a in 29‖17 Maiu 1863.

Metalicele 5%	75 85.	Actiile do creditu	193. 30.
Imprumutulu nat. 5%	80. 80	Argintulu	110. 35.
Actiile de banca	793.	Galbinulu	5. 29.

Redactoru respundietoru Zacharia Boiu.

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecsane.

d'antaiu, despre carea raportaiu in corespundinti'a-mi din urma; pentruca la acést'a mai noua luà parte faptiva o multime de membri noi alesi in ceealalta, sî pentru-ca acést'a fù desemnata pentru actulu importantu alu alegeriloru constitutive.

La 9. óre demanéti'a se incepù acésta siedintia totu in localitatea dela „Crucea alba“ cu autenticarea protocolului siedintiei anteia, candu se sî strigara numele toturoru membriloru noi alesi; apoi dupa programulu dilei numai decatu pasî adunarea a alege presiedintii sî notarii adunarei generale pe trei ani.

De presiedinte se alésa prin aclamare Présanti'a s'a D. Episcopu alu Aradului, Procopiu Ivacskovics, carele in cûvinte dulci, ce numai din o anima nobila, curata sî sincera potu purcede, multiemí adunarei pentru increderea manifestata prin acésta alegere. — Publiculu adunatu a imprumutatu lacremi din ochii veneratului presiedinte, candu Prés. Sá cu anima moiata sub impresiunea necontenitelor manifestari de incredere, a spusu adunarei: ca diua acést'a pentru Prés. Sá e de indoita insemnatate; câci chiaru in acést'a dî de 1 Maiu se implinesce unu deceniu, decandu Prés. Sá fu consecratu sî tramisu de archipastoriu sufletescu la Aradu, unde cá unu strainu, necunoscutu, au venitu la o sarcina fórte grea, carea anse fu usiurata prin increderea sî amórea aflata la poporulu de aici; — éra acum la 10 ani prin pretiuit'a incredere sî prin votulu comunu alu adunarei Prés. Sá e cá de a dou'a óra consecratu pentru inaintarea culturei sî a binelui poporului romanu, carea misiune onorifica speréza Prés. Sá a o sî puté implini, daca va fi spriginitu din partea adunarei generale.

Dupa dese strigari insufletite „sa traiésca“ Prés. Sá D. presiedinte, fara a preocupá votulu adunarei, si-a luatu voie a face propunere pentru alegerea celoru doi vicepresiedinti, sî propusa pre D. Canonicu din Lugosiu Michailu Nagy sî pre D. Jude alu Gub. reg. Georgiu Pop'a, carea propunere fu priimita de adunare cu vivate insufletite; éra alesii vicepresiedinti multiamira adunarei pentru incredere; deosebi anteiulu vicepresiedinte D. Michailu Nagy cu o modestia nobila dechiarà: ca alegerea o priimesce nu cá o distinctiúne pentru persón'a sá, ci cá o onóre contestata Domniloru consoci ai sei dela Lugosiu.

Altu actu importante se facú cu alegerea Directiunei pe unu anu, carea esí la capetu cu acestu resultatu: Directoriu primariu se alése multu meritatulu D. Antoniu Mocioni; Directoriu secundariu: D. Sigismundu Popoviciu; Esactoru: D. Ioanne Arcosi; Perceptoriu D. Dr. Atanasiu Siandoru; Economu: D. Dimitriu Teah'a; Fiscalu: D. Lazaru Ioanescu; Bibliotecariu: D. Ioanne Berceanu; Notariu: D. Georgiu Deheleanu; eara membri asistinti din diferite locuri ale Comitateloru: Aradu, Bihoru, Temisiu sî Carasiu, se alésera DD. Ioanne Ratiu; Ioanne Tiéranu; Constantinu Ioanoviciu; Ladislau Bogdanu; Ioanne Sorbanu; Filipu Pascu; Aloisiu Vladu; Mironu Romanu; Nicolau Philimonu; Ioanne Popoviciu Deseanu; Alecsiu Popovicu, sî Ioanne Moldovanu.

Dupa actulu acest'a constitutivu au tienutu cuventari insufletite Domnii Lugosieni: Pascu, Maniu sî Vladu; celu d'anteiu a salutatu pre tierenii plugari, sî a laudatu zelulu loru catra spriginirea acestei asociatiuni; alu doile a datu recunoscintia de merite fondatoriloru asociatiunei, dar' mai alesu Prés. Sale Dlui presiedinte Episcopu, ce s'a sî luatu la protocolu; alu treilea a desfasiuratu scopulu sî direptiunea, ce e de a se tienea aicea naintea ochiloru, justificandu infiintiarea acestei associatiuni cu provocare la genialulu odinióra barbatu de statu magiaru Széchenyi, carele a sternitu in Ungari'a ide'a reuniuniloru cu unu resultatu fórte eclatante pentru natiunea sá; de unde-i pare reu oratorului ca la multi dintre fratii magiari nu suntu spre placere intreprinderile nóstre natiunale.

In tipu de coronide la alegerile constitutive D. Secretariu aulicu Vincentiu Babesiu a facutu motiune pentru o adresa de multiemire catra prébunulu nostru Monarchu, pentru parintésc'a indurare, cu carea a binevoitu a dá prénalta invoire la infiintiarea acestei associatiuni. Adres'a se priimì cu unanimitate, sî pentru substernerea ei la prénaltulu Tronu se alésa o deputatiune statatória sub presidiulu Prés. Sale D. Episcopu sî presiedinte din urmatorii membri: D. Andreiu Mocioni; D. Vincentiu Babesiu; D. Sigismundu Popoviciu, sî D. Lazaru Ioanescu.

In firulu altoru desbateri s'a votatu multiemire nobilei familii de Mocioni, pentru spriginirea culturei natiunale romane in gencre, sî deosebi pentru inriurirea salutaria, ce o a esercitatu intru infiintiarea acestei associatiuni. — S'a statornicitu apoi, inse numai in liniaminte generale abstrase dela cifre, unu preliminariu séu mai bine dîcandu o proportiune de spese pe anulu anteiu; — s'a decisu mai departe ce forma sa aiba sigilulu associatiunei, adeca: efigi'a mitologica a Minervei, cá a idealului sciintieloru, cu cercuscriere corespundietória numirei associatiunei; — s'a autorizatu Direptiunea a priimí de sine membri noi la associatiune, fara alegere de natiunalitate; — s'a priimitu cu multiemire unu daru dela zelosulu aparatoriu alu natiunei sale, D. Andreiu Mocioni, care e: colectiunea unoru documinte atingatórie de romani, mai alesu transsilvani; — s'au onoratu'a de binefacatóre ale associatiunei damele, care au contribuitu la fondulu associatiunei; — s'a ascultatu sî s'a relegatu la directiune motiunea Dlui parochu sî Assesoru Consist. Georgiu Vasilieviciu, despre infiintiarea unui fondu de educatiune pentru 100. de teneri studenti, sî in urma s'a aflatu de bine, cá inceputulu anului associatiunei sa se ia dela 1. Maiu; apoi cu aceste siedintiele adunarei generale pentru astadata s'au incheiatu cu o vorbire fórte corespundietóre a Prés. Sale Dlui presiedinte Episcopu, sî cu all'a tienuta de notariulu comunalu D. Ioanne Moldovanu, in carea oratorula mai pe largu a facutu alaturare intre lumin'a, ce o revérsa sórele, sî intre cultur'a, carea e chiamata associatiunea a o respandí; apoi a combatutu pre renegatii, carii se smulgu din braciele sale, sî se dau unélta in manile strainiloru, spre stricarea fratiloru sei.

Nu au lipsitu la adunarea acést'a nici salutari din afara; asiá in Siedinti'a antei'a s'a cititu unu telegramu gratulatoriu dela unii mai alesi barbati romani din Pest'a; éra in siedinti'a a dou'a o adresa érasi gratulatória dela membri magistratului comitatensu din Zarandu. — Amu avutu anca prandiuri sî cine corespundietórie soliditatii sî bucuriei, ce erau unite in faci'a adunarei; ba anca sî de indignatiune amu avutu parte, carea a provenitu de acolo, ca tenerimea preparandiala nu a fostu de fatia la chiamarea spiritului s.; carea inpregiurare de sine onca nu aru fi sternitu indignatiune, fiindu chorulu deplinitu prin tenerimea clericala, — decumva nu s'aru fi latitu scirea, ca directiunea locala a preparandiei din adinsu, sî anume la acést'a ocasiune a luatu in folosire asiá mesuri disciplinarii, dupa care preparandii sa nu póta luá parte la atinsulu servitiu dumnedieescu. — Déca direptiunea locala a preparandiei pe alle câi voiesce a fericí pre romani, sî nu pe cele alese de associatiune: bine, — védia ca ce face, sî competint'a superioritate; noi dupa a nóstra socotéla peste totu numai atat'a aflamu de a dice: ca totu celu ce pentru neseari caprice cauta modruri, de a se puno in contrastu cu o corporatiune natiunala asiá de solida, cum—multiemita lui Ddieu — e sî associatiunea nóstra cea prénaltu aprobata: acel'a, déca se sî mai tiene ca e romanu, nu póte fi intimpinatu din partea adeveratiloru romani cu altu cevá, de catu cu despretuire.

Melarianu.

Varietati sî noutati de dî.

In dîlele acestea trecù pe la noi spre Bucuresci P. Archimandritu Genadiu, de 11 ani preotu la capell'a romána resariteana din Lipsi'a cunoscutu pentru eruditiunea si soliditatea sea de caracteru. Sperâmu, ca locul acel'a nu va remané multu têmpu in vacantia.

Din Breaz'a ni se scrie cu bucuria despre calatori'a oficiósa a d. Capitanu supremu Branu de Lemény prin districtu pentru informarca poporului fatia cu diet'a fiitóre,

---

Prea onorate Domnule Redactoru!

Bine voiti a primí in colónele stimatului D-Vóstre jurnalu urmatórele reflesiuni.—

Lips'a romaniloru din Transsilvani'a — ba póte din tóta Austri'a— si esprimat'a dorintia a asociatiunei nóstre literarie pentru stenografi, cari astadi la tóte popórele civilisate, si mai cu seama la cele constitutiunale, se afla, ne au

indemnatu pe noi subscrisii — carii de mai multi ani ne amu ocupatu cu stenografi'a germana— a face si un'a ne facuta ; adeca a ne incercá puterile, spre a traduce sistem'a stenografica a renumitului germanu Franz Xaver Gabelsberger si in limb'a nóstra materna. —

Proverbulu „omne initium difficile“ e cunoscutu de toti,- dar greutatile ce niau causatu introducerea sistemei stenografice dintr'o limba atâtu de eterogena pe românia, numai noi o cunóscemu .— Pentru aceea ne si luamu indresnél'a a ne rogá de p. t. vorbitori ai congressului natiunalu din urma se binevoiésca a ne escusá, de cumvá din scurtu mentiunatulu motivu ici colo nu vomu fi implinitu dorinti'a fia carui p. t. vorbitoriu; — si apoi ne rogâmu cá respectivulu d. optimistu se nu-si pregete a cugetá, ca afara de aceea, ca noi in privinti'a acest'a — neavendu nici unu antemergatoriu - am ruptu ghiéti'a, n'amu fostu 7—10 persóne, care sa se póta schimbá cate 3—4 insi la tota jumetatea de óra — dupa cum se afla pe la adunarile altoru limbi-; noi doi insi am fostu la inceputulu siedintiei, si dupa o scriere mai neintrerupta de 4—5 óre totu numai amendoi amu fostu sî la finea siedintiei; n'amu prea avutu timpu de resuflare ; més'a la care amu scrisu au fostu mai multu sau mai putînu acustice asiediata; catedra pentru vorbitori n'au fostu ; de aceea pe unu vorbitoriu -In audiamu mai bine, ce dîce, pe altulu mai reu etc. . . . . credemu ca si pentru celu mai rigorosu judecatoriu destule motive de escusare.— In fine nu putemu lasá ne amintitu, ca si decopiatorii séu culegatorii Telegrafului R., carui'a iamu predatu scriptele nóstre in originalu, au mai trecutu cu vederea cate ceva, ce destulu de espresu sta scrisu acolo, si leau tiparitu altufeliu — nu vorbimu de pasagiele din cari siau facutu numai estrase -, asiá d. e. Nr. 34 pag. 133 column'a 2 lin. 18 nu trebuie se fie „si si-au“ ci „si-au“; cu 7 renduri mai la vale trebuie se fie: „daca“ trebuie se mer. . .; in linea penultima totu a acelei vorbiri se fie: caus'a natiunala, nu: cas'a natiunala; nr. 36. p. I. col. I. linea 9 din diosu „congresu natiunalu“ nu „congregatiune“.— pag. 141 col. I. in. cuv. d. Puscariu se fie: „Magnati“ nu Magiari (nici aristocratii magiari).— Pag. 141 column'a 2 linea 8, noi amu scrisu espresu Domnulu x. ne cunoscându pe D. vorbitoriu ; (cum au gacitu Tipografulu ca ar fi d. Bohotielu, pe carele inse -lu cunóscemu, nu scimu;) nr. 37 pag. 156 col. I. d. Baritiu dîce: „. . . . unele de natur'a dreptului publicu, altele de natur'a dreptului privatu; potu fi unele, a caroru . . . .“ mai la vale totu d. Baritiu dîce: . . . . . intr'o representatiune acést'a sa se se faca catu mai curendu, nu dîcu sa se faca pona cându va plecá dep. la Vien'a, dar' . . . . . etc.—

In fine ne simtimu datori fragedulni nostru renumo a obiectá prea onoratului d. vice-capitanu alu Fagarasiului Codru Dragusianu, ca acelea. ce au scrisu prea onoratu D-Sea in Nr. 38 alu Telegrafului, n u au disu. Cu acésta asertiune a nóstra ne luamu indresnéla a ne provocá la intregulu congresu natiunalu, si nu credemu ca se va afla cineva, care se afirme, ca pré on. DSea au intrebuintiatu cuvintele: „consuetudine si desuetudine“ (inca un'a de cate doua ori) in vorbirea DSele.— —

Officiulu stenografului este de a reproduce (pe câtu se póte) aceea ce „dice“ unu vorbitoriu, dara nici odata aceia ce „vre se dica“.— Crediendu ca din mai susu memoratele cause amu meritá indulginti'a prea onoratului publicu Romanu remanemu pré umiliti

Sabiiu 19|7 Maiu 1863.

Demetriu Racuciu, Iuristu in an. III.

Moise Branisce, Iuristu an. alu II.

(Câte-va notitie din partea T. R. in nr. urmatoriu. Red.)

Catalogulu

Cartiloru Bibliotecei Associatiunei transsilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu.

(Din erore trecute de-la nr. 27 la nr. 49)

27. Grundzüge der Zoologie zum Gebrauche an den k. k. Obergymnasien v. Ludvig Schmarda Dr. der Philosophie etc. 1. Thl. systematische Zoologie mit Abbildungen, Wien 1853, Verlag und Druck von Karl Gerold und Sohn. 1 tomu.

28. Elementar-Grammatik der griechischen Sprache v. Dr. Raphael Kühner, Hannover 1851. Donate de D. Dr. N. Stoia.

29. Die romanische Amtssprache, ein Compendium der romanischen Sprachlehre v. I. Puscariu Hermannstadt 1860. Gedruckt in derD ioecesan-Druckerei. 1 tomu.

30. Geschichte des oesterreichischen Kaiserstaates, zum Gebrauche an Gymnasien und Realschulen verfasst v. W. Wladiwoj Tomek, übersetz aus dem Böhmischen von Dr. Wilhelm Kraus. Prag, 1853. Donata de D. Vladu Alessandru studientu.

31. Poesii natiunale de Basiliu Petrik, Lugosiu 1861, cu tipariulu lui Traunfellner—Vencely. 1 tomu, donata de D. Iuliu Bardosi, juristu.

32. Erdély országának három könyvekre osztatott törvényes könyve, mely Approbata, Compilata constitutiokbol és novelláris ártikulusokbol áll, mostan ujabban minden hazafiaknak hasznokra, kibocsáttatott Kolozsvártt 1815, nyomtattatott a' királyi Lyceum betüivel. 2 tomuri.

33. Carl Fürst zu Schwarzenberg, Gouverneur v. Siebenbürgen. Ein Denkblatt von Iosef Ritter von Grimm, Dr. der Rechte, Wien Druck und Verlag von Friedrich Förster et Brüder 1861.

34. Instructiunea publica de A. T. Laurianu 19 fascióre, din lun'a Noemvre 1859 pana Iuliu 1861. Donata prin autorulu.

35. Historisch - genealogisch - geographischer Atlas, zur Uebersicht der Geschichte des ungarischen Reichs, seiner Nebenländer und der angrenzenden Staaten und Provinzen, von Ioseph Bedeus von Scharberg. Hermannstadt 1851 Druck und Verlag von Theodor Steinhaussen. 1 tomu. Donata de D. Panga directoru in Orlatu.

P6. „Politikai Ujdonságok,“ diurnalu de septemana. Anulu 1860. Donatu de D. Ioanne Pinciu.

37. Milostiv'a instructie pentru magistratualistii, carii regulati'a urbarialiceasca o voru duce in sevarsire. 1 tomu. Donata de D. Iuliu Bardosi.

38. Mgyar roman-nyelvtan a románulu tanulok számára, szerkesztette Fekete Ianos Negrutiu. Kolozsvártt, 1862. 1 tomu. Daruitu prin autorulu.

39. Unsere Zeit, Iahrbuch zum Conversations Lexicon. Leipzig, L. A. Brockhaus 1857—1861. 60 fascióre. Donata prin D. ingineriu superioru Gaertner.

40. Amiculu Scólei, fóia pedagogica de V. Romanu, anulu 1861. Donata prin D. libreriu S. Filtsch.

41. Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt. 12 tomuri.

42. Über Verbauung der Wildbäche in Gebirgslaendern, vorzüglich in der Provinz Tirol und Vorarlberg vor Iosepf Duile. Innsbruck 1826 1 tomu.

43. Handbuch der popularen Mechanik. Nach Robret Bruntons Compendium, v. Ignaz Edlen von Mitis. Wien 1828. 1 tomu.

44. Das technische Verfahren bei Bohrung artesischer Brunnen, von Hamilcar Paulucci. Wien 1838. 1 tomu.

45. Mittheilungen der k. k. Central—Commission zur Erforschung und Erhaltung der Bandenkmale. Von Karl Freiherrn von Zoernig, Wien 1856 es 1857. 2 tomuri.

46. Versuche über den Seitendruck der Erde, von Karl Martony de Koeszegh. Wien 1828 (dimpreuna cu tabelele) 2 tomuri.

Donate de D. ingineriu superioru Gaertner.

47. Independinti'a constitutiunala a Transsilvaniei de A. Papiu Ilarianu, Iasii 1861. 1 tomu, Donata de autornlu.

48. Vorschule der Chemie, oder Anleitung zur Erlernung der Grundlehren der Chemie auf praktischem Wege, v. Fried. Wilhelm Thieme Leipzig, 1847.

Burs'a din Vien'a in 27|15 Maiu 1863.

Metalicele 5%	75 70.	Actiile de creditu	191. 50.
Imprumutulu nat. 5%	80. 40.	Argintulu	111.
Actiile de banca	791.	Galbinulu	5. 32.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 42. ANULU XI.

Sabiiu 23 Maiu, 1863.

Privire asupr'a ordinei dietale provisorie.

Bas'a constitutiunala, pe carea aru fi potutu sa se puna regimulu la conchiamarea dietei transsilvane pentru 1863., de jure aru fi trebuitu sa fia articululu dietalu 11. din 179°/₁. Regimulu insa vedemu ca nu s'a pusu pe acésta basa, ci a facutu de-la sine insusi o lege nóua, au octroatu, dupacum se numesce acésta procedere in limb'a politica. Suntu unii politici, pre cari, cându audu de octroâri, pare ca-i apuca frigurile, câci in octroare vedu totdeun'a tipulu regimului anti-constitutiunalu. Póte ca se voru-aflá sî 'n Tranni'a astfelu de politici, cari de-sî nu voru poté dîce póte-ca, ca legea provisoria pentru diet'a transsilvana din 1863. este rea, nedrépta, inhumana, totusi ii voru aflá barem vin'a aceea, ca ne e impusa de susu, ne e octroata. Noi Românii sa judecâmu sî ací cu indatinatulu sânge rece. Las' ca regimulu n'avea altu modu pentru aducerea unei ordine de dieta, nainte de a esistá o dieta; las' ca ordinea séu-dupa cum o mai numescu regulamentulu de fatia este numai provisoriu, sî inca provisoriu numai pentru diet'a cea mai aprópe: dar óre potea-se re'ntórce regimulu la articululu 11. alu dietei din 179°/₁? Impregiurarile intre adi sî atunci numai intru atât'a sémena unele cu altele, incâtu sî atunci dupa incercârile cele nobile, dar precipitate ale nemoritoriului „Imperatu Iosifu“ — idealulu poporului românu transsilvanu pâna 'n dîu'a de astadi—reintrase cá sî astadi unu periodu de restituire a constitutiunei vechi; dar dintr'alte impregiurârile de astadi ale patriei nóstre suntu cu totulu diferite de cele de atunci. Sórele constitutiunalismului modernu, opusu mersului sórelui fisicu, a ajunsu de-la popórele apusene sî la noi spre resaritu, sî nóptea evului mediu s'au imprasciatu. Referintiele acelea intre locuitorii tierei, dupa care unii erau slavi, ear altii domni, prin stergerea iobagiei au incetatu; privilegiele partea cea mai mare spiritulu têmpului le-a stersu; cultur'a s'au immultîtu sî a devenitu bunu comunu alu tuturoru fâra deosebire; diregatoriele de statu nu mai suntu legate de avere, nascere sî rangu, ci de capacitate sî onestate; tribunalele suntu unele pentru toti, sî legea privesce pre toti deopotriva: preste totu tiér'a nóstra, la 179°/₁ inca tiéra de privilegii, a devenitu adi tiéra de cetatieni egalu indreptatîti. De aceea dar a se re'ntórce regimulu nostru la compunerea dietei dupa articululu mentiunatu dietalu din 1790, aru fi fostu a'mbracá pre barbatulu de 30 ani in vestmintele, ce le a portatu cá copilu. Dar cum-ca sî noi Transsilvanenii nici unii n'avemu causa de a ne tanguí, ca nu ne am re'ntorsu la 1790, se vede de ajunsu din modulu de compunere, ce aru fi trebuitu sa-lu aiba diet'a nóstra dupa acea lege. Atunci erá compusa diet'a din Gubernulu regescu, din Tabl'a regésca, din capii comitateloru, ai districteloru sî ai scauneloru secuiesci, din regalisti sî din deputatii comitateloru sî districteloru unguresci, ai scauneloru secuiesci, ai scauneloru sî districteloru sasesci, apoi din deputatii cetâtiloru libere regesci sî ai orasieloru sî târguriloru privilegiate, asiá numiteloru locuri taxale.— In rendulu consiliariloru guberniali se numerau sî alti demnitari ai tierei, precum Episcopulu rom.-catolicu, tesaurariulu, presiedintele staturiloru, cancellarulu, commissarulu supremu de tiéra sî presiedintele protocolatului provincialu. Numerulu regalistiloru, va sa dîca alu deputatiloru chiamati prin regele, ear nu alesi prin poporu—care in sensulu strictu alu cuventului pe atunci esistá numai in sasime—suì la diet'a din 179°/₁ la 232, numerulu totalu alu membriloru dietei la 404, va sa dîca mai multu decâtu jumetatea membriloru dietei o faceau regalistii. Astadi deputati alesi de poporu vinu de a luá parte la dieta 125, pecându numerulu regalistiloru au scadiutu la cifr'a de 40. Mai ia acum, ca Gubernulu tierei sî Tabl'a regésca cá atari nu figureaza in dieta sî nu forméza parto intregitóre a acelei'a; mai ia, ca o multîme de alti demnitari ai tierei voru luá parte la dieta nu cá atari, ci séu cá regalisti séu cá alesi prin increderea poporului: sî iata ca octroarea acést'a regimulu o-a facutu nu in favórea sea, ci in favorea tierei.— (Va urmá.)

Votu separatu

alu deputatului din scaunulu Sabesiului Dr. Tincu la proiectulu pentru regularea referintieloru comunali in fundulu regescu.

(Capetu).

II. In contr'a conclusului din siedinti'a din 18 Aprile a. e. prin care s'a primitu formularea articulului 80 din susmentiunatulu proiectu nestramutata, in urm'a carui adunarea scaunala si districtuala consta

a) din unu deputatu alu comuneloru mai mici,

b) din doi deputati ai comuneloru cu o poporatiune preste o mia de suflete

c) din câte trei deputati ai comuneloru, care numera peste dóua mii de suflete,

d) din câte patru deputati ai târguriloru

d) din câte siese deputati ai locului de capetenia in acele scaune, unde nu se afla cetâti, séu câte diece deputati ai cetâtii in acele scaune, une e cetatea locului de capetenia.

Sabiiulu sî Brasiovulu tramitu câte 16 deputati in adunarea cercuala. —

Dupa parerea mea aru trebuí cá sub c) sa vina si d, si e) sa remâna cu totulu afara; cetâtile sa trimita 5 deputati, ér Sabiiulu si Brasiovulu câte diece.

Preferinti'a târguriloru din fundulu regescu in acestu conclusu nu atarna dela insemnatatea loru industriala seau comerciala, fia acelea chiaru si pretoriele unui scaunu, ci numai dela privilegii, care astadi stau in contradîcere cu principiulu de egala 'ndreptatîre esprimatu si de inclit'a Universitate si basatu pe „assemenea drepturi, asemenea detorintie.“ Óre nu e plesnitu in fatia acestu principiu maretiu esprimatu si de Inclyt'a Universitate la Nocrichiu cu 900 suflete fora insemnatate comerciala s'au industriala, cà trimite 6 deputati la adunarea scaunala, pe cându Poian'a cu 4000, Resînarii si Saliscea fiesce care cu una poporatiune péste 5000 suflete tustrele cu insemnatate comerciala, dintre care fiesce care aducu folosu si pórta greutâti pentru statu, incâtu merita cá fiesce care dintre acestea sa tramita celu putînu de trei ori mai multi deputati cá unu tergu cá Nocrichulu, si totusi asiá unu tergu tramite de dóua ori mai multi decâtu un'a din numitele comune ?

Ce se atinge de cetâti, insemnatatea acestor'a inca este destulu de considerata, deaca trimite un'a câte cinci deputati; câci ori si cumu nu pórta o cetate cu 3—4 mii de locuitori mai multe greutâti, nici nu aduce mai multu folosu statului cá cinci comune satesci cu locuitori pana la o mia de suflete. Insemnatatea Brasiovului si a Sabiiului, cá sa fia ver un'a in-

destulu considerata, deaca póte tramite cate 10 deputati fatia cu celelalte comune cetatienesci si satesci; insa acestu conclusu nu e basatu nici pe representarea interesseloru, nici facutu dupa purtarea greutatiloru, ci numai cum sa póta elementulu germanu preponderá asupr'a celoralalte natiunalitâti, desi acel'a e in cele mai multe cercuri, atâtu la numeru, câtu si in privinti'a averei e în minoritate, fora insa de a mai aminti si purtarea greutatiloru, la care cam de obiceiu si in genere stau Românii in fruntea Sasiloru.—

III. In contr'a conc'usului din siedinti'a din 28 Aprilie a. c. prin care s'a stersu articlu 90 alu numitului proiectu, articlu singuru ar fi contienutu ceva despre respectarea deosebiteloru natiunalitâti la alegerea deregatorieloru cercuali in cercurile locuite de diferite natiuna'itâti in numeru insemnatu. Motivele, cari se aducu pentru alagerea acestui articlu, suntu ca la respectarea natiunalitâtiloru nu se potrivescu principiile de alegere; inse din esperiinti'a de prin comitate si chiaru si din jurisdictiunile sasesci, desi mai putînu, se scie, cum ca respectarea nationalitâtiloru la alegerea deregatorieloru se póte respectá prea usioru, câci precum suntu alegatorii de diferita natiunalitate, asiá trebuie si diregatorii din proportiune drépta din diferitele natiunalitâti alesi.

Pana-cându nu se va respectá la alegerea deregatoriloru acestu principiu, nu póte fi vorba de convietiuire fratiesca in pace.—In Transsilvani'a trebue, si cauta sa se respecteze si sa se apere cu cea mai mare santienia acestu principiu salutariu rostitu de pre tronulu imperatescu si realisatu, incâtu a concessu imprejurârile, recunoscutu chiaru si de inclit'a Universitate sasesca in representatiunea sea din 29 Martiu 1862 Nr. Un. 34 pâna atuncea, pâna cându o natiune nu-si va mai teme esistinti'a ei natiunala din partea celoru lalte natiuni colocuitóre. Din punctulu de vedere practicu anca trebuie respectatu principiulu, câci afara de Români, deregatorii de alta natiune nu potu in destulu corespunde chiamârei loru si cu deosebire din acea causa, câci lipsesce cunoscinti'a limbei române.

IV. In contr'a conclusului din siedinti'a din 27 Aprilie a. c. prin care Universitatea sasesca se organiséza.— Un'a dintre cele mai mari anomalii in constitutiunea Ardealului a fostu si inca e Universitatea sasesca, care, pe lânga tóte ca natiunea sasésca luá parte la legislatiune in diet'a tierei, facea singura legi, pe care le asternea domnitoriului pe câi diferite, de multe ori neconstitutiunale spre sanctiunare. Eu am propusu si sum de parere, ca in Universitate sa nu se reformeze nimicu pâna la o reforma generala, pentruca durarea universitâtii sasesci e in contr'a principiului egalei indreptâtiri, pe care-lu recunósce in cuvinte si natiunea sasésca; dupa acestu principiu, si dupa starea lucruriloru de fatia, nu póte un'a natiune fatia cu celelalte natiuni colocuitóre si assemenea indreptâtite sa se mai bucure de prerogative in drepturi politice, câci acést'a e un'a dintra cele mai mari contradîceri.

S'au trebuie sa se delature atare prerogative prin aceea ca se stergu cu totulu, seau trebuie sa li se dee si celoralalte natiuni assemenea indreptatîte drepturi; asiá, seau trebuie sa se disolveze aceasta universitate seau trebuie sa se constitue assemenea universitâti pentru Români si pentru Unguri. Durarea Universitâtii e conditiunata dela infiintiarea Universitâtiloru un'a pentru Români si una pentru fratii Unguri; neinfiintiându-se acestea, principiulu egalei indreptatîri aduce cu sine, ca Universitatea sasésca sa se disolveze. Din aceste motive sum in contr'a reorganisârei acestei Universitâti, fiindu ca o schimbare adancu taiatóre e cu atâtu mai mai neincunjurabilu necesaria, cu câtu prin aceasta Universitate a domnitu o minoritate sasesca asupr'a unei maioritâti romanesci.—

Sabiiu 9/5 1863.

Dr. T i n c u m. p.
deputatu din scaunulu Sabesiului.

Pregatiri de dieta.

Despre formarea comissiuniloru electorale centrale prin cetâti, precumu si despre a comiteteloru centrale electorale prin districte, scaune sî comitate aflâmu prin jurnalele patriotice urmatórele:

In S a b e s i u l u s a s e s c u sau alesu

a) in comissiunea electorala cetatienésca: Carolu Mauksch, Parochulu eveng; Ioann Blaga, Parochulu rom. catolicu; Ioann Deak Protopopulu gr. catolicu, Ioann Tipeiu Protopopu greco-orientalu; apoi membrii de comitetu Michailu Sander, Guilielmu Sillmanu, Fridericu Binder, Ioanu Besanu si Guilielmu Welther; in fine Adolfu Weissörtel negotiatoru, Fridericu Ueweges negutiatoru si Ioann Erdt, omu privatu,

b) in comitetulu centralu scaunalu: Senatorulu Franciscu de Huttern, Senatorulu Nicolau de Papp; apoi Ioann - câci Onca se dîce numai intre fertati— Cioca din Dealu, Petru Vladu din Lomanu, Ioann Stoic'a din Strugariu, Ioann Sinea din Pianulu de susu, Ilia Maximu din Lancramu, judí comunali; Ioann Carpinisianu notaiu in Rachâu; Iohann Waldhüter din Câlnicu, Michael Meister din Petrifalau. Constantinu Cetine din Rachit'a si Savu Mateiu din Pianulu sasescu, jurati. —

In comitetulu electoralu pentru s c a u n u l u M u r e s i u l u i se alesera Emericu de Antaí, Iosifu de Iosa, Antonu de Filep, Alexiu de Iszlai, Franciscu de Horvath, Ioann de Szánto, Ioanu de Barabasi. Alesandru de Bedö, Samuilu de Gergelyfí, Contele Victoru Toldalagi, Petru Kormos si Stefanu de Illyés; secretaru Carolu de Sánta.

In comissiune electorala centrala p e n t r u o r a s i u l u O d o r h e i u se alesera: Presiedinte Gustavu Lukács; membri: Sigismundu Ugron, Franciscu Török, Martinu Szabo, Nicolau Ferenczí, Sigismundu Dimény, Alesandru Farczádi, Ioann Henter, Sigismundu Iakabházi, Franciscu Szentkirályi, Iosifu Ferenczi, Carolu Szabo, Ludovicu Maté, Ioann Ugron, Antonu Tibád, Carolu Fodor; secretaru Antonu Henter.

In c o m i t a t u l u S o l n o c u l u i d i n l a u n t r u s'a compusu comissiunea electorala centrala asiá: Michailu Deröffi, Ioann Kulcsár, Iosifu Földvári, Stefanu Torma, Ioann Bogya (Bodea ?) Alesandru Tatrasi, Stefanu Rácz, Iosifu Leményi, conte Alessandru Bethlen, Iosifu Csürös, Ioanu Marosianu, Dimitriu Hoszu, Allessandru Mozsa, Iosifu Orián, Ieremia Loheanu; secretaru Keresztes Nándor. K. K.

Comissiunea centrala electorala a c o m i t a t u l u i T u r d'a e compusa din dd. Dr. Ioann Ratiu, Protopopulu Georgiu Lazaru, Protopopulu Michailu Crisianu bar. Georgiu Kemény, contele Nicolau Thoroczkai, bar. Carolu Huszár, Ioanu Benkö, Par. ref., Samuilu Vajda, Daniilu Szekély, Ioann Mog'a, Gabriilu Szentkirályi, Nicolau Szilvási, Andreiu Kasza, Albertu Csipkés, Nicolau Moldovanu, Franciscu Tolvaj, Alexiu Érsek si Ignatiu Puhl. —

Membrii comissiunei electorale centrale din Clusiu suntu Nicolau Báldí, Moise Bányai, Stefanu Brechtfeld, Alessandru Dézsi, Georgiu Elekes, Sigismundu Gyarmathí, Ioanu Germanu Ioanu Hosszu, Georgiu Hincz, Nicolau Kozma, Alessandru Keresztes, bar. Ioann Kemény, cont. Albertu Kornis, Ludovicu Lészai, Pavelu Maskási, Iacobu Mog'a, Ladislau Pap, Franciscu Soos, Sighismundu Elek, Franciscu Szabo, secretaru Alessandru Halmágyi. K. K.

Prospecte pentru dieta.

Prooroci'a adusa de unele foi magiare pe têmpulu publicârei legei dietale transsilvane, spre nefericirea locuitoriloru acestei tieri, incepe a se implini. Ele adeca dîsera, ca Magiarii in dieta, ori voru fi in maioritate orl in minoritate, voru proclamá „constitutiunea“ din 1848 sî apoi se voru departá. Precum se vede din decursulu desbateriloru sî din actele unoru comitete comitantense, cu deosebire din alu Clusiului sî alu M. Osiorheiului, Magiarii stau luntre punte pelânga legile din 1848, dupa care tiér'a Transsilvani'a, prin urmare sî diet'a eii separata n u e s i s t a; si precum pâna bine de curendu totu, ce nu le veniá bine, puneau la o parte „pâna la dieta“, asiá acum, cându diet'a e la usia, combatu, ba denéga competinti'a eii, ba sî dreptulu eii de esistintia. Cu tóte acestea ei forméza comitetele electorale si voru alege si tramite deputati la dieta, dar numai siliti pentru de a aperá interessele magiare si „de a radicá vocea sea pentru drepturile constitutiunale, pentru adeveratele (?) interesse ale corónei si ale natiunei“. In atari impregiurâri dietei transsilvanei se da o problema de totu grea. Cum o va deslegá, va aretá venitoriulu. —

Cuventulu

Dlui Vice-Capitanu Ioanne Codru Dragusianulu cu ocasiunea solemnei incorporari a dominiului Branu-lui cu Districtulu Tierei Fagarasiului e f e p t u i t a in Z e r n e s c i la 30 Maiu 1863.

Domnii mei!

Astadi Domniavóstra scapati de suptu o jurisdictiune straina, ce pote in ide'a Domniavóstra ve erà neamica intereseloru, sî ve impreunati cu o jurisdictiune consângena, natiunale, dela care in fantasia póte asteptati numai decatu vindecarea tuturoru neajunseloru sî o credeti ultrafericitória. —

E detori'a nóstra, Domniloru, se ve admonimu, se ve stemperamu in catuv'a, déca presupunerea e fapta, sî recriminarile pré aspre asupr'a trecutului, sî transpórtele pré vii asupr'a viitoriului, cela patîinu pentru momentu. —

Pre lunga una singura fapta remanemu, ce e de mare insemnatate, de viia consolatiune pentru noi toti: pentru noi, câci Dvóstra ati doritu incorporarea cu jurisdictiunea nóstra, sî pentru Domn avóstra, câci acésta dorintia au aflatu respectare la altissimulu locu. Acésta fapta e destulu temeiu de bucuria pentru asta ocasiune, sî cu profunda pietate se multiamimu Majestatei Sele, prébunului nostru monarchu, care respectà dorinti'a Dvóstra sî ve implenì voi'a!

Incâtu despre relatiunile din care esîti sî in care intrati, se tacemu de o camu data, nici recriminari, nici tresaltare preste mesura!

Aducetive aminte de fiii lui Israelu, cari scapandu din sclavi'a Egiptului in faci'a atotu-potintelui cartiá, rapstiá, despretiui'a man'a divina sî, uitandu lungulu amaru alu robiei in tiér'a faraoniloru, cugetá numai la ol'a de carne, ce le erá asecurata, fiindu cu acea-a indatenati. —Póte asemeni deceptiuni veti esperiá sî Domniavóstra, o prevediu!

Sémena starea nóstra a romániloru fórte cu caletori'a jidoviloru in pustia, sî poporulu nostru vá face cá ei inca o penitentia de 40. de ani pana vá intrá in pamentulu fagaduintiei, adeca pana vá ajunge la consolidare natiunale, la institutiuni demne de invédia, sustienute de barbati nu numai solidi, esperti, ci sî petrunsi de santitatea detorintiei loru pentru poporulu nostru multu cercatu in cursulu tempuriloru.

Acesti barbati inca nu 'i avemu in mesura de ajunsu, viitoriulu se ni i creedie! —

Epoc'a ferice pentru noi nu indesiertu o reculediu asiá departe. Scimu toti, Domnii mei, scimu din esperiintia, ce unevoia se póte formá omulu, câte pédeci intempina sî ce lupte necesetédia invingerea loru! —

Apoi o natiune decadiuta cumu fú a nóstra, credeti óre ca ajunge numai a se sculá sî de un'a se se asiedie in culme? Nice de-cumu. Tempu e de lipsa, patiintia multa sî constantia.

Ne am radicatu; inimati de sperantia sî plini de incredere se procedemu, sî incetu cu incetulu vomu ajunge unde inca nu suntemu. —

O repetiescu, Domnii mei, nu recriminati, ca póte nu tóte reminiscintiele suntu triste, dara nice ve incordati cu asteptarile preste mesura, ca veti intempiná deceptiuni sî neajunse neprevediute!

Se tienemu cuviintiósa mesura in tóte.

Am dîsu, ca suntemu caletori, ne bucurâmu ca ce v'amu castigatu de consoti, si cunoscutu e, ca caletori'a e mai usióra in societate, sî mai placuta in societatea cunoscutîloru, decâtu in societate straina.

Amintescu si aceea, ca unu caletoriu practicu se provéde cu proprie midiulóce, nu se lasa pre ajutoriulu altor'a fórte nesecuru, nice in voi'a intemplarei; caci atunci nu caletoresce, ci pribegesce; noi amu prebegitu destulu, amu cersîtu panea altor'a sî ne au fostu amara. — Se ne provedemu, Domniloru, se mergemu pre pitiórele nóstre, dupa calausii nostrii, asiá cumu ii avemu, sî vomu ajunge la tient'a dorita!

Reiterediu Domnii mei!

Dorinti'a Dvóstra v'au atrasu catra léganulu Romániloru, v'au incorporatu cu Tiér'a Fagarasiului; cu fraterna amóre ve coprindemu sî cu bucuria ve imbratisiamu. Din catu ne voru ierta puterile ne vomu adoperá, cá se nu aveti causa de caîntia; neajungendune puterile inse, iarasî pretindemu indulgentia fraterna.

Cu acestea, Domnii mei, implantu stindardulu romanescu în tienutulu Branului, sî in numele Illustritatei Sele supremului Capetanu Branu dechiaru acestu tienutu aditatu si anesatu la Fagarasiu cu tóte drepturile, ce ne asecura constitutiunea tierei.

Remane a dîce cu totii:

Se traiésca Maicstatea Sea Imperatulu si Domnulu nostru pré gratiosu!

Se traiésca Supremulu Capetanu Branu!

Se traiésca sî se prosperedie poporulu românu!!!

Sabiiu in 15 Maiu c. n. Natiunei sasesci din Transsilvani'a prin p. n. resolutiune din 7 Maiu 1863 se concede alegerea Comitelui natiunei sasesci, sî conducerea alegerei se concrede d. procomite Conrad Schmidt.

Alegerile pentru comitetele centrale electorale prin sasime s'au inceputu in mai multe locuri; in Bistriti'a nici in comissiunea electorala pentru orasiu, nici in comitetulu centralu electoralu pentru districtu nu aflámu nici unuRomânu. Cu assemenea generositate minunata sî fratiésca s'au portatu concetatienii sasi din scaunulu Sighisiórei, unde cu tóte ca avemu vreocâti-va preoti, invetiatori sî sateni fórte respectabili, intre 15. membri nu gasimu nici unuRomânu.

La Mediasiu in comissiunea centrala vedemu alesu pre parochulu gr. or. Georgiu Crisianu, ear in comitetulu centralu pre par. Adm. Protopopescu gr. or. D'onisiu Chendi din Siarosiu sî pre Dimitriu Bucuru din Sieic'a mare. Atât'a rugina vechia la Bistriti'a sî la Sighisiór'a n'amu asceptatu!

La Sabiiu in comitetulu centralu vedemu figurându si dóua nume romanesci: ale P.P. Protopopi si Assessori Consistoriali Petru Bodilla si Ioanu Hannia.

Resinariu, 28 Maiu. Dupace sî opidulu nostru se invrednici de parintésc'a consideratiune a inaltului regimu, cá se tramita cá multe alte opide unguresci, unu deputatu la diet'a tienenda, au sî sositu din partea inaltului Gubernu prin ord. ddto 11 Maiu a. c. Nr. 15655 provocarea catra oficiulu nostru opidanu de a incepe prelucrarile de lipsa. Spre acestu scopu se tienù in 14. ale curentei o siedintia a representantiei nóstre, prin carea dupa citirea inaltei ordinatiuni gubern. suscitate s'au publicatu cu solenitatea ceruta atatu prégratiosulu rescriptu regescu convocatoriu de dieta, catu sî regulamentulu provisoriu de dieta, care tóte fura audite sî priimite cu cele mai vii manifestatiuni de bucurie. Adunanti'a pasî apoi in sensulu §. 36 alu reg. dietalu la alegerea comissiunei centrale, carea se compusa prin votisare din urmatorii membrii.

Sava Popoviciu Barcianu parochu, Ioanne Brote proprietariu, Nicolau Ciuceanu, Bucuru Dancasiu, Comanu Hambasianu, Bucuru Cioranu, Petru Albu, Dumitru Vidrighinu, Maniu Drocu, Bucuru Bera, Sierbanu Dancasiu sî Neagoe Hódrea.

Astadi tienù acésta comissiune antai'a siedintia, unde dupa depunerea juramentului in sensulu § 41. alu reg. au facutu dispuneri in privinti'a celoru prescrise in § 42.

In privinti'a alegendului deputatu la noi va domní cea mai buna intielegere, sî de sî opidulu nostru are mai multi barbati inteligenti sî in pusetiuni frumóse din sînulu seu, vor lipsi totusi tóte desbinarile, sî voturile se vor concentrá fara de lupte zadarnice in unulu seu altulu dintre barbatii demni. Cele ce cu ocasiunea congressului nostru s'au latîtu pe aci colea de unii, carii aru vrea se véda acésta comuna totu in desbinare, suntu esflusele unoru tendintie nu tocmá de lauda. Dîlele viitóre vor demintî totulu sî faptele vor dá o mai buna basa pentru judecarea barbatiloru aflatori astadi in fruntea trebiloru decatu vorbele tendentióse. Cu tóte ca atari fapte nu lipsescu nice astadi.

Varietati sî noutati de dî.

„Pesther Lloyd" afla din Vien'a, ca de comissariu regescu pentru diet'a transsilvana se va denumí Contele Crenneville, guvernatoriulu tierei.—

D. Eppu celu nou din Oradea mare Iosifu Pop Selagcanu, dupa o corespundintia a „Concordiei", in dîu'a de Inaltiarea Domnului a plecatu la Rom'a, „sa se presenteze Sântului Parinte." —

Contele Georgiu Andrássy, noulu ludex Curiæ alu Ungariei, fu instalatu in 28 Maiu c. n. —

Esamenele la academi'a c. r. din Sabiiu se voru incepe in 4 Iuliu sî se voru finí in 24 Iuliu c. n. —

Franciscu Deák, renumitulu barbatu de statu, in dilele trecute mai câ nu patise reu; anume petrecandu de vre-o doue septemani la cumnatul seu in comitatul Zala,

intr'o séra pasîra in chili'a lui patru lotriinarmati, si numai atunci lu lasara in pace, candu li spuse numele si mai alesu, candu le dede si banisiorii, ce avuse la sine. Conc.

La restaurarea si adaptatarea salei dietale dela „Imperatulu Românilorn“ din Sabiu se lucra necontenitu.

Catalogulu

Cartiloru Bibliotecei Associatiunei transsilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu.

(Continuare din nr. 39.)

62. Martini Bolla e scholis piis primae lineae historiae universalis. Pestini, 1836. Editio quinta. In 3 tomuri.

63. Allgemeine Geschichte der Iahre 1830 bis 1838, von Friedrich Bülau, Lepzig, 1838. 1 tomu.

64. Geschichte des neueren Griechenlandes seit der Zeit des Befreiungskrieges. Aus dem Französischen des Iakovaky Riso Nexulos, von Eisenbach. Leipzig, 1830. 1 tomu.

65. Elemente de istori'a universala, partea I. Bucuresci, 1843 (franciosesce sî romanesce). 1 tomu.

66. Lehrbuch der Naturgeschichte und Geognosie für Realschulen. Von F. X. M. Zippe, Professor der Mineralogie an der k. k. Universitæt zu Wien, 1852. 1 tomu.

67. A'magyar nemzetiségtöl, irta Kallai Ferencz, Magyar tudos társaság rendes tagja (Fara de insemnarea anului.) 1 tomu.

68. Poesia populara. Colinde, culese sî corese de At. Marianu Marienescu. Pest'a, 1859.

69. Muguri. Almanacu pe anulu 1859. Redatu de E. B. Stanescu, in Aradulu vechiu, 1859. 1 tomu.

70. Titi Livii Patavini historiarum libri qui supersunt, cum indice rerum. Nova editio stereotypa. Tomus I. VI. Lipsiae, 1848.

71. Sciinti'a sî cultur'a preotului romanu. Cuventu tienutu catre profesorii sî invetiaceii seminariului din Husi la 24 Septembre 1861, de Niceforu Iliescului. Iasii, 1861. 1 fasióra.

72. Elemente de dreptulu politicu, dupre mai multi autori, de unu filoromanu. Brasiovu, 1846. 1 fascióra.

73. Dorintiele dreptucredintiosului cleru din Bucovin'a, in privinti'a organisarei canonice a diecesei sî a ierarchicei sale referintie. Cernauti 1861 1 fasióra.

74. Carte catra sant'a adunare a diecesei romane unite din Transsilvani'a. Dela tinerimea studiósa in Vienn'a, 1850. 1 fasióra.

75. Collection des meilleurs francais du XIX siécle. Tome II. vol. 2. Cologne. (fara de insemnarea anului.) 1 tomu.

76. Der Keiser Napoleon III. und Italien. Nach dem Französischen der Staatrathes Laguerroniére. Berlinu, 1859. 1 fascióra.

77. Mértani Földrajz elemei. Márkovics Iakob, kir. tanitó által. Marosvásárhelyen, 1848. 1 tomu.

78. Biografiele celoru mai vestiti Romani sî Romane, prelucrate de Ioanne Munteanu de Lapusiulu superioru. In Urbea-mare, 1858. 1 tomu.

79. Anotari din istori'a eclesiastica, despre urzirea sî latirea credintiei crestine intre Romani. Date la lumina de Teodoru Aronu. Pest'a, 1850. 1. tomu.

80. Geografi'a Ardealului pre-scurtu, de Simeone Mihali, profesoru. Blasiu, 1857. 1 tomu.

Daruite tóte (adica dela Nr. 62 pana incl. 80) prin D. Secretariu II. alu Associatiunei I. V. Rusu.

81. Schul-Naturgeschichte. Eine analytische Darstellung der drei Naturreiche, zum Selbstbestimmen der Naturkörper, von Iohannes Leunis. Mit 430 in den Text eingedruckten Holzschnitten. Hannover, 1855. 1 tomu. Daruita prin D. Dionisiu Romanu, studinte in gimnasiulu de statu la Sabiiu. — (Va urmá.)

Principatele romane unite.

Dupa sciri telegrafice Domnitorulu in 26 Maiu c. n. s'a re'ntorsu din calatori'a prin tiéra la Bucuresci.

Franci'a

In 31 Maiu sî 1 luniu se facu in totu imperiulu alegerile deputatiloru pentru corpulu legislativu. Alegerile parte mare fura influintiate prin guvernu, sî aceast'a e caus'a de lupt'a cea vechia intre guvernamentali sî opositiunali póte devení fórte apriga.

Russi'a sî Poloni'a.

Luptele intre Rusi si Poloni duréza necontenitu cu succesu schimbatoriu.

Itali'a.

Parlamentulu italianu pentru anulu 1863 se dechise in 25 Maiu diminéti'a la 11 óre prin regele in persóna. Cu mandria espune regele Victoru Emmanuilu innaintârile ce lea facutu regatulu Italiei in anii din urma, si sperantiele lui in venitoriu.

Notitie literarie.

Din „Amiculu Familiei“, scriptura lunaria e data de Domnisiór'a Constanti'a de Dunc'a (Camille d' Alb'a) a esîtu sî Nr. 4.

Redactiunea „Tel. Rom.“ e autorisata din partea stimabilei redactrice, a priimí abonaminte la acésta scriere pretiósa pentru ori ce familia romanésca, cu deosebire insa pentru femeile române de pretutindeni. Pretiulu abonamentului pentru Austri'a face pe anu 12 fi. v. a., sî redactiunea implinesce o datorintia prea placuta, invitandu prin aceast'a la abonare pentru „Amiculu Familiei.“—

Assemenea au esîtu din „Tesaurulu de monumente istorice“ alu d. A. Papiu Ilarianu fasciór'a XI, ce contîne continuarea cronicei in stichuri grecesci cu traductiune românésca a Mitrop. Mateiu.

ad Nr. 69|1863.

18—2 EDICTU

Prin care Andreiu Vladu Danila din Hermanu, Districtulu Brasiovului, care de unu anu sî 7 luni au parasitu pre legiuit'a sa sotia Mari'a Stoian Moldovanu din Bodu, sî acaruia locu sî modu de petrecere nu se scie, se 'ndatoréza, cá in terminu de unn anu sî o di, dela datulu de fatia se se presenteze inaintea Scaunului Protopopescu subscrisu, câci la dincontra sî in lips'a lui se voru decide cele prescrise de S. Canóne ale bisericei nóstre gr. orientale.

Brasiovu in 26 Aprile 1863.

Scaunulu Protopopescu gr. or. din Tractulu II. alu Brasiovului.

Ioann Petricu m. p. Protopopu.

20—2 **Edictu.**

Ann'a Banu din Poiéna Scaunulu Mercurei, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Nicolea Banu totu din Poiéna, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si 10 dîle dela datulu de fatia negresîtu sa se infatisiedie la acestu Scaunu Protopopescu inpersóna, séu prin Procuratoru, spre a stá fatia cu legiuitulu seu sotiu, pentru ca neivindu-se, se va hotarí si fâra de dâns', ceea ce legea dictédia.

Sabiiu 1 Maiu 1863.

Petru Badila, Prot. gr-res. alu Mercurii.

Burs'a din Vien'a in $\frac{\text{3 Iuniu.}}{\text{22 Maiu.}}$ 1863.

Metalicele 5%	75 90.	Actiile de creditu	191. 60.
Imprumutulu nat. 5%	80. 80	Argintulu	110. 50.
Actiile de banca	790.	Galbinulu	5. 30.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecsane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu au 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 43. ANULU XI.

Sabiiu 26 Maiu, 1863.

Privire asupr'a ordinei dietale provisorie.

(Capetu.)

Câtu pentru detiermurirea cercuriloru electorale sî a comuneloru singulare indreptatîte la tramiterea de deputati dietali, cea d'antâiu parere, ce ne cuprinde, e, ca regimulu sî in privinti'a acést'a au cercatu a midiloci intre trecutu sî presinte, intre privilegiu sî dreptu egalu. Câci o multîme de comune fâra nici o insemnatate le vedemu figurându cá alegatóre de deputati propri numai din acea causa, ca tramisesera sî mai nainte deputati dietali, d. e. Ocn'a Sabiiului, Illyefalva, Oláhfalva etc. Pe de alta parte iarasi vedemu intrându in dreptulu acest'a fórte importantu comune foste pân'aci neindreptatîte: Aiudulu, Turd'a, Deasiulu, Mociulu etc. Aci fâra 'ndoiéla s'au facutu concessiuni mari elementului magiaru, óre-care sî celui românu prin impârtasîrea Saliscei, Rasînariului etc. cu assemenea dreptu. La tóta 'ntemplarea insa ni se pare, ca mai multu au castigatu prin acésta ordine provisoria Sasii; au castigatu mai multu, pentru-ca au perdutu mai putînu, ba nimic'a din drepturile sele esceptiunale dinnainte de 1848. Ba prin radicarea Orastîei sî a Reghinului sasescu la rangu de orasie numerulu deputatiloru loru cresce de nou. De aceea déca mai cérca sî Sasii a se vaierá, ca nu figuréza cu dreptulu electoralu sî Agnit'a, Cisnadi'a, Codlea etc., ni se pare ca o dîcu numai „ut aliquid dixisse videantur“, numai cá sa nu-sî arete bucuri'a pentru acestu successu stralucitu.

Mai multa causa atâtu de a fi multiamiti, câtu sî de a fi nemultiamiti deplinu cu acestu regulamentu provisoriu au Românii. Mu tiamiti, pentru-ca se deschide sî loru usi'a dietei transsilvane, dar ne multiamiti deplinu, câci nu li se da potinti'a de a luá pusatiunea aceea, ce credu ca le compete in tiéra. Insa Românii sî aici nu uita, ca totu inceputulu este greu.

Cu censulu de 8 fl. preste totu credemu ca suntu multiamiti cam toti Transsilvanii. Fi-voru firesce unii, câror'a censulu acest'a li se va paré prea micu; altii iarasi, câror'a li se va paré prea mare. Pentru cei d'antâiu nu este mangaiere; ear cei din urma se potu linisci incâtu-va prin dispusatiunea § 29. c), dupa care, nefiindu intr'o comuna indreptatîta la tramiterea de deputati propri 40 alegatori cu dare directa de 8 fl., numerulu pân' la 40 se va suppliní prin cei-ce platescu dare mai multa dupa ei, d. e. 7 fl. 90, 7 fl. 80, 7 fl. 70, 7 fl. 60 xr. s. a. m. d. Sî asiá in privinti'a censului credemu ca se cam potu liniscí toti. Chiaru sî legile din 1848, atâtu de inaltiate de Magiari pentru liberalitatea loru, pretindu prin § 4. c) de-la alegatori dare de 8 fi. afara de darea capului. Astfelu prin censulu acest'a suntu feriti Transsilvanii atâtu de alegatori proletari (calici, serantoci,) câtu sî de alegatori numai din class'a celoru mai avuti; va sa dîca, Transsilvanii voru fi scutiti de dóua rele mari, dintre cari cestu din urma apasa cá o pétra de móra d. e. asupr'a Romaniei sî nu iérta, cá sa ajunga la cârm'a trebiloru o partida tare sî resoluta natiunala. — Un'a póte aru fi mai dorit'o Românii transsilvani: ca aceia, cari au servitu la militîa sî pentru Tronu sî patria sî-au datu in periclu comoditatea, castigulu, sanatatea, ba sî viéti'a, sa fia intratu in dreptulu de alegatori fára nici unu censu: o dorintia acést'a cu atât'a mai considerabila, câci aru fi fostu, credemu, binevenita din partea toturoru locuitoriloru tierei fâra nici o deosebire.

Unu actu de dreptate saluta Românii sî in acea determinare a legei, in urm'a câreia scaunele filiale alu Saliscei sî alu Talmaciului sa fia scóse cu alegerile deputatiloru de sub scaunulu Sabiiului sî puse subt unu commissaru, pre care li-lu va tramite Guvernulu r. alu tierei.

Punctulu acel'a insa, care imbucura pre Românulu mai multu decâtu tóte, e § 23 din regulamentulu dietalu, prin care fia-carui membru alu dietei ii sta 'n voia a se folosí in dieta de un'a din cele trei limbi indatinate in tiéra. Nunumai iubirea cea vechia traditiunala a Românului câtra limb'a sea e caus'a acestei bucurii pentru respectarea limbei lui in adunarea tierei, ci si aceea, ca elu cu aceasta respectare a limbei sele gusta acum mai multu decâtu ori cându alta data unu fruptu alu tinerei constitutiuni austriace. Foile magiare- fresce-tragu la critîca aspra acésta mesura, in urm'a câreia intr'o adunare sa se vorbésca in trei limbi. Noi dincontra aflâmu acésta mesura fórte dreapta si fórte naturala. Dreapta, pentru-ca prin ori ce favorire a unei limbi pe cont'a celoralalte dóua se stramutá principiulu indreptatîrei egale; naturala, pentru-ca constitutiunea antemartîala insasi e isvorulu si caus'a acestei impregiurâri. Parerea acést'a se pare stranea, dar e adeverata. Câci tocmai acésta constitutiune, ce tragea ziduri chinesice intre diferitele populatiuni, specialminte eschidea pluralitatea populatiunei de-la ori ce dreptu, dându-lu acest'a numai si numai unei minoritâti privilegiate,— tocmai acésta constitutiune rigida si nemilósa a nascutu intre feluritele popóre ale patriei o rivalitate, carea le face pre tóte a nu lasa o iota seau o cirta din dreptulu loru. Câci altumintrea, precumu in alte tieri poliglote, asiá sî in Transsilvani'a nóstra s'aru fi potutu face prin contielegere ratiunala, ba dictata de necessitate aru fi trebuitu sa se faca un'a limba limb'a diplomatica. Asiá insa, platindu unu pecatu vechiu, locuitorii tierei fosti indreptatîti n'au nici celu mai micu dreptu a se tanguí asupr'a acelui pasu alu legei. Reu semnu, cându cine-va se plânge sî reclama asupr'a dreptâtii!

Unu cuventu despre alegeri.

Sabiiu in 25 Maiu. Comissiunile centrale prin diferilele orasie indreptatîte la tramiterea de deputati dietali, precum sî comitetele centrale electorale prin cercuri se formêza neincetatu, sî intrebarea cea mai de aprópe acum este: Cine voru fi alegatori? cine voru fi alesi? Despre intrebarea a dóu'a ne reservâmu a vorbí cu alta ocasiune; de asta data ne oprimu la intrebarea cea d'antâiu: Cine voru fi alegatorii? — § 29 alu ordinei dietale provisorie ne spune, ca dreptulu acest'a compete—,

a) toturoru locuitoriloru barbatesci, cari au trecutu de 24 ani, possedu liber'a administratiune a averei sele sî nu se tînu du statulu servitorescu, deaca pentru anulu de contributiune 1861/2 au platitu contributiune totala directa de statu celu putînu 8 fl, v. a.;

b) fâra privire la sum'a contributiunei directe ce o dau: Preotiloru, capelaniloru, predicatoriloru, doctoriloru, chirurgiloru, ingenieriloru, artistiloru academici, professoriloru, apotecariloru, notariloru comunali sî invetietoriloru in acelu cercu electoralu, unde locuiescu cu stabilitate.—

Nu vomuvorbí despre punctulu b), presupunendu, ca competintii voru cunósce importanti'a dreptului seu sî voru lucrá dupa aceasta cunoscintia. Mai greu insa va fi, a aduce mass'a poporului la aceea, cá sa aléga. Apasarea cea indelungata, ce au suferit'o poporulu nostru de sute de ani, sî eschiderea lui de-la tóte drepturile politice, l'au facutu cu totulu nepasatoriu de lucrurile publice. Câci ce au sciutu elu pâna acumu all'a decâtu: C r e d e, t a c i, r o b e s c e sî p l a t e s c e! De aceea partea cea mai mare a lui sî d r e p t u l u de a alege deputati la dieta, suntemu siguri, ca nu-lu va privi ca unu d r e p t u c o n s t i t u t i u n a l u, ci cá o s a r c i n a nóua ce i se incarca pe spate. Aici dar se deschide pentru toti amicii sî binevoitorii poporului unu câmpu largu sî manosu: de a capacitá, de a sfatuí, de a conduce pre poporulu pe calea legala la intrebuintiarea dreptului seu. Cu deosebire multu voru poté face in privinti'a aceast'a p r e o t i i r o m â n i, cari prin tóte vijeliele trecutului si-au pastratu formosulu renume: de a fi cei mai de aprópe sî cei mai caldi amici ai poporului. Preotii dar, insa sî invetiatorii, diregatorii de tóta class'a sî preste totu ori ce inteliginti români a u a s t a d i c e a m a i s â n t a i n d a t o r i r e c â t r a p o p o r u l u s e u, de a staruí legalminte din tóte poterile sele, c á d i n t r e c e i i n d r e p t a t i t i l a a l e g e r e dupa § mai susu citatu **nici unulu sa nu se retraga!** Folósele provenitóre din alegerea toturoru celoru indreptatîti suntu multe sî mari; dar sa ne pazimu a le descrie poporului in limbage sî forme necuprinse si nepricepute de elu, ci sa-i aretâmu lucrulu din partea cea mai practica; ca adica alegendu cu totii, ei voru scóte prin voturile sele deputati români, barbati de incredere, ómeni pre cari ii dóre de poporu sî cari in dieta voru staruí apoi pentru indreptatîrea deopotriva a toturoru, pentru simplificarea deregatorieloru, pentru desfacerea causeloru intre fostii iobagi (respective comune iobagesci) sî proprietari, pentru regularea certeloru sî judecâtîloru pentru mosii sî hotare, midilocitu chiaru sî pentru imputînarea contributiunei, sî preste totu p e n t r u u s i u r a r e a s i b u n a s t a r e a p o p o r u l u i. Ear deaca se va retrage poporulu dela alegeri, prin urmare deaca se voru alege deputati, câror'a nu le pasa de elu: t ó t e a c e l e d r e p t u r i s î f o l ó s e i s e p e r d u, si ii voru fi p e r d u t e c i n e s c i e p â n a c â n d u!

S a b i i u in 25 Maiu. D e s p r e d i e t ' a t r a n s s i l v a n a are „Botschafter“ dupa „M. C.“ urmatórele: Preste putîne dîle se voru incepe alegerile pentru fiitórea dieta transsilvana pe bas'a regulamentului dietalu provisoriu. Intr'aceea pe sub nivelulu (ari'a) vietiei publice ómenii nu suntu neactivi.

Casin'a eschisivu nobileasca din Clusiu tîne conventiculele sele si desfasiura pe sub mâna activitate energiósa. Devis'a se pare a se fi si datu, si a fi acést'a: A l e g e t i b a r b a t i i n d e p e n d i n t i! Independinti firesce vine a se 'ntielege in sensulu magiaru, dupa care independinte e numai acel'a, cáre se opune diplomei din 20 Octobre sî legei fundamentale de statu din 26 Februariu, sî staruesce pentru uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a. Alta independintia domnii magiari din Clusiu nu recunoscu.

Si in Brasiovu se dîce ca partid'a magiara e fórte activa prin agentii sei. Prin sate se da de grija tieraniloru alegatori, cá câtu se póte sa aléga ómeni din starea loru si nu domni de-la orasiu, pentru ca acesti'a nu suntu independinti nu cunoscu dârile sî poverile saténului si prin urmare nu lucra cu zelulu recerutu pentru usiurarea acestui'a.

Cu prostimea de pe sate firesce credu ca in privinti'a uniunei o voru gatá mai curendu, decâtu cu inteligintii dela orasie, cari vedu sî cugeta mai departe.“

S a b i i u in 23 Maiu. In 28|16 Maiu s'au formatu in comun'a Orlatu Comitetulu centralu pentru ambele cercuri de alegere Salisce sî Talmaciu sub conducerea D-lui Senatoru din Sabiiu Petru Rosc'a cá Comissariu reg., sî s'au alesu de membrii ai acelui'a: d. Cancelistu in disponibilitate Basiliu Ardeleanu, d. Parochu gr.-or. in Cacov'a Alecsandru Lebu, d. Capitanu in pensiune Constantinu Stezariu, d. Parint. Protopopu gr. or. Ioann Hannia, d. Doctoru de drepturi Ioann Borcea, d. Directoru alu Scólei din Orlatu Moise Pang'a, d. Capitanu c. r. in pensiune Dionisiu Dragoiu, d. Parinte Prot. gr. cat. Ioann Russu, d. notariu in Boitia Basiliu Neamtiu, d. notariu in Talmaciu Friedrich Bock, d. Locoteninte c. r. in Pensiune Efraimu Stoi'a, d. Parochu gr. or. in Talmacelu Dimitriu Socarea, apoi do notariu alu Comitetului d. Ioann Macelariu notariu in Racovitia. —

Pregatiri de dieta.

S a b i i u 23. Maiu. Diet'a ne sta la usia, in cordarea tuturoru natiuniloru, éra mai vertosu a Românilor este mare, resultatetele alegeriloru se astépta cu nerabdare, in Clusiu e tacere, cá cându nu s'aru lucrá nimicu la Guvernu in directiunea acést'a; intre natiunele tierei o miscare via, sioptiri acusi dintr'o parte acusi dintralt'a, ca conchiamarea dietei s'aru fi amanatu; óresi—care neincredere vrea sa strabata in poporu si sa-i dea o directiune falsa.

In astufeliu de impregiurâri nu e mirare, déca ochii Românilor suntu tîntiti la jurnale si ascépta de-la ele óresicari deslusîri in afacerile acestea atâtu de momentóse. Datori'a nóstra este si a fostu si pana acum'a a comunicá on. publicu cetitoriu câtu s'aru poté mai multu despre acestu obieptu alu dilei, care astadi absórbe tóte interesele si aduce óresi-care nedomerire intre poporu, si astufelu a-i saturá curiositatea, déca nu ne aru lipsí corespundintiele dela locurile competinte. Cu tóte acestea ni se pare a fi in pusetiune de a indestulí órisi-catu publiculu pe câi mai indepartate, si alu assecurá barem intr'atât'a, ca Guvernulu tierei se afla fatia cu diet'a in cea mai mare activitate; câci precum ni se scrie din afara, pe acolo s'aru fi latîtu faim'a, ca elu s'aru fi constituitu in comissiuni spre elaborarea proiecteloru pentru articuli de lege, prin care propositiunile regesci sa capete sanctiunea necessaria, si anume:

1. Comissiunea pentru inarticularca natiunei romanesci si a confessiuneloru ei, sub presidiulu D. V. Presiedinte gubernialu Conte Nemes consta din membrii guvernului I. Alduleanu cá referinte, Conradu Schmidt, G. Grois, T. Haupt, A. Iacab, Kurunka, Rannicher.

2. Comissiunea pentru limbi. Totu sub acestu presidiu consta totu din mai susu laudatii Domni Consiliari guberniali; referinte insa e d. Grois.

3. Comissiunea pentru impartîrea tierei totu cá sub 2.

4. Comissiunea pentru tramiterea in Reichsrath sub presidiulu D. V. Presiedinte gubernialu V. Popp consta din DD. Alduleanu, Herbert cá referent, Fekete, si Füllei.

5. Comissiunea pentru organisarea supremului tribunalu judecatorescu consta totu din aceia membrii si subt acelu Presidiu cu aceea deosebire numai, ca referintiele este D. Alduleanu.

6. Comissiunea pentru intocmirea listei regalistiloru subt presidiulu Escellentiei Sele d. Conte Nemes consta din DD. Grois cá referinte, Conrad Schmidt, Haupt, Alduleanu, Korunká.

Cele dóua comissiuni din urma sa-si fia si finitu operatele sale si asternutu la locurile mai inalte. In privinti'a celei din urma aflâmu, ca s'aru fi propusu din tóte natiunalitâtîle câte 30 de barbati, asiá dara cu totii 120. Din Români se fia urmatorii. Esc. Sea D. Mitropolitu Sterc'a Siulutiu, Esc. Sea D. Episcopu A. Br. de Siagun'a, Pfa. S. D. Episcopu Alexi, DD. Canonici Cipariu si Negrutiu, DD. Prot. Popasu, Bodill'a si Hanni'a. D. Cons. de Curte Moldovanu, Cons. de scóle Dr. Vasiciu sî Dr. Maioru-, DD. Comiti supremi Ladai, Nopcsea (?) Capitani supremi Branu, Bohotielu, Adm. Puscariu si Buténu, Protonotariu Orbonasiu Ioanu Maieru, G. Baritiu, I. Muresianu, Gabr. Munteanu Constantinu Ioanu, DD. Judi regesci I. Macelariu G. Domsi'a; D. Cons. de Finantie Petru Manu, Maiorulu G. Poppu, Cap. Const. Stejaru.

Proieptulu de lege despre curtea judecatorésca de a treea instantia organisanda pentru marele Principatu Transsilvani'a aru fi cam in urmatoriulu chipu:

Art. 1. Pentru Marele Principatu alu Transsilvaniei se va infiintiá o curte judecatorésca de a trei'a iustantia sub numirea: t a b l a r e g é s c a s e p t e m v i r a l a t r a n s s i l v a n a, care vá avea scaunulu seu in launtrulu confinieloru Marelui Principatu, si anume in loculu resiedintiei Guverniului regescu transilvanu.

Art. 2. Tabl'a regésca septemvirala transilvana are pentru impregiurulu acestui Mare Principatu se priimésca acelu cercu de activitate, care pana acuma se cuvenia in referintia cu elu Curtii supreme judecatoresci si tribunalului supremu urba-

rialu, adeca senatulu de justitia alu regescului Guvernu transsilvanu. (Va urmá).

Zernesci in 30/18 Maiu. Diu'a de astadi au fostu pentru locuitorii din cerculu Brasiului o dî insemnata, câci astadi s'au efectuitu desfacerea tînutului acestuia de Districtulu Brasiovului sî incorporarea lui la alu Fagarasiului. De sî s'au sciutu acést'a mai din'ainte din o publicare oficiósa; dar fiind-ca s'au radicatu sî unele proteste din p.r.ea cetâtii Brasiovului in contr'a acestei intemplâri, multi credeau ca póte se amâna acést'a pâna la Diet'a fiitóre; ci diu'a de astadi au radicatu indoiél'a celoru necredinciosi. Câci o commissiune dela Fagarasiu compusa din Domnulu Vice-Capitanu Dragusianulu sî D. Maioru de Popp'a, sî alt'a de-la Brasiovu in person'a D. Senatoru sî Inspectoru tractualu Constantinu Ioann sî oratorulu comunitâtii, se intalnesce aici sî incepe lucrârile de transposîtiune in fati'a DD. judi, notari sî a mai multoru representanti comunali din fia-care comunitate din acestu tînutu in cancellari'a din Zernesci.

Innainte de tóte, adica dupa cetirea creditiveloru DD. Comissari, — se scóla D. Oratoru alu comunitâtii Brasiovului sî radica protestu infricosiatu in numele centumviratului Brasiovenescu, verbalu sî inscrisu, in contr'a acestei desfaceri pe cale necompetinta, (? Red.) cerendu a i se luá la protocolu. Dupa acéea se luà protocolulu de transpositiune, sî la finirea lui se scolà D. Inspectoru tractualu Constantinu Ioann sî intr'o cuventare scurta, dar petrundiatóre spuse judiloru, representantiloru sî toturoru celoru de fatia, ca functiunea Dlui de inspectoru de adi incolo incéta; eara in locu-i intra in functiune Jurisdictiunea Fagarasiana. Din minutulu acest'a, dîce, incetezu de a mai fi Inspectorulu D-vóstra, Domniloru sî fratiloru! Ve concredu mai in colo confratiloru nostri de unu sânge de-la Fagarasiu, multiamindu-ve de increderea sî onórea, ce mi-ati desfasiuratu in totu têmpulu servitiului meu, s. a. La care representanti'a adunata cu adanci oftâri ii intonà de mai multeori: Sa traiésca! — Aicea apoi luà cuventu D. Protopopu localu Ioann Mecianu, care inca se aflá fatia cu vreocativa preoti, sî'ntr'o cuventare bine nemerita in numele toturoru comuneloru multiami Dlui Inspectoru pentru tractarea sea cea umana sî tactulu seu celu intielept'u, cu care s'a portatu câtra totu omulu, descoperindu-i ca tînutulu acest'a n'au facutu acestu schimbu din alte interesse, de câtu numai ca sa se póta folosí de acelu sântu dreptu alu alegerei, de care insa celu putînu de asta data la alegerea amploiatîloru n'am fostu norociti a ne bucurá fiindca DD. Siefi ai Districteloru au dreptulu de denumire. —

Sî prelânga acestea, cá sa i se dovedésca sî mai multu multiamit'a tînutului cu portarea DSale, i se admanuà o adressa de multiamire subscrisa de toti representantii de fatia, pe care DSea o priimi cu tóta bunavointi'a, promitendu ca acést'a ii va servi de placuta suvenire.

Dupa acést'a urmà cuventarea Dlui Vice-Capitanu Codru Dragusianulu celita, carea n'au facutu nici o placere celoru de fatia, fiindca DSea in aceea ne-au assemenatu cu Jidovii lui Moisi dupa esîrea din Egiptu, cari cartindu asupr'a conducatorului loru sî a manuei divine din cându in cându se incercau a se reintórce la caldârile cu carnea etc. Dar noi celu putînu asiá ne credemu, ca stamu ce-va mai bine in pricepere astadi decâtu acei'a ai lui Moise atuncea, sî acést'a i-am poté sî dovedí Dlui Vice-Capitanu; sî i-o spunemu francu, ca ne pare reu, déca asiá putînu ne cunoscu tocmai aceia, cari suntu chiamati a ne conduce. — „Sa nu asceptâmu multe", dîse mai departe, „dela Dloru, adica: de-la conducatori, ca pre acei'a nu-i are natiunea astadi, ci pre acei'a ii va creá viitoriulu. Sî cu acestea se incheià transpunerea.

I. C.

Ne tînemu de datorintia a rectificá parerea d. coresp. in privinti'a cuventârei d. V. C. Codru Dragusianu publicata in nr. din urma alu foii nóstre, crediendu ca noi o-am intielesu mai bine. Noi cuventarea acést'a o aflâmu intr'adeveru fórte ponderósa sî meduósa sî deplin accomodata stârei actuale a lucruriloru. Câci ce erá mai ammesuratu acelui actu, decâtu a provocá poporulu braneanu a nu recriminá jurisdictiunea, de sub care ese, sî ce erá mai modestu sî mai nobilu din partea jurisdictiunei celei noue, decâtu a nu desceptá sperantie esagerate, care póte nu e 'n stare a le implini! Ce felu? Se cadea dór, ca d. Vicecapitanu in momentulu acel'a solenu, uitandu demnitatea missiunei sele, sa 'njure pre jurisdictiunea de mai nainte sî sa innaltie pre cea nóua?! — Assemenea aflâmu prea potrivita assemenarea cu Evreii dín pustia, sî ni-aru paré reu, déca acea assemenare adeveratu oratorica n'aru fi fostu intielésa bine. Ea va sa dîca, ca precum Iudeii, mergendu spre libertate, tanjeau de selavia din Egiptu, cu carea se dedasera: asiá sî Branenii póte, castigându unu folosu mare moralu, voru tanji de folósele cele mici materiale de pâna acum. Sî in privinti'a acést'a profeti'a d. V. C. nu se póte sa nu se implinésca. — In fine, déca d. V. C. dîce, ca „barbatii solidi, esperti sî petrunsi de santitatea datorintiei loru câtra poporulu nostru celu multu cercatu in cursulu têmpuriloru inca nu-i avemu de ajunsu, ci venitoriulu sa ni-i creeze", ce este acést'a alt'a, decâtu unu adeveru, tristu ce e dreptu sî dorerosu, dar cu tóte acestea adeveru! — Red. „Tel. Rom."

Rosinari in 3 Iuniu. Comisiunea centrala de alegere a opidului nostru in siedinti'a din 30 Maiu a. c. a determinatu pentru publicarea in comuna a conscrierei alegatoriloru de dieta dîlele din 7 si 14 ale curentei. Au pasitu apoi in sensulu §. 42 c) din regul. provis. de dieta la alegerea comitetului de trei pentru rectificerea si susceperea rechiamatiuniloru; acestu comitetu se compuse priu votisare din Dnii V. Romanu, Maniu Drocu si Petru Albu; dîu'a inceperii activitatii acestui comitetu se hotari pe 15 Iuniu a. c.

In cerculu-de alegere alu opidului nostru suntu 108 alegatori, intre cari unii platescu mai multu si de cate 130 fl. dare direapta.

Varietati sî noutati de dî.

Dupa cumu spune „Herm. Ztg." etc., aru fi denumiti pentru infiintiandulu tribunalu apelatorialu din Sabiiu: de Vice Presiedinte consiliariulu gubernialu D. Herbert, de consiliari ai aceluiasi: Iosifu Schneider, Judele regescu Elia Macellariu; Augustu Lassel, F. Schwarz, sî M. Binder.

Ni se, scrie, ca 'n urm'a conclusului congressului natiunale comunele cercului Tatarlac'a (comitatulu Cetâtii de balta) au oferitu de bunavoia 103 fl. pentru acoperirea spescloru congressului; pentru care credemu ca totu Românulu transsilvanu le va aduce multiamita in inim'a sea.

In Apoldulu mare se gasira mai multe anticitâti, precum: pietri sapate, pietri cu inscriptiuni, statue ect., care se deducu din têmpii Romaniloru séu póte sî de mai nainte. —

Des re despoiarea prin talhari a lui Franciscu Deák aflâmu, ca aflându-se elu la mosî'a cumnatului seu in Pusta-St.-László, in 23 maiu c. n. sér'a la 9. óre intrara in casa patru talhari armati. Unulu remase in curte, unulu pazi camer'a servitoriloru, cá nu cumva sa scape vreunulu; doi intrandu in casa sî dându de Deák-lu intrebara, cine e? Spunendu, ca e Deák sî incredintiându-se despre acést'a, ii disera, sa nu-se téma. Intr'aceea venise stapânulu casei, fuse dusu de banditi in casa sî provocatu ale dá toti banii sei. Dar nemultiemindu-se cu 800 fl. Deák, cá sa nu mai bata pre cumnatulu seu, le dede banii sei de drumu 220. fl. sî orologiulu seu de auru. Banditii dupa 1½ óra se departara cu cuvintele: Uitative bine la noi, Domniloru cá sa nu spensurati pre altii nevinovati in loculu nostru! Apoi dedera lui Deák orologiulu inapoi, oprira sa nu iasa nimenea dupa ei ¼ óra, sî punendu-se pe caruti'a, din carea se deduse josu stapânulu, apucara la largulu, ear carutia dupa ½ óra o tramisera inapoi. —

Archeologii Steinbüchel sî Zandonati au aflatu urmele vechei cetâti Aquileja. Zidurile ei cuprindu 4000 urme romane; pân'acum s'au desgropatu o parte din portile, turnurile, apaductele, amfiteatrulu, magazinulu de bucate, templulu consacratu celoru 12 dieitâti ale anului, drumulu ce ducea la Rom'a s. a. —

Cancellari'a aulica croatica au cerutu opiniunea corpuriloru professorale dela gimnasiele din Croati'a sî Slavoni'a despre aceea, cari professori sî pentru care specialitate aru poté elaborá cârtile scolare in limb'a croata. Corpurile professorale au asternutu proieptele sele, sî asiá Croatii in

scurtu têmpu voru avé tóte cartîle scolare in limb'a sea· —

Banii de arama de câte unu cruceriu sî de câte o jumetate de cruceriu moneta conventiunala cu 1 Septembre esu din cursu.

Secet'a prin Ungari'a atât'a au urcatu pretiulu nutretiului, incâtu pe alocurea o maja de fênu se platesce cu 5 f. v. a. sî oile se vendu prin têrguri numai cu pretiulu pânei. —

Principatele romane unite.

Pe cându noi in Transsilvani'a ne pregatimu din tóte poterile, de a apucá si de a sustîné drepturile garantate nóua cá sî tuturoru popóreloru austriace prin tiner'a nóstra constitutiune; pe cându noi Remânii transsilvani udâmu si ingrijimu cu barbatîa consciintiósa crudele plante resarite in scumpulu stratu alu patriei nóstre: pe atunci pe orizonulu Romaniei se pare ca se innaltia o tempesta, carea merita, cá sa ne radicâmu si noi ochii câtra dêns'a si sa ne insuflâmu de ingrijire seriósa. In numerulu penultimu aduseseramu scirea, ca in 24 Maiu generalulu italianu, respective emigrantele magiaru Türr a sositu in Bucuresci si a descalecatu in consulatulu italianu. O corespundintia a „Pressei" din Vienn'a ddto Bucuresci 26 Maiu afirma aceasta scire, adaugendu, ca missiunea lui Türr aru fi, de a pregatí la marginea de médiadî resariténa a Austrici o resculare comuna a Românîloru, Sêrbiloru, Magiariloru si Poloniloru in spiritulu separârei loru natiunale. Legatur'a secreta intre acésta rescolare si starea de fatia a Europei, dupa corespundinti'a amintita, aru fi aceea, ca Russi'a s'aru fi aliatu cu Itali'a si amendóua acumu aru operá la planulu acelei resculâri: Russi'a cá prin aceasta revolutiune in cóstele Austriei sa o sileasca pre aceast'a a intrá in coalitiune cu dêns'a sî Prussi'a; ear Itali'a, cá fiindu ocupata Austri'a intr'alta parte sî fiindu desbinata de câtra poterile apusene, ea (Itali'a) prin o lovire neasceptata sa póta pune mân'a pe Veneti'a.

Generalulu Türr, dupa aceeasi cerespundintia, sa fia statu in Bucuresci la inceputu fórte ascunsu, si numai dupa-ce aru fi priimitu din partea ministrului presiedinte Cretiulescu assecurarea despre accepterea planuriloru lui, sa fia pasîtu in publicu. De aici se dîce ca va calatorí generalulu Türr la Odess'a, unde aru avé sub dispositiunea sea magazine mari de arme si de munitiune, ear adjutantii lui se voru apucá de lucru cá emissari. —

O depesia telegrafica din 30 Maiu din Constantinopole spune, ca oficiri italiani si oficiri magiari in servitiu italienescu aru fi trecutu pe acolo, urmându generalului Türr in principatele dela Dunare.

Noi insîraramu aceste faime, dupa-cumu le priimirâmu. Precum cumpuraramu, asiá venduramu. Dintraltele Türr insusi publica prin dîuarele române o epistola, prin carea cearca a risipí credinti'a, cá elu aru fi venitu in Romani'a pentru de a aprinde o revulutiune in Galitîa.

Epistol'a generalului Türr in Buciumulu nr. 39. suna asiá: Domnule Redactoru!

Ve rogu sa bine voiti a tiparí in stimabilulu DV. dîuariu declaratiunea urmatóre:

„Venirea mea in Principatele Unite an fostu comentata de diferitè feliuri, sî mai multi Poloni au manifestatu teama, ca amu intentiunea de a organisà o miscare in Galiti'a.

„Precum nu recunoscu la nici unu Polonu dreptulu de a resculà Ungari'a, totu asiá nu me credu in dreptu de a incepe cea mai mica miscare in Galiti'a.

Priimiti, Dle Redactoru, incredintiarea deosebitei mele consideratiuni".

G. Türr

Dupa unu telegramu din „Fremdenblatt" Principele Cus'a aru fi denumitu pre generalulu Türr de comandante supremu preste tóte trupele moldo-române.

Itali'a.

Deschiderea parlamentului in 25 Maiu se facù cu mare solemnitate. Impregiurimea piatiei castelului sî a piatiei Carignano erá plina de garda natiunala, trupe regesci sî privitori, tribunele in sal'a siedintieloru erau indesuite de domni si dame. Regele se sui pe tronu intre acclamatiuni vii. In logea diplomatica se vedeá printiulu Humbert si Duces'a de Genov'a; ambassadorii ocupara alta parte a tribunei. De fatia fura ministrii (?) Engliterei, Franciei, Prussiei, Turciei, Belgiei etc. Ministrii stetura de a dreapt'a si de a stâng'a tronului. Regele ceti cuventulu de tronu, care mai cu seama unde pomenesce disciplin'a si bravur'a armatei, increderea natiunei in armele sele propri sî dorinti'a regelui de a vedé decisa sórtea Italiei, fù priimita cu apiausu. Dupa cuventulu de tronu ministrulu de interne proclamà, ca sessiunea din 1863 este dechisa. C. Oest. Z.

Russi'a.

„Europ'a de Frankfurt scrie despre starea lucruriloru diplomatice in caus'a polona: „ca poterile asiá de putîna increderе au in adunarea unui congressu, incâtu in Londr'a si Parisu se ocupa oficierí de geniu cu studiulu planului de espeditiune bellica. Parerile se apléca a crede ca pentru ocuparea Finniei, spre a luá prin o bataia norocósa Petropolea."— Tóte jurnalele insa comentéza scirea acést'a cu (?).—

ad Nr. 69|1863.

20—3 **Edictu.**

Ann'a Banu din Poiéna Scaunulu Mercurei, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Nicolea Banu totu din Poiéna, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si 10 dîle dela datulu de fatia negresîtu sa se infatisiedie la acestu Scaunu Protopopescu inpersóna, séu prin Procuratoru, spre a stá fatia cu legiuitulu seu sotiu, pentru ca neivindu-se, se va hotarí si fâra de dâns', ceea ce legea dictédia.

Sabiiu 1 Maiu 1863.

Petru Badila, Prot. gr-res. alu Mercurii.

18—3 **EDICTU**

Prin care Andreiu Vladu Danila din Hermanu, Districtulu Brasiovului, care de unu anu sî 7 luni au parasitu pre legiuit'a sa sotîa Mari'a Stoian Moldovanu din Bodu, sî acaruia locu sî modu de petrecere nu se scie, se 'ndatoréza, cá in terminu de unn anu sî o di, dela datulu de fatia se se presenteze inaintea Scaunului Protopopescu subscrisu, câci la dincontra sî in lips'a lui se voru decide cele prescrise de S. Canóne ale bisericei nóstre gr. orientale.

Brasiovu in 26 Aprile 1863.

Scaunulu Protopopescu gr. or. din Tractulu II. alu Brasiovului.

Ioann Petricu m. p. Protopopu.

Nr. 21—2

Constantinu Bugarski

negotiatoru de specerii, marfe coloniale si de colori in Sabiiu recomanda depositulu seu bine assortatu de zacharu, cafeá, urediu, oleuri si tóte mârfile de speceria pelânga assecurarea celoru mai fine mârfuri si a celui mai promptu servitiu.

Localulu de vendiare: Strad'a de susu a Cisnadiei in cas'a domnului Androne Nr. 143.

23—1 **Insciintiare.**

Catalogu generalu romanescu alu libreriei lui S. D. Filtsch din Sabiiu esîtu de nou cu pretiuri scadiute, doritoriloru, cari se voru adressá cu epistole francate, se tramite gratis sî franco.

Burs'a din Vien'a in $\frac{6\text{ Iuniu.}}{25\text{ Maiu.}}$ 1863.

Metalicele 5%	75 90.	Actiile de creditu	192 40.
Imprumutulu nat. 5%	80. 90	Argintulu	110. 35.
Actiile de banca	792.	Galbinulu	5. 30.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecsane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 44. ANULU XI.

Sabiiu 30 Maiu, 1863.

Pre cine sa alegemu?

Dupa intrebarea, carea cercaramu a o respunde in nr. trecutu: cari sa alegemu? intrebarea cea mai de aprópe e: Pre cine sa alegemu? Intrebarea acést'a ni se pare cu atât'a mai de lipsa, cu câtu poporulu nostru e mai pûtînu versatu in viéti'a publica politica. Sa alegemu dar a) naint e de tóte Români buni. Inadinsu dîcemu: Români buni, pentru-ca suntu din nefericire si Români de acei'a, cari suntu Români numai unde e vorb'a de vreunu postu grascioru séu de vr'unu altu folosu. Sa ne ferimu de asiá numitii renegati, cari suntu pentru o natiune aceea, ce e unu fiiu retacitu si desfrenatu pentru o familia. Sa alegemu dar Români buni, Români, a câroru natiunalitate o cunóscemu din fapte mai multu decâtu din cuvinte! Atâtu subt absolutismu, câtu si in constitutiune barbatii romani au avutu ocasiune destula a-si aretá simtiemintele pentru poporulu loru prin participare sincera, prin nepasare ori in fine chiaru prin impedecarea nesuintieloru si dorintieloru lui. Câci potemu fi incredintiati, ca alegendu barbati adeverati români, ci-si voru cunósce si de asta data indatorirea câtra poporulu loru si voru lucrá din tóte poterile pentru binele lui cu interesse mai vii si mai adeverate, decâtu ori care strainu. Nu voru lipsí, sî, precum audîmu, nu lipsescu printre poporu nici glasuri de acelea, care indémna pre Români, a alege pre cutare seau cutare de alta natiunalitate, si nu pre de ai loru; câci, li se dice, cutare Domnu de Românu, ce vi se propune, nu e din cerculu vostru, nu ve cunósce trebuintiele sî pâsurile sî nu voru poté vorbi si lucrá nimicu pentru voi etc. etc. Ci alegeti pre cutare „nemes“ séu pre cutare „Domnu“ strainu, care e de aci din mosi din stramosi, pre care-lu cunósceti si care ve cunósce, câci acel'a scie, ce ve trebuiesce. Aci totu Românulu e datoru a crede, ca nimenea nu-i e asiá de aprópe, cá iar Românulu!

La casulu insa, câudu intr'unu cercu de alegere voru fi mai multi candidati români, atunci sa ne concentrâmu voturile intr'unulu singuru, care ni se va paré celu mai aptu; ear pre ceialalti sa-i lasâmu ori inca sa-i recomandâmu insine pentru alte cercuri. Un'a din manevrele contrariloru nostri politici va fi sî acea, cá la unii Români sa le recomânde pre A sî sa-i desmânte de B; la altii sa le recomânde pre B. sî sa-i desmânte de A. Scopulu acestei manevre o potemu gaci prea lesne: cá sa se bucatiésca sî sa se imparta voturile Românîloru, cá deputatii loru (ai Românîloru) sa vina in minoritate.

Alt'a, la ce trebuie sa cantâmu cu deadinsulu, e, cá sa nu ne dusmanimu pentru confessiunea alegendului deputatu.

In unele tînuturi voru fi in maioritate „ne unitii“, in altele iara „Unitii“; assemenea sî deputatii voru fi câudu de un'a confessiune, câudu de ceealalta. Acést'a insa sa nu ne impedece nici decumu la ale-gerea de deputati români.

2. Sa alegemu ómeni cu renume bunu, capaci sî moderati.

Cerinti'a acést'a se esplica de sine; buni morali, pentru-cá sa potemu avé in ei incredere deplina sî sa potemu contá la tóta 'ntemplarea la soliditatea sî statornici'a cuvinteloru sî fapteloru loru; capaci, pentru-cá sa cunósca trebuintiele patriei sî a le natiunei sî sa scie aflá sî recomandá midilócele pentru implinirea loru; in fine moderati, un'a pentru-ca diet'a de fatia cu deosebire va avé lipsa de barbati intielepti, cugetatori, asiediati, alt'a ca cei-ce promitu comitentiloru sei prea multu-le promitu cum se dîce munti de auru-n'au de cugetu sa-si tina promissiunea. Sa nu credemu la acei'a, cari folosindu-se de credulitatea sî sensualitatea poporului, îi voru promite neconditiunatu eliberarea arderei de vinarsu, a carârei de sare, a sadirei tabacului etc. etc. câci acestea suntu numai latiuri pentru de a prinde pre cei lesne crediatori. Sa alegemu de acei'a, cari ce promitu tramitiatoriloru sei suntu in stare de a si implini!

3. Sa alegemu câtu se póte juristi, adica cunoscatori de legi.

Cunóscerea legei de-la nimenea nu se póte asceptá cu atât'a siguritate, decâtu de-la acei'a, a câroru meseria — cá sa dîcemu asiá-e legea, suntu drepturile. De aceea nimenea nu va fi asiá competinte de a desbate asupr'a legiloru, vechi au nóue, facute au facende, decâtu cei-ce le cunoscu. Cu deosebire se cere, cá cei-ce se voru alege, sa cunósca istori'a, sî mai cu séma istori'a patriei si a natiunei nóstre. Sa nu uitâmu insa, ca nu numai intre amploiati, ci adesea si intre preoti, ba si intre ómeni privati se afla de acei'a, cari parte au trecutu prin studiulu drepturiloru, parte si-au insusitu cunoscinti'a loru prin studiu privatu si prin viéti'a practica. (Va urmá.)

Pregatiri de dieta.

Sabiiu in 23 Maiu. (Capetu.)

Art. 3 Personalulu tablei septemvirale este separatu de alu regescului Guvernu, sî consta.

a) din 1 Vicepresiedinte, — apoi b) din 8 assesori de tabl'a septemvirala cá referinti, c) din 1 secretariu de consiliu, d) 2 Adiuncti de secretari de consiliu e) 1 Directoru alu oficieloru ajutatore. f) 2. Vice-Directori, g) din 6 Cancelisti, h) din mai multi practicanti de conceptu.

Personalulu servitoriulu vá formá unu servitoriu de Consiliu (Ianitor.), Doi servitori de oficiu sî unu incaldietoriu.

Presidentulu tablei septemvirale este Gubernatorulu regescu alu tierei (Gubernator regius) tempuranu.

Art. 4. Class'a dietala sî siem'a salariala a personalului tablei septemvirale se cuprinde in unu aclusu.

Art. 5. Denumirea Vice-presiedintelui, a assessoriloru, a secretariului de consiliu sî a Directorului oficieloru ajutatóre ale tablei septemvirale regesci transsilvane urméza de-la Maiestatea Sea c. r. Apostolica pe temeiulu candidatiunei, ce este a se asterne de Gubernatorulu regescu dupa inviatiunea art. 7 sî 8. ai legei presente, éara a personalului celuialaltu intregu prin insasi tabl'a regésca septemvirala. Priimirea si denumirea Personalului servitorescu remâne pre lânga Presidiu.

Art. 6. La inlocuirea posturiloru Vicepresidintîloru sî ale assesoriloru este a se luá privire la confessiunile tierei; si anume la cea romano- catolica, gr. catolica reformata, unitaria, evangelica- angustana si gr.-orientala in astfeliu de modu, cá fia-care din ele sa fia representata aci. Se 'ntielege de sine, ca la asiezarea loru in posturi este de a se luá in consideratiune harnici'a si alte recerintie legiuite. O assemenea consideratiune pe câtu se va poté mai drépta vá fi de lipsa si la inlocuirea Postului de secretariu de consiliu

alu adiunctîloru de secretariu de consiliu, a directorului de oficiele ajutatóre si ale Vicedirectoriloru. —

Art. 7. Inlocuirea d'antâiu a posturiloru de servitiu reservate denumirei préinalte cu esceptiunea posturiloru secretariului de consiliu — si alu directorului de oficiele ajutatóre urméza la propunerea Gubernatorului regescu astfeliu, cá elu pentru postulu de Vicepresiedinte sa candideze din partea fiacârei'a din mai susnumitele confessiuni câte trei individî si pentru fia-care postu singuraticu alu aceloru 8 assessori din fia-care confessiune cate unu individu, si Maiestatea Sea c. r. apostolica Prégratiosulu MarePrincipe sa denumésca numerulu recerutu din sîrulu celoru candidati.

Dupa ce a urmatu antâi'a inlocuire a posturiloru de servitiu insemnate in modulu aretatu: Presidiulu in co'ntielegere cu Vicepresidintele si cu assessorii va propune candidatiunea pentru inlocuirea postului secretarului de consiliu si alu directorului de oficiele ajutatóre la loculu celu préinaltu. Totodata insa va intreprinde inlocuirea posturiloru celuialatu personalu de ajutatori si de cancellaria (art. 5) in propriulu seu cercu de activitate.

Art. 8. Candidatiunile de inlocuire in privinti'a posturiloru de servitiu, ce voru deveni vacante pe viitoriu si suntu reservate pentru préinalt'a denumire, se voru asterne de Tabl'a regésca septemvirala, si adeca cu urmarea de dreptu a articulului precedentu in acelu modu, cá Tabl'a septemvirala pentru fia-care postu vacantu din partea confessiuniloru mentionata sa candideze câte trei individi.

Art. 9. Obiectele, care dupa constatatórele prescrise suntu reservate la suprem'a Curte de judecatoria intregei adunâri, senatului plenaru a unui senatu de diece consiliari pe langa unu presiedinte, se voru pertractá la tabl'a regésca septemvirala transsilvana intr'o siedintia de consiliu de unu presiedinte si optu judecatori, éra trebile celelalte tiitóre de suprem'a curte judecatorésca se voru pertractá tóte intr'o siedintia de consiliu de unu presiedinte si siese judecatori.

Art. 10. Asupr'a certeloru despre competinti'a judecatoriei, déca un'a dintre judecatoriele cadiute in conflictu se afla inMarele PrincipatuTranssilvani'a, éra alt'a in alt'a tiéra a imperiului, si judecatori'a transsilvana de a dóu'a instantia nu aru poté sa se invoiésca cu concernint'a judecatoria suprema despre aceea, atunci decide regésc'a tabla septemvirala transsilvana in contielegere cu suprem'a judecatoria, relative cu tabl'a septemvirala a celeialalte judecatorii concerninte; déca nu s'aru poté castigá nici o invoire, Maiestatea Sea c. r. apostolica.

Asupr'a conflicteloru de competintia intre diregatoriele de judecatoria si de administratiune inlauntrulu Marelui Principatu, decide tabl'a septemvirala in cointielegere cu Cancellari'a aulica, si neputendu-se acestea intielege, Maiestatea Sea c. r. apostolica.

Art. 11. Asupr'a delegatiunei unei altei judecatorii in loculu unei judecatorii transsilvane si vice vers'a, decide tabl'a regésca septemvirala transilvana in cointielegere cu suprem'a curte judecatorésca competinte, relative ca tabl'a septemvirala a celeilalte tieri si in casu de neinvoire, Maiestatea Sea c. r. apostolica.

Art. 12. Agendele oficióse ale desfiintiatului tribunalu de apelatiune c. r. transsilvanu si ale presidiului lui atingatóre de economi'a, polerea disciplinarea si punerea in posturi a amploiatiloru judecatoresci, trecu la tabl'a septemvirala.

Art. 13. Ce atinge limb'a oficióse a tablei septemvirale, ea se reserva unei legi speciale.

Art. 14. Tóte espeditiunile tablei septemvirale suntu a se provedé cu subscrierea: Tabl'a regésca septemvirala a Marelui Principatu Transsilvani'a, si a se subscrie de presidentulu tablei septemvirale, relative de locutiitoriulu lui.

Sentintiele tablei septemvirale pórta inscriptiunea: „In numele Maiestâtii Sale c. r. apostolice“ si suntu a se provedé cu subscrierea Presidiala si á unui assessoru de tabl'a septemvirala.

Art. 15. Sigilulu tablei septemvirale arata c. r. acvila si marc'a tierei Marelui Principatu Transsilvani'a cu circumscriptiunea „Sigillum tabulæ septemviralis Magni Principatus Transsilvaniæ“.

Art. 16. Prescrisele légiuite, ce au urmatu asupr'a supremei curti judecatoresci si a supremului tribunalu urbarialu precum sî alte renduieli privitóre la acestea, incâtu ele inca stau in putere, si prin legea presenta nu patimescu nici o schimbare, au se afle si asupra tablei regesci septemvirale transsilvane pana atunci aplicare, pana ce ele nu se voru schimbá in calea revisiunei de legislatiunea constitutiunala.

Sabiiu in 26 Maiu. Dupacum aude „Herm. Ztg. etc.“ dî de adunare straordinara a Universitâtii natiunei sasesci pentru candidarea Comitelui s'a prefiptu joi'a de 18|6 Iuniu, in carea dî se va sî face alegerea celoru trei candidati de comitiatu prin comunitatea sî magistratulu din Sabiiu.

In Sighisiór'a s'a compusu comissiunea centrala electorala din urmatorii membrii: Senatorulu Gull, membrulu comissiunei Wagner, directorulu gimnasialu Dr. Teutsch, professorulu Müller, secretarulu presidialu Alesiusu, apotecarulu Schuster, membrulu comunitâtii Czikes, inginieriulu Dr. Mild, fiscalulu de Sternheim apotecarulu Misselbacher si silvanulu Gleim; cesti trei din urma forméza sî comitetulu de reclamatiuni. Dupa-ce in comitetulu centralu electoralu pentru scaunulu Sighisiórei nu se alesese nici unu Românu, rugin'a cea vechia a concetatieniloru nostri se arata prin acésta alegere inca cu unu degetu mai grósa, de-cum potea presupune chiaru sî unu pessimistu politicu.

D'abea câteva dîle, decându poporulu sasescu prin jurnalele sele numiá pre Românii aliati politici, soti, frati sî nici ca mai scimu ce; sî astadi, pe cându vorbele cele de miere dureaza necontenitu, eata cum vorbescu faptele.

Cá deputati dietali din partea Clusiului se desémna cu multa probabilitate fostulu cancellariu aulicu Br. Kemény sî Parochulu sasescu Georgiu Hincz, precumu se vede fiiu de predilectiune alu comitentîloru sei.

Corespundintele lei „Herm. Ztg. etc.“ din M. Osiorheiu, scrie acestêi'a, ca in cerculu electoralu Ghurgiu voru alege Magiarii pre Franciscu de Macskási Românii pre Dr. Ratiu; in cerculu Vaida St. Iván Magiarii pre Br. Ioann Banffi, Românii pre Protopopulu gr. cat. din Reghinulu sasescu Crisianu, in cerculu Turdei Magiarii pre Ladislau de Tissa, Românii pre Canoniculu Vlass'a, seau pre secretarulu Gubernialu Mog'a.

Sabiiu in 27 Maiu. (Scire locala). Comitetulu pentru rectificatini si reclamatiuni pentru Sabiiu incepe activitatea sea in 11 Iuniu (30 Maiu) diminéti'a la 9 óre in localulu oficiului de quartire in cas'a svatului, si o continua trei dile de-la 9 pâna la 12 si de-la 3 pâna la 6 óre. — Listele alegatoriloru suntu espuse in tóte dilele in sal'a siedintieloru magistratuale si in espeditur'a magistratului.— Ne pare reu, ca suntemu siliti a scóte aceste insciintiâri de interessu comunu din fói'a germâna! —

Sabiiu in 29 Maiu. Dupa „Herm. Zeit.“ etc. in comitetulu centralu electoralu din Nocrichiu se alesera dd. 1. C. Harth, Par. ev. lut. in Marpodu, 2 Ioann Michaelis, Par. ev. lut. in Altîn'a; 3. C. Mangesius, notaru scaunalu; 4. I. Schuster, judele din Nocrichiu; 5. G. Schemmel, juratu din Nocrichiu; 6. I. Krauss, juratu in Hosmanu; 7. G. Maieru, Par. gr. orient. (si Adm. Prot. Red.) in Nocrichiu; 8. I. Stanuletiu, Parochu gr. orient. in Saseusiu; 9. D. Aaronu, Par. gr. cat. in Zichindealu; 10 Iosifu Popoviciu, Par. gr. cat. in Bendorfu; 11. I. Stoic'a, notariu in Saseusiu; 12. Iosifu Vladu, notariu in Glimbóc'a.— Pentru celo dóua cercuri electorale ale scaunului se compusera comitetele de rectificâri si reclamatiuni asiá: a) Pentru cerculu electoralu Nocrichiu dd. Heinrich, Par. ev. lut. in Nocrichiu, M. Brantsch omu privatu din Nocrichiu, C. Schuster notaru in Altîn'a sî cá substitutu M. Krauss notaru in Hosmanu; b) Pentru cerculu electoralu Fofeldea dd. Aaronu Chirtopu Par. gr.-orientalu in Fofeldea, Petru Pop'a juratu in Fofeldea, Georgiu Butila colectoru de dare in Sasausiu; Ioann Stanuletiu jude in Sasausiu cá substitutu.

Alegatori suntu in scaunulu Nocrichiului cu totulu 750, dintre cari Sasi 550, ear Români 200, — o cifra de totu mica, cându stâmu a socoti, ca ambele populatiuni in privinti'a numerului suntu cam de o potriva. —

Din Fagarasiu se scrie lei „Herm. Ztg.“ etc. despre adunarea Comitetului districtualu din 3 Iuniu c. n., din carea scrisóre, neavendu spre parere de reu corespundintia origi-

nala, estragemu urmatórele: Comitetulu centralu se alese in 15 membri; deputati ai districtului se crede ca se voru alege: dd. Baritiu (proceptatu, pareni-se, sî la Turd'a,) Puscariu sî Aldulcanu; in Fagarasiu fia-care natiunalitate-si are candidatii sei: Sasii (70 alegatori) pre cons. gub. Haupt, Magiarii (40 alegatori) pre contele Gavriilu Bethlen; Românii (30 alegatori) pre fiscalulu distr. I. Romanu. Alegatori israeliti suntu 10. Corespundintele crede, ca Românii se voru alaturá lânga Sasi sî voru dá voturile Dlui Haupt.

Din Colib'a lui Petru in 3 Iuniu 1863.

Onorata Redactiune!

Numerulu celu prospetu — 38 alu „Gaz. Transs." in articululu: Unde se afla Romanii ardeleni dela Diplom'a din 200 c. t. 1860 in cóce" subscrisu de B. aduce urmatoriulu pusagiu, ce suna asiá: Incâtu pentru uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, mai suntemu inca totu de acea opiniune, ca acést'a inca depinde totu numai dela cas'a domnitória." Accasta teoria o amu cetitu mai de multe ori in articulii subscrisi de Dlu B. — ba aceea vine inante chiaru si in amandementulu Dlui B. facutu in III. siedintia a congressului natiunaln, pentru ca din insemnârile stenografice la cuventarea Dlui B. cetimu urmatórele cuvinte: Asiá Domniloru! eu cá omu alu pâcii, cá omu cu familia numerósa, cá unulu din Ardealu — propunu ca noi pentru uniunea cu Ungari'a se nu ne mai sfermâmu capulu, ci se o lasâmu in voi'a Imperatului, si se rugâmu pre Maiestatea Sea, cá precâtu se póte se nu ne mai amestece la aceea. Déca nu se va priimí la adressa parerea mea, me rogu sa se ia la protocolu, cá se me potu justificá macaru inantea familiei mele."

Eu spunu dreptu, ca déca acésta propusetiune aru fi venitu la desbatere, si mintea cea sanetósa a congressului nu o aru fi ignoratu cu totulu atâtu la adressa, câtu si la gravamine, eu erá sa pasiescu inca de atuncea in contr'a acestei teorie pentru natiune atât'a de stricatióse, dar asiá am tacutu, socotindu, ca de ce sa nu lasâmu unui barbatu atâtu de meritatu pentru natiune a-si dá la protocolu unu plaisir particulier. Dara acum vediendu, ca Dlu B. vre a-si popularisá opiniunea sea si mai departe, trebuie sa pasiescu a o condemná pe fatia. Pentru ca se vedeti domniloru! (cá se fiu scurtu): Déca Congressulu aru fi priimitu acea teoria, séu déca natiunea si-aru insusî acea opiniune, iéta ce aru fi pututu si aru puté dîce gazetele din Pest'a si Clusiu: „Maiestate! in resolutiunea data la adr'ess'a Dietei din Pest'a la a. 1861 ai adusu de argunmentu, ca uniunea Ardélului cu Ungari'a pentru aceea nu sta, pentru-ca natiunea romana sisasa nus'au invoitu la aceea. Es tu argumentu nu mai sta, pentru ca Congressulu românu a adoptatu propunerea Dlui B., adeca: cá Maiestatea Ta sa faci cu uniunea ce vei vré, si se nu Te mai provoci la Români, ca ei nu o vréu. Va se dîca, dupa ce acum tréb'a sta numai in mân'a regentelui, si dupa-ce regentele Ferdinandu V. a sanctiunatu uniunea, ast'a sta, iéra argumentulu Maiestâtii Tale incontra nu sta etc. etc. — Acum vedi, Dle B. unde esîsi cu opiniunea —teori'a — amandamentulu Dtale. Ce dechiaratiune mai puternica pentru uniune astépta Magyarii dela Români— cá acésta? Si óre nu sta ast'a in contradîcere ca tóte actele nóstre natiunali incependu din 1848— si pâna in diu'a de astadi— dupa cum fórte nimeritu le-au insiratu Dlu Vicepresiedintele gub. Popp in congressulu natiunalu? Ba si mai multu! óre acésta teoria cu totulu retacita n'aru fi o compromissiune grosolana a natiunei si o nemultiamire grósnica câtra Maicstatea Sea, care la repetit'a nóstra cerere a combatutu insusi uniunea cu argumentele nóstre radicate in verbum regium? Ce aru fi esîtu din congressulu nostru, déca amandamentulu DTale aru fi aflatu si celu mai micu echo? Si in ce calamitate aru ajunge natiunea, déca de aci inante s'aru luá dupa opiniunea DTale, care vrendu póte numai a evitá o Scylla cadi negresitu in Carybdim? Deci te rugâmu Dle B. pentru ddieu! pentru meritele DTale eâtra natiune! pentru totu ce ai scumpu, nu ne aduce in tentatiune cu o teoria, ce restórna tóta istori'a natiunale dela 1848 incóce si ne póte aduce intr'unu chaosu periculosu pentru patria, pentru natiune, pentru noi toti, — si pentru famiele nóstre cele numeróse.

Cricâu 2 Iuni st. n. 1863.

Multu stimate D-le Redactoru!

Pre câtu ne fú de doritu, pe atât'a ne fú de bine venitu Cercullariulu Escellentiei Sele Domnului Episcopu Baronu de Siagun'a tramisu cá unu conductoru in afacerile alegeriloru Deputatîloru Dietali; pentru care ingrijire parintiésca ii urâmu cea mai umilita multiamita fiasca sii poftimu cá Ddieu sa-lu tina la multi ani.

Acestu cercullariu parintescu sosindu-ne la cunoscintia, din parte-mi puindu-me in contielegere cu D. parochu localu Petru Trutia numai decâtu sî caletoriramu la D. Protopopu tractualu G. R., spre a ne intielege despre cele de facutu, unde inca o data cetindu-se cercullariulu Escellentiei Sele, espressiunea: „sî apoi lesne se va poté intempl'a, cá natiunea si biseric'a nóstra sa fia reu representata la Dieta" sî iarasi espressiunea: „sî ca in congressele natiunale sî in diuarele romanesci au aparatu interessele, a tatu ale natiunei; catu sî ale bisericei nóstre" ne aduse la o ne intielegere; pentru ce D. P. suptu „Beseric'a nóstra" intielege categorice numai cea gr. ne unita, la ce eu cu tóte ca marturisescu legea gr. or. nici de câtu nu me putui invoí sî de siguru nici altii, pentru ca eu prin „Beseric'a nóstra" intielegu Biseric'a, de care se tînu Romani de amandóa Confesiunile (.), dara nu credu ca si Escellenti'a sea sa fia vrutu a dîce altu ceva (:); la ce me indémna a crede chiaru alta esspressiune a Escellentiei Sale din cercullariulu unde d'ce: „sî sa se invoiésca cu totii intr'unu singuru candidatu de Deputatu." Care espressiune, déca prin „Biseric'a nóstra" amu intielege numai Biseric'a gr. orient., nici decatu nu saru puté realisá, pentru ca in comitete nici unu cercu de alegere nu se afla, unde intre alegatori sa nu fia uniti sî ne uniti, sî asiá conditionanduse candidatiunea intra Români dela Religiuni, pretutindinea voru fi doi candidati, intre cari impartîndu-se voturile, sî mai perdiendu-se inca multe voturi prin seduceri, uneltiri, amagiri sî cate tóte *), de siguru esu cu maioritate aceia, cari nu voru fi nici uniti sî nici neuniti, sî atuncea ce amu dobanditu? aceea: ca desbinandu-ne nusciu pentru ce, amu lucratu in favórea altor'a, de ce Dómne feresce-ne! sî amu prefacutu caus'a natiunala in causa religiunara, va sa dîca: neamu aratatu minoreni in caus'a natiunala.

Stimate Domnule! D. V. din cele pana aici scrise veti pute vedé, ca espressiunea din cercullariulu Escellentiei sale „Biseric'a nóstra" dupa intielegerea D. P. alu nostru G. R. precumu pre la noi asiá sî pre airea va puté prelesne desbiná românii la alegerile deputatîloru Dietali; silinduse fia-care asi bagá oameni de ai sei in candidatie: pentru aceea cá sa prevenimu reului ce saru puté casiuna, amu socotitu de bine, — a ve face incomoditate cu epistol'a acést'a, — pentru care sa amu iertare, — a Ve rugá cá sa cereti o esplicatiune chiara a espressiunei „Biseric'a nóstra" dela Escellenti'a Sea care singuru e indreptâtîtu a o esplicá sî daca nu ve vá fi spre ingreuiare, pe calea publicitâtii, — prin Telegrafulu Romanu — fara amanare a o publicá, cá sa-ne potemu indreptá in parerile nóstre cele diferite despre dens'a, sî sa scimu ce avemu de a lucrá in têmpulu alegeriloru **). Pe langa care rogare remâiu

Alu D. V. sinceru stimatoru M.

Despre decurgerea adunarei comitetului comitatensu alu Hunedórei sî resultatelo aceluia, aflâmu urmatórele:

.) Bine ai intielesu. Red.)

:) Asiá este. Red.)

*) De ast'a multu ne tememu si noi. Red.)

**) Credemu, ca prin deslucirile de mai susu s'au delaturatu bri ce indoiala, ca adeca Escellenti'a Sea sub „Biseric'a nóstra" intielege Bisericele Românilor; mai multe a observá este de prisosu, câci corespundinti'a deplinesce cele dise prin noi prescurtu. Red.)

In 2 Iuniu (21 Maiu) adunându-se membri, dupa ce s'au deschisu adunarea sî s'au cetitu cele ce cuprindeau agendele Comitetului si au vórbitu dintre magiari cu privire la dreptulu continuita'ei, — provocandu-se la dechiaratiunea din 23 Martiu din comitetu, — cá sa-sî continue mai departe opulu constitutiunei restituite prin Monarchulu s. a. m., in urma venindu la alegerea Comitetului centralu, Magiarii punendu-si increderea in Siefulu Comitatului, lau rogatu cá sa intocmésca o lista—decumva nu aru avé-o (ceea ce erá:) in carea sa designeze pre individii ce aru cugetá sî propunendui inaintea Comitetului, acesta cernendu-i sa-i aléga. Siefulu comitatului folosindu-se de plenitatea poterei sale presidiale, propuse dintre Români intre cei 12., ce erau sa intre in Comitetulu centralu, óre câti individi fórte suspecti sî ne placuti Românîloru, voindu insa Românii a-i inlocui prin altii, tóta staruinti'a le fu zadarnicita, amerintindu-li-se ca déca nu se involescu cu cei propusi, se voru slobodí la votisare; asiá fiindu magiarii in maioritate, absoluta, dupa ce in loculu Judelui procesualu Ioann Miske intrá P. Prot. gr. or. Ioann Papiu,— Comitetulu centralu compusu s'a formatu din 12 Magiari sî 12 Români, sî asiá sau priimitu cu unanimitate, sî siedinti'a antâi'a s'au incheiatu.

Ear in 3 Iuniu adunându-se Comitetulu centralu sî carii mâi remasera din Comitetulu comitatensu, dupa ce se verificá protocolulu siedintiei trecute, membrii Comitetului centralu ocupându locu la més'a presidia'e, inainte de tóte depusera juramentalu, apoi designara locurile principali in Cercurile de alegere pentru reclamatiuni, se alesera Comitetele de trei pen'ru fiacare cercu, se defipsera dîlele activitatei acestora, sî in urma dîu'a, cându va convení din nou intregu Comitetulu centralu spre censurarea lucrâriloru Comiteteloru pentru rectificâri, cumu sî statornicirea ultima a alegatoriloru, ce reclamasera in Comitetele de trei sî fusesera reieptati cu susceperea.

In urma de tóte cei 6 membrii ai Comitetului centralu remasi la centru voru ingriji pentru espeduirea câtu mai ingraba a listeloru pentru alegatori in fia-care Comuna spre afigere in locurile publice. —

Totu din comitatulu Hunedórei ni se scrie, ca s'a latîtu faim'a printre Români, ca cu conscrierea alegatoriloru s'aru fi facutu mai multe illegalitâti, scriindu-se sî de acei Magiari, cari nu dau censu de 8 fl. ear in satele romanesci lasându-se póte afara sî de acei'a, cari platescu acestu censu; câci pecându prin satele ungaresci suntu inscrisi câte 100-150 alegatori, prin cele romanesci d'abiá se afla câte 20-40. De aceea **priveghiati!**

O veste insa sî mai intristatóre avemu de a inregistrá din acelasi tînutu, ca adica Românii insîsi nu mergu totdeun'a pe un'a cale. Acest'a aru fi reulu releloru!

Deputatii Românîloru se spera ca voru fi din pârtile acelea: P. Protosinghelu Popea la Dev'a, P. Vicariu Popu la Totesci; d. Balasiu la Iiiu; P. Prot. Ratiu la Hunedór'a; d. Damianu la Iouaju; d. Ciaclanu séu d. Orbonasiu sen. la Ili'a; apoi la orasiele Hatiegu, Hunedór'a sî Dev'a: pentru a) d. Balasiu séu Stanislau, pentru b) d. Sancsali (Sanceleanu), pentru c) d. Cons. aul. Dim. Moldovanu. —

Nr. 339.—1863.

23—1 **Concursu.**

La scól'a capitala româna din opidulu Resinari suntu de a se imbracá patru statiuni de invetiatori, o statiune de catechetu sî alt'a de unu adiunctu. Spre ocuparea acestoru posturi se deschide prin acést'a concursu.

Salariele anuale suntu: a) pentru cele patru statiuni de invetiatori cate 350 fl. v. a. léfa la fiacare, 16 fl. v. a. bani de cortelu sî 16 fl. 80 xr. relutu de lemne. Celu mai capace d'intre docinti va fi totu odata directoru alu institutului sî va priimí, afara de salariulu acumu aratatu, inca o remuneratiune anuala de 100 fl.;

b) pentru unu catechetu la scól'a capitala sî scól'a feteloru impreunata cu acestu institutu 450 fl. léfa anuala, 16 fl. bani de cortelu sî 16 fl. 80 xr. relutu de lemne.

c) pentru adiunctulu de invetiatoriu 150 fl. léfa, 16 fl. bani de cortelu sî 16 fl. 80 xr. relutu de lemne.

Tóte aceste salarii se voru platí regulatu din cass'a alodiala a opidului in rate lunarie anticipative.

I. Competintii la posturile de invetiatori vor avé a documentá:

1. prin unu atestatu de botesu, ca suntu români de legea greco-orientala;

2. prin atestate bune, ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru, cumu sî cursulu pedagogicu prescrisu;

3. cumca mai sciu bine celu pucinu un'a din cele dóue limbi neromâne ale patriei (german'a, magiar'a;)

4. daca au mai implinitu undeva séu nu, servitiulu de docinte, sî cumu?

5. cumca au dusu o viéti'a morala sî au avutu purtare politica nepatata.

II. Concurintele la statiunea de catechetu asemene va avé a-si dovedí calitatile cerute in punctele precedinte 1., 2., unde vine a se mai adaoge sî absolvarea cursului teologicu, 4. sî 5. catechetulu acest'a va avé se fia liberu de tóte alte ocupatiuni sî oblegatiuni parochiale, prin urmare fara de parochie.

III. Concurintele la statiunea de adjunctu va avé a dovedi calitatile recerute in punctele 1. sî 5., cumu sî ca finitu cu succesu bunu atâte studii, câtu se póta pe deplinu corespunde chiamarei sale de adjunctu invetiatorescu, de sine se intielege, ca sî cursulu pedagogicu.

Competintii la óre care din aceste 6 statiuni au a-sî tramite cererile loru provediute cu tóte dovedile despre cele amintite la oficiulu subsemnatu celu multu pana in **1. Augustu c. n. 1863**, cá actulu alegeriloru se se póta inaintá de timpuriu la locurile mai inalte spre intarire. Competintii la statiunile de docinti, se sciu deplinu apti pencerere sî acésta dorintia a loru cá dupa alegerea celoru 4 docinti se se póta face indata sî alegerea de directoru a unui'a din tr'ensii, in sperarea incuviintiarei mai inalte.

Resinari, 6 Iuniu 1863.

Oficiulu opidanu.

Nr. 21—3

Constantinu Bugarski

negotiatoru de specerii, marfe coloniale si de colori in Sabiiu recomanda depositulu seu bine assortatu de zacharu, cafeá, urediu, oleuri si tóte mârfile de speceria pelânga assecurarea celoru mai fine mârfuri si a celui mai promptu servitiu.

Localulu de vendiare: Strad'a de susu a Cisnadiei in cas'a domnului Androne Nr. 143.

22—1

Tragerea in 1 Iuliu 1863.

a

sortiloru de creditu

ces. reg. austr.

Fia-care sórte trebuie sa castige in decursulu trageriloru. Castigurile imprumutului fl **250.000**, fl. **200,000**, fl. **150,000**, fl. **40,000**, fl. **30,000**, fl. **20,000**, fl. **15,000**, fl. **5000**, fl. **4000**, fl. **3000**, fl. **2500**, f. **2000**, fl. **1500** fl. etc. etc.

Castigulu celu mai micu 140 fl.

1 sórte de acestea costa numai 3 fl.
5 sorti „ „ costau „ 14 fl.
11 „ „ „ „ „ 30 fl.

} in note de banca austriace.

Comissiuni pelânga alaturarea taxei suntu de a se tramite **catu mai curendu** sî numai **direptu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels
in Frankfurt a/M.

Burs'a din Vien'a in $\frac{10\text{ Iuniu.}}{29\text{ Maiu.}}$ 1863.

Metalicele 5%	75 75.	Actiile de creditu	192. 30.
Imprumutulu nat. 5%	80. 85	Argintulu	110. 75.
Actiile de banca	791.	Galbinulu	5. 30.

Redactoru respundietoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecsane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a

Nro 45. ANULU XI.

Sabiiu 2 Iuniu, 1863.

Insciintiare de prenumeratiune

la

„TELEGRAFULU ROMÂNU."

Cu 30 Iuniu se gata abonamentulu aceloru dd. prenumeranti ai „Telegrafului Românu," carí abonasera pe jumetatea de anu Ianuariu — Iuniu, séu pe patrariulu alu doilea Aprile — Iuniu. Editur'a invita la abonamentu nou pe a dó-u'a jumetate de anu, adica pe semestrulu Iuliu — Decembre 1863.

Momentulu celu asceptatu de multu sî cu dorintia incordata a sositu: **diet'a Transsilvaniei e la usia!** De aceea, déca a fostu vreodata de lipsa, cá Românii sa cunósca cursulu evenimenteloru din patri'a loru, de asta data mai multu decâtu totdeun'a e datorinti'a fia-cârui Românu transsilvanu, a-si strînge tóte poterile si a luá parte câtu se pote mai activa la tóta viéti'a publica politica a natiunei sele. Momentulu e ací, cá **natinnea romana din Transsilvani'a si confessiunile cii sa se inarticuleze la diet'a tierei;** care Românu intelligínte se va poté suferí, cá sa nu remâna séu sa nu se puna in legatura cu corpulu natiunei prin foile publice ?!

Editur'a amesuratu promissiunei sele s'au ingrijitu, cá **„Telegrafulu Romanu" pe catu va tiné diet'a sa casa de 3 ori pe septemana cu pretiulu neschimbatu.**

Abonamentulu costa pe jumetate de anu 4 fl.
„ „ „ patrariu de anu 2 fl.

Ear din caus'a momentositâtii tempului s'a facutu dispusatiune, cá abonaminte sa se priimésca si pe câte o luna cu 1 f. v. a.

Editur'a „Telegrafului Romanu".

Depesia telegrafica

dto Vien'a 10 luniu c. n. 2 óre, 30 min. d. a.

„Wiener Zeitung" aduce denumirea lui Eduardu Herbert de Presiedinte alu tribuualului apellatorialu din Sabiiu; consiliarí fura numiti: Iosifu Schneider, totdeodata si procuroru supremu de statu, apoi Ilia Macellariu, jude regescu in Mercurea, cons. trib. de prefectura Ioann Schwarz, cons. trib. de prefectura Michailu Binder sî procurorulu de statu Augustu Lassel. —

„H. Z." etc.

Sabiiu 1 Iuniu. Domniloru sî Fratiloru saluâmu aminte!

Nu ne mirâmu, ca in tiér'a nóstra se facu feliurite incercâri pentru de a seduce, sî amagí pre acei'a din poporulu nostru tiereanu, cari au dreptu a luá parte la alegeri, spunendu-li-se, ca nu s'au cuvenitu a se cetí prin Biserici Circularele, ce Archiereii români leau emisu spre orientarea tuturoru, câroru li se cuvine dreptulu de alegere; — ca nu trebuie, cá toti alegatorii dintrunu satu sa mérga la alegere, ci ajunge, déca doi trei voru merge; — ca toti nobilii (nemesii:) se scriiu in unele locuri de alegatori, de sî prea multi nu platescu contributiunea de 8 fiorini, sî n'au nici celelalte insusîri, care legea electorale le prescrie.

Nu ne mirâmu asiá dara pentru tóte acestea, sî alte multe incercâri diabolice, ce se facu spre seducerea sî amagirea alegatoriloru români tierani.

Dar totusi se cere sî dela noi o activitate, ce sa nimicésca acele incercâri damnabile; sî acésta activitate sa fia cea morala, ce nio impune datorinti'a nóstra pentru aperarea sî sustienerea dreptului nostru, care ni l'au datu Imperatulu din dragostea Sa catra dreptate.

De aceea, Domniloru sî Fratiloru! luati aminte la chiamarea Vóstra stându cu barbatîa morala pe lânga legea electorale, nu crutiati ostenelele vóstre spre a invetiá poporulu nostru românu tieranu, cá sa nu asculte de amâgitorii cari barfescu asupr'a Archiereiloru români, sî de insielatori, cari dîcu, ca aru ajunge, cá dintr'unu satu numai doi trei alegatori sa mérga la alegere; ci toti aceia, cari platescu contributiune pana la 8. fiorini, negresîtu sa puna ori ce lucru alu seu la o parte, sî sa mérga la alegere, sî acolo cu fric'a lui Dumnedieu, sî cu dragoste catra natiunea sá sa dé voturile loru la unu barbatu românu, sî cunoscutu, ca iubesce natî'a sî Biseric'a sea.

Ear inteligínti'a sa priveghiedie, cá din partea altoru natii sa nu intre intre alegatori aceia, cari n'au cualitâtile prescrise in legea electorale; si déca n'aru putea isbutí la Comissiuuea de alegere, sa arete locuriloru mai inalte perfidi'a patrata; bine aru fi a aretá si Redactiuneloru Jurnaleloru natiunali assemene abusuri, seau si alte de ori ce soiu aru fi acele.

Noi sperâmu, ca tóte aceste machinatiuni voru remané fora efectu, dar totusi suntemu convinsi si despre acelu adeveru, ca trebuie sa priveghiemu, trebuie sa desvoltâmu o activitate neadormita morale si legale, si sa nu ne sparîâmu, deaca cineva, pre care-lu scimu si altmintrelea, ca ni este dusmanu, aru incepe a amenintiá si a ne numí „Bujtogató", câci pona vomu fi pe calea legiuita, si ne vomu purtá dupa intielesulu legei, pana atunci tiranulu si amagitoriulu si insielatoriulu va remané cu budiele umflate! A.

Sabiiu in 3 Iuniu (tramisu.)

Inportanti'a sî ponderositatea cea mare a dietei transsilvane conchiamate pe 1 Iuliu 1863, este de toti recunoscuta, atâtu în privinti'a relatiuniloru interne ale diferiteloru natiuni

sî viitoriulu Transsilvaniei insusi, câtu sî in privinti'a positiunei provintieloru tietóre de Corón'a Ungariei fatia cu intréga monarchia austriaca sî dela a carei momentuositate depinde de nu esistinti'a statului austriacu, dara totusi positiunea lui cá potere mare européna. —

De adeverulu acestoru este nu numai legitim'a stapanire pe deplinu convinsa, dara chiaru sî opositiunea magiara.

Dupa cum va fi compusa, resp. cine voru fi alesii acestei diete, asiá voru fi resultatele aceleiasi, sî adeca séu salutare sî fericitóre, séu apoi periculóse sî fatale. In Ungari'a sî Transslvani'a machinéza partid'a ungurésca din respoteri sî in secretu, intrebuintiându tóte medilócele, care publicului dejá din anii trecuti i suntu cunoscute, cá sa stórca màjoritate atâtu de alegatori, câtu sî de alesi pentru dieta. Ce mesuri iau organele stapanirei din alte pârti ale Transsilvaniei in contr'a acestei proceduri, ne suntu ,necunoscute. In privinti'a acést'a esceléza insa Capitanulu supremu alu Districtului Fagarasiu, carele intreprindiendu o caletoria oficiósa in totu Districtulu, este ne obositu a inveti'a sî capacitá pre poporu despre parintescile intentiuni ale Imperatului, despre urmârile cele salutari resultatórie din preainaltele acte, sî adeca Diplom'a din 20 Octobre 1860. sî Patent'a din 26 Fauru 1861., déca ducerea in deplinire ale acestor'a la viitórea Dieta va urmá conformu prea inalteloru intentiuni imperatesci. —

Intre alte multe motive, aduse poporului de Chefulu Districtuale, celu principalu este acest'a, ca déca la viitórea Dieta se voru silí alegatorii a-si alege barbati, de a câroru credintia nestramutata sî alipire câtra Maiestatea Sea legitimulu Imperatore, sî voru spriginí pre Domnitoriu intru inplinirea intentiuniloru de a efaptui principiele de statu pronunciate,— este convinsu, ca atunci va fi eliberatu de apasatórea contributiune personale. Intre nenumerate „Sa traiésca Imperatulu!“ purcede Capitanulu jurisdictiunei din Comuna in Comuna.

O atare procedere credemu cumca in ori care jurisdictiune aru avé celu mai bunu resultatu, chiaru sî in scaunele secuesci; de unde apoi aru resultá cu tóta siguritatea, ca alegatorii sî alesii Dietei Transsilvane aru devení lucrându spre salutea patriei, a nationalitatiloru si chiaru a intregului imperiu. —

A l b 'a - I u l i 'a 28 Maiu 1863. v.

Domnule Redactoru!

Pregatiri la dieta se facura si in Orasiulu nostru inca in 28 Maiu a. c. nou, cându adunându-se Comun'a nóstra orasiana, se ceti rescriptulu regescu, ordinca prov. a dietei etc., care se priimira din partea representantiloru Comunei fara nice unu „ovás“; dupre acést'a tragendu-se intro odaie separata subst. jude primariu localu Carolu Varadi sî alti magiari dempreuna cu senatorulu Nicolau Bergianu (rom.) sî sfatuindu-se propusera representantiloru Comunei pre urmatorii membrii ai Comitetului centrale, carii se sî priimira din partea adunantiei, sî adeca din partea Românilor: 1. Alessandru Tordosianu parochulu ortodoesu din orasiu, 2. Pavelu Cherechesiu par. GCatolicu in Maierii Belgradului, 3. Nicolau Grecu Negutietoriu, sî Nicolau Bergiannu Senatoru; —din partea Magiariloru: Georgiu Szaboszlai, Carolu Elechesiu prot. ref., Carolu Weszelyi direct. Gym. rom. catolicu, Ioann Cherechesiu, sî Sigismundu Mihelyesi apoth.; din partea Sasiloru parochulu localu; din partea Israelitiloru Avrahamu Friedmanu Rabinulu, sî Moise Mendl; presiedinte, sub st. jude Prim. Carolu Varadi, Notariu adv. Franciscu Szebeni. — Astfeliu compusulu comitetu centralu erá a-si incepe lucrarea sá mi se pare in serbatorile Rosaleloru nóstre, dar' despre o parte pentru serbatori, de alta parte ca in 2 Iuniu a fostu sî adunarea Comitetului comitatensu in Aiudu, la care au luatu parte mai multi sî din membrii Comitetului nostru centralu, firesce Magiari, s'au amanatu siedinti'a acestuia, séu convenirea lui pana eri la 10 óre antemedinale.

Provocându-ne asiá dara subst. jude prim. a ne infâtisiá pe eri la 10 óre la Casele orasiului, ne apropiaramu mai de têmpuriu, cá sa ne mai intâlnimu unii cu altii, sî asiá asteptamu sa audîmu batendu 10 óre, insa acumu intieleseramu, cumca la 9 óre va fi adunarea Comunei, sî numai dupa aceea adunarea Comitetului centrale; inse intr'acestea audîi câme striga unu membru alu comunei sa mergu in susu, câci me poftescu. — Mergendu in susu vediui odai'a plina cu membri ai Comunei, sî membrii Comitetului centrale, sî luându-mi locu asceptai ce va se urmeze. — Facendu subst. jude prim. semnalu cu clopotielulu, dîse sa se cetésca protocolulu siedintiei trecute (28 Maiu) sî sa se verifice, la care luându notariulu protocolulu, ilu ceti pana in sfîrsitu fara nice o observare din partea cui-va; la fine inse se sculà D. Senatoru subst. Balogu sî dîse, ca dupacumu si-aduce aminte, densulu in adunarea trecuta aru fi facutu unu „ovás“ (protestu:) ca adeca: regulamentulu prov. aru fi ilegalu etc. La care D. subst. jude prim. sî presiedinte dîse, cumca densulu nu scie nemica de vr'unu „ovás“, sî inca cu atât'a mai vîrtosu, ca cá presiedinte aru fi debuitu in asta privintia sa enuncie, despre care nu-si aduce aminte, consecuenter ni-ce ca au fostu vorba; — vrendu unu altu membru alu comunei—dóra-a sustîné pre antevorbitoriulu in ovasiulu seu, luà cuventu sî incepù a vorbí, inse fara capu sî códa, câruia ii anotà presiedintele, ca i-aru paré bine, daca in astufeliu de „ovasiuri“ nu s'aru amestecá oficiali; dar ce se vedi acumu, se sculá D. adv. Franciscu Szebeni, pre carele numai in sessiunea trecuta-lu onorara cu titula de „tiszteletbéli polgár“ (bagséma cá se fia gur'a satului:) sî cu unu tonu sî oratoria inalta incepù a combate legalitatea regulamentului dietei sî a dietei insesî, apelându la legile din 1848, la cuvintele Comissariului regescu de atuncea, carele au cântatu „circumdederunt“ dietei din Transsilvani'a etc., intarindu ca dieta legale numai in Pest'a póte sa mai fia; inse fiindca sî Maiestatea Sea C. R. Ap. conchiama numai o dieta provisoria, (?Red.) voru alege sî tramite sî densii deputati acolo, dar' numai cá sa se inarticuleze sî natiunea româna, despre care in legile din 1848 nu s'au facutu specifica anotare s. a. La acestea sau sculatu D. Senatoru Bergianu, sî au datu unu contra-ovasiu, câruia sau alaturatu Nicolau Grecu, Nicolau Bergianu sen. sî Petru Buicanu-poftindu a se luá sî la protocolu, ce sau sî facutu, mai erau sî alti Români aci, inse póte nu au priceputu obieptulu, sî acést'a cugetu a fi fostu caus'a ca ceialalti Români, precum Nicolau Rosc'a, Nicolau Apoldianu sî altii nu sau alaturatu lenga Sen. Bergianu. Verificându-se protocolulu de eri cu „ovasiurile“ sî contra-ovasiurile Româniloru, membrii Comitetului centralu au depusu juramentulu in fati'a representantiloru Comunei, Magiarii ungaresce, Românii romanesce, Sasii nemtiesce, si Israelitulu Moise Mendl iara nemtiesce dupa formul'a § 41.

Aci mai anotediu, cé in loculu rabinului A. F., carele au mersu in visitatiune, s'au denumitu d. Dr. Sigismund Reiner, carele nefiindu de fatia cându au depusu celalaltu colega alu lui juramentulu, au juratu singuru. —

Dupre depunerea juramentului s'au alesu Comitetulu de 3 si Comitetulu de 5, in care comitete suntemu representati totu cu câte unu Românu. Comitetulu centrale-si va tiené siedinti'a sea prima Mercuri, diu'a alegerei de deputati va fi in 25 Iuniu nou.— De deputati s'au candidatu aicea pentru Români Nicolau Berghianu senat. si Nicolau Gaitanu, *) in sila inse vomu reusî cu doi — ni-aru parea bine sa potemu alege pre unulu, ce inca anevoie credu, câci Evreii suntu verbuati de Unguri! — A. T.

U n g a r i 'a

L u g o s i u, 3 I u n i u 1363.

Eri sear'a sosì noulu administratoru, Illustr. Sea d. S t e f a n u d e A m b r u s i u in midiuloculu nostru si astadi in órele de diminétia priimì administratiunea comitatului, in care tempu si corpulu magistratualu alu comitatului i-se presentà. In respunsulu seu la cuventarea de bineventare a Vice-comitelui primariu Illustr. Sea reflectà la greutatea chiamârei sele provocându magistratur'a comitatensa, sa-lu sprigine din tóte poterile intru promovarea interesseloru préaugustului nostru domnitoriu, intre cari interesse Illustr. Sea specialu deschilini interessele natiunei române. Cuvintele Illustr. Sele aflara unu resunetu viu in inimele tuturoru celoru de fatia, si fura concomitáte de „vivate“ numeróse. Dupa aceea i se presentára Illustr. Sele mai multi dintre amploiatii comitatului, dintre cari Illustr. Sea cu unii conversà si in limb'a româna. Din-

*) Dupa-cum scimn, d. Gaitanu va fi alesu la Sacele; priveghiati sa nu faceti o alegere de prisosu! Red.)

tre amploiatii români o mare parte i se presentara Illustr. Sele in costume natiunale.

Si asiá dara — dupa o incordare a spiriteloru ce a tienutu aprópe o jumetate de anu si mai pre urma devenise a trece in nerabdare — prin denumirea Illustr. Sele de siefu alu comitatu'ui nostru se desléga o intrebare, care a-o pune pré'naltulu rescriptu de incorporare din 27 Decembre 1860 ni-au datu totu dreptulu.

Amu fi pré superficiali, deaca n'amu face vorba si despre intiparirea, care denumirea noului siefu alu comitatului nostru au facut-o asupr'a nóstra. Pela capetulu anului trecutu, cându se latîse scirea in publicu, ca administratorulu comitatului nostru de atunci se va stramutá in comitatulu Aradului, si de atunci pana astadi intre conjuncturile facute despre urmatoriulu lui n'au lipsitu nici o persóna de frunte, a cârei denumire de siefu alu comitatului nostru sa nu se fia asteptatu, pana ce jurnalulu „Concordi'a“ avù tactulu celu bunu (?) de a publicá tocmai si o lista de barbati pentru acestn postu. Firesce ca dupa cum erau partidele odata veniá unu românu, odata unu neromânu pe tapetu, pânace mai in urma tóte conjuncturile s'au concentratu intr'unu punctu, ca adeca siefulu denumindu alu comitatului nostru va fi Românu. In or'a din urma se latî deodata vestea, cumca Illustr. Sea d. Stefanu de Ambrusiu s'au denumitu de administratoru in Carasiu. Cine e noulu administratoru? de unde-i? care dintre Ambrusi e denumitu de administratoru? intrebau unii, intrebau altii; Românu e séu ba? intrebau toti. Tóte aceste intrebâri le solvà sosirea de eri a Illustr. Sele in mijloculu nostru si mai cu seama cuventarea de susu, cu care Illustr. Sea s'au adressatu câtra magistratur'a comitatului.

Fia-ne iertatu a trage unu comentariu la vorbele Illustr. Sele. Facendu Illustr. Sea dechiaratiunea de susu favoritóre interesseloru préinalte a promová si interessele natiunale ale poporatiunei române din acestu comitatu, suntemu recunoscatori pentru prénalt'a gratîa, care prin organulu seu ne anuncia parintésc'a s'a ingrigire pentru prosperarea interesseloru nóstre natiunale;— 'i multiamimu si Illustr. Sele din adencului inimei pentru sincer'a si patriotic'a s'a dechiarare, si aceea, ce mai multu dorimu, e cá Illustr. Sea se fia convinsu, ca precum Românulu e celu mai credinciosu supusu alu Maiestatei Sele, prébunului nostru Imperatoriu, asiá elu nici cându nu va lipsí a da succursulu seu acelor'a, cari parintescile intentiuni ale Maiestatei Sele despre promovarea interesseloru nóstre natiunali le va realisá. Vorbele care Illustr. Sea le-au rostitu inaintea corpului magistratualu alu comitatului nostru, au produsu nu numai in inim'a celoru de fatia cea mai placuta intiparire, ci ele voru aflá resunetu viu si in intrég'a poporatiune româna a comitatului nostru, care le priimesce cá unu gajiu din partea Illustr. Sele si totodata cá unu indemnu si mai mare, de a recurge in tóte necasurile si nedreptatîrile sale natiunali la vointi'a buna si la simtiulu de dreptate alu noului seu administratoru, scindu prébine, cumca interessele préinalte concrediute supravighintiei Illustr. Sele prin o solidara credintia neinfrangivera catra prébunulu nostru monarchu si prin o mutua spriginire mai bine se potu promová si duce la prosperare.

Varietati sî noutati de dî.

Din Constantinopole se scrie ca comitetulu polonu din Paris au tramisu emigrantîloru Poloni din Constantinopole pentru armatura 240,000 franci. —

Ministeriulu nosiru de statu au aplacidatu pentru artisti seraci, dar talentuosí pe anulu 1863 summ'a de 10,000 f., din carí s'au impartasîtu 16 tineri concurinti. Dintre acestia 1 e autoru, 2 suntu musici, 5 sculptori, 7 pictori si 1 modelatoru.— Unulu dintre pictori e compatriotulu nostru Bartolomeiu Székely din Clusiu.—

(Multîmea cuvinteloru). Unu preotu satescu au calculatu, ca poporenii lui in vorbire nu 'ntrebuintiéza mai multu decâtu 300 cuvinte.— Limb'a intieleptiloru egipteni cuprindea numai 685 cuvinte: unu Englesu bine educatu intrebuintiéza in conversatiune 3—4000 cuvinte. Filosofii si oratorii dispunu si preste câte 10,000 cuvinte. Opurile lui Milton, ale renumitului poetu englesescu contînu 8000, ear a-le lui Shakespeare (cit. Siecspir) 15,000 cuvinte. Testamentulu vechiu intregu are 5642 cuvinte. —

O epistola amenintiatóre se tramise urgisitului Ministru prussescu Bismarck din Bratislavi'a, scrisa cu tinta rosîa si subsemnata: „Societatea Anti—Bismarckianiloru in Bratislavi'a.“

Diamante produce chemiculu Gannal din Toulonu din carbuni amestecati cu fosforu, apa si puciósa. Diamantele produse astufeliu aveau tóte insusîtâtile diamanteloru naturale, erau transparente deplinu, straluceau tare, zgariau otielulu si erau cristalisate cá sî diamantele cele bune. Eata dar, ca ómenii facu sî „pétra scumpa!“

Averea reala a cetâtii Vienn'a s'au suitu cu finea anului 1862 la summa de 20,471,763 f. —

Sultanulu se fotograféza! In urm'a unei petitiuni subscrise de 80,000, ómeni sí predate de 60 de deputati, Imperatulu,— cu tóte ca religiunea mahomedana opresce ori ce luare a tipului, va priimí a se fotografá. Petitiunea cea montruósa, carea audîmu ca erá lunga dór de 200 urme, se desfasiurà din naintea Sultanului la câmpu.

Emigratiunea magiara din Itali'a dupa „Press'a de Vien'a sta fórte reu. Generalulu Klapka e in Turinu, generalulu Türr in Constantinopole, Dlu Pulszky in Turinu, Kossuth nu sê scie unde, principele de Crouy-Chanel „stranepotulu Arpadîloru“ e uitatu. Intre emigranti domnesce neunire si desbinare. Türr cá comandante ale legiunei ungare are óre care auctoritate. Kossuth e totu acelu omu vanu, egoisticu si ambitiosu, celu mai seriosu dintre toti e Klapka, cu care conversá mai bucurosu si contele Cavour, si care se silesce necurmatu a impede cá desbinarea si mai departe a membriloru emigratiunei.—

Principatele romane unite.

Precum intielegemu dintr'o epistola privata din Bucuresci, cele reproduse in Nr. 43 alu „Tel. Rom.“ dupa foilé germâne din Vien'a despre missiunea generalului Türr in Bucuresci erau basate pe informatiuni neadeverate sî au intentiuni rele. Lui Türr i s'au spusu din pârti competinte, ca Ungurii sa nu mai vorbésca de concessiuni, ca Românii nu potu crede afirmârile dênsului, cá candu Ungurii n'ar mai pretinde acumu uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, ca suntu gat'a acumu la tóte etc. Preste totu generalulu Türr a fostu priimitu rece in Bucuresci; ear ca Domnitorulu l'ar fi numitu comandante supremu preste trupele romanesci, nu e nici mai multu, nici mai putînu decâtu o minciuna.

Ministrulu de instructiune, Gen. Tell a dimissiunatu.

Greci'a.

Dram'a regatului grecescu se pare a fi aprópe de capetu. Printiulu Guilielm din Dani'a se dîce ca e gatá de a plecá la Greci'a spre a ocupá tronulu devenitu in vacantia; foile germane inse-lu svatuescu, a nu se duce cu precipitatiune la o chiamare atâtu de grea sî de periculósa, panacându nu se va assigurá pe deplinu de fiitórea sea pusatiune. Se vede, ca popórele apusene au incredere de totu putîna in credinti'a sî statornici'a Greciloru. —

Catra amicii mei din Transsilvani'a.

Din vreo trei pârti ale Transsilvaniei mi s'a facutu propunerea de a priimí mandatulu de deputatu la dieta. I rogu sa binevoiésca a priimi dreptu respunsu, urmatóri'a scrisória de multiamita ce am trimisu Inteligentiei Române din Campia Transsilvaniei.

Inteligentiloru Români alegatori in Campia Transsilvaniei.

Doriti Compatrioti si scumpi amici.

Amu priimitu insciintiarea ce-mi faceti prin D. Feldrianu, din Ludosiu la 27 Maiu a. c., ca intr'o conferintia preliminare ce ati tînutu, v'ati intielesu a me alege deputatu la Adunarea legislativa a Transsilvaniei. Inim'a mea s'a umplutu de bucurie, ca v'ati adusu aminte, cu atâtá bunavointia sî incredere, de compatriotulu sî amiculu vostru, a cârui inima sî cugetare nici odata n'a potutu, nici va poté, fiti siguri, sa se despartia vreodata de voi. Sî cu tóte acestea, la intrebarea sî prepunerea ce-mi faceti de a ve representá in adunarea Tierei, cu inim'a sfasiata de durere me vediu silitu a ve respunde ca, de astadata, pre lânga tóta dorinti'a ce asiu avé, me aflu in neputintia de a acceptá mandatulu cu care voiti a me onorá. E mai bine de unu anu de dîle, de cându adunarea sî Guvernulu României m'au onoratu cu dreptulu

de Cetatiénu: acésta singura impregiurare, in ochii celoru mai multi, m'aru pune in imposibilitatea de a ve representá in Adunarea Transsilvaniei. Voi insa sciti, iubitii mei, ca, acela care la 1848 a sacrificatu totu ce a avutu mai scumpu, pentru libertatea si independintî'a patriei sale, celu ce a privitu de aprópe si cu inima neinfranta martiriulu parintelui seu, si lacrimile si suferintiele maicei si suroriloru sale: acel'a, ver unde s'ar aflá pre acestu pamêntu, nu va sa uite vreodata in viétia-si, datorintiele ce are câtra patria nascerei sele Nu luareti in nume de reu escusarea amicului vostru, si intrunitive voturile asupr'a altui Românu, demnu de voi. Câmpi'a Transsilvaniei, mai multu póte decâtu alte pârti ale Românimei, a stralucitu totudeun'a prin numerosi patrioti, barbati de inima si de sciintia.

Salutare si fratie, iubiti Compatrioti.

A. Pálpiu Ilarianu.

Bucuresci (20 Maiu | 1 Iuniu) 1863.

Nr. 25—1

Provocare

Dupa ce in general'a Adunare a Associatiunei Transsilvane pentru literatur'a romana, si cultur'a poporului romanu in anulu trecutu tinuta in Brasiovu, sau alesu Blasiulu pentru tienerea unei asemenea generale adunari in 2 Augustu si urmatórele dile a acestei luni dupa cal. nou. fiindu acestu Archi-Episcopescu opidu mai angustu, si mai retrasu de catu s'ar poté, spre a se puté face despusatiunile celé mai necesaria pentru priimirea si inquartirarea ospetiloru, toti acei membri carii dorescu a veni la acésta generale Adunare suntu cu deplina onóre rogati, cá pena in 15|3 Iuliu a. c. se binevoiésca prin scrisóre francata dea dreptulu, seu prin celu mai de aprópe dintre DD. Colectanti asi descoperí intentiunea in acésta privintia D-lui canonicu, si V. Presiedinte Timoth. Cipariu.

Blasiu 6 Iuniu 1863.

Dela Comitetulu localu insarcinatu cu priimirea ospetiloru.

Nr. 339.—1863.

23—2 **Concursu.**

La scól'a capitala româna din opidulu Resinari suntu de a se imbracá patru statiuni de invetiatori, o statiune de catechetu si alt'a de unu adiunctu. Spre ocuparea acestoru posturi se deschide prin acést'a concursu.

Salariele anuale suntu: a) pentru cele patru statiuni de invetiatori cate 350 fl. v. a. léfa la fiacare, 16 fl. v. a. bani de cortelu si 16 fl. 80 xr. relutu de lemne. Celu mai capace d'intre docinti va fi totu odata directoru alu institutului si va priimí, afara de salariulu acumu aratatu, inca o remuneratiune anuala de 100 fl.;

b) pentru unu catechetu la scól'a capitala si scól'a feteloru impreunata cu acestu institutu 450 fl. léfa anuala, 16 fl. bani de cortelu si 16 fl. 80 xr. relutu de lemne.

c) pentru adiunctulu de invetiatoriu 150 fl. léfa, 16 fl. bani de cortelu si 16 fl. 80 xr. relutu de lemne.

Tóte aceste salarii se voru platí regulatu din cass'a alodiala a opidului in rate lunarie anticipative.

I. Competintii la posturile de invetiatori vor avé a documentá:

1. prin unu atestatu de botesu, ca suntu români de legea greco-orientala;

2. prin atestate bune, ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru, cumu si cursulu pedagogicu prescrisu;

3. cumca mai sciu bine celu pucinu un'a din cele dóue limbi neromâne ale patriei (german'a, magiar'a;)

4. daca au mai implinitu undeva séu nu, servitiulu de docinte, si cumu?

5. cumca au dusu o viéti'a morala si au avutu purtare politica nepatata.

II. Concurintele la statiunea de catechetu asemene va avé a-si dovedi calitatile cerute in punctele precedinte 1., 2., unde vine a se mai adaoge si absolvarea cursului teologicu, 4. si 5. catechetulu acest'a va avé se fia liberu de tóte alte ocupatiuni si oblegatiuni parochiale, prin urmare fara de parochie.

III. Concurintele la statiunea de adjunctu va avé a dovedi calitatile recerute in punctele 1. si 5., cumu si ca finitu cu succesu bunu atâte studii, câtu se póta pe deplinu corespunde chiamarei sale de adjunctu invetiatorescu, de sine se intielege, ca si cursulu pedagogicu.

Competintii la óre care din aceste 6 statiuni au a-si tramite cererile loru provedíute cu tóte dovedile despre cele amintite la oficiulu subsemnatu celu multu pana in **1. Augustu c. n. 1863**, cá actulu alegeriloru se se póta inaintá de timpuriu la locurile mai inalte spre intarire. Competintii la statiunile de docinti, se sciu deplinu apti pencerere si acésta dorintia a loru cá dupa alegerea celoru 4 docinti se se póta face indata si alegerea de directoru a unui'a din tr'ensii, in sperarea incuviintiarei mai inalte.

Resinari, 6 Iuniu 1863.

Oficiulu opidanu.

Nr. 21—4

Constantinu Bugarski

negotiatoru de specerii, marfe coloniale si de colori in Sabiiu recomanda depositulu seu bine assortatu de zacharu, cafeá, urediu, oleuri si tóte mârfile de speceria pelânga assecurarea celoru mai fine mârfuri si a celui mai promptu servitiu.

Localulu de vendiare: Strad'a de susu a Cisnadiei in cas'a domnului Androne Nr. 143.

24—1 **Concursu.**

In Comun'a Kladova din Eparchi'a Timisiórei, Protopresviterulu Hassiasului, e vacantu postulu de Invetiatoriu romanescu. Emolumentele anuale suntu 84. fl. v. a. 12. checi Grâu, 20 checi Cucurudiu, 100 ponti clisa, 100 p. sare 15 p. lumini, 10 Stengini lemne, 1 lantiu gradina, 2 lantie livada si cortelu. Doritorii au recursurile sale subscrisului protopresviteru, alaturându Cartea de Botezu, adeverintiele despre harniciile sale, despre servitiurile pâna acumu si despre portarea politica si morala, pâna in 30-lea Iuniu 1863. a substerne.

Constantinu Gruits
Protopresviterulu Hassias.

22—2

Tragerea in 1 Iuliu 1863.

a

sortiloru de creditu
ces. reg. austr.

Fia-care sórte trebuie sa castige in decursulu trageriloru. Castigurile imprumutului fl **250.000.** fl. **200,000,** fl. **150,000,** fl. **40.000,** fl. **30.000,** fl. **20.000,** fl. **15,000,** fl. **5000,** fl. **4000,** fl. **3000,** fl. **2500,** f. **2000,** fl. **1500** fl. etc. etc.

Castigulu celu mai micu 140 fl.

1 sórte de acestea	costa numai	3 fl.	}	in note de banca austriace.
5 sorti „	„ costau „	14 fl.		
11 „ „	„ „ „	30 fl.		

Comissiuni pelânga alaturarea taxei suntu de a se tramite **catu mai curendu** si numai **direptu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels
in Frankfurt a/M.

Burs'a din Vien'a in $\frac{12 \text{ Iuniu.}}{31 \text{ Maiu.}}$ 1863.

Metalicele 5%	75 85.	Actiile de creditu	192. 30.
Imprumutulu nat. 5%	80. 95	Argintulu	110. 75.
Actiile de banca	792. 70.	Galbinulu	5. 29.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si lipariulu tipografiei diecsane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nro. 46. ANULU XI.

Sabiiu 6 Iuniu, 1863.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

INSCHINTIARE DE PRENUMERATIUNE

la

„TELEGRAFULU ROMÂNU."

Cu 30 Iuniu se gata abonamentulu aceloru dd. prenumeranti ai „Telegrafului Românu," cari abonasera pe jumetatea de anu Ianuariu — Iuniu, séu pe patrariulu alu doilea Aprile — Iuniu. Editur'a invita la abonamentu nou pe a dó-u'a jumetate de anu, adica pe semestrulu Iuliu — Decembre 1863.

Momentulu celu asceptatu de multu si cu dorintia incordata a sositu: **diet'a Transsilvaniei e la usia!** De aceea, déca a fostu vreodata de lipsa, cá Românii sa cunósca cursulu evenimînteloru din patri'a loru, de asta data mai multu decâtu totdeun'a e datorinti'a fia-cârui Românu transsilvanu, a-si strînge tóte poterile si a luá parte câtu se pote mai activa la tóta viéti'a publica politica a natiunei sele. Momentulu e ací, cá **natinnea romana din Transsilvani'a si confessiunile eii sa se inarticuleze la diet'a tierei;** care Românu intelligînte se va poté suferí, cá sa nu remâna séu sa nu se puna in legatura cu corpulu natiunei p r i n f o i l e p u b l i c e ?!

Editur'a amesuratu promissiunei sele s'au ingrijitu, cá **„Telegrafulu Romanu" pe catu va tiné diet'a sa easa de 3 ori pe septemana cu pretiulu neschimbatu.**

Abonamentulu costa pe jumetate de anu 4 fl.
„ „ „ patrariu de anu 2 fl.

Ear din caus'a momentos tâtii lêmpului s'a facutu dispusatiune, cá abonaminte sa se priimésca si pe câte o luna cu 1 fl. v. a.

Editur'a „Telegrafului Romanu".

Pre cine sa alegemu?

(Continuare sî capetu din Nr. 44.)

Sa alegemu in fine b a r b a t i i n d e p e n d i n t i! Asiá voimu sî noi impreuna cu concetatienii nostri; numai câtu noi prin i n d e p e n d i n t i a intielegemu altu ce-va decâtu ei. Dupa sensulu acel'a, in care ne recomânda foile loru a alege barbati independinti, acestia aru fi acei Români, cari „nu jóca asiá, dupa cum le fluiera Episcopii", nici traiescu din léf'a, ce li-o da Imperatulu; va sa dica, foile loru au nechiamat'a amicabilitate de a ne abate dela preoti sî dela amploiati. De amu urmá sfatului loru, amu remâné au fâra deputati au cu deputati atâtu de putîni sî parte sî cu caracteru atâtu de dubiu, incâtu caus'a româna transsilvana inca nainte de 'ncepereu luptei aru fi perduta.

Noi inca vremu barbati independinti; dar scimu prea bine, cá dependinti'a seau nedependinti'a nu suntu legate de pusatiunea séu starea din afara, ci de c a p a c i t a t e sî de c a r a c t e r u. Pentruca, déca neamu lasá mai departe in discussiunea acést'a séca, amu aflá ca toti suntemu dependinti ori de un'a ori de alt'a s i n g u r u D o m n e d i e u e independinte.

Dar intorcendu-ne la prosaic'a dependintia sî nedependintia a celoru competinti de a fi alesi in dieta, sî repetîndu, ca dependinti'a sî independinti'a suntu însusîri ale caracterului din launtru: potemu afirmá fâra téma ca unu preotu sî unu amploiátu pe lânga tóta ascultarea de superioritâtîle loru potu sa-sî pastreze independinti'a tocmai asiá de bine cá sî unu proprietáru, comerciantu, sî altii. Noi dara cându dicemu, ca sa alegemu deputati independinti, intielegemu b a r b a t i d e v o t á t i c a u s e i n a t i u n a l e, barbati, c a r i f e r i c i r e a n a t i u n e i s e l e o p u n u m a i p r e s u s u d e i n t e r e s e l e p r i v a t e, cari nu p e n t r u o f e r t u r a d e l i n t e, cá Isavu, v e n d u cu usiorintia condamnabila a n t â i ' a - n a s c e r e a natîunei sele celei imbrancite de suferintie.

Dar de unde vomu cunósce pre acei barbati? Pentru Românii, cari au luatu parte la viéti'a spirituala a poporului loru barem numai de 15 ani incóce, numele acestoru barbati nu potu fi necunoscute. Discretiunea, cu carea suntemu datori toturoru, nu ne iérta a face aici unu registru de acele nume preastimate, sî afara de aceea ne tememu, cá nu cum-va sa cademu intr'unu periculu prea aprópe: nu intr'acel'a, ca amu introduce vreunulu ce „n'are haina de nunta", — câci pre acestia, din fericire fórte putîni, mai sî copiii de scóla-i cunoscu, — ci in pericululu de a nu lasá afara pre vreunulu din cei demni, cari din fericire suntu fórte multi. Insa sî fâra de a-i numí noi pe nume, Românii ii cunoscu; numele loru suntu scrise in inim'a cea recunoscatóre a Românului. Sî cum sa nu-i cunósca, avendu atâtea ocasiuni prin adunâri politice, literarie, bisericesci, prin atâtea svatuiri sî ajutorintie de totu felulu, in fine prin dîuarele române de a le audî numele!

Deci inca odata! Independinte dupa intielesulu nostru e acel'a, care iubesce patri'a sî natîunea mai multu decâtu pre sine. Dependinti'a nu locuiesce in brâulu Preotiloru, nici in stelele séu crucile amploiatiloru, ci in fundulu inimei; unde aflâmu a c é s t a independintia acolo sa stâmu pe locu sî sa alegemu, ne mai intrebându, ca este alegendulu Preotu au mireanu, de ai lui Petru au de ai lui Pavelu, din cerculu cutare au cutare!

Alegeri noue in ajunulu Dietei.

N. P. Sabiiu 1|13 Iuniu. „Herm. Zeitung" ne aduse mai deunadî dearendulu scirile despre:

Infiintiarea unui apelatoriupentru asiá numitulu „S a c h s e n l a n d", carele se afla in tiér'a Ardélului,— despre:

Imtarirea Presiedintelui si a Assessoriloru acelui'a, despre :

Alegerea constitutiunala a Comitelui sasescu, insa nu pe basa diplomei din 20 Octombre, sî a legiloru fundamentale cuprinse acolo, ci dupa regulativele cele ruginite din timpii antemartiali;— si in Nr. ei de astadi ne mai incunosciintiédie mai departe „Herm. Ztg.“, despre adunarea comunala si scaunala a Sabiiului de ieri, — despre decurgerea desbateriloru si a resultatului acestor'a, si anumitu despre alegerea Burgermaistrului, a judelui cetatii, Oratorului si a 6. candidati, de Comite pentru Sachsenland, care tóte se efeptuira cu eschiderea Selistei, Orlatului, Jin'a si a celoru-alte comune romane tienetóre de Seliste, si de cele fóste granitiare.

Acestea ne uimira ! si totu romanulu se intréba: ca óre unde sa ajungemu, pre langa o astufeliu de procedura, acumu in ajunulu Dietei ?

Sub decurgerea acestoru alegeri Romanii din celelalte comune, carii se aflau fatia, observara ca Salistea cu celelalte comune romane nu'su representate; la care inse li se respunse : ca pentru satele acelea se va infiinti'a unu Capitanatu romanu, pentru aceea nu'su de nici o lipsa Selistenii sî consoții loru la restaurarea Magistratului sibiianu si a Comitelui sasescu.— Da óre Capitanatulu acel'a esista undeva in fiintia, afara de imaginatiunea fratîloru sasi? Nu suntu óre satele acestea eschisse dela alegere, subordinate asiá dîcundu cu puterea Magistratului sibiianu ? nu se administrédia ele si astadi decâtra acest'a, prin sasi ? Pentru aceea representantii scaunali romani, cei-ce se aflau fatia, nu se putura din destulu mira atatu de modulu restaurarei amintitului Magistratu si alu candidatiunei Comitelui sasescu, catu sî de dechiaratiunea data loru decatra fratii Sasi, in privinti'a eschiderei Selisteniloru etc.

Romanii vedéu in tóte cate se intemplara in acea adunare, o enigma, ce nu si putéu, si nu si-o potu, nici decumu deslegâ, aducandu-si aminte de propositiunile regesci pentru diet'a tiarei, carea in 2—3 septamani are a'si lua inceputulu, sî se intrebau : cumu se póte face o restauratiune, dupa cumu o vedemu cu ochii ? Ori noi nu intielegemu diplom'a din 20 Octombre si propositiunile regesci pentru dieta,- ori Sasii au alte legi fundamentale, care li garantédia puntele loru regulative ruginite, care puncte regulative, fiindu eflussulu unoru impregiurari politice antemartiale, nu sciéu nimicu de unitatea patriei comune si de egal'a indreptatire ?! - Si togm'a pentru aceea ei, Romanii, protestara din nou prin d. notariu din Resînari V. Romanu, si nu voira a lua parte la astfeliu de alegeri, ceea-ce, credemu, ca sî in alte parti se vá intemplá.

Aceste temeri suntu fórte drepte, ele suntu sî ale nóstre, si ne impretinimu inca si cu acea temere a fratiloru nostrii, ca adeca Sasii n'aru puté face tóte aceste lucrari, si altele asemenea acestora. déca n'aru sci ca ei numai astufeliu, si nici decumu altumintrea, au de a interpreta si intielege legile fundamentale din diplom'a din 20 Octombre 1860.

Nu e nici o mirere daru, déca Romanii dîcu, ca astufeliu de intemplari din dîlele nóstre suntu pentru ei fórte dureróse, si suspecte;— caci vedemu, ca pre cându Guvernulu tiarei lucra la proiecte de lege dupa propusetiunile regesci, intre care se aflu si propusetiunile reg. despre efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane, despre arondarea topografica a tiarei in municipalitâti, si despre organisarea iustitiei: pre atunci intr'unu unghiu alu tiarei se face restauratiunea unui Magistratu pe basea ruginiteloru si mucedîteloru puncte regulative antemartiale, alegerea Comitelui sasescu si pentru Romani, ba inca sî infiintiarea unui foru apelativu nou, si denumirea presiedintelui si a assesoriloru acelui'a cu ignorarea aceloru natiunalitati, care traiescu la olalta cu Sasii si inca intr'unu numeru mai mare !

Romanii tóte acestea nu si le potu altumintrea esplicá, decâtu, ca dóra Regimulu va fi avendu in cugetu, a propune dietei, cá sî Romaniloru sa li se dé unu capu natiunalu, sî unu foru apelatoriu natiunalu, dupa cum au Sasii. — Bine, daru atunci va trebuí sa se dé si Unguriloru si Sacuiloru câte unu capu natiunalu politicu, sî cate unu foru apelatoriu natiunalu!— Apoi atunci unde vomu esî ?

Mu ne remâne, decâtu sa ne mangaiemu cu vocea Imperatorului din diplom'a din 20 Octombre, si cu patriotismulu celu sanetosu alu natiuniloru ardelene, care voru sci dóra ce ni este de folosu in-genere, sî ce in specie !

Renumitulu Guizot dîce: „ca fiecare gresiesce in politica, carele astadi nu recunósce, ca puterea absolutistica nu ajunge acumu pentru sustînerea unui regimu, daru nici democratismulu pentru intemeierea libertâtii.“ —

Tocm'a primiramu o corespondintia mai circumstantiala despre decurgerea alegeriloru prementiunate, precumu si protestulu asternutu decâtra represeutantii comuneloru romane prin d. notariu V. Romanu, pre care inse, aflandune tocm'a la incheiarea dîuarulu,i şuntemu constrensi, a le amenà pe nr. urmetoriu. Red.

Pregatiri de dieta.

Audîmu, ca Românii din Alb'a de susu voru alege deputatu pre d. Georgiu Romanu, Assesoru de Tabl'a regésca din M. Osiorheiu. Gratulâmu fratiloru din Alb'a de susu pentru fericit'a alegere, ce o-au facutu sî-i imbarbatâmu a stá neclatiti pe lânga propunerea sea !

Precâtu insa ne imbucura scirea precedenta, pe atât'a ne surprinde de neplacutu alt'a, ce o priimimu din comitatulu Turdei. Pecându adica Românii din cerculu Gurghiului, condusi de simtiulu seu celu bunu sî sanatosu, au de cugetu sa aléga deputatu pre dr. Ratiu, barbatulu celu cunossutu alu natiunei, pe atunci unu organu alu Stapanirei —pre care numai respectulu câtra caracterulu celu pórta ne re îne a nulu publicá— cu cuventu, ca comunele sa aléga unu omu cunoscutu cu nacasurile loru, cutéza a le recomendá in adinsu pre unu Domnu M. (neromânu). Ba ce e mai tristu, audîmu, ca togmai dintra preotii romani unii, pre cari era numai din respecsu nui numimu in publicu, verbuiasa din satu in satu in favórea unui neromânu. Sperâmn, ca nu numai alegatorii romani din Gurgiu, cari inca nu sau declaratu, voru dá voturile loru cu onanimitate barbatului de incredere romanu, ci si cei rataciti se voru re'ntórce pana cându mai e tempu, la calea, ce li-o dictéza consciinti'a sî nu se voru petá cu nestérsa rusîne de a fi nesce fii rei ai natiunei !

In caus'a alegeriloru.

Nise face intrebarea :

1. ca corporatiunele morale inca trebuie sa aiba censulu cerutu prin § 29. liter'a a din regulamentulu provisoriu? sau potu fi alegatóre fara nici unu censu

2. Comunele bisericesti prin cine sa fia representate la alegere ? prin Parochulu seau prin curatorulu primariu.

3. Daca cineva e cu darea capului intro comuna unde locuesce sî are posessiune si intr'alte comune, ce stau si intr'altu cercu de alegere, dupa carea tóta la olalta platesce censu de 8 f., póte fi alegatoriu ? si a ;

4. Nefiindu inscrisu in list'a alegatoriloru, la comissiunea carui cercu de alegere se reclameze ?

La acestea, in câtu in lege nu e determinatu espresu casulu cutare sau cutare, sî noi potemu respunde numai dupa parerea individula, ce ni-o-amu formatu; sî adeca:

ad 1. persónele morale, cá sî persónele fisice, numai atuncea potu fi alegatóre, déca platescu dare directa 8 fl.

ad 2. ca fiindu Parochii alegatori fara censu(§ 29, lit. b.) nise pare, ca comun'a bisericésca se inputernicésca cu dreptulu de alegatoriu pre curatorulu primariu;

ad 3. ca daca cineva au platitu dare directa pe anulu 1861 spre 2 cu totulu 8 fl., iaru mosiile, casele, sî altele, pentru care au platitu acést'a contributiune suntu resipite prin mai multe cercuri electorale: e lucru naturalu, ca alegatoriulu pe temeiulu respectiveloru carticele de dare se esercese dreptulu seu, sî anume in acelu cercu electoralu, unde va voi (§ 30), respective unde ise va paré mai de lipsa darea votului; in fine

ad 4. ca reclamatiunea o va face la comissiunea acelui cercu electoralu in care va voi se fie alegatoriu.

Din Comitatulu Hunedórei.

Cá sa putemu cunósce sî mai de aprópe decurgerea pregatiriloru dietale din comitatulu Hunedórei, estragemu dintr'o eptstola privata urmatórele:

„Tiamu scrisu decurendu despre cabalele partidei unguresci de pe aici, sî tóte aste se dîce ca se facu cu scirea Siefului comitatensu.

Satele unguresci sî nemesiesci se conscrisera pana la celu din urma tieranu fara nici o privire de censu. Anume cele mai infame falsificari sau facutu in Pestisiu, (Al Pestes) Racastia, Keresztur (Cristuru) Silvasiulu de josu sî de susu sî Livadi'a. In unele locuri inca pana adi nu sau afissu listele sî reclamatiunile se 'ncepu Luni in 15 Iuniu c. n.

Sate românesci suntu unele intregi lesate afara pâna sî preotii. De aceea se adunara la D. Protopopu preoti si o multime de poporu si se consultara despre situatiunea de fatia. Audu ca Judele processualu Benedicti din Hunedór'a, amenintia p ecei ce au fostu la adunare, ba vrea a incepe sî incuisitiune asuprad. Protopopu. De asta nu ne pasa, atât'a numai ca de nu vomu poté scóte cu reclamatiile pre cei ne'ndreptatiti dintra unguri din list'a alegatoriloru, apoi cu deosebire pentru cerculu Pestisiului ne vedemu in periculu cu alegerile.

Óre ce ne remâne noue a face, ca Comitetulu reclamatoriu dela Pestisiu, in persónele lui: Barciai László, Gola Peter sî Iechim Mihály nice ca va lua in consideratiune pe reclamatori? Óre in Comitetulu centralu adunându-se spre rectificarea alegatoriloru, potemu pretinde tabelele de contributiune ale Comuneloru magiare mentionate? *) Votu separatu nu potemu aduce; dar óre fiindu noi in minoritate, potemu descoperi Gubernului starea lucrului? **) potemu óre pretinde anularea listeloru false? ***) In Comitetu, avemu sî vreocâtivá romani renegati!

(Renegati? Nu credemu! Dóra lingai, sî d'au de burta verde, cumu se numescu preste Carpati? Nu face nimicu, purtative numai barbatesce; câci va veni elu timpulu catu de curendu sî alu sorcovitur'ei astoru feliu de Romani a câror'a natîa e burt'a, sî pung'a! — Asemenea sciri triste priimirâmu mai multe, din diferite pârti ale comit. Hunedórei sî tóte consuna la olalta, inca sî in a ceea, ca ne dreptatîrile Romaniloru s'aru fi facundu cu scirea siefului comitatense. Noi ne miramu de acést'a, precumu sî de aceea: ca cine l'au mai potutu propune inca sî pre elu de regalistu romanu? !)

Dobr'a 29 Maiu 1863.

(Serbarea Maialului cu elevii scolari de aici.)

Spiritulu timpului, care din dî in dî începe ase desvoltá intra Români se latiesce de sî cu pasi moderati-sî in pârtile acestea locuite mai numai de Români.

Semnulu celu mai învederatu de insufletîre sî sperantia câtra unu viitoriu mai ferice sî mai zimbitoriu pentru poporulu tienutului acestuiá-se póte numí sî obsteasc'a serbare a Maialului – tienuta in Duminec'a tuturoru sfintîloru, caré serbare, in anulu acest'a fú un'a din cele mai momentóse petreceri in totu tienutulu Dobrei, — sî au decursu in rendulu urmatoriu:

Antisti'a comunala din locu, de timpuriu se ingrijí sî astadata de cele necesarii pentru elevii scolari, — ér' Dómnele pentru priimirea óspetiloru straini; — Conductulu tinerimei scolare, 102 la Nr., se începù din curtea scólei-provediutu cu music'a locala 4 stindarde natiunali, sî insocitu de numerós'a tinerime din piatia, esî afara in padurea orasiului asiá numita L u n c' a, — dupa o óra ne sosira o multime de trasuri, de pe care descalecara o multîme de dignitarii atâtu bisericesci câtu sî miranesci in frunte cu P. O. DD. Protopresviteri Nicolau de Crainicu sî I. Orbonasiu Judii Procesuali, preotii din tractu sî din strainetate, cancellisti comitatensi etc., — carii toti fura priimiti cu repetîte vivate sî salve de puscaturi.

Pe la 5 óre dupa ameadi, se întinsera unu sîru mare de masaiuri pe iarba, in jurulu unei mese se asiediara preste 70 de persóne, intra care sî posessori magiari sî preoti rom. catolici, — masá o binecuventà D. Prot. de Crainicu, éru D. Prot. Orbonasiu radicà unu toastu sî salutà pre intemeietorii institutului tineru – pre tinerimea scolara cu invetiatorii sî tóta adunarea; — de ací urmara mai multe tóste intre care 2 din partea Onoratioriloru magiari. — Din partea antistiei Comunale s'au impartîtu mâncare sî beutura pruncioloru scolari, carii delect'au intrég'a adunare cu cânturi natiunali.

Dintre dame s'a meritatu pentru acésta serbatóre Domn'a El. Moldovanu din Dobr'a, — assemenea sî alte dómne sî domnisióre din locu sî straine, care, la propunerea Inv. III. Avr. Pecurariu se promisera: ca pe viitoriu voru se faca unu stindardu natiunalu pe sém'a scólei capitale de aici-câtu se póte mai frumosu. Dupa finea acestui ospetiu in adeveru stralucitu, urmara mai multe jocuri natiunale-arangiate tóte de D. Ioanne de Crainicu, — dupa 8 óre, Conductulu se puse in ordine, sî intre marsiuri rom. veni pâna 'n piati'a Dobrei, urmatu de numerósele trasuri ce erau impenate cu cai cu totu-cu frundia verde. — Ací, cá sî in anulu trecutu, D. I. de Crainicu, intr'o cuventare patrundietóre indemnà la studiu pre pruncii scolari, puindu-le inaintea ochiloru icón'a fericirei loru sî viitoriulu patriei, a careia stâlpi voru sî debue sa fia ei, — sî ii indatorà pre cei din Dobr'a, cá in tóte dilele dupa rugatiunea de tóte dilele ce o facu câtra Ddieu sa se adressedie totu atunci sî câtra pârintii loru cu acea rugatiune: cá sa se invoiésca spre binele loru a infiinti'a inca in anulu acest'a sî Class'a a IV. din Cass'a alodiala putendu-o face acést'a numai sa voiésca. — Mai multe vivate sî salve de pusci incoronara cuv. Dlui oratoru, — tinerimea numerósa nu se poteá despartî de câtra olalta, se adusera lampe sî jucara pana dupa 10 óre, la acâroru jocu sî voie buna atâtu strainii, câtu sî cei din locu Dmnii sî Dmne privéu cu o passiune incordata. — Publiculu numerosu, dupa jocu indelungatu abiá se risipí sî cu fetie vesele sî incantati de serbarea maialului, se dusera prea multiemiti fiesce care la ale sale.

I. P.

*) Cumu sa nu puteti? Red.

**) Negresîtu, pana la dieta; iara deschidiendu-se aceast'a ei insesi. Red.

***) Fara nici o temere. Red.

Varietati sî noutati de dî.

„Pessa" ne aduce scirea din Vienn'a ca in 11 Iuniu c. n. au priimitu Maiestatea Sea Imperatulu, deputatiunea associatiunei „pentru literatur'a sî cultur'a poporului", din Aradu care condusa fiindu de prea santîtulu Eppu Procopiu Ivascovics ascernu Maiestatei Sele o adresaa de multiumire. Maiestatea Sea priimí adress'a, sî-si esprima indestulirea, „a s u p r' a c r e d i n t i e i s î l o i a l e i p o r t â r i a n a t i u n e i r o m â n e, c a r e a u p r i c e p u t u i n s e n s u l u c e l u a d e v e r a t u n o b i l e l e i n t e n t i u n i a l e r e g i m u l u i s î t o t d e u n' a l e - a u s p r i g i n i t u."

Dupa „Monitoriu din Bucuresci" au luatu P r n c î p e l e C u s' a s u p r e m a c o m a n d a m i l i t a r a asuprá trupeloru din Principatele Unite. Ministu de cultu priimí demisiunea ceruta. Portofeuilulu acestuia se incredintià intermaliter D. Odobescu.

Aten'a in 6 Iuniu c. n. o depesia telegrafica din „Bot schafter" ne aduce scirea ca pentru priimirea corónei regesci sau ordonatu o serbare de trei dîle. Regele dupa cumu sa aude va sosí in Iuliu in Greci'a. —

Dupa unu telegramu a „Pressei din Vienn'a" demanda unu ucasu alu imperatului Russiei transpunerea toturoru amploiatiloru din Litvani'a sî din provintiele vechi a Poloniei in lâuntru imperiului, pana in 15 dîle.

„Monitoriu" din Paris „aduce scirea despre capitularea Pueblei— o cetate in Americ'a — Imperatulu Austriei sî regele Prussiei au gratulatu imperatului pentru invingerea facuta. —

Russi'a sî Poloni'a.

W a r s i o v i' a in 9 Iuniu c. n. Insurgentii se inmultiescu din dî in dî de aici totu intrun'a se ducu ómeni teneri, care imprasciinduse in tóta tiér'a, inanimeaza la lupta pentru eliberarea patriei; sa aduna din toate partile arme cu succesu indestulitori; contributiunea inca sa redica din partea regimului natiunalu cu tóta energi'a. — Numerulu militariloru de politi'a se inputiuéza din dî in dî, fiindca cei mai multi trecu la insurgenti, la acestu pasu iau adusu numai fric'a ca ii va insîrá intra regimentele rusesci. — De vreocateva oare se aude faim'a ca din cass'a principala a regatului — dupa demendarea regimului natiunalu sau furatu 5 Milioane ruble si sau datu acestui'a; furtulu dupa cumu sa aude sau eféptuitu prin cei trei amploiati carora sau fostu incredintiatu aceasta cassa, care dupa lasarea unei cuetantii din partea regimului natiunalu fugira.

Nr. 339.—1863.

23—3 **Concursu.**

La scól'a capitala româna din opidulu Resinari suntu de a se imbracá **patru** statiuni de **invetiatori**, o statiune de catechetu sî alt'a de unu adiunctu. Spre ocuparea acestoru posturi se deschide prin acést'a concursu.

Salariele anuale suntu: a) pentru **cele patru** statiuni de **invetiatori** cate 350 f. v. a. léfa la fiacare, 16 fl. v. a. bani de cortelu sî 16 fl. 80 xr. relutu de lemne. Celu mai capace d'intre docinti va fi totu odata directoru alu institutului sî va priimí, afara de salariulu acumu aratatu, inca o remuneratiune anuala de 100 fl.;

b) pentru **unu catechetu** la scól'a capitala sî scól'a feteloru impreunata cu acestu institutu 450 fl. léfa anuala, 16 fl. bani de cortelu sî 16 fl. 80 xr. relutu de lemne.

c) pentru adiunctulu de invetiatoriu 150 fl. léfa, 16 fl. bani de cortelu sî 16 fl. 80 xr. relutu de lemne.

Tóte aceste salarii se voru platí regulatu din cass'a alodiala a opidului in rate lunarie anticipative.

I. Competintii la posturile de **invetiatori** vor avé a documentá:

1. prin unu atestatu de botesu, ca suntu **români** de legea greco-orientala;

2. prin atestate **bune**, ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru, cumu sî cursulu pedagogicu prescrisu;

3. cumca mai sciu bine celu pucinu un'a din cele dóue limbi neromâne ale patriei (german'a, magiar'a;)

4. daca au mai implinitu undeva séu nu, servitiulu de docinte, sî cumu?

5. cumca au dusu o viéti'a morala sî au avutu purtare politica nepatata.

II. Concurintele la statiunea de **catechetu** asemene va avé a-si dovedí calitatile cerute in punctele precedinte 1., 2., unde vine a se mai adaoge sî absolvarea cursului teologicu, 4. sî 5. catechetulu acest'a va avé se fia liberu de tóte alte ocupatiuni sî oblegatiuni parochiale, prin urmare fara de parochie.

III. Concurintele la statiunea de **adjunctu** va avé a dovedi calitatile recerute in punctele 1. sî 5., cumu sî ca finitu cu succesu bunu atâte studii, câtu se póta pe deplinu corespunde chiamarei sale de adjunctu invetiatorescu, de sine se intielege, ca sî cursulu pedagogicu.

Competintii la óre care din aceste 6 statiuni au a-si tramite cererile loru provediute cu tóte dovedile despre cele amintite la oficiulu subsemnatu celu multu pana in **1. Augustu c. n. 1863**, cá actulu alegeriloru se se póta inaintá de timpuriu la locurile mai inalte spre intarire. Competintii la statiunile de **docinti**, se scíu deplinu apti pencerere sî acésta dorintia a loru cá dupa alegerea celoru 4 docinti se se póta face indata sî alegerea de directoru a unui'a din tr'ensii, in sperarea incuviintiarei mai inalte.

Resinari, 6 Iuniu 1863.

Oficiulu opidanu.

Nr. 25—2

Provocare

Dupa ce in general'a Adunare a Associatiunei Transsilvane pentru literatur'a romana, sî cultur'a poporului romanu in anulu trecutu tinuta in Brasiovu, sau alesu Blasiulu pentru tienerea unei asemenea generale adunari in 2 Augustu sî urmatórele dile a acestei luni dupa cal. nou. fiindu acestu Archi-Episcopescu opidu mai angustu, sî mai retrasu de catu s'ar pofti, spre a se puté face despusatiunile celé mai necesaria pentru priimirea sî inquartirarea ospetiloru, toti acei membri carii doresc u a veni la acésta generale Adunare suntu cu deplina onóre rogati, cá pana in 15|3 Iuliu a. c. se binevoiésca prin scrisóre francata dea dreptulu, seu prin celu mai de aprópe dintre DD. Colectanti asi descoperí intentiunea in acésta privintia D-lui canonicu, sî V. Presiedinte Timoth. Ciparíu.

Blasiu 6 Iuniu 1863.

Dela Comitetulu localu insarcinatu cu priimirea ospetiloru.

Multiamita publica.

Nimenea nu se póte indoí despre ostenelele, greutatîle sî chieltuelile, ce suntu impreunate cu compunerea unoru opuri bune, care 'sî au divisá de a povetiuí pe omu pe calea cea drépta si neteda, a fundá intrensulu o viatia adeverata crestina si alu conduce la cunoscinti'a chiamarei sale spre ajungerea scopului celui mai inaltu. Barbatii compunatori de acestea carti, carii in lucrarile loru isi lasa totu interessulu privatu la o parte si zelosi pentru inaltarea vietii morale intre crestini, isi sacrifica tóte puterile pentru folosulu comunu merita respectu si toata recunoscinti'a.

Unu astufeliu de barbatu este si Domnulu Profesoru de Teologie in Seminariulu din Bucuresci Ilia Benescu, carele escelendu in faptele sale filantropice au daruitu Episcopiei nóstre mai multe carti, si adeca 200 esemplare Predicatoru periodulu I. si alu II-lea, 100 esemplare Morala crestina si 100 esemplare Diorama Macroscopica. spre a se 'mparti intre tinerimea din Institutulu nostru Pedagogico-Teologicu, pentru care marinimositate i se aduce prin acésta multiamita publica. —

P. t. dloru: Nicolau Panojotu, Vasiliu Mihailoviciu, Michailu Tracska, Michailu Petcoviciu, Georgiu Popoviciu, N. N., dómn'a Catharin'a Fracska,— toti din Bogsi'a munteana, apoi Alessandru sî Ioann Fraeska din Bogsi'a româna, in fine Vasiliu Georgieviciu din Rafn'a aduce modest'a sea multiamita publica pentru nobila ajutorintia,

Paulu Botosiu m. p. Studinte in Carlovitiu.

Nr. 21—5

Constantinu Bugarski

negotiatoru de specerii, marfe coloniale si de colori in Sabiiu recomanda depositulu seu bine assortatu de zacharu, cafeá, urediu, oleuri si tóte mârfile de speceria pelânga assecurarea celoru mai fine mârfuri si a celui mai promptu servitiu.

Localulu de vendiare: Strad'a de susu a Cisnadiei in cas'a domnului Androne Nr. 143.

22—3

Tragerea in 1 Iuliu 1863.

a

sortiloru de creditu

ces. reg. austr.

Fia care sórte trebuie sa castige in decursulu trageriloru. Castigurile imprumutului fl **250.000.** fl. **200.000,** fl. **150,000,** fl. **40.000,** fl. **30.000,** fl. **20.000,** fl. **15,000,** fl. **5000,** fl. **4000,** fl. **3000,** fl. **2500,** f. **2000,** fl. **1500** fl. etc. etc.

Castigulu celu mai micu 140 fl.

1 sórte de acestea costa numai 3 fl.
5 sorti „ „ costau „ 14 fl.
11 „ „ „ „ „ 30 fl.
} in note de banca austriace.

Comissiuni pelânga alaturarea taxei suntu de a se tramite **catu mai curendu** sî numai **direptu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels
in Frankfurt a/M.

Burs'a din Vien'a in 16/4 Iuniu. 1863.

Metalicele 5%	76. 20.	Actiile de creditu	193. 60.
Imprumutulu nat. 5%	81. 35	Argintulu	110. 25.
Actiile de banca	796.	Galbinulu	5. 28.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nro 47. ANULU XI.

Sabiiu 9 Iuniu, 1863.

INSCIINTIARE DE PRENUMERATIUNE

la

„TELEGRAFULU ROMÂNU.“

Cu 30 Iuniu se gata abonamentulu aceloru dd. prenumeranti ai „Telegrafului Romanu,“ carii abonasera pe jumetatea de anu Ianuariu — Iuniu, séu pe patrariulu alu doilea Aprile — Iuniu. Editur'a invita la abonamentu nou pe a dou'a jumetate de anu, adica pe semestrulu Iuliu — Decembre 1863.

Momentulu celu asceptatu de multu sî cu dorintia incordata a sositu: **diet'a Transsilvaniei e la usia!** De aceea, déca a fostu vreodata de lipsa, cá Românii sa cunósca decâtu totdeun'a e datorinti'a fia-cârui Românu transsilvanu, la tóta viéti'a publica politica a natiunei sele. Momentulu cursulu evenimenteloru din patri'a loru, de asta data mai multu **confessiunile cei sa se inarticuleze la diet'a tierei;** a-si stringe tóte poterile si a luá parte câtu se póte mai activa mâna séu sâ nu se puna in legatura cu corpulu natiunei p r i n f o i l e p u b l i c e ? ! e ací, cá **natinnea romana din Transsilvani'a si**

Editur'a amesuratu promissiunei sele s'au ingrijitu, cá **„Telegrafulu Romanu“ pe catu va tiné diet'a sa easa de 3 ori pe septemana cu pretiulu neschimbatu.**

Abonamentulu costa pe jumetate de anu 4 fl.
„ — „ „ patrariu de anu 2 fl.

Ear din caus'a momentositâtii témpului s'a facutu dispusatiune, cá abonamintele sa se priimésca si pe câte o luna cu 1 f. v. a.

Editur'a „Telegrafului Romanu“.

Telegramu

a lei „Herm. Ztg.“ din 17 Iuniu c. n.

I.

„General-Coresp. au intielesu ca, cá regalisti pentru diet'a transsilvaniei aru fi denumiti: Episcopulu Alexiu, Contele Nicolae Banffi, Georgiu Baritiu, superintendentulu Binder, Contele George Beldi, superintendintele Bodol'a, Baronulu Bruchental, Episcopulu Dobr'a, generalulu Conte Haller, Episcopulu Haynald, directorulu dela cast'a de pastrare Herbert, Superintendentulu Criz'a, directorulu gimnasialu Munteanu, Protopopulu Popasu, siefulu de sectiune de Rosenfeld, Episcopulu Siagun'a, Oratorulu Simonu, Mitropolitulu Sterc'a Siulutiu, contele Samuel Teleki, parochulu Teutsch, Contele Toldolagi, Iosif Trausch, consilieriulu de scóle Vasics; completarea urmédia dupa alegerea dietei.

II

La deschiderea senatului imperialu de astadi presentà Archiducele Rainer in cas'a magnatiloru, éra ministru de statu Schmerling in cas'a deputatiloru pre presiedintii sî vice-presiedintii.

Auersberg accentuiása bun'a intielegere cu ceealalti factori legislativi sî dîce ca representanti'a senatului imperiolu a acestei sessiuni are deplina valóre de sî nu va fi completa.— Cuventarea lui Hasner sa incheie: „Inainte, fia parol'a; ce s'au inceputu cu deplin'a binecuventare, sa se si inplinésca!“— Polonii suntu de fatia. — Unu telegramu in fói'a de séra a „Pressei“ dîce ca „Prager Morgenpost“ instiintiadie: deputatii Czechiloru au plecatu câtra Vienn'a si dupa deschiderea senatului imperialu voru depune mandatele loru.

Alegerile dela Sabiiu din 12 Iuniu.

Pentru alegerea a doi deputati la Universitatea sasésca conchiamata estraordinaria pe 18 Iuniu a. c.; pentru alegerea oficialiloru cardinali la Magistratulu Sabiiului si pentru alegerea a 6 candidati la postulu de comite alu „Sachsenlandului“, s'au convocatu o adunare scaunala la Sabiiu pe 12 ale curentei. Comunele romane, cate au fostu considerate cu chiamarea, inca au luatu parte la acea adunare.

Dupa-ce in diu'a numita comunitatea Sabiiului si-au finitu mai antâiu unele trebi ale ei mai multu comunale, se poftira si deputatii scaunali in sala. Siedinti'a asiá intr'unita s'au deschisu prin presiedietoriulu D. Procomite Conrad Schmidt, carele aratându mai antâiu scopulu adunarii, au descoperitu totu odata intre altele, ca s'au facutu dela loculu préinaltu dispunere, cá comunele din scaunele filiale ale Saliscei si Talmaciului se fia rupte pe totudeun'a dela scaunulu Sabiiului, fara de a se fi decisu si aceea, ca unde se remana acele sate numeróse si ce] sa fia de populatiunea loru cea perasita, cu esceptiune, ca comunele sase Cisnadiór'a si Rusi anecsanduse la scaunulu Sabiiului se fia partasie la eserciarea drepturiloru constitutiunale inca de acumu. Dlu procomite au bineventatu asiadara pe deputatii aceloru dóue comune si si-au datu apoi espresiune durerei sale pentru-ca comunele române ale numiteloru locuri nu se potu impartasî inca nici astadi la binefacerile constitutiunale, in intocma cá comunele sase amintite.

Au propusu apoi la loculu antâiu alegerea oficialiloru cardinali la Magistratu (a burgmaistrului si a judetiului pentru cetate si scaunu), si dupa ce au candidatu pentru postulu antâiu pe 3, au poftitu adunarea se pasiésca la alegere.

Subinsemnatulu, cá deputatu alu Resînariloru, amu cerutu cuventu; insa n'amu fostu bagatu in séma; amu repetatu insinuarea inca pana de 5 ori si abiá atunci mi se dete parte de vorba.

„Hermannstädter Zeitung“ si consórta, atatu de bine deprinsu in schimosirea lucruriloru si sucirea adeverului in cele ce privesce pe Romani, spune in nr. 139 a. c. in modulu acelu batjocoritoriu, cu care s'au indatinatu si de care s'au potutu ingretiosiá pana acumu ori cine citesce acelu diurnalu, — ca eu m'amu retienutu dela votisare din singur'a causa, ca ce comunele scauneloru Saliscei si Talmaciului suntu eschise dela alegere. Tóte alte cause ce le adusesemu eu innainte le-au lasatu neamintite; se scie bine pentru-ce.

Éta dara starea lucrului cea adeverata.

Eu amu adusu inainte la acea adunare de cause ale neparticiparii la alegeri: consecintiá toturoru protesteloru nóstre de mai nainte; impregiurarea, ca ne aflamu la usi'a dietei conchiamate spre a duce indeplinire „schimbarile afundu taiatóre“ demandate prin diplom'a din 20 Octombre; ca noi am asteptatu intrarea lucruriloru in definitivu numai prin dieta; amu spusu mai departe curatu, ca alegerile de astadi detragu,— inaintea ochiloru nostri— fórte multu din insemnatatea dietei, ca aceste lucruri stau in contradîcere chiar cu unele propositiuni regesci dietali, si ca ele nu suntu nici cumu semne imbucuratoare pentru noi; amu reflectatu la constituirea adunarei si amu dîsu ca aceea séu se face pe bas'a puncteloru regulative séu nu. Daca nu, ce noi totudeun'a amu pretinsu, atunci amu dorí se vedemu representate si comunele romane din scaunulu Saliscei si Talmaciului; daca se constitue dupa p. regul., atunci n'aru avea locu in acea adunare nici deputatii comuneloru sase Cisnadiór'a si Rusi. Amu spusu mai departe, ca deslucirile ce ni le dete D. procomite in cuventulu seu de deschidere despre starea lucrului cu acele comune, suntu pentru noi fórte intristatóre; câci daca acele remanu si pana la alta hotarire totu sub diregatoriele Sabiiului, atunci loru li se face astadi nedreptate alegendu-li-se amploiatii fara de ei, fia acést'a macaru si numai pe unu timpu; ér' daca nu remanu atunci, intrebu, ce diregatorii au ele de adi inainte? si óre e bine si dreptu cá o populatiune asiá de numerósa se steá parasita, fara antistii?

Din aceste si atate motive asiá dara, éra nu dupa cumu le schimba si acopere „Herm. Ztg.“, eu m'amu retienutu dela votisare cu reservarea dreptului de a me esprime in deosebi si la celelalte puncte de pertractare, la loculu seu. La opiniunea mea se alaturara toti deputatii sateloru romane.

Adeveratu Dlu procomite au resumatu vorbirea mea in siedintia camu totu asiá pecumu le arata „Herm. Ztg.“ si eu erá se-lu rogu a me intielege, daca nu sciému ca tóte-su inzadaru si ca numerós'a adunare bine au auditu si intielesu ce amu vorbitu.

Nu este adeveratu nici aceea, ce i-au placutu lei „Herm. Ztg.“ a dice despre deputatulu Bungardului V l a d u; celu pucinu acolo n'au fostu nici o vorba de devastatiuni. Daca-mi aducu bine aminte, acelu deputatu au observatu numai atat'a. „Me retienu si eu dela votisare totu din acele temeiuri, cu adaogere, ca nu potu luá parte la alegerea unui Domnu, care mâne poimane se me inchida pentruca aperu ce este alu meu.“ Apoi se nu uitamu ca D. V l a d u este unu tieranu de rendu dela care nu se póte asceptá oratoria si vorbele caruia numai o „Herm. Ztg.“ le póte luá in risu si batjocura.

Dupa aceste urmara alegerile, dupa ale caroru finire D. procomite pune la ordinea dilei pre-alegerile de comitte, si cá se nu influintieze cu presenti'a sa, au predatu presidiulu nou-alesului burgmaistru A. G i b e l si s'au departatu.

Se citi apoi decretulu procomitelui relativu la acestu actu, dupa care aru vení sa se aléga 6 candidati.

Aici m'amu insinuatu érasi pentru cuventu, care mise si dete. Abiá putui insa rosti 3-4 vorbe si unii dintre membrii adunarei me intrerupsera cu strigari: „deutsch!“ Tocmá erá se rogu pe presidiu a face ordine, candu acest'a me prevení cu cuvintele: „Er kann ja auch römänisch sagen.“ Amu continuatu dara desfasiurandu parerile nóstre ale romaniloru, despre alegerea de acumu a comitelui si in urma amu facutu in contr'a acelei'a unu protestu.

Protestulu acest'a l'amu depusu si in scrisu pe més'a presidiului provediutu cu subscrierile celoru mai multi deputati romani cu rugare de a se trece intocmá la protocolu ce mi s'au si promisu. La audiulu acestui protestu unu murmuru tulburosu s'au auditu in partea cea mai mare a adunarei. Cu aste noi romanii protestanti amu parasitu siedinti'a.

Lasamu deci in judecat'a sanetósa a publicului cetitoriu, déca batujocurosa „Hermaunstädter Zeitung“ au avutu séu nu dreptu, de a luá atari lucruri momentóse peste picioru si déca românii acestui scaunu, fatia cu detorinti'a loru natiunala si patriotica si facia c h i a r u c u i n t e r e s e l e i n a l t u l u i r e g i m u, au pututu se observe o purtare mai buna de asiá. Celu pucinu atata si „Herm. Ztg.“ va trebuí se recunósca, ca romanii nu suntu cá aceiá, de cari elu dîsese mai in dîlele trecute, ca ducu o politica „welche stets verneint,“— cu v o r b 'a numai, apoi cu fapt'a aprobà tóte, si asiá va sci, ca ce insemnéza consecuinti'a romanésca.

S a b i i u, 13 Iuniu 1863.

V i s a r i o n u R o m a n u.

S i g h i s i ó r 'a in 3 Iuniu. Comitetulu electoralu pentru scaunulu Sighisiórei, precumu referiseramu si noi dupa „Herm. Ztg.“ etc., se compusese intr'unu modu de totu vatematoru pentru acea $^1/_3$ a populatiunei romanesci dintr'ênsulu. Românii asternura unu protestu adressatu câtra Magistratulu cetatienescu si scaunalu, prin care aretându-si nemultiamirea cu acésta procedere basata pe total'a ignorare a locuitorimei romanesci, se rogara a se desfiintià acestu Comitetu si a se compune altulu nou. Inca nu scimu bine, si de aceea ne retienemu de a referí, déca in urm'a astui protestu ori in urm'a vreunei alte anteciedintie, Comitetulu se desfiintià, si alegendu-se altulu nou, intrara intr'ênsulu si doi representanti români: Parochulu gr. orient. din Danesiu Z a c h a r i a T a t a r u si prof. in Institutulu diecesanu din Sabiiu Z a c h a r i a B o i u, cari astadi au de a luá parte la adunarea acestui Comitetu spre intreprinderea lucrariloru pregatitóre de alegerea deputatiloru dietali. —

De alegerea unui deputatu românu din scaunulu nostru n'avemu sperantia, parte câci suntemu in minoritate numerica fatia cu conlocuitorii sasi, parte si acést'a e mai dorerosu pentru noi — câci cu censulu de 8 fl. se afla Români neproportîunatu de putîni.

Cei doi candidati sasi pentrn scaunu audîmu ca voru fi dd. Krauss si Schwarz; la alegerea celoru doi deputati pentru cetate póte ca se voru escá discordantie insemnate, fiindu si in Sighisiór'a o mica fractiune sasésca de nu de Uniunisti, dar celu putînu de Anti-Reichsrath'isti. —

Pecându intr'alte tînuturi ale Trassilvaniei se plângu ómenii de seceta, pe atunci aici pe alocurea au fostu povóie multu pagubitóre.

Bucatele in urm'a sciriloru de pe airea, mai cu séma din Ungari'a s'au scumpitu in câte-va dîle insemnatu.

Târgulu nostru de tiéra mai nu merita a fi mentiunatu, fiindu de totu slabu. Adi pe la amédî sietrele parte mare se stringeau multi vendiatori nu si-au scosu nici carausi'a. E lucru naturalu: tieraniloru le umbla reu, si bas'a toturoru stariloru este tieranulu. —

Comitetulu centralu electoralu pentru cele dóua cercuri ale scaunului Sighisiórei si-au tienutu siedinti'a sea de organisare astadi. Membrii lui dupa §. 41. alu ordinei dietale provisorie depusera juramentulu, Sasii germanesce, Românii romanesce; apoi se alesera dupa acelasi § comitetele de trei-in fia-care câte doi Sasi si câte unu Românu: pentru cerculu de susu dd. Senatoru Müller, Parrchulu din Critiu Schuster si Professorulu B o i u, pentru celu de josu Senatorul-Roth, Senatorulu Baumgarten si Parochulu din Danesiu Tataru; in fine predându-se prin antistele d. Wenrich listele alegatoriloru, se desemnara de termine pentru reclamatiuni si rectificatiuni cele trei dîle 7, 8 si 9 Iuniu, pentru cerculu de susu in Critiu, pentru celu de josu in Sighisiór'a.

Numerulu totatu alu alegatoriloru inca nu ne e cunoscutu deplinu; atât'a insa scimu, ca Romanii fatia cu Sasii cu putînu stau mai bine decâtu 1 la 10; deunde urméza, ca in putîne alte tînuturi ale Trassilvaniei au Românii pusatiune atâtu de scapetata, cá 'n scaunulu Sighisiórei. —

La alegerea de Comite alu natiunei sasesci si aici, cá si pe airea, dór pretutindeni in fundulu regescu, maioritatea multu intrecatóre a voturiloru o reportà d. Procomite Conrad Schmidt. —

Eri fu in presbiteriulu ev. luteranu alegerea de directoru gimnasialu, de óre ce directorulu de pana acumu Dr. Teutsch e álesu Parochu la Agnit'a. In urm'a nobilei resignatiuni a professoriloru mai betrâni Hein sî Haltrich se alese directoru alu gimnasiului sî alu scóleloru legate de elu professorulu Müller, unulu din cei mai talentati, mai eruditi sî mai meritati membri ai corpulului professoralu de aici. —

Acum'a sî despre noi ce-va specialu. Poporulu nostru de aici, dupa-cum referisemu odata mai nainte in „T. R." se 'nvoise, cá pentru acoperirea datoriei pentru scóla— la 1800 f. v. a.— fiindu partea cea mai mare agronomi—, sa care din padure la cetate asiá numitii stânjini ai orasiului. Dintr'aceste caraturi au castigatu la 800 f.; si vendiendu si loculu de scóla, care le fusese desemnatu in suburbiulu Cornesci si care acumu prin cumperarea casei de scóla in cetate le devenise de prisosu, pentru 300 f., platira intr'unu restêmpu scurtu mai $^{2}/_{3}$ din ácésta datoria. Preste totu lucrurile bisericesci sî scolare ale comunei nóstre de aici mergu in ordinea cea mai buna spre inaintare. —

Mai in tóte dilele plóia. Aerulu e rece, cucuruzele sî viiele incepu a patimí. —

Orasthia 18 Iuniu 1863.

Adunarea scaunésca de aici compusa din 6 membrii magistratuali, 36 deputati a 13 comune scaunesci, sî 26 deputati a cetatiei Orasthiei astadi prin votisare secreta a alesu de candidati pentru postulu de Comite a natiunei sasesci pe Domnii: Conradu Schmidt, Fridericu Kirchner, Eduard Herbert, Iacobu Bologá, Paulu Dunká, sî Ioann Alduleanu.

Votisarea sea facutu prin cedule scrise, candidandu-se pe fiacare cedula deodota câte 6 persóne.

La candidarea de antaiu au capetatu Conrad Schmidt voturile tóte 56. unu votisantu au absentatu; altu votisantu Elia Herlia din Vinerea s'au retienutu dela votisare. Fridericu Kirchner 55 de voturi — Herbert 29. — Biro Albertu Consiliaru supremu de finantia 28. Dunka 28— Bologá 28. — Ranicher Iacobu 28. — Alduleanu 22. — Plecker 20. sî Schneider Ioseph 15.

Fienduca la candidarea de antaiu au avutu Biro, Bologa, Friedenfels, Dunka sî Ranicher voturi asemenea cate 28, sî dintra acesti 5 insi numai 3 insi au avutu locu in candidatiune pe lunga aceialalti 3 insi cu voturile mai multe; asiá dara sa facutu a dóua candidare in forma susu insemnata, candidanduse câte 3 insi deodata.

La candidarea a dou'a a capetatu voturi: Bolog'a 37. — Dunka 37. Alduleanu 37. — Ranicher 19. — Friedenfels 19. Plecker 18. — sî Biro 11.

Votisanti de romanu au fostu 27, ca doi votisanti au lipsitu. Unguri 11. sî sasi 18.

Fiindca multi dintra deputatii remâni satesci nu sciu scrie, sî ceti; asiá pentru-ei pe poft'a loru sau fâcutu cedulele de candidati prin alti membrii de romanu; asiá o fostu sî la Unguri, de a facutu unii cedulele pentru toti aceialalti de natiunea loru, pentruca nu era locu sî nu erau unelte de scrisu pentru toti deputatii séu votisantii. Apoi votisarea numai proform'a a fostu secreta, ca cedulele se scriéu prin vro 4-5 insi la o mésa pentru toti votisantii fara pitulare ca cumu se scriu passapórtele de vite in terguri pentru cumparatori sî vendiatori. Apoi sî inainte de votisare pana la inceperea siedintiei formale au fostu convorbiri sî svatuiri libere sî netainice despre persónele de candidatu.

Dupace scriitorii de cedule precumu acei românesci asiá sî acei sasesci sî acei unguresci au impartitu cedulele intra ai loru, ca cumu se dau biletele de intrare in teatru; a pornitu D. fiscalu sî Inspectoru substitutu Samuel Wolf pintra deputatii românesci cu cedulele sale sasesci cá se le cheltuiésca pela votisantii românesci mai alesu pela acei din Inspectoratulu seu sî anume pela votisanti din satulu Sibisielu.

Asiá umblându numitulu D. Wolf pintra votisantii românesci cu cedulele sale de cheltuitu; a cerutu cedulele dela romani, sî cetindule, lea luatu la sine, dicendu ca acele nu suntu bune; sî apoi in loculu loru lea datu altele acele sasesci dicendu ca aceste suntu bune.

Bietii romani amploiati comunali fiendu subordinati Dlui Wolf ca unui Inspetoru, seau sfiitu de densulu cá sei dica cevá incontra, apoi nesciendu ei scrisóre, nice nu au fostu in stare a potea face osebire intra cedulele acele bune sî acele rele, sî asiá au remasu cu cedulele acele sasesci capetate dela Domnulu Inspectoru a loru Samuelu Wolf.

Dupace negutietori'a ast'a a Dlui Wolf cu cedulele sale de candidati sea facutu cunoscuta; Domnulu Senatoru Balomiri a descoperito in fati'a adunarei sî a propusu cu vorb'a fara scrisóre pe acei 6 candidati, pe cari ii voiéu romanii anume: Domnii: Conrad Schmidt, Fridericu Kirchner, Albertu Biro-Dunka Paulu Ioann Alduleanu sî Iacobu Bolog'a, din acelu temeiu, ca din resultatulu mestesiugitu a alegerei se se apare, ca maioritatea românésca are incredere mai mare in sasi decâtu in romani, sî ca aru conglasui cu parerea sasiloru, cumca Comitele alu natiunei sasesci póte fi numai din sânge sasescu adeca numai de nascere sasésca (Parerea sasésca pe aici asiá sta, ca Comitele alu natiunei sasesci nu póte fi de alta natiunalitate sî de alta confessiune, ci numai sasu nascutu, sî luteranu. —)

Propunerea Dlui Balomiri nu facú inpressiune placuta in Dlu collega alu seu Senatoru Schuller, ca est'a miscatu cá inpunsu nice nu potu rebdá propunerea lui Balomiri,n ci ilu intrerupse cu aceea, ca o astufeliu de propunere ar fi oprita, cá sa nu se preocupe parerea votisantiloru, si sa nu fia influintiatain privinti'a persóneloru de candidatu. Pentru aceea dênsulu (Schuller) nice nu priimesce propunerea lui Ballomiri. — (Va urmá.)

Din Valea Muresiului in Comitatulu Hunedórei,— ni se scrie, cumca: fiulu parintelui Protopopu Nicolau de Crainicu, — fostulu supralocotenente Dlu Ioann de Crainicu cunoscutu publicului cetitoriu ca românu zelosu, — si aparatoriu a causeloru române din Comitatulu Huniadu (unulu dintre eroii dilei congregatiunei comitatense din 8 Iuliu 1861) in 5-a Maiu a. c. au fostu arestatu si escortatu in puscari'a comitatensa la Deva,— pentru prepus'a abatere§ 312 a procedurei penale,— si au fostu tienutu intr'o odaie subteranea de 3—4 urme in pamentu adeca subu suprafati'a pamentului ca o pimnitta,— si numai ferestr'a e asemenea cu fati'a pamentului) pana in 2 Iuniu a. c. in arestarea preventiva, dictatatorica din partea Dlui Comite supr. Br. Nopcea- sî póte ca sî astadi ar mai fi fostu arestatu, déca veneratulu seu parinte nu siaru fi luatu indreznéla a se adres'a telegrafice la Escellenti'a Sea Cancelariulu aulicu Contele Nadásdy,— dupa care au urmatu punerea-i pre pitioru liberu. — Amâraciunea pentru aceasta causa e generala,— sî tóta lumea astépta cu nerabdare finirea procesului,— caracteristicu e insa ca arestarea sau intemplatu prin unu Jude procesualu românu, si precumu ne asiguréza corespondintele , numai din Capritiu, si ura personala,— apoi nu a fostu destulu, ca spre scopulu arestarei 2 Gendarmi si 6 Persecutori comitatensi au pazitu o nópte intréga cas'a Dlui Protopopu Nicolau de Crainicu ,— dara a dóu'a di dupa arestare,— prin 2 Gendarmi si Judele Comunei Dobra sau tienutu cautare de arme,— cu care ocasiune nice unu unghiu alu casei nu au remasu necercetatu,— nu s'au aflatu inse decâtu numai Sabi'a Dlui Ioanne de Crainicu cu carea au servitu cá oficieru.

Ungari'a

Aradu, 2 Iuniu.

Directiunea preparandiei române din Aradu s'a semtitu provocata a dá dechiarare in Nr. 43—190-alu „Concordiei" la reflecsiunea, ce o amu facutu in corespundinti'a mea din Nr. 40 alu „Tel. Rom." ca adeca tenerimea preparandiala din Aradu, dupa dispusetiunea directiunei locale, nu a luatu parte la chiamarea spiritulu s. cu ocasiunea adunarii generale a asociatiunei natiunale de aicea.

Nu m'asiu fi nadaitu, sa aiba in sine onorat'a directiune atat'a veninu, catu vérsa asuprami pentru atins'a reflecsiune nevinovata. Eu invectivele si espeptorarile cele amare ale onoratei directiuni le trecu cu vederea, pentru ca acele de sine se osendescu naintea unui publicu cultu cetitoriu. Atat'a anse aflu de a insemná: ca scirea data in publicu prin atins'a corespundintia a mea nu o amu prinsu din ventu: ci mi-a venitu pe cali de totu secure dela unu individu fórte stimatu,

carele nu sta departe de directiunea preparandiei, si carele a trebuitu sa asculte dispusatiunea directiunei, cá adeca preparandii nici decumu sa nu mérga la veni sancte.

Mi-aru paré fórte bine, déca indemnulu la acést'a intru adeveru intemplata fapta nu aru fi fostu altulu, decatu singuru acel'a, care directiunea si atunci la fapta, si mai in urma in dechiararea sea din „Concordia“ -lu spune, adeca: pentru ca nu a fostu recercata prin cineva a dispune pre preparandii la veni sancte.— Értemi anse onorat'a directiune, déca chiaru si la acestu motivu problematicu voiu observá: ca in diu'a adunarii generale, cându persónele mai notabile, venite la adunare, au aflatu de bine, a se face chiamarea spiritului s., despre ce si mai nainte in comunu se facuse vorba,— ordinariatulu diecesanu, care dupa instit'utiunile de acum'a are jurisdictiune si preste preparandia,de locu a tramisu unu curiru la preparandia, pentru a chiamá pre preparandi la acést'a solenitate, si totusi chiamarea nu a avutu resultatu. — Óre acést'a nu arata o renitentia din partea institutului preparandiei, respective din partea directiunei, facia chiaru cu superioritatea sea ?

Nu me potu folosí de provocarea onoratei directiuni preparandiale, cá sa judecu: óre bine a facutu cine a facutu ca nu a invitatu pre directiune la afacerile, respective la adunarea asociatiunei. Acest'a nu e fapt'a mea, nici amu avutu catu mai pucina incurgere in ea; apoi despre fapt'a altor'a uu potu judecá, pana candu nu-i audu si pre ei. Atat'a totusi sciu: prin comisiune, afara de doi generali locali, nici unu oficiolatu, nici o corporatiune séu directiune nu a fostu poftita la adunare; de unde socotu: ca onorat'a directiune nu aru avé cuventu de a se plange de cevá preterire.— Sciu si aceea ca prin membri fundatori, si prin sute de colectanti singuratici, s'a poftitu la adunare o multime de barbati natiunali din tóte partile locuite de romani; déca dara dintre atati conchiematori nimenui'a nu ia picatu in minte a chiamá la adunare si directiunea preparandiei din Aradu, respective pre siefulu ei: acést'a e o asiá impregiurare, carea nu póte deservi de argumentu, ca laudat'a directiuue— in form'a ei de acum'a — s'aru bucurá de vre-o incredere osebita din partea conatiunaliloru romani de aicea si de prin pregiuru —.

Miaru trece multu timpu, si asiu rapí multu din colónele acestui pretiuitu diariu, déca asiu cautá sa respundu la tóte nimicurile insirate in provocatulu Nr. alu „Concordiei“ sub firm'a direptiunei preparandiei din Aradu. In lucruri comune cunoscute nu are nimene a pune intrebari multe; si desele apostrofari atingatóre mai multu de persóna, decâtu de lucru, nu suntu de alta treba, decatu de a contestá o animositate triviale din partea celuia ce le face. — Unele ca aceste numai acolo ne potu conduce, cá sa ne lovimu cu capulu de parete, si sa ne facemu ridiculosi naintea publicului. — Celu ce are urechi de auditu, sa audia.

Eu cá romanu ce suntu, din anima asi dorí: cá directiunea natiunala a preparandiei de aicia sa sté in cea mai buna reputatiune 'naintea publicului nostru; acést'a inse numai dela ea aterna, pentruca intieligint'a nóstra precumu scie despretiui vanitatea unoru dictatori ambitiosi: chiaru asiá scie pretiui tóte silintiele, de a ne uni puterile spre redicarea poporului nostru celui inpilatu sub apasarile strainiloru.

Voiescu a privi de sincera dechiararea onoratei directiuni: ca ea din anima doresce propasîrea romaniloru in cultura,— la acést'a-mi plecu capulu, si numai atat'a observezu: ca de órece nici asociatiunea nóstra de aicia nu are altu scopu: aru fi de doritu, cá toti acei domni cari fara scirea nóstra nutrescu dorinti'a acést'a sa studieze mai din adinsu statutele asociatiunei de aicea, si-mai alesu déca sciu fasele, prin care acele dupa inpregiurari au trecutu, — sa nu-si faca scrupuli la ide'a casinei si a biliardului, care forméza o parte secundaria in asociatiune.

Eu amu avutu ocasiune in cercuri confidinte ami dá parerea: ca nu voiescu a incepe cultur'a poporului romanu dela biliardu sau alte midilóce de petrecere; ci dorescu: cá associatiunea nóstra anteasidata sa faca ce se póte pentru crescere si literatura, éra cele de petrecere sa remana pe alta data. Daca intuitiunea onoratei directiuni preparandiale se póte reduce la acestu enunciatu alu meu: atunci in punctulu acest'a suntemu de o parere, si eu adaugu mai departe: desi la anteia alegere de membri ai associatiunei, prin maioritatea fondatoriloru celoru pucini la numeru si dóra prea ingrigiti de sórtea si viitoriulu associatiunei, s'au preteritu, ori chiaru s'au respinsu unii individi, cari aru fi potutu, sau chiaru aru fi trebuitu sa se priimésca de membri: acést'a inpregiurare sa nu desguste pre nimene de catra associatiune; pentruca smintele celoru pucini, — déca intru adeveru suntu sminte, — adunarea completa a numerosiloru membri le vá poté emendá; si pentru-ca atunci, cându e vorb'a de fericirea natiunei: totuinsulu e detoriu a se redicá preste tóte patimile omenesci, care ne conducu la ura si inparechiere.

Malarianu.

Varietati si noutati de di.

— Unu telegramu a „Pressei“ din Cracovi'a ne aduce scirea ca in 12 Iuniu fura spânsurati in antea citadelei din Varsiovi'a d. Albicht si calugarulu Conarski. Archiepiscopulu Felinski, care au protestatu in contr'a spânsurarei lui Conarski fu arestatu, si se va transportá la Petropole.

Dupa o epistola privata din Varsiovi'a, au capatatu marele Principe Constantinu scirea; dela regimulu natiunalu, ca acest'a dupa spânsurarea aceloru doi barbati — nu mai póte stá bunu pentru siguranti'a lui.

Luarea Pueblei fu in Paris in 11 Iuniu c. n. prin salve de tunuri insciintiata. Imperatulu Napoleon capata acésta scire sér'a la $8^1/_2$ óra tocmai candu erá la mésa. Catra 10 óre totu parculu fu illuminatu, victori'a se serbà prin salve de trascuri si focu bengalicu. La ocuparea acestei cetâti se predara 25 generali unu numeru insemnatu de oficieri si 16,000 ostasi.

Nr. 21—6

Constantinu Bugarski

negotiatoru de specerii, marfe coloniale si de colori in Sabiiu recomanda depositulu seu bine assortatu de zacharu, cafeá, urediu, oleuri si tóte mârfile de speceria pelânga assecurarea celoru mai fine mârfuri si a celui mai promptu servitiu.

Localulu de vendiare: Strad'a de susu a Cisnadiei in cas'a domnului Androne Nr. 143.

22—4

Tragerea in 1 Iuliu 1863.

a

sortiloru de creditu

ces. reg. austr.

Fia-care sórte trebuie sa castige in decursulu trageriloru. Castigurile imprumutului fl **250.000**, fl. **200,000**, fl. **150,000**, fl. **40.000**, fl. **30.000**, fl. **20,000**, fl. **15,000**, fl. **5000**, fl. **4000**, fl. **3000**, fl. **2500**, f. **2000**, fl. **1500** fl. etc. etc.

Castigulu celu mai micu 140 fl.

1 sórte de acestea costa numai 3 fl.
5 sorti „ „ costau „ 14 fl.
11 „ „ „ „ 30 fl.
} in note de banca austriace.

Comissiuni pelânga alaturarea taxei suntu de a se tramite **catu mai curendu** si numai **direptu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels

in Frankfurt a/M.

Burs'a din Vien'a in 17/5 Iuniu. 1863.

Metalicele 5%	76. 30.	Actiile de creditu	192.
Imprumutulu nat. 5%	81. 25.	Argintulu	110. 50.
Actiile de banca	795.	Galbinulu	5. 28.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nro. 48. ANULU XI.

Sabiiu 13 Iuniu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

INSCIINTIARE DE PRENUMERATIUNE

la

„TELEGRAFULU ROMÂNU."

Cu 30 Iuniu se gata abonamentulu aceloru dd. prenumeranti ai „Telegrafului Românu," carí abonasera pe jumetatea de anu Ianuariu — Iuniu, séu pe patrariulu alu doilea Aprile — Iuniu. Editur'a invita la abonamentu nou pe a dó-u'a jumetate de anu, adica pe semestrulu Iuliu — Decembre 1863.

Momentulu celu asceptatu de multu si cu dorintia incordata a sositu: **diet'a Transsilvanici e la usia!** De aceea, déca a fostu vreodata de lipsa, cá Românii sa cunósca cursulu evenimenteloru din patri'a loru, de asta data mai multu decâtu totdeun'a e datorinti'a fia-cârui Românu transsilvanu, a-si stringe tóte poterile si a luá parte câtu se póte mai activa la tóta viéti'a publica politica a natiunei sele. Momentulu e ací, cá **natinnea romana din Transsilvani'a si confessiunile cii sa se inarticuleze la diet'a tierei;** care Românu intelligiute se va poté suferí, cá sa nu remâna séu sa nu se puna in legatura cu corpulu natiunei prin foile publice ?!

Editur'a amesuratu promissiunei sele s'au ingrijitu, cá **„Telegrafulu Romanu" pe catu va tiné diet'a sa easa de 3 ori pe septemana cu pretiulu neschimbatu.**

Abonamentulu costa pe jumetate de anu 4 fl.
„ „ „ patrariu de anu 2 fl.

Ear din caus'a momentositâtii têmpului s'a facutu dispusatiune, cá abonaminte sus e priimésca si pe câte o luna cu 1 f. v. a.

Editur'a „Telegrafului Romanu".

Dupacumu luamu din „Herm. Ztg." conformu ordinului c. r. Guvernu ddto 15 Iuniu Nr. 21,392/1863; 23 Iuniu e fipsata cá diu'a alegerei deputatiloru dietali.

Sabiiu 8 Iuniu. (Tramisu). Nimicu nu pote mai tare se ne interesese decâtu proiectulu de lege in privinti'a egalei indreptatîri a natiunei române sî a confessiuneloru ei, câci dupa parerea nóstra punerea in lucrare a egalei indreptatîri pentru natiunea si confessiunile nóstre va aternâ multu dela intieleapt'a formulare a acestoru articuli de lege. Comissiunea renduita la Gubernu pentru proiectarea acestoru articuli, dupa cumu audîmu de din afara, se fia facutu urmatórea propunere, care se fia primita de Gubernu si inaintata la curte.

Spre esecutarea egalei indreptâtîri a natiunei romanesci a Marelui Principatu Transsilvani'a; apoi spre esecutarea egalei indreptatîri a religiunei greco-catolice si greco-orientale se aduce cu Préinalt'a invoire a Maiestatei Sele c. r. apostolice urmatórea lege.

Art. 1. Natiunea romanésca in Marele Principatu Transsilvani'a se dechiara de asemenea indreptatîta cu natiunea Unguriloru, Secuiloru si a Sasiloru. Aci inse se intielege de sine insusi, ca egal'a indreptatîre individuala ce consta dejá legalminte fara privire la natiunalitate si confessiune se va sustinea neviolata.

Art. 2. Confessiunea gcal. cá aceea si confessiunea greco-orientala se voru privi cá asemenea indreptatîte cu confesiunea rom. catolica, reformata, luterana si unitaria.

Art. 3. Marc'a Tierei Marelui Principatu, care arata ambleme in care suntu representate numai natiunele cele pana acumu indreptatîte a Unguriloru, Secuiloru si Sasiloru, se vá intregí intr'acolo, cá si natiunea romanésca se fia representata prin o amblema potrivita si anume prin unu alu doilea vulture.

Limb'a romanésca se dechiara de egalu indreptatîta cu limb'a magiara si germana in trebile oficióse publice.

Teritoriele administrative natiunale ale acestui Mare Principatu incéta a mai fi teritorii administrative privilegiate.

Art. 4. Tóte legile si ordinatiunile amanate pana acum'a, incâtu ele stau in contradîcere cu articulii de lege presenti, se punu acum'a afara de activitate si se dechiara cá desfiintiate.

Motivulu conducatoriu alu Comissiunei la proiectarea acestoru articuli de lege petru esecutarea egalei indreptatîri a natiunei si a confesiuneloru nóstre si care s'a adoptatu si de Guvernulu Tierei, se vede a fi fostu legea fundamentala a Tierei basata pe trei natiunalitâti si pe patru confessiuni, care pâna acum'a nu e stérsa prin legi positive, si propositiunea regésca, care nu cere desfiintiarea legei fundamentale, ci numai inarticularea natiunei române si a confesiuniloru ei trebuí se se prelucre in forma de lege, corespundietóre acestei legi fundamentale. Stându dara acésta lege a fostu cea mai firésca consecintia, cá proiectulu de lege sa dechiare natiunea romanésca cá a patr'a natiune regnicolara si de acumu inainte se se ia de bas'a legei fundamentali a tierei patru natiunalitâti si siese confessiuni asemené indreptatîte si tóte celelalte legi mai speciali, precumu suntu anume legea pentru limba, legea pentru organisarea iustitiei si a administratiunei politice, legea pentru impartirea tierei etc. au se se intocmésca astfeliu, cá se nu vina intru nimicu in contradictiune cu legea acést'a fundamentala. Aretendu noi motivulu din care credemu a fi purcesu comissiunea la proieptarea acestoru articuli de lege, chiamamu totu odata atentiunea barbatiloru nostri de statu asupr'a lui cu aceea rugare, cá luendulu in drépta consideratiune se-si descopere opiniunele sale fara nici o reserva si anume, incâtu-lu afla conformu pusatiunei nóstre de astadi, si ca óre cu privire la factorii

nostri presenti este elu astfeliu intocmitu, cá primindu-se de dieta si de Monarchu cá lege, se ne asigure natiunalitatea si religiunele nóstre deplinu fara vatemarea autonomiei patriei, incâtu este ca garantata prin Diplom'a imperatésca din 20 Octombre s'a auditu ici colea prin tiéra glasuri, cum ca aru fi cu multu mai aportunu, déca egal'a indreptatîre a natiunei sî religiuneloru nóstre saru esecutá prin desarticularea celoralalte natiuni si confessiuni. Noi inse nu aflâmu inca de timpu a ne da parerea in privinti'a acést'a cu atâtu mai putinu, cu catu din propositiunele regesci nici un'a nu cuprinde stergerea legei fundamentale a Patriei nóstre si cându aru fi un'a cá acést'a, aru trebuí inainte ingrijitu, ca ce aru trebuí se vina in loculu ei, prin care se fia asigurata natiunalitatea nóstra si religiunele nóstre, câci sistem'a de representarea intereseloru introduse dupa cum suntu in tóte provinciile austriace, afara de cele tiitóre de corón'a Ungariei, nu ni se pare corespundietóre intereseloru si positiunei natiunei nóstre.

Orasthia 18 Iuniu 1863.

(Urmare sî incheiare din nr. trecutu.)

Dupace D. Schuller prin D. Preside fu adusu la tacere sî la liniste, cu atâta mai vertuosu, cu câtu densulu in sariturele sale parlamentare se retaci sî in spher'a activitatii presidiale; apoi D. Balomiri îsi continuà sî finii propunerea sá cu aceea adaogere, ca domnialui nu vorbesce numai catra D. Schuller, cá se aterne priimirea propunerei dsale numai dela D. Schuller ci vorbesce catra adunarea intreaga, sî numai dela asta aterna priimirea séu reieptarea propunerei.

Propunerea Dlui Balomiri prin partea romaneasca a adunarei fu priimita; dara din partea presidiului nu, sî asiá sa facutu votisarea secreta cu resultatulu susu aratatu cam mestesiugitu, inse dela propunerea Dlui Balomiri numai intru atât'a osebitu incâtu in loculu Dlui Biro Albertu s'a alesu D. Eduard Herbert decandidatu.

Dupa finirea de alegere de candidati pentru comitele alu natiunei sasesci straformandu adunarea scaunésca extraordinaria ad hoc in un'a ordinaria constatoria din 16 deputati ai comuneloru scaunesci satesci sî 6 representanti cetatienesci, sau alesu deputati la Universitatea sasésca pe 18 Iuniu 1863 Domnii Nagy Ignatiu, sî Senatorulu Ioann Balomiri cu câte 28 de voturi. . Senatorulu Schuller au avutu 2 voturi Senator: Wagner 1. Adolf Schuller 1.

Inca cevá:

Minteni dupa deschiderea siedintiei sî inainte de votisare a vorbitu Domnulu Protopopu Bercianu deputatu alu Cugeriului urmatórele:

Eu alegerea de Comite alu natiunei sasesci pentru asiá usurpativu numita tiér'a sasésca (Sachsenland), in tempulu de fatia si in circumstarile presente nu aflu potrivita si cu scopu, pentru acea nece nu me invoiescu la ea, pentru-ca:

1. Eu in Transsilvani'a o tiéra sasésca asiá numita Sachsenland nu cunoscu de legala, ci numai o numire usurpata din anulu 1849 incóce.

2. Pe temeiulu diplomei si a decisiunei a Maiestâtii Sele câtra D. Conte Rechberg tramise, de dto 20 Octobre 1860 constitutiunea vechia a Transsilvaniei cu acea adaugere e restituita incatuva, ca are de a suferí fara incungiurare schimbari afundu taietórie.

3. Schimbarile aceste afundu taietória negresîtu se voru intende si peste constitutiunea natiunei sasesci, si asiá prin urmare si postulu de Comite alu natiunei sasesci e expusu unei schimbâri. Urmarea si efectuirea schimbâriloru pomenite se apare tare din propusetiunile regesci 1. 2. 5 si 6. statorite pentru diet'a viitória a Transsilvaniei.

4. Factorii competenti a schimbariloru pomenite suntu Diet'a Transsilvaniei sî Maiestatea Sea Imperatulu ca Marele Principe alu Transsilvaniei.

5. Diet'a Transsilvaniei e statorita pe 1 Iuliu 1863 in Sabiiu, asiá dara dela finirea de alegere a Comitelui sasescu pana la acelu tempu, sub care postulu de Comite sasescu unei schimbâri fundamentale asiá póte fi de scurtu, incâtu dóra nece nu-si va poté ajunge Comitele nou alesu tempulu activitâtii sele definitive.

6. Schimbârile afundu taietória in constitutiunea vechia a fundului regescu si anume in privinti'a postului de Comite sasescu cu atat'a mai vertuosu se arata fara indoiéla de lipsa, cu câtu institutiunea de Comite sasescu dupa constitutiunea vechia si cadiuta a Transsilvaniei nu se potrivesce cu egal'a indreptatîre natiunala pretinsa de spiritulu tempului si basata pe intentiunea cea mai ponderósa a Maiestâtii Sele in privinti'a Transsilvaniei, precumu se vede din classificarea propositiuniloru regesci pt. 1.

Nu se potrivesce, dîcu, cu egal'a indreptâtîre natiunala, ca in fundulu regescu maioritatea romana asiá de vr'o 200,000 locuitori lenga minoritatea sasésca de vro 170,000 locuitori se stee sub administratiunea sî iurisdictiunea unui Comite sasescu, si cá pamentulu acestu comunu nomitu fundu regescu, se fia numitu cu unu nume nou Sachsenland, prin care numire aru priimí pamentulu regescu quasi o caracteristica de însusîre exclusivu sasésca.

Eu dara dupa acele premise imi ieau indresnéla a propune cá se nu se faca prin adunarea ast'a acum alegerea de candidati pentru postulu de Comite alu natiunei sasesci, si cu atat'a mai vertosu nu, cu câtu alegerea de unu Comite sasescu acumu uu se arata de lipsa, pentru ca postulu de Comite nu e golu, ci e implutu de si provisorie prin unu barbatu destoinicu, asiá incâtu afacerile tieutorie de activitatea Comitelui nu patimescu.— Ba de cumva propunerea ast'a a mea nu s'ar priimí prin adunarea scaunésca; atunci me rogu; ca se se privésca de unu protestu, si cá atare sa se petréca la protocolu mai adaugendu numai atât'a, ca nu mi se pare a fi in conglasuire cu egal'a indereptatîre, cá o fractiune neinsemnata, cumu e comunitatea cetatiéna Sabiiana cu Magistratulu Sabiianu se aléga pe unu Comite pentru fundulu regescu intregu.—

Propunerea ast'a a Dlui Protopopu Berceanu fu sprigînita dintâiu per acclamatiune a unoru membrii romanesci si mai alesu prin deputatulu Elia Herlea dela Vinerea, care cu o taria si statornicire de caracteru, si cu o censequentia de laudatu nu s'a inpartasitu la candidarea de Comite sasescu, nece la alegerea de deputati scaunesci pentru Universitatea sasésca conchiamata pe 18 Iuniu 1863, ci priimindu propunerea Dlui Bercianu sî insusîndu-si-o a remasu neclatitu pe lenga ea, si se a retienutu dela tote votisarile in privinti'a alegerei de Comite.— Dara Dlu Senatoru Schuller prin cuventarea Dlui Protopopu Bercianu asiá fu cu o neplacere de miscatu si alteratu in simtîre, incâtu abiá isi potù tiené rabdarea de a vorbí si a respunde Dlui Protopopu Berceanu numai dupa finirea cuventarei.

Apoi respunse D-lui Berceanu, cumca propunerea D-lui Prota Berceanu ar fi o fapta penala cá o opunere faptica in contr'a unei ordinatiuni a Maiestâtii Sele, dara au atât'a afla pe Dlu Prota de excusatu incâtu nu cunósce legile penale. Alegerea totusi nu s'ar poté impedecá fara de a comite vr'o fapta penala. (Chiaru Dlu Schuller dupa o judecare moderata sî linistita, dara nu in starea miscata a Dsale din siedinti'a ast'a nu ar aflá vro penalitate in protestulu Dlui Berceanu).

Dlui Schuller urmà Dlu Senatoru Balomiri, si declarà.

Eu in protestulu Dlui Protopopu Berceanu si in motivele protestului nu aflu nece o criminalitate seau penalitate, ba chiaru din contra aflu propunerea si motivarea ei basata pe adeveru si pe dreptu; pentru aceea me alaturu domnialui sî ii spriginescu parerea intemeiata numai cu acea modificare, ca de si protestuln incontr'a alegerei sî retienerea dela alegerea ast'a nu ar coprinde in sine criteriuri de penalitate, totusi din respectulu câtra voinți'a Maiestâtii Sele aratate si declarate aflu cu scopu a luá parte la actulu est'a de alegere cu atat'a mai vertosu, cu câtu retienerea nóstra dela actulu de alegere nu va avea influintia inpiedecatoare la alegere sî cu câtu déca parerea nóstra basata pe convingerea nóstra propria, se va inprotocolá, noi potemu avé conscientia linistita, ca ne am implinitu datorinti'a nóstra câtra convingerea nóstra prin esprimarea si improtocolarea parerei nóstre spre comprobare de o fapta historica in viitoriu.

Spre a potea judecá despre penalitatea protestului propusu de D. Berceanu si spriginitu in principiu de mine, debue dintâiu se cunóscemu insusîrea acelei scrisori seau resolutiuni imperatesci, incontr'a acârei efectuire e facutu si datu protestulu.

Resolutiunea imperatésca data pe rogarea Universitâtii sasesci din anulu 1863 dupa parerea mea, nu cuprinde in sine vro indatorire pentru cineva, ci numai o indreptatîre ceruta pentru factorii competenti legali la alegerea de Comite alu natiunei sasesci.

Câudu o lege séu ori ce ordinatiune numai se indreptatiésce, dara nu se sî indatoresce, atunci daca sî nu o impli-

nesci, nu o calci, nu gresiescisî nu faci nece vro penalitate. Te poti cu consciinti'a cea mai buna, sî fâra frica a te retienea dela effectuirea ei. Factorii competenti legali la alegere de comite sasescu nu suntu indatoriti sî siliti a alege pe comitele sasescu. Dela ei a aternatu cererea de incuviintiare dela Maiestatea Sea pentru alegerea de comite, dela ei aterna intrebuintiarea dereptului acestui'a de alegere. Adunarea scaunésca ad hoc sî prin urmare fiacare membru alu ei e numai indereptatîtu a luá parte la alegerea de Comite sasescu, dara nu e sî indatoratu prin urmare adunarea ast'a scaunésca, s'au fiacare membru alu eii póte a se retienea dela alegerea de candidati pentru postulu de Comite sasescu, fâra de a câlcá vro lege, fâra de a vatemá pe cinev'a sî fara de a fi espusu unei pedepse legale.

Eu dara in retienerea domnului Protopopu Bercianu, a Dlui Elia Herlia sî a oricarui membru alu adunarei acesteia aflu numai o pasivitate nevinovata, o renuntiare de unu dereptu, dara vro illegalitate, vro oppunere incontr'a unei ordenatiuni imperatesci, vro calcare de lege, vro penalitate nu aflu.

Ba din contra eu propunerea domnului Bercianu a se retienea adunarea dela alegere de candidati pentru postulu de Comite alu natiunei sasesci o aflu in câtuva temeinica, pentruca de si alegerea acumu nu e illegala, ci basata pe constitutiunea vechia a Transsilvaniei sî anume a fundului regescu sî de si unu protestu incontr'a alegerei acestei nu are locu, pentruca unu protestu are locu numai incontr'a illegalitatii; totusi cu privire la circumstarile presente a Transsilvaniei nu aflu alegerea ast'a de Comite sasescu ca potrivita sî cá necessaria; pentruca insa constitutiunea vechia a Transsilvaniei intru atât'a e provisoria, incâtu are de a suferí schimbari afundu taietórie, sî prin urmare sî postulu de Comite sasescu e espusu unei schimbari radicale; schimbarile aceste radicale se tienu de activitatea dietei Transsilvaniei, sî diet'a Transsilvaniei, conchiamata pe 1 Iuliu 1863, e la usîa.

Eu in fine socotescu, ca declaratiunea séu propunerea Dlui Bercianu sa se priimésca la protocolu nu cá unu protestu formalu incontr'a unei alegeri illegale, ci numai cá o observare despre nepotrivirea alegerei cu circumstarile presente; la care propunere me allaturu sî eu, insa cu acelu adausu, cá se se impartasiésca adunarea la actulu de alegere din respectu catra voinți'a Maiestatii Sale sî a legalitatii.

Propunerea ast'a a Dlui Senatoru Balomiri fu priimita sî asiá alegerea deplinita.

Orasthia datum ut supra.

Ioann Balomiri
Senatoru in Orasthia.

Dintre Tarnavi 1|13 Iuniu 1863.

In Comitatulu Cetatea de Balta s'a tienutu siedintie de Comitetu in 28 sî 29 Maiu, in carii Românii esîndu in maioritate au votatu o adresa de multiamire catra Maiestatea Sea pentru convocarea dietei transsilvane. Minoritatea magiara au datu contra-adress'a, in care combate legalitatea Dietei, sî ordinea de alegere; sî adeca acésta din urma din punctu de vedere ca impartirea aru fi pentru sasi, iéra censulu pentru romani pré favoritori, apoi face pe regimu atentu, ca sufragiulu universale a resturnatu mai multe tronuri etc. (Acést'a din urma póte fi intr'atat'a sî adeverata, in câtu priivesce la sufragiulu universale, ce l'au esercitatu Dloru mai nainte fara de nice unu censu). — In fine se alese commissiunea centrala de 6 romani (Siulutiu, Capucianu, Tamasiu, Tilea, Rusu, sî Pinciu), 6 magiari sî trei sasi. — Acésta comissiune au tienutu siedintia prima in 6 Iuniu, sî au alesu commissiunile reclamatóre pe 13-15 constatatóre fiacare din unu romanu, magiaru sî sasu. — In 18 voru fi verificarile finali. — De Deputati din partea romaniloru suntu D. Cipariu in Cerculu I, eara in alu II D. Rusu; in alu III (pana la alta contielegere) D. Georg Homner, sî Pinciu, unde fiindu sasii in maioritate absoluta, póte ca se voru concentrá in celu din taiu. — Din partea magiariloru in I Szilagyi, in II Contele Bethlen Farkas, in III Földváry Ferentz. Partidele suntu in cea mai mare activitate.

Vederemmo. — u.

Devla in 21 Iuniu 1863.

Comitetulu centralu s'au adunatu aici eri spre supraesaminarea operateleru comiteteloru verificatóre, in sensulu § 49 din Regulamentulu provisoriu pentru dieta, ect. ect. Lucrarile Comiteteloru verificatóre au fostu in genere bune, sî inca mai bune de câtu ce asteptamu; pentru ca óre de ce se nu marturisimu adeverulu? ca in listele alegatoriloru — mai scie Dumnedieu cumu — au fostu intratu o multieme insemnata din cei privelegiati ante 48, o multîeme de nemesi fara dreptu, adeca fara censulu de 8 fl., cari daca aru fi remasu in listele alegatoriloru, se vatemá regulamentulu mentionatu sî ar' fi suferitu pe nedreptulu cei indreptatîti. Inse multiemita provedintiei, câci cei neindreptatiti se scósera afara cu ocasiunea reclamatiuniloru, si asiá tém'a sî fric'a cea prea timpurie a Corespundintelui din Nr. 46 alu „Tel. Rom." din Comitatulu Hunedórei e delaturata; câci chiaru Comitetulu verificatoriu dela Pestisiu sî cu deosebire confratele nostru D. Mihailu Jechimu, unu romanu care tace sî face, au fostu acel'a, carele pe toti nemesiutii neindreptatîti i-au stersu a fara din list'a alegatoriloru. Sa traiésca Dnulu Jechimu! purceada sî pe viitoriu astufeliu, a combata strambatatea, lupte lenga dreptate, sî romanii îi voru fi recunoscatori, — ear resplat'a cea adeverata o va simtî in consciinti'a sufletului! Cá se vedemu cumu sau portatu Comitetulu verificatoriu dela Pestisiu, in care au luatu parte Dlu Jechimu cá romanu, aducu aci inainte, ca in acelu cercu de alegere au fostu inscrisi 1071 alegatori, dintra cari la olalta cu cei ce au intratu dupa reclamare in lista, au remasu camu la 800, sî anumitu in satele unguresci, ce umplusera de grija prea mare pe Corespondintele din Comitatulu Hunedórei, au fostu in scrisi in Pestisiu (Al Pestes) 105 insi, dintra cari sau stersu 66, sî au remasu 39, in Bacia au fostu inscrisi 56, sau stersu 27, au remasu 29; in Cristuru au fostu inscrisi 69, sau stersu 51, si au remasu 18.; in Kis Barcsa au fostu inscrisi 52, sau stersu 47, au remasu 5, in Lingina au fostu inscrisi 29, sau stersu 21, au remasu 8; in Racastia au fostu inscrisi 90, sau stersu 45, sî au remasu 45. Iata aci resultatulu reclamatiuniloru in Cerculu alegatoriu alu Pestisiului! Comune neinscrise sau gasitu ce e adeveratu, inse fâra censu; erá inse de doritu, cá baremu Preotii sa se fie inscrisu la timpulu seu in acele comune, sa nu-si mai fie pierdutu timpulu cu reclamarile. La intrebarea Ill. Sale Comitelui supr. ca cumu sau aflatu listele, sî incâtu suntu autentice? au respunsu Vicariulu P. Pop., Prot. I. Ratiu sî Asesorulu Balasiu, ca acele au fostu neautentice, fórte gresîte, ca au fostu inscrisi intr'acelea o multieme de nendreptatîti, sau dupa cumu dîse Dlu Balasiu, cati toti, proletari fara masa sî casa. ect. ect. Ne pare reu inse de atâtea recriminatiuni, ce se facura pe nedreptulu asupr'a preotiloru nostri fâra nici o cale; anume se sculà in siedinti'a de eri Contele Kunn Gothard, in contr'a preotimei, rogandu pre D. Comite supr. ca se cerce, unde diace caus'a reului, ce purcede din sfatulu ce'lu da preotîmea poporului. D. Conte Kunn, fu sprijinitu de D. Jude procesualu Olténu, — romanu.

Despre tóte mai pre largu cu alta ocasiune; pâna atunci numai atat'a, ca de va vrea Dumnedieu, din Comitatulu acest'a, atâtu de compactu românu vomu trimite totu Deputati. români. Dumnedieu se ajute dreptatii.

I. R.

Sighisiór'a in 10 Iuniu. Astadi se readunà Comitetulu centralu, pentru de a revede sî a statorí cu definitivitate elaboratele comiteteloru de reclamatiuni si de a alege commissiunile electorale prescrise prin § 54. alu ord. diet. prov. Sum in pusetiune, de a comunicá numerulu alegatoriloru din cerculu de susu.

In Bundorfu	au fostu	55	aleg.	49	Sasi,	6 Rom.
„ Clósterfu	„ „	27	„	26	„	1 „
„ Critiu	„ „	74	„	72	„	2 „
„ Meschendorf	„	20	„	19	„	1 „
„ Saschizu	„ „	138	„	137	„	1 „
„ Ródasiu	„ „	50	„	50	„	— „
„ Bei'a	„ „	58	„	57	„	1 „
„ Archit'a	„ „	30	„	29	„	1 „
„ Dai'a sas.	„ „	124	„	102	„	22 „
„ Tieline	„ „	3	„	—	„	3 „

cu totulu dara 542 Sasi sî 37 Români.

Déca numerulu acest'a de totu micu alu Românilorn aru poté produce in publicu mirare si intristare, cá sî in noi, apoi spre alinarea acestui simtiamentu comunicâmu un'a, ca Românii pe aici suntu in mare minoritate, alt'a, ca câte-va dieci de Români parte au reclamatu mai tardiu sî nu se potura acceptá, parte ,cumperându mosîi in numeru insemnatu inca nu suntu intabulati. Sperâmu inse, ca chiaru sî pâna la anulu numerulu Românilorn alegatori va cresce cu pasi rapedi, câci ii vedemu propasîndu, de sî încetu, dar siguru. —

In cele dóua commissiuni pentru facerea alegeriloru in cele dóua cercuri electorale ale scaunului Sighisiórei se alesera dintre Români Par. Z. Tataru din Danesiu sî Par. G. Sioneru din Saschizu. Parochulu din Apoldu Sofr. Brandusiu celu din Dai'a I. Babesiu sî inv. primaru din Sighisiór'a, I. Ciceiu propusi cá alu treilea sî alu patrulea membru românu remasera in minoritate fatia cu membri sasi.

Varietati sî noutati de di.

O corespundintia privata a lei „Herm. Ztg.“ aduce scirea, ca tóta dubietatea despre amanarea dietei sau redicatu, prin urmare deschiderea acesteia se va intemplá negresîtu cu 1 Iuliu. Inaltulu Presidiu Gubernialu-dupacumu au intielesu corespundintele din fónte siguru-au facutu tóte pregatirile, cu denumirea organeloru ajutatóre pentru plecare, sî in 26 se va transmutá la Sabiiu.

D. Baritiu au fostu chiamatu la Vienn'a, unde-plecandu-au sî ajunsu. –

Nr. 143—1863.

Nr. 28—1 **Insciintiare**

Subscrisulu presidiu alu Associatiunei transsilvane, luandu in consideratiune inpregiurarea momentósa, ca tempulu adunarei generale din estu anu tienende la Blasiu, cade tocm'a pre tempulu tienerei Dietei Transsilvaniei: asiá din motive fórte ponderóse, taliatorie in viitoriulu nostru natiunalu, a aflatu de bene sî cu scopu, deocamdata, a amaná tienerea acestei adunari generale pana la alta dispositiune.

Ceea ce prin acest'a se aduce la cunoscinti'a publica.*)

Sabiiu 11|23 Iuniu 1863.

Bar. de Siagun'a m. p.
Presiedinte.
Ioanne V. Rusu m. p.
Secretariu II.

*) Diurnalele romane suntn poftite a reproduce sî in pretiuitele loru colóne acest'a incunosciintiare.

Nr. 56/1863.

26—1 **Concursu**

La cele siese classe gimnasiale in gimnasiulu romanescu de legea ortodocsa orientala din Brasiovu, pe langa profesorii ce-su dejá in activitate se deschide cu acest'a Concursu inca pentru trei profesori.

Dintre cari pentru acel'a din concurenti, care, pe lenga alte obiecte propunande in classele gimnasiali inferiori dupre trebuintia pana la implinirea numerului de óre prescrisu, seva oblegá din capulu locului ca va propune in gimnasiulu superioru sciintiele Matematice fisice, si anume pe anulu scol. 186¾, Algebr'a in class'a V. si Geometria VI., este sistemisatu unu salariu anuale de 900 f. v. a. Éra pentru cei lalti doi, pentru fiacare câte 800 f. v. a. pe anu; sub postulate, ca concurentele se dovedésca:

a. prin atestatu de botezu: ca este romanu de legea ortodocsa orientala;

b. prin atestatu de maturitate; ca a absolvitu studiile gimnasiale dupre nóu'a organisatiune;

c. prin atestatu academicu, ca a absolvitu facultatea filosofica undeva; sî

d. prin atestatu dela dregatoriile politice locali: ca purtarea morale si politica ii este nepatata —utu voru preferi cei ce prin atestatu voru dovedí ca sî-au fac se anu de proba.

Concurentii tóte aceste documente cu suplic'a dimpreuna le voru tramite celu multu pana la 15 Augustu 1863 s. n. adresându-le câtra subscris'a

Brasiovu 4|16 Iuniu 1863.

Eforî'a scóleloru romanesci de legea ortodocsa orientala in Brasiovu.

Nr. 27—1

Hotelulu „la Corón'a ungurésca“ in Sabiiu.

Subscrisulu -si ia voia a aduce stimatiloru sei óspeti precumu sî p. t. calatoriloru cea mai intima multiamita pentru increderea, ce i s'a aretatu in restimpu de cinci ani, câtu a tienutu arend'a hotelului dela Corón'a ungurésca in Sabiiu. Totodata are onóre a face cunoscutu, ca odaile sale de pasageri, cafenéu'a sî localitatile pentru mancare, cele din josu sî salonulu spatiosu din antaî'a etagia, conformu cerintieloru timpului presentu le-a arangiatu câtu se póte de elegantu.

Subscrisulu a facutu sî acea intocmire practica, cá peste dî in orice timpu sa se servésca mancari dupa carta (tarifa), séu table d'hôte, cea din urma constatóre din 6 feliuri bine gatite, per cuverta 65 cr. v. austriaca.

Bucatele estra fine sî gustuóse, totu feliulu de vinuri de aici sî straine sî berea escelenta adusa deadreptulu din pimnitia depe ghiatia, precumu sî servitiulu celu promptu me facu a sperá o cercetare câtu mai numerósa.

Seb. Procopp.
Arendasiulu „Corónei ungaresci.“

22—5

Tragerea in 1 Iuliu 1863.

a

sortiloru de creditu
ces. reg. austr.

Fia-care sórte trebuie sa castige in decursulu trageriloru. Castigurile imprumutului fl **250.000**, fl. **200,000**, fl. **150,000**, fl. **40,000**, fl. **30,000**, fl. **20,000**, fl. **15,000**, fl. **5000**, fl. **4000**, fl. **3000**, fl. **2500**, f. **2000**, fl. **1500** fl. etc. etc.

Castigulu celu mai micu 140 fl.

1 sórte de acestea costa numai			3 fl.	in note de banca austriace.
5 sorti	„	„ costau	„ 14 fl.	
11 „	„	„ „	„ 30 fl.	

Comissiuni pelânga alaturarea taxei suntu de a se tramite **catu mai curendu** sî numai **direptu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels
in Frankfurt a/M.

Burs'a din Vien'a in 19/7 Iuniu. 1863.

Metalicele 5%	75. 80.	Actiile de creditu	189. 40.
Imprumutulu nat. 5%	81. 05.	Argintulu	110. 50.
Actiile de banca	794.	Galbinulu	5. 31.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Nro 49. ANULU XI.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Sabiiu 16 Iuniu. 1863.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu.“

Abonamentulu celu nou se incepe cu 1 Iuliu c. v.

Pretiulu pe ½ anu — — 4 fl. v. a.
» 3 luni — — 2 fl. v. a.
» 1 » — — 1 fl. v. a.

„Telegrafulu Românu,“ pe tempulu câtu va tinea diet'a va ésî de trei ori pe septemâna cu pretiuri neschimbate.

Adressele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate.

Epistole nefrancate nu se priimescu.

Editur'a „Telegrafului Romanu.“

Depesie telegrafice.

Sabiiu in 13 Iuniu. Dupa o depesia telegrafica de eri diu Vienn'a diet'a Transsilvaniei dupa p. n. demandare imperatásca pentru unele intardiâri in alegeri nu se va incepe in 1, ci numai in 15 Iuliu c. n.

Alta depesia telegrafica a lei „Herm. Zeit.“ etc. comunica, ca adress'a la cuventulu tronului a fostu priimita in 12 Iuniu din partea casei magnatiloru mai fara desbatere dupa' proieptulu comitetului. —

Senatulu imperialu

si-a inceputu dara in 6/18 Iuniu sessiunea a dóu'a. Nainte de 11 óre intrara in sal'a tronului ambele case: a Magnatiloru se puse deadrépt'a, a deputatiloru deastâng'a tronului. Polonii erau de fatia mai toti; Cechii partea cea mai mare lipsira. La 11 óre, dupa-ce premersera dd. Ministrii si Cancellarii aulici transsilvanu si croaticu, precumu si dd. Archiduci, intrà si In. Sea Imp. **Carolu Ludovicu** cá locotînatoru alu Maiestâtii Sele alu Imperatului, se asiedià pe tronu si ceti cu capulu acoperitu si cu voce sonóra

Cuventulu de tronu,

care suna asiá:

Onorati membri ai Senatului imperialu!

Maiestatea Sea S'au induratu a me insarcinà, cá in numele Seu preainaltu sa deschidu sessiunea a dóu'a a Senatului imperialu si sa bineventezu pre onoratii membri ai acelui'a.

Cu bucuria indeplinescu onorific'a insarcinare, ce mi s'a datu, si salutu pre Archiducii Printi ai casei imperatesci si pre preavenerabilii, illustrii si onoratii domni din ambele case ale Senatului imperialu, cari suntu adunati impregiurulu meu.

A trecutu unu micu restêmpu, decându dietele au finitu activitatea loru, ce o intinsa mai deaprópe spre dorintiele si trebuintiele singuriteloru regate si tieri.

DVóstre, onorati membri ai Senatului imperialu! dupa decisiunile constitutiunei, Ve aflati a dóu'a óra adunati aici, pentru de a 'ncopciá de activitatea loru implinirea aceloru probleme mai inalte, ce se deriva din ingrijirea pentru bunastarea si prosperarea intregului imperiu.

Cu indestulire potemu privi asupr'a acestei activitâti a dieteloru si a representantiei imperiului, — a unei activitâti, carea in modu salutiferu se intregesce prin schimbare neturburata.

Ea ne 'nfatîsiéza in forma via acea idea, ce e invescuta in legile nóstre fundamentale, — ide'a de a pastrá in unitatea cea de lipsa a totului câtu se póte mai multu miscarea libera si autonóma a pârtîloru.

Dupa-ce prin rescriptulu imperatescu din 21 Apr. a. c. fu conchiamata si diet'a marelui Principatu Transsilvani'a, intre regatele si tierile, ce le unesce sceptrulu Austriei, nu mai este nici un'a, cârei'a sa nu-i stea deschisa calea de a participá la consultârile agendeloru comune, care dupa diplom'a din 20 Octobre 1860 si prin patent'a din 26 Febr. 1861. suntu reservate representatîunei imperiale.

Sa sperâmu, ca acele convictiuni despre mediele si câlile prea dorite de toti câtra tînta optata, despre care veni de curendu o espressiune loiala de-la indepartatele margini ale imperiului la treptele tronului, se voru latî cu potere invingatóre totu mai departe si se voru adeverí spre salutea comuna.

Sa aruncâmu o privire asupr'a impregiurâriloru imperiului, si ne vomu simtî incuragiati, a perseverá cu incredere pelânga opulu inceputu si a cautá cu confidintia la têmpurile venitóre.

Sub binecuventârile unei pâci neconturbate si-a incheiatu Senatulu imperialu sessiunea d'antâiu; ele ne fericescu la inceperea celei a dóu'a, si de ací nainte va fi dorinti'a si tînt'a celoru mai zelóse incordâri ale regimului Maiestâtii Sele, de a le poté pastrá neturburate si de ací 'nainte.

Assecurati si scutiti prin institutîuni liberale, pe tóte terenurile vietiei spirituale si materiale vedemu desfasiurându-se activitate mai via, vedemu facultâtile imperiului in desvoltare mai repede, vedemu auctoritatea si poterea lui intarindu-se din ce in ce mai multu.

Intorcendu-ne privirea la pusatiunea finantieloru, ea ne arata propasîri multiamitoare pe acea cale, ce s'au alesu spre a ne duce la regularea loru perfecta.

Creditulu statului si valut'a tierei fâra 'ndoiéla se 'mbunatatiescu, si starea cea favoritóre finantiara a anului curinte concede a nu refugí la acelu creditu straordinaru, ce se acordase in suma de dóuaspredíece millióne florini pentru acoperirea deplina a deficit-ului preliminatu anualu.

Preliminariului de statu, ce Vi s'a propusu spre essaminare si statorire, s'a datu o 'ntocmire modificata, ce corespunde scopului prospectuositâtii si alu controlei mai acurate, precumu si dorintieloru enunciate la consultarea de acum unu anu. Acel'a pentru trecerea, ce se aflà cu scopu, dela anulu administrativu de pâna acum la anulu solaru cuprinde de asta data unu periodu de finantie de 14 luni.

La proieptulu bugetulu cerinti'a crutiârei câtu se póte nu se trecù cu vederea.

Cu tóte acestea starea transitoria, in carea ne aflâmu, si necessitatea restituirei neamanate si perfecte a echilibriului in economi'a statului si in valut'a tierei, inca totu mai pretindu sacrificie insemnate.

Pentru de a usiurá pe venitoriu sarcinele provenitóre de ací, si pentru de a considerá rcerintiele economiei de statu si ale finantieloru, DV. inca 'n sessiunea de anu ati aflatu de lipsa regularea contributîunei direpte dupa norm'a impregiurâriloru celoru schimbate ale têmpului.

Regimulu Maiestâtii Sele dara Ve va predá o propositîune de proiepte de legi privitóre la sistem'a contribuirei direpte, carea sa fia recomendata considerârei DV. ceii luminate si mature.

Maiestatea Sea C. R. Apostolica doresce sî ascépta, ca propusatîunile de finantie, indata ce voru ajunge la cas'a ablegatiloru, se voru essaminá sî se voru consultá in modu pregatitoru, fiindca pâna la terminulu, cându va urmá aducerea conclusiunei, se póte asceptá sî participarea ablegatiloru Marelui-Principatu Transsilvani'a la consultatîunile Senatului imperialu in acésta sessiune. Mai multe alte proiepte de legi, câror'a veti dá speciala appretiuire, privescu la esecutarea mai multoru reforme aflate de asta data mai necessarie in sfere momentóse ale vietiei de statu, cu deosebire ale justitiei.

Dorinti'a comuna de a 'ntroduce aceste reforme in têmpulu celu mai de aprópe venitoriu, trebui sa indrepte atentîunea regimului asupr'a pârtii formale a consultâriloru, prin care voru avé sa tréca competintele proiepte de legi.

In favoritórele esperiintie ale altoru staturi despre practicabilitatea unei proceduri diferite de cea indatinata la consultarea propusatîuniloru voluminóse, sî in impregiurarea aceea, cá sî in sinulu Senatului imperialu in decurgerea sessiunei trecute se escà intrebarea unei astufelu de proceduri in agende, au vediutu regimulu Mai. Sele provocarea, a aduce in sessiunea acést'a proieptulu unei legi regulative in privinti'a acést'a.

Intre propositiunile apte pentru o astfelu de pertractare se póte mentîuná nainte de tóte proieptulu pentru o nóua procedura penala, ce va cere deosebit'a-Ve atentiuue. Stându tare pelânga probatele fundamente ale procedurei penale din 1850., ea da locu largu oralitâtii sî publicitatii procederei sî principiului acusârei, mâna decisiunea judecatorésca iara la convictiunea libera deslegata de ori ce regula de argumentare, sî face cu potintia, cá 'n acele tieri, in care conditiunile necesarie pentru introducerea judecetorieloru de jurati se afla implinite, sa se lase tóte casurile mai momentóse la hoterîrea loru.

Intr'êns'a veti aflá totdeodatu sî acea simplificare si prescurtare a procederei, carea se póte uní cu atîntita urcare a scutintiei libertàtii personale si a securitâtii.

Si pe câmpulu procedurei de justitia civila totu mai multu si mai multu se arata a fi de lipsa reforme.

Pertractârile comissiunei confederatiunei pentru infiintiarea unei ordine generale germane de processe civile; ce se afla in progressiune imbucuratóre, le 'ntêmpina in modulu doritu.

Dupa-ce straformârile aretate nu se potu face fâra schimbâri corespundietóre in organismulu judecatorieloru, cu carea sta 'n legatura o organisatiune nóua a administratiunei politice, de aceeaVi se voru propune proiepte de legi asupr'a principiului ducerei eii la deplinire.

Defectele simtîte totu mai tare ale procedurei de pâna acumu la concurse sî complanâri i s'au parutu regimului o cerintia neaperata, pentru de a predá dejudecârei sî concluderei DV. fâra amanare proieptulu unei ordine nóue de concurse, in carea este 'ngrijitu pentru securitatea dreptului preste totu, precum si pentru creditulu realu si pentru properarea sî simplificarea procedurei.

Pentru intregirea legei comunale Vi se va propune proieptulu unei legi de patria, prin carea se face destulu totudeodata sî dorintiei espresse a mai multoru diete. Prin aceeasi cestiuni, ce taia afundu in drepturile singulariloru, precum si intr'ale comuneloru si au datu pân'acum multa ansa la indoieli, voru aflá legal'a loru decisiune.

Onorati membri ai Senatului imperialu! Cu acea devotîune sacrificatóre, ce avurati ocasiune a o probá in sessiunea d'antâiu, veti incepe gravele lucrâri, ce suntu puse in mânile DVóstre.

Grati'a sî indurarea Monarchului Ve insotiescu, cu participare indreptatîta urméza pasîloru DVóstre popórele, ale câroru dorintie le esprimeti, — cu confidintia deschisa Ve intêmpina Regimulu.

Maiestatea Sea ascépta cu 'ncredintiare, ca vá poté contá la patriotic'a DVóstre spriginire

Umbreze scutulu Atotpotintelui silintiele DVóstre, cá sa devina pe venitoriu fruptifere pentru crescerea, poterea sî onórea imperiului!

Sabiiu 13 Iuniu. Escellenti'a Sea Domnulu Gubernatoriu Contele Crenneville va plecá, dupa cumu se aude, **in 15 ale curentei din Clusiu sî va ajunge sér'a in Sabiiu.** —

Sabesiu 2 Iuniu 1863.

Onorabila Redactiune!

In 31 Maiu a. c. s'a tienutu aici adunare scaunala in privinti'a alegendului Comite alu Natiunei sasesci din Sachsenland. Românii, câte doi deputati din fiacare satu, afara de doi notari, unulu armeanu sî altulu sasu, asiediati in posturi de Inspectore românu la comune române, tramisi la adunare, venira intr'adeveru, consecinti insa tienerei loru din timpulu fostului Comite sasescu d. Salmen, nu aflara de consultu a se slobodî la alegerea deputatîloru scaunali, ci asternura unu protestu in scrisu binemotivatu, in carele dechiarara, ca densii cá Români nu potu luá parte la alegerea Comitelui natiunei sasesci, sî cu acést'a se departara; dar sa vedi minune! cei doi notari cá deputati ai comuneloru române, de sî pâna in minutulu acel'a nu sciura de protestulu Românîloru, nefiindu la compunerea sî subscrierea aceluia chiamati, se aratara cá Români sî se departara cu ei din adunantia; asiadar Românii din Scaunulu Sabesiului (afara de cei din orasiu) nu voru avé nice o parte la alegerea Comitelui fiitoriu alu Natiunei sasesci. —

In 27, 28 sî 29 Maiu se tienura reclamatiunile indreptatîtiloru la alegerea deputatiloru dietali.

Dintre reclamanti, precumu se spune, abiá isbutira doi Români din orasiu, celoralalti li se spuse: Paragrafulu 34 nu te iérta a luá parte la alegere; unulu adeca a adusu din padurea Sabesiului oprita preste totu de 12 ani incóce, nesce uscaturi, s'a prinsu, i s'au vendutu uscaturile cu vreo câti-va cruceri, s'arestà vreocâteva dîle, sî a perdutu dreptulu cá prevaricantu; altulu a fertu vinarsu cu concessiune pe langa tax'a prescrisa, din produptele sale, a trecutu terminulu cu vre $^1/_4$, $^2/_4$ séu sî cu 1 óra, s'a pedepsitu cu 1 fl. 2, 3 fl. s'a scosu afara dintre alegatori. — Nu asiá sta tréb'a cu neromanii. Amu cetitu o otarire criminala, carea osendì pre unu neromanu de aici la arestu de 3 dîle rescumperatu cu 6 fl, din privinti'a pusetiunei lui inalte, sî acest'a cu tóta reclamarea unui Românu eschisu dela alegere, remâne alegatoriu, cu cuventu cá Dumnealui n'a facutu acea abatere din amórea de castigu.

Cu alegatorii stâmu asiá: In orasiu suntu alegatori 145 Sasi, Români 70;

in cerculu de susu Sasi 150; Români camu 120;
in cerculu de josu: Sasi 11; Români camu 70;

asiá dara numai cu unu deputatu potemu esî; audu insa, ca se facu agitatiuni, sî asiá sî in cerculu acest'a voturile se voru impartî. *)

De lânga Chei'a Turdei 4 Iuniu 1863. v.

In Comitatulu nostru alu Turdei s'au continuatu reclamatiunele indreptâtîtiloru spre alegerea deputatîloru la fiitórea dieta Transsilvana in 13, 14 si 15 Iuniu c. n. Inlaturându cele trei cercuri electorale, de unde voru tramite altii bravi natiunalisti, ai nostrii cum si 'n ce tipu au operatu?

Comissiunea din trei individi demni constâtâtoare, intre cari doi magiari energiosi - si unu parutu Românu, de care sa-ne ferésca Dumnedieu, care din urma, la mai multe desbateri venite inainte, prea bine scie tacé;—

Acestea diligenter si-au continuatu missiunele sele,— in dîu'a d'antâiu reclamati nu se aretau prea multi, inse în a dóu'a, póte pentru ca au fostu si Domineca, cete de cete se representau din locuri departate; toti au fostu primiti de câtra comissiune, inse cu ce resultatu sau re'ntorsu câtra vetrele sele, mai scie Dumnedieu; decâtu defecte si abusuri s'au facutu si aicea, nu cugetu ca din inima reutatîósa- data pe fatia; ci din neghiobi'a unoru si altoru colectori comunali; câci venindu crestinii cu libellele de contributiune, de unde se vede câta li-ar fi contributi'a,— mai preste totu se aflau ne regulate, parte ca nu erau summate, parte ca nu erá intrênsele specificata curatu contributiunea; apoi Comissiunea aru fi debuitu sa-si readuca din toate comunele Tabelele de contributiune, in urm'a câror'a s'aru fi potutu duce intru implinire mai cu punctitate reclamarea. —

Pre lenga aceea ca poporulu nostru de sî nu din vin'a lui, pâna 'n presentu de secoli n'au avutu ocasiune a luá nice cea mai mica parte la asemenea pregatiri de alegeri die-

---

*) Acést'a aru fi unu testimoniu de seracia, ce aru rusiná pre Românii Sabesiani naintea lumei! Red.)

tali, si pre lenga cele supra-insirate, de si s'au seversitu modo taliter qualiter, totusi me bucuru cá nu s'au aretatu nedemni au nepasatori a luá parte la unu actu pentru natiunea noastra fórte momentosu.

Nu potu trece cu vederea, si a nu registra unele din amâgirile, cu care se silescu Magiarii a abate pre connatiunalii nostri, prin care sa fia impedecati séu a nu luá parte nece decâtu la alegerea deputatiloru, séu ca sa-si dea voturile sele acelor'a, pre cari dênsii si i-au propusu; p. e. unu notariu magiaru unor'a cari erau sa mérga la reclamare, li-au promisu mai bunu pretiu pe di, cá celoralalti, cá se fia in brazd'a cu dênsulu ;— alti antisti si notari comunali esplicau reclamantiloru, sa siéda acasa, câci ii representéza ei. —

Unu frate magiaru s'au declaratu unui Preotu românu ca-i va concede in anulu curinte fenu de 10 care, déca va dá votulu seu de deputatu lui Tissza László. — Eu acést'a din urma o-asiu têlcui asiá : Pentru unu votu atât'a fenu e prea multu, inse póte seducatoriulu vediendu pre Preotu ca se clâtina cá tresti'a, deducu ca iar fi intentiunea, cá sa seduca si pre altii sa votisedie pre renumitulu magiaru. De voru assignâ pentru fiacare votisantu unu assemenea cantu de nutretiu, nu potu reesi fratii nostrii, câci pre iérna nu le remâne fênu, si totu voru remâné insielati in sperantiele fixe ale ddloru.

Ne pare bine, ca ne suntu cunoscute de timpuriu unele de aceste manopere, care-su semne de egala indreptaiire si de fratîatate, cá cu prilegiulu alegerei sa ne scimu orientâ.

S. P. M.—

Dintre Muntii apuseni in 5 Iuniu 1863.

Cá sa nu fia sedusu on. publicu de acea credintia, ca dóra in Orasiulu montanu Abrudu nu s'aru face abusuri din partea fratîloru magiari, cari voiescu a influintiá chiaru si cu fortia asupr'a alegerei deputatului abrudénu-me simtu indatoratu cá membru alu comissiei centrale, a descrie pregatirile in orasiulu nostru pentru alegerea deputatului facute, dupa cumu urmédia:

Conchiamarea centumviratului abrudénu cá indreptatîtu alegatoriu de comissiunea centrala s'au facutu in 21 Maiu a. c. s. n. la 3 óre dupamedienale prin urmare ex proposito din partea conducatoriului administrativu cá membrii români se nu póta luá parte toti la alegerea commissiunei. Cu tóte aceste Românii s'au infatîsiatu in majoritate de 10 contr'a 7 Magiari, si asiá se ceti rescriptulu regescu, si regulamentulu provisoriu alu dietei, care se priimira din partea centumviratului fâra nici o reflecsiune. Dupa aceea cetindu d. Jude magistratualu Iosifu Vantza de pe o harthia pre candidatii comissiunei-se alese comissiunea compunenda din membrii urmatori: D. Vajd'a Parochu si Decanu rom. cat., D. Alessandru Tobiasiu Parochu si Protopopu on. gr. cat., D. St. Bas'a Parochu reformatu, D. F. Szederesi Parochu unitariu, D. Nicolau Moldovanu Capelanu gr. cat., D. Dionisiu Adamoviciu Capelanu gr. or., D. Dionisiu Tobiasiu Asessoru de sedria, D. Basiliu Bosiotto Vicenotariu n sedri'a comitatensa, D. L. Lozsontzi Advocatu, D. Ciprianu Tobiasiu Senatoru magistratualu, D. Carolu Arkosy officialu postale, D. L. Deöszegi senatoru magistratuale, — si de notariu alu comissiunei D. F. Elekes advocatu, — adeca 7 Magiari si numai 6 Români, afara de presiedintele, care de sine se intielege ca cu votulu seu decisivu inca se numera lânga cei dantâiu, — prin urmare in comissiune amu devenitu in minoritate, si acést'a o putemu adscrie mai multu centumviriloru nostri, cari fiindu in majoritate potéu dispune dupa placu la alegere fâra nici o agitatiune. Inse ce sa faci! „Perirea ta din tine Israile!“ Cându ai in centumviratu ómeni necapabili, materialisti preocupati, simpli si corupti de amorulu propriu, cumu e unulu din Abrudu, carele fiindu alesu de membru au statu al pari cu voturile cu unu magiaru; inse din galanteria câtra fratii magiari din Abrudu deoparte, ear de alt'acá sa devenimu noi in minoritate si-au cedatu dreptulu seu unui magiaru, — cá cumu vedi Dómne, fiiulu lui, care studiéza drepturile in Sabiiu, dela fondulu associatiunei magiare aru priimí 100 fl. v. a. stipendiu-ér nu dela fondulu associatiunei românel Dealtmintrelea „Dómne érta-lu, ca nu scie ce face.“ — Dar sa nu ne departâmu prea tare de obiectu slobodîndu-ne la personalitâti, ci se trecemu la afacerile comissiunei centrale. Membrii comissiunei s'au convocatu pe 2 Iuniu s. n. a. c., inse unii dintre membri au priimitu convocatiunea in precedent'a nópte pela 12 óre (tactica de totu minunata!) deci adunandu-se la ór'a defipta toti membrii siau depusu juramentulu serbatorescu in ambele limbi, român'a si magiar'a, s'au alesu comissiunea de trei in persónele D. Ignatie Vajda, Nicolau Moldovanu si Carolu Arkosy, — s'a defiptu diu'a, in care comissiunea sa-si incépa activitatea sea si cu acést'a siedinti'a s'au incheiatu. —

Comissi'a de trei au facutu cele mai mari abusuri pentru sine si cele mai mari in contr'a nóstra, si-a arogatu siesi-in contr'a Instructiunei nesce drepturi statatóre numai in sfér'a comissiunei centrale, — precumu suntu a reieptá o persóna totalminte, a o priimí inconditîunatu, a face scrutiniu incontr'a unei sau altei persóne ne reclamându ver cine in contra-i; a sterge chiaru dintre persónele inscrise cá indreptatîte de Esc. Guvernu R., — au priimitu mai departe Magiari fâra censulu legalu de 8 fl., si a reieptatu Români cu censulu legalu nefiindu documentatu dupa placulu Dloru, — au pretinsu dela Preoti si Invetiatori etatea de 24 anni, precumu s'au intemplatu cu Preotulu gr. or. din Corn'a Georgiu Gendelu, câruí'a lipsindu-i 1 luna, fu stersu din lista indreptatîloru inscrisi de Esc. Guverniu R.. éra dela contribuenti afara de libelu o adeverintia din partea colectorului, in care la Magiari scriá „fizetett“, éra la Români „fizet“, documentu deosebitu! si asiá prin aceste si alte apucaturi fura vreocâti-va Români cu totulu eludati. — Dealtmintrea pentru abusurile de câtra comissiunea de 3 patrate s'au facutu aretare din partea nóstra la Esc. Pres. Guverniale, inse pâna'n momentulu de fatia nici unu resultatu nu amu priimitu. — A 2 siedintia a comissiunei centrale rectificatóre s'a tinutu in 14 Iuniu a. c.; aci mai nainte de a se luá la desbatere operatulu comissiunei de 3. Domnulu Dionisiu Tobiasiu propuse comissiunei 2 intrebari spre desbatere, si adeca 1. ca reclamantii, pe care quidem este scrisu censulu de 8 fi., inse pana acum'a nu lau deportatu, au dreptu de votare séu ba? 2. ca notariulu comissiunei rectificatóre de vreme ce e a 13, persóna in comissiune, si regulamentulu dîce apriatu ca comissiunea are sa constea numai din 12 membrii— asiá nu póte se aiba votu, la care ultima propositiune s'au escatu o disputa infricosiata si cu totulu neparlamentara din partea fratîloru magiari; ba din partea Dlui Elechesiu si a Dlui Arkosy amu poté sa dicemu chiaru prósta, pentru-ca Dloru s'au degradatu chiaru si la personalitâti— avendu-si candidatulu seu pe Dlu Silvási din Clusiu, au voitu chiaru si cu fortia a-lu scóte la cale;— din care a resultatu apoi aceea, ca Românii nepriimindu de votantu pre notariulu comissiunei, prin care firesce magiarii deveniau in minoritate la rectificatiune — éra densii din parte-si voindu ori si cu ce pretiu a-i dá votu cá asiá apoi prin votulu decisivu alu conducatoriului magiarii iara sa devina in maioritate.— Românii au debuitu din parte-si a se sculá dela mas'a cea verde, si prin acést'a adunarea a se disólve; cu acea adaugere, ca sa se ceara dela Esc. Pres. Guberniale o deslueire asupr'a celoru 2 puncte propuse de d. Tobiasiu, éra pâna atuncea rectificarea operatului comissiunei de 3 sa remâna in suspensu.—

Aretarea la Esc. Pres. guberniale s'a facutu, inse respunsulu pâna 'n momentulu de fatia n'au urmatu; decâtu noi suntemu de acea sperantia, ca Esc. Gubernu R. va binevoi la representatiunea româna a denegá de lege votulu notariului comissiunei rectificatóre, seau va rendui o alegere nóuá de comissiune prin centumviratu sub conducerea unui comissariu regescu.

Românii din Abrudu -si au de candidatu pe Dlu assessoru Dionisiu Tobiasiu. D. A.

Ofenbai'a in Iuniu 1863. (Intârdiata.)

Onorate Domnule Redactoru!

Cu bucuria saluta toti Românii zelosi energi'a ce desfasiura jurnalele nóstre intru conducerea la alegerile deputatîloru dietali; de care indemnatu, si subscrisulu indrasnesce din jurulu seu, a aduce la cunostinti'a publica urmatórele

Dupa-ce de-repetite ori se face amintire in in Jurnalele nóstre natiunale aceea: ca inteligenti'a si Preotîmea Româna, intielegendu-se in privinti'a alegerei deputatiloru dietali, sa conduca pre poporulu românu asiá, câtu sa nu se desbine intre sine dupa confessiuni; séu sa se faca partide; ci in contielegere sa se invoiésca numai asupr'a unui individu dintr'unu cercu a-si concentrá voturile sale, éar nu pre doi, altu-cumu de siguru nu vomu reesi bine: —

Cu dorere trebuie se incunosciintiediu, ca in invecinatulu nostru cercu alu Lupsiei, Com. Turdei, n'au dominatu bun'a intielegere intre conducatori pana in timpulu presentu, de óre ce in cerculu amintitu, inteliginti'a din Turd'a au fostu consemnatu pre d. Georgiu Baritiu a se alege deputatu; carele iutru acestu cercu are loculu nascerei sale; din contra unu barbatu cu influintia au conlucratu cu preotîmea din tractulu acest'a a alege de deputatu pre d. Cons. descóle, Dr. Pavelu Vasiciu, ba pre cumu mi s'au spusu, multi Preoti au garantatu aceasta alegere din partea loru prin subscriptiunile proprii.—

Noi nu amu poté face destingere intre aceste 2 persóne prea meritate pentru natiunea româna; si amu dorí din tóta inim'a, cá ambii sa fia alesi deputati dietali, avendu natiunea deplina incredere in caracterulu prea stimatiloru acestoru domni: dar a se alege doi intrunu cercu nu este iertatu dupa Regulamentu.— E teama dar, cá prin desbinarea acést'a sa nu-i perdemu pre ambii, si sa se aléga unulu strainu.— Aci cugetu ca mai marii nostrii sa decida, si sa incunosciintiedie de timpuriu pre dd. Protopresbiteri de ambele confessiuni, cá acei'a sa conduca pre Preoti si alegatori, a votisá pre unulu, pentru cá sa nu se impartiésca voturile.*)

Câtu pentru alegatorii cei indreptatîti acuma se camu pricepu ómenii; afara de ceea ce cuprinde §. 31. din Regulamentulu provisoriu, carele tîne-ca „Persónele morali, intre „care se numera sî Comunele cá atari, voru esercitá dreptulu „loru de alegere prin a ceiá, carii dupa Normele legali, ce „esista, au dreptu ale representá in afara.“ —

Aci vine intrebarea: cari suntu normele legali? Dóra Instructiunea, care sau fostu datu cu ocasiunea alegeriloru Comitatense; dupa care dela 500. suflete unn representantu?

Alt'a: Cine anumitu potu representá pre Comune la alegeri: Judele, ? Juratii ? ne alesi de Comuna ? sau Comunele sa aleaga pre representantii sei ? pentru-ca la casu comissiunele reclamatóre nu aru inregistrá intre alegatori pre nimenea din partea comuneloru-cá Persóne morali, (pre cumu s'au observatu mai in multe locuri, sî cu ocasiunea alegerei la comitetele comitatense: cine se reclamedie ? pe a cui nume ? daca nu sau alesu de comuna: sau nu are plenipotentii dela acést'a ? — care intrebari de nu se voru deslusî la intielesu, lesne se póte templá, cá sa remâna multi indreptatîti a nu luá parte la alegeri; — câci Patriotii nostri se camu pricepu binisioru la midilócele, prin care aru poté impuciná pre alegatorii români; — ce se prevede, ca fórte aru dorí sî din acea inprejurare: ca in Cerculu Lupsiei comissiunile reclamatóre, care in 13, 14 15 ale lunei curgatóre au tînutu siedinticle in Iara, n'au uitatu a da DD. Notari ordiné, cá nu cum-va pre vre unu individu indreptatîtu a alege, sa-lu sileasca amerge la alegeri, de n'aru pre avea voia, ci sa-i lase in voi'a loru sa mérga ori ba, la alegere, — firesce de mil'a Românîloru, ca sa nu faca atâta strapatie. —

N. F.

Resultate din alegeri.

In scaunulu fil. Saliscei audîmu ca s'au alesu deputatu dietalu cu unanimitate Esc. Sea Eppulu Br. Andreiu de Siagun'a

Escelenti'a Sea daruesce dietele sale, ce-i voru compete cá Deputatu, fondului scolaru din Salisce sub conditiuni, ce Esc. Sea le va statornici.

In scaunulu filialu alu Talmaciului s'au alesu cu pluralitate de 145 voturi romanesci (contr'a 53 sasesci date Baronului Mylius) d. Consiliaru gub. Pavelu Dunc'a.

Pentru Sabiiu s'au alesu dd. Conradu Smidt sî Iacobu Rannicher; pentru scaunu dd. Reichenstein sî Schneider.

Tocmai ne spune o depesia telegrafica, ca opidulu Haticgu au alesu pre d. Codru Dragusianulu.

Deputatulu Rasînariloru e d. Secr. gub. Servianu Popoviciu.

Notitie literarie.

D. Aloisiu Vladu de Selisce, cunoscutu tuturoru Românîloru austriaci cá unulu din bravii luptatori pentru cau-

*) Ori ce nota din parte-ne prin cele intemplate a devenitu de prisosu. Red.

s'a româna in diet'a Ungariei din 1861., ear nóua Transsilvaniloru intre altele sî cá vorbitoru in prim'a adunare generala a Associatiunei transsilvane etc., enuncia, ca s'a determinatu a retiparí intr'o brosiura speciala totu, ce a vorbitu si scrisu in favórea Românîloru in limb'a magiara de vr'e 20 ani incóce.—

Opulu acest'a, scrisu dara in limb'a magiara, va portá titlulu **Román nép és ügye** — védelmezve a magyar idöszaki sajtó terén saz országgyülesi szószéken Zelistyei Wlád Alajos, Krassó megye n. Zorlenczi kerületének, az 1848|49 és 1861 évi országgyülésen volt képviselöje által.

Chiamâmu atentiunea toturoru Românîloru cunoscatori de limb'a magiara, cu deosebire a transsilvaneniloru de prin secuime, asupr'a acestui opu de atât'a interessu. Pretiulu lui pe calea abonamentului e 1. f. v. a. Abonamentulu se face prin epistole francate la autorulu insusi in Lugosiu. —

Nr. 27—2

Hotelulu **„la Corón'a ungurésca“** in Sabiiu.

Subscrisulu -si ia voia a aduce stimatîloru sei óspeti precumu sî p. t. calatoriloru cea mai intima multiamita pentru increderea, ce i s'a aretatu in restimpu de cinci ani, câtu a tienutu arend'a hotelului dela Corón'a ungurésca in Sabiiu. Totodata are onóre a face cunoscutu, ca o daile sale de pasageri, cafenéu'a sî localitatîle pentru mancare, cele din josu sî salonulu spatiosu din antai'a etagia, conformu cerintieloru timpului presentu le-a arangiatu câtu se póte de elegantu.

Subscrisulu a facutu sî acea intocmire practica, cá peste di in orice timpu sa se servésca mancari dupa carta (tarifa), séu table d'hôte, cea din urma constatóre din 6 feliuri bine gatite, per cuverta 65 cr. v. austriaca.

Bucatele estra fine sî gustuóse, totu feliulu de vinuri de aici sî straine sî berea escelenta adusa deadreptulu din pimnitia depe ghiatia, precumu sî servitiulu celu promptu me facu a sperá o cercetare câtu mai numerósa.

Seb. Procopp,
Arendasiulu „Corónei ungurésci.“

22—6

Tragerea in 1 Iuliu 1863.
a
sortiloru de creditu
ces. reg. austr.

Fia-care sórte trebuie sa castige in decursulu trageriloru. Castigurile imprumutului fl. **250.000**, fl. **200.000**, fl. **150,000**, fl. **40.000**, fl. **30.000**, fl. **20.000**, fl. **15,000**, fl. **5000**, fl. **4000**, fl. **3000**, fl. **2500**, f. **2000**, fl. **1500** fl. etc. etc.

Castigulu celu mai micu 140 fl.

1 sórte de acestea costa numai 3 fl.
5 sorti „ „ costau „ 14 fl.
11 „ „ „ „ „ 30 fl.
} in note de banca austriace.

Comissiuni pelânga alaturarea taxei suntu de a se tramite **catu mai curendu** sî numai **direptu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels
in Frankfurt a/M.

Burs'a din Vien'a in 14/26 Iuniu. 1863.

Metalicele 5%	75. 60.	Actiile de creditu	188.
Imprumutulu nat. 5%	81. 05.	Argintulu	110. 25.
Actiile de banca	794.	Galbinulu	5. 31.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nº 50. ANULU XI.

Sabiiu 20 Iuniu, 1863.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu.“

Abonamentulu celu nou se incepe cu 1 Iuliu c. v.

Pretiulu pe	½	anu	— —	4 f. v. a.
»	3	luni	— —	2 f. v. a.
»	1	»	— —	1 f. v. a.

„Telegrafului Românu,“ pe tempulu câtu va tiné a diet'a va esi de trei ori pe septemâna cu pretiuri neschimbate.

Adressele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate.

Epistole nefrancate nu se priimescu.

Editur'a „Telegrafului Romanu.“

Senatulu imperialu.

In ambele case s'au proieptatu si din partea ambeloru case s'au asternutu adresse cá respunsuri la cuventulu tronului. Spatiulu nu ne concede a le reproduce: cuprinsulu loru esintialu e: Cas'a Magnatiloru au priimitu cu devotiune si credintia cuventulu de tronu si va urmá provocâriloru cuprinse intr'énsulu; spera, ca constitutiunea va cuprinde totu mai multu terenu in tóte tierile monarchiei; saluta conchiamarea dietei transsilvane si intinde mâna fratiésca popóreloru celoru loiale de-la marginele imperatiei; doresce sustînerea pâcii si a intregitâtii imperiului; se bucura de inaintârile materiale si spirituale; saluta crescerea creditului statului si alu valutei si fericitéza crutiarea cea consciintiósa, prin carea s'au pastratu statului 12 mill. f. Proieptele de legi le priimesce si se va nevoi a le resolví cum mai bine; in fine cere ajutoriulu de susu asupr'a lucrariloru eii, a Maiestâtii Sele si a casei domnitóre. —

Referinte in caus'a adressei casei deputatiloru e dr. Giskr'a; cuprinsulu eii preste totu cam cá alu adressei Casei Magnatiloru; (cas'a ablegatiloru a priimitu cu devotiune cuventulu de tronu, au urmatu cu bucuria chiamârei la Senatulu imperialu dupa inchiderea dieteloru provinciale, se bucura de lucrarea acestor'a, ii pare reu ca lipsescu inca representantii unoru tieri, doresce cá sa succéda regimului, a trage si pre aceste tieri la participarea de afacerile cele mari ale imperiului, saluta pre popórele cele credintióse de-la granitiele imperatiei, se bucura de sustînerea pâcei si o doresce si mai departe, aprobéza procederea comuna a Austriei cu Franci'a si Engliter'a in caus'a polona, doresce regularea referintieloru cu Germani'a, saluta progressele pe terenulu materialu si spiritualu, accentuéza trebuinti'a ingrijirei de caus'a invetiamentului, de interessele economice, de drumurile de feru s. a., se bucura de crescerea creditului statului, doresce o 'mpartire mai egala a greutâtiloru, priimesce proieptele de legi pe terenu administrativu si judiciaru si enuncia incredintiarea conlucrârei loiale pentru marirea corónei, pentru salutea popóreloru, pentru poterea si onórea imperiului. —

Resultate din alegerile dietale.

Pentru **orasiulu Reghinulu sasescu:** antistele Birthler si professorulu Schuler de Libloy.

Pentru **orasiulu Sighisiór'a:** Parochulu ev. Schuller si judele (funogiulu) Gull. (Assémena si corespundinti'a! Red.)

Pentru **orasiulu Brasiovu:** Senatorulu Schnell. Alu doilea deputatu sa se aléga de nou, neavendu nici unulu maioritate absoluta de voturi.

Pentru **districtulu Brasiovului:** Advocatulu de Trauschenfels si Secr. magistr. de Brennerberg.

Pentru cerculu electoralu **Satulungu:** Contele Ben. Mikes.

Pentru **scaunuluMercurei:** Judele regescu Macellariu si Protopopulu Hanni'a.

Pentru **scaunulu Cincului mare:** Judele regescu Eitel si Vicepresiedintele de tribunalulu apellatorialu Herbert.

Pentru **districtulu Fagarasiului:** Administratorulu Puscariu, Capitanulu supremu Brandeléný si Consiliarulu gubernialu Alduleanu. (Vedi corespundinti'a. Red.)

Pentru **orasiulu Fagarasiu:** Consiliarulu gubernialu Haupt.

Pentru **scaunulu Odorheiului:** Gavriilu Daniel, Lazaru Ugron si cont. Ioann Bethlen sen.

Pentru **tergulu Ilia falva:** Moise Berde.

Pentru **tergulu Ocn'a Sabiiului:** Vice-judele regescu Timár.

Pentru **tergulu Huiedimu:** Carolu Zeyk.

Pentru **orasiulu Orasti'a:** Presied. tribunalului de prefectura Kirchner si Concepistulu de-la Directiunea de finantie Tulbasiu.

Pentru **scaunulu Orastiei:** Secretarulu aulicu Angialu si Senatorulu Balomiri.

Pentru **comitatulu Turdei:** Dionsiu Siulutiu si Mateiu Nicol'a.

Pentru **comitatulu Albei de susu:** Cont. Gavriilu Bethlen sen. si Comitele supremu Ládai.

Pentru **scaunulu Muresiului:** Cont. Dominicu Teleki, Grigoriu Mihali si Michailu Mikó.

Pentru **San-Miclausiulu Giurgeului:** Georgiu Ferenczi.

Pentru **districtulu Naseudului:** Captianulu supremu Bohotielu si Assessorulu de sedria Muresianu (Ioachimu.)

Pentru **scaunulu Cuhalmului:** Antistele Nagelschmidt si Dr. de Trauschenfels.

Pentru **tergulu Olafalcu:** Gáál de Hilib.

Pentru **comitatulu Solnocului dinlauntru:** Vicepresiedintele gubernialu de Popp, canoniculu Biltiu si judele supremu Manu.

Pentru **comitatulu Cetatii de balta:** (cerculu Nadosiu-Zagoru) Iosifu Bedeus de Scharberg.

Pentru **orasiulu Mediasiu** cá alu doilea deputatu: Directorulu gimnasialu Brandsch.

Pân'acumu dar' dupa numerarea nóstra, basata parte pe corespundintie originale, parte pe referatele altoru foi patriotice, deputati dietali (nu regalisti) Români 21, Saso-Germani 19, si Magiaro-Secui 12. (Va urmá.)

Sabiiu in 16 Iuniu. Escellenti'a Sea, Presiedintele In. Gubernu R. transsilvanu Conte Crenneville sosi aséra in cea mai buna sanetate la Sabiiu si trase in palatiulu Br. Bruckenthal.

Astadi priimì fericitârile si bineventârile diferiteloru persóne demnitarie si corporatîuni; intre 12 sî 1 óra se presentà sî Esc. Sea P. Eppu Andreiu Br. de Siagun'a in fruntea P. On. PP. Protopopi sî Assessori consistoriali si a Professoriloru din Institutulu diecesanu, fericitându-i sosirea si promitendu-i la opulu celu greu, la care a venitu, totu concursulu seu. Esc. Sea multiumì pentru aceste assecurâri, despre care, dîce, e convinsu, cunoscendu atâtu voinți'a, câtu sî potinți'a Esc. Sele P. Episcopu. —

Sabiiu in 16 Iuniu. In 13, 14 sî 15 Iuniu au dacursu esamenele semestrale in Institutulu diecesanu teologico—pedagogicu, prescurtendu-se semestrulu din caus'a impregiurâriloru dietale cu o luna de dîle, ceea-ce cu atat'a mai usioru s'au potutu face, câci elevii institutului nostru se pregatisera prea bine pentru facerea essamenelorn. Astadi urmà indatinat'a rogatiune de multiamita in biseric'a din cetate, apoi in Institutu valedîcerea intre professori si elevi. —

Sabiiu in 17 luniu. In valulu evenimînteloru politice am amanatu pân'acum a vorbì despre unu actu ponderosu in viéti'a nóstra scolara, adica de Instructiunea data din partea Ven. Scaunu Episcopescu, cá a supremului Inspectoratu de scóle, comissariloru scolastici emisi pe têmpulu ferieloru in diecesa pentru cercetarea scóleloru sî tînerea de conferintie cu invetiatorii de prin scólele populare. Acésta instructîune cuprinde in 15 §§. missiunea comissariloru scolastici emisi, carea noi o comunicâmu estractive in urmatórele: Comissarii scolastici, purcediendu de-la principiele enunciate prin Sinodulu diecesanu din a. 1850, ca scólele suntu confessiunale, ca scólele se zidescu si se sustînu de comunele bisericesci, ca aceste comune au dreptulu de a-si alege sî presentá pre invetiatorii Supremului Inspectoratu scolasticu, ca Parochulu localu e directoruloru sî catechetulu scólei parochiale, ca Protopopulu tractualu este directorulu scóleloru din protopopiatu, ca in fine Episcopulu in contielegere cu Consistoriulu este Supremulu Inspectoru scolasticu,- au de a se aflá pe dîlele prefipte la locurile desemnate, unde se voru aduná si invetiatorii din tractu, spre a tînè cu dînsii in 3 dîle un'a dupa alt'a 6 convorbiri, conferintie sî essaminâri publice despre pedagogi'a si didactic'a teoretica si practica, generala si speciala, despre sustînerea disciplinei in scóla, despre starea din afara a scólei fatia cu biseric'a, cu comun'a, cu organele Bisericei si ale Regimului s. a. Conferintiele se deschidu sî se incheia cu cantâri si rogatiuni; diminéti'a si sér'a comissarulu cu toti invetietorii se afla in biserica, unde invetiatorii cantându si citindu pe rendu dau totdeodata unu felu de essamenu practicu din cantâri si tipicu.

Conferintiele se inaugurèza prin competintii PP. Protopopi prin cuventâri amesurate scopului, priimindu pre Comissarulu scolasticu sî recomandându-i pre invetiatorii. —

La 'nceputulu si la sfarsîtulu conferintieloru comissarii voru tînè câtra invetiatorii adunati cuventâri potrivite, sî anume la inceputu despre scopulu missiunei loru, apoi despre problem'a scólei, cu deosebire a scólei populare, despre datorinti'a de perfectîunare propria a invetiatoriloru, despre multiamirea invetiatoriloru cu sórtea sea, despre ingrijirea organeloru mai inalte pentru caus'a scolara, despre portarea invetiatoriloru, despre datorintiele parintiloru câtra crescerea fiiloru sei, in fine despre datorintiele comunei bisericesci fatia cu scól'a; ear la sfersîtu despre portarea invetiatoriloru in scóla, in biserica, cu Parochulu, cu diregatorii politici, cu locuitorii comunei, cu parintii prunciloru, sî preste totu cu toti ómenii; le voru recomândá „Organulu pedagogicu“ de d. professoru I. Popescu; le voru pofti darulu celu cerescu asupr'a ostenelelorn, ce le punu, apoi ii voru intrebá despre efectulu, ce au avutu asupr'a loru aceste conferintie, in fine dupa cantarea doxologiei: Marire tîe celui-ce ni-au aretatu nóua lumina! se voru despartî cu iubire fratiésca.

Despre tóte luerârile sî observârile sele voru portá commissarii dîuariu regulatu, care in fine cá protocolu voru avé a-lu asterne Inspectîunei Supreme scolastice. —

Noi amu salutatu cu bucuria emiterea acestoru comissari; salutâmu sî acésta instructiune sî dorimu, cá resultatulu eii sa fia celu mai bunu! Câci ceea-ce ne lipsesce nóua Româniloru mai multu decâtu pânea de tóte dîlele, este scól'a sî iarasi scól'a! DD. comissari voru dá, suntemu siguri, relatîuni credintióse despre aflarea scóleloru; voru descoperí binele, ce-lu voru intempiná, dar nu voru retacé nici relele cele multe sî mari, ce impedeca progressulu scólei; câci fâra cunoscinti'a reului nu este vindecare!

Fagarasiu in 18|30 Iuniu 1863.

In Districtulu Fagarasiului s'au alesu de deputati, sî anume in cerculu inferiore Capitanulu supremu de Leméný unanimu ca 1051 voturi, in cerculu superiore Administratorele Ioanne Puscariu cu 717. voturi catra 59., in cerculu Branului Consiliaru gubernialu Alduleanu cu 366. voturi catra 1.

In oppidulu Fagarasiu s'a alesu Consiliarulu gubernialu Fridericu Haupt cu 92. voturi contra 74.

Sabesiulu sasescu 16 Iuniu 1863.

Onorabila Redactiune!

Alaltaeri in 14 Iuniu vechiu s'a seversîtu aici alegerea celoru doi deputati dietali pentru orasiu. Neromânii, intielegu: Sasii, Armenii sî Jidanii aflatori aici s. a., din dîu'a precedinta consultati, au datu voturile DDloru consiliari de Judecatori'a apelatoriala, Michailu Binder sî Augustu Lassel, adeca 131 voturi fiacaruia. Dintre Români au capetatu Dlu Jude scaunalu Simeonu Balomiri 13, D. Adv. Ioann Onitiu 61, D. Prot. Ioann Tipeiu 52. Afara de acesti Dni D. Senatoru Andreiu Seifert 2, sî D. Fiscalu Carolu Leonhare 1 votu. Dintre Sasii indreptatîti au lipsitu 22, ear dintre Români 3. Votisarea a decursu cu linisce esemplare; laudabile e pentru Români sî aceea, ca de sî este lucrulu câmpului fórte pressantu, cu amóre de onóre esemplare si-au lasatu economi'a câmpului sî au oferitu $^1/_2$ de dî spre scopulu acest'a, de sî sciéu, ca Românii nu voru poté reusî 70 fatia cu 154 neromani versati in trebi de feliulu acest'a.

Se aude, ca in cerculu Pianului aru fi capetatu multîmea voturiloru dela Sasi sî Români, D. Jude Simeonu Balomiri; ear in cerculu Câlnicului, — dupa cumu se prevedea— unu neromanu. Asiá dara scaunulu Sabesiului cu orasiu cu totu va fi representatu in diet'a fiitóre prin 3 Sasi sî numai unu Românu. —

Eri pela 4 óre dupa amiadi in suburbea de aici se escà focu intr'o siura, de securu prin negrija, sî in putîne minute prefacù 7 case in cenusia sî lipsì pre atâtea familii de tóta averea — L.

Reghinulu sasescu 27|6 1863.

Alegerile deputatîloru in cercurile alegatóre Giurgiu si St. Ioan'a s'a inceputu eri. In St. Ioan'a s'a finitu adî a. am., si deputatu este d. Dionisiu Siulutiu. Votanti a fostu aici 1791, s'au presentatu 1449; Siulutiu a priimitu voturi dela Români si Unguri (tierani) 744, Br. Bánfy Iános dela Unguri 606; senatorulu Lutsch dela Sasi 90. Eri dupa amédi erá anca caus'a pentru noi in dubietate; intelliginti'a, ce mai erá in Reghinu, si cea din Giurgiu a fostu despre acésta stare incunoscintiata,— mai multi au alergatu la St. Ioan'a, acolo intrebuintiându tóta poterea morale, invingerea s'a castigatu.

In Giurgiu mai curgu alegerile; prot'a Crisianu are voturile Unguriloru, Jidaniloru si aloru câtoru-va proseliti; Dr. Ratiu va reesî. (A reesîtu Red.) Intelligenti'a a aretatu o activitate de imitatu, preotii in totu loculu cu crucea in frunte, portarea poporului esemplara, moderata si pietósa.

In aristocrati'a magiara se vede ingrijire, dupa ceinfluinti'a morale, unde le stá mai firma, li s'a infrântu.

Mâne mai pre largu.

Orasthia 28 Iuniu 1863.

Alegerea de deputati dietali in scaunulu Orasthiei.

In Orastia pentru cetate: E. Fridericu Kirchner sî d. Ioann Tulbasiu cu câte 203 voturi. Alegatori au fostu 362 si in specie 94 Români,—108 Unguri si 160 Sasi mestecati cu amploiatii straini: germani, poloni etc. Ungurii s'au retienutu dela votare protestându incontr'a alegerei pentru gresieli facute in conscrierea alegatoriloru. Inse motivele protestului aparu asiá de nepotentióse, incâtu nu voru poté intemeiá nullificarea alegerei. Votisanti au fostu 206.

In cerculu de alegere I. in Vinerea s'au alesu d. Georgiu Anghiulu secretariu la cancellari'a aulico trans-

silvana cu 203 voturi. Aici au fostu 409 alegatori, mai toti Români, numai vr'o 15 –20 neromani. Votisantî au fostu 348, dintra cari au votisatu 142 pentru d. Georgiu Bercianu protopopu in Cugeriu.

Aici erá candidatulu 1-lea Escell. Sea Br. de Siagun'a, pentru care s'a fostu retrasu d. Prot'a Bercianu dela candatîune si a priimitu presiedinti'a la comissiunea de alegere. Insa audîndu-se, ca Escellenti'a Sea s'a multiamitu pentru increderea aretata si a refusatu alegerea, d. Protopopu Bercianu s'a lasatu de presiedintia, si a pasîtu cá candidatu.

Inse intelligînti'a româna din scaunulu Orasthiei cunoscundu missiunea cea ponderósa si grea a dietei, au aflatu cu scopu a alege de deputati barbati nunumai inteligenti si cu capacitate, dara totu deodata si versati in trebile politice mai inalte ale tierei si ale monarchiei intregi sî in trebile judeciale sî se a invoitu in persón'a deputatului susu numitu, si asiá l'a candidatu cu resultatulu doritu.

Din resultatulu aretatu se vede, ca Românii din scaunulu Orasthiei si anume din cerculu acest'a de alegere, desî ar fi fostu interessati pentru d. Prota Berciauu cá pentru unu barbatu intelligentu si onoratu in scaunulu intregu fora osebire de confessiune si natiunalitate, totusi in caus'a acést'a ponderósa si cu ocassiunea acést'a au aretatu, ca cunoscu interesulu celu comunu alu tierei si alu natiunei române, si-lu osebescu de celu personalu si particularu, si ca-si vreu realisarea interessului comunu natiunalu, cu care ocasiune si-au aretatu zelulu natiunalu mai alesu domnii parochi: Vasiliu Besaraba din Romosu si Ioann Viorelu din Sibotu. —

In cerculu de alegere 2-lea a fostu numai unu candidatu, care se a si alesu, adeca d. Senatoru Ioann Balomiri, care dintre 169 de voturi a capetatu 166, si Nagy Tamás parochulu 3 voturi dela 3 Unguri. In cerculu acest'a au fostu 188 de alegatori, intre cari au fostu vr'o 16 unguri si 2 germani.

Absenti au fostu vr'o 3—4 unguri, si 15—16 români cu totii au absentatu 19 alegatori. —

Sighisiór'a in 14|26 Iuniu 1863.

Astadi fu alegerea de deputatii dietali pentru orasiulu Sighisiór'a sî pentru cele dóua cercuri electorale tînatóre de scaunulu Sighisiórei. Ce atinge cerculu de susu, nepriimindu nice unu resultatu inca, nu potemu referá nimic'a; *) eara incâtu-i pentru orasiu sî pentru cerculu de josu, pentru care se facura alegerile aici in Sighisiór'a, dupa cumu urméza. —

Aicea in orasiu erau ómenii cu mare incordare asceptându resultatulu, ca cine voru sa fia cei doi deputati pentru orasiu: Reichsrath-isti ori Unionisti, avendu sî acestia o partida mica adeveratu, dar activa, hartiagósa sî sîreata, — insa sub decurgerea votusârei se prevedea, ca va 'nvinge partea Reichrath-istiloru, cumu sau sî intemplatu, sî asiá acestia incepura a se mangaiá, eara in cei-lalti crescea machnirea.

Voturile cetâtieniloru s'au impartîtu intre urmatorii domni: Parochulu evang. Mich. Schuller au reportatu 187 voturi;

Senatorulu Iosifu Gull	„	„	188	„
Advoc. Iosifu Baccon	„	„	125	„
Judele scaunalu Frid. Roth	„	„	44	„
Senatorulu Franciscu Wolff	„	„	13,	„

dela cifr'a 10 injosu au mai capetatu inca 10 candidati voturi.

Alegatori au fostu 287. sasi (sî 6 români).

In comissiunea de alegere pentru Sighisiór'a au fostu urmatorii DD. Burg. Venrich preside, Senat. Maetz substitutu. Membri: Parint. Protopopu Z. Boiu, predicatorulu Fabritius, Car. Misselbacher. Oratorulu Krafft, centumvirulu Wagner, actuaru Fried. de Sternheim, subs. Fried. Gooss.

Pentru cerculu de josu au reportatu maioritatea, voturiloru domnii:

Cons. de trib. apell. Ioann Schwarz	287.	voturi
Judele scaunalu Fried. Roth.	201.	„
Parint. Protosinghelu Nicolau Popea	49	(ale Romaniloru)
Senat. Iosifu Gull	1.	„

Concetatienii nostri se vedeau a fi surprinsi de candidatulu romanescu; eara noi credemu ca ni-am implinitu prin ncésta alegere numai parol'a de onóre, de sî eramu in minoritate eclatanta. (Asiá e! Red.) Dealtmintrea actulu alegeriloru au decursu in ordinea ceá mai buna. C.

*) Tocmai citimu, ca s'au alesu Par. ev. Schuller. Red.)

De pe sub Peatr'a Craiului in 19. Iuniu 1863.

In numerulu 45 alu „Tel. Rom.“ citiramu in tr'unu articulu intre altele despre caletori'a ce face D. Capitanu Supremu alu Tierei—Oltului in Districtu, invetiându poporulu despre salutariele resultate ale unoru alegeri nimerite pentru viitórea dieta, sî despre consecintiele acelor'a. In acésta caletori'a cercetà Illustritatea Sea pentru prim'a óra sî noulu acrescamentu alu cercului Branu. Priimirea i se facù din partea tuturoru comuneloru cu cea mai mare „caldura sî viu entusiasmu, dovedindu locuitorii in totu tipulu bucuri'a ce o simtu, de a fi scapatu de jurisdictiune straina sî a fi acumu gubernati prin ómeni din sângele sî chiaru din sinulu loru.

Acésta bucuria o manifestara prin intempinare cu calareti, stéguri natiunale, porti de triumfu sî a. — In 17 a. l. c. sosi Dlu Capitanu la Vladeni, unde intre Persiani sî Vladeni fu priimitu sî intempinatu de Judele tractualu, pela noi Inspectoru numitu, George Strâmbu, acompaniatu de o multîme de calareti cu stéguri natiunale sî intre insutite strigâri: sa traiésca. Ací-lu beneventà D. Parochu Balcasiu din Vladeni prin o cuventare bine nemerita, la care Dlu Capitanu multiumí dându-le invetiaturi frumóse sî animandu intru neclatit'a credintia câtra Maiestatea Sea Imperatorele. Asemeni fu priimitu in satulu Vladeni de poporulu comuneloru Vladeni sî Tintiari, unde cuventà Preotulu Ioane Popescu, salutandu pre Dlu Capitanu. Prin o vorbire plina de invetiaturi despre aceea, cumu are a se purtá poporulu nostru in acesti timpi critici, multiumí Dlu Capitanu, incheiandu cuventarea cu aceea, ca cu câtu suntemu noi detori Monarchului pentru atâtea faceri de binè, versate pe poporulu românu, sî asiá cu totii crupsera in strigâri: Sa traiésca Imperatulu! Joi dimineati'a intre calareti fu condusu câtra Zernesci. — Intre Tohanu sî Rasnovu se priimesce de alti calareti noi din Zernesci sî cu flamuri, unde la podulu Turcului se aflá radicata sî o pórta de triumfu. Dlu Jude comunalu din Tohanulu vechiu Ioanne Vladu-lu priimesce aici cu cuventare, asemene in Tohanu-lu priimesce Dlu Parochulu Simeonu Tom'a cu cuventare salutandulu. Pretutindine multiumindu Dlu Capitanu animéza poporulu prin invetiaturi salutarie. Sosindu la loculu nascerei in Zernesci, Dlu Capitanu fu intempinatu de multîmea poporului cu demnulu Protopopu alu Tractului, Dlu Ioanne Metianu, care prin vorbirea sea cea plina de spiritu si poesi'a ii storse lacrimi, cu deosebire prin pasagiulu vorbirei, unde il aduce aminte de parinti, cari astadi in ceriu voru saltá bucurându-se de fruptulu ostenelelor loru si ca au lasatu aici unu astufeliu – de caldurosu luptatoru alu natiunei, etc. — Dóua dîle petrecù Dlu Capitanu aici, unde-si esprimà deplin'a placere si multiumire vediendu cá in asiá scurtu timpu (decându adeca este cerculu incorporatu cu Fagarasiulu) aparu vederate progresse prin diregerea drumuriloru, curatieni'a ulitieloru etc.

Cu deosebire insa cercetându scól'a -si esprime bucuri'a si incantarea de unu asiá frumosu numeru de scolari si de astufeliu de progresuri escelenti, ce dovedira scolarii, cari numai sub conducerea unui protopopu staruitoriu, cumu suntemu norociti a avé noi, este cu potintia.— Cinsti apoi scólei 5 fl. v. a., pentru a se premiá tinerii scolari mai escelenti. —

Nu putînu -lu suprinse armoni'a cea buna, ce domnesce intre preotii de pe aici, cari mâna in mâna lucra cu celu mai bunu succesu pentru innaintarea poporului. —

Sambata diminéti'a porni comitatu de calareti câtra Branu. In Tahanulu nou -lu bineventà poporulu prin parochulu Stanu Bancila. Intre Tohanulu nou si Branu 'lu asteptá unu numeru fórte mare de calareti Braneni unulu si unulu, cu Dlu Assesore Puscariu in frunte. Dlu Nicolae Chiornitia printr'o cuventare fórte samburósa -lu salutà, si asiá ajunse printr'o ulitia de mai multi cá 300 prunci de scóla toti cu cununi de flori in mâni la maréti'a pórta de triumfu de lânga podulu Branului, unde parochulu Leontinu Puscariu prin o cuventare patrundiatóre -lu bineventà, finindu-se cu: Sa traiésca!, repetîtu de miile vociloru ce-lu incungiurau. Mai multu de ½ óra vorbì aici Dlu Capitanu poporului, assemenea si la cuartiru in Branu.

Pretutindinea a fostu Dlu Capitanu neobositu a invetiá pre poporu in privinti'a alegeriloru la Dieta, despre gratiósele acte de statu, garantitóre de dreptu si poporului românu, si despre multiamit'a, cu carea suntemu datori casei domnitóre etc. Luni diminéti'a plecà Dlu Capitanu la Fagarasiu, lasându cele mai dulci sperantie pentru viitoriulu nostru. —

Nocrichu in 14|26 Iuniu 1863.

Desi in Scaunulu nostru organele conducatóre ale alegeriloru pentru dieta, care au statu camu din Sasi, pre Românii din acestu scaunu cu Sasi a mestecati nu i-au insciintiatu de timpuriu, pentru a se sci orientá in privinti'a reclamatiiloru, totusi Românii, petrunsi de insemnatatea lucrului, indata ce au simtîtu ca despre ce se lucra, lasându tóte de o parte alergara pre pre unde sciù fiacarele dupa documinte de a poté dá votu, care mai cu seama dela confratii sasi trebuindu a sile cere, acesti'a, de sî nu le veni tocmai bine, totusi pentru statornici'a Românîloru le dedura documintele, inse la inceputu fara nice o intarire, curatu simplu pe câte o siedulitia de o palma, incâtu, de nu s'aru fi facutu atenti prin barbatii loru, toti s'aru fi reieptatu la Comitetulu centrale, precum se 'ntemplà cu Cichindelenii. — Reclamatiuni din partea Românîloru au fostu multe, desi nu reclamara toti; din partea confratiloru sasi curatu numai unulu, dar si acel'a fu reieptatu, de unde se vede, catu de bine s'au grigitu organele sasesci pentru ai loru, cá sa nu remâna vre unulu afara, pecându pre Români nici i insciintiara de timpuri pentru reclamare, nici le inlesnira acést'a, ba inca pe Preotii nostri din Altîn'a pe amendoi ii pusera la uitare, incâtu remasera fâra votu. — Cu tóte acestea votisarea a decursu in cea mai buna ordine si linisce, votându confratii Sasi toti cu 452 voturi pentru Dlu Baronu Eugeniu de Friedenfels consiliaru de curte; — ear Românii câti venira toti cu 85 pentru Prea Onor. D. Protosinghelu Nicolau Popea in cerculu I. ear intr'alu II. cercu pentru Ill. Sea Dlu Consiliaru Gubernialu Iacobu Bolog'a, assemenea intr'unu glasu cu 206 voturi.

Ost und West a re'nviatu! Diuariulu acest'a, cunoscutu cá aperatoru mai antâiu alu ginteloru slavice, dar apoi preste totu alu popóreloru austriace foste ne'ndreptatite, asiá dara si alu celui românu, va aparé din 4 Iuliu a. c. c. n. sub redactiunea d. Alessandru Sandió si cu conlucrarea fostului lui redactoru dr. de Tkalac si a mai multoru Slavi, Magiari si Români. Pretiulu abonamentului, pentru provintie 10 f. pe anu, 5 f. 20 xr. pe ½ anu, 2 f. 60 xr. pe ¼ anu. Abonamentulu se face in Vien'a, Alservorstadt, Wickenburggasse Nr. 26 nou. —

Nr. 147—1863.

Anunciu.

In 7 (Iuliu|25 Iuniu) a. c. avendu de a se tiené siedinti'a lunara a Comitetului Associatiunei: DD. membrii ai Comitetului sunt prin acest'a poftiti, a luá parte la numit'a siedintia.

Sabiiu in 29 Iuniu c. n. 1863.

Dela presidiulu Associatiunei transsilvane.

Nr. 86/1863.

26—2 **Concursu**

La cele siese classe gimnasiale in gimnasiulu romanescu de legea ortodocsa orientala din Brasiovu, pe langa profesorii ce-su dejá in activitate se deschide cu acest'a Concursu inca pentru trei profesori.

Dintre cari pentru acel'a din concurenti, care, pe lenga alte obiecte propunande in classele gimnasiali inferiori dupre trebuintia pana la implinirea numerului de óre prescrisu, sera oblegá din capulu locului ca va propune in gimnasiulu superioru sciintiele Matematice fisice, si anume pe anulu scol. 186¾, Algebr'a in class'a V. si Geometria VI., este sistemisata unu salariu anuale de 900 f. v. a. Éra pentru cei lalti doi, pentru fiacare câte 800 f. v. a. pe anu; sub postulate, ca concurentele se dovedésca:

a. prin atestatu de botezu: ca este romanu de legea ortodocsa orientala;

b. prin atestatu de maturitate; ca a absolvitu studiile gimnasiale dupre nóu'a organisatiune;

c. prin atestatu academicu, ca a absolvitu facultatea filosofica undeva; si

d. prin atestatu dela dregatoriile politice locali: ca purtarea morale si politica ii este nepatata — se voru preferi cei ce prin atestatu voru dovedí ca si-au facutu anu de proba.

Concurentii tóte aceste documente cu suplic'a dimpreuna le voru tramite celu multu pana la 15 Augustu 1863 s. n. adresându-le câtra subscris'a

Brasiovu 4|16 Iuniu 1863.

Efori'a scóleloru romanesci de legea ortodocsa orientala in Brasiovu.

Nr. 27—2

Hotelulu **„la Corón'a ungurésca"** in Sabiiu.

Subscrisulu-si ia voia a aduce stimatiloru sei óspeti precumu si p. t. calatoriloru cea mai intima multiamita pentru increderea, ce i s'a aretatu in restimpu de cinci ani, câtu a tienutu arend'a hotelului dela Corón'a ungurésca in Sabiiu. Totodata are onóre a face cunoscutu, ca o dai le sale de pasageri, cafenéu'a si localitatîle pentru mancare, cele din josu si salonulu spatiosu din antai'a etagia, conformu cerintieloru timpului presentu le-a arangiatu câtu se póte de elegantu.

Subscrisulu a facutu si acea intocmire practica, cá peste di in ori ce timpu sa se servésca mancari dupa carta (tarifa), séu table d'hôte, cea din urma constatóre din 6 feliuri bine gatite, per cuverta 65 cr. v. austriaca.

Bucatele estra fine si gustuóse, totu feliulu de vinuri de aici si straine si berea escelenta adusa deadreptulu din pimnitia depe ghiatia, precumu si servitiulu celu promptu me facu a sperá o cercetare câtu mai numerósa.

Seb. Procopp.

Arendasiulu „Corónei ungurésci."

22—6

Tragerea in 1 Iuliu 1863.

a

sortiloru de creditu

ces. reg. austr.

Fia-care sórte trebuie sa castige in decursulu trageriloru. Castigurile imprumutului fl **250.000**, fl. **200,000**, fl. **150,000**, fl. **40,000**, fl. **30,000**, fl. **20,000**, fl. **15,000**, fl. **5000**, fl. **4000**, fl. **3000**, fl. **2500**, f. **2000**, fl. **1500** fl. etc. etc.

Castigulu celu mai micu 140 fl.

1	sórte de acestea costa numai	3	fl.	in note de banca austriace.
5	sorti „ „ costau „	14	fl.	
11	„ „ „ „ „	30	fl.	

Comissiuni pelânga alaturarea taxei suntu de a se tramite **catu mai curendu** si numai **direptu** la cas'a de banca si negotiu en gros

B. Schottenfels
in Frankfurt a/M.

Burs'a din Vien'a in (1 Iuliu|19 Iuniu.) 1863.

Metalicele 5%	75. 85.	Actiile de creditu	189. 60.
Imprumutulu nat. 5%	81. 05.	Argintulu	109. 50.
Actiile de banca	794.	Galbinulu	5. 28.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ĕse de dona ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8. fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 51. ANULU XI.

Sabiiu 23 Iuniu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu.“

Abonamentulu celu nou se incepe cu 1 Iuliu c. v.

Pretiulu pe ½ anu — — 4 f. v. a.

„ 3 luni — — 2 f. v. a.

„ 1 „ — — 1 f. v. a.

„Telegrafului Românu,“ pe tempulu câtu va fi a diet'a va esi de trei ori pe septemâna cu pretiuri neschimbate.

Adressele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate.

Epistole nefrancate nu se priimescu.

Editur'a „Telegrafului Romanu.“

Resultate din alegerile dietale.

Pentru **scaunulu Mediasiului:** Parochii ev. Obert si Fabini.

Pentru **scaunulu Sighisióre:** Consiliarulu de tribunalulu apellatorialu Schwarz si Parochulu ev. din Sighisióra Schuller (cestu din urma alesu si din partea cetâtii).

Pentru **comitatulu Turdei:** Canoniculu Ilia Vlas-s'a si Advocatulu Dr. Ratiu.

Pentru **orasiulu Bistriti'a:** Directorulu gimnasialu Wittstock si Oratorulu Lang.

Pentru **districtulu Bistritiei:** Parochulu Budaker si Consiliarulu c. r. de Locotinintia in disponibilitate Thiemann.

Pentru **orasiulu Clusiu:** Contele Ioann Mikes si Baronulu Franciscu Kemény.

Pentru **orasiulu Muresiu-Osiorheiu:** Contele Dominicu Telekí si Professorulu Alexiu Dozsa.

Pentru **orasiulu Alb'a-Iuli'a:** Carolu Vozsély si Br. Kemény.

Pentru **orasiulu Gherl'a:** Gregoriu Simai si Solomonu Gajzágó.

Pentru **orasiulu Elisavetopole:** cont. Lupu Bethlen si Stefanu Chiki.

Pentru **tergulu Cojocn'a:** cont. Bel'a Bánffy.

Pentru **tergulu Rosi'a:** Moise Ebergényi.

Pentru **tergulu Abrudu:** Michailu Szilvási.

Pentru **scaunulu Ariasiului:** Nicolau Gál, si Grigoriu de Béldi.

Pentru **comitatulu Alb'a de susu:** (cerculu Heghigului) ConteleGavriilu Bethlen.

Pentru **tergulu Sicu:** Baronulu Daniilu Bánffy.

Pentru **tergulu Mociu:** Protopopulu orient. Moldovanu (K. K. din eróre dice: Protopopu unitu).

Pentru **tergulu Hunedór'a:** Administratorulu c. r. de mine Samceleanu (Szancsali).

Pentru **Scaunulu Muresiului** (cerculu de josu:) contele Stefan Rhedey,

Pentru **tergulu Szepszi Sangeorgiu:** Br. Sigismund de Szent Kereszti.

Pentru **comitatulu Hunedórei;** in cerculu Lesnecului Protosingelulu Popea, intr'alu Iliei Procurorulu la Tabl'a reg. Orbonasiu; intralu Pestisiului Protopopulu Ratiu.

Pentru **comitatulu Cetatei de Balta:** in cerculu I. canoniculu Cipariu si in cerculu alu II. Assesorulu de sedri'a comitatensa Russu.

Pentru **tergulu Odorheiu:** Ioann Boér.

Pentru **tergulu Aiudu:** Judele Alexiu Sándor.

Pentru **tergulu Deaju:** Wolfgang de Véér, fostulu Comite supremu.

Pentru **scaunulu Muresiului:** (cerculu de susu) Samuilu Nagy, Vice-Jude regescu.

Pentru **Treiscaune;** in scaunulu filialu Kézdi: Contele Emericu Mikó, in scaunulu filialu Sepsi si Miklosvár: Contele Dionisiu Kalnoki.

Pentru **comitatulu Clusiului:** in cerculu I Canoniculu gr. cat. Ioann Fekete (Negrutiu), pentru cerculu III Secretarulu gubernialu Dim. Mog'a.

Pentru **scaunul Ciucului:** Antonu Mikó, Grigoriu Mihaly, si Michailu Mikó.

Pentrn **orasiulu Mediasiu:** cá I. deputatu Senatorulu Ioann Brecht.

Pentru **orasiulu Sabesiulu sasescu:** Conss de trib. apell. Lassel si Mich. Binder.

Pentru **scaunulu Sabesiului sasescu:** Vice-presiedintele trib. apell. Herbert si Senatorulu Balomiri.

Pentru **scaunulu Nocrichiului:** Consiliarulu aulicu Br. de Friedenfels si Consiliarulu gubernialu Bologa.

Pentru **Comitatulu Solnocului dinlauntru:** (cerculu Rateagului): Capitanulu supremu Bohetielu (alesu si pentru districtulu Naseudului).

Pentru **tergulu Brezcu:** Judele supremu Ioann Fejér.

Pentru **orasiulu Turd'a:** Ladislau Tisza.

Pentru **tergulu Dev'a:** Advocatulu Ioann Bodola

Pentru **tergulu Csik-Szereda:** Ioann Geczö (Va urmá).

De indreptatu.

In nr. 50 alu T. R. s'a stracuratu erórea: Pentru scaunulu Muresiului: Contele Dominicu Teleki, Grigoriu Miháli si Michailu Mikó, — cari suntu deputatii scaunului Ciucului.

Sabiiu in 22 Iuniu. Parintele Archimandritu Meletiu, Parochulu bisericei Schimbârei la fatia din cetate, dupa multe suferintie betranesci adormi eri pe la 5 óre dupa amédi in Domnulu.—

Ni se scrie, ca 'n comitatulu Albei de susu o parte a Româniloru desbinându-se de câtra fratii loru, s'au alaturatu lânga Magiari si Sasi. Amu poté spune, si care parte de Români a facutu asiá, ba pe bas'a dateloru, ce le avemu la mâna negru pe albu si anume spre publicare, amu poté espune mai multe casuri, unde unii Români slabi de ângeru s'au degradatu a verbuá pentru castre straine; insa amu crediutu, ca vomu face mai bunu servitiu causei natiunale, déca aceste date le vomu aruncá in gróp'a uitârei. Ba si dupa-ce corespundintele A. S. alu „Gazetei“ a luatu rol'a

nedémna de unu Românu, sî nedémna indoitu sî intreitu in tempulu de fatia, cându concordi'a, frati'a, sî abnegatiunea suntu conditiuni de viétia pentru noi, sî a atinsu cu usiurintia mai neesplicabila acea córda, ce suna mai dorerosu in inim'a Românului transsilvanu, córd'a discordiei confessiunale,—noi nu-lu vomu imitá, nici îi vomu urmá pe terenulu celu falsu alu incriminâriloru nefundate.

D i n t r e T a r n a v i 30|6 1863.

Onorata Redactiune !

Me grabescu a te insciintiá, ca alegerile de deputati in comitatulu Cetatea de Balta finîndu-se, s'au alesu de deputati cu absoluta maioritate in cerculu I. Dlu C a n o n i c u C i p a r i u cu 1500 in contr'a lui Malmer cu 450, sî in contr'a lui Szilágyi cu vro 250 de voturi. In cerculu alu II. Dlu I o a n n R u s s u cu 1005 voturi in contr'a contelui Bethlen Farkas cu 662 de voturi, eara in alu Nadesiului Baronulu I o s i f u B e d e u s cu 925 voturi sasesci in contr'a lui Földváry Ferencz. —

Fratii Magyari acumu cerca tóte midilócele a nulificá alegerile, dara nu le va succede. Anume voru a face din Dlu Ioann Russu, alias Orosz nu mai putînu decâtu unspredîece persóne, dupa cumu adeca ómenii l'au numitu Russu ori Orosz ori Russ alias Orosz Ioann, Iuon, Iohann, Domnu ori ne domnu, din Vidraseu ori fâra epitetulu din Vidraseu etc. —

Dara ast'a va sa dîca: oleum et operam perdere. u.

H e g h i g u lânga Brasiovu in 27 Iuniu. Astadi s'a deplinitu alegerea de deputati pentru dieta, si fiindu Magiarii in maioritate si votându solidarminte, reusî contele G a v r i i l u B e t h l e n , ear nu contele Ioann Nemes, dupa cumu erá vestea. Românii, afara de 7, votara pre d. G e o r g i u R o m a n u; *) cu parere de reu insa trebuie sa observâmu , ca minoritatea româna crescù sî prin aceea, ca multi Palosieni, si Valendorfeni impreuna cu preotii sei nu se infatîsiara la alegere. Voturile se impartîra asiá: Contele Gavriilu Bethlen priimi 496, d. G. Romanu 234, Contele Ioann Nemes 8, Avraamu Nemes 1. sî Protopopulu Ioann Mog'a 1. Magiarii sî aici s'au incercatu, a trage pre Românii pre partea sea. Unu Românu.

D o v ' a 17|29 Iuniu 1863. In 26|14 a curentei tienendu-se alegerea de deputatu la diet'a tierei si in Opidulu Dev'a, resultatulu esî in contr'a dorintieloru nóstre. Desî ne temeamu de acést'a, totusi speranti'a ne maguliá sa credemu dincontra, fiindu-ne candidatulu barbatulu celu mai meritatu si desinteressatu pentru diferitii conlocuitori Deveni, Dlu Consiliaru aulicu D i m i t r i e M o l d o v a n u. Intr'unu timpu eramu prea siguri de resultatu, ba sî in ór'a nainte de 'nceperea alegeriloru meseriasii mai toti si o parte de negutiatori,—alipiti de noi cei 10—11 Români indreptatîti a alege — insuflau cea mai mare ingrigire boierimei magiare, cându de odata cu inceperea votisâre ne vediuramu cei 10—11 Români singuri pelênga candidatulu nostru, desertându toti in partea ceealalta, si asiá se alese cu maioritate de voturi advocatulu I o a n n B o d o l ' a, unu barbatu de altmintrelea fórte umanu.

Noi nu invinovatîmu pre fratii nostrii concivi, ca cá magiari (pucini Nemti, Armeni si Evrei) si-au datu voturile unui Magiaru, si nu la Românu, atât'a totusi nu potemu se nu le observâmu, ca de ce au assiguratu alegerea Dlui Consiliaru pâna 'n momentele din urma ?) Ne vrendu a detrage câtu de pucinu din capacitatea cunoscuta si caracterulu fórte umanu alu D. B o d o l ' a, lasâmu in judecat'a publicului cetitoriu, care din acesti doi barbati poteá usiurá mai multu sórtea atâtoru classe de locuitori din acestu Opidu fatia cu fisculu ?.— In Hatiegu, precum se scie, s'au alesu D. Vicecapitanu dela Fogarasiu C o d r u D r a g u s i a n u, in Huniadór'a Dlu Szancsali,— vomu vedé in 1 Iuliu prin cercuri ! se vorbesce, ca unii Români de pe aici aru agitá a se alege ei; deaca vomu avé nenorocire a ne convinge, vomu avé si anima a-i face cunoscuti onoratului publicu. I. P.

Reghinulu sasescu in 26 Iuniu c. n.

Multu dorit'a dî 26 Iuniu, dîu'a alegerei deputatiloru pentru diet'a trans. sosi. Sî noi Reghinenii amu asceptatu dîu'a acést'a nu atat'a pentru alegerile aici din locu, unde Sasii suntu in maioritate, ci mai multu pentru alegerile din jurulu Reghinului, adeca din comitatu in cerculu alegerei Sant-Ionii. M. Reghinu sî Pogacioii.— V. Samtión'a sî Gurghiulu suntu cele mai departate sate de cele multe romanesci, prin care voturi au sa câstige maioritatea Românii la alegere; dara pentru aceea nu amu avutu neci o superare. Românii nostri de cale de câte o dî sî dóua nu s'au sperlatu sî au venitu, i n c a s î d e c e i b o l n a v i , la alegere , numai sa castige pe unu Romanu de-ai loru de deputatu. Insa sa lasâmu sa vorbésca fapt'a !

Vineri diminiéti'a in 26|6 la 7 óre descalecai in V. Samtión'a sî cautai terenulu alegerei, adeca curtea Dlui Kemény, unde avea a se face alegerea; dara inca putîni ómeni se vedeau, ici colo câte unu „Domnu" Magiaru, sî intrun'a curte Gendarmi sî vreocâti-va Soldati cu puscile facute piramide, altmintrelea tacerea cea mai profunda sî misteriósa. Intorcendu-me dela numit'a curte la cortelu 'mi intalnému trupe micutie de Români, cu cari damu in povesti. Tempulu trece ; 8 óre bate sî inca nu vinu ómenii; cându ingrijirea nóstra ajunse culmea: eata indata audîmu cantare sî sgomotu ! Indata cu totii ne intórcemu ochii intr'acolo, de unde venia sunetu sî sgomotu, sî ascultandu audîmu „Desceaptate Romane" sî vedemu unu nuoru de pulbere radicându-se sî dupa elu o massa de ómeni, dara nu massa cruda neregulata, ci in ordinea cea mai buna cá unu regimentu de ostasi cuprindiendu tóta strad'a, pe unde venia. Protopopii cu preotii sî Docentii in frunte pasiéu in dóua sîruri sî intonau imnulu natiunalu cu asiá zelu sî focu, incâtu mi se parea, ca sumu transportatu in alte regiuni sî me atrase cu potere magica a intrá in sirulu loru sî a stringe mân'a cu acei frati, pre care inca nu-i cunosceamu, dara alu cârora amicu me simtiamu, câci alu acelorasi sânge romanescu bate si in vinele mele—si cantamu cantecului celu maretiu desceptatoriu. (Va urmá).

Respunsu la articululu intitulatu „Dintre Muntii apuseni" din Nr. 49. a. c. alu „Tel. Rom." *)

D. coresp. cu subscrierea D. A. se sente indatoratu a imp rtâsî in citatulu articulu on. publicu nesce lamentari asupr'a alegerei comissiunei centrale din Abrudu, sî intre multe altele, ce nu-i suntu spre volia, nu-lu ierta anim'a a nu-si versá veninulu asupr'a unei persóne, care se pare a fi de multu in contr'a gustului Dlui, sî pre care o numera nu numai intre ómenii necapabili, materialisti, preocupati, simpli sî corupti de amorulu propriu, dara sî intre inimicii Natiunei sale. Óre ce crima a facutu monstrulu acest'a politicu sî morale alu Dlui D. A? Ce a inversiunatu pre D. D. A. asiá tare, câtu se-lu designeze intr'o fóia pub'ica ? Dóra a propagatu cá Romanu in favórea magiariloru ? dara si-a datu votulu unui magiaru ? Tóta gresial'a acusatului de D. D. A. e, cumca, fiendu alesu prin voturi egale cu unu magiaru cá membru in comissiunea centrale, multiamindu pentru increderea pusa in Dlui s'a declaratu ca nu priimesce onórea acést'a. — Spune-mi acum'a, te rogu, Dle D. A. ce periclu póte purcede din abdîcerea unui membru pentru opidulu montanu Abrudu, unde Românii suntu asiá in maioritate, câtu fórte tare aru suprinde pe ori cine, déca naru devinge Romanii, cându vá veni lucrulu la alegerea deputatului. Tóta gresiél'a iace pre partea aceloru 10 Romani, cari fiendu de facia la 7 magiari, dupa cumu dîci Dta D. D. A., au fostu alesu pre 7 magiari sî 6 romani, in locu se-si intrebuintieze maioritatea voturiloru mai bine.

Aci se arata, care e bub'a: 10 r o m a n i s î 7 m a g i a r i a l e g u p r e 7 m a g i a r i s î 6 r o m a n i ! ! sî inca vin'a tuturoru releloru cade asupr'a unei persóne, careia tóta gresial'a e acea, ca din discretiune sî fiendu economu, care nu s'a potutu ocupá atât'a cu lucruri politice, neci la ocasiunea acést'a n'a volitu se se mestece, pre langa aceste nu a priceputu ca vá fi urmarea abdîcerei asiá de stricaciósa sî infricosiata, dupa cumu o descrii Dta.

Vin'a debuie se se impute Romaniloru inteligenti din Abrudu, intre cari sî Dta te numeri, cari inainte de alegerea membriloru comissiunei aru fi debuitu se se convorbésca intre sine, sî atunci de siguru aru fi avutu acusatulu Dtale oca-

*) Ni-aru paré fórte reu, déca acestu barbatu de demnitate, capaci tete si merite aru remané de totu afara. Red.)

*) Priimindu acus'a, dreptatea cerù sa priimimu si respunsulu; adaugemu insa, ca pentru caus'a acést'a p r i v a t a nu mai dâmu in diuariulu nostru nici spatiu de unu rendu. Red.)

siune a se esprimá, cumcá voliesce se fia membru séu bá sî nu aru fi venitu in casulu acela, de a face in perplesitatea sá in contr'a volientiei Dtale. Inse abdicandu, ce folosu a facutu magiariloru? Dat-au séu avutau acusatulu Dtale prin abdîcere dreptu de a substitui pre magiarulu in loculu seu? Póte unu membru, care insusi e alesu de altii cá membru, se dee altuia aceea, ce nu sta in potérea lui? Aci inca au gresîtu Românii, sî a nume Dta D. D. A., care ai fostu membru comissiunei, pentruca Dta ai tacutu sî ai priimtu pre magiarulu cu voturile egale cá membru in locu se protestezi sî se cereti cu totii o alegere nóua, pentru ca magiarulu nu a avutu majoritatea voturiloru, sî abdîcerea rivalului nu-lu póte face, dupa scirea mea, membru in casuri de aceste. —

Tóte acestea inse suntu pentru D. D. A. lucruri secundare, dupa care nu intréba Dlui multu: caus'a, care la indemnatu a designá chiaru persón'a acést'a dintre multe altele, e mai multu o invidia personale. Acést'a se vede sî din bucuri'a, cu care alerga a-i ascrie nesce intentiuni rele abdîcerei, precumu „din galanteria catra fratii magiari din Abrudu de o parte, ear' de alt'a cá se devenimu noi in minoritate si-au cedatu dreptulu seu unui magiaru.“ Dle D. A.! cu tóte ca sum convinsu cumca acusatulu Dtale vá poté oricându respunde conscientiei sale despre fapt'a sa sî asupr'a motiveloru interne, din care a facut-o, totusi nu me potu retiené dintre multe altele, care le asi potea insîrá, a atinge urmatórele: Famili'a acusata de Dta e un'a dintre acele, care din têmpurile cele mai vechi si-au pastratu caracterulu curatu de Românu, sî a nume persón'a, pre care o acusi Dta a avutu pentru causele Romaniloru multe lupte inca intrunu têmpu, cându Dta póte neci nu ai avutu intrare la desbaterile magistratuale, sî a contribuitu multu la starea cea buna, in care se afla Românii din Abrudu acuma; acusatulu de Dta face prin crescerea fiului seu, cá se póta immultí inteligenti'a romana, mai multu, precumu 'mi va concede totu parintele sî totu inteligentulu, decatu acei sfatosi, cari la tóte nemicurile vréu se-si arete natiunalitatea sî numai dupa aceea-sî batu capulu, cá se-si castige valóre prin calomniarea sî stricarea caracterului omului deomenia sî de pace. —

In câtu se tiene de epi'etele „necapabilu, simplu etc., te rogu Dle D. A., cá se nu te mai folosesci de dânsele in contr'a unei persóne, despre care totu Abrudeanulu din celu mai micu pana'n celu mai mare te vá convinge ca nu suntu drepte, decumuvá nu voliesci cá se se priimésca de vatemarea cea mai obrasnica de onóre.

In fine nu me potu retiené a face observare sî la acea impregiurare sióda, ca Dlu D. A., avendu de lucru cu o persóna nu uita neci de fiiulu acesteia. Acést'a inca e unu semnu, cumca pre lenga caus'a natiunale si alte cause l'au indemnatu la scrierea articulului. Domnule! Dt'a cá omu cultu, care scí scrie si articli in foaia publica, presupuiu ca sci si aceea, ca chiaru cându aru fi acusatulu de Dta renegatulu celu mai mare, care inse nu e neci decâ'u, fiulu Dlui totusi póte fi nâtiunalistulu celu mai bunu, prin urmare eu nu potu precepe, in ce legatura stà sut'a Associatiunei amintita de Dta cu tóta caus'a acést'a. Sut'a aceea s'a datu cá stipendiu dupa desbateri serióse pre bas'a testimonialoru din partea multu on. Comitetu alu Associatiunei fiiului acusatului de Dta, cá se póta stá de studeare, prin urmare nu sta neci intr'o legatura cu lucruri politice, sî nu i-a fostu loculu de a o aduce aici inainte.

Pre Dta D. D. A. te rogu in interesulu DTale, séu se-ti câstigi acea inaltime a caracterului, cá, cându politisezi, se lasi patimele de o parte, séu se le lasi de politica, pentruca de altmintrea mai multu strici de câtu folosesci causei natiunale.

On. publicu vá avé bunatatea a-mi iertá, cumca moralicesce constrinsu i-am detrasu atentiunea de la lucruri momentóse sî importante, ce suntu pre tapetu, cu replicarea unei acusari, carea usioru s'aru fi potutu desbate sî desluci acolo intrunu publicu mai micu.

S a b i i u in 17 Iuniu 1863.

Iosifu Crisianu.

Varietati sî noutati de dî.

(D a r u). Maiestatea Sea S'au induratu a darui pe sém'a celoru arsi d i n M e r c u r e a 1500 fl. —

(D e n u m i r i) Secretarulu supernumeraru gub. Samuilu de S z a l á n c z i, sî Concepistulu gubernialu Samuilu P o r u t i u fura denumiti secretari actuali ai Gubernului regiu transsilvanu.

T h i e r s, renumitulu istoriografu sî barbatu de statu francesu, petrece de mai multe dîle in Vienn'a, unde pretutindeni intempina priimirea cea mai distinsa. Asupr'a senatului imperialu sa se fia enunciatu intr'unu modu fórte onorificu.

(N o t e d e b a n c a). Banii de hartîa umblatori acumu se voru trage, sî'n loculu loru se voru dá note de banca nóue, Preste putînu voru vení in cursu notele cele nóue de câte 100 fl., dupa care apoi voru urmá notele de câte 10 fl.

Principatele romane unite.

Dupa-ce câti-va numeri ai diuariului nostru, ocupati eschisivu cu afacerile cele importante dinlauntru ale patriei nóstre, nu adusera nimicu despre strainatate, nici chiaru despre Principate, avemu sa plinimu lacun'a acést'a pe scurtu prin inregistrarea celoru mai momentóse eveniminte ale septemâniloru din urma.— In. Sea Principele insarcinase pre d. Ioann Cantacuzinu cu formarea unui Ministeriu nou, ce se sî compuse din dd. I. Cantacuzinu, Georgiu Ghic'a, Lascaru Catargiu sî Gregoriu Sturza, care insa cerendu cá conditiuni suspenderea pedepseloru asupr'a celoru-ce refusa contributiunea, precumu si suspenderea postului de generalu en chef neaternatu de Ministeriulu de resbelu,— care conditiuni insa Principele nu le priimi—, Ministeriulu celu nou se desfiintià asiá dîcendu inca nainte de a se fi infiintiatu deplinu.—

Tóta tiér'a deplânge mórtea unui patriotu mare, de-si in têmpurile din urma mai putînu numitu: I o a n n C a m p i n e a n u, a unui'a din cei mai vechi, mai energiosi, mai nobili fii ai Românieï, acelui mai mare Românu din epoc'a dela 1830 pâna la 1848. Jurnalele române ii aducu pe intrecute tributulu de pietate si veneratiune; d. Winterhalder, ingeniosulu Germanu si zelosulu patriotu românu, ii scrie in „Românulu“ o schitia biografia, carea atâtu in privinti'a ideiloru, câtu si a simtieminteloru si a limbei merita numirea de modelu sî cetirea din partea ori carui Românu.

Mare sensatiune face prin tiéra processulu D. Adrianu colonelu in neactivitate pentru refusarea de a platí contributiunea. Cestiunea e, ca judecá-se-vá casulu inaintea tribunalului militaru ori inaintea celui civilu.

Refusarea contributiuneloru nevotate de camera dureaza necontenitu.

Capitanulu Iarc'a, oficieru in armat'a francesa sî cavâleru alu legiunei de onóre, facendu parte din espeditiunea francesa dela Mexico, fu ranitu la obradiu. „Buciumulu“ incheia raportulu seu despre acestu faptu cu eschiamatiunea cea pré adeverata: O Dómne! versá-se-va inca multu têmpu sângele românu numai pentru cause straine! —

Russi'a sî Poloni'a.

Pecându poterile apusene tramitu cabinetului russescu note preste note, pe atunci macelurile din Poloni'a se continua neintreruptu. Russi'a se convinge totu mai tare, ca are de a face cu unu inimicu fórte potinte, si immultiesce necontenitu numerulu luptatoriloru sei din Poloni'a. De curendu mai sosira 2000 cosaci, sî acumu numerulu soldatiloru rusi, ce opereaza in nefericit'a Polonia, se pretuiesce la 180,000.

Intr'aceea Russi'a sî inlauntru se gatesce de resboiu, sî Imperatulu Alessandru II. sa fia dîsu de curendu câtra Lordulu Napier, ca Russi'a se gata de resboiu c u E u r o p 'a sî ca famili'a imperatésca are 150 millióne ruble, depuse la banc'a Engliterei, „bani de chieltuiala“ pentru acestu resboiu.

Din Poloni'a se scrie mereu pe cale publica sî privata de crudîmi infioratóre seversîte de Rusi asupr'a Poloniloru. Arestârile, sequestrârile averiloru sî perdiârile regulate au devenitu Russiloru prea bagatele; ci locuitorii se infigu pe pareti, se lipsescu de ochi, dinti, limba; muierile se rusîneza sî apoi se ucidu s. a., si deaca se plângu cari-va dintre Poloni la comissiunele de cercetare russesci, li se respunde, ca asiá le trebuie. Generalulu Murawiev din Viln'a mai multu sémena a feara, decâtu a omu.—

(Intardiata).

Brasiovu 17|29 Iuniu 1863.

Essamenele publice in gimnasiulu si norm'a romanésca orthodocsa orientala din Brasiovu pentru a. t. 186²|₃ au decursu si decurgu dupa aci 'mpiegat'a programa. Despre sporiulu indestulatoru ce s'au vediutu neci ca erá 'ndoeala, ba dela capacitatea eleviloru din class'a 1 a gimnasiului superiori prevedemu cu bucuria, ca ei ne voru face onóre la deschiderea gimnasiului mare, precum se prevediù aceast'a si cându s'au fostu inceputu gimnasiulu micu, fiindu elevii dd. Dr. Titu, Dr Mesiota, Stravoiu etc. Desi ómenii nostri asceptau cu nerabdare cá se presiéda la aceste esamene D. Cons. scol. Dr. Vasiciu, de acârui venire se sî suná— totusi numai Dumineca in 16|28 la solemnitatea impartîrei premiiloru, la essaminarea Eleveloru din Class'a a IV. de lucru de mâna, la ceirea classificetiiloru sî promovarea Eleviloru ne bucurarâmu de presenti'a DSele. Dupa cum audîmu, DS'a inca nainte cu 3 dîle se aflá pe la Reghinulu sasescu si de sî s'a grabitu si au luatu unu drumu mai dreptu, cá sa ajunga si la noi, totusi cercetarea tuturoru scóleloru comunale din unele locuri au contribuitu intardîarea. Ce e dreptu, alta insemnatate si alta fatia au luatu lucrurile, cându au venitu D. Consiliaru. Publiculu inca alergá mai ageru la scóle, solemnitatea erá mai mare; daruiri s'au facutu pentru 10 premianti din partea D. Negutiatoru G. Nica cu poesii de ale Dlui A. Muresianu, pentru 9 premianti din partea unui preotu tineru sî s. a. m. d.

Esamenele Classeloru normale curgu astadi sub presiderea D. Consiliaru, si pre câtu s'au potutu vedé, cu multiamire deplina, ale fetitieloru mâne, classificatiunile acestor'a voru fi mercuri in 19 ale acesteia.

Ómenii nostri asceapta, ca sau sa vina aceasta Norma cu totului totu sub prea vrednic'a Directiune gimnasiala, precum se vede pre la Luterani, séu sa se denumésca de Venerabilulu Ordinariatu Episcopescu un Directoru, pentru ca astadi audu pre dd. invetiatori ca adeseori vinu in confusiune cu aceast'a. Totu asemenea lamentéza, ca de ce numai la acésta Norma nu trece Invetiatorulu cu Elevii sei din Classa in Classa dupa prescriere si usulu altor'a ? (Tocmai audîmu, ca cele dorite s'au facutu. Red.)

D. Consiliaru pléca mâne câtra Sabiiu; Ddieu sa-lu duca in pace.!—

Inca ce-va dela noi: Intre unele cause importante si interesante, cu care se ocupa publiculu nostru in timpulu de fatia, facù o mare si buna impressiune Ordinatiunea Esc. Sele Dlui Episcopu prin denumirea unoru Comissari scolastici pentru cercetarea Invetiatoriloru comunali; câci de aci prevedu ómenii unu pintenu alu naintârei acestor'a. Suprem'a Inspectiune scolara se vede ca se intereséza de aprópe de tóte acelea, ce mai siguru ducu carulu inaintârei si propasîrei nóstre. Totusi unii de ai nostri intréba, ca de óre ce dela metod'a invetiatoriloru si dela pracs'a loru fatia cu elevii se póte vedea mai multu harnici'a decâtu dela teoria, (câci pre la Pedagogiele din afara astfelu cérca a instruí si invetiá pro invetiatori) asteptându pre Comissarulu, nu suntu si copiii adunati, cá sa-i cerce si in propuneri? Brasiovenii asceptau pre vr'unulu din DD. Professori de Pedagogia cá Comissariu.

Apoi alegerile Deputatiloru dietali din acestu locu si juru au decursu precumu se scie: Românii toti pâna la unulu au datu voturile DD. Damianu Datcu si Constantinu G. Ioann; insa n'au fostu 550 de votanti, cati se ceru aici pentru unu Deputatu.—In cerculu de susu sau alesu D. Trauschenfels, in celu de josu d. Brennerberg, ear in tr'alu Sacceleloru, de sî Românii erau in maioritate cu 80 de voturi, totusi fiindu la economia, au lipsitu voturile, si Ungurii au alesu cu maioritate pre cont. Mikes. Aici trebuiá sa se 'ntardîa alegerea, si cei de acasa sa se retîna de-la aceasta alegere câte-va dile pâna vinu cei de afara. *)

*) De acést'a intr'adeveru avemu causa de a ne mirá, cu atât'a mai vertosu, câci scimu, ca Sacelenii preste 2—3 septemâni dupa vechi'a datîna toti aru fi fostu pe acasa. Red.)

Notitia literaria.

Din „**Tesaurulu de monuminte istorice pentru Romani'a**“, edate de d. A. Papiu Ilarianu a esîtu sî fasciór'a XII. pe lun'a Iuniu, cu carea se 'ncheia ciclulu tomului I. Fasciór'a XII. cuprinde 1) Incheiarea istoriei Tierei-Românesci de Mitrop. Mateiu; 2)Chrisóve domnesci acum mai antâiu publicate: a) Cartea de dania a lui Ioann Nicolae Petrascu Voevodu câtra biseric'a St. Nicolae din Schiai de lânga Brasiovu, la 1602. b) Cartea de judecata a lui Ioann Constantinu Sierbanu Voevodu, prin care desfiintiéza dani'a lui Patrascu Voevodu. c) Cartea de dania a calugaritiei Theofanei, muma lui Michaiu W., câtra monastirea Cozia, la 1603. d) Chrisovulu lui Ioann Radulu Voda, intaritoriu daniei facute de Michaiu Voda monastirei Bistritia, la 1604.

3). Petre mormentale: 1. Pétra ce a fostu pusa la capulu lui Michaiu Voda, in biseric'a monastirei Délulu. 2. Pétra mormêntala a calugaritiei Teofana, maic'a lui Michaiu Voda.

4.) Tabl'a Tomului I.

Tesaurulu-si va continuá multu meritós'a lucrare sî pe anulu venitoriu, sî intieligintii români se onoréza pre sine insîsi sî onoréza sciinti'a, dându spriginulu seu genialului istoricu românu,ce-lu eda.

Abonamintele, care se priimescu numai pe anulu intregu cu 14 f. v. a., se facu pentru Transsilvani'a sî Ungari'a la librari'a S. Filtsch in Sabiiu.

Nr. 56/1863.

26—3

Concursu

La cele siese classe gimnasiale in gimnasiulu romanescu de legea ortodocsa orientala din Brasiovu, pe langa profesorii ce-su dejá in activitate se deschide cu acest'a Concursu inca pentru trei profesori.

Dintre cari pentru acel'a din concurenti, care, pe lenga alte obiecte propunande in classele gimnasiali inferiori dupre trebuintia pana la implinirea numerului de óre prescrisu, seva oblegá din capulu locului ca va propune in gimnasiulu superioru sciintiele Matematice fisice, si anume pe anulu scol. 186³/₄, Algebr'a in class'a V. si Geometria VI., este sistemisatu unu salariu anuale de 900 f. v. a. Éra pentru cei lalti doi, pentru fiacare câte 800 f. v. a. pe anu; sub postulate, ca concurentele se dovedésca:

a. prin atestatu de botezu: ca este romanu de legea ortodocsa orientala;

b. prin atestatu de maturitate; ca a absolvitu studiile gimnasiale dupre nóu'a organisatiune;

c. prin atestatu academicu, ca a absolvitu facultatea filosofica undeva; sî

d. prin atestatu dela dregatoriile politice locali: ca purtarea morale si politica ii este nepatata — se voru preferi cei ce prin atestatu voru dovedí ca si-au facutu anu de proba.

Concurentii tóte aceste documente cu suplic'a dimpreuna le voru tramite celu multu pana la 15 Augustu 1863 s. n. adresându-le câtra subscris'a

Brasiovu 4|16 Iuniu 1863.

Efori'a scóleloru romanesci de legea ortodocsa orientala in Brasiovu.

Burs'a din Vien'a in (4 Iuliu|22 Iuniu.) 1863.

Metalicele 5%	76. 60.	Actiile de creditu	191. 20.
Imprumutulu nat. 5%	81. 85.	Argintulu	109. 65.
Actiile de banca	798.	Galbinulu	5. 28.

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru p inc. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nr. 52. ANULU XI.

Sabiiu 27 Iuniu. 1863.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu.“

Abonamentulu celu nou se incepe cu 1 Iuliu c. v.

Pretiulu pe ½ anu — — 4 f. v. a.
„ 3 luni — — 2 f. v. a.
„ 1 „ — — 1 f. v. a.

„Telegrafului Românu,“ pe tempulu câtu va fin a diet'a va esí de trei ori pe septemâna cu pretiuri neschimbate.

Adressele ne rogâmu a se scrie curatu, sí epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate.

Epistole nefrancate nu se priimescu.

Editur'a „Telegrafului Romanu.“

Resultate din alegerile dietale. (Urmare)

Pentru **comitatuluHunedórei :** cerculu IV. Judele processualu Petru Demianu, cerculu I. Assessorulu de sedri'a comitatensa Ioann Balasiu; cerculu II. Petru Popu, Vicariu gr. cat.

Pentru **tergulu Csik-Szereda:** Ioann Geczö.

Pentru **tergulu Késdi-Vásárhely :** Contele Pavelu Kálnoki

Pentru **comitatulu Clusiului** (cerculu V.) : Consiliarulu gubern. Pavelu Dunc'a, (alesu sí 'n scaunulu filialu alu Talmaciului). (Va urmá).

Alegeri s'au facutu pân'acum preste totu 108. Dintre alesi 40 suntu Magiaro-Secui, 36 Români sí 32 Saso-Germani. Alegerile cele mai tardíi se voru face in 2/14 Iuliu in comitatulu Dobocei. C. G.

Sabiiu in 23 Iuniu. Dupa o depesia telegrafica, ce o priimiramu eri dupa incheiarea numerului competinte, in comitatulu Hunedórei, afara de opidulu Dev'a, toti deputatii suntu Români.

Sabiiu in 23 Iuniu. Astadi se serbà immormentarea P. Archimandritu Meletiu, a Parochului de-la biseric'a schimbârei la fátia din cetatea Sabiiului. Fericitulu adormitu, unulu din cei mai betráni parinti ai giurului nostru,— câci sí betránii nostri l'au pomenitu betránu — venise aici din tineretiele sele, pecându „Grecii“ din Sabiiu cá portatori ai comerciului levantinu, erau intr'o stare privilegiata inflioritóre. Din acestu genu. dupa-ce mai toti séu morisera séu se departasera séu in fine se romanisera, betrânulu venerabilu, ajunsu iarasi la etatea sí inocinti'a prunciei, remase singuru credintiosu originei sele, sí totdeun'a luciá palid'a-i fatia de bucuria, cându vre-o fericita 'ntemplare ii dedea ocasiune de a vorbí despre Ellad'a, (unde 'n insul'a More'a ii erá patri'a), séu dóra chiaru in limb'a ellena. — O multime mare de ómeni de tóte classele sí natiunalitátile se adunasera, spre a-i dá conductulu séu celu putinu pentru de a-i vedé petrecerea din urma; dorere, ca ingropatiunea n'a corespunsu mai in nici o privintia demnitátii reposatului sí pietátii, cu carea erau datori membrii comunei, betráni sí tineri, barbati sí muieri, juni sí june, parintelui seu sufletescu de o jumetate de seculu Eara noi ii urâmu din inima: Fia-i tierân'a usióra !

Sabiiu in 23 Iuniu. Senatulu imperialu, dupa-ce desbatù sí priimí adress'a la cuventulu tronului sí dupa-ce respunse la protestulu a 11 deputati boemi, ce-i impumnara competinti'a de Senatu imperialu completu, amanà siedintiele sele pe têmpu nehotaritu.

Sabiiu in 24 Iuniu. Illustritatea Sea, P. Episcopu gr. catolicu din Gherl'a, Ioann Alexi, precumu audîmu din sciri private, aru fi reposatu.

Ocn'a in 21 Iuniu. Conformu dispositiunei Inaltului Guvernu n'a lipsitu nici orasienii Visocnei a-si alege Deputatulu seu dietalu in 26 Iuniu c. n., dându Românii, afara de doi, toti voturile D. Ioanne Moldovanu Assessorelui judiciariu la Turd'a; ear Magiarii érasi, afara de 2., D. Carolu Timár, Locotiitoriulu Judelui Regescu din Ogn'a, capetendu celu d'antâiu 70 voturi dela Români, ear celu din urma 106, si anume : 102 singuru dela-Magiari, 1 dela Fiscu si 3 dela Germanii de aici.— Apoi mai dîca fratii Magiarí, ca Nemtîi mergu toti pe unu terenu politicu cu Romanii,câudu chiaru de-la acei Germani au capetatu votulu, cari in Ogn'a mânca panea Imperatului.

Intemplarea acést'a Romaniloru, cari cunoscu pre connationalii loru din Ogn'a cá possessori de pamentu si sciu, cum Românii facu maioritatea din locuitorii Ognei, le va vení cá unu curiosum, vediendu numai atâti'a Români cu censulu de 8 f. figurandu cá alegatori fatia cu Ungurii. Insa n'avemu ce face; resultatulu e de fatia ! fara totusi candu contributiunile la Ogn'a si mai alesu ale mosîeloru aru fi fostu regulate baremu in anulu 1861, asiá cá pe fiacare proprietaru sa fia in tabelele de contributiune si in carticelele acelor'a contributiunea pusa pe numele lui, intr'adeveru ca atunci altmintrea esiau Românii cu voturile.— Dar de vreme ce acelea inca innainte de 1860 stau la Ogn'a (Dorere sí pe airea ! Red.) cu totulu nerectificate, si in cea mai mare disordine, asiá incâtu in tabelele si carticelele de contributiune din 1860 incóce raru vedi figurându unu proprietaru nou, intre cari suntu cea mai mare parte Români, fâra totu pre vechii Unguri; Românii au debuitu sa cada in minoritate, si nu e garantatu ca nu voru cadé si pe venitoriu, pana câudu din vin'a altor'a suntu silití pe mosî'a de mai multi ani cumparata a platí contributiunea nu directe officiolate'oru imparatesci, ci totu acelor'a, dela cari au cumparatu.— Cadevoru inca si din acea causa, ca pe mosî'a mostenita in Tabelle figuréza totu numele mortîloru, câci inventariele stau balta cu anii prin archivele Cancelariei si in fine la multi Români locurile mostenite inca dela parinti, mosi séu stramosi suntu puse la contributiune pe numele altor'a.— Ear cum stapanirile voru pune capetu acestoru disordini si se va intabulá fia cârui proprirtariu contributiunea pe numele lui, garantâmu ca atunci de siguru Românii Ognei, cari in anii din urma au moscenitu si cumparatu fórte multa mosîa, se voru radicá prin censulu de 8. f. fórte insemnatu, din contra fratii Unguri atunci din numerulu, in care ducu astadi rol'a intre alegatori, debuie sa pice ; câci Românulu seraculu traiesce simplu si cumpera mosîa.—

Dar deaca sta treab'a cu multi Români din Ogn'a asiá : pentru ce nu s'au reclamatu ?— Reclamat'au destul, facutusau mai la urma si protestu decâtra membrii comissiunei alegatoare prin Parochulu Ioann Predoviciu atatu câtra Comis-

siunea alegatóre, catu si centrala, dar inzadaru; ca dela tatalu confusiuniloru ce poti asceptá decâtu pe fetulu seu, cârui'a in cele trei dîle nu i-a fostu cu potintia, nici a fostu chiamarea Comissiunei a rectificá (dupa cum sau esprimatu Presiedintele). Ce s'au facutu, seau mai bine dîcêndu ce se vá face cu protestulu, n'avemu date autentice, fâra in curendu ni le vomu procurá. — Ear pana atunci nu potemu trece cu vederea laudaver'a si onorific'a caracteristica a Românîloru Ogneri dovedita lu alegerea deputatului.— Ei s'au presentatu inaintea comissiunei in cea mai mare linisce sî demnitate, toti imbracati in vesmintele serbatoresci; pe fati'a loru se vedeá seriositate cu totulu romana, nu s'au moiatu, desî au fostu ispititi, cî cunoscendu-si posili'a de Români, si-au datu votulu seu liberu Consangénului seu, ba ce e mai multu, la votare s'au unitu cu totii cá prin farmecu intr'o singura persóna româna, afara de unicul u Iud'a Iscarioténulu. P.

Dev'a 20 Iuniu.

Domnule Redactoru! Cugetu a fi de prisosu a perde timpulu atâtu de pretiosu cu respunsuri sî escusari, de ce n'amu potutu face destulu dorintiei Dlui Corespundinte din „Beligradu“ A. S. cu alegerea Deputatiloru in Comitatulu nostru? epistoleloru DSale sî strigarei poternice din „Gazet'a Transilvaniei,“ ca se face ne dreptate strigatore la ceriu civiloru laici, candu clic'a preotiésca de aici, — conferintiele preliminarie le-a straformatu in sobóra preotiesci, — dupa parerea Dsale -sî asiá au candidatu atâti'a Popi,— spre deplin'a nóstra mangaiere, — sî credu ca sî a Dsale, — alegerile au esîtu asiá, dupa cumu amu doritu: in cerculu Lesnicului Dlu Popea, intr'alu Iliei Dlu Michail Orbonasiu, intr'alu Pestisiului Dlu Protopopu Ratiu. Acumu deaca in aceste trei cercuri amu reesîtu, suntu prea incredintiatu, ca in tóte vomu fi reusîtu, — nu-i fia frica nici rusîne Dlui Corespondinte cu acesti barbati a esî in lupt'a politica, ce-i ascépta; — comitentii acestor'a suntu atâtu de tari in credintia despre caracterulu sî tóte celelalte cualitati ale loru, cá sî comitentii Dlui Corespundinte despre ale Dsale.

Deaca s'au aflatu intre nói sî unii cá aceia, cari si-au incercatu noroculu peste consensulu inteligentiei, incredintiati in propriele poteri, sî spre norocirea nóstra—póte sî a loru, —au remasu in noroiu, n'avemu ce le face; impace-si muscaturile consciintiei loru cumu voru socotí mai bine, câci noi le damu pace astadata, sî inaintea publicului tragemu unu velu sa nu-i póta privi.

Dar' totusi ca lucrurile au decursu cu atât'a seriositate sî linisce, sa vorbimu adeverulu, meritulu se cuvine Preotîmei, carea au priveghiatu in jurulu massei de poporu, cá acest'a sa se feresca de ori ce lucruri, ce i-aru poté petá caracterulu seu atâtu de puru sî necoruptu, sa se infacisiedie inaintea comissiunei cu tóta tresvi'a, cá inaintea unui Divanu de judecata, sentinti'a cârui'a va fi esflusulu proprieloru loru ostenele, — sî peste totu se póte dîce, ca au domnitu cea mai buna contielegere intre fratii de ambele confessiuni, concentrandusi voturile loru in unulu sî acelasi Individu. —

Onóre Preotîmei pentru povetiuirea poporului seu; onóre simtiului nepetatu alu miieloru de popóre, ce si-au sciutu folosí dreptulu seu acuma antâi'a óra in interesulu seu sî alu binelui de comunu; onóre tuturoru barbatiloru conducatori.

Unu Preotu din clic'a intipuita a D. Corespundinte A. S.—

Din comitatulu Hunedórei ni se scrie acum mai pe largu, ceea-ce mai susu aduseramu dupa o depesia telegrafica. Deputatii din comitatu dara toti suntu Români, si anume: 1) D. Mihailu Orbonasiu sen; 2) P. Protos. Nicolau Popea, 3) P. Protopopu Ioann Ratiu, 4) d. Assessoru de sedria Petru Demianu, 5) P. Vicariu Petru Popu, 6) d. Senatoru Ioann Balasiu.— In 22 ale curintei se 'nzestrara ablegatii cu credintiunalele de lipsa, sî Magiarii se folosira de ocasiune, parte de a spune, ca ei au priimitu pre Românii in assemenea drepturi cu sine, parte insa-sî acest'a este mai tristu- de a se descarcá asupr'a cerculariului Escellentiei Sele P. Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a, cá a unui'a, ce aru provocá separatismulu si spiritulu confessiunalu etc. La punctulu primu respunse P. Vicariu, ca deputatii voru representá dupa consciintia tóte classele de poporu din comitatu; ear la alu doilea reflectà p. Prótopopu Ratiu, ca assertulu loru nu e adeveratu, sî cá arguminte produse nu vorbe, ci fapte, cumu Românii, cu preaputîne escepîiuni isolate, au purcesu cu solidaritate, concentrându-si voturile intr'unu singuru candidatu fâra privire la confessiune. Sî cerendu br. Geiza Iosika a se luá asertulu seu la protocolu, aceeasi o pretinse sî Protopopulu Ratiu. Se crede, ca Maghiarii chiaru sî in dieta voru radicá acus'a acést'a; dar Românii inca credu, ca celu-ce o-a provocatu fâra vin'a sea, o va sci sî respunde. —

Din Comitatulu Turdei audîmu, ca de si unii Români, sedusi de Magiari si Magiaromani, aveau de cugetu la inceputu a alege pre unu Magiaru, d. Franciscu Macskási din Gurghiu, si vediendu, ca nu voru reusî, trecura la p. Protopopu gr. cat. din Reghinulu sasescu Michailu Crisianu, totusi multîmea poporului românu votà pe lenga Advocatulu Doctoru Ratiu din Turd'a, care in fine si reportà triumfulu cu 594 voturi. D. Protopopu Crisianu priimi 323 voturi, Franciscu Macskási 1, Cavalerulu Grigoriu de Bott'a 1. Sasii concentrara voturile sele (57) in cetatianulu Lutsch din Reghinu; numai trei voturi priimi altu cetatianu anume Göllner. De insemnatu e la acésta alegere un'a cercarea toturoru midilóceloru — ertate sî neiertate—din partea Magiariloru pentru de a abate pre Românii dela candidatulu loru, care dupa dîs'a loru „e unu omu necunoscutu, Némtiu din Beciu dela Reichsrath, omu care vrea sa mai aduca revoluti'a, cá sa ne mai omorîmu unulu pre altulu“ s. a.; de alta parte paciinti'a, cu care Românii tóte acestea le-au ascultatu frumosu, dar apoi totusî au facutu precum au sciutu; apoi bun'a intielegere si tolerantia intre Preoti, Invetiatori si poporu, mai departe seriositatea si demnitatea, cu care s'au portatu Românii la actulu alegerei, si in fine perseveranti'a poporului, care au statu doue dîle scumpe de lucru, pâna s'au terminatu alegerea.

Reghinulu sasescu in 26 Iuniu c. n. (Urmare sî 'ncheiare din nr. trecutu). Toti erau Români de pe campia aprópe de 600 alegatori. Asiá cantandu ajunseramu pana direptu curtea br. Kemény, unde amu statu mereu si cantându inca dóua strofe din imnulu natinnalu, incepù conducatoriulu Campeniloru D. Mog'a— unu barbatu demnu de tóta laud'a, care prin staruinti'a s'a au castigatu cunun'a dîlei, pentru-ca numai zelositâtii lui este de multiamitu, ca au potutu aduce omenii de pe Campia in numeru atâtu de frumosu intr'o astfelu de departare,— a strigá: „Sa traiésca Siulutiu Onisie!“ Si poporulu dupa elu din tóta anim'a de trei ori: Sa traiésca! incâtu resuná loculu impregiuru. Apoi intraramu cu totii in curte, si alegatorii de pe Campia ocupara tóta curtea juru imprejuru, facendu castre totu Satulu dechilinu cu preotii se docentii sei in frunte. Aci nu potu intrelasá a nu aminti de portarea cea laudibila a preotiloru si docentiloru români, cari dela inceputu pâna la finitu au condusu turm'a loru asiá de bine, incâtu neci un'a óia n'au intratu in castre straine; ma, sa nu ascundu adeverulu, totusi unu preotu si doi séu trei din satele miste magiare. Bagu sém'a Românulu fara Renegati nu póte fi! —

Acum'a asceptamu cu incordare sa se deschida odata votisarea, si inca in curte o asteptamu; pentru ca unde e publicului asiá mare, cumu au fostu acolo, trebuie sa se faca alegerea a fara, cá sa véda toti, ce si cumu se lucra! Dara inzadaru! Votisarea cu Maghiarii cei mai departati au fostu sî inceputa mai de diminétia, si se continuà assemenea cu Sasii cá la 150 de alegatori din Petelea, cari cu dóua, trei dile mai inante ne apromisera prin unu Senatoru de aici, ca voturile loru le voru dá pentru unu Românu, fiindu ca Sasu nu póte fi alesu, si voturile loru putîne s'aru perde inzadaru, dara ei consequenti egoismului loru celui ruginitu si-au datu voturile cei mai multi la unu Sasu, unii inse lui Bánffy Iános (Pe semne multiamit'a câtra Românii din Fagarasiu! Red.)— in casa cu usi inchise. Procedur'a acést'a a Comissiunei de alegere intratât'a ne-au frapatu si indignatu, incâtu nu ne poturamu retiené a remonstrá in contr'a ei si a ne adressá catra Presiedintele Comissiunei, cá sa deschida usîle, ca altmintrelea vomu face protestu solenu. Dupa aceea vediuramu, ca un'a usia, dar numái un'a, se deschise, si asiá cu mare necasu lipindune mai unulu mai altulu de usi'a, prin care intrau votisantii in chili'a de votisare, amu potutu priveghiá asupr'a procedurei alegerei, si asupr'a aceloru Magiari

caror'a nu li se parea ca noi stamu neclintiti totu lânga usia, pentru ca ei nu poteau amerintiá Românilor alegatori, ca déca nu voru votisá lui Bánffy Iános, apoi mare pedépsa va vení pe capulu loru etc. Pe langa tóte amu avutu in Comissiune totusi unu barbatu de incredere pe D. Mog'a, Parochu din Tridu, care priveghià cu tóta atentiunea decurgerea votisarii si protocolarea votantiloru; si asiá eramu in catuva linisciti, ca nu se voru intemplá in luntru in chilia abusuri. Votisarea au decursu in ordinea cea mai frumósa dela 8 diminéti'a pâna la $2^1/_2$ si se continuà la 3 óre pana sér'a la $6^1/_2$ fara nici o turburare. Alegerea nu s'au finitu intr'o dî, sî câte-va sate trebuira sa remâna sî pe dîu'a urmatória. Magiarii, vediendu ca nu voru sa aiba maioritate si intristati fiindu de multîmea voturiloru d. Siulutiu, au cugetatu, cá sa amâne pe dîu'a urmatóre finirea alegerei, avendu sperantia, parte ca Românii alegatori se voru departá câtra casa nepotendu asceptá pâna mâne, parte voru mai veni inca Magiari alegatori, carii au remasu pe a casa, si dupa cari voru tramite cu carulu, cá sa nu pérda caus'a loru!

In dîu'a urmatóre se continuà votisarea la 7 óre. Inzadaru se inbulziéu Magiarii stracuranduse din tóte laturile spre a maiorisá pe Românii; inzadaru adusera sî pe bolnavii, Românii totusi au remasu in majoritate; ma in ca sî tieranii Magiari din Santión'a au datu voturile lui Siulutiu Onisiu. De resultatu favoritoriu inse ne temému de sér'a din 27|6, fiind-ca Balenii, Mojosienii sî Almasenii peste 100 votanti ne amerintiau, ca se voru duce a casa, ca au de a sapá cucurudiu etc.; dara vediendu noi pericululu ce ne amerintiá, ne-amu pusu noi pe lânga ei sî intrebuintiandu tóta poterea nóstra morala i-amu induplecatu a remanea. —

Sî asiá daia dupa o lupta drépta au esîtu la 11 óre câtra ameadi in 27|6 comissiunea din chili'a laterale sî au publicatu prin Presiedintele seu Br. Georgiu Kemény urmatoriulu resultatu: Br. Bánffy Iános are 520 voturi, Siulutiu Onisiu 640; sî asiá dara D. Siulutiu Dionisiu Assessoru din Turd'a, doritulu poporului, e deputatu. Românii alegatori, cari remasera inca pâna la finitu, pentru-ca ceilalti, sî mai cu séma multîmea de Campeni s'au fostu dusu inca din 26|6 catra casa, au primitu acestu resultatu favoritoriu cu de trei ori „Sa traiésca!“ Assemenea pentru Br. Kemény György, am strigatu de trei ori „Sa traiésca.“

Asiá fu alegerea din Sant-Ioann'a; in cerculu Gurghiului inca reusîra Românii in maioritate sî alesera pre d. advocatu Dr. Ratiu din Turd'a. A. O.

Din Comitatulu Dobocei ni se scrie, ca Românii, cari preste totu lucra in privinti'a alegerei la Dieta in cea mai buna armonia, voru alege deputatu pre d. Michailu Bohotielu, care nu numai ca e natiunalistu bunu si barbatu de caracteru, ci si cunoscutu de aprópe cu lipsele si impilarile, caror'a este espusu poporulu românu de aici. —

Solidaritatea vá fi cu atat'a mai de lipsa fratiloru nostrii din acelu Comitetu, câci numerulu alegatoriloru Magiari, immultîtu prin alu cosmopolitîloru Judei, se apropia de numerulu alegatoriloru Români, si ori-ce impartîre a voturileru si preste totu ori-ce desbinare intre Români, aru trage dupa sine caderea loru.

Geoagiu in 19 Iuniu. Onorate Domnule Redactorul Binevoiti a aduce la pubtica cunostintia, cumu ca in cerculu IV. de alegere alu comitatului Hunedórei, astadi in 19. Iuniu c. v. s'au alesu de deputatu pentru Dieta cu pluralitatea voturiloru D. Judele procesualu Petru Demianu din Balsia. Nrulu celoru indreptatiti la alegere au fostu 1126., din care au absentatu 176., sau presentatu 950., dintracestia au votisatu pentru Petru Demianu 879., pentru Lendvai Rudolf 57., pentru Baronele Nopcsa Ferentz 7, pentru cancelariulu aulicu Contele Nádasdi 1. pentru Episcopulu Andreiu Bar. de Siagun'a 1. pentru contele Betlen Oliver 1. pentru Petru din Balsia 1., pentru Pop'a Ioann 1., pentru Vasilie Piposiu 1., pentru Pop'a din Balsia 1. —

In intrég'a decurgere a tempului votisarei precumu insemnatulu numeru alu alegatoriloru, asiá sî ceealalta multîme de poporu, ce cu doru asteptá resultatulu alegerei, dovedi cea mai esemplara portare morala, pentru care cu curata cunostintia póte marturisí ori carele din cei ce au fostu de fatia, cumu ca patrol'a de gendarmi ne servi astadata numai cá de o parada serbatorésca ne fiindu de lipsa pentru sustînerea ordinei. Fininduse votisarea sî vediendu-se, cumca maioritatea absoluta a voturiloru e pre lânga d. Demianu, pe temeiulu §-lui 67 alu Regulamentului provisoriu de dieta, indata prin Presiedintele se sî publicà adunârei resultatulu cu numele alesului deputatu, pre care multîmea 'lu salutà cu repetîte strigâri. Sa traiésca! D. deputatu Petru Demianu, care de câti-va ani incóce dóra cá nimene altulu dintra inteligentii nostri români persecuatu de sórte, cu totulu retrasu dimpreuna cu famili'a sea in satulu Balsi'a traindu, sa parea a fi cadiutu intr'o melancholia rodietóre de firulu vietiei, pentru care multi numai de nume-lu mai cunoscéu, dovedi astadi cu potere sufletésca frumósele cualitâti, ce posede, prin o cuventare, in care multiemì publicului alegatoriu pentru inecrederea pusa in densulu, sî provocà pre toti la implinirea datorintieloru câtra Dumnedieu, câtra Imperatulu, câtra Patria sî câtra Natiune. — Fiindu têmpulu inaintatu, incheiarea protocolului comissiunalu, cu care suntu a se asterne actele de alegere comitetului centralu, remase pe dîu'a de mâne.

Multîmea poporului dupa acestea in frunte cu preotîmea, cu clericii, invetiatorii sî notarii români porni in ordine cuviintiósa cantându: „Desteaptate Romane!“ pâna la cas'a unde au fostu abatutu Dnulu Demianu; acolo mai cuventara preotii Dembianu sî Popianu, sî asiá intre strigâri: Dnedieu sa ajute Imperatului, cá sa faca dreptate! se rentórsera fia care la ale sale. P.

Varietati sî noutati de dî.

Eminenti'a Sea Parintele Metropolitu alu Romaniei, D. Nifonu au sositu in 20 Iuniu c. v. sér'a la 4 óre la bâile din Elöpatak.

(Sal'a dietala din Sabiiu). Sal'a dela „Imperatulu Romaniloru“ menita pentru diet'a transsilvana, e gat'a de a priimí pre óspetii sei. Intocmirea eii, condusa prin architectulu c. r. Zettl, e fórte eleganta. In frunte e tronulu de catifea rosia subt unu baldachinu pomposu de assemenea, in drépt'a sî 'n stâng'a scaunele radicate pentru presiedintele, vicepresiedintrle, consiliarii de Guvernu, tribun'a pentru vorbitori etc., mai departe de ambele pârtî mesele pentru jurnalisti sî stenografi, apoi totu mai radicate in forma amfiteatrala cele 165 scaune ale deputatîloru impartîte in centru, drépt'a sî stâng'a. De trei parti trei galerii, pe care incapu 250 persóne. Logi'a de midilocu e menita pentru Esc. Sea Gubernatorulu. Impregiurulu salei suntu incaperile pentru siedintiele comiteteloru, pentru stenografi etc.

(Indreptatîrea egala in Ungari'a.) Judele scaunulu din Kerek in comit. Aradului emise câtra antistiele romanesci din cerculu seu unu circulariu, in care dîce, ca Innaltî'a Sea (?) Imperatulu nu iérta a dá rogâri s. a. in limb'a româna, ci chiaru sî protocólele trebuie sa se duca in limb'a magiara. — Déca unu oficiantu pe calea oficiului inca se dejosesce pâna la minciuni, ce se potu prinde cu mân'a, apoi ce sa ascepti de-la privati?! —

(Serbatórea Conciliului de Trientu.) Spre aducerea aminte de Conciliulu Bis. rom. cat. din Trientu la anulu 1563. se facù in anulu acest'a in Trientu unu jubileu maretiu, care tînù cu felurite festivitâti: servitie domnedieesci, cuventâri, litii, focuri artificióse etc. din 26 pâna 'n 29 Iuniu c. n. sî la care luara parte 3 Cardinali, 32 Episcopi sî Archiepiscopi s. a.

(Denumire sió da). Papucarii din Turinu an denumitu pre Regele Victoru Emmanuilu maiestru de zechiulu loru, câci „au indreptatu caltiunulu natiunalu.“ (Se scie, ca Itali'a are cam form'a unui caltiunu). Regele le redarui unu stindardu cu inscriptiunea: Dono di S. M. il Ré d'Italia alla Società di maestri calzolai di Torino.

(Daru de onóre). Membrii societâtii bisericesci literarie a teologiloru români din Vien'a tramisera d. Cesaru Bolliac, meritatului poetu, patriotu sî literatu românu, redactorului „Buciumului“ dreptu semnu de recunoscintia sî stima unu esemplariu din opulu tradusu de dênsii: „Fabiol'a séu biseric'a catacombeloru“, — pentru care acest'a le multiemesce in modu fórte onorificu.

(Daru.) Comun'a serbésca din Versietiu au darnitu pentru teatrulu natiunalu serbescu din Neoplant'a (Novisadu) 10,000 f.

(Serbatóre natiunala). In Engliter'a se pregatesce o serbatóre natiunala maretia in onoarea poetului Shakespeare pe 23 Aprile 1864, spre amintirea dîlei lui natale de 300 ani.

(Venturile din Vienn'a.) Din causa ca Vien'a e cercetata mai neintreruptu de venturi tricatióse. unu professoru francesu da Viennesiloru svatulu de a radicá intre Sieghartskirchen sî Purkersdorf. pe unde vinu venturile prin asiá numit'a „gaur'a ventului," unu zidu innaltu. —

(Noduri in papura!) Cându audîramu antâi'a data, ca Magiarii ici colea se arata scrupulosi sî pedanti in privinti'a numeloru ablegatiloru români, ca adica dicu, ca de óre-ce unii Români au datu voturile lui Ioann, altii lui Iuon, altii iara lui Onea s. a. m. d., aceste trei persóne nu suntu un'a, prin urmare voturile loru trebuie impartite in trei: credíuramu firesce, ca acést'a e o gluma, de sî intentiósa, spre a aretá, ca Românii tierani suntu atâtu de inapoiati, totusi numai gluma. Acumu insa vedemu ca lucrulu e seriosu; câci in comitatulu Cetâtii de Balta voru sa refuse dlui Russu multîme mare de voturi sî sa-lu aduca in minoritate, pentru-ca unii votanti ii dîsera Russu, altii Orosu, altii domnulu din Vidraseu etc. Mai vediutati astfelu de noduri in papura? —Domnii acei'a de siguru si-au uitatu, ca maghiarisârile cele multe ale numeloru române se dotéza nu de multu, decându chiaru professorii prin scóle traduceau sistematicesce numele scolariloru sei români pe unguresce!

Principatele romane unite.

O fapta nobila a Domnitorului Alessandru Ioann. Nicolau Balcescu, istoriculu românu reposatu in esiliu la Palermo, erá in periculu a devení uitatu din partea natiunei sele. Unu decretu domnescu din 8 Iuniu a. c. dispune 1) a se aduce prin d. Nicolau Ionescu tierên'a reposatului in patria sî a se immormentá in pamentulu eii, 2) a se radicá unu monumentu pre pastrarea memoriei lui, 3) a se compune o commissiune din partea dd. A. T. Laurianu sî A. Papiu Ilarianu, carea sa adune si sa publice tóte scrierile lui.

Unu altu actu memorabilu alu Domnitorului e dispositiunea, cá tóte documintele, chrisóvele domnesci sî odórele vechi rémase prin monastirile dîse inchinate sa se conscrie, adune sî depuna in monastirile din Bucuresci sî Iasi: Vacaresci sî Golia, unde spre mai bun'a loru pastrare sa se puna unu postu militaru.

Capital'a Românîei se afla in mare interitare pentru alegerea unoru membrii ai municipalitâtii, si lupt'a, ce esista in privinti'a acést'a iutre diferitele partide polilice, s'au estinsu firesce sî asupr'a jurnaleloru; sî asiá vedemu, ca pecându d. e. „Buciumulu" proclama triumfuri pentru Gubernu, pe atunci „Românulu" publica multîmi de illegalitâti, prin care Gubernulu aru voí a-si scóte invingatori pre ómenii sei. —

Nu putîna incordare produce in fratii de dincolo si scirea, ce castiga totu mai multu terenu, ca unu comissaru alu Portii cu Ambasadorulu englesescu din Constantinopole Sir Bulwer, voru vení preste curendu in principate, aducendu-se firesce venirea loru in combinatîune cu situatiunea actuala a tierei.

Partid'a polona — dupa spus'a foiloru germane— agitéza prin tiéra neturburata, tramitiendu preste fruntarie recrute sî arme spre Poloni'a.

D. Barbu Belu este numitu Ministru de justitia.

Russi'a sî Poloni'a.

Caus'a polona a mai innaintatu cu unu stadiu prin not'a din urma tramisa prin poterile Franci'a, Engliter'a sî Austri'a câtra cabinetulu russescu, in carea se urgéza unu armistitiu din partea Russiei. Politic'a russésca e, cá totudeun'a, a desbiná pre aliatii, sî cu deosebire a face pre Austri'a sa se abata de-la mergerea pe o cale cu celelalte poteri. Câci déca Russi'a aru sî priimi deslegarea cestiunei polone pe calea unui Congresu europenescu, acést'a n'aru poté-o priimí Austri'a, sciindu-se chiaru de siguru, ca atunci de nou aru vení la midilocu sî caus'a italiana.

Luptele tînu rostu, sî pe câtu cresce asprimea sî crudîmea Russiloru, pe atât'a sî Comitetulu natiunalu polonu procede mai cu energia. Decurendu emise decrete, prin care se opresce communicatiunea pe drumurile de feru Varsiovi'a— Petropólea si Viln'a—Eidtkuhn, precum sî prin liniele telegrafice ale acestoru drumuri. Amploiatii, masînistii, ingrijitorii sî lucratorii priimira demandâri a parasí indata posturile sele, telegrafistii a nu priimí depesie, persónele private a nu umblá pe drumurile acestea. Sî se scie, cu ce esactitate esecutéza acestu Comitetu secretu ordinele sele!

Notitie literarie.

„Auror'a româna," unic'a fói'a belletristica romanésca in Austri'a, incepe cu 1 Iuliu alu doilea semestru din anulu d'antâiu alu esistintiei sele. In scurtulu restêmpu de o jumetate de anu ea a devenitu unu óspe bine vediutu prin familiele romanesci, sî ne plinimu o datorintia placuta recomandându-o sî aceloru familii, care inca n'o cunoscu. „Auror'a româna" ese, cá sî pâna acamu, de 2 ori pe luna —sî amu svatuí pre on. Redactîune a remâné sî dupa trecerea abonantiloru preste 600, totu la acésta editîune, — insa in formatu mai mare sî cu o icóna in frunte. Unu adausu insa, ce-lu salutâmu cu multa bucuria, ne da „Auror'a româna" prin aceea, ca ne promite biografiele barbatîloru celorumai renumiti ai natîunei nóstre, sî portretele loru, — documentu invederatu, ca Redactîunea eii e 'nsufletita de zelulu celu nobilu de a face unu adeveratu servitiu natîunei.— Pretiulu abonamentului e pe anu 5 fi. pe ½ anu 2 fl. 50 xr. v. a., pentru tierile straine pe anu 7 fi., pe ½ anu 3 fl. 50 xr. v. a. —

O alta innaintare a sborului nostru spiritualu salutâmu in enunciarea „Concordiei," ca ea din 1 Iuliu incolova esî de trei ori pe septemâna. Pretiulu „Concordiei" prin acést'a se urca dela 10 la 14 fl. pe anu, insa cu aceea, ca déca din sumele de prenumeratîune aru trece ce-va preste spesele tipariului, se va scadé la 12 fl. Urâmu amenduoru intreprinderiloru celu mai bunu successu.

Multiamita publica.

La fondulu pentru ajutorirea juristiloru de-la academi'a c. r. din Sabiiu au mai incursu prin d. M. Andreic'a, Jude comunalu in Campeni, in urm'a initîativei luate de d. jude cercualu Ioann Darabantu, — 26 fl. v. a., sî anume dela dd. Parochu din Campeni Vasiliu Motore 2 fi., Jude din Campeni Andreic'a 4 fi.; notaru din Bistr'a Dion. Darabantu 2 fl., jude comunalu totu de acolo Vas. Burzu 1 fl., notaru din Neagr'a Nic. Candrea 3 fl.; jude totu de acolo Georgiu Candrea 2 fl.; jude din Ponorelu Aless. Galdeu 2 fl., jude din Vidr'a de josu Ioann Vasiu 1 fl., jude din Vidr'a de susu Mich. Gombosiu 2 fl., jude din Albacu Nic. Morariu 2 fl., jude din Sohodolu Ios. Giurgiu 2 fl., jude din Secatur'a I. Mraistie 1 fi., jude din Scarisiór'a Simeonu Pasce 2 fl., summ'a 26 fi. v. a. pentru care in numele tineriloru ajutorindi aduce binevoitoriloru contribuitori multiamita publica

Sabiiu in 20 Iuniu 1863.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru.

Burs'a din Vien'a in (8 Iuliu|26 Iuniu.) 1863.

Metalicele 5%	76. 60.	Actiile de creditu	191. 50.
Imprumutulu nat. 5%	81. 55.	Argintulu	109. 65.
Actiile de banca	796.	Galbinulu	5. 28.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 53. ANULU XI.

Sabiiu 30 Iuniu, 1863.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu,

din grati'a lui Domnedieu Imperatulu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei sî Boemiei, Rege alu Lombardiei sî Venetîei, alu Galitîei, Lodomeriei sî Illiriei, Archiduce alu Austriei, Mare-Principe alu Transsilvaniei sî Comite alu Secuiloru etc. etc.

Maritiloru, Veneratiloru, Nobililoru, Illustriloru, Spectabililoru, Generosîloru, Onoratîloru, Prudintîloru sî Intieleptiloru, Iubitiloru Nostri Credintiosi!

In legatura cu rescriptulu Nostru regescu din 21 Aprile a. c., prin care am demandatu a se conchiamá diet'a iubitului Nostru Mareprincipatu Transsilvani'a pe 1 Iuliu a. c. la Sabiiu, Ve aducemu la cunoscintia sî sciintia iubitiloru Nostri credinciosi: ca pentru diet'a acést'a am denumitu Comissaru alu Nostru impoternicitu r. dietalu pre credintiosulu Nostru, iubitu cu sinceritate, Consiliaru intimu sî Cameraru, Presiedinte alu Gubernului Nostru transsilvanu, Locoteninte Maresialu campestru, Conte Ludovicu Folliot de Crenneville, proprietaru alu crucei militare pentru merite, cavaleru alu ordinului prussescu de coróna, comandatoru alu ordinului würtembergesu de coróna pentru merite, mare-cruceru alu ordinului mareducalu hessianu Filipu Generosulu, mare-cruceru alu ordinului de casa ducalu saxo-weimarianu, comandatoru alu ordinului portugisicu de turnieria sî spada, comandatoru alu ordinului toscanicu de S. Iosifu, alu doilea proprietaru alu regimentului de husari Printiulu Carolu de Bavari'a Nr. 3.

Impartasîndu-Ve Vóua iubitiloru credintiosi acést'a, Ve provocámu iubitiloru credintiosi, de a Ve pune cu mentîunatulu Nostru Comissaru r. dietalu impoternicitu in contielegerea de lipsa, sî a-lu sprijiní intru implinirea problemei sele in tóte si 'n fiacare cu bucuria sî taria.

Câror'a de altmintrea Ve remanemu propensi neschimbatu cu cesaro-regésc'a sî suveran'a Nóstra mila si gratîa.

Datu in cetatea Nóstra capitala sî resiedintîala Vienn'a, in 15 luniu, anulu o miia optu sute siesedieci sî trei, alu gubernârei Nóstre alu cincisprediecelea.

Franciscu Iosifu m. p.

F. G. Nádasdy m. p.

La preainalt'a propri'a demandare a Maiestátii Sele C. R. Apostolice:

Dimitriu Moldovanu m. p.

Telegramu

alu lei „Hermannstätter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten“ datu in Vienn'a 8 Iuliu, 5 óre 30 minute dupa amédi; sositu la Sabiiu in 8 Iuliu, 7 óre 20 minute dupa amédi.

Dupa „corespundinti'a generala“ sa se mai fia chiamatu prin preainalt'a resolutiune la participarea la diet'a Transsilvana: Georgiu Domzsa, fostu Jude regescu in Orastia, Iosifu Filtsch proprietaru, Baronu Gerlitzi Cameraru, Groisz Consiliaru de Gubernu, Constantinu Ioann proprietaru in Brasiovu, Lászloffy antiste opidanu in Gherl'a, Petru Manu Consiliaru de finantie, Contele Nemes, Baronulu Popp de Böhmstetten directoru de banca, Prepositulu capitularu Popp, Baronulu de Salmen, Fridericu Schneider oratoru in Sabiiu, Contele Thoroczkay proprietaru in Clusiu, Stefanu Ugron fostu Comite supremu, Iosifu Wächter din Sabiiu sî Consiliarulu aulicu Iosifu Andreiu Zimmermann.

Romanii transsilvani fatia cu alegerile dietale.

Dîlele alegeriloru de deputati pentru diet'a venitóre partea cea mai mare au trecutu, sî de sî unele pulîne alegeri suntu inca indereptu, totusi ne cam potemu trage socotél'a despre resultatulu loru.- Asceptârile nóstre in privinti'a acestui resultatu inca din capulu locului n'au fostu esagerate, pentru-ca cunosceamu pedecile, ce stau in cale resultateloru deplinu multiamitóre pentru Români; scieamu, ca noi n'avemu orasie sî ca ne lipsesce spre cea mai mare dauna starea de midîlocu cetatienésca; scieamu ca Românii de prin sasime preste totu suntu „gazde cam tinere“; scieamu in fine ca cârtîle funduarie atâtu prin comitate, câtu sî prin scaune inca parte mare suntu neregulate, sî asiá mosîele cumperate de Români in anii din urma, inca nu suntu inscrise pe numele loru,— totu momente nefavoritóre pentru noi. Mai luamu inca sî aceea, ca poporulu nostru reintrându acum dupa cinci sute de ani in viéti'a constitutîunala, nu va cunósce datorintiele sele, nu-si va sci folosí drepturile, nu va poté precalculá momentositatea urmâriloru, ce voru isvorí pentru elu din aceste alegeri pe venitoriu sî va dá dreptulu seu altora séu de fric'a pedepsei séu de lacomi'a remuneratîunei. Cu tóte acestea vedemu, ca alegerile n'au esîtu tocmai in nefavórea Românîloru, de sî nu ne poturamu sî parte nu ne potemu esplicá deplinu nici pana 'n diu'a de astadi, cumu perduramu caus'a 'n unele locuri, unde castigarea eii ni se pare sigura, d. e. in Sacele, Abrudu, Rosi'a. Resultatele cele bune avemu de a ni le multiamí preste totu nóua insîne, sî ele suntu unu documentu imbucuratoriu despre aceea, ca potemu déca voimu. Archiiereii nostri, cá cei-ce au luatu initîativ'a prin cercularîele sele, si-au castigatu unu titlu nou la recunoscinti'a natîunei, sî déca dintre Români chiaru aru fi vreunii, cari sa se 'ndoiésca despre acést'a, intrebe numai pre contrarii nostri politici, cine li-a trasu crucea cea mai marcata prin socotéla? Preotii au intielesu vocea Archipastoriloru sei, sî cu putîne esceptîuni — câci unde este padure fâra uscaturi? — si-au plinitu datori'a de parinti sufletesci, de patrioti credintiosi sî de Români buni cu tóta scumpatatea. Pe aceeasi cale au mersu si intieliginti'a, carea au datu probe frumóse despre energi'a sî simtîulu seu celu bunu. Sî diuarele române, cá nisce locuri de 'ntalnire sî conversare ale spiriteloru, au lucratu in armonia la opulu celu gravu, care este problem'a dîlei, sî tîuiturile cele neplacute, ce s'au amestecatu câte odata in aceste acórde curate, ne place a crede ca vinu de-la unu séu altu nesocotitu, sî nu de-la ele. Portarea poporului in fine fatia cu stadiulu lui de cultura, cu trecutulu lui celu amaru, cu presintele lui celu transitoriu, cu desbinârile lui confessiunale, fatia in fine-si acést'a nu e de trecutu cu vederea — cu tempulu celu scumpu de lucru alu tieranului trebuie sa recunóscemu, ca fu démna de lauda. Poporulu românu au ascultatu de conducatorii sei; au alergatu la locurile de alegere, care adesea erau in departare de o dî, ba avemu esemple despre muntenii nostri oieri, cari têmpulu de câte o septemâna 'ntréga cu venirea, petrecerea sî re'ntórcerea lau sacratu datorintiei, sî dreptului seu constitutiunalu; poporulu românu au simtîtu gravitatea actului, ce-lu seversiesce prin alegere, sî s'au portatu amesuratu acestei gravitâti cu linisce, ordine sî trezvia; in fine a respinsu dela sine uneltirile de totu felulu, cu care strainii au cercatu in mai multe locuri a-lu abate in castrele loru.

Onóre dar acestui poporu moderatu, trézu, seriosu sî ascultatoriu ! Sî onóre toturoru conducatoriloru lui !

Noi astfelu sî nu altmintrea suntemu convinsi despre portarea conducatoriloru poporului nostru românu cu prilegiulu alegeriloru, sî adica ca acei'a s'au nevoitu a luminá sî a povatuí poporulu pe bas'a morala a libertâtii constitutiunale ; de aceea am sî vediutu din partea alegatoriloru români numai portare corecta la alegeri. Sî totusi jurnalistic'a magiara din Clusiu altmintrea caracteriséza pre Archiiereii sî intelligentii nostri. Pentru Archiierei dîcu, ca ei sub blastemu au opritu pre Românii sa nu voteze pre altii decâtu pre Români; ear pentru intelligenti, ca aru fi intrebuintiatu nisce agitatiuni comunistice. *) Dar sa nu gandésca cetitorii nostri , ca amintil'a jurnalistica clusiana magiara numai atât'a si nu mai multu aru fi scrisu despre conducatorii sî intelligintii natiunei române; pentru ca in nr. 79. din Kol. Közlöny sî Korunk se aducu doi articuli lungi, unde tem'a despre cele-ce amu citatu mai susu este desbatuta intr'unu tipu sî intr'o mesura, care pe deplinu arata pe fatia atâtu malitî'a incorigibila, câtu sî miserabilitatea jurnalistica din partea Redactiuniloru aceloru foi unguresci din Clusiu. Sî de aceea nici ca ne lasâmu in vreo refrângere meritoria a loru, mai cu séma sî pentru aceea, pentru-ca aducu numai vorbe góle, va sa dîca calumnii próste, dar nu sî fapte, sî asiá astfelu de jurnalistica miserabila sî condusa de malitia incorigibila o despretiuimu cá ómenii rabdârei; dar totusi tragemu atentiunea Regimului la acesti doi articuli plini de espresii turburatóre pentru tiéra sî natiunile eii. —

Resultate din alegerile dietale. (Urmare)

Pentru **scaunulu Sighisiórei** (cerculu de susu): Senatorulu Fridericu R o t h , (dupa-ce 'n alegerea I. se alesese Par. Schuller, deputatulu cetâtii).

Pentru **comitatulu Hunedórei,** in cerculu Geoagiului: Judele processualu Petru D e m i a n u , in cerculu Puiului Senatorulu B a l a s i u. (Gaz. Transs. dîce ca d. Can. Papfalví. Red.)

Pentru **orasiulu Brasiovu** cá alu doilea deputatu: Carolu M a a g e r.

Pentru **comitatulu Clusiului** (cerculu alu treilea): Assessorulu pe sedria Ladislau V a y d a.

Pentru **comitatulu Albei de josu :** Gavriilu M u n t e a n u Directoru gimnasialu sî Nicolau G a i t a n u Assessoru la Tabl'a regésca. (Celelalte alegeri inca necunoscute).

S a b i i u in 28 Iuniu. Siedinti'a lunaria (pe Iuliu) a Comitetului Associatiunei, cu tóte ca prin Presidiu se anuntiase tînerea eii, din lips'a receruta a membriloru nu s'a potutu tiné.

S a b i i u in 28 Iuniu. Dupa unu telegramu sositu eri aici alegerea din Vintiu, impartîndu-se numele candidatului Gaitanu in trei nume, au reesîtu asiá: N i c o l a u G a i t a n u 676, G a i t a n u 371, Barcsai Arkos 376, G a i t a N i c o l a u 63 voturi. — Iar fatalele schimbâri de nume! Sî iar pedantismulu acel'a'uritu, care stracura tîntiariulu sî inghite camil'a ! Pentru-ce óre la astfelu de ocasîuni sa nu póta intrebá commissiunea de alegere pre tieranulu votantu sî a dóu'a sî a trei'a óra, ca pre cine va ? — decâtu ea insasi sa faca confusiuni !

Sabiiu in 28 Iuniu. D. Vicepresiepinte gubernialu P o p p , dd. Consiliari guberniali Groisz, Dunc'a, Bolog'a, Alduleanu sî alte persóne inalte se afla de câte-va dîle in Sabiiu.

M e d i a s i u 20 Iuniu (Intardîata). Resultatulu alegerei deputatului dietalu pentru cerculu din josu e pe scurtu urmatoriulu : Dintre 1135 voturi au priimitu Parochulu ev. lut. din Mediasiu Iosifu F a b i n i 826, Assessorulu de Sedri'a districtuala din NaseuduBasiliu A x e n t e 145 (ale Românilorn). Br. Reichenstein a avutu 1 votu, datu de insusi d. Superintendintele. Absenti au fostu Români 22, Sasi 140.-

*) Vedi „Kolozsvári Közlöny“ sî „Korunk“ nr. 79.

C l u s i u in 5 Iuliu. In 30 Iuniu sî 1 Iuliu a. c. s'au tînutu alegerile deputatîloru dietali in Comitatulu Cojocnei , s'au alesu deputati: p e n t r u c e r c u l u M o c i u l u i D e m e t r i u M o g ' a cu 977 voturi, votându 1209, Hoszu Iosefu a capetatu 179 voturi; p e n t r u M i l a s i u l u m a r e P a u l u D u n c ' a cu 1312 voturi, votându 1986 si capetându Eugenu Trauschonfels 654 si Ioanne Hoszu 117 voturi ; p e n t r u c e r c u l u C o j o c n e i I o a n n e F e k e t e C a n o n i c u din Blasiu cu voturi 758, votându 1221; si Biro Paul capetându 443 voturi, in trele cercuri fiindu voturile intre mai multî impartîte ; pentru Gileu se va votisá din nou in 6., pentru Almasiulu mare in 8 Iuliu a. c., avendu in Gileu Ladislau Vajda si Comitele Eszterházi Koloman assemenea voturi, si fiindu unu votu pentru comitele Emericu Miko, neavendu nici Vajda nici Eszterhazi maioritate absoluta; in Almasiulu mare au sistatu commissiunea de alegere presidele Commissiunei, pentru ca a vediutu, ca candidatulu Magiariloru B. Ludovicu Iosika nu are sperantia a capatá maioritate. Ast'a e caus'a adeverata a sistârei Commissiunei, si nu aceea ce o aretau ca candidatii nostri aru fi facutu sub cursulu alegerei nesce fapte, care se qualifica cá crime. Actulu acest'a in sensulu decisiunei Comitetului centralu se va substerne Inaltului Guberniu pentru urmandele dispositiuni ;— eu aici nu am fostu fatia, inse cei ce au fostu, spunu ca Romanii nostri in numeru preste 2000 s'au purtatu asiá de seriosu, câtu macaru ca erá ocasiunea deschisa, nici ca s'au imbatatu vreunulu, nici s'au lasatu a se spariá prin amerintiari : ca Iosika le va luá pasiunea de nu voru votisá pre elu, ci au votisatu toti pe Popp Leontinu, assessorulu sedriei judiciale a Comitatului Cojocnei.

Asiá s'au portatu Românii nostri in toate cercurile ; i n C l u s i u a fostu Candidatulu Magiariloru Biró Pavel. Nici aici n'au potutu abate incercarile partidei loru, nici pre unu Românu ;— i n P u s z t a K a m a r a s (loculu alegerei pentru cerculu Mociului) s'au cercatu din partea Magiariloru care avea candidatu pe Iosifu Hoszu ,— (Domni'a sea este Perceptorulu celu in anulu 1860 nenorocitu din Mociu:) — multe midilóce, dicendu Românîloru : v e t i p l a t i d e t r e i o r i a t â t ' a d a r e , v e t i f i t o t i c a t a n e s i G e r m a n i , d e n u v e t i a l e g e p r e H o s z u.

Românii si aici au statu constanti pe lânga candidatulu loru Demetriu Mog'a. M'am miratu, ca Românii nu s'au plecatu nici la promissiunile, nici la amenintiarile Unguriloru— póte doara din causa ca Preotii loru au statu cá niste credintiosi Pastori in mediloculu loru.

Dreptu ca Preotîmea cercului acestui'a a datu unu semnu tare vederatu, ca dêns'a este démna de chiamarea sea. Nu potu lasá aici nementiunatu pre tinerulu preotu din Catina M o l n a r u, care dupa sânt'a liturgia in 30 Iuniu a tînutu la o multîme de Români de mai multe mii— o asiá vorbire câtu toti am lacrimatu,— aretându-le scopulu alegerei, provocându la unire intre sine; — au vorbitu totu acolo si candidatulu nostru d. Mog'a rogându pre adunati sa se dedepartedie dintre ei aceia , cari nu aru avea cugete curate. Au trecutu dóua dîle, si Românu beatu nu s'a vediutu in Satulu alegerei.—

Asiá s'au intemplatu alegerea in cea mai mare linisce. Totusi in gazetele Magiare „Kol. Közlöny“ si „Korunk“ se afla si despre comitatulu Clusiului asiá recriminatiuni, câtu de nu asiu sci ca suntu minciuni,- insumi m'asiu sparia de ele; insa nu ve spariati, Românîloru ! nimica, ca caus'a vóstra este sfânta, si fiindu voi uniti in animi, avendu credintia câtra Inaltulu Imperatu, câtra barbatii natiunei sî câtra natiune, vom avea viétia nemuritóre.

In contr'a alegerei din P. Kamaras au datu o protestatiune B. Kemény Gyula, C. Francisu Béldi cu inca 14 soti ai loru, toti Magiari, plin'a de minciuni; aceea s'a cetitu in 4 Iuliu la Comitetulu centralu , si s'a decisu, a-se tramite la innaltulu Guberniu cu actulu alegerei, insa credintiunalu s'a datu si lui Mog'a, sî lui Fekete, Dunc'a inca-si-va capetá credentiunalulu. In Siedinti'a Comitetului din 4 Iuliu s'au tînutu oratiuni pline de veninu din partea membriloru Magiari, s'au esprimatu dorerea, ca n'au nici unu deputatu din comitatu. Membri Români au statu curagiosi si n'au lasatu nici o iota a Magiariloru, fara a le respunde barbatesce, dicendu: Nu ve para reu, Domniloru ! ca noi dóra vomu avea 5 deputati depe sate , sî D-Vóstra 1 din Bánfi Hunyad, altulu din Cosiogn'a, si doi din Clusiu, unde sunteti in maioritate! — La

Almasiu si Gileu s'a denumitu prin Comitetulu centralu D. Mog'a deputatulu Cercului Mociu, de Praeside la Commissiunea alegatóre — cum vomu esí acolo scie Dumnedieu; resultatulu se va face cunoscutu.- Bine voiesce Domnule Redactoru! mai sus scrisele a le dá publicitátii si ale transportá si in alte gazete, sa vada lumea, ce poporu demnu de mai buna sórte a fostu atâti'a ani eschisu din barier'a Constitutiunei!

D. M.

Illi'a 28 Iuniu 1863.

In Nr. 48 alu „Tel. Rom." unu coresp. I. R. cu dat'a Dev'a 21 Iuniu 1863. voindu a referá on. publicu despre lucrârile comiteteloru verificatóre din acestu comitatu, se eliberà si la unele specialitati si espressiuni, care subinsemnatulu — pe lânga tóte ca nu este versatu in jurnalistica, — cu atât'a mai vertosu nu le póte trece cu vederea fâra reflectare, fiindca intre altele se atinge, ca subinsemnatulu aru fi spriginitu pe Contele Kun in nedreptele recriminatiuni asupr'a preotiloru. —

Acésta incriminare a Corespundintelui, subinsemnatulu o respinge dela sine cu tóta scriositatea, si o declarédia de falsa. —

Adeverulu e: ca subinsemnatulu inca avendu onóre a fi membru alu Comitetului centralu si alu comissiunei verificatóre intr'alu 5. cercu de alegere, cu ocasiunea referarei despre verificatiunile realisate numai atât'a au premisu, ca: intre poporu in cerculu Illiei, — pe lânga tóte ca din partea officiului politicu tóte midilócele oneste si possibile s'au intreprinsu spre incunosciintiarea si capacitarea bunului si linistitului poporu, totusi cerculédia unele idei de totu divergente si insuflatóre de grija (Aru fi fostu fórte bine, de ne spuneati si ce idei. Red.), in urm'a câror'a administratiunea publica este espusa la greutati, si aceasta impregiurare a-o aduce la public'a cunoscintia subinsemnatulu si-au tînutu de strinsa datorintia, atâtu cá patriotu, câtu si cá amploiatu; — preotîmea insa nici ca o-au pomenitu; — ba fara de a voí a duce rola de advocatura, subinsemnatulu se vede silitu a declará ca Contele Kun inca n'au recriminatu preotîmea in genere, ci au facutu cunoscute numai faptele ne incuviintiabile ale Parochului — pare-mi-se din Csigmeu, — care le-au doveditu innaintea Comissiunei verificatóre emise intr'alu 4 Cercu de alegere din comitatulu Hunedórei, si prin care fapte au vatematu si pe ceilalti doi membri de natiunea romana si anume Judele procesualu P. D. si protopopulu gr. cat. B. P. D. si acésta incunosciintiare a Contelui Kun o-a recunoscutu de dreapta insusi mentionatulu Domnu Protopopu B. P. D. in sessiunea comitetului centralu.

Corespundintele in mentionatulu seu articulu recunósce verificârile in genere de bune; pentru ce deosebesce si atinge dara laudabilu (cu ignorarea celoralalti) numai vreocâtiva insi din membrii Comissiuniloru, intre cari se enumera si pe sine? câci cu incriminatiuni false si astsoiuri de unilateralitâti póte devení suspiciosu, ca nu e omulu concordiei si bunei contielegeri fraterne, de care in impregiurarile presente avemu fórte mare lipsa. —

In urma subinsemnatulu numai atât'a are inca d'a reflectá incriminatorului corespundinte, ca nu-i recunósce antaietatea, ca aru fi mai bunu nationalistu seau românu de catu subinsemnatulu, de si positiv ca nu aru fi de unu principiu cu incriminatorulu corespundinte; si ca pe viitoriu sa observedie: quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris! —

Ladislau Oltianu m. p.
Jude procesualu.

Din Vienn'a se scrie lui „Pesther Lloyd," ca 'n 2. Iuliu s'au inceputu consultârile asupr'a propositiuniloru regesci ce vinu a se predá dietei din Sabiiu. Proieptele concerninte ale Gubernului din Clusiu se essaminéza cu scrupulositate si suferu modificatiuni nu neinsemnate. —

Amintiseramu si noi la têmpulu seu despre o espositiune industriara universala, carea in urm'a p. n. resolutiuni imperatesci câtra Ministrulu de comerciu erá sa se pregatésca pentru Vienn'a pe anulu 1865 séu celu multu pe 1866. Ministeriulu competinte erá in deplina activitate in privinti'a acést'a: cându deodata unu telegramu de-la Parisu spune lumei, ca Imperatulu Napoleone a demandatu facerea unei espositiuni universale la Parisu pe anulu 1867. Se póte, ca Franci'a va sa faca acésta espositiune numai pentru-ca vedià pre Austri'a neterminata. 1865 ori celu multu 1866, — asiá va fi calculatu Franci'a, — ori celu mai multu 1867; Austri'a singura nu scie bine ce va; de ce sa nu mergu eu drumulu meu propriu si sa escriu espositiunea pe unu anu hotaritu?! La tóta ntemplarea dóua espositiuni universale in doi ani dup'olalta suntu prea dese si lesne se potu stricá un'a pre alt'a. Cu tóte acestea Austri'a, avendu planulu de mai nainte, are dreptu mai multu de a stá pelânga planulu seu; numai câtu se voru cere spese insemnate din partea statului, de óre-ce se póte prevedé, ca espositiunea universala din Vienn'a nu va esí asiá grandiósa, cá ea singura sa-si acopere spesele, cumu fu cea din Londr'a din anulu 1862. Dintr'alte insa tocmai pentru Austri'a o espositiune generala e nepretiuibila intr'unu têmpu, unde comerciulu stagnéza atâtu de tare si are lipsa de miscare din afara. —

Varietati si noutati de di.

Despre Senatulu imperialu se aude, ca s'aru fi hotaritu intr'unu consiliu ministerialu, cá intr'ênsulu sa nu se procéda in nici o causa, ce aru cadé in competinti'a Senatului imperialu completu, si elu preste totu sa se privésca numai cá senatu imperialu mai marginitu.

Imperatés'a francesa Eugeni'a se pregatesce a face unu peregrinagiu pâna la Ierusalimu, pentru de a se 'nchiná la ss. locuri si de a multiamí lui Domnedieu pentru scutinti'a ce o da tronului sotiului eii; totu in acésta calatoria doresce Imperatés'a a cercetá si Rom'a, spre a priimí binecuventarea Papei pentru Imperatulu, pentru Printiulu imperatescu, pentru Franci'a si pentru sine insasi. Pentru esecutarea planului seu ins va a asceptá têmpuri mai pacifice, cá nu cum-va intentiunea eii evlaviósa sa dea ansa la conjecturi politice.

Presiedintele casei a legatiloru a Senatului imperialu din Vien'a Professorulu Doctoru Hasner, au fostu in a. 1848 redactoru alu Gazetei oficióse germane din Prag'a; la a. 1860 fu alesu in Prag'a deputatu dietalu din partea partidei cechice si germane; de aici se tramise la Senatulu imperialu, unde cá unulu din cei mai buni retori fu alesu Vice-presiedinte si demustrà capacitatea, modesti'a si impartialitatea sea la tóte ocasiunile ce i se dedura. —

Din caus'a scumpetei din Ungari'a Regimulu a 'nfiintiatu in Vienn'a unu congressu de ómeni competinti, care sa se consulte asupr'a modului, cum sa se ajutorésca mai bine cei multi lipsiti.

Poterea armata a Elvetiei. Dupa numerarea din urma Elveti'a are barbati buni de arme dela 24—44 de ani 620,000; ear armat'a eii stabila suie la 186,000. —

Unu criminalistu raru. Intre criminalistii pedepsiti la galere in Franci'a se afla unu individu osanditu la têmpu de pedépsa de 110 ani. — Intrebarea insa e: câtu va trai?

Casa scumpa! Sotiele Sultanului cu servitorii si servitórele loru costau pre statulu pe luna 5,350,000 s pe anu 64,200,000 franci. —

Principatele romane unite.

Tóte câte se 'ntemplà prin Principate, ne facu a crede, ca dictatur'a, de si in forma inca nu e decretata, dar in realitate esista.

Russi'a si Poloni'a.

Din Viln'a se scriu despre barbariele lui Murawieff urmatórele: Bobrinski Guvernatorulu din Grodno, Hildebrand generalulu de gendarmaria si Halleru Guvernatorulu civilu din Vien'a si-au datu dimissiunile cu aceea, „cá Czarului i-au servitu, ear' carneficelui (Murawieff) nu voru a mai servi." Murawieff nu priimí dimissiunea lui Haller, ci dise: Pre tine te voiu alungá eu insumi. Maresialulu Domejko, cârui, petrecendu in linisce in Petropole-i dise Ministrulu Valujeff: Remâni aicea, ca vei fi siguru, ear in Viln'a sub Murawieff nu vei fi!" „fu adusu la Comand'a acestui'a cu Gendarmi la Viln'a, si infatisiându-se la Murawieff, trebui sa auda cu-

vinte ,cá: „Totu ce-ti voiu demandá, sa implinesci cu cea mai mare acuratetia sî fâra cartire!“ sî apoi uitânduse Murawieff la peptulu lui celu decoratu dîse: Tóte aceste semne ale gratîei imperatesci innaintea mea n'au valore; cu ele cu totu poti fi esilatu la Sibiri'a! “—

Câtu e de mare poterea Comitetului natîunalu polonu, se vede din casulu urmatoriu: Unu maioru russescu priimí ordinu de a platí 50. de ruble dare de venitu pentru cas'a sî mosî'a, ce o posede pe pamentu polonescu sî a deportá banii la unu negotiatoru, de unde apoi se voru radicá. Maiorulu indata sî tramise banii prin sotî'a sea, sî asiá se afla acumu in posetiunea cea critica, de a servi Russiei cu sabi'a, ear' Poloniloru cu banii. —

In asiá numit'a Russia alba inca se aprinsese revolt'a dar se stinse indata prin medii infricosiate: Guvernulu russescu adeca slobodî asupr'a revoltantîloru (nobili poloni de religiunea rom. cat.) pre tieranii rusi de religiunea resariténa, cari cu furcóie de feru, imblacii, securi cóse, s. a. nevalira asupr'a loru prin curti sî case, câmpuri sî paduri, sî-i deportara cu sutele la Mohilew, unde in prinsori subterannee ascépta sentintiele, ce le voru dictá asupr'a loru tribunalele militare. —

Câtu e de mare interitarea Poloniloru asupr'a Rusiloru, se vede din proclamatîunea, ce o emise Comitetulu poloniloru emigranti din Parisu câtra tóte popórele Europei. Unu pasagiu din tr'ens'a dîce: „Poloniei nu-i mai trebuiescu dorintie sterpe. Ea apera credinti'a sî vétr'a sea, recere libertatea si independinti'a sea si nu-si va terminá luptá, pana-cându nu-si va reocupá hotarele sele din a. 1772. Regimulu natiunalu respinge ori-ce transactiune cá proditiune sî cá sinuducere. Intre Poloni'a sî apesarea russésca e lupta pe viétia si mórte. Suferi-vá Europ'a, câ umanitatea sa se calce in picióre sî sa se continue lupt'a de stingere spre vecinic'a rusîne a seculului alu 19-lea? Dumnedieu e cu noi, si dreptatea lui ne va dá invingerea.“

La Cracovi'a se adusera de nou o multîme de Poloni prinsi.

Publicarea

Sumeloru incurse la fundulu Associatiunei transsilvane in restempulu dela 12 Maiu a. c. pana in 7 Iuliu c. n. a. c.

1. D. Alesiu Onitiu Cancelistu Comitatensu in Sasureginu depune la fondulu Associatiunei tacs'a de membru ordinariu nou pre a. 1863 in suma 5 fl. v. a.

2. Prin D. parochu gr. cat. in Resigea s'a tramesu la fondulu Associatiunei 18 fi. v. a. cá tacse pre 1863 sî pentru 3 decrete sî anume:

a) dela DSa 5 fl. b) dela D. Vasiliu Vancu V. Archi-Diaconu surogatu sî parochu in Portelecu tacs'a pre 1863 5 fi. c) dela D. Demetriu Keresztelki parochu in Dindileagu tacs'a pre 1863 5 fl. d) pentru 3 decrete dela toti trei acesti membri, cate 1 fi. vinu 3 fi. Summ'a 18 fi. v. a.

D. Capitanu in pensiune Constantinu Stezáru depune la fondulu Associatiunei tacs'a de membru ord. pre anulu 1863 in suma 5 fl. v. a.

D. Colectoru sî Protopopu in Sabesiu Ioann Tipeiu a depusu la fondulu Associatiunei Sum'a de 6 fl. v. a. pentru DSa Iosefu Lobontiu parochu in Hepri'a, cá membru ordinaru nou pe 1863, sî anume: 5 fl. v. a. tacs'a prescrisa, sî 1 fl. v. a. pentru decretu.

D. Directoru Moise Pang'a din Orlatu depune la fondulu Associatiunei tacs'a de membru ord. pre 1863 in suma 5 fi. v. a.

Prin D. Protopopu a Turtiului Basiliu Anderco se tramite la fondulu Associatiunei cá tacse pe anulu 1863. 10 fi. v. c. sî anume:

a) dela P. O. DSa 5 fl. b) dela P. O. D. Georgie Molnaru emeritu Protopopu sî parochu in Turtiu 5 fi. v. a.

Dela D. Protopopu din Brasiovu Ioanne Petricu s'a primitu la cass'a Associatiunei pentru 10 esemplaria din protocolulu adunarei generale II. 6 fl. v. a.

D. parochu in Ofenbai'a Nicolae Fodoru depune la fondulu Associatiunei tacs'a de membru ordinaru pe 1863 in suma 5 fl. v. a.

D. Colectoru dela Teac'a Grigoriu Vitezu tramite la fondulu Associatiunei 12 fl.; dintre cari 10 f. suntu tacsa pre a. 1863 cá membru ordinariu, pentru D. Colectoru, era 2 fl. tacse péntru doue decrete, unulu pentru DS'a, si altulu pentru D. Administratoru de Comitatu Vas. Buteanu.

D. Locotenente primariu Georgie Popa tramite la fondulu Associatiunei tacs'a pentru decretu 1 f. v. a.

D. Colectoru si Secretariu aulicu in Vien'a Vincentiu Babesiu tramite la fondulu Associatiunei sum'a de 81 fl. cá tacse de membrii dela mai multi Domni si anume:

1) Dela d. Consiliaru aulicu Demetriu Moldovanu ratele deoblegate pre lunile: Decembrn 1862, Ianuariu, Februariu, Martiu si Aprile 1863. cu totulu 50 fl. v. a.

2) Dela D. Secretaru aulicu Georgiu Angyalu tacs'a pre anulu 1863 si pentru decretu la olalta — 6 fl. v. a.

3) Dela D. Consiliaru Dr. Ioanne Maioru tacs'a de membru ord. pre a. 1863. — — — — — 5 fl. v. a.

4) Dela D. Accesistu aulicu Ioanne Bartolomeu tacs'a de membru ord. pre an. 1863. — — — 5 f. v. a.

5) Dela Dr. Gregoriu Szilasi Prefectu Seminarialu tacs'a pre an. 1863 — — — — — — — 5 fi. v. a.

6) Dela D. Traila Gastrodulu tacs'a pe anulu 1863 cá membru ord. — — 5 fl. v. a.

7) Dela D. Iosifu Popp de Macedonfi tacs'a pe anulu 1863 cá membrii ord. — — 5 fl. v. a.

Summ'a 81 fi. v. a.

D. Georgie Borha Advocatu in Tinc'a comitatulu Bihorului depune la fondulu Associatiunei tacs'a de membru ord. pe anulu 1863 in suma de 5 fi. sî 1 fl. pentru decretu 6 fi. prin parintele Protosingelu Nicolae Popea.

D. Alessandru Tordosianu parochu in Belgradu depune la cass'a Associatiunei tacs'a de membru ord. pe 1863 5 fl.

D. Capitanu in pensiune Ludovicu Romanu din Muncaciu tacs'a anuala cá membru ord. — — 5 fl. v. a.

Prin D. Colectoru dela Muresiu-Osiorheiu s'a tramesu la fondulu Associatiunei sum'a de 47 fl. v. a. cá tacse pe an. 1863 sî anume: dela urmatorii Domni:

a) Dela Ioanne Bardosi proprietaru 5 fi. b) totu dela D. I. Bardosi pentru diploma 1 fi. D. Ladislau Vajd'a Assesoru la Tabl'a regia 5 fi. D. Antoniu Stoic'a Assesoru la Tabl'a regia 5 fi. Comun'a bisericei gr. cat. in M.-Osiorheiu 5 fi. D. Daniilu Moldoveanu negotiatoriu 5 fi. Georgie Moldoveanu negotiatoriu 5 fl. Constantinu Bardosi negotiatoriu 5 fi. Iosef Fülep negotiatoriu 5 fi. Radu Fogarasi negotiatoriu 5 fi. Petru Alessandrescu proprietaru in Muresiu-Sz.-Ann'a pentru decretu 1 fi.

Asiá dara sum'a totala tramesa prin D. Colectoru Iosifu Fülep face = — — — — 47 fi. v. a.

D. Colectoru in Blasiu I. Antoneli tramite la fondulu Associatiunei 1 fi. pentru diploma dela D. Demetriu Imandi, cetatianu in Blasiu.

30—1 Incontr'a

bóleloru si epidemieloru de vite,

ce grasséza in arsîti'a verei tare intre vitele cornute sî peróse sî chiaru sî intre cai, se 'ntrebuintiéza prafulu de vite de Kornenburg cu successele cele mai bune **cá mediu preservativu**, sî se póte trage totdeun'a curatu pri urmatórele firme:

In Sabiiu prin d. F. I. Zöhrer Bai'a mare S. Haradzeck,
„ „ d. I. Iahn, Aiudu A. Bistritsany
„ Bistriti'a prin „ S. Dietrich Papa S. Bermiller
„ Orasthia „ C. Worsch Reghinulu sas. Dietrich et
„ Déju „ S. Kremer, Wachner
„ Clusiu „ I. Wolff Sepsi-S. György B. Vitalios.
„ Brasiov I. L. sî A. Hesshaimer et comp.
„ „ Ios. de Gyertyanffy sî fii.

Burs'a din Vien'a in (10 Iuliu|28 Iuniu.) 1863.

Metalicele 5%	76. 70.	Actiile de creditu	191. 40.
Imprumutulu nat. 5%	81. 85.	Argintulu	109. 85.
Actiile de banca	795.	Galbinulu	5. 28.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori franc'ate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 54. ANULU XI.

Sabiiu 2 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. siirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5¼ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v.

In ajunulu dietei transsilvane.

Sabiiu 2 Iuliu. Candu publiculu nostru va ceti aceste siruri, pe atunci s'au si deschisu Diet'a Ardelului. Ide'a acest'a va produce in cei mai multi ingrijiri si banueli despre resultatele Dietei fatia cu natiunea romana. Insa noi, cari ainu studiatu Regulamentele provisorii de Dieta si de afaceri, ce suntu datatóre de mesura pentru acesta dieta, avemu sperant'a cea mai buna pentru unu resultatu favoritoriu pe partea natiunei nóstre; si acest'a a nóstra sperantia nu este sanguinica, caci afara de aceea, ca cercurile de alegere erau formate dupa natiunalitati, si poporulu nostru sau sciutu folosi de dreptulu seu, alegendu pretutindenea pre cei mai bravi barbati de natiunalitatea sa; precumu si afara de aceea, ca Regimulu a datu voia natiuneloru, de a se folosi de limbile loru in desbaterile dietale, si pre Regalisti iau conchiamatu la dieta prin scrieri in limb'a fiacarui Regalistu; tote afacerile dietei se voru duce in trei limbi, prin urmare si proiectele de legi si representatiunile dietale catra Maiestatea Sea se voru compune si substerne in tustrele limbi ale Patriei. Apoi Diet'a se va imparti in optu despartieminte pentru usiurarea agendeloru sale, si aceste despartieminte voru avea characteru natiunalu in partea cea mare; caci deputatii Comitateloru voru avea despartieminte loru; aci va fi natiunea romana representata,—orasiele pe ale loru, aci Ungurii si Sasii,— Scaunele sasesci si secuiesci iarasi pe ale loru; aci earasi Sasii si Secuii voru fi representati.

Acestea asia fiindu, marturisimu acvea, ca Regimulu au facutu tote, cate natiunile ardelene au potutu astepta dela Elu pe dreptu; acumu este problem'a deputatiloru, ca si ei sa faca tote acelea, cate alegatorii loru si Regimulu asteapta dela ei pe dreptu.

Ne luamu voia a pune aceasta intrebare, si a respunde la ea: Ce astepta natiunea romana dela Representantii sei dietali? Fara indoiela astepta natiunea nóstra dela Deputatii sei, ca Domniele Sele strinsu sa se tiena de petitiunile natiunale incependu dela a. 1849 si continuandu pana la Congressulu anului acestui'a.

Simburele acestoru petitiuni cuprinde in sine independinti'a patriei si egal'a indreptatire a natiunei nóstre in intielesulu celu adeveratu ardeleanu. Natiunea numai in acestu chipu se póte mangaia, si asigura in privinti'a viitoriului seu. Ea scie prea bine, ca numai atunci se va bucura de egal'a indreptatire, ce compete eii ca unei natii, déca va avea teritoriu natiunalu cu municipii natiunali, precumu aceast'a o vede si la alte natii pe bas'a dreptului de mainainte. Noi sperâmu, ca representantii natiunei nóstre dela dieta se voru sprijini si din partea representantiloru aceloru natiuni, care suntu loiale si drepte catra natiunea nóstra, si numai representantii acelei natiuni voru fi in contr'a postulateloru nóstre drepte, care nediuiescu a se sustiné in supremati'a, si vreau sa ne impartasiésca numai de drepturi personali; dar nu si natiunali; insa cu ast'a nici candu nu ne vomu multiumi.

Sa nu ne tememu insa, ca vreo natiune representata in Dieta ne va putea lipsi de dreptele nóstre postulate, caci avemu dovedi din regulamentele susamintite si din alte dispusetiuni gubernamentale, ca Regimulu Imperatului nostru va sa ne fia dreptu, si asia caus'a nóstra natiunala este pana astadi celu putinu pe jumetate castigata, cealalta jumetate se va adauge la Dieta, si atunci vomu fi multiumiti in tóte. —

Ce ati facutu Magyarii, ca se nu remania numai cu unu Deputatu din cele 8 Comitate? Eaca ce!

Scimu, ca in Comitatulu Albei de susu s'a alesu Contele Gavrile Bethlen de Deputatu pentru Cerculu de susu, — magyarii remaneau cu acestu singuru Deputatu din tóte 8 Comitatele, déca nu le va ajuta Comitatulu Albei de diosu prin un'a lovitura de statu; — demna de — compatimire! In Cerculu I. alu Comitatului Albei de diosu a fostu din partea Romaniloru candidatu Ioanne Axente Severulu; éra din partea magyariloru renumitulu fospány Br. Kemény István. Pe langa tóte machinatiunile fratiloru magyari au esitu din alegere Axente cu 883 si Br. Kemény numai cu 564 voturi. — Tóta lumea aru crede dara, ca Axente e alesulu Deputatu séu ca lipsindu-i póte lui Axente insusirile recerute spre a putea fi alesu, — va trebui sa se faca alegere nóua; insc ce se vedi, nu e asia; Br. Kemény István e alesulu Cercului I.! Se vedemu prin ce metamorfosa! Substernendu-se protocolele de alegere Comitetului centralu spre a espedui certificatulu de alegere pentru celu care are mai multe voturi, Comitetulu centralu purcediendu din parerea neintemeiata, ca Axente aru fi sub cercetare, a socotitu tóte voturile date lui Axente de nulle; prin urmare pe Br. Kemény alesu cu 500 voturi — din 1400 — de alesu cu maioritate absoluta, ori plane de alesu unanimiter! Pe ce si'a intemeiatu Comitetulu centralu acestu calculu nu se póte sci pana nu vomu vede protocolulu; eu cugetu ca séu numai pe arbitriu sic volo sic iubeo, ez az alkotmánygyoság, — séu pe § 70, care vorbesce de nesce voturi nulle, insc pentru alte casuri; dara vediendu Comitetulu ca cu ajutoriulu acestui § póte scóte pe Axente (celu puciinu pe unu tempu) din numerulu alesiloru, au cugetatu ca mai bunu e acestu § decatu § 58, care cere pentru alegere valida maioritatea absoluta a voturiloru date, — ori li va placea la Comitetu a le numi nulle, ori bá — — Cumca asia ce va face unu Comitetu compusu din barbatii contrari tuturoru mesureloru regimului, nu me miru, dara ca ceva asie póte se tréca vederea Capului Comitatului, care e datoriu o priveghia asupr'a observârei legiloru si a ordinatiuniloru mai inalte, nu potu se-mi esplicu! Viderint! M.

Diet'a Transsilvaniei.

I.

(M B.) Sperâmu ca dorinti'a prevechia a Romaniloru din Transsilvani'a: recunóscerea si inarticularea natiunei nóstre intre celelalte natiuni colocuitóre in Marele-Principatu, se va realisá câtu mai curendu; — dicemu: numai sperâmu; pentruca daca ne e ertatu a deduce din antecedintie, adeca: din ideile presarate si respicate prin jurnale, precum si din protestele nenumerate ale Magiariloru de prin Comitate: vedemu, ca fratii nostri nu se arata a fi pre aplecati la acestu actu de mare insemnatate pentru viitoriulu Transilvaniei inca chiaru nici acuma, candu abia mai esista in Europ'a o umbra din principiele obscure ale evului de midiu-locu.

Fratii nostri, mai alesu dela 48. si dela diplom'a din Octomvre incóce se laudara nu odata cu liberalismulu si cu tractarea umana a loru fatia cu natiunile nemagiare: vom vedé acuma, cum se voru sili a demustrá inaintea Europei, cá ei nu numai cu cuvinte farmecatóre, dar totu odata si in fapta suntu drepti, justi si liberali...

In diet'a de acuma a Transsilvaniei Magiarii voru avea antaietate a radicá cuventu in osta privintia: loru li-se cu-

vine a face iniciativa la inarticularea natiunei române ; si déca portarea loru va fi loiale, cuventârile loru nu voru espirà insinuari reutacióse si nu voru contradîce acestei dorintie seculare a Românîloru : potu fi convinsi, ca tiér'a' acést'a frumósa si avuta se va bucurá de fratîatatea cea mai intima, si va avea o viatia mai fericita de câtu pan' acuma.

Românii nu poftescu nici privilegii (sórele acestora a apusu !), nici sacrificii, ci numai dreptate in intielesulu celu mai strînsu ! si daca se va intemplá acést'a, ce si trebue sa se intemple cându-va, fiii Transilvaniei fâra deosebire de religiune séu nationalitate, proptindu umeru la umeru, in cointielegere buna voru poté lucrá intr' adînsu pentru inflorirea culturei in patri'a acést'a.

Românii cu tóte ca suntu in maioritate absoluta in Transilvani'a, cu tóte ca ei pentru binele statului sacrifica mai multa avere, -- averea cea mai scumpa : viéti'a — decâtu ori care alta natiune colocuitóre : totusi nu poftescu alt'a decâtu sa fia considerati de asemenea cetatieni cu asemene drepturi cá celelalte natiuni ; Românii nu voiescu nici suprematia, nici atare domnia asupra altoru, pentruca reutatea acesteia o sciu si o suferu de multu tempu, dorescu numai sa nu fia priviti si mai departe de nula séu de „suferiti" in patri'a loru, dorescu a luá parte in tóte afacerile publice cându e vorb'a despre binele séu sarcin'a tierei.

Vomu vedea dara peste putinu, tiné-se-voru Magiarii si acumá mortîsiu de institutiunile cele vechi ale loru, si de privilegiele condamnabili din secolulu obscuritâtii ; fi-voru óre credintiosi principieloru numite liberali? Nu ne trebue nóua cuvinte dulci despre libertate, constitutiune si despre alte lucruri frumóse, suntemu satui de aceste, nu mai dâmu incrediamentu promissiuniloru si doctrineloru, noi amu dorí se le vedemu odata realisate tóte acestea.

Rol'a Magiariloru in diet'a presinte va fi frumósa, deaca voru fi in stare a-si cunósce bine missiunea, si deaca voru fi inspirati de trebuinti'a cea mai necessaria a concordiei adeverate. Aici intre tiermurii patriei nóstre trebuie sa cercâmu fericirea si desvoltarea nóstra, aici intre noi trebuie sa avemu simpatia unulu catra altulu ; armoni'a buna si contielegerea fratiésca mai iute ne va duce la scopulu doritu decâtu ori ce promissiuni, sperantia séu simpati'a din tierile straine ! si deaca fratietatea acést'a din partea Magiariloru va fi sincera si adeverata, potu fi convinsi, ca amicétia mai sincera si mai duratóre decâtu a Românului nu voru afla nicairi; dela ei depinde dara a-si câscigá intre Români amici séu inimici ; acuma e tempulu sa-si desfasiure principiele in dieta, si sa le aplice in viétia, deaca voiescu impacare si concordia adverata ! Vomu vedé ! *)

Resultate din alegeri.

Pentru **Comitatulu Albei de josu,** cerculu IV. Dr. Iosifu Hodosiu, Vicecomite in Zarandu; cerculu II. Leontinu Popp, assessoru de sedria; cerculu I. Axente Severu.

Pentru **scaunulu Cincului-mare,** cerculu Agnit'a: Professorulu Enricu Schmidt.

Pentru **scaunulu filialu alu Talmaciului** (dupa a dóu'a alegere): Consiliarulu gubernialu Lazaru.

Pentru **comitatulu Doboc'a**: Administratorulu comitatensu Buteanu, Judele supremu Bohetielu sî Assessorulu Sîpotaru.

Alegerile suntu pe gat'a ; dar restându inca câte-va sî altele fiindu in dubiu, nu potemu dá numerulu loru in cifre infallibile ; Români insa suntu 49—50, Magiaro-Secui 48—49, Saso-Germani 35.

Hatiegu in 25 Iuniu 1868.

Sciu ca pana nu voru fi cunoscute on. publicu resultatele alegeriloru deputatiloru din comitatulu Hunedórei. Toti Deputii din acestu comitatu, — afara numai de orasiulu Dev'a— suntu Români. Concordi'a fratiésca, ce a dominatu intre preotîmea nóstra de ambe confesiunile, sî cu unu cuventu portarea cea esemplara a intelegintiei si a intregului poporu românu, dovedita cu ocasiunea alegeriloru deputatiloru in 1 Iuliu c. n. servesce numai de onórea natîunei romane.

*) Precâtu suntemu si noi ingrijati pentru portarea barbatiloru unguri dela dieta, pe atât'a avemu sperantia, ca din partea barbatiloru sasi vomu avé sprijóna, de nu in tóte, celu putînu in parte. Red.)

In sâmbat'a trecuta se mai adunà inca odata Comitetulu centralu in Dev'a, unde cetindu-se resultatulu alegeriloru se immanuara biletele de legitimatiune Deputatiloru.

Ne pare reu, ca suntemu siliti a o spune, ca in acésta siedintia cuventulu „bujtogatás," trecù din partea fratîloru unguri de unu cuventu parlamentaru, care dedú apoi ansa la o mica disputa neplacuta intre Români sî Unguri.

Sciti bine Domniloru ! ca acestu cuventu-si are insemnatatea sea istorica, e o espressiune, carea anevoia o vei poté traduce in sensulu seu propriu, in ori care alta limba européna, unu cuventu, care-lu poti mai usioru simtî de câtu intielege. Acestu epitetu minunatu de „bujtogatás", pe care ni-'lu audîmu adi in tóte dîlele, din tóte pârtîle, l'au meritatu la noi sî astadata inteliginti'a sî cu deosebire preotîmea, numai câci s'au incercatu a capacitá poporulu spre a-si cunósce dreptulu seu, sî a se folosí de densulu cu ocasiunea alegeriloru Deputatîloru, Sî se vedeti: Cându unu magiaru voiesce a-si face partida prin cuvinte, promissiuni, sî prin tóte alte midilóce, câte numai le póte cugetá unu omu, o asemenea procedura se numesce „korteskedés", eara cându unu românu ori carele, — mirénu séu preotu — vorbesce poporului, indreptându-lu cá sa-si cunósca dreptulu sî sa se folosésca de densulu, alegendu-si de deputatu pre unu barbatu din sinulu seu, cu incredere sî cu dorere pentru caus'a densului, o asemenea cutediare se numesce „bujtogatás", sî apoi sa nu uitamu, ca „korteskedés-iulu" e concesu la atari ocasiuni in tóta lumea, in tóte statele civilisate; ear' „bujtogatás-iulu", cunoscutu numai in provintiele de sub coróna Sântului Stefanu, e crima de mórte! Seau cu alte cuvinte mai la intielesu: ungurului e concesu a-si face partida cu ori ce midilóce sî la ori care natîune; ear' cându unu Românu voiesce a face acést'a, chiaru sî numai intre cei de natîunea sea, comite o nelegiuire, o crima. Nici unu preotu românu nu sau incercatu a-si adaoge in partea sea pe vre unu magiaru, sî preotii români suntu totusi inculpati din partea d-loru ! Fratii unguri au cercatu totu ce au scîutu sî potutu, spre a-si face partida intre Români, sî noi nu-i inculpâmu, noi le dîcemu: bine au facutu, ca siau incercatu noroculu, — celu putienu au avutu o ocasiune fórte buna, spre a se convinge despre caracterulu poporului nostru. — Noi nu intrebâmu, deaca cutare proprietaru magiaru au promisu la cutare comuna pasiunaritulu sî lemnaritulu, de îi va oferí voturile sele, câci bagsama, de acestea se mai intempla sî intr'alte pârti a le lumei, nu numai la noi, sî inca multu mai pe fatia; dar amu asteptá dela domnialoru atât'a, cá sa nu ne incarce cu incriminatiuni nedrepte, cu titule de „bujtogatai", cându sî noi ingrijiti de sórtea sî viitoriulu patriei sî a natîunei nóstre, voimu a ne folosí de dreptulu ce ne compete; de dreptulu, dela carele amu fostu eschisi pe nedreptulu in sute de ani. Déca insa fratii magiari dorescu intru adeveru a-si câscigá popularitate la poporulu nostru, acésta o potu face prea usioru. Pórtese adeca cu poporulu sî preotimea nóstra astufelu, cá sa-i merite increderea, sî acést'a nu se face prin recriminatiuni, invective sî amenintiâri, ci prin conlucrare armoniósa sî prin intinderea mânei fratiesci. Recunósca-i drepturile, ce-i competu, sî atunci Ungurulu nu va avea altu amicu mai sinceru sî mai perseverante la bine sî la reu, de câtu pre Românu. Totu in acésta siedintia mai vorbi sî Dlu I. Bartsai, esprimenduse intr'altele, ca aru fi asceptatu dela romani, ca cu ocasiunea alegeriloru deputatiloru, sa nu-si fia uitatu nice de unguri. Ei bine Dlu meu, s'apoi daca românii nice din comitatulu Hunedórei — celu mai romanescu Comitatu póte in tóta Transsilvani'a,— inca nu voru tramite deputati români la dieta, apoi óre de unde sa tramita? Ati aretatu d-vóstra vreo abnegatiune in favórea Românîloru pre la orasiele ungaresci, si pretutindeni unde numai v'au venitu bine ? Nu, nicairea, si dieu noi nice c'amu asteptatu. D-Vóstra dîceti, ca ati impartîtu dregatoriele in Comitatu cu noi. Si apoi pentru Ddieu, óre si acei vreocâti-va amploiati, ce-i mai avemu astadi in Comitatu, inca sa-si considere posturile loru dela grati'a d-vóstra ? Fiti buni domniloru, crutiati-ne cu asemenea cuvinte ; câci eu din parte-mi nu amu aflatu nici cându o mai mare necesitate de a ne crutiá unii pre altii, cá togmai in dîu'a de astadi, cându ne aflâmu in ajunulu unui venitoriu fórte problematicu. —

Dlu Vicariu P. Popu, respunde Dlui Bartsai, ca deputatii români din acestu comitatu, nu voru representá caste ori vreo natiune numai, ci voru representá comitatulu intregu.

Dlu Br. G. Iosica ne suprinde cu o recriminatiune cu totulu nóua. Dîce, ca din partea Românîloru s'au intemplatu pâna si agitatiuni confesiunale, pe bas'a cercularului Esc. Sele Episcopului S i a g u n 'a, fâra insa sa ne fia sciutu spune Dl. Baronu unu singuru casu, ca unde si cându s'au facutu atari agitatiuni? cerendu a-si petrece observatîunea sa la protocolu.

Protopopulu Ratiu, spre a demonstrá ca Cercularulu mentiunatu nu contîne in sine nici o agitatiune, citedia fapte, aduce inainte portarea cea matura a Românîloru de ambe confessiunele din acestu Comitatu, asiá intr'altele de esemplu Cerculu alegatoriu alu Totesdiloru, unde cea mai mare parte a alegatoriloru de religiunea gr. orient. au alesu unanimu in cea mai mare dragoste pre Dl. Vicariu gr. catol. P. Popu. Declara apoi Protopopulu pomenitu în fati'a siedintieî de ticalosu si blastematu pe ori carele s'aru incercá a face intre Români vreo deosebire confessiunala — in cele politice, si róga pre Dl. Presiedinte, cá decumva aru trece la protocolu observatiunea Dlui Bar. Iosica, atunci sa se petréca si declaratiunea densului.

Sa ne lasâmu fratîloru magiari, a mai cautá- cumu amu dîce-nodu in papura. Nu ve superati câci veti aflá in diet'a venitóre si vreo cati-va deputati români; spuneti francu acéea, ce prea bine o sciti si d-vóstra, ca nefericirea patriei nóstre s'a inceputu de atunci, decându noi Românii remaseramu eschisi dela tóte congregatiunele regnicolare. De s'a facutu totusi vreo agitatiune religiunara in acestu Comitatu, ea s'a facutu — dar fora resultatu din partea fratîloru magiari. Noi scimu bine, ca in cutare satu a dîsu unu notariu unguru: Românîloru, nu alegeti pe Vicariulu celu unitu, alegeti-ve pre Protopopulu vostru; ear intr'altu locu au dîsu alti Magiari: Nu alegeti pre Prot'a Ratiu, ci pe D. Ciaclani, de sî acest'a se declarase cu multu mai nainie, ca nu priimesce missiunea de ablegatu. Noi inse tóte acestea nu le amu increstatu, nici ca aflamu cu cale a le aminti; le ignoremu prea bucurosu, fia tóte uitate! —

Ill. Sea Presiedintele poftesce deputatiloru calatorie buna si succesu bunu.

Deputatiloru romani le sta acu innainte o cale gimpósa si ne umblata, si numai unindu-se in principii si simtieminte, lasându la o parte pâna si umbr'a ori carei passiuni, voru poté resistá greutâtiloru, ce-i astépta.

Dumnedieu cu noi, cu patri'a si cu causa nóstra!

I. R.

Rosî'a de Munte 8 Iulie 1863 s. n.

Ad te decuri! ad meos haustos liquor.

In nr. 78 din „Korunk“ cetimu o corespondintia cu datulu Rosi'a (Verespatak) din 27 Iuniu a. c. cu subscriptiunea I. F., in care d. Coresp. dîce, ca pe lânga tóta opositiunea Românîloru, cari n'au voitu sa ia parte la alegere si au protestatu, Magiarii au alesu pre Ebergényi Moses cu 24 voturi, dupa ce densii dela instructiune nu sau abatutu nici câtu unu firu de peru; — si totusi recunósce Corespondintile, ca Românii in personele dd. Dr. Nicolae Stoia si Par. Nicolae Mestecanu au datu unu protestu lungu, care comissiunea alegatóre nu l'au priimitu, dar caus'a, din care au protestatu, nu o spune. —

Spre orientarea on. publicu cetitoriu mi-iau indrasnéla a descrie tóta curgerea lucrului in privinti'a alegerei deputatului in Rosî'a. La alegerea comissiunei centrale noi fiindu sinceri amu votatu asiá, sa fimu egalu representati, eara Magiarii nu votara de câtu pre doi dintre noi. A c c i p e n u n c D a n a u m! . . . a b u n o d i s c e o m n e s! Cei indreptatîti sau escrisu si publicatu, intre cari erau 23 Români si 17 Magiari, dupa care sau alesu comissiunea reclamatóre de 3, doi Magiari si unu Românu, dar in data dupa ce-si incepù lucrarea comissiunea de 3, venira Magiarii si protestara in contr'a primirei mai multoru Români, dar nici unuia nu i s'au facutu cunoscutu, ca sau facutu esceptiune in contr'a susceperei lui, nici ca sau hotaritu ceva, ca se primesce sau ba, pana in dîu'a a 3-a seara la 9 óre, cei doi membri Magiari, cu maioritate de doi in contr'a unuia au hotaritu si respinsu pre 4 Români si doi Romano-Catolici, pre cari ii socoteau a nu fi de partid'a loru, cu tóte ca acéstia toti aveau dare dreapta de 8 fi. v. a. si in locolu loru pusera, pe Jankovits Béni unu oficialu scapatatu dela Camará care-lu tînu dînsii (sub titula ca au invetiatu la Schemnitz), alu 2-lea pre Kornya János cu 11 Rfl. v. a. peste totu alu 3-a Kornya Gyuri Junioru, care e cu 11 Rfl. v. a. tóta darea, alu 4-lea Altman Iosef cu 10 Rfl. v. a. tóta darea, alu 5-lea Csányi Antal, care e cu tóta darea de 10 Rfl. v. a., eara in 6-lea locu pre unu Românu cu 9 Rfl. v. a. peste totu fiindu ca servesce la o baie a loru cá Hocmann, apoi de representantu alu Comuni, puse D. Jude Franciscu Jánki propria auctoritate pre unu unchiu alu Domniei sale Neimer Anton. Comissiunea centrale-si tînù siedinti'a in 22 Iuniu, care stete din 5 membri Magiari in contr'a §, care dîce ca in comissiunea centrala debuie sa fia celu putînu 6 afara de presiedinte, dara cá sa le iasa socotél'a luara lânga sine la votare si pre cei 2 membri, cari au facutu nedreptatea in Comissiunea de 3 si asiá se inciripara pâna la 7, cá sa insiéle Innaltulu Guvernu; si totusi Corespondintele din „Korunk“ are acea órba indrasnire a dîce, ca nici catu unu firu de peru nu s'au abatutu de la instructiune.

In contr'a acestoru abusuri s'au si facutu unu protestu la Inaltulu Guvernu, si audîmu, ca s'aru fi cerutu totu actulu alegerei, lucrare firesca, ca actu-lu va sci intortocá Judele Janki Ferentz care au fostu Praeses, si care au facutu cu ai sei acea nelegiuire; si sa fia alegerea de o suta de ori subt acestu presiedinte, si comissiunea acést'a centrale, lucru totu asiá va esî, pentru ca D. Jude si Presiedinte alu Comissiunei ni o spuse in fatia, ca ei au instructiune dela Mai Marii loru, cum ca ori cu ce pretiu sa aleaga deputatu Magiaru, care sa nu voteze pentru Reichsrath, ba si acéea ni o spuse, ca mai bine voiescu cá sa nu aiba Rosi'a deputatu, decâtu cá sa fia Românu. Vorba scurta: altu Presiedinte si altu Comitetu centralu, almintrelea cu aceia, carî vreau sa dea cu securea in luna, nu vei scóte dreptatea nici odata! N. M.

Din Comitatulu Solnocului di n laun tru in 25 Iuniu. 1863.

Alegerea Deputatului dietalu pentru Cerculu electoralu alu Lapusiului Ungurescu s'a facutu in Lapusiu in 27 Iuniu c. n. Poporulu românu, provocatu de preotîme si inteligintia a luá parte câtu se póte mai vîa la acestu actu atatu de momentosu, inca in sear'a din 26 Iunie se adunase parte mare in satulu vecinu Corueni, spre a se poté infatisiá in diu'a urmatóre la timpulu hotarîtu, in loculu alegerei. Diminétiá la 3 óre pleca impreuna cu preotii sei spre Lapusiu, unde Preotii Gavriilu Buzura si Ioann Hossu cu patrafirile de grumadi si cu Crucile in mâna pasiau in fruntea poporului, ear acest'a insotîtu de preotii sei urmá in cea mai frumósa ordine mergendu doi cu doi si cantându: „Imperate cerescu!“ Astfeliu merse conductulu pâna 'naintea scólei române g. c., de unde -i insotîra pruncii scolari cu cantarea imnului natiunalu: Destéptate Romane! Intr'acéea Judele Sedrialu d. Clementu Hossu cuventà câtra poporu, aducendui aminte de importanti'a lucrului, la care au venitu, si recomendendu-i din partesi pre multu meritatulu barbatu alu natiunei D. G. Manu Judele supremu alu Comitatului, la alu cârui nume poporulu respunse cu strigari entusiastice: Sa traiésca! Astfeliu apoi se incepù alegerea, carea, cu tóte ca o fractiune mica magiara incercà stabele-si puteri de a resturná séu celu putînu de a turburá ordinea, decurse in cea mai buna linisce, dupa cum marturisesce insasi relatiunea Comissiunei electorale. Din 1240 alegatori 954 a l e s e r a pre D. G. M a n i u; Magiarii cu candidatulu loru Beteg Kelemen remasera in minoritate. Si cu acestea actulu alegerei si incheià in ordine buna, precum se si incepuse.

Cu atât'a mai multu si mai durerosu ne surprinse corespondenti'a cea plina de minciuni grosalane a lui „Kolozsvári Közlöny“ nr. 78 si anume

1. e minciuna, ca P r e o t î m e a aru fi amenintiatu pre poporulu cu blastemuri si „furisenye“ de nu va alege deputatu românu;

2. e minciuna, ca D. Jude procesualu Vasiliu Muste aru fi tractatu pre poponu cu beuturi, si încriminarea in privinti'a acést'a au pututu esî numai dela unu omu desbracatu si de fric'a lui Dumnedieu si de rusînea ómeniloru;

3. e minciuna, ca dd. Hossu si Muste aru fi asteptatu pe poporulu românu in capulu Lapusiului;

4. e minciuna, ca preotii aru fi proclamatu, ca „Siagun'a au adusu libertatea dela Imperatulu, si nu o-aru fi datu Ungurii“: (cu tóte ca de aru fi tocmai si dîsu, n'aru fi gresitu;)

3. e minciuna, ca P. G. Buzura aru fi intratu in Commissiunea electorala in urm'a abdicerei P. Iosifu Lemény, de óre-ce acest'a nici au fostu in Commissiune.

Tóte acesté dara, vorbindu curatu romanesce, suntu minciuni: din contra insa:

1. Nu e minciuna, ca D. Beteg Kelemen parte au umblatu prin cercu verbuându pentru sine, parte au insarcinatu cu acést'a pre argatii sei:

2. Nu e minciuna, ca pre Preotulu românu orientalu P. lau imbiétu cu pamenturi, cá sa-i castige voturile poporului seu;

3. Nu e minciuna, ca pre invetiatorulu P. din Dobricu prin bani au vrutu se-lu corrumpa sa-i adune voturi;

4. Nu e minciuna, ca unu argatu de ai densului au datu beutura Magiariloru din Lapusiu, cari ii dedusera voturile;

5. Nu e minciuna, ca poporulu românu au respinsu dela sine, dupa cum merita, atâtu amenintiârile, câtu si promissiunile prorociloru celoru mincinosi. B.

Din Scaunulu Cincului Mare, cercului electoralu Agnit'a ni se comunica, ca la alegerea deputatului alu 2-lea (dupa renuntiarea Domn. Herbert) Sasii alesera cu unanimitate pre profesorulu Heinrich Schmidt, éra Românii, cari erau in minoritate, votara pentru Domnulu Spiridonu Fetti. Cu mare dorere de inima ne spune D. corespondinte, unu preotu tineru si zelosu, câtu de nefericiti suntu Romanii din Sc. Cincului mare din lips'a inteligintiei, carea face pre Românii de acolo a parea si mai pucinu de ce suntu. Consimtimu si noi cu D. s'a la acésta dorere si inca au atatu mai multu, ca acésta lipsa s'au observatu mai in tóte scaunele sasesci; sperâmu insa, ca bravulu nostru poporu a vediutu si cunósce acésta lipsa si va concurge pentru viitoriu intr'o proportiune mai mare spre inbracisiarea culturei, cá in curendu sa vedemu si acésta lipsa delaturata si viitoriulu mai siguru.

Din Cricâu ni se scrie prin d. G. M. ca alegerea de deputatu in cerculu electoralu V. din comitatulu Albei de josu s'au inceputu in 25 Iuniu (7 Iuliu) si au decussu in cea mai buna ordine in diu'a accea si in cea urmatóre pâna pe la 11 óre. Preotîmea si intieligînti'a si aici a staruitu cu cea mai mare caldura pentru caus'a natiunala, conducendu pre poporulu prin cuventu si esemplu; poporulu, cu musica si cu tricolórele natiunale in frunte intrà in Ighiu, merse fâra deosebire de confessiune in biseric'a gr. cat, ascultà s. liturgia si cuventarea cea semburósa a Parochului gr. or. din Zlatn'a G. Demianu, apoi se consultà prin intieligintia despre candidatulu si priimi numele d. Gavriilu Munteanu, alu meritatului directoru gimnasialu rom. orient. din Brasiovu, cu vivate si cu strigâri, ca elu nu se desparte „de cei invetiati.“ Dupa-ce mai cuventara dd. preoti din Zlatn'a de ambe confessiunile Demianu si Blasianu, se duse multîmea cu musica la loculu de alegere, unde se portà cu atât'a demnitate, incâtu comissiunea aflà de lipsa a departá si pre cei doi gendarmi pusi pentru sustinerea ordinei. — Resultatulu din alegeri fu: ca din totimea voturiloru priimi d. Gavriilu Munteanu 678, ear candidatulu magiaru Franciscu Foszto de-la ai sei 77 voturi. (Magiarii nu se scie din ce causa-si schimbara candidatulu, avendu mai antâiu pre d. Georgiu Pogány.) Presiedintele comissiunei, d. Vicecomite Ioann Boleriu multiami poporului pentru bun'a-i portare, ear acest'a intre strigâri: Sa traiésca Imperatulu! Sa traiésca Gavriilu Munteanu! Sa traiésca comissiunea! se re'ntórse la ale sele cu linisce, trezvia si multiamire. Comissiunea a fostu fórte blânda si umana cu poporulu celu neinvetiatu. —

Principatele romane unite.

„Pesther Lloyd“ Nr. 153. contine câte-va acte din Bucuresci, care noi, neaflându-le si'n foile românesci de preste Carpati, le impartasîmu cu tóta reserv'a. Unulu aru fi, ca de câte-va dile s'aru fi aflatu in Bucuresci prin coltiurile strateloru proclamatiuni tiparite, ce provocau pre poporu a se rescolá, a alungá pre tiranulu seu s. a. Celalaltu actu assemenea e o proclamatiune revolutiunara adressata câtra armata si aflata de politia prin casarmele capitalei. Totdeodata, dice, aru fi priimitu si Principele o epistola de-la tribunalulu secretu, prin care i se aduce la cunoscintia, cá proclamându dictatur'a, Va fi condamnatu la mórte. — Inca odata dîcemu, ca comunicâmu cele de mai susu cu tóta reserv'a.

Câ membri noi ai municipalitâtii din Bucuresci, — o causa, ce ocupa de unu tempu incóce diuarele transcarpatine cu multa vivacitate, se alesera dd. Brateanu cu 98, St. Stolc'a cu 96, Gherasi cu 94, Orescu cu 92, C. Pallineanu cu 92 voturi. Câte 91 voturi avura dd. N. Golescu, Ioanne Cantacusîno si Ioann Ghic'a. „Românulu“ si „Buciumulu“, diuare odinióra de unu corpu si unu sufletu, ear' acumu devenite antagonistice, se 'ncaiera neintreruptu pentru aceste alegeri; si pe-cându cel'a acusa pre Gubernulu cu o multîme de illegalitâti comisse cu scopu de a scóte pre candidatii sei, cest'a proclama triumfulu Gubernului asupr'a coalitiunei.

Cestiunea monastiriloru „inchinate“ se pâre a fi inca departe de o solutiune definitiva. „Românulu“ ne spune, ca calugarii straini au datu o mosîa de acestea ale statului — dupa proclamatiunea Camerei, — sub nume de schimba unei persóne private.

Processulu Colonélului Adrianu pentru refusarea de a plati contributiunea nevotata de camera s'a pertractatu inaintea tribunalului militaru si s'a finitu cu degradarea acusatului. Acelasi a si luatu recursu la curtea de revisiune, care au amanatu aducerea sentintiei definitive.

D. Orasianu, redactorulu lui Nichipercea, avú in septemânile din urma dóua duele pe pistóle cu oficiarii Catargiu si Odobescu. Ambele partide au rem su neviolate.

Unu esemplu frumosu de patriotismu dedera de curendu junii români studenti in Parisu, cari facura o colecta de 524 franci in favórea zidindului gimnasiu din Ploiesci si o tramisera pelânga o adressa fórte potrivita redactiunei „Românului“ spre admanuare. Fericitâmu pre Romani'a cu astfelu de fii!

Nr. 89—91.

31—1 **Publicatiune.**

1. In urmarea Intimatului a Inaltu maritului regescu locutiitoriu Consilium a Ungariei din 11. Maiu a. c. Nr. 28,504 se deschide pana in 26 Iulie a. c. Concursu pe statia invatiatorésca de I. classa— cu propunere in limb'a romana si serba — din Mehala indiestrata cu emolumentele anuale de 168 fl. v. a., 6 stangini de lemne si cortelu liberu.

2. In urmarea Intim. Consiliulu din 2 Iuniu a. c. Nr. 34,428 se deschide pana in 27 Iuliu a. c. Concursu pe statia invetiatorésca din Iladaniu indiestrata cu emolumentele anuale de 126 fl. 4 jughere de aratura, 3/4 iughere de gradina, 60 chible de grau, 80 punti de sare, 100 punti de clisa, 55 punti de lumini, 4 stangeni de lemne, 8 stangeni de paie si cortelu liberu.

3. In urmarea Intim. Consil. din 2 Iuniu a. c. Nr. 33,149 se deschide pana in 31 Iuliu a. c. Concursu pe stati'a invetiatorésca din Remetea temesiana indiestrata cu emolumentele anuale de 95 fl., 3 jughere de aratura, 2 jughere de livade, 1/2 jughere de gradina. 30 chible de grau, 30 chible de cucurudiu, 80 punti de sare, 100 p. de clisa, 15 punti de lumini, 9 stangeni de lemne si Cortelu liberu.

Deci doritori de a cuprinde aceste Posturi se avisa a substerne incóce pana in determinat'a diua Recursurile sale cuviinciosu timbrate, si provediute cu Estract de botezu si cu Documente despre capacitate, despre servitiulu de pana aci, si despre portarea politica si morala.

Timisiór'a in 24 Iuniu 1863.

Meletiu Dreghiciu,
distr. Prot. si Inspect. scol. alu Timisiórei

Sabiiu in 3/15 Iuliu Dupa servitiulu divinu in tóte bisericele s'a deschisu diet'a la 10 óre, s'a cititu rescriptulu pentru denumirea Comissarului r., s'au introdusu Presiedintele provisoriu, carele dupa citirea cuventârei sele a priimitu promissiunile deputatiloru in locu de juramentu. — Românii si Sasii mai toti de fatia; Magiari trei. Mane la 10 óre; deschiderea solennela.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemâna: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru proviinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 55. ANULU XI.

Sabiiu 5 Iuliu, 1863.

Noi Francisciu Iosifu Antaiulu,

din grati'a lui Dumnedieu Imperatoriulu Austriei, Regele Apostolicu alu Ungariei si alu Boemiei, Regele Lombardiei si Venetiei, Galitiei, Lodomeriei si Iliriei, Archiducele Austriei, Marele Principe alu Transsilvaniei si Comitele Secuiloru s. c. l. s. c. l.

Dâmu de scire si priceputu representantiloru iubitului Nostru Mare-Principatu Transsilvani'a, pre 1-m'a Iuliu a. c. la Sabiiu conchiamati:

Prin abdicarea de tronu a Atotusérenisimului Nostru Domnu unchiu, a Maiestatei Sele c. r. Imperatoriului si Regelui Ferdinandu Anteiulu, in Ungari'a si Boemi'a cu numele acest'a alu Cincilea, si prin renuntiarea la successiunea pre tronu din partea serenisimului Nostru Domnu tata, Archiducelui Franciscu Carolu, Altetiei c. r., la domnire preste imperiulu Nostru in poterea sanctiunei pragmatice chiamati, amu prochiamatu tuturoru popóreloru imperiului Nostru suirea Nóstra pre tronu in 2 Decembre 1848.

Prin turburarile politice, ce s'au ivitu pretutindenea la inceputulu imperatîrei Nóstre, si prin urmarile acelor'a fuserâmu siliti, a intrunî in manile Nóstre imperatesci preste mai multi ani tóta potestatea guvernamentale, pentru de a mantuí statulu.

Sub tempulu acest'a s'au latîtu si roboratu in imperiulu Nostru elemintele institutiuniloru comune organice, prin egalitatea supusîloru Nostri inaintea legei, prin recunóscerea legale a tuturoru religiuniloru, prin aplicaveritatea la oficii fora privire la stare si nascere, si supunerea tuturoru sub comun'a si egal'a datorintia de a militá si a purtá contributiune, prin delaturarea roboteloru si altoru greutâti ale pamentului,si prin desfiintiarea liniei intrevamali in monarchi'a Nóstra, si s'a confirmatu legatur'a naturale, reale si nedeslegavera a tuturoru tieriloru si popóreloru imperiului Nostru prin mii de fire noue a celoru mai feliurite interese publice si private.

Cându Ne vediuramu dara in pusatiunea, inimei Nóstre de parinte alu tierei préplacuta, a pune in viétia in loculu esercitiului netiermuritu alu potestatei Nóstre domnitoresci o constitutiune, care statoresce participarea supusîloru Nostri la legislatiune, debui sa o recunóscemu de datorinti'a Nóstra de reginte, in interesulu casei Nóstre imperatesci si a regateloru sî tieriloru Nóstre, a conservá totodata autoritatea sî unitatea monarchiei, sî a dá toturoru regateloru sî tieriloru Nóstre garantii de stâri legali, chiaru sî ne'ndoitu detiermurite, sî de confaptuire armonica.

Spre estu scopu amu emisu diplom'a imperatésca d'in 20. Octomvre 1860, sî amu prochiamatu prin acést'a serbatoresce de lege fundamentale statorniea sî nerevocavera a statului, cá dreptulu legislatiunei sa se esercitedie de ací inainte in tóte partîle imperiului cu confaptuirea corpuriloru representative prin constitutiune chiamate.

Spre esercitarea acestui dreptu in privinti'a tuturoru obiepteloru legislatiunei, care privescu la drepturile, datorintielo si interesele, tuturoru regateloru si tieriloru comune, (mai aprópe indicate in art. II alu diplomei Nóstre imperatesci) fu senatulu Nostru imperiale destinatu, si considerându ca spre a poté pune in lucrare acestu dreptu, se cere un'a ordine si forma anumita pentru esercitarea lui,amu incuviintiatu in privinti'a compunerei senatului imperiale si a dreptului de confaptuire la legislatiune, ce i-s'a reservatu acelui'a prin diplom'a Nóstra imperatesca din 20 Octombre 1850, cu patent'a Nóstra imperatésca din 26 Februariu 1861 legea fundamentale despre representatiunea imperiului, si amu provediuto pentru totalitatea regateloru si tieriloru Nóstre cu poterea unei legi fundamentali de statu.

Afara de trebile comune ale legislatiunei indicate in art. II. alu diplomei Nóstre imperatesci din 20 Octombre 1860, despre care voru avé a consultá si representantii Marelui Nostru Principatu Transsilvani'a in comunu cu ceialalti representanti ai intregei monarchiè, se voru decide insa tóte celelalte obiepte ale legislatiunei constitutiunalminte in sî cu dietele respeptive a singulareloru regate si tieri, si anume in Marele Nostru Principatu Transsilvani'a in intielésulu constitutiunei sele de mai nainte.

Insa, pre lenga multe altele inca, anume aceea parte a constitutiunei avitice a Marelui principatu Transsilvani'a, care privesce la compunerea dietei, s'a schimbatu in urm'a stergerei stârei esemtiunali a nobilimei, a robotelóru si prestatiuniioru urbariali, si in urm'a statoririi egalitatei de datorintie si drepturi civili pentru tôte classele locuitoriloru tierei, asie de esentialu, câtu un'a dieta conchiamata pre bas'a art. XI din anulu 1790—1, prin care aru fi eschisa cea mai mare parte a poporului dela esercitarea drepturiloru politice, in contr'a intereseloru adeverate ale tierei, nu s'aru poté si nece ca s'aru privi cá un'a atare adeverata representatiune a poporatiunei intregi din tiéra fora deschilinire de nascere, stare, natiunalitate, si religiune, care posede autoritatea morale neaparatu debuintiósa, cá atâtu trebile din launtru ale Transsilvanici sa le deslege spre multiumirea tuturoru na'iuniloru intr'acel'a locuitóre, câtu si in privinti'a relatiuniloru publico-drepturistice ale acelui'a câtra intrég'a monarchia, sa aduca la indeplinire intentiunea Nóstra de Parinte alu tierei de repetîte ori respicata.

Fiindu ca uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a conchisa in anulu 1848 nu s'a infiintiatu nece odata cu deplina potere legale, sî sî fapticu indata s'a disolvatu, amu lasato neatinsa inca in decisiunile Nóstre din 20 Octombre 1860, si amu demandatu numai restaurarea representatiunei de tiéra a Transsilvaniei.

In lips'a temeliei legale si aplicavère, a fostu un'a datorintia imperativa de reginte, a emite pentru diet'a pre 1-m'a Iuliu a. c. in liber'a Nóstra cetate r. Sabiiu conchiamata, unu regulamentu previsoriu de dieta, si a demandá intreprinderea alegeriloru deputatîloru la aceea dupa dispusatiunile acestui regulamentu de dieta.

Cu incredere catra intentiunile Nóstre apriatu respicate, de a efeptuí formarea dreptului publicu alu imperiului pre bas'a de sine stârei cu grije pastrate a tieriloru, si totu-odata pre bas'a acelei unitâti, care o recere autoritatea necesaria a imperiului, si de alu duce acestu opu, amesuratu principieloru unei politice deschise si liberali, in tóte partîle imperatiei câtra un'a desvoltare de un'a mesura, si anume dupa dreptu si ecvitate, cu privire la trecutulu singulareloru regate si tieri, precumu si cu deaseminea iubire si portare de grija pentru fiecare din cele multe nobili natiuni, care suntu intrunite de seculi sub sceptrulu casei Nóstre; sî

petrunsi de necesitatea deslegârei celoru multe insemnate intrebâri interne ale tierei, care diacu inca nedeslegate

sì nu se mai potu amână fara vatemare grea a interesseloru fia-cârui singularu, intr'unu modu pre tóte clasele tierei, fora deschilinire de natiunalitate si religiune, multiemitoriu, precumu si a esecutârei constitutiunali a intentiunei Nóstre de repetîte ori respicate in privinti'a pusatiunei publico-drepturistice a Transsilvaniei câtra intrég'a monarchia;

clasele poporatiunei de Noi chiamate spre a participare la alegerea deputatîloru dietali au datu ascultare acestei chiamâri, si Voi iubitîloru credintiosi, sprijiniti de deplin'a si onorific'a incredere a concetatieniloru Vostri, V'ati infacisiatu, cá adeveratii representanti ai intregei poporatiuni din iubitulu Nostru Mare Principatu Transsilvani'a, totuodata cu barbatii prin increderea Nóstra chiamati.

Cá pre corpulu legislativu adunatu alu inimei Nóstre scumpului Mareprincipatu Transsilvani'a, Ve intimpinâmu, iubitîloru credintiosi, cu salutarea Nóstra de parinte alu tierei, regésca si mareprincipésca.

Mari si grele suntu problemele care au lipsa de deslegare.

Cu ecvitate reciproca insa sî inima impacabile, cu un'a contielegere pentru tóte partîle salutaria, ne vá succede prin incredere, dreptate si vertute a medîlocí, cu âjutoriulu Atotupotintelui, unu viitoriu frumosu sî imbucuratoriu.

Impoteritulu Nostru Comisaru r. de dieta Ve vá predá, iubitîloru credintiosi, in copia autenticata documentulu despre abdicerea de tronu a Atotuserenisimului Nostru Domnu unchiu, a Maiestatei Sale c. r. Imperatorului sî Regelui Ferdinandu Anteiulu, in Ungari'a sî Boemi'a cu numele acest'a alu Cincilea, sî despre renunciarea Serenisimului Nostru Domnu Tata, Archiducelui Francisc Carolu, c. r. Altetie, sî Ve dâmu voia a tramite afara de acést'a, un'a deputatiune la resiedinti'a Nóstra atotpré'nalta, de a vedé documentulu originale, pastratu in archivulu secretu alu casei, curtei sî statului.

Apoi Ve vá presentá, iubitîloru credintiosi, impoteritulu Nostru Comissaru r. de dieta diplom'a Nóstra imperatésca din 20. Octomvre 1860, emisa in tustréle limbile indatinate in tiéra, sî legea fundamentale din 26. Februariu 1861 despre representatiunea imperiului, e peduita aseminea cá diploma imperatésca, sî Ve provocâmu iubitîloru credintiosi, sa le treceti acele in legile tierei in testulu autenticu sî in tustréle limbile tierei.

Adunandu Noi dela inceputulu domnirei Nóstre acumu intei'a data representantii iubitului Nostru Mareprincipatu Transsilvani'a la un'a dieta, ar' corespunde datinei, cá urmandu esemplului predecesoriloru Nostri de gloriósa aducere aminte: pre toti sî pre fiecare, preste totu sî in deosebi, in drepturile, legile, privilegiile, immunitatîle sî scutirile, care adeca i-s'au datu sî concesu acestui Mareprincipatu alu Nostru Transsilvani'a de Maiestatea Sea reposata préfericitulu Imperatoru Leopoldu I., veri prin diploma, veri prin alte determinatiuni sî confirmâri urmate dupa diplom'a acést'a, sî s'au intaritu sî de urmatorii aceluia-si, predecesorii Nostri de gloriósa aducere aminte, in modulu cumu a facutu pre urma Maiestatea Sea Atotuserenisimulu Nostru Domnu unchiu, Imperatorulu Ferdinandu Anteiulu, cá Rege alu Ungariei sî Boemiei cu numele acést'a alu Cincilea, prin un'a diploma solemna, in care s'au receputu testulu Diplomei leopoldine, nu numai sa-i intârimu gratiosu, ci sa-i si asecurâmu, ca acele se voru sustiné nestramutate, sî ca ce e deosebitu benigne promisu, sa vá sî pune in fapta.

Fiindu-ca insa fiecare lege materiale e supusa dupa fire pre incetu unoru schimbâri progresive, dupa cerintiele intereseloru politice sî nationali cu tempulu schimbatóre ale stateloru sî popóreloru, asiá suntu sî in Transsilvani'a: egal'a indreptatîre civile sî politica a toturoru claseloru poporatiunei fâra deschilinire de natiunalitate sî religiune, de Noi de repetîte ori intarita sî in vigóre pusa, cumu sî datorinti'a toturoru comuna de a militá sî a portá dare, astfeliu de fapte pretióse, care au produsu interese adeverate, sî indreptatîte, sî arata de neesecutavere multe dispusatiuni din amintit'a diploma leopoldina sî din determinatiunile sî intâririle, ce au urmatu dupa aceea.

Pre lânga acést'a considerandu, ca facia cu centralisarea poterei statului in tóte tierile Europei in privinti'a celoru mai 'nalte probleme, tratarea comuna a devenitu un'a necesitate nedelatura vera pentru autoritatea monarchiei, cá sa inpacamu pretinderile singulareloru tieri cu acestu postulatu alu necesitatei politice, l'amu strapusu dreptulu celu de mare insemnatate alu participârei la legislatiune in afacerile comune, pre totalitatea tieriloru imperiului Nostru.

De aceea nu potemu observá datin'a in privinti'a diplomei leopoldine, fiindu-ca esecutarea atâtoru determinatiuni ale acelei'a in fapta a devenitu a fi preste potintia, sî nu e impacaveru cu dreptatea sî consciinti'a Nóstra, a confirmá cevá, ce in fapta a devenitu a fi preste potintia.

Totusi din propensiunea, de care suntemu condusi câtra Voi, iubitîloru credintiosi, sî câtra intregulu Noue scumpulu Mareprincipatu Transsilvani'a, voimu a recunósce apriatu sî a Ve dechiará serbatoresce prin acést'a, ca dupa ce vá fi infiintiata pre calea constitutiunale cu confàptuirea Vóstra, iubitîloru credintiosi, structur'a din launtru publicodrepturistica a iubitului Nostru Mareprincipatu Transsilvani'a, sî corelatiunnca lui catra intrég'a Monarchia, in privinti'a detiermurirei definitive a modulu tramiterei deputatîloru Transilvaniei la senatulu imperiale, inimei Nóstre de parinte alu tierei i-vá fi spre placere a emite despre acést'a, candu ati dorí si cere, un'a diploma solemna, carea si urmatorii Nostrii voru avea de a confirmá totu-deaun'a inaintea depunerei omagiului.

Spre a ajunge mai curendu la acést'a tînta comuna si 'nalta, si spre a usiurá si grabí tratarea constitutionale a celoru multe intrebari insemnate, ce diacu inca nedeslegate, vomu lasá, sa Vi se propuna, iubitîloru credintiosi, pr'in inpoteritulu Nostru Comisariu r. de dieta un'a seria de proiepte de legi de aceste atingatóre, si anume, despre:

1. efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române si a religiuniloru ei;
2. intrebuintiarea celoru trei limbi, usitate in tiéra, in comunicatiunea oficiósa publica;
3. compunerea si ordinea dietei;
4. regularea definitiva a modului tramiterei deputatîloru din Marele Nostru Principatu Transilvani'a la senatulu imperiale;
5. schimbarile de lipsa in impartîrea politica a tierei spre medilocirea mai usióra a unei administratiuni ordinate politice si de justitia;
6. regularea administratiunei politice si
7. acelei de justitia;
8. organisarea tribunaleloru de justitia si mai alesu constituirea curtei judecatoresci de instanti'a a trei'a;
9. intregirile si interpretârile de lipsa a unoru determinatiuni a patentei Nóstre imperatesci din 21 Iuniu 1854 despre punerea in fapta a desarcinarei pamentului;
10. introducerea protocóleloru funduarie;
11. infiintiarea unei banci de ipoteca.

Ve provocamu dar' prin acést'a, iubitîloru creditiosi, sa pertraptati despre acele dupa prescrisele regulamentului de trebi, emisu pentru acést'a dieta, si sa substerneti, iubitîloru credinciosi, proieptele de legi, care le veti aduce la cale, sanctiunei Nóstre Atotu-pré'nalte.

Afara de acést'a Ne reservamu a lasá sub cursulu pertraptariloru dietali sa Vi se propuna iubitîloru credintiosi proiepte de legi corespudiatóre despre alte afaceri insemnate.

Vointi'a Provedintiei pre Noi Ne-a destinatu a conduce sórtea iubitului Nostru Mareprincipatu Transilvani'a preste celu mai greu alu tuturoru punctelor de schimbare.

Astfeliu de probleme nu se potu deslegá fara cunoscinti'a starei adeverate a lucrului, a necesitatei de deslegare, si a folóseloru mari, ce resulta din un'a deslegare norocósa, nu fara incordare si pacientia barbatésca, dar' deslegarea debue sa se intemple.

Noi zidimu pre dreptatea causei, pre judecat'a Vóstra cea matura, iubitîloru credinciosi, pre zelulu patrioticu si aceea re'nfrenare de sine, care corespunde principieloru tolerantiei.

Voi iubitîloru credintiosi Veti justificá increderea Nóstra in fapta.

Ajutoriulu lui Domnedieu sa fia dar' cu conlucrarea poteriloru Nóstre intrunite.

Pre langa care Ve remanemu cu bunavointi'a si grati'a Nóstra cesara-regésca si mareprincipésca nestramutaveru aplecati.

Datu in capital'a si resiedinti'a Nóstra Vienn'a, in 15. Iuniu, anulu un'a miia optu sute siésedieci si trei, alu imperatîrei Nóstre alu cincispredicelea.

Franciscu Iosifu m. p.

Franciscu Comite de **Nádasdy** m. p.
In urm'a mandatului préinaltu alu Maiestatei Seale c. r. apostolice
Demetriu Moldovan m. p.

Deschiderea dietei transsilvane in 3|15 Iuliu 1863.

Dupa-ce deputatii, regalistii si ceialalti membrii ai dietei transsilvane se adunasera inca din dîlele premergatóre mai toti in Sabiiu, astadi in 3|15 Iuliu opulu celu grandiosu si de multu asceptatu cu cea mai viia incordare, fu inauguratu prin rogatiuni câtra Acel'a, dela care vine tóta darea cea buna si totu darulu celu deseversîtu. Românii de ambele confessiuni precumu si Luteranii se adunara de diminétia in competintele loru bisereci, unde cu Archipastorii in frunte cerura ajutoriulu lui Domnedieu asupr'a lucrului celui gravu, ce erá sa-lu incépa astadi. Apoi dupa-ce la 10 óre se celebrà si in biseric'a rom. cat. o missa solenela, la carea Esc. Sea Gubernatorulu fu comitatu mai numai de Românui, si dupa-ce intr'aceea sal'a cea mare dela „Imperatulu Romaniloru" se umpluse de privitori, intrà la 11. óre Escellenti'a Sea Guberatorulu Contele de Crenneville, cá Comissaru regescu impo'ernicitu, urmatu de D. Consiliariu gubernialu Grois cá Presiedintele provisoriu alu dietei, sî de multîmea deputatîloru.

Remarcabilu e, ca pe cându Românii si Sasii, atâtu regalisti, câtu si deputati erau de fatia mai toti, Magiari se presentara numai 3, si adeca Contele Nemes, Contele Béldi si d. Lászlofy.

Dupa o scurta departare se ivira Esc. Sea Gubernatorulu si D. Presiedinte alu dietei, consiliarulu gubernialu Grois salutati de acclamatiunile casei, si acestu din urma, taiându sigilulu in fati'a adunârii, ceti cu voce inalta rescriptulu imperatescu, prin care Gubernatorulu Contele de Crenneville se denumesce de comissariu regescu dietalu, in limb'a magiara, germâna si româna.

Escellenti'a Sea Gubernatorulu representa apoi dietei pre presiedintele eii provisoriu, Cons. gub. Grois, si apoi se departéza; eara acest'a ocupându scaunulu presidiului, citesce in tustrele limbile cuventulu urmatoriu:

„Cându in urm'a introducerei mele prin Escellenti'a Sea inpoteritulu Comissariu regescu de dieta primescu presidiulu intermisticu alu dietei, concrediutu mie de câtra escelsulu regiu Guberniu in sensulu regulamentului provisoriu de dieta, privindu la slabiciunea poteriloru mele si la marimea problemei, o facu acésta cu ingrijire. — Avendu insa incredere in binevoitórea indulgintia a onoratului corpu representativu, precumu sî convinsu fiindu despre aceea, ca onoratulu corpu representativu me va sprijini intru deslegarea grelei problemi cu prudintele seu consiliu sî ca vá conlucrá din tóte poterile spre ajungerea scopului doritu de toti intr'o potriva, care sta in respunderea la asceptârile preinalte ale pregratiosului nostru Principe, si intru inaintarea binelui patriei nóstre multu amate din simtiu de credintia neclatita câtra Maiestatea Sea cesaro-regia si apostolica, si de amóre invapaiata catra amat'a nóstra patria cu acelu propusu seriosu 'mi incepu acestu oficiu interimisticu cà pe tempulu incatu-ilu voiu portá ne-impedecandu nici câtu e mai putînu liber'a discussiune a obiepteloru veninde la pertraptare in intielesulu si intre marginile regulamentului provisoriu de dieta si de trebi prenaltu emisu, se inaintezu intru sfer'a mea de activitate adoperarea onoratului corpu representativu spre inaintarea binelui cumunu dupa putintia-mi, ragandu totu odata pre onoratulu corpu representativu, cá continuandu deslegarea acestei mari prableme din partea sea cu imprumutata rabdare si intielegere intru consultârile tienende sub presidiulu meu interemisticu se binevoiasca a me onorá cu multu pretiuita-i incredere, — poftindu din adenculu sufletului, ca consultârile nóstre in cointielegere se aiba spre multiumirea tuturoru natiuniloru si confesiuniloru din asta patria o astfeliu de desvoltare, care sa indatorésca pe posteritate la o multiamitóre reminiscintia câtra corpulu representativu alu generatiunei presinte."—

Presiedintele requira acumu, iara-si in tustrele limbile, pre deputatii cei mai tineri, a ocupá locurile de secretari ai casei, la care se oferu D. Lászlofy, Trauschenfels, Brennerberg, Obert, Florianu si Muresianu. — Dupa aceea invita Presiedintele pre membrii dietei, a depune promissiunile de credintia in locu de juramentu, si cetindu numele membriloru dupa alfabetu, acesti'a se radica si respundu fia-care in limb'a sea cu: apromitu, ich gelobe si fogadom. —

In fine Presiedintele invita pre membrii dietei a se adunâ pe dîu'a urmatóre la 10 óre si a tramite din sinulu seu o deputatiune, pentru de a invitá pre D. Comissariu regescu la deschiderea solenela a dietei.

Si cu acestea dupa 12 óre se incheià acésta siedintia introducatóre.—

Deschiderea solenela a dietei transsilvane.

Siedinti'a II din 4|16 Iuliu 1863.

Siedinti'a se 'ncepe nainte de 10 óre cu citirea si verificarea protocolului, carele in testulu germanu se citesce de Obert, in ce'u magiaru de Lászlofy, in celu romanescu de Muresianu.

Românii sî Sasii mai toii de fatia, Magiari trei.

Presiedintele provóca pre d. Prepositu Macedonu cá membru nou venitu a depune promissiunea in locu de juramentu, ceea-ce sî face. Tóta adunarea sta radicata sub rostirea appromissiunei.

Acumu requira Presiedintele, cá comissiunea denumita inca de eri din dd. Rosenfeld, Haupt, Dunc'a, Popasu, Lászlofy, Kirchner sub conducerea Esc. Sea Contelui Béldi sa mérga spre a invitá pre d. Comissaru regescu la deschiderea dietei. Comissiunea re'ntorcendu-se da soli'a sea, si la 10¼ Escellenti'a Sea dlu Gubernatoru Contele de Crenneville, intempinatu de demnitâtîle mai inalte ale dietei, intra in sala subt vivate intreite si lungi, se suie pe tronu, citesce subscriptiunea p. n. rescriptu imperatescu câtra dieta sî titlulu Maiestatii Sele C. R. Apostolice; apoi acoperindu-si capulu si siediendu pe tronu, citesce p. n. rescriptu *) intreruptu adeseori de applausele casei sî comitatu la urma de cele mai vii acclamatîuni. Cu deosebire vivaci suntu acclamatiunile la pasagele, unde Maiestatea Sea proclama restituirea constitutîunei sî durabilitatea eii, unde se numesce parinte alu patriei sî unde aduce propositîunile regesci. — Rescriptulu se citesce apoi magiaresce prin Presiedintele provisoriu, si romanesce prin Cons. Gub. Alduleanu, 4 sî dupa finirea acestei cetiri Comisarulu regescu proclama diet'a a fi deschisa, ear actele mentiunate espuse spre vedere, in fine intre strigâri lungi de bucuria se departa insotîtu de personalitâtîle cele mai inalte, ce suntu de fatîa.

Re'ntorcendu-se acestia, Presiedintele anuntia siedinti'a cea mai de aprópe pe mâne 5|17 Iuliu pe 11 óre.

Episcopulu Siagun'a, cerendu cuventu dîce: Inalta casa! Amu onóre de a insinuá convingerea mea, cá adica cându va fi têmpulu sî dîu'a hotarita voiu sa facu o motîune pentru unu respunsu la inaltulu rescriptu regescu in forma de adresa. Sî doresc, cá acést'a sa se ia la protocolu.

Apoi cerendu cuventu Consiliarulu gubernialu Rannicher dîce: Inalta dieta! O dî nóua aparù astadi pentru scump'a nóstra patria, o dî, a cârei lumina va strabate cu potere invingatóre; câci ori câtu suntu de mari sî de grele problemele, ce avemu de a le deslegá, acelea trebuiescu deslegate. (Bravo!) Noi toti, alesii poporului, chiamatii corónei cari ne dâmu aici mân'a cea fratiésca patriotica pentru lucrulu comunu, sî cari tînemu deschisa sî calda acésta mâna patriotica fratiésca sî pentru toti aceia, cari inca n'au venitu la acele scaune, la care au fostu tramisi prin alegerea poporului, — inca n'au venitu spre cea mai profunda a nóstra parere de reu. Noi toti — precumu au aretatu esprimârile de applause sî acclamatiunile, noi toti, dîcu, ne simtîmu petrunsi aduncu de gravitatea sî insemnatatea cuvinteloru, cu care Maiestatea Sea Imperatulu, Regele sî Principele tierei s'au induratu a salutá Marelui-Principatu Transsilvani'a. Aceea, domnii mei, e o salutare plina de seriositate sî demnitate, resoluta, prearesoluta intru aperarea drepturiloru corónei, in sustînerea autonomiei tierei, binevoitóre intru sprijinulu inaintârei binelui poporului, alu cârui fundamentu e indreptatîrea egala a toturoru gintiloru, a toturoru limbiloru, a toturoru confessiuniloru, ne dau ansa sî radîmu la contielegere, la complanare, la impacarea toturoru drepturiloru, ce-si au radacin'a in istoria, cu cerintiele unui tempu nou, care conditîunéza formatîuni nóue, sî recere formatîuni nóue. Aceea e o salutare, carea déca se va face cunoscuta va aflá sî trebuie sa afle in tiéra resunetulu seu, (Sa traiésca! Hoch!) Unde Monarchulu nu se feresce de nici

*) care noi-lu aduseramu in fruntea numerului de astadi. Red.)

o cestiune, nu invalesce nici unu cugetu, ci vorbesce cu astfelu de franchetia, cu astfelu de marinimitate, acolo tiér'a nu póte tacé, acolo representantiei tierei nu-i e iertatu a tacé.

Decisiunile insa ale ordinei nóstre de afaceri nu iérta, a aduce si a luá la pertractare unu proieptu de sine statatoriu, pâna nu va deplini diet'a esseminarea alegeriloru, cá astfelu sa se póta privi de constituita. De aceea noi ne reservâmu, cá la tempulu seu in assemenea modu, precum motivà dejá onoratulu antevorbitoru, sa ne unimu in concordi'a frumósa armonica sî sa decretâmu cu unanimitate (Hoch! Sa traiésca!), cá alocutiunea corónei sa afle si din partea dietei tierei o resalutare, cá deplin'a incredere a marinimosului Imperatu, Domnului nostru, sa intempine cu devotîune increderea deplina si tóta a tierei! (Hoch! Sa traiésca!)
Sî cu acestea siedinti'a II. dietala se incheia la 12½ óre.

Siedinti'a cea mai de aprópe Vineri in 5|17 Iuliu la 11 óre.

Sabiiu in 4 Iuliu. Ceea-ce comunicaseramu sî noi pe scurtu din sciri private, trist'a faima despre reposarea P. Episcopu gr. cat. alu Gherlei **Ioann Alexi**, aflamu acumu mai pe largu intr'o corespondintia din Gherl'a a „Cazetei Transilvaniei," dupa care P. S. Sea in etate de 62 ani ai vietiei sî 7. ai Episcopiei adormi in 29 Inniu c. n., plânsu de clerulu sî poporulu; seu cá unu pastoru bunu sî zelosu.

Alta scire trista e, ca P. O. Parintele Protopopu si Presiedinte alu Consistoriului gr. orientalu din Oradea-Mare, I. **Atanasiu Boczko** a reposatu in 26 Iuniu (8 Iuliu, avendu anii vietiei 72, ear ai Presiediului 35.

Fia-le tierên'a usióra sî amintirea binecuventata!

Din Bichisiu, loculu alegerei pentru cerculu Cimbrudului, cerculu M. Uiórei sî cerculu Sant-Benedicului, ni se scrie, ca candidatulu Magiariloru fù baronulu **Stefanu Kemeny**. alu Românilou **D. Ioanne Axente** Severulu. Alegerea se incepù in 7 Iuliu c. n. la 9 óre sî se finì in 10 Iuliu la 4 óre dupa ameadi. Ia comissiunea electorala, compusa totu din Magiari, cá representantie alu Românîloru se pusese Bihári László,! unu renegatu necunoscutu Românîloru. La protestulu acestor'a: ca sî Armenii sî Jidovii inca au representantele seu, numai Românii nu, se priimì unu preotu betrânu sî cu totulu neputintiosu, sî nemultiamindu-se Romanii cu acest'a, se adause inca unu preotu sî in urm'a cereriloru loru inca unu Românu, notariulu Sofroniu Domsia din din Petelea, pe care ei-lu credeau magiarisatu, care insa a datu probe invederate de Românu bunu. Cá o proba despre aceea, ca la ce medii desperate si-au luatu Magiarii refugiulu pentru de a bucatî voturile Romaniloru sî de a scóte maioritatea pentru sine, reproducemu din acésta corespundintia variatiunea inoptíta facuta cu numele candidatului românu, sî anume: Asente din Belgradu 699 de voturi, Axintea 176, Arsente dela Belgradu 51, Axentea Ioann dela Belgradu 25, Arsintea = 27, la Severu 7, la Domnulu dela Belgradu 5, la Belgradu 2. Insa in desiertu, de ce te temi nu te trece! Candidatulu romanu reesî cu 699 de voturi, ér' celu magiarn remase in minoritate de 564 voturi.

Din Hid'a, loculu de alegere pentru cercurile Agrigiu sî Panticeu in comitatulu Doboc'a ni se scrie, ca alegerea s'a facutu in 29 sî 30 Iuniu. In comissiunea electorala sub presidiulu Baronului Daniilu Bánfy au fostu 5 Români si doi Magiari. Votisanti fura 1167, **dintre cari 1029 au votatu pre D. Mihailu Bohetielu**; voturile Magiariloru, Iudeiloru sî ale aceloru Români, cari nu sciura pronunti'a bine numele candidatului (manier'a cea preacunoscuta! Red.), remasera 146. — Portarea poporului românu se póte numí de mirare: nici unu omu beatu, in tóte pârtile seriositate, linisce sî ordine buna. Magiarii protestara-firesce asupr'a alegerei, invinuindu sî injurându mai cu seama pre preotîmea, ca au invetiatu pre ómenii — Dómne ce crima! — a dá voturile la Românu. Magiarii nu votara de locu, assemenea nici Iudeii, dîcendu ca ei voru a se concentrá sî a alege câti suntu in tiéra unu deputatu de natiunalitatea loru. In fine d. corespondinte se teme, ca d. Bohetielu va sa resigneze; noi insa, sperâmu, ca temerea lui nu se va realisá.

(Intardîatu.) **Vintiulu de josu** 9 Iuliu s. n.

Alegerile in cerculu alu 6 in Com. Albei Inferiori in loculu de alegere Vintiulu de josu— se incepura in 7 Iuliu s. n. si se finira in 9 la 4 óre dupa amiadi; resultatulu fù ca **se alese D. N. Gaitanu cu 676 de voturi contr'a lui Akos Barcsay cu 336 voturi.** Partarea poporului fu esemplara si démna de unu actu asia importantu, incâtu au pusu in uimire chiaru si pe fratii Magiari. Inca din ajunulu dîlei de alegeri se adunara alegatorii din tóte partîle la loculu destinatu, incâtu diminéti'a in 7 Iuliu erá plina piati'a dinaintea localului pentru comissiunea de alegeri. Toti Românii erau grupati pe lenga 4 stéguri nationale, unulu cu inscriptiunea „sa traiésca Nicolau Gaitanu", altulu in cinci *) colori— imparatescu si natiunalu,— cu inscriptiunea deasupr'a „20 Octobre 1860," de desuptu „Vivat Gaitanu; dóua fara inscriptiuni — si asceptau cu nerabdare ór'a de inceperea alegeriloru.

Comissiunea se compuse din 6 membrii magiari, unu sasu si românu, alegerile decursera cu usile inchise, pe langa tóte protestele Românîloru, cá sa fia publice, precum fura aiurea.

Tóte promissiunile si amagirile din partea Magiariloru, pentru de a trage pre Români in partea loru, remasera fara resultatu, poporulu au remasu neclatitu pe lenga „alesulu" loru, si nici batar unulu nu si-au datu votulu la strainu. Sasii, desi multi dintre ei n'aru fi vrutu sa dea votulu la unu strainu, sedusi, precum audîmu de-la ei insîsi, de preotii loru, dedera voturile lui Akos Barcsay, in acârui curte apoi capetara mancare si beutura, catu li-a fostu voi'a. Aici nu potu se trecu cu vederea o circumstantia, multi dintre Sasi n'au potutu pronuntiá numele AkosBarcsay; unii dîceau D. Barcianu, altii Iános Barcsa, altii IacobuBarcsay, altii D Barciu. ba altii „Domnulu de aici" — si „**gener har**" (lener Herr). Cu adeveratu ca si dintre ai nostri au fostu o parte, care de sî cunosceau pe D. Gaitanu, totusi nu-lu poteau pronunciá; s'au auditu Gaitanu si Domnulu dela Belgradu, ba póte si Gitanu, Gaita Nicolae sî Domnulu Gaitanu. Dar' pe langa tóte variatîunile, ce le au a flatu de bine ale facé comissiunea de alegere cu numele alesului nostru, **fâra cá sa fi consideratu sî variatiunile facute cu numele Barcsay**, totusi noi avuramu maioritate absoluta, sî pucin'a variatiune ce avura in numele Nicolae Gaitanu, Gaitanu sî **Gaita** (n) Nicolae, — datu in resultatulu alegeriloru din partea comissiunei, pe langa o judecata seriósâ sî drépta piere cu totulu sî ne remane **sum'a eclatantade 1110 voturi, facia cu 336 ale D. Barcsay.**

Resultatulu débea-lu capetaramu la 11½ óre nóptea dela comissiune scrisu pe o cedula din partea membrului nostru, zelosului barbatu, parintelui din Straja Tamasiu care, de sî slabu de adenculu betranetieloru totusi nu-siau impregetatu a priveghiá la ducerea protocolului, din partea a 2 magiari sî la totu actulu alegerii: Sa traiésca! Densulu au fostu sî la comissiunea de rechiamatiuni, unde pe lânga tóta silinti'a lui sî provocarea la „Regulamentu" totusi s'au bagatu o multîme de ne'ndreptatîti, sasi sî unguri, mai vertosu in Vingardu, unde impartînduse mosîle, care erau scrise pe unulu la mai multi dintr'o curte, capetara intr'o familia câte 4-5 bilete, ba cei mai multu la Vingardu intrara 2 invetiatori unguri pentru 40-50 de suflete la 7-10 copii de scóla, pe cându Romanii, chiaru sî preoti fusera in multîme eschisi, fara nici o causa. In unele locuri nici dîu'a rechiamatîuniloru nu fù publicata. Noi le multiamimu fratîloru magiari mai vertosu, D. notari unguresci, pentru fratietatea ce ne au aretatu, sî amu insemnatu acestea nu mai ca de alta data se scimu a ne orientá sî se fimu mai atenti la alegerea de notari comunali, sa nu alegemu de acei-a, carii, in locu se inainteze binele comunu, cauta cu tóte midilócele a nímici sî celu mai pucinu progresu alu nostru.

Mai nou.

Diet'a transs. tînu in 5|17 Iuliu siedinti'a III, in carea se alesera cele 9 comissiuni pentru verificarea alegeriloru. Scaunele din drépt'a inca suntu totu góle.

*) Corespundintele lui „Kol. Közlönv" dara n'a numeratu bine, dîcendu ca stégulu a fostu cu 4 colori.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru próvinciele din Mónarchia pe unu an. 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intêia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 56. ANULU XI.

Sabiiu 8 Iuliu, 1863.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a III, din 5/16 Iuliu 1863.

Siedinti'a se 'ncepe la 11 óre cu cetirea protocolului in limb'a magiara, germana si româna. Precumu se vede din protocolulu acest'a, in siedinti'a de eri au fostu presinti 89 membrii.

In decurgerea ce irei testului germanu, Episcopulu Siagun'a observa, ca acest'a nu e intru tóte conformu cu testulu magiaru.

Dr. Teutsch reflectà, ca dóra aru fi mai bine a lasá observatiunile pâna la urma, dupa ce adeca se cetescu tustrele testurile.

Eppulu Siagun'a aru avea mai multe observatiuni in privinti'a ducerei protocolului in cele trei limbi, s. a.; dar' de astadata se marginesce prelânga intrebarea, ca óre nu aru fi consultu a se alege o comissiune de trei membrii din cele trei natiunalitâti, cârei'a sa se concréda verificarea protocóleloru. —

Presiedintele observa, ca la tempulu seu se va compune anume o comissiune pentru verificarea protocóleloru.

Rannicher espune, ca deocamdata nu e cu potintia a se face destulu cerintiei d. deputatu alu Saliscei (Eppu Siagun'a); dintr'alte recunósce si dênsulu, ca protocólele nu consuna tocmai intru tóte; asemenea ca contînu unii termini deveniti inconvenibili, d. e. in testulu magiaru s'a dîsu „nem egyesült Püspök", in locu de greco-orientalu, carea este nu mirea cea adeverata; in fine densulu va sa fia numitu in protocolu deputatulu Sabiiului, ear nu Consiliariulu gubernialu (Asá e! So ist's!)

Manu (Gavr.) reflecta la § 13 si 14 din testulu magiaru, ca adaugerea „din tóte natiunalitâtile si confessiunile", acolo unde au fostu vorb'a de deputatiunea, ce invitase pre Esc. Sea Commissarulu regescu la deschiderea dietei, aru fi de prisosu.

Schuller (Mich.) face unele reflecsiuni in privinti'a câtoru-va termini necorespundiatori din testulu germanu.

Muresianu e de parere, ca la numele deputatiloru sa nu se puna nici unu caracteru.

EppuSiagun'a totudeun'a se declara multiamitu, cându se va numí deputatulu Saliscei.

Eitel e incontr'a terminului: „wird zur Wissenschaft genommen." Presiedintele -lu replica.

Cu acestea si alte notitie mai mici stilistice protocolulu e verificatu, si Presiedintele recuira pre DD. Angialu si Rusu, cá membrii nouveniti, a depune apromissiunea prescrisa, ceea ce sa si face.

In fine trecendu-se la ordinea dîlei, Presiedintele cetindu numele tuturoru membriloru de fatia (91), pune numele loru in urna, si apoi denumesce prin sortire cele nóua Comissiuni prescrise prin §. 5. alu ordinei provisorie de afaceri pentru verificarea alegeriloru deputatiloru. Cele 9 comissiuni suntu compuse asiá:

I. Contele Béldi, Petru Manu, Vaida, Lassel, Domzsa, Dr. Maioru, Mog'a, Constantinu Ioanu, Macedonu, Fabini.

II. Brandsch, F. de Brennerberg, Ládai, Brecht, Eitel, Demianu, Codru Dragusianulu, Birthler, Lászlofy, Dobr'a.

III. Conte Sterc'a Siulutiu, Branu de Lemény, Br. Friedenfels, Budaker, Rannicher, Obert, Dr. Teutsch, Schneider, Puscariu, Dionisiu Siulutiu.

IV. Angialu, C. Schmidt, H. Schmidt. S. Balomiri, I. Balomiri, Kirchner, Dr. Ratiu, Schnell, Thiemann, Gavriilu Manu.

V. Mich. Herbert, Orbonasiu, Gull, Schwarz, de Rosenfeld, Sancsali, Br. Siagun'a, Ladisla Popp, Dunc'au, Iosifu Siulutiu.

VI. Roth, Cipariu, Russu, Florianu, Binder, Schuler de Lib'oy. Hannia, Petru Popu, Wittstock, Franc. de Trauschenfels.

VII. Popasu, Haupt, Dr. Eugeniu de Trauschenfels, Br. Bedeus, Vlass'a, Fekete (Negrutiu), Dr. Binder, Muresianu, Tulbasiu, Leontinu Popu.

VIII Nagelschmidt, Br. Bruckenthal, Popoviciu, Contele Nemes, Popea, Dr. Vasiciu, Ioann Ratiu, Dr. Wächter, Michailu Schuller, Bolog'a.

IX. Eduard Herbert, Munteanu, I. Schneider, Baritiu, Baronu Salmen, Alduleanu, Macellariu, Biltiu, Alessandru Bohetielu, Trausch, Balasiu.

Presiedintele provóca acumu pre comitetele acestea a se constitui si a-si incepe lucrârile câtu mai curendu; comunica, ca credintiunalele venite li le va impartasí indata, si enuncia, ca numai decâtu dupa terminarea verificatiuniloru va publicá dîu'a tînerei siedintiei celei mai de aprópe.

Si cu acestea siedinti'a III se 'ncheia dupa 12 óre.

Diet'a Transsilvaniei.

II.

(M. B.) Diseramu in numerulu trecutu alu Telegrafului, ca sperâmu inarticularea natiunei române intre celelalte natiuni ale Transsilvaniei.

Cu tóte ca inca nu suntemu siguri despre acést'a, se presupunemu totusi baremu pe unu minutu, ca inarticularea se va intemplá fâra alare contradicere mai insemnata din partea neromâniloru: ce urmeza de ací?

Respundemu: ca indreptatîrea egala a Romániloru cu celelalte natiuni!

Vomu fi egali! insa cumu sa o pricepemu noi ast'a? Nu cumva egalitatea insémna a portá greutatîle tierei asemenea cu celelalte natiuni, a póte vorbí romanesce a casa sî in biserica, sî a scrie ori ce in cause familiari séu private fâra impedecare? séu dóra egalitatea insémna sî mai multu?

Noi dicemu: ca deaca natîunea româna va fi priimita de a patr'a natîune, sî va gustá fruptele egalitâtii, ea trebuie se aiba asemenea drepturi cu celelalte natîuni, insa nu in intielesulu de mai susu, ci astufelu ca ea sa fia respectata in tóte afacerile publice sî comune, sa fia representata pretutindenea cu asemenea drepturi, nu numai civili, ci sî politice!

Ne oprimu pentru unu momentu la cestu din urma.

Cine cunósce estinderea drepturiloru sî urmarile practice ale acestora, precumu sî starea politica a natîuneloru privilegiate din Transsilvani'a: va sci bine, ca fia care dintre aceste a avutu sî are institutiuni deosebite nu numai in referintiele civili private, dar' sî in cele publice sî comune ale loru; astfelu e d. e. universitatea sasésca, scaunele séu comitatele cu deosebite numiri sî indreptatîri ale siefiloru din fruntea cercului séu a comitatului, sî ce e mai de insemnatu fia care natîune au avutu sî are teritoriu deosebitu!

Acuma, déca plecamu din puntulu de vedere alu indreptatîrei egali, unde vomu deveni? acolo ca Românii potu pre-

tinde sa aiba sî ei óresicari institutiuni, tribunale deosebite, capu natîunalu, sî unu teritoriu anumitu sî despartîtu de teritoriile celorulalte natîuni; altucum ce va sa insemne inarticularea Românîloru sî egal'a indreptatîre ? Titulus sine vitulo, o nemic'a intréga !

Aru fi dara de lipsa neincungiurabile, cá Românîloru sa li-se acordeze unu pamentu detiermuritu, care sa se numésca „romanescu."

Aice insa dâmu de o greutate ponderósa; câci ast'a numai asiá sî atuncea s'aru poté intemplá, deaca tóte satele, cetâtile, districtele sî comitatele locuite de majoritatea Românîloru s'aru trage dela teritoriele celoralalte natiuni, sî s'aru preface intr'unu corpu, ce s'aru numí „romanescu", — unde apoi viéti'a, sî moravulu natîunalu s'aru poté pastrá cu siguritate de ori ce influintia neromâna, s'aru poté desvoltá intr'o mesura necrediuta, sî a proposî cu pasi repedi câtra culmea culturei.

Apoi bine ! ce voru dîce la acést'a celelalte natîuni? Nu cumva se voru sentî vatemate in drepturile loru de pâna acumu ? poté—voru ele suferi o astfelu de interpretare a indreptatîrei egale ? déca nu; ce e de facutu, cá nici Românii, nici neromânii sa nu se plânga asupr'a urmâriloru inarticularei?

Aceste sî asemenea cestiuni ponderóse voru vení pe tapetu in diet'a Transsilvaniei; e de lipsa dara cá deputatii nostri sa se consolideze sî sa precugete bine, ce politica voru urmá la cestiunea inarticularei natîunei române. —

De-la Dieta.

Sabiiu in 7|19 Iuliu. Precumu aretaramu in numerulu tracutu, comissiunile insarcinate cu verificârile alegeriloru s'au compusu. Aceste comissiuni acum s'au constituitu, alegendu-si presiedintii sî referintii, sî parte si-au sî inceputu, parte-si voru incepe mâne lucrârile. Se spera, ca aceste lucrâri, nefiindu pedeci insemnate, se voru gatá in câte-va dîle, sî atunci apoi d. Presiedinte interimalu alu dietei va publicá dîu'a, câudu sa se tina siedintia publica.

Intre óspetii magiari, veniti la Sabiiu cu ocasiunea dietei, sa afla sî Contele Andrássy Gyula sî d. Colomanu Tisza, capulu partidei „határozat" – istiloru din faimós'a diet'a a Ungariei din 1861.

Senatulu imperialu

Dupa o depesie telegrafica a lei „Hermannstädter Zeitung" etc. dto Vienn'a 14 Iuliu cas'a magnatiloru a priimitu legea patrica dupa proieptulu comitetului. In aceeasi dî adu-se Ministrulu in cas'a deputatiloru proeptulu unei ordine de concursu. Giskra aduce unu proieptu pentru regularea dreptului de adunare sî alu reuniuniloru, Mühlfeld pentru admiterea Israelitiloru la oficiiele de notari. Tinti indespeleza pre Rechberg pentru satisfactiunea paruta nemultiamitóre a Russiei pentru violârile de granitía facute in Galiti'a.

Sabiiu in 4 Iuliu. Dupa unu telegramu, ce l'au audîtu „Hermannstädter Ztg." etc. venindu la Sabiiu, p. n. sanctîunare a D. Conrad Schmidt de Comite alu natiunei sasesci aru fi si urmatu.

Sabiiu in 5 Iuliu. „Herm. ztg." etc. ne spune, ca 'n 3|55 Iuliu dupa siedinti'a dietala deputatii sasi se dusera la d. Conrad Schmidt, spre a-lu fericitá prin Superintendintele Dr. Binder pentru denumirea de Comite alu natîunei sasesci.

Epistola deschisa

câtra multu Onoratii Deputati ai Dietei transsilvane. *)

Domniloru !

Din unu Telegramu alu Gazetei de Sabiiu intrunita cu mesagerulu ardelenescu amu vediutu, cá D. Br. Kemény István din Ciumbrudu e Deputatu in Cerculu I alu Comitatului Albei de josu.

Cumu s'au mistificatu protocólele, sî cumu au ajunsu Br. Kemény István a figurá de Deputatu alesu in Cerculu I la Bikisiu, nu sciu; sciu inse din gur'a Presiedintelui Comissiunei de alegere in Cerculu I la Bikis, a Dnului Jude primariu Bartsai Albertu, ca resultatulu votisârei de alegere fù urmatorulu, publicatu de pre Galeri'a Casei de alegere vineri in 11 l. c. la 2 óre dupa ameadi la alegatori;

Kemény István	564	voturi
Axente dela Belugradu	676	„
Arsintea dela Belugradu	51	„
Axentia	176	„
Axinte Ioann dela Belugradu	25	„
La Domnu dela Belugradu	5	„
Arsentia	27.	„
La Belgradu	2.	„
Severu	7.	„

Majoritatea dechiarata de D. Jude primariu fu a lui Axente dela Belugradu cu 674 in contr'a a 564 voturi ale Br. Kemény.

Atâtu din dîuarele publice ale Clusiului, câtu sî din gur'a D. Jude primariu Bartsai Albertu sciu, cá asiu stá sub cercetare criminala pentru conturbarea religiunei, sî din asta causa presupunu, ca comitetulu centralu din Aiudu me va fi aflatu in poterea § 34 alu regulamentului dietalu litera a) de ne-alegiveru, proclamându in loculu lui Axente din Belugradu cu 674, respective cu 967 de voturi, pre Br. Kemény István cu 564 voturi de Deputatu in Cerculu I alu comitatului nostru. Venindu la meritulu acestei inculpâri, mai antâiu 'mi ceru iertare, ca din lipsa de tempu sî ocupatiunea cu castigarea pânei de tóte dîlele nu amu infruntatu assertele aceloru dîuare sî ale privatîloru, apoi mi-iau voia a aretá pana in câtu stau eu sub cercetare criminale pentru conturbarea religiunei.

Dupa ce in anulu 1862 pre la finitulu lui Februariu fui alesu de poporulu bisericei din Lipovenii Belgradului de curatoru primariu, sî prin decretulu venerabilelui Consistoriu din 11 Martiu a. c. cu Nr. 165 intaritu sî de acelasi recunoscutu, cea mai sânta detoria a mea o crediui de a face unu Inventariu despre lucrurile mobile ale sântei biserici, sî spre acestu scopu orenduii sub conducerea controlorului St. Biserici de atunci D. Asesoru actualu Nicolau Barbu la sedri'a din Aiud o comissiune, care presentanduse dupa ordinu in Biserica fù respinsa si reiptata de suspinsulu acum Protopopu Augustu de Pap.

Intielegendu eu de acésta nesupunere a Dlui Protopopu si Parochu in Lipoveni August de Pap, me presentai Dumineca sér'a in 9 Martiu la Biserica, si dupa finitulu vespertinei sî esîtulu ómeniloru din Biserica dupa ce incuiá cresniculu usiá St. Biserici, cerui sî luai cheile la mine, aretându V. Consistoriu casulu obvenitu, sî nesupunerea Parintelui Protopopu.

Intr'aceea a 2 dî diminéti'a la 6, 10, sî 4 óre inainte sî dupa amédî lasai cresnicului cheile, cá sa deschida St. Biserica, sa nu se intrerumpa servitiulu dumnedieescu sî asiá continuai preste tóta septemân'a, pana câudu putui face Inventariulu.

Intr'aceea Parintele Protopopu Augustu Pap alergà la Clusiu, me acusà la Guberniu de conturbarea Religiunei, Innaltulu Gubernu cerù Relatîune dela onoratulu Magistratu, sî acest'a o sî facù.

Ast'a sî atât'a e culp'a mea; ast'a sî numai ast'a e conturbarea de religiune, pentru care sî despre care eu nu fui intrebatu nice odata sî pentru care la aretarea unui omu fui eschisu de comissiunea centrale dela alegere din Belgradu, fara a pote recurge dupa regulamentu § 49 lit. b'

Acésta inculpare de conturbare a religiunei nu e asiá dîcendu nice o aretare criminale „eine strafbare Criminalanzeige," o fassiune intarita cu juramentu, ci unu misticismu fâra capu sî socotéla, o malitîa sî reintia diavolésca, de care nu póte fi scutitu nice unu omu pre lume, cu atâtu mai vertosu pretendentii de Deputati in Transsilvani'a.

Eu in cele din urma credu, ca Domnii Deputati ai dietei transsilvane cunoscu legea séu regulamentulu dietalu sî legile penali cu Procesur'a cu multu mai bine, decâtu sa aiba lipsa de esplicarea sî interpretarea mea.

Cu cea mai profunda stima sî reverintia amu onóre a me insemná.

Axentie Severu m. p.
alesulu cercului I in comitatulu Albei de josu.

Reghinulu sasescu in 11 Iuliu c. n. Onorata Redactiune ! Fidelu promissiunei mele ve tramitu ceva

*) Assemena si art. Ce facu Magiarii etc.? in Nr. 54, — si corespundinti'a din Bichisiu in Nr. 55 alu acestui diuariu ! Red.)

si despre alegerea din Milasiu mare, Comitatulu Clusiului, in urmatórele:

Precumu in V. Samtión'a, asiá si in Milasiu sau infatisiatu mai toti alegatori Români si au siediutu neclatiti pana la finitulu alegerei, manifestandu o loialitate si fidelitate câtra inteleginti'a româna, in câtu póte serví de modelu vercârei natiuni din patri'a nóstra. Departarea unoru locuri de câte dóua dîle, tempulu favoritoriu pentru lucrulu câmpului nu-i potura tiné a casa, ci cu totii grabira cu „bolet'a“ in mâna a se infatisiá tempuriu la alegere pe 30 luniu c. n., care dură pâna in 2 Iuliu c. n. la ameadi, si cu asiá voia buna erau, parca mergeau la ospetiu. Dóua díle si jumatate sacrificara numai si numai sa véda unu deputatu românu reesitu si nu se departara, pana nu si-au datu bolet'a, si atuncea numai cu Satulu intregu; ma unii, pre cari ii ajunsese a dóu'a séra si inca nu-si dedura „bolet'a“ strigau in gur'a mare: „nu ne ducemu, si déca aru tiné o septemana alegerea! si eara altii, cari erau din satele mai aprópe, dîceau: „Sa mergemu a casa, dar pe diminétia toti sa fimu iar ací!“ si asiá si fu; nici unulu nu remase a casa. Sasii votisara pentru Trauscheufels, Zeitungschreiber, si Zeitung,-Ungurii pentru parochulu localu din Milasiu D Hosszu, Presiedintele Comissiunei, cá cându ei n'aru fi sciutu, ca presiedintele comissiunei nu póte fi alesu dupa Instructiunea prov. dietala in acelasiu cercu de alegere, unde presiede; insa principiului loru, ca unde potu sa strice Românului, acolo se-i strice, avendu sperantia si planu, ca absolut'a maioritate prin inpartirea voturiloru la mai multi deputati sa se strice si asiá sa se faca a dóu'a alegere, la care apoi sa iésa póte D. Hossu deputatu; dara multiamita cerculuí, cà nu li sa sfetí, ci maioritatea Românilоru dându voturile D. Pavelu Dunc'a, au reesitu. O fractiune mica de Români, precumu 18 nemesi din Cozm'a si cate-unu renegatutiu si alti oponenti, dedura voturile D. Hossu, macar ca D. S. spuse cà sa nu-i dea voturile pentru ca acelea se perdu, macar ca preotii loru si inteleginti cu influintia si din Reginu le-au esplicatu cu frumosulu, ca ce stricatiune póte sa ne devina din aceea, déca ei dau voturile D. Hossu, parca nu sciu ce cugetu diabolicu jacea in ei, parca aru fi fostu instruiti de verunu Românu renegatu spre a face aceast'a. Amu si putea numí persón'a acést'arenegata — pentru-ca avemu sî documinte amâna — dara o retacemu parte din respectu câtra persóna, parte pentru-ca aducendu-si aminte de cea mai buna s'au intorsu si au contribuitu spre efeptuirea de-a fi alesu doritulu maioritâtii, parte mai scurtu dicendu, cà amu reesitu cu D. Dunc'a. (Vá urmá)

Ungari'a

Din Carasiu 15 Iuliu 1863. Pe cându fratii români din Ardélu serbéza adi o dî de totu mare adumânduse sa lucre si sa otarésca asupr'a sortii sî viitoriului loru, — noi Carasienii suntemu siliti a inregistrá, — spre nemangaierea nóstra — o travestia séu nu scimu ce, dóra ceva parodi a ironica despre noi.

Tare, prétare ne suprinse articululu D. Aloisiu Vladu datatu din Lugosiu 1. Iuliu, si publicatu in „Sürgöny,“ gazet'a semioficiósa magiara din 11 Iuliu a. c., — iéra mai tardiu primitu sî de alte jurnale magiare si germane.

Articululu acest'a eclalantu e urmatoriulu:

„Lupt'a spirituala, ce sau portatu in privinti'a implerei demnitâtii de administratoru in Comitatulu nostru prin avangiarea fostului administratoru Teodoru Serbu de comite supremu in comitatulu Aradului, intre mine (Vladu) si intre rev. D. Vilmos Kruesz subparochu rom. catolicu pe câmpulu presei in „Idök-tanuja“, iéra din partea intelegintiei române pe calea petitiunala, si in fine si din partea magiariloru si din a românіloru; parte apriatu, parte pe cale ascunsa (!); — intrebarea, cá óre administratorulu comitatului nostru sa fia magiaru séu românu, unitu séu neuitu, romanocatolicu séu protestantu? Acea lupta sî intrebare s'a decisu prin resolutiunea préinalta a Maiestatei Sele c. r. cu datulu din 10 Maiu a. c., — denumindu-se prégratiosu Il. Sea Dlu Stefanu Ambrusiu consiliariu forului supremu c. r. in desponibilitate. —

Acésta préinalta denumire, precâtu de neasteptatu ne-a suprinsu pe toti, pe atâtu au fostu multi curiosi de a sci, ca de ce religiune e Illustritatea Sea? pentruca la noi, desi asiá intelegintiei magiare, precumu si acelei române nu-i place apriatu a marturisí, dar religiunea nu s'a indatinatu a fi unu boldu chiaru ne insemnatu alu fapteloru. —

Fiindu preste totu cunoscuta aici acea imprejurare, cumca famili'a Ambrusu dela Oradi'a-Mare e o familia vechia româna, nóbila, multi aceea au crediutu si doritu, ca de aru fi mai bine calvinu, decâtu neunitu, si cu debunaséma s'a sî aflatu asiá individu, care a clevetitu, ca e reformatu, mai tardîu inse inca innainte s'a desvelitu, cumca Il. Sea e romanocatolicu, pasîndu la teneretiele sale in sinulu acestei biserici. —

Afara de imprejurarea acést'a de frunte, totu insulu a fostu curiosu si spre aceea, ca óre de ce natura, statura, si temperamentu e? cá dupa aceste in privinti'a viitoriului sa se póta prognostisá. —

La tóta acésta curiositate si nepaciintia s'a facutu capetu prin ajungerea Ill. Sele in 2 luniu a. c. in mediloculu nostru, in linistea si simplicitatea cea mai mare, neasceptatu, incortelinduse in edificiulu comitatului.

In alta dî la 10 óre diminéti'a, diregatorii comitatensi locali facendu-si onórea sub conducerea Dluí comite Atanasiu Ratiu de Caransebesiu, Il. Sea la cuventarea salutatóre adresata prin conducatoriu, a respunsu in cuventare meduósa, corecta, otarîta si fluida in limb'a magiara, si vediendu pe mai multi diregatori comitatensi representati in vestminte romane de parada, a dechiaratu sub decursulu cuventârei, cumca cu zelu vá preajutá interesele poporului românu comitatensu privindu la scopulu préinaltu alu Maiestatii Sele imp. reg. sî incâtu se póte dupa sfer'a sa, le vá si indestulá.

Dupa acést'a se representara magistratulu orasianu, preotîmea g. n. u. sub conducerea protopopului, maideparte capitululu unitu subt a episcopului gr. cat. salutandu conducatorii a treoru corporatiuni pe Ill. sa in limb'a magiara, pentruca nu e in deplin'a possessiune â dialectului românu banatiénu. Altmintre dechiaratiunea Il. Sale facuta innaintea magistratului comitatensu, si procedur'a-i strinsu nepartinitóre de pâna acuma, póte serví de siguranti'a indestulitóre fiacârui in privinti'a aceea, cumca sînceru iubesce pe poporulu românu, din alu cârui sinu purcede, si de care nici cându s'a negatu, interésele lui in sfer'a activitatii sale le vá promová, si deórece in acelea e constrinsu prin instructiuni, abiá ar poté face mai multu in posetiunea sa si celu mai entusiastu.

Altu cum Il. Sea e de statura nalta, plinu de taria, brunetu, barbatu cu perulu mestecatu in caruntetie, in féti'a lui se oglindéza linistea sufletésca si resolutiunea, sinceritatea si tienerea de sîne e militara, carea si-a insusit'o inca in timpulu judeca'oriei militare. —

Vorb'a-i e placuta, inse numai atât'a vorbesce, câtu cugeta ca e delipsa; aceea ce dîce, formeza convingerea sa, si pentru acést'a incungiura sporirea vorbeloru. Promissiuni nu face, dar' tocma din caus'a acésta se póte presupune despre densulu, ca déca promite ceva, atunci vá si implini. Fiindu disciplinatu si sînguru, e gat'a si e aptu, a manipulá disciplin'a cu mân'a tare, altu cum in procedur'a sa e rece, in mamanier'a sa umanu, sí are o vertute rara; clevetitoriloru si fatiarniciloru nu da incredere, má nici ascultare.

In capetu spre caracterisarea lui servesce si acea imprejurare, cá pe umerii sei se ingreuna responsabilitatea pentru portarea causeloru de administratur'a comitatensa; ne avendu in natur'a sa, de a trage tóte in sfer'a activitâtii sale, si tienendu pentru sîne strinsu agendele presidiale, portarea agendeloru administrative le a incredintiatu antâiului Vice-comite, carele pe terenulu acest'a are mare desteritate, pracsa si neostenéla, si pentru sine a retînutu supravighierea mediata.

(Capetulu urméza).

Varietati sî noutati de dî.

Sfintirea catedralei gr. orient. din Cernautiu, carea erá sa urmeze in dîlele, acestea, trebuí sa se amâne-precumu ne spune „Bucowina“, camu pâna câtra capetulu lui Augustu cal. v., nefiindu inca sosite vasele cele sfintîte, care au de a se espune mai nainte in Vienn'a.

(Prândiu diplomaticu.) In 4/16 Iuliu, dîu'a deschiderei solenele a dietei fu in sal'a cea mare a gimnasiului luteranu prândiu mare diplomaticu, la care luara parte toti membrii dietei. Sî Magiarii cu Eppulu rom. cat. Heinald se presentasera. — Escellentî'a Sea Comissarulu regescu Conte le de Crenneville radicà uniculu toastu pentru Maiestatea Sea.

(Necrologu.) Dómn'a Catarin'a Bendella, muma Consiliarului imperialu sî a Archimandritului de acestu nume, reposà in 8 Iuliu c. n. in etate de 81 ani.

„Kolozsvári Közlöny“ intr'unu articulu de fondu au aflatu ocasiune a accentuá, ca in dîu'a de $^{3}/_{15}$ Iuliu, adica in dîu'a deschiderei dietei transsilvane, cade tocmai amintirea „impartîrei Apostoliloru.“ Dór nu va fi vorbitu „Kol. Közlöny“ intr'unu ceasu reu?! —

(Daru de onóre.) Municipalitatea din Reghinulu sasescu au daruitu' d. Salmen, fostului Comite alu natîunei sasesci, dreptulu de cetatianu onorariu sî unu pocalu de argintu, in semnu de recunoscintia câci au staruitu pentru radicarea Reghinului la rangu de orasiu.

(Unu invetiatoru cá veghitoru de vii) „Herm. Ztg.“ etc. ne spune unu casu mai necrediutu, ca intr'o comuna sasésca invetiatorulu II s'aru fi alesu sî chiamatu prin sórte sa pazésca viile preste véra. La tóta 'ntemplarea unu semnu!

Principatele romane unite.

Imprumutâmu din „Gazet'a Transsilvaniei“ urmatórele depesie telegrafice fâra nici unu comentariu din parte-ne, panacându nu vomu aflá amenuntele in foile transcarpatine.

Eata depesiele!

Telegrame pré importante
ale „Gazetei Transsilvaniei.“

Bucuresci, 17 Iuliu, 9 óre 10 min. inainte de amédi:

Un'a armata de 400 ostasi straini parte mare poloni, a facutu invasiune pe teritoriulu Romaniei, in nóptea din 13. Iuliu, cari venira din Turci'a pe o corabia anglica. Ei fura provocati sa respectedie terenulu neutralu si sa depuna armele; ei inse respinsera ori ce arangemeniu si inaintara inlauntrulu tierei, fâra cá sa intre in Rusi'a. Trei companii soldati romani se tramisera dupa densii spre ai prigoni. In 15 fura adiunsi. Dupa provocari re'noite fara succesu au datu focu, spre a-si face drumu (prin re ostasi.) La Cahulu fu lupt'a. Invasorii straini avura 57 vulnerati si 16 morti, intre cari 2 oficiri.

— 12 óre 4 min., sositu 2 ore 55 min.

Batai'a dela Castagali'a fu fórte viua. Soldatii romani cu tóte ca fura cea mai mare parte obositi s'au batutu cu bravura. Perderile loru suntu 18 morti si 45 raniti. Un'a miscare siréta din steng'a favorisà retragerea inimiciloru, cari 'si parasira mortii si ranitii pe locu.

Acésta espeditiune s'a organisatu in Turci'a printr'unu renegatu, cu nume Sadik Pasi'a, ea nu e destinata atatu pentru Poloni'a, câtu, dupa cumu se descoperi din chartiele prinse, in contr'a principelui Cuza.

— 12 óre 10 min., sositu 3 óre 5 min.

Cu tóta superioritatea (numeru mai mare de armati) armeloru loru, invasorii parasira campulu bataliei, lasându mortii si ranitii. Ei au inaintatu in launtru, nu câtra frontier'a rusésca. Se dîce, ca acésta espeditiune este o machinatiune turcésca, spre a casiuná o incurcare gubernului romanu. In batai'a din 15 colonelulu Calinescu a perdutu 65 fetiori, dintre cari 18 morti. Elu nu incéta ai prigoni.

— 5 óre 37 min., sositu la 7 óre 10 min. sér'a.

Polonii au apucatu direptiunea câtra Husi (orasiu moldovanu, nu departe de Iasi). fara se intre in Russi'a si vreau se acitie revolutiune. Noaua batalia se apropia. —

Caus'a polona

In privinti'a diplomatica inca totu stagnéza, câci Russi'a inca n'a respunsu la notele celoru trei poteri apusene, adica la cele siese puncte: amnestia, representatîune, administratiune si limba natîunala, libertate religiunara si o sistema regulata de recrutare; se scrie insa, ca respunsulu aru fi gat'a si se va espedui câtu mai curendu din Petropole. Asiá sta caus'a polona in partea sea diplomatica; ear in cea bellica merge inainte neurmatu. Comitetulu-séu cum se numesceacum—Regimulu natiunalu organiséza sî reorgâniséza cu tóte mânile, staruindu a se preface lupt'a defensiva de pân' acum in lupta aggresiva. Sî Rusii mergu inainte; actulu celu mai nou alu lui Murawieff e unu ordinu, cá banii luati de prin cassele statului sa se rebonifice prin nobilii poloni in terminu de 10 dîle, sub pedéps'a perderei averei. —

Regimulu natinnalu a cercetatu perderile Poloniloru de-la inceperea revolutîunei sî au aflatu, ca acestia au perdutu pân'acumu 40,000 ómeni, dintre cari 12,000 au peritu pe câmpurile de batalia, ceialalti suntu parte prinsi, parte dati in armat'a russésca, parte fugiti in strainatate. —

31—1 **Publicatiune.**

1. In urmarea Intimatului a Inaltu maritului regescu locutiitoriu Consilium a Ungariei din 11. Maiu a. c. Nr. 28,504 se deschide pana in 26 Iulie a. c. Concursu pe statia invatiatorésca de I. classa— cu propunere in limb'a romana si serba — din Mehala indiestrata cu emolumentele anuale de 168 f. v. a., 6 stangini de lemne si cortelu liberu.

2. In urmarea Intim. Consilialu din 2 Iuniu a. c. Nr. 34,428 se deschide pana in 27 Iuliu a. c. Concursu pe statia invetiatorésca din Iladaniu indiestrata cu emolumentele anuale de 126 fl. 4 jughere de aratura, $^{3}/_{4}$ jughere de gradina, 60 chible de grau, 80 punti de sare, 100 punti de clisa, 55 punti de lumini, 4 stangeni de lemne, 8 stangeni de paie si cortelu liberu.

3. In urmarea Intim. Consil. din 2 Iuniu a. c. Nr. 33,149 se deschide pana in 31 Iuliu a. c. Concursu pe stati'a invetiatorésca din Remetea temesiana indiestrata cu emolumentele anuale de 95 f., 3 jughere de aratura, 2 jughere de livade, $^{1}/_{2}$ jughere de gradina. 30 chible de grau, 30 chible de cucurudiu, 80 punti de sare, 100 p. de clisa, 15 punti de lumini, 9 stangeni de lemne si Cortelu liberu.

Deci doritori de a cuprinde aceste Posturi se avisa a substerne incóce pana in determinat'a diua Recursurile sale cuviinciosu timbrate, si provediute cu Estract de botezu si cu Documente despre capacitate, despre servitiulu de pana aci, si despre portarea politica si morala.

Timisiór'a in 24 Iuniu 1863.

Meletiu Dreghiciu,
distr. Prot. si Inspect. scol. alu Timisiórei

30—2 Incontr'a

bóleloru si epidemieloru de vite,

ce grasséza in arsîti'a verei tare intre vitele cornute sî peróse si chiaru si intre cai, se 'ntrebuintiéza prafulu de vite de Kornenburg cu successele cele mai bune **cá mediu preservativu**, si se póte trage totdeun'a curatu pri urmatórele firme:

In Sabiiu prin	d. F. I. Zöhrer	Bai'a mare	S. Haradzeck,
„ „	d. I. Iahn,	Aiudu	A. Bistritsany
„ Bistriti'a prin	„ S. Dietrich	Papa	S. Bermiller
„ Orasthia	„ C. Worsch	Reghinulu sas.	Dietrich et Wachner
„ Déju	„ S. Kremer,		
„ Clusiu	„ I. Wolff	Sepsi-S. György	B. Vitalios.
„ Brasiov	I. L. si A. Hesshaimer et comp.		
„ „	Ios. de Gyertyanffy si fii.		

☞ **DD. abonanti suntu rogati a tramite catu mai curendu prenumeratiunile, cá sa le potemu dá toti numerii de-la deschiderea dietei.**

Redactiunea si Editur'a Tel. Rom.

Burs'a din Vien'a in (18|6 Iuliu 1863.

Metalicele 5%	77.	Actiile de creditu	194.
Imprumutulu nat. 5%	82. 45	Argintulu	101. 65
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 30

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu esté pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si teri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 57. ANULU XI.

Sabiiu 10 Iuliu, 1863.

Despre Dieta.

Paus'a, ce s'au facutu in siedintiele publice ale dietei transsilvane prin lucrârile cele de lipsa ale comissiuniloru de verificare, sa o folosimu spre a aruncá o privire asupr'a impregiurâriloru, subt a câroru influintia are de a lucrá aceasta dieta.

Toti scimu, cu câta nerabdare s'au asceptatu din partea toturoru locuitoriloru Transsilvaniei deschiderea unei diete transsilvane dupa intrerumpere de 15 ani. Diet'a erá sa efeptuiésca egal'a indreptatire a natiuniloru sî confessiuniloru din tiéra; diet'a erá sa domolésca si sa complaneze diferintiele, ce esistau inca intre spirite; diet'a erá sa redaruiésca tierei pacea, linistea, siguritatea, ordinea, bunastarea materiala si tóte bunurile, de care e lipsita mai multu de câtu ori ce provintia austriaca patri'a nóstra; diet'a cu unu cuventu erá sa fia remediulu universalu pentru tóte bólele, vechi si nóue, ale acestui corpu patimitoriu. Toti recunosceau trebuinti'a cea imperativa a unei contielegeri seriése, sincere si profunde; pentru ca toti cunosceau, ca desbinarea impinge aceasta tierisióra la perire.

Toti locuitorii Transsilvaniei se bucurara, câudu vediura publicându-se p. n. ordinatiuni pentru conchiamarea dietei; toti se incordara la alegerea de deputati de natiunalitatea, de credinti'a loru politica; toti alesii poporului, in armonia cu alegatorii, doriau a se vedea fatia 'n fatia in sal'a dietei si a consultá despre cestiunile de viétia, ce sbóra inca nedeslegate pe deasupr'a capului patriei nóstre comune.

Cu atât'a mai multu furamu insa surprinsi, câudu in dieta vediuramu numai Români sî Sasi, ear scaunele menite pentru Magiari in tustrele siedintiele tînute pâna acumu remasera góle.

Déca amu fi mai nepasatori de fericirea seau nefericirea Transsilvaniei; deaca amu simti mai putînu trebuinti'a concordiei si a fratietâtii intre locuitorii ei; déca amu fi mai multu egoisti pentru noi si mai putînu sinceri câtra altii: déca amu voi sa ne retragemu de totu mân'a cea data de atâtea ori spre contielegere, dar totdeun'a respinsa cu recéla: atunci amu poté dîce: Bine! ce ne pasa nóua, déca vinu Magiarii in dieta ori nu! Maioritatea absoluta multu intrecatóre a deputatîloru e ací; validitatea decisiuniloru dietei e incontestabila; deaca lipsesce minoritatea: nu strica nimicu. Diet'a merge inainte pe calea sea; cine remâne afara, traga-si socotél'a cu sine insusi!

Noua insa ne pasa cu deadinsulu de armoni'a cea adeverata intre natiunele Transsilvaniei; noi nu voimu o pace putreda, carea se tîna de adi pâna mâne; noi nu voimu supremátisare nici chiaru atunci, câudu ocasiunna la acést'a ni-aru stá deschisa, sî preste totu nu voimu exclusivitatea, ci solidaritatea popóreloru patriei in totu, ce tîntesce la binele au reulu toturoru. De aceea — pentru ce sa nu spunemu ce simtîmu!— ne pare reu, ca unu poporu lasa neintrebuintiate drepturile si datorintiele sele câtra celelalte dóua popóre conlocuitóre, câtra statulu intregu, ba câtra sine insusi; dorimu insa si sperâmu, cá in siedintiele cele mai de aprópe sa vedemu pre representantii toturoru natiunileru ocupându scaunele sele si consultându-se cu emulatiune nobila asupr'a binelui comunu. —

Sabiiu in 10 Iuliu. Jurnalulu „Vaterland“ comentéza deschiderea dietei din Sabiiu cu mai multe reflessiuni asupr'a elementeloru, ce o compunu. Sasii si mai cu séma Românii, precumu se póte asceptá dela unu astfeliu de diurnalu, se descriu cu colorile celé mai baltiate, pecându pentru Magiari nu-i ajungu laudele. Despre acestia adeca dîce, ca ei suntu Austriacii cei adeverati, cari stau cu chiaritate sî taria pe lânga sanctiunea pragmatica, ce au aperat'o de atâtea ori cu sângele loru, ca Magiarii singuri au alesu deputati capaci si independinti, sî ca preste totu la alegeri s'au portatu cu tactu parlamentaru, cu patriotismu si lóialitate, s. a. Sasii (dîce acelasi diuariu), prin istori'a loru suntu legati de coró-n'a ungara, insa sedusi de politicii loru din Universitatea natiunala, voru sa arunce preste silu bas'a de dreptu, pe carea au statu de sute de ani. Mai maniosu insa e „Vaterland“ asupr'a Românîloru, pre carii ii invinuesce—cum se dîce printre sîruri— cu Daco-Romani'a: ca adeca ei nu voru nici Pest'a, nici Vien'a; ca priimescu 20 Octobre, ear 26 Februariu-lu ignoréza, ca la alegerile deputatîloru dietali au alesu numai preoti sî diregatori, ca au intrebuintiatu unu terorismu, despre care foile magiare spunu minuni; ca tieranii cei simplii au fostu amenintiati cu afurisenii sî cu iobagi'a, sî atîtiati prin promissiuni comunistice si afecte natiunale; ca la alegeri au fostu manati cá oile sî ca adesea n'au sciutu nici numele candidatîloru; ca in fine astfelu de aserte ale foiloru magiare n'au fostu combatute, ci inca intarite.

A respunde pentru Sasi, nu ne tînemu nici competinti nici indreptatîti; ear câtu pentru Români, trebuie sa observâmu lui „Vaterland“, ca cu tóte ca siau aruncatu unghiti'a prin tóte bâltile, pentru de a pescui totu ce au potutu in nefavórea Românîloru: tendinti'a lui va remané rusînata. Câci Românii nu clatina intre 20 Octombre sî 26 Februariu, nici intre Pest'a sî Vien'a, ci sau dechiaratu pe fatia sî in fati'a lumei pentru amintitele acte de statu sî pentru unitatea imperiului.

Daco-Romani'a prin adesea intrebuintiare a acestui nume din politica superfina s'a prefacutu in absurditate plana. Mai departe, alegerile s'au facutu intre Români cu o demnitate, de carea, deaca aru voi sa judece dreptu, insusi „Vaterland“ s'aru mirá. „Audiatur et altera pars!“ e o maxima, ce ne-o invétia insasi mintea cea sanatósa; intrebâmu insa pre „Vaterland“, cu ce fatia arunca elu in lume basnele sele, care prin dîuarele române nu odata, ci de sute de ori s'au combatutu pâna la evidintia?! Sî anume: spaimentârile cu afuriseniele suntu minciuni scornite spre batjocurirea preotîloru si a poporului; spaimentârile cu reintórcerea tempuriloru trecute suntu celu mai putînu esagerate. Dar cá absurditate pe fatia se arata promissiunele comunistice; câci cui erau sa se faca aceste promissiuni? Celoru de totu seraci indesiertu, câci acesti'a ne avendu censulu de 8 fl., n'aveau nici o influintia la alegeri! Celoru avuti iara indesiertu, câci pentru acestia n'aru fi fostu promissiuni, ci spaimentari. In fine ca alegatorii s'aru fi manatu cá oile la alegeri, ca n'aru fi sciutu adesea nici numele candidatului, acestea suntu nesce porniri, prin cari unii ómeni voru sa-si acopere necasulu si rusînea, câci n'au reusîtu ei. Pentruce nu refera „Vaterland“ sî despre Sasi sî cu deosebire Magiari, alu câroru poporu s'a portatu cá sî celu romanescu, cu aceeasi deosebire numai, ca au priimitu a fi imbetatu sî ametîtu de conducatorii sî candidatii sei.

In sfersîtu inca odata trebue sa ne esprimemu indigna-

tiunea, ca „Vaterland“ ignoreaza cu totulu datele aduse in privinti'a alegeriloru de foile române, sî sa aretâmu de nou vechi'a nóstra dorere, ca n'avemu o fóia româna in limb'a germana!

Sabiiu in 8 Iuliu. Corespundintele din Sabiiu alu „Kol. Közl.“ referendu in Nr. 84. despre siedinti'a dietei transsilvane din 4|16 ale curentei, dîce, ca Esc. Sea Episcopulu Siagun'a, — luându cuventulu in aceeasi siedintia, au propusu, cá sa se indrepte câtra Maiestatea Sea ces. reg. Apostolica, o adressa de multiamita, la care Consiliariulu gubernialu (seau mai bine deputatulu Sabiiului) Rannicher, aru fi respunsu, ca in sensulu § 7. alu regulamentului, ne potendu-se face vreo propunere inainte de verificare, recomenda a se amaná asemenea propunere pâna atunci.

Noi, cari amu fostu fatia in acea siedintia, scimu, sî „Hermanstädter Zeitung“ etc., ba si insusi protocolulu oficiosu ne e martoru, ca Esc. Sea Episcopulu Siagun'a, — deputatulu Şaliscei, si-au insinuatu convingerea sa intr'acolo, ca adeca canduva fi tempulu si dîu'a otarita (se intielege dara de sine ca numai dupa ce se voru face verificârile) si-reserva a face o motîune pentru unu respunsu la innaltulu rescriptu regescu in forma de adressa, care insinuare apoi s'a si priimitu cu placere de câtra Cas'a intréga.

Intielegemu prea bine, ce va sa ne spuna printre sîruri corespundintele lui „Közlöny;“ amu dorí insa, cá in referadele sele despre decurgerea dietei sa nu incépa asia de timpuriu a schimonosí cuvintele si chiaru sensulu vorbitoriloru români; câci cu apucaturi de acestea nu multu folosu va face publicului seu.

Sabiiu in 8 Iuliu. Catone Censoriulu in Nr. 53. alu Concordiei, trecendu preste alegerile deputatîloru dietali din Transsilvani'a, dupace lauda portarea Românîloru preste totu, se afla totusi indemnatu a reprobá dóua fapte, de care crede ca s'au facutu vinovati Românii Transsilvani. Unulu ar fi patim'a confessiunala, care aru fi stricatu bun'a intielegere intre frati; ear alt'a, ca in list'a deputatîloru aru lipsí numele Dlui Baritiu. Din ambe aceste impregiurâri— fundate ori nefundate, deocamdata nu vomu a cercetá —, dar mai cu seama din cea din urma deduce apoi o lectîune destulu de necatonica pentru Românii transsilvani despre nemultiamirea loru câtra multu meritatulu barbatu.

Aici e angagiata onórea transsilvaniloru, sî datorinti'a nóstra e a corege opiniunea lui Catone dupa datele, ce le avemu noi, cari suntemu mai aprópe de teatrulu faptului cestiunatu.

Noi de „patimi“ confessiunale, afara de ce citiramu din câte o penisióra necorecta, nu scimu; sî totulu ce s'aru poté luá cá atare, suntu nisce mici divergintie de opiniuni, care se afla in tóta lumea sî cu deosebire la astufeliu de impregiurâri suntu neevitabile. Din contra trebuie tocmai sa recunóscemu, sa aprobâmu si sa ne falimu in lume, ca Românii transsilvani n'au confundatu caus'a natîunala cu cea confessiunala. — Imputarea nemultiemirei insa câtra d. Baritiu cade de sine insasi, dupace Domnialui singuru a declaratu (vedi Gaz. Trans. Nr. 50. — !), ca au fostu propusu de a fi alesu in mai multe cercuri, insa a preferitu regalulu, motivându totdeodata sî totu acolo aceasta preferire.

Sabiiu in 9 Iuliu. Domnule Redactoru! In Nr. 48 alu „Teleg. rom.“ reportasemu-dupa cumu credu-cu cea mai curata consciintia si pare-mi-se destula moderatiune in corespondinti'a mea datata din Dev'a 21 Iuniu, despre cele decurse acolo in siedintia tienuta in 20 Iuniu, cu privire la verificarea operateloru comiteteloru rectificatóre; me cuprinse insa mirarea, câudu intimpinai in Nr. 53 alu acestui jurnalu unu respunsu alu Dlui-Jude procesuale, vulgo Szalgabireu L. O. — mirare, nu pentru ca vediui acu antâi'aóra figurându acestu nume intr'unu jurnalu, si inca jurnalu romanescu, ci câci domnia-lui ne sfiinduse de cei ce-i cunoscu toti pasii, produce nisce negatiuni cu totulu nefundate. Domnialui, cá advocatu nechiamatu, afirma orbesce, ca Dlu Conte Kun n'au incriminatu preotîmea. Deaca Dlui afirma aceast'a din convingere — ce nu potu crede, — atunci n'mu a-i respunde nici o iota, decâtu a-i compatimí memori'a, carea numai tîne 'n minte adi, ce a audîtu eri. — Oare nu cugeta Dlui, ca cei-ce i-au cetitu respunsulu audîndu-lu vorbindu in siedinti'a mentiunata,-lu voru ride? Unulu dintre românii presinti in acea adunare — (si inca nu preotu — de cari dlui nu mai incape), unu românu, carele tocmai se pregatise a respunde D. Conte-Kun in siedinti'a mentionata, de cumva Dlu Presiedinte pré 'ntieleptiesce — nu ar' fi intreruptu discussiunea neplacuta, dându din intemplare preste respunsulu dlui celu metamorfosicu, nu-si poté din destulu esplicá cutediarea cea órba a Domnialui. Ca Dlu Conte-Kunn au incriminatu preotîmea, credu ca insusi, d. Conte nu va potea nega. Eu lasu dara, numai ca sa-i fia pe voia Domnialui; lasu, dupa cum îi place a afirmá ca au dîsu — (firesce dupa-ce au vorbitu pomenitulu Conte, —) numai atât'a: „ca intre poporu in cerculu Iliei — prelânga tóte ca din partea „oficiului politicu tóte midilócele oneste sî possibile s'au intreprinsu, spre incunoscintiarea sî capacitarea bunului sî linistitului poporu, (batjocoritu de dta! ref.), totusi cerculédia „unele idei de totu diverginte sî insuflatóre de grija, (óre de „ce te spariasi asiá tare Dle O.?!), in urm'a câror administratîunea publica este espusa la greutâti.“ s. a.

Ce voru sa dîca chiaru numai aceste cuvinte, Dlu meu? De le intielegi, apoi mai multu n'au potutu dîce,— ba nice c'au dîsu mai multu nici unulu dintre Unguri. Dóra ti se pare, ca prin aceste cuvinte inca totu nu suspicionasi de ajunsu preotîmea? Eu nu vreau a amintí aci despre cele ce le vomisi in contr'a preotîmei române, rechnindu in cas'a veneratului D. C. in Dev'a totu in vér'a acést'a, sî care noi tî le retacuramu, pentru ca credeamu ca le dîci nu atâtu din reintia, catu mai multu din nepricepere; le retacuramu pentru ca esti sî dorimu din sufletu sa fi romanu. Iti retacemu sî celelalte multe, — numai sa avemu pace.

Dta, Dle O. dîci ca amu laudatu pre unii cu ignorarea celoralalti? Dar' pe cine amu laudatu? Amu atinsu prin câteva cuvinte portarea cea brava a Dlui Jechimu, carele singuru, precumu bine scii, erá espusu greutatiloru celoru mai mari, cu ocasiunea rectificârei; pre altulu pre nimenea n'amu laudatu, cu atata mai putînu pre mine, carele n'amu facutu nici unu lucru ce aru fi meritatu lauda, sî nici pre alti colegi ai mei, cari-si cauta multiumirea numai in consciinti'a dinlauntru, ear' nu in laudele ómeniloru.

Dta me acusi, ca n'asi fi omulu pacii. Se póte, ca innaintea dtale asiá va fi. Mi-aducu aminte, ca te facui atentu prin cuvinte amicabile in vreo dóua renduri, cá sa nu-ti uiti de dta insuti, dar'-ti spunu dreptu, ca nu mi-amu adusu aminte nici câudu, ca pentru atât'a me vei suspicioná de contrariulu pâcii. Fa dara pe viitoriu cumu scii, cumu te va luminá Ddieu, cumu te voru consultá patronii dtale!

In fine dîci, ca numi cunosci antaetatea de românu. Sî rogu-te, Dlu meu, câudu mi-amu arogatu eu antaiatatea? Câudu amu dîsu, ca sumu mai românu, mai bunu decâtu altulu, sî chiaru mai bunu decâtu dta? Nu, nici odata. Pentru ce dara te ostenesci cu asemenea proteste? De buni — de rei ne voru clasificá altii; altii ne voru dá atestatele, ear nu noi ne vomu judecá pre noi. Fi, Dle O. câtu de bunu, câtu de mare sî fi siguru, ca prin acést'a mie sî colegiloru mei, nu-mi vei face decâtu bucuria sî mangaiere. Sa nu uiti insa, ca noi pâna ací inca n'amu audîtu unu singuru cuventu bunu scosu din gur'a dtale vreodata lânga români; dar' din câte tóte sa nu uiti, — ca lumea de adi e fórte ciudata, ca nu crede cuvinteloru—fia câtu de frumóse, câudu acelea stau in contrastu cu faptele. Fi sanatosu! I. R.

Sabiiu in 20 Iuliu. (Tramisu) In 6 in Gileu sî in 8 a. l. c. in Almasiulu mare sau tînutu alegerea Deputatiloru in comitatulu Cosiocnei pentru alu II sî alu III cercu de alegere, alegendu-se in alu doilea Vasilie Vajda assessoru la Tabl'a regésca, sî in alu III Leontinu Popu assessoru la Sedri'a comitatului Cosiocnei, celu d'antâiu cu 376, celu din urma cu 665 voturi, fiindu in celu din tâiu 400 sî in celu din urma 711 alegatori. — In ambe cercurile fu acést'a a dóu'a alegere, — fiind-ca in 30 Iuniu in Gileu nu sau scosu majoritate absoluta pentru nici unu candidatu,— eara in Almasiulu mare comissiunea alegatóre n'a voitu a seversí alegerea, — fiindca poporulu nu s'a plecatu a alege pre candidatulu loru Br. Ludovicu Iosic'a,— incriminandu pre alesulu nostru in feliurite moduri mincinóse.

Poporulu românu in ambe locurile s'a portatu cu o modestia esemplara; presidele ambeloru comissiuni Demetriu Mog'a a

publicatu poporulu in unu mare numeru adunatu, sa tina ordinu unu, sa fia credintiosi Imperatului, sa onóre proprietatea altora, sa cinstésca sî viietiuiésca cu fratii Magiari in pace, sa ncungiure pre acei ómeni, cari se silescu a le face primesdia; sî poporulu cu Unguri cu Români s'a departatu dela locurile alegerei cu cea mai mare multiamire sî bucuria, dîcendu Ungurii, ca de aru fi fostu sî mai antâiu ast'a comissiune, nu s'aru fi facutu nici o pedeca. —

Acestea leau dîsu Presidelui comissiunei Ungurii in fiinti'a de fatia a faimosului Nicolau Gyarmati, care la alegerea din 30 Iuniu a causatu atât'a turburare, neodichna, sî poporului dauna in tempulu acest'a atâtu de scumpu de lucru.

In ambe locurile au votatu o multîme de Unguri, — macar-ca partid'a loru s'a silitu ai retîné dela votisatiune. — Cu acestea amu fostu datoriu dreptâtii, sa vada lumea, cumu suntu Românii credintiosi causei loru celei adeverate sî sa se rusînedie aceia, cari au cautatu tóte midilócele, a desemná pre Români sî pre bravii loru preoti cá pre nisce ómeni neodichniti sî necopti. — D. M.

Reghinulu sasescu in 11 Iuliu c. n.

(Urmare sî capetu din nr. trecutu).

Precumu amu observatu solidaritatea si portarea cea buna a Românîloru la alegerea din V. Sumtión'a, totu asiá au fostu si in Milasiu, ba inca mai laudabila au fostu portarea aci, fiindu-ca la 1700 alegatori Români au fostu de fatia, si nici unu escesu nu s'au intemplatu. De beutu au beutu ómenii, cumu e datin'a la adunâri, dar, sa spunu adeverulu puru, nici unulu n'a fostu beatu. Acuma si-a documentatu Românulu maturitatea sea; acum au aretatu, cum scie elu intrebuintiá maiorenitatea sea; cu ocasiunea acést'a cu o lovitura nimici si delaturà tóte epitetele rusînatóre, cu care 'lu incarcara de seculi inimicii nostri. —

Inteleginti'a si-au implinitu missiunea in modulu celu mai frumosu. Nu potu numí un'a persóna, cá sa nu vatemu pre ceealalta. Toti merita lauda, totusi trebuie sa laudu deosebitu pre D. Vitézu din Teac'a, care si-au pusu tóta poterea, spre a invetiá pre poporulu, cumu sa-si intrebuintieze binele seu. Asemenea sub decurgerea alegerei au preveghiatu neobositu asupr'a alegerei nedepartânduse dela usi'a salei de alegere, in câtu au fostu espusu si la neplacerea de-a fi aretatu Comissiunei de alegere de „bujtagotau," sî citatu inainte, dara spalându-si mânile inantea Comissiunei, a remasu totu omulu celu de omenia cá si pâna aci. —

Indignatiunea cea mai mare o trase asupr'a tuturora portarea Gendarmariei in dîu'a alegerei. Nu scimu prin a cui comanda s'au postatu doi Gendarmi la usi'a salei de alegere, dintre cari unulu camu apucá cate o data ómenii de tiundra si-i indreptá cá pre nesce oi in sala pe usi'a, care se camu tînea inchisa, alti doi cu puscile 'n spate si cu bajonetele trase umblau susu si josu prin curte ascultându ce sioptescu ómenii si ce povestescu.

Pe langa tóte caus'a nationale au reesitu! A. O.

Ungari'a

Din Carasiu 15 Iuliu 1863. (Urmare sî capetu din Nr. trecutu.)

Cu unu cuventu denumirea Ill. Sele Stefanu Ambrus de Administratorulu Comitatului Carasiu, e un'a din trasurele de siacu cele mai destere, ma nu numai speru, dar sum aplecatu si a crede, ca e cea mai norocósa, in privinti'a cârei'a póte fi indestulatu cu sine acelu barbatu de ocarmuire, carele a medilocitu aceea; câci prin acést'a denumire suntu asemenate contrariele cele feliurite. Unii din cei neuniti, carii cu ochi in cruci aru fi cautatu la unu unitu,— ma precumu ceva zefiru blându alu faimei a siopotitu aci, au si asternutu protestu in contr'a denumirei unui administratoru unitu, — se bucura, cumca administratorulu nu e unitu; cei uniti, pentruca nu s'a denumitu de nou unu neunitu; romano-catolicii, ca e de legea loru, magiarii, ca nu e românu mancatoriu de magiari; românii ca tótusi e românu, si asiá rescriptulu preainaltu din 27 Dec. 1860 totusi se sustiene (!) si aduce la valóre (? !). In capetu fia cine, carele are de lucru cu densulu, ca e omu de omenia dela crescetu pana la talpa. —

Acésta caracterisare sa nu o priimésca nimene de lingusîre, pentruca acela, care me cunósce, nici nu o póte luá de lingusîre, deóre-ce in acelu casu, cându asupr'a cuiva séu unui lucru nu miasiu puté liberu dechiará opiniunea mea, asiu mai preferi tacerea decâtu vorbirea, seu scrierea in foi publice, sî déca nu asiu fi convinsu despre aceea, ce am scrisu in sîrurile presinte, cu debuna séma asiu fi tacutu si acum'a (si tacuisses — —) precumu amu tacutu pana acum'a, adeca pana ce nu amu cunoscutu mai de aprópe pe administratorulu comitatului nostru. —

Mai un'a. (!).

In 17 Iuniu a. c. Dlu administratoru a tienutu o adunare estraordinaria de diregatori, in carea deórece comitatulu acest'a inca nu a tramisu adresa salutatóre câtra nou denumitulu D. jude de curia, a proiectatu votisarea unei astfelu de adrese, si propunerea acést'a priimindu-se cu unanimitate si insufletire, subscrisulu a citit u o adressa compusa de densulu, carea s'a priimitu cu unanimitate, si carea cu respunsulu, ce va sa vina pe ea, se vá tramite la tempulu seu Sürgöny-ului pentru publicare pe calea s'a." Aloisiu Vladu. (!)

Sa mai cetimu odata Aloisiu Vladu (!). Noi nu ne mirâmu ca a atinsu de lupt'a eclatanta spirituala cu pater Kruesz; de lupta pe subt ascunsu a românîloru — pe lenga petitiune la tronu; nu ne mirâmu de antâi'a inventiune a unui dialectu românu in Banatu; nici ca sî celu mai entusiastu n'aru poté face mai multu; nici de form'a articulului cá unu cerculariu cuventatoriu; nici de trasur'a cea destera si mai norocósa de siacu; nici de indestularea tuturoru natiunalitâtiloru si religiuniloru in Carasiu; nici de aflarea unoru români mancatori de magiari; nici de implinirea rescriptului; nici de pomenirea eclatantei adresse; — — ci ne mirâmu de loviturile batjocoritóre asupr'a românîloru lugosieni; de cuvintele sî combinârile piloretiesci, culese cu debunasém'a din faim'a, ce a sioptit'o aci ceva zefiru blându, ci ne miramu de mór'a de ventu si petulanti'a corespondintelui lui Sürgöny.

Nu vremu sa aducemu altu comentariu la articululu de susu; lasâmu inse sa judece toti românii, incâtu potu ei sîmpatisá cá români cu articululu corespundintelui. —

Inca un'a!

Fiindca presupunemu, ca pe acestu corespundinte numai singurulu zelulu natîunalu 'lu conduce la tóte faptele sale pe câmpulu jurnalisticei magiare, niamu descoperí dorinti'a, ca aru fi fórte potrivitu, cá sa retiparésca sî acestu articulusiu eclatantu in opulu seu edandu: „Poporulu românu sî caus'a sá" aperatu prin Alvisiu Vladu de szelistga.

⚖

Oradea mare in 4 Iuliu 1863. In duminec'a trecuta tînù Comunitatea bisericésca gr. res. de aicea o adunare publica, intru carea dupa seversîrea si desbaterea unoru obiecte, veni vorb'a si despre postulu presidiului consistorialu si alu scaunului protopopescu, care prin mórtea P. O. D. At. Botzko se facura vacante.

Se aretara mai multe propuneri in privinti'a acést'a: se aflau cari voiau cu numele pre unii individi a-i recomendá la Episcopia pentru aceste posturi.

Eara altii numai atât'a poftescu, ca P. L. Scaunu Episcopescu sa fia rugatu a denumí pre cine va aflá mai cu cale, fiind ca singuru-si cunósce mai bine barbatii sei. Si pelânge acésta propunere din urma amu remasu mai toti.

Dupa acést'a, din partea Notariului comunitâtii se facù intrebare, ca in ce limba sa fia rogata Eppi'a? Aci se sculara-si durere, ca tocmai unii dintre Corifei — nisce ómeni, (fetulu celoru din Telegraful Rom. Nr. 49. 1862 vedi: unu românu dela Lipova) si strigau, ca in limb'a magiara! ca dîceau: én mindég hûséges voltam (magyar) nemzetemhez, éz most is azzá akarok maradni. — Unii se indurara a ne concede, cá sa se scie si romanesce de asta data, dara numai: kivételesen (esceptîunalminte).

Insa multiamita Sp. D. M. Stp. si altor'a, ca nu ne compromitaramu de asta data naintea lumei civilisate, si vrajmasii limbei române remasera cu buzele umflate.

Cânta psalmistule sî mai departe, cânta: Urechi au sî nu voru audî, ochi au si nu voru vedé! (câci nu este duchu in gur'a loru! Red.)

Varietati sî noutati de dî.

(Literariu) Auror'a romana din 1 Iuliu c. n. ese in formatu mai mare sî cu unu cadru in frunte, care in

simbolu mitologicu representa pre dîn'a Auror'a trasa prin aeru de patru cai. Nr. 1 sî implinesce promissiunea on. Redactîuni: de a comunicá portretele sî biografiele barbatîloru români distinsi, aducendu o xilografia sî o scurta — dorere prea scurta! — biografia a Domnului G. Baritiu. Xilografi'a se pare a fi facuta dupa portretulu d. Baritiu luatu de pictorulu Costande din Sabiiu. —

(Focu) Cas'a parochiala gr. res. din Gerö-Osiorheiu (tienutulu Clusiului) cu tóte superedificatele se prefacù in cenusia prin mâna diabolica in 22 Iuniu diminéti'a, tocmai in ajunulu alegerei de deputatu dietalu la Gileu. Impregiurârile mai de aprópe nu se sciu; caracteristicu insa e la tóta intemplarea, ca o magiara, audîndu vaietele unei românce, dîse: Las' sa arda cas'a tribunului! sî iarasi, ca unu Magiaru, fiindu provocatu de unu juratu românu, a cará apa, respunse acestuia lovindu-lu cu furc'a de feru preste grumazi, incâtu acest'aindata cadiù la pamentu. Asiá ni se scrie din isvoru siguru. „Tribunulu“ insa e zelosulu parochu Teodoru Stanescu.!

Oaspetii din Ungari'a, dd. conte Andrassy Gyula sî Tissza Kálmán, precum audîmu, nu se mai afla in midiloculu nostru.

Principatele romane unite.

Bucuresci in 6 Iuliu 1863.

A séra la optu óre, colón'a de straini care incalcase tiér'a nóstra, a trecutu Prutulu la Gotesci. indreptându-se spre interiorulu tierei.— Urmariti de aprópe de soldatii nostri, au fostu constrinsi a depune armele si a se constitui prisonieri. Colonelulu Milkowski, comandan'ele colónei, si'a datu sabi'a in mânile Colonelului Calinescu.

„Buciumulu.“

Germani'a.

Lipsi'a 17/5 Iuliu 1863. Cu mare placere 'mi aduceamu aminte de cele, ce amu cetitu in diuariulu nostru „Tel. Rom.“ Nr. 51. din a. 1861, despre adóu'a alegere a amploiatiloru in scaunulu Mercurei, de care si eu me tînu. Inse pucinu tînu acea bucuria. Eri fui invitatu a me infatisiá judetiului universitatii de aici. Infetîsiandu-me astadi mi s'a predatu o scrisóre in limb'a germana din partea inclitului scaunu alu Mercurei, carea eiá subscrisa de unu amploiatu Românu. Factulu acest'a m'a indignatu fórte, candu amu vediutu, ca unu oficiolatu scaunale romanu tramite Romanului provocarea in o limba straina, ce nu 'i compete si ce e in contr'a legei. Eu nu potui respunde la o atare provocere, ce pentru mire n'a fostu aceea, ce póte avea de scopu se fia, ci simplu o indignatiune si cá atare o retramiseiu cu urmatórea comitiva:

Inclitu scaunu!

Adi la 10 óre mi s'a imanuatu din partea judetiului universitâtii de aici alaturat'a chartia in limb'a germana. Inse in puterea legei privitóre la cele 3 limbi ale patriei, alaturat'a chartia, ce mi s'a tramisu din partea inclitului scaunu in o limba straina, nu me póte obligá a respunde, pana quandu nu voiu fi provocatu in limb'a mea româna. M. L.

Respunsulu russescu

la notele celoru trei poteri mari de-la apusu, care se asceptá de tóta Europ'a cu cea mai viia impaciintia, au urmatu sî se va fi predatu in Vienn'á, Parisu sî Londr'a in 18 Iuliu c. n.; insa firesce predarea acést'a fu numai o formalitate, de óre ce poterile au fostu avisate cu multu mai nainte despre re spunsulu, ce va urmá. Asiá se scrie lui „Botschafter“ din Petropole, adaugendu-se inca datele urmatóre: Russi'a primesce cele siese puncte cá basa preliminara a pertractâriloru mai departe; pentru Parisu sî Londr'a insa se adauge clausul'a, ca despre o armata natîunala polona nu póte fi vorb'a, de óre ce armat'a polona din 1830 aru fi fostu instrumentulu revolutîunei din 1831. La pretensiunea cea scurta sî apesata a Engliterei privitóre la unu armistitiu, sa se fia respunsu totu asiá de scurtu, ca aceea nu se póte realisá. Ear fatia cu not'a Franciei, carea fusese mai móle, sa se fia reflectatu, ca Russi'a nu póte tîné lupt'a 'n locu, dupa-ce poraliunea sî armat'a russésca aru fi interitate in gradulu celu mai inaltu. — In privinti'a conferintiei sa se fia dîsu in respunsulu câtra cabinetulu din Vienn'a, ca nu e vorb'a atâtu de o conferintia europeica, câtu de un'a, ce taia in interessele celoru trei poteri impartitóre (Austri'a, Prussi'a sî Russi'a.) In Parisu sî Londr'a sa fia accentuatu Principele Gortschakoff, ca conferiti'a propusa aru fi de prisosu, in fine sa se fia declaratu, ca mai bine va o contielegere cu cabinetele apusene, celu putînu cu Franci'a, decâtu unu congressu europeicu. Preste putînu, sî se va sci cuprinsulu intregu alu acestui actu importantu. —

O depesia telegrafica din Parisu dto 17|5 Iuliu spune, ca respunsulu Russiei a sositu sî a fostu predatu prin br. Budberg Ministrului de esterne. „France“ dîce „ca not'a Russiei e scrisa in spiritulu placabilitâtii, se alatura in generalu la cele siese puncte sî da sa se pricépa, ca Russi'a a trecutu inca in unele puncte preste dorintiele Europei. Principele Gortschakoff, se dîce mai departe, priimesce proieptulu unei conferintie, adaugendu, c'aru fi de doritu, sa nu se marginésca consultârile numai pelânga cestiunea polona. In privinti'a armistitiului n'aru fi contielésa inca Russi'a cu cele trei poteri, se spera insa, ca nu va refusá de totu. —

Lupt'a cea portata pan'acumu numai intre Poloni sî Rusi, va sa se 'ncinga, precumu se vede, sî intre Poloni sî Prusi. Depesie telegrafice spunu, ca 'n 15 Iuliu c. n. a fostu o ciocnire intre insurgenti poloni sî trupe prussesci. Resultatulu luptei nu se spune altfelu, decâtu ca 60 insurgenti aru fi prinsi.

Insciintiare literaria.

Inca cá auditoriu classei a VI. gimnasiale in Temisióra avendu prelucrate mai multe materie din Mitologi'a antica, amu fostu indemnatu de unii bine voitori ai mei, cá sa ordinezu acele materie fragmentarie dupa óre care sistema sî sa le dau la tipariu; deci pretiuindu indemnarile bine voitóre si necunoscendu greutâtîle tiparirei, amu deschisu atunci prenumeratîune la „Mitologi'a celoru vechi“ sperându partinire caldurósa din partea onoratului publicu. Insa ne potendu-se acoperí spesele necesarie cu prenumeratîunile incurse, a trebuitu sa se intardîe tiparirea, asiá câtu d'abea acumu de curendu a potutu esî de sub téscu fasciór'a prima, carea se póte trage dela tipografi'a lui Förk sî Compani'a din Temesiór'a pre lenga tramiterea francata de 70 cr. v. a. pentru esemplariu.

Deci me rogu cu umilintia, cá onoratulu publicu sa bine voiésca a imbratisiá cu caldura prim'a-mi intreprindere literaria, prin ce me indémna, cá duplicandu-mi poterile sa lucru mai de parte pre câmpulu celu vastu alu literaturei si totu deodata 'mi vaintinde mâna de ajutoriu spre continuarea studialoru.

Onoratii Domni, cari au prenumeratu la numitulu opsioru, voru capetá in scurtu tempu esemplariele, care le competiescu.

Beiusiu in Maiu 1863.

Teodoru Rosiu m. p.
auditoriu clasei a VIII

32—1 **Publicatiune.**

(Tramisa.) In urm'a rescriptului emisu de catra inaltulu ministeriu de resboiu din 9 Iuliu 1863 desp. 14 Nr. 1414, se voru priimí Elevi in Academi'a Iosefina atâtu la ascultarea cursului de invetiamentu mai inaltu, câtu sî la celu mai de josu, sî anume in locuri solvende, sî in locuri — pentru militari france.

Conditiunile mai de aprópe se potu privi in Novela sâbiiana impreunata cu curieriulu transsilvanu esîndu in 21 24 sî 27 Iuliu 1863.

Sabiiu in 17 Iuliu 1863.

Burs'a din Vien'a in 22(|10 Iuliu 1863.

Metalicele 5%	76. 10.	Actiile de creditu	190. 90
Imprumutulu nat. 5%	81. 65.	Argintulu	110. 51
Actiile de banca	793.	Galbinulu	5. 35

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an, 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inscratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 58. ANULU XI.

Sabiiu 13 Iuliu, 1863.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a IV, din 11/23 Iuliu 1863.

La 10¼ óre se 'ncepe siedinti'a cu cetirea protocolului siedintiei premergatóre in limb'a magiara, româna si germana.

Dupa câte-va modificatiuni stilistice, sî anume dupa-ce Esc. Sea Mitr. Conte Siulutiu cere a se pune pretotindeni, unde se vorbesce de Imperatulu, titlulu intregu: Sacratissim'a Sea Maiestate c. r. apostolica, Mareprincipe alu Transsilvaniei, dupa-ce d. Branu deLemény reflectà, ca cuventulu „allerhöchst“ (preainaltu) nus'a datu in testulu romanescu deplinu conformu; in fine dupa-ce Protopopulu Hannia cere a se pune capetu diferiteloru nomenclaturi ale Româniloru: Rumänen, Romänen, Rumunen s. a. sî a li se dá numirea aceea, ce o pórta ei sî ce li o recunósce sî p. n. rescriptu, care dice pretotindeni „Romanen,“ eara Presiedintele amâna acésta causa pâna la pertractarea cestiunei de inarticulare: — protocolulu se enuncia verificatu.

Membrii nou veniti. Consiliarulu gubernialu Lazaru, Subjudele Michailu Bohetielu, Assessorulu sedrialu Sipotariu, Assessorulu de Tabl'a Regésca Gaitanu sî Senatorulu Lang depunu apromissiunea.

La ordinea dîlei e verificarea deputatilorn decretata in siedinti'a trecuta. Spre acestu scopu in acea siedintia se formasera amesuratu § 5. din regulamentulu afaceriloru 9 despartiaminte, care aveau sa esamineze operatele alegeriloru membriloru sei in modu imprumutatu, sî adica despartiamentulu I. actele privitóre la membrii despartiamentului II, acest'a ale celoru de III, sî asiá mai departe, in fine despartiamentulu IX, documintele membriloru din despartiamentulu I.

Presiedintele provóca pre competintii referinti ai comissiuniloru a ceti relatiunile sele; in urm'a cârei provocâri

I. Mog'a cá referintele comissiunei I. (Preside Contele Béldi) se suie pe tribuna sî citesce ungaresce, germanesce sî romanesce raportuln comissiunei. Tóte actele suntu legale; tóte alegerile inviolabile. Eppulu Dobr'a sî Antistele Lászlofy ca regalisti nu suntu supusi esaminârei comissiunei.

C. Schmidt. Diet'a inca nu e competinte a declará pre deputatii de priimiti, câci inca nu e constituita.

Rannicher. Avemu dreptulu de a priimí alegerile cele valide; numai in privinti'a celoru impumnate se potu nasce discussiuni. (Strigâri in steng'a: Asiá e!

Presiedintele enuncia: DD. Brandsch,, Franciscu de Brennerberg, Ládai, Brecht, Eitel, Demianu, Codru Dragusianulu, Birthler, — suntu verificati.

II. Franciscu de Brennenberg cá referinte alu sectiunei II (Preside Eppulu Dobr'a) refera de pe tribuna despre membrii sectiunei III. La alegerea deput. Branu de Lemény s'au observatu acea mica scadere, ca in listele de alegere numai la numele alegatorului d'antâiu de pe fiacare fatia s'au pusu 1, ear la ceialalti s'a facutu numai linióre.— La deput. Obert nu s'au substernutu unu protocolu de alegere,— ambele scaderi neessentîale. Dificultâti insemnate insa se nascu la verificarea deput. Dionisiu Siulutiu din comitatulu Turdei. Incontr'a alegerei lui s'au facutu unu protestu din mai multe puncte, sî anume: ca presidele comissiunei electorale n'a vorbitu alegatoriloru nainte de actulu alegerei, dupacumu prescrie regulamentulu, apoi ca la alegere s'a dusu namai unu protocolu in locu de dóua, ca s'a variatu numele candidatului: Siulutiu Onisie, (care din 1481 voturi a priimitu numai 619, prin urmare n'are maioritate absoluta), Siulutiu s. a. In comissiune însasi s'a formatu o maioritate de 6, carea vrea sa tréca preste aceste formalitâti sî sa verifice pre d. Siulutiu, sî o minoritate de 4, carea staruiesce a se declará alegerea invalida si a se face alegere nóua. Dupa-ce Presiedintele enuncia pre membrii priimiti fâra combatere, se incinge despre priimirea séu nepriimirea d. Dionisiu Siulutiu o discussiune de 1½ óra. Noi espunemu cititoriloru nostri in estrasulu, ce ni-lu concede spatiulu, acésta antâi'a discussiune a dietei.

Dr. Teutsch cere, cá alegerile, despre care esista vr'o banuiéla, sa se ia la desbatere numai dupa-ce va fi constituita diet'a, sî acést'a sa nu se abata numai decâtu la 'nceputulu activitâ'ii sele de-la liter'a legei positive.

Ioann Balomiriie de parere, ca de óre ce validitatea alegerei nu s'a combatutu din partea maioritâtii comissiunei de verificare, sa nu se combata nici din partea dietei insesi.

Conradu Schmidt se alatura intru tóte la parerea Dr. Teutsch. Assemenea

Obert, adaugendu, ca § 39 alu regulamentului de afaceri da dreptu sî minoritâtii a-si alege unu referinte.

Br. de Rosenfeld. § 11 sî 39, citate de Dr. Teutsch, Conradu Schmidt sî Obert, nu suntu bine intielesi sî aplicati ci singuru § 10 e aplicabilu aici, dupa care decisiunea validitâtii se face prin dieta.

Brandsch Se alatura la parerea D. Conradu Schmidt in carea-lu intaresce sî § 16, ca alegeri valide suntu acelea, ale câroru protocóle de alegere suntu in ordine, — ceea-ce aici nu s'au intemplatu.

Conradu Schmidt. § 9 opresce a se luá alegerea de valida.

Dr. Teutsch. § 11 nu lasa a se priimí alegerea de valida, de óre ce nu comissiunea, ci diet'a — carea inca nu e constituita — decide asupr'a validitâtii au nevaliditâtii alegeriloru.

Branu de Lemény. Se alatura la parerea Br. de Rosenfeld.

Mog'a assemenea, adaugendu, ca din partea comitetului centralu sî a comissiunei de verificare uu s'au facutu proteste, ca protocolulu s'a dusu in ordine, ca minoritatea n'are dreptu a protestá . . . (Presiedintele-lu intrerumpe, ca acumu nu e vorb'a despre aceea.)

Eppulu Br. de Siagun'a se declara a fi sî densulu omulu ordinei, sî nu afla causa, pentru carea diet'a aru poté otarí amanarea verificatiunei cestiunate; se alatura la parerea d. de Rosenfeld.

Presiedintele reasuma: ca acumu ori numai dupa constituirea dietei sa se declare alegerea valida? Toti Românii impreuna cu Br. de Rosenfeld sî inca câti-va deputati sasi, va sa dîca maioritatea multu intrecatóre: pentru acumu.

Conrad Schmidt cere a se mai citî odata punctulu de banuiéla din referata, a se luá spre vedere protocolulu alegerei si preste totu a se purcede cu cea mai mare scrupulositate.

Acést'a se sî face, cu deosebire se citescu punctele acelea, pentru care s'a protestatu incontr'a alegerei, sî care

suntu: 1) ca nu s'a cititu alegatoriloru regulamentulu, 2) ca nu s'au portatu dóua protocóle, 3) ca s'au annumeratu candidatului si voturi defectuóse, 4) ca au votatu si absenti, 5) ca nu s'a portatu protocolu de alegere duplu, in fine inca o multîme de puncte pentru variatiunea numelui.

P r e s i e d i n t e l e. Sa se desbata lucrulu din punctu de vedere formalu!

B r a n u d e L e m é n y escusa nelînerea cuventârei din partea presiedintelui comissiunei electorale innainte de alegere prin considerarea, ca sa nu se nasca discordia sî disordine pentru cele trei limbi; ear ca nu s'au dusu 2 protocóle, escusa prin aceea, ca dupa assecurarea comissiunei protocolulu s'a dusu dupa consciintia, sî duplicatulu e fidelu.

E p p u l u B r. d e S i a g u n ' a. Candidatulu cestiunatu cá Dionisiu Siulutiu a priimitu 619, cá Siulutiu 123, cu totulu dar 742 voturi. Despre identitatea persónei a potutu hotarí comissiunea; S u l u t i u are maioritate absoluta de voturi (din 1481. 742), sî e deputatu legalu.

D r. T e u t s c h. E iregularitate in comissiune, sî cu tóte ca acést'a e vin'a comissiunei sî nu prejudeca alegerei lui Siulutiu, totusi diet'a sa recunósca, ca alegerea e combatuta.

R a n n i c h e r. Micile defecte formale, ce s'aru poté imputá alegatoriloru, se perdu prin considerarea, ca acumu antâi'a data au alesu unu poporu fostu pân'acuma ne'ndreptatîtu; diet'a sa distinga bine intre defecte essintîale sî neessintîale. (Stâng'a: Asiá e!)

P u s c a r i u se alatura lânga Rannicher; assemenea Schneider (Orat.)

L a s s e l e incontr'a alegerei, câci afla defecte essintîale, sî anume intr'aceea. ca 1) protocolulu nu s'a dusu in dóua esemplarie, 2) 123 voturi dubii s'au adnumeratu lui Dionisiu Siulutiu.

B r. d e S a l m e n se alatura la Rannicher. (Voci: sa se 'ncheie!)

R a n n i c h e r: Sase observe dar' § 55! („Propunerile pentru incheiarea desbateriloru le va aduce Presiedintele indata la votare, fâra punerea intrebârei de sprijinire.“ Red.)

P r e s i e d i n t e l e pune intrebarea, déca e de lipsa a se mai desbate obieptulu ori nu? (Stânga: Nu e de lipsa!)

C o n r a d u S c h m i d t cere cuventulu sî staruiesce pelânga propunerea sea, cá membriloru dietei, cari nu suntu de fatia, si cari nu recunoscu legalitatea diete, sa nu li se dea ansa a imputá, ca diet'a numai decâtu la inceputu a nesocotitu legea sî s'a slobozitu la unu feliu de compromissu intre membrii sasi sî membrii români. Se enuncia de nou incontr'a validitâtii alegerei.

P r e s i e d i n t e l e formuléza: Domnii, cari credu, ca 'n alegere nu este eróre formala, sa binevoiésca a se scolá. (Sensatîune.)

E p p u l u B r. d e S i a g u n ' a: Noi la ast'a nu potemu respunde. . . .

R a n n i c h e r. Este; insa noi pretiuimu fiinti'a mai pre susu de forma. Sa se formuleze asiá, incâtu sa potemu respunde.

P r e s i e d i n t e l e formuléza: Suntu defectele acestea formale vatematóre validitâtii alegerei, ori nu? Acei domni, cari credu ca dá, suntu rogati sa se scóle. (Stâng'a mai intréga sî mai multi din centru remânu siediendu.)

P r e s i e d i n t e l e enuncia: D o m n u l u D i o n i s i u S i u l u t i u e v e r i f i c a t u!

Sî asiá dupa discussiune de 1 ½ óra membrii comissiunei III suntu verificati toti.

III. R a n n i c h e r cá referinte alu sectiunei III (presiedinte Metropolitu Cont. Siulutiu) citesce raportulu despre esaminarea alegeriloru deputatîloru din sectîunea IV, cari, nefiind nici o banuiéla, se verifica toti sî anume: Angialu, Conrad Schmidt, Enricu Schmidt, Simeonu Balomiri, Ioann Balomiri, Kirchner, Dr. Ratiu, Schnell, Thiemann, Gavriilu Manu.

IV. D r. R a t i u cá referinte alu sectîunei IV (Presiedinte Kirchner) cetesce raportulu despre essaminarea alegeriloru deputatîloru din sectîunea V, cari se verifica toti, sî anume: Orbonasiu, Gull, Schwarz, Iosifu Siulutiu; — Herbert, Rosenfeld sî Siagun'a regalisti.

V. G u l l cá referinte alu sectîunei V. (Presiedinte Eppulu Br. de Siagun'a) cetesce relatîunea despre esaminarea sectiunei VI. La Russu e o mica indoiéla iar din caus'a variatiunei numelui in Russu, Orosz, domnulu din Vidraseu si altele, — defecte cu atâtu mai neinsemnate, cu câtu despre identitatea persónei nu este indoiéla, cu câtu adnumerându-se lui Russu, alias Orosz sî voturile acestea, densulu are maioritatea de voturi absoluta multu in trecatóre, in fine cortra-candidatulu contele Bethlen Farkasa resignatu. Sî asiá sî membrii sectiunei VI suntu rectificati, sî anume: Roth, Cipariu, Russu, alias Orosz, Florianu, Binder, Schuler de Libloy, Hannia, Petru Popu, Wittstok, Franciscu de Trauschenfels.

VI. S c h u l e r d e L i b l o y cá referinte alu sectîunei VI (Presiedinte Canoniculu Cipariu) refereaza despre secnea VII, ai cârei membrii, sî anume: Haupt, Eugen de Trauschenfels, Br. Bedeus de Scharberg, Vlass'a, Fekete alias Negrutiu, Murasianu, Tulbasiu, Leontinu Popu suntu verificati; — Popasu sî Dr. Binder regalisti.

VII. M u r a s i a n u cá referinte alu sectiunei VII (Presiedinte superintendintele Dr. Binder) referéza despre sectiunea VIII. ai carei membrii nefiindu vre o banuiela, toti se verifica, sî anume: Nagelschmidt, Popoviciu, Popea, Ratiu. Michael Schuller, Bolog'a; Br Bruckenthal, Cont. Nemes, Dr. Vasiciu sî Dr. Wächter suntu regalisti.

VIII. Popea cá referinte alu sectiunei VIII (Presiedinte Cont. Nemes) referéza despre sectiunea IX, ai carei membrii nefiindu vre o banuiela toti se verifica, si anume: Schneider, (Ios.), Alduleanu, Macellariu, Biltiu, Bohatielu, Balasiu; Herbert, Munteanu, Baritiu, Trausch cá regalisti

IX. Bohatielu cá referinte alu sectiunei IX (Presiedinte Br. Salmen) referéza despre sectiunea I, ai cârei membrii nefiindu vre o banuiéla, toti se verifica, sî anume: Vaida, Lassel, Mog'a, Fabini; Cont. Béldi, Manu (Petru), Domsz'á, Constantinu Ioanu, Macedonu Popu cá regalisti. —

Senatulu imperialu.

In adunarea casei de josu din 15 Iuliu prededù Zyblickiewicz o petitîune a fostului dictatoru polonu Langiewiez, prin carea acest'a cá suditu prussescu cere eliberare sî concessiune de a calatorí la Svizzer'a. In 16 Iuliu propuse Ministrulu de finantie casei ablegatiloru bugetulu statului din Novembre 1863 pâna la capetulu anului 1864. Spesele ordinare facu 512, cele straordinare 102, preste totu 614 millióne; veniturile ordinare 521, cele straordinare 43, cu totulu 564 millióne, va sa dica deficit de 50 millióne, care sa se acopere prin o dare nóua de 16 sî prin operatîuni de creditu de 33 millióne florini. — Bugetulu spesceloru pentru aceea apare asiá mare, câci cuprinde restempulu de 14 luni trecendu-se de-la anulu administrativu la anulu solaru.

S a b i i u in 12 Iuliu. Dupa unu Telegramu alu lei „Herm. Ztg.“ etc. dto Vienn'a 21 Iuliu c. n. „Corespundinti'a generala“ dîce, ca mai multe proiepte de legi cá propositiuni pentru diet'a Transsilvaniei s'aru fi tramisu comissarului regescu dietalu, altele stau aprópe de gat'a la Cancellari'a aulica transsilvana. Intre cele din urma se afla sî unu proieptu de lege pentru esplicarea § 28. alu patentei urbariale in privinti'a causei S i c u l i c a h e r e d i t a s; mai departe unu proieptu de lege asupr'a modului, cumu sa se solvésca summele de despagubire pentru prestatîuni rescumperabile.—

„O s t u n d W e s t“

S a b i i u in 11 Iuliu. Ne veni la mâna nr. 1 alu re'nviiatului „Ost und West.“ Cuprinsulu lui e 1) câtra cititorii nostri; 2) Russi'a sî Poloni'a; 3) desbaterea adressei in senatulu imperialu; 4) starea cea necajita in Ungari'a sî Banatu; 5) cestiunea transsilvana; 6) procesulu lui de pressa.

Acestu dîuariu, esîndu numai de dóua ori pe luna, adica la 1. si la 15 in fascióre de 2—3 cóle, n'aduce, ce e dreptu tóte noutâtîle de dî, dar causele cele mari ale politicei, ba si ai altoru rami ai vietiei publice a popóreloru, le tractéza intr'unu modu fórte bunu: mai pe largu, chiaru, din tóte punctele de vedere, cu repriviri istorice, asiá incâtu unu singuru articulu illustra cetitorului obieptulu intregu. Ceeace face insa acestu dîuariu cu deosebire interessantu pentru noi, e ca elu se ocupa mai multu decâtu ori care altulu, si cu cunosciintia si cu bunavointia mai multa decâtu ori-care altu jurnalu germanu (o esceptiune laudabila face „Const. Oesterr. Zeitung“) de causele nóstre. Mai nici unu numeru nu ese, unde sa nu se vorbésca si despre Români si caus'a loru. In articululu citatu se dîce intre altele: Constitutîunea istorica a Transsilvaniei fu o nedreptate strigatore incontr'a Româniloru; — din cele 2,200,000 Transsilvani natiunea Româna ca atare, adeca o populatiune de 1,200,000 suflete in poterea

acestei constitutiuni n'avà drepturi politice. Cu acést'a e dîsu totu. Cu tóte acestea insà noi ca marturisitori sinceri ai principiului constitutiunalu sî ai continuitâtii de dreptu n'amu fi radicatu nici odata vocea nóstra pentru o octroare, carea totudeun'a o crediurâmu a fi unu mediu fórte dubiu, d é c a M a g i a r i i n i a r u f i d a t u p r o s p e c t e d e v r e u n u a l t u r e m e d i u c o n s t i t u t i u n a l u." — De aceea nu potemu recomendá indestulu publicului romanu acést'a fóia cu atâtu mai multu, cu câtu daca noi o vomu sprigini d n parte-necu caldura, sî densa v'a sci pretiui sî apera interessele nóstre natiunali.

S a b i i u i n 11 I u l i u. Trecendu acum de curendu prin o comunitate sasésca, sî fiindu tocmai dîu'a Domnului, vediui multe scene amabile satesci: copii sî copile jucându-se, tin-rime preumblându-se cu cantâri armonióse, betrâni sî betrâne siediendu pe scaune de petra pe la portile cele ornate cu pomi, in discursuri simple familiare s. a.; un'a scena insa-mi placà cu deosebire. La o pórta adica siedeau lá umbra unu grumurelu de barbati, avendu in midilocu pre notarulu satescu, care le cetiá, precumu potui vedé din fug'a carului, din „Hermannstädter Zeitung," sî aveá lânga sine sî alte fói. Indata me intrebai: Oare priveliscea acést'a placuta aflare-o-siu sî 'n vr'o comuna romanésca? Aflá-s'aru ea celu putînu estadi, cându alesii popóreloru din patri'a acést'a scumpa s'au adunatu, spre a consultá de cele mai inalte, mai intetitóre lucruri ale eii? Scie óre poporulu, dar poporulu chiaru, ce facu barbatii cei mai bravi ai natiunei in dieta? Ce vorbescu? ce desbatu? ce hotarescu? Ia oare parte sî poporulu nostru la cestiunile cele mari, ce are de ale deslegá tempulu presinte spre fericirea seau nefericirea lui? Cu unu cuventu, da-i-se sî lui ocasiune sî midilocire de a audî câte ce-va din diuarele patriotice? Déca vom venturá prin listele abonantiloru, vom vedé, ca din sutele sî miiele de comune române, parte politice, parte bisericesci, d'abiá câte-va vomu aflá ca p l a t e s c u, sî nu sciu câte, ca c i t e s c u diuarele române.

Intr' unu statu constitutiunalu, unde fia-care cetatiénu e o particica a corpului legislativu, e o trebuintia neaperata, cá fia care sa ia parte la lucrurile publice ale statului, va sa dica sa aiba scire despre ceea-ce se lucra. Câci altmintrea constitutiunea insasi perde bas'a sea, carea este conscinti'a poporului, sî devine tipulu lui Navochodonosoru, alu cârui peptu de arama se radimá in picióre de lutu!

De aceea nu se póte recomendá din destulu citirea diuarieloru tuturoru comuneloru române, sî e o datorintia a preotiloru, invetiatoriloru, notari'oru sî amploiatiloru de totu felulu, preste totu a tuturoru amiciloru poporului, cá se descepte intr'ensulu aplicarea spre citire, carea e unu mediu fórte tare pentru escitarea iubirei de patria; câci ceea-ce nu cunóscemu nu iubimu, nu potemu iubí! —

Dee cerulu, cá câtu de curendu sa vedemu sî prin comunele romanesci acelu teatru frumosu sî de lauda, ce avuramu ocasiune a-lu vedé la concetatienii nostri, de-la cari preste totu inca multu, multu mai potemu invetiá!

Varietati sî noutati de dî.

(S c i r e p e r s o n a l a) D. N i c o l a u I o n e s c u, Professoru de Istori'a universala la universitatea din Iasi, care are frumós'a missiune din partea statului românu, de a aduce din Palermo osemintele istoricului Nicolau Balcescu, petrece de câte-va dîle spre cea mai mare a nóstra bucuria in Sabiiu.

P r â n d i u s o l e n e l u. Unu negotiatoru israelitu din Clusiu, anume Vasvári (!) de bucuria, ca Israelitii din Transsilvani'a au votatu cu Magiarii, dete unu prândiu solenelu.

Membrii dietali magiari toti parasira Sabiiulu.

C a n d i d a t u l u din Iliafalva, M o i s e B e r d e, dupa „Korunk" sî-a depusu mandatulu.

C l a s i f i c a r e a c o r i f e i l o r u d i e t a l i din T r a n s s i l v a n i ' a face unu sîru de articuli fórte interesanti in „Const. Oestr. Zeitg.", carea in fruntea Sasiloru pune pre Z i m m e r m a n n, C o n r a d u S c h m i d t, I o s i f u S c h n e i d e r, R e i c h e n s t e i n sî R a n n i c h e r, ear in fruntea Româniloru pre E p i s c o p u l u B r. d e S i a g u n ' a sî pre Vice-presiedintele gubernialu L a d i s s l a u P o p. —

E s p o s i t i u n e a u n i v e r s a l a din Vienn'a, precumu se aude, se va face in anulu 1866. Localulu, care va cuprinde jumetatea celui din Londr'a, se crede ca va fi in prater; jumetate spatiu'u va remané reservatu pentru tierile austriace, car jumetate se va predá industriei straine. Din Engliter'a, Americ'a sî Germani'a s'au sî insinuatu anuntiuri numeróse.

Principatele romane unite.

Telegrame

ale „Gazetei Transsilvaniei."

B u c u r e s c i, 18 Iuliu, 7 óre.

Polonii trecura eri pe la Vadeni Prutulu, goniti aspru de trupele române. Milkovicz adiunsu dupa amédi fù provocatu de nou a depune armele, ceea ce o sî facù fara resistintia.

Bucuresci, 19 Iuliu, 10 óre 40 min., sosita la 5 óre 50 min. dupa prândiu.

Principele C u z 'a ordinà a se tractá prisonierii cu tóta privinti'a. Siefulu loru e liberu sub parol'a de onóre. Oficirii dîcu, a fi insielati de catra Sadik Pasi'a, care favorisà acésta espeditiune, incredintiandu-i, ca Românii suntu necapaci a le pune stavila trecerei, sî acésta numai cu intentiuno de a atîtiá turburare in Romani'a. Cinci soldati romani murira in urm'a raneloru priimite in lupta.

Bravur'a dovedita de câtra ostasii lui Calinescu in lupt'a dela Costagali'a electrisà tóta tiér'a.

Despre ceat'a polona trecuta pe pamentu romanescu aflâmu in „Buciumulu":

Incalcatorii patriei nóstre au fostu in numeru de 400 echipati fórte bine si toti armati cu revolvere, sabie si carabine de precisiune cu baionete; pré pucini au fostu calari. Colonelulu Calinescu aflându de acésta incalcare, abiá a pututu aduná de pela posturile din pregiuru, vre o 300 ómeni, si cu acestia, in marsiu fortiatu de dóua poste a ajunsu pe incalcatori.

Atunci 'i a sommatu de dóua ori ca se depuna armele, si dupa respunsulu negativu ce a priimîtu, colonelulu Calinescu a commandatu renduirea soldatiloru sei în tiraliuri. Totu astu-feliu a facutu si trup'a polona, si focurile incepura de amendóue partîle. Românii vediendu ca arme'e Poloniloru erau mai bune de câtu ale loru, si ca multîme din focurile loru se perdéu fara efectu, inaintara cu pasi iuti pâna se apropiara a se luptá corpu la corpu. Atunci incepù un'a din acele lupte inversiunate, care decide despre victoriele unei batalii. Soldatii Români au arctatu in acésta incaerare, destulu de importanta, unu sânge rece sî o bravura demna de gloriósele victorii ale strabuniloru loru; dara, din nenorocire, tocmai in tempulu cându Polonii ne mai putêndu resistá loviriloru celoru fórte desse ale Româniloru, incepusera a se retrage, tocmai in acestu momentu decisivu dîcemu, se audî din arip'a stânga, commandata de maioru Saegiu, batându-se retragerea. Tóta colón'a româna vediendu ca arip'a stânga se retrage, remase immarmurita de aceasta manevrà commandata intr'unu chipu fórte neintielesu intr'unu assemene momentu, sî oprindu-se in locu, Polonii profitara acésta impregiurare sî se retrasera lasându in mânile Românioru 16 morti, intre care 2 officieri sî 39. raniti, intre care 2 officieri. Românii au avutu 18 morti sî 45. raniti; intre acestia suntu sî 3. officieri: Capitanu Maicanu, capitanu Rosca, locotenentulu Rosca.

Dupa ce s'au mai odichnitu ostirea româna si s'au ingrijitu rânitii si mortii, colonelulu Calinescu s'au luatu iara in gón'a trupei straine.

Asiá dara soldatii nostri, dintre cari mai multu de câtu jumetate s'aru putea dîce recruti, câci suntu abiá de unu anu in servitiulu patriei, au luptatu corpu la corpu cu unu numeru egale de veterani esperimentati si deprinsi in lupte, fiecare unu individu cu valórea lui personale si interseca probata, armati cu armele cele mai alese din fabricile cele mai bune ale Engliterei, voluntari capabili a se asarda in asemenea intreprinderi; sângele a cursu cu aceeasi profusiune in amendóua partîle pâna cându incalcatorii profitându de unu largu cedatu de unu oficieru care este datu in judecata, au potutu sa se retraga, recommandându-si pe morti si pe ra-

niti cavalerismului românu. Mortii incalcatoriloru s'au ingropatu in aceeasi grópa cu mortii nostrii, dându-li-se tóte onórele militarie, si ranitii loru sau transportatu cu aceeasi ingrijire cá si ranitii nostrii in spitalulu militaru de la Galati; cei ce se voru vindecá voru spune in Poloni'a, séu liberi in emigrati'a loru, ca natiunea româna nu este unu poporu barbaru; ca tiér'a Românului nu se mai póte calcá nepedepsitu; ca ostasii Români suntu voïnici in lupta si cavaleri dupa incetarea luptei. —"

„Romanulu" publica sî o proclamatiune a comandantelui loru Milkowsky, in carea acesta recunósce, ca ei n'au dreptu a calcá unu pamentu neutralu, precum e celu romanescu; dar escusa cutezarea sea, prin necesitatea cea imperativa a tempului sî incheia asiá:

„Lasati-ne se trecemu, sa sosimu **cuori ce pretiu.** Nu uitati mai cu séma, ca ambele nóstre natiuni **suntu surori**, si ca sângele versatu va recadé asupr'a acelui'a, care va radicá antâiu mân'a.

„Sî daca sî acumu voru vení se ne acuse 'nainte-ve, invocându recea cestiune a dreptului, respundeti, sî consciinti'a ori carui omu de anima va respunde cu Voi:

„Care este tribunalele, ce va osandí pe unu fiiu, pentru c'a trecutu prin tiérina vecinului, spre a alergá sa dé ajutoriu maicei lui lovite de ucigasi?"

„Comandantele primariu alu despartîrii.

„S. MILKOWSKI Colonelu."

Cestiunea polóna

se afla intr'unu stadiu nou. Scirea din foile din urma, ca Russi'a se apléca la concessiuni, sî anume la cele 6 puncte pretinse de cabinetele din Londr'a, Parisu sî Vienn'a, se dementiesce deplinu prin rapórtele foiloru celoru mai próspete. Din ceeace ne spunu ele, cuprinsulu celu scurtu alu respunsului aru fi, ca Russi'a nu va sa scie de acele pretensiuni. Cea mai moderata nota de respunsu aru fi cea tramisa la Vienn'a, in carea se dice, ca vétr'a „revolutiunei" polone aru fi strainatatea, ear in privinti'a celoru 6 pucte Russi'a parte aru fi facutu, parte va mai face, ce va aflá Imperatulu de bine a face. Celu mai momentosu pasu din acestu respunsu, care de altmintrea in contestulu seu intregu inca nu s'au datu publicitâtii, e, ca Russi'a **intórce foi'a**, sî se provóca sî ea, cá sî contrarii eii, la actele din 1815, pretindiendu, ca acelea numai incâtu atingu Europ'a intréga, au fostu subscrise sî de alte poteri, ear dintr'alte cestiunile dinlauntru remânu reservate celoru trei poteri, ce au impartitu Poloni'a cea vechia (Russi'a, Austri'a sî Prussi'a). Deci fiindu revolutiunea de fatia o afacere dinlauntru, **provóca pe fatia pre Austri'a a se aliá cudens'a intr'unu congressu separatu.** —

Situatiunea devine totu mai serióra, sî se sî sioptesce prin diuarie, ca poterile voru sa tramita Russiei inca o nota solidara. —

Lupt'a nu se curma. Regimuln natiunalu lucra cu prudintia sî energia neobosita. Acum are sî diuarie oficióse secrete, [care se edau-dîcendu! — dinaintea ochiloru stapanirei russesci.

Mai nou.

Diet'a transsilvana

Siedinti'a a V, tînuta Vineri in 12|24 Iuliu 1863.

Inceputuln siedintiei la 10½ óre diminéti'a. Deputatii români sî sasi mai toti, magiari cei trei regalisti.

Membrii nou venitu: Consiliarulu ministerialu **Zimmermann** sî Sec. aul.] **Filtsch**, amendoi regalisti, depunu apromissiunea.

La interpelarea lui Gull Presiedintele comunica, ca citirea protocolului siedintiei trecute se va citi la capetulu siedintiei acesteia, sî la ordinea dilei pune alegerea unei comissiuni de optu, carea dupa § 15. alu regulamentului provisoriu de afaceri va avé de a essaminá documintele membriloru intrati dupa verificatiune; apoi alegerea prin scrutiniu de 6 membri, din cari Maiestatea Sea c. r. sa denumésca pre fiitoriulu presiedinte, sî 12 membri, din cari Maiestátea Sea ces. reg. sa denumésca pre cei doi vice presiedinti in sensulu § 20 alu ord. provisorie de afaceri.

Siedinti'a acést'a e un'a din acelea, carea pentru auditori sî privitori numai in resultatele sele are interesu. Aceste resultate dar suntu:

Pentru comitetulu de legimitatiune s'au alesu

Can. Vlass'a	cu	86 voturi
Dr. Vasiciu	cu	86 „
Cap. Bohetielu	cu	85 „
Prot. Hannia	cu	85 „
Cons. Haupt	cu	56 „
Dr. Teutsch	cu	52 „
Sen. Lang	cu	51 „
Cons. Lassel	cu	48 „ —

Pentru Presiedinte (resignându Esc. SS. Archiiereii,) se alesera

Vicepres. gub. Popu	cu	90 voturi.
Cons. gub. Alduleanu	„	87 „
Contele Béldi	„	87 „
Comit. Schmidt	„	76 „
Cons. gub. Groisz	„	53 „
Cont. Nemes	„	52 „
in fine Cons. minist. Zimmermann	cu	46 „

(Mai pe largu in nr. urmatoriu).

Astadi in 13|25 la 10 óre iar e siedintia publica dietala,

30—3 Incontr'a

bóleloru si epidemieloru de vite,

ce grasséza in arsîti'a verei tare intre vitele cornute sî peróse sî chiaru sî intre cai, se 'ntrebuintiéza **prafulu de vite de Kornenburg** cu succesele cele mai bune **cá mediu preservativu**, sî se póte trage totdeun'a curatu pri urmatórele firme:

In Sabiiu prin d. F. I. Zöhrer Bai'a mare S. Haradzeck,
„ „ d. I. Iahn, Aiudu A. Bistritsany
„ Bistriti'a prin „ S. Dietrich Papa S. Bermiller
„ Orasthia „ C. Worsch Reghinulu sas. Dietrich et
„ Déju „ S. Kremer, Wachner
„ Clusiu „ I. Wolff Sepsi-S. György B. Vitalios.
„ Brasiov l. L. sî A. Hesshaimer et comp.
„ „ Ios. de Gyertyanffy sî fii.

32—2 **Publicatiune.**

(Tramisa.) In urm'a rescriptului emisu de catra inaltulu ministeriu de resboiu din 9 Iuliu 1863 desp. 14 Nr. 1414, se voru priimí Elevi in Academi'a Iosefina atâtu la ascultarea cursului de invetiamentu mai inaltu, câtu sî la celu mai de josu, sî anume in locuri solvende, sî in locuri — pentru militari france.

Conditiunile mai de aprópe se potu privi in Novela sâbiiana impreunata cu curieriulu transsilvanu esîndu in 21 24 sî 27 Iuliu 1863.

Sabiiu in 17 Iuliu 1863.

Corespundintia.

P. I. G. in Besia. Abonamentulu DV. e facutu pe 6 luni, adica din 1 Februariu pâna 'n 31 Iuliu. Numerii restanti se tramitu. — M. B. in Lugosiu. Nrii din urma Ti s'au tramisu la Oradea mare; se va schimbá, fi bunu reclama. —

☞ Se afla inca numeri de-la 'nceputulu semestrului II, adica de-la deschiderea dietei.

Burs'a din Vien'a in 12(|24 Iuliu 1863.

Metalicele 5%	75. 60.	Actiile de creditu	187. 40
Imprumutulu nat. 5%	81. 35.	Argintulu	111. 50
Actiile de banca	782.	Galbinulu	5. 43

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua óri pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 59. ANULU XI.

Sabiiu 16 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a V, tînuta Vineri in 12/24 Iuliu 1863.

(Continuare sî capetu din nr. trecutu.)

In numerulu premergatoriu puseseramu subt ochii cititoriloru nostri resultatulu alegerei celoru 6 membri, cari in intielesulu § 20 alu regulamentului provisoriu de afaceri au a se aduce la p. n. cunoscintia spre denumirea presiedintelui definitivu alu dietei. Nu vomu a mai repetî cele dîse acolo, vomu referí insa, cumu in acésta candidatiune figuréza sî numele d. Zimmermann, cá alu sieptelea deputatu.

Lucrulu se are asiá. Dupa § 2 alu ordinei dietale provisorie presiedintele (sî ambii vicepresiedieti) se denumescu de Majestatea Sea din câte 6 membrii, pre cari ii alege diet'a cu privire la feluritele religiuni. Acést'a erá lesne, de intrau in dieta sî membrii magiari; dar din intemplare nefiindu asiá, prin urmare confessiunea reformata sî unitara nefiindu representate, se nascù intrebarea: ce o de facutu? Dep. Conradu Schmidt inca nainte de siedintia proieptase, cá sa se aléga dinfiacare natiunalitate doi barbati, de óre ce dupa confessiuni-nefiindu representate dóua din ele — nu se póte alege. Diet'a priimise propunerea sî-o radicase la conclusu.

Resultatulu insa din alegerí nu corespunse acestui conclusu, câci esîra trei Magiari, 2 Romêni sî numai unu Sasu. Dep. Dr. Teutsch cere a se citî sî membrii aceí'a, cari dupa cei cititi au priimitu mai multe voturi, sî asiá se vede, ca au priimitu.

Regalistulu Zimmermann 46,
Deputatulu Gull 17,
Deputatulu Rannicher 15 voturi. Dep. Dr. Teutsch pretinde, ca dupa conclusulu adusu dar Conradu Schmidt sî Zimmermann suntu candidatii sasesci.

Asupr'a acestei cestiuni se nasce apoi o discussiune viia; Dr. Teutsch, C. Schmidt, M. Schuller, Alduleanu, Negrutiu, Angialu, Al. Bohatielu sustînu, ca sa remâna pelânga conclusulu facutu sî sa fia din fiacare natîunalitate câte doi candidati; Rannicher, Fridr. Schneider, Gaitanu, Eitel, Popoviciu suntu multiamiti cu resultatulu alegeriloru; in fine se formeza sî o a trei'a partida, carea cere, cá dupa § 69 alu ord. prov. de afaceri sa se dea locu la o alegere nóua.

Presiedintele. De óre ce s'a decisu, cá sî Sasii sa aiba doi candidati, ear din alegere au resultatu numai unu Sasu, pentru aceea sa se faca alegere nóua, in carea sa se voteze numai pentru un'a persóna. — Cas'a priimesce, alegerea se face, sî resultatulu e, ca ese reg. Zimmermann cu maioritate absoluta de voturi. Sî asiá candidatii pentru scaunulu presidialu suntu: din partea Româniloru Popp sî Alduleanu, din partea Magiariloru Contele Béldi sî Groisz, din partea Sasiloru Conradu Schmidt sî Zimmermann. — Contele Nemes remâne afara.

Astfelu se are lucrulu cu alegerea candidatului alu sieptelea. In fine se citesce protocolulu siedintiei premerse in limb'a germana, sî cerendu Metr. Conte Siulutiu a remané afara citirea româna sî magiara pentru tardîatatea tempului, presiedintele declara, ca acést'a nu póte remané, ci se va face in siedinti'a cea mai de aprópe, in carea la ordinea dilei pune alegerea celoru doi vicepresiedinti, a celoru 12 protocolisti sî a celoru 12 verificatori stabili in sensulu § 21 alu ord. afaceriloru.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia la 2½ óre.

Siedinti'a VI, tînuta Sâmbata in 13|25 Iuliu 1863.

Siedinti'a se 'ncepe la 10 óre. Presidiulu ordinariu, centrulu sî stâng'a complete, drépt'a totu góla.

Protocolulu siedintiei decurse se citesce sî dupa câte-va modificâri se verifica.

Schuler de Libloy intréba pre presidiulu, ca provocatu-s'au membrii absinti a se presentá. Se promite respunsu la capetulu siedintiei.

Reg. Maager sî deput. Buteanu depunu promissiunea, sî asiá numerulu membriloru activi face 101.

Apoi se trece la alegerea I. vicepresiedinte; scrutiniulu se controleza prin Eitel sî Angialu. Resultatulu alegerei e:

Alduleanu 86,
Lazaru 77,
Conr. Schmidt 74,
Cont. Nemes 69,
Groisz 54 voturi. Ceialalti nu priimescu maioritate absoluta, sî alegendu-se a dóu'a óra (scrutatori Lászlofy sî de Brennerberg,) reese Rannicher cu 57 voturi.

Dupa aceea se alege vicepresiedintele II (la scrutiniu Schuler de Libloy sî Mog'a), sî priimesce

Groisz 71,
Kirchner 67,
de Dunc'a 62,
Bolog'a 59.

Petru doi candidati, cari n'au avutu maioritate absoluta, se face alegere supletoria (la scrutiniu Nagelschmidt sî Popoviciu), sî se alegu: Contele Nemes cu 78 sî Gull cu 70 voturi. Presiedintele enuncia, ca fiindu têmpulu inaintatu, nu se potu face sî alte alegeri; apoi da desluciri in privinti'a mai multoru membri, sî anume: Eppulu Alexi a reposatu. Contele Nic. Bánfy a cerutu de-la presidiulu gub. concedia pe 15 dîle; Br. Gerlitzi se va provocá; Prot. Popu Moldovanu si-a depusu mandatulu sî 'n locu-i se va face alegere nóua; Cont. Haller e'n Senatulu imperialu; Nicol'a fu admonitu; Br. Constantinu Popp e bolnavu; Cont. Toldalagi cere concedia pe 6 septemâni; Br. Reichenstein va vení; regalistii Eppulu Dr. Haynald, Kriza, Bodola, Ugron, Cont. Thoroczkai, Cont. Sam. Teleki sî Alexiu Simon, in fine deputatii: Cont. Gavr. Bethlen, Br. Stefanu Kemény, Cont. Ben. Mikes, Cont. Ioann Bethlen., Lazaru Ugron, Gavr. Daniel, Cont. Emericu Mikó, Cont. Dionisiu Kalnoki, Gregoriu Túri, Cont. Antoniu Mikó, Cont. Michailu Mikó, Gregoriu Mihály, Samuilu Nagy, Cont. Stefanu Rhédey, Gregoriu Béldi, Nicolau Gál, Br. Franc. Kemény, Cont. Ioann Mikes, Cont. Dominicu Teleki sen., Br. Albertu Bánffy, Carolu Veszely, Br Gavr. Kemény, Gregoriu Simai, Solomonu Gay-

zagó, Cont. Lupu Bethlen, Stefanu Csiki, Nicolau Szilvási, Carolu Timár, Cont. Pavelu Kalnoki, Br. Daniilu Bánffy, Cont. Belá Bánffy, Moise Berde, Ioann Gál, Lupu Veér, Alexiu Sándor, Moise Ebergényi, Georgiu Ferenczy, Ioann Bodola, Carolu Zeyk sî Ladislau Tisza au declaratu in corpore in scrisu, ca nu potu intrá in dieta.

I. Balomiri cere a se ceti numele regalistiloru; Presiedintele promite.

Br. de Rosenfeld ia ansa din citirea atâtoru nume alese, a-si esprime parerea de reu pentru lipsirea loru, sî totdeodata speranti'a, ca voru vení sî dênsii la lucrulu comunu; in fine doresce, cá adunarea sá dea in protocolu espressiune acestoru simtieminte.

Voci in centru: Se priimesce.

Branju de Lemény reflecta d. de Rosenfeld, ca aici dupa ordinea electorala nu suntu representanti ai natiuniloru sî confessiuniloru, ci ai cercuriloru si comuneloru.

Fr. de Brennerberg cere a se ceti declaratiunea membriloru magiari.

E. Schmidt incontra.

I. Balomiri esprima parere de reu pentru lipsire, dar acést'a nu póte fi pedeca pentru lucrârile dietei.

Gull in cuventu mai lungu espune antâiu surprinderea, ca unu astfelu de obieptu se admite la discussiune, apoi se alutura si elu— câtu pentru individualitatea sea — la parerea de reu declarata, dupa aceea accentuéza, ca motivele deputatîloru tierei aru trebuí sa fia numai credinti'a câtra Domnitorulu, iubirea patriei si respectarea dreptâtii imprumute; in fine urmându resonamentului mintii cere a se trece la ordinea dîlei.

Gaitanu e 'ncontr'a proieptului.

Zimmermann intréba, ca actulu fost'au adressatu câtra adunare ori nu, si respundiendu Presiedintele, ca câtra presidiu, Zimm. pretinde, ca prin urmare nu póte fi obiebtu de discussiune: cí vorb'a póte fi numai de formularea lui in protocolu. Elu din parte-si doresce, a se esprimá acolo parerea de reu pentru nevenire sî speranti'a de a vedé in dieta sî pre cei absenti.

Dr. Teutsch esplouatéza § 77. dupa care sî incurse adressate câtra dieta, numai fiindu predate de unu membru se potu citî.

Schuler de Libloy se alatura la Rosenfeld.

Enricu Schmidt reproba abaterea dela obieptu sî cere incheiarea desbaterei.

Rannicher formuléza scurtu sî precisu sâmburele intrebârei: Ne pare reu, ca unii nu-si implinescu datorinti'a, noi insa ne privimu cá representantii tierei.

C. Schmidt Avemu de a face cu unu comunicatu; primise-va la protocolu simplu ori pe lânga parere de reu?

Hannia cá Rannicher, câci nimeni nu póte fi silitu la implinirea datorintiei sele.

Presiedintele: Avemu o declaratiune. Se votéza prin scolare sî remanere pe scaune; conclusulu casei e: Comunicatulu Presiedintelui a se luá simplu la protocolu.

Cu acestca se 'ncheia siedinti'a la $2^3/_4$ dupa amédi.

Siedinti'a cea mai de aprópe in 15|27; ordinea dîlei: continuarea alegeriloru. —

Voci jurnalistice asupr'a dietei transsilvane.

Diet'a transsilvana, pregatita acumu mai de doi ani de dîle sî deschisa d'abi'a in dîlele trecute, atrase atentîunea pressei jurnalistice, cu deosebire a celei patriotice in mesura ne'ndatinata. Câci ambele partide mari, ce se afla astadi in monarchia, atâtu ómenii continuitâtii de dreptu, ai dualismului imperatîei, câtu si partisanii constitutîunei octrouate din Octobre sî Februariu sî ai unitâtii imperiului aveau interesu viu, a vedé desfasiurându-se sórtea Transsilvaniei, a tierei ceii mai din afara din gigantic'a periferia, a tierei aceleia, in carea in forma mica se reafla tóte partidele si franturile de partide din monarchia. De aci e esplicabila curiositatea cea straordinara, cu carea urmarescu jurnalele mersulu, ce-lu ia diet'a nóstra presenta din Sabiiu.

Parerile asupr'a ei preafiresce inca suntu mai multu numai conjecturi, combinâri, ingrijiri séu sperantie, precumu si diet'a insasi inca nu e constituita deplinu si sta numai in ajunulu aceloru lucrâri grandióse, ce-i suntu puse inainte. Cu tóte acestea se póte cunósce prea lesne, incatrâu voru incliná dejudecârile ei; voru esî adica asiá, dupa cumu suntu inspirate de partid'a cést'a ori ceea, mai multu mai putînu aprópe de adeveru, laudându au defaimându, aprobandu au reprobandu pasii dietei. Jurnalele magiare sî magiorofile — câci intr'unu statu poliglotu (de limbi multe) partidele politice se forméza dupa natiunalitâti – nu potu vorbí altfeliu, decâtu dupa cum lucra barbatii de politica, ce le inspira; Foile magiare sî magiarofile dîcemu, se silescu a pune pretiu câtu se póte mai micu pe pertractârile acestei diete, carea credu] ca nu va aduce nici unele decisiuni mai insemnate, de óre ce membrii magiari nu voru luá parte. De aceea acusi combatu validitatea dietei, acusi vaiera pre Românii, ca nu s'au aliatu cu Magiarii, acusi cérca a infricá pre Sasii, ca fiindu acum fatia numai cu Românii, acestia-i voru maiorisá sî supremátisá!, acusi in fine enuncia dorinti'a, ca propositîunile regesci de locu nu se voru luá la pertractare, lipsindu in dieta de totu votulu unei natîuni.

Diurnalele germane tóte arata parere de reu, ca membrii magiari nu s'au infatîsiatu in dieta; credu insa ca impregiurarea acést'a nu va aduce stagnatiune in cursulu pertractâriloru dietale. Impregiurarea aceea, ca membrii români intrecu cu ceva pre cei sasesci, le da de cugetatu sî loru, se mangaia insa parte cu aceea, ca Sasii de sute de ani totdeuna au fostu maiorisati in dietele transsilvane sî totusi n'au peritu; parte iarasi cu aceea, ca conclusiunile dietale numai prin sanctiunarea imperatésca devinu legi oblegatóre sî valide, sî credu cu taria, ca Maiestatea Sea nu va intarí nici o decisiune favoritóre unei natîuni patriotice, cându aceea aru taiá nervulu de viétia alu celeialalte; in fine spera sî aceea, ca Românii, cari acumu antâiadata au sa culéga unu fruptu alu vietiei constitutîunale, voru fi drepti sî moderati in pretensiunile sele sî nu voru zadarnicí ei insîsi prin aspiratîuni sî pretensiuni esagerate resultatele cele dorite a le acestei diete.

O dorintia respicata mai antaiu de fói'a oficiósa „General-Correspondenz“ din Vienn'a sî apoi reprodusa de tóte foile germane, e aceea, cá propositiunea regésca a patr'a, carea vorbesce de tramiterea la senatulu imperialu, fiindu din tóte propositîunile cea mai momentósa (pentru cine ?! Red.) sa se puna la loculu d'antâiu. Acést'a, dîcu ele, aru fi cam totu un'a sî s'aru poté rectificá chiaru sî prin procederea dietei din 1848, carea uniunea Transilvaniei cu Ungari'a — ce erá propusa numai la loculu alu patrulea, — o transpuse la loculu d'antâiu.

Sî foile române credu, ca nevenirea membriloru magiari nu va jignî pertractârile dietale nici de câtu, de óre ce din totalitatea membriloru de 165 siedu dejá 101 in dieta, va sa dîca maioritatea multu intrecatóre e ací; cu proieptulu din urma insa, cá adeca sa se faca o transformare in ordinea propositîuneloru regesci, nu ne vomu impretiní pâna cându mai are valóre maxim'a, ca abusulu nu e lege! Abusus non tollit usum! Sî in fine cine aru sî fi sa castige ceva prin acésta transformare? Guvernulu? De siguru nu, pentruca o astfeliu de manopera n'aru fi alta decâtu unu testimoniu de slabiciune. Popórele transsilvane? de siguru inca nu, pentruca intr'ensele la casulu acesta aru trebuí sa se nasca suspiciunea, ca Guvernulu va numai interessele sele, ear de binele au reulu loru nu-i pasa multu. Sî de siguru modificându-se aceea-ce au castigatu Guvernului simpathiele pluralitâtii locuitoriloru Transsilvaniloru, s'aru modificá sî insesi aceste simpathii; câci tóta caus'a are efectulu seu. —

O lectîune de-la alegeri.

Unu filosofu elinu renumitu a dîsu, ca pentru de a invetiá omulu nici odata nu e prea betrânu.

Ceea-ce dîse filosofulu despre individu, potemu dîce sî despre natîuni, care inca au copilari'a, junetiele, barbatetiele sî betranetiele sele. Déca dar si o natîune nu e nici odata prea betrâna pentru de a invetiá, cu câtu mai vertosu va trebuí sa invetie o natîune, ce se afla inca in stadiulu copilariei séu celu multu alu junetiei!

Unu astfelu de poporu in stadiulu copilariei séu alu junetiei e sî poporulu nostru din Transsilvani'a, si lectîunile lui stau gramada impregiuru-i, totu lectîuni care de care mai mare, mai seriósa, mai importanta. Sa smulgemu din multîmea cea mare a acestoru lectîuni deocamdata un'a, ce ni se dete in dîlele din urma in diet'a tierei: o lectîune despre alegerile deputatîloru dietali!

La verificârile deputatîloru, precumu sciu stimatii nostri cetitori din nr. trecutu alu acestei foi, se escara mai multe pedeci, ce prea lesne poteau sa se 'ncungiure. Le lasâmu acelea, ce vinu fâra 'ndoiéla numai pe cont'a comissiuniloru electorale, precum ducerea unei liste in locu de dóua, scrierea in rubrice gresîte s. a.; o eróre insa, ce dete ansa la multe desbateri, multe glume muscatóre, multe calumnii reutatióse asupr'a poporului nostru românu, fu numirea cea gresîta séu celu putînu variata (in mai multe feluri) a candidatiloru din partea alegatoriloru. Multe din comissiunile electorale, compuse pe alocurea de nu preste totu, dar celu putînu cea mai mare parte din neromâni séu Români desromaniti, au scrisu in listele de alegere pre candidatii, dupacum i-a spusu poporulu, bine - reu, fâra de a cercetá. Déca erau comissiunile acestea mai sincere si mai drepte, nu poteau trece cu vederea, ca se 'nfatîsiésa innaintea loru unu poporu, care 'n viéti'a constitutîunala e copilu inca, care la cultura d'abiá s'a desceptatu, care pan'acumu a fostu eschisu sistematicesce din hor'a poporatîuniloru indreptatîte; déca erau, repetîmu, aceste comissiuni mai sincere sî mai drepte, nu p o t e a u trece cu vederea aceste impregiurâri, prin urmare nu p o t e a u sa nu fia mai cu rabdare sî mai cu indulgintia câtra acestu poporu alegatoriu. Loru insa— afara de unele esceptîuni cu atât'a mai laudabile — nu le pasà de acést'a; ci cu usiurintia damnabila pusera prin liste nume, care sî in operatele unoru judí satesci s'aru imputá de triviale. Déca comissiunile concerninte aru fi facut'o acést'a din nebagare de séma séu din comoditate, culp'a loru, de sî destulu de mare, totusi s'aru poté rectificá; asiá insa n'au nici unu cuventu de escusa, câci nasuintiele acestea au fostu inspirate de nesinceritate. Scopulu loru principalu a fostu de a bucatî voturile cele compacte ale Românîloru sî asiá a-i impinge din cea mai sigura maioritate la maioritate dubia, ba déca se póte, la minoritate. Ear unde cu acést'a nu poteau strabate, acolo un'a celu putînu credeau ca le va succede: a innegrí pre Rómânii sî a-i desemná lumei eá pre nisce semibarbari, despre cari inca 'n 48 unii totu de simtiemintele loru in trufia órba respandisera, ca numai prin limba se deosebescu de animale. Scopulu d'antâiu s'a datu pe fatia la candidarea barbatiloru de partid'a loru propria, la a câroru alegere — totu prin poporu— nu s'au facutu variatiuni; (! ?) ear scopulu din urma s'a demascatu prin esploatarea pâna la disgustu, ce o facura foile magiare de acésta materia.

Insa, precum onórea e a celui-ce o da mai multu decâtu a celui-ce o priimesce, asiá sî rusînea cade mai curendu pe capulu celui-ce va sa o faca altor'a. Déca poporulu nostru n'a sciutu sa observe formele unui actu din viéti'a constitutîunala, vin'a cade asupr'a celoru-ce nu-lu indreptara; ear déca din acésta simplitate a lui luara ansa unii sî altii a-si bate jocu de elu, aduca-si aminte, ca ei insîsi pórta culp'a cea nestergibila, câci acestu poporu se afla inca pe o trépta asiá de josu.

Pentru noi insa faptulu espusu aici fia o lectîune pe venitoriu. Invetiatur'a practica, ce se póte trage din elu, e simpla, prea simpla, cá sa aiba lipsa de a o desfasiurá noi; cititorii nostri de siguru si-o sciu trage insîsi.

Sabiiu in 14 Iuliu. Credemu ca nu va fi fâra interessu a cunósce **numele membriloru actuali ai dietei transsilvane,** si asiá le impartasîmu in urmatórele :

Alduleanu Ioann, Românu.
Angyal Georgiu, „
Balázs Ioann, „
Balomiri Ioann, „
Balomiri Simeonu, „
Baritiu Georgiu, „
Bedeus Iosef Br., Sasu.
Béldi György, Br., Magiaru.
Biltiu Stefanu, Românu.
Binder Michael, Sasu.
Binder Georg Paul, Dr., S.
Birthler Friedrich, Sasu.
Bohatielu Alesandru, Rom.
Bohatielu Michaele, Românu.
Bolog'a Iacobu, Românu.
Brandsch Karl, Sasu.
Brecht Iohann, Sasu.
Brennerberg Franz, Sasu.
Bruckenthal Iosef, Br., Sasu.
Budacker Gottlieb, Sasu.
Buteanu Ladislau, Românu.
Cipariu Timoteiu, Românu.
Codru Dragusianu Ioann, R.
Demianu Petru, Românu.
Dobra Alesandru, Dr., Rom.
Domzsa Georgiu, Rom.
Dunc'a Paul, Românu.
Eitel Friedrich, Sasu.
Fabini Iosef, Sasu.
Fekete (Negrutiu) Ioann, R.
Filtsch Iosef, Sasu.
Florianu Ioann, Românu.
Friedenfels Eugen, Br., S.
Gaitanu Nicolau, Românu.
Gull Iosef, Sasu.
Groisz Gusztáv, Magiaru (?)
Hannea Ioann, Românu.
Haupt Friedrich, Sasu.
Herberth Eduard, Sasu.
Herberth Michael, Sasu.
Ioann Constantinu, Românu.
Kirchner Friedrich, Sasu.
Láday Augustinu, Românu.
Lang Daniel, Sasu.
Lassel August, Sasu.
Lászloffy Antal, Armeanu.
Lazaru Alessandru, Românu.
Lemény Branu Ioann, R.
Macellariu Ilia, Românu.
Maager Carl, Sasu..
Manu Gavriilu, Românu.
Manu Petru, Românu.
Maioru Ioann, Dr., Românu.
Mog'a Demetriu, Românu.
Muresianu Ioachimu, Românu.
Munteanu Gabriele, Românu.
Nagelschmidt August, Sasu.
Nemes lános, Gr., Magiaru.
Obert Franz, Sasu.
Orbonasiu Michailu, Românu.
Popp Basiliu Ladislau, Rom.
Popp Leontinu, Românu.
Popp Petru, Românu.
Popasu Ioann, Românu.
Popea Nicolau, Românu.
Popoviciu Servianu, Românu.
Popu Macedonu, Românu.
Puscariu Ioann, Românu.
Rannicher Iacob, Sasu.
Ratiu Ioann, Dr., Românu.
Ratiu Ioann, Românu.
Rosenfeld Ludwig de, Sasu.
Roth Friedrich, Sasu.
Russu, alias Orosz Ionn, Rom.
Salmen Franz, Br., Sasu.
Siagun'a Andreiu Br., Românu.
Schneider Iosef, Sasu.
Schneider Friedrich, Sasu.
Schnell Karl, Sasu.
Schmidt Conrad, Sasu.
Schmidt Heinrich, Sasu.
Schuler Libloy Friedrich, Sasu.
Schuller Michael, Sasu.
Sîpotariu Ioann, Românu.
Schwarz Iohann, Sasu.
St. Siulutiu Alessandru Conte, R.
Szancsaly Antoniu, Românu.
Siulutiu Dionisiu, Românu.
Siulutiu Iosifu, Românu.
Teutsch Georg, Dr., Sasu.
Thiemann Friedrich, Sasu.
Trausch Iosef, Sasu.
Trauschenfels Eugen, Dr., S.
Trauschenfels Franz, Sasu.
Tulbasiu Ioann, Românu.
Vaid'a Ladislau, Românu.
Vasiciu Paulu, Românu.
Waechter Iosef. Dr., Sasu.
Wittschtock Heinrich, Sasu.
Vlassa Ilia, Românu.
Zimmermann Iosef, Sasu.

Va sa dîca 54 Români, 43 Sasi, 3 Magiari sî 1 Armeanu.

Sabiiu in 15 Iuliu. In unele foi publice se afla faim'a, ca la Magiarii adunati in conferinti'a privata in Sabiiu aru fi mersu o d e p u t a t i u n e româna, spre a cercá impaciuirea cu densii. Suntemu in stare a rectificá acésta sciro intr'acolo, ca deputatii, români nici ca se poteau slobozi, nici ca s'au slobozitu la tramiterea unei deputatîuni formale câtra o conferintia cu caracteru de totu privatu, si déca aru fi fostu tocmai a se tramite deputati, acésta trebuiau sa o faca nu Românii, ci Magiarii, fiindu ei partid'a mai mica si neinvoita. Totulu e, ca domnii Bohatielu si Baritiu, cá cei mai cunoscuti cu personalitâtîle magiare, fiindu invitati indirectu la o mica convorbire, se dusera; insa tóta silinti'a loru cea loiala sî sincera remase fara efectu, spunenduli-se ca nefiindu conchiamata pe cale legala acést'a dieta, deputatii magiari nu potu luá parte la ea.

Sabiiu in 15 Iuliu. Unu articulu suprasemnatu „eingesendet" alu „Herm Ztg" etc. pune 'ntrebarea, ca óre n'aru fi mai bine, cá in locu de ce cele 7 pecate de mórte de pân acum— 3 natîuni si 4 confessiuni din Transsilvani'a—, si afara de cele trei, ce s'aru mai adauge (? ! Red.) — adica inarticularea natiunei române si a confessiuniloru eii, a celei gr. orientale si a celei gr. catolice—, va sa dîca in loculu a 10 pecate de mórte, sa se inarticuleze sî poporatiunile cele mai mici, precumu Germanii, Armenii, Evreii sî Ziganii, cá sa nu fia nevoite aceste pârti ale poporatiunei ori de a se lipí lânga un'a din celelalte natîuni ori de a se cere preste câti-va ani o inarticulare nóua?— A cugetá asupr'a acestei cestiuni, ni se pare a fi cu deosebire o frumósa datorintia a fiiloru acelei natîuni, carea pân' acumu a fostu sî ea numai tolerata; câci ce frumosu, ce sublimu, ce sântu e, cá cel-ce s'a eliberatu dintr'unu mare reu sa intinda mân'a sea, spre a eliberá si pre altii!

Bugetulu statului

Credemu ca va fi de interessu pentru lectorii nostrii a scí spesele statului pe anulu venitoriu 1864 sî a trage o paralela intre dînsulu sî intre celu presinte 1863, sî pentru aceea dâmu ací siem'a urmatóre :

	1864 mai putînu de —	1863.
Pentru prea inalt'a curte .	7454800 câtu in	12600
„ Cabinetulu M. S. . .	63482 mai multu	150
„ Senatulu imperialu . .	452401 „ putinu	274136

„ Consiliulu de statu .	152971	„ multu	1484
„ Consiliulu ministerialu .	65407	„ putînu	5074
„ Minist. afacerilor din afara	2198830	„ „	116820
„ Ministeriulu de statu	29031902	„ multu	787094
„ Cancel. aulica ungara	11967713	„ putînu	544009
„ Cancelari'a aulica trans.	3326561	„ „	30369
„ Cancelari'a aulica croata, dalmata sî slavona .	1994814	„ multu	35486
„ Ministeriulu de finantie	311762871	„ „	9380572
„ Ministeriulu de comerciu sî economia poporala	14869887	„ „	2761128
„ Ministeriulu de justitia	7859772	„ „	69416
„ Ministeriulu de politia	3013840	„ putînu	38732
„ Oficiulu de controla .	3918806	„ „	33461
„ Ministeriulu de resbelu	106683020	„ „	6117000
„ Ministeriulu de marina	12000146	„ multu	1300808

Din siem'a acest'a se vede, ca spesele statului se voru sui pe anulu 1864 cu sum'a de 7.174.485 fl.

G a l i t î ' a

„Ost-Deutsche Post“ aduce scirea, ca in urm'a trecerei mai multoru bande de insurgenti din Galitî'a in Poloni'a se afla Austri'a silita a tramite trupe pentru pazirea granitieloru sî totu odata a pune militî'a de acolo pe petioru de bataia.

Varietati sî noutati de di.

Se aude, ca Maiestatea Sea Imperatulu va sa tramita prin unu Archiduce ajutóre celoru lipsiti din Ungari'a.

R e g e l e d i n P r u s s i ' a a parasitu scaldele din Karlsbad.

(T h i e r s d e s p r e A u s t r i ' a.) Renumitulu istoricu sî barbatu de statu francesu, care petrecù de curendu câte-va dile in Vienn'a sî fusese sî in siedintiele Senatului imperialu, se dechiara intr'o epistola privata asupr'a Austriei sî a constitutiunei eî in modulu celu mai favoritoriu, sî facendu o comparatîune intre Franci'a, carea au avutu, sî Austri'a, carea are libertatea, in fine esprima dorinti'a, cá aceste dóua staturi sa se alieze sî sa conduca sórtea Europei.

(D r u m u l u d e f e r u O r a d e ă - C l u s i u - B r a s i o v u). Dupa o epistola a d. P a w e l s, intreprindiatorului belgicu, câtra Contele Zichy, presidele reuniunei pentru acésta linia, drumulu de feru Oradea—Clusiu—Brasiovu nu numai e realisabilu, dar promite sî rente multiamitóre. De aceea róga pre Contele a midiloci la Ministeriulu din Vienn'a, cá sa se dea câtu mai curendu concessiunea definitiva, spre a se poté apucá la tómna de lucru. —

(S c i r i p e r s o n a l e). Esc. Sea C o n t e l e B é l d i, dupa-cumu aude „Herm. Zeitung“ etc. aru avé de cugetu a face o calatoria de cura la Carlsbad. —

G a r i b a l d i dupa o epistola privata mérsa din Caprer'a la Londr'a, se afla mai deplinu vindecatu sî acusi va poté pune piciorulu celu ranitu pe pamentu.

(A d r e s s a d i n p a r t e a s t u d e n t i l o r u.) Studentii de-la universitatea din Prag'a tramisera Presiedintelui consiliului de instructiune din Vienn'a, D r. H a s n e r, o adressa, in carea-lu róga a restituí sî studentîmei (juniloru de universitate) viéti'a constitutîunala. — O alta adressa i se tramise din partea professorimei de acolo.

(U n u B o e m u i n r o b i a r u s s é s c a.) Intr'un'a din luptele din urma intre Poloni sî Rusi prinsera acesti'a sî pre unu Boemu, care petrecuse 20 ani in inchisóre sî dupa-ce scapase atâtu i se paruse de dulce libertatea, incâtu indata alergà in castrele poporului, ce se lupta pentru libertate.

(S e c e t a s î p o t o p u.) Ungari'a e cercetata de o s e c e t a c u m p l i t a, carea intre altele au imputînatu in Cumani'a mare vitele mari sî mici asiá de tare, incâtu vitele cornute, la a. 1861 la 31,000 s'au scoboritu la 6000, oile din 245,000 la 40,000, porcii din 26,000 la 7000, caii din 60,000 la 8000. sî pelânga tóta acésta putînatate a viteloru mari sî mici, totusi un'a din acele se póte cumperá cu 10 fi., un'a din acestea cu 50 xr.; e a r R o m a n i ' a e s t e e s u n d a t a pe alocurea intrunu modu fórte pagubitoriu.

(Ó s e c á g u n o i u.) Unu economu patrioticu spune, ca Englesii culegu ósele de pe câmpurile cele mari de batalii ale Europei, sî pisându-le meruntu, le 'ntrebuintiéza in locu de gunoiu cu successe fórte bune. Acelasi pune 'ntrebarea, ca n'aru fi ósele sdrobite unu gunoiu bunu sî pentru viiele Transsilvaniloru? —

(M e m o r a n d u l u d e p u t a t i l o r u m a g i a r i.) Membrii dietali de natiunalitate magiara, fiindu adunati in Sabiiu, au elaboratu unu memorandu sî erá sa aléga o deputatîune din Eppulu rom. cat Dr. Hainaldu, Contele Mikó sî Baronulu Kemény, carea sa-lu astérna Maiestâtii Sele; cum vediuramu insa, acel'a s'au predatu Esc. Sele Comissarului regescu spre innaintare. „Concordi'a“ da cu socotél'a, ca memorandulu aru fi elaboratu chiaru in Pest'a sî adusu gat'a la Sabiiu.

Principatele romane unite.

Dupa o depesia telegrafica a „Gazetei Transs.“ dto Bucuresci 23 Iuliu c. n. Principele a decisu, cá Poloniloru sa li se dea voia a se re'ntórce in Turci'a. Conducatorulu Milkowski a fostu in Bucuresci si a multiamitu Principelui pentru actulu acest'a de gratia, apoi s'a re'ntorsu la Cahulu, unde se afla Polonii prinsi.

Intre prinsi sunto multi Francesi, intre cari sî unu conte de Choiseul. —

In 4 Iuliu se puse in Bucuresci prin Domnitorulu cu mare ceremonia bisericésca sî militara p e t r ' a f u n d a m e n t a l a l a c a d ' a n t â i u a r m a r i a d i n R o m a n i ' a.

Russi'a sî Poloni'a.

„Nordpost“ publica unu decretu imperatescu din Petropole, dupa care in consideranti'a stariloru de fatia din Russi'a, in lun'a lui Septembre se va récrutá in tóta Russi'a luânduse 10 de ia 1000.

Respunsulu russescu la not'a Austriei s'a publicatu; cuprinsulu lui e celu publicatu de noi in nr. trecutu. —

Nr. 33—1 **Concursu.**

1. In urmarea Intimatului inaltului maritului Consilium Locotienatoriu ungurescu din 2 Augustu 1862. Nr. 49,173. se deschide concursu pana in 10 Augustu a. c. pre stati'a invetiatorésca din Chizdi'a pre langa emolumentele 52 fi. 50 xr. v. a. $^1/_2$ jughere de gradina, $1^3/_4$ de fenatia, 15 chible de grâu sî 15 de cucurudiu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 9 punti de lumini, 9 stangeni de lemne, sî cortelu liberu.

2. Totu in intielesulu mai susu laudatului intimatu se deschide concursu pana la 10 Augustu pre stati'a invetiatorésca din Zabaltiu cu emolumentele anuale 73 fi. 50 xr. v. a., 3 jughere de aratura, $^1/_2$ jughere de gradina, 16 chible de grau, 20 chible cucurudiu, 50 punti sare, 100 punti clisa 15 punti de lumini, 8 stangeni de lemne, sî cortelu liberu.

3. Totu in intielesulu aceluiasi inaltu intimatu se deschide concursu pana la 12 Augustu a. c. pre statia invetiatorésca a Radmanestiului pre langa emolumentele 73 fi. v. a. 3 jughere de aratura, $^1/_2$ jughere de gradina, 12 chible de grau, 20 chible de cucurudiu, 50 punti sare, 100 punti de clisa, 15 punti lumini, 8 stangeni lemne, cortelu liberu.

Doritorii de a cupr'nde aceste posturi se indrépta a-si tramite recursele sele cuviintióse timbrate, sî prevedinte cu Estractu de botezu, cu Documente despre capacitate, despre servitiulu de pana aci, sî despre portarea sea politica sî morala.

L i p p o v ' a 10 Iuliu 1863.

I o a n n T i a r a n m. p.
Prot. distr. sî Inspectoru scolaru.

Mai nou.

I n s i e d i n t i ' a d e e r i E p p u l u B r. d e S i a g u n ' a a d u s e m o t î u n e a p e n t r u a d r e s s a. M a n d a t u l u E p p u l u D r. H a y n a l d s e d e c l a r a s u s p e n s a t u.

A d i a r ' s i e d i n t i a p u b l i c a. —

Burs'a din Vien'a	in 15|27 Iuliu 1863.		
Metalicele 5%	75. 60.	Actiile de creditu	188. 70
Imprumutulu nat. 5%	81. 20	Argintulu	111. 25
Actiile de banca	782.	Galbinulu	5. 40

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea sé face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentrü provinciele din Monarchia pe unu an, 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nr^u 60. ANULU XI.

Sabiiu 18 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a VII, tinuta Luni in ¹⁵/₂₇ Iuliu 1863.

Inceputulu la 10¼ óre diminéti'a. Presidiulu ordinariu. Membrii de fatia 96.

Protocolulu siedintiei premerse se citesce ungurésce, germanesce si romanesce, si dupa câ'e-va reflessiuni: din partea d. Branu de Lemény, ca nu nevenirea membriloru magiari, ci comunicarea presiedintelui despre acést'a s'a luatu spre sciintia, — a Br. de Rosenfeld, ca propunerea Esc. Sele de eri sa se formuleze asiá: ca simplu ori cu motivare sa se ia la protocolu ?, — a d. Puscariu, ca la nevenirea membriloru magiari din caus'a nelegalitâtii dietei sa se adauge „din caus'a presupusa“ (angeblich), — a d. Mog'a, ca Abrudului sa i se dea numirea legala: liberu regiu privilegiatu, — a d. I. Balomiri pentru numele Mateiu Nicol'a, nu Nicolaus Mathé, si a propunerei densului din siedinti'a premérsa, cá sa se citésca numele regalistiloru, — a Br. de Rosenfeld, ca n'a disu neivirea, ci numai ivirea defectuósa, necompleta a fratiloru magiari, — iar a dlui Branu de Lemény, totu in acestu punctu, — a d. Gaitanu, ca sa fia protocólele conformе, — a d. C. Schmidt, care interpeléza: ca ce dispositiuni s'au luatu pentru membrii neveniti la dieta in restempu preste 8 dile ?, — in fine iar a d. Puscariu, cá dupa § 73 sa se priimésca la protocolu motiunea lui de eri, — protocolulu verificatu.

C. Schmidt intréba pentru concediele deputatiloru, care trecu preste 8 dile; Presiedintele declara, ca acelea le va propune casei la tempulu seu.

Presiedintele comunica, ca la p. n. mandatu alu Mai. Sele missiunea de regalistu a Eppului D. Hainald au espiratu. (Bravo! de tóte pârtile.)

Apoi se citescu numele regalistiloru, dupa camu ceruse dep. I. Balomiri in siedinti'a decursa.

Presiedintele intréba, ca dupace alegerile Presiedintelui si ale Vicepresiedintiloru s'au imp'initu, pe ce cale sa se astérna Maiestâtii Sele?

Reg. de Rosenfeld e pentru o comissiune, ce sa elaboreze representatiunea; dep. Rannicher crede, ca acést'a sa se faca prin buroulu dietei, — ceea ce se si priimesce, espunendu presiedintele, ca conceptulu representatiunei la tóta 'ntemplarea se va aduce la cunoscinti'a casei.

Acumu se trece la alegerea protocolistiloru, si dupa ce se finesce votarea, urn'a se preda unei comissiuni compuse din dd. Schnell, Eitel Mog'a si Dr. Vasiciu, cari intr'o camera laterala cercetéza scrutiniulu; assemenea se face si la alegerea verificatoriloru stenogrammeloru, alegendu-se in acésta comissiune dd. Szantsali, Constantinu Ioann, Dr. Wächter si Birthler.— La alegerea verificatoriloru de protocóle se nasce o mica desbatere, ca fi-va de lipsa a alege o comissiune deosebita, ori verificatorii stenogrammeloru sa verifice pe rendu si protocólele? Pentru parerea d'antâiu e Angialu, Mitr. Conte Siulutiu, Puscariu, Lemény, Gull, Popea, Gaitanu, br. Friedenfels si Gavriilu Manu, — cu putina modificatiune a pareriloru sele, si asiá se enuncia opiniunea dep. G. Manu: cá sa se aléga pentru verificarea protocóleloru unu comitetu de 12 membrii din dieta.

Assemenea se decide si pentru comite.ulu petitiuniloru pentru care ambele presiedintele recuira pre membrii a aduce voturile gat'a in siedinti'a urmatóre.

Apoi suinduse Episcopulu Br. de Siagun'a pe tribuna, aduce motiunea cea din siedinti'a II, in privinti'a adressei in urmatoriulu cuventu.

Cuventulu Eppului Singun'a

din Siedinti'a dietala din ¹⁵/₂₇ Iuliu 1863.

Inalta Cassa! Innainte cu 11 dile mi-amu fostu luatu libertate de a me insinuá pentru o motiune de respunsu in forma de adressa la p. n. rescriptu regescu alu Maiestâtii Sele, ce ni s'au procetitu in siedinti'a dietala din 16 Iuliu a. c. —

Inalt'a Casa a binevoitu a incuviintiá insinuatiunea mea. Astadi e tempulu acel'a, cându dupa ordinea dilei amu sa facu motiunea acést'a. Sciti Dloru! ca ne sta innainte o problema marétia, o problema grandiósa, pentru-ca ni-au venitu in parte-ne inceputulu revificârei, inceputulu re'noirei edificiului constitutiunalu alu patriei nóstre. Eu voiu pe scurtu, dar cu atât'a mai completu si lamuritu, a me esprimá cu cuvintele marelui barbatu de statu romanu Cicerone in privinti'a problemei nóstre. si dicu, ca problem'a nóstra este, a revificá, a re'noi si a intinerí constitutiunea cea avitica a patriei nóstre dupa cerintiele tempului de fatia; prin urmare problem'a nóstra este, a edificá: „templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilii publici, caputu urbis, aram sociorum, portum omnium gentium, sedem ab universo populo transsilvaniensi, concessam uni ordini.“ Insa póte fi, ca cine-va va gandí, cum ne potemu noi apucá de repararea, de revificarea constitutiunei celei vechi a patriei nóstre? dupa-ce suntemu in midiloculu unei fortune, ce se ivesce si s'au ivitu de vr'o câti-va ani incóce pe orisontulu politicu alu patriei. Cum potemu sa ne apucâmu de o astfelu de intreprindere mare, cându ne aflâmu in midiloculu unoru nuori infricosiati, ce s'au latitu asupr'a cerului politicu alu patriei; cum potemu sa mai gandimu la o reparare, la o re'nnoire a edificiului constitutiunalu alu patriei, cându constitutiunea vechia a patriei se afla tocmai in tr'unu astfelu de periculu, cá si o naia in midiloculu valuriloru unui oceanu mare. La antâi'a privire s'aru vedé, ca intr'o assemenea obiectiune aru fi ceva, aceea adica, ce s'aru poté dice, ca are o fiintia mare si tare. Toti suntemu, Dloru! fii unei'a si aceleiasi mame, ai unei patrii. Câci se afla pareri felurite. acést'a inca nu nimicesce fiinti'a adeverului si fiinti'a pusatiunei nóstre celei adeverate. Eu, Dloru! sum petrunsu de aceea, ca sa urmâmu dupa vocea patriei, dupa vocea interesseloru nóstre celoru de tóte dilele; sa urmâmu dupa vocea Imperatului si Marelui nostru Principe si sa ne apucâmu de lucrare cu devis'a: recta tueri viribus unitis! si innainte, Dloru! innainte! acést'a sa ne fia devis'a cea de capetenia! Innainte, Dloru! pentru-ca lucrându noi cu unu patriotismu curatu generalu, pentru-ca lucrându noi cu o judecata defecata, cu unu caracteru corectu si nepetatu, vomu innaintá, si toti aceia, cari inca se indoiescu a luá parte cu noi dimpreuna la intreprinderea faptei acesteea— fatale asiá dicendu— mâne poimâne ii vomu vedé, ca impreuna cu noi voru lucrá.— Un'a e maic'a, Domn loru! si toti suntemu fii aceleia, si nu e cu potintia, cá se fia cine-va care aru lucrá in contr'a vointiei maicei sele. —

Ce se atinge de mine, Dloru! me rogu odata pentru totdeun'a, sa nu me judecati nici dupa natiunalitatea, nici dupa re-

ligiunea, de carea me tînu, ci sa me judecati dupa patri'a mea sî patriotismulu meu, sî-mi voiu dá tóta silinti'a, cá cu totu prilegiulu cá una patriotu sa me aretu nepetatu. De aceea multiemescu provedintiei ceresci, carea a desceptatu in Maiestatea Sea Imperatulu sî Marele nostru Principe acele convictiuni sî acele tendintie, care noi prealamuritu le aflâmu in harthiele Maiestâtii Sele serbatoresce emise dela 20 Oct. 1860. pâna la 15 Iuniu 1863. Sântu e Dloru! sî de totu sântu aceea, ce dîce Maiestatea Sea Imperatulu in manifestulu Seu din 20 Octobre 1860, ca adica cându s'a suitu pe tronulu protoparintiloru sei. n'au aflatu pace, n'au aflatu ordine buna, nu numai in tierile sele ereditarie de dincolo sî dincóce de Leith'a, ci asiá dîcendu mai t'ta Europ'a a fostu turbure. Sî fiinduca dupa natur'a stârei de atunci, ceea ce pe scurtu se póte esprimá, ca adica amu fostu intr'unu resbelu intestinu, n'a potutu Maiestatea Sea mai intieleptiesce sa lucre, decâtu sa concentreze tóta poterea gubernârei in mânile Sele. sî fâra partinire de natîuni sî fâre cautare la religiuni socotindu-ne, precum au avutu totu dreptulu de a ne socotí, cá pre supusii Sei, au enunciatu tocmai candu tóta poterea a concentrat'o in mânile Sele, ide'a cea marétia sî principiulu ce-lu cereá spiritulu secululuí, adica principiulu egalitâtii.

Subtu astfelu de gubernare centralistica, precum sciti toti, Dloru! s'au desvoltatu elementele unoru institutîuni comune organice, ce taia nu numai in viéti'a unei classe din societate, ci in tóte classele, din care consta unu statu, o tiéra sî provincia. — Spiritele cu ajutoriulu lui Ddieu s'au asiediatu, sî Mai. Sea vediendu, ca popórele Sele se asiédiara cu gandurile sî convîngerile loru politice, voi sa introduca o gubernare tignita pentru toti, pentru mari si mici, pentru bogati sî seraci, va sa dîca pentru toti factorii unui statu. Insa, Dloru! fiindca lucrurile mâniloru omenesci nu potu fi duravere pentru totdeun'a in form'a loru, ci essenti'a lucruriloru mâniloru omenesci póte remané, dar form'a adeseori debuie sa se schimbe; astfelu vedemu ca a lucratu sî Monarchulu sî Marele nostru Principe in politic'a, in diplomati'a Sea fatia cu tierile sî provinciele Sele; câci in manifestulu Seu din 20 Octobre 1860. promite, ca totu in dîu'a aceea va emite popóreloru Sele nisce legi fundamentale, pe care apoi are sa se baseze in forma constitutîunala dreptulu tieriloru in mare sî in micu. De aceea, déca vom luá in consideratîune diplom'a Maiestâtii Sele din 20 Octobre 1860., vom aflá intr'êns'a, ca antâiu Maiest. Sea se dechiara innaintea tieriloru sî provintieloru Sele, ba innaintea Europei intregi, ca va sa fia unu Imperatu constitutîunalu, radica form'a monarchica din tierile Sele de preste Leith'a, le da constitutîune, radica pentru tierile Sele dincóce de Leith'a gubernarea absolutistica sî le da indereptu constitutîunea avitica, cea vechia, — dar apoi inca sî o alta constitutîune, a trei'a prochiama Mai. Sea, care constitutîune sa lege in forma adeverata tóte provinciele sî tierile Sele pe bas'a sanctiunei pragmatice. Acést'a surprinde pre mai multi; pre mine, inse, cá pre unu Ardeleanu nu me surprinde; câci in sanctîunea pragmatica subsrcisa pentru Ardealu sta lamuritu, ca Ardélulu sta in legatura indissolubila sî inseparabila fatia cu celelalte provintie sî tieri ale Maiestâtii Sele. Cumu am spusu mai inoainte, form'a inseparabilitâtii, legatur'a aceea, ce erá intre tiér'a nóstra sî celelalte tieri s'a radicatu prin constitutîunea data in 20 Octobre 1860, adica prin diploma, sî respicata prin punctulu alu doielea alu aceleia, form'a se schimba sî i se da o forma nóua. In privinti'a formei acestei nóue convingerea mea, ceea-ce nu e nici o ivire momentana, merge intr'acolo, ca form'a legaturei, ce erá pan' acum intre Ardealu sî celelalte provintie sî tieri ale Maiestâtii Sele a fostu imperfecta, pentru-ca in fiintia altmintrea a fostu, de-cum sta in forma. Acum insa Imperatulu, precum insusi dîce in reseriptulu din 15 Iuniu a. c., are o politica deschisa, liberala. Aceea face, ce gandesce, sî ce gandesce aceea sî face, sî asiá imbraca legatur'a acést'a din sanctîunea pragmatica, unde sta, ca Ardealulu, patri'a nóstra, e intr'o legatura indissolubila sî indivisibila fatia cu celelalte provintie sî tieri, intr'o forma nóua sî o hotaresce lamuritu, dar iarasi form'a acést'a nóua o baséza pe mai multe adeveruri, care nu se potu trage la indoiéla. — Adeveru este inpregiurarea acést'a, ca starea Europei intregi a luatu alta fatia. Vedemu, ca tóte gubernele concentréza poterea loru fisica sî finantîara astfelu, cá sa fia in stare a intempiná ori ce felu de casu. Cându Imperatulu sî Marele nostru Principe in tipulu acest'a se descopere câtra noi, atunci noi nu potemu spre folosulu nostru dîce, ca convictîunea acést'a politica nu aru fi folositóre indeobste pentru noi sî pentru dinastia séu sî pentru celelalte tieri, cu care suntemu in legatura indissolubila sî indivisibila; ci trebuie sa cunóscemu, déca scimu miscârile cele-ce s'au aretatu in lume, ca este in interessulu nostru. sî obstescu si particularu, cá form'a acést'a nóua a unui pasagiu din sanctîunea pragmatica sa se asieze astfelu, cá sa avemu pace; câci fâra pace nu potemu traí, nu potemu face nimicu (Bravo! din tóte pârtîle). Insa-mi va dîce cine-va, ca eu prin acést'a vatemu constitutîunea vechia a patriei, eu vréu „tabula rasa," eu nu vreau sa sciu nimicu de dreptulu istoricu. Acest'a aru fi o presupunere cu totulu ne 'ntemeiata, despre mine, ca adica eu vreau sa facu tabula rasa, ca nu voiu sa sciu nimicu despre dreptulu istoricu. — Nu asiá! Nu me indoiescu, ca DVóstra m'ati intielesu la inceputulu cuventului meu, unde amu dîsu, ca problem'a nóstra e, a revificá constitutîunea cea vechia, a re'nnoi sî repará edificiulu constitutîunalu alu patriei nóstre (Bravo! din tóte pârtîle.)

Prin acést'a m'amu mentuitu de ori ce obiectiuni netemeinice in punctulu acest'a. Maiestatea Sea dara in urm'a diplomei Sele din 20 Oct. 1860 ni-a restituitu constitutîunea vechia avitica, insa cu schimbâri, ce se afla in punctulu II din acésta diploma; va sa dîca Maiestatea Sea ne lasa constitutîunea nóstra cea vechia, dar poftesce cá sa se observeze elementele institutîuniloru comune organice, ce s'au desvoltatu pâna astadi sî au venitu la valóre, sî poftesce apoi, cá obieptele acestea sa se pertracteze dupa alta constitutîune generala, carea sta in legatura cu form'a constitutîunei tierei nostre, in legatura cu celelalte tieri, sî asiá ne chiamà Maiestatea Sea la dieta, insa vedemu, ca nu pe bas'a unei legi electorale, ce s'aru fi adusu constitîunalminte, va sa dica, n'a luatu Maiestatea Sea nici o lege electorala din constitutîunea de mai nainte, de esemplu art. dietalu XI. din anulu 1791., ci ni-a octrouatu o lege nóua electorala. Ací regimulu Maiestâtii Sele, dupa convingerea mea patriotica, n'a facutu all'a, decâtu a luatu de indreptare sî de punctu de manecare pentru o lege electorala ad hoc desvoltarea elementeloru institutiuniloru comune organice, de 15 ani incóce pâna astadi, va sa dîca, Regimulu Maiestâtii Sele a fostu silitu a face o lege electorala pentru diet'a acést'a, pentru-cá constitutîunea cea vechia sa se introduca iar' in viétia, o lege electorala sa aduca, carea sa multiamésca tóta tiér'a. Mai multu despre obieptulu acest'a nu cutezu a vorbí, cá sa nu vatemu marimea cuvinteloru Mai. Sele din rescriptulu Seu imperatescu.

Astfelu ne-amu adunatu, Dloru! astfelu ne chiamâmu adi representantii tierei Ardealului.

Problem'a nóstra asiá dara este: a reinnoi, a repará sî a amplificá astfelu edificiulu constitutîunalu alu patriei, incâtu tóte popórele ardelene sa incapa intr'ênsulu (Bravo! din tóte pârtîle), sa fia templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilii publici, caput urbis, ara sociorum, portus omnium gentium, sedes ab universo populo transsilvaniensi concessa uni ordini (Bravo!). Cum vomu incepe, Dloru! lucrarea nóstra? Amu auditu cuventulu imperatescu in rescriptulu Seu; toti suntemu convinsi de convingerile acelea maretie, care ni le-a vestitu Maiestatea Sea.

Eu gandescu, ca implinescu datori'a cea mai sânta, cându 'mi-iau libertate a propune innaltei case, cá sa binevoiésca a hotarí unu respunsu potrivitu cuprinsului harthiei imperatesci din 15 Iuniu 1863, ce ni s'a cititu nóua cá representantiloru tierei in 16 Iuliu a. c., sî sa binevoiésca totdeodata a decide, cá respunsulu acest'a sa se faca in form'a unei adresse. As á dara, Dloru! astfelu sa incepemu lucrarea nóstra. Spre acestu sfarsîtu amu onóre a prociti o propositîune collectiva din partea dóra a 30 membrii ai casei pentru motîunea mea, sî adica propunerea colectiva: diet'a sa binevoiésca a decide:

1) cá sa se respunda la p. n. reseriptu regescu indreptatu câtra representantii Marelui Principatu alu Transsilvaniei din 15 Iuniu a. c. cu o adressa corespundiatóre cuventului celui plinu de insemnatate alu Corónei, sî asupr'a cuprinsului sî formei adressei sa consulte deocamdata unu comitetu in intielesulu regulamentului de trebi sî resultatulu sa se astérna dietei câtu mai curendu intr'unu conceptu spre decisiune finala;

2.) cá acésta propunere colectiva sa se privésca cá urginte, sî pentru aceea sa se prescurte in intielesulu regulamentului de trebi § 53 form'a pertractârei ei intr'unu tipu, cá

a) Comi'etului sa se puna unu restempu catu mai scurtu si adeca celu mai m ltu 7 dîle spre asternerea conceptului ;

b) cá dupa trei dîle de-la impartîrea conceptului de adressa tiparitu in trei limbi ale patriei sa se pasiésca in dieta la pertractarea acelui'a ;

c) ca acésta propunere collectiva sa nu se puna in tipar'u.

Sabiiu in 27 Iuliu 1863.

Subscrisi: Alessandru Sterc'a Siulutiu, Mitropolitu sî regalistu, Dr. G. Binder Suptdt. Timoteus Ciparin, Dept. Mih el Binder dep., Heinrich Wittstock dept., Friedrich Kirchner, Lemény, Dr. Eugen de Trauschenfels, Iacob Bolog'a, dep. Michaelu Schuller, Dr. G. D. Teutsch, Dr. Vasi iu, Gull, I. Fabini, Trausch, Dr. Wächter, Herbert, If. Schneider, I. Rannicher, Vasilie Buteanu, administratoru sî dept. Friedenfels, Michael Orbonasiu, dep. Haupt, Ioann Puscariu, dept. de Rosenfeld, Dr. Ioann Ratiu dep., de Brukenthal, Salmen, Ioann Feke'e Negrutiu, canonicu sî dep., Conrad Schmidt, Ioann Popasu regalistu, Gottlieb Budaker, Daniel Lang, Ioann Schwarz, Georgiu Baritiu, regalistu, Friedrich Roth, Ioseph Bedeus, Andreiu Baronu de Siagun'a, dep. Friedrich Eitel, Ioann Brecht, Thiem nn, Ioann Tulbasiu, dept. Carl Brandsch, Carl Schnell, Petru Popu, dept. George Angyal, dept. Augustu Nagelsemidt, Io nu Russ alias Oross, I. Codru Dragusianu, Augustu Ládai.

In sfarsîtu amu atâtu inca sa adaugu, ca cele-ce privescu la form'a si la cuprinsulu adressei compunende la p. n. rescriptu imperatescu, acelea-mi reservediu a le face atunci, cându obieptulu adressei se va pertractá in dieta finalminte. (Bravo !)

Asupr'a urgintiei acestei afarcei se declara tóta cas'a in sensulu proieptatoriului ; ear' asupr'a numerului membriloru cocomisiunei, carea sa elaboreze proieptulu de adressa se nasce disparitate de opiniuni. Mitr. Cont. Siulutiu sî regalistulu de Rosenfeld suntu pentru alegerea unei comissiuni din diete, Conrad Schmidt, Thiemann, Angyalu, Puscariu, Michailu Binder sî Michailu Schuller ceru a se alege comissiunea din siedinti'a de astadi; Rannicher proieptéza, sî Dr. Teutsch, E. Schmidt sî Fabini - lu spriginescu, cá comissiunea sa se aleaga din despartiaminte, ca legea prescrie 8, dar' e probabilu ca nu se voru pótè formá mai multu de siese, sî asia deaca saru alege din fiacare câte doi, aru esî 12 membri.

Rannicher imputa unoru membrii, ca pe de o parte au subscrisu proieptulu colectivu facutu de Episcopulu Siagun'a, pe de alta parta vorbescu tocmai in contr'a acelui'a La aceasta imputare nu i-se respunde ; ci cum s'a facutu, cum nu s'a facutu, destulu ca se decide cu maioritate, ca comissiunea pentru elaborarea proieptului de adressa se alege din dieta. —

In fine dep. Mog'a referéza despre resultatulu alegerei protocolistiloru : ca au priimitu : Floriánu 94, Dr. Ratiu 94, Lászlofi 94, Puscariu 93, Obert 92 Muresianu 92, Dr. Maioru 92, Dr. E. de Trauschenfels 91, de Brennenberg 90, Eitel 87, Bohatielu 51, Brandsch 49 voturi.

Siedinti'a mai de aprópe in dîu'a urmatóre; ordinea dîlei : relatiunea despre resultalu alegerei verificatoriloru de stenogramme ; apoi alegerea comitetului de adressa, a verificatoriloru de protocóle sî a comitetului stabilu pentru petitîuni.

In fine Presiedintele provóca a se formá despartiamintele, de óre ce au sositu proiepte din partea regimului. Cu acestea se incheia siedinti'a la 2 ¼ óra.

Siedinti'a VIII, tînuta Marti in 16/28 Iuliu 1863.

Inceputulu siedintiei la 10 ¼ diminéti'a.

Protocolulu siedintiei dccurse se citesce si dupa unele modificatîuni ne'nsemnate se verifica.

Presiedintele comunica, ca representatîunea câtra Maiestatea Sea privitóre la alegerea presiedintelui si a ambiloru vicepresiedinti s'a facutu prin buroulu casei, dispune a se citî conceptulu in tustrele limbile si poftesce adunarea a se enunciá in privinti'a lui.

Dupa unele modificatîuni proieptate de Rannicher si Popea se priimesce representatîunea, assemenea si comitiv'a câtra Escellenti'a Sea Comissarulu regescu dietalu Cont. de Crennevill e, sî se decide, a se predá actele competinte prin presidiulu dietei.

Dep. Negrutiu (Fekele) pretinde, cá tóte decisiunile casei sa se enuncie sî 'n limb'a româna, sî Presiedintele assigurézа, ca nu numai conclusele dietei, dar si intrebârile, ce le va face Presidiulu, se voru pune si 'n limb'a româna.

Apoi se trece la alegerea comissiunei de 12 membri pentru compunerea adressei ; numerarea voturiloru se face prin Br. Bedeus, Schwarz, Puscariu sî Munteanu intr'o camera laterala. Apoi se alege comissiunea pentru verificarea protocóleloru dietale ; scrutiniulu se eruéza prin : I. Balomiri, Dr. Vasiciu, Wittstock si Roth.

Dupa aceea se alege comitelulu stabilu pentru petitîuni, si cu scrutiniulu se 'nsarcinéza Haupt. Brecht, Domzs'a sî Al. Bohatielu.

Resultatulu alegerei comissiunei pentru verificarea stenogrammeloru se publica si e urmatoriulu :

Petru Popp are	78	voturi
I. Codru Dragusianulu	78	„
Schuler de Libloy	77	„
Schnell	77	„
Buteanu	76	„
Munteanu	73	„
Brecht	73	„
Demianu	54	„
Mog'a	53	„
Lászlofy	51	„
E. Schmidt	42	„

Presiedintele comunica, ca au venitu prin comissarulu regescu dietalu dóua proiepte ale regimului, care se citescu in tustrele limbele tierei si suntu :

I. Proieptu de lege

privitoriu la efeptuirea egaleiindreptatîri a natîunei romanesîa confessiuniloru ei,

cu vigóre pentru Marele Principatu alu Transsilvaniei.

§. 1.

Natiunea româna, religiunea greco-catolica cá atare, sî religiunea greco-orientale suntu aseminea recunoscute prin lege.

§. 2.

Religiunea greco-catolica cá atare, sî religiunea greco-orientala au totu aceea pusatiune de sine statatóre, care o ocupa celelalte religiuni ale Transsilvaniei—pre lenga sustienerea dreptului de superinspectiune alu statului.

Esercitiulu drepturiloru politice e independinte de ori sî ce confessiune.

§. 3.

Tóte natiunalitâtile Marelui Principatu alu Transsilvaniei suntu pre deplinu egalu indrepta'îte. Nimene nu póte dar' sî nimenui nu e permisu a pretinde ori a-si vindicá veri un'a prerogativa séu preferintia sub titlulu de natiunalitate.

§. 4.

Numirile diferite ale partîloru tierei nu intemeiaza sî nu dau drepturi politice nici unei natîunalitati.

§. 5.

In marc'a Marelui Principatu alu Transsilvaniei se vá suscepe un'a emblema propria pentru natîunea româna.

§. 6.

Tóte legile tierei, care stau in contradîcere cu determinatiunile acestea, suntu desfiintiate sî fâra potere de lege.

§. 7.

Poterea oblegatória a legei acestei'a intra in activitate fâra amanare.

II. Proieptu de lege

privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi indatinate in tiéra in comunicatiunea publica oficiósa,

cu vigóre pentru Marele Principatu alu Transsilvaniei.

§. 1.

Cele trei limbi indatinate in tiéra, adeca : limb'a ungara,

germana si româna suntu egalu indreptâtîte in comunicatiunea publica oficiósa.

§. 2.

Partîloru le sta in voia, a intrebuintiá in tóte esibitele de ori si ce soiu, cumu si in tóte pertraptârîle oficióse veri sî care din cele trei limbi indatinate in tiéra.

§. 3.

Cereri verbali ale partîloru, cum si fassiunile acelor'a, mai incolo a martoriloru si pricepatoriloru de lucru se voru luá la protocolu intr'un'a din cele trei limbi indatinate in tiéra, sî anume in aceea, care o va numí partea, martorulu séu pricepatorulu de lucru, care e de ascultatu.

§. 4.

La pertraptârile judecatoresci in sî afara de cause controverse, câudu participédia mai multe parti, i-sta in voi'a fiacarei'a parti a intrebuintiá ori si care din cele trei limbi indatinate in tiéra.

§. 5.

Esibitele partîloru ori cererile loru date la pro'ocolu, debuie resolvate in aceea-si limba, in care a fostu facuta petitiunea séu cererea luata la protocolu.

§. 6.

In casurile acele, câudu participédia mai multe partî, se voru espedí decisiunile judecatoresci, cumu si motivele in aceea limba, in care a fostu compusa petitiunea seu incus'a, respectîve anteiulu esibitu ori antei'a cerere verbale.

Celoralalte parti li se voru espedí traduceri din decisiune in aceea limba, in care au luatu ele parte la pertraptare.

§. 7.

Pertraptarea finale verbale, publicarea si espedirea sententiei se va face in aceea din cele trei limbi ale tierei, care e limb'a materna a inculpatului. Totusi are inculpatulu voia libera a-si alege pentru acést'a alt'a din cele trei limbi ale tierei, carea insa elu debuie sa o pricépa.

§. 8.

Decisiunile oficieloru si judecatorieloru mai inalte se voru espedí asemíné in aceea limba, in care debuie date afara partîloru aceste decisiuni dupa dispusatiunile §§.-loru 5, 6 si 7.

§. 9.

Fiecine póte intrebuintiá in pertraptârile publice ori sî care din cele trei limbi indatinate in tiéra.

§. 10.

In comunele cetatienesci si satesci defige limb'a afaceriloru interne in trebi comunali representanti'a comunei.

§. 11.

In municipii defige limb'a pentru afacerile municipali representanti'a respeptivului municipiu.

§. 12.

Determinatiunile §§-loru 10. si 11. voru avé valóre totudeun'a numai pre câtu va tiené activitatea representantiei municipali, ori comunali. Dupa decursulu acestei activitati se va poté face un'a conchisiune nóua in privinti'a defigerei limbei de afaceri a comunei ori a municipiului.

§. 13.

Impartasîri, ordinatiuni sî mandate de ori ce soiu sî altele de aceste, care suntu indreptate nemediatu catra comune séu municipii, catra corporatiuni eclesiastice ori de altufeliu, se voru emite in aceea limb'a, care e limb'a de afaceri in trebile loru comunali ori municipali, sî care o intrebuintiédia corporatiunea eclesiastica ori de altufeliu.

§. 14.

In comunicatiunea reciproca voru intrebuintiá comunele sî municipiele limb'a loru propria de afaceri.

§. 15.

In comunicatiune cu oficiele c. r. militari se voru folosí comunele dupa amisiveritate, municipiele insa in totu chípulu de limb'a germana.

§. 16.

Limb'a oficiósa interna a oficieloru municipali sî a judecatorieloru municipali e aceea, care sî a municipiului respeptivu.

In comunicatiunea oficiósa pre cale presidiale i-sta in voia fiecui, a intrebuintiá ori sî care din cele trei limbi ale tierei.

§. 17.

Limb'a oficiósa a celorulalte oficie sî curti judecatoresci, cum si a comunicatiunei acestoru oficie sî curti judecatoresci intre olalta, sî cu oficiele, ce se afla din afara de Marele Principatu alu Trassilvaniei, se va determiná pre calea ordinatiuniloru.

§. 18.

Limb'a de invetiamentu in scólele poporali sî medie sî institutele superióre de invetiamentu o defigu acei'a, cari au de a ingriji de scólele respeptîve sî ale sustiné.

§. 19.

Matriculele eclesiastice se voru purtá intr'un'a din cele trei limbi, care suntu dechiarate in paragrafulu anteiu de egalu indreptatîte.

Altraminte le sta in voia confesiuniloru singulari, a determiná spre estu scopu in contielegere cu r. Guberniu sî alt'a limba.

§. 20.

In comunicatiune cu partîle se voru tiené sî oficiele eclesiastice de dispusatiunile §§.-loru 2—8 ai legei acestei'a.

§. 21.

Tóte legile tierei, care stau in contradicêre cu aceste determinatiuni, suntu desfiintiate sî lipsite de eficacitate.

§. 22.

Poterea oblegatoria a acestei legi intra in activitate fára amanare. —

Presiedintele urgéza a se formá despartiemintele. Pentru preconsultarea despre propositîunile regimului se alegu in comitetu câte doi membri din fiacare despartiamentu. Cá sa se 'nlesnésca constituirea despartiaminteloru, se desémna din fiacare despartiamentu câte unu membru, care sa ingrijésca de acést'a: pentru I Mog'a, pentru II Alduléenu, pentru III Szantsali, pentru IV Schwarz, pentru V C. Schmidt, (VI nu e representatu), cu VII si VIII se 'nsareineza presiedintele pre sine insusi.

In privinti'a protocóleloru, la propunerea presidiului se decide, ca acelea sa se tiparésca in trei columne paralele in tustrele limbile, ear stenogramele fiacare in limb'a, in carea s'a vorbitu.

Intr'aceea scrutiniulu pentru comissiunea de adressa s'a finitu, sî resultatulu (referinte Schwarz) e urmatorulu:

Din 91 voturi a priimitu

Metr. Conte St. Siulutiu	91	voturi
Eppulu Br. de Siagun'a	91	„
Baritiu	91	„
Angialu	91	„
Rannicher	91	„
Cont. Béldi	91	„
de Rosenfeld	90	„
Alduleanu	90	„
C. Schmidt	88	„
Cont. Nemes	87	„
Dr. Teutsch	67	„
Zimmermann	62	„

In comitetulu pentru verificarea protocóleloru dietale espune referint. I. Balomiri, ca s'au alesu prin 88 votanti:

Popasu cu	87	voturi
Ios. Siulutiu	87	„
I. Balomiri	87	„
Macellariu	87	„
Cipariu	87	„
Gaitanu	86	„
Br. Bedeus	86	„
Schnell	85	„
Gull	84	„
Fr. de Trauschenfels	83	„
Filtsch	79	„
Budacker	72	„

In comitetulu stabilu pentru petitiuni s'au alesu (ref. Al. Bohatielu, votanti 90.)

Bolog'a cu	88	voturi
Popea	87	„
Al. Bohatielu	87	„
M. Binder	87	„
Schuler de Libloy	86	„
Cipariu	86	„
Br. Friedenfels	81	„
Fabini	80	„
Lazaru	74	„
Branu de Lemény	73	„
Lászlofy	58	„
Contele Nemes	53	„

Sî cu acestea siedinti'a VIII s'au încheiatu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tiparitulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 61. ANULU XI.

Sabiiu 20 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Declaratiunea deputatiloru sî regalistiloru magiari.

Membrii magiari ai dietei transsilvane— afara de trei regalisti,— se hotarîra in fine a nu luá parte la acésta dieta, sî predara spre legitimarea sea presidiului dietalu urmatórea declaratîune :

Illustre Domnule Consiliaru si Presiedinte provisoriu dietalu ! Suntemu petrunsi profundu de inalt'a insemnatate a aceloru cestiuni, a câroru deslegare sa se incerce prin diet'a conchiamata. Intre acestea merita consideratîune deosebita innainte de tóte acelea, care tractéza statorirea referintieloru imprumutate ale feluriteleru natiunalitâti ale patriei.

Noi dorimu cu sinceritate, cá indreptatîrea egala natiunala, confessiunala sî individuala a toturoru natiunalitâtîloru din patri'a nóstra, si intre acestea cu deosebire a Românîloru sa se proclame sî sa se assigure — Cá sa se faca acést'a cu sustînerea consciintiósa a unitâtii si demnitâtii patriei, si pe cale legala, voimu cu atât'a mai vertosu, fiindu dorinti'a nóstra cea mai intima, cá concordi'a, ce lipsí atât'a têmpu din inim'a patriei nóstre, sa se restaureze, cá vointi'a si poterile toturoru cetatieniloru patriei, ori de ce limba si confessiune s'aru tiné, sa se castige pentru innaintarea binelui comunu.

Noi credemu, ca deslegârile cele momentóse mentîunate, fâra de a se jertfí libertatea constitutîunala, nu numai ca suntu cu potintia, ci credemu, ca pastrarea libertâtii nóstre constitutîunale e uniculu mediu efectivu, prin a cârui intrebuintiare se póte ajunge deslegarea mentîunateloru dejá cestiuni natiunale sî altoru cestiuni preamomentóse.

Cu bas'a cea de o miia de ani a constitutîunei nóstre s'au straplantatu in têmpurile mai nóue felurite institutîuni, drepturi sî legi, a câroru modificare, supplinire prin altele nóue séu suspensare totala a devenitu necessitate. Acést'a n'o crede sî n'o scie nimenea mai bine decâtu noi; dar totu asiá de tare suntemu convinsi, ca aru fi incercarea cea mai periculósa, cându cu institutîunile, drepturile sî legile constitutîunei nóstre, ce pretindu a fi modificate, s'aru clati séu dóra chiaru s'aru restorná totdeodata temeliele aceleia. Aceste temelii suntu garantiele cele ne 'ncungiurabile ale ori cârui statu liberu; aceste temelii, sî numai acestea suntu apte, de a radicá pe ele edificiulu libertâtii constitutîunale, alu indreptatîrei egale natiunale, confessiunale sî individuale. — Noi numai o astfelu de deslegare o privimu a fi indreptatîta, cuvenita sî salutaria; ear la o deslegare contraria, dupa convictîunea nóstra, nu suntemu indreptatîti nici noi, nici altii.

Am pecatuí incontr'a constitutîunei sî a legiloru patriei nóstre, cându ne-am ocupá locurile intr'o dieta, carea s'au infiintiatu cu vatemare essentiala a constitutîunei nóstre, asupr'a câreia cele mai multe corporatîuni indreptatîte la representare ale patriei nóstre s'au declaratu in assemenea sensu. Am vetemá sî mai greu libertatea nóstra constitutîunala, cându am participá la deslegarea cea opusa diametralminte convictiunei nóstre mai susu motivate a cestiuniloru deschise. Ve rogâmu pre Illusritatea Vóstra cu reverintia, cá sa binevoiti a impartasî dietei acésta declaratîune a nóstra, cá causele lipsirei nóstre din dieta, in totu cuprinsulu eii, remanendu etc.

Sabiiu in 22 Iuliiu 1863.

(Subscrisi:) Ludvig Haynald Episcopu r. c. din Transsilvani'a sî regalistu; Samuel Bodol'a Episcopu de confessiunea helvetica sî regalistu. Ioann Kriz'a Episcopu unitaru sî regalistu. Stefan Ugron regalistu. Conte Nicolae Thoroczkay senior, regalistu. Conte Samuel Teleki regalistu. Alexius Simon regalistu. Conte Gabriel Bethlen deputatu din Comitatulu Albei de susu. Br. Stefan Kemény junior, deputatulu Albei dejosu. Conte Benedikt Mikes junior deputatulu districtului Brasiovu. Conte Ioann Bethlen senior, Lazaru Ugron, Gabriel Daniel deputati din scaunulu Odorheiului. Conte Emericu Miko, Conte Dionys Kalnoky, Gregor Thuri deputatii treiscauneloru. Anton Miko dep. Cercului de josu sî Casson. Michailu Miko sî Gregor Mihaly dep. scaunului Csikului, Samuel Nagy, Conte Stefan Rhedey dep. scaunului Muresiului. Gregor Beldi, Nicolae Gal dep. a scaunului Ariesiului; Br. Franz Kemény, Conte Ioann Mikes, dep. a regiei cetâti libere Clusiu. Conte Dominik Teleki senior. Br. Albert Banffy dep. alu reg. cetati libere M.-Vásárhely. Carl Vesely, Br. Gabriel Kemeny dep. ai regiei cetâti libere Alba-Iulia. Gregor Simai, Salamon Gaizágo, dep. a regiei cetati libere Gerla (Szamós Ujvar) Conte Volfgang Bethlen, Stefan Csiky dep. ai regiei cetâti libere Eilisabetopole, Nicolae Szilvasy dep. din Abrudu. Carl Timár dep. din Ogn'a Sabiiului. Conte Paul Kalnoky dep. din Kézdi-Vásárhely. Br. Zsigmond Szentkereszstey dep. din Sepsi-Sz.-György. Ioann Boér dep. alu opidului Székely Odorheiului. Ioann Fejér dep. din Bereczk, Ioann Geczö dep. din Csik-Szereda. Br. Dan. Banffy dep. din Szek Conte Bél'a Banffy dep. din Cosiocn'au, Moses Berde, dep. din Ilyefalva. Ioann Gál dep. alu celoru doue comune impreunate Olafalva, Wolfgang Véér dep. din Dées. Alexius Sándor dep. din Aiudu. Moses Ebergényi dep. din Rosi'a, Georg Ferenczy dep. din Gyergyö—Sz.—Miklos. Ioann Bodol'a dep. din Dev'a, Karl Zeyk dep. din Bánffy—Hunyád, Ladislaus Tisza dep din Turd'a. —

Voci din Vienn'a asupr'a deputatiloru magiari.

„Press'a“ aduce unu articulu suprascrisu: “Der Rückzug der Magyaren in Siebenbürgen“ (retragerea Magiariloru din Transsilvani'a), in care vorbesce cu multa cunoscintia a impregiurâriloru despre acestu obiectu. Ne fiindu-ne cu potintia a reproduce, dupa cum amu dorí, articululu acest'a memorabilu in tóta estinderea lui, 'l impartasîmu in estrasu. Dupa ce se spune, ca Magiarii n'au venitu sî pe semne nici ca voru vení la dieta, dîce aceea, ce dîsese de curendu d. B. in Gaz. Trans. nr. 53., ca Magiarii transsilvani nu mai lucra dupa convictiunea individuala sî dupa cum le dicteaza trebuintiele tierei, nu mai procedu dupa planulu celu moderatu, ce i-a condusu in restimpulu alegeriloru, ci asculta de inspiratîunile partidei celei mai estreme natiunale, ce le tramise in Transsilvani'a pre capulu seu Colomanu Tisza. Caus'a acestei procederi, dîce „Press'a,“ e nemultiamirea Magiariloru cu resultatulu alegiloru,

din care de o parte potu vedé sî trebuie sa véda slabiciunea loru propria, de alta parte insa tari'a preste tóta asceptarea a Românîloru, precum sî nepotinti'a de a-si formá partid'a magiara din deputatii români o fracţiune uniunistica; mai de parte desmetîrea loru in privinti'a cuventului de tronu, care sperau ei ca va privi pre Magiarii cá pre natîunea suverana, ear de interessele Românîloru sî ale Sasiloru, precum sî de ale imperiului intregu nu se va ocupá. In fine dîce, ca la resolutîunea cea precipitata a Magiariloru a contribuitu sî concordi'a, ce o vediura intre Români sî Sasi, prin carea ei-si vediura nimicite planurile sele de a-i desbiná pre acestiá intre sine, prin urmare de a verbuá in castrele loru pentru interesse specifice-magiare.— „Tóte aceste impressiuni sî observatîuni felurite indemnara pre magiarii in conferintiele loru, ce le avura din 14 Iuliu incóce sub presidiulu cont. Mikes de mai multe ori pe dî, sî care 'n 16 se dîce c'aru fi duratu o dup'a média 'ntrega, a nu luá parte la dieta nici deocamdata sî póte nici mai tardîu. Intrepretarea, ce cérca acum in urma a o dá portârei sele, declarându ca aceea aru fi fostu hotarita inca 'nnaintea de alegari, e o incercare nenorocita a-si servá onórea. De aru fi avutu intr'adeveru planulu de a alege sî de a se dá la alegeri numai pentru aceea, cá sa inchida altor'a drumulu, atunci n'aru fi fostu de lipsa pentru cei alesi, a se ostení pan' la Sabiiu, a desbate cu dîlele de capu asupr'a tacticei loru mai departe sî pre insîsi partisanii loru a-i lasá la indoiéla despre acésta tactica. Déca aru fi fostu devotati ei de-la 'nceputu teoriei abtînerei, nu erá de lipsa, a chiamá pre caputu partidei resolutîunistice de-la diet'a pestana (Col. Tisza. Red.) anume la aceste conferintie la Sabiiu, sî acumu foile de partida nu si-aru contradîce de mai multe ori intr' unu singuru articulu despre procederea partidei magiara. Dintr'alte in fine totu atât'a e, déca s'au decisu Magiarii de un'a ori de patru septemâni a nu luá parte; urmarile acestei portâri pentru Transsilvani'a sî pentru imperiulu intregu la ambele casuri suntu acceleasi.“ — In fine crede „Press'a,“ ca in tóte cestiunile, ce atingu unitatea imperiului, Sasii sî Românii voru merge mâna 'n mâna, sî se bucura, ca cestiunea tramiterei la Senatulu imperialu va fi deslegata, nainte de a se escá intre Români sî Sasi cért'a cea vechia teritoriala, ce i-aru poté desbiná. —

Unu actu de intolerantia.

In siedinti'a din 23 Iuliu a casei deputatîloru din senatulu imperialu interpelara pre Ministerului de justiti'a deputatii Bendel'a sî socii lui in modulu urmatoriu:

Foia rutena „Slovo“ comunica, ca profesorulu gr. c. de dogmatica de-la universitatea din Leopole, Czealumczakievicz in 17 Iunie a. c. in prelegere publica de pe catedra in fati'a ascultatoriloru de teologia din anulu alu doilea a vatematu biseric'a gr. or. prin unmatórele blasfemii: Schismatici sunt filii diaboli, ecclesia schismaticorum est synagoga diabolorum; in eucharistiaschismaticorum ipse sedet diabolus.“ In considerarea acestui faptu subscrisulu pune intrebarile; 1) Luat'au regimulu cunoscintia despre acésta intemplare? 2) Este elu aplicatu a avisá organele de justitia, cându acestea aru intardiá, spre a tractá oficialminte si legalminte casulu acesta? — De n'am vedé negru pe albu, sî inca intr'o foia oficiósa aceste blasfemii, nu le am poté crede. —

Sabiiu in 20 Iuliu. In privinti'a desu numitului memorandu alu deputatîloru sî regalistiloru magiari scrie „Corespundinti'a generala.“ Cele mai multe jurnale ungaresci adusera comunicarea priimita sî 'n foi de aici, de deputatii dietali neintrati in diet'a transsilvana sî mai multi de natîunalitate ungurésca sî secuiésca chiamati de-la p. n. locu la acésta dieta aru fi preparatu sî hotaritu unu memorandu séu o representatîune câtra imperatulu, carea sa se aduca Imperatului prin o deputatiune compusa din Episcopulu Haynald, Baronulu Kemény sî Contele Emericu Mikó, ba ca acésta deputatiune aru fi sî plecatu spre Vienn'a. Precum aflâmu din isvoru autenticu, comunicatele suntu neadeverate sî se paru a se fi escatu prin aceea, cá Eppulu Haynaldu, Br. Kemény sî Conte Mikó s'au rogatu a fi priimiti la Maiestatea Sea, spre a-si dá socotél'a pentru portarea loru in privinti'a dietei. Consiliariloru intimi Kemény sî Mikó,- nu insa sî Episcopului Haynald— sa se fi 'nduratu a le concede Maiestatea Sea, precum audîmu, a-si espune fiacare deosebitu caus'a sea privata in câte o audiintia in 31 Iuliu. —

Sabiiu in 18 Iuliu. **Scîri importante.** In loculu d. Directoru Munteanu, care a resignatu la alegerea-si de deputatu in cerculu electoralu V. alu comitatului Albei de susu, audîmu cu multa placere, ca s'au alesu d. Consiliariu aul. cu Demetriu Moldovanu. — Contele Emericu Mikó sî Baronulu Francisc'u Kemény au plecatu in 17|29 Iuliu de-la Clusiu la Vienn'a; pentru ce? spune citatulu pasagiu din Cor. gen.

Sabiiu 20 Iuliu. (Tramisu). In gazetele magiare K Közlöny si Korunk nu mai incéta recriminatiunele atâtu in privinti'a alegeri oru Deputatiloru dietali din Comitate, câtu si in privinti'a legei electorale. Ii dóre, ca in Comitate s'au alesu deputati din natiunea româna: adser u alegerile nu solidaritâtii si increderei Românîloru in deputatii alesi, ci unoru agitatiuni neomenóse, afurisenii, si scie Dumnedieu câtoru lucruri din créri rei, si pentru patri'a nóstra stricatori esite: dîcu ca legea electorale e pe exscrisa, (?Red.) dându dreptulu de alegere la care au platitu 8 f. v. a. contributiune directa in anulu 1862; uîcu mai incolo, ca in Comitate $^2/_3$ pârti ale posessiunei, care este proprietatea Magiariloru, prin alesii deputati români nu este representata in diet'a Transsilvaniei,- nu pentru ca dóra publiculu românu nu ar cunósce nedreptatea acestoru recriminatîuni; ci pentru ca potu fi unii, cari cetescu gazetele si m giare si române, de nu au deplina informatiune despre alegeri si legea electorale: me aflu in datoratu a dá nisceri desluciri in privinti'a acést'a.

Alegerile s'au intemplatu in toate Comitatle cu cea mai buna ordine; s'au alesu Români prin Români, pentru ca au avutu alegatorii incredere in alesii sei. Au doara potea fi altmintrelea? nici de câtu! In Comitate si pâna 'n anulu 1848, si atunci, si de atunci in cóce au fostu Românii din partea possessorilorn magiari atâtu asupriti, incâtu este lucru de admirare, déca magiarii potu dîce, ca Români aru fi câtra ei cu applecare; pâna 'n 1848 i-au asupritu cu robot'a, in 1848 cu revolutîunea dela 1848, pâna 'n 1858 in calea politica cu exactiunea prestatîuni'oru dela pretinsii curialisti, dela 1858 pâna astadi cu processele nedrepte la sedriele urbariale asupr'a miseriloru Români pornite— tóte acestea suntu fapte, care in lungulu si largulu comitateloru facu ura, facu pisma in inim'a Românîloru asupr'a proprietariloru magiari — si totusi Gazetele loru K. Közlöny si Korunk voiescu alegerile Românîloru cu preterintiunea Magiariloru facute ale adscrie afuriserieloru prin preoti facute, si altoru agitatiuni neomenóse. Nu aici, ci insusi in voi cautati caus'a, pentru carea Românii lucratori de pamentu si acum si in lungu timpu voru fi straini de câtra voi, proprietarii Magiari: spuneti-mi voi mie, cá sa potu si eu spune lumei ceii civilisate, ce ati facutu voi pentru acei Români, cari v'au facutu vóua robote pâna 'n 1848 si pentru cari ati capetatu voi dupa 1848 din desdaunarea pamentului atâtia bani, câtu potu dîce, ca vi s'a platitu pamentulu, ce a venitu in mân'a fostiloru iobagi, in cele mai multe pârti ale Transsilvanici cu pretiuri. Eu nu pociu cuprinde, cum potu gazetele mai susu dîse fi asiá órbe de nu vedu, seau nu voiescu a vedé caus'a, care tîne pre Români straini de câtra proprietarii magiari.— Acele gazete nu se uita intre poporu, nu cearca, ce se intêmpla in Comitatulu Cosiocnei in Mihes, unde 10 familii stau in ulii'a satului expossessiunate acuma in mediulu verei, cându aru avé sa secere ce au semenatu in toamn'a trecuta, ci cauta caderea candidatiloru Magiari in alte cause poporului românu necunoscute.

Acestea despre caus'a, pentru care au cadiutu Candidatii magiariloru in comitate; acumu despre censulu de 8 fi. v. a. Acest'a este tare dreptu *) punendulu in comparatiune cu legea electorala a Ungariei din 1848, dupa carea alegatoriu este acel'a, care are $^1/_4$ parte a unei Sessiuni urbariale — possessiunea acest'a aru fi camu 9 jugere;—acuma de in locu de 8 fi. v. a. censu s'aru pofti possessiunea de 9 séu 10 ju-

*) Noi insa nu vomu incetá a staruí, cá sa devina si mai micu! Red.)

gere,—Romanii aru avea mai multi alegatori, că cu censu de 8 fl. v a si Magiarii cu candidatii loru in comitate in acestu casu iara aru veni in minoritate. Óre atunci ce aru mai dîce? apoi sa sciè gazetele mai susu scrise sî aceea, ca Românii inca au atât'a simtîre câtra ómenii loru, câtu magiarii câtra candidatii loru. — Au dóra ei credu sî aceea; ca din Românis'au storsu sî jubirea, sî simtîulu sî dragóstea ?!— In urma amu dè a reflectá ca asserîtiunea ca proprietarii cei mari magiari tînu $^{2}/_{3}$ de pamêntu in comitatè, este falsa - ce se póte documentá cu aceea, ca proprietarii cei mari magiari in Comitate nici in un'a comuna n'au fostu in stare a commasá, unde n'au potutu trage pre Români câtra sine, ce, de aru avea $^{2}/_{3}$ din possessiune ó ar fi facutu de siguru; asiá dara gazetele Közlöny si Korunk si in acea parte vo escu a nutrí lumea magiara cu neadeveruri ! Nu asiá Domniloru ! nu ast'a e calea impiciuirei natiunalitâtiloru; cu ást'a mariti ur'a, faceti vrasba intre natiuni, — si hutriti pism'a mai multu dè câtu o domoliti.— Nu potu cuprinde, cé scopu au gazetele mai susu numite, câudu i-lo3u de a manuduce, si a luminá poporulu vôlescu n-lu d ce la fatacire mai marè; fiti dara voi gazetari odatà drepti, marturisiti adeverulu; ca numai asiá potemu sperá apropiarea Românilorù din Comitatè câtra Magieri. Au dóra Domnià Vóstra nu doriti aceea ? nu lucrati intru acolo ? de ar fi asiá, atunci nu am vorba, âtunci mi-am perdutu ostenél'a, atuhei nu am sperantîa dè a vedé odatà pre Românii din Comitate cu Magiari uniti in cugetu. — Mai antâiu ce e fruntea lucrului? sa multiemimu Principelui nostru pentru conchiamarea Dietei— undè se voru trage linii dupa putintîa in're pretensiunile natiunale, care voru stinge fric'a, ca un'a natiune volesce a asupri pre ceealalta, undè dóra se va ingrijí si de sórtea pre'insiloru curialisti, unde sè va regulá pentru comitatè proportîunea. câti amploiati sà fia din natîunea romàna sî câti din natîunea magiara ? s. a. Acum concludu scrisoarea cu acea dorintîa, că sà dèie Dumnedieu — sa vedemu câtu mai curendu sperantîele noastre in diet'a presentà creat, infiintiate si realisate, sa véda lumea, ca dispositîunele Mònarchului au fostu prin deputatii români bine priimite, bine interpretate si bine realisate ! D. M.

Varietati sî noutati de di:

(In caus'a drumului de feru Oradéa-Clusiu-Brasiovu.) Inurm'a epistolei d. Pauwels, intreprindiatorului belgicu, câtra cont. Zichy—amintita sî de noi in nr. 59. — mai multe notabilitâti transsilvane, mai cu séma magiare, predara Esc. Sele, Gubernatorului Conte de Grenneville o petitîune, in carea-lu róga cu urgintîa, a midiloci concessiunea neamanata a acestei linii, carea este de importantîa pentru Europ'a, de carea (in legatura cu liniele laterale Teiusiu-Belgrad sî Copsîti'a-Sabiiu) depinde venitoriulu patriei nóstre. Suplicantii se temu, ca prin considerâri indelungate lucrulù se va amanà preste mesura, pecându prin grabire s'aru pote dà lucru sî castigu multoru mii de ómeni lipsiti, mai cu seama 'n Ungari'a de josu. —

(Prevaricatîune de paduri). Lui „Hon“ se scrie din Rosi'a demunte, a tieranii români au inceputu a pradá padurile erariale de-la Scarisior'a, sî ca o comissiune esita cu gendarmi in fati'a locului a fostu pefugata de securile locuitoriloru, incâtu trebui sa iésa o compania de soldati cu puscile pline. — Asceptâmu, ca intielegintî'à de pe acolo ne va dá o deslucire in privinti'a acestui evenimentu deplorabilu; nu potemu insa suprime profund'a nóstra parere de reu, ca referintiele de acolo intre erariu sî locuitori se 'ncurca din dî in dî totu spre pagub'a locuitoriloru, cari suntu amenintiati a ajunge preste putînu la sapa de lemnu sî a luá lumea 'n capu

(Essamenele in academi'a de drepturi). In 1-à Iuliu c. n. se incepura esamenele semestrale la academi'a c. r. din Sabiiu sî sa finira in 24 Iuliu. Tinerii români esîra preste totu cu resultatu multiemitoriu, cu tóte ca pe lânga alte multe neajunsuri -i mai impiedeca sî limb'a germana. Insa multiamita Domniloru profeessori ca acést'a o iau in consideratîune sî nu cauta mai nimica la limba, ci numai la studiu ; ne potemu laudá, ca de partinire natîunala nu-i nice vorba, toti, români sî neromâni se respectéza intru o forma. Ear' D. Dr. Sentz la inceputulu anului scolariu pana câudu tinerii se mai dedara cu limb'a, esplicá pre scurtu romanescè ceea ce dîcea germanesce, ear' la esamenu celoru ce nu se poteau esprime bine germanesce le concedea sa respundà si românescè.

In anulù acest'a absolvara si depuserà esamenulu teoreticu de statu optu tineri români, adica 1: Candidu Albini din Ciufudu, Comitat. Albei de josu, Basiliu Tuliu Alutanu din Fagarasiu, Ioann Cosieriu din Alb'a Iuli'a, Michailu Dobo de Rusc'a, din Teiusiu Comitatulu Albei dè josu, Georgiu Popu Fogarasianulu din Fagarasiu, Bisantiu Maniu din Fofeldea scaunulu Nocrichiului, Augustu Munteanu de Füzes din Vaidahaz'a Comitatulu Dobocei, Demetriu Pertì'a din Berghiau Comitatulu Albei de josu.

Alti trei impiedecati prin morbu si alte cause voru depune la toamna in Octobrè. — A.

(Literariu): D. Canonica gr. cat. din Lugosiu Gavriilu Popu vá sa edea unu compendiu de istori'a Banatului cam dè 8 cóle, la care deschide prenumeratîune cu 70 xr. v. a. Redactiunea acestei fói bucurosu priimesce sî ea abonaminte la acestu opsioru folositoriu.

Principatele române unite.

Eri la 8 Iuliu, a fostu mare ceremonia militaria la Curtea Domnésca cea arsa din Dealulù Spirei pentru punerea temeliei manufacturei dè arme a Romaniei. Clerulu Capitalei cu prés. sea Vicariulu Mitropoliei, a bine cuventatu prin santîrea apei punerea petrei angularie a edificiului.

Mari'a sea Domnitoriulu a depusu intr'o cutîa de plumbu dóua pergamente, unulu cu planulu edificiului si altulu cu desemnele tutoru armeloru epocei, precum si o medalia de auru comemorativa avendu pe aversulu seu planulu edificiului, armele României, „legenda manufactura de arme;“ iéra pe reversu „manufactura dè arme a Românièi fondata in timpulu Domniei lui Alessandru Ioann I. fiindu ministru de resbelu generalulu Ioann Emanuelu Florescu, anulu 1863 luni'a Iuniu.“

Pergamentulu care representa armele epocei, este o ideia care o sa fia bine cuventata de secolii viitori. Déca acésta ideia ar fi fostu totu-deun'a. negresitu ca multe nedomeriri s'aru fi potutu deslegá câudu se descopere, prin ramasîtiele ruineloru, asemené semne in privinti'a istorici armeloru.

Dupa acésta, Mari'a Sea a plecatu, si ostirile cari erá din tote armele câte o despartîre, au defilatu pe dinnaintea generâlului Florescu.

Putemu dîcé, ca dè eri s'a fondatu garanti'a natiunalitâtii si a autonomiei nóstre, pentru ca numai armele si nimicu altu dè câtu armele garantéza Staturile si autonomi'a loru.

„Buciumulu“

Cronic'a din afara

se ocupa incà totu dè caus'a polona cá dè cestiunea cea mai importanta sî de interessu mai generalu europeicu. Respunsurile Russiei cu negatîunele loru firesce n'au potutu multiamí nici pre cabinetulu Viennesu, nici pri celu din Paris nici in fine pre celu din Londr'a. Procederea cea mai simpla acumu aru fi sa fia, ca cele trei poteri sa tramita unu ultimatu câtru Russi'a, sî deaca nici acést'a n'aru avè efectulu doritu, atunci sa retraga pre ambassadorii loru din Petropole, sa rumpa negotiatîunele diplomatice cu Russi'a sî sa-i declare resboiulu. Acést'a insa e lesne de disu, dar anevoia, incà fórte anevoia de facutu. Câci Franci'a are risipiti preste tóta fati'a pamentului 150,000 soldati, dintre cari pre nici unulu nu-lu póte rechiamá dela postulu seu; sî apoi ori pe unde ar vrea sa tréca in Poloni'a decâtra apusu si média nópte, (câci drumulu pe la marea négra aru fi prea lungu sî o-aru duce prin teritorii neutrale), ar trebuí sa atinga pamentulu prussescu; incaierându-se cu Prussi'a, carea la casulu estremu póte pune pe pecioru preste 400,000 de feciori, aru trebuí sa se incaiere totu odata sî cu confederatîunea germana, carea, fiindu un'a, póte dispune de 800,000 baionete.—Engliter'a iarasi n'are nici unu interessu deosebitu a-si sacrificá banii si soldatii pentru Poloni, ori câtu è de mare ietusiasmulu pentru acestu poporu nefericitu. In fine Austri'a ? Ea cum va procede incontr'a Russiei, câudu la impartîrea Poloniei din anulu 1772 sî la anulu 1795 a fostu aliata cu Prussi'a si Russi'a, sî câudu e in periculu a-si vedé un'a din cele mai mari provintie ale sele, Galitî'a, cuprinsa sî ea dè flacar'a

revolutiunei polone! Sî asiá consideratiuni cându de unu feliu cându de altulu léga cabineteloru mânile sî le indeamna a pastrá deocamdata pacea, care nici unulu nici altulu nu cutéza a o stric'a. —

Ministrulu efaceriloru dinafara, Contele Rechberg indata ce priimi depesi'a russésca a Principelui Gortschakoff, scrise câtra ambasadorii austriaci Principele Metternich din Paris sî Contele Apponyi din Londr'a, protestà incontr'a trei puncte din depesi'a russésca: 1) In contr'a pasagiului, ca Austri'a aru fi sciutu sî aru fi aprobatu refusarea Russiei: de a se alaturá la conferinti'a proieptata, 2) in contr'a punctului, unde se face assemenare intre provintiele polóne de subt Austri'a cu provintiele polone de sub Russi'a; 3) in contr'a punctului, prin care Russi'a va sa traga pre Austri'a in aliantia cu sine sî cu Prussi'a.

Contele Rechberg avù tóta caus'a a se grabí cu aceste rectificâri naintea Franciei sî a Engliterei; câci respunsulu russescu câtra Austri'a, in care se laudá portarea contelui Rechberg, atatu e de finu si de ecuivocu (cu dóua intielesuri) incâtu in cabinetele din Parisu sî Londr'a prea lesne poté sa se nasca suspiciunea, ca Austri'a aru fi contieleasa cu Russi'a sî aru umblá cu cugetulu de a se rumpe de câtra ele. —

Turci'a.

„Românului" se scrie din Constantinopole, ca Pórt'a face pregatiri de resboiu. Sub comand'a Serdariului Ekrem Omer Pasi'a se concentréza la Bosforu 30,000, fetiori; assemenea au priimitu Nusra Pasi'a ordinu a luá comand'a in Rumeli'a. Fortaréti'a Siuml'a se pune in stare de aparare. Carsu cetate in Asia mica) se provisiuneaza cu tóte cele debuintióse pentru resbelu.— Caus'a acestoru pregatiri se dîce a fi o rescóla in Caucasu.

32—3 **Publicatiune.**

(Tramisa.) In urm'a rescriptului emisu de catra inaltulu ministeriu de resboiu din 9 Iuliu 1863 desp. 14 Nr. 1414, se voru priimí Elevi in Academi'a Iosefina atâtu la ascultarea cursului de invetiamentu mai inaltu, câtu sî la celu mai de josu, sî anume in locuri solvende, sî in locuri — pentru militari france.

Conditiunile mai de aprópe se potu privi in Novela sâbiiana impreunata cu curieriulu transsilvanu esîndu in 21 24 sî 27 Iuliu 1863.

Sabiiu in 17 Iuliu 1863.

Mai nou.

Dupa o depesia telegrafica a lei „Herm. Zeit." etc. dto Vienn'a 31 Iuliu foile de acolo spunu, ca Eppulu Haynald fu lipsitu si de demnitatea de Consiliaru gubernialu transsilvanu.

Nr. 33—2 **Concursu.**

1. In urmarea Intimatului inaltului maritului Consilium Locotienatoriu ungurescu din 2 Augustu 1862. Nr. 49,173. se deschide concursu pana in 10 Augustu a. c. pre stati'a invetiatorésca din Chizdi'a pre langa emolumentele 52 fi. 50 xr. v. a. $^1/_2$ jughere de gradina, $1^3/_4$ de fenatia, 15 chible de grâu sî 15 de cucurudiu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 9 punti de lumini, 9 stangeni de lemne, sî cortelu liberu.

2. Totu in intielesulu mai susu laudatului intimatu se deschide concursu pana la 10 Augustu pre stati'a invetiatorésca din Zabaltiu cu emolumentele anuale 73 fi. 50 xr. v. a., 3 jughere de aratura, $^1/_2$ jughere de gradina, 16 chible de grau, 20 chible cucurudiu, 50 punti sare, 100 punti clisa 15 punti de lumini, 8 stangeni de lemne, sî cortelu liberu.

3. Totu in intielesulu aceluiasi inaltu intimatu se deschide concursu pana la 12 Augustu a. c. pre statia invetiatorésca a Radmanestiului pre langa emolumentele 73 fi. v. a. 3 jughere de aratura, $^1/_2$ jughere de gradina, 12 chible de grau, 20 chible de cucurudiu, 50 punti sare, 100 punti de clisa, 15 punti lumini, 8 stangeni lemne, cortelu liberu.

Doritorii de a cuprinde aceste posturi se indrépta a-si tramite recursele sele cuviintióse timbrate, sî prevediute ce Estractu de botezu, cu Documente despre capacitate, despre servitiulu de pana aci, sî despre portarea sea politica si morala.

Lippov'a 10 Iuliu 1863.

Ioann Tiaran m. p.
Prot. distr. sî Inspectoru scolaru.

Multiamita publica.

Pe tómn'a anului 1861 s'a formatu in orasiulu Muresiu—Osioheiuo associatiune româna sub presidiulu venerabilului Domnu I. Dimitriu Fogarasi negutiatoriu din tergulu Muresiului, care associatiune fiindu petrunse de adeveratu zelu natiunale sî totdeodata avendu sî convictiunea despre starea cea putînu favorabile a tineriloru români de pela universitâti sî academii de drepturi, din spesele proprii facendu o colectiune de bani in sum'a 165 fi. v. a. adunati mai cu séma din partea onoratiloru domni negutiatori sî alti respectivi domni din rangulu amploiatiloru orasiului Muresiu Osiorheiu, formà dóue stipendii anuale decâte 80 fi. v. a. sî dete concursu in diuariulu românu „Amiculu Scólei." In urmai concursului O. Associatiuni competîndu sî eu subscrisulu dupa unulu din ajutórele numite, fui atâtu de norocosu de a fi impartasîtu cu unulu din stipendiile amintite. Acestu ajutoriu 'lu capatai in restèmpu de doi ani, adeca in anulu alu doilea sî alu treilea academicu, carele cu atât'a mi-a servitu spre mai mare inlesnire, deórece sî eu me numeramu intre cei putînu dotati in privinti'a materiala. Dreptu aceea finindu studiile jurisdice la academi'a c. r. din Sabiiu pe langa ajutoriu filantropicu dela onorat'a Associatiune, cugeta cumca acésta fapta a O. Associatiuni merita nu numai in respectulu recunoscintiei, ei sî alu cuviintiei de a se comunicá o. publicu românu spre imitare sî spre emulatîune, eara fatia cu o. Associatiune in genere si venerabilii domni contribuenti in spetia me simtu oblegatu cu cea mai adenca multiamire sî recunoscintia, ceea ce eu acésta ocasiune-mi sî iau onóre de a implini.

Sabiiu in 30 Iuliu 1863.

Visantiu Maniu m. p.
Juristu absolutu.

30—3 Incontr'a

bóleloru sî epidemieloru de vite,

ce grasséza in arsîti'a verei tare intre vitele cornute sî peróse sî chiaru sî intre cai, se 'ntrebuintiéza prafulu de vite de Kornenburg cu successele cele mai bune **cá mediu preservativu**, sî se póte trage totdeun'a curatu pri urmatórele firme:

In Sabiiu prin d.	F. I. Zöhrer	Bai'a mare	S. Haradzeck,
„ „ d.	I. Iahn,	Aiudu	A. Bistritsany
„ Bistriti'a prin „	S. Dietrich	Papa	S. Bermiller
„ Orasthia „	C. Worsch	Reghinulu sas.	Dietrich et
„ Déju „	S. Kremer,		Wachner
„ Clusiu „	I. Wolff	Sepsi-S. György	B. Vitalios.
„ Brasiov l. L. sî	A. Hesshaimer et comp.		
„ „	Ios. de Gyertyanffy sî fii.		

☞ **Protocolulu sî diuariulu stenograficu alu Congressului natiunalu** dela Duminec'a Tomei au esîtu din tipariu, si se póte capetá la Directiunea tipografiei diecesane cu 70 xr. v. a.

Este de insemnatu, ca editiunea acést'a este **proprietatea natiunala.**

☞ **Se afla inca numeri de ajunsu dela inceputulu semestrului II. — Ne rogamu a ni se tramite restantiele din abonaminte.**

Burs'a din Vien'a in 19|31 Iuliu 1863.

Metalicele 5%	75. 70.	Actiile de creditu	190. 40
Imprumutulu nat. 5%	81. 70	Argintulu	110. 75
Actiile de banca	786.	Galbinulu	5. 36½

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loici; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Mónarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nr. 62. ANULU XI.

Sabiiu 23 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Anunciu.

Presidiulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu, dupa cointielegerea avuta cu Comitetulu Associatiunei, in siedinti'a de astadi a aflatu cu cale, a defige diu'a adunârei generale din acestu anu pre 26 August (7 Septembre) la Blasiu, dupa program'a pub'icata in nr. 39 alu Telegrafului românu.

Ceeace prin aceste se aduce la cunoscinti'a publica *)

Sabiiu in (22 Iuliu|4 August) 1863.

Dela presidiulu Associatiunei transsilvane.

Voci din Viemn'a asupr'a deputatiloru magiari.

(Continuare si capetu).

Interessulu tuturoru Austriaciloru pentru diet'a transsilvana e prea viu, cá sa nu se ocupe cu deosebire foile viennese de ea in modulu celu mai distinsu.

„Const. östr. Zeitg“ procede de-la profeti'a politica, ce o numesce espirimentu periculosu, de óre ce nu se realiséza totdeun'a, precum nu s'au realisatu d. e. asceptârile in privinti'a dietei transsilvane, apoi trecendu la mai specialu dice, ca se asceptau controverse, lupte si jocuri de intriga din partea Magiariloru, insa din tóte aceste nu vedemu nimicu, pentruca Magiarii n'au venitu la dieta. Aceasta procedere o numesce fâra tactu si istetime. parasindu ei drumulu celu facutu si luându-se pe o carare, pe carea trebuie sa se infunde intr'unu sacu. Partid'a magiara, dice, a luatu parte la comitetele electorale, a datu si a priimitu alegerile, au agitatu si lucratu cu tóte mânile pentru castigarea a câtu de multi deputati, si cu tóte acestea n'au reusitu in maioritate. Alesii au priimitu mandatele, au alergatu la Sabiiu, dar ajungendu acolo nu mergu in dieta, ci tinu conferintie preste conferintie intr'o ospetaria si nu se arata, decâtu numai—la prândiu la Gubernatorulu. Aceast'a, dice numit'a fóia, nu numai ca nu documenteaza intieleptiune de statu, ci pórta totu caracterulu de nematuritate si de necapacitate politica. Deputatii magiari venira la S-biiu cu deplin'a resolutetia de a merge in dieta, insa âtât'a fara de inspirati de partid'a „határozatt“—istica din Pest'a incâtu se re'ntórsera asiá dicendu de-la pragulu salei.

Ce e dreptu, continua diurnalulu numitu, e lucru fórte strainu, cá barbati precum suntu contele Mikó, Br. Keméný seau consiliarulu c. r intimu Episcopulu Haynald sa fia trasi de persóne cá d. Tisza, care a datu pré putine probe de a fi barbatu mare. Archiiereulu, barbatulu, care prin gratí'a Maiestei Sele fu inaltiatu dela simplu capelanu campestru la demnitatea episcopala, se póte óre sa mérga pe aceeasi cale cu capulu unei partide neloiale? S'aru paré cu nepotintia, de n'amu scí, ca si Episcopulu Haynald se afla intre ablegatii renitenti, si noi nu cuprindemu, cum se potrivesce cu simtiemintele loialitâtii si ale omagiului, cá consiliari intimi sa priimeasca si sa accepte chiamarea la dieta din mânile Maiestatei Sele, dar' in urma intr'atât'a sa o nepretiuiésca, incâtu fiind la loculu adunârei sa nu fia de fatia nici la actulu celu solenelu alu deschiderei dietei, ci in locu de aceast'a sa participe la conferintie intr'o casa privata.

Mai departe crede „Const. Östr. Ztg.“, ca Magiarii vediendu ca po lânga tóte mediele intrebuintiate au remasu in minoritate mai cá unulu la doi, s'au descuragiatu de a intrá in focu, dar le imputa lips'a de consecuintia si de cavalerismu, care trebuie sa se arete nu numai la triumfe, ci si la pierderi.— Acea impregiurare fictiva, ca in rescriptulu regescu de deschidere nu s'au intaritu diplom'a leopoldina, o numesce „Const. Östr. Ztg“ comedia dupa perdele, de ore ce si nainte de cetirea acestui rescriptu n'au fostu in adunare, si de óre ce chiaru datorinti'a loru érá cá sa conlucre la aducerea unei diplome nóue pe bas'a referintieloru de fatia. — In fine spera diuariulu amintitu, ca neparticiparea Magiariloru nu va fi pedeca, cá in loculu loru se voru alege deputati noi, si ca diet'a va procede pe calea sea legala.

Totu „Const. Oest. Ztg“ aduce intr'unu numeru mai nou unu articulu suprascrisu: „Respunsu la trei consiliari intimi“, in care pune accentu deosebitu pe modulu, cum s'a priimitu decâtra Maiestatea Sea Imperatulu procederea cea mai nóua a celoru trei corifei ai partidei magiare din diet'a transsilvana, si dice intre altele: „Ori ce representatiune seau pasu colectivu alu celoru trei consiliari intimi: Eppulu Haynald, Baronulu Keméný si Contele Mikó se refusà, si cei doi mireni, inca fia-care deosebitu, priimira voia a se infatisiá inaintea Monarchului, de si numai cá persóne private; dar Episcopului Haynald nici aceasta favóre nu i se facù; ba Archiiereulu acest'a fi celu celu d'antâiu, a cârui denumire de regalistu s'a proclamatu in diet'a transsilvana cá espirata. Intru aceast'a se arata deplin'a disgratia a Monarchului câtra barbatulu, care e datoriu Imperatului si Regelui seu cu atât'a multiamita si cârui'a in procederea ablegatiloru renitenti din Sabiiu i se computá o rola insemnata. Dar totu deodata se arata intru acést'a si tóta seriositatea Monarchului, de a efeptui promissiunea solenela, ca va aperá si scuti constitutiunea data incontr'á ori cui, baremu si a unui'a dintre cei mai innalti demnitari ai bisericei seau ai statului. Intre clerulu din Austri'a (Vorb'a e de celu rom. cat. Red.) si intre capii lui constitutiunea din Februariu au aflatu pâna acumu inimici poternici. Nu numai dincolo, ci si dincoce de Lait'a câti Archiepiscopi nu numai au simpatisatu cu contrarii lui 26 Febr., ci au si aretatu aceste simpatii prin atâtea acte si au incuragiatu intentiunile contrariloru! Neplacerea, ce se descopere acumu de pe tronu unui Episcopu pâna acuma multu favoritu, unui Episcopu emininte prin spiritu si talentu, pentruca cérca a impedeca desvoltarea si realisarea vietiei constitutiunale, póte fi o admonitiune si unu documentu, ca astfelu de intentiuni si tendintie tragu dupa sine deplin'a neplacere a Principelui, câruia si Episcopii si Prelatii suntu datori a-i tiné si pastrá credinti'a, pentru a cârui fericire suntu indatorati a se rogá si a conlucrá.

Episcopulu Haynald adeveratu ca nu e nascutu transsilvanu si cá ungaresu póte ca si-a tinutu de datorintia a dá valóre si dincolo de Muntele regescu tendintieloru dietei ungare din 1861; dar' apoi nu trebuiá sa priimésca chiamarea de regalistu, si e unu fenomenu curiosu a vedé pre unu omu seversîndu unu servitiu domnedieescu solenelu si cerendu binecuventarea cerului asupr'a unei adunâri si a prosperitâtii ei, ear dupa câteva dile a ceti subscriptiunea aceluiasi omu in fruntea unui actu, incare aceeasi adunare se desémna a fi o vatemare a constitutiunei, va sa dica o ilegalitate.

Dupa-ce espune acestu diuariu, ca Magiarii cercara a face coalitiuni cu Sasii si Românii, s. a., dice, ca si intre ablegatii magiari multu tempu nu s'a potutu efeptui solidaritatea, ce o pretinsera foile ungaresci, si incheia asiá:

*) Celelalte diurnale inca suntu pofute a priimi in colónele loru acestu anunciu.

Multu tempu se revoltà simtiulu celu sanatosu alu multor'a in contr'a reintórcerei ceii copilaresci, dupace mersesera asiá departe. Multi voiau sa depuna apromissiunea sî sa consulte impreuna pâna la propositîunea a patr'a privitóre la tramiterea in senatulu imperialu; altii voiau sa remâna inca sî mai departe in dieta. Consolidarea urmà numai dupa multe incordâri din partea conducatoriloru; referintiele sociale sî natîunale ale partidei dusera ací o rola momentósa, sî asiá dara au doveditu acesti magnati, ca ei suntu resoluti a-si sustiné privilegiulu, dupa care numai ei sî opiniunea loru suntu in dreptu, sî cârora trebuie sa se supuna maioritatea din tiéra, câci aceea e numai misera contribuens plebs!—

„Ostdeutsche Post“ inca scrie cu assemenea interessu sî in acelasi spiritu despre acestu obieptu, aducendu sî nisce scurte notitie speciale asupr'a celoru trei capi ai partidei magiare: Haynald, — Kemény—Mikó, care se sî reprodusera de unele foi patriotice. Noi credemu, ca vomu face servitiu mai bunu, luându-le simplu la cunoscintia. —

„Botschafter“ dîce, ca declaratîunea colectiva, ce o dedura membrii dietali magiari presidiului dietei, se distinge de câtra alte acte de felulu acest'a prin tonu mai modestu sî mai prudinte, care, dupa elu, provine din solidaritatea Românîloru sî Sasiloru din dieta.

Dar se mai deosebesce inca, dîce, actulu acest'a sî prin alta insusîtate ne 'ndatinata de altmintrea la Magiari, adica prin ipocrisia (fatiari'a) politica, prin carea cérca ei a acoperi adeveratele motive, ce-i retînu de-la intrarea in dieta, sî-i face a pune in loculu loru altele false. Ei adica, acest'a e pe scurtu cursulu ideiloru lui „Botschafter“, nu se provóca nici la art. XI din anulu 1791 nici la 1848, ci le 'ncungiura cu mare grija amendóua, sî dîcu numai, ca aru pecatuí „incontr'a legiloru patriei loru“, déca s. s. l. Sî óre pentru-ce nu voru fi amintindu nici 1791, nici 1848? Fâra indoiéla pentru aceea, câci ambele prostitue pre Magiarii cá pre nisce suprematisatori: sî adica la a. 1791, fura refusate din dieta cererile sî rogamintile Românîloru, poporulu acest'a fu respinsu in desvoltarea sea pe o jumetate de seculu sî i se sigilà in modu legalu ne'ndreptatîrea; anulu 1848 dedù Românîloru drepturi politice, dar indata li le sî luà indereptu prin supremati'a magiara. Assemenea de triste suntu sî pentru Sasi suvenirile istorice din ambii ani 1791 si 1848; sî de aceea Magiarii, stându intre Scilla sî Caribda, intre focu si intre apa, nu se provóca nici la un'a, nici la alt'a. — Dupa-ce apoi vine la cele trei personalitâti cunoscute, ce trecu de conducatórele pártidei magiare transsilvane sî le imputa, ca sî ei au voitu a infiintiá o dieta transsilvana pe basa octrouata, numai nu asiá sincera cá cea de fatia, ce o combatu de illegala, dîce in fine: Ce va sa dîca dar intre astfelu de impregiurâri, ca Magiarii dorescu cu sinceritate, (?) a se proclamá si a se assigurá egal'a indreptatîre natîunala, confessiunala si individuala a toturoru natiunalitâtiloru din patri'a nóstra si cu deosebire a Românîloru?“ Ast'a e o frasa sî nimicu alt'a. De dieci de ani si acum mai pe urma la a. 1861 in diet'a Ungariei au totu nutritu ei pre natiunalitâtile nemagiare cu frase sî sî acum nu s'au potutu retiné a oferí legi frumóse in locu de frase frumose (Ori frase frumóse in locu de legi frumóse? Red. T. R). Românii au si intieles'o acést'a. Câci cându Sasulu Rosenfeld vru a se esprime in protocolulu dietalu parerea de reu pentru lipsirea Magiariloru, maioritatea — fâra 'ndoiéla cea romanésca— respinse acestu proieptu si luà simplu spre sciintia comunicatîunea presiedintelui. Credemu, ca Magiarii nu voru intielege reu acestu conclusu. Diet'a nu va sa se fatiarésca si nu va celoru ce nu dau fâr' cuvinte, sa le dea iar numai merinde de cuvinte. Diet'a e resoluta, a procede pe calea sea sî f â r a Magiari. Acesti'a sa simta, ca de ei nu pere lumea! —

O vóce magiara despre nevenirea Magiariloru la diet'a transsilvana.

Intre cele-ce scriu foile straine asupr'a acestui obieptu, care din ori ce parte s'aru privi, are insemnatatea sea, e fórte interessantu a audí sî parerea unui jurnalu ungurescu. „Sürgöny“ intr'unu articulu scrisu de cont. Nicolau Bethlen dîce intre altele: „Kol. Közlöny“ sî alte foi cauta motivulu principalu alu acestei esîri in partea aceea a rescriptului regescu, ce vorbesce despre diplom'a leopoldina. Déca patriotii magiari ai Transsilvaniei pe têmpulu, cându erá Baronulu Kemény Cancellaru aulicu, aru fi demustratu atât'a alipire de diplom'a leopoldina, prin urmare de autonomi'a Transsilvaniei: de siguru lucrurile aru fi imbracatu alta fatia, decum vedemu c'au imbracatu.

Esîrea se pare a avé alta causa; sa fimu sinceri sî sa spunemu dreptu, ca de aru fi fostu in dieta Magiarii sî Secuii in maioritate, ane-voia aru fi cugetatu la esîtu. Caus'a probabila dar a esîrei e aceea, ca Românii suntu in mare maioritate in diet'a transsilvana, sî acésta maioritate nu vine a se computá impregiurârei acelei'a, ca regimulu a denumitu 40 regalisti, ci institutîuni ceii democratice din 1848, adica censului de 8 fl. sî impregiurârei, ca numerulu Românîloru din Transsilvani'a face unu millionu. Acést'a e unu faptu nestramutabilu, sî pe temeiulu lui Românii in diet'a transilvana totdeun'a voru fi in maioritate relativa. Ce erá mai bine in astfelu de impregiurâri? A esî, pentru de a reintrá dupa câti-va ani, fiindca totusi nu ne vomu lapedá pe vecia de drepturile nóstre constitutîunale (nu de dreptulu lui Verböczi dîcu, ci de dreptulu celu eternu alu popóreloru), ori a se accomodá dupa sórte, a se complaná, a negotiá sî servá ce e cu potintia?“ —Asiá frumosu, adeveratu, dreptu sî fâra patima, sine ira et studio, ni se pare ca n'a vorbitu inca in acésta causa aci o fóia magiara. O astfelu de judecata face onóre sî capacitâtii politice sî simtiului moralu alu Contelui Nicolau Bethlen!

Sabiiu in 21 Iuliu. Precumu audîmu, proieptulu de adressa, esîtu din penele cele maiestre a deputatului Rannicher sî a regalistului Baritiu, e gat'a, si dupa-ce se va cerne in comitetulu competinte, se va tiparí, apoi credemu, ca se va impartî pe la toti membrii dietei, se va studiá din partea acestor'a trei dîle si apoi numai se va aduce la citire publica in dieta.— Ni se spune, ca conceptulu e scrisu chiaru sî resolutu sî ca va multiamí probabilminte pre toti membrii camerei. —

Sabiiu in 22 Iuliu. „M. Sajto“ comentéza cuventulu Esc. Sele Episcopului Br. Siagun'a tînutu in siedinti'a VII. dietala din $^{15}/_{27}$ Iuliu, in modulu urmatoriu: Iata acest'a este celu d'antâiu proieptu mai mare ce s'au asternutu inaintea dietei transsilvane ceii convocate pe base nóue. Si déca cugetâmu, ca cu ocasiunea infatîsiarei acestuia mai vertosu in starea cea iucurcata a patriei— despre carea amintesce si oratorulu, cu deosebire din partea acelui barbatu câruia i-au lipsitu atât'a timpu drepturile constitutiunale, (? Red.) si pre carele acu lu recunóscemu de oratorele poporului celui din nou receptu intre barierile constitutîunei, aveamu a ne teme de unele eruptiuni, sî póte sî de recriminatîuni; deaca cugetâmu, dîcu, ca cu ocasiunea acestei provocâri spunendu-o pe fatia,— ne poteamu teme de unu afectu mai mare: ne potemu simtî mai odichnite spiritele cele ingrijite, linistite simtiemintele inimei nóstre celei turburate, si resfirate umbrele cele ispititóre a le imaginatiunei ceii aprinse vediendu pre conducatoriulu oratoru alu poporului, pasîndu cu atât'a cumpetu si moderatiune. Deie cerulu, cá acésta retînere moderata, cugetulu celu bunu, sa umbreze totdeun'a atâtu pre oratorii poporului, câtu si pre insusi poporulu, carele nadiuiesce dupa egalitate fratiésca intre ceialalti frati ai sei.“

Sabiiu in 23 Iuliu. Associatiunea transsilvana pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu astadi dupa intrerumperea de o luna din caus'a lipsei membriloru tînù siedintia lunaria. Cu referirea celoru pertractate remanemu datori cititoriloru nostrii pâna pe numerulu urmatoriu.

Sabiiu in 22 Iuliu. „Bucovinei“ se scrie din Sabiiu, ca 'n adunârile deputatîloru magiari ce venisera la dieta, aru fi fostu sî voci, ce aru fi partinitu intrarea in dieta. Cu deosebire sa fia staruitu pentru acést'a oratorulu din Clusiu Simon (regalistu). Episcopulu Haynald sa fia fostu totu tacendu, pâna cându s'aru fi vediutu intetîtu prin intrebâri directe. —

Depe Muresiu in 19 Iuliu. Trecura dóua septemâni, de cându diet'a transsilvana se afla adunata la Sabiiu. Totulu ce se vorbesce intre noi, sî chiaru intre tieranii nostrii, se reduce la dieta, si iara numai la dieta; pentruca sa nu créda cineva, ca acelu poporu, carele s'a sciutu portá cu atât'a moderatîune si constantia la alegerea

ablegatîloru sei, nu s'aru interesá prea multu de acésta dieta. Da, ne interesâmu, o spunemu curatu— prea multu de densa, pentru ca ne dóre de patria, si îi dorimu fericirea din adânculu inimei.

Unu actu numai, ce a venitu înnainte cu ocasiunea acestei diete, unu singuru lucru este neesplicabilu innaintea nóstra, ne trece de o enigma, pe carea noi nu ni o potemu deslega, si acést'a este neparticiparea fratîloru magiari la diet'a transsilvana, rentórcerea loru acasa chiaru din Sabiiu, din pragulu dietei. Lucru cu atâtu mai neesplicabilu, cu câtu domnialoru cu ocasiunea alegeriloru deputatiloru se pusera luntre punte, miscara tóte petrile, spre a scóte o maioritate la dieta. Se vede dara, ca dloru din capulu locului calculara la nimicírea dietei, si ce ar fi facutu in dieta— decumva esiau in maioritate— cugetara a face afara de dieta vediendu-se in minoritate.

De neamu mai aflá si astadi intr'unu timpu cá celu innainte de an. 48; de n'aru cunósce dloru intogmai cá si noi românii, imperativ'a necesitate de infratîrea natiunalitâtiloru transsilvane si complanarea interesseloru acelor'a; de n'aru sci dloru prea bine, câte nenorociri se descarca asupr'a bietei nósrre tierisióre prin incordarea, in carea se mai afla inca si pâna astadi natiunile transsilvane; de n'aru fi avutu si dloru o scóla de vreo 14 ani, in carea sa fia avutu atatea ocasiuni spre a se convinge ca timpulu privilegieloru de a domni o natîune preste alt'a au espiratu; de n'amu fi fostu noi Românii totdeun'a loiali catra densii, nimicu mai multu pretindiendu de câtu „dreptatea"; de n'aru cunósce d-loru tóte aceste; de li s'aru fi facutu nedreptate numai catu e negru subtu unghia, o mai repetimu inca odata, dieu nu niaru fi venitu portarea d-loru atâtu de curiosa, si chiaru neesplicabila.

Noi credemu, — si suntemu convinsi, ca deputatii români au plecatu la dieta cu acelu mandatu scrisu in inimile loru, a uita tóte nedreptâtile trecutului, a uitá tóte, pentru re'nvierea natiunei loru si a dîce fiiloru sororiloru natiuni: „Fratiloru! Veniti se aruncâmu unu velu preste tóte nedreptâtile aceluia, in catu sa apuna, pentru totdeun'a pâna si suvenirea acelora; veniti sa facemu o legatura tare, carea sa duredie in eternu, — legatur'a fratietatei cei adeverate, ce-si are de basa „caritatea", si pe carea perfidi'a sa n'o mai póta rumpe, dupa cum a ruptu pe acea incheiata la Esculeu, intre ducii nostri strabuni de odata: Gelu si Tuhutumu." Insa ne vedemu siliti a crede, ca fratîloru unguri nu multu le pasa de acestea, ei-si retragu si astadata mân'a fratiésca pe care noi o doriamu tare de multu. Nu sum versatu in politic'a cea misteriósa, nu cercu a cunosce planurile fratîloru magiari, n'amu nici darulu profetîei, dar-mi vine a crede, ca d-loru de si politici mari, n'au potutu lucrá nici decumu in interesulu poporului magiaru; celu putînu amu auditu tanguiri chiaru din gur'a mai multoru unguri in contr'a acestei portari.

Ce voru face fratii magiari dupa a dóu'a alegere, e tréb'a d-loru; atât'a numai, ca deocamdata tacite-ne spusera verde si curatu, ca unde ne aflâmu si cum stâmu? Intru adeveru siodu lucru! Numai de câtu dupa esîrea diplomei din 20 Octobre 1860, — pe candu bine scimu cu totii — deslegându-se cumu amu dîce—limbile ómeniloru, strigându si Românii dupa dreptate, dupa drepturi, fara de care o natîune cá atare nu póte traí, cerendu cu deosebire respectarea limbei române, fratii magiari ne indreptau sa asteptamu pâna la dieta; dá pana la dieta, câci numai acol'o e loculu, dîceau d-loru, de a pretinde cineva lucruri, ce taia in dreptulu publicu. Ei bine, asteptaremu, câci ce amu fi si potutu faca alt'a? Acú iata ca cându venimu la dieta, d-loru lasa aci o escusatiune oresi care inscrisu, si cu atât'a se departa toti intr'o parte si alt'a.

Fratii magiari, dupa cumu cam intielegemu de prin jurnalele dloru, vreau sa aduca la indoiéla validitatea dietei, si asiá prin urmare chiaru si inarticularea natîunei si a confessiuniloru nóstre inca sa o dispute, din caus'a — dupa cumu dîcu d-loru, — pentru ca representantii magiaro-secui nu iau parte la dieta. Se póte ca asiá aru fi, cându diet'a aru fi convocata dupa natîunalitâti, ori cându s'aru mai aflá prela noi inca si vreunu votu curiatu; de óre ce inse acestea nu stau, urméza ca absentia mentionatiloru nu detrage nimicu din poterea dietei. Fratii magiari, cari buciuma cuventulu de libertate si tolerantia in lume, se retragu a participá la o dieta, ce are a inaugurá pre o natîune numerósa, ce a suferitu seculi fâra nici o dreptate; ei se sfiescu a subscrie actulu de inarticularea natîunei române si a confessiuniloru ei.

Lasâmu dara, cá lumea sa fia judecatóre drépta intre noi.

□

De lânga Sabiiu 18 Iuliu.

Pré Onorate Domnule Redactoru!

In dîuariulu Domniei Vóstre „Telegrafulu Romanu" nr. 58 citii unu articulu cu datulu 11 Iuliu a. c., unde nu sciu cine lauda pre fratii Sasi dintr'o comuna nenumita cu aceea: ca i-a vediutu din carutia cându a trecutu pe acolo, siediendu adunati in giurulu notariului loru, carele citea diurnale; eara pre noi Românii ne intréba: ca óre aflare-aru si'n vr'o comuna de ale nóstre o astfelu de privelisce multu placuta? Aflare-aru si intre Români asiá individi, cari sa le citésca si sa le spuna si loru câte ce-va din diurnalele nóstre natîunale, macar acum'a cându barbatii cei mai bravi si eminenti din patria-ne s'au adunatu spre a consultá la olalta despre sórtea eii fiitóre? etc.

La aceste intrebâri pré importante mi iau indrasnire a-i respunde D-lui intrebatoriu, si dîcu: Fi convinsu, Domnule! ca nu numai compatriotii nostri Sasi si Unguri pe tempulu de acumu citescu si au individi de acei'a, cari sa le spuna câte o noutate din diurnale, ci si noi Românii, luându afara acele comune, unde Românii spre daun'a si rusînea loru mai tînu si acumu nisce notari nerománi, carii iau din lad'a allodiala câte 20-30 fi. v. a. si-i dau totu numai pe gazete magiare si germane. Numai acolo Domnule! credu ca vei aflá diurnale române ne citite, si unde pâna in tempulu presentu nu s'au nascutu nice unu românu inca cu sânge caldu câtra 'naintarea si civilisatiunea poporului nostru, dar' aiurea nu potu crede; câci eu sciu fórte multe *) comune atâtu politice câtu si bisericesci cu preotii, invetiatorii si notarii in frunte, ca suntu prenumerate la diurnale române si le citescu cu fórte mare zelu atâtu ei singuri, câtu si inaintea poporului de rendu cá si acelu notariu satescu, pre carel'ai vediutu D-ta in ulitia.

Apoi D-le!, credu ca nici D-ta nu vei poftí dela poporulu nostru românu ce-va preste fire, adeca: cá sa citésca cârti si diurnale si cá sa fia intocmai asiá de civilisatu cá acele popóre, care cu sute de ani inaintea poporului nostru românu au fostu libere a se cultivá!! Óre n'au facutu Românii nostrii destulu sporiu in cultura numai acumu de vr'o câti-va ani incóce? Eu dîcu c'au facutu, si de voru fi liberi si pe venitoriu, atunci credu ca preste putîni ani si poporulu nostru va fi altulu; numai inca un'a-lu impedeca si-lu va mai inpedecá dela inaintare, seraci'a; ast'a-i caus'a impedecatóre, de Românii nu citescu cârti si dîuare in tocmai cá Sasii, si câtu se va radicá acestu reu, atunci tóte voru merge spre bine.

Cu acestea suntu Alu D-ei Vóstre plecatu

Unu sateanu românu.

Varietati si noutati de di.

(Bibliografia.) In tipografi'a diecesana au esîtu de sub tipariu **Gramatic'a romana** pentru classele Gimnasiale inferiori, de Gavrile Munteanu directoru si profesoru in gimnasiulu confessionale romanu din Brasiovu; editiunea a dóu'a conformata la ortografi'a adoptata de Associatiunea literaria din Sabiiu.

Vomu revení asupr'a acestui opu, — de ne va iertá cum-va nemilós'a politica.

(Literariu.) Tocmai priimiramu „Amiculu Familiei" pe cea d'antaiu jumetate a lunei Iuliu, care cuprinde nrmatórele:

1.) Pentru ce nu este curieriulu.
2.) Opiniunea publica.
3.) Ceva de pretutindeni.
4.) Botanic'a (poema)
5.) Pictur'a si sculptura.
6.) Santulu negru. Romans adeveratu.
7.) Fiiele Populului (urmare).

*) Deie Domnedieu cá sa fia asiá; noi insa mai multu credemu ochiloru, decâtu urechiloru. Red.)

8.) Inventiuni utile
9.) Catra Pianisti.

(Filantropia). Reuniunea femeiloru române din Lugosiu in 1. si 8 Augustu c. n. va dá dóua baluri pentru ajutorarea studintiloru lipsiti.— O fapta prélaudabila si démna de imitare!

(Consumulu de sugâri in Austri'a). In monarchi'a austriaca se trecu pe anu 1500 milióne sugâri de tóte sortele, si Vienn'a singur'a consuma pe anu 60 millióne. Ce de bani in ventu!

(Furtu siodu). Unui professoru din Vienn'a ii furà servitorulu studiele cele scrise si le vendù la unu sfarnaru. Fericitulu professoru, care n'avù altu ce-va, ce sa-i fure servitorulu! Câti soti va fi avendu in lume!

(Processu de pressa). Fói'a umoristica „Figaro" din Vienn'a fu sequestrata, si redactorulu eii datu in judecata pentru vatemarea celoru sfinte, câci adusese unu cadru: „Botezulu Româniloru" (adica inarticularea loru cá natiune).

(Thiers despre Austri'a.) Lui „Botschafter" i se scrie din Parisu, ca renumitulu istoricu si barbatu de statu Thiers, in tóte epistolele sele se declara in modulu celu mai frvoritoriu si cu entusiasmu nefatiaritu despre institutiunile cele liberale a le Austrici. Pân' acum, dice corespundinti'a amintita a lui „Botschafter" erá Proudhon acel'a, care pre Austri'a intinerita o iaudá cá pre celu d'antâiu statu alu Europei; astadi totu asemenea judeca Thiers; o admiratiune din dóua pârti atâtu de opuse de siguru e sincera si cu atât'a e mai mare onórea de a o castigá.

Principatele romane unite.

Colonelulu Calinescu, acel'a care spre onórea Romaniei infrânse pre Polonii ce calcara cu despretiu condamnabilu unu pamentu strainu, si neutralu se vede nevoitu, a publicá in „Buciumalu" o epistola si a aperá onórea armatei române de atacurile chiaru ale patriotiloru eii: ca n'aru fi fostu gat'a de bataia, ca n'aru fi avutu capse si cartusie, ca puscile soldatiloru aru fi de pe tempurile imperatesei russesi Ecaterin'a s. a. Bravulu soldatu incheia remarcabil'a-si epistola asiá: Ne marginimu dara a declará. ceea ce tiér'a intréga cunósce, ca, gratia Domnitoriului nostru si ministeriului, fidelele interpretu alu patrioticeloru simtiemente ale Mariei Sele, armat'a nóstra, ori-care i-ar fi destinulu ei in viitoriu, astadi chiaru este astfeliu organisata si indiestrata cu tóte cele trebuincióse, in câtu póte intrá indata in campania. Nu trebuie multa iscusintia si nu e greu pentru ori si cine a vedé acést'a. Acei ce o contesta, acei ce calumniaza, suntu interessati d'a nu o vedé si a nu o cunósce. Cum aru fi si altfeliu, cându de-la antâi'a nóstra lovire cu band'a armata a calcatoriloru teritoriului nostru, ei erau cu ânima si cu spiritulu in rondurile loru?"—

Déca potemu dá crediamentu corespundintiei unei foi viennese datate din Galati, — cu tóte ca multe din aceste corespundintie mai multu dóra decâtu ori care altele adeseori suntu minciuni faurite spre vreunu scopu nesinceru— in Turci'a mai suntu multe bande de Poloni, care stau gat'a si ascépta numai ocasiunea cea mai potrivita de a se stracurá in Poloni'a. —

Refusele de contributiune, precumu spre mare parere de reu trebuie sa ne convingemu din dî in dî, duréza inca si acumu, si deslegarea cestiunei: cu dreptu ori fâra dreptu? pentru noi devine mai cu nepotintia. Atât'a insa credemu, ca potemu afirmá, ca cei-ce cauta vin'a toturoru releloru in gubernu, gresiescu; câci acelea este mai adunci, si adica dupa dupa parerea nóstra in defectuositatea conventiunei. —

Caus'a russo-polona

dupa„ Independance belg." sta acum asiá: Napoleonu e de parere, ca sa nu mai negotieze cu Russi'a, ci sa rumpa referintiele diplomatice, sa se gate de resboiu si sa-lu si 'ncépa, déca se voru oblegá celelalte dóua poteri, ca-lu voru sprijiní. Ear déca acestea aru crede, ca inca n'a sositu tempulu pentru pasulu acest'a estremu, atunci apoi sa se 'ncunoscintieze Russi'a, ca conditiunile eii nu se potu priimí si ca sa precugete bine urmârile,— unu pasu, ce aru semená multu cu unu ultimatu. Dupa aceste negotiatiuni se redigà in cabinetulu francesu o nota, carea fâra de a declará rumperea pe fatia, totu sta neclatita pe cele siese puncte.— Altu proiectu, esîtu din cabinetulu austriacu, cuprinde totu cam acelesi, dar discute respunsulu russescu, va sa dica lasa usi'a negotiatiuniloru deschisa. Inca nu se scie, care proiectu va fi priimitu. —

Pe de alta parte iarasi citimu, ca cabinetulu russescu, mai cu séma in urm'a declaratiuniloru Contelui Rechberg, se vede aplecatu la concessiunile pretinse de cele trei poteri.

Luptele din Poloni'a tînu rostu; mesurile din ambele pârti devinu totu mai stricte.

Nr. 33—3 **Concursu.**

1. In urmarea Intimatului inaltului maritului Consilium Locotienatoriu ungurescu din 2 Augustu 1862. Nr. 49,173 se deschide concursu pana in 10 Augustu a. c. pre stati'a invetiatorésca din Chizdi'a pre langa emolumentele 52 fi. 50 xr. v. a. $^1/_2$ jughere de gradina, $1^3/_4$ de fenatia, 15 chible de grâu si 15 de cucurudiu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 9 punti de lumini, 9 stangeni de lemne, si cortelu liberu.

2. Totu in intielesulu mai susu laudatului intimatu se deschide concursu pana la 10 Augustu pre stati'a invetiatorésca din Zabaltiu cu emolumentele annale 73 fi. 50 xr. v. a., 3 jughere de aratura, $^1/_2$ jughere de gradina, 16 chible de grau, 20 chible cucurudiu, 50 punti sare, 100 punti clisa 15 punti de lumini, 8 stangeni de lemne, si cortelu liberu.

3. Totu in intielesulu aceluiasi inaltu intimatu se deschide concursu pana la 12 Augustu a. c. pre statia invetiatorésca a Radmanestiului pre langa emolumentele 73 fi. v. a. 3 jughere de aratura, $^1/_2$ jughere de gradina, 12 chible de grau, 20 chible de cucurudiu, 50 punti sare, 100 punti de clisa, 15 punti lumini, 8 stangeni lemne, cortelu liberu.

Doritorii de a cuprinde aceste posturi se indrépta a-si tramite recursele sele cuviintióse timbrate, si prevediute ce Estractu de botezu, cu Documente despre capacitate, despre servitiulu de pana aci, si despre portarea sea politica si morala.

Lippov'a 10 Iuliu 1863.

Ioann Tiaran m. p.
Prot. distr. si Inspectoru scolaru.

34—1 **Edictu.**

Alessandru Ben'a de religiunea gr. res.—din Comun'a Pianu de josu, scaunulu S.-Sebesiului, aprópe de doi ani de dile si-á parasitu cu necredintia pre legiuit'a sa sociea Rachil'a nascuta Constantinu Tincu din Sabesiu; asiá prin acést'a se citéza pana in 18 Augustu 1864 a se aretá inaintea subinsemnatului scaunu protopopescu, câci altmintrelea si fâra de elu-amesuratu SS. canóne-se va face destulu cererei suplicantei. —

Scaunulu protopopescu greco-resariténu.

S.-Sabesiu in 16 Iuliu 1863.

Ioann Tipeiu m. p.
Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 23 Iuliu | 4 August 1863. *)

	fl.	xr.
Grâulu de frunte mesur'a (Metzen)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a mesur'a	1	93
Ovesulu de frunte mesur'a	1	60
„ „ midilocu „	1	53
„ „ códa „	1	47
Cucuruzulu mesur'a	1	87

*) Fiindu recuirati din Banatu, credemu ca facemu unu servitiu cu impartasirile acestea oficióse mai cu séma in tempurile céste fatale pentru multe tinuturi. (Red.)

Burs'a din Vien'a in 4 August 23 Iuliu 1863.

Metalicele 5%	76. 20.	Actiile de creditu	191. 50
Imprumutulu nat. 5%	82. 05	Argintulu	110. 75
Actiile de banca	797.	Galbinulu	5. 34

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemanâ: Joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate: adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 63. ANULU XI.

Sabiiu 25 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7 cr. sirulu cu litere mici, pentru dóua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Noi Francisc Iosifu Anteiulu,

dingrati'a lui Domnedieu Imperatorulu Austriei, Regele Apostolicu alu Ungariei si alu Boemiei, Regele Lombardiei si Venetiei, Galitiei, Lodomeriei si Illiriei, Archiducele Austriei; Marele Principe alu Transsilvaniei si Comitele Secuiloru s. c. l. s. c. l.

Ilustri, Reverendi, Spectaveri, Magnifici, Generosi, Egregii, Onoraveri, Intielepti, Credintiosi ai Nostri de Noi sinceru iubiti!

Mai multi barbati, cari dupa determinatiunile regulamentului provisoriu de dieta, ce l'amu emisu Noi pentru diet'a iubitului Nostru Mareprincipatu alu Transsilvaniei, conchiamata prin rescriptulu Nostru r. din 21 Aprile a. c. in liber'a Nóstra cetate r. Sabiiu, si deschisa in 15 Iuliu, fusera alesi de deputati dietali la acésta dieta; de si au priimitu mandatulu alegatoriloru loru, au datu presidiului dietei—insa numai in 22 Iuliu — aceea dechiaratiune, ca nu potu luá parte la consultatiunile acelei'a.

In urm'a acestei'a dupa determinatiunile §§-loru 5 si 13 ai regulamentului provisoriu de dieta si de trebi de Noi emisu au de a se face alegeri noue in mai multe cercuri de alegere, si presidiulu dietei deja constituite in intielesulu § 13 alu regulamentului de trebi, s'a si adresatu catra Voi iubitiloru credintiosi, pentru intreprinderea acestoru alegeri noue.

Si in acele cercuri de alegere, care au alesu pre acesti barbati de deputati dietali, au luatu parte cei-ce fusera chiamati a participá la alegere, dandu ascultare chiamârei Nóstre de Parinte alu tierei, intr'unu numeru mare si cu viositate, aretandu si comprobandu prin acést'a negaveru, ca cunoscu bine si simtiescu insemnatatea cea mare a momentului si necesitatea nedelaturavera, de a deslegá si aduce in ordine pre calea constitutiunale, prin participarea representantiloru tierei la legislatiune, cele multe afaceri dinlauntru inca nedeslegate, cari conditiunédia si taia aduncu in binele si reulu fiecarui'a singulariu, cumu si a esecutá relatiunea publico-drepturistica a Transsilvaniei câtra intrég'a monarchia amesuratu determinatiuniloru din 20 Octomvre 1860 si 26 Februariu 1861.

Chiaru si mai tôte representantiele organisate pre bas'a provisoriului Nostru r. din 10 Decemvre 1861 ale aceloru jurisdictiuni, cumu si representantiele aceloru comunitâti singulari, indreptatite prin regulamentulu provisoriu de dieta de Noi emisu, a tramite deputati proprii la dieta, care credeau ca din punctulu loru de vedere politicu, dupa presupunerea loru pre dreptu basatu, debue sa se indoiésca despre legalitatea dietei acestei'a, si au radicatu in principiu protestu de dreptu in contr'a acelei'a, pre carele insa Noi amu debutu sa-lu dechiarâmu de nulla si neesistinte in fiecare casu, — cumpenindu si considerandu ele cu maturitate interesele politice si natiunali, cumu si interesele adeverate ale tierei si postulatele relatiuniloru tempului, si din credintia si supunere omagiale, corespundiendu provocârei Nóstre cesaro-regesci si mareprincipesci,— au privit-o de o datorintia patriotica de supusu si de unu postulatu alu necesitatei, a luá parte la diet'a acést'a acumu si constituita a Marelui Nostru Principatu Transsilvani'a, si au alesu—cu putiene esceptiuni—comitetele centrali, a caroru datorintia e a efeptui alegerile si asiá au conflaptuitu si ele din partea loru cu promtetia la infiintiarea dietei.

Cu atât'a mai mare parere de reu si neplácere amu luatu dar' spre sciintia purtarea cea negativa necunoscat re de interesele adèverate ale tierei din partea mai susu amintitiloru barbati, cu câtu increderea alegatoriloru loru, cari au voitu a fi de dânsii representati in diet'a acést'a, aru fi meritatu cu totu dreptulu, cá cei alesi, dêca parerile loru politice si convingerile loru personali din principiu nu-i érta a luá parte la diet'a acést'a, sa nu fia priimitu nice decâtu mandatulu, ce li s'a datu, pentru cá si pre tempulu celu scurtu, pâna se voru intreprinde alegerile nóue, sa nu remâna alegatorii loru nerepresentati in dieta.

Acésta parere de reu debui sa fia si mai mare venindu-Ne la cunoscintia, ca mai multi dintre acesti barbati érau gat'a sa se supuna implinirei mandatului ce lu-au luatu asupra-si,— ce voimu bucurosu a recunósce spre laud'a loru,— si mai alesu numai facenduli-se aparintie false, cá si cându interessele loru natiunali aru fi espuse unei periclitâri numai prin procedere unanima delaturavere, se lasára á fi sedusi la unire cu purtarea acést'a negativa.

Voi iubitiloru credintiosi veti fi facutu in urm'a provocârei presiedintelui dietei pregatirile de lipsa, pentru cá sa se pota intreprinde cu graba alegerile nóue, ce suntu debuintiose pentru mai multe cercuri de alegere; déca inse nu s'aru fi intemplatu pana acumu, Ve insarcinâmu iubitiloru credintiosi sa faceti pregatirilea aceste fâra pregetatre.

Totu-odata Ve demandâmu iubitiloru credintiosi, sa faceti cunoscuta alegatoriloru, cari suntu chiamati dupa regulamentulu provisoriu de dieta a luá parte la acéste alegeri, recunoscinti'a Nostra, pentruca au urmatu chiamârei Nóstre cu incredere fiésca câtra curatieni'a intentiuniloru Nóstre de Parinte alu tierei, tientitore numai la fericirea tuturoru iubitiloru Nostri supusi, si au intreprinsu alegerile deputatiloru la diet'a Marelui Nostru Principatu alu Transsilvaniei de Noi conchiamata, si sa-i provocati, cá sa ia parte si la alegerile nóue, cu atât'a mai numerosu, cu câtu prin acést'a numai voru activá si manifestá din nou dorinti'a si voinți'a manifestata prin intreprinderea alegeriloru celoru d'antâiu, de a fi adeca representati intr'adeveru si in fapta si prin deputati de ei insi-si alesi in diet'a acést'a.

Sa-i faceti pre acei'a atenti la insemnatatea si ponderositatea cea mare a afaceriloru, care voru veni la pertractare in acésta dieta, a carei chiamare este: a reversá lumina si chiaritate preste relatiunile din launtru cele incurcate ale tierei, á staverí ordine in administratiunea politica si de justitia a tierei si a o simplificá aceea,— a impaciui natiunalitâtile si relegiunile deosebite,— a pregatí si fundá stari definitive, care apoi sa se desvólte si eformedie organicu,— a pertractá si deslegá intrebârile cele multiple, care conditiunédia interesele materiale si prosperitatea comuna,— in fine a pune in fapta relatiunea publico-drepturistica a tierei câtra intrég'a monarchia, si a castigá prin acést'a pentru desvoltarea materiale a acelei'a sprijinulu si ajutoriulu atâtu de debuintiosu si neincungiuraveru alu imperiului intregu.

Sa le puneti la inima mai incolo, ca câtu de tare atingu aceste nu numai prosperitatea intregulni, ci si binele si reulu fiacârui singulariu, si mai cu seama alu celoru multi din class'a aceea a poporatiunei, care e marginita mai multu si mai alesu la sirguintia propria si la lucrulu maniloru sele, —

câtu de tare diace si e de doritu mai cu séma numai in interesulu loru propriu bine intielesu, cá sa fia si ei representati in dieta, si ca chiaru si acei barbati, caror'a li-au datu ei increderea la antei'a alegere, déca li se incredu inca si acumu, si i-aru alege din nou, nu numai ca voru debuí sa recunósca in intrepinderea alegerei nóue dorinti'a si vointi'a din nou manifestata a alegatoriloru loru, de a fi representati in diet'a acést'a, ci dupa cumu credemu a poté presupune de dênsii, fiindu ei de altmintrelea ómeni de onóre si cu simtieminte patriotice, voru si corespunde chiamârei loru din nou cu atât'a mai tare, cu câtu chiaru si indreptatîrea alegatoriloru insîsi nu-si are fundamentulu in drepturile formali, ce au custatu mai nainte, dar' se facura prin evenimintele din anii 1848|9 sî relatîunile faptice dupa aceea urmate de neesecutavere, ci in regulamentulu provisoriu de dieta, care l'amu emisu Noi in lips'a altei temelii legali sî aplicavere.

Inca ne place a asceptá dela loialitatea acelor'a dintre acesti barbati, cari pre langa tóte ca alegatorii loru prin intreprinderea alegerei nóue i-si manifestédia repetîtu vointi'a loru seriósa, de a fi representati in diet'a acést'a sî prin deputatii loru propriu, reesîndu ear' ei din alegerea cea nóua a deputatului de dieta, din punctulu loru de vedere politicu totusi intr'adeveru n'aru poté luá parte la pertractarile dietei, cumu-ca voru dechiará indata a depune mandatulu, spre a nu lasá pre alegatorii loru sî mai departe fâra representantia la pertractarile propasîtóre ale dietei, sî a nu causá intreprinderi de alegeri nóue repetîte, care pentru multi din alegatori suntu legate totu-deun'a cu jertfe sî osteneli adesu insemnate.

Afara da aceea Ve demandâmu iubitîloru credintiosi, sa asigurati in numele Nostru imperatescu, regescu sî mareprincipescu sî cá alu Comitelui Secuiloru pre poporatiunea iubitului Nostru pamentu secuescu, in carea se incérca, cumu audîmu, prin machinatini turburatóre, ce se silescu a face suspicióse intentiunile Nóstre de Parinte alu tierei, a tradî temerea, ca sa vré periclitarea natiunalitatei ei, sî ca se vá periclitá aceea preste totu sî mai alesu prin participare la diet'a, ce se tiene in liber'a Nóstra cetate r. Sabiiu, ca nece unu cugetu nu e mai departe de inim'a Nóstra parintésca, decâtu acel'a, de a apasá natiunalitatea eii, ori a certá veri un'a periclitare a acelei'a, ca din contra voimu a scí pre fiecare natiunalitate de asemine scutita sî indreptatîta, sî ca egal'a indreptatîre a tuturoru natiunalitatîloru, efeptuita sî in viati'a practica, da garanti'a cea mai sigura pentru sustînerea sî desvoltarea salutaria a fiacarei natiunalitati sî limbi.

Despre resultatulu acestoru alegeri nóue asceptamu relatiunea Vóstra preumilita, sî Ve insarcinâmu totu-odata iubitîloru credinciosi, sa aduceti la tempulu seu la cunoscinti'a publica resultatele acestoru alegeri nóue, sî unu conspectu comparativu asupr'a numerului intregu alu persóneloru indreptatîte la alegere, cumu sî numerulu acelor'a, cari au luatu parte la cele d'anteiu alegeri, sî alu acelor'a, cari voru fi luatu parte la alegerile aceste nóue.

Pre lânga care Ve remanemu cu bunavointi'a sí grati'a Nóstra cesaro-regésca sî mareprincipésca nestramutaveru aplecati.

Datu in capital'a sî resiedinti'a Nóstra Vienn'a in 30 Iuliu, anulu un'a miia optu sute siésedieci sî trei, alu impe-peratîrei Nóstre alu cincisprediecelea.

Franciscu Iosifu m. p.

Franciscu Comite de N á d a s d y m. p.

In urm'a mandatului preinaltu alu Maiestatei Sele c. r. apostolice:

N i c o l a u Comite de T e l e k y m. p.

Antai'a propusatiune regésca pe tapetu

s é u e f a p t u i r e a e g a l i i i n d r e p t a t î r i a n a t i u n i i r o m a n e s î c o n f e s i u n i l o r u e i.

Multiamita iubiri de dreptatea Imperatului Franciscu Iosifu I ca dorulu secnlariu alu poporului românu din Ardélu in fine, dupa atâtea suferintie, lupte sî jertfe, e pre calea realizarii!

Dar cum sase efaptuiésca egalea indreptatîre a natiunii romane sî a confesiuniloru ei?

O cestiune acést'a fórte momentósa — cea mai momentósa; dela a careia deslegare nimerita va depinde fiitoriulu — bunu séu reu — nu numai alu natiunii române, ci sî alu celoru lalte natiuni surori din Ardealu.

Inainte de a cercá modalitatea, dupre care s'ar puté deslegá intrebarea acést'a ponderósa, sa precizamu mai antâiu positiunea deputatîloru români in dieta dupre reportulu intre sine sî catra altii.

In convorbirile nóstre preliminari tienute pentru schimbarea ideiloru intre noi venira la medilocu sî termini perlamentari, cá: maioritate, minoritate, opusatiune, solidaritate, consciintia. Cu tóte deslucirile sî desbaterile facute in respectulu acest'a, resultatulu nu se pare a fi liniscitu deplinu inimile unor'a.

In camere, parlamente, diete sî cum le mai dîcu, de prin tiere constitutionali, in care deputatii sunt tramisi de natiuni mai multu mai pucinu compacte nu numai politicesce ci sî genetice, este usu cá o parte din deputati sa mérga cu gubernulu, candu ei se-intelnescu cu acest'a in principia, fia acum acestea conservative séu progresive séu reactionaria: sî cealalta parte a deputatîloru sa nu consimtia cu gubernulu séu sa faca, cum se-dîce, opusatîune.

Maioritatea camerei póte sa fia séu langa deputatii ce mergu cu gubernulu sî atunci acést'a gubernéza inainte; séu ea póte fi langa deputatii ce facu opusatiune: in casulu acest'a maioritatea nu votéza budjetulu sî prin acést'a constringe pe ministeriu, cá sa se retraga, sî se-si retrage fiindu fidele constitutiuni, sî Suveranulu compune altu ministeriu din barbatii maioritatii.

In atari Camere etc. opusatiunea nu numai ca e iertata, ci necesaria chiaru in catu candu n'ar fi ar trebui creata un'a in interesulu desvoltarii adeverului.

In atari Camere etc. fia care deputatu se póte grupá langa maioritate séu minoritate, sî póte votá liberu dupre consciinti'a s'a séu cu un'a séu cu alt'a.

Dar acésta procedura constitutionale nu se-póte aplicá la diet'a nóstra neconditionatu nice in cestiunile generali, cu atât'a mai pucinu in cele proprie nationali. Caci diet'a nóstra este compusa din deputati, cari, macarca suntu chiamati a representá dupre legea provisoria numai cercurile de alegere de care-su tramisi, éra nu anumite nationalitati, cu tóte acestea ei inadeveru suntu grupati dupre interese nationale in trei partite. Acést'a se-póte dovedí sî cu fapt'a cà la tóte alegerile s'au tienutu séma sî celoru trei séu patru deputati de natiunalitate magiara.

Ci voiindu sa cautamu vre o analogia intre diet'a nóstra presinte sî intre alta Camera órecare, apoi, sî licet parva comparare magnis, o aflamu in istoria cu acea adunare, in care deputati se destingeau dupre interese in trei grupe ageru demarcate: in grup'a nobililoru, a clericaliloru sî a burgariloru (tiers-partie) In fiacare din aceste trei grupe, câtu au duratu cestiunile de interesu ce le separau, a tienutu sî solidaritatea.

Ar trebui cá grup'a deputatîloru romani séu sî a deputatiloru Sasi, sa nu constea din ómeni ci din angeri, cându s'aru pretinde sa nu fia solidari in cestiuni ce atingu interese proprii natiunali.

Deci in sinulu unei atari grupe séu partitu, cându e vorb'a de cestiuni pure natiunali facia cu alte grupe din adunare, maioritate, minoritate etc. su desierte de sensu sa nu dîcu stricatióse.

Deputatii romani in cestiuni interiori, conformu deseloru loru petitiuni, ceru numai d r e p t a t e; conformu glasului Imperatului loru rostitu depre tronu, ceru numai ceea-ce se póte impacá cu consciinti'a Domnului loru. Prin urmare A fi o inima si unu cugetu in asemine cerintie, cine va dîce ca e a lucrá incontr'a conscientiei?!

Câtra acestea adeverulu e numai u n u l u; cei ma pucini potu crede fora mustrare de cugetu ca ceteris paribus dupa tóta probabilitatea adeverulu mai curentu póte fi in partea celoru mai multi,— si asiá minoritatea póte votá fora scrupulu cu maioritatea.

Dupa acésta digresiune, sa venimu la intrebarea nóstra: cum s'ar pute efeptui egalea indreptatîre a natiunii române si a confesiuniloru eii?

Intórce pe facia, intórce pe dosu acésta intrebare, si vei vedé ca ea nu se póte deslegá fora numai au in sensu centralisticu prin nivelizare, au in sensu autonomicu ardelénu, intre marginile celoru dóue acte de statu, prin inaugurare.

In sensu centralisticu prin n i v e l a r e. Este o partita — de e mare de e mica la numeru nu scimu, securu este ca ea se bucura de groznica influintia in deslegarea cestiuniloru ardelene, celu pucinu victoriele ce le repurtà ea un'a dupa alt'a decurentu pe neasceptate si spre mirarea nóstra vedescu acest'a.— Eaca modalitatea, cum voiesce acésta partida, a deslegá si cestiunea cea vitale pentru noi. Nu e de lipsa, dîce, sa mai inaugurâmu pe poporulu romanu de a patr'a natiune si confesiunile lui de a cincea si a siés'a; ci mai bine sa esaugurâmu si pe celelalte trei natiuni si confesiuni recepte; la cele 7 pacate de mórte ale Ardélului sa nu mai adaugemu si alte trei anca, cá sa fia 10 pacate; sa formulâmu legea fundamentala asiá: Totu omulu nascutu in Ardealu séu impamentenitu (indigenatu) sa se tiena de unic'a natiune ardeléna statica. (Va urmá).

Inca odata bugetulu statului.

Impartasîmu dupa foile vienese sumele preliminate pe anulu venitoriu 1864 (impreuna cu Nombre si Decembre 1863) in cifrele urmatóre:

Ministeriulu de comerciu si economi'a poporala	17,212,995	f.,
Ministeriulu de justitia	9,210,885	f.,
Ministeriulu de politîa	3,502,820	f.,
Dicasteriele de controla	4,496,664	fl.,
Ministeriulu de marina	13,733,994	fl.
Ministeriulu de resbelu	123,487,000	f.,
Ministeriulu de finantie	377,877,865	f.,
Ministeriulu afaceriloru din afara	2,559,389	f.,
Ministeriulu de statu	33,535,857	f., si adica
a) Administratiunea politica	27,774,352	f.,
b) Cultu si invetiamentu	5,761,595	f.,
Cancellari'a aulica ungara	13,535,913	f.,
Cancellari'a aulica transsilvana	3,838.866	f.,
Canc. aul. croato-slavóna	2,250,418	f.,
Curtea 'mperatésca	8,596,086	f.,
Cancellari'a de cabinetu a Imperatului	72,112	f.,
Senatulu imperialu	454,000	f.,
Senatulu statului	172,747	f.,
Consiliulu ministriloru	75,273	f.

Unu dîuariu din Romani'a despre referintiele transsilvane.

Cu câtu suntu mai rare urmele, ce le aflâmu prin dîuarele fraterne de preste Carpati despre interessarea loru de sórtea nóstra, cu atât'a mai multu ne bucurâmu, cându totusi dâmu preste câte o astfelu de urma. Ce e caus'a, de jurnalistic'a de dincolo se ocupa asiá putînu de Transsilvani'a nu scimu: credemu insa, sî credinti'a acést'a ne fericesce, ca nu e nepasare, câci avemu atâtea esemple stralucite, atâtea testimonii evidinti, ca inim'a loru bate intocmai cu atât'a caldura pentru noi, cu câta bate a nóstra pentru ei sî pentru totu, ce e alu loru . . . Dar sa venimu la obiectu!

„Buciumulu“ e mai uniculu dîuariu de dincolo, ce urmaresce cu atentîune sî cursulu evenimînteloru nóstre din Transsilvani'a, pecându pentru unele din acele dîuare Transsilvani'a este mai departe decâtu Mexiculu.—Elu dara in nr. 63 vorbindu despre nevenirea Magiariloru la dieta, sî reproducendu in tóta estensiunea lui articululu nostru din nr. 57 alu „Tel. Rom.“, in care aretaseremu parerea de reu pentru lipsirea concetatieniloru magiari, sî speranti'a, ca dóra voru intrá sî ei in dieta, continuá asiá:

„Dara déca Magiarii nu vinu, iubiti frati, de ce sa ve pese cu dinadinsulu? Ce, dreptâtile vóstre le asceptati de la densii? Nu sciti voi mai bine cá noi, ca Ungurulu n'a avutu nici o data tendintia de câtu sa absórba natiunalitatea vóstra si pe voi sa ve inghita? Trebuie óre sa ve dóra inim'a atâtu de multu pentru ca ei nu vinu la adunare? Ast'a aru fi, ca cumu ati dîce, ca voi nu sunteti de locu in stare sa ve regulati trebile vóstre si ca sórtea vóstra ar depinde de la Unguri, éra nu de la voi.

Nu asiá, fratii nostrii: strainulu colocuitoriulu vostru nu ve voiesce binele, si acést'a o sciti din ceea ce v'a facutu in trecutu si din sîcanele ce ve face in presinte. Nu mai versati déra nici o lacrima asupr'a Magiariloru absenti, numai ve pase de locu de lips'a loru. Lucrati si lucrati cu energia: acést'a este missiunea vóstra. Déca numai ei ar fi in dieta, in loculu vostru, Magiarii aru face totu pentru ei, si vóua nu v'ar lasá de câtu totu suferintie; pe cându acum, cându sunteti numai voi si Sasii, poteti lucra atâtu pentru drepturile vóstre, câtu si pentru drepturile si dreptâtile celoru absinti, ceea ce Ungurii nu aru face de locu pentru voi. Spuneti dara toate pâsurile vóstre, radicati vocea pentru sustînerea loru si cautati tóte remediele, cari ve potu lecuí ranele ce vau facutu, fâra mila, cerbicosii vostri inimici seculari, si nu mai ve plângeti de locu de nevenirea Unguriloru.

Cându ve dîcemu acestea, o alta depesia de la 24 Iuliu publicata in dîuariulu E u r o p a ne spune, ca baronulu Kemény, comitele Miko si episcopulu Haynald au si plecatu pentru Vienn'a, cá sa presinte imperatoriului unu memoriu, in care suntu espuse motivele abtînerei partitului magiaru. Acésta depesia adauge: „Abtînerea Unguriloru nu póte jigni lucrârile dietei, care are astadi destule voturi spre a poté luá resolutiuni.“ Suntemu cu totulu de acésta opiniune. Inainte dara, si succesulu va fi alu vostru!“

S a b i i u 23 I u l i u. C o m i t e t u l u A s s o c i a t i u n e i t r a n s s i l v a n e etc.— sî tînù astadi siedinti'a sea lunaria sub presidiulu ordinaru, fiindu de fatia d. vice-presiedinte, eara dintre membrii comitetului: dd. Bolog'a, Dr. Vasiciu, Popasu, Popea, Munteanu, Sav'a Popoviciu sî Dr. Nemesiu, apoi dd. secretariu secundariu sî controlorulu. Siedinti'a se incepù la 8¼ óre cu verificarea protocolului siedintiei lunarie trecute. Dupa aceea, vediendu-se neaperat'a necessitate a conchiamârei adunârei generale pe anulu curinte, amanate din caus'a dietei, dupa cumu se scie, se decise: c a a c e e a s a s e c o n c h i a m e p e 26 A u g u s t u (7 Septembre) a. c. la Blasiu.

Mai incolo cass'a aretà starea sea de fatia, carea consta in avere de 19,646 fi. 80 xr. v. a. Totu cass'a aretà mai multe incassâri de interesse urmate in restempulu de-la ultim'a siedintia incóce; eara secretariatulu inca aretà incassarea mai multoru contribuiri de tacse anuale sosite depre la dd. colectori, care tóte se voru publicá cuviintiosu la tempulu seu. La propunerea d. P o p a s u se decise: cá obieptele espusetiunei din anulu trecutu remase in Brasiovu nevendute, sî adeca cele de pandiaria sa se tramita incóce spre a se medilocí vendiarea loru la adunarea generala urmanda, eara obieptele cele de luxu sa se liciteze acolo in Brasiovu, scadiendu-li-se pretiulu.

In fine, in urm'a referârei dd. Petru M a n u, Nicolau P o p e a sî Dr. N e m e s i u se decise asupr'a „descrierei Lugosiului“, de d. canonicu din Lugosiu Stefanu M o l d o v a n u, sî a „disertatîunei despre drepturile Banatieniloru“ de d. Nicolau T. V e l e a Parochu in Secasiu: cá atâtu unulu, câtu sî altulu sa se dechiare apriatu in privinti'a manuscriseloru d-loru, cá ce doresc u a se urmá cu densele? Cu acestea se incheià siedinti'a la 11½ óre.

D i n V i e n 'a scrie „Const. Öst. Ztg.“ din 1 Augustu c. n., ca C o n t e l e M i k o s î B r. K e m é n y au fostu priimiti de Maiestatea Sea, fia care deosebitu la audiintia privata, carea sa fia duratu multisioru. Pe 2 Augustu au fostu invitati ambii domni la prândiu la Cancelarulu transsilvanu Contele N á d a s d i. —

Representatîunnea cea subscrisa de toti ablegatii sî regalistii, cari nu voira a luá parte la dieta, de sî erá adressata câtra Maiestatea Sea, totusi o predara cancellariei aulice transsilvane. Representatîunea acést'a sa fia totu pe o córda cu declaratîunea data presiedintelui dietei. Uniunea sî legile din 48 se trecu cu vederea, sî se accentuiéza in generalu continuitatea de dreptu; caus'a neparticipârei se sustîne a fi illegalitatea dietei.

U n g a r i 'a.

Pest'a in 25 Iuliu 1863.

Onorata Redactiune!

Nu atâtu cá sa aretu publicului faptele cele marinimóse ale ilustrei familii d e M o c i o n i, câci acelea suntu pré bine cunoscute tuturoru Romániloru, ci fiindu ca ilustr'a familia mi-au incredintiatu mie impartîrea baniloru destinati pentru tinerii juristi de-la universitatea Pestei sî stipendiati ai ilustrei familie, mi-implinescu o detorintia placuta a asterne publicului românu socót'a baniloru, ce mi s'au incredintiatu, sî adeca:

Illustritatea Sa A n d r e i u d e M o c i o n i mi-a predatu in decursulu anului scolasticu 186²/₃ spre impartî-

rea 970 fl. v. a., cari conformu assemnarei capetate i-amu impartitu urmatoriloru tineri juristi ca stipendie ordinarie:

Lui	Mihaiu Besianu, juristu in anulu	IV-lea	200 fl.
„	Ioann Iovitia „ „ „	II.	200 fl.
„	Stefanu Pèrianu „ „ „	„	200 fl.

Eara stipendiatiloru estraordinari:

Georgiu Ardelénu, juristu absolutu			150 fl.
Const. Chilescu juristu in anulu		II.	60 fl.
Trifonu Gaitia „ „ „		I.	60 fl.
Ioanichiu Siepetianu „ „		I.	100 fl.

Sum'a intréga 970 fl. v. a.

Stipendiele s'a immanuatu respectiviloru stipendiati in rate lunarie la inceputulu fia cârei lune.

Rogându pre On. Redactiune sa dea locu in pretiuitulu seu diurnalu socotelei acestei-a, remânu

Alu On. Redactiuni

sierbu plecatu

Georgiu Pop'a m. p.

Varietati si noutati de di.

Dela Academi'a c. r. din Sabiiu se publica o ordinatiune guberniala, prin carea se enuncia, ca auditoriloru estra ordinariu la aceast'a academia, adeca acelora cari n'au trecutu 8 classe gimnasiale si n'au facutu esamenulu de maturitate, de si li-se da voia a ascultá prelegerile, dar nu li-se estradau testimonii publice si valide de a depune esamenulu teoreticu de statu si de a intrá in servitiulu statului. Acésta ordiuatiune ne tinuramu de datorintia a o aduce si noi la cunoscintia publica, pentru de a scuti pre unii seau pre altii din parinti seau juni de spese si ostenele desierte.

(Serbatóre natiunala.) In Lipsi'a se va serbá in 2-5 Augustu c. n. o serbatóre mare natiunala germana din partea turnieriloru (gimnastiloru. Sumele edate din partea cetâtii pentru pregatiri suie la 100,000 taleri, numerulu turnieriloru, ce s'au insinuatu, trece preste 15,000, numai din Austri'a voru merge cam 1200.

Focu. Se scrie din Aradu, ca Lipov'a in 18|30 Iuliu erá cuprisa d'unu focu infricosiatu, care nimicise dejá la 200 case.

(Superstitiune.) Lui „Korunk“ i se scrie de la Reteagu, ca acolo se afla o femeia de religiunea reformata, ce propaga despre sine ca este aleas'a si placut'a lui Domnedieu, ca Tatalu i-a descoperitu ei in mai multe renduri vointi'a sea, ca ea a vorbitu cu Domnedieu, spre care scopu cu o ocasiune i-a fostu si chiamatu sufletulu la sine, unde au vediutu feliurite vedenii placute si frumóse. Dice ca e inzestrata cu o potere prea mare de a pedepsí pre cine vré, in câtu acel'a, asupr'a caruia se mania densa, cauta sa péra depre fati'a pamentului intre dorerile cele mai crunte. Face rogatiuni ne-'ncetate, recitându la patru luminâri aprinse psalmii lui Davidu. Spre a-si estinde credinti'a sea desiérta se folosesce si de nisce mueri române, ba au potutu aplecá spre acésta si pre fiiulu seu, carele dealtmintrelea a percursu scóle si a fostu Assesoru. Poporulu e sedusu intr'atât'a de credinti'a ei desiérta, incâtu din intemplare bolnavindu-se Preotulu reformatu de acolo, carele predicase de mai multe ori in contr'a mentiunatei, poporulu a rogatu pre Preotulu cá sa incete a mai vorbí in contr'a femeei acelei'a inzestrate cu o potere atâtu de mare, câci altucumu in urm'a maniei ei ceii dracesci nici cându nu se va tamadui.

Principatele romane unite.

Citimu in „General-Corespondenz“, ca dupâ sciri din Iasi, acolo se aduna totu mai multi emiganti poloni si magiari, intre cari domnosce mare activitate, fâra insa de a se sci, déca intentiunile loru suntu iudreptate asupr'a Russiei ori a Austriei. Mieroslawski inca e totu in Moldavi'a, dar nu se scie unde. —

Dupa acelasi diuariu oficiosu Principele Marcellu Czartoryski a trecutu prin Bucuresci spre Constantinopole, si Principele domnitoriu i-aru fi datu promissiunea, ca cu trecerile Poloniloru prin Principate va avé indulgintia cu ei.

Serbi'a.

Din Belgradu se scrie, ca Pórt'a-si immultiesce trupele din fortarétia pe di ce merge. De curendu sosira din Asi'a 2000 fetiori cari au si luatu santinelele (gardele) in fortarétia de susu si de josu. Casarmele atâtu suntu de 'ndesuite incâtu trebuira intinse 200 corturi pentru adumbrirea trupeloru.

Russi'a si Poloni'a.

Stadiulu, in care se afla caus'a polona astadi, se caracteriséza fórte bine prin cuvintele Printiului Napoleonu; ca resbelulu e cu nepotintia, dar ne 'ncungiurabilu. Va sa dica re-belu trebuie sa se faca din partea Franciei, ori câtu sun'u de mici prospectele de resultatu bunu, dar inca nu se póte; câci pecându Franci'a aru alergá innainte, Austri'a si Engliter'a cérca cu tóta poterea a sustinea pacea. De aceea Napoleonu pune multu mai mare pretiu pe contielegerea si respective pe actulu de contielegere alu celoru trei poteri intre sine, decâtu pe noi'a, ce au sa o tramita impreuna Russiei. — Foile englesesci dicu, ca pacea se va sustíne, de se va alaturá Austri'a la cele dóua poteri apusene, câci atunci Russi'a va face concessiunile pretinse. —

Luptele din urma mai insemnate suntu cele de-la Pilic'a in 14 si 15 Iuliu. in care de ambele pârti se credé a fi cadiutu cam câte 300 fetiori. Ducele russu Walujew fu lovitu in fatia cu cós'a, dar nu de mórte. —

Despre estensiunea, in carea regimulu natiunalu scóte contributiunile, ne potemu face intipuire dintr'o corespodintia din Varsiovi'a, dupa carea avisulu corespondintelui portá numerulu preste 34,000. Dupa calculu lui singura Varsiovi'a aru platí vr'o 6 millióne florini polonesci contributiuni natiunala.

Greci'a.

De curendu merse la Londr'a o deputatiune a insuleloru ionice, spre a protestá incontr'a anectârei cu Greci'a si a cere ca sa remâna sub protectiunea englesésca. In urm'a acestui faptu s'a si insarcinatu solulu englesessu din Constantinopole, Sir Bulwer, a merge la Corfu si a lucrá asupr'a opiniunei publice. (In care privintia? Red.)— Câtu de mare e disordinea in Greci'a, se vede intre altele si de acolo, ca in armat'a de 8500 fetiori suntu 1000 oficieri si 70 generali.

Anunciu.

Subscrisulu Comitetu, luându in consideratiune, ca têmpulu tinerei adunârei gen. din acestu anu, carele se defipse pre (26 Augustu/7 Septembre la Blasiu, e la usia: pentru cá cas'a Associatiunei sa si póta incheiá regulatu si la tempulu seu socotelele sale, pre bas'a decisiunei sele aduse in siedinti'a de astadi, se afla motivatu, prin acést'a a poftí pre toti respectivii Domni Colectanti, cá sa binevoiésca a grabí cu tramiterea la cassa a sumeloru incurse pân' acumu pre la DD-Sele, de-la membrii binefacatori seau daruitori ai Associatiunei nóstre.

Din siedinti'a Comitetului Associatiunei transsilvane tinuta in 4 Augustu c. n. 1863. *)

Barone de Siagun'a m. p.
Presiedinte.

Ioann Rusu m. p.
Secretaru. II.

*) On. redactiuni ale celoralalte diuare române suntu requirate a priimí in colónele loru acésta insciintiare.

34—2 **Edictu.**

Alessandru Ben'a de religiunea gr. res.—din Comun'a Pianu de josu, scaunulu S.-Sebesiului, aprópe de doi ani de dile si-á parasitu cu necredintia pre legiuit'a sa sociea Rachil'a nascuta Constantinu Tincu din Sabesiu; asiá prin acést'a se citéza pana in 18 Augustu 1864, a se aretá inaintea subinsemnatului scaunu protopopescu, câci altmintrelea si fâra de elu-amesuratu SS. canóne-se va face destulu cererei suplicantei. —

Scaunulu protopopescu greco-resariténu.

S.-Sabesiu in 16 Iuliu 1863.

Ioann Tipeiu m. p.
Protopopu.

Burs'a din Vien'a in 5 August 24 Iuliu 1863.

Metalicele 5%	76. 10.	Actiile de creditu	795.
Imprumutulu nat. 5%	81. 85	Argintulu	111.
Actiile de banca	191.	Galbinulu	5. 35

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'u si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nr. 64. ANULU XI.

Sabiiu 27 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Proieptulu

preaumilitei adrese propuse de câtra comitetulu dietei la preainaltulu r. Rescriptu din 15 Iuniu 1863, salutatoru câtra representantii Marelui Principatu alu Transsilvaniei.

Maiestatea Vóstra cesaro-regésca Apostolica!

Dómne Preaindurate!

De cându Maiestatea Vóstra preinalta chiamatu la tronu in poterea sanctiunei pragmatice ati priimitu regimulu imperiului, Transsilvani'a se afla mai anteiu acumu in de multu asteptat'a fericit'a stare de a vedé pre Representantii acestui mare Principatu readunati intru o dieta.

Acésta tiéra, ce se aflá de multu in posessiunea unei constitutiuni consolidate din vechime, radacinate afundu pe terenulu istoricu, a simtitu intr'unu sîru de ani cu profunda dorere lips'a libertâtii constitutiunale pe atunci, câudu nesce eveniminte serióse a le tempuriloru, au facutu trebuintiósa domni'a potestatii absolute a regimului.

Intr'aceea totusi pre lânga tóta ne'ndestularea cu acele impregiurari apasatóre, nu se póte negá aceea ce sub aparamentulu ordinei restatorite sî sustienute cu taria ajunse la maioritate cá unu castigu nepretiuitu alu unui desvoltamentu propasîtoru cu potere in sfer'a vietii omenesci sî a statului.

Egalitatea toturoru cetatieniloru de statu inaintea legii, recunóscerea legala a toturoru bisericeloru sî confesiuniloru religióse, potinti'a de a se aplicá in functiuni fára privire la stare sî nascere, supunerea toturoru cetatieniloru de statu la egal'a datorintia de a militá sî a contribui; defiintiarea roboteloru, descumpararea sarcineloru apasatóre greu asupr'a pamentului, delaturarea liniei de vama ce era trasa inlauntrulu monarchiei, suntu fapte complinite, care nu se mai potu nulificá, fapte de o valore duratóre, a caroru potere ne arata, cumca cursulu unui progresu neincetatu spre intarirea sî impoterirea statului preste totu nu se mai póte retiené.

Popórele cele credintióse ale Austriei reverescu cá fapt'a cea mai binecuventata a acestui progresu marinimós'a determinatiune a Maiestatii Vóstre, prin care esercitiulu potestâtii absolute de domnitoru l'ati schimbatu cu o constitutiune, ce statoresce, cá supusii sa ia parte la intocmirea legiloru: eara apoi fiindca acea constitutiune complanându suvenirile, opiniunile despre dreptu, cumu sî pretensiunile de drepturi ale diferiteloru popóra, se incérca ale imbiná cu imperativ'a necesitate de a sustienea unitatea sî pusetiunea de statu a monarchiei, dâ regateloru sî tieriloru garantiele unoru drepturi statorite lamuritu sî ne'ndoitu, — ea face totodata cá se le stea sî loru prin potintia conlucrarea in unanimitate de care au atât'a trebuintia.

Diplom'a imperatésca din 20 Octobre 1860 este acea lege fundamentala de statu, constanta sî nerevocavera, carea regulându referintiele dinlauntru de dreptulu publicu alu monarchiei, trage liniile demarcatóre, inlauntrulu câror'a, pre lânga pazirea cu mare grija a autonomiei sî dependintiei singuraticeloru tieri, edificiulu constitutiunei statului sa se incheie cu o representatîune comuna pentru afacerile comune ale imperiului intregu.

Eara apoi fiindca pentru dreptulu de participare de legislatiunea comuna a statului se recere neaparatu óresicare ordine anumita sî o forma a esercitiului aceleia, Maiestatea Vóstra spre a complini mai departe lucrulu inceputu la 20 Octombre 1860, cu Patent'a imperatésca din 26 Fauru 1861 ati emisu legea fundamentala de statu pentru representatiunea imperiului, eara cu acést'a ati prochiamatu popóreloru cuprinsulu intregu alu legiloru fundamentale, cá constitutunea imperiului cu acea asecurare serbatoréssca, cumca voiti, cá acésta constitutiune nu numai sa o tineti sî pastrati Insive impreuna cu toti urmasii Vostrii la regimu nestramutata, ci sa o sî aperati sî protegeti cu tóta poterea imperatésca in contr'a ori cârei lovituri.

Dupa cuprinsulu si garanti'a acéstoru legi fundamentale de statu dreptulu de legislatiune este a se esercitá pre viitoriu numai pre lânga confaptuirea si numai cu invoirea corpuriloru representative conchiamate in consunetu cu constitutiunea, in diete si in senatulu imperialu.

Acestu actu alu intieleptiunei imperatesci, carele se arata cá unu monumentu luminatoru alu marimei sublime de reginte imple si pe representatiunea marelui principatu alu Transsilvaniei, cu cea mai multiamitória bucuria, eara acést'a nu numai pentruca noi neamu recastigatu vechiulu dreptu la legislatiune pentru afacerile din launtru ale tierei, ci sî din temeiulu adausu din nou, pentruca Transsilvani'a de acum innainte va fi chiamata a luá parte activa si la pertractarea afaceriloru comune ale imperiului in unire patriotica cu numerósele popóre sorori.

Maioritatii departe precumpanitóre a locuitoriloru acestei tieri ii este forte scumpa independinti'a acestui mare principatu, pastrata preste atati secoli, cá a unui membru separatu si independinte alu corónei Ungariei; prin urmare in deplinu acordu cu dechiaratiunea respicata de Maiestatea Vóstra, uniunea Transsilvaniei cu regatulu Ungariei decretata in a. 1848 nu o póte privi cá pre un'a, ce s'aru fi infiintiatu cu o deplina taria legala.

La restatorirea constitutiunei de mai nainte a tierei in coprinsulu ei intregu s'au opusu victoriós'a putere a acelei fapte complinite, care prin statorirea principiului egalei indreptatiri pentru tóte natiunile, limbile si bisericile, cerintieloru timpului i-a datu unu caracteru, ce nu se mai póte sterge.

Eara egalitatea de dreptu pentru toti respinge ori ce privilegiu pentru particulari, fia aceia staturi, natiuni, séu corporatiuni.

Cu privire la acestea se justifica imperativ'a trebuintiá de a presupune schimbari afundu petrundiatóre in privinti'a statorirei unei modalitâti, dupa care representatiunea tierei se se compuna asiá, in câtu sa corespundia intr'o mesura conforma la tóte interesele locuitoriloru.

Deci Maiestatea Vóstra Prea'nalta induplecatu numai de o datorintia imperativa cá reginte, in lips'a unui altu temeiu legalu sî nestramutatu, in nepotinti'a de a ve re'ntórce la art. XI. din a. 1791 fára abnegarea principiului egalei indreptâtiri, pentru diet'a conchiamata in liber'a reg. cetate Sabiiu V'ati induratu a emite unu regulamentu nou de alegeri sî de afaceri, cu respicatulu caracteru alu unui normativu, carele sa fia numai provisoriu sî sa aiba valóre numai pentru acésta dieta.

Poporimea tierei ascultându cu incredere deplina chiamarea monarchului seu, totodata insa petrunsa afundu de necesitatea de a se deslegá mai multe intrebâri insemnate, ce zacu inca nedeslegate sî care fâra o grea vatemare a intereseloru fia cârui cetatiénu de statu in parte nu sufere mai multa amanare, a luatu parte la alegeri in tóte cercurile e-

lectorale fâra esceptiune pre temeiulu regulamentului de alegeri, ce s'a fostu datu, eara deputatii tramisi s'au sî infatiosiatu in o cumpanitóre maioritate a loru dintru odata cu barbatii cei chiamati prin pré'nalt'a increderea a Maiestatei Vóstre,— ei se sî afla parte mare de fatia in adunare.

Dupace credintiosii preaplecati membrii ai dietei, cá corpu legislativu alu marelui principatu alu Transsilvanici s'au adunatu sî au depusu promisiunea prescrisa, au ascultatu cu simtiemintele celei mai neclatite credintie de supusi insufletitórele cuvinte ale pré'naltului rescriptu din 15 Iun. 1863, Nr. 3117, cu care Mai. Vóstra Sacratisima V'ati induratu a salutá representatiunea tierei in limbagiulu celu mai desehisu, scutitu de ori ce intielesu strimbu sî pentru aceea desteptatoru de increderea cea mai deplina.

Intru adeveru problemele cate au trebuintia de o deslegare intetictore suntu mari si grele.

Dupa-ce inse noi condusi de principiulu dreptâtii sî portati de spiritulu impaciuirii ne apucâmu de lucru cu vointia seriósa, suntemu si nutriti de acea sperantia tare, cumca intruninduse cu sinceritate poterile intarite prin armonia, vomu reesi cá se indeplinimu cu fericire inca sî cea mai grea lucrare.

Consciinti'a ne spune totu ce ascépta dela noi patri'a sî ce imperiulu.

Cu atatu mai viu se descépta in noi profund'a parere de reu, cumca din cateva cercuri electorale deputatii trimisi de catra poporu nu au venitu, cum sî ca dintre acei barbati eminenti, chiamati prin increderea Corónei nu toti au urmatu chiamarii monarchului loru; pentruca de sî diet'a tierii nu vede intru acést'a vre o pedeca la intreprinderea lucrarii sale la care este indatorata, totusi, candu se lucra pentru inaintarea prosperitatii tierei intregi sî a tuturoru cetatieniloru sei, cum sî pentru cele mai inportante interese de viétia a le loru, lips'a mai multoru patrioti cu esperintia din societatea popóraloru sorori se simte cu dorere.

Noi insa speramu earasi, cumcasubt inriurinti'a lucratóre in linesce a unei convictiuni mai bune, care inaintandu intre tóte clasele poporimei îsi sparge drumu inainte, alegerile ordinate din nou voru aduce dietei unu ajutoriu bine venitu de puteri conlucratóre inca sî din acele cercuri, care pana acum fara vin'a loru, ba in contr'a vointieiloru inca nu sunt representate.

Cu ocasiunea deschiderei dietei inpoteritulu comisariu regescu alu Mai. Vóstre ne a datu nóua in copia autenticata acelu documentu, carele coprinde abdicarea de tronu a Mai. Sale imparatului Ferdinandu sî renunciarea Inaltimei Sale C. R. alu serenisimului Domnu Franciscu Carolu din 2 Decembre 1848 in Olmütz cu acelu adaosu, cumca Mai. Vóstra lasati in voi'a dietei, cá aceeasi prin o deputatiune ce ar fi a se trimite la resiedinti'a imperatésca se védia insusi originalulu acelui documentu.

Diet'a incredintiata pe deplinu despre autenticitatea acestui documentu, cu privire la legea fundamentala a sanctiunii pragmatice primita in 30. Martiu 1722 cu cea mai fierbinte multiamita catra nemuritórele merite ale casei Austriace pentru scaparea acestei tieri, ia sî acestu documentu propusu ei, spre cunoscintia, cu cea mai deplina odichnire despre adeverulu fapteloru autenticate in acela, cum sî despre a loru legalitate.

Noi amu mai primitu din mânile aceluiasi comisariu regescu deplinu impoteritu pentru dieta, inca sî diplom'a imperatésca din 20 Oct. 1860 emanata cu solemnitate in tóte trei limbile tierei, amu primitu intru asemenea sî legea fundamentala emanata totu in forma de diploma imperatésca cu dat'a din 26 Fauru 1861 sunatóre pentru representatiunea imperiului, eara apoi indemnati de multiamita sî recunoscintia pentru binevoitórele scopuri indireptate spre a statori óresicare ordine liberala de statu, care se manifesta in constitutiunea imp. data tuturoru popóraloru din intrég'a monarchia, suntemu sî gata de a corespunde préinaltei provocari venite noua de catra Mai. Vóstra, adeca a petrece ambele acelea diplome in legile patriei cu acea modalitate, cá in acésta privintia diet'a se intocmésca inadinsu unu articulu de lege sî se'lu substérna Mai. Vóstre pentru prea gratiósa sanctiunare.

Fiinduca legile marelui principatu alu Transsilvauiei in art. XI. din a. 1791 cuprindu o instructiune anumita, privitóre la procedur'a ce trebue sa se observe la tóte schimbarile de tronu fatia cu tear'a, asiá dechiaratiunea facuta de catra Mai. Vóstra cu privire la confirmarea diplomei Leop. este unu actu de cea mai innalta insemnatate.

Pre'nalt'a Vóstra Maiestate faceti cunoscutu tierei in cuvinte categorice, cumca in privinti'a diplomei Leopoldine nu puteti observá datin'a vechia, din causa cumca mai multe puncte ale aceleia neci decum nu se mai potu aduce la indeplinire, cum sî ca dreptatea sî cunosciinti'a monarchului nu póte suferí ca se mai intarésca ceva, ce in fapta a devenitu a fi preste putintia.

A vorbí adeverulu sî a tiené ceea ce ai promisu, este pentru domniloru sî pentru popóra cea mai 'nalta porunca; pentru aceea credinti'a sî convictiunea pe care Mai. Vóstra o manifestati aici ne imple pre noi sî pe tiéra cu respeptu sî reverintia inaltea acelei marimi de consciintia, carei moralicesce nu'i este cu potintia a intâri prin cuvinte aceea ce in fapta nu póte tiené.

Este prea adeveratu, cumca multe puncte din acea diploma pre care Mai. S'a fericitulu imperatu Leopoldu I. o a datu la luarea principatului Transsilvaniei sub protectiunea domnirei Austriace in 4 Dec. 1691 fiindu in cursulu timpuriloru preschimbate, si-au perdutu tóta valórea, sî pentru aceea de multu neci ca se mai potu tiené.

Diplom'a fusese intregita esentialminte inca prin sanctiunea pragmatica, care statoresce dreptulu de mostenire alu gloriósei case domnitóre austriace sî nedespartiveritatea tieriloru unite sub sceptrulu ei intr'unu statu, ce nu se mai póte desface, sî care sanctiune in poterea art. III din a. 1744 are sî pentru Transsilvani'a valórea unei legi fundamentale de statu nestramutavere.

Totusi pre lânga tóte schimbarile, prin care au trecutu unele puncte singuratice ale acestei diplome Leopoldine, sî prin care dupa legea desvoltamentului organicu, la carele este supusu sî ori care statu, au trebuitu se tréca neaparatu, fundamentalulu caracteru alu aceleia, cá alu unui contractu de statu incheiatu serbatoresce sî fâra a se mai poté revocá, alu carui coprinsu este temeli'a dreptului constitutiunalu transsilvanu, a remasu totu deun'a in poterea sá. Deci tierei i sierbesce spre mare odichnire, cându aude consciintiós'a dechiaratiune a Mai. Vóstre, cumca datin'a in privinti'a diplomei Leopoldine numai pentru aceea nu se póte observá, pentruca punerea in lucrare a mai multoru puncte din aceea nici decumu nu mai e cu potintia; cu acést'a inse diplom'a insasi in fiintia sa nu perde nimica din insemnatatea sa, cá temelia a dreptului publicu.

Tocm'a pentru aceea luandu sî noi acésta impregiurare intocma insusu atinsulu intielesu, primimu cu celu mai viu simtiementu de bucuria, cumca Mai. Vóstra Pré'nalta recunósceti totodata pe fatia sî spre dorit'a odichnire a tierei Ve indurati a dechiará serbatoresce, cumca dupace va fi infiintiata pe cale constitutiunala in confaptuire cu diet'a structur'a din launtru publico drepturistica a marelui principatulu Transsilvaniei sî corelatiunea lui câtra intrég'a monarchia in privinti'a detiermurirei definitive a modului trimiterei deputatiloru Transsilvaniei la senatulu imperialu, inimei Majestatei Vóstre de parinte alu tierei ii va fi spre placere a emite la dorirea sî rugarea tierei o diploma solemna, pe care sî urmatorii Maiestatei Vóstre voru avé de a o confirmá totdeuna inaintea depunerei juramentului omagialu.

Acésta asecurare preanalta, care s'a intempinatu cu dorinti'a tierei, inaltia increderea nóstra sî ne adauge poterile spre a incepe lucrulu ce ne astépta, carele judecându dupa propusetiunile comunicate se intinde preste unu campu largu alu unoru cestiuni de mare insemnatate.

Diet'a 'si recunósce de o datorintia sacra a ajunge câtu mai curendu la resultate corespundietóre ale consultatiuniloru sale, din causa ca poporimea astépta greu pâna se védia intemeinduse constitutiunea tierei dupa o ordine duratóre, pentruca prin aceea se ne stea prin potintia a delatură atâtea rele apasatóre; a pune administratiunea sî justiti'a pe temelii pentru ca se fia scuturi aparatóre sî asecuratóre de drepturi, cumu sî in alte direptiuni a deschide calea câtra asiadieminte salutarie pentru prosperitatea totului.

Referintiele câtra statulu intregu inca astépta cu totuadinsulu cá se fia statorite dupa dorintia, pentruca asiá tiér'a se simtia in mesura deplina binecuventarile ce voru resultá din strins'a impreunare cu imperiulu sî cu representanti'a sa comuna.

Chiamarea destinata Maiestatii Vóstre de provedintia,

pentrucá se' conduceti sórtea marelui Principatu alu Transsilvaniei preste celu mai greu punctu de prefacere, ne prelumina sî noua cá unu lucéferu intru tóta importantia sî marimea sa.

Noi simtimu cá sî Maiestatea Vóstra, cumca de sî problemele care ni s'au pusu suntu grele, totusi acelea trebuie sa se deslege odata.

Supus'a sî credintiós'a representatiune a tierei ajutata de dreptatea causei, sim'induse insuflata de spiritulu cumpatului, de alu bunei invoiri sî alu tolerantiei, intempina nesuinti'a cea sincera a Maiestâtii Vóstre de a ingriji pentru fericirea si prosperitatea tuturoru popóreloru, cu cea mai deplina incredere a s'a.

Asiá noi cu ajutoriulu lui Dumnedieu vomu si reesî a duce in capetu siguru si fericitu acestu lucru de carele ne apucarâmu!

Ceia ce remanemu in credintia neclatita, in devotamentu sî supunere câtra august'a Casa imperatésca cu cea mai profunda veneratiune.

Ai Maiestâti Vóstre c. r. apostolice supusi prea credinciosi ascultatori

Representantii Marelui Principatu alu Transsilvaniei adunati in dieta:

Sabiiu, in 2 Augustu 1863.

Antai'a propusatiune regésca pe tapetu séu efaptuirea egalii indreptatîri a natiunii române sî confesiuniloru ei.

(Urmare din nr. trecutu).

Argumentulu celu mai plausibile, cu care ea- sî motivéza acésta propunere, este, ca într'unu Statu constitutiunale (intielege Austri'a) responsabilitatea Ministeriului numumai e enuntiata in principiu, ci acelea cata a se-redicá si in lege adeverata; care lege anse va remané pururé numai o desiérta fictiune, câta timpu Ministrulu va fi constrinsu a sî apretiuí si a-si alege pe amploiatii sei nu dupre capacitate si inima, ci dupre natiunalitate si religia. (Herm. Zeit. v. m. S. Boten N. 174).

Sa vedemu, incâtu acestu argumentu, carui'a nu i se póte negá sinceritatea, póte-elu sustiené critic'a si a se aplicá la noi.

Este adeveratu ca intr'unu statu constitutiunale, dupre principiele de Statu modernu séu a le liberalismului ce e la putere adi pre contienente, unu Ministeriu responsabile, dependente dela maioritatea camerei, trebuie sa fia liberu intru denumirea amploiatiloru sei— dela prefectu pana la notariulu satului.

Dar nu mai pucinu e adeveratu si aceea, ca constituirea si durat'a unui atare statu modernu— in care Ministeriulu sa fia responsabile, sa fia liberu in apretiuirea si denumirea amploiatiloru dupre capu si inima, dependente de maioritatea camerei, carele sa se retraga dela putere si cu densulu toti amploiatii, indata ce nu mai e sustienutu de maioritate— este conditiunata de urmatórele conditiuni: sa nu fia poliglotu; limb'a gubernului sa fia un'a si aceeasi de la Ministru pana la notariu, de-la Vladica pana la opinca; regate, ducate, provincie etc. sa nu mai esiste nice de nume, ci sa se niveleze tóte la categori'a de comitate, Bezirk-uri etc., cum s'au nivelatu provinciele in despartiemente la Franci; sa se 'ntemeieze centralismulu celu mai absolutu cu fratele seu gemenu — burocratismulu atóte gubernatoriu.

Austri'a nóstra, poliglóta cum e ea cu, cele 10 natiunalitati a le sale, cu pretensiunile incordate a le limbeloru diverse, cu regatele, provinciele, etc. si municipiale acestor'a prezentéza ea óre susnumitele conditiuni, fara care nu póte esistá unu statu constituitu dupre principiale prudentiei de statu modernu?— Eu negu sa presenteze.

Din norocirea nóstra a tuturor'a Austri'a dupre natur'a s'a nu e destinata a devení candu-va statu consiitutiunale in sensulu liberalismului modernu atotu nivelitoriu, in care numai o mica parte din totalitatea popóreloru sa póta luá parte la afacerile statului, la punerea de legi *), in care o burgarime eschisiva sa in loculu aristocratiei feudalistice cu aceleasi pretensiuni si nedreptatîri. Ci, marire provedintiei ddieesci! Austri'a dupre elemente'e sale organice— natiunalitâti divese, regale, provincie etc. diverse— mai virtosu este chiamata a formá unu statu constitutiunale cu selfgubernement, cu municipalitâti etc., cum e in Angli'a.

Angli'a anca e constitutiunala si anca veche, in Angli'a Ministeriulu anca e responsabile, si acésta responsabilitate se impaca fórte bine cu alegerea amploiatiloru municipali din partea locuitoriloru cetatieni.— Acest'a mi-se pare mie a fi spiritulu predomuitoriu, ce insufletiesce si pe cele dóua acte de statu.

Natiunea româna s'a dechiaratu solenelu pentru aceste doua acte de statu. Nice 20 Oct., nice 24 Febr. nu cere de de la noi, cá sa nu conservâmu ce e bunu si ceea ce nu se improtivesce la cuprinsulu II. din 20 Oct. si la iubirea de dreptate a Imperatului, espresa in cuventulu rostitu de pre tronu.

Intre cele de conservatu se-numera la loculu antâiu: ca la posturile Tierei sa se numésca barbati dintre fii patriei dupre confesiuni si natiuni.

Deci egal'a indreptâtîre a natiunii române si a confesiuniloru ei nu se póte efeptui in sensu centralisticu cum ni se propune.

Dar déca egal'a indreptatîre nu se-póte efeptui in sensu centralisticu prin nivelare séu esaugurare, remane a se efeptuí in sensu autonomicu ardelénu prin inaugurare.

Se-nasce acum intrebarea incâtu pentru natiune de acâtea sa se inaugureze: de a patr'a séu de a trei'a?— despre confesiuni nu e indoiéla cá sa nu se-inaugureze de a cincea si asies'a.—

Aci trebuie sa stâmu pucinu si, conformu „massimei“ qui bene distinguit bene docet“, sa destingemu intre vorb'a natiune, luata in sensu geneticu, si intre vorb'a natiune, luata in sensu politicu.

Cându se scrie si se vorbesce despre cele trei natiuni recepte a le Ardélului ómenii confunda natiunea genetica cu natiunea politica. Unii din nesciintia, altii din rea credintia, luându acesti'a vorb'a natiune, dupre interessulu momentului, cându in sensu geneticu, cându in sensu politicu.

Dar e in gradulu celu mai mare falsu, ca in Ardélu au esistatu verodata trei natiuni recepte luata vorb'a in sensu geneticu. Câci maghiarii si Secuii dupre limbe — singur'a caracteristica a natiunii genetice— este un'a si aceeasi natiune genetica. N'am auditu anca pe nice unu statisticu, nice dintre maghiari, cá, vorbindu séu scriindu despre poporatiunea maghiara sa fi facutu deosebire intre nrulu magiariloru si cel'a alu secuiloru, ci totu deun'a i-au cuprinsu intr'unu numeru.

Cându se scrie si se vorbesce de 3 natiuni recepte in Ardélu, trebuie dar sa se intieléga totu deun'a 3 natiuni politice: natiunea nobililoru, natiunea secuiloru si natiunea Sasiloru, destinsi dupre natur'a privilegieloru din Comitate, scaunele secuiesci si fundulu regescu.

Cà acést'a este asá vade este nomenclatur'a diplomatica cea veche de prin legi sî chrisóve, unde, candu este vorb'a de privilegiatii deprin Comitate, se dîcea: natio nobiliumungarorum et valachorum.

Este adeveratu cà mai tardiu, magiarii din traditionalea tendintia de a se-in multi, prin fictiunea cà nobilitatea in Comitate nu póte fi decâtu ungara séu magiara (?!), mai antâiu lasara din nomeclatur'a Naii o nobiliumpe valachorum, apoi se servira numai cu Natio nobilium ungarorum sî in fine magiar nemzet prin usurpare.

Deorace privilegiale, ce constituau sî caracterizau pe natiunile politice in Ardealu, nu mai stau; deorece vorb'a natiune politica numai póte avé sensu: urméza cà pe fiitoru vorbindu séu codeficendu prin natiune sa intielegemu totudauu'a natiune genetica.

Fiindca in Ardealu natiuni genetice suntu numai trei: e consecenti e cá natiunea romana sa se inaugureze de atreia natiune, éra confesiunile ei de a cincea si a siessea.

Dar', fiindca o natiune nu se póte desvoltà sî a ajunge la valórea sa decâtu numai pre unu certu teritoriu, e o necesitate imperativa cá, avendu celelalte dóue natiuni surori teritoriu, sa lu aiba sî natiunea romana.

Despre teritoriu, cându va veni timpulu seu.

Sabiiu 22 Iuliu 1863.

*) Este de insemnatu: ca in Franci'a de la 1791, in progresu cu consolidarea la putere a burgarimi (bourgeoisie) censulu crescu pasu de pasu, pana ce sub Guizot intre cele 30 milioane de franci erá numai 200,000, cari faceau pays legal, adeca representá pe poporulu si tiér'a francesa. - Mai asiá sta lucrulu astadi si in Prusi'a. - In Romani'a 4-500 de plutocrati representéza 5 milioane de Romani!..

Sabiiu 26. Iuliu 1863. (tramisu)

Cetimu in Gazet'a officiala de Vien'a din sér'a lui 29 Iuliu a. c. Nr. 25 urmatórele:

Declaratiunea deputatiloru magiari sî secui, prin care eisi motiveadia departarea dela diet'a trassilvana, formeadia de presinte o controversa destulu de via. —

Presupunerei esprimate de noi, — ca adeca acésta departare póte ca nu aru fi urmatu, cându partitei magiare i-aru fi succesu a ajunge de a fi in maioritate in dieta, — s'au contrapusu assertiunea, — ca Magiarii numai pentru aceea au luatu parte cu atât'a focu la alegeri, cá-devenindu in maioritate, sa pota declará in numele tierei celea ce acumu le-au declaratu cá minoritate seccissionistica. —

Dupa a nóstra parere, partit'a loru prin acestu escusu putînu s'au folositu; pentru ca prin dênsa i se atribuie unu modu de tactica politica, ce nu póte fi identica cu convictîunea eii. —

In acésta escusare nu póte sa se cuprinda motivulu departârei, pentru ca

cu multu mai innainte de esîrea rescriptului imperiale au fostu cunoscute conditiunile, sub care diet'a se conchiama, sî propusatiunile ce va avea a le pertractá. Bas'a pentru lucrârile dietei dar' au fostu data, — au fostu diplom'a si constitutiunea din Februariu; — a priimi acésta basa, sî apoi a o negá, aru fi o tactica cu câtu neratîunabila — dar mai multu sî illoiala. —

La totu casulu presupunerea acelora, cari dîcu ca partit'a magiara pentru aceea aru fi fostu doritu ajungerea maioritâtii in dieta pentru ca apoi au speratu a poté pertractá propusetiunile regesci in sensulu eii, este cea mai putînu culpabila pentru intentiunile ei, sî pentru aceea amu adoptat'o sî noi. —

Observarea, ce o face „Wanderer“ la departarea partitei magiare din Dieta, — ca adeca la dêns'a aru fi concursu sî impregiurarea alegerei multoru officiali publici nu póte fi socotita de precompanitóre, pentru ca acesti officiali, ori sî cumu, suntu (sî remanu) alesii poporului, — eara de cumva cu acésta observare au voitu se tientedie asupr'a regalistiloru, apoi acestia mare parte au fostu cunoscuti innainte de alegeri sî de resultatulu loru. —

Ear asupr'a obiectiunei, — ca cuestiunea dreptului de statu, prin preinaltulu rescriptu nu aru fi numai propusa, ci totodata sî decisa — ne prinde incâtu-va mirare; pentru ca noi nu potemu presupune, cum aceasta partida in adeveru s'aru fi potutu leganá in acea ilusiune: ca diet'a aru fi chiamata numai cá un'a constituanta, — seau ca regimulu néga in Ungari'a valórea unoru pârti ale legiloru din 1848, eara in Ardealu va deschide liber'a discussiune asupr'a loru, — seau doara ca le va sî recunósce. —

Ce se tîne de bunavointi'a acelei partite aretata prin recunóscerea principiului de egala indreptatîre natiunala, sî egalitatea individuala fatia cu legea, — ce au esprimat'o in declaratîunea eii, — in adeveru ca merita atentiune; — nu ne potemu insa innaltiá pâna acolo de a-i insusî pretiulu unui meritu essentialu. — Acestu principiu s'a realisatu in imperiulu austriacu in urm'a poterei unoru evenimente sî giurstâri, ce nu s'au potutu respinge ori ignorá; — nu diplom'a, nu patent'a din Februariu le-au creatu, ci ele prin aceste acte de mare insemnatate numai s'au confirmatu, proclamându-se intr'unu modu solenelu sî irrevocabilu, cá fundamente nestramutabile a ordinei in imperiu. —

Ele — principiile — au trebuitu a fi considerate la emiterea ordinei de alegeri; sî pentru aceea, — cá adunarea dietei sa fia potinciósa, — ordinea alegeriloru au potutu fi numai un'a octroita.

Pre cându regimulu in aceasta directiune implini o datorintia politica, urmà totu odata sî unei demandâri a prudintiei. — Deaca voturile suntu a nu se numerá, ci a sa cumpaní, — precumu dîcu adeseori contrarii nostri — apoi se intielege, ca acelea trebuie sa traga mai greu, care suna pentru unu resultatu folositoriu sî practicu, — sî nu celee care se invêrtu in negatiuni abstracte — nefruptifere. —

(Va urmá)

Ili'a in 28 Iuliu 1863. Dupace replic'a D. polemisatoru I. R., — pe care numai ce-lu presupuneamu, acum'a insa-lu cunoscu in persóna — reprodusa in nr. 57. alu „Telegrafului românu“ cu dat'a Sabiiu 9 Iuliu, — la respunsulu meu edatu in nr. 53 alu acestui Jurnalu cu dat'a Ili'a 28 Iuniu 1363, datu in urm'a incriminatiunei atinse in nr. 28 alu Tel. rom. cu data Dev'a 21 Iuniu 1862 — trece preste mediunele competinte unui publicistu sî parlamentaristu, sî se apuca de personalitate — care cariera eu nu voiu a o imitá, sum provocatu a dá urmatórea duplica.

Cu provocare la respunsulu meu susmentiunatu, tóte incriminârile — care fâra comentariu dau pe fatia ca suntu impreunate cu scopu reutaciosu (? Red.) — le respingu dela tóta seriositatea, sî le declarezu de false, eare in privinti'a celoru afirmate de mine nu lasu nici o jota. . . . .

Tocmai pe cându ne sosi acésta duplica, ne sosi Kol' Közl., Pester Lecyd sî o scire privata totdeodata, care ne spunu, ca d „Oltyán“ a tramisu cu gendarmi pre unu preotu romanescu la Dev'a in prinsóre, (pentru-ca aru fi indemnatu pre nisce poporeni a pasce tiérinele altor'a, ear dupa alta versiune din resbunare, ca n'aru fi partinitu pre d. Jude la alegerea deputatiloru dietali) de unde insa indata se eliberà. Acestu singuru faptu restórna tóta asiá numit'a replica, in realitate unu conglomeratu de cuvinte sunatóre a dlui „Oltyán,“ sî credemu c'amu face o crima deles'a imparţialitate jurnalistica, cându amu deschide colonele nóstre sî mai departe unei escusâri, carea in cuvinte câtu se póte de multu dîce câtu se póte de putînu sî carea prin fapta singura se da de minciuna.

Red. „Tel. Rom.“

35—1 **Concursu**

In Comun'a Sisanovecz din Eparchi'a Timisiórei Protopresviteratulu Hassiasului, o vacantu Postulu de Invetiatoru românescu, pentru care se deschide Concursu pâna in 24 Augustu a. c. Emolumentele anuale suntu 120 fl. v. a., 30 chible grâu, 30 chible cucurudiu, 100 punti clisa, 50 punti sare, 25 punti lumini, 12 stângini lemne, 1 lantiu gradina, 4 lantie livada sî cortelu liberu.

Doritorii de a cuprinde acestu postu se indreapta a trimite Recursele sale timbrate, alaturându Cartea de botez, adeverintiele despre capacitate, despre servitiulu de pana acumu, sî despre portarea sa politica sî morala.

Bellincz 20 Iuliu 1863.

Constantinu Gruits
Prot. distr. sî Inspect. scolaru

Multiamita publica.

Subscrisulu impinsu de boldulu recunoscintiei a animei sele, aduce tuturoru aceloru Români adeverati sî animi nobile din Comitatulu Hunedórei, cari n'au crutiatu denariulu loru spre alu jertfi pentru inlesnirea materiala a studieloru lui in anulu scolasticu $186^2|_3$ sî anumitu: d. d. colectanti Al. de Herbay jude processualu in Gurasada, I. de Crainicu fostu c. r. subcapitanu, actu in Dobr'a, sî Lad. Olteanu jude processuale in Ili'a M.; assemenea sî d. d. contribuitori, I. de Orbonasiu prot. gr. or., N. Demsiusianu prot. gr. cat., L. Olteanu jude proces. I. de Crainicu fost c. r. subcapitanu, D. jud. proces. A. de Herbay jud. procs, Al. de Olariu parochu gr. or., A. Luchu parochu gr. or., S. de Olariu parochu gr. or., G. de Olariu parochu gr. or. A. de Olariu jun. parochu gr. or., Sam. Motiu parochu gr. or., Ar. de Olariu parochu gr. or., I. Opreanu parochu gr. or., A. Radoviciu, P. Radoviciu parochi gr. or. N. Perianu sen. parochu gr. or. T. Moisescu parochu gr. or., A. Ginea directoru la institutulu de fete din Buzeu, actu in Dobr'a, I. Muntenescu Invetiatoru I. Moldovanu, magistru. de posta, Prorocu, oficialu la padurile c. r. din Roscani, G. Parasceviciu notaru com., I. Chmel proprietariu, A. Belle proprietariu P. Cismasiu maiestru; pentru acést'a fapta generósa multiamita publica.

Sabiiu 5 Augustu 1863.

Ambrosiu Bersanu m. p.
juristu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 65. ANULU XI.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Pretiulu prenumeratiunei se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Sabiiu 30 Iuliu, 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a IX,
tinuta Luni in 29 Iuliu (10 Augustu) 1863.

Dupa intrerumpere de aprópe dóua septemâni a siedintieloru dietale publice, in care restempu Comitetulu pentru compunerea adressei de respunsu la cuventulu de tronu termina lucrarea sea, proieptulu acest'a se tiparì in tustrele limbile tierei si se impartì intre membrii dietei, spre a-lu studiá in restempu de trei dile: — diet'a tinù astadi siedintia publica, despre carea dupa datin'a de mai nainte referimu in urmatórele:

Siedinti'a se incepe la 10½ óre diminéti'a, citindu-se protocolulu siedintiei premerse in limb'a magiara, germana si româna, care dupa câte-va observâri neessentiale (C. Schmidt: cá propusu nu unulu, ci doi membrii din fiacare despartiamentu; Puscariu: altissime conchiamate inlocu de: conchiamate de Inaltiatulu Imperatu; Popasu: a se dice incapere in locu de chilia; Fabini: domnulu presiedinte, nu numai presiedintele: in fine Bolog'a: nu altissime (ceea-ce nu e romanesce), ci preainnaltu conchiamata) — se declara prin presidiu verificatu.

Membrulu nou venitu, dep. Mateiu Nicol'a depune appromissiunea.

Presiedintele intréba: cumu are a se tiné cu documintele, ce obvinu in testulu protocolului? Din parte-si e de parere, ca acelea sa se tiparésca, sa se alature cá anclise, si testulu protocolului sa se provóce apoi la ele.

Zimmermann descrie in modu istoricu, ca procedur'a acést'a asiá a fostu si 'n Ungari'a de-la 1832 si si 'n dietele Transsilvaniei de-la 1834 incóce, si asiá e si 'n alte staturi constitutiunale, d. e. in Germani'a; de aceea se alatura la parerea presiedintelui, cá documintele obvenitóre sa se edea intr'o carticica deosebita (Urkundenbuch.) — Se priimesce si se enuncia.

Presiedintele comunica, ca dupa-ce comitetulu alesu pentru elaborarea adressei si-a deplinitu lucrulu si dupa-ce proieptulu de adressa s'a tiparitu si impartitu membriloru dietei, referintii comitetului au de a-si dá sém'a despre cele seversite.

Rannicher si Baritiu cá referinti se suie pe tribuna.

Rannicher, in cuventu lungu, bine ordinatu si intreruptu in mai multe locuri de aplausele casei espune mai antâiu genes'a séu nascerea adressei. Diet'a, dice oratorulu, a priimitu cu veneratiune si entusiasmu p. n. rescriptu imperatescu, ce salutà pre adunatii representanti ai Transsilvaniei; deputatulu Eppulu Baronu de Siagun'a s'a si insinuatu a proieptá la tempulu seu, adeca dupa constitutirea dietei, tramiterea unei adresse. Acést'a s'a si facutu intr'unu proieptu subscrisu de unu numeru insemnatu din membrii dietei; cas'a acceptà cu via placere si cu unanimitate proieptulu laudatului deputatu, lu declará a fi urginte si alese unu comitetu pentru elaborarea adressei. Comitetulu si-a'mplinitu cu scumpatate insarcinarea, a lucratu in armonia si consensu, si adress'a, ce a resultatu din ostenél'a comitetului, atâtu in materia câtu si in forma este o espressiune credintiósa a dorintiei si convictiunei lui solidare.— Apoi trece la adressa insasi. Ea, dice, a urmatu rescriptului imperatescu; si precum acolo nu s'a retacutu, ba nici ca s'a invelitu séu immascatu ce-va, ci vorbesce Monarchulu francu, liberu si sinceru cu alesii tierei, asiá si aici: adress'a nu e unu conglomeratu de cuvinte frumóse si desierte, ci o espressiune fidela a convictiunei proprie. Noi ne gatimu nu a radicá unu edificiu nou din temelia pân la coperisiu, ci a repará vechi'a nóstra constitutiune, si pe basele eii cele nestramutabile a zidi mai departe legile recerute de tempu si trebuintiele lui. In fruntea adressei dar trebui pusu, ca Transsilvani'a si mai nainte avù constitutiunea sea propria. Dar de óre ce nici preste cei 12 ani din urma nu se potù trece cu tacerea, comitetulu cu tóte ca ispit'a de a-i incriminá erá fórte aprópe, au atinsu fórte finu córd'a loru si mai multu s'au opritu la binele, decâtu la reulu, ce ni l'au adusu ei. Celu mai mare bine insa, ce ni-lu adusera acesti ani, e constitutiunea imperiala, ce se dedù prin diplom'a din 20 Octobre 1860 si prin patent'a din 26 Februariu 1861, carea proclamându egalitatea tuturoru natiuniloru si confessiuniloru, dete garanti'a cea mai sigura pentru constitutiunile diferiteloru tieri. In privinti'a uniunei cu Ungari'a n'au disu mai multu comitetulu, decâtu numai au aprobatu competintele pasagiu din rescriptu. Compunerea dietei trebuia sa se faca dupa principiele moderne de statu, câci a basá modulu compunerei dietei pre principiele vechi ale dreptu lui tierei, schimbându-se referintiele, erá cu nepotintia. Cine insa erá sa ia firulu si sa faca inceputulu, de nu Monarchulu? Maiestatea Sea dar a si emisu o lege provisoria, panacându diet'a insasi ve ereá alt'a. Tóte cercurile au priimitu acésta lege electorala, — unu documentu invederatu, ca tiér'a a recunoscutu indreptatirea Principelui si a simtîtu trebuinti'a cea imperativa a se face reforme adunci; câci ea pere in delasarea sea de pân acum. Ca la dieta nu s'au presentatu toti cei alesi si chiamati, e deplorabilu, si fiindca locului pentru esprimarea acestei pareri de reu erá innainte de tóte adress'a, pentru aceea se atinse si acésta impregiurare, dar in termini scurti si in modulu celu mai impaciuitoriu, adaugendu-se totdeodata, ca diet'a cu tóte acestea va procede mai departe in calea sea. Schimbarea tronului pe bas'a sanctiunei pragmatice se priimesce. Constitutiunea imperiului, cá cea mai buna chizasia pentru constitutiunea tieriloru singulare, se priimesce, si diplom'a si patent'a trecu intre legile tierei, carea castiga, ear nu perde, alipindu-se de imperiu.

A vorbi despre diplom'a leopoldina, va fi problem'a coreferintelui, cu care au impartitu fratiesce ostenél'a lucrului. Ear proieptulu de adressa insusi e urmatoriulu *). (Citesce proieptulu in limb'a germana:) apoi pogorindu-se intre numeróse acclamatiuni de pe tribuna, acést'a o ocupa coreferintele

Baritiu, care saluta mai antâiu pusatiunea cea fericita ce-i iérta a vorbi romanesce de-la acestu locu. Apoi trecendu la bas'a, pe carea trebuie sa ne punemu noi si carea este dreptulu istoricu, arata ca e strainu lucru, cá chiaru unu Românu transsilvanu sa se puna pe temeli'a terenului istoricu, pe care insa, sta nu numai densulu, ci toti membri români din comitetulu de adressa. Cá sa fia intielesu bine, cere a se face deosebire agera in privinti'a terenului istoricu. Comitetulu adica, alu cârui membru avù si densulu onóre a fi, intielege prin terenulu istoricu dreptulu de proprietate alu natiuniloru locuitóre pe acestu pamentu, in care odichnescu ósele mosiloru nostri lângá ale celoralalti conlocuitori de 1700 ani. Asiá 'ntielege densulu, asiá si comitetulu terenulu istoricu, nu

*) Noi lu aduseramu in nr. premergatoriu. Red.)

1863
1700
de 133

insa asiá, cá acelu terenu sa fia stratulu privilegieloru, sî inca cu multu mai putînu cá pe elu sa crésca tirani'a, sclavi'a civila, politica sî bisericésca; câci pe unu astfelu de terenu istoricu nici ca ne mai potemu pune, smulgendune cuventulu Monarchului pe vecia de pe dênsulu.

In sensulu acest'a sa se ia dar diplom'a leopoldina cá punctu de procedere la adressa. Cum-ca la acésta procedere se póte luá de basa diplom'a leopoldina, n'are lipsa de multe dovedi sî se marginesce la o assemenare. Trei frati facura odata o legatura cu unu vecinu mai tare, insa bunu, cá sa le ajute incontr'a altui vecinu periculosu sî barbaru. Contractulu se 'ncheià pe sute de ani; dar unu frate nu fusese de fatia la 'ncheiarea contractului. Afara de aceea mai multe puncte din contractu se schimbasera prin invoieli nóue sî prin impregiurârile tempului. Sî asiá proieptându-se re'nnoirea contractului, aperatorulu declara, ca-lu va innoí sî modificá, dar nu-lu va subscrie, panacându nu va fi assigurata sî fratelui celui remasu lipsitu proprietatea lui.

In întielesulu acest'a luà sî comitetulu cuvintele competinte din rescriptulu imperatescu, care se reducu la diplom'a leopoldina. Aru poté produce multe citate despre aceea, ca modificârile, ce s'au facutu in diplom'a leopoldina, s'au facutu cea mai mare parte cu scirea sî cu voi'a celoru trei frati fosti indreptatîti, cari indata la 2 ani dupa esîrea eii cerura modificarea punctului 1, 3 sî 9; dar apoi, cu deosebire in anulu 1791 recunoscura necessitatea modificârei eii prin art. I. (care-lu citéza din cuventu in cuventu).

In fine crede vorbitorulu, ca diet'a va pasî in armonia sî unitate pe calea presemnata, ca toti se voru desbracá de ori ce egoismu sî iubire de sine sî voru lucrá cu moderatîune sî resignatîune, carea inca e o virtute rara, sî róga pre ca-s'a, cá la dejudecarea adressei sa considere sî principiele espuse de densulu in privinti'a terenului istoricu.

Cuventulu e 'ntrerumptu adeseori de: bravo! asiá e! sî so ist's!

In fine se citesce proieptulu de adressa sî romanesce priu d. Baritiu sî unguresce prin d. Lászlofy, sî fiindu tempulu innaintatu, presiedintele enuncia incheiarea siedintiei de astadi, defigendu tempulu celei mai de aprópe siedintie pe mâne la 10 óre, sî punendu la ordinea dîlei desbaterea generala asupr'a proieptului de adressa.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheià la 1 óra.

Representatîunea deputatiloru sî regalistiloru magiari.

Contele Mikó sî Br. Kemeny avura, precum spuseramu, in 31 Iuliu audiintia la Maiestatea Sea, fiacare deosebitu; dar voindu a asterne Monarchului cunoscut'a representatîune, priimira ordinu a o predá Cancellarului transsilvanu Contelui Nadasdy. Actulu se pare a fi fórte lungu, sî din estrasele, ce le aflâmu prin foile vienese dintr'ênsulu, estragemu sî noi urmatórea analisa.

Suplicantii protesteaza mai antâiu incontr'a presupunerei, ca prin neintrarea in diet'a transsilvana ei ar goní scopuri separatistice, aru inpumná intregitatea imperiului ori aru voí sa apese vr'o natîune conlocuitóre. Apoi trecendu la istoria espunu, cumu Magiarii sî Secuii indata ce scapara de jugulu turcescu, facura tractatu cu Imperatulu Leopoldu I la anulu 1691., prin care, precum sî prin articululu dietalu 6. din anulu 1791 se pusera sub domni'a regiloru legitimi ai Ungariei; ca acelu tractatu au assiguratu independinti'a tierei in tóte directîunile, ca la anulu 1791 s'au adusu lege, ca principii indata la suirea pe tronu sa intarésca acelu tractatu Leopoldinu; ca devenindu ereditatea Habsburgica de-la lini'a barbatésca la cea femeiésca, se facù tractatu nou intre ambele pârti, adeca sanctîunea pragmatica din anulu 1744, carea inca fù priimita intre legi; ca atâtu tractatulu leopoldinu, câtu sî sanctîunea pragmatica suntu legi fundamentale valide, suntu tractate incheiate intre principe si poporu, sî intarite prin juraminte, ba incâtu atingu recunóscerea ereditâtii din partea poteriloru europene, suntu documinte ale dreptului de statu europeicu.

Apoi trece representatîunea la incercârile reformatorice ale lui Iosifu II. sî citéza articulii, dupa cari dreptulu de a dá, schimbá sî declará de autentice compete principelui impreuna cu diet'a sî dupa care Transsilvani'a are votu la darea recruciloru. Acésta constitutîune aru fi fostu incoronata apoi prin legile din 1848, prin care s'au eliberatu iobagii, s'au stersu deosebirea de drepturi intre nobili sî nenobili, s'a proclamatu indreptatîrea egala intre tóte confessiunile sî natîunile. Dar' sî uniunea pârtiloru diferite s'a proclamatu, dîce, in acestu anu, s'a sanctîunatu „prin principele legalu pe cale legala, sî prin acést'a diet'a din 1848 a satisfacutu unei dorintie de multu nutrite a principelui sî a „natîunei."

Pecându dara, continua representatîunea, subscriitorii stau pe bas'a legei, pe atunci suntu unii consiliari de ai Maiestatii Sele, cari marturisescu perderea (Verwirkung) dreptului. Diplom'a din 20 Octobre 1860 sî patent'a din 26 Februariu 1861. in multe puncte suntu in contradicere.

Apoi trecendu representatîunea la Transsilvani'a in specialu, espune fasele, prin care au trecutu ea de-la anulu 1860 incóce, panacându se adunà diet'a de fatia. Cu deosebire se reproba multîmea cea mar e a alegatoriloru, cari de-la 2,000,000 locuitori suntu preste 80,000, cá 'n nici un'a alta tiéra din monarchia.

De aceea ceru iertare, ca n'au intratu intr'o dieta, ai cârei membri ei nu potu fi, de óre ce, precumu au auditu din cuventulu de tronu acolo se promite o diploma nóua, ear cea leopoldina, pe carea baséza constitutîunea tierei, cumu sî drepturile de domnitoriu ale Maiestatii Sele, se desfiintiéza.

Actulu incheia asiá: Indurati-Ve Maiestatea Vóstra a ne conchiamá pe terenulu legei, si noi insîne vomu proiectá modificârile recerute de spiritulu têmpului ale constitutîunei nóstre de statu pe cale constitutîunala; vomu documentá, ca nu suntemu inimici, ci amici consciintiosi ai unitâtii imperiului in sensulu sanctîunei pragmatice; vomu documentá, ca noi nu ne luptâmu pentru de a sustiné prerogative natîunale sî confessiunale, nu pentru suprematîa preste sororile natiuni recunoscute dupa principiele legiloru din 1848. de egalu indreptatîte cu noi, nu pentru drepturi si forme devenite in referintiele sotiale de fatia neesecutabile, ci numai pentru sustînerea partîala, si iarasi modificarea partîala, dar facenda pe cale legala a principieloru constitutîunei nóstre, dupa cerintiele impregiurâriloru de fatia, sî a principieloru, ce sa o assigure sî pe venitoriu sî de realisarea si garantarea acelor'a atâtu pentru natîunile sorori, câtu si pentru noi; vomu documentá, ca precum tindemu a sustiné constitutîunea nóstra avitica, nu numai nu vomu fi spre pedeca desvoltârei constitutîunalismului in celelalte provintie ale monarchiei afara de noi dupa recerintiele impregiurâriloru, stâriloru si a vietiei loru sotîale, ci inca o vomu innaintá, si vomu aretá, ca nu suntemu liberali numai cu cuvinte, recunoscendu egal'a indreptâtîre natiunala si confessiunala a tuturoru natiunalitatîloru din patri'a nóstra, si intre acelea sî a Româniloru, ci suntemu gat'a a sî conlucrá la realisarea acestoru idei cu simtiementu sinceru fratiescu.

Se póte, Maiestatea Vóstra, cá pentru acésta lipsire a nóstra de-la acésta dieta sa fimu acusati de simtiemînte nesincere; dar cine aru fi mai fericitu decâtu noi, déca amu poté urmá dispusatiuniloru regimului Maiestâtii Vóstre? Dar fiindca prin intrarea in acea dieta am vatemá cele mai firme columne ale tronului si statului, adica legile nóstre, acést'a n'o potemu face, fâra d'a pecatuí incontr'a tronului si a patriei. Dintr'alte cându aru veni dîlele periculului, de ceea-ce Domnedieu sa Ve ferésca pre Maiestatea Vóstra si iubit'a nóstra patria, vomu documentá, ca suntemu adeverati credintiosi ai tronului si ai patriei si le vom aperá cu aceeasi insufletîre si resignatîune, cu care le aperara premergatorii nostri, si cum ne simtîmu indatorati a desfasiurá acum de presinte assemenea insufletîre si resignatîune intru aperarea vietiei nóstre constitutîunale.

Remanendn de altmintrea cu préumilita, prédevotata veneratîune

Ai Maiestâtii Tale c. r. Apostolice

Sabiiu in 22 Iuliu 1863.

preaplecati credintiosi suditi

(Urméza 55 subscriptîuni).

Sabiiu in 26 Iuliu. Alegerile ce le nóue pentru deputatii dietali se voru face Vineri in 2|14 Augustu.

„Idök tanuja" deminte faim'a ce s'aru fi latîtu, ca Eppulu Haynald aru fi fostu celu d'antâiu, care aru fi subscrisu actele din conferintiele sabiiene, sî ca óspetii din Pest'a aru fi influintiatu lucrârile aceloru conferintie.

Sabiiu in 28 Iuliu. Prin p. n. rescriptu imperatescu publicatu in nr. penultimu alu acestui diuariu se or-

dina dara alegeri nóue in loculu aceloru deputati, cari n'au intratu in dieta. Deputatii acestia parte mare vinu de a se alege din comune ori cercuri, unde suntu sî Romani; de aceea ca atât'a mai incordata ne e asceptarea resultatului loru. Alegerile d'antâiu au fostu o scóla practica pentru poporulu nostru; intervalulu între alegerile acelea sî acestea e atâtu de micu, incâtu potemu crede, ca elu nu va fi uitatu lectiunile cele seriose din acea scóla. Unitate dar, zelu natiunalu, trezvia, moderatiune sî resignatiune din partea celoru mai debili in favórea celoru mai meritati, — acestea le pretinde sî asta data tempulu de la noi.

Carea va fi portarea Magiariloru la aceste alegeri, cu securitate nu potemu sci; déca insa e iertatu, a concheiá din cele trecute la cele venitóre, apoi Magiarii voru alege de nou, dar alesii iar' nu voru intrá in dieta, sî deaca s'aru face sî a trei'a, apatr'a s. a. m. d. alegere, totu asiá voru urmá. Sa nu dicemu insa, ca voru urmá, ci ca aru fi urmatu asiá, déca in rescriptulu regescu nu s'aru fi prevediutu casulu acest'a si nu s'aru fi ordinatu, cá candidatii sa se declare innainte, ca voru a merge in dieta ori nu? cá la casulu cestu din urma ni cisa se mai pérda têmpulu cu alegerea loru, nici sa remâna alegatorii nerepresentati. Asiá nu remâne alt'a, decâtu cá concetatienii nostri magiari ori sa nu aléga de locu ori sa aléga nemagiari, de óre ce dupa cunoscut'a terorisare, ce o face la densii ade eori maioritatea asupr'a minoritâtii, se póte presupune, ca anevoia se va aflá vreunu Magiaru, care sa priimésca acum missiunea de deputatu. Nu e dar cu nepotintia, cá déca alegu, Magiarii insîsi sa alega Romani, ori renegati — de mai suntu cum-va in Transsilvani'a astfelu de Romani rataciti, — cá sa aduca desbinare in sinulu deputatiloru romani binesimtitori, sî sub masc'a de Romani sa apere interesse specifico-magiare, ori apoi Romani fâra privire mai departe, cá tóta greutatea responsabilitâtii pentru agendele sî actele acestei diete sa o póta aruncá pe umerii Romaniloru.

Insa ori cum aru cadé sórtea, noi sa fimu gat'a!

Rosî'a sasească 25 Iuliu 1863.

Prea onorata Redactiune!

Subscrisulu mi-iau libertate, de a rogá pre prea onorat'a redactiune a multu pretiuitului nostru „Telegrafu“ a dá spatiu pentru publicarea intemplârei ceii infricosiate, ce au suprinsu pre locuitorii nostri de aicea, sî adeca: In 12|24 Iuliu a. c. pe la 9 óre sear'a isbucni focu in siur'a vornicului (sasu) sî din trasulu ventului se latî foculu, incâtu prefacù in cenusia in scurtu tempu 14 siuri sî câte-va siopuri de zidu, ear fênu arse fórte multu. De acésta primejdia nu aveamu nadejde la inceputu ca vomu remané scutiti nici noi Romanii, la ale câroru siuri au venitu ventulu ducendu paie sî fênu aprinsu; insa provedinti'a ne-a paditu intorcendu ventulu, sî remaseramu astadata scutiti de focu; insa ne tememu ca nu ne va trece nici pre noi, de vreme ce inca de dóua ori au fostu sasii de-la noi cercetati de focu, sî fiindca acelea sau intemplatu dîu'a sî sciindule ca din negrija din sasi de ai loru, nutrindu-si vitele in grajdiu cu pip'a aprinsa, nu aruncara nimicu asupr'a nóstra, ear acuma ne cautandu la negrij'a loru insîsi, cându ei tocmai pe atunci descarcara la fênu cu lampele aprinse prin siuri sî póte slugile cu pipele, — seau la vecinii nostrii Cornatieni, pre cari pentru putîne cracutie uscate de focu din padurea nóstra aducendu-i cu carele sî vitele in satu, ii globira cu câte 10-20-30. f. v. a. pâna cându din pricin'a saraciei unii si-au pustiitu carele de totu, de nu le-au mai scosu, pe cum cu unu prilegiu vediuramu unu astfelu de caru in curtea judelui inca din iarna standu sî putredindu batutu de tóte vremurile sub ceriu.

In mai mule renduri confratii nostrii sasi, si tocmai sî dintre dregatorii satului disera câtra ómenii nostrii, ca óre care dintre ai nostrii aru fi facutu aceast'a; dara sa ne fia in scire, ca nu vomu scapá nici noi; ca, disera, de se va mai aprinde la sasi numai odata, venimu cu totii sî ve punemu focu de trei pârti, deaca nu vi se va intemplá sî mai curendu, sî cându ve va fi lumea mai draga, sî atuncea apoi sa fiti parliti, incâtu cu adeveratu veti fi parliti pentru totu totdeun'a. Cu aceste sî alte esprimâri ne facura mai multi intru tóte ingrijati, incatu o particica dintre Romanii nostrii cu stâri mai bunisióre — isi sî asigura pentru focu zidirile, insa partea cea mai mare nu póte. *) — I. B.

*) Ori póte ori nu póte, DVóstra sa aretati lucrulu la judecatoria sî pre amenintiatorii sa-i faceti respundiatori pentru astfelu de cuvinte spaimentatóre. Red.

Varietati sî noutati de di.

(Daru.) Maiestatea Sea S'au induratu a daruí pentru adunarea „Slovenska matica,“ ce o voru avé Slavii din Ungari'a in 4 Augustu c. n. in Santu-Martinu, 1000 fl.

(Scire personala.) Dlu A. Papiu Ilarianu cu dd. amploiatu Otnescu sî advocatu Murgasianu se afla de câte-va dîle in midiloculu nostru.

(Gimnasiu nou romanescu.) In bugetulu Cancellariei aulice transsilvane pe lânga cele 4000 fl. menite a se dá cá succursu gimnasiului din Brasiovu atâmu preliminate si alte 4000 fi. pentru gimnasiulu din Naseudu.

Russi'a sî Poloni'a.

Principele Gortschakoff a tramisu in 27 Iuliu c. n. o nota la Contele Rechberg, Ministrulu afaceriloru din afara austriacu, prin care esplica, respective revóca pasagele acelea din not'a russésca din urma, cá cându Austri'a aru fi sciutu sî aru fi aprobatu innainte refusarea noteloru celoru trei poteri apusene, sî cá cându ea (Russi'a) aru fi vrutu sa faca vr'o assemenare intre starea Galitiei sî a Poloniei russesci. —

„Ostdeutsche Post“ aduce dupa „Times“ dóua epistole ale Marchisului Wielopolski câtra Imperatulu Alessandru, in care acest'a recomânda cu cea mai mare franchetia si caldura priimirea celoru 6 puncte ale noteloru poteriloru apusene. Fapt'a a demustratu, ca svaturile lui nu s'au priimitu de câtra consiliulu statului.

Regimulu natiunalu emise o declaratiune, ca Polonii nu voru sistá lupt'a, pânacându nu voru vedé restituita Poloni'a intre marginele teritoriului eii celui din anulu 1772, adica in nainte de impartirea cea d'antâiu a regatului polonu. Pe atunci Poloni'a erá unulu din cele mai mari staturi ale Europei; teritoriulu eii facea preste 10,000 mile patrate. Caus'a principala a caderei eii fu desbinarea, sumeti'a sî intoleranti'a religiunara. Prin césta din urma, sî anume prin apesarea cea cumplita a Poloniloru romano-catolici asupr'a Rusiloru greco-resariteni acestia trebuira sa-sî indrepte ochii asupr'a Russiei pentru ajutoriu. Russi'a prinse cu bucuria ocasiunea de a se ammestecá in afacerile Poloniei, a o combate, a o ocupá sî a trage sî pre Prussi'a sî in urma sî pre Austri'a la impartirea teritoriului polonu. Lucru firescu dar, ca pretindiendu Polonii teritoriulu celu vechiu dinnainte de 1772, ei pretindu de la Austri'a Galiti'a sî de-la Prussi'a iar o parte fórte 'nsemnata, ca prin urmare aru trebuí sa pórte resboiu cu Russi'a, Prussi'a sî Austri'a totdeodata, ca prin urmarea urmâriloru dorintiele loru suntu mai cu nepotintia. —

Luptatorii poloni, constrinsi de lips'a nutrementului, parte mare au pusu deocamdata armele la o parte sî au luatu secerea sî cós'a, cá sa ajute proprietariloru la lucrulu câmpului, sa gate mai curendu secerisiulu sî sa gatésca pânea. —

Murawieff au emisu unu ordinu nou, dupa care rebelii prinsi prin paduri, mai cu séma déca suntu cetatieni, nobili ori preoti, au a se predá in 24 óre comandantiloru militari sî a se pedepsí cu mórte fâra pardonu.

Poterile apusene pregatescu o a trei'a nota pentru Russi'a, in carea, cá sa dea mai mare pondu lucrârei sele, voru portá numele de aliati. Prussi'a se pare ca-si cunósce gresita calea de pân'acumu sî cérca a se camu desface de Russi'a sî a inclinâ sî ea câtra apusu.

Franci'a.

Imperatulu va plecá in 10 Augustu nou spre Cherbourg, pentru de a face o revista preste marina.

Greci'a.

In Greci'a mergu lucrurile tocmai cá intr'o cojnitia fâra matca. Câte-va familii ambitióse, ce se dusmanescu; o armata desfrenata sî cerbicósa; proprietatea, ba sî vieti'a espusa pe tóta dîu'a la periculu prin numeróse bande de hoti; cass'a statului góla pâna in fundu; nesigurantia, confusiune de susu pâna josu. Vomu vedé ce va fi dupa venirea tinerului rege, ce se ascépta pe Septembre. —

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatiunei transsilvane dela 7 Iuliu a. c. pana in 4 Augustu a. c., adeca: pre tempulu siedintiei Comitetului Associatiunei.

D. Advocatu in Aradu Lazaru Ionescu tramite la fon-

dulu Associatiunei tacs'a de membru ordinaru nou pre a. 1863 in suma 5 fl.

Prin D. V. Capitanu in Fogarasiu si Colectoru alu Associatiunei s'au administratu la fondulu Associatiunei cá tacse de m. ord. pre a. 1863 10 fl. v. a. si anume:

a) Dela D. George Strimbu locotenente primaru in pensiune 5 fl.

b) Dela D. Daniilu Gramoiu Notaru primaru in Fagarasiu 5 fl.

Summ'a 10 v. a.

La Secretariatulu Associatiunei a mai incursu pre sém'a fondului Associatiunei transsilvane sume dela urmatorii Domni:

1. Dela D. Jude primaru din Comitatulu Dobâcei Michailu Bohotielu tacs'a de m. ord. pre 1863 si pentru diploma cu totulu — — 6 fl.

2. Totu dela acelu Domnu M. Bohatielu pretiulu a loru dóue esemplaria din protocólele adunarei gen. I. II. 1 fl. 20 xr.

3. Dela D. Assesoru in Comitatulu Solnocului din launtru Ioanne Sipotariu tacs'a m. ord. pre a. 1863 si pentru diploma la olalta 6 fl.

4. Dela D. Assesoru in Naseudu Ioachimu Muresianu pentru 1 esemplaru din protocolulu adunarei gen. II. 60 xr.

la olalta 13 fl. 80 xr.

Prin D. Colectoru in Comitatulu Cetatii de balta Iosifu Siulutiu s'au administratu la fondulu Associatiunei sum'a de 240 fl. 14 xr. v. a., pretiulu fructeloru naturale daruite pentru Associatiune dela 13 comune, si anume:

a) Comun'a Széplak 22 fl. 40 xr. v. a. b) Comun'a Siardu 24 fl. 50 xr. c) Comun'u Váralya 7 fl. 4 xr. d) Zsákos 11 f. 52 xr. e) Comun'a O. Sólymos 25 f. f) Comun'a Hétur 24 f. 56 xr. g) Comun'a Boiu 45 f. 20 xr. h) Comun'a Balavásár 4 f. i) Comun'a Egrestö 13 f. 64 xr. k) Comun'a Hidegkut 16 f. l) Comun'a O. Zsákod 14 f. 40 xr. m) Comun'a Nádos 15 f. 8 xr. n) Comun'a O. Andrásfalva 16 f. 80.

Sum'a totale 240 fl. 14 xr. v. a adeca: doue-sute, patrudieci florini 14 xr. in valuta austriaca.

Domnii: Nicolau Ciurcu proprietaru in Brasiovu si Sarcani si Petru Brotte proprietaru in Resinaru, depunu tacs'a anuale de m. ord. pre 1863 câte 5 fl. v. a. in suma 10 f. v. a.

D. professoru gimnasialu in Craiov'a Ioanne Fauru depune la fondulu Associatiunei tacs'a de m. ord. pre a. 1863 in suma de 5 fl. v. a.

D. Secretariu prim. Georgie Baritiu tacs'a pre a. 1863 in suma 5 fl.

Totu prin D. Secretariu prim. Georgie Baritiu se administréza la fondulu Associatiunei dela D. Colectoru si protopopu in Zernesci Ioanne Metianu, cá tacse de membrii ord. pre a. 1863 sum'a de 40 fl. v. a. si anume:

a) pentru Ioanne Comsia parochu in Zernesci 5 fl. b) pentru Mironu Moldovenescu arendatoru in Zernesci cá tacse pre a. c. 5 f. c) pentru Rudolfu Petricu parochu in Rasnovu 5 f. d) pentru Ioanne Christolóveanu docinte in Rasnovu 5 f. e) pentru Ioanne Mosioiu parochu in Simonu 5 f. f) pentru Nicolau Chiornitia docinte in Branu 5 f. g) pentru Leontinu Puscariu parochu in Sohodolu 5 f. h) pentru Georgie Enescu cá membru nou 5 f. Summ'a 40 fl. v. a.

Totu prin D. Baritiu se administréza la fondulu Associatiunei pentru 28 esemplaria din protocólele adunârei gen. II. vendute a 60 xr. v. a. sum'a de 16 fl. 80 xr. v. a.

pre lânga aceste pentru diploma dela 7 domni s'au administratu cu totulu 7 f. v. a. si anume dela urmatorii Domni:

a) dela D. Eustachie de Popu c. r. advocatu 1 f v. a. b) dela D. Moise Ciut'a economu in Satulu-lungu 1 f. c) dela D. Ioanne Popoviciu Notaru in Satulungu 1 f. d) dela D. Ioanne Bacica Covrigariu 1 f. d) dela D. Constantinu J. Juga negotiatoriu 1 f. f) dela D. Georgie Ancanu 1 f. g) dela D. Georgie Nica 1 f. Summ'a 7 v. a.

D. Consiliaru aulicu Dem. Moldoveanu se face membru fundatoriu alu Associatiunei platindu in rate lunarie deoblegate sum'a de 225 fl. v. a.

D. Vice-presiedinte gubernialu Basiliu Popu depune in proprietatea fondului Associatiunei 2 oblegatiuni urbariale transsilvane fia-care de câte 100 fl.=200 fl. dorindu a se face membru fundatoriu alu Associatiunei transsilvane.

Sabiiu in 4 Augustu n. 1863.

Ioann Rusu m. p.

Anunciu literariu.

Pretiulu Tesaurului de monumente istorice se reduce pentru Românii din Transsilvani'a si pârtile ei la 10 fiorini pre unu anu intregu. — Abonamentele se potu face la librari'a Filtschin Sabiiu; se potu tramite si deadreptulu la redactorulu, sub adresa: D-lui A. Papiu Ilarianu, la curtea de cassatiune, in Bucuresci.

35—2 **Concursu**

In Comun'a Sisanovecz din Eparchi'a Timisiórei Protopresviteratului Hassiasului, e vacantu Postulu de Invetiatoru romanescu, pentru care se deschide Concursu pâna in 24 Augustu a. c. Emolumentele anuale suntu 120 fl. v. a., 30 chible grâu, 30 chible cucurudiu, 100 punti clisa, 50 punti sare, 25 punti lumini, 12 stângini lemne, 1 lantiu gradina, 4 lantie livada si cortelu liberu.

Doritorii de a cuprinde acestu postu se indreapta a trimite recursele sale timbrate, alaturându Cartea de botezu, adeverintiele despre capacitate, despre servitiulu de pana acumu, si despre portarea sa politica si morala.

Bellincz 20 Iuliu 1863.

Constantinu Gruits
Prot. distr. si Inspect. scolaru

34—2 **Edictu.**

Alessandru Ben'a de religiunea gr. res.—din Comun'a Pianu de josu, scaunulu S.-Sebesiului, aprópe de doi ani de dile si-á parasitu cu necredintia pre legiuit'a sa socia Rachil'a nascuta Constantinu Tincu din Sabesiu; asiá prin acést'a se citéza pana in 18 Augustu 1864, a se aretá inaintea subinsemnatului scaunu protopopescu, câci altmintrelea si fârâ de elu-amesuratu SS. canóne-se va face destulu cererei suplicantei. —

Scaunulu protopopescu greco-resariténu.

S.-Sabesiu in 16 Iuliu 1863.

Ioann Tipeiu m. p.
Protopopu.

30—5 **Incontr'a**

bóleloru si epidemieloru de vite,

ce grasséza in arsiti'a verei tare intre vitele córnute si peróse si chiaru si intre cai, se 'ntrebuintiéza prafulu de vite de Kornenburg cu successele cele mai bune **cá mediu preservativu**, si se póte trage totdeun'a curatu pri urmatórele firme:

In Sabiiu prin d. F. I. Zöhrer Bai'a mare S. Haradzeck;
„ „ d. I. Iahn, Aiudu A. Bistritsany
„ Bistriti'a prin „ S. Dietrich Papa S. Bermiller
„ Orasthia „ C. Worsch Reghinulu sas. Dietrich et
„ Déju „ S. Kremer, Wachner
„ Clusiu „ I. Wolff Sepsi-S. György B. Vitalios.
„ Brasiov l. L. si A. Hesshaimer et comp.
„ „ Ios. de Gyertyanffy si fii.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 30 Iuliu | 4 (11 August) 1863. *)

	fl.	xr.
Grâulu de frunte galét'a nemt. (Metzen)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	30
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen)	2	7
Óvesulu de frunte gal. nemt. (Metzen)	1	67
„ „ midilocu „	1	60
„ „ códa „	1	53
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	33

*) Fiindu recuirati din Banatu, credemu ca facemu unu servitiu cu impartasirile acestea oficióse mai cu séma in tempurile ceste fatale pentru multe tinuturi. Red.)

Se mai afla numeri de ajunsu de-la inceputulu semestrului, adica de-la deschiderea dietei.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face în Sabiiu la espeditur'a fojei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl., éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 66. ANULU XI.

Sabiiu 1 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Cuventulu reg. Baritiu
din siedinti'a IX. dietala.

Inalta casa legislativa! Cu pieptulu inaltu, cu inim'a batenda me vediu in positiune de a cuventá in sinulu unei case legislative, intru care parintiloru si str. buniloru mei nu li-a mai fostu iertatu a intrá. Cu peptulu inaltiatu si cu inim'a batendu me simtiu a cuventá despre acea parte a preinaltului cuventu de tronu, care se ocupa cu trecutulu acestei tieri, cum si despre proieptulu de adressa destinatu a se asterne cá respunsu la acelu cuventu, insa in acea parte, care de si pentru altii fórte usióra, pentru mine marturisescu ca e cea mai gaea din totu cuprinsulu preinaltului rescriptu regescu.

Acea parte o numescu eu „terenulu istoricu“ séu dupa terminulu diplomaticu usitatu in acésta tiéra „Diplom'a Leopoldina.“

Pusetiune cu totulu estraordinara acésta, intru carea me aflu cá Românu transsilvanu, cându me apucu a cuventá in cas'a legislativa a acestei tieri despre terenulu istoricu, séu spunendu mai curatu, pentru terenulu istoricu (Sa traiésca), ceea ce si simtu ca trebuie sa se intêmple. Eu adeca amu temeiurile mele, pentru cá sa me temu, ca déca nu s'aru fi datu ocasiune si altoru români a luá parte la lucrârile comissiunei de adressa, eara acum a cuventá la raportulu acest'a, ce se face in privinti'a proieptului adressei, acésta parte a cestiunei transsilvane ar fi mai remasu intr'o intunecime, carea potea sa aiba urmari stricacióse totului.

S'a aruncatu adeca nu numai odata intrebatiunea: Cum se póte cá sa se mai afle vr'unu Românu transsilvanu, carele sa mai viseze a mai aperá principiulu numitu álu t e r e n u l u i i s t o r i c u si a se folosí de elu in partea sea. Asiá este, Domnii mei! indata ce sub numirea de terenu istoricu aru intielege cineva unu pamentu, pre care au crescutu si s'au sustinutu privilegiele asupritóre, séu unulu cá acel'a pe carele s'a pastratu sclavi'a civila, politica si religiunaria, atunci de terenu istoricu nu póte fi de locu vorb'a. Unu assemenea terenu insa e trasu de sub pitióre si delaturatu prin poterósele cuvinte ale Monarchului cuprinse in nóu'a Sea diploma; totu odata nimicitu de totu potintele spiritu alu têmpului, intru care ne aflâmu. Altu terenu istoricu cautu eu, pe care-lu si aflu; éara acel'a este: pamentulu, intru care diacu o-semintele strabuniloru nostri de 1750 ani. Mie cá Românu nu-mi este iertatu a trece acestu adeveru cu vederea in acést'a patria, despre carea sciu pré bine, ca semintii de semintii, generatiuni de generatiuni aci au traitu si au suferitu impreuna cu celelalte popóre colocuitóre; aci au petrecutu versându-si sângele, si aci voiesce sa petreaca in veacuri si in veacuri (bravo!)

Acestu terenu istoricu e sânt'a mea datorintia a-lu aperá, si credu, ca si totu ori care altu Românu va simti in sinesi asemenea datorintia.

Privindu deci tóte acele cuvinte ale Maiestatei Sele Domnitoriului nostru, pe care amu fostu atâtu de norociti ale ceti in preainnaltulu rescriptu, atunci credu ca acea comissiune, cá alu cárei membru amu fostu alesu si eu, avù totu dreptulu cá sa priimeasca in unanimitate si principiulu terenului istoricu cá punctu de plecare la compunerea proieptului de adressa. — Spre a demustrá aceast'a mai de aprópe, fia-mi iertatu, cá in locu de a enumerá mai multe argumente, cum se dice, de acelea subtîri, sa me folosescu numai de o comparatiune: Trei frati incheia cu unu vecinu de bine voitoriu, insa fórte poternicu si intieleptu, unu felin de contractu, spre a fi asecurati incontr'a unoru dusmani multu mai tari de catu ei toti; acelu contractu insa se incheia din buna voia si cu legatura de a se tinea in puterea sa pe seculi inaintati.

Prin reutâtile tempuriloru, cum si prin orbulu destinu unu altu frate remâne afara si lipsitu de conditiunile favoritóre ale acelui contractu.

Acum insa vine unu tempu fericitu, in care celalalti trei frati recunoscu in adeveru, ca acestui frate i-s'a facutu unu mare nedreptu. Recunoscendu aceast'a ii recunoscu totu odata dreptulu de ereditate la terenulu locuitu cu ei dimpreuna, observéza insa toti fratii, ca conditiunile si postulatele, care inhainte cu 172. ani s'au pusu in acelu contractu numai corespundu cerintieloru tempului de fatia, totu odata si acelu Principe, Domniloru! care e determinatu tare si vertosu a trai si muri pentru fericirea popóreloru sale, dechiara adeveratu, ca intr'o epoca asiá mare pentru noi nu mai póte si nu vrea a confirmá acelu contractu in starea si pre lânga conditiunile cele vechi, provóca insa pre toti fratii, cá sa se invoiésca in concordia la incheiarea unui contractu nou, statoritu pe temeli'a cea vechia, si dupa ce au rectificatu intre sine totulu, sa-lu subscriemu spre sanctiune acelui parinte potericu, ai cârui urmatori inca-lu voru subscrie si intarí din seculi in seculi (bravo! — S i a g u n ' a: fórte bine.)

Deci dara, Domnii mei! onorat'a comissiune elaboratóre de adressa nu s'a genatu intru nimicu a dice: ca stâmu pre terenulu diplomei Leopoldine. Prin acést'a nu sa potutu dice, ca priimimu totu cuprinsulu si tóte punctele diplomei Leopoldine; nu s'a potutu din caus'a, cá in tempulu de fatia s'au schimbatu impregiurârile, nu s'a potutu, si pentru ca partea cea mai mare a aceloru puncte apucase a se schimbá in cursulu acestoru 2seculi prin bun'a invoiéla a representantiloru acestoru tieri, ceea ce asi potea adeverí prin unu mare numeru de documente autentice. Diplom'a Leopoldiná s'a incheiatu intr'unu seculu si tempu de totu turburatu; in midilócelu unoru resbóie cumplite si barbare—barbare dîcu pentru ca acele se portau cu barbarii, —prin urmare a fostu preste potintia cá o afacere de atât'a importantia, precumu este asigurarea drepturiloru unei tieri, sa se tracteze cu destula luare aminte si grija, din care causa insii representantii de atunci ai tierei indata in alu doilea anu au cerutu modificarea si relative desfiintiarea punctelor I. III. si IX. — Au venitu apoi tempuri cá acelea, unde iarasi asiá numitele staturi séu ordine, cá corpuri legislative rogandu-se pentru sanctiunarea din nou a diplomei Leopoldine, lamuritu au adausu, ca numai din lips'a tempului se intempla, ca diplom'a nu se reforméza cu totulu, si ca acumu de odata sa se intarésca in testulu vechiu. Curate suntu cuvintele legei din 1791. Articululu I. „Nos quòque non defuturos postulata nostra publica, juxta seriem punctorum diplomatis Leopoldini illis, quae post emanationem hujus diplomatis cum statuum consensu intervenerunt, mutationibus conformiter ela boranda, altissimæ confirmationi quantocius substernere et juxta hæc renovationem benigni diplomatis leopoldini eo modo solicitare, ut illud in posterum quoque per successores ex augusta domo principes toties quoties ante eorum in regem Ungariæ coronationem de novo extradetur, deponendoque regio juramento pro futura Transsilvania ratione conservationis legum suarum municipalium etc.

Cumca in 1791. nu s'a potutu ocupá corpulu legislativu alu tierei cu unu lucru atâtu de importante, atâtu de greu,

atí tu de departe taietoriu in viitoriulu tierei nóstre, se esplicá mai bine din istori'a aceloru tempuri percurse de 23 ani inainte, in care ori sî ce alte s'au potutu face, numai cu lucrurile unei legislatiuni liniscite cî paciuite nu se poteá cine-va ocupá. Considerandu deci aceste temeiuri, pentru care diplom'a leopold. trebuie sa tréca prin schimbâri aduncu taietóre, nu âflu cuvinte destule, pentru de a multiamí Monarchului, pentru-ca mi-a datu ocasiunea atâtu de dorita, spre a ne preface sî schimbá dupa trebuinti'a comuna a tierei sî dupa spiritulu tempului bun'a invoiéla intre noi, pentrucá asiá sa se implinésca cuvintele Monarchului nostru, care nu spune, ca câta trebuintia avemu de a trai unii cu altii in buna invoiéla sî de a ne suferi unii pre altii, sî ceea-ce cutezu a mai adauge sî eu, de a invetiá un'a din cele mai scumpe virtuti civile, adeca competulu, stapanirea de sine ori domni'a despre sine, sfarmarea ori câroru cugete sî simtieminte asupritóre sî egoistice; rumperea — mai in scurtu cu trecutulu celu dorerosu, imbratîsiarea numai a trecutului acelui'a, carea a assiguratu acésta mosîa séu proprietate a conlocuitoriloru eii. Deci déca inn. casa legislativa va binevoí a luá la cercetare mai de aprópe proieptulu adressei, me rogu din parte-mi, cá unele momente cá acestea, pentru care comissiunea a socotitu a se pune pa terenulu istoricu, sa binevoiésca a le luá in bagare de séma. (Bravo!)

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a X,
tînuta Marti in 30 Iuliu (11 Augustu) 1863.

Siedinti'a se 'ncepe la 10½ óre diminéti'a.

La citirea protocolului dep. Trauschenfels pune intrebarea, n'aru fi óre mai cu scopu cá pentru castigarea tempului sa nu se citésca protocólele, ci sa stea espuse trei dîle pe mas'a dietei? Dupa o scurta discussiune, la carea iau parte Mitrop. Conte Siulutiu, Comitele nat. sas. C. Schmidt sî Cons. de curte Zimmermann se enuncia, ca protocólele sî de aci 'ncolo se voru citî in siedintiele publice.

Presiedintele deschide desbaterea generala asupr'a adressei.

Dep. Brennerberg dîce, ca va sa vorbésca incontr'a adressei; dar crediendu ca e numai singuru cu principii diferite, cá sa nu dea ansa la desbateri seci, mai bine tace, depunendu totdeodata sî mandatulu seu. (Ese din sala)

Reg. Zimmermann respunde in cuvinte sî tonu fórte energice, ca fia carui membru dietalu ii e iertatu a vorbí liberu fâra nici o reserva, sî ca acésta libertate e unulu din cele mai frumóse margaritare ale dieteloru transsilvane inca din vechime; ca pecându intr'alte tieri inca nu se sciá de vietia constitutîunala, in dietele din Transsilvani'a liber'a vorbire erá unu dreptu comunu. Brennerberg are dreptu, dîce, a vorbí ori a esí, déca are motivele sele; dar incontr'a presupunerei, ca diet'a aru fi facutu vreo pressiune asupr'a cui-va sî nu l'aru fi lasatu sa vorbésca, protestéza cu tóta resoluteti'a. (Bravo! lungu)

Rosenfeld trece la ordinea dîlei, adica la desbaterea generala asupr'a proieptului de adressa. Lauda constitutîunea imperiala, ce cuprinde sî tiér'a nóstra, unde pe temeiulu acestei'a s'au facutu sî au a se face inca reforme aduncî, care apoi, cá sa fia legi valide, n'au lipsa decâtu de sanctîunea Maiestatii Sele. Apoi trecendu la specialu, sî deducendu, ca veneratîunea sî multiamit'a, cu carea priimi diet'a rescriptulu imperatescu, au produsu comitetulu pentru facerea unei adresse cá respunsu la cuventulu tronului, ca comitetulu au adoptatu principiele din rescriptu, ca a priimitu sî pasagiulu proieptatu de densulu pentru esprimarea parerei de reu pentru nevenirea unei pârti insemnate a membriloru, — recomânda in fine priimirea in principiu a proieptului.

Dep. Puscariu.

Inalta Dieta!

Se apropie acum la 1000 de ani, de cându Românii din Ardélu cá natîune politica au tînutu cu ungurii la olalta cea mai d'antâiu dieta pe câmpulu Esculeului, unde ei „propria voluntate dexteram dantes dominum sibi eligere Tuhutum.“ — La anulu 1291 natîunea româna inca se bucurá de primitivulu seu dreptu de a siedé in comitiele patriei alaturea cu nobilii, secuii sî sasii, sî in acésta legatura politica a cuventá fatia in fatia cu principele despre trebile tierei, — dupacum acést'a apriatu ne atesteaza Andreiu III regele Ungariei cându scrie: Cum nos universis Nobilibus, Saxonibus, Siculis et Olahis in partibus Transsilvaniae apud Albam Iulæ pro reformatione status eorundem congregationem cum iis fecissemus, ab eisdemN obilibus, Saxonibus, Siculis et Olahis diligenter inquiri fecissemus etc.

Dara dela anulu 1437,—cându in urm'a unoru diferintie feudale incercarile de pacificare inter nobiles ab una parte, vero ab altera inter providos viros — per universitatem regnicolarum tam Hungarorum, quam Valahorum ad infrascripta effectui deducenda ellectos etc: . . . . nu numai nu avura resultatulu doritu, dara mai vertosu provocara dupa sine acea liga deplorabila in contr'a nóstra, carea ni-a periclitatu esistinti'a politica pentru mai multi seculidurere! cà de atuncea nu ne-amu mai intalnitu la olalta pe câmpulu constitutîunale, sî natîunea româna fù pana acuma impedecata de a tractá icu principele seu cá factoru alu legislatiunei. Eu nu voiu sa analisezu acele triste cause — de altu feliu istoricului patrioticu destulu de cunoscute — pentru ce adeca atât'a amaru de tempu am fostu eschisi dela eserciarea unui dreptu asiá de essentialu? Nu! pentru ca nu vreu a turná nice o picatura de amaratiune in pacharulu comuniunei patrioti ce, a amórei fratiesci, sî a unei duratóre re'npaciuiri, la carea ne conduce prea bunulu nostru principe. — Nu! pentru ca nu vreu sa conturbu aceasta solenitate cu provocare la dureri trecute, — ci dupace acum'a preinaltulu Imperatu sî Mare principe alu Trenssilvaniei Franciscu Iosifu I ne-a restabilitu pe rotagiulu vechiului nostru dreptu de a ne potea adresá câtra coróna pe calea constitutionala, mi-ieu numai licentia, dupa 400 de ani a-mi deschide gur'a cá membru alu natîunei române, sî cá representante alu tierei a graí la obieptulu dilei — purcediendu din invetiatur'a evangelica: „Dati ce e a lui Ddieu iui Ddieu, eara ceea ce e a imperatului imperatului“ — sî cu aplicatiune la positiunea nóstra de fatia, a dîce sî mai incolo: Dati ce e a imperatului, imperatului, eara ce e a patriei patriei! — (bravo).

Sî intru adeveru! cu ce cuvinte mai demne de câtu acestea potemu noi intimpiná cuventulu de tronu alu pré bunului nostru principe, cu care Elu s'au adresatu câtra representantii acestei tieri intrunu modu gratiosu sî cu o melodia armoniósa, câreia asemenea anevoia ne mai arata paginele din istori'a nóstra! Cu cuvinte evangelice — ale credintiei, dragostei sî bunei sperantie sa reincepemu comunicatiunea acelou oratori moderni, ce credu a fi bine de a o face acést'a purcediedu cu reincriminarea periodului de 12. ani — care de altu feliu a fostu o scóla — de sî pré aspra, dara plina de esperiintia. Câci ce suntu 12 ani — pe lânga 4 seculi de suferintia? (bravo)! Sî noi amu poté eschiamá: „Nu este dorere cá dorerea mea.“ Dar' eu bucurosu tragu velulu uitârei preste acele suferintie, pentru-ca cuventulu de tronu alu Maiestatei Sele cuprinde in sine acelu balsamu vindecatoriu, ce radica nu numai bólele celoru 12 ani, dar sî ranele cele invechite de 4 seculi.

Cuventulu de tronu e acea medicina esculapica, care delatura mai antâiu tóte eterogenitâtile organismului societâtii, restitue elementele constitutive ale statului in naturalele loru functiuni, eara corpului policu intregu ii inspira aceea potere de viatia, ce sustîne sistematic'a circulatiune intre inima sî estremele lui membre. Pe scurtu cuventulu de tronu sustîne ce e a principelui pentru principele, sî da patriei de e a patriei —

Acestea sunt adeveruri, ce numai unu antagonirtu le póte trage la indoiéla. Fora de nici unu temeiu sunt asiá dara acele invinuiri ce se audu ici colea extra muros, cumca cuventulu de tronu aru fi parasitu terenulu legalu sî aru fi stirbitu drepturile fundamentale ale tierei prin stergerea chartei magnae transsilvanæ cuprinsa in diplom'a Leopoldina si prin introducerea diplomei de 20 Octombre 1860 si a patentei de 26 Fauru 1861 pe calea octroarei etc. Aceste imputatiuni, ce si-au cercatu intrarea sî intr'aceasta casa, si de aceea nu se potu ignorá cu totulu, trebuie sa le respingemu cu tóta demnitatea innaintea lui Ddieu si a ómeniloru (bravo!) si a-st'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu din cuventulu de tronu alu Maiestatei Sele se vede limpede si curatu, ca Maiestatea Sea numai sî numai de aceea nu vrea sî nu póte preocupá cu asecuratoriulu pe diplom'a Leopoldina in testulu prtmitivu alu acesteia, câci prin astufeliu de pasu s'ar diobligá prin juramentu de a ni micí tote acele institutiuni organice, ce le-a creatu progresi-

vitatea tempului, sî tóte acele drepturi politice sî cívile, la care in fapta au devenitu si acei locuitori ai patriei, cari tocmai prin diplom'a Leopoldina erau eschisi din ele (bravo !); cu alte cuvinte si arguminte ad hominem: déca Maiestatea Sea indata la incunoscintiarea dietei acestei'a despre suirea Sea pre tronu aru fi intaritu cu juramentu diplom'a Leopoldina, asiá cum e, atunci d. e. eu cu o parte din colegii mei in intielesulu Aprob. const. P. I Titl. 8, care dîce: Az oláh natio e hazában a statusok közé nem számláltik, ce prin Art. III. alu diplomei Leopoldine se tine in potere, amu trebui din nou sa parastmu aceasta casa, sî ce e mai multu nu imbracati si incaltiati, cum ne vedeti, ci-sa me iertati ca trebuie sa intrebuintiezu o espressiune nu prea parlamentara, dar adeverata sî fundata in legi— adeca amu trebuí sa esîmu afara pe usia goli golasi, cum ne-a datu natur'a, pentruca totu acele aprobate constitutiuni Ed. 47 prescriu ca Românulu tieranu sa nu pórte vestminte vinete, nici nadragi, cisme, camesia de giolgiu sî nici caciula de unu fiorinu. Sî intru adeveru dupa aceasta lege nici asiu cutezá sa me ducu acasa asiá cum sum imbracatu, pentruca m'asiu poté intalní cu vre-unu aprobatalistu seau compilatalistu, care in poterea aprob. P. II Titl. 1 sî 3 m'aru sî ingurdá sî m'aru dá in actiune fiscala pentru vatemarea constitutiunei prin folosirea de haine vinete (ilaritate). Apoi déca s'aru mai portá astadi hainele aprobatale pentru unu fiorinu, atuncea investiti cu simbolulu servitutei amu deveni de nou cersîtori pe la usîle dietei cá la anulu 1744, 1791 si 1842 sî chiaru sî la anulu 1848, eara status et ordines transsilvani aru fi constrinsi de a ne mai platí la instantiele nóstre dupacum ni-au mai platitu de atâtea ori cu Art. 4 5 alu diplomei Leopoldine sî cu XI. XII. XV. XXXI. din anulu 1791, dupa care in comitiele, congregatiunele sî oficiele publice utemur indigenis transsilvanis: hungaris nempe, siculis et saxonibus, cá, dupacum dîce Art. VI din a. 1744, ne sistema hujus principatus evertatur, neve plebs Valachorum numerum inter nationes faciat. Iata unde ne duce continuitatea unoru legi ne aplicavere in viéti'a practica sî in legislatîune; seau deaca tóte acestea nu ni-aru placé, amu fi indreptati la legile cele efemere de uniune din anulu 1848, care pe lânga tóta uniunea cu Ungari'a sustînu pecatele constitutîunei antemartiale, de sî sub alta forma, dar totu cu acelu efectu. Pentruca vedemu ca dupa Art. II deputatii de dieta au sa se aléga din comitatele unguresci, scaunele secuiesci sî sasesci sî nicâiri sî din romanesci. Apoi cá pe lânga acestea tóte sa nu cumva sî din plebea valachorum sa intre vre unu deputatu românu, i-au legatu pitiórele cu unu censu, ce trece indoitu preste possessiunea unui tieranu; in fine finali— deaca totusi sî totusi aru apucá care cum-va dintr'ensii de a se virí in dieta, apoi totu acea lege i-au pusu la gura lacatulu de limba, cá sa amutiésca pentru totdeun'a. (bravo !)

Iata urmârile unei legi esîte din patima sî precipitare! sî cine aru crede, ca intr' adeveru sî astadi mai suntu ómeni cu tendintie de a scóte preRomânulu afara din cas'a legislatiunei;— sî totusi dorere! ca se mai afla. Celu ce se indoiesce, arunce numai ochii putînu la celu memoriale, ce s'a fabricatu inainte cu vreo câteva dîle la: „Corón'a ungara," sî va aflá acolo o vaietatura câtu se te padiésca Ddieu,— ca adeca pelânga tóte acelea ca Românii acum ocupa nu mai multu decâtu $^1/_3$ parte a casei acesteia, legea electorala cea nóua ar fi prea democratica, prea liberala. Sî acésta o dîcu tocmai acei barbati, ce voru a face pre tóta lumea sa créda, ca ei suntu amicii celui mai liberalu constitutîunalismu, acei barbatî cari apela la uniunea cu Ungari'a, unde legea electorala e sî mai democratica!

Deci repetezu, ca numai unu spiritu de suprematisare nu vrea sa intieléga, pentru ce Mai. Sea nu póte asecurá diplom'a leopoldina inainte de reedificarea constitutîunei patriei. Numai o tendintia de separatismu nu vrea sa auda cuventulu de tronu, care suna: Ve restituiu constitutîunea avitica, dara cu privire la cerintiele interesseloru politice sî natîunale ale locuitoriloru, apoi a corelatîunei tierei câtra monarchia; introduceti intr'ens'a schimbârile necesarie, cá asiá finindu-se edificiulu nou alu patriei, sa-lu potu acoperí sî asecurá cu o diploma solena dupa datin'a predecesoriloru mei.— De alta parte iarasi numai unu contrariu alu esistintiei acestei tieri nu vrea sa scie de o legislatiune transsilvana in intielesulu chartæ magnae leopoldine sî a acteloru de statu din 20 Oct 1860 sî 26 Febr. 1861, unde se dîce curatu, ca tóte obiectele de legislatîune, ce nu suntu reservate pentru diet'a imperiala, se voru pertractá in sî prin dietele provinciale, sî anume in tierile ce se tînu de corón'a ungara in sensulu constitutîuniloru loru de mai nainte. Ce se atinge apoi de insele obiecte reservate in punctulu 3 alu diplomei din Octobre sî in punctulu 2. alu patentei de fauru,— cá sa tacemu de recunoscut'a necesitate a cerintieloru moderne, insasi analis'a legiloru transsilvane ne va aduce la convictîunea, ca prin acele reservatiuni intru nimicu nu s'au stirbitu drepturile fundamentale ale patriei; pentru ca gasimu urme nu numai in legislatîunea ardeleana, dar chiaru sî in continu'a praxa, ca obieptele comune ale monarchiei intregi totdeuna s'au pertractatu sî condusu prin organismulu centralu alu imperiului dupa cumu nici nu se póte cugetá altmitrelea. Asiá aflâmu intre altele, ca prin Art. III. sî IV. din a. 1744, apoi IX 1791 Transsilvani'a e dechiarata de o parte intregitóre a monarchiei austriace, legata nexu indivisibili et inseparabili cum omnibus regnis et provinciis quoad simultaneam dumtaxat possesionem et mutuam defensionem unionis nexu juxta pragmaticam sanctionem. In conformitatea acestui nexu vedemu ca trebile financiarie ale tierei au statu in subordinatiune sub c. r. camera aulica universala, militi'a sub c. r. consiliu belicu, eara trebile din afara in sensulu art. 8 din diplom'a Leopoldina sub ministeriulu casei sî alu trebiloru din afara in Vienn'a.

Totu ce se mai afla ici colea risipitu prin legile patriei in privinti'a acést'a, se reduce la nesce determinatîuni, care ori n'au datu nici unu semnu de viétia, ori se restringu la nisce dispositiuni interne despre subrepartîre sî esecutare, in esecutare in cea mai mare parte fórte asupritóre pentru misera plebs contribuens. Unu bugetu, o potere armata nu amu avutu sî nice potemu avea, mai alesu deca vomu considerá ca tocmai din lips'a acestoru poteri pentru unu statu neaperatu trebuinsióse ne-amu aruncatu sub ocrotitórele aripi ale poternicului vulturu austriacu. Apoi vedemu ca in presentu nu suntemu harnici nici macaru de a ne face unu drumu de fieru, fara de a luá refugiulu la poterile unite ale intregului imperiu.

Asiá dara dupa-ce diplom'a din 20 Oct. sî patent'a din 26 Fauru da numai o forma mai precisa nexului, ce intru adeveru a esistatu intre tiéra sî monarchi'a intréga, este evidinte, ca prin aceste acte nu numai nu se stirbesce fundamentulu dreptului publicu alu acestei tieri, dar dupace prin acelea in fapta ne facemu partasi la afacerile comune ale imperiului, tocmai ni se largesce dreptulu de participare la legislatiune.

In fine Domniloru! ingaduiti-me acum'a a respinge sî asiá de desu dara pe nedreptulu intrebuintiat'a inculpare: ca amu alunecatu in valurile cele nesigure ale octroismului. Acolo unde in urm'a desvoltârei elementeloru de institutiuni comune organice sî a faptei egalei indreptatîri politice, natîunale sî individuale ale locuitoriloru legile vechi nu mai au valórea sî aplecaveritatea loru, corón'a are nu numai dreptulu, dara sî datorinti'a in astfeliu de impregiurâri a sustiné pacea sî ordinea prin dispositiuni provisorie pâna atuncea, pâna cându acestea se voru inlocuí prin legi aduse pe calea constitutîunala, acolo unde portatoriulu corónei, principele tierei la dorinti'a comuna dându o forma precisa nóueloru constitutiuni si drepturi cá initiativ'a de legislatîune, sî totu odata ne provóca sî pre noi cá pre alu doilea factoru alu poterei legislative, cá in buna contielegere sa trecemu formele necesarie in codicele tierei, cá asiá sa le póta asecurá dupa datin'a vechia, acolo, sa me ierte ori cine, acolo nu e octroismu, ci unu adeveratu constitutionalismu. (bravo !). Acolo unde cuventulu de tronu, ce ne deschide terenulu legislativu, afla in animele supusiloru celu mai armonicu echo, acolo e celu mai constitutiunale principe. Sa ne intr'unimu asiadara, Domniloru! de a respunde acestui principe constitutiunalu cu o loialitate démna de buna vointi'a parintésca, ce e manifestata in cuventulu de tronu; sî fiindca proieptulu de adressa elaboratu prin comissiunea dietei, in deliniamentele principali credu ca corespunde simtîriloru nóstre, sa nu pregetâmu de a o accepta in principiu, indreptându-o, unde aru mai cere trebuinti'a, intr'o contielegere buna, cá se dâmu dovedi in lume, ca in Transsilvani'a e unu principe intieleptu sî o natiune buna. (bravo !). Alaturându-me deci din parte-mi lânga deliniamintele generale ale adressei mi-reservezu dreptulu la desbaterea speciala, de voiu aflá de lipsa, a face sî din parte-mi amendamentele cuviintióse, sî asiá -mi incheiu cuventulu cu

devis'a, ce mi-amu luatu: Sa dămu principelui, ce e a principelui; eara patriei ce e a patriei! (Bravo! indelungatu).

Dep. Eitel (de pe tribuna.) Nu este 'ndoiéla, dice elu, ca 1848 n'aru fi facutu incercări de a reformá, dar' incercările au fostu gresite si fără resultatu. Dupa ele urmà centralisarea poterei séu asiá numitulu absolutismu, care a fostu pentru tiéra o medicina, de si amara; si rescriptulu de salutare către dieta, si diplom'a din 20 Octobre 1860 au declaratu, cu absolutismulu au fostu de lipsa, si 'ntr'adeveru noi avemu sa multiamimu multe bune si absolutismului: egalitatea naintea legei, innaintarea comerciului si a industriei s. a. Intr'aceea veni diplom'a, carea este pentru noi o respandía de drumuri; unu drumu merge la constitutiunea cea vechia, altulu la cea nóua. Elu va vorbi de cea nóua si mai antâiu de dreptulu, apoi de practicabilitatea acelei'a. Câtu pentru dreptu, noi amu avutu in Transsilvani'a constitutiune, carea prin revolutiunea din 1848 nu s'au nimicitu, câci nu tóte popórele au revoltatu. Totu asiá nedreptu insa aru fi a ne lipi de nisce legi, care insesi au produsu revolutiunea din 1848. Regimulu dar avù dreptu a schimbá acele legi.— Déca e cu scopu a primi constitutiunea cea nóua austriaca, ori nu, se va cunósce mai bine din assemenarea intre trecutu si presinte ori venitoriu. In trecutu nu aflâmu decâtu vaiu si amaru: o aristocratia preapotinte, carea ducea cârm'a, multimea locuitoriloru eschisa de-la tóte drepturile, nobilimea in necurmata opositiune cu regimulu, câci voiá numai drepturi, nu si datorintie, nu voiá sa platésca nici o dare, nu voiá sa recunósca mai multu decâtu uniunea in persón'a Domnitorului. Preste totu trecutulu cu constitutiunea sea e o haina vechia, nu numai prea strimta, ci si rupta si gaurita, carea n'o mai potemu portá. Dar diplom'a din 20 Oct. 1860 mai buna e? Elu din parte-si crede ca mai; pentru-ca proclama naintea lumei egalitatea tuturoru popóreloru, imparte drepturi si sarcini deopotriva si ne scutesce atâtu de dualismulu imperiului, câtu si de invasioni straine. Dreptu esemplu Turcii. Constitutiunea acést'a nóua are base tari, câci legile eii stau in armonia cu ratiunea si cu trebuintiele tierei; legile din 1848 in assemenare cu acestea suntu defectuóse si re'ntórcerea la ele aru fi o repasire. Sa nu fimu advocati, provocându-ne cându la 48, cându la bulla aurea, cându dóra chiaru si la Verbőczi; ci sa recunóscemu si sa priimimu ce e dreptu si ce e practicabilu. Partinesce adress'a in principiu. (Bravo!)

Dep. Budacker in cuventu lungu si energicu lauda conceptulu proieptului si se bucura ca acel'a s'au inceputu cu manifestarea multiamitei pentru redarea constitutiunei; se bucura de inarticularea Româniloru cá natiune; apoi citéza punctulu 34 si 35 din proieptu, care privescu la referintiele dinlauntru ale tierei si la corelatiunea acesteia fatia cu Monarchi'a. Se opresce cu deosebire la celu d'antâiu si descopere pásurile cele mai apesatóre ale tierei: darea capului, carea nu mai este nicairea in monarchia si carea atâtu in sine, câtu si prin modulu scóterei devine o sarcina grea pentru poporu si aru trebuí delaturata, — lips'a de ajutóre pentru comerciu, drumuri de tiéra (siosele), drumuri de feru si o banca ipotecaria, in fine militi'a, carea din populatiunea nóstra cea rara se ia in numeru prea mare si pe ani prea multi, cari aru trebuí imputinati. Tóte acestea, dice, urmându simtiului seu, aru fi doritu a se pune in adressa; dar fiindu ca pe de o parte aceste rele, de s'aru fi si atinsu in adressa, totusi nu se potu lecuí indata asiá dicendu preste nópte, de alta parte ca pentru venturarea acestoru puncte multu ponderóse va fi tempu si mai tardiu, de asta data resignéza la desbaterea loru, priimesce adress'a in principiu si-si reserva a participá la desbaterea speciala. (Bravo! indelungatu).

Dep. Brandeu de Lemény manifestéza bucuri'a cea innalta, ce o-au simtitu toti membri acestei diete, cându audîra rescriptele imperatesci, atâtu celu pentru conchiamare, câtu si celu salutatoriu de dieta. Ale tuturoru inimi, dice, s'au umplutu de bucuria, vediendu si audiendu, cu câta iubire si sinceritate vorbesce Imperatulu câtra credintiosii Sei representanti ai Marelui-Principatu Transsilvani'a: vediendu si audîndu, cu câta taria doresce Maiestatea Sea regularea si consolidarea atâtu a referintieloru dinlauntru ale tierei, câtu si a corelatiuniloru acesteia fatia cu imperiulu intregu. Bucuri'a acést'a dele anssa la adressa, carea e chiara si sincera, cá si rescriptulu. Partinesce cu resolutetia principiele din adressa, primesce diplom'a leopoldina, sanctiunea pragmatica, actulu de resignatiune din 2 Decembre 1848., diplom'a din 20 Octobre 1860 si patent'a din 26 Februariu 1861. Apoi tragendu o paralela intre diplom'a leopoldina si diplom'a din 20 Octobre 1860. marturisesce, ca aceea prin impregiurările tempului a devenitu impossibila, pe cându fara diploma si patenta nu potemu fi. Partinesce proietulu de adressa in principiu si-si reserva a vorbí la desbaterea speciala.

Dep. Lassel preste totu inca se 'nvoiesce cu conceptulu pusu la ordinea dîlei; numai la 2 pasage ale acelui'a se simte indatoratu a reflectá, si adica: 1) punctulu, unde se dice ca uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a diet'a n'o póte priimí cá deplinu legala, nu-lu póte adoptá, dincontra crede ca de si legile din 1848 preste totu nu se potu privi de valide, dar punctulu 1. atingatoriu de uniune are tóte insusirile unui articulu de lege, prin urmare e validu; 2) nu póte priimí punctulu, unde se vorbesce de diploma si patenta, care nu recunósce a fi fostu de nevoia, de óre ce noi avemu constitutiunea nóstra cea vechia, carea nu o-amu potutu perde (verwirken.) Dintr'alte se invoiesce cu principiele desfasiurate in proiectu.

Dep. Binder. In privinti'a principieloru proieptului, precumu se vede, nu este diferintia, si desbaterea de astadi e lipsita de interessulu opositiunei, dar e despagubita prea multu prin armon'a si unanimitatea membriloru dietei. Adress'a e unu respunsu la rescriptulu imperatescu salutatoriu dar si fara de acest'a aru fi trebuitu sa se faca, pentru-cá sa se arete terenulu, pe care sta diet'a. Elu afla in proieptulu de adressa preste totu trei puncte essintiale: 1) ca se recunósce sanctiunea pragmatica, 2) se sustine independinti'a Transsilvaniei, 3) se sustine constitutiunea propria transsilvana. Apoi vorbesce despre tóte mai pe largu, cu deosebire despre legile din 1848, care cá juristu nu le póte priimí, fiindu facute cu precipitare, cu terorisare, cu vatemarea formeloru legale, combatute de pluralitatea locuitoriloru si nesanctiunate de Maiestatea Sea. Acelea suntu invechite (veraltet.) Se alatura la proieptu si recomanda priimirea lui. (Cuventulu e urmatu de bravo! dese.) (Va urmá.)

Varietati si noutati de di.

(Focu.) In 9 Augustu c. n. la 3 óre dupa mediulu noptii isbucní in Sighisióra aprópe de scól'a romanésca din cetate focu; insa fiindu tempulu linistitu, si locuitorii barbati, nu arsera fâra numai dóua case. —

(Daru pentru scolari). Escellenti'a Sea Eppulu Br. de Siagun'a a dispusu tiparirea gratis a gramaticei române de d. G. Munteanu, carea in modulu acest'a se vinde in libreri'a lui S. Filtsch in Sabiiu pentru scolari cu 40 xr.

(Serbatórea Turnieriloru din Lipsc'a.) La conductulu serbatorescu au fostu de fatia Principele Ernestu de Coburg-Goth'a, Principele electoralu din Hessen dimpreuna cu sotî'a, 7 turnieri din Americ'a, 5 din Turci'a. Numerulu turnieriloru au fostu 20,000, dintre cari 800 germano-austriaci. Lipsc'a erá invescuta in decoratiunile cele mai elegante; bucuri'a nu avea margini. —

(Focului din Lipov'a.) Despre incendiulu din Lipov'a se scrie: Cercetările oficióse au inceputu a luá cursulu loru pentru pagub'a escata prin acelu incendiu infricosiatu. 26 ómeni au perdutu viati'a la acésta scena trista, intre cari 10 copii. Focului sau escatu in 29 Iuliu c. n. 12 óre la unu locuitoriu germanu, si au duratu 3 dile neincetatu. S'au topitu 380 de numere, care contîneau la vre-o 600 localitâti. Nenorocirea cu atât'a e mai mare cu câtu dintre acestea fórte putine au fostu assecurate. —

Burs'a din Vien'a in 1|13 August 1863.

Metalicele 5%	77.	Actiile de credit	192. 20.
Imprumutulu nat. 5%	82. 45	Argintulu	111.
Actiile de banca	795.	Galbinulu	5. 33

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nr. 67. ANULU XI.

Sabiiu 3 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7 cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a X

tinuta Marti in 30 Iuliu (11 Augustu) 1863.

(Continuare si capetu.)

Dep. Schuler de Libloy. Dênsulu, dîce, nu avea de cugetu a vorbí in siedinti'a acést'a crediendu ca adunarea intréga va priimí cu unanimitate principiele desfasiurate in proiectulu de adressa, dar' vediendu, ca s'au atinsu in mai multe puncte si principiele adressei, cauta, de si e nepreparatu, sa vorbésca la aceste puncte. Mai antâiu nu póte consimti cu dep. Lassel in privinti'a continuitâtii de dreptu, de-si in principiu e de parerea dênsului; pentru-ca legile din 1848 suntu de acelea, care sâmburele mortii-lu pórta in sine si de care se póte dîce, ca summum jus summa injustitia. (bravo.) „Legile din 1848, Domnii mei! suntu de asiá, incâtu ele inse si-au repusu (verwirkt) dreptulu loru. Nu noi, cari inpumnâmu legile din 1848, nu noi vomu sa rumpemu tërenulu continuitâtii de dreptu, nu noi vomu sa periclitâmu dreptulu. Tóte acecstea le-au facutu legile din 1848; e l e au casiunatu perderea dreptului, dupa care Maiestatea Sea Imperatulu si Regele Ungariei, domnesce cu deplina maiestatea preste tierile Ungari'a si Transsilvani'a; e l e au repusu dreptulu, dupa-ce unu palatinu cá substitutu âre in mâna puterea imperiului; e l e au repusu dreptulu, care prin sanctiunea pragmatica uniá Transsilvani'a si Ungari'a cu staturile austriace „quoad mutuam defensionem", precum amu auditu dela unu Domnu antevorbitoriu (Puscariu), intr'unu singuru imperiu; e l e au repusu dreptulu, dupa care populatiunile cele mai mici ale Transsilvaniei si Ungariei si pe terenulu autonomiei natiunale se poteau bucurá de limb'a sea, de opiniunile si de consciintiele sele de dreptu; ele au repusu dreptulu, dreptulu istoricu, care l'au avutu natiunea sasésca din Transsilvani'a sute de ani.

Déca dara e vorb'a de repunerea dreptului, aceea nu se póte luá numai dupa forma, nu numai dupa punctulu de vedere c u m s e d a u l e g i, ci si dupa aceea, c e contînu legile, si aici mi-vine in minte unu cuventu de deschidere, premergatoriu adressei, unde unu stimatu membru (S i a g u n' a) a disu, ca fiinti'a sta mai presusu de forma. Sa nu ne certâmu dar pentru forme, ci pentru fiintia, ear fiinti'a o aflâmu in legile fundamentale de statu."

Déca vremu terenulu celu adeveratu; continua oratorulu, pe care sa ne recastigâmu drepturile, apoi sa lasâmu principiulu lui Lassel despre continuitatea dreptului, prin care ajungemu numai la negarea celoru 15 ani din urma, ajungemu dupa esemplulu dietei Ungariei din 1861 la acele desbateri sterpe, care ne voru lipsí si mai departe de binefacerile constitutiunei.— Deci priimesce proiectulu de adressa asiá, dupa cumu e.

Apoi crede ca e datoriu a rectificá parerea aceea a dep. Puscariu, ca natiunea româna a fostu eschisa dela drepturile constitutiunei, de óre-ce Românii nu cá natiune, ci cá individi lipsiti de proprietate, — de care dupa spiritulu tempului de atunci âru fi fostu legata drepturile si sarcinile statului, — au fostu lipsiti be punurile constitititutiunei. E de acordu cu dep. Fagarasiului (Puscariu), ca in paharulu bucuriei sa nu tornâmu nici o picatura de amaratiune, ci sa facemu respondiatoriu pentru acele nedrep âti nu pre cest'a séu cel'a, ci numai pre sdritutuactempului de atunci; câci fiecare têmpu are caracterulu seu, care-lu pórta toti fiii lui. In Romani'a de éssemplu nici pâna in diu'a de astadi nu e cu multu mai bine. Spiritulu tempului de astadi cere consolidarea Austriei intr'unu singuru imperiu; sa nu intrebâmu de forme, care pentru binele patriei suntu indiferinti (totu atât'a). Si asiá in numele spiritului tempului provóca adunarea a priimí proieptulu si a incheiá desbaterea generala (bravo!).

Dep. C. Schmidt vorbesce despre pretiulu legiloru fundamentale de statu. Diplom'a din Octobre are dóua preferintie mari: 1) ca éa au adusu la valórea principiulu egalitâtii, 2) ca centralisarea, ce o pretinde ea, nu merge mai departe, de câtu pâna unde e de l'psa, si lasa tieriloru singuratice câmpu liberu pentru miscare. Contrastulu celu mai mare esista intre diploma cu egalitatea ei pentru tóte popórelesi intre legile din 1848 cu „ö-emzeti egység"—ulu loru. — Esecutarea practica a dip'omei din 20 Octobre 1860 e patent'a din 26 Februariu 1861, care nu numai ne lasa constitutiunea nóstra propria transsilvana, ci ne face partasi si la representanti'a monarchiei in senatulu imperialu.

Dar cum se are lucrulu cu octrouarea? Octroiarea, octrouarea e bub'a! insa ea erá de neincungiurata trebuintia pentru unitatea si solidaritatea imperiului.

Dep. Eppulu Baronu de Siagun'a (de pe tribuna). Inalta Casa! S'aru pütéa aflá cine-va de acea parere, ca noi ne-amu apucatu de unu edificiu intocmai cum au fostu lucratorii turnului Vavilonului (ilaritate); câci nici suntemu pe terenulu dreptului de continuitate, si câci amu fi perdutu drepturile patriei nóstre, care se dice niemtiesce „die Rechtsverwirkung." Aru fi intru adeveru lucru tristu, cându astfeliu aru fi lucrârile nóstre, precum au fostu ale acelor'a de-la turnulu Vavilonului. —

Eu de totu priimescu de ale mele principiele acelea, pe care este basatu proieptulu adressei la cuventulu de tronu; pentruca, dupa convingerea mea, nu numai ca nu ni-amu lasatu de dreptulu de continuitate, ci tocmai strinsu ne tinemu de dreptulu acest'a, carele ne este nóua tuturoru de celu mai mare pretiu.

In proieptulu de adressa lamuritu sta, Domniloru! ca diplom'a Leopoldina este punctulu de manecare pentru lucrârile nostre, câci comissiunea nu au socotitu impregiurârile de fatia in proportiune cu impregiurârile antemartiale cá o „tabula rasa", ci impregiurârile de astadi s'au nevoitu a-le uní, a le impreuná câtu se póte cu impregiurârile antemartiale; si acést'a n'au potutu mai bine sa faca, decâtu asiá, precum insusi Imperatulu ni-au indigitat'o, va sa dîca, cu unele schimbâri, care insa dreptulu de continuitate nici decum nu l'au nimicitu, ci l'au intineritu si l'au perfectiunatu. —

Sa marturisimu simplu, Domniloru! ca la altu sboru au ajunsu astadi sciintiele de statu; sa recunóscemu, Domniloru! ca convingerile nóstre de astadi de totu altmintrelea batu in pepturile nóstre, de cumu au batutu innainte cu 15 seau 16 ani; sa marturisimu, Domniloru! ca nu suntemu noi cá lucratorii dela turnulu Vavilonului in disharmonia natiunala, nici politica; sa multiamimu, Domniloru! provedintiei ceresci; sa multiamimu profesoriloru nostri, cari ne-au adapatu cu luminile sciintieloru de fatia.

Domniloru! in legatur'a cea mai strinsa suntemu noi cu dreptulu de continuitate. Nu este intre noi nice unu tradatoriu de patria, este numai o deosebire de parere politice; aceast'a insa cându nu au fostu si cându nu va fi? Eu priimescu proieptulu de adressa si pentru aceea, pentru-ca nu vedu acolo „eine Rechtsverwirkung." perdere de dreptu, pentruca nimenea n'au perdutu, ci fiasce care au castigatu, pentruca

déca cine-va perde aceea ce au tînutu in urm'a unei poteri fisice „per jus potioris“, acelu possessoru, Dloru! carele posede per jus fortioris, e unu possessoru plinu de frica, câci acést'a nice dîu'a nu da possessorului odichna sî ticneala. —

Nu' amu perdutu dreptulu nostru constitutîunalu alu patriei, vremu sa-i remanemu credintiosi, sî vremu cu elu sa traimu sî cu elu sa morimu (Bravo! vivat!)

Nime n'au perdutu, D-loru, nimicu, fiesce care au castigatu, câci pe vrémea feudalismului aru gandí omulu, ca possessorii cei mari, aristocratii, au fostu in inbuibarea cea mai mare. D-loru, imbuibare sî multiamire este aceea, deaca are cine-va multi bani? deaca are cine-va multa avere? Nu el Scimu din evangelia, ca vine o veste, care dice: „Gatescete, ca iata aci vei morí“! (ilaritate:) Bogatî'a aceea, D-loru! nu au fostu de ticneala, totdeuna cu frica au fostu.

Eu din punctu de vedere moralu pornescu, sî dîcu sî ve sî talmacescu aceea, ce amu audîtu din gurile unoru aristocrati mari; sî adeca aristocratî'a cu câtu au fostu mai bogata sî cu câtu au avutu iobagi mai multi, cu atât'a au fostu cu fric'a mai mare sî cu atât'a trebuiá sa tîna catane mai multe; ca sciá ca iobagii nu le facu loru servitiuri feudale dupa o convingere morala.

Eu insumi d'abiá de 15 ani amu venitu in Ardélu, sî me tramite regimulu la possessoriulu cameralu din Buciumu. D-loru! oficiolatulu cameralu au adusu pre acei iobagi in cea mai mare confusiune sî au tînutu lucrulu acest'a tristu mai multi ani; sî acumu sa me ducu eu cá popa afara in fati'a locului sî sa facu rendulu celu bunu pentru prestatî'a feudala (ilaritate.) Fâra catane, fâra asistintia m'amu dusu, amu vorbitu cu ómenii, sî ei cu mine, sí m'amu intielesu cu ei, sî li-amu spusu limpede: Mergeti faceti slujbele vóstre; sî ce e mai multu, au fostu in midiloculu loru o femeia unguróica, Catharin'a Warga, carea au avutu mai mare potere, de câtu totu comitatulu Albei inferióre, sî de câtu totu oficiolatulu cameralu, care, d-loru! inca se bucurá de „jus gladii.“ (ilaritate) Nici comitatulu, nici oficiulu cameralu n'aupotutu prinde pre muierea acést'a. . .

Asiá dara me rogu, D-loru! astfelu de drepturi, sî astfelu de bogatîa eu nu sciu sa aduca vreo ticneala cui-va. Astadi, d-loru! fiescecare proprietaru, nobilu, nenobilu, are asiá sântu sî neatinsu posesoriulu seu, asiá de siguru posede, dóra sî mai siguru decâtu atunci, cându se dîcea, ca este dreptulu in deplin'a sea continuitate. —

Precum mai nainte in statulu feudalismului, asiá sî astadi eu nu vorbescu nici in partea regimului, fâra zur Steuer der Wahrheit — spre marturisirea adeverului, ca din partea popóreloru ardelene fâra deosebire de natîunalitate sî religiune nu se arata nici unu comunismu, ci averea fiacârui'a e sânta sî neatinsa; sî atârna starea cea bune a fia cârui'a von der Wirthschaft, dela economisare (ilaritate.) Deaca are cineva 10,000 fi. venitu pe anu sî chieltuiesce 11,000, sî unulu cá acesta aru dîce: ca si-au pierdutu dreptulu seu, câci dieta n'au remasu la continuitatea de dreptu, (ilaritate, bravo!) atunci eu debuie sa observezu, ca astfeliu de logica nu o potu intielege.

Precum dlu deputatu de-la Sas-Sabesiu Binder au insinuatu votulu seu in privinti'a proieptului de adresa, asiá sî eu in tóte me unescu cu dlu deputatu Binder, pentruca intru adeveru asiá este; câci continuitate de drepturi este numai de câtu in alipirea nóstra câtra Domnitoriu sî câtra Imperatulu nostru legitimu, a dóu'a noi inca voimu o Transsilvania independinta, a trei'a marturisimu ca tiér'a nostra sta cu celelalte tieri sî provintie de sub sceptrulu Maiestatei Sele „in nexu indivisibili et inseperabili“ (bravo!)

Sî asiá, Dloru! eu din aceasta convingere intru adeveru patriotica stau pe lânga adresa asiá cum ni s'au datu innainte, incredintiându pre fiesce care, ca altu interesu sî altu scopu nu amu, de câtu acel'a alu continuitâtii de dreptu, a delaturá perderea de dreptu, sî a stabilí sî a intarí o viétia quotidiana cu ticneala; seau mai scurtu sa dîcu: Precum Ddieu, cându au ziditu lumea, innainte de tóte au facutu lumin'a, sî precum sântii parinti dîcu, ca pentru aceea aru fi facutu Ddieu lumin'a mai antâiu, cá sa véda fapturile care le va zidí; (ilaritate,) asiá dara dîcu sî eu, ca trebuie sa stabilimu mai antâiu nisce principii in adressa, care sa ne fia la tóte trebile nóstre cá lumin'a, cá sa vedemu ce facemu sî cá sa fimu siguri, ca nóua nu ni-se va intemplá aceea ce s'au intemplatu lucratoriloru dela turnulu Vavilonului. (Brovo! lung .)

Dep. M o g' a se 'nvoiesce cu proieptulu de adressa, de aceea nici ca s'a gatitu a vorbí astadî cu privire la adressa. Numai dep. Schuler-Libloy se simte indatoratu a-i respunde, ca de sî legile de mai nainte ale Tranniei, sî cu deosebire uniunea celoru trei natîuni din a. 1437 n'a fostu indreptata directe asupr'a Românîloru, ci au fostu unu tristu productu alu spiritului tempului, totusi in urmârile eii atât'a s'au aretatu de apesatóre pentru natîunea româna, incâtu Maiestatea Sea Imperatulu, cându a proclamatu innaltulu cuventu alu egalitâtii, a 'mplinitu cea mai ferbinte dorintia a Românîloru. Vorbitorulu nu se simte chiamatu, nici sa apere nici sa incrimine acele legi; va insa a dá la cunoscinti'a lumei aceea ce nu se póte negá, ca urmarile acelei uniuni intre cele trei natîuni, au fostu parasirea legei sî magiarisarea multoru Români alesi sî nobili. „Spuneti-mi, intréba elu, D-loru! tînutus'au Românii de vreun'a din cele patru religiuni recepte? Spuneti-mi, fost'au cine-va aplicatu la diregatoriele cardinale, déca nu s'au tînutu de cele patru religiuni recepte?“ — Suntemu datori dara Imperatului nostru a dá multiamita, pentru-ca doresce a statorí pacea sî uniunea, nu uniunea intre 3 natîuni sî 4 religiuni, ci uniunea patriei, uniunea toturoru provintieloru. (Bravo!)

Repetiesce, ca n'a voitu sa vorbésca la adressa, ci numai sa reflecteze pre dep. Schuler, dar' se simte fericitu ca a potutu dîce ceva sî la obieptulu de ordinea dîlei.

Dep. de T r a u s c h e n f e l s preste totu cá Lassel: ca uniunea Tranniei cu Ungari'a esista cá lege, dar' pentru-ca maioritatea locuitoriloru tierei e incontr'a eii, nu se póte realisá; de aceea sa fia rogata Maiestatea Sea, a tramite dietei o propositiune in privinti'a acestei uniuni. Diplom'a sî patent'a le primesce, sî recunósce, ca constitutîunea acést'a imperiala va fericí pre popórele austriace.

Dep. P u s c a r i u reflecta pre d. Schuler cu istori'a, ca Românii, cari au avutu o multîme de nobili, nu cá neproprietari, ci cá Români, cá natîune româna-oláh nátio-au fostu fâra drepturi.

R e g. B r. d e S a l m e n combate legalitatea uniunei Aceea s'a proclamatu in Clusiu cu strigarea cea amenintiatóre: unio vagy halál! sî s'au impusu Imperatului Ferdinandu in Enoponte (Innsbruck) cu forti'a. Precumu uniunea din 1848 e illegala, asiá legea de conchiamare din 1791. e cu nepotintia, pentru-ca taia in dreptulu pluralitâtii locuitoriloru. Maiestatea Sea dar' avù dreptulu de a conchiamá diet'a pe base noue sî acomodate tempului; in rescriptu a salutatu diet'a cu parintésca gratîa; deci sa priimimu cu unanimitate proieptulu de adressa, cá armoni'a consintiaminteloru sa nu se strice prin vre unu tonu neplacutu.

R e g. Z i m m e r m a n n cá membru alu comissiunei pentru compunerea adressei nu afla de lipsa a spune ca priimesce proieptulu, cu ale carui principie s'au impretenitu deja mai de multu decâtu de dóua decenii. Priimesce proieptulu, pentruca elu proclama egalitatea toturoru natîuniloru sî a tuturoru confessiuniloru, carea cea din urma sî protoparintii nostri o-au scrisu in legile loru cá unulu din cele mai scumpe principii, sî inca intr'unu tempu, cându airea domniá cea mai crâncena intolerantia.

Priimesce proieptulu, pentruca are de basa egal'a indreptatîre in privinti'a politica sî cetatienésca; priimesce adress'a, pentruca ea sustîne independinti'a Transsilvaniei sî o pune in rendu egalu cu cele-lalte provintie ale monarchiei. „Sciu, dîce oratorulu in privinti'a acésta, ca la anulu 1848 s'a decretatu o uniune a tierei cu Ungari'a, seau dupa cum dîcu actele unguresci de pe atunci mai corectu, o contopire a Transsilvaniei cu Ungari'a. Sciu sî aceea, ca in siedinti'a din urma a dietei transsilvane din 1848 substitutulu guvernatorului incepù cuventarea sea cu cuvintele: „Stau la mormentulu unui trecutu alu tierei de 300 ani, sî salutu pre legiuitorii de fatia cá pre cei din urma legiuitori autonomi ai Transsilvaniei.“ Insa uniunea in fapta s'a spartu. —

Apoi combate provocarea la diplom'a leopoldina dintr'o parte anumita, sî cetesce unu pasagiu din articululu II. din 1791 in privinti'a uniunei: „Neque ex eo, quod Transylvania sub divo Leopoldo I. ad Coronam Regni Hungariæ redierit, eadem cum laesione Iurium et Constitutionum suarum municipalium ad statum pristinum, qui snb Vajvodis fuit,

reducendum aut reincorporationem cogi possit. " *)

Dar chiaru sî sa fia ajunsu uniunea la deplin'a esecutare, totusi pâna cându mai viédia principiulu independintiei corpuriloru legislative, votulu maioritâtii, deaca e in contr'a contopirei, totusi trebuie sa afle óre care considerare, mai cu seama din partea acelor'a, cari striga 'n gur'a mare asupr'a ori cârei octrouâri.

Se declara pentru adressa, câci ea cuprinde necesitatea cá in aceea parte a Europei unde e pusa geograficesce monarchi'a austriaca, sa sustea unu statu mare si tare in interessulu culturei, in interessulu libertâtii, in interesulu ordinei, in interessulu ecuilibrului Europei (bravo!) Apoi facendu o revista istorica asupr'a tesei, câtu de anevoia se tine unu statu micu in midiloculu altor'a mari, areta ca Transsilvani'a simtîndu sî insasi aceasta greutate s'au aruncatu in bratiele Turciloru. De aceea priimesce adress'a sî din acelu motivu, ca ea recunósce a fi de lipsa unitatea imperiului austriacu. Totdeuna, dice, a recunoscut'o aceasta, sî se bucura ca au datu de curendu preste unu actu, in care tocmai acei barbati, cari apeleaza astadi incontr'a acestei diete la principiulu continutâtii de dreptu, — fâra de a sci ca de unde sa inceapa aceasta continuitate, — cu cati-va ani mâi nainte au cugetatu cá sî densulu. La anulu 1857, fiind Maiestatea Sea in Bud'a, o multîme de barbati eminenti magiari au predatu Monarchului in 9 Maiu 1857 unu memorandu, in care intre altele dîcu: „Au audîtu tiéra, amu auditu sî noi vocea tempului. Amu audîtu sî audimu monitîunea venita la noi in decurgerea istoriei. Tiér'a simte, sî noi simtîmu cu dêns'a, ca evenimintele din 1848 sî 1849 totu deuna voru remané pagine triste in istori'a nóstra. Reminiscintiele nóstre nu ne turbura judecat'a; noi amu cuprinsu, ce e consecuinti'a de lipsa a acestoru eveniminte, sî participâmu cu bucuria impreuna cu toti supusii Maiestatei Vóstre la totu, ce cere sustînerea, marirea sî intarirea autoritâtii, a securitâtii, a poterei intregei monarchii. Poterea Maiestatei Vóstre si tari'a monarchiei e securitatea nóstra, salutea comuna a monarchiei e prosperarea nóstra, unitatea monarchiei, prea gratióse Dómne! e castigulu seculiloru." Aceasta, dîce oratorulu, o scrisera barbati emininti ai Ungariei câtra Maiestatea Sea; ea nu cuprinde nici cea mai mica urma de contrastu intre regele Ungariei sî Imperatulu Austriei.

Eu din parte-mi inca dorescu sî pe venitoriu, cá regele din Ungari'a nici cându sa nu pórte resboiu cu Imperatulu Austriei (bravo!), sî de aru portá, sa nu-lu pórte pe spesele transsilvaniloru cá 'n a. 1848 sî 1849. Actulu amintitu e subscrisu de: Ioann Scitovsky Cardinalu, Primatele Ungariei, Conte Stefanu Károlyi, Conte Emiliu Desewffy, br. Iosifu Eötvös, br. Pavelu Sennyey, br. Bel'a Wenkheim, cont. Eduardu Karoly, cont. Emmanuilu Andrássy, Coloman de Ghyczy, cont. Dominicu Bethlen, br. Samuilu Iosika, fostulu cancelariu aulicu transsilvanu, cont. Georgiu Appony fostulu cancelariu alu Ungariei, cont. Ioann Barkoczy, Eduardu de Zsedény, cont. Antoniu Széchen s. a. Cei din urma, precum se scie, au conlucratu sî la esîrea diplomei din Octobre.

Se alatura lânga adressa si pentru aceea, câci ea priimesce fâra reserva diplom'a din Octobre si patent'a din Februariu, de-la care pre dênsulu nu-lu pote spariá nimicu. Dar, incontr'a continuitâtii de dreptu, vreo confiscare de dreptu densulu in aceste documinte nu afla; dincontra dîce diplom'a din Octobre: Dreptulu de a dá, schimbá sî suspendá legi etc. (citéza punctulu I din diploma). Dupa-ce nimenea, care se provóea la continuitatea de dreptu, nu arata dîu'a sî lun'a, de unde o datéza, dênsulu continuitatea de dreptu in realitate o afla aici in diploma, carea intaresce ce dîce Verbőczii Tripartitum, dupa care Monarchulu „ipso motu proprio" si absolute nu póte dá legi. Acelasi principiu e sî 'n art. 7. 1791. Precum au aretatu dep. Puscariu adeveratu dupa istoria, noi sî mai nainte finantiele si militî'a nu le-amu avutu separate. In privinti'a acest'a dîce diplom'a din 20 Oct. in art II. „Tóte obieptele legislatiunei etc. (citéza intregulu punctu). Din acel'a deduce, ca drepturile nóstre inca se inmultiescu prin diploma.— Patent'a e un'a cu diplom'a, numai câtu ea cuprinde form'a ordinei si a esecutârei. De aceea nici patent'a nu-i insufla frica; câci § 14 (care-lu citéza intregu), concede, cá cerendu $^2/_3$ ale ambeloru case ale senatului imperialu, sa se pota modificá. Deci consuméza, ca

de óre ce adress'a sta pe temeiulu egalei indreptatîri;
de óre ce adress'a recunósce autonomi'a Transsilvaniei;
de óre ce adressa e perspirata de spiritu constitutîunalu,
de óre ce adress'a cuprinde necessitatea europeica, cá Austri'a sa remâna statu mare, —
se alatura la dêns'a in principiu, dar'-sî reserva a mai vorbí la desbaterea speciala, de va aflá de lipsa.—

Presiedintele, ne mai vorbindu altulu, enuncia: Proieptulu de adressa e priimitu in principiu.

Pe siedinti'a urmatóre, carea se va tînea in 1|13 Augustu, la ordinea dîlei e desbaterea speciala.

La desbaterea generala vorbisera 4 Români sî 10 Sasi.

Siedinti'a XI, tînuta Joi in $^1/_{13}$ Augustu 1863.

Inceputulu la 10½ óre diminéti'a cu cetirea protocolului in limb'a magiara, germâna sî româna.

Presiedintele invita adunarca, cá pentru alegerea altui protocolistu in loculu dep. Brennerberg, ce si-a depusu mandatulu, sa aduca siedulele gat'a in siedinti'a urmatóre. —

La ordinea dîlei e desbaterea speciala asupr'a proieptului de adressa. (Cá cele-ce avemu a le comunicá din siedinti'a acést'a sî alte câte-va urmatóre, s a aiba pentru cititorii nostri intielesulu sî interessulu celu adeveratu, ii rogâmu a ne urmá totu cu proieptulu amâna, care noi lu comunicaseramu in nr. 64 alu acestei foi).

Presiedintele aduce la cunoscinti'a cas i, ca dep. Wittstock sî alti 9 membri ai dietei i-au predatu unu amandementu in scrisu, prin care ceru, cá in aline'a II. a proieptului in locu de „facura trebuintiósa" sa se dîca „adusera cu sine," sî in locu de „a simtîtu" sa se puna mai apesatu „trebui sa simta." Wittstock motivéze pe scurtu acésta modificare cu aceea, ca absolutismulu n'a fostu de lipsa sî n'aru fi trebuitu sa tîna asiá multu. Apoi ia cuventulu

Dep. Obert sî dîce cam asiá: Innalta dieta! Cându me decisei a sprigini amandementulu lui Wittstock, me determinasemu la aceea mai multu prin contrastulu, care mi se pare a fi in aline'a 2 a proieptului de adressa. Acolo adeca se dîce: „Cându nesce evenimente serióse ale tempuriloru au facutu trebuintiósa domni'a absoluta a protestâtii regimului" ear apoi: „tiér'a a simtîtu intr'unu sîru de ani cu profunda dorere lips'a libertâtii constitutîunale" — ceea ce este unu contrastu; câci déca recunóscemu necesitatea absolutismului n'avemu causa sî dreptu de a ne plânge asupr'a urmâriloru lui. (Acclamatîune). Apoi continua: Eu sî din motive reale (dupace reflectéza la o pretinsa eróre gramaticala, firesce in testulu germanu) trebuie sa me declaru incontr'a pasagiului din proieptu impumnatu de amiculu meu Wittstock. Istori'a nu cunósce monarchia ereditara, in carea s'aru fi recunoscutu necessitatea revolutîunei. Totu asiá nu cunósce istori'a, incâtu sciu eu, o representantia constitutîunala, carea aru fi recunoscutu necessitatea domnirei provisorie a absolutismului. Sî nici ca póte fi altmintrea. Pentruca o representatîune constitutîunala, ce recunósce necessitatea absolutismului provisoriu, singura ea si-aru subminá pamentulu, pe care sta; singura ea aru lapedá odorulu celu pretîosu alu indreptatîrei sele proprie neprescriptibile; (aplausu), s'aru dejosí ea singura pre sine, sî acést'a nu trebuie sa o faca,— câci sî representantiele poporului suntu din gratî'a lui Ddieu.

Dupace apoi espune sî din punctu de vedere alu stiintiei ca precumu pe de o parte nu se póte aprobá domni'a absoluta a poporului, adeca revolutiunea, asiá de alta parte nu se póte aprobá nici domni'a absoluta a regimului. Densulu nu vá sa enumere câte rele au adusu absolutismulu patriei nóstre, de sî se tîne de natiunea sasésca, carea printr'ensulu au patimitu mai multu decâtu celelalte.

Nu doresce nici aceea, ca 'n aline'a 2. a proieptului sa se manifesteze vreo reprobare seau imputatiune; dar nici póte consimtî cu ce e in contr'a consciintiei sele. (aplause).

„Inalta dieta! in totu proieptulu adressei nu este pasu mai criticu, mai equivocu (bedenklich), decâtu celu impum-

*) Pentru ca Transsilvania sub imperatulu Leopold I. s'a re'ntorsu la corón'a regatului Ungariei, aceea cu vatemarea drepturiloru sî constitutîuniloru sele municipale nu se póte silí a se reduce la statulu de mai nainte, ce a fostu sub Voivodi; séu la reincorporare. (Red.)

natu de amiculu meu Wittstock. Asiá dara eveniminte serióse facura trebuintiósa domni'a potestâtii absolute a regimumului. Cine dîce? Maiestatea Sea Imperatulu? Nici decâtu.

(Va urma.)

Cuventulu dep. Branu de Lemény

din Siedinti'a dieta la X. Inalta dieta! Cu ocasiunea citirei inn. rescriptu reg. dto 15 Iuniu N. 3117, cu care s'au induratu Maiestatea Sea c. r. Apostolica pentru antâi'a óra a salutá pre representatii Marelui principatu Transsilvani'a s'au umplutu inimele nóstre ale tuturoru de o nespusa bucuria, vediendu si audîndu, cu câta cordiala amóre vorbesce Mai. Sea c. r. Apostolica câtra credintiosii sei, câtra representantii Marelui-principatu alu Tranniei; vediendu si audîndu cu câta parintésca sinceritate descopere Mai. Sea, ca se vediù in necessitatea pe unu sîru de ani a concentrá poterea administrativa in inaltele Sele mâni, si acést'a in intesessele ordinei legale a comunei nóstre patrie; vediendu si audîndu din acelu inn. rescriptu regiu, cu câta resolutîune, cu câta taria poftesce Mai. Sea c. r. Apost. regularea si consolidarea corelatîuniloru interne spre multiamirea tuturoru popóreloru, asecurându autonomi'a si indepenidinti'a marelui principatu alu Tranniei, precumu si pusatiunea Tranniei fatia cu marele imperiu austriacu pe bas'a diplomei din 20 Oct. 1860 si a patentei din 26 Febr. 1861. Innaltulu rescriptu reg. in totu cuprinsulu seu umplù, dîcu, inimele nóstre ale representantîloru tierei de o nespusa bucuria, carea si facù resunetulu seu intr'acolo, câtu se hotarì cu unanimitate unu respunsu in forma de adressa câtra Mai. Sea c. r. apostolica. Eu credu, cumca acésta adressa trebuie sa fia tocmai asiá de chiara, precum este insasi conteninti'a inn. rescriptu regescu, manifestându adica cu liiésca si omagiala incredere, luminatu si chiaru credinti'a politica a acestei diete transsilvane. Purcediendu eu dintru acésta convingere a mea politica, partinescu cu tóta resolutîunea principiele, pe care se afla basatu proieptulu de adressa din partea comissiunei denumite spre acestu scopu, adica diplom'a leopoldina din 11Dec. 1691, sanctiunea pragmatica si alte documinte despre abdicarea de tronu a Maiest. Sele Imperatorului Ferdinandu si renuntîarea Innaltîmei Sele c. r. serenissimului domnu Franciscu Carolu dto 2 Dec. 1848. diplom'a din 20 Oct. 1860 si patent'a din 26 Febr. 1861, care va sa dîca, diet'a acést'a a marelui principatu alu Tranniei se va silí din tóte poterile conformu parintesciloru intentiuni ale Maiestatei Sele c. r. apost. pe bas'a acestoru legi fundamentale a ordiná, a statorí corelatiunile interne ale Tranniei si positiunea acesteia fatia cu unitatea monarchiei austriace.

Innalta dieta! Eu partinescu aceste principii cu atât'a mai vertosu, ca diplom'a leopoldina, precumu se vede chiaru însusi din contestulu innalt. rescriptu regiu, numai de aceea nu s'au potutu intarí acumu dupa datin'a vechia de câtra Maiestatea Sea c. r. apostolica, câci acésta diploma leopoldina parte mare prin impregiurârile têmpului si principiulu ce si-a facutu locu si au ajunsu la valore in tóte staturile civilisate ale Europei, adica principiulu egalei indreptâtîri a tuturoru popóreloru, natiunalitatîloru si individîloru, au devenitu imposibilu, care va sa dîca, acésta diploma cá unu contractu bilateralu, cá unu documentu si cá o lege fundamentala, prin care cor'a nóstra patria comuna in impregiurârile cele mai triste au devenitu si scapatu de jugulu Turciloru, aflându-si asilula seu sub poterniculu sceptru alu Austriei. Diplom'a leopoldina, dîcu, cá unu atare instrumentu in acea parte, incâtu nu au venitu prin impregiurârile timpului impossibila, sta si astadi in tóta poterea si valórea sea, ear despre alta parte cea mai perfecta credintia politica a mea este, ca patri'a nóstra comuna marele principatu Trans. dupa pusatiuneasea, dupa poterile sele fisice, morale si materiale etc. numai pe bas'a diplomei din 20 Oct. 1860 si a patentei din 26 Febr. 1861 in o mare si tare Austria sub sceptrulu gloriosu domnitorei dinastii habsburgico lotaringice se va poté aflá si-si va aflá in adeveru pentru tóte vécurile esistintia sea fericita, libera si continu'a desvoltare si propasîre câtra prosperitate; numai intr'o mare si tare Austria voru poté elementele diferiteloru natiunalitâti si confessiuni ale Tranniei a-si aflá garanti'a egalei indreptatîri pentru tóte tempurile.

Este, dîcu, o necessitate imperativa câtu se póte mai curendu a se realisá aceste legi fundamentale, diplom'a din 20 Oct. 1860 si patent'a din 26 Febr. 1861; pentru ca innalta dieta! poporulu transsivanu si pâna acum si de presinte simte urmârile cele grele ale intardiatei realisari a acestoru legi fundamentaie, de óre ce dupa-cum si preastimatulu d. imaintevorbitoriu au adusu innainte, poporulu transs. inca si pâna astadi pla'esce dârea capului, pecându acést'a in alte provintie de multu au incetatu cu totulu.

Din aceste motive eu inca me alaturezu cu totulu pe lânga principiele, pe care se afla basatu proieptulu de adressa, ce se afla acum la desbatere. In privinti'a speciala a continentii acestui proieptu, mi relînu dreptulu a-mi dá parerea câudu va fi deshatérea speciala a proieptului la ordinea dilei.

Mai nou.

Maiest. Sea Imperatulu in 1/13 Aug. a plecatu la Frankfurt, unde vá avea o conferintia cu suveranii germani in privinti'a confederatîunei germane.—

Tocmai audîmu, ca d. Vice pres. Popp e denumitu Consiliariu intimu.

Nr. 38.—2 **Concusu.**

La scol'a capitala româna ortodocsa orientala a Protopopiatului Dobrei in Dobr'a — devenindu unu postu de Invetiatoriu vacantu — se escrie concursu pana la 16 August 1863 st. v. cu salariu anualu de 400 fl. v. a.

Individii — cari voru competí la 'mbracarea acestui postu, trebue sa fia de natiune româna si de religiunea ortodocsa orientala, cá sa póta corespunde caractêrului nationalu si confessionalu alu scolei, si au a-se adressá pâna la Datulu descrisu catra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

Cu Atestatu de botezu, cu documentu despre capacitatea, despre serviciulu avutu, séu despre ocupatiunea de mai 'nainte, precum si despre portarea morala — politica, si cuscinti'a limbiloru patriei.

Presiedintele Eforiei scolei capitale a protopopiatului românu gr. or. Dobr'a.

Nicolau de Crainicu
Protopresviteru.

30—6 Incontr'a

bóleloru si epidemieloru de vite,

ce grasséza in arsîti'a verei tare intre vitele cornute si péróse si chiaru si intre cai, se 'ntrebuintiéza prafulu de vite de Korneuburg cu successele cele mai bune **cá mediu preservativu**, si se póte trage totdeun'a curatu pri urmatórele firme:

In Sabiiu prin d. F. I. Zöhrer Bai'a mare S. Haradzeck,
„ „ d. I. Iahn, Aiudu A. Bistritsany
„ Bistriti'a prin „ S. Dietrich Papa S. Bermiller
„ Orasthia „ C. Worsch Reghinulu sas. Dietrich et
„ Déju „ S. Kremer, Wachner
„ Clusiu „ I. Wolff Sepsi-S. György B. Vitalios.
„ Brasiov l. L. si A. Hesshaimer et comp.
„ „ los. de Gyertyanffy si fii.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 2|14 August) 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	20
Ovesulu de frunte gal. nemt. (Metzen)*)	1	60
„ „ midilocu „	1	53
„ „ códa „	1	47
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	60

*) 3 galete nemtiesci sumtu—2 gal. ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 2|14 August 1863.

Metalicele 5%	77.	Actiile de creditu	191. 90.
Imprumutulu nat. 5%	82. 25.	Argintulu	111.
Actiile de banca	794.	Galbinulu	5. 32

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an, 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 68. ANULU XI.

Sabiiu 6 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XI. tînuta Joi in ½3 Augustu 1863.

(Continuare si capetu)

Obert continua: Maiestatea Sea aceea ce inseamna proieptulu de adressa cu cuvintele citate, o esprime in manifestulu din 20 Octobre 1860 in cuvinte multu mai blânde. (Citeaza introducerea din manifestulu imperatescu din 20 Octobre 1860: „Dupa o lupta s. c. l.) Asiá dara nu Maiestatea Sea Imperatulu dice espresu, ca eveneminte serióse facura de trebuintia ñeaperata absolutismulu, ci diet'a transsilvana, carea dupá 15 ani grei reajunse a esercitá drepturile sele neprescriptibile constitutîunale.

Innalta dieta! si evenemintele presintelui suntu serióse. Tendintiele cele liberale ale Maiestatei Sele Imperatului au aflatu resistintia cerbicósa in Ungari'a, in Croati'a in Boemi'a si airea. Cine sta bunu, ca acestea preste putînu nu voru deveni si mai serióse? Oare atunci dupa pararile proieptului de adressa n'aru poté deveni iara trebuintiósa domni'a absolutismului? si atunci apoi din punctulu proieptului de adressa ce s'aru poté dice in contr'a reintórcerei la absolutismu? (aplausu). — Din caus'a acést'a dênsulu e incontr'a acestui pasu, se alatura la amendementulu lui Wittstock si aru dorí, cá aline'a sa sune asiá: Aceasta tiéra, ce se afla de multu in possessiunea unei constitutîuni consolidate din vechime radacinate afundu pe (dór mai bine in. Red), terenulu istoricu a trebuitu sa simta intr'unu sîru de ani cu profunda dorere lips'a libertâtii constitutîunale, pe atunci cându nesce evenimínte serióse ale tempului, au facutu trebuinciósa domni'a potestâtii absolute a regimului.

l. Balomiri. Dupa ordinea afaceriloru nu e de lipsa, ca amendementele sa fia sprijinite de mai multi. Dintr'alte sprijinesce pre Obertu, ca e contradîcere a recunósce pe de o parte necessitatea absolutismului, ear pe de alt'a a se plânge asupr'a lui.

Puscariu cere a se citi proiectulu din punctu in punctu, cá sa nu se faca confusiune. — Se priimesce si énuncia in sensulu acest'a.

Presiedintele citesce aline'a 1. ungaresce, germanesce, si romanesce (prin Dr. Ratiu.) = Schnell cere a se priimi in testulu magiaru cuventulu szerencsés (fericitu), precumu e in celu germanu si in celu romanescu. Se priimesce. Dincontr'a se reiépta amendementulu lui Mog'a, cá sa remâna afara cuventulu ismét si re, dupa-ce apera Rannicher si Conte Siulutiu testuarea originala.

Apoi se trece la aline'a 2, care se citesce iar in tustrele limbile, si Rannicher cá referinte apera conceptulu atâtu in contr'a propunerei lui Wittstock, dar cu deosebita energia, ba mai si cu ironia incontr'a lui Obert, si argumentéza, ca si Maiestatee Sea, si inca chiaru in p. n. rescriptu din 15 Iuniu a. c., la care are sa respunde adress'a, dice, ca concentrarea potestâtii imperiale a fostu de lipsa, si cere a se pastrá cuventulu acest'a.

Dupa câte-va reflessiuni limbistico-gramaticale in testulu romanescu, la care participa Hanni'a, Petru Popp, Baritiu cá referinte, Cont. Siulutiu s. a., presiedintele enuncia votulu maioritâtii, ca 'n aline'a 2 in locu de au „facutu trebuinciósa“ se pune „au casiunatu.“

Aline'a 3. se citesce si priimesce fâra desbatere.

Alinea 4 Dep. Alduleanu, de si a fostu membru alu comissiunei pentru compunerea adressei, totusi afla de lipsa, â reflectá 1) ca nu se póte dice recunóscerea legala a toturoru bisericiloru si confessiuniloru religióse (dór mai corectu religiunarie Red.), de óre ce confessiunea orientala n'a fostu recunoscuta legalminte; câci legile din 1848 nu suntu valide, ear ce face absolutismulu, adunarea constitutîunala a tierei nu póte recunóse, 2) aru voí a se adaugé la capetulu alineei: spre intarirea si impoterirea statului preste totu, precum si a singuriteloru regate si tieri.

Puscariu spriginesce acestu amendementu, adaugendu, ca si in rescriptu asiá sta.

Schuler de Libloy cérca a combate pre Alduleanu in privinti'a „legalitâtii“ confessiunei orientale, de óre ce art. 9. din 1848 garantéza legalitatea. (Nu trecusera 48 óre, decându d. Schuler osandise aceste legi cu tóta energi'a).

Gaitanu sustiné, cá confessiunea orientala e recunóscuta legalminte si prin diploma.

C. Schmidt spriginesce pre Alduleanu in punctulu 1., combate pre Schuler-Libloy, si nu va se recunósca nici decâtu legalitatea legiloru din 1848, prin urmare nu póte aprobá aplicarea lui la punctulu cestiunatu; ear' câtu pentru punctulu alu doilea, acel'a crede a nu fi esentialu, si asiá remâne pe lânga testulu originalu.

Alduleanu formuléza acum amendementulu seu de sub 2) asiá: zur Befestigung der Wohlfahrt der Königreiche und Länder, und zur Erstarkung des Gesammtstaates (pentru consolidarea fericirei regateloru si tieriloru si pentru intarirea statului intregu.)

Invoindu-se cu acést'a atâtu C. Schmidt, câtu si referintii si maioritatea adunârei, se enuncia amendementulu in form'a acést'a.

Eitel — post festum-e pentru „legalitate.“

Zimmermann. Déca au intielesu bine pre d. Alduleanu, dice elu, dlui sustîne, ca nu este lege positiva, carea sa recunósca dupa dreptulu de statu legalitatea religiunei gr. cat. si a celei gr. or. Acést'a e adeveratu (Strigâri: asiá e!). Dar si aceea e adeveratu, ca inca in sut'a 17. nu se indóiá nimenea despre egalitatea toturoru confessiuneloru din tiéra, de óre ce si in tractatulu d'antâiu a Transsilvaniei cu Austri'a, ce ni-lu aduse pater Dunod ex societate Jesu la anulu 1684, se garantà liber'a esercitare a religiuniloru din tiéra. „Ve aduceti aminte, dice mai departe, ca proieptulu acest'a nu multiemi pre staturile transsilvane; câci nu erá destulu de precisu, câci era prea elasticu si câci protestantiloru, cari precumpaniau pe atunci in Transsilvani'a, le erau inca in memoria viia formula absque præjudicio tamen religionis catholicæ, dela pacea Vienesa din 1606. De aceea staturile staruira pentru o formulare mai stricta, si in urm'a acesteia la anulu 1686 se facù tractatulu vienesu seau Haller'ianu, in care se dice anumitu, ca Maiestatea Sea nu va introduce dreptulu de patronatu, nici dreptulu canonicu alu romano-catoliciloru.“

In fine, cá sa fia multiemite ambele pârti (atâtu Românii cá cei indreptatîndi, câtu si Sasii s. c. l. cá cei fosti indreptâtite), sa se puua nu recunoscute legalminte ci „garantate“ (Strigâri: Asiá e!).

Incontr'a cuventului concesu (gewährt) se declara pentru aceea, pentruca libertatea religiunara in Tranni'a nu e conceasa, ci e garantata. Se priimesce.

Lassel corege testulu germanu, in care nu remasu a-

fara cuvintele „desfiintiarea roboteloru“, sî Rannicher recunósce, ca acést'a e numai eróre de tipariu.

Sîpotariu va sa-se dica in testulu germanu inlocu de Gesammtstaat „Reich,“ dar ne fiindu proieptulu spriginitu, cade.

Schuler de Libloy se invoiesce cu cuventulu „garantate,“ combate dîs'a lui Eitel: ca tóte ordinatiunile regimului absolutisticu au potere de legi sî pe terenulu dreptului canonicu, care numai acele ordinatiuni le póte priimí, care nu impumna autonomi'a bisericeloru competinte; apoi, cá sa nu se para a contradîce cuvinteloru sele din siedinti'a trecuta, crede ca dreptulu canonicu e acelu terenu, care nu fù atinsu de evenemintele de mai tardîu, sî asiá au apelatu la art. 9 din 1848, crediendu ca sî biseric'a orientala se provóca la elu.

Br. de Siagun'a. Regimulu, regimulu absolutisticu n'a recunoscutu aceasta lege.

C. Schmidt. Aceeasi nici ca a fostu sanctiunata.

Popea cere a se face amintire sî de natîuni.

Baritiu e incontr'á amendamentului lui Popea, care ne fiindu spriginitu, cade.

Presiedintele enuncia: ca in aline'a 4 in locu de „recunóscerea legala“ diet'a pune „garantarea“, ear la urma „spre consolidarea fericirei regateloru sî tieriloru sî spre intarirea statului. —

Aline'a 5.

I. Balomiri cere, a se pune in locu de „popórele austriace“ popórele transsilvane, de óre ce diet'a n'are dreptu de a vorbí in numele altoru popóre.

C. Schmidt: Noi, sî popórele Austriei, ori sa remâna cum e. Schuller e pentru pastrarea testului. Wittstock cere a se dîce „Staatsbürger“ (cetatianu de statu) in locu de „Unterthan“ (supusu).

Rannicher. Stâmu fatia cu Imperatulu, sî fatia cu Maiestatea Sea, cu carele vorbimu in adressa, nu ne potemu numí cetatieni de statu (cu tóte ca sî acésta numire s'au intrebuintiatu unde s'a parutu a fi la locu), ci trebuie sa ne chiamâmu suditi séu supusi. Recomenda a se priimí aline'a neschimbata: — ceea-ce se sî face.

Aline'a 6. se priimesce fâra discussiune neschimbata.

La aline'a 7. au insinuatu dep. Gull cu mai multi consoti unu amandementu, sî anume cá dupa cuvintele „cuprinsuluiintregu: alu acestoru legi fundamentale cá constitutîunea imperiului proclamându-o popóreloru Vóstre nu numai ati assiguratu serbatoresce, a urmá insi-Ve a-césta constitutîune fâra jignire, a o pastrá sî a o aperá cu tóta poterea imperatésca incontr'a ori cârui atacu, ci ati indatoratu sî pre legitimii Vostri urmatori in domnia, a o pazí sî a o tiné assemenea neclatita, sî acést'a la suirea loru pe tronu a o promite intr'unu manifestu, ce-lu voru emite anume pentru acést'a.“

Amandementulu e spriginitu de C. Schmidt sî Br. de Friedenfels.

Rannicher apera proieptulu originalu; dar facendu-se votare prin scolare sî siedere, remâne in minoritate, sî asiá se priimesce aline'a a 7 cu modificatiunea propusa de Gull si se enuncia astfelu.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia la 1 óra dupa amédi.

Siedinti'a XII,
tînuta Vineri in 2/14 Augustu 1863.

Sub decursulu citirei protocolului propune Schnell a nu se pune numele toturoru celoru ce vorbescu, ce a se contrage acelea dupa cuprinsulu vorbiriloru. Se priimesce.

Mog'a iar ese cu cuventulu ös in limb'a magiara, panacându presiedintele lamuresce sî aduce lucrulu la capetu.

Muresianu pretinde-ceea-ce inca de multu mai pretinsese atâtu densulu, câtu sî unu altu membru, cá cuventulu „membru dietalu“ sa nu se puna totdeun'a dinnaintea numeloru, intielegandu-se de sine, ca numai membrii dietei vorbescu in dieta. Se priimesce.

La ordinea dîlei e continuarea desbaterei speciale asupr'a proieptului de adressa.

Rannicher propune, a nu se mai ceti protocolulu in tustrele limbile, ci pe rendu schimbându-se numai intr'un'a. Assemenea reg. Schneider. Hannia, C. Schmidt s. a. pentru pastrarea modalitâtii de pân'acumu. Se priimesce cést'a din urma. Rannicher cere a tiné dar siedintiele têmpu mai indelungatu, cá sa se aduca odata la capetu caus'a adressei; presiedintele-lu mângaia, ca acést'a e grij'a dênsului.

Apoi se alege, dupa-cumu se hotarise in siedinti'a tretuta, unu protocolistu nou in locu lui Brennerberg.

Gull sî alti membri ai dietei aducu unu amandementu la aline'a 8; cá adica la capetulu alineei dupa „corpuriloru representative“ sa se dîca: „atâtu in senatulu imperialu, câtu sî in diete, sî anume in marele-principatu alu Transsilvaniei in intielesulu constitutîunei eii de mai nainte.“

La amandementulu lui Gull se alatura Puscariu cu o scurta motivare, Branu de Lemény fâra motivare sî Muresianu cu unu adausu, care pune dietele innainte, sî senatulu imperialu inapoi. Rannicher apera conceptulu, dar remâne in minoritate, sî asiá se enuncia aline'a 8. dupa amandementulu lui Gull sî consoti.

Aline'a 9 e un'a din cele mai scrupulosu tractate pâna acum.

Vajd'a, (in limb'a magiara *) propune, cá paragrafulu acest'a sa sune: Acestu actu alu intieleptiunei imperatesci, carele se arata cá unu monumentu luminatoriu alu marimei sublime de reginte, umple sî pre representantii marelui-principatu alu Trassilvaniei cu cea mai multiamitóre bucuria mai cu séma pentru aceea, câci vedemu sustînuta constitutîunea cea vechia, de multe ori diplomatisata, a patriei nóstre, de sî cu reserv'a desemnata in punctulu II. alu p. n. diplome imp. din 20 Oct. 1860, sî incâtu aceea nu sta in contradictîune cu indreptatîrea egala.“

C. Schmidt sî Puscariu, dupa-ce mai multi deputati români spriginisera pre Vajda, priimescu amandementulu, déca e sa remana partea a dóu'a a conceptului neschimbata.

Thiemann in cuventu categoricu se mira, cum pe diploma sî patenta se pare a se pune pretiu asiá micu tocmai dintr'o parte (Vajda sî depp. rom.), carea a profitatu mai multu prin aceste acte de statu. Elu se simte datoriu positiunei sî convictiunei sele, a aperá diplom'a sî pateut'a, cu deosebire patent'a, carea a radicatu poterea sî auctoritatea Austriei. Apoi tragendu o paralela intre ceea-ce a fostu Austri'a innainte sî aceea ce e dupa diploma, dîce cam asiá: Atunci stá agiulu argintului 153, acum sta 11; atunci erá Austri'a atâtu de debila, incâtu contrarii eii cutezau a-i predîce perirea; astadi Mai Sea e pe drumu spre Frankfurt, unde sa consulte cu suveranii staturiloru germane despre modulu sustînerei pâcei europeice, dupa-ce Insusi deduse initiativ'a. Tranni'a cu deosebise are causa de a multiamí patentei din 26 Februariu, ori câtu e de mândra cu constitutîunea sea cea vechia; si de aceea elu trebuie sa protesteze incontr'a ori cârei incercâri de a scadé auctoritatea patentei.

Aldulea nu. Innalta casa! Aline'a 9., carea este tocmai obiectulu desbateriloru presinte, mi se pare de cea mai importanta cu privire la patri'a nóstra.

Eu punu pe ea mare insemnatate, pentruca o privescu de o punte, prin care trece cursulu ideiloru adressei de-la generalitatea interesseloru imperiului la cele ale patriei nóstre indeosebi, care ne atingu pre noi mai de aprópe.

Innainte insa de a me dechiará in privinti'a propusetiuniloru facute pro sî contra dintr'o parte, trebuie sa premitu, ca eu propunerea d. Vajda nu o pricepu in sensulu acel'a, in care o-au combatutu dd. Conrad Schmidt sî Thiemann; eu amu priceputu, ca se propune unu adausu atingatoriu de bas'a constitutîunei Transsilvaniei sî nimic'a mai multu. Eu asiá l'amu priceputu, sî credu ca bine l'amu priceputu sî ca prin urmare disputele de pâna acumu provinu din neintielegere. Domni'a-Lui, dupa cum amu intielesu eu, (Presiedintele intrerumpendu-lu delucesce amandementulu lui Vajda,)

Vajda (ungaresce) repetiesc camendementulu seu.

Aldulea nu. Me rogu! déca d. Vajda a priceputu in sensulu meu motîunea sea, atunci eu-lu spriginescu; ear' de nu, atunci facu eu motîune independinte de a Domniei Sele, carea pentru totu casulu sta din urmatórele:

In alinea 9 dechiara cas'a multiamire pentru chiamarea Transsilvaniei la participare in legislatîunea privitóre la imperiulu intregu sî pentru restituirea dreptului de legitimatiune

*) Fâra de a prejudecá personalitâtii ceii de altmintrea multu stimabile a d. vorbitoriu, nu potemu totusi a nu ne esprime parerea de reu pentru aceea, ca unu deputatu românu vorbesce mai bine ungaresce decâtu romanesce. Ne tememu, ca foile magiare voru esplouatá preste mesura acésta impregiurare. Red.)

privitóre la causele din launtru ale patriei. Acestea suntu tóte bune, insa eu nu me multiamescu numai cu atât'a. Eu asiu dorí, cá manifestarea momentului de multiumire sa se faca cu deosebita privire sî pentru recastigarea vietiei politico-natiunale, carea a fostu sî debuic sa fia bas'a sî sufletulu edificiului constitutiunei patriei nóstre. Pré bine scimu, Domniloru ! sî cugetu ca ar fi de prisosu de a mai citá din legile patriei, pentru cá se motivediu motîunea mea. Legile aprobatali, diplom'a leopoldina, precum sî toti articulii dietali urmati sistemei de statu a acestui mare-principatu, au caracteru politico— natiunalu, care s'au sustînutu in figur'a de trei natiuni politice neprecurmatu pâna la anulu 1848.

Dupace au trecutu Tranni'a sub blândulu sceptru alu glorióse case habsburgico-lotaringice, toti recunoscu, ca aci pentru prim'a óra s'au amenintiatu prin legile de atunci, sî potemu dîce, s'a delaturatu acésta basa a constitutîunei Tranniei; incâtu insa sî in ce tipu s'au intemplatu aceast'a, cugetu, nu avemu sa esaminâmu, pentru-ca legile din 1848 despre uniuneaTranniei cu Ungari'a suntu dechiarate atâtu din partea Maiestatei Sele C· R. Apostolice, câtu sî a innaltei case cá aduse cu nedeplina valóre de lege, prin urmare cá nesustânde; deunde urméza, ca 'n constitutîunea Tranniei in caracterulu seu fundamentalu trebuie recunoscuta form'a, asiá cá sî independinti'a Tranniei cu Ungari'a .— Mai departe pâna atunci, pâna cându ea cá fundata in legi positive nu se vá delaturá iara prin legi positive legalminte, sta in vigóre. Nici legile, seau mai bine dîcendu ordinatiunile acelea fórte elastice, care si-au luatu inceputulu seu la anulu 1849 sî au duratu sub guvernulu absolutisticu pâna la 20 Octobre 1860, nu se potu privi nice decumu cá apte sî cá cuprindiatóre de astfelu de eveniminte, care sa lase a se trage consecuintia logica pentru o dieta constitutîunala, precum ca adeca constitutîunea vechia fundamentala a Tranniei s'au stersu. Eu sub tempulu acel'a privescu legea fundamentala a Tranniei din punctu de vedere constitutîunalu numai de s u s p e n s a, pentruca in cuvintele Maiestatei Sele din diplom'a de 20 Octobre curatu se dîce, ca Maiestatea Sea afla cu cale, avendu convingerea despre maturitatea popóreloru Sele, a dá indereptu, respective á concede popóreloru Sele impartasîrea la viéti'a constitutîunala, — la aducerea de legi, atât'a p. n. manifestu alu diplomei, câtu sî acést'a insasi nu si-au prefiptu altu scopu, decâtu regularea relerintieloru deosebiteloru regate sî tieri fatia cu intregulu imperiu, detiermurindu competinti'a intre senatulu imperialu sî dietele deosebiteloru tieri. In dreptulu publicu alu tierei ast'a sî nu mai multu este motîunea produsa de necesitatea tempiloru. Pentru acést'a insa in punctulu alu 3 alu diplomei Se milostivesce Maiestatea Sea a dechiará, ca tote celelalte obiecte ale legislatiunei au sa se tracteze prin insesi dietele provinciale sî anume in tierile, care se tînu de corón'a Ungariei, dupa constitutîunea loru cea vechia.

Ací vedemu limpede, Domniloru ! bas'a sistemei Tranniei, sub tempulu absolutismului printr'unu sîru de ani suspensa, iarasi reinviéta; vedemu mai incolo in p. n. cuventu de tronu, cuvintele prea parintesci ale Maiestatei Sele, care escusa cu tóta consciintiositatea nepotinti'a punerei in viétia a constitutîunei tierei in deplinitatea ei, — de unde credu a luá convingere, Domniloru ! ca constitutîunea Tranniei in caracterulu eii fundamentalu nu e prin legi constitutîunali nice octrouata, pâna astadi nu e stersa, prin urmare susta, sî are sa ne fia temelia la reformele facende in organisarea tierei, — acést'a din punctu de vedere a legii. Mai este insa unu momentu neincungiuraveru, care ne pune indatorire a sustine dupa potintia-ne caractelulu constitutîunei vechi; acést'a este simpati'a deosebiteloru natîuni, anume a natîunei magiare, secuie sî sase, precumu dorinti'a natîunei române cea ferbinte, care tocma acumu este de a intrá sî insasi in acelu edificiu alu constitutîunei patriei de atâti seculi doritu.

Acestei sisteme au de a multiemí municipiele isvorulu vietiei sî drepturiloru sele constitutîunale, carea au garantatu independinti'a tierei acumu mai bine de 500 ani. Acésta sistema trebuie sa fia terenulu, fâra care p. n. propusatiune regesca privitóre la caus'a natîunala sî confessiunala a natîunei române este cu nepotintia de a se deslegá cu resultatu salutariu. Acestea suntu motivile, innalta casa ! din care eu din parte-mi in bas'a legei fundamentale a Tranniei punu insemnatate deosebita pentru noi Ardelenii, din care aflu cu cale a propune innaltei case, cá sustînendu testulu din aline'a 9 din proieptulu de adressa, sa se mai adauga o parechia de cuvinte formulându-se aline'a in totu cuprinsulu eii in tipulu urmatoriu :

Acestu actu alu intieleptiunei imperatescî, carele se arata cá unu monumentu luminatoriu alu marimei sublime de reginte, imple sî pre representatîunea marelui-principatu alu Tranniei cu cea mai multiamitóre bucuria nu numai pentru aceea, ca e chiamata sî Tranni'a de a participá sî de a decide impreuna cu numerósele popóre sorori in consensu patrioticu la afacerile comune ale statului, ci sî pentru-ca marele-principatu a recastigatu vechiulu seu dreptu la legislatîunea afaceriloru interne ale tierei in spiritulu constitutîunei sele basate pe caracterulu sistemei de statu patriotico-natîunale.

(Va urmá.)

Alegeri nóue.

In o r a s i u l u C l u s i u se alesera de nou Br. F r a n c i s c u K e m é n y sî Cont. I o a n n M i k e s.

Sî 'n A l b 'a — I u l i 'a (Belgradu) sî 'n A i u d u se alesera totu deputatii de mai nainte.

In A l b 'a d e s u s u (cerculu de susu) se alese, dupa-cumu spune „G. Tr.“, totu cont. G a v r i i l u B e t h l e n.

In B r e z c u totu I o a n n F e j é r.

Pentru E l i s a v e t o p o l e : Eppulu Dr. H a y n a l d.

Pentru A b r u d u : N i c o l a u S z i l v á s y.

Pentru O c n 'a S a b i i u l u : C a r o l u T i m á r.

Pentru S e p s i - S a n - G e o r g i u : Contele P a v e l u K á l n o k y.

Pentru A l b 'a d e j o s u in loculu baronului Stefanu Kemény : A x e n t i u S e v e r u.

In T r e i s c a u n e se amana alegerea.

Cu deosebita bucuria sî multiamirea ne umplura insa alegerile din Sacele, unde reusî d. C o n s t a n t i n u P a n t i u assessoru in Fagarasiu, cu 328 voturi romanesci incontr'a a 287 secuiesci date de nou contelui M i k e s, care, precumu spune Gaz. Transs., declarase, ca acumu va intrá in dieta. (Se scie, ca d. conte Mikes e acel'a, care sî la curtenirea E. S. Gubernatorului se alaturase la corpulu deputatiloru sî regalistiloru sasi, sub cuventu, ca Sacelele se tînu de Brasiovu.) Destulu ca prin acésta alegere nóua Sacelenii s'au rehabilitatu in opiniunea publica sî au stersu pét'a, ce si-o castigasera prin alegerea prima. Onóre dar fratiloru din Sacele, cari au documentatu, ca potu cându voru ! —

Vom vedé, deca deputatii alesi de nou voru intrá in dieta ori nu, sî déca se va adeverí in privinti'a dietei ceea-ce adusera de-a rendulu foile magiare sî germane, ca adica, dupa-ce se voru alege cei 26 ablegati pentru senatulu imperialu, diet'a transsilvana se va temporisá, remanendu numai o comissiune, carea sa elaboreze cele mai de lipsa.

S a b i i u in 6|18 A u g u s t u. Diu'a natala a Maiestâtii Sele Imperatului se serbà presér'a cu musica sî teatru festivu, ear astadi prin bubuitulu tunuriloru, parada militara rogatiuni in bisericele diferite, curtenire la E. Sea Gubernatorulu sî prândiu la Innaltu-Acelasi.

S a b i i u in 5|17 A u g u s t u. In siedinti'a de astadi, carea tînì de-la 10 óre pâna la 2½, se desbatù proiectulu de adressa pâna la aline'a 30 incl.

Varietati sî noutati de dî.

(J u r n a l i s t i c u.) De-la 1 Augustu „B u c i u m u l u“ ese pe tóta diu'a fâra de scadere de formatu sî de materia sî fâra adaugere de pretiu. — „C o n c o r d i 'a“ aviséza pre cititorii sei, ca nepotendu depune cautîunea receruta prin legea de pressa, nu póte esî de trei ori pe septemâna, dupa-cumu anuntiase cititoriloru sei la 'nceputulu semestrului curinte, dar va despagubí pre publiculu seu parte prin suplimente, parte prin computarea unui florinu la anulu venitoriu.

S e c e t 'a d i n U n g a r i 'a produse urmâri infricosiate. Avemu dinnainte-ne date oficióse, din care estragemu: urmatórele pe pusta Hartobagiului, care de altadata era plina de turme, acumu nici pasere nu se vede. Pe alocurea bucatele suntu numai de cate o schiópa dela pamentu sî in spice adeseori se afla numai câte patru, trei, dóua grauntie, ba sî numai câte unulu. In Cumani'a seamana hotarale cu pustia africana. Siese comune, care avura la anulu 1861. la olalta 30593. vite cornute, astadi au 6087; din 15,193 cai se mai afla 8470; din 245,340 oi se mai afla 147,362; din 26,100 porci se mai afla 7010. Au peritu dara cu totulu 24,506. vite cornute, 6720 cai, 197978 oi sî 19090 porci.

Totu asiá de mare e nevoi'a sî prin Banatu. In comitatulu Torontalului, unde de altadata se secerau de pe unu jugu de pamentu câte 20, 25, ba sî câte 30 galete, acumu d'abiá se secera dóua. Totu asiá e sî cucurudiulu sî fênulu. In Comitatulu Timisiului 16 comune au avutu secerisiu bunisioru, 166 se afla in mare lipsa, ear 10 suntu de peritu.

Ce-va mai bine sta Comitatulu Carasiului. In Comitatulu Baciului se ascépta in un'a parte secerisiu bunu, in cecalalta parte nu este nimicu. In Comitatulu Csangradului nu s'au facutu mai nimicu, pentru ca de sî erau crescute tóte pâna la marime de o schiópa, venindu unu póvoiu cu pétra, au nimicitu totu. Comitatulu Csanadului nu sta mai bine de câtu cele mentiunate. In comitatulu Bekesiului nu e nici unu hotaru cu secerisiu bunu; unde e mai bine, se afla in spice câte dóua grauntie. In comitatulu Aradului numai unde sî unde este câte unu satu scutitu de lipsa. —

Din sciri private audîmu, ca sute de ómeni au venitu in Tranni'a sî sute altii voru sa tréca in Romani'a, cá sa scape de fóme.

Din strainatate.

Din Romani'a nimicu deosebitu. Adunarea domnitoriloru germani din Frankfurt e vorbîrea dilei; in Franci'a sa fia facutu impressiune neplacuta acésta adunare. — Luptele in Poloni'a tînu rostu; Rusii imprasciara proclamatîuni, prin care provóca pre Polonii a se supune Tiarului sî a conlucrá la realisarea ideei panslavistice. — In Greci'a totu confusiune. — In Turci'a bolnavu Omeru Pasi'a.

Indreptare. *)

Espressiunea dlui „Catone Censoriulu“ din nrulu 61 a. c. alu „Concordiei“, unde vorbindu despre desfiintiarea teritorieloru deosebite a natiunalitâtîloru din Transsilvani'a, intre altele dîce: ca „unu politicastru in Telegr. Rom. nesciindu ce face, vorbesce de teritoriu românu in Transsilvani'a adeca: ca Românii inca sa céra teritoriu natiunale in Transsilvani'a,“— me simtiu indatoratu a o indreptá intr'acolo, ca eu, cá autoriulu acelui articolu din Telegr., n'amu pledatu de feliu pentru, ci in contr'a teritorieloru natiunalitatîloru deosebite.

Credu ca daca d. Cat. Cens. ar fi cetitu cu atentiune acelu articolu din Telegr. s'aru fi potutu convinge despre adeveru, sî nu m'aru invinovatî despre aceea ce nu e adeveru, asiá insa— nesciindu ce face— 'mi sucesce cuvintele, sî me onoréza cu epitetu de „politicastru.“

Am fostu si sum incontr'a principiului teritoriale nu numai din causele citate si in Conc., ci si pentru aceea, ca in propusetiunile regesci este vorb'a despre inarticularea„ natiunei române“ adeca a toturoru românîloru din Transsilvani'a; si déca Românii aru cere si li s'aru dá unu teritoriu deosebitu: firé-aru óre cu potintia, cá toti Românii din Trassilvani'a pâna 'n celu din urma sa se póta escortá intre acesti muri chinesesci? ear déca teritoriulu românu cu tóte acestea totusi s'aru infiinti'a, fire-aru óre cu dreptate a lasá o parte a Românîloru— fia aceea o parte insemnata séu neinsemnata, insa pentru noi pretiuita — si mai departe sub ingrigirea parintésca (?) si sub tutoratulu strainiloru? —Nici de câtu!

Acestea si asemene motive,— despre care am tractatu mai pre largu intr'unu articolu adressatu la Telegr. **)—suntu destule de a abate pre ori-care Românu de-la principiulu teritoriului deosebitu pentru fiacare natiunalitate.

Qui bene distinguit bene docet; qui bene legit bene intelligit verba. (M. B.)

Anunciu literariu.

Pretiulu Tesaurului de monumente isto-

*) Din caus'a impregiurâriloru fâra vin'a nóstra intardiata Red.)

**) Care insa redactiunea din motivulu desfasiuratu stim. coresp. in epistola privata, nu l'a potutu priimí intregu. Red.)

rice se reduce pentru Românii din Transsilvani'a sî pârtile ei la 10 fiorini pre unu anu intregu. — Abonamentele se potu face la librari'a Filtsch in Sabiiu; se potu tramite sî deadreptulu la redactorulu, sub adress'a: D-lui A. Papiu Ilarianu, la curtea de cassatîune, in Bucuresci.

Nr. 38.—3 **Concursu.**

La scol'a capitala româna ortodocsa orientala a Protopopiatului Dobrei in Dobr'a — devenindu unu postu de Invetiatoriu vacantu — se escrie concursu pana la 16 August 1863 st. v. cu salariu anualu de 400 fl. v. a.

Individii — cari voru competî la 'mbracarea acestui postu, trebue sa fia de na'iune româna sî de religiunea ortodocsa orientala, cá sa póta corespunde caracterului nationalu sî confessionalu alu scolei, sî au a-se adressá pâna la Datulu descrisu catra Efori'a scolara, provedîndu recursele loru:

Cu Atestatu de botezu, cu documentu despre capacitatea, despre serviciulu avutu, séu despre ocupatiunea de mai 'nainte, precum si despre portarea morala — politica, si cuscinti'a limbiloru patriei.

Presiedintele Eforiei scolei capitale a protopopiatului românu gr. or. Dobr'a.

Nicolau de Crainicu
Protopresviteru.

34—3 **Edictu.**

Alessandru Ben'a de religiunea gr. res.—din Comun'a Pianu de josu, scaunulu S.-Sebesiului, aprópe de doi ani de dîle sî-á parasitu cu necredintia pre legiuit'a sa socia Rachil'a nascuta Constantinu Tincu din Sabesiu; asiá prin acést'a se citéza pana in 18 Augustu 1864, a se aretá inaintea subinsemnatului scaunu protopopescu, câci altmintrelea sî fâra de elu-amesuratu SS. canóne-se va face destulu cererei suplicantei. —

Scaunulu protopopescu greco-resariténu.
S.-Sabesiu in 16 Iuliu 1863.

Ioann Tipeiu m. p.
Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 6|18 August 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte galét'a nemt. (Metzen) *)	3	87
„ de midilocu „	3	60
„ de códa „	3	33
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	53
Ovesulu de frunte gal. nemt. (Metzen)*)	1	47
„ „ midilocu „	1	40
„ „ códa „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	7

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 gal. ardelenesci.

Corespundintia.

A. V. in Lugosiu. Eramu datori a priimí respunsulu, de ni-lu dedeati nóua; asiá nu se póte. — A. P. Oradeamare: Câtu se va poté mai curendu. — G. S. in S. Pentru lucrurile secundarie nu potemu lasâ cele primarie.

Burs'a din Vien'a in 5|17 August 1863.

Metalicele 5%	76. 95	Actiile de creditu	191. 80.
Imprumutulu nat. 5%	82. 25	Argintulu	112.
Actie de banca	793.	Galbinulu	5. 30

☞ Se mai afla numeri de-la inceputulu semestrului, adica de-la deschiderea dietei, sî sa priimescu prenumeratiuni sî acum.

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu. Editur'a sî tiparulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 69. ANULU XI.

Sabiiu 8 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XII,
tînuta Vineri in 2|14 Augustu 1863.
(Continuare sî capetu).

Conte Siulutiu sprigineşce pre Alduleanu.

Presiedintele intréba: de remâne Vayda pe lânga amendementulu seu? Vayda sî Balomiri resignéza de cuventu.

Hanni'a se adreséza in termini fórte ageri câtra Thiemann, pre care-lu invinuiesce, ca au aruncatu o umbra de suspiciune asupr'a stângei, (scaunele Româniloru), cá câudu ei aru fi contrari ai diplomei din 20 Oct. 1860 sî ai patentei din 26 Februariu 1861; câci Românii au documentatu de sute de ori alipirea de aceste acte de statu.

Vayda va sa vorbeasca (Sensatiune).

Mog'a inca va sa infrunte pre Thiemann; presiedintele-lu intrerumpe, cá sa nu vorbeasca totu un'a (Strigâri din mul'e pârti: Schluss!- sa se incheia desbaterea!-)

Puscariu se alatura la parerea lui Alduleanu. Thiemann se scóla. cá sa vorbésca; strigâri: Schluss!

Balomiri inca reflecta pre Thiemann, „deputatulu din Jadu“ (ilaritate).

Rannicher cere locu de cuventu pentru Thiemann, cá sa se rectifice. Se face linisce, sî Thiemann dîce, ca déca cuvintele lui au datu ansa la vreo neintelegere, aceea densulu n'a facut'o cu voi'a. ci numai din zelulu celu mare, cu care a trebuitu sa vorbésca pentru salutariele acte din 20 Octobre 1860 sî 26 Februariu 1861. Nimenea nu scie mai bine de câtu densulu, cu ce pietate, cu ce devotîune, cu ce fioru sântu au mersu populatîunea româna la alegerea deputatîloru, cu ce tresvia sî bravura s'a portatu, sî preste totu câtu de strinsu sta ea alipita de imperiu. De aceea nici prin cugetu nu i-a umblatu, a aruncá suspiciune asupr'a Românioru, sî se róga a nu fi intielesu reu.

Bolog'a protestéza incontr'a terminului intrebuintiatu de unu membru din centru (ni se pare Budacker), care vorbiudu de amendementulu lui Vayda, dîse: „Vayda sî sotii“; Vayda n'au avutu soti fâra numai la multiamirea pentru restituirea constitutîunei.

C. Schmidt sta pe lânga testulu originalu, care e bunu sî potrivitu.

Rannicher renuncia la parerea sea sî priimesce amendementulu lui Aldulénu, care se enunucia prin presiedintele in modulu urmatoriu: din aline'a 9 se stergu cuvintele „pentru ca noi ni-amu recastigatu vechiulu dreptu la legislatiune pentru afacerile interne ale tierei, ci sî din temeiulu adausu din nou“— sî la sfersîtu se adauge: „ci sî pentru aceea, câci marele-principatu a recastigatu vechiulu seu dreptu de legislatiune pentru afacerile din launtru ale tierei in spiritulu constitutîunei sele patriotice basate pe caracterulu sistemei de statu politico-natiunalu.“

Se trece la aline'a 10.

Maager rostesce (seau mai bine póte amu dîce cetesce—) unu cuventu lungu, in care dupa o scurta introducere dîce: „Sî eu me tînu de acei'a, cari punu pretiu fórte mare pe autonomi'a cea pastrata de sute de ani a marelui-principatu Tranni'a sî pe dreptulu legislatiunei proprie garantate prin acésta autonomia. Insa, Domniloru! tocmai prin esecutarea acestui dreptu de legislatîune alu cii s'a facutu sî uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a la anulu 1848.

Nu me voiu intinde la diatribe juridice, ca urmat'au tóte formalitâtîle recerute pentru o lege, ori nu; aceast'a voiu a o lasá barbatîloru de specialitate, juristiloru; din parte-mi nici ca punu vre unu pretiu deosebitu pe aceea, câci o socotescu a fi unu obieptu mai putînu momentosu. Eu, innalta casa! me multiamescu cu aceea, ca la anulu 1848 in diet'a Transsilvaniei statulrile adunate acolo au decretatu uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a sî ca Maiestatea Sea p. n. Imperatulu Ferdinandu o-a sanctîunatu. Nu e grij'a mea,deaca s'au implinitu, ori nu, tóte formalitâtîle, ce se tînu de dreptulu de statu transsilvanu; câci intr'aceea nu vedu nici unu momentu mare, nici unu momentu insemnatu, ca óre póte-se realisá acésta lege, ori nu.

Déca-i mai lipsescu câte-va momente, tier'a prin representatîunea sea totdeun'a e in stare a mai adauge aceste momente sî a observá tote aceste formalitâti, ce suntu de lipsâ pentru o lege completa. Se dîce aici, ca maioritatea multu intrecatóre a locuitoriloru tierei pune pretiu mare pe autonomi'a marelui-principatu pastrata de seculi, cá pe autonomi'a unui membru deosebitu sî independinte alu corónei ungare, adeca s'a dechiaratu incontr'a uniunei Transsilvaniei cu Ungari'a. Sî eu acést'a o credu; credu. ca maioritatea intrecatóre a locuitoriloru Tranniei nu va uniunea Tranniei cu Ungari'a. Cu tóte acestea insa este sî o parte nu despretuibila a locuitorimei Tranniei, carea uniunea Trannici cu Ungari'a o recunósce cá lege, o privesce insasi sî va sa o privésca sî altii ca lege, sî cere esecutarea acestei legi. Eu nu voiu sa vorbescu astadi despre aceea, câci nu e astadi tempulu, sî inca mai putînu voiu se decidu, deaca aceasta lege e tierei de folosu au de paguba. A me dechiará despre acést'a, credu ca vomu mai avé ansa sî ocasiune. Legea uniunei insa, ori cum, credu ca o potu privi cá unu faptu, cá o fapta complinita, sî basesu convictiunea mea parte sî pe cuventulu p. n. rescriptu alu Maiestatei Sele Imperatului din 1 Iuliu: aici in aline'a 9 se dîce, ca uniunea marelui-principatu alu Tranniei cu Ungari'a decretata la anulu 1848 cu deplina valóre de lege neci câudu nu s'a efeptuitu; adeca cu deplina valóre de lege; ear ca uniunea s'a decretatu, aceea se enuncia tocmai aici. Se dîce mai departe, ca aceea sî in fapta s'a dissolvatu, sî aceast'a e adeveratu.

Ear' ca e faptu, faptu cenuse póte sterge prinnegare, ca uniunea e decretata, se vede sî de acolo, ca Maiestatea Sea in aline'a ast'a a 9. a dîsu espressu, ca aceea vasa o lase neatinsa. Domniloru ce-va ce nu esista, nu se póte lasá neatinsu.

Uniunea Tranniei cu Ungari'a, carea esista, e unu faptu, unu faptu completu; pentruca s'a efaptuitu cá lege la anulu 1848. — Se reflecta in contr'a cii, ca uniunea e unu fetu nascutu mortu. Concedu ca e fetu nascutu mortu ori mai bine dîcendu asiu concede, ca uniunea pórta in sine sêmburele nevietiuirei; insa deaca remanemu pe lânga assemenarea, ca uniunea e fetu nascutu mortu, mi-iau voia a continuá sî a amplificá acésta asemenare sî a dice: ca chiaru sî unu fetu nascutu mortu trebuie ingropatu, nici unu copilu nascutu mortu nu póte remané cá cadavru putreditoriu neingropatu (Ni se pare vorbitoriulu a mai adausu, ca si unu copilu nenascutu are drepturi omenesci. Red.); trebuie sa se faca ce-va, cá o lege efeptuita pe cale legala iar sa se suspendeze pe astfelu de cale legala.

Mai departe se facu provocâri la atâtea decisiuni invechite in legile Tranniei, sî p e n t r u a c é s t ' a ca esista atâtea legi invechite, care nu se mai pazescu, nu se pune nici pe legea uniunei cu Ungari'a pretiu osebitu.

Bine, eu concedu, eu recunoscu, ca esista astfeliu de legi invechite, sî-mi pare reu, ca au fostu diete transsilvane mai nainte care adeseori si-au perdutu tempulu cu gravamine sterpe sî nu s'au ganditu la aceea, a sterge iar pe cale legala legile, ce nu se mai potrivescu cu tempulu. Cum-ca insa astfeliu de legi sî deaca nu se aplica, sî pana cându stau inca sî numai pe harthia, totusi suntu peatra de smintéla, acést'a o documenteaza numerósele gravamine ale fratîloru nostri Români in contr'a astorfeliu de legi, care lovescu in fericirea loru, care nu suntu in interesulu loru. Ei tocmai staruiescu, cá astfeliu de legi sa se stearga, sî nu suntu multiamiti cu aceea, ca nu se aplica, pana cându mai sustau aceste legi baremu sî numai pe harthía, sî nu suntu sterse pe calea legala.

Acést'a me face a spune francu sî fâra reserva: ca e u din parte-mi nu me simtu indestulitu cu modulu, cum o lege adusa legalminte se tractéza aici in proiectulu de adressa in § 10.

Aici se dîce anume, ca legea acést'a n'a priimitu valóre deplina de lege, ca nu se póte privi cá infiintiata cu deplina valóre de lege; dar' n u se dîce, ca acésta lege sa se sî desfiintieze in vre-unu modu. (Strigâri: Nu e sanctîunata!)

La acésta lege se reflectéza, ca ea s'a facutu pe cale teroristica, violenta, sî ca cu acést'a cade legalitatea, validitatea legei; insa eu mi-iau voia a aduce aminte, câtu de multe, ba mai bine dîcendu câtu de putîne legi s'au adusu in tempulu din urma, la care sa nu fia conlucratu sî patimele ómeniloru sî inca in modu fórte resolutu ? câte legi s'au adusu pe calea aceea ?

Mi-iau voia a aduce aminte, séu mai bine dîcendu a intrebá, câte legi s'au adusu pe calea aceea, cá toti, câti au luatu parte la legislatîune, sa fia fostu insufletîti numai de voinți'a cea sincera patriotica de a innaintá binele comunu alu tierei ? Care sa se fia adusu pe calea cea mai pacifica legala ? De siguru prea putîne. Eu tocmai credu, ca esistinți'a acestei legi, panacându nu se sterge, e unu meru de cérta sî va duce la necurmate ne 'nvoieli ale natîuniloru, va fi o rana cocându in corpulu de statu transsilvanu. — Ori câtu ne am aperá, domniloru ! vremu, nu vremu, cestiunea uniunei Transsilvaniei cu Ungari'a va vení la noi; consultarea despre aceea, ca fiva acésta lege sî de ací 'ncolo lege, ori cá necorespundiatóre tempului va trebuí sa inceteze, cestiunea acést'a spre liniscirea inimeloru populatîunei transsilvane la tóta 'ntemplarea, mai curendu — mai tardîu, va trebuí sa o resolvimu. Purcediendu din acestu punctu de vedere, nu me aflu multiamitu cu aceea, cá numai in modulu a c e l ' a, precum s'a facutu aici in punctulu 10., sa se faca amintire de uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, sî mi-iau voia a face unu adausu la acestu §, sî anume asiá, cá sa se dîca: „si in deplinu consensu cu declaratîunea esprimata de P. N. Vóstra Maiestate uniunea cu regatulu Ungariei decretata in anulu 1848 cá adusa cu deplina valóre de lege n'o póte priimí, dar totdeodata si-esprima dorinți'a, cá sa se dea tierei, respective representantiei eii, ocasiune de a se declará câtu mai curendu asupr'a acestei legi si a decretá au stergerea au priimirea sî modificarea eii pe cale legala."

Proieptulu nu e sprijinitu mai de nimenea, sî cade mai cu unanimitate.

I. B a l o m i r i cere a se dîce in locu de maioritate „tiér'a", sî a se esprimá punerea de pretiu nu numai pe autonomi'a, ci sî pe intregitatea Tranniei. Proieptulu nu e sprijinitu in form'a acést'a.

Assemenea amendamentului dep. B r a n u d e L e m é n y totu in acelasi sensu.

I o s. S c h n e i d e r e incontr'a lui Maager si face unu amendementu, cá sa se dîca, ca uniunea cu atât'a mai putînu are valóre de dreptu, cu câtu s'a desfiintiatu chiaru prin fapta.

S c h u l e r d e L i b l o y spriginesce pre Schneider, cu atât'a mai vertosu, câci uniunea e ucidere incercata la statu si la natîuni. „Eu," dîce elu intre altele, „nici-cându nu voiu partini o lege, c a r e a d u p a o r i g i n e a sî d e c u r g e r e a s e a d i n c a p u i n c a p u e i m m o r a l a, nici voiu staruí a se pertractá aceea mai cu séma in acésta sala dietala; câci dupa aceeasi lege de uninne partinitorii eii ne privescu p r e n o i de cadavre (trupuri mórte), sî noi, cei morti, nu potemu ingropá pre fetulu acel'a nascutu mortu, care in ochii loru este v i é t i ' a. E o referintia cu totulu intórsa, ce o asceptà d. deputatu din Brasiovu de-la noi, cá adica noi cei crediuti morti sa ingropâmu „viéti'a".— Se alatura la parerea lui Schneider, sî incheia dîcendu, ca p r e s i n t i ' a n ó s t r a insasi are p o t e r e a de a 'mpedecá, cá sa nu se mai faca nicicându uniunea cá 'n 1848! (Bravo!)

Br. F r i e d e n f e l s esprima parere de reu pentru cuventulu lui Maager sî sprijinesce pre Schneider.

M a a g e r rectifica parerea sea in privinți'a uniunei sî dîce, ca dênsulu tîne uniunea de lege, sî crede, ca aceea iara numai prin consultare dietala se póte sterge ; dintr'alte, dîce, n'a vorbitu nici pro, nici contr'a uniunei, pentru-ca crede, ca inca n'a venitu tempulu.

B i n d e r spriginesce pre Schneider.

C o n t e S i u l i u t i u. Marita Casa! Eu pretiuiescu tare sî onorediu libertatea grairei in fiesce care medulariu alu casei acesteia; pentru ca de aceea amu venitu aci, ca imprumutandu sî schimbându parerile, sa efectuimu aceea, ce e mai folositoriu, sî sa alegemu din tóte aceea , ce e mai bunu pentru patri'a nóstra. —

In Domnulu deputatu dela Brasiovu (Maager:) acésta libertate inca o onorediu, sî ii fórte multiamescu din partea mea, ca asiá slobodu. asiá liberalu si-a descoperitu parerea in privinți'a uniunei Transsilvaniei cu Ungari'a. —

Eu, domniloru! cându Dlu dep. alu Brasiovului dîce, ca uniunea Transsilvaniei a venitu la deplinire, me restringu tare sî vertosu numai la cuvintele Mai. Sele, care s'au induratu a le rostí câtra adunarea acést'a, care asiá suna : Fiindu ca uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a conchisa in a. 1848, nu s'au infiintiatu nici odata cu deplina potere legala, sî sî fapticu s'a dissolvatu, am lasat'o ne atinsa inca in decisiunile Nóstre din 20 Oct. 1860 etc."

Maiestatea Sea dar nu numai nu recunósce aceea, ce d. dep. alu Brasiovului dîce, ca s'au infiintiatu, dar dîce, sî inca espresu, ca nici o data nu s'au infiintiatu. Unu edificiu numai atunci se póte dîce, ca e gat'a, cându este in tóte pârtile lui inchieiatu, dupa cum a fostu planulu.

Cându dîce Mai. Sea, ca n i c i o d a t a nu s'au infiintiatu uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a cu deplina potere legala , cuvintele acestea: „nici odata nu s'au infiintiatu cu d e p l i n a potere legala" insemnédia, ca uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a nice odata, nici la 1848 n'au statu legalminte, neci acuma nu sta; ca deaca dintr'o lege numai o tîra de parte lipsesce, legea aceea nu are potere. O lege numai atunci e legala sî cu potere, câudu legea acést'a in tóte formalitâtile eii se duce in deplinire sî cá lege deplinita se sî vestesce in dieta seau in comunu, insa — acést'a nu s'au intemplatu cu uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, — asiá dara dupa chiaru cuvintele Mai. Sele uniunea acést'a neci odata cu potere legala nu a mersu in deplinire, nu a mersu sî din acea causa, ca au fostu silnica , sî nu s'a fâcutu cu voi'a sî conclusulu pârtii ceii mai mari a popóreloru Transsilvaniei, nu dîcu numai a Românîloru.

Uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a a fostu in tiér'a ungurésca mai innainte prochiamata,— sî egalitatea drepturiloru a fostu mai 'nainte de a se tiné in Transsilvani'a dieta, pronunciata totu de diet'a tierei unguresci. Asiá dara, dupa ce egalitatea drepturiloru pentru tóte popórele a fostu recunoscuta de tiér'a ungurésca, trebuiá sa recunósca diet'a Transsilvaniei egalitatea drepturiloru pentru tóte popórele, de a avé competentu dreptu a-si dá si ele consensulu la acea uniune si asiá si fatia cu natiunea româna avea datoria, uniunea numai cu invoirea ei a o si decretá, ear acést'a nu a facut'o; pentru-ca partea cea mai mare a poporului transsilvanu , adeca pe natiunea româna cu totulu oau ignoratu, si nu o-au priimitu cum debuie, cá pre unu frate la decretarea Uniunei, ba nice intre paretii dietei au voitu deputatiloru ei a-i face si dá locu . (Bravo !)

Poporulu românu in adunarea dela Blasiu din a. 1848 si-au alesu deputatii sei, si i-a tramisu la diet'a Transsilvaniei, poftindu, sa-i priimésca cá pre frati competenti a luá si ei parte la sfatuirile pentru binele dulcei nóstre patrie.— Si-a facutu diet'a din 1848 strinsu datori'a sea? bá! ci a facutu cea mai mare inpolitica, care a potutu face o dieta;

ca nu uumai, ca nu i-a priimitu, dara cu totulu i-au ignoratu, si fâra de ei, cu potere a pronunciatu uniunea aceea. Pociu dîce aceea in adeveratu, ca dreptu tîne t e s t u l u adressei nóstre, ca innaintea maioritâtii poporului din Transsilvani'a este fórte scumpa independinti'a si autonomi'a acestui mare-principatu, ca uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a nici odata nu s'au infiintiatu cu deplina potere legala, pentru ca cea mai mare parte a poporului tierei,- Românii toti, partea cea mai mare din nobil'a natiune sasa, ba si din cea magiara o precumpanitóre parte, cu voi'a nu si-a datu consensulu la uniune (Bravo!) Asiá dar diet'a ardeléna din a. 1848, dupa ce mai nainte in Ungari'a a pronunciatu egal'a indreptatîre, avea datoria si pre natiunea nóstra româna sa o chiame, dara acelu dreptu nu-lu avea sa o ignoreze, sa nu-i priimésca deputatii ei; ce nefacendu, asiá dar uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, Maiestatea Sea, care e dreptu tata toturoru popóreloru Sele, si care vrea fericirea toturoru natîuniloru si popóreloru, neci decum n'a potutu sa o socotésca de infiintiata seau sa o priimésca de legala.

Eu nici odata nu m'am temutu de uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, deaca se va infiintiá sî cu consensulu Românîloru: dar' aceea trebuie sa marturisescu, ca asiu socoti de cea mai mare dejosire sî batjocura, cá unu poporu asiá de numerosu, care atâtea jertfe a facutu pentru patria, care atât'a sânge in luptele cele mari sî crâncine cu pagânii si-a versatu sî sî l'au impiegatu la olalta cu sângele celoru alalte natîuni colocuitóre spre aperarea patriei, cá totusi unu asiá poporu sa se ia cá o turma de oi neintielegatóre din dereptu, sî sa se mâne la Ungari'a fâra voi'a sea. Acést'a, dîcu, o socotescu de o degradatiune, care dupa parerea mea, ar' fi fostu mai mare, de câtu insasi mórtea. (Bravo! entusiastice din tóte pârtile).—

Póte ca pré onoratulu D. dep. Maager nu-a socotitu ce póte urmá, ce consecuintie potu vení, deaca s'aru urmá principiulu D-Sale, cum ca sta uniunea, atunci póte ca D-Sa consecuintiele sî corolariele acelui'a nu le-a precagetatu, cându a vorbitu despre esistinti'a uniunei Traussilvaniei cu Ungari'a; — iéra eu trebuie sa facu atent'a premarita casa, ca din principiulu acest'a aru trebuí omulu sa traga nesce consecuintie prea triste, sî care nu aru aduce nici unu folosu pentru patri'a nóstra. De sta uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a dupa principiulu Dlui dep. din Brasiovu legiuitu, atunci noi nu avemu ce cautá in acésta casa, ci sa ne luam pelariele sî sa ne ducemu in dieta la Pesta. (Bravo! entusiastice.) Atunci natiunea trebuia inconditionate sa se supuna la legile acelea, care ei nu-i dau libertate, nu-i dau egalitate de drepturi natiunale, ci-i dau numai o libertate, sî o egalitate de drepturi individuale. Eu sî intr'altu locu amu spusu sî sî acum nu me sfiescu a spune, ca eu nici odata libertatea individuala nu o priimescu; ca libertatea individuala fâra de libertate natîunala nu o socotescu de daru, ci mai multu de o aruncatura de unu darabu de pâne, care o arunca cineva la unu bietu de omu seracu, cá mai curendu sa-lu scóta din casa sî sa scape de elu; pentru ca de-mi voiu perde eu aci libertatea individuala, me potu duce intr'altu locu, unde sa o redobendescu; iéra deaca o natîune nu póte avea libertate sî egalitate de drepturi cá natîune, atunci ea nu va avea nice patria (Bravo! din tóte pârtîle.)

In principiulu sî supositulu acest'a, déca sta uniunea legalminte, sî alte consecuintie rele suntu incuibate, care nu suntu nece de ale pomeni; eu dorescu, ca nice o uniune sa nu se mai faca cu poterea, nice cu devis'a: „unio vagy halál,“ nici in patria nici in alta parte a Europei, cá cea dela 1848, cá sa nu aduca consecuintiele acelea triste dupa sine, care le-au adusu uniunea facuta cu sil'a in patri'a nóstra. (Bravo!)

Eu prea de multe ori amu auditu dîcendu-se, ca sî natîunea româna a luatu parte la decretarea uniunei cu Ungari'a, pentru ca acolo a fostu sî Episcopulu gr. cat. antecessorulu meu. Eu marturisescu, Domniloru! ca in biseric'a mea representezu sî poporulu meu cá corpu bisericescu, dar' cá capu alu bisericei fâra missiune de-la natîune nu me potu dîce ca sum representantulu politicu alu natîunei. Asiá antecesorulu meu, care sa odichnésca cu pace in Domnulu,— nu au avutu creditiva dela natîunea sea, sî asiá dara n'a potutu sa o representeze, sî n'a potutu luá parte in numele natîunei române, la uniunea, care s'a facutu. (Bravo!)

Sî asiá dar, marita casa! eu me alipescu de cuvintele Maiestâtii Şele, sî nu potu recunósce nici odata, ca s'aru fi facutu candu-va uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a pe ca'e legala. —

Sî asiá dar priimescu sî eu cá adausu la alinea 10. propunerea D-lui antevorbitoriu. — (Bravo!)

Facendu-se votare sumaria asupr'a diferiteloru proiecte, P r e s i e d i n t e l e enuncia: In locu de „maioritatea etc. pune“ „diet'a pune;“ dupa cuventulu „autonomi'a“ se adauge „sî intregitatea“; la capetulu alineei se adauge „sî cu atât'a mai putînu a-i (uniunei) recunósce validitate de dreptu, câci dêns'a in urm'a evenimenteloru decurse immediatu sî in fapta s'a desfiintiatu.“

A l i n e ' a 11. Alduleanu proiectéza terminulu „natîuni“ in locu de „Volksstämme“ in testulu germanu. Se priimesce.

A l i n e ' a 12 in urm'a propunerei aceluiasi se sterge.

Alineele 13-19 se priimescu mai fâra discussiune. Assemenea propunerea lui G u l l, a se incheiá siedinti'a de astadi.

S i e d i n t i ' a XIII
tînuta L u n i in 5\17 A u g u s t u 1863.

P r e s i e d i n t e l e enuncia, ca protocolulu se va citi la finea siedintiei. La a l i n e ' a 20. propune d r. R a t i u a se lasá afara atâtu acést'a, câtu sî cea urmatóre (parerea de reu pentru lipsirea atâtoru membri, sî speranti'a, ca mai tardîu voru intrá.)

C. S c h m i d t crede, ca lipsirea acést'a nici se póte ignorá, nici se póte retacé in adressa; cere a se pastrá testulu, sî numai a se pune in locu de „se simte cu dorere“ „se simte“ séu „se deplóra.“

R a n n i c h e r va a se dîce in locu de „se simte“ „se deplóra.“

I o s. S c h n e i d e r in cuventu mai lungu reprobéza propunerea dr. Ratiu, argumentéza ca preste unu faptu atâtu de momentosu, precum e lipsirea atâtoru membri, nu se póte cu tacerea, ca la reformarea constitutîunei nóstre aru fi bine sa puna mân'a toti fiii patriei, cá sa se aduca conclusele prin conlucrare armonica a tuturoru, ca nu potemu ignorá, ca cei ce lipsescu nu suntu numai representanti ai cercuriloru sele, ci suntu totu fii de ai natîunei magiare sî secuiesci, ca sî Mai. Sea in rescriptulu din 30 Iuliu si-au esprimatu parerea de reu pentru lipsirea loru; ca nu e neconsecuintia a ne aretá cu acésta ocasiune parerea de reu, de sî la protocolu intr'un'a din siedintiele cele d'antâiu nu s'a priimitu acésta declaratîune, de óre ce nu acolo, ci aici ii e loculu, ca cuventulu lui Rannicher dela deschiderea dietei unde inca se esprime parerea de reu a casei pentru nevenirea atâtoru patriati, a fostu priimitu cu viu entusiasmu, sî asiá toema i de nu va amintí in adressa parerea de reu, cade diet'a in necoesecuintia cu sine insasi; assemenea ca la citirea numeloru pentru depunerea appromissiunei la numele celoru trei Magiari intrati in dieta cas'a si-a manifestatu bucuri'a prin acclamatîuni de bucuria, prin urmare de cei neveniti i-a parutu reu; in fine priimesce proiectulu de adressa neschimbatu. (Va urmá).

Alegeri nóue.

In sc. A r i a s i u l u i se realesera Nicolau G a l sî sî Gregoriu de B é l d i.

In o r a s i u l u D e a s i u se realese L u p u Véér.

In „ T u r d ' a „ „ Ladislau de T i s z a.

In târgulu Csik-Szereda Ioann G e c z ő.

In „ Illyefalva Moise B e r d e.

In scaunulu Ciucului se realesera A n t o n i u Mikó, M i c h a i l u M i k ó sî Gregoriu M i h á l y.

S a b i i u in 7 Augustu. In siedinti'a de astadi se percurse proiectulu de adressa de-la aline'a 31 pâna la capetu (aline'a 39). Dintre cuventatori eminara,— dupa parerea nóstra- B r a n t s c h, W i t t s t o c k, P o p a s u, Eppulu Br. de S i a g u n ' a, S c h u l e r - L i b l o y si R a n n i c h e r.

U n g a r i ' a.

Oradea-mare in 25 Iuliu 1863.

Cu parere de reu aducu innaintea On. publicu cetitoriu, ca in multu pretiuitulu nostru jurnalu „Telegrafulu Romanu“ nr. 57., cetiramu câte-va orduri batjocoritóre(? Red.) de comunita-

tea nóstra de ritulu ortodoxu de aici; unde dîce ca dupa desbaterea unoru obiepte veni vorb'a sî despre postulu presidiului consistorialu sî protopopescu. Cu dreptu ca despre aceea au fostu vorba, dar recomandatiune nimenui a i se dá, fâra numai a rogá pre P. Sa. Episcopia, cá asiá barbatu sa ne tramita in loculu fostului Protopopu sî preside consistorialu alu Oradei-mari, pre care luminat'a Episcopia-lu va aflá aptu sî demnu de a conduce poporulu nostru pe calea cea dreapta, si cá poporulu nostru sa póta avé in dênsulu tóta increderea, dar nu precum dîce Dlu impartasîtoriu alu articului aceluia, ca unii au vrutu cu numele a recomendá pre cine-va pentru acele posturi, la care nu potu dîce de câtu: „Ear Iud'a celu fâra de lege n'au vrutu sa 'ntieleaga;" dupa aceast'a din partea Notariului Comunitâtii, care de o data e sî fiscalu alu M. O. Consistoriu, fu intrebata Comunitatea, cu dreptu ca unii strigau ca in limb'a magiara, sî pentru aceea ca nu sciu ceti sî scrie romanesce pe de plinu, dar nu dóra ca ei s'aru micsiorá prin aceea, ca se voru spune ca-su români. Cu aceea sum sî suntem falosi; ori pe unde, dîcemu noi suntemu români, nu vreu sa me falescu; spunu on. Publicu cetitoriu adeverulu. Oare nainte de 48 sî in 49 cându erá vorb'á de interesulu romanescu, nu aceia, cari-su publicati in „T. R.," se scolau sî vorbiau prin Congregatiunile magiare, unde erau romanii apesati? Eu pe multi asiu poté aretá cu numele, ca pe tempurile acelea nu erau români, sî nu se vorbiá romanesce la cas'a loru, ba 'n 186⅔ erau cu pinteni pe caltiuni, sî strigau pe strade: „Éljen Garibáldi!" Astadi spunu ca ei suntu românii cei mai mari; acuma e fórte lesne, sî pe la noi suntu multi de a ceia; fetului celui din T. R. Nr. 49. i sau respunsu sî credu ca e destulu o bâtâ la unu caru de óle, sî domnulu impartasitoriu multiamesce D. M. Stp. ca nu s'au compromitatu de asta data!!! Mai bine aru dîce, ca asiá s'au intielesu comunitatea tóta, dar nu unii dintre Corifei, sî eu dîcu din parte-mi, ca dorere ca protocolulu comunitâtii se duce in limba straina, sî mai bine ar cautá D. impartasîtoriu midilócele, ca cum s'aru duce in cea materna, dar nu a strigá in lumea larga, ca n'are ce mancá, sî farin'a e in camara. Din parte-mi nu-i dîcu alt'a decâtu: Domnedieu sa-i insufletiésca pean'a la D. impartasîtoriu alu articulului aceluia, sa scrie mai modestu sî ca sa nu ne caraimu noi; ca suntu altii, cari destulu striga asupr'a nóstra.

Unulu dintre corifei.

Impartasîramu dupa datorinti'a impartialitâtii respunsulu presinte, fâra insa de a-lu aprobá intru tóte; dincontra credemu, ca corespundinti'a combatuta n'a purcesu din intentiune rea de a batjocuri, ci din adeverat'a dorere de inima pentru totu ce dejosesce pre Românu. Acésta dorere de siguru o 'mparte cu d. corespundinte sî dlu respundiatoriu, sî 'n privinti'a acést'a ne bucurâmu de emulatiunea ambiloru.

Red. „Tel. Rom."

Varietati sî noutati de dî.

Armat'a c. r. austriaca, dupa bugetulu din a. 1864, sta asiá: A. Officiri in serviciu: 2 Maresiali campestri, 10 Generali de artileria, 62 Generali Maresiali locotenenti, 120 maiori generali: la olalta 194 generali, 242 Coloneli, 266 Vice-coloneli, 630 maiori. La olalta 1128 oficiri de stabu.— 2595 capitani de class'a I, 1268 de class'a II. 4184 Locotenenti supremi. 3054 Locoteninti de class'a I. 3245 Locoteninti de a II classa. La olalta 14,346 oficiri. B. Amploiati militari in serviciu: 8734. C. Soldati: Oficiri subalterni apti de serviciu: 34,862; ostasi de rendu (gregari) 247,865=282,727 barbati. Oficiri subalterni neapti de serviciu: 6578, ostasi de rendu 22,556=29,134 feciori. Servitorii oficiriloru 16,191. Cu totulu: oficiri subalterni 41,440, ostasi de rendu; 270,421=328,052 feciori.

D. Cai. Cai usiori de calaritu 15,968, cai grei de calaritu 11,605, cai usiori de trasu 1343, cai grei de trasu: 14,802, iepe de prasitu: 7224; animale de trasu 592, la olalta 59,216 Cai. Alte animale 1692.

Pensionati, invalidi, invetiacei. Generali pensionati sî oficieri de class'a superiora 8293. Amploiati de militîa in pensiune: 2376. Pensionati in confiniele militare: 1257. Invalidi: 49,201. Invetiacei: 4121. La olalta 65,248 fetiori. Asiadara numerulu intregu alu armatei austriace face: 417,697 ómeni sî 59,216 cai.

Dupa ce numerulu intregu alu armatei, dupa bugetulu militaru, au statu in a. 1862. din 543,673 fetiori sî 75,069 cai; ear' in a. 1863 din 474,000 fetiori sî 66,365 cai, apare ca acumu armata e mai mica decâtu in a. 1862 cu 125,976 fetiori sî 15,853 cai, sî cu 56,963 ómeni sî 7,149 cai mai mica de câtu in a. 1863. —

Program'a gimnasiului cu I-V classi românu de religiunea ortodoxa orientala din Brasiovu pe anulu scolasticu 186²/₃ (Sabiiu in tipografia diecesana) aduce tractatulu d. prof. Dr. Mesiota despre Daci sî resbelele lui Traianu in Daci'a, — care tractatu erá sa se citésca in anulu trecutu la adunarea generala a Associatiunei in Brasiovu. Dupa aceeasi programa edata de meritatulu directoru, d. G. Munteanu, fura in class'a I. 52, in class'a II. 20, in class'a III. 24, in class'a IV. 8, in class'a V. 13, cu totulu 117 elevi, dupa natîunalitate toti Români, dupa religiune 116 orientali ortodoxi, greco-catolicu 1.

(Scire personala.) D. Cons. aulicu Dimitriu Moldovanu sosí Marti in 6/18 Augustu la Sabiiu.

(Misiunari.) Cuviosii parinti Iesuiti umbla predicându prin orasiele patriei nóstre.

(Daruri la seraci.) Cetatea Sabiiului din motivulu dîlei natale a Maiestâtii Sele Imperatului impartî ajutóre la 307 seraci ai acestei cetâti fâra deosebire de natîune sî confessiune.

Din strainatate.

De-la congressulu suveraniloru germani. Dupo o depesia telegrafica a lei „Herm. Ztg." etc. dto Vienn'a 18 Augustu c. n. „Imperatulu Franciscu Iosifu espuse in 17|5 Augustu adunârei principiloru unu proiectu de reforma (a confederatîunei germane). Unu directoriu sub presidiulu Austriei, compusu din 5 membri: Austri'a, Prussi'a, Bavari'a si doi alesi din cealalti principi. Senatulu confederatîunei (Bundesrath) sub presidiulu Austriei, dupa anologi'a senatului contrasu alu adunantiei de acum a confederatîunei. Adunarea principiloru compusa din principi séu printi substituitori. Cas'a ablegatîoru: 300 deputati alesi din camere, intre cari 75 din Austri'a, 75 din Prussi'a, cu votu decisivu. Unu tribunalu alu confederatîunei. Scopului confederatîunei, multu amplificatu, cuprinde sî pastrarea potestâtii Germaniei in afara, precumu sî scutirea independintiei constitutîunale a staturiloru singulare sî a dreptului publicu. Tribunalulu functiunéza parte cá curte de cassatîune (Oberstgerichtshof), parte cá judetiu de pace (Schiedsgericht). — Principii hotarira, a invitá pre regele Prussici prin o deputatîune." —

Toti principii au priimitu invitarea, afara de regii din Prussi'a sî Dani'a.— M. Sea Imperatulu nostru pretutindeni in calatori'a Sea a fostu intempinatu cu viia bucuria sî veneratîune sincera. — In Frankfurtu festivitâti preste festivitâti.

Din Franci'a se scrie, ca ministrulu Drouin de Lhouys va sa-si dea dimissiunea din caus'a nesanatâtii. — Caus'a polona de ocamdata au adormitu.

Corespundintia.

f. u. Fag. In form'a acést'a nu potemu priimi; intr'alt'a mai moderata bucurosu.

Burs'a din Vien'a in 8|20 August 1865.

Metalicele 5%	77.	Actiile de creditu	192. 70.
Imprumutulu nat. 5%	82. 65	Argintulu	110. 75
Actie de banca	797.	Galbinulu	5. 31

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 70. ANULU XI.

Sabiiu 10 Augustu 1863.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XIII,
tinuta Luni in 5|17 Augustu 1863.
(Continuare).

Schnell se alatura la Schneider, cu modificarea de a se dîce in locu de „unele“ „mai multe,“ si 'n locu de „se simte cu dorere „se deplóra.“

Schuller in cuventu scurtu si inspiratu de bunavointia, blandetia si moderatiune sprijinesce proiectulu originalu.

Assemenea E. Herbert, aducendu aminte, ca din cei patru frati, precum a numitu Baritiu pre natiunile Transsilvaniei, lipsescu aicea doi.

Gavriilu Manu in cuventu lungu, liberalu si energicu proieptéza a nu se manifestá parerea de reu pentru-ca n'au venitu representantii unoru tînuturi, ci pentru-ca unele tînuturi nu suntu representate.

Puscariu sprijinesce pre Manu.

Br. Bedeus. Sa se manifesteze in partea d'antâiu parerea de reu, ear partea a dóu'a sa remâna neschimbata.

I. Balomiri e incontr'a terminului „profunda parere de reu,“ câci parerea de reu aru avé locu numai la casu de nepotintia, si aici nu e nepotintia, ci nevointia. Déca aretâmu parere de reu, atunci aretâmu indirecte si simpathia cu principiele celoru remasi afara. Pretinde stergerea alineeloru 20 si 21.

Wittstock reflecta pre Balomiri, ca dór s'aru poté presupune, ca diet'a priimesce motivele produse de membrii refusatori, de óre ce acelea in § 21. se reprobéza in modu fórte resolutu.

E. Schmidt dîce, ca lipsirea atâtoru membri nu se póte ignorá din partea dietei, cu atât'a mai putînu, câci si Maiestatea Sea in noulu rescriptu s'a declaratu in sensulu acest'a. — Comissiunea de adressa provóca in pasagiulu acest'a pre diet'a, a manifestá simtîrea sea in privînii'a acést'a. Ce simtire póte fi aceea? Simtire de bucuria de siguru nu, câci crede ca 'n diet'a acést'a nu e nici unu sufiatu, care sa se bucure de absinti'a mai multoru representanti. Simtiu de nepasare inca nu, vediendu-ne lipsiti de atât'a capitalu de capacitate parlamentara si politica. Asiá mai remâne numai simtiulu parerei de reu, care sa-lu manifestâmu. Diet'a nu se 'ncurca in neconsecuintie, déca se va manifestá parerea de reu in adressa, de si nu s'a priimitu si 'n protocolu; câci nepriimirea in protocolu au urmatu numai din cause curatu formale si regulamentare.

Strigâri; Schluss! Incheiare!

Rannicher cá referinte spera proiectulu. In aline'a 15, dîce densulu, s'a facutu amintire, ca maioritatea membriloru dietei, atâtu a celoru alesi de poporu, câtu si a celoru chiamati de coróna, e ací; dar de óré ce o parte insemnata lipsesce, erá cu totu dreptulu a se atinge si acésta impregiurare. Densulu insusi a fostu unulu dintre acei'a cari au cerutu, a nu se esprime in protocolu parerea de reu, pentru-ca au crediutu, ca nu-i e loculu acolo; aici insa cugeta, ca trebuie sa se puna. In loculu terminului „vermisst“ (se simte cu greu) se 'nvoiesce a se pune „wird beklagt“ (se deplóra).

Facendu-se votare, atâtu propunerea Dr. Ratiu, câtu si a lui G. Manu remânu in minoritate.

Assemenea si a lui Schnell, a se dîce in locu de „unele“ (cercuri) „mai multe.“

Aline'a 20 se priimesce cu aceea, cá in locu de „se simte“ sa se dîca „se deplóra.“

Aline'a 21.

C. Schmidt din cuvintele „fâra vin'a loru, ba in contr'a vointiei loru“ ia ansa a face atenta diet'a, sa nu se incurce cum-va in contradictiuni cu faptele. Câci vedemu, ca mai cu séma totu deputatii cei d'antâiui se alegu si a dóu'a óra, si asiá crede, ca nu se póte dîce, ca cercurile fâra vin'a si voi'a loru remasera nerepresentate, pentru-ca 'n casulu acest'a n'aru fi alesu totu pre deputatii de mai nainte.

Filtsch. Ceea-ce dîse C. Schmidt, inca nu e urmare, câci cercurile póte totu dorescu inca, cá deputatii loru sa intre in dieta.

Zimmermann apera conceptulu. Pasulu acest'a, dîce densulu, se reduce la chiamarea la dieta. Mai nainte, si anume dupa art. X. din 1791. trebuiau sa vina la dieta toti deputatii „sub poena in legibus expressa.“ Acuma insa nu e asiá; in ordinea dietala (legea electorala) se dîce: ca creditiv'a indreptatiesce pre deputatu a intrá in dieta, va sa dîca, i da unu dreptu, nu-i impune insarcinare ori dór chiaru sila de a participá la dieta. Unu singuru casu de sila cunósce elu din istoria, si acest'a se datéza din Pest'a din 19 Septembre 1848., unde la propunerea lui Kossuth, a ministrului de finantie de atunci, in privinti'a deputatîloru sasi, cari nemultiamiti cu directiunea luata si-depusera mandatele, decretà diet'a, ca resignatiunea e priimita si presiedintele sa dispuna a se face alegeri nóue; ear pâna la venirea deputatîloru noi acestia sa nu-si parasésca locurile, câci la din contra voru fi priviti cá desertori (fugari). (Ilaritate). Densulu crede a avé indatorire morala de a aduce casulu acest'a la cunoscintia publica.

Schnell, luându ansa din observatiunea facuta de I. Balomiri, propune a se adauge in adressa „fâra de a acceptá motivele“ (aduse de deputatii magiari).

Presiedintele-lu face atentu, ca aceia nu câtra dieta si-au descoperitu motivele, prin urmare diet'a nici póte face intrebuintiare de ele.

Hannia cérca a reflectá lui C. Schmidt, ca tocmai prin aceea, ca poporulu lasându-si lucrurile sele cele intetîtóre alearga de nou la alegerile supletorie si alege iar pre acei deputati, cari antâi'a data n'au intratu, tocmai prin acést'a aru dovedí, ca va, cá deputatii lui sa intre in dieta, Remâne pe lânga conceptu.

Aline'a 21. in modulu acest'a se priimesce neschimbata.

Aline'a 22.

de Rosenfeld propune, cá in locu de „impoteritulu comissariu regescu alu Maiestâtii Vóstre ni-a datu“ etc. sa se dîca „Maiestatea Vóstra ati demandatu a ni se dá prin impoteritulu“ etc. Se priimesce.

Aline'a 23.

C. Schmidt corege in testulu germanu „principatu“ prin mare-principatu. *)

Branu de Lemény va a se traduce „beglaubigt“

*) Ne luâmu voia, a trage atentîunea dloru referinti asupr'a acelei impregiurâri, ca 'n testulu romanescu pasagiulu acest'a intregu a remasu afara. Red.)

prin „statuitu, fundatu.“ Lassel recomânda in locu de „beglaubigt“ „beurkundet“. Rannicher apera conceptulu séu recomânda apoi simplu „enthaltenen“ (cuprinse),— carea se priimesce.

Puscariu cere, sa se tramita o deputatiune la Vien'a, carea sa véda actele amintite, un'a pentru-ca sî Maiestatea Sea o doresce, alt'a pentru-ca noi suntemu ai tempului presinte, dar avemu datorintia a ne 'ngrijí sî de venitorime. Schuller se róga a se comunicá propunerea sî 'n limb'a germana. Se face. Propunerea remâne nesprijinita. Conte Siulutiu incontr'a eii.

Aline'a 24.

Maager in cuventu lungu espune, ca elu, nascutu sî crescutu intr'o tiéra constitutiunala, unde potestatea e 'mpartîta intre domnitoru si suditi, pune mare pretiu pe vechiulu, dreptu de legislatîune alu Transsilvaniei si ca dintr'ênsulu sa nu lasâmu a ni se perde nimicu mai multu, de câtu e tocmai de neaperata trebuintia, sî de câtu pretinde tempulu cu desvoltarea impregiurâriloru, sî unitatea sî poterea si marimea imperiului.

Aline'a 24 vorbesce despre dóua acte mari de statu, despre dóua acte ale intieleptiunei imperatesci sî ale marimei sublime de reginte, despre diplom'a din 20 Octobre 1860 sî patent'a din 26 Februariu 1861. Densulu, cá miliónele de credinciosi suditi austriaci, a salutatu cu bucuria aceste acte, care restituiescu constitutîunea. Cu tóte acestea cându e vorb'a, cá actele amintite sa se inregistreze intre legile tierei, dênsulu la acést'a nu-si póte dá consimtîamentulu, pentru-ca acelea nu suntu aduse pe cale constitutîunala, ci octrouate, impuse.

Nu póte aprobá dar a se petrece aceste dóua acte intre legile tierei, asiá precumu suntu, neschimbate. Sî tocmai cându amu voí, oare poté-vomu? Ungari'a protestéza incontr'a patentei din 26 Febr. 1861; adica incontr'a mergerei depulatîloru eii la senatulu imperialu. Ungari'a, dupa-cum crede dênsulu, nu va nici decâtu desbinare de câtra Austri'a, ci numai modulu invoirei inca nu l'a potutu aflá. Si in Vienn'a se pretiuiesce mai multu spiritulu acelei legi, decâtu liter'a eii, sî asiá déca Ungari'a aru aflá altu modu de a participá la afacerile comune ale imperiului, ce aru face Transsilvani'a? Potere-aru ea intrá atunci in senatulu imperialu? (Strigâri: Poté!) Eu credu, ca nu, câci Tranni'a fatia cu Ungari'a remâne in referintie neschimbate diplomatice. De aceea sî Tranni'a cá membru automu alu corónei ungare are dreptulu de a revedé patent'a din Febr., de a consultá asupr'a eii sî apoi a substerne Maiestâtii Sele unu articulu de lege, in care cu privire la Tranni'a si diferitele eii referintie sî a positîunei eii diplomatice fatia cu Ungari'a sa se fixeze participarea eii la afacerile comune ale imperiului. Sî de aceea, dîce mai departe, densulu in assigurarea cuprinsa in aline'a 24 pentru susceperea ambeloru diplome intre legile tierei vede unu prejudetiu fórte periculosu, sî propune, ca 'n al. 24 dupa cuvintele „suntemu sî gat'a“ sa se coutinue: „a luá la pertractare aceste dóua diplome ale propositiuniloru regesci, a le terminá intr'unu modu corespundiatoriu cerintieloru Tranniei sî convenibilu sî dorintieloru tieriloru ereditarie, sî proieptele de legi infiintiate astfelu a le substerne indata sanctîunei Maiestâtii Vóstre P. N. sî apoi a le incorporá legiloru provinciale transsilvane. —

Proieptulu lui Maager cadeá cu unanimitate, de nu-lu propteau Lassel sî Franciscu de Trauschenfels.

Dr. Ratiu propune, a se aduce § acest'a in legatura mai stricta cu ceialalti de mai nainte, sî a se pune 1) dupa cuventulu: care etc. „se manifestéza atâtu in restituirea constitutîunei transsilvane, câtu sî“ etc., 2) in locu de „data“ „decretata, facuta.“

Facendu-se prin presiedintele intrebarea, de suntu sprijinite, ori nu, proieptele, maioritatea le sprijinesce, si asiá se 'ncepe desbaterea asupr'a loru.

de Rosenfeld. De óre ce despre restituirea constitutîunea transsilvane s'a tractatu in aline'a 8 sî 9., sa remanemu pe lânga conceptu.

Zimmermann combate assertulu dr. Ratiu, sî dîce, ca nu e adeveratu, ce sustînuse acel'a, ca popórele dincolo de Laitha innainte de 20 Oct. 1860, n'au avutu constitutîuni. „De aru fi drépta, dîce, acésta observatîune, noi incá din 1849 n'am fi mai avutu pretensiunea de a mai fi guvernati constitutîunalminte. Tierile dincolo de Laith'a au avutu constitutîuni de sute de ani, sî staturile acelor'a pe bas'a loru esercitau drepturi cam cá parlamentulu englesescu. Aceste representatîuni si-au pierdutu drepturile in urm'a unoru evenimente, care sémena multu cu acelea, ce le avuramu in Tranni'a le anii 1848 sî 49.— Stându aceea, ca tierile acelea numai prin 20 Octobre 1860 au intratu in sîrulu tieriloru constitutiunale, prin acést'a indirectu s'aru dîce, ca ele (d. e. regatulu Boemi'a in urm'a batâii de-la muntele albu la a. 1620) in modulu celu mai legalu si-au perdutu dreptulu de a esistá constitutiunalminte.— Dar e sî de prisosu, a ne re'ntórce asiá departe in istoria, pentru de a trage o paralela sî de a clarificá consecuintiele. Ajunge cá sa amintimu, ca promissiunea de institutîuni constitutiunale fu priimita in art. 13 alu actului confederatîunei germane din an. 1815, in consunantia cu principiele proclamatîunei dela Kalisch, care aducendu aminte popóreloru de demnitatea loru omenésca sî promitiendu-le esistintia cetatienésca politica amesuratu acestei'a, le dusera la lupta incontr'a despotismului napoleonicu, pentru-ca popórele batura batâile eliberârei, nu— altii. Popórele de dincolo de Lait'a avura numai nefericirea, ca trebuira sa ascepte multu, pâna li se realisà promissiunea din actulu confederatîunei germane. — A fostu reservatu miscâriloru anului 1848, a desgolí putrejunea sî vechîtur'a unei sisteme, ce vedea in popóre numai o turma — Cu prim'a spirare a unui spiritu mailiberu cadiù sistem'a, de carea cancelariulu de statu de atunci se tînuse generatiuni intregi, in contrastu cu promissiunea acelui manifestu, care la anulu 1809. fusese indrepta'u câtra popórele Austriei sî cu consensulului. D'abiá la anulu 1848. priimira constitutîunea promissa, sî in 15 Martiu 1848. acele tieri intrara prin faptu in sîrulu tieriloru constitutîunale. Se proclamà principiulu responsabilitâtii ministriloru, se emise o constitutîune din 25. Aprile 1848, spre a esecutá aceste principie, sî de atunci suveranulu in privinti'a tuturoru afaceriloru, ce atingu intrég'a monarchia, n'a mai fostu independinte, adeca n'a maî potutu dispune „motu proprio,“ cá in tempulu antemartîalu.“—

Apoi sfatuindu la intrebuintiarea de termini mai potriviti, trece oratorulu la cuventulu: „constitutîune data. “Terminulu acest'a crede elu ca se reduce numai la forma, sî nu se dîce prin tr'ênsulu, ca constitutîunea a fostu o gratîa séu unu daru, ci ca numai constateaza faptulu, ca Maiestatea Sea au emisu aceste acte. De aceea nici pasulu „dupa restituirea constitutîunei“ nu-lu póte aprobá, câci constitutîunea vechia transsilvana a fostu basata pe sistem'a numai a trei natîuni sî numai a 4 religiuni recepte. „Deaca dîcemu dar: dupa restitutîunea constitutînnei“, prin acést'a dîcemu ce-va, ce contradîce la starea lucrului sî la icón'a acestei adunâri. Aru trebuí sa datâmu indereptu tempulu, in care traimu; aru trebuí, precumu dîse mai nainte altu vorbitoriu (Schuler-Libloy), sa negâmu totu ce s'au intemplatu in cei 15 ani din urma, sî acésta desfasiurare a dreptului in cei 15 ani, din urma noi nu o potemu denegá; aceia dintre consotii nostri din tiéra sî din imperiu, cari mai naainte nu veniau la dieta, (Românii) nu voru poté negá acésta desvoltare; noi cari veneamu sî mai naainte (Sasii etc.), nu vomu voí a o negá, câci vedemu intr'ênsa o cucerire, ce o-a facutu principiulu libertâtii pe cale pacifica. Eu „restituirea constitutîunei transsilvane“ nu potu dîce nici cu privire la dieta; câci pentru compunerea dietei nu cunoscu alta lege, de câtu art. 11 din 1791. Acest'a dîce la inceputu: Diaetam ordinariam constituunt membrii acestia sî acestia, sî ca aceste „status et ordines trium nationium suntu totius Principatus repraesentantes.“ *) Dar' nu potu dîce: „restitutîunea constitutîunei de mai nainte“ nici pentru aceea, câci organismulu de fatia, mai cu séma in comitate sî in scaunele secuiesci, e cu totulu diferitu de constitutîunea loru mai nainte. In comitate se facu adunâri, dar acelea suntu diferite de cele statuite prin art. 12. a. 1791 atâtu in privinti'a compunerei, câtu sî in privinti'a competintiei. Câtu pentru compunere, in congregatiunele marcale numai nobilii aveau votu, de vreo representatîune a comuneloru s. a. nu erá vorba. Ear câtu pentru competintia, congregatiunile marcale pe atunci poteau discutá lucruri, care astadi se tînu de afacerile comune ale imperiului, pe cându acum se ocupa numai cu afaceri municipale seau provinciale. Dar „restitutîune a constitutîunei“ nu potu dîce nici pentru contradictiunea, ce susta intre o decisiune fórte momentósa aconstitutiunei de mai nainte sî a stârei de fatia a lucruriloru. Nu

*) Ca staturile sî ordinele (mai la intielesu: nobilii sî cetâtienii) celoru trei natîuni (Ungurii, Secuii sî Sasii) suntu representantii intregului principatu. Red.)

va negá nimenea, ca mai nainte erá dreptu coustitutiunalu, ce dice art. 15. din a. 1791 in cuvintele urmatóre: In conformitate aprobat. const. part. III, Tit. 42. art. 1., et puncti V sacri diplomatis leopoldini status et ordines, præsenti Articulo de novo assecurantur, quod ad omnia Officia publica, tam politica, quam Cameralia, ut et Justitiæ Administrationem respicientia non alii, quam Patriæ Cives, ad alterutram e **tribus**, a lege receptis Nationibus pertinentes, qualitatibus a Lege requisitis instructi applicabuntur" *)

Aceleasi decisiuni se afla sî in articululu 20 1791 privitoriu la Guverniu, sî in art. 21. 1791 privitoriu la ocuparea consiliariateloru aulice la cancelari'a aulica sî in art. 22. 1791 privitoriu la personalulu de conceptu sî manipulatîune la Guverniu."

Din motivele acestea densulu nu póte spriginí pasagiulu „restituirea constitutiunei transsilvane," ci remâne pe lânga proiectulu de adressa. (Strigâri: bravo!).

Br. de Friedenfels a voitu, dice, a vorbí incontr'a lui Maager, a cârui amendementu ne-aru duce pe câmpulu celu sterpu alu politicei de coniecture (cum amu dîce, la o politica: pe gâcite. Red.); dar nefiindu Maager sprijinitu, densulu se alatura la Zimmermann.

Dr. Ratiu dîce, ca Zimmermann nu l'aru fi intielesu bine.

Rannicher nu afla de lipsa a aperá conceptulu, dupa-ce Zimmermann l'au aperatu in modu asiá stralucitu.

Presiedintele aduce la votare proieptulu Dr. Ratiu; dar' nepotendu-se cunósce, deaca e maioritatea au minoritatea pe partea lui, dispune a se face scrutiniu.

Eitel face o mica observare formala.

Br. de Siagun'a sprijinesce pre Dr. Ratiu, dicendu, ca se intielege de sine, ca noi, cându ceremu restitutîunea constitutîunei transsilvane, nu o voimu cu tóte scaderile eii, ci, apretiuindu mai multu spiritulu decâtu materi'a eii, o voimu cu acele schimbâri, care le cere tempulu sî cultur'a innaintata. (Sa traiésca!)

C. Schmidt crede, ca nu e diferintia mare intre conceptu sî amendementulu Dr. Ratiu; elu din parte-si se invoiesce sî cu acest'a.

Zimmermann se silesce a aflá unu terminu potrivitu, cá sa nu venimu in colisiune intre ceea-ce dîcemu sî intre ceea ce se face. Déca dîcemu: „restituirea constitutîunei vechi," prin acést'a nu intielegemu, nu potemu intielege alt'a, decâtu ce amu intielesu sî pân'acumu: adica diplom'a leopoldina din a. 1691; ale cârei decisiuni, dupa art. 2. din 1791., trebuiescu pazite „inviolabiter" (nevatemate.) Dar tinendu-ne de acésta diploma, óre unde amu ajunge, in ce contraste ne-amu incurcá? Deci propune dar a se dice in locu de: „ restituirea constitutîunei de mai nainte" „restituirea principiului constitutîunalu in Transsilvani'a." Cu cestu terminu amu dîsu aceea, ce vremu sa dîcemu; ear de punemu „restituirea constitutîunei," atunci intielegemu sî form'a sî mechanismulu sî organismulu Transsilvaniei de mai nainte. (Bravo!)

Sîpotariu in cuventu motivatu partinesce propunerea dr. Ratiu sî se alatura la parerea lui C. Schmidt.

Baritiu cá referinte cere cuventulu din urma, apera conceptulu sî combate-de sî cu parere de reu-pre aceia, cari lupta pentru restituirea constitutîunei de mai nainte, carea in multe puncte a fostu rusînea nóstra, a fostu rusînea némului omenescu.

Alduleanu va sa vorbésca, dar dupa referintele nu-i mai e iertatu.

Din votarea, ce se face acum, resulta, ca maioritatea e pentru amendementulu dr. Ratiu.

Assemenea se priimesce prin maioritate amendementulu dr. Ratiu, cá la sfârsîtu in locu de „sa 'ntocmésca" sa se puna „sa decreteze."

La aline'a 25 corege de Rosenfeld „art. XI." din testulu romanescu in „art. II." (Va urmá.)

*) Amesuratu aprobat. const. part. III. Tit. 42 art. 1. sî punctulu V. alu p. n. diplome leopoldine staturile sî ordinele prin articululu acest'a se asigureaza de nou, ca la tóte officiele publice, atâtu politice, câtu sî camerale sî la mantinerea justitiei nu se voru aplicá altii decâtu cetatieniai patriei sî fii ai unei'a din cele trei natiuni priimite, deaca voru fi inzestrati cu qualitâtîle recerute de lege. Red.)

Alegeri nóue.

In scaunulu Odorheiului se realesera Gavriilu Daniel, Lazaru Ugron sî cont. Ioann Bethlen sen..

In scaunulu Muresiului se realesera cont. Stefanu Rhédei sî Samuilu de Nagy.

In orasiulu Gherl'a se realesera Gregoriu Simai sî Solomon Gaizágo.

In orasiulu Elisavetopole cá alu doilea deputatu cont. Bethlen.

Cá regalistu nou sa se fia denumitu prin Maiestatea Sea Episcopulu titularu sî canoniculu rom. cat. din Oradea-mare, de Fogarasy.

O voce romanésca sî un'a francesa despre Austri'a.

Românulu scrie: Scirile cele mai insemnate din strainatate s'au publicatu eri. Credemu insa de folosu a revení asupr'a initiativei luate de Imperatulu Austriei d'a convocá pe toti suveranii germani la Frankfurtu, pe care diuariulu la France'lu numesce vechiulu orasiu imperiale, precumu mai dice, ca in acestu actu se regasesce marirea si maiestatea vechiloru imperatiai Germaniei. Aceste cuvinte ne facu a intielege, câtu de mare insemnatate are factulu, despre care vorbimu, prin importanti'a ce póte dobândí Austri'a in nóu'a reforma a confederatiunei germane pe base largi si liberali, cari suntu astadi principiele guvernului din Austriei.

Aceste principie datatóre de viétia, priimite si aplicate cu sinceritate de junele imperatu alu Austriei, au radicatu in pucinu timpu imperiulu seu din starea critica, in care se aflá si i-au datu o adeverata importantia in Europ'a sî mai cu séma in confederatîunea germana. Astufelu, „La France," intr'unu articulu „Austri'a sî Franci'a," din care amu reprodusu eri o mare parte, dîce: „Junele suveranu, cârui'a Austri'a ii datoresce regenerarea sea, a intielesu cu o inteligintia atâtu de mare ca 'n timpii d'acumu popórele nu se potu conduce, sî problemele cele mari nu se potu deslegá, de câtu prin libertate." Si mai departe: „Imperatulu F. Ioseph, ajutatu de ministri emininti, stabilesce, prin libertate si prin sincera desvoltare a principieloru constitutiunali, prosperitatea imperiului seu." —

Sabiiu in 9 Augustu. In siedinti'a dietala de Miercuri (7|19 Augustu) se citi sî desbatù proiectulu de adressa pâna la capetu; astadi Vineri in 9|21 Augustu se citi proectulu in tustrele limbile a trei'a óra. Siedinti'a cea mai de aprópe va fi Luni 12/24 Augustu. La ordinea dîleî e pusa **inarticularea natiunei romane.**

Sadu (lânga Sabiiu) in 4 Augustu 1863.

Comun'a nóstra au fostu petrunsa astadi de o nespusa sî rara bucuria, vediendu-se fericita a priimí pre nisce oaspeti innalti, barbatii doririloru natîunei nóstre.

Escellenti'a Sea D. Vice-Presiedintele Guvernului transsilvanu B. Popp cu Escellenti'a Sea d. sotîa sî intreag'a familia, insotîti de mai multi p. o. domni sî dómne, au fostu caus'a acestei nespuse bucurii pentru comun'a nostra!

Intielegendu noi, ca Escellenti'a Sea D. Vice-Presiedinte va sa ne cercetedie, sî ca va plecá din Sabiiu la 11. óre innainte de prându, comun'a erá pusa intr'o viia miscare, ca sa iésa innaintea innaltului óspe, spre a-lu bineventá; sî pe cându socoteamu ca va fi plecatu din Sabiiu, eata ca fâra veste sosesce la 11. óre, sî asiá dorinti'a, de a-lu bineventá cu esîrea innainte, nu ni se potù implini.

Dupace insa descalecà la tinerulu Parochu St. Popoviciu, o deputatiune numerósa rogà pre D. Protopopu I. Hannea compatriotulu nostru, cá sa ne fia conducatoriu la binevenitarea Escellentiei Sale, carele prin o cuventare petrundiatóre, ce ne immiscà inimile, salutà pre E. Sea sî-i aminti pre barbatii, cari au esîtu din sinulu comunei nóstre, cari lucescu in istori'a natîunei nóstre, precum: unu Clainu s. a., care cuventare se incheià cu unu intreitu „sa traiésca!" entusiasticu. — La acést'a respunse Escellenti'a Sea cu nisce cuvinte dulci sî adunca petrundiatóre, care facura cá ochii sa ni se inverteasca in lacrimi de bucuria, multiemindu mai antâiu Meiestatii Sale prea bunului nostru Imperatu, carele s'au induratu a-lu radicá la rangu de Consiliaru intimu

alu Maiestâtii Sale, — ceea ce natîunea nóstra din statulu mirenescu nau avutu, — poftindu-ne cá sinulu comunei nóstre sa produca sî pe venitoriu mai multi aseminea fii demni.

Câtra 7. óre sér'a, spre a manifestá locuitorii nostrii Escellentiei Sale nespus'a-le bucuria, esîra cu micu cu mare imbracati serbatoresce innaintea Escellentiei Sale pâna afara din satu, unde se formasera dóua sîruri lungi pe de o parte sî alt'a a drumului, unde asceptá pre inualtulu óspe, pre care-lu intempinà tinerulu nostru Parochu St. Popoviciu cu o cuventare scurta, dar binenimerita, prin carea descoperì Escellentiei Sale din nou in numele locuitoriloru nespuns'a-le bucuria, ce au simtit'o prin venirea inaltului óspe, sî poftindu-i calatoria fericita, prin strigâri entusiastice „Sa traiésca!" continuate pâna la trecerea toturoru stimatiloru domni.

Acestei bucurii pentru noi nespuse, nu din altu motivu indraznescu a Te rogá, Prenonorate D-le Redactoru! a-i dá locu in pretiuitulu nostru „Tel. Rom.," ci numai cá sa dovedimu, ca cunoscinti'a de apretiuire câtra barbatii séu mai bine dîsu câtra parintii natîunei nóstre au petrunsu aduncu in poporulu nostru, carele simte cu incredere, ca barbatii lui 'lu voru conduce la limanulu doritu de seculi. †

Alb'a Iuli'a 7 Augustu 1868.

Onorata Redactîune!

Diurnalulu Domniei Vóstre au adusu in Nr. 56 a. c. o „epistola deschisa câtra multu onoratii deputati ai dietei transsilvane", in care d. Ioann Axente, ce se numesce sî Severulu, luându-si voia de a aretá in publicu, pâna incâtu sta sub cercetare criminala pentru conturbarea religiunei si-ia totodata licentia de a face naratîunea lucrului obieptive sî subieptive nu numa, ci totodata de a me sî denunciá On. Publicu, cumca eu asiu fi alergatu la Clusiu sî l'asiu fi acusatu pentru facut'a-i nelegiuire.

Va fi trecutu, credu eu, destulu tempu, cá d. Axente sa-si fi potutu realisá ferbintea dorintia de a fi recunoscutu de deputatu la diet'a transsilvana, sî pentru aceea credu ca-mi vá fi permisu sî mie acumu macaru, a subvení memoriei Domnului Axente, de cum-va gresiél'a aru fi numai aici, sî a reduce tóta istori'a facuta de D-lu Axente la adeveritatea objectiva, fiindu eu datoriu cu acést'a nu numai mie, dar' sî stimei On. Publicu.

Eata intemplarea. D-lu Axente, dupa ce se facù Curatoru primariu la biseric'a greco-catolica din Alb'a Iulia in Lipoveni, sî dupa-ce despre lucrurile Bisericei priimí unu inventariu facutu prin comissiune consistoriala, mai aflà cu cale tocmai in Duminec'a lasatului de brândia a anului 1863 chiaru sub celebratîunea Manecârei (utreniei), a tramite pre d. Nicolaie Barbu cu vreocâti-va altii cá sa-mi inventedie luminele din altariu; eu amu aflatu a nu fi cu cale, cá luminele, ce se aducu jertfe pe sântulu altariu, sa se inventedie chiaru sub servitiulu domnedieescu; totusi aretai luminele tramisîloru Dlui Axente.

In aceeasi domineca sub celebratiunea inseratului (vecerniei) fiindu sî D. Axente cu ai sei in biserica, mi-a tramisu in Altariu o epistola sigilata cu acea provocatiune, cá numai decâtu sa-i dau respunsu; eu priimindu epistol'a amu dîsu, cà biseric'a nu e cancellaria, ci loculu rogatiunei, dreptu aceea i voiu respunde dela cas'a parochiala, ce audîndu D. Axente se catrani cumplitu sî-mi amenintià, ca de nu-i voiu dá respunsu numai decâtu, mie-mi va paré reu de urmâri.

Dupa finitulu inseratului esîndu din biserica, crisniculu dupa datina voiá sa inchida biseric'a si sa aduca cheile bisericei la cas'a parochiala, unde totdeuna s'au conservatu— insa D. Axente a luatu potentiose cheile bisericei dela crisniculu sî le-a dusu la cas'a sea. — Luni in septemân'a prima a s. postu amu asceptatu dupa cheile bisericei pân la amiédi, sî netramitiendu-mi-le D. Axente, m'amu vediutu silitu sa me ducu la Blasiu, cá sa aflu lecuire la scaunulu Metropolitanu pentru incercarea acelei indrasniri nelegiuite.

Asiá dar' eu nu m'amu dusu la Clusiu—dar' nece eu amu accusatu pre D. Axente, ci pâna ce asi fi facutu calatori'a Blasiului incóce sî incolo impiedecatu sî prin esundatîunea apeloru, vreocâti-va din poporeni au facutu in scrisu aretarea faptului câtra In. Gubernu, de unde venindu lucrulu la Incl. Magistratu localu, s'a si facutu incuisitiune in acelu objectu.

Pentru acumu, me tiermurescu cu simpl'a espositiunea lucrului, dupa cumu se póte documentá, sî adaugu numai atât'a, ca D. Axente n'au avutu dreptu sa ocupe potentiose cheile bisericei, nece sa intre potentiose in altariu, spre a desface Sicriiulu luminelorn de jertfa, ci déca i s'a parutu ca eu asiu fi fostu datoriu sa me supunu demandatîunei Dlui trebuiá sa fia facutu Dnia Sea aretare la scaunulu metropolitanu, sî sa fia asceptatu de acolo dispositiune.

Bine voiti, rogu-ve, a dá locu acestei rectificatiuni in diurnalulu D-Vóstre.

Cu respectu

Alu D-Vóstre stimatoriu

Aug. d. P a p m. p.
protopopu gr.-cat.

Din strainatate.

Cestiunea dîlei e cogressulu principiloru din mediulu Europei in Frankfurt. Conferintiele se incepura in 5/17 Augustu la 11 óre sî se continuara pâna la 1 óra. Dupa amédiiar fu conferintia. La 6 óre a fostu unu banchetu datu din partea cetâtii, in care antistele, siediendu fatia cu Monarchulu Austriei, radicà unu toastu in onórea domnitoriloru adunati. Maiestatea Sea multiamì in cuvintele cele mai cordiale pentru ospitalitatea cetâtii Frankfurt sî inchinà pentru fericirea eii. Aclamatîunile entusiastice resunara in departare, sî poporulu adunatu manifestà bucuri'a sea prin strigâri sî musica.

Germani'a leaga mari sperantie de acestu congressu, sî Domnitoriulu Austriei cá celu ce a luatu initiativ'a, ori cându sî ori unde se arata, e salutatu cu veneratîune sîinsufletîre. —

In Paris se serbà dîu'a natala a Imperatului din 3|15 Augustu fâra vre-unu evenimentu deosebitu.

In Russi'a sî Poloni'a totu lupte sî nevoi.

Unu telegramu alu lui „Botschafter" ne spune ca conferinti'a I. la propunerile mariloru-duci de Baden sî Weimar a fostu secreta; ca Imperatulu Austriei a cuventatu mai antâiu, sî regele din Bavari'a a respunsu in modulu celu mai recunoscatoriu sî caldurosu; ca sensatiunea e fórte buna; ca Baden sî Weimar propunu a se mai invitá odata regele din Prussi'a; ca propunerea, spriginita de Imperatulu Austriei, se priimì cu unanimitate, sî regele din Saxoni'a se imbiià a predá invitatîunea in persóna. —

Nr. 39—1

Incunosciintiare.

Dupa rescriptulu inaltului Ministeriu de resboiu din 4 Augustu a. c. despre Nr. 6212, in c. r. Academia teresiana unu locu din fundatîunea baronu Schellereriana pentru unu fiiu de oficiru a devenitu in vacantîa. —

Conditiunile mai de aprópe spre inlocuirea acestui locu fundatiaru se potu privì din concursulu escrisu in Novel'a sabiiana impreunata cu curieriulu transsilvanu esîndu in 19. 21. sî 24. Augustu a. c.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 9|21 Augustu 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	87
„ de midilocu „	3	60
„ de códa „	3	33
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	60
„ de midilocu „	2	53
„ „ códa „	2	47
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	67

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 gal. ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 10|22 August 1863.

Metalicele 5%	76. 85.	Actiile de creditu	192.
Imprumutulu nat. 5%	82. 25.	Argintulu	111. 25
Actie de banca	795.	Galbinulu	5. 31½

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 71. ANULU XI.

Sabiiu 13 Augustu 1863.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XIII,

tînuta Luni in 5|17 Augustu 1863.

(Continuare sî capetu).

Aline'a 26 se priimesce fâra desbatere.

La aline'a 27 reflecta Fabini, ca aceea nu e la locu, ca strica legatur'a logica si réala intre aline'a 26 sî 28, ca apare cá cându aru voí diet'a sa dea Maiestâtii Sele in grija cá sa—Si tîna cuventulu etc.; de aceea pretinde a se sterge aline'a intréga.

Conte Siulutiu e pentru pastrarea testului, de óre ce nu Maiestatea Sea, ci cei de primpregiurulu Lui suntu aceia, cârora li-se aduce aminte maxim'a acést'a.

Filtsch spriginesce pre cont. Siulutiu, de óre ce istori'a ne arata, ca adeseori s'a pecatuitu incontr'a demandârei de a vorbí adeverulu sî de a tînê cele vorbite. Pasagiulu acest'a nu este vre unu feliu de votu de neincredere, ci tocmai o espressiune de multiamire sî de indestulire. (Murmuru, pentru ca nu se scie, déca proiectulu lui Fabini e spriginitu ori nu ?) Presiedintele intreaba, deaca e spriginitu amendementulu lui Fabini ? Se scóla 2—3 membri; (ilaritate.)

Zimmermann cere cuventu.

Branu de Lemény ceruse de mai nainte, sî dându-i-se acumu, combate pre Fabini sî priimesce testulu neschimbatu.

Zimmermann dîce cam asiá. Incontr'a pasului acestui'a s'au obiectatu, ca póte nu corespunde pusatiunei casei fatia cu regimulu.— „Eu aline'a acést'a o privescu indreptata nu câtra Maiestatea Sea, ci câtra ministrii. Ea e espressiunea unui proverbiu istoricu: Ein Keiserwort darf man nicht drehn noch deuteln (unu cuventu imperatescu nu se cade a-lu sucí si a-lu resucí). Ea aduce aminte, ca am avutu odata sî o constitutîune din 4 Martiu 1849 (Asiá e !), ca 'n anulu 1850 s'a ordinatu in Sabiiu o serbatóre a acestei constitutîuni, dar aduce aminte sî de aceea, ca aceiasi sfetnici, cari svatuisera la ea, fura cei d'antâiu, cari dirimara zidirea. Aline'a 27 sa fia indreptata câtra ministrii pentru aceea, cá se nu se 'ntemple sî cu constitutîunea cea nóua, adica cu diplom'a din 20 Octobre 1860 sî cu patent'a din 26 Februariu 1861 asiá, cá sa nu mérga sî cu aceste legi fundamentale de statu astfelu, cá sa nu se pretinda de nou increderea poporului, ear apoí mai tardîu sa se demintiésca.“ (Bravo !) Aline'a, espune oratorulu mai departe, e 'n consunantia sî cu datin'a cea vechia a tierei, dupa carea principii transsilvani, intarindu legile tierei, promiteau atâtu a le tînê ei singuri, câtu sî a ingrijí de tînerea loru din partea altora. — Diet'a dupa legile tiereí are dreptulu vorbirei libere, câci in art. 11. 1791. se dîce: Cuilibet libera vox et consultatio competit, ba legile de mai nainte vorbescu in privinti'a acést'a sî mai limpede. Citéza din cuventu in cuventu art. 5, aline'a 8. din partea II. a cârtii legiloru compilatare din 1669, unde in termini fórte clari se dîce, ca vorbirea libera sa n'o 'mpedece principele nici prin promissiuni, nici prin daruri, nici prin amenintiâri, nici prin convorbiri secrete, nici in vreunu altu modu. Acésta lege sta 'ntarita in p. 3. din diplom'a leopoldina. Deci déca voimu seriosu, cá ceea-ce s'a promisu cu atât'a solenitate innaintea Europei, sa se sî pazésca, apoi sa nu ne sfiimu a dîce asiá precum dîce conceptulu, cu atât'a mai vertosu, câci elu de se s adreséza câtra Maiestatea Sea, dar e 'ndreptatu câtra Ministrii; câci dupa datin'a constitutiunala suveranii suntu scutiti de ori ce desbatere parlamentara, sî acést'a atinge numai pre Ministrii sî consiliarii acelor'a. — In fine câtu pentru curtetie (courtoisie), proclamatîunea de-la Kalisch d. e. cuprinde inca espressiuni mai legatóre. Unu imperatoru romanu dîse: Digna est vox majestate regnantis, legibus obligatum se principem profiteri; adeo de auctoritate juris nostra pendet auctoritas et revera imperio majus est, legibus submittere principatum *). — „De aceea partinescu servarea neschimbata a alinéei 27. din adressa, pentru-ca vedu intr'ens'a unu votu de incredere pentru regimu. (Bravo !)

Aline'a 27 se priimesce neschimbata.

Alineele 28, 29 sî 30 se priimescu fâra dasbatere.

La aline'a 31, face Obert o reflessiune sî cere, cá ea, cuprindiendu o frasa presupusa (ca tiér'a e multiamita etc.) cá adeverata, sa se stérga. Proieptulu e sprijinitu de Maager, care aduce in legatura aline'a 31 cu 32 sî serógа a se citî sî acést'a. Se citesce, sî Maager vorbesce in cuventu lungu asupr'a ambeloru alinee. Semburele vorbirei lui — câci totu cuventulu nu ne conced strimtórea spatiului a-lu comunicá — e: ca tiér'a nu póte priimí promissiunea imperatésca de a edá o diploma pentru intarirea diplomei sî a patentei numai dupa-ce acést'a va implinî conditîunea tramiterei la senatulu imperialu. Deci cere cá 'n § 31. sa se lase afara pasagiulu „ mare odichnire etc.“, sî 'n locu de aceea sa se dîca: „Cu firm'a sperantia la implinirea sigura a dorintieloru nóstre, venerâmu declaratiunea Maiestâtii Vóstre, ca numai pentru aceea“ etc; ear apoi in § 32. „Ne vomu grabí, a trage diplom'a leopoldina la revisiune totala, a preschimbá in modu potrivitu decisiunile eii cele ne mai amesurate cerintieloru tempului, sî a substerne Maiestâtii Vóstre in modu constitutîunalu proieptulu unui tractatu nou solenelu spre preinnalt'a sanctîunare, care diploma va fi de a se intarí sî din partea urmatoriloru Maiestâtii Vóstre totdeun'a innainte de depunerea juramentului omagialu.“ —

Fiindu tempulu innaintatu, desbaterea asupr'a proieptului se amâna prin presiedintele pâna pe dîu'a siedintiei urmatóre.

Resultatulu alegerei de notariu se enuncia asiá: Wittstock e alesu cu 67 voturi.

Presiedintele invita pre membrii dietei, a se aduná in 6|18 Augustu, sî a se duce spre manifestarea veneratîunei la dîu'a natala a Maiest. Sele innaintea Esc. Sele Gubernatorului Conte de Crenneville.

Cu acestea se 'ncheia siedinti'a la 2¾ óre.

Siedinti'a XIV

tînuta Mercurii in 7/19 Augustu 1863.

Pres. enuncia, ca protocólele se voru citî la capetulu siedintiei. La ordinea dîlei e desbaterea speciala asupr'a alineei 31. sî 32. Obert sî Maager au adusu amendemente; spriginiti suntu ori nu ?

Obert retrage amendementulu seu; Maager cere o modificare. La aline'a 31. a mai adusu unu amendementu

*) E unu cuventu demnu de maiestatea domnitorului, a se marturisí pre sine principe obligatu prin legi; atât'a atêrna auctoritatea nóstra de auctoritatea dreptului, sî intr'adeveru e mai sublimu decâtu imperiulu, a supune domni'a sea legiloru. Red.)

Brantsch, care in cuvintele „datin'a in privinti'a diplomei leopoldine . . nu se va póte observá“ vede numai o frasa frumósa, carea cu alte cuvinte va sa dîca: ca diplom'a leopoldina nu se póte intarí. Dar de óre ce diplom'a leopoldina e garanti'a nu numai a constitutîunei, ci sî a toturoru legiloru nóstre provinciale sî municipale, sî de óre ce art. II. din diplom'a din 20 Oct. 1860; carea redâ tierei pertractarea toturoru afaceriloru afara de cele privitóre la intregulu imperiu, vede mai multu o angustire, decâtu o largire a drepturiloru nóstre: pentru aceea nu se 'nvoiesce cu pasulu acest'a, ce da locu unei octrouâri nóue, ci propune, in legatura mai logica cu alineele premergatóre, formulatîunea acést'a: „De aceea diet'a insasi recunósce necessitatea, ca diplom'a leopoldina trebuie sa se traga la o revisiune, sî decisiunile eii singulare, pastrandu-i-se caracterulu fundamentalu, sa se modifice in armonia cu legile edate mai tardîu, precumu sî cu postulatele tempului nou, pe cale constitutîunala.“

Pres. Amendementulu lui Brantsch e spriginitu?

I. Balomiri repetiesce, ca astfelu de proiecte n'au lipsa de spriginire.

Pres. reflecta, ca asiá e; dar intrebarea acést'a e de lipsa, cá la amendemente nesprijinite nici sa ne mai oprimu, ci sa trecemu indata preste ele. (Asiá e!)

Amendementulu lui Brantsch nu e sprijinitu, fâr' de Brecht, sî cade. Assemenea alu lui Maager, care nu-lu sprijinesce nimenea. Sî asiá se pastréza prin acclamatîuni detóte pârtile testulu originalu.

Aline'a 33.

Wittstock cere a remané de totu afara aline'a 33, precumu e, sî a se pune intr'alta forma; Popasu cere a se face amintire speciala despre natîunea româna cá despre „un'a din cestiunile de mare insemnatate.“ — Ambii motivéza.

Wittstock consimte cu sensulu amendementeloru lui Brautsch sî Maager, dar nu se 'nvoiesce cu motivarea loru, mai putînu cu motivarea lui Maager. Lui terminii din originalu i se paru prea fâra potere, cându se iau in legatura cu alineele de mai nainte. In 31. se dîce, ca diplom'a leopoldina nu se póte intarí din cutare sî cutare causa; in 32, ca Maiestatea Sea promite o diploma nóua; sî asiá in al. 33. aru trebuí sa se espuna, cu ce simtieminte priimesce tiér'a aceste assigurâri. Noi insîne amu dîsu, ca tînemu strinsu de diplom'a leopoldina cá de tractatulu nostru fundamentalu de statu, sî acumu-sa nu dîcemu alt'a, decâtu, ca „acésta assecurare innaltia increderea nóstra sî ne adauge poterile spre a incepe lucrulu, ce ne ascépta?!“

Deci propune in loculu intregei alinee alt'a: In realisarea câtu se póte mai curendu a acestei assigurâri preainalte, ce 'ntempina dorinti'a cea fundata legalminte a tierei, vedu representantii adunati unu momentu esentîalu pentru liniscirea intregei populatîuni transsilvane.“ Dóua puncte se róga elu a se considerá in amendementulu adusu; 1) ca dorinti'a unei diplome nóue se numesce fundata legalminte, 2) ca lucrârile cele nóue constitutîunale numai prin diplom'a emitenda voru produce adeverat'a liniscire a tierei intregi. Punctulu 1. nu-lu mai motivéza, câci se intielege de sine; ear la punctulu 2. aduce innainte, ca precumu dîce sî p. n. rescriptu sî precumu au documentatu toti oratorii de pâna acumu, constitutîunea transsilvana cea vechia in multe decisiuni au devenitu cu nepotintia, ear ca principiile eii sustau inca. De aici urméza, ca unele din legile constitutîunei vechi stau, altele nu. De aici urméza mai departe o stare de nechiaritate, nesigurantia, defectuositate, sî de aceea apoi e dorinti'a cea mai ferbinte a toturoru cetatieniloru de statu, de a se creá odata o stare definitiva, stabila sî sigura (Voci: asiá el). Aceasta insa va fi numai atunci, deaca diet'a va aduce legile fundamentale, care sa fia bas'a constitutîunei nóstre fiitóre, sî deaca aceste legi se voru sanctiuná prin o diploma nóua. Sî numai aceasta diploma va fi in stare de a multiamí pre toti locuitorii tierei. Mai departe nu póte negá, ca o parte mare a poporului transsilvanu, sî anume acel'a, care nu e de o parere potitica cu noi, privesce cu neincredere sî cu unu feliu de suspiciune la intentiunile regimului, la nesuintiele cestoralalte natiuni sî la resultatele acestei diete. De aceea, cá sa delaturâmu acésta suspiciune, trebuie sa staruimu pentru o diploma nóua solena. In fine, cá sa se delature imputarea, ca diet'a prin terminulu „in realisarea câtu se póte mai curendu a acestei p. n. assigurâri“ aru manifestá unu felu de neincredere, cere a se adauge in aline'a 34 cuventulu „de aceea.“

Presiedintele reasuma; proieptulu lui Wittstock o spriginitu.

Popasu in cuventu rostitu cu indatinat'a elocuintia sî cunoscutulu tonu oratoricu propune, a se face unu adausu la § 33 sî a se dîce dupa „unoru cestiuni de mare insemnatate,“ „dintre care un'a e inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru eii.“ Maiestatea Sea insusi, dîce oratorulu, numai pentru aceea n'a luatu de basa a legei electorale articululu XI din 1791., pentru cá sa deschida sî Românîloru transsilvani calea vietiei constitutiunale; cu atât'a mai vertosu, câci ei suntu poporulu celu mai numerosu in tiéra, câci au spriginitu totdeun'a caus'a imperiului sî au aperatu tronulu sî august'a casa habsburgico-lotaringica cu sacrificii ne mai audîte de dieci de mii de ómeni. Cum s'aru poté dar, cá unu evenimentu, ce face epoca in istori'a patriei nóstre, inarticularea natiunei române sî a confessiuneloru eii, sa nu se pomeneasca in adressa?! De aceea, deaca voimu sa facemu o adeverata parafrasa la cuventulu de tronu; deaca voimu dreptate, egalitate, impaciuire; deaca in fine cuvintele acestea sacre e sa nu remâna tonuri desierte: se róga a se priimí amendementulu lui.

La intrebarea presiedintelui Românîi se scóla toti, sî centrulu sî stâng'a mai intregi.

Zimmermann combate pre Wittstock pentru terminulu „realisare câtu mai curendu etc.,“ care nu convine dietei; câci realisarea mai curendu séu mai tardîu depinde de ea insasi; ear amendementulu lui Popasu se intielege de sine ca-lu priimesce. (Acclamatiune)

C. Schmidt se dechiara pentru Popasu, prin urmare nu póte sî pentru Wittstock, câci parerile loru aru fi diverginte. Dar dupa parcrea lui se sî pune pretiu prea mare pe diplom'a aceast'a nóua. Diplom'a din Octobre 1860 sî patent'a din Februariu 1861, care dau constitutîunea imperiului intregu, suntu garantia mai sigura pentru sustînerea constitutîunei transsilvane, decâtu acésta diploma nóua. Cum se pazescu astfelu de diplome, sî ce urmâri au, se vede lamuritu din diplom'a leopoldina, carea prescrie d. e. a se tiné in toti anii dieta, sî cu tóte acestea d. e. dela 1799 pâna la 1811 sî iarasi dela anulu 1811 pâna la 1834 nu s'au tînutu. Caus'a acestei neobservâri a diplomei fù nefericît'a referintia intre Transsilvani'a, Ungari'a sî Austri'a preste totu, precumu sî iregularitatea dâriloru, care nobilimea transsilvana totdeun'a le sciá refusá prin cunoscutulu seu: nem adozunk! Din perplesitatea acést'a Austri'a prin diploma sî patenta au esîtu pentru totdeun'a, câci acestea nu suntu litera mórta, ci faptu sî viétia. De aceea viéti'a insasi, maturitatea politica sî alipirea de constitutîune suntu garantii mai tari, decâtu diplome ingalbinite. Sa lucre mai antâiu diet'a, sî apoi diplom'a va veni de sine. Se alatura lânga Popasu.

Eppulu Br. de Siagun'a. Eu sprijinescu propunerea sî modificatîunea dlui deputatu alu Bistritiei (Wittstock), sî aceast'a o facu, câci vreau sa remânu in legatura logica sî in consecuintia buna cu cele ce s'au intemplatu in acésta casa innalta. —

Ori de câte ori amu innaltiatu glasulu meu in acésta adunare dietala, totdeun'a limpede amu marturisitu, cum ca eu sumu pentru retînerea constitutîunei vechi ardelene cu acele schimbâri, care le cere pe dreptu punctulu II din diplom'a imperatésca din 20 Oct. 1860. De aceea, cându in siedinti'a penultima a dietei acesteia d. deputatu din Turd'a, Dr. Ratiu a facutu o propunere pentru alterarea alineei sub 24, asîjderea amu spriginitu propunerea aceluiasi Domnu; pentruca amu vediutu intrêns'a rennoirea marturisirei mele politice pentru retînerea constitutîunei avitice ardelene cu privire la schimbârile aduncu taiatóre.

Modificatiunea aceast'a a Dlui Dr. Ratiu s'au sî priimitu in aceasta innalta casa cu voturi de maioritate. Eu aline'a 23 din adressa, asiá precum s'au priimitu in urm'a propunerei ablegatului Dr. Ratiu, o gasescu in legatura cu aceasta propunere a Dlui dep. din Bistriti'a Wittstock la aline'a 33, pentru-ca sî multu stimatulu Domnu Wittsteck va sa dea o espressiune mai lamurita pentru aceea, ca edarea unei assemenea diplome, precumu este cea indeobste numita leopoldina, se intielege cu scimbâri afundu taiatóre, intru adeveru

intrég'a tiéra o va multiami sî odichní, ba inca va nimici nisce banuieli, nisce combinatiuni pline de frica sî de ingrigire, ca cu adeveru constitutîunea vechia ardeleana sî prin tr'êns'a sî independinti'a provinciei nóstre, inca sî pentru lucrurile eii cele din launtru sar' fi ingropatu, (Bravo!) sî fiind-ca nu se afla asiá tréb'a, eu gandescu, Domniloru! ca trebuie sa sprijinescu propunerea Dlui deputatu Wittstock, sî inca sum pentru retînerea constitutîunei avitice dupa intielesulu diplomei din 20 Octombre 1860, si a-patentei din 26 Februariu 1861. La cuvintele multu stimatului meu amicu sî deputatu din Sabiiu (C. Schmidt) mi-iau voia atât'a numai a observá, ca tóte suntu drepte, câte au binevoitu a pomení, ca adeca au fostu diplom'a leopoldina, dar totusi nu s'au tînutu totdeun'a tóte punctele eii; sî eu recunoscu asiá, pentru ca unele impregiurâri le-amu vediutu cu ochii mei.

Insa, innalta casa! dreptatea cea mai mare o aflâmu totu deun'a in cartea vietiei, carea se numesce Biblia,— acolo intr'unu locu citimu, ca liter'a omóra, eara spîritulu inviéza (bravo!). Asiá e, Dloru! dupa slab'a mea parere sî cu diplom'a leopoldina: unele puncte, va sa dîca mai multe puncte adeseori nu s'au observatu, dar spiritulu eii au remasu; sî de aceea, pe lânga tóte ca unele puncte nu s'au observatu, — tutusi pentru tiéra au fostu o sprigióna morala diplom'a leopoldina. (Asiá e!).

Eu gandescu, Dloru! toti in intielesulu acest'a vremu sa sustînemu datin'a cea vechia, cá Monarchulu sî Marele nostru Principe la suirea sea pe tronu sa emita o diploma nu dupa litera, ci dupa spiritulu diplomei leopoldine,— sî fiindu ca in propunerea dlui dep. din Bistriti'a Wittstock aflu o idea mai bogata, seau unu conceptu mai bogatu, pentru de a-ne esprimá in adressa in privinti'a acestei impregiurâri momentóse: de aceea, fâra sa dîcu ca adress'a, seau aline'a aceast'a nu aru fi nici de cumu bine formulata, ci fiinduca dlu dep, Wittstock o-au formulatu mai pe deplinu, de aceea -lu sprginescu. Ce se atinge de propunerea Dlui regalistu Popasu, eu asiu dorí, cá sa se priimésca sî aceea, sî Dnii secretari seau referinti in proiectulu de adressa sa aiba bunatate, aceste dóua propuneri dupa aceea a le aduce in legatura logica. —

Binder (Michailu) adoptéza parerile lui C. Schmidt sî crede, ca o diploma in intielesulu lui Wittstock nu e de lipsa; câci sî fara de ea nu e tocmai de saritu in apa.

Schuler de Libloy consimte cu toti vorbitorii: cu Wittstock sî Zimmermann pentru cererea garantieloru, cu C. Schmidt in privinti'a simtiului constitutîunalu, cu Br. de Siagun'a, ca pune spiritulu mai pre susu de litera; in fine consimte sî cu Wittstock, care cearca cu atât'a caldura adeverat'a liniscire a tierei.

Pre Wittstock lu sprginesce cu atât'a mai vertosu câci amendementulu lui nu i se pare a se depart'a multu de amendementulu lui Popasu. La o astfelu de diploma e vorb'a mai multu de acele principii, care nu suntu asiá de supuse tempului, incâtu sa trebuiésca schimbate totu la 20 ani. In diplom'a leopoldina inca suntu principii, care au statu sute de ani sî care, de va voi D-dieu, voru sustá inca sute de ani (Bravo!). E adeveratu dîce elu, ca noi nu vomu poté creá o diploma de constitutîune, carea sa cuprinda tóte referintiele vietiei nóstre, carea sa atinga tóte referintiele dreptului nostru; dar nu e mai putînu adeveratu, ca cu tóte acestea potemu tîné de acele principii istorice ale diplomei leopoldine, ce au trecutu prin prob'a de sute ani.

Apoi cerendu indulginti'a casei, sî dându-i-se acést'a prin numeróse: Hören wir! sî: Sa audîmu! trece la o desfasiurare sciinti ca-istorica sî espune in cuventu lungu s adeseori intreruptu de acclamatîunile adunârei, in ce se cuprinde adeverat'a libertate cetatienésca? sî aceea o afla 1) in libertatea câtu se póte mai mare personala, de carea se tîne sî libertatea cugetârei sî a consciintiei (confessiunea religiunara), 2) representatîuni de poporu, care sa aiba'a servá independinti'a sî poterea monarchiei, a stavilí potestatea statului a 'mpartî dreptulu legislatîunei sî a pune capetu arbitriului amploiatiloru, 3) e municipiulu natîunalu, cá sî minoritatea sa fia scutita incontr'a preponderantiei maioritâtii. Tóte acestea dênsulu le reafla dnpa spiritu in diplom'a leopoldina, sî de aceea, spre a-si castiga tiér'a deplin'a liniscire, se alatura lânga Wittstock, cu acea modificare insa, ce o proieptà d. deputatu alu Saliscei (Br. de Siagun'a), cá amendementulu lui Wittstock sî alu lui Popasu sa se combine sî sa se faca unu'a.

Puscariu cá Br. de Siagun'a; cérca a midlocí intre ambele amendemente.

Friderícu Schneider in cuventu lungu sî adeseori digressivu se declara incontr'a lui Wittstock, sî remâne pe lânga testu cu modificarea ceruta de Popasu.

Mog'a combate pre Fr. Schneider (care dîsese intre altele, ca propunerea lui Wittstock mai sémena a votu de neincredere), de óre ce pasagiulu competinte nu tientesce la Monarchulu, ci la consiliarii lui; priimesce amendementulu lui Wittstock cu atât'a mai vertosu, câci Mai. Sea Insusi ne ofere ce e sa ceremu noi. (Va urmá.)

Sabiiu in 12 Augustu. Comissarii scolastici denumiti de P. L. Scaunu Episcopescu cá Supremulu Inspectoratu scolasticu, a esî prin protopopiate sî a tînê conferintie cu invetiatorii scóleloru populare din diecesa, se presentara astadi Esc. Sele Episcopului Br. de Siagun'a, care lerosti urmatorulu cuventu.

Iubitiloru mei fii sufletesci!

Sarcin'a cea grea, ce mi-au cadiutu mie in parte-mi din partea Sinodului Bisericei nóstre din a. 1850 intre altele sî cu tréb'a scolara, sî prin aceea cu cultur'a poporului nostru diecesanu,— este pentru mine preaplacuta tocmai pentru aceea, câci este grea. De cându me sciu sî me cunoscu, potu marturisí cu frunte senina, ca nu sciu de nici o viétia usióra, ci numai de sarcini grele, de griji, sî de lupte morale in interesulu Bisericei sî alu scólei. Sî asiá nu sumu eu resfatiatu de ursita, ci potu dîce, ca sumu destinatu dela ea, de a mancá pânea cu sudóre, vá sa dîca, de a portá sarcini, sî iarasi sarcini.

Ce sarcini suntu inca sî astadi pe umerii mei, veti sci sî voi, Iubitiloru! pre cari v'am alesu dintre colegii vostri de Comisari scolari.

Adeseori se intempla, ca multi se plângu asupr'a sarcinei, ce li-au venitu loru in parte in urm'a diregatoriei loru, sî unii abdîcu chiamârei loru, cá sa scape de sarcini.

Eu altmintrelea judecu despre sarcinele, care me intempina in diregatori'a mea, sî adeca, câte sarcini amu, atâtea sî bucurii amu, sî cu câtu vreo sarcina este mai grea, cu atât'a sî activitatetea mea este mai mare.

Eu nu me spariu de nici o sarcina, câci sciu chiamarea sî pusetîunea mea, sî me rogu lui Dumnedieu, cá sa-mi dea poteri trebuincióse spre portatea sarciniloru mele, cá asiá sa corespundu pusetiunei mele, sî aseptârei obstesci.

Nu credu, ca voi Iubitiloru! destinandu-ve eu de Comisari scolari, ati poté gandí, ca prin acést'a amu vrutu sa-mí usioredíu mie sarcin'a diregatoriei mele de Supremulu Inspectoru de scóle.

Altu motivu, alta causa amu eu, in urm'a cârei'a amu luatu mesur'a aceast'a cu denumirea vóstra de Comisari scolari, cá cá atari sa tîneti conferintie cu colegii vostri asupr'a obiecteloru scolare.

Motivulu meu principalu la mesur'a acést'a este nediuél'a mea pentru perfectiunarea Invetiatoriloru nostri in sfer'a chiamârei loru, sî asiá amu aflatu de bine acést'a a o promov'a intr'o forma, carea ajungerea scopului perfectiunârei Invetiatoriloru o innainteaza. Form'a acést'a este metodulu instructiunei reciproce. Form'a acést'a de instructiune nu este inventiune nóua, ci este o imitatîune a acelui metodu, ce unu Dr. Bellu si unulu Lancastru l'au inventatu, sî l'au practisatu cu succesu de totu folositoriu.

Spre deslucirea acestui metodu ve aducu vóua, Iubitiloru! la cunoscintia urmatórele:

Inceputulu acestei instructiuni reciproce este dela a. 1747, cându unu institutu de acésta sistema s'au asiediatu la Paris; totu la Parisu s'au infiintiatu si alu doilea Institutu cu sistem'a acést'a la a. 1772. In Franci'a au apusu sistem'a acést'a de instructîune reciproca pe timpulu revolutiunei, dar in alta parte a lumei au resarítu.

La anulu 1789, au infiintiatu Compani'a resariténa indiana-ostindische Compagnie — in orasiulu Egmore unu institutu de crescere pentru prunci, si suprainspectiunea acestui Institutu o au incredintiatu Doctorului si Preotului Bisericei auglicane Andreiu Bellu. In acestu Institutu au fostu la inceputu cá la 100 elevi, apoi 200 cu patru Invetiatori.

Doctorulu Bellu, nu pentru vreunu castigu financialu, ci pentru innaintarea culturei tineretului priimindu suprainspectiunea asupra-si, au fostu petrunsu de totu de insemnatatea acestui Institutu, câci sciá, ca pan' acumu n'au avutu nimeni grija de cultur'a tineretului; de aceea se nevoiá elu sa aduca Institutulu la o stare câtu se póte de perfecta.— Intre altele

se nevoiá elu a introduce nisce melioratii in metodica sî didactica. Insa cu câtu mai multu se nevoiá elu, cá invetiatur.le sa se predea in acelu Institutu dupa metodic'a cea mai indemanatica, cu atâtu mai multe greutâti -lu intimpinau pre elu din partea aceloru patru invetiatori, cari erau asiediati in acea scóla, si nu voiau sa se lase de metodulu loru celu mechanicu sî nepracticu fatia cu parerile lui Bellu, carele insa au remasu nesmintitu prelânga convictiunile sale, sî afiandu-se Invetiatoriulu Classei I., ca nici decumu nu priimesce indreptârile Supremului Inspectoru Dr. Bell, sî s'au escusatu numai cu aceea, ca acele n'aru fi practice, atunci Dr. Bellu au devenitu la acelu fericitu gându, ca Inspectiunea classei I. sa o incredintiedie invetiacelului celui mai harnicu din class'a aceea, despre carele au potutu presupune, ca-lu vá ascultá.— Successulu au fostu, ca aceea, ce Invetiatoriulu sistemei ruginite au crediutu, ca este impracticabilu, s'au adeveritu de practicabilu.

Numele Invetiacelului, carele s'au bucuratu de increderea Inspectorului Supremu Bellu, este Ioanne Crischinu; pre acest'a Bellu l'au povatiuitu dupa metod'a s'a in cunóscerea litereloru, sî éta minune! baiatulu Ioanne Crischinu au sciutu instruí pre colegii sei intr'unu timpu asiá de scurtu in cunóscerea litereloru, in câtu Dr. Bellu erá de totu surprinsu, si au incredintiatu lui Ioann Crischinu si mai departe tréb'a instructiunei reciproce cu collegií sei, sî s'au intaritu in cugetulu seu despre folosulu acestei metodice. De aceea Dr. Bellu au estinsu metodulu instructiunei reciproce si asupr'a celoralalte Classe ale Institutului, ear pre Invetiatorii cei patru iau pusu numai sa priveghieze asupr'a pârtii economice a scólei, predându Invetiaceiloru, in cari au avutu increderе, tréb'a instructiunei.

Sub inspectiunea sî directiunea Drului Bellu se perfectiunà din dî in dî totu mai multu acestu Institutu de crescere din Egmore. Sî cându la a. 1796 elu au fostu silitu a se reintórce la Engliter'a, patri'a sea, din privinti'a sanatâtii, atunci atâtu Personalulu, câtu si Efori'a Institutului l'au gramaditu pre elu cu scrisori de multiamiro sî lauda, sî l'au rugatu, ca in scrisu sa le lase loru metodulu seu de instructiune reciproca, cá unulu, ce au adusu crescerei si culturei eleviloru nenumerate folóse. Acést'a Dr. Bellu o au sî facutu, sî metod'a lui s'au introdusu sî in scólele din celelalte Guvernemente cá modelulu unei instructiuni, ce s'au aretatu de totu folositóre, sî scopului corespundiatóre.

Dr. Bellu intorcendu-se in patri'a sea, au tiparitu la Londr'a metodulu seu de instructiune reciproca, prin care si-au seceratu aprobarea generala, sî Iosifu Lancastru numai decâtu la a. 1798 au sî introdusu in scól'a cea ridicata de elu in Londr'a acestu metodu. Lancastru au fostu surprinsu de successulu celu bunu alu acestui metodu in scól'a s'a, sî asiá erá de prevediutu, ca astfeliu de metodu folositoriu nu vá remané fâra imitatîune; de aceea s'au aflatu mai multi bogati, cari cu bani sprijiniau pre Lancastru, cá sa-si mareasca Institutulu seu, in care numerulu eleviloru in scurtu timpu s'au immultîtu pâna la 300, sî apoi pâna la 800 de prunci, sî 200 de prunce.

Sî intr'adeveru mare au fostu mirarea tuturoru acelor'a, cari cunosceau intogmirea cea dinlauntru a scólei lui Lancastru, vediendu numai unu invetiatoriu intr'o scóla cu 800 de prunci, sî cu 200. de prunce, sî vediendu sî aceea, ca Elevii reciproce se instruiadia unii prin alti. De aceea Regele Engliterei au laudatu pre Lancastru, sî i-au scrisu lui: ca elu cá Rege in tote-lu vá sprijini, câci doresce, cá fiecare Englesu sà scie cetí sfânt'a Scriptura. Vediendu Lancastru atât'a gratia din partea Regelui, au numitu Metodulu seu „Metodu regescu.“

Dr. Bellu s'au facutu intr'aceea Parochu la Svanaghe, sî au introdusu Metodulu Instructiunei reciproce in Scol'a sa parochiale cu succesu iarasi multiamitoriu; sî asiá s'au introdusu acestu Metodu sî in alte scóle mai multe.

La Americ'a in Neviorcu, in Filadelfia sî in Bestonu sî in alte orasie asijderea se infiintiara scóle dupa Metodulu acest'a.

Istori'a acestui metodu ne arata, ca la anulu 1813. in patru pârti ale lumei erá in scólele populare introdusu Metodulu lui Bellu sî alu lui Lancastru.

Multe opuri se afla despre acestu Metodu, carele in urm'a desvoltârei studiului didacticu sî pedagogicu au trebuitu sà dea locu altui metodu mai cu seama pentru aceea, câci pentru formarea unoru elevi harnici de a manuduce instructiunea reciproca se cere sî unu Invetiatoriu harnicu, carele sà scia formá astfeliu de elevi harnici, ceea ce cu greu se póte aflá pretutindenea. —

Altu motivu pentru mesur'a luata de mine in privinti'a Conferintieloru invetiatoresci este in pracsa aceea, carea ne arata, cumu pretutindenea, unde treab'a scolare este regulata sî se povatiuesce de barbati adeverati pedagogi, se celebreadia in totu anulu Conferintie invetiatoresci, câci acelea perfectioneadia totu personalulu, carele se ocupa cu crescerea sî cultur'a tineretului.

Acum Iubitiloru! me veti pricepe, candu ve spunu, ca in mesur'a mea, ce amu luatu pentru denumirea Vostra de comisari scolari, cá sà tieneti conferintie scolare cu colegii vostrii Invetiatori, este imitati'a Metodului instructiunei reciproce alu lui Bellu sî Lancastru, sî adeca, precum ei instructiunea o au incredintiatu unui'a dintre Elevii cei mai harnici sub inspectiunea loru, sî a unui Invetiatoriu pentru partea economica a scólei: asiá sî eu V'amu otaritu pre Voi cá pre cei mai alesi membri intre colegii Vostri Invetiatori, ca dupa instructiunea sî povatiuirea mea sà tieneti cu colegii vostrii Invetiatori Conferintie pedagogice spre perfectionarea loru; alu doilea motivu este imitarea conferintieloru invetiatoresci, care se tînu in acea parte a Europei, unde treab'a scolare se cultiva dupa trebuintia interesului omenescu.

Pe bas'a acestora sperediu tare, ba sî crediu, ca nu me voiu insielá in speranti'a mea, ca adeca lucrarea nóstra va fi coronata cu succesulu doritu, ceea ce fâra indoiala se va ajunge, pentru ca sciu, ca colegii vostrii Invetiatori ve asceapta pre voi cu sete sî cu doru, sî ve voru intimpiná pre voi cu dragoste fratiésca sî cu increderе. Spuneti-le loru binecuventare archiierésca sî acelu sfatu din parte-mi, cá sà se nevoiésca pentru perfectionarea loru; câci acést'a o asceapta de-la ei sî dela noi toti Biseric'a sî nati'a! —

Vom revení la acestu obiectu.

Sabiiu in 13 Augustu. In siedinti'a dietala din 9 Augustu depunu promissiunea dd. Cons. aulicu D. Moldovanu sî C. Pantiu cá membri nou intrati, se citesce proiectulu de adressa a trei'a óra, se facu câte-va interpellatîuni sî se decide a se predá adress'a impreuna cu o comitiva Esc. S. Comissarului regescu.

In siedinti'a din 12 Aug. se facu iarasi mai multe interpellatiuni sî se decide, cá comissiunea competinte sa aduca in siedinti'a urmatóre proictulu in privinti'a inarticulârei natîunei române etc. gat'a sî motivatu. Siedinti'a cea mai de aprópe va fi in 14|26 Augustu.

Mai nou.

Dupa o dep. tel. a lei „Herm. Ztg“ etc. dto Vienn'a 24|12 Augustu Gen. Corr. afla, ca Maiestatea Sea Imperatulu prin p. n. resolutîune, prin carea sanctiunéza infiintiarea unei academii de drepturi in Clusiu, s'aru fi induratu totdeodata a concede, cá sa se faca pasi preliminari pentru infiintiarea unei universitâti paritetice in Sabiiu, respective pentru de a se reformá academi'a de drepturi de acolo intr'o asifelu de universitate, sî proiectele corespundiatóre a se substerne Maiestâtii Sele; in fine, ca pentru docenti la academiele de drepturi din Clusiu sî Sabiiu, cari aru fi gat'a a p r e d á u n e l e c o l e g i e i n l i m b ' a r o m â n a, sa se póta applacidá remuneratiuni de-la 200 pân' la 250 fl. —

Pretiurile de piatia

d i n S a b i i u i n 13|25 A u g u s t u 1863.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
S e c a r ' a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	53
„ de midilocu „	2	47
„ „ códa „	2	40
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen)	2	53

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 72. ANULU XI.

Sabiiu 15 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XIV

tinuta Mercuri in 7/19 Augustu 1863.

(Continuare sî capetu).

(Strigâri: Schluss! incheiare!)

Rannicher cá referinte cere cuventulu din urma. S'au vorbitu multe, sî cu cale sî fâra cale, despre obiectulu pusu la ordinea dîlei, s'a vorbitu cu deosebire multu despre diplom'a leopoldina, dar mai multu s'au facutu observatiuni generale, decatu sa se fia pertractatu aceea din punctu de vedere alu dreptului de statu sî alu istoriei dreptului. Diplom'a leopoldina, cá fundamentulu dreptului nostru constitutiunalu, are valore sî astâdi; ear decisiunile eii speciale fura intrecute de cerintiele tempului presinte sî ale inaintârei. — Diplom'a acésta fú sanctiunata adou'a sî cea din urma óra de Mai. Sea Imperatulu Ferdinand I. in 14 Februariu 1837, din cuventu in cuventu, nu numai dupa spiritu, dupacum observà onorabilulu deputatu alu Brasiovului Maager cu totulu gresîtu, ci dupa litera, pana la cuventielulu celu din urma, sî la câteva septemâni, adeca in 18 Aprilie 1837 comissariulu reg. impoteritu Inalti'a Sea Imp. Archiducele Fereinandu Carolu d' Este cu mân'a dreapta pe evangelia a juratu in sal'a acést'a „pe sufletulu susnumitei Maiestâti sacratissime“ pe Ddieu sî toti sfintii, ca Maiestatea Sea va pazí drepturile tierei dupa diplom'a leopoldina confirmata sî estradata. Apoi depusera staturile juramentulu omagialu. Ear' in representatiunea, in carea substernurà Maiestatei Sele art. de omagiu, sî inca (ceea ce pentru domnii, cari art. uniunei lu privescu cá deplinu legalu, e de notatu cu deosebire,) cu numerulu recerutu alu esemplareloru puse „in typis“ spre p. n. propri'a subscriere, au dîsu (dupa cum marturisescu actele dietale, cartea de diplome fatia 70—74, representatiunea din 2 Martiu 1842.) din cuventu in cuventu urmatórele:

„Præattactum igitur benignissime confirmatum Homagialem Articulum salvis præviis humillimis nostris desideriis et declarationibus acceptatum typisque requisito numero impressum, pro altissima subscriptione et fine distributionis fienda remissione in exemplaribus isthuc advolutis, Sacratissimæ V. Majestati devotissime exhibere sustinemus. Insimul vero intime persuasi, quod robur et felicitas Reipublicæ a Legum stricta observantia unice dependeat, nihil a sincero M. V. Sacratissimæ Leges patrias observandi studio alienum nos factoros censemus, si nunc plane, cum Diploma Leopoldinum per M. V. Sacratissimam novissime fidei sacramento roboratum in Legum tabulas refertur, tristissimum desuper quanta ipsum Diploma Leopoldinum gravaminum mole obruatur, argumentum exhibituri, præcipua quædam ex illis gravamina nostra evincentia, quod laudati Sacri diplomatis Leopoldini tot jam altissimis affidationibus Regiis roborati unicum duntaxat Punctum illæsum subsistat, Sacritissimæ V. Maiestati cum filiali fiducia repræsentare sustinemus.“ *)

*) Articululu omagialu prementiunatu confirmatu cu p. n. indurare, reservându-dune preaumilitele noastre dorintie si declaratiuni, priimindu-lu si tiparindu-lu intr'unu numeru de lipsa, ne luâmu voia a-lu substerne cu cea mai profunda devotiune Sacratissimei Vóstre Maiestâti spre p. n. subscriptiune si spre scopulu impartirei, facendu-se remiterea in esemplarele invalite aici. Totdeodata insa convinsi aduncu, ca tari'a si fericirea statulu depinde numai de strict'a observare a legiloru, credemu cà nu ne departâmu de sincer'a nesuintia a Mai. V. Sacr. intru observarea legiloru patrici déca tocmai acumu, cându diplom'a leopoldina intarita de curendu prin M. V. Sacr. prin juramentu se petrece intre legile patrici, vomu dá unu argumentu prea tristu, cumu diplom'a leopoldina insasi se acopere de povar'a gravamineloru, accentuându unele din acele gravamine, ca din laudat'a p. n. diploma acumu de atâtea ori intarita prin affidatiunile regesci, unu singuru punctu mai sta inviolatu, propunemu Mai. Vóstre Sacr. cu fiésca încredere.

Sî acestu unu punctu alu diplomei, privitoriu la arend'a decimei fiscale, astadi nu mai esista.

Pe cându dar' staturile faceau pre Principele sa jure credintia inviolabila pe diploma, pe atunci ele singure nu mai pazéu de câtu unu singuru punctu din acésta diploma; tóte celelalte se calcasera in picióre, fâra de a se spune ca pentru ce? fâra de a se aratá mediele sî calea positiva, pe carea sa se póta delaturá relele, fâra de a se pune staturile pe terenulu legislatîunei. Acestu faptu, ca adeca staturile facu pre principele sa jure pe o diploma, din carea nu mai susta decâtu unu singuru punctu, oratorulu nu-lu póte numí altmintrelea decâtu o comedia politica. — Apoi trecendu la proieptulu lui Wittstock dîce, ca conceptulu de adressa cuprinde de dóua ori terminulu de impaciuirea tierei, sî acést'a crede referintele ca e destulu; impaciuirea cea adeverata va fi aceea ce ni-o vomu dá insîne. Parerea lui Wittstock, crede densulu, va trage dupa sine o nóua octrouare, ceca ce conceptulu a cercatu a o incungiurá, dîcendu in aline'a 34, ca diet'a va cunósce de sacra datorintia de a ajunge câtu de curendu la resultate fructifere ale consultâriloru sele. Unu resultatu alu acestoru consultâri va fi apoi diplom'a dorita, carea noi nu o ceremu cá actu de gratîa, ci cá opu alu legislatîunei, sî nu cá diplom'a leopoldina data numai dintrun'a parte, adeca de Maiestatea Monarchului, carea numai mai tardîu prin priimirea eii din partea staturiloru se facù lege. De aceea crede, ca mai mare linisc're va aflá tiér'a atunci, cându ea insasi va pregatí esîrea diplomei dorite; sî asiá róga pre diet'a, se remâna pe lânga testulu originalu.

Facendu-se apoi votare prin scolare sî siedere, se priimesce amendementulu lui Wittstock impreunatu cu alu lui Popasu. Sî asiá se adapteaza apoi alineele 32 sî 33, ear la aline'a 34, (carea e acuma a 35) se mai pune cuventulu: de aceea. —

Branu de Lemény face o mica corectura gramaticala.

Aline'a 35.

Schnell arata trebuinti'a de a se slobozí diet'a sî la specialitâti, sî in cuventu bine motivatu recomenda dietei a amintí la loculu acest'a cu deosebire 3 imprejurâri, ce le asceapta tiér'a cu cea mai incordata nerabdare: adeca micsiorarea contributiunei, imputînarea aniloru de militîa sî infiintiarea unui drumu de feru prin Transsilvani'a.— Se priimesce, sî se adaptéza aline'a in sensulu acest'a.

Alineele 36, 37 sî 38 se priimeseu fâra desbatere. La subscriptîune propune Rannicher, a se pune dupa datin'a vechia „credinciosi preaplecati suditi sî servi.“

Presiedintele enuncia: Desbaterea speciala asupr'a proieptului de adressa a finita. Citirea a trei'a va urmá Vineri in 9|21 Augustu.

Apoi se citescu protocólele duoru siedintie din urma, sî Schuler — Libloy interpeléza in privinti'a membriloru, cari de-la neintrarea in dieta s'au escusatu prin bóla séu concedia, sî presiedintele promite a dá deslucirile cerute in siedinti'a urmatóre.

Cu acestea se 'ncheia siedinti'a XIV. dupa 2 óre.

Siedinti'a XV,

tinuta Vineri in 9|21 Augustu 1863.

Citirea in tustrele limbile sî verificarea protocolului siedintiei premerse.

DD. Consiliarulu aulicu Dimitriu Moldovanu sî Assessorulu sedriei districtuale din Fagarasiu Constantinu Pantiu cá membri intrati de curendu depunu apromissiunea.

La provocarea Presiedintelui Rannicher citesce a trei'a óra proiectulu de adressa in limb'a germana, Lászlofy in cea magiara sî Puscariu in cea româna.

Puscariu sî Buteanu facu amendemente, cel'a la aline'a 13, cest'a la aline'a 20; ambele remânu nesprijinite.

Presiedintele 'ntréba, déca dar diet'a priimesce proiectulu de adressa de alu seu? Tóta diet'a se scóla; adress'a e priimita.

Presiedintele propune, cá comissiunea, ce au elaboratu adress'a, sa o sî predea Escellentiei Sele Comissarului regescu, spre a o substerne Tronului.

Zimmermann inca crede, ca astfelu sa se predea adress'a, dar adauge, ca comissiunea acést'a nu póte face numai servitiu de posta, cá sa ia de dincóce sî sa puna dincolo, ci va trebuí sa sî dîca ce-va. De aceea, fiindca ea vorbesce in numele dietei, diet'a sa binevoiésca dupa datin'a vechia a alaturá sî o comitiva in scrisu câtra Comissarulu regescu. Acést'a o cere sî gravitatea lucrului, sî chiaru sî bun'a cuviintia.

Zimmermann e de parere, ca comitiv'a s'aru poté face din partea buroului dietei, sî apoi sa se citésca sî stabilésca in siedinti'a urmatóre.

Puscariu propune, a se face comitiv'a indata, câci nu se cere mai multu decâtu o pausa de o jumetate de óra.

Presiedintele. Pâna la siedinti'a urmatóre adress'a va fi gat'a scrisa, assemenea sî comitiv'a conceptata. — Apoi respunde la interpelatiunea lui Schuler—Libloy din siedinti'a premergatóre, ca cont. Franc. Toldalagi si-a cerutu concedia pe 6 septemâni din caus'a nesanatâtii, ca va scrie contelui sî respunsulu lui lu va substerne Gubernului spre pertractare mai departe. Dintr'alte Contele inca n'a depusu appromissiunea.

M. Binder pretinde, ca totu insulu, priimindu alegerea, e membru alu dietei.

C. Schmidt. Numai depunerea apromissiunei face pre cine-va membru alu dietei, prin urmare numai despre acestia are de a decide diet'a.

Presiedintele comunica mai departe: Cont Nicolau Bánffy inca s'au alaturatu acelora domni, cari n'au intratu in dieta sî au predatu memorandulu sciutu. — Br. Bel'a Gerlitzi din caus'a nesanatâtii a luatu concedia pe optu septemâni. — Deputatulu Lang si-a depusu mandatulu din cause curatu familiare, sî Gubernulu va dispune alegere nóua la Bistriti'a. Apoi declara, ca siedinti'a cea mai de aprópe va fi Luni in $^{12}/_{24}$ Augustu, sî la ordinea dîlei pune: proictulu propusu de comitetulu dietei privitoriu la indreptatîrea egala a natîunei române sî a confessiunei greco-catolice sî greco-orientale

Zimmermann propune, a nu se citî sî desbate acestu proiectu, panacându nu e gat'a sî motivarea lui din partea comissiunei; câci asiá e datin'a parlamentara.

de Trauschenfels cá referinte *) escusa nemotivarea proiectului cu aceea, ca acést'a o lasase pentru siedintia insasi, sî cu nepracticitatea inca in afacerile parlamentare.

Presiedintele 'ntréba; cas'a se 'nvoiesce cu propunerea lui Zimmermann.

Siedinti'a se amâna dar pâna atunci, pânacându comissiunea va fi gat'a cu motivarea proiectului seu.

Sî asiá se 'ncheia siedinti'a, carea se ocupase mai numai cu formalitâti.

Siedinti'a XVI.

tînuta Luni in 12/24 Augustu 1863.

Citirea sî verificarea protocolului siedintiei premergatóre.

Presiedintele comunica, ca comitiv'a decretata in siedinti'a premérsa e gat'a, sî dispune a se citî in tustrele limbile tierei. Dupa câte-va reflessiuni facute de Metr. Conte Siulutiu, Gavr. Manu sî Branu de Leményi comitiv'a se priimesce.

de Rosenfeld cere a nu se mai dice acumu „proiectu de adressa," ci „adressa;" la carea Rannicher întréba, ca priimita e 'ntr'adeveru adress'a la citirea a trei'a? (E priimita.)

Presiedintele invita pre membrii comissiunei pentru elaborarea adressei, a se aflá pe mâne la 11 óre in sala, cá sa duca adress'a Esc. Sele comissarului regescu. Apoi comunica, ca de óre ce Comitetulu dietei au elaboratu relatîunea sea motivata despre l. propusatîunea r, sî aceea s'a sî 'mpartîtu intre membrii dietei, diu'a pentru siedinti'a cea mai de aprópe va fi Mercuri, in 14/26 Augustu.

Apoi iar se facu mai multe interpellatîuni sî anume

1) interpeléza Muresianu. pentru-ce alesului Dr. Hodosiu nu i s'a datu certificatu? Presied. respunde, ca de si Hodosiu s'au alesu de dóua ori, totusi nu i se póte dá certificatu, câci n'a deportatu contributîunea pe 1862; ca comun'a Rosî'a se vá trage la respundere, cum a prîimitu pre Hodosiu in listele de alegere? ear apoi densulu despre tóte va referí dietei.—3) Iar Muresianu interpeléza, pentru-ce alesului Axente nu i se da certificatulu? Presiedintele: Voturile lui nu s'au numeratu, pentru-ca Axente e sub cercetare. 4) Puscariu interpeléza pentru verificerea alegeriloru membrileru intrati pe urma; Pres. respunde, ca comissiunea competinte lucra, sî câtu mai curendu si-va dá sém'a.— 4) Pope'a interpeléza pentru deputatulu din Mociu. Presiedintele respunde, ca deputatulu Simeonu Popu Moldovanu si-a depusu mandatulu din cause familiare sî ca Inn. Gubernu a dispusu a se face alegere nóua. —

Cu acestea siedinti'a, ce tînuse mai o óra intréga, se 'ncheia.

Sabiiu in 13 Augustu.

Comissarii scolari la ordinulu supremului Inspectoratu scolariu tînura 2 siedintie despre purcederea domnialoru la conferintiele tienende cu invetiatorii prin tractele protopopesci pre unde sî au missiunea. Fiindu-ca pertractarile in susu dîsele 2 siedintie au avutu de scopu deslucirea sî lamurirea unoru puncte pedagogice ale instructîunei pentru comissari de o parte, de alt'a castigarea unei uniformitâti in totu processulu, asiá Ven. supremulu Inspectoratu au aflatu de bine a dá comissariloru cá mâna de ajutoriu o asistintia la tóte consultârile, constatóre din tinerii academici Cristea sî Lazaru, carii au fâcutu cursuri pedagogice mai inalte. Cea din urma siedintia o au onoratu cu presenti'a Esc. Sea P. Episcopu, unde fu priimitu cu „se traiésca" sî unde Esc. Sea prin invetiaturile sî indreptarile Sele contribuí fórte multu la delaturarea unoru greutâti ivite din parerile diferite in privinti'a unoru cestiuni. Esc. Sea dupa ce varsà lumina preste starea lucruriloru nóstre bisericesci sî scolare intr'unu discursu precâtu intimu pre atâtu sî parintescu, impartî credintiunalele, sî sub strigâri „sa traiésca" dându binecuventare se departà. Siedinti'a mai tînu pâna la terminarea percurgerei instructîunei, dupa carea luându-si comissarii dîu'a buna voru sa purceada fiacare câtra missiunea sea.

Sabiiu in 14 Augustu. In siedinti'a dietala de astadi d. Georgiu Romanu — deputatulu Mociului in loculu P. Protopopu S. P. Moldovanu — depuse appromissiunea; citira apoi referintii de Trauschenfels sî Cipariu proiectulu comissiunei pentru inarticularea natîunei române, aduse Negrutiu (Fekete) o rogare a opidului Blasiu pentru representatîune in dieta, citî Hannia cá referinte raportulu despre verificarea membriloru intrati in urma, facù Schuler-Libloy sî consotii o interpellatiune, in fine amanà Presiedintele desbaterea despre propositiunea I. regésca pe siedinti'a urmatóre, ce va fi Vineri. Siedinti'a durà de-la $10^1/_4$ pâna la $11^3/_4$ óre.

Alegeri nóue.

La Mociu se alese Georgiu Romanu, Assessoru la Tabl'a regésca din Osiorheiu.

Regalisti se denumira: Ieremi'a Cranosz decanu sî parochu la Csik-Rakos; Antoniu Koronka, senioru sî predicatoru la Thoroczko.— Vicecancelarulu Br. de Reichenstein a plecatu in 12|24 Augustu la dieta la Sabiiu. — „Herm. Ztg" etc.

Varietati sî noutati de dî.

In 20/8 Augustu 1863. serbà regimentulu c. r. de in-

fanteria liniara Marele-Duce de Baden Nr. 50 (fostulu reg. II. românu de granitia, de-la Nasendu) dîu'a secularа sî santîrea aquileloru sele. „Herm. Ztg." etc. publica o poesia facuta in onórea acestei dîle, carea poesia noi o retramitemu dreptu calda salutare fratiloru nostri in limb'a materna, cerendu-le indulgin'tia, déca traductiunea, facuta tocmai in metrulu originalului, a potutu pastrá mai multu spiritulu, decâtu liter'a testului germanu.

La serbatórea secularа sî santîrea aquileloru c. r. regimentu de infanteria liniala Nr. 50. Marele-Duce de Baden.

la Cened'a in Veneti'a, in 20 Augustu 1863.

Virtus romana rediviva!

Ce mândri fura ducii, cari Salv'a ii nascù!
Pe hain'a loru unu vulturu cesareu se vedià,
Pe crescetu li se puse cununa virginala,
Vestmentulu loru portat'au splendóre triumfala.

In templu se jertfira, impinsi d'unu sacru doru,
La Domnulu celu preatare, la Domnulu ostiloru,
Sî toti câti mai intrara in murii cei giganti,
Strigara dintr'unu sufletu: Noi remanemu constanti.

Sî ceea-ce votara, tînura credinciosi:
Acestoru duci urmara toti toti curagiosi.
Polonii, Turcii, Prusii, precumu sî Franci, Ungari
Simtîra mân'a grava sî armele loru tari.

Alu patriei fruntariu dusmanii atacându-lu,
Ilu aperà Românulu cu sânge colorându-lu;
De-i promiteá rebelulu totu munti de munti aurii,
Cel-ce jurà credintia, credinti'a si-o pazi!

Cadiura, dreptu, parintii, dar fiii resarira,
Credinti'a loru nici unii din fii n'o parasira;
Ori câti lasara viéti'a in luptele barbare,
Betrânii duci creara osti nóue cu-o strigare.

Cunósceti voi pre ducii, sub cari voi v'ati luptatu
Sî subt a câroru umbra revolt'a o-ati calcatu?—
Ei stau in sinulu vostru, nu 'ntrara in mormentu,
Spre voi privescu sî astadi severi sî 'mbarbatându.

Cu corpulu plinu de plage, cu hain'a invechita,
Dar spuneti-mi: e stema atâtu de multu marita
Cá cea cu 'nnalta vorba sî tipu 'mperatescu,
Ce-o pórta din duci unulu, dar toti se renumescu?! *)

Aquilele suntu ducii la Salv'a consacrati,
O suta d'ani vedu ele 'n vecia stracurati,
Sî obositi, cá nimeni din cei cadiuti sub ele,
Mergu invalide 'n templu, la locu scutitu de rele,

Saluta regimentulu in ór'a despartîrei
Sî 'n mersulu spre repausu dîcu vorb'a multiamirei,
Medali'a eredita, etern'a-ve decóre,
De stégulu nou legata lasati-o 'n ventu sa sbóre;

Tîneti credinti'a vechia, la mosi, parinti urmati,
Totu peptulu la dusmanulu, nu spatele sa-i dati;
Jurati: „Pastrâmu credinti'a, stâmu; Domnulu sântu pazésca
Pre Austri'a un'a sî cas'a habsburgo- 'mperatésca!

*) Aquil'a (steagulu) batalionulni I. priimì medali'a de auru cu tipulu Imperatulni si cercuscriptulu: „Pentru eroic'a constantia in credinti'a jurata la anulu 1848.",

Z. B.

In gimnasiulu de statu c. r. din Sabiu se 'ncepu prelegerile semestrului I. din anulu scol. 186¾ in 1 Septembre cal. nou, ear in 28/16 Augustu se face priimirea eleviloru.

(Necrologu). In 12 Augustu reposà sî in 14. se 'ngropà cu mare pompa militara Mauriciu Cavalerulu de Werner, Generalu de artileria in pensiune.

Din strainatate.

Regele din Prussi'a, invitatu prin o harthia colectiva a principiloru adunati in Frankfurt, ce i-o dise regele Saxoniei in persóna, s'a escusatu cu nesanatatea. — Desbaterile asupr'a proiectului de reforma mergu innainte. Mai in tóte dîlele se tînu conferintie. Imperatulu Austriei este eroulu dîlei sî obiectulu entusiasmului. De curendu se aflara intr'o diminétia placate pe pareti, prin care Mai. Sea se provóca a luá corón'a germana sî a uní sub sceptrulu seu tóte tierile germane — Cuventulu, cu care Mai. Sea deschise aceste conferintie principesci, e urmatriulu.

Cuventulu Mai. Sele Imperatului

rostitu in adunarea principiloru in Frankfurt in 17 Augustu 1863.

Preaserenissimiloru, iubitiloru frati siveri, sî preascumpiloru consoti confederati!

O adunare a capiloru natiunei germane, consultându despre binele patriei, e unu evenimentu, care unu trecutu de sute de ani nu l'au cunoscutu. Fia cá prin binecuventarea provedintiei domnedieesci convenirea nóstra sa fia inceputulu unui venitoriu fericitu! Incredintiatu de caracterulu fratîloru mei principi, incredintiatu despre spiritulu loru celu iubitoriu de dreptate sî lamuritu prin esperiintia, de spiritulu ce locuiesce in poporulu germanu, amu doritu a proclamá acésta óra, in carea principii germaniei pentru consolidarea legaturei loru sa-si dea mân'a fratiésca. Mi-amu tînutu de datorintia, a descoperi cu franchetia convictiunea Mea, ca Germani'a ascépta cu dreptulu o desvoltare amesurata tempului a constitutiunei sele. Eu amu venitu, spre a impartasî in persóna confederatîloru Mei, ce credu Eu ca se póte face pentru ajungerea acestui scopu mare, sî ce sum gat'a a applacidá din partea Mea.

Priimiti Maiestâtile Vóstre sî DVóstra toti, preaserenissimiloru, multu iubitiloru confederati, multiamit'a Mea pentru bun'a-Ve sî amicabil'a prevenire. Eu amu dispusu a se predá confederatîloru Mei unu proiectu elaboratu subt immediat'a mea conducere in privinti'a unei acte de reforma a confederatiunei germane. Basate pe o notiune mai larga a scopuriloru confederatîunei, decissiunile acestui proiectu punu poterea executiva in mânile unui directoriu, care sa fia sprigînitu de unu senatu alu confederatiunei. Ele conchiama in perióde anumite o adunare de ablegati, spre a participá cu deplina indreptatîre la legislatiune sî la economi'a financiara a confederatîunei. Ele introducu dupa perióde congresse de principi in Germani'a. Ele prin crearea unui tribunalu independinte alu confederatîunei dau iustitiei publice in Germani'a o garantia neatacabila.

In tóte aceste privintie ele conserva cu consecuinti'a sî stricteti'a cea mai mare, ce se póte, principiulu indreptatîrei egale intre staturi independinte confederate, dar cu acestu principiu impreuna totdeodata acele considerâri la potestate sî numerulu de poporu, care nu se potu desbiná de natur'a institutiuniloru proiectate, cu deosebire ale unei executive tari sî ale unei representatiuni solidare in confederatiune.

Tóte aceste considerâri insa, ce me condusera in specialu, au bas'a loru mai profunda intr'o singura ideia. Eu credu, ca e tempulu, de a re'nnoí confederatiunea facuta de parintii nostri in spiritulu epocei nóstre, de a-i insuflá prin participarea popóreloru nóstre spiritu nou de viétia sî prin aceea a-i dá potere de a sustiné Germani'a 'n onóre sî taria, in securitate sî fericire cá unu intregu pâna 'n dîlele cele mai de apoi.

Proiectele Mele fâra indoiéla suntu capace de perfectiunare. Eu celu d'antâiu sum gat'a a o recunósce acést'a. Dar binevoiésca a cugetá sublimii Mei confederati, de este de interesu generalu pentru noi a amân'a sî numai pe putînu tempu priimirea planului, care la tóta 'ntemplarea fatia cu starea actuala cuprinde unu castigu mare pentru Germani'a, de a amaná, dîcu, aceste planuri, din causa ca ele se mai potu indreptá. In proiectatulu actu de reforma insusi suntu date mediele de lipsa constitutîunale, pentru de a delaturá pe cale regulata legalminte cu mâna sigura defectele opului originalu sî de a aduce starea constitutîunala a confederatîunei in armonia totu mai completa cu tote cerintiele mai temeinice. Nu in deschiderea de consultâri, ci numai in resolutîunea neamânata sî unanima a principiloru germani, de a câroru generósa resignatîune in favórea causei celei mari comune considerâri subordinate se departa cá lucruri ne 'nsemnate, potu Ei vedé possibilitatea, de a castigá terenu solidu in cestiunile venitoriului Germaniei.

Preaserennissimi frati sî veri! Preapretiuiti confederati! Precum luati parte impreuna cu Mine la impressiunile cele sublime ale acestui momentu, asiá simtîti impreuna cu Mine profund'a parere de reu, ca Prussi'a nu e representata intre noi. O satisfactiune mare pentru cele mai sacre ale nóstre dorintie lipsesce. N'amu potutu fi ferice, de a miscá pre regele Guilielmu din Prussi'a, cá sa dea opului nostru de unire conlucrarea sea personala. Ear sperantî'a intr'unu resultatu fericitu alu acestei dîle Eu cu tóte acestea o pastrezu constantu. Regele din Prussi'a a 'ncuviintiatu pe deplinu motivele Mele pentru necessitatea sî urginti'a unei reforme a referintieloru confederatiunale. Nici o alta obiectiune n'a facutu regele Guilielmu la invitarea Mea pentru unu congressu alu principiloru, decâtu ca acésta afacere momentósa sî grea nu e destulu de preparata, pentru de a poté fi trasa la desbatere immediatu in cerculu celu illustru alu principiloru Germaniei.

In principiu nici Regele nu s'a enunciatu incontr'a unei adunâri de principi, ci a crediutu numai, c'aru trebui sa-i premérga consultâri intre ministrii nostri. Eu amu trasu atentiunea Maiestâtii Sele asupr'a desiertatiunei toturoru pertractâriloru de mai nainte facute prin persóne midilocitóre; dar de noi, cei ce suntemu aici, depinde acum, a dovedí prin fapta, ca pentru noi cestiunea re'nnoirei confederatiunei e matura; ca 'n inimele nóstre resoluteti'a de a nu mai lasá natiunea germana lipsita de mediele desvoltârei mai innalte politice, sta neclatita.

Sa ne unimu deci, pentru totulu celu neprecalculabilu de momentosu, usioru sî curendu asupr'a celoru speciale! Sa reservâmu cu credintia confederativa loculu, ce compete Prussiei celei potinte! Sî sa sperâmu in Domnedieu, ca esemplulu concordiei nóstre vá avé efectu iresistibilu in tóte inimele germane!

Eara pentru Mine 'n persóna, preaserenissimi confederati si amici, totdeun'a va fi cea mai mare multiamire, ca amu indreptatu cu sinceritate vointi'a Mea intr'acolo, de a consolidá in tempulu acest'a severu legatur'a natiunala a Germaniloru sî de a radicá confederatiunea, prin carea suntemu o potere solidara, la innaltîmea destinatiunei eii ceii momentóse atâtu pentru fericirea Germaniei, câtu si pentru pacea Europei.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatiunei transsilvane dela 4 Augustu c. n., diu'a siedintiei Comitetului Associatiunei, pana in 22 Augustu a. c.

Prin D. Colectoru sî protopopu din Brasiovu Ioanne Popasu s'a administratu la fondulu Associatiunei sum'a de 260 fl. v. a. sî 8 # (galbini) cá tacse de membrii ord. pre anulu 1863 sî anume dela urmatorii Domni:

Dela D. Stefanu Rusu secretariu magistratualu in Brasiovu 5 fi. v. a. D. Tom'a Vasiliu parochu in Brasiovu 5 fi. D. Ioann Dobreanu invetiatoriu in Brasiovu 5 fi. D. Ioann Peligradu invetiatoriu in Brasiovu 5 fi. D. Georgie Ucenescu cantaretiu in Brasiovu 5 fi. D. Constantinu Murgu invetiatoriu in Brasiovu 5 fl. D. Nicolau Flustureanu negutietoriu in Brasiovu 5 fi. D. Savu Rosc'a negutiatoriu in Brasiovu 5 fi. D. Georgiu I. Teclu negutiatoriu in Brasiovu 5 fl. D. Nicolau Voinescu negutiatoriu in Brasiovu 5 fl. D. Georgiu R. Lec'a negutiatoriu in Brasiovu 5 fl. D. Ioann H. Ciurcu negutiatoriu in Brasiovu 5 fl. D. Alecu Georgiu negutiatoriu in Brasiovu 5 fl. D. Ioann Manole negutiatoriu in Brasiovu 5 f. D. Damianu Datco Comissariu de finantia in Brasiovu 5 f. D. Nicolau Maciuca negutiatoriu in Brasiovu 5 f. D. Ioann Lec'a negutiatoriu in Brasiovu 5 f. D. Nicolau T. Ciurcu neg. in Brasiovu 5 f. D. Ioann Saniutia neg. in Brasiovu 5 f. D. Constantinu I. Popasu neg. in Brasiovu 5 f. D. Nicolau B. Catana Macelariu in Brasiovu 5 f. D. Christea Orgidanu macelariu in Brasiovu 5 f. D. Radu Radoviciu neg. in Brasiovu 5 f. D. Ioann B. Popu neg. in Brasiovu 5 f. D. Ioann Stafoveanu neg. in Brasiovu 5 f. D. Ioann Dusiuoiu neg. in Brasiovu 5 f. D. Dimitrie Teclu neg. in Brasiovu 5 f. D. Stanu Blebea neg. in Brasiovu 5 f. D. Nicolau B. Popu neg. in Brasiovu 5 f. D. Ioann B. Popoviciu neg. in Brasiovu 5 f. D. Ioann M. Burbea Cojocariu in Brasiovu 5 f. D. Dimitrie Eremia neg. in Brasiovu 5 f. D. Oprea Sfetea neg. in Brasiovu 5 f. D. Georgiu Persenariu parochu in Brasiovu 5 f. D. Nicolau Babrianu neg. in Brasiovu 5 f. D. Constantinu Steriu neg. in Brasiovu 5 f. D. Nicolau Butmaloiu macelariu in Brasiovu 5 f. D. Ioann Doantia macelariu in Brasiovu 5 f. D. Andreiu Pitisiu macelariu in Brasiovu 5 f. D. Constantinu Nicolau neg. in Brasiovu 5 f. D. Bartolomeu Baiulescu parochu in Brasiovu 5 f. D. Tom'a Bârsanu parochu in Brasiovu 5 f. D. Oprea Odoru parochu in Turchesiu 5 f. D. Nicolau Soiu parochu in Turchesiu 5 f. D. Oprea Verzea parochu in Cernatu 5 fl. D. Georgiu Manole parochu in Tarlungeni 5 fl. D. Ioanu Popescu parochu in Tientiari 5 fl. D. Petru Piposiu amploiatu la c. r. agentia in Bucuresci 5 fl. D. Basiliu Popu amploiatu la posta in Bucuresci 5 fl. D. Florescu prf. in Bucuresci 1 # D. Andreiu Adamescu tipografu in Bucuresci 1 # D. Censtantinu Margineanu profesoriu in Bucuresci 1 # D. Ioann Badileseu prof. in Bucuresci 1 # D. Aaronu de Crainicu prof. in Bucuresci 1 # D. Nicolau Ganescu Dr. de medicina in Brasiovu 5 fl. D. Iordache Davidu negotiatoriu in Brasiovu 5 fl. D. Ioann Alexiu negotiatoriu in Bucuresci 5 fl. D. Nicolau Alexiu 1 # D. Nicolau Tiepesiu amploiatu la Agentia in Bucuresci 1 # D. Dimitrie Frumosu amploiatu la agentia in Bucuresci 1 #

Sum'a sotala face: 260 fl. v. a. 8 # adeca: doue sute siesiadieci florini valuta austriaca sí 8 galbini in natura.

Pentru 9 esemplaria din „istori'a Ramaniloru“ daruite de D. Aur. Treb. Laureanu spre a se vende in folosulu fondului Asociatiunei cu cate 2 fl. v. a. unu esemplariu, s'au incassatu 18 fl.

D. Notariu de sedria din Abrudu Vasiliu Bosiot'a Dembulu tramete la fondulu Asociatiunei 10 fl. v. a. cá tacsa pe a. 1863 pentru D-Sa, si pentru Domn'a Sabin'a Tobiasiu totu din Abrudu.

D. Ales. Papiu Ilarianu Iurisconsultu in principatele romane administreza la fondulu Asociatiunei transilvane 3 Napoleoni d'or si diumetate = 6 galbini cá tacse de membrii ord. pre anulu 1863 pentru urmatorii Domni:

a) Palla din Bucuresci b) Sc. Fâlcoianu V-presiedinte alu curtei de Cassatiune. c) G. Cretianu membru la curtea de Cassatiune. Toti acestia pre langa promisiunea de a respunde acést'a suma si in viitoriu.

Prin D. Georgiu Ioanette din Campeni s'a tramesu la fondulu Asociatiunei sum'a de 26 fl. 20 xr. v. a., cá tacse anuali de m· ord. pre 1863 dela urmatorii Domni:

Dela D. Petru Ioanette 5 fl. D. Ioane Patitia 5 fl. D. Vasilie Gombosiu 5. fi. D. Michaiu Gombosiu 5 fl. D. Ioan Iancu 5 fl.; pentru 2 esemplaria din protocolulu adunarei gen. II a 60 xr. unu esemplariu, 1 fl. 20 xr. v. a.

Sum'a totale asiadara face: 26 fl. 20 xr. v. a.

Sabiiu in 22 Augustu 1863.

I.V. Rusu

Nr. 39—2

Incunosciintiare.

Dupa rescriptulu inaltului Ministeriu de resboiu din 4 Augustu a. c. despre Nr. 6212, in c. r. Academia teresiana unu locu din fundatiunea baronu Schellereriana pentru unu fiiu de oficiru a devenitu in vacantîa. —

Conditiunile mai de aprópe spre inlocuirea acestui locu fundatiaru se potu privi din concursulu escrisu in Novel'a sabiiana impreunata cu curieriulu transsilvanu esîndu in 19. 21. sî 24. Augustu a. c.

Burs'a din Vien'a in 15|27 Augustu 1863.

Metalicele 5%	76. 70.	Actiile de creditu	191.
Imprumutulu nat. 5%	82. 60	Argintulu	111. 25
Actie de banca	792.	Galbinulu	5. 32½

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 73. ANULU XI.

Sabiiu 17 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru intreia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XVII

tinuta Mercurii in 14/26 Augustu 1863.

Siedinti'a se incepe la 10¼ óra cu cetirea si verificarea protocol.alui siedintiei trecute. Sub decurgerea citirei protocolului cont. Nemes, cá conducatorulu comissiunei, ce predase adress'a dietei in mânile Comisarului regescu, pasîndu in fati'a presidiului raporteaza, ca Esc. Sea Comisarulu dietalu a priimitu cu indestulire adress'a si au esprimatu speranti'a, ca si din partea Maiestatei Sele va fi intempenata cu gratia; eara densulu din parte-si doresce numai a avea ocasiune de a mai priimi astfelu de elaborate mature din partea dietei. (Sa traiésca!)

G. Romanu, deputatulu Mociului din alegerea suplétoria, depune apromissiunea.

Presiedintele comunica, ca proieptulu de lege pentru esecutarea indreptâtîrei egale a natiunei române si a confessiuneloru ei, precum si raportulu motivatu alu comitetului dietei s'au impartîtu intre membrii dietei, si provoca pre referintii a raportá despre cele lucrate.

Franc. de Trauschenfels se suie pre tribuna si citesce germanesce, apoi Muresianu romanesce si Lászlofi ungurésce

Proiectulu de lege

propusu de catra comitetulu dietei privitoriu la egal'a indreptâtîre a natiunei române, cum si a confessiunei greco-catolice si a celei greco-resaritene.

§. 1. Natiunea româna, religiunea greco-catolica cá atare si religiunea greco-resariténa suntu intru intielesulu legiloru tierei, ce se afla in vigóre, intocma cá si celelalte trei natiuni recunoscute prin legi.

§. 2. Cele patru natiuni regnicolare ale Marelui Principatu alu Transsilvaniei, adeca: cea magiara, secuiésca, sasésca si româna suntu pe deplinu egalu indreptatîte si se folosescu de aceleasi drepturi politice.

Intr'aceea se intielege de sine, cumca egal'a indreptatîre personala garantata toturoru fiiloru patriei fâra diferintia de natiunalitate si confessiune remâne inviolabilu.

§. 3. Religiunea greco-catolica cá atare si religiunea greco-resariténa, cum si besericele loru, au totu acea pusatiune de sine statatóre, care o ocupa celelalte religiuni si biserici ale Transsilvaniei, adeca: romano-catolic'a, elvetico-reformat'a, evang.-luterana si unitarian'a in poterea legiloru patriei.

Prin urmare marturisitorii acelorasi suntu indreptatîti, cá pre lânga sustienerea dreptului de suprainspectiune alu Corónei statoritu prin constitutiune— sa-si reguleze, administre si conduca afacerile loru eclesiastice si scolastice intru intielesulu asiedieminteloru loru canonice si independinti de orice inriurintia a vreunei alte religiuni séu biserici.

Intr'aceea nu se póte si nu este permisu, cá sub titlu de vreun'a din cele siese religiuni recunoscute sa fia cineva lipsitu de esercitiulu vreunui'a din drepturile politice.

§. 4. Numirile diferite ale pârtiloru tierei nu intemeiéza si nu dau drepturi politice nici unei natiunalitâti.

§. 5. In marc'a Marelui Principatu alu Transsilvaniei se va suscepe o emblema propria pentru natiunea româna.

§. 6. Tóte legile tierei, rescripte, ordinatiuni si ori care alte mesuri administrative, care stau in contradicere cu determinatiunile acestea, suntu desfiintiate si fâra potere de lege.

§. 7. Poterea oblegatória a legei acesteia intra in activitate fâra amanare. *)

Apoi luându de Trauschenfels cuventulu, dice: Innalta casa! propasîrea geniului omenescu pe calea desvoltârei sele spirituale si morale se manifesteaza de siguru si prin necontestabilulu fenomenu, ca angustele diferintie de caste, ca separatiunile scutite prin privelegii, — aceste eriditâti din seculi trecuti, care, tînu despartîti pre ómenii de ómeni, pre natiuni de natiuni sorori, — dimpotrivea spiritului tempului modernu totu mai multu se nimicescu si peru.

Mi-iau voia, a semnificá acestu fenomenu cá unu caracteru de propasîre generala morala si intelectuala a genului omenescu, de órece nu póte fi indoiéla, ca acel'a e numai resultatulu acelei consciintie, ce se latiesce totu mai departe si devine totu mai generala, a consciintiei adeca despre demnitatea ce locuiesce in omu cá omu si despre indreptatîrea umana, ce resulta de aci.

Consciinu'a cea chiara a acestei demnitâti si a indreptatîrei deduse de aici este insa preste totu cea d'antâiu si cea mai delipsa cerintia pentru nobilisarea omului si a natiuniloru si popóreloru, ce constau din ómeni.

Numai acésta consciintia póte scuti pre individulu si pre natiunile intregi de o directiune, carea, acést'a nobilitate daruita de Ddieu genului omenescu o degradà si o intinà; numai acésta consciintia da garantia sigura pentru ascultarea eterneloru legi ale moralei.

Innalta casa! problem'a, cu carea e sa reincepemu noi activitatea legislatoria in Transsilvani'a, desceptà in mine, fâra de a voi, considerârile premerse.

Noi vomu sa damu natiunei române din Transsilvani'a o patria, in carea ia pâna acum a fostu; numai suferita, vomu sa damu patria cu dreptu deplinu de indigenatu ambeloru eii confessiuni, dintre care un'a n'a fostu recunoscuta in autonomi'a sea, cealalta a fostu numai suferita.

Facendu asiá, seversîmu numai unu actu alu dreptâtii.

Au trecutu dejá 232 ani, decându natiunea ungara, secuiésca si sasésca in patri'a nóstra convenira, spre a-si garantá prin juramentu solenelu cele mai sacre drepturi de ómeni si de natiuni, adeca libertatea credintiei, snstînerea constitutiunei si securitatea proprietâtii.

Suntu 232 ani, decându se infiintià uniunea intre Ungurii, Secuii, si Sasii din Transsilvani'a la anulu 1630.

Innalta casa! Natiunea Românilor astadi inca mai e eschisa din acést'a legatura fratiésca! de si fii aceleia au portatu cu sinceritate, au impartîtu cu sinceritate tóte greutâtile, tóte suferintiele acestei patrie cu noi! (Bravo!) de si putîne juguri de pamentu credu ca suntu in Tranni'a, care se nu le fia udatu ei cu sudorea, cu sângele celu mai bunu alu inimei loru. (Bravo!) Dupa parerea mea e numai unu actu alu dreptâtii cá acum, dupace sistem'a feudala ce-i impedeca pâna la anulu 1848, s'a stersu in Transsilvani'a, natiunea româna si confessiunele eii sa se primésca in acésta legatura fratiésca. Dupa parerea mea e numai unu actu alu dreptâtii, déca natiunei române, déca religiunei gr. ort. ii vomu deschide in patri'a nóstra cea mai deplina in-

*) In diu'a urmatoare ne pomeniramu cu altu testu alu acestui proiectu, care insa nu ne iérta tempulu si spatiulu a-lu reproduce acum. Ne pare reu insa, ca din caus'a stilisâriloru adeveratu rele si pline de germanismi si provincialismi si 'n dicta trebuie sa se mai faca studii de limba. Red.)

dreptâtîre egala cu celelalte natiuni sî religiuni ale Transsilvaniei, care erau incinse cu legatur'a uniunei patrice.

Credu ca vorbescu tocmai in sensulu sî spiritulu toturoru acelor'a, cari se tînu de natîunile sî religiunile fóste pâna acumu deplinu indreptatîte, deaca, dându fratîloru români mân'a fratiésca ii voiu incredintiá in numele acelor'a: ca-i bineventâmu din inima in legatur'a nóstra fratiésca sî ca ne tînemu de cea mai sânta datorintia de a le face d'aci 'ncolo dreptate in tóta privinti'a, nu numai pentru de a sterge nedreptatea tempuriloru trecute, ci sî pentruca numai prin acést'a vomu basá pe calea cea mai sigura concordi'a cea atâtu de trebuinciósa patriei nóstre, sî iubirea fratiésca intre natîuni, sî prin acést'a inflorirea sî fericirea iubitei nóstre patrie. (Bravo! vivat! sa traiésca!)

Apoi citesce testulu germanu alu

Reportului

comitetului dietei despre a n t e i ' a propusatîune regésca, adeca despre proieptulu de lege, privitoriu la efeptuirea egalei indreptatîri a natîunei române sî a confessiuniloru ei, cu vigóre pentru Marele-Principatu alu Transsilvaniei.

La consultarea asupr'a propusatîunei antei'a regesci, adeca a proieptului de lege privitoriu la efeptuirea egalei indreptatîri a natîunei române sî a confessiuniloru ei, a socotitu comitetulu dietei a purcede principialminte din acelu puntu de vedere conducatoriu, care crede a-lu vedé espresu in proieptulu de lege contienatoriu de antei'a propusatîune regésca.

Ambele proiepte de legi, — adeca acelu ce sierbesce cá propusatîune regésca, sî acelu de câtra comitetulu dietei propusu, purcedu asiá dara din unu sî acelasi puntu de vedere, sî anume din acel'a, cá edificiulu celu vechiu constitutîunale, restituitu de Maiestatea Sea preinalta in 20. Octobre 1860 celoru trei natîuni ardelene pâna aci indreptatîte sî patru religiuni recunoscute, — fâra de a se lasá insa de acuma in schimbari adâncu taietóre sî straformari nóue a aceluiasi, — sa se largésca astfelu, incâtu sa-si afle intr' acelasi acuma sî o a patr'a natîune sî inca dóue confessiuni loculu cerutu pentru desvoltarea loru natîunale sî confessionale, in aceeasi mesura, precumu au avut'o acést'a natîunile sî confessiunile pâna acumu indreptatîte.

Asiá dara comitetulu dietei in proieptulu din partea sa comendatu nu propune o schimbare in sistem'a constitutîunei ardelene mai de'nainte, ci numai o estindere a sistemei constitutîunali ardelene, ce se afla in vigóre sî a sustatu sî mai inainte.

De órece dara puntulu de vedere conducatoriu alu proieptului de lege, contienatoru propusatîunea antei'a regésca, se unesce pre de plinu in privinti'a obieptului acestui'a de pertractare cu acel'a alu comitetului dietei: asiá sî schimbârile propuse de câtra comitetulu dietei in proieptulu de lege din partea sa comendatu, se restringu esentîalminte numai

1. la schimbârile intru impartîrea materiei subversante, sî
2. la schimbarea in stilisare.

1. Schimbârile propuse intru impartîrea materiei crede comitetulu dietei a fi justificate prin aceea, câci in proieptulu de lege din partea sea propusu materi'a e mai sistematicu impartîta, dispusatîunile legei, care stau in combinatîune logica sî provinu naturalu un'a din alt'a, suntu mai apropiate sî mai strinsu legate la olalta, de cumu e acést'a in proieptulu de lege contînatoriu de propusatîunea regésca.

Dupace adeca in §. 1 alu proieptului comitetului se enuncia in genere recunóscerea legale a natîunei române, a religiunei gr. catolice cá atare, sî a bisericei gr. resaritene,— §. alu 2. enuncia mai antâiu egal'a indreptatîre a natîunei române cu celelalte natîuni regnicolare ale Transsilvaniei, sî totodata asigura pe ceialalti fii ai patriei, cari nu se tînu de vre un'a din cele 4 natîuni ale Transsilvaniei acumu indreptatîte, precumu egal'a indreptatîre personale remâne inviolabile, —

§. alu 3. tractéza deosebitu despre pusatîunea egalu indreptatîta a religiunei greco-catolice cá atare sî a religiunei greco-orientale fatia cu celelalte religiuni din Ardelu indreptatîte, sî contîne in sectîunea incheiatóre dispusatîunea, precumu ca netînerea de vr'un'a din cele siese religiuni acumu recunoscute pe nimenea nu-lu eschide dela esercitiulu drepturiloru politice.

§§. 4, 5, 6 sî 7 stau cu proieptulu propusatiunei regesci in conformitate, numai câtu in §. 6 se mai propune adaugerea, ca sî rescriptele regesci, ordinatîuni sî alte mesuri administrative dimpreuna cu legile tierei, care stau in contradicere cu determinatiunile acestea, suntu pentru mai marea precautîune dechiarate de sterse.

2. Schimbârile in formularea stilistica numai intru atât'a le-a aflatu comitetulu de lipsa, incâtu aceast'a s'a aretatu a fi de lipsa pentru intielesulu mai lamuritu alu testului legei.

In suprascriptu, vorb'a „e f e p t u i r e a“ din proieptulu de propositîuni s'a lasatu in proieptulu comitetului afara, pentru ca espressiunea acést'a aru presupune apriatu esistinti'a unei legi despre egal'a indreptatîre a natiunei române si a confessiuniloru ei, sî aru insemná, cá si candu aru fi acum numai de a se aplicá acésta lege in pracsa.

De órece insa o lege despre egal'a indreptâtîre natiunale a natiunei române si a religiuniloru eii pâna acum'a nu a e sistatu, asiá s'a aretatu acésta emitere justificata.

Schimbarea, prin care in titlulu proieptului de lege s'au propusu de catra comitetulu dietei in locu de „s i a c o n f e s s i u n i l o r u e i“ vorbele mai lamuritu insemnatória „c u m s i a c o n f e s s i u n e i g r e c o - c a t o l i c e s i a c e l e i g r e c o - r e s a r i t e n e“, se arata prin aceea justificata, ca dupa stilisarea cea din anteiu titlu se vedea avé unu intielesu, cá câudu confessiunea gr.-catolica cá atare sî confessiunea greco-orientale numai intru atât'a aru fi egalu indreptatîte, incâtu acelea stau in legatura cu natiunea româna, pe câudu dupa parerea comitetului dietei egal'a indreptatîre a ambeloru confessiuni are sa se enuncie fâra privire la imprejurarea aceea casuale, ca acele-si capeta prin multîmea credinciosiloru aici in Transsilvani'a si unu coloritu natiunalu.

In §. 1. a aflatu comitetulu dietei indicarea vorbeloru „i n t r u i n t i e l e s u l u l e g i l o r u t i e r e i t o c m a c á s i c e l e l a l t e t r e i n a t i u n i r e c u n o s c u t e s i p a t r u r e l i g i u n i a l e T r a n s s i l v a n i e i“ din acelu temeiu de lipsa, pentru ca particul'a „aseminea“ in proieptulu de propusetiuni indicá o referintia, care acolo nu erá esprimata, sî asiá cereá o întregire.

§. alu 2. din proieptulu comitetului se abate cu totulu dela §, 2. din proieptulu propusetiuniloru, pentru ca ast'a asiá o cereá nóu'a impartire a materiei, si intielesulu legei. Daca in §. 1. se enuncia legal'a recunóscere a natiunei române, a religiunei greco-catolice si a religiunei greco-orientale, atunci la §. 2 se nasce firesce intrebarea: ca de ce suntu acelea recunoscute? —

§. 2. din proieptulu comitetului resólva intrebarea ast'a: - de egalu indreptatîte,— si vre a staverí gradulu indreptatîrei —de órece espressiunea acést'a e de natura relativa,— prin aceea, ca-i pune de mesura alaturea indreptatîrea decâtra natiunea magiara, secuia si sasa mai inainte castigata.

Pentru cá sa se redice grijea aceloru fii ai patriei, cari nu se tienu de ver un'a din estea patru natiuni indreptatîte cá si câudu prin acést'a se aru prejudecá egalei indreptatîri personale, garantate cu préi nalt'a diploma din 20 Octobre 1860, s'au adausu aci dispositiunile §lui alu 3 din proieptulu regescu.

§. 3. din proieptulu comitetului trece la cele dóua religiuni in §. 1. legalu recunoscute, si procede in privinti'a acelor'a dupa aceleasi principii, care s'au observatu si in §. mai de innainte in privinti'a natiunalitâtiloru.

§§. 4, 5, 7 au remasu si in privinti'a stilisârei neschimbati, pe câudu in § 6 s'au insîratu numai adausulu mai susu mentiunatu.

S a b i i u, 22 Augustu 1863.

G e o r g i u C o m i t e d e B é l d i m. p.
F r a n c i s c u d e T r a u s c h e n f e l s m. p.
referinte.

La intrebarea presiedintelui deaca se doresce sî cetirea testului românu sî magiaru, diet'a declara, a fi multiemita cu câtu au auditu.

R e f e r i n t e l e C i p a r i u (de pe tribuna) corege mai antâiu unele defecte gramaticale sî stilistice din testulu romanescu, adoi citesce cuventulu urmatoriu:

Innalta casa! Câudu amu luatu asupra-mi insarcinarea de coreferentu, cu care m'au onoratu respectabil'a comissiune, compusa in sensulu regulamentului acestei innalte case spre consultarea asupr'a antâiului proieptu de lege sî spre formularea unei pareri propunendc innaltei case spre decisiune,— câudu luai asupra-mi, dîcu, acésta onorifica

însarcinare, numai decâtu amu sî simtîtu greutatea acestei întreprinderi si mi-a perutu multu reu, ca acelu confrate onorabile, carele fusese insarcinatu cu formularea proieptului, esîtu sub numele comissiunei dietale ad hoc, nu se afla de fatia, cá insusi sa-si apere din cuventu in cuventu sî sa motiveze mai pe largu acestu proieptu nou de lege, care s'au impartâtitu innaltei case in tustrele limbele tierei, sî care acumu s'a prelesu.— Mi-a parutu fórte multu reu, pentru ca obiectulu atâtu este de importante, pentru-ca asceptarea natiunei române atâtu este de incordata, pentruca resolutiunea acestei grele cestiuni cere atât'a capacitate, atât'a sânge rece, sî atât'a cercumspectiune in tóte laturile, câtu fia carele din noi, sî cu atâtu mai vertosu eu insumi, ne simtîmu sî cauta sa ne simtîmu óresicumu strimbati sub greumentulu acelei mari responsabilitâti, ce jace pe umerii nostrii, déca cumva din o causa séu alt'a, din debilitate, au precipitantia, au dintr'unu neastemperu reu calculatu, amu comite vreo eróre, a cârei consecuintia sa aiba triste si neplacute urmâri pentru venitoriulu natiunei române, despre a cârei esistintia politica chiaru acum se tractéza, séu si déca numai nu amu nimerí séu dorintiele natiunei nóstre, séu intentiunile cele mai curate ale acestui mare principatu alu Transsilvaniei.

Nu amu de lipsa, credu eu, sa intemeiezu momentulu cestiunei presinte. O seria lunga de seculi a trecutu pe pamentulu patriei nóstre, in care acésta natiune laboriósa, ci respinsa de tóte pârtile, ajunsese la sórtea cea mai de pre urma a elotîloru spartani sî a sclaviloru Americei celei liberali, — in care ea pre acestu pamentu era fâra patria, fâra nici unu dreptu politicu, fâra nici o viétia natiunala, fâra nici o aperare séu scutintia din partea statului, pentru carele-si versá sângele in ostirile asupr'a popóreloru barbare inimice acestei tieri, fâra de a secerá sî glori'a vertutîloru militare pentru natiunea sea, carea in sudórea fetiei sele-si nutri'a nu numai numerós'a-si familia, ci totu o data contribuiá spre sustînerea unei caste privilegiate, carea-i inchisese din parte-si tóta usi'a spre o e'uptare din aceasta servitute umilitóre.

Insa gratia spiritului civilisatoriu, gratia geniului protectoru alu innaltei case domnitóre, auror'a emancipârei natiunalitatei române din Transsilvani'a n'a potutu sa se mai acopere de greii nuori sî intunecosi, ce nu suferiá respandirea luminei sî libertatei pe orizonulu Transsilvaniei. (Bravo!)

Astadi insa acea aurora, ce numai speranti'a ne apromitea in venitoru, ce numai precursoriu erá alu unui sóre deplinu luminatoru sî alu unei dî'e maretie pentru natiunea româna, astadi, dîcu, incepe a face locu acelui sóre sî acelei dîle, de care atât'a au suspinatu parintii nostri, cá se le vedia, sî nu le-au vediutu. Aceasta dî de astadi va sa inceapa o nóua epoca in viéti'a natiunala a romaniei transsilvane, o epoca, carea ne place a crede, ca va fi spre multiamirea nu numai a casei suverane, ce ne-a luatu sub protectiunea sea, ci sî spre multiamirea toturoru natiuniloru, care de-la providintia suntu puse in mediulu nostru, nu spre imparechiare sî asuprirea unei altei'a, ci spre imprumutat'a ajutorire sî conlucrare spre acelasi scopu, care e inflorirea acestei patrie binecuventate de-la natura, insa pâna acum multu remase inapoi numai sî numai din acea causa, ca aceasta fratiésca cointielegere intre natiunalitâtîle patriei au fostu lipsitu cu totulu, pentru ca fia care natiunalitate credeá, cumca interesele particulare suntu o carare mai secura spre a ajunge la acestu scopu doritu, pentru-ca fia care credeá, cum-ca fericirea patriei e identica numai cu buna starea unei seau altei natiunalitâti, ear nu cu buna starea toturoru fiiloru acestui pamentu (Bravo!) Sperâmu insa, séu ce e mai multu, avemu sî convictiunea, ca acele idei triste sî funeste, cari retînura atâtu de indelungatu progresulu fericirei acestei patrie scumpe, au facutu sî voru face locu aceloru idei de civilisatîune, de dereptate, de libertate sî de umanitate, care suntu caracterulu epoceloru mari sî glorióse, sî la care, cá la unu scopu supremu, alérga intrég'a omenime din tóte poterile, sî la cari in urma speréza, ca va sî ajunge, peste scurtu séu peste lungu, pentru ca acelu scopu e sântu, eternu, pentru ca elu e dorirea animei omenesci si postulatulu ratiunei supreme, — pentru ca e postulatulu, cuventulu sî voi'a lui Ddieu (Bravo!)

Acestui postulatu neminea cu consecuintia nu se póte subtrage, sî sum convinsu, cumca natiunei române, de aci inainte, intrandu sî ocupandu loculu, ce i se cuvine intre natiunile transsilvane, cu atâtu mai putînu se va subtrage, cu câtu insasi a gustatu mai multu, de câtu altele amarulu epocei trecute, mai multe de câtu altele a portatu jugulu despotismului sî alu spiritului de invidia, intolerantia, ura natiunale sî mai personale, sî potemu dice alu spiritului de neumanitate.

Natiunea româna impreuna cu confessiunile eii, inarticulata prin legea, care e obiectulu dîlei, va sci respectá cu umanitate, amóre, reverintia sî fratietate pe tóte natiunalitâtile Transsilvaniei inarticulate séu neinarticulate, tóte confessiunile recepte, séu inca nerecepte, sî nu va pune din partea sea nice o pedeca liberului esercitiu alu deplinei libertâti individuali, alu convictiuniloru politice sî religióse, sî va observá cu scumpatate innaltele principie ale umanitatei, care suntu prochiamate sî recunoscute de tóte natiunile civilisate. Comissiunea consultatória, alu cârei avui sî eu onóre de a fi membru, inca a purcesu totu din aceste principie, sî cându cu unanimitate cordiale intre toti membrii acestei comissiuni s'au invoitu intru recunóscerea natiunei române sî a confessiuniloru ei, pre deplinu sî intocm'a, precumu suntu recunoscute inca mai demultu cele pâna aci asiá numite natiuni sî confessiuni recepte sî regnicolare ale Transsilvaniei, cu tote drepturile natiunali sî individuali, civile sî politice fâra nici o diferintia de natiune séu confessiune— totdeodata a crediutu de a sea sânta datorintia, cu carea e datóre umanitatei sî spiritului publicu alu Europei, precum sî acteloru fundamentali a le imperiului, a dá espressiune totdeodata sî aceii convictiuni, cumca prin inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru eii in sistem'a regnicolara transsilvana — innalt'a casa nu voiesce nice decum, cá spiritulu esclusivu, intolerante, sî invidiosu, care a domnitu in sistem'a vechia a Transsilvaniei, sa mai domneasca si de aci innainte (Bravo!) ci din contra, cumca innalt'a casa scie impacá tóte interessele natiuniloru sî ale individîloru in acelu modu, care sa respunda sî dreptéloru dorintie ale natiunei române, precum sî cerintieloru tempului sî ale spiritului de umanitate.

Innal'ta casa, carea e chiamata a deliberá sî a decide in meritu in acésta causa atâtu de momentósa, e totu deodata rogata cu profunda umilintia, a luá in nume de bine sî aceste putîne descoperiri, co avui onóre ale respicá din acestu locu cá coreferinte alu comissiunei ad hoc, recomendându totdeodata elaboratulu aceleeasi comissiuni spre acceptare din partea innaltei case.— (Sa traiésca! Bravo!)

Presiedintele pofiesce pre membrii dietei a se prepará pentru desbaterea generala asupr'a proieptului pusu la ordinea dîlei pe siedinti'a cea mai de aprópe, ce se va tiné Vineri in 16/28 Augustu.

Negrutiu (Fekete) recomanda a se priimí rogarea opidului Blasiu pentru representare in dieta; Mtr. Conte Siulutiu spriginesce rogarea opidului Blasiu, care, de sî micu la numeru, dar are mare insemnatate prin metropoli'a, prin capitalulu, prin sólele sele, sî nu merita a fi pusu chîaru sî indereptulu Mociului, care n'are nici o insemnatate. Rogarea e spriginita, sî se va predá comitetului de petitiuni.

Apoi provóca presiedintele pre comissiunea de verificatiuni, a reportá despre alegerile membriloru intrati mai tardîu in dieta, sî Hanniа cá referinte raportéza de pe tribuna despre alegerile deputatîloru: 1) Lazaru, 2) Buteanu, 3) Nicol'a, 4) Sîpotariu, 5) Mich. Bohatielu, 6) Gaitanu, 7) Maager, 8) Lang.

In fine interpeleaza Schuler-Libloy impreuna cu E. Herbert, Schneider, Dr. Maioru, Schwarz Dr. Vasiciu, Birthler, Moga, Dr. E. de Trauschenfels M. Schuller sî Florianu pre innaltulu presidiu alu Guvernului in scrisu, ce mesuri s'au luatu in contr'a prevaricâriloru judelui tractualu Apáthi pentru de a susținea scutulu legiloru? (Unu corespondinte din Vingardu scrisese adeca in Nr. 201 alu lei „Herm. Ztg“ etc. ca judele tractualu Apáthi, care sî de altumintrea inchide in prinsori pe ómeni nevinovati pentru de a stórce bani de-la ei, prinse, inchisé sî maltratà pre unu june scapatu de militia sub pretestulu de fugariu, care in urm'a acestoru maltratâri barbáre s'a bolnavitu sî a sî moritu. Red.)

Presiedintele promite a raportá la tempulu seu.

Cu acestea siedinti'a se incheia la 11¾ óre.

Siedinti'a XVIII.
tînuta Vineri in 16/28 Augustu 1863.

Inceputulu siedintiei la 10 ¼ óre cu citirea sî verificarea protocolului dupa unele obsarvatiuni, parte stilistice, parte reale din partea lui Schnell, Hannia, I. Balomiri sî Schuler-Libloy.

Presiedintele enuncia, ca desba'erea generala asupr'a l. propositiuni regesci e deschisa; apoi citesce numele celoru ce s'au inscrisu cá vorbitori. Obert ebiectéza, ca numai asupr'a proiectului comissiunei, — care precum se scie, se abate ce-va de-la form'a proiectului propositiunei regesci, — se póte face desbaterea, sî nu asupr'a propositiunei regésci insesi. (Asiá e! So ist's!)

Apoi cere cuventu Conte le Béld (pentru iprim'a óra in acésta sessiune *) sî dice: Domnule Presiedinte! Innalta representantia a tierei! Appretiuirea imprumutata, bapreptatea cere, cá proiectulu de lege cestiunatu sa se resolve astfelu, incâtu cei interessati de elu sa devina deplinu multiamiti sî indestuliti. Sî eu, care am fostu membra alu comitetului, ce elaborà acestu proieptu, me apropiai de acésta alacere cu tóta sinceritatea, pentru de a se introduce in condicele tierei totu aceea, ce aru poté servi spre multiamirea loru, cá, precum celelalte trei natiuni ale tierei, adica natiunea Magiariloru, Secuiloru sî Sasiloru, sa aiba Românii deplina libertate politica sî confessiunala. E adeveratu, ca ei prin fâpta suntu dejá in prossesiunea aceloru drepturi, care pân'acum le avura numai cele trei natiuni privilegiate, sî asiá multor'a li s'aru poté pare de prisosu, a mai pertractá ce-va in privinti'a acést'a; dar fiindca natiunea româna pune pondu mare pe aceea ca nu numai drepturile individuale, ci sî cele natiunale atâtu in privinti'a politica, câtu sî in afacerile religiunare sa sî le scia proclamate sî petrecute in legile tierei: de aceea cu cea mai mare preveniintia me declaru pentru indestulirea acestoru dorintie ale loru, (éljen! Sa traiésca!) sî anume mai cu séma din motivulu acel'a, câci sum incredintiatu pe deplinu, ca numai in moduln acest'a se póte sperá sî asceptá, cá natiunea româna cunoscendu loialitatea celoralalte trei natiuni, sî dens'a din tóta poterea sea va contribuí, cá constitutiunea avitica, carea o-amu recastigatu, de sî cu unele schimbâri essentiale, prin diplom'a din 20 Octobre 1860, sa se sustina, (sa traiésca!) sî cá tóte acele reforme, care prin schimbarea impregiurariloru tempului se arata cá ne'ncungiurabile, sa se infiintieze prin conlucrarea loru pe cale constitutiunala in concordia fratiésca, sî asiá credinti'a cea ne'nfrangibila câtra Monarchulu nostru avendu-o totdeun'a dinnaintea ochiloru, desvoltarea spirituala sî materiala a tierei, de carea avemu atât'a lipsa, prin conlucrarea loru sa se innainteze, sî sa se castige indestulirea tierei nóstre. Eu dara sum pentru proiectulu de lege propusu, sî adica mai cu séma din acea causa, câci indreptatîrea egala politica sî religiunara a natîunei române va fi de mare influintia asupr'a constitutîunei nóstre avitice sî asupr'a autonomiei tierei nóstre (Eljen! Sa traiésca!)

(Va urmá.)

Sabiiu in 16 Augustu. (De la dieta) Cu siedinti'a de astadi se 'ncepu adeveratele lucruri meritorie ale dietei transsilvane; câci astadi se deschise desbaterea generala asupr'a propositiunei I. regesci. Afara de siedinti'a II, adica de deschiderea solenela a dietei, dupa parerea nóstra n'a fostu siedintia asiá interesanta cá cea de astadi,- ceea-ce se potea conchide sî din galeriele cele indesuite de pline de privitori din tóte natiunile, dar mai cu séma din Români. Astadi vorbì antâi'a data sî Contele Béldi. Pâna cându vomu fi in stare a comunicá vorbirile cele mai remarcabile per extensum, antecipâmu, ca dintre Români vorbira Mitr. Conte Siulutiu, Eppulu Baronu de Siagun'a, Cons. gub. Lazaru, Capitanulu supremu Bohatielu (ambii din urma pentru prim'a óra), Administratorulu comit. Puscariu, Secret. gub. Mog'a, Capitanulu supremu Branu de Lemeny, Assessorulu de Tabl'a reg. Gaitanu sî Protosinghelulu Pope'a; dintre Sasi Parochulu din Sighisióra Michailu Schuller sî Senatorulu totu de acolo Gull. Siedinti'a tînù de-la 10 óre pâna la 1 ½. —

*) Sessinnea e complexulu toturorn siedintieloru unei diete, pecându siedinti'a e o singura adunare. Red.)

In comitetulu dietei pentru consultarea propusetiunei prime regesci privitóre la esecutarea indreptatîrei egale a natiunei române si a confessiuniloru eii se alesera din despartieminte dd. urmatori:

Din desp. I A. Bohetielu si Sîpotariu, din desp. II Baronu de Siagun'a sî Ciparin, din desp. III Haupt sî de Sanciali; din desp. IV. Bar. de Friedenfels sî Franc. de Trauschenfels; din desp. V. Gull sî Lassel, desp. VI nu esista; din desp VII. si VIII. contele Beldí, Trausch, de Domzsa sî Baritiu.

Referintii acestui comitetu suntu Franciscu de Trauschonfels sî Ciparin. —

Pentru consultarea proiectului alu doilea de lege privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi din tiéra in correspundinti'a publica oficiósa, se au alesu comitetu dietale din despartieminte, ce consta din urmatorii dd.:

Din desp. I. Dr Ratiu sî Florianu; din desp. II. Alduleanu sî Lazaru; din desp. III Haupt si de Sanciali; din desp. IV Bolog'a si Dr. de Trauschenfels; din desp. V. Gull si Schuller Libloy; din desp. VII. sî VIII. de Rosenfeld, Zimmermann Dr. Vasiciu si Lászlofy.

Referinte: Schuler de Libloy.

Din strainatate.

Conferintiele din Frankfurt tînu rostu, sî se crede, ca se voru prelungí multisioru preste terminulu prefiptu. — La cuventulu M. S. Imperatului, ce lu comunicaramu in numerulu trecutu, respunse Regele din Bavari'a in cuvinte fórte demne sî patriotice, provocându pre principii germani a deschide ei insîsi calea innaintârei poporului germanu. — Austri'a castiga simpatii totu mai mari in Germani'a, pecându Prussi'a le perde din ce in ce. — Regele din Saxoni'a a chiamatu pre fiiulu seu celu mai mare, principele de coróna, la Frankfurt, cá re'ntorcendu-se densulu la Dresd'a, sa fia substitutu prin acel'a. —

Caus'a polona face o pausa, carea Russi'a o folosesce pentru de a tramite emissari prin Itali'a, cari sa agiteze pre Mazzinistii sî alte partide revolutîunare asupr'a Franciei sî Austriei.

Mai nou.

In siedinti'a de astadi (din 17|29 Augustu) vorbira: I. Balomiri, Baronu Bedeus, Rannicher, de Domzsa, Schuler—Libloy, C. Schmidt, Wittstock, Pantiu, Lászlofy, Baronu de Siagun'a, Sîpotariu, Franc. de Trauschenfels. Obiectulu dîlei fu desbaterea generala asupr'a proiectului comitetului dietei, respective a proiectului regimului in privinti'a propositiunei I. regesci. Românii toti—afara de I. Balomiri—partinira proiectulu comitetului, Sasii toti—afara de Fabini, care insa nu vorbí, sî de referintele Franc. de Trauschenfels, care-lu aperà, lu refusara. Votare insa nu s'a facutu. Siedinti'a cea mai de aprópe Luni in 19/31 Augustu; la ordinea dîlei e pusa desbaterea speciala asupr'a propusatîunei I. regesci. — Presiedintele comunica mai multe denumiri de regalisti (de noi dejá comunicate.) D. Baritiu care de câteva dîle lipsise din dieta sî din Sabiiu, reintorsu.

Pretiurile de piatia
din Sabiiu in 16|28 Augustu 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	47
„ de midilocu „	2	40
„ „ códa „	2	33
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	33
„ „ midilocu „	1	27
„ „ códa „	1	20
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	40

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 74. ANULU XI.

Sabiiu 20 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XVIII.

tînuta Vineri in 16/28 Augustu 1863.

(Continuare)

Conte Siulutiu. Marita Camera! Pe natiunea nóstra româna sî pe religiunea eii de multi seculi a jacutu o anatema politica. Ea a fostu escomunicata din concertulu aceloralalte regnicolare natiuni sî religiuni, asiá câtu natiunea nóstra româna de multi seculi, asiá dîcendu de vr'o 4½ seculi nu a avutu norocire sa póta luá parte la legislatiune, sî de ací firesce au urmatu, cumca au trebuitu sî in civilasitiune sî in drepturile celelalte politice sa remâna indereptu. —

Lauda lui Domnedieu dâmu, sî glorificâmu pe sacratissim'a Sea c. r. Maiestate, carea astadi prin propusatiunea Sea cea d'antâiu, care o da innaintea dietei spre pertractarea acum generala, — voiesce cá anatem'a acést'a sa se stérga sî de pe natîunea nóstra româna, sî escomunicatiunea aceea politica din drepturile publice ale natiuniloru Transsilvaniei sa inceteze. Europ'a, sî dóra tóta lumea se va mirá, care nu va sci stârile impregiuru sî istori'a natiunei sî a patriei nóstre, cum o natiune, care innainte de acést'a cu 1758 de ani cá domnitóre s'au asiediatu ací in dulcea nóstra patria, printre tóte viforele cele grozave sî incursiunile némuriloru celoru barbare, care au restornatu dulcea nóstra patria cu susulu in josu, provedinti'a domnedieésca asiá o au stracuratu, aperatu sî tînutu, câtu sî venirea neamului seau a natiunei magiare au aflat'o domnitóre. S'ar mirá, dîcu, cum unei natiuni, care este cea mai vechia din tóte natiunile Transsilvaniei, astadi numai i se deschide usi'a lagislativei acestei case sî astadi este sa se priimésca in sistem'a natiuniloru regnicolare ale patriei nóstre? sî va dîce dóra, póte ca natiunea româna nici odata n'au avutu drepturi, ci acestea le capeta astadi cá dintr'o mare gratîa a celoralalte natiuni.

Domniloru! natiunea nóstre inca in septemânile trecute cându s'a desbatutu adress'a câtra Maiestatea Sea, a priimitu provocarea la dreptulu istoricu, sî nu fâra temeiu, pentru ca natiunea nóstra epoc'a dreptului seu istoricu nu o ficseza numai de atunci de cându patri'a acést'a dupa trist'a sî nefericit'a bataia de-la Mohaciu s'a despartîtu de corón'a Ungariei, fâra natiunea nóstra 'si reduce sî-si pune epoc'a s'a istorica mai nainte, sî tocma de atunci, de cându au intratu Magiarii in patri'a nóstra. Istoriculu celu anonimu alu natiunei magiare, care cu buna seama mai multu au scrisu in favórea nobilei natiuni magiare, decâtu in favórea nóstra a Românîloru, totusi dîce, cum-ca Românii dându mân'a dreapta de buna voi'a loru si-au alesu siesi domnitoru pre ducele magiaru Tuhutum, sî din acea dî au stapanitu cu pace patri'a nóstra. —

Asiá dara de aci se vede, cum ca natiunea nóstra n'a fostu subjugata cu armele, ci a venitu sub stapanirea principelui magiaru cu paciuire solena de statu, sî asiá se póte dîce, ca natiunea nóstra pe natiunea magiara cá pre o sora dulce o-a priimitu cu tóte drepturile sale, care le-a stapanitu ea in patri'a sea; pentruca, Domniloru! nu e de a se crede aceea, ca sa fia supusu cu arme Ungurii pre Români; pentru ca trebuie sa presupunemu, ca trufi'a unui invingatoru duce magiaru nice odata nu s'aru fi dejositu intr'acolo, cá sa dea mân'a cu cei invinsi sî supusi cu armele sî sa recunósca alegerea sea de domnitoriu preste Transsilvani'a de la nesce sclavi ai sei subjugati prin puterea armeloru. Asiá dara se vede de aci, ca Românii au avutu drepturi politice sî istorice, sî temeiulu drepturiloru istorice ale Românîloru devine sî isvoresce tocmai de atunci, de cându au intratu Magiarii in Transsilvani'a, sî de-la solemnulu pactu de statu, care l'au incheiatu ei la Esculeu dându mân'a dreapta unii cu altii s'au infratîtu la olalta la bine sî la reu, sî cu unite poteri au aperatu patri'a in contr'a vijalieloru.

Si óre ce casu, ce intemplare s'a potutu intemplá, cá totusi noi de mai multe vécuri sa fimu lipsiti de drepturile nóstre politice sî istorice, care le amu avutu la olalta cu fratii nostri Magiari? Multi póte aru socotí, ca natîunea româna de aceea a trebuitu sa-si pérda drepturile sale, pentru cá aru fi comisu o crima de perdueliune séu s'aru fi scolatu cu arme asupr'a domnitorului eii, pentru care si-a perdutu drepturile sale. — Nimenea sa nu socotésca, ca acést'a s'aru fi intemplatu. — Nenorocirea (ni se pare d. oratoru a mai adausu: séu norocirea Red.) natîunei nóstre a fostu singuru numai aceea, ca ea cu sufletu cu trupu s'au alipitu tare de biseric'a orientala sî de ritulu orientalu (Vóce: asiá e!) intr'atât'a, incâtu mai bucurosu au suferitu ori ce calamitate, decâtu sa-si parasésca natîunea sî religiunea sea. —

Ertati-mi, D-loru! cá sa nu aducu testimonii din isvórele istoriei, cá sa-mi documentezu asertiunea mea; iertati-mi mai bine sa trecu cu vederea peste acestea, pentru-ca amarulu tempuriloru trecute vréu sa-lu acoperu cu vecînic'a uitare, câci tient'a nóstra e, sa ne infratîmu adeveratu; ca numai cu poteri unite potemu sa fericimu patri'a nóstra. Destulu ca caus'a dejosirei sî a perderei drepturiloru nóstre politice sî istorice nu este alt'a, fâra numai singuru fanatismulu religiosu; acolo dara a venitu prin feluri de fase sî nenorociri, care eu dupa positiunea mea mai multu trebuie sa le tacu decâtu sa le povestescu; acolo, dîcu, a venitu sórtea natîunei nóstre, cá mai pe urma s'a adusu intre multe alte prea dejositóre legi sî unu articulu de lege in Aprob. Part. I. Tit. 8 Art. 1, care dîce: Noha az oláh nátio sem a státusok köze nem számláltattot, sem valások a recepta religiok kozzül valo etc. sî in altu locu, Art. 1. dîce sî mai uritu: Noha az oláh nemzet propter bonum publicum admitáltatott hazában, mind azon által nem vévén eszébe álapotjának alacsony voltat etc. —

Sî acésta apesatóre sî dejositóre sórte asupr'a natîunei nóstre n'au venitu dintr'alt'a, fâra numai din fanatismulu celu religiosu, care a trasu dupa sine apoi preafiresce ur'a sî contemtulu natîunale sî religionaru, care multia mita lui Ddieu! acumu au trecutu, sî a câroi amare consecuintie a trecutului tóte sa fia uitate sî in veci sa remana astupate.

Asiá dara intr'aceea sî in interstitiulu acest'a de atunci pâna acum au inceputu cele trei natiuni a se constituá pre sine fâra de natiunea nóstra româna, seau mai bine cu tóta escluderea eii din drepturile politice, ce s'au facutu de staturi sî ordine, s'au facutu pre sine natiuni regnicolare, au intemeiatu uniunea trium nationum sî quatuor religionum, din care cu totulu au eschisu natiunea româna, sî tóte beneficiurile eii sî diregatoriile patriei de susu pâna josu leau impartîtu intre sine sî dupa religiunile sele. Asiá Românii despoiati sî eschisi pururea au solicitatu sî nu si-au uitatu nici odata de drepturile sale politice; pentru-ca de sta principiulu acel'a, care noi in cas'a acést'a marita l'amu audîtu, sî care lumea civilisata de acumu cu tóta dreptatea lu adoptéza, cumca „es giebt keine Rechtsverwirkung," adeca nici o natiune nu-si póte perde drepturile sale, natiunea româna cu atât'a mai mare dreptate -si repetiesce drepturile sele politico istorice, cu câtu nici o crima politica n'au patratu, pentru care sa se póta dîce cu ceva umbra de dreptu, ca sî le-a potutu perde.

Asiá dara natiunea nóstra poftesce, cá iarasi sa se repuna in drepturile sale antice, asemenea in tóte drepturile cu nobil'a natiune magiara. — Nu poftesce natiunea româna nimicu nou seau mai multu de câtu au celelalte sorori natiuni. Insa trebuie sa marturisimu, ca au venitu acum tempulu, cându trebuie sa cunóscemu unulu altui'a dorirea sea, sî

o natiune a altei'a natiuni poft'a sea.— Poft'a nóstra nu este cá sa domnimu, ci cá sa fimu frati; poft'a nóstra nu e, cá sa ceremu mai multu decâtu au celelalte natiuni (Bravo!); da totusi acelea tóte le ceremu, de care se bucura sî celelalte sorori natiuni.— De aceea trebuie sa ne descoperimu dorirea nóstra sî sa ne spunemu poft'a inimei nóstre, pentru-ca totu aceea amu cerutu de 4 seculi pâna in dîu'a de astadi, cá sa fimu sî noi intre staturi et ordines, cá sa fimu sî noi priimiti intre natiunile regnicolare, cá sa intrâmu sî noi intre uniunea trium nationum, care sa fia acum unio quatuor nationum, cá sa intrâmu sî noi cu religiunile nóstre in sistem'a Transsilvaniei, care au statu din 3 natiuni sî patru religiuni, care a facutu dreptulu publicu de statu alu Tranniei, cá acestu sistemu politicu transsilvanu sa stee de aci innainte din 4 natiuni sî 6 religiuni. Noi tare ne alipimu cu inim'a de dreptulu acest'a; insa, Domniloru! cându ne alipimu cu inim'a de drepturile acestea, nu voimu prin acést'a dóra delaturarea egalei indreptatîri individuale sî religiunare a altoru ori de ce feliu de natiunalitate séu confessiune s'aru tîné; insa Dloru Maiestatea Sea prin articolulu acest'a d'antâiu séu prin propusatiunea sea regésca d'antâiu au aretatu, cumca voiesce aceea a ne dá, ce a cerutu natiunea nóstra, pentru ca Maiestatea Sea, cá celu mai induratu sî dreptu Monarchu sub sóre vrea odata sa o odichnésca sî pre natiunea româna cea pâna acum neodichnita; vrea sa aduca dragostea cea fratiésca intre natiunile Ardélului, pe care nestramutatu vrea sa o intemeieze, vrea cá sî noi sa ne facemu frati cu celelalte sorori natiuni; vrea cá sî noi de tóte drepturile acelea de care s'au bucuratu celelalte sorori natiuni, sa ne potemu bucurá, cá asiá avendu inim'a odichnita sî impaciuita sa ne potemu vedé cá frati unde ne vomu intalní sî cá cei mai credintiosi amici, pentru ca unu amicu bunu e de multe ori mai bunu cá o fratîe. Asiá dara eu in desbaterea generala asupr'a propusatiunei I regesci, care in principiu o priimescu de basa sî care are de scopu efeptuirea egalei indreptatîri a némului séu a natiunei nóstre române fatîsiu cu celelalte natiunî, acestea mai susu specificate postulate de drepturi asiu dorí din partea mea, sî socotescu ca acestea suntu sî doririle intregei mele natiuni, sa le priimésca marit'a camera sî sa le suscépa sî in proieptulu de lege, sî pe aretatulu fundamentu de dreptu publicu alu Transsilvaniei, care pâna acumu prin nici o lege nu s'au stersu— sa indestulésca sî sa odichnésca deplinu pe multu pâna acumu nedreptatît'a nóstra natiune; eara cându va vení desbaterea speciala a acestui obiectu, pentru atunci mi retînu cuventulu. —

Baronu de Siagun'a. Innalta Casa! Innainte de tóte trebuie sa observediu, ca-mi e loculu odâii acestei'a prea micu, prea angustu, privindu la insemnatatea obiectului dîlei. Prea angusta -mi vine sal'a aceast'a, pentru ca Domniloru! obiectulu dîlei petrunde inim'a, incependu de-la legitimulu nostru Monarchu sî Marele-Principe pâna la celu mai de pre urma Ardeleanu astadi, cându se lucra despre inarticularea natiunei române sî a religiuniloru ei. (Bravo!). Sî mai odata repetiescu, ca-mi e sal'a acést'a unu locu fórte angustu; câci astadi e o dî mare, o dî de serbatóre pentru patri'a nóstra. Nu suntemu, Domniloru! in tempuri de revolutiune, nu suntemu, Dloru! invrajbiti, nu suntemu noi intre noi invrajbiti, nici cu representantii aceloru cercuri, care nu suntu astadi aicea inca. (Bravo!)

Nu numai noi, cari avemu astadi aicea un'a sî aceea-si politica, in tóte suntemu de unu cugetu sî de o convingere morala pentru serbatórea de astadi, va sa dîca pentru inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru eii, ci toti aceia, cari ori din ce privintia inca nu se afla in acésta casa legislatóre, suntu de o potriva cu noi de unu cugetu in privinti'a obiectului dîlei. Sî in fruntea simtîriloru nóstre amicabile sî patriotice cine sta? Imperatulu nostru celu legiuitu sî Marele-Principe (Bravo! din tóte partîle). Acestei dar Domniloru! acestei dîle sî serbatori mari ardelene de astadi impartasiésca ceriulu sfintîre! Sa nu ne tememu, sa nu ne stapanésca nici o frica, ca obiectulu serbatorei de astadi aru poté órecându sa fia spre pagub'a obstescei nóstre patrii, séu a vreunei singuratice natiuni din patri'a nóstra. (Bravo! din centru). Unde e, Domniloru! punctulu de manecare moralu si inca unu punctu de manecare moralu cu libertate, acolo successulu iarasi trebuie sa fia asiá dîcendu dupa socotéla matematica— celu mai siguru, va sa dîca succesulu celu mai bunu.

De multu au batutu inim'a cea nobila sî angerésca a Monarchului pentru egal'a indreptatîre a toturoru cetatieniloru Sei, inim'a aceast'a a Monarchului nostru au fostu fórte fruptifera, a fostu plina de nisce poteri morale electrice, asiá incâtu nicairea in monarchi'à Sea cea mare, prin urmare nici in privonti'a nóstra, nu au remasu sufletu de omu, in a cârui inima nu aru fi petrunsu poterea electrica a inimei imperatescí, ce se atinge de egala tndreptâtîre.

Cându e asiá, dloru! óre nu amu avutu eu o cutezare bine socotita, esprimendu-me, ca sal'a acést'a pentru astadi este mica sî angusta? Asiu dorí sa véda fiesce care Ardeleanu lucrarea nóstra cea armonica de astadi, câci nu e lucrare quotidiana. Lucrarea nóstra de astadî este chiamata, sa aduca patriei nóstre folosuri preste folosuri, morale sî intelectuale. Asiá dara au sositu tempulu unde sî natîunea româna cu religiunile sele sa se socoteasca intocma cá sî alta natiune sî religiune din patria. Pentru noi, Dloru! cari suntemu Români, aducerea legei acestia este unu momentu de-totu insemnatu; momentulu acest'a numai sî numai pentru noi insemnatu — in particularu — diace in acea impregiurare, ca legea ecést'a se aduce „de nobis," darnu „sine nobis." Momentulu numi iérta a aretá ce e sublimitatea dreptâtii imperatesci; câci ca noi astadi aci suntemu, cându se lucra „de nobis", dar nu „sine nobis", avemu a multiamí numai sî numai Imperatului nostru Franciscu Iosifu! (Sa traiésca!) sî suntu convinsu, ca nu va fi nice unu istoriografu românu, care momentulu acest'a sa nu-lu insemneze in analele natiei române (Bravo! Sa traiésca!).

Nu amu incatrâu nici eu, Domniloru! cá sa me esprimu, ca ce pricina, ce causa au potutu fi, ca din corón'a celoru 3 natîuni recepte sî din corón'a celoru 4 confessiuni recepte au fostu natîunea a patr'a, cea româna, sî confessîunile române lipsite? Imi iau voia a intrebá pre legislatîunea cea vechia cu cuvintele lui Cicero, sî dîcu. „Antuillum putas esse populumromanum, quiconstat exiis, qui mercede conducuntur, qui compellúntur, ut vimofferant Magistratibus, ut obsideant senatum, ut optent quotidie eodem incendia, rapinas?

Eu gandescu, ca tóte acestea nu au datu ansa la aceea, cá natîunea romana sî biseric'a orientala sa nu fia recepta. ci „malum est altius quaerendum"; atunci asiá au fostu, atunci astfeliu de spiritu au domnitu, sî radacin'a reului o aflu eu in feudalismu. Acést'a o amu spusu „et purgavi animam meam!" pentruca „de odiosis parum, aut nihil."

Acum voiu trece, Domniloru! dupa logic'a mea la altu stadiu, sî adeca la stadiulu acel'a, cá sa spunu convingerea mea, ce concepte amu eu despre unu statu.

Eu afirmu, ca statulu trebuie sa fia organismulu institutiuniloru unificate sî uniforme astfeliu, incâtu toti cetatienii sa fia in pusetiune sî in potintia scutita de lege spre ajungerea scopuriloru oneste. Sî intru adeveru, Dloru! eu unu statu bine organisatu nu-mi potu altmintrelea sa-mi intipuescu, decâtu cá pre unu organismu alu unoru institutiuni unificate sî uniforme. Astfeliu de organismu cu institutiuni unificate sî uniforme aflu eu tocma sî in constitutiunea cea vechia ardeleana, dara numai pentru cele 3 natiuni sî 4 confessiuni, eara fatia cu natiunea a 4. sî fatia cu biseric'a orientala, aflu, ca organismulu acest'a nu au fostu bunu arata starea de astadi a patriei. Organismulu consta din legi, din legi positîve; eu sî in privinti'a acést'a voiu cutezá sa me esprimu, ce insusîre cautu eu intr'o lege?

Mi-iau refugiulu la unu iuristu sî canonistu din véculu alu 13., care asiá au definitu legea: „Lex est comune praeceptum virorum prudentium placitum, delictorum cum voluntariorum, tum et involuntariorum corectio, civitatis comune pactum et divinum inventum."

Eu asiá dara aceste insusîri dorescu sa le aflu in legea aceea, prin carea se va inarticulá positiunea de statu politica sî bisericésca a natiunei române. Dara, Dloru! departe sa fia de-la mine cugetulu acel'a, cá cumu nu asiu dorí, cá sî legea aceea tocmai acele insusîri sa le aiba, care au a garantá sî pusetiunea de statu politica sî eclesiastica sî a celoralalte natiuni sî confessiuni din tiéra.— Eu asiá sciu, ca positiunea de statu natiunala sî confessiunala a aceloru 3 natiuni sî 4 confessiuni recepte de pâna acum a fostu garantata tocmai prin astfeliu de legi, despre care se póte dîce, ca suntu „comune præceptum virorum prudentium placitum, civitatis comune pactum si divinum inventum" pentru ca s'au potutu desvoltá sî civilu sî bisericesce. Asiá eu astadi numai atât'a me rogu, cá legile acelea sa se estinda sî asupr'a pusetiunei politice sî bisericesci a natiunei române.

Eu gandescu, Domniloru! ca nu au fostu de prisosu a amintí aceste impregiurâri sî momente, pentru ca marturisescu sî aceea, ca natîunea româna dorindu doresce sî cu sete asceapta inarticularea sea. Acum e problem'a innaltei case a aduce o lege, carea sa multiamésca multu cercat'a na-

tiune româna. (Bravo!) Natiunea româna se va multiam si odichní, deaca legea aceea, ce se va aduce pentru garanti'a positiei politice sî confessiunale a natiunei române, va fi conforma aceloru legi, care garanteaza posatiunea de statu politica si confessionale a celoralalte natiuni sî confessiuni. 2.) Deaca practic'a legei aceleia, care se va aduce pentru positiunea de statu politica sî bisericeasca a natiunei române, va coresponde sî practicei aceloru legi, care garanteaza receptiunea natiunala sî confessiunala a celorlalte natiuni. 3.) Deaca legea aceea, care se va aduce acum cá unu articulu despre egal'a indreptâtire a natiunei române cu celelalte natiuni sî confessiuni, vá fi croita sî compusa in intielesulu ardeleanu (Bravo!), va sa dîca in intielesulu constitutiunei ardelene. (Bravo!)

Nu-su tóte rele, câte suntu din vechime, Dloru! Suntu multe lucruri, care tocma prin vechimea loru au avutu o putere de viétia pentru totdeun'a, care nici odata nu se facu betrâne, ci remânu totdeun'a tinere. Suntu sî astfelu de lucruri in lume, sî tocma aflu eu in constitutiunea vechia ardeléna unele astfeliu de momente, care nici cându nu voru fi betrâne, ci remânu totdeun'a tinere sî cu potere tinera. Astfeliu de momente aflu eu tocm'a pentru garanti'a natiunalitâtîloru sî confessiuniloru in constitutiunea cea vechia. Acést'a e, Dloru! o avere de celu mai mare pretiu a patriei nóstre, cu care nici unu statu din Europ'a nu se póte laudá sî falí (Bravo!) Cându au fostu in tóta Europ'a intre frati sî frati resbóie confessiunale, atunci in Ardélu au fostu pace, sî fratii deosebiteloru confessiuni si-au datu mâna amicabila unulu altui'a (Bravo!). Numai un'a me dóre Dloru! ca Românii n'au potutu fi partasi la vertutea aceast'a a toturoru vertutîloru cetatiene, la o astfelu de amicitia patriotica (Bravo!) cá atunci sa fia potutu dá mân'a amicabila cu ceialalti patrioti; Românii aceast'a nu au potutu sa o faca, câci erau eschisi de bunatâ île patriei sî au fostu osenditi spre portarea greutatîloru. Astfeliu intielegu eu, Dloru! constitutiunea cea vechia; astfeliu nici de cumu nu au potutu lasá din naîntea ochiloru ei, sî tocma deaca vremu sa fimu barbati moderni de statu, nu trebuie sa avemu altfeliu de principii, ci sa rennoimu aceste principii din constitutiunea vechia (Asiá este!). Mai de aprópe, ce se atarna do obiectulu dîlei, dîcu, ca proieptulu de lege alu regimului cu raportulu comissiunei ad hoc póte serví de objectu alu desbateriloru speciale, dara pe lânga aceasta espressiune generala a mea trebuie sa-mi retînu óre care dreptu, cá cu prilegiulu desbateriloru speciale sa-mi potu face sî eu unele observâri. Acum fiindu ca e vorba despre desbaterea generala asupr'a proieptului de lege pentru indreptatîrea nátiunei române sî a confessiuniloru eii, atâtu numai mi-iau voia a dîce, ca eu prea multu asiu fi doritu, cá in locu de unu articulu de lege sa fimu capetatu din partea regimului doi articuli, pentru ca ori cum va gandí cineva, ca eu cá unu preotu seau Episcopu vorbescu, dara cá omu practicu asiu fi doritu, cá unu articulu sa fia fostu despre natiunea româna sî altulu despre confessiunile eii. (So ist's!) Insa acést'a voiu avé onore a desbate mai pe largu cu prilegiulu desbaterei speciale. —

M. Schuller saluta in cuventu demnu ocasiunea de a se proclamá indreptatîrea egala natiunala. De aici incolo, dîce, toturoru ne stau deschise portîle câtra tientele, la care pote tinde ori ce cetatianu alu statului; nu mai este parete despartîtoriu de nascere, stare, religiune, ci-dupa espressiunea lui Napoleonu I., totu soldatulu sa póta portá in straitia toiagulu de generalu. — Assemenea saluta si spiritulu libertâtii sî egalitâtii confessiunale; câci religiunea e o afacere dinlauntru, ce are de a o pertractá omulu numaí cu Domnedieu, precum a dîsu odinióra bravulu principe transsilvanu Stefanu Báthori. Sa ne bucurâmu dar, continua, ca la 'mbracarea posturiloru nu vom mai fi 'ntrebati de credintia, ci de capacitate; sa ne bucurâmu, ca legile nóstre religiunarie, ce cuprindu acum sî pre fratii nostri fosti ne 'ndrep'atîti, sustau in vechi'a loru vigóre; sa ne bucurâmu, ca nici absolotismulu, ba nici concordatulu n'a fostu in stare a ni le luá. De aceea saluta de nou spiritulu proiectului pusu la ordinea dîlei, sî esprimendu speranti'a, ca pacea confessiunala in patri'a nóstra nu numai nu se va perturbá, dar inca se va 'ntarí pe venitoriu, incheia asiá: „Vomu dovedí lumei, ce privesce la noi, ca suntemu demni de parintii nostri, câri nainte cu 300 ani, de sî in spiritulu tempului acelui'a, pronunciara cuventulu indreptatîrei egala intre cele patru confessiuni, sî ca suflandu unu spiritu mai liberu, intielegemu sântulu cuventu sî ajungemu totu mai multu la cunoscinti'a santului adeveru: „ca in totu neamulu celu ce se teme de Domnulu sî face dreptate, priimitu este innaintea lui!“

Lazaru. Diplom'a din Octombre 1860 sî patent'a din 1861 reserva anumite afaceri pentru senatulu imperialu, ear celelalte le lasa dieteloru provinciale; de aceea tienendu-se comissiunea de acele decisiuni, nu potemu a nu aprobá elaboratulu eii. Efeptuirea indreptatîrei egale a natiunei române elu nu o intielege altmintrea decâtu pe basea constitutiunei vechi ardelene, adeca pe sistem'a celoru trei natiuni si patru confessiuni. Ni se va face póte obiectiune, dîce, ca noi cademu in aceeasi eróre, ce o imputâmu Sasiloru, Magiariloru sî Secuiloru, insa nu trebuie sa uitâmu, ca la obiectulu dîlei e numai indreptatîrea egala a natiunei române sî a confessiuniloru eii si nimica alt'a. Ni se va obiectá earasi, ca prin susceperea natiunei române si a confessiuniloru ei se face nedreptate celoralalti locuitori ai tierei; insa nu e asiá; pentru-ca Armenii suntu putîni si magiarisati si locuiescu numai in dóue orasie, pentru Evrei inca nu a venitu tempulu, in fine Ziganii n'au datu nici unu semnu de viétia constitutiunala. Noi nu vomu sa prejudecâmu altor'a, ci vomu sa ne asigurâmu pre noi nationalminte si confessiunalminte. In fine si obiectiunea, ca nu ascultâmu de spiritulu tempului inca nu e cu temeiu, câci noi tocmai urmâmu spiritulu tempului, modificandu constitutiunea nóstra dupa cerintiele tempului; câci constitutiunea cea mai buna e aceea, care se desvólta din sine insasi. Partinesce proiectulu comissiunei si 'si reserva de a mai vorbí la desbaterea speciala.

A. Bohatielu dupa-ce s'a vorbitu atât'a de trecutu, nu vá sa mai vorbésca de densulu, ci priimesee propusatîunea regimului cu modificatiunile facute de comitetu, pentruca aceste modificatiuni corespundu principieloru din adressa sî stau pe lânga constitutîunea cea vechia a patriei, ce e basata pe 3 natîuni sî 4 confessiuni. Partinesce elaboratulu comissiunei sî pentru aceea, ca pe temeiulu luí se póte face destulu dorintieloru seculare ale natîunei române sî ale confessiuniloru eii. Natîunea nóstra nici in tempurile cele grele, cându erá eschisa de tóte drepturile, n'a voitu sa restórne constitutîunea patriei, ci numai sa intre sî ea intr'ens'a, sa fia egala cu celelalte natîuni sî confessiuni; câci egalitatea personala séu individuala o-au avutu sî pânacumu, dar cu aceea nu póte fi multiamita. Apoi afla, ca proiectulu comissiunei e conformu cu propusatîunea regésca sî ca printr'ens'a sistem'a Transsilvaniei nu numai nu se va restorná, ci inca se va intarí. Câci acésta sistema a fostu buna, insa numai pentru altii, nu sî pentru Români, cari erau eschisi din barier'a constitutîunei; de ací 'ncolo insa nu va mai fí asiá. Prin inarticularea Românîloru se va pune temeiu adeveratei infratîri sî fericirei duratóre a patriei; tóte popórele patriei sîvoru dá mân'a fratiésca, tóte voru rivalisá intru aperarea patriei sî a tronului. — Apoi adressându-se câtra contele Béldi dîce, ca garati'a pentru portarea Românîloru fatia cu patri'a loru avemu s'o cautâmu in trecutu: mii de familii romanesci s'au radicatu prin principii pamenteni la nobilitate pentru bravure de totu felulu; ear subt Austri'a cele dóua regimente romanesci de granitia au datu probe stralucite de iubire câtra patria sî de alipire credintiósa câtra tronu. —

Puscariu. Înnalta casa! O intrebare de mare importantia ne sta la ordinea dîlei,— de mare insemnatate nu numai pentru natiunea româna, dara pentru intrég'a patria!- activitatea restituitei legislative a patriei dupa o intrecurmare de 15 ani se re'ncepe in meritu cu o causa, care protoparintii nostri necurmatu o au incitatu de seculi— dara de seculi, ce n'au avutu puterea morale, de a se radicá preste patimile, ce-lu caracterizá. —

Nu-i oportunu de a scarmânâ aci cu dea meruntulu acelu caracteru alu tempului trecutu, nice causele cele deplorabile, pentru ce o lite politica, cum e substratulu objectului de dî, a trecutu printr'unu procesu asiá de nefericitu si indelungatu,— pentru ca astadi nu decursulu, nu form'a procesuale cea invechita in pecatele sele, ci spiritulu tempului, si unu prédreptu principe suntu factorii cei puternici, cari au datu intrebârei o diretiune adeverata, sî unu prospectu,— ba potu dîce fâra retienere- o deplina siguritate pentru unu rcsultatu bunu. —

De aceea nice n'aru fi cu cuviintia a vetemá patienti'a onoratei case cu enararea unei triste tragedii, prin care a trecutu obiectulu ce ne sta inainte,— nu! pentru ca aicea vedu o generale aplecare, si o vointia plina de loialitate de a vedé odata deslegata acésta intrebare asiá, dupa cum o cere dreptatea, spiritulu tempului si parintésc'a vointia a Maiestâtii Sele. —

Cu tóte acestea— Domniloru — credu, ca importanti'a lucrului ne impune detorintia, de a spicui macar pe scurtu fasele, prin care a trecutu acésta causa seculare

pâna a ajunge in stadiulu de fatia,— pentru ca numai dupa o resumare câtu de repede potemu sa ne justificâmu trecutulu si sa ne motivâmn dorintiele legate de obiectulu dîlei.—

Apoi unu calatoriu de mare, ce a scapatu, de naufragiu, nu-si póte aflá mangaierea numai intr'aceea ca si-a mantuitu viéti'a, ci mai cu séma intr'aceea, ca-si póte enará fatalitatîle prin care a trecutu. — Enea a eschiamatu cu durere: Infandum regina jubes renovare dolorem! dara a simtitu o deosebita placere d'a puté enará reginei Dido in ce chipu „trojanas ut opes et lamentabile regnum eruere Danai, quaeque ipse miserrima vidi!

Asiá e si cu noi!

Tóta lumea aru crede, ca fiindu vorbá aicea de inarticularea séu efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române, noi numai acum'a am picatu cá din nori pe acestu pamentu.— Sî totusi, departe de a fi asiá! pentru ca e pré cunoscutu lucru, ca românulu e celu mai vechiu locuitoriu alu acestei tieri. Românii si dupa venirea Unguriloru sî a Sasiloru inca multu timpu a statu in comitiele tierei alaturea cu aceste natiuni; Românulu au avutu jurisdictiunile sele politice precumu a fostu a tierii Fogarasiului si Omlasiului (terra Blachorum!) si kineziaturile cele multe din fundulu regiu, din secuime si din comitate. Românii au avutu Nobili, Boeri, libertini, Castrenti, Cetatieni liberi sî alte clase de posesori. Românulu a fostu celu mai fidelu aparatoriu alu patriei, sî a datu pe cei mai renumiti eroi incontr'a semilonei, cum a fostu Ioanne Hunyadi, Regele Mati'a, Getzy, Mailat etc. Cu unu cuventu, dupa cum fórte bine s'a esprimatu D. Referinte de Trauschenfels in cuventarea sea: „Fiii acestei natiuni au purtatu tóte greutatilesi suferintiele acestei patrie i fratiesc e cu cele lalte natiuni, sî nu se afla o palma de locu alu acestei tieri, pe care nu l'au udatu eicu sudorea sî cu celu mai curatu alu lorusânge.“ —

Ce a fostu dara caus'a, ca natiunea româna cá atare cá de 400 de ani incóce nu se mai aflá intre natiunile, ce compuneau sistem'a constitutiunala a Ardealului?

Sabiiu in 19 Augustu.

Conferintiele invetiatoresci cu invetiatorii tractului I. sî II. protopopescu alu Sabiiului, sub conducerea Comissarului scolasticu P. Soiu, se 'ncepura astadi in 19 Augustu cu unu cuventu alu P. Prot. Hannia despre missiunea invetiatoriloru; in urm'a câruia apoi vorbi d. Comissaru mai pe largu despre aceeasi materia. Dintre invetiatori vorbira D. C. Rolbianu din Slimnicu, multiamindu Esc. Sele P. Eppu diecesanu pentru parintésc'a-i portare de grija sî salutându pre d. Comissaru, D. Chirc'a din Salisce totu in acestu sensu, ear Georgiu Pop'a din Gur'a Riului despre decadinti'a scólei de acolo. Invetiatorulu IV. din Rasînari Stoic'a espuse in cuventu mai lungu innaintârile, ce le facemu noi Românii transsivani in tóta privinti'a. Comissarulu in fine desfasiurà program'a, ce o voru observá aceste conferintie. — Adunarea fu onorata sî prin presinti'a Escellentiei Sele, P. Episcopu diecesanu Br. de Siagun'a, care ascultà la pertractârile conferintiei camu ½ óra. Conferinti'a dinnainte de prândiu tînuse de-la 9½ pâna dupa 12 óre.

In conferinti'a de dupa amédi facù d. Comissaru cu unîi invetiatori unu felu de essamenu din „Instructîune.“ — Conferintiele se voru continuá mâne sî poimâne. Vomu revení la ele, sî ne va paré bine, déca sî din alte pârti ni se va comunicá câte ceva despre decurgerea sî resultatulu acestoru d'antâiu conferintie invetiatoresci. —

Varietati sî noutati de dî.

Portretulu bine nimeritu alu Escell. Sele, Eppului Baronu de Siagun'a in formatulu carteloru de visita a esîtu din atelierulu fotograficu alu d. Hermann Büchner. Portretulu se distinge prin semenare fórte mare, sî fatia cu acea impregiurare, ca unu astfelu de portretu alu innaltei sî renumitei personalitâti a patriei nóstre inca nu esista, merita deosebit'a atentîune a on. publicu.— Prin pretiulu de 50 xr. v. a., care se póte tramite sî de afara séu la fotografulu séu la librari a Theodoru Steinhaussen in Sabiiu, séu se pote espedui si in urma la priimirea portretului prin posta, sî-lu póte procurá ori sî cine cu inlesnire. — Óre n'aru fi frumosu, cându prin mediulu celu indemanaticu alu fotografiei niam procurá sî tablourile adunâriloru nóstre natîunale, literarie etc.? —

Principatele romane unite.

Trecendu preste numerósele polemice intre foile principale a le partideloru, guvernamentali sî asiá numita a coalitiunei, inregistramu ca domineca 11 Aug. a. c. se au celebratu s. liturgia sî dupa aceea santîrea apei in castrele (lager) militare din campulu Cotroceniloru, unde se au tienutu sî o revista din partea Domnitorului. Se vorbesce despre sosirea a mai multoru oficeri scrbi spre asistarea la manoperele armatei române.

Calugarii greci prevedu, ca proprietatea ce si-o insusiescu pe pamentulu românu, nu va sa mai tiena indelungu. De aceea ei prelânga memoriele, cu care alearga in tóte pârtile spre a castigá inimici statului românu, s'au pusu sî pre despoiarea monastiriloru, care le administréza inca. Asiá ne spune „Buciumulu“, ca la 11 Aug. prefectulu politîei au descoperitu la unu dulgheru o argintaria de mésa siese oca de grea si alte lucruri. Acestea dimpreuna cu o careta sa fia fostu destinate pentru vre o Eminentia, dupa cumu se esprima citatulu diuariu.

Dupa „Lloydulu pesteanu“ aflâmu, ca prin decrete domnescî se au autorisatu ministrulu de agricultura, comercîu sî affacerile publice, a concessiuná provisoriu urmatórele linii de drumu ferecatu: Linia principale dela Orasiova (Rus.ova) Bucurecci la Galati, atingendu punctele cele mai insemnate.

Asemenea o alta linia principala dela marginea Bucovinei (Mihaleni) preste Iasi la Galati. Cea d'antâiu s'au concessu unei societâti englese, cea de a dou'a principelui Sapieha, dlui Maurogeni sî Brasscy. Lini'a d'antâiu cu conditiunea ca in restempu de 9 ani dela ratificarea concessiunei pr'in camer'a legislativa sa se predea comunicatiunei publice, cea de a dóu'a in 8 ani. Procentele concesse suntu pentru cea d'antâiu 8, pentru cea de a dóu'a 7½.

Mai nou de-la dieta.

Sabiiu in 19 Augustu. Siedinti'a de astadi trecù cu desbaterile asupr'a titlului séu a suprascriptiunei propositiunei I. regesci. La obiectulu dîlei vorbira in rendu cronologicu: Fabini, Puscariu, Obert, A. Bohatielu, Cipariu, Conte Siulutiu, Sîpotariu, Rannicher, Hannia, G. Manu, M. Binder, I. Balomiri, Br. de Siagun'a, C. Schmidt, Filtsch, Rannicher, Pope'a, Popu (pentru prim'a óra) Alduleanu, Obert, Branu de Leméný, Conte Siulutiu, Zimmermann. Prin votare se priimesce mai neschimbatu titlulu din propositiunea regimului, se decretéza numirea Românîloru in limb'a germana „Romanen“, sî altele, ce se voru espune la tempulu sî loculu loru. — Siedinti'a se fini la 1 óra; lui Manger i se dede concedia pe 4 septemâni.

Sabiiu in 20 Augustu. Astadi se desbatù sî dupa o lupta destulu de via de ambe pârtile (centru sî stâng'a), prin votare se priimi art. I. din proiectulu comissiunei. Diutre vorbitorii români escellara—dupa parerea nóstra—Esc. Sea V. P. Popu, Alduleanu, Puscariu sî Dr. Ratiu. —

Mai multoru membri dietali magiari neintrati in dieta li se vestesce p. n. neplacere imperatésca pentru portarea loru cea necuviinciósa, sî anume domniloru: Bodola, Kriza, Ugron, Thoroczkay, Teleky sî Simon. —

In loculu dep. Brennerberg din Brasiovu se alese Secretarulu aulicu Plecker.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 16|28 Augustu 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	47
„ de midilocu „	2	40
„ „ códa „	2	33
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	33

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in (20 Augustu |1 Sept.) 1863.

Metalicele 5%	77.	Actiile de creditu	192. 30
Imprumutulu nat. 5%	82. 95	Argintulu	111. 50
Actie de banca	794	Galbinulu	5. 32½

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a sî tiparîulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scriseri francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 75. ANULU XI.

Sabiiu 22 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XVIII.

tinuta Vineri in 16/28 Augustu 1863.

(Continuare si capetu.)

Puscariu continua: Nu altu decatu dupa-cum dice Mitropolitulu Siulutiu, o zelotipia mai antaiu religiosa, apoi natiunile impreunata cu celu mai aspru feudalismu alu evului trecutu. — Nu altu de catu alipirea Romanului cea neclatita catra religiunea si natiunalitatea sea credita cu glori'a dela protoparintii sei. Si déca Bonfiniu a disu, ca Romanulu non tantum pro vitæ quantum pro linquæ incolumitate certasse videtur, a datu celu mai adeveratu testimoniu aserteloru mele.

Legislatiunea Ungariei purcesa din patim'a feudalismului si a religiositatii mai antâiu a esposessionatu natiunea româna in faptu, éra cea de sub principii natiunali apriatu si prin lege. Nu voiu sa citezu aci acele enumerate legi nedrepte, care dovedescu ce dicu, pentru ca nu vreau, cá citatele mele sa dea din nou ansa la o rea interpretare a scopului, pentru care le amintescu. Dara totusi—din privintia, ca chiaru in asta casa s'au auditu, ca numai clas'a supusiloru neposessionati a fostu eschisa din beneficiele patriei, iéra nobilii si civii români s'au bucuratu de tóte prerogativele celoralalte natiuni privilegiate, trebuie sa amintescu, ca prin uniunea dela 1437 si 1630, apoi prin legile aprobatale P. I. tit. 1 a. 3 tit. 8 a. 1 tit. 9 a. 1. P. III. tit. 53. a. 1. Dipl. Leop. P. III. si V., Art. VI. din 1744. si 1791. art. II. V. XV. XI. etc. nu numai plebeii români, dara insasi natiunea româna si confessiunile ei cá atare au fostu eschise din sistem'a constitutiunale. —

Aceste legi desecara sistematice poterile Romániloru, si natiunea loru remase orfana, parasita, desarmata si prigonita.

Iata in putine cuvinte decadentia nóstra!

Auror'a sperantiei pentru natiunea româna, dupa cumu bine a disu referintele la obiectulu dilei D. Cipariu, se ivi numai atuncea, cându sórele incaldîtoriu alu casei habsburgice se apropià de orizontulu patriei nóstre. —

Divulu Leopoldu I. indata la ocuparea in posessiunea acestei tieri ceii prin nedreptatea fiiloru ei sfasiata si adusa mai la ultim'a periciune, si arunca ochii cei parintesci si asupr'a referintei natiunei române. . . Dara spre nenorocrea nóstra acestu monarchu bunu a pucase de a jurá pe acea diploma, ce o numimu leopoldina, care intariá legile, ce eschideau natiunea si religiunea româna. —

Nu se aflà asiá dara altu espedientе pe atunci, — de câtu unirea Romániloru cu biseric'a Romei, cá celu putinu midilocitu sa se bucure de beneficiele acestei biserici recepte. O parte mare din români trecura la unire. Dara staturile si ordinile nimicira si acestu midilocu de mantuintia, pentru ca aflâmu pe Episcopulu românu de a tuncea L. B. Klein nunumai jeluinduse in diet'a dela a. 1742. ca beneficiele apromise prin actulu de uniune nu se inplinescu, dara pentru acésta temeritate si esilatu. —

Ce opiniune dedura staturile la aceste gravamine, spre compatimirea nu atâtu a nóstra, cá a autoriloru, se afla scrise in diuariulu dietei de atuncea. — Noi ne restringemu a citá numai conclusulu dietale in art. VI. a. 1744 — hoc ipso absque quartæ nationalitatis erectione, — ne sistema hujus principatus everta tur, neve plebs Valachorum — numerum inter nationes faciat. —

La a. 1791 ambii episcopi români cerura d'adreptulu egal'a indreptatire a Romániloru in sensulu constitutiunei patriei. Resultatulu fù numai bietulu de art. 60, care-lu cunóscemu cu totii. —

La a. 1834 si 1842, se rennoira acele petitiuni. — insa si acum fára altu resultatu, decâtu care-lu vedemu in opiniunea datade Cancelari'a la 6 Aug. 1834, prin care Românii diu nou se indreptara la conditiunea Pariiloru.

La miscarile a. 1848 Cancelari'a aulica se vediù óre cum constrinsa la convocarea dietei a face o propunere in 29 Aprile 1849 Nr. 2611, cá sa se ia in serie propositiunum regiarum implicite quidem, non tamen eatenus mentione ocurente de æqualitate jurium populi valachici cum reliquis Transsilvaniæ civibus, adeca unu feliu de egalitate extra muros constitutionis patriæ. —

Urmarile ne suntu próspete in memoria fiacârui din noi, — si aci ni se opresce decursulu vechiului nostru procesu. —

Numai prea dreptulu nostru principe, preinaltiatulu Imperatu Franciscu Iosifu I. taià nodulu gordianu. — Elu e acelu parinte, care ne deschide viéti'a constitutunala cu prim'a propunere de a deslegá dreptu — cea mai drépta causa a Romániloru. —

Innaltulu regimu ni-au inlesnitu lucrarea prin proiectulu de lege privitoriu la efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române, si comissiunea dietale si-au datu opiniunea sea cu libertate démna de tota stim'a. —

Avendu si eu norocirea de a-mi dá opiunea la obiectulu dîlei, ingaduiti-me a mi-o dá cu tóta francheti'a.

Eu vedu in proiectulu de lege alu regimului nu numai o sincera intentiune de a deslegá cestiunea acést'a in spiritulu timpului, dara si o precisitate démna de codificarea moderna — in câtu aru trebuí cá sa me alaturu nu numai in principii, dara chiaru si in specie. —

Dara noi suntemu ardeleni: si ce e mai multu, ardeleni, câror'a prin diplom'a din 20 Octobre 1860 si 26 Fauru 1861 ni s'a restituitu constitutiunea avitica cu totu ce e intr'ens'a vitaveru si consunatoriu cu egalitatea de dreptu. —

Déca articulului de lege pentru caus'a româna mai antâiu i-aru fi premersu revisiunea Constitutiunei patriei preste totu;— séu déca asiu avé innaintea mea o Carta magna sistematica dupa codificatiunea moderna, din care cá dintr'o funtâna de principii sa purcedu la legea speciala despre natiunea româna; séu déca pre lânga proiectulu de fatia ni s'aru fi pusu pe mas'a casei d'odata si proiectele celoralalte diece propusetiuni dimpreuna cu unu proiectu de lege despre organismulu municipale si comunale, intre care sa potu trage o paralela, si sa gasescu o consunantia: atuncea intr'adeveru ca m'asiu multiami cu stilisarea cea simpla si moderna a paragrafiloru.

Dara tocmai in sensulu constitutiunei transsilvane trebuí a se pune mai antâiu spre decidere caus'a inarticulârei române, spre a se completá printr'acést'a factorulu alu doilea de legislatiune, si asiá astadata nu ne remâne alt'a, decâtu a aduce si acésta lege câtu de strinsu in legatura consunatóre cu terenulu constitutiunale, ce-lu avemu pâna acumu despre o parte, eara despre alt'a á-i dá articolului de lege acelu stilu de codificare, care a fostu usuatu in Ardealu- cá si in alte staturi— precum e Angli'a etc, nde constitutiunea tierei sta dintr'o legatura continua de legi aduse din tempu in tempu din insasi viéti'a locuitoriloru.

De aci se esplica motivulu, pentru ce noi voimu a deslegá prim'a propositiune despre efeptuirea egalei indreptâtiri

a natiunei române intr'o forma de inarticulare in sensulu transsilvanu. —

Cu respunsulu acest'a me vedu cu atât'a mai tare detoriu, cu câtu ca tóta lumea, care nu ne cunósce bine impregiurârile, ne póte cu totu dreptulu intrebá: pentru ce acesti Români ardeleni voru ei inarticularea natiunei române cá atare, dupa ce prin legile fundamentale din 20 Octombre 1860 si 26 Februariu 1861 e enuntiata odata egalitatea înnaintea legei fâra privire la classe, natiuni si religiuni. —

Sa luâmu unu esemplu practicu, despre politic'a nóstra cá sa aretu mai chiaru, pentru ce noi ne acatiamu cu atât'a pertinacitate de acésta forma. —

Iata pentru ce!

Imperatulu Iosifu II a fostu stersu sistem'a de treî natiuni privilegiate, sî a introdusu la a. 1780 unu feliu de egala indreptatîre câtu se potù pe acele vremi.— Acést'a a duratu 10 ani, si iata! ca la restituirea statului constitutiunale egal'a acea indreptatîre cadiù la a. 1790., sî sistem'a de trei natiuni sî patru confessiuni privilegiate se restitui in tóta vigorea sea de mai nainte, fâra de a priimí si pre Românii intr'ens'a. —

La an. 1848 s'a fostu introdusu jog egyenlöségulu, adeca egal'a indreptatîre, dara cu conditiunea nenaturale, cá minden ember legyen ember és magyar! — (Ilaritate).

La a. 1850—1860 a venitu Gleichberechtigung-ulu. Dara cum? asiá ca de esemplu la locotiinti'a tierei afara de unu translatoru sî servitoriu nu vedeamu sufletu de Românu, sî de abiá vr'o doi trei magiari. Pentru ce? Pentru ca eramu gleichberechtigt, prin urmare gleich viel ob Române, Ungar oder Galitianer. —

La a. 1861 se introdusesera apoi tustrele acele fericiri moderne, adeca jogegyenlösegulu dela 1848. cu Gleichberechtigung-ulu dela 1850 preseratu ici colea, si cu otîra de egalitate romaneasca (Ilaritate. Bravo! Asiá e!) cá de prasila. — Unu quodlibet, cu care nu erá nimenea multiamitu! lata urmarea unei legislatiuni ne naturale! Legislatiunea Ardelului e unu parâu, care si-a sapatu o gârla afunda, ce rupe gaturile cele fâra fundamentu de câte ori vine unu potopu peste ele. —

Eu nu me indoiescu de bun'a vointia sî sinceritate a barbatîloru, ce stau astadi in fruntea regimului; pentru ca avemu prea multe esemple sî probe de iubirea de dreptate sî de voinți'a cea buna de a fericí acésta tiéra.— Dara de unde sciu eu, ca dupa unu periodu de ani cumu voru mai esplicá alti barbati ai regimului unu Gleichberechtigung prea elasticu sî ne 'ngraditu prin gardu cu proptele sî strasîna dupa obiceiulu ardeleanului celui scrupulosu in legislatiune?

Noi vremu asiá dara a ne ingradí ardelenesce cu strasîna sî proptele, adeca despre o parte cu inarticularea natiunale, de alta cu egal'a indreptatîre, pentru cá, ori si cum se vá schimbá cu tempu form'a constitutiunei nóstre, sa avemu terenu solidu.—

Se póte, cá indata a dóu'a dî dupa sanctiunarea inarticulârei nóstre in sensulu sistemei de pâna acum'a, noi insîne sa venimu la convictiunea despre necessitatea schimbârei formei de constitutiune; de esemplu, cá in loculu eii sa introducemu o constitutiune strinsu municipale, dara cu caracteru natiunale si fundata pe dreptulu limbei, pe acelu pergamentu viu alu nostru, care nice timpulu, nice cele mai sistematice prigoniri legislative nu ni l'au potutu rapí; se póte, dîcu, ca noi insîne vomu devení la alta sistema de constitutiune, sî inarticularea dupa form'a cea vechia de 4 natiuni recepte sa devina pentru tóte nationalitatîle superflua: —atuncea celu putînu amu esecutatu testamentulu, ce ni l'au lasatu protoparintií nostri, sî noi vomu avé acea satisfactiune, care o-a avutu acea amoresa din romanulu lui Eugeniu Sue, care avendu capritiulu de a se face princesa, prin constanti'a sea o-a adus'o acolo, ca innainte cu vr'o câte-va minute de mórte s'a cununatu cu unu principe, sî a moritu cu coróna pre capu. Dara noi vomu avé o satisfactiune sî mai onorifica, ca noi cari suntemu nu numai Români, dara sî patrioti amu tînutu continuitatea dreptului publicu transsilvanu, cu tóta aceea, ca ni-a fostu pâna acumu destulu de vitriga. — Unu fiiu bunu nu-si denéga mam'a sea nice atuncea, cându a vedutu ca câtu-vá timpu fratii lui au fostu mai multu favoriti de dens'a. — Ast'a e sî dorinti'a cea parintésca a tatalui nostru, a prébunului principe, dupa cumu se vede atâtu din legile fundamentale, câtu sî din proiectulu, ce ne sta innainte. —

De aceea me dechiaru, ca eu proiectulu regimului lu aflu aptu, de a deschide peste elu desbaterea speciale, si-mi retînu dreptulu de a-lu modificá in cele speciale dupa cerintiele legislatiunei nóstre ardelenesci. —

Mog'a, dupa-ce espune bucuri'a sea, ca acésta inarticulare se face astadi asiá, incâtu cuprinde tóta natiunea româna, pe-cându de s'aru fi facutu nainte de 1848, aru fi cuprinsu numai anumite classe, partinesce proiectulu regimului cu modificatiunile comissiunei

Gull in cuventu mai lungu sî meritoriu, — care numai angustimea locului ne 'mpedeca a nu-lu reproduce intregu, — espune mai antâiu greutatea cestiunei, ce e pusa la ordinea dîlei, greutatea adica de a modificá óre care pârti ale unei legislature, care sî cá unu ce intregu inca nu e de totu scutita de indoieli. Apoi trecendu la specialu, cercetéza prin deductiune istorica, déca dorinti'a Românilor: de a fi priimiti cá natiunea sî confessiunile loru cá autonome in constitutiunea patriei, se póte impumná ori nu? Densulu o afla rectificata deplinu atâtu in privinti'a formala, . câci constitutiunea vechia transsilvana prin diplom'a din 20. Oct. 1860. nu s'a restituitu in tóte formele eii asiá, cá sa nu aiba locu intr'ens'a sî Românii, — câtu sî in privinti'a materiala, câci constitutiunea imperiala nu póte surpá tóta sistem'a referintieloru de dreptu transsilvane; câci atunci, dîce, bradii de dinnaintea zidirei comitiale sasesci din Sabiiu inca aru trebuí sa cada in nefiintia. Pe scurtu, densulu din convictiunea, ce o-a manifestatu totdeun'a de-la restituirea constitutiunei incóce, cu deosebire sî 'n universitatea sasésca, partinesce proiectulu regimului cu modificatiunile propuse de comissiune. In privinti'a formei aru fi preferitu sî densulu cá deputatulu Saliscei (Br. de Siagun'a), cá pentru natiune sî confessiune sa se fia facutu dóua proiecte, sî-si reserva a mai vorbí la desbaterea speciala. (Aprobare)

Branu de Lemény (Voci: Schluss! Incheiare!) espune istoricesce referintiele de mai nainte, cu deosebire se opresce la uniunile din 1437 sî 38 etc. facute fâra de Români; accentuéza, ca prin acelea Românii s'au stricatu, dar cei-ce le-au incheiatu intre sine, inca nu s'au folositu. Se alatura la proiectulu regimului cu modificârile cerute de comissiune.

Gaitanu privesce lucrulu din punctu de vedere alu moralei, a câreî „suprema lex“ o afla in onóre. Cá sa aiba sî Românii simtiulu de onóre cá natiune, sa se inarticuleze atâtu politicesce câtu sî bisericesce in sensulu proiectului regimului modificatu prin comissiune.

I. Balomiri se insinua cá vorbitoriu incontr'a proiectului comissiunei. — Presiedintele sustîne, ca la intrebarea densului nu s'a insinuatu nimenea cá vorbitoriu incontr'a acelui'a; I. Balomiri, iritatu, renuncia la cuventu. Sensatiune.

Pope'a dupa-ce au vorbitu atâtia oratori totu in sensulu, in care voiá sa vorbésca sî densulu, renuncia la cuventu. (Bravo!)

Assemenea Br. Bedeus.

Presiedintele incheia siedinti'a. Continuarea desbaterei o pune pe diu'a urmatóre, sî loculu celu d'antâiu la cuventu-lu da lui I. Balomiri. Se facuse 1½ óra.

Siedinti'a XIX.

tînuta Sâmbata in 17|19 Augustu 1863.

Inceputulu siedintiei la 10 óre 20 minute cu citirea sî verificarea protocolului siedintieî premerse, la carea luasera parte 91 membri.

Br. de Reichenstein, Vicecancellarulu aulicu transsilvanu sî deputatulu scaunului Sabiiului, depune appromissiunea.

I. Balomiri. De óre ce toti oratorii români pan' acumu au vorbitu pentru proiectulu comissiunei, s'aru poté paré, ca elu e contraru connatiunaliloru sei; insa elu, de sî pe diferita cale, totu la aceeasi tienta alérga; in simtiu sî 'n scopu nu suntemu diferiti. In proiectulu regimului se propune o egalitate universala transsilvana intre toti locuitorii tierei, pecându comissiunea va o indreptatîre egala particulara. Densulu crede, ca proiectulu regimului merita preferintia. Comissiunea baséza proiectulu seu pe constitutiunea cea vechia transsilvana; acésta constitutiune crede comissiunea ca s'a restituitu prin diplom'a din 20. Octobre 1860. intr'atât'a, incâtu a reinviiatu sistem'a celoru 3 natiuni sî 4 confessiuni, numai câtu se largesce edificiulu celu vechiu; densulu insa crede, ca edificiulu celu vechiu cá atare nu s'a restituitu, ci numai materialulu din elu.

Densulu nu póte basá pe diplom'a din 20. Octobre 1860, câci nu afla intr'ens'a decâtu restitutiunea poterei legislative, nu constitutiunea in totulu eii; câci de aru fi acést'a, atunci

dupa legile approbatale sî compilatale in adunarea acést'a n'aru fi iertatu a se vorbí romanesce sî germanesce. De aceea dar densulu nu póte priimí operatulu comissiunei; va, cá toti locuitorii Transsilvaniei, de sî dupa limba—câci limb'a e caracterulu natiunalitâti – de patru natiunalitâti, sa fia un'a. Comitetulu a voitu altu ce-va, decâtu ce a dîsu! — (Cuventulu in decurgerea lui a fostu comitatu de dese applause sî manifestatiuni de ilaritate din centru (Sasiloru), sî de numeróse: Reu! din partea stângei (Românîloru.)

B r. B e d e u s in cuventu mai lungu sî alesu espune problem'a lucrârei legislatiuniloru tempului de fatia sî in specialu sî a dietei transsilvane. Bas'a eii e egalitatea de drepturi a natiunalitâtiloru proclamata in modu solenelu la suirea pe tronu a Mai. Sele Imperatului prin manifestulu din 2 Dec. 1848, unde Mai. Sea insasi dîce: Pe basele libertâtii celei adeverate, pe basele indreptatîrei egale a toturoru popóreloru imperiului sî pe egalitatea toturoru cetatieniloru statului dinnaintea legei, precumu sî a participârei representantiloru poporului la legislatiune patri'a se va reinaltiá in marimea cea vechia, dar cu potere intinerita, o cladire neclatibila in viforele tempulu,i o casa spatiósa pentru popórele diferiteloru limbi, care suntu cuprinse sub sceptrulu parintiloru Nostri prin legatura fratiésca de sute de ani.“ — Apoi trecendu oratorulu preste absolutismulu din urma, vine la constitutiunea imperiului, sî aflându ca aceea garantéza toturoru popóreloru egalitate sî participare la legislatiune sî administratiune, partinesce propusatiunea regésca, carea da Românîloru totu ce au cerutu. — (Pe alocurea se aude: bravo!)

R a n n i c h e r enuncia mai antâiu, ca toti deputatii au cuprinsu gravitatea cestiunei sî ca toti voru urmá numai consciintiei, necantâudu la aceea, déca cuvintele loru placu ori nu placu (Bravo!). Apoi dîce, ca subt unu spiritu impaciuitoriu, sub scutulu geniului libertâtii, avemu sa seversîmu unu actu alu dreptâtii fatia cu unu poporu multu dotatu de-la natura, care de seculi pórta impreuna cu ceialalti fii ai patriei bunele sî relele eii, insa din cele bune au avutu parte prea mica, din cele rele prea mare (Bravo! de-a stâng'a). Unii din poporulu acest'a s'au radicatu pâna la demnitâti innalte; unii si-au mai adusu aminte sî de mumele sele cele romanesci, dar acést'a totusî putîna mangaiere a potutu dá unui poporu, care pentru ranguri a vediutu pre atâtia din cei mai buni fii ai sei lipindu-se de alta natiune. (Bravo !entusiasticu).

Tempurile s'au schimbatu, sî noi cesti de acum avemum sa indreptâmu o nedreptate, ce ni o lasà trecutulu dreptu ereditate. Unu oratoru de viti'a magiara (cont. Béldi) s'e declaratu, ca da mân'a cu bucuria la opulu, ce ne sta 'nnainte; sî noi cei de sânge germanu, sî noi ne bucurâmu cu sinceritate, cá sa conlucrâmu la opulu celu greu alu pacei, care p e b a s ' a c e l e i m a i d e p l i n e i n d r e p t a t î r i e g a l e sa impace, sa reunésca fratiesce natiunile tierei. (Bravo!) Monarchulu nostru celu adoratu prea 'ntieleptiesce a dispusu dar tocmai acum receperea in dreptulu de statu a natiunei române sî a bisericeloru eii. Din acestu punctu de vedere n u p o t e m u a l t ' a d e c â t u s a n e d e c i d e m u p e n t r u p r o p o s i t i u n e a r e g i m u l u i. (Bravo! in centru). Apoi facendu o paralela intre propositiunea regimului sî propositiunea comitetului, afla ca cea d'antâiu e multu mai liberala decâtu cea din urma. In propositiunea regimului afla, ce e dreptu, dóua scaderi, un'a ca nu s'a despartîtu natiunalitatea de confessiuni, alt'a ca notiunea natiunei politice nu e destulu de ageru desfacuta de notiunea natiunalitâtii etnografice; insa amendóua erorile le-a facutu sî comitetulu sî a mai adausu sî altele. De aceea, déca e sa nu remâna diet'a pe lânga proiectulu regimului, densulu propune alte dóua proiecte, unulu pentru confessiuni, altulu pentru natiune. Proiectele suntu acestea:

P r o i e c t u d e l e g e

privitoriu la recuróscerea dupa dreptulu de statu a bisericei greco-erientale sî a celei greco-catolice sî la indreptâtîrea loru egale cu celelalte biserici recunoscute prin dreptulu publicu in Transsilvani'a.

§ 1. Biseric'a greco-orientala sî greco-catolica in marele-principatu Transsilvani'a suntu recunoscute legalminte sî cá atari suntu priimite in dreptulu de statu asemenea celoralalte biserici din tiéra recunoscute legalminte.

§ 2. Biseric'a greco-orientala sî greco-catolica au in statu aceeasi positiune autonomica sî aceeasi libertate sî independintia in afacerile loru cele dinlauntru, care le au sî celelalte biserici recunoscute legalminte sî recepte in dreptulu de statu ale tierei, adica biseric'a romano-catolica, biseric'a evangelica de confessiunea augustana, biseric'a evangelica de confessiunea elvetica, sî biseric'a unitara pe bas'a legiloru tierei, ce garantéza deplin'a libertate a credintiei sî a convictiunei.

Tóte aceste biserici suntu indrepiatîte asiá dara, reservandu-se dreptulu de superinspectiune alu corónei tiermuriiu prin legile Marelui-principatu Transsilvani'a sî esercitându constitutiunalminte, de a ordiná, administrá sî conduce afacerile sele bisericesci si scolare, precum sî fundatiunile, fondurile sî institutele sele, independinti de ori-ce inriuriutia a vreunei altei biserici.

Esercitarea drepturiloru politice e independinte de ori ce confessiune religiunara.

§. 3. Tóte legile tierei, rescriptele, decretele, emissele ministeriale, ordinatiunile si altfelu de norme administrative contrarie acestoru decisiuni, suntu sterse sî fâra validitate.

§. 4. Poterea oblegatóre a acestei legi se activéza fâra amanare.

P r o i e c t u d e l e g e

privitoriu la recunóscerea in dreptulu de statu a natiunei române sî a indreptatîrei eii egale cu celelalte natiuni din Transsilvani'a recunoscute dupa dreptulu de statu.

§. 1. Natiunea româna in intielesulu constitutiunei marelui-principatu Transsilvani'a, restituitu pelânga reservarea decisiuniloru date in diplomele imperatesci din 20 Octombre 1860 si din 26 Februariu 1861, se recunósce legalminte sî cá atare se recepe sî dupa dreptulu de statu asemenea celoralalte natiuni ale tierei recunoscute legalminte.

§. 2. Cele patru natiuni ale tierei recunoscute legalminte sî recepte dupa dreptulu de statu, adica natiunea Unguriloru, Secuiloru Sasiloru sî Românîloru fatia un'a cu alt'a suntu deplinu egalminte indreptatîte sî cá atari au asemenea drepturi politice.

Egalitatea toturoru locuitorilorn tierei innaintea legei sî aptitatea de a 'mbracá posturi, neaternata de stare sî nascere, remânu inviolabile sî prin indreptatîrea egala a celoru patru natiuni recunoscute prin dreptulu de statu nu suferu angustare.

§. 3. In marc'a marelui-principatu Transsilvani'a se priimesce unu simbolu propriu pentru natiunea româna.

§. 4. Tóte legile tierei, rescriptele, decretele, ordinatiunile, decretele sî altfelu de norme administrative suntu sterse sî lipsite de validitate.

§. 5. Poterea oblegatóre a acestei legi se activéza fâra amanare. —

In fine 'ncheia, ca voindu a restatorí principiulu celoru patru natiuni sî siese religiuni, nu vomu nici decâtu sa restituimu sistem'a staturiloru de mai nainte. Deci stâmu pe principiulu natiuniloru, dar totdeodata ne tînemu de principiulu: D r e p t u e g a l u p e n t r u t o t i, s î f i a c â r u i a l u s e u ! p e n t r u t o t i c e t a t i e n i i d e s t a t u a u s t r i a c i s î p e n t r u t o t i l o c u i t o r i i T r a n s s i l v a n i e i. (Bravo! in centru).

d e D o m z s a facendu acea deductiune istorica cu Anonymus Belæ Regis Notarius, carea o audîseramu dela Esc. Sea Mitropolitu Conte Siulutiu, partinesce elaboratulu comissiunei; sî cá sa nu se para, ca suntemu retrogradi, re'ntorcendu-ne din 1863. la 1437, sa tînemu strinsu de diplom'a din Octobre, carea garantéza egalitatea.

S c h u l e r - L i b l o y e in contr'a proiectului comissiunei cu atât'a mai vertosu, cu câtu deacu ne-am tiené de elu amu eschide, precum au dîsu Balomiri, pre natiunalitâtile mai mici din tiéra sî prin acésta ne-am lipsí de atâtea talente; se alatura la proiectulu regimului seau eventualminte la alu lui Rannicher.

C o n r a d u S c h m i d t consimte ca Br. de Siagun'a in espressiunea bucuriei pentru indreptatîrea egala a Românîloru. Densulu sî in dietele de mai nainte sî in 1848 la Pest'a au combatutu pârtîle cele slabe ale constitutiunei de mai nainte. Apoi trecendu la definitiunea terminului „indreptatîre egala“ sî tragendu o paralela intre asiá numitele indreptatîri egale a le natiuniloru transsilvane inainte de 1848, ajunge la resultatulu, ca egalitate deplina nu a esistatu nici câudu. Tóte natiunile si-au avutu privilegiele, immunitâtile etc. sele propri; unitate a fostu numai in aperarea tierei, la carea, de sî nu sub numele loru, au contribuitu sî Românii. Ungurii aveau universitas nobilium, Secuii siculica hæreditas, Sasii jus exclusivæ concivilitatis. Sasii au fostu cei d'antâiu, cari au priimitu sî pre Românii in unele drepturi ale sele; mai multu Sasii nu poteau face, déca nu voiau sa lucre insîsi pentru perirea loru. Preste totu însa referintiele dintre feliuritele popóre erau atât'a de diferite, cá sî cum aru fi trei castele cavaleresci, care tóte au zidurile, portîle, ba sî santiurile sele deosebite. Prin revolutiune s'a schimbatu form'a tierei, regimulu a centralisatu; ear prin diploma s'au restituitu fun-

damentu constitutiunalu de mai nainte, insa nu cu tóte drepturile lui, ci, cumu dise sî dep. Balomiri, numai cu restituirea autonomiei municipale sî provinciale. De aceste dar sa ne folosimu: dar nu radicandu de nou zidurile aceloru trei cetâti, ci deschidiendu-le pentru tóte popórele patriei. Priimesce proieptulu regimului, de sî cu unele puncte ale lui nu consimte, sî se alatura la parerea lui Rannicher.

Wittstock se bucura, ca nepotii suntu mai maturi de câtu mosii, ear cu proiectulu comissiunei nu se invoiesce 1.) câci impreuna cele eterogene, adeca natiunea si cofessiunea, 2) câci pastreaza rugin'a cea vechia, sî radicandu blastemulu de pe unu poporu lu pune pe altulu.

Pantiu in essentia dîce cam asiá. Obiectulu dilei e raportulu comitetului dietale despre proieptulu de lege asupr'a l. prop. reg — Cestiunea despre egala indreptatîre personala pentru toti fii patriei acestei'a fára deosebire de natiunalitate sî religiune, care si de altmintrelea prin diplom'a imp. din 20-lea Oct. 1860 e garantata,— nu pote avé aci locu, cându e vorb'a singuru de egal'a indreptatîre politico-natiunala a natiunei române si a confessiuniloru eii cu celelalte natiuni si religiuni recepte. Dorinti'a Românului fatia cu propusatiunea I reg. este, ca elu vrea sa figureze in tiér'a acést'a cá unu corpu politico-natiunalu coordinatu, si intru tóte egalu indreptatîtu cu celelalte trei natiuni regnicolare; sa aducemu dar o lege, carea sa 'ndestuleze dorinti'a acést'a a Românului. Legea se in ielege din motivulu eii. Eu sprijinescu proieptulu comitetului diet. asupra I. prop. r. intru atât'a incâtu acelasiu ar avé tendintia buna de a implini dorinti'a Românului; motivulu legei insa, séu asiá numitulu punctu de vedere, din care a pornitu comitetulu la proieptarea legei cestiunate, nu mi se pare a tintá acolo, unde tintéza Românulu cu dorinti'a sea; câci cându dîce comitetulu diet. in reportulu seu: ca edificiulu vechiu constitutiunalu sa se largésca astfelu, ineâtu sa-si afle intru acelasiu acum'a si natiunea nostra româna cu confessiunile eii loculu cerutu, conditiunéza intrarea natiunei nóstre in edificiulu acest'a de-la largirea lui, asiá incâtu deaca acestu edificiu nu se va largí, séu nu se va poté largí, natiunea nóstra va debui sa remâna afara din acelasiu, sî eu cutediu a dice, ca acestu edificiu nu se va largí, dar nici se póte largí; fiindu-ca prin numirea „edificiului acest'a“ intielegu cuprinsulu aceloru drepturi publice politico natiunale, care facu laolalta constitutiunea vechia a patriei acesteia. Acumu cându dicemu amesuratu dorintiei Românîloru, — ca drepturile acestea, care pâna acuma le-au esercitatu 3. natiuni, sî 4 religiuni, sa le esercitedie de aci innainte sî o a 4 natiune cu confessiunile eii, — nu insemnéza acésta, ca se largescu drepturile acelea, câci o largire a drepturiloru numai asiá se póte intielege, deaca aceleasi aru cresce in sine intensive prin acvisitiune de libertate mai mare, séu cumu amu dice, déca aceleasi drepturi se facu mai liberale, care noi acumu nu o ceremu, câci cu constitiunea vechia suntemu multiamiti. Apoi de vomu luá edificiulu acest'a in intielesulu teritorialu atuncea o largire a lui nici ca e cu potintia, fiindca edificiulu acest'a este pusu sî asiediatu pe teritoriulu intregu alu patriei nóstre, sî nu are locu sa se mai largésca in tiér'a acést'a.

Binevoiésca dar inalt'a casa la facerea legei asupr'a I. prop. reg. a tiné inaintea ochiloru cá punctu de vedere dorinti'a Românîloru.

Cuventulu câtra sfarsîtu e 'ntreruptu adesceori de strigâri: Destulu! Curma! din partea stângei.)

Laszlofy nu se póte declará pentru proiectulu comitetului, pentru-ca spiritulu acelui'a nu corespunde cerintieloru tempului de fatia; nu se póte declará, pentru-ca acel'a tocmai pe cându va sa vindece óre care rane, face altele nóue sî inca intr'unu tempu, in care ideile predomnitóre nu mai escusa acésta procedere; nu se póte declará pentru elu, pentru-ca prin acel'a diet'a presinte aru negá insasi nascerea sî esistinti'a sea; in fine nu se póte declará pentru elu, pentru-ca nu va, cá lumea sa acuse pre acésta dieta de cuprinsa de prejudetie sî de o mesura de jumetate, ca pecându noi facemu dreptate intr'o parte, n'o facemu intr'alt'a.

Oratorulu mai accentuéza apoi cu deosebire, ca pentru liniscirea Armeniloru nu póte fi de ajunsu, ca locuiescu in dóua cetâti libere, precumu dise d. Lazaru. Chiaru sî aceste cetâti s'au facutu cetâti libere regie cá orasie unguresci, nu cá armenesci, sî asiá dara câci locuiescu Armenii in aceste dóua orasie, inca nu se facu partasi de egalitatea poilitica, déca legea nu o va recunósce acést'a espresu; ba inca mai putînu, déca legea drepturile politice li le va denegá. Sî aceea trebuie sa o mai amintésca, ca nu e conceptu corectu, déca vo'mu a impartî drepturi politice din privinti'a numerositâtii poporului. Armenii sî déca suntu putîni, totusi loru vine de a se multiamí cu deosebire in Transsilvani'a putîn'a flóre a negotiului sî a industriei din tiéra. Sî déca afara de aceea se va considerá, ce folóse aducu Armenii statului, in privinti'a acést'a póte aretá 'n cifre, ca atâtu din Armeni, câtu sî din alte populatiuni, pentru care dep. Lazaru inca crede ca n'a sositu inca tempulu de a le da drepturi politice, (Armenit sî Evreii suntu ómeni, cari contributiune directa dau statului mai multa decâtu 1000 de altii. —

Propusatiunea regimului nu da drepturile cu atât'a unilateralitate sî pusillanimia. Pentru aceea oratorulu e pentru priimirea propusatiunei regesci.

Zimmermann saluta legislatiunea de acum, in carea au invinsu ratiunea asupr'a neratiunei, libertatea asupr'a sclaviei, apoi facendu o deductiune mai larga istorica asupr'a desvoltârei constitutiunei celoru trei popóre foste indreptatîte din patria, lauda proiectulu regimului cá liberalu, ear proieptulu comissiunei nu-lu póte aprobá, sî dreptu esemplu: cum tóte popórle Europei recunoscu principiulu libertâtii sî alu egalitâtii, aduce unu citatu din condic'a Montenegriniloru din 1855 (Bravo! ilaritate in centru).

In fine partinesce propunerea lui Rannicher, ba aru merge sî mai departe, sî cere a se luá proieptulu lui lui Rannicher cá fundamentu alu desbateriloru in casulu acel'a, cându proieptulu regimului nu s'aru priimí. —

Puscariu renuncia la cuventu in favórea Eppului. Br. de Siagun'a.

Br. de Siagun'a (depe tribuna). Amu auditu astadi de-la unu prestimatu amicu alu meu, cá elu sinceru vá sa se descopere in privinti'a convingeriloru sele despre obiectulu dilei; asiá sî eu sinceru voiu fi, sî lasu spre judecat'a altor'a, — incâtu adeca vorbindu cine-va despre politica póte fi sî sinceru (Bravo!). —

Innalta camera! Eu nu potu resumá cuventârile, care s'au tinutu astadi aci, ci me tiermurescu numai asupr'a unoru cuvinte de capetenia, cumu se dîce nemtiesce „Schlagwörter.“

Obiectulu dilei este propusetiunea imperatésca d'antâiu despre efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române sî a confessiuniloru eii, dar eu totusi amu insemnatu aci Schlagwörter: „die Organisation des Landes,“ „die Landesautonomie,“ die Municipalautonomie,“ „die allgemeine Meinung von Europa, die Gesetzgebung von Montenegro (Ilaritate nentrerupta) sî pe lânga tóte acestea noch ein Schlagwort: cá sa nu venimu cá lucratori ai turnului Vavilonului.— Acumu eu nu sciu, ce sa mai dîcu la tóte acestea, dara pe rendu: die Landesorganisation,— gehört nicht zur Tagesordnung. Die Landesautonomie, — gehört nicht zum Character und zur Aufgabe des Tages. — Die Municipalautonomie, — gehört auch nicht zur Tagesordnung. Aber wohl die Meinung von Europa draguti'a; (Bravo! ilaritate)! Asiá dara, Domniloru! sa cautâmu, ce va dice die Meinung von Europa despre spiritulu legislatiunei nóstre? va sa dica sa ferbu eu pentru altii, sî eu sa nu mancu! (Bravo! resunatoriu.)

Eu sa cautu sa multiamescu— sa luâmu tréb'a seriosu — sa multiamescu convictiunea Europei; dar cum voiu multiamí convictiunea Ardélului, das ist nicht die Frage des Tages; ! sî in sfersîtu: wir wollen Beispiele nehmen in der siebenbürgischen Gesetzgebung, von der montenegrinischen Gesetzgebung! (Ilaritate.)

Eu me rogu de innaltulu presidiu, sa reduca tóte discussiunile la obiectulu dilei. (Bravo! vivat:) —

(Va urmá)

Mai nou de-la dieta.

Sabiiu in 22 Augustu. In siedinti'a de eri a fostu la ordinea dilei §. 2. din propositiunea regésca si §. 3. din proiectulu comissiunei. Esc. Sea Eppulu Br. de Siagun'a fu pentru partea I. a §-lui 3. alu comissiunei cu modificâri, sî a fostu sprijinitu de Esc. Sea Mitr. Conte Siulutiu, Baritiu, Mog'a. Rannicher aduce alta propunere, carea 'n esentia nu se deosebesce de a Esc. Sele Eppului Siagun'a, sî fu priimita de majoritatea dietei, dupa ce sî acést'a se modificá decatra Escell. Sea Eppulu Siagun'a carele sî retrage propunrea sea. Desbaterea mai departe se amâna pe diu'a urmatóre. Siedinti'a s'a 'ncheiatu la 1 óra 35 minute.

Adi in 22 Aug· adusera amendemente la § 2—3 din propos. I. reg. Obert, E. S. Popp, Sipotariu, Alduleanu; cestu din urma se priimi.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ¼ anu 6 fl. v. a.

Nr. 76. ANULU XI.

Sabiiu 24 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XIX.

tînuta Sâmbata in 17/29 Augustu 1863.

(Continuare si capetu.)

Sipotariu in cuventu mai lungu si bine legatu apera proiectulu comissiunei si combate invinuirile aduse incontr'a lui. S'a disu, ca dupa emanarea diplomei din Octobre nu se mai póte luá cá punctu de manecare constitutiunea cea vechia; insa intentiunea Monarchului n'a fostu de a ne luá, ci de a ne restitui. Dreptu esemplu aduce asemenarea cu o gradina, carea ni se luase pe câtu va tempu, dar acumu ni se reda, nu culésa si góla, ci plina de frupte, cumu a fostu. — S'a disu, ca Românii nu voru o libertate universala, generala; elu respunde, ca voru, dar in sensu transsilvanu; a merge mai departe, nu e problem'a acestei diete. — In fine la acusarea, ca Românii nu voru sa considere pre celelalte popóre din tiéra, respunde ca Românii nu voru comunismulu pe nici unu terenu alu vietiei publice. Priimesce proiectulu comissiunei. — (Voci: Schluss! Incheiare!)

Cuventulu d'n urma se da referintelui

de Trauschenfels, care si amesuratu pusatiunei, dar si urmându convictiunei sele combate imputârile facute elaboratului comissiunei. Prin dipl'om'a din 20 Octobre 1860. s'a restituitu edificiulu constitutiunei vechi transsilvane in totulu seu, numai in forma si stilu a trebuitu si trebuie schimbatu dupa tempu. Sistem'a Transsilvaniei avù de basa staturile; de aceea potemu inarticulá pre Românii. — Este óre proiectulu comissiunei, dupa-cumu i s'au obiectatu, mai putînu liberalu, decâtu proiectulu regimului? Ba nu! pentru-ca comissiunea s'a tînutu strinsu de problem'a sea, carea e modalitatea inarticulârei natiunei române. Cu siedinti'a acést'a inca nu e terminata diet'a, si ea mai tardiu inca va avé ocasiune de a-si manifestá simpathiile pentru celelalte populatiuni din tiéra. — In fine combate si despartirea proiectului in dóua pârti, câci in consciinti'a poporului transsilvanu natiunea si religiunea mergu mâna 'n mâna, precumu se vede din terminulu: Szász vallás, legea romanésca s. a. Preste totu sa nu ne abatemu de-la propositiunea regimului. (Bravo! din stâng'a.)

Fabini se insinua cá vorbitoriu incontr'a proiectului comissiunei. (Voci de tóte pârtile: Schluss! Incheiare!)

Presiedintele enuncia, ca desbaterea generala e terminata; la ordinea dîlei pe siedinti'a urmatore pune desbaterea speciala. — Lui Dr. Teutschi se da concedia pe 5, Contelui Béldi pe 8 septemâni. — Siedinti'a se termina la 1¾ óra.

Siedinti'a XX.

tînuta Luni in 19|31 Augustu 1863.

Citirea si verificarea protocolului siedintiei trecute cu unu micu adausu din partea Br. Siagun'a, a se pune celu putînu la numele regalistiloru cuventulu: Domnu.

Presiedintele se róga a se pastrá cu atât'a mai strinsu obiectulu dîlei, câci desbaterea generala a fostu destulu de larga.

Face a se citi suprascriptiunea séu titlulu proiectului.

Fabini trage o paralela intre ambele testuri, afla ca e de lipsa despartirea materiei in dóua si recomenda propunerea lui Rannicher privitóre la acestu obiectu.

Puscariu cere a se vorbí la ordine.

Obert vorbesce despre nomenclatur'a germana a Româniloru: Romænen si Romanen. „Romanen“ e incontr'a limbagiului etnograficu si geograficu; câci prin terminulu acest'a se 'ntielegu lóte popórele de vili'a romana; ear Romænen i se pare cu atât'a mai potrivitu, câci in cei 15 ani din urma totu asiá au fostu numiti Românii si 'n acele oficiése, ba si ei insisi in petitiunea din Blasiu din 17/5 Maiu 1848. s'au rogatu de Maiestatea Sea, a nu se mai numí „Walachen,“ ci „Românen.“ (Unele: Bravo! din centru.)

A. Bohatielu partinesce titlulu din propositiunea regésca; asemenea a nu se desparti proiectulu privitoriu la natiune de celu privitoriu la confessiuni, de óre ce confessiunile Româniloru suntu natiunale, si si 'n legislatiunea vechia se iau la olalta, precum: „oláh papok“ etc.

Ciparin pretinde a nu se mai mai numí proiectulu proiectu, ci articulu de lege; a remané afara terminulu „esecutare séu efeptuire,“ car in locu de terminulu „indreptatire egala“ — care e fórte ecuivocu — (cu dóua intielesuri) propune ter- minulu „drepturi politice.“

Birthler va sa vorbésca la § 1; dar aducendu-i-se aminte, diet'a ca n'a ajunsu inca la § 1., ci e inca numai la titlu, si-reserva a vorbí mai apoi.

Conte Siuluti u incontr'a lui Fabini, respective a lui Rannicher. Legea din approbate art. I, partea I. titlulu 8. art. I, care nu esilatu pre Românii din drepturile politice, a cuprinsu intr'un'a natiunea si confessiunea; articululu de lege, prin care sa se stérga acelu blastemu vechiu, inca se cade sa le cuprinda amendóua. Afara de aceea asiá o si vointi'a Maiestâtii Sele; partinesce titlulu din propositiunea regimului. —

Sipotariu cere a se ceti mai antâiu titlulu din proieptulu comissiunei. (Presiedintele enuncia, ca se voru ceti titlurile din ambele proiepte.) Câtu pentru titlulu proieptului, densulu partinesce pre alu regimului, ear „romanisch“ séu „românisch“, ii e totu camu un'a.

Rannicher pretinde a se pune titlulu numai dupa ce se va finí desbaterea si se va sci din firu in peru, ce se cuprinde in proiectu.— (Multe voci aprobeaza propunerea lui Rannicher; dar apoi facendu-se votare prin siedere si scolare, propunerea lui Rannicher cade.)

Hannea se rentórce la nomenclatur'a Româniloru, despre carea vorbise antecipative inca in siedinti'a a trei'a dietala- si pretinde, insa fara de a motivá altmintrea decâtu prin unu citatu din „Wiener Zeitung“, cá in locu de „românisch“ sa se dica „romanisch“, adaugendu ca déca apoi „Herm. Ztg.“ va dîce: „Romainen“ séu „Românen“ séu „Rumunen“, nu-i pasa. (Haritate).

G. Manu partinesce pe Ciparin, a se dîce in locu de proieptu: articulu de lege, si pe A. Bohatielu pentru cuprinderea natiunei si a confessiuniloru intru unu proieptu, prin urmare in punctulu acest'a e in contr'a lui Fabini.

M. Binder face o privire asupr'a cursului pertractârei, si dupa-ce lauda presidiulu pentru conducerea cu atât'a tactu a desbateriloru (in care punctu adunarea erumpe in „bravo“ numeróse) trece la obiectu, se invoiesce cu terminulu „esecutare“, (Durchführung), ear câtu pentru terminulu „românisch“ séu „romanisch“ care de altmintrea e totu un'a, numai din punctu de vedere alu sciintiei aru prefe.ri „românisch“; in fine e in contr'a cuventului „e i“ din titlulu proieptului.

I. Balomiri: „validu pentru marele — principatu Transsilvani'a“ sa remâna afara, intielegendu-se de sine, ca diet'a Transsilvaniei numai pentru Transsilvani'a are dreptu de a aduce legi.

Baronu de Siagun'a vorbesce despre trei puncte: a) despre „romanisch“ séu „românisch“, b) despre titlulu din proiectulu regimului, c) despre terminulu „efeptuire.“ — La a) dîce, ca Obertu are dreptu ca Românii de 15 ani

se numescu „Romänen,“ insa 15 ani in casulu acest'a suntu autoritate tocmai asiá de pucina cá sî 15 dîle. Dintr'alte: gramaticii certant et sub judice lis est. Ungurii dîcu: román; sa dice si Germanii „romanisch“.— La b) pelânga titlulu din propusatiunea regimului afla odichnîrea sea. La c) sa remâna cuventulu efepluire.

C. Schmidt aru fi doritu, sa se fia lasatu titlulu pe urma, dupa cum a proieptatu Rannicher; deaca insa proieptulu acest'a nu s'a priimitu, densulu partinesce titlulu din propusatiunea regimului. Câtu pentru „românisch“ sî „romanisch,“ densulu se invoiesce sî cu acést'a din urma, déca românii -si afla liniscirea intr'ens'a, sî bate intr'acolo, ca pentru acésta concessiune, ce o ar' face centrulu in favórea stângei, astépta consimtiementu in alte afaceri mai momentóse. (Strigâri: Schluss der Debatte. !—incheiarea desbaterei !)

Filtsch pentru simplificarea desbaterei cere, a se votá acumu pentru proiectele facute.

Rannicher combate terminulu „Durchführung“ (esecutare), de óre ce dice pre multu, câci inarticularea e numai incepulu esecutârei; dintr'alte, déca proiectele lui, diferite pentru natiune sî confessiuni nu s'au priimitu, propune altu proiectu, (ce-lu da in scrisu Presiedintelui).

Pope'a. Desbaterile atingu trei puncte: 1) numirea natiunei române, 2) terminulu „efeptuire), 3) sa se faca unu preiectu ori dóua? Câtu pentru 1) se declara pentru terminulu „Romanen,“ sî la citatuia lui Obert aduce altu citatu din insusi protocolulu adunârei din Blasiu din orginalulu alltei petitiuni, apoi numirea celoru dóua regimente foste romanesci de frontiera (granitia) din partea Maiestatei Sele insesi, in fine o ordinatiune a Guvernului adusa la cererea Scaunului Episcopescu din Sabiiu. Ad 2) sa remâna cuventulu „efeptuirea“, care aici va sa dica inarticularea; ad 3) sprijinesce pre Cipariu.

E. S. Popp (pentru antâi'a óra) face o revista asupr'a celoru ce s'au vorbitu incontr'a titlului din proiectulu regimului. Densulu partinesce proiectulu regimului, nu pentru ca siede pe banc'a regimului, ci din convictiune. — Câtu pentru confessiuni, densulu nu afla nici o prejudecare, déca se va dice: confessiunile cîi (ale nat. rom.); câci elu n'o 'ntielege asiá, ca confessiunile acestea suntu esclusiv'a proprietate a Românîloru, ci ca suntu acele confessiuni, care au sustinutu pre Români, acele confessiuni, care i-au assiguratu esistinti'a chiaru. De aceea, de n'aru fi pusu regimulu asiá, densulu insusi aru proiectá a se pune. — Asemenea cere a remané cuventulu „esecutare“ (Durchführung), apoi a se pune titlulu acumu, câci cuprinsulu proiectului e destulu de cunoscutu toturoru; in fine combate pre Cipariu sî sustîne, ca panacându unu proiectu nu priimesce sanctiunarea Domnitorului, nu se póte numi lege.

(Voci multe: Schluss ! Incheiare !)

Gaitanu se insinuase la cuventu, dar renuncia in favórea lui.

Alduleanu, care staruiesce a nu se departá diet'a de cuventulu maiestaticu, ce ne e pusu innainte, sî sprijinesce pre Cipariu, cá sa nu se dica proiectu, ci-dupa datin'a vechia — articulu de lege; câci elaboratului se da acumu form'a, in carea sa se substérna Maiestâtii Sele.

Obert repetiesce, ce a dîsu in privinti'a numirei natiunei române, aretându-si totdeodata parerea de reu, ca dorinti'a lui a i se luá cuvintele in acésta privintia sine ira et studio (fâra partinire au nepartînire) ele au datu ansa la iritâri. (Voci: nein nein !) Densulu sta pe lânga assertulu seu, ca Românii sa se numésca „Romanen“, sî sprijinesce parerea sea cu petitiunea Românîloru din 17|5 Maiu 1848. (din care citéza. Bravo! dn centru.) sî cu petitiunea regimentului II. romanescu de granitia din 13. sî 14. Septembre 1848 (Citéza din cuventu in cuventu; unde vine la numirea „Romänen,“ striga o voce: Druckfehler ! — oróre de tipariu! —bravo ! ilaritate mare 'n tóta sal'a.)

Se cere incheiarea siedintiei de tóte pârtile.

Branu de Lemény vorbesce pentru titlulu din proiectulu regimului.

Conte Siulutiu purcede de-la evenimentulu, ca insusi e ac l'a, care 'n adunarea din Blasiu a propusu antâi'a data de pe tribuna numirea Românîloru cá Romanen. Noi cu numele de Romani am venitu din Itali'a, sî numai popórele barbare ne-au polecritu cu numele de Oláh sî Walach, *) care suntu cam identice cu sclavu, servu, sluga. Densulu din parte-si, sî crede ca ori ce Românu bucurosu da altui poporu numele, care-i place; sa faca sî altii cu noi asiá, cá sa fimu linisciti. Prin aceea, ca ne refusa numirea „Romanen,“ starnescu in noi suspiciunea, ca nu ne recunoscu originalitatea cea romana. Sa ne numésca dar asiá, cum ne numimu noi sî cum pretindemu noi, cá sa fia pace sî fratîa adeverata. (Bravo! din stâng'a. Schluss! de tóte pârtile).

Zimmermann (Hören wir ! S'audîmu!) se afla prea putînu versatu in filologi'a româna, decâtu cá sa se póta lasá la discussiuni sciintîfice Déca cu tóte ca prin „Romanen“ se intielegu tóte popórele de viti'a romana, sî adica: Portugisii, Spaniolii, Italianii sî Francesii, precumu prin numirea „Germani“ nu se 'n tielegu numai Sasii din Transsilvani'a, ci sî Englesii, Svedii, Norvegii, Danii sî Germanii propri, in fine prin numirea „Slavi“ nu se 'ntielegu d. e. numai Boemii séu Cechii,, ci tóte popórele de acésta vitia; — déca, dice, pelânga tóte acestea Românii voru a se numí germanesce „Romanen.“ n'are nimicu incontra; numai se róga a nu se face sila sciintiei, ci a i se lasá calea libera pentru desvoltare. —

Referintii n'au de a mai adauge nimicu, sî asiá se pasiesce la votare.

Presiedintele formuléza:

1) Despartu-se proiectele ori remânu un'a ?— Remânu un'a; proiectulu lui Rannicher dara cade.

2) „Recunóscerea dupa dreptulu de statu a natiunei române si a confessiunei greco-orientale si greco-catolice“ — formularea lui Rannicher— cade.

3) „Articulu de lege pentru drepturile politice ale nat. rom. etc.— proiectulu lui Cipariu — cade.

4) Cuventulu „esecutare“— se priimesce.

5) Numirea anumitu a confessiuniloru,— nu se priimesce.

6) „Romanisch“ in locu de „românisch“ se priimesce.

7) „Valida pentru marele principatu Transsilvaniei“ remâne afara? — amend. lui Balomiri - Remâne afara

Siedinti'a de as'adi dar a fixatu titlulu proieptului de lege despre inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru cîi.

Maager cere concedia pe 4 septemâni.

Siedinti'a se 'ncheia punctu la 1 óra.

Siedinti'a XXI,
tînuta Marti in 20 Augustu (1 Septembre). 1863.

Citirea sî verificarea protocolului siedintiei din urma.

Alduleanu esplica mai de aprópe, ce va se dica Gleichberechtigung (egala indreptatire); in principu aru fi pre lânga §. 1 alu comissiunei, nu lu afla insa deseversîtu pentru corespunderea la ajungerea scopului si la deslegarea cestiunei de fatia. Propune o formulare, care o motiva cu aceea, ca Transsilvani'a au avutu constitutiunea ei positiva, in care alte schimbâri nu se au facutu, decâtu cele in urm'a diplomei si a rescripteloru imperatesci, care au restituitu constitutiunea. Aceast'a au fostu basata pre 3 natiunalitati si 4 confessiuni. Maiestatea Sea nu au facutu alt'a, decâtu pre bas'a acestei constitutiuni ni-a datu si noue unu Recht (dreptu) cá celoru alte ce l'au avutu. Remâne pre lânga formularea sea la §. 1 alu comissiunei.

Herbert e pentru tienerea §. 1 din proiectulu reg. fâra adaugeri.

Esc. Sea Popp. Innalta casa! Eu sum in neplacut'a pusetiune de a vorbí incontr'a §. 1. din proiectulu regimului, dar me mângaiu cu aceea, ca proiectulu regimului se póte aduce in consunantia cu aceea, ce vreu sa propunu eu. Innainte de tóte trebuie sa premitu, cumca nu credu ca este nice unulu din medularii acestei case innalte, care sa créda ca dela intrebuintiarea drepturiloru politice póte sa se eschida cine-va, pentru ca nu se tiene de óre care natiune recunoscuta seau religiune recepta (Bravo!). Tocmai pentru aceea, innalta casa! pentru ca cum credu eu sî toti trebuie sa concedemu, nimenea nu se póte eschide astadi dela intrebuintiarea drepturiloru politice; trebuie sa concedemu sî aceea, ca proiectulu acest'a de lege trebuie sa se refereze la constitutiunea Ardealului innainte de 1848.

Deaca pe temeiulu diplomei din 20 Octobre 1860 sî alu ordinatiuniloru emise de atunci incóce, nimenea nu se póte eschide de-la drepturile politice, atunci pentru ce aru mai fi de lipsa articulului acest'a „zur Durchführung der Gleichberechtigung der romanischen Nation et., deaca nu s'aru referí la constitutiunea Ardélului? (Bravo!) Câci deaca tóte natiunile suntu egalu indreptatîte, atunci sî Românii trebuie sa fia e-

*) Nóua numirile acestea nu numai ca nu ni se paru porecliturí, ci chiaru testimonii despre originalitatea nóstra romana; câci ungurescu Oláh (Românu) sî Olosz (Italianu), sî iarasi germanescu Walach (Românu) sî Wälsch (Italianu) ce suntu alt'a, decâtu monuminte pretióse pastrate in limbile popóreloru vecine despre romanitatea séu-fia-ne iertatu neologismulu! — italianitatea nóstra! Red.

galu indreptatîti, sî atunci nu amu mai avé lipsa de articululu acest'a deplege. —

Cumca acestu §. 1. din proiectulu regimului nu are nimica alt'a inainte, decâtu constitutiunea de innainte de 1848, cugetu ca si din §ulu acest'a, câtu si din celelalte urmatóre curatu se vede; câci ce va sa dîca „ebenfalls" alt'a, decâtu ca mai suntu aci sî alte natiuni si religiuni egalu indreptatîte,— dar nu numai din §lu acest'a, ci din totu contestulu proiectului se vede, ca proieptulu acest'a au avutu de scopu tocmai in sensulu constitutiunei transsilvane a face pe Români „gleichberechtigt." —

Precum amu dîsu, nu voiu fi nici odata pentru aceea cá pentru ca cine-va nu se tîne de o religiune recepta a Transsilvaniei sa se eschida de-la eserciarea drepturiloru politice,— inse pe lânga acele drepturi, care le potu intrebuintiá individuii, suntu sî de acelea, care se potu intrebuintia numai de natiune.— (Asiá e !)

In §. 5 alu proieptului sta asiá: „in marc'a marelui principatu alu Transsilvaniei se va suscepe o emblema propria pentru natiunea româna." Deaca nu ar fi intielesulu legei, ca natiunea româna sa fia egalu indreptatîta cá sî celelalte in sensulu constitutiunei transsilvane, apoi pentru-ce aru trebui sa se mai puna o emblema nóua sî pentru natiunea româna ? (Asiá e !) Dar nu numai din impregiurarea aceea ca astadi toti locuitorii Ardealului trebuie sa se bucure de acele drepturi politice, de care se bucura celelalte natiuni in poterea diplomei din 20 Octobre 1860, fâra si din acea impregiurare ca acestu articolu de lege trebuie sa se faca cu privire la constitutiunea transsilvana de mai nainte, am auditu multe pareri.— Au fostu parerea, ca constitutiunea Ardélului nu s'a restituitu nece decâtu;— am auditu parerea, ca constitutiunea s'a restituitu intreaga, cum a fostu;— sî alta parere, ca s'a restituitu incâtu-va. Eu suntu de parerea din urma, inalta casa!— eu sum de parere, ca s'a restituitu constitutiunea Ardélului intr'atât'a, incâtu nu sta in contradîcere cu diplom'a din 20 Oct. 1860 si cu celelalte legi de statu urmate dupa dens'a, sî in acésta estensiune o intielegu eu in §. 1 alu proieptului (Voce: So ist es! asiá e!)

Cumca s'a restituitu, se vede din rescriptulu imperatescu câtra contele Rechberg, unde se vorbesce de schimbâri afundu taiatóre. Déca nu aru fi restituita constitutiunea cea vechia incâtu-va, atunci nu asiu pricepe, ca cum s'aru poté face schimbâri afundu taiatóre in constitutiunea cea vechia, — schimbâri afundu taiatóre se potu face numai intr'unu lucru care esista. (Bravo! asiá e!) Dara va dîce cine-va, ca ce lipsa avemu de restituirea astoru feliu de legi, deaca suntemu toti egalu indreptatîti ? Eu dîcu, innalta casa! ca avemu mare lipsa; deaca nu aru aduce pentru noi altu folesu, singuru aceea, ca : dupa cum scimu, dupa legile Transsilvaniei cele vechi au fostu tiér'a acést'a imparîtta in trei teritorii, au fostu pamentu unguresc, secuiescu, sî sasescu. Scimu Dloru! ca uniunea din 1437 nu s'a facutu in contr'a natiunei române, (Schuler-Libloy: So ist es!), ci in contr'a poporului tieranu, de care nu s'au tinutu numai Români, ci sî Unguri sî póte sî Sasi; dara sciu sî aceea, ca nu au remasu la atât'a. —

Sa luâmu, Domniloru ! la mâna legile facute dupa anulu 1437, sa luâmu Approbatele, sî acolo vomu aflá, ca nu este poporulu tieranu, care se proscrie, ci se proscrie numai natiunea româna ; — acést'a se vede din P. I. tit. 1. art. 3 in fine, Part. I. tit. 8, 9, sî P. III. tit. 53. etc., peste totu loculu se proscrie numai natiunea româna sî confessiunele eii. Numai unu § sa-mi aretati Domniloru! unde s'au proscrisu poporulu tieranu peste totu !

Acum natiunile conlucuitóre din Ardealu au dedusu, ca fiindu in Ardealu numai trei teritorii, Românii, ori unde se afla, suntu numai lipituri. Domniloru! nu numa la a. 1437 ci sî in a. 1863. se audu vorbe de acele, ca Ardealulu nu e tiéra romaneasca, ca Românulu sa mearga in tiér'a lui de unde au venitu. Românulu are pamentulu seu in tier'a acést'a, aici sa remana sî va remané sî vrea cá sa se potá numí sî elu Transsilvanu in patri'a sea, sa nu mai fia strainu pe pamentulu seu. (Bravo !) Asiá dara, inalta casa ! eu sum pentru § 1. din proiectulu comitetului, dar totdeodata me dechiaru, ca §-ulu acest'a nu sta in contradîcere cu proieptulu regimului; pentru-ca aceea, ce in proiecptulu regescu au remasu afara, se intielege de sine ; câci altmintrea cuventulu „ebenfalls gesetzlich anerkannt" („asemenea egalu indreptatîta") n'aru avea nici unu intielesu. (Bravo! din tóte pârtîle)

Birthler nu scie ce va sa dîca „als solche (ca atare)? si incâtu mai esista constitutiunea de mai nainte ? e pentru amintirea diplomei si patentei in §. 1.

Fabini e de o parere cu Herbert, i e necchiaru cuventulu „als solche:" (cá atare); pentruca aru vrea sa scia, de potu fi mai multe biserici catolice seau numai un'a. Se slobode in'r'unu discursu teologicu, dela care fu abatutu de câtra Presiedintele; respunde ca poporulu trebuie sa scia, câte religiuni suntu egalu indreptatîte, pentruca lucrulu si-are sî partea sea materiala. (Multa ilaritate in decursulu vorbirei).

Lui Rannicher, decisu pentru proiectulu regescu nu-i place nemultiamirea ce o arata natiunea româna cu proiectulu regescu; amintesce cuvintele Escel. S vice-presiedinte Poppu in congressulu natiunalu in 21 Apr. a. c., e de acordu ca Alduleanu, incatu acesta se provoca la patenta ; incolo dîce ca deaca aru fi sa cada proiect. reg., se róga sa se priimésca amendementulu seu, pre care lu cetesce.

Romanu *)

Cipariu nu afla diferintia esentiala intre proiectu reg. sî alu comissiunei ; doresce cá in testulu germanu cuventulu „ebenfalls" (asemenea) sa remâna afara, de alta parte înse sa se puna dupa religiuni „recepte", pentru-ca acesta e unu terminu juridicu adoptatu pâna in 1848 si acést'a o au si cerutu Românii de atâtea ori (citéza in decursulu vorbirei mai multe casuri din trecutu); dealtmintrea e pentru proiectulu comissiunei. Dlui Fabini i observa, ca Guvernulu au deslucitu destulu de bine diferinti'a bisericei gr. catolice de cea rom. cat. dându-i o pusetiune de sine statatóre;— desfasiura diferinti'a dogmatica de cea disciplinaria, care are de a face numai cu partea esteriósa a bisericei.

Schuler-Libloy spriginesce pre Rannicher, deosebindu si elu intre natiune si religiune; intréba, ca déca densulu aru trece la biseric'a orientala, mai fire-aru Germanu ? (Voci in stâng'a : Ia ! Fi !); pentru-ce dara se dîce, ca religiunea greco-orientala se tîne de natiunea româna? Românii, dîce mai departe, ceru aceea, incontr'a a ce s'au luptatu de sute de ani : adica pusetiune privilegiata. Scopulu aru fi, eá Românii sa nu fia respinsi iarasi la spate. Elu doresce, cá natiunea româna sa fia recunoscuta dupa dreptulu de statu, sî e de parerea, ca acést'a e destulu de aprintu espusa in amendementulu lui Rannicher ; de aici deduce unu organismu municipalu, carele aru fi si natiunalu. Ce se atinge de biserica, se orientéza numai dupa faptu sî esterioru. In Transsilvani'a in sensulu aprobateloru aru avea numai 4 religiuni voia libera si autonomia egala, din care curgu drepturi politice, cum: drepturi nobilitarie a le preotiloru si prerogative de ale bisericei, intréba ca noin vom cara acestea? (voci in stâng'a: nein! nu !) asemenea drepturi curgu si in privintia ocuparei posturiloru cardinale (mai multe voci in stâng'a : „nu e la ordinea dilei! in centru: So ist es ! es gehört zur Tagesordnung). Crede si vorbitoriulu ca nu se tiene lucrulu de acésta cestiune, pentruca punendu diplom'a din 20 Oct. de basa, consequintiele de mai nainte cadu, la ce consimte si elu pe deplinu.

Manu Gabr. cere inarticularea relig. gr. cat. cá atare, surpa temerea ca celelalte popóre voru fi eschise dela drepturi politice; pentru Alduleanu.

C. Schmidt se multiemesce cu §. 1 alu reg. formulatu va mai departe odichn rea natiunei române incâtu nu voru fi principiele de care se tiene elu sacrificate. Vrea cá totu ce are natiunea sasa sa aiba si cea româna, va cá Românii sa-si aiba municipiele loru, atâtu pentru Români câtu si pentru dreapta in privinti'a limbei ca pana acum. In privinti'a confessiuniloru crede ca póte cu cea mai mare linisce de sufletu sa se provóce la legile vechi ale patriei. Desparte si elu cá Rannicher natiunea si religiunea in §§. deosebiti si se alatura lânga elu cu óre care modificare.

Balomiri e in principiu pentru Alduleanu. face deschilinire intre natiune genetica si politica, cea d'antâiu au fostu si in aprobate recunoscuta, aici e vorb'a de cea politica, si asiá sa se adauge la natiune si cuventulu „politica". Partinesce pre Cipariu cu „ebenfals" si „recepte."

Budacker e pentru proiectulu regimului.

Gaetanu e de o parere cu Alduleanu neaflandu diferintia esentiala intre amendementulu acestui si alu reg. E intrebarea numai, ce drepturi mai au natiunile celelalte ale tierei dupa restituirea constitutiunei vechi prin diplom'a din 20 Oct. si ce drepturi castiga natiunea româna prin inarticularea ei. Din caus'a greutatii acesteia crede ca regimulu au fostu silitu a formulá §. resp. asiá superficialu, lasându deslegarea acestei cestiuni dupa ce voru fi resolvite celelalte propusetiuni.

Crede mai departe, ca diplom'a au restituitu constitunea cu óre care tiermuriri, de alta parte scia, ca diplom'a au priimitu principii in sine care au prinsu radacini in tiéra. Fiindca constitutiunea e prin o ordinatiune conchiamata sî nu cu form'a cea vechia, ar dorí sa se dîca : constitutiunea for-

*) Priimindu cuventulu Dlui Romanu prea tardîu, lu vom reproduce in nr. venitoriu. Red.)

ma restituita cu intielesulu diplomei din 20 Oct.; se deshiara pentru modificatiunea acést'a.

Conradu Schmidt: nu sî pentru patenta?

Gaetanu: nu! pentruca de sî acestea suntu priimite de Români, totusi primirea celei din urma nu o afla oportuna din causa ca aceast'a e pentru tieri unde suntu classe.

Adunarea generala a Associatiunei,

ce se 'ncepe Luni in 26 Augustu (7 Septembre) in Blasiu, dupa-cum se prevede, va fi pe tînu cercetata sî va formá unu contrastu marcatu fatia cu mareti'a adunare de-la Brasiovu din anulu trecutu. Astadi tóte poterile nóstre cele mai emininti literarie suntu ocupate deplinu de politica, carea tocmai acum — cându e vorb'a 'n diet'a tierei de inarticularea natiunei nóstre,—au ajunsu pentru noi culmea momentosi'atiisi a gravitâtii.— Escellenti'a Sea Eppulu Br. de Siagun'a, Presiedintele de acum alu Associatiunei, se vediù nevoitu a remané la dieta; assemenea sî Esc. Sea Mitr. Conte le Siulutiu remase in Sabiiu. P. Canonicu Cipariu, Vicepresiedintele Associatiunei, carele va substitui dupa statute pre Presiedintele, plecà astadi in 23 Augustu (4 Sept.) desu de diminétia la Blasiu, insotîtu de p. Canonicu Vlass'a. — Fusese vorb'a sî de aceea, cá sa se tina adunarea la Sabiiu, unde erau adunati atâtia membri, — dar din respectu câtra decisiunile aduse odata totusi se preferi Blasiulu.

Alegori nóue.

In loculu senatorului Lang, deputatului II. din partea orasiului Bistritia, dupa „Bistritzer Wochenblatt", se alese senatorulu Klein cu 88 din 142 voturi.

Sabiiu in 22 Augustu. (Conferintiele invetiatoresci subt invetiatorulu sî Comissarulu P. Soiu.) Dupa ce in siedintiele de Luni se facura salutârile sî se tinura cuventârile cuviintióse, sî dupa-ce se esaminara cei mai multi dintre invetiatori d.n „Intructiunea pentru invetiatori", in fine dupa ce se inscrisera invetiatorii presenti, Marti se trecù la intrebârile propuse de Ven. Supremulu Inspectoratu de scóle din Instructiunea pentru comissari, sî se aflà, ca Abcd. D-lui Prof. Z. Boiu se introduse in aceste 2 protopopiate in 12 comune cu efectulu, doritu sî elevii afla usiurintia fórte mare la cititu, numai invetiatorulu sa-lu scie bine aplicá. Cându veni la 'ntrebare: ca la care obiectu de invetiamentu este mai încordata atentiunea eleviloru? se respunse: cá la cantare, la istorióre, la versurele, sî la totu aceea ce invetiatorulu nu le predà cá sa 'nvetie numai mechanicesce, ci le desface amesuratu poterei loru intielesuale.

Se mai aretà sî acea dorintia a invetiatoriloru de a avé cârti de scóla mai corespundtatóre mintii copiiloru, sî cu deosebire se simti trebuinti'a unei cârti mai apte pentru Aritmetica.

Totu Marti dupa amédi se puse intrebarea, ca 'n ce tempu se frecuentéza scól'a? la carea se respunse, ca 'n fórte pucine comune s'a tinutu sî 'n semestrulu de véra; apoi se luà sî ast'a la protocolu, ca inspectorii locali, efori'a scolara sî antisti'a comuna politica cam in deobsce pré putinu se intereséza de tréb'a scolara, ca numai acei parinti tramitu copiii la scóla, cari voiescu; câci sila nu e, s. a.

Mai departe se espusera midilócele cele mai potrivite spre a poté face eleviloru sî parintiloru placuta scól'a. *)

Miercuri se puse sî se desbatù mai cu séma intrebarea, ca cumu s'aru poté ocupá elevii din II despartieminte, cá nici unii nici altii sa nu petréca vromea inzadaru. *)–

Astadi dupa amédi se mai espusera sî se luara la protocolu mai multe cestiuni, privitóre la starea din afara a scólei sî a invetiatoriloru.*)

Dupa tóte acestea d. Comissaru tînù iarasi o cuventare fórte potrivita cá sî cea de la 'nceputulu conferintieloru, in care recomânda toturoru invetiatoriloru presenti portare morala sî modesta, apoi nesuinti'a de a se perfectiuná in chiamarea loru. In fine aduce multiamita Imperatului cerescu, ce ni-au ajutatu de amu venitu pâna intr'atât'a, apoi Maiestâtii Scale Imperatului, Esc. P. Eppu., Dlui Consiliaru Dr. P. Vasiciu sî P. Protopopu Panoviciu, care la tóte siedintiele pâna 'n fine luà parte, sî apoi toturoru acelor'a, cari s'au silitu sî se silescu a inaintá tréb'a scolara.

Conferintiele se incheiara cu cantarea doxologiei. Tóte siedintiele de dimineti'a se incepura sî cele de dupa amédi se finira cu cantare sî rogatiune.

Auditori avuramu pre dd. Professori din Institutulu diecesanu sî mai multi tineri de prin diferite scóle.

D. C. Rolbianu.

*) La acestea, ce taia in sfer'a organeloru pedagogico-didactice speciale, — de care multiamita cerului acumu inca avemu — nu ne simtimu competinti a ne lasá.: Red.)

Varietati sî noutati de dî.

(O serbatóre militara). In nr. 72. alu foii nóstre amintiseramu, ca regimentulu de infanteria Nr. 50., ce pórta numele Marelui-Duce de Baden sî e compusu mai cu séma din fratii nostri, ce faceau pâna la 1851. regimentulu II romanescu de granitia, si-a serbatu in 20/8 Augustu a. c. in Cened'a jubileulu de 100 ani sî santirea steaguriloru celoru nóue in loculu celoru vechi sfasiate de tempuri sî batâi. Comand'a regimentului — dupa Gazet'a Transs. — invitase din Cened'a in Itali'a sî pre generalulu Urbanu din Brünn, fostulu colonelu alu regimentului la 1848., a luá parte la acea festivitate militara, sî densulu respunse: ca déca-lu va iertá servitiulu, se va 'nfatisiá intre vechii sei cameradi din regimentu. Apoi dice: Diet'a din Transsilvani'a pentru referintiele Austriei e de cele mai grave urmâri; ea mai ca n'aru fi adunata astadi, déca credintiosii Români la anulu 1848. nu si-aru fi luatu Nasceudulu de modelu. Numele (déca e „Name", ear deca e: „Stâmm", atunci: trupin'a) regimentului 50 este dar pamentulu celu fruptiferu pentru desvoltarea unui poporu apesatu de multu tempu."

In Naseudu inca se celebrà acea serbatóre prin rogatiune; câci populatiunea districtului fusese invitata a serbá acésta dî momentósa, sî respunse prin oficiulu districtualu pe telegrafu comandantelui regimentului, urându flamuriloru celoru nóue onórea celoru vechi, ear oficirii regimentului retelegrafara, multiamindu pentru aducerea aminte de glori'a cea vechia a regimentului, si salutandu prefostii granitieri. —

Acecasi corespundintia ne spune, ca cu 1 Octobre se va 'ncepe in Naseudu sî class'a I. a fiitorului gimnasiu, care va fi dejá a u t r e i l e a g i m n a s i u r o m a n e s c u in T r a n s s i l v a n i 'a. — Domnedieu sa ne ajute!

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a deeri, Vineri 11 Sept. c. n. s'au facutu mai multe amendemente la §. 4. din propositiunea reg. Intre altii deputatulu Binder a proiectatu cá sa remâná acelu §. cu totulu afara, care proiectu a fostu insa spriginitu numai din centru. Asemenea s'au facutu amendemente din partea deputatiloru: Balomiri, A. Bohatielu, Servianu Popoviciu si Esc. Sele Episcopului Siagun'a. Dupa desbatere mai de patru óre, venindu treab'a la votisare, tóte amendementele piara, si remase proiectulu regimului.

Astadi se discusse asupr'a §. 5, 6 si 7. La §. 6. facù Esc. Sea Mitr. Conte Siulutiu unu adausu, cerendu a se dice dupa: Tóte legile tierei: privilegiele, patentele, rescriptele, ordinatiunile sî ori care alte mesuri etc. Amendementulu, sprijinitu de stâng'a sî o parte din centru, se priimesce. Propositiunea reg. I. se citesce si a trei'a óra. —

Din Vien'a se telegrafeâa lei „Herm. Ztg." etc., ca Mai. Sea a sositu eri in 23 Augustu din Frankfurt sî a fostu priimitu cu triumfu. —

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 23 Aug. (4 Sept.) 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	2	20
„ „ códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	47
„ „ midilocu „	1	40
„ „ códa „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen)	2	20

*) 3 galete nemtiesci suntu—2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisóri francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe ó jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 77. ANULU XI.

Sabiiu 27 Augustu 1863.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXI,

tînuta Marti in 20 Augustu (1 Septembre). 1863.

(Continuare sî capetu.)

Gaetanu. Elu din parte-si nu póte priimí acestu principiu de classe, pentruca interessele natiunale suntu mai pre susu. Pre vorbitoriu nu-lu multiamescu asecurarile dlui Conrad Schmidt in privinti'a limbei sî desvoltarei natiunalé, ci se teme tare ca si cu municipiele nu vomu ajunge mai departe decâtu ne aflâmu astadi cu instrutiunea provisoria in comitate. De ó camdata numai pentru provocarea la diploma.

Schuller. M. pentru Rannicher.

Puscariu se alatura lânga proiectulu regimului formulatu de Alduleanu. Mai departe arata, ca Românii nu se potu multiamí cu o simpla si nimicu insemnatóre egala indreptatire cu celelalte natiuni in tiéra, pentru ca atunci aru fi mai antâiu de lipsa esarticularea natiuniloru dejá inarticulate. Recunósce, ca pentru toti fiii patriei e de lipsa unu edificiu comunu sî nu castelle deosebite pentru fiacare, inse pâna va veni acelu tempu, natiunea rom. sa stea totu sub ceriulu liberu espusa la ori ce viscolu? (Bravo!). Românii nu voru eschiderea nimenui; dee sî celelalte natiuni din tiéra semne de viatia politica, cum amu datu noi, sî atunci sî ele voru fi priimite (Bravo). In câtu pentru judecat'a opiniunei publice, crede ca va cadé asupr'a aceloru ce de o parte spriginescu castelele, de alta pre altii i respingu sî-i retînu de-la ele. Elu nu citeaza din cart'a magna a Montenegriniloru, ci citeaza din diploma, unde regimulu proclama inarticularea natiunei române, sî nu pricepe, ce voru domnii, cari din acestu obiectu facu unu sarcasmu (Bravo! de stanga). Crede ca prin inarticulare se implinesce voi'a maiestatica sî dorinti'a natiunei (vivat! bravo! in stânga).

Dr. Ratiu. Inalta casa! Eu inse partinescu propunerea d. dep. Alduleanu; nu potu insa, cá sa nu facu vr'o câte-va observâri la unii dintre dd. vorbitori din centru, sî mai nainte Dlui Herbert. Dlui dîce, ca propunerea Dlui Alduleanu sta 'n contradîcere cu principiele statorite in diplom'a din 20 Oct. 1860. Eu nu aflu acést'a, Dloru! Diplom'a din 20 Oct. 1860. statoresce obiectele, ce se tînu de senatulu imperialu sî tóte celelalte obiecte, afara de acelea ce suntu specificate in punctulu III din diploma, dîce ca se tînu de legislatiunea Tranniei. — Eu asiá credu, cumca déca cuvintele din punctulu IV. din diploma au vreo insemnatate, despre care eu nu me indoiescu, atunci de sine se intielege, cumca constitutiunea patriei cu restringerea mai susu insemnata e redata, in carea insa suntu de a se face modificâri adu cu taiatóre, — dîcu, cumca aceste modificâri suntu de a se face in constitutiunea patriei. Acést'a apriatu se vede din p. n. biletu de mâna indreptatu câtra Br. Kemény din 21 Dec. 1860., unde se dîce: Die Competenz des Landtages wird innerhalb der Grenzen Meines Diploms vom 20 October durch die Grundsätze des früheren siebenbürg. Staatsrechtes bestimmt" etc. sî se adauge, cumca dreptulu fundamentalu de statu alu Tranniei trebuie sa se aduca in conglasuire cu pretensiunea celorlalte natiuni pana ací ne-'ndreptatîte. Asiá dar ací nu póte fi vorba de tóte natiunalitâtile din monarchia, ci numai de Staatsbürger-ii din Tranni'a. E dreptu, cumca radicarea stârei esceptiunale a nobilimei, precum sî desfiintiarea robotelor etc., despre care se face mentiunare sî 'n diploma, au valóre sî pentru Tranni'a; dar de aici nu urméza, cumca drepturile, care le au Transsilvanii cá atari, acelea le-aru avé si Nemtii din Ober-und Niederöstereich. Dreptulu de statu alu patriei, la care m'am provocatu, se statoresce prin legea fundamentala a Transsilvaniei, adeca prin diplom'a leopoldina din 1691., sî din legile acelea, care au urmatu pe bas'a acestei diplome, — Stersus'au acea diploma leopoldina prin vreo lege a patriei? Eu dîcu, ca nu s'a stersu, ci prelânga reservarea obiecteloru specificate in punctulu III. din diplom'a din 20 Octobre 1860. pentru senatulu imperialu, trebue sa se modifice prin egal'a indreptatîre a natîunei române sî a confessiuniloru ei.

Punctulu 5. alu acelei diplome ne spune, ca la deregatorii au sa se aplice numai fiii patriei. Totu acolo in punct. 7 sî 8 sî in articulii de lege din 1791 sta, ca administrarea patriei va fi in mânile patriotiloru, cumca diet'a are dreptulu de alegere pentru officiele cardinale. Aceste legi inca nu s'au stersu; ele se voru modificá prin egal'a indreptatîre a natîunei române sî a confessiuniloru ei, precumu sî prin radicarea starei esceptionale a nobilimei.

Daru se mergemu mai incolo, se vedemu, cumu se au efeptuitu dispositiunea diplomei din 20 Oct., sî aflamu, cumca in urm'a p. n. decisiuni din 24 Martiu 1861 tóte deregatoriele, care erau in tiéra, se au desfiintiatu, toti deregatorii in contr'a legiloru fundamentali, in 15 Aprile 1860 se au departa'u sî in loculu loru se au aplicatu fiii patriei. In urm'a biletului de mâna din 21 Decembre 1861 se au organisatu guvernulu r. trans. dupa formele constitutiunei vechi, se au organisatu tóte comitate'e sî in specie legiuitulu grof alu natiunei sasesci baron Salmen au capetatu instructiunea, ca sa organiseze fundulu regiu, care destulu de reu se numesce sî „Sachsenland." Acesta se au organisatu dupa tóte formele constitutiunei vechi sî s' au ingraditu asiá dîcendu cu tóte privilegiele de mai nainte. Déca s' au pusu astfelu in lucrare diplom'a din Oct. 1860, de aci se vede, ca legile fundamentali nu suntu sterse sî delaturate. Acést'a sî aceia au intielesu-o asiá, cari atunci au statu la cârma, sî asiá o vedemu in pracsa sî astadi.

Domnulu Schuler Libloy dîce, ca noi aperamu aceea, ce de sute de ani amu combatutu. Acésta nu este adeveratu; noi nu amu dîsu nici odata, cumca dispositiunile séu legile despre drepturile reservate celoru 3 natiuni sî patru confessiuni suntu rele, ci amu combatutu sistema pentru aceea, pentruca nu amu fostu sî noi in ea, sî pentruca nu neamu potutu bucurá de drepturile politice statorite prin legile fundamentale. Au nu au cerutu Românii totdeuna inarticularea natiunei sî a confessiuniloru loru? Cându ceremu noi inarticularea, nu vremu alt'a, decâtu ca drep urile natiuniloru priveligiate sa se estinda in 2 directiuni: adeca asupr'a natiunei române cá atare, sî dupa ce sau stersu privilegiile nobililoru, dupa ce au incetatu iobagia sî prin acésta s'a facutu cea mai mare parte a locuitoriloru cetatieni liberi, sa se estinda sî a supr'a acestoru, cari mai nainte strinsu luându, parte nu au fostu indreptatîti de locu, nu se au folositu de acele drepturi politice, de care se au bucuratu connatiunalii loru.

Panacându dara legile acelea fundamentale nu suntu sterse, pân'atunci nu póte sa ne faca nimeni imputare, ca noi pe nedreptu vremu sa ne impartasîmu de drepturile cuprinse in legile acelea. Déca acele legi nu corespundu spiritului tempului, bine, Domniloru! sa le reformâmu! Aci e vorb'a, Domniloru! ca in principiu sa hotarimu acele drepturi, care ne competu nóua sî care nu potu sa fia altele decâtu care fâra deosebire de stare sî nascere competu celoralalte natiuni pâna acumu privilegiate.

La propunerea Dlui Rannicher numai un'a amu sa observezu. Noi, asiá credu, ca suntemu de o parere; eu in specie aperu cu totulu parerea D-Sele, cá adica sa ne provocâmu sî la diplom'a din 20 Oct. 1860., sî asiu fi de parere, cá sa intre in proiectu; dar mi se pare, ca nu e de lipsa. Noi nu trebuie sa

ne contradîcemu la acelea, ce amu dîsu mai deunadi in adressa;— acolo am dîsu, ca vomu face destulu provocârei Maiestatei Sele de a petrece diplom'a in legile patriei prin aceea, ca pentru diplom'a din 20 Oct. 1860 vomu face unu articulu specialu de lege. (Asiá e!) Pâna atunci pana cându noi nu amu inarticulatu diplom'a din 20 Octombre, nice nu potemu sa ne provocâmu la aceea. Eu, Domniloru! sum de acea parere, carea o-a desfasiuratu sî Esc. Sea D. Vicepresiedinte Popp, ca constitutiunea Transsilvaniei numai in intielesulu diplomei din 20 Oct. 1860 dupa legile patriei nóstre trebuie inarticulata; asiá dar pâna nu s'au inarticulatu, nu potu sa priimescu parerea Dlui Rannicher.

Ce se tîne de observârile Dlui Balomiri, ca déca noi amu considerá diet'a acést'a dupa legile dinnainte de 1848 aru trebuí sa dîcemu, ca ni s'a restituitu constitutiunea,— trebuie sa-i spunu, ca eu nu potu, cá unu actu sa-lu privescu si sa-lu judecu numai dintr'o parte; acel'a trebuie judecatu din tóte pârtîle. Constitutiunea vechía s'a restituitu in intielesulu diplomei din 20 Oct. 1860, dar in acea dî a recunoscutu Mai. Sea, ca 'n constitutiunea patriei trebuie sa se faca schimbâri afundu taiatóre.

Scimu ca Maiestatea Sea au poruncitu, cà sa se adune o comissiune in Belgradu din tóte natiunalitâtile, care sa faca o propunere pentru compunerea unei diete transsilvane. Au trebuitu dar, cá o parte a legislaliunei sa ia initiativ'a prin octroirea unei legi provisorie pentru constituirea dietei, prin urmare constitutiunea sa se modifice astfelu, incâtu sa póta intrá sî aceia in legislatiunea patriei, cari pâna acum n'au fostu indreptatîti. Propusetiunea regésca, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9 au de scopu sa faca in constitutiunea patriei totu schimbâri afundu taiatóre, si asiá dar nu putemu dîce, ca diet'a acést'a aru fi legala.

Aprobatele, compilatele si tóte legile despre care vorbesce d. Balomiri nu suntu mórte, ci suntu numai cum asiu dîce in agonia mortii. Legislatiunea tierei anca nu si-a datu sententi'a de mórte asupr'a loru, ele suntu numai in cea mai mare parte incontra spiritului tempului, pentru aceea s'au inlocuitu cu alte legi provisorie, dar dupa lege, mórte anca nu suntu.

Astfelu intielegu eu Dloru! diplom'a din 20 Oct. 1860 facia cu constitutiunea patriei nóstre, ca adeca candu e vorb'a despre o desvoltare natiunala si despre vreunu dreptu natiunalu alu Transsilvaniei se nu-mi stea cineva cu diplom'a in contra; pentruca aceea trebuie se marturisescu dloru! cumca nici odata n'a facutu cineva servitiu mai reu unei cause drepte decâtu acei domni din centru, cari interpretéza diplom'a din 20 Oct. 1860 ca dlu Herbert. Scimu Dloru ca mai bine de jumetate din monarchia nu au intratu in senatulu imperialu, póte si din causa, c'a se ingradésca consequintiele diplomei, adeca numai de acele consequintie, care le tragu unii dd. vorbitori din diploma. (Bravo!) Din aceste cause (eu partinescu propunerea dlui Aldulea (bravo entusiasticu din stang'a).

Zimmermanne pentru propusetiunea reg., câci e mai chiara sî sî mai liberala decâtu proiectulu comissiunei. Observârile ce aru fi de facutu acestui proiectu, le lasa barbatiloru regimului, de cari se mira, ca nu iau cuventulu pentru aperarea propusetiunei p. n. aceluia. De aru fi sa cada propusetiunea regimului, se alatura lenga amendementulu lui Rannicher. Lui Puscariu observa, ca citatiunile lui din o legislatiune straina nu suntu asiá conpromitiatore cá approbatele sî compilatele.

Aldulʻeanu (in nr. venitoriu)

E. S. Popp (din eróre in nr. trecutu).

De Trauschenfels face pre dieta atenta la o eróre de tipariu, care aru fi datu ansa la multe desbateri, adeca cuventulu „früheren," care din eróre se au adusu in legatura cu „siebenbürgische Verfassung." Nu afla deosebire essentiala intre propusetiunea regimului sî proiectulu comisiunei, e pentru celu din urma.

Presiedintele intréba, sa se desparta in doi paragrafi natiunea sî religiunea? — Se priimesce nedespartîrea.

Se punu la votu amendementele sî nu se priimescu. Votânduse §. 1. din proiectulu comissiunei, se priimesce, care se sî enuncia decâtra Presiedintele de rege.

Cuventulu dep. Romanu

din siedinti'a XXI din 20 Augustu (1 Sept.) 1863.

Inaltu corpu legislativu! In loculu §. 1. din proieptulu regimului, s'au tiesutu sî asiediatu prin comitetulu dietalu doi §§. Intr'acestia se dîce, ca natiunea româna sa fia intocmai indreptatîta cu celelalte natîuni recunoscute, adeca cu natiunea magiara, secuia sî sasa. — E notoriu precumca legile numai natiunea nobililoru Secuiloru sî Sasiloru cunosceau cá natiuni regnicolare; despre natiunea magiara nu esista intr'acelea nici unu articulu prin care sa fia fostu dechiarata de regnicolara (Voce: So ist es!) Numai in tempurile mai próspete s'au ivitu sî numirea de natiunea magiara, care apoi s'au viritu in testulu unoru §§; (So ist es) asiá dîcendu pertangen tem s'au intemplatu acest'a per usum seau abusum totu atât'a. Eu cugetu, ca fia cine e petrunsu de convingere, precumca inclit'a camera legislativa voiesce cu cumpan'a Minervei in mâna a mesur'a egal'a indreptatîre pentru toti factorii, din care se compune populatiunea Tranniei, sî fiindca in tempulu de fatia dreptulu istoricu jóca o rola mare, — ear natiunei magiare i s'aru poté face obiectiune temeinica, precumca ea nici o data n'a fostu inarticulata; — ceea ce aru fi nefavorabilu pentru ea, — de aceea îmi iau voia a propune, ca deaca se inarticuleaza natiunea româna, carea prin legile vechi n'a fostu recunoscuta, sa se inarticuleze sî cea magiara (o Voce: rosz!) carea iara-sîle nu se aflà formalu inarticulata cá atare. (Sensatiune, sgomotu, presiedintele provóca la ordine; hören wir! s'audîmu!), cá sa póta stá cumpan'a dreptâtii oblu.

Intr'altele me declaru sî eu pentu proiectulu de lege alu comissiunei dietale cu aceea observatiune, ca tare asiu fi doritu, cá desbaterile despre egal'a indreptatîre a natiunei romane sa se fia estinsu sî asupr'a limbei, pentru ca eu sumu de parere, precumca aceste dóue obiepte, adeca natiunea sî limb'a in asiá strinsa legatura stau un'a cu alt'a incatu desbaterea restrinsa numai la un'a séu la alt'a nu póte fi perfecta sî numai in asiá casu asiu avé voia a rosti inca, presupunendu insa, ca cu vorbirea-mi in modulu acest'a asiu fi indreptatu la tempulu in care aru veni limb'a la ordinea dîlei, me retînu pâna atunci.

Siedinti'a XXII.

tînuta in 21 Augustu (2 Sept.) 1863.

Dupa cetirea protocolului in tóte trei limbile patriei sî discutarea despre titulature, face Balomiri nisce indreptâri in amendementulu seu.

Presiedintele face cunoscutu dietei ca Escell. Sea Pop n'a vorbitu eri cá regalistu, ci cá deputatu; — cetesce §. 2. din propusetiunea regimului sî §. 2. din proiectulu comissiunei in tóte trei limbile.

Eppulu Br. Siagun'a. Innalta Casa! Eu dorescu a aduce intr'o armonia firéasca §. 1. sî 3. din propositiunea regimului cu §. 3. din propositiunea comitetului dietalu ad hoc, sî totu odata dóue schimbâri de totu stilistice voiu sa aducu cá obiectulu pertractarei de astadi.

Eu am basa legale, in urm'a câreí'a mi-iau indrasnéla a face asemenea schimbâri in articululu de lege alu regimului. Bas'a aceast'a legala este in modulu acel'a fundata, pe care-lu aflâmu in alte multe legi de mai nainte ale patriei.

Este sciutu, Domniloru! ca mai multe urme se afla in condicá legiloru de pâna acum ardelene despre beserici, de unde urmeaza presupunerea aceast'a logica, ca dora o lege n'au fostu de ajunsu a asigurá esistinti'a unei seau altei biserici. Eu voiu esprimá in cuventarea mea totdeun'a cu biseric'a mea, dara nici odata cu religiunea sî confessiunea eî.

Domniloru! numai decâtu pe fati'a d'antâi'a a Aprob. aflâmu o lege despre bisericele recepte, dupa aceea mi vine a dîce ca nefiindu armonia intre representantii bisericiloru recepte seau mai mai bine dîcendu ne aflându odichn'a sea bisericile recepte, de-la unulu seau dela altulu, li s'au datu prilegiu de a aduce alte legi mai nóue, dara sî acestea, precum mi se pare n'au fostu indestulitóre. Pentru-ca in infiintiarea diplomei leopoldine iarasi vedemu hotariri apriate despre assigurarea stârei legale a aceloru patru religiuni recepte. Aru gandí omulu, ca in urm'a atâtoru legi politice, besericile au fostu multiamite si indestulite; mi vine a dîce, ca inca n'a fostu, precumu acést'a arata mai multi articuli de lege ai dietei din 1791 apriatu, ca iarasi s'a facutu unu articulu deosebitu, adeca articulûlu 54 pentru fundatiuni.

Aceste 4 religiuni recepte si bateru in articululu 53. 1791 se dîce despre independinti'a acestoru 4 biserici, totusi in aceeasi dieta prin articululu 55, 56 si 57 se aducu nisce hotarîri dietale pentru odicn'a bisericiloru acestei patrii: cum póte sa zidésca biserici (Bethäuser), mai incolo ca preotulu din fia-care biserica póte pre bolnavu, care se tîne de biseric'a sea, ori unde s'aru aflá, sa-lu cerceteze, si ritualminte sa-lu mângaie si sa-lu ingrópe; de unde mi vine a crede de si au fostu dóra 4 religiuni recepte, un'a séu alt'a au fostu impedecata óre catu-va de-la esercitiurile cele cardinale, care conditiunéza autonomi'a unei biserici crestine, Ca a trebuitu sa fia fostu ceva nemultiamire

între crestinii acestoru 4 beserici, se vede mai urma si din representatiunea dietala din 1848 ,— caci acolo status et ordines amaru se plângu, ca nici legile asecuratóre de independinti'a bisericiloru crestine nu se observéza, si mai n'au odichna.

Dupa aceea a sositu dreptulu celu mai nou, sî adeca Maiestatea Sea, se indurà a emite seau a proclam'a o constitutiune octrouata din 4 Martiu 1849; acolo inca lamuritu sta ca Maiestatea Sea autonomi'a bisericiloru crestine o recunósce, si o lasá bisericiloru crestine prelânga autonomi'a acést'a, cá sa se póta bucurá (erfreuen) de o viétia bisericecsca, ce purcede din institutiunele bisericiloru celoru crestine, pentru-ca numai un'a biserica crestina póte sa fia, caci o evangelia avemu toti Domniloru! celelalte se tînu de form'a cea din afara. —

Fiindu-ca formele acestea dau bisericei, de care me tînu eu, o natura, unu caracteru, altei biserici iar altu caracteru pentru viéti'a sea din launtru, adeca altmintrea organisata, alt'a iarasi altu modu de organisatiune si-au facutu: pentru aceea, Domniloru! toti suntemu crestini, si organismulu bisericei nóstre nu face nice unu prejudiciu bisericei catolice, nici ori altei biserici. Nu, Domniloru! déca vremu adeverulu, preafrumosu potemu la olalta sa traimu (Bravo!)

Nu vréu comunismu materialu, nu vreu comunismu in politica (Bravo!), nu vréu comunismu neci in viéti'a bisericésca (Bravo!)

Consciinti'a sî vocea consciintiósa asiá ca crestinu este mai santa de câtu o propriatate materiala; pentru-ca proprietatea materiala o stapanescu numai de adî pâna mâne, ca suntu moritoriu.

Dar' cu convingerea, ce purcede din inima, din ratiune, cu acea convingere me punu eu sî in mormentu.

Maiestatea Sea a radicatu harthi'a din 4 Martiu 1849, sî precum eu celu pucinu sciu impregiurârile tempului de atuncia, nu a potutu altmintrea sa faca Maiestatea Sea.

Asiá dar a slobozitu o patenta imperatésca in 31 Dec. 1851, in care fiacare austriacu seau ardeleanu póte vedé marimea sî sublimitatea convingeriloru Maiestâtii Sele.

N'au fostu intentiunea Monarchului pentru unu despotismu, nu, mai pe susu au fostu convingerile Lui, si intocma aflu ear mai multe sîruri din patent'a aceea imperatésca, care si astadi na-au mângaiatu; acolo sta „jede gesetzlich anerkannte Kirche in dem Rechte der gemeinsamen öffentlichen Religionsübung, dann in der selbständigen Verwaltung ihrer Angelegenheiten so in Besitz und Genuss ihrer Anstalten, Stiftungen uud Fonde erhalten und schützen zu wollen“ si cuvintele acestea foarte insemnate ale Maiestâtii Sele le punu eu in legatura fireasca cu acele multe legi in articulii din condic'a nóstra transsilvana in privinti'a bisericeloru recepte pâna atunci, sî nerecepte.

Nu au fostu nici la noi inca atunci, ci sa dea Dumnedieu sa fia in viitoriu, o multiemita obsceasca pentru toti. Cuvintele acestea numai cá o dovada legala pentru cutesarea mea in privinti'a unoru schimbâri in proieptulu de lege alu §-3 din operatulu comisiunei ad hoc sî in privinti'a amplificârei cuprinsului §. 2. din proiectulu de lege alu regimului. Pentruca, Domniloru! de sî marturisescu, ca alu doilea § din proiectulu de lege alu regimului este bine formulatu, dara nu mai in generalitatea absoluta sî de nu asiu scí eu intemplârile din legile cele mai inainte ardelene, sî de nu asiu sci eu cuvintele cele sânte ale Imperatului, atuncea asiu poté gandí, ca póte fi multiamitu cu astfeliu de stilisare generala abstracta; dara fiindca comitetulu dietalu cum vedu, inca s'au pusu in legatura cu articolii cei multi din cuvintele acestea ale Maiestâti Sele, de aceea asiu dorí, sa binevoiésca inalt'a casa in proiectulu comitetului sub §. 3. a-lu priimí cu nesce modificatiuni nu esentiale, ci mai multu stilistice, sî adeca in proieptulu de lege alu comitetului este die griechisch kath. Religion als solche und die griechisch orientalische Religion, so wie ihre Kirchen (ich möchte das ausdrücklich haben, diese drei Worte: sowie ihre Kirche) haben dieselben selbstständige Stellung, welche die übrigen anerkannten Religionen und Kirchen Siebenbürgens: die römisch-katholische, die evangelisch-helvetische, die evangelisch Ausburgische.—

(Rosenfeld Asiá nu merge; numirea nu e corecta)

Br. de Siagun'a Ich bitte daran keinen Anstoss zu nehmen, (cetesce mai departe) und die unitarisshe Kirche vorbehaltlich des verfassungsmässigen Oberaufsichtsrechtes der Krone nach den vaterländische Gesetzen einnehmen.“

Nicht die Bekenner derselben möchte ich sagen, sondern diese Kirchen sind somit berechtigt, ihre kirchlichen und Schulangelegenheiten, so wie ihre Stiftungen im Sinne ihrer canonischen Satzungen und unabhängig von jedem Einfluss irgend einer anderen Kirche zu ordnen zu verwalten und zu leiten. Im Wesen ist es dasselbe.

Pentru ca eu apelezu la simtiulu de dreptate alu acestei inalte case, sî dîcu, ca póte sa fia unu sufletu din membrii acestei innalte case, cá sa nu vada, ca noi greco-orietalii aretamu o resignatiune prea mare, cându nici mai multu nici mai pucinu nu dorimu nici de-la Domnedieu, nici de-la Imperatulu, nici de-la corpulu acest'a prea stimabilu de legislatiune, decâtu numai sî numai o lege, unu articolu.

Inalta casa! Wenn wir so bescheiden sind, atunci dieu meritâmu, cá uniculu acest'a articulu sa fia stilisatu pre duplinu sî rogarea aceast'a ore cunoscu sî recomendu inaltei case.

Pres.: Bátor vagyok nagymeltoságodat figyelmeztetni hogy a § második szakaszahoz nem méltaztot szolanni.

Siagun'a: Igen köszönöm. Ce se atinge, merogu, de apendicele §. alu doilea din proieptulu de lege alu regimului, unde dîce: esercitiulu drepturiloru politice e independinte de ori sîce confessiune. Ceea ce se atinge iarasi de proieptulu de lege alu comissiuuei dietale ad hoc; in sfîrsitu „es darf und kann indessen Niemand aus dem Tietel einer der sechs Religionsbekenntnisse von der Ausübung irgend welcher politischen Rechte ausgeschlossen werden“ convingerea mea individuala este, ca adausulu acest'a nu se tîne de obiectulu dîlei (Asiá e! Bravo!)

Herbert e pentru propusetiunea regimului nu vrea se scia de Landessöhne (fii patriei), ci numai de Staatsbürger-i (murmuru in stanga)

Conte Siulutiu e pentru cuventulu „als solche“ (cá atare); pentruca biseric'a gr. cat. e diferita de cea rom. cat. in Ierarchia, ritu, limba, calendariu, celibatu etc;—in colo e pentru proiectulu Eppului Siagun'a.

Escellentia Sea Popp e pentru propusetiunea regimului; partea a dóu'a a §. respectivu dîce ca nu e aci la loculu seu. (Va urmá.)

Conferintiele invetietoresci.

Despre conferintiele invetetoresci ne vinu sciri detaiate din mai multe pârti; tempulu insa sî spatîulu nu ne permite, a le reproduce in totulu loru, si asia estragemu din ele numai momentele mai esentiale.

Din Brasiovu ni se scrie, ca comisariulu scolasticu, invetiatoriulu din Sabiiu d. Cuntiénu s'a presentatu in 18 Augustu par. protopopu localu si totu in acea di a priimitu presentat'iunea celoru aproape de 40 invetiatori din cele 3 tracte protopopesci ale Brasiovului. In diu'a urmatóre de diminétia sunau clopotele dele biseric'a s. Nicolae in carea intreprinderea aceast'a de mare pretiu se inaugurà prin cantâri si rugatiuni. Dupa s. Liturghia fu adunare in sal'a gimnasiului sub presidiulu P. protopopu Petricu sî Metianu, asistindu multime de profesori, negutiatori sî tinerime de totu felulu. Dupa rugatiune D. protopopu Petricu se suí pe tribuna sî purcediendu dela temá: „asiá sa luminedie lumin'a vóstra innaintea ómeniloru, cá vediendu faptele nóstre cele bune, se marésca pre tatalu nostru celu diu ceriuri!“ desfasiurà in cuventulu demnu gravele datorintie ale unui invetiatoriu. Apoi ocupându tribun'a d. comisariu, espuse in termini potriviti principiele din instructiune. In fine D. Androne incaruntîtu in servitiulu scolei, celu pórta cu zelu neslabitu de 26 de ani, rostí altu cuventu bine tiesutu. Apoi urma anca inprotocolarea invetiatoriloru, sî cu aceast'a siedintia prima se finí.

(Va urmá).

Varietati sî noutati de dî.

Invitare de prenumeratiune.

Vorba multa saracia! — dîce Romanulu, deci vomu spune pe scurtu ce voimu.

Neci mai multu neci mai pucinu decâtu: a publicá o fóia umoristica-satirica sub titlulu:

„UMORISTULU“

Insa vointi'a nóstra nu e de ajunsu pentru ajungerea scopului, avemu lipsa—sî inca lipsa mare—de concursulu D-vóstre, adeca vorbindu in limba mai prosaica: de prenumeranti.

Deci Domniloru sî Dómneloru ne luâmu libertate a ve rogá sa sprijiniti intreprinderea nóstra; sî asta o faceti chiar' in interesulu D-vóstre, câci veti vedea ca „Umoristulu“

va fi cea mai buna fóia umoristica romanésca in Austri'a, cu atâtu mai vertosu ca—precum sciti—nu esiste alta.

Insa déca neci argumentulu acest'a nu va fi in stare a ve face sa ve prenumerati, ci veti dorí sa audîti antâiu credeulu „Umoristului“, apoi eaca-vi-lu:

Satirisarea toturoru abusuriloru sî secatureloru ce se ivescu in tóte dîlele in viéti'a comunè, sî combaterea nâravuriloru rele.

„Umoristiculu“ promite on. prenumeranti, ca neci odata nu va intardîá „pentru cause neaternatóre de noi“, neci din alte dificultâti, ci va esî **regulatu** dela 10 octombre incolo in tôta lun'a **de trei ori**, adeca in 1., 10. sî 20. c. v. publicându novelele sî poesii comice, anecdote petrecatóre sî alte glume ocasiunali, in locu de portrete—caricature.

Pretiulu de prenumeratiune, pentru provinciele din monarchi'a austriaca:

pe triluniulu: **Octombre—Decenbre**	1. f. 50 xr.
pe semestrulu: **Oct.—Mart.** . . .	3 f. —
pe 9 lune: **Oct.—Iuniu**	4 f. 50 xr.
pentru Romani'a sî alte tieri:	
pe triluniulu: **Oct.—Dec.**	1 f. 80 xr.
pe semestrulu: **Oct.—Mart.** . . .	3 f. 60 xr.
pe 9 lune: **Oct.—Iun.**	5 f. 40 xr.

Banii de prenumeratiune suntu de a se tramite: „La redactiunea **Umoristului**, Pest'a Strat'a lui Leopoldu (Leopoldgasse) nr. 18. etagiulu 1. usi'a 1.“ sî se priimescu bancnote ori câtu de rele sa fie.

Pest'a 19/31 Augustu 1863.

Colucratoru primariu: **Iosifu Vulcanu.** Proprietariu sî redactoru resp. **Georgiu Ardeleanu.**

Din strainatate.

Simpathiile din afara ale Romaniei, dupa corespundintiele „Buciumului“ si ale „Românului“ din Constantinopole la Englesi atât'a suntu de mici, incâtu barbatii loru lucra spre desfacerea unirei principateloru si spre re'mpartîrea acestui pamentuin vechîle lui dóua principate, séu - dupa „Buciumulu“— pasialicuri turcesci. Ba si candidatii pentru ambele tronuri se numescu, si adica in Romani'a propria Aristarchi sî'n Moldavi'a G. Sturz'a. Pe de alta parte insa simpathiele Românîloru crescu pe dî ce merge in Itali'a sî Franci'a; unu testimoniu despre acést'a e, ca 'n Itali'a s'au introdusu prin scóle Geografi'a Romaniei sî Românii suntu numiti „fratii de-la Dunare“; ear in Franci'a gubernulu aprobéza procederea gubernului românu in privinti'a monastiriloru dîse inchinate.— „Buciumulu“ comentându-le tóte acestea mai pe largu, incheia cu unu epilogu scosu din inim'a nóstra a Românîloru de dincóce.

„Acestea nedîce elu, spunu corespundintii nostri din'afara ca s'aru fi vorbindu despre noi.; insa revenimu la cererea nóstra cea mare, pe care o facemu necontenitu Domnitoriului sî guvernului seu, la cererea a ni se dá printr'unu decretu o lege electorale, in virtutea câreia sa se adune o representatiune in adeveru natiunale, care se puna capetu la tóte aceste anomalii, sî sa taia scurtu cu vrajmasii tierei prin darea peste fruntarie a toturoru calugariloru greci; sa curme anarchi'a din tiera sî sa faca tóte celelalte mari operatiuni, de cari avemu nevoia, spre consolidarea Statului nostru sî spre recunóscerea drepturiloru nóstre.“ —

Noutatea dîlei e inca totu congressulu principiloru germani la Frankfurt. Acel'a s'a terminatu in 1 Septembre c. n. Mai. Sea Imperatulu, precumu initiase, asiá sî terminà conferintiele prin unu cuventu, care suna asiá: Incheiându consultârile nóstre, innaltii Mei aliati Mi voru permite, a le adressá câte-va cuvinte scurte de despartîre. In 10 siedintie ne-amu unitu asupr'a unui sîru lungu de cele mai grele sî mai incurcate cestiuni. Nici într'unn singuru casu n'au impedecatu vr'unu interesu particularu unirea definitiva intre noi. Toti ne-amu aretatu gat'a a aduce jertfe. Acést'a Mi se pare unu faptu mare, sî pecându de siguru cu totii reprivimu cu innalta satisfactiune la atâtea dovedi de concordia sî resignatiune, ce o atestéza dicisiunile nóstre, Eu din parte-mi póte trebuie sa-mi permitu unu simtiamentu profundu de mandria, câtu me convingu, cum de completu s'au adeveritu speranti'a Mea in conlucrarea immediata a principiloru germani. Pentru amiceti'a sî confidinti'a, cu carea le 'ntempinara personalminte inaltii Mei confederati, me rogu a priimi espressiunea multiamitei Mele aduncu simtîte. Congressulu nostru de principi germani se desface acum; se desface cu dorinti'a, cá sa urmeze câtu de curendu unulu alu doilea, care sa 'm preune toti membri ai marei totimi sî sa 'ncoroneze staruintiele nóstre. Scutulu celui Atotpoternicu remâna cu noi toti sî Germani'a!

Cá sî 'ntâi'a data, respunse Regele Maximilianu din Bavari'a in cuvintele cele mai alese in numele principiloru

Se crede ca acum voru urmá totu in Frankfurt couferintie de ministrii staturiloru confederative, care sa continue sî sa aduca la capetu opulu reformârei constitutiunei tieriloru germane aliate.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de eri, nu cum se dîse din eróre in nr. trecutu in cea premérsa—se citì proiectulu, respective articululu de lege a trei'a óra sî se priimì cu unanimitate. —

Regalistii de Fogarasy sî Eranosz sî deput. II. alu Bistritiei Klein depusera appromissiunea.

„Herm. Ztg“ etc. aude pe cale privata, ca de presiedinte permanente pentru diet'a transsilvana s'au denumitu presîedintele interimalu de pân' acum, Consiliarulu gubernialu Gustavu Groisz (Magiaru), de Vicepresiedinte primariu Consiliarulu guberniatu Ioann Alduleanu (Românu), ear de Vicepresiedinte secundariu Consiliarulu gubernialu Fridericu Kirchner (Sasu).

Asemenea audîmu pe cale privata, ca respunsulu Maiestâtii Sele la adress'a dietei transsilvane e pe drumu.

Corespundintia deshisa.

P. in Zagonu. In list'a de prenumeranti, ce o priimiramu din Brasiovu, ai fostu pusu numai cu numele, nu sî cu tax'a; prin urmare nu Ti- amu potutu tramite fói'a. Aibi bunatate a cercetá.

Nr. 40—1

Publicare de concursu.

La scól'a capitala a opidului Resinari mai e va canta o statiune de invetiatoriu cu salariu anualu de 350 f. v. a. 16 f. 80 xr. bani de cortelu sî 16 f. relutu de lemne; spre ocuparea acestei statiuni se scrie prin acést'a alu doilea concursu cu aceea, cá voitorii de a competá sesi tramita cererile loru la oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sabiiu) celu multu pâna in 30 Septembre 1863 a. c. incare cereri se dovedésca a) ca suntu romani de relegea gr-orientala, b) ca au obsolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru, c) ca au avutu o purtare politica nepatata sî d) daca au mai servitu undeva ca invetiatoriu séu nu, sî cumu? —

Cererile sosite dupa 30 Septembre a. c. nu se voru mai poté luá in séma.

Resînari, 5 Septembre 1863.

Oficiulu opidanu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 27 Aug. (8 Sept.) 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	2	20
„ „ códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	53
„ „ midilocu „	1	47
„ „ códa „	1	40
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13

*) 3 galete nemtiesci suntu ‖ 2 galete ardelenesci.

☞ **Calendariulu** pe anulu 1864 tiparitu in tipografi'a diecesana au esitu de sub teascu sî se póte capatá la directiunea tipografiei: nelegatu cu 20 xr., brosiuratu cu 22 xr. v. a. Totu acî se afla de vendiare Protocolulu sî diuariulu stenograficu alu Congresului natiunalu dela Duminec'a Tomei, brosiuratu cu 70 xr. v. a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a; prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provincicle din Monarchiă pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 78. ANULU XI.

Sabiiu 29 Augustu 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Adunarea generala

a Associatiunei transsilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu s'a tînutu in Blasiu Luni sî Marti in 26 sî 27 Augustu cu via participare a inteligintiei sî a poporului. Pe largu in numerulu venitoriu. —

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXII.

tînuta in 21 Augustu (2 Sept.) 1863.

(Continuare sî capetu.)

Baritiu, Domnule Presiedinte! Innalta casa legislativa! Omni'a jam fient, fieri quae posse negabam.— Asiu fi crediutu ori ce alt'a in cursulu vietiei mele, ca mi se va intemplá; aceea insa ce s'au intemplatu in aceste dîle din urma in acésta casa, nu asiu fi crediutu nici odata. Am avutu adeca ocasiune de a vedé, cumca acea parte din locuitorii Marelui principatu alu Tranniei, acea natiune, carea pentru nenorocit'a sea positiune a fostu silita totdeun'a a incercá, sa scape precum dîcemu la largulu, prin urmare a se eliberâ pe sine sî patri'a sea de servitute, cumca tocmai acea natiune sî confessiunile ei sa cada in prepusu de neliberala, de partinitóre a intunerecului. Aceast'a insa s'au intemplatu cu noi, sî sciu fórte bine. ca aceasta faima va resuná mâne poimâne prin tóte unghiurile monarchiei sî póte sî mai departe.

Intr'aceea eu me simtiu, Domnii mei! indatoratu a preintempiná unu asemenee preiudiciu, séu daca mai voiti faima neintemeiata. (Bravo!) Parerea mea aceea sta cu atâtu mai vertosu, pentru ca nu numai amu fostu membru alu comissiunei dietale de 14, care intreprinsese nu atâtu a schimbá proiectulu regimului in principii, ci mai vertosu numai a-lu amplificá, pentru cá sa devina mai chiaru, ci totodata pentru-ca mí s'a nimeritu sórtea, de carea insa nu-mi gratulezu de a elaborá eu insumi dupa alte noue (9) ce mi s'au datu la mâna, celu din urma proieptu. De aci se vede, ca amu datorinti'a de a si cuventá lânga acelasiu. Eara apoi fiindca la ordinea dîlei este § 2. din proieptulu regimului sî relative alu 3 lea din alu comissiunei, carele vine in legaminte cu alu 2 lea alu regimului, voiu sî remané pe lânga discussiunea acestor'a; intr'aceea pentru cá sa fiu mai bine intielesu in ceea ce privesce la susu atins'a invinuire aruncâta sî asupr'a proieptului comissiunei, mi-iau voia a premite urmatórea informatiune.

Cei 14 membrii, intre cari erau 7 insi din stâng'a si 7 din drépt'a, au tînutu asupr'a celoru 7 §§. din proieptulu priimitu 7 siedintie lungi si ostenitóre. In acestu tempu s'au compusu din mai multe pârti proiepte feliurite. In cele din urma membrii din centru (Sasii), intre cari érà sî Esc. Sea Domnulu Comite G. Béldi cá presiedinte alu comissiunei, dându la mânile nóstre tóte acele proiepte, ne incredintiase elaborarea unui proieptu nou asiá dupa cum vomu aflá mai odichnitoriu pentru natiunea româna si confessiunile aceleiasi; observandu totodata, ca de acestu articolu de lege, are sa ne pése mai multu numai nóua; se adausera totusi si din partea centrului de repetîte ori observatiunile, ca: a) nu cumva legea cea nóua de inarticulare sa aiba potere retroactiva, incâtu cu aceea in mâna Românii mai curendu séu mai târdîu sa incépa a face pretensiuni la proprietâtîle natiunale, bisericesci, scolastice, s. c. l. ale altoru natiuni sî anume la ale Sasiloru; eara b) ceea ce mie unui'a mia venitu cu totulu neasceptatu, ca déca numai se póte sî e numit'a **cestiune de competintia**, inca sa fia regulata din capulu locului, incâtu dupa inarticularea Românilloru sa nu se faca celoralalte natiuni nedreptate **cu ocasiunea impartîri deregatorieloru cardinale ale acestei tieri.** — Lânga aceste dóua impregiurâri se mai luà in considerantia inca sî o a trei'a prea delicata sî, pre câtu crediu eu, toturoru neplacuta, adeca absenti'a representantîloru din mai multe cercuri electorale, cari din intemplare representéza totu odata pre natiunea magiara sî secuiésca.

Aceste impregiurari, precum si detorinti'a ce o aveamu câtra insasi natiunea nóstra intru intielesulu juramentului nostru natiunalu depusu in a. 1848 si repetîtu in anulu 1861 de a asigurá abiá odata drepturile nóstre in acésta patria, ne-a constatu o lupta infricosiata in decursulu lucrâriloru nóstre, care trebuie sa iesa asiá, incâtu sî pre noi sa ne asigurâmu din tóte pârtîle, si nici drepturile altor'a sa nu fia vatemate. Asiá pentru cá se pasîmu ce-va mai siguru, amu ocupatu si noi terenulu istoricu sî sitem'a politica natiunala. Resultatulu acestoru consideratiuni sî ostenele este proieptulu comissiunei, asiá precumu lu vedemu din naintea nóstra.

Eata insa ca tocma despre acestu proieptu s'a sî dîsu, cumca elu este egoisticu, intolerantu, eara aceast'a o au sustînutu tocmai unii membrii din centru. Se póte, ca in acelu proiectu s'a stracuratu si egoismulu; eu insa sustînu, ca acelu egoismu se póte imputá numai constitutiunei vechi transsilvane sî anume sistemei politico-natiunale, care fatia cu noi a fostu intru adeveru egoistica sî n suferitóre. Deci deaca se crede ca amplificându noi proieptulu regimului amu priimitu seau am lasatu a se trece sî ce-va egoisticu in acelu operatu, apoi sa se scie, ca acest'a s'a facutu mai multu in favórea celoru trei natiuni sî cu respectarea constitutiunei vechi, si nimicu mai multu. Eu din parte-mi pentru persón'a sî dupa convictiunile mele asiu fi odichnitu sî m'asiu simtî asiguratu sî numai cu coprinsulu proieptului primitivu alu regimului, pentru ca eu traiescu in acea credintia tare, cumca ceea ce s'au intemplatu nu se va poté intemplá in veci, cá natiunea mea se apuna; ca ea nu mai póte murí, decâtu numai intr'unu singuru casu, cându adeca ea insasi aru comite **sinuciderea** asupra-si, eara din alte cause din afara, ea va apune, precumu suna canteculu, atunci „cându va face plopulu pere sî va dá stegeriulu mere.“ Intraceea noi, Domniloru! nu suntemu aici, pentrucá sa ne impartasîmu numai convictiunile nóstre individuale, ci noi suntemu datori a mai ascultá inca sî alte pareri. Sa intrebâmu sî pre glótele de afara, pre popórele acestei tieri; se luâmu aminte, pâna la ce mesura poporulu este presupuitoriu (suspiciosu), cum elu cumpanesce totu cuventulu sî tóta silab'a, ce resuna séu se citesce din aceasta sala.

Trebuie sa mai treaca, Domniloru! anume pentru natiunea româna inca o generaiune intreaga, pentru cá sa dispara din peptulu ei acésta trista ne'ncredere seculara, instinctiva, traditiunala, pentru cá sa se simtia asigurata prin articolulu de legi.

S'au citatu intr'alta siedintia de câtra unii membri din constitutiunea vechia a Tranniei articoli de lege privitori la asigurarea libertâtii religiunare in aceasta tiéra, cu acelu adausu, cumca acele legi aru face punctulu celu mai stralucitu in acésta constitutiune. Ci acestu feliu de stralucire inca este numai relativa cá altele mai multe. Este adeveratu, ca natiunile regnicolare s'au straduitu a-si asigurá din tempu in tempu libertatea religiei sî a bisericiloru prin legi, deaca insa vomu deschide istori'a patriei, vomu aflá pre mai multe pagini ale ei, cumca aceea libertate au fostu adesea caleata sî chiaru sugrumata, eara aceast'a o demustrá anume esemplulu catolicismului, carele in secululu alu

17-lea au fostu fórte apasatu, eara apoi tocma sî dupa esîrea diplomei leopoldina se póte adeverí cu mai multe legi de ale dieteloru de-la 1691 sî 1692 tînute in Fagarasiu sî in Sabiiu, din care se vede câta zelotipia sî chiaru ura domni'a intre ómenii de diferite confessiuni.

Acestu feliu de zelotipia sau temere a unei confessiuni de cecalalta esista pâna in diu'a de astâdi in patri'a nótra, ear aceea-si va in cetá numai atunci, cându vomu ajunge cá sa ne spunemu unulu altuia verde in ochi, pentru cá sa scimu care cumu are de a face. Esista fric'a biserecei gr. catolice de cea romano catolica; esista acum din nou a celoralalte beserici de cele romanesci, cá nu cumva facendu-se o lege retroactiva, cu ajutoriulu aceleia-si sa fia atacate in averile loru. Acestu adeveru l'asiu poté constatá, déca s'aru cere, inca sî cu alte esemple. Deci din aceste cause inca se facù amplificarea §§. respeptivi din proieptulu regimului, pentru cá sa se delatureze neincrederea reciproca sî sa castige óresi care odichna sufletésca, cându natiunile sî confessiunile s'aru vedé óresicum ingradite sî asigurate intru intielesulu constitutiunei loru.

Intr'acea s'a mai dîsu, cumca comissiunea prea a intratu in specialitâti. Eu negu ca aru fi specielitâti in operatulu comissiunei; sa alature ori cine patent'a séu legea generala data de Mai. Sea in Aprile 1861 in favórea confessiuniloru protestante din tierile de susu, eara acuma § 1 et 2 din aceleasi, cu care câtu de putînu in idei — deaca nu sî in espressiuni consuna sî § 2. alu comissiunei nóstre. Acestea suntu morale temeiuri, care me indupleca a primí proieptulu regimului asiá cum se vede modificatu de comissiune.

In câtu pentru temeiurile, ce aru fi sa aducu din punctu de vedere alu confessiuniloru romanesci, apoi aci trebuie sa premitu mai nainte de tóte, cum ca nici de cumu nu este acum antâi'a óra cându Românii, in Ardealu au incercatu a-si asigurá libertatea consciintiei sî drepturile bisericei loru inse in cele mai multe casuri fâra doritulu resultatu. Nu voiu a me departá prea indereptu in istori'a pairiei nóstre, ci voiu incepe numai dela unu tempu incóce, dupa reformatinue, dela óre care epoca a asiá numitîloru principi patriotici. Clerulu sî biseric'a romanésca din Ardealu castigase prin Mitropolitulu Ioanne de Prislopu óresicare privilegiu séu carte de scutire dela Sigismundu Báthori in Iuniu 1595. dupa ce insa acestu principe s'au retrasu de pe scena, privelegiulu datu de elu literalminte inca au remasu fâra valore. Asiá clerulu romanescu dupa suferintie fórte multe sî neaudîtu de grele au mai reesîtu a cascigá abiá in 9 Iuniu 1609. dela Gavriilu Báthori unu altu privilegiu, insa numai cu spese mari. Dupa mórtea lui Báthori urmasiulu acestui'a Gavriilu Bethlen numai in 25 Iuniu 1614 s'au induplecatu a rennoí cartele de scutire ale clerului romanescu. Georgie Rákoczi I. le-au innoitu pe acelea sî in 9 Aprile 1638 la rogamintea Mitropolitului Genadie, eara G. Rákoczy in 29 lanuariu 1653. la rogarea lui Simeonu Stefanu Mitropolitulu din Alb'a Iuli'a. De ací 'ncolo mai alesu tempurile lui Mich. Apafi, de dorerósa suvenire, iuca ne suntu cunoscute. Privilegiile date numai de o parte a potestâtii legislative, adeca numai decâtra domnitorii tierei, nu erau respectate mai intru nimicu decâtra diet'a tierei, carea adesea decretá articuli de lege tocmai incontr'a acelui'a.

In tempulu diplomei leopoldine curtea Vienei inca si-a pusu destulu silinti'a, pentru cá sa ajute pe clerulu romanescu, i-se opunea insa din resputeri nu nnmai dietá, ci sî tocma Guvernulu Ardealului, pe cându mai preurma clerului romanescu se puse conditiune, ca daca voiesce a se bucurá de drepturi sa se alature lânga órecare din confessiunile recepute. In cele din urma esî o diploma imperateasca cu datulu 16 Februariu 1699 in favórea clerului, care se unise cu clerulu romano-catolicu. Insa cine a vrutu sa scie de aceasta diploma? Celelalte natiuni n'au voitu a o recunósce. Lupt'á a duratu mereu sub Iosifu I, Carolu VI sî Mari'a Theresi'a, eara Episcopulu Samoilu a trebuitu sa móra din acésta causa in esilu la Rom'a.

Intemplarile din a. 1790 sî 91, de candu cu suplex libellus Valachorum suntu iarasi cunoscute la toti, precumu sî aceea intemplare din a. 1834, cându Episcopulu Ioann Lemény fù infruntatu din caus'a petitiunei substernute la dieta in favórea clerului sî a natiunei.

Deci dupa atâtea desamagiri Românulu acumu se teme, ca daca l'a muscatu sierpele lu póte muscá sî rîm'a. De aceea eu rogu spre odichnirea sî liniscirea deplina a poporului, sî respective a confessiuniloru lui câtu sî a celoralalte confessiuni din tiéra, sa binevoiésca a priimí articululu 2. asiá precumu lu vedemu modificatu decâtra comisiunea dietala, insa cu adausele propuse de câtra deputatulu Saliscei (Episcopulu siagun'a); dar apoi la tempulu seu a intrevení sî la inaltulu regimu alu Maiestatei Sele spre a-i casciga sanctiunarea intocmá.

Br. de Siagun'a: Densulu a dîsu, ca partea a dou'a a §-lui nu sta 'n legatura cu partea d'antâiu.

Mog'a sprijinesce parerea Eppului Br. de Siagun'a pentru-ca e 'n consunantia cu institutiunile bisericeloru recepte; e pentru independinti'a bisericeloru sî pentru desvoltarea loru libera prin sinóde, (Bravo! in stâng'a), precumu si pentru administratiuuea propria a fonduriloru bisericesci sî scolare.

Rannicher. „Déca natiunea desparte, credinti'a unesce!“ Arata, ca religiunea e mai pre susu de natiune; consimte din tóta inim'a cu antevorbitorii, ba merge si mai departe, cere mai multu si da mai multu. Amintesce d'unu incidentu tristu din istori'a bisoricei evang. din Ungari'a de-la 1700, cându o singura litera (i), possunt sî possint, a fostu in stare a aduce mare nenorocire preste protestantii din Ungari'a, carea durà pâna la anulu 1844. Dîce mai departe, ca biseric'a protestanta au avutu libertate de consciintia, dar cu tóte aceste au suferitu pedeci la casatorii mestecate, sî la treceri religiunare in urm'a articulului dietalu din 1791. Aseminea in tempulu mai din cóce in urm'a concordatului (Bravo!) Propune formularea §. 3 si motiveaza antepunerea bisericei greco-orientale celei greco-catolice prin istoria. Vorbindu mai incolo despre formularea §-lui 2 alu regimului propusa de densulu dîce, ca pusetiunea dupa dreptu a bisericeloru nu lu multiamesce, pentruca aceea insemnéza a stá pre pitiórele loru. Aceast'a au fostu si mai nainte, cu tóte acestea cei ce nu se tîneau de biseric'a romano-catolica, nu priimiau nimicu dela statu pentru scopuri bisericesci si scolare, pecându biseric'a catolica erá dotata cu bunuri mari si e pâna in diu'a de astadi, ba chiaru si banii dela mirii protestanti luati pentru dispense se intrebuintiau pentru scopuri educatóre catolice in spiritulu propagandei. Cere dar, cá cuventulu egala sa se priimésca in §; si aceast'a pentru cá bisericele in intogmirea de institute sa nu fia conturbate prin amesteculu nici uneia din celelalte biserici si nici prin alu statului. Dupa mai multe motivâri din legile dela 1791 s. a. s. a. recomenda §. formulatu de elu in tipulu urmatoriu: §. 3. Biseric'a greco-orientala sî cea greco-catolica au pusetiune egala dupa dreptulu de statu, precumu sî libertatea egala in deciderea afaceriloru loru interne, drepturi, care le au sî celelalte biserici din tiéra recunoseute prin lege sî recepte dupa dreptulu de statu, adeca: biseric'a romano-catolica, biseric'a evangelica de confessiune augustana, biseric'a evangelica de confessiunea elvetiea, biseric'a unitara — in poterea legiloru patriei asecuratóre de o deplina libertate de credintia sî consciintia.

Tóte aceste biserici suntu asiá dar' indreptatîte de a-si ordiná, administrá sî conduce tóte afacerile bisericesci sî scolare, precumu: institutele sî fondurile, independinte de ori ce influintia a altei biserici, incâtu iérta legile marelui-principatu alu Transsilvaniei, sî dreptulu corónei constitutiunalu de suprainspectiune.

Eppu Siagun'a. Si-retrage proiectulu seu la 'ntemplarea, deaca proiectulu lui Rannicher va priimí modificarea de densulu propusa.

Rannieher se 'nvoiesce cu formularea.

Macedonu Poppu partinesce proiectulu regimului.

Popasu dupa ce amintesce despre frumósele institutiuni sinodale ale bisericei greco-orientale sî despre 'mpregiurarea, ca deaca acelea nu s'au potutu desvoltá, caus'a a fostu in sistemulu de mai nainte, se alatura lânga amendementulu lui Rannicher. Ce atinge partea a dóu'a a §., e de parere, ca nu e aici la loculu seu.

Presiedintele intreaba, ca partea a dóu'a a §-lui fi-vá mai tardîu priimita de domnii, cari nu voru sa o discute acumu.

Wittstock. Sa se discute acumu.

E. S. Popp. Sa se ia la §. 3.

Gaetanu. Cá apendice la altu §.

Br. de Reichenstein. S'ar poté decide numai decâtu priimirea séu lapedarea apendicei.

Schneider. Lânga Rannicher cu modificarea, ca scólele confessiunale sa se deosebeasca de celelalte.

Rannicher. Sa nu se conceada statului o influintia nedrépta asupr'a scóleloru nóstre.

Negrutiu cere chiariatetea legei respective, sprijinesce pe Rannicher, audangendn: in intielesulu institutiuniloru loru canonice.

Gaetanu. Partinesce amendementulu lui Rannicher, sî dîce, sa nu se uite art. 60 din anulu 1791.

Conte Siulutiu. Spijinesce amendementulu lui

Rannicher: incatu se atinge de sîrulu, in care au se urméze bisericele, nu se 'nvoiesce cu propunerea lui Rannicher din causa, ca elu, cându se provóca la istoria, se provóca numai la istori'a cea mai nóua. Se 'nvoiesce la aceea, cá cându un'a, cându alt'a sa se antepuna.

Pope'a vorbesce in discursu mai lungu despre autonomi'a bisericeasca; se alatura lânga Rannicher si Eppulu Br. de Siagun'a.

Zimmermann partinesce pre Rannicher.

Trauschenfels pentru Rannicher. In privinti'a stilisârei observa, ca 'n legea de fatia au venitu cându confessiune, candu regiune credec'aru fi bine, sa fia uniformitate

Presiedintele pune la votu amendementulu, sî se priimesce cu majoritate. La ordinea dîlei vine partea a dóu'a a §. 2. din proiectulu regimului, sî partea a dóu'a din 3 alu comissiunei.

Obert propune amanarea desbaterei pe diu'a urmatóre. Se priimesce.

Siedinti'a se 'ncheia la 1½ óra dupa ameadi. —

Siedinti'a XXIII.
tînuta in 22 Augustu (3 Semtembre) 1863.

Inceputulu la 10½ inainte de ameadi. —

Se cetesce protocolulu in tóte trei limbile patriei sî observarile facute de Esc. Sea Popp, Br. de Siagun'a Conte Siulutiu se considera. Rannicher doresce cá pentru uniformitatea protocóleloru sa remâna titulaturileafara.

Presiedintele observa, ca 'n privinti'a aceast'a suntu hotariri, la care sa remâna diet'a. Cetesce partea a dóu'a din §. 2. alu regimului sî din alu 3-lea alu comissiunei in tóte 3 limbile patriei

Obert. Nu se 'nvoiesce cu propositiunea regimului; prin apendice devine dubia. Se alatura lânga proiectulu comisiunei, care se baseaza pe dreptulu istoricu. Si elu e amiculu dreptului istoricu, nu póte insa, cá 'n urm'a acestui dreptu sa eschida o multîme de locuitori ai patriei de-la drepturi politice.

Istori'a nu e numai a trecutului.

Face propunerea urmatóre: Natiunea româna e cu celelalte natiuni ale Transsilvaniei recunoscute prin lege pe deplin egalu indreptatîta. Egalitatea civila sî politica in dreptu a toturoru locuitoriloru patriei fâra deosebire de natiunalitate sî confessiune, nu sufere prin aceast'a nici o restringere.„

Presiedintele. Intréba, de afla acestu amendementu sprijinire? Nu afla sprijinire de ajunsu.

Esc. Sea Poppu lânga partea a dóu'a a §. 2. sî partea a dóu'a §. 3. a comissiunei cu partea a dóu'a a §. 2. a regimului. Formuléza unu amendementu: § 3. esercitiulu drepturiloru politice e independinte de ori ce religiune sî natiunalitate.

Presiedintele intréba de afla acestu amendementu sprijinire? Afla.

Brantsch se alatura la partea anteia a amendementului lui Obert; partea a dóu'a nu o póte sprijini, pentru ca e prea negativa. Cu tóte acestea consimte cu motivele aduse inainte.

Sîpotariu aduce unu proiectu, care se sprijinesce de mai multi. *)

Eitel proiectulu comissiunei da mai putînu decâtu absolutismulu. Elu nu voiesce, cá diet'a constitutiunala a Tranniei se fia asiá de illiberala, incâtu sa eschida pre celelalte natiunalitâti. Se alatura lânga amendementulu lui Poppu.

E. S. Poppu-i pare reu, ca proiectulu lui Sîpotariu afla sprijinire. Dupa cuvintele lui Sîpotariu se creaza o zidire, care eschíde pre celelalte natiunalitâti (Bravo! in centru.) Elu respecta opiniunea publica, cá pre aceea, dela care sî natiunea româna a asceptatu sprijinire, róga pre innaltá casa sa nu sprijinésca amendementutu lui Sîpotariu (Bravo! in centru.)

Laszlofy partinesce amendementulu lui Popp.

Manu Gavriilu sprijinesce amendementulu lui Sîpotariu. (Va urmá.)

*) In numerulu viitoriu. Red.

Cuventulu D. deputatu Ioann Alduleanu
din Siedinti'a XXI.

Innalta casa! Cuvintele preainnalte alé Maiestatei Sele care compunu propositiunea regésca, suntu totu atâtea pârti constituinti ale obieptului dîlei.

Din ele trebuie sa purcedemu voindu a cercetá, deaca proieptulu regimului esprima pe deplinu preainnalt'a tendintia séu ba; „Gleichberechtigung“ dîce Preainalt'a propusetiune regésca. Va sa dîca, Maiestatea voiesoe, ca Românii sî confessiunile loru sa capete cá natiune, respective cá confessiuni unu dreptu „ein Recht“ sî inca unu dreptu, care are de a fi assemenea acelui'a, care compete unoru altor'a. Mai iucolo curge din insusi caracterulu propusetiunei reg. ca aceea-si preainalt'a propositiune in diet'a Transsilvaniei are de a se desleg'a pre terenulu constitutiunei patriei; altu altu terenu de lege nu se afla. Eu, de sî cu deosebita atentiune sî de repetîte ori am trecutu prin proieptulu de lege alu regimului, totusi nu potui aflá nece o amintire in elu despre constitutiunea patriei in care singuru aflâmu sistem'a politica-natiunala, nici un'a amintire despre aceea, ca adeca fatia cu cari natiuni ale Transsilvaniei aru avea natiunea româna de a fi assemenea indreptatîta? mancitatile acelui proiectu se simte numai decâtu cu deosebire in §. 1., in care eu nu aflu esprimata preainalt'a tendintia, dupa cumu cere caracterulu lucrului. Pentru aceea eu cutezu a propune innaltei case o alta formulare care mai tardîu mi voiu luá indrasneala a o sî motivá.

Paragrafulu 1. din proiectulu regimului pâna la cuventulu „sind“ sa remâna totu asiá; de aci incolo insa asiu adauge intru totu cuprinsulu proieptulu comissiunei. Motivele mele, innalta casa! suntu urmatórele:

Transsilvani'a au avutu constitutiunea sea basata pre legi positive, acést'a o scimu cu totii; e de prisosu a citá din legi spre a dovedi asertulu acest'a. Intrebarea póte sa fia numai, óre nu cumva s'au stersu constitutiunea patriei prin diplom'a din 20 Oct. 1860, s'au constitutiunea imperiala din 26 Fauru. Mergendu cu atentiune prin diplom'a din 20 Oct. 1850 nu aflu alte schimbâri in constitutiunea patriei, decâtu recunóscerea egalei indreptatîri a toturoru cetatieniloru innaintea legei, (citéza germânesce) „prin egalitatea suditiloru Nostri innaintea legei, esercîarea libera o religiunei garantata toturoru, aptitatea de diregatorii independinte de stare sî nascere s. a.

Dupa aceea in §. 2 se cuprinde regularea referintieloru competintiei dietei transsilvaniei fatia cu senatulu imperiale, dupacare apoi numai de câtu urméza punctulu din diploma, unde se dîce: Tóte celelalte obiecte ale legislatiunei, care nu suntu cuprinse in punctele premergatóre, se voru pertractá sî cu dietele competinte, sî anume in regatele sî tierile de sub coróna ungara in sensulu constitutiunei loru de mai nainte. De aci se vede curatu, ca constitutiunea tierei in temeli'a ei este Transsilvaniei restituita. Ca sa fia mai pucina dubietate despre acést'a, indrasnescu a reproduce sî unu pasagiu din preainalt'a patenta din 26 Fauru 1861, unde in punctulu alu doilea se dîce: In privinti'a regateloru Nóstre Ungari'a, Croati'a sî Slavoni'a, precumu sî a Marelui nostru Principatu Transsilvani'a fatia cu restituirea constitutiunei de mai nainte a tierei in conformitate cu diplom'a Nóstra sî inlauntrulu margineloru statorite intrêns'a amu adusu dispositiunile de lipsa insa prin autografulu Nostru din 20 Octobre 1860.

De aci vedemu, ca Maiestatea Sea recunósce sî mai chiaru intielesulu Preainalte—si diplome intr'acolo, ca constitutiunea tierei este restituita cu modificatiunile din diplóma privitóre la drepturile individuali.

Sa vedemu, ce dîce sî manuscrisulu imperatescu din 20 Octobre 1860 emisu catra ministrulu Rechberg.

Fiindca marele Nostru principatu Transsilvani'a pe bas'a unui dreptu de statu analogu celui ungaru totdeun'a au avutu dieta, ear prin stergerea positiunei esemtiunale a nobilimei, a iobagimei sî a prestatiuniloru feudale pe lânga caracterulu propriu alu constitutiunei transsilvane de mai nainte s. c. l. au devenitu trebuintióse schimbâri aduncu taiatóre etc.

Dupa constitutiunea tierei dreptulu publicu alu Tranniei, au fostu basatu pre trei natiuni indreptatîte, sî credu ca nu e nici o indoiéla, cumca Mai. Sea, cându S'au induratu a decide ordinele desbateriloru, nu au potutu pricepe aceasta propositiune altfeliu, de câtu, ca are sa se dea natiunei române unu dreptu egalu cu cele trei natiuni de statu ale Transsilvaniei, intielegendu-se de sine, cu modificaliunile facute prin spiritulu tempului sî prin diplom'a din Octobre in privinti'a egalei indreptatîri individuale pentru toti locuitorii tierei fâra deosebire de natiunalitate sî confessiune remâne neatinsa Precum intr'adeveru sistem'a dreptului de statu au fostu sî este politico-natiunala, me provocu in generalu la constitutiunile Aprobatali sî la deosebitele juraminte depuse de prea inaltii domnitorî ai austriei in calitatea de mari-principi ai Tranniei, pentru pazirea sî aperarea drepturiloru sî

libertatiloru „trium nationum regnicolarum et quatuor confessionum receptarum.“

Stându aceast'a cá fapta, trebuie sà stea sî necesitatea reintregirei §-lui antâiu din proiectulu regimului, cá sa se dîca, cu cine asemenea capeta natiunea româna drepturi, sî cá sa se dîca, pecare terenu, in întielesulu câroru legi capeta ea dreptulu acest'a ? Asiá dar recomandu innaltei case §-lu 1-lea din proieptulu comissiunei.— (Bravo !)

Din Conferintiele invetiatoresci.

(Continuare.)

Dupa prândiu la 2 óre se începù conferinti'a a 2 iar' cu rogatiune. Corespundintele nostru reprobéza aici, ca conferintiele se prefacusera in esamenu: din tr'alte sustîne, ca la intrebârile teoretice sî practice din metodica, invetiatorii respundeau care de care mai bine. Laud'a, ce o imparte densulu invetiatoriloru dela Brasiovu, o adoptâmu sî noi cu atât'a mai vertosu, câci se rectifica prin insasi fapta, de órece dintre cei 9 comissari din tóta dieces'a 6 suntu brasioveni. Conferinti'a a 2. se terminà iar cu servitiu domnedieescu, cantându sî cetindu invetiatorii dearendulu.

In conferinti'a a III. veni la desbatere metod'a fonetica espusa in abcdariulu D. prof. Boiu. Succesulu firesce s'ar fi vediutu mai bine, déca aru fi fostu de fatia sî scolarii; din tr'alte D. D. Peligradu sî Androne espusera in modu surprindiatoriu preferintiele sî defectele ei. D. Peligradu comunicà, ca densulu in 3 luni a facutu pre baietii sa cunósca, sa cetésca sî sa scrie tóte literele. Alti invetiatorí inca respunsera, ca Abcdariulu au avutu mare lucrare asupr'a eleviloru; câci intielegu totu, ce se cuprinde in tr'ensulu, sî au manifestatu dorinti'a, cá Abcdariulu sa se intrebuintieze sî in clas'a II. cá carte de cetire. Altii iarasi observara, ca nu afla nimicu in contr'a cuprinsului Abcdariului; numai câtu literele suntu prea mici sî prea nechiare, ear harthi'a nu e destulu de solida. Sî D. prof. Almasianu aprobà metod'a cuprinsa intr'ensulu.

Conferinti'a IV. se ocupà mai cu séma cu afacerile din afara a le scólei, cu deosebire cu frecventarea scólei din partea eleviloru. Toti invetiatorii fâra deosebire se plansera pe de o parte asupr'a trandaviei multoru parinti, pe de alt'a asupr'a nepasarei diregatorieloru comunale sî cercuale. Aici se accentuà cu deosebire lips'a cea imperativa a Consiliarului scolasticu.

Cá midilóce de a marí interesulu pentru scóla, se propusera: dés'a conversare cu parintii, carea o recomanda sî meritatulu „Organu pedagogicu“ ridigiatu de D. prof. Popescu, apoi schimbarea óreloru de invetiatura cu intervale de jucarii, tînerea scólei preste véra de-la 6-8 óre diminéti'a, sî a.

In conferinti'a V. se continuara cele ce privescu la esteriorulu scólei. Mai toti invetiatorii se plânsera, ca n'au gradini de pomi lânga scóla, sî ca ducu lipsa adeseori de aparatele cele mai trebuintióse; cu tóte acestea insa sî in privinti'a acést'a se vede óre-care progresu. Invetiatorii camu preste totu laudara diregatoriele comunale, póte chiaru in contradîcere cu cele dîse mai in susu, precumu sî pre preoti; corespundintele nostru reproba, sî ni se pare nu tocmai fâra cuventu, ca la aceste conferintie nu se infatîsià mai nici unu preotu. —

In conferinti'a VI. se continuà materi'a din siedinti'a a V. sî se espuse prin DD. invetiatori Verz'a, Murgu sî Bersanu, trebuinti'a cea neaperata de a introduce in scóle pomologi'a teoretica sî practica. Conferintiele se incheiara prin unu cuventu alu D. comissaru, ce reassumà intr'unu tablou micu tóte datorintiele legate de oficiulu invetiatorescu. Cu deosebire recomandà „Organulu pedagogicu“, apoi punendu intrebarea, déca invetiatorii dorescu continuarea acestoru conferintie sî pe venitoriu? toti manifestara acésta dorintia. Referintele nostru insa adauge cu parere de reu, ca nu s'a esprimatu sî in publicu o dorintia comuna a invetiatoriloru: cá adeca sa se tîna conferintiele acestea mai adeseori sî in fia-care protopopiatu deosebitu, ear' conferintiele cele mai mari sa fia conduse de unu D. professoru de teologia, pedagogia séu sî de gimnasiu. In fine unulu dintre invetiatori multiamí in numele toturoru Escellentiei Sale D. Episcopu Andreiu Baronu de Siagun'a cá inspectorului supremu de scóle, D-lui consiliaru de instructiune Dr. Vasiciu, PP. protopopi sî toturoru, cari staruiescu pentru inaintarea instructiunei. —

Din Mediasiu ni se scrie in 22 Augustu, ca conferintiele invetiatoresci sub conducerea comissarului sî invetiatorului din Cinculu mare I. Mandocea se 'ncepura in 19 Augustu cu chiamarea spiritului santu. Apoi dupa o cuventare rostita de Parintele Administratoru protopopescu Dionisiu Chendi, in carea desfasiurà multiamit'a câtra Escellenti'a Sea Par. Episcopu diecesanu pentru parintésc'a ingrijire de luminarea poporului, dupa alta cuventare instructiva a d. comissaru, in fine dupa a 3. cuventare din partea invetiatorului T. Romanu din Atielu, se 'ncepura conferintiele in intielesulu propriu. Adunarea invetiatoriloru fu onorata sî cu presenti'a antistelui celatii, a D. Biedersfeld sî a unui publicu numerosu, ear Parintele Administratoru cá conducatoriu luà parte la tóte siese conferintiele tînute, ce decursera in cea mai buna ordine sî linisce, incependu-se totdeun'a cu cantâri sî rogatiuni. Intrebârile din instructiunea pentru invetiatori, din Manuducerea sî Abcdariulu D. prof. Boiu, precumu si alte intrebâri teoretice sî practice, partea cea mai mare a invetiatoriloru le deslegara in modu multiamitoriu. Sî asiá dupa 3 dîle se incheiara conferintiele acestea cu multiamita câtra Esc. Sea Parintele Episcopu, rostita de câtra Par. Administratoru sî urmata de viile aclamatiuni: Sa traiésca! din partea invetiatoriloru, si cu cantarea doxologiei Ear D. Comisaru, insotîtu de urârile colegiloru sei, purcese mai departe in calatori'a missiunei sele. —

Sabiiu in 28 Augustu 1863.

O scire de siguru interesanta pentru noi imparta sî „Presse“ nu de multu in unulu din nrii sei, candu prin aceea ni se prevestesce infiintiarea unei Universitâti paritetice (a unei Universitâti cu catedre in limb'a germana si româna) in Sabiiu. Scirea aceast'a va fi salutata din partea ori carui dintre noi, pentruca lips'a unui astfelu de institutu e simtîbila dejá demultu, si simtîbilitatea acést'a devine si mai mare, cându vomu aruncá o privire, fara de celu mai micu prejudeciu, asupr'a impregiurariloru nóstre celoru mai presente. Un'a trebuie sa ne dóra, cându cetimu sîrurile numitului diuariu tractându de acesta universitate, pentru ca precându promitu ele Sasiloru unu centru si o basa desvoltatóre natiunala (germana), nu se sfiescu a imparti Româniloru numai o conducere din inca simtîtulu desiertu alu nesciintiei. Unde seau incatrau sa fia aceasta conducere, nu ni se spune. S'aru parea o scrupulositate a scóte astfelu de intielesuri din sirurile unei corespundintie a unui diuariu; se nu uitâm. inse, a combiná tóte impregiurarile totdeun'a si se nu ne sfiimu a trage consequintie din ele, câci numai asiá nu ne vomu incelá noi, si vomi putea indreptá erorele altor'a. Se au dîsu, ca germanismulu e o neluca, de care nu avemu a ne teme. Nici ca sa ne tememu, pestruca atunci amu dovedí o slabiciune de puterea vitala a nóstrá; aminte inse de ce se nu ne fia, cându pre lânga poterea nóstra vitala totusi trebuie sa recunósemu, ca din dî in dî ne apropiamu mai tare de unu veciu colosalu, care la casu ne póte fi amenintiatoriu? Déca ne ingradímu prin legi si paragrafi contr'a pericleloru amenintiatóre de natiunalitatea nóstra, sa o facemu si pre terenulu culturei, care astadi in aceasta privintia sa pare a fi de multu mai mare insemnanate decâtu celalaltu; sa vedemu, cá institutele ce se voru constitui in tiéra, sa fia si spre folosulu nostru, dara nunumai spre daun'a nóstra.

Nu scimu din ce peana va fi esîtu acea corespundintía originala datata din Vien'a, pentruca nu e de crediutu, ca aceea sa aiba vre o identitate cu intentiunea p. n. regimu. Bine aru fi, cându dd. correspondinti ai diuareloru germane in cause de acestea aru fi mai chiari. Ca o dorimu acést'a sa nu se mire nimené, nici de scrupulositatea nóstra, câci credemu ca avemu causa a fi scrupulosi, tocma asiá, precumu suntu si erau sî densii, cându nu se tormentau de alta decâtu de simpl'a fantasma a „Daco-romaniei.“ C.

Din strainatate.

Camer'a din Prussi'a e dissolvita, sî se escriu alegeri nóue.— In Poloni'a lupte; curierulu cu respunsulu diu urma alu Russiei a sositu la Parisu.— Greciі tramisera unu vaporu la Marsili'a, cá sa 'ntempine pre regele celu nou— Dintre suveranii re'ntorsi de-la Frankfurt mai cu entusiasmu fura priimiti pretotindeni M. M. Sele Imperatulu Austriei, Regele Saxoniei sî Regele Bavariei. —

Burs'a din Vien'a in (29 Augustu ¡10 Sept.) 1863.

Metalicele 5%	77. 20	Actiile de creditu	192. 10
împrumutulu nat. 5%	83. 15.	Argintulu	111. 35
Actie de banca	794.	Galbinulu	5. 34

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 79. ANULU XI.

Sabiiu 31 Augustu 1863.

Inseratiele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXIII.

tînuta in 22 Augustu (3 Septembre) 1863.

(Continuare si capetu.)

Conrad Schmidt dice, ca amendementulu vicepresiedintelui Popp are mare asemenare cu alu lui Obert. Vorbitoriulu se alatura lânga amendementulu lui Obert pentru aceea, pentru ca e mai precisu; elu aru adauge la amendementulu lui Obert, unde se dice, .,ca egal'a indreptatîre civila si politica a toturoru locuitoriloru fâra deosebire de natiunalitate si religiune nu sufere nici o restringere"— si „fâra deosebire a diferiteloru pârti ale tierei." Vorbitoriulu motiva adausulu acest'a si arata dorinti'a de a delatură printr'ensulu ori ce suspiciune la natiunile conlocuitore.

Presiedintele amintesce, ca in privinti'a pârtiloru tierei si a numiriloru loru esista unu §. deosebitu, care se va discutá mai tardîu.

Conrad Schmidt arata, ca intre formularea propusa de elu si §. 4 e o deosebire.

Apoi pasiesce energicu incontr'a amendementului lui Sîpotariu; pentru ca-lu privesce cá unu ce purcedatoriu din punctu de vedere micu de sufletu; nu póte sa nu esprime, ca l'a suprinsu tare incheiarea unei'a din Siedintiele trecute, pentru ca lucrându elu totdeun'a spre o midilocire intre pareri diferite asceptá cu totu dreptulu, ca si stâng'a va fi petrunsa de asemenea cugete si nu va avé de scopu numai de a majorisá cu ori si ce pretiu. Elu nu intielege, ce va sa dica, ca natiunea româna nu mai póte stá eschisa afara din edificiulu statului, si ca e tempulu, cá aceea sa vina sub coperisiu, pentruca vede, ca locurile de presiedinti, de consiliari de curte si de guvernu, de comiti supremi si de administratori de comitate, care demnitâti si in intielesulu constitutiunei loru de mai nainte erau demnitâti cardinale, le ocupa si Românii pe bas'a diplomei din Octobre. Elu crede ca atare natiune, ai cârei membri ocupa astfeliu de posturi, n'are causa de a se plânge, ca nu e sub coperesiu. Mai departe vorbitoriulu nu pretinde pentru natiunea sea nimic'a esclusivu, dar' nici nu va incuvintiá nici odata, sa o faca aceast'a natiunea româna. La intemplare câudu amendementulu lui Obertu n'aru fi sprijinitu de ajunsu, se alatura lânga alu vicepresiedintelui Poppu. Combate pre aceia, cari nu privescu diplom'a din Octobre si patent'a din Fauru cá lege fundamentala de statu; elu dîce ca legile acestea fundamentali suntu numai de a-se duce in deplinire. Elu nu se invoiesce cu acei'a, ce privescu legile acestea fundamentale de octroire. Ele atunci aru fi octroire, câudu aru fi esistatu mai inainte o legislatiune constitu iunala pentru totu imperiulu. Legile acestea le asemena cu bull'a aurea a lui Andreiu II. face intre densele acea distingere, ca pe câudu ceasta din urma au esitu órecum cá stórsa de poternic'a nobilime, cealalta a esîtu din propria vointi'a a Maiestâtii Sele (Bravo!)

Obert priimesce in amendementulu seu adausulu propusu de Conradn Schmidt.

Alduleanu. Precându in stâng'a se tînu cu mâni cu pitióre de constitutiunea restituita prin diploma, centrulu vrea sa destrue (sa obóre, sa risipésca): totu de la Adri'a pâna la Lotriór'a. Crede, ca cu banueli de acestea scopulu dietei nu se ajunge. Ori ce §. trebuie basatu numai si numai pe constitutiunea tierei; pretinde cá firulu legiloru positive sa se observe, pentru-ca numai atunci se va poté realisá voi'a Mai. Sele si dorintiele Ardeleniloru (Asiá este! in stâng'a.) Presupunendu, ca numai asiá se intielege constitutiunea, ca afara de 4 natiuni si 6 confessiuni si celelalte sa se afle in usanti'a drepturiloru politice, propune si densulu o formulare midilocitóre: Natiunile recunoscute prin lege, adeca: natiunea Unguriloru, a Seculoru a Sasiloru si a Româniloru sunt reciproce pe deplinu indreptatîte, si se bucura in intielesulu constitutiunei transsilvane de drepturi politice egale. Liberulu esercitiu de religiune, precumu si egal'a indreptatîre civila si politica a tutoru locuitoriloru patriei fâra deosebire de natiunalitate si confessiune, nu sufere nici o res ringere.

Presiedintele intréba, de se spriginesce amendementulu? se sprijinesce. (Mai multe voci pretindu incheiarea desbaterei.)

Schuler e cu totulu pentru proiectulu lui Alduleanu (Bravo!). Crede, ca o divergintia de pareri nu va mai fi. Unu siuguru scrupulu ar' avé in ceea ce se atinge de dicerea „in intielesulu constitutiunei de mai nainte."

Alduleanu: indrépta „in sensulu constitutiunei transsilvane."

Rannicher Asiá dar pe bas'a diplomei si a patentei; sa o spunemu curatu si pe fatia.

Alduleanu ce sta aici (arata amendementulu seu) si nimic'a mai multu.

Schneider e pentru contopirea amendementeloru aduse pâna acú, si in contr'a esc. iderei fiieloru patriei dela drepturile politice. (Voci: Schluss! — Hören wir!)

Presiedintele face observarea, cá espressiunea „Landessöhne — (fii patriei) sa nu mai intre in desbatere.

Hannia nu aru priimí nici o lege pentru Români, câudu aru vedé, ca altor'a prin aceea li se face nedreptate. Se alâtura din tóta inim'a lânga amendementulu lui Alduleanu, cu modificarea cá in §. 3. sa se dîca: si cele siese religiuni recepte. Lui Eitel i observa, ca nu aru fi asceptatu dela elu, sa se dechiare in contr'a justitiei natiunale, administratiune natiunala si legislatiune natiunala, mai alesu fiindu d. Eitel din midiloculu aceloru natiuni, care suntu specifice natiunale (bravo! in stâng'a). Lui Schneider observa, ca elu (pe terenulu loru propriu) se afla in positiunea de a ajutá unei fiice a patriei la ajungerea drepturiloru politice. In fine se vedesilitu a se plânge in contr'a jurnalistiloru, cari „auf eigenem Grund und Boden" (Schneider, fiindu olteiu) scriu, ce le place si espunu pre unulu si pre altulu din deputati priveliscei si-i tramitu in lumea larga. (Bravo! ilaritate).

Rannicher cérca o midilocire intre Poppu si Alduleanu; sprijinesce amendementulu lui Poppu.

Binder intocmai cá Rannicher.

M. Schuller renuntia la cuventu si se alâtura lânga Vice-presiedintele Poppu amendatu de Rannicher.

Angyal renuntia la cuventu; spriginesce amendementulu lui Popp.

Sîpotariu -luî ii place innaintarea, dar nu destruerea, 'i place foculu si ap'a, dar sa le scie si guverná; nu vrea revolutiune nici de susu nici de josu, nu se 'nvoiesce cu nimenea pentru ca tóte celelalte amendemeute aducu cestiuni, alu câroru tempu anca nu a sositu. Elu a espresu si intentiunea altor'a, pentru ca totu ce a facutu elu mai multu e, ca a spesificatu. Montesquieu numai prin aceea a fostu mare, câci specificându nu a neglesu nici climi'a. Vorbitoriulu a cugetatu la vointi'a maiestatica si la dorinti'a poporului, si de aceea remâne prelânga amendementulu seu. Câtu se atinge de indigenatulu amintitu de d. Baritiu, câudu va fi la ordinea dîlei, lu va sprijini.

Obert 'si retrage amendementulu in favórea Vicepresiedintelui Poppu.

Zimmermann nu afla diferintia esentiala intre a-

mendementele lui Poppu si Alduleanu ; dar fiindu ca alu acestui din urma e mai precisu si mai chiaru, lu partinesce.

Gull e pentru amendementulu lui Alduleanu:

Popea cá unulu ce e pe terenu istoricu transsilvanu, ba chiaru si austriacu, e cu totulu pentru amendementulu lui Sîpotariu, „din causa insa, ca acel'a afla preapucina sprijinire, se alatura lânga Alduleanu cu adaugerea, ca religiunile inca sa fia pomenite.

H. Schmidt e pentru Alduleanu. Si cere voia a respunde dupa incheiarea desbaterei unui onorabilu deputatu (Hanni'a) la observârile, ce le-a facutu dîuareloru si dîuaristiloru.

M. Bohatielu e pentru Sîpotariu; cere tiparirea amendementeloru si studiarea loru.

de Trauschenfels renuncia la cuventu.

Presiedintele. Din causa, cá proiectulu comissiunei nu afla sprijinire din partea dietei, cu ocasiunea punerei la votu a amendementeloru lu lasa afara.

Multe dispute despre rendulu, in care au se vina amendementele la votu. Se audu voci, care ceru amanare; in fine se decide, cá proiectulu comissiunei cá acel'a, la care sa-si póta luá diet'a refugiulu in casu de neprimirea amendementeloru, sa se puna in urma.

Se cetesce mai antâiu in tóte trei limbile patriei amendementulu lui Sîpotariu, se pune la votu si nu se priimesce.

Se cetesce amendementulu lui Alduleanu, se pune la volu, se priimesce si se enuntia de câtra presidiu cá conclusu dietalu. Se hotaresce, ca 'n siedinti'a urmatóre va vení la ordinea dîlei §. 4.

H. Schmidt cere cuventulu, sî i se da.

Presiedintele provócape d. Schmidt sa vorbeasca.

Schmidt nu vrea sa vorbésca pentru interesulu nici unei gazete. Elu pasiesce aici cá deputatu vatematu. Citeaza cuvintele vatematóre sî 'ntreaba pre deputatulu Mercurei Hanni'a, de a dîsu asiá ?

Hanni'a: Nu tocmai asiá.

Presiedintele face atentu pre H. Schmidt la respunsulu lui Hanni'a, sî asiá Schmidt renuncia la cuventu.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

Cuventulu dep. Sîpotariu in siedinti'a XXIII.

Sîpotariu. Innalta Dieta! La ordinea dîlei este a 2-a parte din §. alu 2-lea din proieptulu regimului, sî in legatura cu §. 3 totu din acelu proieptu.

Paragrafele acestea se tînu de cestiunea inarticulârei sî eleptuirei egalei indreptatîri a natiunei române sî a confessiuniloru eii din marele Principatu alu Transsilvaniei.

Aceast'a ne este prim'a propusetiune regeasca.

Din ce punctu sa plecâmu noi la resolvarea cestiunei acesti'a atâtu in genere câtu sî specie, s'au atinsu in aceasta innalta casa adese ori de mai multi vorbitori straluciti, sî mai sa dîcu cu maioritatea cea mai preponderanta, care au dîsu, ca noi altu terenu nu avemu, decâtu constitutiunea marelui Principatu alu Transsilvaniei. Dara sa nu fia dîsu acestea nimenea, eu mi-iau libertate a me provocá la aceea autoritate, care este suprema, la inaltulu rescriptu, care dîce, ca cestiunile acelea, care nu suntu resolvate in punctulu2. alu diplomei din 20 Octobre 1860 lamuritu pentru legislatiunea imperiala, acele cestiuni sa se resolveze in intielesulu constitutiunei de mai innainte, cum dîce in testulu nemtiescu „im Sinne seiner früheren Verfassung“ alu marelui Principatu Transsilvaniei.

In intielesulu acest'a dara potemu numai sa vorbimu ; acestu terenu trebuie sa-lu avemu innaintea ochiloru, deaca voimu sa corespundemu intentiuniloru Maiestâtii Sele.

Acést'a premitendu iau a mâna proieptulu care s'au datu din partea regimului, sî trebuie sa marturisescu, ca proieptulu acest'a, dupa cum este formulatu, nu-lu aflu in consunantia cu terenulu acestui punctu, care Maiestatea ni l'au propusu in resolvarea cestiuniloru interne, de sî nu asiu dîce, ca proieptulu regimului anume in aline'a ultima a §§. 2 sî 3. de sî nu se dice espresu ca este in contr'a terenului, totusi espressiunea aceea trebuie sa marturisescu mi-au datu o ingrigire fórte mare, ca noi nu suntemu pe terenulu de Maiestatea Sea propusu. Pentru ca ce au fostu constitutiunea Trrnssilvaniei de mai nainte, inalta dieta! toti o sciu mai bine decâtu mine.

In intielesulu constitutiunei Transsilvane mi-iau libertate a dîce, ceea ce se dîce in §. 2 „die Ausübung politischer Rechte ist unabhängig von jedem Religionsbekentnisse.“ Ce insemneaza atunci constitutiunea Transsilvaniei ? aceast'a o dîce §. alu doilea.

Dar ce insemnéza § 1., pe care innalt'a casa l'au priimitu „im Sinne der früheren siebenbürgischen Verfassung“ sî ce insemnéza declaratiunea nóstra solena din adressa câtra preainnaltulu cuventu de tronu, unde multiamimu Maiest. Sele ca ne-au restituitu constitutiunea Transsilvaniei pentru cestiunele cele din launtru, unde dîce: „ausser jenen Angelegenheiten“ care suntu resolvate in punctulu alu doilea pentru senatulu imperialu ? ce insemnéza cându amu dîsu noi toti in adressa, ca d'plom'a leopoldina si acum si-are validitatea „die Grundlage des siebenbürgischen Staatsrechtes, diese Grundlage bleibt aufrecht ? !

Tóte acestea ce voru insemná, deaca unu transsilvaneanu intr'o lege speciala numai pentru inarticularea unei natiuni va pune aceste dóua renduri din § 2. alu proieptului regimului, care cu o lovitura detsrua totu edificiulu constitutiunei patriei nóstre.

Innalta Dieta! Sciu, ca opiniunea publica sî lumea cata la noi, astadi voimu sa intrâmu sî noi intre barierile constitutiunei, sî lumea e curiósa, ca noi ce simtiu avemu câtra altii ? câtu suntemu de liberi câtra altii ? inse sî aceea o sciu, ca acel'a, care nu are nimicu, totdeun'a ridica cuventu asupra aceluia care are; asiá e sî proprietariulu fatia cu proletariulu, totdeun'a se numesce din partea celui din urma unu conservativu, unu sgarcitu.

Acel'a, care vrea sa-si pazésca patrimoniulu seu, sa-lu ingradésca, se va defaimá sî asupri din partea celoralalti sî nu va capetá numele de liberalu, dar tóte acestea nu me confunda, pentru ca este vorb'a de a remané pe lunga terenulu indigitatu de Mai Sea, sî vreu sa tînu terenulu pre care va sa se faca calea legislativa. Dara sa nu cugete cine-va, ca principiele acestea preste totu le-asiu negá, nu, Domniloru! eu vorbescu numai relativu la posetiunea problemei nóstre de astadi.

Nu este acum tem'a despre egalitatea toturoru drepturiloru politice in genere, nu este tem'a despre egalitatea toturoru natiuniloru, ci numai singuru despre inarticularea natiunei române sî a confessiuneloru ei in sensulu constitutiunei ardelene.

Pentru aceea fâra sa fia de lipsa a combate, ce in genere eu nu asiu indrasní a combate ideele acestea generale, nu aflu locu, pentru ca nu stau in legatura cu obiectulu nostru. Eu asiu indrasní, inalta dieta! a me restringe mai tare lânga obiectulu dîlei sî a dîce, ca indreptatîrea politica preste totu nu se tîne de cuprinsulu articulului acestuia, ca nu este problem'a aci de a reformá constitutiunea sî de a face constitutiune, ci avemu problem'a de a face unu singuru articulu pentru natiunea româna.

Pentru aceea asiu dorí, cá aceste dóue renduri atâtu din proieptulu regimului, câtu sî din proieptulu comissiunei sa remâna afara, alu comissiunei adeca e modificatu intr'atât'a, ca dîce, „es versteht sich indessen von selbst, dass die verbürgte persönliche Gleichberechtigung aller Landessöhne ohne Unterschied der Nationalität unangetastet bleibt,“ fâra a fi in contr'a punctului acestuia, sa remâna afara ; sum pentru aceea, ca nu este in legatura cu articolulu deasupr'a.

Dar articululu alu 3-lea din propositiunea regeasca vorbesce in adeveru despre o egala indreptatire, dar egal'a indreptatîre aceasta nu o potu intielege, cu cine ? sî cui se cuvine? ca in intielesulu constitutiunei Tranne trebuie sa sciu eu apriatu sî sa spunu, care este natiune politica, sî deaca se indreptatiesce egalu, trebuie sa sciu, cu ce natiune se indreptatiesce egalu. Pentru aceea proieptulu comissiunei aû lucratu in acésta privintia mai constitutiunalminte, cându au numitu pe acele natiuni, au lucratu dîcu, mai constitutiunalminte, numai câtu dupa a mea parere aru fi trebuitu aceea, ce se dîce intru alu doilea §. alu comissiunei, sa se dîca iarasi mai potrivitu terenului, pe care ne aflâmu, terenulu constitutiunei Transsilvane, adeca sa se dîca drepturile politice, care se afla pe terenulu constitutiunei transsilvane“, pentruca in §. 1., pe care inalt'a casa au binevoitu a-lu priimí se vorbesce de recunóscerea natiunei române sî a confessiuniloru eii; acést'a asiá au facutu sî comissiunea, numai „recunóscerea“ au pus'o in §. 1. sî au lasatu pentru §. 2. indreptatîrea ; me rogu, acést'a poftesce propositiunea regimului, pentru ca dîce nu numai „C berechtigung“ ci sî mesura i-au pusu.

Acésta intrebare vréu eu sa o resolvezu in sensulu constitutiunei transsilvane sî in acestu intielesu mi-am luatu voia a formulá sî eu o propunere, care sa vina in loculu alineei a dóu'a din §. 2. alu proieptului, regimului acest'a aru suná

asiá: „Jene politischen Rechte, welche im Sinne der siebenbürgischen Grundgesetze den bisher allein berechtigten drei Regnicolar—Nationen, als: der ungarischen, der sekler und der sächsischen Nation, so wie den 4 recipirten Confessionen ohne Rücksicht auf Stand und Geburt gebühren, werden auch auf die romänische Nation, auf die griechisch katholische Religion als solche und auf die griechisch orientalische Confession in derselben Weise und in gleichem Masse ausgedehnt, so dass die erwähnten 4 Landesnationen und 6 recipirten Confessionen einander gegenüber vollkommen gleichberechtigt sind; die Gleichheit aller Landesbewohner vor dem Gesetze und die freie Religionsübung bleibt aufrecht.“ Acést'a, innalta dieta! eu mi iau indrasnéla a o propune pentru aceea, cá de o parte sa remanemu strinsu pe terenulu acel'a, pe care adeseori ne-amu dechiaratu ca sun temu, sî care terenu Mai. Sea ni-lau aretatu in prea innaltulu rescriptu, de alta parte sa nu preocupâmu, sa nu luâmu obiecte de acelea in legea acést'a, care voru veni la tempulu seu in desbatere sî trebuie sa se desbata totdeun'a cu privire la constitutiunea Tranniei, constitutiunea privita ear in stadiulu acel'a, cându corpulu legislativu se ocupa cu legea.

„Politische Gleichberechtigung“, innalta casa! va veni,— asiá amu eu convictiunea mea, — in acésta dieta la ordinea dîlei; sî atunci anume, espresu voiu vorbí sî voiu cautá, cá nu numai acésta idea sublima, dara câte alte idei au produsu sciinti'a, geniulu sî umanitatea, care nu s'au pusu formulate in legea positiva, voiu cautá, dîcu, sa le facemu locu in constitutiunea patriei, sî déca voiu vedé, ca constitutiunea transsilvana are capacitate de a priimí astfelu de idei sublime, atunci le vomu dá loculu celu cuvenitu dupa cum s'au espresu mai adeseori de multi straluciti vorbitori in acésta dieta. Problem'a nóstra este de a verificá, de a rennoí sî de a reparâ constitutiunea Transsilvaniei, ba Mai. Sea inca s'au espresu, cumca constitutiunea Tranniei trebuie sa sufere reforme aduncu taiatóre; cându va fi vorb'a despre acestea, atunci se voru tractá tóte acele obiepte, care le cere spiritulu tempului, geniulu sî liberalismulu de la noi, insa acumu cum potemu noi asceptá, cá intrunu singuru articulu de lege sa se deslege aceste cestiuni tóte!

Eu, inalta dieta! tînu sigura óre care lege, cându aceea se face strinsu pe terenulu dreptului de statu, pe care se misca corpulu legislativu. Deaca corpulu legislativu voiesce, ca legea sa fia practica, atunci trebuie sa tîna terenulu sub picióre, ca de nu, face o lege, care in pracsa nu are valóre. Pentru aceea me rogu de innalt'a casa, sa priimésca aceasta propositiune a mea, observându sî aceea, ca in § 3. pentru aceea amu indrasnitu a pomení sî despre confessiuni, pentru ca s'au dîsu despre natiuni sî religiuni in § 1. sî alu 2-lea, cá sa se recunósca acolo in genere, asiá acum trebuie sa fia in specie vorb'a despre natiuni sî religiuni, sî despre indreptatîrea acestor'a.

Adunarea generala

a associatiunei române, tienuta in Blasiu in 26 sî 27 Augustu 1863.

Dumineca in 25 Augustu la 9 óre diminéti'a s'a tienutu s. Liturghia in biseric'a catedrale si s'a catatu: „Imperate cereseu!“ Dupa amédi la 5 óre s'a tienutu o conferintia preliminaria.

Luni diminéti'a la 9 óre clopotulu celu mare de-la Catedrale dedù semnatulu adunârii, si in scurtu timpu se implù biseric'a. La propunerea D. Dr. Vasiciu se tramise o deputatiune de 6 membri, cá sa poftésca pe M. S. D. Canonicu si V.-Presiedinte alu Associatiunei T. Cipariu la siedintia, care de locu si veni si fu salutatu cu entusiastice: „Sa traiésca!“ Dupa aceea intonà corulu sub conducerea D. V.-Protopopu Begnescu „imnulu popularu“ si unele piese romanesci. D. V.-presiedinte deschise apoi adunarea cu o cuventare meduósa, in carea aieptà, pentru ce nu se potù tiené adunarea sub Presidiulu ordinariu, accentuà starea deplorabile a scóleloru populari si poftì pre toti membri sa lucre pentru infiintiarea si sustienerea loru.— D. Canonicu Alutanu salutà adunarea in numele Blasiului. Si D. Acsente Severu respunse de pe tribuna, aretându meritele Blasiului in privinti'a educatiunei si informatiunei tinerimei transsilvane. Dupa accea se alesera doi notari ad hoc pentru ducerea protocolului in persón'a D. V.-comite Dr. Hodosiu si a D. V.-comite Groze, cari si luara locu la mas'a comitetului. Secretariulu secundariu D. Prot. Russu ceti raportulu despre afacerile comitetului in decursulu anului si i-se votà multiemita. D. Controloru Bacu citi in absenti'a D. casieru raportulu despre starea fondului, sî D. Acsente Severu raportulu tramisu de D. Archivariu Romanu despre starea bibliotecei si altoru obiecte ale Associatiunei, din care se vedù, ca D. Vicepresiedinte a fostu incepatoriulu ei, daruindu mai multe cârti din opurile sale. Priimindu aceast'a adunarea generala cu cea mai via multiamita, D. Vice-presiedinte Cipariu petrunsu de viulu interesu, ce-lu aretà adunarea generala in directiunea aceast'a, apromise, ca si de aci innainte va impartasî bibliotec'a Associatiunei cu opurile sele, ce voru esî la lumina. Se priimi cu mare bucuria si se votà din partea adunârei genera'e, D. V.-presiedinte Cipariu si D. Invetiatoriu primariu Moise Pang'a, care inca au daruitu Associatiunei unu opu frumosu, constatatoriu din mai multe tomuri, multiamita in specie, precum si celoralalti DD. contribuitori in genere.

Mai de parte se citi catalogulu membriloru si se aflara de fatia 62, se alese o comissiune pen'ru cei ce voru vrea sa se inscrie de nou séu sa platésca cuantulu anuale. Alt'a pentru cercetarea socoteleloru, a trei'a pentru stabilirea bugetului si cercetarea petitiuneloru concurentiloru la premii. Se provóca adunarea, cá acei Domni, cari voru vrea sa faca motiuni, sa se insinueze. Se relegara unele dificultâti, ce se escara in privinti'a unoru membri, la comissiunea pentru inscrierea membriloru, si se enuncià siedinti'a a dóu'a pe Marti in 27 la 8 óre diminéti'a, si cu acést'a se finì siedinti'a antâi'a la 1 óra dupa amédi.

La 2 óre se adunara membrii in sal'a cea mare a resiedintiei archiepiscopesci la unu prându straluciti, unde D. Canonicu si Vice-presiedintele Associatiunei T. Cipariu redicà unu toastu pentru Maiestatea Sea Imperatulu, D. Canonicu Alutanu pentru Escellenti'a Sea Episcopulu si Presiedintele Associatiunei Andreiu Br. de Siagun'a D. Dr. Vasiciu pentru Escellenti'a Sea D. Mitropolitu Alessandru St. Siulutiu. s. a.

Dupa prându se adunara comissiunile, si dupa ce se constituira si incepura lucrarile.— Sear'a se dede unu balu amicabilu in folosulu fondului Associatiunei, care in adeveru ca pe lânga petrecerea cea placuta a tineriloru aduse sî o sumulitia bunicica in fondulu associatiunei.

In 27 la 8 óre se incepù siedinti'a a dou'a cu citirea protocolului, care dupa unele observâri sî modificâri se aprobà de adunare sî subscrise de Vice-presiedintele. D. Protopopu Antonelli se suì pe tribuna sî diserà: Despre obiceiurile sî drepturile Românilor. Comissiunea pentru cercetarea socoteliloru 'si facù observatiunile sale prin referentulu alesu in person'a D. asesoru Iosifu Popu, care ridicandu cu deosebire curetieni'a sî acurateti'a in purtarea Protocolului despre intrate sî esîte, ceru sa se voteze casierului sî controlorului multiemita, ce se sî facù. — D. Profesoru Moldovanu citesce protocolulu despre asiedierea bugetului pe anulu 1864 si deduce, ca dupa starea fondului, Comitetulu pentru bugetu a aflatu cu cale, sa ridice sum'a destinata pentru stipendia dela 1200 fl. la 1400, éra celelalte rubrice sa le lese asiá precum au fostu in anulu trecutu. Adunarea priimesce bugetulu preliminatu cu aceea dorinti'a, cá sa se mai prelimineze inca 200 f. pentru stipendia, adeca 1600 f., ce s'a si redicatu la conclusu. D. Dr. Vasiciu referéza asupr'a petitiuneloru venite pentru premiulu de 100 f. pentru stenografi, si pentru premiulu de 200 f. pentru acei tineri meseriasi, cari aru vrea sa se faca maiestri, si propune, cá petitiunea cea dintâiu nefiindu cuviinciosu documentata, sa nu se ia in nici o consideratiune, éra a dóu'a numai intr'atât'a, in câtu suplicantele va aduce si atestatele, ce inca lipsescu in petitiune. Propunerea referentului se priimesce, si se decide, cá de aci incolo, precum stipendiale asiá si premiale au se se pertracteze la Comitetulu Associatiunei, si despre cele facute sa se refereze adurârii generali. D. I. Maier face raportu despre resultatulu inscriptiuniloru membriloru sî despre adunarea baniloru, si se priimesce.

Spre evitarea unoru greutati dupa multe desbateri se hotaresce érasi anulu Associatiunei pentru inscrierea membriloru dela o adunare pana la alt'a.

La cererea D. Secretariu alu doilea, cá sa i se deie ajutoriu, se determina, ca stipendiatii Associatiunei, carii se afla in Sabiiu, sa fia indetorati a dá D. Secretariu ajutoriulu cuviinciosu.

La interpelarea D. Dr. Hodosiu: pentru ce s'au stramutatu timpulu adunarii generali in contr'a statuteloru, respunde D. jude reg. Macelariu, ca comitetulu nu e completu, ca sa poatà respunde acestei interpelatiuni, care altfeliu atinge numai presidiulu. D. interpelatoru cere dara cá acést'a sa se tréca

la protocolu cu aceea bagare de séma, cá se nu se mai intemple, se priimesce de adunarea generale.

D. Secratariulu secundariu face motiune in privinti'a protocólelor'u adunariloru generali, care sau tiparitu cu spese insemnate sî jacu in canceleri'a Associatiunei nevendute. Se hotaresce cá sa se imparta membriloru gratis, inse remane totusi la gen rositatea fiacaruia membru considerandu starea materiala a Asociatiunei, a platí pentru densele, ce'lu va lasá anim'a, sî de aci nainte sa se tiparésca in mai pucine esemplare.

La provocarea presidiului pentru propunerea membriloru noi, mai cu séma onorari, propune D. Dr. Vasiciu pe Esc. Sea D. Cancelariu aulicu comite de Nadasdy a carui merite pentru natiunea româna stralucescu mai tare de câtu se se mai amintésca. Se priimesce cu entusiasmu. Mai de parte propune pe fostulu consiliaru de scóle si acum'a consiliaru de locotientia I. C. Schuller, care are inca frumóse merite pentru literatur'a nóstra, se priimesce cu placere. In fine propune pe D. Dr. sî Professor Sentz, care a datu dovedi câtu iubesce elu limb'a nostra prin aceea ca au invetiat'o in scurtu timpu. Se priimesce cu bucuria.

Loculu adunarii viitóre se dicise Hatiegulu si timpulu 1 Aug. c. n. séu S. Ili'a.

D. Vicepresiedinte incheea siedinti'a prin o cuventare la 2½ óre d. a. la care respunde D. Dr. Hodosiu. Si corulu intóna „Destéptate romane!“

Din strainatate.

Germani'a, care in dîlele trecute serbà prin convenirea suveraniloru sî ministriloru din Frankfurt o serbatóre de 'nfratîre sî de unire natiunala, dupa câte-va dîle trebuí sa simta de nou dorerea desbinârei dinlauntru, dorerea celui mai greu blastemu alu unui poporu. Gubernulu prussescu adica, séu mai bine dîcendu gubernulu ministrului Bismarck, in procederea Austriei, de a reformá constitutiunea cea ruginita a confederatiunei germane, vede o 'ncercare pericuculósa de a micsiorá védi'a sî poterea Prussiei in Germani'a, sî o ia dreptu pretestu, pentru de a dissolví camer'a prussesca sî de a escrie alegeri nóue. Fâra de a crede neconditîunatu tîpeteloru foiloru din Vienn'a, care n'au cuvinte destule spre a reprobá sî condamná acésta portare a ministrului prussescu, care cá sa se sustina pre sine, osandesce unu opu atâtu de sublimu sî nobilu, precum fusese celu incercatu de Monarchulu Austriei, noi constatâmu simplu faptulu, precum e: ca guvernulu prussescu se pune dusmanesce fatia 'n fatia cu Germani'a representata la Frankfurt sî cérca tóte midilócele de a interitá pre poporulu prussescu incontr'a a totu; ce nu vine de-la guvernulu lui anti-constitutiunalu. Se vede, ca d. Bismarck de multu totu cauta nodu in papurda, ca sa dissolve camer'a, ce in maioritatea sea cea mare-i fusese contraria, sî inca nu aflase modu potrivitu, acum insa crede c'au aflatu o ocasiune binevenita, spre a o dissolví sî a conchiamá alt'a nóua, sub cuventu ca incercârile confederatiunei suntu periculóse statului. In ce legatura stau acestea dóue 'ntrebâri, care le combina ministrulu Bismarck, nu potemu aflá; se pare insa, ca acelea suntu numai vorbe góle, pentru de a scóte din alegerile cele nóue ómeni de ai sei, carí sa créda, ca Prussi'a e 'n periculu decâtra cealalta Germania, cari sa aprobeze immultîrea armatei, cari sa voteze budgetulu etc etc. Destulu ca prin ordinatiunea regésca dîn Septembre c. n. cas'a ablegatiloru prussescie desfiintiata. — Caus'a principateloru Schleswig-Holstein, care cu natiunalitatea se tînu de Germani'a sî cu regimulu de Dani'a sî care de multu suntu unu meru de cérta intre confederatiunea germana sî regatulu danesu, a re'nviiatu cu violintia deosebita, amenintiandu confedetatiunea germana (45 millióne ómeni) pre Dani'a cu esecutiune, déca nu va restituí principateloru constitutiunile avute, ear Dani'a (2 miilióne ómeni), amenintiându pre confederatiunea germana cu resboiu la casulu acest'a. Firesce la spatele Daniei stau poteri mai mari, cu deosebire Franci'a.

Starea fondului jurnalisticu.

In decursulu aniloru scolastici 186½ sî 186⅔, sî anume din 13 Februariu 1862 incependu, au intratu in fondu pentru ajutorirea juristiloru de-la academi'a c. r. din Sabiiu. 1407 f. 18 xr. a. si s'au impartîtu la 30 juristi lipsiti de midilócele subsistintiei 1367 f. 45 xr. sî pentru spesele postale s'au datu 2 f. 55 xr.; preste totu s'au erogatu 1370 f., cari subtragendu-se din perceptele de 1407 f. 18 xr., mai remânu cu finea anului scolasticu 186⅔ — 37 f. 18 xr. v. a. —

Aducendu acést'a la cunoscinti'a on. publicu românu sî rogandu pre acei domni, ale câroru oferte din eróre nu s'aru fi publicatu in acestu diuariu, a ne insciintiá câtu mai curendu, nu potemu a nu adressá de nou câtra on. publicu caldurós'a nóstra rogare, cá dupa-ce fondulu acest'a prin ajutórele date a scadiutu intru atât'a, ear numerulu tineriloru juristi spre bucuri'a nóstra sî a toturoru Românilor'u cresce din ce in ce, sa binevoiésca a ne intinde de nou mâna de ajutoriu. Cu deosebire apelâmu la cunoscutulu zelu alu preotîmei sî intieligintiei române de pretotindeni, care totdeun'a cându a fostu de a se realisá o idea fericitóre, s'a manifestatu in modulu celu mai stralucitu, cá pe lânga tote greutatîle, ce bine scimu ca-i jacu pe umeri, totusi sa nu pregete a se incordá pre sine sî pre altii la o nóua jertfa pentru unu scopu atâtu de meritoriu, precumu e ajutorirea aceloru tineri, din cari vomu sa ne creâmu pre fiitorii diregatori ai patriei sî ai natiunei.

Sperâmu, ca acea parte a ntelligintiei române, ce se afla concentrata la diet'a provinciala, inca ne va sprijiní dupa potintia spre ajungerea scopului doritu.

Ofertele ne rogâmu a se tramite sî pe venitoriu la subscrisulu Presiedinte, care sî de aci nainte va quietá priimirile prin foile publice.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru.

Z. Boiu m. p. P. Manu m. p.
V. S. pres.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de astadi se introdusera prin E. S. Comissarulu regescu: Cons. gub. Groisz de Presiedinte, Cons. gub. Aldulean u de I. sî Cons. gub Kirchner de II. vicepresiedinte dietalu.

Apoi se ceti p. n. rescriptu in urm'a adressei, sî se priimi cu vii acclamatiuni.

In fine Eppulu Br. de Siagun'a propune, sî se priimesce cu unanimitate, cá diplom'a din 20 Oct. 1860. sî patent'a din 26 Febr. 1861. sa se petréca in condic'a tierei, ear elaboratulu competinte sa se concreada comitetului de adressa. —Siedinti'a cea mai deaprópe poimane.

Nr. 40—2

Publicare de concursu.

La scól'a capitala a opidului Resinari mai e vacanta o statiune de invetiatoriu cu salariu anualu de 350 f. v. a. 16 f. 80 xr. bani de cortelu sî 16 f. relutu de lemne; spre ocuparea acestei statiuni se serie prin acést'a alu doilea concursu cu aceea, cá voitorii de a competá sesi tramita cererile loru la oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sabiiu) celu multu pâna in 30 Septembre 1863 a. c. incare cereri se dovedésca a) ca suntu romani de relegea gr-orientala, b) ca au obsolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru, c) ca au avutu o purtare politica nepatata sî d) daca au mai servitu undeva ca invetiatoriu séu nu, sî cumu? —

Cererile sosite dupa 30 Septembre a. c. nu se voru mai poté luá in séma.

Resînari, 5 Septembre 1863.

Oficiulu opidanu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu in 30 Aug. (11 Sept.) 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	2	20
„ „ códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	47
„ „ midilocu „	1	40
„ „ códa „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 89. ANULU XI.

Sabiiu 3 Septembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXIV.

tînuta in 23. Augustu (4 Septembre) 1863.

Cetirea si verificarea protocolului din Siedinti'a din urma.

Vaida cere a se reasuma pertractarea de eri, de óre ce asupr'a propunerei Metropolitului Siulutiu de a se temporisá obiectulu, nu s'a votatu.

Presiedintele chiama la ordinea dilei, la carea a ajunsu § 4. alu proiectului regimului, care se cetesce in tóte trei limbile tierei.

I. Balomiri cere, cá sa sune §lu asiá: Prerogativele civile si politico-natiunale, care mai sustau intre feliuritele natiuni ale Tranniei, din natur'a diferiteloru parti ale tierei si a numiriloru loru se dechiara invalide. Proiectulu e spriginitu de stâng'a.

M. Binder cere, a se sterge de totu § 4. din proiectulu regimului, si combate amendementulu lui Balomiri, care cu o singura lovitura aru voi sa surpe institutiuni de sue de ani.

Puscariu in contr'a lui Binder, apera proiectulu regimului.

Wittstocke in contr'a § 4. atâtu din proiectulu regimului, câtu si din alu comissiunei, care-lu crede nu numai a fi de prisosu, ci si obscuru si absurdu. In §§ cei trei d'anteiu a proclamatu diet'a cele 2 principii mari ale egalitâtii religionarie si politice a totturoru natiuniloru tierei, ear' in § 4. se dice ce-va cu totulu de prisosu. Dar §ulu e si obscuru, pentruca nu scie, ce intielége elu prin „numirile diferite a le pârtiloru tierei.“ E adeveratu, ca avemu multe numiri, precum: Comitate, scaune, districte, apoi campi'a, tiér'a ovesului, tiér'a vinului si alt., in fine tiér'a Unguriloru, a Secuiloru si a Sasiloru. Din cele dóua numiri d'antâiu nu va trece nimenui prin capu'a deduce drepturi politice. Câtu pentru numirile din urma, terminulu „tiér'a Unguriloru“ nu se afla in nici o lege a tierei, incependu dela regele Stefanu pana la 1848. Asemenea nici terminulu „tiér'a sasésca“ nu se afla pâna in dilele lui Stefanu Báthori, care intarindu statutele sesesci, a 'ntrebuintiatu antâi'a óra terminulu „terra Saxonum.“ Dar de óre ce nu numirea, ci possessiunea — carea voru concede toti ca au avut'o Sasii pe acelu pamentu,—a datu drepturi politice, pentru aceea cere, cá §-ulu sa se stérga.

Br. de Siagun'a apéra proiectulu regimului, care a avutu basa nu numai legala, ci si morala la precisarea §-lui. Cumca in Transsilvani'a au esistatu trei teritorie, adica: ungurescu (nobilescu), secuiescu si sasescu (Sachsenland), si ca aceste teritorie felurite au datu si au garantatu drepturi felurite, suntu fapte nenegabile. Asiá dara regimulu a avutu basa legala, sustînendu acést'a. Dar au avutu si basa morala, voindu cá acésta stare sa inceteze acum. Prin urmare § nu e numai fâra intielesu (sinnlos), ci plinu de intielesu (sinnvoll). Densulu, din parte-si aru dorí a se dice: „Numirile natiunale sustatóre inca a le diferiteloru pârti ale tierei.“

Mog'a, dupa-ce manifesta mirare, ca centrulu, care de curendu imputase stângei illiberalismu, va sa remâna afara acestu § liberalu, si dupa-ce espune, ca densulu aru fi doritu, cá si numirile diferiteloru pârti de tiéra sa se stérga, ear acumu, de óre ce Monarchulu pentru acést'a a lasatu loculu deschisu, se alatura la parerea Eppului Br. de Siagun'a.

Baritiu afla liniscirea sea pelânga testulu §-lui modificatu de Br. de Siagun'a. Ear domniloru din centru trebuie sa le respunda ceva cu privire la numele „Sachsenland.“ Acest'a, dice, s'a trasu la essaminare stricta din-partea Româniloru, in cari a facutu multu sânge reu. (Voci: Asiá e!) Densulu a perdutu dîle si nopti asupr'a acestei cestiuni si au ajunsu la convictiunea, ca acestu terminu a devenitu cu totulu fâra 'ntielesu (bravo! din stâng'a.) precumu d. e. numirile culmea lui Bucuru, pétr'a Craiului etc., macarca nu suntu ale lui Bucuru si ale Craiului. Lui nu-i pasa, pastreze Sasii numirea acest'a sanatosi, numai sa nu se faca de risu naintea Europei. Aviticitatea si iobagi'a au cadiutu; fia care are ori si unde dreptulu de a vinde si de a cumperá; fiacui stau deschise oficiele pâna si cele mai inalte; ziduri chinesesci ingiuru-ne nu mai potemu trage. De nu vomu avé intru noi potere de viétia; de nu va fi limb'a capace de desvoltare; de nu ne vomu ingriji de educatiunea tinerimei in moralitate si umanitate, preste totu nu ne vomu sci pastrá demnitatea natiunala: venitoriulu pelânga tóte privilegiele si prerogativele nu ne va fi assiguratu. — Ele sa formeze teritorii natiunale, déca voru pastrá toti teritoriele loru, pentru Români unde remâne locu? dór in aeru? —

Br. de Lemény dupa-ce espune in trasuri fugitive natur'a comitateloru, a secuimei si fundului regescu, care dupa rescriptulu Imp. Iosifu II. „non patitur diversitatem jurium“ (nu sufere drepturi felurite), dupa-ce vine la convictiunea, ca diferintie in privinti'a natiunala nu mai potu sustá, priimesce pvoiectutu regimului cu adausulu Eppului Br. de Siagun'a, si-si reserva dreptulu a revení la obiectu, cându se va tractá de teritoriele natiunale.

Schuler de Libloy trage atentiunea stângei asupr'a periculului, ce amenintia si pre Românii, déca ceru centralisatiunea Transsilvaniei; câci atunci consecuintia naturala ar fi, ca Tranni'a nu mai remâne Trannia, ci devine o tiéra de coróna austriaca. Românii cerendu desarticularea Sasiloru, ceru si desarticularea loru propria; prin acést'a insa insisi taia creang'a de sub piciórele sele. Baritiu i-a vorbitu din inima; Transsilvanii suntu datori a se assigurá politico-natiunalminte. Se 'nvoiesce cu propunerea Eppului Br. de Siagun'a, numai locu de „Rechte“ (drepturi. sa se dica „Vorrechte.“)

I. Balomiri se afla intaritu in parerea sea, ca § e dubiu; deci de nu se va primí amendementulu lui se alatura lânga Eppulu Siagun'a, si de aru cadea si acést'a, atunci priimesce § 4. cumu e, câci reu cu reu, dar mai reu fâra reu. (ilaritate) Densulu esarticularea natiuniloru foste indreptatîte o afla in conclusulu de eri; Românii nu voru numai dreptu politicu, ci politico-natiunalu. Sa se dica numirile natiunale feliurite nu dau drepturi (Rechte) politico-natiunale, (Voci in centru: prevogative — Vorrechte. —) Balomiri: asiá vreau eu.

C. Schmidt, e de parerea acelor'a. cari s'au esprimatu pentru sustînerea institutiuniloru vechi natiunale; autonomi'a municipála pe bas'a natiunale trebuie sa o aperâmu; iér' facendu-o aceast'a, atunci § nu e delipsa. Remanendu insa §-ulu, sa se dica la sfarsitu in locu de „nationalitâti“ „locuitori.“

Popoviciu priimesce modificârile facute de Br. de Siagun'a „sustatóre anca“ ale lui Schuler „prerogative politico-nationale;“ iér' in locu de nationalitâti, natiuni.

A. Bohatielu e pentru sustînerea numiriloru natiunale, pâna câudu se voru creá alte teritorie, se alatura la parerea Eppului Siagu'a, modificandu:- nu dau prerogative eschisivu politice.

Br. de Siagun'a porcediendu din convictiunea, ca regimulu la §. acest'a s'a tînutu numai de consecuinti'a ce urmeaza din §§. premergatori, remâne pre lânga parerea sea, cá deacá regimulu a vorbitu numai in genere, diet'a inca deocamdata sa nu se slóbóda la specialitâti.

Schnell cere a se dice: diferitele numiri a le singuriteloru pârti de tiéra nu fundeaza sî nu garanteaza alte drepturi politice, decâtu care se potrivescu cu egal'á indreptatîre.

I. Balomiri cere temporisarea obiectului; nu se priimesce. (Voci: Schluss!)

Rannicher in discursu mai lungu espune, ca nu e destulu a se dice in §. 6: legile tierei, ci a se adauge sî: rescriptele, ordinatiunile sî alte mesuri administrative.

Sîpotariu in cuventu mai lungu apera pastrarea natiunalitâtiloru transsilvane; numai câtu sa se impartasiésca de ele sî natiunea româna; priimesce amendementulu Eppului Br. de Siagun'a cu adausulu lui Schuler-Libloy.

Zimmermann arata parerea de reu, ca regimulu lasa neaparatu proiectulu seu, tocm'a cá sî unu carmaciu, ce concrede nai'a sea venturiloru contrarie. Ne dându regimulu din partea sea nici o deslucire, densulu e in perplessitate, cum sa judece §-ulu. Deaca atâtu in proiectulu regimului, câtu sî in conclusele dietei s'a proclamatu odata indreptatîrea egala politico-natiunala sî confessiunala, nu póte pricepe ce va acestu §; câci in tóta legislatiunea nu se dice, ca vre-o numire da drepturi politice, de aceea nici cu legile de mai nainte nu se póte aduce in legatura acestu §. — Dar óre nu e sa fia §-ulu unu feliu de norma pentru activitatea legislatoria a dietei in venitoriu? Acést'a este. Insa atunci sta §-ulu in legatura cu propositiunea a 5, privitore la 'mpartîrea politica a tierei. Deaca dar §-ulu vrea sa dica, ca numirile diferiteloru pârti ale tierei sa nu stea in cale propusetiunei regesci a 5-a, atunci priimesce §-ulu in testulu regimului; dintr'alte insa vrea a se sterge §-ulu, nefiindu-i aici loculu. Parerea lui dar e, ca ori sa se primeasca proiectulu regimului in testulu seu originalu, ori sa se stérga de totu. In fine combate cuventielulu „annoch" (inca) propusu de Episcopulu Siagun'a, câci e nehotaritu, ear' o lege trebuie sa fia câtu se póte de precisa.

Poppu: Sa se priimeasca au proiectulu regimului au amendementulu lui Siagun'a.

Fr. de Trauschenfels cá referinte are cuventulu din urma. Elu partinesce amendementulu Eppului Siagun'a, dar fâra cuventulu „inca."

Presiedintele reasumandu feliuritele amendemente le aduce la votare.

Amendementulu lui Balomiri sî Schnell, care nu fusera sprijinite dela inceputu, se trecu cu vederea. Amendementulu lui Binder remâne in minoritate. Asemenea alu lui A. Bohatielu. Asemenea alu Br. Siagun'a. Asemenea alu Comitetului, sî asiá se priimesce neschimbatu §-ulu 4. din propositiunea regimului.

§. 5. din propositiunea regimului se priimesce neschimbatu.

Presiedintele citesce § 6. alu regimului.

I. Balomiri poftesce a se intregí prin cuvintele „legile statutare sî punctele regulative."

Presiedintele intreaba, deaca amendementulu afla sprijinire? Afla.

Branu de Lemény propune continuarea desbaterei pe siedinti'a urmatóre. — Se priimesce, sî siedinti'a se 'ncheia la $2^1/_4$ óre.

Siedinti'a XXV
tînuta in 24 Augustu (5 Septembre) 1863.

Dupa cetirea protocolului in 3 limbi, sî dupa unele indreptâri, presiedintele arata, ca la ordinea dîlei se afla §ulu 6 din proiectulu regimului sî §-ulu 6 din alu comissiunei, care se cetescu in tóte 3 limbile.

I. Balomiri partinesce proiectulu comissiunei; dar sa se priimésca in tr'ensulu sî: statutele municipale sî punctele regulative.

Schuler-Libloy e pentru proiectulu regimului sî contr'a lu alu comissiunei; de Balomiri se mira, cumu nu scie, ca statutele suntu sterse sî ca ce a citatu deputatulu Balomiri dintr'ensele e numai unu svatu bunu, dupa cumu le aflâmu acelea de multe ori in legislatiunile evului mediu, dar nici decumu lege oblegatóre.

Conrad Schmidt pentru proiectulu regimului, de care crede, ca e de ajunsu pentru odichnirea Românîloru. Ce se atinge de statute, observa, ca acelea nu se tienu de ordinea dîlei.

Conte Siulutiu cere, cá tóte legile sa fia cu numele pomenite; dar fiindca atunci articululu aru devení prea lungu, de aceea elu se alatura lânga proiectulu comissiunei cu adaugerea: tóte legile tierei, privilegii, rescripte, patente sî ordinatiuni sî ori-ce mesuri administrative sa se abróge, sî sa se puna afara de vigóre sî de lege.

I. Balomiri câtra Schuler-Libloy: sa nu dîca, ca statutele municipale n'au valóre, pentruca sî universitatea sasésca s'a basatu pe acelea.

Gavriilu Manu sprijinesce pre Mitropolitulu Siulutiu; nu se 'ndestulesce cu espressiunea „Landesgesetze" sî doresce o revisiune a toturoru legiloru.

Hannia adoptéza tóte argumentele lui Schuler-Libloy, nu vede insa caus'a, pentru ce sa nu fia legea specificata. Statutele s'au abrogatu cându s'a 'ntrodusu condic'a austriaca. In fapta insa nu e asiá. Elu are documente amâna, prin care póte aretá lamuritu sî apriatu, ca earasi se 'ntroduce dreptulu de aprópelui (Näherrecht). Vorbitoriulu celesce o publicatiune cu N-rulu 155. 1863 datulu din 19 Iuliu din Cristianu langa Sabiiu. Din acést'a arata, ca espressiunea „fremde" (straini), carea se afla in acea publicatiune, e indreptata asupr'a Românîloru chiaru sî aceloru ce locuiescu in comun'a citata.

Presiedintele face pre vorbitoriu atentu, ca legea de fatia nu póte ajutá nimic'a in contr'a nnui astfeliu de abusu.)

Hannia arata, ca unu Românu din Cristianu a fostu cumparatu unu pamentu cu bani gata dela unu Sasu; insa Românulu a fostu numai decâtu citatu inaintea comunitâtii, sî provocatu de a-si luá banii 'ndereptu sî a 'ntorce pamentulu cumparatu. Acést'a o a adusu vorbitoriulu numai cá esemplu, cumu s'au introdusu iarasi legile de mai nainte, sî róga pre cei chiamati a nu mai suferi astfeliu de nelegiuiri Dupa ce mai repetiesce odata, ca argumentele dlui Schuler Libloy le adoptéza, cá pe ale densului, se dechiara, cá sprijinitoriu alu amendementului lui Siulutiu.

Br. Salmen e pentru proiectulu regimului. (Va urmá).

„Presse" si Diet'a Transsilvaniei.

Óre se credemu ochiloru, cându cetimu corulu celu unisonu alu foiloru germane din Vien'a? Au nu erá ace e aperatórele unui populu subjugatu cu vre o câte-va septemâni mai inainte? si acumu? acum le vedemu cu atât'a ostentatiune, combatându procederea aceluiasi poporu nu pentru alt'a, decâtu pentru-ca acelasi vrea sa se ingradésca incontr'a viscoleloru possibile, si anca la provocarea Maiestatei Sele a constitutiunalului nostru Monarchu.

Cá sa se convinga cetitorii diariului nostru ca acestu concertu nu e apucatu din ventu se estragemu din unu diariu, din „Presse" parerile, care le confeséza acum acelu diariu despre dieta transsilvana respective despre conduit'a Românîloru. Ea dîce: ca acei fanatici carii unea in Austri'a centralisatiunea cu politic'a natiunala, si carii cu ajutoriulu comparseloru de Reichsrath, Romani si Ruteni credeau, ca voru realisá si intarí patent'a din Fauru se voru aflá insielati urmarindu desbaterile dietei transsilvane. Poporulu „valachu" nu se vede nici decumu a recunósce, ca emanciparea din starea de Paria e efluc-ulu unui sistemu de regimu liberalu, ci elu o privesce numai de o concessiune adusa de impregiurari. Atitudinea cea liberala a regimului se nebaga in seama, dupa ce regimulu siau datu cartile cele mai bune din mâna. Romanii in locu de a-si asiedia libertatea natiunala pre nisce trasuri cardinale, si in locu de asio asecur'a prin inregistrarea ei in intregulu imperiului, se cearta pentru lucruri bagatele si laterale, care suntu fora de insemnatate politica si se silescu a respinge pre alti cetatieni de statu in starea de Paria. Consciinti'a ca ei (Românii) suntu in maioritate ii face de se radica mai susu decâtu se radicá in deciniile trecute natiunea magiara cea de sute de ani dedata a fi suverana, care lucru se aru asteptá dela o clasa privilegiata, dar nu dela o semintia, care acum vrea se ajunga la ceva. Numai cu greutate le succede Sasiloru a procurá cerintieloru celoru mai simple dreptate si ecuitate.

Inca dela inceputulu desbateriloru in privinti'a egalei indreptatîri a natiunei române si religiuniloru ei se au pusu acést'a pre o politica escentrica respingendu cu multa placere dar pucinu spiritu si agerime totu ce corespunde mintei sanetóse. Rigimulu, vrendu se nu nc socotésca traditiunile si prejudetiele transsilvane si de alta parte fiinduca giurstarile locale ceru anca si acum deosebire teritorieloru natiunale,— au propusu o lege deosebita pentru inarticularea natiunei române si a confessiuniloru ei.

Totu deodata inse au adausu si dóue locuri care aretau indirectu aceasta lege ca superflua (?!), fatia cu impregiurarile de facia si moderne etc. etc.

Nu putemu urmari tóte sîrurile articulului „Presse“ si de aceea trecemu preste compatimirea ce o are cu Armenii si Evreii ; preste suspiciunile, ca maioritatea româna lucra incontr'a spiritului modernu, a diplomei, patentei si chiaru si a dreptului civilu, ba chiaru si incontr'a spiritului legiloru montenegrine si venimu la „intórcerea“ presupusa de „Presse“ prin amendementulu deputatului sasu Rannicher, care cu tote acestea pórta atributulu de „intârdîata“ si mai apostrofâmu numai temerea ei de o rumpere in cestiunea teritoriala. De acést'a dîce „Pressa“ ca ar putea sili pre regimu a pasi pentru apararea elementului germanu in Transsilvani'a prin nerecunóscerea concluseloru maioritatiei „valachice“ si mai adaugemu si supositiunea' ca fatia cu acestea tóte se aru pu'ca amaná diet'a inainte de finirea propusetiuniloru regimului. Atunci, totu acelu diariu ne spune, sar putea pasî la alcgerea directa la senatulu imperialu.

Déca aru fi cetitu dd. dela „Presse“ cu luare aminte totu cursulu desbateriloru decurse in Diet'a Transsilvaniei, incependu dela desbaterea Adressei pana la finirea legei dintâiu nu aru avea ocasiuue a se plânge asupr'a purtârei Româniloru. Pote ca „Presse“ aru fi doritu dela maioritatea dietei transsilvane, ca nici se nu se mai faca desbateri, ba poate ca aru fi poftitu, cá se lepadâmu propusetiunile regimului si se plecâmu la senatulu imperialu fara de a ne statori ceva a casa, de unde avemu se plecâmu, — sa ne lasâmu se spendiurâmu in ventu, cá sa ne póta impinge in drépt'a si 'n stâng'a cine va vrea. „Presse“ si compani'a ne cualifica de augusti la anima, pentruca ne-amu pusu pre unu terenu, prin care ea dîce ca respingemu pre alti concetatieni ia starea de Paria; ne afla asiá dar ne maturi pentru libertatea ca ni se oferă. Dar óre fratii Pressei cari compuneau Universitatea natiunala nu erau mai angusti la anima decâtu noi ? Pentru ce nu se scandalea Presse atunci de illiberalismulu sasescu sî afla acum deodata pre barbatii, carii in Universitate si in scaunele sasesci se era pusu asiá dîcendu mai numai pre rugina trecutului asiá de liberali!

Se nu ne laudâmu noi pre noi niei se ne pretiuimu numai noi conduit'a nóstra, ci se indreptâmu pre publiculu nostru sî pre „Presse“ la unu articolu de fondu din „Kol. Közl.“ nr. 106 a. c, din care scótemu si noi pasagiele urmatóre: (Va urmá).

Sabiiu in 2 Septembre. O notitia din „Pesther Lloyd“ spune, ca 'n Cancellari'a aulica transsilvana a fostu desbatere seriósa asupr'a cestiunei, ca luá-se-va propositiunea regésca a patr'a (privitóre la tramiterea in senatulu imperialu) la loculu seu ori pune-se-va la loculu alu treilea. Césta din urma s'aru face din motivulu acel'a, ca diet'a transsilvana aru procede prea incetu in lucrârile sele, sî senatulu imperialu prea multu tempu aru remané lipsitu de representatii transsilvani. Cu tóte insa s'aru fi hotaritu a se pastrá decisiunea primitiva sî a tractá propositiunea a patr'a la loculu ei. — Marturisimu, ca nu 'ntielegemu temeinici'a acestui motivu, cându punemu in cumpana, ca pecându alte diete in 2 luni d'abiá se constituescu, a nóstra in 28 siedintie s'a constituitu, sî-au alesu cemitetele de lipsa, au elaboratu, desbatutu, priimitu sî substernutu adress'a, a pertractatu cestiunea cea prea importanta a inarticulârei natiunei române sî a confessiuniloru ei sî a trecutu sî la propositiunea a dóu'a privitóre la cele trei limbi ale patriei.— Nóua mai ni se pare, ca barbatii de statu din Vienn'a prin o mesura pripita, cá cea espusa, aru contribuí numai la neincrederea Transsilvaniloru sî in locu de a grabí aru intardî'a sî ingreuiá intr'rea loru in acea representantia a imperiului, ce dór jumetate imperiulu o privesce cá Troianii darurile Greciloru.—

Varietati sî noutati de dî.

(Daru) Maiestatea Sea c. r. Apostolica s'a 'nduratu a aplacid'a cumpararea a 1. millionu de galete de bucate, care se va 'mpartî 'mprumutu celoloru lipsiti din Ungari'a, spre a putea semená.

(Mórte deosebita.) In Sept. c. n. se tînù in Peciu (Ungari'a) sinodu diecesanu rom. cat., sî propositulu din Mohaciu Gavriilu Greger tocmai radicându la més'a Episcopului toastu, fu lovitu de guta sî 'ndata mori.

(Actu filantropicu). Dómn'a Smarand'a de Costinu din Moldov'a, reposata in 4 Augustu, lassà prin testamentu tóta mosî'a sea la cele 140 familii ale satului seu Pantasiu, precumu sî la biseric'a sî scól'a de acolo. Sor'a remasa in viétia, dómn'a Ecaterin'a Star'a, se aretase intr'adeveru sora deamna a reposatei, renunciandu de buna voia la tóte drepturile sele ereditarie in favórea scopuriloru numite. — Altu actu filantropicu aduce Românulu“ din Craiov'a unde pentru cei esundati din Moldov'a s'au strinsu 755 lei 20 parale. —

Principatele romane unite.

„Buciumulu“ aduce unu pasagiu din dîuariulu grecescu „Bizantis“, ce ese in Constantinopole, amiculu — dupa assertulu „Buciumului“— si fratele de cruce alu „Românului“, din care se vede, ca ccalitiunea liberariloru si a ciocoiloru, in carea au intratu acum sî calugarii greci din principate au datu unu memoriu la Pórta, prin care cérca a restorná pre Domnitorulu. — De aici ia ansa „Buciumulu“ a jurá pre Domnulu pe totu, ce e scumpu sî santu, cá sa ia dictatur'a; sa proclame votulu universalu si asiá apoi sa conchiame o camera esîta din poporu.— Cuvintele cele intr'adeveru petrundiatóre suntu acestea :

Permite-ne, Préinnaltiate Dómne, permite-ne sa ve aducemu aminte ca sunteti din acestu poporu românu pe care idra monstruósa ilu sfâsîe de secoli si acum turbéza, sa napustesce asupra-i cu tóte furiele de cari este capabile spre a-lu rupe si a-lu mânc'a cu deseversîre. Adu-ti aminte Préinnaltiate Dómne ca tat'alu tatei Mâriei Tele si-a perdutu viéti'a in lupta in care intrase ca sa dea viétia acestui poporu. Adu-ti aminte ca fia-care familia are o traditiune, care traditiune este unu legatu ce se transmite din tata in fii in perpetuu. Aduti aminte ca tatalu tatei Mâriei Tele a muritu luptându pentru libertatea poporului românu si ca Mâri'a T'a trebuie sa traiesci numai pentru cá sa platesci politi'a ce ti'a tras'o mosiulu Mâriei Tele si pentru cá sa implinesci dorintiele si dreptele cereri ale acestui poporu românu, care prin inspiratiune divina, Te-a alesu necunoscutu, sî'a depusu tóta sórtea sea sî a generatiuniloru urmatóre in mânile Mâriei Tele.

Pâna cându, Préinnaltiate Dómne, acésta tortura de spirite, acésta framentare de lume, acestu câmpu deschisu tutoru impostoriloru ! Pâna cându aceste suferintie nabusite, aceste junghiuri prelungite de dureri de nascere ! Pâna cându sa asceptâmu acé dî in care sa vii sa pui insuti mân'a pe ran'a nóstra si sa torni balsamulu mântuirei ! Pâna cându totu gonimu epoce cari fugu totdeun'a ca orizontele innaintea nóstra! Pânacându atâti'a termini nedeterminati! Eata peste câte-va dîle diu'a Mâriei Tale, diu'a onomastica a mantuitoriului ce si la chiamatu poporulu românu ! Hârasesce, hârasesce, Pré-'naltiate Dómne, in acésta dî solemna Votulu Universale, proclama o dictatura leale contra dictaturei ciocoesci, contra anarchiei implacabile care a deorganisatu Statulu si societatea din basile loru. Nu mai pote nimicu a scuza, Pré-'naltiate Dómne, starea actuale a lucruriloru care a rosu tóte credintiele, care a ostenitu tóte sperantiele, care a vârsatu nepâsarea, scepticismulu, in tóta anim'a.— Dâ votulu universale, Préinaltiate Dómne, si inauguréza cu dânsulu viéti'a cea nóua a natiunei române !—

Fostulu Caimacamu Ioann Alsessandru Filipescu, ramulu unei'a din cele mai vechi familii boieresci din Romani'a, reposà in 26 Augustu.

Russi'a sî Poloni'a. Cu câtu se apropia iérn'a mai tare, cu atât'a Russi'a indoiesce sî intreiesce mesurile sele cele aspre fâtia cu Polonii. Un'a din aceste mesuri e inchiderea Varsioviei pe diece dîle, ce cugeta a o face Rusii preste putînu. Prin acést'a spera, ca voru nimicí cu o lovitura idr'a revolutiunei, cá asiá sa se plineasca voi'a Imperatului, care nu va sa auda de vr'o concessiune in favórea referintiloru Poloni, pâna-cându nu va fi calcata deplinu revolutiunea. — Lupt'a cea mai insemnata mai decurendu e aceea, ce o avura Rusii cu Lelewel in 6 Sept. nou. O depesia din Leopole spune, ca Lelewel, lovitu de dóua glóntie, a cadiutu, 100 insurgenti au remasu morti sî 300 au fostu prinsi.

Franci'a. Se ascépta publicarea notei Jussesci in privinti'a Poloniei.

Itali'a. Lafarin'a, unulu din cei mai renumiti barbati de statu ai Italiei sî invetiacelu de ai contelui Cavour, a reposatu in 5 Sept. — In Neapole fu de curendu o demonstratiune in onórea lui Garibaldi.

Greci'a. Camer'a conchiamata din lips'a membriloru trebuí sa se dissólve. — Nesigurantia in tóte afacerile.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de eri se citesce respunsulu de mantuintia alu judelui

cercu alui Apáthi in urm'a unui amendementu din siedintiele trecute. La ordinea dîlei e propositiunea II a regimului privitóre la indreptatîrea egala a limbiloru tierei. Schuler-Libloy cá referinte recomânda proiectulu comitetului, care in meritu e un'a cu alu regimului. Obert vorbesce incontr'a proiectului comitetului; Popp, Fogarasi, Roth, Puscariu, Biltiu, Bolog'a, Baritiu, Negrutiu, sî Sîpotariu; C. Schmidt sî Schnell nu suntu multiamiti nici cu unulu, nici cu altulu; Birthler partinesce proiectulu comitetului, care cere a se priimí neschimbatu; G. Romanu vorbesce nehotarîtu.— In loculu lui Lang s'au alesu în comitetulu stabilu pentru verificare Klein. — Siedinti'a tîne pân' la 2 óre; siedintia mai de aprópe Mercuri în $^{4}/_{16}$ Septembre.— E. Sea Gub. Contele de Crenneville asistà pâna cam la jumetateu siedintiei; galeriele erau pline indesuite. —

Bucovin'a.

Din Cernautiu ne aduce Bucovîn'a o scire prea frumósa sî adeca solemnel'a deschidere a scólei reale gr. or. care s'a 'ntemplatu in 4 Septembre a. c. sî la care au perticipatu afara de corpurile invetiatoresci ale tuturoru instituteloru de invetiamentu sî o multîme de scolari sî altii doritori. Din Biseric'a s. Paraschive, unde se celebrà sî liturgi'a, se puse 'n miscare tota multîmea câtra loculu scólei, se tienura dóue cuventâri, un'a in limb'a româna sî alt'a in cea germana, ambe de Escell. Sea. P. episcopu Hackmánn. Dupa cantarea imnului popularu in limb'a româna, in care tempu se audia bubuitulu treascuriloru, tienù Directorulu scolei reale infiintiate Tausch atrei'a cuventare despre insemnatatea scóleloru reale. — Numerulu scolariloru se fia dejá aprópe de o suta. Ne alaturamu lânga ceea ce dîce „Bucovina :“ Dee ceriulu, cá numerulu, scolariloru sa creasca, scól'a sa inflorésca spre multiamirea dostoriei ei celei bogate, biseric'a gr. orientala, sî spre binele sî fericirea tierei sî onórea Natiunei române.

Nr. 40—2

Publicare de concursu.

La scól'a capitala a opidului Resinari mai e vacanta o statiune de invetiatoriu cu salariu anualu de 350 f. v. a. 16 f. 80 xr. bani de cortelu sî 16 f. relutu de lemne; spre ocuparea acestei statiuni se scrie prin acést'a alu doilea concursu cu aceea, cá voitorii de a competá sesi tramita cererîle loru la oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sabiiu) celu multu pâna in 30 Septembre 1863 a. c. incare cereri se dovedésca a) ca suntu romani de relegea gr-orientala, b) ca au obsolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru, c) ca au avutu o purtare politica nepatata sî d) daca au mai servitu undeva ca invetiatoriu séu nu, sî cumu? —

Cererile sosite dupa 30 Septembre a. c. nu se voru mai poté luá in séma.

Resînari, 5 Septembre 1863.

Oficiulu opidanu.

Nr. 41.—1 **Concursu.**

Pentru statiunea de invetiatoriu vacante la scóla popularа gr. orient. din satulu Vinerea, cu care este inpreunatu unu salariu anualu din Cass'a locale alodiale de 200 fl. v. a. cortelu naturalu sî 6 orgii de lemne, se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c.

Doritorii de a ocup'a acésta statiune-se poftesce se fia sî cântaretiu sî au se-si asterne petitiunile sale cuviintiosu instruate pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu Orestî- 25 Augustu 1863.

Nicolau Popoviciu m. p.
Protopopu.

Concursu de stipendii.

Devenindu vacante trei stipendii din fundatiunea **Franciscu Iosefina**, si anume unulu de 200 fl v. a. pentru unu ascultatoriu de vreo facultate la Universitate, si alte dóua, fiacare de câte 50 fl. v. a. pentru ascultatori la vreo academia din Transsilvani'a, in urm'a conclusului Conferintiei tienute pentru afacerile fundatiunei in 27 Augustu a. c. se deschide prin aceast'a concursu.

Doritorii de a se 'mpartasí cu vre unulu din ceste trei stipendii, au sa-si adreseze la subscris'a eforia celu multu pana in 24 Septembre c. vechiu a. c. suplicele sale instruate cu atestatu de botezu si cu testimoniu de maturitate respective cu testimoniu academicu primitu in anulu scolasticu trecutu.

Sabiiu 3 Septembre 1863.

Efori'a fundatiunei Franciscu Iosefine
prin
Ioanne Popescu m. p.
Secr. alu Eforiei.

Nr. 44—1 **Concursu.**

In Comun'a Ritisievo din Eparchi'a Versietiului e vacantu postulu de invetiatoriu românescu. Emolumentele anuale sîntu 105 f. v. a. 25 meti de grâu, 26 meti de cucuruzu, 100 funti de clisa, 40 funti de sare, 12 funti de lumini, 4 stângeni de lemne, 2 lantie de pamentu si cortelu liberu.

Doritorii au recursurile sale cinstitului consistoriu a Versietiului, alaturându cartea de botezu, adeverintiele despre harniciile sale, despre servitiurile de pan' acum'a, si despre purtarea politica si morala pâna in 26 Sept. a. c. a substerne.

Versietiu in 28 Augustu 1863.

Filipu Trandafiloviciu,
Protopresviterulu Versietiului.

42—1 **Edictu.**

Ann'a Calin din comun'a Sebesiulu de susu, cerculu Talmaciului, care mai de multu tempu, cu ne credintia parasi pre legiuitulu seu barbatu Adamu Bucurenciu din comuná Sebesiulu de josu, totu din disulu cercu, sî nuse scie loculu petrecerei ei, de vreme ce barbatulu dansei, au radicatu procesu de despartire asupra-i se provóca prin acést'a, cá dela datulu mai josu insemnatu, in terminu de unu anu, sî o dî, sa se presenteze inaintea respectivului scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in nefiintia ei de fatia se voru hotari celea prescrise de ss. canóne ale bisericei nóstre dreptu credintióse reseritene.

Sabiiu in 2 Septembre. 1863.

Scaunulu protopopescu gr. or. in tract. ala 2 alu Sabiiului
Ioanne Pannoviciu Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiin 3|15 Septembre.) 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	2	20
„ „ códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	47
„ „ midilocu „	1	40
„ „ códa „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13

*) 3 galete nemtiesci sîntu=2 galete ardelenesci.

In septemân'a trecuta a esitu din tipariu „Antorismos“ oder berichtigende Erörterung über die Broschüre „die Wünsche des rechtgläubigen Klerus aus der Bukovina in Betreff der kanonischen Organisirung der Diöcese und ihrer hierarchischen Stellung im Organismus der orthodox-orientalischen Kirche in Österreich,“ von Andreas Baron von Schaguna Bischof der orthodox-orientalischen Kirche in Siebenbürgen.

Cartea acést'a interesanta se afla de vendiare la directiunea tipografiei diecesane in Sabiiu cu 50 xr. v. a.

Calendariulu pe anulu 1864 tiparitu in tipografi'a diecesana a esitu de sub teascu sî se póte capatá la directiunea tipografiei: nelegatu cu 20 xr., brosiuratu cu 22 xr. v. a. Totu ací se afla de vendiare Protocolulu sî diuariulu stenograficu alu Congresului natiunalu dela Duminec'a Tomei, brosiuratu cu 70 xr. v. a.

De indreptatu

In nr. trecutu pe fati'a din urma ne rogâmu a indreptá: Fondulu jurnalisticu prin: Fondulu juristicu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foici; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 81. ANULU XI.

Sabiiu Joi in 5 Septembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXV,

tinuta in 24 Augustu (5 Septembre) 1863.

(Continuare si capetu).

Schuler-Libloy inca e pentru proiectulu regimului.

Mog'a sprijinesce pre contele Siulutiu.

C. Schmidt face deosebire intre legi municipale si 'ntre legile tierei; spera, ca municipiele se voru mai immulti cu unulu; de aceea legile municipale nici ca se voru delatură; statutele municipale nici atunci nu voru poté fi delaturate, cându diet'a prin conclusu aru vrea sa le delature. Câtra d. p. Hannia observa, ca o comuna póte sa se ingrijésca de binele seu; nu crede insa, ca astfeliu de mesuri voru fi sprijinite de autoritatile mai inalte, deaca acele mesuri aru veni in contradîcere cu dreptulu privatu. Ce s'atinge de punctele regulative, arata, ca restringerile, ce urmau din acelea, astadi nu mai suntu; dovada oficialii români in Sachsenland. E pentru proiectulu regimului. (Voci: Schluss! incheiare!)

Schnell pentru proiectulu comissiunei.

Mich. Binder pentru proiectulu regimului cu modificarea: „tóte decisiunile legiloru tierei, ce contradîcu acestui articulu de lege.“

Zimmermann é incontr'a specialisarei din câusă, ca prin specialisare nu se póte resólve cestiunea pe deplinu. Elu e pentru proiectulu regimului chiaru si pentru aceea, câci fiindu acel'a odata sanctiunatu, va poté fi diet'a in stare de a cautá dupa amenuntele, ce voru fi de schimbatu.

Popp. Innalta casa! Nu de fric'a gazetei germane, ce ese in Vi nn'a sub numele „Presse,“ care si-au luatu placerea, de a combate pe acei barbati ai statului, cari suntu totdeodata membri ai acestei diete, pentruca nu aru sprijini proietpulu regimului, nici din respectu câtra aceia, cari dóra din midilóculu acestei diete au aflatu de bine a informá falsu si a atacá pe barbatii acestia, pentru ca nu apera proieptulu regimului, nu, ci numai din convingerea mea vorbescu astadi pentru proieptulu regimului.

Eu, innalta casa! trebuie sa vorbescu din punctu de vedere juristicu si constitutionalu. Dupa parerea mea § 6. aru fi de totu de prisosu, dupa cum fórte bine au observatu d. Br. Salmen, si eu m'asiu multiami cu § 7., dupa care legea aresa intrein activitate fâr amanare, pentru-ca déca legea ce o facemu acuma, intru adeveru se vá pune in lucrare, apoi de sine se intielege, ca ori ce feliu de legi, privilegii, etc., care stau in contra, nu mai potu avé valóre.

Este apoi o axioma juridica, care in tóta lumea civilisata are putere, cumca „lex posterior derogat priori“; dupa ce vá intrá legea acést'a in activitate, nu se póte cá sa mai aiba vigóre legi ori privilegii etc. de mai nainte, care stau in contr'a acestei legi. Din punctu de vedere constitutionalu pe lânga lege nu potu stá; ordinatiuni, patente etc.; câci nu au assemenea valóre cá legea insasi; nici nu aru avé dara de a se ingrigí de alte; trebuie insa sa marturisescu, cumca prin aceea ca la § 6. vrea sa se mai adauge si „privilegii, ordinatiuni, patente, rescripte si ori ce alte mesuri administrative,“ nu privescu eu nici o opositiune in contr'a proieptului regimului. Eu nu aflu in propunerea E. S. D. Mitropolitu, cum dîcu, nici o opositiune in contr'a proieptului regimului, si fâra frica tocma de asiu representá numai pre regimu, la care insa, dupa cum am mai dîsu, nu amu nici unu mandatu specialu, m'asiu poté alaturá.

Eu, innalta casa! de altmintrea opositiune in contr'a proieptului regimului despre egal'a indreptatire a natiunei române si a confessiuniloru ei preste totu nu amu vediutu in aceasta casa; amu vediutu modificâri si schimbâri stilistice dar' opositiune nu.

Numai opositiune amu vediutu ca s'au facutu eri din-tr'o parte a casei, careia i place a face sa créda lumea ca ea singura sprijinesce pre regimu, adeca pentru stergerea de totu a § 4. din proieptulu regimului. De aceea dara deaca spre multiamirea si odichnirea casei este de lipsa, cá sa se classifice § acest'a, atunci póte sa se faca fâra nici o opositiune regimului; eara deaca acést'a are a se face, sa se faca asiá, cá sa se stérga tóte privilegiele, patentele si tóte alte ordinatiuni intru atâtu, incâtu stau incontr'a legei acestei'a. (Bravo! Sa traiésca! din stâng'a.)

Rannicher pentru proiectulu regimului.

Conte Siulutiu cere specialisarea, pentru ca vinu casuri de multe ori, de prin ordinatiuni se lucra in contr'a regimului. Aduce de argumentu ordinatiunea din 1816, prin care in loculu unde se afla parochu rom. catolicu, parochulu unitu ex nexu religionis sa nu capete portiune canonica. Aduce unu altu casu dela 1856. Contr'a abusuriloru de feliulu acest'a, se ingradesce cându aduce amendementulu, pre lânga care remâne si acumu.

Mich. Bohatielu e pentru Poppu, cu modificarea facuta de Contele Siulutiu.

Presiedintele indreapta, ca Poppu e pentru regimu fâra modificare.

Bohatielu se alatura lânga Metropolitulu Siulutiu cu tóte specificârile.

Zimmermann -si motiva assertiunea de mai nainte.

Gulle pentru proiectulu regimului.

Conte Siulutiu apera concordatulu, cá lege de statu.

Zimmermann dîce, cá concordatulu e numai patenta.

de Trauschenfels sustiene proiectulu comissiunei.

Presiedintele cetesce amendementulu lui Bohatielu, care n'afla sprijinire. Dupa aceea se cetesce alu Mitropolitului Siulutiu, care se sprijinesce de stâng'a. In fine se cetesce amendementulu lui Binder si se sprijinesce de centru. Punendu-se la votu amendementulu lui Bohatielu, nu se priimesce.

Hannia cere 5 minute repausu pentru consvatuire despre amendementulu lui Bohatielu; nu se priimesce. Se pune a 2 óra la votu amendementulu lui Bohatielu, si cade. Se pune amendementulu lui Siulutiu la votu, se priimesce si se face conclusu dietalu. Se cetesce §-ulu 7 si se priimesce de cas'a intréga cu aclamatiune.

Presiedintele dechiara desbaterea speciala despre propusetiunea I regimului de incheiata. Pausa de ¼ de óra pentru purisarea §§-loru priimiti in urma. Se cetesce legea, in urm'a carei cetiri se indrépta mai multe crori stilistice. Se nascu dispute despre espressiunile „biserica, confessiune, religiune;“ remâne cá sa se intrebuintieze tóte trei espressiunile, si legea se priimesce cumu e facuta de dieta.

Presiedintele propune o comissiune pentru 'ndreptarea stilistica a legei, in carea se alesera: Br. Siagun'a, Rannicher si Lászloffy.

Siedinti'a se 'ncheia la 1¾ óre.

Siedinti'a XXVI

tinuta Luni in 26 Augustu (7 Septembre) 1863.

Cetindu-se protocolulu, Eppulu Dobr'a propune pastra-

rea terminului „religiune“ séu „biserica;“ câci confessiuni suntu numai 2: cea elvetica sî cea augsburgica; confessiune greco-orientala sî gr. catolica nu se dîce, ci biserica gr. cat. sî gr. or.

Muresianu contr'a lui Dobr'a. Propunerea Eppului Dobr'a nu afla sprijinire. Brecht in locu de terminulu „verworfen“ cere a se dîce mai domolu „abgelehnt.“

Eppulu Fogarasy sî Decanulu Eranosz intre aclamatiuni de bucuria depunu apromissiunea. Asemenea dep. Klein, alesu din partea cetâtii Bistritia in loculu lui Lang.

Presiedintele da spre cetirea a trei'a proiectulu de lege priimitu, care se cetesce in limb'a româna, germana sî magiara.

La 'ntrebarea presiedintelui, déca articululu de lege e priimitu definitivu din partea dietei? acést'a dupa óre care corecturi stilistice propuse de Gaetanu sî Br. de Siagun'a lu priimesce, sî Presiedintele enuncia, ca articululu de lege e priimitu cu unanimitate.

Acest'a in testulu romanescu suna asiá:

Articulu de lege

privitoriu la efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române si a confessiuniloru eii.

§. 1.

Natiunea româna, religiunea greco-catolica, cá atare, si religiunea greco-orientala, se recunoscu prin lege intru intielesulu constitutiunei transsilvane intocmai cá sî celelalte trei natiuni si patru confessiuni recunoscute ale Transsilvaniei.

§. 2.

Biseric'a greco-catolica cá atare, sî biseric'a greco-orientala au totu acea pusatiune de dreptu de sine statatóre in statu si totu acea libertate de a se organisá in afacerile loru interne, care le ocupa celelalte biserici ale tierei, recunoscute prin lege sî recepte dupa dreptulu de statu, adica biseric'a romano-catolica, biseric'a de religiunea evangelico-elvetica, biseric'a de religiunea evangelico-augsburgica sî biseric'a unitaria, pe bas'a legiloru tierei, care garantéza pe deplinu libertatea religiunei si a consciintiei. Pe lânga reservarea dreptului de suprainspectiune alu corónei determinatu prin legile marelui-principatu alu Transsilvaniei, ce-i compete de a-lu eserciá in intielesulu constitutiunei, suntu asiá dara tóte aceste biserici indreptatîte, de a-si regulá, administrá si conduce tóte afacerile loru ecclesiastice si scolastice, precum sî fundatiunile si institutele loru intru intielesulu asiediamintelor loru canonice, independinte de ori si care influintia a vreunei altei biserici.

§. 3.

Natiunile recunoscute prin lege, si adica: natiunea Magiariloru, Secuiloru, Sasiloru sî Româniloru fatia un'a cu alt'a suntu pe deplinu egalu indreptatîte si cá atari se folosescu in sensulu constitutiunei transsilvane de asemenea drepturi politice. —

Liberulu esercitiu religiunariu, precum sî egalitatea de dreptu cetatianu sî politicu a toturoru locuitoriloru tierei nu sufere prin acést'a nici o restringere.

§. 4.

Numirile diferite ale pârtiloru tierei nu intemeiéza sî nu dau pe sém'a natiunalitâtiloru singuratice nici unu felu de drepturi politice.

§. 5.

In marc'a marelui-principatu Transsilvani'a se va suscepe o emblema propria pentru natiunea româna.

§. 6.

Tóte legile tierei, privilegii, patente, rescripte, ordinatiuni si alte mesuri administrative, care stau in contradicere cu determinatiunile legei acestei'a, suntu desfiintiate sî fâra potere de lege.

§. 7.

Poterea oblegatóre a legei acestei'a intra in activitate fâra amanare.—

Apoi se dau spre cetire: representatiunea câtra Maiestatea Sea pentru prea inalt'a sanctiunare, sî comitiv'a catra Esc. Comissarulu regiu dietalu pentru substernere sî recomandare. Ambele dupa unele corecturi stilistice propuse de Macedon sî Rannicher se priimescu.

Facendu-se intrebare, ca cine sa predea Comissariului aceste acte se decide, ca cu acést'a sa se insercineze tocmai comissiunea, ce a preconsultatu articululu de lege.

Hannia cá referinte alu comitetului stabilu de verificatiuni rapórta de pe tribuna despre actele electorale ale deputatiloru Pantiu, Moldovanu, Br. Reichenstein sî Romanu; celu d'antaiu din 628 voturi a priimitu 328; alu doilea a fostu alesu cu unanimitate, alu treilea din 1014 voturi a priimitu 763; alu patrulea din 69 voturi a priimitu 42. Tóte actele suntu in ordine; alesii se prochiama verificati.

Conte Siulutiu interpeleaza pentru deputatulu din Alba de josu, cerculu VI (Assente), si Presiedintele respunde, ca acel'a e sub cercetare. Aperarea ce va sa i-o dea Gaetanu, nu se priimesce.

Br. Bedeus chiama atentiunea asupr'a impregiurârei, ca deputatulu Lang a fostu membru alu comitetului de verificatiune, sî cere, cá in loculu acestuia sa se aleaga altulu.

Presiedintele róga pre membrii casei a aduce in siedinti'a urmatóre siedulele de alegere gat'a.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia. —

Siedinti'a XXVII.

tinuta Sâmbata in 31. Augustu (12 Sept.) 1863.

Presiedintele Groisz, intrandu in costumu de gala, e priimitu cu: Sa traiésca! Hoch! sî Éljen! tumultuóse.

Toti membrii dietei s'au infatisiatu in gala; galeriele suntu pline indesuite.

Protocolulu siedintiei din urma se cetesce, sî dupa observarea lui Moldovanu, ca densulu n'are pretensiunea de predicatulu „von“, ce i se deduse in testulu germanu alu protocolului, se verifica.

Bar. de Siagun'a, cá presiedintele comissiunei insarcinate de a predá Esc. Sele Commissariului regescu articululu I. de lege impreuna cu aclusele lui, raporta, ca acelea s'au predatu Joi in 10 Sept. la 11 óre, ca D. Comissariu le-a priimitu cu bucuria sî a promisu, ca le va asterne fâra amanare la loculu prea innaltu. Se ia spre placuta sciintia.

Presiedintele face a se incepe alegerea unui membru pentru comitetulu de verificatiuni; d'abi'a insa pusesera câti-va membrii siedulele sele in urma, sî se sî avisà venirea Comissariului regescu, care intempinatu de o compania militara de onóre cu steagu sî musica sî de o deputatiune numerósa din partea dietei, la 11 óre intra in sala intre aclamatiuni sgomotóse, ocupa treptl'a cea de josu a tronului desvelitu, sî comunicandu dietei, ca Maiestatea Sea c. r. Apostolica S'au induratu a denumí pre presiedintele provisoriu Gustavu Groisz de presiedinte definitivu, ear pre Consiliarulu gubernialu Ioann Alduleanu de vice-presiedinte primariu, sî pre Consiliarulu gubernialu Friedericu Kirchner de vice-presiedinte secundariu, face a se cetí rescriptulu reg. competinte in limb'a germana, magiara sî româna. In fine provóca pre presiedintele sî pre ambii vice-presiedinti, a depune apromissiusiunea prescrisa in locu de juramentu, dupa carea, insotîtu de vivatele casei sî de deputatiune numerósa, parasesce adunarea.

Presiedintele sî ambii vice-presiedinti ocupa locurile sele sî fiacare in limb'a sea rostesce cate unu cuventu, in care multiamescu Maiestâtii Sele Imperatului pentru prea 'nalta gratîa, ear dietei pentru bunavoiuti'a sî increderea manifestata câtra densii.

Apoi se continua scrutiuniulu inceputu, alu carui resultatu presiedintele promite a-lu comunicá in siedinti'a urmatóre, concrediendu esploatarea urnei deputatiloru Br. Bedeus, Roth, Pope'a sî Florianu.

Dupa aceea presiedintele cetesce, respective face a se cetí harthi'a Comissariului regescu, prin care acést'a comunica dietei p. n. rescriptu din 5 Sept. a. c. cá respunsu la adressa.

Presiedintele citesce adress'a rescriptului, adunarea se radica, apoi cetesce testulu rescriptului unguresce, Kirchner germanesce sî Alduleanu romanesce. Testulu romanescu,*) intreruptu mai adeseori de aclamatiuni, e urmatoriulu:

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu,

din grati'a lui Dumnedieu Imperatoriulu Austriei, Regele Apostolicu alu Ungariei si alu Boemiei, Regele Lombardiei si Illiriei, Archiducele Austriei, Marele Principe alu Transsilvaniei si Contele Secuiloru s. c. l. — s. c. l.

Dâmu de scire si priceputu representantiloru iubitului Nostru Mare-Principatu Transsilvani'a, pre 1 Iuliu a. c. la Sabiiu conchiamati:

*) Ne pare reu, ca testulu acest'a romanescu, precumu cele mai multe traductiuni de acte oficióse, consta numai din cuvinte asiá numite romanesci insirate 'natia germano-magiaro-confusiunala. Dar apoi sî neologismii: de sine stare (autonomia), scopositate (practibilitate), de sine administrare etc. suntu monstruri, de care póte numai traducatorii nu se sparia. Red.)

Anim'a Nóstra parintésca o umplù de bucuria si multiumire adress'a din 21 Augustu a. c., carea ati indrep atu-o câtra Noi iubitiloru Credintiosi cá representantii Marelui Nostru Principatu alu Transsilvaniei la dieta adunati, din 15 Iuliu a. c. pentru deschiderea dietei emisu.

Cu incredere V'amu intempinatu, si cu incredere deplina Ni-ati respunsu, iubitiloru Credinciosi.

Privindu la interessele proprii ale iubitului Nostru Mareprincipatu Transsilvani'a, privindu nu mai putînu la dinasti'a Nóstra si la interessele totalitatei Monarchiei, ati recunoscutu scopositatea politica a aceloru principii de statu, care Noi le-amu prochiamatu din indemnu propriu de constitutiunea imperiului Nostru.

Si precum priimisera in anulu 1722 representantii de atunci ai Principatului Transsilvani'a cu bucuria si credintia fara pregetare, apriatu si de buna voia, cu o dechiaratiune unanima sanctiunea pragmatica statorita de predecesorele Nostru de gloriós'a aducere aminte Caroru alu VI-lea, pricependu ei prébine, ce securitate, si folóse aduce cu sine pentru intrég'a tiéra sî civii eii impreunarea tieriloru ereditarie cu provintiele sub dinasti'a Nóstra, si au intogmitu despre aceea documintele legali solemne, asiá aflarati si Voi iubitiloru Credinciosi, condusi de o judecata intielépta si semtiu patrioticu togmai in acele-si principii de statu ale Nóstre garanti'a cea mai sigura, de care are debuintia nu numai autoritatea imperiului, ci si de sine starea prin aceste principii de statu cu grija pastrata a iubitului Nostru Mareprincipatu Transsilvani'a. —

Voi cunoscurati iubitiloru Credinciosi, ca iubitulu Nostru Mareprincipatu Transsilvani'a póte ajunge la unu viitoriu mai frumosu si mai prosperatoriu pre calea inceputa a unei de sine administrâri politice si judiciali, cum si cu cerculu legislatiunei sele si bas'a de aci castigata de a poté sustá cá un'a tiéra de sine statatóre, mai incolo prin egal'a indreptatîre si binecuventat'a desvoltare a tuturoru natiunalitatîloru intr'acel'a locuitóre.— Si cu loialitate adeverata ati dechiaratu iubitiloru Credinciosi, ca amesuratu provocârei Nóstre sunteti gat'a a trece in legile tierei in testulu autenticu alu celoru trei limbi ale tierei diplom'a Nóstra din 20 Octobre 1860 si legea fundamentale despre representatiunea imperiului din 26 Februariu 1861 espedita aseminea cá diplom'a imperatésca, si a substerne despre acést'a sanctiunei Nóstre préinalte unu articulu de lege, care-lu va proieptá diet'a.

Cu placere curata vedemu in acést'a promtetia un'a innoita dovada de credintia si alipire neclintita câtra traditiunile ace'ui trecutu, in care stramosii Vostri au recunoscutu cu multiamita si au marturisitu pre fatia, de ce pretiu mare e legatur'a nedisolvabile prin sanctiunea pragmatica infiintiata a Transsîlvaniei câtra celelalte regate si tieri ale intregei monarchii.

Asceptâmu dar proieptulu de lege alu dietei, care Ni-l'ati promisu, despre inarticularea acestoru documinte solemne in legile tierei.

Cele ce Ne aflaramu indemnati a Vi-le face cunoscute in rescriptulu Nostru r. din 15 Iuniu a. c. in privinti'a diplomei Leopeldine sî a propensitatei Nóstre de a emite o diploma noua solemna, au aflatu in Voi iubitiloru Credintiosi resunetu recunoscatoriu. si ne simtîmu preaplacutu indestuliti, ca sî Voi iubitiloru Credintiosi cugetati asemené despre insemnatatea publico-drepturistica acestei diplome pentru totdeun'a memorabili.

Pentruca voimu a infiinti'a dinpreuna cu Voi pre calea constitutiunale in loculu aceloru determinatiuni ale diplomei Leopoldine, care fapticu a devenitu a fi fora potintia, structur,a din launtru publico-drepturistica a iubitului Nostru Mareprincipatu Transsîlvani'a sî corelatiunea lui câtra intrég'a monarchia in privinti'a detiermurirei definitive a modului, in care sa se tramita deputatii Transsilvaniei la senatulu imperiale, iér' diplom'a, a careia emitere V'am promis-o iubitîloru Credintiost pentru casulu cându o ati cere, are sa fia dupa cugetulu Nostru parintiescu, numai espresiunea solemna a acelor'a, ce le vomu fi infiintiatu la olalta.

In pertraptarile de pana acum ale dietei ati aratatu iubitîloru Credintiosi, ca cunósceti bine starea lucrului, necesitatea sî folósele unei deslegâri norocóse, ca ati petrunsu insemnatatea sî ponderositatea propusatiuniloru de legi, pre care le-amu datu sa Vi se inpartasiésca. Ati doveditu judecata matura, cunoscintie sî esperiintie largi, zelu patrioticu sî o predomnire de sine, fora de care nece o pertraptare mai asiediata despre intrebârile cele mai insemnate ale imperiului sî tierei, nece inaintarea intereseloru materiali nu e cu potintia.

Continuati dar' iubitîloru Credintiosi lucrarea la opulu celu greu, cu aceeasi incredere deplina câtra sincer etatea intentiuneloru parintesci de bine voitóre a legitimului Vostru Principe, de care fuserati petrunsi sî insufletitî sî pana acum, cu seriositate démna sî loialitatea — Ve conprobata ca sa-lu poteti finí câtu mai curendu.

Pre lânga care Ve remanemu cu bunavointia'a sî gra'i'a Nostra cesareo-regésca sî principesca nestramutaveru aplecati.

Datu in Capital'a sî resiedinti'a Nostra Vienn'a în 5 Septembvre anulu un'a miia optu sute siésedieci si trei alu Imperatîrei, Nostre alu cincispredieceelea.

Francisc u Iosifu m. p.

F. C. de Nádasdy m. p.

In urm'a mandatului pré inaltu alu Maiestatei Seale c. r. apost.

Eugeniu B. Friedenfels m. p.

Br. de Siagun'a (de pe tribuna). Innalta casa! Eu sum patrunsu de acea credintia politica, ca nu interese de partida (Parteiinteressen) ne-au adunatu pre noi aici. Problem'a nóstra e mai nobila, mai inalta, decâtu cá la deslegarea eii sa ne póta pre noi stapani nisce interesse particulare séu individuale.

Noi suntemu aici in diet'a acést'a adunati, cá edificiulu constitutiunei patriei nóstre sa-lu revificâmu, sa-lu rennoimu, sa-lu amplificâmu dupa cerintiele presintelei, dupa sborulu civilisatiunei, câci cu totii suntemu incredintiati, ca urmându unoru asemenea conjingeri patriotice, problem'a cea grea, dar nobila, ce ni-a cadiutu in parte-ne, o vomu deslegá spre multiamirea patriei intregi.

Ve aduceti aminte preabine. multu stimatiloru Domni! ca in adres'a, ce o amu asternutu Mai. Sele, cá unu respunsu la prégratiosulu Seu rescriptu din 15 Iuniu a. c., amu depusu in punctatiuni generale, dar sinceru credinti'a nóstra politica, amu priimitu principiile cele binesocotite, care Mai. Sea S'au induratu a ni le impartasi in diplomele Sele din 20 Octombre 1860, si in cea din 26 Febr. 1861.

In privinti'a acestoru dóua diplome asijderea lamuritu si corectu s'a descoperitu inalt'a casa in alline'a 6, 7 sî 8 a adressei. (Le cetesce germanesce).

Precum in privinti'a toturoru puncteloru din adresa S'a induratu Mai. Sea cu unu limbagiu mai multu decâtu parintescu a ne respunde, dar cu deosebire la pasagiulu acest'a din adress'a nóstra sub aline'a 6, 7 si 8 manifestédia Mai. Sea o indestulire de totu mare; dara totudeodata intielegendu promissiunea nóstra, intielegandu credinti'a nóstra politica se descopere intr'acolo, ca Mai. Sea ascépta dela noi, cá aceea, ce amu disu in adressa sa o si eleptuimu, va sa dica amu disu in adresa sub aline'a 23. (Citesce pasagiulu competinte).

Natur'a obiectului acestui'a póte fi ca aru cere dela mine o disertatiune mai pe largu, dar eu dîcu cu Cicero: „Argumenta causarum non tam numerare quam expendere soleo,“ si me retienu de totu feliulu de argumentatii, câci sum convinsu, ca precâtu innaintea mea, preatâtu st inaintea intregei acestei case inalte obiectulu dîlei este précunoscutu.

De aceea mi iau voia numai a luá cuventu si a propune inaltei case, cá sa binevoésca 1) a hotarî priimirea acestoru doua diplome imp. in condic'a legiloru facande ardelene. Bravo! din tóte partile) 2) pentru elaborarea unei asemene legi a activá o comissiune dietale.

Dupa parerea mea dór s'ar poté elaborarea unei asemenea legi a se 'ncrede comissiunei celei de adressa. (bravo! asiá e) si totdeodata recomendá comimissiunei, cá fara amanare sa se apuce de elaborarea proiectului de lege spre acestu sfersîtu. (Bravo! Sa traiésca!)

M. Binder — dupa parerea nóstra mai numai ut aliquid dixisse videatur — espune in cuventu mai lungu datorinti'a dietei de a respunde prin fapta la o provocare atâtu de parintésca, precumu e cea audîta a Monarchului. Partinesce pre Eppulu Siagun'a in ambele pârti ale propunerei Lui.

La intrebarea Presiedintelui propunerea Eppului Br. de Siagun'a intru totu cuprinsulu eii se primesce; dar lipsindu doi membri din comissiunea de adressa — Conte Béldi sî Dr. Teutsch, — se nasce o scurta desbatere asupr'a intregirei celoru dóua locuri góle din comitetu. Se audu voci: Siulutiu! Popp! Propunerea lui C. Schmidt, ca fiindu alesi in comissiunea pentru adressa 14 membri, sî lipsindu doi, totu mai remânu destui, adica 12, sî asiá alegeri nóue aru fi de prsisosu, se priimesce sî se enuncia.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia la 12½ óre. Siedinti'a mai de aprópe Luni in ²/₁₄ Septembre; ordinea dîlei desbaterea generala asupr'a propositiunei regesci II. privitóre la 'n trebuintiarea limbeloru tierei.

Siedintia'a XXVIII.

tinuta Luni in ²/₁₄ Septembre 1863.

Se citesce sî se verifica protocolulu siedintiei premerse.

Cându se celeá protocolulu romanesce, E. S. Commissarulu regescu se ivi in logia.

Presiedintele face a se citi respunsulu la interpelatiunea din un'a din siedintiele din urma privitóre la procederea judelui cercualu Apáthi fatia cu unu concediatu de militia. Consiliarulu gubernialu Aloisiu Popu, séu mai bine dîcendu, acumu dejá: Papp Alajas citesce deslucirile date din partea incusatului; densulu-firesce-e nevinovatu, sî cere pedepsirea corespundintelui. Spre sciintia.

I. Balomiri cere a se ceti raportulu sî romanesce. Casá se indestulesce cu cele audîte.

Presiedintele face a se trece la ordinea dilei si a se incepe desbaterea generala asupr'a propositiunei a II. regesci, care se impartise in forma de proiectu de lege innainte cu vreo cateva dile membriloru dietei spre studiare sî in testulu romanescu suna asiá:

Schuler-Libloy (de pe tribuna) raportéza despre bas'a pe care s'a pusu comissiunea la elaboratulu proiectului. In comitetu nu a fostu opositiune, ca sa se fia adusa, sî unu proiectu alu minoritâtiei, ci toti membrii au fostu petrunsi de adeverulu principelui indreptatirei egale a toturoru trei limbiloru tierei. Cu acést'a s'au pusu comitetulu pe bas'a ideiloru moderne le stau sî precum in tempulu reformatiunei au invinsu libertatea credintiei, asiá a speratu ca va invinge acum libertatea limbiloru. (Va urmá).

„Presse“ si Diet'a Transsilvaniei.

(Urmare sî incheiare.)

„Scirile nóstre cele mai din urma din dieta merita o atentiune de insemnatate. Intre Romani sî Sasi au fostu o lupta bunicica, in care la tóte punctele Sasii au fostu invinsi de acea majoritate, despre care noi anca demultu amu fostu dîsu in o polemica contra unei foi vienese, ca ea, adeca majoritatea acést'a, va invinge pre Sasi sî ca va veni tempulu, cându centralistii se aru bucura déca sî Magiarii aru fi acolo.“

„Sî déca aru fi magiarii acolo, óre ei starearu lânga Sasi? De sî se esplica din partea Romaniloru constitutiunea Tranniei ceva ultraisticu, abatenduse incâtuva dela spiritulu secululuí, totusi magiarii pretiuiescu multu punctulu de plecare alu Romaniloru, din causu ca acela pornesce din constitutiunea tierei.“

Noi mar urisimu, ca purtarea Romaniloru incâtu ne privesce pre noi e demna de pretiuitu. Noi vedemu simtieminte constitutiunale inrudite sangelui nostru la acelu poporu, care dorere! partea cea mai mare a statu afara de barierele constitutiunei ardelene. Acést'a e cu atât'a mai frapantu, pentru-ca scie se simta valórea acelei constitutiuni, carea incâtu lu atinge nui face alta decâtui inviia suvenirea de o servitute indelungata.“

„Principiulu Romaniloru divergéza de alu nostru pentruca elu e cu sufletu sî trupu pentru constitutinnea epocei de inainte de 1848. Acést'a va sa dica conservativismu vechiu, inse la tóta intemplarea de pretiuitu din partea legitimistiloru, pentruca elu nu destrue trecutulu, care possede base de dreptu, pentru unu viitoriu nesiguru.“

„O aretare de totu minunata e ca poporulu sasescu, care are de a multiumi esistinti'a sea constitutiunei, vrea se o inlatureze, sî poporulu romanu carui togma acumu póte i se da ocasiunea de a sploata pe unu tempu o tabula rasa mare, au intielesu abisulu politicei celei nóue sî nu vrea a se departa de portulu (limanulu) celu siguru.“

Dupa ce face apoi K. K. o intrebare indirecta despre purtarea Romaniloru in cele lalte cestiuni ce au se vina pre tapetu, sî arata, ca Romanii ca locuitorii cei mai vechi numai in constitutiunea tierei sî potu inradacina viitoriulu loru— crede, ca Romanii luându positiunea ce o au luatu fatia cu Sasii voru castiga anca lupte asupra acestoru din urma.

Mai departe apoi dîce:

„Nu se póte dîce ca Romanii nu au fostu obscuri, cându au doritu, cá inarticularea natiunalitatei loru sa se faca in intielesulu constitutiunei vechi. Dreptulu unei natiunalitati politice se deosebesce de dreptulu individualu de sî precumu am mai amintitu acesta se restringe esclusivu mai numai la dreptulu limbei.“

„In Franci'a are fiacare individiu dreptu individualu, daru tiér'a totusi e numai a franceziloru sî limba domnitóre totusi e numai cea franceza. In Elvetia suntu toti cetatienii egalu indreptatiti, dar in republica acést'a totusi numai italianulu, francezulu sî nemtiulu suntu natiuni politice etc. etc.“

Neci Presse neci associatii ei nu aru trebui se fia asiá de fâra stempera. Presupuna, ca sî noi dorimu binele comunu, sî póte in acestu punctu noi le premérgemu, pentru ca cautâmu ca binele se nu fia numai pentru unii, ci pentru toti. De amenintiarile ce nile face ne amu teme atunci, cându nu amu avea incredere in constitutiunalismulu Imperatului nostru.

Mai atragemu odata atentiunea asupra celoru disse in privintia acést'a in acestu dinariu in numerulu trecutu sî repetimu stemperarea, câci quod cito fit cito perit sî rugamu pre foile din Vienn'a a nu se folosi prea multu de majoritatea influintieloru loru in opiniunea publica, cumu dîcu ele ca se folosescu Romanii de majoritatea loru in dieta, pentruca pre urma vomu trebuí se credemu ceea ce dîcea „Pesti Naplo“ mai cându despre tieranulu care fuse in teatru la Dobritienu sî striga „hadd lássuk a medvét“ (se vedemu ursulu), dar de alte nu lu mai durea capulu. —

Concursu de stipendii.

Devenindu vacante trei stipendii din fundatiunea **Franciscu Iosefina**, si anume unulu de 200 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de vreo facultate la Universitate, si alte dóua, fiacare de câte 50 fl. v. a. pentru ascultatori la vreo academia din Transsilvani'a, in urm'a conclusului Conferintiei tienute pentru afacerile fundatiunei in 27 Augustu a. c. se deschide prin aceast'a concursu.

Doritorii de a se 'mpartasí cu vre unulu din aceste trei stipendii, au sa-si adreseze la subscris'a eforia celu multu pana in 24 Septembre c. vechiu a. c. suplicele sale instruate cu atestatu de botezu si cu testimoniu de maturitate respective cu testimoniu academicu primitu in anulu scolasticu trecutu.

Sabiiu 3 Septembre 1863.

Efori'a fundatiunei Franciscu Iosefine
prin
Ioanne Popescu m. p.
Secr. alu Eforiei.

Nr. 44—2 **Concursu.**

In Comun'a Ritisievo din Eparchi'a Versietiului e vacantu postulu de invetiatoriu romanescu. Emolumentele anuale sîntu 105 f. v. a., 25 meti de grâu, 26 meti de cucuruzu, 100 funti de clisa, 40 funti de sare, 12 funti de lumini, 4 stângeni de lemne, 2 lantie de pamentu si cortelu liberu.

Doritorii au recursurile sale cinstitului Consistoriu alu Versietiului, alaturându cartea de botezu, adeverintiele despre harniciile sale, despre servitiurile de pan' acum'a, si despre purtarea politica si morala pâna in 26 Sept. a. c. a substerne.

Versietiu in 28 Augustu 1863.

Filipu Trandafiloviciu,
Protopresviterulu Versietiului.

Nr. 41.—2 **Concursu.**

Pentru statiunea de invetiatoriu vacante la scóla popu-lara gr. orient. din satulu Vinerea, cu care este impreunatu unu salariu anualu din Cass'a locale alodiale de 200 fl. v. a., cortelu naturalu sî 6 orgii de lemne, se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá acésta statiune-se poftesce sa fia sî cântareti sî au se-si asterne petitiunile sale cuviintiosu instruate pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu. Orestia 25 Augustu 1863.

Nicolau Popoviciu m. p.
Protopopu.

42—2 **Edictu.**

Ann'a Calin din comun'a Sebesiulu de susu, cerculu Talmaciului, care mai de multu tempu, cu necredintia parasi pre legiuitulu seu barbatu Adamu Bucurenciu din comun'a Sebesiulu de josu, totu din disulu cercu, sî nu se scie loculu petrecerei ei, de vreme ce barbatulu densei, au radicatu procesu de despartire asupra-i, se provóca prin acést'a, cá dela datulu mai josu insemnatu, in terminu de unu anu sî o di, sa se presenteze inaintea respectivului scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in nefiinti'a ei de fatia se voru hotarí celea prescrise de ss. canóne ale bisericei nóstre dreptu credintióse resaritene.

Sabiiu in 2 Septembre. 1863.

Scaunulu protopopescu gr. or. in tract. alu 2 alu Sabiiului
Ioanne Pannoviciu Protopopu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intêia óra cu 7. cr. sirulu cu litere unsi, pentru dou óre cu 5. cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nru 82. ANULU XI.

Sabiiu, Sambata 7 Septembre 1863.

Proiectu de lege

privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi indatinate in tiéra in comunicatiunea publica oficiósa,

cu vigóre pentru Marele-Principatu alu Transsilvaniei.

1. Cele trei limbi indatinate in tiéra, adeca: limb'a ungara, germana sî româna suntu egalu indreptatîte in comunicatiunea publica oficiósa.

2. Partîloru le sta in voia, a intrebuintiá in tóte pertraptarîle oficióse veri si care din cele trei limbi indatinate in tiéra.

3. Cereri vorbali ale partîloru, cum si fassiunile acelor'a, mai incolo a martoriloru si pricepatoriloru de lucru se voru luá la protocolu intr'un'a din cele trei limbi indatinate in tiéra, si anume in aceea, care o va numí partea, martorulu séu pricepatoriulu de lucru, care e de ascultatu.

4. La pertraptârile judecatoresci in si afara de cause controverse, cându participéza mai multe parti, i-sta in voia fiecarei parti a intrebuintiá ori si care din cele trei limbi indatinate in tiéra.

5. Esibitele partîloru ori cererile loru date la protocolu, debue resolvate in aceea si limba, in care a fostu facuta petitiunea séu cererea luata la protocolu.

6. In casurile acele, cându participéza mai multe parti, se voru espedí decisiunile judecatoresci, cum si motivele in acea limba, in care a fostu compusa petitiunea séu incus'a, respective anteiulu esibitu ori antei'a cerere vorbale.

Celorulalte parti li se voru espedí traduceri d n decisiune in acea limba, in care au luatu ele parte la pertractare.

7. Pertraptarea finale vorbale, publicarea si espedirea sententiei se vá face in aceea din cele trei limbi ale tierei, care e limb'a materna a inculpatului. Totusi are inculpatulu voia libera a-si alege pentru acést'a alt'a din cele trei limbi ale tierei, carea insa elu debuie sa o pricépa.

8. Decisiunile oficieloru si judecatorieloru mai inalte, se voru espedí asemenea in aceea limba, in care debuie date afara partîloru acele decisiuni dupa dispusatiunile §§-loru 5, 6 si 7.

9. Fiecine póte intrebuintiá in pertraptarile publice ori si care din cele trei limbi indatinate in tiéra.

10. In comunele cetatianesci si satesci defige limb'a afaceriloru interne in trebi comunali representanti'a comunei.

11. In municipii defige limb'a pentru afacerile municipali representantti'a respectivului municipiu.

12. Determinatiunile §§-loru 10. si 11 vor avé valóre totudeun'a numai pre câtu va tiené activitatea representantiei municipali, ori comunali. Dupa decursulu acestei activitâti se va poté face o conchisiune nóua in privinti'a defigerei limbei de afaceri a comunei ori a municipiului.

13. Impartasîri, ordinatiuni si mandate de ori ce soiu si altele de aceste, care suntu indreptate nemediatu câtra comune séu municipii, câtra corporatiuni eclesiastice ori de altfeliu, se voru emite in acea limb'a, care e limb'a de afaceri in trebile loru comunali ori municipali, si care o intrebuintiéza corporatiunea eclesiastica ori de altu-feliu.

14. In comunicatiunea reciproca voru intrebuintiá comunele si municipiele limb'a loru propria de afaceri.

15. In comunicatiune cu oficiele c. r. militari se voru folosí comunele dupa amisiveritate, municipiele insa in totu chipulu de limb'a germana.

16. Limb'a oficiósa interna a oficieloru municipali si a judecatorieloru municipali e aceea, care si a municipiului respectivu.

In comunicatiunea oficiósa pre cale presidiale ii sta in voia fiecui, a intrebuintiá ori si care din cele trei limbi ale tierei.

17. Limb'a oficiósa a celorulalte oficie si curti judecatoresci, cum si a comunicatiunei acestoru oficie si curti judecatoresci intre olalta, si cu oficiele, ce se afla din afara de Marele-principatu alu Transsilvaniei, se vá determiná pre calea ordinatiuniloru.

18. Limb'a de invetiamentu in scólele poporali si medie si institutele superióre de invetiamentu o deligu acei'a, cari au de a ingrijí de scólele respective si ale sustiené.

19. Matriculele eclesiastice se voru portá intr'un'a din cele trei limbi, care suntu dechiarate in paragrafulu anteiu de egalu indreptatîte.

Altmintrea le sta in voia confessiuniloru singulari, a determina spre estu scopu in contielegere cu r. Guberniu si alta limba.

20. In comunicatiune cu partile se voru tiené si oficiele ecclesiastice de dispusatiunile §§-loru 2—8 a legei acestei'a.

21. Tóte legile tierei, care stau in contradîcere cu aceste determinatiuni, suntu desfiintiate si lipsite de eficacitate.

22. Poterea oblegatória a acestei legi intra in activitate fara amanare.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXVIII.

tînuta Luni in ⁷/₁₄ Septembre 1863.

(Continuare sî capetu).

Schuler-Libloy continua: Pe cându se a infiintiatu constitutiunea Ungariei, domneau alte pareri. Regele Stefanu credea, ca unu imperiu e debilu, care are numai un'a limba, sî cu crestinismulu deodata introduse limb'a latina, sperandu, ca prin ea se voru complaná diferintiele intre celelalte limbi. Limb'a latina remase limb'a oficiósa predomnitóre a Tranniei pâna la 1847, in 1847-48 preponderà cea magiara sî in tempurile cele mai din urma ea mai ajunse inca odata la domnire. De ltmintrea sî in periodulu principiloru indigeni erá respectata limb'a magiara cá limb'a curtiei sî a diplomatiei. Dupa ce Tran i'a veni sub Austri'a, se introduse ier limb'a latina; numai diet'a din 1791 facù o modificare, proclamandu de limb'a afaceriloru din afara limb'a magiara, — afara de scaunele sî districtele sasesci, iar pentru cele din launtru pastraudu cea latina. Decisiunea acést'a o cuprinde articolulu 31 din 1791. Staturile se silira a respinge câtu se póte atâtu limb'a germana, câtu sî cea româna, césta din urma de abiá sufer ndu-o. Insa referintelui nu-i place a ilustrá mai deaprope acestu tablou, ci dîce numai, ca cine seamana ventu va culege tempestate. Culmea acestoru intentiuni o ajunse in fine diet'a din 1846 spre 1847, decretandu articululu primu alu aceleia, ca afara de limb'a municipala germana numai limb'a magiara are valóre. Limb'a latina se mai pastrà numai pentru tesaurariatu sî pentra corespondintiele natiunei sasesci.

Dupa 1848 ajunse la potere limb'a germana, insa acést'a au fostu numai unu schimbu, care nu potea domoli patimile, pana cându in fine Maiestatea Sea prin p. n. resolutiune din 21 Decembre 1860 câtra Cancellariulu aulicu transsilvanu de pe atunci facù dreptate (desi in realitate cu pucinu succesu) toturoru limbiloru, (citeaza pasagiulu competinte). De abea acum suntem in stare de a ne folosí de acestu dreptu; de ací innainte trei limbi a le patriei voru inavutî cá trei suflete spiritele Tranniloru; unu destinu fericitu voi, cá sa ne insusîmu totu ce au bunu trei natiuni si ca prin cultur'a a trei limbi sa devenimu de trei ori bine facatoriai patriei. Calea spre aceasta tienta e indreptatirea egala a toturoru limbiloru in comerciulu publicu oficiosu. In fine espunendu, ca comitetulu s'a ienutu strinsu de propositiunea regimului sî numai in privinti'a formala s'au abatutu incâtu-va de-la aceea, carea s'a parutu co-

mitetului a fi stilisata cam in tonulu unei instructiuni, pe cându proiectulu comitetului e mai multu sciintificu, citesce proiectulu comitetului, care suna asiá:

Aclusu

la reportulu comitetului despre a dóu'a propusetiune a regimului regiu.

PROIECTU DE LEGE

despre folosirea celoru trei limbi usitate in tiéra in comunicatiunea publica oficiósa.

1. Cele trei limbi usitate in tiéra, precum : limb'a magiara, germana si româna suntu un'a ca si alt'a de indreptatîte in comunicatiunea publica oficiósa.

(Dupa §. 1 alu propus. regim.)

2. In tote esebitele, fia de ce soiu voru fi, la tóte ascultarile protocolari, precum si peste totu la tóte pertraptârile publice si oficióse, atâtu politice, câtu si judecatoresci, in cause controverse si necontroverse, voru avé voia partile, martorii si pricepatorii de lucru, cu unu cuventu fiacine, a se folosi dupa deplin'a loru placere de limb'a loru materna séu de órecare alt'a dintre cele trei limbre usitate in tiéra.

(Dupa §§. 2, 3, 4 si 9 din propus, regim.)

3. Tóte protocólele oficióse de acestu felu, tóte resolvatiunile, scriptele, conchisiunile si decisiunile, cu motivele loru cu totu, se voru dá atatu decâtra autoritâtile si judecatoriele inferiori, catu si de cele superiori in limb'a, in care a fostu compusu esbitulu, cererea, incus'a séu cea dintaia anunciare cu gur'a.

(Dupa §§. 3, 5, 6 si 8 din propus. regim.)

4. Si autoritatile bisericesci se voru tiené de dispusetiunile indicate mai insusu (§. 2 si 3), in comunicatiunea oficiosa cu partile.

(Dupa § 20 din propus. regim.)

5. Pertraptarea finale se va tiené, ear' publicatiunea sentintiei se va face in aceea din cele trei limbi ale tierei, care e limb'a materna a acusatului.

Acusatului ii sta inse in voia de a-si determiná pentru acést'a si alt'a dintre limbile tierei.

(Dupa §. 7. din propus. regim.)

6. Tóte municipiele, tóte comunitatile cetatiloru, orasieloru si cele tieranesci. precum si tote corporatiunile 'si voru determiná prin corpurile lorn representative, pentru timpulu câtu -si va tiené aceste functiunea, limb'a in trebile interne si in comunicatiunea esterna, pentru sine si pentru oficiele si judecatoriele sale.

(Dupa §§. 10, 11, 12, 14 si 16 din prop regim.)

7. Tóte impartasîrile, estradarile, ordinatiunile, mandatele si altels asemine, se voru emite decâtra autoritatile loru superordinate catra aceste municipii, comunitati si catra oficiele si judecatoriele loru, séu câtra corporatiunile bisericesci si de altu soiu, in aceea dintre cele trei limbi ale tierei, care e limb'a de comunicatiune in trebile loru municipali si comunali, séu aceea, de care se folosesce corporatiunea séu institutulu, fia preotiescu ori fia de altu feliu.

(Dupa § 13 din propus. regim.)

8. Matriculele bisericesci se voru purtá intru un'a din limbele, dechiarate in §. 1. de egale in drepturi. De altumin rea diferiteloru corporatiuni religiunari le sta in voia a-si determiná spre aceast'a si alta limba, in contielegere cu guvernulu regiu.

(Dupa §. 19 alu propus. regim.)

9. In comerciulu cu autoritatile militari c. r., comunitatile se voru folosí dupa potintia, ear' municipiele se voru folosi la tóta intemplarea de limb'a germana.

(Dupa §. 15 alu propus. regim.)

10. Limb'a oficiósa interna a celorulalte autoritâti si tribunali judecatoresci intre olalta si cu autoritatile de din afara de marele-principatu Ardélulu, se va determiná prin ordinatiuni.

(Dupa §. 17 alu propus. regim.)

11. In comunicatiunea presidiale a tuturoru autoritâtiloru sî oficieloru, se concede a se folosi fiacare dintre cele trei limbi ale tierei.

(Dupa §. 17 alu propus. regim.)

12. Tóte legile tierei, ce nu se unescu cu aceste determinatiuni, suntu desfiintiate, scóse din activitate.

Puterea obligatória a acestei legi, intra neamenatu in aceivitate.

(Dupa §§. 21 si 22 din propus. regim.)

Apoi se citesce si reportulu comitetului competinte, (care insa nesocotindu-lu de trebuintia neaperata pentru cetitorii nostrii nu'lu publicamu, cu atât'a mai vertosu, etc. ca precum se va vedea din decurgerea desbateriloru proiectulu comitetului nu se-au priimitu, ci de bas'a pertractarei s'a luatu proiectulu regimului in form'a sea primitiva. Red.)

Presiedintele comunica, ca de aperatoriulu proiectului regimului e denumitu Rannicher, care-si ocupa loculu seu pe banc'a regimului.

Obert ia cuventulu sî se declara in discursu mai lungu in contr'a proiectului comissiunei, nu ca cându un s'aru invoí cu principiele cuprinse intr'ensulu. ci pentruca i se pare, ca comissiunea vrendu a precisá sî scurtá, a cadiutu in nechiaritate, iar legea cea mai buna e aceea, care e mai chiara. La esecutarea principiului egalei indreptatîri a limbiloru vomu dá de greutati, inse nu de greutati neinvingibile, câci asemenea referintie cá la noi suntu sî in Elveti'a. Silesi'a sî pe aiurea; ba din vechime scimu, ca regele Assiriloru, care domniá preste 127 de tieri, scriea la fiacare tiéra sî la fiacare poporu in limb'a loru sî in fine e mai bine a fi indreptatîte deplinu egalminte trei limbi, decâtu sa fia un'a domnitóre sî celelalte subordinate; câci acést'a aru fi isvorulu unei discordii sî desbinari fâra capetu. Deci se declara in contr'a proiectului comissiunei, adaugendu insa ca cu imbunatatîrile lui materiale se invoiesce.

Popu. E greu a dîce ceva nou sî interessantu despre obiectulu dîlei dupa ce vorbira doi oratori asiá eminenti (Schuler Libloy sî Obert). Elu nu va a dîce mai multu, de câtu ca anevoia a fostu vre unu lucru, care se desb ne asiá multu pre locuitorii Tranniei precumu este cestiunea limbei ; dar raru va fi esîtu sî din partea regimului unu proiectu dietalu asiá liberalu, precumu e cestu de fatia. Deci partinesce proiectulu regimului, pentruca elu proclama egalitatea cea mai deplina (fiacarui transsilvanu, sta deschisa calea pentru desvoltarea limbei sale), pentruca da voia municipieloru de asi statori insesi limba oficiósa; pentruca asigura partideloru libera i ntrebuintiare a limbei sî in fine, pentruca are de a intra in viatia fâra amanare. Apoi trage o paralela intre legea din 47, carea lasá terminu celorulalte limbi anca numai cativa ani, pecându acést'a da voia a se intrebuintia cele trei limbi ale tierei numai decâtu. In fine combate pre aceia, cari proiectulu II alu regimului lau aflatu prea lungu, pe cându celu d'antâiu lau aflatu prea scurtu.

Fogarasy. In seculii trecuti au fostu certe religiunare, sî acelea durara mai multu decumu s'aru fi doritu; dar cért'a se domoli in spiritulu crestinatâtii, a tolerantiei sî a libertâtii. Tóte bisericele sî religiunile suntu libere. Dar d'abiá s'a domolitu cért'a acést'a, sî indata sî vedemu radicându-se in Europ'a alta cérta, care totu asiá amenint a a stricá pacea natiuniloru, adica cért'a natiunalitâtiloru. Sperâmu insa. ca acésta cérta va fi mai scurta, sî ca principiulu indreptâtîrei egale va veni la potére. Sî 'n spiritulu acestui principiu popórele fatia unulu cu altulu voru fi drepte; se voru intielege intre sine sî se voru impacá, — cu carea cért'a se va fini. (bravo!) Problem'a legislatiunei e, cá la cért'a acést'a sa participe sî ea, dar in modulu acel'a, incâtu cért'a sa nu se aprinda sî mai tare; ci sa se domolésca sî cá cért'a politica sa se dissólve in lupta spirituala sî sa nu degenereze in lupta materiala.

Elu din parte-si trebuie sa recunósca, ca precumu in generalu nu crede de fericirea omenimei, ca prin limbi s'a 'mpartîtu in mai multe popóre, asiá nu i se pare nici fericita o tiéra prin desbinarea populatiunei eii in mai multe pârti ; câci acést'a e ans'a, de se nasce cért'a pentru natiunalitâti sî devine obiectu alu legislatiunei. Dar fiindu asiá noi nu potemu ignorá referintiele etnografice ale tierei, sî s'a sî disu in cas'a acést'a, ca limb'a e spiritulu natiunalitâtii. Limb'a totdeun'a a fostu periculosu a o sugrumá (Asiá e!) A regulá limb'a prin legi, care contradîcu dreptului naturalu alu popóreloru, e fórte stricatiosu; dovéda istori'a din urma a Ungariei. (Asá e!) Acumu Natiunile foste 'ndreptatîte se simtu assigurate prin faptulu indreptatîrei egale; cele remase indereptu se incordéza a ajunge acolo, unde se afla sororile natiuni. (Asiá e! in stângá) In acésta privintia principiulu indreptatîrei egale e sî principiulu lui; efeptuirea principiului e problem'a legislatiunei. Sî aci trebuie sa marturisescu, ca ori va privi la proiectululu regimului ori la alu comitetului, care 'n principiu suntu un'a, vede in amendóua nobil'a intentiune de a face destulu acestui principiu intr'atât'a, incâtu legislatiunea sa fia dreapta in tóta privinti'a, sî fiacare natiune a tierei sa fia indestulita astfelu, incâtu sa nu mai aiba a se plânge.

Insa elu in privinti'a proiectului are o observatiune. Legislatorulu prudinte nainte de a dá o lege nóua, privesce indereptu la cea trecuta sî cauta firele, ce leaga presintele cu trecutulu, sî asiá deduce legea cea nóua din cea vechia. Asiá aru fi sa urmeze sî diet'a la fixarea legei cestiunate; dar procederea acést'a densulu n'o afla in nici un'a propositiune. Câci in privinti'a limbei oficióse esista dóua legi: art.

31. din 1791, sî art. 1. din 1847. Elu nu le pomenesce, cá cându aru voi sa le sustîna; tempurile s'au schimbatu, deci trebuie sa se 'nnoiésca sî spiritulu legiloru vechi in spiritulu celoru nóue. (Bravo! Asiá e!) Densulu aru dorí a 'ncopciá de aceste legi sî baremu in titlulu legei a se pomení legile din 1791. sî 1847, carea din urma n'a fostu asiá nedreapta, lasându in municipiele sasesci intrebuintiarea limbei germane. Asiá amu legá trecutulu cu presintele.

In priviti'a efeptuirei legei afla, ca regimulu a fostu fórte liberalu, dandu fia-cârui drepturile sele sî pastrându pentru sine numai partea cea grea a esecutârei.

Apoi se 'ntórce câtra Schuler—Libloy, sî dîce, ca 'ntielesulu cuvinteloru S. Stefanu n'a fostu, ca o tiéra cu un'a limba e nepotintiósa, ci ca cu câtu suntu mai multe limbi, mai multe semintii in tiéra, cu atât'a mai multu voru inflorí sciintiele, artele etc. Nici decâtu intielesulu lui n'a fostu: Divide etc. impera!

Câtu pentru transgressiunile limbei magiare, ce se adusera nainte din parte centrului Sasiloru, ei n'au de locu causa de a se plânge. Decisiunile legiloru competinte de mai nainte au avutu valóre numai pentru Comitate sî Secuime, ear scaunele sasesci au avutu libertate atât'a de mare, incâtu se póte dîce, ca limb'a germana, cá sî cea magiara, a fostu limb'a tierei. Cu totulu altmintrea e cu Românii insa legea de atunci a fostu asiá, in spiritulu acelui tempu; acum insa, dupa-ce amu recunoscutu odata principiulu indreptatîrei egale, sa-lu sî efeptuimu. Acésta efaptuire se cuprinde in proiectulu regimului, deci lu partinesce; róga insa diet'a a fi cu crutiare catra acei'a, care eu suntu de fatia. (Éljen! Sa traiésca! Bravo!)

Romanu: Domnule Presiedinte! Obiectulu de desbatere a dîlei acesteï'a e proieptulu de lege privitoriu la intrebuintiarea celoru 3 limbi indatinate in tiéra, in comunicatiunea publica oficiósa; me rogu a mi se permite, cá sa'mi descoperu convictiunea in respectulu acest'a, (se audîmu!)

Nu incape nici o indoiéla precumca nu voiu dîce prémultu, cându esprimu, ca nu se afla nici unu patriotu, care sa nu poftésca cu celu mai ferbinte doru fericirea patriei. —

Nu încape nici o indoiéla precumca nu dîcu prémultu, cându afirmu, ca nu se afla nici unu sufletu, care se nu dorésca bun'a contielegere a natiuniloru conlocuitóre in patri'a acést'a (Bravo!) si care se nu fie de convictiune, precumca fericirea patriei este conditiunata de bun'a contielegere a natiuniloru. —

Apoi eu innalta dieta! suntu de acea parere, precumca acea buna contielegere si fericire a natiuniloru in asta dulce patria depende dela efeptuirea egalei indreptatîri a tóte 3 limbile aici usitate. Insa durere, ca trebuîe cá sa marturisimu cu totii, precumca acestea cerintie aducatóre de fericire au lipsitu pana acum'a. Dar' nu vor mai lipsi de adi incolo, nu nici de cum nu, pentru ca acumu au sositu tempulu care sa le reinviedie, tempulu, in care sa se puna bas'a egalei indreptatîri a limbiloru din asta tiéra. —

Asiá dar' astadi este dîu'a invierii si a limbei române, pentruca de adi incolo va se viédie in comunicatiunile publice oficióse. —

O dî, pre care natiunea româna intocm'a asiá o vá serbá in tóte vécurile cu cea mai mare pietate, precumu serbeza tóta lumea crestina serbatorile invierii sufleteloru geniului omenescu, pre care le-au scosu salvatoriulu lumei dela mórte la viétia innaintea asta cu 1863 de ani. —

Nu se póte negá precumca dîu'a acést'a de inviere a sositu; si de-aru da dumnedieu, cá se si re'nvie limb'a românésca in tóte afacerile, pentru cá altfeliu natiunei, a cârei legatura ce esista intre ea sî limba, fórte potrivitu se asémena cu legatur'a, care esista intre trupu si sufletu, dîcu natiunei românesci tocmá asiá nu-i va folosí, de nu va fi limb'a ei egalu indreptatîta de susu pâna josu, de s'aru inarticulá ea ca regnicolare macar si de 10 ori, precumu nu folosesce omului de aru dobandi lumea tóta si-si va pierde sufletulu.

De aceea pre mine nu me indestulescu §§-ii 5, 6, 10, din proiectulu comissiunei dietale facutu pentru folosirea limbiloru, despre care imi voiu luá libertate la desbaterea speciale a-mi face observatiunile. —

Se dîce, ca limb'a e amara,— apoi se dîce ca limb'a e dulce, si eu dîcu, ca esto o amaratiune dintre cele mai mari amaratiuni, cându nu este permisu a folosi limb'a materna in communicatiunea publica oficiósa, acést'a amaratiune o amu gustatu si eu.— —

Din contra folosirea limbei materne este un'a din cele mai mari dulceti, ceea ce o simtîmu cu totii astadi, pentru ca din préinnalt'a gratia a Maiest. Sele imperatului si mare principe a Transsilvaniei in acésta Camera stralucita si limba româna si germana suntu cá si cea magiara folosite, pecându cele 2 erau pâna acumu eschise din sinulu corpului legislativu. —

Innalta dieta! eu tienu limb'a natiunale de celu mai pretiosu odoru sî de celu mai mare tesauru a veru carei natiuni sî cugetu ca nu fâra temeiu.

Acést'a asiá se considera de câtra tóte popórele; trecutului totdeun'a stau gat'a a sacrificá tóte pentru conservarea limbei. Sî sî Magiarii, Românii sî Germanii totu asiá de pretiósa au tienutu sî tînu limb'a, ceea ce aparc sî de colo ca in poporulu Magiaru esista traditiunea precumca sî atunci, cându au ziditu dumnedieu pre celu din tâiu omu sî ia datu sufletu a dîsu in limba ungurésca: ca „i da" „adám," sî de aceea saru fi chiamatu „Adám;" de sî camu mitologicu, dar' arata câtu de tare 'sî iubesce limb'a, unu ce laudabilu (ilaritate). Presiedintele: „A már, talán igen mesze megyen, kérem; (voce: bine, se audîmu). Dar e intrebarea cum 'si iubesce limb'a Românii? martora ne é istori'a, câci mai multu se luptau pentru limba, de câtu pentru viatia.

Germânii? pre Sasi sî eu ii tînu de Germani — Germanii? apoi sa me provocu la marele Herder, care intr'altele au dîsu: ca omulu care nu-si inbesce limb'a, nu merita a fi privitu cá omu. —

Din aele premise se póte vedea ca ce ponderositate mare punu eu pe egal'a indreptatîre a limbei, in câtu sî fericirea patriei o tînu conditiunatu de ea.

Mare lucru este limb'a domniloru! (voce: mare dieu!) sum patrunsu de convingere, cá sî innalt'a dieta privesce obieptulu limbei de unulu din cele mai importante sî sum magulitu de sperantia, precumu ca inaltu acést'a va codificá unu articulu in ast'a privintia atât'a de chiaru sî de dreptu, incâtu nelasandu-se in elu nici o usiulitia, prin care s'aru poté virí discordia sî frecaturi mistuitóre intre natiuni, incâtu sa póta contribuí la dorit'a buna contielegere a patriotiloru si confaptuí la fericirea patriei. (Bravo!)

Conrad Schmidt nu e multiumitu nici cu unulu nici cu altulu aru fi doritu ca proiectulu de lege se remena mai pucinu specificatu sî s'aru fi multiumitu cu cei doi §§. dintâiu din proiectulu regimului. La specialisari totdeuna e periculu a trece preste linia ce compete dietei, ba crede ca s'au sî facutu transgressiuni, amestecanduse dieta in lucrurile interne a le municipieleru. Sî pentru aceea nui place specialisarea pentruca i se pare saritura a se decide limb'a municipieloru panacându municipiu romanescu nici ca esista; deci aru fi trebuitu mai nainte sa se reguleze municipiele câci altmintrea legea acést'a nu are intielesu. Iaru déca s'a urmatu odata asiá elu priimesce proiectulu regimului, de base la desbaterile fiitóre, reservandusi inse dreptulu de a propune acolo modificarile, ce i se voru parea trebuintióse. Lui Fogarasy respunde, ca se bucura vediendu recunoscuta sî din partea lui necesitatea indreptatîrei egale limbistice; iar câtu pentru imputarea acestuia, ca proiectulu nu se pune in legatura cu bas'a istorica, reflecta ca tocmai dietele din 1791 sî din 1847 au parasitu bas'a istorica; câci pecându la venirea Transsilvaniei sub domnirea austriaca limb'a oficiósa era numai mai latina, carea sî n decadinti'a sea erá cu multu mai perfecta decâtu cea magiara, pe atunci diet'a din 1791 prin articululu 31 sî cea din 1847 prin articululu 11 statuescu supremati'a limbei magiare. Dintralte modificarile aceloru doi articuli sî deaca se aru face din partea acestei diete, totu aru remanea numai carpituri, pecându bas'a cea adeverata pe carea trebue sa se puna diet'a, póte fi numai un'a, adeca: indreptatîrea egala a totoru trele limbiloru.

Puscariu vrea sa tréca preste repetitiuni; priimesce intru tóte proiectulu regimului, iar alu comitetului lu reiapta fâra reserva, nepotendose asemená nici in materia nici in forma cu ialu regimului. Apoi voindu a aduce esemple din viétia, cumu acusatulu prin o privire a judecatoriului, seu stându intre gendarmi póte fi terorisatu de a intrebuintiá limb'a ce place judecatoriului, — se face atentu prin presiedintele a nu se departá de obiectulu dîlei. Se declara dar pe scurtu pentru proiectulu regimului.

Birthler in discursu mai lungu sî bine tiesutu espune istoricesce, ca 'n Tranni'a mai antâiu a fostu limb'a latina cea oficiósa, apoi s'a facutu cea magiara, dupa aceea a venitu absolutismulu cu germana, panacându in fine regimulu insusi a luatu initiativ'a, spre a face dreptate toturoru. Priimesce neschimbatu proiectulu comissiunei.

Biltiu (pentru prim'a óra) saluta cu bucuria proiectulu de lege, câci privesce limb'a de sufletulu natiunei. Istori'a ne da dovedi, ca au fostu popóre, care sî dupa

mórle mai traiescu inca prin limbile loru. Toti patriotii doresecu a intemeiá sî a consolidá intre sine fratiatate sî concordia, de aceea trebuie se respectamu cu totii fiacare limba din tiéra. Sa ne ferimu de a cadea in pecatulu egoismului cu atât'a mai vertosu, câci avemu dinaintea ochiloru inalt'a intentiune a Maiestatei Sele manifestata prin propositiunea regésca II. Deci priimesce cu bucuria proiectulu regimulu, care crede ca multiamesce nu numai pre toti individii, ci sî pre persónele morale, pre oficiele sî corporatiunile. (Voci Schluss !)

B o l o g a se vede indemnatu la vorbire mai cu seama prin impreginurari din afara; mai cu seama este latîta temerea, ca din §§. 15 sî 16. se voru trage consecuintie pagubitóre. Deci cá sa se delature acésta temere, se remana diet'a strinsu pe bas'a indreptatîrei egale a toturoru trei limbiloru tierei in comerciulu publicu oficiosu; câci fiindu principiulu acest'a bunu sî sanetosu, nu se voru putea deduce din elu consequintie rele; se declara pen ru proiectulu regimului. Eppului Fogarasy: cá diet'a se fia cu crutiare catra limb'a acelei natiuni, care nu e representata aici, respunde cu proiectulu regimului insusi, afirmandu, ca sî regimulu a fostu câtra natiunea nerepresentata cu cea mai mare atentiune sî crutiare sî ca asemenea va procede si diet'a. Lui C. Schmidt reflecta, ca densuln (Bologa) specialisarea legei in urm'a celoru intemplate in tiéra, sî anume in urm'a desei sch mbâri a limbiloru o afla de lipsa. In fine cere a se curmá desbaterea generala sî a se incepe cea speciala.

B a r i t i u. Fiindu tempulu atâtu de innaintatu sî atentiunea casei ostenita, densulu declara pe scurtu, ca partinesce principiulu supremu (den Hauptgrundsatz) din proiectulu regimului, dar si reserva dreptulu la unii §§, cari sunta séu in contradîcere unulu cu altulu séu nu destulu de chiari. Eppului Fogarasy ref ectéza, ca cuventarea lui o a ascultatu cu multa placere sî ca aproba provocarea la dreptulu istoricu. Sî lui (Baritiu) i place provocarea la dreptulu isto icu; cându inse dreptulu acest'a isto icu e nedreptu, atunci se padiesce de elu. Dintralte elu cá Românu inca se póte provocá la dreptulu istoricu adeca la intrebuintiarea limbei latine, care intrebuintiare e mai vechia decatu legile din 1848, ba sî de câtu cele din 1791. Inse elu va sa sustiena altu dreptu, adeca dreptulu de a vorbí limb'a sea materna, unu dreptu despre care dîce Francesulu: dreptulu e dreptu; bine le e bine; alta definitiune nu trebuie, sî: dreptulu es'e suveranulu lumei; acest'a este dreptulu, care precum a dîsu istoriculu Guizot, traiesce in eternu sî din care nu pote luá nimeni nici unu firu de macu (papavere). Dreptulu acest'a e basc pre care stamu sî care o a recunoscutu sî regimulu fatia au unu poporu, ce a fostu apasatu de atati'a seculi. La introducerea celoru trei limbi in comerciulu publicu-oficiosu se voru plange multi, mai cu seama amploiati, sî cu deosebire se voru plânge asupr'a limbei române, carea voru crede ca e o sarcina noua langa cele doue de mai nainte, sî ca nu e destulu de avuta sî culta. Câtu pentru greutatea com rciului publicu oficiosu, acela l'amu avutu in tiéra sî ante de 1848; ba amu avutu intru unu timpu sî patru limbi, adeca sub Iosifu II, pecându buletinulu legiloru se dedea in limb'a magiara germana sî româna, iar actele mai momentóse de statu in limb'a latina. Sî pâna in dîu'a de astadi suntu tieri poliglote precumu: Elveti'a, Belgiulu, Galiti'a, Silezi'a etc; sî precumu acolo asiá sî la noi va umbla masîn'a statului fâra sea dere, déca vomu invetiá barbatesce limbile unulu altuia. Ear câtu pentru imputarea, ca limb'a româna inca e seraca sî neculta, trage atentiunea asupra impregiurarei, ca limb'a aceasta are literatur'a sea dela anulu 1572, séu 1582 ca in ea e depusu tesaurulu celu mare alu literature bisericesci gr. or. incependu din secululu IV, ca ea de mai multu decâtu 80 de ani are literatura sea profana cu vreo 8 dictionarie, din care unulu de 4 limbi; ca de 15 ani incóce tóte legile provinciale sî imperiale au esîtu sî romanesce; ca in ca s' a tiparitu condica civila, penala sî comerciala; ca limb'a acést'a atâtu in vechime câtu sî de vreo 40 de ani incóce e limb'a administrativa in dóue tieri vecine; ca in fine in limb'a acést'a, ésu vreo 20 foi publice atâtu politice, câtu sî beletristice sî scientifice, ba sî un'a juridica (Gazet'a tribunaleloru.) De aceea crede, ca limb'a româna nu numai nu e saraca, ci are sî midilociri destule spre a fi invetiata. Deci partinesce proiectulu regimului, reservându-si dreptulu de a participá la desbaterea speciala. (Bravo !)

S c h n e l l nu e multiumitu deplinu nici cu proiectulu regimului nici cu alu comissiunei; câci e de parere, ca diet'a aru fi trebuitu sa se puna pe basa istorica, in care privintia adopte parerile desfasurate de Eppulu Fogarasy. Cu tóte acestea priimesce proiectulu regimului sî si reserva cuventulu la desbaterea speciala. (bravo !)

S î p o t a r i u esprime parere de reu, ca cuvintele Eppului Fogarasy, nefiindu intiel se de unii membri, nici n'au potutu fi apretiuite. Densulu (Fogarasy) s'a declaratu pentru principiulu indreptatîrei egale, cerendu numai, cá legea de fatia sa se aduca in legatura cu articululu 31. din 1791. si cu art. 1 din 1847.

Sî ora'orulu e de parere, ca legile acestea nu se potu delaturá nici ignorá deplinu, si crede, ca acést'a nici regimulu nu o voiesce. Face atenta diet'a, a se feri de abstractiunile pronuntiate de unu antevorbitoriu (Baritiu); in fine se alatura la proiectulu regimului, reservându-si dreptulu de a mai vorbí la desbaterea speciale. (Bravo !)

S c h u l e r - L i b l o y cá referinte are cuventulu din urma; dar vediendu, ca proiectulu regimului, dupa-cumu a doritu sî comissiunea, s'a priimitu si luatu de basa la desbateri, se bucura (Haritate ! câci déca comissiunea aru fi voitu sa remâna proiectulu regimului, n'aru fi mai facutu sî dens'a altulu din partea sea). Deci renuncia la cuventu, cá sa nu strice frumós'a armonia, ce o-a vediutu astadi intre membrii dietei. (Bravo !)

P r e s i e d i n t e l e enuncia, ca d e s b a t e r e a g e n e r a l a asupr'a propositiunei II regesci e f i n i t a.

Asemenea, ca 'n loculu lui Lang s'au alesu pentru comitetulu de v rificatiune K l e i n.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia. Adunarea mai de aprópe Mercuri in 4/16 Septembre. Ordinea dilei: d e s b a t e r e a s p e c i a l a asupr'a propositiunei regesci II.

Mai nou de-la dieta.

In cele trei siedintie din urma se priimescu cu pufina modificatiune §§ 1—10 din proiectulu regimului. Secretarulu aulicu P l e c k e r cá membru nou depune apromissiunea.

Nr.—43—1 **Insciintiare.**

Fiindu determinatu de a strapune cancellari'a de advocatura cu linea lunei cur. la Abrudu, provocu cu onóre pre toti Domnii p. t. causanti, carii nu s'ar involi cá sa le portu processele sî de la Abrudu, sa bine voiésca a despune despre actele procesuale la mine aflatóre asiá, cá pâna la finea lunei curinte s. le redice dela mine, pentru-ca din contra numai cu spesele sale proprie le voru putea priimí la ori dela Abrudu.

Alb'a Carolina 10 Septembre 1863.

F r a n c i s c u S z e b e n i m. p.
advocatu juratu.

Nr. 41.—3 **Concursu.**

Pentru statiunea de invetiatoriu vacante la scóla popularа gr. orient. din satulu Vinerea, cu care este impreunatu unu salariu annalu din Cass'a locale alodiale de 200 fl. v. a., cortelu naturalu sî 6 orgii de lemne, se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá acésta statiune-se poftesce sa fia si cântareti sî au se-si asterne petitiunile sale cuviintiosu instruate pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu. Orestia 25 Augustu 1863.

Nicolau Popoviciu m. p.
Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri 6|18 Septembre. 1863.

		fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)		3	47
„ de midilocu	„	3	7
„ de códa	„	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)		2	13
„ de midilocu	„	2	20
„ „ códa	„	2	
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)		1	40
„ „ midilocu	„	1	33
„ „ códa	„	1	72
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)		2	13

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 83. ANULU XI.

Sabiiu, Marti 10 Septembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXIX,

ținuta Mercuri in 4|16 Septembre 1863.

Protocolulu siedintiei trecute se cetesce in tustrele limbile, si dupa câte-va observâri si rectificâri de pretiu secundariu se verifica.

Obert pentru pastrarea de tempu cere, a se citi protocolulu totu numai intr'o limba, adica odata unguresce, odata germanesce, odata romanesce Se priimesce cu adausulu adusu de Rosenfeld, cá protocólele in celelalte dóua limbi sa steatrei dîle espuse spre vedere.

Pope'a interpeléza: ca pentru-ce actele dietale nu s'au tiparitu si nu s'au impartitu membriloru? Apoi espunendu trebuinti'a loru cea imperativa, parte pentru-cá membrii dietei sa nu pérda firulu pertractâriloru si lucrâriloru sele si sa remâna in consecuintia cu sine insisi, parte cá sa se demintiésca prin ele si incriminârile de illiberalismu vomite de foile din Vienn'a, mai cu seama asupr'a Româniloru din dieta, cere tiparirea si impartîrea loru câtu mai ingraba.

Presiedintele promite a face destulu in celu mai scurtu tempu acestei dorintie drepte. — Apoi enuncia, ca la ordinea dîlei e desbaterea speciala asupr'a proiectului II. alu regimului, care s'a priimitu de basa a pertractâriloru urmatóre. — Citesce titlulu proiectului.

Mog'a in cuventu lungu (mai lungu si mai generalu, decum aru fi trebuitu la desbaterea speciala) afla titulatur'a fórte binevenita; numai in locu de: „limbile indatinate in tiéra“ aru dori a se pune mai corectu „limbele tierei.“ Propunerea se priimesce.

Gull: nu se póte, pentruca e neadeveru.

Puscariu amendementulu e sprijinitu; deci sa se ia la desbatere.

de Rosenfeld: amendementulu se afla numai in stadiulu de a fi sprijinitu.

Presiedintele reasuma, si da lui Puscariu cuventulu.

Puscariu: e pentru titlulu din propunerea regimului.

Muresianu propune in locu de „indatinate“ „usitate“ in tiéra.

Rannicher apera proiectulu originalu alu propositiunei regimului, si cu deosebire terminulu „landesüblich“ cá mai corespundiatoriu geniului limbei germane.

Baritiu renuncia la cuventulu datu; Schuler-Libloy pentru pastrarea testului originalu.

Gaetanu partinesce propunerea Mogaiana cu atât'a mai vertosu, câci limbi indatinate 'n tiéra suntu si limbile regimenteloru garnisonate aici, limbile invetiatoriloru straini: francesi, italiani etc., ear „limbile tierei,“ acelea, care se vorbescu in diet'a tierei, suntu român'a, magiar'a si germana. (Voce Bravo!)

Voci: Schluss! Schluss! Incheiare!

Pope'a combate pre Muresianu si pre Puscariu si sprijinesce propunerea lui Mog'a; cuventulu „indatinate“ l' afla de prisosu.

Fogarasy pentru titulatur'a din proiectulu comissiunei.

Presiedintele urgéza fixarea testului romanescu.

I. Balomiri staruiesce a se face si'n testulu germanu modificarea adusa de Mog'a in testuln romanescu.

Rannicher combate competinti'a Românilor de a dejudecá testulu germanu, adica intr'o limba, ce nu o 'ntielegu deplinu; aru fi mai bine, dice, sa lase pre cei competinti sa judece.

Facendu-se votare prin scolare si remanere pe scaune, propunerea lui Mog'a: a se dice „limbile tierei“ in locu de „limbile indatinate in tiéra“ se priimesce. In intielesulu acest'a se face enunciarea.

Se trece la §. 1, care inca se schimba dupa modificatiunea priimita in titulatura, propunendu-o acést'a G. Manu si sprijinindu-o C. Schmidt cu aceea, ca si regimulu in § 7. dîce „Landessprachen“ (limbile tierei).

§. 2. – Filtsch cu privire la §. 2, 3, 4 si 7 aduce unu amendementu, care pretinde, ca fiindu invetiarea limbiloru o greutate fórte mare, alegerea limbei din partea partideloru, martoriloru si barbatiloru de specialitâti sa se marginésca pelânga alegerea limbei loru materne, mai departe cá partidele procesuante, déca se ținu de un'a din cele patru natiuni recunoscute, sa subscrie actele ce le dau, dar' nepotendu-o acést'a, resolutiunile sa li se dea in limb'a municipiului, (adica in sasime germanesce, in comitate si scaunele secuiesci unguresce, ear romanesce—deocamdata la Fagarasiu si la Naseudu. Red.) In fine pretinde, ca unde sunt partide de diferite natiunalitâti, acolo alegerea limbei sa remâna la dispositiunea tribunalului competinte. — Câci dându-se voia partideloru etc. a-si alege ori care limba, li se deschide calea la capritie, ce le potu intrebuintiá fatia cu judecatorulu spre pagub'a acestui'a.

G. Manu: Sa se modifice si aici „indatinate in tiéra“ prin „ale tierei.“

de Rosenfeld da desluciri asupr'a ideiloru, ce au condusu pre comitetulu la elaborarea proiectului.

Mog'a a voitu sa dîca ce-va, dar l'a prevenitu G. Manu. de Reichenstein, Pope'a etc. voru sa vorbésca; murmuru.

C. Schmidt inca are temerile lui Filtsch, dar acést'a nu-lu póte 'ndemná a modificá §-ulu si a marginí libertatea partideloru, carea-i e mai pre susu de tóte. Priimesce §-ulu neschimbatu.

Gaetanu cá C. Schmidt: a se pastrá cu tóta scumpatatea libertatea fiacaruia.

Presiedintele enuncia, ca § 2. e priimitu.

Eránosz va sa vorbésca, dar e prea tardîu.

Se citesce § 3. — Franc. de Trauschenfels. Nimic'a nu e mai periculosu pentru unu statu, decâtu a se aduce legi, ce nu suntu realisabile. Elu in §-ulu acest'a vede unu astfelu de casu si asiá recomânda cu tóta seriositatea, a se considerá dificultâtile amintite de Filtsch. Elu din parte-si se ocupa cu limb'a magiara de 23 de ani; cu tóte acestea nu póte dîce, ca aru fi in stare a duce unu protocolu in limb'a magiara cu aceeasi desteritate, cá in limb'a sea materna. Asiá va fi de siguru si cu amploiatii, cari inca nu voru potea invetiá limbile tierei in tempulu celu mai scurtu; si apoi prin necunóscerea limbei, séu prin fortiarea a scrie intr'o limba, ce nu o are cineva in deplina posessiune, se va intârdiá si ingreuiá judecat'a fórte multu. Deci propune, ca protocólele cu partidele sa se ia in limb'a aceea, carea e limb'a materna a amploiatului. (Bravo! in centru, care si sprijinesce propunerea lui Trauschenfels).

Lazaru in principiu consimte cu formularea §-lui din propusetiunea regimului; insa aru dori, cá protocólele sa se iea in limb'a partideloru. Parerea lui Trauschenfels o combate, pentruca ea aru lasá la voi'a amploiatiloru de a invetiá ori a nu invetiá limbile tierei. Lucrulu insa e fórte seriosu, câci adeseori se tracteaza despre viéti'a unui omu, si adeseori se intempla, de urméza resolutiuni sinistre pentruca au fostu sinistre traductiunile dintr'o limba intr'alt'a. Propune dar, ca protocólele despre cererile verbale a le partideloru, precumu si despre ascultârile acelor'a, apoi ale martoriloru si ómeniloru de specialitâti sa se iea in un'a din cele 3 limbi a le tierei, si anume in aceea, in carea partid'a, martorulu séu omulu de specialitate, ce e de ascultatu, si'a

datu fassiunea, respective opiniunea. Propunerea e spriginita de stâng'a.

I. Balomiri (este si unu S. Balomiri) pentru Lazaru.

G. Manu asemenea sprigînesce pre Lazaru, laudându liberalitatea proiectului de lege si mirându-se, ca centrulu lovesce cu atat'a seriositate in acea liberalitate. O suta si o mila de processe s'au perdutu, pentruca fassiunile s'au luatu in limba straina. (Voci: Schluss!)

Mog'a pentru Lazaru, câci e in consimtiementu cu proiectulu regimului; lui Trauschenfels reflecta, ca Românii au studiatu limb'a germana ori câtu li-a fostu de grea; sa invetie si altii limb'a nóstra. Aru potea aduce casuri, ca acusatulu nefiindu ascultatu in limb'a sea, n'a sciutu ce se pertractéza si a perdutu processulu. Se provóca si la ordinea processuala, carea pune mare pretiu pe fassiuni; acestea insa numai atuncea voru fi autentice, cându se voru luá in limb'a in care se dau. Se póte, cá unu procesu prin acést'a sa fia intardîatu; insa e mai bine a se lucrá mai tardîu si bine decâtu indata sî reu. In fine amploiatulu sa invetie limbile acelei tieri, in care va sa traiésca.

C. Schmidt concede, ca amploiatulu e pentru poporu, nu poporulu pentru amploiatu; insé va sa sustiena si libertatea amploiatului. Partinesce priimirea §lui cu modificarea propusa de Trauschenfels, cá sa nu patimésca fiinti'a prin pastrarea cea minutiósa a formei. Deaca vomu fi mai pre susu de patim'a supremati sârei, vomu fi sî cá judecatori cu rabdare catra limbile nóstre reciproce. E adeveratu ca amploiatulu trebuie sa-si insusiésca cunoscinti'a limbiloru, insa intre a 'ntielege o limba, si intre a o vorbí si scrie cu desteritate, e mare diferintia.

Aceasta desteritate nu si-o voru putea insîsî amploiatii, si atunci partid'a procesuanta e si mai multu in periculu. Dealtmintrea nu limbistic'a, ci qualificatiunea dinlauntru face demnitatea amploiatului, sî elu o resolutiune dreapta in limb'a magiara séu româna o prefere alteia nedrepte scrise in limb'a germana. Se alatura lânga Trauschenfels.

Aldulaanu combate atâtu amendementulu lui Trauschenfels câtu sî alu lui Lazaru, câci ambele marginescu libertatea partideloru: cel'a face nedreptate partideloru impunendule limb'a oficiului, cest'a fortiandu-i la limb'a materna. Libertatea alegerei in ambele casuri se perde. In fine combatendu liberalismulu acelor'a, cari sub titlulu liberalismului voru a modificá §-lu, recomânda priimirea lui neschimbata.

EppuluBr. de Siagun'a. Innalta casa! Iurisdictiunea mea bisericésca se intinde asupr'a toturoru pârtîloru patriei nóstre, prin urmare amu o parte a jurisdictiunei mele bisericesci si in Haromszék. — S'au intemplatu in anii trecuti, ca unu crestinu de ai bisericei mele au venitu la mine, in caus'a sea divortiala, si au inceputu cu mine sa vorbésca unguresce.— Eu i-amu spusu, ca limb'a nóstra este cea romanésca, si elu inca e Românu, si sa vorbésca romanesce. Bietulu omu n'au avutu incatrâu, au inceputu a vorbí romanesce, dar totu intr'un'a i se acatiá limb'a intr'atât'a incâtu cu totu trupulu seu au inceputu a asudá (Ilaritate).— Vediendu eu acést'a, l'amu lasatu unu minutu séu dóua sa vorbésca romanesce, pâna cându amu vediutu, ca omulu s'au necajitu destulu, atunci i-amu ertatu sa vorbésca in limb'a magiara, sciindu, ca unguresce vorbesce mai bine decâtu romanesce. — Acést'a, Innalta casa! cá o fapta adeverata amu adus'o innainte, cá sa documentezu, ca in §lu acest'a alu 3-lea alu regimului eu afiu nu numai unu principiu liberalu, scosu din impregiurârile cele mai naturale ale patriei nóstre, cá sa nu dîcu ale cerintieloru imperative ale presintelui, ci vedu totuodata si unu principiu de totu practicu, cá cum dóra in „;Bankgasse“ la Vien'a s'aru fi intemplatu acelea, ce s'au intemplatu intre mine si intre crestin lu meu din Háromszék. Acumu, Innalta casa! noi avemu Români in Háromszék, si se dîce, ca care are a depune vre o rogare verbala, póte sa-si aléga un'a dintre cele trei limbi ale tierei.— Eu cugetu, ca acést'a este unu principiu de totu ratiunalu, si cugetu, ca este cu deosebire mai ratiunalu, decâtu principiulu celu contrariu, ce s'au adusu din alta parte innainte. De aceea dara Românii din Háromszék se ducu la judecatoria si-si potu alege o limba, care le place loru mai bine, si potu face cererile loru verbale in acea limba, si potu depune fassiunile loru si celelalte. De aru sci Europ'a, câtu de liberalu amu tractatu eu pe crestinulu meu din Háromszék, aru dîce, ca eu sum unu omu fórte liberalu (Ilaritate. Voce: si dreptu!) — Innalta casa! Eu propunu alta intrebare, ca ce va dîce Europ'a, deaca va audî, ca in urm'a unei legi ardelene, si inca a celei mai próspete (eines der neuesten Gesetze) aru merge unu omu la jurisdictiunea politica, séu la judecata, si aru aduce innainte o cerere verbala, séu aru depune o fassiune, si amploiatulu nu aru sci si aru intielege limb'a acelui'a? Cu buna séma aru dîce Europ'a, ca legea aceea nu este liberala, nu e moderna, in urm'a câreî'a potu fi in Ardélu amploiati, cari nu sciu limb'a poporului —

Fórte bine s'au spusu din partea mai multoru vorbitori, ca amploiatulu se pune in oficiu pentru inaintarea interesului publicu si alu poporului, dar nu pentru interesulu seu personalu. (Bravo!) Amploiatulu, fia politicu, fia juridicu, dupa parerea mea, Domniloru! gandescu ca problem'a lui cea d'antâiu si mai sânta este, a luminá si a invetiá poporulu; dara cumu va poté elu sa invetie poporulu. déca nu pricepe limb'a acelui'a.— Eu nu intielegu aceast'a asiá, cá fiesce care amploiatu debuie sa scie aceste trei limbi impreuna cu literatur'a loru, decâtu numai practice si in interesulu lipsei quotidiane. —

Prea putîni amploiati au fostu si suntu in tiér'a aceasta, cari sa nu scie dóue limbi; Secuiulu va sci ce-va romanesce, Românulu ori unde va vení, scie ce-va unguresce, séu in alta parte a tierei si ce-va germanesce; amploiatii nemtiesci inca sciu unguresce séu ce-va romanesce. —

Suntu lucruri, Domniloru! nu e indoiéla, care se potu amaná, dara suntu unele, care s'au coptu, care nu se potu amaná. In sîrulu acestoru lucruri, carè nu se potu amaná, punu eu si cestiunea limbei, factorulu celu principalu alu unei, legislatiuni constitutiunalé. Imperatulu au precunoscutu insemnatatea cea mare si intetitóre, de a se decide cestiunea limbiloru patriei nóstre. Nu póte fi unu sufletu, Domniloru! care deslegarea cea norocósa a acestei cestiuni fórte ponderóse nu o aru dorí, cu atât'a mai multu, câci suntemu angagiati din partea regimului Maiestatei Sale.

Eu sum forte petrunsu, ca regimulu au trebuitu sa faca multe sî mari studii despre obiectulu acest'a, sî vedu, ca de-la A. pâna la Z. bine au studiatu obiectulu acest'a, de acea au concentratu convingerile sale pe bas'a constitutiunei moderne sî fericitóre de intreg'a patria. —

Eu rogu pre inalta casa, cá sa imbratîsiâmu principiulu acest'a sanatosu sî fórte bine nimeritu alu regimului din proiectulu acest'a de lege. —

Eu partinescu §-ulu alu 3-lea alu regimului, pentru ca-lu aflu in legatura naturala cu alu 2-lea §. iara alu regimului. In §-ulu alu 2-lea, precumu am vediutu, se dîce, cá „pârtiloru le sta in voia, a intrebuintiá in tóta esibitele de ori sî ce soiu, cumu sî in tóte pertractârile oficióse veri sî care din cele 3 limbi ale tierei.“ —

In §-ulu alu 3-lea alu regimului urméza unu efusu fórte naturalu, unde despre cererea verbala, despre fassiuni sî pricepatori de lucru e vorb'a, ca fiesce care din cele 3 limbi potu intrebuintiá, sî asiá trebuie sa se ia la protocolu cererea séu fassiunea lui, — Intru adeveru §-ulu acest'a e cu mare desteritate compusu; pentru ca deaca aduce cine-va cererea s'a cu graiulu viu (verbalu) inaintea amploiatului seu, sî amploiatulu incepe sa scrie totu in limb'a aceea, deaca sî nu va adnotá tóte cuvintele, dara esenti'a lucrului o va adnotá sî o va nimerí genuinu. — Me rogu, sa luâmu acum ocealalta parte. Vine unu tieranu la unu amploiatu românu sî vorbesce nemtiesce. Bine, eu sa fiu acel'a, eu sciu nemtiesce, si-lu voiu intrebá: „wünschen sie dies oder jenes“ elu mi va respunde cu „ja“; insa eu nu voiu sa sciu de limb'a germana, pentru ca sum Românu sî voiu scrie romanesce, ce au vorbitu elu nemtiesce. Cându va fi gat'a omulu acela cu cererea sea verbela séu cu fassiunea sea, atunci eu i voiu citi fassiunea séu cererea lui romanesce si-lu voiu intrebá, ca scris'amu bine? Ce póte elu sa-mi respunda? Deaca are elu frica mare de mine, va dîce „gut ist es“ (Ilaritate). Mai multi dintre noi am avutu intalniri amicabili, am vorbitu despre acestu obiectu de mai multe ori, sî totdeun'a am precunoscutu, ca pe lânga tóre greutâtile, ce intempina deslegarea cestiunei limbiloru tierei, se póte deslegá bine, numai sa fie voia sî intentiune buna (Bravo!) Precunoscu sî eu, Domniloru! sî marturisescu, ca egal'a indreptatire a limbei e unu lucru fórte greu, pentru efeptuirea eii numai decatu, dar apoi vomu sî iertá unii altor'a gresielele, sî nu le vomu talmací numai decâtu spre reu, câci este voia buna intra noi, despre care nu me indoiescu. —

Invetiu eu cá Românu sî nemtiesce sî unguresce (Bravo!), invetie sî altulu romanesce; apoi, Domniloru! noi sa nu crutiamu lumea nóstra cea tinera, care vrea sa fia prea comoda (Bravo! din tóte pârtile.) Deaca e unulu Némtiu, sa scia numai nemtiesce sî celelalte limbi nu? — Domniloru! care vrea sa fia amploiatu, sa se si cualifice; noi, cari suntemu acum cu perulu suru, cu greu vomu invetiá sî de aceea trebuie sa avemu rabdare unii câtra altii, dar apoi pentru acést'a pre cei mai tineri trebuie sa-i disciplinâmu se-

riosu, sa invetie limbile patriei, câci voru sa fia amploiati, cá asiá sa corespunda cerintiei sî chiamarei loru. —

Vine unu Ungaru la unu amploiatu românu séu vice versa, cere geniulu tempului sî interesulu oficiului, cá amploiatulu românu sa intempine frumosu pre tieranulu unguru sî viceversa; pentru ca, Domniloru! au incetatu feudalismulu, candu erá deosebire intre omu sî omu; — astadi e deosebire numai intre pungile ómeniloru (Ilaritate generala). — De aceea me rogu, Domniloru! sa ne unimu cu convingerile nóstre patriotice sî sa primimu unanimu principiulu regimului din §. Sî eu numai o mica schimbare mi-iau voia a propune, sî adeca câtra finitulu §-ului acestuia in locu de: „limb'a, care o va numi partea „die Sprache, welche von N. N. bezeichnet wird" asiu dîce: „in care martorulu séu precepatoriulu de lucru si-au datu cererea séu fassiunea sea „in welcher Sprache der betreffende Zeuge oder Sachverständige sich äussert oder seine Fassion gegeben hat. (Bravo! sa traiésca!)

Acésta propunere s'au propusu mai inainte sî de Deputatulu Talmaciului, D. Lazaru; insa dupa parerea mea nu asiá chiaru, precumu am stilisat'o eu. (Presedinle: Tocmai asiá!) Deaca este asiá propunerea D. Deputatu alu Talmaciului, atunci eu mi-retragu motiunea mea, sî me alaturu de aceea a amicului meu deputatu, alu Talmacinlui. —

Rannicher. Celu mai santu bunu alu unui poporu este limb'a. Bunulu acest'a se i se pastreze cu tóta scumpatatea. Austri'a si Tranni'a in privinti'a aceast'a au trecutu prin esperiintie triste; dreptu esemplu amintescu articululu din urma din 1847, carele é o espressiune viua a tiraniei, pecându cestu de fatia alu regimului este tipulu libertatei. Se se pastreze dar libertatea cea mai deplina a celoru trei limbi sî sa nu se margineasca nimenea nici chiaru prin limb'a sea materna. Recomânda dietei a urmá principiulu libertâtii sî a priimí proiectulu regimului neschimbatu. (Bravo in stâng'a.)

F. de Trauschenfels reflecta vorbitoriloru din stâng'a, ca controlarea amploiatîloru, déca au scrisu ori nu tocmai aceea ce li s'au spusu, devine cu nepotintia; câci amploiatulu scrie limb'a cea culta, carea fiindu plina de termini juridici, poporulu totu nu o intielege. La pretensiunea Epului Baronu de Siagun'a, ca amploiatii sa invetie limbile, respunde, ca amploiatulu are detorintia de a se cultivá mai departe in sciinti'a sea, déca nu va se devina unu lucratoriu de dî, o masina in afacerile judecâtoresei. In fine temendase. ca §-ulu acest'a va dá ansa la acusâri, plansori sî incurcaturi fâra capetu, recomânda inca odata priimirea amendementului seu.

Poppu n'au asceptatu opositiune in contr'a proiectului regimului, a cârui basa e indreptatîrea egala. Legea nu póte privi la nesciintía séu la comoditatea amploiatului, ci trebuie sa tîna in vedere averea sî viéti'a poporului (bravo! in stang'a). Nu e totu un'a; in care limba se aduce la protocolu o causa civila séu criminala; câci déca amploiatulu nu intielege limb'a partidei, nu e in stare, a inregistrá plansórea, fassiunea sî altele a le lui asiá, precumu se au adusu. Adeseori depinde caus'a intréga de unu singuru cuventu. Amploiatii trebuie sa cunósca limb'a partideloru sî a martoriloru; déca nu o cunoscu, nu potu fi amploiati. (Asiá e! in stâng'a). de Trauschenfels au dîsu, ca prin §-ulu 3 fiinti'a se sacrifica formei; densulu afla, ca tocma prin amendementulu lui Trauschenfels fiinti'a se sacrifica formei; câci fiinti'a, materi'a, substratulu unei cause nu e limb'a amploiatului, ci aceea ce se iea la protocolu. Déca materi'a acést'a nu e buna, totu ce se baséza pe ea inca nu e bunu. Densulu fiindu de 14 ani judecatoriu la tustrele instantiele, cunósce casuri unde din neintielegerea limbiloru se perdura procese intregi. E dar cu totulu in contr'a lui Trauchenfels sî pentru proiectulu regimului.

Gaetanu pentru propunerea lui Lazaru combinata cu a lui Siagun'a.

Lazaru apera si rectifica amendementulu seu.

Rannicher apera sî recomanda inca odata propositiunea regimului cá cea mai liberala.

C. Schmidt combate pre Lazaru sî intréba, ca déca aru vorbi elu, cá partida in limb'a sea, densulu cá amploiatu duce i ar protocolulu numai decâtu in aceeasî limba? (Voce in stâng'a: duce! —) Inca odata pentru d. Trauschenfels; ear cadiendu acest'a, apoi pentru regimu.

Fogarasy cá sî C. Schmidt; apoi combate asertulu lui Rannicher in privinti'a articulului de lege din 1847, care inca, dîce, a fostu basatu pe egal'a indreptatire.

Gull la desbaterea generala a dîsu, ca celu mai greu lucru alu unei legislatiuni e, de a ordiná partile unei refetintie de dreptu, carea inca nu e fixata pe deplinu. Totu asiá e sî cu propositiunea regésca a dóu'a, carea é celu d'antâiu fruptu alu proiectului antâiu de lege, dar unu fruptu, care inca nu s'a potutu cóce, ci se afla numai in pêrga. Insa cu tóte acestea stâng'a va sa se aduca acésta lege; cá sa se véda — dupa credinti'a ei — assigurata odata sî'n privinti'a acést'a. Elu se mângaia cu aceea, ca nici legea acést'a nu va avé privilegiulu vietiei de veci, ci ca regimulu se va convinge despre sterpitiunea ei, ear poporulu acel'a, pentru carele se aduce mai cu séma, va vedé sî insusi, ca cine va sa coprinda totu, in urma remâne cu mân'a góla. — De aru fi resolvata 'ntrebarea teritoriala sî afacerea justitiei regulata, sî stâng'a aru priimí propunerea lui Trauschenfels. (Voce: nici decâtu!) Vomu vedé! Insa intre propusatiunea regimului sî amendementulu lui Lazaru nu e mare deosebire, câci ambele pastréza asiá dîcendu — scheletulu protocólului in limb'a aceea, carea e limb'a dinlâuntru de afaceri a oficiului; la partide, ce se tînu de natiunalitâti diferite, intrebuintiarea toturoru limbiloru nici ca aru fi cu potintia. — Déca partid'a scie citi, si scrie (cum? Red.), ii e totu un'a, in ce limbă se va luá cu ea protocolulu, sî sî dupa proiectulu regimului aru veni a se intrebuintiá limb'a oficiului — In fine 'ntreba, déca diet'a a precugetatu marginile estensiunei acestei legi: cá d. e. judele din Salisce si celu din Csicso - Ciucului sa ia protocóle cu partidele in tustrele limbile? (Voce din stâng'a: Dá, firesce!) Bine, insa la atât'a n'o aduse nici absolutismulu cu tóte mesurile sele! Acést'a n'aru fi o lege pentru indreptatîrea egala, ci incontr'a ei. — Deci se alatura la amendementulu lui Trauschenfels; ear déca acest'a nu s'aru priimí, remâne la proiectulu regimului.

Popp contr'a lui C. Schmidt. Sî 'n absolutismu fassiunile martoriloru s'au luatu in limbile loru proprii. Ori care punctu din proiectulu regimului se póte schimbá, fara de a periclitá securitatea averei si a vietiei, dar acest'a nici de câtu.

Eitel pentru Trauschenfels; câci, dîce, ce confusiune s'aru face, cându aru veni la judecata unu Francesu, Englesu, s. a. si aru trebuí sa se ia cu ei protocolu in limbile loru competinti. (Ilaritate. câci d. deputatu scapase din vedere, ca diet'a Tranniei nu aduce legi pentru Europ'a, ci numai pentru Transsilvani'a.)

Schuler-Libloy cá referinte pentru proiectulu regimului.

Presiedintele 'ntréba pre dep. Lazaru, déca remâne pelânga propunerea sea primitiva, si afirmandu acest'a, aduce amendementele la votare. Pentru ordinea, in care sa se aduca amendementele la votare, se nasce desbatere viua; Mich. Bohatielu sustîne, ca amendementulu lui Lazaru e mai identicu (un'a) cu alu regimului, de aceea dar vine la votare mai tardiu; Aldulénu néga sî combate assertulu lui Mich. Bohatielu. Sgomotu; voci: Lazaru - Trauschenfels. Gaetanu: Alu lui Lazaru e mai aprópe de alu regimului. Se aduce la votare amendementulu lui Lazaru; aci avemu trist'a datorintia de a inregistrá, ca intre deputatii români n'a fostu unitate; ci pecându multîmea sprijinesce pre Lazaru prin scolare, câti-va remânu siediendu; nepotendu-se vedé, de care parte e maioritatea, se face prob'a contraria; dar neducendu nici acést'a la resultatulu doritu, se face votare nominala. Totu centrulu (Sasii) sî dintre Români: Dobr'a, Popp, Moldovanu, Alduleanu, Bolog'a, Vasiciu, Puscariu sî Buteanu suntu incontr'a. Amendementulu lui Lazaru cade cu 41 contr'a 45 voturi. — Asemenea cade amendementulu lui Trauschenfels, sî remâne § in testulu originalu alu propositiunei regesci. — Cu acést'a siedinti'a se 'ncheia. —

Sabiiu in 9 Septembre. **Prospectu politicu.** Déca mai aruncamu ochii sî asupr'a politicei estiriore, vedemu in nordulu europei deaca nu o aliantia intre Svedi'a sî Dani'a, totusi o intielegere pentru eventualitâti neprevediute. Aici sa insemnâmu, ca acést'a aru fi unu pasu câtra mai strinsa legatura a popóreloru scandinavice. In Prussi'a vedemu o camera inchisa sî o lupta de alegeri nóue, din care fórte lesne póte resultá, cá alegerile se easa cu multu mai opositionale de câtu cele din urma. Prussii, de sî au avutu esemple frumóse intre amploiatii fosti deputati ai camerei loru, cari s'au purtatu cu destula abnegatiune, — din causa ca o parte insemnata erau numai nulele camerei de fric'a Guvernului lui Bismark — astadi se voru ferí sî mai tare de ei sî voru alege numai ómeni independinti. Germani'a ceealalta balantiéza intre reform'a confederatiunei initiata de Imperatulu nostru sî intre nesiguranti'a, ca ce voru sa faca. Intreaga Germani'a doresce o consolidare, in urma carei sa fia

respectata cá atare sî in afara, sî sa fia gat'a la amenintiarile ce i se aru putea face de-la apusu sî dela resaritu. Deadreapt'a Germaniei sta Francia ocupata cu construirea unui tronu in Messicu, despre care pana sî „Herm. Ztg“ etc., pre lânga unu semnulu intrebarei, ne asigura ca va sa-lu ocupe unu Archiduce din cas'a domnitore austriaca, cá Imperatu. Deastâng'a, Polonii se macela reciproce inca cu fratii loru Rusi. Caus'a celoru d'antâiu se pare ear a se amână, pentruca cumu s'aru potea esplicá altmintrea respunsulu din urma alu Rusiei? carea nu vrea se scia de concessiuni pâna nu va fi sugrumata revolutiunea. Poterile apusene dîcu, ca pentru resboiu e târdîu in estanu, sî Polonii de se voru mai potea tînea pâna in primavéra e problematicu. Norocu voru avé pote cu rescularile din Ucraina sî alte pârti din imperatî'a rusésca propria, déca aceste suntu intradeveru. Turciei e frica de spioni, sî arme serbesci, precum sî de o resculare a raialeoru in Bosni'a, unde se dîce ca acestia se organiseza sub unu Rakowsky. Din Romania nu ne aducu dîuarele de câtu polemice intre „Buciumulu“ sî „Romanulu.“ Celu dintâiu apera cu ori ce pretiu guvernulu actuale sî dupa parerea nóstra nu fâra dreptu, celu de alu doilea afia câte tóte asupr'a guvernului românu. Din asemenarile ce le face „Romanulu“ intre Romani'a sî Prussi'a, vedemu ca acest'a e pe cale retacita, sî provocarea, ce o face la purtarea deputatîloru prussiani, nu este nici decum de asemenatu cu a celoru din Romani'a, din causa ca Prussii suntu numai in contr'a ministeriului "iunkeresu“ sî a aristocratiloru strinsu conservativi, in Romani'a inse vedemu o coalitiune de dóua partide in contr'a domnitoriului, a carui resturnare aru aduce confusiunile cele mai mari. Fórte notória e scirea despre unu atentatu asupr'a principelui Grigoriu Sturz'a fora succesu, care atentatu inse 'lu inregistrâmu cu tóta reserva. Venindu la cele interne, aflamu ca: Austri'a, care adi e centrulu politicei europene, se vede asi fi ajunsu scopulu in Germani'a, sî „Botschafter“ doresce acum numai realisarea celoru pertractate de principi in veehi'a metropola a Germaniei, in Frankfurtu. Intraceea Austri'a, deaca putemu dá crediamentu diareloru, se apuca de alta problema insemnata sî adeca de regularea unoru trebi interne, care de unu tempu trebuira sa stea balta. Diet'a Transsilvaniei cea de multu dorita o vedemu decurgendu inaintea nóstra cu cea mai mare iutiéla (numai O. D. P. sî Presse aru dorí sa se faca ce se va face mai ingraba). Sî acum eata ca sî caus'a Ungariei, seau cestiunea ungara iara-si scóte capulu, sî „Ung Nachr“ scie se ne impartasiasca din Vien'a, ca caus'a ungara sta in rendulu celu dintâiu alu ordinei dîlei, sî anca chiaru in urma voiei personale a Mai Sele. Se vorbesce de o dieta ad hoc in Ungari'a, dela care „Wanderer“ spera o complanare a neintielegeriloru intre regimu sî dieta. La tota intemplarea „lipsa“ din Ungari'a va putea lesne fi vehiculul unoru apropieri de pareri, sî interesulu descoperitu de catra diarele magiare, fatia cu cestiunea reformei in Germani'a, arata tientire la o politica, pana i vom gasí terminulu celu adeveratu, nóua séu reinnoita. Chiamâmu atentiunea barbatîloru nostri asupr'a obiectului din urma, care de siguru nu va remanea fâra de influintia si asupr'a nóstra.

Mai nou de-la dieta.

Siedinti'a de eri (Luni in 9|21 Septembre) trecù intréga cu § 11. din proiectulu regimului. Amendemente adusera Mitr. Siulutiu, I. Balomiri, Russu, Baritiu; tóte cadu la votare, sî se priimesce alu regimului. — Siedinti'a de adi (Marti in 10|22 Sept.), ce tînù de-la 10 pâna dupa 3 óre, se pertractara § 12, 13, 14 si 15. La cestu din urma din 5 amendemente aduse (de Leont. Popu, E. Schmidt, Fogarasy Baritiu sî Aldaleanu) reu sî alu lui Baritiu: In comerciulu cu oficiele c. r. militare se voru folosi comunele de limb'a loru propria, municipiele dupa potintia de limb'a germana. — Siedinti'a mai de aprópe poimane.

Nr.—45—1 **Escriere de concursu.** *)

Dupa preliminariulu de erogatiuni alu Associatiunei natiunale in Aradu pentru cultur'a sî conversarea poporului romanu, pe anulu 186¾ sub nume de ajutoriu pentru scolarii dela universitati, academie, gimnasie, scóle artistice, reali sî morali, cu privire la § 1, lit. a, a statuteloru, e de a se impartî o suma de 566 f. 35½ xr. v. a.

Tenerii, cari doresc a avé parte din ajutoriulu acest'a, pelânga documentarea lipsei, in care se afla, sî a sporiului facutu in semestrulu scolasticu din urma, au a se adresá cu rogamintele sale câtra subscris'a Directiune pâna la 1 Octobre a. c. amintindu in tóta intemplarea, daca mai au, séu nu au sî din alte parti vreunu ajutoriu anumitu.

Directiunea subscrisa e petrunsa de parere de reu, ca din caus'a speseloru avute la constituirea Associatiunei, sî fatia cu celelalte rubrice ale preliminariului, éra mai alesu cu trebuintiele cele multe, de cari a fostu intimpinata la prim'a instruire a localitatei, pe anulu acest'a nu a potutu insemná o suma mai insemnata pentru ajutoriulu tenerimei scolastice.

Aradu in 31 Augustu (12 S pt.) 1863.

Directiunea Associatiunei natiunale in Aradu pentru cultur'a sî conversarea poporului romanu.

*) On Directiune va binevoí a escusá, déca actulu acest'a lu dâmu acumu numai publicitâtii, fiindu preocupati de politic'a dîlei. Red.)

Concursu de stipendii.

Devenindu vacante trei stipendii din fundatiunea **Franciscu Iosefina**, si anume unulu de 200 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de vreo facultate la Universitate, si alte dóua, fiacare de câte 50 fl. v. a. pentra ascultatori la vreo academia din Transsilvani'a, in urm'a conclusului Conferintiei tienute pentru afacerile fundatiunei in 27 Augustu a. c. se deschide prin aceast'a concursu.

Doritorii de a se 'mpartasí cu vre unulu din aceste trei stipendii, au sa-si adreseze la subscris'a eforia eclu multu pana in 24 Septembre c. vechiu a. c. suplicele sale instruate cu atestatu de botezu si cu testimoniu de maturitate respective cu testimoniu academicu primitu in anulu scolasticu trecutu.

Sabiiu 3 Septembre 1863.

Efori'a fundatiunei Franciscu Iosefine
prin
Ioanne Popescu m. p.
Secr. alu Eforiei.

Nr. 44—2 **Concursu.**

In Comun'a Ritisievo din Eparchi'a Versietiului e vacantu postulu de invetiatoriu romanescu. Emolumentele anuale sîntu 105 f. v. a., 25 meti de grâu, 26 meti de cucuruzu, 100 funti de clisa, 40 funti de sare, 12 funti de lumini, 4 stângeni de lemne, 2 lantie de pamentu si cortelu liberu.

Doritorii au recursurile sale cinstitului Consistoriu alu Versietiului, alaturându cartea de botezu, adeveriatiele despre harniciile sale, despre servitiurile de pan' acum'a, si despre purtarea politica si morala pâna in 26 Sept. a. c. a substerne.

Versietiu in 28 Augustu 1863.

Filipu Trandafiloviciu,
Protopresviterulu Versietiului.

Nr.—43—2 **Inscriptiare.**

Fiindu determinatu de a strapune cancellari'a de advocatura cu finea lunei cur. la Abrudu, provocu cu onóre pre toti Domnii p. t. causanti, carii nu s'ar involi cá sa le portu processele sî de la Abrudu, sa bine voiésca a despune despre actele procesuale la mine aflatóre asiá, cá pâna la finea lunei curinte sî le redice dela mine, pentru-ca din contra numai cu spesele sale proprie le voru putea priimí la ori dela Abrudu.

Alb'a Carolina 10 Septembre 1863.

Franciscu Szeben m. p.
advocatu juratu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti 10|22 Septembre. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	33
„ de midilocu „	3	7
„ de códa „	2	80
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7
„ de midilocu „	2	—
„ „ códa „	1	93
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 84. ANULU XI.

Sabiiu, Joi 12 Septembre 1863.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXX,

tinuta Vineri in 6/18 Septembre 1863.

Protocolulu — dupa decisiunea de eri se citesce in limb'a magiara. I. Balomiri reflecta, ca nu e decisiune dietala a se tipari actele; Pope'a, ca C. Schmidt inca a partinitu terminulu „limbile tierei.“ Cu acestea protocolulu e verificatu.

Obert propune a se priimí amendementele in totu cuprinsulu loru la protocolu. Wittstock: E destulu cu stenografiile; ear sa se tiparésca sî imparta câtu mai curendu. Se priimesce.

Russu proiectéza, cá pentru pastrarea tempului enunciatiunile, citirile etc. sa se faca totdeun'a numai intr'o limba, sî anume intr'aceea, in carea s'a cititu protocolulu. — Nu se priimesce; ci remâne usulu de pân' acum.

Secretarulu aulicu Plecker cá membru nou venitu depune apromissiunea;

Budacker sî consotii (Franc. de Trauschenfels, Schnell, Wittstock, Klein, Frid. Schneider, Brecht, Nagelschmidt, Roth, Obert sî Muresianu) dau o interpellatiune in scrisu, ca dupa ce prin diplom'a din 20 Oct. 1860. § 3. tóte obiectele nereservate senatului imperialu cadu in competinti'a dieteloru singurite, sî dupa-ce diet'a are dreptulu de a controlá fondurile tierei sî prin art. 11. din 1791., Inaltulu Guberniu regescu sa binevoiésca a respunde: 1) ca are de cugetu a substerne dietei presente darea de séma despre starea, marimea sî intrebuintiarea fondului generalu formatu din adausele la contributiune, precumu sî a celoralalte fonduri, fundatiuni sî institute provinciale? 2) Ca cere-va preliminariulu bugetului provincialu inca nainte de 'ncheiarea anului administrativu? 3) Ca luat'a mesuri, cá fondurile, ce s'aru aflá inca la dregatorii neresponsabile dietei transsilvane, sa se dea in administratiunea competinte? sî déca nu, din ce cause n'a luatu? —

Presiedintele promite a asterne interpellatiunea Guberniulu provincialu sî a reportá la tempulu seu.

La ordinea dîlei e continuarea desbaterei speciale asupr'a propositiunei II regesci, Se citesce § 4 din propositiunea regimului sî se priimesce cu modificatiunea, ca 'n locu de „limbile indatinate in tiéra,“ se pune: „limbile tierei.“

Se citesce § 5. din propositiunea regimului.

Franc. de Trauschenfels propune, a se face la § adausulu, ca partidele, cându au advocati, sa priimésca respunsurile in limb'a competintelui oficiu séu municipiu. Propunerea e sprijinita. (Esc. Sea Gubernatorulu, Conte de Crenneville, apare in logia.)

Schnell aduce unu amendementu, cá respunsurile sa se dea partideloru totdeun'a in limb'a jurisdictiunei, a municipiului séu a comunei; câci, dîce prin §ulu acest'a se 'ngreuiéza procedur'a fórte multu. Aduce esemple concrete, cum de multu aru patimí d. e. unu Românu séu Secuiu, cându nu s'aru priimí amendementulu lui.— Propunerea e sprijinita.

C. Schmidt aru consimtî cu Schnell, déca n'aru fi devenitu propunerea lui cu nepotintia prin priimirea §. 3.

Puscariu. Trauschenfels va sa faca legi pentru amploiati, Schnell pentru municipie. Schnell a fostu acel'a, care si-a 'nceputu cuventulu provocându-se la aboru sî electru, care aduna sî leaga ómeni, corporatiuni, natiuni, tieri etc. intre sine; deci sa nu tragemu ziduri chinesesci intre noi; sa nu ne tiermurimu in cerurele strimte si anguste, ci sa priimimu §ulu dupa propositiunea regimului, care e cu privire la poporu.

Bologa asemenea pentru proiectulu regimului, care e o consecuiutia naturala din §-ii priimiti dejá de dieta sî multiamesce dorintiele toturoru, proclamandu egalitatea limbiloru. Lui Trauschenfels respunde, ca advocatii suntu partide, si ce s'a decretatu pentru partide, trebuie sa aiba valóre si 'n privinti'a advocatiloru. Lui Schnell reflecta, ca nu prin propunerea regimului, ci prin a lui insusi s'aru ingreuiá partideloru cursulu processeloru, dându-li-se resolutiuni, care ele 'n cele mi multe casuri nu le-aru intielege.

Moga dîce, ca Trauschenfels sî Schnell facu cu propunerile loru ce dîce proverbiulu latinu: Qui perdidit numerum, incipiat iterum! (Cine a perdutu numerulu, incépa din capu!) Câci proiectele in sensulu acest'a nu s'au priimitu nici in siedinti'a premergatóre; pentru-ce se mai aducu dar si astadi! Partinesce propunerea regimului si cere 'ncheiarea desbaterei.

C. Schmidt consimte cu propunerea lui Schnell, carea e basata pe aceleasi principii, ce le-a desfasiuratu densulu la desbaterea §-lui 3. Bas'a adica e municipiulu, prin urmare si limb'a estradâriloru trebuie sa fia a municipiului; dreptului partideloru se face destulu, priimindu-li-se rogamintile in limbile loru. Dar temendu-se, ca propunerea lui Schnell va remané in minoritate, partinesce propunerea lui Trauschenfels, carea midilocesce intre a regimului si a lui Schnell. Deci e pentru Schnell si eventualminte pentru Trauschenfels.

Branu de Lemény. § 5 e numai fruptulu §-ului 2; deci déca s'a priimitu acel'a, sa se priimésca si acest'a. Se mira de proiectele lui Trauschenfels sî Schnell, care lovescu deadreptulu in indreptatîrea egala a celoru trei limbi. Espune unu esemplu concretu din viétia. Cându adica in Brasiovu d. e., la unu municipiu sasescu s'aru dá o rogare in limb'a germana din partea unui Sasu, atunci procedur'a nu s'aru ingeá, pentru-ca limb'a partidei sî a municipiului aru fi un'a. Cu totulu altmintrea s'aru avé lucrulu, cându partid'a aru fi româna; câci atunci, actuarulu sî judecatorulu fiindu Sasi sî numai Sasi,—câci la reorganisare s'au ingrijitu ca sa nu intre in oficiulu municipalu câtu se póte nici unu Românu, sî resolutîunile sî preste totu tóte esibitele s'aru dá numai in limb'a germana, carea partid'a n'o 'ntielege. Modulu, cum tractéza Trauschenfels sî Schnell despre amploiati sî poporu, i sémena cu o casa, dela carea s apânulu face mai antâiu usîle sî ferestrile, apoi se apuca de zidu, in locu de a face mai antâiu zidulu sî a lasá in elu locurile cuvenite pentru incaperea usîloru sî a ferestriloru. — Reciprocitatea amintita de C. Schmidt: (ca adica pecându la Românii din Sasime li se resólva rogârile in limb'a germana, pe atunci la Sasii ce aru veni pe teritoriu romanescu li s'aru resólve in limb'a romanésca, sî asiá s'aru obí lucrulu) inca nu-lu multiamesce; câci poporatiunile suntu fórte amestecate mai pretotindeni, sî asiá proclamându-se un'a limba—limb'a maioritâtii—de limba oficiósa, — aru remané minoritâti fórte insemnate, care inca nu potu fi jertfite maioritâtii, fia aceea romanésca, fia ungurésca, fia sasésca. — La Fagarasiu in totu districtulu Sasi suntu numai in Siarcai'a sî 'n Fagarasiu; cu tóte acestea oficiulu districtului le respectéza limb'a cu cea mai mare scrupulositate. — Mai moderata e propunerea lui Trauschenfels, dar nici cu aceea nu se póte multiamí, câci n'are intielesu; déca advocatulu e Germanu, scrie germanesee; dar déca e Românu sî scrie romanesce, pentru-ce sa nu i se sî respunda romanesce? In fine se mira, cum vorbitorii din centru, cari mai eri alaltaeri se aretau atâtu de entusiasmati pentru liberalitate, acumu se vedu asiá angusti la inima. (Voci in stâng'a: Bravo! Sa traiésca!)

Schnell. Cându imperatorele Cesaru intrá cu ar-

mata triumfatóre intr'o tiéra invinsa, atunci aveá dreptulu de a dictá legi prin fortia (Voci in stâng'a ; Hoho!); ear aici nu se cade cá o maioritate eventuala (din intemplare) sa se pórte cá unu dictatoru (hoho !) cu atât'a mai vertosu câci dóue natiuni nu-su aici. (Sgomotu; sensatiune; voci: la obiectu ! zur Sache !) Deci recomânda stângei, a fi mai moderata in pretensiunile sele atâtu din respectu câtra cei absenti, câtu sî din privinti'a practicabilitâtii lucrului, Aduce unu esemplu concretu cu politiele din Brasiovu (ilaritate), cu care s'aru face cea mai mare confussiune, cându s'aru tractá sî intr'alte limbi afara de a municipiului, cându apoi aru fi de ne'ncungiurata lipsa translatorulu.— Mai departe adoptéza argumentulu lui Trauschenfels, ca de unde va avé amploiatulu tempu de a mai studiá limbi, cându are vr'o 6000 §§ din condice ?! Dar sî cându aru voí s'o 'nvetie, limb'a româna numai de vr'o 15 ani se cultiva mai cu seriositate, sî nici ca are cârtile de lipsa pentru invetiarea terminiloru technici si juridici (Voci in stâng'a: O ja!). Sî acést'a inca s'o precugete maioritatea. In fine sa precugete la intielépt'a moderatiune, carea o lauda Maiestatea Sea in rescriptulu seu din urma, sî carea sa ne silimu a o sî meritá.

Trauschenfels contr'a lui Mog'a; câci amendementulu lui nu e identicu cu alu lui Schnell, ci midilocitóre intre alu lui Schnell si alu regimului. Subt absolutismu tóte actele subsemnate de advocati trebuiau sa fia in limb'a nemtiésca, pretensiunile stângei mergu si mai departe, indatorandu adeca pre advocati a scrie nu numai intr'un'a, ci in trei limbi.

Binder multiamesce maioritâtîi, carea preste asceptare i da ocasiune de a vorbí. Elu egalitatea limbiloru o afla garantata deplinu, déca partidele potu vorbí si scrie inlimb'a loru, acestu dreptu trebuie sa-lu aiba si oficiele; sa nu se dea partideloru totu, si oficiolateloru nimic'a. Câtu pentru observarea, ca partid'a nu aru intielege o resolutiune in limba straina, trebuie sa observeze, ca partid'a, fia Românu, fia Magiaru, fia Sasu nu intielege nici resolutiunea scrisa in limb'a sea.—Sa nu voimu a fi ultraliberali; câci ultraliberalismulu e frate de cruce cu reactiunea. Partinesce propunerea lui Schnell, si cadiendu acést'a, a lui Trauschenfels. (Bravo! in centru).

Hannia a crediutu, ca legatur'a intre §§ de mai nainte cu acést'a atât'a e de strinsa si de chiara, incâtu a crediutu, ca primindu-se aceea se va primí fara indresnéla si acést'a. Apoi combate imputârile aduse incontr'a §-lui. Suntu, adeveratu, greutâti, dar nu neinvingibile, cá sa nu póta aduce legea acést'a parintésca fruptele dorite. Greutatea cea mai mare va fi necunóscerea limbei române; pentruca domnii „cu greutatîle“ s'au ingrigitu mai multu de limb'a francesa, englesa etc., decâtu de limb'a poporului, cu care au de a face in tóte dîlele. De aceea apoi nesciindu românesce, dîcu ca limb'a e francesa, sarscritica sî cine mai scie ce. Subt absolutismu au avutu ocasiune de a cunósce ómeni straini, nu trassilvani, cari in putînu tempu au invetiatu mai deplinu limb'a romanésca. In Transsilvani'a, afara dór de Secuime, nu este nici unu municipiu specifico-natiunalu, ci provedinti'a ne a pusu la olalta amestecati; deci sa fimu drepti unii câtra altii sî sa lasamu, cá sa intre in municipiele din fondulu regescu sî Români. Dintr'alte Schnell a dîsu, c'a'nvetiatu romanesce la dieta, — semnu invederatu ca limb'a româna nu e grea. Ear câtu pentru maioritatea eventuala, ce o aruncà Schnell Românîloru, intr'adeveru trebuie sa se mire. E maioritate eventuala, cându unu poporu de unu milionu sî mai bine de suflete, fatia cu altulu d'abiá 200 de mii are in dieta 4—5 deputati mai multi decâtu acelá ?! In fine nici Unguriloru, cari densulu doresce sa vina câtu mai curendu sî ei, nu li se face nedreptate, pentru-ca ce se da unei limbi, se da sî celeialalte. Deci nu póte partini nici pre Schnell, nici pre Trauschenfels, ci trebue sa se declare cu tóta caldur'a pentru testulu din propositiunea regimului (Bravo ! in stâng'a.)

Gull e incontr'a ori cârei nivellârei (contopiri, silite) intre popórele transsilvane; sî din causa ca aru voí sa assigureze esistinti'a natiunala sî desvoltarea libera a toturoru popóreloru din patria, sî totdeodata pentru de a scutí pre membrii germani séu Sasi de suspiciunea dorintiei de germanisare, a luatu cuventu de asta data, câci de altmintrea § 5. e o consecuintia naturala a §§-loru 2 sî 3. Se alatura lânga Schnell, eventualminte lânga Trauschenfels.

Florianu. Innalta casa! Proieptulu de lege despre limbi, dupa cum vedu, se imparte cam in trei parti. Partea prima vorbesce despre drepturile persóneloru séu ale individîloru, care le voru avé densii in privinti'a limbei, sî despre datori'a deregatoriloru totu in aceasta privintia. Propunerile, care le-au facutu dd. deputati Schnell sî Trauschenfels, insa ingrijescu numai pentru partea din urma, ear pentru ceealalta parte nici decumu. Propunerea Domnului Schnell ingrijesce, cá la fiacare deregatoria din Transsilvani'a sa domnésca numai o limba, amploiatulu sa scie numai limb'a aceea sî alt'a nu. Acést'a intentiune s'au aratatu sî din desbaterea §§-loru demai nainte, precum sî din proieptulu d. Trauschenfels din Siedinti'a trecuta. Acum déca Domnialoru si dau tóta silinti'a, cá la fiacare municipiu sa se lucre numai in un'a limba, sî cá amploiatu numai limb'a aceast'a sa o scie, perfectu, apoi asiu voí a scí, ca ce argumente va avé D. Schnell la §-ulu 15 atâtu pentru secuime, câtu sî pentru municipiele din ceealalta parte a Transsilvaniei, ungurésca sî romanésca. — Dorescu sa vedu, cu ce motive va impune D-lui municipieloru magiare, secuie sî române limb'a germana, unde negresîtu nu va fi german'a ceá oficiósa, sî in §-ulu 15 se prescrie limpede numai limb'a germana pentru tóte municipiele din tiéra.

Pentru aceea dar' eu dîcu, ca déca noi nu vomu avé totdeodata dinaintea ochiloru sî aceea, cá la fia care deregatorie, ba sî ori care amploiatu sa cunósca celu pucinu dóue, ba dupa dorinti'a mea tóte trei limbile tierei, apoi va fi tare greu a corespunde cerintieloru poporului, sî a le legei acesteia, care in frunte pórta inscriptiunea egalitatii celoru trei limbi ale tierei. Cu aceasta ocasiune amu de a respunde dlui dep. Schnell, ca Domnialui nu cunósce bine imprejurarile din Transsilvani'a, sî ce s'au intemplatu in anii din urma ai sistemei cadiute in tóta Transsilvani'a in privinti'a limbei, s'au de sî cunósce, pana acum'a se vede a dá uitârei. Dara eu ca sa-i demustru, sa nu ma ducu mai departe, ci sa me restringu pe lânga Brasiovu, unde Dlui este senatoriu. — Tribunalulu din Brasiovu a fostu asiá organisatu, catu acolo erau fórte pucini amploiati români sî unguri, — insa dupa ce a esîtu ordinatiunea ministrului de justitia in anulu 1860, carea coprindea tocma aceea, ce prescriea partea prima a proieptului de lege, care e sub pertraptare, — la prim'a vedére a aceluia toti amploiatii, care pana atunci nu vreau a scí, ca afara de german'a mai are patri'a nóstra sî alte limbi de tiéra, au trasaritu din crescetu pâna 'n talpi sî unu tempu au resonatu sî remonstratu, ca acést'a e absurditate, cá amploiatulu sa scrie sî lucre sî in alte limbi neapte. In urma insa neaflandu nicairea audiu, sî observaudu-li-se, ca numai asiá voru mai trage salarie pe computulu Transsilvaniei, déca voru corespunde ordinatiunei numite, ce au facutu nemtii mei ? au cautatu gramatice sî formnlarie pre intrecute, sî asiá la tribunalulu Brasiovului, firesce cu poteri imprumutate, s'a observatu ordinatiunea cu tóta acurateti'a, sî eu potu sa dîcu, ca de atunci incóce câtu au sustatu tribunalulu, nu s'a mai intemplatu nici unu abusu fatia cu acea ordinatiune in privinti'a limbei..

Caute Domnialui in actele archivului din Brasiovu depe tempulu acel'a si va gasí processe de punti de grele, unele iutregi in limb'a romanésca, altele intregi in limb'a ungurésca si altele iéra scrise in tóie trei limbile.

Ministrulu justîtiei in anulu 1860 a emisu ordinatiunea in prviinti'a limbeloru patriei, fâra de a 'ntrebá pe amploiatii de atunci, ca sciu limbile patriei, si fâra de a se teme ca nu se va poté esecutá.

Au noi acum, cându suntu numai fii patriei in oficiu alesi din midiloculu poporului, sa ne mai indoimu ? sa credemu, cum ca poporulu si va alege amploiati de aceia, cari sa vorbésca cu densulu numai prin dolmetscheri de ai d-lui Schnell ?

Déca se va respectá egalitatea la ocuparea posturiloru, apoi pedec'a limbei este delaturata. Acestea tóte arata ca nu avemu cause de a ne spariá asiá tare de egalitatea limbiloru.

Dupa cumu vedu eu insa ca au cursu desbaterile asupr'a §§-loru de pân' acum, mi se pare cá cându s'aru invólve in desbateri si cause natiunali;— eu insa aceast'a nu voiu, si dîcu, ca déca noi acolo unde voimu a defige limb'a pentru individi, vomu urmarí si tendintie natiunale, apoi va fi trista starea justitiei, carea o vomu avé noi.

Se dîce mai incolo ca va fi reciprocitate,— eu reciprocitate vréu sa aplicu numai acolo, unde e vorb'a de municipii, corporatiuni, si persónc morali; insa la partide private nici decumu, pentru ca déca eu cu unu procesu in limba straina mi voiu perde tóta averea, atunci in tóta viéti'a mea nu voiu mai vení in stare sa mai portu procesu, cá prin reciprocitate sa mi se faca egalitate in privinti'a limbei.

Au adusu innante Domnulu Schnell o suma de „wechsele“ séu politie si a demonstratu, cu cata paguba ar fi, déca nu s'aru resolvá numai decâtu, ce fiindu ele scrise in limb'a româna nu s'aru poté intemplá.

Aceea insa nu o spune, ca magistratele cá judecatorii colegiali unde suntu de a se incusá politiele, nu priimescu incuse ne subscrise de Advocati, sî apoi D-lu de Trauschenfels propune, ca in care limba sa se resolve incusele advocatiloru, — din care tóte eu nu vedu alt'a de câtu o nesuintia, ca fiesce care municipiu sa aiba o limba oficiósa, sî apoi totu ce va esî de acolo sa easa numai in acea limba. Mai incolo dîce d. Schnell, ca translatorii nu aru poté tradu-ce bine, si ca prin acést'a s'aru face greutâti insemnate si paguba pârtiloru.— Eu, domniloru! socotescu, ca déca si de ací 'nainte sa se mai aplice translatori pe la diregatorii, apoi aru fi o trista stare pentru patria; déca aru fi asiá, apoi inainte nu potu, decâtu sa compatimescu, atâtu patri'a câtu si pre fiii ei.— Dar pentru Dumnedieu, unde s'au mai audîtu, cá intr'unu statu constitutiunale, o jurisdictiune, unu municipiu sasi aléga amploiati de aceia, cari cu poporulu acel'a, din a cârui mediulocu suntu, sa póta vorbi numai prin dolmetscheri (translatori). — Atare idea nici decum nu ne promite si asigura despre o egalitate natiunale la organisarea si ocuparea posturiloru in municipie.— In §lu 3 sta, ca fia cârei partide i sta liberu sa intrebuintieze limb'a, carea va vrea, si póte prescrie amploiatului, ca in care limba sa ia protocolulu. Acum déca va intrebuintiá judecatoriulu translatori la decisiune, apoi cum va sci luá protocolulu fâra translatoru,— si apoi cam sciu, ca ce feliu de translatori s'au intrebuintiatu si mai nainte— adeca s'a chiamatu unu servitoriu, care nu prîcepe nici limb'a partidei, ba nici limb'a judecatoriului cum se cade, si asiá neintielegendu pre partid'a, instruá falsu pe judecatoriu, de unde au urmatu cele mai mari asupriri si nedreptatiri.— Pentru aceea eu dîcu, ca va fi tristu, daca si pre viitoriu vomu mai intrebuintiá translatori. —

Ce se tiene de causele criminali ale lui Schnell, pentru acelea ingrijesce procedur'a penale, si la § 7 mi voiu face si eu reflessiunele mele, de va fi de lipsa. Eu din parte-mi dara nu potu priimí proieptulu lui Schnell, ci sum incontr'a lui. Ce se tiene de propunerea d. de Trauschenfels, de l'am intielesu bine, mi se pare ca Dlui nu au dîsu numai „Advocati, Rechtsfreund ci a dîsu si „Bevollmächtigter ori Vertreter". Acumu me rogu, Domniloru! Se luâmu lacrulu practicu: Astadi amu eu unu processu la judecatoria, eu insa fiindu impedecatu prin bóla séu prin altu ce-va, tramitu pre fiiulu meu séu pre tatalu meu la judecata; acum dupa proieptulu Dlui de Trauschenfels aru trebuí, cá resolutiunea sa mi se estradea in limb'a municipiului, pentru ca eu mi-amu datu incus'a prin Vertreter séu Bevollmächtigter. Eu dara intrebu, ca face-se prin acést'a destulu partidei, corespunde acésta dreptâtii, egalitâtii si intentiunei Monarchului esprimata in §. 5, prin care vrea a face usiurare poporului? Celelalte, care leamu avutu de observatu, le-a observatu d. deputatu Hannia.

Pentru aceea me declaru si in contr'a propunerei d. de Trauschenfels si priimescu §. 5 din proieptulu regimului in tóta estensiunea sea. (Bravo! din stâng'a).

C. Schmidt se declara de nou pentru Schnell séu Trauschenfels; câci amendementulu cestui din urma e multu mai liberalu, decâtu § 5 din proiectulu regimului. Consimte cu Florianu, cá sa nu facemu politica natiunala, ci sa conlucrâmu pentru o lege câtu se póte de practica. (Schluss! Schluss!)

Baritiu in cuventu mai lungu si motivatu pentru proiectulu regimului.

Presiedintele reasuma. La votare amendementulu lui Schnell cade. Asemenea alu lui Trauschenfels. Proiectulu regimului invinge.

La § 6. se insinua la cuventu E. Herbert sî 'n cuventu bine adapatu cu umoristica pretinde stergerea pârtii a dóu'a a §-lui.

Eitel partinesce pre Herbert; ear déca propunerea acést'a nu s'aru priimí, atunci sa remâna aline'a, dar sa se adauga dupa „celoralalte pârti" cuvintele „déca voru cere" („auf Verlangen".)

Bolog'a partinesce §-ulu in form'a lui; numai sa se adauga si 'n testulu romanescu si germanu cuventielulu sî (auch), care 'n testulu ungurescu se afla.

Binder aduce unn amendementu, care dupa traductiunea nóstra — suna asiá: Decisiunile judecatoresci, precum si motivele sa se estradea in limb'a oficiósa a judecatoriei.— Cerendu insa partidele, sa li se dea traductiuni in acea limba s. c. l.

I. Balomiri reflecta lui Schnell despre sustînut'a maioritate. Pretotindeni, dîce, trebuie sa fia o maioritate sî o minoritate; au dóra maioritatea nu are convictiuni? e datu cum-va dreptulu acest'a numai minoritâtii? Bine, Schnell a dîsu, ca suntemu o maioritate eventuala; dar care maioritate e neeventuala? A poterei! (Ilaritate, murmuru, sensatiune.) (Presiedintele chiama pre vorbitorulu la ordinea dîlei; voci: s'audîmu! Balomiri cere a nu se mai intrebuintiá acestu terminu, sî reflectatu de nou a vorbí la ordinea dîlei, siede josu.)

Lassel sprijinesce pre Herbert, cá nu din traductiuni rele sa se nasca processe nóue. (Voci: Schluss!)

A. Bohatielu in cuventu mai lungu si motivatu partinesce propunerea lui Bolog'a. Bunavointia— sî tóte se facu!

Alduleanu. Propunerea lui Binder nu se póte priimí, câci lovesce in § 3. Partide procesuante suntu 2, limbi 3; deci s'aru poté 'ntemplá, ca judecatori'a sa scrie intr'o limba, ce n'o 'ntielege nici actorulu nici inctulu. Elu contopesce propunerea lui Eitel cu a lui Bolog'a si recomanda a se dîce: Celoralalte pârti la cererea loru li se voru espedí sî traduceri etc. (Schluss! se alegu a mai vorbí.)

Puscariu contr'a lui Binder; contr'a lui Eitel, icontr'a lui Alduleanu; pentru Bolog'a, respective regimu; — sî

Binder, care sustîne, ca § 6 nu e 'ncontr'a §-lui 3, sî cere a remané afara: sî—auch.

Rannicher apera proiectulu regimului, care au avutu in vedere numai binele poporului; priimesce amendementulu Eitel—Bologa—Alduleanu. (Schluss!)

Presiedintele va sa aduca amendementele la votare; asupr'a ordinei se nasce discussiune nóua, la carea participa Popp, Binder, C. Schmidt, Gaetanu, Gull. In fine se fixéza ordinea asiá:

1) Herbert—cade; 2) Eitel sî Binder pica. 3) Alduleanu (Eitel—Bolog'a) reese.

Presiedintele enuncia; siedinti'a se 'ncheia la 2½ óre.

Siedinti'a XXXI.

sînuta Sâmbata in 7/19 Septembre 1363.

Citirea protocolului in limb'a germana sî dupa câte-va observâri facute de I. Balomiri sî Wittstock, verificarea lui.

Se citesce § 7. din proiectulu regimului. Filtsch: dupa principiele manifestate din centru, care le adoptase sî elu, au cadiutu la § 2, 3 sî 4; densulu totusi cutéza a aduce unu amendementu nou, ca adica, déca partid'a aru refusá (ablehnen) limb'a sea materna, pertractarea finala verbala, publicarea sî espedirea sententiei sa se faca in limb'a oficiului.

Brecht aduce altu amendementu cam totu in acelasi intielesu. (Va urmá.)

Voci jurnalistice asupr'a dietei transsilvane.

In numerii 80 sî 81 ai dîuariului acestuia amu amintîtu dechiaratiunile unoru foi germane din Vienn'a asupr'a dietei nóstre. Astadi revenimu la acestu obiectu sî insemnâmu, ce dîcu sî altii negermani despre diet'a, respective despre portarea membriloru dietei tranne. Intre aperatorii Românîloru, cá ómeni sinceri sî cautatori dupa lipsele loru, fâra restingerea drepturiloru altor'a, aflâmu pre „Neueste Nachrichten," care nu intardîa a arctá, ca liberalismulu sasescu se intinde numai pâna unde Sasii potu face ce-va contr'a interesseloru române, dar de aci incolo ei uita de totu liberalismulu sî suntu cu multu mai angusti la sufletu de câtu Românii. Am vediutu, ce pareri sî dá „Kol. Közl." despre noi', cu tóte ca acelea erau adapate sî cu câte o portiune de indoiéla sî neincredere.

Totu „Kol. Közl." in altu numeru (111) „aduce unu articulu intitulatu „despre formatiunea partidei române" scosu dealtmintrea din „Független," in care dîce, ca Românii preste totu au un'a programa. Este insa o fractiune, ai cârei capi suntu Sîpotariu sî A. Bohatielu. Aceast'a sub cuvintele cele dulci ale Sasiloru „die romanische Nation" vede numai spini, sî in portarea Sasiloru germanisarea sî apesarea elementului românu. Suspiciunea dîce ca merge asiá de departe, încâtu chiaru sî cându se aduce din partea Sasîloru vre unu amendementu mai bunu, ea-lu respinge cu: timeo Danaos. Fractiunea aceasta numai la intórcerea la constitutiunea vechia sî-afla mantuirea sea; de aceea pre lânga tóta ingamfarea saseasca de liberalismu sî in necasulu foiloru vieneso, ea totdeun'a va pasî ca pretensiunea: „mai antâiu sa-mi asigurezu mie patri'a, sî apoi atunci voiu poté dá locu sî strainului." Dupa barbatii acestia circumstârile transsilvane sî cu deosebire ale Românîloru nu suntu de acea natura, incâtu ei sa se póta slobozí la teorii liberale, pâna nu voru fi asigurati fiii patriei. Numerulu acestei fractiuni, dîce, ca dela sosirea baronului Reichenstein, carele dimpreuna cu ai sei tienteá o fusiune intre Sasi sî Români, cresce totu mai tare. In fine ne spune, ca pe bancele regimului vor siedé de ací 'ncolo ómenii regimului.—

Nu aflâmu loculu aici inca de a face reflessiunile, nici

asupr'a acestoru de mai susu, nici asupr'a dietei chiaru, ci conducemu deocamdata pre cetitoriu la altu diuariu, „Ost und West.“ Acést'a aduce in nr. sen din 16 Sept. n. unu articulu despre diet'a Tranniei, in care mai antâiu sî-esprima parerea de reu, ca Ungurii sî Secuii n'au luatu parte la ocasiunea cea frumósa, la inarticularea natiunei romane sî aconfessiuniloru ei pentruca acést'a aru fi datu o dovada despre bunavointi'a ce o au câtra natiunalitâtile celelalte depre teritoriulu corónei ungare. Mai incolo apoi adauge:

„Cu §. 1. alu articulului I. de lege Românii s'au ingraditu in constitutiunea cea vechia transsilvana, recunoscendu-i deodata valórea sî vigórea de dreptu.“

Tactic'a acést'a o lauda „Ost sî West“ atâtu din punctu de vedere de dreptu, câtu sî practicu sî in fine chiaru sî prudinte; pentruca numai prin recunóscerea vechiului dreptu de statu trannu se potu Românii aperá de octroyri. Despre deputatii Gaetanu sî Dr. Ratiu dice, ca au cuprinsu momentele cele insemnate ale constitutiunei tranne. Venindu la §-lu alu doilea alu legei I., carele tractéza despre bisericile gr. catolica si gr. ortodocsa, arata ca bisericile si-au vindicatu autonomia sî egalitate de dreptu pe bas'a legiloru tierei garantatóre de deplina libertate de credintia sî consciintia. Concordatulu inca nu remâne neatinsu, lu privesce insa cá pre unu ce nepericulosu pentru bisericele acatolice autonome, sî preste totu cá pre unu fenomenu trecatoriu pentru Tranni'a.

Fericesce pre popórele de sub corón'a Ungariei cu constitutiunile loru avitice, sî ce doresce e, cá binefacerile loru sa se estinda sî asupr'a bisericiloru romanesci sî israelitice.

Mai interesanta e tractarea §-lui 3., carele prin proclamarea egalei indreptatîri politice, a tutoru patru natiuniloru transsilvane, face o schimbare insemnata in constitutiunea de mai 'naînte.

Apoi continua: „Acestu §. in legatura cu §. 4., in urm'a caroru numirile diferiteloru pârti a le tierei nu daudrepturi politice singuraticeloru natiunalitâti—pune in intrebare tóta positiunea privilegiata a natiunei sasesci cu institutiunile ei avitice; acést'a, precum sî arundârile teritoriale politice (Königsboden! — fundulu regescu —), asemenea ducerea la indeplinire a indreptatîrei egale natiunale in fiitórea lege de alegere pentru dieta, va causá inca desbateri parlamentare infocate. Principiulu modernu alu representârei interesseloru, va dá in diet'a Sabiiului preste o opositiune, mai alesu deaca acel'a se va aplicá cá in dietele Boemiei sî Dalmatiei. Pentru-ca e faptu, ca constitutiunea transsilvana, precum sî cele ungaro-croatice, suntu cu totulu straine de representati'a interesseloru, sî e de interessulu celu mai mare alu Româniloru, a basá representanti'a tierei pe principiulu natiunalu, care principiu a fostu,— firesce numai in favórea natiunalitâtiloru privilegiate, — bas'a dieteloru vechi transsilvane. Pe acestu terenu, nu potemu negá, se crucescu interessele natiunale vitale sî natiunale hegemoniale in Tranni'a. Aici e adeveratulu periculu alu processului dospitoriu in marele principatu. De voru conlucrá insa toti de tóte pârtîle cu anima dreapta pentru o indreptatîre egala esentiale, precum sî pentru autonomi'a tierei, atunci vomu poté sperá o deslegare adeverata sî duratóre a cestiunei transsilvane.“

Dupa ce amu ascultatu diferite voci straine asupr'a dietei nóstre, sa ne abatemu pucinu sî pre la fratii de preste Carpati; sa vedemu, ce pareri si dau sî ei. Eata ce dîce „Buciumulu“ cu privire la diet'a nóstra sî cu deosebire la barbatii din cleru, ce siedu intr'ens'a:

„Ni se umple anim'a de fercire, cându vedemu, cu câta potere -si i-a aventulu natiunalitatea fratîloru nostri de peste Carpati. Ni se umple anim'a, cându citimu discursurile barbatiloru Români din diet'a Transsilvaniei, si ni se umple anim'a si mai multu, cându vedemu asemenea simtîmente, aseminea cunoscintie, aseminea talente, precum suntu acele ce se desfasiura in discursurile pastoriloru fratiloru nostri de dincolo de Carpati. O, Dómne! e cu potintia? in adeveru sa fia ca in clerulu românu se gasescu barbati cá Siulutiu, cá Siagun'a, cá Cipariu? Pentru ce dóra in clerulu de dincóce de Carpati n'a stralucitu inca nici unu asemenea luceafêru? Pentru ce dóra de pe scaunele nóstre episcopali nu s'a ardicatu inca nici o data nici o voce luminatória de anime, intaritória in simtimêntulu de patria?

Recunoscintia, recunoscintia voue arcane ale bisericei si ale natiunalitâtii române, recunoscintia voua pastori români cari pe dreptu ve puteti numí sarea pamentului si lumin'a lumei, voi, adeverati pastori ai poporului vostru, cari ati sciutu sa formati si sa ardicati animele turmei vóstre, cá sa intieléga vocea patriei si vocea lui Dumnedieu! Ni este fala cu voi, tîna-ve Domnulu! si memori'a vóstra fie eterna!“ —

Principatele romane unite.

Buciumulu aduce unu articulu din diuariulu francesu „la Nation“ atingatoriu de monastirile inchinate, care pentru insemnatatea lui lu publicâmu in estinderea lui intréga.

„O viua polemica s'a radicatu in Engliter'a contr'a mesureloru luate de curendu de principele Cuz'a, mai cu séma in privinti'a celoru ce privescu la monastirile grecesci dîse inchinate. Noi amu aretatu mai dinnainte, ce erau aceste monastiri. Engliter'a nemultiamita, fâra indoiéla, de putien'a influintia de care se bucura in principate de la suirea pe tronu a principelui Cuz'a, strigá la spoliatiune contr'a acestui suveranu. Dupa Morning post, Principele a comissu o calcare flagrante a conditiuniloru tractatului din Paris. Jurnalulu englesu ia in séma mesurele prescrise de guvernementulu principelui Cuz'a, spre a protesta in r'unu modu energicu sî nedreptu in favórea monastirilortu grecesci. Intr'adeveru, jurnalulu Lordului Palmerstoru arata aci putîna logica sî mai cu osebire pucina memoria. Mai antâiu, nici nu esista unu tractatu care sa opresca pe principele Cuz'a sî pe guvernulu séu d'a procede la secularisarea averiloru posedate de óre-cari monastiri grecesci. Prin faptulu constitutiunei loru, aceste monastiri suntu in contr'a legei. Reuniunea comunitâtiloru loru formeza unu statu in statulu românu; acést'a este o anomalia, care trebue sa inceteze. Urmându astfeliu, Principele Cuz'a nu face de câtu a reinnoí mesurele escecutate óre câudu de Engliter'a in epoc'a reformârei religióse: de Franci'a, dupa 89; de Ispani'a in 1856, sub mamaresialulu O'Donell, sî mai in aceasi epoca la Mexicu, de presiedintele Comonfort. Este aceeasi mesura, ce se urméza in acestu momentu chiaru in Itali'a de catra unu guvernu pe care Engliter'a a fostu un'a din cele d'antâiu a-lu recunósce. Inceteze dara jurnalele englese o polemica nefolositóre sî lase in pace unu statu, ale cârui afaceri voru prosperá cu atât'a mai bine, cu câtu Engliter'a nu se va ocupá de elu.

Engeniu de Arnoult.

Prospectu politicu.

Deputatiunea din Mexicu, carea sa ofera Archiducelui Ferdinandu Maximilianu corón'a mexicana, e pe drumu; tóte foile spunu mai cu securitate, ca Inalti'a Sea va priimí. — Cuprinsulu noteloru din urma ale Russiei in caus'a polona inca totu nu e publicatu in totulu lui; dar principiele comunicate de noi in nr. premergatóriu, se adeveréza. — Luptele 'n Poloni'a duréza; Varsiovi'a e blocata in tóta form'a; politi'a sî militî'a russésca se 'n trecu in volnicii sî crudîmi. — In Prussi'a decurgu alegerile pentru camera regimulu se 'ncordéza pâna la opintire a scóte candidati dependinti; partid'a opositiunala se increde mai multu in dreptatea causei sele sî nu desfasiura vr'o activitate deosebita. — In Romani'a deocamdata nimicu de importantia generala; d. Rosetti, redactorulu „Romanului“ avù a se infatîsiá la 9 Sept. la curtea apelativa criminala. „Buciumulu“ in 98. aduce unulu din articulii acei'a, ce paru a fi scosi tocmai din inimile nóstre accentuandu trebuinti'a cea imperativa a stabilitâtii lucruriloru in tiéra sî combatendu desele schimbâri ale ministerieloru. — Cu bucuria vedemu viiulu interessu. ce-lu manifestéza fratii nostri de dincolo pentru afacerile nóstre din Tranni'a, reproducendu regulatu atâtu „Buciumulu,“ câtu sî „Românulu“ dupa Tel. Rom. sî dupa Gaz. Trans. relatiunile dietale in totu cuprinsulu loru. — In nr. 99 ne spune totu „Buciumulu,“ ca „Românulu“ sî aru fi schimbatu tonulu fatia cu guvernulu, asemenendulu cu unu „omu spirituosu sî abile spre a scapa de tentativele telhariloru ce vinu sa'lu atace sî sa'lu jefuiasca.“

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de astadi, ce durà dela 10 pâna la 3 óre, se desbatura §§. 16 sî 17 din proiectulu regimului. Unu amendementu alu lui Sîpotariu la § 16 cadiù. Asemenea altu amendementu alu lui Popoviciu la § 17, câci Popp, Moldovanu, Alduleanu, Bolog'a, Branu, Puscariu sî Vasiciu nulu sprijinira. — Pe largu la loculu seu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 85. ANULU XI.

Sabiiu, Sambata 14 Septem. 1863

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu"

pe patrariulu din urma: Octobre, Novembre sî Decembre 1863.

Pretiulu abonamentului pentru Sabiiu 1 f. 75 cr.
„ „ tiéra si monarchi'a austriaca 2 f. —
„ „ tierile din afara 3 f.
Se priimescu si abonamente pe luna cu 1 f. v. a.

Redactiunea sî Editur'a „Tel. Rom."

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXXI
sînuta Sâmbata in 7/19 Septembre 1363.

(Continuare sî capetu.)

Bolog'a pentru proiectulu regimului neschimbatu. La pertractarea finala se tractéza de libertatea, proprietatea sî viéti'a acusatului, sî asiá e de ne'ncungiurata trebuin'ia, cá elu sa 'ntieléga totu ce se tractéza despre sine. — La amendementulu lui Filtsch opune unu esemplu din viéti'a sea practica judecatorésca, ca unu acusatu, pre care l'au aperatu advocatulu in limba straina, dar nepotendu-lu scóte, singuru l'a parasitu sî l'a cunoscutu vinovatu, de judecatori a fostu aflatu nevinovatu. Omulu plinu de bucuria numai câtu nu cuprinse picióre le advocatului multiamindu-i ca l'au aperatu asiá frumosu. (Ilaritate.) Ceea-ce s'a 'ntemplatu aici spre bine, se poteá 'ntemplá sî spre reu. Dar nici amendementulu lui Brecht nu-lu póte priimí, câci restringe libertatea personala a partideloru.

Franc. de Trauschenfels partinesce pre Brecht, dar apoi aru dorí a se adauge: Aperatorulu (advocatulu) insa e 'ndreptatîtu a se folosí dupa vointi'a sea de ori-carea din limbile tierei; câci aperatorulu, dîce, e unugladiatoru, unu luptatoru, sî nu e consultu, a tramite pre luptatorulu in bataia, dar mai nainte a-i legá mânile.

Brandе Lemény n'a crediutu, ca va fi de lipsa sa vorbésca sî elu; dar vediendu propunerile cele nedrepte sî restringatóre aduse din centru, cauta sa vorbésca. Nu pricepe, din ce punctu purcedu antevorbitorii, cându voru sa jertfésca cu atât'a usiurintia limb'a acusatiloru. Se vede, c'au presupusu de advocatu numai pre Trauschenfels sî de foru judecatorescu numai magistratulu din Brasiovu; dar nu va fi totdeun'a asiá. Patri'a preste multu ori putînu va 'mbracá alta fatia prin inarticularea Românîloru. Unde voru fi acusatii Români, acolo pertractarea finala va decurge romanesce; unde voru fi Magiari, unguresce; unde voru fi Germani, germanesce. Numai drepti sa fimu sî buna vointia sa avemu; apoi tóte se potu face sî se voru face. Propunerea lui Trauschenfels o combate prin unu argumentu din praxa, cându adica d. e. unu Românu din Háromszék la tribunalulu din Brasiovu aru fi intrebatu in limb'a germâna: Haben Sie dieses Verbrechen begangen? atunci fiindu acusatulu Românu, dar sciindu mai bine unguresce, ear judecatoriulu vorbindu nemtiesce, s'aru face in adeveru unu turnu babilonicu; câci acusatulu nu aru intielege nimic'a din ceea ce lu atinge pre densulu. Restringerile ce esu din centru, fatia cu liberalitatea propositiunei regesci, ingreuiéza nespusu pertractarea finala; deci urmându interesului partideloru si convictiunei sele, se alatura la proiectulu regimului.

Schnell, cá se nu repetiésca, se declara simplu pentru propunerea lui Trauschenfels.

Muresianu. Aru fi de prisosu, a mai dîce sî elu ceva pentru aperarea §lui, care e luatu tocma din natur'a omului. Limb'a adeca e unu dreptu, de care omulu si cându aru voí mai nu se póte lapedá. Pre Brecht, Trauschenfels si Filtsch nu va a-i acusá, pentruca crede, ca din punctulu loru de vedere au dreptu de a vorbí asiá; dar aprobá nu póte opiniunile loru, pentruca suntu contrarie spiritului modernu. Unii din domnii din centru au stigmatisatu pre vorbitorii din stâng'a de illiberali; elu nu va face asiá cu cei din centru; cu tóte acestea se alatura lânga Bolog'a si Branu, cá sa nu se restringa nici decâtu libertatea cuprinsa in §. (Esc. Sea Contele de Creneville apare in logia).

Brecht. De a intielesu bine pre deputatulu Nocrichiului (Bolog'a), acel'a au dîsu, ca acusatulu trebuie sa intieléga si pertractarea finala sî sa 'ntieléga sî sentinti'a. Câtu pentru partea d'antâiu, parerile loru nu divergéza; ear câtu pentru partea a dóu'a, d.deputatu scie prea bine, ca sentinti'a se face cunoscuta acusatului verbalminte.

Puscariu. Dupa ce tendinti'a dloru din centru si dréptʻa merge intr'acolo, cá sa se sacrifice libertatea limbei unui birocratismu inradacinatu, care din partea vorbitoriloru din stang'a e combatutu de ajunsu, priimesce simplu proiectulu regimului.

Filtsch retrage amendementulu seu in favórea lui Brecht, eventualminte a lui Trauschenfels.

Binder in cuventu lungu reflectéza vorbitoriloru din stâng'a, mai antâiu lui Puscariu refusandu imputarea, cá cându densii aru voí se sacrifice birocratismului libertatea limbei. Ei suntu aceia, cari nici odata nu se voru sfii a face opositiune chiaru sî in contr'a regimului, cându consciinti'a le va dictá astfeliu. Apoi trecendu la lucru dîce, ca procedura penala inca prescrie a se intrebuintiá la pertractarea finala limb'a acusatului. Apoi citéza unu esemplu cu unu polonu, la a cârui ascultare se a luatu unu traducatoriu juratu. Se póte intemplá insa, cá acusatii sa fia de mai multe natiunalitâti sî sî atunci trebue lasatu fia care individu sa vorbésca in limb'a sea propria. Asemenea dreptu insa sa se dea sî procurorului sî advocatului; a restringe libertatea acestor'a e absurdu. — Cum se va poté observá insa egalitatea limbeloru sî la estradâri, nu 'ntielege; câci legea prescrie pentru publicarea sentintiei terminu de 24 óre, sî 'n tempulu acest'a cumu se voru mai face sî traductiunile?! — Lui Bolog'a reflecta, ca sa nu se provóce la unu casu de abusu, care n'are poterea de argumentare; câci astfelu sî densulu póte aduce unu casu, unde vinovatulu, dupa-ce i se spuse sentinti'a in limb'a lui propria, intrebà, ca acumu câte (loviri) capeta? (Ilaritate.) Lui Branu multiamesce pentru marturisirea, ce o-a facutu, póte fâra voia, descoperindu o parte din program'a partidei, (ca adica ea calculéza, ca prin inarticularea Românîloru Transsilvani'a vá luá alta fatia); insa aceea nu se tîne de lucru, ci diet'a are de a aduce o lege câtu mai practica. In fine câtu pentru intrebarea: Haben Sie dieses Verbrechen begangen? (Ai facutu DTa crim'a acést'a?), ce-dupa assertulu lui o-aru pune unu judecatoru germanu unei partide romanesci, observa ca aceea e cea mai neghióba 'ntrebare din lume, sî ca de o-aru fi pusu acést'a unu judecatoru, care i-aru fi subordinatu lui (Binder), indata i-aru fi luatu votulu. (Bravo!) Recomânda proiectulu comissiunei cu adausulu lui Trauschenfels.

Rannicher cá representantele regimului apera proiectulu in form'a lui; §-ulu nu constringe la limb'a acusatului fâr pre persónele oficiului, adica pre judecatoriulu sî pre procurorulu de statu; pre advocatii, medicii etc. nici decâtu.

Schuler — Libloy pentru proiectulu comissiunei, care se deosebesce de proiectulu regimului fórte putînu, séu eventualminte pentru Trauschenfels.

Franc. de Trauschenfels recomânda de nou propunerea sea. —

Gaetanu intielege § 7 in legatura cu § 3 sî cu procedur'a penala asiá, ca ori ce judecatoru va avé de a face cu unu inquisitu ori martoru, sa se folosésca de limb'a lui, cá sa póta culege materialulu de lipsa pentru procesu. In interessulu dreptâtii trebuie sa staruiésca, cá atâtu la pertractarea verbala, câtu sî la sentintia sî alte decisiuni sa se usueze limb'a acusatului; ear prin limb'a materna a acusatului elu o 'ntielege aceea, ce o vorbesce. Propunerea din centru restringe libertatea, pecându priimirea proiectului regimului n'aru fi alt'a decâtu a recunósce starea cea adeverata a lucrului, ca adica in Transsilvani'a viéza trei limbi. Deci pentru regimu.

Ios. Schneider cere 'ncheiarea desbaterei. Lui Bolog'a obiecta, ca esemple suntu mai multe despre contrariulu. Celu mai bunu advocatu din Sabiiu in anii din urma au operatu numai in limb'a germana. Propunerea lui Trauschenfels e tocmai in interesulu acusatului. (Voci: Schlus!)

Rannicher accentueza de nou, ca decisiunea § 7 privesce numai persónele oficióse, adeca pre judecatoriulu si procurorulu de statu, ear pre altii nu.

Sipotariu se va marginí strinsu lânga §, sî la dejudecarea lui va cautá, cá cuprinsulu lui sa aiba valóre objectiva, sa corespunda ratiunei legei; déca apoi se va aflá liberala, natiunala sî c. l. nui pasa. Cu bucuria marturisesce, ca nici unu § din totu proiectulu acest'a nu e asiá potrivitu cu ratiunea legei cá § 7. Elu cugeta, ca e o trebuintia neaperata, cá pertractarea, unde adese e periculu de viatia, sa curga intr'o limba ce o intielege si acusatulu, si judecatoriulu sa o cunósca pana la perfectiune. Sî aceea i se pare liberalitate, deaca acusatului neintielegendu limb'a sea materna i se da voia a-si alege alta limba, ce o pricepe deplinu. Aude feliuri de proiecte din centru, care cu tóte, ca se declassa pe sine a fi liberale suntu restringatóre, câci facu cu nepotintia intielegerea reciproca. Déca aru voi sa se slobóda la specialitâti, aru puté aduce casuri preste casuri, ca nimic'a nu e absolutu bunu, séu absolutu reu, ci numai prin aplicare la impregiurâri. Acestea insa suntu de asiá, incâtu ceru imperativu esecutarea decisiunei din §. Se mira de restrictiunile propuse din partea acelor'a, cari la desbaterea §-lui 3 si 6 se au provocatu asiá multu la liberalitate. Lui Trauschenfels si lui Brecht respunde, ca la judecâti nu trebuie cautatu interessulu advocatului nici alu oficiului; iar pre Bolog'a lu apera, ca prin esemplulu espusu, n'a voitu a atacá procedur'a de mai nainte ci numai a aretá o incovenintia.

Gull. Se au adusu pareri, ca in urm'a legei acestei'a se voru aplicá la tóte tribunalele criminale din tiéra Romani, ca se póta cerceta faptele criminale ale acusatiloru Romani. Inse acést'a nu va fi asiá, ci amploiatii Magiato-Secui si Sasi voru invetiá si ei romanesce. Dupa parerea lui proiectulu regimului, precum si amendementele aduse suntu prea strimte, pentruca se marginesce prelânga pertractarile verbale finale. Elu a doritu a largí legea aceast'a, si afla, ca amendementulu lui Brecht o face acést'a in modulu celu mai potrivitu, aperandu nunumai dreptulu acusatului, ci si interessulu statului. Nu e vorb'a numai de eliberâri, ci si de pedepsiri; si de aceea proiectulu lui Brecht, care sustîne proiectulu regimului, dar lu amplifica si clarifica i se pare celu mai bunu. Iar déca stâng'a se indoiesce sî despre acest'a, atunci recomenda preiectulu comitetului, care e si mai liberalu decâtu alu regimului, si care si elu din parte-si 'lu priimesce.

Schuler-Libloy apera proiectulu comitetului.

Rannicher observa, ca déca proiectulu regimului cuprinde si aceea, ce a dîsu Trauschenfels si Brecht si ce au recunoseutu si Gull, apoi se mira, cum de nu se priimesce proiectulu regimului. (bravo! in stâng'a).

Bolog'a observa lui Binder, ca elu n' a voitu nici decâtu, a osandí sistem'a trecuta, la carea au conlucratu si elu, si se róga a nu se dá cuvinteloru lui altu intielesu, decum li-a datu densulu.

Binder. Nu mi-a fostu acést'a intentiunea.

Presiedintele reasuma si aduce amendementele la votare.

1. Filtsch si-a retrasu amendementulu in favórea lui Brecht. 2. Amendementulu lui Brecht (ca pertractarea verbala finala sa se faca in limb'a materna a acusatiloru séu intralt'a ce o intielegu, ear estradarea sentintiei in limb'a municipiului) cade. 3. Amendementulu lui Trauschenfels (ca aperatorii — advocatii — sa fia indreptatîti de a se folosí de ori care din limbile tierei), cade. 4. Proiectulu comitetului cade 5. Proiectulu regimului se priimesce sî se enuncia cá conclusu.

Se cetesce § 8 din proiectulu regimului sî se priimesce fâra desbatere. Asemenea § 9. cu acea modificare, ca 'n locu de: „limbile indatinate in tiéra se pune sî aici „limbile tierei.“

Se citesce § 11. in tóte trele limbile. I. Balomiri propune 2 schimbâri: un'a cá terminulu „interne“ sa remâna afara, ear alt'a cá in locu de „representanti'a comunei“ sa se dîca „comun'a.“ Propunerea afla sprijinire in stâng'a.

Mich. Binder intreaba, déca se doresce din partea stângei suffrage universel?

Rannicher. Regimulu numai cu representantiele póte tractá, nu cu comunele; de aceea numai pre representantiele le póte sî recunósce.

Muresianu combate pre Binder, ca Românii nu voru sufragiu universalu. Apoi se provóca la autografulu imperatescu din 21 Decembre 1860. câtra fostulu pe atunci Cancellaru aulicu Br. Kemény (unde se dîce, ca alegerea limbei oficióse se concrede comunei). Decisiunea §lui, dupa-cumu stâmu astadi in Transsilvani'a, n'o potemu priimí; câci, afara de sasime dór, in comitate sî scaunele secuiesci nici ca esista representantie. (Voci: Nu e asiá!)

C. Schmidt pentru formulatiunea din proiectulu regimului. Diet'a n'are de a organisá representantiele comunale, ci acestea parte suntu organisate, parte se voru organisá sî voru trebuí organisate; câci numai representantiele potu vorbí in numele comuneloru, nu comunele insesi, in care portarulu d. e. nu va poté pretinde nici cându aceeasi influintia cá unu locuitoriu cu proprietate.

Baritiu. Presiedintele a dîsu, ceea-ce a voitu densulu sa observe lui Muresianu, ca adica representantie comunale esista, sî noi n'avemu sa 'ntielegemu prin representatie pre cei 6—7 jurati cu judele, ci pre acei locuitori alesi, pre cari poporulu ii numesce betranime (Altschaft). Déca representanti'a e aceea, ce dîce dep. Muresianu, atunci elu in locu de cuventulu „representantia“ aru recomandá terminulu „corpulu alegatoriloru comunei.“ Amendementulu se sprijinesce. Presiedintele esplica in sensulu lui Baritiu.

Bolog'a partinesce propositiunea regimului neschimbata. Unde inca nu esista representantie, acolo poterea esecutiva sa 'ngrijésca a se creá. „Interne“ inca afla de lipsa sa remâna precumu e; câci apoi in § 13. se vorbesce de limb'a esterna.

Mog'a face deosebire intre cetâti (orasie) sî sate, sî propune, cá 'n comunele satesci sa se defiga limb'a oficiósa interna prin comune, ear la orasie prin representantie.

Gaetanu va sa sa se dîca: Die Gemeinde an und für sich (comun'a de sine sî pentru sine) etc. Deplóra ca 'n loculu alu doilea in locu de proiectulu de lege pentru limba n'a predatu regimulu unu proiectu de lege comunala, fâra carea 'n tiéra e cea mai mare disordine.

Rannicher cá representantele regimului afirma, ca déca diet'a, cu tóte ca n'are de a face o lege comunala, ci o lege pentru limba, aru priimí amendementele aduse, ce jignescu legile sustatóre, Maiestatea Sea Imperatulu unu astfelu de articulu nu l'aru sanctiuná. (Voci: Schluss! Schluss!) —

Puscariu mai antâiu afirma, ca totdeun'a a statu in frunte intre aperatorii interesseloru române, adeseori uitându-si de: Multos poenituit locutos ese, tacuisse paucos (la multi li-a parutu reu c'au vorbitu, la putîni c'au tacutu); dar cu tóte acestea nu póte priimí amendementulu lui Balomiri, dupa care d. e. in sasime s'aru hotarí pentru totdeun'a limb'a germana. Dintr'alte universitatea sasésca a sî luatu iniciativ'a, pentru de a aduce o lege comunala, buna rea — nu scie. (Ilaritate in centru). Pentru proiectulu regimului.

Pope'a aduce si motivéza unu amendementu, care suna asiá: In comunele cetatienesci si satesci limb'a oficiósa interna a afaceriloru comunale este limb'a, respective limbile populatiunei comunei cu privire la obiectele pertractande. —

Strigandu-se totu mai tare: Schluss! Incheiare! se mai alegu, cá sa vorbésca: C. Schmidt si Branu de Lemény; ambii partinescu testulu din proiectulu regimului.

Aducendu-se amendementele la votare, Mog'a si retroge amendementulu in favórea amendementului lui Baritiu; asemenea I. Balomiri; asemenea Pope'a. Gaetanu sta pelânga propunerea sea, dar la votare remâne singuru singurelu. (Ilaritate). Baritiu - nu scimu, óre cu dreptu deplinu? - renuncia la amendementulu seu in favórea proiectului regimului, esplicandu-lu astfeliu, ca prin representantia se 'ntielege asiá numit'a betranime. Sî asiá se priimesce §-ulu in form'a sea primitiva.

Siedinti'a XXXII,

ținuta Luni in 9|21 Septembre 1863.

Protocolulu siedintiei trecute se citesce romanesce, sî dupa unele observatiuni facute de I. Balomiri, Gaetanu, Baritiu. sî Puscariu se verifica.

La ordinea dîlei e § 11. din proiectulu regimului, care dupa datina se citesce in tôte trele limbile tierei. Indata apoi cere cuventu

Contele Siulutiu. Limb'a, dîce densulu, atâtu pentru individi, câtu sî pentru natiuni e unu dreptu nenegabilu, ne'nstrainabilu, nedisputabilu. Fiacare cetatianu alu patriei dara are dreptu de a pretinde, cá unde e vorb'a despre onórea, averea, sî libertatea lui, sa fia intielesu din partea diregatoriei, sî mai cu séma din partea acelei diregatorii, pre carea sî elu o platesce. La municipii de un'a limba e fórte simplu sî lesne, câci limb'a cetatieniloru e sî limb'a diregatoriei, sî cu acest'a s'a incheiatu. Mai greu insa e, unde populatiunea e amestecata. Cea mai simpla procedere aru fi, de a declará de limba oficiósa limb'a maioritâtii. Dar cá sa nu scandalisâmu pre acei'a, cari au atât'a frica de sufragiulu universalu, sî fiindca sî noi insine ne ferimu de densulu, sa cautâmu alta norma multiamitóre pentru fixarea limbei in municipie. Densulu crede a fi aflatu norm'a cea mai buna intr'aceea, cá dreptulu de a hotarí limb'a municipiului sa competa acelui corpu, ce are dreptulu de a alege pre deputatii dietali. Sî asiá recománda casei amendementulu seu cá unulu, ce va multiamí pre toti. — Amendementulu e sprijinitu.

I. Balomiri partinesce propunerea Metr. Siulutiu, dar specifica municipiele, dîcendu: In municipiele comitatense, scaunale sî districtuale etc. Se sprijinesce. — La 'ntrebarea Presiedintelui, Mitr. Conte Siulutiu se 'nvoiesce a se 'mpreuná amendementulu lui cu alu lui I. Balomiri.

Gull afirma, ca din partea stângei de mai multe ori s'au facutu in dieta cându mai pe fatia, cându mai pe subt ascunsu atacuri asupr'a drepturiloru sasesci. Panacându atacurile acestea s'au ascunsu dinaintea luminei, elu a tacutu; acum insa nu mai póte, dupa-ce unulu dintre dd. antevorbitori s'a datu pe fatia.— Elu nu crede, ca § 11. are poterea aceea, ce va o parte a casei a i o dá, poterea adica de a subminá positiunea dupa dreptu a natiunei sasesci din Transsilvani'a.— Elu nu va sa espuna, ce impressiune au facutu asupr'a inimei (Gemüth) lui aceste atacuri, pentru-ca scie, ca fiacare poporu are interessele sele, care suntu cu atât'a mai materiale, cu câtu poporulu e mai necultu. De alta parte iarasi nu va sa laude pre poporulu, alu cârui fiiu are onórea si fericirea de a fi; o privire asupr'a tierei spune mai multu decâtu cuvintele lui. Nu póte insa retacé, ca poporulu „Romæniloru“ séu „Romaniloru“, pe scurtu acei locuitori ai Transsilvaniei, pre cari legislatiunea antemartiala i-a numitu „Walachi“, *) dupa regimu numai fratiloru sei Sasi au de a multiamí, ca suntu inarticulati cá natiune. Cugetandu-o acést'a, n'aru trebuí sa uite nici de aceea, ca Sasii nu suntu lipiti cu cleiu de scaunele loru.— Apoi numai trecendu la obiectu, combate pre acei'a, cari credu, ca positiunea Sasiloru din Transsilvani'a e basata pe privilegii; câci ceea-ce numimu noi privilegiulu Andreianu, nu e altu ce-va decâtu unu contractu intre Sasi sî Regele Andreiu II, prin care acest'a le sustîne libertatea, „qua vocati fuerant“ (cu carea fusesera chiamati). Ori cum insa, positiunea de astadi a Sasiloru are basa in diplom'a din 20 Oct. 1860 si patent'a din 26 Febr. 1861, care le assiguréza drepturile cele vechi; de aceea sa nu se 'nsiele nimenea a crede, ca positiunea loru in Transsilvani'a se póte nimicí prin unu paragrafu, si inca prin unu paragrafu alu legei de limba!

In fine priimesce proiectulu regimului; éar a mendementele lui Siulutiu si Balomiri le reiépta cu atât'a mai vertosu, câci reusîndu acelea, in toti anii s'aru re'nnoí incaieraturile. —

(Va urmá.)

*) Pentru ce a facutu d. vorbitoru acèsta incisa trasa de peru, nu scimu; constatâmu insa, ca dintre cei 50 deputati români nu i-a respunsu nici unulu. Red.)

Prospectu politicu.

Panacându unele diuare aducu scirile cele mai deplorabile despre starea Russiei, ca adeca acést'a aru fi pe drumulu câtra reactiune, ca de alta parte aru fi subminata de revolutiune: pe atunci ne aducu diuarele totuodata sî scirea despre deschiderea dietei in Finland'a (provintia rusésca). Cuventarea de tronu a Imperatului cuprinde intre alte sî urmatórele: „Veniturile au fostu totu deun'a de ajunsu, spre acoperirea speseloru curente, sî voru fi de ajunsu spre deportarea detoriei contrase pentru portarea greutatîloru resboiului din urma sî ale drumului de feru. Imprumutu nou fâra de invoirea staturiloru nu se va mai face, afara deaca amu mai fi cercetati de o invasiune neasceptata séu de vre-o nenorocire neprevediuta. Doresc imbunatatirea sî perfectiunarea legiloru cardinale, sî de aceea voiu sî asterne dietei celei mai deaprópe unu proiectu de legi, care sa garantéze unu dreptu mai estinsu asiediarei contributiuniloru sî dreptului de motiune, reservandu-mi dreptulu de initiativa la schimbarea acestoru legi.“ — Ne avendu nimica mai insemnatu din politic'a esterióra, inregistrâmu din cea interióra numai decatu audienti'a, ce au avutu baronulu Eötvös in 18 Sept. c. n. la Maiestatea Sea Imperatulu, in care au depinsu baronulu Eötvös „lips'a“ din Ungari'a de josu cu cuvintele cele mai petrundiatóre sî totodata au rugatu pe Maiestatea Sea de o anticipatiune de 750,000 fl. pentru drumulu de feru din A. Tiér'a de josu, din care 100 mii fl. sa se aviséze acum pentru cumpararea de instrumente. Maiestatea Sea nu numai ca au promisu implinirea acestoru cereri, ci s'au interesatu mai departe in detaiu despre tiér'a intréga, cu care ocasiune au documentatu o cunoscintia adunca despre tota starea tierei, o cunoscintia carea o póte avea cineva numai in urm'a unoru studii serióse. Baronulu au esitu fórte multiamitu de-la audientia, promitenda Imperatului, ca va descoperí compatriotîloru sei simtiurile cele inalte sî nobile, ce le are Maiestatea Sea cu nenorocit'a tiéra. Baronulu se dîce ca a sî ajunsu in Pest'a, unde a sî impartasîtu intr'o adunare de medici sî naturalisti, tóte resultatele calatoriei sele la Vienn'a. — Fiindca amu fostu pomenitu despre o dieta in Ungari'a, aducemu dupa o corespondintia din Pest'a a „Presscі“ ceva atingatoriu de acésta causa sî adeca: „Nu e nimic'a mai aptu“ dîce „Presse“ „de a resturná sperantiele de o convocare a dietei ungaresci, cá unu articulu de fondu in „Sürgöny“ subscrisu de contele Betlen. A chiamá o dieta din caus'a unei „lipse“ aru fi acum prea tardiu. Ticalosî'a atât'a e de mare, incâtu cei flamendi nu aru fi in stare sa ascepte, pâna cându aru invinge regimulu greutatile, care se aru ivi la conchiamarea dietei in impreginrârile de fatia. Ce se atinge de incercârile de transactiune, nu aru fi nimicu de asteptatu de-la dieta, decâtu celu multu frase sî demonstrari contr'a provisoriului, care nu aru fi apte decâtu de a scadea vâdi'a autoritâtiloru publice inaintea poporului. Ideea ce s'a ivitu intr'o fóia despre alegeri directe la Reichrath, le respinge (contele Betlen) cá pre unu medilocu eroicu, care nu aru fi impacabila nici decum, cu celelalte tendintie concessionarie din partea regimului; afara de impregiurarea, ca Maiestatea Sea au fostu promisu conchiamarea unei alte diete. O astu feliu de dieta insa ara fi de lipsa, cá sa fia spriginita din tóte puterile cu cuventulu sî cu fapt'a. Nu aru fi prea multu pretinsu de-la fostii deputati ai dietei ungare, cându ei aru vedé imposibilitatea politicei loru, sa facu locu altor'a, cari póte aru avea mai multu norocu la operatulu transactiunalu. Bine aru fi cându se aru aretá ei chiaru sî la alegeri cu pasivitatea de pâna acum, ne conturbandu lucrarea partidei regimului. Aceast'a aru avea de a esplicá poporului alu adeverat'a stare a lucruriloru sî a alege astfeliu de barbati, acaroru trecutu se nu turbure inclinarea spre pace din presentu, barbati, carii nu suntu preocupati de privintie de autoritati sî reminiscentie, ci carii privescu numai impregiurarile sî interessele de fatia ale Ungariei, si-si aduncu aminte, ca viitoriulu nu póte nici odata readuce presentulu. Acum candu materialulu, din care se cladesce imperiulu, e fluidu, e unu ce usioru anca, de a-i dá form'a dorita; dupa ce insa se va consolidá, transactiunea va fi imposibila, sî atunci intreag'a generatiune aru avea de a se luptá contr'a tempului. Spiritulu, care se straduea a sustienea Ungari'a, dupa legile dela 1848 este alu trecutului, pecandu spiritulu tempului demanda imperiosu o prefacere, dupa dorinti'a grupeloru de natiunalitâti, tientitóre câtra unu punctu de unire.“

Principatele romane unite.

De sî ce-va mai tardîu din caus'a impregiurariloru [nóstre politice de fatia, totusi impartasîmu unu actu de multa insemnatate din tiér'a vecina, adica predarea aquileloru (stindardeloru) militare la armat'a româna prin insusi Domnitorulu Alessandru Ioanu I. Festivitatea se intemplà domineca in 1 Septembre in castrele ds-la Cotroceni. A descrie festivitatea insasi, nu ne iérta tempulu sî spatiulu, ori câtu ne pare de reu a o trece cu tacerea; punemu insa in-

aintea ochiloru cetitoriloru nostri remarcabilulu cuventu alu Domnitoriului, care dupa „Buciumulu“ e acest'a:

Officieri sub-oficieri, caporali sî soldati.

Acésta dî va fi un'a din cele mai insemnate in datinele nóstra. Stégurile cele vechi aduceau aminte suveniri triste de vreme ce ele infatîsiau tierile despartîte. Astadî voi primiti din mânile Nóstre stégulu ce intrunesce colorile tieriloru surori asiá precum vointi'a unanima a Românîloru a unitu pre capulu Nostru corónele ambeloru tieri. Stégurile nóstre totusi au fostu marture la intemplari, care dorescu a fi pastrate; ele voru impodobí dara Arsenalulu românu. Primindu stégurile cele noue, aduceti-ve pururea aminte, ca va incredintiezu onórea tierei. Stégulu e Romani'a, acestu pamêntu binecuventatu alu Patriei, stropitu cu sângele strabuniloru nostri sî imbelsiugatu cu sudorile muncitoriloru. Elu este famili'a, ogorulu fia-cârui'a! cas'a in care s'au nascutu parintii sî copiii vostri. Stégulu este inca simbolulu devotamentului, credintiei, ordinei, disciplinei ce represinta óstea. Stégulu e totdeodata trecutulu, presentulu sî fiitorulu tierei, intréga Istori'a Românîei. Intr'unu cuventu, stégulu representa tote datoriele sî tóte virtutîle militare, care se coprindu in acele dóua cuvinte sapate pe vulturii Români: O — nóre sî Patria.

Officieri, sub-oficieri Corporali sî Soldati.

Jurati sa pastrati cu onóre sî fâra pata stégurile vóstre, sî astu-feliu veti córespunde increderei sî asteptârei ce amu pusu, cu tiér'a intréga, in óste? Jurati? — Jurâmu!!! resunau tóte rendurile cá o singura voce. Jurati a le aperá in ori-ce intemplare cá unu sântu depositu, ce incredintiezu bravurei sî patriotismului vostru? Jurati? — Jurâmu!!! vibrá aceeasi voce sî mai energica in tóte rendurile. „Sa traiésca Români'a!“

Apoi, plecându siefii de corpuri cu stindardele in midîloculu fia-cârui'a corpu, toti soldatii, sî mai cu osebire aceia, câror'a acum li sa dau stéguri, se intreceau a imbratîsiá cu respectu sî cu amóre stindardele sub care erau sa traiésca sî pentru care jurau sa móra, sî strigârile de: Ura! Sa traiésca Domnitoriulu! pareau ca se pronuncia sî de câtra ceriu sî de câtra pamêntu. In fine, ostirea tóta commandata de câtra Maiorulu generale, defilà in brigade inaintea Mariei Sele. Fie-ce rendu de soldati in trecerea sea pe dinaintea Principelui, îi indreptá prelungite strigâri de URA! sî M. S. descoperindu-si capulu, salutà fiecare stindardu ce trecea pe dinainte-i. Entusiasmulu a fostu generale. Forti'a si are poesia ei; forti'a dà increderea. Sî Românii toti civili sî militari, de la servitorii particulariloru sî pâna la Domnitoriu, transportati de fericire lasau sa le curga lacrimi de bucuria. Traiésca Romani'a, iubita sî aperata de fiii ei! „Buciumulu“.

Varietati sî noutati de dî.

Oficieri romanesci si serbesci, au luatu parte la manoperele cele grandióse de artileria in castrele de la Somma (Itali'a), pentru care suntu destinati 5700 de artileristi sî 4450 de cai.

(Actu filantropicu.) Ilustrulu barbatu alu natiunei nóstre, D. Andreiu Mocioni de Foen a datu locuitoriloru din Foen sî Iánosmezö imprumutu 1000 mesuri de grâu sî 10,000 fl. Afara de ast'a a iertatu comunitâtii Iánosmezö detori'a de 2000 mesuri de grâu. „Conc.“

La Gimnasiulu de statu din Cernautiu tinerii, carii voru sa intre la Teologia, suntu obligati a se ocupá in class'a VII sî VIII si cu lectur'a parintîloru bisericesci in testulu originalu grecescu. O mesura fórte laudabila!

Scól'a normala de 4 classe din Rasînari se deschise in 8 Septembre cu festivitate potrivita. Din pretiós'a corespundintia, cu carea ne 'mbucurà d. B., estragemu, ca dupa servitiuln ddieescu in ambele bisericei gr. orientale, rostí P. Bratu de pe catedra unu cuventu de deschidere adresatu mai cu seama câtra parinti. La 10 óre d. Consiliaru c. r. de instructiune Dr. Vasiciu tînù o conferintia cu invetiatorii, desfasiurandu-le in cuventu dulce parintescu principiele datorinticloru invetiatoresci. Apoi „botezà“ p. Bratu dupa ritulu nostru tóte classele sî pre ascultatorii, sî d. Consiliaru citi actele oficióse privitóre la infiintarea acestei scóle sî la intarirea invetiatoriloru din partea E. Sele P. Episcopu Br. de Siagun'a, cá Supremulu Inspectoru de scóle, sî le comità cu unu cuventu de multiamita câtra comuna sî de imbarbatare câtra invetiatori. D. N. Mihaltianu, noulu invetiatoriu sî directoru, multiamì mai mariloru pentru ingrijirea de scóle sî crescere. D. Inspectoru cercuale promise sprijinulu seu, ear d. notariu V. Romanu multiamì in numele comunei Dlui Cousiliaru, sî assigurà, ca comun'a privesce la acésta scóla cá la unu tesauru alu seu sî se va 'ngrijí cu scumpatate de sustînerea sî inaintarea eii. Solennitatea deschiderei lasà urme adunci in inimele locuitoriloru.

Incaus'a Judelui cercualu Olteanu audîmu din funte sigura, ca vreo 17 comune, ce au nefericirea de a-i fi subordinate, au datu prin preotii, invetiatorii sî representantii sei o rogare la Inaltulu Presidiu gubernialu, in care arata nenumeratele abusuri, ce a facutu de poterea sea oficiala, sî se róga a fi scapati de unu amploiatu, care a 'mpinsu ilegalitâtile sele pâna la estremu. Ni se spune sî scrie, ca batâile, storsaturele de bani, manarea la lucru cu palmele sî cu carele, inchisorile s. a. suntu la ordinea dilei sub regimulu Dlui Olteanu, care pâna sî gazetele abonatiloru din cerculu seu le sequestreza. — Ni se assigura totdeodata, ca E. Sea Gubernatorulu aru fi promisu mantuintia fâra amanare.

Mai nou de-la dieta.

Tóta siedinti'a de eri trecù cu desbaterile asupr'a § 18 din proiectulu regimului. Comitetulu cere stergerea de totu a §-lui, Mitr. Conte Siulutiu propune unu adausu, cá adeca in gimnasiele de statu sa fia studii obligate cele trei limbi ale tierei; asemenea in institutele mai inalta sa se propuna in tóte trele limbile; Dr. Vasiciu. cá 'n scólele infiintiate de statu limb'a esplicativa sa fia dupa populatiunea locului; Negrutiu (Fekete), cá atâtu in gimnasiele confessiunale, câtu sî in cele de statu tóte trele limbile sa fia studii obligate. Propunerea comitetului cade. Amendementulu Mitr. Siulutiu, (sprijinitu de toti Românii, afara de Popu, Moldovanu, Alduleanu, Bolog'a Branu, Ládai sî Vasiciu) cade cu 37 incontr'a la 49 voturi; asemenea alu lui Vasiciu. Amendementulu lui Negrutiu, nefiindu sprijinitu de ajunsu, nu vine la votu. Sî asiá dupa desbatere de 3½ óre se priimesce § 18 din proiectulu regimului neschimbatu. — Se ascépta propositiunea a patr'a pentru tramiterea la senatulu imperialu.

42—2 **Edictu.**

Ann'a Calin din comun'a Sebesiulu de susu, cerculu Talmaciului, care mai de multu tempu, cu necredintia parasi pre legiuitulu seu barbatu Adamu Bucurenciu din comun'a Sebesiulu de josu, totu din disulu cercu, sî nu se scie loculu petrecerei ei, de vreme ce barbatulu densei, au radicatu procesu de despartire asupra-i, se provóca prin acést'a, cá dela datulu mai josu insemnatu, in terminu de unu anu sî o dî, sa se presenteze inaintea respectivului scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in nefiinti'a ei de fatia se voru hotarí celea prescrise de ss. canóne ale bisericei nóstre dreptu credintióse resaritene.

Sabiiu in 2 Septembre. 1863.

Scaunulu protopopescu gr. or. in tract. alu 2 alu Sabiiului:
Ioanne Pannoviciu Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri 13|25 Septembre. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	33
„ de midilocu „	3	7
„ de códa „	2	80
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 14|26 Septembre 1863.

Metalicele 5%	76. 25	Actiile de creditu	189. 10
Imprumutulu nat. 5%	82. 35	Argintulu	111.
Actie de banca	704.	Galbinulu	5. 34

Redactoru rospundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foicei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 86. ANULU XI.

Sabiiu, Marti 17 Septem. 1863

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5¼ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“
pe patrariulu din urma: Octobre, Novembre sî Decembre 1863.
Pretiulu abonamentului pentru Sabiiu 1 f. 75 cr.
„ „ tiéra si monarchi'a austriaca 2 f. —
„ „ tierile din afara 3 f.
Se priimescu si abonamente pe luna cu 1 f. v. a.
Redactiunea sî Editur'a „Tel. Rom.“

Diet'a transsilvana.

Sedinti'a XXXII,
tinuta Luni in 9/21 Septembre 1863.
(Continuare sî capetu.)

Fogarasy cu parere de reu nu póte partiní propunerea Mitr. Siulutiu. (Bravo! in centru).

C. Schmidt e in contr'a specificâriloru. Elu nu crede, ca Siulutiu si Balomiri aru fi incercatu atacuri, baremu numai si indirecte, asupr'a drepturiloru sasesci, ci e convinsu, ca au vorbitu numai din necunoscinti'a firei comuneloru si a municipieloru. Elu concede, ca municipiele sî comunele de acum nu suntu organisate deplinu dupa principiulu egalei indreptatîri; insa a creá representantie comunale sî municípale nu e problem'a dietei, si elu nu póte sa nu-si manifesteze parerea de reu, ca preste totu s'a priimitu §-lu acest'a in proiectulu de lege. Propunerea Reg. Siulutiu nici ca e practicabila; pentru ca cercurile pentru alegerea deputatîloru dietali nu suntu un'a cu municipiele; impartîrea cea nóua a tierei inca nu s'a facutu, si si legea electorala de acumu e numai provisoria ad hoc, adeca numai pentru astadata. Deci pe bas'a acést'a nu ne potemu pune; sî asiá elu se alâtura la proiectulu regimului, sî crede, ca sa nu ne dusmanimu pentru nici unu pretiu unii cu altii.

Lászlofy in contr'a lui Siulutiu, deórece propunerea acelui'a contradîce §-lui 10 si prejudeca §-lui 12.

M. Binder. Municipiulu numai prin organulu seu legiuitu póte fi representatu; acést'a o-a recunoscutu si regimulu. Sa nu se departeze diet'a dela obiectu, nici sa incépa a desbate lucruri, care vinu la desbatere mai târdîu. Partinesce pre Fogarasy sî C. Schmidt, ear propunerea lui Siulutiu nu o póte priimí nici pentru aceea, câci contradîce coustitutiunei transsilvane.

Vlass'a (pentru prim'a óra). Obiectulu dîlei e de mare-'nsemnatate, pentru ca taia in viétia publica oficiósa, carea e mai pretiósa de câtu viéti'a individiloru. Elu a salutatu cu bucuria propositiunea II. regésca privitóre la egal'a indreptatîre a limbiloru tierei.— Dela 1791 au fostu in Transsilvani'a trei renduri de municipie, care de care mai ciudate sî mai necorespundiatóre. In nici unu statu modernu nu se mai afla municipie compuse astufeliu cá ale nóstre, organisate dupa instructiunea Kemény-iana. (Presiedintele lu face atentu, ca acumu nu e vorb'a de municipiele de atunci). Densulu dar' nu va sa analiseze representatîunile municipale de fatia, ci dîce numai cá acelea au scaderi fórte multe sî fórte mari; câci representantiele au facutu din minoritâtile loru naturale maioritâti absolute, de care apoi au abusatu la tóta ocasiunea, sî punendu-se pe terenulu continuitâtii de dreptu, au impedecatu tóte reformele, ce a voitu sa le introduca regimulu. Densulu se teme, ca representantiele de astadi nici pe venitoriu nu voru aflá „calcululu Minervei;“ sî asiá se teme, ca in comitate se va decretá de oficiósa limb'a magiara, in scaunele sasesci limb'a germana, ear cea româna va remané de nou extra muros (afara de ziduri).

In fine espune, ca a cunósce scaderile unui corpu sî totusi a-lu lasá sa functîuneze sî mai departe, e nedreptu sî pagubitoriu: „Alteris prodesse, sibi deesse, non caritas, sed stultitia est“ (a folosí altor'a sî a se pagubí pre sine, nu e iubire, ci nebunia), dîce sântulu Augustinu. Deci priimesce amendementulu lui Siulutiu cu tóta caldur'a. Ear' lui Fogarasy reflecta, ca Românii nu voru sa respinga pre Magiarii, ci numai sa afle o cheia drépta pentru toti; in urma protestéza in contr'a asertului acelui'a, ca comitatele aru fi pamentu ungurescu; câci ele pâna la 1848 au fostu „terra nobilium“, sî intre nobili o parte fórte mare au fostu Români, ear' acumu suntu ale toturoru.

Rannicher. Legea de fatia va sa faca dreptate egala toturoru limbiloru tierei, ear' dreptatea cere, a se dá fiecârui'a dreptulu lui. Proiectulu de lege atâtu individîloru, câtu sî comuneloru sî municipieloru le da dreptulu de folosirea limbei loru. Ea dara lasa municipiului autonomi'a neatinsa, cá asiá apoi pe autonomi'a comunei sî a municipiului sa se póta zidí naturalminte sî autonomi'a tierei. De aceea propunerea facuta, cá deciderea limbei in municipie sa se concréda alegatoriloru deputatîloru dietali, nu se póte recunósce din partea statului; câci alegatorii deputatîloru dietali n'au alta functîune, decâtu chiaru numai a alege deputati pentru dieta, sî nu suntu o corporatîune stabila, ci o massa adunata din intemplare, carea indata iar' se risipesce, va sa dîca o masa fluida, pe carea statulu nu póte basá. De aceea propunerea facuta, chiaru sî priimindu-se din partea dietei, indesiertu s'aru substerne Maiestâtii Sele spre intarire.

Russu (pentru prim'a óra) nu e multiamitu nici cu proiectulu regimului, nici cu propunerea lui Siulutiu; pentru ca representantiele municipale nu suntu drepte. E adeveratu, ca acelea astadi suntu in nefavórea Românîloru, mâne insa potu sa fia in favórea loru: dar cu tóte acestea n'aru fi dreptate nici atunci, pentru-ca totdeun'a maioritatea aru decide spre pagub'a minoritâtii, sî asiá merulu de ce rta n'aru incetá a jocá la midilocu. Numai cându se va deslegá in modu definitivu cestiunea limbiloru, póte elu sperá multiamire generala. De aceea aru dorí, cá la proiectulu regimului sa se adauga: „cu respectarea limbiloru usitate in acelasi municipiu.“ Propunerea afla sprijinire.

Contele Siulutiu asiguréza pre Episcopulu Fagarasy, cá pre vechiulu seu amicu, ca prin cele espuse in cuventarea sea n'a voitu nici de câtu a augustá séu a violá drepturile nobilei natiuni magiare; câci prin propunerea sea crede ca nu se face nedreptate nici unei sorori natiuni din patria. Fogarasy se pare a fi cugetatu numai la comitate, dar' in tiéra mai esista sî scaune sasesci sî secuiesci, sî déca d. e. in comitate preponderéza Românii, in Secuime precompanescu Magiarii, sî asiá diferinti'a paruta se complanéza. Câtu pentru provocarea la dreptulu istoricu, repetiesce vorbitorulu cunoscut'a sea istorisare, ca Românii nu deducu dreptulu loru istoricu numai dela rumperea Tranniei decâtra Ungari'a, ci dela sciut'a intalnire la Esculeu, unde „dexteram dantes“ etc. Dintr'alte densulu dreptu norma pentru defigerea limbei municipale din partea alegatoriloru deputatîloru dietali n'a 'ntielesu legea electorala de acum, ci aceea ce o va stabilí diet'a.

Macedonu sprijinesce pre Mitr. Siulutiu.

Bologa sprijinesce proiectulu regimului cu atât'a mai vertosu, câci de sî astadi compositiunea municipieloru e in nefavórea Românîloru, mâne poimâne nu va fi totu asiá, si câci in representantiele municipale se voru alege barbatii cei mai vrednici din municipiele respective. Afara de aceea dietei se va dá ocasiunea de a desbate o lege comunala, sî

atunci apoi vomu conlucrá cu totii, spre a se face dreptate. (Bravo ! in centru ; Br. de Reichenstein : Bravo !

P u s c a r i u. Temerea Mitr. Siulutiu e fundata, dar E. S. a mersu prea departe, voindu sa aduca o lege pentru fixarea limbei prin alegatorii deputatiloru dietali, va sa dica de pe unu terenu cu totulu eterogenu (de altu soiu). Asemenea a mersu prea departe Gull, asemenea Fogarasy. Diet'a e unu corpu legislativu, adunata a pertractá nu secundum legem, sed de lege (nu d u p a lege, ci d e s p r e lege). Tempulu nu mai póte fi departe, cându diet'a va avé a se ocupá cu crearea unei legi comunale preste totu ; ear pân' atunci trebuie sa ne multiamimu cu decisiunea cuprinsa in § 2.— Nu póte consimtî nici cu I. Balomiri, pentru-ca diet'a nu face legi pentru scaunulu Mercurei (? Red.), ci pentru tiéra. — Nu póte consimtî nici cu Russu, pentru-ca intr'unu municipiu nu potu fi trei limbi oficióse, ci un'a trebuie sa fia limb'a oficiósa, ear celelalte firesce inca sa aiba libertate deplina. Preste totu sa priveghiâmu, cá legea comunala, ce se va aduce, sa fia dreapta, si apoi representantiele, ce se voru compune, sa se compuna amesuratu acelei legi. (Bravo ! in centru.)— In fine aduce aminte representantelui regimului, ca densulu are dreptulu si datorinti'a de a aperá proiectulu regimului; dar aperarea acést'a sa o faca cu argumente, nu cu amenintiâri, ca Maiestatea Sea nu va intarí legile aduse ! (Bravo ! de tóte pârtîle),

I. B a l o m i r i reflecta lui Puscariu, ca cându se vorbesce de totulu, atunci se 'ntielegu si partîle acelui'a. Diet'a are sa dea chei'a pentru compunerea municipieloru cu privire la interesu , ear interesulu e representatu mai bine prin maioritatea locuitoriloru ; ear maioritatea séu minoritatea se forméza prin natiunalitâti, care prin urmare suntu interesulu celu mai ponderosu.— Déca Românii au de a multiamí Sasiloru ? sî câtu sî ce au de a le multiamí ?— de aru fi avutu Gull mandatu de-la connatiunalii sei a vorbí, i-aru respunde; asiá insa nu afla a fi de lipsa.

B r a n u d e L e m é n y repetiesce argumentele aduse de Bolog'a sî Puscariu (Bravo ! in centru; voci : Schluss !).

Dupa regulamentulu de afaceri vinu acum a se alege doi vorbitori, unulu pro, altulu contr'a ; se face murmuru, se audu feliurite nume; Br. de Reichenstein observa, ca numai cei insinuati la cuventu au dreptu la alegerea vorbitoriloru. Acesti'a se ducu afara, alegu multu, nu se potu invoí ; sensatiune, de nu sî mai multu. G a e t a n u nu va sa aléga pre nimenea, ci remâne prelânga ce a dîsu in siedinti'a premergatóre. In fine se alege B a r i t i u, care aduce amendementulu seu formulatu asiá : „In municipie (comitate, scaune, districte) defige limb'a oficiósa a afaceriloru municipale corpulu representativu, care trebuie sa fia asiediatu constitutiunalminte“. Amendementulu afla spriginire. — Presiedintele dechiara, ca desbaterea speciala asupr'a §-lui 11 e incheiata, si aduce la votare feliuritele amendemente. Asupr'a ordinei , dupa carea sa se voteze, se nasce desbatere nóua, pânacându in fine cas'a aprobéza ordinea propusa de Presiedintele. Sî asiá 1) a m e n d e m e n t u l u i R u s s u cade. 2) Combinându-se amendementulu lui Balomiri cu alu lui Siulutiu, celu d'antâiu afla de bine a protestá sî a pretinde, cá amendementulu lui sa se aduca la votare separatu ; dar fiinduca despre acést'a se decisese mai nainte, observârile lui nu se iau in séma; densulu staruiesce de nou; sensatiune in tóta cas'a; in fine se aduce la votare a m e n d e m e n t u l u S i u l u t i u—B a l o m i r i a n u, d a r r e m â n e i n m i n o r i t a t e. 3) A s e m e n e a a m e n d e m e n t u l u i B a r i t i u, si asiá 4) reese §lu in form'a sea primitiva. Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

S i e d i n t i ' a XXXIII,
t î n u t a M a r t i in 10/22 S e p t e m b r e 1863.

Siedinti'a se incepe la 10 si 25 minute cu cetirea protocolului in limb'a magiara. W i t t s t o c k sî consotii (Budacker, Obert, Franc. de Trauschenfels, Schnell, M. Binder , Brandsch, Klein, Birthler, G. Manu, Dr. Eugenu de Trauschenfels) aducu o interpelatiune câtra Guberniulu regescu, privitóre la contributiunea pentru pusci sî fondulu formatu din acea contributiune , care fondu se aude c'aru fi ajunsu sum'a de 30,000 f.; ca adica: 1) predatus'au Guberniului actele respective ? 2) esista unu astfelu de fondu sî câtu e de mare ? 3) pred'a-va Guberniulu actele respective dietei spre sciintia ?— P r e s i e d i n t e l e promite a aduce obiectulu la cunoscinti'a In. Guberniu reg. sî a referí la tempulu seu.

P r e s i e d i n t e l e face a se ceti in tóte trele limbile § 12 din proiectulu regimului.

O b e r t afla, ca § acest'a e prealiberalu sî ca liberalitatea prea mare totdeun'a e periculósa popóreloru; câci lasa frêu liberu toturoru patimiloru, care apoi cá sî idr'a cea cu 7 capete nu se mai potu domní. Densulu e deputatulu unui cercu amestecatu; dar cu tóte acestea nu póte intielege pentruce sa se schimbe limb'a municipiului totdeun'a cu schimbarea representantiei? Deci temendu-se, ca prin o astfeliu de ordine municipala se aru aprinde o lupta fâra capetu intre rase (soiuri) sî parendui-se, ca darulu acest'a din partea regimului e calulu celu periculosu dela Troi'a, cere stergerea totala a §-lui, de sî scie inainte, ca va remanea in minoritate.

G. M a n u combate asertulu lui Obert, ca scie ca va remânea in minoritate, fiindu convinsu, ca fiacare membru alu dietei vorbesce numai dupa cumu i dictéza consciinti'a. Cumca Obert afla §-lu prealiberalu, trebue sa se mire cu atât'a mai vertosu, câci §-lu 12 e numai resultatulu naturalu alu §§ 10 sî 11. Schimbarea limbei cu schimbarea representantieloru comunale sî municipale, se va face dupa lege sî nu din patimi politice; insa tocmai propunerea lui Obert aru aprinde aceste patimi, cându abiá unu satu, unu municipiu, care adi e, mane nu e, aru decretá un'a limba pentru totdeun'a; câci prin acést'a ceealalta parte ar' fi condamnata a portá in seculu jugulu unei limbi straine. Temere daru de §-lu acest'a póte avea numai acel'a, care nu iubesce dreptatea.

M. S c h u l l e r anca staruesce pentru stergerea §-lui nu pentru ca aru fi prea liberalu, nechiaru etc. ci pentru ca i se pare de prisosu. Afara de aceea din elu se aru putea trage cousequintie, care nu competu dietei ci municipieloru. Autonomi'a municipieloru trebuie pastrata cu tóta scumpatatea mai cu seama in tîér'a nóstra, cea cu atâtea limbi sî natiunalitâti , care numai in municipie-si afla asecurarea. In natura non datur saltus (in natura nu e saltu, saritura) asiá sî in statu dela comuna nu potemu sarí de adreptulu la dieta, ci trebuie sa trecemu prin mediulu municipieloru. Cine vrea sa fia fiiu demnu alu patriei sele, se invétie mai antâiu a fi fiiu demnu alu familiei, alu comunei sî alu cercului seu. Candu apera municipiele, nu vorbesce nici decum numai din punctu de vedere sasescu ; pentruca nimica nu e mai strainu Sasului decâtu desnatiunalisarea altor'a : elu pentru germanisare nu are talentu, ci condusu de cosmopolitismulu seu cu multu mai curendu se perde densulu in alta natiunalitate. Tient'a la aducerea unei legi in privinti'a acést'a sa fia numai usiurarea procedurei, care fâra de aceea e destulu de grea.

B o l o g a scote din cuventulu lui Obert dóue momente insemnate: 1. ca prin §-ulu 12, care aru fi prea liberalu, s'aru sguduí statulu, 2. ca prin elu s'aru provocá lupte de rase. Elu afirma, ca de aru fi asiá, insusi aru da mân'a pentru stergerea §-lui; la 2. repetiesce sî amplifica argumentulu lui G. Manu. Nu se póte ce-va mai frumosn decâtu libertatea cea pretiósa sî generala cuprinsa in acestu §. Lui Schuller reflecta, ca §-lu nu numai ca nu e de prisosu, ci inca e de lipsa. In fine ce se atinge de activitatea municipiului, aceea nu se angustéza, de óre ce in § nu sta „muss“, ci „kann.“ Partinesce dar pastrarea §-lui in form'a sea.

F a b i n i inca se vede in neplacut'a positiune de a vorbí in contr'a §-lui, nu pentru-ca aru fi prea liberalu, ci pentru-ca nu e destulu de liberalu. Noi n'avemu sa surpâmu ci sa pastrâmu sî sa zidimu mai departe pe bas'a diplomei, a patentei sî a constitutiunei vechi transsilvane. Deaca d. e. senatului imperialu n'u-i e iertatu a se amestecá in afacerile dietei, nici diet'a nu póte usurpá drepturile municipieloru sî ale comuneloru, care, indata ce trece diet'a preste competinti'a sea, i póte dîce „manum de tabula!“

B r a n u d e L e m é n y cérca a combate pre Obert, in a cârui propositiune e o schinteia periculósa, pecându spiritulu §-lui e impaciuitoriu. La § 10 sî 11 au fostu desbateri serióse; mediulu de impaciuire a fostu mangaierea ce o prevediù stâng'a in § 12, ca, de sî in municipii representantiele decidu limb'a, totusi acést'a se face numai pe unu tempu. C. Schmidt au adusu dreptu motive pentru impaciuire impregiurarea aceea, ca universitatea sasésca insasî a luatu initiativ'a intru aducerea unei legi comunale, nefiindu multiamitóre impregiurârile de fatia; cumu se unesce asertulu lui C. Schmidt cu pretensiunea lui Obert ? ! Deci pentru propositiunea regimului.

R a n n i c h e r apera proiectulu regimului, antâiu pentruca municipiele anca nu suntu organisate deplinu mai necairea, a dóu'a cá sa nu se faca schimbarea limbiloru intr'unu municipiu prea adeseori.

S c h n e l l nu e multiamitu nici cu Obert, nici cu Schuller, nici cu Fabini, de óre ce § 12 é numai o con-

sequintia din 10 sî 11, sî deaca s'au priimitu aceia, trebuie sa se priimésca sî acest'a. Cu tóte acestea sa se adauga, ca schimbarea limbei in municipie sa se faca, cerendu 2|3 a locuitoriloru. — Propunerea nu afla spriginire.

Fogarasy se insinuase la cuventu, dar cadiendu amendementulu lui Schnell, renuncia.— Strigându-se de tóte pârtile : Schluss! dintre vorbitorii in sinuati la cuventu se alegu C. Schmidt sî A. Bohatielu; cel'a repetîndu sî amplificandu motivele aduse de antevorbitorii din centru, cere stergerea §-lui; cest'a combatendu asertele contrariloru, ca §-ulu aru fi prea liberalu, ca n'aru fi destulu de liberalu sî ca aru produce nemultiamire, afirma ca numai §-lu acest'a va multiamí pre toti locuitorii nu numai in comune sî municipie curate, ci sî amestecate, — se dechiara pentru propositiunea regimului. Domnii din centru, dîce elu, lucra tocmai incontr'a legislatiunei, carea o lege devenita pagubitóre o póte desbate, nulificá sî inlocuí prin alt'a. (Bravo! in stâng'a).

Schuler-Libloy cá referinte are cuventulu din urma. Elu apera proieptulu regimului, cu care atâtu municipalistii câtu sî centralistii se potu multiamí, pe cându o lege adusa in spiritulu unoru amendemente din centru pentru totdeun'a s'aru transportá din generatiune in generatiune cá o bóla ereditaria.

Presiedintele aduce amendementulu lui Obert la votare, sî cadiendu acest'a, enuncia, ca § 12 e priimitu in form'a primitiva. —

Se cetesce § 13 in tóte trele limbile tierei.

Pantiu este pentru § 13 din proiectulu regimului, insa cu unu micu adausu. In §-ulu acest'a, se dîce: ca impartasîrile, ordinatiunile, mandatele si altele de acestea, care suntu indreptate nemediatu câtra comune, municipie, corporatiuni eclesiastice ori de altfeliu, sa se emita in limb'a loru propria de afaceri; ear in ce limba sa se emita astfeliu de ordinatiuni, mandate, si alte de acestea, care se voru indreptá câtra judecatorii si oficie comunale si municipale. §-lu acest'a nu determina nimicu; pentru aceea, densulu este de parere, ca in §-ulu acest'a sa se dîca, ca si ordinatiunile, impartasîile, mandatele s. a. de acelea, care suntu indreptate catra judecatorii si oficiele comunale si municipale, au sa se emita in limb'a loru propria de afaceri.— Mai incolo propune, ca cuventulu „nemediatu“ sa se lase afara din §, fiindca acestu cuventu aduce prin associatiunea ideiloru totdeun'a cuventulu „mediatu“ in minte; aceste cuvinte umbla in idei tntdeun'a la olalta. Si asiá cuventatoriulu voiesce sa sune §14 asiá: Impartasîri, ordinatiuni si mandate de ori ce soiu si altele de acestea, care suntu indreptate câtra comune, municipii, corporatiuni eclesiastice ori de altfeliu, se voru emite in un'a din cele trei limbi ale tierei, carea e limb'a de afaceri in trebile loru comunale ori municipale, si care o intrebuintiéza corporatiunea eclesiastica ori de altufeliu. Propunerea se sprijinesce.

Dr. Ratiu recomenda §ulu 7 din proiectulu comissiunei.

Budaker recomenda in testulu germanu kirchlich in locu de geistlich, care se priimesce. Schuler-Libloy spriginesce pre Dr. Ratiu, sî asiá se priimesce § 7. din proiectulu comissiunei. Rannicher va se vorbeasca, dar e prea târdiu.

Se cetesce § 14 din proiectulu regimului in tóte trele limbile. Dr. Ratiu propune a se dîce: In comunicatiunea reciproca, precum sî cu dregatoriele mai inalte etc. E sprijinitu. Gull recomenda in locu de „höhere, vorgesetzte.“ Pantiu sprijinesce propunerea Drlui Ratiu cu adausulu adusu de densulu la §-ulu 13. Bolog'a reflecta, ca pentru limba oficieloru se ingrijesce §-ulu 16.; de aceea sa nu se antecipe. H. Schmidt cá Gull. Pantiu refiecta lui Bolog'a, ca § 16 vorbesce numai despre limb'a oficiósa interna a oficieloru sî judecatoriloru municipale, ear carea sa fia limba comunicativa a acestor'a precum sî a oficieloru sî judecatoriloru comunale §-ulu 16 nu determina; afara de aceea § 16. prin conclusulu dietei póte rousî cu totulu altmintrea, decum este propusu sî nu e consultu a basá pe ceva, ce anca nu esista. Rannicher. Sa se faca deosebire intre höher sî vorgetezt sî sa se priimésca höher. Alduleanu sprijinesce pre Pantiu, cá sa nu dîcemu in § 14 mai pucinu decum s'a dîsu in 13., sî propune: Comunele sî municipiele, precumu sî oficiele sî judecatoriele acelor'a in comunicatiunea reciproca, precum sî cu oficiele mai inalte se folosescu de limb'a loru propria de afaceri. Propunerea lui Alduleanu e sprijinita. Br. Siagun'a partinesce propunerea lui Alduleanu adaugendu: precumu sî corporationale eclesiastice sî de altfeliu sî judecatoriele preotiesci. M. Bohatielu pentru Pantiu, incontr'a lui H. Schmidt. Alduleanu priimesce adausulu lui Siagun'a. H. Schmidt cérea a respunde lui M. Bohatielu. Conte Siulutiu sprijinesce pre Br. Siagun'a. Schuler — Libloy pentru Alduleanu, sî eventualminte pentru Dr. Ratiu la § 14, sî apoi pentru Pantiu la § 16. Pantiu renuncia in favórea lui Alduleanu; asemenea Dr. Ratiu, sî asiá propunerea lui Alduleanu se radica la conclusu.

Se citesce § 15 in tóte trele limbile. H. Schmidt propune in cuventu satiricu, a se dîce in §: Cu oficiele c. r. militari „sî finantiali“ etc. E sprijinitu din centru. Leontinu Popu (pentru prim'a óra) in cuventu mai lungu sî motivatu nu numai combate propunerea lui H. Schmidt, cá un'a ce angustéza libertatea comuneloru, ci recomanda stergerea totala a § 15.

Dr. Ratiu spriginesce propunerea lui Leontinu Popu. § 15 i se pare mai illiberalu decâtu § 21 din 1791, care numai pentru corespundinti'a cu Comand'a generala cerea limb'a germana. Observarea acestui § se póte sfertiá, atunci insa ignorâmn cei trei ani din urma si ne intórcemu la catastrof'a dinainte de 1860. In fine combate pre H. Schmidt; câci in totu proiectulu nu se vorbesce de finantie, si densuiu (Ratiu) nici chiaru per tangentem n'ar voi sa vorbésca de ele. Russu combate pre H. Schmidt si sprijinesce pre Leont. Popu, cá § 15, ce contradîce §§-loru 10 sî 11, sa se stérga. Frac. de Trauschenfels partinesce motiunea lui H. Schmidt; asemenea Eitel, carui'a cestiunea limbiloru i se pare acum mai cá sî o bóla (sensatiune, voci: ho ho!). Fogarasy propune unu amendementu, in urm'a cârui'a sa se dîca, ca in comunicatiune cu oficiele c. r. militarie comunele sa se folosésca de limb'a loru propria, ear municipiele sî oficiele loru dupa potintia de limb'a germana.

Baritiu si-a reservatu a vorbi la unu §, care lovesce dreptu in principiulu indreptatîrei egale. Acest'a e § 15. Elu si dela armata ascépta se fia equitabila catra poporulu, din alu cârui sinu au esîtu, precumu au sî fostu, nepretindiendu pâna acumu nici odata a-i se scrie din partea comuneloru in limb'a germana, sî comand'a suprema nici acumu sî nici odata nu are trebuintia de acést'a, câci nu vine in contactu cu comunele. De aceea densulu propune urmatoriulu amendementu: In comunicatiunea cu oficiele c. r. militare se voru folosí comunele de limb'a loru propria, municipiele dupa potintia de limb'a germana. Câtu pentru finantie, unitate se cere sî la ele, cá la tóte deregatoriele, insa nu pâna la estremu. Organele finantiei vinu in contactu cu poporulu pâna la cea din urma veduva din satu; de aceea sa nu instrainamu pre poporu sî mai tare de organele regimului, immultindu-i greutatile cele multe sî mari inca si prin secaturi de limba. (Bravo! singuratice in stâng'a.) Propunerea afla sprijinire.

Rannicher apera testulu din propositiunea regimului. Armat'a e un'a sî neseparabila, tipulu personificatu alu sanctiunei pragmatice, va sa dîca alu legei fundamentale de statu pre carea baséza unitatea imperiului. Greutatile nu voru fi mari; câci Sasii suntu Germani si Secuii inca parte mare mai sciu limb'a germana de cându au fostu militari marginari, dar si dupa § 3 trebuie sa scia in tóta comun'a cineva limb'a germana. In fine pretinde, cá sa nu se considere armat'a mai pucinu, decâtu fia ce partida privata.

Conte Siulutiu spriginesce pre Baritiu aducendu unu esemplu din Blasiu, cum unu notariu pentru limb'a germana au incelatu comun'a cu cate-va sute de fiorini.— Cerendu-se incheiarea desbaterei se alegu de vorbitori M. Binder si Alduleanu. Gaetanu intréba pre Alduleanu, déca va sa vorbésca pro séu contr'a? Alduleanu: contr'a si pro (ilaritate).

Alduleanu in cuventu lungu si motivatu, in care espune, ca comunele sî municipiele au de a face mai cu séma numai cu gendarmeri'a si cu oficiele de intregirea óstei, care ambele fiindu totu in tiéra au sî datorinti'a de a cunosce sî limbile tierei, aduce unu amendementu midilocitoriu intre alu regimului sî celelalte, care suna asiá: Organele municipale in comunicatiune cu gendarmeri'a sî cu organele pentru intregirea ostei, ce se afla in tiéra, au de a se folosí de limb'a loru propria de afaceri, ear cu celelalte de limb'a germana.

Rannicher: Gendarmeri'a e o parte a armatei; intre ea sî ceealalta armata se nu se faca deosebire. Binder sî Schuler-Libloy refusa cu energia amendementele aduse din stâng'a sî partinescu cu tóta seriositatea propusatiunea regimului.

Presiedintele reasuma sî aduce la votare feliuritele amendemente, dintre care 1. alu lui Leontinu Popu cade 2. alu lui H. Schmidt cade; 3. alu lui Alduleanu cade; 4 alu lui Baritiu (care e sî alu lui Fogarasy) reésa sî dupa ce se facc sî prob'a contraria se enuncia ca conclusu dietalu.

Cu aeestea Siedinti'a se incheia la 3 óre 7 minute.

Siedinti'a XXXIV
tînuta Joi in 12/24 Septembre 1863.

Protocolulu se citesce in limb'a germana, a lui Bolog'a se verifica.

Obert pretinde, ca la desbaterea din siedinti'a trecuta densulu dupa § 55 alu regulamentului de afaceri au avutu dreptulu a mai luá odata cuventulu.

Presiedintele intréba deaca e fundata ori nu pretensiunea lui Obert, de óre ce dênsulu nu intielege §lu asiá. Fabini apera pre Obert, C. Schmidt pre Presiedintele si facedu-se votare, cas'a aproba procederea Presiedintelui. (Va urmá).

Varietati sî noutati de dî.

Domnisiór'a Elis'a Circ'a cunoscuta publicului românu in modulu celu mai placutu dela adunarea generala a Asociatiunei din Brasiovu din anulu trecutu cá maiéstra de violina, sosindu in dîlele trecute dela Vienn'a, unde de mai multi ani a fostu elev'a renumitului directoru alu conservatorului vienesu, si virtuosului de violina, Helmesberger, audîmu ca va dá unu concertu aici in Sabiiu. Avendu placut'a datorintia de a salutá pre tiner'a artista in midiuloculu nostru, sperâmu totudeodata, ca publicu românu din Sabiiu si impregiurime nu va lasá nefolosita ocasiunea de a ascultá pre pretuit'a artista româna.

(Focu). In Sieic'a mare au eruptu in 22 Sept. c. n. in curtea unei crîsme focu, carele in scurtu tempu au lasatu pre 172 de economi seraci de tóte ce au fostu adunatu de pre câmpu pana atunci, 98 insa au pierdutu sî casele. Ce e mai tristu este, ca cu ocasiunea acestui focu si perdura si doi ómeni viéti'a. Audîmu ca deputatii dietali sasesci au sî facutu intre sine colecte pentru ameliorarea sortiei acestoru nenorociti, ba se au jucatu si o piesa teatrala in favórea loru. Nu scimu de se au facutu ce-va si din partea deputatîloru romani atâtu pentru acestia, câtu si mai nainte pentru de atatea ori nenorocitii Vestemeni!

Germani'a.

Frankfurt. Asiá numitulu congressu catolicu, carele se au tienutu aici, are urmatórele resultate. 1. Reinoirea postulatului pentru dreptu egalu sî libertate egala a toturoru confessiuniloru. 2 Provoca, a se condamná fanatismulu celu crassu, care lifera sciintiei sî pressei armele minciunei sî a clevetirei contra bisericei catolice; 3. fatia cu nedreptatîrea cea batatóre la ochi, cu carea se combate in camerele nemtiesci libertatea de consciintia a catoliciloru, sî tiene congressulu de datoria a pasî cu tóta energi'a in contra legiloru respective a acestoru camere, sî a sprijini cu ori ce midilocu iertatu libertatea bisericei sî desvoltarea vietiei bisericesci; 4. pretinde, ca autoritatea bisericeasca, care e intemeiéta de Ddieu se aiba dreptulu sî detoria a judeca nesuintiele sciintiei, incâtu acelea atingu adeverulu religiosu, dupa revelatiune. Congressulu protestéza serbatoresce, in interessulu religiunei crestine sî cu privintia la binele poporului germanu contrá ori cârei incercari, care ar' avea de scopu despartîrea scólei de biserica. Elu cere petru biserica dreptulu de a fundá scóle, ear pentru familii libertatea instructiunei catolice. In veri ce mesura luata spre instrainarea institutelor scóleloru de scopulu loru privesce adunarea acést'a generala o vatemare de principiulu dreptatiei, care e fundamentulu stateloru; 6. se face unu pronunciamentu contra crudîmiloru in Poloni'a russa, comisse atâtu din partea revolutiunei câtu sî din partea regimului rusescu; 7 reinoiesce protestulu contra tiermurirei poterei lumesci a papei, precum sî rugarea de a starui in platirea constributiunei papale (peterpfenig).

Russi'a.

Dupa Jurnalulu de St. Petersburg se vede ca regimulu russescu continua neintreruptu la opulu reformei, sî ca intentiunile Imperatului suntu indreptate uniformu catra toti supusii sei. Dupa regularea cestiunei emanciparei au venitu reformarea justitiei la rendu, sî acumu se pregatesce unu proiectu de reforma pentru administratiunea comuneloru sî districteloru, pe bas'a alegerei. Acést'a aru fi desvoltare graduata, carea nu e urmarea unoru combinatiuni politice; pentruca Russi'a nu vrea improvisatiuni, care sa fia necontenitu supuse schimbarei.

Dupa o depesia din Lemberg aflamu, ca in guvernamentulu Lublinului se facu armari mari sî ca acolo e totu sufletulu in miscare. De omeni sî arme nu e lipsa, ci de oficeri apti. In dîsulu guvernementu se afla acum corpulu colonelului Rucki, Kuzma, Wieszbicki, Godawa, Liniecki, Marecki; afara de acestea se organiséza alte corpuri mai mici, precum sî despartieminte numeróse de Gendarmi. In Podlachia se afla despartiementele lui Krysinski, Jankowski sî Zielinski, Grzymala, care se afla decurendu in tienutulu Brzese Litewski. Acestu din urma au demissionatu corpulu intregu, vediendu ca altmintrea va fi strimtoritu de trupele russesci.—Din Varsiovi'a se scrie ca la serbatórea espiatiunei fiindu Evreii in Sinagoga, au intratu cosaci acolo, au alungatu pe Evreii ce se rogau, au stricatu lucrurile cele santite sî au arestatu pre multi, fâra de a fi datu cineva vre o ansa la tóte acestea. — Despre Mieroslawski se dîce ca aru fi provocatu de regimulu natiunalu polonu a parasí in terminu de trei dîle Poloni'a, câci almintrea se espune periclului de a vení inaintea tribunalelui revolutiunalu.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de eri se pertractara §§ 19—22. din proiectulu regimului. § 19 se primesce neschimbatu. § 20 mai cu unanimitate se sterge. § 21, acum 20, se primesce fâra desbatere. La § 22, acum 21 se nasce discussiune seriósa sî indelungata, la carea participa mai toti corifeii dietei din centru sî din stâng'a; in fine dupa desbatere de 2½ óre se primesce §-ulu dupa propositiunea regimului. — In siedinti'a de adi se cetesce proiectulu, respective articululu de lege a trei'a óra sî se primesce: apoi se dau spre cetire: representatiunea câtra Maiestatea Sea sî comitiv'a câtra E. Sea Gubernatorulu, sî se primesce propunerea Presiedintelui, de a se predá acteloru respective prin comitetulu, ce fusese insarcinatu cu preconsultarea proiectului. — Siedinti'a mai de de aprópe mâne (Miercuri in 18|30 Setp.); la ordinea dîlei e proiectulu de lege privitoriu la inarticularea diplomei din 20 Oct. 1860. sî a patentei din 26 Febr. 1851.

Desuplinitu. Intre membrii dietali români, cari nu sprijinisera amendementulu Mitr. Siulutiu la § 18, ne rogâmu a adauge sî numele: Macelariu. —

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti 17|29 Septembre. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	33
„ de midilocu „	3	7
„ de códa „	2	80
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 17|29 Septembre 1863.

Metalicele 5%	76. 15	Actiile de creditu	792.
Imprumutulu nat. 5%	82. 20	Argintulu	110. 85
Actie de banca	98. 80.	Galbinulu	5. 32

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 87. ANULU XI.

Sabiiu, Joi 19 Septem. 1863

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe patrariulu din urma: Octobre, Novembre sî Decembre 1863.

Pretiulu abonamentului pentru Sabiiu 1 f. 75 cr.

„ „ tiéra si monarchi'a austriaca 2 f. —

„ „ tierile din afara 3 f.

Se priimescu si abonamente pe luna cu 1 f. v. a.

Redactiunea sî Editur'a „Tel. Rom.“

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXXIV

tînuta Joi in 12/24 Septembre 1863.

(Continuare sî capetu.)

La ordinea dîlei e § 16 din proiectulu regimului, care se citesce in tóte trele limbile. — Sîpotariu afla in partea II. a §-lui o clausula fórte generala, incâtu aceea mai nu se mai póte dice ca se tîne de acestu §. Ea adica introduce in proiectulu de lege unu factoru de totu nou, unu pretendinte de dreptu necunoscutu pân'acumu, adica presidiele. Presidiulu insa nu-sî póte vindicá siesi vreunu dreptu eschisivu, nici póte pretinde dispensarea de legea generala; câci presidiulu intr'unu municipiu e aceea, ce este capulu la corpu; sî precumu capulu nu póte umblá fâra trupu, asiá sî presidiulu nu póte avé alte legi, decâtu acelea ce le are sî municipiulu insusi. De aceea in locu de testulu primitivu aru dorí a se dice: Asemenea sî presidiele loru au de a se folosí pe calea presidiala in comunicatiunea oficiósa de limb'a municipieloru respective. — Amendementulu afla sprijinire.

C. Schmidt cere sa esplice aperatorulu regimului, ce se 'ntielege in § prin terminulu „Iedermann“ (fiecine)? (Representantele regimului nu e de fatia, se face o pausa; in fine vine sî esplica, ca prin fiecine se 'ntielegu respectivii presiedinti séu capi ai municipieloru.) Deci se declara pentru propositiunea regimului, in carea nu vede nici unu prejudetiu pentru municipie, ci numai o usiurare a afaceriloru oficióse.

Schuler-Libloy recomenda §.-11 alu comissiunei, apoi reflecta lui Sîpotariu, ca nu trebuie puse tóte pe cumpan'a cea de auru, sî nu trebuie sa fimu atâtu de scrupulosi, incâtu sa stâmu mai a numerá sî actele, cá sa nu fie vreunulu mai multu scrisu intr'un'a limba, decâtu in cealalta. In fine pentru ce sa nu se dea sî presidieloru acelu dreptu, care compete la ori ce partida?

Alduleanu combate pre Schuler-Libloy sî accentuéza, ca limb'a oficiósa are doue pârti: un'a din launtru sî alt'a din afara.

C. Schmidt recomenda testulu din proiectulu comissiunei cá mai precisu.

Sîpotariu reflecta lui Schuler, ca elu la aducerea amendementului seu n'a fostu condusu de jalusia nationala, ci numai de consequinti'a legislatoria, in urm'a câreiá nu se cade a face distinctiune intre municipiu sî presidiulu municipiului, cu atât'a mai vertosu, câci la § 11 s'a respinsu ori ce amestecu strainu in afacerile municipieloru.

Deci ce s'a hotaritu la § 11 sa se pastreze si aici! afara de aceea in privinti'a limbei nu va fi nici o greutate; pentruca fiacare municipiu 'si va alege un'a limba, care apoi voa fi firesce si limb'a presidiului.

Obert priimesce partea antâi'a din propositiunea regimului, ear in locu de partea a 2 a aceleiasi recomenda §. 11 alu proiectului comissiunei.

Schuler—Libloy cá referinte se 'nvoiesce cu propunerea lui Obert. — Presiedintele reasuma si aduce la votare amendementele: 1 a lu Sîpotariu remâne in minoritate de 39 in contra 48 voturi; a 2 a lui Obert reiésa si se enuncia. Dintre români votasera in contr'a lui Sîpotariu: Alduleanu, Angyal, Bolog'a, Buteanu, Ladai, Branu, Moldovanu, Lad. Popp, Popoviciu si Puscariu. Se citesce § 17 din proiectulu comissiunei in tóte trei limbile.

H. Schmidt propune a se priimi proiectulu regimului neschimbatu, recunoscendu, ca dreptulu de a se decide limb'a interna a oficieloru mai inalte, compete cá dreptu maiestaticu domnitoriului.

Fogarasy precum municipiulu are dreptu de a-si decide limb'a s'a, asiá si Maiestâtii Sele nu putemu denega dreptulu de a decide limb'a decasterieloru mai inalte. De aceea densulu priimesce § dupa cum e propusu; ar dorí inse cá sa se considere si limb'a magiara, carea e limb'a a duoru natiuni si e un'a dintre cele mai culte, in fine e cunoscuta toturoru patriotiloru, cari au numai câtu de pucina inteligintia. Si asiá propune unu amendementu, care suna asiá:

Limb'a interna a oficieloru mai inalte etc. la casu de necesitate se va decide de Maiestatea Sea c. r. pe calea ordinatiuniloru cu respectarea usului legalu de pâna acum. Amendementulu nu e spriginitu.

Codru Dragusianu nu póte nici decâtu recunósce dreptulu maiestaticu in sensulu espusu de H. Schmidt. Regimulu, dîce elu, face apelu la tiéra, cà sa-i dâmu unu feliu de dictatura in privinti'a deciderei limbei. Dar de órece dictatur'a nu e bunu constitutiunalu, suntu insa câte odata tempuri, care pretindu dictatur'a, cá unu mediu necesariu; pentru aceea recomenda propositiunea regimului adaugendu insa cuventulu „deocamdata“. Apoi trecendu la specialu si punendu intrebarea, carea din limbile tierei ar fi cea mai potrivita cu decisiunile §-lui? face o comparatiune intre cele 3 limbi ale tierei cu preferintiele si scaderile loru, dar nu póte ajunge la resultatu multiamitoriu. Limb'a german'a e limb'a Domnitoriului, limb'a universala (Weltsprache), limba ce o vorbescu 40 milióne germani in patri'a loru si póte alte 40 milióne risipite preste tóta fati'a pamentului; insa noi Transsilvanenii ne tememu de germanisare. Limb'a magiara e limb'a de mai nainte oficiósa, e vorbita de multi locuitori ai tierei, in fine póte sa fia si culta, dar tempulu nu o cunósce, insa precum nu vomu germanisarea, asiá nu vomu nici magiarisarea. Mai remane limb'a romana. Acésta o vorbescu ⅔ din locuitorii Tranniei, ea e intieleasa mai de toti patriotii; d. Baritiu, ne spune ca are si atâtea dictionare, jurnale s. c. sî asiá aru fi sî destulu de culta; inse fantasm'a daco-Romaniei n'aru permite priimirea ei. De aceea daru numai 2 cali ar' mai remânea: ori adeca se domnésca in terminu (turnu) de 3 séu 5 ani un'a limba in celalaltu terminu ceealalta sî asiá mai—departe, ori apoi ar' trebui sa se 'ntroduca la unu dicasteriu un'a limba, sî la altu dicasteriu alt'a. Dar' fiindu tóte acestea nepracticabile, densulu adoptéza proiectulu regimului, insa cu adausulu „deocamdata.“

Propunerea nu afla sprijinire.

Popoviciu. E unu principiu nedisputabilu, cá ori cine sa se póta folosí de ori care din limbile tierei. Acelasi dreptu s'a recunoscutu sî municipieloru sî oficieloru. Acum'a venimu la deregatoriele tierei, a câroru limba oficiósa ear numai tiér'a o póte decide. In privinti'a acést'a ne stau inainte articulii din 1791 sî 1847; pe bas'a principiului, ca dreptulu acest'a este alu tierei, densulu cá representante alu tierei nu póte recunósce, ca acest'a ar fi unu dreptu maiestaticu. Suntu inse 'mprejurari, care impedeca municipiele sî comunitâtile de a se folosí de drepturile ce le

competu. Sî acumu ne aflâmu in astfeliu de imprejurâri, in care limb'a dicasteriloru mai inalte nu se póte hotarí, pentru ca inca nu suntu organisate deplinu diregatoriele tierei.

De aceea saluta cu bucuria ide'a cuprinsa in §. 17. cá un'a ce ne scapa de multe curse, in care amu putea cadea. Elu d. e. cá Românu n'aru fi in stare de a propune alta limba decâtu cea româna sî fiindu Românii maioritatea in dieta amu potea si reusî, inse pentru unu astfeliu de pretiu nu va sa cumpere acelu resultatu, pentru ca nu va dreptulu seu cu vatemarea dreptului altoru natiuni: ce tîe nu-ti place altui'a nu face! (bravo! mai cu seama in centru). Deci sa concedemu acestu dreptu regimului, care sta mai presusu de tóte patimele natiunale sî care va sci luá mesurile cele mai apte, pentru de a multiamí tóte pretensiunile.

Deci propune, deciderea limbei interne oficióse a municipieloru tierei sî a tribunaleloru tierei, precumu si a comunicatiunei acestoru diregatorii sî tribunale intre sine sî ai deregatoriiloru aflatóre afara de marele-psincipatu Tranni'a pâna la organisarea constitutiunala a acestoru diregatorii, se concede regimului, — Petitiuni cu gur'a sî 'n scrisu, opiniuni sî voturi seperate se potu concepe sî dá in fiecarea din cele 3 ltmbi ale tierei. — E sprijinita.

Schnell propune a se dîce, ca limb'a interna oficiósa .... e limb'a Principelui tierei, in alu cârui nume functiunéza acele diregatorii; ear déca nu s'aru priimí propunerea acést'a, apoi sa se dîca, ca limb'a interna .... se va decide prin Maiestatea Sea c. r. Apostolica prin calea ordinatiuniloru. Propunerea prima cade, a dóu'a e sprijinita.

Rannicher apera proiectulu regimului.

Schwarz partinesce testulu din proiectulu regimului, care nu impedeca nici decâtu indreptatîrea egala a limbiloru. Densulu crede, ca § intregu aru fi potutu remané afara; ear déca s'a pusu, sa se priimésca asiá cumu e.

G. Manu. Cestiunea de fatia e fórte delicata. Densulu spiritulu §-ului nu lu intielege asiá, cá cându regimulu aru tinde la unu feliu de dictatura; ci recunósce, ca la aducerea acestei legi trebuie sa conlucre amendoi factorii legislatori; Cându regimulu aru fi aflatu o cale mai potrivita, crede, ca nu siaru fi luatu refugiulu la calea ordinatiuniloru. Cá sa se statorésca odata pacea si armoni'a si sa nu maí remâna góle si de aici inainte scaunele din drépt'a, partinesce si recomenda propunerea lui Popoviciu, cá multiamitóre atâtu pentru regimu, câtu si pentru natiunile din tiéra.

C. Schmidt esaminéza in cuventu mai lungu argumentele aduse in contr'a §-lui din partea unoru si altoru vorbitori, combate propunerea lui Fogarasy si a lui Codru; din amendementulu lui Popoviciu si dintr'alui Eitel lapeda partea antâi'a, ear a dóu'a o priimesce din ambe.— In urm'a repetîteloru strigâri, ce cereau incheiarea desbaterei, se alegu dintre oratorii insinuati pro si contr'a : Wittstock si Sîpotariu: cându Eitel aduce unu amendementu nou, care nu pretinde nici mai multu nici mai putînu, decâtu cá comerciulu oficiosu alu celoralalte diregatorii si dicasterie intre sine, si cu diregatoriele afara din tiéra, sa se pórte in limb'a germana, avendu inse voia fie care diregatoriu de a vorbí si a scrie in un'a din limbile tierei. Amendementulu nu afla spijinire nici chiarn in centru. — Asiadar acum se da cuventu lui

Sîpotariu, care aprobeaza provocarea Eppului Fogarasy la legislatiunea de mai nainte sî combate pre C. Schmidt, cá cându diet'a de fatia n'aru fi succesórea dieteloru de mai nainte. De n'amu fi succesori adeverati, n'amu avé dreptulu de a aduce legi pentru patria, ci dreptulu aru fi pe partea acelor'a, cari nu recunoscu dietei legalitatea esistintiei; suntemu insa urmatorii legali ai dieteloru transsilvane de mai nainte; avemu in mâna materialulu ereditu dela parinti, spre a-lu reformá acumu dupa trebuintiele de fatia. Apoi dupa ce se mira, ca Fogarasy nu apera in mesura mai mare drepturile vechi ale tierei, espune, ca densulu nu va egalitâti abstracte, ci lucruri practicabile. De Maiestatea Sea nu póte presupune, ca va dá preferintia unei limbi in nefavórea altor'a, dupa-ce Maiestatea Sea ni a datu atâtea probe de ingrijire sî iubire parintésca sî cu deosebire acumu de curendu prin propositiunea antâiá regésca. La ordinea dîlei e unu obiectu alu legislatiunei transsilvane; deaca esaminéza densulu motivele aduse inainte, cá sa ne lapedâmu de dreptulu nostru constitutiunalu, trebuie sa se 'ntristeze; câci i se pare, ca diferinti'a intre noi provine din jalusi'a limbiloru, carea ne espune lumei cá nematuri sî ne'ntielegatori. Déca noi insîne, lasându-ne dreptulu din mâna sî predându-lu ordinatiuniloru fiitóre, insîne ne dâmu testimoniu, ca nu suntemu capaci de cea d'antâiu virtute cetatienésca de abnegatiune: atunci documentâmu sî aceea, ca nu suntemu capaci de viéti'a constitutiunala; atunci mai bine sa rogâmu pre Maiestatea Sea sa ne ia sî constitutiunea. (Bravo! din mai multe pârti.) Tiér'a, Europ'a privesce la noi! — Recunósce ca suntu greutâti la deciderea limbei dicasteriale, insa nu greutâti ne'nvingibile. Partinesce amendementulu lui Popoviciu cá unulu ce sustîne drepturile legislatiunei sî totodata cuprinde credinti'a, ca municipiele sî oficiele voru castigá câtu de curendu valórea loru legala.

Wittstock crede, ca limb'a e numai mediulu desfasiurârei ideiloru sî alu intielegerei reciproce, sî numai in sensulu acest'a pune pretiu pe dens'a. Elu recunósce, ca dreptulu de a decide limb'a dicasteriala compete dietei; insa nefiindu acumu diet'a in stare a deslegá acésta cestiune, sî cá sa nu remâna indoiéla in privinti'a acést'a, recomânda proiectulu regimului. —

Aseminea Rannicher, aseminea Schuler— Libloy in cuventu lungu sî insotîtu de acclamatiuni din centru.

Presiedintele reasuma; la punerea la votu a amendementeloru se nasce disputa nóua pentru ordinea loru; Popoviciu sî Dr. Ratiu pretindu, ca amentulu lui Popoviciu e mai aprópe de testulu regimului; cas'a aprobéza ordinea enunciata de Presiedintele, sî asiá vine la votare 1) alu lui Popoviciu, care remâne in minoritate de 42 contr'a a 46 voturi. (Din Români votasera contr'a: Alduleanu, Bolog'a, Branu, Moldovanu, Popu Lad., Puscariu, Dr. Vasiciu), 2) alu lui Schnell cade, 3) proiectulu regimului reese neschimbatu. Cu acestea siedinti'a se 'ncheia la 3 óre 5 min. dupa ameadi. —

Siedinti'a XXXV,

tînuta Vineri in 13/25 Septembre 1863.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna si verificarea lui se citesce §. 18 unguresce, germanesce sî romanesce.

Br. Bedeus desfasiura in cuventu lungu in modu istoricu ordinatiunile regimului absolutisticu in privinti'a scóleloru; in fine afla, ca §-ulu lovesce in autonomi'a bisericeloru si proiectéza stergerea lui.— E sprijinitu. Gull observa, ca propunerea acést'a nu e a lui Br. Bedeus, ci a comitetului respectivu.

Conte Siulutiu inca afla, ca §-ulu vatema autonomi'a bisericésca si aru dorí stergerea §-ului; cu tóte acestea crediendu ca Maiestatea Sea va sustîné atâtu autonomi'a bisericeloru precâtu si egalitatea totoru trei limbiloru din tiéra, priimesce §-ulu, adaugendu insa, cá in gimnasiele c. r. de statu sa se propuna cá studii obligate tóte trele limbile tierei, ear scólele mai innalte sa fia paritetice.— E sprijinitu.

Cipariu inca pregatise unu amendementu; dar vediendu ca acel'a, de sî nu in cuvinte, dar in fiintia consuna cu alu E. S. Mitropolitului, renuncia la cuventu si-lu priimesce acel'a.

Baritiu recunósce, ca §-ulu n'are locu sub titlulu acest'a, cu tóte acestea are temeiuri de a-lu priimí. Prin art. de lege 55 din 1791., precum sî prin art. I. din 1847 — singurii cari vorbescu de scóle — se sustîne autonomi'a bisericeloru fatia cu scól'a in tóta vigórea, sî asiá §-ulu acest'a s'aru poté paré nu numai de prisosu, ci sî periculosu. Trebuie insa sa ne aducemu aminte, ca noi pâna 'n 1848. n'amu avutu decâtu scóle umanióre; de scóle de agricultura, de scóle reale, comerciale s. a. mai n'amu sciutu. Acestea insa din natur'a loru nu se potu supune bisericei, cu atât'a mai putînu, câci in Tranni'a suntu siese biserici, care tóte aru pretinde supraveghiarea acestoru scóle. Deci prin §-ulu acest'a nu se vatema autonomi'a bisericeloru. Déca noi de frica, ca statulu, zidindu-ne vreo scóla, ne va impune sî limb'a germana, amu sterge §-ulu, tocmai prin acést'a amu deschide calea impunerei unei limbe. — Priimesce §-lu sî sî amendementulu lui Siulutiu in partea d'antâiu, ear in partea adou'a numai atunci, cându va sci anumitu, ce se 'ntielege prin „pariteticu.“

Schuller la 'nceputu a fostu incontr'a §-ului, acum nu i se pare de prisosu, si asiá partinesce pastrarea lui. Ear câtu pentru gimnasiele de statu, sa avemu grija, cáci noi suntemu diet'a tierei, nu a statului.

Br. de Siagun'a dejudeca §-ulu acest'a in legatura cu legile de mai nainte ale tierei, care sustînu cu energia autonomiile bisericiloru si recunoscu ingrijirea de ele cá o parte intregitóre a acestei autonomii. Densulu aru fi doritu, cá autonomi'a acést'a sa se fia sustînutu dupa legile de mai nainte, ear in privinti'a scóleloru, ce le va infiintiá statulu sa se fia adusu unu §. deosebitu.

Dr. Vasiciu cugeta, ca §-ulu are sa denumésca numai limb'a, si mai departe si mai multu nimic'a. Autonomi'a bisericeloru prin §-ululu acest'a nu se vatema. De aceea dênsulu spriginesce pastrarea lui, si cá sa fia liniscirea deplina, propune unu adausu : ca déca se voru infiintiá scólele acestea de statu, limb'a de invetiamentu pretutindenea are sa se indrepte dupa recerintiele populatiunei, carea participéza cu preferintia la ele. E sprijinitu.

Gull staruesce pentru stergerea §-ului, Rannicher pentru pastrarea lui.

Negrutiu (Fekete). Invetiarea limbiloru e de ne aparata trebuintia pentru toti cetatienii statului. De aceea densulu priimindu § 18 cu adausulu propusu de Mitr. Siulutiu, aru dorí inca unu adausu, cá adeca sî 'n gimnasiile confessiunale tóte trele limbile sa fia studii obligate. Asimenea aru dorí, ca universitatea séu academiele ce se voru infiintiá, sa fia paritetice, câci acumu limb'a româna d. e. o vede eschisa atâtu dela academi'a din Sabiiu câtu sî dela cea din Clusiu. Amendementulu lui dar e: In gimnasiile confessiunale, din care se priimescu alumnii absoluti la academii séu universitâti, câtu sî in cele ale statului tóte trei limbile tierei sa fia studii obligate.

Amendementulu nu afla sprijinire.

C. Schmidt e in contr'a atotu ce nu se tîne strinsu de legislatiune, sî de aceea aru dorí stergerea §-lui; de óre ce insa pe venitoriu nu se voru mai infiintiá numai scóle confessiunale, ci sî altele, priimesce §. in form'a s'a. — Cerendu-se de tóte partile incheiarea siedintiei, se alegu dintre vorbitorii insinuati Obert sî Branu de Lemény; cela accentuéza greutatea, ce o voru intempiná scolarii obliganduse la trei limbi, cere stergerea §-ului, cest'a pastrarea lui din cuventu in cuventu.

Referintele Schuler Libloy pentru stergerea §-ului; representantele regimului,

Rannicher pentru pastrarea lui, câci nu e disarmonia, ci tocm'a bas'a sî inceputulu comunicatiunei publice oficióse in tóte trei limbile.

Presiedintele reasuma sî dupa o mica desbatere in privinti'a ordinei aduce amendementele la votare, dintre care 1) alu comitetului cade, 2) a lui Siulutiu cade cu 37 contr'a 49 voturi. (Dintre Români votasera contr'a Alduleanu, Bolog'a, Branu, Ladai, Moldovanu, Lad. Popu sî Dr. Vasiciu,) 3) a lui Vasiciu cade; a 4) alu regimului reese neschimbatu.

In fine aduce Lászlofy sî consocii o propunere pentru dessarcinarea asiá numeteloru capecie din Secuime din midilócele tierei, care propunere la proiectarea lui Zimmermanu se va tiparí sî se va publicá.

Siedinti'a se 'nchide la $1^3/_4$ dupa ameadi.

Siedinti'a XXXVI,

tînuta Luni in 16|28 Septembre 1863.

Protocolulu se citesce in limb'a româna sî se verifica. La ordinea dîlei e §-ulu 19 din proiectulu regimului.

Eránosz marturisesce, ca partea I. a §-ului 19 e fórte chiaru si multiamitoriu pentru toti, partea a dóu'a inse afla, ca aru putea sterní indoeli sî 'ngrijiri in acei credínciosi, cari nu vorbescu un'a din acele 3 limbi ale tierei. De aceea propune a se dîce in partea a dóu'a: tóte natiunile acestei tierei sî tóte corporatiuuile religiunare au voia de a-si duce protocólele bisericesci in limb'a loru propria. De altmintre suntu provocate, cá pentru inlesnirea administratiunei cerendu ex officio vre unu tribunalu séu oficiu comunalu séu municipalu sa dea estrasele din protocólele bisericesci in limb'a aceea, carea e limb'a tribunaleloru séu oficieloru comunali séu municipali. Amendementulu nu afla sprijinire.

Budacker. §ulu e fórte liberalu, pentruca da voia fiecârei biserici a purtá matriculele in limb'a s'a, dar si mai multu, elu si aceloru corporatiuni religiunarie, care nu se folosescu de un'a din limbile tierei le permite a-si alege singure limb'a pentru ducerea protocóleloru. Si asiá §-ulu in tóta privinti'a e fórte liberalu. Alta intrebare inse e, ca óre are statulu dreptu a se amestecá in acésta afacere ? Densulu afla ca nu : câci ducerea protocóleloru se face immediatu in interesulu comuneloru bisericesci, apoi biseric'a numai din placere comunica si statului datele respective din protocólele sele. Liberalitatea aceast'a paruta nu-lu póte amagí; caci déca diet'a se va slobodí si la dictarea limbei pentru protocólele bisericesci, prea lesne se póte intemplá si la noi ceea ce s'a 'ntemplatu in Ungari'a, ca maioritatea din dieta sa decida un'a limba óre care spre scopulu acest'a. De aceea cere stergerea totala a §-ului. Amendementulu afla sprijinire.

E. Herbert pledeaza pentru pastrarea §-ului. Dreptu argumentu, câtu de trebuintióse suntu protocólele, citeaza o multime de §§. din condic'a civila sî penala. Pastrarea §-ului, si permitea dîce este cu atât'a mai de lipsa, câci cine scie n'aru potea plesni prin capu vreunui Archiereu, de a demandá ducerea protocóleloru in limb'a chinesica. (illaritate, dar mai multu indignatiune.)

Conte Siulutiu. Partea antâiu se se pastréze, partea a dóu'a inse sa remana a fara. Densulu aru dorí ca bisericele sa duca protocólele numai pentru sine sî statulu iar pentru sine; pentruca d. e. clerulu densului e forte seracu sî traiesce partea cea mai mare din lucrulu mâniloru, sî asiá lesne se aru putea intemplá cá venindu d. e. unu preotu de-la câmpu sa botéze unu copilu se-si uite a-lu sî improtocolá sî asiá din caus'a acést'a sa fia pedepsitu preotulu din partea derogatoriei politice.

Fogarasy priimesce §-ulu neschimbatu nevediendu nici folosu pentru statu, neci paguba pentru biseric'a deaca se va sterge.

Baronu de Siagun'a dupa ce reflecta pre Herbert, espune in deductiune istorica, ca martriculele suntu forte vechi sî se potu privi óre cum cá o proprietate bisericésca. Biseric'a inse fâra de a se mandrí cu acést'a le da spre folosire sî statului ; de aci inse nu urméza, ca statulu aru avea dreptu de a-si arogá vreunu dreptu, fatia cu ducerea protocóleloru. Diet'a din 1847 au adusu unu articulu de lege, prin care se impune ducerea protocóleloru in limba aceea in carea cuvintéze preotulu ; dar precum atunci, asiá sî acum o astfeliu de lege i se pare de prisosu; pentruca afara de biseric'a rom. cat. tóte celelalte biserici facu servitiulu ddieescu in limb'a popóreloru respective. De aceea staruiesce pentru stergerea §-lui intregu. (Bravo ! voci: Schluss !) — Dintre vorbitorii insiunati se mai alegu Fabini sî C. Schmidt.

Fabini in cuventu lungu espunendu corelatiunea intre biserica sî statu sî combatendu atâtu suprematisarea statului din partea bisericei, precumu a fostu in evulu mediu biseric'a romana cu cele doue spade (gladius spiritualis sî materialis), câtu sî suprematisarea bisericei din partea statului, precumu e de esemplu in Russi'a cu Tiarulu-cera pastrarea §-lui.

C. Schmidt. E unu fenomenu curiosu a vedea pre vicariulu} superintendintialu (Fabini) in disarmonia cu curatorulu supremu (dênsulu) (ilaritate); inse trebuie sa combata pre Fabini, de óre ce §-ulu involvéza o violare a autonomiei bisericesci, carea pe mai tardîu póte avea consequintie triste pentru cleru. Apoi combate cu deosebire propunerea Metrop. Siulutiu , prin carea se marginesce de totu libertatea corporatiuniloru religiunarie ce nu se folosescu de un'a din cele 3 limbi ale tierei ; câci ele se lassa la invoirea guverniului. Dar déca guberniulu nu se va invoi cu limb'a, ce si au alesu ? (Asiá e ! Bravo !) Sa se pastreze cu ori si ce pretiu autonomi'a bisericeloru. (Bravo !) (Va urmá.)

Sabiiu in 18 Septembre. (Prospectu politicu). Cestiunea polona se pare a se apropiá de unu stadiu nou. Mesurile din parte Russiei in afara suntu dure, si inlaintru suntu mai multu decâtu aspre. Cu tóte acestea cu deosebire Franci'a incepe a fi mai activa in caus'a Poloniloru, decâtu se pareá a fi pâna acum. Napoleonu III, dupa cum vedemu din o depesia dupa „Nation," provóca pre Austri'a a luá o initiativa, firesce inca totu pe cale diplomatica, pecându principele Nadoleonu se dîce a fi intr'o missiune politica la Londr'a. De se voru obligá si incâtu aceste doue poteri la o actiune mai departe, nu se scie. Destulu ca „Botschafter" scie sa ne impartasiasca epistole dela diplomati mari de prin Paris, ca Franci'a la nici o intemplare nu va remanea isolata. Pentru ca dîce mentiunat'a epistola, ca la o astfeliu de intemplare afara de o aliantia cu Itali'a si Svedi'a, Franci'a ar mai sci surprinde lumea cu o flota chirasata, cum nu s'au mai vediutu nici odata. Angli'a, spune unu corespundinte alu lei Const. Oest. Zeitung din Londr'a, ca inca vrea sa necajésea pe Russi'a, numai nu prin resboiu. Se vede dar, ca Polonii trebuie sa-si mai prelungésca patiinti'a. Murawieff, despre carele se dîce ca va fi suspinsu din deregatori'a sea, continua intr'aceea crudîmele sele. —

Parasindu politic'a esterióra, ne indreptâmu atentiunea asupr'a senatului imperialu, ai cârui membrii preste putinu se voru immultí prin deputatii transsilvani, si insemnâmu ca comitelulu de petitiuni alu acestui senatu au priimitu ceea d'antâiu petitiune din Tirolulu italianu. Petitiunea e din partea unei comune, sî se cere prin trênsa instituirea unei preturi in acea comuna, si din asta causa i se adscrie insemnetate politica. Asemenea au sositu la senatulu imperi-

alu o petitîune din partea unei contese unguresci, carea se plânge asupr'a justitiei din Ungari'a. — Amu amintitu inca despre dorintie politice unguresci, care suntu nisce pipaitóre ale situatiunei. Adi mai punemu inaintea publicului vre o cateva voci culese din diaristic'a magiara, din care vedemu ca dorintiele de complanare devinu din ce in ce mai marcate. Asiá „Sürgöny“ condamna politic'a „cuvinteloru semnificative“ cum suntu d. e. „patriotismu“ „opositiune,“ elu dîce ca numai in urm'a acestei politici iau succesu lui Columbu „confederatiunei danubiane“ (Kossuth), a aduce Ungari'a unde se afla acum. Független recomanda sa se faca concessiuni de ambe partîle, câci numai asiá se va ajunge o transactiune. Problem'a dietei celei mai de aprópe ungare aru fi sa nu restitue nici ce au fostu inainte de 1848, nici ce au fostu la 1848, ci sa se straduiésca dupa o reinnoire a Ungariei corespundiatóre cerintieloru de fatia.

Sabiiu 19 Septembre.*)

Din mai multe parti ne au sositu incunosciintîari despre decurgerea conferintieloru invetiatoresci. Noi insa, din caus'a momentositâtii lucruriloru, ce decurgu astadi in diet'a patriei nóstre, nefiindu in stare ale potea publicá in estensiunea loru, suntemu siliti si astadata numai estrativu ale impartasî publicului nostru.

Din tóte corespondintiele câte le avemu amâna vedemu, ca cu mare dorintia asceptau dd. invetiatori pe coiegii loru dd. comissari scolastici, cu ce manifestatiuni de bucuria ii primeau, si pretutindenea cu ce placere via mai toti invetiatorii luasera parte la acele conferintie, ceea ce de ajunsu ne convinge despre zelulu invetiatoriloru nostri. Ne aflâmu in positiune placuta a aretá cu ocasiunea aceast'a publicului nostru, ca unii dintre DD. Parinti Protopopi, carii au datu mana de ajutoriu nunumai comitandu pru dd. comisari pâna la loculu unde erá sa fia conferintiá spre ai presentá oficiolatului politicu, ci luau si parte activa deslucindu prin cuventâri bine nimerite scopulu acestoru conferintie. Conferintiele se 'ncepeau totudeun'a cu rugatiuni catra atotu puterniculu Parinte cerescu, ele se tienura conformu prescriseloru din instructiunea pentru comisari, si convorbirile au fostu fórte cordiale si multiamitóre. Nea placutu fórte vediendu, ca invetiatorii nostri si facu atâtea observari la cele, ce li s'au ivitu in restempulu diregatoriei loru, precumu sî observari ca cumu s'aru putea delatur'a reulu. Unii dintre invetiatorii propusera, ca astfelu de adunari ar trebui sa se faca sî preste anu in fiecare protopopiatu baremu de 2-3 ori sub conducerea celui mai aptu dintre densii.

Din Uzonu sî Clusiu ni se scrie, ca sî strainii, interesandu-se de acestu insti'utu luara parte la mai multe conferintie. La despartire vedemu pre toti invetiatorii ca unanimitate rugandu pre d. comissaru a esprime dorinti'a loru supremului inspectoratu scolaru, cá sî pe anulu venitoriu sa se continue acestea conferintie. Din cele spuse credemu, ca resultatulu primu alu acestoru conferintie documentéza de ajunsu mesur'a nimerita in acésta causa din partea inspectoratului supremu scolariu. Dée ceriulu ! cá acestu institutu sprijinitu de tóte clasele poporului nostru, progresandu, se póta fi corespundietoriu intru tóte principieloru din care a purcesu !

Varietati sî noutati de di.

Opidulu Fagarasiu prin p. n. resolutîune din 14 Sept. a. c. s'a râdicatu la rangu de orasiu.

Jacob Grimm renumitulu filologu germanu a reposatu de curendu.

Focuri se insciintiéza parte prin diare, parte pe cale private din Mou, apoi din mai multe sate de prin prejurulu Bistritiei.

(Actu filantropicu) de Kövesy celu d'antâiu scamatoriu ambla prin tóte cetatîle Tranniei sî prin maiestriele sale aduna bani pentru cei lipsiti din Ungari'a. De astadata s' afla in Sabiiu.

Principatele romane unite.

Mari'a Sea Principele-Domnitoru alu Serbiei, esprimându intentiunea de a trâmite oficieri serbieni la castrele de la Cotroceni spre a urmâri essercitiele militare ale armatei române, Mari'a Sea Principele-Domnitoru a priimitu cu grâbire dorinti'a Principelui Michaelu Obrenovici.

Doi oficieri din armat'a serbiana, D. Colonelu Milovoiu Petrovici, colonelu de artileria sî directore alu asiedieminteloru militare din Craguevatiu, sî D. Capitanu de statu-majoru Ivanovici, adjutante alu Inâltîmei Sale Principelui Serbiei, au fostu insârcinati a veni sa asiste la manevrele din castrele de la Cotroceni. Acesti doi oficieri distinsi sî-au primitu educatiunea militaria in Franci'a : D. Colonelu Petrovici cá elevu la scóla imperiale de artileria de la Metz sî D. Capitanu de statu-majoru Ivanovici ca elevu alu scólei imperiale de statu-majoru din Paris.

Acesti doi oficieri au avutu onóre a fi representanti Sambâta Principelui-Domnitoru de câtra D. Magasmovici, aginte alu Serbiei, sî a dá Mariei Sele o scrisóre autografa din partea Principelui-Domnitoru alu Serbiei.

In acelasi timpu, D. Colonelu Petrovici a presentatu Principelui-Domnitoru din partea In. Sale Principelui Michaelu Obrenovici, cea d'antâiu pusca ghintuita, fabricata in asiediamintele militare din Craguevatiu. Mari'a Sea a esaminatu cu unu viu interesu acésta frumósa arma, care este cu perfectiune lucrata, sî care póte rivalisá cu productele mareloru manufacturi de arme din ocidente.

Din ordinulu Principelui-Domnitoru D. Colonelu Petrovici sî D. Capitanu de statu-majoru Ivanovici s'au asiediatu in marele cuartiru-generalu alu castreloru de la Cotroceni, unde tóte inlesnirile li se voru dá spre a indeplini missiunea de care ei au onóre a fi insarcinati. „Buciumulu.“

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de eri se espusera pe mass'a dietei diplom'a din 20 Oct. 1860 sî patent'a din 26 Febr. 1861 in tóte trei limbile (cele romanesci tiparite cu litere cirilice) Diplomele suntu tiparite pe pergamentu, legate in catifea rosîa sî provediute cu sigilulu celu mare alu imperiului spendiuratu de ciucuri de auru. Rannicher referinte alu comissiunei insarcinate cu elaborarea proiectului de lege pentru inarticularea loru, cetesce acestu proiectu, apoi diplomele in limb'a germana, Laszlofy in cea magiara sî Puscariu in cea romana. Eppulu Bar. de Siagun'a, comitele sasescu C. Schmidt, Puscariu, Pleker, Branu de Lemény, Mitr. conte Siulutiu sî Zimmermann recomânda primirea loru, sî asiá aceast'a urméza cu unanimitate.

„Corespundinti'a generala“ aude, ca p. n. rescriptu catra diet'a transsilvana pentru alegerea neamenata la Senatulu imperialu s'a tramisu din Vienn'a la Sabiiu in 28/16 Sept.

In siedinti'a de astadi, carea potemu dîce, ca a fostu un'a din cele mai importante in sessiunea de fatia, s'au cetitu dóue rescripte imperatesci: unulu prin care Maiestatea Sea sanctiunéza cu trei modificatiuni ne esentîale articululu de lege pentru inarticularea natiunei Române sî a confessiuniloru ei; altulu pentru dispositiunile de lipsa spre a se alege din sinulu dietei cei 26. deputati cari dupa patent'a din 26. Fauru 1861. §. 6. se tramitu din partea Tranniei la senatulu imperialu. Dupa multe desbateri pro sî contr'a, pentru cea dintâiu se insarcina comitetulu respectivu, care in terminu de 3 dîle se prepare cele de lipsa, iar pentru a dóu'a se alege unu comitetu nou de 12 membrii, cari in tempu de 6 dîle se elabore unu proiectu, care apoi dupa tiparirea sî impartirea lui intre membrii dietei in terminu de 24 óre sa se sî iea la desbatere. Ambele rescripte se cetira in tóte trele limbile sî se priimira din partea dietei cu veneratiune sî insufletîre. Dupa aceste premisse dar diet'a câtu de curendu se va prolungi, deputatii sî regalistii respectivi se voru duce pe acasa sî in Sabiiu voru remané numai comitetele, ce voru fi de lipsa pentru elaborarea de proiecte.

☞ In (24 Sept./6 Oct.) se va tiené siedinti'a lunaria a Comitetului Associatiunei transsilvane.

Burs'a din Vien'a in 19 Sept. (1 Octobre) 1860.

Metalicele 5%	76. 15	Actiile de creditu	189. 20
Imprumutulu nat. 5%	82. 10	Argintulu	110. 75
Actie de banca	792.	Galbinulu	5. 32

*) Vedi Nr. 78. Red.)

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 88. ANULU XI.

Sabiiu, Sambata 21 Septem. 1863

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Sedinti'a XXXVI,

tinuta Luni in 16|28 Septembre 1863.

(Continuare si capetu.)

Br. de Siagun'a cere cuventu si incepe a combate asertulu lui Fabini in privinti'a bisericei din Russi'a; dar fiindu intreruptu de Presiedintele, ca numai o observare personala mai póte avé locu, dice, ca densulu deaca aru fi subt unu guvernu absolutisticu, aru tacé si aru trebuí sa taca, câci acést'a e sórtea unui astfeliu de suditu; (Bravo!) ear déca aru fi in statu constitutiunalu, atunci aru vorbí francu si aru descoperí convictiunea sea. (Bravo!)

Rannicher apera §-ulu cá fórte liberalu si aduce aminte, ca biseric'a sa nu faca pre statulu a se amestecá si 'nlucruri mai profunde ale eii, precumu: recunóscerea casatoriei civile (murmuru; voci: Zur Tagesordnung! la ordinea dîlei!)

Schuler-Libloy nu din punctu de vedere alu statului, nici alu bisericei, ci numai alu practicitâtii cere pastrarea §-ului.

Presiedintele aduce la votare 1) amendementulu lui Budacker, care cade; 2) alu lui Sîpotariu, care inca cade, si asiá a 3) dupa desbatere de 2½ óre se priimesce §-ulu 19 in form'a sea primitiva.

Se citesce §-ulu 20 in tóte trele limbile tierei.

Budacker in cuventu lungu si bine motivatu arata, ca aici nu e vorb'a de mai putînu, decâtu de autonomi'a si neautonomi'a bisericeloru, carea pâna acum n'a fostu atacata nici cându de principii pamenteni. Nu trebuie concesu nici decâtu, dîce elu, cá stapanirea din afara sa decida pâna inca si limb'a in carea sa vorbésca preotii cu credinciosii loru; câci atunci cine sta bunu, ca poterea legislatória nu va decide si limb'a, de carea sa ne folosimu la servitiulu domnedieescu?! — Nu se póte dîce, ca legislatiunea are dreptu de a decide si limb'a organeloru bisericesci, precum o decide a celoru lumesci; pentruca de cele lumesci e constrinsu ori si care cetatianu a ascultá neconditiunatu, pe cându ascultarea de organele bisericesci e de buna voia, si déca cine-va nu li se mai póte supune, nu póte fi retinutu in sinulu cutârei biserici, ci are voia de a trece numai decâtu la alt'a. De aceea sa priveghieze membrii dietei, cá sa nu fia 'ntempinati la re'ntóreerea loru acasa cá unii, ce au sacratu unulu din cele mai scumpe drepturi, adeca dreptulu autonomiei organeloru bisericesci. (Bravo!) Sî asiá recomenda de nou stergerea §-ului. (Bravo!) Propunerea e sprijinita.— Toti vorbitorii insinuati: Schuller, Fogarasy, Schnell sî Zimmermann voru sa vorbésca in contr'a §-ului.

Rannicher dechiara, ca regimulu nu pune pretiu atâtu de mare pe acestu §., incâtu sa nu póta concede stergerea lui. (Bravo!)

Schuller dupa ce n'a vediutu nici o opositiune, va sa vorbésca scurtu si sa pretinda numai de nou, cá oficiului preotiescu, care adeseori e un'a cu oficiulu spiritualu (duchovnicescu), sa nu se faca nici o sila.

Fogarasy inca e pentru stergerea §-ului; Schnell va sa vorbésca fórte scurtu: dar fiindu intreruptu parte de: Bravo! parte de: Schluss!, siede josu. (ilaritate).

Zimmermann combate mai antâiu pre acei'a, cari au datin'a de a cere incheiarea desbaterei sî n'au atât'a patientia de a ascultá pre toti cei insinuati la cuventu. densulu, dîce, nu cere nici odata incheiarea desbaterei, pentru-ca respectéza libertatea de a vorbí a fiacârui membru dietelu; apoi trecendu la obiectu se alatura lânga Fogarasy sî Budacker sî sustîne, ca paladiulu credintiei trebuie pastratu mai pre susu de tóte.

Schuler-Libloy cá referinte dîce, ca majoritatea in comitetu, carea au starnitu pentru pastrarea §-ului, a fostu mica; de aceea densulu inca afla multiamirea sea in stergerea §-ului, carea o-a pretinsu sî 'n comitetu.

Presiedintele aduce la votare propunerea lui Budacker, carea se priimesce mai cu unanimitate.

Se citesce § 21 din proiectulu regimului in tóte trele limbile, sî se priimesce fâra desbatere. — Apoi se citesce in asemenea modu § 22.

Schnell, cá sa fia scurtu, renuncia la cuventu. (Ilaritate)

Filtsch aduse unu amendementu, in urm'a cârui poterea oblegatórea a acestei legi sa intre in vigóre, dupa ce se va regula definitivu pe cale constitutiunala administratiunea sî justiti'a in Trans'a. — E sprijinit.

Birthler declara, ca avuse de cugetu a aduce unu amendementu totu in sensulu acest'a; de aceea renuncia la cuventu sî adoptéza propunerea lui Filtsch.

Puscariu. Regimulu ni-a datu unu proiectu de lege fórte liberalu, fórte dreptu, sî cas'a l'a priimitu. Celelalte populatiuni foste sî pâna acumu indreptatîte sî acumu de nou restituite in drepturile loru potu asceptá pâna la organisarea definitiva a tierei; Românii insa ascépta cu greu realisarea acestei legi. Organisarea tierei inca nu e efeptuita deplinu; cu tóte acestea legea de fatia se póte aplicá indata dupa sanctiunarea sea. (Bravo!)

Eitel purcediendu dela principiulu, ca „ad impossibilia nemo obligatur“ sprijinesce pre Filtsch.

Br. de Siagun'a. Din partea vorbitoriloru din centru prea adeseori au audîtu cuventulu liberalitate, pecându densulu adeseori au fostu oponentu. Aici insa trebuie sa voteze pentru proiectulu regimului; câci in acestu § vede liberalitate adeverata, precum sî unu mediu de impaciuire sî infratîre intre toti fiii patriei. — La § 9. sî 10. nu s'au opusu vorbitorii din centru; pentr-ce dar la acést'a? „Hermannstädter Ztg“ etc decâte ori se plânge, ca la Consistoriulu supremu luteranu sî la Universitatea saseasca vinu hartii guberniale scrise ungurese! Va sa fia sî mai departe asiá? sî pâna cându? dór' usque ad græcas calendas? Voru dóra ca nici § 15 sa nu intre in activitate? De aceea sa nu stricâmu la sfersîtu, ceea ce amu facutu bine pâna acum! Se declara pentru proiectulu regimului. (Bravo!)

Negrutiu. Cu câtu a fostu mai mare dorinti'a Românîloru, de a-si vedé sî ei odata limb'a indreptatîta egalminte: cu atât'a i-a fostu mai mare sî mai dorerósa surprinderea prin cele audîte din centru. In comitate sî pâna acum s'a facutu dreptate mai buna limbei române, sî fratii magiari, de aru fi aici, sî acum de siguru aru sprijiní propositiunea acést'a liberala a regimului. Binevoiésca dd. din centru a-si aduce aminte de proverbiulu: Bis dat qui cito dat! sî a priimí neschimbatu proieptulu regimului.

Schnell: Sa nu se faca o lege, carea nu se póte tiené!. Aduce unu amendementu, cá poterea oblegatóre a acestei legi dela § 2-8 sa intre in activitate fára amanare, ear in celelalte pârti dupa 5. ani. — Nu e sprijinitu.

Lászlofy propune a se dîce, ca legea acést'a se intre in activitate dupa publicarea ei pe cale constitutiunala. Nu se sprijinesce.

G. Manu in cuventu mai lungu sî nu de totu scutitu de afectu combate pre Filtsch sî se dechiara pentru propositiunea regimului.

Popea. Inalta dieta! Am audîtu afirmându-se aici

cu ce-va mai nainte din partea unui deputatu (Puscariu), cumca proiectulu acest'a de lege este unu proiectu fórte dreptu, fórte liberalu. Sî eu tînu, Dloru! ca este fórte dreptu si liberalu proiectulu de lege, dar insa sa me iertati, Dloru! câci cá unu deputatu ce sum, cá unu representante alu unui poporu de 30,000 sufiete din tiér'a acést'a, trebuie sa me descoperu francu si liberu, cumca recunoscu si eu proiectulu acest'a de dreptu si liberalu, dar numai in principiu, nici decum insa in deducerile lui, in aplicarea lui. Dreptu si liberalu este elu in principiu, adica in egal'a indreptatîre a celoru trei limbi ale tierei, pe carea o pórta in frunte, si principiulu acest'a eu lu deducu cá unu eflussu naturalu din proiectulu d'antâiu de lege, care dejá s'au asternutu Maiestâtii Sele spre sanctiunare. Voiu sa dîcu, din acelu proiectu de lege, carele contîne in sine inarticularea natiunei române. Ce erá mai firescu, Dloru! decâtu cá principiulu acest'a liberalu alu regimului sa remâna liberalu si dreptu in tóte consecuintiele sele, va sa dîca, in toti §§-ii urmatori. Acést'a insa dupa parerea mea nici decum nu se afla in cei mai multi §§-i, cari dejá se finira, si cari suntu plini de multe inconsecuintie.

Intre altele 'mi i'au voia a atinge numai unii §§-i din proiectulu de lege, si anume § 10; ce consecuintia este aci cu principiulu regimului despre egal'a indreptâtîre? Ori nu este aci esilata limb'a româna din oficiu in comune? Mai incolo, ce consecuintia póte sa fia intre § 11 cu principiulu celu liberalu alu regimului?— Dupa parerea mea nu este nici o consecuintia; ca in representanti'a comunale sî municipale, astfeliu dupa cumu le vedemu astadi in viétia, natiunea româna, Domniloru, se vede lipsita de intrebuintiarea limbei sele; sî daca se priimiá propunerea D-lui Obert, cá §. 12. sa se stearga, urmá prea firesce, ca esilarea limbei române din oficiele comunale sî municipale sa se sigileze, sa se perpetueze. Acést'a inconsecuintia o au sî §§. 16 sî 17. (Pres. lu face atentu, ca s'au abatutu de-la ordine).

Sumu la rendu, D-le presiedinte! Eu le premisei acestea, cá sa viu la scopu. Sî §. 17. dîcu ca sta in inconsecuintia cu principiulu din frunte, câci prin acestu §., cá sa tacu de altele, eu sumu convinsu, ca limb'a româna este esilata in oficiu din tóta tiéra, sî asiá remânu numai pe lânga §§-i acesti'a cá sa aratu, cumca ei in adeveru se afla in inconsecuinti'a cea mai mare cu principiulu celu liberalu din fruntea proiectului de lege. —

Tóte acestea, Dloru! nu le aducu inainte pentru aceea, câci dorescu a amaná efeptuirea acestui proiectu de lege, dupa cum a dîsu unu deputatu „ad calendas graecas".

De si eu aflu in aplicarea lui in multi §-i inconsecuintia, totusi me alaturu lânga §-ulu cestiunatu alu regimului (Bravo!) si 'lu spriginescu din temeiurile, care s'au adusu inainte de alti deputati. Pentruca, Domniloru! de si eu, ba toti representantii români, cu o mica esceptiune, amu fostu in opositune cu §§-ii acestia numiti; totusi eu dîcu, „ca e reu cu reu, dar e mai reu fâra reu".

Vlass'a se alatura la parerea Eppului Br. de Siagun'a. Suntu 172 de ani, dîce elu, de cându regimulu cérca a face dreptate unui poporu apesatu.; incercarile acestea insa prin impregiurârile tempuriloru au remasu fâra succesu, au suferitu naufragiu. Noi acumu ne aflâmu pe cale legala de a spelá nedreptatea tempuriloru trecute, — ba amu sî facutu pasi insemnati in privinti'a acést'a chiaru prin radicarea la conclusu a decisiuniloru cuprinse in acestu proiectu de lege; acumu dar, dupace am recunoscutu unu principiu, sî am desbatutu din punctu in punctu specialisârile, ce se potu deduce din elu, a nu priimí §-ulu acel'a, care e sa realiseze sî sa aduca in viétia decisiunile acestea, marturisesce, ca nu e altu cevá, decâtu a fi tinsu la o tînta desiérta, a fi gonitu o chimera. Greutatea, ce o voru intempiná amploiatii prin intrebuintiarea totoru trele limbiloru, parte mare e vin'a loru insîsi, câci regimulu de multu staruesce pentru invetiarea limbeloru patriei din partea diregatoriloru.

Lad. Popu pâna acumu a trebuitu sa fia martoru mutu la desbaterea acestei legi; câci o regusiéla 'ndelungata nui-a permisu a vorbí.— Pre densulu nu-lu multiamesce nici decâtu amendementulu lui Filtsch, pentru ca e de totu nesiguru, nepunendu unu terminu anumitu: de cându sa aiba valóre legea acest'a; insa noi in Tranni'a suntemu in restantia atâtu de mare cu lucrurile publice oficióse, in câtu n'avemu tempu de a aduce legi, care sa intre in viétia Ddieu scie cându. Ori apoi déca propunerea aceea lasa nedeterminatu tempulu, ar' fi trebuitu celu pntînu, cá proiectatorulu sa fia mai adausu unu §., prin care sa fia constrinsu cu conditiune sine qua non pre amploiatii din tiéra a sci cele trei limbi (Bravo! in stâng'a); câci altmintrea esecutarea legei se lasa prada unui venitoriu nesiguru, unui venitoriu, care dupa observarea cea binenimerita a unui antevorbitoriu (G. Manu) nu este in mânile nóstre. In fine se crede indatoratu a face aceea, ce presidiulu din nefericire n'a facutu: adeca a chiamá pre deputatulu Pope'a la ordinea dîlei sî a nu-i permite a critisá o lege, la carea sî densulu insusi a conlucratu. (Bravo! risipite). Presiedintele rectifica procederea sea; Popea va sa respunda, dar nu i se da cuventu.

Budacker staruiesce cu tóta energi'a a nu se creá o lege, carea nu se va poté observá sî asiá va vedi imprudinti'a legislatoriloru; apoi aduce unu amendementu midilocitoriu intre amendementulu lui Filtsch sî propositiunea regimului, in urm'a cârui amendementu sa se dîca, ca legea actuala sa intre in activitate fâra amânare, cu esceptiunea §§. 3 sî 5, ear acestia dupa 3 ani. (Voci numeróse: Schluss!)

Filtsch cere cuventu pentru o observare personala, sî respunde Eppului Siagun'a, ca densulu prin propositiunea sea n'a voitu nici decâtu a amâná esecutarea legei usque ad graecas calendas, ci a fostu de credintia, ca amesuratu propositiunei regesci a VI. sî VII. organisarea definitiva a tierei va urmá câtu mai curendu; nu dupa ani, ci dupa luni.—

Desbaterea e incheiata sî vine a se face votarea; Brecht pretinde-credemu ca numai in gluma—a nu se votá, câci nu suntu toti domnii de fatia. (Ilaritate multa in tóta cas'a) Votarea se face; amendementulu lui Filtsch cade, sî §. 22. respective acumu 21, se priimesce sî enuncia cá conclusu dietalu. Cu care siedinti'a se 'ncheia la $2^3/_4$ óre dupa ameadi.

Siedinti'a XXXVII.

tînuta Mercuri in 18|30 Septembre 1863.

Dupa cetirea protocolului in limb'a magiara sî dupa o observare facuta de Petru Manu (cá propunerea lui Lászlofy din siedinti'a premérsa; cá legea sa intre in activitate numai dupa ce se va publicá, sa nu se puna la protocolu cá amendementu, ceea ce nu este; câci acecea se 'ntielege de sine) protocolulu e verificatu. Apoi se cetesce titulatur'a sî articululu de lege din §. in §. in tóte trele limbile a trei'a óra, sî asiá dupa indreptârile facute pe alocurea se enuncia cá articulu de lege priimitu din partea dietei. Testulu acest'a emendatu in romanesce e celu urmatoriu:

Articulu de lege

privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatiunea publica oficiósa.

§ 1. Cele trei limbi ale tierei, adica limb'a ungara, germana sî româna suntu egalu indreptatîte in comunicatiunea publica oficiósa.

§ 2. Pârtiloru le sta in voia a intrebuintiá in tóte esebitele de ori sî ce soiu, cum sî in tóte pertractârile oficióse ori sî carea din cele trei limbi ale tierei.

§ 3. Cereri verbale ale pârtiloru, cum sî fassiunile acelor'a, mai incolo ale martoriloru sî pricipatoriloru de lucru, se voru luá la protocolu intr'un'a din cele trei limbi ale tierei, sî anume in aceea, carea o va numí pârtea, martorulu séu pricepatorulu de lucru, care e de ascultatu.

§ 4. La pertractârile judecatoresci in sî afara de cause controverse, cându participéza mai multe pârti, i sta in voia fiacârei pârti a intrebuintiá ori sî carea din cele trei limbi ale tierei.

§ 5. Esibitele pârtiloru ori cererile loru date la protocolu, debuie resolvate in aceeasi limba, in carea a fostu facuta petitiunea séu cererea luata la protocolu.

§ 6. In casurile acelea, candu participéza mai multe pârti, se voru espedí decisiunile judecatoresci, cum sî motivele in aceea limba, in carea a fostu compusa petitiunea séu incus'a, respective antâiulu esibitu ori antâi'a cerere verbala.

Celorlalte pârti li se voru espedí la cererea loru sî traduceri din decisiune in acea limba, in carea au luatu ele parte la pertractare.

§ 7. Pertratarea finala verbala, publicarea sî espedirea sentintiei se va face in aceea din cele trei limbi ale tierei, carea e limb'a materna a acusatului. Totusi are acusatulu voia libera a-si alege pentru acést'a alt'a din cele trei limbi ale tierei, carea insa elu debue sa o pricépa.

§ 8. Decisiunile oficieloru sî judecatorieloru mai inalte se voru espedí asemenea in acea limba, in care debue date afara pârtiloru aceste decisiuni dupa dispositiunile §§-loru 5, 6 sî 7.

§ 9. Fia-cine póte intrebuintiá in pertractârile publice ori sî carea din cele trei limbi ale tierei.

§. 10. In comunele cetatienesci sî satesci defige limb'a afaceriloru interne in trebi comunale representanti'a comunei.

§. 11 In municipiu defige limb'a pentru afacerile municipale representanti'a respectivului municipiu.

§. 12. Determinatiunile §§-loru 10 sî 11. voru avea valóre totdeun'a numai pe câtu va ţîné activitatea representantiei municipale ori comunale. Dupa decursulu acestei activitâti se va poté face o conchisiune nóua in privinti'a defigerei limbei de afaceri a comunei ori a municipiului.

§. 13. Tóte impartasîrile, estradârile, ordinatiunile, mandatele sî alte asemenea se voru emite decâtra autoritâtile superordinate câtra aceste municipie, comunitâti sî câtra oficiele sî judecatoriele loru, séu câtra corporatiunile bisericesci sî de altu soiu in aceea dintre cele trei limbi ale tierei, carea e limb'a oficiósa de afaceri interne in trebile loru municipale sî comunale, séu in aceea, de carea se folosesce corporatiunea séu institutulu, fia ecclesiasticu ori de altu soiu.

§ 14. Comunele sî municipiele, oficiele sî judecatoriele loru, precum sî corporatiunile bisericesci ori de altu feliu sî judecatoriele ecclesiastice in comunicatiunea reciproca sî cu oficiele loru superióre voru intrebuintiá limb'a loru propria interna de afaceri.

§ 15. In comunicatiune cu oficiele c. r. militare se voru folosí comunele de limb'a loru propria, ear municipiele si oficiele loru dupa potintia de limb'a germana.

§ 16. Limb'a oficiósa interna a oficieloru municipale sî a judecatorieloru municipale e aceea, carea e sî a municipiului respectivu.

In comunicatiunea presidiala de servitiu a toturoru autoritâtiloru sî oficieloru se concede a se folosí fia-carea dintre cele trei limbi ale tierei, fára restringere.

§ 17. Limb'a oficiósa interna a celorlalte oficie sî curti judecatoresci, cum sî a comunicatiunei acestoru oficie sî curti judecatoresci intre olalta *) sî cu oficiele, ce se afla din afara de marele-principatu alu Transsilvaniei, se va determiná pe calea ordinatiuniloru.

§. 18. Limb'a de invetiamentu in scólele populare sî medie sî in institutele superióre de invetiamentu o defigu aceia, cari au de a 'ngrijí pentru sustinerea scóleloru respective sî a instituteloru superióre de invetiamentu.

§. 19. Matriculele ecclesiastice se voru portá intr'un'a din cele trei limbi, care suntu dechiarate in §. 1. de egalu indreptatîte.

Altmintrea le sta in voia confessiuniloru singulare a determiná spre acestu scopu in contielegere cu Regiulu Guberniu sî alta limba.

§. 20. Tóte legile tierei, care stau in contradîcere cu aceste determinatiuni, suntu desfintiate sî scóse din activitate.

§. 21. Poterea oblegatóre a acestei legi intra in activitate fâra amânare.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia, dupace diet'a prin radicarea toturoru membriloru sei a manifestatu priimirea unanima a legei. Siedinti'a urmatóre va fi joi in (19 Sept./1 Oct.); la ordinea dîlei e proiectulu de lege pentru inarticularea diplomei din 20 Oct. 1860 sî a patentei din 26 Februariu 1861.

*) Citesce: intre sine! Red.)

Siedinti'a XXXVIII.

tînuta Joi 19 Septembre (1 Octobre) 1863.

Dupa cetirea protocolului, Rannicher cá referinte alu comissiunei insarcinate cu elaborarea unui proiectu de lege pentru inarticularea diplomei din 20 Oct. 1860 sî a patentei din 26 Februariu 1861 o'upa tribun'a, sî in cuventu lungu deduce in sîru istoricu fasele, prin care a trecutu Tranni'a dela nefericit'a batáia dela Mohács din anulu 1526, unde Ungari'a si-a perdutu regele sî regatulu, pâna la tempurile mai din urma; apoi pogorându-se specialminte la diet'a Tranniei sî documentându, ca aceea in realitate a priimitu diplom'a sî patent'a sî ca acumu resta numai partea formala pentru de a fi deplinitu actulu acest'a de cea mai gravu importantia, recomânda inarticularea câtu mai curendu a aceloru dóue mari acte de statu, cá asiá sal'a acést'a istorica, in carea s'a decretatu trecerea Tranniei sub scutulu Austrici sî 'n carea s'a priimitu sanctiunea pragmatica, bas'a unitâtii imperiului austriacu, sa fia de nou martor'a unei festivitâti, ce face epoca in viéti'a Tranniei. Apoi cetesce proiectulu de lege alu comissiunei respective, precumu sî diplom'a sî patent'a in limb'a germana; aseminea Lászlofy in limb'a magiara sî Puscariu in limb'a româna.

Testulu romanescu alu proiectului e urmatoriulu:

Proiectu

pentru legea de inarticulare privitóre la priimirea ambeloru diplome imperatesci din 20 Octobre 1860 sî din 26 Februariu 1861 in cartea de legi a marelui Principatu alu Transsilvaniei.

Noi Franciscu Iosifu Anteiulu,

din grati'a lui Dumnedieu Imperatu alu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei si alu Boemiei, Rege alu Lombardiei si alu Venetiei, alu Dalmatiei, Croatiei, Slavoniei, Galitiei, Lodomeriei si Iliriei, Rege alu Jerusalimului etc. etc. Archiduce alu Austriei, Mare Duce alu Toscaniei si alu Cracoviei; Duce alu Lotaringiei, alu Salisburgului, Stiriei, Carintiei, Carniolei si alu Bucovinei; mare Principe alu Transsilvaniei; Marchione alu Moraviei; Duce alu Silesiei superiore si inferiore, alu Modenei, Parmei, Placentiei si Guastalei, alu Ausvitiei si Zatorului, alu Tesinei, Friaulei, Ragusei si Zarei; comite principatu alu Habsburgului si alu Tirolului, alu Chiburgului, Goritiei si Gradiscei; Comite alu Secuiloru; Principe de Trientu si Brixen; Marchione alu Lausitiei superiore si inferiore si alu Istriei; Comite de Hohenembs si Feldkirch, Bregentia, Sonnenberg etc. etc. Domnu de Triestu, Cataro si in Marchionatulu Vendicu; Mare Voivodu alu Voivodinei Serbiei etc etc.

facemu prin acést'a de scire sî cunoscutu:

Representantii iubitului Nostru mare Principatu alu Transsilvaniei conchiamati prin regescului Nostru rescriptu din 21 Aprile 1863 pre 1 Iuliu alu acelui anu in liber'a Nóstra cetate regésca Sabiiu si adunati acolo in dieta, Ne au substernutu pe cale constitutiunala unu articulu de lege privitoriu la priimirea Diplomei Nóstre imperatesci din 20 Octobre 1860 si a legei fundamentale din 26 Februariu 1861 estradate asemenea in form'a unei diplome imperatesci in legile tierei marelui Principatu alu Transsilvaniei pre lânga prea umilit'a loru rogaminte depusa in representatiunea loru din .... pentru ca sa dâmu acestui articulu pregratiós'a Nóstr'a acceptare, confirmare si sanctiune.

Cuprinsulu acestui articulu de lege este urmatoriulu:

Articulu de lege

despre priimirea ambeloru Diplome imperatesci din 20 Octobre 1860 sî din 26 Februariu 1861 in legile tierii marelui Principatu alu Transsilvaniei.

Dupa ce Sacratisim'a Sea Maiestate cesaro-regésca apostolica prin preagratiosulu Rescriptu din 15. Juniu 1863 Diplom'a imperatésca din 20 Octombre 1860 estradata in tóte trei limbi ale tierei si Legea fundamentala din 26 Februariu 1861 despre representatiunea imperiului estradata asemenea cá diploma imperatésca le-a impertasitu Dietei sî o a provocatu pe aceeasi, cá se tréca ambele aceste documente intre legile tierei in testulu autenticu si in cele trei limbi ale tierei;

dupace in urmarea acestor'a Representantii marelui Principatu alu Transsilvani adunati in dieta, intru multiemitórea recunóscere a binevoitóreloru si preagratiósceloru scopuri ale Maiestâtii Sele indireptate spre statorirea unei ordini constitutiunale de statu, care se manifesta atâtu in restaurarea constitutiunei transsilvane, câtu si in darea constitutiunei imperiale pentru tóte popórele si tierile intregei monarchii, in preaumilit'a loru adressa din 21 Augustu 1863 si descoperira vointi'a de a implini provocarea emanata de câtra Maiestatea Sea pentru cá sa tréca ambele diplome in legile tierei in modu cá acel'a, incâtu diet'a sa compuna despre acést'a unu articulu de lege anumitu sî sa-lu supuna Maiestâtii Sele cesaro-regesei apostolice spre preagratiós'a sanctiune;

dupace in fine Sacratisim'a Sea Maiestate prin preagratiosulu Rescriptu din 5 Septembre 1863 in acésta vointia a binevoitu a vedé cu complacere sincera unu documentu innoitu alu neclatitei credintie sî alipiri câtra gloriós'a sî august'a Casa domnitóre, cum sî câtra traditiunile acelui trecutu, intru care stramosii au recunoscutu cu multiamita sî au marturisitu pe fatia deplin'a valóre a legamintii Transsilvaniei statorite prin sanctiunea pragmatica cu celelalte regate sî tieri ale intregei monarchii:

Se decide cu invoire bucurósa, tare sî nerevocaveru, cá ambele adesea memorate diplome imperatesci din 20. Octobre 1860 sî din 26 Februariu 1861 sa se ia sî sa se petréca in legile tierei marelui Principatu alu Transsilvaniei din cuventu in cuventu, precumu urmézа:

(Urmézа: 1) diplom'a din 20 Octobre

1860, 2) patent'a din 26 Februariu 1861; 3) Legea fundamentala despre representatiunea imperiului).

Acésta prea umilita rogaminte a credinciosiloru Nostri representanti ai iubitului Nostru mare Principatu alu Transsilvaniei adunati in dieta prîimindu-o Noi cu complacere, damu articulului de lege trecutu mai susu intru totu cuprinsulu lui, cesareo-regésc'a sî domnésc'a Nóstra acceptare, confirmare sî sanctiune, eara pre memoratii credintiosi representanti ai acelei tieri ii asigurâmu, cumca acestu articulu petrecutu prin acést'a in Cartea de legi a marelui Principatu alu Transsilvaniei lu vomu face cá sa fia observatu prin toti ai Nostrii credintiosi, intocma precum Noi pe acelasiu in poterea acestui documentu alu Nostru de acum lu acceptâmu, ratificâmu, incuviintiâmu sî confirmâmu.

Datu-s'a . . . . .

Br. de Siagun'a (de pe tribuna). Inalta casa! Cu mai multe prilegiuri m'amu descoperitu eu in privinti'a aceloru dóue diplome imperatesci, pentru inarticularea caror'a comissiunea ad hoc au asternutu inaltei case unu proieptu de lege. Descoperirile mele in privinti'a acést'a facute suntu cunoscute nu numai in patri'a nóstra, ci si mai departe afara de patria; ele au esîtu in brosiuri si mai in tóte gezetele, ale patriei nóstre si ale monarchiei intregi. Eu si astadi sumu petrunsu de aceea, ca convingerile mele cele de pâna acumu despre cele doue diplome imperatesci îmi facu convingere noua patriotica si morala, cá sa me dechiaru si cu acestu prilegiu, ca lu suntu pentru ele si doresecu inarticularea loru cu aceea, cá aceste mesuri sa remâna pentru toti timpii in vigórea loru cea genuina. Eu sumu petrunsu, cumca diplomele acestea si mesurile cele ce suntu depuse in ele suntu urmari naturale ale desvoltarii vietii nóstre sociale, si de statu. Eu sumu din sufletu pentru efptuirea hotaririlor acelora, care Mai. Sa Imperatolu nostru le au depusu in aceste doue hartii ale Sale, pentru ca convinsu sumu sî despre aceea, ca numai si numai pre lânga moralitatea cuprinseloru in acoste doue diplome putemu fi fericiti noi si posteritatea nóstra.

Amu gresî domniloru, candu de barometrulu afaceriloru nóstre legislatóril amu luá de direptiune barometrulu timpiloru de mai nainte. Vedemu, ca firea in totu anulu isi face decursulu seu prin cele 4 pârti ale anului.— Inr'o parte se rennoiesce, in cecalalta se desvól'a, in a trei'a vine la maturitate, in a 4-a incepe a apune.

Intocmai asiá este si cu curgerile lucruriloru politice; lucrarile lumesci si omenesci au unu inceputu, au unu timpu de desvoltare, au unu timpu de maturitate, si apoi urmédia in sfarsîtu timpulu apunerei.

Acést'a dupa parerea mea, Domniloru! se póte observá, se póte pipaí si in viéti'a popóreloru.

De nu aru fi asiá, precum dicu, atunci nu amu vedé feliurimea cugeteloru, institutiuniloru, legiloru; atunci amu avé intocmai numai si numai o carte de legi, precum avemu o carte de viatia-- sfanta scriptura. Noi suntemu, domniloru, la inceputulu unei vieti nóue politice si patriotice fatia cu impregiurarile de mai nainte. Suntemu in stadiulu acel'a, cá sa se renoésca edificiulu constitutiunalu celu vechiu alu patriei, pentru ca sumu convinsu, ca déca nu se va renoí edificiulu acel'a, ci se va lasá in starea lui cea de mainainte, atunci nu se va puté sustiené.

Oare nu este o moralitate de celu mai mare pretiu in diplomele aceste imperatesci, cându tocma in ele vedemu nisce puteri noue sanatoase, care renoescu si ne asigura constitutiunea patriei intrunu chipu, cá sa nu se nimicésca.

Sciu pré bine, Domniloru! ca vor fi si de aceia, carii voru avé nisce banueli in privinti'a cuprinsului acestoru doue diplome imperatesci; banueli cá acelea, c'a adeca si mai mult se va cere din constitutiunea patriei demainainte, decumu este astadi cuprinsulu diplomeloru acestor'a.

Eu nici de cum nu potu sa dau man'a cu unii cá acestia, carii asémenea banueli au; pentru ca cetindu si iarasi cetindu eu diplomele a acestea amu gasitu, ca cuprinsulu loru este precisu, chiaru, liberalu constitutionalminte, asiá in catu nu lasa locu la banueli, si nu lasa locu pentru nisce talmaciri stengace.

In sfarsitu domniloru! marturisescu, ca póte avé si un'a si alta diploma vr'o imperfectiune; insa de aci aru fi unu lucru gresitu a aduce nisce banueli nefundate, nisce banueli, care numai suspiciuni netemeinice aru avé de basa.

Concedu, Domniloru! ca in diplomele acestea cev'a imperfectu se afla. Cum sa nu se afle, Domniloru?! cându ce e perfectu ce au facutu mân'a omeneasca? Eu asiu dîce din viatia me practica, ca acaea, ce aru fi în diplomele acestea imperfectu, prin o viatia patriotica, morala sí intielépta lesne se póte face perfépta. Dela popórele de sub sceptrulu Mai. Sele atarna aceea, cá cuprinsulu celu precisu, liberalu moralu, sî constitutionalu din aces e diplome, sa fia pentru popórele Sale o binecuventare obstésca. Apoi, Domniloru! este sî o medicina de a se ingradí in contr'a vrennei primesdii constitiunale? Suntu moduri, cumu o tiéra constitutiunala sasi sustiana dreptur le sale constitutionale, sî adeca prin representantii sei maturi in scintie sî cunoscintie politice, prin o cutezare morala a representantiloru sei adunati in legislatiune. Nu scimu inca nici o tiéra constitutionala, unde representantii poporului nu aru fi interpelatu pre unulu séu altulu din ministrii, ca de ce cutéza elu sa faca ordinatiuni in contr'a cutârei séu cutârei legi?

Cu banuieli, Domniloru! nu ispravesce nime nimic'a, dar ispravesce cu sciintia, ispravesce cu cutezare morala. Pentru aceea dîcu ca noi avemu astadi, sî vomu avé sî pe viitoriu, necesitate a ne ingradí pentru sustienerea legiloru positive constitutionale ale patriei sî de vomu vedé, ca unu ministru, unu cancelariu aulicu nu se porta dupa legile positive, atunci la dieta lu vomu interpelá, cá sa se dechiare, cumu intielege ministrulu séu cancelarulu aulicu cutare sî cutare lege, cându densulu au datu dupa parerea nóstra e ordinatiune, care vatema legea pesitiva.

Me ducu mai departe. Ce obiecte voru fi acelea la senatulu imperialu, la care vomu luá parte sî noi, cá Ardeleni, — le scimu acelea.

Vomu fi acolo, sî daca vomu vedé, ca Cancelarulu aulicu transsilvanu séu altu Ministru face mesuri spre vatemarea legiloru fundamentali, care vremu sa le inarticulâmu acumu, -lu vomu provocá, sa ne spuna, pe ce basa póte sa faca unele mesuri séu ordinatiuni cá acestea.

De unde urméza, ca cu banueli nu ispravesce nime nimicu pre terenulu politicu, dar' ispravesce cu sciinti'a, ispravesce cu cutezarea morala.

Acesti'a suntu, Domniloru! aperatorii unei vieti constitutiunali.

Banuelile suntu nisce arme, care se intorcu asupr'a acelor'a, dela care provinu. Acestea lasându inainte, me dechiaru pentru proiectulu de lege adusu inainte din partea comissiunei adhoc spre inarticularea acestoru dóue diplome, adaugendu numai atâtu, ca corpulu acest'a legislativu, de sî tineru in form'a sea, aru aretá sî dovedí o judecata, care iar' aduce o vaza pré mare, cându proiectulu aflatoriu la ordinea dîlei unanimu s'aru priimí. (Bravo!) (Va urmá,)

Sabiiu 21 Septembre 1863.

Politic'a esterióra de o cam data e fórte stérpa; câci sosirea deputatiunei mexicane la Vienn'a sî continurea calatoriei eii la Triestu spre a oferí Archiducelui Ferdinand Maximilian coron'a imperateasca din Mexico, apoi unele loviri intre Poloni sî Rusi, in fine deschiderea senatului imperialu din Dani'a,— eata in câtev'a cuvinte mai tóte punctele ei cardinale. In politic'a interióra afara de serbatórea Tirolului spre aducerea aminte de trecerea lui sub Austri'a acumá 500 de ani, serbatóre la carea ia parte insusi Maiestatea Sea Imperatulu, obiectulu multu precumpanitoriu alu dîlei este asceptarea deputatiloru transsilvani la senatalu imperialu.

Principatele romane unite.

Dup'o depesia telegrafica a Gaz. Tranniei faim'a despre incercarea unui asasinatu asupr'a lui Gr. Sturz'a, care noi dela 'ncepulu o comunicaseramu cu tóta reserv'a, se demintiesce cá falsa. Dupa alta depesia teritoriulu romanescu s'au incalcatu de Austriaci la Turnu Severinu. Comandatulu de tunari a debarcatu 20 de feciori spre a scóte din prinsóre doi (corabieri) austríaci, carii in stare de betîa desiertara doue puscaturi de pistóle asupr'á politiei: Fura arestati.—

Varietati sî noutati de dî.

(Filantropia). Maiestatea Sea Imperatés'a Carolin'a august'a a daruitu pe sém'a celoru lipsiti din Ungari'a 10,000 fiorini.

(Necrologu.) Dimitriu Trombitasiu de Betlénu, fiiulu celu mai teneru alu P. Protopopu gr. or. din M.-Osiorheiu, Partenie Trombitasiu, reposà in Vien'a in 13|25 Septembre. 1863 in anulu alu 22-lea alu vietii sele, o lovitura cu atâtu mai grea pentru nefericitulu parinte, câci din cei 3 fii plini de sperantia, ce-i erau mangaerea batranetiei si veduviei, acest'a este alu doilea ce i-lu rapesce mórtea. Ii urâmu din sufletu: fia-i tierân'a usióra!

Redactoru rospundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe anu ar 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 89. ANULU XI.

Sabiiu, Marti 24 Septem. 1863

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XXXVIII.

tinuta Mercuri 18/30 Septembre*) 1863.

(Continuare si capetu.)

C. Schmidt. Cine cunósce principiele lui politice de-la diplom'a din 20 Octobre 1860. incóce, lu va crede, ca inim'a lui e plina de bucuria de cele ce se petrecu inaintea nóstra. (Bravo! in centru). A dóu'a óra de sute de ani are diet'a transsilvana de a inregistrá acte mari de statu. Antâi'a data fu la anulu 1722, cându staturile transsilvane inregistrara in legile tierei sanctiunea pragmatica, bas'a unitâtii imperiului austriacu. Câtu de diferite erau impregiurârile de atunci de cele de acum! Cu tóte acestea diet'a de atunci dete din mâna celu mai mare dreptu alu seu, dreptulu de a-si alege Principele, fiindu Transsilvani'a nainte de aceea principatu electivu. Avut'au insa causa Transsilvanii de a le paré reu pentru acésta fapta? Densulu crede ca nu; câci diet'a din 1744. obleaga inca si pre venitorimea la multiamita câtra august'a casa imperatésca. — Unitatea imperiului, basata pe temeiulu celu legalu alu sanctiunei pragmatice, a fostu isvorulu fericirei sî alu bunei stâri a popóreloru de sub sceptrulu Austriei; dincontra dualismulu totdeun'a i-a fostu spre stricare, pânacându la 1848. tendintiele dualistice ajungendu-si culmea, adusera preste imperiu nefericitulu resbelu civilu. Glorióseloru arme ale óstei imperatesci, carea e unitatea imperiului incorporata, le succese a stinge focului celu infricosiatu sî a restituí pacea si ordinea. Cu acésta domolire totdeodata trebui a se 'ntroduce o centralisare mai stricta a potestâtii, pânacându in fine Maiestatea Sea nu aflá de bine a mai prolungí periodulu acestui centralismu, ci prin diplom'a din 20. Octobre 1860. proclamá de nou principiulu constitutiunalu. La 26 Februariu 1860. urmá apoi sî patent'a imperatésca, despre care ambe actele Universitatei sasésca si-a declaratu bucuri'a prin representatiunea sea din 29 Martiu 1861. adaugendu, ca dens'a doresce realisarea acestoru legi sî pentru patri'a nóstra cu atât'a mai vertosu, câci continuitatea de dreptu i se parù ca nu garantéza drepturile totturoru. Totu atunci si-a manifestatu Universitatea sasésca dorinti'a de diet'a provinciala. Acumu a sositu tempulu celu doritu, sî densulu crede, ca diet'a cu atât'a mai putînu va intardiá a'nregistrá numitele acte de statu in legile tierei, câci acelea nu pretindu de-la tiéra nici o jertfa, precum fu d. e. la 1722., — ci inca dau tierei drepturi nóue neavute pâna acumu. — Representantii tierei, atâtu cei de fatia, câtu sî cei absenti — absenti insa fâra vin'a regimului — nu suntu alesi de cutare corporatiune séu casta privilegiata, ci de poporu, care dara are totu dreptulu de a asceptá, cá sa fia representate, aperate sî partinite drepturile sî interesele lui. Acést'a insa se póte face numai in senatulu imperialu, unde sa tractéza despre afacerile comune ale imperiului: contributiuni, militia, drumuri, negotiu, comerciu sî, cá despre o urmare a acestor'a, despre bunastarea poporului. Nimenea din dieta, crede, ca nu va voí a se face respunsabilu inaintea comitentiloru sei, ca aru fi intardiatu sî numai cu o septemâna tramiterea deputatiloru transsilvani la Senatulu imperiulu. Dintr'alte despre acést'a in principiu nici ca mai e vorb'a, câci diet'a s'a declaratu gat'a la acestu pasu; totu ce resta, e numai facerea unei forme. Comitetulu prin proiectulu seu **) a cercatu a implini sî acésta forma, luându-si de modelu representatiunea dietei din 1744. Densulu aprobéza elaboratulu comitetului in totu cuprinsulu lui sî doresce, cá diet'a din 1863 sa-lu intempine cu acelasi entusiasmu, ce-lu manifestara la casuri asemenea dietele din 1722. si 1744. (Bravo! mai cu séma 'n centru.)

Puscariu deosebesce in vieti'a publica a Transsilvaniei dóue momente: unulu cându tiér'a nesuiá dupa independintia, altulu cându cercá alipire câtu mai stricta de cas'a domnitóre austriaca. La casulu d'antâiu Transsilvani'a totdeun'a a fostu debila sî nefericita, la celu din urma tare sî fericita. Unu asemenea casu este celu de fatia, care garantéza cele mai frumóse drepturi atâtu patriei, câtu sî fiiloru ei, sî adica, nu numai cestui'a ori celui'a, ci totturoru celoru ziditi dupa tipulu si asemenarea lui Domnedieu.- In fine déca C. Schmidt se provóca la actele Universitâtii sasesci, sî Românii se potu provocá la tóte actele loru publice incependu din 1848 pâna 'n diu'a de astadi, pentru de a documentá alipire credintiósa de intregitatea imperiului. (Bravo! mai cu séma 'n stâng'a.) Deci priimesce sî densulu elaboratulu comissiunei si provóca pre membrii dietei a-si manifestá entusiasmulu. (Bravo!)

Plecker saluta si elu cele dóue acte de statu, care nu numai ne garantéza autonomi'a tierei, ci ne dau si participare la afacerile imperiului. Ele suntu nisce arbori pretiosi saditi la pólele Carpatiloru; sa-i grijimu cu tóta scumpatatea! (Bravo! in centru).

Brandu de Lemény repetiesce la ocasiunea acést'a ce a disu altu préstimatu oratoru (Eppulu Siagun'a) cu ocasiunea inarticulârei natiunei române: ca adeca sal'a acést'a dietala i se pare prea mica fatia cu lucrurile, ce se pertractéza intr'ens'a. Câci acum nu mai e vorb'a de 1 millionu si mai bine de Români transsilvani, ci de 30 si atâtea millióne de Austriaci, cu cari suntemu chiamati a conlucrá la afacerile cele mari ale imperiului in senatulu imperialu. De s'aru fi obiectatu ce-va in contr'a inarticulârei acestoru diplome, densulu aru fi cercatu acele obiectiuni ale combate cu tóta seriositatea. Demnitatea imperiului cere imperativu presinti'a Transsilvaniloru in senatulu imperialu, cá Austri'a sa fia fericita inlauntru si respectata inafara. (Bravo!) Deaca C. Schmidt s'a provocatu la actele universitâtii sasesci si Puscariu la petitiunile Românilor dela a. 1848 incóce, densulu are de a mai adauge numai provocarea la pertractârile conferintieloru de-la Belgradu (Alb'a—Iuli'a) si la ale conferintiei natiunale din 15 Aprile a. c. (Bravo! in centru).

Conte Siulutiu. O casa numai atunci e fericita, cându toti fiii ei traiescu in armonia si concordia. Totu asiá si o tiéra. Tranni'a potemu dice, ca a fostu fericita numai de cându a venitu sub Austri'a, cându deodata au inceputu a se desvoltá tóte poterile tierei. Tóte natiunile Tranniei au fostu fericite, numai Românii erau eschisi dela acésta fericire. Insa tocm'a cându a fostu lips'a mai mare, atunci ne tramise Ddieu pre Maiestatea Sea Imperatulu, care cu parintésca ingrigire va sa fericésca si natiunea nóstra prin aducerea altoru legi nóue de statu. Aceste legi suntu diplom'a si patent'a, in alu caroru spiritu afla densulu cea mai mare 'ntieleptiune a Domnitorului: asigurarea din afara, liniscea patriei, indreptatîrea egala a totturoru. Mare fericire crede densulu pentru natiunea sea, déca si dens'a va fi representata in consiliulu imperialu, unde se tractéza de cele mai flagrante cestiuni ale monarchiei. Lipsa de a consultá impreuna asupr'a aceloru afaceri au tóte natiunile, dar mai cu séma cea româna; onórea de a participá la senatulu imperialu, e a totturoru, dar cu deosebire a nóstra, (Bravo!) cari in privinti'a credintiei câtra Domnitoriu si patria nu concedemu dreptulu de antaietate nici unui altui poporu. Deci doresce inarticularea diplomeloru câtu mai curendu (Bravo!).

Zimmermann. Legile fundamentale de statu dau imperiului, ce este a imperiului, sî tierei ce este a tierei. In ele aflâmu cea

*) Din eróre in nr. trecutu se pusese Joi in 19 Sept. (1 Oct.) Red.)

**) Adusu de noi in nr. premergatoriu. Red.)

mai buna garantia si pentru stabilitatea vietiei nóstre constitutiunale; dreptu argumentu se provóca numai la acea impregiurare; ca de-si dupa legile tierei in toti anii trebuiá sa se tiena dieta, aceea adeseori se tienea numai cu intrerumperi de diecimi de ani. Radacin'a reului erá aceea, ca nu esistá unu locu, o ocasiune de a interpelá pre Cancelari'a aulica transsilvana. (Bravo!). Acést'a acum va 'ncetá dupa ce s'a creatu senatulu imperialu; de accea recomenda si densulu primirea si 'narticularea ambeloru diplome.

Presiedintele enuncia, ca de si nu s'a vediutu opositiune, totusi pentru observarea formei se simte 'ndatoratu a provocá pre membrii dietei, cá sa-si manifesteze consentiementulu prin sculare; apoi citindu inceputulu si finitulu proiectului de lege respectivu in limb'a magiara si voindu a o dá spre cetire sî 'n celelalte limbi: se audu voci numeróse, ca e destulu cu testulu magiaru. Spre a manifestá aprobarea proiectului, toti membri se radica sî saluta proiectuln cu: Hoch! sî: Sa traiésca! In fine Rannicher, pentru de a observá sî traditiunea istorica de-la 1744, propune a se adauge, ca proiectulu s'a primitu cu unanimitate.

Cu acestea siedinti'a se'ncheia la $1^3/_4$ óre dupa ameadi.

Siedinti'a XXXIX.

tînuta Joi in 19 Septembre (1 Octobre) 1863.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului Presiedintele da spre cetire p. n. rescriptu din 27 Septembre a. c., prin care se 'ntaresce articululu de lege privitoriu la inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru eii in tóte trele limbile. Rescriptulu sî proiectulu de lege in limb'a româna suna asiá:

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu,

din grati'a lui Domnedieu Imperatoriulu Austriei;

Regele Apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Galitiei, si Lodomeriei; Regele Lombardiei, Venetiei si Iliriei; Archiducele Austriei; Marele Principe alu Transsilvaniei si Comitele Secuiloru s. c. l. — s. c. l.

Damu de scire si priceputu representantîloru iubitului Nostru Mare-Principatu Transsilvani'a pre I-ma Iuliu a. c. la Sabiiu conchiamati:

Articululu de lege privitoriu la efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române si a religiuniloru ei, care Ni-lu ati substernutu iubitîloru credinciosi prin impoteritulu Nostru Comisariu r. de dieta pre langa representatiunea Vóstra din 7 Septembre a. c., ce se atinge de principiele intr'acel'a pronunciate lu incuviintiamu, si numai in privinti'a formulârei lui amu aflatu de debuintia a face unele stramutâri.

Cu atât'a mai tare Ve provocâmu dara: sa substerncti sanctiunei Nóstre préinalte ací alaturatulu articulu de lege in modulu indatinatu pre lânga observarea §-lui 23 alu regulamentului prov. de dieta câtu se póte mai curendu, cu câtu stramutârile de Noi facute nu atingu esenti'a lucrului, ci eschidu numai unele interpretâri, cu cari nici Voi nu consemtîti.

Prelânga care Ve remânemu cu bunavointi'a si grati'a Nóstra cesaro-regésca si mareprincipésca nestramutaveru aplecati.

Datu in Ischl, in 17 Septembre anulu un'a mia optu sute siésedieci si trei, alu imperatîrei Nóstre alu cincisprediecelea.

Franciscu Iosifu m. p.

Franciscu Comite de Nádasdy m. p.

In urm'a mandatului préinnaltu alu Maiestatei Sele c. r. apostolice:

Nicolae Comite de Teleky m. p.

Articulu de lege

privitoriu la efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române si a confesiuniloru ei.

§ 1. Natiunea româna, religiunea greco-catolica cá atare si religiunea greco-orientale se recunoscu prin lege intru intielesulu constitutiunei Transsilvane in tocm'a cá si celelalte trei natiuni si patru confessiuni recunoscute ale Transsilvaniei.

§ 2. Biseric'a greco-catolica cá atare, si biseric'a greco-orientale au totu acea pusatiune de dreptu de sine statatória in marele Principatu alu Transsilvaniei, si totu acea libertate de a se organisá in afacerile loru interne, care le ocupa celelalte beserici ale tierei, recunoscute prin lege si recepte dupa dreptulu de statu, adeca: beseric'a romano-catolica, beseric'a de religiunea evangelico-elvetica, biseric'a de religiunea evangelico-augsburgica si beseric'a unitaria, pre bas'a legiloru tierei, care garantéza pe deplinu libertatea religiunei si a consciintiei.

Pre lânga reservarea dreptului de suprainspectiune alu corónei, determinatu prin legile Marelui Principatu alu Transsilvaniei, ce-i compete de a-lu eserceá in intielesulu constitutiunei, suntu asiá dara tóte aceste beserici indreptatîte de a-si regulá, administrá si conduce tóte afacerile loru eclesiastice intru intielesulu asiediaminteloru loru canonice si besericesci, precumu si afacerile loru scolastice, fundatiunile, fondurile si institutele loru, independinte de ori si care influintia a vreunei alte beserici.

§ 3. Natiunile recunoscute prin lege si adeca: natiunea Magiariloru, Secuiloru, Sasîloru si a Românîloru fatia un'a cu alt'a suntu pe deplinu egalu indreptatîte, si cá atari se folosescu in sensulu constitutiunei Transsilvane de asemene drepturi politice. Liberulu esercitiu religiunariu, precumu si egalitatea de dreptu cetatiénu si politicu a toturoru locuitoriloru tierei nu sufere prin acést'a nici un'a restringere.

§ 4. Numirile diferite ale partîloru tierei nu intemeiéza si nu dau pe seam'a natiunalitatîloru singuratice nici unu feliu de drepturi politice.

§ 5. In marc'a Marelui Principatu alu Transsilvaniei se vá suscepe o emblema propria pentru natiunea româna.

§ 6. Tóte legile tierei, care stau in contradîcere cu determinatiunile legei acestei'a, suntu desfiintiate si fâra potere de lege.

§ 7. Poterea oblegatoria a legei acestei'a intra in activitate fâra amanare.

Cu orginalulu intocmai sunatoriu.

Datu de r. Cancelaria aulica transsilvana.

Vienn'a in 28. Septembre 1863.

Comite Franciscu de **Nádasdy.**

Comite Nicolae de **Teleky.**

Modificarile facute in proiectulu de lege atingu numai trei puncte: 1) in locu de „statu“ se dîce aici „„marele-principatu alu Transsilvaniei,“ (§ 2); canónele bisericesci se punu la loculu loru, (§ 2) in §-ulu 6 se lasa afara cuvintele: privilegii, patente, rescripte, etc. sî se dîce simplu: legile tierei.

Br. de Siagun'a priimesce testulu emendatu de regimu; Contele Siulutiu, fiindu tocm'a densulu proiectatoriulu modificâriloru la §-ulu 6 alu articulului de lege, revoca propunerea sea de atunci, sî incredintiatu in nespus'a bunatate sî dreptate a Monarchului priimesce articululu de lege modificatu.

Negrutiu recunósce, ca emendarea facuta de regimu e dreapta, ear modificarea la §-ulu 6 o priimesce nu cá Metr. Siulutiu revocandu-o, ci pentru ca se intielege de sine.

Zimmermann chiama atentiunea casei la regulamentulu de afaceri, care sî propositiunile regesci le privesce cá sî alte propositiuni sî cere a se tractá asemenea, adeca: a se tiparí, a se 'mpartî membriloru dietali spre studiare sî apoi a decurge desbaterea asupr'a loru. Acest'a e cu atât'a mai de lipsa, câci modificârile facute, care trebuie sa fia cunoscute din firu in peru, in urm'a unei singure cetiri, nu potu fi intielese de ajunsu.

Hannia. Deaca atunci cându diet'a s'a ocupatu anume cu propositiunea antâi'a regeasca, inimile nóstre s'au umplutu de bucuria, astadi trebuie sa fimu petrunsi sî mai multu de bucuria sî multiamita pâna la sufletu. Densulu crede, ca dupa ce punctele modificate suntu cunoscute de ajunsu, diet'a n'are de a face alt'a de câtu strigandu Maiestâtii Sele Imperatului din sufletu: sa traiésca! sa priimeasca articululu de lege cu acele schimbâri neinsemnate. (Hoch! sî: sa traiésca Maiestatea Sea!)

Br. de Reichenstein. Sa se observe formalitatea prescrisa de regulamentu, insa obiectulu sa se dechiare de urginte sî sa se tracteze astfeliu.

Bolog'a aruncandu o privire asupr'a puncteloru modificate ajunge la resultatulu acel'a, la care ajunsese sî Hanni'a, ca adeca, nu e de lipsa comissiune, ci se póte priimí numai de câtu proiectulu de lege modificatu.

Obert, pe bas'a §-lui 53 din regulameutulu de afaceri sturuiesce pentru compunerea unei comissiuni, carea sa preconsulte obiectulu cestiunatu sî in 3 dîle sa predea casei elaboratulu seu.

Puscariu. Diet'a sa priimésca articululu de lege in principiu, ear pentru observarea formalitâtii sa se predea obiectulu comitetului primitivu, care in terminu de 24 óre sa raporteze dietei asupr'a lui.

Zimmermann in contr'a delaturârei preconsultatiunei; câci cine va sa voteze asupr'a unui obiectu, trebuie sa-lu cunósca pe deplinu (Bravo!).

Wittstock pe bas'a §§-loru 48. sî 53. din regulamentulu de afaceri, ca Obert sî Zimermann, cá sa nu dâmu ansa celoru din afara, cari sî fâra de acéea cauta cu ochi asiá suspiciosi la acésta dieta, de a ne dîce, ca venimu —dupa espressiunea unui membru dietalu (Zimmermann)— la dieta cu instructiunile in buzunariu. Déca terminulu de 3 dile e prealungu, atunci sa se fipseze dóue dile séu sî numai un'a.

Bar. de Reichenstein se apera in contr'a aparitiunei, ca densulu ar' voí a pricipitá lucrulu.

Ios. Schneider cá Obert sî Zimmermann, cu atât'a mai vertosu, ca ordinea dîlei nu s'a comunicatu la deschiderea siedintiei.

Br. de Siagun'a se bucura, ca obiectulu acest'a doritu de secoli e realisatu acumu, sî bucuri'a lui cresce, vediendu cu câta vivacitate sî bunavointia participa membrii dietei la acestu obiectu. Bucuri'a acést'a insa nu-lu impedeca de a nu staruí sî densulu pe lânga pastrarea formeloru din regulamentu. In lini'a prima e de acordu cu Br. de Reichenstein; in lini'a a dóu'a cu Zimermann, de-si nu vede nici unu periculu déca obiectulu acest'a s'aru luá la pertractare dupa motiunea lui Reichenstein. La un'a insa sa câutâmu cu totu deadinsulu, sî acést'a nu e vre o propunere „pro domo sua“ ci numai onórea dietei, carea pretinde a se aduce obiectulu acest'a câtu mai curendu la capetu. (Bravo!) (Numerósele voci, ce pretindu incheiarea desbaterei nu se considera, ci se da cuventu lui)

C. Schmidt, care, cá sa nu se strice bucuri'a Românîloru, cari ascépta acésta dî de sute de ani, pretinde a se decide lucrulu indata; (Bravo! so ist es!) de acéea partinesce propunerea lui Puscariu.

Bolog'a staruiesce prelânga parerea sea de mai naînte sî priimirea numai decâtu a articulului de lege modificatu câci fiindu obiectulu desbatutu de a ajunsu, deciderea lui nu se póte socotí de pricipitare.

M. Binder se bucura impreuna cu toti membrii dietei de acestu rescriptu sî doresce a vedé câtu mai curendu natiunea româna sî confessiunile eii inarticulate dupa legile tierei; dar nu vede nici unu periculu déca se va observá regulamentulu de afaceri. E ce-va neaudîtu, cá sa se fia priimitu, pertractatu sî resolvitu vreunu rescriptu regescu cu atât'a precipitatiune cá celu de fatia. Priimesce propunerea lui Puscariu, ca comissiunea primitiva sa preconsulte obiectulu, insa nu in 24. óre, ci in 3 dîle.

Brann de Lemény. Modificatiunile facute de regimu suntu numai stilistice sî neesentîale, sî asiá articululu de lege sa se priimésca cumu a venitu de susu.

Obert pentru propunerea sea, carea nu tinde la amanarea obiectului, ba nici chiaru la stricarea impressiunei cei placute a aceluia. Nepriimindu-se insa propunerea lui, atunci pentru propunerea contraria pretinde observarea regulamentului, dupa care la aducerea unui astfelu de conclusu se ceru $^2/_3$ din voturile membriloru dietali.

Lassel sprijinesce propunerea lui Obert.

Puscariu. Dupa §. 53. alu regulamentului de afaceri desbaterea póte fi numai asupr'a cestiunei de urgintia, — ceea ce o recunóscemu cu totii. Priimesce terminulu de 3 dile, decâtu care mai scurtu nu se póte.

Conte Siulutiu esplica, ca densulu a revocatu numai amendementulu seu la §-ulu 5; dintr'alte se 'nvoiesce, cá comissiunei respective sa i se lase terminu de 3 dîle.

Presiedintele da spre cetire p. n. rescriptu imperatescu din 27 Septembre a. c. privitoriu la alegerea deputatiloru transsilvani pentru Senatulu imperialu. Rescriptulu in testulu romanescu suna asiá:

Franciscu Iosifu Antaiulu,

din gratî'a lui Domnedieu Imperatoriulu Austriei;

Regelo Apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Galitiei sî Lodomeriei; Regele Lombardiei, Venetiei sî Illiriei; Archiducele Austriei; Marele Principe alu Transsilvaniei sî Comitele Secuiloru, s. c. l.—s. c. l.

Damu de scire sî priceputu representantîloru iubitului Nostru Mare-Principatu Transsilvani'a, pre I-ma Iuliu a. c. la Sabiiu conchiamati:

Defigerea modului, in care sa se faca alegerea deputatîloru Transsilvaniei la senatulu imperialu, amu reservat-o prin biletulu Nostru de mâna imp. din 26 Februariu 1861 regulârei constitutiunali pre calea legislatiunei tierei, sî tramiterea acestoru deputati la senatulu imperialu, amu dechiarat-o prin rescriptulu Nostrru r. din 15 Iuniu a. c. pentru deschiderea dietei emisu de un'a din acele afaceri insemnate, despre care vomu mandá sa i-se propuna dietei proiectele de legi atingatóre.

Fiind-ca insa regularea definitiva a acestei afaceri pre calea legislatiunei tierei, cumu e de prevediutu, vá avé debuintia de tempu mai indelungatu sî pertractâri mai aduncu taiatóre; sî dupa ce in adres'a Vóstra préumilita din 21 Augustu a. c. câtra Noi indreptata ati dechiaratu iubitîloru Credinciosi, ca sunteti gat'a a luá parte la pertractârile senatului imperialu in privinti'a aceloru obiecte ale legislatiunei, care in intielesulu articuliloru I si II ai diplomei Nóstre din 20 Octobre 1860 sî a determinatiuniloru respective a legei fundamentali din 26 Februariu 1861 despre representatîunea imperiului, privescu la drepturile, datorintiele sî interesele comune ale toturoru regateloru sî tieriloru Nóstre; dupa ce in fine ati intreprinsu a trece aceste documinte in legile tierei cu testu autenticu in tóte trele limbile tierei, sî veti fi sî esecutatu acést'a, cumu speramu, pâna la sosirea acestui mesagiu alu Nostru: Ve provocâmu prin acést'a iubitîloru Credinciosi, cá sî pâna atunci, pâna cându vá fi defiptu definitivu cu confâptuirea Vóstra pre calea constitutiunala modulu, in care sa se faca alegerea deputatîloru Transsilvaniei la senatulu imperialu, sa Ve pastrati cuviintiosu influinti'a, care vi se compete in intielesulu legei fundamentali din 26 Februariu 1861 la senatulu imperialu acumu adunatu in pertractarea aceloru afaceri, care voimu sa fia tractate sî decise in intielesulu articuliloru I sî II a diplomei din 20 Octobre 1860 numai cu convoirea senatului imperialu.

Asceptâmu dar' cu atât'a mai tare, ca veti corespunde iubitîloru Credinciosi, cá representantii iubitului Nostru Mare-Principatu Transsilvani'a la dieta adunati câtu se póte mai curendu acestei provacari, cu câtu astfeliu de afaceri comune preste putienu debuie sa se ia la pertraptare si decidere, si interesele cele mai momentóse ale iubitului Nostru Mare-Principatu Transsilvani'a, anume in privinti'a statorirei budgetului, sî ducerei drumului de feru prin Trannssilvani'a, pretindu cu urgentia, cá deputatii Transsilvaniei sa fia de fatia in senatulu imperiale.

Ve recomendâmu tot-odata iubitiloru Credinciosi si Ve provocâmu: sa alegeti cei 26 de membrii ai dietei, cari suntu a se tramite din Transsilvani'a la senatulu imperiale in intielesalu §-ului 6 alu legei fundamentali despre representantiunea imperiului, acum-odata asiá: cá d'intre cele 8 despartiaminte in cari se imparte diet'a dupa § 27 alu regulamentului provisoriu de trebi spre a usiurá pertractarea afaceriloru, despartiamentulu I si alu II sa aléga câte 4, ér' alu III, IV, V, VI, VII si VIII-lea câte 3 membrii din intrég'a dieta prin maioritatea absoluta de voturi.

Cându inse in vreunu despartiamentu de aceste séu mai multe nu ar fi de fatia atâti membrii, câti suntu de lipsa in intielesulu §-lui 33 alu regulamentului prov. de trebi de a poté face conclusu, ori cându unu despartiamentu séu altulu din care-vá causá n'ar voí, ori n'ar poté intreprinde alegerile aceste, atunci membrii, cari erá sa-i aléga alteumu unu astfeliu de despartiamentu pentru cas'a deputatiloru senatului imperiale, ii vá alege diet'a singura dintre toti membrii dietei, prin maioritatea absoluta de voturile aceloru membrii ai dietei, cari iau parte la aceste alegeri.

Suntemu incredintiati de altmintrea, ca comitetele compuse in intielesulu §-ului 28 a regulamentului provis. de trebi si acele ce se voru mai compune, voru lucrá mai incolo la proieptele de legi, care Vi s'au tramisu si Vi se voru mai tramite iubitiloru Credinciosi si pre tempulu, câtu voru fi luandu parte la pertraptârile senatului imperiale membrii dietei, pre cari ii-veti tramite in cas'a deputatiloru senatului imperiale, pentrucá adunându-se diet'a cara indata dupa incheiarea siedintieloru senatului imperiale sa fia in stare a re-'nceepe si continuá cu succesu activitatea sea constitutiunale spre deslegarea celoru multe afaceri momentóse, cari au remasu inca nedeslegate.

Pre lenga care Ve remânemu cu bunavointi'a si grati'a Nóstra cesaro-regésca si mareprincipesca nestramutaveru aplecati.

Datu in Ischl, in 27 Septembre, anulu un'a mila optu sute siésedieci si trei, alu imperatîrei Nós're alu cincispredieceiea.

Franciscu Iosifu Antaiulu m. p.
Franciscu Comite de Nádasdy m. p.
In urm'a mandatului préinaltu alu Maiestatei Sele c. r. apostolice:
Nicolae Comite de Teleky m. p.

Diet'a saluta rescriptulu cu acclamatiuni de bucuria.

M. Binder propune, a se dechiará obiectulu de urginte a se alege din siedinti'a de astadi 12 membrii, cari in restimpu de 6 dîle sa elaboreze unu proiectu, care tiparindu-se apoi si 'mpartasîndu-se intre membrii dietei in terminu de 24 óre, sa se ia la desbatere. Propunerea e spriginita.

Obert propune amanarea obiectului pâna pe dîu'a urmatóre.

Lassel aduce altu proiectu totu in sensulu lui Obert.

M. Binder. Deaca e prea multu 6 dîle, sa se puna 4.

Vaid'a. Sa se amane intrebarea Senatului 'mperialu, pana cându se voru terminá obiectele din launtru ale tierei.

Rannicher cá Binder, dar terminu numai de 3 dîle.

Zimmermann sprijinesce pe Vaid'a in punctulu acel'a, unde dice, ca sa nu ne precipitamu, ci desbatendu obiectulu cu maturitatea cuvenita sa cercamu a castigá sî pre cei ce nu suntu de fatia. Dintr'alte se 'nvoiesce cu terminulu de 3 dîle propusu de Rannicher (Rannicher Bravo!), cá cu atâtu mai multe dîle sa remane pentru consultare. (Rannicher e surprinsu, ilaritate in tóta cas'a.)

Venindu la votare, 1) amendementulu lui Obert cade, 2) amendementulu lui Binder se priimesce mai cu unanimitate. 3) Rannicher renuncia in favórea lui Binder. (Bravo!)

Apoi facendu-se alegerea comitetului de 12 membri, urn'a se preda spre esploatare unei comissiuni. In fine se citesce representatiunea câtra Maiestatea Sea privitóre la inarticularea diplomeloru, precum si comitiv'a câtra Esc. Sea Comissarulu regescu o propunere a lui Schnell pentru amanarea obiectului nu se considera.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

Siedinti'a XL,

tînuta Sambata in 21 Septem. (3 Oct.) 1863.

Dupa cetirea si verificarea protocolului Alduleanu cá referinte alu Comissiunei statorite in siedinti'a trecuta referéza despre resultatulu scrutiniului, care e urmatoriulu: Episcopulu Fogarasy a priimitu 77 voturi, Zimmermann 69, Eppulu Barone de Siagun'a 65, Conr. Schmidt 60, Metrop. Conte Siulutiu 57, Ladislau Poppu 55, Rannicher 54, Lászloffy 48, M. Binder 46, Br. Reichenstein 46, — toti acesti'a dara maioritate absoluta de voturi; pentru doi membrii ce mai lipseau, neavendu cei alesi maioritatea absoluta, se face alegere nóua, din carea ese Alduleanu cu 60, Mog'a cu 50 de voturi.

Presiedintele da spre cetire trei proiecte de lege pentru modificarea unoru §§-i din patent'a urbariala din 21 Iuniu 1854 subscrisa de Dr. Ratiu sî consotii. Tóte se voru tiparí se voru impartî intre membrii dietei sî la tempulu seu se voru aduce prin Presiedintele la ordinea dîlei. Mai multe comune sasesci sî anume Idiciulu de susu sî de josu din comitatulu Turdei, precumu si Teac'a sî Uil'a din comitatulu Clujului ceru a fi scóse de sub juridictiunea comitatensa, sî subordinate universitatei sasesci. Cu aceste siedinti'a se incheia la 11 óre inainte de ameadî.

Sabiiu 24 Sept. (Prospectu politicu.) Dupa parerea nóstra, trecendu coniecturile cele multe despre tienerea Franciei Anglei, Austriei sî Russiei in cestiunea Poloniloru, avemu astadi de insemnatu scirea, ce o aduse ieri o depesia a Hermanstädt. Ztg. etc. despre priimirea deputatîleru messicani din partea Archiducelui Maximilianu. Respunsulu, ce l'a datu Archiducele deputatiloru, nu e negativu, dupa cumu s'aru fi asteptatu in urm'a mai multoru voci dîuaristice, dar e totusi conditiunatu, pentruca oferitulu tronu numai atunci l'aru primi, cându aru fi alesu de poporulu messicanu intregu.

Mai de insemnatate suntu cestiunile interne a le Austriei, cumu e aceea a doritei transactiuni fatia cu Ungari'a. Se vede, ca guvernulu Ungariei vrea sa pregatésca mai antâiu complanarea sî dupa aceea sa conchiame o dieta, de carea sa fia sigura, ca va pune coróna complanâriloru.

Ce ne atinge pre noi mai de aprópe, e tramiterea la senatulu imperialu, care preste asceptarea nóstra s'au apropiatu de realisare. Dîuarele de Vienn'a in comentarele loru asupr'a acestei cestiuni apróba sî se bucura de acésta tramitere; nu potu insa ascunde unu feliu de despretiu asupr'a deputatîloru transsilvani. „Presse“ d. e. o spune pe fatia, unde e vorb'a de desbaterea bugeteloru, ca a asteptá sosirea Trannenilor aru fi numai o formalitate „pentru ca ori câtu de multu aru taxá capacitâtile tranne, totusi mai nu se va poté presupune, ca deputatii noi intrati in senatu se voru poté in graba reculege, nefiindu de fatia la consultârile premergatóre siedintieloru plenarie, cá sa póta luá o pusetiune sigura fatia cu ceilalti membrii ai senatului. Mai multu decâtu sa se alipésca de cei cari posedu dejá increderea in senatu si sa le urméze, crede „Presse“ ca Trannenii nu voru poté. Temerea ca dupa alegerea la Senatulu imperialu diet'a se va dissolve e neintemeiata, pentruca comitetele voru remané pâna cându se voru intórce cei tramisi, cându apoi se voru continuá lucrârile dietei pâna in fine. Incheiâmu, de am si avea inca multe de dîsu, cu semnificativulu: Videant patres!

Varietati sî noutati de dî.

Dîu'a onomastica a Maiest. Sele se serbà dumineca 22 Septembre cu parada mare militara.

(Daru imperatescu). Maiestatea Sea Imperatulu a daruitu Vestemeniloru nefericiti prin focu 1500 fl.

(Jurnalu nou). In Clusiu ese din 1 Oct. a. c. unu jurnalu nou „Erdélyi Posta“ de 4 ori pe septemâna.

(Focu). Totu dumineca in 22 Sept. arse in Sabiiu maieristea lui Hertel, cetatiénu de aici.

☞ Reportulu despre siedinti'a lunaria a Comitetului Associatiunei trebuie sa-lu amanâmu pe nrulu venitoriu.

Nr. 46. **Publicare de Concursu.**

Stati'a Invetiatoreasca a scólei normale gr-orientale din Opidulu Fagarasiu, devenindu vacanta: pentru ocuparea ei, se deschide Concursu pâna la 1-a Octombre a. c. Doritorii de a ocupá acestu postu, cu care e impreunata o leafa anuala de 200 fl. v. a., cortelu liberu, dóua delnitie de semenatu legumi, 6 stângeni lemne, si a 5-a parte din picusiurile ce vinu la Biserica, — suntu poftiti a-si asterne Petitiunile Sele, pâna la susu aratatulu terminu. — la suptu scrisulu Inspectoratu, provediute:

1. Cu Atestatu, ca au absolvatu Gimnasiulu Inferioru, cumu si cursulu Pedagogico-Teologicu;

2, Atestatu ca au avutu o portare politica morala, cumu si despre cunoscerea de plinu a cântariloru si a Tipicului Bisericescu; poftindu-se a instruá pe Elevi si a tinea stran'a direapta in Duminecile sî Serbatorile de preste anu.

Efori'a scolara greco-orientale

Fagarasiu 15 Septembre 1863. prin

Petru Popescu,

Protopopu si Inspectoru tractualu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 24 Sept. 6 Oct. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93
„ de midilocu „	1	87
„ „ códa „	1	80
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 24 Sept. (6 Octobre.) 1863.

Metalicele 5%	75. 25	Actiile de creditu	186. 60
Imprumutulu nat. 5%	81. 80	Argintulu	111. 70
Actie de banca	791.	Galbinulu	5. 34½

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nr. 90. ANULU XI.

Sabiiu, Joi 26 Septem. 1863

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XLI.

tînuta Mercuriin 25 Septembre (7 Oct.) 1863.

Vice-presiedintele Alduleanu e la Presidiu sî anuntia dietei, ca Presied. fiindu impedecatu de a fi de fatia in siedinti'a de astadi, in urm'a regulamentului prov. dietalu pentru trebi va duce densulu (Vice-presied. Alduleanu) Presidiulu. Se celesce apoi protocolulu in limb'a magiara sî ne avendu nici unu membru dietalu de a observá ce-va, se verifica. Dupa aceea se trece la ordinea dîlei, dânduse spre cetire atâtu articululu de lege privitoriu la inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru ei, câtu sî reportulu comitetului dietalu pentru acestu articlu: in limb'a germana prin referintele de Trauschenfels; in limb'a magiara de notariulu Lászloffy sî in limb'a româna de notariulu Muresianu. Reportului comitetului dietalu privitoriu la efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române sî confessiuniloru ei suna asiá:

Reportulu

comitetului dietale pentru primulu articulu de lege despre efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române si a confessiuniloru ei.

Cu prea innaltulu rescriptu regiu ddto Ischl 27 Sept. 1863 s'a induratu prea innalt'a Sea Maiestate de a facutu a se retramite dietei proiectulu de lege despre efeptuirea egalei indreptatîri a natiuni române si a confessiuniloru ei, substernutu spre preainnalt'a sanctiunare pe calea Escelintiei Sele Domnului Comisariu dietale cu prea umilit'a representatiune din 7 Septembre a. c.,— aprobându apriatu principiele esprimate decâtra dieta in acestu proieptu de lege, — cu acea provocare, cá, luându in consideratiune schimbârile facute numai in compunere, acestu articulu de lege sa se substérna in modulu usitatu spre aprobarea cea mai innalta câtu se va puté de curendu, pe lânga observarea § 23 alu regulamentului dietale provisoriu.

Inainte de a-si luá licenti'a de a face propunere dietei in acésta direptiune, comitetulu insarcinatu cu consultarea preliminaria despre acestu articulu de lege, si-a tînutu de cea mai neaperata detorintia, a constatá mai intâiu modificârile, ce le-a facutu inaltulu regimu in privinti'a indicatului articulu de lege, ce s'a substernutu spre aprobarea cea mai innalta.

Modificatiunile se restringu la aceea, ca:

1. in § 2 alu indicatului articulu de lege, in locu de formularea aleasa de dieta indata la inceputu adeca

„biseric'a greco-catolica cá atare si biseric'a greco-orientala au „in statu“ aceeasi pusetinne de dreptu de sine statatória“

s'a schimbatu in articululu de lege aprobatu de innaltulu regimu vorb'a „statu“ cu indicarea mai esacta „marele principatu Transsilvani'a“ si ca in aline'a a dóu'a a aceluiasi § in locu lu testulu mai dinainte:

„pre lânga reservarea dreptului de suprainspectiune alu „corónei, determinatu prin legile marelui principatu alu Trans„silvaniei, ce-i compete a'lu esercitá in intielesulu constitu„tiunei suntu asiá dara tóte aceste biserici indreptatîte de „a-si regulá, administrá si conduce tóte afacerile loru eccle„siastice si scolastice, precumu si fundatiunile, fondurile si „institutele loru intru intielesulu asiediaminteloru loru cano„nice, independinte de ori si care influintia a vreunei altei „biserici“

sa sune asiá:

„Pre lânga reservarea dreptului de suprainspectiune alu „corónei determinatu prin legile marelui principatu alu Trans„silvaniei, ce-i compete alu esercitá in intielesulu constitu„tiunei, suntu asiá dara tóte acele biserici indreptatîte de a „'si regulá, administrá si conduce tóte afacerile loru eccle„siastice intru intielesulu asiediaminteloru loru canonice si „bisericesci, precum si afacerile loru scolastice, fundatiunile „si institutele loru, independinte de ori si care influintia a „vreunei alte beserici.“

2. § 6. alu articulului ce s'a substernutu spre aprobarea cea mai innalta, care suna din vorba in vorba asiá:

„Tóte legile tierei, privilegii, patente, rescripte, ordina„tiuni sî alte mesuri administrative, care stau in contradî„cere cu determinatiunile legei acesteia, suntu desfiintiate sî „fâra potere de lege“

acumu s'a schimbatu astfeliu, ca privilegie, patente, rescripte, ordinatiuni sî alte mesuri administrative“ sa se omita cu totulu.

Dupa esaminarea acestoru modificatiuni, comitetulu a aflatu cu cale

1. ca a schimbá espressiunea „statu“ ce s'a fostu alesu de die'a in § 2, cu numirea „marele principatu Transsilvani'a,“ care esprima unu conceptu mai angustu, aru fi cu atâtu mai justificatu, câtu ca acést'a arata de totu chiaru sî determinatu sfer'a de activitate, pentru care e menitu acestu articlu de lege sî asiá scutesce de esplicâri false.

Sî indicat'a schimbare a legaturei cuvinteloru din aline'a a 2. a acestui § cauta sa se recunósca cá o indreptare, fiindu ca e evidinte sî chiaru, ca la indreptatîrea de a-si regulá trebile scolari, nu potu avé influintia nici de câtu statoririle canonice, chiaru dupa fiinti'a loru, nu se potu referí decâtu numai la biserica, precumu se vede esprimatu mai corespundiatoriu in articululu de lege, aprobatu de innaltulu regimu.

2. Modificarea §-lui 6. din proiectulu de lege, ce s'a aprobatu, se aru poté numí cea mai esentiale, ce s'a facutu pestetotu din caus'a santiunarei acestui articulu de lege, deórece se omitu privilegiele, patentele, rescriptele, ordinatiunile sî alte mesuri administrative.

Inse considerandu, ca privilegiele, patentele, rescriptele, ordinatiunile sî alte mesure administrative cadu inselesi de sine, indata ce stau in contradîcere cu legile ce suntu in valóre: de aceea innalt'a dieta se póte mulcomí pedeplinu sî cu compusetiunea de fatia a acestui §.

Premitiendu aceasta desfasiurare critica a modificatiuniloru sî omissiuniloru facute de innaltu regimu cu ocasiunea aprobarei articulului de lege despre efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei române sî a confessiuniloru ei, acestu comitetu dietale 'si iá voia a recomendá cá sa se accepte indreptarile sî modificatiunile indicate la acestu articulu de lege si totdeodata a asterne innaltei diete alaturatu aici sub ·/. in formá usitata, articululu de lege indreptatu, spre aprobarea cea mai innalta.

Sabiiu in 4 Octombre 1863.

Augustu Lassel m. p.
Francisc u de Trauschenfels m. p.
Referinte.

Eara articululu de lege facenduse publicului in nr. trecutu cunoscutu dupa cumu se au modificatu de Maiestatea Sea lu omitemu dându locu numai prefatiunei sî conclusiunei Maiestatei Sele facute la articululu cestiunatu de lege sî asternutu spre santiunare, care ambe suna asiá:

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu,
din grati'a lui Domnedieu Imperatoriulu Austriei;

Regele Apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Galitiei, si Lodomeriei; Regele Lombardiei, Veneliei si Iliriei; Archiducele Austriei; Marele Principe alu Transsilvaniei si Comitele Secuiloru s. c. l. — s. c. l.

facemu prin acést'a de scire sî cunoscutu:

Representantii iubitului Nonstru mare Principatu alu Transsilvaniei conchiamati prin regesculu Nostru rescriptu din 21 Aprilie 1863 pre 1 Iuliu alu acelui anu in liber'a Nóstra cetate regésca Sabiiu sî adunati acolo in dieta, Ne au substernutu pe cale constitutiunale unu articulu de lege privitoru la efeptuirea egalei indreptatîri a natîunei romane sî a confessiuniloru ei pre lânga prea umilit'a loru rogaminte depusa in representatîunea loru din . . . pentru cá sa dâmu acestui articulu prégratiós'a Nóstra asceptare, confirmare sî sanctîune.

Acésta prea umilita rogaminte a credinciosiloru Nonstri representanti ai iubitului Nostru mare Principatu alu Transsilvaniei adunati in dieta priiminduo Noi cu complacere, dâmu articulului de lege trecutu mai susu intru totu cuprinsulu lui; cesaro-regésc'a sî domnésc'a Nóstra asceptare, confirmare sî sanctîune, eara pe memoratii credinciosi representanti ai acelei tieri i asigurâmu, cumca acestu articulu petrecutu prin acést'a in cartea de legi a marelui Principatu alu Transsilvaniei lu vomu observá atâtu Noi Insine, câtu sî vomu face cá sa fia observatu prin toti credinciosii Nostri, intocma precumu Noi pe acelasiu in poterea acestui documentu alu Nostru de acumu lu asceptâmu, rectificâmu, incuviintiamu sî confirmâmu.

Datu-s'a . . . . .

La § 3 din articululu I. se observa, ca in testulu germanu si românu au remasu cuventulu „patru“ afara.

Presiedintele anuncia dietei. ca la ordinea dîlei e deocamdata testulu articului 1 de lege venitu de susu,dupa aceea reportulu comitetului.

Branu de Lemény. Au vediutu cu câta bucuria s'au umplutu animele tuturoru, cându s'au cititu articululu de lege venitu de susu, vediendu, ca nu se au facutu nici o schimbare esentiala intr'ensulu, ba din contra se au facutu unele modificâri intielepte mutendu se cuventulu „canonice“ de asiá incâtu scólele, care nu au de a face cu asiediemintele canonice, nu suntu aduse cu aceste in legatura strinsa dupa cumu erau dupa formularea facuta de dieta. Asemenea afla, cá si la § 6 nu s'au facutu schimbare esentiala, câci déca se dîce odata tóte legile tierei se subintielegu si patentele si si tóte celelalte cuprinse in §-ulu formulatu de dieta, dupa cumu se au fostu asternutu Maiestatei Sele. Afla destula multiamire cu schimbarea facuta de susu; dar dupa ce s'au fostu datu comitetului in urm'a regulamentului prov. dietalu spre pertractare, si dupa ce vede ca elaboratulu comitetului e conglasuitoriu intru tóte cu formularea venita de susu, partinesce formularea comitetului.

Presiedintele. La ordinea dîlei e numai articululu de lege dupa cum a venitu dela Maiest. Sea si numai dupa aceea vine la desbatere reportulu comitetului (o voce : Schön !)

Branu de Lemény bine, asiá dar remânu prelânga proiectulu comitetulu, si asiu dorí numai, ca in § 3 din testulu unguresc, cuventulu „négy“ fiinduca in testulu romanu sî germanu cuventulu „patru sî vier“ nu se afla, se remâna afara.

Conte Siulutiu nu vrea sa fia lungu si se esprima pentru articululu de lege, dupa cum a venitu dela Maiestatea Sea in intregu cuprinsulu lui, din causa, ca Maiestatea Sea nu a schimbatu nimic'a esentialu. Ce s'atinge de §-ulu 2, fiinduca in testulu germanu se dîce „die evangelisch-helvetische Confession si evangelisch-augsburgiscse Confession“ ear in testulu romanescu se dîce „biserica“, ar dorí, cá si in testulu celu romanescu sa se puna 'n locu de „biserica evangelico-helvetica si biseric'a evangelico-augsburgica „confesiune evangelica s. c. l.“

Zimermann recomânda priimirea articulului dupa cum a venitu formulatu de susu in intregu cuprinsulu (voci: angenommen! incheiare! Schluss! s'audîmu !)

Dr. Ratiu e in contr'a §-ului 6 dupa cum a venitu formulatu de susu, pentruca in § se dîce numai de tóte legile tierei, nu se pomenesce insa de priivilegii, care, dupa cum se scie, potu sustá prelânga lege; aseminea e sî cu rescriptele sî ordinatiunile. Déca aparatoriulu regimului, care astadi dorere! lipsesce de pe banc'a regimului i va aretá, ca 'n § se 'ntielegu sî privilegile, rescriptele sî ordinatiunile, atunci e multiamitu sî densulu (vorbitoriulu) cu formulatiunea §-ului sî se róga de 'naintarea articulului la Maiestate Sea spre sanctîunare.

Presiedintele cere, sa se pronuntia Dr. Ratiu de e pro séu contr'a articulului formulatu de susu.

Dr Ratiu cere desluciri despre ceea ce se 'ntielege prin §-ulu 6. Reichenstein arata, ca prin legile tierei vinu de a se 'ntielege tóte câte se cuprindu in §-ulu 6 formulatu de dieta. Rannicher recomenda mulcomire cu fórmularea §-ului 6 de Maiest. Sea (voci : angenommen s'audîmu !)

Presiedintele cere dechiararea Drului Ratiu, de e pro séu contr'a articulului formulatu de susu. Dr. Ratiu multiamindu-se cu esplicarea data de doi antevorbitori, se dechiara pentru.

Presiedintele cere dechiararea dela Negrutiu, carele a fostu cerutu cuventulu. Negrutiu se dechiara pro, adauge insa, cá sa se céra câtu mai ingraba sanctiunarea articulului pâna nu se amana diet'a, cá nu cumvá Românii sa nu fia anca recunoscuti de natiune prin lege, cându va sosi momentulu de a fi chiamati la senatulu imperialu.

Popea se dechiara pro, insa in §-ulu 3 i se pare, ca cuventulu „patru“ din testulu romanu sî germanu a remasu afara. Acest'a aru fi a se adauge in ambele acestea testuri, pentru-ca vede in adaugerea acést'a o determinare chiara, ca patru sî nu mai multe natiuni suntu recunoscute prin lege.

Muresianu contr'a, pentruca la facerea unei legi se ceru totdeun'a doi factori legislativi, Domnitorulu sî diet'a Maiesatea Sea cá unu factoru sî a datu dechiaratiunea in resc. din 27/9 acumu aru fi, cá sî diet'a, cá alu doilea factoru se-sî dea dechiaratiunea s'a inprivinti'a legei formulate cumu o pricepe. Atunci cându s'aru face acést'a aru fi sî densulu pro, altcum insa nu.

Presiedintele intreaba pre antevorbitoriu, de priimesce articululu formulatu séu nu? Muresianu lu priimesce asiá precumu s'a fostu asternutu spre sanctîunare.

Rosenfeld crede, ca spre liniscirea toturoru póte servi deajunsu principiulu „lex posserior derogat priori.“ La cele dîse de Dr. Ratiu sî Muresianu observa, ca s'afla in tr'o pusetiune critica de a respunde, nesciindu de se afla in desbaterea generala ori speciala. Aru dori, cá Muresianu sa-si aduca amendementulu in tóta form'a.

Mog'ar nuncia la cuventu.

Muresianu cere cuventu in cestiune personala, aretându, ca Rosenfeld l'a priceputu reu, pentruca, dupa cumu au mai dîsu, elu aru vrea numai cá sî diet'a cá alu doilea factoru legislativu sa-si dea dechiaratiunea s'a (voci Schluss !).

Presiedintele pune incheiérea desbaterei la votu prin sculare sî siedere. Se priimesce.

Presiedintele reasuma sî vrea se puna la votu prin sculare sî siedére priimirea cu motiunea lui Branu de Lemény sî Contelui Siulutiu in privinti'a cuventului „patru.“ Dupa mai multe observâri din partea lui C. Schmidt, Obert, Mog'a, Rannicher atâtu in privinti'a ordinei in purcedere, câtu sî a cuventului „patru,“ Presiedintele provóca cas'a sa se dechiare mai antâiu pentru ordinea, in care sa se puna la votu cestiunea cuventului „patru“ sî se priimesce ca la rendulu dintâiu sa vina motiunea lui Popea, cu susceperea cuventului „patru“ in §3 sî in testulu romanu sî germanu, care apoi punenduse la votu se priimesce. Se pune apoi la votu articululu intregu cu tóte modificarile de susu sî cu cea nóua de dieta sî se priimesce cu o majoritate eclatanta. La ordinea dîlei e formularea artic. de comitetu. Rannicher privesce desbaterile inprivinti'a acést'a de prisosu,

Conte Siulutiu inca, numai aru dorí cá in conclusiunea, care comita articululu de lege venitu dela Maiestatea Sea sa se dîca: „cum ca acestu articulu petrecutu prin acést'a in cartea de legi a Marelui-Principatu alu Tranniei lu vomu observá atâtu Noi Insine si urmatorii nostri etc. Rannicher pretinde ca formul'a acést'a nu au fostu neci odata, la ce sa se céra acum ceva nou, ce aru fi póte numai spre amanarea sanctiunârei. (Voci: angenommen! se priimesce !)

Dr. Ratiu amintindu ear despre ce s'a fostu amintitu mai nainte de Gull, adeca: de o desbatere speciala, afla ca e de prisosu. Vorba mai póte fi numai despre prefatiunea si conclusiunea comitivei articulului de lege venitu dela Maiestatea Sea.

Presiedintele pune la votu motiunea lui Rannicher si asiá se priimesce proiectulu comitetului, dupa cum s'a fostu cetitu. Dupa aceea da presiedintele spre cetire representatiunea la articululu de lege antâiu modificatu precumu sî adres'a câtra comisariulu regescu in tóte trei limbile

Negrutiu cere cuventulu si mai repetiesce odata urgintia asternerei articlului spre sanctiunare.

Presiedintele lu indreapta la ordinea dîlei.

Muresianu face o motiune precarea o cetesce in testulu românu si germanu si cere, ca sa se priimeasca in representantiune, in intielesulu: cumca diet'a pricepe: ca precumu suntu fâra de valóre legile tierei, cari stau in contradîcere cu determinatiunile legei acestei'a, asiá suntu desfiintiate si fâre de putere si privilegile, patentele, rescriptele si alte mesuri administrative, cari stau in contradîcere cu aceasta lege, fu insa respinsa de Presiedinte, ca un'a ce nu se aru tiené de natur'a obiectului si sa priimesce numai observarea lui Filtsch ca sa se faca mentiune de cuventulu, „patru" la § 3, in conceptulu representatiunei. In fine se priimesce conceptulu representatiunei si alu adresei câtra comissarulu regescu. La intrebarea, ca cine se predea actele memorate comissarului, se respunde de câtra Presidiu, ca comitetulu. Popea intréba cându? si cum? Presiedintele: pe calea cea mai scurta.

Dupa aceea se aduce la cunoscinti'a dietei ca prin dep. D. Maioru au intratu o petitiune din partea alegatoriloru lui Axente Severu, din comitatulu Albei de josu, prin care aceeasi esprima dorinti'a de a-si vedea odata pre alesulu loru in dieta. Se preda comissiunei de petitiuni. Din partea dep. Obert se aduce o propunere privitóre la impucinarea dariloru si a aniloru militîei. Fiindca propunerea nu e sprijinita in scrisu de nimenea se face intrebarea de sprijinesce cineva verbalu? Se sprijinesce.

Presiedintele impartâsieste dietei, ca s'au predatu comissarului regescu articululu de lege privitoriu la egal'a indreptatîre a limbiloru. Cu acestea siedinti'a se incheia la 1 óra dupa ameadî.

Cuventarea dep. Vaida din 18/30 Septembre 1863.

Marite Domnule Presiedinte! Prea venerata casa!

Nu am fostu pregatitu se audiu astadi escriptulu gratiosu alu Maiestâtii Sele Domnului nostru, prin care ne provoca la participarea senatului imperialu, si cu atâtu mai pucinu am pututu fi pregatitu de a vorbí adi in aceasta cestiune. De óre ce insa amu fostu de fatia la cetirea acelui rescriptu mi tînu de datoria a luá cuventulu.

Maiestatea Sea s'au adresatu de mai multe ori catra noi pe calea gratioseloru rescripte si totdeatatea ori si prin civaleresca sea franchetia, si tocmá de aceea credu, ca am putea trage consequinti'a, ca si Maiestatea Sea asceapta dela noi, cá sa ne descoperimu curatu si francu innaintea Maiestatei Sele in privinti'a aceloru ce vedemu ca suntu in favorea si spre binele patriei nóstre. Maiestatea Sea pre lânga cea mai buna vointia nu póte fi singuru causa binelui patriei nóstre déca noi ne intielegemu detorintiele nóstre supreme fatia cu patria, va sa dîca, deaca noi ceea ce vedemu, ca e spre fericirea tierei nóstre nu o si descoperimu Maiestâtiei Sele.

Din acestu punctu de vedere purcediendu ni-am tienutu de santa datoria a me pronuntiá liberu, ca eu din parte-mi la bucuri'a cea preste mesura, descoperita la cetirea p. n. resriptu regescu innaintea prea stimatei diete, in privinti'a alegerei celei curende si a tramiterei deputatiloru la senatulu imperialu, nu potu luá parte. Cá inse se nu dau ocasiune la esplicari sinistre, eata ca declaru, ca sum departe de a voi a atacá diplom'a din Octombre ori patent'a din Fauru, Aceast'a e cu atâtu mai putînu scopulu meu, cu câtu natiunea româna, a carei fiiu si eu sum, si eu ocasiunea congressului, si prin foile ei publice si in fine, si prin representantii ei, ce suntu aici de fatia, se au dechiaratu, ca sta pe terenulu diplomei si patentei. Maiestatea Sea se dechiara in patenta din Fauru, ca le va sustienea si apera cu puterea sea imperateasca, contra a ori ce atacuri, aru fi ridiculu dora, ca eu se-i facu opositiune. — Eu cá representantu romanescu, asiu face o aceast'a atunci, cându mi-ar' putea cineva esplicá, ca a nu priimí diplom'a, a nu priimí patent'a e absolutu bine; a le priimí inse cu privinti'a la natiunea mea si patri'a mea e absoluta reu — pentruca in casulu acest'a masiu espune la ori ce aru putea urmá si me asiu simtí datoriu ami interpretá parerea independinte de ori si ce. De ore ce aceest'a nu este me dechiaru de nou, ca nu voiu vorbí nici in contr'a diplomei, nici in contr'a patentei, ci voiu vorbí si esprimá aceea ce e dorinti'a tierei si a patriei celei mai mari a poporului din tiéra, adeca cá Maiestatea Sea se ne odichnésca cu ingaduinti'a de a tractá mai antâiu causele interne a le patriei, de a terminá cu proiectele de lege privitóre la acele cause, care apoi substernendule Maiestatei Sele se mai ingadue a asceptá si sanctiunarea loru prea innalta, si a lasa in appretuirea Maiestatei Sele si rendulu gratiosei sele diplome.

Deaca se voru fi intemplatu aceste tóte atunci bucurosu mi dau si cu votulu; dar pâna cându propositiunile regesci nu voru fi celu pucinu desbatute, nu voiu votá nici odata pentru tramiterea de deputati la senatulu imperialu.

(Presiedintele lu intrerumpe)

Vaida. Me rogu de iertare, numai se pare ca aceea ce amu dîsu nu se tîne de cestiune. Eu tocma amu vrutu a propune sa se amane siedinti'a acést'a, cá sa avemu modu a precugetá mai bine causa, pe cându apoi mi reservu dreptulu a pasí cu o propunere, in urm'a carei se indrumamu o petitiune la Maiestatea Sea, prin care selu rugamu a ne ingaduí se terminâmu mai antâiu cu desbaterea propositiuniloru regesci, si a le asterne spre santiunare. Dupa ce aru sosi acestea intarite si dupa ce amu fi castigatu diplom'a preagratiosa, atunci apoi sa se indure a ne provocá se alegemu deputati pentru senatulu imperialu. — Aceast'a e ce mi-am tienutu de datoria a vorbi.

Sabiiu in 26 Scptembre (Prospectu politicu).

Nou alesulu Rege alu Greciloru face visite pe la curtile cele mari ale Europei. Cea dintâiu in St. Petrobourg. Dupa „Invalidulu rusescu" aici au fostu priimitu fórte bine, o impregiurare, care atâtu in Londonu câtu si in Paris au facutu sange reu. De alta parte starea statului grecescu nu aru fi togmá de invidiatu, de óre ce in urm'a atâtoru intrigi ce se siruescu un'a dupa alt'a Engliter'a au aflatu de bine a descarcá 2000 de matrosi cu tunuri ghintuite, pentru cá se-si faca esercitiele in arme pre pamentulu acestu clasicu. Altu feliu aflâmu pe Itali'a dupa „C. G." adeca, ca lucra din tóte puterile pentru o cura radicala a starei finantiale. Cu tóte acestea revist'a dela Somma si ceea marina ce era sa se tîna acumu, dar in urm'a sfatuiriloru din partea Franciei si Angliei lasata pe jocu, arata o activitate politica mare de si pâna acumu inca ascunsa. Statulu românu de-la Dunare continua mereu a se curatí de neghini, destituindu la egumeni greci din functiuni. Cu acestea amu inchieiá adi politica esteriora nebagendu in séma trambitiele cele rêsbelice. Ce se atinge de cele interne, senatulu imperialu, respective tramiterea la acestu senatu, e la ordinea dîlei. Gazetele centralistice abea apuca se véda pre Ardeleni intrensulu, ba unele mergu asiá departe, incâtu dîcu, ca acum senatulu imperialu se póte dechiará de competinte a desbate despre causele intregului imperiu, de ore ce formalu se au completatu adeca, se au facutu provocarea de a intrá intrensulu. Se mai aude inca si aceea ca in senatulu imperialu dupa desbaterea bugetului si a cestiunei drumuriloru de feru, se va luá inainte si reformá constitutiunei pentru Austri'a intréga. Dupa P. Ll. propositiunea reg. privitóre la organisarea judecatorieloru etc, curtea apelativa de a trecia instantia, ce aru avea se intre in viiétia, aru fi sa se stramute la Vienn'a si a se uní cu Cancelari'a aulica.

Sabiiu 24 Septembre. Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru innaintarea literaturei române etc. 'si tînù astadi siedinti'a lunaria sub presidiulu ordinariu, fiindu fatia si d. Vicepresiedintele, precumu si din membrii acelui'a dd. Bologa, Manu, Dr. Vasiciu, Macellariu, Popasu, Pope'a si Dr. Nemesiu, apoi dd. secretariu secundariu, cassieriu, controloru si archivariu. In acésta siedintia se pertractara urmatórele obiecte:

Se luà spre sciintia computulu cassei despre s'area ei actuala in suma de 20,969 fl. 37 xr. v. a. Dupa aceea se cetira conclusele adunârei gen. din Blasiu, din care se vede, ca pe anulu venitoriu $186^3/_4$ se preliminara 2843 fl. si adeca: 1600 fl. pentru stipendii la filologi, iuristi si gimnasisti, eara celalalti pentru deosebite premii, remuneratiuni si pentru acoperirea speseloru Cancellariei Associatiunei. Pentru conferirea stipendieloru si a premieloru memorate, se decise a se escrie concursele cuviintióse.

La rogarea stipendistului din Vienn'a Dragomiru, carele arata, ca, fiindu fórte lipsitu nici decumu nu se póte ajunge cu cele 300 f. si ca prin urmare acelasiu se afla intr'o stare de totu lamentabila, — se decise, a i se mai dá pentru asta data 100 f. din prisosulu an. trecutu.

Mai incolo se decide, cá membriloru fundatori si ono-

rari noi, sa li se espedeze diplomele; precumu sî cá actele adunârei din Blasiu sa se tiparésca cá sî mai nainte.

Comitele supremu Ladai asterne 48 de obligatiuni de-la 40 de comune sî 8 privati, cari se obligara a contribuí la Associatiune pe anu o suma totala de 2082 fl. v. a. — Se decise a se dá multiamita d. Comite supremu sî respectiviloru contribuitori, sî totodata a se rogá d. Comite, cá sa fia colectoru pentru contribuirile acestea.

Se decide mai incolo, in privinti'a mai multoru obligatiuni daruite Associatiunei de d. Visi'a, cá sa se provóce debitorii a platí interessele restante.

Cass'a Associatiunei arata, ca la adunarea din Blasiu au incursu o suma de 336 fl. v. a. sî de-la balulu tînutu totu acolo o suma de 150 fl, pe sém'a Associatiunei.

Mai multi colectori asternu taxele incassate.

Archivariulu arata, ca de-la adunarea generala incóce au mai intratu mai multe cârti la Associatiune de-la dd. Macellariu, Cristea, Iacobu Muresianu; ceea-ce se primesce cu multiamita.

Protopopulu Popasu asterne inventariulu obiecteloru remase dela adunarea generala, respective espusetiunea de anu din Brasiovu se tramise Comitetului. — Se decise a se vinde. —

Cu acestea se incheià siedinti'a.

Axente cá curatore alu Bisericei gr. cat. din Lipoveni in Belugardu sî crim'a conturbarei de relegiune.

Cior'a 2|10. 1863. Onorate redactiuni ale ambeloru diurnale romanesci! me rogu a dá pucintelu locu urmatórei desluciri, in colonele pretiuitei foi a Dvóstre:

Prin o epistula deschisa adresata câtra deputatii dietali, sî publicata in Nr. 55 a Gazetei Transsilvaniei atâtu, câtu sî prin asiá botezat'a rectificatiune a D. A. de Popp fostu protopopu sî parochu alu Bisericei gr. cat. din Lipoveni in Balugardu ddtu 7|8 a. c. sî publicatu in „Telegr. Rom.“ Nr. 70 fiindu sî eu adusu in joculu ad hoc, in ambe jurnalele, ca unulu alu treilea, in caus'a acést'a cu totulu neinteresatu, me aflu provocatu sî indatoratu in interesulu adeverului, cá comentariu la cele publicate pan' acumu, a dá on. publicu cetitoriu, iunaintea ochiloru adeverulu cum a fostu in tóta golatatea lui, sî mai antâiu la cele publicate in Gazeta Nr. 55. incâtu despre inventariu, ad: c'a fostu controloru sî notariu alu comunei bisericesci, prin decisiunea curatorului, fui orinduitu cu 2 ctitori ca sa inventezu intre altele, sî luminile sî alte recuisite bisericesci, pentru ca sa aiba curatoratulu evidentia despre starea interna economica a Bisericei, sî se procure cele trebuintiose, cá sa nu mai fimu de risu sî scandalu celoralalte confessiuni, am sî mersu intr'o domineca sî intrandu eu in altarulu Bisericei la inceputulu manecarei (utreniei) sî imanuandu parochului ordinatiunea, mi-a datu respunsu, ca mie cá privatu sî poporanu-mi descuie sicriulu si-mi arata, dara a inventá nu va suferí pre nimene, ce a sî facutu; implinindu-mi eu missinnea intru atât'a, amu esitu din altariu, sî ocupandu locu in Biserica, amu asceptatu finitulu misei, sî dup'aceea mergendu cu ctitorii la curatorele A. S. iamu reportatu templarea. Atât'a cá deslucire la cele din Gazeta.

In câtu despre cele scrise in „Tel. Rom.“ fiindu sî eu la Biserica in dîu'a amintita dup'amédi, potu marturisí ca nu-i adeveratu, ca dupa imanuarea epistolei sigilata in altariu, si respunsulu primitivu, curatorele A. S. care venise mai tardiu l'ar' fi amenintiatu (pe D. rectificante) „ca de nu va dá respunsu numai decâtu, densului-iva parea reu de urmâri“ câci raportandu chiaru eu respunsulu, curatorele cu tóta pietatea cuvenita a asteptatu finea servitiului, sî esîndu in linisce fâra de a-i sci cineva cugetulu (dupace parochulu esîse mai innainte: cându a incuiatu cresniculu usi'a Bisericei, curatorele A. S. i'a cerutu (nu luatu potentióse cum se esprima D. A. d. P.) chiaile, si le-a pusu in posunariu, pornindu câtra casa. Deci sum silitu cá martoru oculatu, a dechiará cu tóta modesti'a cuvenita, cele scrise de D. A. d. P. de scornituri malitióse, si supte numai din verfulu degeteloru, cu scopu de a innegrí pe A. S. innaintea on. publicu cetitoriu, carui'a amendoi suntu prébine cunoscuti, si spre mai marea deslucire adaugu, ca columniarea cuiva, innaintea unui publicu cetitor'u, a ori carui jurnalu, e mai mare decâtu tóte calumniile codicelui penale alu intregului universu, deci: mea culpa!

Luni in dîu'a urmatória tramitiendu curat. pre cresniculu in mai multe renduri la D. A. d. P. cá sa-i dée chieile, totu deun'a a reportatu „ca nu-lu afla nicairea, si nece Dómn'a nu scie unde s'a dusu; aceea ce dîce mai incolo D. rectificante, ca densulu n'a acusatu pre curat. A. S. e probaveru, câci dupa cumu amu intielesu eu din isvoru siguru, D-S'a cându s'au departatu de acasa, a lasatu numai conceptulu acusei fratelui D-Sale, unde decopianduse, s'a subscrisu de acest'a sî inca doi poporeni, intre carii sî excuratorele, sî asiá s'a tramisu la inaltulu regiu Guberniu, de unde a venitu lá magistratulu locale, pentru deslucire, unde totu lucrulu a remasu in tacere, pâna la alegerea deputatiloru. Aci provocu atentiunea on. publicu cet. la evenimintele an. 1861 cându D. A. d. P. erá celu dintâiu deputatu in spe; in câtu despre cercetare nu s'a facutu nice unu pasu pâna in dîu'a de astadi, sî nice despre sternit'a aretare nu scie nime, afara de compunetorii sî subscrisii ei. La pasagiulu din urma a rectificatiunei asiá numite, oservezu numai atât'a, ca curat. A. S. n'a desfacutu sicriulu luminiloru, intrându potentióse in altariu, ci l'a descuiatu cu lacatariu comissiunalminte, sî dup'aceea l'a sigilatu, nevrendu — — — — — — D. A. d. P. a dá chei'a. Ca complementu la acestea mai adaugu ca chiar se fi luatu curat. A. S. chieile „potentiose“ se fi intratu in altariu „potentióse“ si sa fi amenintiatu nu sciu cu ce urmari in Biserica, de nu va dá respunsu numai decâtu, luandu criteriele conturbârei de religiune, dupa testulu legei in consideratiune, in afacerile curat. A. S. cá atare, nece unulu nu vine innainte, deunde pre dereptu se póte dîce, ca incriminarea curat. A. S. cu crim'a conturbârei de religiune, e numai fabula, si póte mai— multu s'a fucutu din neprecepere, nesciindu ce-su criteriele crimei acestei'a, deci legalmente nu esista; de s'a facutu inse din malitia, inca esista numai in crerii acelor'a, carii au botezat-o, nesperându a-i vedé si cununi'a.

Barbu.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de astadi fu la ordinea dilei proiectulu comitetului pentru tramiterea la Senatulu imperialu. Obert propuse, a se pastrá form'a constitutiunala, a se face articululu de lege, a se susterne Maiestâtii Sele spre sanctiunare sî atunci numai a se intreprinde alegerea deputatiloru pentru senatulu imperialu. Schnell si Wittstock sprijinescu propunerea lui Obert; Fr. Schneider Branu, Mich. Schuller sî Rannicher o combatu. Fiindu inscrisi inca multi vorbitori, desbaterea mai de aprópe se lasa pe dîu'a urmatóre. —

De indreptatu.

In nr. trecutu, fati'a 360 column'a prima sîrulu 27, in locu de „amanare“ sa se citésca „motiune.“

Nr. 47—1 **Publicatiune de concursu.**

Intru urmarea si intielesulu conclusului adunârei generale din estu anu tienuta la Blasiu in 7 si 8 Septembre Siedinti'a II. P. 22, subscrisulu Comitetu publica prin acest'a concursu pentru urmatórvle stipendii scolastice:

a) Siepte stipendie de câte 100 fl. v. a. pentru 7 ascultatori de drepturi totu români, ori unde in Monarchia, adeca: 700 fl. v. a.

b) Siese stipendie de câte 50 fl. v. a. pentru 6 scolari români din classele gimnasiale superiore, adeca: 300 fl. v. a.

Summ'a totala 1000 fl. v. a.

Terminulu Concursului se defige pre 1-a Novembre a. c. dupa calendariulu nou.

Aspiratorii la susu insemnatele stipendii voru avé pâna la susu numitulu terminu a-si substerne la Comitetulu Associatiunei transsilvane petitiunile sale provediute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimonie scolastice despre progresulu in studii, cum sî despre portarea morala, in urma c) cu testimoniu despre lipsirea midilóceloru materiale spre a mai poté continuá cursulu invetiaturiloru.

Cá o conditiune pentru ascultatorii de drepturi la Academi'a c. r. de aici, vine a se considerá si indetorirea de a dá ajutoriu scripturisticu la Cancelari'a Associatiunei alternative, dupa dispositiunile Secretariatului in sensulu Conclusului adunârei gen. din Blasiu tienuta in estu anu P. 23. *)

Sabiiu in 6 Octombre 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

*) Suntu poftite si celelalte diurnale a reproduce in colónele sale acestu Concursu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 91. ANULU XI.

Sabiiu, Sambata 28 Septem. 1863

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XLII.

tînuta Joi in 26 Septembre (8 Oct.) 1863.

Presiedintele comunica, ca protocolulu se va citî la finea siedintiei. Apoi citesce, respective da spre cetire, harthi'a Esc. Sele Comisarului regescu dietalu, prin carea acest'a transpune dietei urmatoriulu.

Proieptu de lege,

prin care stramutându si intregindu §§ 23, 26 si 85 ai patentei imp. din 21 Iuniu 1854, nrulu 151 dln bulet. imp. se facu dispusatiunile despre rescumpararea prestatiuniloru rescumparavere, cumu si despre platirea capitalului de rescumperare si a reditului annuale de cinci procente.

§. 1. Capitalulu de rescumperare pentru prestatiunile rescumperavere, scalculatu in intielesulu dispusatiuniloru patentei imp, din 27 Iuniu 1854 Nrulu 151 a bulet. imp., cumu si usurele cinciprocentuali ale acelui'a au sa-le platésca cei ce suntu obligati in patru dieci de rate, de asemine si totu la jumatate de anu decursive, déca nu se va fi facutu ori nu se va face din buna voia alt'a invoiéla intre persónele indreptatîte si obligate. Cei ce suntu obligati au de a le platî ratele aceste dédreptulu celoru indreptatîti. Sentinti'a despre rescumparare va aratá sum'a fiecarei'a rate, si cea d'antâiu rata se vá platî cu o jumatate de anu dupa 1-a Ianuariu séu 1-a Iuliu, ce cade mai aprópe de dîu'a, in care s'a enunciatu sentinti'a de rescumparare.

§. 2. Acele sume restante din capitalulu de amortisatiune, care nu se suia la unu florenu, nu se voru sterge prin platiri partiali, ci se voru depune de un'a data cu platirea ratei celei d'antâiu de câtra cei obligati.

§. 3. Pamentulu desarcinatu e legatu pentru ratele scalculate si definitivu defipte; aceste rate se voru inregistrá din oficiu in protocólele funduarie, si despre inregistrarea facuta se vá dá adeverire pre sentinti'a licvidatória.

§. 4. Ratele, a caroru terminu de platire s'a implinitu, suntu esecutavere indata.

§. 5. Producându partea obligata sentinti'a despre rescumparare si evitanti'a, ca a platitu rat'a din urma, se voru sterge din protocólele funduarie fâra chieltuiéla de timbru si tacse tóte ratele trecute acolo, câtu si insa-si sarcin'a rescumparata, care jace pre pamentu, déca a fostu asigurata prin inregistrare.

§. 6. Spre esecutarea acestei rescumparâri se voru asiediá, cu preschimbarea §§ 26 si 85 ai patentei imp. din 21 luniu 1854, comissiuni anumite de rescumparare.

§. 7. Pentru fiacare cercu, séu unde se vá vedé ca e cu scopu dupa firea imprejurâriloru, pentru mai multe cercuri la olalta, se vá infiinti'a câte o comisiune de rescumparare; acest'a vá cónstá din câte doi membrii alesi din partea celoru indreptatîti si câte 2 membri alesi din partea celoru obligati, cari membrii laolalta i-si voru alege apoi presiedintele.

§. 8. Alegerea celoru doi membrii, cari suntu a se tramite in comissiunea de rescumparare din partea celoru obligati se va face asiá: ca obligatii din fiacare comunitate voru alege dupa datin'a locale câte doi barbati de incredere, ear barbatii de incredere ai cercului intregu voru alege in fiinti'a de fatia a judelui cercuale ori a comisariului emisu de antistele jurisdictiunei, prin maioritatea voturiloru membrii comissiunei de rescumperare.

§. 9 Cei indreptatîti voru pasî la alegerea membriloru, pre cari au sa-i tramita densii in comissiunea de rescumparare, in fiinti'a de fatia a unei persóne magistratuali, si-si voru alege membrii loru.

§. 10. Atâtu cei indreptatîti, câtu si cei obligati voru alege mai incolo totu in acelu modu câte doi suplinitori, carii ocurendu casulu suplinirei, cu privintia la maioritatea de voturi, ce a dobanditu-o, voru intrá in comissiunea de rescumparare.

§. 11. Despre alegerile facute se vá suscepe unu protocolu in doue esemplare, dintre cari unulu se vá predá membriloru alesi in comissiunea de rescumperare, ear celalaltu se vá substerne antistelui jurisdictiunei.

§. 12. Cându ver un'a parte, adeca: cei indreptatîti ori cei obligatî aru refusá ori omite alegerea membriloru, pre cari erá sa-i tramita dînsii la comissiunea de rescumparare, de si fusera repetîtu provocati din partea Antistelui jurisdictiunei, atunci vá alege in loculu loru Antistele jurisdictiunei membrii si suplentii comissiunei de rescumperare.

§. 13. Membrii comissiunei de rescumperare i-si alegu presiedintele prin maioritatea de voturi. Cându insa nu s'aru puté uní in privinti'a persónei presiedintelui, atunci vá numí fiacare membru câte un'a persóna, si sórtea vá decide, carea dintre acest a sa fia presiedinte.

§. 14. Fiindu constituita comissiunea de rescumperare, are dreptu a-si defige loculu lucrârei sele, debe insa sa incunoscintiédie pre Antistele jurisdictiunei despre loculu, care si l'a alesu, si persón'a carei'a sa se immanueze esibitele indreptate câtra comissiunea de rescumperare, pentrucá sa le póta aduce la cunoscinti'a generale.

§. 15. Comissiunea de rescumperare, se vá tiené la deslegarea problemei sele de determinatiunile concerninti ale patentei imp. din 21 Iuniu 1854.

§. 16. In comissiunea de rescumparare se voru face decisiunile prin maioritatea absoluta de voturi. Suntu voturile asemine, atunci vá decide votulu presiedintelui.

§. 17. In casurile de contraversia despre natur'a pamentului ori despre dreptu, vá indreptá comissiunea de rescumperare partîle — déca se vá aflá de lipsa unu asiediamentu provisoriu— la dregatori'a politica, ear in celelalte casuri la judetiu.

§. 18. Rescumperarea prestatiuniloru rescumparavere vá avé locu si atunci, cându o voru cere numai unii dintre cei ce suntu obligati unui si acelui'asi indreptatîtu intru un'a comunitate.

§. 19. Déca a purtatu celu indreptatîtu dârile si celelalte tribute publice pentru obiectulu supusu rescumperârei, se vá luá in computare cá contra-prestatiune câtimea medilocia a acestor'a din anii cei trei de pre urma. Comissiunile de rescumparare se voru folosí pentru espedirea decisiuniloru loru de blanchete de un'a forma, care le vá intocmí si emite directiunea fondului de desarcinarea pamentului. Unu membru alu comissiunei vá supliní loculu unui actuariu; comissiunei de rescumparare ii sta insa in voia, a-si luá lânga sine unu actuariu anumitu.

§. 20. Sentintiele comissiunei de rescumperare despre rescumparare suntu definitive. Numai déca a enunciatu comissiunea de rescumperare sentinti'a, de si erá inca sub contraversia natur'a pamentului séu a dreptului, e permisu a apelá in contr'a acelei'a; in acestu casu se va indreptá recursulu câtra directiunea fondului de desarcinarea pamentului, si se vá dá in launtru pâna 'n patru septemâni din dîu'a, in care s'a intimatu sentinti'a.

§. 21. Comissiunile de rescumparare voru tramite Antistelui jurisdictiunei o paria a sentintiei despre rescumperare, carele vá dispune inregistrarea in protocólele funduarie.

§. 22. In casurile de rescumparare, in care vreunu membru alu comissiunei e parte interesata, se vá face de câtra acest'a aretare la directiunea fondului de rescumparare, ca-

ren vá deslegá comissiunea, ce se afla mai aprópe pentru ducerea la capetu a astorfeliu de pertractâri de rescumperare.

§. 23. Legea acést'a intra in activitate fâra amanare.

P r e s i e d i n t e l e propune, sî diet'a priimesce, cá pentru preconsultarea obiectului sa se compuna o comissiune de câte 2 membrii din fia-care despartiamentu, sî apoi la tempulu seu elaboratulu sa se puna la ordinea dîlei.

La ordinea dîlei e p. n. rescriptu imperatescu din 27 Septembre a. c. privitoriu la tramiterea deputatiloru transsilvani in Senatulu imperialu. B i n d e r, cá referintele comitetului insarcinatu cu preconsultarea obiectului, ocupa tribun'a sî prin cuventu lungu sî motivatu recomânda priimirea neschimbata a rescriptului sî urmarea dupa cuprinsulu acelui'a. Constitutiunea transsilvana,— cam acéstea suntu punctele cardinale ale cuventului lui,— a suferitu prin evenimentele dela 1848 sguduiri adunci. Anulu 1848 prin marele sele intreprinderi, prin stergerea iobagiei, prin proclamarea egalitâtii de drepturi sî de datorintie a toturoru cetatieniloru statului sî preste totu prin incetarea referintieloru create de feudalismulu evului mediu, voise numai sa m o d i f i c e, dar intr'aceea facù mai multu; câci r e f o r m à. Acele incercâri insa loviau dreptu in unitatea imperiului austriacu efeptuita prin sanctiunea pragmatica, sî introduceau in loculu acelei'a dualismulu; de aceea nu avura viétia, sî cându regimulu la 1849 proclamà o constitutiune generala pentru totu imperiulu, popórele cele eredintióse salutara acestu pasu cu via bucuria. Dar nici acésta constitutiune nu se potù sustiné; sî asiá (trecendu oratorulu preste cei 10 ani dela 1850 pâna la 1860, Red.) veni 1860. Regimulu, precumu in tóte staturile la casuri straordinarie, n'avù alta cale de a pune pre popórele austriace pe terenulu constitutiunalu, decâtu luându insusi initiativ'a; si asiá emise mai antâiu diplom'a din 20 Octobre 1860 sî dupa aceea patent'a din 26 Februariu 1861. In urm'a acestoru dóue acte de statu se afla adunata diet'a transsilvana; pe bas'a acestoru acte s'a facutu de curendu inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru ei. Diet'a prin adress'a sea din 2 Augustu a recunoscutu unitatea imperiului pe bas'a sanctiunei pragmatice, sî totdeodata a reprobatu precipitarea din 1848. Acum e obiectulu dîlei tramiterea deputatiloru la Senatulu imperialu, — unu actu ce erá sa urmeze inca la 1861; dar trebuì sa se amâne pân'acum, nepotendu-se conchiamá mai nainte diet'a transsilvana. Regimulu ni-a datu ocasiune de a ne pune pe terenulu constitutiunei sî de a participá la afacerile comune ale imperiului; datorinti'a nóstra de onóre e a urmá acestei provocâri; dar chiaru sî interessele nóstre cele mai intetitóre pretindu cá sa fimu representati acolo câtu mai curendu. Cu deosebire suntemu datori a conlucrá la sistem'a contributiunei si la cestiunea drumului de feru. Deci sa nu refusâmu mân'a cea parintésca sî binevoitóre, ce ni o ofere Maiestatea Sea. —

Apoi trecendu la specialu, citesce in limb'a germana reportulu despre procederea Comitetului respec ivu, care in romanesce suna asiá:

Raportulu Comitetului

despre provocarea pentru tramiterea la senatulu imperiale contînuta in pré inaltulu rescriptu imperatescu dto Ischl 27 Septembre 1863.

I. In pré inaltulu rescriptu dto Ischl 27 Septembre 1863 Nr. 4530, considerându imprejurarea, cumca spre regularea alegerei deputatiloru ardeleni la senatulu imperiale asemnata legislatiunei tierei, dupa cumu se póte prevedé, s'aru recere unu tempu mai indelungatu, sî avendu in vedere inarticularea legiloru fundamentali de statu din 20 Octombre sî din 26 Februariu 1861 in legile tierei in testu autenticu s'a intreprinsu, respective s'a indeplinitu, se provóca inalta dieta cá sî pâna la regularea definitiva a aceloru alegeri sa-sî pastreze influinti'a sea ce compete inaltei diete la pertractârile prin tramiterea de deputati la senatulu imperialu.

Partea pré inaltului rescriptu relativa la acésta provocare léga de urmatórea premitere:

„Defigerea modului, in care e sa se faca alegerea deputatiloru Transsilvaniei la senatulu imperialu, amu asemnato prin biletulu Nostru de mâna din 26 Februariu regulârei constitutiunali pe calea legislatiunei tierei;“

in asteptarea pronunciata espresu, cumca diet'a va corespunde câtu se va poté mai curendu provocârei imperatesci cu atât'a mai vertosu, cu câtu ca vor trebuí sa se „tracteze sî decida câtu mai curendu atari afaceri comune“ leaga dîcu de acésta premitere recunóscerea repetîta a principiului cumca marele principatu Transsilvani'a spre a luá parte la pertractarea sî deciderea afaceriloru, care se referescu sî la densulu, de care se tînu anume „trebile“ de contributiune sî intrebarea drumului de feru etc. are dreptu legalu, spre a cârui esercitare tiér'a nu se póte simtî destulu de provocata chiaru in interesulu seu propriu.

Comitetulu n'a potutu sa nu se convinga de poterea convingatóre a motiveloru si prin urmare a decisu cu unanimitate, cá sa recomânde inaltei diete cu tóta caldur'a inplinirea provocârei imperatesci sî acést'a cu atâtu mai vertosu cu câtu, ca tramiterea la senatulu imperialu preface numai in fapta cuventulu datu de mai inainte in adresa sî e de altmintrelea sî o consecintia naturala a inarticulârei Diplomei din Octobre sî a constitutiunei din Februariu.

Pré inaltulu rescriptu contîne:

II. Provocarea spre a intreprinde alegerea deputatîloru la senatulu imperialu dupa o modalitate indicata anumitu.

Comitetulu a trebuitu sa recunósca cu multiamire si intru acést'a intentiunea cea mai bine voitóre atâtu in privinti'a dreptului neinpumnaveru alu acestei tieri de a luá parte la tóte pertractârile sî decisiunile afaceriloru ce se tînu de dens'a câtu sî in privinti'a referintieloru speciali ale Transsilvaniei intru câtu adeca aceea modalitate de alegere se pote aplicá intru adeveru numai decâtu fâra de impedecare sî corespunde pe deplinu compunerei sî impartîrei dietei.

In privirti'a acést'a s'a nascutu numai aceea intrebare, daca sî ce ordine sa aiba locu la alegerile ce suntu a se intreprinde de câtra despartiaminte, respective de câtra dieta? Resolvarea acestei intrebâri a resultatu din considerarea, ca diet'a Transsilvaniei intreprinde tóte alegerile deadreptulu in despartiemintele sale, sî ca cându intreprinde vr'o alegere dupa cumu se recomânda prin rescriptulu pré inaltu pentru despartiamintele fie representante ori nice decum ori nu in modu de ajunsu, e substituita numai acestora.

Acestei referintie e corespundiatoriu, ca mai antâiu se intreprinda alegerea deputatiloru la senatulu imperiale despartiamintele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, sî apoi dupa acést'a se interprinda inalt'a dieta pentru despartiamintele 3 sî 6.

Prea inaltulu rescriptu contine in urma

III. In asceptarea Maiestatei Sele pronunciata in alinia finala in privinti'a activitatei comiteteloru dietali in decursulu acelui tempu, in care voru luá parte la pertractarile senatului imperiale membrii tramisi ai dietei, assecurarea deplina despre acéia, ca activitatea representantiei tierei, ce e atâtu de necesare spre regularea sî consolidarea referintieloru interne ale tierei, nu va fi intrerupta tempu mai indelungatu decâtu cumu va fi de lipsa. Intru aceast'a aru fi de a se recomendá, cá Maiestatea Sea sa se roge anca acumu cu aceasta ocasiune, spre a dispune pré gratiosu, cá proiectele regimului apromise prin pré inaltulu rescriptu din 15. Iunie 1863 despre regularea definitiva a tramiterei deputatiloru la senatulu imperialu si despre schimbarile in impartirea politica a tierei sa se tramita câtu se ve puté mai curendu la acésta representantia a tierei, fiindca stau in legatura interna cu proieptulu comunicatu despre compunerea sî ordinea dietei.

Prin urmare comitetulu face urmatórea propunere :

A. Provocarei emise câtra dieta prin rescriptulu pré inaltu din 27 Sept. 1863 N. 4530 sa se corespunda in modulu determinatu mai de aprópe astfeliu, cá mai antâiu se aleaga fâra intardiare deputati la senatulu imperialu despartiamintele 1, 2, 4, 5, 7, sî 8 sî dupa aceast'a apoi sa aleaga inalt'a dieta pentru despartiamintele 3 si 6.

B. Pentru essecutarea mai curenda voru avé de a alege
a. mai antâiu despartiamentulu 1 sî in alta sala a localitatiloru dietei despartiamentulu alu 4.
b. dupa intreprinderea scrutiniului sî publicarea lui prin Domnulu presiedinte alu dietei voru alege numai decâtu despartiamintela 2 si 5 earasi in sale separate sî resultatulu se va publicá totu in acelasi modu.
c. Dupa aceast'a va alege despartiamintulu 7 si 8, sî dapa publicarea resultatului va pasí
d. diet'a la alegerea celoru siese deputati la senatulu imperiale ce cadu pe despartiamintele 3 si 6 sî suntu a se alege de cátra dieta.

C. Resultatulu acestei alegeri se va substerne Maiestatei Sele spre cunoscintia prin o representatiune, in care se va esprimá totdeodata sî rugarea ca Maiestatea Sea sa se indure pré gratiosu a dispune, c'a sa sosesca câtu mai curendu la dieta alu patrule sî alu cincilea proieptu alu regimului.

Sabiiu in 5 Octombre 1863.

Presiedintele comitetului
Alesandru St. Siulutiu.
Referintele
Michailu Binder.

Obert intréba, déca la ordine e desbaterea generala asupr'a elaboratului? sî afirmându Presiedintele, espune, ca densulu prin desbatere generala intielege priimirea séu refusarea operatului. (Presiediniele afara). Atunci dara pelânga tóta parerea de reu nu póte partini propunerea Comitetutui, cá un'a ce nu consuna cu consciinti'a lui constitutiunala. O lege numai atunci póte avé valóre intr'unu statu constitutiunalu, cându conlucra la aducerea eii amendoi factorii legislatiunei, tiér'a, respective representanti'a tierei sî Principele: facendu-se legea numai de un'a ori numai de alt'a din aceste dóue pârti, aceea nu póte pretinde validitate deplina. Densulu e cu tóta inim'a pentru Senatulu imperialu; dar tocmai pentru sublimitatea ideei trebuie sa staruiésca pentru strictá observare a formei; câci prin priimirea neconditiunata a acestui elaboratu s'aru dá in mânile inimiciloru unitâtii imperiului o sabia cu dóue ascutîri. De avea numai cu un'a conditiune póte aprobá propunerea, cu conditiunea adeca, cá in representatîunea, ce se va face catra Maiestatea Sea inprivinti'a acést'a, sa-si reserve diet'a dreptulu de a statori pe cale constitutiunala modalitatea tramiterei la senatulu imperialu. *) Propunerea e sprijinita.

Fr. Schneider in cuventu mai lungu propoune a se trece preste forme ,cându e imperiulu esinti'a, sî a se intreprinde alegerile pentru senatulu imperialu cu atâtu mai curendu, cu câtu suntu mai intetitóre lipsele nóstre consimte cu reportulu comitetului sî eventualminte cu Obert.

Schnell va sa fia scurtu, francu sî liberalu (Bravo !), precumu se cade unui depu'a'u dietalu sî unui suditu credintiosu o pedeca a tramiterei numai decâtu la Sen. imperialu e sî aceea, ca articululu de lege privitoriu la 'narticularea natiunei române, inca nu e sanctîunatu. In privinti'a tramiterei la Senatulu imperialu negresîtu mai nainte trebuie facuta o lege, fia macaru sî numai provisoria; sî acést'a cu atât'a mai vertosu, câci nefiindu anca diet'a completa, (Voci multe: ho! ho!) bancele acestea góle (din drépt'a) aru fi unu protestu mutu incontr'a unei procederi pripite. Partinesce pre Obert. (Voci: Bravo!)

Branu de Lemény aruncându o privire câtu de scurta asupr'a impregiurâriloru Tranniei, nu póte sa-si acopere dorerea, ca pe cându Maiestatea Sea ne provóca a participá la Senatulu imperialu câtu mai curendu, noi alesii tierei, representantii poporului cercâmu amanare. Contributiunea comunicatiunea si recrutatiunea suntu obiectele, ce au sa se pertracteze acolo, totu obiecte de celu mai mare interesu si de cea mai simtîta trebuintia si pentru noi. Deci, diet'a sa aléga fâra amanare respectivii sei ablegati!

Wittstock e incontr'a elaboratului comitetului, nu insa incontr'a tramiterei la Senatulu imperialu. Regimulu a gresîtu, câci n'a tramisu dupa form'a indatinata unu proiectu de lege, ci unu feliu de provocare, de mandatu. Care sa fia fostu motivulu acestei abateri dela obiceiu, densulu nu póte 'ntielege. Cu tóte acestea erórea se poteá repará si s'aru fi si reparatu, deca comitetîulu respectivu aru fi creatu insusi unu proiectu de lege; comitetulu insa, in locu de a o face acést'a, au adoptatu si aprobatu o forma neconstitutiunala. — Deci se alatura lânga Obert, care pretinde minimulu unei pretensiuni drepte, cá sa nu creâmu pentru tiéra unu prejudetiu pe venitoriu si sa nu dâmu ansa poporului, precum si membriloru dietali absenti de a ne 'mputá, ca ni-am datu din mâna dreptulu, ce ne compete cá unei pârti a legislatiunei, Dar elu merge si mai departe decâtu Obert si pretinde a se dîce in representatiune, ca diet'a vede in casulu de fatia o angustire a drepturiloru sele.— S'au obiectatu, ca acestea suntu numai nisce formalitâti; densulu aduce la acést'a unu citatu din cuvintele unui preastimatu vorbitoru, (C. Schmidt), care a dîsu, ca de nu vomu pune pretiu pe forme, curendu vomu perde sî fiinti'a. (Bravo! de tóte pârtile). Obert priimesce in propunerea sea si adausulu lui Wittstock; la 'ntrebarea Presiedintelui propunerea formulata astfelu e espriginita.

M. Schuller. In privinti'a scopului, la care tindemu, nu este diferintia, ci numai in privinti'a medieloru spre acestu scopu. S'a dîsu, ca pentru aducerea unei decisiuni valide se cere consensulu tierei, sî alu Principiului, sî acést'a e adeveratu, dar óre vatema-se dreptulu unei factoru constitutiunalu, déca se aduce o decisiune, ce elu au aprobat'o, a dorit'o? Densulu crede, ca nu, pentruca tempulu celu straordinariu, grab'a cea mare n'a permis'o a se observá cu tóta rigorositatea, form'a cuvenita. Cá representante alu orasiului Sighisiórei, ai cârui cetatieni traiescu mai cu séma din industriu, din meserii, trebuie sa-si radice vocea cu totdea-

*) In intielesulu acest'a ne rogâmu a indreptá: „Mai nou dela dieta“ din nr. trecutu. Red.)

din sulu pentru neamanat'a tramitere la Senatulu imperialu; câci tîpetulu din lucratórele cele parasite strabate la inim'a lui. Industrii, mesterii ascépta cu incordare desfiintiarea dârei capului carea din tóte tierile austriace numai in Tranni'a mai esista. Asemenea ascépta mesterulu usiurarea militârci prin imputînarea anloru de servitiu, câci asupr'a professiuniloru, cari tocmai in tempulu celu mai bunu alu invetiaturei se iau la militîa sî in restempulu celu lungu alu servitiului se desvétia de meseria, asupr'a professiuniloru dîce apasa mai greu sistem'a de acum a militârei. In fine nu se póte amaná nici venirea drumului de feru prin vâlile patriei nóstre; câci mesterulu cu deosebire din lips'a lui e aprópe de sapa de lemnu. Dreptu esemplu aduce pre pensarii din Sighisióra, cari pe la 1853 sî 54 produceau dieci de mii valuri de pensa, pecandu acum suntu dîle, in care nu umbla in tóta cetatea nici unu resboiu, sî mesterii respectivi trebuie sa apuce carób'a aî sapoiulu, cá sa-si tîna viéti'a. Partinesce propunerea regimului, ear déca a lui Obert n'aru produce intardîare prea mare, o priimesce sî acést'a.

M. Binder. Propunerea lui Obert se póte considerá in reprcsentatiune.

Fogarasy partinesce propunerea lui Obert sî Wittstock sî accentuéza a se pune adausulu, ca alegerea in form'a de fatia se face numai de asta date, ad hoc.

Rannichrer cá representantele regimului apera propunerea acestui'a, care nu e altu ceva, decâtu dorinti'a dietei manifestata cu deosebire in adresa. Se 'nvoiesce, cá propunerea lui Obert sa se combine cu a comitelului, ear adausulu lui Wittstock lu reiépta cu totu deadinsulu.

Audîndu-se voci numeróse, cari cereau incheiarea siedintiei, Presiedintele da spre citire protocolulu, care dupa putîne observatiuni facute de Negrutiu, Gaetanu, Dr. Ratiu, Brantsch sî Zimmermann se verifica. Incheiarea siedintiei la 1 ½ óra dupa amedi.

Siedinti'a mai de aprópe Vineri in 27 Septembre (9 Octobre); ordinea dîlei continuarea desbaterei generale.

Fagarasiu 6 Octobre 1863. Onorate Domnule Redactoru! Pre lânga tóte ca-mi e deplinu cunoscutu, ca colónele acestui diuariu subt imprejiurârile presente suntu fórte anguste, mai alesu pentru corespundintie, totusi importanti'a celoru de ce voiu sa 'ncunoscintiezu pre on. publicu cetitoriu me constringe a Te rogá, Domnule Redactoru! cá sa binevoiesci a dá locu sî acestoru sîre in stimatulu „Telegrafu.“ —

Intemplarea cea de mai mare insemnatate e adi pe la noi o bóla infioratóre intre vitele albe cornute, ce eam de vr'o 15 dile s'au intinsu preste opidulu nostru si se estinde din dî in dî totu mai infricosiatu. Numerulu viteloru cadiute pâna adi victima acestei oribile bóle suie preste 45, intre care cea mai mare parte vite de jugu. Unu numeru insemnatu de opidani, a câroru avere consta in dóue vitutie tragatóre, remasera la sapa de lemnu, pierdiendu-si midilócele care-si nutriau sirmanele familii. — Multi din locuitorii acestui opidu si incetara a mai consumá carne de vita, temendu-se cá nu cum-va sa le fia spre stricarea sanatâtii; ceea ce e si de escusatu, de órece eri picà unu bou de bóla putîne minute inainte de a vení sub bard'a macelariului. Despre caus'a acestei bóle divergéza mai multe faime, unii voru sa o deduca de-la nesce vite aduse de nisce macelari de aici din tiér'a romanésca, eara altii o deducu, si credu ca cu totu dreptulu, dela negrigea pastoriloru de vite in legatura cu nepasarea deregatoriei opidane, carea suferì, cá aceia sa tîna vitele cele mai fierbinti (? Red.) pre loculu unuia séu altuia, care le platea bine cá sa le gunoiésca, fâra sale fia adapatu la tempu, de unde apoi aru fi urmatu ból'a prin o aprindere in launtrulu viteloru. —

Alta faima, ce face preaici mare inpressiune, e descoperirea unui clubu de falsificatori, si de bani sunatori anume de icosari turcesci, patrare de icosari si dóuedieceri austriaci. Lucrulu se intemplà cam asiá. In 25 Septembre a. c. veni la Fagarasiu o femeia de-la Cinculu mare, anume veduv'a Katharina Ziegler, intrà in bolt'a unui negotiatoriu israelitu si-lu provocà sa-i schimbe nisce icosari cu bani de harthia; acesta cunoscendu indata ca-su falsi, o intrebà ca are mai multi? la care-i respunse, ca are câti va voi. Israelitulu intr'aceea presupunendu indata, ca ea inca aru fi amestecata cu falsificarea, esî in ulitia si 'ntalnindu-se cu nesce oficiali districtuali midiloci arestarea eii, la carea se aflara 21 icosari, vr'o câteva patrare de icosari si unu dóuedieceriu austriacu toti falsificati, si 'nvaliti intr'o naframa alba. Acést'a se aretà indata judecatoriei districtuale, carea incredintià cu cercetarea pre Dlu Asessoru Blasianu,

care insotîtu de Cancelistulu judiciale d. Rusu, dupa ce se ascultà Katharina Ziegler, esî in opidulu Cinculu mare, si desteritâtii si agerimei lui si a Cancelistului succese a descoperí faptulu criminale si pre factorii lui in persónele duoru Sasi, anume a lui Michael Kreuz si a lui Andreas Schneider, ambii-su acum'a in cercetare criminala la deregatori'a scaunala din Cincu, dintre cari unulu a mai fostu de dóueori in cercetare pentru falsificare de monete sî totdeun'a fu absolutu „ab instantia"! — In cas'a Catharinei Ziegler aflara intr'unu urloiu unu vasu de metalu, in care topiau metalulu, intru o carte unu icosariu nefalsificatu sî alte monete parte falsificate parte nu, sî o bucata de tîncu (cosutoriu); in grajdu o óla cu o suma mare de bani falsificati de tóte trei speciele mai susu pomenite, sî in capulu opidului sub unu podu ascunse 13 forme din gipsu. Numerulu baniloru falsificati se urca la 870 bucâti, dintre cari 560 patrare de icosari, 115 icosari sî 195 dóuedieceri austriaci. Banii falsificati atât'a suntu de bine nimeriti, incâtu nu mai prin aceea ca-su mai usiori decâtu cei adeverati, i póte cine-va cunósce ca-su falsificati, si constau din unu amestecu de metalu, intru care predominéza cosutoriulu.— Credemu ca acesti criminalisti, falsificatori, dupa incheiarea cercetârei sî-vóru luá pedéps'a cuvenita, sî acést'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu acesti misiei sî-continuara afurisit'a loru meseria spre daun'a Inaltului erariu si a binelui publicu. Asemenea credu ca dela locurile mai inalte se va lasá acésta causa judecatoriei nóstre pâna la finirea ei, si acést'a cu atât'a mai vertosu, ca ea aretà intru descoperirea faptului criminalu atât'a zelu sî interesu. Nu mai putînu merita susu laudatii Domni oficiali, cari aretara atât'a desteritate sî agerime intru descoperirea faptului grozavu criminale, recunoscintia sî remunerare dela inaltele locuri competinte. —

Cu acésta ocasiune nu potu sa nu pomenescu, ca judecatori'a nóstra districtuale, la care pâna acum'a erau siese asesori sî sî acestia câtu se póte de onerati cu afaceri, sufere fórte multu prin aceea, ca acuma-su numai patru sî unii din trensii, lânga tóte ca-su impresurati cu afaceri gremiale, mai au de a administrá sî câte dóue cercuri. Lips'a unui presiedinte se simte in tóta dîu'a. Credu ca inaltulu Regiu Guvernu, carui'a de siguru i-su cunoscute tóte acestea, va luá mesurele necesari, spre delaturarea acestei stâri atât'a de neplacute câtu sî stricacióse servitiului publicu.

F.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de eri s'au continuatu desbaterea generala asupr'a modalitatiei de alegerea deputatîloru la senatulu imperialu, in urm'a carei se priimesce de bas'a la desbaterea speciala proiectulu comitetului, la care apoi in desbaterea speciala deputatulu Fabini amendeaza, ca diet'a se aleaga mai antâiu pentru despartiemintele absente si apoi se aleaga despartiamintele singuratice, ce in fine se priimesce

In fine se citesce scirea telegrafica in urm'a carei suntu chiamati in cas'a de susu a senatului imperialu, din partea Rom. Conte A. St. Siulutiu. A. Br. de Siagun'a, Z. Const. Popp Br. de Böhmstädt; din partea Ung. Fogarasy, Conte Béldi si d. Nemes; din partea sasiloru Br. de Rosenfeld, Br. de Salmen si superint. Binder. Dupa cetirea mai multoru petitiuni interpelari etc. siedinti'a se incheia la 2½ óre dupa ameadi.

In siedinti'a de adî se alesera din despartiamintele 3 sî 6 (91 voturi): Groisz cu 88. Br. Reichenstein cu 82, Lad. Popp cu 81, C. Schmidt cu 79, Moldovanu cu 59, Alduleanu cu 48, voturi.—

Regalistii (19 voturi) alesera: pre Br. Fridenfels cu 15, Rannicher cu 15, Baritiu cu 13, Eránosz cu 12, Bolog'a cu 11 si Lászlofy cu 10 voturi.

In despart. I. (16 voturi) se alesera: Alex. Bohatielu cu 16, Sîpotariu cu 15, Dunc'a cu 14, Negrutiu (Fekete) cu 12.

In desp. IV. (21 voturi) se alesera: Zimmermann cu 17, Franc. Trauschenfels cu 16, Schuller 14.

In desp. 2 (19 voturi) se alesera: Branu cu 14, Pope'a cu 14, Puscariu cu 13, Cipariu cu 11 voturi.

In despart. 5 (16 voturi) se alesera: Gull cu 15, Binder cu 15, Schnell Libloy cu 14.

Nr.—49—1 **Publicatiune de concursu.**

In urmarea conclusului adusu in Siedinti'a II. p. 22 a adunarei gen. tinnute la Blasiu in 7 si 8 Septembre a. c. subscrisulu comitetu publica prin acest'a Concursu pentru dóue premia decâtu 100 fl. v. a. (200 fl. v. a.) destinate pentru doi tineri români din clas'a profesionistiloru (meseriasiloru), destoinici a lucrá cá maisteri, cu terminulu pre 1 Maiu c. n. 1864.

Pre lânga urmatórele conditiuni:

1). Competîtorii la aceste dóue premii debuie sa fia invetiatu vreun'a din aci insemnatele siese profesiuni, adeca: de zidari (murari), bardasi (lemnari, dulghieri) mesari (alias templari), Fauri (covaci), lacatusi, rotari, cá unele din cele de antâi'a trebuiniia.

2.) Sa alature lânga petitiunea loru: a) carte de botezu b) testimoniu scolasticu celu pucinu de 3 clase elementarie, si de sciinti'a desemnului, celu pucinu, pre câtu se cere la meseri'a loru, c) testimoniu despre invetiarea respectivei profesiuni, din carele sa se conósca invederatu, cumca aru fi destoinicu spre asi purtá professiunea sî a conduce vreo lucratoria (Werkstat) spre indestularea publicului, d) adeverintia despre o portare morala cuvenentiosa seu dela parochulu respectivu, séu dela deregatori'a publica resp. (Oficiolatu, Magistratu).

Concursulu provediutu cu mai susu insemnatele documente sa se substérna la Comitetulu Asociatiunei transsilvane pâna pre terminulu mai susu insemnatu. *)

Sabiiu in 6 Octombre c. n. 1863.

Comitetulu Asociatiunei transsilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu.

Nr. 47—2 **Publicatiune de concursu.**

Intru urmarea si intielesulu conclusului adunârei generale din estu anu tienute la Blasiu in 7 si 8 Septembre Siedinti'a II. P. 22, subscrisulu Comitetu publica prin acest'a concursu pentru urmatórvle stipendii scolastice:

a) Siepte stipendie de câte 100 fl. v. a. pentru 7 ascultatori de drepturi totu români, ori unde in Monarchia, adeca: 700 fl. v. a.

b) Siese stipendie de câte 50 fl. v. a. pentru 6 scolari români din classele gimnasiale superiore, adeca: 300 fl. v. a.

Summ'a totala 1000 fl. v. a.

Terminulu Concursului se defige pre 1-a Novembre a. c. dupa calendariulu nou.

Aspiratorii la susu insemnatele stipendii voru avé pâna la susu numitulu terminu a-si substerne la Comitetulu Associatiunei transsilvane petitiunile sale provediute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimonie scolastice despre progresulu in studii, cum sî despre portarea morala, in urma c) cu testimoniu despre lipsirea midilóceloru materiale spre a mai poté continuá cursulu invetiaturiloru.

Cá o conditiune pentru ascultatorii de drepturi la Academi'a c. r. de aici, vine a se considerá si indetorirea de a dá ajutoriu scripturisticu la Cancelari'a Associatiunei alternative, dupa dispositiunile Secretariatului in sensulu Conclusului adunârei gen. din Blasiu tienuta in estu anu P. 23. *)

Sabiiu in 6 Octombre 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

*) Suntu poftite si celelalte diurnale a reproduce in colónele salo acestu Concursu.

Nr. 46—2 **Pnblicare de Concursu.**

Stati'a Invetiatoreasca a scólei normale gr-orientale din Opidulu Fagarasiu, devenindu vacanta: pentru ocuparea ei se deschide Concursu pâna la 1-a Octombre a. c. Doritorii de a ocupá acestu postu, cu care e impreunata o leafa anuala de 200 fl. v. a., cortelu liberu, dóua delnitie de semenatu legumi, 6 stângeni lemne, si a 5-a parte din picusiurile ce vinu la Biserica, — suntu poftiti a-si asterne Petitiunile Sele, pâna la susu aratatulu terminu. — la suptu scrisulu Inspectoratu, provediute:

1. Cu Atestatu, ca au absolvatu Gimnasiulu Inferioru, cumu si cursulu Pedagogico-Teologicu;

2, Atestatu ca au avutu o portare politica morala, cumu si despre cunoscerea de plinu a cântariloru si a Tipicului Bisericescu; poftindu-se a instruá pe Elevi si a tînea stran'a direapta in Duminecile sî Serbatorile de preste anu.

Efori'a scolara greco-orientale

Fagarasiu 15 Septembre 1863. prin

Petru Popescu,

Protopopu si Inspectoru tractualu.

Burs'a din Vien'a in 27 Sept. (9 Octobre.) 1863.

Metalicele 5%	76. 10	Actiile de creditu	188. 40
Imprumutulu nat. 5%	82. 05.	Argintulu	111. 50
Actie de banca	795.	Galbinulu	5. 34

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 92. ANULU XI.

Sabiiu, in 3 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dóua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XLIII,

tînuta in 27 Septembre 9 Octombre 1863.

Dupa cetirea protocolului in limb'a româna si dupa óresi-cateva observâri din partea lui Balomiri si Wittstock, protocolulu se verifica; la ordinea dîlei e desbaterea generale asupr'a proiectului comissiunei pentru tramiterea deputatiloru la Senetulu imperialu.

Presiedintele anuntia dietei, ca Puscariu are cuventulu (Voci: Schluss! hören wir!)

Puscariu. La ordinea dîlei e desbaterea asupr'a ordinei séu a modalitâtii, cum au sa se tramita deputati la senatulu imperialu. — De si desbaterile din dîu'a trecuta au fostu serióse, incâtu parerile erau in o lupta apriga pentru de a-si eluptá fiacare o preponderantia, totusi vorbitoriulu are aceeasi satisfactiune, ca tóte aceste pareri diverginti se unescu intru unu punctu, in voinți'a generala de a se tramite deputati la Senatulu imperialu. Nici ca se potea altumintre dupa precedentiele in care ne amu fostu manifestatu cu alte ocasiuni de atâtea ori voinți'a acést'a asiá, incâtu ea a devenitu pentru noi o lege sanctiunata de voinți'a nóstra. Dupa parerea vorbitoriului in cestiunea de fatia suntu dóue momente de capetenie, si adeca: sa se tramita deputati la senatulu imperialu „ad hoc“ séu sa se invoiésca diet'a la proiectulu comissiunei?— Ce se atinge de momentulu tramiterei ad hoc 'lu crede a fi deslegatu. Vorbitoriulu crede, ca a mai amaná lucrurile prin amendemente, ar fi o contradicere Nu se póte invoi de aceea nici cu amendementulu lui Obert nici cu alu lui Wittstock, pentruca cuventele Maiestatei Sale suntu chiare si precise si potu multiami din destulu, cu atâtu mai multu, cu câtu si Rannicher a aretatu destulu de chiaru, ca dietele Tranniei au mai fostu in astfeliu de casuri, cându au facutu concluse fâra de a fi avutu propositiuni, si totusi constitutiunea nu a fostu vatemata. Numai la o lége duratóre se cere, ca sa aiba tóte formele, nu este inse asiá cu conclusele dietali, cari nu suntu lege. Cu parerea lui Fogarasy nu se unesce si nici nu póte privi tramiterea deputatiloru la Senatulu imperialu dupa proiectulu comissiunei de „ad hoc“, pentruca tramiterea se face in urm'a legiloru, nu „ad hoc“, ci continua. (Bravo! singuratece, cu deosebire in centru.) Vorbitorulu trage atentiunea dietei asupr'a impregiurârei, ca patent'a din 26 Februariu au prevediutu si casulu, cându diet'a nu ar fi in stare de a tramite deputati la senatulu imperialu. Pune casulu, cându Maiest. Sea ar vrea sa chiéme de a dreptulu, si intréba, ca atunci trebuire-aru sa fia articulu in tóta form'a? Nu, pentru ca patent'a e lege in forma. Deaca tóte acestea nu aru multiami diet'a, dîce vorbitoriulu, ca parerea lui Binder esprimata in siedinti'a trecuta póte multiami pe de ajunsu, provóca asiá dar pe dieta a recunósce modalitatea rescriptului imperatescu si cere urginti'a tramiterei la senatulu imperialu, motivandu-o cu cestiunile cele mai fraglante, cumu e a bugetului, a drumului de feru s. a. si concheia, ca dupa ce s'au pronuntiatu si Românii si diet'a de atatea ori pentru legile fundamentala de statu, acumu sa nu se mai faca atâtea carcofele intocm'a cumu face si fét'a cea mare, cându o duce la biserica (illaritate mare). Vorbindu mai departe asupr'a modalitâtii si venindu si asupr'a esceptiunei facute cu Tranni'a din partea regimului, Presiedintele face atentu pre vorbitoriu, ca a esitu din cestiune.

Puscariu se alâtura lânga lineamintele generali ale comissiunei. (Bravo! pucine.)

Conrad Schmidt cá membru alu comissiunei nu aru avea caus aa mai luá cuventulu, pentruca e de acordu cu proiectulu comissiunei. Trebuie insa sa revina si densulu la temerile, care se vedu ca se ivescu chiaru la amicii sei politici, temeri de vatemarea constitutiunei. Néga cu totulu posibilitatea vatemârei constitutiunei, pentruca constitutiunea e prochiamata prin legile fundamentale de statu in totu imperiulu. Deplânge sórtea Tranniei, ca au fostu pâna acumu impedecata de a luá parte la senatulu imperiulu, unde s'au pertractatu dejá de 3 ori de noi, fâra a fi representati acolo, pentruca cele dóue câli: diet'a séu escrierea deadreptulu nu erá cu potintia mai nainte. Adî cându diet'a esista, este si dreptulu de alegeri la senatulu imperialu datu in mâna-ne, prin urmare eata ca de vatemarea constitutiunei nu póte fi vorba. La o vorbire din siedinti'a trecuta, in carea se amintea a fi diet'a cu considerare câtra bancele cele góle, observa, ca desbaterea presenta nu póte fi partinita de vorbitoriu pentruca pe densulu nulu genéza acele bance. Acei ce nu au venitu sa represente cercurile, din care suntu alesi, au singuri de a respunde. Dreptulu dietei e recunoscutu si dupa ce s'au inariculatu legile fundamentali de statu de dieta, nu mai póte fi vorba, ca o lege adusa de dieta in privinți'a alegerei póte fi respinsa. E pentru alegerea formala si dorésce, cá in representatiune sa se adauga, ca alegerea de acumu sa nu prejudece alteia la loculu ei. (Voci: Schluss!)

Presiedintele provóca diet'a a-si dá consimtiementulu, de va incheiare, prin sculare si siedere. Resultatulu e pentru incheiarea desbaterei, dar fiind-ca suntu inca multi vorbitori in cestiune pro si contr'a, se alegu din ambe partile câte unu vorbitoriu, si adeca contr'a vorbesce Gaetanu, si pro Zimermann.

Gaetanu din tóte vorbirile de pâna aci vede, ca prin provocarea facuta de regimu se au vatematu nu numai regulamentulu de afaceri, ci chiaru si principii; argumentu e amendementulu lui Wittstock si Obert. De aceea se declara in contr'a modalitâtii propuse de regimu nu numai din motivu formalu, ci si din punctulu de vedere alu patentei, pentruca in celelalte provincii se au regulatu alegerea dupa clase. Din caus'a acést'a in alte pârti si suntu alegerile regulate definitivu, pecându pentru noi au conchiamatu Maiest. Sea diet'a prin ordinatiune provisoria, dechiarându, ca ordinatiunea acést'a e numai pentru dieta presenta. Incâtu pentru tramiterea „ad hoc,“ scie si densulu, ca câta urgintia aru fi de lipsa pentru deslegarea cestiuniloru mentiunate de mai multi oratori, aru dori si densulu din tóta anim'a deslegarea aceloru cestiuni; crede ca de-la sessiunea de fatia prea pucinu se póte sperá, fiindu sessiunea prea inaintata, incâtu Trannenii sa mai póta influintiá ceva cu presenti'a loru. Pentru astadata e prea tardîa tramiterea, fia aceea „ad hoc“ fia ori cumu. Nu se póte uní nici de cumu cu modulu de acumu alu alegeriloru, si dîce ca acela aru fi avutu locu cându au venitu diplom'a si patent'a, dar nu acum, cându Maiestatea Sea au chiamatu poporulu, cum se faca o ordine de tramitere. Recomânda legea si padîrea ei, se alatura insa lânga Obert—Wittstock.

Zimermann (pró). E pentru rescriptu formulatu de comissiune.

Binder cá referinte mai antâiu si esprima parerea de bine pentru partinirea proiectului, ce au auditu din partea mai multoru oratori. Afla de oportuna trecerea la desbaterea speciala. Amendementulu lui Obert facutu inca in siedinti'a trecuta, crede, ca déca e sa fia consideratu, atunci sa se priimésca séu in representatiune séu la aline'a C, unde sa se adauga si alu lui Wittstock. Observa lui Schnell, ca avisarea la bancele cele góle e unu atacu asupr'a concluseloru dietali. Lui Fogarasy e de parere, ca i-aru fi respunsu Zimermann de ajunsu. Recomânda operatulu comissiunei de basa la desbaterea speciala.

Schnell se apera contr'a lui Binder, dîcendu, ca densulu au dîsu numai, ca bucuri'a nu póte fi generala, de óre ce lipsescu multi din dieta.

Presiedintele reasuma sî face amintire de amendementele Obert—Wittstock, care s'ar ținea de desbaterea speciala, sî asiá nici nu le pune la votu.

Wittstock si reserva dreptulu de a vorbi la desbaterea speciala.

Presiedintele pasiesce la desbaterea speciala sî da spre cetire in tóte trei limbile punctulu A.

Fabini opretinde, ca alegerea sa se faca in modu intorsu de cumu e propusu de comissiune. (bravo!)

Schuler-Libloy sprijinesce amendementulu.

Presiedintele provóca la sprijinirea motiunei lui Fabini prin siedere sî seulare. Se priimesce. Brandemény se scóla sî combate pre Fabini, motivându ca in principiu nu alege diet'a, ci despartiamintele. Déca desp. III. sî VI. aru fi in dieta, diet'a cá atare nu aru alege.

Wittstock recunósce, ca amendementulu seu se ține de desbaterea speciala; se róga a-i se pune in loculu punctului A la votu.

Schuler Libloy nu vrea sa se lege de proiectu, câci nu 'lu privesce de lege. Diet'a are atât'a potere, cá sa aléga; sa alega dar asiá, incâtu sa nu se para, ca diet'a asculta de mandate. Déca ar fi sa se faca alegerile d'antâiu in despartieminte, atunci pentru alegerea, ce are anca diet'a sa o faca generalmente, aru remané de alesu numai „dii minorumgentium". Intrandu si mai aduncu in cestiune, nu se póte invoi cu ideea, cá regalistii se formeze unu despartiementu deosebitu; pentru ca elu privesce pre regalisti, cari afara de Tranni'a in alte pârti nu mai suntu, cá pre nisce representanti ai casei de susu. Ei suntu chiamati de a apera interesele regimului; pune dar intrebarea, cum sa póta fi ei alesi de representanti ai poporului in cas'a ablegatiloru a senatului imperialu. Ar fi de parere, cá pentru evitarea contradicerei nici unu despartiementu sa nu aléga din sinulu seu, si atunci ar fi diet'a in pusatiune de a tramite ómenii poporului la senatulu imperialu (Bravo! singuratice.) Sprijinesce pre Obert si Wittstock.

Brandemény nu vrea, cá sa se faca deosebire intre membrii dietei alesi din despartieminte si alesi din dieta. E si acum contr'a parerei lui Fabini.

Dupa o observare a lui I. Balomiri, ca diet'a nu aru avé sa considere, ca dupa propunerea regimului sa intre in alegere si despartiemintele absente, Presiedintele indrépta, ca ce are sa se 'ntielega prin despartiementu. Balomiri se apera cu §-ulu 19 din regulamentulu de afaceri. Presiedintele i opune §-ulu 33.

Binder cá referinte venindu in discursulu seu, in care se esprima, ca la cartoasía ear cu curtoasía trebuie sa respunda,— la motiunea lui Obert Wittstock, propune, cá séu sa se ia in representatiune, séu sa se puna la alinîamentulu proiectului comissiunei sub lit. B. Incâtu insa s'aru pretinde, cá motiunea lui Wittstock-Obert sa se puna la lit. A., sa se respinga.

Presiedintele reasuma si vrea sa puna la votu mai antâiu amendementulu lui Wittstock-Obert si apoi motiunea lui Fabini. Rosenfeld observa, ca intre Wittstock si Obert e diferintia. Presiedintele desparte amendementulu in dóue si pune mai antâiu alu lui Obert la votu. Rannicher intréba', ca acum la lit. A sa se voteze amendementulu? Presiedintele arata, ca Wittstock si Obert s'au dechiaratu a se pune amendementulu loru la lit. A, si déca ar cadé, sa se puna la lit. C.— Binder dîce, ca amendementulu odata respinsu nu mai incape la votu. Dupa mai multe observâri facute de unii si altii dintre deputati Wittstock se pronuntia pentru retragerea amendementului seu, déca acel'a ar' cadé la lit. A. Obert provocatu de dieta cetesce amendementulu seu fâra de a-lu motivá, care indata vine la votu prin sculare sî siedere.

Dupa o votare dupla amendementulu cade. Totu aceeasi sórte are sî adausulu lui Wittstock; motiunea lui Fabini se priimesce sî se enuncia de conclusu dietalu. Se cetesce alineamentulu 13, sî fiindca prin motîunea lui Fabini s'a facutu in punctulu A schimbâri, care au influintia sî asupr'a punctului acestui'a, desbaterea mai departe se afla de prisosu. Se priimesce asiá dar' punctulu 13 cu schimbârile recerute sî in fine si punctulu C. Se facu din mai multe pârti propuneri, cá sa se róge diet'a de Maiest. Sea pentru propositiunile 4 sî 5, cá diet'a sub tempulu amanârei sa lucre in comitete.

Presiedintele cetesce pre cei chiamati in cas'a de susu la senatulu imperialu.

Schnell asterne o petitiune dela camer'a comerciala din Brasiovu, in carea se róga aceea a fi si comerciulu representatu in senatu. Se preda la comitetulu de petitiuni. Dupa aceea se cetesce propunerea facuta de Lászloy sî sprijinita de 10 membrii privitóre la 'narticularea Armeniloru. Asemenea se cetesce o interpelatiune a lui Budacker in privinti'a vâmiloru de drumu, carea se preda comitetului competinte.

Siedinti'a se 'ncheia la $2^1/_2$ óre dupa ameadî.

Siedinti'a XLIV,

tînuta Sâmbata in 28 Septembre (10 Oct.) 1863.

Dupa cetirea protocolului in limb'a magiara sî verificarea lui fâra observare, enuncia Presiedintele, ca la ordinea dîlei e alegerea ablegatîloru la Senatulu imperialu, sî ca anume au a se alege pentru despartiemintele 3 sî 6. siese ablegati; deci provóca pre membrii dietei, cá fiacare la cetirea numelui seu sa-si predea siedul'a.

Brandsch. Inalta dieta! in siedinti'a de eri s'a decisu, ca dreptulu de alegere alu despartiaminteloru 3 sî 6 are sa tréca la dieta.

Apoi credu, ca se 'ntielege de sine, ca dreptulu de alegerea activa-lu póte practisá numai diet'a plina; ear despre dreptulu alegerei passive séu alegibilitate nu s'a decisu nimicu. Eu din parte-mi credu, ca e de lipsa, cá 'nnainte de a se face alegerea, sî despre acést'a sa se aduca celu putînu un'a decisiune, sî anume dorescu eu, cá la alegerea acést'a sa se considere indreptatîrea egala a natiunalitâtiloru, de óre ce inalt'a dieta mai nainte la alegerea presiedintelui sî a ambiloru vicepresiedinti dietali insasi a pusu sî a sî urmatu acestu principiu, sî dupa acestu principiu sî membrii armeni ai casei s'au adnumeratu cu natiunalitatea magiara, precumu „de lege" a fostu sî mai nainte. Mi iau voia dar a propune: Inalt'a casa sa bineveiésca a decide, cá din cei 6 ablegati, ce voru fi a se alege din partea d'antaiu la Senatulu imperialu, 2 sa fia de natiunalitatea magiara, 2 de cea sasa sî 2 de cea româna, sî cá acestu principiu sa se observe sî la compunerea sieduleloru de votare.

Presiedintele reasuma sî intréba; propunerea e sprijinita.

Zimermann D-le presiedinte! eu m'amu radicatu partinindu propunerea, de órece dupa parerea mea aici se tractéza despre aceeasi cestiune de principie, de carea a fostu condusa innalt'a casa la decisiunile sele privitóre la alegerea presiedintelui. Constatandu faptulu acest'a, nu potu a nu marturisí, ca incâtu pentru esecutarea propunerei, déca va deveni conclusu, se va vedé, ca déca diet'a va priimí in siedulele de votare doi membrii de natiunalitatea magiara, atunci pentru despartiamentulu regalistiloru nu remâne decâtu unu singuru membru de natinnalitatea acést'a. (Voci: So ist's!)

Presiedintele observa, ca de 3 natiunalitâti nici decâtu nu póte fi vorb'a, ci numai de 4, adeca: de cea magiara, de cea secuiésca, de cea sasésca si de cea romanésca.

G. Manu. Eu numai aceea am voitu sa dîcu, ce a 'nsemnatu d. Presiedinte, cumca din punctu principialu noi nu potemu vorbi despre 3 natiunalitâti, ci despre 4 natiuni. Apoi e cunoscutu innaltei case, ca tocmai din partea armenésca s'a datu o petitiune, prin carea se cerea inarticularea natiunei armene. Acum'a intrebu, ca domnii armeni, cari suntu ací, la care natiune voru sa se alature acumu? la cea magiara séu la cea secuiésca, deaca pe venitorin nu mai voiescu a traí in sinulu politicu alu natiunei magiare, carea cu caldura i-au imbratîsiatu? (Voci: Bravo! asiá e!). Cá sa potemu dar remané consecuenti in afacerile nóstre de pân' acum si credintiosi sistemei politico-natiunale, pentru asta data eu nu potu partiní propunerea d. Brandsch.

Aldulean u. Priimescu si din parte-mi opiniunea desfasiurata de Mari'a Sea (sic?! Red.) D. presiedinte, ca adeca ací nu mai póte fi vorb'a despre 3 natiuni, de óre ce dupa alegerile facute pentru posturile de presiedintii dietali atâtu inalt'a casa, câtu si Maiestatea Sea a recunoscutu 4 natiuni. De altmintrea chei'a alegerei pasive propusa de d. dep. Brandsch e cu totulu stirba si nepracticabila, de óre ce din sinulu membriloru dietali au sa se aléga 26 ablegati pentru senatulu imperialu; precându chei'a propusa privesce numai la 6 ablegati, va sa dîca unu ce cu totulu imperfectu. Deci eu sum de opiniune, a nu ingradí alegerile cu astfeliu de chei intre jurstârile de fatia cu totulu nepracticabile, ci a le reservá increderei libere a inaltei case fâra restringere.

Brandsch. Mi iau voia a observá la reflectârile facute numai atât'a: Ce se atinge de inarticularea natiunei

armene, aceea inca nu e lege, ci e numai o dorintia. Mai departe amu dîsu in propunerea mea anumitu „natiunalitâti“ sî nu „natiuni.“ Eu credu, ca inalt'a dieta unu principiu, ce insusi l'a statoritu sî l'a urmatu, nu va voi sa-lu desavueze cu acésta ocasiune, pentru-ca sî mai nainte, cându aleseramu pre Presiedintele sî pre Vicepresiedintii, nu avuramu 3, ci 4 natiuni, adica pre Ungurii, Secuii, Sasii sî Românii; asiá dara prin acésta presupunere inalt'a dieta aru cadé in contradîcere cu sine insasi. Eu anume am dîsu: „3 natiunalitâti“; Armenii sî mai nainte „de lege“ au fostu numerati totu la natiunalitatea magiara; asiá dara propunerea mea nu e nici decâtu in contradîce e cu sine insasi, sî nu e in contradîcere nici cu legea, nici cu principiulu adoptatu de dieta, ci mai vertosu e numai o consecuintia din principiulu, ce l'a statoritu insasi in. dieta la alegerea Presiedintelui sî a ambiloru Vicepresiedinti. —

Presiedintele reasuma, sî aducendu la votare propunerea lui Brandsch, aceea remâne in minoritate sî cade.

Presiedintele provóca a se predá siedulele de votare; acést'a se face, sî resultatulu e, ca din 91 voturi (anulându-se unulu, pe care fusesera scrise numai 5 nume) au priimitu: Groisz 88, Br. Reichenstein 82, Ladislau Popp 81, Conrad Schmidt 73, Muldovanu 59, Alduleanu 48. Toti suntu intempinati cu Hoch! sî: Sa traiésca!— Voturi ma priimisera: Baritiu 46, Lászlofy 19, Bolog'a 17, Dunc'a 4, Zimmermann 3, Br. Bedeus 1, Angyalu 5, Cipariu 1, Gull 1, Rannicher 4, M. Binder 1, Eránosz 2, Puscariu 2, Schnell 1, A. Bohatielu 3, Branu de Lémény 2, H. Schmidt 1, Petru Manu 1, Muresianu 1; Kirchner 2, Macellariu 1, Br. Salmen 1, Lazaru 1, Popasu 1.

Din ordinea regulistiloru (despartiamentulu 7 si 8, 19 voturi) s'au alesu Br. Friedenfels cu 15, Rannicher cu 15, Baritiu cu 13, Eranosz cu 19, Bolog'a cu 11; la alu siéselea locu neavendu nici unulu maioritate absoluta de voturi, se face alegere supletorie, din carea reiese Lászlofy cu 10 voturi. Numele celoru alesi sa saluta cu aclamatiuni de bucuria.

In despartiementulu I. (16 voturi) se alegu: A. Bohatielu cu 15, Sîpotariu cu 15, Dunc'a cu 15, Negrutiu cu 12 voturi. Acclamatiuni. In despartiementulu alu IV-lea (21 voturi) s'alegu: Zimmermann cu 17, Fr. de Trauschenfels cu 16, M. Schuller cu 14 voturi. —

In despartiementulu alu 2-lea (19 voturi) s'alegu: Branu de Lemény cu 14, Popea cu 14, Puscariu cu 13 voturi; la loculu alu 4-lea nepriimindu nici unulu din candidati maioritatea absoluta de voturi (avendu Cipariu 8 si Ladai 7 voturi) se face alegere supletória, din carea reiese Cipariu cu 11 voturi. In despartiementulu alu V-lea (16 voturi) s'alegu: Gull cu 15 voturi, M. Binder cu 15 voturi, Schuler-Libloy cu 14 voturi. Acclamatiuni.

Apoi se comunica din partea presidiului, ca comunele Sion'a si Manaradea se róga a fi subordinate universitâtii natiunei sasesci. Ambele petitiuni se predau comitetului respectivu.

I. Balomiri propune, cá de ore ce in urm'a alegeriloru pentru senatulu imperialu in comitetulu de petitiuni au mai remasu anca numai doi membrii, sa se faca alegeri de intregire. Presiedintele promite a referí despre acést'a in siedinti'a urmatóre.

Cu arestea siedinti'a se 'ncheia. Siedinti'a cea mai de aprópe Luni in 30 Septembre; la ordinea dîlei cetirea representatiunei, prin carea sa se substérna Maiestâtii Sele Imperatului resultatulu alegeriloru pentru senatulu imperialu. Finea siedintiei la 2½ óre dupa amédi.

Cuventulu reg. Eppului Fogarasy

din siedinti'a XLIII.

Elu, dîce, nu vrea a aminti fondulu causei in cestiune, de óre ce scie, ca fia care e petrunsu de acel'a simtiementu. Ii convinsu si despre aceea, ca momentulu are mare insemnatate nu numai pentru Transsilvani'a, ci pentru tóte tierile si provintiele de sub corón'a ungurésca.— Vorbitoriulu, ori cându, cându au fostu provocatu de a participá la vre o afacere politica, séu s'au simtitu in launtrulu seu provocatu de positiunea, in care se afla tiér'a, nu au cautatu nici odata scaparea in secretire, ci totdeun'a au pasîtu francu si pe fatia cu parerea lui. De acestu principiu au fostu condusu si atunci cându au pasitu in qualitatea de representante, de acest'a e condusu si acum, cându se tractéza cestiunea de fatia in interessulu pâcii si alu bunei intielegeri.

Purcediendu dela acestu principiu, dela acea parere politica, care onorat'a casa l'au pronuntiatu in prea umilit' sea adressa ddto 2 August si cu deosebire in punctele 7. 8. 9. 37. 38. 39. nu mai póte fi dubietate, ca acésta innalta casa nu vá implini provocarea cuprinsa in preainaltulu rescriptu, cu acea prevenire cu care s'au inarticulatu diplom'a din 20 Oct. si patent'a din 26 Fauru. Insa provocarea prea gratiósa regésca si baseaza resultatulu celu siguru pe dorinti'a unei asemenea preveniri.

„Sciu asiá dara“ dîce vorbitoriulu, „ca inalt'a casa prin faptele si pasii sei de pâna acum é angagiata a tramite deputati la senatulu imperialu, care 'si tiene tocm'a siedintiele sele (helyes!). Nu amintescu io cu scopu de trage acele fapte in intrebare, -mi cunoscu si 'mi pricepu positiunea, sciu, ca ce au otarîtu odata inalt'a casa, si io sum datoriu a stimá (élyen!). Dar mai e domniloru! lânga cestiunea de capetenia si o parere laterala adeca: cum se se definésca caracterulu, cum se se decida natur'a si modulu acestei cestiuni capitale.

Io credu, ca problem'a inaltei case nu e numai cá se ne decidemu noi curatu si pe fatia, cá in ce intielesu se indeplinimu noi p. n. provocare a Mai. Sele, ci e de lipsa, cá se dechiarâmu limpede si se decidemu cu privintia si la acei'a, a câroru simtiu de dreptu cas'a in procederea ei trebuie se-lu considere.

Diplom'a din Oct. si patent'a din Februariu suntu acte care facu epoca, si prin care absolutismului de mai nainte preste provintiele germane si celui de diece anni preste Ungari'a i se face capetu cu deseversîre. In partea cea de dincolo a imperiului s'au priimitu diplom'a cu bucuria, pentruca acolo au adusu viéti'a constitutiunala in fiintia; in parte ceasta lalta a imperiului inse, in tierele de sub sant'a coróna, au produsu o cestiune de dreptu de statu, astfeliu de cestiune, a cârei deslegare, dupa parerea mea are inca se se faca, si a cârei deslegare se vá si face,— o astfeliu de cestiune, care dupa voi'a cea prea buna a principelui trebuie sa se deslege pe cale constitutiunala, si adeca cu intielegerea fiacârei tieri respective si spre linistirea tuturoru.

Inalt'a dieta a facutu pasi spre deslegarea acestei cestiuni si inca pasi de insemnatate si decidiatori; dar decidera finala cu tóte acestea e inca indereptu.

Positiunea drepturilui de statu a tieriloru de sub coroan'a ungara se schimba prin diploma si patenta. Deslegarea acestei cestiuni mari de dreptu de statu e un'a din cele mai insemnate din câte au fostu in tiér'a acést'a dela sanctiunea pragmatica incóce. Eu din partemi asiá intiel gu deciderea de fatia, asiá tramiterea deputatiloru la senatulu imperialu, cá cându aceea aru fi numai provisoria séu dupa cum se esprima diplomatii „ad hoc“. Acestu intielesu de aceea doresc u a fi pronuntiatu pe fatia sî de aceea asiu pofti sa se priimésca in umilita adressa, ce are a se tramite Maist. Sele, pentruca acést'a o cere positiunea dietei, eventualitatea viitoriului, precumu sî simtiulu de dreptu alu aceloru, carii de sî su indreptatîti de a fi aici de fatia, din voinți'a loru propria lipsescu.

Dupa evenimintele cele mari prin care au trecutu totu imperiulu cu deosebire inse Ungari'a, in aceste tieri constitutiunalismulu se póte restatori numai prin ordinatiuni estraordinarie octroite; pe calea consequintiei logice de dreptu aru veni regimulu numai in circulum vitiosum, sî cestiunea nu aru potea fi complanata. De aceea au fostu de lipsa pentru Transsilvani'a o mesura provisoria, sî o octroire a unui regulamentu provisoriu; acést'a e cheia prin care noi amu intratu iar' in constitutiunalismu.“

Diet'a asiá dara dîce mai departe vorbitoriulu pórta caracteru provisoriu, atâtu dupa regulamentulu constitutiunalu alu dietei, câtu sî dupa insusi propositiunile regesci, sî crede, ca sî deciderile de a tramite deputati la senatulu imperialu suntu provisorie sî porta numai caracteru de „ad hoc“. Acést'a o spune pe fatia sî comissiunea in referata ei, ca nu e de lipsa numai desbaterea propositiunei a trei'a, dar aru fi de lipsa sî desbaterea propositiunei a 5 pentru de a potea fi a 4 definitivu desbatuta si decissa. Aru fi de parere pentru tramiterea ad hoc, se alatura lânga Obert si Wittstock.

Sabiiu in 1 Octombre. „Herm. Ztg“ etc. vorbindu despre foculu din Hermanu (Honigberg) de lânga Brasiovu, unde arsera 190 gazde, observa, ca „pecându un'a natiune se inarticuléza, alt'a mai se nimicesce prin focu“. Cum devine pretiuit'a fóia la acésta observare scremuta, nu scimu, si suntemu aplecati a crede, ca observarea e numai o gluma nenorocita; déca insa incrediut'a foia prin o frasa, ce-i plesnesce 'n capu, face alusiuni la o natiune, pentru de a osandí pre unu individu misielu si ticalosu: atunci n'amu poté-o asemená decâtu cu unu copilu desfrenatu, care se jóca cu focu si care mai curendu decâtu o casa straina póte aprinde

cas'a tatalui seu. Suntemu convinsi, ca bunulu simtiu alu publicului cititoriu va resplati cu indignatiunea meritata astfelu de fleacuri. ! —

Varietati sî noutati de dî.

(Concertulu de violina alu Dòmnisiórei **Elis'a Circ'a**.) datu in Sabiiu in 30 Septembre 1863.

Inca 'n anulu trecutu s'a ivitu pe firmamentulu artei musicale o stea, care a fostu salutata cu mare aplausu de tóta inteligintî'a româna. Acésta stea lucesce acumu in tóta splendòrea sea. Si intr'adeveru cine nu s'a sentitu incântatu audindu melodiile cele formóse esecutate pe violina de D-ra Elis'a Circ'a in concertulu de eri ? ! — Precisiunea, joculu usioru si elegantu, precumu si fermitatea surprindiatóre in conducerea arcului steteau cu juneti'a si tóta fiinti'a concertantei intr'o armonia admirabila. D-ra E. Circ'a ni-a doveditu indatâ-si la bucat'a „Concertu de Beriot," ca este dèmna eleva a renumitului Hellmesberger, profesoru si directoru la conservatoriulu din Vienn'a, esecutându cu multa maiestria pasagele cele mai grele ale acestui opu musicalu. „Melancholia" de G. Hellmesberger a jucat-o cu atât'a esprcssiune incâtu unu sintiementu mai placutu decâtu celalaltu 'ti inaltiá peptulu, apoi Arpegio si Flaggioletto din „Yankee-Doodle" de Vieuxtemps ne facura o idea si despre marea technica musicala a D-rei Circ'a. — Ce sa dicemu insa despre cele dòue cântece natiunale române, si mai alesu despre cea compusa de concertant'a ? — Noi amu auditu artisti cu renume europeanu esecutându cele mai incantatóre melodii, care numai le-a potutu inventá geniulu musicalu, insa atât'a agerime, sentimentu si pasiune cá D-ra E. Circ'a nici unii n'au desfasiuratu in melodiile române; si acést'a nici ca poteamu asceptá dela artisti neromâni. — Urâmu dara D-rei E. Circ'a din aduncului inimei, cá facendu intrebuintiare de talentuln seu celu formosu sa ajunga la cea mai inalta culme a arteî musicale.

x.

Unindu si noi urârile nòstre cu ale d. recensinte cá barbatu de specialitate, nu potemu ascunde parerea de reu, ca câte-va scaune in mic'a sala dela „corón'a ungara" remasera góle; nu ne mirâmu, ca din neromâni d'abiá fâra câti-va, intre cari dealtmintrea ne'mbucurarâmu a vedé pre Esc. Sea Generalulu Comandante Conte Montenuovo impreuna cu dòmn'a Sotîa, si mai multe personalitâti militare, pre d. Comite alu natiunei sasesci C. Schmidt s. a.; dar dintre Români, cari de asta data suutu atâtu de numerosi in Sabiiu, cugetamu ca nu va lipsì nici unulu.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de alaltaeri (Luni) se citi unu proiectu de lege despre infiintiarea si organisarea unui tribunalu supremu pentru marele-principatu Transsilvani'a" si sr decise la propunerea lui C. Schmidt, a se alege pentru preconsultarea lui unu comitetu deosebitu compusu din câte doi membri din tóte despartiemintele. Apoi se citesce representatiunea câtra Senatulu imperialu, sî dupa ce din felurite pârti e combatuta si aperata, se priimesce cu unele modificatiuni. In fine se citesce o harthia a Esc. Sele Comissarului regescu, prin care aduce la cunoscinti'a presidiului, ca diet'a in 13/1 Octobre se va temporisá pe unu tempu, — ceea-ce apoi in siedinti'a de eri (Marti) sesî facù pelânga vii aeclamatiuni de bucuria pentru Maiestatea Sea Imperatulu, Esc. Sea Comissarulu regescu dietalu Conte de Crenneville, Presiedintele dietei Cons. gub. Gustavu Groisz, pentru constitutiunea imperiului sî pentru patria. Ò comissiune va descoperì Esc. Sele Gubernatorului cá Comissarului regescu dietalu multiamit'a si veneratiunea dietei.

Nr. 48.—1 **Concursu.**

La scól'a triviala gr. res. din Opidulu Salisce, protopopiatulu tractului Sabiiului I., suntu de ocupatu doue statiuni invetiatoresci, un'a pentru class'a I. cu salariu anualu de 120 fl. sî alt'a pentru class'a III. cu salariu anualu de 300 fl. v. a.

Competitorii suntu poftiti a-si indreptá cererile timbrate sî instruite cu testimoniele cerute, la subsrisulu pâna in 25 Octobre a. c.

Se voru priimí numai pedagogi absoluti, cu aceea, ca pentru class'a III. se cere sî conoscinti'a teoretico-practica a limbei germane.

Sabiiu 26 Septembre 1863.

Inspectoratulu scól. gr. res. in Tract. Protop. alu Sabiiului I

I. Hanni'a, Protop. sî Inspectore.

Nr.—50—1 **Publicatiune de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. p. 22 a adunârei gen. din acestu anu tinuta la Blasiu in 7 sî 8 Septembre, subscrisulu comitetu alu Associatiunei transsilvane publica prin acést'a concursu pentru premiulu literariu de 100 fl. v. a. destinatu pentru cea mai buna carte despre inaintarea economiei de campu sî a pomariei intre Români. Terminulu acestui concursu se defige pre 1 Maiu 1864 c. n.; conditiunile suntu urmatórele:

a) Acea carte se dea celu pucinu 10 cóle tiparite in 8 mare (cam 30 cóle in manuscrisu.)

b) Sa fia compusa in stilu, pre câtu se póte mai populariu sî usioru de intielesu, sî cu deplina cunoscintia teoretica sî practica in acésta specialitate.

c) Manuscrisulu sa fia curatu, usioru de cetitu, insa nu scrisu de mân'a auctorului, sî nice subscrisu de elu, ci numai provediutu cu unu Motto.

d) Atari manuscrise sa se tramita la subscrisulu comitetu alu Associatiunei transsilvane pân' la terminulu mai susu-insemnatu. *)

Sabiiu in 6 Octobre 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

Nr.—49—2 **Publicatiune de concursu.**

In urmarea conclusului adusu in Siedinti'a II. p. 22 a adunârei gen. tinnute la Blasiu in 7 si 8 Septembre a. c. subscrisulu comitetu publica prin acest'a Concursu pentru dóue premia decâte 100 fl. v. a. (200 fl. v. a.) destinate pentru doi tineri români din clas'a professionistiloru (meseriasiloru), destoinici a lucrá cá maisteri, cu terminulu pre 1 Maiu c. n. 1864,

Pre lânga urmatórele conditiuni:

1). Competitorii la aceste dóue premii debuie sa fia invetiatu vreun'a din aci insemnatele siese professiuni, adeca: de zidari (murari), bardasi (lemnari, dulghieri) mesari (alias templari), Fauri (covaci), lacatusi, rotari, cá unele din celé de antâi'a trebuintia.

2.) Sa alature lânga petitiunea loru: a) carte de botezu b) testimoniu scolasticu celu pucinu de 3 clase elementarie, si de sciinti'a deseminului, celu pucinu, pre câtu se cere la meseri'a loru, c) testimoniu despre invetiarea respectivei professiuni, din carele sa se conósca invederatu, cumca aru fi destoinicu spre a-si purtá professiunea sî a conduce vreo lucratoria (Werkstatt) spre indestularea publicului, d) adeverintia despre o portare morala cuviintiosa seu dela parochulu respectivu, séu dela déregatori'a publica resp. (Oficiolatu, Magistratu).

Concursulu provediutu cu mai susu insemnatele documente sa se substérna la Comitetulu Asociatiunei transsilvane pâna pre terminulu mai susu insemnatu. *)

Sabiiu in 6 Octombre c. n. 1863.

Comitetulu Asociatiunei transsilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu.

*) Suntu poftite si celelalte diurnale a reproduce in colónele sale acestu Concursu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti 1|13 Octobre 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 1/13 Octobre 1863.

Metalicele 5%	75. 60	Actiile de creditu	186. 50
Imprumutulu nat. 5%	81. 60.	Argintulu	111. 75
Actie de banca	793.	Galbinulu	5. 34

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitrame pe anu 12 fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 93. ANULU XI.

Sabiiu, in 6 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a XLV,

tinuta Luni in 30 Septembre (12 Octobre) 1863.

Dupa citirea si verificarea protocolului Presiedintele cá respunsu la intrebarea lui I. Balomiri din siedinti'a din urma comunica, ca din comitetulu pentru petitiuni lipsescu mai multi membri, dar fiindu sî petitiuni putîne, crede ca alegerea de membri noi nu e de lipsa. Se aprobéza. Totu Presiedintele citesce, respective da spre citire harthi'a Comissarului regescu dietalu, prin carea acest'a comunica dietei unu

Proiectu de lege,

despre infiintiarea si organisarea unui tribunalu supremu pentru Marele-Principatu alu Transsilvaniei.

§. 1. Pentru cuprinsulu Marelui-Principatu alu Transsilvaniei se infiintiéza unu tribunalu supremu cu titlu: „R. tribunalu supremu alu Transsilvaniei," care-si vá avé scaunulu in resiedinti'a imperatésca Vienn'a.

§. 2. Acestu tribunalu va costá dintr'unu presiedinte, din consiliarii câti voru fi de debuintia, si din personalulu, care vá fi de lipsa pentru ajutorintia si manipulatiune.

Denumirea presiedintelui si a consiliariloru e reservata Maiestatei Sele.

§. 3. Tóte posturile se voru implé numai cu Transsilvaneni.

§. 4. Tribunalulu supremu vá decide cá forulu alu treilea si din urma in tóte causele civile si in tóte trebile urbariale supuse procesurei judetiale, in care s'au facutu decisiuni de câtra curtile apelative ale Transsilvaniei in forulu alu doilea, incâtu prescriptele ce suntu in vigóre permitu remedie legale in contr'a decisiuniloru facute de curtile apelative.

§. 5. In cause penale vá decide tribunalulu supremu cá forulu alu treilea despre tóte casurile penale supuse procesurei judetiale, care voru ajunge la dênsulu in conformitate cu prescriptele procesuale ce custau.

§. 6. Afara de acést'a vá mai decide tribunalulu supremu:

a) despre propuneri si cereri pentru delegatiune, de câte ori se tractéza transpunerea unei cause civile ori penale din cerculu jurisdictiunei unei'a curti apelative transsilvane in cerculu de jurisdictiune alu celei'alalte, ori delegarea unei curti judetiali ordinarie a tierei intr'unu casu penale in loculu acelei curti judecatoresci speciale din tiéra, carea e competinte in casurile §. 10, lit. a) a regulamentului de procesu penale; mai incolo despre plansori in contr'a delegatiunei altui judetiu in loculu celui competinte, care a dispus-o veri un'a curte apelativa a Transsilvaniei intre marginile cercundariului ei.

b) Despre contraversie de competintia, déca judetiele, intre care s'a escatu contraversi'a stau sub diverse curti apelative ale Transsilvaniei si nice acestea nu se potu uní in privinti'a obiectului de contraversia, ori déca s'a nascutu contraversia chiar intre curtile apelative ale Transsilvaniei despre competinti'a loru propria.

c) In casu cându se recusa o curte apelativa intréga ori presiedintele ei.

§. 7. Despre delegarea altui judetiu in loculu unui judetiu transsilvanu ori din contra, mai incolo despre contraversie de competintia, cându numai unulu din judetiele ce suntu in contraversia e transsilvanu si respectivele curti apelative nu se potu uní, ori cându se nasce contraversia intre o curte apelativa din Transsilvani'a si un'a dintr'altu locu despre competinti'a loru propria, vá decide tribunalulu supremu transsilvanu in contielegere cu forulu supremu judetiale alu celui'alaltu judetiu respectivu.

Ne potendu-se uní cele doue tribunale supreme, vá decide Maiestatea Sea, facendui-se propunere din partea respectiveloru dregatorii aulice de justitia.

§. 8. Despre conflicte de competintia intre autoritâtile judetiali si politice vá decide tribunalulu supremu intr'unu senatu mistu, a cârui compunere o determina §. 13.

§. 9. Tribunalulu supremu vá decide despre plansori de sindicatu in contr'a lucrâriloru oficióse ale membriloru sei propri si in contr'a lucrâriloru oficióse ale curtîloru apelative séu ale membriloru acelor'a, mai incolo despre recurse in contr'a decisiuniloru care le-au facutu curtîle apelative asupr'a plânsoriloru de sindicatu.

§ 10. Fiindu poftitu tribunal'u supremu de Cancelarulu aulicu, si va dá parerea pretinsa in privinti'a emiterei de legi ori a modificârei acelor'a.

Acela-si e insa si indreptatîtu sa faca Cancelarului aulicu propuneri de sine statatóre pentru emiterea de legi ori modificarea acelor'a.

§ 11. Tribunalulu supremu vá fi condusu de presiedinte, sî fiindu densulu absinte ori impedecatu, de substitutulu seu spre acestu scopu denumitu.

§ 12. Tribunalulu supremu vá pertractá si decide despre tóte afacerile, cari cadu in sfer'a activitatei sele, intr'unu senatu de siese judi sî unu presiedinte.

§ 13. In casu cându e de a decide despre unu conflictu de competintia intre autoritâtile politice sî judetiali ale Transsilvaniei, cumu si in cause urbariale, voru intrá de votanti in loculu a trei judi de ai tribunalului supremu totu atâti membrii ai Cancelariei aulice Transsilvane.

§ 14. Limb'a afaceriloru tribunalului supremu se vá acomodá dispusatiuniloru generale, care se voru face prin o lege speciala despre intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatiunea publica.

§ 15. Tóte espeditiunile tribunalului supremu se voru provedé cu inscriptiunea: „r. tribunalu supremu alu Transsilvaniei" si se voru subscrie de presiedinte ori de substitutulu lui.

Sentintiele voru portá inscriptiunea: „In numele Maiestatei Sele c. r. Apostolice, Marelui—Principe alu Transsilvaniei sî Comitelui Secuiloru" si afara de subcrierea mai susu numita, se voru mai subscrie de unu votantu.

§ 16. In sigilu va fi sapata pajur'a c. r., dimpreuna cu marc'a Transsilvaniei, sî cu cercuscrierea: „Sigillum regii supremi Tribunalis Magni—Principatus Transylvaniæ."

§ 17. Sfer'a de activitate a tribunalului supremu in cause personale si disciplinare, organisarea lui interna si regulamentulu lucrâriloru lui, cumu si relatiunea lui câtra Cancelari'a aulica transsilvana se vá regulá pe calea ordinatiuniloru. —

La 'ntrebarea Presiedintelui C. Schmidt propune, cá fiindu obiectulu de mare insemnatate sî cerendu barbati de specialitatea judecatorésca, cari in comitetele de pan'acumu potu sa fia, potu sa nu fia: sa se aleaga pentru preconsultarea lui unu comitetu nou, care sa se compuna din câte 2 membri din fiacare despartiamentu.

Gaetanu contr'a lui Schmidt, de óre ce vede intrens'a o vatemare câci diet'a cându au alesu in comitete, au alesu totu ómeni capaci, cari suntu in stare a consultá sî asupr'a obiectului de fatia. Din parte-si propune, cá, avendu obiectele de pertractatu afinitate intre sine, unu

comitetu sa ia asupra-si tóte obiectele respective, si anume comitetulu pentru elaborarea unei legi dietale sa elaboreze si proiectulu de lege pentru impartîrea tierei sî proiectulu pentru tramiterea deputatiloru transsilvani la Senatulu imperialu; comitetulu pentru causele urbariale sa ia sî cele judecatoresci, in fine comitetulu, ce se va denumí pentru proiectulu privitoriu la banc'a ipotecaria sa elaboreze sî unu proiectu de lege pentru catastru.

Presiedintele. La acestea nu ne potemu lasá astadi, câci nu suntu la ordinea dîlei.

Mog'a. Sa se faca 'ntrebarea de sprijinire. Se face; Schmidt e sprijinitu.

Gaetanu. Déca propunerea adusa de densulu mai nainte nu e la ordinea dîlei, apoi propune acumu, cá obiectulu de desbatere sa se predeá pentru afinitate comitetului insarcinatu cu causele urbariale. — Facendu-se intrebarea de sprijinire, Gaetanu se scóla singuru. (Ilaritate).

Branu de Lemény partinesce pre Schmidt. — Alti oratori nu suntu insinuati, sî asiá cerendu-se de tóte pârtile incheiarea desbaterei, Presiedintele aduce la votare propunerea lui C. Schmidt, carea se priimesce mai cu unanimitate. — Presiedintele provóca a se aduce in siedinti'a urmatóre siedulele gat'a.

Mog'a. Póte fi membrulu vreunui altu comitetu (d. e. III.) sî membru alu acestui'a, ori trebuie sa abdîca la altu comitetu, pentru de a intrá in acest'a?

Presiedintele esplica, ca póte cineva fi membru sî alu mai multoru comitete. — Apoi enuncia, ca s'au adusu óre care proiecte de lege pentru modificarea unoru paragrafi din patent'a urbariala dto 21 Iuliu 1854.

Dr. E. de Trauschenfels propune, ca acelea sa se tiparésca, sa se imparta intre membrii dietei sî apoi sa se puna când-va la ordinea dîlei. — Se priimesce.

Apoi se citesce representatiunea câtra Maiestatea Sea pentru tramiterea deputatiloru la Senatulu imperialu. Obert afla, ca concepiulu e prea fâra potere sî prea lungu, sî cere cá presidiulu sa dispuna a se face pâna 'n dîu'a urmatóre altulu. C. Schmidt aprobéza parerea lui Obert sî adauge, ca pre densulu mai cu séma unu pasagiu nu-lu multiamesce. Mitr. Conte Siulutiue 'ndestulitu cu conceptulu, dar doresce a se dîce espressu, ca alegerea facuta astfelu are valóre numai pentru astadata (ad hoc). Dr. de Trauschenfels esplica Cont. Siulutiu, ca cuventulu acel'a sta in conceptu. Presiedintele face a se citî representatiunea inca odata. Lui Oberti se pare acumu si mai lunga decâtu antâi'a óra. Dr. Ratiu propune, a nu se concrede conceptulu celu nou buroului dietei, ci a se alege spre acestu scopu o comissiune nóna de 3 membri. M. Binder: Sa se aleaga numai decâtu trei nume; densulu din parte-si propune pre Rannicher; alte voci iarasi voru sa concréda lucrulu lui Obert sî Dr. Ratiu cá celoru ce au facutu propunerea.

Mog'a. Conceptulu inca n'a picatu; propunerea lui Obert inca e numai sprijinita, nu sî priimita.

Branu de Lemény recunósce, ca conceptulu e cam lungu sî stilulu cam silitu, insa cu tóte acestea le priimesce, crediendu ca indreptâri se voru poté face la desbaterea speciala.

Mog'a. E buna, numai sa se esprime dorinti'a de a se tramite proiectele de lege sî pentru propositiunea IV. sî V., cá comitetele sa póta lucrá. — Dr. de Trauschenfels citesce, ca acést'a se cuprinde in conceptu; Mog'a dar o priimesce.

Aldulean u combate pre Obert, care va sa delâture conceptulu, fâra de aduce incontra-i alte argumente, decâtu numai pareri subiective individuale. — Câtu pentru lungimea conceptului, insusi Obert prin adausulu propusu si priimitu de dieta a contribuitu mai multu la ea. Densulu propune a se reiectá propunerea lui Obert sî a se luá la desbatere speciala conceptulu propusu, cu care ocasiune apoi se voru poté face indreptârile de lipsa. — Propunerea lui Obert, facendu-se votare, cade. — (Preste desbaterea speciala, ce se 'ncepe acum, credemu ca potemu trece pre stim. nostri cititori fâra mustrare de cugetu, precumu sperâmu ca voru aprobá si procederea nóstra, ca nu reproduseramu representatiunea de dóue ori: odata in form'a-i primitiva, alta data emendata, ci numai in form'a din urma.)

Testulu indreptatu alu representatiunei e urmatoriulu:

Sacratissima Ces. Reg. si Apostolica Maiestate!

Dómne preaindurate!

Cu préinaltulu autografu din 26 Fauru 1861 Maiestatea Vóstra ati aflatu cu cale a dispune, cá modulu cum sa se faca in Ardélu alegerea deputatiloru la consiliulu imperialu sa se reguléze in intielesulu constitutiunei pe calea legislatiunei dietale.

Inse fiinduca regularea definitiva a acestei cause pe calea legislatiunei tierei, precum se póte prevedea, va tienea mai multu tempu si va face de lipsa nisce pertractâri mai stabatatóre: deaccea Maiestatea Vóstra prin p. n. rescriptu regiu din 27 Septembrea. c. n. N. 4530 ati binevoitu a provocá pre representantii Ardélului adunati in dieta, cá si pâna atunci, pâna cându se va statorí pe cale constitutiunale modulu cum sa se faca in acestu mare-Principatu alegerea de deputati la consiliulu imperialu, sa se conserve dupa cuveniintia prin tramiterea la adunarea consiliului imperialu, care-si tiene siedintele acum, influinti'a ce compete dietei Ardélului in intielesulu legei fundamentale de statu din 26 Fauru 1861 la pertractarea aceloru afaceri, care Maiestatea Vóstra voiti a le vedea pertractate in intielesulu articuliloru I si II din diplom'a imperatésca din 20 Octobre 1860, numai cu convoirea consiliului imperialu.

Recunoscendu cu multiamita cugetele cele binevoitóre a le préinaltei Vóstre Maiestâti cesareo-regesci si apostolice, si fiindu convinsi, cumca ni se va dá ocasiune a regulá in intielesulu constitutiunei, pe calea legislatiunei tierei modulu cum sa se faca in Ardélu alegerea deputatiloru la consiliulu imperialu, noi amu corespunsu provocârei p. n. si amu alesu de deputati pentru sessiunea de acumu a consiliului imperialu pre urmatorii membri ai dietei Ardealului.

(Urméza numele alesîloru in ordine alfabetica).

Cu aceeasi incredere neclatita, carea a condusu tóte consultârile, conclusiunile si faptele nóstre, amu implinitu noi aceste alegeri; insa in acésta procedura noi nu cunóscemu nici unu felu de pedeca de a regulá câtu mai curendu definitivu pe calea legislatiunei constitutiunale modulu alegerei deputatiloru Ardealului in senatulu imperialu.

Astfelu dara noi, cumu ne va sosí, vomu luá la pertractare propositiunea regimului anunciata in p. n. rescriptu din 15 Iniu 1863. in privinti'a regulârei definitive a tramiterei deputatiloru din Ardealu la consiliulu imperialu, ear decisiunea nóstra o vomu substerne Maiestâtii Vóstre c. r. Apostolice spre santîune cu tóta iutiél'a; pentru-cá in venitoriu sa potemu intreprinde alegerea deputatiloru la consiliulu imperialu pe temeiulu unei legi a tierei provediute cu p. n sanctiune.

In indicatulu rescriptu p. n. din 27 Septembre 1863. N. 4530. Preainalt'a Vóstra Maiestate C. R. Apostolica ati binevoitu a esprime, ca asceptati, cá cómitetele sa-si continue lucrurile sele si 'n tempulu pânacandu membrii dietei cei delegati voru luá parte la pertractârile consiliului imperialu, pentru-cá diet'a adunandu-se indata dupa incheiarea sessiunei consiliului imperialu, sa fia in positiunea de a-si reincepe cu successu si sa-si continue activitatea sea constitutiunala spre resolvirea trebiloru celoru multe, ce remasera suspinse.

Spre a corespunde acestei asceptâri p. n., carea 'mplinesce in modu odichnitoriu si dorintiele nóstre cele mai ferbinti, amu intocmitu lucrulu asiá, cá pâna-ce va tîné amanarea dietei, ce se va 'ntemplá câtu de curendu, sa remâna trei comitete. Unai'a dintre ele i s'au asemnatu proiectulu despre compunerea si regularea dietei, apoi celui de alu doilea proiectulu de lege, care suna despre rescumperarea prestatiuniloru rescumperabile s. c. l., ear in urma celui de alu treilea i s'au asemnatu proiectulu de lege despre intemeiarea si organisarea supremei curti judecatoresci pentru Ardélu.

Fiindca a trei'a propositiune a regimului sta in strinsa legatura cu propositiunea IV si V, si fiindca preste totu e de doritu, cá in tempulu amanârei dietei sa traga la pertractarea preliminara si celelalte propuneri ale regimului: de aceea ne rogâmu preaumilitu cu cea mai profunda reverintia, cá Maiestatea Vóstra c. r. apostolica sa binevoiti preainduratu a dispune, cá propositiunile regesci, ce tractéza despre propunerile regimului, anuntiate in p. n. rescriptu regiu de deschidere din 16 Iuniu 1863, sa ajunga la dieta câtu mai curendu.

Remanemu cu credintia neclatita, devotiune si alipire plini de cea mai profunda reverintia

Ai Maiestâtii Vóstre c. r. Apostolice

cei mai credintiosi si ascultatori servi si suditi

Representantii Marelui-principatu Ardealulu adunati in dieta.

Sabiiu in 12 Octobre 1863.

Apoi se citesce comitiv'a câtra Esc. Sea Comissarulu regescu dietalu si se decide, a i se tramite representatiunea prin insusi acelu comitetu, care a focutu insarcinatu cu elaborarea propunerei privitóre la Senatulu imperialu.

In fine se citesce harthi'a Comissarului regescu dietalu,

prin carea se aduce la cunoscinti'a dietei, ca prin rescriptu imperatescu cu 1/13 Octobre diet'a se vá temporisá, ca in acestu intervalu au sa lucre comitetele si ca inceperea dietei se va face cunoscuta prin presidiu.

Siedinti'a XLVI,

tînuta Mârti in 1/13 Octobre 1863.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului Presiedintele aduce la cunoscinti'a casei, ca 'n comitetulu preconsultatoriu de propositiunea III regésca s'au alesu din despartiementulu 1 Gavr. Manu si Mog'a, din II. Gaetanu si Lazaru; din III. Codru sî Szantsali, din IV. Plecker sî Obert; din V. Lassel si Klein; din VI nimeni; din VII si VIII: Petru Manu, Br. Salmen, Trausch sî Popasu.

In comitetulu pentru propositiunea reg. III. (tribunalulu apellatorialu) se alegu: din despartiementulu I Vajda si Dion. Siulutiu; din II Dr. Maioru si Orbonasiu; din III Codru si Romanu; din IV. Dr. E. de Trauschenfels si E. Herbert; din V. Lászlofy si Branu de Leméný; din VI nimeni; din VII si VIII Br. Salmen, Trausch, Petru Manu, Constantinu Ioann.

In comitetulu pentru causele urbariale: din despartiamentulu I Florianu si Nicol'a; din II Balasiu si Iosifu Siulutiu; din III. Haupt si Romanu; din IV E. de Trauschenfels si Thiemann; din V. Schnell si Brecht; din VI nimeni; din VII si VIII. Petru Manu, de Domsza, Dr. Fogarasy sî Mich. Herbert. —

Dupa aceea Dr. Ratiu in cuventu lungu sî meduosu motivéza propunerea sea privitóre la rescumperarea servitieloru iobagesci in secuime din midilócele tierei. *) (Bravo! risipi e.)

Presiedintele reasuma si espune, ca s'au adusu trei propuneri: un'a privesce la siculica haereditas, a dóu'a la §. 48 si 82 din patent'a urbariala, a trei'a la §§ 40 si 45 ai aceleiasi patente. Apoi intréba, ca dá-se-voru acestea la comissiuni deosebite ori la comissiuni ce esista dejá?

C. Schmidt e de parere, ca fiindu obiectele in strinsa legatura cu proiectulu regimului privitoriu la causele urbariale, sa nu se dea la comitete deosebite, ci aceluiasi comitetu.— Voci multe de tóte pârtile: Schluss! Cu tóte acestea Branu de Leméný ia cuventu, pentru de a — sprijiní propunerea lui C. Schmidt.— Facendu-se 'ntrebare, proiectulu lui Schmidt se priimesce mai cu unanimitate. (Alu lui Gaetanu, totu in sensulu asest'a, nu se sprijinise de nimeni. Sióda e lumea! Red.)

Lászlofy motivéza propunerea sea pentru capetîele din secuime. — La propunerea lui C. Schmidt acestu obiectu se concrede comissiunei pentru dessarcinarea pamentului.

Presiedintele comunica, ca 'n intielesulu harthiei de eri diet'a se va temporisá (amaná), pânacandu se va conchiamá de nou prin Maiestatea Sea. (Sa traiésca! Eljen! Hoch!)

M. Binder. Diet'a in scurtu tempu au adusu concluse destulu de salutarie; acést'a, afara de impregiurârile favoritóre ale tempului, avemu a o multiamí prudintiei si moderatiunei Presiedintelui, cârui'a poftesce a i se manifestá nu din curtenire, ci din convictiune, multiamit'a casei prin scolare. (Toti membri se radica; Sa traiésca! si: Hoch! resunatóre). Asemenea buroului dietei, stenografiloru etc.

Obert. Sa 'nsotîmu pre ablegatii la Senatulu imperialu cu cele mai bune ale nóstre urâri; sa le urâmu cu deosebire, cá acolo sa se alature lânga cei mai caldi aperatori ai libertâtii. Sa traiésca Imperatulu! Sa traiésca constitutiunea imperiului! Sa traiésca patri'a! (Sa traiésca! Hoch!)

Hanni'a. Caus'a causeloru lucrâriloru nóstre, acel'a care ni-a datu ocasiune de a ne aduná sî consultá, este Mâiestatea Sea, preabunulu nostru Imperatu. Deci sa-l urâmu viéti'a sî sanatate statornica si indelungata! (Sa traiésca! Hoch!)

Rosenfeld amintesce meritele Esc. Sele Comissarului regescu Conte de Crenneville. (Sa traiésca! Hoch!)

C. Schmidt se alatura la cele dîse de Rosenfeld, adaugendu din parte-si, ca aru dorí a se tramite o deputatiune, carea sa descopere dlui Comissaru simtiemintele de multiamita si veneratiune ale dietei. Se priimesce, sî la propunerea Presiedintelui se decide, cá aceleasi comissiuni, ce au de a-i predá articululu de lege pentru inarticularea Românîloru si representatiunea pentru Senatulu imperialu, sa-i sî multiamésca. — Sî asiá se face o pausa, in carea de o parte comissiunile respective si-deplinescu missiunea, de alta parte se compune protocolulu siedintiei de astadi, care apoi se citesce sî se verifica.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia si- perdeau'a cade. —

*) Lu vomu comucicá in nr. venitoriu. Red.)

Suplementu la siedinti'a XLIII.

Propunere.

Cu provocare la determinatiunea §-ului 42. alu regulamentului prov. de trebi 'si iau subscrisii libertate a face propunerea pentru efeptuirea egalei indreptatîri, respective inarticularea natiunei armenice si a religiunei ei, si dupa prescrisulu alineei din urma a §-ului citatu a predá inaltei diete proiectulu unui articulu de lege despre acést'a.

Proiectu

pentru unu articulu de lege despre efeptuirea egalei indreptatîri a natiunei armenice si a religiunei ei.

§. 1. Natiunea armenica si religiunea catolico-armenica cá atare se recunósce prin lege intru intielesulu constitutiunei Transsilvane intocm'a cá si celelalte patru natiuni si siese confessiuni recunoscute ale Transsilvaniei.

§. 2. Beseric'a catolico-armenica cá atare are totu acea pusatiune de dreptu de sine statatóre in Marele-Principatu alu Transsilvaniei, si totu acea libertate de a se organisá in afacerile ei interne, care le ocupa celelalte biserici ale tierei, recunoscute prin lege si recepte dupa dreptulu de statu adeca: biseric'a romano-catolica, biseiic'a de religiunea evangelico-elvetica, biseric'a de religiunea evangelico-augsburgica, biseric'a unitaria, biseric'a greco-catolica si biseric'a greco-orientala, pe bas'a legiloru tierei, care garantéza pe deplinu libertatea religiunei si a consciintiei.

Pre lânga reservarea dreptului de suprainspectiune alu corónei, determinatu prin legile Marelui-Principatu alu Transsilvaniei, ce-i compete de alu eserceá in intielesulu constitutiunei, e asiá dara biseric'a catolico-armenica indreptatîta de a-si regulá, administrá si conduce tóte afacerile ei ecclesiastice intru intielesulu asiediaminteloru ei canonice si bisericesci, precum si afacerile ei seolastice, fundatiuile, fondurile si institutele ei, independinte de ori si care influintia a vreunei alte biserici.

§. 3. Cele cinci natiuni recunoscute prin lege, si adeca: natiunea Magiariloru, Secuiloru, Sasiloru, Românîloru, si a Armeniloru fa ia un'a cu alt'a suntu pe deplinu egalu indreptatîte, si cá atari se folosescu in sensulu constitutiunei transsilvane de asemene drepturi politice.

Liberulu esercitiu religiunariu, precum si egalitatea de dreptu cetatianu si politicu a toturoru locuitoriloru tierei nu sufere prin acést'a nici o restringere.

§. 4. Tóte legile tierei, care stau in contradîcere cu determinatiunile legei acestei'a, suntu desfiintiate sî fâra potere de lege.

§. 5. Poterea ablegatória a legei acestei'a intra in activitate fâra amanare.

Sabiiu, in 9 Octobre 1863.

Antoniu de Lássloffy m. p. Regalistu, cá propunatoriu. Michailu Binder m. p. Barone de Siagun'a m. p. Deputatu alu Saliscei. Gottlieb Budacker m. p. Henricu Schmidt m. p. Ioachimu Muresianu m. p. Deputatu. Eremi'a Eránosz m. p. regalistu. Láday m. p. Henricu Wittstock m. p. Brecht m. p. Franciscu de Trauschenfels m. p.

Sabiiu in 4 Octobre. Maiestatea Sea s'au induratu a chiamá in cas'a de susu a Senatului imperialu pe viétia pre urmatórele personalitâti din Transsilvani'a: pre Consiliarulu intimu, Camerarulu sî Presiedintele directiunei de finantie in Tranni'a, Conte le Béldi; pre Superintendintele bisericei evangelice de confessiunea augustana, Dr. Binder; pre Camerarulu sî Presiedintele Tribunalului provincialu in pensiune Br. de Bruckenthal; pre Canonicu sî Episcopulu titularu Dr. Fogarasy; pre Comissarulu intimu, Camerarulu si Vicepresiedintele gubernialu Conte Nemes; pre Consiliarulu imperatescu, negotiatoru cu radicat'a sî Directoru de banca Br. de Popp—Böhmstetten; pre Consiliarulu intimu sî capulu pe sectiune in ministeriulu de finantie, de Rosenfeld; pre Consiliarulu intimu sî Episcopulu greco-orientalu din Transsilvani'a Br. de Siagun'a.

Varietati sî noutati de dî.

„Bucovin'a“ aude, ca preste putînu se va sfinti catedral'a greco-orientala din Cernautiu, sî ca pentru maretiele festivitâti, ce suntu proiectate pentru atunci, e fixata sum'a de 3000 fl. —

(Filantropia.) In Cancellari'a aulica ungara deschise Contele Forgach o colecta pentru cei lipsiti din Ungari'a sî darui spre acestu scopu 1000 f. Gremiulu respunse cu vivate entusiastice si 'ndata se continuà colect'a, carea promite resultatu frumosu.— Esc. Sea Gubern. Contele de Crenneville a daruitu penlru cei arsi din Séic'a mare 100 f.

Advocatii serbesci din Becskerek-ulu mare au substornatu o petitiune câtra Maiestatea Sea, in carea se róga a se declará in comitatulu Torontalului limb'a serbésca de limb'a oficiósa. Audîti ? !

Ablegatii Senatului imperialu se prepara a 'ntempiná pre deputatii Transsilvani cu unu prândiu solenelu.

(Denumire.) Regalistulu dela diet'a transsilvana si antistele Gherlei, Antoniu de Lászlofy, dupa-cumu aude „Herm Ztg.“ etc., e denumitu Consiliaru imperatescu.

(Bibliograficu.) D-lu N. Balasiescu anuntia continuarea dictiunartului seu latino-românu, séu mai bine reinceperea lui in forma mai ampla sî cu litere latine. Acel'a va cuprinde vr'o 130 cóle tiparite si va costá pe calea abonamentului 16 florini séu 48 dóuedieceri. Prenumeratiuni se priimescu si la S. Filtsch in Sabiiu.

(Dîuariu nou romanescu.) In Pest'a apare din 1 Octobre a. c. unu dîuariu nou romanescu „Umoristulu“ sub redactiunea dlui Georgiu Ardeleanu. Unu numeru a si esîtu.

Nr. 48.—2 **Concursu.**

La scól'a triviala gr. res. din Opidulu Salisce, protopopiatulu tractului Sabiiului I., suntu de ocupatu doue statiuni învetiatoresci, un'a pentru class'a I. cu salariu anualu de 120 fl. sî alt'a pentru class'a III. cu salariu anualu de 300 fl. v. a.

Competîtorii suntu poftiti a-si indreptá cererile timbrate sî instruite cu testimoniele cerute, la subsrisulu pâna in 25 Octobre a. c.

Se voru priimí numai pedagogi absoluti, cu aceea, ca pentru class'a III. se cere sî conoscinti'a teoretico-practica a limbei germane.

Sabiiu 26 Septembre 1863.

Inspectoratulu scól. gr. res. in Tract. Protop. alu Sabiiului I

I. Hanni'a, Protop. sî Inspectore.

Nr. 51—1 **Publicatiune de concursu.**

Le scól'a normala romana ortodocsa-orientala in Campeni infiintianda, Protopopiatulu Zlatnei de susu,- e vacantu postulu de Invetiatoriu la clas'a I se scrie concursu pâna la 20 Octobre 1863 st. v. cu salariu anualu de 200 fl. v. a. 4 stângeni de lemne si cortelu liberu.

Individii, cari voru compete la imbracarea acestui postu, trebuie sa fie de religiune gr. resariténa, cá sa póta corespunde caracterului confessiunalu alu scólei, si au a se adresá pâna la datulu de susu câtra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

Cu atestatu de botezu, cu documentu despre capacitate, despre servitiu avutu, seau despre ocuparea de mai nainte, precum si despre purtarea morala politica, si despre sciinti'a cantâriloru bisericesci.

Presiedintele Eforiei scolei normale din Campeni, 21 Septembre 1863.

Ioann Patiti'a, Adm. protopopescu si Insp. scolaru.

Nr.—50—1 **Concursu.**

La Scólele populare gr. res. din Protopopiatulu Turdei de susu:

1. In Comun'a Iabeniti'a e vacantu postulu Invetiatorescu cu salariulu anualu 65 fl. v. a. si quartiru.

2. In comun'a Potocu cu unu salariu anualu de 32 fl. v. a., quartiru, si lemne.

3. In Comun'a Maerau cu unu salariu de 70 fl. v. a. si quartiru.

4. In Comun'a Cuesdiu impreunatu cu salariu anualu da 70 fl. v. a., quartiru si lemne.

5. In Comun'a Dumbrava impreunata cu unu salariu anualu 70 fl. v. a., quartiru si lemne.

Individii, cari aru voí a competí la aceste posturi invetiatoresci, trebue sa fie de natiunea româna si religiunea gr. or. si au a se adresá pâna in 20 Octobre a. c. la subscrisulu, provediendu concursurile loru cu atestatu de botezu, cu documente despre capacitate, despre servitiulu de pâna acuma avutu, si despre purtarea loru politica si morala.

Idicelu in 25 Septembre 1863.

Iosifu Brancoveanu m. p.

Administratoru protopopescu si inspectoru distr. scolaru.

Nr.—50—2 **Publicatiune de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. p. 22 a adunârei gen. din acestu anu tînuta la Blasiu in 7 sî 8 Septembre, subscrisulu comitetu alu Associatiunei transsilvane publica prin acést'a concursu pentru premiulu literariu de 100 fl. v. a. destinatu pentru cea mai buna carte despre inaintarea economiei de câmpu sî a pomariei intre Români. Terminulu acestui concursu se defige pre 1 Maiu 1864 c. n.; conditiunile suntu urmatórele:

a) Acea carte sa dea celu pucinu 10 cóle tiparite in 8 mare (cam 30 cóle in manuscrisu.)

b) Sa fia compusa in stilu, pre câtu se póte mai populariu sî usioru de intielesu, sî cu deplina cunoscintia teoretica sî practica in acésta specialitate.

c) Manuscrisulu sa fia curatu, usioru de cetitu, insa nu scrisu de mân'a auctorului, sî nice subscrisu de elu, ci numai provediutu cu unu Motto.

d) Atari manuscrise sa se tramita la subscrisulu comitetu alu Associatiunei transsilvane pân' la terminulu mai susu-insemnatu. *)

Sabiiu in 6 Octobre. 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

*) Suntu poftite si celelalte diurnale a reproduce in colónele sale acestu Concursu.

Nr. 52—1 **Pnblicare de Concursu.**

Devenindu Postulu de Notariu in Comun'a Saliscei vacantu, cu care este impreunatu afara de alte venituri marunte unu salariu de 300 fl. v. a. se escrie prin acést'a Concursu.

Voitorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru bine instruate si timbrate la subscrisulu Inspectoratu in terminu de 4 Septemani computatu de-la datulu de fatia.

Sabiiu in 15 Octobre. 1863.

Inspectoratulu Saliscei.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti 4|16 Octobre 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	33
„ de midilocu „	3	7
„ de códa „	2	80
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	53
„ de midilocu „	2	27
„ „ códa „	2	—
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	93
„ „ midilocu „	1	87
„ „ códa „	1	80
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 4/16 Octobre 1863.

Metalicele 5%	75. 70	Actiile de creditu	187. 20
Imprumutulu nat. 5%	81. 75	Argintulu	112.
Actie de banca	791.	Galbinulu	5. 35

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 94. ANULU XI.

Sabiiu, in 10 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. siralu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Depesia telegrafica a „Tel. Rom.“

data la Vienn'a in 8/20 Octobre la 3 óre 10 minute, dupa amédi, sosita la Sabiiu in 8|20 Oct. la 4 óre 55 minute d. a.

Cas'a ablegatiloru, siedinti'a de Marti. Nainte de luarea appromissiunei saluta Presiedintele pre Transsilvanenii si invingerea, ce o-a cascigatu prin intrarea loru ide'a constitutiunei imperiului. Apoi constatéza, ca senatulu imperialu intra prin acést'a in possessiunea deplina a drepturiloru si datorintieloru sele; in fine enuncia dorintia, de a fi permissu senatului imperialu a salutá cu aceeasi bucuria pre répresentantii imperiului, ce mai lipsescu, cu carea bineventéza astadi cu bucuria si intimitate pre Transsilvaneni. Dupa acést'a se citì formul'a appromisiunei in trei limbi. Românii respunsera romanesce. Conradu Schmidt multiami Presiedintelui pentru amicabil'a priimire. Transsilvani'a totdeun'a a statu pe lânga monarchi'a solidara nedespartîbila, si cu atât'a mai vertosu trebuie sa se simta trasa câtra monarchi'a constitutiunala, carea a pusu in fruntea constitutiunei sele principiulu indreptatîrei egale, alu egalitâtii naintea legei, alu portârei deopotriva a sarcineloru statului. Apoi espune, cum Transsilvani'a s'a declaratu pentru diplom'a din Octobre si patent'a din Februariu si-a priimitu cu unanimitate tramiterea la senatulu imperialu. Esprime asceptarea, ca inaintarea interesseloru materiale ale Transsilvaniei sî intre ceialalti membri ai senatului imperialu va aflá representanti zelosi. Spera, ca intrarea Transsilvaniei in senatulu imperialu va inaugurá o epoca fericita in istori'a Transsilvaniei, precum si a imperiului de gloria si de onóre, a imperiului austriacu. Ambele cuventâri se priimescu cu cele mai vii acclamatiuni. La desbaterea, ce urmà, asupr'a cestiunei preliminarie pentru tractarea proiecteloru de reformarea contributiunei, Transsilvanenii si participara. Transsilvanenii depusera appromissiunea in cele trei limbi ale tierei.

Limb'a romana in oficiu.

In nr; 247. aduce „Herm. Zeit.“ etc. unu articulu „din secuime“— de nu de mai incóce—, in care intre altele, precum: umblarea tempului, focuri s. a. vorbesce si de limb'a româna in oficiu, precum a decisu diet'a la propositiunea II. regésca. Ungurii sî Sasii, cam acest'a e estrasulu din ideile dasfasiurate,—Ungurii, dîcu, si Sasii suntu cuprinsi de ingrijire pentru acésta influintia repede, ce si-o usurpara Românii in diet'a tierei; câci fiindu limb'a româna culta prea putînu cunoscuta, si amploiatii datori a citî si a scrie intrêns'a, cei mai multi din amploiatii magiari si sasi, cari pân' acum au fostu mai numai ei singuri amploiati, nu voru mai poté subsistá si voru fi constrinsi a face locu amploiatiloru români. Limb'a româna moderna se cultiva numai de 15—20 ani incóce, literatur'a eii e seraca si ne'nsemnata, stadiulu culturei eii fatia cu german'a si chiaru si cu magiar'a e stadiulu prunciei; in ea ese „Gazet'a Transsilvaniei, apoi de 4-5 ani „Telegrafulu“, mai in urma si „Concordi'a“; oprirea de a trece cârti romanesci de preste Carpati, in tempurile din urma au incetatu, si acum Românii citescu si scriu barbatesce in limb'a loru, ba si unor'a dintre Sasii si Magiarii culti le place a aruncá câte odata ochii intr'o fóia romanésca; — dar cu tóte acestea pâna la intielegerea deplina a limbei romanesci, incâtu sa poti scrie si citî in ea cu desteritatea ce o pretinde oficiulu publicu, e o diferintia atâtu de mare, incâtu chiaru si dintre Români d'abiá o-aru scí mantiné pe deplinu vr'o 250 de amploiati si preoti, pecându poporulu n'o 'ntielege, ba chiaru si dintre literatii acestia multi sciu mai bine unguresce si germanesce decâtu romanesce. Din tóte acestea, dîce, urméza, ca limb'a româna, de sî o vorbescu locuitorii tierei mai multu de jumetate, totusi e o limba necunoscuta, si introducerea eii in tóte sferele oficiului publicu e o calamitate, o nefericire pentru tiéra; câci vom cadé intr'unu chaos, intr'o prapastia de limbi, vom ajunge prada dorintiei capiloru Româniloru de a pune in oficie ómeni de ai loru pentru limb'a româna, apoi urmârile pentru servitiu si pentru meritele amploiatitoru unguri si germani fia cum voru fi. — „Sî déca aceste impregiurâri, incheia corespundintele, se discutéza aici la noi in secuime si se iau la considerare cu deameruntulu, si déca nemultiamirea s'a urcatu pâna'ntr'atât'a, incâtu unulu dîce: „Acumu va trebuí sa jocâmu dupa dîcal'a romanésca, — pânacandu va tîné!“ ear altulu: „Mai bine aru fi remasu in tiéra amploiatii nemtiesci!“ — atunci eu mai adaugu sî observarea aceea: ca mai bine sa fimu intratu in dieta si sa fimu mersu cu regimulu, câci atunci pretensiunile romanesci s'aru fi redusu la mesur'a cuvenita.“ — Celelalte, ce le mai dîce, pentru noi suntu numai de interesu secundariu.

Mai antâiu de tóte nu vomu a cercetá, ce marca de posta pórta articululu acest'a; câci cu tóte ca ni se presenta in magiarca, totusi vedesce prea multu caracterulu de fracu; acést'a insa nu ne e nimicu nou in jurnalistic'a moderna: déca cineva, fiindu-i rusîne de numele seu, adoptéza numele altui'a, nu ne pasa. Dar sa luâmu articululu câtu se póte din punctu in punctu, si fiindu drepti in ambele pârti sa cercâmu a reduce obiectulu la starea lui ceà adeverata.

Déca Ungurii si Sasii suntu intr'adeveru cuprinsi de ingrijire pentru inaintârile cele repedí ce le facu Românii in introducerea limbei loru, ori déca aceste ingrijiri suntu numai fictive, pentru de a dá neromâniloru ansa la tanguiri si plansori, nu vomu a perscrutá; la tóta 'ntemplarea insa fratii nostri compatrioti n'aru avé de a se 'ngrijí si de a se neliniscí pentru cele ce vedu si audu intemplanduse; câci acestea suntu numai resultate din istori'a trecutului, suntu numai spicele resarite din semintiele semenate in d-curgerea seculiloru de ei insisi. Cu câtu e cineva mai insetatu, cu atât'a mai ferbinte doresce isvorulu de apa; cu câtu o apesare e mai grea, cu atât'a si resistinti'a e mai mare, cu atât'a si poterea repulsiva, déca se póte eliberá, e mai sfarmatóre. Limb'a româna prin câte si mai câte sisteme intortocate a fostu eschisa pâna bine de curendu dela intrebuîntiarea publica oficiósa; absolutismulu aniloru din urma in privinti'a acést'a a fostu mai dreptu decâtu multu intiortionat'a constitutiune transsilvana, si asiá vedemu sî limb'a româna esîndu mai antâiu cu sfiéla, apoi totu mai indrasnétia din esilulu seu de mai nainte, pânacându in fine, maturisata de tempu, ea ese astadi— cu ce? Cu enorm'a pretensiune de a fi indreptatîta deopotriva cu eelelalte limbi ale patriei, cu german'a sî magiar'a! O, Dle Corespundinte, de acést'a Te sparii DTa? Pretensiunea egalei indreptatîri atât'a Te neodichnesce? Lasa, numai pâna te vei dedá! Actulu, ce s'a seversîtu in diet'a transsilvana de curendu in privinti'a inarticulârei— cá sa dîcu asiá- a limbei române, nu e vr'o saritura, ci efectulu unui procesu chemicu, care se prepara de demultu, si care mai curendu ori mai tardîu trebuiá sa easa la unu capetu.

Cum-ca limb'a româna inca e 'n pruncia, ca literatur'a eii e inca ne'nsemnata, concedemu sî noi in modu relativu intr'atât'a, incâtu noi prunci'a unei limbi si a unei literature o mesurâmu nu dupa diecenii, ci dupa seculi. Aduca-si aminte d. corespundinte, ca limb'a germana e vorbita de mai multu de 40 millióne Germani si cultivata dela Luther (1820-30) pâna 'n dîu'a de astadi in vr'o câteva sute de gimnasii, câte-va dieci de universitâti si alte scóle de specialitâti, in fine de tóta viéti'a mai a unei jumetâti de sute de staturi germane, pedându limb'a româna o vorbescu d'abiá 10—12 millióne de ómeni, dintre cari preste 3 millióne pâna in epoc'a mai noua nu o poteau vorbí fâr' in casa si multu inca 'n bise-

rica; câci pentru de a-si fundá scóle, erau prea impilati, ear dela oficie erá eschisa principialminte. Cu tóte acestea limb'a româna s'a sustînutu mai cu séma prin ajutortulu bisericei resaritene, si incependu de pela 1570-80 cu tiparirea de cârti bisericesci au inaintatu in literatur'a sacra sî profana in lupta necurmata cu pedecile, ce le 'ntimpiná viéti'a poporului preste totu, asiá incâtu astadi a devenitu limba culta, si ce e mai multu, cultivabila. Ea are astadi preste 20 foi periodice: politice, belletristice, umoristice, juridice, istorice, pedagogico-didactice si bisericesci; cu ea se folosesce o multîme de professori de totu felulu, apoi poeti, istorici, medici, filologi s. a. s. a. ;– in scurtu, ea e limb'a intregei administratiuni ecclesiastice, civile si militare a principateloru române unite, si cá atare nu se mai póte numí limba neculta.

In privinti'a foiloru periodice române avemu sa observâmu, ca „Gazet'a Transsilvaniei“ esista de 26 ani, „Telegrafulu“ nu de 4—5, dupacumu dîce d. corespundinte, ci de 11 ani, „Concordi'a“ de 3; ca afara de acestea mai esu in Sabiiu „Amiculu Scólei“ si „Organulu pedagogicu“, ear in Pest'a „Auror'a româna“ (belletristica) si „Umoristulu“; prin urmare inlesnirile de a 'nvetiá limb'a româna suntu, numai un'a mai lipsesce, carea e din tóte cea mai mare: vointi'a! Pânacandu amploiatii publici voru invetiá de ajunsu romanesce, ca sa póta citi si scrie cu desteritatea cuvenita, Românii de siguru voru fi cu indulgintia câtra ei, precum si din partea acelor'a voru pretinde indulgintia pentru limb'a germana si magiara,— déca s'aru intemplá sa nu le scia de ajunsu. Dintr'alte trebuie sa marturisimu sinceru compatriotului nostru secuiu, ca Românii in privinti'a acést'a suntu multu mai bine, decâtu altii; câci pecându atâtu Sasii, câtu si Magiaro-Secuii au privitu cu unu felu de despretiu asupr'a limbei române si s'au aperatu de ea cá de o nenorocire, pânacandu le deto ap'a la gura, pe atunci Românii cu silintia de feru au invetiatu amendóue limbile patriei, asiá incâtu dupa parerea nórtra putîni amploiati români voru fi, cari sa nu póta citi si scrie in limb'a germana si magiara totu ce aduce cu sine trebuinti'a oficiului, de si nu tocmai cu perfectiune, dar totusi spre intielesu. Câci assertulu corespundtntelui, ca multi dintre literatii români sciu mai bine ungurésce sî nemtiesce, decâtu romanesce, e o esageratiune cutezata, sî acést'a se póte dîce numai despre unulu doi, cari prin impregiurâri familiare (mórtea parintiloru, casatorii corcite etc.) se instrainasera de limb'a loru, dar, multiamita cerului! au fostu redusi de geniulu celu bunu alu Româniloru la calea cea adeverata. (Va urmá.)

Lui „Független.“

„Fnggetlen“ (independintele) in fractiunea aceea de Români, cari au votatu incontr'a multîmei deputatiloru sei consangeni, binevoi a lasá afara câte-ve nume remarcabile si dincontra a pune unulu, ce n'a meritatu acelu tristu renume, adica pre Episcopulu Br. de Siagun'a. Noi, cari am participatu cu multu interesu la pertractârile dietei nóstre din capu pâna 'n capu, n'amu vediutu ce a vediutu „Független.“ Aiba bunatate dar a ne spune, unde sî cându si cum a votatu Eppulu Br. de Siagun'a cu Sasii incontr'a Românilor ?

Cuventulu reg. Zimmermann din siedinti'a XLIII.

Domnule Presiedinte! Dupa ce dintre dd. antevorbitori, caroru rescriptele, ce ne stau inainte, li-au datu materia de desbatere, nice unulu nu s'a espressu incontr'a tramiterei la senatulu imperialu; dupa ce afara de aceea dd. Schneider si deputatulu Sighisiórei M. Schuller au desfasiuratu cu argumentele cele mai eminente lips'a, ca si Tranni'a trebuie sa fia representata in senatulu imperialu, spre a poté conlucrá la innaintarea si multiamirea interesseloru tierei: mie pucinu mi remâne de a mai vorbí. Me alaturu lânga aceea, ce au dîsu ei despre necesitatea de a indestulí interessele materiale pe o cale practica, faptica si pipaita nu numai in cuvinte sunatóre si frase curatu doctrinarie, — si sum de parere, ca tiér'a, ca toti aceia, cari traiescu dupa lucrulu mâniloru sele, sî-si casciga in sudórea fetiei loru pânea de tóte dîlele, voru salutá cu bucuria diet'a, carea in fine le promite alinarea patimiloru loru. (Bravo!)

De óre ce me punu fatia cu cestiunea acést'a pre acestu terenu, nu me sfiescu a dîce, ca nu diet'a póte asceptá, nu locuitorii Tranniei, ci ministrulu de finantie. Ministrulu de finantie aru poté scóte darea capului in Tranni'a basandu-se pe patent'a din 26 Februariu 1861; si déca acést'a unionistulu seu eluptatoriulu ideei de continuitate aru contestá-o, atunci aru potea-o basandu-se pe usanti'a de inainte de diplom'a din Octobre, neatacata din partea nimenui pâna acum. Ministrulu de finantie aru poté asceptá, déca consciinti'a lui cá omu de statu i aru concede, a fi indiferinte fatia cu impregiurarea, ca tiér'a din anu in anu e totu mai pucinu capabila de greutâtile ei contributiunale, si déca pusetiunea lui cea inalta nu i-aru impune imperiosu detori'a de a face totu ce i sta in potintia, cá si la noi sa fia in privinti'a acést'a odata mai bine. Eu priveseu asiá dara in provocarea, ce ni-a facut'o regimulu de a participá (la senatulu imperialu. Red.), fara de a fi formulatu o lege in paragrafi, o fapta de insemnatate ponderósa.

Domniloru! Suntu multi intre noi, cari si-aducu bine aminte, ca si in dietele de mainainte s'au plânsu ómenii asupr'a regimului centralisticu- absolutisticu din Vienn'a; multi iara, ale caroru animi patriotice sangerau de dorere, cându trebuiau sa auda, ca suntu tractati absolutisticesce nu cá cetatieni liberi, ci cá ómeni, cari suntu destinati numai pentru supunere órba. Ce face acum regimulu? Elu dechiara, fâra de a asceptá desvoltarea unei codificatiuni, carea cere tempu mai indelungatu: ca e gat'a a impartasî cu noi aceea, ce pâna acum, basandu-se pe § 13 alu patentei din Fauru, esercitá singuru; e gat'a a ne dá ocasiunea de a ne folosí de influinti'a nóstra in caus'a acést'a. Si óre sa mai stâmu noi pe ganduri? Si óre sa mai avemu noi temeri constitutiunale, de a esercitá drepturi, care in adeveru potu fi privite ori si unde de garantiele constitutiunei?!

Sa privimu unu momentu la Angli'a! Barbatii de statu ai Angliei nu s'au indoitu nici odata, ca dreptulu de a incuviintiá contributiunea, ca press'a libera si cuventulu liberu in parlamentu suntu cele mai mari garantii ale esistintiei constitutiunei. Cá in trécâtu observu, ca in Angli'a nu e concésa strigarea de incheiarea desbaterei, si ca in sessiunea de la 1851 cetirea titulei dela bil'a bisericésca au tînutu 7 dîle; asiá de multe ori au pusu pariid'a irica pe „nu“ alu seu in contra, si barbatulu de statu englesu tocm'a au dîsu, ca libertatea natiunei englese e de a se multiamí numai acelei impregiurâri, ca adeca fiacârui membru alu casei i este iertatu de a dîce: „nu“, si de a impedecá prin acést'a cursulu afaceriloru parlamentarie. —

Eu nu voiu sa impedecu afacerile, si de aceea voiu fi scurtu (bravo! ilaritate). Eu asiá dara privescu in provocarea regimului, dovad'a, ca vrea seriosu a ne pune in stare de a ne bucurá de drepturi constitutiunale si din asta causa nu partinescu temerile de eri espresse in forme constitutiunale. Domnii mei! Pentru conceptulu vatemârei constitutiunei se ceru dóue lucruri, odata o lege esistinte, si a dóu'a unu actu alu poterei esecutive, care sa nesocotésca legea aceea. O lege cuprindiatóre de modalitatea, dupa carea Ardealulu sa tramita deputati la senatulu imperialu, pe câtu sciu, nu esista. Nu póte dara fi nici actulu, prin care poterea esecutiva unilaturalminte sa nesocotésca decisiunile acelei legi. Regimulu inca nu cugeta a detiermurí competinti'a nóstra in privinti'a regulârei tramiterei la senatulu imperialu. Pentruca principiulu insusi de a intrá in senatulu imperialu nu e trasu la indoiéla de nimenea. Regimulu nu are de cugetu a ne detiermurí competinti'a nóstra in nice unu modu; pentruca elu dîce de repetîte ori, ca noi n u m a i d e a s t a d a t a sa alegemu dupa modalitatea persuatuita séu mai bine recomandata de elu. Regimulu dîce, ca elu s'aru fi espressu inca in biletulu de mâna de 26 Fauru 1861, ca cestiunea acést'a este de a se regulá pe cale legislativa. Regimulu au repetîtu acést'a in propositiunea a 4. a acestei diete si o repetiesee acum de nou. Trebuie sa me dechiaru, ca deaca voiu considerá chiaru si ce e norm'a pentru referintiele intre ómeni privati, totusi nu simtiu sa mi se nasca vreunu scrupulu in consciinti'a-mi constitutiunala. Sum asiá dara in astfeliu de impregiurâri pentru priimirea prea inaltului rescriptu.

Eri s'a fostu facutu amintire din partea unui vorbitoriu stimabilu alu acestei diete (Fogarasy) de referintiele esistntie intre Marele-principatu Tranni'a si corón'a ori regatulu Ungari'a si s'au si accentuatu din partea acelui'a cu deosebire ide'a complanârei.

Privindu lucrulu preste totu, nu potu sa ascundu credinti'a mea, ca D. Eppu Fogarsy de si-aru fi potutu rostí cuventarea sea in diet'a din Pest'a dela 1861, si déca maioritatea vorbitoriloru de acolo aru fi fostu condusi de asemenea pareri si nu si-aru fi infundatu desbaterile cá pe gur'a unui tunu in dechiararea: ca firulu pertractâriloru e ruptu,- noi adi amu fi multu mai departe de unde ne aflâmu. Nu potu insa merge asiá departe, sa aprobezu rostirea densului si sa dîcu: ca relatiunile Tranniei fatia cu Ungari'a aru fi o pedeca, de a decide diet'a, cá dieta autonoma, aceea ce afla

folositoriu patriei, ce e spre asecuranti'a libertâtii cetatienesci si politice si spre inaintarea intereseloru culturei. (Bravo !)

Adeveratu ca istori'a mi spune, ca Tranni'a a statu in relatiuni mai de aprópe cu regatulu Ungariei, decum suntu cele de astadi si ca aru potea stá inca; insa si de pe tempurile acelea dîce articululu d'antâiu din 1744, ca Tranni'a nu aru fi incorporata in modulu acel'a, cumu o facu legile unionistice din 1848 in necumpetulu loru celu subversivu. Articululu primu din 1744 dîle: Transsilvaniæ principatus, antea quidem aliquot retro sæculis Sacræ Regni Hungariæ Coronæ Membrum, sed tunc quoque pro seorsiva, et distinctæ ab eo Jurisdictionis Provincia, sub Voivodarum Directione et Partium Transsilvanarum Titulo habitus, diversisque nonnullis suis particularibus Legibus et statutis fruitus. Mai departe dîce articululu II. din 1791, ca din impregiurarea ca Tranni'a snb Leopoldu I s'a redatu corónei ungare cum læsione Jurium et constitutionum suarum municipalium, ad statum pristinum, qui sub Vaivodis fuit, reducendum aut ad reincorporationem cogi non possit.

Sciu ca si in tempulu, cându se aflá Tranni'a sub corón'a ungara, subsidiele chiaru, dupa cum referéza „Commissarii Ferdinandi" au fostu cerute dela Tranneni separatu si deosebi. Sciu, ca intre Ungari'a si Austri'a, adeca intre Uladislaus si Maximilianu s'au incheiatu la 1491 unu tractatu de ereditate, in urm'a cârui'a, déca Uladislaus aru mori fâra successori barbatesci, Austri'a sa succéda pe tronulu Ungariei. Acestu tractatu au fostu ratificatu de Tranneni in instrumente deosebite, de Universitatea natiunala sasésca in adunarea ei natiunala din 1492.

E cunoscutu, ca Tranni'a mai tardîu apoi au devenitu tiéra autonoma recunoscuta cá atare si dupa drepturile poporeloru. Pacea westfalica din 1848 o recunósce cá pre o tiéra autonoma si independinte de Ungari'a; ba chiaru si staturile regatului Ungariei inca o recunoscura cá pre o tiéra autonoma si independinte. Cu ocasiunea incheiârei pâcei dela Vienn'a din 1606, carea statoresce drepturile evangeliciloru din Ungari'a, si carea pelânga aceea are privintia si asupr'a pusetiunei tierei dupa dreptulu de statu, e recunoscuta Tranni'a, e recunoscutu principele ei StefanuBacskai cá principe autonomu, cá paciscentu. Pacea s'au incheiatu intre Ferdinand si Georgiu Rákoczi, si staturile tierei unguresci au incorporatu actulu de pace prin articululu 5 din 1647 in legile Ungariei, fâra de a fi avutu vreunu scrupulu, ca dupa instrumentulu de pace regele Ungariei si principele Tranniei erau intru tóte cá suverani independinti. (Va urmá.)

Prospectu politicu.

In principatele române lupte necontenite; dar nu lupte intristatóre, ci sperâmu mantuitóre; câci pe dî ce merge vedemu crescendu autoritatea gubernului Domnitorului si respectarea legiloru,— cele d'antâiu trebuintie pentru consolidarea unui statu, si cu deosebire a unui statu, ce prin fatalitâtile têmpului devenise unu cuibu alu toturoru intregiloru dinlauntru si dinafara. — Obiectulu dîlei suntu inca totu monastirile „inchinate" si processulu de pressa alu „Românului", care s'a finitu cu eliberarea lui.

In Franci'a s'au facutu stramutâri in ministeriu, denumindu-se Rouher ministru de statu, Rouland ministru si presiedinte alu consiliului imperialu. — Imperatés'a Eugeni'a a calatoritu la Spani'a. — In caus'a polona Franei'a e hotarita a nu face nici unu pasu fâra Engliter'a si Austri'a.

Greci'a si-ascépta pre regele celu nou, Georgiu I., carele e pe drumu. Se dîce, ca elu nu va trage la casa privata, dupa cumu se afirmá din unele pârti, fiindca palatiulu regescu aru fi proprietate privata a regelui Ottone, ci deadreptulu in palatiu. — Insulele ionice se unira acumu definitivu cu regatulu Greciei; in Aten'a illuminatiuni, litii religióse si festivitâti de bucuria. —

Macelulu polonu se pare a se apropiá de capetu; Russi'a incungiura marginile cu trupe, cá sa nu mai póta priimí revolutiunea nutrementu din afara; ducii poloni, vediendu-se strimtorati de tóte pârtile, ori desfiintiéza bandele sele ori celu putînu le reducu la grumurile de câte 100 fetiori, cu cari apoi mai multu numai neliniscescu, necajescu si slabescu pre Rusii, decâtu sa-i atace deadreptulu. Cu tóte acestea Polonii suntu resoluti a continuá luptele si preste iérna, sperându ca 'n primavéra negresitu se va face ceva in favórea loru.- Unu mediu nou si barbaru, pentru de a aflá secretele Poloniloru, au aflatu Rusii intru aceea, ca iau cu multîmea pre copiii de pe strade, i ducu la politîa si-i intréba despre parintii loru. —

In mai multe pârti ale Russiei se vedu simptome revolutiunarie.—

Varietati si noutati de dî.

Escellenti'a Sea Parintele Episcopu Br. de Siagun'a, insotîtu de cele mai calde urâri ale nóstre, si credemu ale toturoru Românîloru, plecà Marti in 8 Octobre pela Aradu la Vienn'a.

Prelegerile in Institutulu diecesanu s'au inceputu Luni in 7 Octobre, dupace Domineca se facuse chiamarea sântului Duchu.—Inscrisi suntu pâna acumu la cursulu I pedagogicu 14, la cursulu II pedagogicu 15, la cursulu clericalu I. 19, la celu II 15, la celu III 18.

(Distinctiuni.) Cancellarulu aulicu transsilvanu, Contele de Nàdasdy, e denumitu de Maiestatea Sea membru pe viétia alu casei magnatiloru;— Vicecancellarulu Br. de Reichenstein Consiliaru intimu. —

(Serbatóre seculara.) In memori'a batâii ceii infricosiate din 17 pâna 'n 19 Octobre 1813, unde Russi'à, Austri'a si Germani'a pe campiele Lipsiei sfarmara poterea lui Napoleonu, se pregatesce in Lipsi'a o serbatóre marétia, la carea voru luá parte mai tôte cetâtile Germaniei.

(Monumentu pentru regele Stefanu.) Locotenentele Ungariei, Contele Pálffy a proiectatu crearea unui monumentu maretiu in Pest'a spre aducerea aminte de regele Stefanu, antâiuln rege apostolicu si crestinatoru alu Unguriloru.

Albina di Rhona, cea d'antâiu jocatóre la teatrulu regescu din Londr'a, se afla de câteva dîle in Sabiiu, unde va dá dóue trei piese. Jun'a renumita in tóta Europ'a e de origine sêrba, ear' de crescere Francesa.

Focuri iar avemu de a 'nregistrá din Cacov'a de lânga Sabiiu si din Sabiiu insusi.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatiuneitranssilvane dela 22 Augustu c. n. pâna in 6 Octobre 1863.

1. Domnii: Gabriilu Munteanu Directoru gimnasialu in Brasiovu, si Iosifu Siulutiu Jude primariu in comitatulu Cetatei de balta, depunu tacsele de membri ord. si anume celu d'antâiu pre 1863 5 f. v. a.

Alu doilea pre anii 1862 si 1863 10 f. v. a.

Sum'a 15 f. v. a.

2. Prin D. Colectoriu alu Cetatei de balta Iosifu Siulutiu se mai administréza la fondulu Associatiunei sum'a de 84 f. 62 xr. v. a., cá pretiulu fructeloru vendute in folosulu Associatiunei dela urmatórele Comune:

dela Comun'a Ernye 30 f. 40 xr., Comun'a Darlosz 22 f. 80 xr. Comun'a Bernadie 5 f. 98 xr. Comun'a Déésfalva 8 f. 50 xr. Comun'a Bonyha 16 f. 94 xr.

Sum'a totala 84 f. 62 xr. v. a.

3. Petru Truti'a parochu gr. or. din Cricau depune tacs'a de membru ord. pre a. 1863 in suma 5 f. si 1 f. pentru decretu, 6 f. v, a.

4. Dela Oprea Nicolau Pop'a din Selisce s'a priimitu tacs'a de membru ord. pre a. 1863 in suma 5 f. v. a.

5. Dela DD. Elia Macelariu Jude regiu si Ioanne Macelariu Secretariu s'a priimitu cá tacs'a de membrii ord. pre a. 1863. in suma de 10 f. v. a.

6. Prin D. Subnotariu districtualu Paulu Dragos s'a tramisu la fondulu Associatiunei 25 f. v. a., si anume 10 f. pentru decrete dela DD. Iosefu Popu, Stefanu Fülepp, Vasilie Buteanu, Vasilie Dragoșiu, Alesandru Iurc'a, Dr. Colceriu, Corabianu, Nicolau Popu, Vasilie Hosszu, Andreiu Medanu si Paulu Dragos colectante.

Ear' tacsa anuala dela DD. Stefanu Fülepp V. Capitanu 5 f., Andreiu Medanu protonotariu 5 f. si Paulu Dragos 5 f.

Sum'a totala 25 f. v. a.

7. Prin D. Secretariu Episcopescu din Lugosiu Ioanne Olteanu s'a tramisu la fondulu Associatiunei 12 f. v. a. si anume: dela D. S'a 5 f. tacsa anuala si 1 f. pentru decretu 6 f. v. a.; dela Magnificulu D. Vice-Comite primariu in comitatulu Carasiu, Athanasiu Ratiu de Caransebesiu 5 f. tacsa anuala si 1 f. pentru decretu=6 f., cu totulu 12 f. v. a., ambii cá membrii noi ai Associatiunei.

8. La cass'a Associatiunei au depusu tacs'a anuala urmatorii Domni:

Dr. Ioanne Nemesiu 5 f. D. Michailu Stoic'a invetiatoru in Resinariu 5 f., Bucuru Cioranu proprietariu in Resinariu 5 f., D. Stanislau parochu din Buciumu-Cierbu 5 f., D. Gavrila Manu Jude supremu in comitatulu Solnocului din launtru 6 f. v. a., din cari 1 f. pentru decretu. Clementu Hoszu Assesoru de sedria in Solnoculu int. 6 f., din care 1 f. pentru decretu. Ioanne Ratîu protopopu in Hatiegu 5 f.

Sum'a totala 37 f. v. a.

Prin D. I. Axente Severu cu ocasiunea adunârei generale tienuta in Blasiu in estu anu s'a administratu la fondulu Associatiunei sum'a de 122 f. 67 xr. v. a. si anume cá restántii

de pre anulu 1862, ce remasera din erórea respectivului nearetate dela urmatorii Domni:

Nicolau Barbu Assesoru in Aiudu 5 f., Ioanne Vlatiu parochu in Obregia 5 f., Simeon Berghianu pielariu in Belgradu 5 f., Dimitriu Berghianu pielariu in Belgradu 5 f., Grigoriu Ratiu protopopn in Tieln'a 5 f. Ioanne Iftene locoteninte primaru in Belgradu 5 f., Paulu Kerekesiu parochu in Belgradu 5 f.

Sum'a 35 f. v. a.

Acestia se trecu in protocolulu membriloru Associatiunei pre anulu 1862. pentru care anu au platitu.

Cá tacse pentru decrete s'a priimitu prin D. Asente dela urmatorii Domni:

DD. Alessandru Tordasianu parochu in Belgradu 1 fl. Augustinu Popu protopopu in Belgradu 1 f., Axente Severu privatu 1 f., Dimitriu Belghianu pielariu in Belgradu 1 f., Georgie Fogarasianu prot. in Oard'a de josu 1 f., Nicolau Siandoru locoteninte in pensiune 1 f., Georgie Stefanutiu din Alb'a—Iulia 1 f., Georgie Berghianu economu in Belgradu 1 f., Grigoriu Ratiu protopopu in Tieln'a 1 f. Iosefu Crisianu Assesoru in Aiudu 1 f., Iosefu Sibisianu pielariu in Belgradu 1 f., Nicolau Barbu Assesoru in Aiudu 1 f. Nicolau Belghianu, Senatoru in Belgradu 1 fl., v. a. Nicolau Görög negotiatoru in Belgradu 1 f., Nicolau Berghianu pielariu in Belgradu 1 f., Paulu Kerekes parochu in Belgradu 1 f., Petru Branu proprietariu in Ciugudiu 1 f. Samuele Cirlea macelariu in Belgradu 1 f., Sevastianu Tesl'a economu in Belgradu 1 f., Simeonu Berghianu pielariu in Belgradu 1 f., Victoriu Piposiu oficialu la monetoria in Belgradu 1 f.

Sum'a 21 fl. v. a.

Totu prin D. Axente Severu s'a administratu la fondulu Associatiunei tacs'a pre 1863 pan la 8 Septembre dela urmatorii Domni:

dela d. Augustinu Popp, Protopopu in Alb'a-Iuli'a 5 f., dela D. Axente Severu privatu 5 f. Grigoriu Ratiu protopopu in Tieln'a 5 f., Ioanne Popp capitanu de luntrii in Belgradu 5 f., Nicolau Berghianu Senatoru in Belgradu 5 f. Paulu Kerekes parochu in Belgradu 5 f., Samuele Cirlea macelariu in Belgradu 5 f. Sebastianu Tesl'a economu in Belgradu 5 f. Victoriu Piposiu oficialu la monetoria in Belgradu 5 f. Iosifu Crisianu Assesoru in Aiudu 5 f.

Sum'a 50 fl. v. a.

Cá colecte facute prin staruinti'a D-lui Notaru diu Santu-Imbru Vasilie Indreiu administrate prin D. Axente Severu cu ocasiunea adunârei generale in Blasiu s'a priimitu dela urmaterii daruitori:

dela Teodoru Barbu 1 f., Nicolau Voic'a 1 f., Dumitru Contianu 1 f., Luc'a Merdîa 1 f., Michaele Merdîa 1 f., Simeonu Pop'a 50 xr., Onu Merdîa sen. 1 f., Onu Merdîa junior 50 xr. Onu Voic'a 50 xr. Michaele Gogolotiu 50 xr., Nicolau Polhacu 50 xr., Nicolau Voic'a 10 xr. Dionisiu Curt'a 1 f., Pop'a Partenie 1 f., Stefanu Domsia 1 f., Lic'a Tivu 1 f., Ioanne Selagianu 1 f., Ioanne Curt'a 1 f., Onu Georgiu 1 f., Unu anonimu prin Hajos 7 xr.

Sum'a 16 fl. v. a.

Asiá dara sum'a totala administrata prin D. Axente cu ocasiunea adunârei gen. face 122 fl. 67 xr. v. a.

Cu ocasiunea adunârei gen. din Blasiu. s'a mai administratu la fondulu Associatiunei tacse anuali dela urmatorii DD.

Dela D. Iosefu Fülepp colectoru in M. Osiorheiu 5 f., D. Iosifu Gerendi Cons. la tribunalulu apelativu in M.-Osiorheiu 5 f., D. Irimie Ludosianu proprietariu in Ran-Georgiu 5 f., D. Sandu San-Georgeanu tacs'a pentru diploma 1 f. D. Gapriele Popu prof. in Blasiu 5 f., D. Aaron Boeriu prof. in Blasiu 5 f., D. Teodoru Popu parochu in Faragau cá m. nou 5 f., si tac'a pentru diploma dela acestu Domnu 1 f., D. Ioane Deacu protopopu in Sabesiu 5. f., D. Georgie Crisianu din Sacalu cá membru nou 5 f., Dr. Iosifu Hodosiu V. Comite in Zarendu pre anulu 1864 a platitu 5 f., D. Amosu Francu V. Comite in Zarand pre an. 1864 5 f., Comun'a Zagr'a pre an. 1863 10 f., D. Ioann Galanu parochu in Ilv'a mare pre an. 1863 5 f., D. Gregoriu Verzariu Archivariu in Naseudu 5 f.

Summ'a 72 f. v. a.

Prin D. Georgie Fogarasianu Colectoriu s'a incasatu cu ocasiunea adunârei gen. summ'a de 30 f. v. a., dela urmatórele Comune: a) dela Comun'a Caciulat'a 5 f., b) Comun'a Persiani 5 f., c) Comun'a Pereu 5. f., d) dela Veneti'a inf. 5 f., e) Comun'a Gridu 5 f., f) D. Fogarasianu tacs'a anuale 5 f., cu totulu 30 f. v. a.

Prin D. Vasilie Popescu prof. gimn. in Blasiu s'a administratu la fundulu Asociatiunei, cá venitu curatu a balului tienutu in 7 Septembre cu ocasiunea adunârei gen. in folosulu Associatiunei,— sum'a de 105 f. v. a.

Prin D. Colectoriu din Abrudu Nicolae Boeriu s'a tramesu (priimitu in 15 Septembre c. n. a. c.) la fundulu Asociatiunei sum'a de 70 f. a. a. dela urmatorii Domni:

Dela dd. Dionisiu Tobiasiu Asesoriu de sedria 5 f. v. a., Basiliu Duc'a Asesoriu de sedria 5 f. v. a., Demetriu Boeriu presiedinte la Tribunalu 5 f., Nicolau Boeriu proprietariu 5 f., Henzel Sebastianu pre anii 1862 si 1863 10 f., Lazaru Siandoru proprietariu 5 f. Darabantu Ionutiu proprietariu 5 f., Simeonu de Balintu protopopu pre anii 1862 si 1863 a platitu 10 f., Michaele Stup'a proprietariu 5 f., Dr. Nicolau Stoi'a medicu 5 f., D-n'a Sofi'a Teleki negotietorésa 5 f., Sterc'a Siulutiu Petru proprietariu 5 f.

Summ'a totala 70 fl. v. a.

D. Canonicu Stefanu Biltiu depune tacs'a de membru ordinariu alu Associatiuneitranssilvane pre anulu 1863/4 in suma de 5 f. v. a.

Dela D. Ioane Tulbasiu Concepistu de finantia tacs'a pentru decretu 1 f. v. a.

Dela D. Colectoriu din Fogarasiu Ioane Codru Dragusianulu pentru câte unu esempl. actele adunarei gen. I. si II. a 60 xr. s'a incasatu 1 f. 20 xr.

Prin Ilustritatea Seo D. Comite supremu Augustinu Ládai s'a administratu la fundulu Associatiunei 27 f. cá contribuiri dela Comunele: Palosiu si Augustinu din Comitatulu Albei de susu.

Sabiiu 6 Octobre 1863

I. V. Rusu, Secret. II.

Nr. 48.—3 **Concursu.**

La scól'a triviala gr. res. din Opidulu Salisce, protopopiatulu tractului Sabiiului I., suntu de ocupatu doue statiuni invetiatoresci, un'a pentru class'a I. cu salariu anualu de 120 fl. si alt'a pentru class'a III. cu salariu anualu de 300 fl. v. a.

Competitorii suntu poftiti a-si indreptá cererile timbrate si instruite cu testimoniele cerute, la subsrisulu pâna in 25 Octobre a. c.

Se voru priimi numai pedagogi absoluti, cu aceea, ca pentru class'a III. se cere si conoscinti'a teoretico-practica a limbei germane.

Sabiiu 26 Septembre 1863.

Inspectoratulu scól. gr. res. in Tract. Protop. alu Sabiiului I

I. Hanni'a, Protop. si Inspectore.

Nr. 51—2 **Publicatiune de concursu.**

Le scól'a normala romana ortodocsa-orientala in Campeni infiintianda, Protopopiatulu Zlatnei de susu,- e vacantu postulu de Invetiatoriu la clas'a I. Deci se scrie concursu pâna la 20 Octobre 1863 st. v. cu salariu anualu de 200 fl. v. a. 4 stângeni de lemne si cortelu liberu.

Individii, cari voru compete la imbracarea acestui postu, trebuie sa fie de religiune gr. resariténa, cá sa póta corespunde caracterului confessiunalu alu scólei, si au a se adresá pâna la datulu de susu câtra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

Cu atestatu de botezu, cu documentu despre capacitate, despre servitiu avutu, seau despre ocuparea de mai nainte, precum si despre purtarea morala politica, si despre sciinti'a cantâriloru bisericesci.

Presiedintele Eforiei scolei normale din Campeni, 21 Septembre 1863.

Ioann Patiti'a, Adm. protopopescu si Insp. scolaru.

Nr. 52—2 **Pnblicare de Concursu.**

Devenindu Postulu de Notariu in Comun'a Saliscei vacantu, cu care este impreunatu afara de alte venituri merunte unu salariu de 300 fl. v. a., se escrie prin acést'a Concursu.

Voitorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru bine instruate si timbrate la subscrisulu Inspectoratu in terminu de 4 septemani computatu de-la datulu de fatia.

Sabiiu in 15 Octobre 1863.

Inspectoratulu Saliscei.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tiparulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 95. ANULU XI.

Sabiiu, în 13 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Limb'a româna in oficiu.

(Urmare si capetu).

Dintr'alte tocmai cându aru fi adeveratu assertulu corespundintelui, ceeace insa nu e, totusi la Românii cei fâra scóle natiunale, si adeseori educati mai multu de natura si de impregiurârile vietiei, decâtu anume prin studiu si ingrijire straina, acest'a n'aru fi asiá mirare, cá la altii.

Scimu, „celu mai mare Magyaru“; Stefanu Szechényi, la 'nceputulu activitâtii sele politice câtu de reu vorbiá si scrieá magiaresce; dar scimu esemple si mai próspete, si anume esemple despre deputatii sasi din diet'a d'abiá intrerupta si iarasi dela alte ocasiuni publice, unde adesea ómeni de ai loru vorbiau german'a atâtu de reu, că cându li-aru fi limba straina, incâtu negermani, ce-i ascultau, câte odata le duceau mil'a, cum se necajiau pâna sa aduca in fiintia câte o constructiune. Dar de aceea Românulu nu va pretinde nici odata, cá Sasulu séu Magiarulu sa se lapede de indreptatîrea politica a limbei sele, pentruca cutare séu cutare Sasu sué Magiaru o-aru vorbí si scrie reu. —

Aici este o idea mai profunda, carea da impulsu natiuniloru pentru de a staruí a se 'ntrebuintiá limbile loru in tóte regiunile vietiei publice. Ide'a acést'a este conservarea, si prin conservare cultivarea mai departe a limbei. Pentru aceea dar, cá unulu doi din amploiatii români n'aru cunósce de ajunsu limb'a româna in stadiulu ei de astadi, séu pentru aceea, ca cultur'a limbei române — quod autem demonstrandum! — n'aru fi ajunsu inca treapt'a aceea, pentru de a servi si ea de limba oficiósa, nu se póte pretinde eschiderea, séu celu putînu punerea ei la spatele celoralalte dóue; si o pretensiune cá atare aru semená multu cu pretensiunea, ca baiatulu séu junele, pentru-ca inca nu e barbatu, sa nu aiba dreptulu de a esistá. Nu numai o limba „culta“ in intielesulu corespundintelui, ci si un'a „cultivabila“ are dreptu de a fi introdusa in afacerile publice; si Românii dar au dreptu duplu de a staruí pelânga cea mai perfecta egalitate a limbiloru tierei, parte pentru-ca limb'a româna e destulu de culta pentru trebuintiele vietiei publice, parte pentru-cá sa se cultive si mai departe, ceea-ce fâra 'ntrebuintiare in tóte sferele administratiunei este cu nepotintia. Ne 'ntrebuintiarea unei limbe este sentinti'a ei de mórte! —

In fine insa treuie sa ne mirâmu de órb'a cutezare a corespundintelui, — dór pentru ca numesce pre Români cându „Romanen“, cându „Romänen“, cându „Walachen“? nici decâtu; de acést'a nu ne pasa! — ci pentru ca espune in modu asiá nerusînatu parerea sea de reu, ca n'au fostu in dieta si Magiaro-Secuii, câci atunci pretensiunile Românioru s'aru fi potutu reduce la mesur'a cea dreapta. Si Românioru le pare reu, ca n'au intratu in dieta compatriotii loru, insa nu dóra pentru-ca prin acést'a ei aru fi potutu maiorisá pre minoritatea din centru, ci pentru-ca prin conlucrarea acelor'a credeau ca afacerile patriei voru luá unu sboru mai repede si mai siguru. Românii respectéza pre acésta natiune multu mai multu, decâtu sa póta crede, ca representantii ei aru fi potutu dá mân'a la aducerea unei legi, ce aru fi calcatu in picióre principiulu egalitâtii. Principiulu egalitâtii! - Câtu de simplu, câtu de oblu, câtu de sântu! Insa prin predomnirea indelungata a unui'a asupr'a altui'a si notiunea acestui principiu se strica si se confunda, si omulu devine capace de a numí pretensiune nedrépta staruinti'a pentru esecutarea dreptâtii, ce mesura toturoru cu cumpana egala! Noi din contra credemu, ca nici chiaru principiulu egalitâtii nu s'a esecutatu prin respectivulu articulu de lege pâna 'n consecuintiele lui cele mai din afara; câci câte drepturi se dau prin acésta lege limbei municipieloru, macarca lânga cele 11 municipie sasesci, 5 secuiesci si iarasi 8 unguresci Românii cu multa truda d'abiá au si ei dóue municipie natiunale: districtulu Fagarasiului si alu Naseudului! Si nu trebuie uitatu, ca Românii suntu mai multu de jumetate din locuitorii tierei, ca possedu mai multu de jumetate fundulu ei, ca contribuiescu mai multu de jumetate contingentulu ei la óste! Si cu tóte acestea Românii, din respectu câtra traditiunea tierei, se 'nvoiescu, cá 'mpartasîrile, ordinatiunile si mandatele de ori ce soiu s. a. de fe'ulu acest'a sa se tramita municipieloru in limb'a loru (§ 13), cá in comunicatiunea reciproca sa 'ntrebuintieze comunele si municipiele limb'a loru propria de afaceri (§ 14), cá limb'a oficiósa interna sa fia limb'a municipiului (§ 16) s. a., va sa dica, cá din 26 municipie limb'a romanésca sa fia domnitóre in 2. Eata pretensiunile cele esagerate si nedrepte ale Românioru! Si eata mesur'a dreapta a corespundintelui din secuime! —

Dupace am cercatu insa argumentele corespundintelui, sa nu fimu orbi nici pentru defectele din partea nóstra! E adeveratu, ca limb'a româna inca nu e tornata in forme duratore, si „Korunk“ are ceva dreptu, cându afla deosebire intre limb'a poporului (oláh nyelv) si limb'a literatiloru (román nyelv), de si numirile acestea suntu mai multu numai o gluma; insa si aceea e adeveratu, ca limb'a româna nu trebuie judecata dupa teoriele, adeseori capritiele catârui seu cutârui individu, ci dupa totalitatea scriitoriloru si vorbitoriloru. Câci si intre literatii români suntu de aceia, cari facu unu felu de idololatria cu latinismii, italianismii, francesismii sei ba adeseori tocmai cei ce sciu mai putînu din aceste limbi impristitia mai multu limb'a romanésca cu carpituri din ele; dar acele maniere suntemu de cea mai buna credintia ca voru incetá cu tempu. Câci intr'adeveru maniera, ba mania trebuie sa numimu atâtu latinisârile cele fâra nici unu intielesu, ce volie-scu, orl e bene ori nu e bene,“ ori au cuvente ori n'au, ori le rectifica mentea ori nu le rectifica, a se stracurá in limb'a româna si a ne pregatí unu deplorabilu venitoriu, in care limb'a scrisa si limb'a vorbita n'aru mai fi un'a, câtu si de acele nefericite incercâri, care luându-se orbesce dupa analogii, amenintia a ne face din directori (ómeni de omenia) directori (rapitori), din redactori redaptori, din pertractâri pertraptâri si din acte apte — fórte neapte! —

Despre monstrurile: de-sine-stare s. a. intiepenite in camesi'a de feru a germanismului, nu credemu a fi de lipsa cá sa mai vorbimu.

La tóta 'ntemplarea insa e tempulu, cá sa scótemu odata limb'a nóstra din catusiele teorieloru si sa o plantâmu in pamentulu celu sucosu alu vietiei practice, cá sa o scapâmu astfelu de starea aceea amortîta, la carea e condamnata prin unu modu de cladire, ce totu gramadesce 'nsusu, fâra de a cercetá pamentulu, pe care sta zidirea. E tempulu, dîcemu, a vorbí si a scrie odata si noi cesti de dincóce de Carpati romanesce! Si atunci apoi gurile criticeloru straine voru incetá de sine.

Senatulu imperialu.

Ministrulu de finantie a propusu casei ablegatiloru unu imprumutu nou de 96 millióne florini v. a. Din acestea: 1.) 30 millióne sa se 'ntrebuintieze pentru ajutorirea celoru lipsiti din Ungari'a, 2) 34 millióne pentru acoperirea deficitului (a summei, cu câtu fura mai putîne veniturile, decâtu spesele statului), 3) 12 millióne pentru stringerea baniloru de ar-

gintu, si 4) 20 millióne pentru reducerea harthieloru de saline (ocne). In privinti'a celoru 30 millióne pentru Ungaria aflâmu in Const. Oestr. Ztg. urmatórea specialisare: pentru cladiri straordinare de drumuri 200,000 f., pentru cladiri straordinarie de apa 1,300,000; pentru proprietarii mici (tieranii) loviti mai greu de nerodirea câmpuriloru cá antecipâri de camatuitu: a) pentru semenaturi de tómna 6,500,000; b) pentru semenaturi de primavéra 3,000,000; c) in bani gat'a pentru cumperarea viteloru de lucru si de folosire 8,000,000; d) in bani gat'a fâra determinare premergatóre a intrebuintiârei loru 11,000,000; e) pentru ajutóre 1,000,000. In fine cá imprumuturi camatuibile la societâti si comune pentru de a face siosele (drumuri de tiéra) si drumuri de feru, de a regulá riuri, de a secá bâlti etc. cu totulu 5,000,000 f., va sa dîca summ'a mare 30,000,000 f. —

Acestea dar aru fi cele d'antâiu obiecte, cu care 'ntempina Senatulu imperialu pre ablegatii transsilvani! Dîuarele din Vienn'a iau la desbatere seriósa aceste sume, sî resultatulu desbateriloru loru e, ca sumele espuse tóte suntu prea mari, prea mari si in sine, dar indoitu si intreitu prea mari fatia cu starea cea decadiuta, in carea se afla vistieri'a statului nostru. Se aude, si e fórte probabilu si de doritu, ca cas'a ablegatiloru va sterge cele 11 millióne de sub rubric'a d.

Dupa o depesia telegrafica a lei „Herm. Ztg“ etc. in siedinti'a de Mercuri au depusu appromissiunea Moldovanu si Sîpotariu. — Despre priimirea Transsilvaniloru in Senatulu imperialu mai pe largu in numerulu venitoriu.

Prospectu politicu.

Domnulu Negri, agintele politicu alu Românièi in Constantinopole, se afla din 27 Septembre in Bucuresci, se dîce ca in missiune insemnata, pentru de a consultá adica cu gubernulu Domnitorului asupr'a unoru cestiuni de frunte ale statului romanescu. Pe cartele de visita, ce i se depusera in numeru fórte mare la administratiunea „Buciumului“, erau scrise lânga nume felurite manifestatiuni de veneratiune sî de dorintie politice sî patriotice, precum: onore dlui Negrí! Recunoscintia, gloria eterna, s. a. dlui Negrí! precum si: Votulu universalu! – dupa „Buciumulu“ facute de cetatienii capitalei de buna voia, dupa „Românulu“ insa strinse prin agintii politîei. —

Noi trebuie sa marturisimu, ca espectoratiunile cele despretiuitóre ale „Românului“, care 'ntréba laconicesce: cap entru ce onóre dlui Negrí?- ne a surprinsu intr'unu modu fórte neplacutu, sî spunendu adeverulu, am deploratu o fóia, carea sî unui'a din cei mai eminenti genii, din cei mai devotati fii ai Românièi, precum credemu ca este d. Negrí, i póte denegá meritele sî onórea. —

Dupa Gazet'a de Coloni'a se afla din Turinu, ca Franci'a aru fi vrutu sa schimbe pre ambassadorele contele de Sartige cu domnulu de Malaret. Celu d'antâiu este inimicu neimpacatu alu unitatii Italiei. Corespundintele amintitei foi din Turinu observa cu ocasiunea acést'a: ca de mai nainte s'a potutu sci ca politic'a cea dusmanósa din partea Franciei nu va durá decâtu pâna ce Franci'a va fi nevoita de a cercá allianti'a Austriei. — Unele dîuarie voru sa scia ca portarea representantelui Russiei iarasi aru porá incâtu-va caracterulu portârei lui Mentschikoff la 1854, cu deosebirea ca Portii adi nu-i insufla multa grigia sciindu ca in casu de resboiu pregatirea Russiei nu ar fi indereptata numai catra Turci'a, ci si câtra cele lalte puteri, cari au simpatii cu Poloni'a. — Polonii, se dîce, ca pelânga tóta padi'a confinieloru din partea Rusiloru, totusi capeta mereu sucurse.—

Dupa o epistola din Petropole Polonii, desperati de ajutoriulu poteriloru apusene, au de cugetu a face aliantia ofensiva sî defensiva cu Turci'a prin carea Turci'a s'aru oblegá a spijiní caus'a polona, ear Polonii a ajutá din parte-si, cá Turci'a sa-si recascige tóte tînuturile, ce i le a luatu Russi'a in decurgerea tempului. Russi'a se dîce ca aru fi sî simtîtu de planulu acest'a sî aru fortificá cu tóta poterea cetatea Kertsch, spre a-si supliní Sevastopolea.

Eugeni'a imperatés'a Franciei a calatoritu la Madridu, unde au fostu priimita cu pompa fórte mare. —

Varietati sî noutati de dî.

Gimnasiulu din Naseudu, ce dupa numele Maiestâtii Sele se va chiamá „Gimnasiulu românu Franciscu—Iosifianu din Naseudu“ se inaugurà in 22 Sept. (4 Oct.), cá la dîu'a onomastica a Maiestatei Sele, cu multe sî frumóse ceremonii. In class'a I. — carea se deschide asta data—, suntu 40 tineri.— Domnedieu cu noi!

Dr. Guist, unulu din cei mai bravi advocati ai Sabiiului, fu ingropatu Vineri in 11 Sept. cu viua participare a publicului de totu felulu.

(Focu.) In satulu Draosu (lânga Cuhalmu) arsera in 6 Octobre 78 familii. Pagub'a nefericitei comune cu atât'a e mai simtîbila, câci multi din cei arsi acum arsesera sî 'n 12. Augustu anulu trecu:u si d'abiá 'ncepusera a se radicá din ruin'a de atunci. Daun'a de atunci sî de acum suie la 70,000 f.

(Daruri.) Episcopulu rom. cat. din Tranni'a Dr. Haynald in 3/15 Octobre spre aducerea aminte ca e preotîtu de 24 si chirotonitu Episcopu de 11 ani, a daruitu pentru felurite institutiuni bisericesci si filantropice 39,000 f. —

(Monumentu.) Principelui Maresialu Carolu de Schwarzenberg, eroului si diplomatului din tempurile lui Napoleonu I., se puse in Vien'a unu monumentu pretîosu, care se desveli tocmai in 6/18 Octobre, adica la 50 ani dupa batai'a dela Lipsi'a din 1813.

(Unu semnu.) „Monitorulu“ din Parisu, care pân'acumu afacerile Poloniei totdeun'a le cuprindeá sub rubric'a Russiei, a deschisu o rubrica separata pentru „Poloni'a.“ Sa fia óre acést'a unu semnu, ca Franci'a se prepara a recunòsce Poloni'a cá statu belligerantu (portâtoriu de resboiu)? —

Cuventulu reg. Zimmermann din siedinti'a XLIII.

(Continuare.)

Mai tardîu au venitu Tranni'a sub Austri'a si adeca prin titulu duplu de dreptu, odata prin tractate si pertractâri deschise intre Transsilvani'a si Austri'a dela 1684 si terminate prin diplom'a leopoldina in 1691. Afara de acestea Austri'a au devenitu possessor'a Tranniei prin titulu de dreptulu popóreloru. E cunoscutu, ca Transsilvani'a pe tempulu principiloru natiunali, erá influintiata in afacerile ei interne de influinti'a Portii turcesci, cu deosebire in privinti'a alegerei principiloru. Referinti'a acést'a a Tranniei fatia cu Port'a e fórte bine caracterisata in part. II a compilateloru tit. I artic. 1 unde la inceputulu articulului omagialu câtra principele Barciai se dîce din partea staturiloru, care l'au recunoscutu de principe: „ca atunci cându in dîlele trecute erá diet'a adunata in Sighisiór'a, (in a. 1658) au venitu dela mai marele ostiloru alu putericului imperatu unu astfelu de mandatu aspru, incâtu déca noi nu amu fi voitu a Te priimí pre Mari'a T'a (adeca pe Barciai), si acea particica a patriei, ce au remasu crutiata, aru fi fostu data stricatiunei cá cecalalta parte a acelei'a, care e prefacuta in pulvere si cenusie prin foculu inimiciloru. Dar chiaru in momentele aceste supreme Ddieu nu neau detrassu grati'a sea ci au induplecatu animile natiuniloru celoru mari a ne tramite de Domnitorulu si principele nostru pre Mari'a T'a, carele esti sangele si membrulu natiunei nóstre cresline, nu insa unu pasia pagânu.“

Asiá cugetau staturile pe la 1658 despre autonomi'a loru dupa dreptulu popóreloru, si déca considerâmu, ca generatiunea acést'a, care se esprimea asiá de amaru asupr'a apâsarei ce suferea din partea Portii otomane, inca traiea pe tempulu cându decurgeau pertractârile intre Tranni'a si Austri'a, atunci vomu si pricepe, de ce nu esista nici unu protestu, celu pucinu dupa câtu sciu eu, contr'a decisiuniloru pâcei incheiate la Carlovitiu. Pertractârile intre Tranni'a si Austri'a nu au fostu asiguratu cu tóte acestea dreptulu de possessiune alu Austriei asupr'a Transsilvaniei, ci numai dreptulu si obligarea de a-si asigurá acea possessiune contr'a Turciei. Turci'a au abdîssu formalu de tóte drepturile, ce lea avutu asupr'a Transsilvaniei, dupa cumu se vede destulu de espressu in actulu de pace dela Carlovitiu din a. 1699, unde se dîce: Regis Transsilvaniæ, quemadmodum de præsenti est in possessione et potestate Cæsareæ Majestatis, ita maneat in eiusdem dominio.“

Ca Tranni'a s'a reintorsu la Ungari'a ne arata dechiararea staturiloru din 1688 facuta generariului Caraff'a, aseminea articululu 3. din 1744 cându s'a inarticulatu sanctiunea pragmatica—dar cu deosebire articululu 6 din 1791 ex professo. In art. 6 din 1791 se dîce, ca Sacratissima Majestas, quam secuturi ejusdem ex Augusta domo Austriaca successores, qua legitimi Reges Hungariæ Transsilvaniam tanquam ad sacram Regni Hungariæ Coronam pertinentem, eodem cum Hungariæ Imperii et successionis Jure tenebunt, et velut propriam habentem Constitutionem, nullique alteri Regno subjectum, juxta proprias leges et Constitutiones legitime confirmatas, non vero ad Normam aliarum Provinciarum hæreditariarum gubernabunt.“

Referinti'a Transsilvaniei cu corón'a Ungariei ori cu regatulu Ungariei in urm'a acestei legi e aceea a uniunei personale; acel'a, carele e regele Ungariei e totu deodata si Marele Principe alu Transsilvaniei, si in urm'a art. I § 4 din 1723 alu regatului Ungariei acela e de privitu — citezu cuvintele originalului latinu — pro infallibili rege Hungariæ, carele dupa sanctîunea pragmatica succede pe tronulu Austriei in provinciis hæreditariis in et extra Germaniam sitis. Referinti'a a asiá dara a curatu cea a uniunei personale, adeca, Transsilvani'a are pe acelasi domnitoru, pre carele lu are

si Ungari'a in urm'a sanctiunei pragmatice Ungari'a are pre a - c e l a s i de rege, carele e chiamatu pe tronulu celorlalte tieri a le casei imperatesci austriace.

Nu au lipsitu nici decumu incercârile si mai cu seama in diet'a din 1791 de a aduce Ungari'a intru o legatura mai strinsa—asiu dîce a o pune tutora—cu Tranni'a. Incercârile acestea insa nu au avutu resultatele dorite. Art. 1 din 1791—citezu articululu pentruca e lege, dar nu rescriptele premergatóre — art. 1 de lege din 1791 dîce espressu, ca cererea facuta din partea catorv'a comitete si scaune a le Transsilvaniei (particulariter congregatis, asiá dara nu din partea dietei), „ut Transsilvania ratione desideratæ suæ securitatis Inaugurati Diplomati et Iuramento Regis specialiter inseratur, effectum suum sortiri non potuerit.“

S'au fostu espresu ide'a, ca Tranni'a sa fia amintita pentru asecurarea drepturiloru ei, in diplom'a inaugurala, precum si in juramentulu incoronârei. Cererea au fostu respinsa, Transsilvani'a insa si-a regulatu referintiele ei fatia cu Suveranulu de asiá, incâtu dupa cum arata articululu alu doilea din 1791- ea erá independinte. O a dóu'a incercare de feliulu acest'a de a aduce Tranni'a in relatiuni deaprópe cu Ungari'a au fostu espressa in cererea „quod solemnitatem depositionis homagii Statuum Tranniæ coronatio in regem Hungariæ de ordine semper præcedere debeat.“ — Staturile au cerutu in proiectulu 5 din 1791, ca fia care Mareprincipe sa se incoroneze antâiu de rege alu Ungariei si apoi se depuna juramentulu de credintia staturiloru Tranne. (Va urmá.)

Cuventarea a blegatului Dr. Ratiu in sidinti'a XLVI

Dela intrarea in activitate a tribunaleloru urbariale, adeca dela 1858 incóce s'a formatu in privinti'a naturei locuriloru, ce se afla pe pamentulu secuiescu, o parere— dupa cum credu eu, cu totulu retacita.— Acea parere, carea s'a silitu a ajunge la valóre, e, cumca partea d'antâiu a patentei urbariale dín 1854 numai pentru acele locuri din secuime se póte aplicá, care suntu de a se considerá cá pârti ale aceloru bunuri, in care au fostu introdusu „jus regium“, eara tóte celelalte locuri din secuime suntu de natur'a s i c u l i c a e h a e r e d i t a t e s ; prin urmare presumtiunea legala nu e pentru posesoru, ci pentru natur'a siculicae haereditatis ; asiá dara intr'unu procesu urbarialu, care are de obiectu unu pamentu aflatoriu in secuime, nu e detoriu domnulu pamentescu a dovedí natur'a siculicae haereditatis, care din partea contrariului se néga, ci sarcin'a acestei dovedi cade asupr'a posesorului.— Aperatorii acestei pareri se provóca la constitutiunea secuiésca, in intielesulu cârei'a toti locuitorii pamentului secuiescu au fostu ómeni liberi, toti au avutu asemenea drepturi si au luatu asemenea parte la administratiunea publica, toti au fostu nobili; dara nu nobili in intielesulu sistemei feudale, ci in intielesulu constitutiunei loru natiunale,- prin urmare pe pamentulu secuiescu nu au potutu esistá relatiuni iobagesci.

Eu inca sum de parere, cumca pe pamentulu secuiescu n'au potutu esistá relatiuni iobagesci, pâna cându nu s'a conturbatu egalitatea originala a locuitoriloru de acolo ; pâna cându adeca impregiurârile faptice n'au modificatu esentialminte constitutiunea natiunei secuiesci, pâna atunci nu au potutu fi vorb'a de caste , dar acást'a nu au duratu multu, câci indata ce egalitatea originala s'a schimbatu, parte prin relatiunile vietiei sociale , parte prin adunarea averiloru si a posessiuniloru in mânile unoru mai poternici, s'au formatu unele caste mai nainte necunoscute. Ce e dreptu, ca nici un'a din cele trei càste, care au fostu (primores, primipili et pixidarii) n'au avutu la inceputu nici o prerogativa fatia cu ceealalta.— Dara trebuintiele vietiei sociale au adusu pre Secui in atingere totu mai aprópe cu Ungurii din comitate, prin care atingere , ear mai vertosu prin desele casatorii intre Secui si Unguri , prin cascigarea posessiuniloru din partea Secuiloru in comitate, au inceputn a invetiá si Secuii si mai cu séma primores institutiunile sistemei feudale, care erau introduse in comitate.

Cei mai avuti dintre Secui au aflatu o mare placere in acele institutiuni, pentruca folósele, ce le trageau nobilii din comitete din ele, erau atâtu de mari, incâtu nu s'au mai potutu retîné dela introducerea institutiuniloru feudale, cá prin acestea sa-si vada asecurate si ei asemenea folóse. Si asiá vedemu, ca in scurtu tempu dupa introducerea jobagiei in comitate cu incetulu s'au introdusu, in contr'a constitutiunei, si in secuime sistem'a feudala. Asiá pe posessiunile cele mai intinse ale unoru Secui mai poternici s'au asiediatu Secuii cei mai seraci si mai tardîu si de alte natiunalitâti , cari in proportiune cu prestatiunile loru au capetatu atâtu locuri de case, câtu si locuri aratóre, eara mai tardîu s'au introdusu prestarea roboteloru, cá si in comitate. Cumca pe pamentulu secuiescu au esistatu iobagi din tempuri nepomenite, se vede apriatu din punctulu 13 alu diplomei leopoldine din a. 1691, care dupa ce vorbesce despre immunitâtile Secuiloru preste totu, face esceptiune in privinti'a tieraniloru, séu a jobagiloru secuiesci, dîcendu: huc tamen non intellectis rusticis seu jobbagionibus siculis.“— Se vede mai incolo din Const. Approb. P. III. tit. 76 art. 10 din a. 1597, care asiá suna: székelységen lévö fönemes rendeknek jobágynak földés uroknak manumissiojok nélkül, hogy armalisok ne adassanak„ , ha kiknek adatnék vagy adatott vólna is invalidáltassanak etc : —

Mai incolo se vede din Approb. Const. P. III. tit. 76 art. 12, unde se dîce : „Georgius Rákoczy Dei gratia etc. . noha látjuk azt, mennyi sok bántodási legyenek, kiváltkipen a kik erötlenebbek kegyelmetez között, némely nemes rendetöl, — azonkivül való supplicánsobnak panaszokat mi is elhagyjuk ugy hogy a mely j o b á g y o k a t e d d i g biztok övék legyen“. Cumca relatiunile iobagesci si pe la a. 1819 au esistatu in secuime, se dovedesce si prin conscriptiunea urbariala asiá numita „Czyrakiana“, carea s'au adusu in deplinire si in secuime, si in carea robotarii din comunele secuiesci se numescu jobagi, coloni, dîleri, supusi; — asemenea se vede si din tabelele de dare ale comuneloru secuiesci pâna la a. 1848, in care singularii platitori de dare asemenea se numescu urbarialisti, coloni, jobagi, dîleri. — Dupa tóte acestea diet'a din a. 1847, carea s'au ocupatu cu facerea unei legi urbariale, n'a mai potutu ignorá in decisiunile sale relatiunile jobagesci din secuime, si precum dovedescu protocólele acelei diete, dupa o desbatere fórte infocata de 4 dîle a hotarîtu, cá urbariulu sa se estinda si asupr'a pamentului secuiescu. Ce e dreptu, efeptuirea acestui urbariu aru fi adusu stricaciune nespusa pentru jobagimea din patria, si in specie preste cea din secuime, pentru ca ceea ce se parea ca casciga tieranulu prin o definitiune generala, aru fi perdutu, cându s'aru si efeptuitu acea lege neprecisa si preste totu luata fórte nedrépta ; dar acea lege urbariala, carea nu s'a efeptuitu neci odata si-are totusi meritulu seu, fiindca prin art. 3 §. 4 sau delaturatu cu totulu parerile minoritâtii dietale, carea nu voiá sa scia de esistinti'a relatiuniloru urbariale pe pamentulu secuiescu.

Diet'a din a. 1848 a facutu unu pasu cu multu mai favoritoriu in privinti'a jobagiloru din secuime, fiind ca la deciderea causei de sub intrebare au luatu de basa mai multu impregiurârile faptei decâtu decisiunile dietei din 1847, si prin art. 4 §. 6 au decisu, cumca immunitatea hotarita pentru jobagii din comitate e de a se estinde si asupr'a coloniloru aflatori pe siculicae hæreditates, déca domnii pamentesci nu voru poté dovedi, cumca acele locuri suntu curatu alodiale séu de natur'a siculicae hereditatis. —

Din acestu articulu de lege apriatu se vede, cumca si pe locurile de natur'a siculicae hereditatis se potu aflá coloni cá si in comitate, si cumca in casu de cérta in privinti'a naturei unui locu, nu acel'a, care posede acelu locu, ci acel'a, care afirma a avé o alta natura, adeca domnulu pamentescu , e datoriu a-si dovedí asertiunea.— Prin urmare presumtiunea, cumca tóte locurile din secuime aru fi de natur'a siculicae hereditatis, n'au aflatu valóre de lege. De-si, cum dîsei, susatinsulu articulu de lege a facutu unu pasu progresivu pentru deslegarea relatiuniloru iobagesci, elu insa au remasu in unele privintie essentiale fórte defectuosu, pentru ca n'au deslegatu intr bârile : cine e de a se considerá de urbarialistu?, care locuri, si sub ce conditiuni trecu in proprietatea iobagiului? si dupa care criterii e de a se cunósce natur'a colonicala séu alodiala a unui locu ? —

Acestu defectu au datu ansa dupa 1848 la mii si mii de certe si procese intre fostii jobagi si intre domnii pamentesci, dintre care cele mai multe, dorere! sau finitu mai cu total'a ruinare a bietiloru tierani, pâna la esîrea patentei imperatesci din 21 Iuniu 1854. Acésta patenta a deslegatu si intrebârile, pe care legislatiunea patriei pâna la a. 1848 n'a cutezatu, séu respective n'a vrutu a le atinge. De si unele si altele dispusatiuni din acésta patenta au datu ocasiuni la diferite interpretâri de o parte, eara de alt'a unii §§-i suntu in contr'adîcere cu principiulu statoritu in tr'ens'a, cumca sórtea tieraniloru sa nu devina mai asupritóre d u p a , decâtu i n a i n t e de 1848, ea inca totusi e de a se considerá cá cea mai perfecta dintre tóte dispusetiunile, care privescu la relatiunile iobagesci. Eu asiá credu, cumca interpretarea , ce avui onóre a o face la § 28 din

susu atins'a patenta, nu face nici o sila acelui §., ci se justificá pe deplinu prin § 3 alu aceleiasi patente, care asiá suna: „De locu colonicalu se considera fia care locu, care s'a aflatu in 1 Ianuariu 1848 in possessiunea fostiloru supusi (Unterthanen), insa domnii pamentesci au dreptu in 3 ani, incependu dela activarea tribunaleloru urbariale, a dovedí inaintea acestora, cumca unu locu ce s'a aflatu in 1 Ianuariu 1848 in mânile unui fostu supusu, e alodialu. Totu asiá au dreptu si fostii supusi in tempulu mentiunatu a dovedí, cumca unu locu aflatoriu in 1 Ianuariu 1848 in mânile fostiloru domni pamentesci, e colonicalu. Pentru dovedirea acést'a se priimesce insa anulu 1819 astfeliu de epoca, incâtu afara de famulii conventiunati din § 6 si afara de casulu mentiunatu in § 20 nu se póte incepe procesu in contr'a unei possessiuni, ce a custatu in anulu 1819, incâtu privesce la intrebarea, déca acelu locu e colonicalu séu alodialu.“ Acestu § luatu in combinare cu § 28, care contine dispusetiunile sectiunei acesteia (adeca ale sectiunei 2 si ale celei precedinte, adeca ale sectiunei 1, afla perfecta aplicare si in pamentulu secuiescu, trebuie sa convinga ori si pre cine, cumca intrebarea, déca cutare locu pe pamentulu secuiescu e colonicalu séu ba, e de a se deslegá dupa § 3 si § 5; câci altfeliu nu vedu, cumu s'aru aplicá sectiunea 1 si la locurile din secuime. § 28 in partea prima, cum dîsei, suna: „die Bestimungen, dispositiunile . . . .“ asiá dar de sine urméza, cumca natur'a unui locu din secuime, déca e colonicalu séu alodialu, nu se póte judecá dupa alta lege, decâtu singuru dupa § 3. Dupa § 3 se presupune, cumca fiacare locu aflatoriu in mânile jobagiului in a. 1848 e de a se considerá de colonicalu, ear déca acestu locu s'au aflatu in a. 1819 totu in mâni jobagesci, atunci præsumptio legis et de lege e pentru colonicatur'a lui si contradovada nu se mai concede. Deaca unu fostu jobagiu au ajunsu in possessiunea unui locu dupa a. 1819, se presupune, cumca acelu locu e colonicalu, nepotendu domnulu pamentescu dovedí natur'a siculicæ bereditatis. Nu e de lipsa, sa mai amintescu, cumca § 3 scutesce de dovada pre fia care possessoru alu unui locu, impunendu-o acést'a aceluia, care afirma: a avé unu dreptu mai mare, decumu e alu possessorului. (Va urmá.)

Nr.—50—2 **Concursu.**

La Scólele populare gr. res. din Protopopiatulu Turdei de susu:

1. In Comun'a Iabeniti'a e vacantu postulu Invetiatorescu cu salariulu anualu 65 fl. v. a. si quartiru.

2. In comun'a Potocu cu unu salariu anualu de 32 fl. v. a., quartiru, si lemne.

3. In Comun'a Maerau cu unu salariu de 70 fl. v. a. si quartiru.

4. In Comun'a Cuesdiu impreunatu cu salariu anualu da 70 fl. v. a., quartiru si lemne.

5. In Comun'a Dumbrava impreunata cu unu salariu anualu 70 fl. v. a., quartiru si lemne.

Individii, cari aru voi a competí la aceste posturi invetiatoresci, trebue sa fie de natiunea româna si religiunea gr. or. si au a se adresá pâna in 20 Octobre a. c. la subscrisulu, provediendu concursurile loru cu atestatu de botezu, cu documente despre capacitate, despre servitiulu de pâna acuma avutu, si despre purtarea loru politica si morala.

Idicelu in 25 Septembre 1863.

Iosifu Brancoveanu m. p.

Administratoru protopopescu si inspectoru distr. scolaru.

Nr. 52—3 **Pnblicare de Concursu.**

Devenindu vacantu Postulu de Notariu in Comun'a Saliscei, cu care este impreunatu afara de alte venituri merunte unu salariu de 300 fl. v. a., se escrie prin acést'a Concursu.

Voitorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru bine instruate si timbrate la subscrisulu Inspectoratu in terminu de 4 septemani computatu de-la datulu de fatia.

Sabiiu in 15 Octobre 1863.

Inspectoratulu Saliscei.

Nr. 51—3 **Publicatiune de concursu.**

Le scól'a normala româna ortodocsa-orientala in Campeni infiintianda, Protopopiatulu Zlatnei de susu,- e vacantu postulu de Invetiatoriu la clas'a I. Deci se scrie concursu pâna la 20 Octobre 1863 st. v. cu salariu anualu de 200 fl. v. a. 4 stângeni de lemne si cortelu liberu.

Individii, cari voru compete la imbracarea acestui postu, trebuie sa fie de religiune gr. resariténa, cá sa póta corespunde caracterului confessiunalu alu scólei, si au a se adresá pâna la datulu de susu câtra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

Cu atestatu de botezu, cu documentu despre capacitate, despre servitiu avutu, seau despre ocuparea de mai nainte, precum si despre purtarea morala politica, si despre sciinti'a cantâriloru bisericesci.

Presiedintele Eforiei scolei normale din Campeni, 21 Septembre 1863.

Ioann Patiti'a, Adm. protopopescu si Insp. scolaru.

Nr.—54.—1 **Publicatiune de concursu.**

In urmarea Conclusului adusu in siedinti'a II p. 22 a adunârei generale a Associatiunei, tinuté la Blasiu in 7 si 8 Septembre a. c. subscrisulu Comitetu publica prin acést'a concursu, pentru premiulu de 50 f. v. a. destinatu pentru doi insi români, cari cu ocasiunea adunârei generale viitorie, voru adevení cu documente demne de credintia, ca su.tu in possessiunea mai multoru fragari destinati pentru prasirea vermiloru de metasa.

Competitorii pentru acestu premiu au de a se pre insciinti'a la Comitetulu Associatiunei transsilvane pâna la 1 Iuliu c. n. 1864. *)

Sabiiu in 6 Octobre c. n. 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului românu.

*) Ce'e'alte diuare române inca suntu rogate a puplicá acestu Concursu.

Nr. 53.—1 **Concursu.**

Pentru staltunea de invetiatoriu vacante la scól'a popularа greco-orient. din Opidulu Torni'a in Comitatulu Cianadului, cu care este impreunatu unu salariu anualu de 300 f, v. a. cortelu naturalu, 2 orgii de lemne, 4 de paie si 6 jugere de pamentu aratoriu, se deschide concursu pâna la 30 Octobre a. c.

Cei ce dorescu a ocupá statiunea acést'a, trebuie se fia cantareti buni, sa scie sî limb'a serbésca— apoi sa-si astérna petitiunile sale cuviinciosu instruate pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu. —

Aradu in 2 Octobre 1863.

Ioann Ratiu, Protopopulu Aradului.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri 11/23 Octobre 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	33
„ de midilocu „	3	7
„ de códa „	2	80
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93
„ de midilocu „	1	87
„ „ códa „	1	80
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	67

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 11/23 Octobre 1863.

Metalicele 5%	75. 45	Actiile de creditu	185. 60
Imprumutulu nat. 5%	81. 35	Argintulu	112. 25
Actie de banca	788.	Galbinulu	5. 39

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dóua óri pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. eär' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 96. ANULU XI.

Sabiiu, in 17 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Priimirea deputatiloru transsilvani in Senatulu imperialu.

Cei 26 Transsilvani intrati in Mercurea trecuta in Senatulu imperialu, nu atâtu prin numerulu loru, câtu prin insasi ide'a, ca s'au alaturatu sî Transsilvani'a la constitutiunea din Februariu, au facutu sensatiune mare in capital'a imperiului. Facemu se urmeze descrierea solennei siedintie dupa dîuariulu „Botschafter“ din Vienn'a; eata ce dîce elu!

Prim'a siedintia a Senatului imperialu intregu! Cu acést'a amu datu tóta caracteristic'a cea plina de 'nsemnatate a siedintiei de astadi. O'ndesuire enorma a publicului manifestà inaltulu interesu, ce-lu produse in toti siedinti'a de astadi a casei ablegatiloru. Galeriele erau pline indesuite, chiaru sî logi'a diplomatica gemeá de plina. Archiducele Rainer fu de fatia in logi'a curtii. Toti ministri, afara de contele Wickenburg, erau de fatia; intre cari contele Nádasdy, capulu Cancellariei aulice transsilvane. Ablegatii transsilvani, Sasi sî Români, ocupara bancele acelea, ce le gol se coteri'a (?Red.) cechica; alu doi ea sîru de bance in drépt'a presiedintelui, lânga scaunele Poloniloru. Românii cu tipulu fisiognomicu marcatu strainu, parte, incâtu suntu de tagm'a preotiésca, investiti in haine pompóse de matase, sî prin esteriorulu loru starnira multu interesu.

Presiedintele se inaltià pentru de a salutá pre consiliarii cei noi imperiali. In modu plinu de spiritu sî potere salutà pre cei sositi din tiéra de departe sî accentuà insemnatatea actului de statu, ce se indeplinesce. Invingerea ideei celei mari a constitutiunei din Februariu fu bas'a cuventârei lui, din carea se radicà scar'a de aspiratiuni maretie. Intr'adeveru ceea ce eri erá cu indoiéla, astadi e realitate, sî asiá sperâmu ca ceea ce astadi e departe, mâne va fi aprópe; istori'a nu se póte sfortiá, dar procederea eii se face dupa legi nestramutabile. Senatula imperialu intregu e constituitu, sî presiedintele constatéza, ca totu dreptulu, ce-lu da constitutiuuea, caumu e dreptulu casei.

Acestei cuventâri demne a presiedintelui, intrerupte adeseori de acclamatiuni, sî din partea membriloru celoru noi, urmà appromissiunea membriloru noi. Aici se aretà numai decâtu in modu viu indreptatîrea egàla a limbiloru. Presiedintele se 'ngrijise, cá formul'a de appromissiune sa se póta citî de câtra membrii casei nu numai in limb'a germana, ci sî in limb'a româna sî in cea magiara. In Ungari'a póte ca se voru maniá ómenii cându voru audî, ca limb'a cea sânta a Magiariloru fu profanata prin aceea, ca se vorbì—astadi pentru prim'a óra—in senatulu imperialu din Vienn'a. Ablegatulu de Szabel, dupa originea sea din Transsilvani'a sî anume din Clusiu, citì formul'a unguresce, Archimandritulu Bendell'a românesce. Ambii domni se insarcinasera de buna voia cu oficiulu de notari. Domnulu Eránosz appromise in limb'a magiara, Românii toti in cea româna, Sasii firesce in cea germana.

Dupace domnii prin appromissiune se facusera sî formalminte membri ai casei, se radicà comitele natiunei sasesci, Conradu Schmidt, pentru de a respunde la cuventulu de salutare alu presiedintelui. Respunsulu, rostitu cu organu tare sî sonoru, n'a fostu mai putînu demnu decâtu salutarea; elu glorificà alipirea Transsilvaniei de Austri'a cea mare sî de constitutiunea imperiului.

Cá Sasu cu minte sî cu socotéla domnulu Schmidt sciù impletî bine in cuventarea sea tragerea Transsilvaniei in rociulu drumuriloru de feru austriace sî a esprime confidinti'a, ca interessele materiale ale Transsilvaniei, sî afara de cerculu ablegatiloru transsilvani, voru aflá in cas'a acést'a caldi partinitori. Approbarea, ce o manifestà cas'a, póte convinge inca de acumu pre ablegatii ardeleni, ca interessele tierei loru voru aflá considerarea cuvenita.

E lucru firescu, ca actulu, prin care Senatulu imperialu deveni Senatulu imperialu completu, absorbi totu interessulu. La ordinea dîlei fu consultarea asupr'a tractârei formalea proiectelor pentru reformarea contributiunei. Pecându comitetulu propuse unu comitetu, la care sa se faca alegerea dupa tieri sî care sa fia permanentu, la propunerea lui Herbst se decise din motivulu practicabilitâtii, a se alege unu comitetu dupa grupe, sî cestiunea de permanentia, cá un'a ce aru cere mai antâiu o regulare legislatoria sî aru intardiá alegerea sî activitatea comitetului, deocamdata a se lasá deschisa. Unulu din ablegatii transsilvani Schuler—Libloy, a sî luatu parte la desbatere.

Cá unu ce remarcabilu amu mai accentuá, ca ministrulu de Lasser a predatu astadi proiectulu regimului privitoriu la organisatiunea politica.“—

Ear cuventârile amintite suntu cele urmatóre:

Presiedintele dîce: Cu simtiamentulu de satisfatiune inalta sî de bucuria sincera pasiescu la actulu acest'a. Numerulu credinciosiloru soti de unu cugetu, a câroru intrare totdeun'a o salutâmu cu bucuria, se immultiesce astadi prin unu sîru probatu de barbati alesi, dela cari potemu sperá, ca pe terenulu vointiei sî alu faptei comune in curendu se voru familiarisá intre noi sî se voru simtî cá amici intre amici.

Dar mai multu decâtu acést'a, noi intrarea barbatiloru din Transsilvani'a o salutâmu deodata cá o invingere grava a ideei, carea sublimulu nostru Imperatu o-a facutu cuventu sî fapta in constitutiunea imperiului. Efectulu acestei invingeri mai antâiu pentru noi e o 'nvingere deplina sî 'ntréga; pentruca totu dreptulu, ce-lu da constitutiunea representantiei poporului austriacu, a devenitu prin urmare dreptulu nostru, dreptulu acestei inalte case, care dêns'a acumu prin impoterirea propria lu póte practisá sî de aceea trebuie sa-lu practiseze. Din und'a pareriloru contrarie, D-le Vóstre, noii nostri domni colegi, ati adusu celu d'antâiu ramurelu in nai'a (corabi'a) nóstra, cu care potemn esí din angustimea eii la mesur'a cea deplina a dreptului sî a datorintiei nóstre. In afara adeveratu ca e numai o parte a invingerei, ce n'o pretindemu cu sumetîa pentru noi, ci o pretindemu cu necesitate pentru imperiu, pentru totulu, precumu sî pentru pârti. Dar sî acolo, unde invingerea nóstra nu ajunge, va avé efectu faptulu celu potinte sî gravu, ce-lu cuprinde intrarea DVóstre. Pentruca ceea ce eri se pareá departe, astadi e realitate, sî asiá re'nviia cu potere mai mare credinti'a, ce nu ne perise nici cându, ca ceeace astadi nu este, va veni mâne, câci va trebuí sa vina; pentruca cunoscut'a axiom'a: „Istori'a lumei nu e presata (stórsa cu poterea)“ are o 'ncheiare, ce nu trebuie s'o uitâmu nici odata: „dar ea fâra resistintia esecutéza legile sele.“ Sî asiá, irésistibila se va aretá legea formatiunei de statu modernu in Austri'a sî o va radicá din ruin'a seculiloru la acea forma de potere, carea concede varietate in vieti'a pârtiloru, dar pretinde in modu imperativu nebucatît'a unitate a eii insesi. (Bravo! Bravo!) Acést'a e credinti'a nóstra, sî cu credinti'a acést'a asceptâmu cu rabdare diu'a de mâne. Dar cu bucuria modesta priimimu darulu de astadi cá celu d'antâiu documentu alu adeverului credintiei nóstre. Dee cerulu, cá aceea sa sî vietiuiésca neclatita in aceste locuri, sî cá sa fimu fericiti, de a salutá pre toti acei'a, a câroru adeverintia o mai pretindemu in favórea eii, cu aceeasi bucuria, precumu, Domnii mei! ve bineventâmu astadi pre Dle Vóstre cu bucuria sî cordialitate in midiloculu nostru. (Acclamatiuni vii). — Apoi dupa-ce

urméza citirea formulei de appromissiune in limb'a germana, magiára sî româna, ia cuventulu

Conrad Schmidt sî dîce: Dle Presiedinte! Inalta casa! Sensatiunea cea de bucuria, cu carea intrara ablegatii din Transsilvani'a in acésta inalta casa, nu póte fâr' cresce prin amicabil'a alocutiune a dlui presiedinte.

Cuvintele cele pline de gravitate ale acestei alocutiunei voru aflá in Transsilvani'a in inimele toturoru adeveratiloru amici ai constitutiunei resunetulu celu mai caldurosu.

De sute de ani invescuta cu o constitutiune, in intielesulu cârei'a dreptulu de a aduce legi erá 'mpartîtu intre principele tierei sî representatîunea tierei, Tranni'a, dupacum documentéza tractatele de supunere cunoscute sub numirea diplomei leopoldine, inca la anulu 1691. a cunoscutu, ca singur'a eii angira de a-si scapá esistinti'a cá statu, periclitata de atâtea ori sî atâtu de greu prin nelinisciri dinlauntru sî navaliri dusmanesci, este strins'a alipire de Austri'a. — Mai tardîu la anulu 1722 prin priimirea sanctiunei prugmatice sî la anulu 1744 prin inarticularea acelei legi fundamentale de statu s'a pusu fâra reserva pe terenulu unitâtii de statu a monarchiei intregi, neimpartîbile sî neseparabile. Acest'a se 'ntemplà intr'unu tempu, pecându principiulu constitutiunalu inca nu venise la potere; cu atât'a mai vertosu trebuie sa se simta trasa Transsilvani'a câtra monarchi'a constitutiunala, carea puse in fruntea constitutîunei sele principiulu indreptatîrei egale a toturoru popóreloru, alu egalitâtii dinaintea legei a toturoru cetatieniloru de statu, alu indatorirei egale la portarea greutâtiloru statului. Eu sum fericitu, a me poté provocá in privinti'a acést'a la fapte, ce documentéza pe fatia si 'n modu necontestabilu positiunea dietei transsilvane fatia cu constitutiunea imperiului.

Diet'a transsilvana, precum dovedesce adress'a substernuta cu veneratiune Maiestâtii Sele c. r. apostolice, a prinsu cu bucuria ocasiunea ce i s'au oferitu, de a se declará pentru legile fundamentale de statu din 20 Octobre sî 26 Februariu. (Bravo!) Acésta dieta curendu dupa aceea a decretatu cu unanimitate petrecerea acestoru acte din cuventu in cuventu intre legile tierei. (Bravo! Fatia cu aceste fapte nu e de lipsa a espune inaltei case mai de aprópe, ca 'n diet'a transsilvana nici o singura voce nu s'a radicatu incontr'a tramiterei la inaltulu senatu imperialu, sî ca alegerea ablegatiloru s'a facutu cu cea mai mare tragere de inima. (Bravo!)

Ablegatii din Transsilvani'a indata s'au grabitu a-si ocupá locurile in acésta inalta casa, cá sa participe impreuna cu ceialalti soti din imperiu, spre a se aduce la capetu afacerile comune ale imperiului in modu adeveratu constitutiunalu prin representatiunea comuna a imperiului.

Dar nu numai acestu punctu de vedere a fostu normativu pentru Transsilvani'a; ci populatiunea Tranniei ascépta dela representanti'a comuna a imperiului si inaintarea interesseloru sele materiale. Ea crede cu tóta confidinti'a, ca Transsilvani'a prin midilocirea constitutiunala a representantiei imperiului câtu mai curendu se va cuprinde sî ea in rociulu drumuriloru de feru austriace, ca prin acést'a se va pastrá capacitatea ei de a portá contribútiunea sî ca prin reforme corespundiatóre scopului in afacerea contributiunei sî in modulu intregirei óstei se va usiurá sórtea celei mai mari sî mai serace pârti a locuitorimei.

Desfasiurandu cu credintia constitutiunala acésta parere cu privire la adress'a dietei transsilvane desu amintita, credu ca potu sperá totdeodata la aprobarea deplina a inaltei case, luandu-mi voia a esprime asceptarea, ca inaintarea interesseloru materiale sî ale Tranniei va aflá sî intre ceialalti compatrioti din imperiu in acésta inalta casa cei mai caldi partinitori. (Bravo! in stâng'a.) Eu sî colegii mei stâmu neclatiti pe terenulu constitutiunea imperiului; noi credemu in poterea de viétia a acestei constitutiuni; ceeace amu dovedit'o prin intrarea nóstra in acésta inalta casa. (Bravo! in stâng'a.) Sî asiá speru cu incredere deplina, ca intrarea nóstra in cas'a ablegatiloru inaltului Senatu imperialu va deveni cea mai fericita epoca nu numai in istori'a patriei nóstre mai anguste, ci a intregei Austrie potinte, glorióse sî onorate.“ (Bravo! vivace.) —

In siedinti'a 27. din 21|9 Octobre a casei oblegatiloru depusera, dupacum comunicaramu, ablegatii Sîpotariu sî Moldovanu appromissiunea. La ordinea dîlei fu desbaterea asupr'a unei cestiuni de principie, adica dreptulu senatului imperialu de a acordá contributiuni, séu mai apriatu decidereа intrebârei: ca are Senatulu imperialu de a se 'nvoí la scóterea contributiuniloru introduse dejá, ori numai la a celoru nóue, ce suntu de a se introduce? Partea a dóu'a o sustîne Dr. Waser, partea I. Dr. Giskra; celu d'antâiu e sprijinitu de Brinz, Herbst, Conradu Schmidt, apoi de ministrii Plener sî Schmerling, celu din urma numai de Taschek sî Demel, sî asiá se priimì proioctulu regimului privitoriu la scóterea contributiunei etc. pe lunile Novembre sî Decembre 1863.

— —

Sa luâmu aminte!

(V.) Pest'a in 10|22 Oct. 1863. — Tempii cei stagnanti, morti séu clociti, precumu suntu fâra indoiéla acei in cari traiescu acumu de doi ani intregi fratii nostri din Banatu sî Ungari'a, par' ca ni s'au tramisu de provedintia — spre a ne pune la o proba grea, lamuritóre. —

Prin mórte la viétia, — prin intunerecu la lumina, — prin minciuna sî strimbatate la adeveru sî dreptate, — — aceste asertiuni, ori câtu se paru ele de paradocse, dar' esperiinti'a ni le arata de adeveruri practice.

Cine aru sci enumerá sbuciumârile sî suspinii barbatiloru nostri luminati sî onesti in decursulu trecutiloru doi ani? — Cine aru poté descrie amarulu sî necasulu, ce inghitîra bietii români banatieni sî ungureni — de dupa cumplitele intrige, violintie sî persecutiuni — indreptate in contr'a loru, — barbarele lovituri, ce se descarcarà in capulu loru — de doi ani incóce — spre nimicirea sî batjocurirea causei loru natiunali, pre carea prédreptulu sî pré gratiosulu Monarchu, deopotriva cu spiritulu tempului, cu tóta intetiél'a sî seriositatea doresce a-o deslegá!

Numai caracterele cele de diamantu sî sufletele cele otialite de suferintiele multe, numai ele remasera neatacate, nepatate, neclintite; ele trecura pâna acumu prin tóte viscolele elementeloru celoru necurate si se lamurira si se otialira totu mai multu, si — suntemu convinsi, ca ori cându va da Dumnedieulu popóreloru, cá sa ne mai lucésca odata sî nóue sórele dreptatei sî alu adeverului, vomu vedé pre aceste caractere mari — in tóta glori'a loru cea adevarate stralucindu pre orisonulu nostru natiunale. —

Cine aru crede, ca intra noi, intre barbatii nostri cei de frunte, pre cari odinióra ii desmerdamu cu titlulu de „barbati ai doririloru nóstre,“ se afla unii,- multiamita Domnului, nu prémulti,- carii credu, cumca orisonulu nostru natiunale- nu se va mai limpedî nici cându, séu celu putînu nu, panacându se afla ei, pigmeii de ei, debutându cá nescari automati pre teatrulu vietiei publice sî ajutându din respoteri contrariloru nostri la sugrumarea sî inmormentarea causei nóstre natiunali!

Cine ar crede, ca — intre cei de frunte intieliginti ai nostri se afla de acei'a, cari in ascunsu ridu de incordârile si sacrificiele nóstre morali si natiunali, sî — totu in ascunsu le privescu sî esplotéza cá pre nescari marfe, ear' pre martirii nostri natiunali ii privescu cá pre nescari fantasti, ne buni de alt'a, decâtu cá sa fia prinsi sî sa traga la carulu de triumfu alu egoismului loru!

Sermani egoisti, ce orbi sunteti voi! Nu observati voi, cum ve taiati voi insîve vóue sî copiiloru vostri creang'a de sub picióre! Nu vedeti voi, cum ridu de voi patronii vostri, contrarii nostri seculari, demustrandu ei prin esemplulu vostru poporului românu, cumca inteligintii lui suntu nesce misiei! ce-firesce — numai la persónele vóstre se póte reduce.

Sermane fapture! De ati sci voi, ce indelunga rabdare avemu noi pentru voi,— si ce multu ve compatimimu noi!

Insa si— amórea nóstra cea natiunale si crestinésca 'si are marginile sale, sî— fiti asecurati, ca — fantasti, orbi, nebuni, cumu suntemu noi, dupa credinti'a vóstra, dar pandimu cu tóta cea mai incordata atentiune asupr'a fâradelegiloru sî blastemâtîeloru vóstre, portându despre tóte cele mai scrupulóse notitie, — dar acestea numai— pentru noi si pentru — Istoria séu venitoriu.

Déca câte odata intaritatiunea particularia in contra-ve resufla sî in publicu, de acést'a ne pare reu; atari emotiuni chiaru atâtu de putînu se potrivescu cu principiele nóstre, cá sî—faimosulu cavalerismu alu unoru cunoscuti championi, cari — paru ca abé ascépta atacuri in contr'a domniloru nostri mari, pentru cá delocu sa sara — cu o falca in ceru, cu alt'a 'n pamentu — aperându-i sî glorificându-i! —

Amu petrunsu — fia publiculu nostru convinsu — pâna aduncu in rerunchii fiacâruiomu publicu alu nostru — atâtu din Banatu sî Ungari'a, câtu sî din Ardélu sî Bucovin'a, — pentruca tóte aceste pârti ale monarchiei suntu — patrie române, tóte ne jacu in aseminea mesura la anima, prosperitatea toturoru solidarminte ne face cu-

prinsulu causei sî programei nóstre natiunali.— Veghiarea nóstra cea ne'ncetata, elucrubratiunile nóstre cele fatigióse— ni-au datu la mâna documintele de vendiare a ómeniloru nostri retaciti deprin tóte pârtile. Scimu prébine distinge intra acei-ce s'au alunecatu a ne stricá din slabiciune séu stupiditate, sî intra acei-ce conlucra la sugrumarea nóstra natiunala din — reutate ori pofta de cascigu. Venitoriulu— suntemu convinsi — ca ii sa demascá la tempulu seu pre toti, cumu suntu ei, sî natiunea va aduce sentinti'a asupr'a loru séu asupr'a — mormentului loru !

Noi insa ne-amu propusu, in impregiurâri cá cele presinti, nici a-i atacá, nici a-i aperá.

Nu-i vomu atacá, pentruca - nu vomu sa facemu bucuria sî triumfu contrariloru nostri sî pentruca — ori câtu de misiei suntu ei, totusi suntu — a i n o s t r i sî in sentimentulu demnitatei nóstre natiunali — n e d ó r e a-i vedé prostituiti de strainii, ale câroru unelte ei suntu. —

Nu-i vomu aperá, pentruca nu potemu sa-i sprijinimu sî sa-i animâmu intru fâradelegile loru, prin care natiunei se infigu atâtea lovituri crudele.

Numai cându unii, destulu de efronti, cumu suntu, pre fatia se punu chiaru cu peptulu in contr'a causei nóstre comune, — atunci—firesce ca suntemu necesitati a-i mai sî camu isbí la o parte.

La aceste elucidatiuni ne dede indemnu corespundinti'a din Bai'a de Crisiu publicata in „Gazet'a Transsilvaniei“ nr. 95—6.

Amu dîsu, ca noi pre domnii nostri cei mari, cadiuti in prepusu de vendiatori,(? Red.)- nici ii vomu atacá, nici aperá, sî chiaru pentru acést'a dechiarâmu aici respicatu, ca — desi sî inprivinti'a casului descoperitu in acea corespundintia suntemu — cumu credemu — bine informati, cu tóte ca n e p a r e r e u de publicarea lui, totusi nu ne sentîmu motivati — nici a-lu c o n s t a t á, nici a-lu d e m i n t i.—

Andreiu Muresianu, poetulu celu nemoritoriu alu Românîloru din Transsîlvani'a, nu mai este. O bóla indelungata, trupésca sî sufletésca, curmà firulu celu scumpu alu vietiei lui celei multu patimitóre in $^{11}|_{23}$ Octobre.— Toti Românii transsilvani aducu geniului lui celu din urma tributu de veneratiune sî pietate, dîcendu-i impreuna cu noi : Fia-i tierên'a usióra sî suvenirea eterna !

Prospectu politicu.

Multîmea de nri din foile de dincolo de Carpati, ce ne veni deodata, dupa o intrerumpere bunicica, ne arata pe fiacare pagina V o t u l u u n i v e r s a l e, care se pare ca câtu de curendu are sa se prochiame.

Cine va prochiamá acestu votu, pâna in momentulu de fatia nu scimu; dar déca vomu admite ca „Buciumulu“ e mai aprópe de „inspiratiune“, vomu trebui sa sî credemu ca guvernulu va debuí sa seversiésca si acestu actu de mare insemnatate pentru statulu celu nou, pentruca camer'a, carea erá chiamata a fericí tiér'a, nu si'a intielesu missiunea si dupa informatiunile ce le scótemu din „Românulu“, nu sî o intielege nici acum. E fórte caracteristicu ce ese la lumina asupr'a numitei coalitiuni, sî inca chiaru din partea unui D. Aricescu, carele stá in relatiuni fórte de aprópe cu dîuariulu „Românulu“ sî consoti. D. Aricescu demasca nesinceritatea D. Rossetti et comp. sî lauda pre guvernu cá pre mantuitoriulu patriei. Sî in adeveru déca mai arunca omulu privirea sî in fragmentele istoricului Balcescu, sî vede cum caracteriséza pe Rossetti, Bratianu, Eliade etc. trebuie se dica, ca Cuza au festu pentru tierile cele dóue române de dincolo tramisu de Ddieu.

Suntemu curiosi fórte noi cesti de dincóce de viitoriulu celu mai de aprópe alu veciniloru nostri consangeni, cu atâtu mai multu cu câtu vedemu, ca si o schimbare de ministeriu e in jocu, sî inca o astfeliu de schimbare incâtu nu sciu de aru fi cineva, cine aru reprobao. „Românulu“ aude ca Cogalniceanu aru fi isbutitu cu compunerea unui cabinetu nou, in care Cogalniceanu e presiedinte alu cabinetului sî ministru din intru ; Steege M. de finantie ; Papiu Ilarianu de justitia ; Orbescu de lucrârile publice ; Balintineanu de culte ; Iacovaki de resbelu, N. Rossetti Balannescu de lucrarile din afara. „Buciumulu“ inca nu s'a pronuntiatu asup'a cabinetului, ne spune inse intr'unu nru, ca Cogalniceanu au sositu la Bucuresci si in altulu afirma incatuva, ca Cogalniceanu in adeveru se ocupa cu compunerea unui cabinetu. — Trupe române in nr. de 10,000 bivuachéza inca in castrele dela Cotroceni.—

In privinti'a s i t u a t i u n e i p o l i t i c e, carea in totulu eii mai multu mai putînu depinde de caus'a polona, inca totu nu se póte dîce nimicu hotaritu. Cele trei poteri apusene: Engliter'a, Franci'a sî Austri'a inca nu suntu un'a in privinti'a procederei loru incontr'a Russiei; Engliter'a singura nu va sa declare Russiei resboiu, Franci'a ascépta din dî in dî sa véda, declará-se-va odata Austri'a hotaritu intr'o parte ori intr'alt'a. Tóta lumea e cu asceptare incordata la important'a dî natala a 'mperatului Napoleonu, crediendu ca acest'a atunci trebuie sa se enuncie in privinti'a Poloniei. —

G e r m a n i 'a serbà de nou o serbatóre mare natiunala, de asta data insa mai multu cu caracteru politicu: jubileulu de 50 ani alu batâlii cu Francesii la anulu 1813. E de insemnatu, ca pecându in dîlele 17-19 Octobre in celelalte capitale ale tieriloru germane, velfaiau tricolórele germane (negru-rosiu-auriu), pe atunci in capital'a Prussiei nu se vedeá far unde sî uude câte unu stindardu cu colorile prusesci. — In Prussi'a s'au inceputu alegerile pentru parlamentu; incâtu se scie pân'acumu, acelea esîra fórte in nefavórea regimului. E teama (sî nu prea), ca confederatiunea germana se va 'ncaierá cu Dani'a pentru Schleswig— Holstein. Pentru casulu acest'a Dani'a s'au aliatu cu Svedi'a. — Ministrii staturiloru germane representate prin suveranii loru la congressulu din Frankfurt, tînu conferintie ministeriale in Nürnberg, spre a continuá opulu inceputu de domnitorii respectivi.

In P o l o n i 'a lupte singurite. Locuitorii tierei, sî mai cu séma ai capitalei Varsiovi'a se temu de o lovitura repede din partea Russiei, sî câti potu parasescu tiér'a. Se suna, ca Russi'a dupace aru sugrumá revolutiunea, aru avé de cugetu sa 'mparta Poloni'a in patru gubernamente rusesci, pentru care sa fia destinati sî capii.— Lânga mesur'a amintita de nou intr'unulu din numerii mai noi, de a spioní pre parintii prin copiii loru luati depe strade, se adauge acum alt'a: de a pune militia in numeru ingrozitoriu prin casele cetatieniloru, macarca de casarme nu e nevoia.

Varietâti sî noutâti de dî.

A e r o n a u t u l u N a d a r din Parisu a creatu unu balonu de aeru mai mare decâtu tóte cele cunoscute pâna acum, sî 'n dîu'a plecârei l'au espusu spre vedere publicului parisianu, dela care au incassatu cá venitu curatu preste 200,000 franci. Balonulu e inaltu de 180 urme, sî consta din 3 pârti : balonulu celu mare, la alu cârui invelisiu de matese au lucratu 200 cosatoritie o luna de dîle ; apoi unu balonu mai micu, unu felu de camara pentru balonulu celu mare, in fine o cascióra de 8 urme de inalta sî 13 urme de lunga, in carea se afla o tipografióra, o lucratóre (atelieru) fotografica, o camera pentru mancare, o camera pentru toaleta, o camera pentru capitanulu sî 3 paturi pentru pasageri. La cea d'antâiu sborare in 3 Oct. c. n. au siediutu in elu 15 persóne, care tóte scapara cu fric'a si cu unele lovituri mai usióre. In 18 Oct. sborà iara, sî tocmai cerculéza prin jurnale o depesia telegrafica datata din Hanover'a, dupa carea balonulu s'a pogoritu in 19 Oct. la Eystrupp, sî rumpendu-se funiele, pasagerii lui fura raniti in diferite moduri : Nadar si-a frântu amendóue piciórele, muiere-sea e strivita reu, St. Felix fu tarîtu o óra, belitu gróznicu sî-si rupse mân'a, Dr. Arnould e ranitu usioru. Toti nenorocitii calatori fura adusi la Hanover'a sî dati in grij'a mediciloru. —

C u v e n t u l u r e g. Z i m m e r m a n n din siedinti'a XLIII
(Continuare sî capetu.)

Cererea acést'a inca au fostu respinsa, dupa cum arata art. 4 din 1791, sî asiá sî in privinti'a acést'a au fostu sustînuta ideea de independinti'a Transsilvaniei. Cu tóte acestea concedu, ca din caus'a afinitâtii, a sortii comune politice si pentruca de sute de ani Transsilvani'a sta in legatura cu Ungari'a, au fos u si cursulu ideiloru politice astfeliu, incâtu nici unu barbatu de statu n'a potutu perde din vedere impregiurarea, ca ce se intempla in Tranni'a si-are in Ungari'a, si iérasi ce se 'ntempla in Ungari'a si-are in Transsilvani'a echulu, resunetulu seu.— Eu anca credu, ca serguinti'a spre o complanare indestulitóre e fórte mare din partea acelor'a, cari pórta sórtea statului decându s'a re'torsu Austri'a la formele constitutiunale. Eu cugetu, ca nu retacescu, cându

credu ca diplom'a din Octobre incopcéza dóue idei :— odata adeca facendu o concessiune ce erá o datoria fatia cu consciinti'a constitutiunala, si adóu'a óra, ideea de complanare pe acésta basa.

De siguru, ca tramiterea representantiloru la senatulu imperialu din partea Transsilvaniei nu se opune complanârei. Nu se opune, pentruca indata ce formulâmu complanarea mai precisu, se vede, ca pedeca pentru complanare nu este.

Care sa fia bas'a complanârei? Se fia simpl'a ignorare a toturoru celoru intemplate si desvoltate dela 1848 incóce, si simpl'a reintórcere si esecutare a legiloru ungarice din 1848 ori de mai nainte? Aceloru cari fiindu transsilvaneni si suntu participatori de astfelu de politica, mi iau voia a le aduce inainte numai dóue fapte din legile dela 1848 ale regatului Ungariei. In articululu 5 de lege, care tractéza despre alegerea deputatîloru la diet'a ungarica, se alla in §. 3:

„Totu alegatorulu póte fi alesu, déca au ajunsu anulu alu 24 sî corespunde ordinatiunei, in urm'a carei: limb'a magiara e singura cea legislativa."

In altu art. sî adeca in art. 16 alu dietei din 1848 ungaresci in § 2, aline'a 6 se afla:

„Limb'a generala a consultâriloru atâtu in adunâri, câtu sî in comitete e pentru Ungari'a cea ungurésca."

Pe bas'a unoru astfelu de legi Transsilvani'a nu póte tinde mân'a spre impacare, pentruca legile acestea esprima nullificarea fiacârei natiunalitâti afara de cea magiara. Transsilvani'a nu aru poté tinde mân'a pe bas'a legiloru din 1848 din causa ca Tranni'a au fostu s'lita prin esperiintiele ce le vedemu in istoria, a intrá in referinti'a sea de mainainte fatia cu Austri'a, din causa ca Tranni'a singura nu se póte aperá sî sustîné, din causa ca ea e avisata la o legatura cu unu intregu mai mare, din causa ca tocmai legislatiunea ungarica din 1848 au statoritu unu alu doilea ministru propriu unguresc de esterne, carele aru fi fostu asiá dîcendu solulu regelui Ungariei accreditatu la imperatulu Austriei, din causa ca legislatiunea aceast'a prin crearea unui ministeriu de finantie propriu unguresc, prin crearea unui ministeriu de comerciu propriu ungurescu si a unui ministeriu propriu ungurescu de resbelu despica asiá dîcendu monarchi'a in dóue castre inimice. Pe bas'a acést'a nu póte diet'a tinde mân'a spre impacare. (Bravo!) Ce impedeca, de a se poté face complanarea pe bas'a diplomei din Octobre, carea da imperiului ce e alu imperiului, sî fiecârei tieri, ce e a tierei? Ce impedcca de a nu ne folosí de ocasiunea oferita de patent'a din Fauru, spre a intrá in senatulu imperialu si a correge ceea ce póte in privinti'a libertâtii cetatienesci sî politice e reu? Complanarea nu o impedeca nimic'a asia tare,— dorere ca trebuie sa constatâmu fapt'a— cá impregiurarea, ca in cercurile multu stimate unguresci s'au schimbatu ideile si parerile. Mi-iau voia a amintí, cum se au esprimatu stimabilii magnati magiari atâtu ungureni câtu sî ardeleni in memoriulu asternutu ministriloru in Martiu din 1850,— memoriulu au fostu ascrisu de jurnalistic'a de pe acelu tempu conservativiloru vechi— despre aceea, ce i se cuvine Ungariei, cá tiéra autonoma, fatia cu celelalte tieri austriace. Acei magnati dîcu: „Consciinti'a de o autonomia stravechia a legislatiunei unguresci, cu privintia la cuprinsulu intregu alu afaceriloru interne a le tierei va fi privita totu deun'a cá dreptu alu trecutului indreptatîtu prin istoria; voi'a precumpanitóre a tierei e a indreptá prin activitatea ei propria, ceea ce s'au fostu stricatu." Aceiasi petenti dîcu despre referintiele monarchiei:

„Totu asiá de generalu sî viu e simtiulu, ca referinti'a Ungariei celei impreunate nedeslegabilu cu monarchi'a Austriaca prin sanctiunea pragmatica, trebuie regulata astfeliu, incâtu atâtu ce atinge modulu câtu sî insemnatatea referintiei sî a comunitâtii (Gemeinheit) acesteia sa aiba unu fundamentu, carele sa dea argumentele cele mai tari, ca neintielegeri cá cele trecute nu voru mai poté fi." Petentii câudu vorbescu de neintielegeri, — precumu singuri marturescu—(sum fórte objectivu in cestiunea acést'a), intielegu revolutiunea trecuta. Actulu subscrisu, dintre Ardeleni, de Samuile Bar: Iosica, fostulu cancelariu de curte transsilvanu, dupa aceea de Contele Dominicu Betlen de Iktar, dupa aceea de Nicolae br. de Bánffy, acelasi carele capetà pentru diet'a de fatia regales, carele e chiamatu din partea corónei, sî carele acumu nu mai e baronulu, ci Contele Bánffy. (Ilaritate).

Déca astadi acelasi punctu de manecare aru dá tonulu in cercurile unguresci, precumu e in actulu acest'a sî sî intr'altulu din 1857 citatu de mine in acésta sala mai nainte, atunci complanarea s'aru fi fâcutu in adeveru inca prin diplom'a din Octobre. Diplom'a din Octobre purcede dela suppositiunea, ca o centralisatiune, precumu se afla intr'alte staturi ale continentului, in monarchi'a austriaca e cu nepotintia, ca provincieloru sî regateloru, din care e compusa monarchi'a, trebuie sa li se pastreze o viétia individuala, provinciala, sî ca ele se aduna impreuna numai la pertractarea constitutiunala a aceloru afaceri, ce privescu la imperiulu intregu. In directiunea ideiloru, in carea me miscu, numai acelu singuru faptu lu mai constatezu, ca chiaru sî cantónele din Elvetî'a, care de siguru — se póte dîce ca suntu impetrite, sî inca de sute de ani, in suveranitatea loru cantonala, ca, dîcu, sî acestea s'au vediutu nevoite a parasí federalismulu vechiu istoricu sî in cea din urma diploma constitutiunala a loru din 1848. a'ntroduce o conducere mai centrala a afaceriloru loru comune. Ori voiu privi dar rescriptulu cestiunatu din punctulu constitutiunei transsilvane, ori lu voiu privi din punctulu interesseloru nóstre materiale vitale, ori lu voiu privi din punctulu referintieloru fatia cu regatulu Ungariei,— ori sa-lu privescu din punctulu complanârei celei atâtu de multu dorite de toti sî alu pacificatiunei intregei monarchii celei de toti dorite, — in nici o directiune nu aflu vr'o indoiéla, ce m'aru poté indemná, de a nu corespunde provocârei ce mi se face de regimu, de a nu practisá drepturile constitutiunale, ce-mi competu, sî de a nu me 'nfatîsiá la loculu acel'a, in care singuru patent'a din Februariu, ori dóra sî diplom'a din Octobre sa póta devení in modu legitimu obiectu de proiecte de modificare, de a me 'nfatîsiá, dîcu, la acelu locu sî prin ccést'a in fapta a concede possibilitatea unoru atari modificatiuni.

De aceea din acestu punctu de manecare me alaturu pe deplinu la relatiunea comitetului fostu insarcinatu cu referad'a. (Brave! vivace.)

Nr.—50—3 **Concursu.**

La Scólele populare gr. res. din Protopopiatulu Turdei de susu:

1. In Comun'a Iabeniti'a e vacantu postulu Invetiatorescu cu salariulu anualu 65 fl. v. a. si quartiru.

2. In comun'a Potocu cu unu salariu anualu de 32 fl. v. a, quartiru, si lemne.

3. In Comun'a Maerau cu unu salariu de 70 fl. v. a. si quartiru.

4. In Comun'a Cuesdiu impreunatu cu salariu anualu da 70 fl. v. a., quartiru si lemne.

5. In Comun'a Dumbrava impreunata cu unu salariu anualu 70 fl. v. a., quartiru si lemne.

Individii, cari aru voí a competí la aceste posturi invetiatoresci, trebue sa fie de natiunea româna si religiunea gr. or. si au a se adresá pâna in 20 Octobre a. c. la subscrisulu, provediendu concursurile loru cu atestatu de botezu, cu documente despre capacitate, despre servitiulu de pâna acuma avutu, si despre purtarea loru politica si morala.

Idicelu in 25 Septembre 1863.

Iosifu Brancoveanu m. p.
Administratoru protopopescu si inspectoru distr. scolaru.

In nr. din urma fati'a I. ne rogâmu a se citî „direptoru" (rapitoru) etc.

Pretiurile de piatia
dinSabiiu, Martiin 15/27 Octobre 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 15/27 Octobre 1863.

Metalicele 5%	76	Actiile de creditu	186. 10
Imprumutulu nat. 5%	81. 70	Argintulu	111. 75
Actie de banca	791.	Galbinulu	5. 40

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 97. ANULU XI.

Sabiiu, in 20 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v.

Dreptate!

I.

(M. B.) Care poporu alu imperiului austriacu n'a salutatu din adenculu inimei diplom'a solemna a Maiestâtii Sele, prin carea desfiintiase sistemulu absolutisticu, reinviase, si in tierile unde constitutiunea pâna atuncea erá necunoscuta, introduse o viétia constitutiunala dupa recerintiele tempului modernu si dupa impregiurârile de atuncea ale imperiului? Am salutatu-o toti in Monarchia dela resaritu pâna la apusu cu acea convingere, ca cuventulu parintescu alu Maiestâtii Sele va fi binepriceputu de câtra toti fiii imperiului, si voru colucrá toti cu totii la poterea si marirea casei domnitóre si la fericirea patriei proprie.

Multiamita popóreloru loiale si credincióse câtra tronu, care documentara in fapta, ca suntu gat'a totdeun'a a dá mâna de ajutoriu, ba si sacrificiu la finirea opului grandiosu: la reformarea imperiului intregu!

Noi, si potemu dice ca dintre tóte popórele Monarchiei mai alesu noi Românii suntemu acei'a, cari aveamu sperantia dulce de a scapá odata de vigeliele tempului trecutu,— speramu ca cuventulu celu maretiu de „indreptatire egala“ va aflá resunetu viu in peptulu popóreloru si de si nu intr'o clipita dar totusi cu incetulu se va realisá dorinti'a atâtoru secle,— speramu ca bas'a principala si uniculu radîmu alu susistintiei natiunale in patri'a nóstra— l i m b 'a fiacârui poporu se va innaltiá la unu gradu ce i se cuvine in viéti'a publico-politica, si in urma: de órece fiacare persóna in principiu e recunoscuta de egala cu celelalte persóne, cu acelea-si drepturi politice si cetatienesci: speramu ca corpulu intregu alu persóneloru de aceeasi origine asijderea va fi recunoscutu in fapta de unu factoru impunatoriu si respectatu intre celelalte corpuri ale persóneloru singuratice; adeca: credeamu, ca limb'a si natiunalitatea fia-cârui poporu va fi provediuta cu asemenea drepturi, precum e provediuta si a celorulalte popóre in viéti'a publico-politica.

Speranti'a nóstra pâna acum'a remase totu numai sperantia, câci cuvintele serbatoresci ale Monarchului pentru noi suntu numai pe harthia, ; ne-amu mangaiatu insa cu aceea, ca tempulu acest'a nu póte fi pentru noi totu tempulu suferintieloru chiaru in poterea innalteloru dechiaratiuni,— amaratiunea amu immormentat'o in peptulu nostru cá amaratiunile atâtoru secoli, crediendu ca preste putînu va trece si acestu reu.

Suntemu in stare esceptiunala si avemu de a ne inchiná principieloru efluintiate din acesta stare esceptiunala,— ne vine insa mai amaru decâtu pelinulu, cându vedemu, ca starea acést'a abnorma nu se estinde deodata si asupr'a acelor'a, cari prin politic'a loru cea nematura se abatura dela calea impaciuirei cu guvernulu Maiestâtii Sele si cu natiunile colocuitóre in patria; astadi n o i n e m a g i a r i i suntemu pedepsiti pentru retacirile dietei magiare din 1861, si n u m a g i a r i i, câci acesti'a astadi au mai multa potere, si mai mare influintia in tóte comitatele nemagiare, decâtu sperau a o avé cându-va, si cu tóte ca cuventulu de „egala indreptatire“ nu e nimicitu, nu e retrasu prin Maiestate, totusi trebuie sa spunemu pe fatia, ca astadi numai Magiarii se 'mbucura mai de tóte bunatâtile vietiei constitutiunale, ear' noi nemagiarii o pâtimu mai reu decâtu sub sistemulu lui Bach, adeca: suferimu penitentia pentru pecatele altor'a. —

Dela senatulu imperialu.

Dupa o depesia telegrafica a lei „Herm. Zeit.“ — etc. datata din Vienn'a din 15/27 Octobre, in aceeasi dî presiedintele casei magnatiloru enuncia bucuri'a sea pentru intrarea Transsilvaniloru, i saluta din inima, si constatéza largirea drepturiloru Senatului imperialu urmata prin acést'a. Episcopulu S i a g u n 'a multiamesce pentru amicabil'a salutare. Intrarea Transsilvaniloru, dice, isvoresce din convictiunea patriotica, carea institutiunile date le privesce cá pre unele, ce fericescu tóta tierile si sustînu autonomi'a dinlauntru a tieriloru singuratice. Diplom'a din Octobre si patent'a din Februariu le privesce cá legile fundamentale de statu, de a câroru urmare depinde fericirea Monarchiei, pentruca ele corespundu trebuintieloru dinlauntru si din afara ale imperatîei si drepteloru dorintie ale popóreloru. De aceea dict'a transsilvana a decretatu cu unanimitate inarticularea ambeloru legi si tramiterea la senatulu imperialu. Noi nu vomu lipsí a corespunde chiamârei nóstre dupa consciintia.*) (Applausu mare).— Dupa aceea se priimescu proiectele de legi pentru scóterea simai departe a contributiunei urcate, si pentru contributiunea de diferinti'a vinarsului dupa conclusulu casei de josu. In comissiunea immultîta de finantie se alesera: Siagun'a, Popp, Bruckenthal si Fogarasy.

In aceeasi dî priimi cas'a de josu bugetulu curtii imperatesci, alu senatulu imperialu, alu consiliului ministriloru si alu cancellariei de cabinetu fâra desbatere. Comitetulu de finantie decise, a se intarí prin patru, comitetulu pentru darea de luxu prin unu Transsilvanénu. In celu d'antâiu fura alesi: de Trauschenfels, Alduleanu, Baritiu si Groisz, in celu din urma Br. Eugenu de Friedenfels. —

In siedinti'a de Mercuri a casei ablegatiloru depuse L á s z l o f y appromissiunea unguresce. — Schindler interpeléza, ca are regimulu de cugetu a substerne inca 'n sessiunea acést'a o lege pentru responsabilitatea ministriloru. Schmerling promite a dá respunsulu intr'un'a din siedintiele cele mai deaprópe. — Consultarea bugetului ministeriului de statu s'au inceputu. —

O datorintia natiunala.

A n d r e i u M u r e s i a n u, diseramu in numerulu premersu, nu mai este. Inim'a cea calda de poetu, de Românu si de omu a 'ncetatu de a palpitá dupa multe si crude suferintie. Mus'a romana pleaca capulu si plânge pre celu mai mare poetu românn, ce l'a produsu Transsilvani'a, si cu ea 'mpreuna deplóra mórtea lui, cea — potemu dice — inceputa de multu si terminata acumu, totu poporulu românu. Câci omu'u poporului românu a fostu Muresianu in deplin'a potere a cuventului: in poporu a statu leaganulu lui, si poporulu a fostu obiectulu ingrijirei, sperantiei. aspiratiunei lui celei mai intime poetice. De aceea au si strabatutu poesiele lui asiá departe si asiá afundu in inim'a poporului, in acea tabla de diamantu, ale cârei trasuri de scrisóre nu le va sterge nici o tempesta a tempului. De n'aru fi scrisu Muresianu nimicu alt'a decâtu: „Descéptate Române!“, acésta singura poema intr'adeveru inspirata si neimitabila i-aru assigurá nemorirea in istori'a literaturei române, in inim'a poporului românu.

Din precuventarea poesieloru edate de insusi poetulu scimu, ca o multîme — póte multîme mare — de poesii de ale lui a s c e p t a u t e m p u r i m a i b u n e, mai bune si pentru Români si pentru poetulu, c á s a v é d a l u m i n 'a p u b l i c i t â t i i. Dar asemenea scimu, atâtu din sciri private, câtu si dintr'unu apelu alu „Gazetei“, ca si din poesiele tiparite cu spesele autorului loru, numai Domnedieu scie prin ce sacrificie, p a r t e m a r e j a c u n e v e n d u t e si ascépta si ele tempuri mai bune. Atâtu pen-

*) Ambele cuventâri le vomu publicá la tempulu seu in totulu loru. Red.)

tru cele netiparite inca, câtu sî pentru cele tiparite tempulu celu mai bunu ni se pare c'a sositu sî e tocmai tempulu presinte. Pentru cele netiparite a sositu, pentruca sutele de consideratiuni sî griji, ce leaga adesea pre omulu pâna e 'n viétia, asupr'a celoru reposati nu mai au potere; ei din momentulu spirârei din urma suntu cetatieni ai lumei spiriteloru sî cá atari stau mai pre susu de afectele sî patimele ómeniloru, fatia 'n fatia numai cu Creatorulu; de aceea sî ostenelele loru pe câmpulu sciintiei séu artei potu cutezá a esî dupa mórte-le mai fâra reserva la lumin'a dilei. Dreptu aceea natiunea acumu are nu numai datorinti'a, dar sî dreptulu de a reclamá poesiele lui netiparite inca cá unu tesauru alu seu, sî de a 'mpliní unu actu de pietate câtra reposatulu sî de iubire câtra remasii lui, ingrijindu-se pentru tiparirea poesieloru restante, trecerea loru sî intórcerea venitului din ele in folosulu greu cercatei lui familii.

Dar mai avemu sî o alta datorintia câtra poetulu Muresianu, o datorintia, carea fatia cu reposatulu poetu Muresianu devine indoitu sânta, datorinti'a adica de a ne 'ngrijí cu totii de trecerea poesieloru lui restante tiparite. Natiunea de o parte aru implini o pré frumósa datorintia, sî de alt'a aru scutí sî pre famili'a densului de necessitatea póte de a priimí directu binefaceri-ceeace pentru o inima nobila totdeun'a e fórte greu,—cându prin barbatii sei competinti aru aduce vre-o dispositiune, cá tóte esemplarele tiparite, ce restau in cas'a familiei reposatului, sa se venda, sî relutulu din ele sa se predea venerandei veduve a poetului. De nu ne-amu teme, ca vomu trece preste marginea competintiei unei foi publice, ni-amu luá voia a propune, cá Associatiunea literaria, cá un'a ce are atâtu potinti'a de a cumperá, câtu sî de a vinde acelu scumpu tesauru de poesii, sa-si procure prin cumperare totu quantulu, ce resta, sî apoi sa venda esemplarele, devenite acumu proprietatea eii, pe calea ce i se va paré mai practica.

In fine déca aru fi, cá recunoscatórea natiune sa puna poetului sî unu monumentu, noi amu propune in modu nepretensivu a i se face acestu monumentu prin scutirea de lipsa a familiei sî prin sprijinirea crescerei celoru doi prunci ai lui; câci monumentu visibilu si-a pusu Andreiu Muresianu insusi, inca fiindu in viétia, prin opurile sele.

Sabiiu in 18 Octobre. Tragemu atentiunea cetitoriloru nostri asupr'a articulului, care 'ncepuramu a-lu publicá astadi sub titlulu: Dreptate! sî care e unu productu maturu alu cugetârei, ce totu mai multu sî mai multu 'si face locu in popórele nemagiare din Ungari'a. Acestea adica, obosite de necurmat'a clatinare pe terenulu culu sterpu alu negatiuniloru, pe care s'au pusu Magiarii din 1861 incóce, sî mai apesate sub pseudo-constitutiunalismulu magiaru, decâtu subt absolutismulu dieceniului din urma; incepu a-si manifestá fâra sfiéla dorinti'a de a se vedé sî ele odata aduse la o stare mai sigura sî mai duratóre sî de a fi representate sî ele in sanatulu imperialu, in corpulu representativu alu totuturoru tieriloru din monarchia. E caracteristicu, ca dorintie do felulu acest'a, de sî credemu ca voru fi fostu nutrite in multi locuitori, magiari sî nemagiari ai Ungariei, sî numai n'au cutezatu a esî la lumin'a publicitâtii, acum se arata in jurnalistica totu mai dese, ba au devenitu obiectu de desbatere chiaru sî alu foiloru magiare, (vedi Sürgöny sî Független"). Tocmai avemu dinainte-ne unu articulu scrisu de unu Slovacu intr'o fóia mare de Vienn'a, prin care acest'a, neavendu sperantia in diet'a Ungariei, carea dupa lege e corpulu electoralu alu ablegatiloru pentru Senatulu imperialu, recomânda guvernului a escrie câtu mai curendu alegerile directe, permise prin lege pentru casuri straordinarid. Credemu, ca nu vomu gresí, déca vomu presupune, ca intrarea Transsilvaneniloru in Senatulu imperialu a contribuitu multu la acésta incuragiare a locuitoriloru nemagiari din Ungari'a, cari prin intrarea acést'a vedu mai cu séma dóue lucruri mari realisate: un'a cu Transsilvanenii, Românii, Sasii, sî chiaru sî Magiarii, de sî deocamdata numai prin doi-trei representanti, au spartu ghiati'a sî au delaturatu acea ingrozire maiestrita de Senatului imperialu, ce se silescu Magiarii din tóte poterile a o desceptá sî a o sustiné; alt'a, ca partid'a magiara din Transsilvani'a, ori câtu se credeá de mare sî de tare, n'a fostu in stare a 'mpedecá adunarea dietei transsilvane sî alegerea celoru 26 membri ai eii la Senatulu imperialu. Cu tóte acestea Magiarii stau, séu celu putînu se paru a stá luntre sî punte pelânga politic'a loru de pân' acum, carea de sî loru nu le folosesce, dar barem strica sî altor'a, tînendu-i pe locu.

Românii din Ungari'a (sî Banatu), singurii din Austri'a, cari mai lipsescu din Senatulu imperialu, dupa parerea nóstra aru face fórte bine, cându aru appretiuí dupa cum merita, vocile nemagiare in privinti'a acést'a, sî facendu o aliantia cu ele aru staruí cu totdeadinsulu pentru conchiamarea dietei loru; ear opunendu-se acestei pretensiuni legale constitutiunale pedece neinvingibile, aru cere sî ei alegeri directe pentru senatulu imperiului, cá asiá impreunandu-se acolo cu ceialalti frati ai loru, sa-si póta prepará loru sî tierei ceii multu patimitóre unu venito.iu mai bunu.

Prospectu politicu.

D'abiá se finise tiparirea numerului nostru din urma, sî eata foile de preste Carpati, sî anume „Buciumulu" ne spune, ca schimbarea ministeriului, despre carea vorbiramu in nr. trecutu, s'a facutu intocmai asiá, sî adica:

D. M. Cogalniceanu Presiedinte sî ministru de interne, — D. D. Bolintineanu ministru la culte sî instructiunea publica, — D. A. Papiu Ilarianu ministru la justitia, — D. Steghe la finantie, — D. Generalu Iacovachi la resbelu, — D. P. Orbescu la lucrâri publice, — D. N. Rosett Balanescu la esterne.

Numele cele celebre ale noiloru ministri, intre cari cu mandria vedemu sî pre compatriotulu nostru, d. A. Papiu Ilarianu, ne dau cea mai buna sperantia, ca lucrurile din Romani'a voru luá alta fatia mai buna, — la carea insotîmu sî noi urârile nóstre cu ale cetatieniloru statului românu. —

Castrele dela Cotroceni, dupa siese luni de esercitii grele, s'au desfiintiatu. Domnitorulu Alessandru Ioann I. a pronuntiatu unu cuventu de despartîre câtra trupele foste adunate, laudându zelulu, capacitatea, disciplin'a militara sî patriotismulu fiacârui corpu deosebitu: alu venatoriloru, geniariloru, regimenteloru de linia, graniceriloru, cavaleriei, artileriei, trenului, mediciloru, meseriasîloru, gendarmiei, dorobantiloru, scólei militare, in fine alu statului — majoru. Incheiarea cuventului domnescu e urmatórea: Oficieri, suboficieri, corporali sî soldati! „Inainte de a ne despartî, viu sa ve multiamescu tutoru pentru zelulu, de care ati datu probe. Ve recomându inca o-data sa ve aretati in tóte impregiurârile stricti observatori ai onórei sî disciplinei militare.

„In taber'a Cotrocenii, unde ati constituitu o adeverata armata, ati invetiatu mai bine a appretiuí viéti'a in comunu, sî acelu mare principiu, ca déca soldatulu este datoriu officiariului supunerea passiva sî respectu, oficiariulu datoréza soldatului instructiunea, esemplulu celu bunu, sî solicitudinea unui tata de familia.

„Petrundeti-va de aceste principie sacre; nu uitati nici o-data juramentulu ce ati facutu pe stégurile vóstre; sî tiér'a care face asiá de mari sacrificie pentru voi, va privi cu fala progresulu armatei române."

„Buciumulu" comunica dupa „Monitorulu mai multe acte domnesci de cea mai mare insemnatate: prin unulu din ele se conchiama Camer'a la sessiune ordinaria pe 3 Novembre a. c., prin altulu se da eliberare toturoru celoru arestati pentru delicte de pressa. —

La directiunea „Buciumului" se depunu totu mereu carte de visita din Bucuresci si din orasiele provincialn, prin care se cere „Votulu universalu."

Tóta lumea ascépta dela oracululu ce va cuventa in 5 Noemvre cu ocasiunea deschiderei corpului legislativu in Paris. Pana un'a alt'a ne spune dîuaristica, ca cartea galbina sî de astadata se va propune corpului legislativu sî cu actele afaceriloru celoru mai insemnate internatiunale, insa numai cu atâtea sî de acelea, care potu esî in publicitate. La rendulu celu dintâiu voru fi de siguru afacerile messicane sî polone. Din câte au esîtu pâna acumu prin dîuare despre cartea cea galbina a Franciei aflâmu, ca Franci'a nu se grabesce cu eliberarea Poloniei; se grabesce inse cu multiumirea poporului francesu, carele se vede a avea mari simpathii cu unu resbelu contr'a Russiei, sî cârui trebuie sa arete Napoleon III barem vointia, ce a avutu sî elu pentru acestu resboiu. E de mare insemnatate increderea, cu care pasîsse Franci'a la cabinetulu din Vienn'a camu prin Iuniu de asta véra inca, vrendu a-lu induplecá pre cestu din urma la o ac-

tiune contr'a Russiei. Cu acést'a trebuie ca e de a se aduce in legatura sî faim'a, ca Franci'a vrea sa descarce 100,000 trupe francese la Triest care prin Galiti'a se ajunga la Russi. Cu tóte aceste Franci'a se vede a nu fi desperatu inca, pentruca „la France" ne mangaie ca Polonii suntu in stare de c sustîné revolutiunea inca o ierna, mai de parte apoi tace sî dens'a sî nu ne spune, ca cine va ajutá Poloniloru la primavéra? Cá respunsu la intrebarea din urma-nu scimu de nimerimu — aducemu unu toastu alu unui colonelu de la unu regimentu de dragoni francesi, tînutu cu ocasiunea unui banchetu la care au luatu parte mai multi maresiali. Eata intre alte ce s'a dîsu in acelu toastu: Póte ca nu mai e departe dîu'a, in care imperatulu ne va provocá. sa ne mesurâmu cu subjugatorii unui poporu simpaticu Franciei. . ."

Intr'aceea Russi'a se pregatesce a asceptá pre inimici nu numai la Nordu, ci sî la marea neagra. Sensatiune mare au fâcutu aperarea flotei russesci in porturile Neuyorcului, de unde lumea face conjecturi de simpathia ba sî de o aliantia intre uniunea Americei de nordu sî Russi'a.

Jurnalulu „Független" se vede a fi fórte pentru intrarea magiariloru in Reichsrath dupa o corespundintia a O. D. P. Elu desaproba politic'a passivitatei Ungariei, precumu sî neparticiparea magiariloru ardeleni la diet'a transsilvana. „Noi nu vremu" continua mai departe „Független" sa eruâmu de au lucratu Ungurii din Tranni'a intieleptiesce, cându s'au decissu a parâsi diet'a, nici deaca politic'a, carea au urmat'o ei, dela aparerea diplomei, e opportuna giurstariloru de fatia, pentruca ea, ce au fostu alt'a decâtu continuarea dela politic'a Ungariei sub impregiurâri cu multu mai nefaritóre Dar atât'a e siguru ca politic'a acést'a au adusu lucrulu acolo unde lu vedemu; ca ea ni-a pregatitu situatiunea, in care ne aflâmu; ca ea ne va duce sî la mai reu, déca nu vomu alege de tempuriu alta politica, pecâtu tempu adeca mai potemu alege. —

„Magyar Sayto" vorbindu despre grabirea deputatiloru ardeleni la senatulu imperialu precumu sî despre voturile ce o fractiune de români le alaturà lânga ale sasiloru, deminticsce intrunu modu fórte energicu pre acele dîuarie, care adnumeraserà sî pre Escel. Sea Eppulu Br. de Siagun'a intre acesti'a sî dîce ca elu totdeun'a au fostu cu mass'a Româniloru sî pe cându altii alergà la Vienn'a elu se aflá bolindu a casa.

Cuventulu ablegatului Dr. Ratiu in siedinti'a XLVI.

(Continuare sî capetu din nr. 95.)

Ce se tîne de locurile alodiale, pe care asiu dorí eu, cá sa le rescumpere statulu, amu de a observá urmatórele, sî adeca: Eu sustienu, cumca locurile din §§. 18, 19 sî 28 suntu in intielesulu §-lui 3 co ipsa de natura colonicala; §. 18 sî respective §§. 19 sî 28 vorbesce de 3 soiuri de locuri: despre acelea ce sau datu iobagiloru pe lânga robote séu prestatiuni banale pe tempu nedeterminatu, dar in casulu acest'a au trebuitu se fie acelea si la 1819 in posessiunea loru (platirea contributiunei nu se póte luá de cinosura, fiindu ca multe locuri de natura alodiala s'au scrisu in conscriptiuni la locuri colonicale sî vice-versa), fiindu ca, daca acelea n'au fostu dela anulu 1819 pâna 1848 in mâni iobagesci, atunci dupa § 18 nu se potu rescumperá, eara acelea, care s'au datu unoru familii pâna la espirarea loru séu a secsului barbatescu, chiaru prin acést'a au imbracatu natur'a colonicala.

Prin urmare aceste locuri au sa se considere in intielesulu § 3 de locuri colonicalc. Remânu locurile din §§. 16, 21 sî 29; cele specificate in § 16 suntu de natura diversa; unele suntu rupte de totu din locurile colonicali; altele suntu de natura cu totulu alodiala; dar' aceste locuri, precum si cele din §§. 21 sî 29, daca vomu considerá casulu celu mai reu sî vomu afirmá, ca s'aru fi datu possessoriloru din an. 1848 dupa 1819, in privinti'a acést'a inca trebuie sa observezu, ca possessorii loru, daca dela desfiintiarea iobagimei sî respective dela an. 1853 n'aru fi contribuitu pentru rescumpararea iobagiloru, ci pentru rescumpararea loru propria, atunci densii celu pucinu locurile acelea le-aru fi rescumparatu mai de totu, prin urmare dreptatea pretinde, cá precumu acesti'a au contribuitu pentru rescumpararea iebagiloru, sa contribuie sî iobagii pentru rescumpararea locuriloru specificate la §§. 16, 18, 19, 21, 18 sî 29. —

Nunumai atât'a, dar sî din interessulu statului e o necesitate imperativa, cá sa contribuie pentru densii tóta tiér'a, cá sa previna prin acést'a unu reu, sa previna, dîcu, prolctariatulu ce s'aru puté nasce, si care aru fi periculosu salutei publice. —

Ce se tiene de alu 2-lea proiectu de lege privitoriu la interpretarea sî in parte modificarea §-loru 40 sî 45 din patent'a din 21 Iuniu 1854, trekuie se observediu, ca in privinti'a acést'a aflâmu inainte de an. 1848 nesce mesuri administrative sî adeca: punctele regulative din an. 1769, 12 Novembre, prin care se hotaresce, ca pentru vitele iobagiloru sî ale dîleriloru sa se asigneze pasiune indestulatóre. Acésta dispusatiune administrativa s'a priimitu prin diet'a tierei de lege in anulu 1791. sî anume prin articululu de lege alu 27-lea; totu in privinti'a acést'a a decisu sî diet'a din an. 1846 § 1. privitoriu la beneficiurile fiacârei comune pentru vitele iobagiloru, sa i se asigneze pasiune suficienta, incâtu concede pusetiunea sî estinderea hotarului; mai incolo se decide, ca din acést'a pasiune sa se rupa o parte anumitu pentru vitele de jugu ale iobagiloru, eara in comunele, unde nu se afla locuri de pasiune, trebuie sa se rupa din locurile de aratu, un'a parte de locu spre scopulu acest'a, sî acést'a fara privire, ca acele locuri constau numai din locurile iobagiloru, séu sî din ale domniloru pamentesci. Diet'a din a. 1848 decide in privinti'a pasiunei, ca fostii jobagi sa nu se conturbe nici decumu in folosirea pasiunei indatinate pâna atunci.

Din cele atinse pâna aci, apriatu se vede, cumca fostiloru jobagi, dîleri sî asiá numitii curialisti li s'au asignatu de regula in fia care comuna câte unu locu de pasiune; acestu locu de pasiune au fostu pâna la a. 1848 in proportîune cu numerulu viteloru, pentru care s'au fâcutu asignarea, dara nu s'au fâcutu sî nu s'au potutu face in proportîunea possessiunei unei seu altei pârti. Prin urmare cu ocasiunea segregâriloru de pasiune, care—le regutéza patent'a urbariala, sî anume § 40, aru fi debuitu a se luá de cinosura folósele eara nu possessiunea, pentru-ca pasiunile s'au asignatu de la inceputu pentru sustînerea viteloru fostiloru jobagi. Asiá eu § 40 din patenta nu numai ca-lu aflu in contradîcere cu dispusetiunile legislatiunei de mai nainte, ci-lu aflu totodata sî nedreptu, — pentru ca in punctulu 1 de sî recunósce, ca pasiunile suntu de a se impartî dupa usulu, ce a custatu pâna la a. 1848, totusi hotaresce mai in urma, ca impartîrea sa se faca in proportîunea pasiunei, asiá câtu domnulu pamentescu, déca are 3 pârti din hotaru, trebuie sa capete 3 pârti de pasiune, prin urmare eu asiu crede, cumca § 40 in intielesulu legislatiunei de pâna la 1848 trebuie sa se modifice astfeliu, cá la segregarea pasiuniloru, ce se va intemplá, sa se ia de cinosura nu possessiunea unuia séu altuia, ci folósele, care le au trasu fia care pâna la 1848, fiindca, cum dîsei, pasiunea s'au asignatu dela inceputu cu referintia la trebuintiele iobagiloru, eara nu cu referintia la possessiune, fiindca altfeliu nu aru avé legea nici o causa ratiunala pentru sine.

Partea a 2 a §-lui in privinti'a pasîunei pe lânga o taxa séu fâra acést'a inca mi s'a parutu neprecisa, dara credu, cumca propunerea, ce amu facutu in privinti'a acést'a, s'a justificatu in destulu prin dispusetiunile respective ale patentei susu mentîunate. Modificarea, ce amu facutu la § 45 e numai consecuintia a principiului desvoltatu pâna aci, si prevede singuru acelu casu, cându pasiunea, ce s'aru impartî, aru fi atât'a de mica, incâtu nu aru ajunge nici pentru sustînerea viteloru tieraniloru. In casulu acest'a, déca domnulu pamentescu pâna la 1848 sî in anulu acest'a nu au intrebuintiatu pasiunea, sa se eschida cu totulu dela participarea la pasiune, ceeace cu putîne modificatiuni sta sî in § 45 din patent'a urbariala, care eschiderea domnului pamentescu o conditiunéza sî dela impregiurarea, déca nici densulu, nici curialistii séu n'au posediutu locuri intravilane, séu estravilane. Insa o aseminea conditiune—dupa parerea mea — e cu totulu nedrépta, fiindca la impartîrea pasiunei concurgu sî curialistii pentru sine, eara nu pentru fostii loru domni, prin urmare din acea causa nu potu pretinde fostii domni pamentesci nici o parte.

Ce se tîne de proiectulu alu 3-lea, care modifica § 48, in privinti'a acést'a amu onóre a observá, cumca inca in a. 1769 se face amintire despre usulu de pe atunci, sî despre dreptulu tieraniloru, de a trage folóse din paduri. —

Asiá punctele regulative din anulu acel'a contînu urmatórele: Tartozik a' Földés—Ur maga Jobbagyainak és Zellérjeinek tüzi és épületre kivántató fát az ollyan hellyeken ingyen enged ni, a' hol köz vagy—is szabad Erdök vagynak, ha pedig semni köz Erdök nem vólnának, szabadságat adni, hogy a Földés—Ur különös Erdejéből— is (hanemha az

mindkevés és draga, mind pedig a' maga szükségére – is elegedendö nem volna) alféle le – dölt és száraz fákat vihesenek magoknak az Erdö—Pásztorok hirevel és jelen létékben. . etc.— A melly Hellységekben mindazonáltal némely Erdök régi idöktöl fogva a Falukhoz tartoztanak vólna közönségesen, és azok által mostanig bizattattak — is, azoknak Birodalmában a' Faluk ez után—is megtartasanak, fen maradván uyan csak a tuladonság, vagy—is Proprietas jussa a' jószágok, vagy Dominiummok mellett."

Asemenea sî legea din 1847 in privinti'a acést'a hotaresce, ca fostiloru iobagi sa li se concéda folosirea paduriloru in acea mesura, in carea s'au folositu si pâna atunci, sî sa statorésca, cá deaca cumvá s'aru segregá o padure, in carea fostii iobagi au avutu dreptu de a trage folóse séu le-au folositu in comunu cu domnii pamentesci, atunci partea de padure, ce se va asignâ comunei, trebuie sa corespunda intru töte folóseloru, cele au trasu iobagii pâna la asignare din acea padure, adeca, cá folósele ce le-au avutu mai nainte din acelu quantu, sa le pôta trage si dupa asignare. Legea din anulu 1848 in privinti'a acést'a fórte prescurtu sustîne dreptulu, care l'au avutu iobagii, sî decide, cá ei sa nu se conturbe din folosirea paduriloru indatinate, sî din posessiune sa nu se póta scóte fâra interventiunea judecatoriei.

Déca cautâmu la impregiurârile factice, aflâmu, cumca fostii iobagi au fostu avutu cu multu mai mare dreptu la paduri, decum se hotaresce prin articulii de lege din anutu 1791, —

a) câci e lucru invederatu, cumca in patri'a nóstra se afla unele paduri ingreunate cu servitute pentru lemne de focu sî ziditu, —

b) Paduri, in care fostii iobagi au avutu dreptulu de ghinderitu, séu pasiunatu, séu ambele.

c) Paduri, la care domnii pamentesci pâna la an. 1791 n'au avutu dreptulu nice de inspectiune, de unde se vede, ca comunele iobagesci au avutu proprietate eschisiva de paduri; dovada pentru acésta asertiune suntu metele, conscriptiunile vechi sî in specie cele din an. 1819, unde se dice in privinti'a paduriloru din hotarele muntóse, cumca domnii pamentesci n'au avutu nici odata mai mare dreptu la folosirea paduriloru, decâtu iobagii, sî ca fia-care le-au folositu dupa placu; asemenea se vede sî din privilegiulu andreianu din an. 1224 art. 8, care vorbesce despre padurile Româniloru sî ale Bisseniloru.

Asiá dara chiaru sî legislatiunea transsilvana pâna la an. 1848 au sustînutu status quo in privinti'a folosirei paduriloru, pecându § 48 din patent'a urbariala sta in contradîcere chiaru cu dispositiunile legiloru de inainte de 1848, pentru ca hotaresce unu quantu pentru iobagii din comunele de classa a 3-a sî a 4-a de 11 jugere, din acestu quantu acele comune muntoase, care au facutu negotiatoria cu plute etc., — nu potu trage folósele, care le au avutu pâna la 1848, sî asiá aceste comune in câti-va ani aru devení moritóre de fóme.

Din acele dîse mai nainte se vede, cumca acele paduri au fostu comune, prin urmare nu se potu considerá de paduri alodiale, ci mai multu de paduri colonicale; din care insa au trasu sî domnii folóse; impartîrea dara trebuie sa se faca dupa folóse. Prin urmare credu, ca in privinti'a pârtiloru muntóse, unde tieranii au avutu dreptu nemarginitu la paduri, nici decâtu nu se póte oplicá § 48; sî in privintin'a acést'a e unu defectu in lege. Principiulu, pe care amu onóre a-lu esprime in proiectulu meu de lege, nu numai ca nu sta in contradîcere cu principiulu statoritu in patent'a urbariala, ca adeca starea sî sórtea jobagiloru sa nu devina mai asupritóre dupa a. 1848, ci sta chiaru in armonia cu legislatiunea patriei de mai nainte, pentruca de la a. 1769 incóce totdeun'a s'au hotarîtu, cumca fostii jobagi sa fia asecurati in folosirea paduriloru sî dupa segregarea, carea se face, sa traga totu acele folóse, care le au avutu mai nainte. Paragrafulu 48 presupune, ca din maximulu hotarîtu potu trage folósele avute sî comunele muntóse, eu insa — trebuie sa dechiaru — cumca acésta presupunere nu e adeverata.

Ce se tîne de § 82, eu credu, cumca §-lu acest'a nu vorbesce nici decâtu despre procesele in privinti'a naturei locuriloru intre domni sî intre tierani, ci § acest'a vorbesce mai multu despre regularea care se face ex offo, pentru ca se dîcu in § acesta urmatórele: Die Verbesserung von Astreissungsfehlern, — Unrichtigkeiten etc.; de aci se vede, ca § acest'a are valóre numai in privinti'a regulâriloru, care trebuie sa se faca ex offo, precumu suntu: commassatiunile, pasiunile etc. — In aceste casuri nu e de lipsa restitutio in integrum, pentruca fia care intr'unu anu dupa regulare, deaca se afla vatematu in dreptulu seu din gresiél'a, care s'au facutu, póte sa céra indreptarea gresieleloru fâcute, — dara in procesele, care curgu asupr'a naturei locuriloru coloniale, nu vedu nici o causa, pentru ce nu s'aru poté dá restitutiune, sî fiindca §-lu acest'a nu se póte aplicá la casurile prevediute in proiectulu meu, socotescu, cumca chiaru in intielesulu patentei restitutio in integrum are locu; pentru ca nu potemu presupune despre legislatiune, cumca aru f voitu a priorí a vatemá dreptulu colonului, care numai din gresiél'a advocatului, séu din alte cause neincungiurabile vine in pusetiune, de nu-si póte face apelatiunea cuvenita in contr'a judecâtii neplacute.

Sî asiá rogu pre inalt'a casa, cá din motivele acestea sa binevoiésca a priimí proiectele de lege sî ale relegá unei comissiuni. (Bravo! in stâng'a.)

Varietâti sî noutâti de di.

(Festivitate filo—transsilvana.) In 13/25 Octobre dedú monastirea benedictina Mölk lânga Vienn'a prin abatele seu Eder unu prândiu stralucitu in onórea deputatiloru transsilvani, la care, afara de dd. chiamati in cas'a magnatiloru sî de ablegatii La'. Popp, Sipotariu, Groisz, Lászlofy, Eránosz sî Br. de Reichenstein toti luara parte. Dintre ceialalti óspeti alesi mai insemnâmu pre ministrii Schmerling, Lasser si Dr. Hein, ambii presiedinti Principele Auersberg si Dr. Hasner, Mitropolitulu Litwinowicz si altii, preste totu la 70 persóne. Dupa solen'a priimire cu sunetulu treascuriloru si dupa vederea memorabilitâtiloru monastirei, mai cu séma a copiósei cii bibliotece, urmâ prandiulu. la care inchinâ abatele Eder cá gazd'a casei (unu betrânu venerabilu de 85 ani) pentru Maiestatea Sea constitutiunalulu nostru Imperatu, Schmerling pentru Transsilvani, Hasner si Auersberg pentru abatele Eder, Litwinowicz pentru Schmerling, Lasser pentru Auersberg si Hasner cá ambii presiedinti ai senatului imperialu, Conrad Schmidt pentru constitutiunea austriaca, Rannicher pentru senatuln imperialu, Alduleanu pentru popórele, ce lipsescu inca din senatu, Schuler—Libloy pentru ordinulu Benedictiniloru cá pentru inaintatorulu culturei. — Despre banchetulu dâtu Transsilvaniloru in Vienn'a, in nr. venitoriu.

Nr. 53.—2 **Concursu.**

Pentru statiunea de invetiatoriu vacante la scól'a popularа greco-orient. din Opidulu Torní'a in Comitatulu Cianadului, cu care este impreunatu unu salariu anualu de 300 f, v. a. cortelu naturalu, 2 orgii de lemne, 4 de paie si 6 jugere de pamentu aratoriu, se deschide concursu pâna la 30 Octobre a. c.

Cei ce doresc a ocupá statiunea acést'a, trebuie sa fia cantareti buni, sa scie sî limb'a serbésca— apoi sa-si astérna petitiunile sale cuviinciosu instruate pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu. —

Aradu in 2 Octobre 1863.

Ioann Ratiu, Protopopulu Aradului.

Nr.—54.—2 **Publicatiune de concursu.**

In urmarea Conclusului adusu in siedinti'a II p. 22 a adunârei generale a Associatiunei, tînute la Blasiu in 7 si 8 Septembre a. c. subscrisulu Comitetu publica prin acést'a concursu, pentru premiulu de 50 f. v. a. destinatu pentru doi insi români, cari cu ocasiunea adunârei generale viitorie, voru adevení cu documente demne de credintia, ca suntu in possessiunea mai multoru fragari destinati pentru prasirea vermiloru de metasa.

Competitorii pentru acestu premiu au de a se pre insciinti'a la Comitetulu Associatiunei transsilvane pâna la 1 Iuliu c. n. 1864. *)

Sabiiu in 6 Octobre c. n. 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului românu.

*) Celelalte diuare române inca suntu rogate a puplicá acestu Concursu.

Burs'a din Vien'a in 19/31 Octobre 1863.

Metalicele 5%	75 50	Actiile de creditu	186.
Imprumutulu nat. 5%	81. 55	Argintulu	112. 25
Actie de banca	790.	Galbinulu	5. ½

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 1. fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 98. ANULU XI.

Sabiiu, in 24 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Dreptate!

II.

(M. B.) Sa vedemu mai de aprópe, cum stâmu astadi in Ungari'a?

Reu, de totu reu, mai reu decâtu subt sistemulu absolutisticu!

De cându s'au introdusu guvernarea provisoria prin tóte comitatele, cetatîle libere, pâna sî in sate: Magiarii, cari mai nainte strigau anathem'a asupr'a celoru ce voru priimí atare deregatoria, indata pusera piciorulu in scaritia, sî condusi de principiulu „sa nu lasâmu terenulu de sub piciórele nóstre!“ astadi guvernéza in drag'a voia dela celu mai mare pâna la celu mai micu, asiá, precum le jace mai bine in interesulu propriu, fâra de a precugetá, ca in patri'a acést'a mai suntu inca sî alte popóre, care la olalta sacréza mai multa avere sî vérsa sânge mai pretîosu pentru interesulu comunu alu Monarchiei sî alu Ungariei, decâtu ei,— fâra de a precumpaní, ca nemagiarii tocmai asiá, ba intru adeveru suntu mai credinciosi câtra cas'a domnitóre a Austriei decâtu ei: totusi nemagiarii nu suntu respectati in portarea trebiloru comitatense, ba chiaru nici in comunele curatu nemagiare, unde nu aflii nici puiu de magiaru, nu li se da dreptu a duce afacerile sale in limb'a comunei. Sub Bach sarcin'a erá asemea, insa acum magiarii prin provisoriu se 'mbucura de prîvilegiu in folosirea eschisiva a limbei magiare;— in gimnasiele cercetate de maioritatea absoluta a studintîloru nemagiari, studiele se propunu numai sî numai in limb'a magiara, póte insa ca in 2 gimnasie totusi vor fi datu unu picu de locu limbei sî literaturei nemagiare. Subt Bach asijderea invetiamu toti cu totii in limba straina, insa ne-amu mangaiatu celu putînu cu aceea, ca invetiamu o limba culta sî européna, deci perderea n'a fostu asiá mare cá astadi.—

In privinti'a dreptului privatu ne folosimu de productele monstruóse ale evului mediu descrise in cartea lui Werbőczy, sî o parte mare a loru compilate de nou in decisiunile judecuriali basate pe cast'a aristocratica; pâna cându inainte de diploma sub Bach aveamu dreptu privatu cá lumea, acomodatu dupa principiele tempului modernu sî ale propasîrei in civilisatiune, adeca a fostu intocmitu dupa principiele indreptatîrei egale. Astadi n'avemu la ce sa ne provocâmu nici chiaru in casurile cele mai simple criminale, judele e silitu a chiamá intru ajutoriu **priceperea sea**, va sa dîca: judele aduce sentinti'a precum ii vine mai bine la socotéla, de unde apoi arareoi lipsesce ur'a natiunala câtra acusatulu nemagiaru. — La sedriele comitatului, unde se voru aflá din intemplare sî câti-va nemagiari, voindu acestia a dá dreptu acusatului dupa convingere sî consciintia eurata, remânu cu dreptatea 'n mâna, pentruca venindu treab'a la votare, nemagiarii remânu in minoritate, prin urmare sentinti'a se face dupa cum decide „pars sanior“ a Magiariloru, adeca: dupa placu. Subt absolutismu? atuncea judecatorii aveau basa, la carea trebuia sa se provóce chiaru sî la casulu celu mai simplu; deci sentinti'a nu se facea nici-cându dupa „propria auctoritas!“

Acestea sî mai multe cá acestea, suntu totu atâtea rele pentru misera plebs contribuens, ce le sentîmu toti cu totii; insa suntemu siliti a retacé adeverulu; pentruce? pentruca neamu plânge numai lupului pentru pecatele lupului.

Dela Senatulu imperialu.

Continuandu firulu inceputu in Nr. 96 sî intreruptu in Nr. 97 prin sciutele depesie telegrafice, trecemu dela siedinti'a 27 a casei ablegatiloru, la a 28. din 11 Oct. Aceeasi trecù mai cu séma cu alegeri; in comitetulu pentru reform'a contributiunei se alesera dupa cele 8 grupe proiectate 'n siedinti'a trecuta: 1) pentru Austri'a de susu sî de josu sî Salzburg **Winterstein**, 2) pentru Boemi'a **Obst**, 3) pentru Moravi'a sî Silesi'a: Contele **Kinsky** sî **Skene**; 4) pentru Tirolu sî Vorarlberg'a: **Froschauer** sî **Ingramu**; 5) pentru Stiri'a, Carinthi'a sî Carnioli'a: **Rosthorn**; 6) pentru Triestu, Goriti'a, Gradisc'a sî Dalmati'a: **Goriup si degli Alberti**; 7) pentru Galiti'a sî Bucovin'a: **Grocholski** sî **Kuziemski**; 8) pentru Transsilvani'a: **Gull** sî **Puscariu**. La 1, 2 sî 5 se facu alegeri supletorie, din care reesu: pentru 1) **Heysz**, pentru 2) Dr. **Stamm**, pentru 5) **Kaisersfeld**. Apoi se mai alegu 5 ablegati din tóta cas'a: **Doblhoff**, **Herbst**, **Hopfen**, **Bachofen** sî **Conte Rothkirch**. — **Presied.** propune a se tiné siedintie plenarie Marti, Mercuri, Joi sî **Vineri**, ear Dumineca, Luni sî Sâmbata sa aiba comitetele tempu de lucru; se priimesce. In fine se face alegerea notariloru, sî resultatulu se va publicá in siedinti'a urmatóre.— Comitetulu acest'a de 21 membri se subimpârtî in 3 despartiaminte, din care unulu de 10 membri va preconsultá darea de pamentu, alu doilea de 7 membri darea de cascigu sî de rente, alu treilea darea pentru zidiri.— Pres. dietei transsilvane, **Groisz** sosi la Vien'a in 25|13 Oct.; deputatulu **Lászlofy** se asceptá pe dîu'a urmatóre; dintre membrii casei de susu inca sosisera mai multi.

In **siedinti'a 29.** din 15|27 Oct. depune **Groisz** appromissionea unguresce. (Éljen! in drépt'a). Dupa ce se impartu intre membrii casei: reportulu comitetului pentru drumulu de feru Leopolitano-Cernautianu, propunerea lui Mende sî consoti pentru o contributiune feudala (Lehensteuer), in fine proiectulu regimului pentru reorganisarea administratiunei politice,— se comunica, ca comitetulu pentru reform'a contributiunei si-au alesu presiedinte pre Br. Doblhoff, substitutu pre Contele Rothkirch, referinte pre Dr. Stamm; Comitetulu pentru suspenderea vâmei Schelde-i alese preside pre Contele Vrints, referinte pre Kuranda.

La ordinea dîlei e reportulu comitetului de finantie. Elu cere a) **pentru p. n. curte** pe terminulu de 14 luni (Nov. sî Dec. 1863. sî intregu 1864) cu totulu 8, 596,086 f.— **Skene** proiectéza a se introduce sî 'n Austri'a asiá numit'a lista civila; se priimesce fâra deshatere proiectulu comitetului.

b) **Cancelari'a de cabinetu alu Mai. S. Imperatului** pe 14 luni: 72,112 f. Se priimesce fâra desbatere.

c) **Senatulu imperialu**, cu totulu: 455,500 f. Se priimesce fâra desbatere.

d) **Consiliulu ministriloru**, cu totulu: 75,273 f, Se priimesce fâra desbatere.

Dr. **Mühlfeld** sî consotii aducu unu proiectu de urgintia, cá comitetulu de finantie sa se intarésca prin 4, comitetulu pentru preconsultarea introducerei contributiunei celei nóue prin unu membru din Transsilvani'a. Propunerea se priimesce, sî dupa 'ntrerumpere de 10 minute se alegu in comit. 1. **Trauschenfels**, **Aldulеanu**, **Baritiu** sî **Groisz**, in 2. Br. de **Friedenfels**.

Cas'a magnatiloru tînù in aceeasi dî siedinti'a sea a sieptea. Presiedintele comunica faptulu intrârei membriloru din Transsilvani'a, dîcendu in cuventarea sea mai lunga de salutare, ca intrarea Transsilvaniloru e reflexulu fericitoriului faptu, ca credinti'a austriaca siede pe tronulu celoru siepte cetâti sî tîne guard'a la fruntariulu resariténu alu imperiului.“ Unitatea sî poterea Austriei, dîce, este devis'a

patriotiniului, care se manifestéza prin intrarea ablegatiloru transsilvani. Deci saluta pre membrii cei noi din Transsilvani'a cá pre membri ai intregei familie mari. (Bravo !) Apoi depunendu cei cinci membrii pin Transsilvani'à, sî adica Eppulu Br. de Siagun'a, Eppulu Dr. Fogarasy, Br. de Bruckenthal, Br. Popp de Röhmstetten sî consiliarulu aulicu de Rosenfeld appromissiunea,— toti in limb'a germana, ia cuventulu Episcopulu Br. de Siagun'a sî dîce : Inaltu presidiu ! La alocutiunea cea plina de 'nsemnatate, ce binevoì a ni o adressá inaltulu presidiu, eu nu potu respunde fâr' cu inima plina de multiamire sî assecurandu, ca intrarea nóstra in acésta inalta casa e resultatulu convictiunei patriotice, carea form'a de gubernare a preagratiosului nostru Domnu sî Imperatu o privesce demandata de 'mpregiurâri, fericitóre pentru tóte popórele din monarchia, precum sî scutitóre a autonomiei singuriteloru tieri,— Diplom'a din 20 Octobre 1860, precumu sî patent'a din 26 Februariu 1861 trebuie sa sustea pentru tóte tempurile, pentruca bas'a loru e sanctiunea pragmatica, pentruca ele iau sém'a trebuintieloru monarchici sî dorinti loru toturoru popóreloru. De aceea diet'a transsilvaua conchiamata pe 1 Iuliu a. c. nu se 'ndoì de a inarticulá in condic'a tierei diplom'a din 20 Oct. sî patent'a din 26 Febr. sî a tramite la senatulu imperialu, (Bravo !) sî noi nu vomu lipsí a corespunde missiunei nóstre dupa datorintia." (Bravo ! viu).

Ministrulu de statu tramite o solia 'mperatésca, priu carea pentru casu esceptiunalu se 'mpoteriá consiliulu imperialu de a votá bugetulu,- ceeace acum dupa intrarea Transsilvaniloru nu mai e de lipsa.

Br. Baumgartner proiectéza a se intarí comitetulu de finantie prin 14 membri. Cont. Leone Thun protestéza incontr'a votârei bugetului ; Presiedintele declara, ca protestulu se va priimí in repórtelo stenografice, ear in protocolu nu se póte (Acclamatiuni) ; Cont. Clam-Gallas protestéza incontr'a protestului lui Thun, sî 'n fine se trece la ordinea dîlei, carea e reportulu comissiunei de finantie despre durarea sî mai departe a contrubutiunei pentru timbru sî a urcârei taxeloru pe lunile Noembre sî Decembre. —

Banchetulu in onórea Transsilvaniloru,

ce s'a datu in 16/28 Octobre in „hotelulu Munsch" a fostu fórte stralucitu. Bucatele cele mai alese, vinurile cele mai gustóse, voia buna câtu se póte. La banchetu luara parte cam 125 persóne, totu membri de ai ambeloru case ale senatului imperialu, intre cari ministrii Schmerling, Degenfeld, Mecser, Lasser, Plener, Burger sî Dr. Hein, (Rechberg sî Nádasdi se escusasera), Transsilvanenii toii, adica câti suntu in Vienn'a, atâtu cei 26 ablegati, câtu si cei cinci membrii ai casei de susu. Presiedinti'a o portà presiedintele casei de susu, principele Carolu Auersberg, de a drépt'a lui siedeá ministrulu de statu Schmerling. Music'a resunà si sîrulu toasteloru incepù cu toastulu presiedintelui in onórea Maiestâtii Sele, „preagratiosului nostru Imperatu si Mare-principe Franciscu Iosifu." (Vivate intreite.) Dupa aceea vorbi ministrulu Schmerling si dîse: Ceeace eri se pareá departe, astadi e realitate, si in noi viéza o credintia tare, ca ceeace astadi inca nu e, trebuie sa vina. Aceste cuvinte le-au intretiesutu presiedintele casei ablegatiloru in cuventulu seu de salutare in dîu'a cându intrara Transsilvanii. Ce a fostu eri ? Acumu 15 luni a fostu in sal'a acést'a unu ciclu de amici, intre cari sî barbati din Transsilvani'a, si unu ablegatu din Boemi'a enuncià speranti'a de a vedé pre acesti barbati câtu mai curendu in senatulu imperialu din Vienn'a. La câteva luni dupa aceea venì la Vienn'a profundu veneratalu Archiiereu, pre care-lu vedemu în midiloculu nostru (Siagun'a), pentru de a depune la treptele preainaltului tronu o adressa plina de aderintia sî patriotismu. Acést'a a fostu eri. Dar ce e astadi ? Representantii Transsilvaniei toti suntu de acei'a, pre cari i numerâmu intre ai nostri, cari au facutu acte rari de aderintia sî patriotismu. Legile fundamentale de statu se votara cu unanimitate, alegerile in senatulu imperialu se 'ndeplinira cu unanimitate. Transsilvani'a si-a facutu datorinti'a. (Applausu.) E rendulu nostru, de a ne 'mplini datorinti'a de multiamita câtra Transsilvani'a. (Cu voce inalta): Frumós'a tiéra sa véda 'n fapta, ce va sa dîca, a tînê de imperiu. Vrendu Domnedieu, in tempulu celu mai scurtu va sosí momentulu, cându calulu de aburu in aripatu va alergá dela Vienn'a la Sabiiu. (Acclamatiuni vii sî vivate.) Sî ce va vení mâne ? Eu prevedu, ca nu mai e departe tempulu, cându totu imperiulu va tramite representantii sei la Vienn'a, spre a participá la bunatatîle constitutiunei. Acést'a este credinti'a mea cea firma (Applausu), sî credinti'a acést'a si-are radacin'a in dóue lucruri. Iubirea Imperatului nostru cuprinde tóte popórele, tóte confessiunile, sî multiamit'a inca va insufletî tóte popórele sî confessiunile , pentru de a aduce la deplinire intentiunile imperatescului datatoru alu constitutiunei. Sî alu doilea momentu se cuprinde 'n insemnatatea dîlei de astadi, in cuvintele: Verba docent, exempla trahunt. Barbatiloru din Transsilvani'a unu: Sa traiésca ! intreitu. (Acclamatiuni vii).

Dupa aceea radica unu toastu presiedintele casei ablegatiloru, sî dîce : „Tiér'a dincolo de padure" se chiamá pe tempurile lui Stefanu I Transsilvani'a. Padurile stau sî astadi, sî dupa ele locuiesce mai multu de câtu un'a vitia de popóre nobile. Departe de noi sî incungiurate de munti innalti, ele se paru destinate, a duce o esistintia multiamita cu sine insesi, despartîta de noi. Dar mai iute de câtu drumurile de fulgeru ale comerciului léga ide'a. Sî asiá chiamarea nóstra au aflatu unu echo iute sî ilaru. (Applausu). Un'a idea mare a constitutiunei ne-au insufletîtu, sî acésta insufletîre au prefacutu Transsilvani'a civila de dincolo in Transsilvania politica de dincóce, carea o serbâmu astadi cu bucuria. Insa calea dela vointia la fapta erá 'nunecósa sî grea de umblatu. De aceea e o datorintia de multiamita, a recugetá la acei'a, cari cu bratiu tare au oblitu drumulu ; sî cine nu cugeta astadi indata la doi barbati, dintre cari unulu sta in cea mai immediata atingere cu totu ce privesce la constitutiunea nóstra (Bravo !), éra celuialaltu i se cuvine meritulu sî ans'a serbatórei de astadi. A numí numele acestoru barbati e de prisosu, un'a considerare insa sumu constinsu a o face. Se lauda bravur'a soldatului, sî cu dreptulu. Diligintí'a s'a numitu bravur'a literatului. Insa este sî o bravura a barbatului de statu. (Bravo !)— Ea e poterea, carea ide'a cuprinsa odata cu chiaritate o pastréza, neclatita de resistinti'a inimiciloru, dar sî neclatita de descuragiulu amiciloru, cându schimbându-se sórtea dîlei cumpan'a se pare a se plecá ; acea teiósa resignatiune la resultatulu momentului, ce crede in caus'a sea sî in fine in triumfulu celu siguru alu acelei'a. Acést'a e o bravura démna de tóta glori'a sî in sensulu acest'a aducu eu stegariloru constitutiunei nóstre, ministriloru Schmerling sî Nádasdy unu: sa traiésca ! (Applause sî vivate !)

Ablegatulu Groisz, presiedintele dietei transsilvane, multiamì antevorbitoriloru sî adunârei atâtu in numele ablegatiloru transsilvani, câtu sî alu tierei insesi, esprimendu dorinti'a, ca sub scutulu Imperatului sî Marelui-Principe sa crésca sî sa 'nflorésca constitutiunea.

Ablegatulu Dreher radicà unu toastu pentru infratîrea popóreloru austriace.

Dupa elu urmà ablegatulu Transsilvanu Michailu Schuller, celu mai betrânu dintre deputatii Transsilvani. Incependu cu cuventulu poetului (Schiller) : Tinde totu deun'a la unu intregu ! etc. accentuà, ca compatriotii lui au doritu ferbinte dîu'a cea onorifica, carea unesce pre gloriós'a mama Austri'a cu indepartat'a éi fiica Transsilvani'a, si fini: de aceea din adunculu sufletului : sa traiésca gloriós'a mama austri'a ! Dureze , crésca sî 'nflorésca in seculi, binecuventata de Ddieu sî destinata la lucruri mari !

Deput. Schuler-Libloy luà cuventulu pentru coleg'a seu romanescu Baritiu, care n'aru cunósce de ajunsu limb'a germana. (? Red.) Fericirea Austriei, dîse elu , sta pe dóue base: pe libertate sî pe potere. Libertatea se vede incorporata in consiliulu imperialu, ear poterea in brav'a armata austriaca. Deci sa traiésca eroic'a armata imperatésca austriaca ! (Acclamatiuni sî vivate vii; Maresialii presinti Hess sî Wratislaw se dusera la cuventatorulu sa-i multiamésca.)

Cu aceast'a se finira toastele officiale , sî urmara alte inchinaciuni in cercuri mai mici amicale. Societatea se despartî la 8½ óre ; Voi'a buna remasese domnitóre pâna la finitu. Arangementulu, gustuosu sî alesu, aflà cea mai viua aprobare, sî ministrulu de statu laudà in persóna pre oteliarulu. Dupa „Presse."

Prospectu politicu.

De cându cestiunea Poloniei a pusu la ordinea dîlei prefacerea cartei Europei, de mai multe ori s'a vorbitu de unu proiectu de schimbu, care ar consistá intru aceea, cá sa dea Austriei Romani'a, in compensatiunea Galitiei. Unii mai pu-

cinu esclusivi, desfacu Principatele, sî facendu fia-cârui'a partea sea, dau Austriei Românî'a propria sî Russiei Moldavi'a sî Basarabi'a. Nu neamu injositu sa punemu in vederea cititoriloru nostrí aceste sgomote absurde. Eata astadi ca unu corespundinte alu Independintiei belge ne da dreptate:

„Se pretinde, dîce acelu corespundinte, ca spre a invinge indointiele Austriei, Franci'a ar fi fâcut'o sa spere, pentru darea Galitiei, luarea Principateloru, cari cu populatiunea loru 7 millióne, cu pamentulu loru productivu in tóte, cu gurele Dunarei loru aru pretiui mai multu pentru Austri'a decâtu Galiti'a. Unu singuru lucru se uita, ca pentru o astfeliu de invoire ar trebuí consimtiamentulu Austriei, alu Portii, alu Angliei sî maicuséma alu Principateloru. Nu este dara in tóte aceste de câtu illustratiunea nóua a fabulei ursului, sî niminea nu va crede ca Napoleonu va vinde in târgu pelea unui animalu, care este in padure.“

Politic'a in adeveru e unu ce estraordinariu. Natiunile se tractéza intocmai cá o marfa eftina, ce se poate cumerá séu schimbá dupa voia. Câti-va ómeni seriosi asiediati pe unu tapetu verde, jóca destinulu popóreloru totu asiá precum jucatorii ordinari dispunu de pung'a loru.

Oameni seriosi nu iubescu frasele, cu tóte ca traiescu cu ele, sî cându noi afirmâmu, ca nu se sdrobescu popórele care nu voiescu sa fia sdrobite, ei inaltia din umeri sî ne arata cu degetulu mormentulu lui Manin sî alu lui Kociusko.

Acésta vedere ne intristéza, dara nu ne descuragéza.

Popórele reinviéza cu ómenii. Credemu in nemurirea loru ca sî in a sufleteloru. Asceptati dara dreptatea lui Dumnedieu!

Credemu in poporulu românu. Nu în cutare individualitate, cutare casta séu in cutare partita, ci in acésta massa de fiintie sermane, suferinde sî oneste, cari fecundéza câmpurile nóstre cu sudórea loru sî le-aru stropí cu sângele loru la casu de trebuintia. Credemu in junime, care are anima calda sî inteligintia larga sî care cresce pe fia-care dî in sentimentulu demnitâtii sî consciintiei drepturiloru sele. Timpulu, cându mergea inaintea invasiuniloru straine cu buchetele in mâna sî cu complimentele pe buze, nu se va mai intórce. Cei ce nu cunoscura poporulu românu decâtu numai in genuche, aru fi surprinsi vediendu-i talia sea de astadi. N'a avutu cu tóte astea decâtu sa se radice. E mare lucru o natiune in picióre, care are credintia intrêns'a.

Noi afirmâmu, ca nu a fostu nicairi cestiune de anecsarea séu desmembrarea Romaniei decâtu in cabinetele unoru dîuaristi, câror'a le lipseá materia'ulu de scrisu, sî afirmâmu inca ca chiaru de ar fi pututu trece prin crerii vreunui omu de statu o astfeliu du idea nebunésca sî nedrépta, nu se vinde lesne o natiune, care a gustatu din fructulu independintiei sî la care nu va renuntiá nici odata.

„Buciumulu“ din „Voix de la Romanie.“

Amu fostu amintitu de pregatirile resbelice a le Russiei in anulu trecutu atâtu la nordu câtu si la marea neagra, si dupa dîuarele ce avemu inainte, acele se constateza. Cu tóte aceste dîuarele cele mai insemnate russesci ne spunu, ca o intielegere mai buna cá acumu nu au esistatu nici odata intre Russi'a sî Turci'a, carea din urma in mai multe renduri s'au aretatu simpathica causei polone. Pentru cine se facu pregatirile acelea resbelice? dîuarele russesci nu ne spunu. Chei'a acestei intrebari vomu aflá-o póte, déca vomu dá crediementu scirei, ca Franci'a aru avé de cugetu a mestecá cu caus'a polona si cestiunea pendinte a orientelui, cugetandu, ca prin acést'a aru silí moralicesce atâtu pre Angli'a, câtu si Austri'a a nu stá indiferinte, sî a luá parte la deslegarea acestoru cestiuni mari. De alta parte si intrevorbirea Czarului russescu cu ambassadórele francesu ducele de Montebello aru avé caracteru deslusitoriu: „Asigura din partemi“ sa fia dîsu Czarulu „pre amiculu sî verulu (in locu de frate. Red.) meu de adeverat'a mea amicitia, spunei insa ca me aflu intru o pusetiune critica si ca la cea dintâiu provocare din partea Europei, Varsiovi'a va fi a semenea cu pamentulu!“

In legatura cu aceste conjecturi politice vinu apoi altele diferite despre o straformare a cartei Europei, precumu sî aceea, ce cerculéza acum cam demultu, ca Austri'a se céda Galiti'a si se priimésca in schimbu principatele române unite Reproduseramu mai insusu cá o desmintire a acestoru apucaturi diuaristice dupa „Buciumulu“— opiniunea dîuariului „la voix de la Roumanie“ in privinti'a schimbului proiectatu de unele dîuarie.

Mai adaugemu si alta scire totu de feliulu acest'a dupa o brosiura esîta de curendu in Paris sub titul'a: „Imperatulu Franciscu Iosifu regele Poloniloru“ in care se da steril'a (?!) Veneti'a in schimbu cu fructuósele (?) siesuri ale Poloniei congressana.

Inainte de a trece in prospectulu nostru de acésta tiéra nenorocita, insemnamu omorulu lui Kuczenski consiliaru de tribunalu dín Lemberg decatra gendarmii secreti ai regimelui polonu secretu. Se dîce, ca omoritulu consiliaru aru fi priimitu 14 dîle inainte amenintiarea dela regimulu natiunalu polonu si la 14 dîle la 5 óre diminéti'a se au sî aflatu lânga locuinti'a consiliarului cadavrulu sângeratu.

Caus'a se dîce a fi arestarea principelui Sapieha.

Din Frankfurt iara cetimu despre o adunare, si adeca cea a Reuniunei reformatóre (in cele politice) contrarea reuniunei natiunale. Totu deacolo aflâmu ca cestiunea intre Dani'a sî Germani'a s'a resolutu sî inca in onóre a, dar' cu scaderea Germaniei, câci Dani'a nu va sa esa din punctulu ei de plecare sî mulcomirea, ce au facutu Germaniei cu respunsulu, ce cea dintâiu l'au datu la otarirea de esecutiune o fórte defectuosa, declarându Danii publicarea din 30 Martiu provisoria.

Din Prussi'a se scrie, ca alegerile cele nóue au datu totu deputati, liberali, incâtu acele au alesu noi sî nu au realesu, precumu s'au intemplatu in multe locuri. —

Sciri de pre la 24 Octobre n. ne spunu despre pregatiri mari in Aten'a, pentru priimirea regelui celui nou in 27 Oct. n.

Dela Trapezantu vine scirea, ca Russi'a aru fi provocatu prin-o proclamatiune pre Circassiani la supunere. Despre Messico se dîce de o parte ca tóte mesurile Franciei acolo afla totu la mai multi sî mai multi bunaprimire, ba unii voru sî annecsarea Messicului cu Franci'a; de alta parte insa sa dîce, ca nemultiamirea e generala sî cresce neincetatu sî ca numai pâna unde ajungu armele, e sî Franci'a respectata sî stimata.

Varietâti sî noutâti de dî.

Cancellarulu aulicu transsilvanu, Contele de Nádasdy a luatu concedia pe 3 luni, pentru de a-si cautá de sanatatea ochiloru. In tempulu acest'a conduce afacerile respective Vicecancellarulu Br. de Reichenstein. Póte facemu o placere publicului nostru cititoriu, comunicandu-i unele date din viéti'a acestui barbatu renumitu, care de curendu prin intrarea Transsilvaniloru in senatulu imperialu serbà unu triumfu alu activitâtii sele de ministru. Contele Nádasdy dupa „Ostd. P.— se trage din familia transsilvana, carea si astadi inca pórta predicatulu „domni ereditari de Fagarasiu.“ Elu s'a nascutu in 1 Aprile 1801., junetiele si-le petrecú parte mare 'n Vienn'a, cam pe la 1820. intrà in servitiulu publicu mai antâia la curi'a regésca, apoi la tabl'a septemvirala, la administratiunea comitatensa, dupa aceea la r. Locotînintia ungara si la Cancellaria, pânacându, tineru inca, ajunse Comite supremu in Wieselburg si dupa aceea consiliaru aulicu ungaru. La anulu 1838. se 'ntórse in Transsilvani'a, facendu-se presiedinte alu tesaurariatului si remanendu in postulu acest'a pâna la 1847. In tempulu acest'a-si cascigà cunoscintie estinse si esacte asupr'a locuriloru, afaceriloru si persóneloru transsilvane si la anulu 1847 s'aru fi denumitu Tesaurariu, de nu i s'aru fi improtivitu Cancellarulu Br. Iojic'a, care esoperà denumirea Contelui Miko. Nádasdy se retrase iu postulu seu de comite supremu la Wieselburg, ear la 1848 se retrase dela tóte oficiele publice. In acésta retragere trai pâna la 1851, cându se 'nsarcinà de Maiestatea Sea cu organisarea justitiei in Transsilvani'a. Dupa aceea se duse cá presiedinte alu tribunalului supremu in Ungari'a, apoi se facù presiedinte alu tribunalului supremu urbarialu ungaro-transsilvanu, ear la anulu 1857 indata dupa sosirea Imperatului din calatori'a de prin Ungari'a devenì ministru de justitia. Cá atare functiunà in ministeriulu Bach si Goluchowski, apoi se retrase in viéti'a privata, din carea Maiestatea Sea lu chiamà 1861 la demnitatea de Cancellaru aulicu transsilvanu. Spre remunerarea servitieloru sele celoru multe si pretióse de curendu fu denumitu membru pe viétia alu casei de susu a senatului imperialu.

Ministrulu de comerciu, contele Wickenburg, care de curendu-si dete dimisiunea, se dîce ca aru fi facutu pasulu acest'a, câci nu i-aru fi succesu a reusî cu o espositiune generala in Vienn'a la anulu 1866. Aru fi umilitoriu pentru noi Austriacii, cându acésta espositiune aru remané pe josu numai pentru aceea, pentruca la a. 1867 va sa faca si Franci'a o asemenea espositiune.

Immormentarea lui Andreiu Muresianu se facú in Brasiovu in cimiteriulu bîsericei S. Treime de pe Tocile in 14|26 Octobre in fati'a unui publicu numerosu si alesu. Cuventulu funebralu lu rosti P. Protopopu Russu din Sabiiu. Cele mai mari merite pentru démn'a 'ngropatiune a unui'a din cei mai scumpi fii ai Romanimei le are d. directoru, professoru si redactoru Iacobu Muresianu, care la mormentu i-a rostitu si o apoteosa, ce promite a o publicá in „Fóia.“ Din biografi'a, ce o da acelasiu domnu in „Gazet'a Transs.“ estragemu si noi, pânacandu vomu fi fericiti a avé o biografia mai pe largu, ca Andreiu Muresianu s'a nascutu in 16 Noembre 1816 in Bistriti'a din familia morarésca, invetià elementele la unu granitiaru betrânu, apoi gimnasiulu in Bistriti'a cu eminîntia, asemenea in Blasiu Filosofi'a si Teologi'a pâna la 1838; în acelasi anu merse la Brasiovu si se facù invetiatoru la scól'a capelei din cetate, ear la 1839 professoru la gimnasiulu rom. cat. In calita-

tea acèst'a, precumu si colaborandu la „Gazeta“ remase pâna la 1850. La 1839-40 esî in publicu cu cele d'antâiu producte poetice ale copiosului seu talentu. La a. 1850 se facù translatoru la guberniulu (locotiinti'a) regiu transsilvanu, care postu l'ocupà pâna la desfiintiarea lui. La a. 1842 deduse la lumina „Icón'a crescerei rele;“ ear ceea ce i-a cascigatu nemorirea intre Români, e fasciór'a de poeme, ce o tipari la 1862, carea si Associatiunea transsilvana etc. i-o premià dupa potintia cu 50 ♯. — Mórtea-lu ajunse, lucrandu la traductiunea lui Tacitus, in 12|24 Octobre 1863. sér'a la 10 óre, dupace patimise multu tempu trupesce si sufletesce, ear in patu d'abiá jacuse 2 septemâni. —

Pentru cultivarea professoriloru ungari, cari sa se aplice la institute technice, a esîtu o p. n. resolutiune, ce 'mpoteresce pre Cancellari'a r. ungara, de a aplacidá stipendii de câte 600 fi. pe unu anu ori mai multi pentru cultivarea teoretico-practica de technici buni, cu acea conditiune, cá cei ajutoriti dupa finirea studieloru sa servésca la unu institutu din patria 5 ani.

O deputatiune din Bucovin'a substernuse de curendu Maiestâtii Sele o petitiune pentru sprijinirea din cas'a statului a fondului bucovineanu pentru dessarcinarea pamentului. Maiestatea Sea promisese pertractarea causei câtu mai curendu; sî acumu Gen. Corr. aude, ca acea petitiune s'a si predatu ministrului de statu spre opiniunare.

La gimnasiulu gr. orient. din Brasiovu va intrá preste putînu si Dr. Glodariu, care lânga dd. Dr. Petreanu, Lenger si Ionasiu va fi alu patrulea professoru nou a acestu institutu plinu de sperantia.

Focu iar avemu de a inregistrá din Hamb'a de lânga Sabiiu.

Nr. 57—1 **Concursu.**

La Scól'a Comunala gr. orientala din Baresci, protopopiatulu Hatiegului, este de ocupatu o statiune de Invetiatoru cu salariu anualu de 200 f. v. a. sî quartiru liberu. —

Competitorii cá pedagogi absoluti au a-si indreptá cererile timbrate sî instruite cu testimoniile cerute la subscrisulu, pâna in 15 Novembre a. c.

Hatiegu 14 Octobre 1863.

Inspectoratulu scol. gr. or. in Tract. Protop. alu Hatiegului.
Ioann Ratiu m. p.
Protopopu si Inspectoru.

Nr. 55—1 **Pnblicare de Concursu.**

Pentru statiunea vacanta de invetiatoriu din Comun'a Vaideiu — cu carea este impreunatu unu salariu anualu din cass'a alodiale locale de 120 f. v. a. cortelu naturalu sî lemnele debuincióse cu acestea se deschide concursu pâna la 30 Octobre a. c.

Voitorii de a ocupá statiunea acést'a pâna la dîsulu terminu se-si tramita petitiunile sale cu adeverintiele de qualificatiune sî moralitate la subscrisulu.

Orescie in 12 Octobre 1863.

Nicolau Popoviciu,
Prot. sî Inspectoru Districtualu scolariu.

Nr.—56.—1 **Publicatiune de concursu.**

Din partea subscrisului Consistoriu prin acést'a se decide concursu pentru vacant'a statiune invetiatorésca in Siemlaculu mare, unde limb'a propunerei e cea româna.

Sambri'a invetiatorului este 63 f. v. a. 18 merti grâu, 18 merti cucurudiu, 100 punti slanina, 40 punti sare, 12 punti luminì, 4 stângeni lemne, 4 jugere (lantie) pâmentu de livada sî cortelu liberu.

Doritorii de a dobândí statiunea aceast'a, au prelânga recursurile sale, cartea de botezu, Atestatele despre purtarea morala sî politica, sî despre servitiulu pâna acuma alatura, sî pâna 'n 15 Noembre a. c. Consistorului a substerne.

Versietiu in 15 Octobre 1863.

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 54—1 **Publicatiune de concursu.**

La statiunea invetiatorésca a scólei elementare din Comun'a G. Hodacu devenindu vacanta: pentru ocuparea ei se deschide Concursu pâna la 25 Octobre a. c. Doritorii de a ocupá acésta statiune cu care e 'mpreunata o léfa anuala de 40 f. x. a. sî cortelu liberu; alta nimicu,— suntu poftiti a-si asterne petitiunile sele pâna la susaratatulu terminu la subscrisulu Inspectoratu Districtuale, provediute:

1. Cu atestatu despre absolvarea classeloru gimnasiale, sî a cursului pedagogicu.
2. Atestatu despre purtarea politica morale s. c. l.

Administr. sî Inspectoru Districtuale gr. res. alu Tractului Turdei de susu.

Idicelu in 5 Octobre 1863.

Iosifu Brancoveanu,
Adm. Protopopescu sî Inspectoru Districtualu scolaru.

Nr. 53.—3 **Concursu.**

Pentru statiunea de invetiatoriu vacante la scól'a populara greco-orient. din Opidulu Torni'a in Comitatulu Cianadului, cu care este impreunatu unu salariu anualu de 300 f, v. a. cortelu naturalu, 2 orgii de lemne, 4 de paie si 6 jugere de pamentu aratoriu, se deschide concursu pâna la 30 Octobre a. c.

Cei ce dorescu a ocupá statiunea acést'a, trebuie sa fia cantareti buni, sa scie sî limb'a serbésca— apoi sa-si astérna petitiunile sale cuviinciosu instruate pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu. —

Aradu in 2 Octobre 1863.

Ioann Ratiu, Protopopulu Aradului.

Nr. 58—1 **PUBLICATIUNE.**

De óre ce Adunarea generale a Associatiunei tienuta la Blasiu in 7 sî 8 Septembre a. c. prin Conclusulu seu adusu in siedinti'a II a aflatu cu cale a dispune, cá actele adunârei gen. I sî II, care jaceau nevendute cu sutele esemplarie, sa se impartia pre la membrii Associatiunei transsilvane gratis, atarnandu singuru numai dela generositatea respectiviloru, déca voru a respunde si pretiulu defiptu: asiá subscrisulu Comitetu, aducendu la cunoscinti'a respectiviloru Domni, membrii ai Associatiunei, acestu Conclusu a numitei adunâri gen., are totdeodata onóre ai pofti, cá sa binevoiésca a si le castigá,— eumu voru aflá a fi mai cu scopu deadreptulu dela Secretariatulu séu Cancellari'a Associatiunei.

Sabiiu in 6 Octobre 1863.

Nr.—54—1 **Publicatiune de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. P. 22 a adunârei generale din anulu curente, tînute la Blasiu in 7, 8 Septembre, subscrisulu Comitetu publica prin acést'a Concursu la premiulu de 100 f. v. a. destinatu pentru unu individu românu cualificatu in art'a stenografica.— Terminulu Concursului se defige pre 1-a Novembre 1863 dupa cal. nou.

Competitorii la acestu premiu au de a-si substerne la acestu Comitetu concursurile loru, provediute cu documentele necesarie de cualificatiune, pâna la terminulu mai susu insemnatu. *)

Sabiiu in 6 Octobre c. n. 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

*) Celelalte diurnale suntu poftite a reproduce in colónele loru acestu concursu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiin 22 Oct. 3 Nov. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93
„ de midilocu „	1	87
„ „ códa „	1	80
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	33
„ „ midilocu „	1	27
„ „ códa „	1	20
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 23 Oct. 4 Novem. 1863.

Metalicele 5%	75 30	Actiile de creditu	97 10.
Imprumutulu nat. 5%	81. 45	Argintulu	113. 20
Actie de banca	789.	Galbinulu	5. 48

Redactoru rospundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 16 fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 99. ANULU XI.

Sabiiu, in 27 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Dreptate !

III.

(M. B.) Cu putîna escepţiune tocmai asiá steturamu sî în Transilvani'a sub guvernarea ultramagiara Miko-kemenyiana, incâtu multe multe pedece sî greutâti se pusera în calea guvernului Maiestâtii Sale, de nu se potî infiinţiá diet'a !

Maiesta'ea Sea, cá sa puna capetu la atâtea rele eseate dela poterea guvernului aristocraticu, sî cá sa dee dreptate poporului credintiosu, a conchiamatu de nou diet'a Transsilvaniei, insa nu pe bas'a dreptului Transsilvaneanu, câci acést'a era nedreptatea cea mai mare, ci pe bas'a unei octroiri cu privire la intielesulu diplomei preainalte si la referintiele poporatiunei din Ardélu, asiá, câtu potemu dice, ca tempulu de multu doritu n'au intardîatu a aduce balsamulu seu binefacatoriu la ranele doreróse ale fratiloru nostri depeste Muntele regescu; câci in diet'a loru se adusera legi salutarie pentru intregulu mare-principatu alu Transsilvaniei, se asigurà dreptulu personalu sî natiunalu, incâtu indreptatîrea egala va sa se puna in viétia peste putînu dupa recerintiele tempului modernu civilisatu.

Credinti'a nóstra este, ca mai multu decâtu acést'a nu poftesce nici unu Românu binesimtitoriu, adeca dreptate, in intielesulu celu mai strinsu, a c é s t a i n s a n u s e p ó t e e f e p t u i l a n o i s u b g u v e r n a r e a b a r b a t i l o r u d e a c u m ' a, precumu nu s'a potutu nici in Transsilvani'a sub guvernarea Mikó—Kemenyiana, ci e de lipsa o stramutare totala a stârei provisorie sî a barbatiloru sistemului presinte.

Guvernulu Maiestâtii Sele a vediutu prébine, unde jace reulu in Transsilvani'a, deci a chiamatu la capulu lucrâriloru b a r b a t i c u a n i m a s î c u s e m t i u d e d r e p t a t e, cari suntu capaci a judecá cu sânge rece asupr'a impregiurâriloru de fatia; adeca: gubernulu a luatu initiativ'a a pregati calea spre infiintiarea unei diete, carea va fi drépta fatia cu poporulu sî su guvernulu. Sî numai astufeliu s'a potutu realisa dorinti'a poporului in Transsilvani'a !

La noi tocmai acolo jace reulu, unde jacea in Transsilvani'a, prin urmare la noi tocmai asiá se póte vindecá reulu acest'a, precumu s'a vindecatu in Transsilvani'a. Au nu s'aru poté prepará si la noi elementulu credinciosu câtra monarcu la o asemenea esperimentare? Nu s'aru poté compune si in Ungari'a o dieta din barbati cu anima, cu semtiu de dreptate si sinceritate? De ce nu? La noi totu acelea suntu referintiele, ce suntu si in Transsilvani'a, totu acele rele, totu acele incercâri de a pune frêu pretensiuniloru drepte ale natiunalitâtiloru nemagiare; deci precumu in Ardealu, asiá si la noi se voru aflá barbati cu credintia si cu sinceritate, cari nu voru fi condusi de egoismulu celu grosu, ce ne aruncà in bratiele provisoriului de astadi.

Deci cu tóte ca suntemu convinsi despre determinatiunea firma a Monarcului de a indestuli pre popórele imperiului; cu tóte ca suntemu mangaiati cu resultatulu stralucitu (?Red.)alu dietei Ardelene, ce trebuie sa isvorésca cându-va si la noi: totusi cu dorere trebuie sa marturisimu, ca ceealalta parte a corpului natiunalu, Românii cei dincóce de Muntele regescu ascépta cu doru si pâna astadi realisarea cuvinteloru solemne ale Monarcului.

Simtîmu cu totii necesitatea de a se conchiamá sî in Ungari'a o dieta, carea sa aduca legi salutarie pentru natiunile diferite ale Ungariei, sa ni se dea sî nóue aceea ce e alu nostru intre tiermurii indreptatîrei egale; ear pân'atuncea guvernulu 'si va informá, ba trebuie sa-si informeze si sa-si prepareze elementulu seu spre infiintiarea dietei, sî apoi „fiat justitia, pereat mundus,“ — strigâmu dupa sânt'a dreptate! —

Dela senatulu imperialu.

C a s ' a d e s u s u in siedinti'a sea VII., din 27|15 Octobre — precumu espuseramu in nr. din urma — priimesce mai fâra desbatere legea pentru continuarea contributiuniloru, timbreloru si taxeloru urcate, in decurgerea luniloru Noiembre sî Decembre 1863, dupacumu o adusese cas'a ablegatiloru. Alta lege adusa de cas'a ablegatiloru, privitóre la stergerea contributiunei pentru beuturile arse spirituóse (contributiunea diferintîata), se priimesce fâra desbatere; sî aducendu-se ambele legi la a trei'a citire, se fu cu conclusu. In fine se alegu inca 14 membri in comitetulu de finantie; din 64 voturi priimesce Br. Popp de Böhmstten 62, Contele Hartig 62, Eppulu Br. de Siagun'a 61, Principele Iablonowsky 60, Eppulu Fogarasy 58, Br. Henret 57, Br. de Bruckenthal 56, Superintendintele Haase 55, Cardinalulu Rauscher 54, Dr. Miklosich 54, Contele Kuefstein 51, Contele Salm 51 sî Contele Auersperg 44.

C a s ' a d e j o s u tînu in 16|28 Octobre siedinti'a sea 30., dupace mai nainte consultase asupr'a agendeloru comitetulu respectivu de finantie. Ablegatulu L á s z l o f y d'n Transsilvani'a, investitu in costumu de magnatu ungurescu, depune appromissunea in limb'a magiara. (Éljen!) Schindler sî consoti interpeléza pre ministrulu de statu, ca are de cugetu regimulu a aduce inca 'n sessiunea acést'a unu proiectu de lege privitoriu la respunsabilitatea ministriloru, de óre ce pedec'a pusa mai nainte, acumu dupace senatulu imperialu e completu, nu mai are valóre?! Ministrulu de statu Schmerling, (care e de fatia impreuna cu Lasser sî Burger), promite respunsu intr'un'a din siedintiele urmatóre.— Apoi trecendu-se la ordinea dîlei,

D r. T a s c h e k cá referintele comitetului de finantie espune statulu ministeriului de statu, d e s p a r t i a m e n t u l u a d m i n i s t r a t i u n e i p o l i t i c e, c o n d u c e r e a c e n t r a l a cu 747, 588 f.

Contele E u g e n K i n s k y folosesce ocasiunea, pentru de a 'mputá ministeriului ingrijirea cea rea de paduri, de drumuri sî de impedecarea latîrei bóleloru de vite. Cându e sa ia ministeriulu dela cetatienii statului, atunci sa vedi cumu se grabesce: dar' cându e sa faca ceva pentru binele populatiunei, atunci nu mai ajunge sa faca odata. — Ministrulu L a s s e r recunósce, ca suntu multe neajunsuri, espune parerea sea de reu, ca nu suntu pe la oficiele districteloru sî oficie anumite silvane (padurarescí); comunica, ca 'n privinti'a drumuriloru ministeriulu a luatu mesurile de lipsa tramitiendu dieteloru proiecte de legi in privinti'a acést'a; in fine câtu pentru latîrea epidemieloru de vite, aceea mai adescori e vin'a comuneloru. Ca o pedeca a administratiunei accentuéza ministrulu sî impregiurarea aceea, ca nu e despartîta justi'i'a de administratiune, sî amploiatii, fiindu insarcinati cu ambele, nu suntu in stare a le duce tóte la deplinire.— Ablegatulu S t a m m e de parere, ca nu e de vina nici ministeriu'u sî nu suntu de vina nici comunele, ci lips'a de principie; nu se scie chiaru, cum sa se urmeze. Dintr'alte imputârile facute s'aru poté face numai ministeriului de comerciu sî economi'a natiunala.

Postulu c o n d u c e r e i c e n t r a l e, care, cum diseramu, face 747,588 f., se 'ncuviintiéza. Spesele f o i i l e g i l o r u i m p e r i a l e in suma de 32,464 f. se 'ncuviintiéza fâra desbatere.

La ordine e i n s p e c t i u n e a g e n e r a l a a g e n d a r m e r i e i, pentru carea se ceru 73,500 f.— Dr. R e c h b a u e r combate acésta institutiune sî dice, ca aru fi destulu cu unu referinte in ministeriulu de resboiu.— Ministrulu L a s s e r: Gendarmeri'a e unu institutu alu imperiului sî cá atare un'a; cadiendu inspectiunea centrala, aceea devine gen-

darmaria austriaca, boema, ungara s. a. Dar nici spesele nu se 'mputînéza, pentruca atunci aru trebuí referinti sî lânga cele trei cancellarii aulice (transsilvana, ungura sî croata). — Maioritatea incuviintiéza sum'a proiectata.

Postulu pentru academi'a de sciintie, care face cu totulu 73,500 f., se 'cuviintiéza fâra desbatere.

Asemenea titlulu alu cincilea „institutulu imperialu de geologia“, in sum'a mare de 43,377 f.

Pentru titlulu alu sieselea: administratiunea politica in tierile de coróna, se ceru spese ordinare pe an. 1864. 9,884,900; spese ordinarie pe lunile Noiembre sî Decembre 1863. 690,576 spese estraordinarie pe an. 1864. 224,886, pe 2 luni 33,378, — cu totulu dar 11,833,640 f. —Se 'ncuviintiéza..

Postulu alu sieptelea e postulu pentru „institutele de pedépsa“ (prinsori), pentru care proiectéza comitetulu cu totulu 1,936,171 fl. Mai departe proiectéza comitetulu, a seluá ingrijirea acestoru institute dela ordurile calugaritieloru, câror'a erá datin'a a li se dá cu arenda, a nu mai incheiá regimulu contracte nóue cu dênsele, ear contractele vechi a le desface câtu se va poté mai curendu. Ablegatulu Schindler sprijinesce propunerea comitetului sî argumentéza prin intemplâri faptice, ca prin arendarea ingrijirei pentru prinsori la orduri de calugaritie statulu nu numai nu casciga, ci perde, sî calugaritiele nu numai nu lasa sa tréca ceva dela sine. ci inca casciga sume insemnate. Dar mai mare inca, decâtu perderea materiala, e perderea morala a statului, un'a ca calugaritiele, cá sa-si immultiésca veniturile monastiresci, nu sustînu disciplin'a intre delinquenti, ci inca contribuiescu la stricarea loru prin beuturi spirituóse s. a.; alt'a, ca Austri'a se discreditéza inaintea lumei, pastrandu acestu obiceiu reu sî pagubitoriu, remasu din concordatulu cu Pap'a din Rom'a, din acelu actu, care da Imperatului, ce elu are sî fâra de aceea, sî dreptului romanu intr'unu statu strainu i da aceea, ce nu trebuie sa aiba nici odata. — Cuventulu e 'ntreruptu adesecri de Bravo!. — Dr. Berger vorbesce totu in sensulu acest'a, aretandu din punctulu de vedere confessiunalu, câtu de stricaciósa e remanerea acestoru institute subt ingrijirea calugaritieloru rom. catolice mai cu séma atunci, cându prinsii suntu de alta confessiune; deci propune a decretá cas'a ablegatiloru, ca sustînerea sî intocmirea toturoru prinsoriloru sa fia deopotriva, amesurata legiloru sî usului dintr'alte staturi bine organisate. — Contele Kuenburg propune, a se dîce numai, ca prinsorile barbatesci sa nu se lase in mânile ingrijitóreloru femeesci. Dr. Herbst recomanda proiectulu comitetului. Dr. Taschek e de acordu cu proiectulu lui Berger. Ministrulu Lasser apera ordurile femeesci incontr'a imputâriloru aduse asupra-le, sî dîce, ca ide'a de a pune pre calugaritiele ingrijitóre asupr'a aceloru institute nu se póte numí unu resultatu alu concordatului, fiindu mai vechia decâtu concordatulu, — la carea i observa fórte bine Dr. Schindler, ca sî ide'a concordatului e mai vechie decâtu concordatulu insusi. — Dupa tóte acestea positiunea „institutelor de pedépsa“ se priimesce dupa propunerea comitetului, adaugendu-se sî amendementulu lui Berger.— Incontr'a ordurilor calugaresci votara chiaru sî preoti rom. catolici,— semnu invederatu de neaptitudinea loru. —

Positiunea „Contingentele statului pentru institute filantropice“, pentru care se proiectasera cu totulu 714,303 f., asemenea positiunea „oficiele ingenieresci“ cu sum'a de 900,275 f. se priimescu fâra desbatere,— cu care siedinti'a se gata. —

In 17/29 Octobre avù cas'a ablegatiloru siedinti'a 31. Ableg. Dr. Giskra se anuntia bolnavu (se aude ca l'a lovitu unu caru); Cancellarulu aulicu ungaru comunica, ca tramite pre amploiatulu seu Pápai, care va representá Cancellari'a in comitetulu de finantie (fiindu unulu din obiectele pertractande impartîrea de ajutóre intre cei lipsiti din Ungari'a).

La ordinea dîlei e urmarea desbaterei bugetului pentru ministeriulu de statu, despartiamentulu „administratiunea politica“.

Pentru cladirea drumuriloru in tóte tierile representate in senatulu imp. se ceru 6,523,875 f. Sartori cere a se urcá sumele menite pentru Tirolu sî Vorarlberga; Herbst, min. Lasser sî referint. Taschek combatu pretensiunea cá o prerogativa a unei tieri cu pagub'a celoralalte. Amendementulu lui Sartori, sprijinitu numai de Tirolesi, cade, sî sum'a de susu se 'ncuviintiéza.

Pentru cladiri de apa se pretindu 2,831,367 fl. cari se acórda fâra desbatere.

Pentru gendarmeri'a tierei se ceru 1,841,528 fl.; proiectandu comitetulu totdeodata, cá feciorii in tînuturile bantuite de furi sî telhari sa se 'mmultiésca, ear oficierii preste totu sa se 'mputîneze. Pentru proiectulu comitetului vorbescu Dr. Richl sî Dr. Kaiser, zugravindu cu colori vii, câtu de nesigura e proprietatea sî viéti'a in multe tînuturi, sî pretindiendu delaturarea reului cu atât'a mai vertosu, cu câtu contributiunile se urca, sî poporulu intréba cu amaratiune, ca pentru ce platesce elu atât'a dare, déca n'are parte nici de securitatea publica?! — Ministrulu Lasser aprobéza proiectulu, care se priimesce intocmai, dupacumu l'a propusu comitetulu.

Posturile celelalte, sî adica „zidiri nóue pentru administratiunea politica sî case de pedépsa“ in suma de 250,000; jurnale aficióse 246,000 sî ajutóre pentru iips'a din Dalmatî'a 200,000 f. se 'ncuviintiéza fâra desbatere. Jurnalele oficióse si-acoperu singure spesele, aducendu pe anu 247,730 f. Cu acestea se gata despartiamentulu administratiunei politice. —

La ordinea bugetului ministeriului de statu, despartiamentulu invetiamentului. — Referinte Herbst. Comitetulu respectivu propune a decretá cas'a, ca ea cerculu de activitate lasatu consiliului de 'nvetiamentu, *) incâtu acel'a trece preste consultarea de legi sî ordinatiuni, sî cu deosebire decisiunile lui in cause personale (in denumirea invetiatoriloru, resp. professoriloru. Red.), cá o mesura fâra scopu sî cá o sarcina pentru vistieri'a statului nu-lupóte aprobá, recunósce insa, ca e trebuintiane dispensabila, a se creá unu ministeriu de invetiamentu independinte. — Motivele comitetului suntu: 1) pentruca unu ministeriu de 'nvetiamentu e o institutiune probata de buna in staturile constitutiunale; 2) pentruca gramadirea trebiloru asupr'a unui ministeriu impedeca invetiamentulu; 3) pentruca Austri'a pân'acumu a remasu indereptu cu organisarea invetiamentului. Referint. Herbst apera sî recomanda proiectulu comitetului. Dr. Cupr trage o paralela intre consiliulu de 'nvetiamentu austriacu sî intre celu francesu creatu de Napoleonu I, sî casciga resultatulu, ca nici unulu, nici altulu n'a corespunsu asteptârei, ca prin urmare trebuie delaturatu acestu consiliu sî reintrodusu ministeriulu de invetiamentu. Schindler espune in cuventare viua pagub'a, ce o sufere invetiamentulu publicu, sî printr'ensulu viéti'a statului insasi prin tractarea cea necorespundiatóre sî defectuósa a causei scolare. Ministeriulu de invetiamentu, dîce elu, nu e suspensatu formalminte prin vreo lege constitutiunala. Imputarea, ce se face unui atare ministeriu, e un'a, ca elu póte avé valóre numai pentru tierile germano-slavice, pecandu consiliulu aru fi pentru tóta monarchi'a; alt'a, cá sa nu se faca jignire in ministerie tocmai acum, cu atât'a mai vertosu, câci cultulu nicari'a nu póte fi in mâni mai buni, decum e in mân'a ministeriului de statu.—La cea d'antâiu respunde, ca sa se faca numai ministeriulu pentru tierile dincóce de Lait'a, câci apoi, aretandu-se bunu ,lu voru pretinde sî tierile de dincolo; la cea din urma reflecta, ca cultulu póte remané unde e, numai invetiamentulu sa se dea afara. — Schmidt participa la cestiune, incâtu se atinge de finantie, dar dintr'alte nu póte recunósce competinti'a unui ministeriu de 'nvetiamentu sî asupr'a Transsilvaniei, fiindu unu atare ministeriu obiectu de desbatere numai in senatulu imperialu mai strimtu.— Asemenea Groisz.— Schuler-Libloy partinesce proiectulu comitetului; Mühlfeld, de sî recunósce, ca asupr'a consiliului ori ministeriului de invetiamentu póte desbate numai consiliulu imperialu mai strimtu, totusi midilócele pentru sustînerea acelor'a trebuiescu votate de totu imperiulu, prin urmare sî de Transsilvani — Schmidt observa, ca pentru partea finantîara a cestiunei sî elu votéza, numai pentru ceealalta nu. Zimmermann apera drepturile, ce si le reserva biseric'a (confessiunea) asupr'a scólei; dar trebuie sa dea sî statului dreptulu ce-i compete. Deci déca e, cá Austri'a sa fia unu zidu incontr'a barbariei asiatice, toti cetatienii statului trebuie sa caute a midilocí intre drepturile bisericei sî ale statului. Elu partinesce ministeriulu de 'nvetiamentu sî repróba consiliulu respectivu, pentruca in centrulu statului trebuie sa fia representata sciinti'a cá atare, pentruca invetiamentulu nu póte fi numai appendicele (innaditur'a) altoru afaceri, pentruca statutulu, prin care s'a creatu consiliulu de instructiune, nu e constitutiunalu. In

*) Consiliulu de instructiune fu introdusu, dupace prin unu p. n. autografu din 20 Octobre 1860 se desfiintiase ministeriulu de cultu si invetiamentu. Red.)

fine cá protestantu pretinde, cá scóla sa fia scóla sî sa nu se 'ntrebuintieze pentru tendintie de catolisare. (Applausu.) — Deschman aduce unu amendementu, in urm'a cârui'a afacerile personale sa se ia dela consiliulu scolasticu.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia, sî continuarea acestui obiectu de celu mai viu interesu sî pentru noi, se lasa pe siedinti'a urmatóre. —

In siedinti'a 32., din 30/18 Oct. a case i ablegatiloru, sub presidiulu vicepresiedintelui de Hopfen, se continua desbaterea asupr'a bugetului consiliului de instructiune. Gull partinesce proiectulu comitetului. Taschek in legatura cu cele ce dîsese 'n siedinti'a trecuta, propune, cá de óre ce esistinti'a consiliului de invetiamentu nu se aprobéza, sa nu se aprobeze nici sum'a pretinsa pentru elu. Cupr partinesce cu unele schimbâri propunerea lui Taschek. Aldulеanu combate competinti'a senatului imp. mai largu, de a decide in acésta afacere; câci autonomi'a tieriloru de sub corón'a ungara va devení o illusiune, déca s'aru aduce vreunu conclusu. De aceea se alatura la parerea lui Schmidt desfasiurata 'n siedinti'a trecuta, sî declara, ca uu va votá asupr'a proiecteloru comitetului. — Dupace mai vorbescu Br. Pratobevera, Dr. Schindler, Dr. Demel, apoi pledéza Zimmermanu inca odata pentru unu ministeriu propriu de invetiamentu, sî Binder cere, a se trece preste proiectulu comitetului, care n'au avutu dreptu a luá initiativ'a, la ordinea dîlei, ear dintr'alte adoptéza parerea lui Zimmermann: cere cuventulu Dr. Herbst. (Va urmá)

Prospectu politicu.

Incepemu cu principatele române unite, din care àvemu a inregistrá mai multe acte domnesci de mare insemnatate. Unulu e 'mpartîrea tierei in trei comande militare, din care un'a peste trupele dincolo de Milcovu, a dóu'a peste trupele dincóce de Milcovu si a trei'a preste trupele dincolo de Oltu. — Pentru 1) e denumitu Comandante provisoriu colonelulu Savelu Manu in loculu cârui'a e denumitu colonelu alu regimentului V. adjutantele domnescu Nicolau Mavrichi; pentru 2) generalulu Florescu. — Mai multe alte acte domnesci privescu la mai bun'a organisare a militîei sî a afaceriloru ei. —

Cererea votului universalu devine totu mai urginte, sî „Buciumulu“ aduce sciri mai in tóte dîlele despre voturile, ce pretindu intrarea lui in viétia. —

„Progresulu“ din Iasi in privinti'a noului ministeriu are aceleasí sperantie, ce le manifestaramu sî noi intr'unulu din numerii nostri din urma. E fórte onorifica pentru d. Cogalniceanu, ministrulu presiedinte alu noului cabinetu, laud'a ce i-o da acestu dîuariu, — o lauda cu atât'a mai considerabila, câci pórta caracterulu spontaneitâtii, sinceritâtii sî alu adeveratului patriotismu, — o lauda, ce recade sî asupr'a insusi laudatorului. Eata ce dîce „Progressulu“ dupa câteva cuvinte introducatóre:

„Venirea Dlui Cogâlniceanu la ministeriu erá presimtita sî asceptata de tóta lumea; de aceea n'a surprinsu pe nici unu omu, care s'a ocupatu a studiá seriosu situatiunea in care ne aflâmu. Suntu in viétia popóreloru situatiuni grele cari se paru a fi créate intr'adinsu numai pentru unii ómeni. In asemenea momente, vocea, consimtiulu universale se intrunescu spre a semnalá pe omulu de geniu, pe omulu celu neaperatu pentru gravitatea situatiuni. Astadi ne aflâmu in un'a din acele situatiuni, eara omulu ce o póte radicá ssle numai D. Cogalicénu.

Ne aducemu aminte, ca la 1860. lucrurile in Moldov'a, nu mai poteau merge. In administratiune reu, in finantie reu; reu pretutindenea. D Cogalnicénu a intratu la Ministeriu, sî lucrurile de indata incepura a merge; indata se simtî ca e ordine, ca este unu guvernu. Imbunatatîrile facute de D. Cogalnicénu, intr'o situatiune identica cu aceea de astadî, suntu cunoscute de toti, pentru cá sa nu mai avemu trebuintia a le enumerá. Unele insa din aceste, cari facu asiá dîcendu, epoca, nu le putemu trece cu tacerea. Asiá suntu râdicarea batâii arbritarie de asupr'a tieranului, imbunatatîrea positiunii functiunariloru prin sporirea de salarie, votarea bugeteloru, incuragiarea instructiunei publice in genere, éra in particulariu fondarea universitâtii din Iasi. Asupr'a instructiunei publice s'au e aplicatu cu deosebire solicitudinea sea. In acestu ramu impulsiunea data adjunsese pana la acelu gradu, incâtu s'au vediutu functiunari in vîrsta, ómeni cu positiuni bune, paresindu-si posturile sî venindu la gimnasiu in Iasi, unii spre a incepe cursulu de invetiatura de la class'a I, altii spre a si-lu urm'a mai departe. Ce s'a fâcutu in scóle cu acé sacra scanteia, cu immensa emulatiune pentru invatiatura, de câtra succesorii Dlui Cogalnicénu, earasi o scimu cu totii, sî ne credemu dispensati pentru a mai revocá in memoria acelu dureresu vandalismu. Vomu dîce numai, ca au venitu ómeni rari, inspaimentati de progressulu invetiaturiloru din scóle, seu intentiunati sî necapaci a merge pe urmele trasse de predecesorele loru, dedera in ventu oper'a intemeiata cu multe ostenele, sparsera scólele dupa trecere abiá de optu luni de la esîrea Dlui Cogalniceauu de la ministeriu.

Déca deci, precum e adeveratu, ómenii, mai alesu acei publici, se cualifica dupa faptele loru, apoi judecându din cele espuse aici fórte pe scurtu, potemu conchide cu singurantia, ca Români'a, sub ministeriulu Dlui Cogalnicénu, este in ajunulu unoru reforme sî imbunatatîri, cari voru remâné pentru a testá despre gradulu de activitate, capacitate sî devotamentu alu omului, care sî in timpuri grele cá cele de acumu, a sciutu sî a voitu a le realisá.—“

Lupt'a intre part'd'a Guvernului sî partidele contopite in „coalitîunea monstruósa“ dupa „Buciumulu“, devine totu mai apriga, sî credemu aprópe tempulu, cându in sôrtea Românîei are sa se faca o epoca. Dee ceriulu, ca acéea sa reiésa spre fericirea ei!

Cele mai multe dîuare cu reputatiune européna nu se indoiescu, ca Napoleonu III. nu va face ceva pentru Poloni. Imperatulu Napoleonu, se dîce mai departe, anca n'a perdutu tóta speranti'a de a induplecá séu pe Austri'a séu pre Engliter'a la o actiune comuna. Deslusîrea cea mai buna va fi cuventulu de tronu, ce s'a tînutu in joi'a trecuta la deschiderea camerei legislative din Paris. Speranti'a cea mai mare in cuventulu de tronu alu imperatului Napoleonu III se vede a o avé curtea din Turinu, carea in stramutarea ambasadorelui francesu, contelui de Sartiges la Rom'a nu vede alt'a decâtu o intórcere a lucruriloru. De alta parte in Itali'a se lucra la o marina de dimensiuni mari, ba dupa cum ne spunu dîuarele vienese, marin'a italiana pâna acumu aru fi ajunsu la o marime sî insemnatate, carea noi austriacii in impregiurârile de fatia financiale nu o potemu ajunge. O. D. P. da cu socotéla de o intimitate, de nu chiaru aliantia intre Itali'a sî Russi'a, sî aduce de motivu actiunea politica, ce o aru pote desvoltá aceste poteri in orientu seau mai adeveratu in Turci'a, care inse trebuie privite cá conjecturi góle. Dupa „Pesti Naplo“ Russi'a aru avé prospectele celo mai bune de a nu cede nimicu in caus'a polona, peutruca ea presupune ca poterile apusene nu o voru aduce asiá departe, cá sa se invoiésca la o agressiune collectiva. Déca insa Franciei i-ar succede a cascigá pre Spani'a in Messicu, atunci cine scie, cumu s'aru poté intórce róta, si cine scie, déca Franci'a atunci si fâra aliati mari nu s'aru apucá de colossulu dela médianópte.

— Greci'a se scalda in entusiasmu, precum facuse sî la sosirea regelui Ottone; câci regele celu nou Georgiu a sositu in 31/19 Octobre la Aten'a. La doxologi'a cea serbata in urm'a sosirei lui, fu de fatia sî regele impreuna cu ambasadorii poteriloru straine.

— In Poloni'a lupte recurmate, dar fâra insemnatate deosebita; totu mereu vinu ajutóre de arme, bani sî feciori.

— Camerele Prussiei sunt conchiamate pe 9 Noem. c. n. Partîd'a liberala e in mare preponderantia, sî 'n sessiunea de fatia de nou se potu prevedé lupte inversiunate intre regimu sî representanti'a poporului. Suntemu curiosi, cum va esî d. Bismarck din acésta crisa.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Daru filantropicu.) Maiestatea Sea Imperatulu Ferdinandu a daruitu pentru cei lipsiti din Ungari'a 15,000, si M. S. Imperatés'a Mari'a Ann'a spre acelasi scopu 5000 f., cari i-au transpusu Cancellarului aulicu ungaru.

Diuariulu „Reform'a“ din Bucuresci va esî din Noembre a. c. de trei ori pe septemâna, si adeca de dóua ori romanesce, si odata in limb'a francesa.

Judele regescu A. Thalmanu din Sabesiulu sasescu reposà in 3 Novembre c. n.

Publicarea

sumeloru incurse la cass'a Associatiunei transsilvane dela 6 Octobre a. c., tempulu siedintiei Comitetului, pâna in 2 Novembre c. n. 1863. *)

D. Secretariu Georgie Baritiu tramite la fondulu Associatiunei transsilvane sum'a de 112 fl. v. a. cá tacse de m. ord. pre a. 186¾ dela mai multi membrii din Brasiovu, transpusa D. Sale prin D. Colectoriu Ioann G. Ioann, sî anume dela urmatorii domni:

Dela DD. Ioanne T. Popoviciu tacsa statutale si 1 f. pentru decretu, vinu 6 f. v. a.. Georgie Ancanu 5 f., Nicolae Birth. 5 f., Nicolau Popu pictoru 5 f. Dimitrie Petroviciu 5 f. Dimitrie Ionciovíciu 5 f. Fotius N. Lec'a 5 f. Andreiu A. Popoviciu 5 f. Daniilu Dimitriu 5 f. Apostolu E. Popu 5 f. Dimitrie A. Popu 5 f. Vasilie Baboiu 5 f. Anastasie Belgazoglu 5 f. Theodoru Ih. Ciurcu 5 f. Nicolau Frigatoriu 5 f. Antoniu Balomiri 5 f. Georgie Secareanu 5 f. Gerasimu Popoviciu 5 f. Teochari S. Manciu 5 f. Ioanne I. Padure 5 f. Georgie N. Florea 5 f. Ioanne Persioiu 5 f. Totu dela D. Ioanne Persioiu tacs'a pentru decretu 1 f.

Summ'a totala 112 fl. v. a.

Prin D. Colectoriu din Lipov'a Ioanne Tieranu prot'a gr. or. s'a tramisu la fondulu Associatiunei sum'a de 13 fl. 40 xr. v. a. si anume:

1) dela D. S'a cá tacsa de membru ord. pre a. $186\frac{3}{4}$ 5 f. v. a. 2) cá contribuiri benevole: dela Meletiu Suciu din Comun'a Sistaroveli 1 f. v. a., dela Iosifu Suritiescu totu din Comun'a Sistaroveli 1 f., dela Avraamu Blagoescu 50 xr., Grigorie Blagoescu 50., xr. dela Avraamu Bunea 50 xr., Eutimie Deheleanu 50 xr., Rist'a Suritiescu tutorulu bisericei 50 xr., Teodoru Deheleanu 30 xr., Teodoru Rosiu invetiacelu 30 xr. Solomonu Suritiescu invetiacelu 20 xr, Moise Lele invetiacelu 20 xr., Teodoru Tomescu invetiacelu 20 xr., Sofi'a Tomescu invetiacea 30 xr, Ann'a Deheleanu invetiacea 10 xr., Mart'a Cusmanu invetiacea 10 xr., Vichentie Florescu invetiacelu 20 xr., Dimi'rie Tomescu invetiatoriu 1 f. Summ'a 13 fl. 40 xr v. a.

Sabiiu in 2 Novembre c. n. 1863.

*) Cu ocasiunea acést'a indreptâmu nisce erori, credemu ca nu din vin'a nóstra; in nr. 90 alu T. R. adica, fati'a 364 line'a 4-5 s'a dîsu, 1) ca s'au asternutu 48 obligatiuni in suma pe anu de 2082 f; totu acolo 2) ca dela baluln din Blasiu au incursu 150 f. La 1) sum'a aceea e pe mai multi ani, ear pe unu anu se vinu 297 f.; la 2) nu 150, ci 105 f. v. a.

Mai nou.

In loculu vice-presiedintelui alu doilea alu casei ablegatiloru din Viena, Dr. Lapennu'a, care e denumitu presiedinte alu tribunalului provincialu din Zar'a, se denumi d. Conradu Schmidt, comitele natiunei sasesci.

Comitetulu de finantie decise a fixá sum'a totala a 'mprumutului cu 69, ear déca nu s'aru incuviintiá contributiunile pentru persóna, luxu si classe, cu 85 millióne floreni.

Pentru cei lipsiti din Ungari'a s'au votatu imprumutu de 20 millióne fl.

Napoleonu in cuventulu de tronu manifestéza simpathii pentru Poloni

Nr. 57—2 **Concursu.**

La Scól'a Comunala gr. orientala din Baresci, protopopiatulu Hatiegului, este de ocupatu o statiune de Invetiatoru cu salariu anualu de 200 f. v. a. si quartiru liberu. —

Competitorii cá pedagogi absoluti au a-si indreptá cererile timbrate si instruite cu testimoniile cerute la subscrisulu, pâna in 15 Novembre a. c.

Hatiegu 14 Octobre 1863.

Inspectoratulu scol. gr. or. in Tract. Protop. alu Hatiegului.
Ioann Ratiu m. p.
Protopopu si Inspectoru.

Nr. 55—2 **Publicare de Concursu.**

Pentru statiunea vacanta de invetiatoriu din Comun'a Vaideiu— cu carea este impreunatu unu salariu anualu din cass'a alodiale locale de 120 f. v. a. cortelu naturalu si lemnele debuincióse cu acestea se deschide concursu pâna la 30 Octobre a. c.

Voitorii de a ocupá statiunea acést'a pâna la dîsulu terminu se-si tramita petitiunile sale cu adeverintiele de qualificatiune si moralitate la subscrisulu.

Orescie in 12 Octobre 1863.

Nicolau Popoviciu,
Prot. si Inspectoru Districtualu scolariu.

Nr.—56.—2 **Publicatiune de concursu.**

Din partea subscrisului Consistoriu prin acést'a se decide concursu pentru vacant'a statiune invetiatorésca in Siemlaculu mare, unde limb'a propunerei e cea româna.

Sambri'a invetiatorului este 63 f. v. a. 18 merti grâu, 18 merti cucurudiu, 100 punti slanina, 40 punti sare, 12 punti lumini, 4 stângeni lemne, 4 jugere (lantie) pâmentu de livada si cortelu liberu.

Doritorii de a dobândí statiunea aceast'a, au prelânga recursurile sale, cartea de botezu, Atestatele despre purtarea morala si politica, si despre servitiulu pâna acuma alatura, si pâna 'n 15 Noembre a. c. Consistorului a substerne.

Versietiu in 15 Octobre 1863.

Consistoriulu Eparchiei
Versietiului.

Nr. 54—2 **Publicatiune de concursu.**

Statiunea invetiatorésca a scólei elementare din Comun'a G. Hodacu devenindu vacanta: pentru ocuparea ei se deschide Concursu pâna la 25 Octobre a. c. Doritorii de a ocupá acésta statiune, cu care e 'mpreunata o léfa anuala de 40 f. x. a. si cortelu liberu; alta nimicu,— suntu poftiti a-si asterne petitiunile sele pâna la susaretatulu terminu la subscrisulu Inspectoratu districtuale, provediute:

1. Cu atestatu despre absolvarea classeloru gimnasiale, si a cursului pedagogicu.

2. Atestatu despre purtarea politica, morale s. c. l.

Administr. si Inspectoru Districtuale gr. res. alu Tractului Turdei de susu.

Idicelu in 5 Octobre 1863.

Iosifu Brancoveanu,
Adm. Protopopescu si Inspectoru Districtualu scolaru.

Nr. 58—2 PUBLICATIUNE.

De óre ce Adunarea generale a Associatiunei tienuta la Blasiu in 7 si 8 Septembre a. c. prin Conclusulu seu adusu in siedinti'a II a aflatu cu cale a dispune, cá actele adunârei gen. I si II, care jaceau nevendute cu sutele esemplarie, — sa se impartia pre la membrii Associatiunei transsilvane gratis, atarnandu singuru numai dela generositatea respectiviloru, déca voru a respunde si pretiulu defiptu: asiá subscrisulu Comitetu, aducendu la cunoscinti'a respectiviloru Domni, membrii ai Associatiunei, acestu Conclusu alu numitei adunâri gen., are totdeodata onóre a-i pofti, cá sa binevoiésca a si le castigá,— cumu voru aflá a fi mai cu scopu deadreptulu dela Secretariatulu séu Cancellari'a Associatiunei.

Sabiiu in 6 Octobre 1863.

Nr.—60—2 **Publicatiune de Concursu.**

In urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. P. 22 a adunârei generale din anulu curente, tînute la Blasiu in 7, 8 Septembre, subscrisulu Comitetu publica prin acést'a Concursu la premiulu de 100 f. v. a. destinatu pentru unu individu românu cualificatu in art'a stenografica.— Terminulu Concursului se defige pre 1-a Novembre 1863 dupa cal. nou.

Competitorii la acestu premiu au de a-si substerne la acestu Comitetu concursurile loru, provediute cu documentele necesarie de cualificatiune, pâna la terminulu mai susu insemnatu. *)

Sabiiu in 6 Octobre c. n. 1863.

Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu.

*) Celelalte diurnale suntu poftite a reproduce in colónele loru acestu concursu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 25 Oct. 6 Nov. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 100. ANULU XI.

Sabiiu, in 31 Octobre 1863.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Cuventulu de tronu alu Imperatului Napoleonu.

La deschiderea corpului legislativu din Franci'a in 5 Noiembre c. n. citi Napoleonu urmatoriulu cuventu de tronu:

Domnii mei senatori! domnii mei deputati! Adunarea cea de toti anii a marelui corpu de statu totdeun'a e o ocasiune fericita, ce apropia unii de altii pre barbatii, cari se sacréza binelui publicu, si permite a enunciá tierei adeverulu. Francheti'a comunicatiuniloru nóstre imprumutate domolesce neliniscea si consolidéza planurile nóstre. Deci ve bineventezu! Corpulu legislativu dela crearea imperiului se 'nnoi a trei'a óra, si a trei'a óra, pelânga tóte discordiele, ce s'au intemplatu pe alocurea, amu causa de a me bucurá pentru resultatulu alegeriloru.

Toti mi-ati juratu acelasi juramentu, acést'a-mi garantéza concursulu D-Vóstre.

Datorinti'a nóstra e, de a 'ngriji cu promptu si bine de afacerile tierei, remanendu credintiosi constitutiunei, ce ni-a datu 11 ani de bunastare, si carea ati juratu a o sustiné.

Espositiunea asupr'a stârei dinlauntru a tierei Ve va aretá, ca pe lânga stagnatiunea silita a lucrului in ramuri anumite, progressulu n'au incetatu.

Industri'a nóstra s'a luptatu cu successu incontr'a concurintiei din afara, si temerile escate din tractatulu comercialu ca Engliter'a au peritu dinaintea fapteloru incontestabile.

Esportulu nostru in cele 8 luni d'antâiu ale anului 1863 fatia cu alu luniloru corespundiatóre din anulu 1862. s'a 'mmultîtu cu 233 milióne. In periodulu acest'a umblarea navigatiunei a trecutu de cifr'a epocei premergatóre cu 175,000 tóne (intre care 136,000 sub flamura francesa).

(Dupa aceea espune, ca secerisiulu din anulu acest'a a fostu bunu, ca liniele drumului de feru s'au immultîtu, ca porturile, riurile, canalele si drumurile s'au imbunatatîtu; ca finantiele, cu tóte ca Franci'a au portatu resboiu, nu s'au imputînatu, dincontra au crescutu; ca s'au introdusu mai multe reforme in administratiune, in contributiune, in afacerile reuniuniloru, in bunastarea natiunala,- lucruri care pentru noi suntu de mai putîna importantia; apoi continua:)

„In Algeri'a, pelânga tóta anomali'a, carea din aceeasi populatiune supune o parte potestâtii civile, alta parte potestâtii militare, Arabii totusi au intielesu, câtu de impaciuitóre si drépta a fostu domni'a francesa, fâra de a avé Europenii mai putîna incredere in scutulu gubernului.

Coloniele nóstre cele vechi vediura cadiendu baricadele, ce 'mpedecau asiá multu comerciulu loru, dar impregiurârile n'au favoritu desvoltarea comerciului loru. Infiintiarea de institute pentru creditu, urmata de curendu, va 'mbunatati, speru, sortea loru.

In midiloculu acestoru ingrijiri materiale nu s'a neglesu nimicu, ce atinge religiunea, spiritulu si moral'a. Institutele religióse de filantropia, arte si 'nvetiamentulu publicu au intempinatu incuragiâri numeróse. Dela anulu 1848. a crescutu cercetarea scólei cu a patr'a parte. De fatia suntu priimiti in scólele elementare aprópe la 5 milióne de copii, dintre cari a trei'a parte fâra plata; dar incordârile nóstre nu potu pausá, pentruca suntu inca 600,000 fâra invetiamentu. Studiele mai inalte au luatu in scólele medîe, unde se organiséza instructiunea in specialitâti, unu aventu nou. Acest'a, domnii mei, e prospectulu acelor'a, ce le amu facutu si alu celoru ce vomu a le mai face.

De siguru bunastarea tierei nóstre aru luá sboru mai repede, déca nu o-aru impedecá afaceri politice; dar in viéti'a natiuniloru adeseori vinu evenemente neprevediute si neevitabile, care ele trebuie sa le ochiésca fâra frica si sa le pórte fâra slabitiune.

De aici se tînu: r e s b e l u l u a m e r i c a n u, o c u p a t i u n e a cea de nevoia a M e x i c u l u i si a C o c h i n c h i n e i, i n s u r e c t i u n e a P o l o n i e i.

Espeditiunile in tieri departe, care au fostu trase la atâtea critice, nu fura esecutarea vreunui planu precugetatu, poterea lucruriloru le aduse cu sine, si cu tóte acestea n'avemu de a ne vaierá de ele.

Intr'adeveru, cum erá sa desvoltâmu noi comerciulu nostru dinafara, de amu renunciá noi de de o parte la tóta influinti'a in Americ'a, de alta parte Franci'a, fatia cu estinsele pamenturi ocupate de Englesi, Spanioli si Olandesi, aru remané singura fâra possessiuni in mârile asiatice? In Cochinchin'a ni-am cascigatu o positiune, carea, fâra de ne apesá greutâtile gubernârei de acolo, ne va permite, a esploatá enormele isvóre de bunatâti ale acestoru tînuturi si a le civilisá prin comerciu.

In M e s s i c u, dupa o resistîntia neasceptata, frânta de bravur'a soldatiloru si marinariloru nostri, am vediutu poporatiunea priimindu-ne cá pre eliberatori. Ostenelele nóstre nu voru fi fos'u nefruptifere, si noi pentru sacrificiele nóstre vomu fi remunerati prea de ajunsu, indata ce sórtea acestei tieri, ce ne multiamesce nóue regeneratiunea sea, v a f i p r e d a t a u n u i p r i n c i p e, p r e c a r e l u m i n a r e a s i c a l i t â t i l e l u i l u f a c u d e m n u d e o m i s s i u n e a t â t u d e n o b i l a.

S'avemu dar' incredere in intreprinderile nóstre transmarine, care fura 'ncepute pentru a ne resbuná onórea; ele se voru finí cu triumfulu interesseloru nóstre, si de-si inimi preocupate nu gacescu, câtu elementu fruptiferu pentru venitoriu ascundu in sine semintiele aruncate, totusi noi glori'a cascigata, cá sa dîcu asiá, la cele dóue puncte estreme ale lumei, atâtu in Peking câtu si in Mexicu, nu lasâmu sa ni se innegrésca.

C e s t i u n e a p o l o n a cere o deslucire mai lunga. Cându erupse insurectiunea polona, guberniele Franciei si Russiei erau in cele mai bune relatiuni; dela pace 'ncóce cestiunile cele mari europeice le-au aflatu totdeun'a 'n consimtiementu, si eu nu me 'ndoiescu a declará, ca pe tempulu resbelului din Itali'a, precum si pe tempulu anecsârei comitiatului Nizza si Savoi'a imperatulu Alessandru mi-a datu cea mai sincera si mai intima sprijinire. Acésta buna contielegere cerù considératiuni, si eu trebuie sa credu, ca caus'a polona e populara in Franci'a, pentru de a nu stá la 'ndoiéla, dè a compromite un'a din cele d'antâiu aliantie ale contînutului, si a radicá vocea pentru o natiune, carea 'n ochii Russiei e rebella, e a r i n o c h i i n o s t r i m o s t é n ' a u n u i d r e p t u i n t a b u l a t u i n i s t o r i a s i în t r a c t a t e.

Cu tóte acestea cestiunea acést'a atinse celé mai importante interesse europeice, ea nu poteá fi tractata de Franci'a singura. Numai o vatemare a onórei nóstre, ori o amenintiare a fruntarieloru nóstre ne impunu datorinti'a, de a tractá fâra contielegere prealabila. De aceea se facù trebuintia, cá precumu pe tempulu intemplâriloru din orientu si 'n Siri'a, asiá si acumu sa ne contielegemu cu poterile, care avura aceleasi motive si drepturi de a se enunciá, cá si noi. Insurectiunea polona, c â r e i ' a p e r s i s t i n t i ' a i - a u i m p r i m a t u n u c a r a c t e r u n a t i u n a l u, desceptà simpathii pretotindenea, si scopulu diplomatiei a fostu de a cascigá acestei cause intrare câtu se póte, cá astfelu sa apese asupr'a Russiei cu tóta poterea opiniunei Europei.

Acésta conlucrare mai unanima a dorintieloru ni se parù midiloculu celu mai corespundiatoriu, pentru de a influintiá in modu convingatoriu asupr'a cabinetului din Petropole. Din nefericire svatuirile nóstre cele desinteressate se interpretara cá in fricare, sî pasii Austriei, Engliterei sî Franciei, inlocu de a stavilí lupt'a, inca mai multu o-au interitatu. Din ambe pârtile se facura escesse, care in numele umanitâtii trebuiescu deplorate deopotriva.

Ce ne remâne dar de facutu? Suntemu restrinsi dara numai la alternativ'a resboiului ori la a tacerei? Ba nu!

Fâra de a apucá armele, precumu sî fâra de a tacé, ne remâne unu mediu, adica: de a substerne caus'a polona unui tribunalu europeanu.

Russi'a a sî dechiaratu, ca conferintie, in care s'aru pertractá tóte celelalte cestiuni, ce misca Europ'a, nu voru vatemá intru nimicu demnitatea eii.

Sa punemu la cumpana acésta declaratiune: ea sa ne servésca, spre a 'nnadusî odata pentru totdeun'a elementele fermentatóre ale discordiei, care suntu gat'a a irumpe de tóte pârtile, sî fia cá din acésta stare netignita a insesi Europei, carea se lucra de atâtea elemente descompunatóre, sa resara o era nóua a ordinei sî a liniscirei.

N'a sositu óre momentulu, cá zidiri surpate de tempu sî stricate de revolutiune totu bucata de bucata, sa se radice din nou pe temelii nóue?

Nu e urginte, a recunósce prin conventiuni nóue aceea, ce s'a 'nfiintiatu irrevocabilu, sî a 'mpliní prin contielegere comuna aceea, ce pretinde pacea lumei?

Tractatele dela 1815. au incetatu de a esistá. Potere a lucruriloru le-au restornatu, ori au fortiatu ale restornâ, mai pretotindeni. Ele se frânsera in Greci'a, in Franci'a, in Itali'a, precumu sî la Dunare. Germani'a se opintesce, a le modificá, Engliter'a prin cederea insuleloru ionice le-a modificatu cu generositate, sî Russi'a le calca 'n picióre in Varsiovi'a.

In midiloculu acestei rumperi cu 'ncetulu a pactului fundamentalu europeicu patimele ferbinti se suscita preste mesura, sî la médiadî sî la médianópte interesse poterice pretindu o deslegare. Ce e dar mai legitimu sî mai ratiunalu, decâtu a invitá popórele Europei la congressu, unde egoismulu sî resistinti'a voru perí dinaintea unui tribunalu supremu? Ce este mai corespundiatoriu ideiloru epocei, dorintieloru maioritâtii, decâtu a apelá la consciinti'a, la mintea barbatîloru de statu ai toturoru tieriloru sî a le dîce: Prejudetiele, ur'a, ce ne desbina, n'au tînutu ele destulu de multu?

Rivalitatea jalusiósa a poteriloru celoru mari, fâra 'ncetare sa 'mpedece ea propasîrea civilisatiunei? Necurmatu óre sa nutrimu ne'ncrederea intre noi prin armâri esagerate? Sa se desierteze scumpele nóstre midilóce in infinitu, pentru de a aretá din vanitate poterile nóstre de arme? In veci sa sustînemu o stare, carea nu e nici pacea cu siguritatea sea, nici resbelulu cu sperantiele sele de successu?

Sa nu dâmu sî mai departe spiritului subversivu alu partideloru estreme potericia maiestrita, opunendu-ne prin calculâri egoistice dorintieloru legitime ale popóreloru.

S'avemu curagiulu de a pune in loculu unei stâri bolnavicióse sî precarie o situatiune duratóre sî regulara, de aru sî costá sacrificie. Sa ne unimu fâra sistema preocupata, fâra ambitiune esclusiva, insufletîti numai sî numai de ide'a de a statorí o ordine a lucruriloru, carea de ací 'ncolo va fi basata pe interessulu bine intielesu alu suveraniloru sî alu popóreloru. Acésta provocare, mi place a crede, va fi audîta de toti. O refusare aru face a presupune proiecte ascunse, care se temu de lumin'a cea mare a dîlei; dar chiaru sî cându propunerea acést'a nu s'aru approbá cu unanimitate, totusi aru avé enormulu aventagiu, a fi aretatu Europei, unde e pericululu sî unde e mantuirea.

Dóue câli stau deschise: Un'a duce la propasîre prin imbunare sî pace, cea-lalta din nefericire trage dupa sine resbelulu prin cerbici'a de a snstînê unu trecutu, ce cade singuru de sine.

Cunósceti acumu, domnii mei, limbagiulu, ce-mi propunu a-lu vorbí cu Europ'a. Aprobatu de D-Vóstra, sanctîunatu prin consimtiementulu publicu, elu nu póte lipsí de a fi audîtu, câci eu vorbescu in numele Franciei.

Dela senatulu imperialu.

Ne opriseramu in nr. trecutu la desbaterea asupr'a consiliului de 'nvetiamentu in siedinti'a 32. a casei ablegatiloru. Dupa Zimmermann, dîseseramu, cere cuventu referintele Dr. Herbst, care espunendu mai antâiu bucuri'a sea, ca consiliulu de 'nvetiamentu n'au aflatu nici unu partinitoru, cérca a documentá, ca acestu consiliu are de basa unu autografu p. n. din 20 Octobre 1860., care nu face deosebire intre tierile de dincolo sî de dincóce de Laitha, ca prin urmare acestu consiliu are valóre pentru tóta monarchi'a, pecandu unu ministeriu propriu de instructiune aru fi numai pentru tierile germano-slavice. In fine, dupace combate indoielile Transsilvaniloru, recomanda priimirea proiecteloru comitetului. — Ministrulu Schmerling apera consiliulu de 'nvetiamentu, care, dîce, s'a creatu cá unu svatu pentru ministeriulu de statu sî pentru cancellariele aulice, cându e vorb'a de caus'a 'nvetiamentului; elu, continua ministrulu, nu e vreunu organu stabilu, ci numai pe 3 ani; elu n'a facutu pân'acumu nici unu reu, de aceea, inainte de a-i denegá esistinti'a, sa se ascepte pâna se va vedé ce frupte va aduce; câci opiniunea publica inca n'a judecatu asupr'a lui. Deci sa se voteze pentru consiliulu de 'nvetiamentu sumele proiectate. — (Cuventulu Ministrului e urmatu de applausu viu). — Vicepresiedintele intréba, de afla sprijinire propunerea lui Binder: de a se trece la ordinea dîlei? Afla. — Dr. Herbst combate in modu fórte energicu assertele lui Schmerling; imputa, ca consiliulu acest'a e formatu numai din professori din Vienn'a, ca ministrulu a trecutu cu tacerea preste cestiunea principala (ca adica e constitutiunalminte a 'ncuviintiá acestu bugetu?), ca se mai facu in Austri'a esperimentâri intr'unu tempu, cându pentru statu sî cele câteva sute de mii, ce se ceru pentru consiliulu cestiunatu, in a suntu unu capitalu, ce trage greu la cumpana. Recomanda proiectulu comitetului. — Ministrulu Schmerling in tonu iritatu, declara, ca i-aru fi usioru a reflectá, dar' nu va. — Deci se trece la votarea amendementeloru. Amendementulu lui Binder (cá sa se tréca preste desbateri la ordinea dîlei) remâne 'n minoritate de 62 incontr'a a 80 voturi. (Urméza, parte cu numele, votantii pro sî contr'a.) — Partea I. a proiectului comitetului (cá sa declare cas'a, ca cerculu de activitate datu consiliului de invetiamentu, incâtu trece preste consultarea de legi sî ordinatiuni, sî cu deosebire transpunerea in mânile lui a afaceriloru personale, cá o mesura neamesurata sî ingreunatóre pentru vistieri'a statului) se priimesce cu 76 voturi incontr'a la 57. — Partea II. a proiectului comitetului (ca infiintiarea unui ministeriu propriu de invetiamentu o recunósce cas'a a fi o necesitate ne'ncungiurabila) remâne 'n minoritate. *) Asemenea remâne in minoritate proiectulu lui Taschek (ca cas'a nu se va 'nvoí, a votá spese pentru consiliulu de instructiune. *)

Positiunea urmatóre: „spese pentru consiliarii de instructiune," in summa de 72,396 f., se 'ncuviintiéza. Cupr vorbesce incontr'a acestei institutiuni. Sa se platésca sî esamineze bine invetiatorii, dîce elu, sî atunci nu e lipsa de consiliari scolastici!

Positiunea cea mai de aprópe e: „Ajutóre dela statu pentru scóle."— Ableg. Hermann propune, cá sa decreteze cas'a, ca ministeriulu de statu sa se provóce, a propune in cea mai de aprópe sessiune a senatului imperialu unu proiectu alu liniamînteloru instructiunei publice populare din Austri'a spre pertractare constitutiunala.— Ableg. Schneider aprobéza cererea antevorbitorului, ear cá protestantu cu deosebire se róga in cuventu viu, a se dá ajutoriu de 10,000 f. pentru scól'a pedagogica evangelica din Bielitz in Silesi'a. Ministrulu Schmerling recomanda rogarea lui Schneider, modificându ccle „10,000 f." intr'o „suma corespundiatóre". Proiectulu, respective rogarea lui Schneider se priimesce, dupacum e modificata de Schmerling, dupace mai vorbescu in favórea eii Zimmermann sî Herbst.— Summ'a pentru ajutorirea scóleloru din midilócele statului se 'ncuviintiéza.

Cu care siedinti'a 32 se 'ncheia.

In siedinti'a 33 a casei ablegatiloru, din 3 Noiembre c. n. (sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Schmerling, Lasser, Plener, Hein) se citesce o rogare telegrafica, prin carea reuniunea agronomica din Leopole urgéza pertractarea cestiunei drumului de feru leopolitano-cernautianu. Apoi se trece la ordinea dîlei, bugetulu ministeriului de statu,

*) Câtu de multu sémena aceste decisiuni ale senatului imperialu cu multe decisiuni din diet'a nóstra: nici calde nici reci! Red)

titlulu alu nóuelea, ajutóre din partea statului pentru institute scolastice.“ Comitetulu proiectéza, cá subventiunile pentru scólele reale sa devina egale cu ale gimnasieloru de statu din acele locuri. — Schuler-Libloy dîce, ca ministeriulu cadiutu de cultu sî 'nvetiamentu a facutu multu pentru scóle, paguba ca acelasi au isvoditu sî concordatulu; e lipsa imperativa, cá se 'nainteze scólele reale, sî de aceea densulu partinesce proiectulu comitetului.— Sartori propune spre decidere, cá ordinatiunea ministeriala din 20 Sept. 1850 sa se estinda sî asupr'a professoriloru preoti din gimnasii, cari au fostu pe atunci in oficiu. Schindler accentuéza relele afacerei invetiamentului de fatia, apera procederea casei sî reflecta unele la cuventulu din urma alu ministrului Schmerling.— Herbst, de óre ce n'au atacatu nimenea proiectululu comitetului, nu afla a fi de lipsa a-lu aperá; propunerea lui Sartori n'o póte sprijiní.— Ministrulu Schmerling marturisesce, ca elu totdeun'a s'a 'ngrijitu cu deosebire de sórtea amploiatiloru statului, dar i pare reu, ca starea finantîala de fatia a statului nu-i permite a 'mbunatatî subsistinti'a loru! Apoi respunde lui Schindler, imputandu-i, ca déca a cunoscutu atâtea rele, de ce nu i le-a descoperitu inca de mai nainte (mai cu séma in privinti'a institutului teresianu).— Dupace in fine mai reflecta ceva Sartori sî Herbst, se votéza: proiectulu comitetului reese, alu lui Sartori cade.

Herbst continuà proiectulu comitetului, cá sa se reguleze lefile oficialiloru de bibliotece; ministrulu Schmerling se 'nvoiesce, sî asiá proiectulu comitetului se priimesce. Asemenea se priimesce sî proiectulu comitetului, cá sa se dea o dilucidatiune mai de aprópe despre intrebuintiarea bunuriloru fundatiunale. Asemenea se priimesce fâra desbatere proiectulu, cá ajutórele, ce voru vení a se dá fonduriloru, sa se dea fiacarui fondu deosebitu.— La desbaterea: ajutóre din partea statului pentru institute de studiu, Eder cere a se urcá ajutorulu pentru Gimnasiulu de statu din Saliburgu dela 1365. fiorini, la 2940. Nu se priimesce, din contra se 'ncuviintieza proiectulu comitetului, care cere preste totu 2,391,468 fiorini.

Pentru titlulu 10: Institutulu sciintieloru sî arteloru in regatulu Lombardo-Venetianu se incuviintiéza dupa proiectu 19,784 fiorini.

Pentru tit. 11. „Academiele arteloru plastice“ se ceru sî se incuviintiéza: a) pentru cea din Vienn'a 66,406 fl., b) pentru cea din Veneti'a 41,541 fl.

Pentru titlulu 12. „Comissiunea centrala pentru perscrutarea sî sustînerea monumenteloru“ se ceru sî se incuviintiéza fâra desbatere 10,000 fl., Asemenea se incuviintieza a) pentru sustînerea monuminteloru vechi 60,747 fl., b) pentru fundatiunile si contingentele spre scopuri de invetiamentu 346,765 fl., c) Ecuivalente etc. pentru invetiamentu 5277 fl., d) Spese de patronatu pentru scopuri de invetiamentu 56,820 fl.

La titlulu: acoperire, ce consta din dóue pârti, la partea antâi'a: „prisosiri din funduri scolare“ cu 11,395 fl. face ablegatulu Deschmann o critica asupr'a Edîturei de cârti scolastice, sî propune a enunciá cas'a asceptarea, ca regimulu va sterge sistem'a de pânacumu a impunerei cârtiloru pentru scólele populare sî privilegiulu edîturei c. r. de cârti scolastice. Stamm si Herbst sprijinescu propunerea lu Deschmann, cá sa se eftinésca cârtîle scolastice; Schmerling pretinde numai cá sa se lase centrului imperiului dreptulu de a cunósce baremu sî de a recomendá cârtile, ce voru fi a se introducc in scólele populare. Propunerea lui Deschmann in partea I. se priimesce cu 74, in partea a II. cu 65 voturi. Partea I din rubric'a acoperire se priimesce dupa proiectulu comitetului. —

Titlulu II alu „acoperirei:“ „Contingente pentru spesele de regie ale statului la feliurite fonduri“ cu 125,234 fl. se priimesce fâra desbatere.

Ministrulu Plener urgéza a se luá la desbatere in un'a din siedintiele urmatóre cestiunea lipsei din Ungari'a, fiindca se apropia earn'a. Kuranda: Nu se póte studiá caus'a pâna mâne, impartîndu-se relatînnea numai astadi dupa amédi.— Schmerling: Sa se desbata mai antâiu bugetulu ministeriului de justitia, care va tîné numai o dî, apoi sa urmeze cestiunea lipsei din Ungari'a. Herbst: Sa se 'ncheia siedinti'a, cá sa aiba Comitetulu de finantie tempu de lucratu. Contele Rothkirch: Sa se desbata mai antâiu cestiunea drumului de feru leopoliano-ceruautianu, sî numai dupa aceea bugetulu justitiei. — Herbst cá Schmerling. Mühlfeld: Cându sa se aduca cestiunea calamitâtii din Ungari'a la ordinea dilei, numai atunci se póte decide, cându raportulu respectivu lu voru avé ablegatii in mâni.— Acést'a se priimesce, sî siedinti'a se 'ncheia.

O interpelatiune a lui Schindler, dupa ce s'a enunciatu incheiarea siedintiei, nu se mai considera. —

Sabiiu in 29 Octobre. (A face ridietale.) Comitetele relasate aici pentru elaborarea preliminara a sciuteloru cestiuni, suntu in activitate. Cu deosebire audîmu, ca 'n celu mai momentosu din elé, celu pentru proiectarea unei ordini dietale (legi electorale), au adusu membrulu Obert unu proiectu, care se dîce a fi lucratu cu multa silintia sî cunoscintia. Sperâmu, ca preste putînu vomu fi in stare a-lu impartasî in acésta fóia. — Se dîce, ca regimulu s'aru fi decisu a conchiamá câtu de curendu diet'a ungara.

Sabiiu in 10 Noiembre c. n. (Tramisu.) Denumindu-se Concipistii guberniali Daniel Székely sî Alois Kedves de Secretari guberniali, dupa-ce din celelalte Religiuni suntu câte doi Concipisti, eara din Religiunea gr. cat. sî gr. orientala numai câte unulu, asceptâmu ca Guberniulu consequentu egalei indreptatîri a celoru 4 natiuni, sî 6 religiuni recepte, sa denumésca unu Concepistu gr. cat. si unulu gr. orientalu.

Bine voiti, Domnule Redactoru! a dá locu opiniunei acestei'a in fói'a Domniei Vóstre, rogandu-me deodata sa priimésca aceste renduri si celelalte foi române. *) M.

Prospectu politicu.

Cuventarea de tronu a imperatului Napoleonu III o avemu inaintea ochtiloru in tóta estensiunea eii. Tóte conjecturile despre portarea Franciei fatia cu politic'a Europei, cu politic'a lumei, cadu, sî ori cine póte vedé, ca Napoleonu nu va alt'a decâtu unu congressu pacificu. Acestu congressu insa e numai pasulu celu mai de aprópe, care vrea sa-lu faca Napoleonu sî cu elu celealte puteri. Ce va urmá dupa congressu? séu ce, déca congressulu nu se va realisá? considerandu partea d'antâiu a cuventului de tronu póte sa-si cugete fia cine. Dîuarele vienese, care le avemu pân acum dinainte-ne, se 'ncérca a dá deslusîri la intrebârile ce ni le amu fostu pusu. O D. P. dîce: „Patruspredîece dîle au cugetatu lumea in drépt'a si in stâng'a, despre aceea, ca va fi cuventarea francesa de tronu de pace ori de resbelu. Acum — eata-o cà nu e nici de un'a din aceste dóue; contîne insa isvorulu unei neodihne mari, ea pune asiá dîcendu intrebarea despre resbelu sî pace, sî inca intr'unu tonu, care cuprinde o amenintiare ascunsa, nu numai speciala in caus'a Poloniei, ci sî cu privintia la tóte cestiunile flotante.“ O. D. P., vedemu din aceste cuvinte sî din cele ce urméza ea asupr'a ceventârei de tronu, ca crede in amenintiarea resbelului. Ea crede, ca pacea, ce o amu potó scóte din cuventare, e numai pentru tempulu pâna 'n primavéra, ear de aci incolo lasa publicului judecata libera. „Botschafter“, carele nu arata atât'a temere, ci admira insemnatatea actului, trage atentiunea cu deosebire asupr'a locului, unde se dîce, ca tractatele din 1815 au espiratu, sî adauge ca acest'a e singurulu locu, care are unu coloritu ostilu, precum sî loculu unde se mentiunéza alternativ'a, cându congressulu nu aru fi priimitu din partea óresi cârei poteri. Déca ne aducemu aminte, ca Napoleonu are o armata gat'a de câmpu in totu momentulu, sî déca credemu, ceeace trebuie sa credemu, ca prin cuventarea de fatia poporulu francesu este lingusîtu, cum dóra nici cându, sî prin urmare sî ambitiunatu de a fi elu in fruntea actiuniloru mari politice: atunci lesne potemu crede, ca Napoleonu III fórte lesne va provocá pre poteri la unu congressu pentru reformarea cartei europene chiaru sî cu „jertfe“ impreunata, sî ca la casu de nevoia aru fi in stare de a ignorá poterile celealte, care nu aru fi de o idea cu elu, cautându-si aliatii unde nici ca aru fi crediutu cineva. —

Napoleonu III, se vede dara, ca lucra la indeplinirea unei programe mai vechi decâtu de eri de alalta eri, elu se vede a-si fi propusu a duce in indeplinire profeti'a lui Napoleonu I din insul'a St. Elen'a, ca adeca in 50 de ani, Europ'a va fi tóta republicana; firesce nu din cuventu in cuventu, ci cu modificârile recerute de tempu. Elu se vede ca vrea a efeptuí ide'a aceast'a nu pre calea revolutiunei,

*) Vedemu ca „Concordi'a“ in nr. 90 a si facutu. Red.)

cum va fi cugetatu póte unchiulu seu din St. Elen'a, ci pe calea congresseloru. —

Mai tóte diuarele vienese se unescu intru aceea, ca cuventarea e unu ce intregu sî plinu de putere sî adeveru. Unele, ba am putea dice mai tóte aproba ide'a de congresu; deplóra inse altele situatiunea Germaniei, fiindu ca ea nici adî nu aru fi in stare de a fi representata cá atare in unu congressu fiitoriu. Acésta impossibilitate vine a se adscrie cu deosebire purtârei Prussiei fatia cu reform'a confederatiunei!

Cu ocasiunea deschiderei camereloru prussiene de regele in persóna, cuventulu de tronu dupa ce atinge dorinti'a de a vedea odata pusu capetu certeloru intre camer'a ablegatiloru sî regimu; dupa ce descopere, ca numai acelu etatu militaru va fi sanctiunatu, carele asigura organisarea armatei de acum; dupa ce si esprima multiamirea cu starea finantieloru, sî ca regîmulu va sustînea tractatulu de comerciu, sî va regulá referintiele Zollverein-ului cu Austri'a; dupa ce promite propunerea unoru proiecte de legea de pressa: vine a constatá espus'a imposibilitate a unei contielegeri intre Germani, pentruca regele dice, ca recunósce defectele constitutiunei confederatiunei, dara nu admite, ca aru fi fostu bine alessu momentulu sî calea spre delaturarea acestoru defecte. Unu momentu insemnatu aflâmu in cuventarea de tronu prussiana, unde se dice, ca „traimu in unu tempu fórte turburatu sî póte-suntemu la pragulu unui'a sî mai turburatu.“ Cuvintele acestea au cu atâtu mai mare insemnatate, cu câtu ele suntu rostite a patr'a dî dupa cuventarea lui Napoleonu III.

Din Itali'a avemu sciri despre inarmâri mari. Pentru 10 Noembre a. au fostu anuntiata o revista a marinei in sinulu Neapolitanu. Scirile din Turinu vorbesce despre relatiuni intime intre Victoru Emanuel sî Napoleonu III.

De admiratu suntn sgomotele latîte de diuare francese sî inca oficióse, despre o conjuratiune a Irlandesiloru amenicani contr'a Angliei. Se dice, ca Sewardu, unu generalu americanu, aru fi mersu asiá departe, incâtu aru fi amenintiatu pe Angli'a cu 200,000 de Irlandesi, déca acést'a aru recunósce statele sudice. Din Russi'a inca priimesce Angli'a asemenea complimente, fiindu amenintiata cu Irlandi'a sî Indi'a.

Incheiamu prospectulu nostru cu o depesia din Paris din 6 Novembre, carea ne spune, ca imperatulu Napoleonu III va adressá o scrisóre suveraniloru, prin care le va asterne propunerea unui congressu. „Congressulu europeanu“ se dice acolo „póte fi privitu cá convocatu. Preste vre-o cate-va dîle vomu scí, de e primitu congressulu ori de e respinsu.“

Varietâti sî noutâti de dî.

Cestiunea drumului de feru transsilvanu au intratu— precumu se dice in limb'a diplomatica— intr'unu stadiu nou; câci pecandu partinitorii liniei Oradea—Clusiu — Brasiovu se tineau ca au in mâna atâtu concessiunea, câtu si garanti'a interesseloru, pe atunci in cancellari'a aulica si preste totu in cercurile competinti s'a schimbatu planulu, si e probabilu, ca se va approbá lini'a Aradu — Sabiiu — Turnurosiu.

La academi'a c. r. de drepturi din Sabiiu suntu inscrisi pân'acumu la 200 tineri, Români din nefericire mai putîni decâtu in anulu decursu. Caus'a, afara de lips'a, ce se pare a ne iubi pre noi Românii transsilvani cu predilectiune, va fi si re'nfiintiat'a academia din Clusiu.

Pentru alinarea lipsei din Ungari'a Guberniulu r. transsilvanu a luatu mesuri estinse, dispunendu ajutórirea si adapostirea nefericitiloru in totu modulu.

(Calamitâti). Focuri, din fericire mai mici, se vestescu din mai multe pârti ale patriei; lânga ele s'a mai ivitu pe alocurea si ból'a de vite.

(Tirania in scóla.) De e adeveratu, invetiatorulu luteranu din Martinsberg dedù la unu scolaru in 12 óre 20 betie si-i smulse si perulu din capu. Spre scientia.

Mai nou.

In siedinti'a din 7 Novembre (Sâmbata 26 Oct.) priimi cas'a ablegatiloru legea pentru unu imprumutu de 69 millióne florini dupa proiectulu comitetului cu unanimitate sî fâra desbatere,— póte cá demonstratiune la cuventulu lui Napoleonu.

In Londr'a produse cuventulu de tronu alu imperatului Napoleonu reprobare a congressului proiectatu.

Notele, de care vorbesce prospectulu nostru politicu, s'au sî tramisu din Parisu inca 'n 5 Noiembre c. n.

Nr. 61—1 Publicatiune de concursu.

Nr. 304. etc. 306.

Din partea Consistoriului Timisiórei se deschide prin acést'a concursu:

1. Pe vacant'a statie invetiatorésca din Fenlak, cu propunere in limb'a româna sî sêrba, pelânga emolumentele anuale de 126 f. v. a., 3 jugere de aratura, 1 jugeru de livada, sî ½ jugeru de gradina, 60 chible de grâu, 80 punti de sare, 100 punti de clisa, 25 punti de lumini, 6 stângeni de lemne sî cortelu liberu.

2. Pe vacant'a statie invetiatorésca din Siag, cu propunere in limb'a româna, pelânga emolumentele anuale de 150 fl., 4 jugere de aratura, 2 lantie de grâdina, 20 chible de grâu, 20 chible de cucuruzu, 6 stângeni de lemne sî cortelu libera.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, au a-si alaturá pentu fia-care statia deschilinitu recursurilore sale: Estrassulu de botezu, adeverintiele despre absolutele sciintie, despre purtarea politica sî morala, sî despre servitiulu de pâna acum, sî acelea deschilinu a le tramite acestui Consistoriu diecesanu celu multu pâna 'n 30 Noembre a. c.

Din siedinti'a consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 22 Octobre 1863.

Nr. 57—3 Concursu.

La Scól'a Comunala gr. orientala din Baresci, protopopiatulu Hatiegului, este de ocupatu o statiune de Invetiatoru cu salariu anualu de 200 f. v. a. sî quartiru liberu. —

Competitorii cá pedagogi absoluti au a-si indreptá cererile timbrate sî instruite cu testimoniile cerute la subscrisulu, pâna in 15 Novembre a. c.

Hatiegu 14 Octobre 1863.

Inspectoratulu scol. gr. or. in Tract. Protop. alu Hatiegului.
Ioann Ratiu m. p.
Protopopu si Inspectoru.

Nr. 55—3 Pnblicare de Concursu.

Pentru statiunea vacanta de invetiatoriu din Comun'a Vaideiu — cu carea este impreunatu unu salariu anualu din cass'a alodiale locale de 120 f. v. a. cortelu naturalu sî lemnele debuincióse cu acestea se deschide concursu pâna la 30 Octobre a. c.

Voitorii de a ocupá statiunea acést'a pâna la dîsulu terminu se-si tramita petitiunile sale cu adeverintiele de qualificatiune sî moralitate la subscrisulu.

Orescie in 12 Octobre 1863.

Nicolau Popoviciu,
Prot. sî Inspectoru Districtualu scolariu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 30 Oct. 11 Nov. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 28 Oct. 10 Novem. 1863.

Metalicele 5%	74 60	Actiile de creditu	180. 30.
Imprumutulu nat. 5%	80. 60.	Argintulu	115. 50
Actile de banca	779	Galbinulu	5. 58.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 101. ANULU XI.

Sabiiu, in 3 Novembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Cestiunea 'nvetiamentului in senatulu imperialu.

Siedinti'a 32. a casei de josu a senatului imperialu ni se pare a fi de interesu deosebitu sî pentru noi. Un'a, câci se desbatù sî se votà asupr'a consiliului de instructiune, — unu obiectu de importantia mare pentru totu imperiulu, sî in deosebi pentru noi Romànii din Transsilvani'a, alu càroru invetiamentu are lipsa de cea mai tare sprijinire; alt'a ca unu ablegatu protestanticu, va sa dica necatolicu, prin o singura cuventare dictata de simtiu patriotica sî bisericescu, casciga o suma 'nsemnata pentru subventiunarea unui institutu pedagogicu.

Consiliulu de instructiune erá la ordinea dilei, — acelu corpu, care dela caderea ministeriului de cultu sî 'nvetiament din 20. Octobre 1860. incóce, erá menitu a-lu substitui pre acest'a in partea a dóu'a a indatoririloru lui. Cumu si-a 'mplinitu consiliulu acest'a provisoriu datorintiele fatia cu regimulu centralu, noi fiindu insine prea departe de centru, nu potemu sci de ajunsu; atât'a insa trebuie sa constatàmu, ca 'n invetiamentulu publicu de pe la noi — intielegemu cu deosebire pre Romànii transsilvani — nu se vede nici o urma a activitâtii lui. Sî ce aru fi sa sî vedemu urme de activitate dela unu corpu compusu din professori vienesi, straini de noi prin tiéra, prin limba, prin confessune, prin institutiuni politice, prin lumea ideiloru, — prin tóte! De aceea scólele nóstre, marturisindu adeverulu nerumenitu, pelânga tóte silintiele — dorere isolate — ale unoru organe bisericesci, se sî afla in decadintia dela caderea ministeriului de cultu sî 'nvetiamentu, càrui'a, dupace-i vomu iertá mai antâiu tendintiele proselitice in favórea unei biserici privilegiate, trebuie sa-i recunóscemu meritele pentru caus'a scolara. Cu tóte dar ca urme de vreunu folosu, de vreo inaintare, de vreo smulgere a scóleloru din stagnatiunea, in carea 'nóta decându cu tinerulu nostru constitutiunalismu, nu se vedu, nici chiaru din partea acelor'a, cari lu tinu subt aripele sele, nu se potu aretá: totusi cas'a ablegatiloru prin maioritate de voturi a recunoscutu necessitatea acelui consiliu sî a delaturatu pretensiunea comitetului: de a se re'nfiintiá ministeriulu de 'nvetiamentu. Respectu de maioritate! Nóue insa ni se pare unu ce fórte siodu, a priimí sî a recunósce unu corpu, in a càrui favóre n'a vorbitu nici unu singuru ablegatu; a continuá esistinti'a unei institutiuni, ce nu numai ca nu o-ai aflatu de neaperata lipsa, ci nici baremu de folosu. Paradoxi'a insa sî perversitatea lucrului cresce sî mai tare, càndu stai a cumpaní starea finantiala a statului, carea de multi ani acum e ran'a lui cea mai dorerósa. Statulu geme sub datorii, incâtu numai pentru platirea celoru vechi va trebuí sa se faca unu imprumutu nou de atâtea millióne; contributiunile, directe sî indirecte, séu dupacum le dîce poporulu: drepte sî nedrepte, au devenitu mai nesupportabile; calamitâtile publice au coplesitu la pamentu, cine scie pe câti ani, o parte mare a populatiunei, — sî cu tóte acestea inca atâtea dieci de mii de florini pentru unu consiliu scolalasticu, va sa dîca pentru unu institutu, déca nu stricatiosu, celu putînu de prisosu. Unde e acì maxim'a vechiului Romanu: Quod non opus est, asse carum est! (Ce nu-ti e de lipsa, sî cu unu cruceriu e scumpu.) Intr'adeveru ne aduseramu aminte de o istorióra, ce o contînea de curendu „Buciumulu“, ca unu pedantu literatu, avendu la feréstra o rosa, de carea se ocupá necurmatu, càndu i se aprinse odata cas'a, in locu de a-si scapá acést'a, erá desperatu numai pentru rosa; macara-ci spuse unulu, ca ardiendu-i cas'a, i va arde negresîtu sî ros'a. —

Unu altu fenomenu din acea siedintia e cuventulu or' fapt'a- câci adeseori sî unu cuventu e o fapta — a ablegatului Schneider, care folosindu intieleptiesce ocasiunea data, se rogà pentru incuviintiarea unui adjutu de 10,000 f. pentru institutulu evangelicu de pedagogia din Bielitz,— sî reusî de-sî nu cu 10,000 f., dar celu putînu cu o suma corespundatóre. Eata efectulu unui singuru cuventu rostitu la tempulu sî la loculu seu! Nu scimu sa ne bucurâmu ori sa ne intristâmu de acestu factu: Sa ne bucurâmu, vediendu nobil'a insufletire a senatului imperialu pentru unu institutu folositoriu, de-sî de confessiune necatolica, sa ne bucurâmu prin urmare de lumin'a sî caldur'a secululu, ce a topitu sî 'n Austri'a nóstra ghiati'a cea grósa a intolerantiei confessiunale, ori sa ne intristâmu, ca dintre ablegatii transsilvani, sî mai cu deosebire dintre ablegatii transsilvani romàni n'a radicatu nici unulu cuventu pentru atâtea institute din patri'a nóstra, de limb'a, de confessiunea loru, ce din caus'a lipsei ducu o esistintia trista sî lângeda. De amu voí sa fimu ironici, mai ca amu dîce: Ce bine aru fi fostu, candu acum intre ablegatii senatului imperialu aru fi fostu sî vreunu Romànu transsilvanu, mai cu séma intre cei mai cu auctoritate, care sa-si fia adusu aminte sî de sta cea rea necajita a scóleloru analoge din patri'a sea! Insa nu vomu nici sa fimu ironici, nici sa pismuimu pre protestantii din Silesi'a pentru acestu insemnatu cascigu, câci póte va mai vení vr'o ocasiune de a vorbí despre starea materiala a scóleloru; atunci insa apoi amu dorí din sufletu, cà sî intre Romànii transsilvani sa se afle vreunu Schneider!

Dela senatulu imperialu.

In siedinti'a 34 a casei ablegatiloru (sub presidiulu ordinariu, fiindu fatia ministrii Lasser, Plener, Hein sî capulu de sectiune Mitis) se da mai antâiu dep. Brinz concedia de dóue septemâni, apoi se citesce insciintiarea de retragere a fostului ministru de comerciu, contelui de Wickenburg, se citesce insciintiarea de concedia pe trei luni a Cancellarului transsilvanu, contelui Nádasdy, in fine se interpeléza ministeriulu de comerciu pentru drumulu de feru Turnau— Kralup. Apoi se trece la ordinea dilei: bugetulu ministeriului de justitia.

Referintele Tschabuschnigg citesce referat'a. La desbaterea generala nu e inscrisu nimenea cá vorbitoru; deci se trece la desbaterea speciala, sî anume la urcarea lefei amploiatiloru de justitia. Comitetulu propune: cá inca pentru periodulu acest'a finantiaru fiacàrui amploiatu judecatorescu cu leafa pâna incl. la 1050 f. sa i se acordeze adausulu de 25% din leaf'a lui, sî fiacàrui'a cu leafa mai mare pâna inclusivu la 2100 f. v. a., adausulu de 15% din leaf'a lui. Amploiatii de conceptu ai ministeriului de justitia sa remâna eschisi dela acést'a, fiindca nu pórta oficiulu judecatorescu.— Referad'a pretinde 'n fine o lege, carea sa decreteze inammobilitatea (dreptulu de nedepunere) a amploiatiloru juridici. Pentru urcârile de lefi proiectate se ceru cu totulu 324,326 f. Proiectulu e partinitu, afara de referintele, de Waser, Br. Pratobevera (fostulu ministru de justitia) sî Dr. Gross. Waser in cuventu meritoriu espune trebuinti'a de a se urcá lefile amploiatiloru, scumpindu-se tóte cele de lipsa pentru viétia, dar espune totdeodata sî trebuinti'a de a se simplificá masîn'a justitiei, prin carea s'aru imputiná amploiatii sî s'aru usiurá statulu. (Applausu mare). Protobevera recomanda priimirea proiectului comitetului, adaugendu cá inca elu cá ministru vóiá sa astérna unu proiectu de lege pentru inammobilitatea judecatoriloru. (Aplausu.) Dr. Gross vorbesce in asemenea sensu, dorindu inca a intrá in class'a judecatoriloru sî oficialii de conceptu, cari functiunéza cá judecatori pela preturele amestecate. — Dr. Mühlfeld recomanda priimirea proiectului comitetului; ministrulu de justitia

Hein se escusa, câci n'a luatu insusi ministeriulu iniciativ'a in caus'a acést'a. Dr. Herbst combate cá defectuosu proiectulu comitetului, sî cere a se decretá, cá proiectulu adusu sa se redeá comitetului respectivu spre prelucrare. Ministrulu de administratiune Lasser nu póte concede, cá sa se urce lefile oficialiloru justitîari sî ale celoru administrativi nu; asemenea ministrulu de finantie Plener nu póte permite, a se trece cu vederea oficialii lui de finantie. — Tschabuschnigg apera din tóte poterile proiectulu comitetului, dar in fine dupa unele dispute intre acest'a si ministrulu Dr. Hein, se priimesce propositiunea lui Mühlfeld, sî asiá obiectulu acest'a, redandu-se comitetului, se puno deocamdata la o parte; ear pe siedinti'a urmatóre se insinua cestiunea lipsei din Ungari'a. —

In siedinti'a 35 a casei de josu a senatului imperialu (sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Schmerling, Lasser, Mecsery, Plener, ear in logi'a de curte ministrulu presiedinte, Archiducele Rainer) aduce mai antaiu Schmerling pre „comitele" Schmidt in fati'a adunârei, sî espunendu esîrea vicepresiedintelui Dr. Lapenn'a sî denumirea acestui ablegatu de alu doilea vicepresiedinte, lu recomanda casei; presiedintele-lu provóca a-si ocupá loculu pe banc'a presidiului, ear noulu vicepresiedinte multiamesce pentru onórea data, ce o privesce mai multu cá o distinctiune pentru ablegatii transsilvani, decâtu pentru persón'a sea. — Apoi se enuncia dreptu ordinea dîlei: Pertractarea acoperirei speseloru straordinarie causate prin lips'a din Ungari'a, sî se recomanda casei consiliarulu regescu Eckstein sî secretarulu aulicu Somossy cá representanti ai Cancellariei aulice ungare.

Apoi trecendu-se la ordinea dîlei, referéza Dr. Stamm cá referinte despre obiectulu pusu la desbatere. Comitetulu cere, a se 'ncuviintiá pentru acoperirea lipsei straordinare si unu creditu straordinaru de 20 millióne f. v. a. Desbaterea generala se 'ncepe; cá vorbitori in contr'a proiectului suntu inscrisi: Skene, Gross, Mende, Mühlfeld; cá aperatoru alu acelui'a Br. Walterskirchen.

Skene arata parere de reu, ca nu s'a convocatu diet'a ungara, carea mai bine aru fi fostu in stare de a midîlocí ajutoriu pentru tiér'a sea. Apoi espunendu sî desfasiurandu ide'a, ca nu se cade, cá regimulu sa ajute pre unii cu pagub'a altor'a („sa scóta banii din buzunariulu unui'a sî sa-i puna intr'alu altui'a"), propune spre priimire proiectulu seu substernutu si 'n comitetu: „cá imprumutulu pentru Ungari'a sa se fixeze la 15 millióne fiorini, sî comitetulu de finantie sa se 'nsarcineze, a predá casei propuneri sî proiecte despre modalitatea intrebuintiârei." Apoi motivéza, pentruce densulu staruiesce pelânga 15 millióne, câci adica 13, sî póte pâna la finea anului 15 millióne florini restau in Ungari'a cá contributiune neplatita, sî asiá totusi se facu 30 millióne. In fine protestéza incontr'a columniârei respandite, cá câudu comitetulu aru fi fostu condusu de simtieminte dusmanóse câtra Ungari'a. — Presiedintele reprobéza terminulu celu vatematoriu: „sa scóta banii din buzunariulu unui'a" etc.; Skene lu rectifica sî i-aru paré reu, sa nu fia iertatu a vorbí o vorba libera in acésta casa; Presiedintele afirma, ca n'a voitu sa 'mpedece vorbirea libera.

Br. Walterskirchen ia lucrulu din punctulu de vedere politicu, sî apera proiectulu comitetului. — Dr. Gross nu crede pre Senatulu imperialu competinte de a acordá nici 30 millióne, dupacum cere regimulu, nici 20 millióne, dupacum pretinde comitetulu; câci un'a, lips'a din Ungari'a inca nu e argumentata de ajunsu, alt'a ca lipsindu din adunarea senatului imperialu Cancellarulu aulicu ungaru, Contele Forgách, Ungari'a aru poté dîce prin diet'a sea, ca ea nu e datóre a platí unu ajutoriu octroitu. In fine declara, ca densulu, ori cum se va votá, va fi incontra. Mende e incontr'a proiectului comitetului, sî staruiesce pentru 30 millióne, dupacum s'a cerutu de regimu, cá sa se póta ajutá toti cei lipsiti sî Ungari'a sa-si recascige poterea de a supportá contributiunile. Sa nu cautâmu la partea politica a lucrului, ci la cea morala: de a 'tinde mâna de ajutoriu popóreloru serori, ce suntu in nevoia; sa se acórde dar 30 millióne, ear modalitatea intrebuintiârei loru sa se lasa la bun'a dispositiune a tierei.— Dr. Mühlfeld combate assertulu lui Gross, ca senatulu imperialu n'aru fi competinte la acestu ajutoriu, cu atât'a mai vertosu, câci nu e o dare de poména, ci de unu imprumutu, la care dupa § 10 alu constitutiunei sî senatulu imperialu are de a consultá. Ear a gramadí vin'a pe spatele dietei ungare, nu e cu dreptulu; câci nu e diet'a ungara de vina ca nu o-a conchiamatu regimulu. Deci pretinde dupa proiectulu regimului 30 millióne, câci lipsele espuse de Cancellari'a aulica ungara, câror'a trebuie sa li se dea crediamentu, intr'adeveru ceru sum'a acést'a. Ceea ce s'a dîsu, ca prin acestu imprumutu se jignesce starea finantîala a imperiului, nici decâtu nu e adeveratu; ca nu tierile singurite, ci imperiulu, prin urmare dar sî Ungari'a insasi contribuiescu la acelu ajutoriu. Ungari'a dar va portá din acésta greutate dupa proportiune intocmai atât'a, pecâtu contribuie sî la veniturile statului, ceeace face la 100 millióne. Senatulu imperialu aici e numai unu caventu, unu chizasiu, sî de aceea nu trebuie sa se uite sî sa se vaiete prea multu pentru starea finantîala a statului, ci sa se acordeze sî cele 10 millióne, ce stau la midîlocu intre propositiunea regimului sî proiectulu comitetului. Dar cestiunea acést'a, continua, afara de partea finantîara mai are sî o parte politica, carea 'ndémna a acordá 30 millióne. Diet'a ungara adica, carea aru trebuí sa ingrijésca mai antâiu de lipsele tierei, nu e conchiamata, prin vin'a tierei, prin vin'a altor'a— nu va sa desbata; prin urmare dar indatorirea, ce o aveá diet'a cá corpu representativu alu tierei, cade acum asupr'a representantiei imperiului. Sa pastrâmu cu scumpatate principiulu, cu totulu séu representanti'a totului nu póte privi interessulu ori trebuinti'a pârtii cá unu ce strainu. Déca senatulu imperialu s'a enunciatu pre sine completu intr'o parte formala, sa o dovedésca acést'a acum sî 'n partea materiala, cu atât'a mai vertosu, câci in adressa au dîsu: „ca suntemu un'a la bine sî la reu, in dîle triste sî vesele;" sa nu dâmu Unguriloru ansa, de a se inversiuná asupr'a senatului imperialu, in locu de a se simtî atrasi câtra densulu, sî sa nu desceptâmu in ei credinti'a, ca dorerea loru in acestu senatu imperialu nu afla ascultare sî simpathia. —

Dr. Herbst apera proiectulu comitetului. Cumca comitetulu n'a fostu condusu de patima si ura, se vede de ajunsu din impregiurarea aceea, c'a luatu asupra-si desbaterea propositiunei regimului. Dintr'alte crede, ca 20 millióne florini suntu de ajunsu, cu atât'a mai vertosu, câci pentru acoperirea lipsei de nutrementu sî pentru semenaturile de tómna se ceru 15 millióne. Afara de aceea intr'alte pârti ale monarchiei inca domnesce lipsa intocmai de mare cá 'n Ungari'a. In fine, nu crede, ca la poporulu acel'a generosu (hochherzig) acordarea numai de 20 millióne va produce ura sî antipathia. — Dr. Ryger va a se pune pe terenulu adeverateloru interesse. Elu nu se crede tramisu aici, cá sa apere-cutare actu de filantropia, nici cá sa dispuna de pungile comitentîloru sei; ci pentru de a cercetá adeveratele trebuintie si apoi a votá ajutórele amesuratu acestoru trebuintie. Trebuintiele pentru nutrementu sî sementia de semenatu face pe anu 7,707,525 f.; déca acést'a dupa calcululu lui Herbst ajunge cifr'a de 15 millióne, apoi a ajunsu culmea estrema; atât'a dar e trebuinti'a cea ne 'ncungiurabila; ce trece preste acést'a, e numai unu apelu câtra sensibilitate, care 'n impregiurârile cele grele financiale de acumu nu se póte considerá. Elu nu póte 'ncuviintiá nici proiectulu de a inventá lucrâri mari publice pentru alinarea lipsei, nici acel'a de a se creá in Ungari'a unu institutu de creditu, care numai Ungari'a are dreptulu si datorinti'a de si-lu creá sî-lu va si creá indata ce-si va regulá justiti'a.— Deci sta pelânga 15 millióne, cá sî cei lipsiti sa se ajute, sî senatulu imperialu sa dea unu testimoniu de trezvia sî moderatiune intîelépta.—Schinler crede, ca lucrulu celu mai naturalu aru fi, cá tiér'a insasi sa-si caute de necasuri, si cá lips'a sa se aline prin imprumute din cassele statului. Dintr'alte sî alte pârti, d. e. Stiri'a cu ferariele sele, suntu lipsite, ba inca póte mai lipsite; câci lips'a din Ungari'a o póte vindecá Domnedieu prin unu siuguru anu manosu; dar in districtele de fabrice si industria e multu mai greu. — Recunósce de bunu proiectulu comitetului. Dr. Rechbauer arata parere de reu, ca dissunanti'a constitutiunala intre imperiu si Ungari'a inca n'au ajunsu la capetu. S'aru fi bucuratu, câudu regimulu aru fi folositu momentulu acest'a, spre a cercá impaciuirea definiva prin conchiamarea dietei ungare. Comitetulu dîce, ca neesistandu diet'a, senatulu imperialu trebuie sa intre insasi in datorintiele aceleiasi; acestu principiu i se pare fórte periculosu, câci altmintrea dietele voru poté fi temporisate pe vecia sî 'n loculu loru va poté functiuná senatulu imperialu. — Singur'a cale corecta aru fi, cá sa se acórde regimului unu creditu, sî acest'a apoi sa se 'ntieléga cu diet'a ungara; dar fiindca acest'a acumu nu se póte, sî lips'a e intetîtóre: pentru aceea sa se acordeze regimului 30 millióne; densulu insa va fi liniscitu sî cu 20 millóne, câci la casu de lipsa se mai potu cere. Deci incheia cu dorinti'a, cá regimulu sa termine câtu se póte mai curendu cért'a constitutiunala cu Ungari'a. — Putzer pentru proiectulu regimului, fiindu incredintiatu, ca elu n'a cerutu

mai multu decâtu e de lipsa. — Plener, ministrulu de finantie, apera proiectulu regimului, espunendu principiele, de care a fostu condusu elu la elaborarea proiectului seu. — Referintele Dr. Stamm apera si recomanda proiectulu comitetului. Ungari'a, dîce elu, e granariulu imperiului la tempuri de lipsa; deci déca vomu ingriji pentru re'ntregirea granariului, vomu ingriji totdeodata pentru tóte tierile.— Steffens cere 'nchaiarea siedintiei, — carea se sî 'ncuviintiéza.

De pe Muresiu.

Marire celui de susu!
Dar onóre sî multiamire celoru repausati! —

Destulu de tempuriu au radicatu Redactiunea „Telegrafului“ unu cuventu in onórea sî memori'a renumitului sî de toti Românii iubitului barbatu alu natiunei nóstre Andreiu Muresianu, preatempuriu din mediloculu nostru rapitu la eterna repausare,— unu cuventu demnu de tóta imitarea prin articululu seu „O datorintia natiunala“, spunendu-ne ca ce suntemu detori barbatului acestui'a, animandu-ne, cá sa implinimu sî proiectându-ne, cum sa implinimu.

Eu sî póte toti Românii consuna cu parerea aceea a Redactiunei: antâi'a detorintia a natiunei aru fi, sa ne ingrigimu de famili'a repausatului in atare modu, ca poesiele tiparite sî nevendute ale repausatului sa si-le procure natiunea, séu prin individii sei, seu prin Associatiune, cumparându Associatiunea cârtile acelea sî apoi „sa venda esemplarele, devenite acumu proprietatea eii, pe calea ce i se va paré mai practica.“

Precumu amu dîsu, me invoiescu cu acea idea, ca antâia-si data avemu de a ne 'ngrigí de famili'a repausatului; dara nu me invoiescu cu modalitatea susatinsei ingrigiri; — pentruca déca s'aru sî vinde cârtile concernente— totusi nu scimu, câta e cantitatea cârtiloru, cá sa potemu judecá, ca óre póte-se mangaiá famili'a repausatului,- sî déca aru sî ajunge pentru acoperirea speseloru familiei, póte numai pentru unu anu doi amu fi scutitu famili'a de lipsa, pe viéti'a eii intréga insa nici decumu.

Cá Associatiunea sa-si procure sî sa-si cumpere tóte esemplarele remase, iara nu aflu cu cale, pentruca Associatiunea n'aru avé nici unu temeiu, din care aru purcede la cumperarea atâtoru esemplare. Cá sa-si procure Associatiunea unulu séu dóue esemplare pentru Archivulu seu, acést'a e cu cale: dara cá sa-si procure tóte esemplarele Associatiunea, pentru aceast'a nu aflu nici unu temeiu,— pentruca cârtile acelea se potu vinde deadreptulu cá proprietatea familiei, numai Associatiunea sa dea sprijóna sî ajutoriu mai practicu spre espedarea esemplareloru restante.— pentruca déca nu s'aru poté vinde cârtile deadreptulu din proprietatea familiei, atuncea nu sciu ca pe care cale practica le-aru poté vinde Associatiunea? sî atuncea aru remané sarcin'a Associatiunei sî banii dati, cari dieu inca-su scumpi pentru interesulu Associatiunei. —

Asiá dara nici pe calea aceast'a nu ni-amu ajunge scopulu, pentruca tempulu trece sî ajutoriulu e necesariu.

Eu sumu de parere, cu pâna ce se voru vinde esemplarele restante pe cale drépta din proprietatea familiei sî nu din a Associatiunei, sî pâna ce se va stracurá pe calea acést'a câte unu fileru pe sém'a familiei, sa se dea unu quantu antecipativu din fondulu reuniunei veduveloru sî a orfaniloru din Brasiovu, pâna ce i se va fixá o pensiune de la aceasta Reuniune, sî o pensiune dela statu, pe lânga care apoi sa póta esistá famili'a omenesce; fiiului repausatului, care au ajunsu pâna in class'a VII. gimnasiala, sa i se asigneze unu stipendiu dela Associatiune— decumva nu se va aflá vre unu barbatu generosu in Brasiovu, precum suntu d'acei'a destui in Brasiovu, cá sa ia asupra-si crescerea acestui june plinu de sperantia— spre continuarea studieloru. —

Eu cugetu, ca pe calea acést'a s'aru poté sustiné mai usioru sî mai practicu famili'a nemoritorului repausatu sî s'aru poté implini baremu un'a parte a detorintiei natiunale, fâra de a vatemá o anima nobila prin binefaceri direpte, care altmintrenea inca s'aru poté face prin colecte mai tardîu, insa numai in casulu celu mai necesaru, déca ajutoriulu proiectatu aici, nu s'aru poté realisá séu nu va fi destulu.

Eu amu amintitu mai insusu, ca baremu numai un'a parte a detorintiei natiunale ni-amu implini prin scutirea de lipsa a familiei sî cresoerea celoru doi prunci; pentruca ceealalta parte a datorintiei natiunale, cu care suntemu inca detori, este radicarea unui monumentu visibilu in onórea sî pentru multiamit'a câtra celu repausatu, pentru eternisarea acelui barbatu, care ne-au animatu sî au trezitu in noi caldur'a natiunala, care recise din vitregii seculi in pepturile nóstre sî asceptau pe Prometeu celu incaldîtoriu, care cu fulgerulu seu de cuventu poeticu ne spuse:

Descéptate Române din somnulu celu de mórte,
In care te-adancira barbarii de tirani!,

care cu poesiele sale neau invetiatu a cunósce gustulu celu frumosu sî bunu alu limbei nóstre, dandu literaturei române o directiune nóua, (?Red.) aretându liriciloru adeveratulu drumu. — Nu-i destulu, déca ne-amu ingrijitu de famili'a lui, ci debuie sa lasâmu si posteritâtii unu monumentu despre acestu barbatu, pe care nu numai inteliginti'a româna lu plânge si-lu gelesce, ci poporulu românu din tóte unghiurile, care poporu i cânta poesiele cá imnuri sacre, cá invetiaturi morale spre intarirea caracterului natiunalu, cá cantece doióse spre aducerea aminte de glori'a strabuna, si cá luceferi spre stralucirea inaintea nóstra in intunereculu venitoriului nostru, si cá elegie despre sórtea cea cruda si de compatimitu a nemoritoriului barbatu;— nu-i destulu, ca „monumentu visibilu si„aru fi pusu Andreiu Muresianu insusi, inca fiindu in viétia, „prin opurile sele“ — pentru-ca nici Romanii nu s'au indestulitu, cându au triumfatu cu gloria peste aceste tieri, cu straplantarea si asiediarea loru aicia, din care poporulu românu de adi inca viéza cá monumentu visibilu; ci au radicatu o statua lui Trajanu in Rom'a spre aducerea aminte a triumfeloru preste aceste tieri; n'au fostu destulu Americaniloru a lasá posteritâtii o republica mândra si frumósa, resultatulu sudoriloru lui Washington, cá monumentu destulu de visibilu pâna in dîu'a de ádi, ci poporulu acest'a, cunoscendu-i meritele, au socotitu a-i radicá unu monumentu maretiu spre aducerea aminte a persónei aceleia, care au intemeiatu republic'a.

Tocm'a ásiá merita Andreiu Muresianu, nemuritoriu prin opurile sale, unu monumentu visibilu, unu monumentu, radicatu in onórea lui, spre eternisarea numelui seu; — merita, pentru ca densulu au fostu „gura de auru“ a natiunei române in tempurile celo mai critice, pentru-ca densulu au intemeiatu (?Red.) liric'a adeverata a poesieloru natiunale. Cu acestu monumentu este si-i va fi detórie posteritatea. Aicea nu e de lipsa, cá posteritatea sa invetie sî sa studieze prin seculi meritele opuriloru lui, cá sa i se radice vreunu monumentu, precumu s'au intemplatu cu alti barbati meritati; pentru-ca Andreiu Muresianu este unuln dintre acei fericiti poeti, cari prin poesiele poporale suntu asiá dîcendu in gur'a poporului, si cá se radice unu monumentu, aru trebuí, precumu dice poetulu poporului:

„Unu glasu i mai ascépta si saru cá lupii 'n stine,
Betrâni, berbati, juni tineri, din munti si din campii!“—

Sa faca cineva initiativ'a spre a radicá monumentu pentru barbatulu poporulni, sî indata aru sarí cu totii spre a-si oferí denariulu pe altariulu natiunei in onórea literaturei sî dreptu multiamita câtra poetulu Muresianu. Sa faca numai Associatiunea initiativ'a in respectulu acest'a, si va aflá resunetu in tóte unghiurile Românimei acestu apelu natiunalu.— O.

Comunicaramu acestu articulu in totulu lui, (afara de câteva renduri finale, ce fura de totu subiective), pentruca respectâmu opiniuni straine chiaru si candu suntu contrarie la ale nóstre. Nóue insa fia-ne iertatu a remâné pelânga cele dîse de noi. Earu câtu in specie pentru unu monumentu, marturisimu francu, ca nu potemu cutezá a provocá la atari colecte, decandu vedemu ce se face cu banii adunati pentru „monumente.“ Red.

Prospectu politicu. *)

Cuventarea de tronu a imperatului Napoleonu III ocupa inca dîuarele. O ploia de conjecturi o urméza acumu, câci fia care partitu politicu in ori ce statu i da altu comentariu. Cele mai multe dîuarie talcuescu mereu cuventarea a fi unu Janus cu dóue capete. Altele iara o masc'a, séu a slabiciunei lui Napoleonu, séu a unui resbelu.

Din Vienn'a se audo, ca depesi'a imperatului francesiloru prin carea invita pe Austri'a la congressu, aru fi sî sositu la ambasad'a francesa din Vienn'a. De alta parte se vorbesce ca presiedintele confederatiunei nemtiesci din Frankfurtu aru fi sî priimitu depesia, prin care confederatiunea e iuvitata la congressu. —

Despre deschiderea camerei legislative francese scrie unu corespundinte a O. D. P., ca aceea a fostu in 5 Novembre la 1 óra dupa amédi in sal'a cea mare a Louvrului. Cu o jumetate d óra inainte s'a aflatu tóte autoritatile mai insemnate la locurile destinate pentru ele. Intre toti strainii la curtea francesa atrageau atentiunea cu deosebire cei din Anama in constumele loru cele bogate asiatice. Vreocâteva minute inainte de 1 óra au parasitu

*) Jurnalele din Români'a ne vinu fórte reu; „Buciumulu“ nu-lu mai priimirâmu de 3-4 dile. Red.)

imperatés'a cu prinţiulu de corôna Tuileriele. Gard'a natiunala si cea imperatésca formau spalierii. Imperatulu pleca la 1 óra sub salvele (21) de tunuri, care sunţu totodata semnalulu plecârei Imperatului din Tuilerii spre Louvru. Dupa carulu lui urmà o escorta din Garda de-o-suta si unu detasiementu de garda de cavaleria. In sal'a Louvrului au fostu primitu imperatulu cu aclamatiuni. Diuariulu „Le Temps“ dice, ca imperatulu au cetitu cuventarea cu voce tare si accentuata. Dintre deputati nu au fostu de facia renumiţii opositionisti, cum e Thiers, l. Favre s. a. Celoru ce nu au avutu inca uniforma de deputati, li s'a concesu a se presentà in fracu negru.—

Pâna a nu parasi vatr'a sciriloru celoru mai multe de acum, Parisulu, trebuie se adaugemu scirile mai prospete, despre congressu. Acestea ne spunu, ca invitârile s'au espedatu la toti suveranii europeni in persônu. Despre Austri'a, carea amu fostu pomenitu, ca au priimitu invitarea, se dice, ca aru fi imputernicitu pe principele Metternich, a dechiarà in Parisu, ca este gat'a a conlucrà pre calea congressului la o consolidare a principieloru de dreptu in Europ'a cu privire la faptele implinite. Si de principele Gotschakoff se dice, ca s'ar fi dechiaratu pentru congressu.—

Din Itali'a nu avemu de asta data sciri mai importante decâtu ce aduce T. Z. despre portarea Italiei fatia cu evenemintele presente. T. Z. dice, ca regele Victoru Emanuelu s'aru fi espressu intr'unu consiliu de ministri, ca nu trebuie multa bataia de capu si multe cugetâri pentru de a gâci modulu purtarei Italiei in impregiurârile de fatia. „Incinga Franci'a pe Russi'a cu resbelu fâra de Austri'a, atunci noi fresce tînemu cu Franci'a; Austri'a cu puterile apusene; atunci noi ne luptâmu alaturea cu Russii. La tôta 'ntemplarea positiunea nôstra e cea adversaria Austriei.“

Garibaldi, care este acumu sanatosu, earasi e activu. Câtra reuniunea lucratoriloru din Ravenn'a s'au adressatu cu cuvintele: ca e tempulu de a fi Itali'a odata desbonapartisata, si de a aretà tierei, ca Napoleonu e inimiculu celu mai aprigu alu Italiei.“

„Botschafter“ ne aduce despre Poloni'a sciri prin care ne arata ca revolutiunea nu mai este restrinsa numai in Poloni'a russa, ci ca ea au subminatu si Galiti'a intrega. Corespondintele lui „Botschafter“ asigura ca comitetulu revolutiunaru centralu asiedia magistrate, procurori s. a. deregatorii; ordina amploiati de contributiune si de politica; impartiesce mandate, si cei ce nu le implinescu cu scumpatate, suntu aspru, de multe ori crudelu pedepsiti. Dupa o fôia secreta sub titlulu „Wolnosc“ din 17 Octobre n. provôca „imputernicitulu regimului natiunalu din Galiti'a“ pre comercianti, apotecari si fabricanti, a nu refusà Evreiloru, cari voru a intrà in conditiune in etablissementele loru primirea, din caus'a religiunei; ear pe maiestrii ii obliga a demandà sodaliloru loru a nu mai batjocorî si neodihni pe Israeliti, in fine directoriloru de teatre le impune a departà din repertoriele loru, tôte piesele, prin care se desonestéza credintiosii judeici. Pentru Galiti'a resariténa si apusena e organisatu consiliulu provincialu si denumiti comissarii de pretecturi si preturi s. a.

Din campulu luptei afara de lupte mici cu norocu si fâra de norocu, cându pentru Russi, cându pentru Poloni, nimic'a de insemnatu.

Pecându se intempla cele enumerate din totu prospectulu nostru pâna aci in Europ'a, in o parte a acestei'a adeca in Greci'a suntu serbatori pentru priimirea noului rege. Primirea au fostu pompôsa. Din manifestulu ce s'au impartîtu prin poporu insemnâmu urmatórele: Eleniloru! Suindume pe tronulu vostru, pre care me au pusu alegerea vostra, simtiu necesitatea de a ve indreptà vre o cate-va cuvinte. Eu nu ve aducu vôue nici desteritate in gubernare, nici minte esercitata; nici nu puteti asteptà asiá ceva dela etatea mea. Ve aducu inse o iubire si incredere adeverata insocita de o credintia tare in comunitatea sortii mele si a vôstre.—“

In 31 Octobre n. au depusu regele in adunarea natiunala juramentulu si au luatu frenele guvernului in mana.

Varietâti si noutâti de di.

(Actu de gratia.) Maiestatea Sea Imperatulu a demandatu, cá cei doi fii ai emissarului magiaru Ladislau Mészaros, cari se afla acum subt ingrijirea Episcopului din Scutari, sa se priimésca 'n institute de crescere austriace, si adica unulu in academi'a teresiana, celalaltu intr'unu institutu militaru.

(Denumiri.) Br. Ioann Ursu de Marginea, fostu vicecolonelu la regimentulu de infanteria Marele-Duce Carolu Alessandru de Weimar Nr. 64 e 'naintatu la demnitate de colonelu. — Judele scaunului Mercurei, Grigoriu de Popu e denumitu (de) substitutulu supremului procuroru de statu la Tabl'a regia din Muresiu-Osiorheiu. „Gaz. Transs.“

Ból'a de vite s'au aretatu de unu tempu incôce si in Vienn'a.

(Intreprindere nôua Napoleonica). Napoleonu va sa 'nfiintieze in Abyssini'a unu corpu militaru de 1000 feciori pentru venatulu celu copiosu alu aceloru tinuturi.

Comun'a Sabiiului si-a alesu de advocatu alu cetâtii in locului reposatului Dr. Guist pre Dr. Zikeli.

Nr. 59—1 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din Toplitza romana, care e 'mpreunata cu unu Salariu anualu de 300 f. v. a., quartiru si lemne, se deschide concursu pâna la 20 Noiembre a. c.

Individii, cari voru a competî la acésta statiune invetiatorésca, trebuie sa fia de religiunea gr.-res., cá sa póta corespunde caracterului confessionalu alu Scólei, sa fia pedagogi si sa scia pe lânga limb'a romana si cei magiara, si au a se adresá pâna la datulu de susu la subscrisulu,

cu atestatu de botezu, cu documentu de capacitate, despre servitiulu pâna acumu avutu, despre ocupatiunile de mai nainte, precumu si despre purtarea morala si politica, si cu deosebire despre sciinti'a cantâriloru bisericesci.

Administratur'a Protopopiatului gr.-res. Tract. Turdei de susu, cá Inspectoratu Districtualu Scolaru.

Idicelu in 26 Octobre 1863.

Iosifu Brancoveanu m. p.
Administratoru Protopopescu si Inspect. district. scolaru.

Nr. 61—2 **Publicatiune de concursu.**
Nr. 304. etc. 306.

Din partea Consistoriului Timisiórei se deschide prin acést'a concursu:

1. Pe vacant'a statie invetiatorésca din Fenlak, cu propunere in limb'a romana si serba, pelânga emolumentele anuale de 126 f. v. a., 3 jugere de aratura, 1 jugeru de livada, si ½ jugeru de gradina, 60 chible de grâu, 80 punti de sare, 100 punti de clisa, 25 punti de lumini, 6 stângeni de lemne si cortelu liberu.

2. Pe vacant'a statie invetiatorésca din Siag, cu propunere in limb'a romana, pelânga emolumentele anuale de 150 fl., 4 jugere de aratura, 2 lantie de grâdina, 20 chible de grâu, 20 chible de cucuruzu, 6 stângeni de lemne si cortelu libera.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, au a-si alaturá pentru fia-care statia deschilinitu recursurilore sale: Estrassulu de botezu, adeverintiele despre absolutele sciinte, despre purtarea politica si morala, si despre servitiulu de pâna acum, si acelea deschilinu a le tramite acestui Consistoriu diecesanu celu multu pâna 'n 30 Noembre a. c.

Din siedinti'a consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 22 Octobre 1863.

Nr. 62—1 EDICTU.

Mari'a Helchianu din Sanpetru, in districtulu Brasiovului, care cu necredintia parasi pre legiuitulu seu barbatu Irimie Gotia totu de acolo, si nu se scie loculu petrecerei ei, la cererea barbatului ei, se provôca prin acésta, cá dela datulu mai josu insemnatu, in terminu de unu anu si o dî, sa se presenteze inaintea scaunului Protopopescu, câci la din contra, si in nefiinti'a ei de fatia se voru hotarî cele prescrise de ss. canône ale bisericei nôstre dreptu credincióse resaritene.

Brasiovu in 29 Octobre 1863.

Scaunulu Protop. gr. or. in tractulu 2 alu Brasiovului.

Ioanne Petricu m. p.
Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 1|13 Novembre 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foici; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 102. ANULU XI.

Sabiiu, in 7 Novembre 1863.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Sabiiu in 4 Noembre 1863.

La imputârile, ce se facu redactiunei „Telegrafulu Românu“ in nr. 85 sî 86 ai „Concordiei“ din partea unui corespundinte P., marturisimu sinceru ca mai bucurosu de tote am fi facutu, preferindu a suferí o nedreptate, decâtu a mai atinge odata o córda, ce suna atâtu de dorerosu in inim'a Românului transsilvanu, care a participatu, barem sî numai cá audîtoriu, la diet'a din urma a patriei sele. Dar vediendu atacatu in acea corespundintia sî numele celu bunu alu foii, in frunte cârei'a avemu onóre a stá, sî vediendu-ne espusi opiniunei publice cá referinti de neadeveruri, ba de minciuni: ni-amu tînutu datorintia câtra noi insîne sî câtra publiculu dîuariului nostru, a espune, de-sî câtu mai pe scurtu, o deslusîre asupr'a procederei nóstre in repórtele dietale, ce fura atacate in modu atâtu de necrutiatoriu. Apoi, opiniunea publica judece, — de nu va fi judecatu.

Ni se 'mputa

1) c'am pusu cu numele pre cei 7—8 deputati români, cari n'au votatu cu mass'a solidara a colegiloru sei, voindu noi prin acést'a a-i inferá;

2) ca am fi fostu partinitori câtra unii, sî nedrepti câtra altii, reproducendu cuventârile unor'a per extensum, ear ale altor'a numai in estrasu;

3) ca am intrebuintiatu espressiunea: Bravo! risipite“;

4) ca am spusu unu neadeveru (dupa terminulu d. P. „bine romanesce: minciuna“) dîcendu in nr. 88 alu foii nóstre, ca dep. Pope'a a voitu sa respunda, dar nu i s'a datu cuventu. —

Atât'a.

Noi respundemu:

1) Déca am pusu cu numele pre cei 7—8, acést'a ne fu datorinti'a de referintí jurnalistici. Sî apoi ni se parù mai naturalu, a pune cele 7—8 nume ale celoru 7—8 desbinati, decâtu cele preste 40 nume ale deputatiloru români remasi pelânga solidaritate. Ací lucrulu esentialu nu este cifr'a de 7—8 deputati, ci fapt'a loru seversîta in publicu, prin carea fapt'a acést'a n'a remasu proprietatea celoru 7—8 deputati, ci a trecutu in proprietatea publicului sî a publicitâtii, alu cârei factoru este sî jurnalistic'a, prin urmare sî „Telegrafulu Romanu“.— C'am pusu numele loru cu litere resfirate, acést'a amu facut'o la numele propri — pentru distinctiune— dela 'nceputulu dietei pâna la capetulu eii.

2) Spatîulu sî midilócele, de care dispuneamu, nu ne permisera a pune tóte cuventârile per extensum. Cum s'aru fi sî potutu acést'a la unu dîuariu micu, cum e alu nostru, ce esiá de trei ori pe septemâna, cându d. e. „Herm. Ztg“ etc., ce ese 'n formatu indoitu cá „Tel. Rom.“ sî pe tóta dîu'a, aducea câte odata estrase mai scurte decâtu noi. Deci cunoscendu noi inca dela 'nceputu nepotinti'a de a dá tóte cuventârile per extensum,— ceeace dealtmintrea, fiindu unu ce mecanicu, e multu ma usioru—, deduramu per extensum numai cele ce ni se parura mai meritorie, dar afara de aceea, câtu poturamu, deduramu dela toti ablegatii baremu câte un'a séu dóue cuventâri per extensum. Scie d. P. Déca cuventulu dlui Pope'a celu „de pricina“ l'amu datu intregu, caus'a fu, ca altulu intregu dela acestu deputatu nu mai deduseramu, sî asiá, departe de a partiní pre d. Pope'a (dupacum ne arunca d. P.), eramu p'ací a-i face nedreptate.

3) Espressiunea „Bravo! risipite“— póte originala, dar cá unoru incepatori in limbagiulu parlamentaru escusabila dór sî nóue— o-am intrebuintiatu mai de multe ori, pentru de a 'nsemná, ca nu tóta diet'a, ba nici tóta drépt'a séu tóta stâng'a séu totu centrulu, ba nici maioritatea acestoru pârti n'au applaudatu, ci numai unde sî unde s'au auditu câte unu: bravo!— ceeace firesce nu e totu un'a.

Au nu se citescu prin foile germane de atâtea ori: Bravo's! Einzelne Bravo's! Vereinzelte Bravo's! etc.

4) In fine ca amu spusu neadeveru séu „minciuna“, nu o doveditu. Noi amu dîsu in nr. 88 alu „Tel. Rom.“, dupa cuventarea d. Popu, din cuventu in cuventu: „Pope'a va sa respunda, dar nu i se da cuventu;“ d. P. din „Concordi'a“ ni o imputa acést'a cá minciuna sîdîce, ca nu i s'a datu cuventu, pentruca nu se insinuase la cuventu, uitându-si . . . sî celelalte. Aici insa e o sofisma; câci noi n'amu dîsu; (nici amu potutu dîce, pentruca n'amu sciutu), de ce nu i s'a datu cuventu, ci amu constatatu simplu, ca nu i s'a datu. Cumu dara ni se 'mputa a fi scrisu minciuna intr'unu lucru, despre care n'amu scrisu de locu? Eata minciun'a „Telegrafului!“ Eata ca Telegrafulu, “ aducendu la cunoscinti'a publicului fapte complinite, au mintîtu!

„Complimentulu dlui G. Manu,“ „domnisiorulu Telegrafu“ etc. ierte-ne d. P. a nu le mai combate sî noi; ajunga cu câtu se combatu ele!

Asiá sta lucrulu cu crimele „Telegrafului.“ Opiniunea publica judece, — de nu va fi judecatu!

Sî 'n sfarsîtu inca un'a. Escellenti'a Sea, Dlu Vicepresiedinte gubernialu Ladislau Vasiliu Popp ne „provóca“ in nr. 88. alu „Concordiei“ prin biletu finu, dislinsu in cuprinsu sî 'n forma, a nu-i mai tramite nici unu numeru din „Tel. Rom.“, de sî e abonatu pâna 'n finea lui Decembre 1863. Suntemu datori a referí totu pe calea publicitâtii, ca dupace Esc. Sea in terminulu de atunci pân'acumu n'a dispusu nimicu tu privinti'a baniloru restanti, noi obositi de asceptare sî apesati de sarcin'a unoru bani, ce nu i-amu meritatu, amu dispunsu a i se tramite restulu in suma de 1 f. 66⅓ xr. v. a. pe posta pe lânga recepisse la Vienn'a.

Redactiunea „Tel. Rom.“

Sabiiu in 14 Nov. c. n. 1863. (Tramisu.) Facendu-se in Nr. 270 alu Gazetei „Hermanstädter Zeitung vereinigt mit dem Sieb. Boten“ la descoperirea in privinti'a restauratiunei a 2 statiuni de Concepisti Guberniali prin doi Români de religiunea gr. cat. sî gr. orientala in nr. „Telegrafului“ 100. facuta unele reflessiuni de totu necuviintióse, ca adeca „setea pentru statiunele de amploiati, de aru fi acele sî numai statiuni de Concepisti, au mersu asiá departe, câtu dupa ce la In. Guberniu numai unu Ianitoriu (portariu) sî trei mediastini (facatori de focu) suntu sistemisati, este intrebare, oare nu aru trebuí sa se infiintieze 6 statiuni de portariu, sî 6 de facatori de focu, cá sî aici sa fia facutu destulu egalei indreptatîri a celoru 6 confessiuni recepte, bater fiindu Redactorulu Gazetei mai sus atinse despre faraobrasnici'a sea cunoscutu inaintea publicului transsilvanu fâra de deschilinire natiunale sî confessiunala, nu ar fi de lipsa a respunde ceva, totusi cá sa nu poata Domni'a Sea a duce cetitorii Gazetei Domniei Sale la ratacire, me tînu indatoratu a-i dá urmatórea dilucidare:

Egal'a indreptatîre a 4 natiuni sî 6 religiuni recepte este proclamata de inaltulu nostru Monarchu dela momentulu, in care s'au suitu pe tronu. Acést'a in diet'a presenta s'au statoritu prin lege, carea sperâmu ca va dobandí sanctiunea Monarchului câtu mai curendu;— sub decursulu regimului absolutisticu- dela anulu 1848 pâna la an. 1861- s'au straduitu inimicii Românilor a convinge Regimulu, ca Românii nu suntu destoinici a implini deregatoriele loru dupa egal'a indreptatîre natiunala cuvenite, sî asiá la Locotiinti'a (Statthalterei) precum sî la Presidiele districtuale (Kreisvorstände) nu e applicatu nici unu Românu, orí ce calificatiune au avutu, numai la deregatorii subordinate (tare pucine escepliuni). Sasii au cuprinsu totdeun'a statiunile cele mai stralucite; co s'au intemplatu in an. 1861, ne este cunoscutu; dupa a. 1861

din grati'a si bunavoinți'a monarchului s'au mai sporitu numerulu amploiatiloru români, de sî nu in acelu numeru, in care trebuie, dupa principiulu egalitâtii;— totusi la Guberniu cu 1 V. Presied., unu Consiliaru sî unu Secretariu, la Tabl'a Regésca cu 6 assessori actuali, in Comitate cu doi administratori; numai in fundulu regescu, unde s'au facutu o curte appelativa cu 2 presied. sî 5 assessori, este denumitu numai unu singuru assessoru din natiunea româna, sî nici unulu la acésta curte cá amploiatu subalternu. —

Legea pentru egal'a indreptatîre a celoru trei limbi ale patriei este prin dieta facuta, sperâmu ca dreptulu nostru monarchu o va sî sanctiuná.

Dupa legea aceea voru avea tóte dicasteriele patriei a scrie decisiunele sale in causele române in limb'a româna; asiu dorí a sci dela Domnulu Schmidt, cum voiesce Domni'a Sea a dá valóre legei pentru limbi? Déca la innaltulu Guberniu nu ar fi din 11 bater 4 concipisti, cari sciu sî vorbescu limb'a româna; ce va face curtea appelativa din Sabiiu, carea nu voiesce a suferí pre Români cá amploiati in sinulu seu, sî ce va face Tabul'a regésca, la carea din 30. cancelisti sî auscultanti, precum se aude, nici unu Românu nu s'a denumitu, scie singuru Dumnedieu; dóra nu se voru aperá sî dicasteriele aceste inalte cu fals'a anima a inimiciloru Românilor, ca limb'a româna nu este apta a fi limba oficiósa; dandule destulu documentu despre aptitudinea limbei române diet'a presente a Transsilvaniei, unde se scrie sî vorbesce in limb'a româna fâra nici o pedeca.

Depune dara larv'a, Dle Schmidt! nu interitá pre cetitorii Domniei Tale, la ratacire reutaciósa, ci mai bine lucra sî Domni'a T'a intru acolo, unde lucra Românii, adeca sa fia in Transsilvani'a intre natiunile collocuitore egalitate, dreptate sî fratîatate. D. M.

Sighisiór'a 30 Octobre 1863. Astadi furamu norocosi a priimí in midîloculu nostru pre Domnulu Cons. de scóle Dr. Pavelu Vasiciu. Despre sosirea Dniei Sale numai atât'a scire avuseramu, cumca ne va cercetá sî pre noi; dar' dîu'a anumita nu o-amu sciutu, macarca doriamu a-i esî spre intempinare; insa acésta dorire nu se potù impliní, câci astadi de diminétia pe la 7 óre sî intieleseramu cu mare bucuria, ca P.O. Dni'a Sea deséra inca sosise in Sighisiór'a sî au descalecatu „la Stea“, unde numai decâtu lu bineventà Invet. prim. I. Ciceiu, de carele la 8 óre sî fù concomitatu in cetate la scóla, unde aflà tóte in ordinea cea mai buna. Intrandu mai antâiu in class'a I., fu salutatu din partea eleviloru cu „Salve“! Dupa aceea esaminà pre elevii din Abcdariulu D. Prof. Z. Boiu, propusu de Invetiat. II. Mich. Pacala, dupa aceea trecù in Class'a II. elem. sî esaminà si aci pre elevii mai vertosu din doctrin'a religiunei, Gramatica sî computu, in sfersîtu din cantâri. De sî elevii erau putîni la numeru si pelânga aceea si micuti, dar' respunsurile loru au multiamitu pre D-lu Consiliaru peste asceptare.

In fine si-esprimà D-lu Consiliaru multiamirea sea câtra Invetiatori, laudându tactic'a cea buna, ce o au la predarea invetiamentului, precumu sî curatieni'a, ce au observat'o ca domnesce la acésta scóla, carea e fal'a Românilor nu numai din Sighisiór'a, dar si din scaunulu acest'a intregu.

De aicea inca totu in dîu'a acést'a inca inainte de prândiu 'si-continuà calatori'a mai departe insotîndu-lu Invet. nostru, d. Ciceiu, pâna la Danesiu, unde asemenea visità scól'a, care acuma se afla in lucrare inca. Totu in dîu'a acést'a facù D. Consiliaru o escursiune inca si pâna la Crisiu, insotîtu de P. Z. Tataru, de unde pe séra se re'ntórse in Danesiu, unde si remase pâna Joi in 31 Octobre, si apoi diminétia plecà câtra Elisavetopole.— Ddieu sa-lu pórte in pace!— P. Prot. Z. Boiu din nefericire nu fu acasa, ci dusu in visitatiunea canonica. Sighisioreanulu·

Dela senatulu imperialu.

Cestiunea lipsei din Ungari'a se continuà in siedinti'a 36 a casei ablegatîloru, urmandu desbaterea speciala. —

Titlulu proiectului comitetului se priimesce.. Referint. Dr. Stamm citesce cei trei articuli d'antâiu ai proiectului, cari suntu pe scurtu acesti'a:

Articululu I. espune lips'a produsa prin nerodirea unei pârti a Ungariei, si trebuinti'a unui creditu straordinariu.—

Articululu II. Pentru Cancellari'a aulica ungara cá antecipatiune

1) faceri re drumuri	200,000 f.
2) cladiri de apa	1,300,000 f.
Cu totulu	1,500,000 f.

Art. III. Pentru ministeriulu de finantie

1) pentru tieranii mai lipsiti cá imprumuturi camatuibile	
a) Pentru semenaturi de tómna sî de primavéra	9,500,000 f.
b) In bani gat'a — — —	6,500,000 f.
2) pentru lucruri publice de mai multe feluri	2,500,000 f.
Cu totulu dar	20,000,000 f.

Mende in legatura cu cuventarea sea de eri propune cá 'n locu de 20 millióne, dupacumu proiectase comitetulu, sa se acordeze fondului provincialu ungaru 30 millióne cá antecipatiune pâna la finea anului 1865 necamatuibila, ear de aci 'ncolo de cametuitu cu 5% sî de replatitu in siese ani egali. — Propunerea e sprijinita de ajunsu. Apoi incepu a se certá Mühlfeld si Herbst, pâna cându curma presiedintele. — Rechbauer propune, a se acordá, in contielegere cu diet'a ungara, celu putînu 30 millióne, ear pentru luarea asupra-si a datoriei din partea fondului provincialu ungaru, precumu sî pentru fixarea modalitâtii intrebuintiârei sî a respunderei sa se aduca câtu mai curendu decisiuni pe cale legala. — E sprijinitu. (Apoi se mai aducu o multîme de proiecte, ce s'apropia mai multu mai putînu de proiectulu regimului). — Alduleanu staruiesce pentru 25 millióne, va sa dîca cérca a midîloci intre proiectulu comitetului sî alu regimului, precumu sî a se intreprinde lucrâri mari publice. (E sprijinitu.) Hopfen, vicepresiedintele I. alu casei, apera proiectulu comitetului in contr'a lui Mühlfeld sî Rechbauer; Kuranda alta propunerea lui Rechbauer nepractica, Dr. Kaiser apera comitetulu sî combate pre Mühlfeld, Skene pentru proiectulu comitetului; nu prin votarea a 30 millióne, ci prin zidirea mai departe a constitutiunei sa cerce cas'a a cascigá pre Ungurii. Berger: Sa se voteze 30 millióne fâra de a mai targuí sî scadé, cá sa nu póta dîce Ungari'a, ca aru fi fostu mai bine de ea fâra senatulu imperialu. Apoi trece sî la politic'a cea mare, sî amintesce, ca fatia cu cuventulu lui Napoleonu nu e nici decâtu cu scopu a face unn pasu, care in locu de a consolidá statulu l'aru desbiná in partide contrarie sî l'aru slabí. (Bravo! viu.) Rechbauer sî Hopfen repetiescu propositiunile sele. Ryger combate pre Berger; sa fia statulu economu bunu, dîce elu, dar nu pradatoriu. Kromer combate acelu pasagiu din cuventarea lui Berger, unde se trage atentiunea asupr'a cuventului de tronu alu lui Napoleonu, sî dîce, ca de sî suntu inca unele cestiuni constitutiunale nedeslegate, totusi desbinarea intre regatulu Ungariei sî imperiulu Austriei nu e asiá de mare, incâtu sa fia de temutu, ca Ungurii, déca nu li se va acordá ajutoriula doritu, la casu de nevoia ne voru intórce spatele sî ne voru lasá pre noi singuri a portá resboiulu celu sangerosu. Asiá nenobilu sî nedemnu nu cugeta Ungurulu. (Bravo!) Acumu suntu diferintie intre popórele de dincolo sî de dincóce de Laith'a; insa tempulu de lipsa sî tierile din afara totdeun'a ne voru aflá un'a. (Bravo!) — Berger róga pre antevorbitorulu, a-i mai citî odata cuvintele, ce le a rostitu in adeveru.—

Se pretinde sî se priimesce incheiarea desbaterei. Ministrulu de finantie Plener apera in cuventu mai lungu propositiunea regimului sî declara, ca sum'a de 30 millióne, acordata din partea regimului pentru acoperirea lipsei celei grele din Ungari'a, considerandu tóte impregiurârile, nu e nici decâtu prea mare; câci regimulu a voitu sa ajutoreze mai cu séma sî pre seracimea (proprietarii cei mici). Asemenea au avutu regimulu dorintia de a sprijiní pre cei lipsiti, dandu-le ocasiune de a lucrá la intreprinderi mari folositóre. — Referintele Stamm combate amendementele aduse sî apera propositiunile comitetului. — Ministrulu de statu Schmerling ia cuventulu „pentru de a vorbí despre applicarea constitutiunei la unu casu specialu. Cându e lovita vreo parte a monarchiei de vreo calamitate grea, atunci, dîce dênsulu, nu intréba, care e organulu indreptatîtu de a cere ajutoriu dela imperiu; ci déca afla, ca esiste vreo calamitate, atunci cérca tóte pentru de a dá ajutoriu; acést'a crede ca e datorinti'a unui ministru. Imperiulu in mai multe puncte ale sele e cercetatu de calamitâti; insa tóte acestea peru fatia cu nefericirea cea mare, ce o avù o parte din Ungari'a. — La unele calamitâti nici ca póte ajutá imperiulu, d. e. fabricatiunea, nimicita prin resbelulu americanu, n'o póte radicá; industri'a cu feru inca n'o póte sprijiní, dar pentru Ungari'a n'are de a face alt'a de câtu a dá unu capitalu, cu care cei nenorociti sa-si lucre sî semene pamenturile, sî astfeliu a-i pune in stare cá 'n anulu venitoriu iar' sa póta avé secerisiu. Cu Ungari'a e alt'a cá cu Dalmati'a séu Istri'a; câci pe cându acestea fâra de aceea sunt fórte neproductive, pârtile cele lipsite din Ungari'a chiaru sî in ani de midîlocu producu nu numai câtu le trebuiesce loru, ci sî multîme mare de materialu pentru esportu. De aceea ajutându pre Ungari'a, nu urmâmu numai legei umanitâtii, ci sî legei prudintiei, ingrijindu prin aceea nu numai pentru tiéra,

cisî pentru imperiu. — Dín punctulu acest'a de vedere privesce densulu acésta cestiune; câci astfeliu dificultâtile sî indoielile, ca diet'a ungara nu cere ajutoriulu, ca trebuie sa dâmu dietei ungare unu imprumutu, s. a., — voru perí. Pentru míne, dîce, cestiunile acestea nu esista; ci pentru mine esista numai impregiurarea aceea, cá sa se ajutoreze fiii imperiului, cari in dîle bune contribuiescu pentru imperiu, sî asiá in dîle rele au de a sî priimí ajutoriu dela imperiu. Sum'a de 30 millióne se dîce din unele pârti a fi prea mare. Cându aru fi a se dá elemosina (mila), atunci negresîtu 30 de millióne aru fi prea multu; aici insa e probabilu, ca partea cea mai mare a sumei inca in decurgerea acestoru ani se va respunde indereptu. — Apoi desfasiurandu modalitatea, cumu a voitu regimulu a se dá sî a se intrebuintiá acestu imprumutu, se róga a se priimí acele próiecte, sî incheia cu cuvintele: „Cumca D-Vóstra, Domnii mei! faceti capitalu politicu, vi se póte escusá prealesne; câci cine priimesce dela imperiu, nu va denegá imperiulu. (Bravo! Bravo!).

Aducendu-se obiectulu la votare, tóte amendementele, afara de alu lui Mühlfeld la art. III., cadu, sî se priimesce proiectulu comitetului cu acestu amendementu. (Va sa dîca: se acordéza pentru toti cei lipsiti din Ungari'a, fâra deosebire de fostu nobilu séu fostu iobagiu, 20 millióne florini).

Articulii 4–7, cari vosbecu despre modalitatea camatuirei, platirei indereptu etc., se priimescu fâra desbatere; sî asiá facendu-se indata si a trei'a cetire, proiectulu devine lege definitiva. — Cu acestea siedinti'a 36 se 'ncheia. —

In siedinti'a 37 din 7 Nov. (26 Oct.) a casei ablegatiloru (sub presidiulu ordinariu, de fatia ministrii Schmerling, Lasser, Plener, referinte Dr. Taschek), se acordà fâra oppositiune, fâra desbatere, prin scolare de optu ori de pe scaune o suma de 69, respective de 85 millióne florini. Respective de 85 millióne diserâmu, pentruca ministrulu de finantie a propusu casei unu proiectu de lege pentru o contributiune nóua (de persóne, de luxu sî de classe), carea sa aduca pe anu 16 millióne, sî déca nu s'aru priimí acelu proiectu, atunci se impoteresce, a face unu imprumutu de 16 millióne. De aceea diseramu, ca s'au acordatu 69, respective 85 millióne. Acesti'a sa se 'ntrebuiutieze astfelu: 20 millióne pentru ajutorirea celoru lipsiti din Ungari'a, 15 millióne pentru acoperirea definitului, 8 millióne pentru reductiunea baniloru de argintu dela 12 la 4 millióne de floreni, mai departe 6 millióne floreni pentru immultîrea stârei casseloru, precum sî 20 millióne pentru imputînarea bileteloru de saline. Apoi pelâng'aceea ca 'mpoteresce cas'a pre ministrulu a mai imprumutá 16 millióne, déca nu s'aru votá cele trei contributiuni proiectate, lu mai impoteresce a mai immultî sî biletele de saline, reducende la 80 millióne, inca cu 20 millióne, pentru de a tiné starea casei la 25 millióne.— Precum se votara la articululu I sumele de mai susu mai fâra desbatere, asiá se priimira cu unanimitate sî ceialalti siepte articuli, din cari constá proiectulu comitetului. Sî asiá urméza numai decâtu citirea a trei'a sî radicarea proiectului la conclusu.— Dupa aceea mai tînù senatulu imperialu mai angustu o siedintia in caus'a administratiunei politice.

Prospectu politicu.

Dupa o depesia telegrafica particulara a Pressei de Vienn'a imperatulu Francesiloru aru fi intrebuintiatu unu cuventu deosebitu de curtesía la invitarea imperatului Austriei, cere cuventu la alti suverani nu s'au intrebuintiatu. Mai incolo spune acea depesia, ca invitarea tramisa imperatului Russici e cu totulu diferita de celelalte. In privinti'a ranguriloru se dîce totu acolo, ca Spani'a aru fi socotita intre cele de rangulu antâiu, ear Itali'a de alu doilea. Intru o a treea categoria e pusa Elveti'a, confederatiunea germana; ce se atinge de cea din urma, se da cu socotéla ca va fi representata prin unu principe alesu din sinulu ei, luându afara pre regentii celoru dóue state mari Austri'a sî Prussi'a sî póte sî Bavari'a. Pre Pap'a l'au distinsu Napoleona cu aceea, ca i-au propusu de a tramite representantu, nu inse alternativa de a merge in persóna ori a se representá prin altu cineva.

Varietâti sî noutâti de di.

Resiedinti'a cea nóua episcopésca din Cernautiu, dupacumu aude „Bucovin'a“ din isvoru autenticu, negresîtu incepe a se zidí in primavér'a ventóre.

La universitatea din Pest'a, dupa „Hirnök„ suntu inscrisi pe semestrulu de earna 190 ascultatori ordinari de drepturi sî 42 straordinari, la Medicina 310 si la Filosofia sî Farmacia (apotecaria) vreo 80 tineri. Numerulu acest'a micu se dîce a fi unu resultatu alu lipsei din estu anu.

Posturile professorale la academi'a de drepturi din Clusiu se ocupara astfelu: professoru ordinariu se denumì Aaronu Berde, professoru straordinariu Lazaru Bors, supplenti Carolu Haller de Hilib, Brenesán, Ladislau Hosszu de Déési sî Gastavu Groisz.

Dlu Maager de nou se afla 'n Vienn'a, pentru de a mtdilocí pentru drumulu de feru Oradea—Clusiu—Brasiovu. Resultatulu inca e totu nesiguru.

(Finantiele Francie i.) Dupa reportulu ministrului de finantie Fould, asternutu corpului legislativu, Franci'a pe anulu acest'a se af a 'n scadere (deficit) cu 350 millióne franci. Adaugendu la acestu deficitu datori'a ei de 900 millióne, Franci'a aru datorí cu totulu 1250 millióne franci.

Marele-principe Constantinu, eliberatu prin rescriptu imperatescu de gubernatoratulu din Varsiovi'a, pe 3/15 Novembre erá sa sosésca in Orsiov'a, de acolo sa tréca pela Baziasiu la Pest'a, sî de acolo la Vienn'a, unde va petrece câteva dîle.

Ceremoni'a la deschiderea camerei din Românî'a erá sa fia urmatórea: La 10 óre dimineti'a o parte din ostirea de garnisóna a capitalei, in uniforma de parada, cu musica 'n frunte, se va postá 'n curtea mitropoliei. La 11 óre toti deputatii se voru aduná in sal'a siedintieloru. La 11 ½ óre se va face sfintîrea apei. La 12 óre Domnitorulu va intrá in sala, urmatu de statulu majoru domnescu, sî va fi priimitu la intrare decâtra ministrii. Incungiuratu de acestia Inaltîmea Sea se va urcá sî va luá locu pe tribun'a presiedintelui. — s. c. l.

Langiewicz, exdictatorulu polonu, detînutu pân' acumu in Iosephstadt, se dîce ca aru fi priimitu concessiune a se duce dupa dorinti'a sea la Elveti'a sî i s'aru fi sî datu paspórtele de lipsa.

(Rusînarea unui renegatu.) La o statiune a drumului de feru din Mexicu erá sa se pagóre din vagonu o Mexicana nobila. Unu oficieru francesu sî unulu mexicanu, dar francesitu, se oferira sa-i ajuta la pogorire. Dam'a dîse: „Intre unu invasoru sî unu tradatoru preferu pre celu d'antâiu! sî cu acestea dete mân'a Francesului, ear Mexicanulu remase iucremenitu cá lovitu de fulgeru.

(Drumu de feru prin cetate.) Mai multi intreprindiatori se 'mbiia a cladí prin stratele cele mai insemnate ale Viennei sî ale impregiurimei drumuri de feru; carele voru trece prin midiloculu strateloru, voru incapé câte 30 ómeni sî voru fi trase de câte doi cai.

(Jurnalu nou.) In Vienn'a ese din 1 Novembre c. n. in limb'a germana „Museulu industrici austriace“, — unu organu illustratu, care, dupacumu spune sî numele lui, este menitu pentru tînerea in evidintia sî imbarbatarea comerciului si a industriei natiunale austriace. In nr. 1 aduce intre altele desemnulu chivotului de argintu auritu, gatitu in Vienn'a pentru catedral'a greco-orientala din Cernautiu. Acel'a e 'n stilu bizantinu sî 'nfatîsiéza o biserica cu trei turnuri, in carea siede Christosu cu Apostolii la cin'a cea de taina. Se assigura, ca intocmirea dinlauntru a numitei catedrale e cea mai perfecta din tóte, ce s'au facutu in tempurile mai nóue in biseric'a resariteana. —

Unu calatoriu la Rom'a.

Unu Românu, calatorindu prin Itali'a sî ajungendu la „etern'a cetate“, invinsu de impressiunile ei, scrie in patri'a sea o epistola, ce o 'mprumutâmu din „Conventiunea“ sî o punemu in totulu ei subt ochii cititoriloru nostri, cârora ne credemu datori cu acestu servitiu. Eata epistol'a!

Amu fostu atâtu de uimitu de ceea ce vedému sî atâtu de absorbitu, incâtu nici se incapea se gandescu a face sî pe altii partasi impressiuniloru ce insumi adese ori nu le mai puteamu analisá sî ficsá in memoria, asiá eramu de forte impresiunatu, mai alesu aici la Rom'a, de ceea ce vedému. Intradeveru lucru nou pentru mine sî despre care informârile ce aveamu din carti nu-mi pareau esagerate. Cine a fostu la Rom'a, va fi vediutu aici fantânele aceste frumóse ce la olalta ar forma o bunicica gârla, in câtu fiumele (Tibrulu) nici n'ar fi de trebuintia macaru de a spelá piciórele Romei, precumu

face astadi. Vei fi vediutu bisericele aceste mari sî maretiu impodobite. Vei fi vediutu palatele sî galeriele pline de statue sî de cadruri. Vei fi vediutu sî din Rom'a antica forulu lui Traianu, negresitu, sî mai alesu incomparabil'a Colóna a marelui nostru imperatu. Vei fi vediutu ceea sî cecalalta ; sî in sfarsitu vei fi remasu, precumu credu a'mi aduce aminte, uimitu mai presusu de tóte de biseric'a S. Petru, de Rom'a crestina. E bine, eu cu totulu din contra : suntu uimitu de marimea Romei pagâne. Déca Rom'a ar avé acum atât'a lumina pe câte funtâni, déca crestinatatea Romei ar fi atâtu de curata pe câtu este aerulu muntîloru ei, déca intr'unu cuventu, ar avé in sinulu ei atât'a viétia intelectuala sî morala pe câta abrutire teocratica, de buna séma Rom'a regiloru sî a imperatiloru celoru buni, Rom'a republicana n'ar sta immormentata in ruine. Aceste ruine m'au intristatu in adânculu sufletului, sî m'au interesatu in supremulu gradu. Forulu lui Traianu, cu deosebire. unde in tóta dîu'a, cá la unu templu, me duceamu spre inchinare, au absorbitu meditarea mea. Cine l'au adusu intr'asta stare ! Vai ! Nu suntu hoti barbatii ce nevalira asupr'a Romei imperatesci; suntu chiaru Romanii imbarbariti tocmai dupa ce s'au botezatu ! Eaca la ce amu gânditu visitându Rom'a antica. Pâna la 600 ani dupa Ch., Forulu lui Traianu erá intregu intregutiu in picióre, dup'aceea l'au dirimatu ; sî déca au lasatu colón'a in picióre, i-au pusu pe capu pe S. Petru. Asiá au fâcutu crestinii cu tóte : s'au impopotionatu, cá cióra cu penele pâului, cu lucrurile pagâniloru.

De asupr'a Panteonului au innaditu dóue turlisióre dreptu clopotnitia, sî astfeliu au crediutu a dá spre cultulu adeveratului Ddieu templulu Românu inaltiatu in magnificenti'a tuturoru dieiloru ! Cu dreptu cuventu s'au dîsu, ca turlele innadite suntu cá nisce urechi de magaru ; eu inse, fiindca urechile acestea nu suntu asiá mari, voiu dîce, ca ele atestéza prostulu simtiementu artisticu alu crestinului ce au ganditu sa batjocorésca astfeliu Panteonulu. Forulu lai Traianu, cu basilic'a sea, cu bibliotec'a sea sî cu tóte celelalte edificii maretie, nepotendu-se transformá asiá usioru, au fostu derimatu, ruinatu, ingropatu in tierna, asemenatu cu pamentulu. Norocu ca colón'a erá asiá de inalta incâtu n'au potut'o virî in pamentu. Astfeliu au scapatu Forulu pâna ce Napoleonu celu mare au venitu, elu, omu cu simtiu anticu, sî au scapatu colón'a de ultima ruina.

Pentru noi acestu monumentu este mai presusu de tóte bisericele Romei papale. Se pomenesce, ca Raffael studieá de pe basoreliefurile Colónei principiile artei ce l'au fâcutu nemuritoriu. Mai anu Imperatulu Napoleonu III au pusu de au luatu o copie in ipsosu de colóna, si acumu tóte derimaturile forului lui Traianu suntu pastrate bine. Eu nu m'amu potutu saturá de privitu colón'a sî ruinele ce o incungiura astadi. Amu dîsu odata, câudu eramu copilu tineru, ca singura colón'a lui Traianu este testamentulu Romei antice in favórea stranepotiloru ei degenerati. Astadi dîcu ca colón'a este puntulu de plecare alu regenerârei nóstre, nu numai natiunale, dar artistice sî morale. N'asiu mai sfârsi de asiu vré se-ti vorbescu de Traianu asiá cum imi pare dupa contemplarea colónei sî a atâloru alte monumente de arte din timpulu seu. Avù dreptu cuventu Tacitu câudu au numitu acelu timpu, timpurile prea fericite ale imperiului romanu ; avù dreptate Senatulu reinaltiatu de Traianu in stim'a sî respectulu poporului, sa-lu proclame de celu mai bunu dintre imperati. Si pâna astadi remâne omulu in mirare de cele ce s'au facutu sub Traianu ; déca nu de elu insusi. Déca e o fantâna mai mare astadi : se scii ca Traianu au restaurat'o in timpurile din urma ale paganatâtii ; déca e vre-o cale petruita, dela Traianu traiesce; déca e ceea sî cecalalta in buna stare si astadi, se scii ca este asiá, pentru ca crestinii au respectatu lucrulu pagâniloru. Buna óra, c l o a c a m a x i m a, care si astadi servesce de scurgere in Tibru, se trage tocmai de la Traianu. Asiá dar, bine vedi ca amu cuventu de a dîce ca Rom'a pagâna, asiá immormentata cumu este sub ruine, intretîne sî astadi viétia in Rom'a crestina. Sî nu e de mirare : Rom'a romana au avutu in sinulu neu semintiele a trei patru civilitâti anterióre ; cea pelasgica, cea etrusca sî 'n sfârsitu cea greco-italica sî cea gréca-stralucita. Barbarii nici se gândeau sa nimicésca pe Rom'a, déca nu erau Romanii imbarbariti sî crestinii brutali, carii se lovésca cu o mâna sacrilega monumentele geniului anticitâtii.

Mai nou.

B u c u r e s c i , 15/3 N o v e m b r e. Deschiderea camerei urmà prin principele C u z a. *) Cuventulu de tronu provóca la unire intre partide, la incredere intre guvernu sî representanti'a poporului. Proiecte de lege se anuntiara pentru regularea causei tieraniloru, pentru estinderea dreptului electivu, pentru regularea justitiei, pentru facerea drumului de feru sî pentru despagubirea cetâtii Iasi. —

K o p e n h a g e n , 15/3 Novembre. Regele Daniei reposà astadi dupa amédi la 3½ óre in castelulu Glüeksburg. „Herm. Ztg." etc.

*) In numerulu venitoriu vomu aduce cuventulu in totulu lui. Red.)

Nr. 59—2 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din Toplitza romana, care e 'mpreunata cu unu Salariu anualu de 300 f. v. a., quartiru sî lemne, se deschide concursu pâna la 20 Noiembre a. c.

Individii, cari voru a competî la acésta statiune invetiatorésca, trebuie sa fia de religiunea gr.-res., cá sà póta corespunde caracterului confessionalu alu Scólei, sa fia pedagogi sî sa scia pe lânga limb'a româna sî cei magiara, sî au a se adresá pâna la datulu de susu la subscrisulu,

cu atestatu de botezu, cu documentu de capacitate, despre servitiulu pâna acumu avutu, despre ocupatiunile de mai nainte, precumu si despre purtarea morala sî politica, si cu deosebire despre sciinti'a can'âriloru bisericesci.

Administratur'a Protopopiatului gr.-res. Tract. Turdei de susu, cá Inspectoratu Districtualu Scolaru.

Idicelu in 26 Octobre 1863.

I o s i f u B r a n c o v e a n u m. p.
Administratoru Protopopescu si Inspect. district. scolaru.

Nr. 61—3 **Publicatiune de concursu.**

Nr. 304. etc. 306.

Din partea Consistoriului Timisiórei se deschide prin acést'a concursu :

1. Pe vacant'a statie invetiatorésca din F e n l a k, cu propunere in limb'a româna sî sêrba, pelânga emolumentele anuale de 126 f. v. a., 3 jugere de aratura, 1 jugeru de livada, sî ½ jugeru de gradina, 60 chible de grâu, 80 punti de sare, 100 punti de clisa, 25 punti de lumini, 6 stângeni de lemne sî cortelu liberu.

2. Pe vacant'a statie iuvetiatorésca din S i a g, cu propunere in limb'a româna, pelânga emolumentele anuale de 150 fl., 4 jugere de aratura, 2 lantie de grâdina, 20 chible de grâu, 20 chible de cucuruzu, 6 stângeni de lemne sî cortelu libera.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, au a-si alaturá pentru fia-care statia deschilinitu recursurilore sale : Estrassulu de botezu, adeverintiele despre absolutele sciintie, despre pur area politica sî morala, sî despre servitiulu de pâna acum, sî acelea deschilinu a le tramite acestui Consistoriu diecesauu celu multu pâna 'n 30 Noembre a. c.

Din siedinti'a consistoriala scolastica tinuta in Timisiór'a n 22 Octobre 1863.

Nr. 62—2 EDICTU.

Mari'a Helchianu din Sanpetru, in districtulu Brasiovului, care cu necredintia parasi pre legiuitulu seu barbatu Irimie Gotia totu de acolo, si nu se scie loculu petrecerei ei, la cererea barbatului ei, se provóca prin acésta, cá dela datulu mai josu insemnatu, in terminu de unu auu si o dî, sa se presenteze inaintea scaunului Protopopescu, câci la din contra, sî in nefiinti'a ei de fatia se voru hotarí cele prescrise de ss. canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse resaritene.

Brasiovu in 29 Octobre 1863.

Scaunulu Protop. gr. or. in tractulu 2 alu Brasiovului.

I o a n n e P e t r i c u m. p.
Protopopu.

Burs'a d in V ie n' a in 17|5 Novembre 1863.

Metalicele 5%	72	Actiile de creditu	180. 30.
Imprumutulu nat. 5%	80. 36	Argintulu	118. 50.
Actile de banca	771	Galbinulu	5. 72.

C o r e s p u n d i n t i a. D. Iovitia in Pest'a : Pelânga tóta bunavointi'a nu ve potemu serví.— D. O. in R. s. Pentru numerii nepriimiti ne rogâmu a reclamá totdeun'a; dintr'alte multiamita! Epistol'a o-am priimitu astadi, vomu cercá.

Redactoru rospundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de douâ ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 103. ANULU XI.

Sabiiu, in 10 Novembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Consolidare!

I.

(M. B.) Secet'a cea mare de estu têmpu, ale cârei urmâri grele le sentînu cu dorere in Ungari'a, devenise in dîlele acestea obiectu de desbatere in senatulu imp. pentru unu imprumutu de 30 de millióne de fiorini, ce-i ceruse Cancellarulu de curte in imprumutu spre alinarea atâtoru plage grandióse. Comissiunea compusa pentru proiectarea acestui imprumutu, cu tóte ca priimise deslusîri indestulitóre dela Cancellarulu Ungariei, totusi propuse numai 20 de millióne, si in siedinti'a plenaria a senatului imp· delaturandu-se motivele bine fundate ale unoru oratori, cari imbratîsiara cu caldura cestiunea acést'a comuna pentru toti Ungurenii, se votara asemenea numai 20 de millióne.

Jurnalele cele mari de dî, dupa mai multe desbateri serióse asupr'a imprumutului, in fine finali devenira la recunóscerea unui adeveru nedisputabilu; adeca: ca suntu cause, la a câroru pertractare trebuie sa ia parte fiacare tiéra a imperiului prin representantii sei.

Adeverulu acest'a –lu recunoscura sî unele dintre jurnalele magiare, sî afirma cu totu dreptulu, ca déca Ungari'a erá representata în senatulu imperialu prin cei 85 de deputati ai sei, la care are dreptu in intielesulu patentei din 26 Februariu 1861: acumu in cestiunea imprumutului (ba dîcu sî in altele mai multe!), reesiau invingatori, sî se votá pentru Ungari'a unu imprumutu póte de dóue-ori atât'a; chiaru pentru aceea astadi tóte jurnalele lamentéza asupr'a animei anguste a senatului imperialu sî esperiéza cu dorere urmârile cele rele ale politicei gresîte din 1861; deci pentru delaturarea mai multoru rele, striga cu tonu innaltiatu, ca: conchiamarea dietei in Ungari'a e o lipsa neincungiurabila spre descurcarea treburiloru comune, cá acelea sa nu devina sî mai incurcat; séu cu alte cuvinte: dorescu convocarea camerei legiuitóre câci spiritele esacerbate prin valurile constitiunale din 1861. se paru a fi mai domolite sî capace de a graí cu sinceritate sî cu sânge rece câtra guvernulu Maiestâtii Sele. *)

Din aceste sî din mai multe motive potemu deduce, ca conchiamarea dietei ungare nu e cu nepotintia. Tocmai pentru aceea e de lipsa sa ne orientâmu sî sa privimu mai pe afundu situatiunea politicei interne, cá sa ne potemu formá óresicare idea chiara despre pusetiunea nóstra a nemagiariloru, sa ne potemu prepará la afacerile nóstre din tóte poterile, cu atâtu mai vertosu, câci la din contr'a, deca nu ne vomu ingrijí cá sa potemu trage la partea nóstra pre toti aceia, cari au asemenea sórte cu noi, cari dorescu realisarea egalitâtii cá tocmai sî noi: nu potemu sperá ca ne vomu scóte patri'a din incureaturile eii de astadi; ci déca vomu propti umeru la umeru, sî ne vomu uní tóte poterile pentru ajungerea scopului nostru comunu, care nu e alt'a decâtu: dreptate: atuncea credemu ca opusetiunea magiara, recunoscendu celu putînu poterea nóstra morala, va vorbí mai cu mare respectu despre interessele nóstre comune sî speciale.

Sabiiu in 8 Novembre. (Afaceri dietale.) Comitetulu pentru propositiunea III. regésca (proiectarea unei legi electorale pentru dieta) s'au apucatu de lucru pe bas'a unui proiectu elaboratu de deputatulu Obert. Proiectulu acest'a, la care vomu mai revení in nrii venitori, e basatu pe principiulu representantiei interesseloru, — bas'a pe care stau toti deputatii sasi pâna la unulu, pecându Românii, sî cu deosebire d. Gaetanu staruiescu a se face representantiele dupa natiunalitâti. Audîmu, ca principiulu representantiei classeloru s'a sî acceptatu de comitetu cu maioritate de voturi sî ca membrii români au insinuatu, votu separatu. Institutulu regalistiloru maioritatea cere a se sterge, numerulu deputatiloru se fixéza la 160, intre cari toti capii bisericeloru, Directorii academieloru de drepturi, presiedintii camereloru din Brasiovu sî Clusiu, 44 ablegati ai orasieloru sî opideloru, apoi 26 ablegati ai proprietâtii mari sî 80 ablegati ai proprietâtii mici (tieraniloru). —

*) Tocmai acuma audîmu din funte credibila ca comitii supremi ai Ungariei suntu in Vienn'a. Mai nu incape indoiéla, ca conchiamarea dietei va fi fostu obiectulu celu mai de frunte alu consultâriloru. Red.)

Dela senatulu imperialu.

Siedinti'a 38 respective 39 a casei de josu din 29. Oct. (10 Nov.) desléga mai antâiu o intrebare numerica, sî adeca: sa se privésca siedintiele din urma (un'a a senatului imperialu mai largu sî alt'a a senatului imperialu mai augustu) cá un'a ori cá dóua? sî resultatulu e, ca acelea vinu a se numerá in locu de dóue, prin urmare dara acést'a este siedinti'a 39. Obiectulu desbaterei e referad'a comitetului pentru proiectulu regimului privitoriu la favorirea cladirei drumului de feru leopolitano-cernautianu. Nu vomu conduce pre cetitorii nostri pe cararea cea lunga a desbateriloru asupr'a acestui proiectu, ci vomu espune numai câtu se póte mai pe scurtu, ca desbaterea acestui proiectu (care acordéza pentru acést'a ruta summ'a de 31 millióne fiorini) a tînutu trei siedintie, sî ca in contr'a lui au vorbitu Skene, Dr. Berger, Dr. Gross, Dr. Stamm, Stummer, Br. Riese—Stallburg, Dr. Kaiser, Klein sî Skene; in favórea lui Br. Petrino, Grocholski, Schlegel, Putzer, Mitropolitulu Litwinowich, Brosche, Schindler, Mende, Schlegel, contele Eugeniu Kinsky sî contele Rothkirch. Partinitorii proiectului accentuéza trebuinti'a, politic'a, dreptatea, interessulu; contrarii lui reflectéza, ca nu s'au substernutu planuri cu deameruntulu, prin urmare dupa legile sustatore nu se póte 'ncuviintiá garanti'a interesseloru, ce se cere. In fine câtra capetulu siedintiei 40 comunicà Br. Kalchberg cá representantele regimului: ca s'au insinuatu unu ofertu nou din partea d. Klein, care cere 800,000 f. in bani sunatori pentru unu milu. Astfelu apoi desbaterea asupr'a acestui obiectu la capetulu a trei siedintie lungi sî 'nfocate se intrecurma pe 8 dîle, cá regimulu sa aiba tempu de a esaminá proiectulu lui Klein, apoi de a intrá cu densulu in negotiatiuni, in fine de a dá casei ablegatiloru dilucidâri mai departe in acésta causa.

Cu aceasta afacere dar se petrecusera siedinti'a 38–39, 40 sî 41 a casei ablegatîloru.—

La siedinti'a 8 a casei magnatiloru Transsilvanii nu luara parte, câci la ordinea dîlei fu legea de indigenatu, carea cadea afara de cerculu competintiei loru sî se pertractà in cas'a mai angusta. — In acésta siedintia depune apromissiunea Contele Wickenburg, fostulu ministru de comerciu, cá membru nou; ear Principele de Fürstenberg sî Episcopulu (nu Mitropolitulu, precumu dîce „Presse“) Hackmann escusa lipsirea loru.

In siedinti'a 9 (din 31 Oct. 12 Nov.) a casei magnatîloru (sub presidiulu ordinariu, fiindu fatia ministrii Schmerling, Plener, Mecsery sî Degenfeld, in logi'a de curte archiducii Rainer, Guilelmu, Leopoldu, Sigismundu, Carolu Ferdinandu sî Albrecht) fu la ordinea dîlei imprumutulu pentru cei lipsiti din Ungari'a. Transsilvanii suntu de fatia, Archiepiscopulu Maupas din Zara, Episcopulu Br. Siagun'a sî Episcopulu Dr. Fogarasy converséza nainte

de siedintia in limb'a latina.— Mitropolitulu Conte Siulutiu cá membru nou depune in limb'a româna appromissiunea, ce i o citesce Eppulu Br. Siagun'a. — Superintendintele Binder din Transsilvani'a se escusa cu betranetiele sî bolnavosî'a pentru ne'nfatîsiare. — Contele Auersberg citesce proiectulu comitetului respectivu, care dupace arata parere de reu, ca nu s'au votatu din partea casei ablegatîloru 30 millióne, sî totdeodata espune asceptarea ca regimulu va 'ngriji sî mai departe pentru cei lipsiti, totusi cá sa se manifesteze sî cu acésta ocasiune solidaritatea ambeloru case ale senatului imperialu sî cá impartîrea ajutóreloru sa se póta face câtu mai curendu, propune a se priimí neschimbatu proiectulu de lege alu casei ablegatîloru. Ministrulu Plener (care enunciase mai nainte inca, ca representa sî pre Cancellarulu Ungariei) recomânda priimirea proiectului cu atât'a mai vertosu, câci lips'a e mare sî câci ajutoriulu de 20 millióne va ajunge déca nu preste totu, celu putînu pân' la primavéra, ear' de atunci incolo se va 'ngriji regimulu de mesurile de lipsa pentru ajutorintia. Contele Wickenburg e incontra. Elu cérca a demustrá, ca pentru lipsele cele mai intetîtóre s'a ingrijitu regimulu sî fâra senatulu imperialu; de aceea grab'a nu e buna, sa se consulte obiectulu pe largu sî sa se voteze 30 millióne, nu numai din punctu de vedere filantropicu, ci sî politicu sî economico-natiunalu. Sa dâmu Unguriloru mân'a fratiésca sî sa nu ne scumpimu acumu cu Ungari'a, cá sa nu se scumpésca nici ea cându vomu avé lipsa de dêns'a. — Contele Hartig manecandu dela dîs'a latina: „Roma deliberante Saguntum periit“ staruiesce a se priimí neamanatu proiectulu casei ablegatîloru, pre carea o apera in contr'a suspiciunârei, cá cându prin accordarea celoru 20 millióne aru fi voitu a face capitalu politicu. Aceea acum, fiindu senatulu imperialu completu, nu mai e de lipsa; dar impaciuirea sî contielegerea cu Ungari'a e de cea mai mare necessitate, câci dela apusu se radica nuori grei; noi am intinsu Ungariei mân'a, intinda-ni-o sî ea, sî atunci pericululu e delaturatu.— Br. de Rosenfeld. E greu a decide cu acuratetia sum'a de ajutoriu, pentruca nu suntu cunoscute deplinu trebuintiele; dar sa ne multiamimu cu 20 millióne, totdeodata insa sa dâmu espressiune credintiei nóstre, ca adica gratî'a Maiestâtii Sele sî simpathiele senatului imperialu voru suppliní ajutórele, ce s'aru vedé de lipsa pe mai tardîu. E sprijinitu.— Contele Leone Thun in limbagiu aprópe de arogantu reprobéza procederea casei ablegatîloru, sî cu privire sî la politica, „cá sa se 'ntarésca simtiementulu dynasticu alu Unguriloru,“ propune, cá sa decreteze cas'a, ca sa se substérna o rogare la Maiestatea Sea, a se predá o propositiune nóua din partea regimului, prin carea sa se ceara inca alte 10 millióne. — Ministrulu Schmerling desfasiura principiele, de care a fostu condusu repimulu, candu a cerutu 30 millióne; apoi facendu o asemenare intre propositiunea Contelui Thun sî a Baronului Rosenfeld, afla ca a cestui din urma e mai practica, fiindu mai generala, nemarginindu ajutorinti'a pe venitoriu nici la 10 millióne, deci stiliséza propositiunea acestui'a asiá: dintr'alte (dupace adica cas'a magnatîloru adoptéza decisiunea casei ablegatîloru) cas'a enuncia, ca e gat'a a dá spre dispositiune, candu va fi momentulu de nevoia, sî sumele de lipsa ulterióre, ce se reclama din partea regimului. Principele Salm recomanda propunerea lui Thun sî Rosenfeld sî combate in termini forte necuveniti procederea casei ablegatîloru, asiá incâtu Presiedintele e nevoitu a-lu face atentu la acésta necuviintia. Principele Iablonowski a fostu, dîce, inca dela 'nceputu de aceste pareri sî le saluta cu bucuria cu atât'a mai mare, câci la decisiunea casei de josu numai cá la celu mai micu din dóue rele s'au alaturatu. Rosenfeld renuncia la propunerea sea in favórea propunerei ministrului Schmerling. Referintele Conte Auersperg apera proiectulu comitetului in contr'a terminiloru inconvenibili asupr'a casei de josu, ce i-au pronuntiatu Thun sî Salm, sî combate propunerea celui d'antâiu, prin carea insasi persón'a cea sacrata a Monarchului s'aru aduce la midîlocu in valulu de partide sî interesse de partide.— La votare se priimesce propunerea comitetului. Pentru celelalte dóue propuneri se face pausa de o óra, cá sa se póta contielege propunatorii; apoi redeschidiendu-se siedinti'a, referintele comunica, ca ambele propuneri se 'ntalnescu in spiritulu propunerei lui Rosenfeld: cá adica cas'a sa priiméscа in protocolulu seu urmatórea declaratiune: Cas'a priimesce cu liniscire declaratiunea regimului, ca dênsulu la casu de trebuintia mai estinsa in privinti'a alinârei calamitâtii din Ungari'a se va 'ngriji la tempulu seu.— Propunerea acést'a se priimesce. Sî citindu-se proiectulu de lege sî a trei'a óra, devine conclusu definitivu.

In siedinti'a 10 a casei de susu (din 2|14 Nov. sub presidiulu ordinariu, fiindu fatia ministrii Rechberg, Mecsery, Degenfeld, Plener), e la ordinea dîlei reportulu comitetului de finantie despre imprumutulu celu nou. Referintele Pipitz citesce reportulu comitetului, care proiectéza: „cá inalt'a casa sa dea approbarea sea proiectului de lege asupr'a intrebuintiârei creditului pubiicu pentru acoperirea unoru pârti ale speseloru statului pentru periodulu finantiaru 1864 in stilisarea priimita de cas'a ablegatiloru.“ Mitropolitulu Tarnoczy recomanda priimirea proiectului comitetului fâra desbatere. Asemenea votéza cu unanimitate (afara de princ. Salm) noulu imprumutu in suma de 69, eventualminte de 85 millióne florini. Proiectulu se citesce sî a trei'a óra sî devine conclusu.

Din Galitî'a, dupa vaietele deputatîloru poloni in senatulu imperialu, sî dupa descoperirile facute de ministrulu de statu sî celu de politîa, se latiesce fórte tare o revolutiune ascunsa, imbarbatata acum de nou prin cuventulu de tronu alu lui Napoleonu.– Mai pe largu la siedinti'a respectiva.

Prospectu politicu.

Din Romani'a afara de mentiunarea cuventârei de tronu, carea se tienù in 3 Nov. la deschiderea camerei legislative sî carea o reproducemu in totu cuprinsulu ei, avemu de inregistratu sî unele faime respandite, ca agentii russesci latiescu neconturbati propaganda russésca prin Moldavi'a, ce nu putemu crede, sî in casulu celu mai nefavoritoriu ne magulimu cu speranti'a, ca poporului românu (dar nu unei classe de ómeni) nu-i voru putea stricá nimic'a tóte propagandele, cându aude elu de pre tronulu Domnului seu cuvinte atâtu de grave, escitatóre de ambitiune natiunala, sî mentiunatóre de gloria strabuna. — Eata cuventulu de tronu:

Domniloru deputati!

Neintielegerile urmate in sessiunea trecuta, intre Guvernulu meu sî intre Adunarea electiva, au avutu de tristu sî neaparatu efectu intardîerea organisatiunei României.

Voindu din parte-Mi a inlaturá aceste neintielegeri, Eu am numitu unu nou ministeriu, sî v'amu convocatu mai de timpuriu.

Ministeriulu Meu se va infatîsiá inaintea D-vóstre otarîtu a pune tóte staruintiele sale intru precurmarea conflicteloru dintre ambele puteri a le Statului, prin respectarea drepturiloru loru reciproce, asiá precum ele suntu statorincele de conventiunea din 7/19 Augustu 1858.

Sperându, domniloru deputati, ca sî d-vóstra veti pune aceea-si buna vointia pentru restatornicirea bunei armonii in relatiunele Adunârei cu Guvernulu Meu, Eu va reclamu totu patrioticulu sî luminatulu D-vóstre concursu, ca asiá, lucrându impreuna, sa putemu cu o óra mai nainte, a dá României acele binefacatóre reforme, fagaduite de Conventiune, sî pe care natiunea intréga le ascépta cu o legiuita nerabdare.

Relatiunile nóstre esterióre suntu multiamitóre: Innalt'a Pórta sî marile puteri europene, care au luatu sub garanti'a loru sórt'a României, urméza a ne dá incuragiarile cele mai simpatice in favórea reorganisatiunei nóstre natiunale.

Domniloru deputati! equilibrulu finantieloru nóstre este de mai multi ani struncinatu; acést'a provine, in mare parte, din caus'a unei insemnate datorii, ce Guvernulu Meu a moscenitu de la Guvernele de mai nainte; provine asemenea din caus'a mai multoru creatiuni efectuate in anii din urma, fâra cá totu deodata sa se fi afectatu sî resursele trebuitóre pentru organisarea sî intretînerea loru.

Ministeriulu Meu, odata cu infatîsiarea budgetului pe an. 1864, va avea a ve comunicá situatiunea finantieloru nóstre, precum sî socotelile esercitiului pe an. 1861.

Ve invitu dar, Domniloru, cá, supuindu-le leguitului controlu alu Adunârei, sa luati toti totu odata mesurile cuvenite pentru reasiediarea equilibrului intre venituri si cheltuieli, cá astfeliu, creditulu Statului sa se statornicésca pe base solide, sî Guvernulu Meu, functiunându cu unu budgetu regulatu, sa fia pusu in positiune de a indestulá tóte trebuintiele publice.

Cestiunea financiara otarîta, missiunea D-vóstra nu va fi indeplinita; ea numai va incepe.

Tiér'a este inca in asceptarea nouei sale organisatiuni. Aicea avemu inca multu de facutu. Appretiuindu acésta mare anevointia, ministeriulu Meu ve va infatîsiá o serie de proiecte de legi, care, pe lânga cele presentate D-vóstra in sessiunele trecute, suntu menite a deseversî nóu'a reforma.

Cele mai importante din aceste proiecte voru fi :

Legea rurala.

Legea pentru organisarea sî desvoltarea sistemului nostru militaru.

Legea electorala sî de necompatibilitate, intre mandatulu de deputatu , sî intre mai multe categorii de functiuni publice.

Legea pentru unirea bisericei române, care pâna astadi, prin organisatiunea ierarchiei sale, este inca in stare de separatismu; sî legea pentru imbunatatîrea sórtei clerului mirénu.

Legea de garantia a libertâtiloru cetatienesci.

Legea comunala sî municipala , care, impreuna cu legea consiliuriloru generale sî a consiliuriloru de prefeturi , presentata D-vóstre in sessiunea trecuta, sa puna capetu sistemului de centralisatiune , care astadi apasa districtele sî comunele nóstre, in prejuditiulu intereseloru loru locale.

Legea pentru instructiunea publica, obligatórie sî gratuita.

Legea pentru neamovibilitatea treptata a magistraturei.

Legea pentru unificarea condiciloru civilu, penalu sî comercialu in Romani'a.

Legea de concessiuni pentru câlile ferate ale tierei, pentru imprumutu sî pentru institutele de creditu , singurulu midilocu de a dá agriculterei, comerciului sî industriei nóstre o energica sî repede desvoltare.

Acestea suntu proiectele principale, care voru form'a obiectulu activitâtii D-vóstre, in sessiunea acést'a. Tóte suntu importante, tóte suntu legate de interessele cele mai vitale ale tierei. Suntu insa unele, care reclama o mai deosebita sî grabnica solutiune.

Proiectulu care-lu recomându cu totu dinadinsulu D-vóstre, este acelu ce privesce sórtea muncitoriloru de pamentu. D-vóstra n'ati uitatu ca art. 46 alu Conventiunei rostesce anume : „se va procedá fâra intardîare la revisuirea legei ce reguléza relatiunile proprietariloru de pamêntu cu cultivatorii, spre a se imbunatatî starea tieraniloru.“ Populatiunile nóstre rurale suntu insa inca in asceptarea realisatiunei acestei solemnele fagaduintie.

Proiectulu de lege votatu de maioritatea Adunârei in sessiunea anului 1862. Eu nu l'amu potutu sanctiuná , fiindca elu nu respundea dorintieloru mele, sî dupa insasi recunóscerea aceloru ce l'au fostu sprijinitu, elu nu indestulá interessele, nici ale clacasîloru , nici ale proprietariloru, sî inca mai putînu, interessulu natiunalu.

Cá Domnu alu Românîloru, suntu datoru sî voiescu a ingrijí de buna starea sî drepturile tuturoru Românîloru fâra osebire. Va invitu , dar, Domniloru deputati, cá luându in cercetare noulu proiectu, ce vi se infatisiéza, sa-i dati atentiunea cea mai serîósa ; pentru ca asiá, cestiunea rurala sa dobandésca o solutiune drépta sî bine facatóre, sî prin urmare, o solutiune natiunala. O asceptu acést'a dela patriotismulu D-vóstra, Domniloru deputati, fiindu-ca suntu siguru , ca D-vóstra sunteti patrunsi de adeverulu, ca numai prîn imbunatatîrea reala a sórtei populatiuniloru nóstre rurale, putemu a consolidá natiunalitatea româna !

Aceste cuvinte ve voru convinge, ca cu aceeasi caldura se cuvine a se cercetá sî votá sî proiectulu pentru reform'a legei electorale.

Mai este, Domniloru deputati, o cestiune seriósa, pentru care reclama tóta atentiunea D-Véstre. Acést'a este imbunatatîrea sórtei vechei capitale a Moldovei. Iasii, prin concentrarea in Bucuresci a toturoru autoritatîloru superióre ale tierei, a patimitu sî patimesce multu in interesele sale materiale. Nu uitati insa, Domniloru, ca acestu orasiu au fostu leaganulu Unirei. Eu amu numitu o comissiune consultativa, care sa proiecteze putinciósele mijlóce de imbunatatîre pentru Iasi. Lucrarea acést'a se va supune D Vóstre: ea va dobândi , suntu siguru , totu concursulu D-vóstre. Romani'a este destulu de mare sî bogata spre a putea resplatí sacrificiele ce astu nobilu orasiu a facutu causei nationale.

Cumu vedeti, domniloru deputati, activitatea d-vóstre are unu mare sî frumosu campu: faceti cá acésta sessiune sa fia manósa prin lucrarile sale: faceti ca tiér'a sa-i datorésca organisatiunea sea. Interesele nóstre cele mai sacre, insusi viitoriulu Romaniei o reclama neaperatu. Puneti-ve dar seriosu la lucru, câci astadi mai multu de câtu ori sî cându, timpulu fapteloru a sositu.

Sî inainte de a fini, domniloru deputati, mai amu a ve adresá inca câte-va cuvinte din tóta sinceritatea inimei Mele. In fati'a evenimenteleru esterióre ce se pregatescu, cându tóte natiunile, sî cele mai puternice, 'si uitá desbinârile din lâuntru, spre a fi unite sî tari pentru ór'a periculului, socotiti ca este de interesulu tierei nóstre de a urmá pe calea lupteloru de partitu, care de atâti'a ani ne consuma tóte poterile , sî asiá ne tîne desorganisati in lâuntru sî slabi in de afâra ? Socotiti cá banuelile in care se punu actele sî cugetârile Guvernului, suntu de natura a consolidá tinerele nóstre institutiuni, sî a asigurá esistinti'a nóstra politica ? S'au aruncatu banueli asupr'a politicei Guvernului Meu; ele suntu nedrepte. Noi nu putemu si nu se cuvine sa avemu de câtu o politica, politic'a care ne este trasa de insesi actele europene ce garantéza drepturile nóstre de natiune libera sî autonoma, politica care se resuma intr'unu singuru cuventu: N e u t r a l i t a t e. Déca insa, fâra vointi'a nóstra, Romani'a aru fi inveluita in complicatiuni esterióre, séu ca drepturile ei aru fi amenintiate, fia din orice parte, fiti siguri, domniloru deputati, ca Eu nu voiu fi decâtu unde voru fi aspiratiunile sî interessele natiunei. E u n u s u n t u s î n u p o t u f i d e c â t u c u t i é r ' a M e a s î p e n t r u t i é r ' a M e a. Eu amu consciinti'a missiunei mele, sî in tóta impregiurarea voiu sci a o indeplini.

Pentru cá sa o facu insa cu succesu sî la tempu, Eu amu nevoia de totu patrioticulu d-vóstre concursu. Eu vi-lu ceru in numele Romaniei. Uitati dar' luptele sî banuelile trecute. Organisati tiér'a cu o óra mai nainte; intâriti-o prin desvoltarea nóueloru nóstre institutiuni, pe calea pâcei sî a moderatiunei. Sî atuncea, domniloru, fiti fâra ingrljire sî pentru esistinti'a nóstra politica, sî pentru consolidarea libertatiloru publice. Parintii Mei si-au versatu sângele pentru sustînerea loru. Eu dar' nu voiu fi acela care le voiu rapí natiunei mele; câci atuncea, asiu lipsi legei familiei mele, asiu lipsí celui anteiu titlu, carele a presidatu la alegerea mea de Domnu!

Eu sperU, domniloru deputati, ca acestu limbagiu va gasí unu puternicu resunetu in inimele d-vóstre. Eu credu ca Domnedieulu parintiloru nostri, carele in tóte marile impregiurâri, a venitu apururea in ajutoriulu Românîloru, nu ne va parasí nici astadata: sî ca, alinandu patimile sî urele dintre noi, ne va dá stramosiésc'a fratîa, stramosiésc'a putere. In acésta sperantia, ve facu unu solemnelu apelu: Guvernu sî adunare sa ne unimu intr'unu singuru gându, in tr'unu singuru scopu: O r g a n i s a r e a s î i n t a r i r e a R o m a n i e i. Sî eu, avendu acestu gându sî acestu scopu, va sî urezu , cá Domnedieu sa bine cuvinteze lucrarile d-vóstre.

Domniloru deputati ! Sessiunea Adunârei pe anulu 1863 1864 este deschisa.

ALESSANDRU IOANN I.

Contr'a — semnati.

Cogalnicénu, General Al. Iacovachi, L. Steege, A. Papiu Ilarianu, N Rosetti Balanescu, Dim. Bolintinénu, P Orbescu.

Cuventarea au fostu priimita cu entusiasmu sî cu acclamatiuni. Tribunele tóte erau indessuite.

Despre situatiunea lumei se publica mai in tote diuarele dupa „Gazata de Coloni'a“ din „cartea galbina“ a Franciei (unu protocolu in care regimulu espune camerei legislative tóte actiunile sele diplomatice dela sessiunea trecuta pâna la cea presenta. In Angli'a se numesce acestu protocolu „cartea veneta“ in Itali'a „cartea verde“) resultatele actiuniloru diplomatice in cestiuni mari, cumu e cestiunea polona, cea germana—danesa, cea germana, italiana, greca, cea orientala in care e implicata cu deosebire cea româna s. a. Despre cea din urma dîce:

„Situatiunea principateloru române unite, o marturimu cu parere de reu, nu corespunde pâna acumu sperantieloru asteptate dela ordinea facuta pentru aceste provincii, prin conventiunea din 19 Aug. 1858. Neintielegeri serióse s'au escatu acolo intre principele domnitoriu si camer'a legislativa, pecandu aru fi fostu de lipsa o unire sî o conlucrare a toturoru, la organisarea tierei, carei Europ'a iau incredintiatu pregatirea viitoriului seu. Deaca va fi de lipsa, cá Europ'a se intrevina de nou, spre a schimb'a constitutiunea principateloru unite, regimulu imperatului (Napoleonu III) va fi gat'a, a se pune in contielegere cu port'a sî cu alte puteri garante in favórea reformeloru , cari se voru afla mai statornice.“

Ce se atinge de celelalte cestiuni nu le reproducemu, din causa ca nu amu putea dá publicului ceva nou, ci amu repetî aceea ce nu e de interessu mare pentru noi.

Despre corpulu legislativu alu Franciei se dîce ca colórea cea opositiunala a unei parti din acestu corpu se perde din dî in dî. Thiers capulu opositiunei e pe aprope a trece in castrele guvernamentaliloru, va se dîca acestu betrâuu luptatoriu in sirurile opositiunei, se aru vedea convinsu de conducerea cea buna a lucruriloru de câtra siefulu statului seu. — In dilele trecute se vorbea despre o conjuratiune descoperita asupr'a francesiloru in Messicu , sî ca trupele

francese aru fi amenintiate de Juraez. Astadi aflamu ca Archiducele Maximilianu va sosi câtu mai curendu in Compiegne, unde va avea o intrevorbire cu imperatulu Napoleonu. Se vede dar ca imperatulu nu au perdutu speranti'a de a midiloci unu regentu pentru Messicani. La cele pâna acumu espuse despre congressu putemu adauge, ca s'au latîtu scirea de unu altu congressu de ablegati liberali in Brussela, carele pecându suveranii Europei voru lucrá la modificarea cartei europene, ei se lucre pentru adeverat'a libertate interna a populiloru sî cu deosebire pentru libertatea poporului francesu.

Din Turinu se scrie lui „Wanderer“: „unu ordinu alu regelui demanda ministrului de resbelu, organisarea câtu mai ingraba a gardei natiunale mobile sî armarea ei cu arme de precisiune apte pentru servitiulu de campu.“

Diuarele sciu sa ne mai spuna sî de fundarea unei reuniuni italiane, carea se-si aiba centrulu in Turinu. Scopurile lui sa fia politice-natiunale. Fundatorii, carii voru se latiésca preste tóta Itali'a acésta reuniune si care crede a influintiá sî congressulu fiitoriu, mai crede, ca in scurtu va mai nasce asemenea in tóta Europ'a, dela Stockholm pâna la Aten'a sî dela Bucuresci pâna la Lisabon.

Asemenea simptome nepacinice arata Angli'a, carea mai nainte erá gata a lassa insulele ionice Greciei sî a derimá tóte fortificatiunile Corfului. Angli'a dara dupa scirile mai próspete de sî cede insulele ionice Greciei, nu strica fortificatiunile numite si-sî reserva dreptulu de a le ocupá inca

In Greci'a lucrurile sî dupa sosirea regelui Georgiu I. nu mergu dupa asteptare. Bulgaris au fostu insarcinatu cu compunerea unui ministeriu din tóte partidele. Capii partideloru au refusatu, sî asiá Buigaris au luatu colegi din membrii partideloru. Cumu se voru uni acesti'a la consiliele loru va aret'a viitoriulu.
(cu militi'a sea propria.)

Despre miscari militarie in Russi'a de mediadî se vorbesce inca mereu. Unele diuarie nespunu despre o apropiere de trupe nóue russesci spre marginile galitîane. Faimele, ce le latiesce „Nord“ ca Russi'a aru avea intentiuni de a revoltá Turci'a sî Ungari'a, Jurnalulu de St. Petersburg le deminte.

Germanii suntu ocupati de dóue cestiuni insemnate de cea a reformei interne, sî de cea danesa-germàna. Dani'a cérca a rumpe câtu de curendu cu Germani'a introducendu constitutiunea, carea incorpora Schleswigulu la ceealalta monarchia, incontr'a stipulatiuniloru dela 1852 intre dens'a sî intre Germani'a. Speranti'a erá mare in Germani'a, ca se voru schimba lucrurile prin venirea lui Christianu IX pe tronulu Daniei, carele nu erá engagiatu prin nimic'a cu trecutulu; depesiele telegrafice din 16 Nov. n. risipe acésta sperantia, pentruca noulu rege au juratu deja constitutiunei sî a tienutu sî ministeriulu de mai nainte. Executiunea pretensiuniloru germane e asiá dara inca pendinte sî ne putemu pune intrebarea, ca cine o va esecutá?

Austri'a are acum cestiuni mari interne, câci Ungari'a, Croati'a sî Slavoni'a se ascépta inca in senatulu imperialu; iar de Galiti'a sî Veneti'a se respandescu faime neodichnitóre.

Varietâti sî noutâti de dî.

Diu'a onomastica a M. Sa Imperatesei nòstre Elisavet'a se serbá in biserici si scóle in modu solenu.

(Scóla de gimnastica.) Lânga frumosulu gimnasiu evangelicu din Sighisiór'a se radica in ceste din urma incá unn institutu, ce ne da unn argumentn nou despre neobosit'a propasîre a concetatieniloru nostri. Acestu institutu e scól'a de gimnastica, ce se zidi prin zelulu professoriloru gimnasiali, cari decisera a se rogá pentru imprumuturi recamatuibile de câte 10 f., panacandu din remunaratiunile de câte 50 f. acordate lorn de presbiteriu. se va obli datori'a. Celu d'antâiu imprumutatoru fu Dr. Irtel din Sabiiu, apoi cursera daruri din tóte partîle; nobil'a filantropa, veduv'a Catarin'a Z. Goldschmidt din Sighisiór'a si cu ocasiunea acèst'a se distinse. — Cându vomu fi fericiti de a poté referi asemenea si despre gimnasiele nóstre romanesci.

Semenaturile prin Satumare, in urm'a tempului celui bunu de tòmna si 'n urm'a poterei pamentului celui odichnitu din anulu trecntu, asiá suntu de frumóse, incâtu se temu ómenii ca voru face spicu. — Rapiti'a, ce se sémena pe acolo in mare mesura, e tóta inflorita, asiá incâtu sea cerisiulu si de pe anulu acest'a se póte prevedé ca e nimicitu.

(Concertu). Dsiór'a Luis'a Schuller, elev'a professorului de musica C. M. de Bocklet, cunoscuta cá pianista escelleuta sî unei pârti a publicului românu, se afla de câteva dîle ia Sabiiu sî va dá astadi domineca in 10/22 Novembre unu concertu in sal'a teatrala, la care facemu atentu pre publiculu iubitoriu de arte, dorindu a 'ncuragiá pre tiner'a nóstra patriota.

Falsificatorulu de Bancnote Nagy fú pusu la inchisóre pe 20 de ani.

(Focu lu din Aiudu.) In 7 Novembre c. n. arsera in Aiudu patru case. Modulu escârei focului se dîce a fi fostu urmatoriulu: Unu mesariu d'acolo mergendu la târgu, lasà pre copilulu seu de 3½ ani in lncratòre la fetiori. Copilulu se jocà prin curtè pâna câtra amédi. Atunci intrându in siura unde jacea nnu vitielu in aschii; copilului i se paru ca vitielului e frigu, si asiá iute fugì in casa luà lemnusie, aprinse aschicle si apoi batendu in pâlmi de bucuria chiama pre fetiorii sa véda ce focu frumosu a facutu elu, cá asiá sa nu mai fia frigu vitielului.

(Productinne de bere in Austr'a.) In annlu 1862 se produsera in 133. bererii din austri'a de josn 2807204 vedre de bere, care 434350 vedre in Vienn'a.

Nr. 59—3 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din Toplitza romana, care e 'mpreunata cu unu Salariu anualu de 300 f. v. a., quartiru sî lemne, se deschide concursu pâna la 20 Noiembre a. c.

Individii, cari voru a competî la acésta statiune invetiatorésca, trebuie sa fia de religiunea gr.-res., cá sa póta corespunde caracterului confessionalu alu Scólei, sa fia pedagogi sî sa scia pe lânga limb'a româna sî cei magiara, sî au a se adresá pâna la datulu de susu la subscrisulu,

cu atestatu de botezu, cu documentu de capacitate, despre servitiulu pâna acumu avutu, despre ocupatiunile de mai nainte, precumu si despre purtarea morala sî politica, si cu deosebire despre sciinti'a cantâriloru bisericesci.

Administratur'a Protopopiatului gr.-res. Tract. Turdei de susu, cá Inspectoratu Districtualu Scolaru.

Idicelu in 26 Octobre 1863.

Iosifu Brancoveanu m. p.
Administratoru Protopopescu si Inspect. district. scolaru.

Nr. 62—3 EDICTU.

Mari'a Helchianu din Sanpetru, in districtulu Brasiovului, care cu necredintia parasi pre legiuitulu seu barbatu Irimie Gotia totu de acolo, si nu se scie loculu petrecerei ei, la cererea barbatului ei, se provóca prin acésta, cá dela datulu mai josu insemnatu, in terminu de unu anu sî o dî, sa se presenteze inaintea scaunului Protopopescu, câci la din contra, sî in nefiinti'a ei de fatia se voru hotarí cele prescrise de ss. canóne ale bisericei nóstre dreptu credincióse resaritene.

Brasiovu in 29 Octobre 1863.

Scaunulu Protop. gr. or. in tractulu 2 alu Brasiovului.

Ioanne Petricu m. p.
Protopopu.

Nr. 63—1 EDICTU.

Zacharia Bucuru Mosoiu din Fundata, carele mai de multu timpu a parasitu cu necredintia pre legiuit'a s'a socia, Zamfir'a Georgie Tiaposiu din Sirne— si nu se scie loculu petrecerei lui,— de óre ce soci'a lui a pornitu processu de despartire asupra-i, se provóca prin acést'a in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, cu atât'a mai sicuru a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va decide processulu de susu in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr.-or.

Dela scaunulu Protopopesou gr. or. alu Branului.

Zernesci in 1 Octobre 1863.

Ioann Metianu, Protopopu.

Nr. 64—1 EDICTU.

Georgiu Hermanénu din Bodu, carele de mai multu timpu a parasitu cu necredintia pre leguit'a s'a socia, Mari'a Ioann Caproiu din Gimbavu, sî nu se scie loculu petrecerei lui— de óre ce soci'a lui a pornitu processu de despartîre asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de josu, a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu cu atât'a mai sicuru, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va decide processulu de sus in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre greco-orientale.

Dela scaunulu Protopopescu greco-orient. alu Branului.

Zernesci in 9 Octobre 1863.

Ioann Metianu, Protopopu.

Burs'a din Vien'a in	8|20 Novembre 1863.		
Metalicele 5%	73 50	Actiile de creditu	178. 20.
Imprumutulu nat. 5%	80. 10	Argintulu	123.
Actile de banca	775	Galbinulu	5. 87

Redactoru rospundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 104. ANULU XI.

Sabiiu, in 14 Novembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Consolidare!

II.

(M. B). Cumca conchiamarea dietei ungare e de lipsa cá pânea de tóte dîlele, o semtîmu cu totii; sî asiá cutezu a o afirmá nu dóra din motivulu ca jurnalele magyare unisono striga dupa dieta, nici din punctu de vedere magyaru, ci din acea convingere, ca indestulirea pretensiuniloru drepte formate sî formande prin natiunile nemagiare numai atuncea se va poté intemplá, deaca limb'a sî natiunalitatea fiacârui poporu va fi asigurata prin legi positive, sî sanctiunate prin regele apostolicu alu Ungariei; pâna atuncea ordinatiunile préinalte ale Maiestâtii Sele, cu tóte ca aducerea loru in vietia deobléga pre respectivii conducatori ai comitateloru, remânu fâra vre'unu efectu mai insemnatu, pentruca partea cea mai mare a acelor'a se punu ad acta.

Conchiamarea unei diete in Ungari'a se vede a fi de lipsa sî pentru aceea, ca nici decâtu nu ne vine la socotéla, candu vedemu, ca noi numai din capritiulu cutâroru ómeni influsturati sî condusi de principiulu predomnirei de doi ani nu luâmu parte la bunatâtile constitutiunale, de care astadi se 'mbucura cea mai mare parte a popóreloru din imperiulu Austriei, ale câroru representanti decidu in causele cele mai ponderóse ale Monarchiei.

La o dieta, presupunendu ca representantii ei voru scí judecá cu sânge rece impregiurârile de astadi ale imperiului, tóte acestea, ba inca sî altele, ce ne lipsescu sî pâna astadi, se voru desbate, sî li se va pune odata capetu in interessulu natiuniloru diferite sî dupa recerintiele neincungiurabile spre sustînerea statului; e de doritu, cá legile positive, creditulu, negutiatori'a, industri'a sa aiba atare fundamentu mai stabilu, câci credemu a fi venitu tempulu sa avemu sî noi odata justitia amesuratu tempului propasîtu in cultura.

Deci déca privimu la referintiele de astadi ale patriei nóstre: aflâmu o massa de cause momentóse, care un'a cá alt'a solicitéza conchiamarea dietei inca chiaru sî atuncea, candu ea, delaturandu cestiunile interne ale patriei nóstre, aru tractá numai despre organisarea referintieloru publico-politice ale Ungariei fatia cu Austri'a, despre inarticularea diplomei sî a patentei etc., noi totusi trebuie sa dâmu espressiune dorintiei nóstre pentru conchiamarea dietei.

Multi dintre compatriotii nostri póte ne voru reflectá, ca abiá se desfiintiase faimós'a dieta a Ungariei, ale cârei tendintie ultraistice ne-au catranitu pâna la anima, ce lipsa avemu dara de o catranire mai nóua?— Insa déca voru judecá mai bine impregiurârile de astadi voru vedé, ca in 1861 natiunalitâtiie nemagyare, inca chiaru sî unii representanti ai Românîloru nu-si cunoscura bine terenulu pe care steteau fatia cu Magyarii, nu-si cuprinsera missiunea, servindu in castrele inversiunate ale Magyariloru, cari nici ca voiau sa auda cuventu de „impacare“;— ear astadi dupa decurgerea de doi ani cea mai mare parte a natiuniloru nemagyare se tredîra din somnu, 'si reculesera firea mintii sanetóse, sî vedu apriatu, ca in Ungari'a numai asiá sî numai atuncea se póte sperá o indestulire adeverata a natiunalitâtiloru, déca nemagyarii voru formá o opusetiune respectabila fatia cu Magyarii, a câroru potere domnitóre asupr'a nóstra a nemagyariloru nu armonéza mai multu nici cu spiritulu presintelui, nici cu vointi'a monarchului, cu atâtu mai putînu cu a natiunalitâtiloru nemagyare.

Nu e cu potintia, cá Ungari'a sa stee sî mai departe cu mânile in sinu; ea trebuie sa lase de o parte câmpulu celu sterpu alu negatiunei, sî trebuie sa pasiésca odata la activitate spre binele sî fericirea patriei nóstre. Trebuinti'a acést'a o recunóscemu toti; deci nu e mirare, déca dorimu convocarea unei diete, carea va tractá cu seriositate despre cestiuntle cele incurcate sî neajunsele nóstre cele nenumerate.—

Academiele nóstre de drepturi.

In nr. nostru penultimu puseseramu subt ochii cetitoriloru numele professoriloru denumiti la academi'a de drepturi din Clusiu. Prin acésta denumire statulu declara, ca recunósce acelu institutu, ca-lu priimesce subt ingrijirea sî scutinti'a sea, ca dotéza pre professorii lui, ca assigura subsistinti'a lui. Nu vomu a cercetá, déca mai erá de lipsa sî o a dóu'a academia de drepturi sustînuta de statu intr'o tiéra seraca cu d'abiá 2 millióne de ómeni, ori ca erá destulu cu u n 'a academia, insa intocmita inlauntru sî inafara dupa adeveratele trebuintie ale tierei; nu vomu a suspiciuná prin indoieli premature intentiunile cele bune ale regimului intru a latî lumin'a sî a preparâ tierei sî statului oficiali apti; nu vomu a invidiá pre connatiunalii nostri magiari, pentruca suntu sî de astadata, cá de multe alte ori, mai fericiti decâtu noi; — dar cu tóte acestea nu potemu a nu declará, ca déca regimulu va stá pelânga atât'a, câtu a facutu in acésta privintia pâna acumu, provóca, trebuie sa provóce o aduncа nemultiamire la inimele maioritâtii locuitoriloru Transsilvaniei, vomu sa dîcemu in inimele Românîloru. In privinti'a instituteloru de drepturi, care suntu de lipsa neevitabila pentru tiéra, suntu dupa parerea nóstra numai dóue câli drepte sî multiamitóre pentru toti. Un'a aru fi: a se infiintiá pentru tóta tiér'a numai u n 'a academia, aceea insa a se intocmí astfelu, incâtu professorii eii sa fia denumiti cu privire la tóte natiunalitâtile sî confessiunile din patria, sî obiectele de instructiune sa se propuna amestecatu in tóte trele limbile tierei, declarate prin corpulu representativu transsilvanu indreptatîte deopotriva; atunci intr'unu asemenea institutu, ce aru luá séma toturoru natiunalitatîloru sî limbeloru din patria, sî-aru aflá tóte sî multiamirea. Ori apoi, déca e sa se creeze mai multe academii, atunci acelea nu potu fi mai putîne de t r e i dupa cele trei natiunalitâti sî limbi ale tierei. De aceea déca esista o academia in Sabiiu cu limb'a german'a, alt'a 'n Clusiu cu limb'a magiara, atunci credemu cu totu dreptulu, ca trebuie sa se 'nfiintieze sî o academia cu limb'a româna. Românii nu se voru multiamí, nu se potu multiamí cu aceea, ca sî la un'a sî la alt'a din aceste academii se va asiediá sî vr'unu professoru românu ori ca vreunu obiectu de instructiune se va predá in limb'a româna; câci precumu Românii in privinti'a politica nu mai suntu pârti intregitóre séu constitutive ale natiunei magiare séu germane, ci natiune propria cu tóte drepturile unei atârei'a: asiá sî cu privire la institutele de instructiune nu voru suferí nici decâtu a fi lipiti candu de Magiari candu de Germani, cí voru reclamá totdeun'a dreptulu, ce le compete, de a fi considerati cá Români, sî numai cá Români. De aceea fatia cu denumirea professoriloru de statu la academi'a de drepturi din Clusiu indreptâmu apelulu nostru câtra simtiulu de dreptate alu regimului, sî dâmu - credemu— espressiune fidela opiniunei publice formate in Românii transsilvani, r e c l a m a n d u c u t ó t a r e s o l u t e t i ' a o a c a d e m i a d e d r e p t u r i p r o p r i a r o m â n a i n T r a n s s i l v a n i ' a.

Aici póte e loculu celu mai potrivitu a atinge ceva sî despre proiectulu, ce-lu vediuramu desfasiuratu nu de multu tempu intr'o fóia româna tn acésta privintia. Proiectulu acel'a cere a se face colecte intre Români, a se stringe obligatiuni dela comune s. a.; ba se face sî socotél'a fiitórei academii sî 'n sfersîtu se emite apelu câtra siepte patrioti români— in spe—, cari sa contribuie câte 1000 f. pe anu pentru intemeiarea sî sustînerea doritei academii. Las' ca pelânga tóta intentiunea cea buna a numitei foi proiectulu eii e o sperantia optimistica, cu carea nu mergemu nici unu pasu inainte, dar acelu proiectu ni se pare a fi sî prejuditiosu sî periculosu pentru noi; câci déca noi Românii cá

platitori de dare contribuimu la sustînerea academiei germane sî a celei magiare, pentru-ce sa nu contribuie sî Germanii sî Magiarii la sustînerea unei academii romanesci? Ast'a aru insemná: Pentru v o i contribuimu c u t o t i i, ear pentru n o i contribuimu n o i d e n o i. Nu prin colecte dar', nu prin stórcerea sî mai departe a celoru storsi preste mesura sa cercâmu a infiintiá academi'a dorita, ci acést'a sa ni o faca statulu din aceleasi midilóce, din care face sî celelalte dóue!

Credemu ca foile romanesci patriotice voru incuviintiá acésta opiniune sî o voru sprijiní, punendu cu noi umeru la umeru intru propagarea eii. Dar credemu in fine sî aceea, ca deputatîloru nostri din senatulu imperialu la desbaterea bugetului Cancellariei aulice transsilvane ori la alta ansa binevenita li se da cea mai oportuna ocasiune de a staruí in privinti'a acést'a sî astfelu a-si implini un'a din cele mai intetitóre datorintie câtra natiune.

Dela senatulu imperialu.

T o t u i n s i e d i n t i ' a 41 a c a s e i a b l e g a t i l o r u, dupace pentru asertulu lui Klein in privinti'a cladirei drumului de feru leopolitano-cernautianu se decisese intervalu de 8 dîle pentru preconsultare, se trecù la citirea unui proiectu alu lui M e n d e: de a se introduce o contributiune nóua, c a r e i n s a n u f u s p r i j i n i t u. Apoi se citescu repórtele comitetului pentru petitiuni asupr'a mai multoru rogâri substernute de privati, corporatiuni sî comune, care se pertractéza dupa natur'a loru.

I n s i e d i n t i ' a 42 a c a s e i a b l e g a t î l o r u sub presidiulu vicepresiedintelui de H o p f e n, fiindu de fatia ministrii Schmerling sî Plener) vine la ordinea dîlei r e p o r t u l u c o m i t e t u l u i d e f i n a n t i e a s u p r ' a b u g e t u l u i m i n i s t e r i u l u i d e f i n a n t i e, d e s p a r t i a m e n t u l u a d m i n i s t r a t i u n e a f i n a n t î a r a. Referinti G r o c h o l s k i sî W o h l w e n d. G r o c h o l s k i referéza despre titlulu „directiunea centrala", pentru care comitetulu pe periodulu de 14 luni pretinde spese ordinare 807,166 f., straordinare 11,602 f., cu totulu dar 818,768 f. Ministrulu P l e n e r reflecta, ca comitetulu acórda sî mai putînu, decumu a pretinsu densulu cu cea mai mare crutiare, asiá incâtu trebuie sa marturisésca inainte, ca nu se va ajunge cu sumele acordate, ci va trebuí sa ia intru ajutoriu sî sume nevotate. — Ear câtu pentru reorganisarea administratiunei finantiare, ce o cere comitetulu, aceea se va face mai cu scopu numai dupa organisarea politica sî comunala. W i n t e r s t e i n marturisesce, ca elu bucurosu acordéza organeloru regimului atât'a, câtu i se pare de neaperata trebuintia; dar crede, ca sumele acordate de comitetulu respectivu voru ajunge. Déca ministrulu aru crede, ca acelea nu voru fi de ajunsu, atunci sa produca argumente mai tari decâtu ale comitetului, sî atunci de siguru acelea voru aflá priimire. — Asemenea apera proiectulu comitetului sî G r o c h o l s k i. Titlurile: 1 intregu sî 2 pentru directiunile de finantia, administratiunile de contributiune, directiunile cercuale de finantie etc. pentru diferitele tieri de coróna pâna la unu locu (liter'a n) se priimescu dupa proiectulu comitetului. La „Galiti'a resariténa" vorbesce ministrulu P l e n e r incontr'a stergerei a 3203 f. pentru directiunea de finantie; T a s c h e k sî G r o c h o l s k i rectifica procederea comitetului, P l e n e r aduce o modificatiune formulata gat'a pentru proiectulu seu; dar a c e e a s e r e i é p t a c u u n a n i m i t a t e sî 'ndata se trece mai departe. —

Dupace se reiectà dar propunerea ministrului Plener, se aduce la ordine titlulu 3 alu finantieloru „veghi'a de finantie," pentru carea summ'a proiectata de 7,246,630 f. se 'ncuviintiéza fâra desbatere. Asemenea propositiunea adusa de comitetu cu acésta ocasiune: „Regimulu sa se provóce a esecutá câtu se póste mai curendu reform'a veghiei de finantie." *)— La titlulu „oficiolate de contributiune" proiectéza comitetulu pentru periodulu de 14 luni cu totulu 3,866,595 f. K r o m e r propune sî motivéza propunerea sea: cá sa nu se reduca unele oficiolate de dare din tierile germano-slavice, ci crutiarea sa se faca prin imputînarea personalului sî prin simplificarea sistemei. Se sprijinesce; dar vorbindu apoi ministrulu P l e n e r sî combatendu dearendulu motivele lui Kromer, proiectulu acestui'a remâne in minoritate, fiindu partinitu numai de cinci deputati. —

La articululu 4 „c a s s e g e n e r a l e sî p r o v i n c i a l e" se ceru 924,785 f., cari se 'ncuviintiéza fâra desbatere.— Pentru titlulu 3 „procuraturele de finantie" se ceru cu totulu 574,725 f. B a r i t i u combate cá prea mare summ'a de 3000 f., ce se dau dreptu diete sî bani de drumu in Transsilvani'a,— ceeace provine din multîmea amploiatîloru straini, cari se tramitu in Transsilvani'a sî cari parte mare nu sciu vorbí cu poporulu; in fine doresce, cá acésta summa, amesuratu proiectului comitetului, sa se stérga. Dupace ministrulu de finantie rectifica acésta summa cá un'a ce e de lipsa pentru multele calatorii, ce trebuie sa le faca amploiatii dela procuratur'a de finantie in caus'a bunuriloru fiscale din Transsilvani'a: se 'ncuviintiéza summ'a generala de mai susu.

Pentru titlulu „c a t a s t r u" proiectéza comitetulu pe periodulu de 14 luni summ'a mare de 1,666,561 f. L o h n i n g e r afia, ca lipsesce postulu de 2310 f. meniti pentru pastrarea mapeloru catastrale la scól'a reala din Graz. Ministrulu promite deslusîre câtu mai curendu; sî asiá summ'a de susu se 'ncuviintiéza.

Titlulu „s p e s e p e n t r u o f i c i e l e m o n t a n e d i r i g i n t e" se trece la titlulu „afacerea montana".

Positiunaa „I n s t i t u t e d e ' n v e t i a m e n t u p e n t r u m o n t a n i s t i c a sî s i l v i c u l t u r a" in summa de 116,104 f. se 'ncuviintiéza fâra desbatere.

Spesele pentru d i r e c t i u n e a d a t o r i e l o r u s t a t u l u i se proiectéza din partea comitetului pentru periodulu de 14 luni in summa de 22, 232 f. Positiunea de 3058 f., pentru doi oficiali dela acésta directiune comitetulu o stersese, ministrulu P l e n e r o recere, W i n t e r s t e i n sî D r. H e r b s t o combatu, sî 'n fine se accepta proiectulu comitetului, ear alu ministrului prin acést'a cade de sine.

Titlulu „S p e s e p e n t r u a d m i n i s t a r a r e a f o s t u l u i f o n d u d e a m o r t i s a t i u n e l o m b a r d o - v e n e t î a n u" in summa ee 30.020 f. pentru periodulu de 14 luni se priimesce fâra desbatere.

In fine citesce referintele declaratiunile comitetului la respunsurile, ce le au datu ministeriele in urm'a unoru dorintie sî provocatiuni ale casei. Comitetulu tractéza pe largu despre aceste afaceri sî 'n fine propune, cá sa decide cas'a, ca ea remâne neclatita pelânga provocatiunile facute regimului in sessiunea pentru 1862, cá adica 1) manipulatiunile cassei sa se simplifice sî personalulu cassei sa se reguleze astfelu; 2) cá reorganisarea administratiunei finantieloru sa se intreprinda câtu mai curendu; 3) cá posturile de servítiu, ce aru devení intr'aceea vacante, câtu se va poté sa nu se ocupe. Propunerea acést'a finala a comitetului se priimesce. Cu care siedinti'a se termina.

S i e d i n t i ' a 43. (din 5/17 Nov.) a c a s e i a b l e g a t î l o r u a fostu un'a din cele mai interessante in acésta sessiunea. Presidiulu lu duse vicepresiedintele de H o p f e n; la més'a ministriloru siediura Schmerling, Lasser, Mecser, Hein. Nainte de a se trece la obiectulu dîlei, se dau unele concedie, se citesce o interpellatiune a dep. S c h i n d l e r sî consotii, prin carea se 'ntréba, ca are de cugetu regimulu a predá casei unu proiectu de lege pentru stergerei patentei fenerarie (de cametaria), sî ministrulu H e i n promite a respunde intr'un'a din cele mai deaprópe siedintie; in fine ministrulu de justitia (Dr. Hein) comunica totdeodata, cu M a i e s t a t e a S e a a s a n c t i u n a t u l e g e a p r i v i t ó r e l a s t e r g e r e a § 7 d i n r e g u l a m e n t u l u p e n t r u n o t a r i a t e. *)

Obiectulu dîlei e b u g e t u l u m i n i s t e r i u l u i d e p o l i t î a. Referintele K u r a n d a citesce reportulu comitetului respectivu, care proiectéza a se preliminá pentru periodulu de 14 luni summ'a de 3,498,549 f. — Deschidiendu-se desbaterea generala, ia cuventulu antâi'a data Dr. D i e t l. Inca intr'un'a din siedintiele de mai naiute, dîce, a facutu pomenire de o multîme de necuviintie sî transgresiuni, ce le facu organele regimului in Galiti'a, ba in 1. Nov. au predatu ablegatii galitîani o petitiune in mânile ministrului de statu, prin carea ceru restabilirea justitiei vatemate de organele regimului, ceru portare umana din partea oficieloru la cercetârile de case, ceru a se concrede politi'a numai organeloru legale, ceru in fine desfiintiarea gardeloru tieranesci. Pân'acumu n'au priimitu nici unu respunsu, sî asiá se róga de nou a se regulá lucrurile.— Ministrulu de statu S c h m e r l i n g: Domnii deputati ai fractiunei polone mi-au predatu in adeveru unu memorandu asupr'a lucruriloru din Galiti'a, sî eu cu dd. mei colegi ministri l'amu cercetatu cu deameruntulu. Dar tocmai acésta cercetare m'a liniscitu, ca oficiele imperatesci fatia cu lucrurile de acum din Galiti'a

*) Unu conclusu, pentru care tóta Transsilvani'a va bate 'n palme, - de se va realisá. Red.)

*) Acel'a cereá, cá concurintele pentru unu postu de notaru publicu sa fia de religiunea crestina. Red.)

au urmatu cu multa moderatiune. N'amu ansa astadi de a discute mai de aprópe asupr'a lucruriloru din Galiti'a. Dar nu mi-ru fi greu de a produce documinte, care arata luminatu, incatrâu suntu indreptate intentiunile cutârei partide. (Audîti!) Dar nu amu lipsa de a propune documintele. — Domnii, cari citescu gazete, voru fi sciindu, cumu sta lucrulu preste totu cu loialitatea din Galiti'a cea atâtu de glorificata. Dîcu: preste totu; câci mi place a crede, ca intr'adeveru o parte mare a populatiunei pórta cugete loiale. (Bravo!) Declaru prin acést'a, ca aceea la ce previne regimulu in Galiti'a acumu, tîntesce a combate revolutiunea din Galiti'a, carea tinde a desface Galiti'a de imperati'a austriaca. (Bravo! viu). („Presse" adauge, ca ministrulu de statu dete declaratîunea acést'a in tonu fórte resolutu sî mai cu séma partea din urma o rosti cu accentulu celu mai energicu). — Dep. Ziblikicwicz respunde cu tonu inaltu: Domniloru! Aceea e starea legala in Galiti'a, despre carea vorbesce ministrulu de statu, cându de o jumetate de anu in tóte noptîle se facu cercetâri de casa, cá pe tempulu revolutîunei francese, la care cercetâri nu se crutia nici domnitoriele femeiloru, la care femeile jumetate desbracate se smulgu din paturi, la care antimuscalii se cauta inca sî pe sub matratie, la care se 'ntrebuintiéza capâi cá 'n Americ'a asupr'a arapiloru? Aceea e starea legala, cându in locului seu de locuintia nu poti merge nici pân' pe strata, fâra de a avé la tine cart'a de legitimatiune! Candu din Cracovi'a nu poti esî cale de ¾ óre, fâra de a fi opritu sî cautatu de dóue ori! Candu, cá de curendu in Leopole, se ocupara cu baionete tóte esîrile unei cafenele sî toti cei de fati fura cutati sî cei suspiciosi arestati! Candu junii nu cutéza a esî de prin pivnitie, cá crestinii primitivi pe tempurile lui Diocletianu! Candu in gradin'a ablegatului Conte Potocki se trage pusc'a asapr'a muieriloru, ce se preumbla prin ea! Candu in cas'a ablegatului Kirchmayr sclipescu fâra veste sabii sî baionete deasupr'a capului mumei sî alu sorei lui! Candu caii de lucru ai economiloru, postavurile croitoriloru, pânea pitariloru sî altele se confisca cá contrabanda resbellica! Cându agentîloru de politîa le e iertatu a palmuí ómeni nevinovati, câci nu-si iau caciulele dinaintea loru! Candu organe ale politiei au voia de a intrá prin chilii, de a palmuí pre cei prinsi, fâra de a fi pedepsiti pentru acést'a. — Totu in tonulu acest'a iritatu mai vorbesce Ziblikiewicz inca vr'o jumetate de óra, citandu mai multe ordinatiuni de la oficie politiane, dispositiuni ale vicepresidiului locotenentialu din Leopole s. a., apoi se apera pre sine sî pre colegii sei de insinuatiunea, ca aru avé tendintie periculóse statului s. a.; in fine termina cu aceea, ca poterea fisica i séca, de nu mai póte vorbí. (La finea vorbirei se facu acclamatiuni in casa, ear pe galerii applause; presiedintele provóca galeriele, a stá 'n tacere. Bravo!)— Ministrulu de politîa Mecsery inca aru poté produce, dîce, documinte, ce nu mai lasa 'ndoiéla, ca 'n Galiti'a esista unu regimu revolutiunariu. Acestu regimu escrie contributiuni, dispune inquartirâri, citéza ómeni suspiciosi naintea tribunaleloru sele s. a. In atari impregiurâi dar e datoriti'a regimului de a-si pastrá autoritatea sî a face sa domnésca tóta vigórea legei. Regimulu dar va 'ntempiná tendintiele revolutiunarie cu tote midilócele, ear partea cea liniscita sî loiala a populatiunei o va sci pazí de terorisâri. (Bravo!)—

Dupa acestu incidentu, care face interessulu celu deosebitu alu siedintiei, de carea vorbimu, se trece la desbaterea speciala.

Titlurile „directiunea centrala" cu 183,070 f., precumu sî titlulu alu doilea „Spese pentru politî'a statului" cu 420,000 f. se priimescu fâra desbatere.— Pentru titlu 3. „fondulu de sigurantia" suntu proiectate 1,958,519 f. Comitetulu mai proiectéza a se provocá regimulu, de a simplificá servitiulu politîei in Salzburg, Carinti'a sî Tirolu, sî a se face 'ntrebarea, ca n'aru fi cu scopu a dissolví directiunea de politîa din Zar'a? Brinz pretinde a se desfiintiá comissariatele de bâi; ministrulu Br. Mecsery respunde, ca acelea au fostu desfiintiate, dar s'a vediutu trebuintia a le re'nfiintiá. Baritiu descrie afacerile de pressa din Transsilvani'a sî 'ntréba, in ce referintia sta politî'a statului in Transsilvani'a fatia cu press'a jurnalistica, sî 'n specialu cu ce se tiparesce in limb'a romanésca? *) Ministrulu Br. Mecsery respunde, ca 'n Tranni'a e 'n vigóre inca legea de pressa de mai nainte, in urm'a cârei'a trebuie sa se dea oficiului de politîa esemplare oficióse. Pentru cârtile din tieri straine esista comissiunea pentru revisiunea cârtîloru in Clusiu; la casuri de transgressiuni ori intr'o parte ori intr'alt'a sa se faca arelarea la oficiele competinti.— In fine se 'ncuviintiéâa sî summ'a acést'a. —

La titlulu „vighili'a militara de politîa" se 'ncuviintéza fâra desbatere summ'a proiectata de 936,952 f., adaugendu-se, ca cas'a doresce a se reorganisá acestu institutu, — la carea sî ministrulu se 'nvoiesce.

Pentru titlulu „acoperire" se preliminéza summ'a totala de 785,159 f.

Dr. Mühlfeld cere a se immultî sumele proiectate, de óre ce comun'a Vienn'a, ce contribuiá sî ea la sustînerea vighiliei de politîa, a reclamatu aceste ajutóre; Ministrulu Mecsery reflecta, ca in preliminariu acea cerintia a cetâtii V[illegible]'a nu se póte considerá; asemenea constatéza sî referintiele Kuranda, ca comitetulu n'a potutu tîné séma unei afaceri nedecise inca. Deci se 'ncuviintéza summ'a propusa.

Alu doilea obiectu alu dîlei e reportulu comitetului de finantie asupr'a bugetului dicasterieloru de controla. Referinte Dr. Stamm. Spesele pentru supremulu dicasteriu pentru controlarea computeloru, in summa de 138,893 f. se 'ncuviintéza fâra desbatere.

La titlulu: comissiuni centrale sî directiunea statisticei administrative (cu 66,244 f.) propune Br. Sommaruga priimirea summei de 3730 f., refusata din partea comitetului; pentu tiparirea tabeleloru statistice de comerciu; propnnerea, fiindu postulu acest'a petrecutu la ministeriulu de finantie, se reiépta sî din partea casei.

Protocolulu centralu pretinde 1,383,681 f. protocólele proviuciale 1,487,275 f. sî despartiamintele militare de computu 1,256,381 f.,— care positiuni tóte se approbéza fâra desbatere.

In fine su acordéza pentru remuneratiuní sî ajutorintie 125,000 f. sî pentru spese de controlarea fonduriloru in Carinthi'a sî Carnioli'a 9100 f.— Cu aceste a se termina siedinti'a.

*) Ne pare reu, ca nn aflâmu cuventulu d. Baritiu in foile germane mai pe largu; sperâmu ca ni-lu va dá in cele romanesci. Red.)

Tergulu Muresiului in 19 Novembre. Natiunea nóstra putînu seau póte nimic'a n'au audîtu pân' acum'a de unu fiiu alu seu, care a reposatu in anulu 1862, 5 Ian. in calitate de directoru pensionatu la oficiulu protocolului Cancelariei aulice transsilvane, — sî acest'a a fostu Ladislau de Tordai. —

Connationalistii suntu datori totdeaun'a a pomení sî a dá la publicitate faptele cele bune ale unui reposatu, — sî tocmai din principiulu acest'a purcediendu, me miru, cumu nu s'au amintitu pâna acumu despre numitulu mecenatu românu nemicu in publicu, — care in testamentulu seu s'a ingrijti de unu tineru ardeleanu românu, lasandu unu capitalu de 2000 f. v. a. in dispositiunea Escellentiei Sele Parintelui Mitropolitu gr. cat. Conte Sterc'a Siulutiu, cu acea abligatiune, cá fâra deosebire confesiunala sa dea interessele numitului capitalu, adeca 100 f. v. a. cá stipendiu permanentu unui studinte ardelénu de natiunalitate româna. —

Deci ven. Consistoriu blasianu aru face bine, sa se ingrigésca, cá stipendiulu numitu inca in anulu curinte sa se dea unui studinte de buna sperantia, sî dispunerea cu stipendiulu sa se aduca totdeun'a la cunoscinti'a publica. G.

Saschizu (lânga Sighisióra) in 7 Nov. (Diverse.) Scól'a nóstra populara dela venirea noului invetiatoriu D. C. Rolbianu incepe c se radicá intr'unu modu fórte imbucuratoriu,— testimoniu de ajunsu impregiurarea aceea; ca d. Consilliaru Dr. Vasisiu, candu de curendu ne onorà cu o visitatiune scolastica, aflà in scóla preste 90 copii, pecandu inainte de acést'a d'abiá se aflau 20—30. De cârti scolastici insa avemu lipsa fórte simtîta.— Tempulu e fórte bunu sî semenaturile de tómna ridu cum se póte mai vesele. — Preotului nostru G. S. i se se furara de curendu dot cai; furulu (Sasu) este prinsu.

Varietâti sî noutâti de dî.

Despre o calatoria a Maiestâtii Sele Imperatului la Ungari'a se vorbesce tare. „Schnellpost" dîce, ca Mai. Sea s'aru fi enunciatu câtra primatele din Ungari'a la cea din urma audiiutia a acestui'a, ca la capetulu lunei curgatóre séu la inceputulu celei venitóre va onorá Uugari'a cu presinti'a Sea. Cu ocasiunea aceleiasi ocasiuni sa fia vorbitu Mai. Sea Imperatés'a antâi'a data in publicu in limb'a magiara, si inca fórte bine.

Mareleprincipe Constantinu, in urm'a unei tempeste la gur'a Dunarei a fostu silitu à se re'ntórce la Odess'a, si asiá sosirea lui la Vienn'a se 'n.ardîa cu câteva dîle.

La universitatea din Graz, unde pâna acum eran numai trei fecultâti, s'a 'nfiintiatu acum si a patr'a, cea de medicina, incâtu de aci 'ncolo universitatea aceea va fi completa. La festivitatea ce se serbà din motivulu acest'a in 14—15 Nov. c. n., luà parte si ministrul due statu, cavalerulu de Schmerling.

(Institutu pentru diplomatia.) In loculu academiei orientale din Vienn'a, carea pregateá tineri peutru consulatele austriace dela resaritu, se va 'nfiintiá o scóla de diplomatia preste totu. Elevii eii, 40 la numeru, trebuie sa fia juristi absoluti, sa tia facutu si esamenele de statu, sa scia limb'a francesa, englesa si italiana, dar mai cu séma cea francesa, sa aiba esterioru placutu si maniere fine, in sfarsîtu sa aiba avere privata, din carea, fiindu lipsa, sa póta trai cinci ani fâra leafa.

(Facultate teologica). Consistorîulu din Bucovin'a vrea sa radice seminariulu teologicu gr. or. de acolo la facultate, cu dreptu de a putea impartî graduri academice.

(Garibaldi cá binefacatoru.) In urm'a esundârei Viennei din anulu 1862 facuse si Garibaldi o colecta in favórea celoru esundati si tramisese resultatulu eii in summa de 1100 franci intr'o politia prin cas'a Sin'a la magistratulu din Vienn'a. Dar fiindca politi'a se platî numai acumu de curendu, de aceea darulu lui Garibaldi veni acumu numai la desbatere. Preaintieleptulu magistratu din Vienn'a. influintiatu de nisce eroi — cu cuvinte, refusà si retramise daruri lui Garibaldi escusandu-se eu aceea, ca esundatii suntu ajutorati de ajunsu. Unulu dintre acesti renumiti eroi, care pelânga aceea mai are si nefericirea de a se chiamá Kluger (cu minte), sa fia dîsu: ca Garibaldi nu e omulu, dela care sa póta priimí unu omu de omenia, necumu magistratulu Viennei, vreunu daru. O patriotismu vienesu! —

(Unu Brutus modernu.) Romanulu vechiu Brutus, care judecà la mòrte pre insusi fiiulu seu, are unu sotiu tineru in Polonulu Ignatiu Truszynski, care cá membru alu comitetului revolutiunariu judecà la mórte intre altii sî pre tatalu seu.

Concertulu de pianoforte alu domnisiórei Luis'a Schuller decurse domineca in sal'a teatrului inaintea unui publicu numerosu si alesu, spre deplin'a multiamire a publicului. Tiner'a artista, mai multu copila decâtu féta, esecutà cu usiurintia siese piese grele,— testimoniu de ajunsu pentru talentele musicale si pentru desteritatea DEii. „Carneralulu de Bucuresci“ fu distinsu prin acclamatiuni si aplause vii, in urm'a câror'a dsiór'a lu esecutà si a dóu'a òra. Ne plinimu o datorintia, recomandandu pre tiner'a artista publicului românu de preste Carpati, unde va sa calatorésca de aici.

Prospectu politicu.

Incepemu cu Romani'a, inregistrandu indata ceva despre efectulu cuventârei de tronu a M. Sele Principelui Cuza. Cuventarea, déca potemu judecá opiniunea publica dupa dîuarele de acolo, si-au ajunsu scopulu, câtra care a fostu indreptata. „Românlu“ reproduce sî program'a ministeriului, carea e mai tóta cuprinsa in cuventulu de tronu, cu adausulu, ca ei nu voru suferî neci odata a se rădicá camere preste capetele loru la Domnitoriu.“ Noi trebuie sa admirâmu in cuventare, carea e flórea actiuniloru principelui Domnitoriu, tactulu sî indulginti'a Sea câtra cei ce strigá: iélu iélu restigneste-lu! sî astadi au obradiulu iar' ei de a strigá: Dreptatea au triumfatu! de sî nu in intielesulu loru. Noi privimu in provocarea facuta in cuventare ultim'a provocare la intielegerea missiunei, ce o au asupra-si acei vreocâti-va privelegiati, de sî prin conventiune, cá representanti ai Romaniei, — sî credemu, ca déca ei nu voru intielege nici astadata, pentruce suntu ei conchiamati, Domnitoriulu sî cu ministeriulu Seu va sci sa faca capetu odata pentru totdeun'a unei situatiuni create de neconsecintiele câtoru-va.

Parasindu Românî'a trecemu la vulcanulu celu ce de multu totu fuma, sî care póte demultu s'aru fi aprinsu déca nu laru fi potolitu demulte ori ap'a cea rece din Bundestagulu germanu, — la Schleswig Holstein. De aici audiamu in dîlele trecute, ca regele Friderícu VII vrea sa introduca o constitutiune centralistica pentru totu regatulu inclusive cu ducatele Schleswig sî Holstein, preste care domniá numai cá principe germanu sî cá confederatu germanu. Calcarea constitutiunei acestoru ducate prin introducerea acelei constitutiuni au facutu sânge reu in tóta Germani'a. In Berlinu se au sî inceputu pregatiri de resboiu.

Mórtea regelui Daniei Fridericu VII fâra urmatori desléga pre aceste ducate dupa dreptulu istoricu de ori ce legatura cu Dani'a, sî asiá precându s'au proclamatu Christianu alu IX de rege, carele tîne tóta constitutiunea sî ministeriulu de mainainte, vedemu pe principele duce de Augustenburg printr'o adressa câtra locuitorii dîseloru ducate proclamandu-se de ducele loru dupa bunulu dreptu, (Germanii trebuie ca au sî drepturi rele) sî vedemu ca e spriginitu de ducele de Waimar sî Coburg.

Polonii suntu resoluti, pe langa tóte perderile ce le au prin lupte, prin confiscâri, prin condemnari la mórte la Siberi'a sî alte inchisori,— a purtá lupt'a. Ei suntu departe de a slabi in energi'a loru, de a organisá trupe sî amploiati, prin care sî castiga arme, bani, munitiune sî feciori sî celelalte trebuinciose de resbelu. Polonii suntu de credintia, ca congressulu sa-i afle in insurectiune.

Scirile despre asiediarea amploiatîloru secreti prin Galitî'a se vedu a avea adeveru in sine. In credinti'a acést'a ne intaresce sî respunsulu ministrului prussianu la o interpellatiune din partea unui polonu din Prussi'a. Câci ministrulu dîce: ca elu nu da crediamentu cuvinteloru fâra de basa, ci se baséza pe fapte dovedite, din care ese, ca Poloniii nu voru numai in Poloni'a russa revolutiune, ci sî in cea prussiana etc.

Lumea e tóta cá agitata, cine scie ce ne va aduce viitoriulu; ar fi bine sa fimu cu luare aminte.

Mai nou.

Dupa o dep. tel. a lei „Herm. Zeit.“ etc. Engliter'a pelânga manifestarea parerei de reu a refusatu invitarea lui Napoleonu la congressu. — Acest'a dar aru fi celu d'antâiu pasu resolutu in acésta privintia, care de siguru va trage dupa sine urmâri grave.

Nr. 63—2 EDICTU.

Zacharia Bucuru Mosioiu din Fundat'a, carele mai de multu timpu a parasitu cu necredintia pre leguit'a s'a socia, Zamfir'a Georgie Tiaposu din Sîrne— si nu se scie loculu petrecerei lui,— de óre ce soci'a lui a pornitu processu de despartire asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de josu, cu atât'a mai sicuru a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a lui se va decide processulu de susu in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr.-or.

Dela scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.

Zernesci in 1 Octobre 1863.

Ioann Metianu, Protopopu.

Nr. 64—2 EDICTU.

Georgiu Hermanénu din Bodu, carele de mai multu timpu a parasitu cu necredintia pre leguit'a s'a socia, Mari'a Ioann Caproiu din Gimbavu, sî nu se scie loculu petrecerei lui— de óre ce soci'a lui a pornitu processu de despartîre asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de josu, a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu cu atât'a mai sicuru, câci la din contra sî in absenti'a lui se va decide processulu de susu in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre greco-orientale.

Dela scaunulu Protopopescu greco-orient. alu Branului.

Zernesci in 9 Octobre 1863.

Ioann Metianu, Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 12|24 Novembre 1863.

		fl.	xr.
Grâulu	de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„	de midilocu „	3	47
„	de códa „	3	20
Secar'a	galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7
„	de midilocu „	2	—
„	„ códa „	1	93
Ovesulu	de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„	„ midilocu „	1	33
„	„ códa „	1	27
Cucuruzulu	galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 13|25 Novembre 1863.

Metalicele 5%	75	Actiile de creditu	179.
Imprumutulu nat. 5%	81. 25.	Argintulu	122.
Actile de banca	789	Galbinulu	5. 22

In nr. 102. f. 410 ne rogâmu a se citî in rendulu 4. nu 1, ci 2 secretari etc., ear in rendulu 23. nu anima, ci axioma.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 105. ANULU XI.

Sabiiu, in 17 Novembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Consolidare!

III.

(M. B). In numerulu trecutu alu „Telegrafului“ motivaramu pe scurtu necessitatea cea mare de a se conchiamá diet'a Ungariei;— acum'a sa vedemu: ce resultatu potemu asceptá dela diet'a acést'a? sî ce avemu de a face noi nemagiarii?

Trebuie sa recunóscemu cu sinceritate, ca sumeti'a, carea adeseori trece in arogantia, e innascuta in preamulti dintre Magiari, carea intru atát'a s'au inradacinatu in ei, câtu adeseori argumintele cele mai sanetóse, adeverulu celu mai luminatu trebuie sa se umilésca innaintea principieloru aperate de ei. Tocmai asiá suntu sî cu politic'a, câci ei nu voru apucá alta cariera cu un'a cu dóue, nici nu se voru departá dela principiulu loru prochiamatu inca chiaru nici atuncea candu vedu urmârile cele stangace ale acestor'a, cugetandu: ca prin ast'a remânu consecinti sî stabili, sî nu voiescu a recunósce, ca fundamentulu politicei e: quid consilii? ci nu: quid juris?

De aicea usioru se pôte esplicá, de ce ei sî astadi se tînu cu mâni cu pecióre de legile diu 48. aduse cu forti'a sî terorisare, cu tóte ca „Pesti Hirnök,“ „Független“, „Sürgöny“ sî alte jurnale de dî, documentara din destulu, ca legile acelea nu suntu practice, nici drepte fatia cu natiunalitâtile diferite ale Ungariei, precum nici fatia cu Austri'a.

Nu ne trebuie dara multa frângere de capu, sa potemu gâcí resultatulu sî tînt'a deputatîloru magiari, cari voru fi alesi la diet'a fiitóre; câci ei sonica se voru dechiará cá sî in 1861. pe lenga legile din 48 sî asiá amu fi totu acolo unde amu fostu in 1861.; dupa desolvarea dietei aru urmá iarasi atare sistema sî mai necajitóre decâtu acést'a de astadi, ce insa a o sustiné nóue nemagiariloru nu ne sta in interesu de feliu; pâna cându de alta parte magiarii nu se voru prea bate dupa o stramutare fundamentala, deórece provisoriulu i-a scutitu si-i scutesce sî astadi de tóte pretensiunile drepte ale natiunalitâtiloru.

Puterea opusetiunala a Magiariloru, cu tóte ca multi se 'ntórsera la calea cea drépta, marturisindu-si pecatele sale comise in 1848 sî 1861., sî astadi e asiá de mare, incâtu pretensiunile acestei partide **numai prin unirea natiunalitâriloru credintióse câtra tronu se potu reduce intre tiermurii egalei indreptatîri!**

Natiunile nemagiare astadi nu suntu acelea, care au fostu in 1861; câci cu csceptiune fórte neinsemnata se tredîra tóte din somnu sî vedu apriatu, unde jace reulu; deci cutezu a crede, ca la o eventualitate, cându s'aru conchiamá diet'a: caus'a nóstra comuna, caus'a natiunala fâra carea nu-i viétia, — priimirea diplomei sî a patentei intre legile fundamentale ale patriei, — sî pe bas'a acestor'a realisarea egalei indreptatîri incependu dela curte pâna la colib'a pastoriului in ori-ce privintia, o voru imbratîsiá cu totu zelulu sî poterea morala. Credinti'a acést'a firma a nóstra se baséza pe dechiaratiunile loiale ale deputatiuniloru, petitiuniloru tramise de doi ani incóce la tronulu Maiestâtii Sele; in acésta credintia ne 'ntarescu mai tóte jurnalele nemagiare, care de unu tempu incóce incepu a presará ideile unei aliantie din partea natiuniloru nemagiare; sî in urma acest'a e sî postulatulu mintii sanetóse, cá noi sa ne silimu din tóte poterile a midîloci realisarea aceloru documinte de statu, care ne dau dreptu deplinu personalu sî natiunalu fâra vre-o deosebire de caste séu religiune. Sî acestea suntu diplom'a sî patent'a Maiestâtii Sele. — Noi nu ne tememu de acea despusetiune a patentei, ca trebuie sa ne tramitemu deputatii nostri la senatulu imp.; câci noi prin aceea nu perdemu nemic'a, ci din contra câscigâmu fórte multu; folósele ce se tragu de aicea suntu nenumerabile, in cestiunea dârei sî a militîei; tocmai pentru aceea suntemu convinsi, ca nici unu patriotu bunu insufletîtu de fericirea natiunei, patriei sî a imperiului intregu, nu se va retrage de a colucrá pentru priimirea diplomei sî a patentei sî in urm'a acestor'a pentru tramiterea deputatiloru in senatulu imp. Destulu amu asceptatu pâna acuma; destulu de mare e dorerea nóstra, ca trebuie sa ne uitâmu cu mânile 'n sinu, cumu decide senatulu imp. in trebile nóstre de noi fâra de noi, in cause ce se desbatu pe cont'a nóstra, sî se punu in viétia iarasi pe cont'a nóstra, fâra de a cunósce bine referintiele patriui nóstre, precumu nici lipsele sî neajunsele eii. Imprumutulu votatu pentru cei lipsiti prin seceta e esemplu viu! Deci un'a cá tóte; devis'a sa ne fia consolidarea nemagiariloru pentru interesulu comunu alu nostru sî alu patriei!

Dela senatulu imperialu.

Suntemu la siedinti'a 44 (din $^{6}/_{18}$ Novembre) a casei de josu. Presidiulu lu duce vicepresiedintele de Hopfen; la més'a ministriloru: Plener. Dupace se dau unele concedie, dupace se citesce o adressa a Cancellariei aulice croato-slavone, prin carea se aduce la cunoscinti'a casei, ca consiliarulu aulicu de Ozegovic este ordinatu a merge la comitetulu de finantie sî a dá deslusîrile de lipsa; apoi dupace Contele Kinsky sî consotii interpeléza pre ministeriulu de comerciu pentru drumulu de feru dela Stockerau la Budweis (in Boemi'a); dupace in fine Br. de Kalchberg cá representante alu ministeriului de comerciu descopere, ca regimulu inca nu e'n stare a referí casei despre negotiatiunile cu Klein in privinti'a drumului de feru leopolitano-cernautianu (vedi siedinti'a **38-39**) sî o mica desbatere asupr'a terminului pentru acést'a: se trece la obiectulu menitu pentru acésta siedintia, adica la rubric'a bugetului in privinti'a cameteloru datorieloru statului. Referinte Winterstein. Desbatere generala nu se face. — La desbaterea speciala se ceru pentru periodulu de 14 luni la

Titlulu 1, cametele datoriei de statu mai vechi 1,095,520 f.,
„ 2, cametele datoriei nóue de statu 116,335,550 f.,
„ 3, cametele datoriei flotante 6,332,200 f.,
„ 4, rente de despagubire 787,700 f.,
„ 5, Platiri la guverne straine 87,500 f.
Datori'a regatului lombardo-venetîanu 3,810,300 f.;

care tóte se aprobéza fâra desbatere. Urméza „respunderea datorieloru,“ carea inca se 'ncuviintiéza fâra desbatere, accordandu-se dupa proiectulu comitetului 52,161,000 f.

Dupa aceea se aducu la ordine subventiunile pentru intreprinderi industriare, sî se pune la loculu primu susventiune pentru societatea „Lloydulu austriacu.“ Fiindca tempulu pentru subventiunarea acestei societâti negotiatoresci espira cu finea anului 1864., pentru aceea comitetulu a propusu a decretá cas'a, ca regimulu sa se provóce a predá in sessiunea cea mai de aprópe a senatului imperialu unu proiectu despre contractele ce le aru mai face cu „Lloydulu“ pe venitoriu, precumu sî despre respunderea celoru 3 millióne florini, cu cari l'au imprumutatu; pân'atunci insa propune a i se acordá pe urmatórele 14 luni cu totulu (câci in detaiuri nu va fi de lipsa sa intrâmu) 2,477,700 f.; ear cametele de 3% dela acele 3 millióne florini, pentru anulu venitoriu 90,000, ear pentru cele dóue luni 15,000 f. sa intre in rubric'a „venituri felurite.“ Ableg. Hagenauer din Triestu se 'nvoiesce cu

propunerea, dar aru fi doritu a se lasá desbaterea asupr'a cestiunei Lloydului pe alta data, candu aru fi fostu la ordine. In fine, dupace mai vorbesce Skene in favórea proiectului comitetului, acel'a se priimesce in tóta estensiunea sea.

La cestiunea „garanti'a cameteloru pentru societatea navigatiunei cu vapóre pe Dunare“ propune comitetulu a se acordá garanti'a cameteloru cu 400,000 f. cá imprumutu cametuibilu cu 4%. Se priimesce fâra desbatere.

La positiunea „pentru drumuri de feru“ propune comitetulu garantii cá imprumuturi cu 4%: pentru drumulu combinatoriu germano—medidîalu sî medînoptîalu 600,000, pentru drumulu Tissei 860,000, pentru drumulu apuseanu alu imperatesei Elisavet'a 1,300,000, pentru celu boemu apuseanu 250,000, in fine pentru line'a Zittau—Reichenberg 10,000 f. — Tóte positiunile se 'ncuviintiéza fâra desbatere. — Totu la obiectulu acest'u mai aduce comitetulu sî alta propunere: cá adica cladirea mai departe a drumului de feru intre Boemi'a sî Silesi'a prussésca sa se 'ncépa câtu mai curendu. Dr. Giskra apera, partinesce, motivéza sî recomanda acésta propunere, carea se sî priimesce.

In fine se citesce prin referintele Wohlwend reportulu comitetulu pentru statulu generalu de pensiuni. Acel'a reclama pe cele 14 luni 12,844,150 f.; sî fiindca in privinti'a pensiuniloru nu esista legi positive, comitetulu propune sî cas'a adoptéza, a se provocá regimulu, cá pe sessiunea urmatóre sa aduca unu proiectu de lege pentru afacerea pensiuniloru.

In siedinti'a 46 (din 7/19 Nov.) a casei ablegatîloru sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Rechberg, Schmerling, Lasser, Plener, Burger, Hein, apoi Kalchberg sî Blumfeld pentru ministrulu de comerciu, sî Buhl langa ministrulu de esterne) suntu mai multe obiecte la ordine.

Mai antâiu se face alegerea secretariloru prin scrutiniu. (Se va publicá la capetulu siedintiei.)

Alu doilea obiectu e contractulu statului nostru cu Belgiulu pentru desfiintiarea vâmei de pe riulu Schelde, pentru care comitetulu respectivu propune sî cas'a priimesce a sanctiuná acelu contractu, in urm'a cârui'a Austri'a are a re'ntórce 549,360 franci.

Alu treilea obiectu e reportulu comitetului de finantie asupr'a „contributiunei directe.“ Referintele Dr. Demel.

Pentru contributiuni ordinare la periodulu de 14 luni proiectéza comitetulu a se accordá 127,556,427 fl.

Ear in privinti'a contributiunei straordinare propune, cá urcârile contributiunei de pe 1863, incâtu au de a se esecutá sî pe 1864, au a se cuprinde intr'unu articulu deosebitu alu legei de finantie, in care sa se dîca:

Pentru acoperirea lipsei de. . . , ce se ivesce in periodulu finantîalu 1864.

1) adausulu estraordinariu a) pentru darea de pamentu, b) pentru darea din chiri'a caseloru, c) pentru darea de classe la case, d) pentru darea de cascigu, e) pentru „contributo arti et comercio“ in regatulu lombardo-venetianu, sî f) pentru darea de venitu — se duplica, ear g) cá interessele obligatiuniloru de statu, de fonduri publice sî interessele stabile, pentru care se respundeá pan' acum contributiune de 5%, sa se radice acum la 7%. — Apoi dupa mai multe alte proiecte specificate, se decide a avé urcârile acestea de contributiune valóre numai pâna la 31 Dec. 1864.- Cu acestea se deschide desbaterea generala. Cu privire la cele 66 millióne, ce vinu a se platí cá dare de pamentu, Br. Riese-Stallburg cere a se 'ngriji regimulu cu totdeadinsulu de bunastarea de tieriloru, cá sa nu desece facultatea platitoriloru de dare. La desbaterea speciala vorbesce Dr. Taschek, propunendu cá stilisarea legei pomenite pentru contributiunile estraordinare sa se concréda lui cá referintelui generalu.— Dr. Ryger vorbesce in favórea lucratoriloru de pamentu. Darea pentru pamentu, dîce elu, face 25% din venitulu catastralu. Darea acést'a apasa pre contribuintii respectivi cu atât'a mai tare, câci rodirea pamentului e espusa multoru fatalitâti, ear cei ce traiescu din rente- va sa dîca au venituri multu mai sigure decâtu lucratorii de pamentu—platescu dare numai câte 5%; deci propune, cá darea acestor'a sa se urce dela 5% la 10%. E sprijinitu.

Dr. Demel sprijinesce pre Taschek. Apoi venindu la votare asupr'a contributiunei straordinarie, tóte proiectele se priimescu. La punctulu c) vorbesce Brosche, sî doresce, cá scutinti'a de dare pentru zidiri nóue sa se estinda sî asupr'a capitaleloru din provintie.

Baritiu vorbesce la postulu contributiunei de cascigu. I pare reu, ca ablegatii transsilvani n'au avutu ocasiune mai de multu a intrá in senatulu imperialu. Apoi espune, câtu de apesatóre suntu contributiunile pentru Transsilvani'a. Se va reflectá póte, continua elu, ca cifr'a, ce o platesce Transsilvani'a, in proportiune e fórte mica; dar sa nu se tréca cu vederea, ca Transsilvani'a are numai comerciu passivu, care-i absórbe capitalele, incâtu ea totdeun'a e fâra capitalu. Sî de n'aru fi avutu Transsilvanenii nici unu altu motivu, decâtu numai reform'a contributiunei, sî aceea singura aru fi trebuitu sa-i aduca in senatulu imperialu. Deci propune, „cá dupace pertractarea bugetului pentru anulu curinte au inaintatu dejá prea tare, sî anulu administrativu inca s'a 'nceputu, inaltulu regimu sa fia provocatu, cá la casulu candu pâna la 'nceputulu anului finantîalu venitoriu proiectele aduse pentru reformarea contributiunei, prin care va cadé sî pentru Transsilvani'a darea capului sustînuta acolo, ce apasa atâtu de greu asupr'a unoru pâturi ale populatiunei, n'aru priimí validitate de legi: sa aduca de tempuriu unu proiectu, care tinde la revisiunea dârei capului sustatóre inca in Transsilvani'a. Dar sî pân'atunci sa se provóce regimulu, cá la respunderea contributiunei in Transsilvani'a acolo, unde nu are locu improtivirea séu lenevirea, ci nepotinti'a faptica de a respunde darea fâra periclitarea sacrârei ærarii vivi, sa concéda termine ecuitabile. *) E sprijinitu. Ministrulu de finantie de Plener respunde la cuventulu lui Bariti, ca dorinti'a regimului e, a 'ntroduce 'n totu imperiulu o contributiune egala, candu apoi de sine voru cadé contributiunile din cascigu, cele personale sî cele pentru capu. Mai departe promite a demandá organeloru sele, ca la scóterea contributiunei sa fia câtu se póte cu crutiare. — La propunerea lui Lohninger; cá societâtîle drumului de feru sa nu 'ntrebuintieze concessiunile date sî pentru alte scopuri, respunde, ca va cercetá sî va reduce ordinea. — Facendu-se votare, dupace sî ref. Demel recomandase propunerea lui Baritiu, atâtu acést'a, câtu sî a lui Lohninger se priimescu. Asemenea a comitetului, cá contributiunile directe din confiniele militare sa se scóta din bugetulu militaru.

Asemenea proiectulu comitetului de a se predá petitiunile stapâniloru de case din Brünn comitetului pentru reformarea contributiunei.

Cealalta parte a siedintiei se trece cu citirea de cifre, adica cu reportulu comitetului de finantie privitoriu la spesele sî veniturile din bunurile statului. Referinte Contele Vratislaw. Tóte posturile se priimescu dupa proiectulu comitetului; la 'ntrebarea despre vendiarea bunuriloru statului Br. Riese—Stallburg propune, a se bucatî acelea câtu se póte; câci asiá s'aru vinde mai cu pretiu. Ministrulu reflecta, ca nu; proiectulu lui Stallburg reese.

In fine se citesce resultatulu scrutiniului pentru alegerea de secretari. S'au alesu: Binder, Dabon, Pope'a, Palvay, Dreher, Eyrl, Sartori, sî Kromer, — cu care se termina siedinti'a. —

Adunanti'a generala a Reuniunei Fem. R.

din a. XIII., tînuta in 7|19. Novembre 1863. in Brasiovu.

Adunarea acést'a, carea fu cercetata de vreo 20 de membre, s'a deschisu prin o cuventare a Dnei Presiedinte, in care s'a esprimatu semtiemintele de devotiune câtra inalt'a patróna a Reuniunei, M. S. Imperatés'a Elisabet'a, cârei'a i se urà de tóta adunanti'a unu „Sa traiésca la multi ani impreuna cu tóta inalt'a-i casa!“ Dupa aceea presiedint'a esprimà simtiulu ce trebuie sa insufletiésca pe fia-care membra câtra acestu institutu filantropicu; bineventà adunarea sî apoi si esprimà parerea de reu, ca Reuniunea astadi nu se mai sprijinesce nice din afara, nice de Dómnele de acî cu atât'a caldura cá mai nainte; espuse unele rele, care impedeca innaintarea scopului Reuniunei, sî incheià cu dorinti'a aceea, ca Ddieu sa ajute prosperitatea sî binele acestui institutu.

Dupa acést'a s'a cetitu reportulu despre activitatea comitetului in decursulu anului 1862/3, din care in privinti'a crescerei fondului s'a vediutu, ca dela 7/19. Novembre 1862 pâna'n 7/19. Novembre 1863 au intratu interesse, colecte sî donatiuni in cassa 29 galbeni, 750 ½ douedieceri sî 1469 f. 82 cr. v.a.

Ear spesele pe anulu acest'a, computandu-se aci subventiunea de 200 f. la scól'a din Sabiiu, 200 f. la cea din Blasiu sî 500 f. la cea din Brasiovu (din acesti 500 f. s'au platîtu pâna acum'a numai 125 f.)— face 921 f. 62 cr. v. a.

*) Multiemita dlui Barîtiu, care a vorbitu aceste cuvinte la locului si tempulu seu din inimele toturoru Transsilvaniloru. Red.)

Asiá dara remâne curatu 29 galbeni, 750 ½ douedieceri sî 548 f. 20 cr.

Mai incolo apoi s'a luatu la desbatere observatiunea Presiedintei, cu §. 4 a) din „Planulu de invetiamentu alu scólei de fetitie din Brasiovu“ pune greutâti la primirea fetiticloru serace in scól'a de lucru de aici. Adunanti'a s'a dechiaratu pentru modificatiunea acestui §., insa fiindu opiniunile diferite in privinti'a modificatiunei, s'a alesu o comissiune din sînulu seu, cá sa faca unu proiectu, pe care sa-lu astérna unei adunantie generale straordinare, ce se va tînê câtu de curendu.

Dupa aceea s'a cetitu reportulu comissiunei rectificatóre de socotele din anulu trecutu sî s'a alesu o alta comissiune pentru cercetarea socoteleloru pe anulu de curendu trecutu.

Cu acestea s'a 'ncheiatu adunanti'a. „Gaz. Transs.“

Principatele române unite.

Program'a ministrului celui nou din Romani'a desfasiurata in camer'a legislativa este cea urmatóre:

Domniloru Deputati!

Mesagiulu Domnescu cititu la deschiderea sessiunei adunârei elective pe anulu 1863—1864, v'a aretatu causele, cari au motivatu chiamarea nóstra la Ministeriu, precum sî missiunea ce ne este incredintiata de câtra Mari'a Sea Domnitoriulu Romaniei. Acésta missiune este de a intrebuintiá tóte staruintiele, tote puterile nóstre, pentru a pune capetu nenorociteloru conflicte, ce esista intre adunare sî intre guvernu.

Mesagiulu Domnescu este insusi programm'a nóstra.

Permiteti-ne insa, Domniloru Deputati, a mai adauge cate-ve cuvinte, care, pe lânga cele rostite de Domnitoriu, ve voru lamuri cu deplinatate despre lini'a de urmare a administratiunei nóstre.

Odata numitii Ministrii de câtra Domnu, in puterea art. 14 sî 21 din Conventiune, cea d'antâiu datoria ce avemu cá consiliari ai Tronului, este de a cere sî dobandí increderea adunârei legislative.

Acésta incredere, avemu dreptulu a o reclamá, sî suntemu inca siguri a o dobandí prin respectarea drepturiloru Camerei, asiá precumu ele suntu stabilite de Conventiune, prin presentarea unoru proiecte de legi basate pe principiele de egalitate sî de libertate, care suntu basea actului europénu sî nu mai pucinu reclamate de trebuintiele generale ale tierei, sî prin actele drepte, nepartinitóre sî legale ale administratiunei nóstre.

Desvoltarea sî intarirea natiunalitâtii române va fi zelulu neadormiteloru nóstre staruintie, sufletulu tutoru lucrâriloru nóstre.

In retatiunile nóstre esteriore, respectandu legaturile nóstre secularie cu Inalt'a Pórta sî cautandu a ne face pururea demni de solecitudinea puteriloru garante, noi vomu dá politicei nóstre dreptu temelia nestramutata numai demnitatea, drepturile sî interessele natiunei, care ne voru fi pururea sacre.

Noi, mai presusu de tóte, recunóscemu sî proclamâmu folositoriulu principiu alu responsabilitâtii sî solidaritâtii ministeriale. Asiá dara, de mai nainte, in fati'a Domnului, a adunârei sî a tierei noi luâmu asupra-ne responsabilitatea tutoru acteloru puterei esecutive. Prin insesi aceste cuvinte, nei dicemu asemenea, ca in nici unu casu sî cu ori ce pretiu, nu ne vomu invoi, cá acésta responsabilitate sa se suie mai presusu de capetele nóstre.

Noi vomu pazí cu santienia tóte libertâtile cetatienesci astfeliu, precum ele suntu garantate de Conventiune, sî precum ele se voru desvoltá prin viitórele legi. Amnesti'a pentru delictele de pressa, ce s'a accordatu odata cu intrarea nóstra la ministeriu, ve dovedescu, Domniloru deputati, importanti'a ce pururea vomu dá unei presse serióse, luminate sî independinte, avendu missiunea de a formá opiniunea publica sî de a aretá guvernului trebuintiele tierei. Luâmu o solemnela indatorire in fati'a adunârei, ca administratiunea nóstra va cautá cea mai mare a sea putere in legalitatea sî in moralitatea midilóceloru. Recunóscemu, ca numai aceste dóue principie potu ridicá natiunea sî societatea nóstra.

In materi'a de finantie, recunóscemu cá o dogma controlulu adunârei asupr'a totu ce atinge de veniturile publice. Bunulu tierei ne va fi sacru, radicarea creditului Statului va fi obiectulu intregei nóstre activitâti. Ambitiunea nóstra va fi de a face din ministeriulu de finantie unu palatu de cristalu, in care sa-si póta aruncá ochii nu numai adunarea, dara sî celu mai micu contribuabile.

Scriós'a sî temeinic'a organisare a poterei nóstre militare, astfeliu cá ea sa fia in stare de a aperá otarele sî autonomi'a nóstra, va gasí in ministeriulu nostru cea mai energica ingrijire.

Institutiunile militarie au fostu odata poterea sî fal'a Romaniei; câtu ele au fostu in picióre, autonomi'a tierei a fostu unu adeveru.

Cu concursulu d-vóstra ne vomu silí a regenerá sî a desvoltá acele institutiuni sî a desceptá in natiune vechiulu ei spiritu militaru.

In administratiune nu vomu face politica; cá administratiune nu vomu avé nici amici, nici inimici; vomu dá fia-cârui'a ce i se cuvine, ce este alu seu, dreptulu seu, aperarea onórei, vietiei sî proprietâtii sele.

Mantînerea ordinei materiale in timpulu epocei in care ne aflâmu, este o cestiune de transitiune vitale pentru tiér'a româna. Acésta ordine vomu sci a o aperá sî a o pastrá cu ori ce pretiu.

In ordinea imbunatâtîriloru morale sî materiale, independinti'a magistraturei, respandirea instructiunei publice, radicarea sî imbunatatîrea sórtei clerului, desvoltarea comerciului, a industriei sî a agriculturei, marea nóstra bogatîa natiunala, voru gasí in noi energici sprijinitori. Spre inflorirea mai cu deosebire a agriculturei nóstre, noi ve vomu propune introducerea in tiéra a aceloru asiediaminte binefacatóre, care au schimbatu fati'a Europei: c â i l e f e r a t e sî i n s t i t u t e l e d e c r e d i t u.

Eata, Domniloru deputati, professiunea nóstra de credintia. Ea va fi sprijinita de actele nóstre.

Invetiati de ispit'a trecutului, puternici de bunavoitórea incredere a Domnului, aspirandu a meritá sî pre a d-vóstra, fololosindu-ne de activitatea ministerieloru anteriori, care ne-au ridicatu multe pedice, tienendu séma de trebuintiele tierei, de aspiratiunile natiunei, de legiuitele cereri ale opiniunei publice, noi vomu priveghiá, cá principele egalitarie, liberale sî binefacatórie ale Conventiunei sa devina unu adeveru sî o proprietate pentru tóte classele societâtii nóstre.

Scimu ca luâmu o gré sarcina: ea ne va devení usióra dobandindu increderea sî sprijinulu d-vóstra sî alu natiunei. Ele ni se cuvinu, pentru ca scopulu nostru este scopulu, la care aspira tóta tiér'a, scopulu de a potolí patimele, de a mantiné sî stabilí ordinea publica, de a dá fia-carui'a dreptulu seu, intr'unu cuventu de a intemeiá domni'a legiloru.

Prospectu politicu.

Din Parisu se latiesce faim'a, ca 15 suverani europeni sa-si fia datu consimtiementulu, de a luá parte la congressu; despre 5 inse se dice ca se ascépta cu securitate, sa priimésca invitarea. Despre Pap'a se dicea la inceputulu sgomotului de congressu, ca nu e invitatu de a vení in persóna. Dupa aceea inse se latí scírea, ca Napoleonu III. aru fi recercatu pe Pap'a sa calatorésca la Paris spre a-lu unge; astadi ne spunu depesiele ce vinu din Paris, ca in privinti'a congressului domnesce intre Rom'a sî Paris o cordialitate intima. Sultanulu au anuntiatu ca va merge singuru la congressu. Austri'a se asteapta, ear despre Angli'a se suna cá mai tardîu va merge sî dens'a. Respunsulu Russiei scrisu de mân'a imperatului russescu au fostu tramisu prin oficieru inaltu. Congressulu dara pâna acum aru avea prospecte bune preste asteptare; e intrebarea numai, la ce resultato va putea-o scóte? Unii ómeni suntu de parere, ca Napoleonu nu va avea seriositatea ce o espectoréza in privinti'a acést'a.

Cestiunea danesa ia dimensiuni totu mai mari sî e greu de a putea prorocí inainte resultatulu. Austri'a sî Prussi'a au protestatu in contr'a sanctiunei constitutiunei danese, prin care se inghitu dóue provincii germane in regatulu danesu.

Polonii continua lupt'a mereu sî anca in timpurile din urma cu succese bune. Confiscari de litografii sî tipografii facute mai candu in Varsiovi'a de catra politi'a rusésca se vede ca nu au avutu efectulu asteptatu, pentru ca Polonii aeum cá sî 'nainte emitu ordinatiuui, pâna sî diuarie.

Dupa Botschafter aflamu, ca diuariulu „Niepodleglose“ organulu regimului natiunalu secretu, publica patru adresse din gubernamentele Wiln'a, Wisebsk, Kowno si Grodno cu 250,000 de subscrieri, prin care protestéza in contr'a adressei de loialitate, ce si o au fostu storsu generalulu russescu Murawieff cu poterea de la Poloni; totuodata 'si esprima Polonii supunerea sî increderea, ce o pastréza ei fatia cu regimulu loru natiunalu.— Russii vediendu ca prindiendu sî confiscandu nu au prinsu sî nu au confiscatu nimic'a, au inceputu a aresta poporulu cu massa. Din caus'a acést'a regimulu natiunalu se dice ca aru fi parasitu Varsiovi'a; servitiulu publicu inse au ingrijitu acelu regimu sa nu sufere nimic'a.

In Romani'a camer'a e deschisa de vre-o 13—14 dile, pâna acum inse nu amu potutu aflá vre-o desbatere

de importantia. Dîuarele se lupta mai ferbinte, decâtu inainte de aceast'a. Unele mai ca au datu de fundulu sacului cu argumentele, câci coalitiunea- bine aru fi se ne insiele - nu va produce alti feti decatu de cei ce au produssu! „Buciumulu“ ne spune, ca au sositu 18 tunuri ghintuite din fabric'a cea dintâiu a Parisului sî suntu deja montate in arsenalulu Românici ; 6 suntu pe drumu. Asemenea ne spune despre sosirea altoru arme, sî combate in form'a aceast'a pre cei ce dîcu ca nu s'a facutu nimic'a de guvernele de mai nainte. In legatura cu ce am fostu pusu inaintea cetitoriloru nostri in unulu din nrii trecuti din cartea galbina francesa. Aducemu totu dupa „Buciumulu“ o espressiune a dîuariului Europ'a, carele vorbindu de articulii tradusi din Constitutionelu sî la France, articuli cuprindietori de espressiunea fidela a imperatului Napoleonu, sî cari suntu respanditi prin tóta Români'a, termina :

„Onorabilele D. Drouyn de Lhuys a taiatu de aprópe aceste nedemne manopere, sî poporulu românu vá respirá in tiéra.

„Elu va cunósce. ca vitîele conventiunei dela 1858 au isbitu asiá de tare cabinetulu de Tuileries, in câtu acest'a se arata cu generositate dispusu a luá initiativ'a remediului.

„Elu va devinà asemenea, cá mediulu celu mai siguru de a inlesní missiunea puteriloru europene, este de a se apucá singuru sa modifice immediatu conventiunea in acele parti, cari impedeca ori ce progressu sî punu in periculu sórtea patriei.

„Cabinetele s'au obicînuitu de câtu-va têmpu a sanctiuná faptele sevarsîte.

„Românii sa nu uite.“

„Reproducendu acestea,“ continua Buciumulu, érasi ne vine sub péna Votulu Universale, sî cugetarea nóstra tînta totu la Domnitoriu, cá sa dea miscare acestui poporu, accordandu-i Votulu Universale. Europ'a va aplaudá, poporulu românu va esî la viétia, sî cabinetele, cum dîce preabine dîuariulu D. Ganescu, voru sanctiuná cele facute sî sevarsîte.

Varietâti sî noutâti de dî.

Pre O. D. Parintele Moise Fulea, Protopopu g. or. Directoru de scóle sî Assessoru consistorialu emeritatu reposà in Domnulu în 14 ale lunei curente la 8 óre sér'a. Immormentarea va fi dumineca dupa amédi.

(Conferintia croatica.) Cancellarulu aulicu croato-slavonu au emisu unu cercularîu câtra toti comitii sei supremi, invitandu-i la o conferíntia la Vienn'a. Obiectulu celu de frunte in acea conferintia se dîce ca va fi tramiterea la senatulu imperialu, — o afacere, cu carea se ocupa regimulu fórte seriosu. Despre resultatulu acestoru conferintie vomu referi la tempulu seu.

La academi'a c. r. de drepturi din Sabiiu. dupa prospectulu ce binevoì a ni-lu dá on. directiune, suntu la cursulu de 4 ani (quadrieniu)

in anulu I.	11	Români,	13	Germani,	4 Magiari	— 24.
„ „ II.	8	„	15	„	— „	— 23.
„ „ III.	16	„	10	„	2 „	— 28.
„ „ IV.	6	„	5	„	1 Francesu	— 12.
Cu totulu dar	41	Rom.,	43	Germ.,	6 Mag. (1 Frau.)	— 87.
La cursulu de trei ani (trieniu) suntu						—
in anulu III.	9	Rom.,	9	Germ.	— Nag.	— 18,
„ „ II.	21	„	1	„	2 „ —	— 24.
„ „ I.	22	„	13	„	4 „ (1 Israelitu) —	— 40.
Cu totulu dar	52	Rom.,	23	Germ.,	6 Mag., (1 Fr.	— 82.

Numerulu privatistiloru si alu estraordinariloru suie la 32.

(O descoperire nóua.) Mediculu Thury din Genev'a substernù academiei din Parisu unu tractatu despre „legea producerei genuriloru la animale.“ Mediculu numitu prin observatiunile sele a descoperitu legea, prin carea se producu deocamdata mai cu séma la animalele de casa pui de partea barbatésca séu de cea femeiésca, dupacumu va cineva. Descoperirea e minunata, dar de totu simpla, si sémena cu povestea despre oulu lui Columbus; ea e basata pe tempulu, candu urméza impreunarea genuriloru. Deaca impreunarea acést'a se face candu e femeiusc'a mai infocata, atunci se produce puiu de partea barbatésca; ear déca se face la 'nceputulu ori sfarsîtulu tempului de gonire, va sa dîca candu femeiusc'a e mai putînn infocata, atunci se produce puiu de partea femeiésca. Thury cercà la vr'o 30 vaci, sì la tóte i reusî esperimentulu. Recomandâmu nóu'a descoperire economiloru nostri de vite, si-i rogâmu a ne 'ncunosciintiá despre successu.

O rogare 'n caus'a stipendieloru.

Amu audîtu adeseori tanguiri din partea juniloru studiosi, sî cu deosebire din partea juristiloru din Sabiiu, ca la impartîrea stipendieloru ce esista pentru ei, se facu erori, de sî fâra voia, dar totusi fórte simtîbile pentru tinerii respectivi. Erorile acestea provinu din impregiurarea aceea, ca adeseori nu se deschide concursu publicu pentru ajutórele séu stipendiele de impartîtu sî nu se publica inurma numele celoru impartasîti. Din caus'a dantâiu urméza, ca nu se scie: cine sî candu, la cine sî la ce sa se concurga, sî astfelu adeseori se 'ntempla, de concurgu din intemplare tocmai de cei mai putînu lipsiti, ear cei mai lipsiti nu concurgu, pentruca nu sciu de vreunu concursu. Aici mai vine de oservatu sî ace'a, ca—firesce cu esceptiuni— adeseori tocmai cei mai lipsiti suntu mai rusînosi sî nu umbla batendu usîle cutâror'a, si cutâror'a, lamentandu de seracia, precumu audîramu nu de multu unu casu fórte caracteristicu. — Ear din impregiurarea a dóu'a, déca adica nu se publica numele celoru impartasîti, urméza reulu acel'a, ca unulu póte trage dóue trei stipendie, ear altulu nici unulu. Ne tînemu datorintia, a trage atentiunea toturoru nobililoru daruitori sî amici ai tinerimei, fia ómeni privati, fia corporatiuni, asupr'a acestoru impregiurâri, sî a-i rogá in interessulu intregei junimi studióse lipsite, a publicá (déca nu suntu motive deosebite pentru lucrulu contrariu), summele impartîte sî numele celoru impartasîti; sî credemu ca aru fi bine, déca

1) pentru tóte stipendiele séu ajutórele (déca nu doresce daruitorulu anume altmintrea), s'aru deschide concursu in foile publice romanesci;

2) Dela terminulu concursului pâna la applacidarea ajutóreloru aru remané tempu dupa impregiurâri pentru reclamatiuni;

3) Numele celoru impartasîti cu stipendie séu ajutóre, precumu sî summele celi s'au accordatu, s'aru aduce la cunoscinti'a publica prin dîuarie.

Prin acést'a credemu ca s'aru stavilí disordinele sî s'aru pune capetu releloru provenitóre numai sî numai din lips'a publicitâtii. —

Nr. 36481—1863.
Nr. 65—1 PUBLICATIUNE.

De óre ce corpulu professoralu la academi'a juridica reg din Clusiu, prin prea innalt'a decisiunea a Maiestâtii Sele ces. sî apost. reg. din 13 Nov. a. c. este denumitu,— cursulu juridicu se va incepe cu 1 Decembre a. c. — ce cu acea adaugere se publica,— cá voitorii de a ascultá drepturile la aceeasi academia, sa se insinueze câtu mai ingraba la directorulu academiei Paulu de Istvánffy, consiliaru de curtea apelativa in pensiune ;— ducendu cu sine atestatele prescrise,— spre a se poté inscrie cá audîtori. —

Din siedinti'a regescului Guvernu transsilvanu tînuta la Sabiiu in 22 Novembre 1863.

Crenneville m. p.
Páll Sándor m. p.

Nr. 63—3 EDICTU.

Zacharia Bucuru Mosioiu din Fundat'a, carele mai de multu timpu a parasitu cu necredintia pre leguit'a s'a socia, Zamfir'a Georgie Tiaposu din Sîrne— si nu se scie loculu petrecerei lui,— de óre ce soci'a lui a pornitu processu de despartire asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de josu, cu atât'a mai sicuru a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, câcî la din contra sî in absenti'a lui se va decide processulu de susu in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr.-or.

Dela scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.
Zernesci in 1 Octobre 1863.
Ioann Metîanu, Protopopu.

Nr. 64—3 EDICTU.

Georgiu Hermanénu din Bodu, carele de mai multu timpu a parasitu cu necredintia pre leguit'a s'a socia, Mari'a Ioann Caproiu din Gimbavu, sî nu se scie loculu petrecerei lui— de óre ce soci'a lui a pornitu processu de despartîre asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de josu, a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu cu atât'a mai sicuru, câci la din contra sî in absenti'a lui se va decide processulu de susu in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre greco-orientale.

Dela scaunulu Protopopescu greco-orient. alu Branului.
Zernesci in 9 Octobre 1863.
Ioann Metîanu, Protopopu.

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu. Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12 fl. pe ¼ anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Nr 106. ANULU XI.

Sabiiu, in 21 Novembre 1863.

Dela senatulu imperialu.

Siedinti'a 46 a casei de josu a senatului imperialu se tin't sub presidiulu vicepresiedintelui de Hopfen; la més'a ministeriala: Br. de Kalchberg, apoi comisarii ministeriali de Gobbi sî Schn. d. — Ministrulu de st'atu Schmerling tramite unu proiectu de lege pentru dreptulu de proprietate alu Israelitiloru in Cernautiu. Ministeriulu de resbelu tramite 100 esemplare din respunsulu la 'ntrebârile sî dorintiele casei. Ministeriulu de marina tramite unu memorandu pentru bugetulu de marina pe anulu 1864. Se 'mparte intre membrii dietei opiniunea cunoscatoriloru de lucru in privinti'a legei de punciatu. — Schindler preda o petitiune a aurariloru sî argintariloru din Vienn'a. — Rechbauer sî consotii interpeléza pre ministeriulu de esterne pentru lucrurile din ducatele Schleswig — Holstein, ale câroru gubernare prin mórtea lui Fridericu VII. au devenitu vacanta: ca ce are de cugetu sa faca gubernu'u austriacu cu privire la dreptulu de succesiune alu acestoru ducate, care suntu sî ele membre ale confederatiunei germane?

Apoi urméza ordinea dîlei: continuarea negotiatiuniloru privitóre la drumulu de feru dela Leopole la Cernautiu. Br. de Kalchberg cá representante alu regimului comunica, ca inca nu e fericitu a poté referí casei despre negotiatiunile cu Klein, fiindu deosebire intre ofertele ce le a facutu acel'a inaintea senatului imperialu sî intre acelea, ce le a datu in scrisu regimului; deci cere de nou prolungirea terminului pentru darea respunsului. Herbst propune, cá comitetulu respectivu, nelegandu-se in nici o privintia de ceea ce face regimulu in acésta causa, sa dea unu reportu nou motivatu despre starea lucrului, — sî propunerea acést'a dupa o mica desbatere intre Herbst, Bergersi Mülhfeld se priimesce mai cu unanimitate; asemenea a lui Steffens, cá comitetulu, din care lipsescu unii membri, sa se intregésca prin trei membri noi, cari dupa o mica intrerumpere se alegu in persónele lui Herbst, Schindler sî Grocholsky.

Dupa acést'a vinu la ordine: veniturile din padurile statului. Venitulu intregu face pe 14 luni 13,123,424 f., din cari remânu venitu curatu 6,300,380 fl. Goriup descopere mai multe rele in privinti'a administratiunei acestoru paduri. Ministrulu de Finantie Plener combate asertulu lui Goriup: ca padurile acestea aru aduce mai multa paguba decâtu folosu, sî ca aru trebuí vendute.

Dintr'alte erariulu fatia cu comunele, co traiescu din padurile erariale, va procede cu cea mai mare crutiare. Br. Riese-Stallburg combate sî elu proiectulu vinderei paduriloru, doresce insa a se administrá mai bine sî a se ocupá oficialii respectivi mai multu cu arborii de prin paduri, decâtu cu penele de prin cancellarii.—Cu acestea sumele de susu se incuviintiéza.

La cestiunea speseloru de 10,027,182 fl., ce vinu a se scóte din sum'a veniturilor, totu Br. Riese Stallburg accentuéza, ca in privinti'a servitutiloru sa se procéda cu mai mare crutiare; — câci altfeliu totu venitulu curatu din aceste paduri face numai 3,100,000 fl., va sa dîca venitulu de pe unu jugu face numai 70 de xr. Apoi se priimesce propunerea comitetului.

Din confiscatiuni se face unu venitu de 723,911, sî spese de 452,751 fl., va sa dîca prisosescu 271,190 fl. Se 'ncuviintiéza fâra desbatere.

Rubric'a: Fabrice erariale cuprinde 1) Tipografiile de statu a) din Vienn'a, b) Leopole sî c) Timisiór'a; 2. Fabric'a de chartia din Schlögel Mühl, 3) Fabric'a de porcelanu din Vienn'a. 1. a) aduce venitu curatu pe cele 14 luni 25,641 b) 20,595, c) nici prisosu nici pag ba. 2) aduce venitu curatu 77,585 f., — care sume tóte se'ncuviintiéza. La 3) se 'ncinge o mica desbatere, Mende staruiesce a se preface acest'a Fabrica intr'o scóla de industria, de óre ce in form'a de acumu nu aduce nice unu folosu.

Steffens, Herbst sî Ministrulu Plener facu unele observatiuni, sî 'n urma se priimesce propunerea comitetului.

In fine se mai aduce din partea lui Lohninger sî consotii o interpelatiune câtra Ministeriulu de finantie, privitóre la unele abusuri, ce se facu la platirea contributiunei de consumu in Stiri'a, — cu care siedinti'a 46 se 'ncheia.

In siedinti'a 47. (sub presidiulu straordinariu, fiindu de fatia ministrii Schmerling, Rechberg, Mecsery, Plener, Burger) dupa unele incise mai amenunte sî dupa o interpellatiune a lui Dr. Berger sî consoti privitóre la publicarea legiloru provinciale, vinu la ordinea dîlei bugetele pentru montanistica (baiasîa), banaria, vâmi sî marin'a de resbelu (cea din urma la rogarea ministrului Br. Burger se amâna pe alta siedintia). La cestiunea despre montanistica Skene espune in cuventu energicu, ca datoriele statului crescu pe dî ce merge, ea finantiele stau din ce in ce mai reu, ca poporulu, coplesîtu in atâtea pârti de nerodirea pamentului sî de ból'a viteloru, d'abiá mai póte resuflá sub sarcinele ce i se impunu; cumu mai departe bâile statului adese ori nu numai nu aducu nici unu folosu, ci inca casiunéza statului spese grele; sî dupa tóte acestea propune a decide cas'a, cá bâile statului sa se venda sî cu pretiurile din cumperare sa se restabilésca cumpan'a drépta in economi'a statului. — Dr. Stamm combate acestu proiectu; câci un'a nu s'aru aflá cumperatori pentru tóte bâile, ci mai cu séma numai pentru cele mai mici, ori déca s'aru sî gasí, acei'a aru fi straini: Italiani, Francesi, Prusi, Rusi, câror'a nu e cu scopu a le deschide in Austri'a drumu asiá largu de cascigu; dar sî afara de aceea ce sa fia apoi cu sutele de ofic ali sî de miiele de lucratori, ce aru devení fâra pâne? Propune, cá sa se venda numai bâile cele mai mici, ear cele mari sa remâna sî pe venitoriu in posseesiunea statului. (Bravo!) Br. Riese — Stallberg, Dr. Brinz sî in parte sî Steffens suntu in contr'a, Dr. Ryger pentru propunerea lui Skene; acest'a apera parerea sea; in fine dupace mai vorbesce ministrulu Plener sî arata, ca regimulu parte a vendutu, parte are de cugetu sa venda o multîme de bâi, sî dupace combate ref. Lohninger parerile diferite de ale comitetului, desbaterea generala se 'ncheia sî se 'ncepe cea speciala. Noi vomu espune liniamentele eii câtu se póte mai pe scurtu. Comitetulu arata venituri 37,727,050 f., spese 34,975,811 f.; prisosulu dar face 2,751,239 f., — care summa se incuviintiéza. Spesele pentru oficiele montanistice facu 654,924 f., intre cari 150,000 f. straordinari pentru cercârile productiunei de otielu. Skene combate ide'a acestoru cercâri cá un'a ce nu se potrivesce cu starea cea rea a finantieloru statului; Stamm combate sî acumu, sî Ryger partinesce sî acumu propunerea lui Skene; incontr'a lui Ryger e Schlegel. In fine propunerea lui Skene remâne in minorîtate sî se priimesce proiectulu comitetului. Asemenea se priimesce sî proiectulu acel'a alu comitetului, dupa care mai multe bâi (se punu cu numele) sa se venda, sî de nu ve voru poté vinde, sa se parasésca.

Propunerea lui Skene: cá bâile statului sa se venda sî banii scosí din ele sa se 'ntrebuintieze la platirea datorieloru statului — remâne 'n minoritate; ear alu lui Riese Stallburg: cá pe venitoriu sa se astérna socotelele capitaleloru de lucru cu deameruntulu-se priimesce.

Apoi mai e la ordine rubric'a: monetari'a din bugetu. Referintele Schlegel citesce reportulu comitetului, care prelimina pentru spese 19,337,548, ear pentru acoperire 19,268,251 f. — Se priimesce fâra desbatere.

In fine cá alu treilea obiectu alu dîlei urméza cestiunea vâmiloru. Refer. Szabel citesce reportulu comitetului, in care se reprobéza mai multe neajunsuri din proiectulu regimului, apoi se prelimina cá venitu crudu din vâmi 18,300,000 f.; cá spese 2,785,969 f.; fatia cu anulu trecutu se casciga pe anulu acést'a prin crutiare camu 76,000 f. — Dupa o discussiune ne 'nsemnata intre Winterstein, Szabel sî min. Plener, privitóre la vâmile nemtiesci, summele preliminate de comitetu se 'ncuviintiéza.

Cu acestea siedinti'a senatului asiá numitu mai largu se termina; ear senatulu asiá numitu mai strimtu tîne inca o siedintia pentru sine.

Cuventulu dlui Baritiu

in cas'a de josu a senatului imperialu, siedinti'a 44.

Propunerea o comunicaramu in nr. 105; ear motivarea, dupa Gaz. Transs. e urmatórea:

„Eu dorescu a vorbì despre contributiunea capului. Ina inte de tóte mi pare fórte reu, cumca noi deputatii ardeleni amu potutu vení asiá tardîu in senatulu imperialu. Déca noi nu amu fi mai avutu inca sî alte cause de a vení incóce, apoi cestiunea reformei contributiuniloru ar fi fostu o causa principala sî de ajunsu. Dupace insa noi astadata amu intardîatu intru atat'a, incâtu noi dorintiele nóstre, séu mai bine dorintiele toturoru locuitoriloru Ardélului nu le mai potemu impartasî acestei in. case dupa cuviintia, asiá eu din parte-mi me marginescu pre lenga o motiune, pe care'mi tienu de a mea datorintia a o face. Acea motiune ar fi, (citesce motiunea cunoscuta; dupa acea mai adauge dîcendu:)

„Ertati-mi, Domnii mei, cá sa nu-mi desfasiuru mai pre largu temeiurile ce asiu avé se aducu in favórea acestei motiuni. Mai nainte de tóte ve spunu, ca mie 'mi este greu a cuventá in limb'a germana, prin urmare sî ascultatoriloru neplacutu. Preste acést'a eu credu, ca amu facutu destulu, déca me voiu provocá deadreptulu la cuvintele Esc. Sele Domnului ministru de finantie sî anume la acelea, pre cari Esc. Sea le-a rostitu in an. 1860 in un'a din siedintiele senatului imperialu immultîtu. In protocolulu aceloru siedintie aflu: „Ministrulu de finantia arata, cumca unele impregiurâri apasatóre asupr'a Transsilvaniei au indemnatu pre ministeriulu de finantie, cá acolo regularea contributiuniloru sa nu se amâne pâna atunci, cându va fi sa intre in activitate reform'a generala a contributiuniloru, ci darea capului sa se ia multu mai nainte in pertractare.“

Acumu eu nu sciu, déca acésta contributiune a capului s'a luatu ori nu in pertractare in cursu de 10 sî relative de 12 ani, adica pâna la 1860; eu nu sciu nici atât'a, déca acést'a s'a intemplatu séu nu dela 1860 incóce; atât'a inse sciu sî o potu spune cu consciinti'a liniscita, cumca acésta contributiune asiá precum se afla ea in fiintia in Trunssilvani'a, este intru adeveru apesatóre. Eu cu acést'a nu voiu a invinuí pre nimeni, eu nu voiescu a trage trecutulu innaintea tribunalului de judecata alu istorîei sî neci inaintea inaltei case.

Ceea ce s'a intemplatu, nu se mai póte destempl'a; acumu inse suntemu datori a ingrijí in totu casulu pentru viitoriulu celu mai deaprópe sî totodata pentru celu mai departatu.

Sciu eu, ca unii se voru provocá la cifr'a relative mica, carea s'aru compune din tóte dârile direpte sî indirepte, impreuna cu aruncaturile (Zuschlägen), pe care le platesce Transsilvani'a, pentru ca mi se va dîce, cumu acea tiéra cu ale sale dóue millióne suflete platesce cu totulu sî preste totu numai 13 pâna 'n 14 millióne f. v. a.; ci cifrele suntu numai relative mari sî totu numai relative mici. Ve rogu Domnii mei, cá sa cumpaniti prea bine, cumca mai nainte de tóte in Transsilvani'a nu esista nici decumu comerciu, seau adeca trebuie sa'mi coregu dîs'a — unu comerciu esista, adeca curatu passivu, prin carele ne esu summe fórte mari din tiéra, eara inlauntru nu ne vine pela nici unu punctu mai nici unu cascigu. Acele sume esu de la noi mai alesu incóce in tierile germano-slavone, anume pentru manufapte, fabricate sî pentru alte trebuiutie ce are tiér'a, pe care insa acést'a nu e in stare de a le scóte sî produce din sînulu seu, din causa, ca precum in trecutu, asiá sî in tempulu de fatia acestei tieri i lipsescu capitalurile.

Din acésta causa s'a intemplatu mai vertosu, ca pre candu strabunii nostri s'au pusu sub aperamentulu casei imperatesci austriace, atunci inca au trebuitu sa premérga negotiatiuni indelungate, pâna cându ei se potura invoí la platirea órecárei summe anuale, pentru cá sa scia sî se veda; cumca bani potu sa fia ori unde airea, numai in Transsilvani'a n'ai sa-i cauti.

Din acésta causa summ'a ce trebuiému sa o platimu dintru inceputu la statu (an. 1691) se defipsese in 50 mii taleri sî relative in 400 mii fiorini; eara mai tardîu in anulu 1761 aceeasi summa s'a marginitu intre 800 sî 900 mii.

Acésta cifra remase pâna in an. 1847.

De alta parte insa noi amu lasatu statului in cursu de 172 ani cu totulu alte isvóre de venituri, sî inca bine se insemnâmu, fâra nici o cerere de socotéla (computu). Aceleasi sunt: preabogatele saline, câroru asemenea nu mai potu fi altele, apoi veniturile vamiloru (tricesimae), domenuri fiscale, mine de auru, argintu sî altele multe.

Acele venituri tóte au cursu sî mai curgu pâna in ór'a de fatia in vistieri'a comuna a statului.

Ce se va fi facutu in cursulu tempuriloru din acele sume spre binele tierei, acést'a deocamdata nu se tiene de aici; mi se pare insa, ca acésta cestiune va obvení la diet'a ardeléna. Eu me marginescu pre lenga cele dîse sî rogu pre in. casa a-mi priimí motiunea.

— Dupa-ce pesidiulu intrebà cas'a, de vré a sprijiní motiunea Dlui Baritiu, se sculara mai toti membrii ei spre semnu de priimire.

Dupa-ce mai vorbí sî deputatulu Lohninger din Stíri'a, apoi D. Plener, ministru alu finantieloru respunse la motiunea din Ardélu asiá:

„Eu mi voiu luá voia de a face óresicare observatiuni la cuprinsulu celoru atinse de cei doi onorabili oratori, carii au cuventatu inaintea mea. Cu privire la motiunea Domnului deputatu din Transsilvani'a, mi i'au voia a-i spune, cumca scopulu regimului este in adeveru acel'a,— sî eu credu, ca e cu dreptulu, cá reform'a contributiuniloru sa ajunga a se introduce in totu cuprinsulu monarchiei in proportiuni drepte sî dintr'odata. Acestu scopu lu avù regimulu sî la manuirea contributiunei capului in Transsilvani'a. Regimulu aduse o lege nóua pentru contributiunea pe casciguri (Erwerbsteuergesetz). Infiintiarea acestei legi nóue pentru contributiunea pe casciguri va avé de urmare neaperata, cumca, indata ce aceeasi se va aduce la indeplinire, contributiunile: personala-de-cascigu sî a capului voru incetá. Eu nu negu, cumca contributiunile personale transsilvane suntu acelea, care apasa mai aspru pe contribuinti, aceleasi suntu mai mari sî mai neproportiunate decâtu celea ce se afla in Ungari'a; tocm'a insa scopulu de a restaurá ordinea dintr'odata a indemnatu pe regimu cá sa apuce calea pe carea o aieptai eu mai susu sî carea avù de tienta cá desu numitele contributiuni sa fia cuprinse in reform'a generala.

Intr'aceea eu suntu gat'a de a asecurá pe D. deputatu din Transsilvani'a, cumca la scóterea contributiunei personale in Transsilvani'a se va purcede cu tóta crutiarea sî in consunetu cu impregiurârile de fatia, sî ca eu voiu emite câtra auctoritâtile financiale transsilvane cu privire la scóterea contributiuni personale o ordinatiune, asemenea celei'a, pe care o amu sî emisu câtra tóte autoritâtile imperiului cu privire la scóterea contributiuniloru immultite.

Eara câtu privesce la insasi regularea contributiuniloru, regimulu trebuie sa se tîna de principiulu, cá acést'a sa se intemple sî in Transsilvani'a in consunetu cu generalulu operatu alu reformeloru sî respective cu roform'a contributiunei pe cascigu.

Póte fi inse, ca sî contributiunca pe casciguri preste intrég'a monarchia va fi unulu din acele obiecte, carele se va incheiá pâna pe la inceputulu celui mai deaprópe periodu financialu. Cu constatarea noului catastru de casciguri neci de cumu nu se voru cere cercetâri atâtu de intinse sî indelungu tienatóre, precum se intempla acést'a de es. la catastrulu contributiunei dupa mosîi, carele póte ca va recere mai multi ani; catastrulu contributiunei pe casciguri se va statorí precumu sperù eu in scurtu timpu din nou, sî asiá regularea contributiuniloru personale in Transsilvani'a inca va poté urmá preste pucinu. —

Sabiiu in 17 Novembre. Astadi se petrecù la mormentu unulu din nestorii clerului resariténu din Transsilvani'a. Parintele Protopopu alu tractului I. alu Sabiiului, fostulu directoru alu scóleloru greco-orientale din Ardealu, Assessoru consistorialu sî decoratu cu crucea de auru pentru merite, Moise Fulea dupa o bóla scurta de 24 oare reposase, dupacum espuseramu in nr. din urma, in 14 ale acestei'a in anulu

76 alu vietiei sele sî astadi se rededù pamentului. O biografia compendiósa a venerabilului betrânu póte suntemu in stare a dá cu alta ocasiune; câci de asta data nu avuramu de unde scóte datele respective. Dîu'a dominecei, tempulu celu deosebitu frumosu, precumu sî cunoscinti'a cea estinsa a reposatului atrasesera o multîme ne'ndatinata de auditori sî privitori de tóte classele. In fruntea conductului de doliu mersera dupa cruce scolarii de norme, apoi gimnasistii români (sî multi sî straini parte cu d. d. professori sî dir. dr. Kratky) dela ambele gimnasii de aici, elevii pedagogici sî teologici din institutulu diecesanu, apoi urmà corulu cestoru din urma, dupa elu unu sîru de preoti din impregiurime, parte invetiacei de ai reposatului, care servise bisericei sele mai o jumetate de seculu, dupa acest'a 6 preoti (protopopii Panoviciu, Badill'a, Boiu, Popasu, namesniculu Borcea, Ieromonachulu Germanu) sî diaconulu episcopescu, Par. Iosifu cá pontificanti, sî se 'ncheià cu unu frumosu sîru de domni români si straini, ce voira a manifestá adormitului veneratiunea loru. Corulu pedagogico-clericalu, schimbandu-se cu band'a militara a regimentului Mazzucheili, esecutara piese din sublimele cantâri bisericesci sî de marsiuri de doliu. Famili'a cea mai de aprópe a reposatului din nefericire lipsì de a casa sî nu potuse luá parte la immormentare.

Fia-i tieren'a usióra sî pomenirea vecinica!

S a b i i u in 16 Nov. (Tramisu.) Lupt'a cea inversiunata, ce mai cu seama de 10 dîle incóce s'a 'ncinsu intre membrii Comissiunei alese pentru prelucrarea propositiunei regesci a 3-a despre legea electorala etc., in siedinti'a din 15/27 Nov. a. c.— s'a curmatu in folosulu natiunei române. Membrii români ai Comissiunei au isbututu a radicá la conclusu urmatoriulu amendementu:

Dupa ce din desbaterile decurse asupr'a §§. 1, 2, 3, sî 4. s'a constatatu, ca Comissi'a, dupa cum este compusa ea, professeaza mai multe principii, sî anume unii dintre membrii ei apera principiulu representatiunei interesseloru de classe, ear altii se tînu de principiulu representatiunei numerului poporului, sî dupa ce Comissiunea nu se afla in posessiunea dateloru neaperatu trebuincióse la punerea in lucrare a principiului representârei de classe sî astfelin dens'a se vede paralisata in implinirea missiunei sale; asiá se decide: ca Comissiunea abatendu-se dela principiulu de representarea interesseloru de classe, adusu la conclusu in un'a din siediutiele trecute, sa ia pe viitoriulu dreptu basa in lucrarile sele principiele esprimate in proiectulu regimului.

In restimpu de 7 Septemâni aprópe, Comissi'a n'a potutu luá la pertractare mai multu decâtu 4 §§-i, pe candu dupa delaturarea principiului representatiunei de interesse, — principiu cu totulu heterogenu constitutiunei patriei, sî fórte vatematoriu natiunei române, la capetulu siedintiei preatinse din 27 Novembre intr'o jumetate de óra s'a luatu decisiune asupr'a la mai multu cá 15 §§-i astfeliu, incâtu este sperantia, ca Comissiunea in 15 dîle va fi gat'a cu totu operatulu.

Iata la ce resultate mantuitóre ducu lapedarea de interesse meschine, bun'a intielegere sî solidaritatea intre Români! Iata ce va sa dîca, a lucrá cu dorere de inima sî cu energia in viea natiunei!! ✝

Principatele române unite.

Camer'a electiva a Romaniei.

In siedinti'a dela 5 Novembre, dupa ce se citesce sumariulu siedintiei dela 3 Novembre; se cerca numerulu deputatiloru de fatia sî se afla ca suntu numai 58.

In fine se enuntia siedinti'a urmatóre pe 6 Novembre, in care se citescu mai multe comunicatiuni adressate adunârei. C. A. Rossetti cere dela primulu ministru esplicatiune: de e sessiunea presenta ordinaria séu straordinaria. Dupa Conventiune oratorulu se crede a fi in sessiune estraordinara; cu tóte acestea trece preste meritulu acestei cestiuni, din caus'a importantiei celoru cuprinse in cuventulu de tronu sî crediendu ca esplicarea dlui primu ministru va fi satisfactore. Cogalnitcénu arata camerei in cuventu scurtu cum au fostu provocatu la formarea noului cabinetu sî dupa ce cetesce list'a ministriloru infatîsiéza sî program'a ministeriului celui nou, pre carea o citesce (o amu impartasîtu in numerulu treeutu. Red.) Cá esplicare la intrebarea dlui C. A. Rosetti dîce Cogalnicénu, ca nu a intielesu prin sessiune ordinaria altu ceva, decâtu a convocá camer'a mai tempuriu, spre a o pune in positiune de a lucrá cu linisce sî moderatiune. Provoca camera, déca e cumv'a nemultiamita cu esplicarea data a interpelá, sî promite, ca e gat'a a respunde. Se trece la ordinea dîlei sî adeca la alegerea comissiunei verificatóre sî la a buroului.

In cea din 7 Novembre dupa citirea sumariului din cea trecuta, a comunicatiuniloru adressate Camerei sî a cestiuniloru de ordinea dîlei intre cari sî raportulu comissiunei insarcinate cu dreptulu constatârei de pensiunari: s'a discutatu urginti'a de a constatá sî votá cestiunea din urma, séu a regul'a pre cea a finantieloru.

Ministru de finantia cere a i se lassá cev'a tempu anca, din caus'a ca anca nu e gat'a cu socotelele din 1861 sî cu relatiunea ce vá se faca despre starea actuala a finantieloru. Se priimesce, dupa ce adunarea fu consultata prin D. Presiedinte, cestiunea relativa la constatarea drepturiloru de pensiunari, de urgintia. Urméza discussiunea generala In fine inchidiandu-se discussiunea se faee sî votarea.

Prospectu politicu.

D i n G a l i t î ' a se scrie „Pressei“ din Vienn'a, ca descoperirile, ce le-a facutu ministrulu de statu Schmerling in Siedinti'a din 5/17 Novembre in cas'a ablegatiloru (ca in Galiti'a s'aru incinge, totu mai tare o revolutiune secreta) au datu ansa la desbateri fórte vii prin foile natiunale polone. Un'a din acestea intr'unu articulu titulatu: „Franchetia pentru franchetia“ recunósce, ca esista in tiéra oficie secrete; dar' combate din tóte poterea asertulu ministrului, ca Galiti'a aru tinde a se deslipí de Austri'a. Nu s'a mai pomenitu in istori'a, dîce ea, cá o tiéra sa se proclame revolutionara, in carea toti locuitorii asculta de legi sî de judecatori sî respundu contributiunea. Pecandu Russi'a, dîce, aduna adresse de lo-ialitate, prin care vá sa faca lumea sa créda, ca partid'a revolutiunara e câtu se póto de mica, pe atunci ministrulu austriacu de statu buciuma in lume, ca Galiti'a e revolutiunata, fâra insa de a poté document'a prin unu singuru cuventu acestu asertu. —

Cele ce le aflâmu resipite prin diuare despre descoperirile, arestârile sî pedepsirile celoru prostituiti prin tendintie revolutiunare, ne documentéza d'ajunsu, ca foculu, de sî inca n'a eruptu, dar' e latîtu fórte departe.

Diuariulu „Presse“ are sciri secure despre importâri mari de arme in Romani'a sî Serbi'a. „Presse“ scie mai departe despre reclamatiuni din partea portiei otomane, la cari reclamatiuni principele Cuz'a se fia fostu asiá de nematuru, incâtu se fia respunsu, ca au fostu insarcinatu de Franci'a. (!?!) „Presse“ mai scie, ca reclamandu port'a apoi la cabinetulu francesu, i s'au respunsu, ca Cuz'a **m i n t e**, cá sa scape de belea sî tramiterea de arme trebuie cautata **a l t u u n d e** vá. Se intielege, ca port'a indata au gacitu unde e bub'a dupa inalt'a intieleptiune „pressiana“ sî au reclamatu la Petropolea muscalésca, dar in desiertu, ca nici acolo nu sciu ómenii nimic'a de lucrulu acest'a. Cu tóte acestea „Press'a au vediutu armele sî chiaru si alianti'a intre Cuz'a sî Michailu, daru nu scie contr'a cui? Ore de ce nu intréba „Presse“ pre Herm. Zeit. et comp.; ca aceea aflandu Romanomani'a s. a. m. minuni, trebuie se scie sî despre cealalte secrete sî enigme. Noi amu fostu aretatu in nrulu trecutu câte arme s'au importatu, de care scie lumea, ca suntu togmite pe ban iin fabrice, sî cari se vede, ca nici port'a nu le au reclamatu, câci tiér'a nearmata, va sci sî port'a sî ori cine, ca in positiunea Românieî nu este de a se tienea, mai alesu intre vulcanii slavici de media nópte sî mediadî. Mai bune sciri sî netendentióse se vede ca are „Botschafter“ carele ne referesce incâtu putemu petrunde in causele fratiloru nostri de dincolo, lucruri mai positive. „Botschafter“ vorbindu despre partidele din Romani'a sî aretendu, ca nici acumu nu suntu mai impacate, decâtu in anulu trecutu dîce: „Capii partidei revolutiunarie, DD. Rosetti sî Bratianu se afla inca uniti cu boiarii opositiunei, ai partidei conservative; glót'a cea mare insa, prin carea influinti'au ei asupr'a masseloru, ii au parasitu sî au trecutu in castrele lui Cogalniceanu. Despartindu-se o parte insemnata a partidei (opositiunei) decatra acést'a au perdutu multu din influinti'a ei, sî chiaru sî simpatiele din partea opiniunei publice suntu in decadentia. Se vede, ca opositiunea, carea vrea se faca verfu la tóte sî care au fostu turburatu tóte cercurile, care participau la opiniunea publica, nu are curagiulu ori celu putînuputerea de a pasî la consecintiele cele pin urma, sî a intreprinde aceea ce dorea dela inceputu, adeca, de a resturná pre principele Cuz'a.“

Congressulu europeanu iara incepe a fi trassu la indoiéla. „Const. Oest. Ztg.“ crede ca tractatele dela 1815 nu voru suferí nimic'a in urm'a detunarei lui Napoleonu asupr'a loru, ci din contra ele voru fi sustienute decâtra puterile ce le au subscrisu mai cu scumpatate, decum s'au intemplatu aceast'a pâna acum. Austri'a Prussi'a sî Russi'a fora de a se intielege intre sine nu obóra de dreptulu ide'a congressului,

dar in fine totusi vinu la resultatulu acel'a, ca simplu pentru anularea tractateloru dela 1815 nu e de lipsa a se tienea congressu, pentruca acelea nu suntu calcate, ci numai dupa recerintiele tempului modificate. „O. D. P.“ are o depesia din London in carea ne spune, ca Angli'a au refusatu deadreptulu congressulu. Fiv'a Napoleonu in stare se adune totusi pe suveranii Eropei la unu consiliu, care se resolve atâtea cestiuni pendinte nu se scie; destulu atât'a ca cestiunile se inmultiescu sî se complica. Câci Danesii nu voru se scia de prorestele Germaniloru, ei se fortifica sî conchiama osti spre a se pune in stare de seeurantia contra Germaniei. Dealta parte Germani'a ferbe, cá nici cându alta-data pentru bunulu dreptu, sî déca dîuarele loru nu spunu mai multu decâtu se intempla atunci resboiulu intre aceste dóue puteri aru fi la usia.

Polonii se lupta inca cu succesu.

O scire latîta cu intentiune din partea regimului russescu, ca revolutiunea aru fi sistata, o au demintîtu capulu secretu alu cetatiei Varsiovi'a prin placate. In Galiti'a arestâri sî confiscari de arme.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Daru pentru Imperatés'a) Tinerii dela universitatea din Pest'a, cari mai cu séma decându M. S. Imperatés'a se ocupa cu studiulu limbei magiare, e entusiasmata fórte multu pentru domnitórea, se decisesera a-i tramite la dîu'a nnmelui prin deputatiune anumita o dresta de flori; insa Professorii oprira acésta manifestatiune cá un'a ce aru port'a câtu de pucinu caracterulu unei demonstratiuni politice.

Marele principe Constantinu din Russi'a a fostu priimitu in Pest'a si Vienn'a, dar mai cu séma in capitala cu mare distinctiune.

Articululu de lege asupr'a propositiunei II. regesci din diet'a transsilvana (in privinti'a limbiloru tierei) a priimitu p. n. sanctiunare imperateasca.

(O epistola regésca.) Dela tinerulu rege alu „Elliniloru“, Gergios l. cerculéza prin jurnale o epistola copilarétia, in carea regele gratuléza tatalui seu Christianu, noului rege din Dani'a, ca s'a facutu si densulu (tatalu) ce este elu (fiiulu) si spune ca n'are lucru multu, ca ministrii tòte i le facu si i le aducu, gat'a, ca lucra pe dî câte dóue òre, ca inca totu nu merge bine cu limb'a greceasca, ca a mai crescutu ceva decandu s'a facutu rege la Greci, ca e sanatosu, numai camu intrognatn. In fine tramite tatalui seu ordinulu lui Dionisiu cu brânca de leu, si — ceeace e celu mai classicu pasagiu in tóta epistol'a, — cere sa-i dea si tataseu vre unu ordinu.

Bar. Sim. Sin'a este invitatu prin autografa din partea imp. Napoleon la venatórea, ce se va tinea câtu mai curendu, in urmá cârei invitâri au si calatoritu la Paris.

Puterea marina a Europei. De fatia are Angli'a 864, Russi'a 689, Franci'a 478, Svedi'a 405 Austri'a 170 Spani'a 169, Oland'a 144, Dani'a 113, Itali'a 107, Prussi'a 65, Turci'a 64, Portugali'a 36, Greci'a 23, Belgiulu 2 nai de resboiu. Ear tunuri are Angli'a 16,816 Franci'a 9718, Turci'a 4000, Russi'a 3691, Svedi'a 2069, Olland'a 1766, Spani'a 1750, Dani'a 1144, Itali'a 1095, Austri'a 987, Prussi'a 343, Portugali'a 294, Greci'a 154, Belgiulu 36.

La universitatea din Vienn'a s'au infiintiatu o catedra professorala pentru dreptulu publicu ungaru, si prelegerile dintr'ênsulu le va 'ncepe inca 'n semestrulu de earna professorulu consiliarulu aulicu Yirozsil. —

Contribuentii din Vienn'a. La capetulu lunei lui Oct. a. c. platira in Vienn'a 9344 cetatieni contributiuni pentru case 4,377,242 f. 68 xr.; pentru darea de mosii 3814 insi 21,600 f. 9½ xr.; pentru darea de cascigu 42,552 insi 1,166,150 f. 8 xr.; in fine pentru darea de venitu 34,644 insi 2,460,455 f. 16 xr., — cu totulu dar' fusesera 90,354 contribuenti cu 8,025,448 f. 1½ xr.

(Fericire familiara). Unu Germanu si o Germana din Banatu serbara de curendu anulu alu 80-lea alu casatoriei loru. Barbatulu e de 105 Muierea de 98 de ani si atâtu de vertósa, incâtu a jocatu la acésta dî a nuntei sele. Ba si invitasera pre M. M. S. S. Imperatulu si Imperateas'a, cari aprobara prin telegrafu rugarea loru. — Altu casu de feliulu acest'a fu de curendu in Berlin, unde doi casatoriti serbara a sieptea òra nascerea de gemeni.

In privinti'a espositiunei universale industriare, ce e proiectata a se face in Vienn'a la a. 1866, ministrulu de comerciu a facutu intrebare pela feliuritele camere comerciale din Monarchia, déca aprobéza acésta intreprindere? Camer'a Silesiana din Troppau respunse, ca nu numai o aproba, dar' se vá simtí prea ferice a poté conlucrá la infiintiarea eii.

18,000 de nume de unu feliu. In Berlin, cautandu-se de curendu signalementulu unui furu scapatu, acelasiu numai cu multa nevoia se potù afl'a; câci afara de elu mai fusesera pedepsiti 17,999 totu cu numele lui: Schulze.

Mai nou.

Dupa o depesia din Paris datata din 28. Novembre n. aflâmu ca dîuariulu „Constitutionel“ intr'unu articulu subscrisu de Limayrac imputa Angliei, ca ea totudeun'a se feresce de a se alipí de Franci'a, câudu aceast'a iea o initiativa de importantia mare. „Déca cumva se voru intemplá, dîce, conflicte grele in Europ'a, ceea ce e fórte probabilu, atunci rnspunderea va cadea dre aseia, cari au respinsu pacea sî impacarea.“

O corespundintia privata a Const. Oest. Ztg. aduce unu estrasu din respunsulu negativu, ce la tramissu Engliter'a câtra Franci'a in caus'a congressului europeanu.

Respunsulu, se dîce a fi unulu din cele mai fine sî delicate acte de statulu, ce au esîtu dela cabinetulu Angliei. Respunsulu motivéza asia: 1) Pertractarea causei Poloniei nu o voru concede Austri'a sî Russi'a; 2) caus'a Italiei atinge prea de aprópe pre Austri'a sî Franci'a; 3) cestiunea danesa e legata de tractate, c re trebuie pazite; in fine in Romani'a nu suntu conflictele atâtu de importante, ca sa se ia la desbatere in unu congressu europeanu.

E caracteristicu respunsulu, care l'au datu cabinetulu russescu in urm'a invitârei la congressu. Se dîce ca acel'a e celu mai complesantu, dar sî celu mai astutu. Acest'a au facutu sensatiune forte rea in Parisu, cu atât'a mai vertosu, cu câtu din partea aceast'a se asteptá acceptarea congressului fâra de cea mai mica conditiune. Russi'a insa priimindu invitarea la congressu cere, cá cestiunea polona sa nu se ia la pertractare, câci acést'a, cá unu ce internu o va resolve Russi'a singura. Din acestea s'aru vedea, ca congressulu perde totu mai multu sî mai multu. —

Nr. 36481—1863.
Nr. 65—2 PUBLICATIUNE.

De óre ce corpulu professoralu la academi'a juridica reg din Clusiu, prin prea innalt'a decisiunea a Maiestâtii Sele ces. sî apost. reg. din 13 Nov. a. c. este denumitu,— cursulu juridicu se va incepe cu 1 Decembre a. c. — ce cu acea adaugere se publica,— cá voitorii de a ascultá dreptu-rile la aceeasi academia, sa se insinueze câtu mai ingraba la directorulu academiei Paulu de Istvánffy, consiliaru de curtea apelativa in pensiune;— ducendu cu sine atestatele prescrise, — spre a se poté inscrie ca auditori. —

Din siedinti'a regescului Guvernu transsilvanu tînuta la Sabiiu in 22 Novembre 1863.

Crenneville m. p.
Páll Sándor m. p.

Multiamita publica.

Petrunsu de recunoscintia asupr'a unei fapte marinimóse, carea o facù stimatulu invetiatoriu alu comunei Porcesci Aaronu Necsi'a, cu mine, ajutandu-me cu 20 f. v. a. pentru cursulu academicu 1863/4, me simtiu in placut'a pusetiune, ai aduce multiamita publica pentru nobil'a jertfire Ve rogu dar, Dle Redactoru a dá locu acestei adânci recunoscintie in onoratulu dîuariu alu D-vóstre. —

Sabiiu in 17 Novembre 1863.

Cumanu Chicea m. p.
Iuristu in anulu I.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 19 Nov. 1 Dec. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7
„ de midilocu „	2	—
„ „ códa „	1	93
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 19 Nov. | 1 Dec. 1863.

Metalicele 5%	74	Actile de creditu	176. 40
Imprumutulu nat. 5%	80. 65.	Argintulu	121. 25
Actile de banca	781	Galbinulu	5. 80

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu. Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineo'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 107. ANULU XI.

Sabiiu, in 24 Novembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Cumu mai stâmu ?

Ochii monarchiei suntu indreptati nainte de tóte asupr'a senatului imperialu. Dar sa nu dicemu totusi, ca s u n t u indreptati, ci mai bine ca a r u f i s a f i a, — candu corpulu acest'a imposantu, representantele unui imperiu de 36 millióne de ómeni, s'aru ocupá mai cu deadinsulu de cestiunile cele mari ale monarchiei, si nu s'aru perde atâtu de usioru si atâtu de adeseori prin trebi si trebusióre minutióse. Chiaru si foile vienese, care 'n partea loru cea mai mare se intrepunu de altmintrea cu atât'a energia si svatosîa pentru acésta tinera institutiune, chiaru si ele suntu constrinse a marturisí, ca senatulu imperialu vorbesce multe, dar face putine, ca cerne — cá sa o spunemu romanesce — tóta diu'a, dar de frementatu nu se mai apuca cu deadinsulu; ca totu face si iar desface, si nu mai ajunge la nici unu capetu. De o luna de dîle elu desbate asupr'a bugetului anului venitoriu, si inca nu e gat'a; ear pecandu va fi sa se apuce de alte lucruri, interne si esterne, care reclama cu atât'a intetîre pasirea lui inainte pe prosceniulu fapteloru; pe atunci sessiunea lui va fi espirata si elu va trebuí sa se dissólve. Déca 'ntrebâmu: care suntu resultatele practice ale activitâtii lui din acésta sessiune? mai n'amu sci, ce sa aretâmu afara de votarea bugetului. Mai nici o lege n'a esîtu din sinulu lui; mai nici unu pasu resolutu elu n'a facutu nici pentru afacerile din afara, internatiunale ale monarchiei, nici pentru causele eii cele numeróse dinlauntru, care stau inca totu cá nisce gaciturí negacite. Caus'a transsilvana, caus'a ungara, caus'a croato-slavóna n'au inaintatu mai nici cu unu pasu din ceeace erau mai nainte; ocasiunea cea buna de a cercá atragerea Ungariei, — ocasiunea accordârei ajutóreloru pentru cei lipsiti din Ungari'a, senatulu imperialu o-a lasatu nefolosita; câci votandu 20 millióne florini pentru acestu scopu, ear nu 30, dupacumu proiectase regimulu, simpathiele Ungariei pentru senatulu imperialu, in locu de a cresce s'au imputînatu si au scadiutu, si foile magiare o spusera acést'a destulu de pe fatia prin rastitulu cuventu: ca Ungari'a si asiá nu va perí! — Pentru atragerea Transsilvaniloru inca nu scimu sa se fia facutu ceva, afara de cuventulu d. ministru de finantie pentru procederea domóla la scóterea dârei, si a d. ministru de statu d e l a b a n c h e t u l u datu in onórea Transsilvaniloru: ca acestia voru vedé câtu de curendu, ce va sa dîca a tiné de imperiu, si ca nu va trece multu, panacandu intre Vienn'a si Sabiiu va sbarnaí calulu de abore. — In fine nici simpathiele Galitîaniloru nu credemu sa se fia cascigatu in mesura mai mare, decandu cestiunea liniei de feru intre Leopole si Cernautiu se tragana din septemâna 'n septemâna si se totu mâna, cum se dîce, dela Pilatu la Caiaf'a.- Aceste impregiurâri de siguru inca voru fi contribuindu la tardîatatea si molitiunea pertractâriloru, ce se manifestéza in siedintiele plenarie ale senatului imperialu. — Alte cause mai suntu, dupacumu spunu foile publice, lips'a de simtiu practicu in multi dintre membri, — unu simtiu stangaciu, care asupr'a celoru mici desbate óre 'ntregi fâra lipsa, ear preste ele mari trece cu tacerea. Apoi cá o pedeca se lungesce 'n calea pertactâriloru si pedantismulu si ambitiunea multoru ablegati, cari- bunaóra cá si in diet'a nóstra- inca nu s'au potutu inaltiá la acelu gradu de maturitate parlamentara, cá sa scia deosebí intre lucruri si persóne. Cititorii nostri voru fi avutu ocasiune de a vedé, ca suntu unii ablegati, cari facu opositiuni numai din passiuni personale, pentruca cutare séu cutare propunere ori amendementu se aduse din partea cutârui'a si cutârui'a.

Dar cu tóte acestea senatulu imperiulu are dreptu de a predinte o dejudecare mai indulginte atâtu din partea tieriloru esterne, câtu si a cetatiuneloru statului nostru; un'a pentruca e o institutiune nóua si, cá tóte inceputurile, grea; alt'a ca prin multîmea si varietatea natiunala, provinciala, limbistica a membriloru lui i se punu pedeci mai la totu pasulu. De aceea, de si impressiunea, ce o face elu astadi asupra privitorului, cam sémena cu impressiunea oseminteloru celoru risipite, ce le vediì profetul din legea vechia, totusi avemu cea mai buna sperantia, ca contielegerea mutuala, iubirea patriei comuue, rivalitatea iutru jertfe pentru bunastarea si onórea eii voru deveni spiritulu de viétia, ce va suflá preste aceste oseminte si le va invieá si va face din ele unu poporu mare si tare. —

In privinti'a c a u s e i u n g a r e e de insemnatu, ca vocile pentru impacarea cu Austri'a devinu totu mai dese si anume vinu dela barbati, câror'a nici Magiarii cei mai magiari nu le voru poté imputá lips'a de patriotismu, capacitate si caracteru. Cuventulu de tronu alu lui Napoleonu fusese si pentru o parte a Magiariloru unu ventisioru, ce suflà in foculu celu ascunsu sub cenusia, si se pareá, cá candu sperantiele cele politico-messiane— câci credemu ca le potemu dîce asiá,— incepusera a flacará de nou; dar totdeodata vine de alta parte si spiritulu lui Szechény si sioptesce celoru ce suntu capaci a-lu audí: Sa ferésca Dumnedieu pe Ungari'a de ajutoriu strainu! Ór'a, in carea aru cadé ea subt o protectiune straina: francesa, germana ori russésea, aru fi ór'a mortii pentru Magiari! —

Despre o calatoria a Maiestâtii Sele prin Ungari'a, si mai cu séma prin tînuturile cercetate de lipsa, se vorbesce cá despre unu ce siguru; numai tempulu inca nu se scie; unii punu terminu numai de câte o septemâna dóue; altii— firesce iar „din isvóre autentice“, cá si cei d'antâiu— lu mai prelungescu.

Ce s'a facutu in c e s t i u n e a c r o a t o - s l a v ó n a in ceste din urma, nu scimu; cele mai momentóse le amu impartasîtu inca 'n nr. nostru penultimu: ca adica comitii supremi din regarulu triunitu suntu conchiamati la Vienn'a la Cancellari'a aulica respectiva pentru consultatiuni privitóre la tramiterea in senatulu imperialu.

Aspiratiunile P o l o n i l o r u de sub sceptrulu muscalescu nu poteau sa nu tréca si la Polonii din Austri'a. Scimu atâtu din Senatulu imperialu, câtu si din alte comunicate, cum stau lucrurile prin Galitî'a: cum adica guvernulu celu misteriosu natiunalu si-au aruncatu rociurile si dealungulu si dealatulu Galitîei, cum are organele sele de finantie, de gendarmeria, de justitia— chiaru si criminala— si de admiuistratiune. Numerósele cercetâri de case, arestâri, incriminâri, suspendâri, sequestrâri s. a. ne arata, ca Galitî'a póte preste putînu are sa 'ntempine legea martîala; câci guvernulu se pare resolutu a nu lasá nici unu midîlocu necercatu, pentru de a sustiné ordinea.

In fine ce facemu noi R o m â n i i din Austri'a? Noi Ardelenii in ceste din urma ne certaramu un'a buna, pentru ca unii dîseramu, ca negru e negru, ear altii ne opintiramu a demonstrá, ca negru e albu. Dintr'alte asceptâmu redeschiderea dietei nóstre si sperâmu, ca déca ablegatii nostri ne aducu dela Vienn'a dâri mai mari decum au dusu, d. Ministru de finantie celu putînu la scóterea acestoru dâri va demandá a se procede asiá. precum promise in urm'a cuventului dlui Baritiu. Asemenea asceptâmu publicarea legei pentru limbi, cá sa gustâmu antâiulu fruptu alu constitutiunei nóstre celei nóue. — U n g u r e n i i s i B a n a t i e n i i ascépta si ei, precum se vede, deschiderea dietei ungare; nu scimu insa, déca parerile desfasiurate in acestu diuariu in acésta privintia: cá adica ei, ori va fi dieta ori nu va fi, sa pregatésca o consolidare cu natiunalitâtile nemagiare din tiéra, — va fi aflatu resunetulu acel'a, ce amu doritu si amu dorí noi cá sa-lu afle. — In fine Bucovinenii se paru absorbiti de lucruri bisericesci si scolare: sfintirea catedralei, radicarea unei nóue resiedintie episcopesci

si inaintarea seminariului diecesanu la rangulu de facultate teologica, — la care le urâmu celu mai bunu successu, cu atât'a mai vertosu, câci acea facultate aru fi cea d'antâiu si unic'a pentru Teologi'a resariténa in Austri'a.

Dela senatulu imperialu.

Siedinti'a 48 a casei ablegatîloru (sub presidiulu straordinariu, fiindu fatia ministrii Schmerling si Burger, apoi secretarulu ministerialu Rassman). Se 'mpartiesce intre membrii reportulu comitetului pentru drumulu de feru leopolitano-cernautianu, si alu comitétului de finantie pentru bugetulu justitiei.

Dupa aceea d. Samwer, plenipotentiatulu ducelui Fridericu de Augustenburg a tramisu casei o catime de proclamatiuni de a le domnitorului seu, prin care acest'a se proclama duce in Schleswig—Holstein.

La ordinea dilei e titlulu bugetului privitoriu la culte. Referinte Brinz; desbatere generala nu se face; la desbaterea speciala se prelimina

1) „adausu din partea statului pentru institute religiunare catolice“ pe 14 luni 354,686 f.
2) „Pentru cultulu catolicu“; pe 14 luni 198,691 f.
3) „Pentru cultulu evangelicu „ „ „ 66,322 f.
4) „Pentru cultulu greco-orientalu „ „ „ 47,293 f.
5) Equivalente etc. „ „ „ 85'796 f.
6) Spese de patronatu pentru scopuri de cultu 58,761 f.

care tóte se 'ncuviintiéza fâra desbatere, precum si summ'a de 62,648 din Boemi'a si 121,586 f. din Moravi'a, care summe prisosescu din veniturile unoru fonduri religiunarie.

Alu doilea obiectu de desbatere e „bugetulu pentru consiliulu de statu“, pentru care se ceru 170,000 f.

Aici se 'ncepe o discussiune mai lunga si fórte interessanta intre dr. Berger, ministrulu de statu Schmerling si dr. Schindler. Berger ia la critica aspra acestu institutu, care-lu numesce: „ministeriu de a dóu'a instantia nerespunsabilu“, si aretandu ca acel'a este o pedeca pentru desvoltarea vietiei constitutiunale a statului, cere, cá acel'a sa se prefaca intr'o curte de cassatiune a statului. (Cuventulu e 'nsotîtu de: Bravo! numeróse.) — Ministrulu Schmerling combate assertulu, ca senatulu statului aru impedecá viéti'a constitutiunala, dar de alta parte concede si densulu, ca va fi de lipsa a se reformá. Schindler espune genes'a acestui senatu alu statului si functiunile lui, in fine cérca a demonstrá, ca tempulu lui a trecutu si ca statulu e representatu de ajunsu prin ministeriu si prin cele dóue case ale senatului imperialu; deci propune din partea comitetului respectivu, cá sa decreteze cas'a:

„ca positiunea si organisatiunea senatului de statu e ap'a de a permite ácelui'a o influintia stricatiósa asupr'a desvoltârei libere a vietiei constitutiunale a statului;“ de aceea sa se provóce regimulu,

„cá pâna la sessiunea cea mai de aprópe sa se aduca unu proiectu de lege privitoriu la o reorganisatiune a statului, carea sa armonieze cu respunsabilitatea ministriloru si cu desvoltarea libera a vietiei constitutiunale de statu.“

Erá p'ací, a se dá si ministeriului unu votu de ne'ncredere, dupacumu Schindler in adeveru propusese, pentruca ministeriulu nu dusese la deplinire unele decisiuni ale senatului imperialu din anulu trecutu. Dar rectificandu-se apoi ministrulu de statu in cuventu meritoriu, propunerea comitetului, enunciata prin Schindler, remâne 'n minoritate de 56 contr'a 91 séu (fiindu numerârile secretariloru diferite) de 54 contr'a 89 voturi. —

In fine se trece si la alu treilea obiectu, ce se afla pusu la ordinea dilei: reportulu comitetului de finantie privitoriu la dessarcinarea pamentului. Referinte Kaisersfeld. Comitetulu propune urmatórele positiuni:

1) datori'a laudemiala *) a statului 3,057,873 f.
2) camatuiri cu 5% de ale prisóseloru din fonduri de dessarcinarea pamentului — — 2,990,681 f.
3) Platirea indereptu a capitalului la fondurile de dessarcinarea pamentului — — 1,091,912 f.

Comitetulu adauge si propunerea aceea, cá regimulu in privinti'a prisóseloru, ce le a luatu din fondulu cutâroru regate séu tieri, sa intre in negotiatiuni cu dietele aceloru tieri si 'n sessiunea cea mai de aprópe sa astérna negotiatiunile senatului imperialu spre approbare.

*) Asiá se numescu summele, care la vendiarea unui pamentu iobagescu avéu a se dá proprietarului respectivu. Red.)

4) imprumuturi necamatuibile ale erariului date diferitoru fonduri de desgreunarea pamentului (Galiti'a) 3,926,339 f.
5) Imprumuturi camatuibile date fonduriloru de desgreunarea pamentului din Galiti'a si Bucovin'a 1,533,508 f.

(Pentru Ungari'a, Croati'a si Slavoni'a, cu totulu in summa de 4,551,051 f. nu se cerura).

Tóte posturile se 'ncuviintiéza fâra desbatere; asemenea si rubric'a „acoperire“, din care are sa dea inca 4209 f. fondulu din Cracovi'a si 144,234 f. fondulu din Transsilvani'a dela cele 2,375,671 f., ce le a luatu imprumutu.

Baritiu se mira de marimea summei, carea sa o fia datoriu fondulu transs. de desgreunarea pamentului la erariu. In Tranni'a atâtu de putînu au fostu informati ómenii despre adeverat'a stare a lucrului, incâtu densulu si colegii transsilvani candu s'au dusu la senatulu imperialu, au crediutu ca statulu e datoriu Transsilvaniei. Doresce, cá negresîtu sa se comunice dietei transsilvane prospecte detaiate in privinti'a summei.

Ministrulu de finantie Plener respunde, ca de si summele espuse suntu mari la parere, dar suntu acurate; câci datori'a Transsilvaniei pentru dessarcinarea pamentului face 35 millióne. Dar nefiindu cu potintia a scóte cametele din adausele la contributiune si din fondulu pentru rescumperarea pamentului, iar au trebuitu sa dea statulu antecipatiuni, care s'au urcatu pâna la summ'a de mai susu. Déca acésta declaratiune n'aru fi de ajunsu, va substerne dietei date autentice si detaiate. — In fine, venindu la votare, se priimescu proiectele comitetului.

Mai departe propune comitetulu, si cas'a priimesce,

1) cá regimulu sa se 'ntieléga cu diet'a galitiana pentru antecipatiunile date tierei din cass'a statului,

2) a staruí replatirea celoru 2,375,671 f., ce-i datoresce erariului fondulu transsilvanu pentru desgreunarea pamentului, ori apoi de a luá 'n séma consideratiunile, ce aru fi, si despre ambele puncte a face senatului imperialu in sessiunea cea mai de aprópe propunerile de lipsa.

Cu acestea, priimindu-se ambele, la propunerea lui Baritiu siedinti'a 48 se 'ncheia. (O siedintia fusese a senatului mai angustu.)

Déca preste siedieti'a 50 a senatului imperialu trecemu câtu se póte mai pe scurtu, cititorii nostri sperâmu ca nu ne voru luá in nume de reu; un'a pentruca obiectulu de desbatere (drumulu de feru dela Leopole la Cernautiu) e mai multu de natura comerciala si privata, decâtu politica si publica, all'a ca desbaterile asupr'a lui suntu fórte lungi, incurcate si mai preste totu seci, asiá incâtu si noi aru trebuí sa facemu studiu indelungatu, pân'a poté strabate in labirintele acestei cestiuni multu venturate. Espunemu dar summariter, ca principele Sapieha et Comp. se 'mbiasera a cladi drumulu, cerendu dela statu a li se garantá $5^1|_5$ la suta dela unu capitalu dela 31 millióne florini, in argintu. Propunerea acést'a se da unui cemitetu spre consultare, si comitetulu 'ncuviintiéza pretensiunea. Pecandu delibereza cas'a asupr'a lui, pe atunci altu oferinte, fratii Klein se 'mbiia a cladí drumulu pelânga garantarea de $5\,^1/_5$ la suta dela $28^4|_5$ millióne f. Ofertulu celu nou se da unui comitetu nou, spre a substerne unu reportu motivatu. Comitetulu acest'a propune a se garantá: nici câtu ceruse Sapieha, nici câtu ceruse Klein, ci mai putînu decâtu cel'a si mai multu decâtu cest'a: adica de a garantá: fâra numirea persónei, dela capitalulu de 29 millióne venitulu curatu $1\,^1/_2$ millionu florini pe anu. Pentru ce comitetulu nu va fi preferitu ofertulu celu mai eftinu, nu ne potemu esplicá; ne vine 'n minte (cititorii ne voru iertá digressiunea) de slug'a din poveste, care n'a voitu sa dea boii cu 110 f. câci stapânu seu demandase a-i dá cu 100.— Singurulu argumentu alu comitetului fu, ca pecandu Klein a cerutu platirea summeloru la jumetâti de anu, pe atunci comitetulu le au accordatu acelea numai pe anulu intregu.

Poién'a Merului 19 Novembre 1863.

Acésta comuna, din districtulu Fagarasiului, insuméza preste 350 familii, avendu numai unu micu hotaru si adeca: dupa mesurarea din anulu 1860 prin ingeneriulu Rudolf, se gasescu 2781 jugere 1500 st. aratura, 1600 jug. 1200 st. fenatie, 23 jug. 700 st. pasiune, 6378 jug. 600 st. padure si 26 jug. 800 st. trestisiu; eara peste totu 10,811 jug., car cea mai mare parte a pasiunitului si a padurei, se póte asemená cu stepele din Arabi'a Petrósa.

Locuitorii acestei comune pâna pe la anulu 1847-48, 'si-aveau fia-care locuinti'a in satu, eara dupa aceea din ce in ce au inceputu a se trage pe la locurile cele mai marginasie ale acestui hotaru de câtra Holbavu imprejurulu virfului numitu

Cetatiuea, pe piscûlu Ghimbavului— pe la colibele ce le au fia-care satênu in genere. Numerulu celoru ce si-au parasitu locuintiele din satu insuméza la 80. Caus'a pentru care numai dela iobagía incóce, au inceputu a-si parasí casele din satu, sî nu de mai nainte, credu a fi aceea: ca sub iobagía au fostu condusi, sî pusi in respectu de fric'a essecutiuniloru sî a pedepseloru corporale; eara dela 1848, de cându numele de constitutiune aparù sî de asupr'a orisontului nostru, asprimea legiloru de mai nainte se metamorfosà in legea, ce o avura sî primii ómeni din lume Adam sî Ev'a, cându ii puse in Paradisu: legea adica de a face ce voru voí. (?Red.)

Parte din locuitorii comunei P. Merului dupa scaparea de subt asprimea iobagíei, le venì mai netedu a-si parasí casele din satu, sî a se trage la colibele loru pre la mosîa; fiindu de principiulu acel'a, ca adeca: de este necesitate pentru deregerea drumului seau pentru podvada imperatésca s. a. se fia scutiti, sub cuventu ca suntu cu departare de satu sî nu potu fi la totu momentulu de fatia.

Autorulu acestui articulu este de principiulu acel'a, ca totu omulu ce fuge de datorintiele sale sociale, sparge societatea; nu suntu ómeni de consideratie, de onóre, ci suntu nisce ómeni fara caracteru, fara onóre, sî in fine nisce demoralisati, le placu comploturile, moravurile cele rele, suntu vatamatorii ai societâtii sî daunatorî ai interesseloru privatîloru sî ale societâtii; câci densii se tînu de proverbulu acela; „e mai bine 'n satulu meu, ca nu'i popa nici birâu.“

Suntu daunatorî ai interesseloru particulare sî sociale din mai multe privintie, sî adeca:

1. Acésta comuna are numai o parte de pamentu oprita pentru totu feliulu de róde de conservatu pentru iarna, sî alt'a pentru liber'a pasiunire a viteloru in timpulu de véra, numitu izlazu. Pe candu satenii si tramitu vitele loru la islazu anumitu, acei desbinati tînu animalele loru prin pasiunile, cositurile sî semenaturile celoru ce stau in satu, prevaricându candu la unulu candu la altulu, sî pe urma néga atâtu acestea, câtu sî alte multe illegalitâti ce le comitu.

2. Acésta comuna avendu numai o biserica, nici aceea nu o póte sustiné cu necesariele eii merunte, ba nici cârti din destulu; sa lasâmu ca Vestmintele bisericesci, de nu le-aru mai doná câte unu adeveratu crestinu dín cei ce locuiescu in satu, apoi aru debuí a-si cumperá singuri preotii din spesele Dloru; câci acei ómeni desbinati nu se vedu prin biserica in totu anulu dór nici de 10 ori, ba unii nici odata; in fine déca poporulu tiitoriu de acésta biserica, nu va contribuí la sustinerea eii, sî ale altoru locale publice, suntu de siguru, ca mortii nu se voru mai sculá, cá sa contribuiésca la sustinerea loru; ba ce e mai multu, deaca preotii nu si-aru avé pamentulu loru propriu, munc'a sea proprie prin insesi bratiele loru, aru trebuí sa devina intr'o miseria mare.

Nu sciu, deca acesti risipiti voru poté sustiné o biserica separata, precumu cercara mai in anii precedenti, precandu cumu amu dîsu mai susu, cu totii la unu locu nu potu sustinea un'a, fiindca venitulu acestei biserici si case comunale leau rapitu titori'a bisericei „grecesci“ din Brasiovu de pe timpulu absolutismului, sustinendu-se acumu biseric'a comunei numai cu creitiarasii discului, prin care se aduna in fia care Dumineca: 15 pâna la 20 cruceri.

Oare scusârile aceloru desbinatori ai societâtii, ca nu-si potu dá copiii sî copilele la scóla, din caus'a departârei, suntu ele nisce motive concessionabile? Ne luâmu voia a trage atentiunea Dlui Consiliaru alu scóleloru asupr'a acestei impregiurâri triste; caci credemu, ca legile guvernamentale sî bisericesci privescu nu numai pre cei ce se afla de fatia sî pre cari locuiescu in sate, ci sî pre cei indaratnici sî cari fugu de societate!? Oare aru meritá acesti risipiti dreptulu spre a se statornicí pentru totu deun'a acolo unde suntu acum sî unde se facu tóte abusurile spirituale sî corporale, criminale sî politice? Oare acelu hotaru, care nu are o impartire sistemisata, precum este la alte comune campene; unde campulu este impartîtu in 2 séu 3 catimi, sî unde fia-care locuitoriu are camu deopotriva, catime intr'o parte, câtu sî in ceealalta sî la casu de o asemenea desbinare, nu le aru fi cu dificultate a impartî hotarulu. Hotarulu acestei comune, cum am mai dîsu, prin mesurarea mai multoru ingeneri precedinti, sî dupa positii'a locului celui muntosu, s'a divisatu in 13 pârti ne egale numite plase, sî unde unii dintre locuitorii cei mai avuti au proprietate mai in tóte acele 13 plase, pe cându altii póte numai in 2, 3 séu 4 plâsi.

Prin urmare, cá sa se 'ncungiure, ori ce incurcâri prin risnirea loru, sî cá in viitoriu sa nu se mai faca prevaricatii de diferite forme: rogâmu pre onor. antoritâti competinte, a nu le concede dreptulu de a mai remané in asemenea iregularitâti; ci din contra, a-si pune tóta energi'a sî midilócele spre a-i aduce acolo, cá sa-si intregésca comun'a la locu, sî a se numerá intre ómenii de caracteru, civilisandu-se, printre cei cârora le place societatea, fiindu mai supusi la ordine. P.

Prospectu politicu.

Déca 'n rendulu trecutu amu amintitu numai despre crescerea conflictului intre Germani'a sî Dani'a, acum potemu vedea insemnetatea acestei cestiuni din urmatórele date: Ministeriulu de resbelu prussianu (O. D. P.) au datu ordinu, cá trupele dela divisiunea 13 menite pentru Holstein sa stea gat'a de drumu. Aceste trupe in totu momentulu astépta mandatulu sa plece din garnisónele sele. Divisiunea despre care e vorb'a sta din regimentele de infanteria 13. 53. sî 55. de care se mai tiene brigad'a de cavalaria constatatóre din regimentulu 4 de cuirasieri sî alu 8 de hussari.

Langa acestea mai suntu sî altele destinate pentru casuri de lipsa. Pe scurtu din partea Prussiei suntu pentru intrebuintiarea in Holstein cam 20—24 mii de feciori desponibili.

S a x o n i 'a inca arméza mereu.

Doi capitani de cavaleria se fia venitu in Ungari'a pentru de a cumperá cai usiori de cavaleria. Se vorbesce ca comand'a preste trupele saxone o va duce principele de coróna. Din partea Saxoniei sî a Hanoverei se vorbssce se iese unu contingentu de vre'o 12,000. Maiestatea Sea Imperatulu Austriei inca arata unu interessu fórte viu fatia cu espeditiunea holsteiniana. Dóue divisiuni, se fia demandatu augustulu suvenanu se stea gat'a de drumu.— Preste totu se dîce, ca trupele care voru intrá voru fi 24,000 sî reserv'a 45,000. Aceste trupe voru avea se intre sî se sequestreze ducatele Schleswig-Holstein, pâna candu se va decide definitivu sórtea loru.

D a n i 'a adauge la fia care din bataliunile sele câte 400 feciori, concentréza trupe si le da ordine a stá gat'a de plecatu.

Intr'aceea in Frankfurt baronulu Dirckinck de Homfeld tramissulu regelui Danniei este eschisu dela siedintiele confederatiunei germane, ca representantele ducateloru Schleswig-Holstein. Protestulu ce-lu da numitulu baronu se respinge.

Congresulu este primitu pana acumá din partea: Spaniei, Portugaliei, Italiei, Romei, Olandiei, Daniei sî Swediei, fora conditiuni, cu conditiuni din partea Belgiului, Elvetiei, si Turciei; in principiu de Austri'a, Prussia si Russia; Angli'a inse lu refusa.

In caus'a congressului dupa sciri din Paris se aude, ca Angli'a aru avé de scopu a mediloci o intielegere intre sinn sî intre Franci'a, prin carea apoi cestiunea danesa se capete o solutiune definitiva. Franci'a inse se dîce mai departe, ca nu póte uitá asiá lesne purtarea Angliei fatia cu congressulu.

Unu telegramu alu Gaz. Trans. din Bucuresci ne spune, ca proeectulu de constitutiune (publicatu de „Nation“) asternutu de principele Cuz'a puteriloru garante, e scornitura. „ Buciumulu“ inse vorbindu despre acesta tema ne spune, ca e asiguratu din partea corespondiutelui seu din Vien'a, ca proectulu aru avea aprobarea „ unui augustu personagiu.“

Mai adaugemu si urmatorele din „Reform'a:“

— Press'a româna a inceputu se-si ia aventu dela venirea Ministeriului actualu, compusu din fiii sî amicii pressei. Publicâmu mai la vale unu prospectu despre fondarea unui nou dîuariu militaru intitulatu R o m â n i 'a M i l i t a r a, cu scopulu laudabilu sî folositoriu de a aduná sî cercetá institutiele vechi militare ale patriei nóstre, institutiuni care au fâcutu glori'a nóstra in trecutu sî ne au asiguratu esistinti'a.

A tratá totu ce se repórta la instructi'a óstei sî a intretiné pe osténulu românu cu cunoscinti'a evenimenteloru din alte tieri, eata missiunea acestui organu de publicitate, missiune cu atâtu de frumósa cu câtu este de grea; sa sperâmu insa ca prin stâruintia, Redatiunea R o m a n i e i M i l i t a r e va reusi a face din acésta fóia unu adeveratu organu demnu de numele ce pórta, sî ca intre Redactorii ei vomu avé placerea sa vedemu sî alte capacitâti militare din tiér'a nóstra cu atâtu de necesari pentru redigérea unui dîuariu asiá de seriosu sî de folositoriu armatei nóstre.

Unu altu prospectu ne mai anuntia aparitiunea unui nou dîuariu bulgaro-românu, politicu; literariu sî comercialu, intitulatu V i i t o r u l u sî sub Redactiunea D-lui S. S. Racovschi, care va aparea dela 1 Ianuariu 1864 in ambele limbi, de dóue ori pe septemâna, sî a cârui missiune va fi desceptarea spiritului de natiunalitete sî infratîrea popóreloru crestine din Orientu, care tînu in mâna cheile Orientului sî

care nu potu fi scapate sî mârite de câtu numai prin ele insile. Ne pare bine ca unu altu diuariu vine sa ne dea dreptate sî sa sustie aceleasi principii ca sî noi. Felicitâmu dar pe confratele nostru sî-i urâmu succesu bunu.

— Aflâmu ca D Ministru alu Culteloru sî instructiunei publice a fâcutu unu proiectu pentru infiintiarea unei academii de litere, spre regularea limbei sî a ortografiei, cu atributiunile academieloru francese sî altoru academii din Europ'a, a cârii infiintiare se dîce a fi dupa proiectulu D-lui Ioann Ghica.

Se mai dîce inca ca s'a pregatitu unu proiectu pentru imbunatatîrea stârei clerului sî infiintiarea unui synodu românu pe base largi constitutiunale, precumu sî pentru unirea bisecei române prin synodu s. a. Se vorbesce asemenea sî de unu proiectu pentru organisarea invetiamentului publicu in tóta tiér'a, care se lucréza de mai multe luni de consiliu sî care s'a terminatu dejá.

Aflâmu asemenea ca s'au infiintiatu comissiuni in tóta tiér'a, compuse din prefecti, presiedinti de Municipalitate, sî comissari de recensiune pentru cercetarea sî descoperirea averiloru miscâtóre sî nemiscâtóre ale statului, numai in ceea ce aternà de Ministeriulu Culteloru, averi care au potutu sa se instrâinese sî sa se calce, sî se dîce chiaru de acumu, ca s'au sî descoperitu mai multe mosîi instrainate.

Se mai dîce inca ca tote processele monastiriloru statului s'au intreruptu pâna se va lamurí averea statului.

Varietâti sî noutâti de dî.

Pentru intregirea noului scaunu episcopescu gr. cat. din Gherl'a, la staruintiele clerului diecesanu Mai. Sea S'a 'nduratu in 17 Nov. a 'ncuviintiá facerea pasîloru de lipsa.

Despre universitatea din Iasi unu stimabilu d. professoru avù bun'a vointia a ne comunicá unele date, care nu vomu a le tînè straine de publicului nostru, cu atât'a mai vertosu, câci ele suntu de viu interessu pentru ori care Românu. Datele suntu: program'a cursuriloru la universitate pe anulu 1863—1864. Facemu sa urmeze materiele si professorii:

Facultatea juridica.

ANULU I. Dreptulu naturalu si dreptulu gintiloru D. Dr. S. Barnutiu. Dreptulu si procedur'a penala d. dr. O. Teodori. Dreptulu romanu (Istori'a si Institutele) d. dr. P. Sucîu.

ANULU II. Dreptulu comercialu — Procedur'a civila — Dreptulu civilu românu d. Lic. G. Marzescu. Dreptulu romanu (Pandectele) d. dr. P. Suciu.

ANULU III. Dreptulu publicu si constitutiunalu d. dr. S. Barnutiu. Dreptuln civilu românu d. Lic. G. Marzescu. Economi'a politica. —

Facultatea filosofica.

Sectiunea sciintieloru literarie.

ANULU I. Istori'a d. N. Ionescu. Literatur'a (Cronicele române si in speciala a lui Ureche si M. Costin.) d. Lic. V. Alessandrescu. Filosofi'a (Psichologi'a cu aplicari la Pedagogia si cu privire perpetua la Logica, Metafisica si Estetica.) d. dr. T. L. Maiorescu.

ANULU II. Istori'a d. N. Ionescu. Filosofi'a (Metafisica lui Cant. introducere istorica. Critica ratiunei pure.) d. dr. T. L. Maiorescu. Literatur'a (Epopea latina.) d. Lic. V. Alessandrescu.

Sectiunea sciintieloru esacte.

Analisa superiora. Calcululu differentialu si integralu d. Lic. N. Culianu. Fisic'a. d. St. Micle. Geometri'a descriptivă d. St. Emilianu. Chimi'a d. St. Micle. Trigonometri'a sferica d. I. Popu. Sciintiele naturale. —

Facultatea teologica.

Istori'a Bisericésca Par. Episc. VI, Suhopanu, Archeologia biblica — *)

CONSILIULU ACADEMICU

T. L. Maiorescu, S. Barnutiu, V. Alessandrescu, P. Suciu, St. Micle, I. Popu, G. Marzescu, O. Teodori, St. Emilianu, N. Culianu. —

14 prisonieri unguri, adusi de curendu dela graniti'a galitiana la Vienn'a, fura transportati in patri'a loru, unde se voru predá judecatorieloru martiale.

(Jurnale nóue romanesci.) Din „Romani'a se anuntia esirea duoru jurnale nóue; unulu „Romani'a militara" — jurnalu pentru òste, — ear altulu: Viitoriulu, jurnalu politicu, literariu si comercialu, care va esi in limb'a româna si 'n cea bulgara. —

(Crime infricosiate.) Unu cofetaru din Berlinu, fiindu plinu de datorii, se omori pre sine si tóta cas'a sea (soti'a si 3 prunci), punendu otrava in bucatele dela prândiu.- O asemenea crima istorisá de curendu „Erdélyi Posta" despre unu fecioru (se pare Românu) din Bistr'a, care din resbunare asupr'a tatalui seu si a mumei celei mascere dete focu la casa, si esîndu tatalu seu la elu lu tocà 'n capu de morî; asemenea facù si mumei si la 3 copii, parte omorindu-i, parte aruncandu-i in focu.

*) Locurile goalese voru suplinì prin concurse la 1 Ian. 1864.

Mai nou.

Din unu telegramu a lei „Herm. Ztg." din Vienn'a estragemu: In siedinti'a senatului imperialu de eri (Vineri) au respunsu Rechberg la interpelatiunea facuta de Rechbauer in privinti'a Schleswig-Holstein-ului, ca Austri'a va sustienea tractatele de Londr'a, ca pre ducele Fridericu nu-lu póte recunósce successoru legalu, ca prin urmare nu póte concede ocuparea in favórea lui. Austri'a remane pre lenga esecutiunea confederatiunei, cârei va sî dá ajutoriu, mergandu mân'a'n mâna cu Prussi'a. O parte din senatulu imp. sî arata nemultiamirea cu respunsulu.

Nr. 36481—1863.

Nr. 65—3 PUBLICATIUNE.

De óre ce corpulu professoralu la academi'a juridica reg din Clusiu, prin prea innalt'a decisiunea a Maiestâtii Sele ces. sî apost. reg. din 13 Nov. a. c. este denumitu,— cursulu juridicu se va incepe cu 1 Decembre a. c. — ce cu acea adaugere se publica,— cá voitorii de a ascultá dreptu-rile la aceeasi academia, sa se insinueze câtu mai ingrabu la directorulu academiei Paulu de Istvánffy, consiliaru de curtea apelativa in pensiune ;— ducendu cu sine atestatele prescrise, — spre a se poté inscrie cá auditori. —

Din siedinti'a regescului Guvernu transsilvanu tînuta la Sabiiu in 22 Novembre 1863.

Crennevillle m. p.

Páll Sándor m. p.

Nr. 66—1 **Concursu.**

Statiunea de invetiatoriu din Almasiulu mare, care este impreunata cu unu salariu de 100 f. v. a., cuartiru sî lemne — se afla vacanta; cei ce voiescu a ocupá acésta statiune sa se infatîsieze séu adreseze la subscrisulu cu documintele cuviincióse pâna 'n 10 Dec. a. v. 1863.

Secarambu in 17 Novembre 1863.

Sabinu Piso,
Protopopulu Tractului Gioajiului II.

Nr. 67—1

O familia onesta

doresce a luá in quartiru sî costu trei séu patru domnisióre tinere, care potu invetiá totdeodata sî tóte lucrurile femeiesci.

Domnisióre de aici asemenea se instruéza in tóte lucrurile femeesci, precum sî in luarea mesuriloru, desemnarea croitureloru sî facerea haineloru. Invetiarea in curendu se garantéza.

Asemenea doresce o veduva solida de amploiatu, a fi priimita intr'o casa domnésca cá educatóre ; dêns'a aru preferí unu locu la tiéra ori in Romani'a.

Onestitatea eii se garantéza.

Intrebari mai deaprópe se facu in piati'a mica Nr. 404; etagi'a I., usi'a stânga,— ori sî la on. Redactiune a „Tel. Rom."

Sabiiu in 2 Decembre n. 1863.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 22 Nov. 4 Dec. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 22 Nov. | 4 Dec. 1863.

Metalicele 5%	74 20	Actile de creditu	178. 60
Imprumutulu nat. 5%	80. 85	Argintulu	121. 50
Actile de banca	785	Galbinulu	5. 81

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 108. ANULU XI.

Sabiiu, in 28 Novembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Cause transsilvane
in senatulu imperialu.

Senatulu imperialu pe la capetulu sessiunei sele din anulu acest'a se pare ca va in fine a dá si Transsilvaniloru ocasiune de a-si espune pâsurile inaintea representantiei imperiului. „Herm. Ztg.“ etc. intr'unu telegramu propriu din 7 Dec. c. n. ne spune, ca 'n siedinti'a din 6 Dec. a casei ablegatîloru s'a luatu la desbatere bugetulu Cancellariei aulice transsilvane; ca Negrutiu a propusu a se accordá preotîmei greco-catolice din Transsilvani'a unu ajutoriu de 30,000 f., din cari sa se 'mpartasiésca si Protopopii (Archidiaconii); ca Pope'a propune a se considerá preotîmea greco-orientala in modu corespundiatoriu, si ajutoriulu preliminatu a-lu urcá dela 25,000 la 60,000 f. Totu Pope'a pledéza pentru infiintiarea unei academii de drepturi pentru natiunea româna, déca nu s'aru preferí contopirea academieloru de drepturi din Sabiiu si din Clusiu intr'un'a paritetica. In fine iara propune Negrutiu: a se acordá unu contributu anualu de 3000 f. pentru infiintiarea si sustînerea unui institutu pedagogicu in Blasiu. Tóte propunerile suntu sprijinite si se dau comitetului de finantie spre pertractare si relatiunare la tempulu seu.—

Suntemu cu viua nerabdare la intregulu contestu alu ambeloru cuventâri; dar si pâna atunci nu potemu a nu gratulá ambeloru cleruri romanesci din Tranni'a la castigarea imbunetatîriloru cerute de laudatii DD ablegati. Onóre Parintelui Canonicu Negrutiu! Onóre Parintelui Protosingelu Pope'a! Ambii s'au petrunsu de adeveratele trebuintie ale clerurîloru sele respective; ambii au cunoscutu cu deseversîre, ca unulu din factorii principali la radicarea natiunei nóstre, precum la tóte popórele culte din lume, asiá si la noi este preotîmea; au cunoscutu, ca imbunatatîndu-se sórtea eii cea pana acum — mai cu séma la clerulu orientalu — intr'adeveru deplorabila, se va radicá totdeodata si sórtea natiunei si ca se va apropiá din ce in ce de mareti'a tînta de cultura, la care e chiamata prin bogatele daruri ale naturei sele spirituale.

Sa trecemu insa preste propunerile aduse in favórea clerurîloru, cu care amu poté dîce ca propunatorii, cá membrii ai acestoru cleruri, erau datori; si sa remanemu numai prelenga partea curatu natiunale o propuneriloru. Atunci trebuie sa repetîmu dîs'a nóstra de mai susu: onóre Parintelui Protosinghelu Pope'a! Déca in dîlele trecute D. Bariti u s'a 'ntrepusu cu atât'a catdura pentru usiurarea sortei materiale a locuitoriloru transsilvani in genere, si prin acést'a si a seceratu, suntemu siguri, complacerea si aplausulu tuturoru concetatieniloru nostri: acum parint. Pope'a staruiesce pelenga u'na din cele mai principale imbunatatîri spirituale ale tierei. In adinsu dîcemu: ale Tierei, si nu numai ale Românîloru, câci precum totdeun'a, asiá si de astadata credemu, ca ce e dreptu, si numai ce e dreptu póte fi spre multiamirea tuturoru fiiloru Tranniei. Amu poté accentuá bucuri'a, ce o simtîmu audîndu pronuncianduse in Senatulu imperialu, cu privire la acésta causa totu principiulu acel'a, pentru care luptaramu si noi in Nrulu 104 alu acestui dîuariu: cá adeca, ori sa se faca un'a academia pentru tóta tiér'a, ori apoi, déca statulu sustîne o academia magiara si un'a germana: la tóta 'ntemplarea sa se 'nfiintieze si un'a romanésca.

Propunerile, precumu amintiramu mai susu, s'au predatu comitetului de finantie pentru preconsultare si relatîunare. Nu scimu déca se voru aduce ele la ordinea dîlei inca in sessiunea acést'a a senatului imperialu, ale cârui dîle se paru a fi numerate; la tóta 'ntemplarea insa credemu, ca ele voru aflá spriginire caldurósa in inaltulu corpu representativu alu Monarchiei; câci acumu mai multu decâtu ori cându alta data e tempulu a demonstrá Românî'oru si Tranniei; ca e unu ce mare, unu ce sublimu, a tiné de totalitatea imperiului.

Inainte de tóte insa credemu, ca ablegatii transsilvani, ori câtu de diferite sa fia parerile si a piratiunile loru politice, se voru uní cu totii intr'unu sufletu a sprigini propunerile amintitîloru ablegati, si voru dovedí prin facta, ca credu in maxim'a cea necontestabila: ca aflându-se bine unu membru alu corpului, totu corpulu casciga, si ca din contra, patimindu unu membru, totu corpulu langediesce!

Dela senatulu imperialu.

Insiedinti'a 51.a casei ablegatîloru (din 18/30 Novembre, sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia Minisfri Lasser. Mecsery, Hein, capulu de sectiune Kalchberg si consiliarii ministeriali Gobbi si Schmid) interpeléza Rechbauer pre presiedintele comitetului pentru legea de reuniuni: ca ce e caus'a, de proiectuiu de lege pentru reuninni si adunâri inca nu s'a substernutu casei? câci pe cându in tóta Germani'a se facu manifestatiuni simpatice pentru Schleswig—Holstein, numai in Austri'a poporului inca nu e ertatu de a manifestá dorintiele si simtiemintele sele; ci cu tóte ca traimu in constitutiunalismu, totusi stâmu sub legile absolutismului in acésta privintia. Mühlfeld cá presiedintele comitetului respectivu escusa amanarea de pâna acumu cu aceea, ca multi din membrii comitetului pentru legea de reuniuni suntu totu deodata si membri ai comitetului de finantie, in care au fostu ocupati pâna acuma ne'ntreruptu; promite insa, ca câtu mai curendu proiectulu acel'a se va substerne. Desbaterea escata asupr'a acestui punctu: ca adeca sa se puna comitetului terminu anumitu ori nu? se incheia cu aceea, ca sa nu i se puna terminu, ci elu sa substérna proiectulu amintitu câtu va poté mai curendu. Dupa aceea se trece la ordinea dîlei si se continua desbaterea asupr'a cestiunei drumului de feru dela Leopole la Cernautiu. Numai dóua modificâri, respective adaugeri se facu la proiectulu comitetului, si adeca: 1) se otaresce la propunerea lui Poche, ca tóte proiectele si planurile inca innainte de inceperea cladirei sa se substerna regimului spre aprobare, si preste totu sa se urmeze dupa legea concessiunei d umuriloru de feru in Austri'a; 2) se priimesce propunerea lui Steffens: ca totu ferulu, ce va fi de lipsa, sa se traga din tiéra — Monarchia — insa-si, insa nu pe totu tempulu concessiunârei (90 de ani), ci numai peutru intocmirea cea d'antâiu.

Insiedinti'a 52 a casei ablegatîloru (din 1 Dec. 19 Nov. presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Plener, Lasser si Hein) aducu mai antâiu Dr. Zyblikiewicz si alti 24 consoti o interpellatiune in privinti'a emisului ministeriului de justitia din 19 Octobre 1860 privitoru la securitatea Austriaciloru fatia cu strainii.

La ordinea dîlei e desbaterea asupr'a venitului salineloru Referintele Kirchmayr. Ablegatulu Schuller din Tranni'a doresce a se aspune in raportulu comitetului si trebuinti'a de a se urcá esportulu sarei din Tranni'a, spre care scopu insa e de lipsa imbunatatîrea drumurilovu si cu deosebire cladirea unui drumu de feru. Br. Riese-Stallburg róga pre Ministrulu de finantie, sa concéda unoru deputati de incredere o aruncatura de ochi asupr'a domeneloru statului si anume si asupr'a salineloru, la care rogare ministrulu de finantie nu respunde.

Apoi se 'ncuviintiéza fâra desbatere,

1) spesele ordinarie de 7,559,986 f. si straordinare 244,542 f.

2) venitulu — — — — 48,987,194 f.

Comitetulu mai propune unele imbunatatîri, intre care sî eliberarea negotiului de sare.

Alu doilea obiectu de desbatere suntu **venitur i le** din **tabacu**; acelea facu 72,096,952 f., eara spesele 34,849,669 f. Ambele posturi se incuviintiéza. Comitetulu propune sî aici mai multe imbunatatîri.

Alu treilea obiectu e reportulu comitetului de finatie **despre administratiunea generala a casseloru**. Referinte **Kaisersfeld**. Pentru spese de manipulatiune s. a. se acordéza 165,000 f.

2) pentru perderi din monete sî politie 1,678,246 f.,
3) spese feliurite 377,760 f.; — spese straordinare
1) rescumperarea vamei rîului Schelde 115,365 f.
2) pentru monumentulu lui Eugeniu de Savoy'a 120,000
3) pentru monumentulu lui Schwarzenberg 66,060 f.

Alu patrulea obiectu alu ordinei dîlei e **urcarea lefeloru amploiatiloru de judecatoria**. Pentru oficialii de conceptu se proiectéza accrescaminte de câte 150 f. pe anu, prin care s'aru urcá spesele ministeriului de justitia cu 313,425 f. In contra vorbescu numai Skene, apói ministrulu de finantie in numele ministeriului intregu; pentru proiectu suntu: Giskra, Herbst, Aichenegg, Bemel, Kaiser sî ministrulu de justitia; proiectulu comitetului se priimesce cu 69 contra 47 voturi,— ear pentru adjuncti de preture, ce suntu judecatori, se proiectara din partea comitetului adause de câte 300 f. pe anu, prin ceea ce apoi se urca spesele ministeriului de justitia cu 143,300 f.

Siedinti'a 53 a casei ablegatîloru din 20 Nov. (sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Hein sî Berger, apoi capulu de sectiune Mitis sî Contreadmiralulu Wissiak) e ca ordinea dîlei mai antâiu continuarea **bugetului pentru ministeriulu de justitia**. Positiunile lui singulare suntu:

1) Pentru directiune 209,291 2/3 f.
2) „ curtea apelativa 359,777 f.
3) „ justitia in tierile de coróna 8,531,432 f.
4) „ cladiri nóue pe sém'a justitiei 70,023 f.
5) urcarea lefiloru (vedi siedinti'a de eri.)

Cu totulu dar pentru justitia pentru periodulu de 14 luni 9,478,969 f. Se 'ncuviintiéza.

In privinti'a drumului de feru transsilvanu

scirea cea mai nóua e aceea, ca 'n siedinti'a din 3 Dec. a casei ablegatîloru dîse vicepres. **Conradu Schmidt** ca 'n afacerea acést'a densulu nu se póte multiamì cu aceea; ca ea sa remána o dorintia, ci trebuie sa spere cu confidintia, ca cestiunea acés'ta inca 'n sesiunea de fatia sa tréca din cuventu in fapta. La care respunde br. de **Kalchberg**: ca regimulu e convinsu, ca Austri'a numai asiá va remané potere mare, déca-si va duce liniele drumului de feru pâna la mâri; (Dór la Timisiu ori la Turnu-Rosiu e marea?! Red.)de aceea cestiunea drumului de feru transsilvanu a devenitu in adeveru o cestiune a imperiului; regimulua 'ndreptatu atentiunea sea cu totdeadinsulu asupr'a acestei afaceri, sî densulu crede ca póte promite, ca inca 'n sessiunea de fatia se va predá casei opropositiune in acésta privintia. Cuventulu e 'nsotîtu de applause.

Din Banatu.

Multu stimate Domnule Redactoru! In fói'a nóstra publica „Concordi'a“ Nr. 93—240 supt rubricele „Scólele nóstre populare“ sî „ceva despre starea seminariului gr. cat. centrale din Vien'a“ cetindu amu datu preste nesce idei séu pareri ale respectiviloru corespundinti, care eu subscrisulu le socotu a fi in óre care privintia false sî prin urmare nepractice, sî apoi dorindu cá nimic'a falsu sa nu prinda radacine in sinulu natiunei nóstre: me rogu Dle Redactoru! sa faci bunatate de a dá locu in colónele multu stimatului nostru Telegrafu reflecsiuniloru mele, care nu au pretensiunea de a fi ele infalibile, neratacitore, ci au ardórea aceea nevinovata sî derépta, care se va aretá mai in josu.

Se vedemu! Suptu rubric'a cea mai d'antâiu se propune eliminarea alfabetului chirilicu din scólele romanesci, „pentru ca acestu alfabetu e greu de invetiatu sî mai vertosu „pentru ca de cetirea cu densulu nu va avé copilulu in viétia „nici unu folosu, câci alfabetulu acest'a e inca acum esilatu, „iéra pre candu va cresce generatiunea venitória, numai din „poveste se voru cunósce scrisorile romanesci cele cu slove „chirilice, care la tóta templarea voru fi de interesu numai „pentru literatii nostri cei ce voru fi voindu a se cuprinde cu „studiele critice asupr'a literaturei véchi a Românîloru. Deci „daca copilulu ajungendu la etate va voii a se pregati pen„tru scrutarea literaturei vechie, atunci elu prin o tabula „ce-i vá splicá sunetele sloveloru, va poté cetí cârtile vechi „sî se va folosí de acea tabula cá de chei'a hierografeloru „s. a. s. a.

Oieptulu acest'a, dîca cine ce va vrea, e insemnatoriu; sî cu tóte ca toti adeveratii fii ai natiunei mai voimu literele decâtu decâtu slovele: totusi elu cere cá barbatii competinti, sî mai alesu auctoritâtile nóstre literarie din Sabiiu sî din Aradu sa-i dé mai multa atentiune sî sa desbata seriosu sî cu maturitate despre urmatórele:

1. Óre devenit'amu intru adeveru la acelu de comunu doritu tempu, cá sa nu mai fia de lipsa sî de folosu propunerea sloveloru chirilice in scólele nóstre? Sî déca amu devenitu,

2. Cine va cantá de acum inainte din cârtile besericesci in beserica sî in parochia, pâna cându ele voru fi totu numai cu slove chirilice tiparite? dóra nu se va comandá sî pentru atari templâri totu numai tabul'a hierografica?

3. Cum va corespunde preotîmea de acum inainte cu Protopopii sî Episcopii sei, sî anume preotii cari nu ar sci scrie cu slove chirilice sî totu nu li ar fi iertatu a scrie cu de altele, sî cumu voru intielege acei preoti cercularîele cu slove chirilice scrise? *)

4. Cumu voru poté cetí copiii scolari, candu voru ajunge la etatea barbatîei, au sî mai incóce, acele cârti romanesci de comunu folositóre, care pentru cá sa poata strabate in tóte laturele sî clasele Romanimei s'au tiparitu sî dela tempulu re'nvierei literelor romane pâna astadi, ba se tipareseu sî acum sî se voru mai tiparí inca unu tempu cu form'a de scriere la tóta Romanimea mai bine cunoscuta, adeca cu asiá numit'a chirilica? D. Corespundinte alu „Concordiei“ déca va vrea sa cumpanésca sî sa esamine mai afundu sî din firu in peru propunerea sea, credemu ca va afla-o nepracticabila.

Déca nemuritoriulu nostru poetu sî literatoru **Andreiu Muresianu** aflà de bine a-si publicá poesiele sale cu litere chirilice civile chiaru in tempulu esilarei acestoru litere (1862), asiá sî cu atâtu mai vertosu cartile de interesu istoricu, natiunalu, religiunariu sî moralu, cumu e sî istoriór'a bisericésca-politico-natiunale a Românîloru preste totu, dar mai alesu a Banatianiloru anunciata a dóu'a óra in „Telegr. rom. Nr. 1. a. c. s. a. s. a. se potu inca unu tempu tiparí cu literile chirilice civile cele de comunu cunoscute; sî noi credemu ca pâna atunci pâna candu literatur'a romanésca va prinde radacine bune in tóte partîle romanimei sî se voru familiarisá cu ea sî cele mai de josu clase ale poporului. Pre atunci credemu ca spiritulu tempului va deschide literelor nóstre strabune sî usiele altariului sî voru fi ele singure conducatórele Românîloru la lumin'a sciintieloru sî a adeverului.

Mai multe amu avea de a vorbí, intre cari sî despre originea literelor chirilice, dar le lasâmu acestea tóte pre alta data. Literele romane suntu a le nóstre, . . . nu ni le va mai luá nime in lume, ci alte lucruri ne lipsescu, care le scimu cei mai multi sî le asteptâmu dela venitoriu sî dela energiós'a, intielépt'a sî armonic'a lucrare a Românîloru. Fia cá acésta armonia sa nu se conturbe prin spiritulu de partita sî de proselitismu, care multu a stricatu intereseloru nóstre celoru mai inalte sî apoi sî acum din nou s'a incinsu prin Banatu.

Subt rubric'a ceealalta dîce D. Corespundinte (Unu calatoriu) „ca in limb'a nóstra romanésca nu se afla neci a sut'a parte de cuvinte slavice din câte de acestea se afla in limb'a mag. 'Tî stimezu, Domnule! zelulu care vediu ca-lu ai câtra dulcea nóstra natiune sî limba, dara mi vei iertá a indereptá acésta parere smintita spunendu-ti cum ca multu mai multe vorbe de origine slavica se afla in limb'a nóstra romanésca, de câtu in cea magiara. Adeverulu acest'a e recunoscutu sî pâna acum de literatii nostri si-lu va lamurí sî mai bine, cându va esî la lumina vorbariulu care se lucra in Banatu sî care va cuprinde in sine elementulu slavicu in limb'a romanésca sî elementulu romanu in limbele de origine slavica. Insa acestu opusculu literariu nu credemu ca va poté fi mai ferice cá mai susu mentiunat'a istorióra prea interesanta, carea mai de doi ani sta— cum amu dîce— nedesghiaciata de caldurosulu aburе alu miieloru de natiunalisti de prin toate partile Romanimei, ceea ce cu câte câtiva cruceri, cari te miri pre ce-i lapeda, ar poté-o (acea istorióra) usioru scóte la lumina. Dumnedieule, pâna candu atât'a ne-

*) Argumentulu acest'a nu ni se pare destulu de cumpanitoriu pentru ból'a acést'a aru fi elu leacu. Red.)

pasare la Români, inca si la cei mai buni si mai avuti — de literatur'a si cultur'a loru ?!

Acést'a o insemnaiu aci intr'altele si din acea causa, cá sa nu alunece cineva a crede, cum ca preatins'a istoria, nefiindu amintita si ea de D. Iosifu Vulcanu in „Concordia“ Nr. 81 a. c. sub rubric'a „Nepasarea publicului“, va fi dóra avendu vre-o sórte mai ferice de câtu opurile acolo mentiunate. T—u.

Din Bucovin'a inregistrâmu dóue sciri. Un'a ca scólele populare suntu in crescere, urcandu-se numerulu loru la 112, pecandu in anulu trecutu erau numai 90 ; s'au infiintiatu dara scóle nóue 22, care insa, dupa „Bucovin'a“ patimescu de putîn'a eruditiune si aptitate a 'nvetiatoriloru.— Alt'a, ca de ací 'ncolo, dupa decisiunea senatului imp.; Evreiloru se da voia a cumperá case si mosii in capital'a Cernautiu,— o lege acést'a, ce va fi de insemnate urmâri nu numai pentru capitala, ci pentru tóta tiér'a.

Lucrurile din Croati'a.

Ce resultate practice voru fi avutu conferintiele din urma ale comitiloru supremi croato-slavoni adunati la Cancellari'a loru aulica din Vienn'a, nu s'a publicatu prin diuarie, si se póte, cá resultatele sa nu fia trecutu preste marginele unei simple contielegeri verbale ; foile din Vienn'a insa, si cu deosebire „Presse“ profetiesce cu unu felu de satisfactiune, ca persónele inalte adunate la aceste conferintie voru poté istorisá in patri'a loru, ca partid'a legei fundamentale din Februariu cresce pe dî ce merge, de si 'ncetu, dar siguru, si ca din contra partidele, ce portara vorb'a in diet'a din 1861, scadu si se nimicescu de totu. Ba se da cu socotél'a, ca partid'a constitutiunei din Februariu, séu mai oblu : partid'a tramiterei la senatulu imperialu atât'a e de mare si de tare, incâtu la cea mai de aprópe sessiune a senatului imperialu voru luá parte si ablegatii croato-slavoni. Acésta straformare in opiniunea Croatiloru are, dice fói'a numita, de a se computá parte mare intrârei Transsilvaniloru in senatulu imperialu, apoi convictiunei despre nimicitatea ideiloru escentrice despre unu imperiu mare slavîcu la médiadî ; dar parte mare sa fia contribuitu la ea si unu cerculariu emisu in lun'a trecuta decâtra Mitropolitulu Haulik, prin care acest'a provóca clerulu seu a conlucrá pentru ide'a alegerei si mergerei la senatulu imperialu.

De se va adeverí prin fapta, ceeace spera regimulu si cu elu toti partinitorii constitutiunei imperiale; déca adica se voru induplecá si Croato — Slavonii de a tramite ablegatii sei la senatulu imperialu, atunci partid'a uniunistica a perdutu si a dóu'a bastiune, si cetatiui'a, ce se tine de trei ani cu atât'a cerbicia, ni se pare ca va trebuí sa se predea. Dar póte nici ca va asceptá pâna atunci.

Varietâti si noutâti de dî.

(Daru imperatescu.) Maiestâtile Sele Imperatulu Ferdinandu si Imperatés'a Mari'a Ann'a au daruitu pentru repararea si intocmirea bisericei rom. cat. din Sabiiu 500 f

(Filantropia). Maiest. Sea Imperatés'a Carolin'a August'a a contribuitu la fondulu pentru cladirea unui institutu de educatiune si grijirea bolnaviloru in Sabiiu 1000 f.

Marele—Duce Constantinu impreuna cu soti'a si suita numerósa fura in 20 Noiembre la dineulu de despartire la Mai. Sea, si in 21 Nov. plecà din Vienn'a câtra Monacu si Stuttgart.

Manifestatiunile Germaniloru pentru Schleswig—Holstein crescu pe dî ce merge; in tòie orasiele si orasielele se formèza comitete, se aduna bani, se culegu subscriptiuni. Vomu vedé, de voru ajunge Germanii de asta data si pân' la fapta, — ori voru remané si acumu, precumu i-amu pomenitu, numai pelânga vorbe bune si frumóse.

Sessiunea senatului imperialu se aude ca se va terminá in 19 Decembre, si diet'a transsilvana se va redeschide cam pe la 15 Ianuariu c. n.

Pentru statistic'a Moldovei, ce o-a compusu, a priimitu dragomanulu alu doilea alu agentiei din Iasi, d. Körnbach dela Mai. Sea Imperatulu medali'a cea mare de aurn pentru arte si sciintie.

In favórea Schleswig — Holstein'ului erá sa se faca de curendu in Vienn'a o demostratîune marétia prin o adunare de poporu. Directîunea de politîa insa nu permise, a se face acésta adunare ; câci fiindu Vienn'a capital'a unei monarchii cu multe natiunalitâti si multe limbi, ear demonstratiunea proiectata gonindu interesse numai germane, aru produce nemultiamire in natiunalitâtile celelalte negermane.

„Buciumulu“ de unu tempu incóce in toti numerii sei aduce sub rubric'a „Bibliografia“ consemnarea foiloru romanesci din Austri'a, si le recomanda cititoriloru sei. Suntemu datori din parte-ne, a multiamí „Buciumului“, pentru acésta manifestatiune simpatica pentru noi, cu atât'a mai vertosu, câci ea urmà din propriulu indemnu alu on. redactiuni si câci ne e unu testimoniu prea invederatu de viulu interesu, ce-lu au fratii de dincolo pentru'viéti'a nóstra spirituala. Amu dorí numai, cá sa se adauge la foile de dincóce si „Organulu pedagogicu“, care ese 'n brosiure lunarie si aduce multu materialu pretiosu din sfer'a instructiunei si a educatiunei.

(Statiuni de telegrafia.) In Sighisiór'a, M. Vásárhely si Reghinulu sasescu s'an infiintiatu statiuni de telegrafia. Depesie private se espedéza in dîlele septemânei si la serbatori dela 9 pân' la 12 nainte, si dela 2 pana la 7 òre dupa amédi; ear dominec'a dela 8 pâna la 9 nainte, si dela 2 pâna la 5 dupa amédi.

Prospectu politicu.

Politic'a e cá si tempulu: acumu mai seninu, acumu mai tulbure.

In urm'a cuventârei de tronua lui Napoleonu mai tóta lumea erá entusiasmata de ideea congressului ,pâna câudu nu veni cabinetulu englesu sa o obóre dela inaltîmea ei cea d'antâiu, carei se associara respunsurile neprecise din partea Austriei si Prussiei. Relatiunile intime, ce erau intre cabinete, au inceputu in urm'a acestoru impregiurâri a se schimbá, si adî ne imputernicescu scirile din Parisu a comunicá recél'a, ce au intratu intre cabinetulu din Parisu si celu din Vienn'a. O corespundintia a Ostd. Post din Parisu spune, ca Drouyn de Lhuys in comitiv'a dela depesi'a circularia tramisa câtra ambassad'a din Vienn'a in privinti'a objecteloru pertractande in fiitoriulu congressu, si- esprima parerea de reu, ca s'au insielatu in sperantiele, ce le punea in cabinetulu austriacu. In Paris aru fi ómenii tari in presupunerea, ca Austri'a aru fi intielésa in punctulu congressului cn Angli'a.

Din multe pârti s'au asceptatu o programa fixata, din care sa se póta sci lamuritu, ce este de a se pertractá la congressu. Ministru Francesiloru inse replica, ca imperatulu Napoleonu cá celu mai teneru dintre Suverani nu au vrutu sa ia asupra-si rolulu de decidatoriu, „dar, continua acelu ministru in o depesia catra unu marquis Cadore „unu conflictu deplorabilu adapa Poloni'a cu sânge; sa se mai continue acel'a ? Unu conflictu esista intre Dani'a si Germani'a, sa stea cabinetele indiferinte fatia cu elu? In principatele dela Dunare sa domine inca anarchi'a ? Sa stea Itali'a si Austri'a totu cá inimice priveghinduse un'a pre ceealalta ? Sa mai dureze ocupatiunea francesa in Rom'a? Staturile sa mai continue de a se totu inarmá ?!“

Intraceea mai tóte diuarele mari ni se presentéza cu articlii si estrase atingatóre de brosiur'a esita in Paris sub titula: „Napoleonu si congressulu.“ Brosiur'a se dice ca descrie pre imperatulu Napoleonu III. cá pre monarchulu celu mai iubitoriu de linisce si de pace, carele si acumu au cautatu, cá prin ide'a congressului sa impedece conflictele, ce s'aru putea nasce din referintiele cele anormale ale stateloru din Europ'a. In casulu insa candu suveranii Europei nu aru vrea sa intieléga acésta voce binefacatóre, atunci resboiulu va fi neevitabilu. Vin'a insa va fi adscrisa acelor'a, cari nu au vrutu sa evite relele unui resboiu.

Brosiura pomenita termina:

„Déca puterile cele mari nu voru voí séu nu voru puté sa se intieléga , si voru face congressulu impossibilu; déca ele voru inchide séu voru dá ansa la inchiderea unicei carari câtra pace; déca ele din capriciu voru voi a sustiné unu trecutu cutropitu si voru purcede pre calea, carea mai curendu séu mai tardîu duce la resboiu, atunci, resboiu pentru resboiu, atunci Franci'a si imperatulu au unu interessu mare, cá resboiulu sa se intemple inainte de a se perde impressiunea, carea o au facutu cuventarea din 5 Novembre asupr'a popóreloru.“

„Resboiu pentru resbboiu - va atâtu mintea câtu si politic'a, cá in primavér'a viitóre resboiulu sa fia dechiaratu !“

„Botschafter“ respunde ca din punctu de vedere banalu nu aru dorí resboiulu, inse déca Franci'a doresce, nu se va speria nimenea de elu. Crede, ca tractatele din din 1815 suntu neplacute, pentru aceea se remâna respectate, ear déca Franci'a vrea sa provóce de nou o coalitiune asupra-si: cu Dieu , dice „Botschafter“ câci esperintiele dela 1813—15 nu suntu pentru noi, ci pentru Franci'a neplacute— sed tempora mutantur.—

O alta idea gigantica totu din Franci'a e a lui Girardin, carele vrea, cá popórele sa se conchiame la congressu in capital'a Europei si sa prochiame pe Napoleonu de imperatulu popóreloru. „Déca insa nu aru succede nici acést'a, atunci sa se revólte popórele singuratice contr'a principeloru loru“ cu aceste cuvinte dice M. S. ce-si termina Girardin articululu seu intitulatu „pacea lumei“.

Fiva congressu, fiva resboiu, fivoru amandóua, ne va a-

retá viitoriulu; la tóta intemplarea miscarile acestea merita sî atentiunea nóstra.

Nemtii se afla de astadata eagagiati cu Danii, in prosce-niulu lumei. Credeamu ca de astadata voru seversî o fapta mare politica, insa déca nu ne incelamu in cursulu lucruriloru, ei sî de astadata voru remâné pre josu in urma cunoscutei: Roma deliberante Saguntum perit.

Despre celelalte parti ale Europei tacu acumu dîuarele tacere adunca. Din cându in cându ne mai spunu despre cate o lupta castigata de Poloni contr'a Rusiloru séu din contra sî atât'a e totu.

Din apropiére anca avemu despre confratii Romani de astadata pucine sciri, ca adeca camer'a loru au facutu unu proiectu de respunsu la cuventarea de tronu, prin care intrunu modu curtenitoriu sucesce tóte momentele insemnate ale cuventârei sî mutatis mutandis, pucinu se deosebesce de celu din anulu trecutu. Asceptâmu cu incordare desbaterea asupr'a acestui proiectu, dar cu deosebire priimirea lui- la intemplare sa fia sprijinitu de camera, din partea Principelui.

In dîlele din urma au presentatu ministeriulu o suma de proiecte de legi camerei, acele suntu dupa „Romanulu" urmatórele:

Proiectu de lege pentru organisarea unei sisteme militare in tiéra. Proiectu de lege pentru deschiderea unui creditu de 7,986,000 lei pentru cumparatóre de arme sî munitia de resbelu. Proiectu pentru infiintiarea granicieriloru in Romani'a de dincóce de Milcovu sî desfiintiarea celoru actuali. Proiectu pentru unu creditu de 800 mii de lei pentru infiintiarea unei fonderie de tunuri cu materialulu trebuitoriu a 50 tunuri.

Proiectu de unu creditu, de 3,240,476 lei necesari la infiintiarea sî intretinerea pe anulu 1864, a granicieriloru de dincolo de Milcovu. Proiectu pentru infiintiarea dorobantiloru in Romani'a de dincolo de Milcovu, sî formarea actualiloru gendarmi, intr'unu regimentu de husari sî unu escadronu de gendarmi pentru orasiulu Iasi. Proiectu de lege, asupr'a regulârei definitive a bugetului esercitiului 1860, pentru partea de dincolo de Milcovu. Proiectu pentru unu creditu de 69,600 lei pentru personalulu delegatîloru ce trebuie a se numí spre confectiunarea roluriloru patentabiloru din tiéra. Proiectu pentru sanctiunarea crediteloru suplementarie deschise diferiteloru ministerie pentru esercitiulu aniloru 1862 sî 63 spre intîmpinarea cheltuieliloru reclamate de diferite servicie. Prroiectu pentru constatarea sî lamurirea dreptului de pensiune a 52 persóne. Proiectu pentru acordarea unui creditu de 492,500 lei in comtulu summei alocate prin bugetulu anului viitoriu 1864 pentru carausi transportatori de sare la schelele Dunârei a 12,700,000 oca sare. Proiectu pentru concessiunea rezoului câiloru ferate de dîncóce de Milcovu. Proiectu relativu la mine, miniere sî cariere. Proiectu pentru infiintiarea camereloru consultative de agricultura sî a unui consiliu generale superióre. Proiectu de lege despre comunulu fnnctiunatiloru. Proiectu de lege pentru neviolabilitatea domiciliului. Proiectu pentru asigurarea libertâtii personale.

Nr. 66—2 **Concursu.**

Statiunea de invetiatoriu din Almasiulu mare, care este impreunata cu unu salariu de 100 f. v. a., cuartiru sî lemne — se afla vacanta; cei ce voiescu a ocupá acésta statiune sa se infatîsieze séu adreseze la subscrisulu cu documintele cuviincióse pâna 'n 10 Dec. a. v. 1863.

Secarambu in 17 Novembre 1863.

Sabinu Piso,
Protopopulu Tractului Gioajiului II.

Nr. 68—1 EDICTU.

Prin care Savu Morariu din Salisce, Tienutulu Sibiiului, de tempu mai indelungatu au parasitu pre soci'a sea legiuita Ann'a Bucur Herti'a din Salisce, fâra de a se sci loculu sî modulu petrecerei lui, se indetoréza, cá in restempu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu sa se infatîsieze innaintea scaunului protopopeseu subscrisu, cu câtu la din potriva, sî fâra de elu, se voru hotârî cele de S. S. Canóne bisericesci prescrise.

Sabiiu in 22 Novembre 1863.

Forulu protop. gr. res. alu Tract. Sabiiului I.
Ioannu Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 69—1 **Edictu.**

Ioann Popa din Comun'a Cornatielu, carele de mai multu timpu au parasitu cu necredintia pre legiuit'a s'a sotia Mari'a lui Petru Danciu totu de acolo, sî nu se scie loculu aflârei luî, de óre ce soti'a lui au pornitu procesu de despartienie asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, a-se presenta innaintea snbscrisului scaunu Protopopescu, cu atât'a mai siguru, câci la din contra, sî in absenti'a lui, se va decide procesulu de susu, in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre greco-orientale.

Dela scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului II-lea alu Sabiiului.

Sabiiu in 30 Novembre. 1863.

Ioannu Pannovicium. p.
Protopopu.

Adeverintia sî rogare.

Dela balulu, ce s'a datu la Sabiiu in 10 Octobre a. c. in favórea fondului juristiloru au remasu venitu curatu sî s'au predatu presiedintelui subscrisului comitetu 100 f. 56 xr., — ceeace prin acést'a se adeverésce.

Comitetulu folosesce ocasiunea data, pentru de a apelá de nou la simtiulu filantropicu alu on. publicu, sî cu deosebire a rogá pre acei'a, cari au sî adunatu câte ceva spre acestu scopu (precumu d. c. audîmu de o colecta facuta in Reghinu in primavér'a trecuta sî concrediuta spre administrare P. Prot. gr. cat. Crisianu de acolo), a grabí câtu se póte cu administratiunea summulitieloru strinse; câci ajutórele suntu de totu suptîri, ear numerulu concurintîloru — spre bucuri'a nóstra sî a natîunei intregi — cresce pe dî ce merge.

Sabiiu in 25 Novembre 1863.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru.

Multiamita publica.

Prin P. On. D. Vicariu gr. cat. din Fagarasiu N. Maniu s'au tramisu la fondulu juristiloru summ'a de 13 fl. 67½ xr. v. a., sî anume:

Din parochi'a Fagarasiului Parochulu 2 f. Capelanulu 30 xr. Cass'a bisericei 77 xr. Cas'a dto femeiloru 30½ xr. dd. dela fetiele bisericei 70 xr. Parochulu din Coman'a de josu 1 f. Biseric'a din Vaidarece 1 f. Parochulu din Vaidarece 50 xr. Biseric'a din Siebesiu 80 xr. Parochulu din Ludisioru 50 xr. Par. din Hurezu 30 xr. Par. din Siercaia 1 f. Par. din Dridif 1 f., dela biserica 50 xr. — 1 f. 50 xr. Par. din Porumbaculu de susu 1 f. Parochulu din Easiu 1 f. Biseric'a din Ileni 1 f. — pentru cari atâtu P. On. Domnu Vicariu, câtu sî celoralalti nobili contribuitori prin acést'a se aduce multiamita publica.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 28 Nov. 6 Dec. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7
„ de midilocu „	2	—
„ „ códa „	1	93
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 27 Nov. | 9 Dec. 1863.

Metalicele 5%	74 35	Actile de creditu	186 30.
Imprumutulu nat. 5%	81. 10	Argintulu	117. 25
Actile de banca	790	Galbinulu	5. 70

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tidgorasano.fiei diece

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi' si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fo.ei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si trei stráine pe anu 12 fl. pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 109. ANULU XI.

Sabiiu, in 1 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru antei óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Afaceri esterne si interne

in senatulu imperialu.

Vienn'a 25 Novembre. (Coresp. orig.) Bugetulu Ministeriului afaceriloru esterne produce de comunu desbaterile cele mai interessante in cas'a ablegatîloru.

Bugetulu de estimpu insa, carele se luà vinerea trecuta la pertractare, produse nesce desbateri cu atât'a mai interessante si mai infocate, cu câtu in acelea-si veni innainte si cans'a Schleswig—Holsteinului, in care causa Ministrulu Rechberg respunse totodata la o interpelatiune, ce i-o facà cas'a ablegatîloru cu vre-o câte-va dîle mai nainte. Oratorii cei mai renumiti participara la acele desbateri. Atacurile fusera atâtu de vehemente, incâtu a dóu'a dî se si latî faim'a despre o demissiunare ministeriala. —

Astadî venira la ordidea dîlei bugetele celoru trei Cancelarii aulice si prin urmare si alu cancelariei transsilvane, dintre care alu Ungariei si alu Transsilvaniei se si pertractara, eara alu Croatîei se amanà pe siedinti'a venitóre.

La bugetulu Ungariei nu luá cuventulu nimeni afara de Bariiu, carele aduse unu amendementu, spre a se incuviintiá sumele fâra de nici o desbatere, din causa, câci Ungari'a nu e representata si câci si in anulu trecutu totu astfeliu s'au urmatu; dar nu fu sprijinitu de ajunsu. Eara la alu Transsilvaniei participara dintre Transsilvaneni: Puscariu, Fekete — Negrutiu, Pope'a, Groisz, Zimmermann, si, cá representante alu regimului, Br. Reichenstein.

Puscariu si Vice-cancellarulu Br. Reichenstein vorbira la positiunea „cladirea drumuriloru“ in contr'a stergerei a loru 39,461 f. propuse de comitetulu respectivu; dar nu isbutira.

Fekete—Negrutiu facù trei amendemente: unulu pentru immultîrea ajutoriului imperatescu anualu pentru preotîmea gr. catolica inca cu 30,000 f.; alu 2 pentru imultîrea lefiloru professorale la scól'a normala din Blasiu, si alu 3 pentru infiintiarea unui institutu pedagogicu in Blasiu, si dotarea acelui'a cu 3000 f. anuali.

Popea mai antâiu facù si elu unu amendementu asemenea celui d'antâiu alu lui Negrutiu, pentru immultîrea ajutoriului imperatescu anualu pentru preotîmea resariténa dela 25,000 f. la 60,000 f. anuali. Tóte amendementele acestea se decise a se dá mai antâiu comitetului de finantie, spre a reportá asupr'a loru.

Dupa aceea totu Pope'a la rubric'a „Fundatiuni si ajutorintie spre scopuri de instructiune“ tînù o vorbire mai lunga despre relatiunile celoru dóue Academii de drepturi din Sabiiu si Clusiu; apesá, ca in Transsilvani'a constitutiunea tierei se baseza pre sistem'a natiunala si confessiunala si ca cele dóue Academii de drepturi si-au caracterele loru speciale natiunale: cea din Sabiiu este germana si cea din Clusiu magiara, apoi si-indreptà rogarea câtra regimu: Cá acest'a orisa mai infiinteze in casî o a trei'a Academia de drepturi natiunala româna, orisale contragapre cele dóue esistinte intr'un'a singura paritetica.

Decurgerea intréga a desbateriloru asupr'a bugetului Transsilvaniei, se póte vedé din raportulu stenograficu respectivu, care-lu voiu tramite mâne.

Summ'a recerintiei se incuviintià cu 3,799,205 f. si acoperirea cu 91,076 f. pentru Transsilvani'a.

In dîlele trecute au mai venitu la cas'a ablegatîloru unu proiectu supletoriu din partea regimului, prin care se mai cerura inca pentru Transsilvani'a inca vre-o 83,000 f. si anumitu in urm'a petitiunârei Escellentiei Sale Par. Eppu dieuuesso Andreiu Br. Siagun'a pentru dotarea Consistoriului resariténu si a seminariului clericalu 30,000 f. annali, apoi pentru leaf'a Vicecancelarului, alu comitelui sasescu etc. Acestu proiectu inca va ajunge in decursulu septemânei acestia la ordinea dîlei.

Inca in decursulu sessiunei acesteia, dupa cumu ne assigura cei competinti, va veni innainte si cestiunea drumului de feru, asiá cá celu pucinu in principiu sa se concessioneze acumu.

Sessiunea presinte a senatului imperialu se va incheiá in 18 ori 19 l. c. c. n., cumu se dice, prin Maiestatea Sea in persóna.

Dela senatulu imperialu.

La siedintî'a 53 a casei ablegatîloru avemu sa adaugemu lânga cele espuse in nr. premergatoriu, ca dupa bugetulu de justitia veni la rendu bugetulu pentru marin'a de resboiu.

Comitetulu propune a se acordá 9,382,034 f., pecandu regimulu ceruse 12,098,657, va sa dica sbate din preliminariulu regimului preste 2,700,000 f. Ablegatulu Conti din Triestu vorbesce in contr'a proiectului comitetului, espunendu de câta trebuintia e pentru imperiu marea adriatica si o potere imposanta marina. Austri'a trebuie sa-si maresca marin'a intru atât'a, incâtu nu numai sa fia 'n stare de a se aperá incontr'a unei blocade straine, ci la tempu de lipsa sa poata luá si initiativ'a intr'unu resboiu de mare. De aceea densulu trebuie sa se declare incontr'a proiectului comitetului. Cá 'n treaatu apoi critiséza procederea senatului fatia cu cetatea Triestulu (câreia se proiectase a i se luá privilegiulu de portu liberu), si numesce acésta procedere „nedémna“, dupace Triestulu au adusu atâtea sacrificie pentru imperiu. — La cuvintele lui Conti: ca acumu mai multu decâtu ori cându nu trebuie crutiatu, respunde Herbst, ca acumu mai multu decâtu ori cându trebuie crutiatu. — Si cu acestea desbaterea generala e gat'a. Ministrulu de marina, Br. Burger trage o paralela intre bugetulu din anulu trecutu si intre acest'a, si afla, ca pelânga reductiunile facute de comitetu marin'a austriaca in locu de a propasî, cá si ale altoru staturi, e condamnata a repasî; câci nu numai nu va fi 'n s'are a se tiné in positiunea normala, a-si pastrá nâile, a-si cresce oficierii si cadetii, ci nici o naia (corabia) 'nceputa nu o va poté aduce la deplinire. Austri'a nu va sa se faca potere marina aggressiva (atacatóre), ci va numai o marina proportiunata cu positiunea si poterea sea.

Apoi se 'ncepe desbaterea speciala si se citescu dupa proiectulu comitetului si se'ncuviintiéza urmatórele positiuni:

1) Directiunea centrala	112,057 f.
2) Oficie	512,729 f.
3) Comande de nâi etc.	172,446 f.
Spese straordinare	129,325 f.
4) Trupele	1,268,060 f.
5) Institute (de crescere. spitale e'c.)	130,211 f.

Pentru sustînerea nâiloru gat'a de a 'ntrá 'n mare proiectéza comitetulu 1,499,522 f. Comitetulu a scadiutu din summ'a ceruta de regimu 229,070 f. mai cu séma pentru aceea, câci dupa declaratiunea regimului din armat'a de mare numai camu a trei'a parte trebuie sa petréca pe apa. Conti staruiesce a remané in locu acésta summa; câci poterea marina nu e pentru pace, ci pentru resboiu. Asemenea si Contreadmiralulu Wissiak cérca a demonstrá, ca acea summa e de lipsa pentru adaptarea cuvenita a nâiloru. Pentru proiectulu comitetului vorbescu Dr. Taschek, Schind-

ler, Dr. Herbst, Skene; incontr'a lui sî in favórea propositiunei regimale, respect. a propositiunei lui Conti vorbescu: Contele Vrints, ministrulu Conte Rechberg, Hagenauer sî inca odata ministrulu de marina Br. Burger.

Venindu la votare, propunerea remâne 'n minoritate de 39 voturi, sî asiá se priimesce proiectulu comitetului.

Cá o incisa intrevenì sî cuventulu lui Skene, care cerù cá presiedintele sa reprobeze in publicu espressiunea lui Conti: „ca procederea senatului imperialu fatia cu cetatea Triestulu este nedémna, — ceea ce se sî facu."

Positiunile „cladiri de uscatu sî de apa" cu 96,000; „alte spese pentru marina" cu 73,000 f., „spese de pensiunâri" (Versorgungsauslagen) cu 215,243 f., tóte aceste cá ordinare, se 'ncuviintiéza fâra desbatere.

Apoi vinu la rendu straordinariele, sî se priimesce positiunea 3) (vedi mai susu) fâra desbatere cu 129,325 f. — La postulu urmatoriu, adica: „sustînerea sî re'ntregirea materialului de flota" comitetulu proiectase pentru ordinariu pe periodulu de 14 luni 4,031.314, ear pentru straordinariu summ'a preliminata de 1,639.578 f. a o sterge sî a lasá pe periodulu de 14 luni numai 223,330 f. câci in positiunea de fatia a imperiului acel'asi n'are lipsa nici de a se cladí mai departe acumu deodata cele dóue nâi ferecate, nici a se 'ncepe cladirea celei de a trei'a. — Conti propune dincontra, cá: 1) summ'a ceruta de regimu pentru o a trei'a naia ferecata de 394,575 f. sa se 'ncuviintieze; 2) summ'a straordinara ceruta de regimu pentru o naia ferecata: 1,372,320 f. sa se 'ncuviintieze; 3) eventualminte pentru urgarea cladirei duoru nâi ferecate sa se 'ncuviintieze summ'a de 681,160 f. Cele dóue propuneri d'antâiu nici ca afla sprijinire; a trei'a e sprijinita, sî asupr'a eii se 'ncinge discussiune intre Dr. Giskra, ministrulu Br. Burger sî Contreadmiralulu Wissik; celu d'antâiu apera, cesti doi din urma combatu propunerea comitetului; la votare propunerea lui Conti remâne sî de asta data 'n minoritate, sî se priimesce cu maioritate de voturi atâtu ordinariulu, câtu sî estraordinariulu dupa propunerea comitetului.

Dupa aceea propune ableg. Cerne din Gorilî'a, cá tóte contractele pentru lucruri sî liveratiuni pentru totu, ce se tîne de marina, sa se faca pe calea licitatiunei publice, sî nu prin acorduri (tocmeli.) (Propunerea se aduce la votare la capetulu siedintiei, dar remâne in minoritate).

Apoi se trece la rubric'a „acoperire". Venitu-rile propri in summa de 82,000 f. pe periodulu de 14 luni se 'ncuviintiéza.

(Dupa decisiunile aduse remânu dar a se dá din finantiele statului 9,382,034f.)

Comitetulu mai propune a se esprime urmatórele dorintie:

1) cá preliminarea pentru nâi zidinde sa nu se mai faca summatim, sî de câte ori se va zidí o corabia nóua, totdeun'a sa se presenteze spesele zidirei, ale adaptârei, traiulu soldatîloru, sî prestetotu tóte spesele, sî astfelu catimele de lipsa apoi sa se céra la fia care anu.

Dupa câteva observâri ale ministrului Burger, din care vedemu, ca durat'a unei nâi e de 16 ani, se priimesce acésta propunere; asemenea propunerea a dóu'a: 2) ca zidirea unei a trei'a nâi ferecate are de a remané de totu pe josu, la carea ministrulu Burger face unele observâri, ear Giskra o rectifica sî o apera cá o mesura trebuintiósa.

In siedint'a 54 a casei ablegatîloru (din 3 Dec. 21 Nov. sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministri Schmerling sî Burger) suntu mai multe obiecte la ordinea dîlei. Le vomu luá tóte dupa rendu.

Celu d'antâiu e bugetulu „marinei comerciale." Ref. Hagenauer. Comitetulu incuviintiéza fâra desbatere atâtu recerutele singuriteloru pârti, preste totu in summa de 1,427,523 f., câtu sî veniturile propri in summa de 279,360 f. Mai departe propune comitetulu, a declará cas'a, ca ea subordinarea marinei comerciale sub ministeriulu de marina o privesce cá o mesura pagubitóre atâtu in privinti'a administrativa, câtu sî economica, sî ca prin urmare bugetulu ministeriului lu marina l' incuviintiéza numai cá unu ce straordinariu.— Asupr'a acestei cestiuni se nasce o discussiune scurta; ministrulu de marina Br. Burger espune motivele, ce au indemnatu pre regimu la acésta mesure; Dr. Herbst apera proiectulu comitetului, aretandu ca trebile comerciale atât'a suntu de diferite de ale marinei belice, incâtu amploiatii dela un'a nu se potu transpune la cecalalta, prin urmare ele nu potu fi puse subt unu ministeriu, ci afacerile comerciale reclama re'nfiintiarea unui ministeriu propriu de comerciu, cârui'a apoi dupa natur'a lucrului trebuiesce subordinata sî marin'a comerciala.— Totu cam in acestu intielesu vorbesce sî Winterstein. La votare proiectulu comitetului se priimesce mai cu unanimitate.

Acum urméza alu doilea obiectu de desbatere: bugetulu ministeriului de comerciu. Celu d'antâiu vorbitoriu la desbaterea generala este Baritiu, care espune o multîme de rele, ce 'mpedeca comerciulu cu Moldo-Romani'a: incetarea tractatului dela 1838., drumurile cele rele, post'a cea defectuósa sî tardîa, telegraf'a cea preste mesura scumpa, secaturile cu paspórtele, iregularitatea afaceriloru consulare, in fine lips'a drumului de feru la marea neagra.— totu lucruri de mare importantia, in privinti'a câror'a e de cea mai urginte necessitate, cá regimulu austriacu sa intre in negotîatîuni serióse cu regimulu romanescu. Nainte de tóte insa doresce, a se revedé tractatulu cu Moldo-Romani'a dela 1838, sî tractatele comerciale cu Turci'a din sut'a trecuta, in fine regularea competintiei judecatoresci a consulateloru. Br. Riese-Stallburg cere a se aperá lucrurile de comerciu din monarchia incontr'a concurintiei din afara. Cont. Kinsky se plânge asupr'a manceloru mesuri luate incontr'a latîrei epidemieloru de vite, sî 'ntréba pre regimulu, de ce institutiunea veterinariloru (doftoriloru de vite) sî comissiunile cele multe au produsu pân' acum folosu asiá de putînu?

La desbaterea speciala se prelimina, dupa proiectarea comitetului, spese ordinarie sî estraordinarie pentru directiunea centrala pe periodulu de 14. luni: 274, 401 f.

Nerespundiendu-se la 'ntrebarea lui Kinsky acést'a, intréba Cont. Vrints: ca are ministeriulu de comerciu de cugetu de a respunde lui Kinsky? Presiedintele esplica, ca Kinsky n'au facutu interpellatiune formala, ci au pusu o 'simpla 'ntrebare; cu tóte acestea Br. Kalchberg respunde, ca regimulu n'are alte midilóce in privinti'a acést'a, decâtu organele administrative; deci se descarca pe ele. — Cu acestea positiunea: directiunea centrala se 'ncuviintiéza.

Positiunile: Institutulu de agronomia in „Altenburg-ulu ungurescu" cu spese pe 14 luni: 41,538 f., sî cu venituri de 26,497 f., apoi „cultivareatierei" cu spese de 156,005 f. sî venituri de 4017 f., dupa aceea „capitanatulu montanisticu" cu spese de 213,414 f. sî venituri 2046 f.— se 'ncuviintiéza fâra deshatere.

La positiunea „venitulu din poste" propune dr. Daubek, cá lefile conductoriloru, espeditoriloru sî servitoriloru sa se urce ' proiectulu regimului de 554,137 f. cu diece percentu (la suta.) Regimulu a fostu proiectatu pentru urcarea salarieloru 75,193 f., comitetulu mai adausese cam 36,000 sî facuse unele schimbâri sî in administratiune sî 'n organismulu personalului. Ministrulu Plener combate acestu amestecu in afacerile interne ale servitiului; mai cu séma candu acelea suntu numai la cutare séu cutare specialitate de oficiali sî nu la toti. Dupace mai vorbesce sî Br. Doblhoff totu in favórea proiectului comitetului, se priimescu urmatórele positiuni: acoperirea 15,916,519 f., spese ordinare sî straordinare 11,442,611 f.

In fine se mai facu unele proiecte pentru imbunatatîrea stârei oficialiloru postali.

Urméza postulu „institute telegrafice." Directorulu de telegrafia, Brunner de Wattenwyl reprobéza procederea comitetului, care a stersu summ'a de 27,279 f. ce se cerura mai multu decâtu in anulu trecutu, aretandu ca venitulu din telegrafia s'au duplicatu, prin urmare e cu dreptulu, cá sa se acordeze sî spese mai multe.— In fine dupa ce mai vorbesce Brosche sî Brunner inca odata pentru remanerea summei espuse, ear Br. Doblhoff incontr'a eii, aceea se 'ncuviintiéza. Positiunea acest'a dara face: acoperirea 2.606,000; spesele ord. sî straord. 2, 659,652 f.,— tóte pe periodulu de 14 luni.

Apoi vinu la desbatere propunerile lui Baritiu, despre care vorbiramu mai susu, precumu sî a lui Conr. Schmidt(carea o puseramu subt ochii cititeriloru nostri in nr. 108 sub rubric'a: „In privinti'a drumului de feru transsilvanu", unde comunicaramu sî respunsulu Br. Kalchberg la ea.) La espositiunile lui Baritiu respunde Br. Kalchberg, ca regimulu e cu atentîune la acele impregiurâri sî parte a sî luatu mesuri pentru indreptarea loru. — Propunerile lui Baritiu se decide a se predá comitetului de finantie.

Br. Riese — Stallburg mai aduce unele proiecte privitóre la assecurarea campuriloru, la regularea apeloru sî a pescuitului, in fine la pastrarea sî semenarea padurilovu, — care tóte se priimescu fâra desbatere.

Siedinti'a 55 a casei ablegatîloru (sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Schmerling, Meesery, Lasser, Plener, Hein) a fostu un'a din ecle asceptate cu mai viu interesu din partea publicului. Acestu interesu se manifestà de ajunsu prin multîmea cea ne'ndatinata a publicului privitoriu: logele de curte, diplomatica, a casei de susu, galeriele,-tóte erau pline indesuite. Câci la ordinea dilei fu: respunderea la interpellatiunea lui Rechbauer in caus'a Schleswig-Holstei-nului. Noi comunicaramu acestu respunsu pe scurtu in nr. penultimu; cuprinsulu lui e, ca Austri'a impreuna cu Prussi'a voru staruí pentru indeplinirea esecutiunei in Schleswig — Holstein, dupacumu acecasi fusese decretata in senatulu confederatiunei germane; ear intrebarea successiunei in aceste principate remâne deocamdata deschisa. — Rechbauer respunde, ca respunsulu l'a multiamitu numai intru atât'a, incâtu Austri'a va sa procéda solidarminte cu Prussi'a; ear ca dens'a va sa se alieze cu regimulu lui Bismark, acést'a nu o va aprobá nici unu austriacu.— Cuventulu din urma e priimitu cu applausu nu numai in sala, ci sî pe galerii.

Apoi vine la ordine bugetulu „dârei de consumu", dar la propunerea lui Szabel acest'a remâne la o parte sî se ia la desbatere „bugetulu ministeriului de esterne." Referinte Contele Kinsky. Siedinti'a prin acésta impregiurare devine sî mai interessanta, câci manecându dela politic'a Austriei fatia cu Schleswig-Holstein, se arunca lumina sî asupr'a referinteloru cii cu alte staturi. Tînt'a nóstra nu póte fi de a desfasiurá in fói'a acést'a unu tablou mai largu; de acea ne vom marginí pelânga a espune in conture mari cursulu desbaterei. Dupa Rechbauer vorbesce Schindler, care ia la critica agera politic'a din afara a Austriei, fatia cu Itali'a, cu Schleswig-Holstein, cu Poloni'a, sî ca pecandu alte staturi si- radica agricultur'a, in dustri'a, comerciulu: Austri'a se desgolesce de aliati, sî apoi remanendu singura, si pune speranti'a 'n armata, carea 'nghite tóta bunastarea statului. In fine doresce. a espune sî regimulu austriacu o carte de documente,- carte vêneta- carea sa cuprinda actele mai de frunte despre referintiele cu staturile straine. Ministrulu Cont. Rechberg cérca a respunde la ambii: lui Rechbauer, ca nu e problem'a senatului imp. a se ocupá cu afacerile altoru staturi (Voci: Oho! Oho! Contradîceri.) ear lui Schíndler, ca pentru politic'a de mai nainte de 1859 nu i se póte imputá lui (Rechberg) nimicu; ear pentru periodulu dela 1859 incóce, decandu e densulu ministru, e respunsabilu pentru tote.

Grocholski cere a se privi caus'a Holstein'iana din punctulu de vedere alu natîunalitâ îloru, sî nu alu legiloru celoru scrise: canndu apoi sî Polonii, cari mai de o suta de ani sangeréza pe tóte câmpurile de batalia ale Europei, si-voru dá contingentulu pentru sprijinirea causei germane: câci sî acésta casa si-a datu consensulu pentru sprijinirea Poloniei, sî déca ea cu tóte acestea n'au urmatu, nu va sa decida cine e de vina. Reprobéza politic'a Austriei fatia cu Polonii, pentru cari n'a facutu mai multu, decâtu a tramisu trei note la Petropole, ear pentru casulu candu acelea s'aru respunde in modu negativu, nu s'a 'ngrijitu nimicu. Sa aiba grija, sa nu o patiésca sî cu Schleswigulu asiá, sî sa umble cu diplomati'a, unde se ceru fapte iuti sî resolute. Austri'a sa-si baseze politica pe pretensiunile natiunalitâtîloru, sî atunci póte fi sigura de consensulu tuturoru popóreloru sele. Brinz vorbesce cu multa caldura in favórea ducateloru Schleswig-Holstein, care dupa tractare atâtu de anticonstitutiunala din partea Daniei suntu in dreptulu loru de a se deslipí cu ajutoriulu Germaniei de acestu regatu; Austri'a sa asculte vocea generala a poporului germanu. Apoi reprobeza form'a conchiamârei la congressu, cu carea Napoleonu a facutu mai antâiu parada inaintea camereloru francese. Preste totu nu e multiamitu cu politic'a contelui Rechberg. Waidele argumentéza, ca Dani'a nu si-a plinitu datorintiéle nici fatia cu ducatele, nici fatia cu Germani'a, sî Austri'a nu e datóre a sustiné intregitatea sî solidaritatea Daniei. Rechberg reflecta ceva ableg. Brinz. Kuranda critiséza sî reprobéza politic'a cea nesígura, clatinatóre sî plina de contradictiuni, ce o pórta Austri'a inafara, sî esprime dorinti'a a se alatur'a sî Austri'a cá statu alu confederatiunei la maioritatea confederatiunei. (Tóte cuventârile ablegatîloru, afara de ale ministrului suntu accompaniate de applause sî bravo! -uri.) Ministrulu Rechberg respinge unele invinuiri. Giskra in cuventu viu arata, ca Austri'a de sî e adî mai mare sî mai tare decâtu la 1859, acést'a nu e meritulu ministeriului de esterne, ci alu constitutiunei. Dar fatia cu staturile din afara sî adi nu sta mai bine, sî póte singur'a-i amica e Engliter'a. Conrad Schmidt chiama atentiunea casei asupr'a afaceriloru dinlauntru ale monarchiei, sî-si afla liniscirea in cuvintele ministrului privitoare la celo esterne.

Dupace mai vorbesce sî ref. cont. Kinsky reprobându politic'a esterióra a regimului sî desvatuindu-lu dela unu resboiu, care aru constá 6-700 millióne sî aru ruiná statulu, sî dupace cont. Rechberg respunde: urméza desbaterea speciala. Comitetulu propune

1) pentru directiunea centrala 508,242 f. Se priimesce.

2) Adausulu pentru ambasad'a ambeloru Sicilii se stramuta la spesele straordinare.

3) Adausulu de functiune pentru solulu din Rom'a in summa de 23,333 f. comitetulu l'a stersu. Min. Rechberg declara, ca regimulu lu va platí sî mai departe: ceeace da ansa la refusâri infocate din partea lui Kinsky sî Giskra, care celu din urma numesce acésta procedere de totu incontr'a dreptutui, bachiaru calcare 'n picióre a constitutîunei. Dupace mai vorbesce cont. Hartig pentru remanerea, sî Herbst pentru stergerea acestui postu, cas'a decretéza stergerea lui.

(Straordinariulu acordatu pentru ambassad'a ambeloru Sicilii face 7350 f.) — Apoi se mai priimescu fâra desbatere

4) adausulu pentru plenipotentiatulu militaru din Frankfurt 14,700 f.

5) adausulu cardinalului Conte Reisach, se pune la straordinariu. 7595 f.

6) pentru oficiele consulare, 594,300 f. sî

7) adause percentuale 130,000 f.

La „a coperire" veniturile consulare suntu 134,517 f.

Se approbéza.

Mai departe se decide, cá spesele ministeriului de esterne sa se propuna casei in forma mai specialisata; asemenea cá sa se dea camerei o esposituine despre referintiele imperiului fatia cu alte staturi. La amendóue ministrulu contradîse.e, dar remase pe josu, precum preste totu in siedinti'a acést'a fusese fórte fâra norocu. La urma Berger reprobase fórte ageru sistem'a tînerei ascunse a toturoru afaceriloru esterne, sî propusese a se urmá totdeun'a cu cea mai mare franchetia sî pe fatia.

(Ne rogâmu a asemen'a cu cele espuse aici sî corespundintiá din Vienn'a de mai susu.)

Siedinti'a tînuse dela 10 pâna la 4 óre.

Sabiiu in 30 Nov. Biseric'a resariteana din Transilvani'a serbêza astadi impreuna cu dîu'a S. Apostolu Andreiu celui antâiu chiamatu sî dîu'a onomastica a veneratului seu Archipastoriu **Andreiu Baronu de Siagun'a.** Simtiulu de pietate câtra marele barbatu alu bisericei sî natiunei sale, intruní astadi pre PP. Protopopi locali, pre dd. professori ai institutului diecesanu impreuna cu elevii loru din tóte cinci cursurile, apoi pre mai multi din dd. deputati ce se afla în Sabiiu, unu frumosu numeru de juristi, in fine o multîme de locuitori de tóte conditiunile in biseric'a din cetate, unde se adusera rogatiuni fiiesci pentru viéti'a, sanatatea sî prosperarea bunului Parinte, care precumu totdeun'a asiá sî acumu priveghiaza, lucra, osteuesce ne'ncetatu in fruntea turmei sele. Corulu pedagogico-clericalu esecutà cantârile S. Liturghii cu indatinat'a promptitate, cantandu la urma poesi'a de Z. Boiu: Nu te teme turma mica! sî cea de A. Muresianu: Eata dîu'a cea dorita! Incheiâmu sî noi cu o strofa din acea cantare festiva!

Nu te teme turma mica! Câci in frunte-ti unu Parinte
Cu toiagu de mantuire, cu credintia multu ferbinte,
Te pazesce, te conduce câtr'alu apeloru isvoru
Plinu de viétia fericita, d'unde cei ce beau nu moru.

— Totu in acesta dî se tienù parastasu pentru sufletulu poetului nostru celebru Andreiu Muresianu in biseric'a gr. cat. din preurbiulu: „Pórt'a turnului". De fatia erá tinerimea dela academi'a de drepturi, unu numeru insemnatu de inteligînti'a nóstra, ce se afla in Sabiiu, sî dupa ce se seversî cultulu Ddiecescu in biseric'a gr. resariténa din cetate, se in-

multi ómenilu asistintiloru sî de aci, cu deosebire corulu clericiloru gr. or., carele veni anume spre a contribuí la solemnitatea doliósei festivitâti.

La finea S. Liturghii celebrate de trei preoti, intre cari pontificà P.O. D. Protopopu Ioanne V. Russu, cestu din urma rosti o cuventare petrundiatóre, in care deserise insemnetat'a serbârei, insemnatatea barbatului reposatu sî insemnatatea cuventului natiunalistu. Insemnatatea césta din urma fu illustrata prin esemplulu lui Sincai sî in fine prin a lui Muresianu, cari ambii au preferitu mai bine a fi natiunalisti sî a suferi pentru acestu zelu alu loru tóte tempestatile, ce leau adusu inimicii natiunalitatiei nóstre române asuprale.

Dupa aceea se cantà de corulu clericiloru gr. or. „Plângu sî me tânguiescu“ sî in fine: „Desteptate române din somnulu celu de mórte“ cu care se sî finí acésta serbatóre de doliu.

Pest'a in 7 Decembre 1863.

Dâ-mi libertate, Domnule Redactoru! cá in interessulu adeverului sa indreptu o impartasire falsa sî totodata triviala a „Gazetei“ despre parastasulu, ce erá sa se tina in Pest'a pentru sufletulu repausatului poetu Andreiu Muresianu.

Iaca ce dice „Gazet'a“ in N-rulu 109.

„Junimea rom. dela universitatea din Pest'a se pregatise cu tóte la unu parastasu solemnelu, insa dupa ce se esercitara sî intrunira unu coru sî finira tóte preparatiunile, nesce ómeni bigoti sî rei la matie nu vrura a concede, cá in biseric'a greco-r. de acolo sa se faca parastasu la unu românu gr. catolicu! . . . . . Ne miramu, ca cu grecii sî d. Gosdu cu ocasiunea acést'a nu se aretà mai mare românu, decâtu bigotu. Astfeliu de romani, spuneti singuri câtu cumpaniti!“

Se scie de comunu, ca in biseric'a greco-româna din Pest'a servitiulu ddieescu se tine intr'o septemâna grecesce, sî in alt'a, adeca totu in a dóu'a romanesce, pentru ca poporenii besericei suntu de natiunalitatea gréca sî româna

Tinerimea româna dela universitate, ce a audîtu scirea trista despre mórtea cea dorerósa a lui Muresianu: in Sâmbata cea mai de aprópe voiá sa tina parastasu pentru odichnirea lui, insa fiindu-ca septemân'a cea mai deaprópe a fostu a Greciloru, s'a detiermuritu a se lasá pe septemân'a urmatore; deci a sî invitatu pre toti membrii cunoscuti ai comunitâtii la acestu servitiu ddieescu. Cu acésta ocasiune se dechiarara mai multi Români neuniti, ca ei, cá adeverati stimatori ai poetului, care a scrisu „Descépta-te Române!“— voru luá parte la parastasu sî voru portá tóte spesele indatinate.

Ilustr. sea D. Emanuilu Gosdu, pre care „Gazet'a„ 'lu onoréza cu titul'a de bigotu, a oferitu luminile, unu altu barbatu de frunte celelalte spese, alu treilea spesele clopoteloru, sî asiá mai departe.

Curatorii besericei, audindu despre planulu unui parastasu pentru Muresianu, mersera la Reverendisimulu D. Parochu si-lu rogara, sa nu tina de feliu parastasu, din causa ca Muresianu a fostu de legea greco-catolica, car beseric'a din Pest'a e beserica confessiunala. La obiectiunea, ca déca pentru Széchényi magiarulu s'a potutu tiné parastasu, cu atâtu mai tare se póte pentru Muresianu românulu, — respunsera, ca ei pentru Széchényi numai pe lânga licenti'a capetata dela Episcopulu din Bud'a facura parastasu, deci tinerimei nu i se va pune nici o pedeca din partea comunitâtii, déca va cere sî va dobandi asemenea licentia dela Episcopulu respectivu; — insa nici unu membru românu adeveratu alu comunitâtii n'a fostu in contr'a parastasului.

Acest'a e adeverulu, sî nu celu-ce fu publicatu in Gazeta cu o maniera fâra tactica sî fâra precugetare seriósa.

Incâtu pentru terminulu necioplitu alu „Gazetei“ de „bigotu“ sî „reu la matie;“ — insemnu numai atât'a, ca a casiunatu indignare mare sî semtîbila in peptulu fie carui barbatu credintiosu religiunei sale, sî cumca astfeliu de espressiuni triviale, ce-si afla refugiu in Gazeta, nu suntu alt'a in literatur'a româna, decâtu nisce buruiene veninóse, a caroru potere nu vindeca, ci maresce ranele usturatóre.

„Gazet'a“ insa — precumu se vede — are privilegiu de a dá cu bât'a 'n balta, sî a calcá in picióre totu ce nu e dupa placulu ei; pentru aceea nici nu i-se póte imputá, câci dens'a „nu scie ce face.“

„Astu-feliu de literati spuneti singuri câtu cumpaniti.“

(M. B.)

Varietâti sî noutâti de dî.

Academi'a de drepturi din Clusiu se deschise cu solemnitate in 7 Dec. n.

Diuariulu magiaru „Független“, dupa publicatiunea redactorelui seu Aureliu de Kecskeméthy, cu 31 Decembre a. c. incetéza de a esî.

(O fapta frumósa.) Unu soldatu unguru, corporalulu Macsai din Segedinu dete unei muieri serace tóta avuti'a sea — 7 f., — cá sa-si platésca darea. Unu altu Unguru, locuitoriu in Londr'a, care pe semne din jurnale priimise scire despre acésta fapta, tramise la redactiunea foii „Szeged. Hiradó“ 10 f. cu aceea, cá sa-i restituie soldatului binefacatoriu, — ceeace se si facù.

(Ból'a de galitie.) Din tinutulu Clusiului ni se crie despre o bóla in paserile de casa, carea in câteva minute le omóra. Nici betrânii nu-si mai aducu aminte de o astfelu de bóla.

(Diuariu nou.) In Vienn'a va aparé din 1 Ian. 1864 unu diuariu nou numitu „Gazet'a câniloru“ (séu pentru câni, dupacumu vei voi sa traduci). Problem'a nobilei lui redactiuni se vede dar a fi: — a taiá frundia la câni.

Amploiatii din Cetatea de peatra Ne sosescu sciri totu mai dese, ba cetimu sî in jurnalele din Ungari'a ca capitanulu si toti déregatorii de frunte ai districtului Cetâtii de Peatra suntu sub incuirare oficiósa si ca suntu suspendati de óficiulu loru. In jurnalele magiare se si latisa faim'a, ca districtulu Cetâtii de Peatra s'aru desfiintia si s'aru contopi in comitatele vecine. Vedi numerulu 29. alu Telegr. din 1863.“

Nr. 66—3 **Concursu.**

Statiunea de invetiatoriu din Almasiulu mare, care este impreunata cu unu salariu de 100 f. v. a., cuartiru sî lemne — se afla vacanta; cei ce voiescu a ocupá acésta statiune sa se infatîsieze séu adreseze la subscrisulu cu documintele cuviincióse pâna 'n 10 Dec. a. v. 1863.

Secarambu in 17 Novembre 1863.

Sabinu Piso,
Protopopulu Tractului Gioajiului II.

Nr. 68—2 EDICTU.

Prin care Savu Morariu din Salisce, Tienutulu Sibiiului, de tempu mai indelungatu au parasitu pre soci'a sea legiuita Ann'a Bucur Herti'a din Salisce, fâra de a se sci loculu sî modulu petrecerei lui, se indeloréza, cá in restempu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu sa se infatîsieze innaintea scaunului protopopescu subscrisu, cu câtu la din potriva, sî fâra de elu, se voru hotâri cele de S. S. Canóne bisericesci prescrise.

Sabiiu in 22 Novembre 1863.

Forulu protop. gr. res. alu Tract. Sabiiului I.
Ioannu Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 69-2 **Edictu.**

Ioann Popa din Comun'a Cornatielu, carele de mai multu timpu au parasitu cu necredintia pre legiuit'a s'a sotia Mari'a lui Petru Danciu totu de ecolo, sî nu se scie loculu aflârei lui, de óre ce soti'a lui au pornitu procesu de despartienie asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, a-se presenta innaintea snbscrisului scaunu Protopopescu, cu atât'a mai siguru, câci la din contra, sî in absenti'a lui, se va decide procesulu de susu, in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre greco-orientale.

Dela scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului II-lea alu Sabiiului.

Sabiiu in 30 Novembre. 1863.

Ioannu Pannovicium, p.
Protopopu.

Pretiurile de piatia
din Sabiiu, Vineri in 29 Nov. 11 Dec. 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tidgorasane.fici diece

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiin este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciel din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princo si trei sitraine pe anu 12 fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 110. ANULU XI.

Sabiiu, in 5 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

INSCIINTIARE DE PRENUMERATIUNE
la
„TELEGRAFULŬ ROMÂNŬ"
pe anulu venitoriu 1864.

Cu 1 Ianuariu 1864 incepe „Telegrafulu Românu" a dóuespredieceа óra cursulu seu anualu. Procederea lui in tempulu acest'a, si anume in ceste din urma - lu scutesce de necessitatea de a desfasiurá aici programm'a sea politica, carea nu e si nu va sa fia alt'a, decâtu a natiunei române din Transsilvani'a si din tota monarchi'a

De aceea nu ne remâne alt'a, decâtu a atinge pe scurtu cuprinsulu lui in materia si forma, si a cere si pe venitoriu sprijinulu, prin care am fostu imbarbatati din partea publicului românu din tóte pârtîle pâna acum.

„Tetegrafulu Românu" se va ocupá si pe venitoriu mai multu cu causele nóstre din launtru decâtu cu cele din afara, mai multu cu cele mai deaprópe decâtu cu cele mai indepartate. Elu dupa potintia in articulí incepatori va espune si va desbate cestiunile cele mai mari ale dîlei din patria, monarchia séu-dupa impregiurâri si din Europ'a preste totu; va comunicá fâra partinire si patima pertractârile corporatiuniloru politice, literarie, industriare, filantropice s. a. precum Diet'a, Senatulu imperialu, Associatiunea etc.; va aduce corespundintie numeróse din tóte pârtîle locuite de Români, corespundintie despre totu ce resare in viéti'a mai nalt a natiunei, a unei pârti séu particele a eii; va dá unu tablou pregnantu despre politic'a altoru staturi; va presará in fine noutâtile de dî si câte ceva belletristicu cá o lectura usióra printre materiele cele serióse desbatute; va publicá in fine decisiunile Associatiunei, ale Comitetului juristiloru, precum si alte oferte, atâtu oficióse, câtu si private.

Ne aflâmu in tempuri grave, care potu devení si mai grave, si asiá se face datorintia indoita pentru ori ce Românu, a se interessá si a participá cu trupu cu sufletu la viéti'a publica politica spirituala a natîunei sele. De aceea ori ce apelu maiestricu câtra natîune ni se pare de prisosu.

Formatulu si pretiulu „Tel. Rom" remânu neschimbate.

„Telegrafulu Românu" adica va costá pentru Sabiiu: pe anu 7 f., pe ½ anu 3 f. 50 xr.; pe ¼ anu 1 f. 75 xr. — Pentru Transsilvani'a si monarchi'a austriaca pe anu 8 f. pe ½ anu 4 f., pe ¼ anu 2 f. v. a.— Pentru principatele române unite: pe anu 12 f., pe ½ anu 6 f., pe ¼ anu 3 f. v. a. —

Rogâmu pre dd. abonanti a tramite pretiurile de abonamentu câtu mai curendu, cá sa ne scimu orientá.

Adressele ne rogâmu a se scrie cetetiu, a se insemná si post'a din urma, si la casuri dubie a se pune lânga numirea romanésca a orasiului séu satului si numirea germana séu magiara.

Epistole nefrancate nu se priimescu; manuscripte ne'ntrebuintiate nu se retramitu, ci se nimicescu.

La casuri de nepriimirea vreunui numeru se reclama in epistole nefrancate si nesigilate.

Abonamentulu se face la Editur'a „Telegrafului Românu" in Sabiiu.

Redactiunea si Editur'a „Tel. Rom."

Dela senatulu imperialu.

Pecâtu fusese de viua si de interessanta siedinti'a 55 a casei ablegatiloru, pe atât'a de séca si mecanica fu a 56, in carea la ordinea dîlei suntu numerósele „contributiuni de consumu". Nainte de deschiderea siedintiei aduce ministrulu de statu o pretensiune supletória de 83,000 f. pentru Cancellari'a aulica transsilvana; pertractarea eii se lasa pe un'a din siedintiele urmatóre. Urméza bugetulu dârei de consumu. Br. Riese-Stallburg propune a se estinde acésta dare si asupr'a drojdieloru, a cafelei de surogate, a oleului de rapitia si a gasului. (Se priimesce la capetulu siedintiei.

La darea de consumu pentru vinarsu vorbescu Dr. Daubek, Brosche, Stummer si Skene, aretandu mai multe defecte, mai cu séma in aparate si in mesuri.

La positiunea „darea pentru vinu si mustu" vorbesce Dr. Kaiser; proiectulu comitetului, care preliminase pentru periodulu de 14 luni 6,952,794 f. se priimesce.

La positiunea „darea pentru carne si vite de taiatu" se priimesce proiectulu comitetului cu 6,536,795 f. impreuna cu proiectulu lui Br. Walterskirchen: a nu se dá darea dupa capete, ci dupa cumpanitur'a viteloru.

La positiunea „darea pentru zacharu" se 'ncuviintiéza dupa proiectulu comitetului cá venitu ordinariu 4,820,000, si straordinariu 385,000 f.

In fine positiunile, „alte dâri de consumu si esarendâri" cu 2,607.486 si 6,108,238 f apoi alte venituri cu 1,190.500 f. in fine spesele pentru darea de consumu: 2,446,885 f. se 'ncuviintiéza fâra desbatere dupa propunerea comitetului de finantie.

Pe urma se decide, ca 'n privinti'a taxeloru, timbreloru si sportuleloru (Gebühren) sa se pastreze pâna 'n 31 Decembre 1864 legea de acumu (din 13 Dec. 1862 Nr. 98 din fói'a legiloru imperiale, prin carea se supplinescu decisiunile din 9 Febr. si 2 Aug. 1850); ear summele respective se 'ncuviintiéza dupa proiectulu comitetului, si adica

1) pentru timbre	(ordinariu)	14,256,186 f.
„ „	(straordinariu)	8,166,660 f.
„ „	(spese)	383,282 f.
2) pentru taxe	(ord.)	844,738 f.
„ sportule	(ord.)	844,538 f.
„ ambele positiuni	(straord.)	3,612,096 f.
„ „ „	(spese)	581,071 f.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

Despre siedinti'a 57 a casei ablegatiloru (din 7 Dec. (25 Novembre) vorbiramu parte in nr din urma; avemu insa datorinti'a a umplé lacunele din acea core-

spundintia, carca dealtmintrea nici ca si-a propusu a fi completa sî a referí despre siedinti'a intréga

Mai intâiu se comunica casei, ca legea de indigenatu esanctîunata dupa proiectulu ambeloru camere.

La ordine e pretensiunea supletoria a ministeriului de statu la titlulu „instructîune“. Acelasi adica cere

1) pentru museulu de arte sî industria 42,000 f.
2) adausu la stipendiele artistiloru 15,000 f.
3) pentru subventîunarea calatorului pe Nilu Miani 6000

Comitetulu de finantie accordase

pentru 1) numai 35,000,
pentru 2) numai 10,000,
pentru 3) nimicu.

La discussiunea, ce se 'ncinge asupr'a ambeloru proiecte, vorbescu Br. Pratobever'a, Dr. Berger, Dr. Stamm pentru proiectulu ministeriului, pecandu Kinsky (in parte), Dr. Schindler, Skene sî Dr. Herbst apera proiectulu comitetului.

La votare se votéza

la 1) dupa proiectulu comitetului 35,000,
la 2) „ „ regimului 15,000,
la 3) dupa proiectulu comitetului nimicu.

(Schindler accentuase in cuventarea sea trebuintt'a unei zidiri proprie pentru siedintiele parlamentului, sî ministrulu de statu dîsese, ca e aprópe tempulu radicârei unei atari zidiri.)

Acum venira la desbatere bugetele pentru cancellari'a aulica ungara sî pentru cea aulica transsilvana.

In privinti'a acestor'a ne provocâmu la corespundinti'a din Vienn'a din numerulu trecutu. Pentru bugetulu Cancellariei aulice ungare se accordéza summ'a de 113,592,052 f. sî cea supletória de 31035 f., in fine acoperirea cu 519,299 f. fâra contradîcere.

Urméza la ordine **bugetulu Cancellariei aulice transsilvane.** Referinte Br. Ingram. La positiunea „cladirea drumuriloru“ ablegatii Puscariu sî Br. Reichenstein apera cele 39,461 f., cari comitetulu ii stersese. Despre proiectele ablegatîloru Negrutiu sî Pope'a vorbiramu in nrii 108 sî 109. Zimmermann sprijinesce pre Steffens, cá proiectele sa se dea comitetului de finantie pentru preconsultare; Groisz accentuase, ca proiectele acestea cadu mai multu in competinti'a dietei provinciale sî a Episcopieloru respective. In fine se priimescu spesele in summa de 3,799,205 sî acoperirea loru in summa de 91,076 f. dupa proiectulu comitetului.

Brasiovu in 30 Novembre 1863. La noi cá in toti anii sî intr'aést'a s'a serbatu in 30 Novembre, in dîu'a S. Andreiu, onomastic'a Escelentiei Sale Andreiu Baronu de Siagun'a, Episcopulu Bisericei nóstre din Ardélu.

S. Liturgia s'a tînutu de Santiele Sale D. Protopopu I. Petricu sî de parochulu I. Baracu. La 8 óre corpulu profesorale dela Gimnasiu sî de la norma plecandu din edificiulu scolare cu tóta tenerimea studiósa cu stégurile in frunte mersera la Biseric'a S. Nicolau spre ascultarea S. Liturgii. Dupa S. Liturgia Protop. I. Petricu, asistatu de P. P. I. Baracu, Tom'a Vasiliu sî de B. Baiulescu citi in genunchi o rugatiune pentru fericirea P. S. S. Episcopului.

Dupa acést'a mergendu toti profesorii la cas'a Parintelui Protopopu Petricu, directorulu gimnasiale i adresà urmatórele:

Pré onorate D-le Protopópe!

„Corpulu profesorale, convinsu ca pietatea câtra autoritate este pétr'a principale in fundamentulu caracterului celoru chiamati aiu edificá intru inimile tenerimei studióse, ce este incredintiata lui nu numai cá sa o invetie, ci sa o sî educa; sciindu ca preceptele morale suntu eficace, déca-su sustînute de essemple, au esistatu in corpore cu tenerimea studiósa la docsologi'a serbata astadi intru onórea onomasticei Escelentiei Sale Episcopului Andreiu Baronede Siagun'a, impreunandu-si rugatiunile sale sî ale tenerimei cu cele ale santitiloru servitori ai altarului catra Domnulu Vietiei, pentru cá sa prelungésca dîlele Escelentiei Sale Episcopului nostru spre marirea sî inflorirea maicei Biserice sî a scóleloru fiiei ei celoru ortodocse.

Binevoiti, Pré onorate D-le Protopopu, a fi organu comunicatoriu alu acestui simtiementu de pietate catra Escelenti'a Sea Episcopulu nostru!“

Parin'ele Protopopu Petricu respunse: ca se simte fericitu de insarcinare, sî va aduce la cunoscinti'a Escelentiei Sale acésta manifestare de pietate. —

Me folosescu de ocasiune, spre a aduce la cunoscinti'a cititoriloru „Telegrafului:“ ca pentru cursulu anului scolaru 186$^{3}/_{4}$ s'a deschisu sî Cl. VI. gimnasiale; ca numerulu gimnasistiloru inscrisi este 150, ca intre cei 9 profesori gimnasiali avemu trei doctori de filosofia.— Numerulu scolariloru din Norma trece preste 350. *) —

Saschizu (lânga Sighisióra) in 30 Novembre 1863.

Astadi, fiindu dîu'a onomastica a Escel. Sele D. Eppu Andreiu Baronu de Siagun'a, se adunara in sant'a nóstra biserica unu numeru fórte mare de ómeni, cari cu totii ascultara sant'a liturgia, ce se celebrà de zelosulu nostru preotu G. Sioneriu, pentru indelungat'a sî fericit'a viétia a bunului nostru Archipastoriu, care lucra neobositu in interesulu bisericei sî alu natiunei sele. —

Dupa ce se fini sant'a liturgia, tînù preotulu nostru o cuventare, in carea aretà ascultatoriloru insemnatatea dîlei de astadi sî meritele cele maretie ale nemuritoriului nostru Archiiereu, pre care provedinti'a l'a trimisu la poporulu românu, cá sa-i fia anteluptatoriu la tóte faptele cele mari sî nobile. Apoi scolarii cu zelosulu loru invetiatoriu D. C. Rolbianu intonara cu o melodia fórte placuta sî vorbitóre la animi: „Nu te teme turma mica! Iata dîu'a cea dorita! Dómne tîne sî protege!“ Apoi ne duseramu cu totii pe la ale nóstre cu inimile fórte pline de mangaiare, vediendu ceea ce nu amu mai vediutu pe la noi. —

Saschizeanulu.

Varietâti sî noutâti de dî.

Ministruln de statu cav. de Schmerling e bolnavu, sî la conferinti'a ministriloru, ce se tînù in 26 Nov., nu potù luá parte.

Esc. Sea, D. Vicepresiedinte gubernialu Lad. Popp sosì domineca $^{1}/_{13}$ Dec. la Sabiiu.

Ministrulu Bismarck din Prussi'a priimì de curendu o epistola din Altenburg (Saxonia), in carea i se amenintia cu mórtea, de nu va midilocí, că 'n siese septemâni trupele prussescì sa fia pe picioru câtra Holstein.

(Unu oficieru assassinu.) In Bistriti'a de curendu se 'ntemplà o scena fórte cruda. Unu oficieru adica strapunse cu sabi'a in dîu'a mare pe strada pre negutiatorulu de acolo Textoris, incâtu acést'a curendu morì. Atâtu in „Bistr. Wochenblatt“, câtu sî in „Herm. Zeit.“ se vorbesce multu despre acésta crima; ceeace bate insa mai tare la ochi, e ca nici intr'un'a nu se spune lucrulu principalu aln faptei: adica caus'a crimei,— de unde deducemu, ca ea sa pare a fi avutu caracteru privatu séu familiaru.

Corespundinti'a lui Napoleonu I., pentru a cârei revedere si publicare esista o comissiune anumita, se va intrerumpe pe câtu va tempu.

(Otempesta tnfricosiata cercetà in 20, 21 si 22 Nov. tiermii apuseni ai Franciei sî Engliterci. O multîme mare de nâi fura smulse din anghire sî sdrobite, case sî biserici restornate sî stricate, arbori scosi din radacina sî trantiti la pamentu. Multi ómeni, pe mare sî pe uscatu au fostu omoriti séu vatemati. Ce e mai remarcabilu e, ca meteorologulu francesu Mathieu de la Drôme prevestise cu luni inainte acésta furtuna, dar nu fusese ascultatu.

(Fenomenu raru.) Domineca in 1 Dec. la 4 óre sî 10 minute dupa amédi avurâmu in Sabiiu unu fenomenu raru in natura. Incependu adica a ninge, deodata fulgerà sî trasni cá pela midiloculu verei, apoi urmà o tempesta repede cu ventu si ninsoare, carea tînù 5—6 minute. Se vorbiá, ca fulgerulu arn fi clatitu bumbulu turnului dela biseric'a cea mare luterana, mai tardîu se vediù, ca elu a lovitu in unulu din turnuletie, au mersu pe telegrafulu, care leaga turnulu cu cas'a svatului pâna 'n césta din urma si acolo se slobodî la pamentu, fâra de a face vr'o vatemare. De nu lovià 'n drotulu telegraficu, de siguru vatemá turnulu.— Mai altu fenomenu in natura fu respandirea faimei, ca imperatulu Napoleonu aru fi moritu in dimineti'a aceleiasi dîle.

(Dare pentru casatorii.) In Franci'a se proiectéza o lege, in urm'a cârei'a cei ce voru a se casatorí, sa platésca o contributînne. Foile din Vienn'a tragu atentiunea ministrului nostru de de finantie asupr'a acestei impregiurâri sî-lu provòca a o imitá sî 'n Austri'a. Nóue ni s'aru paré mai potrivitu a introduce o dare pentru cei necasatoriti, adica pentru feciorii, cari nu voru sa se 'nsóre; câci cei casatoriti, bietii! au ei dâri destule.

(Leacu pentru vite.) In Arpetacu a succesu a vindecá vitele prin leaculu urmatoriu: Brechweinstein (Tartarus Lixiviæ stibiatus) o lingura de cafea. Glaubersalz (Natrum solphricum) o lingura de supa. Schwefelblüthe (Flores sulphuris) o lingura de supa. Acestea tóte mestecate in faina de cucuruzu (porumbu) sa se dea asiá in faina vitei indata ce a incetatu a mancá sî incepu a-i curge balele. „Foai'a pentru minte, inima sî literatura.“

---

*) Ne bucurâmu din inima, si de siguru se bucura impreuna cu noi totu Românulu binesimtîtoriu. Darulu lui Domnedicu asupr'a tinerului seminariu de sciintia si virtute! Red.)

Prospectu politicu.

Napoleonu III, ne spunea diuarele, ca nu se aru aflá in liniscea cea mai mare, de la respunsulu negativu alu Angliei incóce. Se vorbesce, ca diuarele franceze voru avea missiunea de a pregatí opiniunea publica pentru delasarea congressului sî cá poporulu francesu se aiba alta icóna interessanta inaintea sea, se iea iar tem'a marginiloru naturali a le Franciei. Va se dica Franci'a in casulu acest'a aru luá o positiune ostila fatia cu Germani'a, ce inse nu e de crediutu. Napoleonu acum dupa cesi veri sî cornitiele simtîtóre, cá sa spionésca opiniunea publica, cá mâne va presentá vre-o propunere, care va pune diplomati'a pe ganduri. Ca de acum au inceputu a suflá altu ventisioru, ne face se credemu împregiurarea, ca in Itali'a au inceputu a se vorbi cu simpathia despre Napoleonu sî Italianii suntu gat'a a merge ori unde cu densulu. Francesii iar suntu inaintea Italianiloru „natiunea cea mare."

Cu tóte acestea Congressulu iara incepe a fi mai bine partinitu de scirile ce ni le impartasiescu diuarele mari. Dupa acestea numai Angli'a singura aru fi cu totulu neaplecata la acésta idea. Suveranii celoru alte state parte conditiunatu, parte necondiliunatu, siau datu consimtiementulu in favórea congressului. Pap'a dice, ca acest'a va fi midiloculu, prin care sa ajunga popórele la deslegarea problemei loru morale. Senatulu francesu siau esprimatu consimtîrea sî complacerea sea la ide'a congressului. Senatulu dice: Angli'a au refusatu congressulu, celelalte puteri insa voru vení a consolidá situatiunea, cá sa nu mai fia periculósa. Cu acést'a popórele numai voru cascigá. Ori ce se va intemplá tiér'a va fi cu Maiestatea Tea. Candu Maiestatea Tea ai aretatu responsabilitatea sî ai aretatu ce cere prudentia ai dîsu Europei: „Vorbescu in numele Franciei."

In privinti'a Schleswig-Holstein se facu comitete mai in tóta Germani'a, unde se tienu cuventâri despre starea deplorabila (?) a nemtiloru din aceste ducate. In parlamentele germane se facu interpelatiuni despre politic'a cabineteloru fatia cu aceste ducate. Cestiunea inse se vede a intrá in o fasa noua. Ea va fi cá sî altadata lasata diplomatiei europene sa o deslege dens'a. Sa sî scrie ca Franci'a sî Russi'a s'au apucatu de combinare a unoru stipulatiuni, pre cari sa le póta priimí sî Dani'a.

Din Frankfurt ne sosescu sciri, ca Austri'a sî Prussi'a au tramisu note identice confederatiunei germane, prin care ambe aceste puteri arata, ca ele nu potu fi prelunga o acupatiune a Schleswig — Holsteinului in intrebarea de successiune, pentruca atunci ele aru veni in contradicere cu protocolulu de London, a carui vigóre inca esista. Arata in fine periculii in care s'aru putea aruncá confederatiunea intréga, incurcanduse intr'unu resboiu, ale carui dimensiuni aru fi necalculabile. Ambe puterile suntu numai pre lânga esecutiune. Spre acestu scopu s'au sî decisu a se tramite din Austri'a 4 brigade infanteria 1 bragada de cavaleria sî 7 baterii de tunuri.

Dupa „Dresdner Jurnalu" Weimar sî Meiningen au propusu, cá ducatulu Lauenburg sa nu se recunósca nici de alu regelui danesu nici de alu ducelui de Augustenburg, ci sa se concréda administratiunei confederatiunale.

Cuventâri sî adunâri pentru Schleswig—Holstein se tînu continue inca in Germani'a. Pe cându insa se tinu aceste cuventâri, ne spunu diuarele, ca parte mare din nobilime sî staturi (Stände) din Schleswig Holstein dau regelui danesu adresse de loialitate. De alta parte eara, ca o parte din oficiali sî advocati suntu amenintiati, ca voru fi straportati in launtrulu Daniei, sî in fine diuarele danese dechiara pe fatia, ca Dani'a nu va céde Holsteinulu fara de a scóte sabi'a. Mai adaugemu la acestea sî pasagiululu din cuventarea de tronu din Stockholm, in carea se dice, ca interessele Swediei nu suntu nemidilocitu amenintiate, dar pentru sustinerea pacei sî a dreptului popóreloru in Europ'a, trebuie sa aiba interessu viu de tóte neplacerile sî periculii, ce amenintia pre regele sî poporulu danesu. Vá se dica, alianti'a scandinavica totu nu e numai o fantasma gola, ci trebuie sa aiba óre unde unu substratu realu.

Dupa o depesia din Leopole, colonelulu polonu (insurgentu.) Aladar este condamnatu decâtra tribunalulu (secretu) martialu alu Poloniloru, la mórte, din causa, ca au parasitu corpulu lui incredintiatu. Asemenea e condamnatu sî maiorulu Sienkiewicz, oficerulu Gerlitz pentru necredintia; celu din urma are cale libera de a apelá. Lupt'a curge inca mereu.

Din Aten'a ne vine scirea, ca membrii celui de pre urma ministeriu ottonicu suntu in urm'a unui decretu alu adunârei natiunale lipsiti de tóte drepturile cetatienesci. Regele Georgiu au recercatu adunarea natiunala, sa-si retraga acestu decretu, inse fâra de succesu. O propunere din partea professorului Saripulos, deputatu in adunare: ca decretulu ac lu despoiatoriu sa se retraga, a fostu respinsa sî propunatoriului nici nu i'au fostu concessu sa o motiveze.

Din Corfu se aude acum de nou, ca fortificatiunile, inainte de a se incorporá insulele Ionice definitivu la ceealalta Greci'a, voru fi derimate. Scirea acést'a au consternatu pre Ioneni cu totulu. Presiedintele parlamentului insuleloru Ionice au vrutu sa conchiame parlamentulu pentru consultarea despre cestiunea acést'a grava. Regimulu englezu inse au opritu adunarea parlamentului. In urm'a acestoru mesuri turburarea e sî mai mare, câci Grecii nu voru incorporare fâra de fortarétie, sî credu, ca tenerulu rege aru lucrá in contielegerea cu Angli'a. Auspiciele lui Georgiu nu suntu bune, pentru ca e cunoscutu, ca Grecii nu se cugeta multu pâna-si alunga regele.—

Romani'a au inceputu a fi de unu tempu incóce mai interesanta pentru Europ'a. Mai in tóte diuarele cetimu candu câte o depesia din Bucuresci, candu câte o corespundintia.

Proiectulu de respunsu inca au facutu rotund'a, sî acum de nou proiectulu pentru inarmarea tierei. Cu tóte acestea relatiunile Romaniei interne suntu totu cam cele trecute.

Dóue partite se lupta pe mórte sî viétia. In 23 Nov. candu erá sa se discute proiectulu respunsului la messagiu dupa cumu se dîce acolo, se vede ca au fostu numai membrii coalitiunei de fatia sî prin manevr'a acést'a, camer'a n'a fostu in stare sa procéda la vre o desbatere. „Românulu" ii ilustra pre barbatii abtieuuti aratându-i cu numele.

Cetimu ca abtînutii, séu cei cari cari nu suntu ai boieriloru, au facutu unu contr'a-proiectu de respunsu la cuventulu de tronu. Ni se pare, ca sî anulu trecutu au fostu dóue proiecte. Va sa dica s'ar reincepe de nou cele din anulu trecutu.

S'au vorbitu multu despre o Comissiune, carea sa cerceteze, cum aru fi sa se vindece reulu cetatiei Iasi, provenitu (?) prin unirea tieriloru sorori. G. C. ne incunoscintià inca demultu, ca Iordake Beldimanu, aru fi facutu propunerea, ca reulu se póte vindecá, prin desunirea principateloru, care nu aduce nici unu folosu, sî prin ridicarea Iasiloru iarasi la rangu de resiedintia.

Déca e adeveratu, credemu ca voru fi trecutu ori carui constitutinnalistu recorile fricei, ca comissiunea e prea guvernamentala, dupa cumu se esprima unu, sî credemu, ca se voru fi mai convinsu odata, ca asemanârile intre Angli'a, Franci'a etc. cu Romani'a nu suntu totudeun'a la loculu loru; câci déca unii crescu de mici in Franci'a sî Germani'a etc. Grecii sî Bulgarii veniti din Turci'a sî Jidanii din Russi'a sî Galiti'a nu sciu sî nu voru se scia despre institutiuni sî idei inalte, ci numai cum sa-si faca trebsiórele mici sî mari, asia dupa cum s'au fostu invetiatu in patriele loru primitive. Ear déca voru sa se póta asemená, faca cá poporulu românu sa nu mai fia representatu prin (in cea mai mare parte) niscari negutiatori venetici sî boiariti in tiéra, ci sa se represinte elu insusi, carele va sci de o suta de ori mai bine, pe lenga tóta simplicitatea lui, unde -lu dóre, decâtu cei crescuti pe bulevarduri sî cei cu urciorulu cu braga la pólele Pindului!

Numerii mai noi din Romani'a ne aducu sciri despre cetirea proiectului comissiunei din coalitiune in camera, cá respunsu la cuventulu tronului. Lasâmu sa ne spuna „Buciumulu" decurgerea acelei siedintie insemnate, câci vedemu pe ministrulu primu Cogalniceanu pasîndu energicu sî pe fatia, ne mai ascundiendu mâti'a in sacu. Eata ce dice Buciumulu:

„Deputati presinti 91.

Se citesce sumariulu siedintiei trecute sî se aproba.

Se comunica dimissiunea D. Leon Ghic'a; o harthia a D-lui Brancovénu de concediu; mai multe petitiuni de pensiuni; unu proiectu de finantie.

D. Epurénu interpela pe D. ministru dinintru asupr'a mezatului tutunului din Iasi sî pe D. ministru culteloru asupr'a vendiârei paduriloru. Acusa pe D. Cogalnicénu, ca a desfiintiatu unu mezatu intâritu sî sustine, ca cu astfelu de modu se demoralisézа pârtile interesanti.

D. Cogalnicénu spune cele ce a facutu, promite sa depuna dosariulu in mânile adunârei, sa inclina inaintea representatiunei natiunale, eara nu inaintea moralitâtii D-lui Epurénu (applause).

D. C. Rosetti citesce proiectulu de adresa cu mare

timiditate, vorbele pe jumetate pronunciate sî intrerupte cu tusîri sî stranutâri.

D. Cogalnicénu fu celu d'antaiu, care cere cuventulu asupr'a acestui proiectu. Mai antâiu ministrulu primariu esplica, ca in tóte statele constitutiunali sî civilisate se chiama sî ministrii la facerea unui astfelu de proiectu, se intréba sî ei asupr'a nedomeririloru comissiunei; sî se consulta de dens'a asupr'a punctelorn adresei. Comissiunea nu a facutu de locu acést'a, sî protesta.

Mai multu inca. S'a calcatu sî chiaru procedur'a la presentarea acestui proiectu. Cându l'a citit D. Rosetti pentru prim'a óra, camer'a a otaritu sa se tiparésca, sî in acelu momentu a vediutu, cu surprindere, ca D. Rosetti scóte de la subtióra sî imparte nisce chartii tiparite, nu scie unde, fâra titlu sî nesubsemnate de nimeni. In acestu timpu D. Cogalnicénu sfasîa harti'a ce o avé in mâna sî care erá chiaru acé adresa.

Asupr'a fondului, D. Cogalnicénu au insistatu cu deosebire. D-lui a mai repetîtu adunârei ceea ce a dîsu sî prin programa, ca-i recunósce drepturile pâna sî chiaru in cestiunile municipalitâtiloru, — care nu e tréb'a ei ci a comuneloru, — dara nu-i vá permite nici o data sa tréca peste capetele ministriloru. „Noi, dice D. Cogalnicénu, suntemu responsabili de tóte faptele puterei esecutive, nu tronulu, pe care suntemu datori a-lu aperá; câci altfeliu amu fi tradatori natiunei, tradatori tronului, tradatori domniei vóstre chiaru, representanti ai natiunei."

Dara, pronunciându acést'a inaintea adunârei, inaintea tronului sî inaintea tierei, ministrii actuali nu potu fi responsabili pentru faptele altor'a. Asiá a trebuitu sa fia sî ministeriulu trecutu sî ori care altu ministeriu dinaintea lui.

Déca adres'a aru fi blamatu faptele unui ministeriu, D-lui n'avea sa dîca nimicu, sî acelu ministeriu avea dreptulu sa se apere. Dara adres'a nu se marginesce a face numai acést'a, nici a respunde numai la mesagiulu Domnitoriului, ci critica actele guvernului de cinci ani. Ministeriulu actualu nu póte fi responsabile de actele predecesoriloru sei; eara, déca adunarea voiesce sa critice actele totoru ministerieloru de cinci ani de dîle, atunci sa le specifice sî sa arete, in ce e culpabile cutare séu cutare ministeriu. Sa nu uite insa nici aci, ca Unirea fiindu fâcuta de doi ani, camer'a actnale póte criticá, celu multu, numai faptele ministerieloru de doi ani.

Dupa acést'a D. Cogalnicénu ajunge la cestiunea finantieloru, sî anunre la puntulu unde se dîce, ca de sî in Moldov'a erá unu deficitu, insa in Romani'a erá unu escedinte. D-lui scie, ca in zestrea Moldovei erá unu deficitu de 15 millióne, recunoscutu printr'o dare de séma publicata de ultimulu ministru alu caimacamului Vogoridi, insa nu scie déca in Romani'a erá unu escedinte. Sî Romani'a erá datória, insa nu la particulari, ci la cassele sele, cari s'au licuidatu unele cu altele prin concentrarea loru la vistieria. Apoi, ceea ce e mai insemnatu, dîce D. Cogalnicénu, e ca, déca a fostu escedinte, intrebuintiarea lui, buna séu rea, s'a fâcutu de patru ministrii, cari suntu chiaru subscrisi in adresa sî cari nu potu in nici intr'unu casu sa acuse. Totu ce potu face D-loru, este numai sa se apere.

De aci D. Cogalnicénu ajunge la relatiunile esteriori, pe cari le deplânge adres'a. D-lu aretà, ca a declaratu ca nu permite strâiniloru, sa se amestece in trebile interiori alu Romaniei, sî e gat'a sa depuna pentru acést'a corespundinti'a urmata; sî declara din nou, ca nu vá permite nici o data strâiniloru sa organiseze Romani'a pe câtu timpu va stá D-lui pe banc'a ministeriala. Cându va vedé triumfându o astfeliu de inriurire, ministri actuali nu voru mai stá pe acé banca, ci voru combate contr'a inriuriri pe bancele deputatiloru. Domnitoriulu o dîce acést'a in mesagiulu seu, ca va fi acolo unde voru fi aspiratiunile tierei, sî ministrii sei nu voru face altu cevá.

In fine D. Cogalnicénu declara peste totu de nedrepta adres'a, sî sfasîind'o de a dóu'a óra pronuntia cu putere aceste cuvinte: „acést'a, D-loru, nueste pacea, nueste conciliarea, care amu venitu „noi s'o facemu intre D-v. sî puterea ese„cutiva; nu este pacea, o repetu, este „resbelulu!

D. Cogalnicénu a intreruptu, sî s'a nrmatu discursulu seu de aplausele tutoru tribuneloru sî a celoru mai multi din membrii adunârei.

(Multiamita publica) D-lui Vice Capitanu I. G. Codru Dragusianu.

P. On. Domnule! Jertf'a ce ai adusu pe altariulu filantropiei prin o nobila ajutorire ce mi-ai datu, merita o mai profunda recunoscintia. — De-sî resignatîunea Domniei Tale nu miarû ertá a-mi esprime simtiulu de recunoscintia in astfeliu de modu, totusi stimulatu de nobil'a binefacere intr'unu timpu criticu, in care: bis dat, qui cito dat, — de alta parte considerandu greutatea Familiei Domniei Tale care inaltia meritulu faptei, nu-mi concede boldulu consciintiei tacere, ci me silesce a-mi esprime cea mai adunca multiumita publica. I. T. Stoic'a, juristu

---

Nr. 68—3 EDICTU.

Prin care Savu Morariu din Salisce, Tienutulu Sibiiului, de tempu mai indelungatu au parasitu pre soci'a sea legiuita Ann'a Bucur Herti'a din Salisce, fâra de a se sci loculu sî modulu petrecerei lui, se indetoréza, cá in restempu de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu sa se infatîsieze innaintea scaunului protopopescu subscrisu, cu câtu la din potriva, sî fâra de elu, se voru hotâri cele de S. S. Canóne bisericesci prescrise.

Sabiiu in 22 Novembre 1863.

Forulu protop. gr. res. alu Tract. Sabiiului I.
Ioannu Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 69-3 **Edictu.**

Ioann Popa din Comun'a Cornatielu, carele de mai multu timpu au parasitu cu necredintia pre legiuit'a s'a sotia Mari'a lui Petru Danciu totu de acolo, sî nu se scie loculu aflârei lui, de óre ce soti'a lui au pornitu procesu de despartienie asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, a-se presenta innaintea snbscrisului scaunu Protopopescu, cu atât'a mai siguru, câci la din contra, sî in absenti'a lui, se va decide procesulu de susu, in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre greco-orientale.

Dela scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului II-lea alu Sabiiului.

Sabiiu in 30 Novembre. 1863.

Ioannu Pannovicium. p.
Protopopu.

Nr. 67—2

O familia onesta

doresce a luá in quartiru sî costu trei séu patru domnisióre tinere, care potu invetiá totdeodata sî tóte lucrurile femeiesci.

Domnisióre de aici asemenea se instruéza in tóte lucrurile femeesci, precum sî in luarea mesuriloru, desemnarea croitureloru sî facerea haineloru. Invetiarea in curendu se garantéza.

Asemenea doresce o germana, veduva solida de amploiatu, a fi priimita intr'o casa domnésca cá educatóre; dêns'a aru preferí unu locu la tiéra ori in Romani'a.

Onestitatea cii se garantéza.

Intrebâri mai deaprópe se facu in piati'a mica Nr. 404; etagi'a I., usi'a stânga,— ori sî la on. Redactiune a „Tel. Rom."

Sabiiu in 2 Decembre n. 1863.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 3/15 Decembre 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7
„ de midilocu „	2	—
„ „ códa „	1	93
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 3|15 Decembre 1863.

Metalicele 5%	73 90	Actiile de creditu	185 30.
Imprumutulu nat. 5%	80. 25	Argintulu	117. —
Actile de banca	786	Galbinulu	5. 61

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tidgorasane.fiei diece

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciel din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princo si trei sitraine pe anu 12 fl pe ½ anu .6 fl. v. a.

Nru 111. ANULU XI.

Sabiiu, in 8 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

INSCIINTIARE DE PRENUMERATIUNE
la
„TELEGRAFULŬ ROMÂNŬ"
pe anulu venitoriu 1864.

Cu 1 Ianuariu 1864 incepe „Telegrafulu Românu" a dóuespredieceа óra cursulu seu anualu. Procederea lui in tempulu acest'a, sî anume in ceste din urma - lu scutesce de necessitatea de a desfasiurá aici programm'a sea politica, carea nu e sî nu va sa fia alt'a, decâtu a natiunei române din Transsilvani'a sî din tota monarchi'a.

De aceea nu ne remâne alt'a, decâtu a atinge pe scurtu cuprinsulu lui in materia sî forma, sî a cere sî pe venitoriu sprijinulu, prin care am fostu imbarbatati din partea publicului românu din tóte pârtîle pâna acum.

„Tetegrafulu Românu" se va ocupá sî pe venitoriu mai multu cu causele nóstre din launtru decâtu cu cele din afara, mai multu cu cele mai deaprópe decâtu cu cele mai indepartate. Elu dupa potintia in articulí incepatori va espune sî va desbate cestiunile cele mai mari ale dîlei din patria, monarchia séu-dupa impregiurâri sî din Europ'a preste totu; va comunicá fâra partinire sî patima pertractârile corporatiuniloru politice, literarie, industriare, filantropice s. a. precum Diet'a, Senatulu imperialu, Associatiunea etc.; va aduce corespundintie numeróse din tóte pârtîle locuite de Români, corespundintie despre totu ce resare in viéti'a mai nalt anatiunei, a unei pârti séu particele a eii; va dá unu tablou pregnantu despre politic'a altoru staturi; va presará in fine noutâtile de dî sî câte ceva belletristicu cá o lectura usióra printre materiele cele serióse desbatute; va publicá in fine decisiunile Associatiunei, ale Comitetului juristiloru, precum sî alte oferte, atâtu oficióse, câtu sî private.

Ne aflâmu în tempuri grave, care potu devení sî mai grave, sî asiá se face datorintia indoita pentru ori ce Românu, a se interessá sî a participá cu trupu cu sufletu la viéti'a publica politica spirituala a natîunei sale. De aceea ori ce apelu maiestricu câtra natîune ni se pare de prisosu.

Formatulu sî pretiulu „Tel. Rom." remânu neschimbate.

„Telegrafulu Românu" adica va costá pentru Sabiiu: pe anu 7 f., pe ½ anu 3 f. 50 xr.; pe ¼ anu 1 f. 75 xr. — Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca pe anu 8 f. pe ½ anu 4 f., pe ¼ anu 2 f. v. a.— Pentru principatele române unite: pe anu 12 f., pe ½ anu 6 f., pe ¼ anu 3 f. v. a. —

Rogâmu pre dd. abonanti a tramite pretiurile de abonamentu câtu mai curendu, cá sa ne scimu orientá.

Adressele ne rogâmu a se scrie cetetiu, a se insemná sî post'a din urma, sî la casuri dubie a se pune lânga numirea romanésca a orasiului séu satului sî numirea germana séu magiara.

Epistole nefrancate nu se priimescu; manuscripte ne'ntrebuintiate nu se retramitu, ci se nimicescu.

La casuri de nepriimirea vreunui numeru se reclama in epistole nefrancate sî nesigilate.

Abonamentulu se face la Editur'a „Telegrafului Românu" in Sabiiu.

Redactiunea sî Editur'a „Tel. Rom."

Dupa unu telegramu privatu alu „Telegrafului" ne grabimu a aduce la cunoscinti'a on. publicu, ca 'n 6|18 Decembre s'au incuviintiatu pentru Consistoriulu sî Seminariulu greco-orientalu 25,000 fl.

Dela senatulu imperialu.

Siedinti'a 58 a casei ablegatîloru a fostu menita numai pentru senatulu imperialu mai angustu. Obiectulu de desbatere fu o interpellatîune a lui Zyblikiewicz, privitóre la referintiele intre Austri'a sî Russi'a cu privire la cei prinsi in resboiu,— care interpellatîune se decide a se predá unui comitetu spre proconsultare. — Dupa acést'a urmà cá siedintia plenaria sî ordinaria

siedinti'a 59 a casei ablegatîloru, in carea dupa unele afaceri mai merunte private fu la ordinea dîlei bugetulu pentru Cancellari'a aulica croato-slavonica. Referinte totu Br. Ingram.

Directîunea centrala cu	73,650 f.
Administratîunea politica	582,309 f.
Institute de corectîune (prinsori)	129,042 f.
Oficie ingenieresci	77,219 f.
Cladiri de drumuri	444,144 f.
Cladiri de apa	145,561 f.
Consiliari de instructîune	6465 f.
Antecipatîuni pentru institute relig. cat.	132,167 f.
Fundatîuni sî contingente pentru invetiamentu	8007 f.

se priimescu tóte fâra desbatere.

La positiunea „administrarea justitiei" se desfasiura o desbatere infocata sî afundu taiatóre; regimulu adica propusese 492,160 f., ear comitetulu de finantie mai antâiu stersese, dupa aceea insa iar pusese la locu 52,508 f. Dr. Taschek — crutiatorulu, cumu lu numescu foile vienese — propune de nou a se sterge acea summa, de óre ce Croati'a sî Slavoni'a atâtu in privinti'a amploiatiloru de justitia, câtu sî a lefeloru loru e dotata cu multu mai bine decâtu alte tieri, sî anume decâtu Ungari'a sî Transsilvani'a. Cons. minist. Somaruga staruiesce pelânga accordarea aceloru summe, de óre ce diregatoriele numite se tînu de organismulu regatului restituitu prin constitutiune. Taschek replica, ca senatulu imp. sî 'a anulu trecutu a stersu summele acestea din bugetu, sî cu tóte acestea regimulu le-a cheltuitu. Déca tiér'a, cá sa-si umple organismulu seu restituitu prin diplom'a din 20 Oct. 1860, are trebuintia de spese mai multe, decâtu póte aduce folosu statului, platésca-si singura restulu pentru diregatorii sei judiciali. Groisz apera acele summe; câci constitutiunea tierei, de carea se tînu 7 comitate cu 7 sedrie comitatense, cere pastrarea institutiuniloru

interne, la care senatulu imp. n'are de a a se amestecá, déca nu e sa se jignésca autonomi'a tierei. Binder combate pre Groisz, cá sa nu se para, ca toti ablegatii transsilvani suntu de un'a parere cu elu, demonstrandu ca senatulu imp. e competinte sî indreptatîtu a votá bugetele tieriloru de dincóce sî de dincolo de Laith'a. Groisz observa, ca prin acést'a s'aru dictá sentinti'a de mórte asupr'a autonomiei tieriloru, care atunci aru avé constitutîunea numai pe harthia, dar nu in realitate. Zimmermann cá Binder in contr'a lui Groisz; senatulu imp. nu e numai pentru aceea, cá sa faca prob'a celoru patru specii la socotelele, ce i se propunu; ci are de a acordá unde e de lipsa, sî de a nu accordá unde nu e de lipsa; partinesce stergerea cu atât'a mai vertosu, câci imperiulu nu e datoriu a dá unei tieri mai multu ajutoriu, decâtu platesce ea contributiuni directe sî indirecte la olalta. Alduleanu cá Groisz, motivandu sî cu aceea, ca tocmai acum e tempulu de a cascigá pre Croato-Slavonii pentru constitutîunea imperiului; ear lui Taschek reflecta, ca justiti'a nu e a provincieloru, ci a imperatîei intregi. Schuler-Libloy da incâtu-va dreptu lui Groisz, dar apoi dintr'alte se alatura lânga Taschek. Dr. Ryger in cuventu scurtu, dar sâmburosu combate mai antâiu aplicarea senatului imperialu de a intrá acum, pe la capetulu sessiunei, in cestiuni de competintia sî necompetintia. Déca antevorbitorii au accentuatu cu preferintia diplom'a din Octobre, densulu trebuie sa-si arunce ochii asupr'a patentei din Februariu, pe a cârei basa este adunatu senatulu imperialu. Incâtu tierile de dincolo de Laitha ceru ajutóre din vistieri'a statului, trebuei sa se'nfatîsieze inaintea forului senatului imperialu; acest'a are de a fixá summele; tóte celelalte lucruri sa si le descurce dietele; déca tierile voru jurisdictîune privata, sa sî platésca privatim. Zimmermann reflecta lui Alduleanu. Schindler cam cá Ryger; in Croati'a suntu 7 sedrii, sî presiedintele fiacârei'a trage leafa de 4200 f., ear assessorii de 1800 f., precum pe airea nu se mai pomenesce. Déca Groisz au pretinsu restituirea constitutîunei tierei, apoi elu intréba: candu au mai avutu presiedintii sî assessorii sedrieloru astfeliu de lefi? Déca 'n fine in Croati'a trebuie sa fia tocmai 7 comitate, pentra ce sa fia la fiacare sedria tocmai câte 7 assessori, pecandu pe airea suntu sî câte mai putîni? Dupa ce in fine mai vorbesce ref. Ingram, se priimesce proiectulu lui Taschek sî cele 52,508 f. se stergu.

Positiunile „gendarmeria“ cu 114,871, sî acoperirea cu 45,989 f. se priimescu fâra desbatere.

Ableg. Winterstein refere acum despre cererea supletória de 5 milliónef. cá camete ale noului imprumutu de statu; se recunósce necessaria sî se 'ncuviintiéza fâra desbatere.

Ableg. degli Alberti refere despre titlulu acoperirei „venituri felurite“, care facu cu totulu 1,209,717 f. Se 'ncuviintiéza fâra desbatere.

Ableg. Dr. wan der Strass refere despre loteria; veniturile 21,313,800 f., spesele 13,518,556 f. Se 'ncuviintiéza. Asemenea despre vâmi; venituri 3,988,251 ., spese 33,454 f. sî prisosintia 3,954,797 f. Asemenea despre punciare; venitulu 110,553 f., spese 29,678 f. Se'ncuviintiéza. Acelasi reporta despre taxele combinate in Lombardo-Venetî'a; veniturile facu 150,000, spesele 23,000 f., asiá dar prisosinti'a 127,000 f.

Cu acestea e finitu obiectulu dîlei. Presiedintele aduce la cunoscinti'a casei, ca ministeriulu de statu mai cere pe deasupr'a creditu de 525,000 f. Se preda comitetului de finantie.

Incheiarea o face unu proiectu alu lui Herbst: cá la intreprinderi pe actii darea de venitu sî de cascigu sa se dea acolo, unde se lucra la acele intreprinderi. — Se va dá cuventu proiectatorului a-si motivá proiectulu in siedinti'a urmatóre.

Siedinti'a 60 din 28 Nov. (10 Dec.) e un'a din cele oficiale mechianice. Ablegatului transsilvanu Popp i se da concedia pe 2 septemâni. Redactorulu Curz din Feldkirch se róga prin Rechbauer, a fi tractatu mai bine in prinsórea sea. Dupa aceea, trecendu-se la ordinea dîlei, se da cuventu lui Herbst, cá sa-si motiveze propunerea din siedinti'a premergatóre. Pentru preconsultarea acestei cause se alege unu comitetu de 9 membri, in care intra: Herbst, Grocholski, Froschauer, Lohninger, Proskowetz, Pummerer, Suida, Daubek, Baritiu.

Apoi urméza consultarea asupr'a novelei adause la legea de taxe (timbre etc.) Comitetulu propune a se provocá regimulu de a aduce in sessiunea cea mai de aprópe propositîuni nóue asupr'a taxeloru. Iu materi'a acést'a vorbescu Brosche, Berger, Hagenauer, Winterstein, Steffens, consiliarulu ministerialu Swarzwald sî Stummer, indreptandu unele din legea respectiva, in carea ceru a nu mai fi puse taxele dupa órecare scara schimbatiósa sî nesigura, ci dupa materiele, pentru care se 'ntrebuintiéza timbrulu séu tax'a de ori ce nume.

Siedinti'a 61 din 29 Nov. (11 Dec.) sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia ministrii Rechberg, Mecsery, Degenfeld, mai tardîu sî Berger sî Lasser, ear cá comissari ai regimului, generalii Rossbach, Fabisch, sî Scheibenhof, apoi comissarii supremi belici Damaschka sî Früh, a fostu un'a din cele mai importante ale intregei sessiuni; câci ea aveá sa consulte asupr'a bugetului de resboiu. Galeriele erau tóte pline, mai cu séma cu persóne militare; in logi'a curtii se vedeá archiducele Albrecht, mai tardîu venira sî archiducii Rainer sî Guilielmu. La 'nceputulu siedintiei se 'mpartî intre membrii propositîunea regimului privitóre la incuviintiarea garantîeloru statului pentru linii ferate in sî prin Transsilvani'a, precumu sî propositiunile regimului privitóre la ordine de concursu sî la administratiunea politica. Mai departe recomanda presiedintele pre comissarii regimului pomeniti mai susu.

La ordinea dîlei dar e: consultarea asupr'a bugetului de resboiu. Referintele Dr. Giskra espune la 'nceputulu cuventului seu, ca 'n comitetulu preconsultatoriu a fostu diferintia de pareri; minoritatea a voitu, sa stérga din propositîunea regimului 6,200,000 f. ear maioritatea s'a multiamitu a sbate 4,300,000 f. Dênsulu, dîce, va aperá opiniunea minoritâtii, ear aperarea parerei contrarie o lasa presiedintelui maioritâtii; apoi citesce referad'a sea, carea 'ntr'adeveru e unu capu de opera parlamentaristica. Minoritatea comitetului sbatuse din propositiunea regimului la ordinarie 2,200,000 f.; care ministrulu de resboiu, contele Degenfeld cérca a le sustîné nu numai prin argumente, ci sî prin unele espressiuni nu destulu de mature sî de moderate.

Cá vorbitori incontr'a proiectului comitetului suntu insinuati: Berger, Schindler sî Brosche; in favórea lui: Taschek.

Berger deplóra impregiurarea, ca pecandu armat'a jura pe constitutîune, ea nu e representata in senatulu imperialu pe scaunele deputatîloru. Apoi espunendu greutatea speseloru, ce apasa imperiulu din caus'a armatei, aru dorí, cá in locu de a se preliminá pentru armata atât'a summa câta arata capii ei a fi de lipsa, mai bine sa i se dea o summa anumita, accomodata funtâneloru statului, dupa carea apoi sa se orienteze spesele cu militî'a. Apoi trecendu la sistem'a conscrierei sî a assentârei, sî espunendu pagubele, ce le aduce ea atâtu in lucru câtu sî in ómeni, cari prin acésta mesura degeneréza sî devinu totu mai miserabili din ce in ce, pune 'ntrebarea: ca óre n'aru fi cu scopu a se introduce si 'n Austri'a sistem'a verbuatului, cá 'n Engliter'a si Americ'a? In fine arata mai multe rele (summe prea mari pentru generalii pensiunati, esperimente scumpe cu artileri'a, spese esagerate cu institutele militare etc.)

Ministrulu Degenfeld combate sistem'a verbuatului cá un'a, carea 'n Austri'a nu e practicabila; câci pecându Engliter'a are câte 120,000-130,000 feciori, Austri'a trebuie sa tîna câte 4-500,000. Asemenea combate s celelalte asserte, mai cu séma 'n privinti'a instituteloru militare, care parte mare suntu create inca 'n secululu trecutu cu fonduri sî se sustînu sî acumu parte mare din fonduri, de care nu póte dispune senatulu imperialu.

Referint. generalu alu comitetului de finantie, Dr. Taschek da unu tablou fórte marcatu despre starea finantîala a statului. Din acel'a se vede, ca spesele intrecu veniturile preste totu cu 90,890,513 f. Deci cere, cá scopurile sa se compute dupa midilóce, séu tradusu in limbagiulu de tóte dîlele: sa ne'ntindemu numai pecâtu ne ajunge straiulu. —

Schindler imputa ministrului Degenfeld, pentruca acest'a cutezase intr'unu statu constitutîunalu a „protestá“ incontr'a decisiuniloru camerei representative a imperiului. Apoi arata in cuventu fórte samburosu, care ne pare reu ca trebuie sa-lu reproducemu numai intr'unu estrasu de e-

strasu), ca armat'a austriaca e loiala, precumu suntu sî popórele sî brava, precumu e sî domnitorulu eii ; dar ingrijirea pentru armata nu sta 'n proportîune drépta cu spesele, ce se prelimina pentru ea, sî batai'a din 1859 . o-a doveditu acést'a in modu fórte tristu. Socotindu, câtu s'a cheltuitu pe armata pâna acum sî câte lipse mai are ea pelânga tóte acestea: trebuie sa créda cineva, ca summele cele mari au cursu pe delaturi. Dar nici ca trebuie Austri'a sa-si caute mantuirea in armata, ci intr'aceea, că constitutîunea sa devina adeveru, cá sa se radice agricultur'a, industri'a, comerciulu, sciintiele; cá toti cetatienii statului sa-si cunósca sî sa-si pretuiésca constitutîunea asiá, incâtu abaterea dela ea sa nu mai fia cu potintia; in fine mai multu decâtu de vomu mai versá 2000 tunuri nóue, ne va naintá sî ne va fericí o politica basata pe cuvintele Domnitorului: Viribus unitis!

Dreher vorbesce fórte gravu. Acum, dîce, e tempulu sa 'ntrebâmu pre regimulu : ca va elu seriosu a 'ntroduce in economi'a statului o crutiare ratîunala? Câci vedemu, ca pecându cu flemendele familii ale amploiatîloru, cu administratiunea justitiei, cu cultur'a poporului ne scumpimu câtu se póte, pe atunci cu armat'a facemu unu luxu, pe lânga care redactîunile facute de comitetu trebuie sa se para inca fórte mici.

De aceea, déca nu se potu face reductînni sî mai mari, sa se priimésca celu putînu propunerile comitetului. Eu credu, dîce, ca regimulu intocmai asiá voiesce binele poporului, cá sî noi. Dar deaca na ve sa 'ntieléga; deaca cunósce consideratîuni mai inalte, decum e fericirea poporului sî a statnlui; deaca are de cugetu a respunde la vaietele popóreloru prin promissiuni, prin tandaliri, prin provocatîuni la tempuri sî impregiurâri amenintiatóre sî prin alte vorbe-bune diplomatice : atunci apoi sórtea nóstra, sórtea Austriei e croita. Noi nice câudu nu vomu fi in stare de a portá unu resboiu cu taria sî cu onóre, dar nici ca vomu mai avé lipsa de resboiu, câci vomu peri in midîloculu pâcii.

Brosche e in contr'a proiecteloru comitetului.

Cu acestea e incheiata desbaterea generala; numai referintele Taschek sî ministrulu Degenfeld mai iau cuventulu.

Trecendu-se la desbaterea spceiala, Giskra cetesce reportulu despre trebuintiele ordinarie ale armatei, care facu pe periodulu de 14 luni 106,165,000 f. sî din cari comitetulu a stersu 2,200,000 f.

Degenfeld reflecta la invinuirile, ce s'au tacutu regimului: ca aru pensiuná o multîme de generali, cari aru mai poté servi sî aru nutrí o glóta de oficieri de prisosu; ear' in privinti'a celoralalte observatiuni provóca pre oficierii inalti, cari suntu de fatia, a respunde din parte-si. Astfelu apoi generalulu Fabisch vorbesce in contr'a stergerei a 500,000 f. pentru arteleria, de órece re'ntregirea celorn 1440 de tunuri sî provederea loru cu cele de lipsa cere ne 'ncungiuratu summ'a acést'a, carea inca e fórte moderata. Generalulu Scheibenhof vorbesee in contr'a stergerei 1,000,000 de f., care e de lipsa pentru zidiri nóue militare. Asemenea ministrulu Degenfeld incontr'a stergerei a 120,000 de f. cerute pentru transpórtele soldatiloru concediati (Urlauber).

Brosche face o propunere, cá pentru armat'a continentala (de pe uscatu) sa se 'ncuviintieze 118,012,315 f., va sa dîca cu totulu 125,022,350 f. Acésta propunere o combate dr. Herbst cu armele cele mai agere. Elu-si tîne datoriutia patriotica, cá in grelele impregiurâri ale statului sa staruiésca câtu se va poté mai multu pentru crutiare; crutiârile suntu cu potintia, pentruca suntu de trebuintia. Maioritatea comitetului au incuviintiatu câtu se póte mai multu; elu din parte-si aru incuviirtiá sî mai putînu. Br. Pratobevera cérca a compate pre Herbst; dar acést'a o face intr'unu modu atâtu de necioplitu, incâtu cuventulu lui e urmatu de tîuituri, Oho! sî altele de felulu acest'a, ear presiedintele e silitu a-lu reprobá. Giskra refutéza assertele ministrului, in modu ecclatantu, dovedindu prin date statistice, cá 'ntr'adeveru s'a facutu cu militi'a unu luxu neescusabilu. Pentru esperimentele cu tunurile umplute cu bumbacu de pusca s'au risipitu millióne, sî 'n sfarsîtu cele 30 baterii (180 tunuri!) voru trebuí aruncate intre ciublele cele vechi. Pentru unu povilionu oficierescu in Comornu s'au cheltuitu 89,809 f., pentru repararea unui grajdu de mândi 53,000 f., pentru unu localu menitu a 'ncapé o bateria cavalerésca 190,000 f., pentru capel'a din Biseric'a-Alba 20,000 f. *) Fabisch cérca a mai dá ici colea câte o rectificare.

Urméza acumu votarea, sî atâtu propunerea lui Brosche, câtu sî a minoritâtii comitetului cadu ; dincontra reese propunerea maioritâtii comitetului, sî se 'ncuviintiéza.

pentru armat'a continentala 115,812,350 f.
2) pentru voluntari sî substituti 1,730,000 f.
3) pentru procurarea de arme 5,300,000 f.

(Transsilvanii votasera cu maioritatea comitetului).

La titlulu „acoperire" a proiectatu maioritatea comitetului 15,756,909 f., pecandu maioritatea cere cu 1½ milionu mai multu. Asupr'a acestei cestiuni se 'ncinge desbatere viua, la carea participa Giskra, Winterstein, ministrulu Lasser; dar caus'a remâne nedeslegata pâna pe siedinti'a urmatóre.

Brasiovu in 30 Novembre 1863. (A dóu'a corespundintia).

Dîu'a sfântului Andreiu au fostu totdeun'a cu doru asceptata de câtra crestinii nostri ; câci nu numai ca este o serbatóre pretiuita de biseric'a nóstra, dar este totdeota sî dîu'a onomastica a veneratului nostru Archipastoriu. In anulu acest'a insa s'au asceptatu cu doru sî mai mare. Nu sciu s'au stârnitu acestu doru in urm'a ostenseleloru sî lupteloru celoru deosebite, care leau adusu Archipastorulu nostru pe altarulu natîunei, séu ca tînendu poporulu nostru principiele aperate de Escellenti'a Sea in Diet'a Transsilvaniei de ale sale, voiá sa-si manifesteze intr'unu modu óre care visibilu simtiamintele sale de multiamita pentru acést'a. —

Destulu ca dupa sunetulu clopoteloru publiculu se 'ntrecea a merge la Biserica sî prin urmare bisericele nóstre au fostu adi de mirare cercetate. In totu loculu s'au seversîtu servitiulu ddieescu cu rugaciuue diu genunchi pentru indelung'a viétia a Archipastorului nostru, darcea de la S. Nicolau cá Biseric'a principala de aici, au fostu mai multu sî mai deosebitu inpopulata; câci pre lânga publicu se vedéu sî o.i Corpu professoralu cu tinerimea gimnasiala sî normala sî cu stindardele ei, representantii bisericesci, din eforii scolari, negotiatori sî altii. (Apoi urméza descrierea ceremoniei cá sî 'n corespund. prima.)

Salisce in 30 Novembre 1863.

Dîu'a onomastica a prea bunului nostru Archiiereu, a Escelentiei Sele Domnului Episcopu, sî deputatu dietalu alu tînutului acestui'a, Andreiu Baronu de Siagun'a, se serbà in bisericele de aici cu o rara solenitate. In presér'a acelei serbatori anuntiandune clopotele insemnatatea dîlei venitóre, la rugaciunea de sér'a tinerimea scolara, condusa de invetiatorii loru in ordinea cea mai buna, merse la biserica, unde prin cantâri melodióse au laudatu pre Ddieu.

In murgitulu acelei seri deodata se vediura iluminate ferestrile caseloru mai insemnate, cu deosebire cele din giurulu piatiei; eara intre 6–7 óre elevii sî elevele adunati in institutulu scolaru, pornira de ací cantandu pe strad'a principala in ordine formósa, concomitati de o multîme de poporu.

Ajungendu inaintea casei parintelui Namesnicu protop. Demetriu Borcea, unde in o feréstra se aflà portretulu Escellentiei Sale, zebovi conductulu, sî intonà „Descépta-te Române." Pornindu de ací câtra piatia, ajunse la cas'a parintelui Nicolau Mog'a, unde in o feréstra erá espusu portretulu Esc. Sale, eara in alt'a unu transparentu cu inscriptiunea: „La multi ani!"; de sine intielegenduse, ca sî cele lalte ferestri erau bine luminate.

Ací conductulu formà unu cercu sî intonà imnulu archiierescu: „Iata dîu'a etc." La finea cantârei se ivi in feréstra parintele Demetriu Borcea, care se aflá dimpreuna cu ceilalti venerabili preoti in launtru, sî rosti in numele Esc. Sele o cuventare bine acomodata, la carea fu mai pe multe ori intreruptu cu „Sa traiésca Esc. Sea!" multiamindu in fine zelosîloru invetiatori sî elevi pentru simtiulu de pietate sî devotîune doveditu câtra barbatulu doririloru. Eara invetiatoriulu M. St. respunse in cuvinte meduóse, aretandu impulsulu, ce i-au condusu la acésta serenada, multiamindu in fine Antistiei locale pentru zelós'a spriginire, ce au datu sî da mai cu séma in caus'a scolara.

In fine intonara cu totii „Pre stapânulu" etc., sî se departara iara in ordine buna fiesce care la ale sale mangaiatu.

---

*) Intr'adeveru summe 'ngrozitóre fatia cu serací'a poporului. Onóre d. Giskra, care avù curagiulu a desgolí aceste abusuri condamnabile! Red.)

Sambata 'n dîu'a santului apostolu Andreiu celu antâiu chiamatu la tempulu obicînuitu, tragendu-se clopotele, veni iarasi tinerimea scolara, cu invetiatorii in frunte, la biserica, care astadata, cá sî la alte serbatori legate, erá indesuita de multîmea credinciosiloru, sî cantara cu toti cele ale sf. Liturghii, eara la „Antâiu pomenesce“ intonara „Pre Stapânulu“, dupa pricésna cetindu-se din genunchi de parochulu slujitoriu rugaciunea pentru fericirea E.c. Sele, la finitulu acelei'a erupse corulu cu unu glasu a cantá: „Iata dîu'a cea dorita“ etc., sî cu acestea se finî servitiululu ddeiescu.

†.

Prospectu politicu.

Incepemu astadi cu politic'a interióra. Se vorbesce sî se scrie acumu de vre-o câteva dîle de o crisa ministeriala in Austri'a. In urm'a acestei crise Schmerling aru avé sa ese din ministeriu sî cu elu Hein sî Plener. Dupa alte conjecturi aru fi, cá presidiulu ministeriului se nu lu mai pórte archiducele Rainer, ci principele de Auersperg.

Pâna in momentulu cându scriemu acestea, nu avemu date sigure despre o crisa ministeriala in Vienn'a. Totu ce avemu este, ca ministrulu de statu Schmerling, representantele constitutiunei din 26 Februariu, e bolnavu de mai multe dîle. Proverbulu de obste dîce, ca de unde nu arde nu póte se esa fumu, sî asiá de sî diuarele vienese ale patentei din 26 Februariu nu potu crede nici decumu in posibilitatea unei schimbari de ministeriu, togma acumu cându transcactiunea in Austri'a nu e finita, — totusi se nu ignoramu lucrulu cu totulu.

O. D. P. vorbîndu despre cris'a ministeriala dîce, ca scirea acést'a au produsu sperantie in federalisti sî in conservativii vechi, séu cu unu terminu modernu in ruginitii din Pest'a sî Prag'a. Dupa acelasi dîuariu contele Clam sî cardinalulu sî Archiepiscopulu principele Schwarzenberg sî verulu cestui din urma Carolu Schwarzenberg aru fi promisu totu sucursulu dîuariului cechicu „Narod“, carele are de scopu a lucrá in favórea partidei federalistice. De alta parte o multîme de magnati ungaresci se afla de vre o catu-va tempu in Vien'a, carii cerca terenulu sî converséza cu cancellarulu aulicu sî cu alte persóne inalte castigate in partea magnatiloru. Cu acestea de mai susu aru fi de a se aduce in legatura sî scirea din „Const. oestr. Ztg.“, ca adeca ide'a de a se conchiamá barbati de incredere din Ungari'a, se inradacinéza in barbatii de statu ai Ungariei totu mai tare. In unele cercuri sî circuléza scirea despre esistinti'a unei liste, in care se afla deja inscrisi, cei ce voru fi chiamati. Se vorbesce, ca intre conchiamati voru fi sî de aceia, cari au fostu in senatulu imperialu i n m u l t i t u.

„Botschafter“, carele au tacutu pâna acumu, vine sî intr'unu articulu plinu de simtieminte vorbesce insa numai per tangentem despre acésta crisa, putemu insa estrage din tóte espectoratiunile acestea, ca cris'a nu e numai fantasma góla, ci déca nu e realitate póte fórte lesne deveni realitate.

Din Paris aflamu ca au sositu respunsurile la tóte invitarile facute puteriloru la congressu.

Despre sultanulu turcescu ne spunu dîuarele ca la tóta intemplarea vrea se calatorésa prin Europ'a apuséna.

I n R o m a n i ' a s'au pusu capetu certeloru in camera prin proiecte de legi, care se fia discutate inainte de proiectele de respunsu la cuventulu tronului. (Mai pe largu in prospectulu politicu din nr. venitoriu.)

Mai nou.

Siedintiele senatului imperialu din caus'a serbatoriloru diferiteloru confessiuni se intrerumpu pâna pe 11 Ianuariu cal. nou.— Cele mai multe jurnale aducu scirea, ca dietele provinciale se voru deschide numai pela jumetatea lui Februariu.— Regele Danieï prin o proclamatiune rechiama pre soldatii concediati la arme. Dani'a ascépta cu confidintia ajutoriulu Svediei.— Din Parisu audîmu, ca 'mperatulu Napoleonu, dupace va publicá respunsurile toturoru suveraniloru in „Monitoriu“, va adauge unu manifestu fórte pacificu. De alta parte se dîce, ca Imperatulu va sa astérna suveraniloru unu programu generalu despre congressu.

Nr. 70.—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci ale scóleloru populare din Comunele F e n a t i e sî T r e s t i ' a, cu care e impreunata o leafa annuala: pentru cea d'antâiu 150 f. v. a. sî quartiru naturalu— pentru cea de alu doilea 60 f. v. a. sî 4 stângeni de lemne:—

Prin acést'a sa deschide concursu pâna 'n 15 Decembre a. c. D doritorii de a ocupá un'a ori alt'a din aceste statiuni, debuie sa-si produca Atestatele despre absolvarea cursului pedagogicu in Institututu gr. or din Sabiiu, sî atestate despre purtarea loru morale, cu care au a se infatiosiá pâna in prefiptulu tempu la subscrisulu.

Fauresi in 21 Novembre 1863.

G r e g o r i u C i o c a s i u, Protopopu sî Inspectoru scoaleloru gr. or. in Districtulu Cetâtii de Pétra.

Nr. 71—1 EDICTU.

Tatiana Ioann Nazarinu din Herman, carea cu necredintia parasî pre legiuitulu ei barbatu Nicolae Achimu Radu Thomei totu de acolo, sî nu se scie loculu aflârei sale, se provóca prin acest'a, in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, a-se presentá inaintea subscrisului scaunu Protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a ei, se va decide acésta causa divortiala, in sensulu SS. Canóne ale Bisericei nóstre greco-orientale.

Dela Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului II. alu Brasiovului.
Brasiovu in 29 Novembre 1863.
Ioann Petricu m. p.
Protopopu.

Nr. 67—3

O familia onesta

doresce a luá in quartiru sî costu trei séu patru domnisióre tinere, care potu invetiá totdeodata sî tóte lucrurile femeiesci.

Domnisióre de aici asemenea se instruéza in tóte lucrurile femeesci, precum sî in luarea mesuriloru, desemnarea croitureloru sî facerea haineloru. Invetiarca in curendu se garantéza.

Asemenea doresce o germana, veduva solida de amploiatu, a fi priimita intr'o casa domnésca cá educatóre; dêns'a aru preferi unu locu la tiéra ori in Romani'a.

Onestitatea eii se garantéza.

Intrebâri mai deaprópe se facu in piati'a mica Nr. 404; etagi'a I., usi'a stânga,— ori sî la on. Redactiune a „Tel. Rom.“

Pretiurile de piatia

d i n S a b i i u, M a r t i in 6/18 D e c e m b r e 1863.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	3	93
S e c a r ' a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	33
„ „ midilocu „	1	27
„ „ códa „	1	20
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

B u r s ' a d i n V i e n ' a in 6|18 D e c e m b r e 1863.

Metalicele 5%	72 65	Actiile de creditu	183 80.
Imprumutulu nat. 5%	79. 75	Argintulu	118. 78
Actile de banca	785	Galbinulu	5. 72

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariu.u tidgorasane.fiei dieco

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciel din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princo si trei sitraine pe anu 12 fl pe ½ anu 6 fl. v. a.

Nru 112. ANULU XI.

Sabiiu, in 12 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

INSCHINTIARE DE PRENUMERATIUNE
la
„TELEGRAFULŬ ROMÂNŬ“
pe anulu venitoriu 1864.

Cu 1 Ianuariu 1864 incepe „Telegrafulu Românu“ a dóuespredieceá óra cursulu seu anualu. Procederea lui in tempulu acest'a, sî anume in ceste din urma - lu scutesce de necessitatea de a desfasiurá aici programm'a sea politica, carea nu e si nu va sa fia alt'a, decâtu a natiunei române din Transsilvani'a sî din tota monarchi'a.

De aceea nu ne remâne alt'a, decâtu a atinge pe scurtu cuprinsulu lui in materia sî forma, sî a cere sî pe venitoriu sprijinulu, prin care am fostu imbarbatati din partea publicului românu din tóte pârtîle pâna acum.

„Tetegrafulu Românu“ se va ocupá sî pe venitoriu mai multu cu causele nóstre din launtru decâtu cu cele din afara, mai multu cu cele mai deaprópe decâtu cu cele mai indepartate. Elu dupa potintia in articulí incepatori va espune sî va desbate cestiunile cele mai mari ale dîlei din patria, monarchia séu-dupa impregiurâri sî din Europ'a preste totu; va comunicá fâra partinire sî patima pertractârile corporatiuniloru politice, literarie, industriare, filantropice s. a. precum Diet'a, Senatulu imperialu, Associatiunea etc.; va aduce corespundintie numeróse din tóte pârtîle locuite de Români, corespundintie despre totu ce resare in viéti'a mai nalt anatiunei, a unei pârti séu particele a eii; va dá unu tablou pregnantu despre politic'a altoru staturi; va presará in fine noutâtile de dî sî câte ceva belletristicu cá o lectura usióra printre materiele cele serióse desbatute; va publicá in fine decisiunile Associatiunei, ale Comitetului juristiloru, precum sî alte oferte, atâtu oficióse, câtu sî private.

Ne aflâmu în tempuri grave, care potu devení sî mai grave, sî asiá se face datorintia indoita pentru ori ce Românu, a se interessá sî a participá cu trupu cu sufletu la viéti'a publica politica spirituala a natîunei sele. De aceea ori ce apelu maiestricu câtra natîune ni se pare de prisosu.

Formatulu sî pretiulu „Tel. Rom.“ remânu neschimbate.

„Telegrafulu Românu“ adica va costá pentru Sabiiu: pe anu 7 f., pe ½ anu 3 f. 50 xr.; pe ¼ anu 1 f. 75 xr. — Pentru Transsîlvani'a sî monarchi'a austriaca pe anu 8 f. pe ½ anu 4 f., pe ¼ anu 2 f. v. a. — Pentru principatele române unite: pe anu 12 f., pe ½ anu 6 f., pe ¼ anu 3 f. v. a. —

Rogâmu pre dd. abonanti a tramite pretiurile de abonamentu câtu mai curendu, cá sa ne scimu orientá.

Adressele ne rogâmu a se scrie cetetiu, a se insemná sî post'a din urma, sî la casuri dubie a se pune lânga numirea romanésca a orasiului séu satului sî numirea germana séu magiara.

Epistole nefrancate nu se priimescu; manuscripte ne'ntrebuintiate nu se retramitu, ci se nimicescu.

La casuri de nepriimirea vreunui numeru se reclama in epistole nefrancate sî nesigilate.

Abonamentulu se face la Editur'a „Telegrafului Românu“ in Sabiiu.

Redactiunea sî Editur'a „Tel. Rom.“

Dela senatulu imperialu.

Ne opriseramu la siedinti'a 61. a casei ablegatîloru. La titlulu „acoperire“ alu bugetului militaru maioritatea propusese 15,756,909 f., pecandu minoritatea pretinsese cu 1½ millionu mai multu, de óre ce din anulu trecutu prisosise atât'a, sî dupa unu conclusu alu senatului imperialu din a. 1862 prisosinti'a dintr'unu anu trece in veniturile anului venitoriu. Acésta parere o apera referint. Giskra; ear Winterstein apera parerea maioritâtii, ca fiindu socotelele incurcate, sa se puna intre venituri numai 900,000 f. Ministrulu Lasser cérca a combate pre Giskra, accentuandu ca intre acelu 1'|₂ millionu 115,853 f. suntu ai fondului pentru cultur'a granicerîloru, ear 33,423 f. pentru educatîunea granicerîloru, cu care ambele senatulu imperialu n'are de a face, ci numai regimulu. Cu acestea siedinti'a 61. se gata, sî lupt'a inceputa in acea siedintia se continua in siedinti'a 62 din 2|14, Dec., in carea scen'a sî persónele remânu mai neschimbate. Dupace respunde Br. Kalchberg la unele interpellatîuni privitóre la drumuri de feru, ministrulu Lasser staruiesce de nou, a nu se priimí summele de mai susu ale fonduriluru graniceresci intre veniturile straordinare ale armatei. Giskra sta pe lânga parerea sea. Min. Lasser pelânga a sea. Ministrulu Degenfeld de nou vine cu protestele incontr'a amestecârei senatului imperialu in afacerile acestoru fonduri, care nu stau sub control'a senatului imperialu. Giskra apera senatulu imperialu de invinuirea, ca elu aru voí sa controleze acele fonduri; ci senatulu va numai atât'a, cá summele acelea inca sa intre in bugetu, sî sa nu remâna lânga bugetulu constitutîunalu sî altu bugetu, absolu isticu. Ministrii Lasser, Degenfeld sî Plener ceru totdeodata cuventulu (Ilaritate), spre a se aperá incontr'a votului minoritâtii. Referint. maioritâtii, Winterstein, vine sî elu a spijiní votulu minoritâtii, dupace au auditu, dîce, cuventulu ministrului de finantie. Sî asiá propunerea minoritâtii comitetului: cá restulu de cassa din 1862. in summa de 1,500,000 f. sa se tréca intre veniturile armatei pe anulu venitoriu, se priimesce cu 64 contr'a 52 voturi.

Asemenea se priimescu dupa propunerile comitetului:

1. Contributîuni directe din graniti'a militara 2,743,675 f.
2. „ indirecte „ „ „ 156,158 f.
3. Alte venituri „ „ „ „ 7,557,076 f,

(Propunerea min. Lasser: a se trece numai 7,382,920 f., cade.)

4. Rescumperare pentru arme etc. 5,300,000 f.

Nici angustimea foii nóstre nu ne iérta, nici interessulu citîtoriloru nostri nu va pretinde, cá sa 'nsîrâmu tóte pertractârile privitóre la bugetululu armatei. Destulu atât'a, ca comitetulu de finantie urméza pâna 'n capetu principiulu celei mai strinse crutiâri. Giskra sî ministrulu de resboiu Conte le Degenfeld suntu personagele cele mai de frunte in

tóta siedinti'a, cel'a aperandu drepturile constitutiunale, ce competu casei: de a se amestecá in privinti'a finantieloru sî 'n afacerile armatei, ear cestia mai cu séma protestandu sî contrastandu la atari incercâri. Mai tóte propunerile comitetului privitóre la reductiuni in arme, in zidiri militare, in pensiunâri s. a. se priimescu. Schindler sprijinesce pre Giskra; Früh pre Ministrulu. Catra capetulu siedintei vorbesce Toman per longum et latum despre graniti'a militura croato-slavona, sî fiindca atinge sî regimentele de fruntariu din Transsilvani'a: de aceea Baritiu i respunde, panacandu in fine Zimmermann trage atentiunea casei asupr'a impregiurârei, ca nu e aici tempulu sî loculu de a se slobozí cineva la deductiuni istorice.

Cá sa spunemu pe scurtu resultatulu acestoru desbateri lungi, parte sî infocate sî interessante: regimuiu ceruse pentru armata 122 millióne pe periodulu de 14 luni, sî senatulu imperialu iscade cam 6 millióne f.

Bugetulu Cancellariei aulice transsilvane.

Crediendu ca va fi nu numai de interesu, dar sî de lipsa pentru ori ce Transsilvanu, a cunósce bugetulu séu starea speseloru sî a veniturilor patriei sele, facemu sa urmeze dupa protocolulu stenograficu alu senatului imperialu datele respective. Atâtu la venituri, câtu sî la spese tempulu e computatu pe periodulu de 14 luni, adica din 1 Novembre 1638 pâna 'n 31 Decembre 1864 c. n.

Summele dar se repartiescu asiá:

I. Spesele tóte la olalta ordinare, sî straordinare, facu 3,838,866 f sî anume subt urmatórele 15 titluri:

1) Conducerea centrala	183,279 f.
2) Spese provinciale	100,000 f.
3) Oficie administrative politice	1,101,487 f.
4) Institute de pedépsa (prinsori)	141,328 f.
5) Oficie ingeniéresci	96,544 f.
6) Cladirea drumuriloru	627,225 f.
7) Cladiri de apa	6152 f.
8) Pentru Institute religiunare catolice	10,549 f.
9) Fundatiuni sî contingente pentru culte	124,859 f. *)
10) Ecuivalente sî antecipatiuni	4136 f.
11) Consiliarii de instructiune	6,253 f.
12) Adause dela statu pentru scóle	16,048 f.
13) Fundatiuni sî contingente pentru instructîune	147,963 f.

(sî anume pentru academi'a de drepturi din Sabiiu 3000, pentru cea din Clusiu 18,257, pentru gimnasiulu greco-orientalu-din eróre greco-unitu—din Brasiovu sî pentru celu greco-unitu din Naseudu câte 4000 f., pentru unu institutu de pedagogia in Naseudu 2000, in fine pentru orfaneulu tercsianu din Sabiiu 4200 f.)

14) Administratîunea justitiei	760,077 f.
15) Gendarmeri'a	528,667 f.
II. Acoperirea in summa summarum	91,076 f.

Sabiiu in 11 Dec. Cele trei comitete relasate de dieta pentru compunerea unui proiectu de ordine dietala (lege electorala), apoi pentru forulu judecatorescu de instanti'a a trei'a, in fine pentru causelo urbariale, parte si-au ierminatu, parte si au intreruptu lucrârile pâna dupa serbatorile apusene. Terminate suntu de eri lucrârile comitetului pentru tribunalulu supremu, ale celui pentru causele urbariale va continuá dupa serbatori, ear celu pentru legea electorala incheia siedintiele sele, la demandarea mai inalta, in 30 Dec. c. n., orî va fi gat'a ori nu. Din impregiurarea aceea, ca amploiatîloru li se demandá a se aflá indata pe la posturile sele, credemu ca potemu concheiá, ca redeschiderea dietei nu ve urmá tocmai preste curendu,- de nu cumva fortunele din afara o voru spulberá de totu.

De lânga Chei'a Turdei in 5 Decembre 1863.

Eu sumu de acea parere, ca-mi implinescu o datoria, candu voiu face publicului cunoscute mai multe fapte marinimóse ale meritatului nostru barbatu Ladislau Tordai sî cá suplementu la corespundinti'a din nr. „Tel. Rom.“ 104 din Tergulu Muresiului, din care vedemu, ca au lasatu unu capitalu de 2000 fiorini v. a., cá din interessele acestui capitalu sa-se ajutore unu studinte.

Acestu bravu fiiu alu patriei nóstre au mai facutu sî alte merite, sî pentru preliminare voiu sa aducu innainte sî ceva din biografi'a mentiunatului. — Laudatulu Domnu e nascutu iu orasiulu Turd'a, de unde si-au imprumutatu sî cognumele. In prunci'a sea, fiindu intr'o dî la plugu, consotiulu seu tractandulu cam rusticesce, Tordai l'au parasitu — totu deodata sî loculu nascerei sale; dupa care din propri'a

*) Fâra de summele cerute de dd. Negrutiu si Pope'a. Red.)

serguintia au inceputu cursulu invetiaturei, i-au favoritu fortun'a, de sî fâra ajutoriulu parintescu au inaintatu, pâna candu au ajunsu in oficiu cá Directoru la Protocolulu Cancellariei aulice transsilvane.

De sî au fostu nascutu din parintî de legea greco-resariténa, dara acésta relege parintésca au fostu silitu a-o stramutá dupa obisnuinti'a cea trista a tempului antemartîalu; — acumu la adenci betranetie, ajungendu in pensiune, pâna au fostu in viétia, totusi si-au adusu aminte de credinti'a sea cea stramosiésca, sî i s'au sternitu acelu nobilu indemnu, incâtu au mai statornicitu o fundatiune de 1000 f. v. a., ale cârei interesse suntu menite pentru ajutorinti'a Preotîmei gr. res. din Turd'a vechia successive pâna vá esistá acésta relege ortodoxa, prin urmare e obligatu fiacare successoru Preotu a slují in totu anulu mai multe servitie diverse pentru mentiunatulu fundatoriu sî pentru spiritele parintîloru lui.— Biseric'a din Turd'a cea resariténa in anii trecuti fiindu consumata prin focu, au ajutat'o cu 100 f. v. a. La 4 nepoti ai sei au daruitu 400 f. v. a. Asiá fia-i tierên'a usióra! —

Cine-i cunoscutu cu locurile campiei, acel'a va sci judecá greutatea, cu carea e impreuuata calatori'a pe acolo. Aceea au inceputu sî pe campia a se inlesní prin facerea drumuriloru petruite, ici colea s'au sî seversîtu; — acumu e propusu unu planu, cá dela Zau sa se pregatésca unu drumu cumu-lu numimu noi de tiéra, care are a se combiná cu drumulu M-Vasarheiului. Parerea publica aru fi, cá sa se duca lineatim dela Agarbiciu la Zau, pentruca economii campeni din pârtile acelea toti la morile Ariesiului si macina fruptele sele, orasiulu indemanatu le e Turd'a; acea linea e pornita inca din tempurile mai dinainte, sî cu tóte ca materialulu cuviinciosu inca nu le e spre greutate, totusi pentru gratî'a sî favórea unoru dd. possessori mari se dice: ca dela M. Ludos sa se pornésca drumulu câtra Zau; — a minori ad majorem. Óre nu vomu umblá asiá noi campenii sî acésta parte a Transsilvaniei sî cu drumulu de feru?! S. M.

Prospectu politicu.

Atâtu in interiorulu monarchiei, câtu sî afara de monarchia orizontulu politicu se intuneca mereu. Inlauntrulu monarchiei scirea despre cris'a ministeriala nu vrea sa incetéze, ci in cele din urma ni se asigura, ca ministrulu de statu Schmerling in tempulu din urma s'au abtinutu sî se abtiene inca dela afacerile pablice ale statului. Despre cont. Degenfeld cerculéza scirea ca si-a datu dimissiunea. (Foile mai nóue demintiescu.)

Idei sî brosiuri se respandescu despre o nóua complanare cu Ungari'a. Pentru aceasta complanare se voru chiamá de sî nu oficiosu, barbati din Ungari's la o consultare.

In afara Austri'a tramite trupe de esecutiune la Schleswig-Holtein. Diuarele Vienese speréze in cea mai mare parte, ca esecutiunea acést'a nu va avea urmâri resboiase, sî credu tare, ca regele Daniei numai de aceea trambita resbelulu, cá sa multiamésca sî sa liniscésca opiniunea publica danesa, cá mai tardiu apoi sa se póta intórce fâra periculu la stipulatiunile protocolului din Londr'a dela 1852, iu urm'a câror'a se remâna elu ducele ambeloru ducate in cestiune.

Angli'a sî Russi'a se staruiésca tare prelânga acést'a. Incâtu pentru Franci'a, aceea sa vede fórte aplicata a aperá caus'a, germana in cestiunea de fatia.

Missiunea generalului francesu Fleury la Capenhag'a inca se esplica cá midilocitóre in favóroa confederatiunei germane.

Ajutoriulu din partea Franciei sî a ori cârei puteri va fi fórte fâra succesu, déca privimu la neintielegerea ce domnesce in confederatiunea germana in tempulu presinte. Câci decandu Austri'a au tramisu nota identica cu cabinetulu din Berlin si au contribuitu la conclusiunea confederatiunei, au perdutu sî mai tare simpathiele stateloru confederatiunei germane meridionale. Bismark inse, de sî e urgisitu de Germani'a intréga, déca va dá cu alta ocasinne depesiei din 18 Dec. n. din Berlinu o estindere mai mare promitiendu Germaniloru resboiulu natiunalu, póte fi lesne sustienutu, cá unu malum necessarium, sî atunci Austri'a sta isolata fatia cu confederatiunea.

Pe lânga tóte asecurarile diuareloru germane din Vienn'a pregâtirile in Dani'a sî espectoratiunile regelui din Stockholm nu arata semne de pace.

Ide'a congressului inca nu dispare de pe terenulu diuaristicu.

Pe lânga dens'a pregatirile de resboiu se continua in tóte partîle.

Per idearum assaciationem revenimu iar la scirile despre importârile de arme in Romani'a, ce le trambita mereu

diuarele, in forma de denuntiatiune, in care nu póte vedea nimenea nici o crima, déca unu statu se inarméza, pentru cá sa-si apere autonomi'a sea. Gortschakoff, se dice, ca aru reclamá de astadata purtarea principelui Cuz'a fatia cu importarea armeloru, acelu Gortschakof, carele, cându treceau armele in Serbia nu dîceá nimicu.

Amu fostu promisu in nr. trecutu a aretá mai prelargu cetitoriloru nostri modulu, prin care s'au inlaturatu certele despre respunsulu la cuventulu tronului prin ministrulu prim. Cogalnicénu. Eata cum ne relata „Buciumulu“ faptulu acest'a:

„In anulu trecutu, dîce ministrulu primu Cogalnicénu, Domniloru, mai multe septemâni tînu desbaterea respunsului la discursulu tronului. Din acea adressa au provenitu tóte conflictele intre puterea esecutiva sî cea legislativa. Spre a se curmá aceste conflicte, puterea esecutiva a numitu unu altu ministeriu cu missiunea de a pune armonia intre puterea esecutiva sî cea legislativa, sî astfelu a se pune unu capetu conflictelorv dintre aceste dóue puteri. Mesagiulu, cu care s'a convocatu camer'a, a facutu unu pasu spre acestu resultatu; program'a ministeriului a urmatu pe aceeasi cale. Primulu proiectu ce v'a depusu ministeriulu v'a datu dovéda, ca suntemu ministri respectându drepturile Adunârei.

„Ce a fâcutu comissiunea insarcinata cu respunsulu la discursulu tronului? Ea n'a fâcutu nici unu pasu spre impacare, dupa cumu a fâcutu ministeriulu; ci a facutu unu proiectu de adresa menitu a atîtiá conflictele trecute. Acelu proiectu s'a retrasu sî s'a depusu unu alu doilea.

„Dupa câtu póte cine-va intielege, amu intielesu sî eu acestu alu doilea proiectu. Elu e cá sî celu d'antâiu, e, cum se dîce cu o vorba grecésca, unu ἐπιτομή unu abregé scurtu sî coprindiatoiu.

„Ministeriulu a declaratu la celu d'antâiu proiectu, sî declara sî la acest'a, ca nu-lu priimesce. Din momentulu cându se va votá acestu proiectu, noi vomu depune dimissiunea sî nu ne veti mai avé in fatia spre a ne intrebá de unde suntemu. Tronulu va fi chiamatu atunci sa se rostésca. Elu va face apelu la natiune sî tiér'a se va pronuntiá; sî tiér'a, in impregiurârile dinintr'u sî din afara, va merge in nainte.

„E insa ceva in proiectulu dv.; e ceva care né póte impacá. D-v. dîceti, ca asceptati cá guvernulu sa ve infâtisiezo proiecte sî D-v. sa-i dati celu mai caldurosu concursu. Noi v'amu infatîsiatu proiecte, sî ve vomu infatîsiá. D-v. ne fâgaduiti concursulu, noi vi l'amu datu sî vi-lu dâmu: sa ne punemu dara pe lucru. La lucru! Domniloru. Lasati adres'a, sî la lucru! Votati proiecte. Déca vomu fi la inaltîmea missiunei nóstre, veti fi datori sa ne laudati. Tiér'a ne va vedé. Acésta adresa ne pune pe terenulu lupteloru; lasati-o la o parte spre a ne impacá pe terenulu fapteloru.“

Cuventulu d. ablegatu Pope'a

In siedinti'a 57 din 7 Decembre 1863, din senatulu imperialu.

Luandu-mi voia a radicá cuventu, pentru de a aduce innainte in acésta inalta casa unele impregiurâri despre academi'a de drepturi din Clusiu, la care m'au indemnatu cele dîse in preliminariu sî respective in relatiunea comitetului: acést'a, Domniloru, nu o facu nici decâtu de aceea, ca dór asiu fi contrariu immultîrei institutiuniloru jurisprudintîale din tiér'a nóstra; nici pentru aceea, ca dór asiu avé ceva in contr'a academiei de drepturi din Clusiu restituite dejá, prin urmare nu ca dór n'asiu consimti cu intentiunile inaltului regimu in privinti'a acést'a.

Din contra trebuie sa marturisescu, ca recunoscu cu lauda, cumu inaltulu regimu si-a pusu silinti'a sî a portatu grij'a cuvenita, spre a se restituí acésta academia de drepturi din Clusiu.

Totu ce asiu dorí e, cá intentiunile binefacatóre ale inaltului regimu sa fia generale, cá adica acélea sa se estinda de o potriva asupr'a totturoru locuitoriloru tierei, asupr'a totturoru popóreloru din tiéra.

De aceea dar' câte-mi voiu luá voia a le vorbí, nu suntu indreptate nici in contr'a unei'a, nici in coutr'a alteia din cele dóue academii de drepturi, ce sustau de fatia in Transsilvani'a; acelea se reducu mai vertosu la o academia de drepturi, ce inca nu esista, carea insa aru trebuí sa esiste, adeca la infiintiarea unei a trei'a academii de drepturi pentru Românii din Transsilvani'a.

Va bate póte la ochi, domnii mei, ca eu, fiindu in patri'a mea dóue academii de drepturi sî aflanduse acumu finantiele in stare critica, sum aplicatu a pretinde infiintiarea sî unei a treia' academie de drepturi.

Déca insa se va consideré, ca ambe aceste academii de drepturi, un'a in Sabiiu sî alt'a in Clusiu, au caracterulu loru specialu natiunalu; déca se va consideré, ca un'a e academia juridica germana, a dóu'a magiara; déca in fine se va consideré, ca bas'a constitutiunei transsilvane e sistem'a natiunala sî confessiunala: atunci credu, ca va perí aceea ce aru poté bate la ochi.

Avui onórea a dîce, ca de presinte esista in Transsilvani'a dóue academii de drepturi, adeca un'a in Sabiiu, ceealalta in Clusiu, carea din urma de curendu se restitui.

Câtu pentru cea d'antâiu, pentru cea din Sabiiu, aceea pare-mi-se, se infiintià la anulu 1844 din averea natiunala a Sasiloru. Ea dara a fostu dotata de natiunea sasésca, ea avù professorii sei proprii natiunali, limb'a instructiva fu cea germana; academi'a de drepturi dar cu totu dreptulu se poteá numí germana. La anulu 1850, de nu me insielu, se prefacù aceasta academia de drepturi in academia a statului, ansa asiá, ca acumu nu se mai dotà din fondulu natiunalu, ci din vistieri'a comuna a statului. Fiindu ca la acésta academia sî acum suntu asiediati professori germani; fiinduca mai departe limba esplicativa e cea germana: de aceea nu mai incape indoiéla, ca acésta academia n'aru trebuí privita sî astadi cá academia germana.

Asemenea se are lucrulu sî cu academi'a de drepturi din Clusiu restituita acum. Ea esista anca innaite de anulu 1848, sî numai in anulu acest'a din urma incetà. (? Red.)

Sî academi'a acést'a, incâtu mi aducu aminte, a fostu infiintiata din fondulu religiunaru alu bisericei romano-catolica. (Voce: ba nu!) Celu putînu a fostu dotata din acelu fondu religiunaru.

Limb'a eii esplicativa pâna la 1846 fu cea latina, câci mai nainte ea a fostu limb'a publica oficiósa in toti ramii administratiunei. La anulu 1846 ansa se introduse limb'a magiara. Se póte dar dîce cu totu dreptulu, ca academi'a de drepturi din Clusiu nainte de 48 au avutu caracteru natiunalu ungurescu. De curendu vediuramu, ca acésta academie de drepturi, suspensata la anulu 1848, se reinfiintià, sî anume prin inaltulu regimu, sî ca professorii eii nu se mai dotéza din fondulu religiunaru alu bisericei romano-catolice, ci cá sî cei dela academi'a din Sabiiu, din cass'a comuna a statului. Trebuie sa presupunu, ca limba esplicativa va fi cea magiara, deschiderea eii au urmatu numai in dîlele acestea.

Din cele premisse se vede dar, ca de presinte esista in Transsilvani'a dóue academii de drepturi, ca amendóue au caracterulu loru natiunalu, ca un'a, cea din Sabiiu, e academia de drepturi germana, a dóu'a, cea din Clusiu, ungurésca.

Insa, domniloru, mai esista o natîune, sî inca o natîune multu mai numerósa, decâtu celelalte dóue, adica decâtu cea magiara sî cea germana la olalta; acést'a e natîunea româna, carea numera preste unu millionu de suflete. Sî din motivulu acest'a, dar sî din celalaltu motivu multu mai ponderosu, din motivulu adica ca natîunea româna astadi nu mai e numai tolerata (suferita), ci au cascigatu positiune egala cu celelalte dóue natîuni ale tierei, credu ca aru fi numai cu dreptulu, de a se mai infiintiá sî a trei'a academia pentru Românii din Transsilvani'a.

De asta data nu voiu sa aducu propunere formala, ci-mi luai numai voia a aduce la cunoscinti'a inaltului regimu aceste convictiuni sî pareri individuale ale mele, sî a apelá la inim'a lui cu rogarea, cá inaltulu regimu sa staruiésca ori a se mai infiintiá sî o a trei'a academia de drepturi in Transsilvani'a, ori apoi fatia cu starea cea rea finantiala, in carea fâra indoiéla ne aflâmu, a se contrage cele dóue academii de drepturi, ce esista, adica cea din Clusiu sî cea din Sabiiu, intr'o singura academia de drepturi paritetica, sî adica asiá, cá la asiediarea professoriloru la acésta academia paritetica de drepturi sa se ia 'n consideratiunea cuvenita atâtu natiunile câtu sî confesiunile tierei recunoscute prin lege sî cá apoi obiectele de invetiamentu sa se propuna in tóte trele limbile tierei.

Eu credu, domniloru, ca 'n moduln acest'a se va cascigá o crutiare insemnata sî se va corespunde cerintieloru sî asceptâriloru tuturoru natîuniloru sî confessiuniloru din tiéra recunoscute prin lege.

Românii de peste Carpati.

(Din „Reform'a.“)

Fratii nostri de dincolo de munti lupta ca multa inteligintia sî patriotismu pentru libertate sî natiunalitate. Ei facu pasi mari câtra unitatea natiunala. Press'a sî tribun'a la ei suntu cele dóue piedestale, de pe care-si desvaluie inaintea

lumei civilisate simtiemintele loru fraterne, iubirea sî devotamentulu loru pentru caus'a comuna, nevoile sî aspiratiunile loru câtra viitoriu. Ceea ce este de admiratu la fratii nostri de peste Carpati, este concordi'a sî iubirea dintre fratii de acelasi sânge, tactulu sî paciinti'a, credinti'a ce au in realisarea viitoriului gintei române, a natiunalitâ¯ii, toti suntu d'acordu a luptá intr'unu cugetu sî ideia, sî potemu dîce, cu mai multu entusiasmu sî de câtu noi: câci la ei nu se vedu acele miserii politice, acele uri intestine, acea sete de predomnirea unor'a asupr'a altor'a, acea ideia fatala de esclusivismu sî de impunere, care sfasîa la noi pe fiii aceleiasi patriimume, sî care adese-ori ducu la catastrofe funeste, la lupte civile sî sangeróse, sî sfarsiescu une-ori a perde o natiunalitate.

Fratii nostri trans-carpatini lupta cu mai multu focu, sî potemu dîce ca se intereséza mai multa ei de noi, decâtu noi de dênsii. *) Cându va sosí óre momentulu, cá sa-i imitâmu, sî sa acitâmu câtra dênsii datori'a nóstra de frati adeverati, de frati de acelasiu sânge, sa ne stringemu cu totii impregiurulu caminului parintescu, sa ne spunemu unii altor'a tóte pâsurile sî nevoile nóstre, sa ne punemu cu totii la lucru pentru fericirea patriei nóstre, sî intr'unu simtiementu de solidaritate sî cordialitate, sa impartasîmu cu totii binele séu reulu, beneficiile séu restristea sórtei nóstre comune?

Fratii nostri de peste Carpati suntu tare coprinsi de simtiementulu natiunalitâtii; acelu simtiementu pare a fi mai tare la dênsii, sî elu transpira in tóte lucrârile loru, in dieta, in pressa, sî pâna chiaru in reuniunea de dame; damele iau acolo parte activa la lupt'a pentru natiunalitate sî regenerarea patriei. Bine-cuventati dar fia fratii sî sororile nóstre de peste Carpati!

Dar noi ce amu facutu sî ce facemu, cá sa le probâmu simtimintela nóstre fraterne, iubirea ce le pâstrâmu, interessulu ce le datorimu? Nimicu sî iar nimicu. Nici macar o urare, seau o salutare de frate. Nici macaru unu semnalu de iubire sî de fratîa din parte-ne.

Prin diet'a loru, fratii de peste Carpati au datu o lovitura de mórte elementului eterogenu, sî au radicatu susu drapelulu propriei loru esistintie. Ei au mai multe organe de publicitate, in care transpira pre fia-care pagine simtiementulu natiunalitâtii sî alu libertâtii române. Press'a loru se compune de vre o diece diuarie aprópe, care de care mai vechi, ce se sustînu, sî din care cele mai principale suntu urmatórele:

„Concordi'a", diuariu ce apare in Pest'a de dóue-ori pe septemâna, sub redactiunea inteligenta a bunului sî eruditului patriotu Alessandru Romanu, editur'a sî proprietatea demnului cetatiénu Sigismund Pop. Pretiulu abonamentului la acestu diuariu este de 14 fiorini pe anu. Atâtu prin form'a sa câtu sî prin ideile ce contîne, „Concordi'a" este unulu din cele mai bune sî mai innaintate organe de publicitate, este avangard'a presei române de peste Carpati. „Concordi'a" numera alu treilea anu alu esistentiei sele.

„Gazet'a Transsilvaniei", ese la Brasiovu de dóue-ori pe septemâna, Mercurea sî Sâmbat'a, sub Redactiunea Dlui Iacobu Muresianu; editiunea sî tiparulu Dlui Ioane Gett; acestu diuariu numera 26 ani. Pretiulu abonamentului este de trei galbini pe anu.

„Telegrafulu Românu", ese la Sabiiu de dóue-ori pe septemâna, Joi'a sî Duminec'a, sub Redactiunea Dlui Zacharia Boiu; elu apera cu ardóre interessele comune ale Românilor. Pretiulu abonamentului este de 12 fiorini pe anu.

„Amiculu Scólei", fóia literaria sî instructiva, care se ocupa cu educatiunea sî instructiunea, sî apare in fie-care Sâmbata, sub Redactiunea Dlui V. Romanu, cu pretiulu de 30 lei pe anu.

„Fóia pentru minte, anima sî literatura", fórte instructiva, interesanta sî folositóre. Ese odata pe septemâna totu sub Redactiunea Dlui Iacobu Muresianu, sî se 'mparte pe lânga „Gazet'a Transsilvaniei".

„Auror'a", diuariu illustratu, de o forma eleganta sî plina de gustu, sî a cârei lipsa decâtu-va tempu incóce o regretâmu fórte multu.

„Umoristulu", fóia glumétia sî plina de spiritu, ese in Pest'a, de trei-ori pe luna, sub Redactiunea Dlui George Ardelénu. Pretiulu abonamentului este de 7 fiorini sî 20 Cruceri pe anu. **)

Afara de aceste diuare, din care unele suntu fórte vechi sî care se sustienu cu tóte acestea, multiamita patriotismului fratiloru nostrii de peste Carpati, mai aparu sî alte diuare pe care nu le priimimu, sî despre care nu putemu vorbí, precum in Bucovin'a apare unu diuariu (germanu. Red.Tel. Rom.) intitulatu „Bucovin'a", din care amu priimitu acumu câtu-va têmpu abiá câte-va numere.

Facemu apelu toturoru Românilor pentru sustînerea acestoru foi române, caro in midiloculu atâtoru obstacole sî elemente eterogene au sciutu sa se sutîna sî sa propage cu tóta vigórea simtiementulu natiunalitâtii.

Limb'a este unulu din stâlpii puternici ai unei natiunalitâti, sî fratii nostri de peste Carpati au intielesu acestu adeveru, au sciutu sa intretîna prin limba sî prin tóte sacrificiele posibile, natiunalitatea loru, in midiloculu maghiarismului sî a germanisârei propagate cu atât'a inversiunare de câtra inamicii seculari ai natiunalitâtii române. Fratii nostri au sciutu totu-deun'a sa tîna peptu flageleloru destructóre, ce au venitu peste dênsii, sa le combata sî sa le invinga.

Eata fratii nostri de peste Carpati! Eata esemplulu ce ne dau ei pe tóta diu'a, cu tóte ca suntu in nisce conditiuni cu totulu diferite sî esceptiunale decâtu noi! Dea domnulu cá sa scimu a profitá de esemplulu loru, sî astfeliu sa potemu pasí cu totii pe calea progresului sî a unitâtii nationale, de care suntemu asiá de setosi sî de nerabdatori. I. G. V.

*) Unu adeveru, care noi cesti de dincóce totdeun'a l'amu simtitu cu profunda dorere.

**) „Organulu pedagogicu" fóia lunaria pentru educatiune si instructiune sub redactiunea d. Ioann Popescu, esc, cá si Tel. Rom. in tipografi'a diecesei gr. resaritene din Sabiiu, pretiulu lui 5 f.

Nr. 70.—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci ale scóleloru populare din Comunele Fenatie sî Trestî'a, cu care e impreunata o leafa annuala: pentru cea d'antâiu 10 f.v 0· a. sî quartiru naturalu— pentru cea de alu doilea 6 ·j v.5 s. sî 4 stângeni de lemne:—

Prin acést'a sa deschide concursu pâna 'n 15 Decembre a. c. D doritorii de a ocupá un'a ori alt'a din aceste statiuni, debuie sa-si produca Atestatele despre absolvarea cursului pedagogicu in Institututu gr. or. din Sabiiu, sî atestate despre purtarea loru morale, cu care au a se infatiosiá pâna in prefiptulu tempu la subscrisulu.

Faures in 21 Novembre 1863.

Gregoriu Ciocasiu, Protopopu sî Inspectoru scoaleloru gr. or. in Districtulu Cetâtii de Pétra.

Nr. 71—2 **EDICTU.**

Tatiana Ioann Nazarinu din Herman, carea cu necredintia parasî pre legiuitulu ei barbatu Nicolae Achimu Radu Thomei totu de acolo, sî nu se scie loculu aflârei sale, se provóca prin acest'a, in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, a-se presentá inaintea subscrisului scaunu Protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a ei, se va decide acésta causa divortiala, in sensulu SS. Canóne ale Bisericei nóstre greco-orientale.

Dela Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului II. alu Brasiovului.

Brasiovu in 29 Novembre 1863.

Ioann Petricu m. p. Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 10/22 Decembre 1863.

		fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)		3	60
„ de midilocu „		3	33
„ de códa „		3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)		2	—
„ de midilocu „		1	93
„ „ códa „		1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)		1	33
„ „ midilocu „		1	27
„ „ códa „		1	20
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)		1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

In nr. din urma 111 fati'a 447, rendulu 8—9 citesce: La titlulu „acoperire" a proiectatu maioritatea comitetului 15,756,909 f., pecandu minoritatea etc.

Corespundintia.

La mai multi: Locuinti'a Esc. S. D. Eppu Br. de Siagun'a in Vienn'a e in cetate, otelulu: Regele Ungariei (Stadt, Hotel König von Ungarn.)— DD. V. M. si A. O. in R. Nu se póte; tempulu nu insa me iérta a Ve scrie. D. N. A. in Iasi. Ne rogâmu pentru ceeace avurati placere a ne promite.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tidgorasane.fiei diece

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciel din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princo si trei straine pe anu 12 fl pe ¼ anu 6 fl. v. a.

Nru 113. ANULU XI.

Sabiiu, in 15 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Insciintiare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Românu.“

Apropiandu-se capetulu anului 1863, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Românu“ va urmá a esí de dóue ori pe septemâna, Dominec'a si Joi'a. Formatulu remâne neschimbatu. Asemenea si pretiulu, care e

Pentru Sabiiu, pe anu 7 f., pe ½ anu 3 f. 50 xr., pe ¼ anu 1 f. 75 xr. v. a. —

Pentru Transsilvani'a si monarchi'a austriaca pe anu 8 f., pe ½ anu 4 f., pe ¼ anu 2 f. v. a.

Pentru Principatele române unite si strainatate, pe anu 12 f., pe ½ anu 6 f., pe ¼ anu 3 f. v. a. —

DD. abonanti sunlu rogati a nu 'ntardiiá cu tramiterea contingentului seu.

Abonamentulu se face prin epistole francate la

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Drumulu de feru transsilvanu.

Proiectulu regimului privitoriu la drumulu de feru in si prin Transsilvani'a s'au impartitu, dupacumu amintiramu in numerii trecuti, intre membrii casei de josu a senatului imperialu. Asemenea s'au alesu si comitetulu, care sa preconsulte si sa refereze in acésta causa atâtu de importanta nu numai pentru insasi Transsilvani'a, ci pentru intrég'a Au tria, ba pentru Europ'a; câci acestu drumu are sa fia un'a din liniele acelea, care leaga apusulu cu resaritulu.

In proiectulu regimului punctulu principalu (nodulu) are sa fia Alb'a — Iuli'a. De aici apoi o linea merge la Aradu, alt'a pela Sabiiu la Turnurosiu, a trei'a pe la Clusiu la Oradea mare, in fine a patr'a pe Ternavi la Brasiovu. Din aceste patru linii pentru cea dela Aradu la Belgradu si dela Belgradu prin Sabiiu la Turnu-Rosiu suntu gat'a tóte proiectele, atâtu locale, câtu si banale, si asiá se crede ca inainte de tóte ea se va luá la pertractare.

Dar ori cumu, Transsilvani'a se pare a fi aprópe de realisarea vechiei sele dorintie, de a se aduce si ea in legatura, materiala si spirituala, cu lumea mare.

Drumulu feratu, nu este indoiéla, va produce si in Transsilvani'a, cá si pe airea, schimbâri profunde in viéti'a socia'a: capitale straine voru veni in tiéra, productele nóstre voru avé cautare si trecere, comunicatiunea nóstra, atâtu in launtru, câtu si cu tierile din afara se va inlesní fórte multu si pe calea mârfuriloru si a pacheteloru voru intrá si cunoscintie si idei si trebuintie nóue, necunoscute pâna acumu, — cu unu cuventu ni se va deschide unu feliu de lume nóua in tóta privinti'a.

Unulu din cele mai mari rele, ce apasa asupr'a locuitoriloru Transilvaniei, nu ni se pare a fi absolutu contributiunile cele mari, care vrendu nevrendu ceru a fi respunse; câci, dupa vorb'a poporului „.poruncʼa 'mperatésca trebuie sa se 'mplinésca“, ci necautarea producteloru nóstre, séu mai bine dîcendu greutatea esportârei loru. De aci urméza, ca productele nóstre n'au pretiu, si tierarulu d. e. e silitu ori a-si vinde productele sele, multe si bune, cu pretiuri fórte mici ori apoi ele tîné gramadite in cameri si cosiuri pâna la „tempuri mai bune“ si a lucrá cu bani imprumutati, cari insa i afla fórte arareori si numai pe lânga interesse fórte mari.

Acestu reu se va delaturá prin drumulu de feru. Nu potemu insa negá, ca cu tóte acestea numai cu ingrijire cautâmu la venirea lui, câci scimu, ca pelânga cele multe bune elu va aduce si o gramada de rele, de care pâna acumu amu fostu sculiti.

Aici numerâmu cu deosebire proletariatulu, adeca acea seracime fâra casa si fâra masa, ce traiesce de adi pe mâne, dela mâna pân' la gura.

Cine cunósce impregiurârile teriloriale ale Transsilvaniei, acel'a scie, câta multîme de pamenturi suntu 'nca in cérta intre fostii iobagi si fostii proprietari; câtu de greu apasa asupr'a locuitoriloru enormele summe de desgreunarea pamentului, — summe, la care Transsilvanii póte si preste 50 de ani voru mai avé de a platí.

Adaugendu la acést'a si impregiurarea aceea, ca cele mai multe procese urbariale jacu pe spatele Româniloru; mai considerandu si putîn'a cultur'a, atâtu intelectuala in inticlesu mai strinsu, câtu si comerciala, industriala, agronomica si asiá mai departe a poporului nostru, in fine sciindu, ca in socotelu nostru celu luminatu sciinti'a este potere, prin urmare nesciinti'a slabiciune: pentru aceea repetîmu, ca nu fâra ingrijire cautâmu la venirea drumului de feru prin Transsilvani'a.

Din fericire póte pentru noi elu vine din Ungari'a, dintr'o tiéra, carea in privinti'a culturei sta totu cam pe un'a trépta cu noi.

Cu tóte acestea insa devine o datoriatia grava pentru totu patriotulu, si cu deosebire pentru totu Românulu transsilvanu, de a pune mân'a, ba nu mân'a ci amendóue mânile la radicarea culturei poporului seu, si a starui cu tóte poterile pentru inaintarea acelei'a, cá sa nu ne afle momentulu celu criticu cu totulu negatiti, si sa arnuce asupra-ne o pâtura grósa de elementu strainu, din ale cârui clesce sa nu ne mai potemu smulge póte sute de ani.

Simtîmu trebuintia cá de pânea vietiei corporale, de scóle reale, industriale, comerciale, agronomice, silvanistice, montanistice si altele; si deaca nu le vomu avé acestea, si déca prin urmare nu ne vomu sci folosí de cascigurile, ce le aduce cu sine drumulu de feru, atunci intr'adeveru mai multu trebuie sa ne ingrijimu decâtu sa ne bucurâmu necondiliunatu de venirea lui.

Dela senatulu imperialu.

Siedinti'a 63 din 2|14 Decembre (dupace se imparte intre membrii casei raportulu comitetului de finantie asupr'a preliminariului statului pentru periodulu de finantie 1864., si dupace se comunica resultatulu alegerei in comitetulu pentru drumulu de feru transsilvanu — vedi-lu in corespundinti'a din Vienn'a —) se ocupa cu alegerea noiloru protocolisti, apoi cu referad'a comitetului de petitiuni in fine cu modificarea legei de taxe. Tóte acestea suntu de interessu mai specialu.

Protocolisti noi se alesera: Albertu Eder, Bolog'a, Haffner, Herrmann, Cerne, Friedenfels, Putzer, Isacescu lu.

In siedinti'a 64, din 15|27 Dec. a casei ablegatitoru fu la ordinea dîlei raportulu comitetului de finantie asupr'a preliminariului statului pe anulu 1864. Referintele dr. Taschek citesce reportulu. Ministrulu de finantie Plener cere a se votá specialminte durarea si mai departe a contributiuniloru urcate, de óre ce legea din 28 Octobre 1863. acordase aceste contributiuni numai pe Novembre si Decembre ale anului presinte, ear pe anulu venitoriu nu suntu votate. Taschek aru fi multiamitu, cá acelea sa se voteze si pe Ianuariu 1864. Ministrulu Plener reflecta, Herbst lu sprijinesce. Urméza desbaterea speciala asupr'a legei de finantie, alu cárei titlu e: „Lege fi-

nantiara pentru periodulu din 1 Novembre 1863 pâna 'n ultim'a Decembre 1864., valida pentru imperiulu intregu". Articululu I. cuprinde spesele pentru acestu tempu, care facu cu totulu 609,417,942 f., sî adica cele ordinarie 508,960,255 f. sî cele straordinarie 100,457,687 f. Comitetulu de finantie propune prin referintele, cá legea din 28 Oct. 1863. Nr. 91. alu foii legiloru imperiale privitóre la durarea sî mai departe a urcâriloru de contributiuni, timbre sî taxe pe lunile Novembre sî Decembre 1863. sa se estinda sî asupr'a luniloru Ianuariu, Februariu, Marte sî prile 1864. Se 'ncuviintiéza cu unu micu adausu. Asiá se desbatu mai departe articulii IV, V, VI, VII In art. VI. se tractéza despre „acoperire", sî facendu

spesele statului	609,417.942 f.
ear veniturile numai	570.047,335 f.,
remâne scadere de	39,370,607 f.

Pentru suplinirea acestei scaderi va ingrijí o lege deosebita. Apoi se citesce sî a trei'a óra legea finantiala, sî prin acést'a devine conclusu. In fine se decide a se provocá regimulu, cá bugetulu pe anulu 1865 sa-lu astérna gat'a indata la 'nceputulu sessiunei venitóre, asemenea a se descoperí sî mai multe dorintie privitóre la bugetu, la militia, la responsabil tatea ministriloru, sî alte afaceri urginte.

Siedinti'a 65 din 4/16 Dec. a casei ablegatîloru se ocupà cu desbaterea legei pentru taxe, timbre, marce, lotterie sî altele. La desbaterile privitóre la acestea participa Schwarzwald, Eichhoff, ministrulu Plener, Dr. Berger, Dr. Ofner Dr. Gross, Dr. Ryger, Froschauer, Deschmann Contele Hartig, Br. Doblhof, Hagenauer, Taschek sî altii. Comitetulu in fine propune a se provocá regimulu, cá in cea mai deaprópe sessiune a senatului imperialu sa aduca spre pertractare legala o propunere nóua asupr'a timbreloru sî taxeloru. Asemenea a se provocá regimulu, cá in cea mai de aprópe sessiune a senatului imperialu sa se aduca proiectulu unei legi nóue, carea tóte legile de mai nainte despre timbru sî taxe immediate sa le deróge, sî carea câtu se vá poté sa fia ordinata sistematice dupa materii sî sa modereze dupa potintia taxele.

Siedinti'a 66 din 5|17 Decembre se petrece (dupa unu micu incidentu, in care presiedintele comunica scirea despre mórtea ablegatului Conte Consolati) cu raportulu comissiunei pentru datoriele statului. La desbaterile, care inca cea mai mare parte atingu numai forme sî cifre, participa mai toti membrii cei mai cunoscuti din cas'a ablegatîloru. Cá unu estrasu despre cele mai de frunte pertractâri comunicâmu, ca comitetulu propune a nu se introduce pe anulu 1864 contributîunea estraordinara de persóne sî clase, ce o proiectasera regimulu, sî intru adeveru ministrulu de finantie retrage proiectele sele privitóre la aceste dóue contributîuni, sustînendu numai contributiunea de luxu. Acést'a o sî priimesce cas'a numai decâtu fâra desbatere in form'a urmatóre: contributiunea de luxu vine a se plati pentru tînerea de servitori, care sî cai. La §. 2. care otaresce mai de aprópe ce se intielege prin servitori? Contele Potocki propune a se amaná desbaterea asupr'a acestei intrebâri sî a se dá ablegatîloru tèmpu de a studiá acésta causa. cá nu cumva din precipitare sa se impuna o dare de luxu pentru servitorii acei'a, a câroru tînere nu se face din luxu, ci din trebuintie adeverate, adeca pentru ajutoriu la lucrulu casei sî alu campului. Propunerea se priimesce, sî asiá desbaterea asupr'a acestei cestiuni se amâna pâna dupa serbatori. —

In siedinti'a a 67 a casei ablegatîloru din 6|18 Dec. se desbatù mai departe asupr'a legei pentru timbre, tacse sî cele lalte. Comitetulu intre altele propusese, ca taxele pentru paspórtele de arme sa se urce de la unu fiorinu la siese fiorini; in contr'a propunerei acestei'a vorbescu Herbst, Eiselsberg, Gull sî Baritiu. Gull intre alte dice, ca senatulu imperialu dela intrarea transsilvaniloru incóce, alérga innainte cu o graba, carea sémena a neconsiderare fatia cu Tranni'a. Prin acésta propunere aru voí propunatorii, ca asiá, cam in trecatu sî pe usioru sa mai cascige unu milionu de f.; insa a vorbí despre venatu nu compete senatului imperialu, ci dieteloru diferiteloru tieri. Ear Baritiu amintesce, ca in Tranni'a intr'unu anu s'au puscatu 150 ursi sî 300 lupi, sî ca venatulu in Tranni'a e de lipsa in interesulu prasirei viteloru. Sî asiá propunerea acést'a cade. Ear propunerea D. Dr. Kaiser, cá tacsele de ecuivalente dela intreprinderi pe actii sa se reduca dela 3% la 1½%, se priimesce fâra desbatere.

Mai departe vine la ordine cererea supletoria a 83,000 f., ceruti de Cancellari'a aulica tranna.

In privinti'a acést'a insa suntemu norociti a avisá la corespundinti'a nóstra din Vienn'a in nr. de astadi. Asemenea sî in privinti'a propuneriloru Canonicului Negrutiu.

Urméza petitiunea reuniunei industriariloru austriaci pentru concessiunarea unei câli ferate dela Vienn'a pela Budweis la Pilsen (Boemi'a). Se'ncuviintiara cu unele adause sî modificâri.

Dupa acea se comunica casei, ca siedintiele ei se voru continuá in 11 Ian. c. n.

In fine Zimmermann sî 19 consoti interpeléza pre ministeriulu de resbelu in privinti'a cunoscutului omoru din Bistritia, din care se vede, ca asasinulu e locotenentulu superiori Huss *) alu regimentului: regele Belgiloru.

Sabiiu in 13 Decembre. Suntemu fericiti a anuntiá publicului nostru, ca discordi'a escata din neferîeire intre maioritatea sî minoritatea deputatîloru români din diet'a transsilvana, carea umpluse de intristare inim'a fia-cârui Românu, e pe calea cea mai buna de a se cemplaná. Deputatii români, ce sa afla inca in Sabiiu, la circumspect'a propunere a Dlui Mog'a n'au lipsitu a luá ei insîsi initiativ'a, sî spre acést'a se folosira tocmai de ocasiunea venirei Esc. S. Dlui Vicepresiedinte gubernialu Lad. Vasiliu Popu. intempinandu-lu cu onóre la Cristianu, sî rostindu ambii domni cuventârile, ce le comunicâmu ací dupa „Gaz. Transs."

Dlu Mog'a dîce: Esc.Ta! Amu venitu acei deputati români, cari ne aflamu in Sabiiu cu o mare parte a inteligentii române, cá sa ne descoperimu bucuri'a, care o simtîmu, ca Dumnedieu te a adusu iara in midiloculu nostru, — priimesce acésta a nóstra descoperire, cá unu sinceru sî curatu semnu, ca noi pe Esc. Vóstra ve iubimu, cá pre unu românu, cá pre unu frate alu nostru, — nu din lingusire, nu din ceva interesu privatu, neci din ceva temere, ci singuru din sinceritate, din amóre, sî iubire adeverata romana purcede pasulu acest'a alu nostru câtra Esc Vóstra, — sî noi suntemu de acea firma sî neclatita credintia, ca pre Esc. Vóstra tocma asemene simtîri ve conducu, ve nutrescu, sî ve voru conduce, sî ve voru nutrí pâna in finea vietii. — credemu sî speramu acést'a, pentruca sî Esc. Vóstra sunteti fiiulu unei sî aceeasi natiuni, — ai careia suntemu sî noi — adeca sunteti românu, cumu suntemu sî noi — sî din acestu punctu de vedere, speramu, ca durerósele temeri ale natiunei romane escate din unele neintielegeri intre deputatii români ai corpului legislativu alu Transsilvaniei se voru imprastiá. — Esc. Vóstra cá celu d'antâiu consiliariu de statu alu gloriosului nostru monarchu din natiunea româna, cu tóta influinti'a care o aveti inaintea Inaltului Monarchu, veti colucrá, cá acele sa se imprastia, — eara pre viitoriu veti fi povatuitoriu causei nóstre române, veti colucrá cu tóta taria, cá intre romani sa fia, sî sa domnésca unu cugetu, unu simtiu sî o unire adeverata, — pre cei cari s'aru abate dela principiulu acest'a, ii veti capacitá, sî povatiui. — dara parasí neci odata, — cu o vorba, ve veti silí a inaintá binele comunu alu natiunei nóstre cu puteri unite, — ca numai asiá sî nu altumintrelea -si va puté cuprinde natiunea loculu acela, care i lau menitu sórtea, pentru care noi cu totii suntemu gat'a de a trai sî a muri! — Dumnedieu sa te tîna la multi ani!!!

Ear Esc. Sea Dlu Vicepresiedinte respunse:

Domniloru sî Fratiloru!

Mare suprindere mi-ati facutu cu acést'a onorifica intempinare, bucuri'a care me cuprinde in acestu momentu nu o potu esprime cu cuvinte; nu, Domniloru sî Fratiloru! ca afara de aceea, ca marimea bucuriei precumu sî a durerei numai a simtî se póte, eara nu a se esprime cu cuvinte, trebuie sa ve marturisescu, ca dupa cate s'au vorbitu si s'au scrisu in dîlele din urma, me cuprinsese o temere, ca eu, Domniloru! — care din cumu amu pasîtu pe scen'a vietii publice in toti pasii mei, in tóte lucrârile mele, — pe sufletulu meu ve spunu — mai multu amu avutu inaintea ochiloru fericirea sî inaintarea binelui publicu, sî alu iubitei mele natiuni, decâtu alu meu, — ca eu, Fratiloru! care amu datu dovedi cu fapte, ca-mi iubescu natiunea, alu carei fiiu adeveratu sum, eara nu numai adoptatu, — care mi-su consciu, ca neci unu reu natiunei mele nu amu facutu, —

*) Prin Sabiiu sa si latîse faim'a, ca ucigasiulu e românu. Firesce! bunii nostri compatrioti tóte misieliile le adscriu Românîloru pre cumu ceteamu nu de multu intr'o corespundintia cofaritiésca foii germane de aici despre unu furtu de cai in Brasiovu. Totu semne de infratîre! Red.)

ca eu dîcu, sum parasitu, sum perdutu pentru natiunea mea — sî asiá ve poteti intipuí bucuri'a mea cea mare, candu vediu, ca acea temere a fostu nefundata; bucuri'a mea, candu vediu, ca in locu se fiu silitu a dá curgere libera dorerei mele, vediendume nunumai nespriginitu, ci sî impedecatu de a conlucrá mai incolo spre inaintarea sî fericirea binelui natiunei mele, — s'au imprastiatu insusi prin onorific'a priimire ce-mi faceti D-vóstre tóte acele dureróse temeri sî neintielegeri, care, trebuie sa dîcu — fâra causa destula s'au escatu intre membrii români ai dietei transsilvaniei, — sî spre marea stricare a natiunei prin unii s'au straplantatu sî in animele cele nestricate ale unei mare parti a inteligintiei române ardelene.

Eu, Domniloru sî Fratîloru! Déca amu vre'unu pecatu, incâtu se tiene de lucrârile mele publice, acel'a nu póte fi altulu, decâtu ca eu in tóte lucrarile mele, unde pe lunga binele sî fericirea natiunei mele se lucra sî de binele sî intarirea tronului, neci cestu din urma nu l'amu lasatu din vedere neci odata, sî trebuie sa ve marturisescu, ca nu-lu voiu lasá neci de aci inainte, pentruca eu sum in anim'a mea convinsu, ca inaintarea sî fericiroa natiunei române din imperati'a Austriei e strinsu legata cu intarirea Tronului! (Bravo! Sa traiésca!)

Dara sum convinsu, ca chiaru acestu principiu alu meu din partea cea mai mare a iubitei mele natiuni, ba cutezu a dîce, ca de câtra toti binesimtitorii români nu numai nu mi se va adscrie de pecatu, ce din contra se va considerá de virtute, ca bine scimu cu totii, ca cea mai frumoasa virtute a Românîloru transsilvani au fostu totudeun'a credinti'a sî alipirea câtra Domnitoriu (Se traiésca! Asiá e! Se traiésca!) Déca veti merge sî Domni'a-Vóstra totu pe calea acést'a, — despre ce eu neci câtu de pucinu nu me indoiescu, — atunci vomu inaintá binele comunu alu patriei, sî deosebi alu natiunei nóstre cu puteri unite, — eu o voiu spriginí Domniloru cu tóta anim'a sî din tóte puterile mele pe calea ascesta; — una inse e tare de lipsa intre noi, i n c r e d e r e a. Domniloru, si s i n c e r i t a t e a, acestea trebuie sn se asiedie intre noi, sî atunci va fi unu semtiu, unu cugetu intre toti — precumu vediu, ca este in momentulu acest'a intre cesti pucini, cari ne aflâmu aci la olalta, — unu semtiu, unu cugetu, cu care mi faceti acésta onorifica intempinare, sternira in mine o nespusa bucuria, care me face a ve esprime cea mai sincera sî mai caldurósa multumita, poftindu, cá Dumnedieu sî pe D-vóstra sa ve tiena la multi ani fericiti! Sa traiti!

S a b i i u i n 10 D e c e m b r e (Tramisu.) Nobil'a D ó m n ' a M a r i ' a P o p u d e H a r s i a n u, pre lânga o adresa dovedidória de cele mai caldurése sentîmente de respectu sî veneratîune câtra repausatulu nostru poetu A n d r e i u M u r e s i a n u, a tramisu in dispositiunea Associatiunei transsilvane, — summ'a de 36 f. 70 xr. v. a. adunata prin staruinti'a D-Sale pre calea oferteloru generóse dela mai multe sorori române din Abrudu, sî destinate pentru eternisarea memoriei acelui barbatu, intru adeveru românu, prin r a d i c a r e a u n u i m o n u m e n t u.

Noi gratulâmu sî aplaudâmu din anim'i caldurése nobilului zelu de stima sî reverintia câtra umbrele unui barbatu de litere românu, sî la tempulu seu nu vomu lipsí a publicá list'a nobileloru Dómne sî sorori române din Abrudu, carele inspirate de spiritulu romanu alu vechiei matrone Corneli'a, se sciu entusiasmá sî interesá de meritele sî vertutîle barbatîloru sei natîunali.

Déca acestu spiritu nobilu va petrunde sî se va generalisá pâna sî in animele frumosului nostru sexu, câruia provedinti'a i-a asemnatu o missiune atâtu de importanta in societate, adica: prim'a eformare sî crescere a omului in etatea cea mai fragéda sî delicata: atunci eaca mai avemu o garantia frumósa pentru viitoriulu durabilu alu natîunei nostre. —

V i e n n ' a, i n d î u ' a s. N i c o l a e. *) Astadi se pertractà in cas'a ablegatîloru, intre alte obiecte, sî raportulu comitetului de finantie despre recerinti'a supletoria a Cancellariei aulice transsilvane de 83,775 f. pentru periodulu de finantie 1864. sî se incuviintiara pentru numit'a Cancellaria inca urmatórele sume:

1) 48,000 f. pentru regularea Muresiului la Bobâln'a sî Pricazu in Comitatulu Unedórei;

2) 25,000 f. anuali pentru imbunatatîrea lefei episcopesci, sî ajutorirea Consistoriului sî a institutului pedagogico-teologicu resaritenu din Sabiiu; sî

3) 5775 f. pentru leal'a comitetului sasescu, cá atare sî cá Consiliariu gubernialu.

Totu in siedinti'a de astadi se pertractà sî raportulu aceluiasiu comîtetu de finantie, despre amendementele lui Negrutiu sî Pope'a pentru immultîrea ajutorintieloru anuale la câte 60,000 f. pentru preotîmea româna de ambe confessiunile etc. In privinti'a acestor'a se dicise: cá acelea sa se comunice Regimului, spre a cercetá mai antaiu tóta starea lucrului, sî resultatulu cercetârei acesteia a-lu aretá apoi senatului imperialu in sessiunea cea mai de aprópe.

Cu acestea se amanara siedintiele casei ablegatîloru pâna dupa serbatori in 11-lea Ianuariu c. n. 1864 sî cei mai multi ablegati, unii sî dintre transsilvaneni, se voru duce pe a casa sub tempulu ferieloru. Sessiunea prasinte dar nu se incheià, mai restandu inca unele obiecte finantîare de pertractatu; ci aceea-si se va poté incheiá numai cu finea lunei venitóre.

C e s t i u n e a d r u m u l u i f e r a t u t r a n s s i l v a n u inca au ajunsu aprópe de deslegare, sî ea se va sî deslegá inca in sessiunea ast'a, dupa serbatori la redeschidcrea siedintieloru. Veti fi cetitu in privinti'a ast'a, ca proiectulu de lege alu regimului se sî dedù de câtra cas'a ablegatîloru unui comitetu anume, intre ai cârui'a membrii suntu sî trei transsilvaneni: G r o i s z, B a r i t i u sî B i n d e r. Opininiunile in asta privintia suntu diferite. Se tinura pâna acumu dóue conferintie din partea deputatîloru transsilvaneni in asta causa, dar inca nu esîra la nici unu resultatu, sî cu greu se va sî poté ajunge vreunulu, fiindu interessele prea delicate in acestu obiectu importantu. Ce va mai urmá, vomu vedé.

A r t i c o l u l u 2-l e a d e l e g e alu dietei transsilvane, pentru intrebuintiarea oficiósa a celoru trei limbi ale tierei, pre lânga tóte faimele ce se imprasciara, — cu scopu fâra scopu, — se sanctiunà de Maiestaten Sea, dupa cumu se aude.

C r i s ' a m i n i s t e r i a l a inca totu duréza, precumu sî ból'a Ministrului S c h m e r l i n g. Se dîce, ca asta crisa aru stá in legatura cu caus'a Ungariei. Se vorbescu multe sî feliurite sî in privinti'a ast'a, incâtu mai nu mai scii ce sa mai credi. Atât'a inse sta, ca de unu tempu incóce se vedu mai multi aristocrati magiari prin Vienn'a, sî ca Nemtii 'si temu constitutiunea, cu tóte ca acésta din urma nu se va poté periclitá.

P o r c e s c i in 4 Decembre (Intârdîata.) O fapta frumósa, ce s'a facutu in comun'a Porcesci din partea Invetiatorului sî a eleviloru de scóla, nu se póte lasá la uitare, sî adeca: in 29 Novembre sér'a, cu serbarea antâiului Apostolu Andreiu, au facutu Invetiatorulu Aaronu Necsia cu elevii o pompa neuitabila in numele Esc. S Eppului gr-res. din Transsilvani'a **Andreiu Baronu de Siagun'a.** Sér'a la 7 óre esîndu din scóla cu elevii, cari au fóstu cá la 140 cu numeru, tînendu in mâni 4 tórtie sî 60 de fal'nare aprinse pâna in curtea Bisericei, cantara versulu „Iata dîu'a cea dorita! etc. etc. dupa finirea acestui versu, au tînutu invetiatorulu in fati'a poporeniloru, ce erau adunati cá la 200 de persóne, o cuventare pentru faptele neuitabile ale Episcopului nostru, pentru lungirea vietiei sî a sanatâtii, fininduse cu: Sa traiésca! sî apoi micu cu mare din tóte unghiurile: sa traiésca! repetînduse de mai multe ori. —

Dupa sevarsîrea servitiului Ddieescu in Bi.erica in 30 Nov. sau cantatu iarasi: „Iata dîu'a cea dorita" sî la esîrea ómeniloru: Pre Stapânulu sî Archiereulu nostru Andreiu etc. etc.

A. F. economu.

Varietâti sî noutâti de di.

M i n i s t r u l u S c h m e r l i n g inca e totu bolnavu, sî pecandu unele foi spunu ca s'a scolatu din patu, pe atunci altele vestescu, ca medicii l'au opritu a se radicá din patu, a priimí visite sî a vorbí despre afacerile oficióse.

(C a l a m i t a t e i n M o r a v i ' a.) Dabia incetasera incâtuva tîpetele produse de calamitatea din Ungari'a, si aceeasí se arata acumu in Moravi'a, unde mii de ómeni, mai cu séma lucratori la pensa si pânura, au devenitu cu totulu fâra lucru si astfelu prada fómei. La acést'a se mai adauge secerisiulu celu slabu in mai multe pârti ale tierei, lips'a de nutretiu, ból'a de vite si — earn'a.

D e s p r e o m o r u l u d i n B i s t r i t i a se crede, ca interpellatîunea adusa de Zimmermann, sî sprijinita cu energia de Comitele Schmidt, se vá respunde in un'a din cele mei de aprópe siedintie ale senatului imperialu. —

(F u r t u d e d i a m a n t e.) Fostului duce Carolu de Braunschweig, care petrece acumu in Parisu si care possede cea mai mare

---

*) Sosita dupa ce incheiaseramu numerulu premergatoriu. Red.)

colectiune de diamante, i furà de curendu servitorulu diamante camu in pretiu de 8 millióne florini. Ducele dete repede in urm'a servitorului fugitu, si cu ajutoriulu telegrafului i successe a-i dá de urma, candu se pogorî din vagonu la curtea drumului de feru in Boulogne.

(Naia ferecata.) In Engliter'a s'a ziditu o naia nóua ferecata, Minotaurulu, carea mesura 'n lungime 400, in latîme 53 urme si 4 policari, in inaltîme 41 urme si 6 policari, si 'n afundîme 25 urme si 6 policari. Ea tîne 6812 tone, masînele ei au potere de 1350 cai, pe ea stau 50 tunuri. Tóta nai'a e ferecata cu o zaua de 5½ policari in grosime.

Datoriele Europei pentru resbóie, dupa socotél'a unei foi, facu camu 20,000 millióne de florini. Pregatirile de resboiu ale diferiteloru staturi ale Europei facu pe totu anulu 2000 millióne florini. Ce multîme de bani se ducu astfelu in veniu! Ce de imbunatatiri s'aru poté face cu ei in toti ramîi vietiei publice si sociale!

(Inventiune nóua.) In Londr'a s'a facutu o inventiune nóua: de a fixá adîca fotografii pe table de otielu. De pe o tabla se potu luá 5000 esemplare. Prin acést'a fotograiiele voru deveni multu mai eftine si se voru latî multu mai tare decâtu pâna acumu.

(Arbore vechiu.) Din Calforni'a se aduse de curendu la Englitei'a trunchiulu unui pinu, care dupa verigile indatinate la arbori e de 6060 ani. Ce de celâti, staturi, imperatii au vediutu elu radicandu-se si cadiendu! Panacandu a vietiuitu elu, au trecutu preste fati'a pamentului 220 renduri de ómeni. Si totusi ómenii, piticii acesti'a, a càroru viétia pelânga a lui e numai cá viéti'a unoru musculitie, totusi ómenii acesti'a mici l'au trantitu la pamentu.

(Resultate din recrutatiune.) Prin conscriptiunea pe a. 1863 se luara din tóta monarchi'a 86,960 fetiori. Intr'acestia au fostu dintre professiunisti 2660 papucari, 1520 croitori, 269 curelari, 500 lacatari, 410 rotari, 1895 mesari si lemnari, 365 pitari, 824 morari, si 1430 fauri, ear 145 de alte meserii. Dintre recruti 23.331 sciau scrie, si 814 sciau cantá cu câte unu instrumentu musicalu.

(Bóla de cai). In Banatu dupa celelalte calamitâti s'a mai ivitu si o bóla de cai in Timisior'a si impregiurime. Inlauntrulu cailoru bolnaviti s'au afiatu o multîme nenumerata de vermuleti rosii. In lamulu-mare au crepatu de acésta bóla in 2 septemâni 800 cai.

Fói'a ilustrata a lui Waldheim din Vienn'a dela anulu nou incolo ese sub numele „Waldheims illustrirte Blätter“ in formatulu de pâna acumu pe tóta septemân'a odata, cuprindiendu 1½ cóla. Pretiulu ei pe patrariu de anu e numai 1 f. v. a., in adeveru micu, déca se considera cuprinsulu ei celu interessantu si instructivu. Numai illustratiunile suntu vrednice banii acestia. O recomandâmu tuturoru ómeniloru iubitori de o petrecere instructiva, si mai cu séma familieloru cunoscatóre de limb'a germana.

Temperatur'a prin Sabiiu s'au immoiatu si 'n nóptea de Craciunulu apusénu a minsu,— spre bucuri'a tieraniloru si a tuturoru. Semenaturile de tómna suntu fórte frumóse.

Prospectu politicu.

Cris'a ministeriala aru fi trecuta, déca nu amanata. Dupa M. S. partid'a contelui Rechberg in ministeriu cresce din dî 'n dî.

Caus'a Ungariei se va luá innainte indata dupa anulu nou.

Diuarele de Vienn'a n· aducu scirea alarmatóre, despre nisce prochiamatiuni revolutiunare, ce ar fi fostu afisiate pe paretii caseloru Pestei, precum si ai altoru cetâti si sate mari din Ungari'a.

Punctulu de plecare alu acestoru prochiamatiuni aru fi celu revolutiunariu de la 1849. Prochiamatiunile se fia dela unu asiá numitu regimu natiunalu provisoriu, carele aru fi o copia de la celu polonu din Varsiovi'a.

Corespundintele lui O. D. P· din Pest'a reproduce ceva si din cuprinsulu aceloru prochiamatiuni, carele aru fi cam acest'a

„Eu Kossuth, dictatoriulu Ungariei, ve facu cunoscutu, ca amu organisatu unu regimu natiunalu secretu, si ca noi trecendu preste cadavrele contrariloru nostri, vomu ajunge la autonomi'a nóstra.“ Corespundentele amintitu ne mai spune, ca pe aceleasi prochiamatiuni au fostu adausu amenintiarea cu mórte aceloru, carii voru cutezá a rumpe acele placate de pre pareti. In nóptea din 17 spre 18 Dec n. au fostu tóta garnisón'a din Bud'a— Pest'a parata inse, nu multu tempu; pentruca acusi s'a doveditu, ca milit'a se póte fora de periculu intórce la culcusiurile ei.

Din Franci'a aflámu, ca senatulu si-au terminatu adress'a in cuventulu de tronu. Principele Napoleonu nu a vorbitu de astadata nimic'a, de se si asteptá se vorbésca atâtu in caus'a Poloniei câtu si a Italiei. De siguru, ca Napoleonu vrea sa nu emita nici unu cuventu de resboiu prin nimene, a pâna cându va putea sperá in realisarea Congressului. Se vorbesce, ca Napoleonu e gat'a a tiene congressu, si numai cu Itali'a, Dani'a, Swedi'a si Greci'a, déca puterile celelalte se voru abtiene. Cumca Napoleonu III va pacea cu ori ce pretiu, se aru vedea si din cuvintele citate la priimirea adressei dupa unchiulu seu Napoleonu I. „ca resboiulu in Europ'a aru fi resboiu civilu.“

In favórea Italiei nu s'au pomenitu cu ocasiunea acésta nimic'a, asemenea si a Poloniei, afara de vreo câte-va frase simpatice.

In Itali'a cu tóte acestea inarmârile se continua, si ministrulu de resbelu de acolo se fia insarcinatu pe prefectii toscanesi si din Itali'a meridiunala a fi fórte cu acuratetia la recrutarea de fatia, dupa aceea dice: La cea d'antâiu ocasiune aduna pre oficerii guardei natiunale din cercului dtale si provoca seriosu a-si dá tóta silinti'a in deprinderea cu armele si pregatesce pre oficeri, ca guard'a natiunala acusi va fi chiamata, la priimirea servitieloru militiei regularie, fiinduca armat'a va avea sa se lupte la Mincio.

Germani'a arde de manifestatiuni. La Frankfurt se aduna din tóte partile Germaniei deputati, cari facu conclussiuni decidatóre de sórtea patriei loru comune si acusi seamena cu cele ale parlamentului din lempii martiali. Trupele confederatiunale voru fi calcatu póte pâna acumu teriloriulu de cérta intre confederatiune si Dani'a. Din partea cestei din urma pregatirile de resboiu inca nu curma, ci facu la siantiuri, corfe umplute cu pamentu si radica la palisade, cu scopu, ca déca Nemtii voru pasî in Schleswig, sa se opuna.

Din Russi'a aflâmu, ca se gramadescu mereu trupe in Russi'a de média dî. Se dice, ca Lüders aru stá aprópe de marginile meridiunali a le Russiei cu o armata de 150,000; ca in Moscv'a aru fi o alta armata de 100,000, carea aru servî de reserva cetei lui Lüders. In Odess'a se aduna provisiuni mari, cari presupunu resboiu mai indelungatu. La Nicolajef si alte puncte insemnate ajungu neintreruptu transpoarte mari.

Turcii fatia cu acestea inca nu siedu cu mânile in sinu. Ei 'si muta cortelulu principale alu corpului alu 2-lea de armata dela Siumla la Viddinu. Dardanelele inca voru fi intarite prin adaugerea a dóuesprediece forturi lânga cele de pâna acum.

Despre Poloni Gazet'a de Krakovi'a sciresce, ca despartiementulu incurgentiloru Chmielinski au fostu atacatu in tienutulu dela Opatow de 12 Rotte de Russi si nimicitu cu totulu. Chmielinski insusi fu vulneratu si prinsu.

Din Romani'a ne aducu diuarele vienese toate scirea telegrafica, ca ministrulu de Culte Bolintinénu au asternutu unu proiectu de lege Camerei, pentru secularisarea manastiriloru din ambe pârtîle Romaniei.

Nr. 70.—3 **Concursu.**

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci ale scóleloru populare din Comunele Fenatie si Trestia, cu care e impreunata o leafa annuala: pentru cea d'antâiu 10 f.v O· a. si quartiru naturalu— pentru cea de alu doilea 6 ·j v.5 a. si 4 stângeni de lemne:—

Prin acést'a sa deschide concursu pâna 'n 15 Decembre a. c. D doritorii de a ocupá un'a ori alt'a din aceste statiuni, debuie sa-si produca Atestatele despre absolvarea cursului pedagogicu in Institututu gr. or. din Sabiiu, si atestate despre purtarea loru morale, cu care au a se infatiosiá pâna in prefiptulu tempu la subscrisulu.

Fauresi in 21 Novembre 1863.

Gregoriu Ciocasiu, Protopopu si Inspectoru scoaleloru gr. or. in Districtulu Cetâtii de Pétra.

Nr. 71—3 EDICTU.

Tatiana Ioann Nazarinu din Herman, carea cu necredintia parasì pre legiuitulu ei barbatu Nicolae Achimu Radu Thomei totu de acolo, si nu se scie loculu aflârei sale, se provóca prin acest'a, in terminu de unu anu, si o dî, dela datulu de josu, a-se presentá inaintea subscrisului scaunu Protopopescu, câci la din contra, si in absenti'a ei, se va decide acésta causa divortiala, in sensulu SS. Canóne ale Bisericei nóstre greco-orientale.

Dela Scaunulu Protopopescu greco-orientalu alu Tractului II. alu Brasiovului.

Brasiovu in 29 Novembre 1863.

Ioann Petricu m. p. Protopopu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciel din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe e jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princo si trei sitraine pe anu 1.ti pe ½ anu .6 fl. v. a.

Nr. 114. ANULU XI.

Sabiiu, in 19 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Insciintiare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Românu.“

Apropiandu-se capetulu anului 1863, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Românu“ va urmá a esî de dóue ori pe septemâna, Dominec'a sî Joi'a. Formatulu remâne neschimbatu. Asemenea sî pretiulu, care e

Pentru Sabiiu, pe anu 7 f., pe ½ anu 3 f. 50 xr., pe ¼ anu 1 f. 75 xr. v. a. —

Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca pe anu 8 f., pe ½ anu 4 f., pe ¼ anu 2 f. v. a.

Pentru Principatele române unite sî straimatate, pe anu 12 f., pe ½ anu 6 f., pe ¼ anu 3 f. v. a. —

DD. abonanti suntu rogati a nu 'ntardiiá cu tramiterea contingentului seu.

Abonamentulu se face prin epistole francate la

Editur'a „Tel. Rom.“ in Sabiiu.

Despre scólele din Banatu.

Din Comitatulu Timisiului in Decem. 1863.

(I. I.) Sa vorbimu odata despre o dorere a nóstra capitala, despre caus'a directiunei sî inspectiunei scóleloru nóstre poporale din Banatu sî Ungari'a; sa vorbimu, pentru cá nu cumva sa devina a crede cine-va, sî mai alesu cei de susu de la cârma, ca acésta causa momentósa cá nici un'a alt'a, prin carea se conditiunéza invetiamentulu sî crescerea poporului, de la care iara depinde cultur'a sî desvoltarea natiunala, ca acésta causa a 'ncetatu a ne mai casiuná dorere, séu ne amu facutu nepasatori pentru ea!

Suntemu pré bine informati despre calamitatea cea mare, ce ni-a resultatu din supunerea scóleloru sî a invetiamentului nostru poporalu la o directiune sî inspectiune atâtu de pucinu chiamata sî calificata spre a-sî'a, precum e dupa amar'a nóstra esperiinti'a aceea a unui cler fâra destula cultura didactica, sî condusu de o ierarchia straina sî neamica, cá sa nu dicemu contraria progressului sî desvoltatiunei nóstre natiunale.

Amu luatu notitie despre multe sî grave plansori in acesta privintia, sî noi amu innadusîtu lamentatiunile nóstre, insa acuma ne mai potendu-le suferí, le dâmu pre fatia, sî spunemu, ca nu vomu incetá, pâna candu nu ni se va dá remediulu mantuirei. Precumu odinióra unu mare Romanu nu mai incetá cu: „delenda est Carthago“, asiá noi micutelasii Români nu vomu incetá a repetî sî iarasi a repetî: „Luati scólele din mânile clerului sî din ghiarele ierarchiei serbesci!“

Sciindu noi cu câta sete sî nerabdare ascépta biectii invetiatorii nostri natiunali sî tóta zelós'a sî credintiós'a nóstra inteligintia sî totu luminatulu nostru poporu ori ce notitia despre pasii, miscamintele sî pertractârile, ce s'au facutu sî se facu in acésta privintia, nu pregetâmu a le impartasî unele date mai próspete, referitóre la acestu obiectu, facendu-o aceea cu totu respectulu sî tóta reserv'a, ce póte meritá o causa delicata intr'unu stadiu nu mai pucinu delicatu, sî ce potu pretinde pretiuitele nóstre fantâne de informatiune.

Pentru cei ce n'au avutu ocasiune a cunósce faimós'a: „Préumilita plansórea Românilorú d'in comitatele Banatului, pentru multele sî feliuritele nedreptatîri sî asupriri natiunali, ce li se facu loru in scóle, in biserica, pre la dicasterie sî oficiolate, sî judecatorii sî in tóta viéti'a loru publica“, substernuta Maiestâtii Sale prégratiosului nostru Imperatu sî Rege in 25 Iuniu 1863 sî provedíuta cu préinnalt'a semnatura imperatésca, citâmu aici din acea plansóre pasagiulu, ce se atinge de tem'a nóstra, sî care suna:

„Maiestate! E de comunu cunoscutu lucru, ca mai marii bisericei nóstre ortodocse in Banatu, precum sî organele loru consultative sî administrative suntu partea mai mare de natiunalitate serbésca sî spre tóta intemplarea influintiei serbesci chiaru de dupa sistem'a sî regulamintele custatóre supuse, ear interesulu sî natiunale sî bisericescu sî personalu alu mai mariloru bisericei serbesci d'intru 'nceputu a fostu, sî pâna adi e in contr'a desvoltârei romanismului indreptatu. Mesurile clerului serbescu fatia cu scólele sî invetiatorii nostri populari au scandalisatu totu poporulu nostru sî au scarbitu adencu sufletele intregei inteligintie române! Acestu cleru a inceputu pre fatia o lupta nemicitóre incontr'a perfectiunârei limbei sî litereloru nóstre; a scosu literele nóstre cele romane cu violintia de prin scóle sî a introdusu cele slavice, a maltratatu sî vexatu pre invetiatori, numai cá sa-i constringa a parasí metodulu celu bunu, ce-lu introdusese in tempulu asiá numitului absolutismu guverniulu Mai. Tele; ba a suspendatu sî stramutatu pre multi la statiuni mai rele, numai pentru ca cutezasera ei a se folosí de cuvinte sî litere romane in locului celoru slave!

Maiestate! Nu voimu sa-Ti amarimu anim'a parintésca cu insîrarea aici de multele casuri concrete scandalóse, ci ne marginimu, incâtu pentru necompatibilitatea oficiului de directiune scolare la noi cu clerulu sî preste totu cu ierarchi'a serbésca, a ne provocá la reportulu fostului consiliariatu românu de scóle din Banatulu Temesianu din 29. Oct. 1859, substernutu din oficiu fostului c. r. ministeriu de cultu, unde a sî aflatu deplin'a respectare; ear incâtu pentru fapticele patimiri ale scóleloru nóstre sub directiunea clerului serbescu, ne provocâmu cu umilintia la representatîunea oficiale, facuta in acésta privintia sub 27. Sept. 1862 din partea fostului atunci administratoriu alu Carasiului câtra consiliulu locutenintie din Bud'a, care insa pâna acum'a — pecâtu scimu noi — n'a avutu nici unu resultatu.“

Pre tem iulu acestoru espusetiuni s'a formulatu in acea préumilita plansóre urmatóri'a rogare: „ear incâtu pentru anarchi'a, ce domnesce pretotindenea in scólele nóstre poporale, sa Te induri pré gratiosu Mai. Ta a dispune câtu mai curendu,

cá scólele nóstre poporale numai decâtu sa se scótia de subt administratiunea clerului sî sa se supuna la o administratiune sî directiune româna natiunala civila, carea sa se organiseze amesuratu cerintiei tempului sî cu ascultarea celoru mai de frunte capacitâti natiunale ale nóstre, — séu pre basea normeloru, ce custau pâna la anulu 1849, séu a celoru ce se introdusera de atunci incóce sî custara cu pré imbucuratoriu resultatu pâna la anulu 1861.“

Nu multu dupa radicarea acestei „alarmatórie“ plansori ni s'a referitu cá unu ce positivu, ca inaltii barbati din fruntea regimului ungaru au resoluta voia sî dorintia de a ne ajutá sî a ne mantuí scólele sî instructiunea publica de o conducere, ce duce la ratacire, de o lumina, ce respandesce intunerecu!

Ni-a saltatu anim'a de bucuria, pentru ca nu ne-amu indoitu, ca guvernulu Maiestâtii Sele, dupa ce elu odata a venitu la convingerea, ca sistem'a presinte a directiunei sî inspectiunei scóleloru nóstre nu e decâtu mórtea culturei poporului românu, sî dupa ce mórtea, séu sî numai negrijirea

culturei poporului românu, a unui poporu atâtu de bunu sî binemeritatu pentru patria sî pentru tronu, nu póte sa zaca in interessulu sî intentîunea prédreptului sî prégratîosului regimu,— numai decâtu va apucá mesurele de lipsa spre vindecarea acestei periculóse doreri a sufletului nostru natiunalu.

Intr'aceea sciamu pré bine, ca din partea fratîloru Serbi, anume prin barbatii loru cei chiamati a incurge in pertractârile sî desbaterile acestei cause, ni se voru face câte tóte impedecâri, sub felu de felu de pretestu; sî intr'adeveru ori cu care dintre corifeii fratîloru Serbi incercâmu noi sî incercau barbatii nostri de frunte a se intielege in acésta privintia, totu refusati eramu, cu tote ca argumintele loru, aduse pentru sustînerea statului presinte în scólele nóstre, erau invederatu false sî neintemeiate, incâtu nu merita a fi arguminte.

Dar precandu noi, pentru opusetiunea acést'a, ce intîmpinâmu din partea fratîloru Serbi, ne intristaseramu prémultu, sciindu noi fórte bine, ce multu cumpanesce votulu loru acolo, unde noi nici ca asceptâmu sa fimu ascultati, ne sosi sî ne suprinse préplacut'a insciintiare, ca escelintele barbatu, ce stralucesce in fruntea guvernului tierei unguresci, a aflatu de bine sî cu cale, a cere asupr'a causei reorganisârei scóleloru nóstre opiniunea sî votulu unui-a dintre cei mai competinti barbati ai natiunei nóstre, a domnului jude la tabl'a regia, V. B a b e s i u.

Acés'a s'a intemplatu inca inainte cu trei patru lune, sî noi, precâtu cunóscemu multu probatulu zelu alu acestui barbatu alu nostru, nu ne indoimu, cumca densulu fâra intardîare va fi respunsu in celu mai doritu sî priinciosu tipu la tem'a, cu care s'a onoratu.

Noi, sî suntemu convinsi ca cu noi natiunea intréga, eara mai vertosu banatienii, atâtu de bine cunóscemu simtiemintele, principiele sî opiniunile domnului V. Babesiu despre crescerea tinerimei in scólele popurale, sî atâtu de mari sî de multe probe avemu despre nobilele sî maretiele sale intentiuni natiunale, incâtu noi, fâra de a cunósce in detaiu cuprinsulu operatului seu asupr'a cestiunei reorganisârei sî administratiunei scóleloru nóstre, din tóta anim'a, cu ambele mâni lu acceptâmu sî subscriemu acel'a cá pre alu nostru, sî ne amu simtî préfericiti, déca inaltulu regimu aru avé marea gratîa de a deslegá câtu de curendu acésta cestiune, pentru noi in celu mai mare gradu intetîtória, pre temeiulu operatului sî votului domnului V. Babesiu.

B r e t î c u in 30 Nov. 1863. (Intardîatu) Sunetulu clopoteloru au desceptatu in sufletele nóstre indoit'a serbare, ce amu avutu de a serbá la 30 a lunei cor., cându dimpreuna cu Prasnuirea Apostolului Andreiu antâiulu chiamatu, amu serbatu sî dîu'a onomastica a Escellentiei Sele bunului nostru Parinte Episcopu A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n ' a; ca dupa ce ne adunaramu in sf. biserica la ascultarea slujbei de sér'a, care s'au sevarsîtu de Preotulu de rendu Alexiu Verzea, la vremea Litiei d. socia a acestui On. Parinte aduse cele de lipsa pentru sevarsîrea acelei slujbe ce s'au sî sevarsîtu din adânculu sufletului intru pomenirea sftului Apostolu Andreiu, sî onórea onomasticei dîle a Escellentiei Sele Parintelui Episcopu.— Apoi in dîu'a de praznicu iarasi desceptandu-ne semnulu celu de praznuire alu tragerei clopoteloru, ne-am adunatu earasi cu totii in sf. biserica, spre a aduce ferbinti rugaciuni pentru indelung'a, pacinic'a sî fericit'a petrecere in lumea acést'a a bunului nostru Parinte Episcopu, candu iarasi fui norocitu a vedé unu prinosu sî o coliva cu mai multe podóbe infrumsetiata tot'u de susu pomenit'a démn'a femeia adusa, la care dupa molitv'a amvonului s'au inceputu slujb'a cu psalmulu „Dómne audi rug'a mea“, dupa care indata s'au cantatu Tropariulu, Condaculu sî Marirea dela chvalite a sftului in trei stâri, facendu-se la fia-care stare cotenia de preotulu slujitoriuA. Verzea pentru viéti'a sî pacinic'a sanatate a bunului nostru stapânu bisericescu;— apoi cetindu-se molitv'a sfintîrei colivei s'au radicatu Panagi'a de mai multi crestini, dimpreuna sî Preotulu slujitoriu câtu sî Par. Spiridonu Demianu jun. cu evlavia sî râvna; cantandu-se „Cadese cu adeveratu.“ —

Mai pre urma facendu-se ingenunchiare s'au cetitu innaintea usîloru celoru mari cu tonu inaltu decâtra slugitoriulu preotu rugaciunea de multiamita, — sî s'au finîtu cu melodiós'a cantare „pre Archiereulu nostru Andreiu“ s. c. l., ce sau cantatu de Invetiatorulu nostru Staneicu cu elevii sei scolari. — Asiá s'au serbatu dîu'a onomastica a inaltul Escellentiei Sale Parintelui nostru Episcopu; câruia lungésca-i atotpoterniculu Domnedieu anii vietiei pentru binele sî fericirea natiunei Sele daruindu-lu sftloru sale biserici in pace intregu, cinstitu sanatosu, dreptu indreptandu cuventulu adeverului. — Unu crestinu din Bretîcu.

Prospectu politicu.

Intermezzulu ce lau fostu produsu scirile despre prochiamatiunile revolutiunarie din Ungari'a au fostu cá sî lumin'a umblatóre, care fâlâe pucinu deasupr'a unei rovini sî apoi dispare eara in nimica. Remâne insa discusiunea despre o aplanare in Ungari'a sî dîuarele voru dejá sa scie, ca principiele lui Schmerling sî Deak suntu combinabile. Unele sgomote atingatóre de acésta cestiune repetiescu scirea, ca inceputulu anului 1864 va fi illustratu cu luarea in desbatere a cestiunei unguresci sî lumea mai spera apoi ca imperatulu va veni cu imperatés'a in Ungari'a, dupa unii cá sa se incoroneze. Nu stamu buni de tóte scirile acestea, ceva insa este la midîlocu sî este naturalu cá sa fia, pentruca fiindu cestiunea Transsilvaniei incâtuva resoluta trebue sa vina alte pe tapetu. Lumea politica insa nu e multiumita cu atât'a, ci unii se temu altii dorescu, cá cestiunea Transsilvana sa se cuprinda in cea Ungara. Relatamu numai temerea sî dorinti'a unoru sî altoru in privinti'a acést'a sî credemu, ca de aceste dóue e legata sî cris'a séu necris'a ministeriala in Austri'a, pre carea noi nu o potemu dorí.

La fratii Romani de peste munti, dupa câtu cetimu in dîuarele loru, vedemu vorba mai multa si mai pucina isprava. Certele vehemente nu au fericitu pre nici o natiune, cu atâtu mai pucinu pre un'a, carea acumu incepe a viiá. Suntemu sî noi pentru libertate sî legalitate insa nu pentru sucirea libertatiei sî a legalitâtiei, dupa cumu se vina unoru individi bine sî multîmei reu. Sperámu multu dela sessiunea de fatia a camerei Romaniei (carea nóue acumu mai ca nu ve mai vine a o numí cu acestu nume frumosu), insa vediendu acumu, ca ori cine vine la putere déca e liberalu e luatu la trantele, ca sa nu póta face nimicá, déca e „legalistu“ lovesce pressa, lovesce totu (vedi Romanulu din anii dela 1862 inapoi) sî beata tiéra Romana se pomenesce in urma cu nimica sî inca aru fi fericita póte cu atâtu, ca se pomenesce cu detorii crescende. Ca cutare e muscalitu cutare turcitu, altulu austriacitu sî alte epitete diplomatice, ce se dau unui'a sî altui'a, este in camer'a Romania la ordinea dîilei. Sî acestea suntu espressiuni domóle prelanga cele ce le cetimu in „conventîune“ secundantulu „Romanului“ sî prin urmare alu „legalitatiei“ asupr'a „Buciumului“ — espressiuni, cari noi suntemu dedati a le audî dela coferi tiele cele mai rele, iar nu dela ómeni cari aru fi chiamati a sustînea cause politice. Se speramu, ca nu vomu mai vení in tristá pusetiune a relatá o nimicá esiá de oribile sî sa ne intórcemu ochii catra alte tieri mai departate sî straine.

Mai pe óra vinu depesie d e l a A l t o n a (cetate in Holstein) sî ne spunu, ca in 24 Dec. n. au intratu trupele confederatiunale, dupa ce au desiertatu cele danese cetatea. Bucuri'a Altoneniloru sa fia fostu mare. Indata ce au parasitu Danii cetatea, tóta s'a 'mbracatu serbatoresce. Colorile germane sî sleswig-holsteinice se vedéu in tóte pârtîle. Comissarii civili, indata ce au ajunsu in Altona, au emissu o prochiamatiune in numele ducelui Fridericu, care s'au afissatu pre toti paretii. Deputatii Altonei au provocatu pre populatiunea cetatiei la o adunare pe 12 óre la amédi ale acelei dîle. In adunare au fostu multi adunati, sî se dice, ca ducele Fridericu fu prochiamatu cu entusiasmu de domnitoriu legitimu alu ducateloru. Totu dela Alton'a aflâmu, ca lini'a contumatiala s'a stramutatu la riulu Eider, sî ca Rendsbugulu se intaresce mereu cu palisade.

R e s b e l u l u c e l u m a r e in A m e r i c ' a de média nópte se vede a fi pe gat'a. Confederatii suntu incungiurati de tóte pârtile. Presiedintele republicei de ací au emisu unu mesagiu prin care incunosciintiéza, ca relatiunile Uniunei in afara suntu bune sî inlauntru crede ca inca voru fi acusi asemenea bune. Congressulu Uniunei e deschisu.

Invetiamentulu in Romani'a.

Câtu de bine cunoscu Românii din principate adeverétele sele lipse, vedemu cu placere din urmatoriulu tractatu alu „Reformei.“

„Este multu timpu de candu Românulu, de candu saténulu românu geme in ignorantia sî apasare. Este multu tempu, de cându elu nu mai vediù pe guvernulu tierei sale gandindu-se la densulu, la luminarea sea sî a copiiloru sei, la usiurarea sórtei sele. Guvernele trecúte, guvernele regulamentari aveau de sistemu sî de interesu a tiné pe tieranu

in ignorantia sî impilare. Intunereculu este rézemulu apasârei sî alu toturoru releloru omenesci, impilarea abrutiséza astfeliu pe omeni, incâtu ii face a crede ca nu este nici unu regimu mai bunu sî mai dulce decâtu acestu regimu. Ignoranti'a, impilarea sî miseri'a pareá a fi sórtea tieranului nostru. . . .

Abiá la 48 tieranulu românu zarî o lumina care-lu desceptà din lethargi'a, in care zacea, sî-lu facù sa simtia sî sa vadia, ca sî elu este omu cá toti ómenii, ca are dreptulu a se bucurá de instructiune, de drepturi politice sî de libertate, cá toti concetatienii sei; dar vai! acea lumina abiá se zarí in cele trei luni de libertate, sî ea se stinse in noeanulu inicitâtii sî alu privilegiului, in care gemeá natiunea intréga. 48 fu antai'a perióda a regenerarei natiunale, care prevestí poporului românu drepturi cetatienesci, lumina sî libertate. 59 este a dón'a perióda a regenerarei Romaniei, in care ideile de libertate sî de progressu semenate in anulu mantuirei, in timpulu revolutiunei, catau a dá fructele loru sî a se transformá in fapte. Privilegiulu trebuie sa cada înnaintea dreptului sî e g a l i t â t i i. Elu cadiù in fine impreuna cu biciulu, cu monopolulu instructiunei sî cu tóte consecuintiele regimului absolutistu. Astadi dar, multiamita cerului sî regimului celui nou, in care ne aflâmu, poporulu românu nu mai este consideratu cá o turma de sclavi ingenuchiati inaintea vointiei sî capriciului unui singuru omu. Elu se bucura de tóte drepturile politice sî sociale, care decurgu din suveranitatea colectiva sî individuale. Poporulu românu se descépta astadi din somnulu ignorantiei sî se vede chiamatu sî elu la banchetulu vietiei morale sí intelectuale. Instructiunea sî libertatea este astadi apanagiulu toturoru, sî acést'a se simte totu asiá necesarie cá sî pânea de tóte dîlele. Acésta ideie erá in cugetulu toturoru, sî realisarea ei se simtiá de toti sî se intindea din palatulu bogatului pâna in colib'a seracului.

Suntu dóuedeci de ani, de candu guvernele române nu se mai gandira la cultur'a poporului, la infiintiarea sî immultîrea scóleloru. Acésta fapta binefacâtóre, acésta mesura de utilitate publica pare-ca a fostu reservata ministeriului actuale, care indata ce veni la potere, cea dintâiu ideie ce avù, fu de a' infiintiá sî a immulti scólele prin satele sî orasiele României.

Mesur'a bine facatória luata de guvernu pentru imprascierea luminei prin sate, prin infiintiarea de scóle comunale pentru fiicele saténului nostru avù resunetu in tóta tiér'a, in tóte inimele, sî resultatele binefacatóre nu voru intardîá a se vedea peste putînu. Ele voru fi immense sî mantuitóre. Prin acésta mesura, putemu dîce ca guvernulu nostru a pusu degetulu pe rana. Deja au sî inceputu fiicele tieranului nostru a visitá scólele de sate, multiumita Ministeriului actuale sî amicului nostru poetu sî ministru alu culteloru D. Dimitrie Bolintinénu, tiér'a sî posteritatea voru binecuventá pe Ministeriulu poporului, pe initiatorulu luminei sî alu libertâtii, pe câile progressului sî ale civilisatiei. L u m i n a d a r, l u m i n a s î i a r l u m i n a! vomu strigá impreuna cu nemuritorulu G ö t h e. Novelele ce priimimu de prin districte ne anuntia veseli'a generala, ce au coprinsu tóte inimele la inaugurarea scóleloru comunale de fete prin satele Romaniei."

Totu acestu dîuariu ne spune, ca ministeriulu a mai proiectatu 1000 scóle pentru Moldov'a.

O scire importanta din Romani'a.

Pecandu incheiamu numerulu nostru de astadi, ne sosì „Buciumulu" tiparitu pe harthia ros'a, presupunemu ca dreptu manifestatiune de bucuria, câci un'a din problemele cele mari, pentru care elu a luptatu necontenitu din prim'a óra a esistintiei sele, e deslegata: **monastirile dîse inchinate suntu secularisate**, adica reluate de statu in possessiunea statului.

Principele A l e s s a n d r u I o a n n I., dupace inca sub ministeriulu Cretiulescu dispusese a se face pasii pregatitori in acésta causa, a datu in urm'a raportului ministeriului actualu unu mesagiu câtra Camera, pentru votarea unei legi privitóre la secularisarea tuturoru monastiriloru dîse inchinate. Camer'a mai cu unanimitate, adica cu 79 voturi contr'a 3, au votatu acésta lege. Atâtu raportulu ministeriului, câtu sî insusi proiectulu de lege suntu acte multu mai importante,—câci ele dispunu mai de a patr'a parte a pamentului romanescu, — decâtu sa nu le comunicâmu in totulu loru cititoriloru nostri.

Eata dar R a p o r t u l u m i n i s t e r i u l u i.

P r é i n n a l t i a t e D ó m n e !

De patrudieci de ani, Romani'a reclama solutiunea cestiunei natiunale a averiloru monastiriloru pamantene dîse inchinate. Martore suntu anaforalele divaneloru Tierei de la 1822 pâna la 1828, incheiarile adunâriloru regulamentarie de la 1832 pâna la 1848, sî lucrârile divanuriloru estraordinarie sî ale fostiloru Domni Grigorie Ghic'a sî Barbu Stirbei de la 1849 pâna la 1856. Adunarea muma, adunarea ad-hoc din Moldov'a din anulu 1857, chiamata in virtutea tractatului de la Parisu, spre a rosti dorintiele tierei in privinti'a viitórei ei organisatiuni, s'a rostitu asemenea in unanimitate, ca acésta cestiune in care se atinge a cincea parte a tieramului Romaniei, nu putea sî nu se cuxine a se hotarî de câtu in tiéra sî prin tiéra. In raportulu catra congressulu din Paris, adressatu de Comissiunea internatiunale din Bucuresci, cinci din siépte Comissari ai mariloru poteri europene, ce au fostu luatu sub scutulu loru regenerarea natiunei române, au recunoscutu legitimitatea drepturiloru nóstre in privinti'a cestiunei monastiriloru dîse inchinate.

De la 1859 sî pâna astadi, adica de la introducerea noului regimu creatu prin Conventiunea din 7|19 Augustu 1858, sî comissiunea centrala sî Adunârile elective, in fiacare sessiune, au revindicatu pentru tiéra dreptulu de a hotarî acésta cestiune in deplin'a sea libertate de legislatiune, garantata prin tractatulu de Parisu. Tóte ministeriele, câte in acestu intervalu s'au succesu la putere, interprete a patrioticeloru cugetâri ale Innaltimei Vóstre, au luatu in fati'a poterei legiuitoare indatorirea, ca acésta cestiune se vá hotarî in tiéra; sî natiunea intréga fâra osebire de partita, unita cá unu singuru omu, a aplaudatu la aceste declaratiuni natiunali!

Sî nici ca se putea altmintrelea, Pré inaltiate Dómne. Cându strabunii nostri au ziditu pe pamentulu romanescu locasiuri sânte romanesci; cându le au inzestratu cu bunuri ale natiunei; cându apoi, numai spre o mai buna ingrijire sî conservare le au inchinatu locuriloru de josu, ei au facutu aceste acte din propri'a loru miscare, in deplin'a loru libertate de Români, sî fâra nici o interventiune straina; sî pururea au pastratu tierei dreptulu de a privi sî locasiurile sânte sî bunurile atarnate de densele cá proprietâti ale Tierei. Cine déra altii decâtu acésta Tiéra si Guvernulu ei potu astadi hotarî despre sórtea acestoru monastiri sî a bunuriloru loru, cari, in mân'a calugariloru greci, au degeneratu cu totulu din primitiv'a loru destinatiune? Inspirata de principiele civilisatrice ale secolului sî de adeveratule sele interesse, cari nu potu a mai permite cá o a cincea parte din pamentulu romanescu sa continue a fi avere de mâna mórta in possessiunea usurpata a unoru comunitâti religióse, cari de secoli calca tóte conditiunile dedicatiuniloru primitive, Natiunea româna, urmandu esemplulu datu de natiunile cele mari ale Europei, reclama secularisarea averiloru de mâna mórta. Asiá, in siedinti'a sea din 22 Decembre anulu contenitu, Adunarea electiva a votatu in unanimitate inscrierea veniturioru averiloru monastiriloru pamentene dîse inchinate, in budgetulu veniturioru Statului, sî a pusu indetorire Guvernului, ca ioca in cursulu acelei sessiuni sa presinte puterei legislative unu proiectu de lege, care sa hotarasca in fondu acésta cestiune sî anume in tiéra sî pentru tiéra.

Pré Inaltiate Dómne! Romani'a, sigura de a intalní pe Innaltimea Vóstra pretotindenea unde suntu interessele sî aspiratiunile ei, este in dreptu de a asceptá de la initiativ'a Innaltimei Vóstre solutiunea unei cestiuni atâtu de natiunale cá aceea a averiloru monastiresci. Subscrisii Ministri ai Maritei Tele, aru lipsì dara tierei, aru lipsí Innaltimei Vóstre, aru lipsí simtiementeloru loru de Români, déca aru mai intardîa cu respectuos'a propunere câtra Innaltimea Vóstra, de a se dá satisfactiune unoru cereri atâtu de desu repetite, atâtu de unanime, atâtu de unanime, atâtu de natiunali.

Cunóscemu, Mari'a T'a, motivele de innalta prudentia cari au amânatu pâna acum solutiunea acestei cestiuni; déra cunóscemu totu de odata sî simtiemintele patriotice ale Innaltîmei Vóstre Sî, in fati'a imprejurâriloru actuali, in faci'a legiuitei nerabdâri a natiunei, fâra osebire de partita sî de classe, in faci'a initiativei luate de capii bisericei române, cestiunea nu mai invoiesce amanare.

Subscrisii déra, in deplin'a consciintia a respunsabilitâtii loru ministeriale, innaintea lui Dumnedieu, a Innaltimei Vóstre sî a tierei, au onóre a Ve cere autorisatiunea de a infacisiá Adunârei alaturatulu proiectu de lege, pentru care sî supunu cuvenitulu mesagiu la Domnésc'a Vóstra semnatura.

(Subscrisi) M. Cogalnicénu, L. Steege, Papiu Ilarianu, N. Rosetti Balanescu, D. Bolintinénu, P. Orbescu.

Nr. 1536, 12 Decembre 1863.

Iurnalele romanesci.

La apropiarea unui anu nou credemu ca va fi de inte-

reasu deosebitu pentru publicul nostru, a cunósce baremu in trasuri scurte sî fugitive jurnalistic'a româna, atâtu din Austri'a, câtu sî din Principatele române unite. Credemu totdeodata, ca prin acést'a facemu unu servitiu sî respectiveloru foi române, cu care împreuna tindemu la un'a sî aceeasi tînta sublima, de a pregati romanimei unu venitoriu mai feriee, decum i fu trecutulu, decum i e parte mare sî presintele. Facemu dar sa urmeze, incâtu le cunóscemu firesce, foile publice romanesci, antâiu ale nóstre din Austri'a, apoi a le fratîloru de dincolo,— in ordine cronologica.

1) „Gazet'a Transsilvaniei“ in Brasiovu, ese de 26 ani, acum sub redactîunea d. Iacobu Muresianu. Pretiulu eî impreuna cu Fói'a pentru minte, anima sî literatura, ce ese neregulatu, face 10 f. *)

2) „Telegrafulu Românu“ in Sabiiu, ese de 12 ani. Pretiulu lui 8 f.

3) „Amiculu Scólei“ in Sabiiu, fóia scolastica, ese de 5 ani sub redactîunea d. Visarionu Romanu. Pretiulu lui 4. f.

4) „Concordi'a“ fóia politica, ese in Pest'a, de 4 ani, acumu sub redactîunea d. Alessandru Romanu. Pretiulu eî 10 f.

5) „Auror'a romana“, fóia beletristica illustrata, ese de 1 anu in Pest'a sub redactîunea d. Ioannichiu Miculescu. Pretiulu eî 5 f.

6) „Organulu pedagogicu“ fóia lunaria pentru educatîune sî instructîune, ese in anulu 1. in Sabiiu sub redactîunea d. Ioann Popescu; pretiulu lui 3 f.

7) „Umoristulu“, fóia glumétia cu illustratîuni, ese in anulu 1 in Pest'a sub redactîunea dlui Georgiu Ardeleanu. Pretiulu lui 6 f.

Din cele de dincolo ne suntu mai cunoscute „Românulu“, de 7 ani, ese pe tóta dîu'a in Bucuresci sub redactîunea dlui C. A. Rosetti, sî consta pentru Austri'a 30 f. pe anu. Fói'a acést'a, odinióra stegarulu liberalismului in Romani'a sî pretiuita sî bucurosu cetita sî de Românii din Austri'a, decandu s'au aliatu atâtu de nenaturalminte liberalismulu escentricu cu ciocoismulu celu ruginitu din tiéra, séu in limb'a parlamentara extrem'a stânga cu extrem'a drépta, a perdutu in Austri'a multu din védi'a sea. E paguba sî pecatu, ca genialulu sî patrioticulu lui redactore au alunecatu pe acésta cale; sperâmu insa, ca geniulu celu bunu alu Romaniei va restabili ecuilibriulu, sî va redá „Romanului“ trezvi'a de a vedé, ca sórtea unui poporu, ce s'aru portá cu regimulu asiá, cumu se pórta acésta fóia fatia cu tinerulu seu gubernu - subminandu-lu sî slabindu-lu, in locu de a-lu creditá, popularisá sî intarí, — ca sórtea, dîcemu, a unui astfelu de poporu e sigur'a perire.

„Reform'a“ esista de 5 ani. Ea ese de dóue ori romanesce sî odata francesce pe septemâna subt inteligent'a directîune a d. I. G. Valentineanu. Ea se dîce a fi fóia ministeriala,— sî se distinge prin soliditate sî moderatîune. Ea vorbesce câte odata sî despre noi, pecandu d. e. Românulu sî celece privescu 'a interessele nóstre cele mai vitale, le ia numai in forma de depesia telegrafice de prin foile de Vienn'a, Frankfurt sî Parisu.

„Nichipercea“ fóia satirica cu illustratîuni, ese de 5 ani, acumu sub redactîunea dlui G. A. Poenaru; pretiulu eî pentru Romani'a 32 dóuedieceri („sfanti“) pe anu, — pentru Austri'a nu e pusu pretiulu. Aduce câte odata sî câte o gluma buna, sî spirituositatea nu i se póte denegá; dar frivolitatea eî cea nemarginita, cu carea trage in noroiulu trivialitâtii totu ce e nobilu, inaltu, santu, — de multu sternesce pela noi disgustu. Sagetîle eî suntu indreptate mai cu séma asupr'a ministriloru, dar câte odata se tinde sî mai insusu, sî fiindca adeseori n'are nimic'a de criticatu, dar de criticatu totu trebuie sa critice, pentru aceea adeseori produce nisce glume, de care nu-ti póte veni sa rîdi.

„Buciumulu“, cea mai mare sî mai impunatóre sî sî pentrn ochiu cea mai placuta din foile politice romanasci, ese pe tóta dîu'a in Bucuresci sub redactîunea poetului d. Cesaru Bolliacu; pretiulu lui pe anu 56 dóuedieceri. „Buciumulu“ e dusmanulu neimpacatu alu duoru principie, ce ajunsesera in tiéra la potere: dusmanulu calugarismului grecù sî alu ciocoismului. Elu purcede dela adeverulu istoricu, ca aceste dóue caste, virite intre Domni-toru sî poporu, au adusu preste tiéra tôte nenorocirile; dè aceea combate aceste dóue caste cu biciu de focu sî cérca a restabilí poterea tierei prin apropiarea mutuala intre Domnu sî poporu. Intentîunea luî e buna sî salutara; paguba numai — dupa parerea nóstra — ca combate atât'a personalitâtile. De noi cesti de dincóce „Buciumulu“ totdeun'a, dela esirea sea pâna 'n dî'a de astadi. se ocupa cu multa caldura; diet'a nóstra o-a reprodusu in'réga, sî nimicu mai insemnatu in viéti'a nóstra publica nu-i scapa din vedere.

„Conventîunea“ o potemu numí pe scurtu puiulu „Românului“, numai câtu i lipsesce spiritulu, poterea, sî parte sî moderatîunea, care „Românulu“ totu le mai pastréza. Conventîunea ese de trei ori pe septemâna sub redactîunea Dlui Grig. Helliade. Consta doi galbini pe anu. (Va urmá.)

*) Pretiurile suntu computate totu pentru Transsilvani'a si monarchi'a austriaca. Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

Ministrulu de statu cav. de Schmerling se dîce ca s'a re'nsanatosiatu deplinu, ca va lipsí câtu-va tempu din Vienn'a sî iutr'aceea va fi suplinitu prin ministrulu Lasser.

(Musica pe telegrafu.) Spiritulu omenescu a mai inventatu unu ce mai necredibilu, déca n'amu vedé mai dî de dî minunile naturei descoperite de elu. Profesorului germanu Reis din Friedrich-dorf dupa cercâri neobosite de 11 ani i-a succesu a compune unu aparatu fisicalu, prin care, precumu prin telegrafu cuvintele, asiá prin elu sunetele musicale se reproducu pâna 'n cele mai indepartate distantie. Asiá d. e s'aru poté, cá cineva sa dîca in Vienn'a, sî noi sa jocâmu — de ni-aru vení de jocatu — in Sabiiu. Instrumentulu se numesce telofonu — departe sanatoriu — séu telegrafu musicalu.

(Capr'a pazitóre de curechiu.) Intr'unu orasielu francesu se prinse de curendu unu furu deosebitu, — directorele de politîa.

Furtunele de pela 'nceputulu lui Decembre — despre care amintiseramu sî noi-au produsu pe mare 1428 nenorociri: 1158 nâi se frânsera, dar ómenii de pe ele scapara cu viétia; 230 corâbii se perdura de totu; 27 care s'au cufundatu cu ómeni cu totu, incâtu nu li s'a mai aflatu inca urm'a, in fine 13 barce pescaresci.

Nr. 72—1 **Citatiune edictale.**

Georgiu Voicu din Brasiovu, in Ardélu, de religiunea ortodocsa, a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sa socia Mari'a Rusu, totu din Brasiovu, de siepte ani de dîle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatiunea sea.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá dela dat'a de mai josu, intr'unu anu sî o dî sa se infatîsieze negresitu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din potriva se va dá hotarâre la acti'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 5 Decembre 1863.

Ioann Popasu m. p.
Protopopu I. alu Brasiovului.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martî in 17/29 Decembre 1863.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	33
„ „ midilocu „	1	27
„ „ códa „	1	20
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 18|30 Decembre 1863.

Metalicele 5%	72 60	Actiile de creditu	183 80.
Imprumutulu nat. 5%	80.	Argintulu	117. 50
Actile de banca	784	Galbinulu	5. 66

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciel din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru prime o si trei sitraine pe anu 12 f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 115. ANULU XI.

Sabiiu, in 22 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua óra cu 5½ cr. s pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Insciintiare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Românu."

Apropiandu-se capetulu anului 1863, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Românu" va urmá a esí de dóue ori pe septemâna, Dominec'a sí Joi'a. Formatulu remâne neschimbatu. Asemenea sí pretiulu, care e

Pentru Sabiiu, pe anu 7 f., pe ½ anu 3 f. 50 xr., pe ¼ anu 1 f. 75 xr. v. a. —

Pentru Transsilvani'a sí monarchi'a austriaca pe anu 8 f., pe ½ anu 4 f., pe ¼ anu 2 f. v. a.

Pentru Principatele române unite sí straínatate, pe anu 12 f., pe ½ anu 6 f., pe ¼ anu 3 f. v. a. —

DD. abonanti suntu rogati a nu 'ntardiá cu tramiterea contingentului seu.

Abonamentulu se face prin epistole francate la

Editur'a „Tel. Rom." in Sabiiu.

Cum stâmu sí ce facemu ?

Durae peragunt pensa sorores,
Nec sua retro fila revolvunt
(Seneca poet.)

Câta bucuria are unu lucratoriu, carele dupa ce au terminatu inca o postate din lucrarea sea, reprivesce asupra loculni unde au muncitu! Asemenea póte sa se bucure sí poporulu românu, candu reprivesce trecutulu, câci de sí trud'a iau fostu mare sí resultatele mai pucine decâtu aru fi doritu;, progressu totu este. Cumca i mai remâne poporului românu multu de facutu, este adeveratu. Este adeveratu sí pentru aceea, pentruca sí atunci candu vomu fi ajunsu intru tóte pre celelalte popóre civilisate, inca nu vomu fi ajunsu la fine.

Actiunea sea politica i recastiga dela introducerea constitutiunalismului votu in afacerile statului, poporulu românu nu mai e o nuiitate, care se contribuie numai la glori'a sí numerulu strainiloru, elu inse prin acésta positiune de aci incolo e cu multu mai responsabilu de viitoriulu seu.

Care aru fi inse obiectulu, catra care cu deosebire sa nisuésca poporulu românu? Noi credemu mai antâiu de tóte consolidarea sea inlauntru. O credemu acést'a, pentruca mai nu suntemu cu puterile nóstre in stare de a dá adeverat'a valóre tuturoru pretensiuniloru nóstre chiaru sí celoru castigate, pentruca ne lipsesce inca substratulu celu mai considerabilu. ne lipsesce ceea carei noi ii dicemu starea materiala, sí incâtu aceea nu ne lipsesce ne lipsescu factorii acei'a, cari se o scia immultí. Noi avemu d. e. pamentu de cultivatu; unde ne suntu inse institutele agronomicc, care se ne dea indreptare spre a putea cascigá mai cu inlesnire sí spre mai mare multiumire aceea ce putemu pretinde dela pamentu? Nu avemu meserii, negotiulu in cea mai mare parte e in mâni straine; unde avemu noi institute, unde se se pregatésca tenerimea nóstra pentru meserii sí pentru negotiu? Totu ce mai avemu suntu scóle populare, dar sí acestea in o stare câtu de primitiva, pelenga tota staruinti'a unoru organe bisericesci sí scolare, din causa, ca ajutoriulu ce li s'aru cuvení acestor'a din partea oficialiloru statului, patimesce, séu ca ce acesti'a suntu straini, séu unde suntu de ai nostri: ca ce suntu cea mai mare parte indiferinti câtra acestu institutu, care dupa noi e bas'a civilisatiunei unui poporu.

Le amu amintitu acestea, nu ca nu aru fi fostu amintite sí pân' acumu de atâtea ori, atâtu de noi câtu sí de altii; ci cá sa nu ne uitâmu de densele, sí pentrucá sa cunóscemu puterea adeverului dîseloru nóstre, se aruncâmu o privire asupr'a starei nóstre politice interne sí esterne.

Amu auditu sí audîmu inca de cris'a ministeriala. Incâtu e adeverata ne va arelá viitoriulu; atât'a inse putemu sci ca partid'a cechica sí magiara, precumu sí a Slaviloru de média dî nu e in consunantia cu politic'a patentei sí diplomei, in fruntea câroru sta ministeriulu lui Schmerling. Precându acést'a va statu centralisatu, ceia voru statu confederatiunalu. Noi nu mai potemu intrá in cestiunea, déca e cel'a séu cest'a mai bunu séu mai reu, pentruca noi neamu decisu de multu péntru celu centralisatu prelenga o autonomia a tieriloru. Impregiurarea, ca o parte din centralisti in cele din urma nu s'au aretatu sinceri, dar nici politici de ajunsu dupa cum se astépta, au facutu sange reu in antagonistii centralismului, ba chiaru sí in unii aperatori ai lui.

Sessiunea senatului imperialu sí cu deosebire siedinti'a din 9 Decembre nou da destula dovada asertului nostru. Ni-a datâ in fine dovada despre centralisti de principiu sí centralisti de professiune.

Partid'a contraria va fi lucratu necontenitu la derepanarea centralismului aperatu sí sustienutu cu amenintiarea autonomiei tieriloru, cari suntu atâtu de zelotipe de autonomi'a sí prin acést'a de natiunali'âtîle loru. De aici sgomotele de crisa ministieriala.

Contele Rechberg sa se fia esprimatu mai câudu catra Maiestatea Sea pe fatia, ca e neaperatu de lipsa de a decide caus'a Ungariei, sí dupa densulu caus'a acést'a se póte decide numai prin intornarea la diplom'a din 20 Octobre. Contele sí ministrulu de esterne vede, ca Austri'a in cele din urma se afla isolata binisioru; de alta parte engagiata mai multu séu mai pucinu in caus'a Holstein-ului; vede sí crede, ca fatia cu impregiurârile acestea sí fatia cu vetrele revolutiunarie e de lipsa ca barem incâtu se póte mai ingraba sa cascige o 'ncredere; câci ajutoriulu celu mai siguru totu e numai puterea interna. (Va urmá,)

In privinti'a senatului imperialu

avemu sa referimu suppletorie, ca cas'a magnatîloru dupa unu intervalu lungusioru a mai tînutu o siedintia in 10|22 Decembre, sí dupa putîna desbatere au priimitu propunerile casei ablegatîloru privitóre la estinderea legei pentru urcarea contributiuniloru, la rescumperarea vamei de pe Schelde, sí la concessiunârea drumului de feru dela Leopole la Cernautiu. In obiectulu din urma vorbesce Principele Salm, Cont. Wickenburg, Br. Rosenfeld sí ministrulu de finantie Plener; obiectulu, asupr'a cârui'a reflectara cei doi d'antâiu e monopolisarea cu ferulu, ce va trebuí la acestu drumu, (care cas'a ablegatîloru voise a se luá numai din monarchia); ear celu de alu treilea aflá diferintie intre acésta concessiunare sí intre legea respectiva la acésta afacere din anulu 1854; in fine dupace vorbesce sí ministrulu Plener sí Br. Baumgartner in favórea propositiunei casei ablegatîloru, aceea se priimesce cu unanimitate.

Siedinti'a cea mai de aprópe a casei magnatîloru va fi in 4 Ian. c. n. 1864.

Sabiiu in 22 Dec. (In caus'a scóleloru din Banatu.) Comunicaramu in nr. premersu o corespundintia din Ungari'a, carea dupa tóte câte scimu sí noi in acésta causa, e o espressiune fidela a cugetârîloru sí aspiratîuniloru fratîloru no-

stri din Banatu. Din acea corespundintia vediuramu, ca fratii nostri, obositi sî indignati de procederea unei ierarchii straine sî instrainatóre, carea cu deosebire in caus'a scóleloru departe de a fi lumin'a lumei sî sarea pamentului, suprime in modu sistematicu tóte miscârile liberale sî naturale ale fiiloru sei sufletesci de natiunalitatea româna, au cerutu dela Maiestatea Sea Imperatulu smulgerea scóleloru romanesci de subt inspectiunea ierarchiloru serbesci sî crearea unei corporatiuni mirenesci, natiunale române, care sa ia 'n mâna instructiunea sî preste totu caus'a scóleloru romanesci din Banatu. Consimtîmu cu fratii nostri sî luâmu parte via la dorerea loru, vediendu, cum preceptele lui Christosu cele luminate sî luminatóre se calca 'n picióre; cum religiunea, fii'a cerului, se ia adeseori dreptu vehiculu pentru gonirea de scopuri necurate pamentesci; cumu lumin'a se acopere inadinsu, cá sa domnésca mai indelungatu nóptea, nóptea ignorantiei, a sclaviei spirituale; — dorimu sî noi, cá scólele fratîloru din Banatu, resadnitiele cele mai sigure ale unu venitoriu mai fericitu, sa ia unu aventu liberu sî firescu. Tocmai acésta dorintia insa e motivulu, care ne face a crede, ca Românii din Banatu voru acésta comissiune numai cá unu provisoriu, panacandu adica se va decide caus'a vechiei nóstre mitropolii din Transsilvani'a, sî respective din Austri'a. Câci panacandu Ierarchii serbesci, indepartandu pre Românii cei inteligenti dela chirotonii, sî, trecendu fâra cea mai mica mustrare de cugetu preste voinți'a popóreloru respective romanesci, chirotonescu tineri fugiti de prin lucratórele mesteriloru, pâna atunci intielegemu, ca preotîmea nu va fi totdeun'a in stare de a-si intielege sî a-si implini missiunea privitóre la inspectîunea scóleloru populare, — câci de acestea mai in specialu ni se pare a fi vorb'a. Candu insa va veni afacerea ierarchiei nóstre din Austri'a la starea sea normala, candu adica sî Banatienii români, coluptatorii nostri in acésta causa sânta, voru castigá ierarchiele sele natiunale, care sa dorésca inaintarea loru, sa cunósca lipsele loru, sa consimta cu dorerile loru: atunci eschiderea preotîmei dela tóta influinti'a asupr'a scóleloru române aru fi o eróre, unu pecatu incontr'a sciintiei pedagogice, incontr'a crescerei poporului, incontr'a venitoriului natiunei. Tóte popórele lumei civilisate au cesu preotîmei unu locu onorificu in afacerile scóleloru, cu deosebire a scóleloru populare; toti pedagogii maturi ai secululi au recunoscutu sî au pretinsu acestu principiu.

Tem'a insa ne-aru conduce prea departe sî ne-aru face a transgrede pe terenulu foiloru speciale pedagogice; de aceea o curmâmu cu dorinti'a, cá barbatulu celu luminatu, carui'a tóta romanimea din Austri'a i da testimoniulu de capacitate sî de caracteru, barbatulu pre care increderea regimulu l'a chiamatu sfetnicu in acésta causa prea momentósa, nu va scapá din vedere **momentulu religiosu**, respective **confessîunalu** alu scóleloru populare române din Banatu, ci-lu va sci combiná intieleptinsce cu **momentulu natîunalu**. Sî de aceea credemu, ca in operatulu seu despre scóle, care suntemu in dreptu a asceptá ca va fi unu opu maturu, va dá loculu cuvenitu sî confessiunalismului, respective preotîmei in conducerea scóleloru, dupacum i dau chiaru sî normativele regimului sustatóre in acésta privintia. Câci pelânga tóte impilârile unei ierarchii straine, clerulu românu din Banatu are inca destui barbati de capacitate sî de inima in sinulu seu, cari nu merita acestu indirectu votu de neincredere, ce li s'aru dá prin total'a eschidere dela influinti'a asupr'a scóleloru. Dar repetîmu, ca acésta eschidere, sî pâna la deslegarea definitiva a causei bisericesci, aru fi sî unu pecatu neiertabilu incontr'a venitoriului natîunei.

Dintre Bucecîu sî Pétr'a Craiului in 5 Decembre 1863.

Suntu câte-va luni, de candu de pe valea Turcului, care desparte acesti doi gigantici munti ai Transsilvaniei, nu s'au inregistratu nimicu in colónele jurnaleloru române. — Caus'a nu este ca dór pe aici nu s'aru fi petrecutu destule fapte demne de publicatu, nice ca dóra nu aru fi cine sa le dea publicitâtii, dar este, ca decandu s'au adunatu diet'a tierei in Sabiiu sî de candu acést'a au tramisu deputati la senatulu imperialu, colónele diuareloru române au fostu atâtu de preocupate sî imbuldîte cu noutâtîle agendeloru acestor'a, incâtu nu indrasneamu a conturbá pe cetitori cu noutâti particulare, câci credem, ca atâtu li se va umplutu capulu de politica superióra, incâtu aru fi in stare mai sa organiseze o lume, sî asiá trecu preste ori care corespundintie particulare.

Acuma rarindu-se putînu politic'a superióra, indrasnimu a incunosciintiá, cumu traimu noi pe aici sî ce se mai intempla, — cu atâtu mai multu, cu câtu ca avemu multe de insîratu. — Insîra-te dar margarite! —

Prin anulu 1860 dupa diploma, candu se audiá, ca scapâmu de amploiatii absolutismului, de „nemti sî mesopotami" sî ca capetâmu constitutiune, sub carea noi cesti mai prosti ne imaginamu o placinta mare buna cu marariu — fiindca noi inca nu gustaseramu constitutiunea sî audiamu pe ómenii cesti mari de gustârile bunului constitutiunei, din care sî Românii sa aiba parte, — atunci esaltamu de bucuria, cá totu omulu din lume, care ori ce este nou ascépta cu placere.

Mesopotamii s'au dusu,— Constitutîunea apasa asupra-ne,— dar din placinta inca totu n'amu mai gustatu, pentruca astadi dupa parerea nóstra stâmu cu multu mai reu decâtu mai inainte, sî mai ca se 'mplinescu cuvintele sî prorociile rostite din partea unui Domnu cu ocasiunea incorporârei Branului la Districtulu Fagarasiului despre Usturoiulu Egiptenu ceva, dupa cumu 'mi aducu aminte. *)

Trecendu peste periodulu, in care amu fostu sub jurisdictiunea magistratului Brasiovénu, sa ne marginimu pelânga presinte.

Avemu in Branu Judecatoria custatóre dintr'unu Assessoru, pe la noi numitu judetiu, cu unu Cancelistu sî unu servitoriu de cancellaria cu putîna renduiéla in privinti'a esteriora a arangiârei cancellariei, sî imprumutându dela Comuna sobe, foi de legi sî alte, fâra aresturi, fâra dorobanti sî altele— asiá incâtu ori ce arestantu chiaru sî pentru o dî se tramite la Fagarasiu la inchisóre sî cercetare, cale de 10 mile, de unde urméza multe greutâti pentru poporu.— Cine e caus'a, nu scimu.

Avemu in Zernesci unu Amploiatu politicu, pe la noi numitu Inspectoru, de altmintrea jude cercualu.

Acest'a este conducatoriulu trebiloru administrative séu politice, cá cumu erá c. r. pretoru de mai nainte, cu deosebire ca acel'a aveá renduiéla in tóte sî erá totdeodatá siefulu sî alu justitiei.

Pâna esistau preturele, ómenii nostri se 'nvetiasera a merge cu ori ce feliu de plansori la acestea, unde li se sî acceptau; — astadi bietulu poporu, care nu scie face deosebire intre justitia sî administrare, lu vedi cu deosebitele lui plansori umblandu dela Pilatu la Caiafa. Asiá vedi pre unu bietu omu ca vine d. e. cu capulu spartu usioru la Judecatoria, de unde-lu tramite la Doctoru sa-si aduca visum repertu; dupa ce-lu immanua Judetiului, i se spune, ca casulu lui se tîne de politica séu de D-lu Inspectoru sî-lu tramite la Zernesci. Acolo ce afla bietulu omu? Usîle D-lui Inspectoru incuiate, pentru ca pre D-lu Inspectoru, candu-lu cauti e dusu pe sate, — séu pentru conscrierea recrutîloru séu a dârei séu pentru tragerea socoteleloru, care la noi, haru Domnului! nu s'au luatu inainte de vreo 2 ani, — séu ca-si face calatoriele sele lunarie, oficióse sî neoficióse, séu ca e dusu cu licentia sî pote sî fâra licentia, asiá incâtu déca vei intrebá dintru o suta de ómeni, cari au cautatu pre D-lu Inspectoru cu trebi particulare, deabiá 10 ti voru respunde, ca l'au aflatu acasa; demoralitatea cresce, creditulu pere, vadi'a deregatorieloru se reduce mai la nula, sî abusurile suntu in flóre, judii-si jóca rolulu fâra controla. —

Noi credemu, ca dupa renduielile mai inalte o Cancelaria publica nu póte stá nici o data in órele prescrise incuiata, cu atât'a mai putînu in 5, 10 pâna in 15 dîle, cumu se 'ntempla pe la noi, cu cancelari'a politica, carea, cumu mi se pare, D-lu Inspectoru o pórta cu totulu in traista.

Economii nostri, a câroru esistintia este conditiunata de trecerea in Romani'a, patimescu daune neraparabile prin aceea, ca in locu de a-si capetá paspórtele cerute dela Inaltulu Guvernu in 10 séu 15 dîle, — le priimescu de abiá dupa 2 sî 3 luni, incâtu suntu siliti séu a trece pe vam'a cucului in Romani'a séu a se supune la daune simtîbile casiunate prin intardîare,- ceeace nu s'aru intemplá, candu oficiulu comunalu nu aru espedá siedulele de paspórte D-lui Inspectoru, dupa 3, 4 séu 5 septemâni — sî déca acest'a séu unu substitutu alu seu aru fi in cancelaria, cá sa le espedeze Inaltului Guvernu indata sî nu dupa 3 séu 4 septemâni, sî déca dupa sosirea dela inaltulu Guvernu nu le-aru tramite concernintîloru iarasi dupa 4 septemâni sî nu aru zacé la posta seu la oficiulu comunalu câte 10-20 de dîle.

Ce e dreptu, Inspectorele nu póte face calatoriele sele oficióse sî neoficióse, sî totdeodata a fi sî in cancelaria, ci absentandu, acést'a trebuie incuiata.

---

*) De 'mplinirea acestei prorocii ne temeamu sî noi, si tém'a acést'a o sî manifestaramu in acestu diuarin.

Óre cumu va fi Protocolulu esibiteloru D-lui Inspectoru ?!

Acelu omu, de care mentiunasemu, cu capulu spartu, seu cu altu pâsu, mergendu de 3-4 ori la d. inspestoru, sî neaflandulu, i-a trecutu la capu, sî sî chiefulu de a mai umblá dupa dreptate, care nu o gasesce, ear facatoriulu de rele sî asupritoriulu lu ride sî-si bate jocu de elu. Amu dorí sa scimu, câte delicte sî transsgressiuni s'au pertractatu la inspectoratulu Branului de 7 luni incóce. Amu dorí sa scimu, câte cause politice s'au decisu, câti prevaricanti de paduri, care se pustiiescu, s'au pedepsitu ?!

Intrebâmu, a cui e vin'a ? sî multu sa mai dureze astfeliu de stare, carea ne dirima cu totulu pe lânga greutâtile, ce le portamu, sî abusurile ce se facu fâra tragere de séma ?

Aflâmu, nu scimu insa adeveru este, cumca pentru districtulu Fagarasiului s'a opritu edarea de paspórte. — De va fi adeveru, sî se va estinde sî asupr'a nóstra acésta ordinatiune, atunci e vai de noi ! Credemu insa, ca dóra nejudecati nu vomu fi osanditi.

Noi nu dorimu absolutismulu ingropatu de eterna memoria, dar dorimu ordine sî scapare de subt acésta stare abnorma, de carea suntemu satui pâna in gâtu. Atingatoriu de alegerea cea classica a representatiunei sî prin acést'a a oficiului comunalu, — precumu sî despre resultatulu socoteleloru comunale, care se voru luá, cum sperâmu, câtu mai in graba, — Ve vomu incunosciintiá alta data. *)

P. L.

Din Ungari'a se scrie „Pressei" de Vienn'a in 27 Dec.,— va sa dica, a trei'a dî de Craciunu ,— câci politic'a moderna nu mai are nici serbatori,— ca fói'a oficiósa „Sürgöny" sî intr'unu alu doilea articulu provóca pre Ungurii, adica pre Magiarii din Ungari'a a intrá in senatulu imperialu; câci in fine, ori voru intrá ei ori nu voru intrá , natiunalitâtile nemagiare voru tramite ablegatii sei acolo. A lasá sa trécа nefolosita sî acésta ocasiune de transactiune cu Austri'a, aru insemná caderea elementului magiaru.— Noi din parte-ne suntemu convinsi. ca diet'a transsilvana va fi 'nvetiatu sî pre Magiarii din Ungari'a, ca sî fâra de ei nu sta 'n locu rót'a lumei, sî ni se pare, ca indata ce voru vedé, ca poporatiunile nemagiare se consolideza sî se aliéza intre sine, se voru grabí a parasí terenulu resistintiei passive, prin carea altor'a ce e dreptu nu folosescu, dar apoi siesi de siguru-si strica fórte tare. Se vede, ca „Sürgöny" a pipaitu dejá pulsulu popóreloru nemagiare din Ungari'a, sî acést'a l'au indemnatu a scrie cu atât'a franchetia despre unu lucru, despre care sî numai a pomení, acumu doi trei ani s'aru fi socotitu in Ungari'a cá unu eresu politicu de cele mai condamnabile.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Assecurare de viétia.) Imperatés'a Eugeni'a din Franci'a s'au assiguratu la o banca din Parisu cu 2 millióne de franci.

E. S. Ministrulu de statu, Cavalerulu de Schmerling, fu denumitu de curendu cetatianu onorariu in Ischl.

Ablegatulu Dreher din senatulu imperialu, care mori repede in urm'a rumperei unei vine, lasà sotiei sele 100,000 f. bani gat'a si câte 12,000 f. pe anu, câtu va trai. Averea lui se pretiuiesce la 6-8 millióne f. Uniculu lui fiiu, doresce reposatulu, sa absolveze gimnasiulu, apoi sa'nvetie meseri'a tatalui seu — berari'a — in Engliter'a intrun'a din cele mai mari berarii, si apoi sa continue meseri'a tatalui seu in Schwechat lânga Vienn'a, unde i remâne un'a din cele mai mari berarii din lume.

(Premie liiterarie.) On. redactiune a „Aurorei", voindu a dá scriitoriloru belletristici ocasiune de emulatu , deschide in nr. 12 concursu pentru dóue premie. Celu d'antâiu — de patru galbini — e pentru o novela originala, celu de alu doilea — de doi galbini — pentru poesi'a cea mai buna, remanendu in voi'a autorului a-si alege tem'a si form'a. „Operatele, dice Aur. rom., scrise de mâna straina si cu motto in frunte, pelânga epistola sigilata, in carea sa fia motto si numele autorului respectivu, sa se tramita la redactiunea „Aur. rom." celu multu pâna 'n finea lui Martiu c. v. 1863." (erore in locu de 1864.)

(Stipendii fâra stapânu.) Nobil'a familia de Mocioni, cunoscuta per excellentiam cá mecenata a junimei studiose române, provóca in „Auror'a româna" pre studintii Constantinu Chitescu si Pavelu Gherg'a, a-i face cunoscutu loculu aflârei loru, spre a li se poté tramite stipendiele applacidate , celui'a de 100, ear cestui'a de 60 fl.

Curadicarea unei universitâti nóue in Vienn'a, proiectata mai de multu, s'a facutu acumu inceputulu.

(Bani noi.) Cu 1 Ianuariu c. n. se aducu in cursu bancnotele cele nóue de 10 f. cu tiparitura verde.

(Drumuri de feru in Russi'a.) Dupa o corespundintia din Bessarabi'a a „Const. Oestr. Ztg." Russi'a cladesce mereu drumuri ferate; dela Odess'a lânga marea négra spre médianópte lucra la ele 10,000 ómeni; acusi se va 'ncepe si alta linia câtra hotarele Austriei.

Ucigatorulu din Bistr'a, despre care referiseramu nu de multu , c'au omoritu pre tatalu seu, apoi pre mum'a sea cea mastera sî pre doi copii ai aceleiasi, fu judecatu de sedri'a comitatensa la mórtea prin stréngu.

Isvóre nóue de argintu s'au aflatu in Californi'a, in tiér'a aurului, sî Europenii au sî inceputu a le esploatá. Ce paguba, ca-i asiá departe Californi'a de noi !

Lupii in Galitî'a se immultiescu intr'unu modu infricosiatu. De curendu unu lupu turbatu muscà in trei sate preste 20 ómeni.

Unu escessu in satulu romanescu Curticiu lânga Aradu pentru asiediarea judelui colinda prin tóte dîuarele; dar fiindca „Concordi'a" se pare a fi informata mai bine, decâtu foile germane sî magiare, amanâmu istorisarea lui pâna la constatarea oficiósa a lucrului. —

Prospectu politicu.

Trecu dîlele un'a, dupa alta sî asceptâmu neincetatu a nu mai audî nimica de cris'a ministerinlui nostru. O. D. P. insa sî in N-rulu seu din 30 Dec. n. vine sî ne spune, ca e numai amanata. Brosiure sî articuli in privinti'a unei complanâri intre Ungari'a sî ceealalta parte a monarchiei se urméza mereu, insa totu acelu dîuariu ne spune, ca tóte brosiurele acestea sî toti articulii carii privescu cestiunea acést'a suntu numai individuali sî ca Magiarii cu Deak in frunte stau pe lânga stipulatiunile dela 1861.

Corespundintie din Venetî'a se imbuldiescu a alarmá iarasi publicului cu pregatiri resboióse din partea Italieniloru. Ele spunu, ca trupele cari se concentréza la Mincio sî Po suntu prea batatóre la ochi, asemenea sî antepostirile immultîte sî ajustate cá in tempu de campania pe partea Italieniloru suntu asiá de provocatóre, incatu comand'a austriaca se vede in necessitate de a mai atrage inca regimente spre intarire in Itali'a. Impartasîmu cu tóta reserv'a aceste sciri, pentruca vedemu, ca Austri'a intra iarasi in relatiuni intime cu Franci'a pasîndu asiá dîcendu cá midilocitóre intre Angli'a sî Franci'a. Dupa „memorial diplomatique" se asigura, ca respunsulu contelui Rechberg la circulariulu ministrului Druin de Lhuys in privinti'a congressului va fi in stare a sterge impressiunea cea rea, ce a fostu facut'o respunsulu din partea Austriei in urm'a invitârei la congressu. Déca e acést'a adeveratu, atunci speramu ca in curendu sî sgomotele de resboiu din Itali'a voru incetá, din causa ca Itali'a singura nu va cutezá a-si indreptá armele asupr'a unui statu care sta in relatiuni intime cu Franci'a.

Din Romani'a nu impartasîmu de asta data decatu manifestatiuni de bucuria ce s'a facutuprin tóte orasiele mai insemnate ale tierei pentru actulu celu mare sî patrioticu, impartasîtu in numerulu trecutu sî continuatu sî astadi, sî dorimu, cá numai astfelu de sciri de patriotismu adeveratu sa potemu impartasî totdeaun'a.

Secularisarea monastiriloru „inchinate."

Amesuratu promissiunei nóstre din nr. precedinte publicâmu sî alu doilea actu privitoriu la acesta afacere de cea mai mare importantia pentru Romani'a.

Proiectu de lege
pentru
Secularisarea averiloru monastiresci.

Art. I. Tóte averile monastiresci din Romani'a suntu sî remânu averi ale Statului.

Art. II. Veniturile acestoru averi se inscriu intre veniturile ordinarie ale budgetului Statului.

Art. III. O summa se afecta locuriloru sante, catra cari erau inchinate unele din monastirile pamantene, sî acést'a numai sub titlu de adjutoriu, in conformitate cu intentiunea dedicatiunei.

Acésta summa se va margini in maximum cifrei de 82 millióne lei, cursulu de Constantinopole, odata pentru totdeun'a, cuprindiendu-se in aceasta summa sî 31 millióne, ce locurile sante datorescu Tierei Romanesci dupa stipulatiuni anteriori.

Art. IV. Comunitâtile religióse ale locuriloru de josu

---

*) Bine veti face; insciintiati insa totdeodata-pe calea sea — si pre d. Capitanu dela Fagarasiu. Red.)

voru fi datórie a dá socotele anuali despre intrebuintiarea susu dîsului capitalu.

Art. V. In nici unu casu sî sub nici unu cuventu, communitâtile religióse nu voru poté atinge cea mai mica parte din capitalu, nici a intrebuintiá veniturile afara de destinatiunea loru speciale, adica intretînerea bisericei ortodoxe din oriente, sî a stabilimenteloru de binefacere lipite câtra ea.

Art. VI. Guvernulu va luá inapoi dela Egumenii greci ornamentele, cârtile sî vasele sacre, cu cari pietatea stramosîloru nostri inzestrase aceste asiediaminte; precum sî documen.ele ce au fostu incredintiate dîsiloru Egumeni, sî acést'a conformu cu inventariele ce se gasescu in archivele tierei.

Art. VII. Se afectéza inca o summa de 10 millióne lei, bani cursulu de Constantinopole, pentru fondarea la Constantinopole a unei scóle laice, sî a unui spitalu, in care voru fi priimiti crestini de tóte riturile.

Art. VIII. Stabilimentele citate la art. VII. voru fi puse sub directîunea unui consiliu presidatu de câtra agintele Romaniei din Constantinopole, sî compusu de doi membrii români, numiti de guvernulu românu, sî de doi membrii alesi de câtra comunitâtile religióse ale locuriloru sân'e.

Art. IX. Guvernulu va luá mesura de a se garantá atâtu capitalulu de 51 de millióne, câtu sî veniturile acestui capitalu.

(Subscrisi) M. Cogalnicenu, Generalu A. Iacovache, L. Steege, Papiu Ilarianu, D. Bolintinénu, N. Rosetti Balanescu, P. Orbescu.

Iurnalele romanesci.

(Continuare sî capetu.)

„Gazet'a Tribunaleloru", de 4 ani, jurnalu judecatorescu, ese odata pe septemâna sub redactiunea dlui Aristide Pascaluea; se ocupa cu un'a din cele de frunte afaceri ale unei tieri, adica cu justiti'a. O recomandâmu atentîunei juristiloru nostri; nóue din parte-ne ne vine prea neregulatu, decâtu cá sa ne potemu dá parerea asupr'a eii.— Pretiulu eii 3 galbeni pe anu.

„Tesauru de monumente istorice pentru Romani'a", ese in fascicule lunarie in Bucuresci sub redactîunea eruditului istoricu, acum ministru de justitia, d. A. Papiu Ilarianu. Pretiulu lui pentru Austri'a s'a redusu dela 12 la 10 f. pe anu. „Tesaurulu" aduce documente istorice privitóre la istori'a Românîloru impreuna cu portrete sî facsimile ale Domnitoriloru români, precum sî alte tractate literarie. Elu impreuna cu „Organulu pedagogicu" suntu— incâtu scimu— de presinte singurele scrieri periodice curatu literarie, sî ambele suntu fenomene, care, dorere! inca nu si-au aflatu appretiuirea meritata intre noi. „Tesaurulu" de unu tempu incóce spre profunda parere de reu nu l'amu mai priimitu.

„Tieranulu românu," jurnalu de economia, politica sî literatura, ese sub redactîunea d. Ioann Ioanescu, pretiulu lui 28 dóuedieceri. — Ne vine fórte neregulatu.

„Amiculu familiei," singurulu dîuariu romanescu, ce ese sub redactîunea unei dame române, a Domnisiórei Constanti'a de Dunc'a. Elu ese in fascióre lunarie, sî pretiulu lu e 12 f. pe anu. „Amiculu familiei" e fóia belletristica, sî aduce novele, descrieri de voiage, poesii, mode, tractate despre educatîune sî intvetiamentu s. a. Paguba ca ortografi'a lui e un'a din cele invechite sî mai grele de citîtu; paguba ca stilulu e asiá de francesitu, incâtu unulu ce nu cunósce acésta limba cultivata mai preste mesura in tiér'a vecina, la tóta constructîunea se impedeca; paguba, ca novelele etc. se tragu prin atâti'a sî atâti'a numeri: paguba in fine, ca elu aduce atâtea lucruri straine: francese, germane etc. chiaru sî chinesesci, sî asiá putîne romanesci. Tóte acestea insa pentru ce e 'n lume, nu voru sa fia imputâr; câci recunóscemu greutatea problemei, ce si-a propusu erudit'a sî stimabil'a dsior'a redactrice, carea studiele sele, in adeveru rare la femeile nóstre, sî le-a facutu in Parisu, sî carea, precum se vede din registrulu autoriloru— idem in locu de eadem— are prea putini colaboranti. Dintr'alte „Amiculu familiei" aru meritá a fi óspe binevediutu in tóte casele romanesci, precum de dincolo, asiá sî de dincóce, sî ne 'mplinimu o datorintia placuta, recomandandu-lu citîtoriloru nostri.—

E unu ce imbucuratoriu, ca jurnalistic'a româna in anulu aprópe de espiratu 1863. nu numai nu s'au imputînatu, ci inca au crescutu fórte frumosu. De ne este dar iertatu, a vedé intr'acést'a unu termometru, de pe ale cârui graduri sa potemu mesurá trépt'a culturei spirituale a poporului românu, aceea continua a se urcá din ce in ce. Manifestandu insa intim'a nóstra bucuria pentru acestu fenomenu, nu potemu totdeodata a ne ascunde parerea de reu, ca trebuie sa constatâmu, ca acésta cultura inca n'a strabatutu pâna 'n pâturele mai de josu ale poporului, ci acest'a nu numai la fratii de dincolo, dar chiaru sî la noi cesti de dincóce geme sub sarcin'a ignorantiei. De aceea, fiindca preste totu ne lipsesce starea midilocia, cetatienésca, sî esistinti'a acestoru diuare nu e sigura, de aceea partea cea mai mare a loru nici nu potu desfasiurá o activitate mai estinsa, amesurata marimei sî positiunei poporului românu, ci mai tóte, mai cu séma cele din Austri'a, au de a se luptá inca cu cestiunea de a fi au de nu a fi.

Cu tóte acestea inceputurile suntu facute cam pe toti câmpii vietiei spirituale, sî cumca nu vomu repasî, ci vomu progrede din anu in anu, pentru acést'a garantéza firm'a vointia sî constanti'a, aceste trasuri marcate in natur'a Românului.

Deci inainte! Sî totu inainte!

Mai nou.

Iar se vorbesce mai tare, ca M. M. S. S. Imperatulu sî Imperatés'a voru sa faca pela inceputulu lui Februariu o calatoria prin Ungari'a.— Engliter'a emise o nota, in carea dîce, ca indata ce voru intrá armatele germane in Schleswig, (care nu e de a se confundá cu Holstein, câci pecandu acest'a se tîne de confederatîunea germana, acel'a e o parte necontestabila a monarchiei danese), ea va dá regelui Christianu totu ajutoriulu, ce-lu va cere. In Poloni'a lupte mai mici.

Ministeriulu Hall din Dani'a a dimissiunatu; ministeriu nou inca nu s'a formatu, regele va sa mérga la armata la Schleswig.

Publicatiune oficiósa.

C. r. inaltu ministeriu de finantie prin emisele din 20 Decembre sî 26 Decembre a. c. 61448 sî 63240 adressate câtra c. r. Directiune finantiala, au binevoitu a ordiná, cá disponibil. c. r. oficialisti sî servitori, cari suntu în tiéra aplicati la oficii comitatense, districtuale, scaunale sau magistratuale in posturi sistemisate séu sî numai spre servitiu ajutatoriu chiamati, — sa se platésca lefile de disponibilitate la cassele respective sî din 1 Ianuariu 1864 incolo.

Totu-deodata s'au facutu dispuseciunea, cá acéloru disponibili c. r. oficialisti sî servitori, cari suntu aplicati la posturi sistemisate, dara cu leafa mai putîna de câtu cea de disponibilitate, sa li se platésca sî summ'a intregitóre fâra neci o pedeca. —

In sfârsîtu pentru acei disponibili c. r. oficialisti sî servitori, cari nu suntu aplicati la servitiu, s'au facutu dispuseciunea, cá pentru Ianuariu 1864 sa-si póta luá lefele la cassele respective pe socotél'a pensiunârei séu a indestulârei desevarsîtu.

Dela Presidiulu r. Guvernu transsilvanu

Sabiiu in 28 Decembre 1863.

Nr. 72—2 **Citatiune edictale.**

Georgiu Voicu din Brasiovu, in Ardélu, de religiunea ortodocsa, a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sa socia Mari'a Rusu, totu din Brasiovu, de siepte ani de dîle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatiunea sea.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá dela dat'a de mai josu, intr'unu anu sî o dî sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din potriva se va dá hotarâre la acti'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 5 Decembre 1863.

Ioann Popasu m. p. —
Protopopu I. alu Brasiovului.

Burs'a din Vien'a in 18|30 Decembre 1863.

Metalicele 5%	72 60	Actiile de creditu	183 80.
Imprumutulu nat. 5%	80.	Argintulu	117. 50
Actile de banca	784	Galbinulu	5. 66

Din caus'a ss. serbatori numerulu celu mai de aprópe alu „Telegr. Rom." va esî Sambata in 28 Decembre c. v.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'u si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciel din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ o si trei sitraine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 116. ANULU XI.

Sabiiu, in 28 Decembre 1863.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v.

Cum stâmu sî ce facemu?

(Continuare sî capetu.)

Sa presupunemu dar pe unu momentu, ca contele Rechberg au rostitu inaintea Maiestâtii Sele necessitatea reintórcerci la diplom'a din 20. Octombre sî ca aceeasi aru fi priimita, óre nu potemu vení sî la acea conclusiune, ca barbatii de statu, déca se voru convinge, ca Itali'a ferbe, ca Poloni'a conspira, sî ca agenti politici turbura liniscea in Ungari'a; déca aru vedé ca contr'a Daniei se voru cere trupe totu mai numeróse, sî in fine ca prin centralisatiune multi supusi credintiosi se scandalescu— óre, intrebâmu, barbatii de statu nu se voru lasá la tocmeli cu confederalismulu? sî sa presupunemu, ca confederalistii si-aru ajunge scopulu; sa presupunemu, ca dualismulu aru prinde radacini, sî noi amu fi predati santei coróne, atunci trebuie sa ne intrebâmu sî acceea, cum ne vomu ingradí noi in contr'a influintiei magiarismului, incontr'a cârui amu reclamatu de atâtea ori?

Nici centralismulu, de care nu ne amu temutu, nici dualismulu, de care noi ne tememu, nu ne va poté stricá, déca pre lânga paragrafii legei, cari nu suntu de despretiuitu, vomu fi ingraditi cu paragrafii ce i-amu aretatu mai susu. In istori'a nóstra avemu pagini, care momentonu ne dá cu multu mai mari garantii pentru natiunalitatea nóstra. Atunci nu au fostu nici centralismulu, neci dualismulu de vina, ca natiunea româna n'a potutu prosperá dupacum amu fi asceptatu, ci au fostu, ca o parte a poporului erá o aristocratia vaga sî cea mai mare parte instrainata seau straina, sî poporulu fâra de proprietate sî fâra de o clessa mai luminata, cetatiéna, au figuratu cá nula in tóte afacerile, sî ca peste nópte au venitu furtun'a, carea au spelatu totulu, sî poporulu românu iéra au remasu apesatu cá mai nainte. —

Dar sa repasîmu mai tare in istoria sî sa vedemu sî altu feliu de esemple, sa vedemu pe Greci nu asupriti de centralismu séu altu ceva, ci de supunere totala, sî totusi i vedemu sustinendu-se, ba in urma aventandu-se ei pe tronulu sî in fruntea imperiului romanu orientalu. In Itali'a atâtea popóre barbare, in locu de a stinge Romanismulu, se au stinsu popórele barbare contopindu-se in Romanismu, pentru ce alta decâtu pentruca sî Grecii sî Romanii aveau asecuranti'a cea mai buna in cultur'a loru propria.

Oamenii politici ne spunu de multu de o revolutiune generala in Europ'a, de unu resboiu universalu. Unii credu in aceste cuvinte, altii speréza in contrasiulu loru. Noi insa amu dîce, ca acea revolutiune esista dejá intre popórele Europei. Tóte popórele se lupta, se lupta, insa fâra de versare de sânge, câci armele loru suntu masîne sî instrumente binefacatóre omenimei, sî victori'a in acésta lupta totdeun'a e pe partea acelui poporu, care le scie mai bine manuí.

Sa-si indrepte cineva privirea asupr'a acelui teritoriu polonu, care se afla sub potestatea prussiana, sî va vedea, ca acolo mai bine de o jumetate de seculu incóce cu plugulu sî industri'a s'au cuceritu o parte insemnata de teritoriu de câtra Nemti sî se cuceresce mereu. Sa se uite la Ungari'a, carea decându au inceputu a construí fabrici, a formá associatiuni agronomice etc. etc., prelânga tóta pucinatatea sea numerica se arata mai vengiósa decâtu in tempurile cându se alergá numai sî numai pe campurile prâdîtoru sî ale lupteloru politice!

Lasandu noi dara altor'a, cari suntu mai in stare, a urmar directiunile politiceloru, sî punendu-ne noi fatia cu ele mai multu numai in starea de aperare a drepturiloru nóstre, sa ne indreptâmu atentiunea asupr'a acestui câmpu de lupta, sî sa pretindemu dela associatiunea nóstra sî dela alte associatiuni legale, ca dênsele cu deosebire sa-si indrepte privirea loru in acésta parte, sa dea mâna de ajutoriu sî sa faca pe poporu capace de a stá fatia cu desvoltârile ce se facu in tempulu nostru. Asemenea o detoria mare au asupra-si autoritâtile, care ingrijescu de luminarea poporului, cá sa-lu pregatésca pentru de a-si intielege bine tempulu, in care traiesce. Are insa datoria sî fia care membru alu natiunei d a dá concursulu seu, spre realizare acestui scopu.

Sabiiu in 24 Dec. (Felurite.) E. P. scrie, ca residintî'a c. r. Guberniu transsilvanu iar se va mutá la Clusiu; G. C. insa crede, ca va remané in Sabiiu. — Diet'a se vede ca se va amaná pe câtu-va tempu; câci comitetele preconsultatóre parte se desfiintiara sî membii loru se imprasciara, parte se voru suspinde pâna la órecare terminu. — Comitetulu urbarialu a priimitu ordinu a-si terminá lucrarile in 8/20 Ian. 1864. Earn'a domnesce in tóta poterea; frigulu s'a urcatu pâna la 16-17 graduri.

Vienn'a 17 Decembre 1863. *) Doreamu si eu, sî vei fi asceptatu sî Dta, Dle Redactoru, cá. aflându-me acumu de unu têmpu cam indelungatu aici, in cetatea imperatésca, la fantân'a tuturoru noutâtîloru, sa Te informezu mai adeseori despre cele ce se intempla prin Vienn'a, si anumitu: despre vre-o politîa secreta de ale lui Marot, — despre vre-o spargere de ulcori inveninate,— despre nescari-va intrigi, spionlâcuri, despre vre-o clica blastemata, alu cârei instrumentu se facu . . . gâci cine? . . . sa-Ti indrugu, dîcu, despre câte verdi sî uscate, sî apoi la tóte acestea *sa punu capacu* cu nescare-va Donchisiot-iade, scii de cele mai aventurióse de ale eroului dela Manscha, fia-i tierân'a usióra! — bunaóra ca m'asiu fi primblandu a suptîóra cu principii, sî ca m'aru fi caciulindu ministrii! —

Da, Dle Redactoru, vei fi asceptatu, sî cu totu dreptulu, cá sa-Ti referezu câte ceva baremu din desbaterile de mare insemnatate, sa-Ti spunu, ca eu asiu fi dusu o rola de mediu locitoriu de contielegeri intre autonomisti sî centralisti?— séu ca eu asiu fi tînutu atare sî atare cuventare interessanta, sî ca, spre delaturarea vre-unui conflictu, sî spre castigarea vreunui „batâru“ in ór'a decisiva, asiu fi venitu la ideea de a face vre-o motiune rancedîtade unu anu, carea mai curendu aru semená cu: a cautá potcóve dela cai morti; — pre scurtu, ai fi asceptatu dóra, cá sa me laudu insumi pe mine, déca altii nu me landa, sî sa-Ti spunu, ca eu amu ajunsu omu de o insemnatate mare la senatulu imperialu? ! —

Desiérta-mi fu dorirea, sî desiérta-Ti fu asceptarea, Dle Redactoru; câci, vedi dta, un'a nu me potu laudá, ca asiu fi sî eu vre-unu „reformer de professiune“— sî a dóu'a, inca nu me potui invrednicí sî eu, de a me preumblá a subtióra cu principii, séu baremu cu comitii sî baronii, ori de a fi caciulitu baremu de vre-unu ministru! . . cá asiá sa fiu sî eu óresi-cum adapatu in regiunile mai inalte, cá sa-Ti potu scrie de acestea; apoi sa le inventezu nu potu, câci, cumu disei, nu-su reformer de professiune.

O tempora! O mores! Mai asta primavéra, 'Ti aduci aminte, si bateá jocu órecine in órecare gazeta de aspiratiunile unor'a la domnii sî ranguri, bunaóra de a *ajunge*: Comiti baroni etc. numindu-i pre acesti'a: frige-linte, róde-scórtia!— sî astadi, astadi tocmai acel'a se vedo a nu-si incapé in pele de bucuria, câci ajunse sî dlui fericirea, de a se poté preumblá a subtióra cu d'ande frige-linte sî róde-scórtia!— Apoi sa nu fia adeveratu, ca s'au prilostitu lumea, sî ca:

S'au intorsu masîn'a lumei, s'au intorsu cu capu 'n josu,
Mergu tóte din improtiva, anapoi'a sî pe dosu? ! —

*) Sosita dupa 'ncheiarea nr. 115. Red.)

Dar sa lasâmu Donchisiot-iadele, sî sa vorbimu ceva mai seriosu.

Cetitu-ati corespundinti'a lui B. din Vienn'a, in nr. 115 alu Gazetei Transsilvanici? Vediutu-ati in acea corespundintia, cumu B. dupace ne spune mai antâiu, ca Baritiu s'aru fi incercatu in cas'a ablegatîloru a mediulocí contielegeri intre ai nostri, intre autonomisti sî centralisti, sî ca la bugetulu Ungariei au re'noitu motîunea sectiunei finantiale, respinsa de comissiunea fin. in a. trecutu, — se agatia pâna sî de amendementele lui Negrutiu sî Pope'a din cas'a ablegatîloru, spargându-le o ulcóre de veninu in capu, sub cuventu, ca prin acelea s'aru fi vatematu autonomi'a tierei,— sî, ce e mai multu,— cumu substitue dlui numelui lui Pope'a pe acel'a alu Escellentiei Sele Par. Episcopu Siagun'a, cu intentiune firesce camu anevoie de nimeritu? — Dar sa lassâmu sa vorbéca insele cuvinte ale corespundintelui B., care suna astfeliu:

„De alta parte trebuie sa-ti spunu, ca ei (centralistii) de alalta-eri incóce se folosescu asupr'a autonomistiloru de o arma, pe care li au dat'o insii ardelenii in mâna cu ocasiunea desbaterei bugetului loru cu aceea, ca au cerutu dela statu, eara nu din cass'a tierei loru, sume de bani pentru clerurile sî scólele loru, fâra a respicá, déca ei le ceru acestea numai cá unu ajutoriu trecatoriu (als einmalige Unterstiitzung), cá sî cumu aru cere dela ori-cine o mila fâra nici o conditiune, séu cá dotatiune formala (Dotation), in care casu parlamentulu inca aru avé dreptulu de a pune conditiuni. Deci din acésta causa mai aséra se dicea in oresi-care cercuri:

„Ce felu de autonomisti sunlu ardelenii? Candu s'a votatu bugetulu loru, au venitu de au cersîtu dela statu sute sî mii, care firesce li se potu dá séu denegá; eara candu la bugetulu Croatiei denéga parlamentului acelasi dreptu de a votá séu a denegá óresi-care sume? Ce logica, ce consciintia, ce confusiune de idei este acést'a etc. etc.?“

Din aceste cause mie-mi sémena, ca din tóte câte au cerutu Eppulu Siagun'a sî canoniculu Negrutiu, nu voru capelá nimicu, pentru ca parlamentulu séu le va pune óresicare conditiuni compromitiatóre de autonomi'a bisericésca, pentru care suntemu cu atât'a jalusia (Eifersucht), incâtu sa nu le póta priimi, séu ca i va indireptá simplu la fondulu tierei nóstre, cá sa céra din acel'a, dela diet'a ardeléna, eara acést'a etc.“ —

Dupa care metoda reformatoria va fi sciutu d. R. siangeri acele dóue nume, sî cu ce scopu? scie bunu'u Ddieu.

Mai antâiu, tóta lumea scie — sî scie, câci astfeliu s'au publicatu in tóte diuarele de tóte limbile, pâna chiaru sî in „Gazet'a Transsilvaniei,“—ca nu Eppulu Siagun'a, carele nu este membrulu casei ablegatîloru, ci alu celei de susu, sî canoniculu Negrutiu, ci ablegatii Negrutiu sî Pope'a facura in cas'a ablegatîloru amendementele sciute, pentru ajutorirea cleruriloru respective. Adóu'a, Escellentî'a Sea Par. Eppu Siagun'a ce au cerutu, nu au cerutu dela cas'a ablegatîloru, ci numai dela regimu, sî acést'a nu numai de adi de eri, ci, dupa cumu prea bine va fi sciindu sî d. B, de 15 ani incóce neintreruptu; eara anumitu acumu mai pre urma Pré-santî'a Sea-si innoi rogarea iarasi câtra regimu, pentru incuviintiarea unui ajutoriu anualu din cass'a statului, de unde se mai ajutora inca sî alte confessiuni din Ardélu, — spre imbunatatîrea lefei episcopesci, dotarea consistoriului sî a seminariului, precum sî spre ajutorirea mai de parte a gimnasiului din Brasiovu. Regimulu incuviintià din parte-si rogamintea acést'a drépta sî propuse, cá sî in alte cause, casei ablegatîloru o suma totala de 30,000 f. anuali spre votare, sî cas'a sî votà din parte-si cele 25,000 f., de-si póte preste voi'a d. B. sî inca fâra de nici o conditiune de a le d-sale. Ori-Ti pare reu pentru ele, d. B.?

Din acestea aru urmá dar, ca ulcórea d. B. pentru pretins'a vatemare de autonomia, prin amendementele prementiunate, aru fi sa se sparga numai asupr'a ablegatîloru Negrutiu sî Pope'u, cari póte din zelulu celu pré mare, aducendu-si aminte de lipsele ambeloru cleruri, sî voindu a intrebuintiá ocasiunea, vatemara autonomi'a tierei prin propunerile loru, dupa parerea d. B., carele aru vrea sa tréca de unu autonomistu mare. D. B. aru fi voitu, cá numitii ablegati sa fia cerutu ajutórele loru dela diet'a ardeleana; prébine, dar fondulu Ardealului óre unde se afla de presentu, d-le B.? —

De altmintrea, ce s'atinge de autonomia, apoi dieu sî d. B. inca nu se póte laudá de vre-unu autonomistu pré mare; câci scimu, ca de amendóue orile, candu veni innainte in cas'a ablegatîloru autonomi'a tieriloru, numai Groisz sî Alduleanu luara cuventu spre aperarea aceleia, cara corespundintele B., sî nici Baritiu nici odata.

Tempurile in adeveru-su grele, sa lassâmu ulcórele inveninate la o parte! — P.

Re-spectu sî pro-spectu politicu.

E celu din urma respectu sî prospectu politicu, ce-lu scriemu in anulu 1863. Unu adspectu turbure l'amu poté numí in cea mai mare parte a lui; câci mai nici un'a din aspiratiunile, tendintiele, sperantiele, temerile, ce le credîse anulu 1863. dela anulu 1862., nu s'au realisatu deplinu, ba unele nici pe jumetate.

Sa 'ncepemu cu causele interne, sî anume cu ale nóstre transsilvane. Pe la 'nceputulu anulai 1862. congressulu nostru natiunalu sî diet'a tierei erau punctele centrale, impregiurulu câror'a se'nverteau discussiunile politice. Ambele au decursu innaintea ochiloru nostri. Românii transsilvani prin congressu, sî populatiunile transsilvane in marea loru maioritate prin dieta n'au facutu nimicu nou, ci au re'nnoitu numai manifestatîunile loru traditiunale de alipire câtra Domnitorulu sî dorintiele de unitatea sî solidaritatea imperiului. Asemenea nici partid'a magiara n'a facutu nimicu nou, ci s'au inlolitu numai, cá omid'a, mai afundu in politic'a sea cea plina de contradictîuni. Din dieta, dupa aducerea abiá a doi articuli de lege, inca nesanctîunati, au resultatu tramiterea la senatulu imperialu, sî, cá printre actele unei drame, o mica partida a deputatîloru români au initiatu o cérta fâra gustu sî fâra resultate, carea amu dorí sa fia cea din urma, de carea sa avemu trist'a datorintia de a referí. Ce resultate au avutu senatulu imperialu pentru noi Transsilvanii, inca nu scimu pe deplinu; caus'a drumului de feru inca nu e decisa, ajutórele sî inlesnirile felurite cerute de trei ablegati români aseépta inca deslegarea definitiva, sî singurulu castigu siguru positivu e applacidarea a 25,000 f. pentru Consistoriulu sî Seminariulu orientalu din Sabiiu. E insa unu blastemu vechiu asupr'a nóstra a Românîloru, cá nici unu lucru, fia câtu de bunu sî de salutiferu, sa nu remâna necombatutu, cá nici o picatura de dulcét'a sa nu fia scutita de amaratiune. Unu Românu escellinte, care la cladirea drumului de feru transsilvanu nu s'au indoitu a cere sî a priimí sprijinulu imperiului, se folosesce de acestu ajutoriu de 25,000 f., pentru de a imputá altor'a unu felu de proditîune de patria; câci prin acésta cerere sî priimire aru fi vatematu „autonomi'a“ tierei. Ce de abusu cu acestu cuventu elasticu!

Caus'a ungara, cu carea caus'a transsilvana sî caus'a croato-slavona stau in cea mai strinsa legatura, inca n'au mai pasîtu inainte nici unu pasu, ba 'n ceste din urma fuseramu intr'o crisa ministeriala, prin carea sî constitutîunea din Februariu 1861.— unitatea imperiului— erá sa vina in periculu. Póte calatori'a Maiestâtii Sele la Ungari'a sa fia unu felu de punte de trecere preste prapasti'a, ce inca totu mai esista intre tierile de dincolo sî cele de dincóce de Laitha.—

Trecendu acum la politic'a din afara, dâmu mai antâiu in ordinea chronologica de caus'a italiana. Candu in 1858. sî 59. se facura sguduírile cele grozave in Itali'a; candu tronulu unui regatu tare sî mare, tronulu Neapolei, cadiù in câteva luni cá unu corpu putredu; candu entusiasmulu de libertate, natiunalitate, de o Italia mare sî tare luase unu sboru triumfalu din Adri'a pâna 'n Meditieran'a; candu in fine Itali'a in legatura cu Franci'a incepù crâncenele batâi din Lombardi'a asupr'a Austriei, sî césta din urma mai multu prin proditiune intre conducatorii sei decâtu prin potere straina perdà un'a din cele mai frumóse ale sele provincie,— gradin'a Europei: atunci in adeveru se pareá, ca Itali'a 'ntréga in putîne dîle va sa fia un'a sî nedespartîta. Dar preste dóue bastiuni tari nu potù trece nici atunci, sî n'a potutu trece pâna 'n diu'a de astadi. Aceste bastiuni suntu Venetî'a sî Rom'a. Pe drumulu câtra Venetî'a i se lungescu in cale 4-500,000 baionete austriace, care anevoia voru cadé de sunetulu trambitieloru italiane, cá órecandu zidurile lerichonului înnaintea fiiloru lui Israilu. Ear calea câtra Rom'a aru incurcá pre Italianii intr'o lupta neegala cu Franci'a, cu protectricea loru din 1859 sî din diu'a de astadi; câci Franci'a — din convictîune séu interesu, nu voimu a decide — tine ocupata resiedinti'a Papei, dorit'a capitala a Italiei. Tóte miscárile, ce s'au facutu in Itali'a din 1859 pâna astadi, suntu mai multu numai locale, sî sémena cu convulsiunile unui trupu omenescu cuprinsu de friguri: o actîune mare natîunala, o actîune urmata din deplina armonia intre rege sî poporu, nu s'a facutu sî se pare ca nici ca se va face asiá curendu. Summa summarum: caus'a Italiei inca e nedecisa.

Dar caus'a Greciei? Grecii au acumu rege;

ce le mai trebuie? Multu, fórte multu. Las' ca tronulu acest'a clatina inca cá tresti'a, sî e 'ntrebarea, ca nu va avé sî elu sórtea tronului lui Ottone; dar sî fâra de aceea caus'a Greciei e tiesuta in pens'a causei Turciei, sî de aceea sî ea inca e departe de deslegare. Adeveratu ca Turci'a e slaba sí aprópe de cadere; ba aru cadé 'n tóta minut'a, déca nu o-aru proptí cá pre unu gardu putredu poterile apusene, care au interessele sele a tiné orientulu incurcatu sî turburatu; câci, dupa dîs'a germana, in turbure e bine de pescuitu. Dar cadiendu Turci'a, e 'ntrebarea, ca cine sa ocupe tronulu vechiului Visantiu? Grecii — marturisimu sinceru — nu ni se paru capaci de acésta grava missiune, de-sî viséza de o Grecia din Dardanele pâna 'n Dunare.

Dupa aceea caus'a polona, cumu sta ea? Inceputa cu energia, continuata cu constantia de feru, imbarbatata prin auriele promissiuni ale Franciei sî Engliterei, lupt'a Poloniloru in fine totusi s'a 'nnecatu in desperatiune. Nici Franci'a, nici Engliter'a, afara de cele câteva note tramise la Petropole, n'au miscatu nici degetulu celu micu pentru Poloni, ba au gramaditu asupr'a capului seu culp'a celoru dieci de mii de vieti nobile omenesci, sacrate pe altariulu unei patrie imaginare, prin promissiuni góle. Ba sî mai multu, ceea ce au simulatu poterile apusene ca facu pentru Poloni'a, au contribuitu numai la stralucirea triumfului russescu, vedindu-se nepotinti'a loru fatia cu Russi'a.

Nici caus'a danesa nu e deslegata inca, sî esecutîunea ce o face acum confederatîunea germana in ducatele Schleswig-Holstein, nu credemu ca o va deslegá. Câci confederatîunea e departe de a smulge aceste ducate de sub Dani'a, ci ea va numai sa silésca pre Dani'a a respectá constitutîunile loru speciale. Prin incorporarea acestoru ducate cu Dani'a ele cu Dani'a cu totu dupa trei vieti ale regiloru séu clironomiloru danesi cadu la Russi'a, va sa dîca acést'a n'are causa de a sprijini caus'a ducateloru. Pericululu acest'a-lu prevede Germani'a, sî cu acésta ghiatia 'n spate Germanii striga 'n gur'a mare a nu se recunósce protocolulu de Londr'a.— Dar sî afara de aceea Germani'a, impartîta in 30 sî atâtea tieri de felurite numiri sî marimi, sî dupa natur'a germana bogata 'n vorbe sî seraca 'n fapte, cine scie, sî esecutîunea de fatia duce-o va la vreo deplinire ori o va lasá pe jumetate, precumu cam are datin'a. La tóta 'ntemplarea Schleswig-ulu sî Holstein-ulu suntu nisce rane periculóse in corpulu Germaniei, care candu cugeti ca s'au vindecatu, iara te pomenesci ca spargu.

Caus'a principateloru române o-amu lasatu pe urma, si ni-aru paré bine, candu ea aru incetá a mai fi causa européna, vremu sî dîcemu, cându principatele aru ajunge odata la acea stare fericita de a nu mai avé trebuintia de influintia straina, vina ori de unde. Sî pe calea acést'a se pare a fi cî apucatu guvernulu romanescu. Conventîunea cu octroârile sele cele nenaturale, pentruca necesarite din viéti'a, din trecutulu poporului românu, trebuie revediuta sî adaptata cerintieloru unui statu modernu constitutîunalu; legea electorala, prin carea sórtea tierei se pune in mân'a unei oligarchii parte mare póte necapace pe deplinu de ide'a constitutîunalismului, necapace de unu adeveratu patriotismu românu, legea electorala, dîcemu, trebuie largita in favórea literaturei, industriei, comerciului, in fine in favórea agriculturei, in favórea acelui tieranu muncitoriu pre care impilârile de sute de ani lu despoiasera maî sî de consciinti'a de omu. Acel'asi tieranu, care geme sî acumu sub biciulu zapciului sî alu arendasiului, care n'are nici unde traí, nici unde mori intr'alu seu, trebuie desrobitu, trebuie improprietaritu pelânga o despagubire amesurata a domnului seu; instructîunea, sórele spirítualu alu omenimei, trebuie sa devina proprietate comuna cá sî sórele fisicu: servilismulu, imprimatu de o lunga sclavia pe fruntea poporului, trebuie gonitu prin deprinderea deasa in manuirea armeloru; clerulu, care e stâlpulu culturei poporului, trebuie regeneratu dupa preceptele sciintiei, ale religiositâtii sî moralitâtii; oficiele sa se ocupe dupa demnitate sî sa functîuneze sub necurmat'a controla a legei. Eata in câteva liniaminte lucrârile, ce trebuiescu principateloru. Scimu, ca 'n privinti'a unoru puncte suntu legate guvernului mânile prin Conventîune insasi; scimu insa totdeodata, ca Europ'a are interessu fórte mare de a vedé intre Russi'a sî Turci'a o Romania luminata, solidara sî tare, sî de aceea nu va pune stavila nesuintieluru ei progressive. Dar pentru de a se 'ntarí Romani'a, trebuie sa se 'ntarésca mai naainte guvernulu ei. E intim'a nóstra convictîune, ca Romani'a n'are inimicu mai periculosu decâtu pre acel'a, care clatina tronulu ei, care suspiciunéza guvernulu ei, care ori in miopi'a sea cea de sobolu nu vede ce face, ori in perversitatea sea de Satana cu deplina consciintia conspira cu inimicii patriei sele.— Avemu fericirea a vedé, ca principatele române unite inaintéza pe calea progressului, sî repetîmu, ca Europ'a n'are nici unu interessu de a slabí Romani'a, are insa sute de interesse a o vedé desceptata, gat'a la positîunea, ce o-a priimitu dela Provedintia.

Eata dar totu cause preste cause, care anulu 1863 le-a mostenitu dela anulu 1862 nedeslegate, sî care le lasa spre mostenirea succesorelui seu 1864 totu nedeslegate. Aceste respecte sî prospecte politice ne conducu in anulu celu nou. De va fi elu mai norocosu ori mai nenorocosu decâtu celu trecutu, se va vedé tocmai in 31 Decembre 1864.

Chronic'a dilei.

Tóta Romani'a e 'mbracata in vestmentu de serbatóre pentru actulu celu mare din 13|25 Decembre, actulu secularisârei averiloru monastiresci „inchinate"; sî déca vreunu organu alu pressei neromâne, parte din stupiditate, parte din rea vointia, cérca a 'ntunecá sî desfigurá faptulu acest'a, noi suntemu datori a-lu constatá pe bas'a sciriloru din dîuarele romanesci de dincolo, care, de ori ce partida aru fi, in materi'a acést'a suntu unanime. In tóte orasiele sî orasielele, ba sî prin sate s'au facutu din singurulu indemnu alu poporului rogatiuni de multiamita, illuminatîuni, cântece, musice, adunâri de poporu, banchete, adresse câtra Domnitoru, Ministeriu sî Camera. Iniciativa insa o luase insasi Camer'a, carea la propunerea patrioticului ablegatu Vasescu alese o deputatiune de 10 membri cu vicepresiedintele C. Cretiulescu in frunte, cá sa aduca Domnitorului multiamitele sî fericitârile Camerei.

D. Cretiulescu dise: Pré inaltiate Dómne! Adunarea Romaniei a priimitu cu o viua bucuria proiectulu de lege pentru secularisarea averiloru monastiresci, din partea Guvernului Innaltîmei Tale, si s'a grabitu a votá acelu proiectu care respunde la legitimile asceptâri ale Natiunei. Ea ne a insarcinatu a depune la piciórele Tro-Tronului Innaltimei Voastre sincerile multiumiri ale Tiérei, sî a Ve incredintiá de devotamentulu cu care este gat'a a Ve dá totu concursulu ei, mai cu séma oându veti avea a realisá acte natinnale asiá de maretie.

Domnulu Vice Presiedinte a finitu adressa s'a prin urmatoarele cuvinte:

Sa traiésa Romania!

Sa traiesci Mari'a T'a!

Ear Domnulu respunse: Domniloru! Ve multiumescu pentru bunele cuvinte, ce in numele Adunârei imi adressati, in urm'a proiectului de lege ce vi s'a presentatu de Ministeriulu meu, despre secularisarea averiloru monastiresci.

Eu contezu, Domniloru, pe concursulu ce 'mi fagaduiesce Adunarea, mai cu séma cându se atinge de a realisá acte natiunale. Iau dar din nou actu de acésta fagaduintia, sî prin urmare, ve invitu cá sa ve ocupati cu totu dinadinsulu de proiectele de legi, ce vi s'au presentatu sî vî se voru presentá inca, cu scopu de a intari Tiér'a sî Natiunalitatea nóstra.

Spre acestu finitu, nu intrerupeti sessiunea prin dare de vacantii in timpulu serbatoriloru.

Eu amu, Domniloru, deosebita placere de a vedea in Dvóstra pe înteápretii Adunârei Elective."

Deputatiunea erá compusa din DD. C. Cretiulescu Vice-presiedinte alu Camerei, Gr. Cantacusin sî A. Sichlénu, Secretari ai Biroului Adunârei, sî DD. P. Rosetti, A. Arsache, G. Apostoleanu, C. Filipescu, G. M. Ghica, A. Golescu, N. Bibescu, A. Cantacuzino si Gr. Simboteanu.

„Reform'a" ne spune, ca Ministeriulu va sa mai aduca proiecte pentru infiintiarea unei academii de artele frumóse (pictura, architectura sî sculptura), pentru immultîrea stipendieloru din strainatate, infiintiarea de scóle in tóte orasiele sî satele, adausulu bursiereloru la pensiunatele de fete din Iasi, Bucuresci sî Craiov'a, completarea toturoru facultâtiloru dela universitâti. — Camera, carea a respunsu pe deplinu asceptâriloru Domnitorului sî nu si-a luatu nici vacantia de craciunu, parte au pertractatu parte va pertractá in curendu proiecte de lege asupr'a garantieloru libertâtii individuale, a condicei penale, a unui creditu de 70 millióne lei pentru platirea monastiriloru grecesci, pentru materialulu ostirei, pentru platirea datorieloru din anulu trecutu, pentru infiintiarea unei granitie militare in Moldov'a etc. La capetulu sessiunei se va pertractá sî o lege electorala.

Din Franci'a ni se trambitia din respoteri pacea, sî Imperatulu chiaru sî in cuventulu rostitu câtra corpulu diplomaticu in 1 Ianuariu 1864 c. n., au esprimatu speranti'a, ca pacea nu se va periclitá. Unu deputatu alu corpului legislativu, istoriculu Thiers pledéza in favóre pentru dens'a. Profetiesce insa in pledarea lui pentru pace unu resboiu infricosiatu, unu resboiu generalu. Pace sî libertate e devi-s'a in Franci'a astadi, sî de aceea se lucra din tóte poterile pentru realisarea unui „congressu mai restrinsu." M. S. ne spune, ca in privinti'a acestui congressu depesi'a ministrului de esterne din Parisu au facutu o impressiune deosebita la cabinetele din Copenhag'a, Turinu, St. Petropole, Berlinu sî Vienn'a, ca tóte ca

resultate positive numai de la Turinu au sositu pâna acum'a.

Despre starea cestiunei germano-danese potemu impartasî mai antâiu ca trupele confederatîunale innaintéza in ocuparea cetatîloru din Holstein. Dupa scirile mai nóue ele au inaintatu pâna la Rendsburg, o fortarétia lânga riulu Eider, ce desparte naturalminte Holstein'ulu de Schleswig, si se prepara a ocupá inca 6 sate dincolo de Eider, de care Germanii dîcu ca se tînu de confederatîunea germana, pecandu Danii pretindu contrariulu. Trupele germane pretutindenea au fostu primite cu entusiasmu. Principele Friderícu de Augustenburg au fostu proclamatu pretutindenea cá Domnitoru legalu, si se si dusese in persóna pâna la cetatea Kiel, deocamdata pâna la deciderea senatului confederatîunei numai cá omu privatu; de unde apoi s'a re'ntorsu la Alton'a.

Danii sî cu deosebire regele Christianu se fia intru o confusiune mare, pentrucu din Angli'a are pucina sperartia de ajutoriu, Franci'a separe a fi pentru confederatîune sî Schwedia asculta de Franci's pre lânga tóta bun'a vointia de a realisá o aliantia scandinavica. Ducele Friderícu prin o epistola adressata câtra Napoleonu a cerutu recunóscerea dreptului seu de successiune din partea Franciei. Napoleonu manifestéza simpathii pentru caus'a lui, dar i pare reu, ca confederatîunea a tramisu trupe la Hostein prea tempuriu; in fine doresce, ca cestiunea de successiune (mostenirea domniei) sa se decida mai antâiu prin confederatîune, apoi decisiunea sa se substérna spre hotarire finala poteriloru, ce au subscrisu tractatulu de Londr'a. Regele Christianu IX. in 31 Decembre c. n. a plecatu la armat'a danesa din Schleswig; in capital'a Daniei Kopenhagen e téma de revolutîune asupr'a lui. Ministeriulu Hall a dimissiunatu, sî Monrad a compusu cu multa nevoia altu ministeriu.

Din Poloni'a avemu numai sciri mance. Insurectiuneá sa se fia trassu in parte dea media dî a Poloniei in vaivodatulu Cracoviei sî Laudomirului. Luptele mari se evita. Polonii candu sciu, ca voru fi atacati de trupe mai numeróse, indata se sciu imprasciá in tóte parti, sî candu sciu ca suntu in apropiare despartieminte de inimici mai mici se concentréza sî le ataca. Perdere mare au avutu ei perdiendu pe preotulu Mackiewicz, care cu talentu si deosebitu au condusu revolutiunea dela inceputu. Unulu dintre capii revolutiunei, anume Chmelinski, fu puscatu de Rusi. Preste totu revolutiunea se mai curma, dar nu se gata; inca 'n 15 Dec. emise comitetulu secretu o proclamatîune de imbarbatare.

Varietâti sî noutâti de dî.

Cancellari'a aulica ungara s'au organisatu de nou, dandu-se fiacârei sectiuni unu siefu sî unu secretaru. Intre noii consiliari de curte aflâmu Românu pre d. Pop'a, cá siefu alu despartiementului pentru criminale, aresturi sî politî'a de câmpu.

„Bucovin'a", unic'a fóia din Bucovin'a, anuntia cititoriloru sei, ca dela 1 Ianuariu 1864 va esî pe tóta dîu'a, — de va fi sprijinita de ajunsu. Unu accrescamentu essentîalu sî imbucuratoriu e, ca „Bucovin'a" va aduce sî articulii in limb'a româna, sî dreptu esemplu sî reproduce indata in numerulu seu celu d'antâiu o poema (Opiniunea publica) din „Umoristulu." Aru fi de doritu, ca fratii bucovineni, cari dealtmintrea se paru a participá fórte putînu la celelalte dîuarie române din monarchia, sa se folosésca barem de acésta ocasiune cu mai multu interessu, panacandu voru fi ei sî vomu fi sî noi fericiti a vedé o fóia romanésca in Bucovin'a. —

(Daru pentru Principele Cuz'a.) Cetatienii din districtulu Berladului pregatescu pentru Domnitorulu unu dar fórte caracteristicu, — unu tunu. „Buciumulu" luandu notitia de acestu daru, provóca sî celelalte 31 districte ale Romaniei a imitá esemplulu fratîloru sei Berladieni, si se pare ca acést'a se va face cu atât'a mai curendu, câci tóta lum'a e entusiasmata de Principele, cu deosebire dela sanctîunarea legei pentru secularisarea averiloru monastiriloru inchinate.

(Associatîune literaria in Romani'a.) Unu patriotu românu, M. L. pecâtu dé zelosu, pe atât'a sî de eruditu, a predatu ministrului Belintineanu unu frumosu proiectu pentru fundarea unei societâti literarie in tiéra. Dee cerulu, cá cuventulu sa devina fapta, sî preste putînu sa póta emulá dóue associatîuni literarie române la ambele póle ale Carpatiloru!

Buciumulu nostru nr. 173, nu scimu prin ce intemplâri se retacise pela Vienn'a sî ne veni din 15 Dec. numai in 23 Decembre la mâna. Va sa dîca i trebuisera 8 dîle din Bucuresci pâna la Sabiiu. Cu atât'a insa ne fu mai mare bucuri'a, ca totusi ne gasi.

(Diuariu nou romanescu.) Diuaristic'a româna va mai avé in curendu unu accrescamentu. Tinerii studinti Em. Michaiescu sî St. Moraresçu, in compania cu consotii sei, voru sa edea o scriere septemanara pentru latîrea sciintieloru intre poporulu românu. Ea va portá numele, „Amiculu sciintiei," va esî odata pe septemâna sî va constá numai 36 lei pe anu.

Garibaldi si-a datu dimissiunea cá deputatu. Dimissiunea acést'a iusa se pare a nu fi facutu sgomotu prea mare, sî eroul'a celu portatu in bratie mai eri alaltaeri traiesce acum mai in uitare.

Case de smintiti suntu in Europ'a cu totulu 608. Din acestea vinu pe Germani'a impreuna cu Austri'a sî Prussi'a 157, pe Franci'a 110, pe Engliter'a 81, pe Russi'a 74, pe Belgiu 51, pe Elvetî'a 42, pe Itali'a 33, Oland'a sî Scandinavi'a câte 17, Dani'a 10, Spani'a 7, Portugali'a 4, Turci'a 2.

Rozsa S'andor, desa numitulu banditu ungurescu, care-si petrece viéti'a in inchisórea cea grea din Kufstein, se rogase de Mai. Sea a i se dá libertatea de a fi stramutatu intr'o prinsóre din patri'a sea, cá sa móra in pamentulu ei. Dar nepriimindu atunci resultatu favoritoriu, a petitiunatu de nou cu insasi mân'a sea câtra Mai. Sea pentru preseurtarea tempului de pedépsa, sî fiindca aréta semne de infrângere sî de indreptare, se dîce ca sî diregatori'a va sprijini rogarea lui.

Mai nou.

Dupa o dep. tel. din Petropole tinerulu Rege alu Greciloru a fugitu in urm'a unei revolte militare. (Nu e de crediutu; macaru ca ni se pare, ca mai bine pazitoriu de iepuri decâtu Rege la Greci!)

Victoru Emmanuilu dise in 1 Ianuariu câtra deputatiunea camereloru, ca-i pare reu, ca anulu 1863. n'a datu ocasiuni favoritore pentru eliberarea Italiei, spera insa, ca 'ncurcaturile europeice din 1864. voru oferí acésta ocasiune.

In Bund-ulu nemtiescu adusera Austri'a sî Prussi'a propunerea, a provocá pre ducele Friderícu, sa easa din Holstein; propunerea insa cadiù cu 9 voturi contr'a 7.

Cas'a de susu a tînutu siedintia in 4 Ian. n., incependu desbaterile asupr'a bugeteloru.

Danesii radica pallisade dincolo de riulu Eider, sî Germanii stau dincóce: trupele cestoru dinurma facu 70-80,000.

Nr. 73.—1 **Concursu.**

La scól'a capitala româna ortodoxa orientala a Protopopiatului Dobrei in Dobr'a, devenindu unu postu de Invetiatoriu vacantu, se escrie concursu pâna in 16 Ianuariu a. v. 1864 st. v. c'unu salariu anualu de 400 f. v. a.

Individii, cari voru competá la 'mbracarea acestui postu, debue sa fie de natiune româna sî de religiune ortodoxa orientala, ca sa póta corespunde caracterului natiunalu sî confessiunalu alu scólei, sî au a se adresá pâna la datulu descrisu câtra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

1 Cu Atestatu de botezu,

2 cu documentu despre capacitatea, despre servitiulu avutu, séu despre ocupatiunea de mai nainte, precumu sî despre portarea morala, politica, sî cunoscinti'a limbeloru patriei. —

Inspectoratulu districtualu sî Presiedintele Eforiei scolare capitale a Protopopiatului ortodoxu orientalu din Dobr'a, in 16 Decembre 1863.

Nicolau de Crainicu m. p.
Protopresviteru.

Nr. 72—3 **Citatiune edictala.**

Georgiu Voicu din Brasiovu, in Ardélu, de religiunea ortodocsa, a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sa socia Mari'a Rusu, totu din Brasiovu, de siepte ani de dîle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatiunea sea.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá dela dat'a de mai josu, intr'unu anu sî o dî sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din protiva se va dá hotarâre la acti'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 5 Decembre 1863.

Ioann Popasu m. p.
Protopopu I. alu Brasiovului.

BIBLIOTECA SIBIU

Burs'a din V		27 Dec. / (8 Ian.) 1863.	
Metalicele 5 %	75	Actile de creditu	180 50.
Imprumutulu nat. 5%	80. 20	Argintulu	119. 25
Actile de banca	798	Galbinulu	5. 70

Redactoru respundietoru Zacharia